ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΑΝΤ/ΡΧΟΥ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ 1833 - 1967

ΤΟΜΟΣ Β'

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 56
Γ. ΛΑΔΙΑΣ & ΣΙΑ Ε.Π.Ε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΠ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

1833 - 1965

«Τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀρχῶν χωρὶς ἀδύνατον εἶναι τὴν πόλιν, τῶν δὲ πρὸς εὐταξίαν καὶ κόσμον ἀδύνατον οἰκεῖσθαι καλῶς».

'Αριστοτ. Πολιτ. 1321 Β 6-8 (διβλ. ΥΙ κε 5

ΤΟΜΟΣ Β΄

ΑΘΗΝΑΙ 1965

Α Φ Ι Ε Ρ Ο Υ Τ Α Ι

Εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς νεκροὺς καὶ ἀγωνιστὰς
τοῦ Βασιλικοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

«... Οὐδὲν δὲ ὀλεθριώτερον εἰς τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ τοῦ παρὰ τῶν κυβερνώντων παρεχομένου εἰς αὐτὸν παραδείγματος τῆς τῶν νόμων περιφρονήσεως.»

Χ. Τρικούπης 29-6-1874

Εἰς τὰ τελευταῖα κεφάλαια τοῦ Α΄ τόμου ἐποιησάμεθα λόγον περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ 1860 ἀρξαμένης κάμψεως τῆς «Ὀργανικῆς ὑγείας» καὶ ὑπηρεσιακῆς ἀποδόσεως τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, περὶ τῆς μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ὄθωνος ἀναρχίας καὶ περὶ τῆς προσπαθείας τοῦ Κουμουνδούρου νὰ δημιουργήσῃ τὰς ἀναγκαιούσας δυνάμεις Χωροφυλακῆς καὶ τῆς συναφῶς ἐκσπασάσης κατὰ τοῦ Σώματος θυέλλης καὶ καταδρομῆς, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ κοινοβουλίου, μὲ σοβαρωτάτας ἐπιπτώσεις τόσον ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ποιότητος τῆς δυνάμεως.

Εἴδομεν ὅτι ἀντὶ Χωροφυλακῆς συνεστήθησαν Εὐζωνικὰ τάγματα, ἅτινα εἶχον ἀπορροφήσει τὰς ἐλπίδας καὶ τῶν Κυβερνήσεων καὶ τῶν ἐποφθαλμιούντων τὴν ὑπόστασιν τῆς Χωροφυλακῆς, ἡ σφαγὴ ὅμως τοῦ Δήλεσι ἀπέδειξε διὰ πολλοστὴν φορὰν ὅτι τὸ ἔγκλημα διώκεται διὰ συστηματικῶς ὀργανωμένων, ἐκπαιδευομένων καὶ λειτουργουσῶν ἀστυνομικῶν δυνάμεων καὶ οὐχὶ δι᾽ ἑτεροκλήτων «Φουσάτων».

Παρὰ τὴν τρομερὰν ἐθνικὴν δόνησιν ἐκ τῆς σφαγῆς, μόνον πρὸς στιγμήν, τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν καὶ πρόγραμμα ποιούμενοι, οἱ πολιτικοὶ ἐστράφησαν πρὸς τὴν Χωροφυλακήν. Μετ᾽ ὀλίγον ἐγκατέλειψαν καὶ πάλιν τὸ Σῶμα τοῦτο, μέχρι σημείου ὥστε ἡ ὁπλιτική του δύναμις, προερχομένη ἐκ τῶν Ταγμάτων, νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μεταίχμιον ἑνὸς συνόλου μᾶλλον παρανόμως ὁπλοφοροῦντος παρὰ ἐπαρκοῦς, ἀξίου καὶ καταλλήλου διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Τάξεως.

Ὡμιλήσαμεν περὶ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως, ἥτις ἤγαγεν τὸν Χ. Ζυμβρακάκην, Ὑπουργὸν Στρατιωτικῶν κατὰ τὸ 1877, νὰ ὁμιλήσῃ τόσον ἀπογοητευτικῶς περὶ τῆς Χωροφυλακῆς (1), καθ᾽ ἣν στιγμὴν αὐτὸς οὗτος ὡς ἁρμόδιος καὶ ὑπεύθυνος Ὑπουργὸς οὐδὲν ἔπραττεν ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως, ἀντιθέτως μάλιστα ἐνέτασσεν 1.400 στρατιώτας —πάντοτε ἐκ τῶν ἀποδιοπομπαίων ὑπὸ τῶν ἡγητόρων τοῦ Στρατοῦ— ὑπὸ τὴν ἀραχνοΰφαντον διοίκησιν τῶν βαθμοφόρων τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὸ σύνολον αὐτὸ τὸ ἀπεκάλει Χωροφυλακήν.

Εἶπεν τότε ὁ Ζυμβρακάκης ὅτι τόσον ξεπεσμὸν εἶχεν ὑποστῇ ἡ Χωροφυλακή, ὥστε οἱ βουλευταὶ ἐὰν τὸ ἐγνώριζον, θὰ τοῦ ἐζήτουν νὰ διαλύσῃ τὴν Χωροφυλα-

---

(1) Ἀνωτέρω σελ. 586.

κὴν καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὰ πεπραγμένα τῶν ρωμαντικῶν καὶ φαύλων ἐκείνων κυβερνητῶν. Θεωροῦμεν ὅμως ἀπαραίτητον μίαν λίαν ἐπίτομον ἐπισκόπησιν τῆς γενικῆς τῆς χώρας ἐσωτερικῆς καταστάσεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἥτις θὰ ὁδηγήσῃ εἰς ἀπαγοητευτικὰ διὰ τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας συμπεράσματα καὶ θὰ πείσῃ περὶ τοῦ ὅτι, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν ἀπὸ πλευρᾶς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, συνθέσεως καὶ ὀργανώσεως καὶ ἐπιπτώσεων ἐκ τῆς πολιτικῆς κακοδαιμονίας, ἡ Χωροφυλακή, ἀπὸ ἠθικῆς καὶ ὑπηρεσιακῆς πλευρᾶς, διετήρει τὸ προβάδισμα ἔναντι τῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν καὶ ὀργανισμῶν καὶ ἀπετέλει πάντοτε τὸν ὑπογραμμὸν εὐσυνειδήτου ἐκτελέσεως τοῦ καθήκοντος. Ἐὰν μετ' αὐτῶν συνεξετασθῇ καὶ τὸ ἐθνικὸν φ[illegible] καὶ ἡ βάσει τούτου συμπεριφορὰ εὐθὺς ἀμέσως κατὰ τὸ 1878, ὡς ἀμέσως παρακατιόντες θὰ ὁμιλήσωμεν, τότε θὰ προκύψωσι στοιχεῖα θέτοντα ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου τὸν Ζυμβρακάκην καὶ τοὺς συνυπευθύνους του.

Εἴδομεν ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι ἐντὸς μιᾶς τριετίας (1874—1877) ἕνδεκα κυβερνήσεις ἀλληλοδιεδέχθησαν ἀλλήλας, ἀλλ' ἂς ρίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς ὡρισμένας σκιὰς τοῦ δημοσίου βίου.

Μετὰ τὰ κατὰ Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον 1873 φοιτητικὰ γεγονότα καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ Δεληγιώργη χειρισμὸν τῶν Λαυριακῶν, τὴν 23ην Ἰανουαρίου 1874, ἡ Βουλὴ ἀνέτρεψε τὴν κυβέρνησιν Δεληγιώργη.

Ἤρξατο τότε ὁ μεταξὺ Βασιλέως καὶ πολιτικῶν ἀρχηγῶν κλεφτοπόλεμος διὰ τὴν ἐξουσίαν. Ἐκλήθησαν ἀλληλοδιαδόχως οἱ κομματάρχαι ἵνα δώσωσι βιώσιμον καὶ ἱκανὴν κυβέρνησιν εἰς τὸν τόπον, ἀλλ' οὗτοι, ἀλληλοϋποβλεπόμενοι, ἐφρόντιζον περισσότερον διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν φιλοδίκων καὶ φιλεκδίκων αἰσθημάτων των καὶ ὀλιγώτερον διὰ τὴν ἐπούλωσιν τῶν χαινουσῶν πληγῶν καὶ διὰ τὴν πρόοδον.

Ἐν τῷ κοινοβουλίῳ κατετέθη πρότασις παραπομπῆς εἰς εἰδικὸν δικαστήριον τῆς κυβερνήσεως Δεληγιώργη καὶ ὁ βουλευτὴς Λομβάρδος ἀναπτύσσων τὰ κεφάλαια τῆς προτάσεως ὡμίλησε καὶ περὶ Δημοκρατίας, πρᾶγμα ὅπερ προεκάλεσε τὴν προσοχὴν τῶν Ἀνακτόρων.

Κληθεὶς ἵνα σχηματίσῃ κυβέρνησιν, ὁ Κουμουνδοῦρος, ὑπέβαλεν ὑπόμνημα πρὸς τὸν Βασιλέα, δι' οὗ ἔθετε παράπονα καὶ αἰτιάσεις τοῦ πολιτικοῦ κόσμου δι' ἀντισυνταγματικὰς ἐνεργείας τοῦ Βασιλέως καὶ ἐζήτει ἐκ τῶν προτέρων ὡρισμένας συγκαταθέσεις τοῦ Ἀνωτάτου ἄρχοντος.

Τὴν 18ην Ἀπριλίου 1874, ὁ Βασιλεὺς ἀπορρίπτων τὰ αἰτήματα τοῦ Κουμουνδούρου προσέθετε ἐν τῇ ἐγγράφῳ ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος ἀπαντήσει:

«Ἅπασαι αἱ μέχρι τοῦδε Κυβερνήσεις ἀπήλαυον πλήρους ἐλευθερίας ἐνεργείας. Ἡ ἐλευθέρα αὕτη ἐνέργεια, σύμφωνος μὲ τοὺς κειμένους νόμους, ἔσεται καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ὑπὸ τὸν μ ό ν ο ν ὅ ρ ο ν τῆς διατηρήσεως τῆς Δημοσίας Τάξεως καὶ Ἀσφαλείας ἔν τε ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ πρωτευούσῃ».

Μὴ ἐπιτευχθείσης συνεργασίας τινός, ἀνετέθη ἡ κυβέρνησις εἰς τὸν Βούλγαρην, διελύθη ἡ Βουλὴ καὶ προεκηρύχθησαν ἐκλογαὶ διὰ τὴν 23ην Ἰουνίου 1874.

Οὕτω, ἐν διαστήματι ἓξ ἐτῶν, ἀπὸ τοῦ 1868, διελύθη ἡ πέμπτη Βουλή. Οἱ κομματάρχαι δὲν εἶχε καταστῆ δυνατὸν νὰ ἀμβλύνουσι τὰ μεταξύ των πάθη καὶ νὰ συνεργασθῶσιν· ὁ δὲ Βασιλεύς, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἠναγκάζετο νὰ καταχρᾶται τοῦ περὶ διαλύσεως τῆς Βουλῆς προνομίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἐγγράφως πλέον νὰ διατυπώσῃ

τὰς συνεχεῖς καὶ ἐντόνους ἀνησυχίας του διὰ τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν, ἀγαθά, ἅτινα οἱ κομματάρχαι ἀπεμπόλουν συνεχῶς ἵνα τροφοδοτῶσι τὰς κομματικάς των ὑποσχέσεις καὶ ἀπαιτήσεις.

Ἐν σχέσει μὲ τὸ ἐπικρατοῦν κλῖμα κατὰ τὰς κυβερνητικὰς ἐναλλαγάς, ἔγραφεν ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 352 ἀπὸ 11-2-1874 ἀναφορᾷ του ὁ Ἔπαρχος Πυλίας: (2)

> «Τὴν 7ην ἱσταμένου διεδόθη ἐνταῦθα φήμη ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ κ. Δεληγεώργη παρητήθη καὶ νέαν ἐσχημάτισεν ὁ κ. Βούλγαρης. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ἤρχισαν πανταχόθεν ἐντὸς τῆς πόλεως πυροβολισμοὶ καὶ συσσωματωθεῖσαι διάφοροι φατρίαι ἐξεδήλουν διὰ φωνασκιῶν καὶ ἐπιδείξεων τὴν χαράν των ὑπὲρ τῆς νέας κυβερνήσεως, μεταξὺ δὲ τῶν ὀχλαγωγούντων ἀνεμίχθη καὶ ὁ διευθύνων τὴν ἐνταῦθα ὑπομοιραρχίαν ἐνωμοτάρχης καὶ τὴν χαράν του ἐξεδήλωσεν, ὡς ἐπληροφορήθην, διὰ πυροβολισμοῦ πιστολίου, περίστασις ἥτις μεγίστην ἐπροξένησεν αἴσθησιν...».

Συνεχίζων ὁ Ἔπαρχος ἔγραφεν ὅτι αἱ τοιαῦται ἐκδηλώσεις ἐπανελήφθησαν καὶ τὴν ἐπομένην, μὲ συμμετοχὴν πάντοτε τοῦ ἐνωμοτάρχου Εὐσταθίου, ὅστις ἀντιληφθεὶς προσπάθειαν τοῦ φρουράρχου νὰ τὸν συλλάβῃ ὡς κοινὸν ταραξίαν, ἐτράπη εἰς φυγὴν φωνασκῶν: «διαμαρτύρομαι πολῖται κατὰ τοῦ φρουράρχου καὶ τὴν μαρτυρίαν σας ἐπικαλοῦμαι...».

Ἐπὶ τοσοῦτον ἐκτραχηλίζει τοὺς πάντας ἡ πολιτικὴ ἀναρχία.

Ἀναλαβὼν τὴν κυβέρνησιν ὁ Βούλγαρης προέβη εἰς ἀθρόας, κατὰ τὰ πολιτικὰ εἰωθότα, ἀπολύσεις, μεταθέσεις, ἀνωμάλους προαγωγάς, διορισμοὺς κ.λ.π., ἵνα προπαρασκευάσῃ τὸ ἐκλογικὸν ὄργιον τῆς 23ης Ἰουνίου 1874. Ἐκμεταλλευθεὶς τὸν παρὰ τῶν ἄλλων κομματαρχῶν παραγκωνισμὸν τῆς Χωροφυλακῆς, ἔσπευσε νὰ φανῇ εὐάρεστος πρὸς αὐτήν, ἵνα παρασύρῃ τοὺς ἄνδρας της εἰς τὰς παροιμιώδεις ἐκλογικὰς φαυλότητάς του· καὶ ἔν τινι μέτρῳ τὸ ἐπέτυχε.

Οὕτω διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2776 ἀπὸ 12-2-1874 διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, διωρίσθη ἀνώτερος Διοικητὴς Μεταβατικοῦ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος (μὲ ἕδρας τὴν Κηφισίαν καὶ τὰ Μέγαρα) ὁ ἀντισυνταγματάρχης Χωροφυλακῆς Π. Δαλωνᾶς, διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 3621 ἀπὸ 20-2-1874 ὁμοίας, συνεστήθη σταθμὸς ἐν τῷ Δήμῳ Λυρκείας Ἄργους, ἐπανδρωθεὶς δι' ἑνὸς ὑπενωμοτάρχου καὶ πέντε στρατιωτῶν ἐκ τοῦ ἐν Ναυπλίῳ 6ου Τάγματος Πεζικοῦ καὶ δι' εἰδικῶν διαταγῶν διελύθησαν τὰ μέχρι τότε ὑφιστάμενα, ὑπὸ ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατεύματος κατὰ κανόνα, μεταβατικὰ ἀνὰ τὰς διαφόρους τῆς Πελοποννήσου ἐπαρχίας ὡς Πυλίας, Καλαβρύτων - Αἰγιαλείας - Ἠλείας, Τριφυλλίας, Κυνουρίας, Ὀλυμπίας, δι' ἅπασαν τὴν Ἀρκαδίαν κ.λ.π. (3). Διὰ τῶν περὶ διαλύσεως διαταγῶν οἱ μὲν ἀξιωματικοὶ διετάσσοντο νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ τάγματά των, οἱ δὲ ὁπλῖται κατενέμοντο εἰς ἐνίσχυσιν τῶν οἰκείων ὑπομοιραρχιῶν, εἰς ἃς ἀνετίθεντο πλέον τὰ μέχρι τότε

---

(2) Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους.

(3) Βλ. ἐν Γεν. Ἀρχ. Κράτους ἀντιστοίχους κατὰ σειρὰν ὑπ' ἀριθμ. 4137)5.3.74, 4773) 9.3.74, 4789)11.3.874, 4790)11.3.74, 4818)14.3.74 καὶ 5454)15.1.74 διαταγὰς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν.

καθήκοντα τῶν μεταβατικῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύλληψιν τῶν κληρούχων, φυγοδίκων, ἐνταλματιῶν κ.λ.π.

Διὰ τῆς διαλυσάσης τὰ μεταβατικὰ Νομοῦ Ἀχαιοηλίδος ὑπ' ἀριμ. 4773 ἀπὸ 9-3-1874 διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν συνεστήθη σταθμὸς καὶ εἰς Λεχαινά.

Εἴπομεν ὀλίγον ἀνωτέρω ὅτι ἡ πρὸς τὴν Χωρ)κὴν ἀνανέωσις τῆς ἐμπιστοσύνης ἐκ μέρους τοῦ κράτους ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα, ἔν τινι μέτρῳ, τοὺς ὑπὸ τοῦ Βούλγαρη ἐπιδιωκομένους σκοπούς, ὥστε κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἓν μέρος τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς νὰ ἐκτροχιασθῇ εἰς προεκλογικὰς ὑπὲρ τοῦ Βούλγαρη ἐκδηλώσεις. Ἵνα γίνῃ πλήρως ἀντιληπτὴ ἡ σημασία τῶν διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ἀνωτέρω μέτρων, πρέπει νὰ τονίσωμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους 1873 ἡ Χωροφυλακὴ εἶχε περιέλθει εἰς ἀδιέξοδον λειτουργίας καὶ ὑπάρξεως ἕνεκεν τῆς σοβαρωτάτης μειώσεως τῆς δυνάμεώς της, ἡ δὲ κυβέρνησις ἀντὶ ἄλλης θεραπείας διέτασσε τὴν κατάργησιν ὑπηρεσιῶν, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τῆς παρατιθεμένης ὑπ' ἀριθμὸν 22716 ἀπὸ 18-10-1873 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν πρὸς τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς:

> «Παρετηρήθη ὅτι παρασταθμοὶ τινὲς τῆς χωροφυλακῆς κατέχονται ὑφ' ἑνὸς μόνον χωροφύλακος, ἐπειδὴ ἡ διαμονὴ ἑνὸς χωροφύλακος εἰς τοὺς ῥηθέντας παρασταθμούς, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς κατ' ἐλάχιστον συντελεῖ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα ἑδρεύῃ, ἀφ' ἑτέρου συχνότατα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ προσβάλλεται ἡ ἰσχὺς τῆς ἐξουσίας ἀφ' οὗ φυσικῶς εἷς χωροφύλαξ δύναται ἐν πάσει περιπτώσει εὐκόλως νὰ ἐκτεθῇ ἀπέναντι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ταραξιῶν, ἐντεῦθεν δὲ νὰ γεννηθῶσιν ἐνίοτε ἐγκλήματα ἐκεῖ ὅπου παραβαίνουσι μικρὰ πταίσματα. Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους καὶ διότι ἡ ἐνίσχυσις τῶν περὶ ὧν πρόκειται παρασταθμῶν ἀποβαίνει ἀνέφικτος ἕνεκα τῆς ὑφισταμένης λειψανδρίας διατάσσομεν ὅπως προσκληθῶσιν αἱ Μοιραρχίαι ἵνα συνεννοούμεναι μετὰ τῶν ἁρμοδίων διοικητικῶν ἀρχῶν προτείνωσιν τὴν κατάργησιν προσωρινῶς καὶ μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος τῶν ὀλιγώτερον ἀναγκαίων τοιούτων παρασταθμῶν καὶ τὴν διὰ τῶν ἀποτελούντων αὐτοὺς ἀνδρῶν ἐνίσχυσιν τῶν διατηρηθησομένων, ὧν ἡ δύναμις δέον νὰ μὴ ᾖ μικροτέρα τῶν τριῶν ἢ κατ' ἐλάχιστον δύο. (4)».

Ἡ εὐτελὴς δημαγωγία, ἡ πολιτικὴ ἐμπάθεια, ἡ ἔλλειψις πάσης ἐννοίας ἠθικῶν τινων ἀρχῶν ἐν τῷ Κράτει, ἡ καταστροφὴ παντὸς ἴχνους ἀνθρωπίνης καὶ πολιτικῆς ἀξιοπρεπείας ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς δι' ἀνορθοδόξων μέτρων ὑφαρπαζομένης ἐξουσίας καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἐμπόλεμος σχεδὸν κατάστασις μεταξὺ κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων, εἶχον συσσωρεύσει τοὺς μύδρους καὶ τὴν λάβαν ἑνὸς ἡφαιστείου, οὗτινος ὡς κρατὴρ ἐξεδηλώθη ἡ γραφὶς τοῦ Χαριλάου Τρικούπη διὰ τοῦ δημοσιευθέντος εἰς τὸ φύλλον τῆς 29-6-1874 τῆς ἐφημερίδος «ΚΑΙΡΟΙ», ἄρθρου ὑπὸ τὸν τίτλον «ΤΙΣ ΠΤΑΙΕΙ;» (5). Διὰ τοῦ ἄρθρου του τούτου κατεφέρετο κατὰ τῆς συνεχοῦς διαλύσεως τῶν Βουλῶν ὑπὸ κυβερνήσεων ἐκ τῆς μειοψηφίας, κατὰ τῆς

(4) Μόνον ἐν Λευκάδι κατηργήθησαν 8 τοιοῦτοι παρασταθμοί.
(5) Βλέπε κ. Δ. Ράλλη «Τὰ Μνημόσυνα τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Κυβερνήσεως 1874».

αὐθαδείας τῶν ὑπουργοποιουμένων, κατὰ τῶν χρησιμοποιουμένων πρὸς ἄγραν ψήφων μεθόδων καὶ ἐν γενικαῖς, πλὴν ἀδραῖς, γραμμαῖς, ἐμέμφετο τῆς κρατούσης παραλύσεως εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς κρατικῆς δραστηριότητος, ἐμφανίσεως καὶ διοικήσεως, ἔγραφε δὲ μεταξὺ ἄλλων:

«... Κατὰ τὴν ὀκτωβριανὴν μεταπολίτευσιν (1862) ἐπρωταγωνίστησαν οἱ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ συνωμοτήσαντες κατὰ τῶν ἀνωτέρων των. Ἤδη... μὴ ἴδωμεν μετὰ τῶν ὑπαξιωματικῶν καὶ τοὺς στρατιώτας πρωτοστατούνας, ἀφοῦ ὑπαξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται ἔρχονται εἰς ἀμέσους σχέσεις μετὰ τῆς Κυβερνήσεως...» δι' ἐκλογικὴν σύμπραξιν καὶ ἐν εἴδει γενικοῦ συμπεράσματος διετύπωσε τὴν ἀναμφισβήτητον καὶ θέσιν ἀξιώματος ἐπέχουσαν παρατήρησιν, καθ' ἣν **«οὐδὲν δὲ ὀλεθριώτερον εἰς τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ τοῦ παρὰ τῶν κυβερνώντων παρεχομένου εἰς αὐτὸν παραδείγματος τῆς τῶν νόμων περιφρονήσεως..».**

Ἤθη πολιτικῶν ἐξαχρειωμένα, Διοίκησις ἐξ ὁλοκλήρου ἐπὶ κομματικῶν τεκμηρίων ἑδραζομένη, Δικαιοσύνη ὄργανον καὶ αὐτὴ τοῦ κόμματος, Στρατὸς πολιτευόμενος καὶ εἰς τὰ κομματικὰ μαγειρεῖα συναγελαζόμενος ἀνεξαρτήτως βαθμοῦ, ροπαλοφόροι καὶ ὁπλοφόροι μπράβοι τῶν κυβερνήσεων ἤσκουν τρομοκρατίαν ἐπὶ πάσης ἀντικυβερνητικῆς φωνῆς (6). Ἐκκλήσεις, συστάσεις ἢ καὶ ἀπειλαὶ τοῦ Βασιλέως δὲν εὕρισκον ἀπήχησιν ἢ παρεξηγοῦντο πρὸς δημιουργίαν κομματικῶν ἐπιχειρημάτων. Διεθνεῖς διασυρμοὶ τῆς Χώρας καὶ συνεχεῖς ἀπειλαὶ καὶ μειώσεις τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας δὲν συνεκίνουν τοὺς κομματάρχας εἰ μὴ πρὸς στιγμήν, ἵνα ἐπανέλθωσι δριμύτεροι εἰς τὸ ἀνόσιον τῆς διαφθορᾶς ἔργον των. Πᾶσα προσπάθεια προόδου ἀνεστέλλετο καὶ κατεστρέφετο ὑπὸ τῆς χαώδους ἐσωτερικῆς καταστάσεως, ἐνῶ αἱ κυβερνήσεις συνεκρότουν μεταβατικὰ μὲ κυρίαν καὶ ἐνδιαφέρουσαν ἀποστολὴν τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων, ὥστε νὰ ἐξοικονομοῦν χρήματα διὰ τὸν κορεσμὸν τῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν τῶν φατριῶν.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εἶχε περιέλθει ὁ δημόσιος βίος τῆς Χώρας, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θ' ἀπετέλει οὐτοπίαν ἢ ἐκκεντρικότητα ἡ ἀναζήτησις διαφορετικωτέρου ποιοῦ ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, δεδομένου δὲ ὅτι ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἡ ὁπλιτικὴ δύναμις τοῦ Σώματος τούτου προήρχετο ἐκ μετατάξεως στρατιωτῶν, ὅτι κατὰ τὰς μετατάξεις οἱ ἡγήτορες τῶν στρατιωτικῶν μονάδων, κατὰ φυσικὸν καὶ εὔλογον νόμον, ἐπέλεγον πρὸς μετάταξιν τοὺς πλέον ἀκαταλλήλους ἐκ τῶν ὁπλιτῶν των καὶ ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Σώματος εἶχε μειωθῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ καταργοῦνται, ἐλλείψει δυνάμεως, ὑπηρεσίαι, τότε τὸ τελικὸν συμπέρασμα διὰ τὴν ποιοτικὴν στάθμην τῆς Χωροφυλακῆς ἔδει νὰ εἶναι τόσον ἀπογοητευτικόν, ὅσον τὸ παρέστησεν ὁ Ζυμβρακάκης, ἵνα μετ' ὀλίγον διαψευσθῆ.

Ἀείποτε ἡ Χωροφυλακὴ εἶχε τὴν τιμὴν τῆς λήψεως μέτρων ἀσφαλείας διὰ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἐπίσημα πρόσωπα, τὰ μέτρα δὲ ταῦτα ἐλάμβανε πάντοτε καὶ μέχρι τῆς 2ας δεκαετηρίδος τοῦ τρέχοντος αἰῶνος, δι' ἀνδρῶν ἐν πλήρει στολῇ καὶ ἐξαρ

---

(6) Βλ. καὶ Τρυφ. Εὐαγγελίδη σελ. 338—351, 357 κ.λ.π. — Γ. Τσοκοπούλου «Χ. Τρικούπης» σελ. 111—112, 136—145 κλπ. — Ἐπίτομος Ἱστορία Παπαρηγοπούλου — Καρολίδου Τμ. Β. σελ. 985—987.

τήσει, ἤτοι ἐνόπλως καὶ μετὰ σπάθης· ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον οἱ πρωθυπουργοί, ὑπουργοὶ κ.λ.π. ἐπίσημοι ἐκυκλοφόρουν ἐν μὲν τῇ πρωτευούσῃ πεζοὶ ἢ ἐφ' ἁμάξης, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ἔφιπποι, ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν ἀσφάλειάν των ἄνδρες τῆς ἐφίππου Χωροφυλακῆς καὶ ἐπειδὴ οἱ κατὰ τῆς κυβερνήσεως δυσηρεστημένοι προέβαινον εἰς ἀποδοκιμασίας, καθ' ὁδὸν ἢ οἴκοι, τῶν πρωθυπουργῶν καὶ ὑπουργῶν, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς ἤρχοντο ἀντιμέτωποι τῶν ἀποδοκιμαζόντων καὶ οὕτω ὑπῆρχε πάντοτε ἓν πνεῦμα δυσαρεσκείας καὶ κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς.

Οὕτω ὁ Γ. Τσοκόπουλος (7), ἀναφερόμενος εἰς τὴν μετεκλογικὴν πολιτείαν τῆς κυβερνήσεως Βούλγαρη, γράφει: «...εἰδικὸν ἀπόσπασμα Ἐφίππου Χωροφυλακῆς ἐφρούρει τὸν Πρωθυπουργὸν Βούλγαρην κατὰ τὰς μετακινήσεις του, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ, χωροφύλακες δὲ εἶχον διατεθῆ καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἄλλων ὑπουργῶν ἐξ ἐφίππων χωροφυλάκων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἕτοιμοι εἰς πᾶσαν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ ὕβριν ν' ἀντιτάξωσι τὰ ξίφη των».

Οἱ φοιτηταὶ διὰ συλλαλητηρίων ἐζήτουν τὴν ἀνασύστασιν τῆς Πανεπιστημιακῆς Φάλαγγος καὶ ὁ λαός, διαφωτιζόμενος ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ τῶν ἐφημερίδων (8), προέβαινεν εἰς συνεχεῖς ἀποδοκιμασίας ἁπάντων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸν Βούλγαρην ὑπουργῶν καὶ βουλευτῶν, οὓς ὁ Τύπος ἀπεκάλει «στηλίτας», ἡ δὲ δημοσία τάξις καὶ ἀσφάλεια εἶχον διασαλευθῆ.

Ὁ Βούλγαρης παρητήθη καὶ ὁ διαδεχθεὶς τοῦτον ὡς πρωθυπουργὸς Χαρ. Τρικούπης, διαλυθείσης καὶ τῆς ἕκτης κατὰ σειρὰν Βουλῆς, προεκήρυξεν ἐκλογὰς διὰ τὴν 8-7-1875 ἃς διεξήγαγεν μετὰ ὑποδειγματικῆς τιμιότητος καὶ τάξεως, δι' ὃ καὶ ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ πανελληνίου ἔκ τε τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, καίτοι τὸ ὑπ' αὐτὸν κόμμα εἶχε μειοψηφίσει. Ἡ ἀνατολὴ τῶν ἐλπίδων τοῦ Ἔθνους ἤρξατο ροδίζουσα. Τὴν ἀναλογοῦσαν μερίδαν ἐκ τῆς ὀφειλομένης εἰς τὸν Τρικούπην τιμῆς διὰ τὰς ἐκλογὰς 1875, διεκδικεῖ καὶ ἡ Χωροφυλακή, τῆς ὁποίας ἡ δύναμις διετέθη, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν φρούρησιν τῶν ἐκλογικῶν τμημάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας.

Ἐπὶ συνολικῆς δυνάμεως 219 ἀνδρῶν τῆς Μοιραρχίας Ἀττικοβοιωτίας διετέθησαν διὰ φρούρησιν ἐκλογικῶν τμημάτων 5 ἐνωματάρχαι, 8 ὑπενωματάρχαι καὶ 65 χωροφύλακες, δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 14078) 28-6-1875 διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν. αὐθημερὸν ὅμως ὁ Νομάρχης Ἀττικοβοιωτίας διὰ τῆς 6116 ἀναφορᾶς του ἐζήτει περισσοτέραν Χωροφυλακήν. Ὁ Νομάρχης Αἰτωλακαρνανίας, ἐνστερνισθεὶς ἀπολύτως τὴν ἐξαπολυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Τρικούπη αὐστηρὰν ἐγκύκλιον περὶ τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 4435) 10-6-1875 ἀναφορᾶς του ἐζήτησε τὴν μετάθεσιν ἁπάντων τῶν ἐν Βονίτσῃ ὑπαλλήλων ὡς καὶ τοῦ ἐκεῖ ἑδρεύοντος λόχου Στρατοῦ, «καθ' ὅσον πάντες οἱ τοιοῦτοι ἐκεῖ εἶναι πρόσωπα τὸ αὐτὸ ἔχοντες βάπτισμα καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς συμπαθείας ἐμφορούμενοι...», ἀντ' αὐτῶν δὲ ἐζήτει ἐνίσχυσιν καὶ πλαισίωσιν τῆς Χωροφυλακῆς. Ἡ ἰδία Χωροφυλακή, ἥτις εἶχεν ἀχθῆ ὑπὸ τοῦ Βούλγαρη εἰς ἐκνόμους καὶ μεροληπτικὰς ἐνεργείας, μετὰ

---

(7) Χαρίλαος Τρικούπης» σελ. 223.

(8) Δεκαεννέα ἐφημ. τῶν Ἀθηνῶν ὑπέγραψαν ἔκκλησιν πρὸς τὸν λαὸν κηρύττουσαι τὸ πολίτευμα ἐν κινδύνῳ. Τρ. Εὐαγγελίδης σελ. 343.

ἓν ἔτος, ἀπαλλαγεῖσα τῆς φαύλου κυβερνήσεως, ἔδρεψε δάφνας ἐντίμου καὶ ἀντι κειμενικῆς δραστηριότητος. Τίς λοιπὸν ἔπταιεν διὰ τὰς διαπιστώσεις Ζαμβρακάκη; Τίς ἄλλος ἀπὸ τὴν πολιτικὴν φαυλότητα καὶ ἀδιαφορίαν;

Κατὰ τὴν ὀλιγόμηνον ταύτην πρωθυπουργίαν του ὁ Τρικούπης προέβη καὶ εἰς τὴν λῆψιν ἑτέρων γενναίων ἀποφάσεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων μία ἀφεώρα τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ πολιτικοῦ κόσμου διὰ τῶν διαταχθεισῶν ἀνακρίσεων κατὰ τῶν ὑπουργῶν τῆς κυβερνήσεως Βούλγαρη καὶ μίαν τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ Στρατοῦ, μεθ' ὧν εἶναι συνδεδεμένον πάντοτε, τύποις καὶ οὐσίᾳ, τὸ θέμα ἡμῶν.

Ἀποτέλεσμα τῆς πρώτης ὑπῆρξεν ἡ παραπομπὴ καὶ καταδίκη ἐπὶ δωροδοκίᾳ καὶ ἐκβιάσει τῶν πρώην ὑπουργῶν Βαλασοπούλου (ἐκκλησιαστικῶν) καὶ Β. Νικολοπούλου (Δικαιοσύνης) καὶ ἐπὶ σιμωνίᾳ τῶν Μητροπολιτῶν Πατρῶν, Κεφαλληνίας καὶ Μεσσηνίας, διὰ τῆς ἐκδοθείσης τὴν 31ην Μαρτίου 1876 καταδικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ παραπομπὴ ἐνώπιον τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου ἁπάντων τῶν μελῶν τῆς κυβερνήσεως Βούλγαρη, κατηγορουμένων ἐπὶ ἀντιποιήσει τῆς ἀρχῆς καὶ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ (ἐψήφιζον νόμους δι' εἰκονικῆς ἀπαρτίας καὶ πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς κ.λ.π.).

Διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ Στρατοῦ εἶχε συστήσει ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὸν ὑποστράτηγον Λεωνίδαν Σμολένσκη, Ἀρχηγὸν Χωροφυλακῆς κατὰ τὰ ἔτη 1872—73, ἐκ δύο συνταγματαρχῶν, δύο ἀντισυνταγματαρχῶν, δύο ταγματαρχῶν καὶ ἑνὸς λοχαγοῦ. Ἀνεξαρτήτως τῆς προϋπηρεσίας τοῦ Σμολένσκη ὡς Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, παρατηροῦμεν ὅτι εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην δὲν εἶχε συμπεριληφθῇ καὶ ἡ Χωροφυλακή, ἢ μᾶλλον δὲν ἐξεπροσωπήθη· παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ προσπάθεια ὑπῆρξε καὶ διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ὁπωσδήποτε ἐνδιαφέρουσα, καθ' ὅσον καὶ μόνη ἡ τοῦ Στρατοῦ ἀνασυγκρότησις θὰ ἀπέβαινεν ὁπωσδήποτε εὐεργετικὴ καὶ δι' αὐτήν.

Κατὰ τὸ 1877 ἀπεβίωσεν ὁ Βούλγαρης καὶ οὕτω ἐξέλιπεν ὁ πλέον ἀδίστακτος καὶ φαῦλος πολιτικός, ὁ ἐπαναστάτης κατὰ τοῦ Βασιλέως καὶ ὁ δουλοπρεπέστερος θεράπων τῆς Αὐλῆς, ὁ θέτων ὑπεράνω ὅλων τὸ κομματικὸν συμφέρον καὶ ὁ κατ' ἐπανάληψιν ἀποπειραθεὶς νὰ ἐκτρέψῃ τῆς ὁδοῦ τοῦ καθήκοντος τὴν Χωροφυλακήν.

Μὲ τὸν θάνατον τοῦ πολιτικοῦ τούτου ἐταυτίσαμε καὶ τὸ τέλος τοῦ Α' τόμου, ὥστε ἀπὸ τοῦ ἀρχομένου ἤδη Β' τόμου νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐξελίξεων ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων τοῦ νέου καὶ ἀληθοῦς ἡγέτου Χαριλάου Τρικούπη, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποίου ναὶ μὲν δὲν ἐλήφθησαν τὰ ἐν συνόλῳ ἀπαιτούμενα μέτρα, ἐλήφθησαν ὅμως βασικὰ καὶ θεμελιώδη ἐκ τούτων καὶ ἐτέθησαν τὰ θεμέλια μιᾶς ἀπαρχῆς ὀργανώσεως τῆς Χώρας εἰς κράτος δικαίου, πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως, ἐθνικοῦ ταυτογνωθισμοῦ καὶ ἐντιμωτέρας συναλλαγῆς τῶν πολιτευομένων. Περιγράφων ὡς κατωτέρω ὁ Καρολίδης τὴν κατάστασιν ἐνώπιον τῆς ὁποίας εὑρέθη ὁ Χαρ. Τρικούπης κατὰ τὴν διὰ πλειοψηφίας ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ἀνάληψιν τῆς διακυβερνήσεως τῆς Χώρας ἐν ἔτει 1882, φρονοῦμεν ὅτι δίδει τὴν πλέον ἁρμόζουσαν ἀπάντησιν εἰς τὸν τόσον προχειρολογήσαντα, ὡς ἀνωτέρω, κατὰ τὸ 1877 Ζαμβρακάκην, ἔν τε τῇ παραστάσει τῶν ἀφορώντων τὴν Χωροφυλακὴν καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς τὸ κοινοβούλιον πρὸς θεραπείαν τοῦ πράγματος ὑποδειχθέντων μέτρων.

Γράφει ὁ Καρολίδης: «Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Χώρα ἐσπαράσσετο ὑπὸ τῆς φυγοδικίας καὶ τῶν συμμοριῶν τοκογλύφων, οἵτινες ἐν συνεργασίᾳ πρὸς τοὺς Ταμίας

τοῦ Κράτους εἶχον δημιουργήσει ἀλληλεγγύην καὶ κατέτρωγον τὰς σάρκας τοῦ λαοῦ.

«Ἡ ἔκτασις τῶν συμμοριῶν τούτων καὶ ἡ συνεργασία αὐτῶν μετὰ πολιτευομένων καὶ κομματαρχῶν ἦσαν οἱ κυριώτεροι δημιουργοὶ τῆς ἀναρχίας, ἥτις ἐβασίλευε καθ' ὅλην τὴν χώραν (σ. σ. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἐκ τῶν κυριωτέρων αἰτίων παραμελήσεως τῆς Χωροφυλακῆς). Ἀπέναντι τῶν ὀργανώσεων τούτων οἱ νόμοι τοῦ Κράτους ἦσαν νεκροί, ἡ περιουσία τοῦ πολίτου καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ὑπαλλήλου εὑρίσκοντο εἰς χεῖρας αὐτῶν. Οἰκτρὰ ἦτο ἐπίσης ἡ σύστασις τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Καθ' ὃν χρόνον ἡ ὕπαιθρος Χώρα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐρημοῦτο ἐκ τῆς τοκογλυφίας, τὰ ἀστικὰ κέντρα ὑπερεχείλιζον ἀπὸ ἡμιμαθεῖς ἐπιστημονικὰς λεγεῶνας δημιουργούσας τάξεις παρασίτων ἐπικινδύνων εἰς τὴν ἁρμονικὴν διακυβέρνησιν τῆς Χώρας» (9). Πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ἀσφαλοῦς λόγου ἰδοὺ εἷς πίναξ τῶν ἀπὸ τοῦ 1875 μέχρι τοῦ 1882 κυβερνητικῶν ἐναλλαγῶν :

Ἀπὸ 15-10-1875 κυβέρνησις Κουμουνδούρου, τὴν 26-11-1876 κυβέρνησις Δελιγιώργη, τὴν 1-12-1876 κυβέρνησις Κουμουνδούρου, τὴν 23-2-1877 κυβέρνησις Δεληγιώργη, τὴν 19-5-1877 κυβέρνησις Κουμουνδούρου, τὴν 26-5-1877 οἰκουμενικὴ κυβέρνησις κατόπιν λαϊκῶν συλλαλητηρίων, πιέσεων καὶ ἀπειλῶν. Τὴν 2-9-1877 ἀπέθανεν ὁ τιθασευτὴς τῶν ἀποτελούντων τὴν οἰκουμενικὴν πολιτικῶν ἀρχηγῶν Κ. Κανάρης καὶ ἀμέσως ἡ ἀλληλοϋπόβλεψις καὶ ἡ ἀλληλοεξουδετέρωσις τῶν ἐν τῇ κυβερνήσει καὶ παρὰ τοὺς σοβαρωτάτους ἐθνικοὺς κινδύνους, οἵτινες ἐγεννήθησαν διὰ τῆς Συνθήκης Ἁγίου Στεφάνου, διελύθησαν.

Τὴν 11-1-1878 ἐσχημάτισε κυβέρνησιν ὁ Κουμουνδοῦρος, τὴν 21-10-1878 ἐσχημάτισε κυβέρνησιν ὁ Χαρ. Τρικούπης, τὴν 26-10-1878 ἐσχημάτισε κυβέρνησιν ὁ Α. Κουμουνδοῦρος, τὴν 10-3-1880 ἐσχημάτισε κυβέρνησιν ὁ Χαρ. Τρικούπης, τὴν 13-10-1880 ἐσχημάτισε κυβέρνησιν ὁ Α. Κουμουνδοῦρος καὶ τὴν 3-3-1882 ἐσχημάτισε κυβέρνησιν ὁ Χαρ. Τρικούπης δι' ἀποκτηθείσης ἰδίας κομματικῆς πλειοψηφίας.

Ἤτοι ἐν μιᾷ κρισίμῳ διὰ τὸ Ἔθνος ἑξαετίᾳ δώδεκα κυβερνήσεις ἀλληλοδιεδέχθησαν ἀλλήλας, πρᾶγμα ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν μειωμένην ἀντίληψιν εὐθύνης τῶν κομματαρχῶν.

Εἰς τὸν παρόντα τόμον θὰ στερηθῶμεν τῶν γλαφυρῶν αὐθεντικῶν καὶ δροσερῶν στοιχείων τῶν Γενικῶν ἀρχείων τοῦ Κράτους, διότι δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα διὰ τὴν μετὰ τὸ 1875 περίοδον. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην θὰ ἀναπληρώσωμεν διὰ τῆς ἀναφαινομένης συστηματικωτέρας κρατικῆς καὶ ὑπηρεσιακῆς κατὰ κλάδον ὀργανώσεως, τῆς καταλόγον ἁρμοδιότητος εἰδικευμένης νομοθεσίας, τῆς ἐμφανίσεως νέων ἐγκυρωτέρων καὶ ἀρτιώτερον ὠργανωμένων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων καὶ τῆς ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἐμφανίσεως μελετῶν καὶ συγγραφῶν.

Θὰ εὑρεθῶμεν πρὸ τῆς τεραστίας προσπαθείας τοῦ Τρικούπη νὰ δημιουργηθῇ σύγχρονον καὶ ἠθικὸν κράτος, θὰ ἐξετάσωμεν τὰς ἐκ τοῦ συστήματος στρατολογίας ἐν τῇ Χωροφυλακῇ δυσμενεστάτας ἐπιπτώσεις, τὴν ἐθνικὴν περιύβρισιν διὰ τῆς ταπεινώσεως τῆς Χωροφυλακῆς, θὰ παρακολουθήσωμεν τὸ ἐν Ἑλλάδι ἀστυνομικὸν

---

(9) Αὐτόθι βιβλίον 17 ἱστορ. Παπαρηγ. σελ. 7 ὑποσημ. 1— Ἀσπρέα βιβλ. Β. σελ. 141—143.

πρόβλημα, τὴν Στρατιωτικὴν Ἀστυνομίαν καὶ τὰς ἐκ ταύτης γενικωτέρας ἐπιπτώσεις, τὴν ἐθνικὴν περιπέτειαν τοῦ 1897 καὶ τὴν εἰς ταύτην συμμετοχὴν τῆς Ε.Β.Χ., τὰς μετὰ τὴν περιπέτειαν ἐσωτερικὰς ἐξελίξεις καὶ οὕτω θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν 20ὸν αἰῶνα. Κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα ἡ Ἑλλὰς ἐνεφάνισε ραγδαίας ἐξελίξεις, ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικάς, καθ' ἃς θὰ παρακολουθήσωμεν καὶ θὰ ἐξετάσωμεν τὰς ἐξελίξεις καὶ τὴν συμμετοχὴν τῆς Χωροφυλακῆς, ἀπὸ τοῦδε δὲ δέον νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ νέου αἰῶνος βημάτων ἡ Χωροφυλακὴ ἤρξατο διαμορφουμένη τοιουτοτρόπως καὶ ἐπὶ τοσοῦτον νέον ρυθμόν, ὥστε συντόμως ἔπαυσε νὰ ὁμοιάζῃ τόσον μὲ τὴν Χωροφυλακὴν τοῦ 19ου αἰῶνος ὅσον καὶ μὲ τὰς Χωροφυλακὰς τῆς Εὐρώπης, εἰς δύο ὅμως θέματα καὶ τομεῖς παρέμεινεν ἀμετάβλητος ὁ ἀρχικὸς χαρακτὴρ τοῦ Σώματος: Εἰς τὸ θέμα τῆς πιστότητος καὶ εἰς τὸν τομέα τῶν ἡρωϊσμῶν καὶ θυσιῶν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Κοινωνίας. Περὶ τούτων ὅμως ὁ μελετητὴς μόνος του θὰ συναγάγῃ τὰ συμπεράσματά του ἐκ τῶν ὅσων θὰ ἐκτεθῶσιν.

Ἤδη εὐθὺς ἀμέσως ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ τομέως τῶν ἐθνικῶν ἀγώνων τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς.

Εἰς τὸν Α′ τόμον παρεθέσαμεν τὸ Ι Παράρτημα περιλαμβᾶνον πίνακας τῶν ἐν τῷ Σώματι τῆς Χωροφυλακῆς ὑπηρετησάντων καὶ ὑπηρετούντων ἀξιωματικῶν, εἰς τὸν παρόντα τόμον καὶ εἰς τὸν ἑπόμενον Γ′ τοιοῦτον (τελευταῖον) θὰ χρησιμοποιηθῶσι παραρτήματα διὰ τὴν παράθεσιν πινάκων καὶ κειμένων σχετιζομένων ἀμέσως μετὰ τοῦ κειμένου καὶ συνδεομένων διὰ παραπομπῶν ἐν ὑποσημειώσει. Τοῦτο ἐκρίθη ἀπαραίτητον ἵνα ἀπαλλαγῇ, κατὰ τὸ δυνατόν, τὸ κείμενον ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀναγκαίων στοιχείων. Εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος τόμου θὰ παρατεθῶσιν καὶ ὀνομαστικοὶ πίνακες Ἀνθυπασπιστῶν.

Τέλος, ὀφείλομεν, προειδοποιοῦντες τρόπον τινά, νὰ ἐπισημάνωμεν ὅτι ἐν τῷ Β′ τόμῳ θὰ συναντήσωμεν μὲν δύο πολιτικούς, κοινωνικοὺς καὶ ἐθνικοὺς ἀστέρας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ θὰ διαπιστώσωμεν καὶ μίαν καταπληκτικὴν ἀλλαγὴν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις, ἐνεργείας καὶ ἐμφανίσεως τῶν Νεοελλήνων. Βαθμιαίως, ἀλλὰ σταθερῶς, τὰ γεωγραφικὰ ὅρια τῆς Χώρας ὁδηγοῦνται ἐγγύτερον τῶν ἐθνικῶν πόθων, ὁ λαὸς ἐκπολιτίζεται τόσον ραγδαίως, ὥστε ἡ μία γενεὰ νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃ τὴν προηγουμένην της ἢ τὴν ἀκολουθοῦσαν, αἱ κοινωνικαὶ ἀπαιτήσεις διελθοῦσαι ἐξ ὅλων τῶν σταδίων ἱκανοποιοῦνται κατὰ τὸν πλέον ἀνώδυνον τρόπον καὶ αἱ οἰκονομικαὶ διεκδικήσεις πολλάκις συλλαμβάνονται καὶ ἐπιλύονται ἄνωθεν. Ὁπωσδήποτε τὰ ἀντικείμενα τῆς Ἀστυνομεύσεως γνωρίζουν τοιαύτας μεταλλαγάς, καὶ μὲ τοιαύτην ταχύτητα ὥστε τὰ ὄργανα τῆς Ἀστυνομεύσεως νὰ καταλαμβάνωνται ἐξ ἀπήνης καὶ νὰ ἐμφανίζωνται ὡς καθυστερημένων ἀντιλήψεων, διότι ἡ διοίκησις δὲν θὰ προλαμβάνῃ νὰ ἐνημερώνῃ καὶ νὰ κατευθύνῃ ταῦτα ἐπὶ τῶν συνεχῶς ἀνανεουμένων κοινωνικῶν φαινομένων καὶ ἀπαιτήσεων.

Ἡ τοιαύτη καθυστέρησις καὶ ὁ ἐντεῦθεν αἰφνιδιασμὸς θὰ ἀναφαίνωνται συνεχῶς καὶ θὰ παραθέσωμεν ἐνιαχοῦ περιφρονητικὰ ἢ ἐκρηκτικὰ σχόλια τινά, λόγῳ τῶν ἀντιδράσεων τῆς κοινωνίας εἰς τὴν «καθυστερημένην» ἀντιλήψεων καὶ ἀξιώσεων τῆς Ἀστυνομίας. Ἐκεῖ ὅμως ἔνθα τοῦτο ἰδιαιτέρως θὰ ἐπισημανθῇ θὰ εἶναι ἡ πρώτη περίοδος τῆς Κομμουνιστικῆς δραστηριότητος, καθ' ἣν τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα ὑπελείποντο σοβαρῶς, ἀλλὰ καὶ ἡ Πολιτεία παραπαίουσα ἐδημιούργει ἀφ' ἑαυτῆς ἐθνικοκοινωνικοὺς κινδύνους.

Κάθε παρερχομένη δεκαετία ματαίως θὰ ἀναζητῇ κάτι ἰδικόν της εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν καὶ ἐνῶ διὰ πᾶσαν ἀστυνομικὴν ὀργάνωσιν ἡ ἐπίκλησις τοῦ ἀπροόπτου δηλοῖ ἀπρονοησίαν, παρ' ἡμῖν τὸ ἀξίωμα τοῦτο θὰ ἀπαιτηθῶσιν ἀρκεταὶ εἰσέτι δεκαετηρίδες ἵνα τεθῇ ὡς φραγμὸς καὶ τελεία εἰς τὸ «Δὲν τὸ ἤξευρα» καὶ δικαίως· διότι ἡ περὶ ἐκπαιδεύσεως μέριμνα οὐδὲ στοιχειώδης δὲν θὰ εἶναι.

Παρ' ὅλα ταῦτα τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Χωροφυλακῆς δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ προκαλοῦν συνεχῶς ὑπερηφάνειαν, ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς αὐτήν, ἀλλὰ εἰς κάθε ἀντικειμενικὸν παρατηρητὴν καὶ μελετητήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΙ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ. — ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΥΝΘΕΣΕΩΣ — ΑΓΩΝΕΣ ΔΙ' ΕΘΝΙΚΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ — ΕΛΛΗΝ. ΒΑΣ. ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Ἐν κεφαλαίῳ ΙΑ΄ (Τομ. Α. σελ. 341—349), προκειμένου νὰ ἐκθέσωμεν τὰ τῆς συμμετοχῆς καὶ συμβολῆς τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὴν κατὰ τὸ 1854 Ἠπειροθεσσαλικὴν ἐπανάστασιν, ἀνεφέρθημεν δι' ὀλίγων καὶ εἰς τὴν πρόκλησιν καὶ ἐκμετάλλευσιν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας τῶν ἐθνικῶν πόθων καὶ ἐπιδιώξεων, εἰς ἃς λίαν κακῶς ἔχει δοθῆ ὁ χαρακτηρισμός των ὡς «Μεγάλης Ἰδέας», διότι αὗται συνέπιπτον μετὰ τῶν ρωσσικῶν ἐπιδιώξεων εἰς βάρος τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου ἡ Ρωσσία ὑπὸ τὴν Χριστιανοκαπηλικὴν της ἐμφάνισιν εἴδομεν ὅτι εἶχε στραφῆ κυρίως πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῶν Βαλκανικῶν λαῶν. Μετὰ τὸν ἀτυχῆ διὰ τὴν Ρωσσίαν ἐκεῖνον πόλεμον ἐπεβλήθησαν οἱ πανσλαυισταί, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχεδίων τῶν ὁποίων ἡ Ρωσσία προσεδόκα, ὄχι μόνον τὴν ρεβὰνς τοῦ Κριμαϊκοῦ, ἀλλὰ κυρίως τὴν πραγματοποίησιν τῶν περὶ πανσλαυισμοῦ ὑποθηκῶν τοῦ Μ. Πέτρου.

Ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας ἐγκαταλείψασα ἡ Ρωσσία τὰ περὶ προστασίας ἁπάσης τῆς ὀρθοδοξίας, ἐστράφη πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ πρὸς τοὺς Βουλγάρους, ἀπειργάσθη καὶ ἐπέτυχεν τὴν ἐξασθένισιν τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, χάρις εἰς τὴν πνευματικὴν νωθρότητα τῶν Τούρκων καὶ εἰς τὰς ἀφελεῖς τοῦ Καθολικισμοῦ οἰήσεις. Οὕτω διὰ τοῦ Σουλτανικοῦ φιρμανίου 28.2.1870 **ἀνεγνωρίσθη ἀνεξαρτησία** εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Ἐξαρχίαν μὲ δικαιοδοσίαν ἐπὶ μιᾶς τεραστίας ἐδαφικῆς περιοχῆς ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ Ὀλύμπου σχεδόν.

Ἐγένετο συστηματικὴ ὑπόθαλψις ὑπὸ τῶν Ρώσσων τῆς ἐν Τουρκία ἐπικρατούσης πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀναρχίας, ἐνισχύθησαν παντοιοτρόπως τὰ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Ρωσσίας ἱδρυθέντα σλαυϊκὰ κομιτάτα καὶ δι' αὐτῶν ὠργανώθη ἡ κατὰ τὸ 1875 Ἐπανάστασις Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης.

Ἐνῶ ταῦτα καὶ τοιαῦτα συνέβαινον πέριξ καὶ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἐν Ἑλλάδι ἡ κατάστασις ἦτο ἀξιοθρήνητος, ὡς προείπομεν.

Παρὰ ταῦτα ὁ Ἕλλην τῆς δευτέρας πεντηκονταετηρίδος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὑπῆρξε δίμορφος καὶ δίψυχος.

Ὑπῆρξεν ἀδίστακτος εἰς ἰδιοτέλειαν καὶ ἀτομικισμόν, εἰς φαυλότητα καὶ ἐφημερισμόν. Ἐστάθη μακρὰν πάσης ὀργανωτικῆς προσπαθείας κράτους καὶ ἐστράφη κατ' αὐτῆς ἐπιδιωχθείσης ὑπὸ ἐνίων τῶν πολιτικῶν του καὶ ὑπῆρξε ξένος πρὸς πᾶσαν ἀντίληψιν περὶ ὑποχρεώσεων καὶ δικαιωμάτων του ὡς πολίτου, ὑπῆρξεν ὅμως πληθωρικὸς καὶ ἀσυγκράτητος εἰς ἐθνικὰς ἐκδηλώσεις καὶ θυσίας καὶ πολλάκις, ἐλλείψει ἱκανῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, διὰ τῶν ὁρμῶν του τούτων προεκάλεσε καὶ συμφορὰς ἀκόμη.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ σύστασις τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας «ἦτο οἰκτρά», ἐν τούτοις κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἀνωτέρω χρόνον παρατηροῦμεν ὅτι ἐκτὸς τῶν ἄνωθεν προσπαθειῶν ἐνεφανίσθησαν ἐξαιρετικαὶ πρωτοβουλίαι καὶ προσπάθειαι διὰ μίαν καλλιτέραν ἐθνικοκοινωνικὴν αὔριον ἐκ τῆς λαϊκῆς βάσεως.

Πρώτη ἐξ ὅλων τῶν τάξεων ἡ χρυσῆ νεολαία ᾐσθάνθη τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀνάγκην ν' ἀντιδράση.

Εἴδομεν ὅτι ἡ νεολαία ποδηγουμένη ὑπὸ τοῦ Δεληγιώργη συμμετέσχε εἰς τὴν ἔξωσι τοῦ Ὄθωνος, εἰς τὴν ἐπάνδρωσιν τῆς Ἐθνοφυλακῆς καὶ ὅτι ὅταν ἐγκατελήφθη ὑπὸ τῶν ἡγετῶν της ἐξετράπη εἰς βιαιότητας. Μέλη ταύτης, τὰ τέκνα τοῦ Σπυρ. Λάμπρου, ἵδρυσαν τὴν 21.5.1865 τὸ πνευματικὸν βῆμα τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, τὸν φιλολογικὸν σύλλογον «Παρνασσὸς» (1).

Ἡ νεολαία ὅμως ὅλων τῶν ἐποχῶν διαθέτουσα τὴν ζωτικότητα καὶ τὴν ὁρμὴν ἐπιτυγχάνει ὅταν ποδηγετεῖται καὶ καθοδηγεῖται ἀφανῶς μὲν ὑπὸ ἀξίων ἡγετῶν, ἐμφανῶς δὲ διὰ συνθημάτων συνιστώντων τὴν ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν πορείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ παραδειγμάτων τῆς ἰθυνούσης τάξεως καὶ ἡλικίας.

Αἱ ἐφημερίδες ἐσκεμμένως ἠλλοίωνον τὰ γεγονότα, ἐξυπηρετοῦσαι δὲ κομματικὰ καὶ μόνον συμφέροντα εἶχον καταντήσει φερέφωνα ἀλλοτρίων δυνάμεων καὶ συμφερόντων, οἱ πολιτικοὶ ἐμικρολόγουν ἂν δὲν ἐφεύδοντο καὶ ἐστεροῦντο αἰσθηματικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ οἱ λόγιοι δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ ἀποχωρισθῶσιν τῆς ἀληθείας διὰ κυκλοφοριακοὺς ἴσως λόγους, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἐγνώριζον τὴν πραγματικότητα καὶ τοὺς ὑπαιτίους ὅταν ἐχρησιμοποίουν τοὺς ἀτυχεῖς χωροφύλακας ὡς στόχον τῶν λογοπαιγνίων ἢ σατυρικῶν ἐκδηλώσεών των.

Ἐκτὸς τῆς πνευματικῆς τῶν νέων προσπαθείας δύο ἄλλα σωματεῖα ἔδρων, ἀπευθυνόμενα εἰς τὴν ἐθνικὴν ψυχήν, ἡ «Ἐθνικὴ Ἄμυνα» καὶ ἡ «ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ». ἅτινα καλῶς ἢ κακῶς, ἐφ' ὅσον αἱ Κυβερνήσεις κατετρώγοντο ἐκ τῶν κομματικῶν των μεταμφιέσεων, ὑπεδαύλιζον, συνετήρουν καὶ προπαρεσκεύαζον τὸ ἐθνικὸν φρόνημα διὰ τοὺς ἀναμενομένους ἀγῶνας τῆς φυλῆς. Ἐὰν ἔβλαψαν πταίουν αἱ Κυβερνήσεις, διότι ἀπεμόνωσαν τὴν ἀποστολήν των, ἐὰν ὠφέλησαν ἐκέρδισεν τὸ ἔθνος.

Ἀπὸ τοῦ 1876 τὰ σημεῖα ἐδείκνυον τὴν πραγματοποιηθεῖσαν τὸ 1877 Ρωσσοτουρκικὴν σύρραξιν, γνωστὴ δὲ ἦτο ἡ φιλοτουρκικὴ πολιτικὴ τῆς Ἀγγλίας πρὸς ἣν ἐπειθάρχουν αἱ περισσότεραι τῶν Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων.

Αἱ ἀνωτέρω ὀργανώσεις ἡνώθησαν καὶ ἐσχημάτισαν κεντρικὴν ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ διακεκριμένου νομομαθοῦς Π. Καλλιγᾶ, εἰς ἐπικαίρους δὲ ἐπαρχιακοὺς τομεῖς ἱδρύθησαν ὑποεπιτροπαὶ διὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος ἐν Ἠπείρῳ, Θεσσαλίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ.

Τὴν 11 Ἀπριλίου 1877 ἐκηρύχθη ὑπὸ τῆς Ρωσσίας ὁ κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος καὶ ὑπὸ τὰς ἀνησυχαστικὰς διαμαρτυρίας καὶ ἀξιώσεις τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ τὴν 26ην Μαΐου 1877 ἐσχηματίσθη ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Κων. Κανάρην, ἥτις ἐπεδόθη μετὰ τοῦ δυνατοῦ ἐκ τῶν οἰκονομικῶν καὶ διεθνῶν προϋποθέσεων ρυθμοῦ εἰς τὴν στρατιωτικὴν καὶ πολεμικὴν προπαρασκευὴν τῆς χώρας. Ὑπὸ τὸν οἶστρον αὐτῆς τῆς προπαρασκευῆς ὁ Ζυμβρακάκης ἐποιήσατο τὴν πρὸς τὴν Βουλὴν περὶ Χωροφυλακῆς εἰσήγησίν του κατὰ τὴν 3.6.1877 καὶ ἐξεδόθησαν οἱ Νό-

---

(1) Βλέπε Κ. Βοβολίνη «τὸ χρονικὸν τοῦ Παρνασσοῦ».

μοι ΧΣΗ τῆς 18.7.1877 καὶ ΨΞΗ ὡς καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 26.12.1878 (2). Ἐνῶ ὁ Τρικούπης ὡς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐμάχετο λίαν ἐπιτυχῶς ἔναντι τῶν Βρεττανικῶν πιέσεων κατὰ πάσης Ἑλληνικῆς ἀποπείρας νὰ ἐξέλθῃ εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, τὰ πολεμικὰ Ὑπουργεῖα, ὑπὸ τὸ πρόσχημα καταδιώξεως τῆς ἀναφανείσης κατὰ τὴν Τουρκικὴν μεθόριον ἐντόνου ληστρικῆς δραστηριότητος, ἐνίσχυον συνεχῶς τὰς κατὰ τὴν μεθόριον στρατιωτικὰς δυνάμεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων συμπεριελαμβάνετο καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος Χωροφυλακῆς. Ἐνῶ οἱ Βρεττανοὶ ἐπίεζον τὴν Ἑλλάδα ν' ἀπόσχῃ πάσης ἐχθρικῆς κατὰ τῆς Τουρκίας ἐκδηλώσεως, οἱ Ρῶσσοι, ἰδίᾳ ὅταν αἱ στρατιωτικαί των δυνάμεις εἶχον περιέλθει εἰς ἀδιέξοδον παρὰ τὴν Πλεύναν, ἐζήτουν τὴν συμμαχίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῆς Τουρκίας, ἡ δὲ Ἑλλὰς δι' ἀναβλητικῶν προφάσεων ἀπέφευγε τὴν ὁριστικὴν ἀπάντησιν, ἣν μεταγενεστέρως ἔδωκε δι' ἀπορρίψεως τῶν Ρωσσικῶν προτάσεων (3).

Ἐν τῷ μεταξύ, αἱ Ρωσσικαὶ στρατιαὶ ἐπέτυχον τὴν ἐξουθένωσιν τῶν Τουρκικῶν τοιούτων καὶ ἡ προέλασις τῶν Ρώσσων εἶχε προσλάβει γοργὸν ρυθμόν, ὡς ἐκ τούτου οἱ μὲν Ρουμάνοι, Βούλγαροι καὶ Σέρβοι εἰσέπραττον τὰ ἐκ τῆς Ρωσσικῆς κηδεμονίας καὶ προστασίας ἀγαθά, οἱ δὲ Ἕλληνες τῆς τε ἐλευθέρας καὶ τῆς ὑποδούλου Ἑλλάδος «ἐδείκνυον φανερὰ σημεῖα ἐξεγέρσεως».

Ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἡ κατάστασις ἐπεδεινώθη ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς καταλήψεως ὑπὸ τῶν Ρώσσων τῆς Ἀνδριανουπόλεως τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1878. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξερράγησαν θορυβώδεις ταραχαὶ καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις διελύθη εἰς τὰ ἐξ ὧν εἶχε συσταθῆ.

Ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, τελοῦσα ἐν ἐπαφῇ μετὰ τοῦ Κουμουνδούρου, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου δι' εἰδικῶν ἀπεσταλμένων ἐπεδόθη εἰς τὴν δημιουργίαν ἐπαναστατικῶν πυρήνων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν περιοχῶν Θεσσαλίας, Μακεδονίας καὶ Ἠπείρου, ὁ Γ. Ἀδρακτὰς (4) ὁμιλεῖ περὶ τοιαύτης δραστηριότητος τοῦ Μπασδέκη ἐν τῇ περιοχῇ Πηλίου ἐν γνώσει τοῦ Πρωθυπουργοῦ Κουμουνδούρου, πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἰδία ὀργάνωσις ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὰς κατὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν τῆς διαλυθείσης οἰκουμενικῆς ἐκδηλώσεις καὶ ταραχὰς κατὰ τὰς 14 καὶ 15 Ἰανουαρίου 1878.

Ἡ ἀναγγελία εἰς Ἀθήνας τῆς καταστροφῆς τῶν Τουρκικῶν στρατιῶν καὶ τῆς πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐμφανίσεως τῶν Ρώσσων καὶ ἡ παραίτησις τῆς Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως προεκάλεσαν τὴν μῆνιν τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν παραιτηθέντων ὑπουργῶν καὶ κατὰ τοῦ συνόλου τοῦ πολιτικοῦ κόσμου.

Πλήθη λαοῦ συνέρευσαν τὴν 14 Ἰανουαρίου εἰς τὴν Βουλὴν ἵνα πληροφορηθῶσιν τοὺς λόγους τῆς παραιτήσεως τῆς Οἰκουμενικῆς καὶ τὰς κυβερνητικὰς προθέσεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔναντι τοῦ πολέμου θέσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐξωτερικὴ φρουρὰ τῆς Βουλῆς εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὴν ἔφιππον χωροφυλακήν.

Ἐκεῖ ἀνεκοινώθη ὅτι δὲν θὰ συνήρχετο ἡ Βουλή, ὁπότε αὐτοσχέδιοι καὶ ὀργα-

---

(2) Βλέπε ἀνωτέρω Τομ. Α' σελ. 584—586.

(3) Ὀξεία ὑπάρχει διχοστασία ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν τηρηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως στάσιν.

(4) Ἡμερολόγιον Κ. Σκόκου 1897 σελ. 259 κ. ἑ.

Εἰς τὸ Πήλιον ἀνεκηρύχθη πρόεδρος τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀρχηγὸς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων ὁ ἀντιμοίραρχος Ζήσιμος Μπασδέκης (8), εἰς δὲ τὸν Ἁλμυρὸν στρατιωτικοὶ ἀρχηγοί, ὁ Θρασύβουλος Βελέντζας καὶ ὁ Ὑπομοίραρχος Ἀχιλλεὺς Βελέντζας.

Περὶ τῆς ἀκριβοῦς χρονολογίας, καθ' ἣν οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι ἐγκατέλειψαν τὰς τάξεις των καὶ εἰσέδυσαν εἰς Θεσσαλίαν δὲν ἀνεύρομεν συγκεκριμένην πληροφορίαν. καὶ τοῦτο ἀσφαλῶς διότι, ὡς προαναφέρομεν, οὗτοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εὑρίσκοντο ἐν ἐπαφῇ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θεσσαλίας διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 5295 ἀπὸ 6.2.1878 διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (9) ἥτις ἐντέλλεται τὴν σύλληψιν ὡς λιποτακτῶν τῶν Μπασδέκη, Κ. Ἰσομάχου, Ν. Ἀξελοῦ καὶ Α. Πλαπούτα, δὲν ἀναφέρει ἡμερομηνίαν ἐγκαταλείψεως τῶν τάξεών των, πιθανῶς ἐσκεμμένως.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1455 φύλλῳ 1.2.1878 τῆς ἐφημερίδος «ΣΤΟΑ» ἀναγινώσκωμεν ὅτι ἀπεστάλησαν ἐξ Ἀθηνῶν ὅπλα πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας Πηλίου καὶ ὅτι ταῦτα ἀπωλέσθησαν περιέργως παρὰ τὴν Σκίαθον. Ὁ Εὐαγγελίδης περιγράφων τὰ τῆς μάχης Μονῆς Σουρβιᾶς καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ μετακινήσεως τῶν ἐπαναστατῶν κατὰ τὰς 15 καὶ 16 Ἰανουαρίου 1878 γράφει «Ἀφικόμενοι — εἰς Μηλέας — οἱ 72 μαχηταὶ τῆς Μονῆς Σουρβιᾶς ἀνέμενον τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ἐπὶ τοῦ Πηλίου ἐπαναστάσεως Ζήσιμον Μπασδέκην, ἀξιωματικὸν τῆς χωροφυλακῆς, ἡγούμενον 200 ἐθελοντῶν ἐν οἷς νέοι ἐνθουσιῶντες ὁ Κ. Χρυσοχοΐδης, Γ. Μηλίτσης, Ε. Πανταζάρας, Κ. Παπαθανασίου, Σοφοκλῆς, Π. Τριανταφυλλίδης, ὁ Ὅμηρος Δερζεζόγλους καὶ ἄλλοι πολλοί.

«Πρὸς τούτοις ἑνωθέντες οἱ περὶ τὸν Δ. Γαρέφη καὶ οἱ ἀνδρεῖοι τῆς Σουρβιᾶς μαχηταὶ ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἧς προθύμως, ὡς πάντοτε μετέσχον οἱ κάτοικοι, οἵτινες ἵδρυσαν ἐν Ἁγίῳ Λαυρεντίῳ πρόσκαιρον κυβέρνησιν συνισταμένην ἐκ τῶν Ζ. Μπασδέκη, Α. Βογιατζῆ, Κ. Γαρέφη, Σ. Σταμούλη, Ζ. Φυτάλη, Γ. Νικολάου, Κ. Σακελλαρίου καὶ Κ. Κοτσαμάνη. Ἡ πρόσκαιρος αὐτὴ Κυβέρνησις συνελθοῦσα ἐξέδωκε τὴν προκήρυξιν ταύτην» (10).

Ἡ προκήρυξις αὕτη, συνταχθεῖσα ἐν ὀνόματι τοῦ Ἔθνους, κατέληγε:

«πεπεισμένοι, ὅτι ἡ ἡμετέρα φωνὴ θ' ἀκουσθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου μέχρι τοῦ ἰσχυροτάτου, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποσημειωθῶμεν».

Οἱ Τοῦρκοι ἀπέκλεισαν τὸ Πήλιον ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ἵνα κάμψωσι τοὺς ἐπαναστάτας καὶ ὁ Μπασδέκης ἐξαπέστειλε τὴν ἀκόλουθον διαμαρτυρίαν.

Διαμαρτύρησις

Ἐν Μακρυνίτσα τῇ 1)13 Φεβρουαρίου 1878

Πρὸς τοὺς κυρίους Προξένους, τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, τοῦ Αὐτο-

---

(7) Ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν φονευθέντα τὴν νύκτα τῆς 3ης Σ)βρίου εἰς Μακρυγιάννη ἐνωμ. Μπασδέκην, τοῦ ὁποίου τὸν 12ετῆ υἱὸν ὁ Ὄθων εἰσήγαγεν εἰς τὴν Σχολὴν Εὐελπίδων ἵνα σπουδάσῃ δαπάναις του. Κερ. Θ' σελ. 267—276.

(9) Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους.

(10) Αὐτόθι σελ. 459—460.

κράτορος τῆς Αὐστροουγγαρίας, τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας, τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, καὶ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων.

Κύριοι Πρόξενοι

Διὰ τῶν προκηρύξεων, τὰς ὁποίας εἶχε τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀποστείλῃ ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις τοῦ Πηλίου ἀνήγγειλε δι' ὑμῶν πρὸς τὰς Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης, ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Πηλίου ἔλαβον τὰ ὅπλα ζητοῦντες τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀθωμανικοῦ δεσποτισμοῦ καὶ ὅτι τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ἤθελον τὸν διεξαγάγει συμφώνως μὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Ἐνῶ δὲ ἐγὼ διέταξα μέτρα αὐστηρὰ πρὸς σεβασμὸν τῶν Τουρκικῶν οἰκογενειῶν, τῶν μενουσῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Πηλίου, καθόσον ὁ πόλεμος ἡμῶν δὲν ἀφορᾶ τοὺς ἀόπλους, τὰς γυναίκας, καὶ τὰ παιδιά, ἡ Τουρ-,ι,ἡ Κυβέρνησις ἐπωφελουμένη τῆς γεωγραφικῆς τοποθεσίας τοῦ Πηλίου, τὸ ὁποῖον περιβρέχεται ἀπὸ θάλασσαν, ἐπισιτίζεται δὲ ἀπὸ τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος καὶ ἀπὸ θαλάσσης, ἀπηγόρευσε τὴν μεταφορὰν σιτηρῶν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης εἰς τὰ χωρία τοῦ Πηλίου, ὅπως διὰ τῆς πείνας ἀναγκάσῃ τοὺς κατοίκους εἰς ὑποταγήν, ἐνῶ ἡμεῖς ἐστρατοπεδευμένοι εἰς γνωστὰς εἰς τὴν ἐξουσίαν θέσεις ἀναμένομεν τὴν ἐπίθεσιν αὐτῆς, σκοποῦντες διὰ τοῦ ἡμετέρου αἵματος νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας.

Πτοουμένη τὴν ἐποπτείαν τῆς Εὐρώπης, ὡς ἐκ τῆς παρουσίας ἡμῶν καὶ τῶν πολεμικῶν Εὐρωπαϊκῶν πλοίων τῶν ἐν τῷ λιμένι τοῦ Βώλου, ἀποφεύγει μὲν τὴν χρῆσιν τῶν μέσων ἐκείνων ὧν ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ ἐχρήσατο πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἐπαναστάσεως, καταδικάζει ὅμως εἰς τὸν ἐξ ἀσιτίας θάνατον 50 χιλιάδας γυναικοπαίδων, καθόσον ἡμεῖς ἔχομεν ἀφθονίαν τροφῶν, προμηθευόμενοι ταύτας διὰ τῆς ἰσχύος τῶν ὅπλων μας.

«Διαμαρτυρόμενοι κατὰ τοῦ πρωτοφανοῦς τούτου μέτρου πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἐπαναστάσεως, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου ἴσως ἔσται ὁ ἐξ ἀσιτίας θάνατος τοσούτων χιλιάδων γυναικοπαίδων, παρακαλοῦμεν ὅπως λάβωσιν ἐν τῇ φιλανθρωπίᾳ των τὰ κατάλληλα πρὸς διάσωσιν τοῦ ἀπειλουμένου τούτου πληθυσμοῦ μέτρα, καθόσον ἐὰν μείνωμεν ὑπὸ πάντων ἐγκαταλελειμένοι, θὰ προτιμήσωμεν νὰ θυσιάσωμεν ταῦτα διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν χειρῶν, καὶ νὰ διεξαγάγωμεν τὸν ἡμέτερον ἀγῶνα ἀναλόγως τῶν θυσιῶν, εἰς τὰς ὁποίας θὰ ὑποβληθῶμεν, παρὰ νὰ ὑποκύψωμεν ἐκ νέου εἰς τὸν ἐπονείδιστον ζυγὸν καὶ νὰ ἴδωμεν ἐφαρμοζόμενα τὰ μέτρα τῆς ἐκδικήσεως τῶν Ὀθωμανῶν ἐπὶ τῶν γυναικῶν, τῶν θυγατέρων καὶ τῶν τέκνων ἡμῶν, ἅτινα ἐφηρμόσθησαν ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ ἀλλαχόσε.

Δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου μεθ' ἧς διατελῶ.

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ τὸ Πήλιον Ἐπαναστατικοῦ Στρατοῦ (11)

Ζ. Ν. Μπασδέκης.

Τὴν 15 Φεβρουαρίου οἱ Τοῦρκοι ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Μακρυνίτσης καὶ τοῦ Πηλίου διὰ δυνάμεως 4.000 ἀνδρῶν, 2 ἰλῶν ἱππικοῦ καὶ Πυροβολικοῦ, παρὰ δὲ τὰς

---

(11) **Ἐφημερὶς «ΣΤΟΑ»** φύλλον 1458 τῆς 4.2.1878.

σφοδρὰς των ἐπιθέσεις ὑπεχώρησαν ἄπρακτοι σχόντες ἀπωλείας ἄνω τῶν 500.

Κατὰ τὴν ὁλοήμερον ταύτην σύγκρουσιν ἔλαβον μέρος καὶ αἱ Ἑλληνίδες ἐξ ὧν καὶ ἡ ἀγνώστου βαθμοῦ συγγενείας πρὸς τὸν ἀντιμοίραρχον Μαργαρίτα Μπασδέκη. «ἥτις ἠγωνίζετο ὡς ἄλλη Ἀμαζὼν ἐν τοῖς προμάχοις» (12).

Ὁ ὑπομοίραρχος Ἀχιλλεὺς Βελέντζας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Θρασυβούλου, ἐπὶ κεφαλῆς ἐνόπλων τμημάτων ἐκ τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος, εἰσέβαλον εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἐγκατέστησαν τὸ πεδίον τῆς Ἐπαναστατικῆς των δραστηριότητος ἐν τῇ περιοχῇ Ἁλμυροῦ, ἔνθα ἐνισχυθέντες οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι καὶ δι' ἐντοπίων ἐπαναστατῶν ὑπὸ διαφόρους Ἀρχηγοὺς τὴν 16 Ἰανουαρίου 1878 ἐκήρυξαν τὴν Ἐπανάστασιν τῆς Ἐπαρχίας.

Τὴν 18 Ἰανουαρίου οἱ ἀδελφοὶ Βελέντζα, μετὰ τῶν περ' αὐτοὺς κατήγαγον λαμπρὰν νίκην κατὰ ἐπιτεθείσης ἐναντίον των τουρκικῆς δυνάμεως 1000 περίπου ἀνδρῶν παρὰ τὴν Μονὴν Ξενιᾶς, ἣν ἐπανέλαβον καὶ τὴν 20 Ἰανουαρίου κατὰ νέαν τουρκικὴν ἐπίθεσιν. Μετὰ τῶν τροπαιούχων πλέον Βελεντζαίων συνηντήθη τὴν 25 Ἰανουαρίου, καὶ ὁ βουλευτὴς Νικολαΐδης ἡγούμενος σώματος ἐπαναστατῶν.

Τὸ σύνολον τῆς δυνάμεως τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ τομέως τούτου, ἐξ 650 περίπου ἀνδρῶν, ἐνεπλάκη εἰς πολυημέρους κρατερὰς καὶ φονικὰς μάχας περὶ τὸν Πλάτανον Ἁλμυροῦ ἀπὸ 2—12 Φεβρουαρίου 1878, ἔνθα προσῆλθον εἰς ἐνίσχυσιν καὶ αἱ ὑπὸ τοὺς καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Νικολαΐδην, βουλευτὰς Κουκούλεζαν καὶ Γ. Πετούσην ὁμάδες καὶ αἱ ἀπώλειαι τῶν ἡμετέρων ὑπερέβησαν τοὺς 35 ἐν συνόλῳ, πλὴν τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ ὃν ἀντεκδικούμενοι οἱ Τοῦρκοι ποικίλως ἐβασάνισαν, μεταξὺ δὲ τῶν τραυματιῶν ὑπῆρξεν καὶ ὁ ἐνωμοτάρχης Ι. Βελέντζας.

Οἱ ἐπαναστάται ὑπεχρεώθησαν εἰς σύμπτυξιν ἐκ τῆς περιοχῆς Ἁλμυροῦ εἰς Ὄσσαν. Εἰς τὴν περιοχὴν Ὄσσης, ἐν συνεχείᾳ εἰς Μακρυνίτσαν καὶ τέλος καὶ πάλιν περὶ τὴν Μονὴν Ξενιᾶς, ὑπὸ διαφόρους ἀνασυγκροτήσεις καὶ φιλοπρωτικὰς ἔριδας, ἐσυνεχίσθη ὁ ἀγὼν μέχρι τέλους Μαρτίου 1878 ὅτε, μειωθείσης σφόδρα τῆς δυνάμεως τῶν Ἐπαναστατῶν, εἰς 250 περίπου ἐν συνόλῳ, λόγῳ συνεχοῦς διαρροῆς καὶ λόγῳ παρεμβάσεως τῶν Ἄγγλων Προξένων, ἔληξεν ὁ ἐπαναστατικὸς ἀγὼν ἐν Θεσσαλίᾳ, εἰς ὃν τόσας ὑπηρεσίας προσέφερον οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς ὑπὸ πρωτεύοντα ρόλον καὶ συμμετέσχον εἰς εὐρείαν κλίμακα οἱ ἄνδρες τοῦ Σώματος.

Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅτι, ἐὰν δὲν ἐξήρχετο εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, διαρκοῦντος τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου «κατὰ τὸ συνέδριον τὸ συγκληθησόμενον πρὸς διακανόνισιν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος γεννήσεται σκέψις καὶ περὶ τῶν ἀξιώσεων τῆς Ἑλλάδος» (13). Εἰς τὰς πιέσεις καὶ ὑποσχέσεις ταύτας προέβαινεν ἡ Βρεττανία ὄχι διότι ἠγάπα τόσον πολὺ τὴν διαλυομένην Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, ἀλλὰ διότι δὲν ἤθελε ἐκ τῆς διαλύσεως ταύτης νὰ καρπωθῇ μεγάλα ὀφέλη καὶ ἰδία διέξοδον εἰς τὸ Αἰγαῖον ἡ Ρωσσία. Ἤδη μετὰ τὴν ἧτταν τῆς Τουρκίας καὶ τὴν τρομερὰν εἰς συνεπείας διὰ τὴν Ἑλλάδα ὑπογραφεῖσαν τὴν 19 Φεβρουαρίου — 2 Μαρτίου, μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων, συνθήκης

(12) Γ. Κρέμος σελ. 1208 καὶ τρ. Εὐαγγελίδης σελ. 461. — Βλέπε περὶ ταύτης Γ. Ἀδρακτᾶ ἐν Ἡμερολογίῳ Κ. Σκόκου ἔτους 1897 σελ. 224—227.

(13) Τρυφ. Εὐαγγελίδου σελ. 447.

Ἁγίου Στεφάνου (14), δι' ἧς οἱ Ρῶσσοι διὰ τῶν παρ' αὐτῶν υἱοθετηθέντων Βουλγάρων ἐπετύγχανον τὸ βασικώτερον τῶν ὀνείρων τοῦ Μ. Πέτρου περὶ ἐξόδου εἰς τὴν Μεσόγειον διὰ τοῦ Αἰγαίου, ὄχι μόνον οἱ Ἕλληνες εὑρέθησαν ἐγκαταλελημμένοι ἀλλὰ καὶ τὰ Ἀγγλικὰ συμφέροντα σοβαρῶς διεκυβεύοντο. Ἀναμφισβητήτως Ἑλληνικαὶ περιοχαί, περιήρχοντο εἰς τὴν δημιουργηθεῖσαν «μεγάλην Βουλγαρίαν».

Ἡ Μ. Βρεττανία διεκήρυξε κατὰ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπον ὅτι δὲν ἀνεγνώριζε τὴν συνθήκην ταύτην καὶ ἠπειλήθη μάλιστα καὶ Ἀγγλορωσσικὸς πόλεμος. Τούτου ἕνεκεν βλέπομεν τοὺς Ἄγγλους ἀντιπροσώπους νὰ λαμβάνουν ἀπροκαλύπτως μέρος εἰς τὰ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστάσεως, διότι ἐπεδίωκον τὴν σύντομον ἐσωτερικὴν ἀνάρρωσιν τῆς Τουρκίας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν παντὸς ἐνδεχομένου.

Οὕτω ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ταύτης ὠθουμένη ἡ Βρεττανικὴ διπλωματία ἀπέστειλε πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας τὸν ἐν Ἀθήναις Ἄγγλον Πρόξενον Μέρλιν, ὅστις συναντήσας τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἐναπομεινάντων ἐπαναστατῶν Θ. Βελέντζαν, περιστοιχιζόμενον καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ὁπλαρχηγῶν, παρέσχε νέας διαβεβαιώσεις περὶ προσεχοῦς ἱκανοποιήσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ ἀπελευθερώσεως τῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων κρατουμένων Ἑλλήνων. Κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀρχηγοῦ, ὑπομοίραρχος Ἀχιλ. Βελέντζας, διετύπωσε δριμὺ κατὰ τῆς Ἀγγλίας κατηγορητήριον διὰ τῆς φράσεως «εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Ἀγγλία μᾶς ἀπατᾶ». Ὁ Βελέντζας ὁμιλῶν βάσει τοῦ παρελθόντος καὶ ὡς ἐπαναστάτης εἶχε δίκαιον. Ἡ ἐπανάστασις ἔληξεν καὶ δὲν ἐπέτυχε μὲν τὴν ἄμεσον διὰ τῶν ὅπλων ἀπελευθέρωσιν περιοχῆς τινός, συνετέλεσεν ὅμως σπουδαίως, ὡς ἡ μοναδικὴ Ἑλληνικὴ ἔνοπλος ἀποφασιστικὴ καὶ διαρκείας δραστηριότης, ὥστε οἱ Ἄγγλοι νὰ ἐπαναλάβωσι κατηγορηματικώτερον τὰς ὑποσχέσεις των, ἃς ἐξεπλήρωσαν ἔστω καὶ κολοβωμένας. Οὕτω οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς τοιουτοτρόπως συμβαλόντες, ἀπεδείκνυον ἀκόμη μίαν φορὰν τὴν ἐθνικήν των φλόγαν καὶ τὴν ἀδάμαστον ἀγωνιστικότητά των. Καίτοι περὶ τῆς Θεσσαλικῆς ἐπαναστάσεως ἐγράφησαν πολλά, ἐν τούτοις ἡ ἀληθὴς κατὰ ταῦτα συμβολὴ ταύτης εἰς τὴν πορείαν τῶν ἐθνικῶν διεκδικήσεων δὲν ἠρευνήθη ἐπαρκῶς.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΕΛΒΙΝΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ

Πλέον Ὁμηρικὸν καὶ ἀτυχὲς τέλος ἔλαβεν ἡ ἐν Ἠπείρῳ ἐπιχειρηθεῖσα ἐπανάστασις ἐκ δύο σημείων, τοῦ ἑνὸς ὁμόρου τῇ ἐλευθερίᾳ Πετρίδι, ἐν τῇ περιοχῇ Ραδοβυζίων Ἄρτης καὶ τοῦ ἑτέρου ἐν τῇ περιοχῇ Δελβίνου τῆς Βορείου Ἠπείρου.

Διὰ τὴν περιοχὴν Ραδοβιζίων ἔχομεν τὴν γενικὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ παραμεθόριος χωροφυλακὴ Αἰτολακαρνανίας οὐδενὸς ἐφείσθη, ἵνα ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἐπανάστασιν, τῆς ὁποίας οἱ συμμετασχόντες εἶχον τὴν εὐχέρειαν νὰ συμπτύσσωνται πρὸς τὸ ἐλεύθερον Ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἐκεῖ ὅμως ἔνθα ἡ προχειρότης συνώδευσε τὴν δυστυχίαν ὑπῆρξεν ἡ περιοχὴ Δελβίνου λόγῳ τοῦ ἀποκεκομμένου της.

(14) Ἅγιος Στέφανος (Τουρκ. Γεσίλκιοϊ) προάστιον Κωνσταντινουπόλεως ἀπέχον 10 χιλ. Ν.Δ. ταύτης. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἀνεκηρύσσοντο ἀνεξάρτητα κράτη ἡ Σερβία, ἡ Ρουμανία καὶ τὸ Μαυροβούνιον, ἡ αὐτονομία τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ἐρζεγοβίνης καὶ κυρίως ἀνεκηρύσσετο ἡ Βουλγαρία εἰς αὐτόνομον Ἡγεμονίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν ἀπὸ Δουνάβεως μέχρι τοῦ Αἰγαίου περιοχήν, ἤτοι τὰς περιοχὰς τῆς κυρίως Βουλγαρίας, τῆς Ἀνατ. Ρωμυλίας, τῆς Δυτ. Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, πλὴν Θεσσαλονίκης καὶ Χαλκιδικῆς.

Εὔπιστος καὶ προχειρολογοῦσα ἡ ἐν Κερκύρᾳ ὑποεπιτροπή, ἐπίστευσεν ὅτι εἶχε προετοιμάσει ἀρκούντως τὸ ἔδαφος διὰ τὴν ἐξέγερσιν, καὶ ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως μετὰ τῶν κατοίκων, κατήρτισε τὸ Σῶμα εἰσβολῆς ἐκ 460 περίπου ἐθελοντῶν ὑπὸ τοὺς ὁπλιτάρχας Μίνων Λάππαν ἐκ Δοβριανῆς, Κ. Τριτάκην ἐκ Κρήτης, Α. Γκιούζην ἐκ Χειμάρας, Π. Καλκαντῆν καὶ Θ. Γρηγοράκην μετὰ 20 Λακώνων.

Μεταξὺ τῶν ἐθελοντῶν συμπεριελαμβάνοντο καὶ Ἰταλοὶ ἐθελονταὶ ἐν οἷς καὶ ὁ εὐγενὴς φοιτητὴς Κοντούρβια. Ἅπαντες οὗτοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀντιμοιράρχου Γεωργίου Στεφάνου, κατόπιν ἐντολῆς τῆς ὑποεπιτροπῆς, τὴν νύκτα τῆς 12 Φεβρουαρίου 1878 ἀπεβιβάσθησαν εἰς Μπορτενέζι, ἔνθα κατενεμήθησαν εἰς μικροτέρας ὁμάδας μὲ εἰδικὴν δι᾽ ἑκάστην ἀποστολήν.

Τὴν ἑπομένην (13-2-78 ὁ Στεφάνου κατέλαβε τὰς μονὰς Ἁγίου Γεωργίου καὶ Ἁγίων Σαράντα, τὸ χωρίον Τσούκα καὶ τὴν ὀχυρὰν θέσιν Πύργοι Γκιάστας, ἐκδιωχθέντων τῶν ὑποστηριζόντων ταύτας 250 Τούρκων.

Κατὰ τὰς πρώτας ταύτας ἐπιχειρήσεις οἱ Τοῦρκοι ἀπώλεσαν 16 νεκρούς, 20 τραυματίας, 2 σημαίας καὶ τὴν παραδοθεῖσαν φρουρὰν τῶν μονῶν, οἱ δὲ ἐπαναστάται ἔσχον ἕναν νεκρόν, τὸν Κρῆτα Ἰωάννην Βαρουξάκην.

Τὴν 17ην Φεβρουαρίου οἱ ἐπαναστάται ἔσχον δύο νέας λαμπρὰς ἐπιτυχίας διὰ τῶν μαχῶν Καραλήμπεη καὶ Γκιάστας. Ὁ Στεφάνου εἰς Γκιάσταν ἐπέφερε πανωλεθρίαν εἰς τοὺς ἐπιτεθέντας Τούρκους.

Ὁ Στεφάνου κατήγετο ἐκ Κυπαροῦ - Χειμάρας ἔνθα ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1824, ἐξελίχθη ἐν τῇ Χωροφυλακῇ μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Συνταγματάρχου καὶ ἀποστρατευθεὶς τὸ ἔτος 1894 ἀπεβίωσε τὴν 13-6-1901. Περὶ τούτου ὁ Σεϊζάνης γράφει ὅτι, ἂν δὲν ἦτο «ἐξόχου διοικητικῆς ἱκανότητος καὶ μεγάλων στρατιωτικῶν γνώσεων, ὁμολογουμένως ὅμως ἦτο πεπειραμένος καὶ ἀγαθός, ἀτρόμητος καὶ καρτερικὸς ἀνήρ» καὶ συμφωνοῦν ἅπαντες εἰς τοῦτο.

Οἱ Τοῦρκοι, ἀνησυχήσαντες, μετέφερον ἐξ Ἰωαννίνων στρατιωτικὰς δυνάμεις καὶ τὴν 23 Φεβρουαρίου διὰ δυνάμεως 2 ταγμάτων, 200 ἱππέων, πυροβολικοῦ καὶ ἀτάκτων ἐπετέθησαν κατὰ τῶν θέσεων τῶν ἐπαναστατῶν, τῶν ὁποίων τὸ Ἀρχηγεῖον εἶχε ἐγκατασταθῆ εἰς φρούριον τοῦ Ἀλῆ - Πασᾶ ἐν Λυκουρσίῳ.

Οἱ κατέχοντες διαφόρους θέσεις ὁπλαρχηγοὶ δὲν ἠδυνήθησαν ν᾽ ἀντιστοῦν πρὸ τῆς ἰσχυρᾶς Τουρκικῆς πιέσεως.

Ὁ Στεφάνου σπεύδει νὰ προλάβῃ τὴν πτῶσιν τῆς Γκιάστας, ἀλλὰ φθάνει ἀργὰ καὶ οἱ ἐπαναστάται ἤρχισαν νὰ διαρρέουσι καὶ νὰ συμπτύσσωνται πρὸς Λυκούρσιον, κατὰ δὲ τὴν ἐπελθοῦσαν νύκτα ἡ διαρροὴ ἔλαβε γενικωτέραν μορφήν, τραπέντων πρὸς τὴν παραλίαν τῶν ἐθελοντῶν, ἵνα διὰ τῆς θαλάσσης διαφύγωσιν.

Ὁ Στεφάνου «προβλέπων τὴν καταστροφὴν ἀπεφάσισεν ν᾽ ἀποθάνῃ ἐνδόξως» καὶ ἀφοῦ ἐπέτρεψε τὴν ἀναχώρησιν εἰς πάντα ἐπιθυμοῦντα, ἐν οἷς καὶ εἰς τὸν Ἰταλὸν Κουντούρβιαν, παρέμεινε μετὰ τῶν πιστῶν του μαχόμενος ἐρρωμένως μέχρι τῆς 08,30 ὥρας τῆς ἑπομένης, ὁπότε ἀπεφάσισεν ἔξοδον: Ἐξερχόμενοι τοῦ φρουρίου ἀνετίναξαν τὰ ἐν αὐτῷ πυρομαχικά, ἡ δὲ ἐκ τῆς ἀνατινάξεως σύγχυσις παρὰ τοῖς Τούρκοις διευκόλυνε τὴν τελικὴν ἐκ τῶν γραμμῶν τοῦ πυρὸς διαφυγήν.

Ἐν συνεχείᾳ διαβὰς ὑπὸ μυθιστορηματικὰς συνθήκας τὸν ποταμὸν Καλεσεώτην συνεπτύχθη εἰς Δίβρην καὶ ἐκεῖθεν τὴν 25ην Φεβρουαρίου διὰ τῆς Μονῆς

Θεολόγου, Κλεισοδοβίτσας, Λεπτοκαρυιᾶς, Φιλιατῶν, Σουλίου κ.λ.π. ὁ Στεφάνου μετὰ τῶν συντρόφων του ἔφθασεν εἰς Λοῦρον ἔνθα ἐνέπεσεν εἰς χεῖρας τῆς ληστοσυμμορίας Μαριόλη καὶ Στούπη.

Οἱ λησταὶ πληροφορηθέντες τὰ διατρέξαντα περιέθαλψαν τὸν Στεφάνου καὶ τοὺς συντρόφους του καὶ «τοιουτοτρόπως κατὰ περίεργον εἰρωνείαν τῆς τύχης, ὁ πρώην φοβερὸς τῆς ληστείας καταδιώκτης καὶ ὀλετὴρ αὐτῆς ὑπὸ ληστῶν σώζεται καὶ φιλοξενεῖται» (15).

Ὁ Στεφάνου δὲν σκέπτεται τὴν σωτηρίαν του ἀλλὰ τὴν ἐπανάστασιν, πιθανολογεῖ συνέχισιν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς περιοχὴν Τζουμέρκων καὶ ζητεῖ ἀπὸ τοὺς λῃστάρχους νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ φθάσῃ ἐκεῖ καὶ οἱ λησταὶ προσφέρονται προθύμως, δὲν προσφέρονται ὅμως οἱ ἀποκαμόντες σύντροφοι τοῦ Στεφάνου καὶ ὁ λήσταρχος σύρας τὴν «πάλαν»: «ἐμπρός, κραυγάζει, ἢ σᾶς παίρνω τὸ κεφάλι παρὰ νὰ σᾶς τὸ πάρῃ ὁ Τοῦρκος. Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ Ἕλλην τοῦ 19ου αἰῶνος.

Φθάσας εἰς Τζουμέρκα καὶ βεβαιωθεὶς ὅτι εἶχεν ἐκπνεύσει πανταχοῦ ἡ ἐπανάστασις, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἄνευ ἑτέρας περιπετείας.

Τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6765 ἀπὸ 21-9-1878 διαταγῆς του εἶχε διατάξει τὴν διαγραφὴν ἐκ τῆς δυνάμεως καὶ τὴν σύλληψιν τοῦ Στεφάνου ὡς λιποτάκτου εἰς τὸ ἐξωτερικὸν (16), ἵνα μὴ ἐκτεθῇ διεθνῶς.

Κατωτέρω θὰ ἴδωμεν ὅτι, ἀρχομένου τοῦ 1879, οἱ συμμετασχόντες εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἐτοποθετήθησαν μακρὰν τῆς μεθορίου, ἤτοι ὁ Μπασδέκης εἰς Ζάκυνθον, ὁ Στεφάνου εἰς Λακωνίαν, ὁ Βελέντζας εἰς Ἀργολιδοκορινθίαν κ.λ.π. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως θὰ συναντήσωμεν τὸν Μπασδέκην εἰς Λαμίαν καὶ τὸν Στεφάνου εἰς Ἀθήνας, ἵνα γνωρίσῃ τὴν μεγαλυτέραν ἠθικὴν πικρίαν.

Αἱ ἐν Μακεδονίᾳ, Θεσσαλίᾳ καὶ Ἠπείρῳ ἐθνικαὶ προσπάθειαι ἔσβησαν, ὅπως καὶ τόσαι ἄλλαι τοῦ ἀσυντάκτου, ἀνοργανώτου καὶ ἀδυνάμου Ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ δὲν ἔσβησαν μόνον, ἀλλ' ὑπῆρξαν καὶ ἀφορμὴ ἀγρίων καὶ αἱμοχαρῶν τουρκικῶν ἐκδηλώσεων, εἰς βάρος τοῦ ὑποδούλου ἑλληνισμοῦ τῶν περιφερειῶν ἐκείνων, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν τρισχιλιετῆ ἱστορίαν των δὲν μάχονται διὰ νὰ νικοῦν, ἀλλὰ διὰ νὰ συμπληρώσωσι τὸ βιβλίον τῆς μεγάλης Ἱστορικῆς Βίβλου τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγώνων.

Εἰς τὰς σελίδας αὐτὰς τῆς ἱστορίας μέχρι τοῦδε εἴδομεν συνεχῶς πρωτοστατοῦσαν τὴν Χωροφυλακὴν διὰ τῶν ἀνδρῶν της, αὐτὴν δὲ τὴν φορὰν τοὺς βλέπομεν ἀνερχομένους τὸν Γολγοθᾶν ἄνευ κρατικῆς συμπράξεως καὶ ἀρρωγῆς, τοὐναντίον μάλιστα ὑπό τινα κρατικὴν ἀποδοκιμασίαν.

Δὲν ἐπαινοῦμεν τὴν ἔστω καὶ ἐγγὺς τῆς αὐτοθυσίας τοιαύτην παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Κράτους ἐνέργειαν ἀξιωματικῶν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως ὑπάρξεως κράτους καὶ ἡγεσίας αὐτοῦ, πρᾶγμα ὅπερ ἀπουσίαζεν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ οὕτω εὕρισκον ἔδαφος αἱ διάφοροι ὀργανώσεις ἐθνικῆς ἀποστολῆς καὶ σκοποῦ, ἐκτὸς τούτου ὁ Κουμουνδοῦρος εἴτε ὡς κυβέρνησις, εἴτε ὡς μέλος τῆς Κυβερνήσεως ἐτέλει ἐν γνώσει ἁπασῶν τῶν ἐνεργειῶν τούτων, ἃς καὶ ἐνέκρινε.

Ἡ συμμετοχὴ εἰς ὀργανώσεις δὲν εἶναι κάτι ὅπερ ἐξυπηρετεῖ τὸ ἔθνος καὶ τὴν

---

(15) Μ. Σεϊζάνη, σελ. 146.
(16) Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους.

κοινωνίαν, ἀλλὰ δημιουργεῖται ὡς ἀναγκαῖα ἐκδήλωσις τῆς ἀνησυχίας τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ ἕνεκεν τῆς ἐλλείψεως ἢ ἀνεπαρκείας πολιτικῆς ἡγεσίας.

Εἶναι ἀξιοθρήνητον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρουσίαζεν ἡ ἑλληνικὴ Βουλὴ τοῦ 1878 μετὰ τὸν μέχρι Δομοκοῦ ρωμαντικὸν περίπατον τοῦ Στρατοῦ, ἐνῶ τὸ ἔθνος αἱμορραγοῦσε καὶ διέτρεχε τὸν ἔσχατον ἐκ τῆς Συνθήκης Ἁγ. Στεφάνου κίνδυνον, ἡ Βουλὴ ἀνηλίσκετο ἐὰν οἱ μετασχόντες τοῦ περιπάτου ἀξιωματικοὶ βουλευταὶ θὰ διετήρουν τὴν βουλευτικὴν ἰδιότητα ἢ ὄχι.

Κατὰ τοῦτο, λοιπόν, οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἐμφανίζονται ἐνώπιον ἡμῶν ὑπακούοντες εἰς τὴν ἀκαθοδήγητον καὶ ἀνησυχοῦσαν ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τοῦτο τοῖς ἀπονέμομεν τὸν θαυμασμόν μας, ὅτι προσωπικῇ των εὐθύνῃ ἀπεδύθησαν εἰς ἕνα ἀγῶνα ἐθνικὸν καὶ μόνον ἐθνικόν, ἄνευ σοβαρᾶς κρατικῆς ἀρωγῆς καὶ ὡς λιποτάκται τοῦ ἐπισήμου Κράτους.

Ἡ ἔλλειψις, δυστυχῶς, ἱκανῆς πολιτικῆς ἡγεσίας συνεχιζομένη ἄνευ συνετίσεως, οὐδὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ βρυχηθμοῦ τοῦ Βρεττανικοῦ Λέοντος διὰ τῆς πρὸς τὴν Μόσχαν διακοινώσεως τῆς 18-5-1878, ἐνεφανίσθη ἔτι ἀθλία ἐνώπιον τοῦ Βερολινείου συνεδρίου, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τῶν, δυνάμει τῶν ἐν τῇ Βουλῇ βουλευτικῶν μεταμορφώσεων καὶ ἐναλλαγῶν, κυβερνήσεων, ὅτε πρὸ τοῦ Ἔθνους ἔκειτο ἡ ἀξιοποίησίς των κατὰ θείαν συγκατάβασιν πλέον καὶ τῇ θετικῇ συμβολῇ τῆς Μ. Βρεταννίας τοῦ Γλάδστωνος ληφθεισῶν ἀποφάσεων ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τούτου ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

«Ὁ Θεὸς εἶναι Ἕλλην», λέγουσιν οἱ ἁπλοϊκοὶ Ἕλληνες, προκειμένου νὰ ἐξηγήσωσιν ὡρισμένας εὐχαρίστους ἐθνικὰς ἐξελίξεις· καὶ ὄντως Ἕλλην ὑπῆρξεν, ὥστε νὰ ἐξωθήσῃ τὴν Ρωσσίαν εἰς ἐγκαίρους ἐκδηλώσεις τῶν πανσλαβιστικῶν της τάσεων καὶ ἐπιδιώξεων καὶ ἐντεῦθεν νὰ τινάξῃ τὴν χαίτην του ὁ Βρεταννικὸς Λέων ἐναντίον αὐτῶν τῶν ἐπιδιώξεων καὶ οὕτω νὰ σωθῇ μέγα μέρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Βορρᾶ.

Ὑπῆρξεν ἐπίσης πολλάκις Ἕλλην, διότι κατὰ τὰς πολὺ κρισίμους περιστάσεις ἐπροίκισε τὸ Ἔθνος δι' ἀξίων καὶ στιβαρῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, ὑφ' ὧν ἐξήχθη ἐκ τῶν τελμάτων καὶ τῶν ὀλεθρίων μικροτήτων, ὡς κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον, ἔφερε μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Κράτους τὸν Χαρίλαον Τρικούπην, ὅστις «ἐξήγαγε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ μιᾶς ἡμιβαρβάρου πολιτικῆς, κοινωνικῆς, κρατικῆς καὶ στρατιωτικῆς καταστάσεως» (17).

Κατόπιν διαφόρων παλιμβουλιῶν καὶ ὑπαναχωρήσεων ἐπετεύχθη ἡ προσάρτησις τῆς Θεσσαλίας καὶ τμήματος τῆς Ἠπείρου, ἀρξαμένη τὴν 24-6-1881.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἰδίου ἔτους ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος περιώδευσε τὴν Θεσσαλίαν, Χαλκίδα καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν περιγραφῶν τῆς περιοδείας ἐκείνης βλέπομεν ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ διετήρει εἰσέτι τὸ προβάδισμα ἔν τε τῇ εὐθύνῃ περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Βασιλέως καὶ ἐν τῇ παραστάσει.

Ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Εὐνομία» (18-10-1881) τῆς Λαμίας καὶ τῆς «Στερεοελλαδικῆς Ἑστίας» (σελ. 293—306) πληροφορούμεθα τὰ τῆς περιοδείας τοῦ Βασιλέως βάσει αὐτοπροσώπων ἀφηγήσεων καὶ τῶν ἐκ τῶν Γεν. Ἀρχείων προκυπτόντων

(17) Γ. Ἀσπρέας, τόμ. Β', σελ. 138.

Ἀπὸ Φαρσάλων μέχρι Δομοκοῦ εἶχε λάβει μέτρα ὁ ὑπομοίραρχος Διδωρίκης, ἀπὸ Δομοκοῦ εἰς Λαμίαν εἷς ἀνθυπομοίραρχος κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ καὶ ἕτερος ἀκολουθεῖ τὸν Βασιλέα, ὀλίγον δὲ μετὰ τὸν Δομοκὸν ἀνέμεινεν ὁ Διοικητὴς τῆς Μοιραρχίας Λαμίας Μοίραρχος Μπασδέκης, μετακινηθεὶς ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Θεσσαλίας εἰς Λαμίαν, ἀρνηθείσης εἰς αὐτὸν τοποθετήσεως ἐν Θεσσαλίᾳ.

Ἐν Λαμίᾳ ἐδόθη γεῦμα εἰς ὅ, ἐκτὸς τῶν αὐλικῶν, προσκληθέντες παρεκάθησαν καὶ ὁ ταγματάρχης Μπάρμπανος φρούραρχος, Ζήσιμος Μπασδέκης Μοίραρχος, Κατσιώτης ταγματάρχης μηχανικοῦ, Παπαϊωάννου διευθυντὴς νοσοκομείου, Κ. Τράκας Δήμαρχος καὶ ὁ Νομάρχης Θεοχάρης.

Τὴν ἑπομένην 15-10-1881, ὁ Βασιλεὺς ἀνεχώρησε διὰ Χαλκίδα καὶ τὰ μέτρα κατὰ μῆκος τοῦ δρομολογίου του ἐπαναλαμβάνονται, ὁ δὲ Διοικητὴς Μοιραρχίας Μπασδέκης συνώδευσε τὸν Βασιλέα μέχρι Ἁγίας Μαρίνης ἔνθα ἀνέμενεν ὁ συνάδελφός του τῆς Χαλκίδος.

Προσεπαθήσαμεν νὰ διαχωρίσωμεν τὸ θέμα «Χωροφυλακὴ» ἐκ τῆς ὑπολοίπου γενικῆς κρατικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως.

Διεπιστώσαμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1862 καὶ ἐντεῦθεν οἱ πολιτικοὶ ἡγέται Κουμουνδοῦρος καὶ Χαρ. Τρικούπης ἐπεχείρησαν νὰ θέσωσι βάσεις τινὰς πρὸς ἀποκατάστασιν καὶ δημιουργίαν μιᾶς Χωροφυλακῆς δυναμένης νὰ ἀνταποκριθῆ πρὸς τὰς κρατικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας καὶ ἀπαιτήσεις, ὁ πρῶτος διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἀποδοχῶν καὶ ὁ δεύτερος διὰ τῆς δημιουργίας μορφωμένου Σώματος ὑπαξιωματικῶν. Ἀμφότεροι δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν κρατουσῶν στρατιωτικῶν ἀντιλήψεων, τῆς πολυκεφάλου ἀναρχίας, τῶν οἰκονομικῶν ἀδυναμιῶν καὶ τοῦ στενοκάρδου πνεύματος τοῦ περιβάλλοντός των, ὥστε διακρίναντες νὰ χωρήσωσιν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἐπιβεβλημένην σύνθεσιν, ὀργάνωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν τοῦ τόσον ἀπαραιτήτου καὶ οὐσιωδεστάτου διὰ τὴν κρατικὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν Σώματος Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς.

Αἱ ἐντεῦθεν ἐπιπτώσεις δὲν ὑπῆρξαν συνεχῶς βαρέως δυσμενεῖς, χάρις εἰς τὸν ὑπέρμετρον πατριωτισμὸν καὶ ζῆλον τῶν βαθμοφόρων τῆς Χωροφυλακῆς, οὐχ' ἧττον ὅμως ἦσαν πάντοτε εὐδιάκριτοι καὶ τὸ βαρύτερον τίμημα αὐτῶν ἐπέπρωτο νὰ πληρώσῃ αὐτὸς οὗτος ὁ Χαρ. Τρικούπης, περὶ οὗ κατωτέρω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ′

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1880 — 1893
ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ — ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΗΤΕΣ ΕΝ ΤΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ.

Α′ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ — ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ — ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὅσα ἐν τοῖς πρόσθεν ἐξεθέσαμεν ἐξ ἀνάγκης τῆς ἐν τῷ πλαισίῳ τούτων ἐρεύνης τῶν ἀφορώντων τὴν Χωροφυλακήν, ὅσα δηλαδὴ εἴδομεν ὅτι ἐτάχθησαν ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ὡς ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ ὅσα οἱ διάφοροι στρατιωτικοὶ παράγοντες ὑπεστήριζον καὶ ἐπεδίωκον, ἔστω καὶ ἂν πολὺ ὀλίγα διελάβομεν, εἶναι ἀρκετὰ νὰ δώσουν τὴν ἐπικρατήσασαν μετὰ τὸ 1862 καὶ μέχρι τέλος σχεδὸν τοῦ ΙΘ′ αἰῶνος, πραγμάτων. «Ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιφανέστεροι βαθμοφόροι ἐν τῷ Στρατῷ διεκατείχοντο ἐν τῷ ζητήματι τῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως τῆς χώρας ὑπὸ ἀντιλήψεων ἀσαφῶν καὶ πεπλανημένων ἢ ἀπηρχηωμένων...» (1).

Εἶχον κατακερματίση τὰς ἐλαχίστας στρατιωτικὰς δυνάμεις εἰς ἔργα δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Τάξεως, ἐνεπιστεύοντο τὰ σύνορα εἰς σώματα καὶ μονάδας ἐποχιακῶς δημιουργουμένας, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀπὸ τοῦ στρατιώτου μέχρι τοῦ ἀνωτάτου βαθμοφόρου, ἀνεζήτουν τὴν εὐτυχίαν ἐν τῇ ἀπονομῇ βαθμῶν καὶ ἐν γένει εἶχον ἀπομακρυνθῆ τελείως σχεδὸν τῶν κυρίων ἔργων των.

Ἡ κατάστασις αὕτη ἀτυχῶς ὡδήγησεν εἰς μεγάλας ζημίας καὶ συμφορὰς καὶ βραδύτερον μόλις μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ 1897, θ᾽ ἀρχίσῃ ὁ ἀφυπνισμός. Ἐπεδίωκον, ὡς εἴδομεν, τὴν μείωσιν ἢ καὶ τὴν διάλυσιν τῆς Χωροφυλακῆς, ἀποδεχόμενοι τὰ ἔργα ταύτης, ἐν ᾧ αὐτὸ τοῦτο τὸ συμφέρον τοῦ Στρατοῦ ἀπῄτει ἰσχυρὰν καὶ ἱκανὴν Χωροφυλακήν.

Ἀρτίως ὠργανωμένη Χωροφυλακὴ θ᾽ ἀπήλλασσε τὸν Στρατὸν τῆς καθημερινῆς ἐν διαλύσει καταστάσεώς του καὶ θὰ τοῦ ἐξησφάλιζε τὰς προϋποθέσεις τῆς ἀναγκαιούσης πάντοτε συνεχοῦς ἐκπαιδεύσεως καὶ πειθαρχίας, ὡς συμβαίνει σήμερον καὶ θὰ συμβαίνῃ πάντοτε.

Αἱ Κυβερνήσεις κατὰ τὰς περιστάσεις προσέφευγον εἰς τὴν δημιουργίαν ἀτάκτων σωμάτων, ἅτινα τόσον ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐστοίχιζον ἀνυπολογίστως εἰς τὸ κράτος καὶ εἰς τὸ Ἔθνος.

Ἡ πρώτη κάπως σοβαρὰ προσπάθεια ὀργανώσεως ἑνὸς στρατοῦ ἐνεφανίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Κουμουνδούρου, κυρίως ὅμως τὰ θεμέλια ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ Χαρ. Τρικούπη. Τόσον ἡ ἀρχὴ ὅσον καὶ ἡ πορεία τῆς ὀργανώσεως τοῦ Στρατοῦ ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἐν τῷ παρόντι, δι᾽ οὓς λόγους ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν καὶ κυρίως διότι οἵα-

(1) Γ. Ἀσπρέας, τόμ. Β′, σελ. 77.

δήποτε διὰ τὴν Χωροφυλακὴν μέριμνα ἐπὶ μακρὸν ἦτο ἀρρήκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν κρατοῦσαν ἐν τῷ στρατεύματι κατάστασιν.

Διὰ τοῦ Νόμου ΨΙΣΤ τῆς 27-11-1878 «Περὶ στρατολογίας», μετεβλήθη τὸ σύστημα τῆς στρατολογίας ἐν τῷ Κράτει.

Καθωρίσθη ὅτι πᾶς Ἕλλην ἡλικίας 21—40 ἐτῶν ὤφειλεν νὰ ὑπηρετήση αὐτοπροσώπως ἐν τῷ Στρατῷ, πλὴν τῶν προδεδικασμένων εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν ἢ ἐπανορθωτικὴν τοιαύτην μετὰ στερήσεως πολιτικῶν δικαιωμάτων (ἄρθρα 1—4 καὶ 6).

Τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Νόμου τούτου καθώριζεν: «Πᾶν σῶμα, συντεταγμένον ἐν ὅπλοις, ὑπόκειται εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους, ἀποτελεῖ μέρος τοῦ Στρατοῦ καὶ ὑπάγεται εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἢ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν», καθιέρου δηλαδὴ γενικὴν ἀρχὴν ἐνδιαφέρουσαν ἀπολύτως καὶ τὴν Χωροφυλακήν.

Διὰ τῶν ἄρθρων 7—31 καθωρίσθησαν τὰ τῆς συντάξεως, ἐπὶ τέλος, τῶν μητρώων ἀρρένων δι' ἅπαντας τοὺς ἄγοντας ἡλικίαν μέχρι τῶν 40 ἐτῶν, διὰ δὲ τῶν ἄρθρων 32—40 καθωρίσθησαν τὰ περὶ ἐξαιρέσεων, ἀπαλλαγῶν καὶ ἀναβολῶν κατατάξεως ἐν τῷ Στρατῷ.

Εἴδομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1838 οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἀπετέλουν μέλη τῶν κατὰ Νομοὺς καὶ Ἐπαρχίας στρατολογικῶν συμβουλίων, ἤδη ἡ σύνθεσις τοῦ στρατολογικοῦ συμβουλίου περιέλαβεν ἀξιωματικὸν διοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Οἱ κρινόμενοι ἱκανοὶ διὰ τὸ στράτευμα ὑπεῖχον τριετῆ θητείαν, ὑπέκειντο ἐπὶ ἓξ ἔτη εἰς τὰ τῆς ἐφεδρείας καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ δέκα ἔτη ἀνῆκον εἰς τὴν Ἐθνοφρουρὰν καὶ οὕτω ὁ Ἕλλην ἀπὸ τοῦ 21ου ἔτους τῆς ἡλικίας του μέχρι τοῦ 40οῦ ἀνῆκεν εἰς μίαν τῶν ἀνωτέρω στρατιωτικῶν κατηγοριῶν, κατὰ διαδοχικὴν σειράν.

Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἐθνοφρουρὰν ἐκαλοῦντο κατὰ πᾶν δεύτερον ἔτος πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐπὶ 8 ἡμέρας.

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Νόμου τούτου ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 4-2-1880 Β.Δ., ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπαιτουμένην σωματικὴν ἱκανότητα τῶν πρὸς κατάταξιν εἰς τὰ διάφορα ὅπλα καὶ σώματα, ὅπερ, τροποποιηθὲν διὰ τοῦ τοιούτου τῆς 30-6-1880, προέβλεπεν ἐλάχιστον ἀνάστημα διὰ μὲν τὴν Χωροφυλακὴν 1,56 μ. διὰ δὲ τὴν ἔφιππον 1,64, ἐνῶ διὰ μὲν τὸ Πεζικὸν ἦτο 1,54, διὰ τὸ Ἱππικὸν δὲ 1,60—1,64.

Ἐν τῷ νέῳ περὶ στρατολογίας Νόμῳ δὲν ἐγένετο μνεία περὶ συνοδεύσεως ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰς μονάδας κατατάξεως τῶν στρατευσίμων, μέγας ὅμως ὄγκος ἐργασίας ἀνετίθετο εἰς τὴν Χωροφυλακήν, οἷον κοινοποιήσεις, προσκλήσεις, ἀνυπότακτοι, λειποτάκται κ.λ.π., ἐπὶ πλέον δὲ διὰ τοῦ τροποποιητικοῦ Νόμου ΠΘ' τῆς 16-2-1881 ἐδημιουργήθη περισσότερον κλῖμα μετατάξεων ἐκ τοῦ Στρατοῦ εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, μέχρι τοῦ ἔτους 1887, ὅτε τὰ τῆς στρατολογίας ἐρρυθμίσθησαν διὰ τοῦ Νόμου ΑΦΚΗ'.

Ἐξετέθησαν ἀνωτέρω αἱ διὰ τῶν Νόμων ΧΣΗ' καὶ ΨΞΗ' ἐπενεχθεῖσαι μεταβολαὶ ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, αἵτινες εἶχον προσωρινὸν χαρακτῆρα, ἤτοι ἴσχυσαν μέχρι 31-12-1879.

Κατὰ τὴν δευτέραν πρωθυπουργίαν τοῦ Τρικούπη ἐψηφίσθη ὁ Νόμος ΩΛΗ' τῆς 28-4-1880 «Περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ ἐνεργοῦ Στρατοῦ» διὰ τοῦ ὁποίου, καταργη-

θέντος τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, ἡ σύνθεσις καὶ ἡ δύναμις τοῦ Σώματος ὡρίσθη ὡς ἀκολούθως:

2 ἀντισυνταγματάρχαι ἐπιθεωρηταί, 7 ταγματάρχαι διοικηταὶ μοιρῶν, 6 μοίραρχοι διοικηταὶ μοιρῶν, 13 ἀντιμοίραρχοι, 22 ὑπομοίραρχοι, 22 ἀνθυπομοίραρχοι, 13 ἀνθυπολοχαγοὶ ἢ ἀνθυπομοίραρχοι διαχειρισταί, 13 ἐνωμοτάρχαι Α΄ τάξεως γραμματεῖς, 10 ἔφιπποι ὑπενωμοτάρχαι, 120 πεζοί, 50 Α΄ τάξεως καὶ 50 Β΄ τάξεως ἔφιπποι χωροφύλακες, 846 χωροφύλακες πεζοὶ Α΄ τάξεως καὶ 846 Β΄ τάξεως.

Ἡ ἐν τῷ συνόλῳ διὰ τοῦ Νόμου τούτου προβλεφθεῖσα ἐκ 2.150 ἀνδρῶν δύναμις ὑπῆρξεν κατὰ 601ἄνδρας μικροτέρα τῆς διὰ τοῦ Νόμου ΧΣΗ΄ τῆς 18-7-1877 προβλεφθείσης.

Ἡ διὰ τοῦ παρόντος Νόμου κατάργησις τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν μεγαλυτέρας πάσης ἄλλης διαρκείας, ἤτοι μέχρι τοῦ 1893.

Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Νόμου, μεταξὺ τῶν ἄλλων, προέβλεψε τὴν συγκρότησιν ἕνδεκα αὐθυπάρκτων ταγμάτων Εὐζώνων «προωρισμένων ἰδίως διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν μεθορίων καὶ πρὸς χορηγίαν συνδρομῆς εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ἐφ᾽ ὅσον παρίσταται τοιαύτη ἀνάγκη», ἤτοι αὔξησις τῶν Εὐζώνων καὶ μείωσις τῆς Χωροφυλακῆς.

Διὰ τῶν ἄρθρων 21—23 τοῦ Νόμου τούτου εἰσήχθησαν ἕτεραι νέαι καὶ ἐνδιαφέρουσαι τὴν Χωροφυλακὴν διατάξεις, ὧν αἱ κυριώτεραι ὑπῆρξαν:

«Ἄρθρον 21. Ἡ χωροφυλακὴ συμπληροῦται διὰ κατατάξεως ἐθελοντῶν, κατατασσομένων ὑπὸ τετραετῆ θητείαν, ἀνηκόντων δὲ εἰς οἱανδήποτε κατηγορίαν ἐκ τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ περὶ στρατολογίας Νόμου.

Ὅπως γείνῃ δεκτός τις πρὸς κατάταξιν ἐν τῇ χωροφυλακῇ δέον,

1) Νὰ ἄγῃ ἡλικίαν μείζονα τῶν 24 ἐτῶν, συμπεπληρωμένην, καὶ ἐλάσσονα τῶν 40 ἐτῶν, ὡσαύτως συμπεπληρωμένην.

2) Νὰ ὑπηρέτησεν ἓν ἔτος τουλάχιστον εἰς τὸν κατὰ γῆν ἢ θάλασσαν στρατόν.

3) Νὰ ἀφυπηρέτησεν ἐκ τοῦ στρατοῦ μὲ ἄφεσιν ἐξαίρετον, ἄμεμπτον ἢ καὶ καλήν, ἐὰν ὑπηρέτησεν εἰς τὸ ναυτικόν, καὶ ἐν γένει νὰ ἔχῃ ἤθη χρηστὰ καὶ ἀνεπίληπτον διαγωγήν, καὶ

4) Νὰ ἔχῃ τὴν πρὸς στράτευσιν σωματικὴν ἱκανότητα.

Οἱ κατατασσόμενοι εἰς τὴν χωροφυλακὴν ὁρκίζονται εἴς τι τῶν στρατολογικῶν γραφείων.

Ἄρθρον 22. Οἱ ὁπλῖται τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς δύνανται ν᾽ ἀνακαταταχθῶσι καὶ πέραν τῆς ἡλικίας τῶν 40 ἐτῶν, ἐὰν κριθῶσι παρὰ τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς ὡς κεκτημένοι τὴν πρὸς στράτευσιν σωματικὴν ἱκανότητα, ὑπὸ ἐνιαύσιον, διετῆ ἢ τετραετῆ ὑποχρέωσιν.

Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 78 καὶ 119 τοῦ περὶ στρατολογίας νόμου δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὴν χωροφυλακήν.

Ἄρθρον 23. Οἱ δευτεροετεῖς καὶ οἱ τριτοετεῖς τῆς νομικῆς τοῦ Πανεπιστημίου σχολῆς φοιτηταὶ δύνανται νὰ καταταχθῶσι μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπενωμοτάρχου, καὶ οἱ τετραετεῖς μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἐνωμοτάρχου Β. τάξεως, καὶ οἱ ἔχοντες δίπλωμα διδάκτορος ἢ προλύτου μὲ τὸν βαθμὸν ἐνωμοτάρχου Α. τάξεως.

'Ο ἀριθμὸς τῶν οὕτω κατατασσομένων δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ τῶν χηρευουσῶν θέσεων καθ' ἕκαστον βαθμόν.

Τὸ ἐλάχιστον ὅριον τῆς ἡλικίας ὁρίζεται εἰς 22 ἔτη καὶ δὲν ἀπαιτεῖται τὸ προσὸν τῆς ἐνιαυσίας, προκειμένου περὶ τοιούτων κατατάξεων».

Τὴν 19-2-1881 ἐξεδόθη ὁ νόμος ΠΙΑ' «περὶ προσωρινοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἐθνοφρουρᾶς» κατὰ τὸ ἄρθρον Ι τοῦ ὁποίου «Ἡ ἐθνοφρουρὰ α) ἐνισχύει τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ χωροφυλακὴν καὶ **β) ἀποτελεῖ μέρος τῆς δυνάμεως τῶν Μοιραρχιῶν τῆς χωροφυλακῆς».**

Διὰ τῶν ἀνωτέρω Νόμων εἰσήχθησαν ὄντως καινοτόμοι διατάξεις, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάταξιν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ φοιτητῶν καὶ πτυχιούχων νομικῆς, πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς ἐπὶ ἔλαττον δυνάμεως ἔθεσαν ἀποστολὴν ἐνισχύσεως εἰς τὰ τάγματα Εὐζώνων καὶ ἤδη εἰς τὴν Ἐθνοφρουράν, ἣν μάλιστα ἐχαρακτήρισαν μέρος τῶν μοιραρχιῶν. Αἱ μὲν περὶ κατατάξεως φοιτητῶν καὶ πτυχιούχων νομικῆς διατάξεις, λίαν εὐεργετικαί, ἀπετέλεσαν τὴν ἀπαρχὴν τῆς συγχρόνου Χωροφυλακῆς, αἱ περὶ Εὐζώνων ὅμως καὶ Ἐθνοφρουρᾶς ὑπῆρξαν τὸ μόνιμον καρκίνωμα τῆς Πολιτείας καὶ μάλιστα αἱ τῆς Ἐθνοφρουρᾶς ἐθεσπίσθησαν μᾶλλον ἐπὶ σκοπῷ ἐθνικῆς κινητοποιήσεως παρὰ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Χωροφυλακῆς, κάτι παρόμοιον τῶν σημερινῶν Τ.Ε.Α.

Τὰ ἄρθρα 15 καὶ 18 προέβλεπον τὸν καθορισμὸν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς συνθέσεως ἐν καιρῷ ἐπιστρατεύσεως, δι' ὃ ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 27-12-1880, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐν καιρῷ ἐπιστρατεύσεως ἡ Χωροφυλακὴ θὰ ἀπετελεῖτο, ἐκτὸς τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Στρατιωτικῶν Γραφείου Δημοσίας Ἀσφαλείας, ἐκ τῶν ἐπιθεωρητῶν, 13 μοιραρχιῶν, τῶν ἐξ αὐτῶν ἐξαρτωμένων ὑπομοιραρχιῶν, 200 πεζῶν ἐνωμοτιῶν καὶ 14 ἐφίππων ἐνωμοτιῶν, κατὰ τὸν πίνακα Θ' δὲ τοῦ Διατάγματος τούτου προεβλέφθη ἡ ἀκόλουθος δύναμις:

Ἀντισυνταγματάρχαι 2, ταγματάρχαι 7, μοίραρχοι 6, ἀντιμοίραρχοι 13, ὑπομοίραρχοι 25, ἀνθυπομοίραρχοι 25, ἀνθυπομοίραρχοι διαχειρισταὶ 13, ἤτοι σύνολον ἀξιωματικῶν 89.

Προεβλέφθη ὡς ἐμπόλεμος σύνθεσις ἑκάστης μὲν πεζῆς ἐνωμοτίας ἐξ 1 ἐνωμοτάρχου, 2 ὑπενωματαρχῶν καὶ 22 χωροφυλάκων, ἑκάστης δὲ ἐφίππου ἐξ 1 ἐνωμοτάρχου, 1 ὑπενωμοτάρχου καὶ 15 χωροφυλάκων, ἤτοι καθωρίσθη ἡ ὁπλιτικὴ δύναμις εἰς 214 ἐνωμοτάρχας, 414 ὑπενωμοτάρχας καὶ 4.610 χωροφύλακας ἐν γένει.

Τὸ ἥμισυ τῶν ἐνωμοταρχῶν καὶ χωροφυλάκων καθωρίσθη Α' τάξεως καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ Β' τάξεως. Εἰς τὴν ἀνωτέρω δύναμιν δέον νὰ προστεθῶσι καὶ οἱ 13 ἐνωμοτάρχαι γραμματεῖς, οἵτινες ἦσαν πάντοτε Α' τάξεως.

Κατὰ ταῦτα τὸ σύνολον τῆς ἐν ἐπιστρατεύσει δυνάμεως τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ἀνεβιβάζετο εἰς 5.340 ἄνδρας καὶ 238 ἵππους, ἔναντι τῆς διὰ τὴν εἰρήνην ὁρισθείσης συνολικῆς δυνάμεως 2.150 ἀνδρῶν.

Ἐκ τούτων ἀποβαίνει εὔληπτον, ὅτι μὴ δημιουργηθεισῶν προϋποθέσεων διὰ μίαν κανονικὴν ἐφεδρείαν Χωροφυλακῆς καὶ ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν καὶ τῆς ἐν εἰρήνῃ ἀκόμη δυνάμεως προεβλέφθη ἡ μετάταξις στρατιωτῶν κ.λ.π., ποίαν μικρὰν δόσιν πνεύματος καὶ ἀντιλήψεως περὶ ἀποστολῆς καὶ ἔργων Χωροφυλακῆς θὰ εἶ-

χε τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, εἰς οὓς θὰ ἐδίδετο νὸ ὄνομα «ὁπλῖται Χωροφυλακῆς».

Ἐπίσης διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου τούτου ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 13690 ἀπὸ 9-5-1880 (2) ἐγκύκλιος διαταγὴ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, δι' ἧς ἐνετείλατο ἡ Χωροφυλακὴ νὰ ἀναλάβῃ ἀμέσως τὴν φρούρησιν τῶν φυλακῶν, ταμείων, τραπεζῶν κ.λ.π., ἔνθα δὲν ὡρίζετο ἕδρα στρατιωτικῆς μονάδος, νὰ παραδοθῶσι δὲ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο.

Τὸ ἀπὸ 8-7-1880 Β.Δ. προέβλεψε τὰ περὶ ἐπιστρατεύσεως τοῦ ἐνεργοῦ Στρατοῦ καὶ τῶν ὑπὸ τὰ ὅπλα δυνάμεων.

Κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο, ἐν περιπτώσει ἐπιστρατεύσεως ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς προεβλέπετο νὰ αὐξηθῇ μέχρι τοῦ τριπλασίου ἀορίστως.

Ἡ ὀργάνωσις τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν κατόπιν τοῦ Νόμου τούτου ἀνεμορφώθη, βάσει τῆς ὑπ' ἀριθ. 86759 τῆς 18-12-1881 διαταγῆς τοῦ ἰδίου Ὑπουργείου, καθ' ἣν τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ε' Γραφεῖον Δημοσίας Ἀσφαλείας καθίστατο ἁρμόδιον διὰ τὰ ἀκόλουθα: (3)

> «Τὰς τοποθετήσεις, μεταθέσεις, χορηγήσεις ἀδειῶν κανονικῶν καὶ ἀναρρωτικῶν τῶν ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν κλπ. τῶν ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς.
>
> Τοὺς προβιβασμοὺς τῶν ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐνωμοτάρχου Α. Τάξεως.
>
> Τοὺς διορισμοὺς διοικητῶν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, καὶ τῶν ἐπὶ τῆς καταδιώξεως τῆς ληστείας, τῶν φυγοδίκων, φυγοστράτων κλπ. Τοὺς διορισμοὺς Σταθμῶν, μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων καὶ ἀποσπασμάτων πρὸς εἴσπραξιν φόρων, καὶ τὰς μετασταθμεύσεις μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων.
>
> Τὰς κατατάξεις καὶ τὰς ἀφέσεις ἢ ἀπολύσεις τῶν ὑπαξιωματικῶν κλπ. ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς.
>
> Τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν καὶ τὰ συμβάντα ἐν γένει.
>
> Τὴν ἐνίσχυσιν τῆς χωροφυλακῆς.
>
> Εἰς τὸ Γραφεῖον αὐτὸ ἀνάγονται αἱ περιοδικαὶ καταστάσεις τῆς διὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν διατεθειμένης δυνάμεως».

Διὰ τὰ ὑπόλοιπα θέματα ἡ Χωροφυλακὴ ὑπήγετο εἰς τὰ καθαρῶς στρατιωτικῆς συνθέσεως γραφεῖα τοῦ Ὑπουργείου.

Δυνάμει τοῦ προμνησθέντος Νόμου ΩΛΗ' καὶ τοῦ Β.Δ. 27-12-1880 ἱδρύθησαν τρία Ἀρχηγεῖα Στρατοῦ, τῶν ὁποίων οἱ Ἀρχηγοὶ ἤσκουν πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ των ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς καὶ διηύθυνον τὰ ἔργα τῆς Χωροφυλακῆς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν (4).

Παρ' ἑκάστῳ Ἀρχηγείῳ προεβλέπετο ἡ ἀπόσπασις δυνάμεως Χωροφυλακῆς διὰ τὰς συνοδείας καὶ διὰ τὴν στρατονομικὴν ὑπηρεσίαν (5).

---

(2) Ἀγ. Βουγιούκα, τόμ. Β', σελ. 58—66.

(3) Ἀγ. Βουγιούκα, τόμ. Β', σελ. 94.

(4) Δ.Υ.Σ. 4477)21.1.1881 Ἀγ. Βουγιούκα, τόμ. Β', σελ. 119 καὶ 71786)27-10-1881 αὐτόθι, σελ. 120.

(5) Ἀγ. Βουγιούκα, τόμ. Β', σελ. 110 — Βλέπε καὶ Β.Δ. 25-7-1877 «περὶ δικαιοδοσίας τῶν διοικητῶν Μεραρχιῶν».

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 21-2-1881 προσετέθη εἰς τὴν δύναμιν τῆς Χωροφυλακῆς εἷς εἰσέτι ἀντισυνταγματάρχης μετὰ ἵππου.

Ἡ προσπάθεια ἐπαναφορᾶς πειθαρχίας ἐν τῷ στρατεύματι προσέκρουσεν εἰς τὴν παράδοσιν συνηθειῶν, δι᾽ ὃ καὶ ἠναγκάσθη ἡ Κυβέρνησις νὰ δημιουργήσῃ δύο πειθαρχικοὺς λόχους, εἰς οὓς μετεφέροντο οἱ ἀπείθαρχοι καὶ ἀτίθασσοι στρατιῶται, ἐφ᾽ ὧν αἱ νουθεσίαι, διδασκαλίαι καὶ πειθαρχικαὶ ποιναὶ δὲν ἦσκουν ἐπίδρασιν βελτιωτικήν.

Ἡ σύστασις, ἡ λειτουργία τῶν λόχων τούτων ὡς καὶ αἱ προϋποθέσεις καὶ ἡ διαδικασία μεταφορᾶς στρατιωτῶν εἰς τούτους καθωρίσθησαν διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 20-1-1881. Ἡ εἰς τοὺς πειθαρχικοὺς λόχους μεταγωγὴ τῶν στρατιωτῶν ἐγένετο μερίμνῃ καὶ εὐθύνῃ τῆς Χωροφυλακῆς, συμφώνως τοῖς ἄρθροις 15 καὶ 16 τοῦ Διατάγματος, οἱ δὲ μετατασσόμενοι εἰς τὴν Χωροφυλακὴν στρατιῶται ἐν περιπτώσει διαγωγῆς ἀσυμβιβάστου μὲ τὰ καθήκοντα καὶ τὴν θέσιν τοῦ χωροφύλακος κατὰ κανόνα ἐπανεφέροντο εἰς τὰς μονάδας των, ἠδύνατο ὅμως νὰ μεταφερθῶσιν καὶ εἰς τοὺς πειθαρχικοὺς λόχους.

Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ Νομοῦ Ἄρτης δυνάμει τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ ἀπὸ 26 ,Ιουνίου 1881 Β.Δ., ἱδρύθησαν αἱ Μοιραρχίαι Ἄρτης, Τρικάλων καὶ Λαρίσης, περὶ τῆς συνθέσεως τῶν ὁποίων ἐξεδόθησαν βραδύτερον τὰ ἀπὸ 9-7-1881 καὶ 3-11-1881 Β.Δ. καθωρίσαντα τὰ ἀκόλουθα:

Β.Δ. 9-7-1881 «Περὶ συστάσεως Μοιραρχίας ἐν Ἄρτῃ», προσωπικόν: εἷς ταγματάρχης ἢ μοίραρχος διοικητής, εἷς ἀντιμοίραρχος, εἷς ὑπομοίραρχος, εἷς ἀνθυπομοίραρχος διαχειριστὴς καὶ εἷς ἐνωμοτάρχης γραμματεύς.

Β.Δ. 3-11-1881 «Περὶ ἱδρύσεως μοιραρχιῶν καὶ ὑπομοιραρχιῶν», Μοιραρχία Τρικάλων: εἷς ταγματάρχης, ἢ μοίραρχος διοικητής, εἷς ἀντιμοίραρχος, εἷς ὑπομοίραρχος, εἷς ἀνθυπομοίραρχος διαχειριστὴς καὶ εἷς ἐνωμοτάρχης γραμματεύς, ἐπὶ πλέον τρεῖς ὑπομοίραρχοι ἢ ἀνθυπομοίραρχοι διὰ τὰς ἀντιστοίχους ὑπομοιραρχίας τῆς μοιραρχίας. Μοιραρχία Λαρίσης: εἷς ταγματάρχης ἢ μοίραρχος διοικητής, εἷς ἀντιμοίραρχος, εἷς ὑπομοίραρχος, εἷς ἀνθυπομοίαρχος διαχειριστής, εἷς ἐνωμοτάρχης γραμματεὺς καὶ τέσσαρες ὑπομοίραρχοι ἢ ἀνθυπομοίραρχοι διὰ τὴν διοίκησιν τῶν εἰς τὴν μοιραρχίαν ταύτην ὑπαγομένων ὑπομοιραρχιῶν.

Ὁ Νόμος ΩΛΗ΄ κατηργήθη διὰ τοῦ Νόμου ΑΛΖ΄ τῆς 22ας Ἰουλίου 1882, διὰ τοῦ ὁποίου ἐθεσπίσθησαν τὰ ἀκόλουθα ὅσον ἀφορᾷ τὴν Χωροφυλακήν:

Τὸ μέχρι τοῦδε γραφεῖον Δημοσίας Ἀσφαλείας προήχθη εἰς τμῆμα, οὗτινος ἡ σύνθεσις ἀπετελέσθη ἐξ ἑνὸς ταγματάρχου, ἑνὸς ὑπομοιράρχου καὶ 2 ὑπαξιωματικῶν γραφέων.

Ἡ Χωροφυλακὴ ἀπετελέσθη ἐκ τριῶν ἐπιθεωρητῶν ἀντισυνταγματαρχῶν, ἐκ δέκα ἓξ μοιραρχιῶν καὶ τῶν εἰς ταύτας ὑπαγομένων ὑπομοιραρχιῶν, ἐκ 210 πεζῶν ἐνωμοτιῶν καὶ δέκα ἓξ ἐφίππων ἐνωμοτιῶν συνθέσεως, τῶν μὲν πεζῶν ἐξ 25 ἀνδρῶν, τῶν δὲ ἐφίππων ἐκ 17, ὡς διὰ τοῦ Δ)τος τῆς 27-12-1880 εἶχεν ὁρισθῆ. Ἀναλυτικώτερον ἡ εἰς ἀξιωματικοὺς δύναμις τοῦ Σώματος ἀπετελέσθη: ἀντισυνταγματάρχαι ἐπιθεωρηταὶ 3, ταγματάρχαι 9, μοίραρχοι 8, ἀντιμοίραρχοι 16, ὑπομοίραρχοι 31, ἀνθυπομοίραρχοι 30, ἀνθυπομοίραρχοι διαχειρισταὶ 16, ἐνωμοτάρχαι Α΄ τάξεως γραμματεῖς 18, ἐνωμοτάρχαι 226, ὑπενωμοτάρχαι 436 καὶ χωροφύλακες 4.620.

Οἱ ἐνωμοτάρχαι καὶ χωροφύλακες ἔν τε τῇ πεζῇ καὶ ἐν τῇ ἐφίππῳ χωροφυ-

λακῇ ἀπετελοῦντο κατὰ τὸ ἥμισυ ἐκ τοιούτων Α. τάξεως καὶ κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἐκ Β΄ τάξεως, τοὺς Β΄ τάξεως χωροφύλακας ἀπετέλουν κατὰ κανόνα οἱ μετατασσόμενοι στρατιῶται.

Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 23 εἰς τὴν χωροφυλακὴν μόνον ἐθελονταὶ θὰ κατετάσσοντο, διετηρήθη δὲ ἡ περὶ κατατάξεως τριτοετῶν, τεταρτοετῶν καὶ πτυχιούχων τῆς νομικῆς ὡς ὑπεν)ρχῶν, ἐνωμ)ρχῶν Β΄ τάξεως καὶ ἐνωμ)ρχῶν Α΄ τάξεως μέχρι τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χηρευουσῶν θέσεων.

Διὰ τοῦ Νόμου ΠΜ τῆς 19-3-1882 ἐγένετο ἡ διοικητικὴ διαίρεσις τῶν νεοπροσαρτηθέντων ἐδαφῶν εἰς τρεῖς νομοὺς (Ἄρτης, Λαρίσσης καὶ Τρικάλων) καὶ εἰς ὀκτὼ ἐπαρχίας (Τζουμέρκων, Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων, Ἁγυιᾶς, Τυρνάβου, Ἁλμυροῦ, Βόλου, Καλαμπάκας καὶ Καρδίτσης).

Κατόπιν τούτου ἐρρυθμίσθησαν ἐκ νέου τὰ τῆς χωροφυλακῆς ἐν ταῖς περιοχαῖς ταύταις διὰ τοῦ ἀπὸ 7-4-1882 Β.Δ., δι' οὗ ἐπανελήφθησαν τὰ τῆς ἱδρύσεως τῶν τριῶν Μοιραρχιῶν καὶ καθωρίσθησαν αἱ ὀκτὼ ὑπομοιραρχίαι.

Ἐρρέθη ὅτι ἡ κατὰ περιφερείας χωροφυλακὴ ὑπήγετο εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς στρατοῦ, τόσον μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν Μεραρχιῶν ὅσον ἰδίᾳ μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, πρᾶγμα ὅπερ ἐρρυθμίζετο μέχρι τοῦδε διὰ διαφόρων Διαταγμάτων καὶ Διαταγῶν.

Ἤδη ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 9-4-1882 Β.Δ. «περὶ ἁρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας τῶν ἀρχηγῶν Στρατοῦ» (6), δυνάμει τοῦ ὁποίου ἀπενεμήθη εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς πολὺ μείζων δικαιοδοσία καὶ ἁρμοδιότης τῆς ὅσης ἐκέκτητο ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς, καὶ οὕτω ἡ χωροφυλακὴ ἀπέκτησεν ἰσαρίθμους τῶν ἑκάστοτε Ἀρχηγείων Ἀρχηγούς.

> **Κατ' ἄρθρον 1 «οἱ ἀρχηγοὶ στρατοῦ, διατελοῦντες ὑπὸ τὰς ἀμέσως διαταγὰς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, διοικοῦσι τὸν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὑπ' αὐτοὺς ἀρχηγείου στρατόν, διευθύνουσι τὴν ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ ὑπηρεσίαν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ ἐξασκοῦσι τὰ καθήκοντα στρατηγοῦ ἐπιθεωρητοῦ.**
>
> **Διεξάγουσι δὲ τὰς διαφόρους ὑποθέσεις διὰ τοῦ παρ' αὐτοῖς εἰδικοῦ προσωπικοῦ».**

Κατὰ ρητὴν τοῦ ἄρθρου 2 διάταξιν αἱ μοῖραι τῆς Χωροφυλακῆς ὑπήχθησαν ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τῶν ἀρχηγῶν Στρατοῦ, ἡ ἔννοια δὲ τῆς ὑπαγωγῆς διηυκρινίζετο διὰ τοῦ ἄρθρου 3, κατὰ τὸ ὁποῖον «οἱ ἀρχηγοὶ ἐπιβλέπουσιν ὅπως ἡ ὑπηρεσία ἐν γένει, ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ οἰκονομία κ.λ.π. ἐκτελῶνται ἐν τῷ ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτῶν στρατῷ, συμφώνως πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους καὶ κανονισμούς, ὅπως ἡ πειθαρχία τηρῆται ἀπαραμείωτος, ἐπανορθοῦσι πᾶν τὸ πλημμελῶς ἔχον, ἐκτιμῶσι τὰ πρὸς ἀμοιβὰς δικαιώματα τῶν ὑπ' αὐτοὺς στρατιωτικῶν, ἐξετάζουσι πᾶσαν ἀξίωσιν καὶ πᾶν παράπονον αὐτῶν καὶ ἀποφαίνονται ἐπ' αὐτῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας των καὶ ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς ὑπηρεσίας, ὅταν θεωρήσωσιν αὐτὸ ἀναγκαῖον».

Κατωτέρω διὰ τῶν ἄρθρων 4—7 ἐρρυθμίζοντο τὰ τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀλληλο-

---

(6) Πρὸ τούτου ἴσχυεν τὸ Β. Δ. τῆς 21 Αὐγούστου 1881 «Περὶ Διευθύνσεως τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ὑπὸ τῶν ἀρχηγείων στρατοῦ», *σχεδὸν ταυτοσ. Δ)ξεων.*

γραφίας καὶ διεκρίνοντο αἱ περιπτώσεις τῆς ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἐπικοινωνίας τῶν Μοιρῶν, μεταφέρομεν δὲ ἐνταῦθα αὐτουσίας τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 8, ἐχούσας ὡς ἀκολούθως:

"Ἄρθρον 8. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἀρχηγῶν στρατοῦ ἀνάγονται:

α) Ἡ ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ἀρχηγείου, διὰ προφανεῖς λόγους ὑπηρεσίας, μετακίνησις μέρους τοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν στρατοῦ, περὶ ἧς ἀναφέρουσι πάραυτα εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν, ἐκθέτοντες τοὺς προκαλέσαντες ταύτην λόγους.

β) Ἡ σύστασις ἢ κατάργησις σταθμῶν καὶ μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων δι' ἀποχρῶντας λόγους δημοσίας ἀσφαλείας, γνωστοποιουμένη πάραυτα εἰς τὸν Ὑπουργὸν Στρατιωτικῶν.

γ) Ἡ μετάθεσις ὁπλιτῶν τῆς χωροφυλακῆς ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑτέραν μοῖραν τῆς περιφερείας τοῦ ἀρχηγείου, κατόπιν προτάσεως ὑποβαλλομένης ἐπισήμως ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων καὶ βασιζομένης εἰς ἀποχρῶντας λόγους ὑπηρεσίας κλπ.».

Τέλος διὰ τοῦ Β' ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 12 εἰς ἕκαστον ἀρχηγὸν Στρατοῦ ἀπεδόθη πειθαρχικὴ δικαιοδοσία ὁμοία τῇ ὑπὸ τοῦ Καν. χωροφυλακῆς προβλεπομένη διὰ τὸν ἀρχηγὸν χωροφυλακῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ κ.λ.π. ἐπὶ τῆς χωροφυλακῆς ἐξεδόθη καὶ τὸ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 58388 ἐγκ. 221) 10-10-1883 κοινοποιηθὲν ἀκόλουθον Β. Δ. «Περὶ ποινικῆς δικαιοδοσίας».

1) Ἡ ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς ποινικὴ δικαιοδοσία τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν, Ἀρχηγῶν Στρατοῦ, Ἐπιθεωρητῶν τῆς χωροφυλακῆς, Φρουράρχων, Διοικητῶν τῶν Μοιραρχιῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἀξιωματικῶν, ἐνωμοταρχῶν καὶ ὑπενωμοταρχῶν, ὁρίζεται ὡς ἀκολούθως:

2) Οἱ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταὶ ἢ Ἀρχηγοὶ Στρατοῦ ἔχουσι τὸ κῦρος τοῦ ἐπιβάλλειν εἰς πάντα ἀξιωματικὸν καὶ ὁπλίτην τῆς χωροφυλακῆς, ὑπαγόμενον, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν, φυλάκισιν, κράτησιν ἢ περιορισμὸν μέχρι 30 ἡμερῶν.

3) Οἱ Φρούραρχοι ἔχουσι τὸ κῦρος τοῦ ἐπιβάλλειν εἰς πάντα ἀξιωματικὸν τῆς χωροφυλακῆς (τυγχάνοντα κατώτερον κατὰ βαθμὸν) καὶ εἰς πάντα ὁπλίτην αὐτῆς ὑπηρετοῦντα ἢ διαμένοντα ὁπωσδήποτε ἐν τῇ ὑπ' αὐτοὺς φρουρᾷ, φυλάκισιν, κράτησιν ἢ περιορισμὸν μέχρι 15 ἡμερῶν διὰ τὰ καθαρῶς στρατιωτικὰ παραπτώματα τὰ μὴ προκύπτοντα ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῶν καθηκόντων.

4) Οἱ ἐπιθεωρηταὶ τῆς χωροφυλακῆς ἔχουσι τὸ κῦρος τοῦ ἐπιβάλλειν εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν ἐπιθεωρουμένην μοιραρχίαν ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας τῆς χωροφυλακῆς φυλάκισιν, κράτησιν ἢ περιορισμὸν μέχρις 20 ἡμερῶν.

5) Οἱ Διοικηταὶ μοιραρχιῶν ἔχουσι τὸ κῦρος τοῦ ἐπιβάλλεν εἰς πάντα ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν διατελοῦντα ἀξιωματικὸν καὶ ὁπλίτην τῆς χωροφυλακῆς, ἐπίσης φυλάκισιν, κράτησιν ἢ περιορισμὸν μέχρι 15 ἡμερῶν.

6) Οἱ ἀντιμοίραρχοι ἢ θέσιν ἀντιμοιράρχου παρὰ ταῖς μοιραρχίαις κατέχοντες ἔχουσι τὸ κῦρος τοῦ ἐπιβάλλειν εἰς πάντα μὲν παρὰ τῇ ἕδρᾳ τῆς αὐτῆς Μοιραρχίας ἀξιωματικὸν περιορισμὸν μέχρις ὀκτὼ ἡμερῶν, εἰς δὲ τοὺς

ἐνωμοτάρχας καὶ χωροφύλακας φυλάκισιν, κράτησιν ἢ περιορισμὸν μέχρι 10 ἡμερῶν.

7) Οἱ Δ)ταὶ ὑπομοραρχιῶν ἔχουσι τὸ κῦρος τοῦ ἐπιβάλλειν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ἐνωμ. ὑπεν. καὶ χωροφύλακας φυλάκισιν, κράτησιν ἢ περιορισμὸν μέχρις ὀκτὼ ἡμερῶν.

8) Οἱ Ἐνωμ. Α. τάξεως, οἱ ἐνωμ. Β. τάξεως καὶ ὑπενωμοτάρχαι ὁσάκις διοικῶσι σταθμοὺς ἢ ἀποσπάσματα μακρὰν τῆς ἕδρας τῆς μοιραρχίας ἢ ὑπομοιραρχίας ἔχουσι τὸ κῦρος τοῦ ἐπιβάλλειν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ὑπαξιωματικοὺς καὶ χωροφύλακας, οἱ μὲν ἐνωμ. Α. τάξεως περιορισμὸν μέχρις ἓξ ἡμερῶν, οἱ ἐνωμ. Β. τάξεως περιορισμὸν μέχρι 4 ἡμερῶν καὶ οἱ ὑπενωμοτάρχαι περιορισμὸν 48 ὡρῶν.

Ἐν περιπτώσει δὲ ἀνάγκης ἐπιβολῆς ποινῆς ὑπερβαινούσης τὴν δικαιοδοσίαν των ἀναφέρουσι τὸ παράπτωμα εἰς τοὺς προϊσταμένους αὐτῶν, οἵτινες ἀποφασίζουσι περὶ τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς» (7).

Διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 26-5-1882 «περὶ ὑπηρεσίας ἐπιθεωρητῶν τῆς χωροφυλακῆς παρὰ τοῖς ἀρχηγείοις» ἕκαστος τῶν ἀντισυνταγματαρχῶν ἐπιθεωρητῶν χωροφυλακῆς προσεκολλήθη παρ' ἑκάστῳ Ἀρχηγείῳ, «ἵνα διευθύνῃ ὑπὸ τὰς ἀμέσους τοῦ ἀρχηγοῦ διαταγὰς τὰ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, καὶ ἐπιθεωρεῖ ὁσάκις ἤθελε διαταχθῇ, τὴν ἐν τῇ περιφερείᾳ ἑκάστου ἀρχηγείου χωροφυλακήν».

Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 7-8-1882 Β.Δ. ηὐξήθη ἡ δύναμις τοῦ Σώματος κατὰ ἓξ ἐφίππους ἐνωμοτίας.

Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ Νόμου ΑΛΓ τῆς 21-6-1882 καθωρίσθη ἡ διάρκεια τῆς ἐθελουσίας κατατάξεως εἰς 3—4 ἔτη, τὸ δὲ ἄρθρον 35 τοῦ αὐτοῦ νόμου εἰσήγαγε νέαν διάταξιν εἰς τὸ Σῶμα, καθ' ἣν οἱ κατατασσόμενοι ἠδύναντο ν' ἀνακατατάσσωνται μέχρι συμπληρώσεως ὑπηρεσίας ἐν ὅλῳ 10 ἐτῶν, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ὑπερέβαινον τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἡ διάταξις αὕτη, ἡ διάταξις περὶ κατατάξεως εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἐθελοντῶν πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν στρατιωτικῶν των ὑποχρεώσεων (τῆς ἐν τῇ χωροφυλακῇ ἐκπαιδεύσεως οὔσης λίαν ὑποτυπώδους) καὶ ἡ συμπλήρωσις τῶν κενῶν τῆς δυνάμεως διὰ μετατάξεων ἑκάστοτε ἐκ τοῦ στρατεύματος, εἶχον ἐπιφέρει τὴν τελείαν παραμόρφωσιν καὶ ἐγκατάλειψιν τῶν περὶ προσόντων διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς καὶ ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα ν' ἀπολέσωσιν οἱ ἄνδρες καὶ τὸ Σῶμα τὰ ἐφόδια ἐκεῖνα τῆς ὑπηρεσιακῆς ἀκριβείας, σοβαρότητος καὶ ἀξιοπρεποῦς παραστάσεως.

Τὰς ἐκ τοῦ συστήματος τούτου δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις διαπιστώσαντες οἱ κυβερνῶντες ἐξέδωκον διὰ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν τὴν ἀκόλουθον διαταγήν, ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἀπολογίαν τρόπον τινὰ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην:

Ἀριθ. Πρωτ. 25146 ἐγκ. 157 τῆς 4 Μαΐου 1882

Περὶ τῶν κατατασσομένων εἰς τὴν Χωροφυλακήν.

Ἕνεκεν τῆς ἐπελθούσης αὐξήσεως τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς, ἐπετράπη ἐξαιρετικῶς ἡ ἐν αὐτῷ κατάταξις καὶ ἀνδρῶν μὴ προϋπηρετησάντων εἰς τὸν στρατόν.

---

(7) Θεμολόγιον Ἀντωνιάδου, τόμ. ΙΙ, σελ. 89.

Τὸ μέτρον τοῦτο, ἐθεωρήθη προσωρινὸν διότι μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινός, ὡς ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου περὶ στρατολογίας νόμου, πάντες οἱ προσερχόμενοι πρὸς κατάταξιν εἰς τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς θὰ ἔχωσιν ἀναγκαίως ὑπηρετήσει εἰς τὸν στρατόν.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ἄχρι τοῦδε κτηθείσης πείρας ἀπεδείχθη ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν καταταχθέντων εἰς τὴν χωροφυλακὴν τῶν μὴ προϋπηρετησάντων, δὲν δύνανται νὰ ἀποκατασταθῶσιν ἱκανοὶ πρὸς πλήρωσιν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Σώματος τούτου, ἐκρίθη σκόπιμον νὰ διαληφθῶσιν ἐν τῷ ὑποβληθέντι πρὸς ἐπιψήφισιν τῆς Βουλῆς Νομοσχεδίῳ, περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ, διατάξεις τινες καθ' ἃς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπιτρέπεται ἡ εἰς τὴν χωροφυλακὴν κατάταξις ὑπὸ δοκιμασίαν τῶν μὴ προϋπηρετησάντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ Ὑπουργεῖον δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἀπόλυσιν τῶν μὴ κρινομένων ὡς μὴ κεκτημένων τὰ ἀπαιτούμενα δι' αὐτὸ προσόντα.

Δι' ὃ προσκαλοῦμεν ὑμᾶς νὰ μὴ κατατάσσητε ὁριστικῶς εἰς τὴν χωροφυλακὴν τοὺς μὴ προϋπηρετήσαντας ἐπὶ ἓν τουλάχιστον ἔτος εἰς τὸν στρατόν, ἢ ὑπὸ δοκιμασίαν καὶ ἐπὶ ἐνιαυσίῳ μόνον ὑποχρεώσει.

Οἱ ὑπὸ δοκιμασίαν δὲ κατατασσόμενοι ὅσοι ἤθελον κριθῇ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ἐπὶ τῇ βάσει ἐκθέσεων τῶν ἁρμοδίων στρατιωτικῶν ἀρχῶν ὡς μὴ κεκτημένοι τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς ἰδιότητας, θέλουσιν ἀπολύεσθαι διὰ διαταγῆς αὐτοῦ καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐνιαυσίου ὑποχρεώσεώς των». (8).

Διὰ τοῦ μέτρου τούτου ἐδίδετο μία λύσις, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ ἁρμόζουσα πρὸς τελικὴν θεραπείαν.

Δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὅτι δὲν εἶχε γίνει ἀντιληπτὴ ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης καταστάσεως παρὰ τῶν κυβερνώντων, ὀφειλομένη ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἔλλειψιν ἑνὸς συστήματος ἐκπαιδεύσεως, δὲν δυνάμεθα ν' ἀδικήσωμεν τόσον τὴν νοημοσύνην τῶν πολιτικῶν ἐκείνων, ὥστε νὰ μὴ διέγνωσαν τὴν ἀσθένειαν, ὅπως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὸ διδόμενον ἀνωτέρω συνταγματολόγιον, ἢ τὰς ἄλλας παρεμφερεῖς λύσεις. Φαίνεται ὅτι ὁ ἀναμορφωτὴς Τρικούπης οὐδέποτε ἠσχολήθη προσωπικῶς μὲ τὸ θέμα «Χωροφυλακή», οὔτε καὶ μετὰ τὸ ἐπεισόδιον Νίκολσον, ὅπερ ἔδει ν' ἀφυπνίσῃ τοὺς κοινωνικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἰατρούς, ἵνα προσφέρωσι τὸ ἀπαιτούμενον καὶ ποθητὸν φάρμακον τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἢ ἐὰν ἀπησχολήθη ὡδηγήθη εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας.

Οὕτω καὶ μετὰ παρέλευσιν ὁλοκλήρου πενταετίας, ὅτε ἐξεδόθη ὁ περὶ τροποποιήσεως τοῦ ὀργανισμοῦ στρατοῦ νέος νόμος, διότι οὔτε εἰς τὸν κόπον κἂν ὑπεβάλλοντο ἐκδόσεως ἰδιαιτέρου τινὸς περὶ ὀργανισμοῦ χωροφυλακῆς νόμον, ἐπήνεγκεν μὲν μεταβολάς τινάς, ἀλλὰ μακρὰν τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν κειμένας.

Ὁ νέος οὗτος νόμος ΑΦΛΓ τῆς 28-5-1887, τροποποιηθεὶς τὴν 1-6-1888, περιώρισε τὴν δύναμιν τοῦ σώματος καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ἐνωμοτιῶν ὡς ἀκολούθως:

Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, εἷς ταγματάρχης, εἷς ὑπομοίραρχος καὶ τρεῖς ὁπλῖται γραφεῖς, τρεῖς ἐπιθεωρηταὶ ἀντισυνταγματάρχαι, 8 ταγματάρχαι, 8 μοίραρχοι,

(8) Ἀγαθ. Βουγιούκα, Θεσμολόγιον, τόμ. 8, σελ. 293.

16 ἀντιμοίραρχοι, 30 ὑπομοίραρχοι, 30 ἀνθυπομοίραρχοι, 16 ἀνθ)ρχοι ἢ ἀνθ)γοὶ διαχειρισταί καὶ 16 ἐνωμοτάρχαι Α΄ τάξεως γραμματεῖς.

Ἡ σύνθεσις τῶν μὲν πεζῶν ἐνωμοτιῶν περιωρίσθη εἰς 1 ἐνωμοτάρχην, 2 ὑπενωμοτάρχας καὶ 13 χωροφύλακας τῶν δὲ ἐφίππων εἰς 1 ἐνωμοτάρχην, 1 ὑπενομωτάρχην καὶ 14 χωροφύλακας καὶ τοιουτοτρόπως ἡ διὰ τὰς ἐνμοωτίας δύναμις ἐμειώθη κατὰ 1500 περίπου ἄνδρας.

Τὸ ἄρθρον 16 τοῦ τροποποιητικοῦ Νόμου ΑΦΗΒ) 1887 προέβλεψεν ὅτι ἐν περιπτώσει ἀναθέσεως καὶ ἑτέρων ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν χωροφυλακὴν θὰ ἠδύνατο ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ν' αὐξήση τὸν ἀριθμὸν τῶν κατ' ἔτος μετατασσομένων στρατιωτῶν.

Ἀλλ' ἡ προχειρότης ἢ ἀδαημοσύνη τοῦ νομοθέτου ἐσυνέχισε τὰ πλήγματα κατὰ τοῦ κυρίως χαρακτηριστικοῦ, ὅπερ ἔδει νὰ διακρίνεται καὶ νὰ κυριαρχῆ ἐν τῷ Σώματι, κατὰ τοῦ ἰδιομόρφου ἐπαγγελματικοῦ χαρακτῆρος.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1863 καὶ μετέπειτα εἶχε νομισθῆ ὅτι ἤρκει μιὰ στολὴ χωροφύλακος εἰς ἕναν ἀστράτευτον νεανίαν, ἄνευ οὐδεμιᾶς εἰδικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἵνα μεταβάλη τοῦτον εἰς ὄργανον γενικῆς καὶ δικαστικῆς ἀστυνομίας, εἰς ὄργανον ἀσφαλείας καὶ τάξεως, ἤδη, ἀφοῦ ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν ἀνεγνώρισεν ὅτι εἶχεν ἀποτύχη εἰς τὴν μαντείαν περὶ τῶν ἐκ γενετῆς ἀστυνομικῶν ἰδιοτήτων τοῦ Ἕλληνος, ἀνεγνώρισε ταῦτα εἰς τὸν κληρωτὸν στρατιώτην.

Καθιερώθη διὰ τοῦ νόμου τούτου ὅπως τὴν 1ην Ἰουνίου ἑκάστου ἔτους μετατάσσονται εἰς τὴν χωροφυλακὴν 2200 κληρωτοὶ στρατιῶται, συμπληρώσαντες ἐν τῷ στρατῷ 20μηνον θητείαν, πρὸς διάνυσιν τοῦ ὑπολοίπου τῆς θητείας χρόνου, ἐκ 16 μηνῶν καὶ 15 ἡμερῶν.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἀπαιτουμένης δυνάμεως συνεπληροῦτο δι' ἀνακατατάξεως τῶν μέχρι τοῦδε ὑπηρετούντων ἢ μέρους ἐκ τῶν κατὰ ταῦτα μετατασσομένων καὶ δηλούντων ἀνακατάταξιν.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς ἢ ὅτι οἱ ὁπλῖται τῆς χωροφυλακῆς ἠδύναντο νὰ διαφέρουν τῶν στρατιωτῶν οἱουδήποτε τάγματος καὶ μάλιστα, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν: α) ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατεύματος, διενεργοῦντες τὴν ἐπιλογὴν τῶν διὰ τὴν χωροφυλακὴν προοριζομένων 2200 στρατιωτῶν κατὰ φυσικὸν λόγον καὶ ἀνθρωπίνως παραδεκτὸν μέτρον, ἐπέλεγον πρὸς τοῦτο τοὺς κατωτέρας «ποιότητος» στρατιώτας, διότι οὐδεὶς ἡγήτωρ ἀπομακρύνει τοὺς καλυτέρους καὶ β) τῆς μακρὰν τῶν ἀξιωματικῶν εἰς τὰς ἐνωμοτίας ὑπηρεσίας καὶ ἐν ἐπιδιώξει ἀνετωτέρας παρελεύσεως τοῦ πρὸς ἀπόλυσίν των χρόνου, ἡ στρατιωτικὴ κατάστασις τούτων ἀπέβαινεν πολὺ χείρων ἐκείνης τῶν ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν καὶ ἐπίβλεψιν τῶν ἀξιωματικῶν διαβιούντων ἐν τῷ στρατεύματι συναδέλφων των.

Τὰ αἴτια τῆς ἀνωτέρω εἰς βάρος τῆς Χωροφυλακῆς καταστάσεως δέον ν' ἀναζητηθῶσιν εἰς τὸ ἐπικρατῆσαν σύστημα ἐπεξεργασίας τῶν ἀφορωσῶν τῆς Χωροφυκὴν διατάξεων, ἐντὸς τῶν διὰ τὸν στρατὸν νομοθετικῶν μέτρων, ἐπεξεργαζομένων παρ' ἐπιτροπῶν ἐξ ἀξιωματικῶν ἄνευ συμμετοχῆς ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς.

Διὰ Β.Δ. τῆς 17-12-1887 ἱδρύθησαν δύο νέαι ὑπομοιραρχίαι ἡ τῆς Ἰσθμίας ἐν Ἰσθμίᾳ καὶ μὲ περιφέρειαν καὶ τὸν Δῆμον Ποσειδωνίας ὑπαχθεῖσα εἰς τὴν Μοιραρχίαν Ἀργολιδοκορινθίας καὶ ἡ τῆς τοῦ Αἰτωλικοῦ περιλαβοῦσα τοὺς Δήμους Αἰ-

τωλικοῦ, Παραχελωΐτιδος καὶ Ὠλενείας, ὑπαχθεῖσα εἰς τὴν Μοιραρχίαν Αἰτωλοακαρνανίας.

Ἐπηκολούθησεν ὁ Νόμος ΑΩΚΣΤ τῆς 13 Μαΐου 1890, ἐπηνεγκὼν προσθαφαιρέσεις τινὰς εἰς τὴν δύναμιν ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς.

Διὰ τοῦ νόμου ΒΞΗ΄ τῆς 28-7-1892 προεβλέφθη ἡ ἀνασύστασις τοῦ Ἀρχηγείου χωροφυλακῆς, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ λειτουργία ἤρξατο τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1894, ὅτε ἐφηρμόσθη ὁ περὶ μεταβολῆς τοῦ συστήματος τῆς ἀστυνομικῆς διοικήσεως νόμος ΒΡΠΗ.

Ἡ ἀνασύστασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Τρικούπη, ἐν ὄψει λειτουργίας ἐνωρίτερον τοῦ συστήματος τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας, ἀποτυχόντος ὅμως τούτου εἰς τὰς ἐπακολουθησάσας ἐκλογὰς ἀνεβλήθη τόσον ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀστυνομικοῦ τούτου συστήματος, ὅσον καὶ ἡ λειτουργία τοῦ Ἀρχηγείου.

Τούτου ἕνεκεν παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῷ Διατάγματι τῆς ἐπανασυστάσεως ἡ σύνθεσις προέβλεψε ἕναν ὑποστράτηγον ἢ συνταγματάρχην ὡς ἀρχηγὸν δύο συνταγματάρχας ἢ ἀντισυνταγματάρχας ἐπιθεωρητὰς ἀστυνομίας καὶ τρεῖς ἀντισυνταγματάρχας ἐπιθεωρητὰς χωροφυλακῆς.

Περὶ τοῦ ὑπολοίπου προσωπικοῦ τοῦ Ἀρχηγείου χωροφυλακῆς διέλαβεν τὸ Β.Δ. τῆς 14 Δεκεμβρίου 1893.

Ἡ δύναμις τῆς χωροφυλακῆς, τέλος, μετεβλήθη διὰ τοῦ νόμου ΒΡΟΣΤ΄ τῆς 21 Φεβρουαρίου 1893 «περὶ καταργήσεως καὶ ἀντικαταστάσεως ἄρθρων καὶ πινάκων τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ νόμου», ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ χείρω ἀπὸ ποιοτικῆς πλευρᾶς, λόγῳ τῆς ἐπιμονῆς εἰς τὸ σύστημα προελεύσεως τῆς δυνάμεως, ἕνεκεν τοῦ ὁποίου ἡ μόνιμος, τρόπον τινά, δύναμις τῶν χωροφυλάκων ἀπετέλεσε οἰκτρὰν μειοψηφίαν διὰ ποσοστοῦ 15ο) ο, ἐνῶ ἀριθμητικῶς ηὐξήθη ἐν τῷ συνόλῳ ἡ ὁπλιτικὴ δύναμις.

Διὰ τοῦ νόμου τούτου καθωρίσθη ὡς ἀκολούθως ἡ δύναμις τῆς χωροφυλακῆς, ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω ἐπιτελικῆς τοιαύτης τοῦ Ἀρχηγείου, 8 ταγματάρχαι, 8 Μοίραρχοι, 16 ἀντιμοίραρχοι, 46 ὑπομοίραρχοι, 46 ἀνθυπομοίραρχοι, ἐκ τῶν ὁποίων 16 γραμματεῖς μοιραρχιῶν, 16 ἀνθυπολοχαγοὶ διαχειρισταί, 258 ἐνωμοτάρχαι, 468 ὑπενωμοτράχαι καὶ 3374 χωροφύλακες.

Ἡ δύναμις αὕτη κατενεμήθη εἰς τὰς 16 Μοιραρχίας, 60 ὑπομοιραρχίας, 210 πεζὰς ἐνωμοτίας, συνθέσεως ἐξ 1 ἐνωμοτάρχου, 2 ὑπενωμοταρχῶν καὶ 15 χωροφυλάκων καὶ 16 ἐφίππους ἐνωμοτίας, συνθέσεως ἐξ 1 ἐνωμ. Ι ὑπεν. καὶ 14 χωροφυλάκων.

Διὰ τοὺς ἐνωμοτάρχας ἐτηρήθη τὸ μέτρον τῆς κατανομῆς ἐξ ἡμισείας εἰς Α΄ καὶ Β΄ τάξεις, διὰ τοὺς χωροφύλακας ὅμως τὸ ποσοστὸν τῶν Α΄ τάξεως περιωρίσθη εἰς 2 κατ᾽ ἐνωμοτίαν, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι ἦσαν στρατοχωροφύλακες.

Ἡ δύναμις τῶν εἰς ἐνωμοτίας ὁπλιτῶν ηὐξήθη κατὰ 414 ἐκείνης τοῦ 1887. Ἐξηκολούθησε τὸ σύστημα τῆς ἐπανδρώσεως τοῦ Σώματος διὰ μετατάξεως ἐκ τοῦ στρατεύματος 2940 ἀνδρῶν τὴν 15 Σεπτεμβρίου ἑκάστου ἔτους, πρὸς διάνυσιν ὑπολοίπου θητείας ἐκ 12 μηνῶν καὶ 15 ἡμερῶν.

Ἀρχομένου λοιπὸν τοῦ συστήματος τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας ἡ ὁπλιτικὴ δύναμις τῆς χωροφυλακῆς δὲν ἀπετελεῖτο παρὰ ἐκ στρατιωτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνέμεινε ἡ δικαιοσύνη, ἡ δημοσία Ἀσφάλεια καὶ ἡ ἀστυομία εὐόδωσιν.

Ἐξεθέσαμεν, διὰ τῶν ἀνωτέρω, ὅσα ἡ πολιτεία ἔλαβε μέτρα διὰ τὴν ὑπόστασιν, ὀργάνωσιν, ἰσχὺν καὶ λειτουργίαν τῆς χωροφυλακῆς, ἐκ τῆς μελέτης τῶν ὁποίων δὲν θὰ δυσκολευθῇ πᾶς τις ν' ἀντιληφθῇ τὴν ἀπὸ τοῦ 1865 ἀρξαμένην ἐσφαλμένην καὶ ἄκρως βλαπτικὴν πολιτικήν.

Ὅλα τὰ συχνῶς λαμβανόμενα μέτρα ἀπετέλεσαν μίαν ἅλυσσον προχείρων καὶ ἄντικρυς οἱασδήποτε ὀρθολογιστικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς μελέτης λύσεων.

Παρηκολουθήσαμεν ἀνωτέρω τοὺς ἀκροβατισμοὺς μεταξὺ ἀστρατεύτων ἐθελοντῶν καὶ μετατασσομένων κληρωτῶν στρατιωτῶν καὶ ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι παρὰ τὴν ἐντατικὴν προσπάθειαν ἡμῶν, μεταφερόμενοι εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἀκολουθηθεῖσαν πολιτικὴν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ τὸ ἐπιτύχωμεν.

Δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀντιληφθῶμεν κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἠδύναντο οἱ κατὰ ταῦτα στρατολογούμενοι Ἕλληνες νὰ καταστῶσιν χωροφύλακες, ὄχι ὡς ἤθελεν ἡ ἱστορία τῆς χωροφυλακῆς ἢ ὡς τοὺς περιέγραφον οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (9) ἢ τοὺς ἀπῄτει αὐτὸς οὗτος ὁ Κανονισμὸς χωροφυλακῆς, ἀλλὰ τουλάχιστον ὡς τοὺς ἀπῄτουν αὐταὶ αὗται αἱ ἀνάγκαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Καίτοι ἔχομεν τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ ἀνήκωμεν εἰς τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς ἐν τούτοις δὲν ξενιζόμεθα ἐκ τοῦ ἐπαγγελματισμοῦ ἀλλ' ἐκ τῆς τοσαύτης ὀργανωτικῆς τοῦ Κράτους καθυστερήσεως, ἥτις τόσα ἐστοίχισεν εἰς τὸ Ἔθνος καὶ τὸν λαόν.

Διαποροῦμεν διὰ τὴν ἀβελτηρίαν, ἂν ὄχι ἀδιαφορίαν, τῶν πολιτικῶν ἡγετῶν καὶ τῶν συνεργατῶν των πῶς δὲν ἀντελήφθησαν τὸ ἴδιον αὐτῶν,—ὡς κυβερνητῶν,— συμφέρον καὶ παρημέλησαν τόσον ἓν Σῶμα τὸ ὁποῖον, ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο, ἀπετέλει τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῆς ὅλης λειτουργίας τῆς κρατικῆς μηχανῆς.

Ἡ Χωροφυλακή, ἔλεγεν ὁ SAVIGNY, ἦτο, εἶναι καὶ ἔσεται πάντοτε ἓν τῶν ἰσχυροτέρων στηριγμάτων τῆς Κυβερνήσεως.

Περίεργον ὅτι οὔτε αὐτὸς ὁ Τρικούπης δὲν ἠθέλησεν ἢ δὲν ἐσκέφθη νὰ ὀργανώσῃ γενικώτερον καὶ βαθύτερον καὶ νὰ ἀξιοποιήσῃ τὸ ἔρεισμα τοῦτο τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ Κράτους, παρ' ὅλον ὅτι ἐποιήσατο μίαν θαυμασίαν καὶ ἐξαιρετικῶς σπουδαίαν διά τε τὸ κράτος, τὴν κοινωνίαν, τὸ Ἔθνος καὶ τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς ἐκκίνησιν διὰ τοῦ εἰσαγαγόντος τὸν θεσμὸν τῶν μορφωμένων ὑπαξιωματικῶν νόμου ΩΛΗ **1880. Ἀτυχῶς δὲν ἐπεξέτεινε τὴν ἀναμορφωτικήν** του πνοήν. Πιθανῶς νὰ μὴ ἠδυνήθη νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς μικρότητας καὶ κατακλυσμιαίας ἀντιλήψεις τῶν ἁρμοδίων.

Τὸ τόσον ἐνδιαφέρον ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς Κυβερνήσεις Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν ἤθελεν χωροφύλακας τόσον διὰ τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων ὅσον καὶ διὰ τὴν δίωξιν τοῦ λαθρεμπορίου καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προσποριζόντων ἔσοδα εἰς τὸ δημόσιον νόμων, ἡ μητέρα πάσης κοινωνίας δικαιοσύνη δι' ὅλων τῶν νόμων της, ἐζήτει τὴν συμπαράστασιν τῶν ὀργάνων τῆς χωροφυλακῆς ἀλλὰ καὶ χωροφύλακας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων χωρὶς νὰ δημιουργοῦνται νέα ἀδικήματα, ὁ στρατὸς ἤθελεν χωροφυλακὴν δι' ὅλας τὰς προκαταρκτικὰς τῆς ἐπιστρατεύσεως καὶ τῆς στρατείας ἐνεργείας του, ἤθελεν συνδρομὴν διὰ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν στρατιωτικῶν ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀδειούχων, ἤθελε στρατονομίαν καὶ εἶχεν ἀνάγκην χάριν αὐτῆς

---

(9) Ὑπομοιράρχου Γ. Ι. Μοσχοβάκη πρόλογος, 20-10-1869 ἐν τῷ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκδοθέντι λεξικῷ τῆς χωροφυλακῆς.

ταύτης τῆς ὑποστάσεώς του νὰ συλλαμβάνωνται ἀμέσως οἱ λιποτάκται καὶ φυγόστρατοι κλπ., ὁ λαὸς εἶχεν ἀνάγκην ἀσφαλείας καὶ τάξεως, ἡ ἐκκλησία ἐζήτει τὴν παρακολούθησιν καὶ καταδίωξιν τῶν αἱρέσεων καὶ αἱρετικῶν καὶ συνελόντι εἰπεῖν εἷς ἀτελεύτητος ὁρμαθὸς ἀπαιτήσεων ἀπευθύνετο ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ τῶν ὀργάνων της πρὸς τὴν χωροφυλακήν, ἐκ τῆς δραστηριότητος, κατανοήσεως, ἀκριβείας κλπ. τῆς ὁποίας ἐξηρτᾶτο πᾶσα προσπάθεια ἀνελίξεως πολιτείας τε καὶ κοινωνίας, τῶν ὁποίων αἱ συνιστῶσαι δυνάμεις ἦσαν τόσον ἑτοιμόρροποι καὶ ἀλληλοακοντιζόμεναι, ὥστε ἡ ἀποσύνθεσις νὰ μὴ εὑρίσκεται μακράν, ἀλλὰ περὶ τούτων εἰς τὸ ἑπόμενον κεφάλαιον.

Δὲν ἦτο ὅμως δυνατὸν οὔτε οἱ ἐθελονταὶ οὔτε οἱ μετατασσόμενοι στρατιῶται νὰ προσφέρωσι ἔστω καὶ μέρος τῶν ἀπαιτουμένων, ὄχι διότι δὲν ἤθελον, ἀλλὰ διότι δὲν ἐγνώριζον, ἀφοῦ δὲν εἶχον διδαχθῆ καὶ δὲν εἶχον κἂν τὸν χρόνον δημιουργίας συνειδήσεως τινὸς περὶ τῆς ἀποστολῆς καὶ τῶν ὑποχρεώσεών των.

Εἴδομεν ὅτι οἱ νομοθέται τῶν ἐτῶν 1856 καὶ 1859 ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην εἰσαγωγῆς εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἑνὸς συστήματος ἐκπαιδεύσεως, ἔστω καὶ μὴ ἱκανοποιητικοῦ, ὅτι ἐξεδόθησαν τὰ σχετικὰ Β.Δ. καὶ ὅτι ἡ ἐπελθοῦσα ἔξωσις τοῦ Ὄθωνος ἐματαίωσε τὴν ὑλοποίησιν τούτων.

Ἔκτοτε οὐδεμία λέξις ἐγράφη περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, καίτοι ἡ Ἑλλὰς ἐπεξετάθη, καίτοι αἱ πολιτειακαὶ καὶ κρατικαὶ συνθῆκαι ἀπέβησαν πολὺ συνθετώτεραι, ἐνῶ ἐν τῷ στρατῷ βαθμιαίως, ἔστω καὶ ἀνεπαρκῶς, ἐλαμβάνετο μέριμνα ἐκπαιδεύσεως τόσον δι᾽ ἀποστολῆς εἰς ἀλλοδαπὴν ὅσον καὶ διὰ συστάσεως διαφόρων σχολείων καὶ ἐκπαιδευτικῶν τύπων.

Διὰ τῆς ὑποταγῆς τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰ κατὰ περιφερείας Ἀρχηγεῖα Στρατοῦ κ.λ.π., κατεστράφη ἡ αὐτοτέλεια τοῦ Σώματος, ἡ ἔννοια τῆς προσωπικῆς εὐθύνης, ἡ εὐγενὴς ἅμιλλα, ἡ καθολικὴ καὶ ὁμοιόμορφος περὶ καθήκοντος κατεύθυνσις, τὸ ὁμοιόμορφον πνεῦμα πειθαρχίας καὶ ἡ ἀπαιτουμένη ἀπὸ τοῦ Στρατοῦ διάκρισις, ἔτι δὲ κατέστη ἀδύνατος ἡ καλλιέργεια οἱουδήποτε πνεύματος ἀνωτερότητος καὶ προσωπικῆς εὐθύνης ἐπὶ τῇ εὐλόγῳ προτάξει τῆς ἀγνοίας καὶ ἀμαθείας.

Μετὰ τούτων εἶχεν ἐκριζωθῆ ἡ πίστις καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη ἐπὶ τὴν αὔριον, λόγῳ τῶν συνεχῶν αὐξομοιώσεων τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ ποιά τις ἀδιαφορία ὡς νεφέλωμα ἐκάλυπτε τὰς ἰδιαιτέρας τῶν στελεχῶν ἀντιλήψεις, ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς ἄλλοτε ἀνεξαρτησίας τοῦ Σώματος καὶ τῆς ἤδη ἐξ ὁλοκλήρου ἐπενεχθείσης ὑποτελείας.

Δὲν ὑπῆρξε μικρὸν τραῦμα κατὰ τῶν φιλοτίμων ἐκείνων ἀξιωματικῶν, νὰ βλέπουν τὸ Σῶμα των ἄνευ πρωτοβουλίας, ἐν τῇ ἀντιμετωπίσει τῶν κυρίων ἔργων των καὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τὴν ἱκανότητα τῶν ὑφισταμένων των, νὰ ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐκ τῶν αὐξομοιώσεων ἀβεβαιότητα καὶ νὰ ἀναλίσκωσι τὸν περισσότερον χρόνον των εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν μετατασσομένων καὶ εἰς τὴν οἱονεὶ ἀπασχόλησίν των ν᾽ ἀντιμετωπίζωσι τὰ ἐκ τοῦ ἀπαιδεύτου, τῆς ἀπειρίας, τῆς ἐλλείψεως ὑπηρεσιακῆς ἀντιλήψεως καὶ τῆς συνειδήσεως τῶν στρατοχωροφυλάκων ζητήματα, τόσον περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας ὅσον, κυρίως, περὶ τὴν συμπεριφορὰν πρὸς τοὺς πολίτας, κατόπιν μάλιστα τῆς ἐξισώσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν πεζῶν χωροφυλάκων πρὸς τὰς τῶν στρατιωτῶν.

Ὑπὸ τὰς τοιαύτας προϋποθέσεις ἡ ἱστορία, ὄχι μόνον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀξιώσεις ἀπὸ τοὺς περιβαλλομένους ἑκάστοτε τὸ ἔνδυμα τοῦ χωροφύλακος ἄνδρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τοῖς καταλογίσῃ τυχὸν ἀτασθαλίας, παραλείψεις ἢ ὑπερβασίας δύναται.

Τουναντίον λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰς παραδοθείσας ἐκδηλώσεις τοῦ γραπτοῦ λόγου πρέπει νὰ τοῖς ἀποτείνῃ τὸν θαυμασμὸν δι' ὅσα ἐπετύγχανον.

Ἱστορικοὶ τινὲς εὑρεθέντες πρό τινων ἐπεισοδίων, ἀνεξετάστως καὶ ἐκ τῶν στιγμιαίων καὶ ἐξωτερικῶν γνωρισμάτων παρασυρθέντες, ἔσπευσαν νὰ συμφωνήσωσιν εἰς τὰς γνώμας καὶ κρίσεις των μετὰ τῶν τοιούτων τῆς ἀβαθοῦς καὶ ἐφημέρου κοινῆς γνώμης.

Ἐπισκοποῦντες πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν αἰτίων τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως τῶν τῆς Χωροφυλακῆς, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπισημάνωμεν ὡς τὴν κυριωτέραν αἰτίαν τὴν πεπλανημένην ἀντίληψιν τῶν στρατιωτικῶν ἔν τε τῇ διοικήσει καὶ ἐν τῇ Βουλῇ, οἵτινες ἀρξάμενοι διὰ τῶν περὶ καταργήσεως ἢ συγχωνεύσεως τῆς Χωροφυλακῆς θεωριῶν, ἤγαγον τὰ πράγματα εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην καὶ ἐν συνεχείᾳ ὡς θὰ ἴδωμεν, εἰς ἐκείνην τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας, διὰ τὴν ὁποίαν πικρῶς μετενόησαν Ἔθνος καὶ Στρατός.

Ἔναντι τῶν ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἢ ὑπὸ τὸ κράτος μικροεγωϊσμῶν ἢ προχείρως κρινόντων τὰ πράγματα, ἔναντι τῶν συνεχῶν προχειροτήτων τῆς πολιτείας, οἱ ἐκ τοῦ σύνεγγυς παρακολουθοῦντες συνεχῶς καὶ καλῶς εἰδότες, ἄλλα ἐμαρτύρουν, ὡς θὰ ἐκθέσωμεν ἐν τῷ ἑπομένῳ κεφαλαίῳ.

Β΄ ΠΡΟΒΙΒΑΣΜΟΙ. Τὸ Β.Δ. τῆς 16.10.1856 περὶ μορφώσεως τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, ὡς καὶ τὸ τοιοῦτον τῆς 3-7-1861 περὶ προβιβασμοῦ εἰς τοὺς βαθμοὺς ὑπενωμοτάρχου καὶ ἐνωμοτάρχου, περὶ ὧν διελάβομεν ἤδη ἐν τοῖς πρόσθεν, ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν ἁπάντων τῶν μετέπειτα καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1893 ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν προβιβασμῶν, μέχρι καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, νομοθετημάτων.

Τὸ Β.Δ. τῆς 16.10.1861 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ προβιβασμῶν Νόμου, αὐθαιρέτως καθ' ἡμᾶς, εἶχεν ἐξισώσει τοὺς μεταξὺ Στρατοῦ καὶ Χωροφυλακῆς βαθμοὺς ὡς ἀκολούθως: Ἐπιλοχίας=ἐνωμοτάρχης Α΄ τάξεως. Λοχίας=ἐνωμοτάρχης Β΄ τάξεως. Δεκανεὺς=ὑπενωμοτάρχης. Χωροφύλαξ=Α΄ τάξεως= ὑποδεκανεὺς καὶ χωροφύλαξ Β΄ τάξεως=στρατιώτης.

Εἴπομεν αὐθαιρέτως διότι οἱ βαθμοὶ τοῦ ἐνωμοτάρχου Β΄ τάξεως καὶ χωροφύλακος Β΄ τάξεως ἀπετέλεσαν ἐφεύρεσιν οἰκονομιῶν ἢ διάκρισιν τῶν διὰ μετατάξεως ἐκ τοῦ Στρατοῦ λαμβανομένων καὶ οὐχὶ ὑπηρεσιακὴν ἢ ὀργανικὴν ἀνάγκην. Ὁ παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Γάλλων ἐνωμοτάρχης ἦτο ἄνευ ὑποδιαιρέσεως.

Καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἡ Χωροφυλακὴ ἀπετέλεσε στόχον δικαλαβισμῶν καὶ καταδολιεύσεων καὶ οὕτω ἡ ὑπενωμοτάρχης ἐπὶ μακρὸν ἐθεωρεῖτο δεκανεὺς μὲ σοβαρὸν ἀντίκτυπον κατὰ τὰς περιόδους τῆς συμπράξεως Στρατοῦ καὶ Χωροφυλακῆς καὶ ὁ ἐνωμοτάρχης Β΄ τάξεως ἐξισοῦτο πρὸς λοχίαν.

Τὸ 1875 ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 16ης Δεκεμβρίου περὶ ὑποψηφίων διὰ τοὺς βαθμοὺς ἀνθυπασπιστοῦ καὶ ἀνθυπομοιράρχου. Ὁ βαθμὸς τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ δὲν ἐν-

διέφερε τὴν Χωροφυλακήν, ὡς μὴ ἐχούσης τοιούτους βαθμοφόρους.

Προκειμένης τῆς προαγωγῆς ἐνωμοταρχῶν Α΄ τάξεως εἰς τὸν βαθμὸν ἀνθυπομοιράρχου, καθωρίσθησαν διὰ τοῦ Δ)τος τούτου τὰ κριτήρια διὰ τὴν ὑποβολὴν προτάσεων, τὰ τῆς συγκροτήσεως ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὁ τρόπος συντάξεως πινάκων ἐπιτυχόντων.

Ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἀπετελέσθη ἐκ δύο ἀξιωματικῶν τοῦ Πεζικοῦ, δύο τῆς Χωροφυλακῆς, ἑνὸς τοῦ Ἱππικοῦ, ἑνὸς τοῦ Πυροβολικοῦ καὶ ἑνὸς τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν, δηλαδὴ εἰς ἐπιτροπὴν περὶ τοῦ οἴκου της ἀπετέλει μειοψηφίαν ἡ γνώμη της.

Ἡ διενέργεια ἐξετάσεων προεβλέφθη κατὰ διετίαν. Εἰς τὰς ἐξετάσεις ταύτας ἠδύναντο νὰ λαμβάνωσι μέρος πάντες οἱ ἐπιθυμοῦντες ἄγαμοι καὶ οἱ ἀποδεδειγμένως διαπρέψαντες ἐπὶ στρατιωτικῇ ἀρετῇ ἢ ἐκτελέσαντες πασιφανῆ διακεκριμένην πρᾶξιν ἔγγαμοι ἐνωμοτάρχαι.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἠδύνατο νὰ ἀποκλείῃ τῶν ἐξετάσεων τοὺς ἔχοντας ἐπιλήψιμον διαγωγήν. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέτασσε πίνακα προακτέων, εἰς ὃν ἐνέγραφε μόνον τοὺς δέκα πρώτους, ὅστις ἴσχυεν ἐπὶ διετίαν, κυρούμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν, ἠδύνατο δὲ μετὰ τὴν ἐγγραφὴν εἰς τοὺς πίνακας νὰ προαχθῇ τις τῶν ἐπιτυχόντων ἀνεξαρτήτως σειρᾶς, ἐὰν διεπιστοῦτο ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων ὅτι διέπρεψεν ἀποδεδειγμένως ἐπὶ στρατιωτικῇ ἀρετῇ ἢ ἐξετέλεσε πασιφανῆ διακεκριμένην πρᾶξιν. Ἐπὶ τοῦ Δ)τος τούτου ἐξεδόθη καὶ ἡ ὑπ᾽ ἀριθ. 29593)23-12-1875 ἑρμηνευτικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, οὐδὲν τὸ ἐνδιαφέρον προσθέσασα (10).

Τὸ Δ)γμα τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 17-3-1879.

Τὸ νέον Δ)γμα, πληρέστερον κάπως, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μετέχοντας τῶν ἐξετάσεων. καθώριζεν ὡς προσόντα καὶ θέματα ἐξετάσεων τὰ καθοριζόμενα ὑπὸ τῶν Β. Δ. τῆς 31-10-1856 καὶ τῆς 16-10-1861, εἰσήγαγε δὲ καὶ τὸν θεσμὸν τῶν προκαταρκτικῶν ἐξετάσεων ἐνώπιον τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, παρ᾽ ἧς ἐπροτείνοντο διὰ τὰς τελικὰς ἐξετάσεις 15 ὑποψήφιοι, ἐπὶ συνολικῆς δυνάμεως 274 ἐνωμοταρχῶν.

Διὰ τοῦ ἄρθρ. 6 ὅμως παρείχετο τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ προτείνῃ πρὸς προβιβασμὸν τοὺς κατὰ τὴν κρίσιν του κεκτημένους εἰς μείζονα βαθμὸν τὴν ἐν γένει πρὸς προβιβασμὸν ἱκανότητα ἐκ τῶν προταθέντων καὶ οὕτω ἐδολοφονεῖτο πᾶσα ἀντικειμενικὴ προσπάθεια τῶν ἐπιτροπῶν.

Τὸ 1881 ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 14ης Ἰανουαρίου, δυνάμει τοῦ ὁποίου τὸ 1)3 τῶν προαγομένων θὰ ἐλαμβάνετο κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος τῶν ἐνωμοταρχῶν Α΄ τάξεως καὶ τὰ 2)3 ἐκ τοῦ προερχομένου ἐκ τῶν ἐξετάσεων πίνακος.

Ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω Β.Δ. κατηργήθησαν κατόπιν διὰ τοῦ ἀπὸ 16.6.1884 Β.Δ. «περὶ ὑποψηφίων ἐνωμοταρχῶν Α΄ τάξεως διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντυπομοιράρχου», ὅπερ ἀνεξαρτήτως τῶν ἐπαγγελματικῶν μειονεκτημάτων, περιεῖχεν πράγματι κανόνας δικαίου πρὸς ἐξασφάλισιν ἀμεροληψίας τινὸς ὑπὲρ τῶν ὑποψηφίων.

Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰς ἐξετάσεις ἦτο ἡ ἐξαίρετος ἢ ἄμεμπτος διαγωγή.

Αἱ ἐξετάσεις ἐνηργοῦντο ἐνώπιον 5μελοῦς ἐπιτροπῆς ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματι-

---

(10) Ἀγ. Βουγιούκα, Θεσμολόγιον, τόμ. Β΄, σελ. 260.

κῶν, 4 ἐκ διαφόρων ὅπλων καὶ ἑνὸς ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς, γραπτῶς μὲν καὶ προφορικῶς ἐπὶ θεμάτων.

α) Γραμματικῶν γνώσεων, β) συντάξεως λεπτομερῶν ἐκθέσεων καὶ ἀνακρίσεων, γ) ἀριθμητικῆς, πλὴν τῶν τετραγωνικῶν καὶ κυβικῶν ριζῶν, τῶν προόδων καὶ λογαρίθμων καὶ δ) Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς καὶ τῶν πρὸς τοῦτον συνδυαζομένων κοινῶν καὶ στρατιωτικῶν νόμων, προφορικῶς δὲ ἐπὶ στοιχειωδῶν γνώσεων γεωμετρίας καὶ ἐπὶ γυμνασίων πεζικοῦ μέχρι τοῦ σχολείου λόχου ἢ ἴλης καὶ εἰς τὴν βολὴν τῶν ὅπλων.

Τὰ θέματα ἐτίθεντο ἐντὸς κληρωτίδος ἐξ ἧς ἐλάμβανε διὰ κλήρου, ὁ ἐξεταζόμενος προφορικῶς, τὸ θέμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὤφειλε νὰ ἀπαντήσῃ, τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ ἐπὶ τῶν γραπτῶν, ὅτε εἰς τὴν κληρωτίδα ἐτίθεντο πέντε θέματα καὶ εἷς τῶν ὑποψηφίων ἀνέσυρε τὸ ἕν.

Τὸ ὄνομα τοῦ διαγωνιζομένου ἦτο κεκαλυμένον ἀδιαφανῶς ἐν τῷ χάρτῃ τοῦ διαγωνίσματος, κατὰ τὸν ἔλεγχον δὲ τοῦ γραπτοῦ δὲν ἐλαμβάνετο ὑπ᾽ ὄψιν, πλὴν τοῦ θέματος τῶν γραμματικῶν γνώσεων, τὸ ὕφος καὶ ἡ ὀρθογραφία, ἀλλ᾽ ἠλέγχετο μόνον τὸ ὀρθὸν τῆς λύσεως ἐπὶ τοῦ δοθέντος θέματος.

Ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς συνετάσσοντο δύο πίνακες, εἷς ἐμφαίνων τὴν σειρὰν ἀρχαιότητος τῶν διαγωνισθέντων καὶ εἷς τὴν σειρὰν ἐπιτυχίας, καθ᾽ ὅσον ἐγένετο καὶ ὑπὸ τοῦ Δ)τος τούτου δεκτὴ ἡ ἀρχὴ νὰ προάγωνται κατὰ τὸ 1) 3 μὲν ἐκ τῆς σειρᾶς ἀρχαιότητος, κατὰ 2) 3 δὲ ἐκ τῆς σειρᾶς ἐπιτυχίας.

Τέλος διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 9-12-1893 κατηργήθησαν ἅπασαι αἱ προγενέστεραι περὶ προβιβασμῶν ἐκ διαφόρους βαθμοὺς ὑπαξιωματικῶν καὶ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθ)ρχου ἐν τῇ Χωροφυλακῇ διατάξεις, ἐπειδὴ καὶ τὸ Δ)γμα τοῦτο ἀντεκατεστάθη μετὰ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος, ἤτοι διὰ Β.Δ. τῆς 16-8-1895 θὰ διαλάβωμεν περὶ τῶν νέων διατάξεων ἐν οἰκείῳ κεφαλαίῳ.

Γ΄. ΣΤΟΛΗ: Ἑπόμενον ἦτο ὅπως ὁ κατήφορος τῶν μεταβολῶν καὶ τῶν ἐναλλαγῶν ἐν τῇ στρατολογίᾳ νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολὰς καὶ ἐν τῇ στολῇ, ὑπῆρξαν δὲ τοιαύτης ἐκτάσεως αἱ μεταβολαί, ὥστε οὐδὲν ἐναπέμεινεν ἐκ τῆς παλαιᾶς μικρᾶς στολῆς καὶ μόνον τὰ ἀμφιμασχάλια καὶ τὰ λευκὰ διακριτικὰ καὶ κομβία διέκρινον τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς τῶν στρατιωτῶν.

Δι᾽ ἀνεξακρίβωτον αἰτίαν ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 17-3-1882 «περὶ καλύμματος κεφαλῆς χωροφυλάκων», διὰ τοῦ ὁποίου ὡρίσθη ὅπως 10 ὁρισθησόμεναι ἐνωμοτίαι ἀντὶ πηλικίου φέρωσιν φάριον (φέσιον) κολουροκωνικοῦ σχήματος. «Περὶ τῆς μικρᾶς στολῆς τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἀμπεχόνων τῶν ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς», ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 3-7-1882, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ μικρὰ στολὴ τῶν ἀξιωματικῶν καθωρίσθη ὁμοία τῶν ἀξιωματικῶν Πυροβολικοῦ σὺν τοῖς ἀμφιμασχαλίας, τῶν δὲ ὁπλιτῶν ὁμοία μετὰ τῆς τοῦ λοιποῦ στρατεύματος μετὰ ἀμφιμασχαλίων.

Τέλος ἡ τῶν ὁπλιτῶν προσηρμόσθη πρὸς τὴν τῶν ὁπλιτῶν τοῦ Πυροβολικοῦ διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 27-7-1882.

Διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 44329 ἀπὸ 6-9-1885 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν διετάχθη ὅπως ἕκαστος ὁπλίτης φέρει ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τοῦ περιλαιμίου τὸν ἀριθμὸν μητρώου του.

Δ΄. ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ: Δυνάμει Β.Δ. Μαΐου 1882 ὡρίσθη ὅτι αἱ μεταθέσεις

ἁπάντων τῶν ἀξιωματικῶν διατάσσονται καὶ ἐκτελοῦνται διὰ Β.Δ. ὡς διετάσσοντο πρὸ τοῦ 1880.

Μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου ΨΞΑ΄ τῆς 18-12-78 καὶ τὴν λῆξιν τῆς Ἠπειροθεσσαλικῆς ἐπαναστάσεως, ἐξ ἧς ἐπανῆλθον οἱ εἰς αὐτὴν λαβόντες μέρος ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοί, οἱ προβλεφθέντες ἀριθμητικῶς καὶ ἐναπομείναντες ὀνομαστικῶς ἀξιωματικοί, ἐτοποθετήθησαν ὡς ἀκολούθως διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-10-1879:

Συνταγματάρχης Ἰωάννης Γούσης, Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς.

Ἀντισυνταγματάρχαι Δαλωνᾶς Παναγιώτης καὶ Πετμεζᾶς Θεοδ., ἐπιθεωρηταί.

Ταγματάρχαι

Μοσχαβάκης Ἀντώνιος	εἰς	Μοιρ.	Κερκύρας
Λαζόπουλος Παναγ.	»	»	Κεφαλληνίας
Φωτοβᾶσος Ἰωάννης	»	»	Ἀργ) θίας
Σκίπης Εὐάγγελος	»	»	Ἀττικ) τίας
Κλήρης Παναγ.	»	»	Αἰτ) νίας
Κοκκίνης Ἰωάννης	»	»	Μεσ) νίας

Νᾶνος Λεωνίδας Εἰσηγητὴς Β. Διαρκοῦς Στρατοδικείου.

Μοίραρχοι καὶ Ἀντιμοίραρχοι

Ἀγγελόπουλος Θεόδωρος Μοίρ.	Λακωνίας
Νικολάου Δημ. »	Ἀρκαδίας
Τζανέτος Γεώργιος »	Κυκλάδων
Κωνσταντίνου Ἀρτέμιος »	Φθιώτιδος
Κρικελλόπουλος Ζήσιμος »	Ζακύνθου
Σμυρλῆς Ἰωάννης »	Ἀχαϊοηλίδος
Μπασδέκης Ζήσιμος »	Ζακύνθου
Ἀποστόλου Κων) νος »	Ἀττικῆς
Στεφάνου Γεώργιος »	Λακωνίας
Πετμεζᾶς Παναγ. »	Κερκύρας
Στεργιόπουλος Ἰωάννης »	Ἀρκαδίας
Φραγκάκος Δημ. »	Εὐβοίας
Βελέντζας Ἀχιλλεὺς »	Ἀργ) νθίας
Βοϊλᾶς Διον. »	Μεσσηνίας
Λιβάνιος Θεοδ. »	Φθιώτιδος
Τζόγκας Κων) νος »	Αἰτωλ) νίας
Ἀλεξανδρόπουλος Δημ. »	Κυκλάδων
Σγοῦρος Κων) νος »	Κυκλάδων

Δήμου Κων) νος

Σαπουντζάκης Ἐμμ. Μοίρ. Κεφαλληνίας

Στεργιόπουλος Λεων. Ὑπασπιστὴς Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς

Ὑπομοίραρχοι Ὑπομοιραρχίαι

Κρεμάδης Κων)νος	Κορινθίας
Γεργαντζῆς Ἰωάννης	Ξηροχωρίου
Γουλάκος Παναγιώτης	Τροιζηνίας
Ταμπούρης Ἰωάννης	Αἰγιαλείας
Πετρᾶς Σωτήριος	Γορτυνίας
Μπάγιας Ἀθανάσιος	Βονίτσης
Βλαχόπουλος Νικόλαος	Τριχωνίας
Βρεττὸς Μιχαὴλ	Κυνουρίας
Κεφαλληναῖος Ἀναστ.	Καρυστίας
Λαναρόπουλος Νικόλαος	Ὀλυμπίας
Πετρόπουλος Ἀρβαν.	Μεγαλουπόλεως
Γρηγοράκης Ἰωάννης	Νάξου
Ἰγγλέσης Λεωνίδας	Ἠλείας
Λιβάνιος Μελέτης	Λεβαδείας
Ζαβλέγκας Δημήτριος	Λοκρίδος
Ζαχαρόπουλος Λάμπρος	Θηβῶν
Ἀλεξόπουλος Ἀθαν.	Καλαβρύτων
Σπυρίδων Γεώργιος	Μεγαρίδος
Ζωϊτόπουλος Νικόλαος	Παρνασίδος
Μοσχοβίτης Χρῆστος	Ναυπακτίας

Ὑπομ. καὶ Ἀνθ)ρχοι Μοιραρχίαι

Ὑπομ.	Σκαρλᾶτος Δημ.	Ἀττικοβοιωτίας
»	Καραπαναγιώτου Π.	Ἀττικῆς
Ἀνθ)ρχος	Παπαδημητρίου Φώτ.	Ἀττικῆς (σταθμὸν Πειραιῶς)
»	»Λιάπης Γεώργιος	Ἀττικῆς
»	Μεταξᾶς Δημ.	»
»	Μποῦτος Γεώργιος	»
»	Χρυσάφης Εὐάγγελος	»

Ἀνθ)ρχοι Ὑπομοιραρχίαι

Νταῆς Ἰωάννης	Ἰθάκης
Δροσόπουλος Κων)νος	Πύλου
Λευκάδιος Γεώργιος	Τριφυλλίας
Γερδένης Κων)νος	Σπετσῶν
Ζαφειρόπουλος Χρ.	Γυθείου
Ταμβακόπουλος Θεμ.	Μεσσήνης
Ἰγγλέσης Μιλτιάδης	Δωρίδος
Πεσλῆς Θεόδωρος	Οἰτύλου
Τριανταφυλλίδης Εὐθ.	Ἄργους

Βλαχόπουλος Δημμοσθ.	Πάλλης
Κολοκούβαρος Νικ.	Τήνου
Ἰωαννίδης Ἀναστ.	Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς
Μακρῆς Ἰωάννης	Βάλτου
Τζαντίλας Γεώργιος	Λαυρίου
Κουμιώτης Σταῦρος	Εὐρυτανίας
Κατζαρώνης Γεώργιος	Ὕδρας
Βελέτζας Εὐστάθιος	Λευκάδος

Ἀνθ) ρχοι Δ) σταὶ Μοιραρχίαι

Ζωγράφου Ἰωάννης	Ἀργολίδος
Πολυμάκος Σπυρ.	Ἀρκαδίας
Κόκκαλης Ἀναστ.	Φθιώτιδος
Λιδωρίκης Εὐθύμιος	Εὐβοίας
Λέκκας Ἐμμ.	Κερκύρας
Χονδροδημόπουλος Δημ.	Ἀχαϊοήλιδος
Ἀλέστας Παντολέων	Αἰτωλ) νίας
Παπαζαφειρόπουλος Ἰωάν.	Ἀττικοβοιωτίας
Κομματάκης Γεώργ.	Κεφαλληνίας
Γουνελίδης Νικ.	Μεσσηνίας
Μοσχοβάκης Ἰωάννης	Ζακύνθου
Βασιλείου Σπυρ.	Κυκλάδων
Ἀλεξάκης Περικλῆς	Λακωνίας

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω τοποθέτησις διετηρήθη σχεδὸν μέχρι τῶν ἀρχῶν 1881 ὅτε μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἄρτης ἐγένετο νέα ἀνακατάταξις.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος παρατηροῦμεν ὅτι ἐξηκολούθει ἡ Χωροφυλακὴ νὰ μετέχῃ τῆς λειτουργίας τοῦ διαρκοῦς ἐν Ναυπλίῳ Στρατοδικείου καὶ ὅτι οἱ δράσαντες κατὰ τὴν Ἠπειροθεσσαλικὴν ἐπανάστασιν, ἐτοποθετήθησαν μακρὰν τῆς μεθορίου (Στεφάνου, Μπασδέκης, Βελέντζας κ.λ.π.).

Περὶ τῶν μεταθέσεων τῶν ὁπλιτῶν ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 2-9-1887 Β.Δ., εἰς τὰςδιατάξεις τοῦ ὁποίου δὲν ὑπήγοντο οἱ ἐνωμοτάρχαι γραμματεῖς, συμφώνως τῇ ὑπ' ἀριθ. 56539 ἐγκ. 128 ἀπὸ 2-9-1887 διαταγῇ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (11).

Κατὰ τὸ Διάταγμα τοῦτο αἱ μεταθέσεις ὁπλιτῶν διετάσσοντο:

α) Ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν ἀπὸ Μοιραρχίας εἰς Μοιραρχίαν.

β) Ὑπὸ τῶν Διοικητῶν Μοιρῶν ἀπὸ Ὑπομοιραρχίας εἰς Ὑπομοιραρχίαν καὶ ἀπὸ τὸν σταθμὸν διὰ τοὺς ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Μοιραρχίαν ὑπαγομένους Σταθμούς.

γ) Ὑπὸ τῶν Διοικητῶν Ὑπομοιραρχιῶν ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμὸν ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας των.

(11) Ν. Ἀντωνιάδου, Θεσμολόγιον, τόμ. ΙΙ, σελ. 64.

Αἱ διατασσόμεναι μεταθέσεις, ἂν δὲν ἐγένοντο τῇ ἀμοιβαίᾳ ἐπιθυμίᾳ, ἔδει νὰ ὦσιν δεδικαιολογημέναι, ὅτι δηλαδὴ ἐγένοντο διὰ λόγους δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τάξεως.

Διὰ τοῦ Διατάγματος τούτου ἐτέθη φραγμὸς εἰς τὰς ἀθρόως διατασσομένας ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν Στρατοῦ μεταθέσεις, ὡς ὀλίγον ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν, δὲν προεβλέφθησαν ὅμως αἱ ἐκ τῆς εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς δημιουργούμεναι ἀνάγκαι μεταθέσεως ὁπλιτῶν καὶ οἱ διοικηταὶ ἀξιωματικοὶ ἠνώχλουν τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν πρὸς τοῦτο, ὅπερ διὰ τῆς παρατιθεμένης ὑπ᾽ ἀριθ. 61211 ἐγκ. διαταγῆς του τῆς 7-10-1887 ἔδωκε τὴν πλέον πρόχειρον λύσιν «Περὶ τιμωρίας ἢ ἀποπομπῆς ἀνεπιδέκτων μορφώσεως ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς κ.λ.π.».

> «Μοιραρχίαι τινὲς καὶ μετὰ τὴν διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 56539 ἐ.ἔ. ἐγκυκλίου διαταγῆς ἡμῶν κοινοποίησιν τοῦ περὶ μεταθέσεως ὁπλιτῶν τῆς χωροφυλακῆς Β. Δ)τος, προτείνουσιν ἐναντίον τῶν ὁρισμῶν αὐτοῦ τὴν μετάθεσιν ὑπαξιωματικοῦ ἢ χωροφύλακος ἐκ τῆς μιᾶς εἰς ἑτέραν ὑπομοιραρχίαν τῆς δικαιοδοσίας των ἢ καὶ εἰς ἄλλην Μοιραρχίαν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αἱ μεταξὺ αὐτῶν καί τινων πολιτῶν σχέσεις καθίστανται ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἐν ᾧ οἱ τάσιν ἔχοντες νὰ συνάπτουσι τοιαύτας σχέσεις ἐν ταῖς ἐπισταθμείαις αὐτῶν ἢ καὶ δι᾽ οἱονδήποτε ἄλλον λόγον νὰ παραβλέπωσι τὸ καθῆκον των, βεβαίως τὸ αὐτὸ θέλουσι πράττει καὶ εἰς τὰ μέρη, εἰς ἃ ἤθελον μετατεθῇ καὶ συνεπῶς ἡ αὐτὴ πάντοτε βλάβη θέλει προσγίγνεσθαι τῇ ὑπηρεσίᾳ.
>
> Ὅθεν διατάσσομεν ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι νὰ μὴ ὑποβάλλωνται ἡμῖν τοιαῦται προτάσεις, ἀλλ᾽ ἐφαρμόζουσι κατὰ τῶν τοιούτων ὁπλιτῶν οἱ προϊστάμενοι αὐτῶν τὰ μέσα, ἅτινα οἱ Κανονισμοὶ τοῖς χορηγοῦσι, φροντίζοντες νὰ τοὺς ἐπαναφέρωσι εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ ματαίῳ ἐξάντλησιν τῶν μέσων τούτων νὰ ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἰτιολογημένην περὶ τῆς ἀποπομπῆς των ἐκ τοῦ Σώματος ἔκθεσιν» (12).

Δὲν ἤρκει τουτέστιν ἡ μικρὰ θητεία παρὰ τῇ Χωροφυλακῇ τῶν μετατασσομένων στρατιωτῶν, δὲν ἤρκει ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἀπειρία αὐτῶν, ἔδει ἤδη νὰ ὑπομένῃ ἡ Χωροφυλακὴ τοὺς ἐκτραχηλισμούς, τὰς συναλλαγὰς καὶ τοὺς συμβιβασμοὺς τούτων.

Τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν διὰ τῆς ἀνωτέρω διαταγῆς του φωρᾶται ἀγνοοῦν τὴν εἰδικὴν φύσιν τῆς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἰδιαιτέρως ὅτι ὅταν οἱ χωροφύλακες στεροῦνται, ὡς ἐστεροῦντο, εὐσυνειδήτου πειθαρχικότητος, ἐπαγγελματικῆς συνειδήσεως καὶ καλλιεργημένης προσωπικότητος, εἶναι λίαν δυσχερὴς ἡ παρακολούθησίς των, ὡς ἐνεργούντων μεμονωμένως καὶ μακρὰν τῆς ἐπιβλέψεως βαθμοφόρων καὶ ἰδίᾳ ἀξιωματικῶν.

Ὑπὸ τὸ ἐπικρατοῦν στρατοκρατικὸν πνεῦμα, δὲν ἠδύνατο οἱ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Στρατιωτικῶν νὰ διακρίνωσι καὶ νὰ διαστείλωσι τὴν θέσιν καὶ ἀποστολὴν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν ὀργάνων της ἐκείνης τοῦ Στρατοῦ.

Μία ἀκόμη ἀπόδειξις τῆς συλλήβδην μετὰ τοῦ Στρατοῦ καὶ ὡς στρατιωτικοῦ τμήματος μεταχειρίσεως τῆς Χωροφυλακῆς, εἶναι καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἀναμορφωθείσης τῆς ὀργανώσεως τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν διὰ τοῦ Β.Δ. 25-9-1887 τὰ

---

(12) Ν. Ἀντωνιάδου, Θεσμολόγιον, τόμ. ΙΙ. σελ. 88.

ζητήματα πειθαρχίας, τάξεως, προβιβασμοῦ ἀξιωματικῶν κ.λ.π. παρέμεινον καὶ αὖθις ἀντικείμενον τοῦ τμήματος προσωπικοῦ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ὁποίου δὲν μετεῖχεν ἡ Χωροφυλακή, ἐνῶ τὸ ἐκ προσωπικοῦ Χωροφυλακῆς συνιστάμενον, κατὰ κανόνα, τμῆμα Δημοσίας Ἀσφαλείας διεχειρίζετο ζητήματα μόνον τῶν ἀκολούθων ὑποθέσεων:

1) Τοποθετήσεων, μεταθέσεων, χορηγήσεων κανονικῶν καὶ ἀναρρωτικῶν ἀδειῶν ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ λοιπῶν ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς.

2) Προβιβασμῶν μέχρι τοῦ βαθμοῦ ἐνωμοτάρχου Α΄ τάξεως.

3) Διορισμῶν διοικητῶν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων καὶ τῶν ἐπὶ τῆς καταδιώξεως τῆς ληστείας, τῶν φυγοδίκων, φυγοστράτων κ.λ.π.

4) Συστάσεως ἢ καταργήσεως σταθμῶν, μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων καὶ ἀποσπασμάτων πρὸς εἴσπραξιν φόρων.

5) Ἐφαρμογῆς τῶν φορολογικῶν ἐν γένει νόμων.

6) Τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ τῶν συμβάντων ἐν γένει.

7) Τῆς ἐνισχύσεως τῆς Χωροφυλακῆς.

8) Τῆς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ κοινῶν φυλακῶν νόμων καὶ τῶν περὶ φρουρήσεως καὶ ἀσφαλείας αὐτῶν» (13).

Ε΄ ΑΠΟΔΟΧΑΙ — ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ — ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Διὰ τοῦ ἀπὸ 16-10-1882 νόμου ἐγένετο νομισματικὴ ἀναπροσαρμογή, καθ' ἣν ἡ παλαιὰ δραχμὴ ἀπετιμήθη πρὸς 0,89, καὶ οὕτω αἱ ἀποδοχαὶ τῶν ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς διεμορφώθησαν ὡς ἀκολούθως:

Ἐνωμ.	Ἱππεὺς	λαμβάνων		70	δραχ.	μηνιαίως	θὰ	ἐλάμβανεν	ἐφεξῆς	δραχ.	63
»	Πεζὸς	»		59	»	»	»	»	»	»	53
Ὑπεν.	Ἔφιππος	»		57,60	»	»	»	»	»	»	51
»	Πεζὸς	»		55	»	»	»	»	»	»	49,50
Χωρ)λαξ	Ἔφιππος	Α.	τάξεως	56	»	»	»	»	»	»	50,40
»	»	Β.	»	54	»	»	»	»	»	»	48,60
»	Πεζὸς	Ι.	»	50	»	»	»	»	»	»	45
»	»	ΙΙ.	»	48	»	»	»	»	»	»	43,20

Αἱ ἀποδοχαὶ τῶν πεζῶν χωροφυλάκων ὑπέστησαν νέον σοβαρὸν κλονισμὸν δυνάμει τοῦ Νόμου ΑΥΟΘ΄ τῆς 27ης Μαΐου 1887 «περὶ ἀποδοχῶν τῶν ὁπλιτῶν τῶν Εὐζωνικῶν ταγμάτων, τῶν πεζῶν χωροφυλάκων καὶ τῶν ὡς ὑπηρετῶν τῶν ἀξιωματικῶν στρατιωτῶν».

Βάσει τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου τούτου αἱ ἀποδοχαὶ τῶν πεζῶν χωροφυλάκων ἀπὸ 1-6-1886 ὡρίσθησαν οἷαι καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Πεζικοῦ, ἤτοι 46 λεπτὰ ἡμερησίως (14), προσαυξανόμεναι κατὰ εἴκοσι τέσσαρα (24) λεπτὰ ἡμερησίως.

---

(13) Ἄρθρ. 6 τοῦ Διατάγματος. Ἡ χωροφυλακὴ δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 6361 ἐγκ. 49 τῆς 29-1-1881 ἐφ' ὅσον αἱ ἀνάγκαι τῆς δημοσίας ἀσφαλείας τὸ ἐπέτρεπον συμμετεῖχε εἰς τὰς ὑπὸ τῶν φρουραρχείων διατασσομένας φρουρὰς (Ἀγαθ. Βουγιούκα Θεσμολόγιον, τόμ. Ε΄, σελ. 216).

(14) Νόμος ΑΣΜΑ — 24-7-1885.

ΕΜΜ. ΣΤΥΛ. ΒΕΝΙΕΡΑΚΗΣ
Ὑποστράτηγος Χωρ)κῆς

Οὕτω ὁ μηνιαῖος μισθὸς τῶν πεζῶν χωροφυλάκων ὡρίσθη εἰς 21 δρχ. ἔναντι 33 δρχ. ἃς ἐλάμβανον οἱ νοσοκόμοι καὶ ἄλλαι κατηγορίαι στρατιωτῶν.

Εἰς τὰς ἀποδοχὰς ταύτας προσετίθεντο ἡ χορηγουμένη εἰς εἶδος μερὶς ἄρτου ἢ εἰς χρῆμα, ἡ βελτίωσις συσσιτίου ἐξ ὀκτὼ ἢ ἓξ λεπτῶν ἡμερησίως ὡς καὶ ἡ κατὰ τριμηνίας ἀποζημίωσις διὰ ραφὴν σολοδερμάτων.

Λόγῳ τῆς ρευστότητος τῆς καταστάσεως δυνάμεως ἡ καταβολὴ ἀποδοχῶν διετάχθη καὶ ἐγένετο κατὰ δεκαήμερον (15).

Βεβαίως ἡ στολὴ καὶ ἡ ἐν γένει ἐξάρτησις τῶν στρατοχωροφυλάκων τούτων δὲν ἠγοράζετο παρ' αὐτῶν, ἀλλ' ἦτο ἐκείνη ἣν εἶχον λάβει ὡς στρατιῶται.

Περὶ τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων, ἀποζημιώσεων κ.λ.π. τῶν στρατιωτικῶν ἐν γένει, προέβλεψεν ὁ Νόμος ΑΧΚΗ') 1887, κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 19-12-1887 βάσει τοῦ ὁποίου ἐξουσιοδοτεῖτο ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν νὰ καθορίζῃ ἑκάστοτε τὴν μηνιαίαν ἀποζημίωσιν ἐπὶ περιπτώσεων ὑπηρεσίας μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, ἀλλ' οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἵνα τύχωσι τῆς τοιαύτης ἀποζημιώσεως ἔδει νὰ παραιτηθῶσι τοῦ παγίως χορηγουμένου αὐτοῖς ἐπιδόματος κινήσεως.

Τοιαύτης ἀποζημιώσεως ἠδύναντο νὰ δικαιωθῶσι μόνον ἐπὶ συμμετοχῆς των εἰς μεταβατικὰ ἀποσπάσματα ἢ κινήσεως ἐκτὸς δικαιοδοσίας των, διότι κινούμενοι ἐντὸς τῆς περιφερείας των δι' ἄλλας ὑπηρεσιακὰς περιπτώσεις δὲν ἐδικαιοῦντο κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἀποζημιώσεώσεως τινός.

Διὰ τοὺς εἰς νοσοκομεῖα νοσηλευομένους ὁπλίτας τῆς Χωροφυλακῆς ἐκρατοῦντο αἱ ἀντίστοιχοι ἡμερήσιαι ἀποδοχαί των, αἵτινες ἀπεστέλλοντο εἰς τὰ νοσοκομεῖα (16).

Τὰ ἄρθρα 114 καὶ 186 τοῦ Νόμου ΑΦΚΗ') 1887, περὶ στρατολογίας τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ, ἐδημιούργησαν σοβαρὰ θέματα διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐκ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ὁπλιτῶν μὴ ἐχόντων συμπληρώσει συντάξιμον χρόνον ὑπηρεσίας.

Οἱ οὕτω ἐξελθόντες ἐφ' ἅπαξ καὶ οἱ ἐξερχόμενοι ἐν συνεχείᾳ ὁπλῖται, ἀνεξαρτήτως ὅτι ἐστέρησαν τὸ Σῶμα πεπειραμένων ὀργάνων, ἱκανοὶ εἰς ἀριθμόν, προεκάλεσαν τὸ πολιτικὸν ἐνδιαφέρον, δι' ὃ καὶ ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ Νόμου ΑΧΙΔ' τῆς 23-12-1887 κατέστησεν τούτους δικαιούχους συντάξεως, ἐὰν εἶχον συμπληρώσει 15 καὶ πλέον ἔτη ὑπηρεσίας.

Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 57 τοῦ Νόμου ΑΤΚ' τῆς 18-6-1887, οἱ βεβαιοῦντες παραβάσεις τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ Νόμου τούτου παραβάσεων περὶ τὸν καταναλισκόμενον καπνοῦ, ἐδικαιοῦντο τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιβαλλομένης ποινῆς.

Λόγῳ τῆς καὶ αὖθις ἐπιπολαζούσης πρὸς λειποταξίαν τάσεως, ἠναγκάσθη ἡ Κυβέρνησις νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὰς διατάξεις τῶν Β.Δ. τῆς 3-9-1833 καὶ 19-3-1835 περὶ ἀμοιβῆς τῶν συλλαμβανόντων λειποτακτῶν ἢ ἐν γένει ἀγνοουμένων, ὧν αἱ διατάξεις εἶχον ἤδη ἀτονίσει.

---

(15) Ἐγκ. Διαταγὴ 24029 τῆς 4-5-1888 Θεσμολόγιον Ν. Ἀντωνιάδου, τόμ. 12, σελ. 162—163.

(16) Ἐγκ. Διαταγὴ Υ.Σ. 23197)38, 29-4-87 Ν. Ἀντωνιάδου Θεσμολόγιον, Τόμ. 10, σελ. 48—49.

(17) Ν. Ἀντωνιάδου Θεσμολόγιον, τόμ. ΙΙ σελ. 316.

Διὰ τῆς ἐγκυκλίου 44975 ἐγκ. 121 τῆς 2-9-1887 (17), ἡ ἀμοιβὴ ὡρίσθη εἰς 10 δρχ. διὰ σύλληψιν ἑκάστου λειποτάκτου καὶ εἰς 5 δρχ. διὰ σύλληψιν ἑκάστου ἀγνοουμένου.

Ἡ μελέτη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁδηγεῖ ἡμᾶς ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἔκπληξιν, εἰς βαθμὸν ἀποδεικνύοντα εἰς τὸν παρατηρητὴν ὅτι ἐπεκράτει μεγάλη σύγχυσις μεταξὺ ἀστείου καὶ σοβαροῦ.

Εἴδομεν εἰς ποίαν ποιοτικὴν κατάστασιν εἶχεν ἀχθῆ τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ὑπὸ τῆς πολιτείας, καὶ ἐνῶ ἤδη ἐξαφράσαμεν τὴν ἀπορίαν ἡμῶν κατὰ ποῖον τρόπον ἦτο δυνατὸν ἡ τοιαύτης προελεύσεως, τοιούτων ἀποδοχῶν καὶ τοσοῦτον ἀκατάρτιστος καὶ πρόχειρος ὁπλιτικὴ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ν' ἀνταπεξέλθη εἰς τὰ ὑπὸ τῶν μέχρι τοῦδε κανονισμῶν καὶ νόμων προβλεπόμενα πολυειδῆ καθήκοντα, βλέπομεν τὴν ἀδέξιον καὶ ἄστοργον ἐκείνην πολιτείαν ν' ἀναθέτη εἰς τοιούτους ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς νέα καὶ σοβαρὰ καθήκοντα, τὰ τῆς τηλεγραφοφυλακῆς καὶ τὰ τῆς ἀστυνομίας τῶν Δασῶν.. Ἡ ἀνάθεσις, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, νέων καὶ σοβαρῶν καθηκόντων εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ἀποδεικνύει ὅτι, παρὰ τὸ καθ' ἡμᾶς, λόγῳ ἐγκαταλείψεως καὶ ἀδιαφορίας, χαμηλὸν ἐπίπεδον τῆς ὁπλιτικῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, οἱ κυβερνῆται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνεύρισκον εἰς τὸ Σῶμα τοῦτο, ἀνεξαρτήτως τῆς οἰκονομικῆς πλευρᾶς, τὸ καταλληλότερον διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ἀναγκῶν ἔμψυχον ὑλικόν, ὁπωσδήποτε δὲ ἀνεγνώριζον τὴν κατάρτισιν, τὴν πίστιν, τὴν προσήλωσιν καὶ ἀποδοτικότητα τῶν ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς.

ΣΤ΄ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΦΥΛΑΚΗ

«Ἄρθ. 1. Αἱ θέσεις τῶν τηλεγραφικῶν φυλάκων καταργοῦνται, ἡ δὲ φύλαξις καὶ συντήρησις τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν ἀνατίθεται εἰς τὴν χωροφυλακὴν διὰ πεζῶν καὶ ἐφίππων ἀνδρῶν, ἐξ αὐτῆς λαμβανομένων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὁρίζεται διὰ τοῦ ἐνιαυσίου προϋπολογισμοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγκῶν τῶν διατηρουμένων γραμμῶν (18).

Ἡ τηλεγραφοφυλακὴ προέβλεπεν φύλακας καὶ ἀρχιφύλακας, ἐξ ὧν οἱ δεύτεροι ἔδει νὰ ἔχωσι καὶ τεχνικὰς γνώσεις, δι' ὃ καὶ προεβλέφθη ὅπως κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐφαρμογῆς προσληφθῶσιν ἰδιῶται ἐπὶ τριετῆ θητείᾳ.

Κατ' αἴτησιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, εἰς ὃν ὑπήγοντο τὰ τῶν Τηλεφείων, ἀπεσπῶντο κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν οἱ αἰτούμενοι κατ' ὑποδιεύθυνσιν Ταχυδρομείου χωροφύλακες, κατόπιν ὅμως ἐξετάσεων ἐνώπιον τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ἐκ τοῦ Διοικητοῦ Μοιραρχίας, τοῦ προϊσταμένου Τηλεγραφείου καὶ τοῦ ἰατροῦ τῆς φρουρᾶς. Παρ' ἑκάστης Μοιραρχίας ἐπελέγοντο 15 περίπου ὑποψήφιοι, οἵτινες ἐξετάζοντο ἂν γινώσκωσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γραφήν, ἀνάγνωσιν καὶ ἀριθμητικὴν καὶ ἂν ὦσιν ὑγιεῖς, ἀρτιμελεῖς, εὔρωστοι, εὐκίνητοι, ἐὰν διέθετον τουτέστιν σωματικὴν εὐεξίαν κατάλληλον διὰ τὰ ἔργα τοῦ τηλεγραφοφύλακος (ἄρθρ. 3 Νόμον ΑΦΛΘ) 87 καὶ 2 Β.Δ. τῆς 22-6-1887).

Οἱ κατὰ ταῦτα ἀποσπώμενοι χωροφύλακες, στρατωνιζόμενοι εἰς τὰ Τηλεγρα-

---

(18) Ἄρθρον 1 Νόμου ΑΦΛΘ΄ τῆς 27-5-1887 «περὶ φυλάξεως καὶ συντηρήσεως τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν δι' ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς».

φεῖα ἢ εἰς τοὺς στρατῶνας τῆς Χωροφυλακῆς, ἐξετέλουν τὰ καθήκοντά των βάσει ὁδηγιῶν καὶ διαταγῶν τῶν προϊσταμένων τῶν Τηλεγραφείων, συνιστάμενα κυρίως, κατ' ἄρθρ. 6 Νόμου ΑΦΛΘ' α) νὰ ἐπιθεωρῶσιν ἅπαξ τοὐλάχιστον τῆς ἑβδομάδος τὰς οἰκείας γραμμὰς ἐπιμελῶς, ἐξετάζοντες καὶ πράττοντες πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἡ ἐν καλῇ καταστάσει διατήρησις αὐτῶν, β) νὰ ἐξέρχωνται ἀμέσως ὁσάκις διατάσσωνται ἕνεκα ἀποκοπῆς τῆς λειτουργίας ἢ ἄλλης ἀνάγκης, ἐξερευνῶντες καὶ αἴροντες τὰ αἴτια διὰ πάσης δυνατῆς ἐργασίας πρὸς ταχεῖαν ἀποκατάστασιν τῆς συγκοινωνίας, γ) νὰ ὑποβάλωσιν ἔκθεσιν τῶν παρατηρήσεων καὶ ἐνεργειῶν αὐτῶν, ὅπως ἐν ἀνάγκῃ καὶ πληρέστερα λαμβάνωνται μέτρα καὶ δ) νὰ συντάσσωσι καὶ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ Τηλεγραφεῖον πρωτόκολλον περὶ πάσης ἀνακαλύψεως ἀξιοποίνου ἐπὶ τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν ἀξιοποίνου πράξεως καὶ αὐτουργῶν ἢ συνεργῶν αὐτῶν.

Οἱ χωροφύλακες οὗτοι διὰ πᾶσαν παράβασιν ἢ παράλειψιν ἐτιμωροῦντο, διὰ προστίμου μέχρι 50 δραχμῶν, ὑπὸ συμβουλίου ἀπαρτιζομένου ἐκ τοῦ προϊσταμένου τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, τοῦ Διοικητοῦ Μοιραρχίας καὶ τοῦ προϊσταμένου τοῦ Τηλεγραφείου, μετὰ τρεῖς δὲ ποινὰς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπροτείνετο εἰς τὸν Ὑπουργὸν Στρατιωτικῶν ἡ ἀνάκλησις ἢ καὶ ἡ ἀπόλυσις (ἄρθρ. 9 καὶ 10 Νόμου ΑΦΛΘ').

Διὰ τὸ προσωπικὸν τῆς τηλεγραφοφυλακῆς ἐφηρμόζετο ὁ περὶ ἐντοπιότητος Νόμος. Οἱ ἀποσπώμενοι οὐδὲν τῶν δικαιωμάτων των ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ἀπέλυον, δι' ὃ καὶ προβιβαζόμενοι ἄνω τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑπενωμοτάρχου, ἀνεκαλοῦντο ἀμέσως.

Οἱ χωροφύλακες διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἐλάμβανον ἐπιμίσθιον μην. 20 δρχ., ἐὰν δὲ ἐλογίζοντο ἀρχιφύλακες 40 δραχμῶν. Ἀρχιφύλακες καὶ τηλεγραφοφύλακες ἐφωδιάζοντο μὲν δαπάναις τοῦ Δημοσίου τὰ ἀναγκαιοῦντα ἐργαλεῖα, ὤφειλον ὅμως, ἰδίᾳ των δαπάνῃ, νὰ ἀποκαθιστῶσιν τὰς ζημίας κ.λ.π. τῶν γραμμῶν.

Οἱ χωροφύλακες διετήρουν τὸν στρατιωτικὸν ὁπλισμὸν καὶ προορισμὸν καὶ ὤφειλον νὰ παρέχωσι συνδρομὴν εἰς ἐκτάκτους ἀνάγκας τάξεως καὶ ἀσφαλείας, διὰ τὰ παραπτώματα δὲ τὰ μὴ ἀφορῶντα τὴν τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν, ἠλέγχοντο ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς.

Αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν Χωροφυλακῆς καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἐπιβαλλόμεναι τοιαῦται πειθαρχικαὶ ποιναὶ ἐξετίοντο μερίμνῃ τῶν ἀρχῶν Χωροφυλακῆς, εἰδοποιουμένου πρὸς τοῦτο τοῦ προϊσταμένου Τηλεγραφείου (Β.Δ. 26-8-1895).

Ἅμα τῇ ἐκδόσει τοῦ Νόμου ΑΦΛΘ' τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον ἐγκύκλιον διαταγήν:

Ἀριθμ. 31064 — Τμῆμα Δημοσίας Ἀσφαλείας

Τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν

Πρὸς ἁπάσας τὰς Μοιραρχίας

Περὶ φυλάξεως καὶ συντηρήσεως τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν δι' ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς.

Ἡ τηλεγραφοφυλακὴ διὰ Νόμου ψηφισθέντος ἤδη ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἀνατίθεται εἰς τὴν χωροφυλακήν, ἥτις θὰ διαθέσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον 120 χωροφύλακας πεζοὺς καὶ 30 ἱππεῖς.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι θὰ λαμβάνωσι ἐπιμίσθιον 20δραχμον μὲν ἐφ' ὅσον κατέχουσι θέσιν τηλεγραφοφύλακος ἁπλοῦ, τεσσαρακοντάδραχμον δὲ γενόμενοι

ἀρχιφύλακες, δέον ὅμως νὰ ὦσι διαγωγῆς ἐξαιρέτου ἢ ἀμέμπτου νὰ γινώσκωσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν ὡς καὶ τὰς τέσσαρας πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς, νὰ ἔχωσι σωματικὴν εὐρωστίαν καί, εἰ δυνατόν, νὰ γινώσκωσι τὴν τέχνην φανοποιοῦ, σιδηρουργοῦ ἢ ξυλουργοῦ.

Ἐπειδὴ λίαν προσεχῶς θὰ διαταχθῶσιν αἱ μοιραρχίαι νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς ἐξετάσεις ἐκείνους τῶν ὑπ' αὐτάς, οἵτινες κέκτηνται κατὰ τὸ μᾶλλον τὰ προμνησθέντα προσόντα, προσκαλεῖσθε νὰ λάβητε ἀπὸ τοῦδε πρόνοιαν πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν καταλλήλων πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν χωροφυλάκων, εἰς τρόπον ὥστε ἅμα λάβητε τὴν περὶ τούτου διαταγὴν νὰ ἦσθε προητοιμασμένοι εἰς τὴν ταχίστην αὐτῆς ἐκτέλεσιν.

Ἀθῆναι, τῇ 25 Μαΐου 1887

Ὁ Ὑπουργὸς Χ. Τρικούπης (19)

Οἱ κατὰ ταῦτα τηλεγραφοφύλακες ἐὰν δὲν ὑπέβαλον ἐγκαίρως αἰτήσεις ἀνακατατάξεως ἢ ἐὰν δὲν ἐκρίνοντο ἀνακατατακτέοι, ἀντικαθίσταντο ἅμα τῇ διὰ μετατάξεως ἐνισχύσει τῆς Χωροφυλακῆς.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἡ ὑπηρεσία διεξήγετο κανονικῶς, ἀλλὰ βραδύτερον οἱ προϊστάμενοι τῶν Τηλεγραφείων ἤρχισαν νὰ χρησιμοποιῶσι τοὺς τηλεγραφοφυλακοχωροφύλακας εἰς ἰδιωτικάς των ὑποθέσεις καὶ αἱ Μοιραρχίαι κηδόμεναι τῆς στρατιωτικῆς ἀξιοπρεπείας ἀνεφέροντο εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν.

Παραθέτομεν, ἐνδεικτικῶς, τὴν ὑπ' ἀριθ. 46552 διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν λίαν διαφωτιστικὴν τῆς τοιαύτης νοοτροπίας καὶ τακτικῆς:

Πρὸς

Ἁπάσας τὰς Μοιραρχίας καὶ τοὺς Ἀστυνόμους τοῦ Κράτους

Περὶ διδασκαλίας τῶν εἰς τὴν τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν ἀποσπωμένων χωροφυλάκων.

Λαβὼν ἀφορμὴν ἐξ ἀναφορῶν Μοιραρχιῶν τινῶν, αἵτινες ζητοῦσι τὴν ἀντικατάστασιν καὶ τιμωρίαν τηλεγραφοφυλάκων τινῶν, οἵτινες δὲν περιορίζονται εἰς μόνα τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, ἀλλ' ἐναντίον τῶν διατεταγμένων καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀξιοπρεπείας ἀναλαμβάνουσι καὶ ἐκτελοῦσι διαφόρους προσωπικὰς ὑπηρέτου ἐργασίας ἀνατιθεμένας αὐτοῖς ὑπὸ τῶν προϊσταμένων τῶν τηλεγραφικῶν ὑπαλλήλων, συνοδεύοντες τὰ τέκνα τούτων εἰς περίπατον, μεταφέροντες ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν διάφορα τρόφιμα, καὶ ἐκτελοῦντες ἐνίοτε καὶ ἑτέρας βαναυσοτέρας ἐργασίας, παραγγέλλω ὑμῖν, ἵνα εἰς τὸ ἑξῆς καθοδηγεῖτε τοὺς εἰς τὴν τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν ἀποσπωμένους χωροφύλακας, καθορίζοντες σαφῶς τὰ καθήκοντα αὐτῶν καὶ διατάσσοντες ρητῶς αὐτοὺς ν' ἀρνῶνται πᾶσαν ξένην πρὸς τὰ καθήκοντα των, ἢ ἀντικειμένην πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ἀξιοπρέπειαν προσωπικὴν ἐργασίαν, καὶ σᾶς παρακαλῶ, ὅπως, ὁσάκις πληροφορεῖσθε ὅτι τηλεγραφοφύλαξ τις δὲν συμμορφοῦται πρὸς τὰς δοθησομένας παρ' ὑμῶν ὁδηγίας, διατάσητε κατ' αὐτοῦ ἀμέσως ἔνορκον προανάκρισιν, ἧς τὸ ἐξαγόμενον θέλετε μοὶ ὑποβάλλει, ὅπως διατάσσω τὰ δέοντα πρὸς αὐστηρὰν αὐτοῦ τιμωρίαν.

---

(19) Βυζαντίου - Κροκίδα, σελ. 584, 585 ἔνθα καὶ λοιπαὶ διευκρινιστικαὶ διαταγαί.

Οἱ ἀστυνόμοι, παραγγέλλω, ὅπως αὐστηρῶς ἐπιτηρῶσι τοὺς ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν τηλεγραφοφύλακας καὶ καταγγέλλωσι πᾶσαν παρεκτροπὴν αὐτῶν εἰς τὰς οἰκείας Μοιραρχίας.

Ὁ Ὑπουργὸς Κ.Λ. Κουμουνδοῦρος (20)

Ζ΄ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΔΑΣΩΝ

Ἡ ἐπὶ τῶν δασῶν ἀστυνόμευσις ἀπετέλεσε μείζονα καὶ πολὺ σοβαρωτέραν αἱμορραγίαν καὶ καταπόνησιν τοῦ Σώματος.

Διὰ τοῦ Νόμου ΒΡΞΒ΄ τῆς 13-2-1892, τροποποιηθέντος καὶ συμπληρωθέντος μεταγενεστέρως, ἀποτελέσαντος τὸν Δασικὸν Κώδικα, ἀνετέθησαν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τὰ καθήκοντα τῆς διοικήσεως καὶ ἀστυνομεύσεως ἐπὶ τῶν δασῶν. Οὕτω ἡ Χωροφυλακὴ περιέλαβεν ἐν ἑαυτῇ καὶ τὰ καθήκοντα τῶν Ἀθηναίων Ὑλωρῶν.

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 5 ἡ ὑπαγομένη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν Ὑπηρεσία τῶν Δασῶν ἔδει νὰ συγκροτηθῇ, ἐκτὸς τῶν ἐπιθεωρητῶν καὶ τῶν παρὰ τῇ κεντρικῇ Ὑπηρεσίᾳ ἐπιτελῶν, ἐξ 20 δασαρχῶν, 52 ἀρχιφυλάκων καὶ 298 δασοφυλάκων.

Διὰ τὴν κατάληψιν θέσεως δασάρχου ἐθεσπίσθη μεταξὺ τῶν ἄλλων προσόντων καὶ τὸ πτυχίον Δασολογικῆς Σχολῆς, μέχρις ὅτου δὲ παρουσιασθῶσι καὶ διορισθῶσι τοιοῦτοι τὰ καθήκοντα τῶν δασαρχῶν ἀνετέθησαν εἰς ἀξιωματικοὺς τῆς Χωροφυλακῆς, μέχρι καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀντιμοιράρχου, ἀποσπωμένους καὶ διοριζομένους διὰ Β.Δ. Οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι οὐδὲν ἀπολύοντες ἐκ τῶν ἐν τῷ Σώματι δικαιωμάτων, εἰς ὃ ἐπανήρχοντο ἅμα τῷ διορισμῷ κανονικοῦ δασάρχου ἢ αμα τῇ προαγωγῇ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μοιράρχου, ὑπήγοντο εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, μὴ διατιθέμενοι εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν καὶ ἐλάμβανον μηνιαῖον ἐπιμίσθιον ἐκ δρχ. 60 (21).

Οἱ δασάρχαι, κατ' ἐδάφ. 4 ἄρθρ. 15, ἦσαν δημόσιοι κατήγοροι ἐπὶ δασικῶν παραβάσεων, ἀνεπληροῦντο δὲ ἐν περιπτώσει κωλύματος ὑπὸ τοῦ Δημοσίου κατηγόρου κοινῶν πταισμάτων.

Κατ' ἄρθρον 7 τοῦ Νόμου «Ἀρχιφύλακες διορίζονται ἐπὶ μηνιαίῳ ἐπιμισθίῳ δρχ. 20 ὑπαξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς, προτιμωμένων τῶν ἐνωμοταρχῶν, δασοφύλακες δὲ ἐπὶ μηνιαίῳ ἐπιμισθίῳ δρχ. 10, χωροφύλακες ἔχοντες ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 35 ἐτῶν, γινώσκοντες ἐλευθέραν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν καὶ τὰς τέσσαρας πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς, προτιμωμένων τῶν ἀνακατατεταγμένων καὶ ἐκ τούτων τῶν ἐπὶ ἐθελουσίᾳ ὑποχρεώσει ὑπηρετούντων, ἐπὶ τῇ βάσει καταλόγων ὑποβαλλομένων ἱεραρχικῶς ὑπὸ τῶν οἰκείων Μοιράρχων εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν.

«Ἀποσπώμενοι δὲ ἐκ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, οἵ τε ἀρχιφύλακες καὶ οἱ δασοφύλακες, τῇ διαταγῇ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, διορίζονται ὑπὸ τοῦ .Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν εἰς τὴν Δασικὴν Ὑπηρεσίαν καὶ ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἁρμοδίων δασαρχῶν, οἵτινες διαθέτουσιν αὐτοὺς εἰς ὑπηρεσίαν» (22).

---

(20) Βυζαντίου — Κροκίδα, σελ. 604—605.

(21) Ἄρθρ. 17 κ. ἑ. τοῦ Νόμου.

(22) Οἱ δασάρχαι ἀξιωματικοὶ χωροφυλακῆς ἤσκουν δικαιόδοσίαν ἀντιμοιράρχου παρὰ τῇ Μοιραρχίᾳ (ἄρθρ. 17 τοῦ Νόμου). Παρατηροῦμεν ὅτι ἡ Πολιτεία διὰ ξένων πρὸς τὴν χωροφυλακὴν Νομοθετημάτων ἐξεδήλου τὴν προτίμησίν της πρὸς τοὺς παλαιοὺς χωροφύλακας ἀποφεύγουσα τοὺς στρατοχωροφύλακας.

Οὗτοι ἀπηλλάσσοντο τῶν καθηκόντων τούτων διὰ Διαταγῆς Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν, κατόπιν προτάσεως τῶν δασαρχῶν, ἢ προαγωγῆς των εἰς βαθμὸν ἀνθυπομοιράρχου ἢ συμπληρώσεως τοῦ 50οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Ἔδει νὰ τοποθετῶνται εἰς τὴν πλησιεστέραν τῇ Μοιραρχίᾳ δασικὴν περιοχήν, ὑπήγοντο εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους καὶ κανονισμοὺς καὶ οὐδὲν ἀπέλυον τῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, δι' ὃ καὶ διὰ πᾶν παράπτωμα, ἄσχετον τῇ δασικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἠλέγχοντο κατὰ τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμούς. Διὰ τοῦ Νόμου ΒΥΞΗ΄ τῆς 10-1-1897 ὁ ἀριθμὸς τῶν δασαρχῶν ηὐθήθη εἰς τριάκοντα, ληφθέντων ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν ἐπὶ πλέον.

Ἅπαντες ὑπέκειντο εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου ΦΜ) 1875.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω Νόμων, τοῦ τοιούτου ΒΧΜΒ΄ τῆς 21-7-1899 καὶ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τούτων ἐκδοθέντων Β.Δ., ἰδίᾳ τοῦ τοιούτου τῆς 19-8-1893, καθωρίσθησαν λεπτομερῶς τὰ καθήκοντα τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας καὶ ἰδίᾳ τῶν δασαρχῶν καὶ δασοφυλάκων (23), διὰ δὲ τοῦ Β.Δ. 26-6-1893 καθωρίσθη ὁ τρόπος ἐκτίσεως ποινῶν ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω ὀργάνων δασικῆς ἀστυνομίας κ.λ.π.

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 13-3-1893, καθωρίσθη ὡς διακριτικὸν σημεῖον, φερόμενον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος τοῦ χιτωνίου, μεταλλικὸν λευκὸν σχῆμα φύλλου δρυός.

Ἅπαν τὸ ἀνωτέρω προσωπικὸν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας ἔφερε στολήν.

Εἰδικῶς περὶ τῶν καθηκόντων τῶν προϊσταμένων τῆς ἀστυνομίας τῶν δασῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 102293) 147 ἀπὸ 4-11-1892 ἐγκύκλιος διαταγὴ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν «πρὸς τοὺς Νομάρχας, ἐπιθεωρητὰς τῶν δασῶν, Εἰσαγγελεῖς, Μοιράρχους, ὑπομοιράρχους, τοὺς προϊσταμένους τῆς ἀστυνομίας τῶν δασῶν ἀξιωματικοὺς τῆς Χωροφυλακῆς, τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους καὶ τὰς τελωνειακὰς ἀρχάς» (24).

Οὕτω δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι λήγοντος τοῦ 19ου αἰῶνος ἐκ τῶν ὑπαρχόντων τότε ὀλίγων Ὑπουργείων παρέμεινον ἔξω τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργοῦ καὶ ἐν πρωτευούσῃ μοῖρα δραστηριότητος τῆς Χωροφυλακῆς μόνον τὰ Ὑπουργεῖα Θρησκευμάτων καὶ Ἐξωτερικῶν.

---

(23) Ὡς ἐτροποποιήθη διὰ Β. Δ. τῆς 30-10-1895. Βλέπε καὶ Β.Δ. 31-7-1899.

(24) Βλέπε ταύτην ἐν Κροκιδᾷ σελ. 787, ἔνθα καὶ ἄλλαι διαταγαὶ ἀφορῶσαι τὴν νέαν ἀποστολὴν τῆς χωροφυλακῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ — ΑΝΟΡΘΩΤΙΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΥΞΕΙΣ — ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΝΙΚΟΛΣΟΝ — ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ — ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ — ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ — ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΤΕΛΕΤΑΙ — ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ

Ἐν τῷ προηγουμένῳ Κεφαλαίῳ διελάβομεν τὰ τῆς καθιερωθείσης ἀπὸ τοῦ 1880 στρατολογίας ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, διὰ μετατάξεως ἐκ τοῦ Στρατοῦ κληρωτῶν στρατιωτῶν πρὸς διάνυσιν τοῦ ὑπολοίπου τῆς θητείας των, καὶ τὰ τῆς διὰ τῶν ἀρχηγείων Στρατοῦ διοικήσεως τῶν κατὰ περιφερείας δυνάμεων καὶ ὑπηρεσιῶν τῆς Χωροφυλακῆς μέτρα, ἅτινα ἐχαρακτηρίσαμεν ὡς ἀπρόσφορα, ἀνασταλτικὰ οἱασδήποτε προόδου καὶ ἐπιβλαβῆ διά τε τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, διὰ τὸ Κράτος, τὴν κοινωνίαν καὶ διὰ τὸ Ἔθνος.

Μέχρι τοῦδε εἴδομεν τὰς προσπαθείας καὶ ὑποδείξεις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπιτρεπομένας ἀντιδράσεις τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς ἐπὶ τῆς ἀκολουθουμένης πολιτικῆς ἔναντι τοῦ Σώματος, ἃς ἡ προβαλλομένη ἔλλειψις δραχμῶν καὶ ἡ ἀνικανοποίητος ἔφεσις τῶν εἰς τὸ κενὸν φιλοδοξούντων, καθίστων ἀκάρπους, προσκρουούσας εἰς προχείρους ἀρνητικὰς ἀπαντήσεις καὶ λύσεις.

Εἴδομεν ἀκόμη τὴν καταστροφὴν πάσης ἐννοίας πειθαρχίας ἐν τῷ στρατεύματι, τόσον συνεπείᾳ διαφόρων αἰτίων ὅσον καὶ ἐκ τῆς διεισδύσεως τῆς πολιτικῆς εἰς τὸ Σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν, κυρίως ἀπὸ τοῦ 1864, ὅτε διὰ τοῦ ἄρθρου 71 τοῦ Συντάγματος εἶχε κατοχυρωθῆ συνταγματικῶς ἡ τοιαύτη ἐκτροπή.

Αὐτῆς τῆς τελευταίας ἀσθενείας δὲν κατώρθωσαν νὰ διαφύγωσιν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς διότι, ἔστω καὶ κατὰ μικρότερον βαθμόν, προσεβλήθησαν καὶ οὗτοι. Δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ ἀντίθετον θὰ ἀπετέλει σοβαρὸν ἀναχρονισμὸν καὶ ἱκανὸν δεῖγμα μετριότητος, ἀλλὰ καὶ δόσιν ἀνοησίας, καθ' ὅσον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐδικαιοῦντο ἀδείας πέντε καὶ ἡμίσεος μηνῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 71 τοῦ Συντάγματος, δυνάμει δὲ τοῦ Νόμου ΠΞΒ΄ τῆς 15-5-1882 ἐδικαιοῦντο ἀμέσου ἐπανόδου εἰς τὰς τάξεις των ἄνευ ἀπωλείας δικαιώματος τινός.

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς Δεκεμβρίου 1881 ἐξετέθησαν ὡς ὑποψήφιοι τοῦ Χαριλάου Τρικούπη ἀρκετοὶ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἐν σχέσει μὲ τὴν κατὰ τὰς προηγουμένας περιόδους πολὺ ἀραιὰν συμμετοχήν, ἐξ ὧν οἱ ἐπιτυχόντες ἐτέθησαν κατὰ νόμον εἰς διαθεσιμότητα (1).

Ἡ κατάστασις αὕτη φέρει εἰς τὴν σκέψιν ἡμῶν τὴν Εὐαγγελικὴν ρῆσιν: «,Ἐὰν τὸ ἅλας μωρανθῇ ἐν τίνι ἁλισθήσεται;».

Ἀλλὰ διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ ὁπλιτικοῦ προσωπικοῦ καὶ ἰδίᾳ τῶν χωροφυ-

---

(1) Βλέπε Β.Δ. 4-3-1882 δι' οὗ ἐτέθησαν εἰς διαθεσιμότητα οἱ ἀντιμοίραρχοι Βλαχόπουλος Νικόλαος καὶ ἀνθυπομοίραρχος Ἰωάννης Μοσχοβάκης ὡς ἐκλεγέντες βουλευταί.

λάκων, ἡ ἀνωτέρω ἀσθένεια μικρὰν ἔσχεν ἐπίδρασιν, καθ' ὅσον οὗτοι ἔπασχον ἀνιάτως, ὀργανικῶς καὶ ἐκ προελεύσεως.

Ὅτι ἔπασχεν δεινῶς ἡ Χωροφυλακὴ ἐκ τῶν τοιούτων χωροφυλάκων, τὸ διεπίστωνε καὶ αὐτὴ ἡ στρατιωτικὴ ἡγεσία τῶν Ἀρχηγείων.

Οὕτω, ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 16553 τῆς 11-3-1882 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (2), πληροφορούμεθα ὅτι κατόπιν ὑποβληθείσης ἐκθέσεως ἐπιθεωρήσεως τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Χωροφυλακῆς ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Δημητρακοπούλου Χ. ἀπεπέμφθησαν τοῦ Σώματος Χωροφυλακῆς τριάκοντα τοιοῦτοι χωροφύλακες, διὰ κακὴν καὶ ἀνεπανόρθωτον διαγωγὴν καὶ ἕτερος εἰς περὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἔκθεσις ἔγραφεν: «διότι βλὰξ ὢν δὲν δύναται νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ χωροφύλακος».

Δι' ἑτέρας ὁμοίας διαταγῆς (18627-20-3-1882) ἀπεπέμφθησαν τῆς Χωροφυλακῆς ἕτεροι 32 χωροφύλακες «διὰ κακὴν καὶ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸν προορισμὸν καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ χωροφύλακος διαγωγὴν αὐτῶν, ὡς καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν μέθην καὶ τὴν χαρτοπαιξίαν ῥοπήν των» (3).

Εἰς τὸν κύκλον τῶν τοιούτων διαπιστώσεων καὶ τῶν ἐντεῦθεν ἐπιβαλλομένων ἀποπομπῶν ἠδύνατο μία εἰδικευμένη ἔρευνα νὰ ὑπαγάγῃ κατὰ μέγιστον ποσοστὸν τοὺς ἐκ τοῦ Στρατοῦ μετατασσομένους καθ' ἕκαστον ἔτος στρατιώτας, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται ἡ ἔρευνα αὕτη νὰ καταλογίσῃ εἰς τούτους ἢ εἰς τοὺς βαθμοφόρους τῆς Χωροφυλακῆς εὐθύνην τινά. Προκειμένης τῆς κατ' ἔτος μετατάξεως, τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν ἐξέδιδεν διαταγάς, ὅπως ἐπιλέγονται οἱ κάλλιστοι ἐκ τῶν ἐπιθυμούντων. Ἀλλὰ ποῖος ἡγέτης δίδει εἰς ἄλλον τοὺς καλοὺς στρατιώτας του; Οὕτω μετετάσσοντο οἱ διὰ τὸν Στρατὸν ἀνεπιθύμητοι καὶ οἱ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ὑποστηριζόμενοι.

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ὁ Γαβριηλίδης ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἀκροπόλεως» βροντοφωνῶν κατὰ τῶν νομιζόντων ὅτι διέθετον Στρατὸν ἔλεγεν: «ποῦ τοὺς πᾶτε ὀρὲ αὐτούς;», πόσην ὅμως θέσιν θὰ εἶχεν τὸ ἴδιον ἐρώτημα προκειμένου περὶ τῆς κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐπανδρώσεως τῆς Χωροφυλακῆς!!

Ἡ τοιαύτη τακτικὴ ἐπανδρώσεως τῆς Χωροφυλακῆς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, εἶχε καταστήσει τὴν Ἑλληνικὴν Χωροφυλακὴν Σῶμα ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν ἄνευ χωροφυλάκων, «στρατηγῶν ἄνευ στρατιωτῶν».

Κατ' ἐπανάληψιν ἐπεσημάναμεν ὡς ὑπαίτιον τῆς καταστάσεως ταύτης τὴν ἐπικρατοῦσαν προχειρότητα, τὴν ἰδιοτέλειαν, τὴν ἀκηδίαν, τὴν συνεπείᾳ φαυλότητος ὀλιγωρίαν καὶ τὴν φαυλότητα τοῦ Κράτους τῶν κομματαρχῶν. Ὀλίγον ἀνωτέρω ἀνεφέρθημεν εἰς τὸν σταθμόν, ὃν ἐδημιούργησεν ὁ Χαρ. Τρικούπης διὰ τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ἀπὸ 29-4-1880 Νόμου ΩΛΗ' «περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Στρατοῦ», ὅσον ἀφορᾷ τὴν προέλευσιν τῶν ὑπαξιωματικῶν κατ' ἐπέκεινα καὶ τῶν ἀξιωματικῶν, ταυτοχρόνως ὅμως παρετηρήσαμεν ὅτι ἡ ἀνορθωτικὴ προσπάθεια τοῦ πολιτικοῦ τούτου κατὰ

Αἱ διαπιστώσεις αὗται γίνονται πάντοτε ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῆς Χωροφυλακῆς, τὰ λοιπά, ἀφῆκεν ἔξω τοῦ κύκλου της τὴν Χωροφυλακήν.
καὶ ναὶ μὲν ἔχομεν ὡς προμετωπίδα τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους «...τῶν δὲ πρὸς εὐταξίαν

---

(2) Γεν. Ἀρχεῖα Κράτους.
(3) Γεν. Ἀρχεῖα Κράτους.

καὶ κόσμον ἀδύνατον οἰκεῖσθαι καλῶς», καὶ ἀπεδείξαμεν ὅτι εἶναι ἀναμφισβήτητον στοιχεῖον τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἡ παγιωμένη δημοσία τάξις καὶ ἀσφάλεια μετὰ ἐκλεπτυσμένης καὶ συγχρόνου ἀστυνομεύσεως, ἐν τούτοις ὀφείλομεν κατὰ πᾶσαν δίκην, πρὸς σχηματισμὸν ὀρθοτέρας κατὰ τὸ δυνατὸν κρίσεως, νὰ συνερευνῶμεν ἁπάσας, τὰς θεμελιώδεις καὶ βασικὰς τοὐλάχιστον προϋποθέσεις, τὰς συντρεχούσας καὶ ὑφιστμένας συνθήκας μετὰ τῶν ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν δυνατοτήτων. Τὰ συνιστῶντα μίαν εὐνομουμένην κοινωνίαν στοιχεῖα δὲ νὰ συμπορεύωνται ἐν τῇ ἐξελίξει, διότι τυχὸν ὑπερτροφία ἢ ὑποτονικότης ἑνός, θὰ ἔχῃ ἀναμφισβητήτους ἐπιπτώσεις ἐφ' ὅλων, διὰ τῆς παρεμποδίσεως τῆς ἀληθοῦς ἐξελίξεως.

Οὕτω, προκειμένου καταλογισμοῦ εὐθυνῶν διὰ τὴν παραμέλησιν τῆς Χωροφυλακῆς, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐρευνᾶται ἑκάστοτε ἡ πορεία μερίμνης τῆς πολιτείας ἔναντι τῶν λοιπῶν κλάδων καὶ ὀργανισμῶν ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀντοχὴν τοῦ Δημοσίου Ταμείου. Δὲν εἶναι τουτ' ἔστιν, ἀρκετὸν νὰ ἐρευνᾶται ἡ ἀντοχὴ τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ἀλλὰ καὶ ἡ μεθοδικὴ καὶ κατὰ λόγον ἐθνικοκοινωνικῶν ἀναγκῶν κατανομὴ τοῦ δημοσίου χρήματος.

Ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις ἐρεύνης κρίνοντες, ὀφείλομεν, ἀφοῦ θέσωμεν ὡς ἀρχὴν τήν, πέραν τῶν κομματικῶν ὡς ἀνωτέρω ἀθλιοτήτων, εὐγενῆ φιλοδοξίαν ἁπάντων τῶν κομματαρχῶν καὶ πολιτικῶν, νὰ ἀπαριθμήσωμεν κατὰ σειρὰν τὰς ἀκολούθους ἀντιξοότητας, αἵτινες, διηνεκῶς σχεδόν, ὠρθοῦντο ὡς σινικὸν τεῖχος διὰ πᾶσαν γενναίαν μεταρρύθμισιν. Ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ μετεφέραμεν περιγραφὰς ἀφορώσας τὴν κοινωνικήν, οἰκονομικὴν καὶ ὀργανικὴν ὑπόστασιν τοῦ συσταθέντος ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, διελάβομεν περὶ τῶν κινημάτων, στάσεων καὶ ἐπαναστάσεων κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ὄθωνος, περὶ τῆς οἰκονομικῆς καχεξίας καὶ τῶν ἐντεῦθεν συνεχῶν οἰκονομιῶν καὶ περὶ τῆς βραδύτητος ἐν τῇ ἐξελίξει. Ἐξεθέσαμεν τὴν μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ὄθωνος διαμορφωθεῖσαν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῆς χώρας διὰ τῆς ἐξαχρειώσεως τῶν πολιτικῶν ἠθῶν καὶ διὰ τῆς ἀπροσχηματίστου διεισδύσεως τῆς πολιτικῆς εἰς τὰς πενιχρὰς ἐνόπλους δυνάμεις τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος. Παρηκολουθήσαμε δι' ὀλίγων τὸ Κρητικὸν ἡφαίστειον τὸ ὁποῖον ἐκραγὲν τὸ 1866 διετηρήθη ἐν ἐνεργείᾳ καὶ συμπαρέσυρεν εἰς συνεχῆ πολεμικὸν ὀργασμὸν τὴν μικρὰν Ἑλλάδα μέχρι τῆς Ἑνώσεως μετὰ τῆς μητρὸς τῆς Μεγαλονήσου.

Ἐθίξαμεν λίαν ψηλαφητὶ τὰ δημιουργηθέντα ἐν τῇ Βαλκανικῇ προβλήματα ἐκ τῆς δράσεως τῶν Ρώσσων κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὰ ὁποῖα προσθέτομεν καὶ τὴν δημιουργίαν ρουμανικῆς προπαγάνδας.

Εἴδομεν τὰς ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς κινητοποιήσεις, λήγοντος τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου, κατὰ τὸ 1878, τὴν ἐθνικὴν ὑπερδιέγερσιν καὶ πριμοδότησιν τῆς ἐξεγέρσεως τῶν ὑποδούλων καὶ τὰς ἐντεῦθεν ἀποκομισθείσας πολεμικὰς ἀτυχίας, τὸν ἐθνικὸν ἐκνευρισμὸν ἐκ τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ τὸ ἐθνικὸν ἄγχος διὰ τὴν ὑλοποίησιν τῶν ὅρων τῆς Βερολινείου Συνθήκης. Ἀναφερόμεθα εἰς τὴν νέαν κατὰ τὸ 1878 Κρητικὴν ἐξέγερσιν καὶ χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ποιά τις ἠρεμία φθάνομεν εἰς τὰ γεγονότα 1885—1886, ὅτε, συνεπείᾳ τῆς πραξικοπηματικῆς προσαρτήσεως τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας τὴν 6-9-1885 ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας, ἡ παραπαίουσα Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἐναντιωθεῖσα εἰς ὅλας τὰς Μεγάλας Δυνάμεις, προέβη εἰς ἀλογίστους πολεμικὰς κινητοποιήσεις καὶ προπαρασκευάς. αἵτινες συνετάραξαν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους καὶ ἐξεμηδένισαν τὴν διεθνῆ ἀξιοπρέπειαν τῆς Χώρας.

Ὁ Τρικούπης ἐπεδίωξεν τὴν ταχεῖαν ὀργάνωσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς σύγχρονον κράτος καὶ τὴν ταυτόχρονον ἀξιοποίησιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν καὶ πόρων μετὰ ἐκσυγχρονίσεων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κράτους καὶ τῶν πολιτῶν μέσων. Εἰς τὰς ἐπιδιώξεις του ταύτας, δι' ὧν θὰ ἐπραγματοῦντο ἐν συνεχείᾳ οἱ ἐθνικοὶ πόθοι, ἔγκειται κυρίως τὸ πολιτικὸν μεγαλεῖον του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ταυτόχρονον τούτων στηρίζονται ὡρισμέναι κατ' αὐτοῦ αἰτιάσειςς.

Ἔλαβε μέτρα κατὰ τῆς φυγοδικίας καὶ λῃστείας, κατεδίωξε ἀμειλίκτως τοὺς σφετεριστὰς τοῦ δημοσίου χρήματος, προέβη εἰς ἐκκαθάρισιν τοῦ δικαστικοῦ σώματος καὶ καθιέρωσε τὴν ἰσοβιότητα καὶ τὸ ἀμετάθετον τῶν δικαστῶν, ἀπεμάκρυνε τοὺς ἀνικάνους καὶ ἀγραμμάτους δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκδώσας νόμον περὶ τῶν ἀπαιτουμένων προσόντων, ἰδιαιτέρως δὲ ἀπεκάθαρε τὸ σῶμα τῶν δημοσίων εἰσπρακτόρων καὶ ἐχρησιμοποίησεν εὐπαιδεύτους καὶ τιμίους ἄνδρας εἰς τὰς θέσεις τῶν νομαρχῶν καὶ ἄλλων διοικητικῶν θέσεων. Ὑπερεδιπλασίασε τὸ ὑφιστάμενον ὁδικὸν δίκτυον καὶ κυρίως κατεσκεύασε τὸ δίκτυον τῶν Σ.Π.Α.Π., τῶν σιδηροδρόμων Θεσσαλίας καὶ Λαυρίου, ἔθεσε τὰς βάσεις τῶν Σ.Ε.Κ. πρὶν δὲ ἢ ἀποσυρθῇ ἐπεράτωσε σχεδὸν τὸ ἔργον τοῦτο, ἀνήγειρεν πλεῖστα λιμενικὰ ἔργα, ἀνεμόρφωσε τὴν λαϊκὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὰς ὑπηρεσίας τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφου. Προσατενίζων πρὸς τὰ ἐθνικὰ πεπρωμένα προέβη εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Στρατοῦ μετακαλέσας πρὸς τοῦτο ἀποστολὰς διά τε τὸν Στρατὸν καὶ διὰ τὸ Ναυτικόν. Ἵδρυσε διάφορα στρατιωτικὰ σχολεῖα παραγωγικὰ καὶ ἐπιμορφώσεως βαθμοφόρων, ὠργάνωσε ἐκπαιδευτικὰς ἀποστολὰς εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἀνεδιωργάνωσε τὴν Σχολὴν Εὐελπίδων, ἵδρυσεν τὴν Σχολὴν Ναυτικῶν Δοκίμων καὶ προέβη εἰς εὐρυτάτας πολεμικὰς προμηθείας τόσον διὰ τὸν Στρατὸν ὅσον καὶ διὰ τὸ Ναυτικόν. Ὠργάνωσε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν προξενικὰς ἀρχὰς ἐν τοῖς Βαλκανίοις καὶ συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τῶν Σέρβων. Συνέστησε γεωργικὰς σχολάς, ἀπεπεράτωσε τὴν τομὴν τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου καὶ διηύρυνε τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου. Κατασκεύασε πολλὰ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα καὶ τεχνικὰ ὁδοποιΐας καὶ γενικῶς ἔλαβε τοιαύτης ἐκτάσεως μέτρα, ὥστε ἐὰν οἱ διαδεχόμενοι τοῦτον δὲν προέβαινον εἰς ματαίωσιν τῆς συνεχίσεως ἢ καταστροφὴν τῶν πεπραγμένων του ἡ Ἑλλὰς θ' ἀπετέλει ὑπόδειγμα ταχείας, συστηματικῆς καὶ ἀξιοθαυμάστου προόδου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐξελίξεως εἰς σοβαρὰν δύναμιν.

Ἔναντι τῶν σπουδαιοτάτων τούτων μέτρων του ἐφ' ὅλων τῶν τομέων, διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ἔστη μᾶλλον ἄπρακτος, πλὴν τῆς προαναφερθείσης διατάξεως τοῦ Νόμου ΩΛΗ' καὶ οὕτω οὐδὲν μέτρον περὶ βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν στρατολογίας, περὶ ἐκπαιδεύσεως, ἐπιλογῆς, μισθολογικῆς διαβαθμίσεως κ.λ.π. συναντῶμεν κατὰ τὴν κατὰ πάντα τὰ λοιπὰ θερμουργὸν δραστηριότητα τοῦ πολιτικοῦ τούτου.

Ἀναμφισβητήτως ὅλοι οἱ τομεῖς πρὸς οὓς ἐκινήθη ὁ Τρικούπης ἦσαν πρωτεύοντες, ἀναμφισβητήτως τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους ἦσαν ἄθλια καὶ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προγράμματός του ὁ Τρικούπης κατέφυγεν εἰς ἀλλεπάλληλα δάνεια καὶ εἰς τὴν ἐπὶ μεγίστῃ βλάβῃ τῆς δημοτικότητός του ἐπιβολὴν νέων φόρων· ἀναμφισβητήτως αἱ ἐσωτερικαὶ ἀνωμαλίαι, αἱ συνεχεῖς ἐξωτερικαὶ περιπλοκαί, ἡ πολεμικὴ προπαρασκευὴ κ.λ.π. ἀπερρόφουν τεράστια ποσά, ὥστε νὰ μὴ ἐναπομένουν οὔτε ψυχία καὶ ἀσφαλῶς ἤρχοντο εἰς πρώτην γραμμὴν τὰ ἐθνικὰ προβλήματα· ὑπῆρχον ὅμως ὡρισμένα θέματα τῆς Χωροφυλακῆς ὧν ἡ ἐπίλυσις ἢ δὲν ἀπήτει χρήματα ἢ

ἀπήτει ἀσήμαντα ποσά, ἐνῶ ἡ ἀξία των ἦτο μεγίστη. Ἡ ἐπὶ δίμηνον ἐκπαίδευσις εἰς τὰ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐπιλογὴ ὑπὸ ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς τῶν κατ' ἔτος μετατασσομένων κληρωτῶν, ἐνῶ θὰ ἐστοίχιζεν μηδαμινὰ ποσά, θ' ἀπέδιδε σπουδαῖα ἀγαθὰ ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἐπιδιωκομένου ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ θετικῇ ὑπηρεσίᾳ ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἢ ἡ διατήρησις τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς ὥστε νὰ ἀσκῆται ἑνιαῖος ἔλεγχος, ἑνιαία κατεύθυνσις καὶ δμοιόμορφος διοίκησις, τουτέστιν μέγιστα διὰ τὸν στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν ἀγαθά, ἀπήτει χιλιάδας τινὰς δραχμῶν ἐτησίως. Δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι θὰ ἐδημιούργει προσθέτους δαπάνας ὁ ἐφοδιασμὸς τῶν μετατασσομένων εἰς τὴν χωροφυλακὴν δι' ἰδίας στολῆς, διακρινομένης τῆς τοῦ λοιποῦ Στρατοῦ, εἰς ἣν νὰ ἐπετρέποντο καί τινες μεταρρυθμίσεις ἐν σχέσει μὲ τὴν σωματικὴν διάπλασιν ἑνὸς ἑκάστου κ.λ.π. Περὶ τῶν σημειωθεισῶν προόδων καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων ἐν γένει γίνεται κατωτέρω λόγος.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, προϋποθέσεις καὶ αἰτίας ἔλαβε χώραν τὴν 4ην Ἰανουαρίου 1885 καὶ τὸ περίφημον ἐπεισόδιον «Νίκολσον», τὸ ὁποῖον ἐστοίχισε μίαν, ἄνευ προηγουμένου οὐδὲ ἑπομένου, ταπείνωσιν, τὴν ὁποίαν καὶ τότε καὶ μετέπειτα καλῶς ἀπεκάλεσαν οἱ πλεῖστοι «ἐθνικήν», ἐν ἀντιθέσει πρός τινας, οἵτινες, ἀδιάφορον πόθεν δρμώμενοι, ἐπεχείρησαν νὰ τὴν περιορίσωσιν ὡς ταπείνωσιν τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Χωροφυλακῆς ἐταπεινώθη τὸ Ἔθνος καὶ τὸ ἀνίκανον νὰ συλλάβῃ τὴν ἔννοιαν ὀργανώσεως Σώματος Χωροφυλακῆς ἑλληνικὸν Κράτος. Ἀλλ' ἂς παρακολουθήσωμεν τὸ συμβὰν καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα, βάσει τῶν ὅσων ἀνεγράφησαν εἰς τὰς τότε ἐκδιδομένας ἐφημερίδας, τῶν ὅσων ἐλέχθησαν κατὰ τὰς ἐπακολουθησάσας βιαίας ἀγορεύσεις ἐν τῇ Βουλῇ καὶ τῶν ὅσων ἡ ἔρευνα τῶν ἱστορικῶν καὶ πνευματικῶν ἀνθρώπων παρέδωκεν.

Ὁ λόφος τοῦ Λυκαβηττοῦ μερίμνῃ τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, εἰς ὃ ὑπήγοντο τὰ δάση κ.λ.π., εἶχε δενδροφυτευθῇ, πλὴν ὅμως τὰ διάφορα ποίμνια καὶ οἱ κινούμενοι δι' οἱανδήποτε αἰτίαν ἐκεῖσε ἄνθρωποι ἐπήνεγκον ζημίας εἰς τὰ δένδρα, δι' ὃ καὶ ἀπηγορεύθη ἐντὸς τῆς δενδροφυτευθείσης περιοχῆς ἡ κυκλοφορία ἀνθρώπων καὶ ποιμνίων.

Πολλάκις ἐδόθη ἡμῖν ἡ εὐκαιρία νὰ τονίσωμεν ὅτι τὰ Ὑπουργεῖα καὶ αἱ διάφοραι κρατικαὶ ὑπηρεσίαι ὁσάκις ἤθελον νὰ ἐπιτύχωσι τὶ τὸ σοβαρόν, ἀπηυθύνοντο πρὸς τὴν Χωροφυλακήν, καίτοι ἔδει νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς ἄλλους κλάδους.

Ἐν προκειμένῳ ὑπῆρχεν ἡ Διεύθυνσις Διοικητικῆς Ἀστυνομίας, εἰς ἣν ὑπήγετο σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ ἀγροτικὴ ἐν γένει ἀσφάλεια, πολὺ δὲ περισσότερον ἀφοῦ ὁ Λυκαβητὸς ἀπετέλει παρυφὴν τῶν Ἀθηνῶν, ὑπῆρχον δασοφύλακες καὶ ἠδύναντο νὰ διορισθῶσιν τοιοῦτοι, ἀλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, στηριχθὲν εἰς διάταξιν τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, κατὰ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1884 ἐζήτησεν ὅπως ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀπαγορεύσεωςς ἀνατεθῇ εἰς τὴν Χωροφυλακὴν (4).

---

(4) Τρύφων Εὐαγγελίδης, σελ. 575—577, Ἀσπρέα Τόμ. Β', σελ. 150—151, Τ. Βουρνᾶ ἄρθρον ἐν Τόμῳ ΕΛΛΑΣ Α'. Παγκοσμ. Ἐγκυκλ., σελ. 383, ἐφημ. «Παλλιγγενεσία», «Αἰών», «Ἀκρόπολις» κ.λ.π., Γεν. Ἀρχεῖα Κράτους, Πρακτικὰ συνεδριάσεων Βουλῆς ἀπὸ 11—18 Ἰανουαρίου 1885.

Ἡ διάταξις τοῦ Κανονισμοῦ ἀφεώρα τὰ δάση τῆς ὑπαίθρου καὶ οὐχὶ τῶν πόλεων, ἀλλὰ ἐκτὸς τούτου παρατηρεῖ τις ὅτι τὸν Κανονισμὸν τῆς Χωροφυλακῆς τὸν ἐνεθυμοῦντο πάντοτε διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Σώματος, οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὰς ὑποχρεώσεις ἔναντι αὐτοῦ τῆς πολιτείας.

Οὕτω ἀπεσπάσθησαν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην τρεῖς στρατοχωροφύλακες μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Λουκᾶς Καλποῦζος, ὅστις εἶχε μεταφερθῆ εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἐκ τοῦ Πυροβολικοῦ.

Τὴν 4ην Ἰανουαρίου 1885 καὶ ὥραν 14.00′ ὁ χωροφύλαξ Καλποῦζος, σκοπὸς ὢν ἐν τῷ δασυλλίῳ, διεπίστωσεν ὅτι εἷς ἀνὴρ μετὰ μιᾶς γυναικὸς εἶχον εἰσέλθει εἰς τὸ δασύλλιον. Προσεκάλεσε τούτους νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀμέσως, ἀπευθύνας ἅμα καὶ παρατήρησιν διότι εἶχον εἰσέλθει.

Τὸ ζεῦγος τοῦτο ἀπετέλουν ὁ ἐν Ἀθήναις ἐπιτετραμμένος τῆς Μ. Βρεταννίας Νίκολσον καὶ ἡ σύζυγός του.

Περὶ τῶν ἐπακριβῶς καὶ ἐν δικαίᾳ κατανομῇ λαβόντων χώραν μεταξὺ Νίκολσον καὶ Χωροφύλακος, μετὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ χωροφύλακος νὰ ἐξέλθη τοῦ δασυλλίου, λόγῳ παρεμβολῆς τοῦ πέπλου καὶ τῆς φαρέτρας τοῦ ἰσχυροῦ διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου, ἐπεκράτησεν πυκνὴ ὁμίχλη καὶ ἐλήφθη ἐπισήμως ὑπ᾿ ὄψιν μόνον ἡ ἄποψις Νίκολσον.

Ὁ Νίκολσον παρουσιασθεὶς ἀμέσως μετὰ τὸ ἐπεισόδιον εἰς τὸν πρωθυπουργὸν Χαρ. Τρικούπην, ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἅμα ὡς τὸν συνήντησεν ὁ χωροφύλαξ ἐδιοπράγησε κατ᾿ αὐτοῦ, ὅτι εἰς μάτην προσεπάθησε νὰ ἀποδείξη τὴν ἰδιότητά του, ὅτι ἐν συνεχείᾳ ἀπομακρυνόμενος τοῦ δασυλλίου συνήντησεν Ἕλληνας τινάς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνοματεπώνυμα οὐδεμία πηγὴ ἀναφέρει, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀνεῦρε Γαλλομαθήν, ὃν παρεκάλεσε νὰ ἐξηγήση εἰς τὸν χωροφύλακα τὴν ἰδιότητά του καὶ ὅτι παρὰ τοῦτο ὁ χωροφύλαξ σπεύσας καὶ ἐκεῖσε, ἔνθα τῷ ἀνεκοινώθη ἡ ἰδιότης τοῦ Νίκολσον, ἐκακοποίησεν τοῦτον ἐκ νέου.

Ὁ χωροφύλαξ διαμαρτυρόμενος διὰ τὰ κατ᾿ αὐτοῦ καταμαρτυρούμενα, ἰσχυρίσθη ὅτι, εἰς ἀπάντησιν τῆς πρὸς τὸν Νίκολσον παρατηρήσεώς του νὰ ἀπέλθη τοῦ πευκῶνος, ὑβρίσθη καὶ ἐραπίσθη ὑπὸ τοῦ Νίκολσον, ἵνα δὲ μὴ συνεχισθῶσι τὰ κατ᾿ αὐτοῦ ραπίσματα ἀπώθησε τὸν Νίκολσον.

Ποία ἐκ τῶν δύο ἀπόψεων ἀποτελεῖ τὴν ἀλήθειαν;

Παρὰ τὴν ἰδιότητα ἡμῶν, οὐδεμίαν πρόθεσιν ἔχομεν νὰ ὑπεραμυνθῶμεν τοῦ περιβεβλημένου τὰ ἀμφιμασχάλια στρατιώτου Καλπούζου, διότι ἐὰν οὗτος καὶ οἱ τούτῳ ὅμοιοι εὑρέθησαν χωροφύλακες ἐξηγήσαμεν λίαν ἐπαρκῶς ὅτι οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ἀλλ᾿ ἡ προχειρολογοῦσα Πολιτεία, εἴμεθα ὅμως ὑποχρεωμένοι, ἔστω καὶ μὲ ἐλλειπῆ στοιχεῖα, ν᾿ ἀναζητήσωμεν τὴν ἀλήθειαν τόσον ἐν τοῖς λόγοις ὅσον καὶ ἐν τοῖς πράγμασι, μὲ πᾶσαν δυνατὴν ἀντικειμενικότητα καὶ μακρὰν πάσης προκαταλήψεως, διότι τὸ ἀνωτέρω ἐπεισόδιον καὶ τὸ ἔθνος διέσυρε καὶ τὴν κυβέρνησιν ἀνέτρεψε.

Ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων Νίκολσον ἐλάχιστα εἰσὶν τὰ συνηγοροῦντα, ἐνῶ ὑπὲρ τῶν διαμαρτυριῶν τοῦ Καλπούζου συνηγοροῦν τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἡ ἀρχικὴ παράστασις καὶ ἀπαίτησις τοῦ Νίκολσον.

2) Αἱ πρῶται ἐνέργειαι τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν Χαρ. Τρικούπη.

3) Τὸ δικαιολογητικὸν τῆς διὰ τῆς πρώτης διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν Τρικούπη ἐπιβληθείσης ποινῆς εἰς τὸν Καλποῦζον.

4) Ἡ διαφορὰ τῶν ἀπόψεων τῶν τότε ἐφημερίδων.

5) Ἡ σαφὴς θέσις καὶ ἔντονος ἐξέγερσις τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων καὶ

6) Ἡ λογική.

Ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ὁ Χ. Τρικούπης, εἰς ἐπερώτησιν τοῦ βουλευτοῦ Ζηνοπούλου, τὴν 11-1-1885 ἐδήλωσεν τ' ἀκόλουθα ἐν περιλήψει:

Ὁ Ἄγγλος ἐπιτετραμμένος κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν παρ' αὐτῷ, ἀμέσως μετὰ τὸ ἐπεισόδιον, ἀφοῦ ἀνεκοίνωσε τὰ κατ' αὐτὸν διατρέξαντα ἠρκέσθη νὰ ζητήση μόνον τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν τοῦ παρεκτραπέντος χωροφύλακος.

Ἅμα τῇ ἀναχωρήσει τοῦ Ἄγγλου ἐπιτετραμμένου ὁ Τρικούπης ἐκάλεσεν ἐνώπιόν του τὸν διοικητὴν Μοιραρχίας Ἀττικῆς Ταγ)ρχην Στεφάνου Γεώργιον, ὃν διέταξε νὰ ἐπισκεφθῇ ἀμέσως τὸν ἐπιτετραμμένον, τόσον ἵνα τῷ ἐκφράσῃ τὴν λύπην του, ὅσον καὶ ἵνα ἀρυσθῇ παρ' ἐκείνου πλείονα στοιχεῖα πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ ὑπαιτίου διὰ τὴν ἐνέργειαν ἐξετάσεως πρὸς ἐπιβολὴν κυρώσεων.

Ὁ Στεφάνου σπεύσας δὲν ἀνεῦρεν τὸν ἐπιτετραμμένον εἰς τὸ Γραφεῖον του, τὸν συνήντησεν ὅμως καθ' ὁδὸν καὶ τοῦ ἐξέφρασε τὴν λύπην, κατευθυνθεὶς δὲ ἐν συνεχείᾳ εἰς Λυκαβηττὸν εὐκόλως διεκρίβωσε τὶς ὁ ὑπαίτιος, ὃν παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ ἐπεσκέφθη καὶ αὖθις τὸν ἐπιτετραμμένον ἵνα βεβαιώσῃ καὶ οὗτος τὴν ταυτότητα τοῦ Καλπούζου δι' ἀναγνωρίσεως καὶ ἵνα οὕτω παρέξῃ μίαν ἄμεσον καὶ εἰς πρῶτον βαθμὸν ἔργῳ ἱκανοποίησιν εἰς τὸν ξένον διπλωμάτην.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Στεφάνου ἐπελήφθη ἀμέσως ἀνακρίσεων, ὧν τὸ πόρισμα ὑπέβαλε τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης αὐτοπροσώπως εἰς τὸν Πρωθυπουργὸν καὶ Ὑπουργὸν Στρατιωτικῶν Χ. Τρικούπην.

Τὴν ἑσπέραν 4-1-1885 ὁ Νίκολσον εἰδοποίησε συμπληρωματικῶς τὸν Τρικούπην ὅτι, πέραν τῆς παρ' αὐτοῦ αἰτηθείσης αὐστηρᾶς τιμωρίας τοῦ χωροφύλακος, θὰ ἐζήτει καὶ προσωπικὴν ἱκανοποίησιν ἀναφερόμενος εἰς τὴν Κυβέρνησίν του, τὴν πρωΐαν δὲ τῆς ἐπομένης, 5 Ἰανουαρίου, ὁ Νίκολσον δι' ἀπευθυνθείσης πρὸς τὸν Τρικούπην ἐπιστολῆς διευκρίνισεν τὴν ἔννοιαν τῆς προσωπικῆς του ἱκανοποιήσεως.

Βάσει τῶν διευκρινίσεων τούτων τοῦ Νίκολσον καὶ τοῦ πορίσματος τοῦ Στεφάνου ὁ Τρικούπης ἐπέβαλε, κατ' ἀνώτατον ὅριον τῆς δικαιοδοσίας του, δίμηνον αὐστηρὰν φυλάκισιν εἰς τὸν χωροφύλακα Καλποῦζον, διέταξε τὴν ἀπόλυσιν τούτου ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς χωροφυλακῆς μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ποινῆς καὶ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ἀποφάσεών του τούτων ἐν γενικῷ προσκλητηρίῳ (5 Ἰανουαρίου 1885).

Ἅμα τῇ λήψει τῆς διαταγῆς ὁ Στεφάνου προέβη εἰς τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν καὶ διὰ τῆς ἀκολούθου προσωπικῆς ἐπιστολῆς ἀνέφερεν τὴν ἐκτέλεσιν αὐθημερόν.

> «Κύριε Πρόεδρε, ταύτην τὴν στιγμήν, ὥρα 3 μ.μ., ἐν γενικῷ προσκλητηρίῳ τῶν ἀνδρῶν μοιραρχίας ἐξετελέσθη ἡ ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν ὑπ' ἀριθμ. 14 ἐπείγουσα διαταγὴ ὑμῶν, περὶ πειθαρχικῆς τιμωρίας διὰ διμήνου φυλακίσεως καὶ ἀποπομπῆς ἐκ τοῦ Σώματος τοῦ πεζοῦ χωροφύλακος Λουκᾶ Καλπούζου, τολμήσαντος νὰ προσφερθῇ ἀγροίκως κατὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως Μ. Νίκολσον. Προστιθέμεθα δὲ εὐσεβάστως,

ὅτι τὴν πρωΐαν τῆς αὔριον δι' ἀσφαλοῦς συνοδείας ἀποσταλήσεται οὗτος εἰς Ναύπλιον, πρὸς ἔκτισιν τῆς ἐπιβληθείσης αὐτῷ ποινῆς».

Ὁ Νίκολσον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκοινοποιήθη ἡ περὶ τιμωρίας καὶ ἀπολύσεως τοῦ χωροφύλακος διαταγὴ καὶ ἐγνώσθη ἡ ἐκτέλεσις, ὄχι μόνον δὲν ἐθεώρησε τὸν ἑαυτόν του ἱκανοποιηθέντα ἀλλ' ἐνεφανίσθη ὅτι ἐξετίθετο, ὡς μὴ γενόμενος ἀπολύτως πιστευτός, ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεύτερον στάδιον, καθ' ὃ καίτοι ἐγνώσθη εἰς τὸν χωροφύλακα ἡ ἐπίσημος ἰδιότης του, ὅταν εἶχεν ἐξέλθει τοῦ δασυλλίου, ἐξηκολούθησεν ὁ χωροφύλαξ προσβάλλων τοῦτον, καὶ διὰ νεωτέρας του ἐπιστολῆς διαμαρτυρόμενος ἐζήτησεν ὅπως ἡ ἀνακοίνωσις τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργείου λάβη χώραν εἰς τὴν Πλατεῖαν Συντάγματος ἐνώπιον τῆς ἐν τῇ Πρωτευούσῃ χωροφυλακῆς, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαταγῆς καὶ παρισταμένου τοῦ Ἄγγλου προξένου ἡ μὲν μουσικὴ ἀνακρούσῃ τὸν Ἀγγλικὸν ὕμνον ἡ δὲ Χωροφυλακὴ παρουσιάσῃ ὅπλα.

Κατόπιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ Τρικούπης, εὑρεθεὶς πρὸ ἀνωτέρας βίας ἢ μᾶλλον εἰς κατάστασιν ἀνάγκης, συμπληρώσας τὸ δικαιολογητικὸν τῆς ποινῆς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Νίκολσον, ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον διαταγήν:

Ἀριθμ. 15 Πρὸς τὴν Μοιραρχίαν Ἀττικοβοιτίας

Αὔριον, τὴν 11 ὥραν π.μ., ἅπασα ἡ ἐνταῦθα χωροφυλακὴ θέλει παρασταχθῇ ἐν μεγάλῃ στολῇ εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντ)τος, ἔνθα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κ. Προξένου τῆς Μεγάλης Βρεττανίας θ' ἀναγνωσθῇ ἡ κατωτέρω διαταγή. Ἀμέσως δὲ μετὰ τοῦτο θέλει παρουσιάσει ὅπλα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ἰανουαρίου 1885
Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν
Χ. Τρικούπης

«Τὴν τετάρτην (4) ἱσταμένου ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Βρεττανικῆς Κυβερνήσεως ἐνταῦθα προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος Λουκᾶ Καλπούζου βαναύσως (καὶ ἀναιτίως, ἐξηκολούθησε δὲ ἡ προσβολὴ καὶ ἀφοῦ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Μ. Βρεττανίας ὑπήκουσεν εἰς τὴν παραγγελίαν τοῦ χωροφύλακος Λ. Καλπούζου καὶ ἀφοῦ οὗτος ἔλαβε πλήρη γνῶσιν τοῦ ἐπισήμου χαρακτῆρος τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μ. Βρεττανίας) (5). Τούτων ἕνεκα ὁ χωροφύλαξ οὗτος ἀπεπέμφθη τῆς ὑπηρεσίας καὶ τιμωρηθήσεται αὐστηρῶς. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, βαθέως λυπουμένη ἐπὶ τῇ παρανόμῳ καὶ ἀγροίκῳ διαγωγῇ τοῦ χωροφύλακος Καλπούζου καὶ βαρέως καταδικάζουσα αὐτήν, προυκάλεσε τὴν ἔκδοσιν τῆς διαταγῆς ταύτης, ἵνα πάντες οἱ χωροφύλακες παραδειγματισθῶσιν, ὅτι δέον νὰ προσφέρωνται ἁβροφρόνως καὶ ἀνεκτικῶς πρὸς τοὺς φιλησύχως καὶ φιλονόμως διάγοντας».

Ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ λογισθῇ τὸ κείμενον τῆς διαταγῆς ταύτης ὡς κείμενον φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Χαριλάου Τρικούπη, καὶ ὅμως ὑπῆρξεν ἔργον τοῦ Τρι-

(5) Τὸ ἐντὸς παρενθέσεως κείμενον δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν πρώτην διαταγήν, γενικῶς δὲ τὸ κείμενον τῆς παρούσης διαταγῆς εἶναι τελείως διάφορον τῆς πρώτης.

κούπη ἀλλὰ τοῦ συντετριμμένου, ἀγανακτισμένου καὶ ἐθνικῶς ἄκρως διεγεγερμένου, τοῦ ἰδιαιτέρως ἀγγλοφίλου, πλὴν ἐκτὸς οἱουδήποτε συμβιβασμοῦ ὑπερηφάνου Ἕλληνος Τρικούπη.

Πράγματι, τὴν 11ην ὥραν τῆς 7 Ἰανουαρίου οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεσβολώθησαν πρὸ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω θεατρικῆς παραστάσεως ἐν τῇ Πλατείᾳ Συντάγματος. Ἀλλ' ἂς συνεχίσωμεν τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεων.

Εἰς ἐρώτησιν τοῦ Βουλευτοῦ Ἀθανασιάδου, ἐὰν ἀνεκοινώθησαν εἰς τὸν ἐπιτετραμμένον τὰ πορίσματα τῶν ἀνακρίσεων, ὁ Τρικούπης ἀπήντησεν:

> «Οὐδεμία ἠδύνατο νὰ γίνῃ τοιαύτη ἀνακοίνωσις, διότι δὲν ἠδύνατο παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ τεθῶσιν ἐν ἀμφιβολίᾳ τὰ παρὰ τοῦ κ. ἐπιτετραμμένου λεγόμενα. Ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ δύναται νὰ θεωρῇ, καὶ ὀφείλει νὰ θεωρῇ, πάντας ἐξ ἴσου καὶ ν' ἀμφισβητῇ τὸ κῦρος τῶν λόγων οἱουδήποτε· εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὅμως Κυβέρνησιν ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην Κυβέρνησιν, δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀμφισβητῇ τὸ κῦρος τῶν λόγων ἀντιπροσώπου ξένης δυνάμεως».

Ἰδοὺ διά τινα λόγον δὲν ἀναγνωρίζεται ὁ Τρικούπης ἐν τῇ ἀναγνωσθείσῃ ἐν Πλατείᾳ Συντάγματος διαταγῇ καὶ διὰ τίνα λόγον ἐν τῇ πρώτῃ διαταγῇ οὐδεὶς ἐγένετο λόγος περὶ γνώσεως τῆς ἰδιότητος τοῦ Νίκολσον, περὶ δευτέρας φάσεως προσβολῆς, οὐδὲ περιελαμβάνετο ἡ λέξις «ἀναιτίως».

Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα κενὰ ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ὑποθέσεως ἐκ μέρους τοῦ Τρικούπη, ὅστις ἠρνήθη πεισμόνως νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνθεῖσαν τὴν πρωΐαν τῆς 5ης Ἰανουαρίου ἐπιστολὴν τοῦ Νίκολσον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, χαρακτηρίσας ἐσκεμμένως ταύτην ἰδιωτικήν. Ἡ ἀντιπολίτευσις ἐπέμεινεν ἀνενδότως ζητοῦσα τὴν ἐπιστολὴν ἀρνουμένη εἰς αὐτὴν ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐντεῦθεν προεκλήθησαν βίαιαι ἀντεγκλήσεις, χαρακτηρισμοὶ καὶ ἀπειλαί.

Ὁ βουλευτὴς Χοϊδᾶς ἐδήλου ἐν τῇ Βουλῇ, ὅτι θὰ καταμηνύσει τὸν Πρωθυπουργὸν ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ. Ὁ Δεληγιάννης διετύπωσε κατηγορίαν, ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς στάσεως τοῦ Νίκολσον ὠφείλετο εἰς σκαιὰν συμπεριφορὰν πρὸς τὸν Νίκολσον, ὁ ἐπερωτήσας βουλευτὴς Ζηνόπουλος, ἐξ ἀφορμῆς χαρακτηρισμοῦ ὑπὸ τοῦ Τρικούπη τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Νίκολσον ὡς «ὑπερβολικῆς» εἰς ἣν ὑπέκυψεν, «διότι θὰ ἠπειλοῦντο δεινότερα κατὰ τῆς Ἑλλάδος», προέβη εἰς διαπιστώσεις, καθ' ἃς ἡ πρώτη διαταγὴ διέψευδεν τὸν Νίκολσον, ἀποκαλοῦσα τοῦτον «ἄγνωστον» καὶ οὗτινος δὲν ἐδέχετο κακοποίησιν μετὰ τὴν ἐκ τοῦ δάσους ἀπομάκρυνσιν. Διαπιστώσεις ἀποτελοῦσαι αὐτὴν ταύτην τὴν πραγματικότητα, τὴν ὁποίαν, ἄκρως συντετριμμένος, ἠναγκάσθη, χάριν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, ν' ἀποσιωπήσῃ ὁ Τρικούπης.

Ἡ ἐφημερὶς «Αἰών», ἐκ πολιτικῆς δουλικότητος μᾶλλον, ἀπ' ἀρχῆς ἔλαβεν ἔνθερμον θέσιν ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ Νίκολσον, γράφουσα εἰς τὸ φύλλον τῆς 8.1.1885, πρὶν ἢ δημιουργηθῇ ἀκόμη ἡ συζήτησις: «Ὁ κ. Νίκολσον δὲν ὕψωσε τὴν χεῖραν οὐδαμῶς, οὔτε πρῶτος οὔτε ἀκολούθως, καὶ καλῶς ἔπραξε διότι, ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ μαινόμενον καὶ παράφρονα ὡπλισμένον διὰ ξίφους καὶ διὰ ρεβόλβερ, ἠδύνατο καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ νὰ διακινδυνεύσῃ», ἐκάλει δὲ τοὺς πάντας νὰ πιστεύσωσιν μόνον εἰς τὸν Νίκολσον καὶ εὕρισκεν δεδικαιολογημένον ὅ,τι συνέβη ἐν τῇ Πλατείᾳ

Συντάγματος. Ἀξιοθρήνητον κατάντημα Ἑλλήνων καμπτομένων πρὸ τῶν ξένων ἐπιρροῶν.

Ἀπὸ τῆς ἑπομένης ὅμως ἡ τόσον τυφλῶς ἀποδεχομένη τὰς ἀπόψεις Νίκολσον ἐφημερίς, ἐφιλοξένησε δριμύτατον κατὰ τοῦ Νίκολσον καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἄρθρον τοῦ Ἐπαμ. Μαυρομάτη, ἄρθρον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Μαυρομάτης, ἐπικαλούμενος τὸ διεθνὲς δίκαιον καὶ γνώμας παγκοσμίως κορυφαίων ἐπιστημόνων, κατέκρινε τὴν ἀξίωσιν τοῦ Νίκολσον, ἥτις κατέληξεν «εἰς τὸ θεατρικὸν καὶ ἐξευτελιστικὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐπεισόδιον», ἐπιλέγων ὅτι: «ἐκ τοῦ σπουδαίου εἰς τὸ γελοῖον ἡ ἀπόστασις δὲν εἶναι μεγάλη».

Τὴν 12ην Ἰανουαρίου, ἤτοι τὴν ἑπομένην τῆς πρώτης ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεως, ἡ ἰδία ἐφημερίς, συνιστῶσα εἰς τὸν Τρικούπην νὰ μὴ καταθέσῃ τὴν αἰτουμένην παρὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπιστολὴν Νίκολσον καὶ εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν νὰ μὴ ἐπιμένῃ εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην, ἐδικαιολόγει ὡς ἀκολούθως τὴν γνώμην ταύτην: «διότι δὲν δικαιοῦται, εἰμὴ ἐκθέτων τὴν τιμὴν τῆς Πατρίδος του αὐτῆς, ν' ἀνασηκώσῃ τὸν πέπλον, τὸν καλύπτοντα τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν». Ποία λοιπὸν ἦτο ἡ ἀλήθεια καὶ διὰ τὴν ἐφημερίδαν ταύτην ἀκόμη; (5α).

Ἡ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συζήτησις ἀπησχόλησε τὴν Βουλὴν μέχρι τῆς 18.1. 1885, ἀναγινώσκων δέ τις τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων ἐκείνων διακρίνει τὸν συναγωνισμὸν πολλῶν ἐκ τῶν Βουλευτῶν νὰ φανῶσιν εὐάρεστοι τοῖς ξένοις εἰς βάρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, χωρὶς νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ἐπεισοδίου.

Ἡ ἐφημερὶς «Παλιγγενεσία» εἰς τὸ φύλλον τῆς 7-1-1885, ἀμφισβητοῦσα ὅτι ὁ χωροφύλαξ ἐσυνέχισεν τὴν κακὴν συμπεριφορὰν μετὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ταυτότητος τοῦ ἐπιτετραμμένου, ἔγραφεν ἐν συνεχείᾳ: «σφόδρα θλιβόμεθα ἐπὶ τῇ ἀναξίᾳ διαγωγῇ ἀξέστου χωροφύλακος, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον λυπούμεθα ἐπὶ τῇ ἥκιστα ἀξιοπρεπῇ ἐν τῷ ἐπεισοδίῳ στάσει ἀντιπροσώπου μεγάλης δυνάμεως, ὅστις πιστεύομεν οὐχ' ἧττον, ὅτι ἐκτυπήθη, διότι ἐκτύπησε πρῶτος τὸν φύλακα χωροφύλακα».

Μεγάλη ἐδημιουργήθη συγκίνησις ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, τόσον παρ' Ἕλλησιν ὅσον καὶ παρὰ τοῖς ξένοις, ἐκτὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις συλλήβδην καὶ εὐθηνῶς συμπεριφερομένη ἐπέρριπτεν μορφὴν κατὰ τοῦ Τρικούπη, ὅτι ἐκ μεγίστου φιλοαγγλισμοῦ, ἀπεδέχθη τὸν διασυρμὸν τῆς Χώρας, ἐνῶ εἴδομεν ἐν τοῖς πρόσθεν, ὅτι ὁ Τρικούπης οὐδόλως ἀρχικῶς ἐφάνη εὐχαριστημένος καὶ υἱοθετῶν τὰς ἀπόψεις Νίκολσον καὶ προσπάθησεν ὅσον ἠδύνατο ν' ἀντιδράσῃ.

Εἰς τὸ φύλλον τῆς 17-1-1885 τῆς ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις» ἐδημοσιεύθη ποίημα τοῦ Παναγ. Συνοδινοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Νίκολσον καὶ Καλποῦζος», τοῦ ὁποίου οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι τῆς 8ης στροφῆς λέγουσι:

—Ἐρράπισεν ὁ ραπισθείς! Ἰδοὺ τὸ ἔγκλημά του!
—Ὅταν ραπίζῃ ὁ πτωχός, εἶν' ἔγκλημα θανάτου!

Στροφὰς τινὰς τοῦ ποιήματος τούτου παραθέτομεν εἰς παράρτημα II .

(5α) Βλέπε καὶ παρεμφερῆ ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι μελέτην Ἀρ. Οἰκονόμου.

Ὁ Ἰρλανδὸς Βουλευτής, ρήτωρ καὶ συγγραφεύς, Ἰουστῖνος Μακάρθυ, ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν Ἑλλάδα πρὸ τριετίας, ἀπηύθυνε ἐπιστολήν, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν ἐφημερίδαν «Ἡμερήσια Νέα τοῦ Λονδίνου», δι' ἧς ἐκάκιζε ποικιλλοτρόπως τὴν ἐνέργειαν τοῦ Νίκολσον καὶ ἐξέφραζε τὴν χαράν του, διότι ἐξ οὐδενὸς σημείου τῆς Πλατείας Συντάγματος δὲν εἶναι ὁρατὴ ἡ Σαλαμίς, ὥστε ἡ βεβήλωσις νὰ ἦτο μεγαλειτέρα. Ὁμιλῶν δὲ περὶ τῶν χωροφυλάκων ἔγραφε: «Ἐκ πείρας ἰδίας γινώσκω, ὅτι τοιοῦτοι ὑπάλληλοι ἐν ταῖς Ἀθήναις εἰσὶ συνήθως πρόσωπα λίαν ἀβρότροπα».

Τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐντιμότητα τοῦ Ταγματάρχου Στεφάνου γνωρίζομεν ἤδη ἐκ τοῦ προηγουμένου κεφαλαίου καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀμφισβητηθῇ τὸ κῦρος τῶν παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθεισῶν ἀνακρίσεων.

Ὁ Βουρνᾶς δέχεται τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἐπεισοδίου κατόπιν τραχυτάτης ἐξυβρίσεως τοῦ χωροφύλακος ὑπὸ τοῦ Νίκολσον καὶ ἀποδίδει τὴν ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνήσεως Τρικούπη εἰς τὴν ἐθνικὴν ταπείνωσιν ἣν ἀπεδέχθη.

Ὁ Ἀσπρέας ἐμφανίζει τὸν Καλποῦζον ὑπαξιωματικὸν τῆς χωροφυλακῆς, ὁμιλεῖ περὶ ταπεινώσεως τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς κ.λ.π. χωρὶς νὰ προβαίνῃ εἰς ἐπιμερισμὸν τινά.

Ὁ Εὐαγγελίδης ὑπερβάλλων καὶ τὸν Νίκολσον παρουσιάζει τὴν κακοποίησιν τούτου ὡς γενομένην διὰ ράβδου, κατειρωνευόμενος τοῦ χωροφύλακος.

Ταῦτα προκύπτουσιν ἐκ τῶν ἐρευνηθεισῶν πηγῶν καὶ ἔρχεται ἤδη ἡ σειρὰ τῆς λογικῆς.

Ἵνα δεχθῶμεν τὴν ἀναίτιον προσβολὴν τοῦ Νίκολσον, πρέπει νὰ δεχθῶμεν τὸν Καλποῦζον ὡς τύπον χρήζοντα εἰδικῆς ἐγκληματολογικῆς μελέτης, ὡς διεστραμμένον διανοητικῶς καὶ ἡμιάγριον, ἄλλως πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἷς κοινὸς ἄνθρωπος θὰ ἐπετέθη εἰς τοιαύτην ἔκτασιν ἀναιτίως κατ' ἄλλου ἀνθρώπου.

Ἐὰν ὁ Καλποῦζος εἶχεν ἐνεργήσει τόσον ἀδίκως, τόσον ἀναιτίως καὶ τόσον βαναύσως δὲν θὰ ἦτο λογικὴ ὑπόθεσις μετὰ τὸ ἐπεισόδιον νὰ σπεύσῃ πρὸς ἀναζήτησιν ποιᾶς τινὸς προστασίας παρά τινι πολιτικῷ ἢ εἰς τὴν τόσον συνήθη προσφιλῆ τότε τακτικὴν τῆς λιποταξίας, ὥστε νὰ μὴ τὸν ἀνεύρῃ εἰς Λυκαβηττὸν ὁ Στεφάνου;

Καθ' ἡμᾶς ὁ Χωροφύλαξ ὡμίλησεν ἐντόνως πρὸς τὸν ἐπιτετραμμένον ν' ἀπέλθῃ, ὁ Νίκολσον ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου ἠδιαφόρησε, πρὸς δέ, τοῦ χωροφύλακος ἐπιμείναντος, τὸν ἐξύβρισεν καὶ τὸν ἀπώθησεν τοὐλάχιστον, ὅτε ὁ χωροφύλαξ ἀνταπέδωσεν εἰς ἠχηρότερον ἀσφαλῶς τόνον.

Ἀναμφιβόλως ὑπῆρξε τραχεῖα ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Καλπούζου καὶ ἐν συνεχείᾳ κατέστη λίαν ἐπίμεμπτος ἡ διαγωγή του, διότι καὶ τὰ ὅρια τῆς δημιουργηθείσης ἀμύνης ὑπερέβη, ἀλλὰ καὶ προεκάλεσεν ἐπεισόδιον ἐπὶ θέματος εἰς τὸ ὁποῖον ἠδύνατο καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ ἀκινδύνως διὰ τὴν ὑπηρεσίαν, ἐπιτρέπων τὸν περίπατον, ἀναφερόμενος ἐν συνεχείᾳ, ἐφ' ὅσον ὁπωσδήποτε ἀντελήφθη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ξένου, πολὺ δὲ περισσότερον ἐὰν ἐβεβαιώθη ὅτι ὁ ξένος ἦτο καὶ ἀντιπρόσωπος ξένης δυνάμεως, δι' ὃ καὶ εὐλόγως ἐχαρακτηρίσθη βάναυσος.

Ἀλλ' ὁ Καλποῦζος μὴ τυχὼν οἱασδήποτε ἄλλης ἐκπαιδεύσεως εἰ μὴ τῆς ἐν τῷ στρατῷ τοιαύτης, ἔνθα αἱ περὶ σκοποῦ διαταγαὶ καὶ θεωρίαι εἰσὶν τελείως διάφοροι καὶ ἄσχετοι σχεδὸν μὲ τὴν ἔννοιαν καὶ ἀποστολὴν σκοποῦ χωροφύλακος, μὴ ἐπιτρέπουσαι οὐδεμίαν πρωτοβουλίαν καὶ κρίσιν, ἔνθα πᾶσα ὑποχώρησις ἢ μὴ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις δοθεισῶν εἰς σκοπὸν γενικῶν καὶ εἰδικῶν διαταγῶν, ἀποτελεῖ τοὐλάχιστον

παράβασιν στρατιωτικῆς ἐντολῆς, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπίσῃ μετ' εὐκαμψίας, διακριτικότητος καὶ διορατικότητος τὸ θέμα;

Ἰδοὺ ἡ ὑπαιτιότης τῆς Πολιτείας ἔναντι ὅλων, ἀλλὰ καὶ ἔναντι τοῦ Καλπούζου, ἔναντι τοῦ ἑαυτοῦ της, ἀλλὰ καὶ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς διὰ τὴν ὀργάνωσιν, διοίκησιν, σύνθεσιν καὶ στρατολογίαν τοῦ· ὁποίου ἐτήρει τὴν προεκτεθεῖσαν τακτικήν, καὶ τὸ ὁποῖον Σῶμα ἐκλήθη ὡς ἐξιλαστήριον θῦμα τῆς ἀμελείας της.

Ἀπητήθησαν, δυστυχῶς, καὶ ἄλλαι ἐθνικαὶ περιπέτειαι ἵνα γίνῃ ἀντιληπτὸν ὅτι ἀποτελεῖ πολὺ διάφορον πρᾶγμα ὁ στρατὸς ἀπὸ τὴν στρατιωτικῶς ὀργανωμένην Χωροφυλακήν.

Ἀναγιγνώσκομεν εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σωρείαν ἐκτρόπων ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ εἰς βάρος πολιτῶν, ἰδίᾳ ἐν Θεσσαλίᾳ (6), ἀλλὰ ταῦτα τὴν ἐπομένην ἐλησμονοῦντο, ἐνῶ εἷς χωροφύλαξ ἀκατάλληλος ἐγένετο ὑπαίτιος νὰ συνταραχθῇ ἡ ἑλληνικὴ ψυχή.

Ὀφείλομεν μίαν διασάφισιν πρὸς τιμὴν τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἅπασαι, ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς κ.λ.π. θέσεως, δὲν ἐμέμφθησαν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλ' ἐπετέθησαν, κατὰ τὴν κρίσιν των, κατὰ τοῦ χωροφύλακος Καλπούζου, διότι ἅπασαι ἐγνώριζον ὅτι τὸ Σῶμα δὲν ἔπταιεν, ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἀγορευσάντων βουλευτῶν μόνον εἷς, ὁ Φιλάρετος, συνεσχέτισε τὴν ἐνέργειαν τοῦ Καλπούζου μὲ τὴν Χωροφυλακήν· οἱ ὑπόλοιποι κατέκρινον τὴν Κυβέρνησιν.

Δυστυχῶς ἡ προχειρολογία ἔναντι τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ὑπῆρξεν φαινόμενον μόνον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ μεταγενεστέρως, ἐσυνεχίσθη ἡ καταμέτρησις τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ὁ παραλληλισμός των ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν στρατιωτῶν, ταγμάτων κ.λ.π., ἴσως δικαίως ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς.

Ὁ Πάτροκλος Κοντογιάννης ἀναφερόμενος (7) εἰς τὴν περίοδον 1877—1891 γράφει: «Ἡ κανονικὴ πράγματι δύναμις τοῦ στρατοῦ μας... δὲν ὑπερέβαινε τὰς 30 χιλιάδας ἀνδρῶν κατὰ μέσον ὅρον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν βοηθητικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἥτις ἀπερρόφα οὐ σμικρὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ὁ δὲ στρατιωτικὸς προϋπολογισμὸς ἦτο πολὺ κατώτερος τῶν 20 ἑκατομ. δραχμῶν ἐπὶ ὁλικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους 80 ἑκατομ. δραχμῶν. Ἡ ἀναλογία οὕτω τοῦ στρατιωτικοῦ προϋπολογισμοῦ ὡς πρὸς τὸ ὑλικόν, ἦτο μικρὰ καὶ κατωτέρα πολὺ αὐτοῦ, διότι μέγα μέρος αὐτοῦ διετίθετο διὰ τὴν Χωροφυλακήν, ἧς ἡ οὐ σμικρὰ δαπάνη περιελαμβάνετο εἰς τὸν προμνησθέντα προϋπολογισμὸν τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν».

Ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὴν ἐπιβάρυνσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τῆς Χωροφυλακῆς, ἔδει ὁ συγγραφεὺς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἕνεκα τούτου ἐπριμοδοτεῖτο τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν καὶ ὅτι αἱ ἐκ Μ. Βρεταννίας συνταγαὶ ὑπεδείκνυον Χωροφυλακὴν καὶ οὐχὶ στρατόν, ὅσον ἀφορᾷ δὲ τοὺς στρατιώτας δικαία καὶ ὀρθοτάτη ἡ παρατήρησις, ἀλλὰ τίς ἔπταιεν διὰ τοῦτο; Ἔπταιον οἱ ἴδιοι οἱ στρατιωτικοί, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1865 οὐδὲν παρέλειψαν ἀπὸ τοῦ νὰ θέσωσιν ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν των τῆς Χωροφυλακὴν καὶ διεκήρυττον ὡς ἄχρηστον τὸ Σῶμα αὐτῆς, διαβεβαιοῦντες ὅτι διὰ τῶν ταγμάτων ἠδύναντο νὰ ἀντικαταστήσωσι τοῦτο.

---

(6) «Ἀκρόπολις» φύλλον 978)16-1-1885 κ.λ.π.

(7) «Ὁ Στρατός μας καὶ οἱ τελευταῖοι πόλεμοι» Κεφ. Α', σελ. 9.

Ἐν οἰκείᾳ θέσει παρεθέσαμεν τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα εἰς ἀπάντησιν τῶν προχειρολογιῶν τούτων, ἀλλὰ μήπως ἤδη μετὰ τὸ ἐπεισόδιον Καλπούζου καὶ κατὰ τὴν κυοφόρησιν τοῦ συστήματος τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας ἡ Χωροφυλακὴ εἶχεν ἀπωλέσει ἔδαφος παρὰ τοῖς ἁρμοδίοις;

Ὁ Ἀντισαγγελεὺς Ἐφετῶν Ἀθηνῶν Πέτρος Δουκάκος εἰς παρ' αὐτοῦ ἐκδοθὲν βιβλίον (8) ἔγραφεν:

> «Ἡ σύστασις τῆς χωροφυλακῆς ὑπό τινων δημοσιογράφων ἐθεωρήθη βλαβερὰ ὡς τοῦ δεσποτισμοῦ δημιούργημα, ὡς εὔκαμπτον τι τῆς ἐξουσίας ὄργανον, ὡς τῆς πολιτείας βάρος δυσβάστακτον, καὶ ἀνηλεὴς τῶν πολιτῶν μάστιξ.
>
> Ἀλλ' ὅσοι τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν τῆς ἰδιοκτησίας συντήρησιν ἐκτιμῶσι προσηκόντως· Ὅσοι νομίζουσιν, ὅτι ἡ πολιτεία ἔχει ἀνάγκην ἐπιτηρήσεως ἀμέσου καὶ δραστηρίας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀπωτάτῃ γωνίᾳ τῆς ἐπικρατείας· ὅσοι φρονοῦσιν, ὅτι ἡ ταχεῖα ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τοῦ Δικαστηρίου συμφέρει τὰ μέγιστα τῇ πολιτείᾳ· ὅσοι πιστεύουσιν, ὅτι τὸ κοινὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ νὰ προλαμβάνωνται τὰ ἀδικήματα καὶ οἱ νόμοι νὰ ὦσιν σεβαστοὶ καὶ νὰ μὴ παραβιάζωνται. Οὗτοι βεβαίως θεωροῦσι τὴν σύστασιν τῆς χωροφυλακῆς, ἐπιτηρούσης τὴν ἀσφάλειαν τῶν πολιτῶν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας (ἄρθ. 1 Κ.Χ.), λυσιτελῆ, ἀναγκαιοτάτην, ὠφελιμοτάτην καὶ οὐσιωδῶς σωτήριον. Παρ' ἡμῖν μάλιστα τὸ Σῶμα τοῦτο καὶ πλειοτέρων ἀγαθῶν ἠδύνατο νὰ γίνῃ παραγωγόν, ἂν πλειοτέρα περὶ τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ κατεβάλετο μέριμνα, ὥ σ τ ε τ ῷ ὀ φ ε ί λ ε τ α ι μ έ γ α ς ἔ π α ι ν ο ς κ α ὶ ε ὐ γ ν ω μ ο σ ύ ν η».

Ἀκεραία, λοιπόν, παρέμεινεν εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τὴν σκέψιν τῶν εἰδημόνων ἡ αἴγλη καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἀδιστάκτως ἐπιρρίπτοντο εὐθῦναι διὰ τὴν παραμέλησιν τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς. Οἱ εἰσαγγελεῖς δὲν ἀποτελοῦν τὸν οἱονδήποτε ἐπιστήμονα διὰ τὴν Χωροφυλακήν, ἀλλὰ τὸν περισσότερον πλησίον ταύτης εὑρισκόμενον καὶ τὸν δυνάμενον, ἐὰν ἐπιθυμῇ, νὰ ἔχῃ τὰς σαφεστέρας ἀντιλήψεις περὶ τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Σώματοςς.

Ἀναφέρομεν ὅτι μία μόνον Μοιραρχία κατὰ τὸ διάστημα ἑνὸς καὶ μόνον ἔτους, ἡ Μοιραρχία Φθιωτιδοφωκίδος, κατὰ τὸ 1884, συνέλαβε 271 φυγοδίκους καὶ φυγοπόνους, οἵτινες ὡδηγήθησαν εἰς τὸν ἁρμόδιον Εἰσαγγελέα. Πῶς λοιπὸν ὁ Εἰσαγγελεὺς ἐκεῖνος νὰ μὴ ἐκτιμήσῃ καὶ νὰ μὴ θαυμάσῃ τὸ ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς; Βραδύτερον μάλιστα ἡ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συγκομιδὴ τῆς Χωροφυλακῆς ἔφθανεν εἰς λίαν σοβαροὺς ἀριθμοὺς κατὰ μῆνα. Διαρκοῦντος τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1889 ὑπὸ τὸν ἀνδρῶν τῆς ὑπομοιραρχίας Ἠλείας συνελήφθησαν καὶ προσήχθησαν 41 φυγόδικοι καὶ 23 φυγόπονοι ἐξ ὧν οἱ φυγόδικοι ὅσον ἀφορᾷ τὰ αἴτια ἦσαν: 22 δι' ἀπόπειραν ἀναιρέσεως, 4 δι' ἀπόπειραν φόνου, 1 διὰ φόνον, 1 διὰ παιδοκτονίαν, 1 διὰ βιασμόν, 6 διὰ παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν καὶ 6 διὰ κλοπὴν (9).

Καίτοι δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ κατὰ τὴν προκειμένην

(8) Π. Δουκάκου «Ὁδηγὸς τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων» Ἀθῆναι 1885, σελ. 158—159.

(9) Ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις» φύλλον 2.718 τῆς 4-12-1889.

περίοδον ἔβαινεν καλῶς, λόγῳ τῶν ἐν Κεφ. ΙΗ΄ διαλαμβανομένων, ἐν τούτοις ἔβαινεν καλλίτερον παντὸς ἄλλου κρατικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὸν φανατισμὸν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Σώματος καὶ τῶν νέων ἐγγραμμάτων ὑπαξιωματικῶν.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ — ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῶν Εὐζωνικῶν Ταγμάτων (1867), κυρίως ὅμως κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον, τὰ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ Θεσσαλίαν μεταβατικὰ ἀποσπάσματα ἀπετελοῦντο ἐξ ὁλοκλήρου ἐξ Εὐζώνων καὶ ἐτέλουν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν περιφήμων διὰ τῆς σάτυρας καταστάντων λοχιῶν. Παρὰ ταῦτα ἡ σάτυρα συνέδεε τὴν δρᾶσιν τῶν ἀποσπασμάτων τούτων μετὰ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς διὰ δύο κυρίως λόγους, ἤτοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἵνα μὴ προκαλέσῃ τὴν μῆνιν τῆς ἰσχυρᾶς δυνάμεως τοῦ Στρατοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα προσεκολλῶντο διοικητικῶς εἰς τὰς ἐδαφικῶς οἰκείας ὑπομοιραρχίας καὶ Μοιραρχίας· ἄλλωστε ἡ Πολιτεία ἐπεχείρησε νὰ τσολιαδοποιήσῃ καὶ τῆς Χωροφυλακῆς τὴν ἐμφάνισιν, διὰ τοῦ καθιερωθέντος φαρίου διά τινας τῶν ἐνωμοτιῶν.

Κατ' ἐπανάληψιν ἐν τοῖς πρόσθεν ἠσχολήθημεν μὲ τὰς ἐπιπτώσεις ἐκ τῶν περὶ καταλυμάτων διατάξεων καὶ θὰ ὑπελόγιζεν κανεὶς ὅτι μετὰ παρέλευσιν 50ετίας ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τὰ δεινὰ ἐκ τοῦ θεσμοῦ τούτου θὰ περιεστέλλοντο τοὐλάχιστον, ἰδίᾳ κατόπιν τῶν ὅσων κατὰ τὸ 1870 εἶχεν δηλώσει ὁ Κουμουνδοῦρος. Παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὅμως ὁ θεσμὸς οὗτος ἔτυχεν ἀνανεώσεως διὰ τοῦ Νόμου ΩΚΗ΄ τῆς 18-4-1880 «περὶ στρατιωτικῶν καταλυμάτων», διότι τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, αἱ συγκοινωνιακαὶ συνθῆκαι, ἡ παντελὴς ἔλλειψις ξενοδοχείων ἢ ξενώνων καὶ αἱ κρατοῦσαι περὶ πολίτου ἀντιλήψεις, δὲν ἐπέτρεπον ἄλλας λύσεις. Ὁ Νόμος ὑπήγαγεν εἰς τοὺς δικαιουμένους καταλυμάτων καὶ τοὺς εἰσπράκτορας· καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐπετεύχθη μία νίκη ὑπὲρ τῶν πολιτῶν διὰ τῆς ὑπαγωγῆς, τῶν διὰ τὸ θέμα τοῦτο ἀδικοπραγούντων στρατιωτικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν κοινῶν ποινικῶν δικαστηρίων, διετηρήθη ὅμως τὸ ἀνεύθυνον τοῦ Δημοσίου ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἀποσπασμάτων, ὡς διετηρήθη ἐν ἰσχύϊ καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 15)27 Ἰουλίου 1834 «περὶ τῆς καταλύσεως καὶ τῆς τροφῆς τῶν ἐντὸς τοῦ Κράτους ὁδοιπορούντων στρατευμάτων καὶ τῆς χορηγίας τῶν εἰς αὐτὰ ἀναγκαίων μετακομίσεως».

Στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα, εἰσπράκτορες, Συνταγματικὴ ἄδεια διὰ τὰς ἐκλογάς, καταλύματα, καὶ ὅλα ταῦτα ἀπετέλουν τοὺς κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς, τῆς μόνης ἀνευθύνου, λίθους ἀναθέματος, διότι, ὡς εἴπομεν, τὰ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα διετίθεντο ὑπὸ τύπον ἐνισχύσεων πρὸς τὴν Χωροφυλακήν, παρὰ τοῦ στρατοῦ καὶ 8 ἡμέρας πρὸ τῶν ἐκλογῶν ἐνετέλλοντο νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς τὰς ἕδρας τῶν ὑπομοιραρχιῶν, ἐκτὸς «ἐὰν θεωρηθῇ παρὰ τῆς διοικητικῆς, δικαστικῆς καὶ τῆς στρατιωτικῆς Ἀρχῆς ἀναπόφευκτος, λόγῳ τῆς διατηρήσεως τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας, ἡ μὴ διακοπὴ τῆς μεταβατικῆς ὑπηρεσίας εἰς ὡρισμένας περιφερείας, διατάσσομεν νὰ ἐξακολουθήσωσι...» (10). Ἐδίδετο τουτέστιν ἡ εὐχέρεια τῆς ἐν δραστηριότητι διατηρήσεως τῶν ἀποσπασμάτων καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀκόμη τῶν ἐκλογῶν ἐν ὀνόματι τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν!

Ἀλλά, προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἀναπτυσσομένου ἔτι περισσότερον τοῦ παραγ-

---

(10) Ἐγκ. Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 127 τῆς 15-6-1883.

κωνισμοῦ, ἂς μὴ νομισθῇ ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ διατιθέμενα στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα διετήρουν ἔστω καὶ στοιχειώδη τινὰ ἐπαφὴν μετὰ τῆς κατὰ τόπους Χωροφυλακῆς. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἡ ἐγκατεσπαρμένη ὑπὸ μικροὺς βαθμοφόρους Χωροφυλακὴ δὲν ἤσκει τὴν δέουσαν ἐπὶ τῆς πειθαρχικότητος καὶ παραστάσεως τῶν στρατιωτῶν ἐπίβλεψιν, ὁ Στρατός, στηριζόμενος ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν διατάξεων τοῦ περὶ εἰσπράξεως τῶν δημοσίων ἐσόδων Νόμου ΓΛΣΤ΄, ἀνεξαρτοποίησεν τῆς Χωροφυλακῆς τὰ διάφορα ἀποσπάσματα καὶ συνέβη τὸ παράδοξον, καθ' ὅ, ἀντὶ ὁ στρατὸς νὰ ἐνισχύῃ τὴν Χωροφυλακήν, ἐκαλεῖτο εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀστυνομεύοντος πλέον Στρατοῦ ἡ Χωροφυλακή. Οὕτω ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 23193 ἐγκύκλιος 115, τῆς 15-10-1872 διαταγὴ Ὑπουργ. Στρατ. (11), καθ' ἣν μόνον διὰ τὰς περιφερείας ἔνθα δὲν ἤδρευον στρατιωτικὰ τμήματα, τὰ ἀποσπάσματα ὑπήγοντο εἰς τὰς ὑπομοιραρχίας, ἐνῷ κατὰ τὰ λοιπὰ συνέβαινεν ὥστε ἡ Χωροφυλακὴ νὰ μὴ γνωρίζῃ κἂν περὶ τῶν κυκλοφορούντων ἀποσπασμάτων ἐν τῇ περιφερείᾳ της. Ἐν εἰσαγωγῇ, ἡ ὑπ' ἀριθμ. 20469 ἐγκύκλιος 72 διαταγὴ τῆς 19-9-1873 (12) διελάμβανεν: «πλὴν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς εἰδικῶς ἐπιφορτισμένης τὰς εἰσπράξεις δημοσίας δυνάμεως, ἀναθέτομεν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ Δημοσίου ἐνταλμάτων καὶ εἰς τὰ μεταβατικὰ σώματα». Ἐκ τῆς διαταγῆς ταύτης καὶ ἄλλων ἐν συνεχείᾳ ἐκδοθεισῶν, ἰδίᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. 24707, ἐγκ. 82, τῆς 10-11-1873, διαπιστοῦται ὅτι καὶ διὰ τὸ θέμα τῆς εἰσπράξεως τῶν δημοσίων ἐσόδων τὴν πρωτοβουλίαν εἶχεν ἀναλάβει ὁ Στρατός, μὴ τηρῶν οὐδὲ προσχηματικῶς τὰς περὶ συνεργασίας μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς διατάξεις, ἀλλὰ δρῶν δι' ἀνεξαρτήτων καὶ ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς στρατιωτικὰς μονάδας ὑπαγομένων ἀποσπασμάτων.

Τὸ καθεστὼς τοῦτο ἐπεξετάθη ἐφ' ὅλων τῶν τομέων τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Τάξεως καὶ τὰ ἀποκαλούμενα μεταβατικὰ σώματα εἶχον ὑποκαταστήσει τὴν συνεπείᾳ τῶν κυβερνητικῶν μέτρων φθίνουσαν Χωροφυλακὴν (13). Εἴδομεν ἐν τοῖς οἰκείοις κεφαλαίοις τὰ περὶ τῶν Ἀρχηγείων Στρατοῦ καὶ τῆς δικαιοδοσίας τούτων ἐπὶ τῶν θεμάτων Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς (14), ὡς καὶ τοὺς ἀναγκάσαντας τὴν Πολιτείαν λόγους νὰ καταλήξῃ εἰς τὸν Νόμον ΩΚΗ΄ περὶ στρατιωτικῶν καταλυμάτων μετὰ τῶν ἐκ τούτου ἐκτραχηλισμῶν τῶν στρατιωτικῶν μεταβατικῶν σωμάτων. Ἐνταῦθα ὅμως σημειοῦμεν ἤδη καὶ τὴν ἔτι σοβαρὰν ἐπίπτωσιν ἐκ τοῦ φεουδαλικοῦ τούτου συστήματος ἀστυνομεύσεως, ὅτι οὐδεὶς ἐν τῷ Κράτει ἦτο εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ ποῖοι καταδιώκονται, διότι ἡ πολυαρχία καὶ ἡ προχειρότης εἶχον καταστρέψει πᾶν ἴχνος συστηματικῆς τινὸς ἐργασίας καὶ αἰσθήματος εὐθύνης, αἱ δὲ διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς καὶ τοῦ Δημο-

---

(11) Θεσμολ. Ἀγαθ. Βουγιούκα Τόμ. Ε΄, σελ. 253 (1882).

(12) Θεσμ. Ἀγαθ. Βουγιούκα, Τόμ. Ε΄ σελ. 254 (1882).

(13) Τὰ μεταβατικὰ δὲν ὑπῆρξαν νέος θεσμός. Τὰ εἴδομεν λίαν ἐνωρὶς μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου συγκείμενα ἐξ ἐθνοφυλάκων, ὁδηγῶν, ὑφοδηγῶν, ὀροφυλάκων κλπ. Κατὰ τὸ 1855 ἡ διοίκησις τῶν μεταβατικῶν εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὰς Μοιραρχίας ἐκδοθείσης τῆς ὑπ' ἀριθ. 30382)15-12-1855 Κανονιστικῆς, ἀλλὰ μετὰ τὸ 1862 τὴν καταδίωξιν τῆς λῃστείας ἀνέλαβον τὰ διάφορα τάγματα Πεζικοῦ εἰς ἃ ὑπήγοντο τὰ μεταβατικὰ καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὰ εκάστοτε Ἀρχηγεῖα, ἀποξενωθείσης σχεδὸν τῆς Χωροφυλακῆς (Μοσχοβάκη σελ. 332—338).

(14) Ἡ κατ' ἐπανάληψιν ἀναμορφωθεῖσα τοιαύτη δικαιοδοσία κατέληξεν εἰς τὸ Β.Δ. τῆς 21-8-1881 (Ἀγαθ. Βουγιούκα σελ. 279).

τικοῦ Νόμου, καθ' ἃς ὑπεχρεοῦντο αἱ δημοτικαὶ καὶ λοιπαὶ ἀρχαὶ νὰ γνωστοποιῶσιν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τοὺς ὑπόπτους καὶ καταδιωκομένους, εἶχον παντελῶς λησμονηθῆ, ἐν ἑνὶ δὲ λόγῳ δὲν ὑπῆρχε πλέον ὑπεύθυνος Ἀστυνομία καὶ δύναμις διὰ τὴν Δημοσίαν Ἀσφάλειαν.

Αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαί, ὅπως στρατολογικὰ γραφεῖα κ.λ.π., πρὸ τοῦ δημιουργηθέντος κυκεῶνος ἁρμοδιοτήτων καὶ τῆς ἐπακολουθούσης ἀνευθυνότητος ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, ἀλλὰ καὶ ἐν ὄψει τῆς συνεχοῦς κατιούσης τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ἔναντι τῆς κορυφουμένης πολυπραγμωσύνης τοῦ Στρατοῦ, εἶχον παύσει νὰ ἐνημερώνωσι τὰς ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς περὶ τῶν καταδιωκομένων, πρᾶγμα ὅπερ συνετέλει τὰ μέγιστα ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἄγνοιαν περὶ τῶν καταδιωκομένων. οἵτινες περιεφέροντο πλέον ἐλευθέρως, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν σοβαρὰν αὔξησιν τῶν πάσης φύσεως καταδιωκομένων.

Πρὸς θεραπείαν τῆς καταστάσεως ταύτης τὰ ἁρμόδια Ὑπουργεῖα ἐξέδωκαν κατὰ λόγον ἁρμοδιότητος ἐγκυκλίους διαταγὰς πρὸς τὰς ὑφισταμένας των ὑπηρεσίας ὅπως ἐνημερῶσιν ἀνελλιπῶς τὰς ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν καταδιωκομένων, ἑρμηνευτικωτάτη δὲ τῆς κρατούσης καταστάσεως εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ὑπ' ἀριθ. 23102 ἐγκ. 125, ἀπὸ 13-4-1882 διαταγὴ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, προλέγουσα: «ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ 3ου Ἀρχηγείου Στρατοῦ πληροφορούμεθα ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ στερεῖται ἀκριβῶν καταλόγων τῶν ἐν γένει καταδιωκομένων στρατευσίμων, λειποτακτῶν, φυγοδίκων καὶ καταδίκων καὶ τούτου ἕνεκα οὐδεμίαν ἀκριβῆ στατιστικὴν πληροφορίαν δύναται νὰ δώσῃ, ἔτι δὲ ἀγνοεῖ καὶ τίνας νὰ καταδιώξῃ...» (15). Ἐν συνεχείᾳ διὰ τῆς διαταγῆς ταύτης διετάσσοντο τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα ὅπως ἐνημερώνωσιν ἀνελιπῶς καὶ ἀμέσως τὴν οἰκείαν ὑπηρεσίαν Χωροφυλακῆς περὶ τῶν καθισταμένων καταδιωκομένων. Οἱαιδήποτε καὶ ὁσαιδήποτε ἐγκύκλιοι δὲν ἠδύναντο νὰ θεραπεύσωσι τὴν ὀργανικὴν ἀσθένειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, διότι ἐξ ὅλων ἔλειπεν τὸ σύστημα, ὅπερ εἶναι ἀπαραίτητον καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν ἀκόμη.

Αἱ ἐγκύκλιοι ἀπευθύνοντο εἰς τὸ κενὸν καὶ εἰς τὸ χάος. Οἱ ἐπ' αὐτῶν ἀναγραφόμενοι ἀποδέκται ἀσυντόνιστοι, ἄνευ ἀρχείων καὶ εὑρετηρίων, ἅτινα ἀποτελοῦν τὴν βάσιν οἱουδήποτε ἀστυνομικοῦ συστήματος, ἀδαεῖς καὶ ἐν τῇ ἀγνοίᾳ των ὑπερφίαλοι καὶ αὐθαίρετοι, ἀπαίδευτοι καὶ συνεπῶς ἄκοσμοι καὶ κυρίως ἀπὸ θέσεως ἰσχύος, ὡς ἔνοπλοι, αὐθαδιάζοντες, ἀπετέλουν ἓν σύνολον αταξίας καὶ παρανομίας.

Οἱ Νομάρχαι παρηγκωνίζοντο, αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ ἠγνοοῦντο, ἡ ἔννοια τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἀντεμετωπίζετο μᾶλλον κατὰ τὸ δοκοῦν τῆς κρατούσης πολιτικῆς μερίδος (16).

Ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τῆς αὐγῆς τοῦ 20οῦ αἰῶνος ἡ Ἑλλὰς παρέπαιεν ἐν τῇ ἐκ τῆς ἀμαθείας συγχίσει, ἐν τῇ ἐκ τῶν προλήψεων καὶ ματαιοδοξιῶν συσκοτίσει καὶ ἐντὸς τῆς δίνης τοῦ ἀδιστάκτου κομματαρχισμοῦ. Τὰ λεγόμενα κόμματα, εἴτε

(15) Θεσμολ. Ἀγαθ. Βουγιούκα 1883, Τόμ. 9, σελ. 79.

(16) Βλέπε 52994 διαταγὴν τῆς 31-8-1887 Υ.Σ. καὶ 18752 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν ὅσον ἀφορᾶ τὰς μετὰ Νομαρχῶν σχέσεις, ὡς καὶ 5072 τῆς 25-1-1882 (Ἀντωνιάδου σελ. 304—305, Τόμ. 11), ἐγκ. 89)24-8-1876 ἐπὶ παραστάσεων εἰσαγγελέως ἐφετῶν διὰ μὴ ἐκτέλεσιν δικαστικῶν ἀποφάσεων κατὰ στρατιωτικῶν (Βουγιούκα Τ.Ε'. σελ. 257 κ.ἑ.).

κυβερνῶντα εἴτε ἀντιπολιτευόμενα, ἐπυροδότουν τὰς θρυαλίδας τῆς ἀναρχίας καὶ τῆς ἀνασχέσεως πάσης προόδου καὶ ἐξελίξεως.

Οἱ ἀγῶνες τοῦ Κουμουνδούρου καὶ ἡ θανάσιμος πάλη τοῦ Τρικούπη διὰ τὴν δημιουργίαν εὐνομουμένου κράτους ἐθραύοντο πρὸ τῶν ἀχαλινώτων δημαγωγῶν.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ 1885 ὁ Βασιλεὺς διετύπωσε πρὸς τὸν ἀναμορφωτὴν πρωθυπουργὸν Χαρ. Τρικούπην, τὴν δυσαρέσκειάν του ἐκ τῆς παρουσίας κατωτέρων ἀξιωματικῶν εἰς τὴν Βουλήν, διότι τοῦτο ἔφθειρε σοβαρῶς τὸν Στρατόν. Ὁ Τρικούπης συνέστησεν ὑπομονὴν καὶ κατὰ τὴν δευτέραν του πρωθυπουργίαν 1887—1890, ἐπέτυχε τὴν ἐπιψήφισιν Νόμου ἀποκλείοντος τοὺς κατωτέρους ἀξιωματικοὺς τῆς Βουλῆς, ὃν προσκομίζων πρὸς ὑπογραφὴν εἰς τὸν Βασιλέα προσέθεσε: «Μεγαλειότατε, σᾶς παραδίδω αὐτὸν τὸν νόμον, φυλάξατέ τον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ· ἄλλοι θὰ ἐπιζητήσουν ἴσως νὰ τὸν καταργήσουν, ἀλλὰ μὴ ἐπιτρέψητε τοῦτο». Ὁ Βασιλεὺς ηὐχαρίστησε τὸν πρωθυπουργὸν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψη νὰ θιγῇ ὁ νόμος οὗτος, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ τηρήση τὴν ὑπόσχεσιν πρὸ τοῦ ἀνατροπέως Δεληγιάννη (17).

Εἴδομεν ὅτι ἐκ μικρῶν ἐλαυνόμενος ὁ Δεληγιάννης παρέσυρεν ἑαυτόν, τὸν Βασιλέα καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμένην στρατιωτικὴν κινητοποίησιν 1886, ἧς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξαν ἡ οἰκονομικὴ καταβαράθρωσις τῆς Χώρας καὶ ὁ ἐθνικὸς διασυρμὸς διὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ διὰ τοῦ διεθνοῦς Τύπου.

Ἡ πολιτικὴ ἀνωριμότης τοῦ λαοῦ, αἱ ἀνεύθυνοι ὀργανώσεις, ἡ ἀνεδαφικότης καὶ ἀμάθεια τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἡ φαυλότης τῶν ἀντιπάλων κομματαρχῶν κατέστρεφον συνεχῶς καὶ καιρίως τὸ πολύμορφον ἔργον τοῦ Χαρ. Τρικούπη, τὰ δὲ μεγαλοπρεπῆ σχέδια τούτου, πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ὁποίων ἐστράφη ἐν βίᾳ καὶ δμαδικῶς, ἡ ἄσκοπος στρατιωτικὴ κινητοποίησις κατὰ τὸ 1886, ἡ ἀγρία τῶν ξένων ἐκμετάλλευσις καὶ ὁ κατὰ τὰς κυβερνητικὰς μεταβολὰς κατακλυσμὸς τῶν δημοσίων θέσεων ὑπὸ τῶν στρατιῶν τοῦ προεκλογικοῦ κομματικοῦ ὀργασμοῦ, ἐπέφερον τὸ καίριον κατὰ τῆς πατρίδος πλῆγμα διὰ τῆς οἰκονομικῆς χρεωκοπίας τῆς Χώρας, ἀναφωνήσαντος τοῦ Τρικούπη ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1893 τὸ κύκνειον ᾆσμα τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς διὰ τοῦ! «...Κύριοι, δυστυχῶς ἐπτωχεύσαμεν...». Τοῦτο ἀπετέλεσεν, ὡς εἰκός, τὴν χαριστικὴν βολὴν κατὰ πάσης ἐνδεχομένης σκέψεως περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς Χωροφυλακῆς.

ΜΕΤΡΑ ΥΠΕΡ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

Παρὰ πάντα ταῦτα εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ναὶ μὲν ἡ Χωροφυλακὴ δὲν ἔτυχεν ἰδιαιτέρας ὀργανωτικῆς προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας, ἴσως διότι δὲν ἐπρόλαβεν νὰ εἰδικευθῆ ἡ μέριμνα, εἶδεν ὅμως εἰς τὰς τάξεις της ἐπιστήμονας ὑπαξιωματικούς, ἐξ ὧν θὰ προήρχοντο οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ μέλλοντος, οἱ ἀξιωματικοὶ οἵτινες θὰ τὴν ὡδήγουν μετ᾿ οὐ πολύ, εἰς τὴν γενικὴν ἀναγνώρισιν καὶ ἐπικράτησιν, ὡς τοῦ μόνου διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν τῆς Χώρας Σώματος. Δὲν ὑπῆρξε μικρὸν καὶ εὔκολον τὸ ἐπίτευγμα τοῦτο, ἐὰν ἀναλογισθῆ τις τὴν μέχρι τότε ἔμμονον πλάνην ὅτι τὰ πάντα ἔδει νὰ τὰ διακρίνῃ ἡ παλληκαρωσύνη καὶ ὁ καπετανίστικος ρωμαντισμὸς καὶ ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ ἐπίστευον εἰς τὴν σπάθην καὶ εἰς τὴν ἀτομικὴν γενναιότητα. Διὰ τοῦ μέτρου τούτου ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς ἐξειδικεύσεως τοῦ Σώματος

---

(17) Παπαρρηγοπούλου - Καρολίδου βιβλίον 17, Κεφ. Γ', Γ. Ἀσπρέα Τόμ. Β' σελ. 209.

τῆς Χωροφυλακῆς πέραν τῶν στρατιωτικῶν γνώσεων καὶ τῆς οὕτω ἀπαλλαγῆς ἐκ τοῦ θανασίμου ἐναγκαλιασμοῦ του ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, διότι οὕτω διεκηρύχθη καὶ ἀνεγνωρίσθη ἡ ἐξωστρατιωτικὴ μόρφωσις καὶ ἐκπαίδευσις τῶν στελεχῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἐνῷ μέχρι τότε περιωρίζετο καὶ ἠκολούθει εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν στρατόν.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς τὸν Τρικούπην τὴν πρόθεσιν καὶ τὴν ἀληθῆ διάγνωσιν ἐπὶ τῶν τῆς Χωροφυλακῆς. Ὁ Τρικούπης ἐξετίμα τὴν Χωροφυλακὴν καὶ ὡς ὑγιᾶ καὶ ὡς ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ὀργανισμὸν καὶ ὡς περικλείοντα τὰ πλέον εὐσυνείδητα καὶ νομιμόφρονα στελέχη, δι᾿ ὃ καὶ εἰς τὴν Χωροφυλακὴν προσέφυγεν τόσον διὰ τὴν τηλεγραφοφυλακὴν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀστυνομίαν τῶν ὅλων καί, παρ᾿ ὅλον ὅτι τὸ ἐπεισόδιον Νίκολσον - Καλπούζου ἔσχεν σοβαρὰς ἐπ᾿ αὐτοῦ ἐπιπτώσεις, οὐδὲν μέτρον ἔλαβεν, ὡς θὰ ἔπραττον καὶ ἔπραξαν ἄλλοι ἄλλοτε, κατὰ τοῦ Διοικητοῦ Μοιραρχίας Πρωτευούσης Στεφάνου, ἀλ᾿ οὐδ᾿ ἁπλῆν δυσμένειαν ἐξεδήλωσε, διότι ἐγνώριζε τὰς ἀντιξοότητας καὶ τὰ αἴτια τῆς κακοδαιμονίας καὶ σύνοιδεν τὴν ἀδυναμίαν του νὰ προσφέρῃ τὰ σωτήρια φάρμακα τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς ἀξιοπρεποῦς καὶ ἐνδεδειγμένης μισθοδοσίας, ἥτις ἑλκύει καὶ δημιουργεῖ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἔφεσιν εἰς πάντα κλάδον, ἀναπτύσσει τὴν ἅμιλαν καὶ ἐπιτρέπει τὴν ἐπιλογὴν ἐκ τῶν προσφερομένων ἐθελοντῶν.

Ἔργον ἐπίσης τοῦ Τρικούπη ὑπῆρξεν ἡ δοκιμαστικὴ κατάταξις τῶν ἐθελοντῶν, σύστημα ἀκολουθούμενον ὑπὸ τῶν μεγαλυτέρων συγχρόνων ἀστυνομιῶν, ἀλλὰ κατέστησε τοῦτο ἀντικείμενον μιᾶς ἐγκυκλίου διαταγῆς καὶ οὐχὶ Νόμου καὶ τοῦτο διότι, ἐνῶ ἐγνώριζεν τὴν σωστικότητα τοῦ μέτρου, δὲν ἐτόλμα ἐκ συνειδήσεως νὰ τὸ θέσῃ ἀντικείμενον Νόμου, διότι ποῖοι θὰ προσήρχοντο πρὸς κατάταξιν ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς ἡμερησίως;

Ἡ ἀπὸ τοῦ 1866 περίοδος ἐδημιούργει συνεχῆ ἐθνικὰ προβλήματα διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ὁποίων ἀπέκτα τὸ προβάδισμα ἡ στρατιωτικὴ προπαρασκευή, διότι Primum vivere diende philosophare.

Ὁ δημόσιος βίος τῶν Ἑλλήνων ἦτο ποικιλοτρόπως εὐάλωτος ἔκ τε τῶν ἀντικοινωνικῶς δρώντων καὶ ἐκ τῶτ φαυλεπιφαύλων ἐν ὀνόματι τῆς Δημοκρατίας ὀργιαζόντων κομματαρχῶν.

Ἀδίστακτοι τραμποῦκοι ἐνέμοντο τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας ἐν τῇ χαρτοπαιξίᾳ, τῇ ἐκκλύσει τῶν ἠθῶν, ἐν τῇ χρήσει ναρκωτικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει ἔστω καὶ ποιᾶς τινος σκιώδους δικαιοσύνης.

Ἡ διοίκησις τοῦ Κράτους, ἐξαιρέσει ἐκλάμψεων τινῶν, ἦτο ἕρμαιον αὐτῶν τῶν «παλληκαράδων» τοῦ κόμματος, οἵτινες διεπραγματεύοντο τὰς ὑπηρεσίας τῆς παλληκαρωσύνης των ἐν ψυχρῷ ἢ διέθετον ταύτας ἀπὸ περισσεύοντα κοῦφον ἀσηκισμόν. Ἡ ὁπλοφορία ἀπετέλει ἀντικείμενον ἐπάρσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ εἶδος καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ ἀποκτηθέντος ὅπλου, διότι μέχρι τοῦ ἔτους 1912 δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος νόμος, ἐκτὸς τῶν περὶ πταισμάτων διατάξεων τοῦ ποινικοῦ Νόμου, ρυθμίζων τὰ τῆς ὁπλοφορίας ἐν Ἑλλάδι. Τὰ πάντα παρέπαιον, ἠθελημένως ἢ ἐξ ἀδυναμίας. Ἐκλογαὶ ἐσήμαινον καταπάτησιν ὁσίων καὶ ἱερῶν.

Ἐὰν εἰς τὴν ἀμυδρῶς παρισταμένην ὡς ἀνωτέρω κατάστασιν προστεθῇ καὶ ἡ συνεχὴς ἐναλλαγὴ τῶν χρησιμοποιουμένων ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ προσώπων, λόγῳ ἀνυπαρξίας οἱασδήποτε μονιμότητος, ἀποβαίνει εὔληπτον ὅτι διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν

τῆς καταστάσεως ταύτης μόνον στρατιωτική τις ὀργάνωσις καὶ δύναμις ἠδύνατο νὰ παρέξη ἐλπίδας ἐπιβολῆςς καὶ νίκης κατὰ τῆς ἀναρχίας.

Αἱ ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης ἀνησυχίαι ἐδέσποζον εἰς τὰς σκέψεις καὶ προθέσεις τοῦ Χαριλάου Τρικούπη.

Τυγχάνει γεγονὸς ἐκτὸς οἱασδήποτε ἀμφισβητήσεως, ὅτι ὁ Χαρ. Τρικούπης εἶχε διαγνώσει καὶ εἶχεν ἀπολύτως πεισθῆ περὶ τῆς ὑλικῆς ἀδυναμίας καὶ ἠθικῆς ἀθλιότητος τῶν συστημάτων τῆς Δημοτικῆς καὶ Διοικητικῆς Ἀστυνομίας, ὅπως εἶχε διαπιστώσει ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξελιχθῆ εἰς εὐνομούμενον κράτος ἄνευ ἰσχυρᾶς ἀστυνομικῆς δυνάμεως καὶ ὀργανώσεως πρὸς ἐξασφάλισιν μιᾶς τάξεως καὶ ἀσφαλείας.

Ἡ Χωροφυλακὴ πρὸς ἣν μετὰ περισσῆς ἐμπιστοσύνης καὶ συμπαθείας προσέβλεπε, δὲν διέθετε τὴν ἀπαιτουμένην ὑλικὴν δύναμιν ἵνα ἀναλάβη τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε ἐπειγόντως νὰ λυθῆ, διότι αἱ πλεῖσται περὶ κρατικῆς ὀργανώσεως προσπάθειαί του προσέκοπτον εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν ἀστυνομίας. Διὰ τῶν ὅσων εἶχε λάβει μέτρων διὰ τῶν περὶ τῆς στρατολογίας καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν περὶ προελεύσεως τῶν ὑπαξιωματικῶν καὶ ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, προσεδοκᾶτο πνευματικὴ ἄνοδος, ἥτις ἤδη εἶχε καταστῆ λίαν ἐμφανὴς ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, ἐστερεῖτο ὅμως χρημάτων ἵνα αὐξήση ἀναλόγως τὴν δύναμιν τοῦ Σώματος ὥστε νὰ τὸ καταστήση αὐτάρκες καὶ ἐπαρκὲς διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν τῆς Χώρας. Ἀπῃτεῖτο γενναία αὔξησις, διότι ἐκτὸς τῆς Ἀστυνομίας ὑπῆρχον ἤδη ἀνατεθειμένα εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τὰ ἔργα Τηλεγραφοφυλακῆς καὶ Δασοφυλακῆς, ἅτινα δὲν ἠδύναντο νὰ ἐμπιστευθῆ καὶ νὰ ἀναθέση εἰς ἄλλον κλάδον ἢ Σῶμα.

Μὴ δυνάμενος ὅθεν νὰ ἀνέχεται περαιτέρω τὴν ἀναρχίαν ἐπέλεξε τὸ μικτὸν (ἐκ Χωροφυλακῆς καὶ Στρατοῦ) σύστημα τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, πρᾶγμα ὅπερ διετύπωσεν εἰς τὸν Νόμον ΒΞΘ΄ τῆς 21-7-1892, σύστημα ὅπερ δὲν ἐπρόλαβε νὰ θέση εἰς ἐφαρμογὴν λόγῳ τῆς ἐπακολουθησάσης κυβερνητικῆς ἀλλαγῆς. Οὕτω ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὸ θέμα Χωροφυλακῆς ἤρξατο ταυτιζόμενον ἀπολύτως μὲ τὸ θέμα «Ἀστυνομία».

Ὁ Τρικούπης ἐπίστευε μὲ φανατισμὸν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἀστυνομικοῦ συστήματος, δι᾽ ὃ ἐπανελθὼν εἰς τὴν κυβέρνησιν τὸ 1893, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν προέβη εἰς τὴν ἔκδοσιν νέου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου Νόμου, ὅστις καὶ ἐφηρμόσθη ἀπὸ 1-1-1894, ἀφ᾽ ὑτέρου δὲ ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἀνατρεπτικὸν ἔργον τῶν ἀντιπάλων του συμπεριέλαβε καὶ τὸ τῆς Ἀστυνομίας.

«...Ὁ λαὸς θέλει ὑπαλληλίαν φατριαστικήν, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐπανέφερεν ἐκ νέου πανίσχυρον τὸν κομματάρχην, ὅστις κατήργησε τοὺς νόμους περὶ προσόντων. Ὁ λαὸς θέλει τοὺς ἀνθυπολοχαγοὺς ἐν τῇ Βουλῇ, διότι δὲν θὰ ἐπανέφερεν ἐκ τρίτου πανίσχυρον ἐκεῖνον ὅστις τοὺς ἐπανήγαγεν. Ὁ λαὸς ἀρέσκεται εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ἀκολασίαν, διότι ἄλλως δὲν θὰ ὑπεστήριζεν τοὺς τιμαριούχους οἵτινες ἀποβαίνουσιν ἐκβιασταὶ καὶ τύραννοι τῶν κυβερνητῶν τῆς Χώρας, οὔτε θὰ ἐπεζήτει τὴν κατάργησιν τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς τάξεως ὑπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ κομματάρχου» (18).

Περὶ τοῦ συστήματος τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας θὰ πραγματευθῶμεν ἀμέ-

(18) Γ. Ἀσπρέα Τόμ. Β΄ σελ. 209. Κ. Παπαρρηγοπούλου - Καρολίδου, Βιβλ. 17, Κεφ.

σως κατωτέρω, συμπληροῦντες δὲ τὴν πρὸ τῆς περιόδου ταύτης κατάστασιν τῆς Χωροφυλακῆς παρατηροῦμεν τὰ ἀκόλουθα!

ΤΕΛΕΤΑΙ

Ἡ Τηλεγραφοφυλακὴ καὶ ἡ Δασοφυλακὴ εἶχον ἀποστερήσει τὸ Σῶμα πολλῶν ἐκ τῶν πεπειραμένων ὀργάνων της καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἐφίππου Χωροφυλακῆς, ἥτις ἀπετέλει κατὰ τὸ παρελθὸν τὸ στόλισμα ἁπασῶν τῶν ἐπισήμων ἐκδηλώσεων. Ἤδη καὶ ἡ Ἔφιππος Χωροφυλακὴ ἀπετελεῖτο ἐκ μετατασσομένων στρατιωτῶν ἐκ τοῦ Συντάγματος Ἱππικοῦ καὶ τῶν Ἐλατῶν.

Οὕτω ἀπὸ τοῦ ἔτους 1885 παρετηρήθη ποιοτικὴ κάμψις καὶ ἐπὶ τῆς ἐφίππου Χωροφυλακῆς, χαρακτηριστικὸν τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν καὶ τὸ ἀκόλουθον περιστατικὸν κατὰ τὴν ἄφιξιν τῆς Πριγκηπίσσης Σοφίας τὴν 14-10-1889, ὡς τὸ ἀφηγεῖται ἡ ἐφημερὶς «,Ακρόπολις» (19) ὑπὸ τὸν τίτλον «καὶ μία Βασιλικὴ γροθιά», γράφουσα!

> «Ἐκ τῶν ἐκφραστικωτέρων ἐπεισοδίων κατὰ τὴν προχθεσινὴν ὑποδοχὴν τῆς Βασιλόπαιδος Σοφίας εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς. Ἐν τῇ Πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ πομπὴ διήρχετο, ὁ ἵππος χωροφύλακος τινὸς ἀφηνίασε, κατὰ τὸ σύνηθες, καὶ ὁ χωροφύλαξ εἰς Κένταυρον μεταβαλλόμενος ὀλίγον δεῖν ἐνηγκαλίζετο τὴν Βασιλόπαιδα Σοφίαν. Ὁ Βασιλεὺς παροργισθεὶς ἀπώθησε δι' ἰσχυροῦ κτυπήματος τοῦ ἀγκῶνος τὸν ἀγύμναστον χωροφύλακα καὶ τῷ εἶπε, ὅτι καλὰ θὰ κάμῃ νὰ μάθῃ νὰ ἱππεύῃ».

Ἡ Ἔφιππος Χωροφυλακὴ τόσον κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς 25ετηρίδος Γεωργίου Α' καὶ τῶν ἀγώνων ἀπὸ 19) 23 1889 ὅσον καὶ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν γάμων τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου 15-17-1889 καὶ ὡς τιμητικὸν ἀπόσπασμα, ἀλλὰ καὶ ὡς δύναμις τάξεως συνετέλεσε σπουδαίως εἰς τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τὴν λαμπρότητα, διότι εὑρέθη ἐξ ὁλοκλήρου τοῦ Σώματος εἷς ἀριθμὸς καλῶς πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, ὅστις καὶ ἐχρησιμοποιήθη, διότι οἱ Ἐλάται καὶ οἱ ἐκ τοῦ στρατεύματος ἱππεῖς μόνον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀγγελιαφόρου ἦσαν κατάλληλοι.

Κατὰ τοὺς γάμους τοῦ Διαδόχου, λόγῳ τοῦ συρρεύσαντος ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν πληθυσμοῦ τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς ἀφίξεως πολλῶν ξένων, ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ἐνισχύθη δι' ἱκανῆς δυνάμεως Χωροφυλακῆς, πεζῆς τε καὶ ἐφίππου. Ἐκ τῆς παρατιθεμένης ἀπαγορευτικῆς διαταγῆς **(ARRETE)** τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καταφαίνεται ἓν μέρος τῆς ἀνατεθείσης εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἐν Ἀθήναις ἀποστολῆς.

Ἀστυνομικὴ Διαταγὴ

Διατάσσομεν

> Ἀπὸ τῆς 13ης τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ἀπαγορεύομεν τὴν διέλευσιν κάρρων ἐν γένει μετὰ καὶ ἄνευ φορτίου, ἐφίππων (πλὴν τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ) καὶ

---

(19) Φύλλον 2669 τῆς 15-10-1889. Παρόμοιον ἐπεισόδιον ἔλαβε χώραν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου τῆς 8-10-1889, λόγῳ ἀφηνιασμοῦ ἵππου χωροφύλακος κινουμένου παραπλεύρως τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως συνοδεύοντος τὸν ἀφιχθέντα Τσάρεβιτς («Ἀκρόπολις» 2663)9-10-1889).

ὑποζυγίων διὰ τῶν ὁδῶν Πειραιῶς (ἀπὸ τῆς συναντήσεως τῆς ὁδοῦ Ἀσωμάτων) Ἀθηνᾶς, Σταδίου, Πανεπιστημίου, Αἰόλου, Ἑρμοῦ, Λεωφόρου Ἀμαλίας καὶ Φιλελλήνων καὶ τῶν Πλατειῶν Συντάγματος καὶ Ὁμονοίας. Οἱ παραβᾶται τῆς παρούσης συλλαμβανόμενοι παρὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων καὶ τῶν ε ἰ δ ι κ ῶ ς π ρ ὸ ς τ ὴ ν ἐ κ τ έ λ ε σ ι ν τ α ύ τ η ς τ α χ θ η σ ο μ έ ν ω ν ἐ φ ί π π ω ν χ ω ρ ο φ υ λ ά κ ω ν, θέλουσι καταδιώκεσθαι...» (20).

Ἔφιπποι χωροφύλακες καὶ ὁ ἴδιος ὁ Διοικητὴς τῆς Μοιραρχίας Ἀττικοβοιωτίας συνώδευσαν εἰς ὅλας τὰς κινήσεις τὸν Γερμανὸν Αὐτοκράτορα, ὅστις εἰς ἔνδειξιν ἐκτιμήσεώς του τὴν 18-10-1889 ἀπέστειλεν πρὸς τὸν Διευθυντὴν τῆς Μοιραρχίας Στεφάνου τὸ παράσημον τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Πρωσσικοῦ Στέμματος (21).

Εἶχον ἀφιχθῆ πολλοὶ ἐστεμμένοι, πρίγκηπες καὶ ἐξέχοντες τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς κατὰ τὰς ἀφιξαναχωρήσεις τῶν ὁποίων ἡ Χωροφυλακὴ ἀπετέλει τὰς τιμητικὰς συνοδείας καὶ τοιαύτας ἀσφαλείας.

Τὸ τοιοῦτον μαρτυρεῖται, ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων προγραμμάτων, καὶ ὑπὸ τῶν παρεχομένων περιγραφῶν τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς ἐπὶ τῇ ἀφίξει κατὰ τὴν 11-10-1889 τοῦ Πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας πομπῆς, παραλαμβάνομεν: «Ἐνωμοτία ἐφίππων χωροφυλάκων σχηματιζομένη κατὰ τὴν πορείαν ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς παρόδοις τῶν ὁδῶν τεταγμένων καὶ φρουρούντων τοιούτων προστιθεμένων εἰς τὴν σύνταξιν ταύτης, ἕπεται καὶ ἀνέρχεται τὴν ὁδὸν Σταδίου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου κ. Ἐμμ. Ζυμβρακάκη» (22).

Τέλος ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐπισήμου προγράμματος τῆς γαμηλίου πομπῆς, τῆς 15-10-1889, μεταφέρομεν τὴν ἀκόλουθον διάταξιν.

«Προηγεῖτο ἡμίσεια ἴλη ἱππικοῦ καὶ προηγουμένου ἐφίππου τοῦ Διοικητοῦ τῆς Χωροφυλακῆς Ἀττικοβοιωτίας ἠκολούθει ἡ σειρὰ τῶν Βασιλικῶν ἁμαξῶν».

Παρατηρεῖ τις ὅτι ὁ Διοικητὴς τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας περιωρίσθη εἰς τὰ μέτρα τάξεως, καθ' ὅσον ἡ Αὐλὴ ἠκολούθησε τὴν ἱστορικῶς ἐπιβεβλημένην θέσιν διὰ τὴν Μαρεσσοσὲ - Χωροφυλακήν, ἔφιπποι ἄνδρες τῆς ὁποίας εἶχον ταχθῆ ἐπίσης διὰ τὰ μέτρα ἀσφαλείας ἐπὶ τῶν κατὰ μῆκος τοῦ ἄξονος κινήσεως τῆς γαμηλίου πομπῆς παρόδων.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ

Ἡ οἰκονομικὴ καχεξία καὶ αἱ στενόκαρδοι ἀντιλήψεις ὄχι μόνον τὸν Τρικούπην ἠμπόδισαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Δεληγιάννην καὶ τοὺς λοιποὺς κομματάρχας διὰ τὴν ἐπανασύστασιν τοῦ καταργηθέντος διὰ τοῦ Νόμου ΩΛΗ' Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, παρὰ τὸ ἐπεισόδιον Νίκολσον καὶ τὰς λοιπὰς ἀναταραχὰς καὶ ἀπειλὰς κατὰ τῆς Δημοσίας Τάξεως.

Συλλαβών, ὡς εἴπομεν, τὴν περὶ στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας ἰδέαν ὁ Τρικούπης προέβη εἰς τὴν ἀνασύστασιν τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς διὰ τοῦ Νόμου ΒΞΗ'

(20) Ἐφημ. «Ἀκρόπολις», φύλλον 2667 τῆς 13.10.1889.

(21) Ἐφημ. «Ἀκρόπολις», Φύλλον 2672)19.10.1889.

(22) Ἐφημ. «Ἀκρόπολις», φύλλον 2666)12.10.1889.

τῆς 28-7-1892, πλὴν μεσολαβησάσης τῆς κυβερνητικῆς ἐναλλαγῆς ἡ λειτουργία τοῦ Ἀρχηγείου ἤρξατο μόλις ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1894, ὅτε ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν τὸ διὰ τοῦ Νόμου ΒΡΠΗ΄ σύστημα ἀστυνομικῆς Διοικήσεως.

Κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἀπὸ ἐτῶν τακτικὴν πρὸς εὐθυγράμμισιν τῆς διαταχθείσης κατὰ τὸ 1886 ἀποστρατεύσεως καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀνεχείας, διὰ τοῦ νέου περὶ ὀργανισμοῦ Στρατοῦ Νόμου ΑΦΛΓ΄ τῆς 27-5-1887, ἡ ὁπλιτικὴ δύναμις τῶν ἐνωμοτιῶν ἐμειώθη κατὰ 1.906 ἄνδρας, ἤτοι πλέον τοῦ ἑνὸς τρίτου, πρὸς τοῦτο ἐμειώθη καὶ ἡ σύνθεσις ἑκάστης τῶν πεζῶν ἐνωμοτιῶν εἰς 16 ἄνδρας ἔναντι τῶν 25.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ Νόμου κατηργήθη καὶ ἡ κατάταξις ἐθελοντῶν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ προεβλέφθη ὅπως ἡ ὁρισθεῖσα δύναμις συμπληροῦται διὰ μετατάξεως τὴν 1ην Ἰουνίου ἑκάστου ἔτους 2.200 κληρωτῶν πρὸς διάνυσιν ὑπολοίπου θητείας ἐκ 16 μηνῶν καὶ 15 ἡμερῶν, ἐπιλεγομένων κατὰ τὸν Νόμον ὑπὸ τῶν Διοικητῶν Συνταγμάτων, δι᾽ ἀνακατατάξεως ἐκ τῶν ὑπηρετούντων ἢ κατὰ ταῦτα μετατασσομένων καὶ ἐφ᾽ ὅσον δὲν συνεπληροῦτο ἡ δύναμις διὰ συμπληρωματικῆς μετατάξεως τῶν συμπληρωσάντων 20μηνον ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Στρατῷ καὶ ἐπιθυμούντων μετάταξιν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἐπὶ θητείᾳ οὐχὶ μικροτέραν τῆς διετοῦς. Ἡ τελευταία αὕτη περίπτωσις ἴσχυε καὶ διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς Ἐφίππου Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ προελεύσεως ἐκ τῶν Συνταγμάτων Ἱππικοῦ.

Ἐλλείψει θέσεων παρέμεινον ἐπὶ μακρὸν ὡς ἐνωμοτάρχαι Α΄ τάξεως οἱ ἀπὸ τοῦ 1881 καταταγέντες πτυχιοῦχοι νομικῆς, δι᾽ ὃ καὶ διὰ τοῦ Νόμου ΑΩΚΣ΄ ηὐξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπομοιράρχων κατὰ 16, ἤτοι ἀπὸ 30 εἰς 46 καὶ διεχωρίσθησαν ἐκ τῶν 30 ἀνθυπομοιράρχων καὶ ἀνθυπολοχαγῶν διαχειριστῶν 16 ἀνθυπομοίραρχοι ὡς γραμματεῖς, παραμείναντος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 16 ἀνθυπολοχαγῶν διὰ τὰ καθήκοντα τῶν διαχειριστῶν εἰς τὰς Μοιραρχίας.

Διὰ τοῦ Νόμου ΒΡΟΣΤ΄ τῆς 21-2-1893 ἐτροποποιήθη τὸ προβλέπον περὶ τῆς ὀργανικῆς δυνάμεως καὶ συνθέσεως τῆς Χωροφυλακῆς ἄρθρον 15 τοῦ Νόμου ΑΛΖ΄ τῆς 22-6-1882 καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ αἱ τροποποιητικαὶ αὐτοῦ μεταγενέστεραι διατάξεις, ἰδίᾳ τῶν ἄρθρων 10,11 καὶ 12 τοῦ μειώσαντος τὴν δύναμιν Νόμου ΑΦΛΓ΄ τῆς 28-5-1887.

Οὕτω, λαμβανομένου ὑπ᾽ ὄψιν καὶ τοῦ Νόμου ΒΞΗ΄) 1892, ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ἀπετελέσθη:

1) Εἷς Συνταγματάρχης, Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς.
2) Τρεῖς ἀντισυνταγματάρχαι, Ἐπιθεωρηταί.
3) Ὀκτὼ ταγματάρχαι, Διοικηταὶ Μοιραρχιῶν.
4) Ὀκτὼ Μοίραρχοι, Διοικηταὶ Μοιραρχιῶν.
5) 17 ἀντιμοίραρχοι, 16 ὑποδιοικηταὶ Μοιραρχιῶν καὶ εἷς ὑπασπ. Ἀρχηγοῦ.
6) 47 ὑπομοίραρχοι, ἐξ ὧν 15 ὡς βοηθοὶ παρὰ ταῖς Μοιραρχίαις καὶ εἷς εἰς Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς.
7) 47 ἀνθυπομοίραρχοι, ἐξ ὧν 16 γραμματεῖς παρὰ ταῖς Μοιραρχίαις καὶ εἷς εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς.
8) 16 ἀνθυπολοχαγοὶ οἰκονομ., ὡς διαχειρισταὶ Μοιραρχιῶν.
9) 17 ἐνωμοτάρχαι Α΄ τάξεως, ὡς γραφεῖς παρὰ Μοιραρχίαις καὶ Ἀρχηγείῳ.

10) 17 ἐνωμοτάρχαι Β′ τάξεως, ὡς γραφεῖς παρὰ Μοιραρχίαις καὶ Ἀρχηγείῳ.
11) 24 ὑπενωμοταρχῶν, ὡς γραφεῖς παρὰ Μοιραρχίαις.
12) 210 πεζῶν ἐνωμοτιῶν συνθέσεως ἑνὸς ἐνωμοτάρχου, δύο ὑπενωμοταρχῶν καὶ 15 χωροφυλάκων.
13) 16 ἐφίππων ἐνωμοτιῶν συνθέσεως ἑνὸς ἐνωμοτάρχου, ἑνὸς ὑπενωμοτάρχου καὶ 14 χωροφυλάκων.

Ἤτοι ἐν συνόλῳ ἡ μὲν δύναμις τῶν ἀξιωματικῶν ἀνῆλθεν εἰς 130, ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ 16 ἐκ τοῦ Οἰκονομικοῦ Σώματος, ἡ δὲ τῶν ὁπλιτῶν εἰς 130 ἐνωμοτάρχας Α′ τάξεως, 130 ἐνωμοτάρχας Β′ τάξεως, 460 ὑπενωμοτάρχας, 452 χωροφύλακας Α′ τάξεως (δύο κατ' ἐνωμοτίαν) καὶ 2.824 χωροφύλακας Β′ τάξεως (στρατοχωροφύλακες).

Διετηρήθη ἐν ἰσχύει τὸ σύστημα τῆς κατ' ἔτος ἐπανδρώσεως τῆς Χωροφυλακῆς δι' ἀποσπάσεως 2.940 κληρωτῶν στρατιωτῶν, ἐν δὲ τῇ Ἐφίππῳ τῆς ἐθελουσίας κατατάξεως καὶ τῆς ἐκ τῶν συνταγμάτων Ἱππικοῦ μετατάξεως.

Τοιαύτη περίπου ἦτο ἡ σύνθεσις καὶ ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας καὶ τοιαύτη ἐτηρήθη μέχρι τοῦ ἔτους 1899, πλὴν τῆς λαβούσης χώραν κατὰ τὸ 1895 καταργήσεως τοῦ Ἀρχηγείου.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἐθεωροῦντο ἔφιπποι καὶ ἐδικαιοῦντο ἵππου, τοῦτο διετυπώθη καὶ ἐν ἄρθρῳ 17 τοῦ Νόμου ΑΛΖ′ τῆς 22-6-82.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1893-1906

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ (ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΗ) ΚΑΙ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Ἀπὸ τοῦ παρόντος κεφαλαίου εἰσερχόμεθα, εἰς τὴν περίοδον ἀφ' ἧς ἡ ἐξέλιξις τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ταυτίζεται ἔτι σαφέστερον μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἐν τῇ Χώρᾳ Ἀστυνομεύσεως, ἵνα μετ' οὐ πολὺ ταυτισθῇ ἀπολύτως.

Πρὸς ἑρμηνείαν τῶν ἐπακολουθησασῶν ἐξελίξεων ἀδίρρητος παραμένει καὶ θὰ παραμένῃ πάντοτε ἡ ἀνάγκη ὅπως γίνεται μία, κατὰ τὸ δυνατὸν συντομωτάτη, ἀναφορὰ εἰς τὰς ἐξελίξεις τῆς πολιτικοκοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς καταστάσεως, ἧς ἀπότοκα ὑπῆρξαν πάντοτε τὰ διὰ τὴν χωροφυλακὴν λαβόντα χώραν.

Ἐκτὸς τῶν πολεμικῶν καὶ ἐπαναστατικῶν ἀτυχιῶν κατὰ τὰ ἔτη 1885—1886, ἐξ ὧν δειναὶ οἰκονομικαὶ ἐπιπτώσεις ἐπεσωρεύθησαν, καὶ αἱ θεομηνίαι ἔθεσαν ὑπὸ σκληρὰν δοκιμασίαν τὸ Ἑλληνικὸν λαόν, τὴν οἰκονομίαν του καὶ τὴν δημοσιονομικὴν τοῦ κράτους πολιτικήν.

Οὕτω τὴν νύκτα τῆς 15ης Αὐγούστου 1886 τρομεροὶ σεισμοὶ ἔπληξαν τὰς Ἰονίους νήσους καὶ τὴν Δυτικὴν ἰδία Πελοπόννησον. Εἰς 300 ἀνῆλθον οἱ νεκροί, εἰς ὑπερδιπλασίους οἱ τραυματίαι καὶ εἰς 10.000.000 δραχμὰς αἱ ὑλικαὶ ζημίαι μόνον τοῦ Δημοσίου. Εἰς προκήρυξιν, τῆς συσταθείσης πρὸς περίθαλψιν τῶν σεισμοπλήκτων ἐπιτροπῆς, ἐτονίζετο: «πόλεις ἀκμάζουσαι, κωμοπόλεις καὶ χωρία ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ μετετράπησαν εἰς σωρὸν ἐρειπίων, ὑφ' ἃ ἐτάφησαν πλεῖσται ἀνθρώπιναι ὑπάρξεις καὶ περιουσίαι δι' ἀτρύτων ἀγώνων καὶ μόχθων προσκτηθεῖσαι. Εἰς χιλιάδας ὅλας ἀριθμοῦνται αἱ κατακρημνισθεῖσαι οἰκίαι...» (1)

Τέλος ἐκτὸς τούτων ὡς θεομηνία δέον νὰ λογισθῇ καὶ ἡ ἐπὶ ἓν ἔτος (19 Ἀπριλίου 1885 — 27 Ἀπριλίου 1886) καταστροφικὴ κατὰ τοῦ Τρικουπικοῦ ἔργου μανία μετὰ συνεχῶν ἐθνικῶν αἰωρήσεων.

Ἀπὸ τῆς 9ης Μαΐου 1886 ἤρξατο ἡ δευτέρα ὑπερτετραετὴς διακυβέρνησις τῆς Χώρας ὑπὸ τοῦ Χαρ. Τρικούπη, ἀνωτέρω δὲ ἀνεφέρθημεν συλλήβδην εἰς τὰ μεγάλα ἔργα τούτου.

Ἀμφοτέρας τὰς περιόδους τῆς Τρικουπικῆς διακυβερνήσεως τῆς Χώρας μεταξὺ τῶν μεγάλων καὶ σοβαρῶν ἐθνικῶν προβλημάτων τὴν πρώτην θέσιν εἶχεν καταλάβει καὶ ὁ μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κων)πόλεως καὶ Ὀθωμανι-

---

(1) Τρυφ. Εὐαγγελίδου. Κεφ. ΙΔ. σελ. 642-643. Οἱ ἄνδρες τῆς χωροφυλακῆς καὶ κατὰ τὴν περιπέτειαν ταύτην ἐπεδείξαντο ἀλτρουϊσμόν, αὐτοθυσίαν καὶ ἀκάματον ἐργατικότητα. Διενεργήθη εἰδικὸς ὑπὲρ τῶν σεισμοπλήκτων ἔρανος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν ἀποδώσας σημαντικὸν ποσόν.

κῆς Αὐτοκρατορίας ἀγὼν ὅσον ἀφορᾷ τὰ προνόμια καὶ τὴν θέσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀγὼν καθ' ὃν οἱ προκαθήμενοι τῶν Πατριαρχείων, φρονηματισθέντες ἐκ τῆς Τουρκικῆς πολιτικῆς ἔναντι τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας, ἐκήρυξαν τὴν Ἐκκλησίαν ἐν διωγμῷ, ἔκλεισαν τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐπραγματοποίησαν τὴν ἀποκληθεῖσαν «,Εκκλησιαστικὴν ἀπεργίαν» ἔτι δὲ διεκήρυξαν ὅτι ἦσαν ἕτοιμοι ν' ἀκολουθήσωσι τὴν θυσίαν τοῦ Γρηγορίου Ε'.

Ὁ ἱερὸς οὗτος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀγὼν κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις παροξυσμοῦ του ἀλλὰ καὶ διαρκῶς ἀπερρόφα τὴν προσοχὴν τοῦ Ἔθνους καὶ προεκάλει πλείστας ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ δημοσίου βίου τοῦ ἐλευθέρου Βασιλείου.

Ὁ Χαρ. Τρικούπης διήνθισε τὸν σκληρὸν ἄνοδικὸν καὶ ἀνορθωτικὸν ἀγῶνα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τὴν πάλην ἐν τῷ διεθνῆ στίβῳ μὲ μίαν σειρὰν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων, καθ' ἅς, ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ διελάβομεν, ἡ χωροφυλακὴ ἐνεφάνισεν ἱκανὰς δυνατότητας ἐν τῇ τηρήσει τῆς τάξεως καὶ κυρίως ἐν τοῖς θέμασι Ἀσφαλείας.

Τὴν 1ην Δεκεμβρίου 1886 ἑωρτάσθη μὲ πᾶσαν λαμπρότητα ἡ ἐνηλικίωσις τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου καὶ κατὰ τὸ τριήμερον 18—20 Μαΐου 1887 ἡ πεντηκονταετηρὶς τοῦ Πανεπιστημίου. Εἰς τὰς ἑορτὰς ταύτας συμμετέσχε ὁ ἔσω καὶ ἔξω Ἑλληνισμὸς δι' ἀντιπροσωπειῶν, αἱ ἑορταὶ ὅμως ἐκεῖναι, αἵτινες προεκάλεσαν πρωτοφανῆ διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κοσμοσυρροὴν ἐδόνησαν τὸ πανελλήνιον καὶ ἐδημιούργησαν τεράστια προβλήματα τάξεως καὶ ἀσφαλείας, ὑπῆρξαν αἱ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 25ετίας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἑλλάδος τοῦ Γεωργίου Α', τελεσθεῖσαι κατὰ τὸ τετραήμερον 19—23 Ὀκτωβρίου 1888 ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν ἑορτῶν Δ' Ὀλυμπιάδος (ἐκθέσεως Ἑλληνικῶν προϊόντων ἐν τῷ Ζαππείῳ Μεγάρῳ) καὶ ὀργανωθέντων ἀγώνων ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ.

Ἐξόχως λεπτομερεῖς περιγραφὰς τῶν ἑορτῶν τούτων εὑρίσκει τις εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς. Ξένοι πρίγκηπες καὶ τιτλοῦχοι καὶ ἄνω τῶν 35.000 ἐπισκεπτῶν συνέρευσαν εἰς Ἀθήνας ἔκ τε τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἑορτῶν (2).

Τῶν ἑορτῶν τούτων εἶχον προηγηθῆ κατὰ τὴν 29-3-1888 αἱ ἀποκαλυπτήριοι ἑορταὶ Γραβιᾶς.

Τὴν σειρὰν τῶν ἑορτῶν τούτων ἔκλεισαν οἱ κατὰ τὴν 15-10-1890 τελεσθέντες γάμοι τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου μετὰ τῆς πριγκηπίσσης Σοφίας, ἀδελφῆς τοῦ Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου Γ', περιστατικὰ δὲ ἐκ τῆς συμμετοχῆς κατ' μεθα εἰς ταῦτα καὶ αὖθις εἰς ἐπίρρωσιν τῶν περὶ Χωροφυλακῆς κρατουσῶν ἀντιλήαὐτοὺς τῆς Χωροφυλακῆς διελάβομεν ἀνωτέρω, συγκεφαλαιωτικῶς ὅμως ἀναφερόψεων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς περὶ Ἀστυνομίας δημιουργουμένας ἐξελίξεις καὶ ὀργανικὰς ἀδυναμίας.

Παραλλήλως δὲν ἀπέλιπον οὔτε αἱ ἐσωτερικαὶ οὔτε αἱ ἐξωτερικαὶ ἀναταραχαί, ἐξ ὧν ἀξιοσημείωτοι διὰ τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὰς ἀντιδράσεις ὑπῆρξαν αἱ κατὰ τὴν 25-3-1888 ἀντιπολιτευτικαὶ ἐκδηλώσεις, καθ' ἃς ἐσημειώθησαν σοβαρὰ ἔκτροπα καὶ θύματα.

Ἡ παγίως ὑφισταμένη, ἥκιστα κολακευτική, δημοσία ἀντίληψις περὶ τοῦ συστήματος τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας καὶ ἐκείνου τῆς Δημοτικῆς ἐτεκμηριώθη ἤδη

(2) Βλέπε σχετικὴν περιγραφὴν Τρυφ. Εὐαγγελίδη Κεφ. ΙΔ'. σελ. 650—656.

ἐκ τῆς ἐπιδειχθείσης καὶ διαπιστωθείσης κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἐκδηλώσεις ἐφεκτικότης καὶ ἀνεπάρκειά του, ὧν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἔκτακτος καὶ βιαία ἐπέμβασις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως.

Οὕτω κατέστη συνείδησις καὶ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη παρὰ τῷ Τρικούπη ὅπως ἐπενεχθῶσιν τροποποιήσεις εἰς τὸ ἰσχῦον Ἀστυνομικὸν σύστημα.

Τὴν 14-10-1890 διενεργήθησαν βουλευτικαὶ ἐκλογαί, καθ' ἃς ἐπεκράτησαν οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Τρικούπη καὶ τὴν 24-10-1890 ἐσχημάτισε κυβέρνησιν ὁ Θ. Δηλιγιάννης, ὅστις, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀντιξοοτήτων, εὑρέθη πρὸ ἀνυπερβλήτων ἐμποδίων ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τομέως. Ὁ οἰκονομικὸς κατήφορος τῆς Χώρας εἶχε καταστήσει ἀχαλίνωτον καὶ ἀσυγκράτητον τὴν καταδρομήν. Ἡ κυβέρνησις ἐπαύθη καὶ ἐκ τῶν νέων ἐκλογῶν τῆς 3-5-1892 ἐξῆλθεν πανίσχυρος καὶ αὖθις ὁ Τρικούπης, ὅστις μὴ δυνηθεὶς ν' ἀντιμετωπίση δι' ἄλλων μέσων τὴν οἰκονομικὴν κατάρρευσιν ἠναγκάσθη νὰ κηρύξη τὴν Χώραν εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως διὰ νόμου τῆς 10-12-1893.

Παρ' ὅλον ὅτι ληγούσης τῆς πρωθυπουργίας του εἶχεν ἀποκάμει ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας του κρατοῦντος ἐν Ἑλλάδι Ἀστυνομικοῦ συστήματος, ἐν τούτοις ἡ θλιβερὰ ἐξέλιξις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους τὸν ἠμπόδισαν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναζητήση καὶ υἱοθετήση ὑγιές τι σύστημα ἀστυνομικῆς ὀργανώσεως. Εἰς τὰ ἐκ τῶν προλήψεων ἐμπόδια προσετέθησαν καὶ τὰ οἰκονομικὰ τοιαῦτα (3).

Ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀμετάκλητος καταστᾶσα ἀπόφασις τοῦ Τρικούπη ν' ἀντικαταστήση τὸ ἰσχῦον ἀστυνομικὸν σύστημα, ἀφ' ἑνός, καὶ τὰ ἀνυπέρβλητα ἐκ τῶν οἰκονομικῶν ἀντιξοοτήτων ἐμπόδια ἀφ' ἑτέρου, ὡδήγησαν τὸν Χαρ. Τρικούπην νὰ καταλήξη εἰς τὸ ἐπὶ τοσοῦτον ἀπρόσφορον καὶ ἀλυσιτελὲς σύστημα τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας καὶ Ἀστυφυλακῆς, ἀποκρυσταλωθὲν τελικῶς εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ΒΡΠΗ΄ τῆς 20-3-1893.

Τόσον ἐμμανῶς ἀπέκρουεν πᾶσαν περὶ Δημοτικῆς καὶ Διοικητικῆς Ἀστυνομίας λύσιν ὁ Χαρ. Τρικούπης, ὥστε αἰτιώμενος βραδύτερον τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν διὰ τὸ εἰς βάρος του ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 16-4-1895 παρετήρει μεταξὺ τῶν ἄλλων: «...οὔτε θὰ ἐπεζήτει τὴν κατάργησιν τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς τάξεως ὑπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ κομματάρχου» (4).

Διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν τοῦ συστήματος τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας ἐχρησιμοποιήθη κατὰ μέγα μέρος ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς, ἀξιωματικοὶ ἐκ τῶν 4 ὅπλων

---

(3) Ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὴν 17.5.1905 ὁ ἀξιωματικὸς καὶ βουλευτὴς Θ. Λιμπρίτης ἔλεγεν: «Ἐάν τις ὑπὸ θεωρητικὴν ἔποψιν, ἐξετάση τὸ ζήτημα ποῖον τὸ ἁρμοδιώτερον διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀστυνομικὸν σύστημα, βεβαίως θὰ προσκρούση εἰς περιστάσεις ἰδιαζόντως κρατούσας ἐν Ἑλλάδι, τὰς τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν καὶ τὰς τοπικάς».

(4) Α. Σπηλιωτόπουλος ἐν Λευκώματι Γαβριηλίδου εἰς ἄρθρα του περὶ Δημοτικῆς Ἀστυνομίας (σελ. 28—33) καὶ Διοικητικῆς τοιαύτης (σελ. 33—35) ἀσχολούμενος περιληπτικῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν δύο τούτων ἀστυνομικῶν συστημάτων, περὶ μὲν τῆς Δημ. Ἀστυν. κατέληγε «οἱ ἀστυνόμοι ἐνισχυόμενοι παρὰ τῶν δημάρχων καὶ τῶν πολιτευομένων ἀπέβησαν ἀληθεῖς κατὰ τόπους τυραννίσκοι, ὁ δὲ θεσμὸς τῆς Δημοτικῆς Ἀστυνομίας τοσοῦτον ἐξέπεσεν εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν ὥστε ὅτε ἐθεσπίσθη ἡ στρατιωτικὴ ἀστυνομία κραυγὴ ἀνακουφίσεως ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ στήθη ὁλόκληρου τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας», περὶ δὲ τῆς Δ)κῆς Ἀστυνομίας ἀφοῦ ἐμφανίζει τὸ ἀπόρθητον διὰ τὴν ἀστυνομίαν φρούριον τῶν κακοποιῶν εἰς τὴν συνοικίαν Ψυρρῆ ὑπῆρξεν ἐπιεικέστερος ἐπιλέγων «ἐπὶ Τρικούπη ὑπεχώρησε κάπως ἡ κακοποιὸς λάμψις τοῦ ψυρρῆ».

Ν. ΜΑΚΡΗΣ
Ὑποστράτηγος
Ἀρχηγὸς Χωρ/κῆς 1894 - 1895

τοῦ στρατοῦ καὶ ἡ στρατικοποιηθεῖσα δύναμις τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας ὑπὸ τὸν τίτλον ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΗ. Λόγῳ ὅθεν τῆς σοβαρᾶς συμμετοχῆς τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῶν ἐκ τοῦ συστήματος ἐπιπτώσεων, θεωροῦμεν ἀναγκαίαν τὴν περιληπτικὴν περιγραφὴν τοῦ συστήματος ὡς τοῦτο ἐφηρμόσθη ἀπὸ τῆς 1-1-1894.

Ἀπηλλάγησαν τῶν ἀστυνομικῶν καὶ προανακριτικῶν καθηκόντων αἱ Δημοτικαὶ ἀρχαί.

Ἡ Χώρα διηρέθη εἰς ἀστυνομικὰς περιφερείας δύο κατηγοριῶν, ἤτοι εἰς τὴν τῶν Δήμων ὧν ἡ πρωτεύουσα ἦτο καὶ πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ ἢ εἶχεν πληθυσμὸν ἄνω τῶν πέντε χιλιάδων κατοίκων ὡς καὶ τῶν Δήμων Α΄ τάξεως καὶ εἰς τὴν τῶν λοιπῶν Δήμων. Ἐκτὸς τῆς διακρίσεως ταύτης, εἰς ἣν δὲν ὑπήχθη ἡ περιοχὴ τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας, ἠδύνατο εἰς μίαν ἀστυνομικὴν περιφέρειαν νὰ ὑπαχθῶσι πλείονες τοῦ ἑνὸς Δήμου διὰ Β.Δ. (4α).

Εἰς τὴν ἕδραν ἑκάστης περιφερείας διωρίζοντο διὰ Β. Δ. εἷς ἢ καὶ περισσότεροι ἀστυνόμοι, λαμβανόμενοι, διὰ μὲν τὴν Α΄ κατηγορίαν ἐξ ἀξιωματικῶν, μέχρι καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Συνταγματάρχου, πεζικοῦ, πυροβολικοῦ, μηχανικοῦ, ἱππικοῦ καὶ χωροφυλακῆς, διὰ δὲ τὴν Β΄ κατηγορίαν ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐν ἀνεπαρκείᾳ ἐξ ἐξ ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν καὶ ἄλλων ὅπλων.

Ἐπὶ περιπτώσεως διορισμοῦ πλέον τοῦ ἑνὸς ἀστυνόμων ἐν τῇ αὐτῇ ἀστυνομικῇ περιφερείᾳ, ὁ ἀνώτερος ἢ ἀρχαιότερος ἦτο διοικητὴς τῆς ὅλης περιφερείας.

Οἱ Ἀστυνόμοι τῶν περιφερειῶν Α΄ κατηγορίας ὑπήχθησαν, ὅσον ἀφορᾷ τὰ καθήκοντα τῆς χωροφυλακῆς, εἰς τοὺς Μοιράρχους, ἐφ᾽ ὅσον οὗτοι ἦσαν ἀνώτεροι ἢ ἀρχαιότεροι, ἄλλως ὑπήγοντο δι᾽ ὅλα τὰ ἀντικείμενα ἀπ᾽ εὐθείας εἰς τὸν Ἀρχηγὸν Χωροφυλακῆς, οἱ δὲ τῶν Β΄ περιφερειῶν ὑπήγοντο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν Μοιράρχων, ἀλλὰ μόνον ὅσον ἀφορᾶ τὴν διοίκησιν καὶ πειθαρχίαν, οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὰ θέματα τοπικῆς ἀστυνομίας, ἐφ᾽ ὧν οὐδεμίαν ἀνάμιξιν εἶχον οἱ Μοίραρχοι. Ἀμφοτέρων τῶν περιφερειῶν οἱ Ἀστυνόμοι ὤφειλον νὰ ὑποβάλωσι καθ᾽ ἑκάστην δελτίον συμβάντων εἰς τὸν Μοίραρχον, ἀνεξαρτήτως τῶν ἀνωτέρω διακρίσεων.

Ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἀστυνόμων ἐν μὲν ταῖς Α΄ περιφερείαις διετέθη δύναμις ἐκ τῆς συσταθείσης ἀστυφυλακῆς, ἐν δὲ ταῖς Β΄ περιφερείαις ἐχρησιμοποιήθη δύναμις Χωροφυλακῆς, ἐνισχυομένη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ κατὰ περὶ Χωρ)κῆς ἰσχύοντα.

Τὸ κατὰ ταῦτα νέον Σῶμα τῆς Ἀστυφυλακῆς, μὲ ἐντυπωσιακὴν περιβολὴν μετὰ κράνους, ἀπετελέσθη διὰ κατατάξεως ἐπὶ πενταετῆ θητείᾳ α) τῶν πρώην ἀστυνομικῶν κλητήρων, ἐφ᾽ ὅσον εἶχον τριετῆ προϋπηρεσίαν, β) ἐξ ἱκανῶν πρὸς στράτευσιν καὶ προϋπηρετησάντων ὡς ὑπαξιωματικῶν ἐν τῷ στρατεύματι καὶ γ) ἐκ τῶν προϋπηρετησάντων ἐπὶ διετίαν εἰς τὸν στρατὸν καὶ γνωριζόντων ἀνάγνωσιν καὶ

(4α) Διὰ τῶν Β.Δ. 22.4.1893 οἱ 360 Δῆμοι διηρέθησαν εἰς 231 ἀστυνομικὰς περιφερείας, ἐξ ὧν 38 Α΄ κατηγορίας καὶ οἱ ὑπόλοιποι 193 Β΄., διὰ δὲ τοῦ Β.Δ. 19.11.1893 προεβλέφθη ἡ ἵδρυσις ἀστυνομικῶν σταθμῶν εἰς τὰς ἕδρας τῶν ὑπολοίπων Δήμων διοικουμένων παρ᾽ ὑπαξ)κῶν καὶ ὑπαγομένων εἰς τοὺς Ἀστυνόμους τῆς περιφερείας. Αἱ ἱδρυθεῖσαι κατὰ νομοὺς Β. περιφέρειαι ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι Ἀττικοβοιωτίας 16, Φθιώτιδος 16, Αἰτωλ)νίας 21, Ἄρτης 4, Τρικάλλων 11, Λαρίσης 14, Εὐβοίας 8, Κυκλάδων 19, Ἀργ)νθίας 14, Ἀρκαδίας 15, Λακωνίας 11, Μεσσηνίας 12, Ἀχαϊοήλιδος 13, Ζακύνθου 2, Κεφαλληνίας 7 καὶ Κερκύρας 10.

γραφήν. Πρὸς κάλυψιν τῶν εἰς ὑπαξιωματικοὺς ἀναγκῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ συστήματος προεβλέφθη ἡ κατάταξις διὰ τὰς θέσεις ἐνωμοταρχῶν Β΄ τάξεως τῶν προϋπηρετησάντων ὡς ἐνωμοταρχῶν Χωροφυλακῆς, ἐπιλοχιῶν ἢ λοχιῶν καὶ κελευστῶν ἢ ὑποκελευστῶν, διὰ δὲ τὰς θέσεις ὑπεν)ρχῶν τῶν προϋπηρετησάντων ὡς ὑπενωματαρχῶν χωροφυλακῆς, δεκανέων καὶ διόπων.

Οἱ ἀστυφύλακες διεκρίθησαν εἰς τρεῖς τάξεις, ἡ δύναμις δὲ τῆς ἀστυφυλακῆς κατενεμήθη εἰς ἐνωμοτίας, συνθέσεως ἐξ ἑνὸς ἐνωμοτάρχου, ἑνὸς ὑπενωμοτάρχου καὶ 10 ἀστυφυλάκων, ἐκτὸς τῶν διὰ τὴν γραφικὴν ὑπηρεσίαν προβλεφθέντων 36 ἐνωμοταρχῶν, 18 ὑπενωμοταρχῶν καὶ 18 ἀστυφυλάκων.

Οἱ ὡς ἀστυνόμοι διοριζόμενοι ἀξιωματικοὶ ἐλάμβανον τὰς ἀποδοχὰς τοῦ στρατιωτικοῦ των βαθμοῦ, ἀξιόλογος δὲ ὑπῆρξεν ἡ ὁρισθεῖσα μισθολογικὴ κλίμαξ τῶν ὁπλιτῶν, καθ' ἣν ἐλάμβανον οἱ ἐνωμοτάρχαι δραχμ. 100, ὑπενωμοτάρχαι 95, ἀστυφύλακες Α΄ τάξεως 90, Β΄ τάξεως 80 καὶ Γ΄ τάξεως 70. Διὰ τοὺς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων διακρινομένους προβλέφθη προαγωγὴ εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς ἢ οἰκονομικὴ προαγωγὴ κατὰ 5 δραχμ. μηνιαίως, δι' ἑκάστην διακεκριμένην πρᾶξιν.

Εἰς τοὺς ὁπλίτας τῆς Ἀστυφυλακῆς ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω πλεονεκτημάτων ἐδόθη καὶ τὸ προβάδισμα ἔναντι τῶν ὁμοιοβάθμων τῆς Χωροφυλακῆς.

Προϊστάμενος ἁπάσης τῆς κατὰ ταῦτα ἀστυνομικῆς δυνάμεως ὡρίσθη ὁ ὑπὸ τὴν Δ)νσιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς.

Οἱ ὑπαξιωματικοὶ τῆς Ἀστυφυλακῆς ἐχαρακτηρίσθησαν γενικοὶ προανακριτικοὶ ὑπάλληλοι, ὡς οἱ τοιοῦτοι τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἀστυνόμοι ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται τῆς Ἀστυφυλακῆς ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων δι' ἅπαντα τὰ ἀδικήματα, πλὴν τῶν διαλαμβανομένων ἐν Β΄ τμήματι τοῦ Δ΄ Βιβλίου τῆς Στρατιωτικῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας καὶ τῶν κατὰ στρατιωτικῶν ἀπευθυνομένων, δι' ἃ ὑπήχθησαν εἰς τὰ Στρατοδικεῖα.

Συνετμήθησαν αἱ δικονομικαὶ προθεσμίαι ἐπὶ σκοπῷ ταχυτέρας ἐκδικάσεως τῶν ἀξιοποίνων πράξεών των.

Ἡ ἐπὶ πλημμελήματι καταδίκη ἀστυνόμου ἢ ὁπλίτου τῆς ἀστυφυλακῆς ἢ Χωροφυλακῆς συνεπήγετο λόγον ἀποκλεισμοῦ των ἐκ τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων.

Διὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν παραπτωμάτων, τὰς περὶ μεταθέσεων γνωμοδοτήσεις κ.λ.π. συνεστήθη ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς ἐποπτικὸν συμβούλιον ἐκ τῶν παρὰ τοῖς Ὑπουργείοις Στρατιωτικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν νομικῶν Συμβούλων καὶ τῶν παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Στρατιωτικῶν Τμηματαρχῶν Προσωπικοῦ, Δικαιοσύνης καὶ Δημοσίας Ἀσφαλείας (Χωροφυλακῆς).

Ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ διετηρήθη ὁ θεσμὸς τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας, ἐπενεχθεισῶν τῶν ἑξῆς μεταβολῶν: Ὁ Δ)ντὴς ἐλαμβάνετο ἐκ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν 4 ὅπλων τοῦ στρατοῦ. Οἱ ὑπαστυνόμοι μετωνομάσθησαν Ἀστυνόμοι. Κατηργήθησαν ἅπασαι αἱ θέσεις πολιτικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ἀγροφυλάκων, τὸ δὲ προσωπικὸν τῆς Δ)νσεως ὑπήχθη εἰς τὰς αὐτὰς ὡς ἀνωτέρω στρατιωτικὰς καὶ διοικητικὰς διατάξεις τοῦ νόμου ΒΡΠΗ΄.

Τὸ προσωπικὸν τῆς Στρατιωτικῆς ἀστυνομίας ὑπήχθη εἰς τὰς περὶ ἐντοπιότητος διατάξεις τοῦ νόμου ΦΜ τῆς 11-11-1875 καὶ πέραν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ΒΡΠΗ διατάξεων ἴσχυον αἱ διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς ἢ δι' ὅσα θέματα δὲν ἐρυθμίζοντο ὑπὸ τούτου ἐφηρμόζοντο οἱ στρατιωτικοὶ κανονισμοί. Εἰδικώτερον, ὡς

πρὸς μὲν τὴν διοίκησιν ἐφηρμόζετο ὁ κανονισμὸς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας πεζικοῦ, ὡς πρὸς δὲ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑπηρεσίας ὁ Κανονισμὸς Χωροφυλακῆς.

Τὰ διὰ τὴν περιφέρειαν τῆς Δ)νσεως Διοικητικῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν - Πειραιῶς καθήκοντα ἀγροφυλακῆς ἀνετέθησαν εἰς ὁπλίτας χωροφυλακῆς, εἰδικῶς ἀποσπωμένους ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ χωροφυλακῆς καὶ ὑπὸ τοῦ Δ)ντοῦ Διοικητικῆς Ἀστυνομίας κατανεμομένους.

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ΒΞΗ) 1892 καὶ τοῦ τοιούτου ΒΡΠΗ' ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 14.12. 1893 Β.Δ. δι' οὗ ἐρρυθμίσθησαν τὰ τῆς συνθέσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, τὰ τῆς δικαιοδοσίας, ἁρμοδιότητος, καὶ θέσεως τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς καὶ τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιθεωρητῶν, τὰ περὶ τῆς ἀποστολῆς καὶ καθηκόντων τῶν προϊσταμένων ἀστυνομίας καὶ Ἀστυνόμων, τὰ περὶ στολῆς, περὶ ἀνακριτικῶν Συμβουλίων κ.λ.π., ὡς ἀκολούθως:

Ι Σύνθεσις Ἀρχηγείου χωροφυλακῆς α) 1 Ὑποστράτηγος ἢ Συνταγματάρχης, Ἀρχηγός, β) 2 Συνταγματάρχαι ἢ Ἀντισυνταγματάρχαι ἐπιθεωρηταὶ Ἀστυνομίας. γ) 3 Ἀντ)ρχαι χωροφυλακῆς, ἐπιθεωρηταὶ χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας, δ) 1 λοχαγὸς ὑπασπιστής, ε) 1) Ταγματάρχης ἐπιτελάρχης καὶ 1 λοχαγὸς βοηθὸς αὐτοῦ, στ) 1 ἰατρός, ζ) 1 λοχαγὸς Οἰκονομικοῦ, η) 4 ὑπομοίραρχοι ἢ ὑπολοχαγοί, θ) 6 ἀνθυπομοίραρχοι ἢ ἀνθυπολοχαγοί, ι) 4 λοχίαι πεζικοῦ, ια) 4 ἐνωμοτάρχαι καὶ 2 ὑπενωμοτάρχαι, ιβ) 1 ἔφιππος ἐνωμοτάρχης ὡς ἀγγελιαφόρος Ἀρχηγοῦ χωροφυλακῆς καὶ ιγ) 3 χωροφύλακες ὡς ἀγγελιαφόροι καὶ γραφειοφύλακες.

Ἐκ τούτων οἱ ὑπὸ στοιχεῖα α—δ ἐτοποθετοῦντο διὰ Β.Δ., οἱ ὑπὸ στοιχεῖα ε—ι ἀπεσπῶντο διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στραιωικῶν καὶ οἱ ια—ιγ ἐτοποθετοῦντο διὰ διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγείου χωροφυλακῆς, οἱ τελευταῖοι δὲ οὗτοι μετὰ τῶν 3 ἀντισυνταγματαρχῶν ἐπιθεωρητῶν ἀπετέλουν τὸ μόνον βέβαιον ἐκ τῆς χωροφυλακῆς προερχόμενον προσωπικόν.

Γενικῶς ἀλλὰ καὶ ἰδίως εἰς τὴν κορυφὴν τῆς πυραμίδος παρατηροῦμεν πολυτελῆ σύνθεσιν (5 ἀντ)ρχαι ἐπιθεωρηταί) διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς ἐπίσης διακρίνεται ἡ διὰ τοῦ Ἀρχηγείου ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν στρατὸν ὑπαγωγὴ τῆς χωροφυλακῆς καὶ κυρίως τοῦ νέου συστήματος, λαμβανομένης δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς κατὰ πολὺ ἀνωτέρας μισθολογικῆς κλίμακος διὰ τὴν ἀστυφυλακὴν ἔναντι τῆς χωροφυλακῆς τὸ συμπέρασμα ἐκ τοῦ ὅλου συστήματος ὑπῆρξεν καταφρονητικὸν διὰ τὴν χωροφυλακήν.

Ὁ κατ' εὐφημισμὸν κατὰ ταῦτα ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς, ἐχαρακτηρίσθη ὁμότιμος τῶν ἀρχηγῶν στρατοῦ.

Οἱ ἀποσπώμενοι ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀξιωματικοὶ διὰ τὰ καθήκοντα τῶν ἀστυνόμων συμπληροῦντες διετίαν ἀνεκαλοῦντο κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἀρχηγοῦ, πρᾶγμα ὅπερ ἀποδεικνύει ἀφ' ἑνὸς μὲν μίαν προσπάθειαν τοῦ νομοθέτου νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται ἐπὶ μακρὸν ἐκ τῶν κυρίων ἔργων οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ παντελῆ τούτου ἄγνοιαν περὶ τῶν ἀναγκῶν καὶ ἀπαιτήσεων τῆς Ἀστυνομεύσεως, ὅσον ἀφορᾶ τὴν εἰδίκευσιν, ἐνημερότητα καὶ γνῶσιν, τουλάχιστον στοιχειωδῶς.

Ἀσφαλῶς διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπεδιώχθη μικροτέρα φθορὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ, ἀλλὰ τοῦτο οὐδόλως ἐξυπηρέτει τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀστυνομεύσεως ὑφ' οἱανδήποτε μορφήν. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἡ κυβ ρνησις Τρικούπη ἐπεδείξατο σοβαρὰς παραχωρήσεις εἰς βάρος τῶν ἀναγκῶν καὶ ἀπαιτήσεων

τοῦ ἀστυνομικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῶν ἰδιοτήτων δι᾽ ὧν δέον νὰ εἶναι προικισμένος ὁ ἀστυνομικὸς βαθμοφόρος.

Ὁ Θ. Λιμπρίτης κατὰ τὴν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς εἰς τὴν 17-5-1905 ἀγόρευσίν του ἐπὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπεκάλυψε καὶ παρασκηνιακὰς προσπαθείας αὐτοῦ κατὰ τὸ 1894, ἀσφαλῶς καὶ ἄλλων, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν Τρικούπη, ἵνα ἐπιτευχθῇ ποιά τις μέριμνα ἐπιμορφώσεως τῶν διὰ τὴν ἀστυνομίαν προοριζομένων βαθμοφόρων τοῦ στρατοῦ (5).

Ἀναμφισβητήτως, ἔστω καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Ἐπιμηθέως ὁμιλῶν, ὁ Λιμπρίτης εἶχεν δίκαιον, περιέργως ὅμως οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ ἄλλοι οἱ στρατιωτικῆς προελεύσεως βουλευταὶ εἶχον μέχρι τότε προβάλει καὶ ἀξιώσει τοιαύτην ἐπιμόρφωσιν καὶ διὰ τὴν χωροφυλακήν.

Ἅπασαι αἱ Μοιραρχίαι διετηρήθησαν, ἐξακολουθοῦσαι φέρουσαι τὸ βάρος τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς.

Παρεσχέθη ἐξουσιοδότησις εἰς τὸν Ἀρχηγὸν Χωροφυλακῆς ὅπως ἀναθέτει τὴν ἀστυνομίαν εἰς τὴν χωροφυλακὴν καὶ ἐπὶ περιφερειῶν Α΄ κατηγορίας, ἐξαιρέσει τῶν πρωτευουσῶν νομῶν.

Πρὸν ἀποφυγὴν συγκρούσεων, κατὰ τὴν ἁρμοδιότητα καὶ δικαιοδοσίαν, μεταξὺ τῆς εἰς τὰς ἕδρας τῶν νομῶν σταθμευούσης χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας, δι᾽ ἀποφάσεώς του ὁ Ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς κατένειμε τὰ ἀνήκοντα ἑκάστη καθήκοντα ἐκ τῶν ἐν ἄρθρῳ 117 τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς διαλαμβανομένων.

Παρεσχέθη ἐξουσιοδότησις εἰς τὸν Ἀρχηγὸν χωροφυλακῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῆς ζητημάτων.

Νὰ διατάσσῃ α) Τὰς εἰς τὴν Ἀστυφυλακὴν κατατάξεις βάσει τοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν κεκυρωμένου πίνακος, β) Τὰς ἀμοιβαίας μεταθέσεις, γ) Τὴν ὑποβολὴν προτάσεων προαγωγῆς καὶ διενέργειαν πρὸς τοῦτο ἐξετάσεων διὰ τοὺς βαθμοὺς Ὑπεν)ρχου καὶ ἐνωμοτάρχου ἐν τῇ Ἀστυφυλακῇ, συγκροτῶν πρὸς τοῦτο ἐξεταστικὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπήν, δ) Τὴν σύστασιν ἀστυνομικῶν Σταθμῶν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιφερείαις, ε) Τὴν ἀντικατάστασιν τῶν δ) τῶν τῶν Ἀστυνομικῶν Σταθμῶν Β΄ περιφερειῶν, στ) Τὴν ἀναπλήρωσιν κωλυομένων Ἀστυνόμων, ζ) Τὰς πρὸς ἐνίσχυσιν προσωρινὰς μετακινήσεις καὶ η) Τὴν σύστασιν ἢ κατάργησιν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων. Ἐδημοσίευε προκηρύξεις καὶ προσκλήσεις διὰ κατάταξιν εἰς τὴν Ἀστυφυλακήν, τὴν 1 Σεπτεμβρίου ἑκάστου ἔτους, ὑποβάλλων πίνακα τῶν ἐξ ἀνακατατάξεως ὑπηρετούντων χωροφυλάκων, ἐζήτει παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, διὰ μετατάξεως συμπλήρωσιν τῆς δυνάμεως καὶ τηρῶν τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ΦΜ΄ ἐτοποθέτει τοὺς μετατασσομένους, εἶχε δικαιοδοσίαν χορηγήσεως ἀ-

(5) Ἔλεγεν ὁ Λιμπρίτης «Καὶ ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἶπον πρός τινα, λίαν προσκείμενον πρὸς τὸν μακαρίτην Τρικούπην: «Ἀφοῦ εὑρίσκεσαι τόσον πλησίον αὐτοῦ, εἰπὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι, ἂν θέλῃ στρατιωτικὴν ἀστυνομίαν, ἂς ἱδρύσῃ ἓν σχολεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ σπουδάζωσιν ἐπὶ τρεῖς τουλάχιστον μῆνας οἱ ἀξιωματικοί, οἱ μέλλοντες νὰ διορισθῶσιν ἀστυνόμοι· ἂς τάξῃ ἕνα διοικητικὸν ὑπάλληλον, ὅστις νὰ διδάξῃ εἰς αὐτοὺς τὰ στοιχεῖα τουλάχιστον τῆς διοικητικῆς ὑπηρεσίας· ἂς τάξῃ ἕνα νομικὸν ὁ ὁποῖος νὰ διδάξῃ εἰς αὐτοὺς τὰ στοιχεῖα τοῦ τρόπου καθ' ὃν θὰ ἐκτελῶσι τὸ ἔργον τοῦ δημοσίου κατηγόρου», τούτου δὲ μὴ γενομένου τὸ κατελόγιζεν ὡς μίαν τῶν κυριωτέρων αἰτιῶν ἀποτυχίας τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας.

δειῶν μέχρι 45 ἡμερῶν εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ 50 ἡμερῶν εἰς τοὺς ὁπλίτας καὶ αὐτεπαγγέλτως ἢ προτάσει τοῦ ἁρμοδίου προϊσταμένου ἀξιωματικοῦ διέτασσε τὴν παραπομπὴν εἰς ἀνακριτικὸν συμβούλιον τῶν ὑπαξιωματικῶν τῆς Ἀστυφυλακῆς καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὁμοφώνως λαμβανομένων ἀποφάσεων.

Αἱ ἀνωτέρω, ἐνδεικτικῶς παρατιθέμεναι, δικαιοδοσίαι καὶ ἁρμοδιότητες τοῦ Ἀρχηγοῦ χωροφυλακῆς ἀποτελοῦν ἐπανάστασιν διὰ τὰ ὅσα μέχρι τοῦδε ἐκράτουν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, κατέστη ὁ ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς πραγματικὸς ἀρχηγὸς ἔναντι τῶν προγενεστέρων, οἵτινες ἦσαν μᾶλλον διεκπεραιωταὶ ἄνευ οὐσιαστικῆς τινὸς δικαιοδοσίας καὶ ἁρμοδιότητος.

Ἡ τοιαύτη δικαιοδοσία παρεχωρήθη, ὑπεστήριξαν τινές, εἰς βάρος τῆς μονοπωλιακῆς ἄλλοτε ἐξουσίας τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν, λόγῳ τῆς ὑπαγωγῆς ἤδη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ χαρακτῆρος τῶν ὑφισταμένων, ἀλλὰ μήπως καὶ προγενεστέρως ἡ χωροφυλακὴ δὲν ἦτο αὐστηρῶς στρατιωτικὸν Σῶμα καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν διαχειριστὴς τῆς Ἀστυνομικῆς ἐξουσίας;

Ὑπῆρξεν βεβαίως καὶ ὁ ἀνωτέρω λόγος ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεως καὶ τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἀλλαχοῦ κυρίως ὑπάρχει ἡ βάσις, ὅτι ὁ στρατὸς ὡς ἰσχυρὰ ὑλικὴ δύναμις ἠθέλησε καὶ ἠξίωσε τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν τοῦ Ἀρχηγοῦ ἵνα προστατευθῇ ἐκ τῶν κομματικῶν ἐπεμβάσεων τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, ὅπερ πάντοτε ἐξεπροσώπει ἐντόνως τὸ κυβερνὸν κόμμα (6). Ἡ τοιαύτη ἰσχυρὰ καὶ οὐσιαστικὴ ἀνεξάρτητος ἐξουσία συνετέλεσεν, ὡς καὶ κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, εἰς τὴν μετὰ 8μηνον περίπου κατάργησιν ὁλοκλήρου τοῦ συστήματος τοῦ Ἀρχηγείου, διότι ἡ πολιτικὴ τοῦ Δηλιγιάννη δὲν ἠνείχετο τοιαύτην ἀνεξαρτησίαν ἀστυνομικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἀπηγορεύθη ἡ πρόσληψις Ἀστυφυλάκων ὡς ὑπηρετῶν ἢ ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν εἰς οἱανδήποτε προσωπικὴν τῶν προϊσταμένων των ὑπηρεσίαν.

Κατόπιν, ἱεραρχικῶς ὑποβαλλομένων, προτάσεων ὁ Ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς διέτασσε τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἀκαταλλήλων καὶ πταιστῶν ἀστυφυλάκων, ἀπεφάσιζε δὲ ἢ ὑπέβαλεν προτάσεις ἐπὶ προτεινομένων ἀμοιβῶν καὶ προσαυξήσεων.

Τὰ τῆς στολῆς τῶν εἰς ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν διοριζομένων ἀξιωματικῶν, πλὴν τῶν ἐκ τῆς χωροφυλακῆς, καὶ ὁπλιτῶν τῆς Ἀστυφυλακῆς ἐρρυθμίσθησαν διὰ Β.Δ. τῆς 23-12-1893.

Διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀστυϊατρικῆς ὑπηρεσίας ἀπεσπῶντο εἰς τὴν Διεύθυνσιν Διοικητικῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν - Πειραιῶς ἀξιωματικοὶ ἐκ τοῦ ὑγειονομικοῦ καὶ κτηνιατρικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος.

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 19-11-1893 ὡρίσθη ὅπως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου ΒΡΠΗ' ἄρξηται ἀπὸ τῆς 20-11-1893 ὅσον ἀφορᾷ τὰς βασικὰς διατάξεις καὶ ἀπὸ 1-1-1894 δι' ὅλας τὰς λεπτομερείας.

Ἡ κοινὴ γνώμη ὑπεδέχθη μετά τινος ἀμφιβολίας τὸ νέον σύστημα αἱ δὲ ἐφημερίδες ἐδιχάσθησαν. Τὸ ἀποκορύφωμα τῶν δισταγμῶν παρουσίασεν εἰς σειρὰν ἄρθρων ἡ ἐφημερὶς τοῦ Γαβριηλίδη, ἡ «Ἀκρόπολις», ἥτις ὑπὸ τὸν τίτλον «Εὐέλπιδες χαιρετίζομεν» εἰς τὸ φύλλον τῆς 1-1-1894 ἀπεκάλυψε διὰ μακρῶν, λίαν ὠμῶς καὶ μὲ ὑπερτροφικὸν κάπως ρεαλισμὸν τὰ περὶ Ἀστυνομίας ἀντι-

---

(6) Κατωτέρω θὰ ἴδωμεν ὅτι πολὺ συντόμως ἐνίκησεν τὸ κόμμα καὶ κατηργήθη τὸ Ἀρχηγεῖον χωρ)κῆς.

λήψεις καὶ ἀγωνίας τῆς ἐποχῆς διά τε τὸ παρελθὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον.

Ἐφ᾽ ὅσον τὸ ἐπίπεδον τῆς πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων ἦτο τόσον καταρρακωμένον καὶ πρωτόγονον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν Ἑλλάδι, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπικροτήσωμεν εἰς τὸ ἀκέραιον τὰς περὶ Ἀστυνομίας καὶ ἰδίᾳ περὶ Χωροφυλακῆς, κρίσεις τοῦ θερμοῦ ἀρθογράφου, διότι ἀφοῦ ἦσαν τόσον κακῆς ποιότητος οἱ ἀρχιμάγειροι πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ καλύτερον τὸ κατασκεύασμά των, ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει μεταφέρομεν ἐνταῦθα ζωηρὰς τινὰς περικοπὰς ἐκ τοῦ ἄρθρου ἐκείνου.

Ἀρχόμενος ὁ ἀρθρογράφος ἔγραφεν: «Ἂν ὑπῆρχε καμμιὰ σωστὴ μάγισσα... νὰ καταφύγωμεν εἰς αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσωμεν: πές μας κυρὰ Μάγισσα, τί θὰ βγῇ ἀπὸ τὴν σήμερον ἐγκαθιδρυομένην στρατιωτικὴν Ἀστυνομίαν; Κἄνα καλὸν ἢ κανένα κακὸν χειρότερον ἀπὸ τὴν δημοτικήν; Θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν εἰλικρινῶς, ἀπὸ ἀγαθοῦ τοῦ συνειδότος, νὰ χαραποιήσωμεν τοὺς ἀναγνώστας μας ὅτι ἀπαλλάσσονται 360 τυράννων, τῶν κυρίων Δημάρχων, ἐξασκούντων καὶ ἀστυνομικὴν ἐξουσίαν ἢ τοὐναντίον νὰ τοὺς συλλυπηθῶμεν πρῶτοι, διότι ἀπὸ τὴν Σκύλαν μετέπεσαν εἰς τὴν Χάρυβδιν, ὅτι αὐτοὶ θὰ εἶναι πολὺ ὠμότεροι ἀπὸ ἐκείνους καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦδε ὀφείλουν νὰ λάβουν τὰ μέτρα των, τί ἄμυναν θὰ ἀντιτάξουν διὰ νὰ φρουρήσουν ἀλώβαντα τὰ δικαιώματα τῆς τιμῆς, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς περιουσίας, διότι ἡ αἰσχρὰ Ἀστυνομία ὅλα δύναται νὰ τὰ ἀπειλήσῃ κ᾽ ἀγαθὴ πάλιν τοιαύτη ὅλα δύνται νὰ τὰ φρουρήσῃ».

Ἐν συνεχείᾳ ἔγραφεν ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει μάγισσα περιωρίζετο εἰς τὴν πραγματογραφίαν καὶ δι᾽ ἀναδρομῆς εἰς τὸ παρελθὸν διὰ μελανῶν χρωμάτων ἀνεπώλει τὰ τῆς Δημοτικῆς Ἀστυνομίας, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1862 καὶ ἐντεῦθεν, καταλήγων: «Ἂς τολμήσῃ τις νὰ διαψεύσῃ τὴν εἰκόνα αὐτήν! Θὰ σηκωθοῦν ὄρη καὶ βουνὰ νὰ διαμαρτυρηθοῦν. Τριάντα ἐτῶν Δημοτικῆς Ἀστυνομίας τὴν ἱστορίαν, τὶς ἔχει τόσην δύναμιν νεύρων, ψυχὴν ἀντέχουσαν, νὰ περιγράψῃ; Τὰ ἀδικήματά της, τὰς αὐθαιρεσίας της, τὰς πιέσεις της, τὰς δολοφονίας της, τὰ ἐγκλήματά της, τοὺς ἐναντίον τοῦ Συντάγματος κολάφους της, τὶς θὰ δυνηθῇ νὰ ἀρθροίσῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ διὰ νὰ γράψῃ τὸν ἐπίλογον; Ἤξιζε νὰ ἀγωνισθῇ ἑπτὰ χρόνια τὸ Ρωμαίϊκο, ἤξιζε νὰ χύσῃ τόσο αἷμα διὰ νὰ πέσῃ εἰς τὰ ρυπαρὰ χέρια τοιούτων καθαρμάτων (!) τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ ἥμισυ ἦσαν λωποδῦται καὶ βαλαντιοτόμοι, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ Μπραΐμηδες καὶ Ἀλῆ Πασσάδες;

«Τί νὰ τὰς κάμωμεν τὰς ἐξαιρέσεις, τὰς πέντε, τὰς δέκα; Ἐνενῆντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τῶν δημοτικῶν μας ἀστυνόμων τοιοῦτοι ἦσαν. Αὐθαίρετοι καὶ ἄθρησκοι, ἀνήθικοι καὶ ἄνομοι, ἀκάθαρτοι καὶ ἀναίσχυντοι...

«Ἀπὸ τῆς σήμερον, ὁ μὲν λαὸς εἶναι ὁ ἴδιος, ραγιᾶς, ραγιᾶς, ραγιᾶς, ἡ Ἀστυνομία μόνον ἀλλάζει τὴν βδελυρὰν ρεπούμπλικαν ἢ τὸ λιγδιασμένον φέσι εἰς τὰ νησιά, τὴν ἀντικαθιστᾶ τὸ στίλβον πηλίκιον... Τὰ στελέχη τῆς νέας Ἀστυνομίας ἐστρατολογήθησαν ἐκ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐκ τοῦ Σώματος τοῦ Πεζικοῦ. Ἀμφότερα πρὸ πολλοῦ εἶναι εἰς μεγαλυτέραν μετὰ τοῦ λαοῦ συνάφειαν, παρὰ πᾶν ἄλλο ὅπλον. Ἀλλ᾽ οὔτε αὐτὰ οὔτε ἐκείνη ἄφισαν πολὺ καλὰς ἀναμνήσεις. Ὁ λαὸς ἐπείσθη ὅτι τὰ ἀποσπάσματα βιαιοπραγοῦν. Ὁ λαὸς ἐπείσθη ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ φατριάζει».

Οἱ περὶ τὴν κυβέρνησιν παράγοντες καὶ ὁ ἐκ τῶν καταπιέσεων ἀποκαμωμένος

λαός, μὲ χαρὰν ὑπεδέχθησαν τὸ νέον ἀστυνομικὸν σύστημα (7) καὶ ἀπὸ τῆς 1-1-1894 τὰ στίλβοντα πηλίκια, τὰ τρίζοντα ὑποδήματα καὶ αἱ συρόμεναι σπάθαι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους, ἡ δὲ Χωροφυλακή, κατακερματισμένη κατὰ τὴν δύναμιν, διχασμένη κατὰ τὴν ἀποστολὴν καὶ μεταχείρισιν καὶ μὲ πλήρεις ἐρωτηματικῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν στελεχῶν της, κατέστη σχεδὸν ἀγνώριστος ἢ μᾶλλον μόνον ὁ τίτλος καὶ αὐτὸς κολοβωμένος τῆς ἀπέμεινεν.

Ὁ Γαβριηλίδης γράφων τὸν ἀνωτέρω Φιλιππικὸν διὰ τὸ παρελθὸν καὶ θρηνολογῶν διὰ τὸ μέλλον, ἐπιρρίπτει εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὅτι ἐφατρίαζεν, ἀλλὰ δὲν ἐποιεῖτο διάκρισιν καὶ διαστολὴν ποίαν Χωροφυλακὴν ἠννόει. Τὴν Χωροφυλακὴν τῆς ὁποίας ὁ καταστατικὸς χάρτης ἐφηρμόζετο ὅσον ἀφορᾷ τὴν στρατολογίαν, τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν μισθοδοσίαν καὶ τῆς ὁποίας οἱ Μοίραρχοι εἶχον τὸ ἠθικὸν ἀνάστημα νὰ καταγγέλουσιν εἰς τὸν Βασιλέα τοὺς ἀποπειρωμένους φαῦλα ὑπουργοὺς ἢ τὴν Χωροφυλακὴν ὡς τὴν περιήγαγον οἱ πολιτικοστρατιωτικοὶ παράγοντες καὶ κομματάρχαι διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ Κανονισμοῦ της, διὰ τῆς ἐπανδρώσεώς της δι' εὐζώνων καὶ πληρωτῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ λοχιῶν καὶ ἀξιωματικῶν ἐκ τοῦ στρατεύματος, μὲ μισθοδοσίαν ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς ἡμερησίως, μὲ ἀποκεφαλισμένην τὴν ἡγεσίαν της κ.λ.π.; Ἀλλὰ τοιαύτη Χωροφυλακὴ δὲν ἦτο πλέον Χωροφυλακή, εἰ μὴ κατ' εὐφημισμόν, ἤδη δὲ διὰ τοῦ ἐφαρμοσθέντος συστήματος κατεφέρετο πλῆγμα πλήρους εὐνουχισμοῦ.

Ὁ Γαβριηλίδης ἀμφέβαλε διὰ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ νέου θεσμοῦ ἕνεκεν τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν βιαιοπραγιῶν τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ φατριασμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς· δὲν ἀντελήφθη ὅμως ὅτι τὸ νέον σύστημα θ' ἀπετέλει μίαν τῶν αἰτιῶν διὰ μίαν πρώτου μεγέθους ἐθνικὴν συμφοράν, ἥτις διεδραματίσθη τὸ 1897, ὁπότε θὰ ἐπανελάμβανε τὸν δραματικὸν ἐκεῖνον ἀφορισμὸν τοῦ Θουκυδίδου «Ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει» (8).

Δὲν παρῆλθεν πολὺς χρόνος ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος καὶ ἤρξαντο αἱ ἀνησυχίαι τῶν ἐφημερίδων καὶ ἰδίᾳ τῶν περὶ τὰ στρατιωτικὰ εἰδημόνων, ὡς καὶ ἐν τῇ Βουλῇ, τουτ' ἔστιν ἐγκαίρως ἐσήμανεν ὁ κώδων τοῦ κινδύνου καὶ ὑπεδείχθησαν αἱ ἐθνικῶς καὶ κοινωνικῶς συμφέρουσαι λύσεις, τόσον διὰ τὸν Στρατόν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν τῆς Χώρας.

Εἰς σειρὰν ἄρθρων διὰ τῆς ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις» εἷς ἀνώτερος στρατιωτικὸς ὑπὸ στοιχεῖα Α.Σ., ἀνέπτυξε τοὺς κινδύνους ἐκ τοῦ ἐφαρμοσθέντος συστήματος καὶ ὑπέδειξεν τὰς ἐπιβεβλημένας λύσεις.

Ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ του, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ ἀποπαίδι τῶν ἀναμορφωτῶν» (9), ἐπετίθετο κατὰ τοῦ «τραγελάφου», ὃν ἐδημιούργησεν ὁ θεσμὸς τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, δι' οὗ κατέστη «ἡ Χωροφυλακὴ ἐντελῶς ἄχρηστος» καὶ «ἔπαυσεν ἐντελῶς αὐτη νὰ ἔχῃ προορισμόν τινά», ἥτις Χωροφυλακὴ ὑπῆρξεν «μέχρι τοῦδε τὸ ἀποπαίδι τῶν ἀναμορφωτῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ».

Ὁ νέος θεσμὸς δὲν ἠρκεῖτο εἰς τὰ τῆς Ἀστυνομίας καθήκοντα, ἀλλὰ διὰ καθημερινῶν ὑπερβασιῶν ὑπεισήρχετο εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς δια-

---

(7) Βλέπε καὶ Α. Σπηλιωτοπούλου πραγματείαν ἐν Λευκώματι Γαβριηλίδη σελ. 32.

(8) Θουκιδίδου βιβλίον Β', 12—3.

(9) Ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις» φυλ. 4392 τῆς 30.4.1894.

γραφομένας ἁρμοδιότητας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐντεῦθεν συνεχεῖς προστριβαὶ καὶ φαιδρότητες, διότι οἱ ἀστυνόμοι ἀξιωματικοὶ ἐτύγχανον καὶ τῆς ὁμοθύμου τοῦ λοιποῦ Στρατοῦ ὑποστηρίξεως, ἐκ κακῶς ἐννοουμένης ἀλληλεγγύης. Τὸ θέμα ἤχθη εἰς τὴν Βουλήν, ἔνθα προεκάλεσεν εὐρείας συζητήσεις καὶ ἐμφρόνους ὑποδείξεις πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκολουθητέαν ὁδὸν διὰ τὴν δημιουργίαν ἐθνικοῦ Στρατοῦ καὶ τὴν λύσιν τοῦ ἀστυνομικοῦ προβλήματος διὰ τῆς ἀναδιοργανώσεως καὶ ἐνισχύσεως τῆς Χωροφυλακῆς. Ὁ βουλευτὴς Μάνεσης, ἀπὸ 30ετίας στέλεχος τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων καὶ μὲ συνέπειαν ρητόρων.

Τὴν μεθεπομένην ὁ αὐτὸς ὑπὸ στοιχεῖα Α.Σ. ἀνώτερος στρατιωτικός, διὰ μακροσκελοῦς καὶ λίαν εὐστόχου πραγματείας, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Στρατὸς καὶ ἡ Χωροφυλακή», δημοσιευθείσης ἀντὶ κυρίου ἄρθρου εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀκρόπολιν» (10), ἀφοῦ ἀνέτεμνεν καὶ ἐτόνιζεν τὴν ἀναγκαιότητα καὶ τὴν θέσιν τῆς Χωροφυλακῆς διὰ τῆς μελέτης τῶν εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ Κράτη ἰσχυόντων, ἔδιδε τὴν εἰκόνα τῆς ἀκολουθηθείσης ἐν Ἑλλάδι τακτικῆς, γράφων: «Δυστυχῶς ἡ ἀμβλυωπία τῶν ἑκάστοτε διοικούντων τὰ τοῦ Στρατοῦ, παρεῖδε τὸν κύριον σκοπὸν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἀφῆκε τὸ Σῶμα τοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ περιέλθῃ εἰς διοικητικὴν παράλυσιν, καταστρέψασα καὶ αὐτὸν τὸν στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν αὐτοῦ. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Πεζικοῦ διὰ μιᾶς ὑπουργικῆς διαταγῆς μετετίθεντο εἰς τὰς τάξεις τῆς Χωροφυλακῆς, ἐγένετο δὲ ἐσχάτως καὶ νόμος δι' οὗ οἱ κληρωτοὶ πρὸ τῆς ἀφυπηρετήσεώς των μεταβάλλονται εἰς χωροφύλακας καὶ ἀποστέλλονται οὕτω εἰς τὰς τάξεις αὐτῆς οἱ ἀνικανώτεροι καὶ οὐχὶ τὸ ἄνθος τῶν ἀνδρῶν τοῦ Στρατοῦ. Τοιουτοτρόπως ἐπῆλθεν ἡ πλήρης ἀχρηστία αὐτῆς, μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν ἐστερήθη αὕτη ὁπλιτῶν καὶ τὸ ἔργον της ἀνετίθετο μὲν εἰς τὰ πεζικὰ σώματα, τὸ δὲ εἰς τὴν ἀρτίως συστᾶσαν Ἀστυφυλακὴν...», καὶ ἐν συνεχείᾳ: «Ἡ Χωροφυλακὴ περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν καταδίωξιν τῶν ὀφειλετῶν τοῦ Δημοσίου, προορισμὸς ὁ ὁποῖος δὲν ἀρκεῖ βεβαίως πρὸς διατήρησιν ὁλοκλήρου σώματος, οὗ ἡ δύναμις περιλαμβάνει περισσοτέρους ἀναμφιβόλως ἀξιωματικοὺς ἢ ὁπλίτας».

Ἐν συνεχείᾳ ἀνασκοπῶν τοὺς οἰκονομικοὺς λόγους, οὓς ἐδέχετο δυσμενεῖς ἀπὸ γενικωτέρας πλευρᾶς οὐχὶ ὅμως καὶ μὴ δυναμένους νὰ ὑπερνικηθῶσιν, ὑπεστήριζεν ὅτι διαχωριζομένου τοῦ διὰ τὴν Χωροφυλακὴν προϋπολογισμοῦ ἐκ τοῦ «Πολυδαπάνου» τοιούτου τοῦ ὑπουργείου Στρατιωτικῶν καὶ ἄλλων τινῶν ὑπουργείων, ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀπαιτουμένη διὰ τῆς Χωροφυλακῆς ἀστυνόμευσις.

Καταχωρῶν χαρακτηριστικὴν δήλωσιν ἀνωτέρου, εἰς ἐπίκαιρον θέσιν, ἀξιωματικοῦ, καθ' ἣν «σήμερον μεθ' ὅλας τὰς δαπάνας, εἰς ἃς ὑποβαλλόμεθα, ἐνῷ δὲν ἔχομεν Δημοσίαν Ἀσφάλειαν, κυρίως εἰπεῖν δὲν ἔχομεν οὔτε Στρατόν», ἀπεδείκνυε διὰ τίνας λόγους δὲν ὑπῆρχε στρατός, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπισκοπῶν τὰ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Χωροφυλακῆς, ἔγραφεν:

«Καὶ ἀφοῦ δὲν ἔχομεν οὔτε Στρατὸν ἐκπαιδεύσεως, μήπως ἔχομεν Δημοσίαν Ἀσφάλειαν; Ὁ κληρωτὸς εἶναι στρατιώτης ἥκιστα κατάλληλος πρὸς καταδίωξιν τοῦ ληστοῦ, κατὰ τοῦ ὁποίου μάλιστα δὲν βλέπει ἑαυτὸν ὠθούμενον ὑπὸ ὑψηλοτέρων λόγων. Ἀκαταλληλότατος δὲ ὡς χωροφύλαξ, ἀφοῦ ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν μόνον τὴν

(10) Φύλλον 4397 τῆς 6.5.1894.

ἄφεσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν στρατιωτικῶν τάξεων. Τοιουτοτρόπως μόνον ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος στρατιωτικὸς ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ καὶ πρὸς τὰ δύο ταῦτα. Δι' ὃ θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ τροποποιηθῇ ὁ ὀργανισμὸς τῆς Χωροφυλακῆς, αὐξανομένης τῆς δυνάμεως αὐτῆς καὶ ἐπιτρεπομένης τῆς ἐθελουσίας κατατάξεως. Καταρτιζομένου δὲ τοῦ Σώματος ἱκανοῦ πρὸς φύλαξιν τῆς Χώρας, νὰ ἀνατεθῇ εἰς αὐτὸ ἡ καταδίωξις τῶν ληστοφυγοδίκων, ἡ φρούρησις τῶν φυλακῶν καὶ πᾶσα ἄλλη σχετικὴ ὑπηρεσία, ὁ δὲ Στρατὸς νὰ μείνῃ Στρατὸς μόνον...»

Αἱ ὑποδείξεις τοῦ ἀρθρογράφου, ὀρθαί, ἀλλ' οὐχὶ ἀρκεταί, διότι οὐδὲν ἔγραφεν περὶ ἐκπαιδεύσεως καὶ περὶ συστήματος ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας, προεκάλεσαν δὲ τὸν φυσικὸν ἀντίλαλον καὶ διάλογον καὶ παρ' ἄλλων ἐφημερίδων καὶ μελετητῶν.

Οὕτω ἡ «Ἐφημερὶς» (11) ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Στρατὸς καὶ ἡ Χωροφυλακή». συμφωνοῦσα μὲ τὸν ἀρθρογράφον τῆς «Ἀκροπόλεως», οὗτινος τὰς ἀπόψεις ἐταύτιζε μὲ ἐκείνας τοῦ ἀγορεύσαντος ἐν τῇ Βουλῇ βουλευτοῦ Τριχωνίδος Μάνεση, ἐπρότεινε τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὴν ἀνάθεσιν εἰς αὐτὴν τῆς γενικῆς Ἀστυνομίας καὶ τὴν δημιουργίαν ἐθνικοῦ Στρατοῦ διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς του ἐκ τῶν ἔργων τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Ἀστυνομίας. Ἐτόνιζεν ὅτι διὰ τὸν νέον θεσμὸν εἶχον ἀποσπασθῇ 100 καὶ πλέον ἀξιωματικοὶ ἐκ τοῦ στρατεύματος.

Ἡ αὐτὴ ἐφημερὶς δι' ἀρθρογραφίας ἀπὸ τῆς 9-5-1894 καὶ ἐν συνεχείᾳ, ἐπιτιθεμένη κατὰ τῆς πολιτικῆς, ἥτις ἐπεμβαίνουσα παρεκώλυε τὴν δημιουργίαν Στρατοῦ διὰ τῆς ἀτόπου καὶ ἀσκόπου χρησιμοποιήσεώς του, ὑπεστήριζεν ὅτι διὰ τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας διπλοῦν κακὸν ἐγένετο, καὶ ὁ Στρατὸς ἀπεγυμνώθη στελεχῶν καὶ στρατιωτῶν καὶ ἡ Ἀστυνομία ἐνισχύθη δι' ἀνδρῶν τελείως ἀκαταλλήλων.

Ἀπεφαίνετο ὅτι ὁ στρατὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην λογάδων καὶ εἰδικευμένων, ἐν ᾧ ἡ χωροφυλακὴ ἀπήτει εἰδίκευσιν, ὅτι ὁ στρατιώτης μάχεται πάντοτε ὁμαδικῶς καὶ ἀλληλοενισχυόμενος, ἐνῶ ὁ χωροφύλαξ δρῶν κατὰ τὸ πλεῖστον μεμονομένως ὑπεχρεοῦτο ν' ἀντιτάξῃ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἐπιτηδειότητα ἔναντι τῶν κλεπτῶν, ληστῶν καὶ λοιπῶν κακοποιῶν καὶ κατέληγεν:

«Συνεπῶς ὄχι μόνον ὁ προορισμὸς εἶναι διάφορος ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας καὶ συνεπῶς τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι διάφορος. Διὰ τοῦτο εἶναι ἄκαιρος ματαιοπονία νὰ θέλωμεν νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν διὰ τῶν στρατιωτῶν. Ἄλλο τὸ θέμα τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς καλεῖται ὁ στρατὸς νὰ συνδράμῃ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν, ὅτε δρᾷ πλέον κατὰ τμήματα ὀργανικά. Προτοῦ λοιπὸν σκεφθῶμεν περὶ στρατοῦ πρέπει νὰ μεριμνήσωμεν περὶ τῆς κατατάξεως εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἀνδρῶν καταλλήλων διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς... Ἡ προπαρασκευαστικὴ αὕτη ἐργασία εἶναι ἀπαραίτητος καὶ δέον νὰ προηγηθῇ πάσης ἄλλης...... Βεβαίως, ἵνα ἔχωμεν καλοὺς χωροφύλακας, πρέπει νὰ πληρώνωμεν αὐτούς, ἀλλὰ εἰς τὴν ἔνστασιν αὐτὴν (σ.σ. περὶ ἀδυναμίας τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ) ἀδιστάκτως ἀπαντῶμεν, ὅτι προτιμώτερον εἶναι νὰ ἐλαττωθῶσιν αἱ πιστώσεις αἱ χορηγούμεναι εἰς τὸν στρα-

(11) Φύλλα τῆς 8.5.1894 καὶ 9.5.1894.

τὸν παρὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ χορήγησις αὐτῶν ὅπως σήμερον καὶ νὰ εὑρισκόμεθα εἰς ἣν θέσιν καὶ νῦν...»

Ἡ συνταγὴ τῆς ἐφημερίδος ταύτης ὑπῆρξεν, ὡς προανεφέραμεν, ἡ ἀγγλικὴ συνταγή, κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Γεωργίου Β', ἀλλ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐποιοῦντο περὶ πολλοῦ τὴν πολυγνωσίαν των καὶ δὲν τὴν ἠκολούθησαν.

Ὁ Χαρ. Τρικούπης παρέμεινεν ἀμετάπειστος ἐκ τῶν τόσον ἐνωρὶς ἐκδηλωθεισῶν ἀντιδράσεων καὶ ἐπικρίσεων. Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν ὅτι δὲν ἐπέζησε διὰ νὰ θλιβῇ ἀνεπανορθώτως ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ πολέμου 1897, εἰς ὃ συνέβαλε σοβαρῶς καὶ ἡ ἀστυνομικοποίησις τοῦ Στρατοῦ.

Αἱ ἐκδηλώσεις καὶ αἱ ἀνησυχίαι ἦσαν λίαν εὔλογοι καὶ οὐσιαστικαί, διότι ὅταν ἐξ ἑνὸς στρατοῦ συνολικῆς δυνάμεως 10 χιλιάδων ἀνδρῶν ἀφηρέθησαν 4 συνταγματάρχαι καὶ 100 περίπου ἄλλοι ἀξιωματικοὶ καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ὑπαξιωματικῶν, τί ἐναπέμεινεν διὰ τὸν στρατὸν αὐτόν; Καὶ ὅταν 8 ταγματάρχαι, 8 Μοίραρχοι, 16 ἀντιμοίραρχοι καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς παρέμεινον ἐκτὸς τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων, ἀπωθημένοι ἐκεῖ ἔνθα ἄλλοτε ἦσαν αἱ ὑπομοιραρχίαι, οἱ δὲ 70 περίπου ὑπομοίραρχοι καὶ ἀνθυπομοίραρχοι καὶ οἱ 250 ἐνωμοτάρχαι καὶ ὑπερτετρακόσιοι ὑπενωμοτάρχαι μὲ τὸ ἥμισυ τῶν ἀποδοχῶν τῶν συναδέλφων των, τῆς Ἀστυφυλακῆς, ἀπεμονώθησαν εἰς τοὺς «ὀρεινοὺς Δήμους». Τί καλὸν ἠδύνατο νὰ προέλθῃ; Προστιθεμένης δὲ εἰς ταῦτα καὶ τῆς ἐπανδρώσεως διὰ στρατιωτῶν ἀντὶ χωροφυλάκων, ἡ εἰκὼν καθίσταται ἀφ' ἑαυτῆς ἀξιοθρήνητος καὶ ἐντεῦθεν εἷς ἀκήρυκτος πόλεμος μεταξὺ Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυφυλακῆς καὶ εἷς ὁλοσχερὴς παραγκωνισμὸς τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς καὶ μία ἐντεῦθεν βαθεῖα ἀπογοήτευσις τῶν ἀποτελούντων τὴν Χωροφυλακήν, ἥτις μοιραίως ὡδήγησεν εἰς τὴν δημιουργίαν ἀντικυβερνητικοῦ πνεύματος (12).

Ἐντεῦθεν ἡ ἀδιαφορία, ἡ πλημμελὴς τῶν καθηκόντων ἐκτέλεσις, αἱ ἔριδες, τὰ κρούσματα τῆς ἀπειθαρχίας καὶ οἱ ἐκτραχηλισμοί. Ἡ εἰδησεογραφία τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περιέχει ἀρκετὰς περιπτώσεις τοιούτων ἀπογοητευτικῶν διαπιστώσεων καὶ γεγονότων, τὴν κορωνίδα τῶν ὁποίων ἀπετέλεσεν ἡ ἐπαίσχυντος διαγωγὴ δύο χωροφυλάκων, συνοδευόντων τοὺς Λεωνίδαν Ροζάκην, Εἰσαγγελέα Πρωτοδικῶν Λαμίας καὶ Γεώργιον Ἀγγελῆν, ἀνακριτὴν τῆς ἰδίας πόλεως, οἵτινες, ἅμα τῇ ἐκδηλωθείσῃ ληστρικῇ προσβολῇ ἔξωθι τῆς Λαμίας κατὰ τὴν 7-9-1894, ἐγκατέλειψαν ἀπροστατεύτους τοὺς δικαστικούς, τραπέντες εἰς φυγὴν (13). Ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου Τζιβανόπουλος, ὁμιλῶν κατὰ τὸ μνημόσυνον τῶν ἀνωτέρω δικαστικῶν τὴν 18-9-1894 ἐτόνισεν ὅτι ἄνευ ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας οὐδὲν ἀγαθόν. Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἀνεξαρτήτως τῆς ἀποκαρδιώσεώς των ἐκ τῆς κυβερνητικῆς μεταχειρίσεως, ἐχαλύβδωσαν τὴν θέλησίν των καὶ ἐπηύξησαν τὰς ἀξιώσεις πρὸς τὴν προσωπικό-

---

(12) Οἱ λησταὶ τοὺς ἐκ τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν χωρ)κὴν μετατασσομένους κληρωτοὺς στρατιώτας ἀπεκάλουν «χαζογιάννηδες» (ἄρθρον Γ. Σ. Φραγκούδη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4522 τῆς 21.9.1894 φύλ. τῆς ἐφημ. «Ἀκρόπολις».

(13) Οἱ χωροφύλακες οὗτοι ἐφόρουν τσαρούχια γράφει ἡ «Ἀκρόπολις» εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4521 φύλλον, τουτ' ἔστιν ἦσαν εὐζωνικῆς προελεύσεως.

τητά των, ἀναφέρονται δὲ πλεῖσται περιπτώσεις ἀκάμπου καὶ ἰσχυρᾶς πεποιθήσεων τούτων.

Ἡ φονεύσασα τοὺς δικαστικοὺς καὶ ἀπὸ ἐτῶν λυμαινομένη τὴν Θεσσαλίαν καὶ Στερεὰν ληστοσυμμορία Παπακυριτσοπούλου ἐξοντώθη σχεδὸν ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Μοιράρχου Κόκκαλη· ὁ πλωτάρχης καὶ βουλευτὴς Μπούμπουλης κατὰ τοὺς ἐν Φαλήρῳ ποδηλατικοὺς ἀγῶνας συμπεριεφέρθη προσβλητικῶς πρὸς τὸν ὑπομοίραρχον Διοσκουρίδην καὶ ὁ προσβληθεὶς ἐκάλεσεν ἀμέσως εἰς μονομαχίαν τὸν πλωτάρχην, πραγματοποιηθεῖσαν εἰς Γουδὶ διὰ περιστρόφου τὴν 18-5-1894 (14).

Τὸ μοιρολόγι τῆς ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις» διὰ τὴν τύχην τοῦ στρατοῦ ἐκορυφώθη διὰ τοῦ ἄρθρου τῆς 20-8-1894 (15), ὅπερ ἐγράφη εἰς ἀπάντησιν ἐπαινετικῶν ὑπὲρ τοῦ Στρατοῦ λόγων τοῦ Τρικούπη ἐν τῇ Βουλῇ, ἐξ οὗ μεταφέρομεν τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα: «... Ποῖος περιώρισε τὴν ἀποστολήν του εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ Τσουλῆ; Ποῖος, προχθὲς ἀκόμη, πῆρε τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς ἔκαμεν ἀστυνόμους νὰ ἐξελέγχουν ταῖς ξύκικες παλάντζες, νὰ καταστρέφουν τὰ ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑγείαν εἴδη, νὰ ἐπιβλέπουν τοὺς τραμπούκους, νὰ συλλαμβάνουν τοὺς κουτσαβάκηδες, νὰ φυλάττουν τοὺς κήπους καὶ τὰ ἀμπέλια, νὰ ἐφαρμόζουν διατάξεις ἀγορανομικὰς καὶ διατάξεις ἀγρονομικάς; Εἶναι αὐτὴ ἡ ἀ π ο σ τ ο λ ὴ τ ο ῦ Σ τ ρ α τ ο ῦ ; Εἶναι αὐτὴ ἡ αἴγλη τῆς κυανολεύκου ἐπικεφαλῆς τάγματος ἐκδιώκοντος ποιμένας ἀπὸ ξένα χωράφια καὶ κατάσχοντος τρόφιμα ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν δημοσίαν ὑγείαν;...».

Τὸ ἄρθρον τοῦτο προεκάλεσε τὴν μῆνιν τῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες τὴν ἑσπέραν τῆς 20-8-1894 προέβησαν εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν γραφείων καὶ ἐγκαταστάσεων τῆς ἐφημερίδος. Διὰ τὸν βανδαλισμὸν ἐκεῖνον παρεπέμφθησαν εἰς τὸ στρατοδικεῖον 85 ἀξιωματικοί, ἀθωωθέντες βραδύτερον (16).

Εἶναι ἐκτὸς ἀμφισβητήσεως ὅτι οἱ διατεθέντες εἰς τὴν στρατιωτικὴν Ἀστυνομίαν ἀξιωματικοὶ ἐπεδόθησαν μετὰ ζήλου εἰς τὰ νέα των καθήκοντα, ζῆλον τὸν ὁποῖον ἐξῆπτεν καὶ ἡ ἀσκουμένη πρὸς τὸν θεσμὸν ἐναντίωσις.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ὁ νέος θεσμὸς ἐστράφη κατὰ τῆς ἐπιπολαζούσης χαρτοπαιξίας (17), κατὰ τῆς πλεοναζούσης κρύφα πορνείας (18) καὶ κατὰ τῆς ἐπικινδύνως ἐπιπολαζούσης ὁπλοφορίας μὲ ἐπιτυχῆ ἀποτελέσματα, ἐλλείψει ὅμως πεπειραμένων καὶ καταλλήλων ὀργάνων ἡ Δημοσία Ἀσφάλεια ἐχώλαινεν ἀναγγελλομένων καθ' ἑκάστην 3—4 κλοπῶν καὶ διαρρήξεων ἐν τῇ Πρωτευούσῃ.

Εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πύργου Ἠλείας μία πλατεῖα εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὸν ὑπὸ ὁπλοφορούντων τραμπούκων φονευθέντα κατὰ τὰς Ἀπόκρεω 1894 λοχαγὸν - ἀστυνόμον Πύργου Βατικιώτην, ὅστις δι' ἐνόπλου ἀγῶνος, πρὸ τριμήνου περίπου, εἶχεν ἐξοντώσει μίαν καταδυναστεύουσαν τὴν πόλιν καὶ τὴν περιοχὴν οἰκογενειακὴν συμμορίαν τραμπούκων.

---

(14) Ἐφημερὶς «Ἐφημερὶς» τῆς 19-5-1894.

(15) Ὑπ' ἀριθ. 4490 φύλλον.

(16) Βλέπε σχόλια καὶ κρίσεις περὶ τῆς πράξεως ἐκείνης Δ. Βρατσάνου σελ. 196—199.

(17) Ὡραῖον ἐπ' αὐτοῦ ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Φάντες», ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἐφημερίδα» τῆς 5-1-1894.

(18) Καὶ αὐτὴ ἡ κεντρικωτάτη τότε ὁδὸς Εὐαγγελιστρίας εἶχε καταστῆ ὁδὸς τῆς πωλουμένης Ἀφροδίτης.

Τὸν ἐφόνευσαν διότι ἠξίωσε τὸ κλείσιμον οἰνοπωλείου, λόγῳ προκεχωρηκότητος τῆς ὥρας, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ φονεῖς διεσκέδαζον.

Ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς ὡρίσθη ὁ συνταγματάρχης Δημόπουλος καὶ Διευθυντὴς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ὁ ἐπίσης συνταγματάρχης Βλαχόπουλος. Ὁ Βλαχόπουλος, πιθανῶς, προσέκειτο περισσότερον εἰς τὸ κυβερνὸν κόμμα, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ἀπαιτήσεις ὑπεχώρει, ὁ δὲ Δημόπουλος, μὴ συμφωνῶν, παρενέβαινεν. Ἐκμεταλλευόμενος τὴν πολιτικὴν δύναμιν ὁ Βλαχόπουλος καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν ἐνοχλητικῶν κατὰ ταῦτα παρεμβάσεων τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, ὑπέβαλεν ἐπιδεικτικῶς τὴν 18-5-1894 αἴτησιν ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν καθηκόντων τοῦ Διευθυντοῦ Ἀστυνομίας. Ἐπὶ ἡμέρας τινὰς ἡ διένεξις ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον σχολίων τῶν ἐφημερίδων, τῶν περισσοτέρων ταχθεισῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, ἐπεμβὰς ὅμως ὁ Πρωθυπουργὸς ἐτάχθη ὑπὲρ τοῦ Βλαχοπούλου, ἀπεμάκρυνε τὸν Δημόπουλον καὶ ἀνέθεσε τὴν Ἀρχηγίαν εἰς τὸν Μακρῆν.

Κατὰ τὸ δεύτερον δεκαήμερον Μαΐου 1894 διεξήχθη ἐν Λαρίσῃ δίκη κατὰ τῶν ἐπὶ λῃστείᾳ καὶ λῃσταποδοχῇ κατηγορουμένων μὲ συγκατηγορούμενον καὶ τὸν βουλευτὴν Γ. Τάκην.

Διὰ τῆς ἐκδοθείσης δικαστικῆς ἀποφάσεως ἀπηλλάγη ὁ βουλευτής, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὀκταήμερον διάρκειαν τῆς δίκης κατετέθησαν ἥκιστα κολακευτικὰ στοιχεῖα. Ἀπεκαλύφθησαν δόλιαι ἐνέργειαι τῆς πολιτικῆς πρὸς μετάθεσιν δραστηρίως ἐργαζομένων κατὰ τῆς λῃστείας ἀξιωματικῶν, ἀλλὰ τὸ σοβαρότερον ὅλων ἀπεκαλύφθη πλήρης ἀντιγνωμία καὶ διάστασις τῶν ἐξετασθέντων ὡς μαρτύρων 4 ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν μὲ διάφορα ὑπονοούμενα. «Ὑπὸ τὴν δίκην τῆς Λαρίσης λανθάνει πολὺς καὶ παχὺς βόρβορος· τὸ λυπηρὸν εἶναι ὅτι αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἐξέρχονται **ἐκεῖθεν ὅλως ἄσπιλοι»** (19).

Ἡ οἰκονομικὴ ἀθλιότης, τὸ κατώτερον πνευματικὸν ἐπίπεδον, ἡ ἐν τῇ διοικήσει φαυλότης καὶ ἀναρχία καὶ ἡ ἀδιαφοροῦσα περὶ τῶν κοινῶν ματαιοδοξία ὑπεβοήθησαν τὴν ἐμφάνισιν τῆς ὑπὸ τὸν Δρακούλην σοσιαλιστικῆς ὁμάδος, τὰ κηρύγματα τῆς ὁποίας ἐτάραξαν κάπως τὰ λιμνάζοντα ὕδατα καὶ πρὸς πᾶσαν εἰλικρινῆ προσπάθειαν καὶ ἐπιδίωξιν, ὡς ἐκείνην τοῦ Γαβριηλίδη, ἀπευθύνετο ἡ μομφὴ τοῦ ἀντιβασιλικοῦ καὶ ἀναρχικοῦ. Ἐν ταυτῷ τὰ προβλήματα τῆς Ἀστυνομίας εἰσῆλθον εἰς νέους κύκλους, ὡς ἐκείνους τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐργατικῶν κινητοποιήσεων, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἄκαμπτος τῶν στρατιωτικῶν ἀντίληψις ὄχι μόνον ἀνεπαρκὴς ἦτο, ἀλλὰ καὶ τὰ αἴτια ἐπηύξανεν.

Τὴν ἐκ τῶν ἀνωτέρω δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν ἐκμεταλλευόμενος ὁ Δηληγιάννης προέβαινεν εἰς δηλώσεις, ὅτι ἐὰν ἀνήρχετο εἰς τὴν κυβέρνησιν θὰ κατήργει τὴν στρατιωτικὴν Ἀστυνομίαν.

Δυστυχῶς ἀπὸ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς ὁ θεσμὸς τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας κατέστη καὶ οὗτος ἀντικείμενον κομματικῆς πάλης ὅλων τῶν ἀντιπολιτευομένων ἐφημερίδων, αἵτινες ἀφορμὴν λαβοῦσαι εἴτε ἐκ τῶν ἀναποφεύκτων ἐπεισοδίων εἴτε ἐξ ὑπερβολῶν καὶ καταχρήσεων ἀξιωματικῶν

(19) «Ἐφημερὶς» 21-5-1894.

καὶ ἀστυφυλάκων τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, ἐπετίθεντο διαρκῶς κατὰ τοῦ συστήματος (20).

Παρὰ τὰς διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 14-12-1893 παρασχεθείσας ἁρμοδιότητας εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν, νεώτερον Β.Δ., τὸ ἀπὸ 11-2-1894, ἐπανέφερεν ὡρισμένας ἁρμοδιότητας εἰς τὸ ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, διὰ τοῦ παρ' αὐτῷ τμήματος Δημοσίας Ἀσφαλείας, ὡς ἀκολούθως (21):

1) Τὰς τοποθετήσεις, μεταθέσεις, χορηγήσεις ἀδειῶν, κανονικῶν καὶ ἀναρρωτικῶν, τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὰς μετατοπίσεις ἐνωμοτιῶν αὐτῆς.

2) Τὰς μεταθέσεις, χορηγήσεις ἀδειῶν, κανονικῶν καὶ ἀναρρωτικῶν, τῶν εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν ἀπεσπασμένω ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν καὶ τῶν ὁπλιτῶν τῆς ἀστυφυλακῆς καὶ τὰς μετατοπίσεις ἐνωμοτιῶν τῆς Ἀστυνομίας.

3) Τὴν συγκρότησιν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων καὶ τὸν διορισμὸν τῶν διοικητῶν αὐτῶν.

4) Τὴν σύστασιν καὶ κατάργησιν σταθμῶν.

5) Τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς Ἀστυνομίας.

6) Τὰς ἐνεργείας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς Ἀστυνομίας πρὸς τήρησιν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Τάξεως.

7) Τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων.

8) Τὴν φρούρησιν τῶν κοινῶν φυλακῶν.

9) Τὰς ἐξετάσεις καὶ τοὺς προβιβασμοὺς τῶν ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς, μέχρι τοῦ βαθμοῦ ἐνωμοτάρχου Α' τάξεως καὶ τῶν τῆς Ἀστυφυλακῆς (22).

10) Τὰς κατατάξεις εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τῶν φοιτητῶν, τελειοφοίτων, διδακτόρων καὶ προλυτῶν.

11) Τὰς δηλώσεις πρὸς κατάταξιν καὶ τὰς κατατάξεις εἰς τὴν Ἀστυφυλακήν.

12) Τὰς περιοδικὰς καταστάσεις τῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας ἀσχολουμένης στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ

13) Τὸν ὁρμαθὸν τῶν ὑποβαλλομένων ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς περιοδικῶν καταστάσεων.

Αἱ ἐκλογαὶ τῆς 16-4-1895 ἔφερον εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν ἀπειλοῦντα τὴν κατάργησιν τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας Δεληγιάννην, τὰ δὲ προσκείμενα αὐτῷ δημοσιογραφικὰ ὄργανα τὸν προέτρεψαν πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ὡς Πρωθυπουργὸς πλέον ὁ Δεληγιάννης δὲν ἐτόλμησεν.

Ἵνα ὅμως ἀπαλλαγῇ πάσης ἐναντιώσεως εἰς τὰ σχέδια καὶ τὰς προθέσεις τοῦ κόμματός του ἐξέδωκε τὸν Νόμον ΒΣΟΑ' τῆς 22-6-1895 «Περὶ τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς». Διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Νόμου τούτου κατηργήθη τὸ Ἀρχηγεῖον καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιθεωρητῶν Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας, ἡ δὲ δικαιοδοσία καὶ ἁρμοδιότης τοῦ Ἀρχηγοῦ διεμοιράσθη εἰς τοὺς ὑπουργοὺς Στρατιωτικῶν

---

(20) Βλέπε φύλλα ἐφημ. «Ἐφημερὶς», ὀργάνου τοῦ Ράλλη, ἔτους 1894 (ἰδίᾳ 24-6, 27-6, 10-7, 18-7 κ.λ.π.) καὶ μέχρι τῶν ἐκλογῶν 1895 ὡς καὶ ἐφημ. «Ἀκρόπολις».

(21) Βλέπε καὶ ἐγκ. Δ)γὴν Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 8027)13 τῆς 2-3-1894.

(22) Τὰ ἀφορῶντα τοὺς ἀξιωματικοὺς παρεμφερῆ θέματα ὑπήγοντο εἰς τὰ τμήματα προ-

καὶ Ἐσωτερικῶν. Οἱ τρεῖς ἐπιθεωρηταὶ Χωροφυλακῆς ἐτοποθετήθησαν ἀνὰ εἷς εἰς τὰ ὑφιστάμενα Ἀρχηγεῖα Στρατοῦ εἰς ἃ ὑπήχθη ἐκ νέου ἡ Χωροφυλακή.

Ἐκτὸς τούτων, διὰ τοῦ αὐτοῦ Νόμου κατέστησαν τελείως ἀνεξάρτητοι αἱ κατὰ τόπους ἀστυνομίαι τῶν μοιραρχιῶν (23), ἐτροποποιήθησαν τὰ ἀφορῶντα τὰς μεταθέσεις καὶ ἀντικαταστάσεις τῶν ἀξιωματικῶν ἀστυνόμων καὶ ὡρίσθη ὅπως ἡ Ἀστυνομία ὑπάγηται εἰς τὸ ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν καὶ γενικῶς ἐδόθη εἰς τὸν ὑπουργὸν αὐτοῦ πρωτοβουλία διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀστυνόμων (ἄρθρον 7).

Τὰ τῶν σχέσεων τῶν ἀστυνομιῶν καὶ μοιραρχιῶν πρὸς τὰ ὑπουργεῖα Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν καὶ πρὸς τὰς διαφόρους ἀρχάς, τὰ τῆς ποινικῆς (πειθαρχικῆς) δικαιοδοσίας τῶν βαθμοφόρων καὶ τὰ τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας, ἐρρυθμίσθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1895 Β.Δ., ἐκδοθέντος τῇ προτάσει ὑπουργῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ἐξωτερικῶν.

Αἱ ἀφορῶσαι τὴν Χωροφυλακὴν κυριώτεραι διατάξεις τοῦ διατάγματος τούτου ἦσαν αἱ τῶν ἄρθρων 5 καὶ 39 καθ' ἅς:

Οἱ ὡς ἀστυνόμοι κατώτεροι τὸν βαθμὸν ἢ νεώτεροι τῶν Μοιράρχων, καθ' ὃ μέρος τὰ ἔργα των ἀνήγοντο εἰς τὰ καθήκοντα τῆς Χωροφυλακῆς, ὑπήγοντο εἰς τοὺς Μοιράρχους καθ' ὃ μέτρον οἱ Διοικηταὶ ὑπομοιραρχιῶν, κατὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Χωροφυλακῆς, οἱ δὲ προϊστάμενοι τῶν ἀστυνομιῶν Β΄ περιφερείας ὑπήχθησαν εἰς τοὺς Μοιράρχους καὶ διὰ τὰ ἀντικείμενα ὁπλισμοῦ, ἐξαρτύσεως, ἱματισμοῦ, ἀποσκευῆς, κλινοστρωμνῆς, στρατωνισμοῦ καὶ μισθοδοσίας τῶν παρ' αὐταῖς ἀπεσπασμένων ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς.

Οἱ κατὰ βαθμὸν ἀνώτεροι ἢ ἀρχαιότεροι τῶν Μοιράρχων προϊστάμενοι ἀστυνομιῶν διὰ τὰ ἀντικείμενα τῶν ἔργων των τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς ὑπήχθησαν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν, ὤφειλον ὅμως νὰ ἐκτελῶσι τὰς σχετικὰς πρὸς τὰ ἀντικείμενα ταῦτα αἰτήσεις τῶν Μοιράρχων καὶ νὰ ἀνακοινῶσιν εἰς τὰς Μοιραρχίας τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ των διαπραττόμενα πλημμελήματα καὶ κακουργήματα, ὡς καὶ πᾶσαν ἀφορμὴν ἢ περίπτωσιν διαταράξεως τῆς Δημοσίας Τάξεως ἢ ἄλλην ἔκτακτον ἀνάγκην.

Οἱ προϊστάμενοι τῶν εἰς Β΄ περιφερείας ἀστυνομιῶν ὤφειλον νὰ ἀναφέρωσιν εἰς τὰς Μοιραρχίας πᾶσαν μεταβολὴν τῆς δυνάμεώς των καὶ τὴν 1ην ἑκάστου μηνὸς καὶ νὰ ὑποβάλωσι:

1) Ὀνομαστικὴν τοποθετικὴν κατάστασιν τῆς δυνάμεως μετ' ἐνδείξεως τοῦ Σώματος ἐξ οὗ ἕκαστος εἶχεν ἀποσπασθῆ.

2) Ἀριθμητικὴν τῶν κατὰ τὸν διαρρεύσαντα μῆνα κατάστασιν συλληφθέντων φυγοδίκων, φυγοποίνων, φυγοστράτων, ἀνυποτάκτων, λειποτακτῶνκαὶ ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἐναπομεινόντων τοιούτων.

3) Κατάστασιν τῶν κατὰ τὸν διαρρεύσαντα μῆνα βεβαιωθεισῶν παραβάσεων τοῦ περὶ λαθρεμπορίας νόμου καὶ τῶν κατασχεθέντων εἰδῶν, καὶ

4) Πᾶσαν ἄλλην κατάστασιν ἥτις ἤθελε ζητηθῆ παρὰ τῶν Μοιράρχων.

Εἰς τὰς ὑποχρεώσεις 2,3 καὶ 4 ὑπήχθησαν καὶ οἱ παρὰ ταῖς Α΄. περιφερείας ἀστυνόμοι.

σωπικοῦ τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου (Β.Δ. 25-9-1887).

(23) Οὕτω ἀπεξενοῦτο ἔτι περισσότερον τοῦ ἀστυνομικοῦ συστήματος ἡ Χωροφυλακή.

Ἀπαντῶν, εἰς τὰς ἐπικρίσεις τῆς Βουλῆς καὶ ἰδίᾳ τοῦ Γ. Θεοτόκη, κατὰ τὴν περὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ προβλήματος συζήτησιν ἐν τῇ Βουλῇ τὴν 17-5-1905, ὅσον ἀφορᾶ τὴν κατὰ τὸ 1895 συντελεσθεῖσαν κατάργησιν τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, ὁ τότε καὶ κατὰ τὴν διενέργειαν τῆς συζητήσεως Πρωθυπουργὸς Θ. Δηλιγιάννης, ὅστις μετ' ὀλίγον ἐπέπρωτο νὰ πληρώσῃ μὲ τὴν ζωήν του τὰς περὶ Ἀστυνομίας ἀντιλήψεις, παρετήρησεν, ἰσχυρίζετο καὶ ἐδικαιολογεῖτο:

«... Τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Χωροφυλακῆς εἶχε ταχθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀστυνομικοῦ σώματος· οἱ Ὑπουργοὶ δὲν εἶχον δικαίωμα ν' ἀναμιγνύωνται εἰς αὐτό, ἡ ἐξουσία των δὲν ἔφθανε μέχρις αὐτοῦ, ἀρχῆς αὐτοτελοῦς, ἀνεξαρτήτου καὶ ἀπηλλαγμένης πάσης Ὑπουργικῆς ἐπηρείας· ἐὰν δ' ἤθελε τις νὰ καλέσῃ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἢ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἵνα ζητήσῃ εὐθύνας παρ' αὐτῶν, δὲν εἶχε δικαίωμα τοιοῦτον. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἢ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἤθελον εἰπεῖ, καὶ εὐλόγως, ὅτι δὲν ἔχουσι δικαίωμα οὐδὲ νὰ διατάξωσι τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς, οὐδὲ νὰ κρίνωσιν ἐπὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ ἐλέγξωσιν αὐτάς (24)'

Οὕτω δ' εἴχομεν ἑπτὰ Ὑπουργούς, καὶ ὄγδοον Ὑπουργὸν τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἀστυνομίας, ὁ ὁποῖος οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε μὲ τὴν Βουλήν, εἰς οὐδένα οὐδεμιᾶς ἀρχῆς ἔλεγχον ὑπήγετο· (σ.σ. ἀνακριβὲς τοῦτο, ὑπήγετο εἰς Ὑπουργὸν Ἐσωτερικῶν), δηλαδὴ ἦτο Ὑπουργὸς Ἀστυνομίας αὐτόβουλος, αὐθύπαρκτος καὶ ἀνεύθυνος! (Σ.Σ. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ ἀγορεύων εὑρίσκετο μακρὰν τῆς πραγματικότητος. Τὸν Ἀρχηγὸν διώριζεν καὶ ἔπαυεν ἡ Κυβέρνησις, οἱ δὲ Ὑπουργοὶ Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν παρηκολούθουν, ἤλεγχον καὶ εἰσηγοῦντο).

Αὐτὴν τὴν ἰδιοφυᾶ ἀρχήν, αὐτὸν τὸν ἀνεύθυνον Ὑπουργόν, αὐτὸν τὸν διατάσσοντα ἀναιτιολογήτως καὶ ἐνεργοῦντα ἀνευθύνως, αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἥτις ἠδύνατο νὰ πράττῃ ὅ,τι ἤθελεν, αὐτὴν κ α τ η ρ γ ή σ α μ ε ν κ α τ ὰ τ ὸ 1895 ἡ μ ε ῖ ς. Τὸ σύστημα τοῦ Ἀρχηγείου ἐκείνου ἦτο τερατῶδες ἐν Κράτει κοινοβουλευτικῶς διοικουμένῳ...»

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα προέβαλεν ὁ Δηλιγιάννης ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν παρ' αὐτοῦ κατάργησιν τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, τὴν ἀξίαν τοῦ ὁποίου ἐπιθυμῶν νὰ τονίσῃ ὁ Γ. Θεοτόκης ἔλεγεν κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν, μεταξὺ τῶν ἄλλων:

«Ἐν ὅσῳ ὑπῆρχεν Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς, τὸ ὁποῖον ἐξησφάλιζε μονιμότητα ἀστυνόμων, ἀμετάθετον ἀστυνόμων, τιμωρίαν παρεκτρεπομένων ἀστυνόμων, ἡ στρατιωτικὴ ἀστυνομία ἐλειτούργει καλῶς καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς ὑπῆρξαν ἄριστα. Εὐθὺς ὅμως, ὡς τῇ προτάσει τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ κατηργήθη τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ θεσμοῦ ἐκείνου, εὐθὺς ὡς ἡ στρατιωτικὴ ἀστυνομία ἀφέθη εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ Ὑπουργείου

(24) Ὡς ἀνωτέρω ἀνεπτύξαμεν οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι ὑπῆρξαν ξένοι πρὸς τὴν πραγματικότητα, διότι ὁ Ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς εἶχε τεθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἀλλὰ διὰ τῶν τοιούτων ἰσχυρισμῶν του ὁ Δηλιγιάννης ἤρχετο ἀντιμέτωπος καὶ πρὸς τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀγόρευσιν ὑποστηριχθέντα παρ' αὐτοῦ ὅτι τὸ «ἀστυνομεῖν δὲν εἶναι δικαίωμα τοῦ κράτους, ἀλλὰ δικαίωμα τοῦ πολίτου». Τὸ ἀληθὲς ἦτο ὅτι εἶχεν ἀπομακρυνθῆ κάπως ἡ ἐπιρροὴ τῆς πολιτικῆς καὶ ὁ Δηλιγιάννης δὲν τὸ εὕρισκεν συμφέρον κομματικῶς.

τῶν Ἐσωτερικῶν, εὐθὺς ὡς κατεστράφη πᾶς δεσμὸς καὶ πᾶσα πειθαρχία μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀστυνομιῶν, εὐθὺς ὡς ἀποτέλεσμα τῆς καταργήσεως τοῦ Ἀρχηγείου καὶ τῆς καταργήσεως τῶν Ἐπιθεωρητῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐγκατάστασις ἀνεξαρτήτων, οὕτως εἰπεῖν, ἀστυνομιῶν, εἴδομεν τὸ θέαμα....».

Εἰς τὸ ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ κεφάλαιον γενήσεται λόγος περὶ τῶν ἐπακολουθησάντων κατὰ τὰ ἔτη 1896—1897 γεγονότων καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀπὸ 22-11-1896 μᾶλλον ἐπιτιμητικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Βασιλέως πρὸς τὸν Πρωθυπουργόν.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης (Διαγγέλματος) προεκλήθησαν ἐπανειλημμέναι συζητήσεις ἐν τῇ Βουλῇ, ἰδίᾳ κατὰ τὰς συνεδριάσεις 22 καὶ 26-11-1896, μὲ θέμα τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν τῆς Χώρας καὶ συνεπῶς καὶ περὶ Χωροφυλακῆς ὡς καὶ περὶ στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας.

Ἡ ἀναφορὰ εἰς τὰς συζητήσεις ἐκείνας διττῶς ἐνδιαφέρει, ἀφ' ἑνὸς μὲν κατοπτρίζεται ἡ περὶ στρατιωτικῆς ἀστυνομίας ἐξέλιξις ἀντιλήψεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνευρίσκεται ἡ ἱστορία τῆς γεννήσεως καὶ ὡριμάνσεως τῶν περὶ ἀναθέσεως εἰς μόνην τὴν Χωροφυλακὴν τῆς γενικῆς καὶ τοπικῆς ἀστυνομίας ἐν τῇ χώρᾳ ἀπόψεων.

Ὁμιλῶν ὁ, κατὰ τὸ 1892 ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κυβερνήσεως Χαρ. Τρικούπη, βουλευτὴς Ἀνάργ. Σιμόπουλος, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 22-11.1896, ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν προπαρασκευῶν τῆς χώρας ἀνεφέρθη εἰς τὴν χωροφυλακὴν διὰ τῶν ἑξῆς:

> «Ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ὀργανώσωμεν καὶ αὐξήσωμεν τὴν χωροφυλακήν, εἰς ταύτην δὲ νὰ ἀναθέσωμεν πάσας τὰς βοηθητικὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας ἐκτελεῖ σήμερον ὁ στρατός.
>
> Ἐὰν ἡ χωροφυλακὴ ἀναλάβῃ τὴν φρούρησιν τῶν φυλακῶν, ἐξαιρέσει μόνον ἐκείνων αἵτινες εὑρίσκονται εἰς τὰς ἕδρας τῶν συνταγμάτων, ἔνθα εἶναι δυνατὸν ὑπὸ τῶν ὁπλιτῶν τοῦ συντάγματος ἄνευ βλάβης τῆς ἐκπαιδεύσεως νὰ ἐκτελῆται ἡ ὑπηρεσία αὕτη, ἐὰν ἀναλάβῃ ἡ χωροφυλακὴ τὴν ὑπηρεσίαν τὴν συνδεομένην πρὸς τὴν εἴσπραξιν τῶν δημοσίων προσόδων, ἐὰν ἀναλάβῃ τὴν καταδίωξιν τῶν φυγοποίνων καὶ φυγοδίκων καὶ ἐν γένει τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας· ἐάν, ἐπαναλαμβάνω, ἡ χωροφυλακὴ διοργανωθῇ οὕτως ὥστε νὰ ἐπαρκῇ εἰς ἁπάσας τὰς βοηθητικὰς ὑπηρεσίας καὶ ἐὰν εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἀναθέσωμεν ἀκόμη καὶ τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους, τότε μόνον δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἀποκλειστικὴν τοῦ στρατοῦ ἐνασχόλησιν εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ προορισμόν. Φρονῶ δὲ πεποιθότως, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη λύσις σήμερον, προκειμένου περὶ τῆς Ἀστυνομίας τοῦ Κράτους, εἰμὴ αὕτη, ἡ ἀνάθεσις τῶν καθηκόντων τῶν ἀστυνομικῶν εἰς τὴν χωροφυλακήν. Τὸ κρατοῦν νῦν σύστημα αὐτὸν εἶχεν ἀρχικῶς τὸν χαρακτῆρα (σ. σ. Ὡς ἐξομολόγησις μέλους τῆς καθιερωσάσης τὴν στρατιωτικὴν Ἀστυνομίαν Κυβερνήσεως ἡ δήλωσις αὕτη ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὰς ἔναντι τῆς χωροφυλακῆς μελλοντικὰς προθέσεις καὶ βλέψεις τοῦ Χαρ. Τρικούπη), ἤτοι τὴν ἀνάθεσιν τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων εἰς τὴν χωροφυλακήν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀπέβαλε τὸν ἀρχικὸν χαρακτῆρα, καὶ ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ στρατοῦ περισσοτέρους τοῦ δέοντος ἀξιωματικοὺς τῶν ἄλλων ὅπλων καὶ ἰδίως τοῦ πεζικοῦ.

«Ὑπῆρξα ἀληθῶς εἷς τῶν συνηγόρων τοῦ θεσμοῦ τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας. Ἀλλὰ σήμερον ὅτε, ὡς ἐκ τῆς καταργήσεως τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, κατέστη ὁ θεσμὸς οὗτος θεραπαινὶς τοῦ κόμματος (σ.σ. πρὸ τῆς συμπληρώσεως τριετοῦς βίου), σήμερον, ὅτε αἱ περιστάσεις ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν νὰ μὴ ἀπασχολῶμεν τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατοῦ εἰς ἕτερα ἔργα, σήμερον .... εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι σήμερον εἰς τὴν χωροφυλακὴν κατατάσσονται νέοι, οἵτινες ἐξῆλθον τοῦ Πανεπιστημίου, οἵτινες εἶναι ἄριστα κατηρτισμένοι καὶ δύνανται νὰ ἐκτελῶσι τὰ ἀστυνομικὰ καθήκοντα εὐστοχώτερον καὶ σκοπιμώτερον πολλῶν ἀξιωματικῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, οἵτινες ἔλαβον μόρφωσιν στρατιωτικὴν ἥκιστα πρόσφορον πρὸς ἐκτέλεσιν ἀστυνομικῶν καθηκόντων, ἐὰν ἀνοργανώσωμεν τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς καὶ αὐξήσωμεν τὸν ἀριθμὸν αὐτῆς εἰς 8 χιλιάδας, ἐὰν τὴν χωροφυλακὴν καταρτίσωμεν οὐχὶ ἐκ τῶν κληρούχων, ἀλλὰ δι' ἐθελοντῶν, ἐὰν ἐπανέλθῃ ὁ ἀρχικὸς τῆς χωροφυλακῆς ὀργανισμὸς τροποποιούμενος κατὰ λόγον τῶν σημερινῶν περιστάσεων... δυνατὸν καὶ τὰ καθήκοντα τὰ ἀστυνομικὰ καὶ τὰ καθήκοντα τῆς δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ τὰ καθήκοντα πασῶν τῶν βοηθητικῶν ὑπηρεσιῶν, πάντα ταῦτα νὰ ἐκτελῇ ἡ χωροφυλακή».

Ἡ συζήτησις ἐσυνεχίσθη καὶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 26-11-1896, καθ' ἣν πολλοὶ ἐκ τῶν λαβόντων τὸν λόγον ἠσχολήθησαν μὲ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ ἐκ τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων, ὑποδείξαντες τὴν ἀνάθεσιν καὶ τῆς Ἀστυνομίας εἰς τὴν Χωροφυλακήν.

Μεταξὺ τῶν τοιούτων ἀγορητῶν προέχουσαν θέσιν κατέλαβον οἱ Καραπᾶνος καὶ Μάνεσης. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος ἐπέκρινε τὸν Πρωθυπουργὸν καὶ τὴν Κυβέρνησιν, ἧς πρὸ ὀλίγου ἦτο καὶ ὁ ἴδιος μέλος, διότι καταρτισθὲν καὶ συζητηθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ τὸ 1895 νομοσχέδιον περὶ ὀργανώσεως τῆς Χωροφυλακῆς καὶ περὶ ἀναθέσεως εἰς ταύτην καὶ τῆς Ἀστυνομίας τῆς Χώρας ἐγκατελήφθη ὑπὸ ἀσθενῆ προσχήματα καὶ δὲν ἐγένετο τελικῶς νόμος τοῦ Κράτους.

Τέλος ἀναφερόμεθα εἰς τὴν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν 11-11-1896 δήλωσιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ, καθ' ἣν ἐξέφραζεν οὗτος τὴν βάσιμον ἐλπίδαν ὅτι ἐντὸς τοῦ 1897 θὰ μετεβάλετο τὸ ἀστυνομικὸν σύστημα τῆς Χώρας.

Οὕτω ὑπὸ τοιοῦτον καθεστὼς ἤνοιξαν τὰς πύλας των τὰ γεγονότα τοῦ 1897, περὶ ὧν εἰς τὸ ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ κεφάλαιον.

ΠΡΟΑΓΩΓΑΙ — ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 9-12-1893 εἶχον ρυθμισθῆ τὰ ἀφορῶντα τὰ τῶν προβιβασμῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ μέχρι καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀνθυπομοιράρχου καὶ τὰ τῆς κατατάξεως εἰς τοὺς βαθμοὺς τῶν ὑπαξιωματικῶν, διὰ τῆς καταργήσεως τῶν σχετικῶν Β. Δ. τῆς 16-10-1856, 3-7-1861, 30-3-1876 16.6.1884 καὶ 16'2.1893, ἀλλὰ καὶ τὸ διάταγμα τοῦτο κατηργήθη, ἀντικατασταθὲν διὰ τοῦ ὁμοίου τὴν 26-8-1895. Τὸ τελευταῖον τοῦτο διάταγμα τροποποιηθὲν καὶ συμπληρωθὲν μερικῶς διὰ τῶν Β.Δ. 31-1-1900 κ.λ.π. ἴσχυσε μέχρι τοῦ δημιουργηθέντος διὰ τοῦ Νόμου ΓΡΞΕ') 1906 νέου καθεστῶτος.

Παραλαμβάνομεν ἐκ τοῦ Β.Δ. τούτου τὰς βασικωτέρας καὶ πλέον οὐσιαστικὰς

διατάξεις, καθ' ὅσον αὗται ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν δημιουργίας καὶ ἐξελίξεως τῶν βαθμοφόρων καὶ στελεχῶν τῆς Χωροφυλακῆς, πρὸς ἣν ἐστράφη τελικῶς ἡ πολιτεία διὰ τὴν γενικὴν ἀστυνόμευσιν τῆς χώρας.

Ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν θέσεων ὑπενωμοταρχῶν καθωρίσθη νὰ γίνεται κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν διὰ προαγωγῆς χωρ)κων κατὰ τὸ ἕτερον δὲ ἥμισυ διὰ κατατάξεως ὡς ὑπενωμοταρχῶν τῶν δευτεροετῶν ἢ τριτοετῶν φοιτητῶν νομικῆς.

Τὴν πρώτην Νοεμβρίου ἑκάστου ἔτους ὁ Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν διέτασσε τὴν ὑποβολὴν προτάσεων διὰ τοὺς ὑποψηφίους χωροφύλακας ἀφ' ἑτέρου δὲ προσεκάλει τοὺς τριτοετεῖς ἢ δευτεροετεῖς φοιτητὰς νὰ ὑποβάλωσι τὰ πρὸς κατάταξίν των δικαιολογητικά.

ἵνα προταθῇ χωροφύλαξ ἔδει νὰ ἔχῃ τὰ ἀκόλουθα προσόντα. (25).

α) Τετράμηνον μάχιμον ὑπηρεσίαν.

β) Χαρακτῆρα σοβαρόν, ἐπιβλητικόν, τίμιον καὶ ἀξιοπρεπῆ.

γ) ἀκρίβειαν, ζῆλον καὶ ἀγάπην περὶ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὸ ἐπάγγελμα.

δ) πνευματικὴν εὐστροφίαν καὶ σωματικὴν εὐεξίαν.

ε) Ἀποστροφὴν πρὸς πᾶν πλάγιον μέσον.

στ) Ἐπιμέλειαν περὶ τὴν καθαριότητα καὶ τὸ κανονικὸν τῆς στολῆς καὶ

ζ) Χρηστότητα ἠθῶν καὶ διαγωγὴν ἐξαίρετον ἢ ἄμεπτον.

Δι' ἕκαστον τῶν προτεινομένων συνετάσσετο πρότασιςς ὑπὸ τῶν μοιράρχων, καθ' ὧν ἠπειλοῦντο βαρεῖαι κυρώσεις διὰ πᾶσαν ἀμέλειαν ἢ παράλειψιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ προτάσει κατεχωροῦντο αἱ ποιναὶ καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀμοιβαὶ κατ' εἶδος καὶ διάρκειαν.

Αἱ προτάσεις παρεπέμποντο πρὸς ἔλεγχον εἰς τὸν παρὰ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἀρχηγεῖον στρατοῦ ἀντ)ρχην χωρ)κῆς (ἐπιθεωρητὴν) καὶ τέλος ἐνεκρίνοντο ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν, οἱ δὲ τελικῶς κρινόμενοι κατάλληλοι πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὰς ἐξετάσεις ἐκαλοῦντο πρὸς τοῦτο.

Αἱ ἐξετάσεις διενεργοῦντο ἐν Ἀθήναις ἐνώπιον τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐξ ἑνὸς ταγματάρχου Χωροφυλακῆς ἢ Μοιράρχου, ἑνὸς ὑπολοχαγοῦ, ἑνὸς ἀνθυπομοιράρχου, προσλαμβανούσης ἕνα ὑπαξιωματικὸν ὡς γραφέα.

Οἱ ὑποψήφιοι ἐξητάζοντο γραπτῶς καὶ προφορικῶς ἐπὶ τῶν κάτωθι θεμάτων, μὲ τὸν σημειούμενον δι' ἕκαστον συντελεστὴν ἀξιολογήσεως.

Γραπτῶς μὲν ἐξητάζοντο:

1) Ἐπὶ τῆς εὐχεροῦς ἀναγνώσεως καὶ εὐαναγνώστου γραφῆς, 10

2) Ἐπὶ τῶν 4 πράξεων τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν,8 καὶ

3) ,Επὶ συντάξεως ἐκθέσεων βεβαιώσεως ἀδικήματος, προφορικῶν μηνύσεων καὶ ἐγχειρίσεως καὶ ἀνακριτικῶν ἐκθέσεων, 10.

Προφορικῶς δὲ ἐπὶ τῶν ἀκολούθων θεμάτων:

α) Ἐπὶ καθωρισμένων κεφαλαίων ἐκ τοῦ κανονισμοῦ ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας Πεζικοῦ, 10.

β) Ἐπὶ κεφαλαίων τινῶν ἐκ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐν ταῖς πόλεσι καὶ φρουρίοις ὑπηρεσίας, 10.

γ) Ἐπὶ ὀνοματολογίας, λύσεως, ἁρμολογήσεως καὶ συντηρήσεως ὅπλου ὑποδείγματος 1874, 8.

---

(25) Ἄρθρον 2 Δ)τος.

δ) Ἐπὶ τῶν Α΄, Β΄ καὶ Γ΄ κεφαλαίων τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς, 10 καὶ

ε) Ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὰς ἀσκήσεις καὶ ἑλιγμοὺς Πεζικοῦ, ἐκ τοῦ κανονισμοῦ ἀσκήσεων Πεζικοῦ, 10.

Ἐπὶ πλέον ἐβαθμολογοῦντο ἡ διαγωγὴ (26) καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀμοιβαὶ μὲ συντελεστὴν 10 καὶ μὲ εἰδικὴν ἀξιολόγησιν κατ' εἶδος καὶ διάρκειαν.

Κατὰ τὴν προφορικὴν ἐξέτασιν ἐτίθεντο ἐντὸς κληρωτίδος ἰσάριθμα τῶν διαγωνιζομένων θέματα καὶ ἕκαστος ἀνέσυρεν ὁ ἴδιος τὸ θέμα ἐφ' οὗ ἐξητάζετο.

Ἡ ἐπιτροπὴ συνέτασσε καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὸν ὑπουργὸν Στρατιωτικῶν πίνακα σειρᾶς ἐπιτυχίας, ὅστις κυρούμενος παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ ἴσχυεν ἐπὶ ἓν ἔτος.

Βάσει τῶν ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν ὑποβαλλομένων αἰτήσεων μετὰ τῶν ἐν ἄρθρῳ 3 δικαιολογητικῶν, τὸ τμῆμα Δημοσίας Ἀσφαλείας συνέτασσε πίνακα προτεραιότητος, συμφώνως τῶν ἐν ἄρθρῳ 5 (τροποποιηθέντος διὰ Β.Δ. 31-12-1898) τεκμηρίων.

Ἐκ τῶν πινάκων τούτων ἐγένετο ἡ πλήρωσις τῶν δημιουργουμένων κενῶν, ἐν περιπτώσει δὲ ἀνυπαρξίας ἢ ἐξαντλήσεως πίνακος ἐκ φοιτητῶν, τὰ κενὰ συνεπληροῦντο ἐκ τοῦ πίνακος χωροφυλάκων.

Β.— Αἱ κενούμεναι θέσεις ἐνωμοταρχῶν Β΄ τάξεως ἐπληροῦντο κατὰ μὲν τὰ δύο τρίτα διὰ προβιβασμοῦ ὑπενωμοταρχῶν, κατὰ τὸ ἕτερον δὲ τρίτον διὰ κατατάξεως τεταρτοετῶν φοιτητῶν καὶ ἀποφοίτων νομικῆς.

Διὰ τὴν συμμετοχὴν ὑπενωμοτάρχου εἰς ἐξετάσεις διὰ τὸν βαθμὸν ἐνωμοτάρχου Β΄ τάξεως, ἀπητεῖτο εὐνοϊκὴ πρότασις κατὰ τὰ ἀνωτέρω περὶ χωροφυλάκων καὶ ἐπιτυχία εἰς τὰς διενεργουμένας ἐξετάσεις ἐνώπιον πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐξ ἑνὸς ταγματάρχου Χωροφυλακῆς, ὡς προέδρου, ἑνὸς Μοιράρχου ἢ ἀντιμοιράρχου, ἑνὸς λοχαγοῦ καὶ δύο ὑπομοιράρχων, διὰ τὴν κατάταξιν δὲ φοιτητοῦ, ἐγγραφὴ εἰς πίνακα ὡς ἀνωτέρω ἐπὶ ὑπενωμοταρχῶν.

Οἱ ὑπενωμοτάρχαι ἐξητάζοντο γραπτῶς μὲν ἐπί:

α) Ἐκθέσεως ἰδεῶν, β) 4 πράξεων ἀκεραίων καὶ δεκαδικῶν καὶ γ) προανακριτικῶν ἐκθέσεων, προφορικῶς δέ:

α) Τῶν ἀφορώντων τὸν στρατιώτην, δεκανέα καὶ λοχίαν, ἐκ τοῦ κανονισμοῦ ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας Πεζικοῦ.

β) Τῶν ἀφορώντων μέχρι καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ λοχίου καθηκόντων, ἐκ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐν ταῖς πόλεσι καὶ φρουρίοις ὑπηρεσίας.

γ) Τῶν ἀφορώντων τοὺς δεκανεῖς, ἐκ τοῦ κανονισμοῦ Ἐκστρατείας.

δ) Τῶν διατάξεων, τοῦ κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς.

ε) Τῶν διαλαμβανομένων εἰς Β΄ καὶ Γ΄ βιβλία τῆς Ποινικῆς Δικονομίας (προανάκρισις ἐν γένει, δικαιοδοσία, ἀποδείξεις, ἔρευναι, κατασχέσεις καὶ αὐτοψία, θόρυβοι, ἀντιστάσεις, κλήσεις, συλλήψεις κ.λ.π.).

στ) Τῶν περὶ ἀθεμίτων πράξεων, ποινῶν αὐτουργῶν καὶ συναιτίων, τετελεσμένον καὶ ἀποπείρας, ἐκ τοῦ Γενικοῦ μέρους καὶ τῶν εἰς Εἰδικὸν μέρος διαλμαβανομένων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

ζ) Τοῦ οὐσιαστικοῦ μέρους τῆς Στρατιωτικῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας.

---

(26) Βλέπε Β.Δ. 29-1-1891 «Περὶ χαρακτηρισμοῦ διαγωγῆς τῶν ὁπλιτῶν τῆς χωροφυλακῆς», ὅπερ ἴσχυσεν μέχρις 1907.

η) Τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Χωροφυλακῆς, φορολογικῶν κ.λ.π. Νόμων καὶ Διαταγμάτων, καὶ

θ) Ἐφ' ὅλων τῶν ἀσκήσεων πεζικοῦ σχολείου στρατιώτου.

Ἡ ἀξιολόγησις διὰ συντελεστοῦ τῶν ἐξεταζομένων μαθημάτων καὶ διαγωγῆς καὶ ἠθικῶν ἀμοιβῶν (ἐν τῷ βαθμῷ ὑπενωμοτάρχου), ἐγένετο ὡς καὶ ἐπὶ ὑποψηφίων διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπενωμοτάρχου, ὡσαύτως τὰ αὐτὰ ἴσχυον ὅσον ἀφορᾶ τὸν τρόπον καὶ τὸν χρόνον τῶν ἐξετάσεων καὶ τὴν διάρκειαν τῶν πινάκων.

Γ'.—Ἐνωμοτάρχαι Α' τάξεως.

Διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων ἐνωμοταρχῶν Α' τάξεως, τὸ μὲν ἥμισυ ἐλαμβάνετο διὰ προβιβασμοῦ ἐνωμοταρχῶν Β' τάξεως κατόπιν παρεμφερῶν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐξετάσεων, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ διὰ κατατάξεως νέων ἐχόντων δίπλωμα διδάκτορος ἢ προλύτου τῆς νομικῆς.

Ἐκτὸς τῶν εὐνοϊκῶν προτάσεων ἀπῃτεῖτο ἐπιτυχία εἰς ἐξετάσεις ἐνώπιον πενταμελοῦς ὡς ἀνωτέρω ἐπιτροπῆς, ἐπὶ τῶν ὁριζομένων διὰ τὸν βαθμὸν ἐνωμοτάρχου Β' τάξεως θεμάτων μὲ προσηυξημένην ὕλην, ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ θεμάτων στοιχειώδους γεωμετρίας καὶ γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἴσχυον τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα.

Δ.—Ἀνθυπομοίραρχοι.

Οἱ ἀνθυπομοίραρχοι προήρχοντο ἐκ προαγωγῆς ἐνωμοταρχῶν Α' τάξεως, ἀναλόγως τῶν δημιουργουμένων κενῶν, ἐπιτυγχανόντων εἰς διενεργουμένας κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐξετάσεις, ἐνώπιον πενταμελοῦς ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπῆς ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, ὧν οἱ τρεῖς ἠδύναντο νὰ ὦσιν ξένων ὅπλων.

Αἱ ἐξετάσεις προεκηρύσσοντο ἐφ' ὅσον ἐδημιουργοῦντο κενά, ἐλάμβανον δὲ μέρος εἰς αὐτὰς ἐνωμοτάρχαι Α' τάξεως ἔχοντες διετῆ ὑπηρεσίαν ἐν τῷ βαθμῷ των κατόπιν εὐνοϊκῆς προτάσεως.

Τὰ θέματα ἐφ ὧν ἐξητάζοντο ἦσαν τὰ αὐτὰ ὡς ἀνωτέρω διὰ τὸν βαθμὸν ἐνωμοτάρχου Α' τάξεως, προσηυξημένα κατὰ τὴν ἔκτασιν τῆς ὕλης καὶ τὴν ἀκρίβειαν, αἱ δὲ ἐξετάσεις ἐνηργοῦντο γραπτῶς μὲν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ἰδεῶν, τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῶν προανακριτικῶν ἐκθέσεων, προφορικῶς δὲ ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων.

Ἡ προαγωγὴ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου ἐγένετο διὰ Β.Δ., ἐνῶ εἰς τοὺς ἄλλους βαθμοὺς διὰ πράξεως τοῦ ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν.

Κρίνοντες ἐκ τῶν ἐκδοθέντων μεταγενεστέρως Β.Δ. (31-1-1900, 28-10-1900 κ.λ.π.), δι' ὧν παρετείνετο ἡ ἰσχὺς τῶν κεκυρωμένων πινάκων, διαπιστοῦμεν ὅτι ἱκανὸς ἀριθμὸς φοιτητῶν καὶ πτυχιούχων ἐζήτησε τὴν κατάταξιν εἰς τὴν Χωροφυλακήν.

Κεντρικὴ ἰδέα τοῦ νομοθετήματος ὑπῆρξεν ἡ ἀπὸ τοῦ 1881 δημιουργηθεῖσα τοιαύτη περὶ εἰσόδου εἰς τὸ Σῶμα φοιτητῶν καὶ ἀποφοίτων τῆς νομικῆς, χωρὶς νὰ παραγνωρίζηται καὶ ἡ ἐξέλεξις τῶν ὡς χωροφυλάκων καταταγέντων, ἰδέα ἥτις ἐνεπλούτησε τὸ Σῶμα διὰ μορφωμένων καὶ πεπειραμένων διὰ τὸ ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς βαθμοφόρων.

Διὰ τῶν ἄρθρων 34 - 37 προεβλέφθη ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν θέσεων ὑπαξιωματικῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ μέχρι τοῦ ἑνὸς τετάρτου ἐκ δεκανέων, λοχιῶν καὶ ἐπιλοχιῶν τοῦ Στρατοῦ, κατόπιν προτάσεων καὶ ἐξετάσεων κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἐκ μὲν τῶν δεκανέων διὰ τὰς θέσεις ὑπενωμοταρχῶν, ἐκ δὲ τῶν λοχιῶν διὰ τὸν βαθμὸν ἐνω-

μοτάρχου Β΄ τάξεως καὶ ἐκ τῶν ἐπιλοχιῶν διὰ τὸν βαθμὸν ἐνωμοτάρχου Α΄ τάξεως.

Ἡ διάταξις αὕτη, καταργήσασα προγενεστέρας, εἶναι ἡ πρώτη ἥτις ἀνεγνώρισε εἰδικὴν ὑπεροχὴν τῶν ὑπαξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς καὶ δὲν προέβλεψε ἱκανότητα τῶν τοῦ στρατεύματος ὑπαξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὰς διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου ἐξετάσεις καὶ οὕτω ἀνεκόπη ἡ ἐπάνδρωσις τῶν θέσεων ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τοῦ στρατεύματος.

Δυστυχῶς καὶ τὸ Διάταγμα τοῦτο οὐδὲν προέβλεψε περὶ εἰδικῆς τινὸς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ ἀπὸ τοῦ 1880 καθιερωθεῖσα κατάταξις εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὡς ὑπαξιωματικῶν φοιτητῶν νομικῆς, ἐδημιούργησεν αἴγλην περὶ τὸ Σῶμα καὶ ὅταν ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς διακυβερνήσεως τῆς Χώρας ὑπὸ τοῦ Δηλιγιάννη ἤρξαντο καὶ πάλιν αἱ κατὰ τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας αἰτιάσεις, αἱ ἐφημερίδες συνεχῶς προέβαλον τὴν Χωροφυλακὴν ὡς τὸ ἐνδεδειγμένον διὰ τὴν γενικὴν ἀστυνόμευσιν Σῶμα (27). Μεμφομένη ἡ ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις» τὸν παραγκωνισμὸν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὴν σπατάλην τῆς δυνάμεώς της, ἐνῶ τὰ δάση καὶ ὁ λοιπὸς ἐθνικὸς πλοῦτος κατεστρέφοντο συνεχῶς (28) ἀπεκάλει τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς «Ὁσίους Λουκάδες», καταντήσαντες τοιοῦτοι λόγῳ τῆς κομματικῆς κραιπάλης (29).

Αἱ συνεννοήσεις περὶ καταργήσεως τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας προεκάλεσαν συλλογικὰς διαμαρτυρίας ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἡ κομματικὴ συναλλαγὴ καὶ περιποίησις δὲν ἐπέτρεψαν τὴν ἔγκαιρον καὶ ἀποτελεσματικὴν προώθησιν τοῦ ζητήματος (30).

ΠΡΩΤΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ — ΑΙΓΛΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

Ἀπὸ τοῦ 1892, ἤδη, εἶχεν ἀποφασισθῆ ἐν Παρισίοις ἡ τέλεσις τῶν πρώτων συγχρόνων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔτος 1896, οἵτινες καὶ διεξήχθησαν ἀπὸ 25ης Μαρτίου μέχρι 2ας Ἀπριλίου 1896 εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, ὑπὸ ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ διεθνοῦς κύρους προσωπικοτήτων.

Ἀπὸ τῶν μέσων Μαρτίου ἤρξατο ἡ κατὰ κύματα ἄφιξις ξένων εἰς Ἀθήνας, ὥστε τελικῶς ἡ πρωτεύουσα νὰ κατακλυσθῇ ὑπὸ 50.000 ξένων (31) καὶ οἱ ἀγῶνες διεξήχθησαν μὲ ἐξαιρετικὴν λαμπρότητα καὶ ἐπιτυχίαν, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐξαιρετικὴν τάξιν. Πρὸς τοῦτο συνέβαλε σοβαρότατα ἡ Χωροφυλακή, τόσον διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν διὰ πεπειραμένων βαθμοφόρων καὶ ὀργάνων, ὅσον καὶ διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας, ἰδίᾳ κατὰ τὴν προετοιμασίαν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ ἀγωνίσματος τοῦ Μαραθωνίου Δρόμου.

Ὁ ἐντόπιος καὶ διεθνὴς Τύπος ἀπηύθυνε κολακευτικὰ σχόλια ἐκ τούτου.

---

(27) Ἐφημ. Ἀκρόπολις 9-1-1896 φυλ. 4998 ἔγραφεν, «ἔχομεν ἐνωμοτάρχας διακεκριμένους, οὐδὲν κοινὸν ἔχοντας μὲ τοὺς ἀγροίκους χωροφύλακας τοῦ 1870 «ἵνα καλύψουν τὰς ἀναγκαιούσας θέσεις ἀξιωματικῶν ἀνατιθεμένης τῆς ἀστυνομίας εἰς τὴν χωροφυλακήν.

(28) Εἰς τὸ φύλλον τῆς 7-1-1896 τῆς ἐφημερ. Ἑστία ἐδημοσιεύθη ἐπιστολὴ ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς περὶ τῶν τοιούτων καταστροφῶν, ἰδίᾳ ἐν Θεσσαλίᾳ.

(29) Φύλλον 4997 τῆς 8-1-1896.

(30) Βλέπε ἐφημερίδας τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου 1896

(31) Τρυφ. Εὐαγγελίδου. Βασιλεὺς Γεώργιος Α. Κεφ. ΙΖ.

Ὁ ἀκούραστος καὶ ἔνθερμος πατριώτης Γαβριηλίδης, πνευματικὸν τέκνον τοῦ Ἠπειρώτου Σίνα, προέβη εἰς τὴν ἔκδοσιν πανελληνίου εἰκονογραφημένου λευκώματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας τοῦ 1896», εἰς τὸ ὁποῖον κατεχωρήθησαν ἐν εἴδη μονογραφίας πλεῖσται μελέται περὶ τῶν ἀξιολογωτέρων θεσμῶν καὶ ὀργανισμῶν τῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιελήφθησαν καὶ αἱ τοιαῦται περὶ Ἀστυνομίας τοῦ Λ. Σπηλιωτοπούλου καὶ περὶ Χωροφυλακῆς τοῦ Μ. Χατζοπούλου (32). Ἀμφότεροι εἶχον πλουτίσει τὸ θέμα των μὲ ἱκανὸν ἀριθμὸν φωτογραφιῶν καὶ σκίτσων περὶ τῶν κατὰ διαφόρους περιόδους στολῶν τῶν ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας ὡς καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τύπων τοῦ ἀθηναϊκοῦ ὑποκόσμου.

Ἀποσπάσματα τῆς πραγματείας Χατζοπούλου παρεθέσαμεν εἰς τὸ πρῶτον μέρος κατὰ λόγον χρονικῆς ἀναφορᾶς, ἐνταῦθα δὲ θὰ παραθέσωμεν τὸ ἀφορὸν τὴν περίοδον 1871—1896 τμῆμα. Ἔγγραφεν ὁ Χατζόπουλος:

«Κατὰ τὸ 1871, ὅτε συνελήφθησαν οἱ Ἄγγλοι λόρδοι ἐν Μαραθῶνι, συνωδεύοντο οὗτοι ὑπὸ τεσσάρων χωροφυλάκων. Οἱ χωροφύλακες εὑρεθέντες αἴφνης ἀπέναντι τριάκοντα ληστῶν ὑπὸ τὸν λήσταρχον Ἀρβανιτάκην, οὐδόλως ἐπτοήθησαν, ἀλλ' ἐφώρμησαν ἐναντίον των καὶ ἀμέσως μὲν ἐφονεύθησαν οἱ τρεῖς, ὁ δὲ τέταρτος πληγωθεὶς βαρέως καὶ ἐπιζήσας, ἐλάμβανε γενναίαν σύνταξιν, 200 φράγκα χρυσᾶ κατὰ μῆνα, διὰ τὴν ἔκτακτον ἀνδρείαν του, ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, μέχρι τοῦ θανάτου του.

Κατὰ τὸ 1872, ὅτε ἡ ληστεία ἦτο ἐν μεγίστῃ ἀκμῇ, ὁ Ἐπαμεινώνδας Δεληγεώργης θελήσας νὰ καταδιώξῃ καὶ ἐξοντώσῃ ταύτην διώρισε Νομάρχας εἰς τοὺς ληστοτρόφους Νομούς· τῆς μὲν Φθιώτιδος τὸν Βακάλογλου, ταγματάρχην τῆς Χωροφυλακῆς, πατέρα τοῦ νῦν ταγματάρχου Πυροβολικοῦ κ. Βακάλογλου, τῆς δὲ Αἰτωλοακαρνανίας, τὸν Τζάνε.

Καὶ οὕτω δι' αὐτῶν κατεστράφη ἡ ληστεία καὶ ἡ φυγοδικία.

Πόσα δὲ ἄλλα θύματα ἀριθμεῖ ἡ Χωροφυλακὴ ἐν Ἑλλάδι, θύματα ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῆς τάξεως, ὑπὲρ τῆς ἐξαλείψεως τῆς ληστείας.

«Ἑκάστη χαράδρα εἶναι ἓν μνῆμα καὶ ἕκαστος βράχος εἷς τύμβος χωροφύλακος», μᾶς ἔλεγε λίαν προσφυῶς κάποτε ὁ εὐπαίδευτος ἀξιωματικὸς τῆς Χωροφυλακῆς κ. Ἔβερτ.

Δυστυχῶς, τὸ γενναῖον τοῦτο Σῶμα παρημελήθη παρὰ τῶν διαφόρων κυβερνήσεων καὶ ἐπ' ἐσχάτων ὁ ὀργανισμὸς τῆς Χωροφυλακῆς μετετράπει οὐσιωδῶς. Διότι, ἐνῶ σήμερον ἔχει καλλίστους ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικούς, στερεῖται ἐπαρκῶν ὁπλιτῶν.

Εὐτυχῶς ἡ νῦν κυβέρνησις εἰσήγαγε νομοσχέδιον κατὰ τὴν παρελθοῦσαν σύνοδον ἐν τῇ Βουλῇ, τὸ ὁποῖον ἐπαναφέρει τὸν παλαιὸν ὀργανισμὸν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Δημοσία Ἀσφάλεια θὰ εὐεργετηθῇ μεγάλως ἐκ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου (33). Ἀκόμη περισσότερον ὑπάρχει ἐλπὶς αὕτη σήμερον, ὅτε ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ὑπάρχουν τόσοι νέοι ἄνδρες, ἐπιστήμονες ἀξιωματικοὶ

(32) Αὐτόθι σελ. 28—35—καὶ 156—157.

(33) Ὁ μεσολαβήσας πόλεμος 1897 δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἐπιψήφισιν εἰμὴ κατὰ τὸ ἔτος 1899 ἐξεδόθη ὁ Νόμος ΒΧΛΘ'.

τῶν νέων ἰδεῶν, οἵτινες παρέχουν ἐγγύησιν ὅτι θὰ χρησιμοποιήσουν τὴν μόρφωσίν των, τὴν ἀξίαν των καὶ τὴν εὐσυνειδησίαν των πρὸς κανονικωτέραν πλέον ἢ ἄλλοτε λειτουργίαν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἡ ἐκ νέου ἐφαρμογὴ τοῦ παλαιοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, τῇ βοηθείᾳ τοιούτων νέων, μορφωμένων ἀξιωματικῶν, θὰ θέσῃ καὶ τὴν βάσιν τῆς νέας δημιουργίας εἴτε σήμερον εἴτε εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον, ἰδιαιτέρως ὅλως διοικητικοῦ στρατιωτικοῦ πνεύματος ἐν τῇ Χώρᾳ, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντος μὲ τὰς τάξεις τοῦ μαχίμου Στρατοῦ καὶ τὰς κομματικὰς τάξεις τῶν Δημάρχων. Ἕκαστος εἰς τὸ ἔργον ἐνῷ θὰ ταχθῇ. Οὕτω ἐκκαθαρίζομεν τῶν καθηκόντων ἀφ' ἑνὸς τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ Στρατοῦ· ὁ τόπος θὰ κατορθωθῇ νὰ ἔχῃ καὶ στρατιωτικὴν Ἀστυνομίαν καὶ Στρατόν».

Γενικῶς, παρὰ τὰ ἐπενεχθέντα πλήγματα καὶ εἰς τὰς πλέον ζοφερὰς περιόδους ἡ Χωροφυλακὴ δὲν ἀπώλεσε ποτέ, οὐδ' ἐπὶ στιγμήν, τὴν αἴγλην καὶ πάντοτε ἀπετέλει τὸν ὀργανισμὸν πρὸς ὃν ἀπέβλεπον μετ' ἐμπιστοσύνης διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον ἅπαντες οἱ ἀντικειμενικοὶ καὶ περὶ τὰ κοινὰ ἀσχολούμενοι παρατηρηταί, αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ 1880 δημιουργηθεῖσαι προϋποθέσεις προελεύσεως ὑπαξιωματικῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀξιωματικῶν, βαθμιαίως προσέδιδον εἰς τὸ Σῶμα ἐρείσματα ὑπεροχῆς. Ἡ ὑπεροχὴ αὕτη, διαπιστουμένη καὶ ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ πλέον ἀνησύχου καὶ πλέον αὐστηροῦ τιμητοῦ - ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τοῦ Γαβριηλίδη, παρὰ τὰ βέλη τῆς πολιτικῆς καὶ τὴν ἐρημίαν κυβερνητικοῦ ἐνδιαφέροντος, καθίσταται ἔτι περισσότερον αἰσθητὴ ὅταν ἀναλογισθῶμεν τί ἐλάμβανε χώραν πέριξ.

Αἱ κυβερνήσεις ἀποκόπτουσαι πλευρὰ καὶ μέλη, ὥσπερ ἄλλος πλάστης, ἐκάλυπτον πλείστας ἄλλας κρατικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας. Ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς ἡ Δασοφυλακή, ἡ Τηλεγραφοφυλακή, ἡ Ἀγροφυλακή, ἡ στρατιωτικὴ Ἀστυνομία καὶ πρὸς τὴν Χωροφυλακὴν ἅπασαι αἱ αἰτήσεις ἁπασῶν τῶν κρατικῶν κ.λ.π. ἀρχῶν.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 68848) 20-11-1895 ἐγκ. Δ.Υ.Σ. οἱ ἀπεσπασμένοι εἰς τὴν Ἀστυνομίαν ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται τοῦ Στρατοῦ προσεκολήθησαν εἰς τὰς Μοιραρχίας διὰ μισθοδοσίαν, ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ ἅπασα ἡ δύναμις τῆς Ἀστυφυλακῆς. Εἴδομεν ὅτι εἰς ἑκάστην Μοιραρχίαν ἐλειτούργει διαχείρισις, δυνάμει δὲ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-10-1890 οἱ ὑποδιοικηταὶ ἀντιμοίραρχοι ὡρίσθησαν καὶ πρόεδροι οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν. Θεσμὸς τὸ πρῶτον ἀναφερόμενος ἐν τῇ Χωροφυλακῇ.

Δυνάμει τοῦ Β.Δ. τῆς 20-4-1896 ἀντεκατεστάθη ὁ ὁπλισμὸς τῆς Χωροφυλακῆς καὶ καθωρίσθη ὅπως οἱ τῆς Πεζῆς φέρουσιν ὅμοιον τοῦ Πεζικοῦ ὁπλισμὸν καὶ οἱ τῆς Ἐφίππου ὅμοιον τοῦ Ἱππικοῦ, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ περίστροφον ὅμοιον τοῦ Πυροβολικοῦ.

Οὕτω βεβαρυμένη ἡ Χωροφυλακὴ διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων, μακρὰν ὅμως τῆς πραγματικῆς καὶ προωρισμένης ἀποστολῆς, οἰκονομικῶς καχεκτική, ἐπανδρουμένη κατὰ πρόχειρον τρόπον, στερουμένη εἰδικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἄνευ φυσικῆς ἡγεσίας καὶ ἀπωθημένη εἰς τοὺς ὀρεινοὺς Δήμους, ἀλλὰ μὲ συμπαραστάτην τὴν κοινὴν γνώμην καὶ πλουσία εἰς ἠθικὰ προσόντα, εὑρέθη κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην περίοδον, ἵνα ἀποδείξῃ εἰς ὅλους τοὺς πατρυιοὺς τὸ λάθος των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΚΟΡΩΝΙΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΩΝ — ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Τὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν πόθων διελκυστίνδα μεταξὺ Συνθήκης Ἁγίου Στεφάνου καὶ Βερολινείου Συνεδρίου εἴδομεν ὅτι ἀνεκούφισεν ὁπωσδήποτε ἡ Βρεττανικὴ ἐπέμβασις καὶ ἡ διαρρύθμισις τῶν νέων ὁρίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Τὴν ἀνακούφισιν ὅμως ταύτην εὐθὺς ἀμέσως ἠκολούθησαν δυσμενεῖς διὰ τὸ Ἔθνος τροπαί.

Τὸ «Μακεδονικὸν» ἀπετέλει πάντοτε τὴν ὀξυτάτην φάσιν τοῦ τόσον ἀκανθώδους διεθνῶς καταστάντος Ἀνατολικοῦ Ζητήματος, ἤδη ὅμως ἀπερρόφα ἅπασαν τὴν πνοὴν τοῦ Γένους ὡς ἐκ τῶν διαδραματιζομένων ἐκεῖσε, σχεδὸν τῇ ἀνοχῇ τῆς Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἁρπακτικῶν αἰφνιδιασμῶν εἰς βάρος τῆς ἑλληνικῆς ἐθνότητος, ὁτέ μεν διὰ τοῦ παραγκωνισμοῦ ἢ περιορισμοῦ τῆς αἴγλης καὶ δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁτέ δε δι' ἐνσωματώσεως ἀκραιφνῶς ἑλληνικῶν περιοχῶν.

Ὡμιλήσαμεν ἐνδεικτικῶς περὶ τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας, περὶ ἀποπείρας περιορισμοῦ τῶν πατριαρχικῶν προνομίων, περὶ τῆς ἐνσωματώσεως ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, περὶ τοῦ συνεχῶς ἐν ἐνεργείᾳ διατελοῦντος Κρητικοῦ ἡφαιστείου, περὶ τοῦ ἀπενενοημένου στρατιωτικοῦ ἐγχειρήματος κατὰ τὸ 1886 καὶ περὶ ὅλων τῶν ἐντεῦθεν δεινῶν.

Κατὰ τὴν δευτέραν μακρὰν πρωθυπουργίαν του ὁ Χαρ. Τρικούπης, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν κατὰ ξηρὰν δυνατῶν ἐξοπλισμῶν, προέβη καὶ εἰς ναυτικοὺς ἐξοπλισμούς, διότι, θέλων νὰ προετοιμάσῃ τὸ Ἔθνος διὰ τοὺς ὑπερτάτους ἐθνικοὺς ἀγῶνας, ἀπέβλεψεν εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς ἰσχυρᾶς ναυτικῆς δυνάμεως.

Ἐπηκολούθησεν ἡ χρεωκοπία καὶ ἡ κατάστασις ἐξελίσσετο ὁλονὲν ἐπὶ τὰ χείρω ἐκνευρίζουσα καὶ ἐξοργίζουσα τὸ Ἔθνος.

Ἡ κατάστασις ἐπεδεινώθη εἰς τὸ μὴ περαιτέρω ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐνόπλου ἀγῶνος τῶν Κρητῶν, ἤτοι ἀπὸ τῆς 7ης Μαΐου 1896. Ἡ μικρὰ κρητικὴ ἀνάπαυλα ἀπὸ 20-8-1896 ὑπῆρξεν μία ἀνακούφισις διὰ τὴν Μητέραν Ἑλλάδαν, ἄνευ ὅμως σπουδαίων πλεονεκτημάτων, διότι θερμαινόμενος ὁ λαὸς ἐκ τῶν συνεχῶν ὑποδαυλισμῶν τῆς ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου 1894 ἱδρυθείσης ἐθνικῆς ἑταιρείας, ἤγετο ἀσυγκράτητος πρὸς ἀπώλειαν πάσης ψυχραίμου σκέψεως καὶ ἐνεργείας.

Ὁ Τρικούπης ἀντιληφθεὶς παλαιότερον τὴν ἐθνικὴν ζημίαν, ἣν προκαλοῦν αἱ ἀνεύθυναι ὀργανώσεις, τὰς εἶχε πλήξει διὰ τῆς διαλύσεως, ἀλλ, ὁ Τρικούπης τοῦ 1894 δὲν ἦτο πλέον ὁ Τρικούπης τοῦ 1880, διότι εἶχεν ἐμπλακῆ καὶ οὗτος εἰς τὴν κομματικὴν συναλλαγήν.

Ἡ οἰκονομικὴ χρεωκοπία, ὁ Στρατὸς εἰς τὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, αἱ ἀδυσώπητοι καὶ ἀδίστακτοι ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ Στρατοῦ ἕνεκεν τούτων ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, ἡ συνεχὴς ματαίωσις πάσης ἐθνικῆς φιλοδοξίας, ὁ βρόγχος τῶν Πρε-

σδευτῶν ὑπὲρ βελτιώσεως τῶν συμφερόντων τῶν δανειστῶν, ἡ ἔλλειψις χρηστῆς διοικήσεως, ἡ ραθυμία καὶ κωλλυσιέργεια ἐν τῇ ἀπονομῇ δικαιοσύνης κ.λ.π., εἶχον προκαλέσει τὰς ἐντόνους ἀνησυχίας τῆς νέας γενεᾶς καὶ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῆς φρονήσεως.

Ἡ δημοσιευθεῖσα ἔκθεσις περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς ἐθνικῆς ἑταιρείας (1), ἀναφερομένη εἰς τὰ τῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις» (Αὔγουστος 1894) διελάμβανε τὰ ἀκόλουθα:

> «Καὶ ἐχώρει οὕτω λαθραῖον ἀλλὰ γοργὸν τὸ κακόν, θ' ἀπέπνιγε δὲ ἴσως πᾶσαν ζωὴν ἐν τῷ στρατεύματι, ἂν μὴ ἐκ τῆς βαθμιαίας ταύτης ἀποσυνθέσεως λαβοῦσα ἀφορμὴν ἡ δημοσιογραφία ἀφιεροῦτο, μεμονωμένα λαμβάνουσα γεγονότα, εἰς ἔντονον ἀλλ' ἄδικον ἐπίκρισιν οὐχὶ τῶν ὑπαιτίων τῆς καταστάσεως ταύτης, ἀλλ' αὐτῶν τῶν θυμάτων, τῶν ἀνδρῶν δηλαδὴ τοῦ στρατοῦ, οἵτινες ἐδοκίμαζον διπλῆν τὴν πικρίαν καὶ τὴν ἐκ τῆς ὀλιγωρίας τῶν ἁρμοδίων καὶ τὴν ἐκ τῶν ἀδίκων μορφῶν τῶν ἐπικρινόντων....
>
> «Πᾶν ὅ,τι φιλότιμον ἐνέκλειεν ἐν ἑαυτῷ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς στενοχωρούμενον ἐκ τοῦ διπλοῦ κατ' αὐτοῦ ἀδικήματος ἀπό τε τῶν ἀρχόντων καὶ τῆς παραπλανημένης δημοσίας γνώμης, ἐζήτει διέξοδον ἀπὸ τῆς καταθλιπτικῆς ταύτης δυσφορίας, ὅτε τῆς κοινῆς ἁπάντων βουλήσεως ἑρμηνεὺς ἀνέλαβε νὰ γίνῃ νεαρὸς ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ διὰ τῆς ἱδρύσεως σωματείου, οὗ σκοπὸς εἶναι ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ἡ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῶν φερόντων τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων καὶ ἡ προπαρασκευὴ πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν....»

Ἡ δίψα τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξεν τοιαύτη, ὥστε ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι τὰ μέλη τῆς ἑταιρείας ἀνῆλθον εἰς πολλὰς χιλιάδας καθ' ἅπασαν τὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς παροικίαις τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Τόσον ὁ Βασιλεὺς ὅσον καὶ ἡ κυβέρνησις ὑπετίμησαν τὴν δίψαν ταύτην τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἠδιαφόρησαν, εἶτα δὲ ἐπεχείρησαν, ἀλλ' ἦτο ἀργὰ πλέον, νὰ συνεργασθῶσιν μετὰ τῆς ἑταιρείας. Μέλη ταύτης κατεσκόπευον τὰ πάντα, τόσον πλησίον τοῦ Βασιλέως ὅσον καὶ ἐντὸς τῆς κυβερνήσεως καὶ ἡ «ἀόρατος δύναμις», ὡς ἀπεκαλεῖτο ἡ διοίκησις τῆς ἑταιρείας, ἀπέβη ὑπερκυβέρνησις (2). Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς, παλλόμενοι ἐντόνως ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν πόθων καὶ ἔχοντες πλέον μείζονας ἀποδείξεις τῆς κρατικῆς κακοδαιμονίας, εὑρέθησαν ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὰς ἐπάλξεις τῆς ἑταιρείας, τόσον εἰς τὸ κέντρον ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας. «...λήγοντος δὲ τοῦ ἔτους 1896 οἱ πρόεδροι καὶ τὰ διοικητικὰ συμβούλια τῶν πολυπληθῶν τμημάτων, τόσον εἰς Ἀθήνας ὅσον καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, εἶχον καταρτισθῆ κατὰ τὰ ὀκτὼ δέκατα ἐκ βαθμοφόρων τοῦ στρατεύματος καὶ τῆς Χ ω ρ ο φ υ λ α κ ῆ ς, κατὰ τὸ ὑπόλοιπον δὲ ἐκ πολιτευομένων, δικαστικῶν καὶ δικηγόρων» (3). Ἀρχομένου τοῦ 1897 ἡ Χωροφυλακὴ συμμετεῖχεν εἰς τὸ Ὕπατον Συμ-

---

(1) Τρ. Εὐαγγελίδη σελ. 716 (ὁ Βασ. Γεώργιος)

(2) Βλ. Παπαρηγοπούλου — Καρολίδου Βιβλ. 17 Κεφ. Γ.— Τρ. Εὐαγγελίδου σελ. 715—721 κ.ε.—Γ. Ἀσπρέα Τομ. Β. Περίοδος ΙΔ.

(3) Γ. Ἀσπρέας ἀνωτέρω σελ. 227.

βούλιον τῆς ἐθνικῆς ἑταιρείας διὰ τοῦ ὑπομοιράρχου Ν. Τρουπάκη (4). Εἰς τὴν πρώτην ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν τοῦ Ἔθνους, εἰς τὴν σύστασιν καὶ ἀποστολὴν εἰς Μακεδονίαν ἀνταρτικῶν σωμάτων, συμμετέσχεν ἐπίσης γενναίως ἡ Χωροφυλακὴ τόσον δι' ἀξιωματικῶν ὅσον καὶ ὑπαξιωματικῶν κατὰ τὸ 1896.

Καταχωροῦμεν ἐνταῦθα, ὡς εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς Χωροφυλακῆς, τὴν ἀθρόαν συμμετοχὴν εἰς Ἐθνικὴν Ἑταιρείαν, κρίνοντες ἐκ τῶν ἐλατηρίων καὶ αἰτίων τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρείας καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος, ὅπερ ἀπέβη ὀλέθριον τόσον ἐκ τῆς ἀνικανότητος τῆς κυβερνήσεως ὅσον καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου, νὰ ποδηγετίσωσι καὶ χαλιναγωγήσωσιν ἐγκαίρως τὰ κοχλάζοντα πατριωτικὰ αἰσθήματα τῶν ἀπογοητευμένων ἐκ τῆς φαυλότητος καὶ κουφότητος τῆς Λερναίας Ὕδρας τοῦ κομματισμοῦ. «Ἡ ὅλη φορὰ τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς ἀπὸ πέντε καὶ τριάκοντα ἐτῶν, ἐξέθρεψε τὴν ὀχλοκρατίαν, τὴν πρὸς τὰς ἀγυιὰς πτόησιν, τὴν δημοκοπικὴν ἅμιλλαν, τὴν ἐξασθένησιν τῶν συντηρητικῶν ἰδεῶν, ἥτις κατήντησε νὰ παραδώσῃ τὴν τύχην τοῦ Ἔθνους εἰς τὴν διάκρισιν ἀνωνύμου συνεταιρισμοῦ» (5).

Ὅλων τῶν ἐποχῶν αἱ γενεαὶ ἔχουν ἴδια καὶ διακεκριμένα τῶν προηγουμένων προβλήματα, ἅτινα μόνον Προμηθεῖς καὶ ὥριμοι ἐθνικοὶ ἡγέται ἐνστερνίζονται καὶ τὰ καθιστοῦν σημαίας των, ἵνα μὴ ἴδουν ἀνευθύνους σημαιοφόρους, ὁπότε αὐτοὶ οὔτε ὡς παραστάται δὲν καλοῦνται ἀλλ' οὔτε καὶ ὡς οὐραγοί. Ἅπαντες οἱ μελεταὶ τῆς περιόδου ταύτης ἐχρησιμοποίησαν τὰς πλέον ἐντόνους λέξεις καὶ φράσεις ἵνα ἀποδώσωσι τὴν ἐρημίαν τῆς πολιτικῆς, διοικητικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἡγεσίας, ἐν τῇ διαγνώσει τῶν ὀργανικῶν παθήσεων τῆς χώρας καὶ ἐν τῇ προσπαθείᾳ μιᾶς, ἔστω καὶ μικρᾶς, ἀλλ' ὀρθῆς θεραπευτικῆς ἀγωγῆς, ὧν ἕνεκεν οἱ ἀπογοητευμένοι νέοι ἀξιωματικοί, ἐκκινήσαντες ἐκ θερμοῦ καὶ ἁγνοῦ πατριωτισμοῦ λόγῳ τῆς διακρινούσης τὴν ἡλικίαν ταύτην ἀκρισίας καὶ φαντασιώσεως, μετέβαλλον τὸν ἐπίσης ἀγωνιῶντα Ἑλληνικὸν λαὸν εἰς ὄχλον παραληροῦντα καὶ παρέσυρον κυβέρνησιν καὶ Στέμμα εἰς σειρὰν ἐθνικῶν καὶ πολιτικῶν σφαλμάτων (6).

Τὴν 20ην Νοεμβρίου 1896 παρητήθη μέγας ἀριθμὸς ἀξιωματικῶν τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Διαδόχου Λέσχης τῶν ἀξιωματικῶν, συνεπείᾳ κυρίως τῶν ἀθρόων ἐν τῷ πυροβολικῷ προαγωγῶν. Εἰς τὴν ὁμαδικὴν ἀποδοκιμασίαν καὶ διαμαρτυρίαν δὲν συμμετέσχον οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς (7) καίτοι καὶ οὗτοι εὑρίσκοντο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν μετὰ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν διαμαρτυρίαν.

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Βασιλεύς, διὰ νὰ ἀπαλύνῃ τὴν προκληθεῖσαν δυσαρέσκειαν τῶν ἀξιωματικῶν, ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν Δηληγιάννην, ἐν ᾗ κατέληγεν: «Ἀπὸ ἐτῶν ἤδη, κύριε Πρωθυπουργέ, ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἀπασχολεῖται εἰς ποικίλας ὑπηρεσίας, ἐξερχομένας τοῦ αὐστηροῦ κύκλου τῶν ἔργων αὐτοῦ, εἶναι δὲ καιρὸς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μόνην σύμφωνον τῷ προορισμῷ του ἀπασχόλησιν, τὴν σύντομον ἐκγύμνασιν αὐτοῦ...». Σαφὴς δυσαρέσκεια καὶ θέσις τοῦ Ἀ-

---

(4) Γ. Ἀσπρέα Τομ. Β. Περίοδος ΙΓ σελ. 218 ὑποσημ. 1.

(5) Π. Καρολίδου, Βιβλ. ΙΖ', Κεφ. Γ', σελ. 103.

(6) Βλ. λεπτομερείας περὶ τούτων Καρολίδου Βιβλ. ΙΖ' Κεφ. Γ', Γ. Ἀσπρέα Τόμ. Β', περίοδος ΙΓ' καὶ ΙΔ', Τρ. Εὐαγγελίδου, Κεφ. ΙΖ'.

(7) Τρ. Εὐαγγελίδου, σελ. 719, Ἡμερολόγιον Ι. Μεταξᾶ, Τόμ. Α', σελ. 120, βλέπε καὶ σελ. 130—131.

νωτάτου ἄρχοντος ἔναντι τῆς ἀστυνομοποιήσεως τοῦ στρατοῦ, καὶ τῆς πολιτικῆς ἐν τῷ στρατῷ.

Ἡ ἐν Κρήτῃ ἐκεχειρία, τῆς 20-8-1896, διεκόπη τὴν 18 Ἰανουαρίου 1897, ὅτε οἱ Κρῆτες ἀνέλαβον ἔνοπλον ἐπαναστατικὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα. Ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ λειποτακτήσαντες κατηυθύνθησαν εἰς Κρήτην, ἀλλ' ἐν συνεχείᾳ καὶ τὸ ἐπίσημον κράτος, ἐξωθούμενον ὑπὸ τοῦ διὰ τῆς ἐθνικῆς ἑταιρείας ὑποδαυλιζομένου λαοῦ, ἀπέστειλεν στρατὸν καὶ στόλον (8) καὶ οὕτω ἐρρίφθη ὁ σπινθὴρ τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ 20ημέρου πολέμου, τὸν ὁποῖον λίαν ἐνωρὶς ὁ παραιτηθεὶς Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Νικολ. Σμόλενιτς εἶχεν ἀποκαλέσει «αἱματηρὰν κωμῳδίαν». Ὅταν τὸ ὑπὸ τὸν Συν)ρχην Τιμ. Βάσον Σῶμα ἀπεβιβάσθη εἰς Κρήτην εἰς τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ τμήματος χωροφυλακῆς ὑπομοίραρχον Νικ. Τρουπάκην ἀνετέθη, ἐκτὸς τῆς στρατονομίας, καὶ ἡ Δ)νσις τῶν ἔργων ἀπονομῆς δικαιοσύνης καὶ διοικήσεως ἐν ταῖς ἐλεγχομέναις περιοχαῖς. Δυνάμει 137259)1897 εἰδικῆς διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ὁ χρόνος τῆς ἐν Κρήτῃ ὑπηρεσίας τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀνωτέρω τμήματος χωροφυλακῆς προσδιωρίσθη ὁ τοιοῦτος ἀπὸ 1-2-1897 μέχρι 15-5-1897.

Εἰς τὸν πόλεμον αὐτόν, προϊὸν τῆς ἀποχαλινωθείσης ἐθνικῆς παρανοητικότητος, ἡ χωροφυλακὴ συμμετέσχεν ὑφ' ὅλας τὰς μορφάς, μὲ φανατισμὸν καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων καίτοι, ὡς σηνήθως, παρελείφθη καὶ παραλείπεται ἐκ τοῦ πίνακος τῶν συντελεστῶν τῶν ἐπιτευγμάτων. Συνέβαλε εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς κατὰ λόγον δυνατότητος, εἴτε ὡς πρωταγωνίστρια εἴτε συμπληροῦσα.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Ἀρχηγοῦ στρατοῦ Θεσσαλίας, Διαδόχου Κωνσταντίνου, πληροφορούμεθα τὰ ἀκόλουθα:

Ὁ Ταγμ)ρχης Χωροφυλακῆς Λευκάδιος Γεώργιος κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐπιχειρήσεων ὑπηρέτει ὡς Δ)τὴς τῆς Μοιραρχίας Λαρίσης. Τὴν 11 Ἀπριλίου αἱ δυνάμεις τῆς 1ης Μεραρχίας σχεδὸν ἐν διαλύσει ὑπεχώρουν ἀτάκτως. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως ταύτης, διαλαμβάνει ἡ ἔκθεσις ἐν σελίδι 141: «Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου μου, κατ' ἐντολήν μου, διέταξε τὴν χωροφυλακὴν νὰ συγκρατήσῃ τοὺς φυγάδας» (9). Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς ταύτης ὁ ταγματάρχης Λευκάδιος ὑπέβαλεν ἀναφοράν, ἐν ᾗ μεταξὺ τῶν ἄλλων διελάμβανε καὶ τ' ἀκόλουθα:

«Τὴν 11 τρέχοντος (Ἀπριλίου) περὶ ὥραν 8 περίπου μ.μ., καλέσας μὲ ἐσπευσμένως ὁ ἐπιτελάρχης συνταγματάρχης κ. Σαπουντζάκης, μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἐν Δελὲρ ὑπέστησαν τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ἧτταν καὶ ὅτι οἱ ἄνδρες τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων ἐτράπησαν εἰς φυγήν, μὲ διέταξεν ἅμα, νὰ παραλάβω ἅπασαν τὴν δύναμιν καὶ νὰ ἐξέλθω εἰς τὴν γέφυραν ἵνα συγκρατήσω τοὺς φυγάδας τούτους πέραν τῆς γεφύρας, μεριμνήσω δὲ ὅπως ἡ γέφυρα μείνῃ ἐλευθέρα πρὸς διάβασιν τῶν ἐκεῖ-

---

(8) Εἰς τὴν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βάσον ἀποστολὴν συμμετέσχε καὶ τμῆμα Χωροφυλακῆς 50 ἀνδρῶν. Βλέπε Ἡμερολ. Ι. Μεταξᾶ, Τόμ. Α', σελ. 141.

(9) Ἡμερολ. Ι. Μεταξᾶ, σελ. 173 «Ἀξιωματικοὶ τινὲς τοῦ Ἐπιτελείου καὶ ἡ Χωροφυλακὴ ἐστάλησαν νὰ τοὺς περισυλλέξουν. Μεταξὺ τῶν φυγάδων τούτων ἦτο καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς τοῦ Μηχανικοῦ Βούλγαρης, περὶ οὗ εἷς ὑπομοίραρχος ἀνέφερεν ὅτι τὸν συνήντησε φεύγοντα ὑπὸ τρομεροῦ φόβου κατειλημμένον».

θεν ὑποχωρούντων σωμάτων. Πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς ταύτης παραλαβὼν τοὺς ὑπομ. Μ. Ἔβερτ, Ν. Παπαγιαννίδην, Δ. Φλῶρον καὶ Ι. Ἀνδρῖτσον ὡς καὶ ἅπασαν τὴν δύναμίν μου, μετέβημεν εἰς τὴν γέφυραν καὶ κατ' ἀρχὰς ἐκρατήσαμεν πέραν τῆς γεφύρας περὶ τοὺς 600 ὁπλίτας καί τινας ἀξιωματικούς· πολλοὶ τούτων ἦσαν ἄοπλοι, διότι τὰ ὅπλα των ἀπέρριψαν, ἄλλοι δὲ ἄνευ στολῶν καὶ πολλοὶ ἐφόρουν τὰς στολάς των ἀνεστραμμένας, ἵνα μὴ ἀναγνωρίζηται ἡ ἰδιότης των.

Μετὰ πάροδον ὀλίγης ὥρας ἀφίκετο ἐπὶ τόπου ὁ παρὰ τῷ ἀρχηγείῳ ὑπηρετῶν ταγμ)ρχης τῆς χωρ)κῆς Ι. Ζωγράφος καὶ μὲ διέταξε νὰ τοὺς ἀφήσω νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν πόλιν, διότι διὰ τοῦ συνωστισμοῦ τῶν φυγάδων τούτων τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν πόλιν περιεκωλύετο ἡ εἴσοδος ἀπειροπληθοῦς οἰκογενειῶν χωρικῶν ἐκ πανικοῦ καταληφθέντων καὶ πρὸς τὴν πόλιν καταφευγόντων μεθ' ὅσων ἠδύνατο νὰ διασώσωσι πραγμάτων καὶ τῶν γυναικοπαίδων αὐτῶν, μεταφερομένων δι' ὑποζυγίων ζώων καὶ διὰ παντοίων ἄλλων μέσων ἐκ διαφόρων χωρίων καὶ πολλῶν ἀγελῶν βοῶν, ζώων καὶ ποιμνίων καὶ ἤθελε παρεμποδισθῆ ἡ ἐλευθέρα κυκλοφορία τῆς διαβάσεως τῆς γεφύρας. Οὕτω ἐπετρέψαμεν αὐτοῖς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν καὶ διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν φυγάδων τούτων καταπληκτικῶς εἶχεν αὐξηθῆ καὶ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ τοὺς συγκρατήσωμεν. Εἰς τὴν γέφυραν παρέμεινα μετὰ τῶν ὑπ' ἐμὲ ἀξ)κῶν καὶ ὁπλιτῶν, μέχρι πρωΐας καὶ ἐξησφάλιζον τὴν ἐλευθέραν διάβασιν αὐτῆς. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς ἐκείνης, καθ' ἣν παρέμεινα ἐπὶ τῆς γεφύρας, διῆλθον περὶ τὰς 8.000 ὁπλιτῶν ἀσυντάκτων καὶ κατεχομένων ὑπὸ πανικοῦ, οὐδὲν δὲ σῶμα διῆλθεν ἐξ αὐτῆς συντεταγμένον, ἐκτὸς τοῦ ὑπὸ τὸν ταγμ)ρχην Β. Πίκουλαν, ἀπαρτιζόμενον ἐξ 80 — 100 τετράδων καὶ τοῦ ὑπὸ τὸν ταγμ)ρχην Ἀχ. Καββάκον ἐπίσης 80 — 100 τετράδων καὶ τῶν πυροβολαρχιῶν. Μεταξὺ τῶν διελθόντων τὴν νύκτα ἐκείνην (11 — 12 Ἀπριλίου) τὴν γέφυραν, διῆλθε καὶ ὁ μέραρχος κ. Γ. Μαυρομιχάλης κατάμονος, ὁ μέραρχος κ. Μακρῆς μεθ' ἑνὸς μόνον ἀξ)κοῦ, ὁ ταξίαρχος κ. Χ. Μαστραπᾶς μόνος του καὶ ὁ Ταξίαρχος Συντ)ρχης κ. Μ. Ἀντωνιάδης παρακολουθούμενος ὑπὸ 5—6 ἀξ)κῶν ἐφίππων, διῆλθον δὲ καὶ πλεῖστοι ἀξιωματικοὶ ἄνευ στρατοῦ...»

Πιστοτέραν ἐκτέλεσιν καθήκοντος δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ ἀτυχὴς ἐκεῖνος πόλεμος τοῦ 1897 ἢ τῆς περαιώσεως ἀνατεθείσης κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἀποστολῆς, τῆς ὁποίας ἡ παρατεθεῖσα ἀναφορὰ δίδει ζωηρὰν καὶ λεπτομερῆ τὴν εἰκόνα τῆς διαλύσεως τοῦ στρατοῦ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῶν ἐπιχειρήσεων.

Κατωτέρω ἡ ἔκθεσις Διαδόχου (σελ. 232) ἀναφέρει ὅτι ὅταν αἱ Τουρκικαὶ φάλαγγες ἐκινοῦντο ἀπειλητικῶς κατὰ τῶν Φαρσάλων, ἡ ἄμυνα καὶ ἀσφάλεια τῶν Τρικάλων παρεδόθη εἰς τὸν διοικητὴν μοιραρχίας Τρικάλων (Ταγματάρχην χωροφυλακῆς Γαρδένην Κων.), διαθέτοντα χωροφύλακας τινὰς καὶ ἕναν λόχον στρατοῦ.

Ἅμα τῇ ἀφίξει εἰς Λαμίαν (6-5-1897 ὁ Διάδοχος εὗρεν ἐκεῖσε, ἄρτι ἀφιχθεῖσαν πρὸς ἐνίσχυσιν, διλοχίαν χωροφυλακῆς, ἣν διέταξε νὰ καταλάβῃ τὸ νεκροταφεῖον τῆς Λαμίας πρὸς προστασίαν τῆς πόλεως ἐκ τῶν ἀνατολικῶς τῆς Λαμίας προελαυνουσῶν Τουρκικῶν φαλάγγων (σελ. 343).

Ἐν σελ. 354 ἀναφέρει ἐπὶ πλέον ὅτι οἱ διάφοροι σωματάρχαι ἐχρησιμοποίη-

---

(9α) Ὁ ταγματάρχης Χωροφυλακῆς Ι. Ζωγράφος ἀνῆκεν εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον τοῦ Διαδόχου, βλέπε Τρύφ. Εὐαγγελίδου σελ. 762.

σαν τοὺς ἄνδρας τῆς χωροφυλακῆς εἰς διαφόρους ἀποστολάς, διαφαίνεται δὲ καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν μνημονεύσεων ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ καθ' ὅλην τὴν ἐθνικὴν ἐκείνην περιπέτειαν προσέφερεν ἐν παντὶ μετὰ πάσης ἀκριβείας τὰς ὑπηρεσίας της.

Παρὰ ταῦτα οἱ βοηθοὶ ἐν τῇ συντάξει τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐνῶ διὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν διαφόρων ἀποστολῶν ἐξικνήθησαν μέχρι λόχου, περὶ τοῦ βαθμοῦ εἰσφορᾶς καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς χωρ)κῆς οὐδὲν ἐνεθυμήθησαν νὰ καταχωρήσωσι. Περὶ τῶν ὀρφανῶν μεριμνᾶ ἡ πολιτεία, περὶ τῶν ἡμιορφανῶν, ὡς εἶχε καταστῆ ἡ Χωροφυλακή, οὐδεὶς ἀσχολεῖται.

Δὲν συνέβη ὅμως τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὸ μέτωπον Ἠπείρου, διότι ἐκεῖ ἡ Χωροφυλακὴ μετέσχε τόσον ὑφ' ὅλας τὰς ἄλλας μορφὰς ὅσον καὶ δι' ἀνεξερτήτου τακτικοῦ τμήματος καὶ πάντες ἠναγκάσθησαν ν' ἀσχοληθῶσιν ἰδιαιτέρως μὲ τὸν παράγοντα «Χωροφυλακή».

Διὰ τὸ μέτωπον Ἠπείρου ἡ δύναμις τοῦ Στρατοῦ, ὑπὸ τὸ ὄνομα Β' Ἀρχηγεῖον, μόλις ἀνήρχετο εἰς 10 χιλιάδας περίπου, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ συνταγματάρχου Μάνου Θρασυβούλου.

Ὁ στρατὸς τῆς Ἠπείρου ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἐπιχειρήσεων ἐξελθὼν τῆς Ἄρτης ἐπέτυχεν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας νὰ καταλάβη τὴν Φιλιππιάδα καὶ τὴν ἐπίκαιρον θέσιν «πέντε Πηγάδια», τροφοδοτῶν οὕτω τὰς Ἀθήνας διὰ χαρμοσύνων εἰδήσεων καὶ ἐλπιδοφόρων προβλέψεων, περὶ ἐπικειμένης καταλήψεως τῆς Ἠπειρωτικῆς Πρωτευούσης, ἐπελθὼν ὅμως ὁ Ὀσμὰν Πασσᾶς, συνέπτυξεν τὰ Ἑλληνικὰ Τμήματα πρὸς Ἄρταν, μᾶλλον ἐν ἀταξίᾳ.

Αἱ ἀποτυχίαι τοῦ μετώπου ἔσχον ὡς πρῶτον ἀποτέλεσμα τὴν πτῶσιν τῆς Κυβερνήσεως Δηλιγιάννη καὶ τὸν σχηματισμὸν τοιαύτης ὑπὸ τὸν Δ. Ράλλην. Ἡ κυβέρνησις Ράλλη ἔσπευσε ν' ἀποστείλη πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν μετώπων πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ περισυλλέξη, ἤτοι μίαν διλοχίαν Χωροφυλακῆς εἰς Λαμίαν καὶ ἓν Σύνταγμα εἰς Ἤπειρον ἐκ δύο ταγμάτων, ἑνὸς Χωροφυλακῆς καὶ ἑνὸς Ἀστυφυλακῆς, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ τότε Διευθυντοῦ Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν συνταγματάρχου Μπαϊρακτάρη Δημητρίου.

Ἡ διοίκησις τοῦ τάγματος Χωροφυλακῆς ἀνετέθη εἰς τὸν Ταγματάρχην Μπαϊρακτάρην Σπυρίδωνα μὲ ὑποδιοικητὴν τὸν λοχαγὸν Βεντίκον Παναγιώτην, ἡ ὅλη δὲ δύναμις τούτου ἀνήρχετο εἰς 8 ἀξιωματικοὺς (10) καὶ 660 ὁπλίτας, κατενεμημένη εἰς 4 λόχους. Τὸ τάγμα Ἀστυφυλακῆς, δυνάμεως 9 ἀξιωματικῶν καὶ 685 ὁπλιτῶν, ἐτέθη ὑπὸ τὴν διοίκησιν ταγματάρχου Στάϊκου, ἀπετελεῖτο δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τεσσάρων λόχων ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 2ος καὶ 3ος ἦσαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς (ὑπομοίραρχος Παπαδόπουλος Ἰωάννης καὶ Σπένδος Γεώργιος).

Ἡ εἰς τὸν Ἠπειρωτικὸν τομέα στρατιωτικὴ κατάστασις ἦτο ἀπογοητευτικὴ καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἔτι τῶν ἐπιχειρήσεων.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου 1897 ὁ «στρατὸς ἦτο ἀσύντακτος καὶ ἀκατάρτιστος, ἄνευ ὀργανώσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως, ἄνευ ἐπιμελητείας, μεταγωγικῆς ὑπηρεσίας καὶ βοηθητικῶν ἐν γένει ὑπηρεσιῶν στερούμενος ἐπαρκῶν στελεχῶν» (11).

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3476 ἀπὸ 27-3-1897 ἀναφορᾶς του ὁ Μάνος πρὸς τὸ Ὑπουρ-

---

(10) 4 ὑπομοίραρχοι καὶ 4 ἀνθυπομοίραρχοι.

(11) Δ.Ι.Σ. ἔκθεσις Μάνου, σελ. 7.

γεῖον Στρατιωτικῶν ἀνέφερεν «... Ἀνεῦρον ὅσα ἠδυνήθην διὰ τῶν μέτρων, ἅτινα ἔλαβον προνοήσας μετὰ ζέσεως ἐφαρμόσας ταύτας ἄνευ χρονοτριβῆς, ἤτοι διὰ τῶν Μοιράρχων καὶ Ἀστυνόμων...» (12).

Τοιαῦτα ἔγραφεν ὁ ἀρχηγὸς στρατοῦ τὸ 1897 περὶ στρατοῦ καὶ χωροφυλακῆς.

Μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐχθροπραξιῶν, τὴν 17ην Ἀπριλίου 1897, ἐπῆλθεν ἡ κατάρρευσις ἰδίᾳ τῆς Ι Ταξιαρχίας.

Τὴν 16-4-1897 (13) ἔφθασεν εἰς Ἄρταν τὸ Σύνταγμα Χωρ)κῆς, τὴν δὲ ἑπομένην ἐκδηλωθεῖσα προσπάθεια τοῦ Συντάγματος Χωροφυλακῆς ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν ὑποχώρησιν τῆς Ι Ταξιαρχίας ἀπέβη ἄκαρπος, «...κατὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Μπαϊρακτάρην δυνάμεων τῆς Χωροφυλακῆς αἱ ἡμέτεραι δυνάμεις εὑρίσκοντο ἐν γενικῇ ὑποχωρήσει ἂν μὴ ἐν διαλύσει...» (14).

Ὁ στρατηγὸς Θ. Πάγκαλος εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του (τομ. Α. σελ. 26—27) ἀποδίδει τὴν ἀποτυχίαν τῶν πρώτων ἐπιχειρήσεων εἰς ἔλλειψιν «κύρους καὶ ἐπιβολῆς».

Ὁ Ἀρχηγὸς Μάνος ἀντεκατέστησεν τὸν διοικητὴν τῆς Ι ταξιαρχίας συνταγματάρχην Βότσαρην διὰ τοῦ Μπαϊρακτάρη καὶ πρὸς τακτοποίησιν τῆς δυνάμεως τῆς Ταξιαρχίας ταύτης ἐνέταξεν αὐτῇ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6342 ἀπὸ 29-4-1897 διαταγῆς του, καὶ τὸ μικτὸν σύνταγμα Χωροφυλακῆς.

Τὴν ἑπομένην, 30-4-1897 (ν.ἡ.) ἐξέδωκεν τὴν ἀκόλουθον ὑπ' ἀριθ. 6401 διαταγὴν (15).

Πρὸς τὴν Ι Ταξιαρχίαν

Ἐντέλλομαι ὑμῖν ὅπως ἡ ὑφ' ὑμᾶς Ταξιαρχία ἐκκινήσῃ τὴν 4 μ.μ. ὥραν σήμερον καὶ διερχομένη τὴν λιθίνην γέφυραν τοῦ Ἀράχθου, ἀκολουθήσῃ τὴν πρὸς τὸ Χανόπουλον ὁδόν. Ὁ τακτικὸς σκοπὸς τῆς Ταξιαρχίας εἶναι νὰ καταλάβῃ τὰς πρὸς τὴν δ)νσιν Χανοπούλου καὶ λόφων Ἰμαρὲτ ἁρμοδίας θέσεις καὶ ὀχυρόνουσα ἐγκατασταθῇ ἐν αὐταῖς, ὅπως προστατεύσῃ τὴν πρὸς Χαλκιάδες πορείαν τῆς 3ης Ταξιαρχίας. Ἀμφότεραι αἱ Ταξιαρχίαι δέον νὰ ἔχωσι πλήρη ἐπαφὴν πρὸς ἀλλήλας καὶ ὑποστηρίζωνται ἀμοιβαίως.

Οἱ Ταξίαρχοι δέον νὰ μοὶ γνωρίζωσι συνεχῶς τὰ συμβάντα.

Ἐν Ἄρτῃ τῇ 30 Ἀπριλίου 1897

Ὁ ἀποφασιστικὸς Μπαϊρακτάρης ἀχθεὶς ἀμέσως εἰς τοὺς καθορισθέντας σκοποὺς δὲν ἠρκέσθη εἰς τούτους, ἀλλ' ἐπετέθη κατὰ τοῦ στρατοπεδεύοντος εἰς τὰ ὑψώματα Γριμπόβου Ὀσμὰν Πασσᾶ.

Ὁ στρατηγὸς Πάγκαλος Θ. γράφει (16): «Ἐπεχειρήθη τότε τὴν 5 Μαΐου

(12) Αὐτόθι, σελ. 13.

(13) Χρησιμοποιοῦνται ἡμερομηνίαι τῶν ἐκθέσεων, αἵτινες ἠκολούθουν τὸ παλαιὸν Ἡμερολόγιον ἐν ἀντιθέσει πρὸς νεωτέρους συγγραφεῖς, οἵτινες ἀναφέρουν ἡμερομηνίας ἀντιστοιχούσας εἰς Ν.Η.

(14) Δ.Ι.Σ. Ἔκθεσις Μάνου, σελ. 130—134.

(15) Δ.Ι.Σ. Ἔκθεσις Μάνου, σελ. 165.

(16) Ἀπομνημονεύματα, σελ. 26—27.

δευτέρα εἰσβολὴ ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Μπαϊρακτάρην, τὸν περίφημον Δ)ντὴν τῆς ἀστυνομίας, ὁ ὁποῖος ἀπήλλαξε τὴν πρωτεύουσαν ἀπὸ τὴν ἀσχημίαν τῶν κακοποιῶν καὶ παλληκαράδων. Ὁ Μπαϊρακτάρης, τέκνον τῆς ἡρωϊκῆς Χ ι μ ά ρ α ς, διέβη τὸν ποταμόν, προσέβαλε μεθ' ὁρμῆς τὸν ἐχθρὸν καὶ κατέλαβε τὰ δεσπόζοντα ὑψώματα τοῦ Γριμπόβου, ἀλλ' ἡ ἀνακωχὴ τῆς 7ης Μαΐου ἔθεσε τέρμα καὶ εἰς τὰς ἐν Ἠπείρῳ ἐπιχειρήσεις».

Ὁ Πατρ. Κοντογιάννης (17) ἀναφερόμενος εἰς τὰ αὐτὰ γεγονότα διαλαμβάνει: «Οὕτω τὴν 1ην Μαΐου ἤρξατο ἡ νέα ἐπιχείρησις... Συνεπλάκη μόνον ἡ Ταξιαρχία Μπαϊρακτάρη παρὰ τὸ Γρίμποβον ἐπὶ δύο ἡμέρας... ἐνῶ αἱ δύο ἄλλαι ταξιαρχίαι ἐκ βραδυκινησίας ἢ ἄλλων κριτηρίων δὲν συμμετέσχον τοῦ ἀγῶνος... Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ὁ ἀριθμὸς τῶν τραυματιῶν ἀνῆλθεν εἰς 27%, ἤτοι 12% πλέον τῶν παραδεδεγμένων μέσων ὅρων».

Παρὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Μπαϊρακτάρη ὑπέρβασιν τῶν ταχθέντων σκοπῶν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Στρατοῦ τὴν ἑσπέραν τῆς 1ης Μαΐου ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Μπαϊρακτάρην τὴν ὑπ' ἀριθμ. 6415) 1-5-1897 συγχαρητήριον διαταγήν.

«Παρευρεθεὶς κατὰ τὴν σήμερον συγκροτηθεῖσαν μάχην Γριμπόβου, εὐχαρίστως παρετήρησα, ὅτι τὰ στρατεύματα ὑμῶν ἐπολέμησαν γενναίως καὶ ἐπιτυχῶς...» (18).

Ὁμιλῶν περὶ τοῦ συνόλου τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου πολέμου ὁ σχεδὸν σύγχρονος Καρολίδης γράφει: (19)

> **«... ἡ δὲ ἐν Γριμπόβῳ μάχη, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ μόνη σχεδὸν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον συγκροτηθεῖσα ἐκ τοῦ συστάδην καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες θαυμασίαν ἀπέδειξαν ἀνδρείαν, ἀπέβη ἀμφίρροπος, πσόντων ἑξακοσίων περίπου Ἑλλήνων μαχητῶν».**

Ἂς δώσωμεν ὅμως τὸν λόγον καὶ εἰς τοὺς ἡγήτορας τῶν τμημάτων τοῦ τάγματος Χωροφυλακῆς, ἵνα οὕτω παρασταθῇ ἔτι αὐθεντικώτερον ὁ βαθμὸς τῆς συμμετοχῆς καὶ ἡ ἐπιδειχθεῖσα στάσις τῶν ἀνδρῶν τοῦ τάγματος ἐκείνου.

Ὁ Δ)τὴς τοῦ τάγματος Χωροφυλακῆς διὰ τῆς ὑπὸ στοιχεῖα Δ. Υ. ἀπὸ 9-5-1897 ὑπέβαλεν:

1) Ἔκθεσιν περὶ τῆς μάχης Γριμπόβου μετὰ πίνακος τραυματισθέντων καὶ φονευθέντων ἀνδρῶν.

2) Ἔκθεσιν περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἐνωμοτάρχου Τζίνδου Ἀνδρέα κατὰ τὴν ἐν Γριμπόβῳ μάχην.

3) Τὴν ἀπὸ 7-5-1897 ἔκθεσιν λοχαγοῦ Βεντίκου Παναγ.

4) Ἔκθεσιν Δ) τοῦ 1ου Λόχου ὑπομ. Ραζέλου Παύλου (Βουλευτοῦ) τῆς 7-5.97.

5) Ἔκθεσιν Δ) τοῦ 2ου Λόχου Δυοβουνιώτου Ἰωάν.

6) Ἔκθεσιν Δ) τοῦ 3ου Λόχου ὑπομ. Διοσκουρίδου Παν. τῆς 8-5-1897 καὶ

7) Ἔκθεσιν τοῦ Δ) τοῦ 4ου Λόχου Ἀνθ)ρχου Ὀλυμπίου τῆς 7-5-1897, διότι ὁ ὑπομ. Σραβέλας Δημ. τραυματισθεὶς τὴν 9ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς 2-5-1897 εἶχεν διακομισθῇ εἰς τὰ μετόπισθεν.

---

(17) Ὁ Στρατός μας καὶ οἱ τελευταῖοι πόλεμοι, Κεφ. Γ', σελ. 101.

(18) Δ.Ι.Σ. Ἔκθεσις Μάνου, σελ. 170.

(19) Βιβλίον ΙΖ' Κεφ. Γ', σελ. 81—82.

Παραθέτομεν αὐτουσίαν τὴν ἔκθεσιν τοῦ Ταγμ)ρχου Μπαϊρακτάρη (20), ἥτις εἶναι πολὺ γενικὴ καὶ ἀόριστος, ἴσως διότι οἱ λόχοι τοῦ Τάγματος ἐπολέμησαν οὐχὶ ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγάς του, ὡς ἐκθέτει καὶ ὁ ἴδιος.

Μικτὸν Σύνταγμα — Τάγμα Χωροφυλακῆς

Ἔ κ θ ε σ ι ς

Ὁ ὑποφαινόμενος Δ)τὴς τοῦ Τάγματος τῆς Χωροφυλακῆς Σπυρίδων Μπαϊρακτάρης λαβὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ τὴν θέσιν Γρίμποβον μάχην, μετὰ τοῦ ὑπ' ἐμὲ Τάγματος, τοῦ ὑποδιοικητοῦ Βεντίκου καὶ τῶν δ)τῶν τῶν λόχων τοῦ 1ου ὑπομ. Ραζέλου Παύλου, τοῦ 2ου Δυοβουνιώτη Ἰωάννου, τοῦ 3ου Διοσκουρίδου Παναγ. καὶ τοῦ 4ου Ζαραβέλα Ζησίμου καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἤτοι τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς μάχης, τὸ Τάγμα διετέλει ἐν ἐφεδρείᾳ, κατόπιν δὲ καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν διετάχθη παρὰ τοῦ κ. Ταξιάρχου ὅπως εἰς ἐκ τῶν λόχων μου μεταβῇ πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀντ)ρχου Δράκου, ὅπερ καὶ ἐγένετο μεταβάντος τοῦ 2ου Λόχου ὃν διέθεσεν ὁ κ. Δράκος εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ πυρός.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς δυνάμεώς μου ἐκ τριῶν λόχων διετάχθη καὶ μετέβη μετ' ἐμοῦ ὄπισθεν τοῦ εὑρισκομένου χειρουργείου εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ ἐλαιῶνος τῆς θέσεως Γριμπόβου. Ἐν αὐτῇ τῇ θέσει εὑρισκόμενοι καὶ ἐν μέσῳ νυκτὶ ἐλάβομεν διαταγὴν νὰ ἐνισχύσωμεν τὸ δεξιὸν κέρας τῆς γραμμῆς τοῦ πυρὸς ἐνῷ εὑρίσκετο ὁ Ταγ)ρχης κ. Λαμπράκης καὶ δεξιὰ αὐτοῦ πρὸς τὴν Μπρανίτζαν διὰ δύο λόχων. Ἀμέσως τότε διέταξα τὸν λοχαγὸν Βεντίκον, ὅστις παραλαβὼν τοὺς λόχους 1ον καὶ 3ον μετέβη εἰς θέσιν ταύτην κειμένην, ὡς ὑπέδειξα αὐτῷ, ἄνωθεν τῆς δροσειρᾶς Βλαχέρνας καὶ Μπρανίτσας καὶ μᾶλλον πρὸς τὴν Μπρανίτσαν μὲ τὴν διαταγὴν νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἐκ μέρους τῆς Κιάφας εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις πράγματι ἀπεπειράθη νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ συνεπῶς μᾶς ὑπερφαλαγγίσῃ, ἀλλ' ἀπεκρούσθη. Ἡ ὥρα ἡ προσδιορισθεῖσα πρὸς ἐγκατάστασιν καὶ κατάληψιν τῆς θέσεως ταύτης ἦτο ἡ τρίτη πρὸ μεσημβρίας· πράγματι οὕτω καὶ ἐγένετο, διότι ὁ ἐχθρὸς προσεπάθησε νὰ εἰσβάλῃ καὶ ἀπεκρούσθη ἐρρωμένως ὡς προέφημεν. Τὴν ἑπομένην, 2αν ἡμέραν τῆς μάχης, καὶ λίαν πρωῒ βλέπων κάπως ἐξησθενημένην τὴν γραμμὴν τοῦ πυρὸς πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Τάγματος τοῦ Λαμπράκη, διέταξα καὶ τὸν τελευταῖον 4ον λόχον μου νὰ συμμετάσχῃ καὶ οὗτος ἐν τῇ γραμμῇ τοῦ πυρρός, ὅστις μετὰ τῶν λοιπῶν τριῶν λόχων καὶ τῶν λοιπῶν τμημάτων τῶν ἄλλων σωμάτων ἐπολέμησεν ἀνδρικότατα φονεύσας ὄχι ὀλίγους ἐχθρούς, καὶ τελευταῖον διὰ μιᾶς ἐξωθήσεως ἐμοῦ καὶ τοῦ ἀντ)ρχου κ. Δράκου ἐξετοπίσαμεν ἐκ τῶν θέσεων θέσεως Γριμπόβου καθ' ὁλοκληρίαν τὸν ἐχθρὸν καταλαβόντες ἡμεῖς ταύτας. Κατὰ τὴν ἐνέργειαν ταύτην ἐφονεύθησαν τρεῖς ὁπλῖται καὶ ἐπληγώθησαν τριάκοντα τρεῖς, ἐξ ὧν καὶ ἐλαφρῶς οἱ ἀνθυπομοίραρχοι Ζαραβέλας Ζήσιμος, Δ)τὴς τοῦ 4ου Λόχου καὶ Καστρινὸς Βασίλειος τοῦ ἰδίου λόχου, οὓς ἰδιαιτέρως συναινῶ πρὸς κατ' ἐκλογὴν προαγωγήν.

Ἐσωκλείστως ὑποβάλλω κατάλογον τῶν φονευθέντων καὶ πληγωθέντων καὶ παρακαλῶ ν' ἀπονεμηθῇ αὐτοῖς πᾶν ὅ,τι καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἄνδρας τῶν ἄλλων σωμάτων ἀποφασισθῇ.

---

(20) Δ.Ι.Σ. Ἀρχεῖα Β' Ἀρχηγείου.

ΜΟΙΡΑΡΧΟΣ ΣΚΑΛΚΟΣ

1907

Στολὴ ἀξιωματικοῦ Σαμιακῆς Χωρ)κῆς

῎Αξιον κατ᾽ ἐκλογὴν προβιβασμοῦ θεωρῶ καὶ τὸν λοχαγὸν τοῦ πεζικοῦ Βεντίκον, ὅστις μετὰ ἀπαραμίλλου γενναιότητος καὶ ψυχραιμίας διηύθυνε τὴν διλοχίαν καὶ ἐπετέλεσε καὶ οὗτος εἰς τὸ νὰ ἐπέλθῃ τὸ εὐάρεστον αὐτὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκτοπίσεως τοῦ ἐχθροῦ ἐκ τῆς ἄνω θέσεως.

Ἐν ῎Αρτῃ τῇ 9 Μαΐου 1897

Ὁ Δ)τὴς τοῦ Τάγματος Σ. Μπαϊρακτάρης

Ὁ ἐπιληφθεὶς τοῦ ἐλέγχου τῶν πεπραγμένων τοῦ στρατοῦ Ἠπείρου ὑποστράτηγος Ἀνδρ. Στράτος, ἐν τῷ οἰκείῳ περὶ τῆς μάχης τοῦ Γριμπόβου μέρει τῆς ἐκθέσεώς του, διαλαμβάνει:

«῞Απαντες οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἐξετέλεσαν τὸ καθῆκον των. Πλὴν οἱ ἀριστεῖς ὑπῆρξαν οἱ ταγμ)ρχης Χόρτης, λοχαγὸς Καμάρας καὶ ἀνθυπομοίραρχος Καστρινός, ὅστις, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὑπ᾽ αὐτὸν ἐκ χωροφυλάκων δυνάμεως, ἐπέπεσε μὲ ἐφ᾽ ὅπλου λόγχην κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ ὀχυρώματος, ἐξετόπισε τὸν ἐχθρὸν καὶ καταλαμβάνων αὐτὸς πρῶτος πληγώνεται εἰς τὸ πρόσωπον. Διὰ τῆς καταλήψεως τοῦ μόνου τούτου ὀχυρώματος, τὸ ὁποῖον ἐδέσποζεν ὅλης τῆς λοφοσειρᾶς Γρεμενίτσης - Γριμπόβου, ἔκλεισεν ἡ νίκη ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων».

Εἰς παράρτημα ΙΙΙ τοῦ παρόντος παρατίθενται πίνακες:

α) Συνθέσεως εἰς ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξ)κοὺς τῶν λόχων μετ᾽ ἐνδείξεως προταθέντων δι᾽ ἠθικὰς ἀμοιβὰς καὶ

β) Τραυματιῶν καὶ φονευθέντων (21).

Ἡ ἀπὸ 7-5-1897 ἔκθεσις τοῦ λοχαγοῦ Βεντίκου, εὑρεθέντος ἐπὶ τῆς γραμμῆς πυρός, εἶναι ἔτι παραστατικωτέρα καὶ αὐθεντικωτέρα.

Κατ᾽ αὐτὴν εἰς τὸν ἀγῶνα ἐνεπλάκη πρώτη ἡ ὑπὸ τὸν ὑπεν)ρχην Γιαννουκάκον Μαυροειδῆν ὁμάς, τονιζομένου «παρετηρήσαμεν ὅτι πολλοὺς ἔρριψε νεκροὺς καὶ ἐπροκάλεσε ταραχήν τινὰ παρ᾽ αὐτοῖς (τοῖς Τούρκοις)». (22). Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐπολέμησαν ἀταράχως καὶ γενναίως καὶ ἐπεδείξαντο ψυχραιμίαν, ἀνδρείαν καὶ δεξιότητα περὶ τὴν πολεμικὴν ἐνέργειαν τῶν λόχων των. (23) Τέλος ὁ Βεντίκος ἀναφωνεῖ: «ἐν τέλει δὲ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι πάντες οἱ Χωροφύλακες, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν δύναμιν τῶν δύο λόχων, μολονότι διὰ πρώτην φορὰν ἐξετίθεντο εἰς τὸ πῦρ, προφανὴς δὲ ἦτο ἡ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸ ὀχυρὸν τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ κατεχομένων θέσεων, οὐδόλως ἀπεδειλίασαν θαρραλέως, ὑπερτέραν πάσης προσδοκίας ἐπιδείξαντες γενναιότητα».

Ἐν τῇ αὐτῇ ἐκθέσει ἀναφέρει ὁ Βεντίκος ὅτι λόγῳ ἐξαντλήσεως τῶν πυρομαχικῶν οἱ χωροφύλακες προέβησαν εἰς τὸν ἀνεφοδιασμόν των ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ τραυματιῶν.

Ὁ περαιτέρω ἀγὼν ἐματαιώθη καὶ ἠμαυρώθη τόσον ἐκ τῆς ἐπελθούσης ἀνα-

---

(21) Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρὰ τῇ Δ.Ι.Σ. στοιχείων καὶ τῶν ἐκθέσεων Διαδόχου καὶ Μάνου.

(22) Τὸν Γιαννουκάκον θὰ τὸν συναντήσωμεν καὶ πάλιν ὡς ἀξιωματικὸν εἰς τὰ μακεδονικὰ ἐδάφη κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ἐξελιχθέντα τελικῶς εἰς ὑποστράτηγον.

(23) Περὶ τῶν προταθέντων δι᾽ ἠθικὰς ἀμοιβὰς καὶ προαγωγὴν βλέπε Παράρτημα ΙΙΙ.

κωχῆς ὅσον καὶ ἐκ τῶν κρουσμάτων δειλίας καὶ ἀπειθαρχίας τῶν ἀνδρῶν τοῦ 1ου Συντάγματος κατὰ τὰς 3, 4 καὶ 5 Μαΐου (24).

Ἐξ ὅλων γενικῶς τῶν πηγῶν προκύπτει ὅτι τὸ τάγμα τῆς Χωροφυλακῆς, μὲ πρότυπον παράδειγμα τοὺς ἀξιωματικούς του, ὄχι μόνον ἐπολέμησεν ἡρωϊκῶς, ἀλλ' ἐπεδείξατο καὶ ὑπέροχον πειθαρχικότητα καὶ καρτερίαν κατὰ τὰς ἑπομένας ἡμέρας, πρᾶγμα ὅπερ, παρὰ τὸ γενικὸν ἐθνικὸν πένθος καὶ τὴν στρατιωτικὴν καταισχύνην, δὲν παρέλειψεν νὰ ὑμνήσῃ ὁ ἡμερήσιος τύπος.

«Τὸ Τάγμα τῆς Χωροφυλακῆς ἐπολέμησεν ἡρωϊκώτατα. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς μάχης ἔλαβε μέρος εἰς αὐτὴν μόνον ὁ ὑπὸ τὸν ὑπομ. Γιαννακὸν Δυοβουνιώτην, τῆς ἱστορικῆς οἰκογενείας ἐκ Φθιώτιδος, λόχος προχωρήσας εὐτόλμως καὶ γενναίως κατὰ τῶν ἐχθρικῶν θέσεων μέχρι τοῦ ναϊδρίου Ἅγιος Νικόλαος εἰς τὸ δεξιὸν κέρας. Τὴν δευτέραν ἡμέραν τὸ πρωΐ ἐνωρίτατα ἤρχισεν ἐκεῖ ἡ μάχη, ὅτε δὲ κατά τινα ὥραν διῆλθεν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Δυοβουνιώτου ἡ ὑπὸ τὸν ταγμ)ρχην Γερογιάννην (;) δύναμις τὸν ἐνίσχυσε μὲ μίαν διμοιρίαν ὑπὸ τὸν ἀνθ)ρχον Καστρινὸν τὸν πληγωθέντα κατόπιν....

Ὁ ὑπομοίραρχος καὶ βουλευτὴς Οἰτύλου Ραζέλος ἐπολέμησεν ἐπίσης γενναίως μὲ τὸν λόχον του, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος τῆς χωροφυλακῆς...» (25).

Εἰς τὸν οἰκεῖον φάκελλον τῆς Δ)νσεως Ἱστορίας Στρατοῦ εὕρηται σχηματισθεῖσα δικογραφία ἐν Ἄρτῃ, διαρκοῦντος τοῦ πολέμου, ὑπὸ τοῦ ἐκεῖσε ὑπηρετοῦντος ὑπομοιρ. Ἐμμ. Στεφάνου, κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 5625 διαταγῆς τοῦ ἐν Ἠπείρῳ Ἀρχηγείου Στρατοῦ, ἀφορῶσα τὰς συνθήκας τῆς ἀτάκτου ὑποχωρήσεως τοῦ 3ου Λόχου 6ου Συντ)τος κατὰ τὴν 17-4-1897.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως Συντ)ρχου Μπαϊρακτάρη καὶ ἰδιαιτέρως ἐκ τῆς τοιαύτης τοῦ Δ)τοῦ Τάγματος Ἀστυφυλακῆς Ταγμ)ρχου Γεωργ. Γυιόκα πληροφορούμεθα, ὅτι καὶ τοῦ τάγματος τούτου ἡ ἐπάνδρωσις εἰς στελέχη καὶ ὑπαξιωματικοὺς ἀλλὰ καὶ ἡ δρᾶσις ἐστηρίχθη εἰς ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικοὺς τῆς Χωροφυλακῆς.

Οἱ δύο δ)ταὶ λόχων, ἐκ τῶν τεσσάρων, ἦσαν οἱ ὑπομοίραρχοι Παπαδόπουλος Ἰωάννης καὶ Σπένδος Γεώργιος, ἐκ τῶν τραυματιῶν ὁ μοναδικὸς ἀξιωματικὸς ὑπῆρξεν ὁ ἀνθ)ρχος Μανωλόπουλος Θεόδωρος καὶ ἐπὶ ἓξ ὑποβληθεισῶν προτάσεων δι' ἀπονομὴν ἠθικῶν ἀμοιβῶν εἰς ἀξιωματικοὺς αἱ τέσσαρες ἀφεώρουν ἀξιωματικοὺς τῆς Χωροφυλακῆς, ἡ τοιαύτη δὲ περὶ Σπένδου διελάμβανε μεταξὺ τῶν ἄλλων: «φέρει ἐπὶ τοῦ ἀδιαβρόχου του ὄχι ὀλίγας σφαίρας, αἵτινες κατέστησαν αὐτὸ σχεδὸν ἄχρηστον καὶ μίαν ἐπὶ τῆς μπλούζας του κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας τῆς μάχης... ἀνέβη ἐπὶ τῆς θέσεως Γριμπόβου αὐτὸς πρῶτος... φέρει ὁμοίαις διακρίσεσι κατὰ τὰς κατὰ καιροὺς συμπλοκὰς μετὰ ληστῶν τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος...» (26).

Τέλος ἐπὶ προταθέντων δι' ἠθικὰς ἀμοιβὰς 39 ὁπλιτῶν τοῦ αὐτοῦ τάγματος οἱ δέκα ἑπτὰ ἦσαν ὑπαξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τῶν ταγμάτων δι' οὐδένα τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν αἰχμὴ ὄχι μόνον ἐπί τινι δειλίᾳ ἀλλὰ καὶ δι' ὑστέρησιν τινά.

---

(24) Δ.Ι.Σ. Ἔκθεσις Διοικητοῦ Ταξιαρχίας Μπαϊρακτάρη.

(25) Ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις», φύλλον 5450)12-5-1897.

(26) Δ.Ι.Σ.

Εἰς οὐδέν, ὅθεν συνετέλεσεν ἡ δυσμενὴς καὶ ἄδικος μεταχείρισις τοῦ Σώματος παρὰ τῆς Πολιτείας, προκειμένης τῆς ἐκδηλώσεως ἔργοις τῆς πρὸς τὸ καθῆκον καὶ τὴν πατρίδα ἀφοσιώσεως τῶν ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς οἵτινες, ἐν ἁμίλλῃ πρὸς τὸν θάνατον, ἐσυνέχισαν τὰς παραδόσεις καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Σώματός των ὅπου καὶ ἂν τοῖς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία, προεξαρχόντων τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἐκ τοῦ 4ου λόχου Χωροφυλακῆς ἐτραυματίσθησαν ἀμφότεροι οἱ ἀξιωματικοί του —ἀνθυπομοίραρχοι.— Εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν διμοιριῶν οἱ διμοιρῖται ἦσαν ἐνωμοτάρχαι, ἐλλείψει ἀξιωματικῶν. Ἐκ τῶν παρατιθεμένων πινάκων παρατηρεῖται μέγας ἀριθμὸς ὑπαξιωματικῶν ἐν ἑκάστῳ λόχῳ καὶ τοῦτο διότι ποῦ νὰ εὕρισκον Χωροφύλακας; Ἐπὶ δυνάμεως 112 τοῦ 3ου λόχου 49 ἦσαν ὑπαξιωματικοὶ καὶ μόνον 63 χωροφύλακες.

Ἐνῶ ἡ διήμερος μάχη τοῦ Γριμπόβου ὑπῆρξεν λίαν πολυαίμακτος, ἡ Χωροφυλακὴ δὲν ἐπολέμησεν μόνον γενναίως, ἀλλὰ καὶ ἐπιδεξίως, ἀφοῦ ἔσχε μόνον τρεῖς νεκροὺς καὶ 3 τραυματίας (27).

Πέραν τούτων δέον νὰ ἀναφερθῇ ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦτο κατηρτίσθη ἐν τάχει καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων, ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθῇ ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεώς του ἀπετελέσθη ἐκ τῶν εἰς διάφορα γραφεῖα κ.λ.π. ἀπεσπασμένων. Ὁ ὑπομοίραρχος Σοφιανὸς Νικόλαος π.χ. ὑπηρέτει εἰς τὴν διεύθυνσιν δικαστικοῦ ὑπουργείου Στρατιωτικῶν.

Ἐκτὸς τῆς κατὰ ταῦτα τακτικῆς συμμετοχῆς τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὸν ἀτυχῆ ἐκεῖνον ἀγῶνα, ὑπάρχει καὶ ἡ συμμετοχή της εἰς τὸν δι᾽ ἀτάκτων σωμάτων τοιοῦτον, τὸν ὁποῖον ἐκίνησεν καὶ διηύθυνεν ἡ ἐθνικὴ ἑταιρεία τόσον πρὸς τὸν μακεδονικὸν τομέα ὅσον καὶ πρὸς τὸν ἠπειρωτικόν. Εἰς τὸν πρῶτον διεκρίθη τὸ Σῶμα Βελέντζα μὲ ἱκανὰς ἀπωλείας, εἰς δὲ τὸν δεύτερον ἀπεστάλει σῶμα ἐκ 512 ἀνδρῶν— κατὰ τὸ πλεῖστον Χειμαριωτῶν καὶ ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς— ὑπὸ τὸν τότε ὑπομοίραρχον Σπῦρον Μαρ. Σπυρομήλιον (28). Ἡ δρᾶσις τοῦ σώματος τούτου χάρις εἰς τὰ ἡγετικὰ προσόντα τοῦ ἀρχηγοῦ του, ἔσχε λαμπρὰς ἐπιτυχίας, πλὴν ἡ ἀτυχὴς ἔκβασις διέκοψε τὸν ἀγῶνα του. Οἱ συμμετασχόντες εἰς τὸν τοιαύτης μορφῆς ἀγῶνα ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς, ἐκτὸς τῆς ἀνδρείας ἐπεδείξαντο καὶ ἐξαιρετικὴν τιμιότητα καὶ ἄμεμπτον ἦθος. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ὁ Σπυρομήλιος ἐπέστρεψεν εἰς τὸν διαχειριστὴν τῆς ἑταιρείας Μ. Μελᾶν σοβαρὸν ὑπόλοιπον ἐκ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντος διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος χρηματικοῦ ποσοῦ.

Ἡ νέα κατὰ τὰ ἀνωτέρω Κρητικὴ ἐξέγερσις ἐδημιούργησε θέμα περιθάλψεως τῶν ἐκ Κρήτης προσφύγων καὶ ἡ διαχείρισις τῶν πρὸς τοῦτο πόρων ἀνετέθη εἰς τὸν Σπυρομήλιον, ὅστις σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου διηύθυνε τὰ τῆς ὀργανώσεως τῆς περιθάλψεως μετὰ σχολαστικῆς ἐντιμότητος καὶ μὲ ἀληθῆ φανατισμόν, ὥστε οἱ Κρῆτες νὰ τὸν ἀκολουθοῦν ἔκτοτε εἰς ὅλας του τὰς ἐθνικὰς ἐκδηλώσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἰς τὸν μετ᾽ οὐ πολὺ νέον Μακεδονικὸν Ἀγῶνα.

---

(27) Βλέπε πίνακα Β′ Παραρτήματος ΙΙΙ.
(28) Ἔκθεσις ἀδελφοῦ τούτου Μιλτ. Σπυρομήλιου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Η ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΤΤΑΝ ΕΞΕΛΙΞΙΣ — ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Κάθε πόλεμος δημιουργεῖ μίαν ἐφημερότητα, ἀλλὰ καὶ νέα οἰκονομικά, κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ προβλήματα, ὅταν ὅμως ὁ πόλεμος κατά τε τὴν κήρυξιν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἔχει τὰ στοιχεῖα καὶ τὴν μορφὴν τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ τοιούτου κατὰ τὸ 1897, τότε ἐπέρχεται θόλωσις τῶν ἰδεῶν καὶ ἐξαθλίωσις τόσον τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, ὅσον καὶ τῶν πολιτικοοικονομικῶν βάσεων καὶ χαρακτήρων, ἀλλὰ καὶ μηδενισμὸς τῆς Δημοσίας Τάξεως καὶ Ἀσφαλείας.

Ἡ δημοσιογραφία εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, διὰ καθαρῶς κυκλοφοριακοὺς λόγους καὶ δι' ἰδιοτελεῖς ἐν γένει ἐκδήλους καὶ ἀδήλους σκοπούς, ἀποβαίνει ἀδίστακτος, διότι ἡ μειοθεῖσα ἐκ τῶν γεγονότων πολιτική, πνευματική, διοικητικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἡγεσία προκαλοῦν χαλαρότητα ὀρθολογιστικῆς καὶ ἀποφασιστικῆς ἀντιδράσεως. Ἐκ τούτου αἱ ἐπερχόμεναι συνέπειαι ἔχουν λίαν σοβαρὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς καθόλου καὶ ἐπὶ μέρος δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας, διότι ὁ λαός, στερούμενος ἕρματος, γίνεται παίγνιον τῶν ἐπιτηδείων καὶ τῶν ὑπὸ τῆς κιτρίνης δημοσιογραφίας καθ' ἑκάστην, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, τιθεμένων εἰς κυκλοφορίαν εἰδήσεων καὶ πληροφοριῶν, μὴ κηδομένων οὐδὲ τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων. Ἐπακολουθεῖ ἡ ἀποχαλίνωσις καὶ οἱ δημαγωγοὶ ἐπιπλέουσιν, συνεπέρχεται ἐκτραχηλισμὸς ἐκ τῶν κανόνων τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς τάξεως, ἡ οἰκονομικὴ δυσπραγία ἀλλὰ καὶ ὁ ἐθισμὸς πρὸς τὴν τοῦ πολέμου βίαν, ἐξωθοῦν πολλοὺς εἰς τὴν παρανομίαν καὶ τὴν αὐθαιρεσίαν.

«... Ἱστορία σεβομένη ἑαυτὴν ὀφείλει νὰ ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ἀλγεινοῦ κατόπτρου ὡς ἐμφανίζει τοῦτο ὁ σύγχρονος Τύπος ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ὁποίου διοχετεύοντο πρὸς τὸν ἀτυχῆ λαὸν ἀναλήθειαι, πλάναι, ψεύδη καὶ συκοφαντίαι μιᾶς ἀξιοθρηνήτου πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς συγχίσεως, ἐμπαθείας καὶ ἀκοσμίας...» (1) καὶ κατωτέρω (2) «Ἐν μέσῳ καταστάσεως ὑποσχομένης τὰ χείριστα, ἡ Ἑλλὰς ἐκάμπτετο καὶ ἐγονυπέτει οἰκονομικῶς. Ἡ στρατιωτικὴ ἀποσύνθεσις..., ἡ πλημμελὴς λειτουργία τῆς δικαιοσύνης, ἡ ἔκλυσις τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν καὶ ἡ χαλάρωσις τῆς ἠθικῆς ἐργασίας τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, ὀφείλει νὰ κριθῇ ὡς ἄμεσος καὶ ἀναπόδραστος συνέπεια μιᾶς κακοδαιμονίας τῆς ὁποίας αἱ πηγαὶ ἐκ παραλλήλου εὕρηνται εἰς τὴν ἐρημίαν τῆς πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὴν ἰδιοτελῆ ἀνηθικότητα ἱκανῆς μερίδος τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀντιπροσώπων».

«Κακοδαιμονία, φθορὰ καὶ ἀναρχία, ἀπότοκοι μιᾶς μεγάλης ἐσωτερικῆς καὶ

---

(1) Γ. Ἀσπρέα, Τόμ. Β', σελ. 284.

(2) Ὁ αὐτὸς Τόμ. Γ', σελ. 2 κ.ἑ.

ἐξωτερικῆς κρίσεως, ἐπεκράτουν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν, λεγεῶνες δὲ φυγοδίκων καὶ φυγοστράτων, ἐκτὸς νόμου εὑρισκομένων, ἐλυμαίνοντο τὴν ὕπαιθρον...» (3).

Ἐκ τῆς στατιστικῆς τοῦ ὑπουργείου Δικαιοσύνης πληροφορούμεθα ὅτι τὴν 20-9-1897 ὁ ἀριθμὸς τῶν φυγοδίκων καὶ φυγοποίνων ἀνήρχετο εἰς 17.247, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεχομένης εἰσέτι Θεσσαλίας καὶ δύο σοβαρῶν ἐπαρχιῶν, ὡς κάτωθι κατὰ νομοὺς καὶ περιοχάς.

Φυγόδικοι — Φυγόποινοι

	Βούλ. Δυνάμει παραπ.	Ἀνακρ. Δυνάμει ἐντάλ.	Ἀποφάσ. Συνεπείᾳ Ἐρημ.	Σύνολον
Ν. Ἀττικοβιωτίας	814	320	1.111	2.245
Ν. Κυκλάδων	280	—	338	618
Εὐβοίας	123	18	383	524
Ν. Φθιώτιδος	692	190	402	1.284
Παρνασίδος - Δωρίδος	80	23	861	964
Ἀργολιδοκορινθίας	182	170	881	1.233
Ν. Ἀρκαδίας	120	82	376	578
Καλαμῶν - Μεσσηνίας	—	—	—	—
Πυλίας - Οἰτύλου	196	242	532	970
Τριφυλίας - Ὀλυμπίας	33	105	693	831
Λακωνίας	369	117	1.236	1.722
Πατρῶν - Καλαβρύτων	—	—	—	—
Αἰγιαλείας	226	110	1.152	1.488
Ἠλείας	172	93	257	522
Αἰτωλοακαρνανίας	380	469	1.913	2.762
Ζακύνθου	83	21	81	185
Λευκάδος - Βονίτσης	79	38	124	241
Κερκύρας	37	11	140	188
Ἄρτης	46	21	117	184
Κεφαλληνίας	156	12	661	822
Ἐπὶ πλέον Ἐφετείου Κερκύρας				179
Σύνολον	4.068	1.742	11.258	17.247

Μόνον οἱ φυγόποινοι ὑπερέβαινον ἀριθμητικῶς τὴν δύναμιν τοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἀνερχομένην εἰς 11.850 ἄνδρας περίπου.

Ὅλοι, ἔνοχοι καὶ ἀθῶοι, ἀφῆκαν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ ὡς ἔνοχος ὁ μοναδικὸς ἀθῶος, ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Α', καὶ δὲν ἀφῆκαν μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ψυχώσεις ἐδημιούργησαν οἱ δημαγωγοὶ καὶ εὐτελεῖς τῆς πολιτικῆς κάπηλοι. Οἱ οἰηματίαι τῆς ἐθνικῆς ἑταιρείας καὶ ὁ μέγας ὑπεύθυνος καιροσκόπος Δηληγιάννης, ἀπέδησαν θρασεῖς ἐν τῇ ἐπιρρίψει εὐθυνῶν, τόσον ὥστε, οἱ μὲν ἐκ τῶν πα-

(3) **Π. Καρολίδης, Βιβλ. ΙΖ', Κεφ. Δ'.**

ρασκηνίων, ὁ δὲ ὑπερβὰς πᾶν ὅριον θρασύτητος, ὄχι μόνον δὲν ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην ἀναλήψεως εὐθυνῶν καὶ διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἀνεζήτουν καὶ οὗτοι ὑπευθύνους. Ἐρωτώμενος ὁ Δηληγιάννης ἐπὶ τῶν εὐθυνῶν τοῦ πολέμου ἀδιανδρόπως ἔλεγεν: «Ὡς πολίτης μὲν συναισθάνομαι τὸ αἶσχος καὶ τὸ ὄνειδος τοῦ πολέμου, ὡς ὑπουργὸς ὅμως οὐδεμίαν φέρω δι' αὐτὸν εὐθύνην» (4).

Ὑπὸ τοιοῦτον περὶ εὐθυνῶν τοῦ Βασιλέως καὶ περὶ προδοσίας ὑπὸ τούτου κλῖμα, ἔστρεψαν δολοφονικῶς τὰ ὅπλα των κατὰ τοῦ Βασιλέως τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς 14ης Φεβρουαρίου 1898 ἐπὶ τῆς ἀπὸ Φαλήρου πρὸς Ἀθήνας ὁδοῦ, οἱ Ἰωάννης Γεωργίου ἢ Κυριακὸς καὶ Γ. Καρδίτσης. Εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο περίπου ἀνηγέρθη μετέπειτα ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Σώστου.

Ἡ ἀποτυχοῦσα ἀπόπειρα συνήγειρε τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀνεπτέρωσε τὴν πίστην των ἐπὶ τὸν Θρόνον.

Ὁ Βασιλεὺς ἀντιληφθεὶς τὴν συμπεριφορὰν τῶν πολιτικῶν, ἠναγκάσθη νὰ ἔλθη εἰς ἀπ' εὐθείας ἐπαφὴν μὲ τὸν λαὸν καὶ ἐπραγματοποίησεν κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον, Μάϊον καὶ Ἰούνιον 1898 μεγάλην περιοδείαν ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας, καθ' ἣν ἀλληλοδιαδόχως προέβη εἰς καταγγελίας ἐναντίον τῶν ὑπευθύνων, τῆς δημιουργηθείσης καὶ κρατούσης καταστάσεως, βουλευτῶν καὶ πολιτικῶν (5), οἵτινες διὰ τῆς φαύλου συναλλαγῆς εἶχον διαφθείρει δικαιοσύνην καὶ διοίκησιν, ἀδιαφοροῦντες διὰ τὰ δεινὰ τοῦ λαοῦ, ὅστις πάλιν ἔπταιεν διότι ἐξέλεγε τοιούτους βουλευτάς.

Ἐκ τῶν διενεργηθεισῶν τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1899 ἐκλογῶν ἐξῆλθεν κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Γ. Θεοτόκην, ἐπὶ κεφαλῆς κόμματος ἐκ στελεχῶν τοῦ παλαιοῦ Τρικουπικοῦ κομματικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ὅταν τὴν 2αν Ἀπριλίου 1899 ἀνελάμβανεν τὴν διακυβέρνησιν τῆς Χώρας ὁ Θεοτόκης ἐκληρονόμει μίαν τελείαν κρατικὴν διάλυσιν καὶ μίαν λαϊκὴν ἀναρχίαν. Ὁ Βασιλεὺς εἶχεν εἴπει ὅτι ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν κακοδαιμονίαν ἦσαν οἱ ἐκλεγόμενοι βουλευταί, οἱ δικασταὶ καὶ οἱ δικηγόροι: «Τρεῖς δυνάμεις εἰργάσθησαν διὰ τὴν κατάπτωσιν τῆς δικαιοσύνης: οἱ βουλευταί, τοὺς ὁποίους σεῖς ἐκλέγετε, οἱ δικασταί, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ ὑποστηρίζουν καὶ οἱ δικηγόροι διὰ τὰς κακοπιστίας καὶ στρεψοδικίας...»· καὶ εἶχεν ἀπόλυτον δίκαιον.

Ἅμα τῷ σχηματισμῷ τῆς κυβερνήσεως Θεοτόκη, ὁ Βασιλεὺς ἐπέστησε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς κρατούσης καταστάσεως καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν νέον ὑπουργὸν Δικαιοσύνης Καράπαυλον ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν καταδιωκομένων. Τὴν 5ην Μαΐου ὁ ὑπουργὸς ὑπέβαλε τὴν ἔκθεσιν ταύτην, ἣν βραδύτερον, τὴν 26ην ἰδίου μηνός, κατέθεσε καὶ εἰς τὴν Βουλὴν (6).

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ἐκείνης προκύπτει ὅτι τὴν 5-5-1899 ὑπῆρχον α) 1.209 ἐκκρεμεῖς μηνύσεις κατὰ τῶν ἀξιωματικῶν ἀστυνόμων, β) 125.241 ἐκκρεμεῖς μηνύσεις κατὰ πολιτῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἑτέρας δικονομικῆς ἐνεργείας, γ) 1.843 ὑπόδικοι, δ) 5.188 κατάδικοι, ε) 12.580 φυγόδικοι καὶ στ) 89.901 ἐκκρεμεῖς εἰς ἀνακριτικὰ καὶ προανακριτικὰ γραφεῖα δικογραφίαι.

---

(4) Γ. Ἀσπρέα, σελ. 2, ὑποσημ. 1.

(5) Γ. Ἀσπρέα, Τόμ. Β', σελ. 3, Π. Καρολίδου Βιβλ. ΙΖ', Κεφ. Γ', σελ. 91.

(6) Τὴν ἐπεκαλέσθη κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ Χωροφυλακῆς νομοσχεδίου (Νόμος ΒΧΛΘ'), περὶ οὗ κατωτέρω.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ ἀνήρχετο εἰς 2.700.000 καὶ ὅτι τὸ σύνολον τῶν κατὰ ταῦτα ἐχόντων δοσοληψίας μετὰ τῆς δικαιοσύνης ἀνήρχετο εἰς 289.896, δίδεται ἡ ἀπελπιστικὴ εἰκὼν τῆς ἑκατοστιαίας ἀναλογίας εἰς 10,73 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Δέον νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι, ἐνῶ εἰς τὸν ἀνωτέρω πληθυσμὸν περιελήφθη τὸ σύνολον τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων, δὲν συμπεριελήφθησαν καὶ οἱ ἀφορῶντες τοὺς Νομοὺς Θεσσαλίας καὶ τὰς ἐπαρχίας Καλαμῶν καὶ Ἀχαΐας ἀριθμοί, ὡς καὶ αἱ ἐκκρεμότητες τῆς στρατιωτικῆς δικαιοσύνης, ὁπότε τὸ ποσοστὸν ἐγγίζει τὸ καταπληκτικὸν ποσοστὸν 15ο)ο περίπου.

Πρὸ τῆς νέας Κυβερνήσεως προέκειτο ἔργον Ἡράκλειον καὶ ἀπήτει Θησεῖς, διότι ὁ μέγας κίνδυνος τῆς ἀπωλείας δὲν εὑρίσκετο μακράν. «Μεγάλα καὶ σπουδαῖα ἦσαν τὰ προέχοντα ζητήματα διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ τῆς εὐνομίας». Ἡ Χώρα οἰκονομικῶς ἀνάπηρος, ἡ Θέμις ἀπετέλει στόχον περιπαιγμάτων καὶ στρεψοδικιῶν, ὁ λαὸς ἀποχαλινωμένος, ἡ διοίκησις ἀνήθικος καὶ ὁ Στρατὸς ἐν ἀποσυνθέσει.. Διὰ ποίων μέσων ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθουν ἡ γαλήνη, ἡ ἐντιμότης, ἡ δικαιοσύνη κ.λ.π.; Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατεύματος ἐξηκολούθουν νὰ εἶναι ἀστυνόμοι, οἱ δὲ ὑπόλοιποι ἄνευ στρατοῦ. ANTE MARE UNDAE, ἔλεγαν οἱ Λατῖνοι· ἀλλὰ ποῖοι θὰ ἐγίνοντο οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἀπαιτουμένου καὶ μὴ ὑπάρχοντος Στρατοῦ; 1.209 μηνύσεις κατ' ἀστυνόμων δηλοῦν ὅτι ἐναντίον ἑκάστου ἀστυνόμου ἐκκρεμοῦσαν 4—5 μηνύσεις, κατὰ ποῖον δὲ τρόπον θὰ ἀπεκαθίστατο ἡ τόσον ἀναγκαία ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῖς τόσον διαβεβλημένοις ἀστυνόμοις; Ποίαν ἐμπιστοσύνην ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἐπὶ τὴν ἀξίαν τῶν νόμων καὶ τῆς θεᾶς Δικαιοσύνης οἱ πάντες κατηγορούμενοι καὶ μηνυταί, ὅταν ἐγνώριζον καὶ διεβίουν τὴν ἀνωτέρω ἀποτελμάτωσιν;

> «Πρὸ μιᾶς καταστάσεως ἐκρύθμου ὑποσχομένης τὰ χείριστα, ὁ Γ. Θεοτόκης διενοήθη καὶ ἐπέτυχε παράδοξον τινά τρόπον ἔξοδον ἐκ τῆς χώρας μεγίστου μέρους τῶν κακοποιῶν. Ἠνοίγετο τότε ἐν Ἑλλάδι ἡ θύρα τῆς πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας μεταναστεύσεως, διὰ μυστικῶν δὲ ὁδηγιῶν πρὸς τοὺς νομάρχας τοῦ Κράτους καὶ τὰς ἀστυνομικὰς Δ)νσεις συνεστήθη μυωπία πρὸς τοὺς ἐξερχομένους.... ἐξαιρεθέντων τῶν δεδηλωμένων κακούργων καὶ τῶν ἐπικεκηρυγμένων ληστῶν...» (7).

Εἰς τοῦτο συνήνεσε καὶ ἐβοήθησε καὶ ἡ ὑπὸ τὸν Δηληγιάννην ἀντιπολίτευσις.

Ὁ Θεοτόκης, ἵνα δώσῃ περισσότερον νόημα καὶ μεγαλυτέραν εὐχέρειαν εἰς τὴν τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν διὰ τοῦ Νόμου ΒΧΔ' τῆς 6-7-1899, διήρεσε τὴν Χώραν εἰς 26 Νομούς, ἤτοι ἐπηύξησε τοὺς Νομοὺς κατὰ δέκα.

Ἀπὸ τῶν πρώτων μηνῶν τῆς διακυβερνήσεως ἐσκέφθη τὸν παράγοντα ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ καὶ κατόπιν τῆς ἀπαιτουμένης προεργασίας ἐξέδωκε τὸν Νόμον ΒΧΛΘ' τῆς 19-7-1899 «περὶ μεταβολῆς τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς».

Τὰ διὰ τοῦ Νόμου τούτου προβλεφθέντα μέτρα δὲν ὑπῆρξαν βεβαίως τ' ἀπαιτούμενα, ὑπῆρξαν ὅμως σπουδαῖα ἔναντι τῶν κρατούντων, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἐφηρμόσθησαν ἅπαντα, εἰ μὴ τὰ ἀφορῶντα τὴν σύστασιν τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, τὴν αὔξησιν τῶν Μοιραρχιῶν εἰς 26, τῆς ἀπονομῆς εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐπιδόμα-

(7) Γ. Ἀσπρέα, Τόμ. Γ', σελ. 5.

τος βιβλιοθήκης καὶ τῆς δικαιοδοσίας καὶ ἁρμοδιότητος τοῦ Ἀρχηγοῦ αὐτῆς.

Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου τούτου ἡ Χωροφυλακὴ ἔδει βαθμιαίως νὰ ἀποτελεσθῇ:

α) Ἐκ τοῦ Ἀρχηγείου, ἐπανδρουμένου ἐξ ὁλοκλήρου δι' ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ συνταγματάρχου, ἤτοι 1 συνταγματάρχης, 1 ἀντιμοίραρχος, 1 ὑπομοίραρχος, 1 ἀνθυπομοίραρχος, 1 ἐνωμοτάρχης Α' τάξεως καὶ 1 ἐνωμοτάρχης Β' τάξεως.

β) Ἐξ 26 Μοιραρχιῶν, ἐξ ὧν 8 Μοιραρχίαι ὑπὸ ταγματάρχην Διοικητήν, 8 ὑπὸ τὴν διοίκησιν Μοιράρχου καὶ 10 ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἀντιμοιράρχου. Ἑκάστη τῶν Μοιραρχιῶν εἶχεν ἕδραν τὴν τοιαύτην τοῦ Νομοῦ.

γ) Ἐκ 43 ὑπομοιραρχιῶν, 21 διοικουμένων παρ' ὑπομοιράρχων καὶ 22 παρ' ἀνθυπομοιράρχων.

δ) Ἐκ 222 πεζῶν καὶ 15 ἐφίππων ἐνωμοτιῶν, ἑκάστη τῶν ὁποίων περιελάμβανε δύο ὑπενωμοτίας. Ἡ σύνθεσις ἑκάστης ἐνωμοτίας προεβλέφθη τῶν μὲν πεζῶν ἐξ 1 ἐνωμοτάρχου, 2 ὑπενωμοταρχῶν καὶ 20 χωροφυλάκων, τῆς δὲ ἐφίππου ἐξ 1 ἐνωμοτάρχου, 2 ὑπενωμοταρχῶν καὶ 16 χωροφυλάκων. Τὰ δύο τρίτα, ἤτοι 158, τῶν ἐνωμοταρχῶν ὡρίζετο νὰ ὦσιν Α' τάξεως, εἰς ἑκάστην δὲ ἐνωμοτίαν δύο τῶν χωροφυλάκων Α' τάξεως. Οὕτω ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς, συνυπολογιζομένων καὶ τῶν εἰς Τμῆμα Δημοσίας Ἀσφαλείας ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ὑπηρετούντων, προεβλέφθη εἰς 1 συνταγματάρχην, 4 ἀντισυνταγματάρχας, 8 ταγματάρχας, 9 Μοιράρχους, 27 ἀντιμοιράρχους, 49 ὑπομοιράρχους, 49 ἀνθυπομοιράρχους, 185 ἐνωμοτάρχας Α' τάξεως καὶ 106 ἐνωμοτάρχας Β' τάξεως. Ἐκτὸς τῆς δι' ἀξιωματικῶν ἐπανδρώσεως τῶν Μοιραρχιῶν καὶ ὑπομοιραρχιῶν, ἔδει διὰ τῆς προβλεφθείσης δυνάμεως ἀξιωματικῶν νὰ ἐπανδρωθῶσιν αἱ θέσεις τῶν ἀστυνόμων, τῶν δασαρχῶν, Διευθύνσεως Δικαστικοῦ ὑπουργείου Στρατιωτκῶν καὶ ἀντισειγητῶν παρὰ στρατοδικείοις καὶ φρουραρχείοις, Ἀσφαλείας Βασιλέως καὶ Ἀνακτόρων, ἀντεπιτρόπων παρὰ στρατοδικείοις κ.λ.π., περὶ ὧν οὐδέποτε ἐποιοῦντο λόγον οἱ θεσπίζοντες τὰ τῆς δυνάμεως νόμοι. Ἐξηκολούθησεν ὁ χωροφύλαξ Α' τάξεως νὰ ἀποτελῇ πολυτέλειαν. Ἡ εἰς χωροφύλακας δύναμις ἔδει νὰ προέρχεται ἐξ ἐθελουσίας κατατάξεως τῶν ἀφυπηρετησάντων τοῦ Στρατοῦ καὶ κρινομένων καταλλήλων καὶ ἐξ ἀνακατατάξεως τῶν ὑπηρετούντων. Ἡ διάρκεια τῶν κατατάξεων καὶ ἀνακατατάξεων ὡρίζετο τριετὴς καὶ ἠδύνατο νὰ παρατείνεται μέχρι τοῦ 55ου ἔτου τῆς ἡλικίας, καθ' ἑκάστην δὲ ἀνακατάταξιν προεβλέπετο καὶ προσαύξησις τοῦ μισθοῦ.

Ὁ μισθὸς ὡρίσθη δραχμὰς 50 διὰ χωροφύλακας, 55 διὰ ὑπενωμωτάρχας καὶ 60 δι' ἐνωμοτάρχας, ἤτοι καὶ πάλιν εἰς χαμηλώτερον ἐπίπεδον ἐκείνου διὰ τὴν χωροφυλακήν.

Μέχρι συμπληρώσεως τῆς δυνάμεως δι' ἐθελοντῶν παρείχετο ἡ εὐχέρεια εἰς τὸν ὑπουργὸν Στρατιωτικῶν νὰ συμπληρώνῃ ταύτην δι' ἀνδρῶν Πεζικοῦ καὶ κατὰ προτίμησιν ἐκ τῶν Εὐζώνων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐτέθησαν ἐν ἰσχύει σταδιακῶς διὰ Β.Δ. τὰ ἀκόλουθα: α) Τὸ ἐπίδομα βιβλιοθήκης διὰ Β.Δ. 19-9-1899, β) τὰ τῆς συστάσεως τῶν ἐπὶ πλέον 10 Μοιραρχιῶν διὰ τοῦ Β.Δ. 17-12-1899 (αἱ νέαι Μοιραρχίαι ἦσαν Βοιωτίας, Κορινθίας, Λακωνίας, Τριφυλίας, Ἠλείας, Μαγνησίας, Καρδίτσης, Φωκίδος, Εὐρυτανίας καὶ Λευκάδος, γ) τὰ τῆς ἁρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Χω-

ροφυλακῆς διὰ Β.Δ. τῆς 26-11-1900 καὶ περὶ συστάσεως Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, τοῦ Β.Δ. 17-7-1900. Αἱ ὑπόλοιποι διατάξεις παρέμειναν ἀνεφάρμοστοι μέχρι τῆς 20-6-1904, ὅτε κατηργήθη ἐξ ὁλοκλήρου ὁ Νόμος ΒΧΛΘ΄ ὑπὸ τοῦ Νόμου ΓΛΑ΄, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω νομοθετημάτων καὶ ἐκείνου περὶ νέας διοικητικῆς διαιρέσεως, τὸ ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 116197 ἐγκ. διαταγῆς 223 τῆς 22-12-1899 (8), καθώρισεν τὴν περιφέρειαν, τὴν ἕδραν καὶ ὀνομασίαν μιᾶς ἑκάστης τῶν 26 Μοιραρχιῶν.

Ἐκ τοῦ Β.Δ. τῆς 26-11-1900, περὶ ἁρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς κ.λ.π., παραλαμβάνομεν τὰς οὐσιωδεστέρας διατάξεις.

Ι. Ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς, ὑπαγόμενος εἰς τὸ ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, «διοικεῖ τὴν Χωροφυλακὴν καὶ διευθύνει τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς καὶ τῶν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας... Περιβάλλεται δὲ καὶ διὰ τῶν καθηκόντων ἐπιθεωρητοῦ τοῦ Σώματος» (9).

Ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ἠδύνατο νὰ διορισθῇ συνταγματάρχης ἢ ἀνώτερος ἀξιωματικός, ἐὰν δὲν ἐκέκτητο τὰ πρὸς προβιβασμὸν προσόντα ἢ δὲν ἦτο ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς πίνακας τῶν κατ' ἐκλογὴν προακτέων (10).

ΙΙ. Αἱ μὲν τοποθετήσεις καὶ μεταθέσεις τῶν ἀξιωματικῶν ἀπήτουν Β.Δ., προκαλούμενα ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν κατόπιν προτάσεως τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Στρατοῦ, στηριζομένης ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, αἱ δὲ ἀποσπάσεις καὶ προσκολλήσεις διὰ τῆς ἰδίας ὁδοῦ, προκαλουμένης διαταγῆς ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν (Ἄρθρον 5).

ΙΙΙ. Ὁ Ἀρχηγὸς κατέστη ἁρμόδιος ἐπὶ τῶν προβιβασμῶν καὶ κατατάξεων τῶν ὑπαξιωματικῶν, ἐπὶ τῆς προαγωγῆς τῶν χωροφυλάκων εἰς Α΄ τάξεως, ἐπὶ ἀνακατατάξεων τῶν χωροφυλάκων, ἐπὶ προσωρινῆς ἢ μονίμου συστάσεως ἢ καταργήσεως σταθμῶν ἢ μεταβατικῶν καὶ ἐπὶ μετακινήσεως ἐνωμοτιῶν ἢ ὑπενωμοτιῶν, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης καὶ κατόπιν ἐγκρίσεως ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν. Διὰ τὰς ἀνακατατάξεις ὑπαξιωματικῶν καὶ διὰ τὴν ἀπονομὴν ἠθικῶν ἀμοιβῶν, ἔδει νὰ ὑποβάλῃ προτάσεις.

ΙΥ. Ἠδύνατο νὰ ἐνεργῇ ἐπιθεωρήσεις ἢ νὰ διατάσσῃ πρὸς τοῦτο τοὺς παρ' αὐτῷ ἐπιθεωρητάς. Ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς ὑπεχρεοῦτο νὰ τηρῇ τὰ ἐν ἄρθρῳ 9 βιβλία καὶ νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν τὰς ἐν ἄρθρῳ 11 περιοδικὰς κ.λ.π. καταστάσεις καὶ ἀναφοράς.

Υ. Αἱ ἐπιθεωρήσεις διεκρίθησαν εἰς Α, Β καὶ Γ καὶ προσδιωρίσθη ἡ δικαιοδοσία ἑκάστης, ἔδει δὲ νὰ ἐναλλάσσωνται καθ' ἑξαμηνίαν οἱ ἐπιθεωρηταί.

ΥΙ. Διὰ τῶν ἄρθρων 19—25 προεβλέφθησαν τὰ τῆς ἁρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας Διοικητῶν Μοιραρχιῶν καὶ τὰ ἀφορῶντα τὴν λειτουργίαν τῶν γραφείων, τὴν τήρησιν τῶν κατονομαζομένων βιβλίων καὶ τὴν ὑποβολὴν περιοδικῶν καὶ καταστάσεων.

---

(8) Στρατιωτικοὶ Κώδικες Λαπαθιώτου, τεῦχος 5, σελ. 31.

(9) Ἄρθρον 1 τοῦ Βασ. Δ)τος.

(10) Ἄρθρον 38 τοῦ κυρωθέντος διὰ Β.Δ. 7-9-1900 κανονισμοῦ ἁρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Στρατοῦ.

Ἰδιαιτέρας σημασίας ὑπῆρξαν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 19 καθ' ἅς, «Οἱ Διοικηταὶ τῶν Μοιραρχιῶν ἐνεργοῦσιν ἐν ἰδίᾳ πρωτοβουλίᾳ τὴν εἰδικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν, κατανέμουσι δὲ καὶ διαθέτουσι, κατὰ τὰς ἀνάγκας ταύτης, τὸ ὑπὸ τὰς διαταγάς των προσωπικόν· περὶ τῆς κατανομῆς δὲ ταύτης ἀναφέρουσι λεπτομερῶς εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Χωροφυλακῆς. Κατανεμηθείσης ἅπαξ τῆς δυνάμεως πᾶσαν ἐφεξῆς μεταβολὴν δέον νὰ ἀναφέρουσι πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν ὡς καὶ τοὺς προκαλέσαντας ταύτην λόγους.

Ὡς πρὸς τὰ τῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτῶν προσωπικοῦ , συμμορφοῦνται πρὸς τοὺς εἰδικοὺς νόμους καὶ τὰ σχετικὰ διατάγματα».

Τὸ Διάταγμα τοῦτο οὐδένα λόγον ἔκαμνε περὶ τῶν ὑπομοιραρχιῶν, οὐδὲ ἄλλη τις διάταξις ἐκτὸς τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς ὑπῆρχεν, κατὰ συνέπειαν οἱ διοικηταὶ ὑπομοιραρχιῶν ἐξηκολούθουν νὰ θεωρῶνται βοηθοὶ τῶν Μοιράρχων, ὡς ἐν τῷ Κανονισμῷ Χωροφυλακῆς ὡρίζετο.

Διὰ τοῦ Νόμου ΒΨ' τῆς 25-3-1900 κατηργήθησαν τὰ περίφημα Ἀρχηγεῖα Στρατοῦ καὶ ἱδρύθη Γενικὴ Διοίκησις Στρατοῦ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπήχθησαν τὰ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα καὶ καταστήματα, πλὴν τῆς Χωροφυλακῆς (ἄρθρον 2 ἐδάφιον 3)· παρὰ ταῦτα ὁ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Νόμου τούτου ἐκδοθεὶς Κανονισμὸς τῆς Γενικῆς Διοικήσεως καὶ διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-9-1900 κυρωθείς, προέβλεψεν δικαιοδοσίαν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Στρατοῦ καὶ ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς, τοιαύτην Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ (ἄρθρον 2) καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐν ἄρθροις 28, 32 καὶ 33 κατέστησεν ὑπόχρεον τὸν Ἀρχηγὸν Χωροφυλακῆς νὰ ἀλληλογραφῇ δι' ὡρισμένα ζητήματα (ἐπιθεωρήσεων, προαγωγῶν, νόμου περὶ καταστάσεως ἀξιωματικῶν κ.λ.π.) , διὰ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Στρατοῦ. Εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ ἐτοποθετήθη καὶ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς Χωροφυλακῆς.

Τὰ τῶν προαγωγῶν κ.λ.π. μέχρι καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, εἶχον ρυθμισθῆ διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 16-8-1895, ὑποστάντος ἔκτοτε διαφόρους τροποποιήσεις καὶ περὶ οὗ διελάβομεν ἀνωτέρω ἐν Κεφ. Α'.

Τὸ ἔτος 1903 τὸ Β.Δ. τοῦτο ἀντεκατεστάθη ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 31ης Μαΐου, ὅπερ οὐδὲν τὸ νέον εἰσήγαγεν πλὴν τῆς ὑποκαταστάσεως τοῦ ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν διὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς ἔν τισι περιπτώσεσι διαδικασίας.

Διὰ τοῦ Β.Δ. 30-7-1903 ἐτροποποιήθησαν τὰ ἄρθρα 2, 5, 6 καὶ 13 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας Β.Δ. τῆς 26-11-1900. Αἱ ἐπενεχθεῖσαι τροποποιήσεις διέλαβον περὶ ἀποσπάσεως εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον 5 ὁπλιτῶν, ὡς γραφέων, 3 χωροφυλάκων καθαριστῶν καὶ φρουρῶν τοῦ Ἀρχηγείου, 1 ὑπενωμοτάρχου καὶ 1 χωρ)κος ἐφίππων ὡς ἀγγελιαφόρων, καὶ περὶ τῆς ὀφειλομένης διαδικασίας κατὰ τὰς τοποθετήσεις καὶ μεταθέσεις ἀξιωματικῶν. Ἀξιόλογον ὑπῆρξεν τὸ Β.Δ. τῆς 1-8-1903 (Φ.Ε.Κ. 197) «περὶ καθηκόντων τοῦ ἀντιμοιράρχου καὶ τῶν παρὰ τῇ ἕδρᾳ τῆς Μοιραρχίας ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς». Ἐν εἴδει εἰσαγωγῆς τὸ Β.Δ. διελάμβανεν: «Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν τῷ ἐν ἰσχύϊ κανονισμῷ τῆς Χωροφυλακῆς δὲν κανονίζονται εἰδικῶς τὰ ὡς πρὸς τὴν διοικητικὴν ἐν γένει ὑπηρεσίαν καθήκοντα τοῦ ἀντιμοιράρχου, ὡς καὶ τῶν ἄλλων παρὰ τῇ ἕδρᾳ τῆς Μοιραρχίας ἀξιωματικῶν, ἤτοι τοῦ ὑπομοιράρχου καὶ τοῦ ἀνθυπομοιράρχου γραμματέως, διότι αἱ θέσεις τῶν βαθμοφόρων τούτων ἐνομοθετήθησαν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ εἰρημένου κανονισμοῦ..., ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν».

Τὰ καθήκοντα τοῦ ἀντιμοιράρχου, ὡς ὑποδιοικητοῦ τῆς Μοιραρχίας, περιεγράφησαν μὲ σαφήνειαν καὶ ἐν λεπτομερείᾳ δι᾽ ἑκάστην μορφήν, διεκρίθησαν δὲ εἰς καθήκοντα διοικητικὰ καὶ εἰς καθήκοντα ἐν τῷ Οἰκονομικῷ Συμβουλίῳ καὶ τῇ Ταμειακῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἐπίσης σαφῶς καὶ λεπτομερῶς διεγράφησαν τὰ καθήκοντα τόσον τοῦ παρὰ τῇ ἕδρᾳ ὑπομοιράρχου ὅσον καὶ τοῦ γραμματέως ἀνθυπομοιράρχου.

Κατὰ τὰ μεσολαβήσαντα ἔτη μέχρι τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος διὰ τοῦ Νόμου ΓΡΞΕ΄) 1906, περὶ οὗ θὰ πραγματευθῶμεν εἰς τὸ ἑπόμενον μέρος, τὸν σπουδαιότερον νομοθετικὸν διὰ τὴν Χωροφυλακὴν σταθμὸν ἀπετέλεσεν ὁ περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Στρατοῦ Νόμος ΓΛΑ΄ (3031) τῆς 20-6-1904 (11), ὅστις ἐν ἄρθρῳ 40 διέλαβε τὰ περὶ ὀργανικῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς, ὡς ἀκολούθως:

α) 1 συνταγματάρχης, λαμβανόμενος ἐκ τοῦ Πεζικοῦ, Ἱππικοῦ, Πυροβολικοῦ, Μηχανικοῦ καὶ Χωροφυλακῆς.

β) 3 ἀντισυνταγματάρχαι.

γ) 8 ταγματάρχαι.

δ) 16 Μοίραρχοι.

ε) 11 ἀντιμοίραρχοι, στ) 46 ὑπομοίραρχοι, ζ) 16 ὑπολοχαγοὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ ὡς διαχειρισταί, η) 46 ἀνθυπομοίραρχοι, θ) 16) ἐνωμοτάρχαι γραφεῖς, ι) 16 ἐνωμοτάρχαι ΙΙ τάξεως γραφεῖς, ια) 24 ὑπεν) ρχαι γραφεῖς, ιβ) 210 ἐνωμ) ρχαι, ιγ) 420 Ὑπεν) ρχαι ιδ) 2940 πεζοὶ χωρ) κες, ιε) 16 ἐνωμ) ρχαι ἔφιπποι, ιστ) 16 ἔφιπποι ὑπεν) ρχαι, ιζ) 224) ἔφιπποι χωροφύλακες καὶ ιη) 131 ἵπποι ἀξ) κῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Μοιραρχιῶν περιωρίσθη εἰς 16, ὅπως περιωρίσθη καὶ τὸ σύνολον τῆς ὑπὸ τοῦ Νόμου ΒΧΛΘ) 1899 προβλεφθείσης δυνάμεως, ἰδίᾳ τῆς ὁπλιτικῆς, κατὰ 50 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἡ δὲ σύνθεσις τῶν ἐνωμοτιῶν καθωρίσθη 1 ἐνωμ) ρχης, 2 ὑπεν) ρχαι καὶ 14 χωροφύλακες διὰ τὴν πεζὴν καὶ εἰς 1 ἐνωμ. 1 ὑπεν. καὶ 14 χωροφύλακας διὰ τὴν ἔφιππον. Ἐπανεφέρθη καὶ πάλιν ὁ θεσμὸς τῆς συμπληρώσεως τῆς εἰς χωροφύλακας δυνάμεως διὰ μετατάξεως ἐκ τοῦ πεζικοῦ τῶν κληρωτῶν.

Εἰς τὴν ἀνωτέρω δύναμιν δέον νὰ προστεθῶσιν εἷς ἀντ) ρχης, εἷς μοίραρχος ἢ ἀντιμοίραρχος, εἷς ὑπομοίραρχος καὶ πέντε ὁπλῖται ἀποτελοῦντες ὀργανικὰς θέσεις τοῦ τμήματος δημοσίας ἀσφαλείας παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Στρατιωτικῶν. Ἐτάχθη διετὴς προθεσμία ἐντὸς τῆς ὁποίας βαθμιαίως ἡ χωροφυλακὴ θὰ ἐλάμβανε τὴν καθορισθεῖσαν ὀργάνωσιν.

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 9.10.1904 Β.Δ. «περὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Στρατοῦ καθ᾽ ὅσον ἀφορᾷ τὴν Χωροφυλακὴν», ὅπερ ὅμως ἐκοινοποιήθη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν μετὰ τρεῖς μῆνας διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθμ. 848 ἀπὸ 12.1.1905 ἐγκ, δ) γῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν.

Τὸ διάταγμα τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον νομοθέτημα, ὅπερ ἐν ἐκτάσει ἠσχολήθη μὲ τὴν ὀργανικὴν σύνθεσιν καὶ χωρογραφικὴν κατανομὴν τῆς δυνάμεως καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν χωροφυλακῆς, περιέλαβε τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ἁρμοδιότητας ὅλων σχεδὸν τῶν βαθμοφόρων τοῦ Σώματος μέχρι καὶ τῶν ὁπλιτῶν γραφέων καὶ διέλαβε κάπως ἐκτενέστερον τοῦ Κανονισμοῦ Χωρ) κῆς περὶ τῆς θέσεως καὶ ἀποστολῆς τῶν ὑπομοιραρχιῶν, ἐπὶ πλέον δὲ ἐχάραξε καὶ τὰς βάσεις ἑνὸς κανονισμοῦ λειτουργίας γραφείων.

(11) Φ.Ε.Κ. 137)1904.

Εὑρισκόμεθα βεβαίως μακρὰν ἀκόμη τῆς ἐξειδικεύσεως τῶν θεμάτων καὶ τῆς συστηματικῆς ταξινομήσεως ἁρμοδιοτήτων, γραφείων καὶ ἀρχείων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐποχὴν αἱ διατάξεις τοῦ Δ)τος ἐμφανίζουν πληρότητα.

Ὁ Νόμος ΒΧΛΘ κατηργήθη ρητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου 3031, ἀλλὰ καὶ τὸ παρὸν Δ)γμα κατήργησεν ἁπάσας τὰς πρὸ τοῦ νόμου τούτου παρεμφερεῖς διατάξεις ἐν αἷς καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 25.11.1900 περὶ ἁρμοδιότητος, δικαιοδοσίας κ.λ.π. Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς καὶ τῶν λοιπῶν βαθμοφόρων, διετήρησεν ὅμως τὸ Β.Δ. τῆς 13-8-1903 περὶ καθηκόντων ἀντιμοιράρχων, ὑπομοιράρχων κ.λ.π.

Δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι δὲν εἰσήγαγε νέας οὐσιαστικὰς διατάξεις, ἀλλ' ἐκωδικοποίησε τὰς μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης προσπαθείας ὀργανώσεως καὶ ἐπιμερισμοῦ.

Ἐκτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ διὰ τὸ Ἀρχηγεῖον προεβλήθησαν 2 Μοίραρχοι, 2 ὑπομοίραρχοι, 1 ἀνθ)ρχος, 4 ὑπαξ)κοὶ καὶ 3 χωροφύλακες, ἐκτὸς τῶν ἐφίππων ἀγγελιοφόρων 1 ὑπεν)ρχου καὶ 1 χωροφύλακος.

Ὡρίσθησαν αἱ 16 Μοιραρχίαι καὶ 10 ὑπομοιραρχίαι. Ἐκ τῶν Μοιραρχιῶν αἱ τοιαῦται Ἀττικῆς καὶ Βιωτίας, Ἀχαΐας καὶ Ἠλείας, Αἰτωλοακαρνανίας, Εὐρυτανίας, Κερκύρας καὶ Λευκάδος, Λαρίσης καὶ Μαγνησίας, Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, Μεσσηνίας καὶ Τριφυλίας καὶ Τρικάλων καὶ Καρδίτσης ἐχαρακτηρίσθησαν Α' τάξεως καὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν Ταγματαρχῶν αἱ δὲ ὑπόλοιποι ὑπὸ Μοιράρχους.

Αἱ ὑπομοιραρχίαι ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν Ὑπομοιράρχων, πλὴν τῶν τοιούτων Ἠλείας, Μαγνησίας καὶ Καρδίτσης διὰ τὴν διοίκησιν τῶν ὁποίων προεβλέφθησαν ἀντιμοίραρχοι, καθιερώθη δὲ ἀνθ)ρχος ὑποδιοικητὴς εἰς ἁπάσας, πρᾶγμα ὅπερ ἀπετέλεσε νεωτερισμόν.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 7 ἐπισημοποιήθησαν αἱ περὰ ταῖς διαφόροις στρατιωτικαῖς ὑπηρεσίαις ἀποσπάσεις ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς, ἤτοι 1) εἰς τὸ τμῆμα Προσωπικοῦ καὶ δικαιοσύνης τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 2) εἰς τὴν Γενικὴν Δ)σιν Στρατοῦ, 3) εἰς τὰ στρατοδικεῖα, 4) εἰς τὸ Φρουραρχεῖον Ἀθηνῶν καὶ 5) ὅπου ὑπὸ εἰδικῶν νόμων ὡρίζοντο ὑπηρεσίαι δι' ἀξιωματικοὺς τῆς Χωροφυλακῆς.

Διὰ τοὺς ὁπλίτας ἀνεγνωρίσθη ἡ εἰς τὰ τμήματα προσωπικοῦ, χωροφυλακῆς καὶ δικαιοσύνης καὶ εἰς τὰ στρατοδικεῖα ἀπόσπασις.

Ἡ ὡς πρὸς τὰς ἐπιθεωρήσεις, τὰς τοποθετήσεις καὶ μεταθέσεις ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν καθιερωθεῖσα διὰ τοῦ Β.Δ. 26.11.1903 δικαιοδοσία τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς ἐπανελήφθη καὶ εἰς τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἐξάρτησιν ὁ Ἀρχηγὸς εἶχε προϊσταμένην ἀρχὴν τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, ἐν συνεχείᾳ ὅμως ἐτέθη ὅτι οὗτος διοικεῖ τὴν χωροφυλακὴν καὶ διευθύνει τὰ τῆς ὑπηρεσίας ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τῶν Ὑπουργῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν, προσετέθη τουτ' ἔστιν καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, πρὸς ὃν ἔδει ν' ἀναφέρῃ πᾶν ἔκτακτον καὶ σπουδαῖον ἀφορῶν τὴν Δημοσίαν Ἀσφάλειαν καὶ περὶ τῆς γενικωτέρας καταστάσεως τῆς δημοσίας Ἀσφαλείας ἐν τῷ Κράτει ὡς καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Σώματος.

Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἔδει ν' ἀναφέρῃ καθ' ἕκαστον μῆνα ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ περὶ τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος, περὶ τῶν κατὰ μῆνα μεταβολῶν, περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν εἰς ἃς ὑπηρετοῦσιν οἱ ἀξιωματικοί, περὶ τῶν εἰς βασικὴν ἀστυνομίαν ἀπεσπασμένων ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν, περὶ τῶν

ἀπεσπασμένων εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἀξιωματικῶν, περὶ τῶν εἰς μεταβατικὴν ὑπηρεσίαν διατιθεμένων, περὶ τῶν ἐπιβληθεισῶν ποινῶν καὶ περὶ τῆς αὐξομειώσεως τῶν καταδιωκομένων. Περὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων καθωρίσθη ἡ περιοδικὴ ἀναφορὰ καθ' ὅλην τὴν κλίμακα μέχρι καὶ τῶν ὑπομοιραρχιῶν.

Ἡ μέχρι τοῦδε δικαιοδοσία του ἐπί τῶν ἀνακατατάξεων τῶν χωροφυλάκων ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαξιωματικῶν.

Ὡρίσθησαν ἕδραι τῶν ἐπιθεωρητῶν αἱ Ἀθῆναι, ἡ Τρίπολις καὶ αἱ Πάτραι, ἐνῶ μέχρι τοῦδε παρέμειναν καὶ οἱ τρεῖς ἐπιθεωρηταὶ ἀντ)ρχαι εἰς Ἀθήνας, ἐνήργουν δὲ ἐπιθεωρήσεις Μοιραρχιῶν καὶ ὑπομοιραρχιῶν κατόπιν διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ ὑπέβαλον εἰς τοῦτον τὰς ἐκθέσεις ἐπιθεωρήσεως.

Καθωρίσθησαν τὰ καθήκοντα καὶ ἡ δικαιοδοσία τοῦ Μοιράρχου Ὑπασπιστοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς καὶ διὰ πρώτην φορὰν ἐπανέρχεται ὁ προσκαίρως κατὰ τὸ ἀπώτερον παρελθὸν δημιουργηθεὶς Δ)ντὴς τῶν γραφείων (Ἐπιτελάρχης) τοῦ Ἀρχηγείου μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ ταγμ)ρχου ὡρίσθη ἤδη Μοίραρχος, ὅστις ὡς πρὸς ὡρισμένα ἀντικείμενα ἀλληλογραφίας μετὰ τῶν ὑφισταμένων ἠδύνατο νὰ ὑπογράφῃ «κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ» (ἄρθρον 33). Οἱ λοιποὶ ἐν τῷ Ἀρχηγείῳ ὑπηρετοῦντες ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται ὑπήχθησαν ὅσον ἀφορᾷ τὰ τῆς διεξαγωγῆς τῆς γραφικῆς των ὑπηρεσίας κ.λ.π. ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ Μιράρχου Δ)ντοῦ Γραφείων.

Τὰ καθήκοντα τῶν Δ)τῶν Μοιρορχιῶν καὶ ἡ δικαιοδοσία τούτων προσδιωρίσθησαν σαφέστερον καὶ ἔτι λεπτομερῶς ὡς καὶ ὁ τρόπος καὶ τὰ μέσα λειτουργίας τῶν γραφείων Μοιραρχιῶν.

Τὸ Β.Δ. τοῦτο ἐκαινοτόμησεν ἀληθῶς προκειμένου περὶ τῶν ὑπομοιραρχιῶν, περὶ ὧν, ὡς καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐτονίσθη, ἐκτὸς τοῦ κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς, οὐδὲν ἕτερον νομοθέτημα εἶχε μέχρι τοῦδε προβλέψει. Ἐν ἄρθρῳ 54 διέλαβεν: «οἱ διοικηταὶ τῶν ὑπομοιραρχιῶν ἐνεργοῦσι τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν συμφώνως πρὸς τοὺς κανονισμοὺς καὶ τὰς λοιπὰς διατάξεις, ἐ ν ἰ δ ί ᾳ π ρ ω τ ο β ο υ λ ί ᾳ, περιοριζόμενοι νὰ ἐξαιτῶνται τὰς διαταγὰς τῶν διοικητῶν Μοιραρχιῶν μ ό ν ο ν διὰ τὰς ὑποθέσεις περὶ ὧν ὁρίζει τὸ ἄρθρον 43», διὰ τοῦ ἑπομένου δὲ ἄρθρου παρεσχέθη αὐτοῖς ἡ πρωτοβουλία τῆς κατανομῆς καὶ τοποθετήσεως τῶν τὸ πρῶτον εἰς τὴν δύναμιν εἰσερχομένων ὁπλιτῶν. Οὕτω οἱ δ)ταὶ ὑπομοιραρχιῶν κατέστησαν παράγοντες μὲ ἰδίαν πρωτοβουλίαν, ἀποφασίζοντες καὶ ἐνεργοῦντες ἐπὶ ζητημάτων δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τάξεως, ἐν ᾧ κατ' ἄρθρον 81 τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς ἔδει ν' ἀναφέρωνται περὶ παντὸς εἰς τὸν Μοίραρχον.

Παρεσχέθη εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν ὑπομοιραρχιῶν τὸ δικαίωμα χορηγεῖν ἀδείας εἰς τοὺς ὑφισταμένους ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας καὶ τοῦ ἐπιβάλλειν ποινὰς ἐπ' αὐτῶν καὶ προεβλέφθη ἡ λειτουργία κανονικῶν γραφείων ὑπομοιραρχίας δι' ἀποσπάσεως γραφέων ὁπλιτῶν.

Τοιαῦται ὑπῆρξαν αἱ τελευταῖαι πρὸ τοῦ νόμου ΓΡΞΕ ὀργανωτικαὶ διατάξεις ἐν τῇ χωροφυλακῇ καὶ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ χωρίσωμεν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ἐπακολουθήσαντος, δυνάμει τοῦ ΓΡΞΕ νόμου, καθεστῶτος ἂν ἡ ἱστορικὴ ἐνημερότης περὶ τὰ ἀφορῶνα τὴν ἐν γένει ἀστυνόμευσιν δὲν ἐπέβαλε ποιάν τινα εἰσέτι ἔρευναν, ὥστε νὰ γίνωσιν πλήρως ἀντιληπτοὶ οἱ λόγοι οἵτινες ἠνάγκασαν τὸν Θεοτόκην νὰ ἀναθέσῃ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν χωροφυλακὴν τὴν ἀστυνόμευσιν.

Τόσον εἰς τὰς προηγμένας χώρας, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς ἐκείνας τῶν ὁποίων ὁ μὲν λαὸς στερεῖται πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως τὰ δὲ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ προβλήματα θέτουν συνεχῶς ὑπὸ δοκιμασίαν τὴν κρατικὴν ἰσχύν, ἀλλὰ καὶ ὑπόστασιν, ἡ ἀστυνομικὴ ἐξουσία ἀπαιτεῖ χειραφέτησιν, ὑπευθυνότητα καὶ ἑνιαίαν κατεύθυνσιν καὶ διεύθυνσιν.

Ἐν Μ. Βρεττανίᾳ, ἔνθα οἱ θεσμοὶ καὶ τὰ ἔθιμα ἀποτελοῦν δύναμιν ἐθνικῆς ἐπιδιώσεως καὶ δημοκρατικοῦ μεγαλείου, ἀφοῦ τὸ σύστημα τῆς κατὰ κομητείας ἀνεξαρτήτου ἀστυνομεύσεως ἀντεκατέστησε τοὺς Κονστέϊμπλ καὶ Σέριφ, τείνει ἤδη νὰ ἀπορροφηθῇ ὑπὸ τῆς γενικωτέρας κρατικῆς εὐθύνης καὶ μερίμνης καὶ νὰ ὑποκατασταθῇ ὑπὸ μιᾶς γενικῆς κρατικῆς ἀστυνομεύσεως. Τὴν ἰδίαν τύχην καὶ διὰ τοὺς ἰδίους λόγους ἔσχεν καὶ τὸ ἐν Γαλλίᾳ σύστημα τῆς Δημοτικῆς Ἀστυνομίας ὑποκατασταθὲν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἐσωτερικῶν, εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀφοῦ ἡ ποικιλλία τῶν κρατούντων ἀστυνομικῶν συστημάτων, λόγῳ συνταγματικῶν θεσμῶν, ἐδημιούργησε τὸν γκαγκστερισμὸν ἡ κοινωνικὴ καὶ κρατικὴ ἄμυνα ἐδημιούργησεν τὴν ὁμοσπονδιακὴν ἀστυνομίαν τοῦ FBI.

Τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα καὶ τὰ τοιαῦτα τηλεπικοινωνίας κατέστησαν τὸ ἔγκλημα καὶ τὸν ἐγκληματίαν διεθνῆ ὑπόθεσιν καὶ οὕτω ἀνεπήδησεν ἡ διεθνὴς συνεργασία τῶν καταδιωκτικῶν ἀρχῶν διὰ τῶν ἐθνικῶν γραφείων (ἴντερπολ).

Ἡ Ἑλλὰς περισφιγγομένη ὑπὸ γειτόνων ἐχόντων ἁρπακτικὰς καὶ δολοφονικὰς βλέψεις εἰς βάρος της, συνταρασσομένη διαρκῶς ἐσωτερικῶς, τόσον συνεπείᾳ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐθνικῶν ἀτυχημάτων ὅσον ἐκ τῆς ἐρημίας πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἐντεῦθεν στρατιᾶς καταδιωκομένων καὶ κακοποιῶν, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποστηρίξῃ σοβαρῶς ὅτι ἀστυνομεύετο ὑπὸ τινος ἐλπιδοφόρου συστήματος.

Οἱ κατὰ πόλεις καὶ Δήμους διοριζόμενοι καὶ κατὰ διετίαν ἐναλλασσόμενοι ὡς ἀστυνόμοι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, ἀνίδεοι πάσης ἀστυνομικῆς τέχνης καὶ πείρας, ἀσυντόνιστοι ἐλλείψει ἑνὸς ἀστυνομικοῦ ἐπιτελείου, μακρὰν τῶν ἀπαιτουμένων, διὰ μίαν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀσφαλῆ ἀστυνόμευσιν, γνώσεων καὶ κοινωνικῶν ρευμάτων καὶ ἀντιλήψεων, κ.λ.π., ἀπετέλουν μίαν ἀπαστράπτουσαν ἐξωτερικῶς ἀλλὰ σκιώδη ἐσωτερικῶς ἀστυνομικὴν λύσιν. Ἐντεῦθεν αἱ 1200 μηνύσεις ἐναντίον των καὶ ἡ ἐρημία ἐν τῇ προλήψει ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καταστολῇ.

Ἡ προκληθεῖσα καὶ ἀριστοτεχνικῶς σκηνοθετηθεῖσα δικαστικὴ πλάνη τοῦ Στρατοδικείου τῆς Ρὲν εἰς βάρος τοῦ Λοχαγοῦ Νερέϋφους ἐν ἔτει 1896 καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνεξιχνιάστων ὑποθέσεων, ἀνελθουσῶν εἰς 103.000 κατὰ τὸ ἔτος 1903, προεκάλεσαν ἀγανάκτησιν ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα εἶχε λάμψει ὁ Μπερτιγιὸν καὶ ἀνέτελλε ὁ Λοκάρ, καὶ δριμυτάτην ἐν τῇ Βουλῇ ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν πλημμελῆ λειτουργίαν τῶν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν (COMMISSAIRES POLICE), ὁ δὲ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Γεώργιος Κλεμανσὼ ἔσπευσε νὰ τοποθετήσῃ ἐπικεφαλῆς τῶν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν τὸν πολὺν Ἐνιὼ καὶ νὰ δημιουργήσῃ ὑπὸ τὰς διαταγάς του τὰς κινητὰς περιφερειακὰς ἐνωμοτίας.

Οἱ Ἕλληνες πολιτικοὶ δὲν ἐμιμήθησαν κἂν τοὺς ἐν Γαλλίᾳ συναδέλφους των ὅταν τὸ 1899 κατετέθησαν εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης τὰ ἀνωτέρω διεληφθέντα στοιχεῖα περὶ καταστάσεως τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάζετο νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τῶν καταδιωκομένων διὰ τῆς χορηγήσεως εἰς αὐτοὺς διαβατηρίων μεταναστεύσεως. Δὲν συ-

νεκινήθησαν ἐκ τῆς ἀτυχίας τοῦ 1897, παρὰ τὰς διαπιστώσεις καὶ διαμαρτυρίας εἰδικῶν καὶ μή, περὶ διαλυτικῆς ἐπενεργείας ἐπὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ θεσμοῦ τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, ἥν καὶ διετήρησαν ἐν λειτουργίᾳ. Εἰς τοὺς κομματάρχας ἐκείνους συνέφερεν ἡ ἀσυδοσία καὶ ἡ ἐρημία ἐπαγρυπνίσεως, ἐκάλυπτον δὲ τὴν ἀδράνειαν ἐπικαλούμενοι τὴν οἰκονομικὴν καχεξίαν, ἐνῶ ἐσπατάλουν πολὺ περισσότερα τοῦ δέοντος.

Ὡς νὰ μὴ ἤρκει ἡ νηπιότης τῶν ἀστυνομικῶν πραγμάτων τῆς χώρας ἦλθον κυβέρνησις καὶ Βουλὴ ἐν ὀνόματι οἰκονομιῶν, κατὰ τὸ ἔτος 1904 νὰ μειώσωσι εἰς τὸ ἥμισυ σχεδὸν τὴν δύναμιν τῆς χωροφυλακῆς καὶ νὰ ἐπαναφέρωσι τὸ καθεστὼς τῆς διὰ κληρωτῶν στρατιωτῶν ἐπανδρώσεως τῆς ὁπλιτικῆς δυνάμεως τοῦ ἐναπομένοντος διὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν Σώματος τούτου.

Ἐπὶ τῆς ἐκ τοῦ νόμου ΓΛΑ') 1904 δημιουργηθείσης καταστάσεως καὶ ἐπιπτώσεως ὁ Δούσμανης γράφει (12).

«Ἡ διάταξις αὕτη ἦτο ἐν ἰσχύει καὶ προηγουμένως, ὁπότε λόγοι, κακῶς ἐννοουμένης οἰκονομίας ὑπέδειξα τὸ μέτρον τοῦτο, ὅπερ, παραταθὲν ἐπὶ πλειότερον χρόνον, καθ' ὅσον διενοεῖτο ὁ εἰσηγητὴς αὐτοῦ, ἔφερεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν παντελῆ ἐξασθένησιν τῆς χωροφυλακῆς καὶ τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ πεζικοῦ.

«Μέχρι τοῦ 1904 τὸ μέτρον τοῦτο ἦτο προσωρινὸν καὶ μόνον ὁ ὀργανισμὸς τοῦ 1904 ἐμονιμοποίησε τοῦτο καὶ τὸ περιέλαβεν εἰς τὰς μονίμους αὐτοῦ διατάξεις. Πρὸ τοῦ ὀργανισμοῦ τούτο οἱ διὰ τὴν χωροφυλακὴν προωρισμένοι ἄνδρες παρέμενον εἰς τὸ πεζικὸν ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ εἶχον οὕτω τὴν εὐκαιρίαν νὰ λάβωσι ποιάν τινα ἐκπαίδευσιν. Ὁ Στρατολογικὸς ὅμως Νόμος τοῦ 1904 περιώρισε τὸ χρονικὸν διάστημα εἰς ἑξάμηνον. Οὕτω καταρτιζόμεναι αἱ ἐφεδρεῖαι τοῦ πεζικοῦ, περιεῖχον στοιχεῖα ὄχι καλῶς μορφωμένα. Ὅτι δὲ ἡ τοιαύτη ἐκπαίδευσις τοῦ πεζικοῦ ἦτο ἀτελής, βεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ πεζικοῦ, τοῦ κυρωθέντος τὴν 28—11—1905, ὅστις ἄρχεται προλογιζόμενος .... «Ἔπρεπε λοιπὸν πάσῃ θυσίᾳ ἡ πληγὴ αὕτη τοῦ πεζικοῦ νὰ ἐπουλωθῇ. Οὕτω δὲ ἤθελε συντελεσθῆ ὄχι μόνον ἡ βελτίωσις τοῦ πεζικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἤθελε καταργηθῆ ἡ διάταξις τῆς ἐπιβολῆς ὑποχρεωτικῆς προσωπικῆς ἀγγαρείας εἰς τοὺς ὁπλίτας....». Καταπληκτικὸς ὄντως χαρακτηρισμὸς τῆς ἐν τῇ χωροφυλακῇ ὑπηρεσίας τῶν μετατασσομένων στρατιωτῶν.

Μετεφέραμεν τὴν ἀνωτέρω περικοπὴν πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν ὅσων κατελογίσαμεν εἰς τὸ σύστημα τῆς διὰ στρατιωτῶν ἐπανδρώσεως τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἵνα δώσωμεν τὰς σχετικὰς ἀντιλήψεις τῶν στρατιωτικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἀστυνομίας ὡς κοινωνικῆς καὶ πολιτειακῆς ὀργανώσεως Προσωπικὴν ἀγγαρείαν ἀπεκάλουν, ἐν τοῖς Κανονισμοῖς, τὴν ἀτυχῆ διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον μέθοδον διὰ στρατιωτῶν ἀστυνομεύσεως. Τόσον ὁ Δούσμανης ὅσον καὶ ὅλοι οἱ στρατιωτικοὶ ἡγέται καὶ συγγραφεῖς ἐπιδεικνύουν πάντοτε μίαν ἠλαττωμένην ἀντίληψιν διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς ἀστυνομίας, ἥτις δι' αὐτὸν τοῦτον τὸν στρατόν, ὑπὲρ οὗ οὗτοι κόπτονται, ἀπετέλει, ἀποτελεῖ καὶ θὰ ἀποτελῇ τοὐλάχιστον τὸν στενώτερον καὶ εἰλικρινέστερον συμπαραστάτην καὶ βοηθόν.

---

(12) Β. Δούσμανη, «Συμβουλαὶ εἰς τὴν πολεμικὴν προπαρασκευὴν τῆς Χώρας», σελ. 105—106.

Παρὰ τὴν τοιαύτην θεωρητικὴν θέσιν, ἐν τῇ πρακτικῇ ἐπέμεινον νὰ εἶναι ἀστυνόμοι καὶ μακρὰν τῶν στρατώνων καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ νὰ σύρωνται εἰς τὰ κοινὰ δικαστήρια καὶ εἰς τὰ στρατοδικεῖα εἴτε λόγῳ ἀγνοίας, εἴτε λόγῳ ἐνεργειῶν

Ἄνδρες Ἐφίππου Χωροφυλακῆς Λαρίσης κατὰ τὸ 1879

ἐκ στρατοκρατικῶν ἀντιλήψεων, εἴτε τέλος λόγῳ ἰδιοτελῶν, ὡς ἀστυνόμοι, πράξεων ἢ παραλείψεων.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς καὶ λόγῳ τῆς εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς συνειδήσεως καὶ γνώσεως καὶ λόγῳ τῆς νομικῆς των καταρτίσεως, ὡς προερχόμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ πτυχιούχων νομικῆς, ὁρῶντες τὰς ἐκνόμους ἐνεργείας καὶ ἀντιλήψεις τῶν στρατιωτικῶν ἀστυνόμων, συχνάκις ἐπενέβαινον πρὸς ἄρσιν ἢ παρακώλυσιν τούτων καὶ ὑπέβαλον προτάσεις περὶ ἀνεπαρκείας, ἀκαταλληλότητος κ.λ.π. τοῦ προσωπικοῦ τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, πολλάκις δὲ ἐπιλαμβάνοντο καὶ προανακρίσεων. Ὡς ἐκ τούτου αἱ σχέσεις μεταξὺ χωροφυλακῆς καὶ Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας εἶχον ἀρκοῦντος ὀξυνθῆ καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 59001 ἀπὸ 7—9—1904 ἐγκύκλιον (Τμήματα Προσωπικοῦ καὶ Χωροφυλακῆς). «Περὶ τῶν σχέσεων τῶν Μοιραρχιῶν πρὸς τὰς ἀστυνομίας καὶ περὶ ποινικῆς ἁρμοδιότητος ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἀστυνομιῶν», δι' ἧς, ὑπομιμνησκομένων τῶν διατάξεων τοῦ Β.Δ. τῆς 27—9—1895 ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, κατεβάλλετο προσπάθεια προστατευτικὴ τῶν Ἀστυνομιῶν ἔναντι τῶν νομίμων προανακριτικῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς, ὑπεχρεοῦντο ὅμως οἱ βαθμοφόροι τῆς χωροφυλακῆς ὅπως ἐνημερῶσι τὴν διοίκησιν καὶ τὴν δικαιοσύνην περὶ πάσης ἀντινομίας. Ἵνα διαχωρισθῇ ἔτι περισσότερον ἡ θέσις καὶ ἀποστολὴ τῆς Χωροφυλακῆς, ἐκείνης τῆς Ἀστυνομίας, διὰ τοῦ ἀπὸ 8—9—1904 Β.Δ. τὸ μέχρι τότε Τμῆμα Δη-

μοσίας ἀσφαλείας τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν μετωνομάσθη εἰς Τμῆμα χωροφυλακῆς.

Ἕνεκεν ἐλλειποῦς καὶ πλημμελοῦς ἀστυνομικῆς ἐπαγρυπνίσεως καὶ ἐλλείψεως ἱκανῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως τὰ ἀποκληθέντα «Εὐαγγελικὰ» ἐπεισόδια τῆς 8—11—1901 ἔσχον ὡς ἐπίπτωσιν τοὺς θρήνους, τὴν πτῶσιν τῆς κυβερνήσεως καὶ τὴν καρποφορίαν τῶν ἐχθρικῶν παγίδων, ἕνεκεν δὲ τῶν αὐτῶν αἰτίων ἐλειτούργει ἐν Ἑλλάδι παράρτημα τῆς πλέον ἀνθελληνικῆς ὀργανώσεως τῶν Σλαύων (13) καὶ συνέχεια τούτων ὑπῆρξαν τὰ σανιδικά, τὰ ὀρέστεια κ.λ.π.

Δὲν ἦτο ὅμως δυνατὸν ἡ Βουλευτοκρατία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ν' ἀποδώσῃ κάτι τὸ θετικώτερον καὶ ὑγιέστερον, διότι οἱ πάντες ἠσθένουν βαρέως.

«Οὐδέποτε εἰς τὴν πολιτικὴν σταδιοδρομίαν τῆς νέας Ἑλλάδος —γράφει ὁ Ἀσπρέας— μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπεσυνέβη τοιαύτη πρᾶξις ἐρημίας πολιτικῆς ἠθικῆς καὶ οὐδέποτε κατὰ τὰς περιόδους τῆς συνταγματικῆς Βασιλείας τοῦ Γεωργίου Α' ἐγένετο ἐν τῷ κοινοβουλίῳ συμμοριακὴ σύστασις Βουλευτῶν οὕτω θρασέως ἐμφανισθεῖσα ἐν τῇ ἐκβιαστικῇ αὐτῆς ἐνεργείᾳ».

Τὰ πάντα κατεβόουν περὶ τῆς ἀνάγκης γενναιοτέρων διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν μέτρων, συστημάτων καὶ μεθόδων, συνεκίνησαν δὲ καὶ τὸν Δηλιγιαννὴν μέχρι σημείου, ὥστε νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς μὲ νομοσχέδια περὶ Ἀστυνομίας καὶ περὶ χωροφυλακῆς τόσον κατὰ τὸ 1895, ὅτε καὶ ἐπέτυχεν τὴν ἐπιψήφισιν αὐτῶν, χωρὶς ὅμως νὰ τὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν ὅσον καὶ κατὰ τὸ 1905, 15 ἡμέρας πρὸ τῆς στυγερᾶς δολοφονίας του.

Τὸ κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν κατατεθὲν ὑπὸ τοῦ Δηλιγιάννη νομοσχέδιον ὡμίλει περὶ τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας ἐν Ἑλλάδι καὶ κατ' ἀνάγκην ἀνεφέρετο καὶ εἰς τὰς μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς σχέσεις τοῦ ἀστυνομικοῦ αὐτοῦ συστήματος.

Ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου συζήτησις ἐνώπιον τῆς Βουλῆς διεξήχθη κατὰ τὸ Βον δεκαήμερον Μαΐου 1905, ἀνωτέρω δὲ ἀνεφέρθημεν εἰς διατυπωθείσας θεωρίας τινας κατὰ τὴν συνεδρίασιν καὶ συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου τῆς 17ην Μαΐου. Κύριοι ἀγορηταὶ κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ὑπῆρξαν οἱ Θ. Λιμπρίτης, Γ. Θεοτόκης καὶ Θ. Π. Δηλιγιάννης, ἐξ ὧν, οἱ δύο πρῶτοι ἐξεδήλωσαν ἀπεριφράστως τὴν πρὸς τὴν χωροφυλακὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἐμπιστοσύνην των διὰ τὴν ἀνάθεσιν εἰς αὐτὴν τῆς ὅλης τοῦ κράτους Ἀστυνομίας.

Ὁ Δηλιγιάννης ὑπὸ τὸ πρόσχημα πολιτειακῶν καὶ κοινοβουλευτικῶν περὶ αὐτοδιοικήσεως ἀντιλήψεων ἀπέκρουε διὰ τοῦ νομοσχεδίου τὴν ἀνάμειξιν τῆς χωροφυλακῆς εἰς τὰ Ἀστυνομικὰ καθήκοντα, ἤθελε τὴν χωροφυλακὴν ὡς ὑλικὴν δύναμιν διὰ παροχὴν ἐνισχύσεων πρὸς τὴν Ἀστυνομίαν. Κατὰ τὴν ἀνωτέρω συνεδρίασιν διεκήρυξε ὡς ἀρχήν του ὅτι «τὸ ἀστυνομεῖν δὲν εἶναι δικαίωμα τοῦ Κράτους, ἀλλὰ δικαίωμα τοῦ πολίτου», καὶ βάσει ταύτης ἐνεφάνιζε, διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχεδίου, ἓν ποικιλλόμορφον καὶ ἐκλεκτικὸν σύστημα ἀστνομεύσεως, ἤτοι προέβλεπε τὴν διατήρησιν τοῦ ἰσχύοντος συστήματος στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ δαπάναις τοῦ Κράτους, τὴν ἀνασύστασιν Δημοτικῆς Ἀστυνομίας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἀντιμοιράρχων μὲν ἐν ταῖς ἕδραις τῶν νομῶν, ἀνθυπολοχαγῶν δὲ ἐν ταῖς

(13) Γ. Ἀσπρέα, Τόμ. Γ', σελ. 19—27.

ἕδραις ἐπαρχιῶν καὶ εἰς Δήμους μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 11.000 κατοίκων, διὰ τὴν τήρησιν καὶ λειτουργίαν τῆς ὁποίας τὸ ἥμισυ τῶν ἐξόδων θὰ κατέβαλε τὸ κράτος καὶ τέλος, ἐξ ὁλοκλήρου ἰδίαις δαπάναις τῶν Δήμων, σύστημα Δημοτικῆς 'Αστυνομίας διὰ τοὺς κάτω τῶν 11.000 κατοίκων Δήμους.

Κατηγορηθεὶς διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ 'Αρχηγείου Χωροφυλακῆς, εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ ὁποίου ἀπέδιδον ἐξαιρετικὴν σημασίαν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, ὁ Δηλιγιάννης μεταξὺ τῶν ἄλλων δικαιολογιῶν προέβαλε καὶ αἰτίασιν ὅτι κατὰ τὸ 1894 ἐντολῇ τοῦ 'Αρχηγοῦ εἶχε τεθῆ ὑπὸ παρακολούθησιν κατὰ κομματικήν του περιοδείαν εἰς Θεσσαλίαν. 'Ασφαλῶς ἐπρόκειτο περὶ πολιτικοῦ σχήματος λόγου καὶ ἀδεία τούτου δικαιολογίας, ἤθελεν μᾶλλον νὰ δημιουργήση πολιτικὰ ἐρείσματα, ἵνα μεμφθῆ τῆς φίλα πρὸς τὸν Τρικούπην προσκειμένης Χωροφυλακῆς καὶ νὰ δικαιολογήση τὴν ἔναντι τοῦ Σώματος στάσιν του.

Τέλος παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὴν ἀγόρευσίν του ἐκείνην προέβη διὰ πρώτην φορὰν εἰς διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν γενικῆς καὶ τοπικῆς 'Αστυνομίας, διάκρισιν ἣν συνέδεσε μὲ τὰς περὶ Δημοτικῆς 'Αστυνομίας ἀπόψεις του. Γενικῶς τὸ νομοθετικὸν ἐκεῖνο κατασκεύασμα ἦτο μία πολὺ κακὴ ἀντιγραφὴ καὶ παράφρασις τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἰσχυόντων.

'Αντιθέτως ὅ τε Λιμπρίτης καὶ ὁ Θεοτόκης ὑπεστήριξαν ἀνεπιφυλάκτως τὴν ἀνάθεσιν τῆς 'Αστυνομεύσεως ἐν γένει εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ταχθέντες ἀνενδότως ἐναντίον τῆς τε Δημοτικῆς καὶ τῆς Στρατιωτικῆς 'Αστυνομίας, τῆς πρώτης ὡς ἀποτελούσης «ἄρνησιν καὶ κατάλυσιν πάσης 'Αστυνομίας» καὶ τῆς δευτέρας ὡς ἀντιστρατευομένης εἰς πᾶσαν προσπάθειαν ὀργανώσεως τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων καὶ ὡς ἀντεδεικνυομένης τόσον οἰκονομικῶς ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς καταλληλότητος.

Σχετικῶς ὁ Λιμπρίτης ἐτόνιζεν: «'Ανήκω εἰς τὸν στρατὸν καὶ δύναμαι νὰ βεβαιώσω, χωρὶς νὰ θέλω νὰ κακίσω τινά, ὅτι, πλὴν ἐλαχίστων ἀξιωματικῶν, ἄτομον κατ' ἄτομον, τὰ στελέχη τοῦ στρατοῦ εἶναι ἀκατάλληλα διὰ τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν... ἡ δὲ Χωροφυλακὴ ἂς ἀναλάβη τὸ ἀστυνομεῖν εἰς πάσας τὰς ἄλλας πόλεις. Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς προέρχονται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ πανεπιστημίου· διδάκτορες ὄντες τῆς Νομικῆς εὐκόλως δύνανται ν' ἀποκτήσωσι πᾶσαν ἀναγκαιοῦσαν διοικητικὴν μάθησιν...».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἐκ τοῦ στρατοῦ βουλευτοῦ Λιμπρίτου ἀπετέλουν τὰ καλύτερα εὔσημα διὰ τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῆ ἀπὸ μέρους τῆς Χωροφυλακῆς ἐκεῖνο ὅπερ διεκήρυξεν ὁ Θεάνθρωπος ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῶν Ἑλλήνων, θὰ ἠδύνατο τουτ' ἔστιν ἡ Χωροφυλακὴ τὴν 18 Μαΐου 1905 νὰ εἴπη: «νῦν ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐδοξάσθη ἡ ὑπόστασις καὶ ὁ ἀγών μου».

'Επὶ ἑνὸς θέματος συνεφώνησαν κατὰ τὴν συζήτησιν ἐκείνην ἅπαντες, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, ἕνεκα τῶν ὁποίων παρημποδίζετο ἡ κανονικὴ ἀνάπτυξις τῆς Χωροφυλακῆς.

Λόγῳ τῆς ἐπισυμβάσης δολοφονίας τοῦ Δηλιγιάννη καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦτο δὲν εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἡ περὶ αὐτοῦ ὅμως συζήτησις ἀπετέλεσε τὸν πρόλογον τοῦ μετὰ ἓν ἔτος καθιερωθέντος καθεστῶτος διὰ τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄, περὶ οὗ θὰ πραγματευθῶμεν εἰς τὸ ἑπόμενον ΜΕΡΟΣ III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΑΓΩΝΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Μακεδονικὸς Ἀγὼν» νοοῦνται ἅπασαι αἱ πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων προσπάθειαι καὶ ἀντιδράσεις ἐναντίον τῶν ἐπιβουλευθέντων, διὰ τῶν πλέον αἱμοσταγῶν καὶ δολίων μεθόδων τὴν Ἑλληνικότητα τοῦ χώρου καὶ τῶν κατοίκων, ὡς καὶ οἱ ἐν ταυτῷ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνες.

Οἱ Ἕλληνες διεξεδίκουν τὴν ἐθνικήν των ἐλευθερίαν καὶ τὴν διεξεδίκησαν καὶ ἐν Μακεδονίᾳ, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς Τουρκοκρατίας, ὡς τὴν διεξεδίκησαν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐθνικά των διαμερίσματα, οἱ ξένοι ὅμως, γείτονες καὶ ἀπομεμακρυσμένοι, καὶ ἀκριβολογοῦντες οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ Βαλκάνιοι ἐν τῷ συνόλῳ των σχεδόν, ἀπὸ θέσεως ἰδίων συμφερόντων ἐκκινοῦντες, ἠδιαφόρουν πρὸ τῶν ἐθνικῶν ἐλευθεριῶν καὶ οὕτω εἶχον δημιουργήσει διὰ τῆς στάσεώς των τὸ Ἀνατολικὸ ζήτημα, οὗτινος ὀξεῖαν καὶ βασικὴν φάσιν ἀπετέλει τὸ Μακεδονικόν. (1)

Δι' ἐλαχίστων παρεστήσαμεν τὴν ἐγκληματικὴν ἀπόπειραν τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τὸ ἐπακολουθῆσαν Βερολίνειον συνέδριον, τὸ δημιουργηθὲν ἐκκλησιαστικὸν σχίσμα, τὴν προσάρτησιν τῆς ἐξ ὁλοκλήρου Ἑλληνικωτάτης περιοχῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας καὶ τὴν ἐναντίον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας ἐγκληματικὴν καὶ γενοκτονικὴν δρᾶσιν τῶν ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Ρωσσίας δρώντων Βουλγαρικοῦ κ.λ.π. κομιτάτων! Εἴδομεν ὅτι ἐθνικαὶ τινὲς προσπάθειαι ὑπῆρξαν ἀτυχεῖς καὶ ἀνήμποροι καὶ ὅτι εἰς ὅλας αὐτὰς ἐπρωτοστάτησεν ἡ Χωροφυλακή, ὅπως ἐπρωτοστάτησε καὶ εἰς τὴν κατὰ τὸ 1897 ἀποστολὴν ἀνταρτικῶν σωμάτων, εἰς Ἤπειρον μὲν ὑπὸ τὸν Σπυρομήλιον, εἰς Μακεδονίαν δὲ ὑπὸ τὸν Βελέντζαν, ἐνῶ εἰς Κρήτην ἀπεστάλη, ὡς τμῆμα τακτικοῦ στρατοῦ, δύναμις Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν Ὑπομοίραρχον Ν. Τρουπάκην.

Ὁ Πόλεμος τοῦ 1897 κατήσχυνεν τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα, ἔσχεν ὅμως ἓν ἔμμεσον ἀποτέλεσμα, τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Κρήτης εἰς αὐτόνομον ἡγεμονίαν, ὑπὸ Ἕλληνα πρίγκηπα.

Ὁ Βουλγαρισμός, ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ρώσσων υἱοθετήσεώς του ὡς τέκνου ἢ ὡς ὀργάνου τῶν πανσλαβιστικῶν σχεδίων, ἔκπαλαι — ἀναλόγως τοῦ ἐπικρατοῦντος ἑκάστοτε διεθνοῦς κλίματος —διπλῆν χρησιμοποιεῖ μάσκαν ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῶν ἀμετακινήτων κατὰ τῆς Ἑλλάδος σχεδίων του, ὁτὲ μέν, κοπτόμενος δῆθεν ὑπὲρ αὐτονομήσεως τῶν περιοχῶν Μακεδονίας καὶ Θράκης, (2) ὁτὲ δὲ ἀπροκαλύπτως

---

(1) Ν. Βλάχου, σελ. 3: «Κατὰ ταῦτα τὸ μακεδονικὸν ζήτημα δὲν εἶναι αὐτοτελὲς καὶ αὐθύπαρκτον, ἀλλὰ ὀργανικῶς συνδεδεμένον μετὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς πολλὰς αὐτοῦ φάσεις».

(2) Ὁμιλῶν ἐν τῇ βουλγαρικῇ Σοβράνιε ὁ ἀρχηγὸς τῆς κοινοβουλευτικῆς ἀντιπολιτεύσεως Δάνεφ ἔλεγεν: «... Ἡ αὐτονομία τῆς Μακεδονίας εἶναι δι' ἡμᾶς μέσον καὶ οὐχὶ σκοπὸς» (Ἑλληνισμὸς 1905, σελ. 874). Βλέπε καὶ Νικ. Βλάχου, Κεφ. Δ' καὶ ἴδια σελ. 149 κλπ., Κων. Ἀντωνίου «Σλαυικὴ καὶ Κομμουν. Ἐπιβουλὴ κ.λ.π.», Κεφ. Γ', σελ. 20—26.

καὶ ἀπροσχηματίστως δρῶν, κινεῖται πάντοτε πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς διαθήκης Ἰγνάτιεφ, περὶ πραγματοποιήσεως τῆς Συνθήκης Ἁγίου Στεφάνου (3).

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς μεθόδους ὁ Βούλγαρος ὑπῆρξεν Ἀσιάτης ἐγκληματίας, ὑπῆρξεν ὅτι εἶναι, ἐγκληματίας Μογγολικῆς καταγωγῆς (4).

Ἡ ἐκ τῆς ἥττης συντετριμμένη ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, εὑρέθη ἄνευ σοβαρῶν καὶ ἰσχυρῶν ἐρεισμάτων, κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἔτη πρὸς προστασίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ οἱ Βούλγαροι, ἐκμεταλλευόμενοι τὴν ἀδυναμίαν καὶ κακοδαιμονίαν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐπεδόθησαν δι' ὅλων τῶν δυνάμεων, μέσων καὶ μεθόδων, κυρίως διὰ τῶν δολοφονιῶν, καταδόσεων, ἐκβιασμῶν καὶ καταπιέσεων, εἰς τὸν ἀφελληνισμὸν τῶν βορειοτέρων περιοχῶν τῆς Μακεδονίας. Ὅταν ἀντελαμβάνοντο ὅτι, διὰ τῆς ἐξαγορᾶς τῶν συνειδήσεων, διὰ τῆς ψυχολογικῆς βίας κ.λ.π., τὰ ἐπιτεύγματα ἦσαν ἀόριστα καὶ πτωχά, ἐτρέποντο ἀδιστάκτως εἰς τὸ ὁμαδικὸν καὶ ψυχρὸν ἔγκλημα.

Ὁ καθηγητὴς Ν. Βλάχος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν κατὰ τὴν περίοδον 1897 — 1902 δραστηριότητα τῶν Βουλγάρων ἐν Μακεδονίᾳ, γράφει: «Ὁ διὰ τῆς βίας καὶ τῆς δολοφονίας προσηλυτισμὸς τῶν πιστῶν εἰσέτι εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν (5) σλαβοφώνων κατοίκων τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης ἦτο ἐνδεδειγμένος ἐκ τῆς ὁλονὲν ὡριμαζούσης πεποιθήσεως, ὅτι τὸ διὰ τῆς ἐξωνήσεως τῶν συνειδήσεων ἀνεγερθὲν ἐθνικὸν οἰκοδόμημα ἦτο ἐπισφαλές, ἕτοιμον νὰ καταρρεύσῃ εἰς πρώτην ἐναντίαν τροπὴν τῶν περιστάσεων».

Οὕτω κατὰ τὸ θέρος 1902 αἱ δρῶσαι ἐν τῇ Μακεδονίᾳ Βουλγαρικαὶ συμμορίαι ἀπέβησαν πολυάριθμοι καὶ πυκναὶ καὶ ἐγένετο λόγος περὶ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν συμμοριῶν ἐνεφανίζετο μὲ τὴν σημαίαν τῆς αὐτονομήσεως, ἐπικαλούμενον τὸ ἄρθρον 23 τῆς Βερολινείου Συνθήκης, ἐνῶ ἓν μικρὸν μέρος συμμοριῶν ἐξεπροσώπει κατ' εὐθείαν καὶ ὠμῶς τὰς περὶ ἀμέσου προσαρτήσεως ἐπιδιώξεις.

Ἐπίκουρος τῶν βουλγαρικῶν δραστηριοτήτων ἦτο καὶ ἡ ἐπικρατοῦσα χαώδης ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς τουρκικῆς διοικήσεως καὶ ἡ ἀνυπαρξία ἀξιολόγων δυνάμεων ἀσφαλείας (Χωροφυλακῆς), αἵτινες, ὀλιγάριθμοι καὶ χειρίστης ποιότητος εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς τὰς ἕδρας τῶν βιλαετίων καὶ σαντζακίων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρημία σοβαρᾶς ἑλληνικῆς ἀντιδράσεως.

Ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1902 ἤρξατο νὰ γίνεται σοβαρὸς λόγος περὶ διοικητικῆς ἀναδιοργανώσεως ὑπὸ τὰς ἐγγυήσεις τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, οἱ Βούλγαροι ὅμως, ἐπωφεληθέντες μιᾶς ἀλβανοτουρκικῆς διενέξεως, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1903 κατέκλυσαν τὴν μακεδονικὴν γῆν διὰ τρομοκρατικῶν συμμοριῶν καὶ ἔθεσαν εἰς ἐνέργειαν τὰς πλέον βαρβάρους καὶ δολοφονικὰς κατὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐνεργείας, ἀποκορύφω-

---

(3) Νικ. Βλάχου, σελ. 165 κ.ἑ.

(4) Ὁ Κλεμανσὼ ἀναφερόμενος εἰς τὰ κατὰ τὸ 1913 βουλγαρικὰ ἐγκλήματα ἔλεγεν: «Ὁ Βούλγαρος εἶναι Ἀσιάτης. Δὲν ἠδυνήθη ποτὲ νὰ ἐξευρωπαϊσθῇ. Καὶ διὰ τῶν συγχρόνων του κακουργημάτων, ἅτινα θὰ τὸν βαρύνουν ὡς ἀνεξίτηλα στίγματα ἀτιμίας, ἐπανέφερε τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τοὺς χρόνους τῶν ὀρδῶν τοῦ Ἀττίλα».

(5) Ἦτο ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ διάκρισις τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν Βουλγάρων ἐγένετο διὰ διὰ τῆς ἐμμονῆς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν τῶν Πατριαρχείων. Οὕτω οἱ Ἕλληνες ἐλέγοντο Πατριαρχικοὶ καὶ οἱ Βούλγαροι Ἐξαρχικοί.

μα τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν αἱ κατὰ Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον 1903 ὁμαδικαὶ σφαγαὶ προκρίτων καὶ διανοουμένων τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἀπελευθερωτικῆς βουλγαρικῆς ἐπαναστάσεως, γνωστῆς εἰς τοὺς Βουλγάρους ὡς «Ἤλιντεν», λόγῳ τῆς κηρύξεώς της κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Προφήτου Ἠλία (20-7-1903). Γυναῖκες, ἄνδρες καὶ παιδιὰ ἐσφαγιάσθησαν, χωρία ἐρημώθησαν δι' ἐγκαταλείψεως, σφαγῆς καὶ πυρπολήσεως, βιασμοὶ καὶ ἁρπαγαὶ ἐκυριάρχησαν καὶ ἀπίθανα μέσα γενοκτονίας ἢ προσηλυτισμοῦ ἐχρησιμοποιήθησαν.

Συνεπίκουροι τῶν Βουλγάρων ἐτάσσοντο ἐπίσης συνεχῶς οἱ Σέρβοι, οἱ Ρουμᾶνοι ἢ καὶ οἱ Ἀλβανοί, οὐχὶ σπανίως ὅμως συνεκρούοντο τὰ μεταξὺ Σέρβων καὶ Βουλγάρων συμφέροντα καὶ εὑρίσκοντο οὗτοι ἀντιμέτωποι.

Ἔναντι ὅλων τούτων τῶν ἐγκληματικῶν ἐνεργειῶν ἡ Ἐλευθέρα Ἑλλὰς μόλις κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1903 ἢ μᾶλλον τὰς ἀρχὰς τοῦ 1904, ἤρξατο λαμβάνουσα ποιάν τινα θετικὴν θέσιν. Ἀξιωματικοὶ ἀποστέλλονται πρὸς μελέτην τῆς καταστάσεως καὶ πρόσωπα ἱκανὰ τοποθετοῦνται εἰς τὰς πλέον ἐπικαίρους θέσεις τῶν Προξενείων, ὡς ὁ Λάμπρος Κορομηλᾶς, ὅστις τοποθετηθεὶς τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1904 Πρόξενος ἐν Θεσσαλονίκῃ συνωδεύθη εἰς τὴν θέσιν του ταύτην ὑπὸ τοῦ ὑπομοιράρχου Σπυρίδωνος Σπυρομήλιου, ἀπετέλεσεν δὲ ὁ Κορομηλᾶς, τὴν ψυχὴν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος (6).

Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐντεῦθεν ἐθνικῶν ἀνησυχιῶν καὶ ἀγανακτήσεων ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπηύθυνεν εἰρηνοφίλους διακηρύξεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ υἱοθέτησε καὶ ὑπεβοήθησε τὴν σύστασιν καὶ δρᾶσιν τοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου.

Κατ' ἄρθρον 2 τοῦ ἐκπονηθέντος Κανονισμοῦ τὸ Κομιτᾶτον εἶχε σκοπόν: «Τὴν ἄμυναν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν Μακεδονίᾳ, Θράκῃ, Ἠπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ κατὰ πάσης ἀποπείρας πρὸς μείωσίν του καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν χωρίων ἢ τῶν ἀτόμων εἰς τὰς τάξεις αὐτοῦ, ὅσα ἀκουσίως ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποσχισθῶσιν ἡμῶν καὶ ἀκουσίως μένουσιν εἰς τὸ σχίσμα». Τὸ Καταστατικὸν προέβλεπε τὴν σύστασιν τμημάτων καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος, εἰς Μοναστήριον καὶ Θεσσαλονίκην, ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν διεύθυνσιν τῶν οἰκείων Προξένων, εἰς ἅ, κατ' ἄρθρον 21, «ἀνάγεται ἡ φροντὶς περὶ τῆς θεραπείας πασῶν τῶν αἰτήσεων, ὅσαι ἀφορῶσι τὴν ἀποστολὴν ὅπλων, πολεμοφοδίων καὶ ἐν γένει τῶν ἀναγκαίων εἰδῶν, καὶ ἡ ἐξεύρεσις καταλλήλων προσώπων εἰς τὸ ἔργον τῶν ἐνόπλων σωμάτων ἢ τῆς προπαγάνδας, οἷον ἱερέων, διδασκάλων, ἰατρῶν ἢ καὶ ἄλλων ἐπαγγελματιῶν προωρισμένων νὰ ἐνισχύσωσι καὶ πυκνώσωσι τὰς ἑλληνικὰς τάξεις εἰς τὰς μακεδονικὰς πόλεις».

Ἡ σύστασις τοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου εἶναι γνωστὴ ὡς πρωτοβουλία τοῦ ἐνθέρμου Λάκωνος ἀγωνιστοῦ καὶ διευθυντοῦ τῆς ἐφημερίδος «Σημαία» Δ. Καλαποθάκη καὶ νεαρῶν ἀξιωματικῶν. Μεταξὺ τῶν πρωτεργατῶν τῆς συστάσεως καὶ συνεργατῶν τοῦ Καλαποθάκη ὑπῆρξαν καὶ οἱ ἀντιμοίραρχος Ν. Τρουπάκης καὶ ὑπομοίραρχος Σπυρίδων Σπυρομήλιος, ἐξ ὧν ὁ μὲν Τρουπάκης περέμεινεν ὡς μέλος τοῦ 12μελοῦς διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Κομιτάτου, ὁ δὲ Σπυρομήλιος, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀσκῶν μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐν Ἀθήναις Κρητικῆς παροικίας ἐστρατολόγησεν ἱκανὸν ἀριθμὸν Κρητῶν διὰ τὰ ἔνοπλα σώματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1904 ἀνεχώρησεν εἰς Θεσσαλονίκην μετὰ τοῦ νεοδιορισθέντος Προξένου Κορομηλᾶ ὡς

---

(6) Ν. Βλάχου, σελ. 345.

κλητὴρ τοῦ Προξενείου, ἐπιφορτισθεὶς ὑπὸ τῆς διοικήσεως τοῦ Κομιτάτου, εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἄρθρων 5, 6, 33 καὶ 34 τοῦ Κανονισμοῦ, ὅπως ὑπὸ τὰς διαταγὰς καὶ ὁδηγίας τοῦ Προξένου μεριμνᾷ «περὶ τῆς ἐγκαίρου ἀποστολῆς τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀνδρῶν καὶ περὶ πάντων τῶν ζητημάτων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴ δρᾶσιν τῶν σωμάτω...» (7), ὡς καὶ δι' ὅσα διελάμβανε τὸ ὡς ἀνωτέρω παρατεθὲν ἄρθρον 21 τοῦ Κανονισμοῦ.

Οἱ δύο ὡς ἀνωτέρω ἀξιωματικοί, βεβαιωθέντες περὶ τῆς σοβαρότητος τῶν προθέσεων καὶ δυνατοτήτων, μετέδωκαν τὸ ἔναυσμα τοῦ πυρὸς εἰς τὰς πλήρεις ἀγωνιστικότητος ψυχὰς τῶν ὑπολοίπων στελεχῶν τοῦ Σώματος, ὥστε τὸ σύνολον τῶν βαθμοφόρων νὰ τεθῇ εἰς κίνησιν καὶ νὰ προσφέρῃ πᾶν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν καὶ ἐπιβεβλημένον ὑπὲρ τοῦ ἀναληφθέντος νέου τούτου ἐθνικοῦ ἀγῶνος. Εἰς τὸ σύνολον τῶν κατὰ μῆκος τῆς μεθορίου θέσεων καὶ ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς ἐτοποθετήθησαν οἱ ἀριστεῖς πλαισιωμένοι καὶ δι' ἱκανῶν βοηθῶν καὶ συνεργατῶν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα καταδιώξεως τῆς ληστείας καὶ παγιώσεως τῆς δημοσίας τάξεως, εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ ἐκπόνησις σχεδίων καὶ δημιουργία ἀναγκαίων ἀσφαλῶν προϋποθέσεων τόσον διὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος εἰς Μακεδονίαν ἀσφαλῆ διὰ τῶν μεθορίων διείσδυσιν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀόρατον ὑποδοχὴν τῶν τυχὸν ἐπανερχομένων, ὡς καὶ διὰ τὴν διαρκῆ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Μακεδονίας ἀνταπόκρισιν.

Δὲν ἐπρόκειτο περὶ μικρᾶς τινὸς ὑπηρεσίας, ἀλλὰ περὶ καιρίας καὶ οὐσιώδους.

Ἐκτὸς τούτων ἄνδρες τοῦ Σώματος μετέσχον καὶ τῆς ἐνόπλου ἐν Μακεδονίᾳ δράσεως, ἐν παραρτήματι δὲ ΙΓ' παραθέτομεν πίνακα τῶν συμμετασχόντων εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν.

Ἐκ τῆς θέσεως τοῦ κλητῆρος τοῦ Προξενείου Θεσσαλονίκης ὁ Σπυρομήλιος προσέφερεν ὑψίστης σπουδαιότητος ὑπηρεσίας εἰς τὸν ὅλον ἀγῶνα, πολλάκις δὲ ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν μεταφορὰν εἰς Ἀθήνας καὶ τανάπαλιν ἐμπιστευτικῶν φακέλλων, συντόμως ὅμως ἡ ἐμφωλεύουσα εἰς τὴν ψυχήν του μαχητικὴ φλὸξ τὸν ἔθεσεν ἐπὶ κεφαλῆς ἐνόπλου σώματος ἐξ 24 ἀνδρῶν, μεθ' οὗ εἰσέδυσεν εἰς Μακεδονίαν σχεδὸν ταυτοχρόνως μετὰ τῶν λοιπῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ ἀνέλαβε δρᾶσιν ἐν τῇ περιοχῇ Βερμίου - Καϊμακτσαλάν, ἐν συνδυασμῷ καὶ γειτνιάσει πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ὑπολοχαγοῦ Κωνσταντίνου Μαζαράκη.

Κατὰ Μάϊον 1905, κατόπιν προδοσίας Ρουμανιζόντων, τὰ δύο ταῦτα σώματα ὑπέστησαν αἰφνιδιαστικὴν ἐπίθεσιν τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ πρὸς στιγμὴν ἐδοκιμάσθη σοβαρῶς ἡ συνοχὴ τῶν ἀνδρῶν των, ἀνασυγκροτηθέντα ὅμως ἐπανέλαβον ἐντονώτερον τὴν δρᾶσιν των (8).

Ὁ Σπυρομήλιος ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐνόπλου σώματος ἐφέρετο ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἀθάλης Μπούας.

Ὑπάρχουσα εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Διευθύνσεως Ἱστορίας Στρατοῦ προσωπικὴ ἔκθεσις τοῦ Σπυρομίλιου παρουσιάζει ὡρισμένας ἀντιθέσεις πρὸς ὅσα εἶχεν ἀναφέρει τότε τὸ Προξενεῖον Θεσσαλονίκης, ὅσον ἀφορᾷ τὸ τέλος τῆς δράσεως τοῦ ὑπ' αὐτὸν σώματος λόγῳ τραυματισμοῦ του (9).

---

(7) Γ. Ἀσπρέα, Τόμ. Γ', σελ. 67, 68 κ.ἑ.

(8) Νικ. Βλάχου, σελ. 373—374.

(9) Βλέπε στοιχεῖα Προξενείου ἐν Ν. Βλάχου, σελ. 374.

Ἐκ τῆς προσωπικῆς ταύτης ἐκθέσεως, πρὸς ἣν συμφωνοῦμεν, ἀρυόμεθα τὰ ἀκόλουθα περὶ τῆς τελευταίας μάχης.

Διὰ τὴν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἀνταρτῶν ἀναγνώρισιν ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς σύνθημα καὶ παρασύνθημα ἡ ἑξῆς ἐρωταπόκρισις:

— Ζῇ ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος;

— Ζῇ καὶ βασιλεύει.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαΐου 1905 τὸ σῶμα Μπούα ἐνεπλάκη εἰς διμέτωπον ἀγῶνα πρὸς Κομιτατζῆδες καὶ Τούρκους εἰς ὑπερκειμένην τῆς Ναούσης θέσιν ἐπὶ τοῦ Βερμίου, Σαμπανίτσαν, καὶ ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων Μπακατσίνι καὶ Μοριχόβου. Συνήφθη σκληρὰ μάχη διαρκέσασα ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν, ἥτις κατὰ τὴν ἑσπέραν ἀπέβη εἰς βάρος τῶν Κομιτατζήδων. Κατ' αὐτὴν ἐτραυματίσθη ὁ ἀρχηγὸς Σπυρομήλιος ὑποστὰς «μέγα κάταγμα» τῆς ἀριστερᾶς κνήμης.

Ἅμα τῇ ἐπελεύσει τοῦ σκότους οἱ ἄνδρες τοῦ σώματος μεταφέροντες τὸν τραυματίαν ἀρχηγόν των, διέφυγον, διελθόντες ἐγγύτατα τοῦ τουρκικοῦ καταυλισμοῦ. Ὁ τραυματίας μετεφέρθη εἰς Νάουσαν, ἔνθα ἀποκρυβεὶς ἐνοσηλεύθη ἐπὶ τετράμηνον ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Χαρισιάδου.

Μετὰ τὴν ἀποθεραπείαν ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα τὸν ἀνέμεινον νέοι ἀγῶνες.

Ὁ ὑπομοίραρχος Σπυρομίλιος μὲ στολὴν Μακεδονομάχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Η ΕΚ ΚΡΗΤΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας οἱ Κρῆτες ἔχυσαν τὸ περισσότερον αἷμα καὶ τὰ πικρότερα δάκρυα, οἱασδήποτε ἄλλης ἐθνικῆς περιοχῆς.

Ὡμιλήσαμεν ἤδη περὶ τῆς διακοπῆς τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος τὴν 20-8-1896, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ παρείχετο πλέον φιλελεύθερον πολίτευμα.

Οἱ Τοῦρκοι ὄχι μόνον δὲν ἐπεδείξαντο τοιαύτας προθέσεις, ἀλλὰ καὶ προέβησαν εἰς τὰς σφαγὰς τῶν Χανίων τὴν 21-1-1897, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ἡ γενίκευσις τῆς Κρητικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἡ ἐξέγερσις σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὁ συναγερμὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος δὲν ὑπῆρξε κάτι τὸ ἐφήμερον, ἀλλ' ἕνας ἐθνικὸς καὶ ψυχικὸς σεισμός.

Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς, ὑπολοχαγὸς εἰς τὸ Ναύπλιον τότε, ἔγραφεν εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του τὴν 19ην Ἰανουαρίου 1897: (1)

«Ἐννοῶ ὅτι ἀναλαμβάνομεν βαρεῖαν εὐθύνην, ὠθοῦντες τὸν λαὸν εἰς τὴν ὁδὸν ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖον. Ἐὰν πρόκειται νὰ χάσωμεν τὴν Κρήτην, τότε ἂς χαθοῦμε καὶ ἡμεῖς καὶ ἂς παρασύρωμε τὴν Εὐρώπην εἰς πόλεμον. Ἂς χαθοῦν μυριάδες μυριάδων ἀνδρῶν, ἂς καταστραφοῦν χιλιάδες πόλεων, ἂς σφαγοῦν ὁλόκληρα ἔθνη. Ἂς μὴ μείνῃ λίθος ἐπὶ λίθου εἰς τὸν ἀνήθικον τόπον, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Εὐρώπη. Καὶ τότε οἱ νέοι λαοὶ ἂς γνωρίζουν ὅτι ὁ κόσμος ὁλόκληρος κατεστράφη διότι δὲν ἠθέλησε νὰ σεβασθῇ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ ἐπροτίμησε τὸ ἄνομον συμφέρον...».

Αἱ γραμμαὶ αὐταί, τοῦ ψυχροῦ ὑπολογιστοῦ Μεταξᾶ, φανερώνουν τὸ ἐθνικὸν παραλήρημα ὑπὲρ τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος, παραλήρημα ὅπερ παρέσυρε τὴν διστακτικότητα τοῦ Βασιλέως.

Οὕτω, τὸ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐθνικῆς ψυχώσεως συγκροτηθὲν τμῆμα τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων ὑπὸ τὸν Συνταγματάρχην Τιμ. Βάσον, ἀπεβιβάσθη τὴν 3-2-1897 εἰς τὸν ὅρμον Κολυμπαρίου.

Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο συμπεριελαμβάνετο καὶ δύναμις Χωροφυλακῆς, ἐκ 4 ἐνωμοταρχῶν, 2 ὑπενωμοταρχῶν καὶ 22 χωροφυλάκων ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Ν. Τρουπάκην (2).

Διὰ διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος εἰς τὸν Τρουπάκην ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τῆς ἀστυνομικῆς καὶ δικαστικῆς ὑπηρεσίας ἐν Κρήτῃ.

Λόγῳ τοῦ ἐπακολουθήσαντος Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, τὸ τμῆμα τοῦτο ἀνεκλήθη κατὰ τὸ δεύτερον 10ήμερον τοῦ μηνὸς Μαΐου 1897.

Ἡ μετὰ τὰ δυσμενῆ ἀποτελέσματα τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου προσπάθεια

---

(1) Τόμ. Α', σελ. 139.

(2) Ν. Τρουπάκης ἐν Μ.Σ.Ν.Ε.. Ὁ Βούλγαρης εἰς ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ι. Μεταξᾶν ἀναβιβάζει τὴν δύναμιν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς 50 (βλέπε ὑποσημ. Ἡμερολ. Ι. Μεταξᾶ).

τῆς συμπράξεως τῆς Ἑλλάδος, διεκόπη τελείως, λόγῳ τῶν ἐπισυμβάντων νέων τουρκικῶν ἀγριοτήτων τὴν 25-8-1898 ἐν Ἡρακλείῳ, διὰ τῆς σφαγῆς ἑκατοντάδων Ἑλλήνων καὶ Ἄγγλων.

Ἡ τελευταία αὕτη τουρκικὴ θηριωδία ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς λειτουργούσης ἤδη ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀνάληψιν περαιτέρω πρωτοβουλίας, ὑπὸ τῶν Δυνάμεων, δι' ἐπιδοθέντος τὴν 5ην Ὀκτωβρίου τελεσιγράφου πρὸς τὴν Τουρκίαν περὶ ἐκκενώσεως τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων καὶ δι' υἱοθετήσεως τῆς ἑλληνικῆς ἐπιδιώξεως περὶ διορισμοῦ τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου ὡς Ὑπάτου Ἁρμοστοῦ ἐν Κρήτῃ, ἀπευθύνασαι ταυτοχρόνως σχετικὴν διακοίνωσιν καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα Γεώργιον Α΄.

Μεταξὺ τῶν τεσσάρων ὅρων τῆς διακοινώσεως ὁ τέταρτος διελάμβανε:

«Ὁ Ὕπατος Ἁρμοστὴς ὀφείλει νὰ προβῇ ἀμέσως εἰς τὴν ὀργάνωσιν Χωροφυλακῆς ἢ Πολιτοφυλακῆς ἱκανῆς ν' ἀσφαλίσῃ τὴν τάξιν».

Τὴν πρωΐαν τῆς 3ης Νοεμβρίου 1898, κατόπιν αὐστηροῦ τηλεσιγράφου τῶν Δυνάμεων, ἀπεχώρει ὁλοσχερῶς ἐκ Κρήτης ὁ Τουρκικὸς στρατὸς μετὰ τῆς ὑφισταμένης μέχρι τότε Τουρκικῆς χωροφυλακῆς καὶ τὴν 9ην Δεκεμβρίου ἰδίου ἔτους ἀπεβιβάσθη εἰς Κρήτην καὶ ἀνέλαβε τὰ ὑψηλά του καθήκοντα ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν 1897 εἶχον γίνει ἐπανειλημμέναι ἀνεπιτυχεῖς προσπάθειαι διὰ τὴν συγκρότησιν μικτῆς Ἑλληνοτουρκικῆς χωροφυλακῆς ἐν Κρήτῃ ὑπὸ τὸν Ἄγγλον συνταγματάρχην Μπόρ, διὰ τῆς συμμετοχῆς καὶ 80 Μαυροβουνίων Χωροφυλάκων (3).

Μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Τούρκων, ἡ νῆσος διεχωρίσθη εἰς 4 ζώνας (Χανίων, Ρεθύμνης, Ἡρακλείου καὶ Λασηθίου) ἑκάστη τῶν ὁποίων, κατὰ τὴν παρατιθεμένην σειράν, ὑπήχθη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ναυάρχων Ἰταλίας, Ρωσσίας, Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

Οἱ ναύαρχοι, διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, προέβησαν εἰς τὴν σύστασιν, ἕκαστος κεχωρισμένως ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν ζώνῃ, ἐπιτοπίου Χωροφυλακῆς εἰς ἥν, τῇ συνδρομῇ καὶ ναυτικῶν ἀγημάτων, ἀνέθεσαν τὴν τήρησιν τῆς τάξεως.

Μετὰ τὸν καταρτισμὸν καὶ τὴν κύρωσιν τοῦ καταστατικοῦ χάρτου διακυβερνήσεως, τὴν διενέργειαν ἐκλογῶν, τὸν σχηματισμὸν κυβερνήσεως καὶ τὴν συγκινητικὴν παράδοσιν τῶν ὅπλων ὑπὸ τῶν Κρητῶν, ἡ νῆσος εἰσῆλθεν εἰς πραγματικὴν δημιουργικὴν γαλήνην καὶ προσπάθειαν.

Βάσει τῆς συμμαχικῆς διακοινώσεως ὁ Πρίγκηψ ἐπεδόθη αὐτοπροσώπως εἰς τὴν σύστασιν καὶ ὀργάνωσιν Χωροφυλακῆς, συνεργαζόμενος δὲ μετὰ τοῦ ὑπὸ τῶν ξένων ναυάρχων ὑποδειχθέντος Ἰταλοῦ λοχαγοῦ Γκραβέρι, κατήρτισε τὸν σχετικὸν Νόμον, ὅστις ἐδημοσιεύθη ἀμέσως μετὰ τὴν συγκρότησιν τῆς κυβερνήσεως, εἰς τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ὑπ' αὔξοντα ἀριθ. 66 τῆς 8-8-1899 (3α).

Ἀλλ' ἡ ὕπαρξις ἑνὸς Νόμου διὰ τὴν σύστασιν ἑνὸς σώματος Ἀστυνομίας καὶ Ἀσφαλείας, δὲν προοιμιάζει καὶ τὴν ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τούτου, ἄνευ εἰδικευμένων

(3) Τρύφ. Εὐαγγελίδη «Βασιλεὺς Γεώργιος Α'», Κεφ. ΙΗ', σελ. 723 καὶ 724.

καὶ εἰδημόνων στελεχῶν, δι' ὃ καὶ ὁ Πρίγκηψ ἀποταθεὶς πρὸς τὴν Ἰταλίαν, τῆς ὁποίας ἡ Χωροφυλακὴ ἐθεωρεῖτο ὡς καλύτερον ὠργανωμένη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐπέτυχε τὴν ἄφιξιν εἰς Κρήτην, κατὰ τὰ μέσα Ἀπριλίου 1899, ἰταλικῆς ἀποστολῆς διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ὅτε καὶ ἔπαυσε σχεδὸν λειτουργοῦσα ἡ ἐπιτόπιος τῶν ναυάρχων.

Ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἀπετελεῖτο ἐξ ἑνὸς Μοιράρχου, 5 ὑπομοιράρχων, 12 ἐνωμοταρχῶν καὶ 120 ὑπενωμοταρχῶν, ἐπέτυχε δὲ νὰ δημιουργήσῃ μίαν ἐξαίρετον Κρητικὴν Χωροφυλακήν, ὡς διεβεβαίου ὁ ἴδιος ὁ Πρίγκηψ ἐν τῷ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον 1902 ὑποβληθέντι ὑπομνήματί του, γράφων τὰ ἀκόλουθα:

«Ἡ ὀργάνωσις τῆς Χωροφυλακῆς ἀνετέθη εἰς Ἰταλοὺς ἀξιωματικούς, οἱ ὁποῖοι ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν, ἐπέτυχον ἄριστα ἀποτελέσματα. Οἱ Κρῆτες χωροφύλακες ἐδιδάχθησαν καὶ ἐνεστερνίσθησαν τὴν πειθαρχίαν μὲ μίαν εὐκολίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατό τις νὰ ἀναμένῃ ἀπὸ ἀνθρώπους ἐθισμένους ἀπὸ τῆς παιδικῆς των ἡλικίας νὰ ζοῦν εἰς μίαν κατάστασιν διαρκοῦς ἀνταρσίας κατὰ τῆς ἀρχῆς. Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ἀντελήφθη τόσον καλῶς, ὅτι μία νέα κατάστασις ἐδημιουργήθη ἐν Κρήτῃ, ὥστε, ἡ περιφρόνησις, τὴν ὁποίαν ἐπεδείκνυον πρὸς τὴν παλαιὰν Χωροφυλακήν, ἣν οὐδέποτε ὑπελόγησε καὶ ἡ ὁποία εἶχε περιέλθῃ εἰς πλήρη ἀνικανότητα, μετεβλήθη σήμερον ὁλοσχερῶς. Ὁ Κρητικὸς λαὸς σήμερον ἀγαπᾷ, σέβεται καὶ ὑπολογίζει τὴν νέαν Χωροφυλακὴν καὶ ἡ ἀσφάλεια ἐν τῇ νήσῳ εἶναι τοιαύτη, ὥστε οἱ Μουσουλμᾶνοι, οἱ ὁποῖοι πρότερον δὲν ἐτόλμουν νὰ διακινδυνεύσουν ἔξοδον ἐκτὸς τῆς ἀκτῖνος τῶν μεγάλων πόλεων καὶ νὰ κυκλοφορήσουν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὅπου δὲν ἔχουν τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχήν, δύνανται σήμερον νὰ διασχίσουν τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο, χωρὶς νὰ φοβοῦνται τὴν παραμικρὰν δυσάρεστον περιπέτειαν» (4). Πόσον καταπληκτικῶς ὁμοιάζουν αἱ ἀνωτέρω διαπιστώσεις τοῦ Πρίγκηπος μὲ ἐκείνας τοῦ Μάουερ ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος, ἤτοι ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς συστάσεως ἐπιτεύγματα τῆς Ε.Β.Χ.

Ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ τριχῶς ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἐν τῷ παρόντι, ἤτοι διότι ὑπῆρξεν Χωροφυλακὴ ἑλληνική, διότι μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ προσετέθη εἰς τὴν ὀργανικὴν δύναμιν τῆς Μητρὸς Χωροφυλακῆς καὶ διότι ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ὡς πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος, ἱκανοποιημένος ἐκ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἰταλικῆς ὀργανωτικῆς Ἀποστολῆς ἐν τῇ Κρητικῇ Χωροφυλακῇ, ἐπέλεξε καὶ πάλιν τὴν ἰταλικὴν Χωροφυλακὴν διὰ νὰ μετακαλέσῃ ὀργανωτικὴν διὰ τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ἀποστολήν.

Τέλος καὶ διότι ὡς τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς, ἡ ἐκ Κρήτης τοιαύτη διεδραμάτισε σημαίνοντα καὶ πρωτεύοντα ρόλον, μετὰ τὴν ἕνωσιν, ἐν Θεσσαλονίκῃ, τόσον κατὰ τὸ ἔτος 1913, ὅσον καὶ μετέπειτα.

Οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς διετήρησαν τὸ ἐθνικόν των ἔνδυμα, τὴν φουφούλαν (βράκαν), καὶ δὲν περιεβλήθησαν λαμπρὰν στολήν, δι' ἣν ὑπερηφανεύετο ὁ Μάουερ διὰ τὴν Χωροφυλακὴν τοῦ 1833.

Οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς δὲν ἔφερον ἀμφιμασχάλια, εἰς τὴν Χωροφυλακὴν δὲ ταύτην ἀνετέθησαν ἅπαντα τὰ ἀστυνομικὰ καθήκοντα.

Τὸν πρῶτον Ἀρχηγὸν τῆς Χωροφυλακῆς Μοίραρχον Κραβέρι, διεδέχθη ἐν ἔτει 1901 ὁ ὁμοιόβαθμός του Καπρίνι καὶ τοῦτον ὁ Μοίραρχος Εὐγένιος Μονακό,

(4) Ἀνδρ. Σκανδάμη «Πρίγκηψ Γεώργιος», σελ. 126.

ὅστις προαχθεὶς ἐν Κρήτῃ, ἀνεχώρησεν μετὰ τῆς ὅλης ἀποστολῆς ἐκ Κρήτης τὴν 16-12-1906.

Κατὰ τὸ ἔτος 1906 ἡ συγκρότησις καὶ ἡ ὀργανικὴ κατανομὴ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς εἶχεν ὡς ἀκολούθως: (5)

Ἀρχηγεῖον: 1 ἀντισυνταγματάρχης Ἀρχηγός, 1 ταγματάρχης γραμματεύς, 1 Μοίραρχος Οἰκονομικοῦ, 2 ὑπομοίραρχοι, 1 ὑπίατρος, 1 ἀνθυπομοίραρχος διευθυντὴς Μητρώου. Εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον τοῦ Ἀρχηγείου ὑπήγετο τὸ προσωπικὸν τοῦ θεραπευτηρίου, τοῦ ξυλουργείου, τοῦ ὁπλοδιορθωτηρίου καὶ τῆς μουσικῆς, ἤτοι: 5 ἀνθυπασπισταί, 9 ἐνωμοτάρχαι, 7 ὑπενωμοτάρχαι καὶ 59 χωροφύλακες.

ΜΟΙΡΑΡΧΙΑΙ. Ὑπῆρχον 5 Μοιραρχίαι, ἤτοι: ἡ ἐξωτερικὴ Χανίων, ἡ ἐσωτερικὴ Χανίων, Ρεθύμνης, Ἡρακλείου καὶ Μεραμπέλου, 5 ὑπομοιραρχίαι, 11 τμήματα καὶ 99 σταθμοί.

Ἡ κατανομὴ τῆς δυνάμεως κατὰ Μοιραρχίας εἶχεν ὡς ἑξῆς:

Ἐσωτ. Χανίων	1	7	2	17	2	18	18	163
Ἐξωτ. Χανίων	—	6	—	23	9	9	12	180
Ρεθύμνης	—	6	1	22	—	10	9	162
Ἡρακλείου	—	7	1	19	—	12	7	176
M Μυραμπέλου	—	3	—	16	1	4	6	93
Σύνολον	1	29	4	97	12	53	52	774

Οὕτω τὸ σύνολον τῆς δυνάμεως τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ἀνήρχετο εἰς 1.130 ἄνδρας, σχεδὸν τὸ αὐτὸ μὲ ἐκεῖνο τῆς ἱδρυθείσης κατὰ τὸ 1833 Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, διὰ πρώτην δὲ φορὰν συναντῶμεν μουσικὴν Χωροφυλακῆς καὶ ἄλλας εἰδικότητας. Ἡ κατὰ τὸν Κραβέρι σύνθεσις ὑπῆρξεν τοιαύτη τάγματος καὶ αἱ Μοιραρχίαι εἶχον ἀποκληθῆ Λόχοι.

Ἡ ἀνωτέρω εἰκόνισις ἀνδρῶν Κρητικῆς χωροφυλακῆς ἐχρησιμοποιήθη εἰς ἐπιστολικὰ διοφημιστικὰ δελτάρια κατὰ τὸ 1908

(5) Ἀχιλλέως Μπιαμόντι «Ὁδηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς Κρήτης».

Λόγῳ οἰκονομιῶν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἰταλικῆς ἀποστολῆς, ἡ Κρητικὴ Πολιτεία ἐσκέφθη νὰ προβῆ εἰς οἰκονομίας καὶ ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, δι' ὃ καὶ ἐζητήθη παρὰ τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων σταθμῶν Χωροφυλακῆς. Τὸ Ἀρχηγεῖον ὑπέβαλε πίνακα τῶν σταθμῶν, ὧν ἡ διατήρησις ἐκρίνετο ἐπιβεβλημένη, ὡς ἀκολούθως:

1) Χαλέπας, 2) Κοὺν - Κασί, 3) Καινούριας χώρας, 4) Σανδριβανίου, 5) Καλεκάπεσι, 6) Σπλάντζας, 7) Γερόλακκου, 8) Λάκκων, 9) Γαλατᾶ, 10) Ἀλικιανοῦ, 11) Σούδας, 12) Ἀκρωτηρίου, 13) Ψυλονέρου, 14) Κεφαλίου, 15) Καστελίου, 16) Βουκουλιῶν, 17) Πανεθίμου, 18) Κολυμπαρίου, 19) Κανδάνου, 20) Καμπανᾶ, 21) Παλαιοχώρας, 22) Κεντρικῆς Ρεθύμνης, 23) Χρωμοναστηρίου, 24) Ρουστήκων, 25) Περιβολίων, 26) Ἀτσιποπούλου, 27) Πηγῆς, 28) Ἀργυρουπόλεως, 29) Καστελίου, 30) Δαμόσας, 31) Ἀνωγείων, 32) Μαργαριτῶν, 33) Μελιδωνίων, 34) Γαράζου, 35) Ἁγίων Πάντων, 36) Σπύλι, 37) ΜΜελάμπων, 38) Σελιῶν, 39) Ἀρδάκτου, 40) Κοξαρᾶ, 41) Νέου Ἀμαρίου, 42) Ἀποδούλου, 43) Μέρωνος, 44) Νεαπόλεως, 45) Βραχαστοῦ, 46) Φουρνῆς, 47) Ἁγίου Νικολάου, 48) Κριτσιᾶς, 49) Σπιναλόγκας, 50) Τζερμάδων, 51) Ἱεραπέτρας, 52) Καβουσίου, 53) Ἀνατολῆς, 54) Μουρνιῶν, 55) Βιάννου, 56) Λιμένος, 57) Παλαιοκάστρου, 58) Καρυῶν, 59) Χανδρᾶς, 60) Ρουκάκας, 61) Γουρλωτῆς, 62) Χώρας Σφακίων, 63) Πατσανοῦ, 64) Καλλικράτους, 65) Ἀσκύφου, 66) Ἁγίου Ἰωάννου, 67) Φρέ, ἤτοι τὸ Ἀρχηγεῖον ἐδέχθη τὴν κατάργησιν 27 σταθμῶν ἐκ τῶν ἀρχικῶς ἱδρυθέντων καὶ μέχρι τοῦ 1906 λειτουργούντων, ὡς ἀναφέρει ὁ Μπιαμόντι.

Τὴν 10ην Μαρτίου 1905 ἔναντι τῶν ἐπικειμένων ἐκλογῶν, ὁ Βενιζέλος ἐκήρυξε τὴν ἐπανάστασιν τῆς Θερίσσου καὶ τὴν ἑπομένην ἐπαναστάται ἔβαλον κατὰ τῆς ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Μπιεμόντε ὁμάδος χωροφυλάκων καὶ καραβινιέρων, κινουμένης ἐκ Λάκκων πρὸς Θέρισσον. Δύο χωροφύλακες ἐτραυματίσθησαν σοβαρῶς, ἐξ ὧν ὁ εἷς μετὰ τετραήμερον ὑπέκυψεν. Οἱ τραυματίαι μετεφέρθησαν εἰς τὸ ἐν Χανίοις θεραπευτήριον τῆς Χωροφυλακῆς, ἔνθα ὀλίγον μετὰ τὴν μεταφορὰν ἔλαβε χώραν ἐπίσκεψις τῆς παρευρισκομένης εἰς Κρήτην Βασιλίσσης Ὄλγας καὶ τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου.

Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Βασιλίσσης ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς Μονακό, συνυπογράφοντος καὶ τοῦ ὑπαρχηγοῦ Ε. Μανταδάκη, ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον ἡμερησίαν διαταγήν:

«Ἀσμένως φέρω εἰς γνῶσιν τῆς Χωροφυλακῆς, ὅτι σήμερον ἡ Α.Μ. ἡ Βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου, Ὑπάτου Ἁρμοστοῦ τῆς νήσου, ηὐδόκησε νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ παρὰ τῷ Ἀρχηγείῳ θεραπευτήριον ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν ἔφιππον χωροφύλακα Μυλογιαννάκην Ἰωάννην, θῦμα τοῦ καθήκοντος.

Ἡ Α.Μ. ἤθελε διὰ τῆς Σεπτῆς παρουσίας Αὐτῆς νὰ παραμυθήσῃ ὁμοίως τὸν πεζὸν χωροφύλακα Σερβελάκην Δημήτριον, πλὴν δυστυχῶς οὗτος εὑρίσκεται ἐν Θερίσσῳ, ἀδυνάτου οὔσης τῆς μετακομίσεώς του ἐνταῦθα, συνεπείᾳ σοβαροῦ τραυματισμοῦ του ὑπὸ τῶν ἀνταρτῶν. Ἡ Α.Μ. πρὶν καταλίπῃ τὸ Ἀρχηγεῖον, ἀπηύθυνε λόγους λίαν ἐπαινετικοὺς ὑπὲρ τῆς Χωροφυλακῆς, ὑπὲρ τῆς παραδειγματικῆς στάσεως καὶ τῶν ἀποδείξεων τῆς ἀφοσιώσεως ἃς παρέχει ἀδιαλείπτως πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς πατρίδος καὶ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου.

Ὑπαξιωματικοὶ καὶ χωροφύλακες,

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι πιστοί, ἐμμένοντες εἰς τὴν Ἡμετέραν ἐντολήν, θέλετε δυνηθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων σας, ἐν δοθησομένῃ στιγμῇ ἐνεργείας, διὰ τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς συνοχῆς νὰ καταδείξητε τίνες στρατιωτικαὶ ἀρεταὶ ἐνοικοῦσιν ἐντὸς τῶν στέρνων σας.

Ἡ παροῦσα κοινοποιηθήτω πρὸς πάσας τὰς ὑφισταμένας διοικήσεις».

Ὁ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς, ἐν τῷ συνόλῳ των σχεδόν, πλὴν ἐλαχίστων χωροφυλάκων προσχωρησάντων εἰς τοὺς ἐπαναστάτας, παρέμεινον πιστοὶ καὶ ἀφοσιωμένοι εἰς τὸν Ὕπατον Ἁρμοστὴν καὶ τὴν νόμιμον κυβέρνησιν, ἕνεκα τούτου ὑφίσταντο συχνὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐπαναστατῶν, ἐν τῇ περιοχῇ Χανίων ἰδίως, μία ὅμως ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξεν ἐξαιρετικῶς αἱματηρὰ καὶ ὀδυνηρά.

Τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν 1905, δύναμις 36 ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς, ἔφθασεν εἰς Βουκουλιὲς πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως κατὰ τελουμένην ἐκεῖσε ἐμποραγοράν. Ἐναντίον αὐτῶν ἐπετέθη ἰσχυρὰ δύναμις ἐπαναστατῶν, ἐπυρπόλησε τὸ οἴκημα τοῦ σταθμοῦ, κατὰ ἐπιχειρηθεῖσαν δὲ ἔξοδον ἐφονεύθησαν τρεῖς χωροφύλακες καὶ ἐτραυματίσθησαν 20. Ἐκ τῶν τραυματιῶν ὁ χωροφύλαξ Ἰωάννης Τσουροδιακάκης, μεταφερθεὶς εἰς τὸ ἐν Χανίοις θεραπευτήριον, ἐξέπνευσεν. Ἡ κηδεία τοῦ χωροφύλακος ἔλαβε πάνδημον χαρακτῆρα ἀκολουθηθεῖσα καὶ ὑπὸ τοῦ Πρίγκηπος, ὅστις εἰς ἐκφωνηθέντα παρ' αὐτοῦ ἐπικήδειον ἐτόνισεν:

«Κηδεύομεν σήμερον ἀδελφὸν ἡμῶν, ὅστις ὑπῆρξεν ἀθῶον θῦμα τοῦ καθήκοντος. Ἀπέθανεν ὅμως ὁ τίμιος οὗτος στρατιώτης ἐν πλήρει ἐπιγνώσει ὅτι ἔπραξε τὸ καθῆκον του καὶ αἱ λέξεις τὰς ὁποίας μοῦ ἀπέτεινεν ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου του, ὅτε καθῆκον ἐκτελῶν πρὸς τίμιον στρατιώτην, τὸν ἐπεσκέφθην ἐν τῷ νοσοκομείῳ, τιμῶσι τὴν μνήμην αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον πρὸς δόξαν τοῦ Ἔθνους κυριαρχεῖ εἰς τὰς τάξεις τῆς Χωροφυλακῆς. «Χαίρω ὅτι ἐπληγώθην ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντός μου, μοὶ εἶπε, καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος, Ὑψηλότατε, ὅτι ὡς Ἕλλην τοῦτο θὰ πράττω μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου μου». Ἀναλογισθῆτε, χωροφύλακες, τὸ μεγαλεῖον τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχουν αἱ λέξεις αὗται καὶ κρύψατε αὐτὰς ὡς κειμήλιον εἰς τὰ βάθη τῶν σήμερον πατριωτικῶς πασχουσῶν καρδιῶν ὑμῶν... Ἐστὲ πιστοὶ εἰς τὸν ὅρκον ὑμῶν καὶ πειθαρχοῦντες, σταθεροὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος, ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τοῦ τιμίου τούτου συναδέλφου σας, ὅστις διὰ τῶν τελευταίων λέξεών του ἔθεσε τὰς βάσεις παραδόσεων ὑπερηφάνων, ἀγουσῶν εἰς δόξαν τῆς Χωροφυλακῆς...».

Ἐντολῇ καὶ δαπάναις τοῦ Πρίγκηπος, ἐλαξεύθη μνημεῖον ἐκ μαρμάρου εἰς Πολυάνδριον Χανίων, τοῦ χωροφύλακος Τσουροδιακάκη, ὡς ἓν μνημεῖον διὰ τὸν Ἄγνωστον Χωροφύλακα.

Οἱ Πρόξενοι καὶ αἱ ἐν τῇ νήσῳ δυνάμεις τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, συμπεριεφέροντο μετά τινος εὐνοίας πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας, ἰδιαιτέρως μάλιστα οἱ Ἰταλοί, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπέτρεπον τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς καταστάσεως ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς, ἐνῷ τὰ θύματα καὶ αἱ «προσβολαὶ» δὲν ἐσπάνιζον. Ταῦτα ἐδημιούργησαν σοβαρὸν ρῆγμα μεταξὺ τῶν Κρητῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐκεί-

νων τῆς ἰταλικῆς ἀποστολῆς, δι' ὃ οἱ Κρῆτες ἐζήτουν τὴν ἀπομάκρυνσίν της ἐπὶ ἀπειλῇ ὁμαδικῆς των παραιτήσεως.

Ἡ Κρητικὴ Βουλή, παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ Πρίγκηπος, ἐψήφισε τὸν νόμον περὶ λήξεως τῆς περαιτέρω παραμονῆς τῆς ἰταλικῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς, ἕνεκεν οἰκονομικῶν λόγων, καὶ διότι ἐθεώρησε περατωθεῖσαν τὴν ὀργανωτικὴν προσπάθειαν, ἀλλ' ὁ νόμος δὲν ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Πρίγκηπος, συνεπείᾳ πιέσεων τῶν τε συμμάχων καὶ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς ἀποστολῆς ἔλαβε χώραν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐκ Κρήτης τοῦ Πρίγκηπος, ἤτοι τὴν 16-12-1906, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τῆς κατωτέρω ἀναφορᾶς τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς:

Χωροφυλακὴ Κρήτης — Ἐν Χανίοις τῇ 16-12-1906

Ἀρχηγεῖον — Πρὸς τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Σύμβουλον

Ἀριθ. 4062 — Ἐ ν τ α ῦ θ α

Ἀντικείμενον «Περὶ παλινοστήσεως τοῦ τέως Ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς κ. Μοναχό».

Συνωδᾷ τῇ ὑμετέρα προφορικῇ αἰτήσει, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω ὑμῖν, ὅτι περὶ ὥραν 2αν μεταμεσημβρινὴν τῆς σήμερον, ἐπιβιβασθήσεται τοῦ εἰς Ἰταλίαν ἀναχωρήσοντος ἀτμοπλοίου πρὸς παλινόστησιν ὁ κ. Μοναχό, τέως Ἀρχηγὸς τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν, τῶν Ἰταλῶν Βασιλικῶν Καραβινοφόρων.

Μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως — Ὁ Ἀρχηγὸς» (6)

Εἰς τὸ Μουσεῖον Χωροφυλακῆς εὕρηται καὶ ἡ ἀκόλουθος Η.Δ. τοῦ Ἀρχηγείου Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, μετὰ τὴν ἐπίθεσιν εἰς Λάκκους:

Ἀρχηγεῖον Κρητικῆς Χωροφυλακῆς

Ἡμερησία Διαταγὴ τῆς 4ης Μαρτίου 1905 ἀριθ. 65

Ἀντικείμενον «Φόβοι ταραχῶν ἐνιαχοῦ τῆς Νήσου».

Μὴ ὄντος ἀπιθάνου, ὅτι τινὲς ἀπερίσκεπτοι, προτίθενται νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα κατὰ τῆς Πατρίδος αὐτῶν, ὅπως δημιουργήσωσι δυσχερείας πρὸς τὴν Α.Β.Υ. τὸν πρίγκηπα Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος ὕπατον ἁρμοστὴν τῆς νήσου, καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν Αὐτοῦ, ἐπάναγκες ὅπως ἡ δημοσία τάξις δραστηρίως περιφρουρηθῇ.

Οἱ χωροφύλακες κατὰ τὴν θλιβερὰν περίστασιν τῆς ἐνόπλου ὁμάδος τῶν Λάκκων, ἐξεπλήρωσαν τὸ καθῆκον αὐτῶν, παρασχόντες τεκμήρια αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας ,ὥστε ν' ἀποσπάσουν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν κολακευτικώτερον ἔπαινον, ἀπὸ μέρους τῆς Α.Β.Υ., ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐπιδοκιμασίαν ἁπάντων τῶν φιλοπάτριδων πολιτῶν.

Εἶμαι βέβαιος, ὅτι παρισταμένης καὶ αὖθις τῆς περιστάσεως, ἐπίσης θέλουσι παράσχη τεκμήρια καὶ θέλουσι διαψεύσει τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος, οἵτινες διὰ μηχανορραφιῶν, διασπείρουσι θρύλους, ὅτι οὐχὶ πάντες οἱ χωροφύλακες θὰ ἐμείνουσι πιστοὶ εἰς τὸν ὅρκον των.

Ἡ μομφὴ τὴν ὁποίαν οἱ ἀπερίσκεπτοι οὗτοι ἐπιρίπτουσι κατὰ τῶν χω-

---

(6) **Μουσεῖον Χωροφυλακῆς.**

ροφυλάκων, δὲν πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, καθ' ὅτι οὗτοι ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν των, θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ ἑαυτὸν καθῆκον καθ' οἱονδήποτε χρόνον καὶ περίστασιν, τοιούτου ὄντος καὶ τοῦ φρονήματος τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν ἄρχοντος τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου.

Διὰ ταῦτα ὑπομνήσκων μόνον πρὸς πάντας τὸν ὑπ' αὐτῶν δοθέντα ὅρκον, ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον δεσμόν, ὅστις θὰ στιγματίσῃ διὰ ἀτιμίας τὸν παραβιάσοντα τοῦτον καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ περιστάσει δὲν θὰ δυνηθῶ ἢ νὰ παραδώσω τὸν ὑπαίτιον, ὡς ἔνοχον ἀδικήματος προδοσίας πρὸς τὴν δικαιοσύνην τοῦ στρατοδικείου, πρὸς ἐπιβολὴν τῶν ἄρθρ. 71 καὶ 72 τοῦ στρατιωτικοῦ Ποιν. Νόμου, τουτ' ἔστιν τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, προηγουμένῃ καθαιρέσει.

Ἡ παροῦσα ἀναγνωσθήω ἐν ἀντιταγμένῃ ἐνωμοτίᾳ ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἑσπέρας καὶ ἀντιγραφήτω ὑπὸ τῶν χωροφυλάκων ἐν τοῖς τετραδίοις γραφῆς: «Δηλωθείτω μοι ἡ λῆψις».

Ὁ Ἀρχηγὸς Μονακὸ

Τὸ Ἀρχηγεῖον Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ἀπὸ ἀστυνομικῆς πλευρᾶς, ἤσκη καὶ καθήκοντα Διευθύνσεως Ἀστυνομίας, ἐκδίδον πρὸς τοῦτο ἀναγκαίας ἀστυνομικὰς διαταγὰς (διατάξεις), αἵτινες ἐδημοσιεύοντο εἰς τὴν «Ἐπίσημον ἐφημερίδα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας», μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν. Ἐκτὸς τῶν κανονικῶς κατὰ ταῦτα ἐκδιδομένων καὶ δημοσιευομένων ἀστυνομικῶν διαταγῶν, τὸ Ἀρχηγεῖον ἐξέδιδε καὶ αὐτοδυνάμους ἀστυνομικὰς διαταγὰς ἐπὶ ζητημάτων Δημοσίας Τάξεως, βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ἤτοι ἤσκει τὸ Ἀρχηγεῖον τοῦτο τὸ ἀστυνομικὸν δικαίωμα τόσον διὰ κανονιστικῶν ὅσον καὶ δι' ἀπαγορευτικῶν διατάξεων. Οὕτω ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Χωροφυλακῆς ὑπάρχουσιν ἀντίτυπα διαφόρων ἀστυνομικῶν διατάξεων, ἐν οἷς καὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 2706 ἀπὸ 18-7-1904 «περὶ ἀπαγορεύσεως ὑπαιθρίων συναθροίσεων καὶ διαδηλώσεων», 176) 1907 «περὶ ἀπαγορεύσεως φοιτήσεως μαθητῶν καὶ ἀνηλίκων εἰς καφεῖα, καφωδεῖα, οἰνοπωλεῖα κ.λ.π. κέντρα», 4295) 27-12-1904 «περὶ τῆς ἐν τῇ πόλει Χανίων ὑπηρεσίας ἁμαξῶν, τῆς ὁποίας τὸ τελευταῖον ἄρθρον 2 περιεῖχε τὴν ἀκόλουθον περίεργον διάταξιν: «Ἐὰν ἡ διαταγὴ αὕτη δὲν ἤθελε ἔχει ἄμεσον ἐκτέλεσιν, ἡ Χωροφυλακὴ θέλει προβαίνει ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου 697 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου (7), εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ παραβάτου, κρατηθησομένου ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐν τῇ φυλακῇ πρὸς τῇ καταμηνύσει εἰς τὴν ἁρμοδίαν δικαστικὴν ἀρχὴν διὰ τὰ περαιτέρω νόμιμα», καθιέρου τουτέστιν διπλῆν ποινὴν κ.λ.π.

Μετὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐν Θερίσσῳ ἐπαναστάσεως καὶ τῶν κατ' ὀργάνων τῆς Χωροφυλακῆς ἐπιθέσεων καὶ ἀνθρωποκτονιῶν, ἐσχηματίσθη δικογραφία κατὰ τῶν ἡγετῶν αὐτῆς καὶ ἐξεδόθη κατ' αὐτῶν ἔνταλμα συλλήψεως. Τὸ ἔνταλμα τοῦτο ἐκοινοποίησε τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, χάριν μεγαλυτέρας ἐμφάνσεως, διὰ τῆς ἀκολούθου ἡμερησίας διαταγῆς:

---

(7) Κατὰ τὴν συγκρότησιν τῆς Κρητικῆς Πολιτείας ἐτέθη ἐν ἰσχύει ὁ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύων Ποινικὸς Νόμος.

Ἀριθμ. 1362 Πρωτ. Ἀρχηγεῖον Κρητικῆς Χωροφυλακῆς

Ἡμερησία Διαταγὴ τῆς 14 Μαρτίου 1905 ἀριθμ. 73.

Ἀντικείμενον περὶ τοῦ ἐντάλματος συλλήψεως κατὰ τοῦ Βενιζέλου Ἐλευθερίου, Μάνου Κων)νου καὶ λοιπῶν ἀρχηγῶν καὶ ὁδηγῶν τῶν ἀνταρτῶν ἐν Θερίσσῳ.

Συνιστῶν ζωηρῶς πρὸς πάντας μεγίστην ἐνέργειαν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς συλλήψεως τῶν ἀνταρτῶν, κατὰ τῶν ὁποίων ἐσχάτως ἐξεδόθη ὑπό, τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἔνταλμα συλλήψεως ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ, ἐπὶ ἀντιστάσει κατὰ τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἐπὶ ἀποπείρᾳ φόνου δύο χωροφυλάκων, καθιστῶν γνωστὸν ὅτι θέλει προαχθῆ ἀφεύκτως κατ' ἐκλογὴν ὁ χωροφύλαξ ἢ ὑπαξιωματικὸς ἢ καὶ ἀνθυπασπιστὴς οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ θέσις τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ, ὅστις ἤθελε συλλάβει τὸν Βενιζέλον Ἐλευθέριον ἢ Μάνον Κων)νον (ἐλπίζω) Ὅτι ἡ μεγάλη αὐτὴ ἱκανοποίησις θέλει χρησιμεύση ὡς κέντρον πρὸς ἀνάπτυξιν πάσης ὀξυδερκείας καὶ ἁμίλλης καὶ ἀγαθῆς θελήσεως πρὸς διεξαγωγὴν καὶ ἐπίτευξιν τῆς σοβαρᾶς ταύτης ὑπηρεσίας, τῆς συλλήψεως δηλονότι τῶν δύο προρρηθέντων τοὺς ὁποίους βαρύνει μείζων εὐθύνη τῆς σημερινῆς διασαλεύσεως τῆς τάξεως ἀνὰ τὴν Νῆσον.

Ἡ παροῦσα κοινοποιηθήτω ἁπάσας τὰς ὑποδιοικήσεις.»

Οἱ ἐπαναστάται τῆς Θερίσσου εἶχον δημιουργήσει προϋποθέσεις δι' ἐμφύλιον σπαραγμόν, ὅστις τῇ ἐπεμβάσει τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνή ἀντιμετωπίσθη διὰ τῆς συνέσεως τοῦ Πρίγκηπος Ἁρμοστοῦ, ὅστις, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσπαθειῶν του, τὴν 23-8-1906 ἀπηύθυνε διὰ διαγγέλματος ἔκκλησιν ὑπομονῆς καὶ καταπραΰνσεως πρὸς τὸν Κρητικὸν λαόν.

Ἡ δευτέρα παράγραφος τοῦ διαγγέλματος τούτου ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ εἶχεν ὡς ἀκολούθως:

«...Τὰς αὐτὰς συστάσεις ἀπευθύνω ἰδιαιτέρως καὶ πρὸς τὴν Χωροφυλακήν, ἥτις ἀνεκτίμητον ἀποκτήσασα φήμην ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀρετῆς αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ λησμονῇ ὅτι τὸ ἀγλαέστερον κόσμημα τοῦ στρατιώτου εἶναι ἡ πειθαρχία, καὶ ὅτι παρὰ ταύτης δικαιοῦται νὰ προσδοκᾷ ὁ τόπος καὶ τὸ πρώτιστον παράδειγμα τῆς τάξεως καὶ τὸ καθῆκον πρὸς περιφρούρησιν αὐτῆς...» (8).

Μετὰ ἕνα περίπου μῆνα, ἤτοι τὴν παραμονὴν τῆς ἐκ Κρήτης ἀποχωρήσεώς του, ὁ Πρίγκηψ ἀπηύθυνε τὸ ἀκόλουθον διάγγελμα πρὸς τὴν Χωροφυλακήν, δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 49) 1906 φύλ. τῆς ἐπισήμου ἐφημερίδος «Κρητικῆς Πολιτείας»:

Χωροφύλακες

«Ἀπερχόμενος τῆς ἀγαπητῆς μου νήσου Κρήτης μετὰ ὀκταετῆ διαμονὴν ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν, θεωρῶ καθῆκον μου, ὅπως ὡς ἀνώτατος ὑμῶν ἀρχηγός, ἐκφράσω εἰς τὸ ἐπίλεκτον σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς τὴν ἄκραν εὐαρέσκειάν Μου καὶ τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας Μου διὰ τὴν εὔορκον ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ καὶ τὴν παραδειγματικὴν ἀφοσίωσιν, ἣν Μοὶ ἔδειξεν καὶ τὴν ὁποίαν πάντοτε καὶ ἀπανταχοῦ θὰ ἐνθυμοῦμαι μεθ' ὑπερηφανείας καὶ εὐγνωμοσύνης.

(8) Α. Σκανδάμη «Πρίγκηψ Γεώργιος», σλ. 332.

Στολή Χωροφύλακος Κρητικής Χωροφυλακής κατά τήν περίοδον 1909 – 1920.

Σᾶς ἀποχαιρετῶ, ἀγαπητοί Μου χωροφύλακες, μὲ θλίψιν μὲν διότι σᾶς, ἀποχωρίζομαι, ἀλλὰ μὲ τὴν γλυκεῖαν ἅμα ἐλπίδαν, ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλετε ἀποτελέσει πολύτιμον μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Βασιλέως ἡμῶν καὶ σεπτοῦ πατρός Μου.

Ἔχω σταθερὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὴν ἀξιοθαύμαστον πειθαρχίαν καὶ τὰς ὄντως παραδειγματικὰς στρατιωτικὰς ἀρετάς, ἃς τόσον πασιφανῶς ἐπιδείξατε κατὰ τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς Μου ἐν Κρήτῃ θέλετε ἐξακολουθήσει τηροῦντες ὡς ἱερὰ κειμήλια, ἵνα δυνηθῇ καὶ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν, ὅταν ἀνατείλῃ ἡ λαμπρὰ ἐκείνη ἡμέρα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πόθων μας, καὶ αἰσθανθῇ τὴν αὐτὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν αὐτὴν πρὸς ὑμᾶς ἀγάπην ὡς Ἀρχηγὸς Ἡμῶν, τὰς ὁποίας ηὐτύχησα νὰ αἰσθνθῶ Ἐγώ.

Σᾶς ἀποχαιρετῶ καὶ ἐστὲ βέβαιοι ὅτι τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην καὶ τὴν μεγάλην πρὸς ὑμᾶς ἐκτίμησίν Μου θέλω τηρήσει πάντοτε ἀναλλοιώτους.

Ἐν Χαλέπα τῇ 11 Σ)βρίου 1906

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Τὴν ἑπομένην οἱ γενικοὶ Πρόξενοι τῶν Προστάτιδων δυνάμεων ἀπηύθυνον πρὸς τὴν Κρητικὴν Χωροφυλακὴν τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον «Οἱ γεν. Πρόξενοι τῶν Προστάτιδων δυνάμεων τῆς Κρήτης ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει τῆς Αὐτῆς Βασιλικῆς Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος ἐκφράζουσι τὴν πλήρη αὐτῶν ἐμπιστοσύνην ἐν τῷ στρατιωτικῷ πνεύματι καὶ ἐν τῷ δεδοκιμασμένῳ παριωτισμῷ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς. Αἱ εὐγενεῖς αὗται ἀρεταί, ἐπαξίως ἤδη βεβαιωθεῖσαι ἐν τῇ Κρητικῇ Χωροφυλακῇ, θέλουσιν ἐκδηλωθεῖ ἔτι περισσότερον ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει.

«Οἱ Γεν. Πρόξενοι ἐπιθυμοῦσιν ὅπως ἐκφράσωσι τῇ Κρητικῇ Χωροφυλακῇ πᾶσαν τὴν εὐμένειαν τῶν προστατίδων δυνάμεων καὶ διαβεβαιοῦσιν αὐτὴν ὅτι ἡ στολὴ τοῦ ἐκλεκτοῦ τούτου Σώματος δὲν θὰ ὑποστῇ οὐδεμίαν τροποποίησιν καὶ ὅτι τὸ Ἡγεμονικὸν ἐθνόσημον, ἐνθύμιον τοῦ πρώτου ἐν Κρήτῃ Ὑπάτου ἁρμοστοῦ καὶ ἱδρυτοῦ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, θὰ διατηρηθῇ ὡς σύμβολον τῆς γενέσεως αὐτῆς. (σ.σ. Καὶ σήμερον φέρεται τὸ Ἡγεμονικὸν ἐθνόσημον παρὰ τῶν ὑπηρετούντων εἰς Α.Δ.Χ. Κρήτης ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς).

«Ἀνταξία τῶν δειγμάτων τούτων τῆς ἐκτιμήσεως καὶ πιστὴ εἰς τὰς πρὸς αὐτὴν ἀνατεθείσας προτροπὰς κατὰ τὴν ἀναχώρησιν Αὐτῆς, ἡ Χωροφυλακὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ πάσῃ δυνάμει συντελοῦσα εἰς τὴν τήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας πρὸς ἣν συνδέονται ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον τοῦ τόπου» (8α).

Τῇ ἀληθείᾳ, ὑπῆρξαν ἀξιοθαύμαστα τὰ ἐπιτεύγματα ὀργανώσεως, ἐκπαιδεύσεως καὶ δημιουργίας ὑπηρεσιακῆς συνειδήσεως ἐντὸς μιᾶς ὀκταετίας μόνον.

Δέκα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ἰταλικῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς, ἤτοι τὴν 6-12-1906, ἀφίκετο εἰς Κρήτην ἐξαμελὴς ὁμὰς Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Πυροβολικοῦ Ἀνδρέαν Μομφερᾶτον, ἥτις ἀνέλαβε τὴν περαιτέρω ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς.

(8α) Π. Τσάκωνα, σελ. 26, 27.

Ἡ ἑλληνικὴ αὕτη ἀποστολὴ καὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι τοιαῦται, ἐγένοντο βάσει τοῦ Νόμου 3173 (ΓΡΟΓ') τῆς 30-11-1906 «Περὶ χρόνου ὑπηρεσίας ἀξιωματικῶν ὑπηρετούντων ἐν τῇ Κρητικῇ Χωροφυλακῇ ἢ Πολιτοφυλακῇ» (9).

Ἡ ἄφιξις τῆς ἑλληνικῆς ἀποστολῆς ἐσήμανε τὴν ἀπαρχὴν μιᾶς νέας ἐντόνου ἐθνικῆς προπαρασκευαστικῆς περιόδου τῶν Κρητῶν διὰ τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς ἑνώσεως καὶ τὴν συμμετοχήν των εἰς τὰ κλέη 1912—1913.

Τὸν Σεπτέμβριον 1907 κατῆλθεν εἰς Κρήτην νέα ἀποστολὴ Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν, ἥτις, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὡς Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς φερομένου ταγματάρχου Πυροβολικοῦ Μομφεράτου, ἀνέλαβε τὴν ὀργάνωσιν τῆς Πολιτοφυλακῆς ὑπὸ στρατιωτικὸν χαρακτῆρα καὶ μορφήν.

Τὸν Σεπτέμβριον 1908, οἱ Κρῆτες ἐκήρυξαν τὴν ἕνωσίν των μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος. Περὶ τοῦ γεγονότος τούτου τὸ Ἀρχηγεῖον Κρητικῆς Χωροφυλακῆς καὶ Πολιτοφυλακῆς ὑπέβαλε τὴν ἀκόλουθον ὑπ' ἀριθ. 10657 ἀπὸ 25-9-1908 ἀναφορὰν (10).

Πρὸς τὸν κύριον ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Σύμβουλον

Ἐνταῦθα

Ἀντικείμενον Συλλαλητήριον ἐν Ρεθύμνῃ. Ἀνακήρυξις τῆς ἑνώσεως Ἑλλάδος — Κρήτης.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω ὑμῖν τὸ κατωτέρω τηλεγράφημα ὑποβληθέν μοι παρὰ τῆς Μοιραρχίας Ρεθύμνης χθὲς περὶ ὥραν 9 μ.μ.

«Σήμερον ὥρα 3 μ.μ. λαὸς Ρεθύμνης συνελθὼν εἰς πάνδημον συλλαλητήριον διὰ κωδονοκρουσιῶν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ, Προεδρίᾳ τοῦ Ἐπισκόπου, ἐκήρυξαν ἀμετάκλητον ἕνωσιν Κρήτης Ἑλλάδος. Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐξ ἐπιτροπῆς ἀγωνιστῶν, Ἐπισκόπου ὡς προέδρου, καὶ προέδρων συντεχνιῶν, ἀκολουθία λαοῦ, μετέβησαν εἰς ὑποπροξενεῖα Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ρωσσίας καὶ Ἰταλίας καὶ ἐπέδωκαν ψηφίσματα.

Συγχρόνως μετέβησαν εἰς Νομαρχίαν, Δημαρχίαν καὶ τελωνεῖον καὶ ἀνύψωσαν σημαίας Ἑλληνικάς.

Σχετικὸν ψήφισμα ἀπηυθύνθη Πρόεδρον Κυβερνήσεως. Πλῆθος διελύθη ἡσύχως. Ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε Λαμπαδηφορίαν».

Μεθ' Ὑπολήψεως — Ὁ Ἀρχηγὸς

Βεβαίως τὸ κήρυγμα ἐκεῖνο τῆς ἑνώσεως παρέμεινε κήρυγμα, διότι ἡ ἕνωσις συνετελέσθη βραδύτερον ὑπὸ τοὺς ἤχους καὶ τὰ βλήματα τῶν τηλεβόλων τοῦ πρώτου Βαλκανικοῦ πολέμου· διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ὅμως ἔσχεν τὰ ἀποτελέσματά του, διότι κατηργήθη τὸ Ἀρχηγεῖον καὶ ἱδρύθη Ἀνωτέρα Διοίκησις Χωροφυλακῆς Κρήτης, ἥτις ὑπήγαγεν ἐθνικῶς ἑαυτὴν εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς.

Τὸν Ἰούλιον 1909 ἀπεσύρθησαν ἐκ Κρήτης τὰ τελευταῖα τμήματα τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων καὶ ἡ ἀσφάλεια παρέμεινεν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς χεῖρας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς συγκροτειθήσεις ἐπὶ τέλος Πολιτοφυλακῆς, εἰς δύο τάγματα.

---

(9) Φ.Ε.Κ. 265 τῆς 30-11-1906.

(10) Μουσεῖον Χωροφυλακῆς.

Τμῆμα Ἐφίππου Κρητικῆς Χωροφυλακῆς - Χανιὰ 1910

Τὴν περαιτέρω ἔρευναν περὶ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, θὰ διαλάβωμεν ἐν τῇ ἐρεύνῃ τοῦ συνόλου τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς, ἧς ἀπὸ τοῦ 1908 ἐθεώρησεν αὕτη ἑαυτὸν ἀναπόσπαστον μέρος, πρὶν ὅμως διακόψωμεν τὴν κατ' ἰδίαν παροῦσαν ἔρευναν ἀναφερόεμθα εἰς ἕνα πλούσιον ἱστορικὸν ἀπολογισμὸν τοῦ ἔργου τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, τοῦ διατελέσαντος, ἀντισυνταγματάρχου Ἀνδρέου Μομφεράτου, δημοσιευθέντα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1912 εἰς εἰδικὴν εἰκονογραφημένην ἔκδοσιν (11).

Περαίνων τὸν ἀπολογισμὸν τοῦτον ἔγραφεν: «Ἡ ὀξεία ἀντίληψις τῶν ὁπλιτῶν, ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ γνῶσις τῆς ὑπηρεσίας, ἐξυπηρετοῦσι σπουδαίως τὴν νέαν τάξιν πραγμάτων, ἥτις ἀπὸ τῆς κηρύξεως τῆς ἑνώσεως διατελοῦσα ἐν μεταβατικῇ ἐκκρεμότητι, ἔχει, ὡς πάντοτε, ἄγρυπνον φρουρὸν τῆς τάξεως τὴν ἀνταξίαν τοῦ ὀνόματος Χωροφυλακήν, δρῶσαν, ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον, ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, ὡς τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐν Κρήτῃ».

(11) Παν. Μπουρῆ «Ἡ Χωροφυλακὴ ὡς Ἀστυνομία τοῦ Κράτους», μέρος Β' σελ. 99.

ΜΕΡΟΣ III

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1906 — 1922

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΕΝ ΤΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Τὴν 16 Δεκεμβρίου 1904 διεδέχθη τὸν Γ. Θεοτόκην ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς χώρας ὁ Θ.Π. Δηλιγιάννης.

Ἀνωτέρω ἀνεφέρθημεν εἰς τὴν ἀρξαμένην τὴν 15 Μαΐου 1905 κοινοβουλευτικὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς νομοσχεδίου περὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ συστήματος ἐν τῇ χώρᾳ.

Διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν τεθέντος νομοσχεδίου ἐκείνου ὁ Δηλιγιάννης ἐπεδίωκε νὰ ἀπαλλάξῃ ἕνα σοβαρὸν ἀριθμὸν ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ ἐκ τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων, κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ ἐνεφάνιζεν ἀστυνομικὸν σύστημα καὶ ἀσύνδετον ἐσωτερικῶς καὶ ἀντικοινωνικόν, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἀπρόσφορον διὰ τὰς χαινούσας κοινωνικὰς πληγάς.

Ὁ ἴδιος Δηλιγιάννης φαίνεται ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ περισσότερον τὴν ἐκ τῶν καταγωγείων καὶ ἀνωγείων ἀναδιδομένην κοινωνικὴν δυσοσμίαν καὶ εἶχεν ἀποφασίσει νὰ παρέμβῃ κατὰ ἕνα τρόπον πρὸς περιστολὴν ὡρισμένων ἐκ τῶν δεινῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τῆς χαρτοπαιξίας καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ὡς ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν ἐξέδωκεν ἐντόνους διαταγὰς διὰ τὴν λῆψιν αὐστηρῶν μέτρων.

Α ἱ δ υ ν ά μ ε ι ς ὅμως τοῦ ἐγκλήματος ἐτέθησαν εἰς ἄμεσον κίνησιν καὶ ἀδίστακτον ἐκδήλωσιν.

Ὁ τρόφιμος χαρτοπαικτικῶν λεσχῶν, ὄργανον τοῦ Λεσχιάρχου Μητσέα, Κωσταγερακάρης, ἐκτελῶν ἐντολὰς τοῦ πάτρωνος τοῦ Λεσχιάρχου (1), τὴν δείλην τῆς 31ης Μαΐου 1905, πλησιάσας τὸν ἀνερχόμενον τὴν κλίμακα κοινοβουλίου πρωθυπουργόν, ἐπὶ τῷ προσχήματι ἐπιδόσεως ἀναφορᾶς, ἐνέπηξε εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Δηλιγιάννη τὴν σωματεμπορικήν του μάχαιραν. Ὁ Πρωθυπουργὸς ἐντὸς ὀλίγου ἐξέπνευσε ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Βουλευτηρίου (12).

Οὕτω ἡ χώρα παρὰ τοὺς ἐντόνους ἐθνικοὺς ἐν Μακεδονίᾳ περισπασμοὺς καὶ παρὰ τὴν οἰκονομικήν της καχεξίαν ἐδοκίμασεν ἀνασφάλειαν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κοινοβουλίῳ καὶ καταρράκωσιν πάσης ἐννοίας κρατικῆς ἀξιοπρεπείας ὡς ἀναρχουμένη

---

(1) Βλέπε Δρ. Παπαδημητρίου «Ἐστενογραφημένα πρακτικὰ τῆς δίκης διὰ τὴν δολοφονίαν Θ. Δηλιγιάννη».

(1α) Ὁ Κωσταγεράρης συλληφθεὶς παρεπέμφθη εἰς δίκην τὴν 15-2-1906 καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ἐκαρατομήθη εἰς Ναύπλιον τὴν 11-6-1906, ὁ δὲ πάτρων του Μητσέας ὡς ἠθικὸς αὐτουργὸς κατεδικάσθη εἰς 8ετῆ εἱρκτήν.

καὶ ὑπὸ κοινῶν κακοποιῶν ἀπειλουμένη. Τὴν 8-12-1905 ἐσχημάτισε κυβέρνησιν ὁ Γ. Θεοτόκης, ἥτις ἔτυχε καὶ τῆς λαϊκῆς ἐγκρίσεως διὰ τῶν ἐκλογῶν τῆς 26ης Μαρτίου 1906.

Παρ' ὅλον ὅτι ὁ βόμβος τῆς ἐκ τῆς ἥττης τοῦ 1897 καταισχύνης συνεχῶς διήγειρε τὸ νευρικὸν σύστημα λαοῦ καὶ κυβερνήσεων καὶ παρὰ τοὺς ἀλλεπαλλήλους (1900 - 1904) ὀργανισμοὺς στρατοῦ, ἡ κατάστασις τοῦ στρατοῦ δύοντος τοῦ 1905 κάθε ἄλλο παρὰ εὐοίωνος ἦτο. Ἐπὶ συνολλικῆς δυνάμεως στρατοῦ ἐκ 18 χιλιάδων ἀνδρῶν, 5170 ἦταν ἀπεσπασμένοι εἰς ξένας πρὸς τὰς τοῦ στρατοῦ ἀποστολάς, μέγας δὲ ἀριθμὸς στρατευσίμων ἀπηλλάσσετο, πρὸς ἐξοικονόμησιν χρημάτων, διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἀντισηκώματος.

Ἡ ἐκπαίδευσις καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀλιγαρίθμου στρατοῦ δὲν ἐχώλαινεν ἁπλῶς ἀλλὰ καθίστατο ἀδύνατος λόγῳ τῆς κατατμήσεώς του, δι' ἱκανοποίησιν κομματικῶν ἀπαιτήσεων, εἰς 22 καὶ πλέον πόλεις καὶ πολίχνας.

Ἡ αἱμοραγία τοῦ στρατοῦ διὰ τῶν κατ' ἔτος μετατασσομένων εἰς τὴν χωροφυλακὴν 3.000 περίπου κληρωτῶν μετὰ 6μηνον ἐκπαίδευσιν, ἡ συνεχὴς ἐπάνδρωσις τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας δι' ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν καὶ ἡ συνεχὴς ἀπασχόλησις τοῦ ὑπολοίπου στρατοῦ εἰς ἔργα δημοσίας ἀσφαλείας, ἀνεφέροντο πάντοτε εἰς βασικὰ αἴτια τῆς κακοδαιμονίας τοῦ ἀναδιοργανώτου στρατοῦ (2).

Πόσον ἐμειονέκτει ἡ κατάστασις τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀστυνομίας τὸ διετράνωσεν ἡ δολοφονία αὐτοῦ τούτου τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, εἴτε ἐκ πνεύματος ἀντιπολιτεύσεως εἴτε συνεπείᾳ τάσεως πρὸς δημοσιογραφικὰς ὑπερβολάς, δίδουν ἀπογοητευτικὴν εἰκόνα τῆς ἐλλείψεως αἰσθήματος ἀσφαλείας καὶ τάξεως, χαρακτηριστικὰ δὲ ὑπῆρξαν τὰ ὅσα ἠκούσθησαν κατὰ τὴν δίκην διὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Εἰς ἐρώτησιν δικαστοῦ ἐὰν τηροῦνται αἱ περὶ κλεισίματος τῶν χαρτοπαιγνίων καὶ λοιπὰ διαταγαί, ὁ ἐξεταζόμενος Διευθυντὴς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν Παπούλας Ἀναστ., μετέπειτα Ἀρχιστράτηγος εἰς Μ. Ἀσίαν, ἀπήντησεν «Κατὰ τοὺς Διευθυντὰς τῆς Ἀστυνομίας», τουτ' ἔστιν ἡ ἔννοια τοῦ κράτους, σύμφωνα μὲ τὴν ἀπάντησιν, εἶχε καταντήσει προσωπικὸν θέμα διαφόρων ἀξιωματούχων. Ὁ νόμος ἐτέθη ἀπὸ τὸν μάρτυρα εἰς δευτέραν μοῖραν ἢ μᾶλλον δὲν ἀνεφέρθη κἄν. Ἀσφαλῶς τὸ συμπέρασμα εὔκολον, ἀλλὰ καὶ αὐτομάτως ἡ σκέψις θέλει τὴν παραβολὴν διὰ νὰ εὕρῃ τὴν διαφορὰν ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἐποχήν...

Ἡ στρατιωτικὴ ἀστυνομία ἀπὸ τῆς καταργήσεως τοῦ Ἀρχηγείου χωροφυλακῆς (1895), βαθμιαίως ἐξέπιπτεν εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν, κατὰ τὰ τελευταία δὲ ἔτη εἶχεν ἐξελιχθῆ εἰς μορφὴν φεουδαρχικοῦ καθεστῶτος διὰ τῆς πλήρους ἐκτροπῆς τῆς Ἀστυφυλακῆς.

Ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 15ης Μαΐου 1911 ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐμμ. Ρέπουλης ἐν τῇ περὶ ἀστυνομίας τοῦ κράτους ἀναδρομῇ του, ἔλεγε: «Ἀνεξαρτήτως δὲ τῶν ἐλαττωμάτων, ἅτινα ἠδύνατο τις ν' ἀνεύρῃ καὶ εἰς τὴν ἀρχικὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας, ἅτινα δυστυχῶς κατόπιν ηὐξήθησαν καὶ ὑπερεπλεόνασαν, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ θεσμὸς κατέστησεν αἰσθητὴν τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἀστυνομίας εἰς τὴν κοινὴν

---

(2) Γ. Ἀσπρέα, Τόμ. Γ' σελ. 83—85, **Θ. Παγκάλου καὶ Παρασκευοπούλου ἀπομνημονεύματα σελ. 65 κ.ἑ.**

γνώμην ἐν Ἑλλάδι, διότι τὴν Ἀστυνομίαν εἴχομεν ἀσύλληπτον ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Ἕλληνος πολίτου μέχρι τότε, διότι δυστυχῶς, οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ αὐτὴν ἐν τῇ ἀληθῆ ἐννοίᾳ καὶ ἀποστολῇ ἡ κοινωνία. Ἐν τῇ περαιτέρω ἐξελίξει, ἴσως ἢ μᾶλλον κυριώτατα διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ Ἀρχηγείου τῆς χωροφυλακῆς κατὰ τὸ 1895, ἀλλ' ἴσως καὶ διότι τὸ περιβάλλον ἐπέδρασε περισσότερον εἰς τὰ ὄργανα τῆς Ἀστυνομίας, ὥστε καὶ αὐτὰ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ φθαρῶσιν, ἴσως καὶ δι' ἄλλους λόγους, ἡ στρατιωτικὴ ἀστυνομία ἔπεσε καὶ αὐτή···» (3)

Ὁ Γ. Θεοτόκης εἶχε συλλάβει τὴν ἐνδεδειγμένην λύσιν διὰ τῆς ἄρσεως τῆς υἱοθεσίας πρὸς τὸ τέκνον τοῦ Χαριλάου Τρικούπη, περὶ τῆς τύχης τοῦ ὁποίου τόσον εἶχεν ἀνησυχήσει ὁ Τρικούπης ἐκ τῶν δηλώσεων Δηληγιάνη, καὶ διὰ τῆς προσφυγῆς πρὸς τὸ φύσει καὶ θέσει ἁρμόδιον Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς, πρὸς τὸ φυσικὸν κατὰ λόγον ἁρμοδιότητος τέκνον Κοινωνίας καὶ Πολιτείας.

Ἐνταῦθα ὀφείλομεν μίαν παρατήρησιν. Ὁ τότε ἀντιμοίραρχος Ν. Τρουπάκης, ὑπηρετῶν εἰς Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, λαβὼν γνῶσιν τοῦ περὶ ἀστυνομικοῦ συστήματος νομοσχεδίου Δηλιγιάννη διεφώνησε ριζικῶς πρὸς αὐτό, ἵνα δὲ δυνηθῇ τελεσφορώτερον ὄχι μόνον κατ' αὐτοῦ ν' ἀντιδράσῃ ἀλλὰ καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐμπρέποντος καὶ ἐφικτοῦ ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος, τὴν 30-4-1905 ἀνεχώρησε μὲ πεντάμηνον Ἐκπαιδευτικὴν ἄδειαν διὰ τὴν Ἑσπερίαν.

Μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς ἀδείας ἐτοποθετήθη καὶ αὖθις τὴν 15-12-1905 εἰς τὴν ἰδίαν παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Στρατιωτικῶν θέσιν.

Ἀρχομένου τοῦ 1906 ἐκλήθη ὁ Τρουπάκης παρὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν Γ. Θεοτόκη καὶ ἀφοῦ τῷ ἀνεκοινώθη ἡ ἀπόφασις τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου περὶ ἀναθέσεως τῆς ἀστυνομίας εἰς τὴν Χωροφυλακήν, διετάχθη ὅπως προβῇ εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ σχετικοῦ νομοσχεδίου (4). Κατωτέρω θὰ μεταφέρωμεν τὰς ἀντιλήψεις τῶν τότε ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς, τὰς ἀντιδράσεις, τὰς ἀντιπαραστάσεις καὶ τὰς πρὸς ἐπιτυχίαν προσπαθείας των, ἤδη θὰ παρακολουθήσωμεν τὴν κοινὴν γνώμην καὶ τὰς Κυβερνητικὰς προσπαθείας.

Ἡ Κυβερνητικὴ πρόθεσις, περὶ ἀναθέσεως τῆς ἀστυνομίας εἰς τὴν χωροφυλακήν, γνωσθεῖσα προεκάλεσε διάφορα σχόλια ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων, ἐκ τῆς μελέτης τῶν ὁποίων προκύπτει ὅτι ὁμοθύμως καὶ μετ' ἀνακουφίσεως ἐγένετο δεκτὴ ἡ τοιαύτη ἀπόφασις ὑπὸ διαφόρους ὑποδείξεις. Μερικαὶ τῶν ἐφημερίδων προηγήθησαν εἰς σχετικὰς ἐρεύνας καὶ ἐκτενῆ σχόλια τῆς πρωθυπουργικῆς προθέσεως.

Ἡ ἐφημερὶς Ἀκρόπολις (5) ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς ἐπαρκεῖ διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν Ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν»; προέβη εἰς τὴν ἔρευναν διδομένων οἴκοθεν ἀπαντήσεων ἐπὶ προβαλλομένων ἐρωτηματικῶν ὧν τὸ συμπέρασμα ἦτο

---

(3) Ἀγορεύσεις Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου, Περίοδος Β', Τόμ. 2, σελ. 69.

(4) Περὶ ὅλων τῶν ἀφορόντων τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀναθέσεως τῆς Ἀστυνομίας εἰς τὴν Χωροφυλακὴν κ.λ.π. Βλέπε σειρὰν ἄρθρων Ν. Τρουπάκη ἐν Μ. Στρατιωτ. καὶ Ναυτικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ καὶ Ἀλεξ. Καμπᾶ εἰς περιοδικὸν «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις», Τόμ. Α' καὶ Β' 1908—1909 ἔνθεν θὰ ληφθῶσιν ἱκανὰ στοιχεῖα.

(5) Φύλλον 8528 τῆς 12-1-1906.

ὅτι ἔδει ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἡ 'Αστυνομία, ἀλλ' ὑφ' ὡρισμένας ἐπιφυλάξεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπάρκειαν τῆς δυνάμεως καὶ τὴν ποιότητα τῶν ὁπλιτῶν.

Τὰς περὶ ἀνεπαρκείας τῆς δυνάμεως ἀπόψεις ἐστήριζεν εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἐνῶ διὰ τὸ ὑπᾶρχον σύστημα διετίθεντο 299 ἀξιωματικοὶ τῶν διαφόρων ὅπλων, 400 περίπου ἀστυνομικοὶ Σταθμάρχαι, 1500 ἄνδρες τῆς 'Αστυφυλακῆς καὶ 6.000 ὁπλῖται στρατοῦ καὶ χωροφυλακῆς, ἡ χωροφυλακὴ διέθετεν μόνον 133 ἀξιωματικούς, 244 ἐνωμοτάρχας, 420 ὑπενωμοτάρχας καὶ 3.000 περίπου χωροφύλακας, ἤτοι δύναμιν πολὺ κατωτέραν τοῦ ἡμίσεως τῆς ἤδη διατεθιμένης, οἱ δὲ ὁπλῖται ἐστερημένοι οἱασδήποτε ἀστυνομικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ πείρας.

Προχωρῶν εἰς τοὺς ἀριθμητικούς του ὑπολογισμοὺς ὁ ἀρθρογράφος διεπίστωνεν ὅτι, ἐκ τῆς ἀνωτέρω δυνάμεως τῆς χωροφυλακῆς ἀπουσίαζον 30 ἀξιωματικοὶ ὡς ἀπεσπασμένοι εἰς τὴν δασικὴν ὑπηρεσίαν καὶ 15 - 20 ἀπεσπασμένοι εἰς 'Υπουργεῖον Στρατιωτικῶν καὶ ἄλλα δημόσια γραφεῖα, ἤτοι ὅτι ἐναπέμεινεν δύναμις 82 ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς διὰ τὰ καθήκοντα δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀνατεθησομένης ἀστυνομίας, τουτ' ἔστιν τελείως ἀνεπαρκής.

'Η κατὰ ἀστυφυλακῆς δυσμένεια καὶ ἀπαρέσκεια εἶχεν κορυφωθῇ εἰς σημεῖον ὀξὺ καὶ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι τὸ Σῶμα τοῦτο εἶχεν ἐντελῶς ἐκτροχιασθῆ.

Κατὰ τὴν 1-1-1906 ἀστυφύλακες ἐν μεγάλη στολῇ περιερχόμενοι τὰς διαφόρους οἰκίας ἐζήτουν «Μποναμάδες» καὶ ἡ 'Ακρόπολις σχολιάζουσα τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν δοθεῖσαν διαταγὴν δι' ἀνακρίσεις ἔγραφεν «Πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν κυρίων αὐτῶν οἱ ὁποῖοι ἐξίσωσαν μὲ τὴν πρᾶξιν των ταύτην τὴν κυανὴν στολὴν καὶ τὸ στεμματοφόρον κράνος των μὲ τὸ ἐρυθρὸν καλπάκι τοῦ ὁδοκαθαριστοῦ καὶ τὸ μαῦρο τοῦ νεκροθάπτου» (6).

Κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τὴν 16-1-1906 ὁ πρωθυπουργὸς ἀναφερόμενος εἰς τὸ θέμα τῆς ἀστυνομίας ἐπετέθη κατὰ τοῦ συστήματος τῆς Στρατιωτικῆς 'Αστυνομίας, δηλώσας ὅτι τοῦτο πρὸ πολλοῦ ἔχει παύσει ν' ἀποδίδη καίτοι ἀπησχόλει 300 ἀξιωματικοὺς καὶ ἐτραυμάτιζε τὸν στρατόν. 'Εν συνεχείᾳ κατέθεσε σχετικὸν περὶ ἀστυνομίας νομοσχέδιον.

Τὸ ἀξιολογώτερον ὅλων κατὰ τὰς συζητήσεις, λόγῳ τοῦ κατατεθέντος νομοσχεδίου περὶ μεταρυθμίσεως τοῦ συστήματος ἀστυνομίας, ὑπῆρξεν ἡ θέσις ἣν ἔλαβον τὰ ὑγιέστερα στοιχεῖα τῆς 'Αστυφυλακῆς, ταχθέντα ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς 'Αστυφυλακῆς καὶ τῆς Στρατιωτικῆς 'Αστυνομίας καὶ τῆς ἐντάξεώς των εἰς τὴν Χωροφυλακὴν (7).

Συζήτησις ἐπὶ τοῦ κατατεθέντος ἀστυνομικοῦ νομοσχεδίου δὲν ἐγένετο, διότι εἰσαγαγὼν ὁ Θεοτόκης νομοσχέδιον περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ πολιτεύεσθαι εἰς τὸν στρατὸν συνήντησε τοιαύτην ἀντίδρασιν, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ διαλύση τὴν Βουλὴν καὶ νὰ προκηρύξη ἐκλογὰς διὰ τὴν 26-3-1906. 'Ενώπιον τῆς νέας Βουλῆς καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰς συνεδριάσεις ΜΗ) 19-6-1906, ΜΘ) 20-6-1906 καὶ Ν) 21-6.1906, ἐπανέφερε πρὸς συζήτησιν τὸ ἀστυνομικὸν νομοσχέδιον, ὅτε καὶ ἐψηφίσθη εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν. Τὸ ψηφισθὲν νομοσχέδιον λαβὸν ἀριθμὸν νόμου ΓΡΞΕ΄ (3165) τῆς 11-7-1906, ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 184) 3-8-1906 Φ.Ε.Κ.

---

(6) Φύλλον 8521 τῆς 15-1-1906.

(7) «'Ακρόπολις» φύλλον 8535 τῆς 19-1-1906.

Πρὸ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἐνώπιον τῆς Βουλῆς συζητήσεων αἱ ἐφημερίδες καὶ πάλιν ἐνεφάνισαν δισταγμούς, προτροπὰς καὶ Κασανδρισμούς, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις δὲν ὑπῆρξαν εὐστοχώτεραι.

Ἡ οἱονεὶ ἀνήσυχος 'Ακρόπολις συνεχῶς ἔκρουε τὰς Κυβερνητικὰς θύρας διὰ τῶν ἀνησυχιῶν της, αἵτινες φαίνεται νὰ ἀπήχουν εἰς εἰλικρινεῖς καὶ καλοπροαιρέτους σκεπτικισμούς. Μίαν ἐκ τῶν πολλῶν τῆς ἐφημερίδος ταύτης γνώμην μεταφέρομεν αὐτουσίαν λόγῳ τοῦ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντός της, ὅσον ἀφορᾷ τὰς περὶ ἀστυνομίας ἀντιλήψεις.

Ἡ 'Αστυνομικὴ κατάστασις ἐν ὄψει τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ περὶ ἀστυνομίας Νόμου, εἶχεν ἐκτραχηλισθῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐφημερίδες προέβαινον εἰς ἐπικρίσεις (8), ἡ δὲ 'Ακρόπολις ἀντιπαρερχομένη τὸ ἐφήμερον διὰ τοῦ ἄρθρου «ΝΑ ΜΑΣ ΔΩΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΝ» (9) προέβαλε τὰς διὰ τὸ μέλλον ἀπόψεις γράφουσα:

«'Απὸ τὰ μεταρρυθμιστικὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως Θεοτόκη βεβαίως κατὰ σπουδαιότητα ἄμεσον προέχει τὸ 'Αστυνομικόν, διότι αὐτὸ δὲν ἀποβλέπει εἰς ἔμμεσα ἀποτελέσματα, ὅπως ἡ εὐρεία, τὸ στρατιωτικὸν τῶν Βουλευτῶν καὶ ἡ ἀμφίβολος καὶ αἰωνίως ἀναψηλαφουμένη μονιμότης τῶν ὑπαλλήλων.

> **Ἡ 'Αστυνομία εἶναι ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου διὰ μίαν χώραν. Εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν κοινωνικὴ ὑπηρεσία, εἶναι αὐτὴ ἡ ζῶσα κυβέρνησις μιᾶς χώρας. Καὶ ἂν ὅλα μᾶς ἐπῆγαν ἀνωμάλως καὶ ἀνεπτύχθησαν στρεβλῶς, καχεκτικῶς, θνησιγενῶς εἰς κοινωνικὴν εὐπρέπειαν, εἰς τάξιν, εἰς ἀσφάλειαν, εἰς νομοτάγειαν, αἰτία εἶναι ἡ ἀνυπαρξία μας ἡ 'Αστυνομική. Αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸ μέγα κρηπίδωμα ὄχι μόνον τῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἠθῶν καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ πραγματικωτέρα δύναμις, ἡ ὁποία σπρώχνει εἰς πρόοδον τὸν πολιτισμόν.**

«Δυστυχῶς δὲν τὴν ἐννόησε ποτὲ τὴν μεγάλην της ἀποστολὴν εἰς δύναμιν ἡ Κυβερνητικὴ Ἑλλάς. Εἴχομεν μίαν φορὰν τὰς Δημοτικὰς 'Αστυνομίας, ἕνα πρωτόπλασμα ἀρχῆς, ἡ ὁποία μετεῖχε πολὺ τοῦ ἀκαταρτίστου τῶν ἀρχαϊκῶν θεσμῶν τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς καὶ δὲν συνεβιβάζετο μὲ τὸν νεώτερον κόσμον, δὲν ἔκαμνε καὶ κακόν. Εἴχαμε τότε τὴν χωροφυλακήν, ἡ ὁποία ἀναμφισβητήτως ἦτο μία καλῶς ὀργανωμένη ὑπηρεσία διὰ τὴν ἐποχήν της καὶ τὰ πολὺ ὀπισθοδρομικὰ ἤθη τοῦ κράτους μας. 'Αλλὰ μὲ τὴν ἐπελθοῦσαν ἀνατροπήν, μὲ τὰς στρατιωτικὰς ἀστυνομίας καὶ τῶν κληρωτῶν τὴν χρησιμοποίησιν, ἡ χώρα ἀσφαλῶς ὀπισθοδρόμησε πολύ. Εἰσῆλθεν εἰς κακὸν καὶ ὀλέθριον δρόμον, ἐνῷ ἕως τότε ἦτο στάσιμος. Ἡ αὔξησις τῆς ἐγκληματικότητος, ἡ πλήθυνσις τῆς φυγοδικίας, τῆς μικροληστείας, τῆς ζωοκλοπῆς εἶναι βεβαίως γέννημα τῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ ἐκτροχιασμοῦ μας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀστυνομία καὶ ἡ χωροφυλακὴ συνετέλεσαν οὐσιουδῶς εἰς τοῦτο. Ἡ αὐθαιρεσία ἡ κατάχρησις ἡ παντοία παρανομία ἀσκουμένη ἄνευ ἐπιβλέψεως, ἄνευ ἐλέγχου,

---

(8) **«Ἑστία» φύλλα 4430)6-6-1906, 4435 κ.λ.π. παρωτρύνουσα εἰς «Αὐτοάμυναν» ἔναντι αὐθαιρεσιῶν κὶ ἀθλιοτήτων.**

(9) **Φύλλον 8665)30-5-1906.**

ἄνευ εὐθύνης, εἶναι βεβαιότατα τὸ εὐρὺ φυτώριον τῆς ἐκκρύθμου καταστάσεως τῆς δημοσίας ἀσφαλείας.

«Τώρα ὁ κ. Θεοτόκης θέλει τὴν ἀναμόρφωσιν τὴν ἀστυνομικήν. Καὶ ἔχει δίκαιον. Ἡ ὕπαρξις ἀστυνομίας καὶ χωροφυλακῆς, δύο ὑπηρεσιῶν μὲ τὸν αὐτὸν σκοπόν, εἶναι διοικητικῶς καὶ οἰκονομικῶς σολοικισμὸς δι' ἡμᾶς. Πρέπει ν' ἁπλοποιηθοῦν ὄχι μόνον χάριν οἰκονομίας, ἀλλ' ἰδίως ὅπως διὰ τῆς συγχωνεύσεως καταρτισθῇ ἕνας θεσμὸς βιώσιμος, σκόπιμος.

Ἀλλ' ἐξέλεξαν ἄρα γε τὸν καλλίτερον δρόμον;»

Ἡ αὐτὴ ἐφημερὶς εἰς νεώτερον ἄρθρον της (10) διετύπωσε πλέον σαφῶς τὰς ἀμφιβολίας της ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐδοκίμησιν τῆς ἀστυνομεύσεως διὰ τῆς χωροφυλακῆς, καταλήγουσα δὲ ἐπρότεινεν ὅπως πρῶτον νὰ ἐκκαθαρισθῆ ἡ χώρα τῶν κακοποιῶν, φυγοδίκων κ.λ.π. διὰ μιᾶς συντόνου καὶ ἀποφασιστικῆς ἐκστρατείας καὶ ἔπειτα ν' ἀνατεθῇ ἡ Ἀστυνομία εἰς τὴν χωροφυλακήν.

Αἱ ἀμφιβολίαι καὶ οἱ στεναγμοὶ ἐστηρίζοντο κυρίως εἰς τὴν μικρὰν δύναμιν, τῆς χωροφυλακῆς καὶ εἰς τὴν ἐκ κληρωτῶν προέλευσιν τῶν χωροφυλάκων, προέλευσις ἥτις καὶ τὸν στρατὸν διέλυε καὶ τὴν ἀστυνόμευσιν ἐδολοφόνει.

Κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ Ἀστυνομίας νομοσχεδίου, ἐκτὸς τῶν ἀθρόων προτάσεων διὰ τροποποιήσεις κ.λ.π. τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου, εἷς ἀριθμὸς Βουλευτῶν, ἰδίᾳ τῶν ἐκ τοῦ στρατεύματος προερχομένων, ἐζήτησεν νὰ μετέχῃ καὶ ὁ στρατὸς τῶν ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἔργων!!!

Τὴν ἑπομένην ἡ ἐφημερὶς «ΕΣΤΙΑ» ὑπὸ τὸν τίτλον «Μ ὴ χ ε ι ρ ό τ ε ρ α» ἔγραφεν (11).

«Δὲν ὑπάρχει κανεὶς πονῶν τὸν δυστυχῆ αὐτὸν τόπον καὶ μὴ ἐλεεινολογῶν τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τοῦ στρατοῦ μας, ὁ ὁποῖος ἀστυνομία εἶναι, χωροφυλακὴ εἶναι, δασοφυλακὴ εἶναι, ὅ,τι θέλετε εἶναι, καὶ μόνον στρατὸς δὲν εἶναι.

«Εὑρέθη τέλος ὕστερα ἀπὸ χίλια βάσανα μία κυβέρνησις μὲ ἀπόφασιν νὰ γλυτώσῃ τὸν δυστυχῆ αὐτὸν στρατόν. Καὶ ποῖος νομίζετε ὅτι εὑρέθη διὰ νὰ ἀντείπῃ καὶ νὰ ζητήσῃ εἰς τὴν προχθεσινὴν συζήτησιν τοῦ ἀστυνομικοῦ νομοσχεδίου, ὅπως ὀλίγα τάγματα διατεθοῦν καὶ πάλιν εἰς μεταβατικὰ καὶ εἰς ἀστυνομίας;

«Κανεὶς δικηγόρος; κανεὶς ἰατρός, κανεὶς βιομήχανος, κανεὶς ἔμπορος, ἄνθρωπος τέλος μὴ γνωρίζων τί ἐστὶ στρατός; Τίποτε ἀπὸ αὐτά. Εὑρέθη ἁπλούστατα εἷς στρατιωτικός, εἷς συνταγματάρχης καὶ διακεκριμένος μάλιστα καὶ φιλοδοξῶν καὶ ἀνωτέρας θέσεις. Καὶ ἔπειτα εὑρίσκονται ἄνθρωποι λέγοντες ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχουν ἀξιωματικοὶ εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ φωτίζουν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ. Θαυμάσιος φωτισμός....»

Ὁ ὑπὸ ἱκανῆς μερίδος Βουλευτῶν τοῦ τέως Δηλῃγιαννικοῦ κόμματος ἀκολουθούμενος καὶ τέως Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν, ἰσχυριζόμενος ναυάγιον καὶ ἀποτυχίαν τῆς διὰ τῆς χωροφυλακῆς ἀστυνομεύσεως, κατεπολέμησε τὸ ἀστυνομικὸν νομοσχέδιον, ὑποστηρίξας μεταξὺ τῶν ἄλλων ὅτι «... ὁ τόπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει δημοσίαν ἀσφάλειαν, πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι δὲν ἔχῃ ἀπολύτως τίποτε, καὶ τότε εἶναι περιτ-

---

(10) Φύλλον 8573)7-6-1906.

(11) Φύλλον 4437)12-6-1906.

τὸν νὰ διερχόμεθα νύκτας καὶ ἡμέρας ψηφίζοντες τοὺς νόμους, οὓς καθ' ἑκάστην ψηφίζομεν» (12).

Ὁ Θεοτόκης, ὅστις πρὸ μηνὸς περίπου κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου ἐξέπληξε καὶ τοὺς πλέον ἀπαισιοδόξους (13), εἶχε στερρὰν τὴν πεποίθησιν καὶ τὴν ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ καὶ τὸ νομοσχέδιον ἐπεψηφίσθη.

Ὁ κατὰ τὴν 21-6-1906 ψηφισθεὶς ἀνωτέρω νόμος καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 184) 3-8-1906 Φ.Ε.Κ. ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΓΡΞΕ δημοσιευθείς, ἀπετέλεσεν ἀληθῆ καὶ οὐσιαστικὴν μεταβολὴν τοῦ Ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος ἐν τῇ χώρα καὶ τὴν ἀπαρχὴν ἐξελίξεως εἰς τὴν σημερινήν της μορφὴν τῆς χωροφυλακῆς.

Τούτου ἕνεκα θεωροῦμεν ἀπαραίτητον ἀνάγκην ν' ἀσχοληθῶμεν ἐκτενέστερον περὶ τούτου καὶ περὶ τῶν δι' αὐτοῦ πρώτων ἐξελίξεων, ὡς πρώτην δὲ εἰσφορὰν εἰς τὴν προσπάθειαν ἡμῶν ταύτην θεωροῦμεν τὴν παράθεσιν αὐτουσίας τῆς ἀπὸ 6ης Ἰανουαρίου 1906 εἰσηγητικῆς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου ἐκθέσεως τῆς Κυβερνήσεως, ἐχούσης οὕτω:

«Ἡ νέα ὀργάνωσις τοῦ Στρατοῦ ἐπιβάλλει, ἵνα οἱ ἀξιωματικοί, οἱ ὑπηρετοῦντες νῦν εἰς τὴν ἀστυνομίαν ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς τάξεις των. Ἀλλὰ καὶ ἂν τοῦτο μὴ ἦτο ἐπιτακτικόν, ἡ ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία ἐπέβαλεν ἵνα ὁρισθῶσιν ἄλλως τὰ τοῦ καθόλου καταρτισμοῦ καὶ τῆς διοικήσεως τῆς ἀστυνομίας ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἀκόμη.

Κατὰ τὸ ὑποβαλλόμενον σχέδιον νόμου ἡ ἀστυνομία τοῦ Κράτους ἀνατίθεται εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον ἐκτελεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, διότι ἡ ἀστυφυλακὴ περιορίζεται εἰς ὡρισμένα κέντρα, ἑπομένως ἀντὶ νὰ ἐνεργῶσι δύο σώματα, ἡ ἀστυφυλακὴ καὶ ἡ χωροφυλακή, θὰ ἀσκῇ τὴν ἀστυνομίαν ἡ χωροφυλακὴ ὑπὸ τὸν ἴδιον ὀργανισμόν, οὗτινος βάσις εἶναι ἡ αὐστηρὰ ἐποπτεία τῶν ὀργάνων αὐτῆς, παντὸς βαθμοῦ, ὑπὸ δύο ἐποπτικῶν συμβουλίων, ὧν τὸ ἓν θὰ ἑδρεύῃ ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ Ἀρχηγείῳ, τὸ δὲ ἕτερον παρ' ἑκάστῳ Δ)ντῇ ἀστυνομίας νομοῦ, καὶ ὑπὸ ἐπιθεωρητῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν.

Τὸ ὅλον σύστημα ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἡ ἀστυνομία τοῦ κράτους ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἔχονος ὑπὸ τὰς ἀμέσως αὐτοῦ διαταγὰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς.

Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς ἔχει παρ' ἑαυτῷ Ἀνώτατον Ἐποπτικὸν Συμβούλιον, οὗτινος προεδρεύει, ἀποτελούμενον ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν, ὑπὸ τῶν Νομικῶν Σομβούλων τῶν Ὑπουργείων τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν καὶ τοῦ Τμηματάρχου τοῦ Ἀστυνομικοῦ πα-

---

(12) Ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις», φύλ. 8679)13-116-1906 ἔνθα καὶ πάλιν Κασσανδρισμοί, δυσοίωνοι προβλέψεις καὶ ἀνεδαφικαὶ ὑποδείξεις.

(13) Ὁ Θεοτόκης ἐβροντοφώνησεν τότε: «ἐὰν ἡ χώρα ἡμῶν κακοδαιμονῇ, ἐὰν τὸ κράτος καρκινοβατῇ, τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν τῶν βουλευτῶν ἐπὶ τῆς διοικήσεως...». Καὶ ὁ Γαβριηλίδης («Ἀκρόπολις» 8666)31-5-1906) ἔγραφεν ὅτι διὰ πρώτην φορὰν οἱ βουλευταὶ ἠδύναντο νὰ ἀποκληθῶσιν ἀληθινοὶ πατέρες τοῦ ἔθνους.

ρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν. Τὸ Συμβούλιον τοῦτο γνωμοδοτεῖ ἐπὶ πάσης ὑποθέσεως, ἀφορώσης εἰς τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων παντὸς βαθμοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς γνωμοδοτήσεως ταύτης κρίνει καὶ ἀποφασίζει ὁ Ὑπουργὸς ἐὰν προσήκῃ μετάθεσις ἢ προσήκῃ νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ τιμωρία τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ἀστυνομικοῦ ὀργάνου.

Ἕκαστος Διευθυντὴς ἀστυνομίας νομοῦ ἔχει παρ' αὐτῷ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον ἀποτελούμενον ὑπὸ τοῦ Νομάρχου, προεδρεύοντος, τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Πρωτοδικῶν ,τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας τοῦ νομοῦ καὶ ἑνὸς δικαστοῦ ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης.

Τὸ Ἐποπτικὸν τοῦτο Συμβούλιον ἀσκεῖ τὸν ἄμεσον ἔλεγχον ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων τοῦ νομοῦ καὶ γνωμοδοτεῖ περὶ αὐτῶν, καὶ τὰς γνωμοδοτήσεις του ὑποβάλλει εἰς τὸ Ἀνώτατον Ἐποπτικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἀρχηγείου.

Διὰ τῶν δύο τούτων ἐποπτικῶν Συμβουλίων καὶ διὰ τῶν ἐπιθεωρήσεων καὶ ἀνακρίσεων τῶν Ἐπιθεωρητῶν καθορίζεται ἡ ἔκτασις τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας αὐτοῦ τοῦ Ὑπουργοῦ. Ὁ Ὀργανισμὸς τῆς ἀστυνομίας, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας λειτουργῶν, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐξασφαλίζει εἰς τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα τὴν εὐσυνείδητον καὶ ἀφατρίαστον ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, συνάμα δὲ ὅτι ἐπιβάλλει αὐτοῖς νὰ ἐντείνωσι τὴν προσοχήν των, ἵνα πᾶσα ἐνέργεια καὶ πᾶσα πρᾶξις αὐτῶν εἶναι οὐχὶ μόνον νόμιμος κατὰ τύπους, ἀλλὰ καὶ ἡ προσήκουσα πάντοτε, διότι θὰ ὑφίσταται τὴν βάσανον δύο Συμβουλίων, ὧν αἱ γνωμοδοτήσεις, καίτοι ὑποκείμεναι εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Ὑπουργοῦ, ἐλάχιστα θὰ ὑπόκεινται εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, διότι ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ὀφείλει νὰ ἐκδοθῇ ἠτιολογημένη ἐπὶ ὡρισμένων γεγονότων ἐξετασθέντων καὶ ἀναγραφομένων ἐν τῇ ὑποβαλλομένῃ αὐτῷ πρωτοδίκῳ, οὕτως εἰπεῖν, ἀποφάσει, καίτοι αὕτη ὑπόκειται αὐτῷ ὡς γνωμοδότησις, ἣν δύναται νὰ ἀποδεχθῇ ἢ νὰ ἀπορρίψῃ.

Διὰ τῶν διατάξεων τούτων τοῦ νομοσχεδίου ἐλπίζομεν ὅτι δημιουργοῦμεν Ἀστυνομίαν πειθαρχικήν, σεβομένην τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν καὶ εὐλαβουμένην τὰ ἴδια.

Ἐν τῷ νέῳ τούτῳ ὀργανισμῷ τῆς ἀστυνομίας ὁμολογοῦμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ τρωτόν τι σημεῖον. Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι ἡ καθ' ὡρισμένον χρόνον ἀνανέωσις μεγάλου μέρους τῶν ἀνδρῶν αὐτῆς, ἤτοι τῶν κληρωτῶν τῶν μετατιθεμένων εἰς τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς (14).

Ἀλλὰ τὸ μειονέκτημα τοῦτο ἔφερε καὶ ὁ νῦν ἰσχύων ἀστυνομικὸς ὀργανισμός, διότι κληρωτοὶ εἶναι καὶ οἱ νῦν ἐκτελοῦντες ἀστυνομικὰ καθήκοντα, μὴ συνεχόμενοι δέ, μηδὲ ἀσκούμενοι ὑπὸ αὐστηρὰν ἐποπτείαν ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς γίνεται διὰ τοῦ παρόντος.

Οὐχ' ἧττον, ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι, τὴν ἀστυνομίαν τῶν μεγάλων κέντρων δὲν ἀνεθέσαμεν εἰς τοὺς κληρωτοὺς χωροφύλακας, ἀλλ' εἰς ἐθελοντὰς ἐπὶ

---

(14) Ἡ ὑπογράμμισις εἶναι ἰδιαιτέρα ἡμῶν παρατήρησις, ὡς καὶ ἡ ἀκολουθοῦσα ὑποσημείωσις.

θητεία, ἤτοι ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν εἰς τοὺς νῦν ἀστυφύλακας, συμπληρωμένου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν δι' ἐθελοντῶν, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἐφ' ὅσον ἐκλείπουσιν οὗτοι δι' ἀνακατατάξεως, τῶν διακριθέντων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ κληρωτῶν χωροφυλακῶν καὶ ἄλλων ἐθελοντῶν μὲ ὡρισμένα προσόντα.

Εἰς τὰ κέντρα δὲ ταῦτα, ἐν οἷς θὰ ὑπηρετῶσι μὴ κληρωτοὶ χωροφύλακες, ὡρίσαμεν ὅτι θὰ καταβάλλωσιν οἱ δῆμοι τὴν διαφορὰν τοῦ μισθοῦ μεταξὺ κληρωτοῦ χωροφύλακος καὶ ἐθελοντοῦ χωροφύλακος.

Ἡ ὅλη δύναμις τῆς χωροφυλακῆς, εἰς ἣν ἀνατίθενται καὶ αἱ φρουραὶ τῶν φυλακῶν, καὶ αἱ συνοδεῖαι τῶν ὑποδίκων καὶ καταδίκων καὶ ἡ φρουρὰ τῶν δημοσίων ταμείων καὶ τραπεζῶν καὶ πᾶσα ἄλλη τοιαύτης φύσεως ὑπηρεσία, ἀποτελεῖται ἐξ 194 ἀξιωματικῶν, 786 πεζῶν ὑπαξιωματικῶν καὶ 5300 πεζῶν ὁπλιτῶν, ὧν 3500 κληρωτοὶ καὶ 1800 ἐθελονταὶ καὶ ἐκ 32 ἐφίππων ὑπαξιωματικῶν καὶ 224 ἐφίππων ὁπλιτῶν, ἤτοι τὸ ὅλον 6536 ἄνδρας μετὰ 407 ἵππων.

Ἡ δύναμις δὲ αὕτη, μετὰ μελέτην ἀκριβῆ τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας, ἐκρίθη ἐπαρκεστάτη κατ' ἀριθμὸν πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς δημοσίας ἀσφάλειας ἔν τε τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ καὶ ἐν ταῖς πόλεσι. Ψηριζομένου δὲ καὶ τοῦ ἑτέρου νομοσχεδίου περὶ ἀγροφυλακῆς, τὸ ὁποῖον ἔσχομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλωμεν εἰς τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν σύνοδον, δι' οὗ οἱ ἀγροφύλακες ἐκλέγονται ἐπὶ τῇ βάσει ἀπαραιτήτων προσόντων ἵνα ὑπηρετήσωσιν ἐπὶ τριετεῖ θητείᾳ, προστίθεται εἰς τὴν ἀστυνομίαν δύναμις ἐξ 8.500 ἀνδρῶν (15). Οὕτω δὲ ἡ δύναμις τῆς ἀστυνομίας θὰ ἀποτελεῖται ἐν συνόλῳ ἐκ 15.000 ἀνδρῶν, ἥτις ὑπεραρκεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἄνευ τῆς συνδρομῆς ἄλλης ἐνόπλου δυνάμεως μεταβατικῆς, ἀποσπωμένης ἐκ τοῦ στρατεύματος.

Εἰς τοὺς Δήμους ἀνεθέσαμεν τὰ ἀστυνομικὰ καθήκοντα τὰ ὁποῖα ἀναντιρρήτως δύνανται οἱ δήμαρχοι νὰ ἐκπληρῶσι μετὰ πληρεστάτης γνώσεως τῶν ἀναγκῶν τῶν συνδημοτῶν αὐτῶν καὶ τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως τοῦ δημοτικοῦ ταμείου.

Τὰ ἀστυνομικὰ ταῦτα καθήκοντα, τὰ οὕτως εἰπεῖν ἀφορῶντα εἰς τὴν δημοτικὴν οἰκογένειαν, εἶναι ἡ ἀστυνομία τῶν ἀγορῶν καὶ ἡ ἀστυνομία τῆς καθαριότητος.

Εὐνόητον ὅτι οἱ δήμαρχοι ἀσκοῦσι τὰ ἀστυνομικὰ αὐτῶν καθήκοντα διὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἀστυνομίας, μὴ ὑποβαλλομένων τῶν δήμων εἰς βάρη συντηρήσεως ἄλλου ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ.

Διὰ τοῦ ὀργανισμοῦ δὲ τούτου προσγίνεται καὶ οἰκονομία ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἐκ δρ. 1.136,794 διὰ τῆς ἑνώσεως τῶν καθηκόντων τῆς ἀστυφυλακῆς καὶ τῆς χωροφυλακῆς, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀναθέσεως τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων εἰς τὴν χωροφυλακήν, ὡς ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, δὲν ἦτο κυρίως οἰκονομία ἐν ταῖς δαπάναις, ἀλλὰ ἡ σύστασις ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος ἱκανοῦ

---

(15) Τὴν 10ην Μαΐου 1906 κατετέθη τὸ περὶ ἀγροφυλακῆς νομοσχέδιον καὶ τὴν 30-5-1906 ἕτερον νομοσχέδιον (Περὶ ἐκλογῆς ἀγροφυλάκων καὶ καθηκόντων αὐτῶν», περὶ ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος.

καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ του καὶ ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ του ἵνα ἐκπληρῇ ἐπαρκῶς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ἰανουαρίου 1906

Ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν — **Ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης**

Βουλ. Χαλκίδος Ν. Καλογερόπουλος — **Βουλ. Σύρου Δ. Βοκοτόπουλος**

Ὁ Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν

Βουλ. Κερκύρας Γ. Ν. Θεοτόκης

Ἐπεξετάθημεν ἐπὶ τῶν προηγηθέντων τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ Νόμου ΓΡΞΕ΄, διότι ἐθεωρήσαμεν τοῦτο ἐπιβεβλημένον, τόσον ἵνα παραθέσωμεν τὴν κληρονομίαν εἰς ἣν θὰ ὑπεισήρχετο τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, ὅσον ἵνα ἐμφανίσωμεν ἁδρότερον τὰς ἐθνικὰς καὶ κοινωνικὰς προσδοκίας ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς, τὴν πενιχρότητα τῶν ὑπὸ τῇ Πολιτείας διατεθέντων ὑλικῶν ἐν γένει μέσων, παρὰ τὰς ὡραίας ἐμπνεύσεις καὶ φιλοδοξίας τῶν τότε ἀξιωματικῶν τοῦ Σώματος, περὶ ὧν οὐδεὶς λόγος γίνεται ἐν τῇ εἰσηγητικῇ ἐκθέσει, πιθανῶς λόγῳ ἐρημίας γνώσεων τῶν τότε πολιτικῶν ἢ λόγῳ μὴ πίστεως τούτων ἐπὶ τοιούτοις νεωτερισμοῖς.

Ἡ εἰσηγητικὴ ἔκθεσις, ἐνῶ περὶ πολλοῦ ἠσχολήθη μὲ τὸ σύστημα διοικήσεως, ἀνεγνώρισε τὸ τρωτὸν ἐκ τῶν κληρωτῶν, ἐφενακίσθη ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκ τῶν ἀγροφυλάκων εἰσφορὰν καὶ συνδρομὴν καὶ ἐνεφάνισεν ὡς ἰδιαίτερον ἆθλον τὰς ἐπιτυγχανομένας οἰκονομίας, ἀπέφυγε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν εἰσαγομένων νέων ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἐν τῇ ἀστυνομεύσει, δηλαδὴ ἐπὶ τῶν κυριωτέρων ἐπιτευγμάτων ἐν Ἑλλάδι, καθ᾽ ἣν στιγμὴν αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἀστυνομίαι ἐθριάμβευον διὰ τοῦ Μπερτιγιὸν καὶ τῆς δακτυλοσκοπίας.

Ὁ ψηφισθεὶς νόμος πρὸς τιμὴν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, περιέλαβε τὰ κύτταρα ἑνὸς συγχρόνου καὶ ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων ἐρειδωμένου συστήματος ἀστυνομεύσεως, παρὰ τὴν πτωχοδρομικὴν οἰκονομικὴν διάθεσιν καὶ ἐρανικότητα τῆς ὁπλιτικῆς δυνάμεως.

Ὁλόκληρον τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου καὶ οἱ εἰς τοῦτον διαληφθέντες ἀστυνομικοὶ νεωτερισμοί, ὑπῆρξαν ἔργον τοῦ τότε εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ὑπηρετοῦντος Μοιράρχου Ν. Τρουπάκη, ὅστις ἀπήλαυεν ἰδιαιτέρας ἐκτιμήσεως τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν Γ. Θεοτόκη (16), ἐντὸς τῶν ταχθέντων

(16) Νικόλαος Γεωργίου Τρουπάκης, γόνος τῆς οἰκογενείας τῶν Παλαιολόγων τοῦ Μυστρᾶ. Αἱ γνωσταὶ ρίζαι τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου τῆς οἰκογενείας του μαρτυροῦνται καὶ ἐκ σωζομένης ἀκολούθου ἐπιγραφῆς ἐπὶ οἰκογενειακῆς κρήνης εἰς Καρδαμύλην: «1734 ἐξόδου Παναγιώτου Τρουπάκη, ὁ πατήρ του Μιχαὴλ Παλαιολόγος κὶ ὁ υἱός του Πέτρος». Ὁ κατὰ ταῦτα ἱδρυτὴς τῆς κρήνης Πανγιώτης Παλαιολόγος, ἐπωνομάσθη τιμητικῶς Τρουπάκης λόγῳ νικηφόρου ἀγῶνος δν διεξήγαγεν ἐκ μικροῦ τινὸς σπηλαίου «Τρούπας». Ὁ υἱός του Μιχαήλ, διατελέσας ὡς Μιχαήλμπεης (διήγ. Κολοκοτρώνη, σελ. 6—9), ἀπηγχονίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ὁ τριτότοκος υἱός του Παναγιώτης, ὀρφανός, ἀνετράφη πλησίον διακεκριμένου διὰ τὴν «παλληκαριὰν» Μανιάτου ἀναδόχου τοῦ Μούργκου, δι᾽ ὃ καὶ ὑποκοριστικῶς ἀπεκλήθη Μούργκινος καὶ κατὰ τὴν ὑγρὰν τῶν Μανιατῶν προφοράν, Μούρτζινος. Υἱὸς τούτου ὑπῆρξεν ὁ ποικιλοτρόπως δράσας κατὰ τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα καὶ κατ᾽ ἐπανάληψιν διατελέσας πληρεξούσιος καὶ ὑπουργὸς Διονύσιος Μούρτζινος. Οὗτος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν διέθεσεν ὑπὲρ τοῦ Ἀγῶνος καὶ ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του, ὥστε ἀποθανὼν ἐγκατέλειπε τὴν

αὐτῷ οἰκονομικῶν καὶ στρατολογικῶν πλαισίων.

Ὁ ἐμβριθέστατος καὶ ἐκ τῶν κυριωτέρων θεωρητικῶν ἀπολογητῶν τῆς Ἀστυνομεύσεως Ν. Τρουπάκης, διὰ σειρᾶς ἄρθρων ἐν τῇ Μεγάλῃ Στρατιωτικῇ καὶ Ναυτικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ παρέδωκεν εἰς τὴν ἱστορίαν, ὡς γράφει ὁ ἴδιος, τὰ προηγηθέντα καὶ ἐπακαλουθήσαντα διὰ τὴν σύνταξιν, ἐπιψήφισιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄, θεωροῦμεν δὲ ταῦτα αὐθεντικά, διότι πάντοτε ἀπὸ περιωπῆς καὶ αὐθεντικῶς ὁ Τρουπάκης ἔγραφεν (17). Ἡ «Ἱστορικὴ αὐτὴ ἀφήγησις» τοῦ Τρουπάκη, συμπληρουμένη ἐκ τῆς μελέτης τοῦ νόμου καὶ ἄλλων μελετῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, παρέχει ἡμῖν τὰ ἀσφαλέστερα κριτήρια διὰ τὰ ἐπιτεύγματα καὶ τὰς ἐπιπτώσεις τοῦ συστήματος.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τοὺς συνηγορήσαντας διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἀστυνομεύσεως εἰς τὴν Χωροφυλακὴν λόγους, δυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν τούτους ὡς ἀκολούθως:

1) Τὰ μέχρι τότε ἐφαρμοσθέντα συστήματα Ἀστυνομίας καὶ Δημοσίας Ἀσφαλείας ὄχι μόνον εἶχον ἀποτύχει, ἀλλὰ καὶ εἶχον συμβάλει εἰς τὴν ἀναρχίαν καὶ ἀνασφάλειαν. «Διότι ἡ κατάστασις τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας, τῆς ἐν ὑπαίθρῳ ἰδίᾳ χώρας, ὡς καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν ἀστυνομικῶν ἐν γένει, εἶχον τότε παραγάγει μίαν γενικὴν ἐντύπωσιν, ἥτις προφανῶς ἀπέκλειε τὴν ἀσφαλῆ, ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἐλευθερίας, ἐγγύησιν. Διεφαίνετο μία γενικὴ δυσφορία. Ἡ κοινὴ γνώμη ἔρρεπε πρὸς τὴν ἀποδοχὴν οἱουδήποτε μέτρου, τὸ ὁποῖον θὰ ἔτεινεν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας, κατὰ τὸν περισσότερον ἀσφαλίζοντα τὸν περιορισμὸν τῶν κατὰ τῆς περιουσίας κυρίως ἀδικημάτων» (18).

2) Ὁ διαδεχθεὶς «τὴν ἀπαισίας μνήμης Δημοτικὴν Ἀστυνομίαν» (19) θεσμὸς τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, εἶχεν ἀποτύχει, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν λόγῳ τοῦ μωσαϊκοῦ τῆς συνθέσεώς του, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ λόγῳ ἐλλείψεως ἑνιαίας διοικήσεως, ἐποπτείας, κατευθύνσεως καὶ κυρίως ἐσωτερικῆς ἐπαγρυπνήσεως καὶ ἑνότητος ἐπὶ τῶν κατὰ μικρὰ διαμερίσματα ἀστυνόμων, ὑπαγομένων ἀπ᾽ εὐθείας εἰς τὴν κυβέρνησιν, μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, ἤτοι ἀπὸ τοῦ θέρους 1895 (21). Ἐπὶ πλέον οἱ μὲν ἀξιωματικοί, ἀκατάλληλοι ὄντες δι᾽ ἀστυνόμευσιν, ἀπεμακρύνοντο τῶν κυρίως ἔργων των ἐπὶ μεγάλῃ ζημίᾳ τοῦ στρατεύματος, ἡ δὲ Ἀστυφυλακή,

---

οἰκογένειάν του εἰς πλήρη ἔνδειαν καὶ τὸν υἱόν του Γεώργιον ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ θείου του Κολοκοτρώνη. Υἱὸς τοῦ εἰς λοχαγὸν τῆς φάλαγγος ἐξελιχθέντος Γεωργίου, ὑπῆρξεν ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1858 γεννηθεὶς Νικόλαος, ὅστις σπουδάσας νομικήν, κατετάγη εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὡς ἐνωμοτάρχης καὶ ἐξελίχθη εἰς ὑποστράτηγον, διατελέσας ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὰ ἔτη 1921—1922, ὅτε καὶ ἀπεστρατεύθη. Ἐκτὸς τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὸν πόλεμον 1897 ἔλαβε μέρος ποικιλοτρόπως εἰς τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους. Ὑπῆρξεν ἐξέχουσα πνευματικὴ φυσιογνωμία εἰδικῶς διακρινόμενος καὶ τιμώμενος ἐν τῇ καθόλου ἑλληνικῇ στρατιωτικῇ οἰκογενείᾳ, διὰ δὲ τὴν Χωροφυλακὴν ὑπῆρξεν ὁ φωτεινότερος διανοούμενός της. Περὶ τῆς πνευματικῆς ἐμβριθείας, πολυμαθείας καὶ παραγωγῆς τοῦ Ν. Τρουπάκη θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ εἰς ἕτερα κεφάλαι.

(17) Βλέπε τὰ εἰς τελευταῖον μέρος τῆς παρούσης καὶ ἐν τῷ κεφαλαίῳ «Πνευματικὴ εἰσφορὰ ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς» διαλαμβανόμενα.

(18) Ν. Τρουπάκης Μ.Σ.Ν.Ε., Τόμ. Γ΄, σελ. 146 (περιοδικόν).

(19) Ἀλέξ. Καμπᾶς «Ἑλλην. Ἐπιθεώρησις», σελ. 168.

(20) Ἀλέξ. Καμπᾶς, ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 167—168, Ν. Τρουπάκης.

ἑτερογενοῦς προελεύσεως καὶ διοικήσεως, εἶχεν ἀποδοκιμασθῇ ὑπὸ τῆς κοινωνίας διὰ τὰς μεθόδους ἐνεργείας καὶ διὰ τὴν συμπεριφοράν της.

3) Ἡ διαπίστωσις τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης περὶ ταυτίσεως καὶ ἑνιαίας διαχειρίσεως τῆς τε γενικῆς καὶ τῆς τοπικῆς Ἀστυνομίας καὶ τῆς τοιαύτης Δημοσίας Ἀσφαλείας, δι' ἑνὸς ὀργανισμοῦ διακρινομένου διὰ τὴν ὁμοιογένειαν, τὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν εἰδίκευσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πειθαρχίαν καὶ ἐσωτερικὴν ἐπαγρύπνησιν.

4) Ἐκρίθη ὅτι ἡ Χωροφυλακή, ἐπιφορτισμένη ἀπὸ τῆς συστάσεώς της μὲ τὴν ἄσκησιν τῆς γενικῆς Ἀστυνομίας, ἦτο ἡ πλέον ἐνδεδειγμένη καὶ ὥριμος διὰ τὴν ἀνάληψιν καὶ τῶν καθηκόντων τῆς τοπικῆς Ἀστυνομίας, ἀναδιοργανουμένη, ἐκπαιδευομένη καὶ ἐκσυγχρονιζομένη, καὶ

5) Ἡ Χωροφυλακὴ παρεῖχε τὰ μείζονα ἐχέγγυα ὁμοιογενείας, ἰδιαιτέρως διὰ τὸ μέλλον, καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς συνεχοῦς ἱεραρχικῆς ἐπαγρυπνήσεως διὰ τῆς ἐπανασυστάσεως τοῦ Ἀρχηγείου της κ.λ.π.

Αὐτὰς περίπου τὰς ἀπόψεις διετύπωσεν ὁ Θεοτόκης πρὸς τὸν κληθέντα διὰ τὴν σύνταξιν σχεδίου νόμου Τρουπάκην.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, καίτοι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὰς διατυπωθείσας ἀντιθέτους ἀπόψεις, ὀφείλεται μία ἰδιαιτέρα τιμὴ εἴς τε τὸν Τρουπάκην καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀξιωματικοὺς τῆς Χωροφυλακῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἵτινες, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πολυπραγμωσύνην, πολυγνωσίαν καὶ ἐν πολλοῖς ἀνερμάτιστον ἐπαγγελματικότητα ἀξιωματούχων ἄλλων ὀργανισμῶν καὶ πνευματικῶν ἡγετῶν, ἀντέταξαν πείσμονα ἀντίδρασιν εἰς τὰ σχέδια τοῦ πρωθυπουργοῦ, καίτοι ὀφθαλμοφανῶς θὰ ἐκέρδιζον ἀτομικῶς. Ἐξόχως ὡραία κληρονομία.

Ἀντέδρασαν οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς διότι ἡ μετατροπὴ αὐτῆς καὶ εἰς ἀστυνομικὸν σῶμα «προσέδιδε μεγάλην ἔκτασιν δικαιωμάτων, ἐπεξέτεινε σημαντικῶς τὴν ἐξουσίαν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐξησφάλιζεν εὐρύτερον μέλλον αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ διαχείρισις μιᾶς τοιαύτης πολιτικῆς ὑπηρεσίας ἤθελε μειώσῃ τὴν στρατιωτικὴν ἰδιότητα τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἀπομακρύνει ὁπωσδήποτε τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς ἄνδρας ἐν γένει αὐτῆς ἀπὸ τὸν χῶρον τῆς στρατιωτικῆς οἰκογενείας» (21), καὶ συνεχίζει ὁ ἴδιος: «Εὑρισκόμεθα τότε εἰς τὴν περίοδον ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκυριάρχει ἐν τῷ Σώματι ἡ πρὸς τὴν ἠθικὴν πρόοδον αὐτοῦ κοινὴ συνεργασία καὶ προσπάθεια τῶν βαθμοφόρων καὶ ἀνεπτύσσετο ἡ ἀλληλεγγύη καὶ τὸ πνεῦμα τῆς συναδελφότητος. Ὅλη δὲ ἡ παράστασις εἶχεν ἐμπνεύσει, εἰς τὸν Στρατὸν ἰδίᾳ, τὴν ἐμπιστοσύνην ἐκείνην, ἥτις ἐξησφάλιζεν τὸ ἀμοιβαῖον μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς Χωροφυλακῆς συναίσθημα τοῦ στρατιωτικοῦ πνεύματος, τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τῆς ἐκτιμήσεως...».

Καταφανὴς ἡ διαφορὰ τοῦ βαθμοῦ κρίσεως, ταυτογνωσίας καὶ μετριοφροσύνης μεταξὺ τοῦ «Ἀνωτέρου —διακεκριμένου ἀξιωματικοῦ - βουλευτοῦ»— καὶ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς. Τὰ ὅρια μεταξὺ φιλοδοξίας καὶ μωροφιλοδοξίας, πολλάκις συγχέονται.

Αἱ διατυπούμεναι ἀνωτέρω ἀπόψεις τοῦ Ν. Τρουπάκη δυσχερῶς κατανοοῦνται σήμερον, πολὺ δὲ περισσότερον δύνανται νὰ ἀπαλλαγῶσιν ἐπικρίσεων.

---

(21) Ν. Τρουπάκης, Τόμ. Γ',σελ.154.

Ἔσχομεν τὴν τιμὴν πολυώρου συζητήσεως ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μετὰ τοῦ ἐ.ἀ. ἀντιστρατήγου —τέως Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς— Φ. Ζήρου, διότι ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ἠδυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν καὶ νὰ δικαιολογήσωμεν ὡρισμένας ἐκδηλώσεις τῆς φωτεινῆς ἐκείνης φυσιογνωμίας τοῦ Ν. Τρουπάκη. Ὁ Φ. Ζῆρος χρηματίσας δὶς μαθητὴς τοῦ Τρουπάκη, ζήσας ἐν τῇ Χωροφυλακῇ τὸ πνεῦμα τῆς περιόδου ἐκείνης, σχὼν κατ' ἐπανάληψιν συζητήσεις μετὰ τοῦ Τρουπάκη καὶ ἀποτελῶν τὸν ἀξιολογώτερον, ἂν ὄχι τὸν μοναδικόν, ἀπολογητὴν τοῦ ἐν τῇ ἀστυνομεύσει γνησιωτέρου τύπου Χωροφυλακῆς, μεθ' ὑπομονῆς ἐξήγησεν ἡμῖν τὰς ἀπόψεις τοῦ Τρουπάκη, αἵτινες , ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὴν ἐποχὴν καὶ τὰ γεγονότα, δύνανται νὰ ἑρμηνευθῶσιν ὡς ἀκολούθως:

Ἐν Κεφ. Κ΄ τοῦ Ι Μέρους ἐξηγήσαμεν χονδροειδῶς τοὺς λόγους οἵτινες ἠνάγκασαν τὸν Χαρ. Τρικούπην νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ σύστημα τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας.

Οἱ λόγοι ἐκεῖνοι ὄχι μόνον ἐξηκολούθουν ὑφιστάμενοι, ἀλλ' εἶχον διογκωθῆ, περὶ τῆς ὑφισταμένης δὲ κοινωνικῆς καὶ πολιτειακῆς καταστάσεως, παραθέτομεν κατωτέρω ἐκτενῆ δημοσιεύματα. Πέραν τούτων ὑπῆρχεν ἓν πικρὸν παράδειγμα περὶ τῆς τύχης τῶν Ἀστυνόμων, ὑπῆρχεν ὄχι μόνον ἡ ἀποτυχία τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, ἀλλὰ καὶ ἡ διαπόμπευσις τοῦ ἀναμιχθέντος εἰς τὴν Ἀστυνομίαν Στρατοῦ, καὶ ὑπῆρχον ἀκόμη αἱ σκληραὶ ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἐν γένει ἀξίας τοῦ στρατεύματος. Ἐν τῷ Κράτει ἡ αἴγλη τοῦ Στρατοῦ ὑπῆρξεν πάντοτε ἔντονος, πολὺ δὲ περισσότερον τότε ὅτε προέκειντο αἱ ἐπιδιώξεις τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Ἀρχηγὸς τοῦ Στρατοῦ ὁ ἴδιος ὁ Βασιλεύς, πρᾶγμα ὅπερ δὲν προσδίδει ἁπλῶς αἴγλην, ἀλλὰ καὶ ἐξαιρετικὴν δύναμιν καὶ θέσιν. Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ἀξιωματικοὶ ἐγίνοντο τὰ τέκνα τῶν πλέον εὐφήμων οἰκογενειῶν, ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ἀξιωματικὸς ἀπέδιδε κάτι ἐντελῶς τὸ διακεκριμένον ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἐνῷ ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ἀστυνόμος ἦτο βεβαρυμένη μὲ ὅλας τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἦτο δεδομένον ὅτι ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχῃ ἐλεύθερον κράτος θὰ ὑπάρχῃ ἐν πρώτῃ μοίρᾳ ὁ Ἐθνικὸς Στρατός.

Ἤδη, ἀποτυχόντος τοῦ συστήματος τῆς στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, ἐκαλεῖτο ἡ Χωροφυλακή, ἀποχωριζομένη τρόπον τινὰ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος, νὰ ἀναλάβῃ τὴν Ἀστυνομίαν. Ἡ σκέψις προεκάλει δέος διὰ τὸ μέλλον τοῦ Σώματος.

Δι' οὐδεμίαν περίπτωσιν ἐδέχετο ὁ Τρουπάκης ὅπως ἡ Χωροφυλακὴ διαχωριζομένη τοῦ Στρατοῦ, ἐναγκαλισθῇ τὴν Ἀστυνομίαν. Τὸ ἔβλεπεν ὡς νάρκην κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Σώματος. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ καὶ δὲν ἐπέτρεπε —τρόπον τινὰ— νὰ συζητήσῃ σκέψιν ὅτι θὰ παύσῃ ἡ Χωροφυλακὴ νὰ εἶναι Στρατός. Εἶχε τὴν ἔμμονον γνώμην, ὅτι ἐν Ἑλλάδι οὐδὲν Σῶμα μὴ στρατιωτικὸν ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ καὶ ἕνεκα τούτου ἐπίστευεν ἀκραδάντως ὅτι τὸ βραδύτερον συσταθὲν ἀστυνομικὸν Σῶμα Ἀστυνομίας Πόλεων, θὰ διελύετο ἐν τῇ γενέσει του καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀντέδρασεν εἰς τὴν σύστασιν καὶ ἐγκατάστασίν του, διότι ἄλλως ἐτιμᾶτο τόσον παρὰ τοῦ Βασιλέως ὅσον καὶ παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ὥστε ἠδύνατο νὰ ἀντιδράσῃ τελεσφόρως.

Εἰς τὰς οὐχὶ τόσον ἀδικαιολογήτους, διὰ τὴν προκειμένην περίοδον, ἀρχὰς καὶ πεποιθήσει στου, ὀφείλοντο αἱ προβληθεῖσαι ἤδη ἀντιρρήσεις διὰ τὴν πλήρη ἀστυ-

νομικοποίησιν τῆς Χωροφυλακῆς, δι' ὃ καὶ διὰ τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ δὲν ἔθεσεν ὡς ἀποστολὴν τῆς Χωροφυλακῆς τὴν Ἀστυνομίαν, ἀλλ' ἀνέθεσεν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς Ἀστυνομίας.

Θέλων πάντοτε νὰ ἔχῃ ἐξησφαλισμένους δύο, ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ κατ' αὐτὸν παράγοντας, ἤτοι, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν στρατιωτικὴν ἀγωγὴν καὶ ἀντίληψιν τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ὡς πρὸς στρατὸν συμπαράστασιν τοῦ Στρατοῦ, ἐπιμείνας ἐπέτυχεν, ὡς θὰ ἴδωμεν, ὅπως οἱ μέλλοντες ἀξιωματικοὶ τοῦ Σώματος ἐκπαιδεύονται ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ὑποψηφίων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος καὶ ὅπως ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει παύσῃ ἢ μειωθῇ ὁ βαθμὸς ἐξαρτήσεως τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τοῦ ὑπουργείου Στρατιωτικῶν.

Ἀντὶ τούτων προετίμα τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τῆς ἀσκήσεως τῆς Ἀστυνομίας.

Αἱ ἀπόψεις αὗται εἶχον καταστῆ βίωμα καὶ ψύχωσις διὰ τὸν Τρουπάκην, εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε, ἐὰν κανεὶς δὲν συνεξετάσῃ τὰς ἰδέας του μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅσον ἀφορᾷ «Τὸ μεγαλεῖον τοῦ Στρατοῦ» καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ἀριστοκρατίαν τῶν ἀξιωματικῶν, νὰ κινδυνεύῃ νὰ μειωθῇ σοβαρῶς ὅλη ἡ πνευματικὴ του ὑπόστασις. Δὲν ἦτο πείσμων, οὔτε ἐγωπαθής· καὶ ὅμως χάριν τῶν ἀντιλήψεών του αὐτῶν τὸν Ἰούνιον τοῦ 1922 παρητήθη τῆς Ἀρχηγίας τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἐπίστευεν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὡς εἰς ἀνωτέραν καὶ μαγικὴν ἐν τῇ Πολιτείᾳ ὀργάνωσιν, καὶ ὅμως χάριν τῶν ἀνωτέρω προθέσεών του θὰ ἴδωμεν ὅτι συνεχῶς διὰ τῶν νομοθετημάτων τῶν χειρῶν καὶ ἡμερῶν του νὰ συγκροτοῦνται αἱ διὰ τὰς ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ἐξετάσεις ἐπιτροπαί, κατὰ πλειοψηφίαν ἐξ ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ. Ἐπεδίωκεν τὰς πλέον ἀσφαλεῖς ἐγγυήσεις.

Αἱ ἀντιλήψεις αὗται δὲν ἦσαν μόνον ἀντιλήψεις τοῦ Τρουπάκη, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὡς καὶ τῶν μελῶν τῆς μετακληθείσης ἰταλικῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς, κατεῖχον δὲ δεσπόζουσαν καὶ πρωταρχικὴν θέσιν μέχρι τοῦ 1945 καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀπόρριψιν τῶν κατὰ τὸ 1929 ἀντιλήψεων τοῦ Ἰρλανδοῦ Ρίγκ. Τὸ 1945 ἐγκατελείφθησαν τῇ ἀξιώσει τῶν Ἄγγλων, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἐπὶ μεγίστῃ ἔκτοτε φθορᾷ καὶ ζημίᾳ τοῦ Σώματος.

Ὁ πρωθυπουργός, ἐπιμένων, προσέθεσεν εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του ὅτι τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, διοικούμενον ὑπὸ αὐστηρὰν πειθαρχίαν καὶ κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας τοῦ στρατιωτικοῦ πνεύματος καὶ διοικήσεως, ἠδύνατο ἀσφαλῶς νὰ παραμένῃ πιστὸν εἰς τὴν περὶ καθήκοντος συναίσθησιν καὶ συνείδησιν, προσόντα ἅτινα, ἐδημιούργουν περισσότερα ἐχέγγυα ἐπιτυχίας καὶ ἀκριβοῦς διεξαγωγῆς τῶν ἀνατεθησομένων ἀποστολῶν, μακρὰν παντὸς φόβου.

Πρὸ τῆς ἀκάμπτου ἐπιμονῆς τοῦ πρωθυπουργοῦ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς, διὰ τοῦ Τρουπάκη, διεμήνυσαν εἰς τὸν Θεοτόκην ὅτι, θὰ προέβαινον εἰς ὁμαδικὰς παραιτήσεις ἐὰν διὰ τοῦ νόμου δὲν ἐξησφαλίζετο «τὸ ἀνεπηρέαστον τῆς ὑπηρεσιακῆς τοῦ Σώματος λειτουργίας, ἀπέναντι τῶν τάσεων τῆς συναλλαγῆς». Τὸ ἀριστοκρατικὸν πνεῦμα τῶν ἀξιωματικῶν ἐκινεῖτο συχνῶς εἰς τοιαύτας ὁμαδικὰς παραστάσεις.

Ὁ πρωθυπουργὸς ἐκτιμήσας τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἐδέχθη νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸν νόμον διατάξεις κατασφαλίζουσαι τὸ ἀμερό-

ληπτον τῶν ὑπηρεσιακῶν ἐκδηλώσεων καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἀνδρῶν τοῦ Σώματος ἐκ τῆς κομματικῆς συναλλαγῆς, καὶ οὕτω ἐχώρησεν ἡ σύνταξις τοῦ νομοσχεδίου, ὅπερ, ἀφοῦ ἐμελετήθη καὶ παρ' ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἰδίου πρωθυπουργοῦ, κατετέθη εἰς τὴν Βουλήν, ἔνθα ἡ ἐπιψήφισις ὑπεστηρίχθη παρὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοτόκη ὑπὸ τὴν ἰδιότητα καὶ ὡς ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Ὑπῆρξεν τοσαύτη ἡ ἐπιμονὴ τῶν 'Αξ)κῶν περὶ προστασίας τοῦ Σώματος ὥστε κατώρθωσαν νὰ ἀποβάλουσι, κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ νομοσχεδίου, πᾶσαν οἴησιν ἣν ἐκτρέφει ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία καὶ φιλοδοξία, καὶ οὕτω ἀφῆκαν ἔξω τῆς ἁρμοδιότητος τῆς Χωροφυλακῆς τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα τῆς τοπικῆς 'Αστυνομίας, ἅτινα, κατὰ τὴν γνώμην των παρεῖχον περισσοτέρας αἰχμὰς διὰ τὴν ἀνάμειξιν καὶ ἐπέμβασιν τῶν πολιτικῶν, ὡς τὰ κατὰ Δήμους ἀντικείμενα ἐπιβλέψεως ἀγορῶν καὶ καθαριότητος, ἅτινα ἀφέθησαν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Δήμων, παρ' ὧν θὰ ἐξεδίδοντο αἱ σχετικαὶ ἀστυνομικαὶ διατάξεις, αἵτινες, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Νομάρχου ἔγκρισιν καὶ δημοσίευσιν, διεβιβάζοντο διὰ τὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὰς ἀστυνομικὰς Δ)νσεις (22). Βασικὸν χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι, εἰς ὁλόκληρον τὸν ὁρμαθὸν τῶν νομοσχεδίων ἐκείνων δὲν θὰ ἀεύρῃ τις οὔτε ἴχνος προσωπικῆς ἢ ἰδιοτελοῦς τινος διατάξεως, ἀλλ' οὐδὲ ἐπαγγελματικῆς τινὸς οἰήσεως. Τὰ πάντα τὰ διεῖπεν ἄκρα μετριοφροσύνη καὶ ἐπιφυλακτικότης ἐν τῇ διοικήσει τοῦ μέλλοντος νὰ ἀστυνομεύσῃ σώματος, ὥστε νὰ ἐξασφαλίζωνται τὰ περισσότερα ἐχέγγυα.

'Εν τῷ νομοσχεδίῳ τούτῳ οἱ συντάκται (Τρουπάκης κ.λ.π.) προσεπάθησαν νὰ ἀντιμετωπίσωσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τελεσφόρως πᾶν ὅ,τι ἡ πικρὰ πεῖρα τοῦ παρελθόντος εἶχε διδάξει καὶ ἔν τινι μέτρῳ τὸ ἐπέτυχον. Διὰ τὴν ἐποχήν του τὸ νομοσχέδιον ὑπῆρξε μία διαυγὴς συγκέντρωσις τῶν ἐκ τῆς πείρας καὶ τῆς ἐπιστήμης γνώσεων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς κρατούσας κοινωνικοπολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς συνθήκας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς σημερινῆς σκοπιᾶς θεώμενον δὲν δύναται παρὰ νὰ ἐφελκύσῃ τὸν θαυμασμὸν πρὸς τοὺς συντάκτας καὶ τὴν κυβέρνησιν καὶ νὰ ἀποκληθῇ ἐπαναστατικὸν διὰ τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κρατοῦντα, πλὴν τῆς παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπιδειχθείσης ὑπερβολικῆς φειδωλότητος, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἀνηρτήθη εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ Σώματος ὁ γνώριμος καὶ τὰ πάντα καταστρέφων βρόγχος.

ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΥΝΑΜΕΩΣ

Αἱ κυριώτεραι καὶ πλέον καινοτόμοι διατάξεις τοῦ Νόμου ΓΡΞΕ', κατ' ἄρθρον 1 τοῦ ὁποίου «ἡ ἀστυνομία τοῦ Κράτους ἀσκεῖται, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργοῦ 'Εσωτερικῶν, διὰ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς...», δύνανται νὰ ἐπισημανθῶσιν ὡς ἀκολούθως:

1) Ἡ δύναμις τοῦ Σώματος ὡρίσθη εἰς 194 ἀξιωματικοὺς ἐν γένει, κατανεμηθέντας ὡς ὁ προσαρτώμενος πίναξ καὶ 6.332 ὁπλίτας, ἤτοι 321 πεζοὺς ἐνωμοτάρχας Α' καὶ Β' τάξεως, 465 ὑπενωμοτάρχας, 5.300 πεζοὺς χωροφύλακας, 16 ἐφίππους ὑπενωμοτάρχας καὶ 224 ἐφίππους χωροφύλακας, ὡς καὶ 409 ἵππους ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν, μὴ δικαιουμένων ἵππων τῶν ἐν τῷ πίνακι διαλαμβανομένων οἰκονομικῶν καὶ ὑγειονομικῶν ἀξιωματικῶν.

---

(22) Ἄρθρον 2 τοῦ νόμου ΓΡΞΕ'.

Π Ι Ν Α Ξ

Τῆς κατὰ τὸν Νόμον ΓΡΞΕ δυνάμεως ἀξιωματικῶν διὰ τὸ Σῶμα τῆς χωρ]κῆς, τῆς κατὰ ὑπηρεσίας κατανομῆς αὐτῶν καὶ τῶν ἱδρυθεισῶν Δ]νσεων Ἀστυνομίας.

	Συντ]ρχαι	Ἀντ]ρχαι	Ταγμ]ρχαι	Μοίραρχοι	Ἀντ]ρχαι	Ὑπομ]ρχοι	Ἀνθ]ρχοι	Ὑπεπιμελ.	Λοχαγὸς Οἰκονομικοῦ	Ὑπολ]χὸς Οἰκονομικοῦ	Ἀνθ]γὸς Οἰκονομικοῦ	Ἰατροί	Ὑπίατροι	Ὑποκ]τροι	Ὑποφαρμ.	ἀπυποφαρ.	Σύνολον
Ἀρχηγεῖον	1	—	1	1	—	2	2	1	1	1	2						13
Ἐπιθεώρησις	—	4	1														5
Δ]νσις Ἀττικῆς			1	3		10	9			1		1	5	3	1	1	35
» Ἀχαΐας			1	1		1	1			1							5
» Ἀρκαδίας				1	1	1				1							4
» Ἀργολίδος				1	1	I				1							3
» Ἄρτης					1	1	1			1							4
» Αἰτωλ]νίας			1	1		1				1							4
» Βοιωτίας					1	1				1							3
» Εὐβοίας				1		1	1			1							4
» Εὐρυτανίας					1	1	1				1						3
» Ζακύνθου					1	1	1			1							4
» Ἠλείας				1		1					1						3
» Κερκύρας			1	1		1				1							4
» Κεφαλληνίας				1	1	1				1							4
» Κυκλάδων				1	1	1				1							4
» Κορινθίας						1	1				1						3
» Καρδίτσης						1	1				1						3
» Λαρίσης			1	1		1				1							4
» Λακ]νος				1	1	1				1							4
» Λακωνικῆς						1	1				1						3
» Λευκάδος						1	1				1						3
» Μεσσηνίας			1	1		1				1							4
» Μαγνησίας						1	1				1						3
» Τρικάλων			1		1	1				1							4
» Τριφυλίας						1	1				1						3
» Φθιώτιδος			1		1	1				1							4
» Φωκίδος						1	1				1						3
ΥΠ. Πειραιῶς				1		2	3										6
Λοιπαὶ Ὑποδ]νσεις						7	38										45
Σύνολον	1	4	J0	17	11	46	62	1	1	18	12	1	5	3	1	1	194

Ἡ σύνθεσις τῶν ἐνωμοτιῶν καθωρίσθη τῶν μὲν πεζῶν 10—20 ἀνδρῶν, τῶν δὲ ἐφίππων ἐκ 16 ἀνδρῶν. Συνεστήθησαν 26 ἀστυνομικαὶ διευθύνσεις, ἀναφερόμεναι ἐν τῷ πίνακι καὶ ἀνὰ μία κατ' ἐπαρχίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἕδρα δὲν ἦτο τοιαύτη Νομοῦ, ἀστυνομικὴ ὑποδιεύθυνσις, ἤτοι ἐν ὅλῳ ὑποδιευθύνσεις 46, ἐν ἑκάστῳ δὲ Δήμῳ, παρ' ᾧ δὲν ἥδρευεν διεύθυνσις ἢ ὑποδιεύθυνσις, ἱδρύθη ἀστυνομικὸς σταθμὸς (23.) Εἰδικῶς ἐν τῷ Δήμῳ Ἀθηναίων ἀντὶ ὑποδιευθύνσεων ἱδρύθησαν 9 ἀστυνομικὰ τμήματα, ἐν Πειραιεῖ δὲ ὑποδιεύθυνσις περιλαμβάνουσα 4 ἀστυνομικὰ τμήματα. Καθιερώθη ἱεραρχικὴ ἐξάρτησις ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ μέχρι τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς.

Ἡ προέλευσις τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν διετηρήθη ἐπὶ τῶν μέχρι

---

(23) Βλέπε Β.Δ. 11-9-1906 Φ.Ε.Κ. 213)13-9-1906.

τοῦδε βάσεων καὶ προϋποθέσεων, τῶν ὁπλιτῶν ὅμως ἡ προέλευσις ἐλάχιστα ἐβελτιώθη, ὡς ἀναγνωρίζεται καὶ ἐν τῇ εἰσηγητικῇ ἐκθέσει, ἐν ᾗ χαρακτηρίζεται αὕτη ὡς «τρωτὸν σημεῖον» τοῦ συστήματος καὶ ἐπεξηγεῖται.

Ἐξαίρεσιν ἐπίσης τοῦ νόμου, οὐχὶ ἐποικοδομητικήν, ἀπετέλεσεν ἡ ἐπανάληψις τῆς διατάξεως, καθ' ἣν ὅ τε Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς καὶ ὁ Διευθυντὴς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ἠδύναντο νὰ ὦσιν ἀξιωματικοὶ ἐκ τοῦ στρατεύματος, ἐξαίρεσις ἥτις διὰ πολλὰ ἔτη ἀπετέλεσε κανόνα, ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ἀρχηγόν.

ΙΔΡΥΣΙΣ ΝΕΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ — ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ Κ.Λ.Π.

2) Προεβλέφθη ἡ σύστασις ὑπηρεσιῶν, τὸ πρῶτον ἀπαντωμένων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἀστυνομίᾳ, ἤτοι:

α) Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ἐκτάκτων ἀναγκῶν ἀσφαλείας καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν καταδίωξιν τῆς ληστείας, προεβλέφθη ὁ σχηματισμὸς τάγματος Χωροφυλακῆς, ἐπὶ πλέον δὲ παρεσχέθη τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς διοικητὰς ἀξιωματικοὺς νὰ προβαίνωσιν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ εἰς ἔκτακτον κινητοποίησιν της ὑπ' αὐτοὺς δυνάμεως.

β) Ἀνθρωπομετρικῆς Ὑπηρεσίας ἐν Ἀθήναις, ἥτις ἐξελίχθη βραδύτερον εἰς κεντρικὸν γραφεῖον Ἐγκληματικῆς Σημάνσεως καὶ μετὰ 25ετίαν εἰς τὴν σημερινὴν Διεύθυνσιν Ἐγκληματολογικῶν Ὑπηρεσιῶν.

γ) Ἐργαστηρίου - Χημείου, διὰ τὸν δι' ἀναλύσεων ἔλεγχον τροφίμων καὶ ποτῶν καὶ διὰ τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην τῶν πειστηρίων (κηλίδων αἵματος κ.λ.π.).

δ) Ἐγκληματολογικοῦ Μουσείου, διὰ τὴν μελέτην τῶν ἐγκληματιῶν καὶ τῶν μεθόδων των.

ε) .Υπηρεσίας Καταδιώξεως καὶ Ἐλέγχου Ξενοδοχείων καὶ Ἐνοικιαζομένων Οἰκιῶν, ἡ ὑπηρεσία αὕτη ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τῶν σημερινῶν ὑπηρεσιῶν Ἀσφαλείας.

στ) Ὠργανώθη ὑπηρεσία ποδηλατιστῶν καὶ καθιερώθη ὅπως ἡ διὰ τῶν συνεντεύξεων μέχρι τοῦδε διενεργουμένη ὑπηρεσία μεταγωγῶν κρατουμένων διενεργεῖται δι' ἀμαξῶν πλέον, καὶ

ζ) Ἐπὶ τέλους προεβλέφθη ἡ ἵδρυσις Σχολείου ἐκπαιδεύσεως ὁπλιτῶν (24).

Ἐκτὸς τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων ὁ νόμος προέβλεψε τὴν ἀπόσπασιν εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Διεύθυνσιν Ἀθηνῶν καὶ Ἀττικῆς ἑνὸς ἐργοδηγοῦ —τότε οἱ μηχανικοὶ ἐσπάνιζον— διὰ τὰ ζητήματα πολεοδομίας καὶ ἄλλα συναφῆ καὶ τὴν συγκρότησιν ἀστυϊατρικῆς καὶ ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας. Οἱ νεωτερισμοὶ οὗτοι καὶ ὅσους κατωτέρω θὰ συναντήσωμεν, ὑπῆρξαν καθαρῶς ἔργον τοῦ Τρουπάκη, ὅστις προσφάτως εἶχεν ἐπανέλθει ἐξ ἐκπαιδευτικῆς ἀνὰ τὴν ἀλλοδαπὴν ἀδείας.

Περὶ τοῦ θεσμοῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν δημιουργηθέντων ἐποπτικῶν συμβουλίων ὁμιλεῖ ἡ εἰσηγητικὴ ἔκθεσις. Τὰ συμβούλια ταῦτα συνεστήθησαν ὡς ἀσπὶς καὶ θώραξ κατὰ τῶν κομματικῶν παρεμβατισμῶν.

Ἐρρυθμίσθησαν τὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἀστυνομικοῦ δικαιώματος διὰ τῆς ἐκδόσεως σχετικῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων, ἐρρυθμίσθησαν αἱ μετὰ τῶν διαφόρων ἀρ-

---

(24) Ἄρθρον 73 τοῦ Νόμου.

χῶν σχέσεις, στενώτεραι μέν, ἀλλ' ἐπὶ ἀνωτέρου ἐπιπέδου καὶ συνεστήθη ἰδίᾳ διὰ τὸ Σῶμα οἰκονομικὴ καὶ λογιστικὴ ὑπηρεσία (25).

Πρὸς κατοχύρωσιν τοῦ Σώματος ἐκ τῶν ἐπιλησμόνων τῶν καθηκόντων ὀργάνων, ἀλλὰ καὶ ἔναντι τῶν λαϊκῶν ψιθύρων, ἐτροποποιήθησαν, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς, ὡρισμέναι διατάξεις τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, ἤτοι συνετμήθησαν αἱ προθεσμίαι ὅσον ἀφορᾷ τήν τε προδικασίαν καὶ κυρίαν διαδικασίαν ἐπὶ τῶν καταγγελλομένων παραβάσεων εἰς βάρος ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ταῦτα ἀνεξαρτήτως τῆς προβλεφθείσης αὐστηρᾶς πειθαρχικῆς δικαιοδοσίας καὶ παρακολουθήσεως.

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΟΥΝΤΩΝ Κ.Λ.Π. ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ — ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Διὰ τοῦ Νόμου ΓΡΞΕ, καὶ κυρίως διὰ τῶν κατ' ἐξουσιοδότησιν τούτου ἐκδοθέντων Β.Δ., καθωρίσθησαν αἱ δικαιοδοσίαι, ἁρμοδιότητες καὶ εὐθῦναι τῶν διοικούντων βαθμοφόρων (26).

1) Διὰ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς διετηρήθησαν ἁρμοδιότητες καὶ δικαιοδοσίαι κατὰ τὰ ἐν τῷ Νόμῳ ΒΠΡΗ)1893 καὶ τῷ σχετικῷ Β.Δ. διαληφθέντα, εὐρυνθεῖσαι κατὰ τὸ μᾶλλον. Παρέμεινεν οὗτος ὄργανον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Σώματος συμφώνως τῷ Κανονισμῷ χωροφυλακῆς καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἀστυνομικῆς δραστηριότητος καὶ ἀκριβείας τοῦ προσωπικοῦ.

2) Δ)νταὶ Ἀστυνομίας. Κατέστησαν ὑπεύθυνοι, καίτοι ὁ νόμος δὲν ἐχρησιμοποίησεν κατηγορηματικὴν πρὸς τοῦτο φρασεολογίαν, διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀστυνομίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς ἕδρας των καὶ τὴν ἐφόρευσιν ἐπὶ τῆς ἐν γένει ἀστυνομεύσεως ἐν τῇ ὑπολοίπῳ τοῦ νομοῦ περιφερείᾳ, ἐπιτηροῦντες καὶ ἐλέγχοντες τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὸν βαθμὸν δραστηριότητος τῶν ὑπὸ τὰς διαταγάς των ὑποδιευθύνσεων καὶ ἐκδίδοντες τὰς πρὸς τοῦτο ἀναγκαίας διαταγάς. Ἐξέδιδον Ἀστυνομικὰς διατάξεις καὶ ἐγνωμάτευον διὰ τὰς παρὰ τῶν Ἀστυνομικῶν Ὑπ)ντῶν ἐκδιδομένας, αἵτινες ὑπέκειντο εἰς ἔγκρισιν τοῦ Νομάρχου, πλὴν τῶν τοῦ Δ)ντοῦ Ἀττικῆς, αἵτινες ἐνεκρίνοντο ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν.

«Οὐσιῶδες τοῦ Ἀστυνομικοῦ Δ)ντοῦ χρέος εἶναι ἡ μετ' ἀκριβείας καὶ ἀποτελεσματικότητος διαχείρισις τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐκτέλεσις τόσον τῶν ἐκ ταύτης ἀπορρεόντων καθηκόντων, ὅσον καὶ τῶν ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς καὶ ἄλλων κειμένων διατάξεων ἐπιβαλλομένων εἰδικῶν καθηκόντων τῆς χωροφυλακῆς, ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα πᾶσαι αἱ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς ὑποχρεώσεις διατηροῦνται ἀμείωτοι» (27).

Οὕτω ἡ ἐπὶ μίαν 70ετίαν κυριαρχοῦσα μορφὴ τῶν Μοιραρχιῶν ἀντεκατεστάθη ὑπὸ τῶν Ἀστυν. Διευθύνσεων, ὑπὸ πολὺ εὐρύτερον φάσμα δραστηριότητος.

---

(25) **Περὶ τούτου ἐξεδόθη λεπτομερὴς κανονισμὸς διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 30-9-1906, Φ.Ε.Κ. 208)1906.**

(26) **Β.Δ. 14-9-1906, Φ.Ε.Κ. 215)15-9-1906.**

(27) **Ἄρθρον 52 Β.Δ. 14-9-1906.**

3) Ἀστυνομικοὶ Ὑποδιευθυνταί. Ὑπαγόμενοι ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τῶν οἰκείων Ἀστυνομικῶν Δ)ντῶν, διηύθυνον τὴν ἀστυνομίαν τῆς περιφερείας των καὶ ἐξετέλουν πάντα τὰ ὑπὸ τῶ νόμων καὶ Β.Δ. ἀνατιθέμενα τῇ Ἀστυνομίᾳ καθήκοντα, ὤφειλον διηνεκῆ ἐπιτήρησιν καὶ ἐπίβλεψιν ἐπὶ τῶν ὑφισταμένων των, μεταβαίνοντες ἐν ἀνάγκῃ ἐπὶ τοῦ τόπου καὶ ἐλάμβανον τὰ προσήκοντα προληπτικά, διοικητικὰ καὶ πειθαρχικὰ μέτρα, ἀντικατέστησαν τὰς ὑπομοιραρχίας.

Ἀνέφερον ἀμέσως εἰς τοὺς προϊσταμένους των Δ)ντὰς περὶ παντὸς σπουδαίου ἀντικειμένου, ἐζήτουν τὰς ὁδηγίας καὶ προεκάλουν τὰς προσηκούσας διαταγάς των, ἐμερίμνουν δὲ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἰσχυουσῶν καὶ ἐκδιδομένων ἀστυνομικῶν Διατάξεων (28).

4) Ἀστυνομικὰ Τμήματα. Ἡ λειτουργία, αἱ ἁρμοδιότητες καὶ ἡ ἀποστολὴ τῶν δυνάμει τοῦ νόμου ἱδρυθέντων Τμημάτων ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ περιεγράφησαν διὰ τῶν ἄρθρων 109—123, ἐξ ὧν μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὸ περιέχον οὐσιαστικὰς διατάξεις ἄρθρον 112, ἔχον οὕτω: «Ἐν ἑκάστῳ τμήματι τοποθετοῦνται ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τρεῖς κατ' ἐλάχιστον ἐνωμοτίαι ὧν ἡ δύναμις κανονίζεται ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐντὸς τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ΓΡΞΕ νόμου, περὶ ἀστυνομίας τοῦ Κράτους. Πρὸς τὴν λυσιτελῆ δὲ τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων ἐκτέλεσιν ὁ προϊστάμενος τοῦ Τμήματος κατανέμει, κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας, συμμορφούμενος καὶ πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ Διευθυντοῦ, τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὁπλίτας, εἰς τοὺς ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ τμήματος ὑφισταμένους ἀστυνομικοὺς σταθμοὺς καὶ εἰς τὰς ἀστυνομικὰς θέσεις, αἵτινες καθορίζονται κατὰ συνοικίας εἰς τὰ ἐκ τῶν συνοικισμῶν σχηματιζόμενα τετράγωνα.

«Ἐν πάσει ὅμως περιπτώσει δύναται νὰ διαταχθῇ πρὸς τούτοις ἡ διὰ περιπόλων ἐνέργεια τῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως.

«Ἰδιάζουσα μέριμνα πρέπει νὰ καταβάληται, ὅπως ἡ ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία διανέμηται κατ' ἐνωμοτίας, ὥστε ἑκάστη αὐτῶν νὰ διατίθεται, ἐφ' ὅσον δυνατόν, ὁλόκληρος καὶ συγχρόνως εἰς ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Τμήματι.

«Ὁμοία μέριμνα δέον νὰ λαμβάνηται, ὅπως ἑκάστη ἐνωμοτία ἢ ἕκαστος ἀνὴρ διατίθεται εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀστυνομικῶν θέσεων καὶ ἐποπτιῶν ἐπὶ 8 ὥρας κατὰ 24ωρον, τοῦ μέσου ὅρου λαμβανομένου ἐπὶ 72 ὡρῶν.

«Αἱ ἀστυνομικαὶ θέσεις ἀποτελοῦνται ἐξ ἑνὸς ἢ πλειόνων τετραγώνων. Εἰς ἑκάστην δὲ τούτων τοποθετοῦνται κατὰ γενικὸν κανόνα, κατὰ μὲν τὴν ἡμέραν ἀνὰ εἷς χωροφύλαξ ὡς σκοπός, κατὰ δὲ τὴν νύκταν ἀνὰ δύο, εἴτε ἡνωμένοι περιφερόμενοι, εἴτε ἀντιθέτως βαίνοντες καὶ συναντώμενοι.

«Τὸ σύνολον τῶν ἀστυνομικῶν θέσεων ἑκάστου τμήματος διαιρεῖται εἰς θέσεις ἐποπτείας, αἵτινες τίθενται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἐνωμοταρχῶν ἢ ὑπεν)ρχῶν ἢ νοημόνων χωροφυλάκων Α' τάξεως, ἐν ἐλλείψει ὑπαξιωματικῶν, κατανεμομένων εἰς αὐτάς. Οἱ ἐπόπται οὗτοι, ὑπαξιωματικοὶ καὶ χωροφύλακες, περιφερόμενοι εἰς τὰς οἰκείας θέσεις ἐποπτείας, ἐποπτεύουσιν ἂν ἐκτελῶσι μετ' ἐπιμελείας, νομιμότητος καὶ πρεπούσης συμπεριφορᾶς τὸ καθῆκον αὐτῶν οἱ σκοποὶ χωροφύλακες, καὶ δίδουσιν αὐτοῖς τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς καὶ ὁδηγίας, διαπυνθανόμενοι συνάμα περὶ ὅλων

---

(28) Βλέπε ἐν ἐκτάσει περὶ τούτων ἄρθρα 77-86- Β.Δ. 14-9-1906 (Φ.Ε.Κ. 215)15-9-1906).

τῶν συμβάντων, περὶ ὧν ληξάσης τῆς ὑπηρεσίας ἀναφέρουσιν ἱεραρχικῶς εἰς τὸν προϊστάμενον τοῦ Τμήματος. Προκειμένου ὅμως περὶ σπουδαίου συμβάντος, προκαλοῦσι τὴν ἔγκαιρον παρέμβασιν τοῦ προϊσταμένου τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Τμήματος...».

Δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ διαπιστώσωμεν τὴν μετὰ σχολαστικότητος διακανόνισιν τῶν λεπτμερειῶν, ἰδιαιτέρως δὲ ὅτι, καίτοι ἡ χωροφυλακὴ τὸ πρῶτον ἠσχολεῖτο μὲ τοιαύτςη φύσεως θέματα, ἐν τῷ συνόλῳ των αἱ διατάξεις τοῦ Β.Δ. τῆς 14—9—1906 ἀποτελοῦν ἕναν θαυμάσιον κανονισμὸν διεξαγωγῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας, τοῦ ὁποίου ὅλαι αἱ διατάξεις εἰσὶν τοποθετημέναι μετὰ περισσῆς ἐπιμελείας, διορατικότητος καὶ προορατικότητος, ὡσεὶ νὰ προϋπῆρχεν ἀστυνομικὴ πεῖρα πολλῶν ἐτῶν. Παντοῦ ἔλεγχος καὶ ἐποπτεία, ἀλλ᾽ οὐδαμοῦ παραγκωνισμός. Οἱ ὑπαξιωματικοὶ ἐλέγχουσι, καθοδηγοῦν κ.λ.π. ἀλλὰ δὲν λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν ἀπ᾽ εὐθείας ἐκτέλεσιν, τοῦτο ἐνέχει τὴν βαθεῖαν σημασίαν τῆς ἀνευρέσεως τοῦ ὑπευθύνου, τοῦ καταμερισμοῦ τῶν εὐθυνῶν καὶ τῆς προστασίας τοῦ σκοποῦ χωροφύλακος.

5) Ἀστυνομικοὶ Σταθμάρχαι. Περὶ τῆς ἀποστολῆς, ἁρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας τούτων διέλαβον τὰ ἄρθρα 147—152 τοῦ Β.Δ. 14—9—1906, δι ὧν συνεπληρώθησαν, ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν, τὰ οἰκεῖα ἄρθρα τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς. Κατέστησαν οἱ Σταθμάρχαι τὰ κυρίως ἐκτελεστικὰ ὄργανα τῶν νόμων, Β.Δ., Κανονισμῶν, Ἀστυνομικῶν Διατάξεων καὶ Διαταγῶν. Οἱ ἐνωμοτάρχαι Σταθμάρχαι μόνον ἐλλείψει ἀξιωματικοῦ ἀνελάμβανον καὶ καθήκοντα Δημοσίου Κατηγόρου. Διάταξις ἐπισφαλής.

6) Ἀστυνομικαὶ Ἐπιθεωρήσεις. Ἡ ἐπικράτεια διηρέθη εἰς πέντε ἐπιθεωρήσεις ἀστυνομίας καὶ Χωροφυλακῆς. Οἱ συντάκται τοῦ νόμου, ἐπηρεασμένοι ἐκ τοῦ νόμου ΒΡΠΗ, δὲν ἐτόλμησαν ν᾽ ἀποκαλέσωσι τοὺς ἐπιθεωρητὰς δι᾽ ἑνὸς τίτλου Ἀστυνομίας ἢ χωροφυλακῆς, καίτοι πλέον ἡ ἀστυνομία ἀπετέλεσεν ἔργον τῆς χωροφυλακῆς καὶ οὕτω ἀπεκάλεσαν τοὺς ἐπιθεωρητὰς Ἀστυνομικούς, χαρακτηρίσαντες ρητῶς τούτους καὶ ὡς τοιούτους χωροφυλακῆς (29). Τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ τὴν πρόθεσιν ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς νὰ διαδηλοῦται ἡ θέλησίς των περὶ μὴ ταυτισμοῦ Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας, ἀλλ᾽ ἁπλῶς περὶ ἀναθέσεως καὶ διεξαγωγῆς ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς Ἀστυνομίας καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ φόβου τῆς φθορᾶς. Τέλος διετηρήθησαν αἱ θέσεις καὶ διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἀξιωματικῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν στενὸν καὶ συνεχῆ ἔλεγχον. Αἱ ἐπιθεωρήσεις χωοροφυλακῆς ὑπῆρξαν οἱ πρόδρομοι τῶν Ἀνωτέρων Διοικήσεων Χωροφυλακῆς.

Ἐπικεφαλῆς ἑκάστης ἐπιθεωρήσεως προεβλέφθη εἷς ἀνώτερος ἢ ἀρχαιότερος τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθυντῶν ἀξιωματικὸς Χωροφυλακῆς. Οἱ ἐπιθεωρηταὶ ὑπαγόμενοι εἰς τὸν Ἀρχηγὸν χωροφυλακῆς ἐνήργουν ἐπιθεωρήσεις τῇ διαταγῇ τούτου.

Ἐπεθεώρουν τὸ προσωπικὸν καὶ τὴν δραστηριότητά του, τὸν ὁπλισμὸν καὶ τὸν ἐν γένει στρατωνισμόν, ἤλεγχον τὴν συμπεριφοράν, τὴν ἀκρίβειαν, τὴν πειθαρχικότητα, τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἐν γένει παράστασιν, δὲν εἶχον ὅμως ἀστυνομικὴν δικαιοδοσίαν.

Αἱ ἕδραι τῶν ἐπιθεωρήσεων ὡρίσθησαν, διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 11-9-1906 (Φ.Ε.Κ. 213) 13-9-1906), ἡ Λάρισα διὰ τὴν Α., ἡ Λαμία διὰ τὴν Β, αἱ Ἀθῆναι διὰ τὴν

(29) Ἄρθρον 37 τοῦ Νόμου.

Γ, ἡ Τρίπολις διὰ τὴν Δ. καὶ διὰ τὴν Ε. αἱ Πάτραι.

Ἀπηγορεύθη ἡ ἀπόσπασις ὁπλιτῶν εἰς καθήκοντα ὑπηρέτου ἢ εἰς ἄλλα ξένα καθήκοντα.

Ἡ ἀνάθεσις εἰς τὴν χωροφυλακὴν τῆς ἀστυνομίας οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν τοῦ στρατιωτικοῦ της ὀργανισμοῦ καὶ χαρακτῆρος ἐπέφερεν.

Κατὰ τὴν παράγραφον 6 τοῦ ἄρθρου 61 τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ παρεμβαίνοντες εἰς τὰ ἀστυνομικὰ καθήκοντα στρατιωτικοί, ἂν δὲν ὑπέπιπτον εἰς ποινικὸν ἀδίκημα, ἐτιμωροῦντο πειθαρχικῶς. Ἡ διάταξις αὕτη μόλις κατὰ τὴν τελευταίαν 15ετίαν κατέστη συνείδησις.

Ἐφ᾽ ὅσον δὲν ἥδρευεν σύνταγμα ἢ τάγμα στρατοῦ ἡ χωροφυλακὴ ἀνελάμβανε τὴν φρούρησιν τῶν φυλακῶν, δημοσίων καταστημάτων καὶ τραπεζῶν.

Κατὰ τὸν νόμον ΓΡΞΕ΄, ἐφ᾽ ὅσον δὲν ὑπῆρχον Δασάρχαι ἠδύνατο ν᾽ ἀνατίθενται τὰ καθήκοντα αὐτῶν εἰς Ἀστυνομικοὺς Διευθυντὰς ἢ ὑποδιευθυντάς, εἰς οὓς ἐχορηγεῖτο πρόσθετον μηνιαῖον ἐπίδομα ἐκ 40 δραχμῶν. Ἡ δυνητικότης αὕτη τοῦ νόμου κατέστη καθεστώς, δυνάμει τοῦ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἄρθρου 75 τοῦ νόμου ἐκδοθέντος Β.Δ. 3-10-1906, δι᾽ οὗ ἀνετέθησαν εἰς Διευθυντὰς καὶ Ὑποδιευθυντὰς τὰ 45 δασαρχεῖα εἰς δὲ τοὺς ὑπαξιωματικοὺς Σταθμάρχας καὶ χωροφύλακας καθήκοντα ἀρχιφυλάκων δασοφυλακῆς καὶ δασοφυλάκων, ἀλλ᾽ ἄνευ ἀποσπάσεως ἐκ τῶν κυρίων των ἔργων.

Τὰ τελευταῖα ἄρθρα τοῦ Β.Δ. τῆς 14-9-1906 ἀφιερώθησαν εἰς τὰ γενικὰ καθήοκντα καὶ τὴν ὀφειλομένην συμπεριφορὰν τῶν ὁπλιτῶν.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ — ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ

Μετὰ τινος δειλίας, ἀλλὰ σαφοῦς προθέσεως, τὸ ἄρθρον 63 τοῦ νόμου 3165 ἐχώρησεν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν εἰδικεύσεως ὀργάνων δι᾽ εἰδικῆς μορφῆς καὶ ἀποστολῆς ἀστυνομικῆς δραστηριότητος, ἅτινα ἀποτελοῦντα τὰς κεντρικὰς ἐνωμοτίας ἐχρησιμοποιοῦντο δι᾽ ἔργα Ἀσφαλείας, καταδιώξεως, ἀγορανομίας καὶ ἄλλα τοπικῆς ἀστυνομίας ἀντικείμενα καὶ ἀπηλλάσσοντο τῶν λοιπῶν γενικῶν καθηκόντων.

Διὰ τὴν ἀποστολὴν καὶ ἁρμοδιότητα τῆς ἀπ᾽ εὐθείας εἰς τὴν Δ)νσιν Ἀστυνομίας ὑπαγομένης ὑπηρεσίας καταδιώξεως διέλαβεν τὸ ἄρθρον 126 τοῦ Β.Δ. 14-9-1906, ὡς ἀκολούθως:

«Προορισμὸς τῆς εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῆς καταδιώξεως εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῶν δικαστικῶν ἐνταλμάτων ἐν γένει καὶ ἀποφάσεων, ἡ ἀναζήτησις καὶ σύλληψις τῶν φυγοστράτων, ἀνυποτάκτων, λειποτακτῶν, ὀφειλετῶν, τοῦ δημοσίου καὶ πάντων τῶν νομίμως καταζητουμένων, ἡ ἐξασφάλισις τῆς ἐκτελέσεως τῶν νόμων, κανονισμῶν καὶ διατάξεων τῶν εἰς τὰ ἤθη καὶ τὴν δημοσίαν ἠθικὴν καὶ ὑγείαν ἀφορόντων, ἡ βεβαίωσις τῶν ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ διαπραχθεισῶν ἀξιοποίνων πράξεων καὶ σύλληψις τῶν δραστῶν, ἡ ἐπιτήρησις τῶν προσώπων, ἅτινα ἐξ εὐλόγου αἰτίας παρέχουσι τὴν ὑπόνοιαν ἀξιοποίνου ἐνεργείας, ἡ καταδίωξις τῆς παρανόμου ὁπλοφορίας καὶ ἡ συλλογὴ πάσης πληροφορίας εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν ἀφορώσης...» καὶ «Εἰς τὸν ἀξιωματικὸν τῆς καταδιώξεως δύναται ν᾽ ἀνατεθῇ πρὸς τούτοις ἡ διεύθυνσις τῆς ἀνθρωπομετρικῆς ὑπηρεσίας, στενῶς πρὸς τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ συνδεομένης».

Ἐκ τῶν κυριωτέρων βιβλίων τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἦσαν τὸ ἡμερολόγιον καὶ οἱ ὀνομαστικοὶ κατάλογοι τῶν ἐν γένει ἀναζητουμένων.

Ἡ πενία τέχνας κατεργάζεται καὶ ἡ πλουσία μὲν πεῖρα τῆς χωροφυλακῆς ἀλλὰ μέσων στερουμένη, πρὸς εὐχερεστέραν καταδίωξιν τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῶν ἐγκληματιῶν, κατέφυγεν εἰς ἰδιόρρυθμον ἐφημερίδαν ἀναζητήσεων.

Οὕτω κατ' ἄρθρον 70 ἕκαστος Ἀστυνομικὸς Διευθυντὴς καθ' ἑκάστην ἔδει νὰ συντάσσῃ καὶ νὰ κοινοποιῇ, πρὸς ἁπάσας τὰς ὑφισταμένας ὑπηρεσίας καὶ ἀξιωματικοὺς ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐνδιαφερομένους ἢ ἐπιθυμοῦντας ἰδιώτας, περιληπτικὸν δελτίον τῶν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 24ωρον διαπραχθέντων κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων μετὰ περιγραφῆς τόπου καὶ συνθηκῶν ἐκτελέσεως, τῶν δραστῶν καὶ τῶν κλαπέντων τιμαλφῶν κ.λ.π. ἀντικειμένων. Τὸ δελτίον αὐτὸ ἀπετέλεσε τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι δελτίον ἐγκληματολογικῶν ἀναζητήσεων.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς, συναισθανόμενοι τὸ μέγεθος τῶν αναληφθεισῶν νέων εὐθυνῶν καὶ γιγνώσκοντες ὅτι ἄνευ παιδείας οὐδὲν σπουδαῖον ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ, ἔσπευσαν εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν τοῦ «περὶ συστάσεως, ὀργανισμοῦ, διοικήσεως κ.λ.π. Σχολείου ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς» Β.Δ. τῆς 11-9-1906, ὅπερ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 214 Φ.Ε.Κ. (30)

Κατ' ἄρθρον 2 τοῦ Διατάγματος τούτου προορισμὸς τοῦ Σχολείου ἦτο «περὶ τὰ εἰδικά, τὰ ἀστυνομικὰ καὶ τὰ στρατιωτικὰ τῆς χωροφυλακῆς καθήκοντα ἐκπαίδευσις τῶν ἐνωμοταρχῶν, ὑπενωμοταρχῶν, καὶ χωροφυλάκων διὰ θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς διδασκαλίας, σκοπούσης τὴν ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἀνάπτυξιν κατανόησιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν καθηκόντων τούτων». Ἡ ἐκπαίδευσις διηρέθη εἰς 4 τμήματα, ἤτοι ἐνωμοταρχῶν Α' τάξεως, ἐνωμοταρχῶν Β' τάξεως, ὑπενωμοταρχῶν καὶ χωροφυλάκων, ἡ δὲ διάρκεια ἑκάστης ἐκπαιδευτικῆς περιόδου ὡρίσθη τρίμηνος. Τὸ Σχολεῖον δὲν ἦτο παραγωγικὸν ἀλλ' ἐπιμορφωτικόν.

Πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰσήγοντο ὑποχρεωτικῶς οἱ τὸ πρῶτον κατασσόμενοι καὶ ἐκ περιτροπῆς οἱ ἤδη ὑπηρετοῦντες.

Ἵνα ὁλοκληρωθῇ ἡ εἰκὼν τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς καὶ τῶν ταχθέντων ὑπὸ τῆς τότε ἡγεσίας τοῦ Σώματος σκοπῶν κρίνομεν ἀπαραίτητον νὰ παραθέσωμεν τοὺς καθορισθέντας κύκλους διδαχθησομένων μαθημάτων, ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Β.Δ.

Α καὶ Β Τμήματα (Ἐνωμοταρχῶν)

α) Κανονισμὸς Χωροφυλακῆς, β) Ποινικὴ Δικονομία, γ) Ποινικὸς νόμος,

---

(30) Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 62691 ὑπουργείου Στρατιωτικῶν καὶ 31159 ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, ἐνεκρίθη τὸ ἔτος 1907 καὶ ὁ συνταχθεὶς «Κανονισμὸς τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Σχολείου τῶν ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς» ἐξ 86 ἄρθρων. Ἱκανοποιοῦντες εὐγενῆ παρατήρησιν περὶ ὅσων διελάβομεν ἐν σελ. 133 καὶ 290 (Τόμ. Α') περὶ ἀνεπιτυχοῦς κατὰ τὸ 1842 προσπαθείας πρὸς λειτουργίαν σχολείου ἐκπαιδεύσεως ἐνωμοταρχῶν, διευκρινίζομεν ὅτι μοναδικαὶ ἐκδηλώσεις ὑπῆρξαν ἡ ἔκδοσις Β.Δ., ἡ ἀνάθεσις εἰς τὸν ἐπιτελῆ τοῦ Ἀρχηγείου ὑπομοίραρχον Δραγὼν τῆς Διευθύνσεως, ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χώρου ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ πρόσκλησις ὑποψηφίων, ἡ προσέλευσις ὅμως τῶν προσκληθέντων ἐματαιώθη. Συνεπῶς μόνον ἀρχὴ ἀποπείρας πρὸς λειτουργίαν ἐξεδηλώθη καὶ οὐχὶ λειτουργία.

δ) Στρατιωτική Ποινική Νομοθεσία, ε) Ἀστυνομική Νομοθεσία καὶ ἐν γένει ἀστυνομικὰ καθήκοντα καὶ συμπεριφορὰ κατά τε τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, στ) Σύνταξις ἐκθέσεων βεβαιώσεως ἀξιοποίνων πράξεων, ἐκθέσεων ἐγχειρίσεως μηνύσεων καὶ ἐκθέσεων ἀνακρίσεων, ζ) Σύνταξις ἀναφορῶν καὶ ἐκθέσεων γραμματικῶν γνώσεων, η) νόμοι σχετιζόμενοι πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς χωροφυλακῆς, θ) Στρατιωτικοὶ κανονισμοί, (ὑπηρεσίας σωμάτων καὶ Στρατιωτικῶν καταστημάτων), ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τοῦ πεζικοῦ, ὑπηρεσίας τῶν στρατευμάτων ἐν ταῖς πόλεσιν. τῶν ἐν ἐκστρατείᾳ ὑπηρεσίας χωροφυλακῆς, ι) στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις, ια) ἀριθμητική, ιβ) γεωμετρία, ιγ) γεωγραφία καὶ ιδ) βολὴ πρακτικῶς.

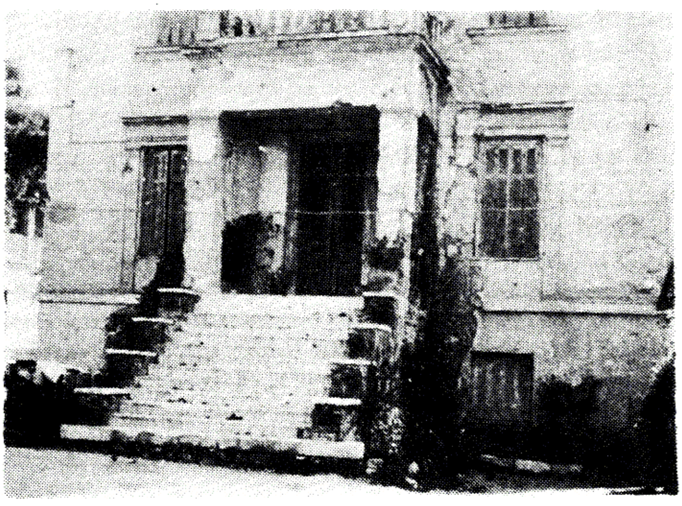
Τμῆμα Γον (Ὑπενωμοταρχῶν) Τὰ ἐν τοῖς Α καὶ Β τμήμασι διδασκόμενα πλὴν τῆς γεωμετρίας καὶ γεωγραφίας.

Τμῆμα Δ (Χωροφυλάκων) α) Ἀνάγνωσις καὶ γραφή, β) ἀριθμητική, γ) στρατιωτικοὶ κανονισμοί, δ) ὀνοματολογία, λύσις, ἁρμολόγησις καὶ συντήρησις τοῦ ἐν χρήσει ἐν τῇ χωροφυλακῇ ὅπλου —ε) στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις, στ) Κανονισμὸς χωροφυλακῆς, ζ) ἀστυνομικὰ καθήκοντα καὶ συμπεριφορὰ ἐν γένει κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, η) σύνταξις ἀναφορῶν, θ) σύνταξις ἐκθέσεων βεβαιώσεως ἀξιοποίνων πράξεων ὡς καὶ ἐγχειρίσεως μηνύσεων καὶ ἐκθέσεων ἀνακρίσεων καὶ ι) ἐκ τοῦ κανονισμοῦ τῆς βολῆς προπαρασκευαστικαὶ ἀσκήσεις τῆς βολῆς.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἐνεῖχεν καὶ τὴν ἔννοιαν προπαρασκευῆς διὰ τὸν εἰς ἀνώτερον βαθμὸν προβιβασμόν, μέχρι καὶ τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ διδασκαλία ἐγένετο κατὰ τμῆμα ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦτο.

Τὸ σχολεῖον ἐστεγάσθη εἰς οἴκημα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τροίας, ἀριθ. 3, οἴκημα ὄχι τόσον κατάλληλον, ἀλλ' εἰς καταλληλότατον μεταβληθὲν διὰ τῆς ἐργατικότητος καὶ ἀποφασιστικότητος τοῦ πρώτου Διευθυντοῦ του, Μοιράρχου Τρουπάκη, καὶ τῶν πρώτων φοιτησάντων. Μεταξὺ τῶν πρώτων φοιτησάντων ἐνωμοταρχῶν ὑπῆρξαν καὶ οἱ κατόπιν ἀξιόλογον ἐξέλιξιν καὶ δρᾶσιν ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ σημειώσαντες, Ξενοφ. Πραντούνας, ὁ μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν Εἰσαγγελεὺς Ἀρείου Πάγου καὶ Ὑπουργὸς διατελέσας Ἄγγελος Μπουρόπουλος, Φώτιος Ζῆρος ἐξελιχθεὶς εἰς Ἀντιστράτηγον, Κυρ. Ντεντάκης κ.λ.π.

Τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τροίας ἀριθ. 3 οἴκημα, εἰς ὅ ἐστεγάσθη τὸ πρῶτονΣχολεῖον Χωροφυλακῆς κατὰ τὸ 1907.

ΕΝΑΡΞΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ — ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

Διὰ τὴν ἔναρξιν ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος νόμου ΓΡΞΕ΄ ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 12-8-1906 Β.Δ. (Φ.Ε.Κ. 192) 1906) ἔχον ὡς ἀκολούθως:

«.Ως χρόνος ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ ἀπὸ 11- Ἰουλίου 1006, ΓΡΞΕ΄ (3165) νόμου περὶ Ἀστνομίας τοῦ Κράτους τῶν ἀφορωσῶν, εἰς 1) τὴν δύναμιν τῆς χωροφλακῆς καὶ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς, πλὴν τῆς διὰ προβιβασμοῦ συμπληρώσεως τῶν θέσεων τῶν ὑπαξιωματικῶν, ὡς καὶ τῶν διατάξεων περὶ διαλύσεως τοῦ σώματος τῆς ἀστυφυλακῆς.

2) τὴν ἔκδοσιν τῶν πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ἀναγκαίων Β.Δ. ὡς καὶ τῶν λοιπῶν εἰδικῶν πρὸς τοῦτο προβλεπομένων Β.Δ., καὶ

3) τὴν τοποθέτησιν, τὴν ἀπόσπασιν καὶ τὸν διορισμὸν τῶν ἀξιωματικῶν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας θέσεις, ὁρίζεται ἡ 20 Αὐγούστου 1906.

Ἄρθρον 2 Πασῶν τῶν λοιπῶν διατάξεων τοῦ αὐτοῦ ὡς εἴρηται νόμου περὶ ἀστυνομίας τοῦ Κράτους, ἡ ἐφαρμογὴ ἄρξηται ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1906».

Διὰ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἔκλεισε ὁ κύκλος τῶν κατὰ τὸ 1906 νομοθετημάτων περὶ ἀστυνομίας τοῦ Κράτους διὰ τῆς χωροφυλακῆς.

Ἐξ ὅλων τῶν κειμένων τούτων διαφαίνεται τὸ κυριαρχῆσαν αὐστηρὸν στρατιωτικὸν πνεῦμα, ὅπερ ἀσφαλῶς ἦτο καὶ παραμένει πάντοτε ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ Σώματος, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπεκτείνεται πέραν τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως. Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ Β.Δ. 14-9-1906, ὅπερ ὑπῆρξεν ὁ κανονισμὸς διὰ τὴν ἀστυνομικὴν λειτουργίαν, παρατηροῦμεν ὅτι οἱ συντάκται του, καίτοι ἀποδεικνύονται ἐγκρατέστατοι τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀστυνομεύσεως, παρασυρθέντες ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ πνεύματος περὶ τὴν ἔννοιαν καὶ θέσιν τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἐν γένει βαθμοφόρου, ἐκράτησαν μακρὰν τῆς ἀμέσου καὶ αὐτοπροσώπου ἀστυνομικῆς δραστηριότητος καὶ ἐπαγρυπνήσεως τοὺς βαθμοφόρους καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἀξιωματικούς, τοὺς ἠθέλησαν μόνον διευθυντάς, κατευθύνοντας, παρακολουθοῦντας καὶ ἐλέγχοντας, τὴν δὲ ἐκτέλεσιν ἀνέθεσαν μόνον εἰς τὸν χωροφύλακα, οὕτινος καὶ μόνον περιέγραψαν τὴν τοιαύτην ἀποστολήν. Ἡ τοιαύτη ἄποψις προστατεύει μὲν τὴν ἐκ τῆς τριβῆς φθορὰν δὲν προάγει ὅμως τὴν ἀστυνόμευσιν οὔτε ἐξ ὑποκειμένου οὔτε ἐξ ἀντικειμένου. Ὁλόκληρος ὁ ἀστυνομικὸς ὀργανισμὸς κατέληγεν καὶ ἐξεδηλοῦτο διὰ τοῦ χωροφύλακος, ὅστις ἀπετέλει τὸ πλέον μειονεκτοῦν πρόσωπον. Δυστυχῶς τὸ πνεῦμα τοῦτο δὲν ἔχει ἐγκαταληφθῆ εἰσέτι ἐντελῶς

Ἅμα τῇ ἐπιψηφίσει ὑπὸ τῆς Βουλῆς τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ οἱ ἐν Ἀθήναις ὑπηρετοῦντες ἀξιωματικοὶ ἐπεδόθησαν μετὰ θέρμης εἰς πλείστας προπαρασκευαστικάς, ὑλικὰς καὶ ψυχικὰς ἐνεργείας, ὥστε τὸ Σῶμα νὰ εὑρεθῇ ἕτοιμον κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος (1-10-1906).

Διὰ τὴν ἐνημέρωσιν, πλήρη ψυχικήν, πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν προπαρασκευὴν καὶ τὸν ἐπιμερισμὸν τῶν εὐθυνῶν ἀπεφασίσθη καὶ ἐπραγματοποιήθη, ὑπηρεσιακῇ ἀδείᾳ, τὴν 1ην Ἰουλίου 1906 συνεστίασις εἰς Κεφαλάριον Κηφισίας ἁπάντων τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ ὑπηρετούντων ἀξιωματικῶν.

Τὴν συνεστίασιν ἐκείνην ὁ Τρουπάκης, μετὰ εἰκοσαετίαν περίπου, ἀπεκάλεσεν εὐλαβῆ ἱεροτελεστίαν, θεῖον μυστήριον (31).

Κατὰ τὸ γεῦμα ἐγένετο ἐν εἴδος αὐτοκριτικῆς τοῦ παρελθόντος, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς καὶ μειωμένης δραστηριότητος ἐπιπτώσεις καὶ αὐτοεκλήθησαν αἱ συνδαιτημόνες ν' ἀναμετρήσωσι τὸ μέγεθος τῶν νέων εὐθυνῶν τόσον διὰ τὰ ἄτομά των ὅσον καὶ διὰ τὸ σύνολον τοῦ Σώματος καὶ τῆς κοινωνίας.

Ὁ κυριώτερος ὁμιλητὴς ὑπῆρξεν ὁ Τρουπάκης, ὅστις ἀφοῦ ἀνέλυσε τὸ ἱστορικὸν τοῦ νόμου ΓΡΞΕ' ἐνετόπισεν ἐν τέλει τὸ θέμα εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην ὅπως ἡ χωροφυλακὴ ὀρθωθῇ διὰ τῆς ἀνεπηρεάστου, εὐσεινειδήτου καὶ ἀνελλιποῦς ἐφαρμογῆς τῶν ἐν γένει διατάξεων τοῦ νόμου, διότι οὕτω θ' ἀνεκτᾶτο τὸ «χαμένον» ἔδαφος καὶ θὰ προσελκύετο ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ, διὰ τῆς δημιουργηθησομένης βεβαιότητος ἐκ τῆς ἀποφασιστικότητος ἁπάντων. Ἐτόνισεν τοὺς μεγάλους κινδύνους διά τε τὸ Σῶμα καὶ τοὺς Βαθμοφόρους ἐν περιπτώσει ἀδιαφορίας ἢ συμβιβασμοῦ μετὰ τῶν φατριῶν.

> **«Ἡ κατά, τῆς ἐπεμβάσεως τῆς πολιτικῆς συναλλαγῆς ἄμυνα, φέρει συνήθως εἰς θυσίας. Ἡ φύσις ὅμως τῶν θυσιῶν αὐτῶν ἔχει τόσην εὐγένειαν, ὥστε τὸ ἀκολουθοῦν ἀποτέλεσμα νὰ ἔχῃ τὴν ἠθικὴν ἐκείνην δύναμιν, ἥτις ἐξουδετεροῖ πᾶσαν ὑλικὴν βλάβην».**

ἔλεγεν ὁ Τρουπάκης (32). Σύσσωμοι οἱ παρευρεθέντες ἀξιωματικοὶ ἐπεκρότησαν τὰ διαμειφθέντα καὶ ἐξεδήλωσαν τὴν ὁμόθυμον γνώμην, ὅπως δεσμευθῶσιν διὰ τοῦ λόγου τῆς στρατιωτικῆς των τιμῆς ὅτι θὰ τηρήσωσι ἀπαρεγκλίτως τὰς διαπιστωθείσας ὁμοφώνως ἀπόψεις. Οὕτω συνωμολογήθη, συνετάχθη καὶ ὑπεγράφη ἓν ψυχικὸν συμβόλαιον μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς ὅτι θὰ ἠνάλωνον ἁπάσας τὰς δυνάμεις των ὅπως δοθῇ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἀσφάλεια, τάξις, ἡσυχία καὶ τιμία ἀπὸ μέρος των συμπεριφορά, παρὰ τὴν ἐκτιθεμένην **Ἀχίλλειον** πτέρναν διὰ τοῦ ὁπλιτικοῦ προσωπικοῦ.

Ἡ ἐπικειμένη πραγματοποίησις τοῦ γεύματος ἐκείνου εἶχεν κοινολογηθῇ καὶ ἡ ἀριστοκρατία τῆς Κηφισίας καὶ τῶν Ἀθηνῶν παρηκολούθησεν δι' αὐτοπροσώπου προσελεύσεως τὴν ἀληθῶς θείαν, ἱερὰν καὶ ὑψηλὴν ἐκείνην μυσταγωγίαν ἐνώπιον τοῦ ἀνοιγομένου «φοβεροῦ» βήματος ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἐχειροκρότησεν ἐξ ἐθνικῆς ὑπερηφανίας τὴν ὁμήγυριν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς. Ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστοι καὶ ἄξιοι ὅλων τῶν ἐθνικῶν μυριάδων εἰς χειροκροτήματα ὑπῆρξαν οἱ ὀλίγοι τὸν ἀριθμόν, ἀλλὰ μεγάλοι εἰς πνοὴν ἀξιωματικοὶ ἐκεῖνοι.

Εἰς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως τῆς ὁμηγύρεως συνετάχθησαν καὶ ἀπηυθύνθησαν ἐπιστολαὶ πρὸς ὅλους τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ Σώματος, μετὰ προσαρτηθέντος πρωτοκόλλου τιμῆς τὸ ὁποῖον ἔδει νὰ ὑπογράψωσι ἐὰν συνεφώνουν. Ἅπαντες συμφωνήσαντες ὑπέγραψαν καὶ τὰ ἐπιστραφέντα πρωτόκολα διεφυλάχθησαν παρὰ τοῦ **Τρουπάκη.**

Ἡ συνεστίασις, αἱ ἐπιστολαί, τὰ πρωτόκολλα, αἱ ἐκδοθεῖσαι ἐγκύκλιοι καὶ ὁ ἐν γένει θόρυβος τῶν συζητήσεων προετοίμασαν ψυχικῶς τὰ στελέχη τοῦ Σώμα-

---

(31) Μ.Σ.Ν.Ε. Τόμ. Γ', σελ. 218.
(32) Μ.Σ.Ν.Ε., Τόμ. Γ', σελ. 192.

τος διὰ τὸν νέον ἀγῶνα, ἀλλὰ προδιέθεσαν καὶ τὴν κοινωνίαν.

Δὲν ἀνεπτερώθη μόνον τὸ φρόνημα, δὲν ἀνενεώθη ἡ πρὸς ἐργασίαν ζέσις ἀλλὰ καὶ ἀνεζωπυρώθη ἡ ἀλληλεγγύη τῶν ἀξιωματικῶν πρὸς ἀλληλοβοήθειαν ἐν τῇ ἀμύνῃ κατὰ τῶν ἐπηρειῶν τῶν κομματαρχῶν, ὥστε τὴν 1-10-1906:

«ὁμόφρον, ὁμονοοῦν, ἐν συμπνοίᾳ καὶ μετὰ τῆς ἰσχυρᾶς θελήσεως τῆς ἀποτελεσματικότητος, ἐπεδόθη τὸ Σῶμα ὁλόκληρον εἰς τὴν ἐφαρμογήν...» (44)

Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐπεδόθησαν κυρίως εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν κατωτέρων ὀργάνων, διότι τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς πρώτιστον καὶ βασικώτατον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν. Πρὸς τοῦτο ἐπεσπεύθη ἡ ἔναρξις λειτουργίας τοῦ Σχολείου ὁπλιτῶν, ὅπερ ἐτέθη ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Τρουπάκη. Διωρίσθησαν ὡς καθηγηταὶ οἱ Ὑπομ. Σπανίδης, Ποταρόπουλος, ὁ Ἀνθυπομοίραρχος Σαράβας, ὁ λοχαγὸς Κονταρᾶτος καὶ ὁ ὑπίατρος Μεταξᾶς. Ὁ Τρουπάκης ἐκτὸς τῆς διοικήσεως ἐδίδασκεν «ἀστυνομικὴν συμπεριφοράν». Ὁ Ἀλ. Καμπᾶς ἀφιερώσας μακρὸν ἄρθρον εἰς τὰ τῆς λειτουργίας καὶ σπουδαιότητος τῆς Σρολῆς ἐπέλεγεν «Συνοφίζοντες τὰς λαμπρὰς ἐντυπώσεις ἡμῶν ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ συγχαρητήριά μας εἰς ἅπαντας συλλήβδην τοὺς βαθμοφόρους τόσον τῆς Σχολῆς ὅσον καὶ ὁλοκλήρου τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σώματος» (34).

Ὅλοι οἱ βαθμοφόροι τοῦ Σώματος ἐτέθησαν εἰς ἀέναον κίνησιν διὰ τοῦ συστήματος τῶν ἐπιθεωρήσεων καὶ ἐνῶ ἄλλοτε ἡ ἐμφάνισις ἀστυνομικοῦ βαθμούχου ἐκτὸς τῆς ἕδρας Δήμου τινὸς ἀπετέλει τουριστικὸν φαινόμενον ἐκτάκτου καὶ ἀπροόπτου μορφῆς, ἤδη ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ ηὐλάκωνον τὴν ὕπαιθρον καὶ ἐπικοινώνουν μετὰ τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ λαοῦ.

Τὸ σχολεῖον ἐξεπαίδευεν συνεχῶς, κατ' ἀρχὴν πυρῆνας διαφόρων ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων καὶ εἶτα βαθμιαίως μεγαλείτερον ἀριθμόν, οἱ δὲ μαθηταὶ κυκλοφοροῦντες ἐν Ἀθήναις προεκάλουν εὐμενέστατα σχόλια.

Ἡ ὁμοιογένεια σκέψεως καὶ ἐνεργείας, ἡ ἑνιαία διοίκησις καὶ διαχείρισις τοῦ τε προληπτικοῦ καὶ κατασταλτικοῦ τομέως καὶ ἡ συνεχὴς ἐπαγρύπνησις εἰς ὅλα τὰ κλιμάκια καὶ εἰς ὅλους τοὺς βαθμούς, ἀπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ χωροφυλακῆς μέχρι τοῦ σκοποῦ τοποθέτου ἐπέφερον ἄμεσα καὶ θετικὰ ἀποτελέσματα.

Αἱ ἄλλοτε ἐπικρίσεις δι' ἀδιαφορίαν καὶ ἀτονίαν ἀντεκατεστάθησαν διὰ τοιούτων δι' ὑπερβολικὸν ζῆλον.

ΒΑΡΕΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Πρὶν προχωρήσωμεν εἰς τὰ ἐπιτεύγματα τῆς χωροφυλακῆς καὶ τὴν πρόκλησιν ἀναλόγου ἐκτιμήσεως ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ, πρέπει νὰ ἴδωμεν καὶ πάλιν ἐν ἐπισκοπήσει τί ἐκληρονόμησεν ἐκ τῶν προκατόχων συστημάτων ἡ χωροφυλακή. Ἡ ἐπισκόπησις αὕτη εἶναι τόσον ἀναγκαία ὥστε ἄνευ αὐτῆς, παρὰ τὰ προδιαληφθέντα, δὲν εἶναι δυνατόν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ διὰ τῆς συγκρίσεως ἀσφαλὴς κρίσις καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ διὰ τῆς ἐν συνεχείᾳ παρακολουθήσεως ἀσφαλὴς ἐξαγωγὴ συμπερασμάτων ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκ τῶν κοινωνικῶν συνηθειῶν ἀντιδράσεις καὶ τὴν ἀξιολόγησιν

---

(33) Ν. Τρουπάκης Μ.Σ.Ν.Ε., Τόμ. Δ', σελ. 10.

(34) «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις», Τεῦχος 9, 1-17-1908, σελ. 284.

τῶν ἐπιτευγμάτων κατὰ τρόπον, χρόνον, εἶδος καὶ μορφήν.

Πρὸς τοῦτο ὑπάρχουν πλεῖστα κείμενα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εὐτυχῶς, τόσον ἀνεπίσημα ἀλλ' ἐλευθέρας προελεύσεως ὅσον καὶ ἐπίσημα, ειδημόνων καὶ ἐξ ἀληθοῦς ἔρωτος πρὸς τὴν πρόοδον ἀσχοληθέντων.

Εἰς τὴν ἐφημερίδαν «'Ακρόπολις», (35) τὴν 3-10-1906, ἤτοι δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάληψιν ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς τῆς 'Αστυνομεύσεως, ἐδημοσιεύθη ὁ ἀκόλουθος Φιλιππικὸς τοῦ τότε νεαροῦ καὶ ἤδη 'Ακαδημαϊκοῦ Σπυρίδωνος Μελᾶ, ὑπὸ τὸν τίτλον «'Ο Πειραιεὺς καὶ ἡ Νέα 'Αστυνομία», ὅστις παρέχει μίαν πολύχρωμον εἰκόνα τοῦ κρατικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ξεπεσμοῦ πρὸς ἀναχαίτησιν καὶ ἀποσκοράκισιν τοῦ ὁποίου ἐκαλεῖτο ἡ χωροφυλακὴ διὰ τοῦ Νόμου ΓΡΞΕ'.

«'Η γρηὰ μαστρωπὸς συναλλαγή, μὲ τ' ἀπαίσια μπιλετάκια της, ἐδημιούργησεν αὐτὸν τὸν 'Αστυνομικὸν τραγέλαφον τοῦ παρελθόντος. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ γραφείου τοῦ 'Αστυνόμου Πειραιῶς εἶχε τοποθετηθῆ, μεταφερθεῖσα ἀπὸ τὰ χασισοποτεῖα, σὰν τὸ ἁρμόζον ἀστυνομικὸν σύμβολον, ἡ τζίκα τῶν χασισοποτῶν καὶ τὰ γραφεῖα τῆς 'Αστυνομίας εἶχαν μεταφερθῆ εἰς τὰ καφεσαντὰν τοῦ Μετζελιώτη, ὅπου τ' ἀστυνομικὰ ὄργανα, ξεκούρδιστα καὶ παραπαίοντα ἔδιναν τὴν νυκτερινὴν ἀναφοράν των καὶ ἐκεῖ ποὺ ἡ ἰσχὺς τῶν νόμων ἔπρεπε νὰ ἐμφανίζηται, ἔστω καὶ μὲ τὸν βούρδουλα εἰς τὸ χέρι, ἐκυκλοφοροῦσεν ὁ βρωμερὸς Φαρμπαλᾶς τῆς πρώτης ἱεροδούλου τοῦ δρόμου. Ἡ κάμα ἐπεριδιάβαζεν ἐλεύθερα μέρα μεσημέρι εἰς κάθε κέντρον καὶ τὸ κεφάλι τῶν πολιτῶν, τῶν ἐντίμων καὶ ἡσύχων, ἔπρεπε νὰ ζητήση τὴν ἄδειάν της γιὰ νὰ στέκη κολλημένο στοὺς ὤμους....

«'Εδημιουργήθησαν τὰ σχολεῖα τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὴν 'Ηετιώνιαν, εἰς τοῦ Τζελέπη, εἰς τὸ νεκροτομεῖον, εἰς τὴν Τάπιαν καὶ μέσα εἰς μερικὰ καφενεῖα ἀρκετὰ κεντρικὰ καὶ ἄνοιξαν ὀρθάνοικτες τὶς πόρτες καὶ ἐκάλεσαν τὸν ἐργατικὸν ἀλλὰ καὶ τὸν ἀριστοκρατικὸν ἀκόμη κόσμον (ὑπάρχουν παραδείγματα καλῶν νέων καταστραφέντων ἐκεῖ) ν' ἀπολαύση τὰ χαῦνα ὄνειρα μιᾶς χασισομέθης. Καὶ ἡ ἀστυνομία δὲν ἅπλωσεν οὔτε τὴν σκιάν της ἕως ἐκεῖ. Καὶ ἡ πολιτικὴ ἅπλωσεν τὴν προστασίαν της. 'Απ' ἐκεῖ ἐξεπήδησεν ὁ φονεὺς τῶν φουρνάρηδων, ἀπ' ἐκεῖ ὁ δολοφόνος τοῦ μικροῦ τοιχοκολλητοῦ, ἀπ' ἐκεῖ ὅλοι οἱ ἐπικίνδυνοι ΠΛΑΓΙΟΙ, ποὺ καθημερινῶς μπάτσιζαν κατάμουτρα τὴν ἰδέαν τοῦ Νόμου.

«"Ολος ὁ Πειραιεὺς ἔχει καταντήσει ἀπέραντος οἶκος ἀνοχῆς!

«Στὸ ὀρφανοτροφεῖο, στὴν ὁδὸν Αἰγέως, Λεωφόρον Σωκράτους, ὁδὸν 'Αφροδίτης, Κολοκοτρώνη, Φίλωνος καὶ ὅλους τοὺς κεντρικοὺς καὶ μὴ δρόμους, ἐστήθησαν ἀναιδέστατοι οἱ βρωμεροὶ βωμοὶ τῆς 'Αφροδίτης.

'Αλλὰ καὶ ποιό ξενοδοχεῖο, ἀπὸ τὸ μεγαλείτερο ἕως τὸ πλέον ἄσημο, δὲν εἶναι φωλεὰ γυναικομόρφων φονέων τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς, ἂν μὴ τῆς ἠθικῆς;

«"Ανθρωποι ἐστερημένοι αὐτοεντροπῆς, οἱ πολιτικοὶ τοῦ Πειραιῶς, μὲ τὸ ἕνα χέρι ὑπέγραφον διαμαρτυρίαν ταρταρινικωτάτην, πρὸ τριῶν ἀκριβῶς

(35) Φύλλον 8791)4-10-1906.

μηνῶν, διὰ τὴν κατάστασιν ἀσφαλείας τοῦ Πειραιῶς, καὶ μὲ τὸ ἄλλο μπελετάκι πρὸς τὸν ἀστυνόμον, μὲ τὴν παραγγελίαν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐγκατάστασιν ὄπισθεν ἀκριβῶς τῆς ἀστυνομίας, οἴκου ἀνοχῆς. Καὶ ἐχρησίμευσεν ἡ στάσις αὐτὴ τῆς ψευτοπολιτικῆς σὰν ἕνα καλὸ ταμπούρι τῆς ἀστυνομίας...

«Πίσω ἀπὸ τὴν δικαιολογίαν αὐτὴν ἐκρύφθησαν αἱ φθισικαὶ ἀγελάδες ποὺ ἔφαγεν ἀνύποπτος ὁ Πειραιεύς, τὰ βρώμικα ψάρια, τὰ βρώμικα φροῦτα, τὰ νερωμένα γάλατα, τὰ ξύκικα ψωμιὰ καὶ τὰ βρωμερώτατα φαγητὰ τῶν ξενοδοχείων, εἰς τὰ ὁποῖα τρία ὁλόκληρα χρόνια δὲν ἐπάτησεν ἀστυνομικὸ πόδι, παρὰ μόνον γιὰ νὰ δωροδοκηθῆ. (!!!)

«Πίσω ἀπὸ τὴν δικαιολογίαν αὐτὴν ἐκρύφθησαν τὰ χαρτοπαίγνια μέσα στὰ κεντρικώτερα μέρη τοῦ Πειραιῶς, οἱ σφυκοφωλῆες τῶν διαφόρων Κωσταγερακάρηδων, ποὺ μαζύ των καὶ οἱ φρουροὶ τῆς τάξεως ἔβαζαν καὶ αὐτοὶ τὸν πόντο τους.

«Ὅλη τὴν νύκτα στοὺς δρόμους τοῦ Πειραιῶς χίλια πιστόλια τραγουδοῦν τὸ ἄγριο τραγούδι τῆς ἀναρχίας, σκοτώνουν τὴν ἡσυχίαν τῆς πόλεως καὶ παραφυλάτουν τὴν ζωὴν τῶν πολιτῶν τους καὶ μέσα στὰ κέντρα ἀκόμη.

«Ἀλλὰ στοὺς ἀποκέντρους δρόμους, στὰς ἀποκέντρους συνοικίας ἔχουν στήσει τὰ στρατορχεῖα των οἱ νεοέλληνες Λαζαρόνοι, οἱ ἀπαίσιοι τῆς Σχολῆς τῶν ἀγρίων ἢ τῆς σχολῆς τῶν ἐπιτηδείων λωποδυτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐν συνεννοήσει — καθὼς λένε — μὲ ὅμοιά των καὶ φαῦλα ἀστυνομικὰ ὄργανα, σὲ σταματοῦν μ' ἕνα ἐπιτακτικόν: Ἄλτ! καὶ σὲ κλέβουν ἢ σὲ σκοτώνουν.

«... Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ δὲν θὰ κρυφθῆ εἶναι τὸ τρίκλυσμα τοῦ ἀστυνόμου μεθυσμένου καὶ μπερδευομένου στὸ σπαθί του, τὰ μέγαρα μερικῶν κατωτέρων ἀστυνομικῶν βαθμοφόρων, χτισμένα μὲ λεπτὰ ποὺ πῆραν πωλοῦντες τὸν ὅρκον των καὶ τὴν συνείδησίν των καὶ συνεταιριζόμενοι καὶ συνθηκολογοῦντες.

«Ἐκεῖνο ποὺ δὲν θὰ κρυφθῆ εἶναι οἱ μισθοὶ ποὺ ἔπαιρναν ἀπὸ τοὺς ψωμάδες γιὰ τὰ ξύκινα, ἀπὸ τοὺς χασάπηδες γιὰ τὰ βρώμικα, ἀπὸ τοὺς ψαράδες ἀπὸ τοὺς λαχανοπώλας ἀκόμη, ἀπὸ τὰς διαφόρους ἑταιρείας τῶν ἐκμαυλιστῶν καὶ ἐκμαυλιστριῶν, ἀπὸ τοὺς διαφόρους διευθυντὰς τῶν γυναικείων κέντρων καὶ ἀπὸ αὐτὰς ἀκόμη τὰς σπείρας τῶν λυποδυτῶν.

«Ἐκεῖνο ποὺ δὲν θὰ κρυφθῆ εἶναι τὰ ὄργιά των, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν πολιτικήν, εἶναι τὸ ρεζιλίκι τῆς στολῆς, τῶν γαλονιῶν, τοῦ Νόμου.

«Ἐκεῖνο ποὺ δὲν θὰ κρυφθῆ εἶναι τὸ ὅτι κατεπάτησαν καὶ κατετσαλάκωσαν κάθε ἰδέαν ἱεραρχίας καὶ πειθαρχίας, δανειζόμενοι ἀνώτεροι ἀπὸ κατωτέρους, προεξοφλοῦντες τοὺς μισθοὺς των ἐκ κατωτέρων πορτοφόλια, συνεννοούμενοι καὶ ἐκμεταλλευόμενοι μαζῆ τὰ γαλόνια καὶ τὴν θέσιν των.

«Αὐτὰ δὲν θὰ κρυφθοῦν πίσω ἀπὸ τὴν ἀστειοτάτην μάσκαν τῆς πολιτικῆς πιέσεως. ΟΧΙ».

Τὴν ἑπομένην συνεχίζων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου καὶ ἀπευθυνόμενος εἰδικῶς πρὸς τὸν Νέον Ἀστυνομικὸν Δ)ντήν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἂς προσέξῃ λοιπόν» προέβαινεν εἰς τὰς ἀκολούθους ὑποδείξεις.

1) Ὁ νέος Ἀστυνόμος ἐν ὄψει τῆς ἀνωτέρω κληρονομίας δέον νὰ σκε-

φθῇ ἂν εἶναι ἱκανὸς νὰ τὴν ἀντιμετωπίσῃ ἄλλως νὰ παραιτηθῇ.

2) Ἐὰν πιστεύῃ εἰς τὰς δυνάμεις του — πρᾶγμα ὅπερ ἐδήλου ὅτι ἐπίστευεν ὁ Μελᾶς — νὰ σφίξῃ τοὺς γρόνθους του καὶ νὰ τοὺς κτυπήσῃ πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις ἵνα γίνῃ τάξις καὶ ἐπιβληθῇ ὁ νόμος.

3) Νὰ τρίξῃ τοὺς ὀδόντας του πρὸς τοὺς κατωτέρους του λέγοντας:

«Θέλω πειθαρχίαν, θέλω ἱεραρχία, ἀπαιτῶ ἰαβέρειον ἐκτέλεσιν καθήκοντος, θέλω συνείδησιν, ὑπηρεσίαν ὡρολογοειδῆ καὶ θὰ δώσω τὰ γαλόνια στὸ χέρι ἐκείνου ποὺ θὰ ἐφαντάζετο μόνον πῶς μπορεῖ νὰ παρακούσῃ».

4) Νὰ πετάξῃ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν κάθε ἀνήθικον στοιχεῖον καὶ ν' ἀναγκάσῃ εἰς ἀποχώρησιν κάθε ἀνίκανον, «ἔχει βοηθοὺς διακεκριμένους ἀξιωματικοὺς ὑπηρετήσαντες εἰς τὴν Ἰταλικὴν χωροφυλακήν, συγγραφεῖς περὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ γνώστας τῶν μεθόδων τῶν ἐγκληματιῶν ὁ ἴδιος δὲ ἔχει ὅλα τὰ προσόντα ν' ἀποβῇ ὁ ἰδανικός, ὡς ἄλλοτε ὁ Μπαϊρακτάρης στὰς Ἀθήνας. Ἀρκεῖ νὰ προσέξῃ».

Κάθε σχόλιον εἶναι ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ἀνωτέρω γλαφυράν, καυστικὴν καὶ ὠμὴν εἰκόνα, ὡς τὴν ἔβλεπεν, τὴν ἔζη καὶ τὴν ἐπόθει ἡ νέα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γενεά. Φρονοῦμεν ὅτι δὲν παρίσταται ἀνάγκη ἑτέρων στοιχείων πρὸς περιγραφὴν τῆς κληρονομίας καὶ τῆς ἀποχωρούσης Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας.

Α΄ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Β΄ ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΠΕΡΙ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

Γ΄ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΦΕΙΔΩΛΟΤΗΤΩΝ

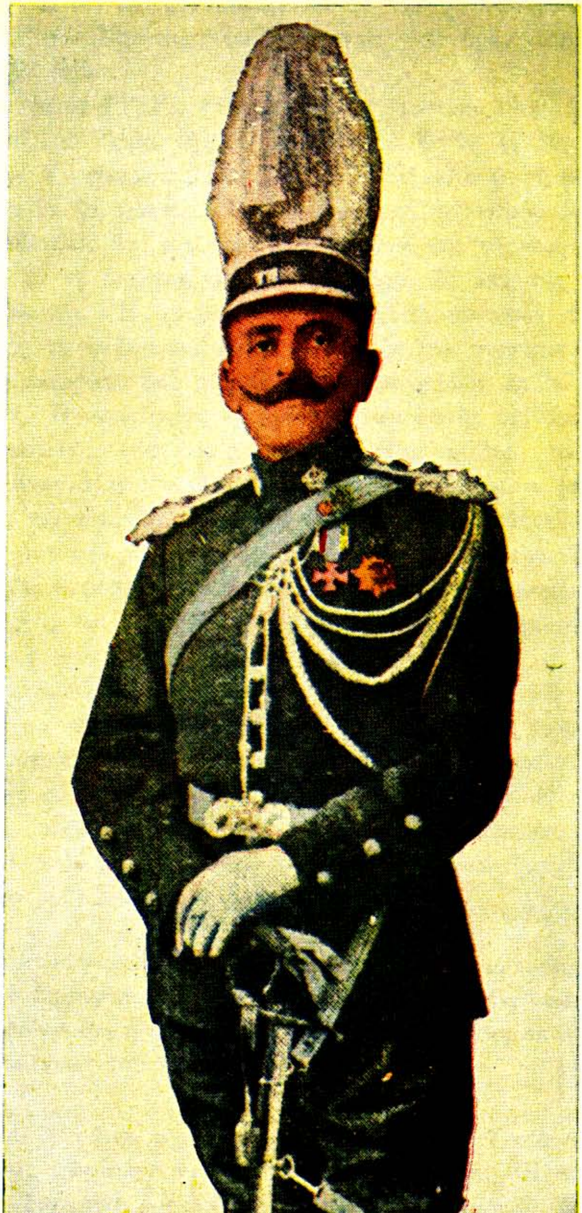
Ὁ Νόμος ΓΡΞΕ΄ υἱοθέτησε μίαν τρομερὰν ἀδικίαν διὰ τῆς καθιερώσεως κατὰ πολὺ ἀνωτέρου μισθολογίου διὰ τοὺς ἐκ τῆς Ἀστυφυλακῆς προελθόντας ἔναντι τῶν συναδέλφων τῆς χωροφυλακῆς, ὧν αἱ ἀποδοχαὶ ἐτηρήθησαν εἰς πολὺ χαμηλὰ ἐπίπεδα.

Τὸ θέμα τοῦτο ἀπησχόλησεν τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ χρήσεως 1907. Ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τούτου ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς (πλειοψηφίας) ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὅλου συστήματος τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ ἐν τῇ γενικῇ ἐκθέσει της, ἠσχολήθη διὰ μακρῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ κεφάλαιον Δημοσία Ἀσφάλεια, ἐξ ὧν μεταφέρουμε τ' ἀκόλουθα (36) ἀφορῶντα τὴν κληρονομίαν καὶ τὰς ἀπόψεις περὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

«Προϋπολογίζεται διὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν δαπάνη ἐκ δρχ. 5.573.000 Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ συνεκεντρώθησαν τὰ ἔξοδα τῆς πρώην στρατιωτικῆς ἀστυνομίας καὶ τὰ τῆς χωροφυλακῆς, ἅτινα κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ 1906 προϋπολογίσθησαν διὰ μὲν τὴν στρατιωτικὴν ἀστυνομίαν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐ-

---

(36) «Ἐφημερὶς Βουλῆς» 1907, σελ. 171—175. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν Δ. Στεφάνου, Ν. Α. Στράτου, Ἀγγ. Σχλῆμαν, Ν. Μπουφίδη, Ι. Κουντουριώτη, Ε. Κροκιδᾶ, Ξ. Μαυρομμάτη, Ι. Ρούφου, Λ. Πετμεζᾶ, Ε. Ἐμπειρίκου, Μ. Καμάρα, Ν. Γάτσου, Κ. Ζώτου, Ν. Γεωργακοπούλου καὶ Κ. Αἰγιαλίδη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΡ. ΚΟΥΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπομοίραρχος

Φέρει παράσημα τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας
καὶ τοῦ Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος
Μεγάλη στολὴ ἀξ)κοῦ Χωρ)κῆς

σωτερικῶν Ὑπουργείου εἰς δρ. 2.870.632, διὰ δὲ τὴν χωροφυλακὴν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργείου εἰς δραχ. 2.611.000 ἤτοι ἐν συνόλῳ εἰς δρ. 5.481.632.

«Δυνάμει τοῦ Νόμου ΓΡΞΕ΄ (3165) τῆς 11 Ἰουλίου 1906 ἡ ἀστυνομία τοῦ Κράτους ἀνετέθη εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς. Ἐτέθη ἐν ἐφαρμογῇ σύστημα ἀστυνομικόν, οὗτινος ἡ καθιέρωσις ἀπὸ μακροῦ ἐνεδείκνυτο ὡς ἡ μόνη ὀρθὴ λύσις τοῦ ἀστυνομικοῦ ἡμῶν ζητήματος. Ἡ Στρατιωτικὴ Ἀστυνομία ὑπῆρχεν ὡς θεσμὸς παροδικὸς ἐπιβληθεὶς ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς παγιώσεως τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τῆς ἐπιβλητικῆς ἀνάγκης τῶν οἰκονομικῶν. Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ εἰς ἔργα ἀλλότρια πρὸς τὰ καθήκοντα αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν στρατιωτικὸν χαρακτῆρα μόνον ὡς μέτρον προσωρινὸν ὑπὸ τῆς βίας τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλόμενον ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῇ. Ἡ κρατήσασα δὲ πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τούτου ἐλεεινότης τῆς δημοτικῆς ἀστυνομίας, θεραπαινίδος τελείας τῶν δημαρχιακῶν φατριῶν, καθίστα ἀναγκαίαν τὴν ἐν τῷ ἀστυνομικῷ συστήματι μεταβολήν, ὅπως κραταιωθῇ ἡ ἰσχὺς τοῦ νόμου ἥτις ἀπὸ πολλοῦ χρόνου εἶχεν ὑποκύψει ἐν τῷ ἀστυνομικῷ καθεστῶτι ὑπὸ τὴν βούλησιν τοῦ πολιτικῶς ἰσχυροτέρου. Τὰς ζητηθείσας παρ' αὐτῆς ὑπηρεσίας παρέσχε τῇ πολιτείᾳ ἡ στρατιωτικὴ ἀστυνομία κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος αὐτῆς, δράσασα μετ' ἀμεροληψίας καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τὴν δ)νσιν τοῦ Ἀρχηγείου τῆς Χωροφυλακῆς. Ἡ γενομένη δι' ὅμως ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ διευθύνσει μεταβολὴ διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ Ἀρχηγείου καὶ τῆς ἀναθέσεως τῆς ἀστυνομικῆς διοικήσεως εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμῆμα τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείου ἐπήνεγκε τὴν εἰσβολὴν τῶν πολιτικῶν ἐπιδράσεων ἀχαλίνωτον. Οὕτω τὸ σύστημα ταχέως ἐξέπεσε, κατεδικάσθη δ' ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει οὐ μόνον ὡς συνεπάγον παραλυσίαν τῇ ἀστυνομικῇ διοικήσει, ἀλλὰ καὶ ὡς δημιουργοῦν ἑστίαν μολύσματος ἠθικοῦ συντρίβοντος τὴν πειθαρχίαν καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν στελεχῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

«Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ συστήματος τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας ἐπεβλήθη διὰ δημοσίας κραυγῆς. Διὰ γενικῆς δὲ ἀναγνωρίσεως ὡμολογήθη ὅτι ἐνδείκνυται ἡ εἰς τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς ἀνάθεσις τῆς ἀστυνομικῆς διοικήσεως τοῦ Κράτους.

«Κατὰ θεωρίαν τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς παρέχει τὰ στοιχεῖα τῆς τελειοτέρας ἐξυπηρετήσεως τῶν ἀναγκῶν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Ἡ στρατιωτικὴ τούτου ὀργάνωσις καὶ διοίκησις ἐμπεδοῖ ἐν τῷ σώματι πειθαρχίαν, ἐμβάλλει δὲ καὶ εἰς τοὺς πολίτας τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ἀξίωμα καὶ καθιστᾶ οὕτω εὐχερεστέραν τήν τε καταδίωξιν καὶ τὴν προληπτικὴν ἐνέργειαν τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς. Ἡ νομικὴ μόρφωσις, ἥτις τίθεται ὡς βάσις τῶν προσόντων τῶν τε ἀξιωματικῶν καὶ τοῦ πλείστου μέρους τῶν ὑπαξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς, παρέχει τούτοις περί τε τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν δεξιότητα καὶ περὶ τὰ ἀνακριτικὰ ἔργα εὐχέρειαν. Ἀφ' ἑτέρου ἡ κατὰ νόμον ὀργάνωσις τῆς λειτουργίας τῆς ἀστυνομίας διὰ τοῦ Ἀρχηγείου καὶ τοῦ ἐποπτικοῦ συμβουλίου καθίδρυσε τὴν ἀποκέντρωσιν ἐν τῇ ἀστυνομικῇ διοικήσει καὶ διηυκόλυνε τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ἀστυνομικῆς

ὑπηρεσίας ἀπὸ τῶν διαφόρων ἐπιδράσεων, αἵτινες ἐνησκοῦντο πρότερον ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ μεταθέσεως.

«Οὕτω ἀπηρτίσθη ὀργανισμὸς ἐξασφαλίζων εἰς τὸ σῶμα εὐμοιροῦν τῶν στοιχείων τῆς ἀστυνομικῆς μορφώσεως ἐλευθερίαν ἐνεργείας καὶ δρᾶσιν ἀνεξάρτητον, οἱονεὶ αὐτόνομον, ἐγγυωμένην τὴν ἀκριβῆ τοῦ καθήκοντος ἐκτέλεσιν καὶ τῶν νόμων τὴν ἐφαρμογήν. Κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ὅμως τὸ σύστημα τῆς χωροφυλακῆς προσέκοψεν ἐπὶ ἀτελειῶν τινῶν, ὧν ἡ διόρθωσις καὶ εὐχερὴς εἶναι καὶ ταχεῖα ἐπιβάλλεται, ἵνα μὴ παραχθῇ περὶ τὸν θεσμὸν δυσφημία ἄγουσα βαθμηδὸν εἰς τὴν καταδίκην του.

«Ἡ ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ ὅτι τὰ στελέχη τῶν ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς εἶναι ἀνεπαρκῆ κατ' ἀριθμὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πολυσχιδοῦς ὑπηρεσίας, ἥτις ἀνετέθη αὐτοῖς. Ἐν συνόλῳ εἰσὶ διατεθειμένοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ἀστυνομικῶν Δ)νσεων καὶ ὑποδ)νσεων 139 ἀξ)κοὶ τῆς χωροφυλακῆς ἐπὶ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ 150 ἀξ)κῶν, ὧν οἱ ἕνδεκα ὑπόλοιποι ἐκτελοῦσι τὴν ὑπηρεσίαν, τοῦ Ἀρχηγείου τῆς χωροφυλακῆς καὶ τῶν ἐπιθεωρήσεων.

«Ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι προφανῶς ἀνεπαρκής, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τοὺς ἀξ)κοὺς τούτους εἰσὶν ἀνατεθτιμέναι συλλήβδην αἱ ὑπηρεσίαι, ἃς διεξῆγον πρότερον αἱ ἀστυνομίαι, αἱ μοιραρχίαι καὶ τὰ δασαρχεῖα. Ἐξετέλουν δὲ τὰς ὑπηρεσίας ταύτας 297 ἀξ)κοὶ καὶ ἀν)σταὶ τῶν διαφόρων ὅπλων τοῦ στρατεύματος καὶ 130 ἀξ)κοὶ τῆς χωροφυλακῆς ἤτοι ἐν συνόλῳ 427 ἀξ)κοί, ὧν 26 ἦσαν ἀπησχολημένοι περὶ τὴν δασικὴν ὑπηρεσίαν. Προσθέτως δὲ παρεῖχον τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν οἱ ἀξ)κοὶ καὶ ἀνθ)σταὶ διοικηταὶ τῶν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, ἐν ᾧ ἤδη διὰ τὴν μεταβατικὴν ὑπηρεσίαν εἰσὶ τεταγμένοι πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς χωροφυλακῆς οἱ λόχοι τοῦ 3ου Εὐζωνικοῦ τάγματος, ἔχοντες στελέχη ἐκ 16 ἐν ὅλω ἀξ)κῶν.

«Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων καταφαίνεται ἡ ποσοτικὴ ἀνεπάρκεια τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς.

«Ταύτην δι' ὅμως καθιστᾶ ἐμφανεστέραν ἀνομοιομορφία τις κρατοῦσα ἐν τῇ συνθέσει τοῦ σώματος καὶ ἔχουσα τὴν πηγήν της ἐν τῷ εἴδει τῶν ὑπηρεσιῶν ἃς οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς ἐξετέλουν πρὸς τῆς ὑπ' αὐτῶν ἀναλήψεως τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων.

«Οἱ περὶ τὴν ὑπηρεσίαν μοιραρχιῶν πρότερον ἀσχολούμενοι συνετύγχανον ἀναμφιβόλως τῆς εὐκαιρίας, ὅπως ἐνισχύσωσι τὸν στρατιωτικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ στρατιωτικὰ αὐτῶν προσόντα. Τουναντίον ὅσοι τῶν ἀξ)κῶν τούτων ἦσαν ἀπησχολημένοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ἀνακριτικῶν γραφείων τῆς στρατιωτικῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν δασαρχείων μοιραίως ηὔξησαν τὸ κεφάλαιον τῶν νομικῶν αὐτῶν γνώσεων, προσεπορίσθησαν πολύτιμον κεφάλαιον τεχνικῶν γνώσεων ἀπαραιτήτων τῇ δασικῇ ὑπηρεσίᾳ ἀλλ' ἀπέκτησαν τὰ ἔξοδα ταῦτα ἐπὶ ἀντιστοίχῳ ἀπωλείᾳ εὐκαιριῶν πρὸς ἐξέλιξιν καὶ διαμόρφωσιν τοῦ στρατιωτικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος. Ἐντεῦθεν προῆλθεν ὅτι ἀξ)κοὶ χρήσιμοι διὰ τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν τῶν πόλεων στεροῦνται τῆς πείρας πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπαίθρου ἀσφαλείας, ὅτι ἀφ' ἑτέρου ἀξ)κοὶ εὐμοιροῦντες ἀρτίας θεωρητικῆς μορφώσεως δὲν ἔχουσι τὴν ἕξιν τῆς ὑπευθύνου διοικήσεως. Ὅπως ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἐλαττώματα ταῦτα καὶ θεραπευθῶσιν αἱ ἀτέλειαι, ἀπαιτεῖται προσοχὴ λεπτοτάτη περὶ τὴν διακανόνισιν τῶν τοποθετήσεων, ἄγρυπνος ἐπιτήρησις τῆς λειτουργίας τῆς ὑπηρεσίας, αὐστηρὰ καὶ ἄτεγκτοςἐφαρ-

μογὴ τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας. Ἐνδείκνυται δι' ἵνα χάριν τῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Σώματος αὐτοῦ τῆς χωροφυλακῆς, ἀνατεθῇ ἡ ἐπιθεώρησις ἐπὶ τινα χρόνον εἰς ἀνωτέρους ἀξ)κοὺς ἐκ τῶν διαφόρων ὅπλων τοῦ στρατοῦ, χωρήσῃ αὐστηρὰ ἐκκαθάρισις τῶν τυχὸν ἀνικάνων στελεχῶν καὶ συντελεσθῇ τοποθέτησις σκόπιμος τῶν ἀξ)κῶν τῆς χωροφυλακῆς, ὥστε ν' ἀποβῇ τὸ σῶμα χρήσιμον διὰ τὴν ἐν ὑπαίθρῳ χώρα καταδίωξιν τῶν κακοποιῶν στοιχείων, ὡς ἀπέδειξε μέχρι τοῦδε προϊόντα ἐπίζηλα περὶ τὴν ἀστυνομικὴν διοίκησιν τῶν πόλεων.

«Ἡ ἐπιτροπὴ συνιστᾷ τὴν ταχίστην ἀπαλλαγὴν τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς ἀπὸ τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας.

«Τὸ σύνολον τῆς ἐξ ὑπαξ)κῶν καὶ ὁπλιτῶν δυνάμεως τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς ἀνέρχεται εἰς ἄνδρας ἐν συνόλῳ 6.350, ὁ ὁλικὸς οὗτος ἀριθμὸς τῆς δυνάμεως ἀναλύεται ὡς ἑξῆς· . . . . .

«Ἡ διανομὴ τῶν ἀνδρῶν τούτων κατ' ἀστυνομικὰς Δ)νσεις καὶ Ὑποδ)νσεις διαλαμβάνεται ἐν τῷ παρατιθεμένῳ σχετικῷ πίνακι ὑπὸ στοιχεῖον Α.

«Ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς 3500 κληρωτῶν, οὓς ἀφαιρεῖ ἐτησίως ἡ χωροφυλακὴ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, δημιουργεῖ ἀστυνομικὴν ποιοτικὴν ἀνεπάρκειαν μετὰ βλάβης τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. Αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι καθ' ὧν ἀντεπάλεσε καὶ ὧν δὲν ἀπηλλάγη ἔτι ὁλοσχερῶς τὸ Κράτος, ἐπέβαλον τὸ σύστημα τοῦτο, καθ' ὃ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως χορηγεῖται ἐνίσχυσις 3500 ἀνδρῶν ἐτησίως εἰς τὴν χωροφυλακήν. Οἱ ἀποσπώμενοι εἰς τὴν χωρ)κὴν ἄνδρες τοῦ στρατοῦ στεροῦνται τῆς περαιτέρω στρατιωτικῆς αὐτῶν ἐκπαιδεύσεως, ἀποβάλλουσιν ὅ,τι ἐκ τῆς ἑξαμήνου ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίας των προσεκτήσαντο καὶ ἀποβαίνουσιν οὕτω κάκιστοι στρατιῶται, ἐν ᾧ δὲν διαμορφοῦνται ἅμα ἐλλείψει ἐπαρκείας χρόνου εἰς οὐσιώδεις παράγοντας τοῦ ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος. Ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι ταχέως θέλει ληφθῇ μέριμνα περὶ τμηματικῆς ἀντικαταστάσεως τῶν κληρωτῶν χωροφυλάκων δι' ἐθελοντῶν τούτων. Ἡ συγκρότησις τῆς χωροφυλακῆς δι' ἐθελοντῶν σὺν τῇ καταρτίσει τούτων δι' ἐκπαιδεύσεως ἐν τῷ ἱδρυωμένῳ ἤδη σχολείῳ χωροφυλακῆς θέλει ἑδραιώσει τὴν ἐπιτυχῆ λειτουργίαν σώματος δημοσίας ἀσφαλείας ἐπιβαλλομένου καὶ ἐμπεδοῦντος τὴν ἀστυνομικὴν διοίκησιν τῆς χώρας...

Ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπὴ συνιστᾷ τὴν ἐξίσωσιν τῆς μισθοδοσίας τῶν ὑπαξ)κῶν τῆς χωροφυλακῆς καὶ τῆς ἀστυφυλακῆς.

«Κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον οἱ ὑπαξ)κοὶ τῆς χωροφυλακῆς μισθοδοτοῦνται κατώτερον οὐ μόνον τῶν ἰσοβάθμων αὐτοῖς ὑπαξ)κῶν τῆς πρώην ἀστυφυλακῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἁπλῶν ἐθελοντῶν χωροφυλάκων, οἵτινες λαμβάνουσι μηνιαῖον μισθὸν ἐκ δραχ. 80 οἱ Α΄ τάξεως καὶ 70 οἱ Β΄ τάξεως, ἐνῷ οἱ μὲν πεζοὶ ἐνωμ)ρχαι λαμβάνουσι μηνιαίως δρχ. 59, οἱ δὲ ὑπεν)ρχαι δρχ. 55. Τοιοῦτος τρόπος μισθοδοσίας ἀντίκειται προφανῶς πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ἱεραρχίας. Κι' ἂν θεωρηθῇ διότι οἱ ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν φοιτητῶν καὶ διδακτόρων τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κατατεταγμένοι ὑπαξ)κοὶ ἀποβλέπουσι κυρίως εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀξ)κοῦ, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς μηνιαίας ἀποδοχάς, ἐν τούτοις τὸ μέτρον εἶναι ἀσύμφορον διὰ τὴν εὐδοκίμησιν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ἐθελοντῶν χωρ)κων, οἵτινες οὐδὲν ὑλικὸν συμφέρον ἀναμένουσι ἐκ τῆς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπαξ)κοῦ προαγωγῆς αὐτῶν κατὰ

συνέπειαν δὲν ἔχουσι λόγον ἰσχυρόν, ἵνα ἐπιζητοῦντες προαγωγὴν ὑπερευδοκιμήσωσι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ....

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Ἀπριλίου 1907»

Ἡ ἔκθεσις τῶν Βουλευτῶν, αἰτιολογοῦσα τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως ν' ἀναθέσῃ εἰς τὴν χωροφυλακὴν τὴν ἀστυνομίαν, περιληπτικῶς, ἀλλ' ὡς δεδομένην, παριστᾶ τὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εἶχεν ἀχθῆ τὸ καθεστὼς τῆς τε δημοτικῆς καὶ τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, ὥστε «διὰ δημοσίας κραυγῆς» νὰ καταστῇ ἀναπόδραστος ἡ κατάργησις τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας καὶ ἡ διαπίστευσις εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς. Ἐκτὸς τούτου οἱ Βουλευταί, οἵτινες ἀπετέλουν τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς κυβερνητικῆς πτέρυγος, ἀνομολογοῦσι τὴν πτωχείαν τῆς χωροφυλακῆς εἰς ἀριθμὸν στελεχῶν ἀλλὰ καὶ τὴν μισθολογικὴν ἀδικίαν τῶν ὑπαξιωματικῶν.

Διὰ τῶν δύο ἀνωτέρων κειμένων παριστάνεται κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον ἡ ἀθλία κληρονομία εἰς ἣν ὑπεισήρχετο τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1906 τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς διὰ σμικροῦ ἀριθμοῦ ἀξ)κῶν καὶ ἀθλίως ἀμειβομένων καὶ ἀπαραδέκτου στρατολογίας καὶ ἐκπαιδεύσεως ὁπλιτῶν.

Κατὰ τῶν πραγματικῶν τούτων καταστάσεων, ἐχουσῶν βαθείας τὰς ρίζας εἰς τὸ Σῶμα τῆς Ἑλλάδος, ἀνέλαβε νὰ παλαίσῃ τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἐκ προοιμίου δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐπετέλεσε θαύματα ἔκτοτε, χάρις εἰς τὸν φανατισμόν, τὴν εὐψυχίαν καὶ τὴν ἐθνικὴν πίστιν τῶν στελεχῶν του, θαύματα τόσον ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κύκλου.

Ἡ ἀντιπολίτευσις καὶ κατὰ συζήτησιν ἐν τῇ Βουλῇ τοῦ νομοσχεδίου καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων τῆς ἐφαρμογῆς ἤσκησε πολεμικὴν διὰ δικολαβισμῶν καὶ χαρακτηριστικῶν τῆς καταπτώσεως ἐπιχειρημάτων μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς Μπακόπουλον, Λυμπρίτην, Καραπᾶνον, Μαυρομιχάλην καὶ Νέγρην, ὑπῆρξεν ὅμως τόσον ἀνεδαφικὴ ἡ πολεμική των ὥστε ἔφθασαν νὰ ἐναντιωθοῦν καὶ κατὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς!!! Πόσον κακόπιστος καὶ ἀνεδαφικὴ ὑπῆρξεν ἡ πολεμικὴ τούτων ἀποδεικνύει ἡ τεραστία διαφορὰ ἐκτεθεισῶν ἀντιλήψεων τοῦ Λιμπρίτου ἔναντι ἐκείνων ἃς εἶχεν ἀναπτύξει ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὴν 17-5-1905, ἤτοι πρὸ ἑνὸς μόλις ἔτους.

Ἀπὸ τῆς 20 Αὐγούστου καὶ τελικῶς ἀπὸ τῆς 1-10-1906, συνετελέσθη ἡ μεταβολὴ καὶ ἡ Ἀστυνομία Ἀθηνῶν — Πειραιῶς ἐπηνδρώθη ὡς ἀκολούθως ὑπὸ τὴν Ἀρχηγίαν τοῦ συν)ρχου Πετμεζᾶ.

Δ)ντὴς Ἀθαν. Βοῦλτσος, Ὑποδ)ντὴς Μοιρ. Ἰωάννης Δαμηλάτης, Πρόεδρος οἰκον. ὑπηρεσιῶν ἀντιμοίραρχος Τριαντάφυλλος Πατρίκιος, Προϊστάμενος Γραφείων ἀντιμοίρ. Γ. Παλαμάρας, Δ)ντὴς κεντρικῶν ἐνωμοτιῶν Μοιρ. Ἐμμ. Ζυμβρακάκης μὲ βοηθοὺς τοὺς ἀνθ)ρχους Δ. Κατσώνην καὶ Ἠλ. Σαράβαν, Προσωπάρχης ὑπομ. Π. Ποταρόπουλος μὲ βοηθὸν τὸν Ἀνθ)ρχον Β. Σαράτσογλου, Δ)ταὶ ἀστυνομικῶν τμημάτων Α΄ ἀνθ)ρχος Π. Πολυχρονάκος, Β΄ Ὑπομ. Ἀνδρ. Ἰωαννίδης μὲ ὑποδιοικητὴν ἀνθ)ρχον Ἠλίαν Χρυσοσπάθην, Γον ὑπομ. Σπανίδης Γεώργ. Δον ὑπομ. Βαλταδῶρος Δημ. Εον ὑπομ. Χασεκῆς Θεοδ.,ΣΤον ὑπομ. Θαλασσινὸς Ἰωαν. καὶ ὑποδ)τὴς ἀνθ)ρχος Δ. Ἀγγελίδης, Ζον ὑπομ. Ἰωάνν. Γιάγκος, Ηον Θ. Τζωρ-

τζάκης καὶ Θον ὑπομ. Παναγ. Παπασωναΐδης, Ἀστυνόμος καταδιώξεως ἀνθ)ρχος Παναγ. Δημητρίου καὶ Δημ. Κατήγορος ὁ ὑπομ. Λυκάκης Ἰωάννης.

Ὑποδιεύθυνσις Πειραιῶς: Διευθυντὴς Μοίραρχος Νεοκλῆς Σχίζας, ἀστυνόμοι Α΄ ὑπομοίραρχος Γ. Τσολάκος, Β΄ ἀνθυπομοίραρχος Δημ. Γκίκας, Γ΄ ἀνθυπομοίραρχος Κων. Παπακωνσταντίνου καὶ Δ΄ ὑπομοίραρχος Ζήσ. Σαραβέλας.

Ἡ εἰς ὁπλίτας δύναμις τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν, καθωρίσθη εἰς 74 ὑπαξιωματικοὺς καὶ 526 χωροφύλακας διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς 15 ὑπαξιωματικοὺς καὶ 243 χωροφύλακας διὰ τὸν Πειραιᾶ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνωτέρω ἀξιωματικῶν ἀποτελεῖ τὸ 1)4 τῶν ὑπὸ τοῦ προγενεστέρου συστήματος χρησιμοποιουμένων.

ΠΡΩΤΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

Δὲν εἶχε παρέλθει πολὺς χρόνος ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς καὶ πανταχόθεν ἐξεδηλοῦτο ἡ ἐκ τῆς ἀποτελεσματικῆς δραστηριότητος ἱκανοποίησις καὶ ἡ ἐκδήλωσις τῆς τόσον ἀναγκαίας διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἀστυνόμευσιν ἐμπιστοσύνης. Ἡ «Ἑλληνικὴ ἐπιθεώρησις» (37) ἀναφερομένη εἰς τὴν δρᾶσιν τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν — Πειραιῶς, ἔγραφεν «οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὰ εὐάρεστα ἀποτελέσματα ἐκ τῆς ἀόκνου δράσεως τῶν βαθμοφόρων τῆς χωροφυλακῆς...»

Τὴν ἐναργεστέραν εἰκόνα τῶν ἐκ τῆς ἀστυνομικῆς δραστηριότητος τῆς χωροφυλακῆς ἀποτελεσμάτων, κατὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς ἀστυνομικῆς εὐθύνης διετίαν, εὑρίσκομεν εἰς τὴν σύγχρονον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, σειρὰν τῶν ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις» δημοσιευθέντων ἄρθρων τοῦ Ἀλεξ. Καμπᾶ, τοῦ πλουσιωτάτου εἰς κοινωνικὰς καὶ ἐθνικὰς ἐκδηλώσεις ἀνδρὸς ἐκείνου τῆς Ἀττικῆς γῆς (38).

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 8 τεῦχος τῆς 1-6-1908 ἐδημοσιεύθη τὸ Δ΄ ἄρθρον τοῦ Καμπᾶ, τῆς σειρᾶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἀστυνομία μας», ὅπερ ἀπετέλεσε καὶ τὸν ἐπίλογον τῆς μελέτης του. Ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις ἠρεύνησεν καὶ κατέταξε τὰ λαβόντα χώραν καὶ ἀνέλυσε τὸ ὅλον διὰ τῆς χωροφυλακῆς ἀστυνομικὸν σύστημα, ὑπὲρ οὗ ἐτάσσετο ἀνεπιφυλάκτως καὶ ἐνθουσιωδῶς ὅσον ἀφορᾷ τὸ εὐοίωνον μέλλον διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ ἔθνος, ἐν δὲ τῷ προμνησθέντι τοιούτῳ προέβη εἰς ἀπολογισμὸν τῆς διετοῦς ἀποδόσεως, γράφων μεταξὺ τῶν ἄλλων.

«Αἱ περὶ κοινοφελοῦς καὶ λίαν ἐνθαρρυντικῆς δράσεως τῆς ἀστυνομίας ἀποδείξεις εἰσὶν ἅπταὶ καὶ ἀναντίρρητοι, διότι ἐνισχύονται βασίμως ὑπὸ διαδοχικῶν καὶ σπουδαίων γεγονότων. Εἰς τὰ γεγονότα ταῦτα βεβαίως δέον νὰ συμπεριλάβωμεν τὰς μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἤδη ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος διεξαχθείσας Δημοτικὰς ἐκλογάς, τὴν ἔλευσιν τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας καὶ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, τὸν περιφανῆ περιορισμὸν τῆς ἐγκληματικότητος, τὴν αὔξησιν τῶν συλλήψεων, προσελεύσεων, τῶν δυνάμει ἰδίᾳ δικαστικῶν διαταγῶν καταζητουμένων, τὴν

---

(37) Τεῦχος 1-8-1908, σελ. 317.

(38) Βλέπε νεκρολογίαν τούτου εἰς «Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρησιν», σελ. 575—577, τεῦχος 1.4-1909.

αὔξησιν τῆς εἰσπράξεως τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἄλλων ἀποτελεσμάτων τῆς ὑπηρεσίας τῆς δημοσίας ἐν γένει ἀσφαλείας κ.λ.π.

«Πάντες ἀντελήφθημεν μετὰ πόσου πείσματος ἤρξατο καὶ διεξήχθη ὁ προεκλογικὸς ἀγών, πόσον δὲ ἀσφαλὴς κατεδείχθη ἡ προσπάθεια καὶ ἡ πιστὴ εἰς τὸ καθῆκον ἀφοσίωσις τῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως, δυνηθείσης νὰ συγκρατήση τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ νὰ ἐξασφαλίση τὴν ἀπόλυτον ἐξάσκησιν τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν. Ἀλλὰ μὴ ἡ κατὰ τὴν ἔλευσιν καὶ διατριβὴν ἐνταῦθα τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας εὐστοχία καὶ ἐνεργητικότης τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς περὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν δὲν ἀπέσπασε τὴν εἰλικρινῆ ἐκτίμησιν τῶν συρρευσάντων τότε ἀνωτέρων ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων; ὅπως ἐσχάτως δὲν προεκάλεσεν ἡ ἀστυνομικὴ δρᾶσις καὶ ἐνέργεια τὰ συγχαρητήρια αὐτοῦ τοῦ Κάϊζερ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀξιωματούχων τῆς αὐλῆς του; (39). Οὐχ ἧττον δὲ καὶ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐπέσυρε τὴν δικαίαν εὐαρέσκειαν. Ὅτι ἐνεργείᾳ δὲ τῶν ἀστυνομικῶν τοῦ κράτους ἀρχῶν ἐπελθὼν φόνος ἢ σύλληψις 11 ληστῶν ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος δὲν διατρανοῖ ἀποτελεσματικότητα ἐπιθυμητὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας; Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν ἔχομεν τρανωτέρας ἀποδείξεις, αὐτοὺς τοὺς συγκριτικοὺς στατιστικοὺς περὶ τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῶν συντελεσθεισῶν συλλήψεων πίνακας. Κατὰ τοὺς πίνακας τούτους, οἵτινες, συνταχθέντες καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν ταῖς εἰσαγγελίαις τοῦ κράτους τηρουμένων βιβλίων, δὲν δύναται ν' ἀμφισβητηθῶσι, βεβαιοῦται ὅτι:

Αον) Ὡς πρὸς τὴν ἐγκληματικότητα

1) Ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου μέχρι τέλους Σ)βρίου 1906 (40) διεπράχθησαν ἐν ὅλῳ 10719 ἀξιόποινοι πράξεις (πλημ)τα καὶ κακουργήματα), αἵτινες κατὰ τοὺς στατιστικοὺς ὅρους διακρίνονται εἰς:

1325 κατὰ τῆς πολιτείας
5024 κατὰ τοῦ προσώπου
4370 κατὰ τῆς περιουσίας

ΙΙ Ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου μέχρι τέλους Σ)βρίου 1907 (41) διεπράχθησαν ἐπίσης ποινικαὶ πράξεις ἐν ὅλῳ 3194 διακρινόμεναι εἰς,

470 κατὰ τῆς πολιτείας
1705 κατὰ τοῦ προσώπου
1019 κατὰ τῆς περιουσίας, ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον κατὰ τὸ ἑξάμηνον αὐτὸ τοῦ 1907 κατὰ 7525 (Σ.Σ. ἰδοὺ τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα τῆς ἐπισταμένης προλήψεως)

Βον) Ὡς πρὸς τὴν καταδιωκτικὴν ὑπηρεσίαν.

Συνελήφθησαν ἢ προσῆλθον (42)

---

(39) Οἱ Ἰταλοὶ ἔχοντες πληροφορίας περὶ κινδύνων δολοφονικῆς ἐνεργείας κατὰ τοῦ Βασιλέως των, εἶχον ἀποστείλη εἰς Ἀθήνας καὶ λοιπὴν Ἑλλάδα Λεγεῶνα ἀστυνομικῶν, ἐνῷ ὁ Κάϊζερ ἔχων πίστιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Χωροφυλακήν, ἐκ παλαιοτέρων ταξιδίων του εἰς Ἑλλάδα, δὲν ἐπέτρεψε τοιαύτην κινητοποίησιν καὶ δραστηριότητα τῆς Γερμανικῆς Ἀστυνομίας, ἀρκεσθεὶς εἰς τὰ μέτρα τῆς Ἑλληνικῆς.

(40) Καθ' ὃν χρόνον δὲν ἀστυνόμευεν ἡ Χωροφυλακή.

(41) Ἀστυνομευούσης τῆς Χωροφυλακῆς.

(42) Ἐνταῦθα ἀκολουθεῖται διὰ τῶν αὐτῶν στοιχείων διάφορος διάταξις.

	Ἀπὸ 1 - 4 μέχρι 30 - 9- 1906	Ἀπὸ 1-4-1907 μέχρι 30-9-1907
Φυγόδικοι	2298	3866
Φυγόποινοι	5496	8700
Ἀνυπότακτοι	1206	4516
Ὀφειλέται	67973	87241
Ἐν συνόλῳ	76973	104323
		76973
Ἤτοι ἀστυνομευούσης τῆς χωροφυλακῆς ἐπὶ πλέον		27350

Τὰ τόσον ἐμφαντικῶς πιστοποιούμενα γεγονότα ταῦτα ἀποδεικνύουσι πρὸς τούτου τὴν εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς χωροφυλακῆς ἀνάπτυξιν τοῦ συναισθήματος τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ καθήκοντος, ὅπερ πάντοτε ἄγει πρὸς τὴν πρόοδον. Ἐκ τούτων δὲ καὶ τῆς καθόλου δράσεως τῶν τε ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ἀστυνομικῶν ὀργάνων, πειθόμενοι περὶ τῆς ἀμεροληπτου ἐν γένει τούτων ἐνεργείας, ὑποχρεούμενοι νὰ μὴ ἀντιπαρέλθωμεν πρὸ μιᾶς τῶν οὐσιωδεστέρων ἀρχῶν ἤτοι τὴν ἀπὸ τῆς τοπικῆς πολιτικῆς χειραφεσίαν, ἣν ὁ μὲν νόμος καθιέρωσε τὸ δὲ ἀναλαβὸν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων Σῶμα θερμαίνει καὶ ἐπιμελῶς ἐφαρμόζει».

Μετὰ παρέλευσιν 20ετίας περίπου τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς στοιχεῖα «ἀφηγεῖται ἱστορικῶς» ἐν τῇ Μεγάλῃ Στρατιωτικῇ καὶ Ναυτικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ καὶ ὁ Ν. Τρουπάκης (43).

Δὲν εἶναι δυνατόν, παρὰ οἱασδήποτε προθέσεως κριτῆς, πρὸ τῶν ἐπισήμων ἀνωτέρω στατιστικῶν, νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς δραστηριότητος τῆς ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ χωροφυλακῆς ὑπῆρξαν ὄχι μόνον ἐξαιρετικὰ ἀλλὰ καταπληκτικὰ ἐντὸς τοῦ πρώτου ἔτους ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄.

Ἡ ζήτησις ἐδημιούργησε τὴν προσφορὰν καὶ ἡ προσφορὰ τὴν ζήτησιν ὡς πρὸς τὴν ποιότητα, τὴν ποσότητα, τὴν πληρότητα καὶ τὴν μονιμότητα.

ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ — ΠΡΟΑΓΩΓΑΙ — ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ

Εἴδομεν ὅτι ὁ νόμος ΓΡΞΕ΄ ἐδέχθη τραγέλαφον ὁπλιτικῆς δυνάμεως, καταρτίσας ταύτην ἐκ τῶν τῆς ἀστυφυλακῆς, ἐκ τῶν κατ᾽ ἔτος μετατασσομένων ἐκ τοῦ στρατεύματος κληρωτῶν καὶ ἐκ τῶν ἀνακατατασσομένων, τουτ᾽ ἔστιν ρευστὴ καὶ ἀνεπίδεκτος ἐπαγγελματικῆς προοπτικῆς δύναμις.

Ἡ ἰδίᾳ κυβέρνησις ἀντελήφθη καὶ ἐξετίμησε τὸ ἀσύμφορον καὶ ἀνεδαφικὸν τῆς τοιαύτης καταστάσεως, δι᾽ ὃ καὶ προέβη εἰς τὴν διὰ τοῦ νόμου ΓΣΙΘ (3219) τῆς 31-5-1907 (44) θεραπείαν τοῦ καθ᾽ ὁμολογίαν τῆς τρωτοῦ.

Διὰ τοῦ νόμου τούτου προεβλέφθη ἡ σταδιακῶς ἐντὸς πενταετίας ἀντικατάστασις διὰ κατατάξεως ἐθελοντῶν τῶν 3.500 ἐκ τοῦ στρατεύματος κληρωτῶν (700 κατ᾽ ἔτος), ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1908 καὶ ἡ μισθολογικὴ ἐξίσωσις ἁπάντων τῶν χωροφυλάκων. Ὑπὸ ὡρισμένας προϋποθέσεις ἐπετράπη ἡ κατάταξις ἐθελοντῶν ὁμογενῶν, προϋπηρετησάντων εἰς τὸν στρατόν, καταγομένων ἐκ Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, Θράκης καὶ τῶν ὁμόρων τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἐπαρχιῶν.

---

(43) Τόμος Δ΄ (περιοδικόν), σελ. 26 κ.ἑ.

(44) Φ.Ε.Κ. 116)18-6-1907. Ὁ νόμος οὗτος ἐξεδόθη πρὸς θεραπείαν τῶν ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐκθέσει διαπιστώσεων τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ηὐξήθη ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ Σώματι ἐνωμοταρχῶν κατὰ 24 Α΄ τάξεως καὶ 27 Β΄ τάξεως, ἐνῶ τὸν Ἰούνιον τοῦ παρελθόντος ἔτους 1906 εἶχον καταταγῆ 31 ὡς ὑπαξ)κοὶ ἐξ ὧν 21 διδάκτορες καὶ τελειόφοιτοι νομικῆς ὡς ἐνωμοτάρχαι Α΄ τάξεως, (μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Χλωρός, Ζέζας, Ζερβουλάκος, Ἀμβράζης κ.λ.π.), οἵτινες καὶ ἐφοίτησαν εἰς τὴν πρώτην σχολικὴν περίοδον.

Διὰ τὴν ἐναρμόνισιν τῆς νομοθεσίας ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 20 Ἀπριλίου 1907 Β.Δ. (45) «περὶ προβιβασμοῦ εἰς τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τοῦ ὑπαξ)κοῦ τῆς χωροφυλακῆς καὶ εἰς τὸν τοῦ ἀνθ)ρχου καὶ περὶ κατατάξεως μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπαξ)κοῦ».

Διὰ τοῦ Β.Δ. τούτου καθωρίσθη ὡς ἀκολούθως ἡ προέλευσις τῶν διαφόρων βαθμῶν.

1) Ὑπεν)ρχαι: Κατὰ τὸ ἥμισυ διὰ προβιβασμοῦ χωρ)κων, κατὰ τὸ ἓν τέταρτον διὰ κατατάξεως προϋπηρετησάντων ὑπεν)ρχῶν καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον ἐκ τελειοφοίτων Γυμνασίου ἢ πρωοετῶν, δευτεροετῶν καὶ τριτοετῶν φοιτητῶν Νομικῆς ὡς καὶ προϋπηρετησάντων εἰς τὸν στρατὸν ξηρᾶς ὡς λοχιῶν, ἐφ᾽ ὅσον εἶχον ἀπολυθῆ μὲ διαγωγὴν ἐξαίρετον ἢ ἄμεμπτον. Πρὸς τοῦτο καθιερώθη ὁ ἀνὰ διετίαν διαγωνισμὸς τῶν ἐπιθυμούντων καὶ προτεινομένων, βάσει τοῦ ὁποίου κατηρτίζετο πίναξ διετοῦς ἰσχύος.

ΙΙ) Ἐνωμοτάρχαι Β΄ Τάξεως: Διὰ προβιβασμοῦ ὑπεν)ρχῶν, διὰ τῆς κατατάξεως ἀφυπηρετησάντων Ἐνωμοταρχῶν καὶ διὰ κατατάξεως τεταρτοετῶν καὶ ἀποφοίτων τῆς Νομικῆς Σχολῆς καὶ κατόπιν ἐπιτυχίας τούτων εἰς διενεργούμενον ἀνὰ διετίαν διαγωνισμόν.

ΙΙΙ) Ἐνωμοτάρχαι Α΄ τάξεως: Κατὰ μὲν τὸ ἥμισυ διὰ προβιβασμοῦ Ἐνωμοταρχῶν Β΄ τάξεως κατὰ τὸ ἕτερον δὲ ἥμισυ διὰ κατατάξεως ἀφυπηρετησάντων Ἐνωμοταρχῶν Α΄ τάξεως καὶ διπλωματούχων ἢ προλυτῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς καὶ κατόπιν διενεργουμένων ἀνὰ διετίαν ἐξετάσεων.

ΙΥ) Ἀνθυπομοίραρχοι: Διὰ προβιβασμοῦ, ἐκ κεκυρωμένου πίνακος συντασσομένου κατόπιν διαγωνισμοῦ, κατ᾽ ἔτος διενεργουμένου, τῶν ἐνωμοταρχῶν Α΄ τάξεως.

Δι᾽ ἅπαντας τοὺς βαθμοὺς αἱ προαγωγαὶ ἐγένοντο πρὸς πλήρωσιν κενῶν θέσεων. Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις συμμετοχῆς εἰς τὰς ἐξετάσεις καθιερώθη, διὰ μὲν τοὺς ὑπηρετοῦντας εὐμενὴς πρότασις τῶν καθ᾽ ἱεραρχίαν προϊσταμένων, διὰ δὲ τοὺς ἐξ ἰδιωτῶν νὰ ἔχωσι ἀφυπηρετήσει τοῦ στρατοῦ, πιστοποιητικὸν τῆς ἁρμοδίας ἀστυνομικῆς ἀρχῆς περὶ τῆς ἐξαιρέτου διαγωγῆς, πιστοποιητικὸν Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν ὅτι δὲν κατεδικάσθησαν ἢ δὲν καταδιώκονται ὡς τὸ ἄρθρον 7 τοῦ στρατολογικοῦ νόμου προέβλεπεν κ.λ.π.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἠκολουθήθη σχεδὸν διὰ τὴν ὅλην διαδικασίαν τὸ προϊσχῦον καθεστώς, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι κατὰ τὸν νόμον ΓΡΞΕ΄ οἱ νεοκατατασσόμενοι ἔδει νὰ φοιτήσωσι, μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν των, εἰς τὸ ἀνάλογον τμῆμα τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς.

Ἐν τῷ νόμῳ ΓΡΞΕ΄ καθιερώθη, ὡς προέφημεν, εἰδικὴ διαδικασία διὰ τὴν σύντομον ἐκδίκασιν τῶν κατ᾽ ὀργάνων τῆς χωροφυλακῆς μηνύσεων, εἰς ἐκτέλεσιν δὲ τοῦ ἄρθρου 58 τοῦ νόμου τούτου καὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουρ-

(45) Φ.Ε.Κ. 75)1907.

γοῦ ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 17-4-1907 Β.Δ. «περὶ κανονισμοῦ προθεσμιῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἄρθρου 58 τοῦ, ΓΡΞΕ΄ νόμου (ὑπ' ἀριθ. 3165) περὶ 'Αστυνομίας τοῦ Κράτους» (46).

ΠΑΡΟΧΑΙ — ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

'Ο νόμος ΓΡΞΕ΄ κατέστησεν ἀντικείμενον κρατικῆς μερίμνης καὶ δημοσίας δαπάνης τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν ὁπλιτῶν διὰ τῶν εἰδῶν ἐξαρτήσεως, ἱματισμοῦ, ἱπποσκευῆς κ.λ.π., ὡς καὶ τῶν ἀπαιτουμένων ἵππων διά τε τοὺς ἀξ)κοὺς καὶ διὰ τὴν ἔφιππον χωροφυλακὴν καὶ οὕτω κατηργήθη τὸ ἀπὸ τῆς συστάσεως καθεστὼς τοῦ ἰδίαις δαπάναις ἐφοδιασμοῦ κ.λ.π.

Αἱ λεπτομέριαι καὶ ἡ λογιστικὴ διαδικασία τῆς ἐφαρμογῆς τῶν οἰκονομικῶν τούτων διατάξεων τοῦ νόμου συνεπληρώθησαν καὶ ἐρρυθμίσθησαν διὰ τοῦ νόμου ΓΣΗ΄ (3208) τῆς 30-4-1907 «περὶ συμπληρώσεως τῶν οἰκονομικῶν διατάξεων τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ τοῦ 1906 περὶ 'Αστυνομίας τοῦ Κράτους» (47).

Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον πᾶσαι αἱ δαπάναι τοῦ ἐκτελοῦντος τὴν 'Αστυνομίαν Σώματος τῆς χωροφυλακῆς καὶ πᾶσα ἄλλη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης δαπάνη θ' ἀπετέλει ἀντικείμενον τοῦ εἰδικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 'Υπουργείου 'Εσωτερικῶν, πλὴν

α) Τῶν μισθῶν καὶ λοιπῶν χρηματικῶν ἀποδοχῶν τῶν εἰς στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς τὴν στρατονομίαν ἀποσπασμένων ἀξ)κῶν καὶ ὁπλιτῶν.

β) Τοῦ τιμήματος ἄρτου τῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν δικαιουμένων.

γ) Τοῦ τιμήματος νομῆς τῶν ἵππων τῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρω δικαιουμένων καὶ

δ) Τῶν ἐξόδων συντηρήσεως τῶν εἰς ἐπανορθωτικὰς ποινὰς καταδικαζομένων ὁπλιτῶν ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ἢ κοινῶν ποινικῶν δικαστηρίων καὶ ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς φυλακαῖς ἐκτιόντων ποινήν.

Διὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας αἱ δαπάναι ἐβάρυνον τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 'Υπουργείου Στρατιωτικῶν.

Κατωτέρω ὁ νόμος ἐρρύθμισε καθαρῶς λογιστικὴν διαδικασίαν μεταξὺ 'Υπουργείων Στρατιωτικῶν καὶ 'Εσωτερικῶν καὶ 'Αστυνομικῶν Δ)νσεων μετὰ στρατιωτικῶν ἀποθηκῶν καὶ ἀρτοποιείων καὶ προέβλεπεν περιπτώσεις ἀπ' εὐθείας προμηθειῶν.

ΚΡΙΣΕΙΣ — ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Τοιαύτη ἡ θεσπισθεῖσα νομοθεσία καὶ τοιαῦτα τὰ λαμπρὰ ἐπιτεύγματα, παρὰ τὰ ὅσα, παρακατιόντες, θὰ διαλάβωμεν περὶ τῆς δυνάμεως κ.λ.π.

Αἱ κρίσεις καὶ τὰ ἐπιτεύγματα ἀφεώρουν τὸ σύνολον τῶν ἀνδρῶν χωροφυλακῆς, ἐκ τοῦ συνόλου ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ὑπῆρξαν καὶ ἐκτραπέντες παρὰ τὰ ληφθέντα μέτρα διηνεκοῦς ἐλέγχου καὶ ἐπαγρυπνήσεως. 'Αλλ' αἱ ἐκτροπαὶ κατὰ τὴν πρακειμένην περίοδον ἦσαν κάτι τὸ ἀναπόφευκτον, ἀφοῦ κληρωτοὶ στρα-

(46) Φ.Ε.Κ. 75)1907.

(47) Φ.Ε.Κ. 85)3-5-1907.

τιῶται καὶ πρώην ἀστυφύλακες ἦσαν ἐν τῇ μεγίστῃ των πλειοψηφίᾳ οἱ χωρ)κες καὶ κατὰ σοβαρὸν ποσοστὸν οἱ ὑπαξ)κοί.

Ὡς προελέχθη, ἀφ' ἧς ἐτέθη τὸ ζήτημα τῆς ἀναθέσεως εἰς τὴν χωροφυλακὴν τῆς ἀστυνομίας ἐξεδηλώθησαν διάφοροι γνῶμαι, ὡς ἡ τῶν ἐξ ἀγαθοῦ συνειδότως δυσπιστούντων καὶ ἡ τῶν ἀντιπολιτευομένων τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἡ μὲν πρώτη μερὶς ἦτο ἀπαραίτητος καὶ ἐποικοδομητική, ἡ δὲ δευτέρα κακοήθης καὶ ἀντικοινωνική. Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν, σοβαρὰ ὑπῆρξεν καὶ ἡ μερὶς τῶν ἐχόντων, ἐκ μακροχρονίου συνηθείας, κατ' ἔθιμον καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἢ καθ' ἕξιν διακεκομμένας τὰς σχέσεις μὲ τὸν νόμον, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸν ἔντιμον βίον. Οἱ τῆς τελευταίας κατηγορίας εἶναι κοινωνικὸν φαινόμενον ὅλων τῶν ἐποχῶν, διαφέρουσιν ὅμως ὡς πρὸς τὸ ἐπίπεδον τοῦ ὑφισταμένου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, τὸν βαθμὸν καὶ τὸ εἶδος τῆς ἀντικανονικῆς δραστηριότητος κ.λ.π. Οἱ τῆς περιόδου ἐκείνης οὐδὲν τὸ ἀνασταλτικὸν καὶ καταπραϋντικὸν εἶχον ἐν αὐτοῖς καὶ πέριξ.

«Ἡ ἐπικρατοῦσα ἐξ αἰτίας τοῦ παλαιοκομματισμοῦ κατάστασις ἐν Ἑλλάδι ἦτο συνώνυμος τοῦ χάους» καὶ οὕτω προητοιμάζετο ἡ κατάστασις διὰ τὴν ἐπανάστασιν 1909.

Ἐντεῦθεν, παρὰ τὰ καταφανῆ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς δραστηριότητος τῆς ἐν ἀστυνομεύσει καθ' ἅπασαν τὴν χώραν χωροφυλακῆς, ἡ ἀρξαμένη, κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νόμου ΓΡΞΕ' ἐν τῇ Βουλῇ, ἐπίκρισις ἐσυνεχίσθη, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀνεδαφικότητος καὶ τῶν ἄνευ ἀντικειμενικῆς λογικῆς ἐπιχειρημάτων. Εἰς τοῦτο ἐλάμβανον μέρος καὶ τινες ἐφημερίδες, ἐξ ἀφορμῆς μεμονωμένων τινῶν ἐκτροπῶν τῶν κατωτέρων ὀργάνων, μὴ λαμβάνουσαι ὑπ' ὄψιν τὴν ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς πολιτείας κακὴν προέλευσιν τούτων καὶ τὴν ἑκάστοτε ἄμεσον ἐπέμβασιν τῆς ἱεραρχίας διὰ παραδειγματικῶν καὶ χαρακτηριστικῶς σκληρῶν μέτρων.

Οἱ ἐπικριταὶ λαμβάνοντες ὡς ἀφορμὴν μεμονωμένα τοιαῦτα κρούσματα ἐγενίκευον, ἠθελημένως κατὰ τὸ πλεῖστον, τὰς ἐπικρίσεις των κατὰ τοῦ Σώματος.

Κατὰ τῶν ἀδίκων τούτων ἐπικρίσεων ἀντεπαρετάχθησαν αἱ πλεῖσται τῶν ἐφημερίδων, ὁ δὲ Ἀλέξ. Καμπᾶς ἠσχολήθη διὰ δύο γλαφυρῶν καὶ μεστῶν λογικῆς καὶ ἀντικειμενικῆς ἐρευνητικότητος ἄρθρων, δημοσιευθέντων καὶ τούτων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιθεώρησιν (48) ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ ἄδικοι ἐπικρίσεις».

Ἐν ἀρχῇ ἔγραφεν ὁ Καμπᾶς «Παρετηρήθη ὅμως ὅτι καὶ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ εἰς τινας τῶν ἐφημερίδων ἐσημειώθησαν περιστατικά, ἅτινα, μολονότι ἀφεώρουν εἰς παραλείψεις ἢ παρεκτροπὰς κατωτέρων ὁπλιτῶν, ἐξετέθησαν ἐν τούτοις κατὰ πνεῦμα προφανῶς ἀποβλέπον εἰς τὴν μείωσιν τοῦ γοήτρου ἐν γένει τῆς Ἀστυνομικῆς ἐξουσίας ἢ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν ἀναμφισβητήτων πλεονεκτημάτων τοῦ ἀστυνομικοῦ θεσμοῦ». Ἐν συνεχείᾳ κατωτέρω διὰ μακρῶν ἠρεύνα τὰ αἴτια τῶν παραλείψεων ἢ παρεκτροπῶν καὶ ἀπεδείκνυε τοὺς δύο ὑπαιτίους, τὴν πολιτείαν λόγῳ τῆς διὰ προχείρου μεθόδου συνθέσεως τῆς εἰς χωροφύλακας δυνάμεως καὶ τὴν πολιτικῶς ἀδιαπαιδαγώγητον καὶ πνευματικῶς καθυστερημένην κοινωνίαν.

Δεχόμενος ὅτι πολλὰ τῶν κατωτέρων ὀργάνων ἐστεροῦντο τῶν ἀπαραιτήτων ἐπαγγελματικῶν γνώσεων καὶ τῆς ἀπαιτουμένης συμπεριφορᾶς, διηρωτᾶτο καὶ ἠρώτα κατὰ ποῖον τρόπον θὰ τὰ ἀπέκτων ταῦτα οἱ κατ' ἔτος ἀποσπώμενοι 3500 κλη-

(48) Τεύχη 9)1-7-1908 καὶ 10)1-8-1908 (σελ. 263—264 καὶ 296—298).

ρωτοὶ καὶ ὑπὸ τὴν δεδομένην περιοριστικότητα ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, λόγῳ μὴ παροχῆς ὑπὸ τοῦ κράτους τῆς εὐκαιρίας καὶ τῶν μέσων.

Ἀφοῦ διὰ μακρῶν ὁ ἀρθρογράφος ἀπεδείκνυε τὸ ἀνεύθυνον τοῦ σφόδρα μοχθοῦντος Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, παρὰ τὸ πενιχρὸν τῆς δυνάμεως τῶν ἀξ)κῶν, ἐπὶ 6.000 ὁπλιτῶν ὑπῆρχον 150 μόνον ἀξιωματικοὶ δι' ὅλα τὰ κλιμάκια κ.λ.π., ἐκάλει τοὺς πάντας ὅπως ἐκ καθήκοντος «πρὸς τὴν πατρίδα» βοηθήσωσιν εἰς τὴν συστηματικὴν διαμόρφωσιν τοῦ καθιερωθέντος ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος, γράφων πρὸς τούτοις:

«Θεσμὸς ἀρτιφανής, θεσμὸς μεταβαλὼν τὸν ὀργανισμὸν καὶ τὰς βάσεις τῆς Ἀστυνομίας, θεσμὸς παραλαβὼν ὡς θεμέλιον πάντα τὰ ὑπὸ τόσον μεμολυσμένην ἀτμόσφαιραν βιώσαντα πρόσωπα καὶ πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, δὲν δύναται, ὅσον καὶ ἂν ἐργασθῶσιν οἱ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἐν γένει ἀσχολούμενοι, νὰ ἐπιτύχῃ ἐν συντόμῳ χρόνῳ ἢ γιγαντιαίοις βήμασι τὴν σκοπουμένην μεταβολήν... Ἐλαττώματα καὶ ἕξεις ἐν μακρῷ χρόνῳ ἀποκτηθεῖσαι δὲν ἐξαλείφονται ταχέως...».

Μεταξὺ τῶν ὑποτιμητικῶν δημοσιευμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὑπερβολικῶν εἰς προβολὴν καὶ κατὰ μέγα μέρος ἐσκεμμένως εὐρυνομένων κατὰ τὴν βάσιν καὶ τὸν κορμόν, διαφαίνονται περιπτώσεις τινὲς τραχείας συμπεριφορᾶς καὶ ὑπερβολῆς ἐκ μέρους διαφόρων, ὀλίγων βεβαίως, ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς, ἀλλ' αὗται, συγκρινόμεναι πρὸς τὰς πράξεις καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ πρὸ ὀλίγου καταργηθέντος συστήματος, ἀπετέλουν πράξεις ἀγγέλων καὶ προήρχοντο τόσον ἐξ ὑπερβολικοῦ ζήλου ὅσον καὶ ἐκ τῆς ἀμαθείας τῶν χωρ)κων, περὶ τῆς κακῆς προελεύσεως τῶν ὁποίων ἤδη ὡμιλήσαμεν. Ἐν τινι μέτρῳ ἦσαν ἀπότοκοι τῆς ἐκ τοῦ δημιουργηθέντος πνεύματος αὐστηρότητος φοβίας.

Πέραν τούτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηριζόμενοι οἱ μηδὲν ἄλλο δυνάμενοι νὰ πράξωσι Βουλευταὶ λόγῳ τῶν προστατευτικῶν διατάξεων τοῦ νόμου, ἐποίουν ἐπίδειξιν πνεύματος καὶ πολιτικῆς δραστηριότητος διὰ τοὺς ψηφοφόρους των ἐπερωτῶντες καὶ ἀγορεύοντες ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ κατωτέρου καὶ ἀσυναρτήτου ἐπιπέδου, ὁσημέραι δὲ οἱ ἔπαινοι καὶ οἱ διθύραμβοι διὰ τὴν ἐπιτυχῆ δραστηριότητα τοῦ Σώματος ἐπληθύνοντο.

Εἶχεν ἀποβιώσει πλέον ὁ μαχητὴς καὶ ζηλωτὴς τῆς χωροφυλακῆς Καμπᾶς, ἀλλὰ τὸ περιοδικὸν Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις παρηκολούθη τὰ ἐπιτεύγματα τῆς χωροφυλακῆς.

Οὕτω εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 20 τεῦχος τῆς 1-6-1909 ἐκθέτον ἐν συμπυκνώσει τὰ σχόλια τοῦ ἡμερησίου τύπου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν τηρηθεῖσαν τάξιν κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς πρωτομαγιᾶς, καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ἔργον τῆς Ἀστυνομίας» ἡρμήνευσε λίαν ἐπιτυχῶς τὸ ὄντως «φαινόμενον», διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τῆς τηρηθείσης τάξεως. Ἔγραφεν ἡ Δ)νσις τοῦ Περιοδικοῦ:

«Ὁμοφώνως ὁ ἡμερήσιος τύπος τὴν 1ην Μαΐου διεσάλπισε καὶ διεκήρυξε τὸ εὐφρόσυνον γεγονὸς τῆς τηρήσεως ἀπολύτου τάξεως κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς παραμονῆς τῆς Πρωτομαγιᾶς εἰς τὰ ἐξοχικὰ κέντρα τὰ βρίθοντα κόσμου ἑορτάζοντος καὶ διασκεδάζοντος. Ὁμοφώνως δὲ ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ τάξις αὕτη καὶ παραδειγματικὴ εὐκοσμία ὀφείλεται εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ μετρημένην συμπεριφορὰν τῶν ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς...» Ἐν τῇ ἐν συνεχείᾳ ἐρεύνῃ ἀποδίδει τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὴν συστηματικὴν καὶ βαθεῖαν ἐργασίαν τοῦ Σχολείου χωροφυλακῆς.

«Τὸ Σχολεῖον τῆς χωροφυλακῆς δέχεται ἀξέστους, ἀγροίκους, κακομαθημένους, ἀτιθάσσους καὶ δυσπειθεῖς νεοέλληνας καὶ διὰ τῆς καταλλήλου, τῆς ψυχολογημένης διδασκαλίας... κατορθώνει καὶ καθιστᾶ τοὺς τοιαύτης ποιότητος ἄνδρας - μαθητὰς πρότυπα ἀβρότητος καὶ ὄργανα πολιτισμοῦ ἀντιλαμβανόμενα τελείως καὶ τὰ καθήκοντά των ἀλλὰ καὶ τὰς ὑποχρεώσεις των».

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΑΣΤΟΡΓΙΑ — ΑΝΕΠΙΤΡΕΠΤΟΣ ΜΕΙΩΣΙΣ ΔΥΝΑΜΕΩΣ

Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ὅσων ἐν τοῖς πρόσθεν ἐξεθέσαμεν καὶ τῶν ὅσων εὐθὺς ἀμέσως θὰ ἱστορήσωμεν, τῇ ἀληθείᾳ ἐκπλησσόμεθα πῶς οἱ 150, τῆς χωροφυλακῆς ἀξ)κοί, ἠδυνήθησαν ν' ἀνταπεξέλθωσι τόσον τελεσφόρως κατὰ τῆς ἀναρχίας. Ἡ θέλησις, ἡ πίστις καὶ ἡ συστηματοποίησις τῆς ἀποφασιστικότητος ἀποτελοῦν τεραστίαν δύναμιν, αὐτὴν προέταξαν οἱ βαθμοφόροι τοῦ Σώματος, διότι ὅλων τῶν ἄλλων ἐστεροῦντο.

Τὴν κακὴν στρατολογίαν τῶν χωρ)κων δι' ὑπερανθρώπων προσπαθειῶν κατὰ σοβαρὸν ποσοστὸν εἶχεν ἀναλάβει νὰ μειώσῃ τὸ Σχολεῖον Χωροφυλακῆς, πλὴν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρονολογεῖται ἡ χρησιμοποίησις τῶν μαθητῶν εἰς μαχίμους ὑπηρεσίας εἰς βάρος τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἀλλὰ βαθμιαίως τὸ κακὸν ἔλαβεν διαστάσεις τοιαύτας, ὥστε εἶχε ἐξουδετερώσει τὴν λειτουργίαν τοῦ Σχολείου.

Ἀπὸ τοῦ Ν)βρίου 1908 μέχρι 1 Φ)βρίου 1909 οἱ μαθηταὶ ὅλων τῶν τμημάτων διετέθησαν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὰ ληφθέντα Κυβερνητικὰ μέτρα κατὰ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ χαρτοπαικτικῶν λεσχῶν. Καὶ ὡς νὰ μὴ ἤρκει τοῦτο, λόγῳ ἀνεπαρκείας τῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος, εἶχεν μειωθῆ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν καλουμένων. Οὕτω ἡ πολιτεία ἤρξατο ἐπανερχομένη εἰς τὴν ἀστοργίαν, ἣν ἐπὶ 80 ἔτη εἶχεν ὡς πάγιον καθεστώς.

Ἡ κρατικὴ ἀστοργία, ἡ ἀσυνέπεια καὶ ἐγκατάλειψις ἐξεδηλώθησαν ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1908. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν προέβαινεν εἰς τὴν σύστασιν νέων ἀστυνομικῶν Σταθμῶν πρὸς ἱκανοποίησιν μᾶλλον πολιτικῶν ἀπαιτήσεων, ὡς συνήθως συμβαίνει, ἄνευ οὐδεμιᾶς αὐξήσεως τῆς δυνάμεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ὑπηρεσία τῶν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, ἐκτελουμένη ὑπὸ Εὐζωνικοῦ τάγματος, ἤρξατο ἀραιουμένη λόγῳ μὴ διαθέσεως τῆς καθορισθείσης δυνάμεως εὐζώνων, ἄλλο δὲ τὸ δράμα τῶν ἐκ τῶν εὐζώνων ἐπιπτώσεων.

Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1909 ἡ ἐκ τῆς λειψανδρίας κατάστασις εἶχε λάβει διαστάσεις τοιαύτας, ὥστε πλεῖσται τῶν ὑπηρεσιῶν ὑφίσταντο ὑποτυπωδῶς.

Τὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως ταύτης περιέγραψεν ὁ τότε Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς, συντ)ρχης πυροβολικοῦ Πετμεζᾶς, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1622 ἀπὸ 26-1-1909 ἐτησίας ἐκθέσεώς του περὶ τῆς κατὰ νομοὺς ἀναγκαιούσης δυνάμεως, ἥτις μετὰ τὴν ἔγκρισιν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 27 τῆς 31-1-1909 Φ.Ε.Κ. (Τεῦχος Αον).

Μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰς ἐν εἴδει ἐπιλόγου ἐκτιθεμένας παρατηρήσεις τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς.

«... Κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος παρέστη ἀνάγκη ὅπως αὐξηθῆ ἡ δύναμις τῆς

Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως Ἀθηνῶν δι' 100 χωροφυλάκων πρὸς ὁριστικὴν κατάπαυσιν τῆς χαρτοπαιξίας καὶ πρόληψιν διαταράξεως τῆς τάξεως.

Ὡσαύτως ἕνεκα ἐπιτακτικῶν λόγων δημοσίας ἀσφαλείας ηὐξήθη ἡ δύναμις τῶν Ἀστυνομικῶν Δ)νσεων Αἰτωλ)νίας δι' 20 χωροφυλάκων, Κερκύρας καὶ Φθιώτιδος διὰ 10 καὶ Μεσσηνίας διὰ 15 τοιούτων, ἐτοποθετήθη δὲ ἔφιππος δύναμις ἐν Ζακύνθῳ καὶ Κερκύρᾳ.

Οἱ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἀνωτέρω Δ)νσεων ἄνδρες ἐλήφθησαν κατ' ἀνάγκην ἐκ τῶν λοιπῶν Δ)νσεων, ἐλαττωθείσης σημαντικῶς τῆς ἐν ἀριθμῷ δυνάμεώς των, εἰ καὶ πᾶσαι ὡς καὶ τὰ ἐποπτικὰ συμβούλια καὶ αἱ διάφοροι τοῦ Κράτους ἀρχαὶ δὲν ἔπαυσαν νὰ ζητῶσι τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ὡς ἀνεπαρκοῦς.

Τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως τῶν ὁπλιτῶν τῆς χωροφυλακῆς, ὡς καὶ κατά τὰ παρελθόντα ἔτη ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω ὑμῖν, (49) θεωρῶ ἀπαραίτητον οὐ μόνον ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν χωροφυλάκων, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνωμοταρχῶν, καθ' ὅσον, ἐν ᾧ ἐπιβάλλεται πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας ὅπως πάντες οἱ ἀστυνομικοὶ Σταθμοὶ διοικῶνται ὑπὸ ἐνωμοταρχῶν, οἱ παρ' αὐτοῖς δὲ χωροφύλακες μὴ ὦσιν ἐλάσσονες τῶν 5 εἰς τοὺς μικροτέρους Δήμους τοῦ Κράτους, ὡς ἀρχικῶς διετέθησαν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ Ἀστυνομίας, ΓΡΞΕ' νόμου, παρατηρῶνται, ὅτι εἰς τοὺς περισσοτέρους τοῦ κράτους Δήμους ἐναπέμεινε κατ' ἀνάγκην δύναμις ἐξ ἑνὸς ἢ δύο τὸ πολὺ ἀνδρῶν, πολλαχοῦ δὲ ἄνευ ὑπαξιωματικῶν, ἤτοι πάντει ἀνεπαρκὴς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιβεβλημένων τῇ χωροφυλακῇ πολλῶν ὑποχρεώσεων, καὶ τοῦτο διότι ὁ μὲν διὰ τοῦ νόμου ΓΣΙΘ', περὶ συμπληρώσεως τῆς δυνάμεως τῆς χωροφυλακῆς δι' ἐθελουσίας κατατάξεως, αὐξηθεὶς ἀριθμὸς τῶν ἐνωμοταρχῶν διετέθη διὰ τὴν φρούρησιν τῶν φυλακῶν, δι' ἣν ἠσχολοῦντο ἐκ τοῦ στρατεύματος 100 καὶ πλέον ὑπαξιωματικοί, ἐκτὸς τῶν εἴς τινας φυλακὰς διατιθεμένων ἀξιωματικῶν ὡς ἀρχιφυλάκων, παρ' ἐνωμοταρχῶν ἤδη ἀναπληρουμένων, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν χωροφυλάκων κατόπιν τῆς ἀναθέσεως εἰς τὴν χωροφυλακὴν τῆς φρουρήσεως τῶν φυλακῶν τοῦ Κράτους, δημοσίων καταστημάτων καὶ τραπεζῶν καὶ συστάσεως Ἀστυνομικῶν Σταθμῶν, ἐκτὸς τῶν Πρωτευουσῶν τῶν Δήμων, ἠλατώθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ᾖ ἀνεπαρκὴς καὶ δι' αὐτὴν ἔτι τὴν τοπικὴν καὶ ὁμαλὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑπηρεσίας, ἀφ' οὗ ὡς ἐξετέθη, ἐναπέμειναν εἰς Σταθμοὺς 1 ἢ 2 τὸ πολὺ ἄνδρες.

«Ἡ τοιαύτη ἀνεπάρκεια δυνάμεως καθίσταται τόσον μᾶλλον αἰσθητή, ὅσον διὰ τοῦ διατιθεμένου ἤδη ἑνὸς τάγματος τῶν εὐζώνων δὲν ἐξυπηρετοῦνται αἱ ἀνάγκαι τῆς ὑπαίθρου χώρας, καθ' ὅσον τὸ 3ον Τάγμα τῶν εὐζώνων, ὅπερ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διέθεσε 230 στρατιώτας ἀπέναντι 400, οὓς ἔδει

(49) Διὰ τὸ ἔτος 1907 εἶχε ζητήσει αὔξησιν τῆς μὲν Ἐφίππου διὰ 4 ἐνωμοταρχῶν καὶ 51 χωροφυλάκων, τῆς δὲ Πεζῆς διὰ 202 ὑπαξιωματικῶν καὶ 1.081 χωροφυλάκων (βλ. παρομοίαν ὑπ' ἀριθ. 1800 ἔκθεσιν εἰς Φ.Ε.Κ. 21)30-1-1907).

νὰ ἔχῃ διαθεσίμους, κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος διέθεσε μόνον 179, ἤτοι κατὰ 50 ὀλιγωτέρους τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διατεθέντων.

«Τούτου ἕνεκα οὐ μόνον πολλοὶ νομοὶ ἐστερήθησαν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, ὡς καὶ πάντες ἔχουσιν ἀνάγκην τοιούτων, ἀλλὰ καὶ τὰ διατεθέντα εἴς τινας νομοὺς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξυπηρετήσωσιν εἰς αὐτοὺς τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπαίθρου χώρας, ὡς ἐκ τοῦ εὐαρίθμου τῆς δυνάμεώς των.

«Δι' ὃ ἐπικαλοῦμαι καὶ αὖθις τὴν μέριμναν, ὅπως διατεθῇ καὶ ἕτερον τάγμα, ἵνα μὴ ἡ ὕπαιθρος χώρα μένῃ ἄνευ ἀνδρῶν ἐπὶ βλάβῃ τῆς πολιτείας, μέχρις οὗ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀντικατάστασις τῶν εἰς τὴν μεταβατικὴν ὑπηρεσίαν ἀνδρῶν τοῦ εὐζωνικοῦ τάγματος δι' ἐθελοντῶν χωροφυλάκων, αὐξανομένου, ἐννοεῖται τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, καθ' ὅσον τὴν ἐξ ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς συγκρότησιν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων θεωρῶ προσφορωτέραν καὶ συντελεστικωτέραν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ὑπαίθρου χώρας. Ἐν ᾧ δὲ τοσοῦτον αἰσθητὴ εἶναι, ὡς ἐξετέθη, ἡ ἔλλειψις δυνάμεως, θεωρῶ ἐπάναγκες νὰ ὑπομνήσω, ὅτι προσεχῶς θέλουσι προκύψει, ἐπὶ βλάβῃ τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἕτερα κενὰ ἐν τῷ Σώματι, καθόσον, ἐν ᾧ τὴν 1ην Ἀπριλίου ἐ.ἔ. θὰ περιορισθῇ κατὰ 700 ἄνδρας ὁ ἀριθμὸς τῶν κληρωτῶν χωροφυλάκων, συμφώνως τῷ μνησθέντι ΓΣΙΘ΄ νόμῳ, δὲν θέλει καταστῇ δυνατὴ ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἀνωτέρω ἀριθμοῦ δι' ἐθελοντῶν χωροφυλάκων, ὡς ἐκ τῆς μὴ ἐγκαίρου κατατάξεως τοιούτων.

Ἐπὶ τούτοις ἐπικαλοῦμαι καὶ αὖθις τὴν Κυβερνητικὴν πρόνοιαν πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Σώματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ἰανουαρίου 1909
Ἐπ. Πετμεζᾶς Συντ)ρχης

Ἐγκρίνεται
Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ἰανουαρίου 1909
Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Ν. Δ. Λεβίδης

Τοιαῦτα ἔγραφε μὴ προερχόμενος ἐκ τοῦ Σώματος ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ στρατεύματος καὶ ἐκλεκτὸς τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις ἐνῷ εἶχεν δεδομένην τὴν ἐξ 1 ἢ 2 τὸ πολὺ ἀνδρῶν δύναμιν ἀστυνομικῶν Σταθμῶν, ἠρκεῖτο εἰς ἐπικλήσεις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ δὲν ἠννόει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν, ὡς εἶχον πράξει οἱ Γκραγιάρ, Δεληγεώργης κ.λ.π. Ἐν προκειμένῳ ἀξιοσημείωτος τυγχάνει καὶ ἡ διαπιστουμένη ἀδιαφορία τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅστις μετὰ ἐξοργιστικῆς ἀδιαφορίας καὶ ραθυμίας ἐνέκρινεν διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὴν διεκτραγωδουμένην κατάστασιν, χωρὶς νὰ σπεύδῃ νὰ προκαλέσῃ τὰ ἀναγκαῖα κυβερνητικὰ μέτρα ἢ νὰ παραιτηθῇ.

Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠθέτησε μόνον τὴν περὶ ἐνισχύσεως τῆς χωροφυλακῆς νομικήν της ὑποχρέωσιν διὰ στρατιωτικῶν τμημάτων διὰ τὴν μεταβατικὴν ὑπηρεσίαν μέχρις ὅτου ἀποκτήσει τὴν ἀπαιτουμένην δύναμιν αὐτή, δὲν ἠθέτησε τὰς περὶ εὐρύθμου λειτουργίας τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑποσχέσεις της καὶ τὴν περὶ προστασίας τοῦ Σώματος ἐκ τῶν πολιτικῶν ἐπεμβάσεων, ἠθέτησε καὶ τὴν ἐν γένει ἐν τῇ εἰσηγητικῇ πρὸς τὴν Βουλὴν ἐκθέσει τῆς διατυμπανισθεῖσαν ὀργάνωσιν τῆς ἀγροφυλακῆς,

ὑποσχεθεῖσα ὅτι ἡ ἐξ 8500 δύναμις ταύτης θὰ ἐτίθετο εἰς τὴν διάθεσιν τῆς χωροφυλακῆς διὰ τὴν ὕπαιθρον χώραν. Καὶ δὲν ἠθέτησεν ὑποσχέσεις πρὸς τὴν χωροφυλακὴν μόνον ἀλλ᾽ ἐνέπαιξεν τὴν βουλὴν καὶ ἀπατηλῶς ἐβαυκάλισεν ὁλόκληρον τὸν λαὸν ὅτι θ᾽ ἀπέκτα ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν.

ΛΕΙΨΑΝΔΡΙΑ — ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ἡ Κυβέρνησις ὑπῆρξεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τρομερὰ ἀνακόλουθος, δεδομένου ὅτι, ἐνῶ ἐκαυτηρίαζε τοὺς Δήμους ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ, παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν Ἀγροτικὴν Ἀσφάλειαν, ἥν εἶχεν ἀφαιρέσει κατὰ σοβαρὸν ποσοστὸν ὁ νόμος ΒΡΠΗ) 1893.

Οἱ ὑπολογισμοὶ καὶ αἱ ὑποσχέσεις τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως τοῦ Νόμου ΓΡΞΕ΄ ἀνετράπησαν διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ περὶ Ἀγροφυλακῆς Νόμου, δι᾽ οὗ ἡ ἀγροφυλακὴ ὑπήχθη εἰς τοὺς Δημάρχους ἀποξενωθεῖσα τῆς Ἀστυνομίας.

Οἱ δεσμοὶ μεταξὺ Χωροφυλακῆς καὶ Ἀγροφυλακῆς ὑπῆρξαν στενοὶ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου καὶ διωρίζοντο μὲν οἱ ἀγροφύλακες ὑπὸ τῶν ἀσκούντων τὴν Ἀστυνομίαν (50), ἡ χωροφυλακὴ ὅμως εἶχε ταχθῆ συνεργάτης, συναντιλήπτωρ καὶ ἐπόπτης τρόπον τινὰ τῶν ἀγροφυλάκων, ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ της. Ἀφαιρεθείσης τῆς Ἀστυνομίας ἐκ τῶν Δημάρχων διὰ τοῦ νόμου ΒΡΠΗ΄, ἀφῃρέθη ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ τὸ δικαίωμα διορίζειν ἀγροφύλακας, ὑπαχθὲν εἰς τοὺς ἀσκούντας τὴν ἀστυνομίαν, ἐνῶ ἤδη ἐπανεφέρθη ἡ Ἀγροφυλακὴ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τὴν Ἀστυνομίαν ἐχόντων Δημάρχων.

Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἐμειοδότει εἰς Ἀστυνομίαν δὲν εἶχε γνωρίσει τί θὰ εἴπῃ Ἀγροτικὴ Ἀσφάλεια, καὶ ἐὰν ἡ Ἑλλὰς παρέμεινεν ἐπὶ μακρὸν γεωργικῶς καθυστερημένη κατὰ μέγα ποσοστὸν τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὴν ἐξαθλίωσιν τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ὑπὸ τοῦ ἀκράτου κοτζαμπαδισμοῦ τῆς κομματικῆς κραιπάλης (51).

Εἶναι ἀληθὲς ἀλλὰ καὶ περίεργον ὅτι ὁ νόμος ΓΣΙΗ (52) ἀπεκάλει τοὺς ἀγροφύλακας ὄργανα τῆς δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ τάξεως, περίεργον διότι δὲν ἐξήγει οὐδὲ ἐφανέρωνεν ὁ νόμος οὗτος τὰς θαυματουργοὺς δυνάμεις, δυνάμει τῶν ὁποίων θ᾽ ἀπέβαινον ὄργανα τῆς δημοσίας ἀσφαλείας οἱ παρὰ τῶν κομματαρχῶν Δημάρχων διοριζόμενοι καὶ διοικούμενοι ἀγροφύλακες.

Ἐπριμοδότησε τοὺς ἀγροφύλακας διὰ τῆς ἰδιότητος τοῦ εἰδικοῦ προανακριτικοῦ ὑπαλλήλου, ἀνεγνώρισεν εἰς τούτους τὸ δικαίωμα τῆς ὁπλοφορίας καὶ διὰ διατάξεως τοῦ ἄρθρου 38 καθώρισεν ὅτι «χρείας καλούσης» ὑπήγοντο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν. Ὡς εἰκὸς ἡ ἀνακήρυξις εἰς προανακριτικοὺς ὑπαλλήλους τῶν ἀγροφυλάκων ἐκείνων προσέθετε νέαν ἔκπληξιν.

Καθίστατο ὅμως ἀφ᾽ ἑαυτῆς ἀνέφικτος ἡ θετικὴ προσφορὰ τῶν ἀγροφυλάκων εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν, ἥτις ἀπήτει ἀπροσωποληψίαν καὶ ἀντικειμενικότητα, διότι ἵστατο ὑπεράνω αὐτῶν ὁ φαῦλος κομματάρχης Δήμαρχος (53).

---

(50) Ἄρθρον 3 Β.Δ. 30 Σεπτεμβρίου 1856.

(51) Κ. Χ. Χατζησπύρου «Ἱστορία τῆς Δημο - Κοινοτικῆς Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας κατὰ τὴν ἑκατονταετίαν 1836—1937».

(52) 1907 Φ.Ε.Κ. τῆς 19ης Ἰουνίου.

(53) Βλέπε μνημειώδη ἀγόρευσιν ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν Ἐμμ. Ρέπουλη κατὰ τὴν συνε-

Ἀγροτικὴ ἀσφάλεια ἦτο ἀνέφικτος καὶ ἄνευ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἡ ὕπαιθρος κατεθλίβετο ὑπὸ τῆς ἀβεβαιότητος ἐὰν ὁ σπείρων θὰ θερίσῃ καὶ ἐντεῦθεν ὁρμαθὸς ἐγκλημάτων, ἀποπνίγων τὸ Κοινωνικὸν Σῶμα.

Οἱ εὔζωνοι εἰς τὰ μεταβατικὰ καὶ οἱ Δήμαρχοι ἐπὶ τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν χαμηλὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀστυνομεύσεως ἐπὶ τῆς ὑπαίθρου. Σχετικῶς ὁ Γ. Σπανίδης καταλήγων ἐν τῇ περὶ Ἀγροφυλακῆς μελέτῃ του εἰς σειρὰν ἄρθρων ἔγραφε: «Καὶ ἕνεκα τῆς καταστάσεως ταύτης παρατηρεῖται, ὅτι ὁ νέος ἀστυνομικὸς νόμος ἐπέτυχεν μὲν εἰς τὰς πόλεις προσκόπτει δὲ σχεδὸν ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρα ἐλλείψει ἐπαρκοῦς δυνάμεως» (54).

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω λήγοντος τοῦ 1908 ἡ πολιτικὴ Ἡρωδιὰς ἐμαίνετο καὶ ἐπέμενε νὰ παραβιάσῃ τὰς θύρας τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄, ἐχρησιμοποίησεν ὅλα τὰ μέσα καὶ ὅλας τὰς μεθόδους ὁ κομματικὸς τοπάρχης νὰ ὑπαγάγῃ εἰς τὰς ὀρέξεις του τὴν ἀστυνομικὴν δραστηριότητα καὶ ἐπειδὴ ἀπέτυχεν εἰς τοῦτο, κατηυθύνθη εἰς τὸ προσφιλὲς σύστημα τῶν μεταθέσεων, ἐπάγων ὡς ἀπειλὴν τὴν παραμονὴν ἢ μὴ εἰς τὸ κόμμα. Τὸ κομματικὸν μαγειρεῖον ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Ἐσωτερικῶν υἱοθέτησεν ὡς μέσον κομματικῆς συντηρήσεως τὰς ἐπιδιώξεις ταύτας καὶ προετοίμασεν ἀθρόας μεταθέσεις.

Ὀξὺς σάλος ἠγέρθη καὶ ἐν τῷ Σώματι τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐν τῇ μὴ μόνον κομματικῶς διαλογιζομένῃ κοινωνίᾳ. Ἀξ)κοὶ τῆς χωροφυλακῆς ὑπὸ ψευδώνυμα καὶ λόγιοι ἀντεπαρετάχθησαν διὰ καυστικῶν δημοσιευμάτων. Ὁμὰς ἀξ)κῶν χωροφυλακῆς ἠπείλησεν ὁμαδικὰς παραιτήσεις καὶ ὁ Δ)ντὴς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν Δαμηλάτης, συνεχῶς πιεζόμενος, ὑπέβαλεν αἴτησιν μεταθέσεως. Ἡ Κυβέρνησις ἐφεῦρεν ὡς ἀπειλὴν τὴν χρησιμοποίησιν ἀξ)κῶν τοῦ στρατοῦ ἀλλ᾽ εἰς οὐδὲν τὴν ὠφέλησεν.

Ὁ Ν. Τρουπάκης καὶ τότε καὶ μετέπειτα ἐδίδασκε καὶ ἔγραφεν, «Ἡ κατὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς πολιτικῆς συναλλαγῆς ἄμυνα, φέρει συνήθως εἰς θυσίας. Ἡ φύσις ὅμως τῶν θυσιῶν αὐτῶν ἔχει τόσην εὐγένειαν, ὥστε τὸ ἀκολουθοῦν ἀποτέλεσμα νὰ ἔχῃ τὴν ἠθικὴν ἐκείνην δύναμιν, ἥτις ἐξουδετεροῖ πᾶσαν ὑλικὴν βλάβην» (55).

Οὕτω πρὶν Ἀλέκτωρ φωνήσει τρίς, πρὶν συμπληρωθῇ τριετία ἀφ᾽ ἧς ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἔδιδε τὰς ὡραίας ἐκείνας ὑποσχέσεις, τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ὄχι μόνον ἐγκατελείπετο ἀπὸ πλευρᾶς δυνάμεως, ὀργανώσεως καὶ ἀνδρώσεως ἀλλὰ παρεδίδετο καὶ αὖθις εἰς τὸν κομματάρχην. Κατηραμένη ἀσθένεια...

Ὁ Καμπᾶς καίτοι θερμὸς θιασώτης τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ κατ᾽ ἐπανάληψιν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἔψεξε πᾶσαν τοιαύτην σκέψιν καὶ προσπάθειαν καὶ ἐζήτει παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἔναντι τῆς χωροφυλακῆς ὑποχρεώσεων, ἃς ἐχαρακτήριζεν ἐθνικὸν καὶ κοινωνικὸν καθῆκον. Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του εἶχε προβῆ εἰς ἕνα νέον ἀπολογισμὸν τοῦ ἐπιτευχθέντος ἔργου τῆς χωροφυλακῆς καὶ παρομοίαζε τὴν δραστηριότητα καὶ τὰ ἐν Ἀθήναις ἐπιτεύγματα ἐφάμιλλα καὶ ἀνώτερα τῶν καλλιτέρων Ἀστυνομιῶν τοῦ κόσμου.

δρίασιν τῆς Βουλῆς 2-5-1911.

(54) Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις», τεῦχος 18 τῆς 1-4-1909, σελ. 570.

(55) Μ.Σ.Ν.Ε. Τόμ. Γ΄ (περιοδικόν), σελ. 198.

Οἱ ἀξ) κοὶ τῆς χωροφυλακῆς, διαπιστοῦντες ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω, ἔβλεπον ἀπαγοητευμένοι ὅτι ἡ Κυβέρνησις διὰ τῆς ἀναθέσεως εἰς τὸ Σῶμα τῆς ἀστυνομεύσεως, ἐφ' ὅσον δὲν τὸ ἐνίσχυε καὶ δὲν τὸ ἐπροστάτευε, θ' ἀπέβαινεν ὁ ὀλετὴρ τῆς χωροφυλακῆς. Ἐὰν ἡ χωροφυλακὴ ἀπετύγχανεν εἰς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἀποστολὴν δὲν θὰ ἐδημιουργεῖτο μόνον τὸ σοβαρώτατον θέμα τῆς διαδοχῆς, τὶς οἶδεν διὰ τινος συστήματος, ἀλλὰ θὰ ἐδημιουργεῖτο καὶ θέμα περαιτέρω ὑποστάσεως τῆς χωροφυλακῆς, καὶ δὲν ἦσαν ὀλίγοι καὶ ἀσήμαντοι ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπεζήτουν τὴν κατάργησιν ἢ συγχώνευσίν της. Οὕτω ἐδημιουργήθη παρὰ τοῖς βαθμοφόροις τοῦ Σώματος κοινὴ περὶ ἀμύνης συνείδησις καὶ ἀπόφασις καὶ χωρὶς νὰ δύναταί τις νὰ τοῖς ἐπιρρίψῃ μορφὴν ἀχαριστίας ἐνεστερνίθησαν τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμφανισθέντος Στρατιωτικοῦ συνδέσμου.

Εἰς ἓν ἐκ τῶν περὶ πολιτικῶν κατὰ τῆς χωροφυλακῆς καταφορῶν ἄρθρον του ὁ Καμπᾶς, ἀφοῦ διεπίστωνε καὶ ἀπεδείκνυεν τὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐγκατάλειψιν τῆς χωροφυλακῆς χωρὶς νὰ εὑρίσκῃ λόγον τινά, κατέληγε: «ποῦ, λοιπόν, ἡ αἰτία τῆς κατὰ τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σώματος δυσμενείας; Πόθεν ἡ ἔλλειψις τῆς Κυβερνητικῆς προνοίας.

Ἂς κρίνωσιν οἱ ἀναγνῶσται.

Πῶς δὲν δύναται νὰ ἀσφαλισθῇ ἡ ἐλευθέρα τῶν θεσμῶν τούτων λειτουργία;

Ἂς ἀπαντήσῃ ἡ κοινὴ γνώμη» (56).

Ἰδοὺ λοιπὸν τὰ αἴτια καὶ οἱ λόγοι δι' οὓς ἡ χωροφυλακὴ διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ἱστορίαν της, ἀπαυδήσασα, ἐστράφη κατὰ τῶν κυβερνώντων, ἐν μέρει.

---

(56) «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις», Τόμ. Β', τεῦχος 2, σελ. 430—431.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ 1909 ΚΑΙ Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Ὅταν ἔν τινι κοινωνίᾳ χωλαίνουσι ἥ τε δημοσίᾳ καὶ ἡ Ἀγροτικὴ ἀσφάλεια δέον ἀπαραιτήτως τὰ αἴτια νὰ εἶναι βαθύτερα καὶ μεγαλυτέρας ἐκτάσεως, δέον ἐκ τοῦ μέτρου τούτου νὰ τεκμαίρεται γενικωτέρα ὀργανικὴ πάθησις ἢ ἀντιστρόφως, ἀτελὴς λειτουργία καὶ μειωμένη ἀπόδοσις τῶν ὑπηρεσιῶν δημοσίας καὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας εἶναι συνέπεια κακῆς λειτουργείας καὶ ὑποστάσεως τῆς ὅλης πολιτικοκοινωνικῆς μηχανῆς λόγῳ συνθέσεως ἢ λόγῳ ἀνικανότητος τῆς ὑπερατομικῆς βουλήσεως ἢ λόγῳ ὑπερτέρου καταναγκασμοῦ ἢ τέλος λόγῳ σοβαρᾶς ἐκκλύσεως ἠθῶν καὶ συστημάτων συμπληρουμένων διὰ τῆς βουλευτοκρατίας.

Ἡ πτωχεία, ὅταν ὑπάρχει τιμία καὶ εὐσυνείδητος διαχείρισις πρὸς τὰ ἄνω ἐνατενίζουσα, δι᾽ ὁμαδικῆς, συνεχοῦς καὶ ἐντατικῆς δραστηριότητος, διὰ κατ᾽ ἀξίαν χρηστῆς διοικήσεως καὶ κατ᾽ ἀξίαν καὶ ἀπόδοσιν κατανομῆς, παραμερίζεται ἀπὸ τὸ πέρασμα τῆς ἀποφασιστικότητος καὶ τῆς οἰκοκυρωσύνης.

Αἱ ἐθνικαὶ ἀποτυχίαι συνετίζουν καὶ φανατίζουν τοὺς διαθέτοντας ζωτικότητα καὶ ἀποφασιστικότητα λαούς, καὶ τὰ ἔθνη ἐξέρχονται αὐτῶν ἀναβαπτιζόμενα εἰς τὴν ἐθνικὴν κολυμβήθραν, ἥτις ἀντὶ δι᾽ ὕδατος πληροῦται ἐκ τοῦ τιμίου ἱδρῶτος τῆς ἐθνότητος. Οἱ Γάλλοι ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν καὶ τὸν Βίσμαρκ ἐπλήρωσαν ἀλλὰ καὶ τὴν Γαλλίαν ἀνεστήλωσαν.

Ὁ Εὐταξίας ἔδωκε εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τῆς ὁποίας ἀπετέλει μέλος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς μετέπειτα κυρίως Κυβερνήσεις, τὴν δυνατότητα νὰ μὴ στεροῦνται τῶν ἀπαραιτήτων οἰκονομικῶν μέσων. Ἡ ἀποτυχία τοῦ 1897 ἐκέντησε τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἡγεσία κατηυθύνθη πρὸς δημιουργίαν ἐνόπλων δυνάμεων.

Οἱοδήποτε ὅμως σύστημα μονομερῶς προσπαθούμενον δὲν εἶναι δυνατὸν ν᾽ ἀποδώσῃ καρποὺς καὶ ἂν ἀποδώσῃ τοιούτους θὰ εἶναι μολυσμένοι ἐκ τοῦ περιβάλλοντος, θὰ ὦσιν εὐπρόσβλητοι.

Τοῦτο ἀκριβῶς συνέβη καὶ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης δεκαετηρίδος τοῦ 20ου αἰῶνος. Ἐπεχειρήθη ἡ ἀναδιοργάνωσις καὶ ἡ συγκρότησις στρατοῦ καὶ στόλου ἐν μέσῳ ἀδιαπαιδαγωγήτου πολιτικῶς καὶ διοικητικῶς φθινούσης κοινωνίας, ἐξ ἧς προήρχετο τὸ ἔμψυχον διὰ τὸν στρατὸν ὑλικὸν καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδὲν τὸ σοβαρὸν ἦτο ἐφικτόν.

Ἡ ἐγκατάλειψις τῆς χωροφυλακῆς εἰς τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις οὔτε μοναδικὸν φαινόμενον ἦτο ἀλλ᾽ οὔτε καὶ ἄσχετον πρὸς τὴν γενικὴν πτωχείαν ἐν τῇ ἐξυγιάνσει καὶ ἀνορθώσει, τουναντίον ἡ διὰ τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ ἐπελθοῦσα μεταβολὴ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ γεύματος ἐν Κηφισίᾳ ἐπακολουθήσασα ἀνάτασις τῶν βαθμοφόρων τῆς χωροφυλακῆς δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἡ ὑπέρτατη τῶν προσπαθειῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἡ ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμένη λόγῳ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ περιβάλ-

λοντος. Ἡ προσφορὰ τοῦ Σώματος ὑπῆρξεν τοιαύτη ὥστε ἀδιστάκτως προεβάλλετο πρὸς μίμησιν.

Ἡ Χωροφυλακή, ὡς Σῶμα δημοσίας ἀσφαλείας καὶ Ἀστυνομίας, ἀνεξαρτήτως τοῦ πολιτειακοῦ διαχωρισμοῦ, ἕλκει τὴν αὐτὴν μετὰ τῆς δικαιοσύνης καταγωγὴν καὶ ὁ ἀντικειμενικὸς αὐτῆς σκοπὸς πραγματοῦται μόνον διὰ τῆς ἀληθοῦς καὶ κατ' ἴσην μοῖραν ὀργανώσεως καὶ δραστηριότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς ἑνώσεώς του μετὰ τῆς Θέμιδος ἐγέννησεν τὴν Εὐνομίαν, τὴν Δίκην καὶ τὴν Εἰρήνην (1) καὶ δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ αὐθύπαρκτος ἔννοια οὔτε τοῦ ἄρχοντος τῆς τάξεως ἄνευ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν Θέμιδα καὶ τῶν ἐντεῦθεν τέκνων, οὔτε τῶν τέκνων ἄνευ τοιούτων γονέων, ἀλλ' οὔτε καὶ μερίδος τῶν τέκνων ἄνευ τῶν ἑτέρων.

Ἡ σχέσις τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας μετὰ τῆς δικαστικῆς λειτουργίας εἶναι λίαν οὐσιώδης καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Ἡ ταχεία, ἐπιστημονικὴ καὶ ἀμερόληπτος ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἀποτελεῖ οὐσιώδη παράγοντα διὰ τὴν διατήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας. Τοιαύτη ἀπονομὴ δικαιοσύνης ἀποτελεῖ τὸν θώρακα τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποδομὴν τῆς Διοικήσεως. Ἡ δικαστικὴ ἐκκρεμότης, ἡ συσσώρευσις ἀνεκδικάστων ὑποθέσεων καὶ ἡ μεροληπτοῦσα ἢ πλημμελὴς δικαιοσύνη ἀποθρασσύνουν τοὺς ἀντικοινωνικῶς συμπεριφερομένους καὶ διαβιοῦντας καὶ τροφοδοτοῦν τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν ἀνασφάλειαν. Τὰ ἀστικὰ κέντρα καὶ ἡ ὕπαιθρος κατακλύζονται καὶ κατατυραννοῦνται ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἰσχυροτέρων, οἱ δὲ ἀδύνατοι λαμβάνουν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν αὐτοδικίαν διὰ τῶν ἐφικτῶν μέσων καὶ μεθόδων. Πᾶσα προσπάθεια προλήψεως τῆς ἀστυνομίας εἶναι καταδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν.

Ἐκτὸς τούτου, ἡ μὴ εὔρυθμος ἡ μεροληπτοῦσα καὶ ἀδιαφοροῦσα δικαστικὴ ἐξουσία ἔχει τεραστίας ἐπιπτώσεις καὶ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου μεγάλου τομέως τῆς ἀστυνομίας, ἐπὶ τοῦ τομέως τῆς καλουμένης δικαστικῆς Ἀστυνομίας.

Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς δικαιοσύνης ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπάρχουσι πολλὰ κατηγορητήρια, κατηγορητήρια ἅτινα τελικῶς ἀπήγγειλεν πρῶτον τὸ ἴδιον δικαστικὸν Σῶμα καὶ εἶτα κατὰ τρόπον πανηγυρικὸν ἡ πολιτεία.

Ἐδόθη ἡμῖν ἐν τοῖς πρόσθεν ἀφορμὴ νὰ θίξωμεν τὴν τακτικὴν τῆς ὑπὸ τῶν χρονογράφων καὶ ἐφημεριδογράφων διακωμωδήσεως τῶν μᾶλλον ἀδυνάτων καὶ τῶν λιβανισμῶν πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς καὶ οὕτω τ' ἀφορῶντα τὴν κατάστασιν τῆς δικαιοσύνης ἀπητήθη ν' ἀνέλθη εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὁ Δ. Π. Δημητρακόπουλος ἵνα ἀποκαλυφθῶσιν.

Παρὰ ταῦτα οἱ ἀριθμοί, τοὺς ὁποίους πάντες ἀπέφευγον κατὰ κανόνα, ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀπεκάλυπτον τὴν βαθεῖαν νόσον.

Τὸ ἐκ τῶν εἰσαγγελικῶν βιβλίων μηνύσεων προκῦπτον σύνολον ἀξιοποίνων πράξεων (πλημ) των καὶ κακουργημάτων) διὰ τὸ 1906 ἐξ 22.000 περίπου, προσδίδει τὸ μέτρον κρίσεως ἐπὶ τῆς σοβαρότητος μεθ' ἧς ἀπέβλεπον πρὸς τὴν δικαιοσύνην οἱ Ἕλληνες, οἱ δὲ περὶ φυγοποίνων ἀριθμοί, προστιθέμενοι εἰς τοὺς ὑπὸ κατηγορίαν, ἐδημιούργουν μίαν ἄκρως ἐπικίνδυνον στρατιάν.

Ἐκεῖ ἔνθα διέτρεχε κανεὶς τὸν κίνδυνον τῆς γελοιοποιήσεως, ἐὰν ἐπεχείρει νὰ

---

(1) Ἡσίοδος Θεογν. 901.

ὁμιλήσῃ σοβαρῶς, ἦτο τὸ σύστημα ἐν γένει ἀπονομῆς τῆς κατωτέρας (πταισματικῆς) δικαιοσύνης.

Ἐὰν τὸ σύνολον τῆς δικαιοσύνης ἀποτελεῖ βασικωτάτην πηγὴν διαπαιδαγωγήσεως καὶ χαλιναγωγήσεως τοῦ λαοῦ ἡμῶν καὶ εἶναι, ὡς ἐκ τῆς στενωτάτης σχέσεως καὶ συνεργασίας, ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος μιᾶς εὐρύθμου ἀστυνομεύσεως, ἡ πταισματικὴ δικαιοσύνη ἀποτελεῖ σπουδαιότατον βραχίονα καὶ βάθρον τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Τάξεως παρ' Ἕλλησι, τὸ καλύτερον σχολεῖον τῆς προληπτικῆς τακτικῆς.

Ἡ τόσον σπουδαία καὶ θεμελιώδης αὕτη βάσις καὶ ἀφετηρία, διὰ μίαν ἐπιτυχῆ ἀστυνόμευσιν, εὑρίσκετο κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἐνασκουμένη ἰδίως διὰ τῶν παρ' εἰρηνοδίκαις γραμματέων, μὴ ἐχόντων οὔτε ἀμετάθετον, ἀλλ' οὔτε μονιμότητα καὶ συνεπῶς τυφλῶν ὀργάνων τοῦ κομματάρχου.

Οἱ κομματάρχαι, ἐγκαθιστάμενοι ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων, διὰ νευμάτων πρὸς τὸν δικάζοντα, ἐρρύθμιζον τὰ τῆς ἀποδόσεως τῆς δικαιοσύνης ταύτης. Ἀλλ' οἱ καταδικαζόμενοι ἀδίκως ἢ οἱ βλέποντες ἀθωουμένους τοὺς ὑπαιτίους μηνυταί, θυμοειδεῖς καὶ εὐερέθιστοι Ἕλληνες, διὰ τῶν τοιουτοτρόπως ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, ἔθετον ἑαυτοὺς ἐκτὸς νόμου καὶ ἀπεφάσιζον τὴν δι' ἰδίων μέσων ἱκανοποίησίν των, καὶ ἐντεῦθεν ἀγροζημίαι, αὐτοδικίαι, ἐπιθέσεις κ.λ.π. ἐπηκολούθουν (2).

Ἐὰν ὁ νόμος ΓΡΞΕ ἀπεδοκίμαζε καὶ κατεκρήμνιζε τὸ διὰ στρατιωτῶν σύστημα ἐπανδρώσεως τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐὰν δὲν ἠκολούθει τὴν πλέον λανθασμένην συνταγὴν τῶν δραχμῶν ἐν τῷ προσδιορισμῷ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στελεχῶν, ἡ Χωροφυλακὴ θὰ ἀπετέλει διὰ τὴν προκειμένην ἐποχήν, τὸν ἰδανικώτερον καὶ ἀξιοπαρατήρητον στρατιωτικοπολιτικὸν δημόσιον ὀργανισμόν, διότι οὐδεὶς ἄλλος κλάδος διέθετε τόσον μορφωμένον ποσοστὸν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν ἢ ὑπαλλήλων. Τὰ ὀκτὼ δέκατα τῶν ἀξιωματικῶν ἦσαν πτυχιοῦχοι τῆς νομικῆς, ἐνῶ τὸ συσταθὲν σχολεῖον Χωροφυλακῆς ἔθετε τὰς βάσεις τῆς ἰδιαιτέρας ἐπαγγελματικῆς μεθοδικότητος καὶ δραστηριότητος.

Ἔναντι τούτων οἱ μὲν κλάδοι τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ φοροτεχνικοῦ συστήματος εὑρίσκοντο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἡ δὲ δικαιοσύνη καὶ προσωπικοῦ καταλλήλου ἐστερεῖτο καὶ συστήματος, ἀλλὰ καὶ δι' ὑγιῶν ἢ ἐπαρκῶν νόμων δὲν ἦτο ἐξωπλισμένη καὶ πλαισιωμένη.

Τὸ ἀνώτατον δικαστικὸν Συμβούλιον, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 8 τῆς 20ῆς Ἰανουαρίου 1910 ἀποφάσεώς του, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΓΝΛΖ' καὶ τοῦ Β. Δ. τῆς 30-11-1909, ἀπεφάνθη περὶ τῆς ἀκαταλληλότητος καὶ ἀπολύσεως καὶ τῶν πέντε ὑφισταμένων τότε εἰσαγγελέων Ἐφετῶν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι «καταδεικνύονται οὗτοι μὴ κεκτημένοι τὴν προσήκουσαν πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων ἱκανότητα ἐν τῇ θέσει, ἣν κατέχουσι» (3). Ἀλλὰ καὶ μετὰ παρέλευσιν διετίας περίπου ἀπὸ τῆς θητείας τοῦ Δημητρακοπούλου ἐν τῷ ὑπουργείῳ Δικαιοσύνης, καὶ μετὰ τὴν θέσπισιν νόμων διεξοδικῶν καὶ τελεσφόρων, ἡ κατάστασις δὲν εἶχεν βελτιωθῆ ἐν τῇ Δικαιοσύνῃ ἐν γένει ὅσον ἔδει.

Ὁ ἀναδιφῶν τὴν ἐπετηρίδα τοῦ 1911 καταπλήσσεται ἀληθῶς, εὑρίσκων ὅτι

---

(2) «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις» σελ. 402—403.

(3) Δ. Πετρακάκου, Τόμ. 7, σελ. 227—228.

ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου καὶ μόνον διετάχθη ἡ πειθαρχικὴ δίωξις ὀκτακοσίων περίπου δικαστικῶν ὑπαλλήλων, ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέχρι τοῦ κατωτάτου.

Μεταξὺ δι᾽ αὐτῶν συμπεριελαμβάνοντο: 1 Ἀρεοπαγίτης, 1 Πρόεδρος καὶ 1 εἰσαγγελεὺς Ἐφετῶν, 16 ἐφέται, 12 πρόεδροι Πρωτοδικῶν, 12 εἰσαγγελεῖς, 20 πρωτοδίκαι, 8 γραμματεῖς Πρωτοδικῶν, 101 εἰρηνοδίκαι, 12 πταισματοδίκαι, 60 γραμματεῖς Εἰρηνοδικείου καὶ 10 Πταισματοδικείου, 44 δημόσιοι κατήγοροι, 176 δικαστικοὶ κλητῆρες, 129 συμβολαιογράφοι καὶ δικηγόροι τρεῖς, γράφει ὁ Πετρακάκος (4).

Ἀναγιγνώσκων ἐνώπιον τῆς ὁλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁ παρ᾽ αὐτῷ Εἰσαγγελεύς, τὴν 4-1-1910, ἔγγραφον τοῦ ὑπουργείου Δικαιοσύνης, ἐν σχέσει μὲ τὸν προσφάτως ψηφισθέντα νόμον «περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν νόμων τῶν προσόντων δικαστικῶν ὑπαλλήλων», δι᾽ οὗ καθίστατο κυρίαρχον καὶ ὑπεύθυνον τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον, συνεπλήρου τὴν ἀνάγνωσιν δι᾽ εἰδικῆς παραινετικῆς ἀγορεύσεως ἐν ᾗ μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπεν:

> **Πολὺς ἐγίνετο καὶ γίνεται λόγος περί αὐξήσεως τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων παρ᾽ ἡμῖν, μεταξὺ δὲ τῶν αἰτίων τοῦ κακοῦ τούτου ἀνεφέροντο ἡ δυσμένεια τῶν ὅρων τῆς οἰκονομικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς τάξεως, ἡ ἔλλειψις ὀργάνων δημοσίας ἀσφαλείας (5) καὶ ἄλλοι τινὲς λόγοι, ὁ κυριώτερος ὅμως ὅλων πρέπει ν᾽ ἀναζητηθῇ εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ὡς πρὸς τὴν καταδίωξιν τῶν ἀδικημάτων καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῶν δικαίων ποινῶν ἐν πάσει περιπτώσει. Τὸ ἀτιμώρητον ἐνίοτε τῶν ἐγκλημάτων ἐνέπνεεν εἰς μὲν τοὺς ἐγκληματούντας θράσσος, εἰς δὲ τοὺς ἀδικουμένους κατάπτωσιν ἢ πόθον ἀντεκδικήσεως»(6).**

Πέραν ὅμως τῶν εἰσαγγελικῶν διαπιστώσεων ὑπῆρξαν σαφεῖς καὶ οἱ ἡγέται τῆς ἀνορθώσεως, οἱ Ἐλ. Βενιζέλος καὶ Ν. Π. Δημητρακόπουλος, εἰς ἀγορεύσεις καὶ δηλώσεις των ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ καὶ σύσσωμος ἡ Βουλὴ διὰ τῶν ἀποφάσεών της.

«Νόμος ἀποβὰς ἱστὸς ἀράχνης, δυνάμενος μὲν νὰ συλλαμβάνῃ τοὺς ἀσθενεστέρους, ἀλλὰ κατασχιζόμενος θρασέως ἀπὸ πάντα ἰσχυρὸν» (7).

Εἰσηγούμενος ὁ Ν.Π. Δημητρακόπουλος εἰς τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν 26-1-1911, σειρὰν ἑπτὰ δικαστικῶν νομοσχεδίων, ἐβροντοφώνει: «...καθολικὸν νόσημα παρ᾽ ἡμῖν καὶ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ αὐτόχρημα ἄρνησιν πάσης δικαιοσύνης, εἶναι ἡ βραδύτης, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπονέμεται αὕτη· βραδύτης, δύναμαι νὰ εἴπω, ἀνήκουστος, ἄγνωστος εἰς οἱανδήποτε πεπολιτισμένην χώραν... Ἕνεκα τῆς βραδύτητος ταύτης πολλάκις εἴδομεν οὐχὶ ἄνευ ἐρυθήματος, εἰς συμβάσεις μετ᾽ ἀλλοδαπῶν, ἀναγραφομένους ὅρους ἁρμοδιότητος μὴ περιποιοῦντας τιμὴν εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν. Ἕνεκα ταύτης ἐφυγαδεύθησαν καὶ φυγαδεύονται καθ᾽ ἑκάστην τὰ ξένα κεφάλαια... Ἐπίσης δεινή, ἂν μὴ δεινοτέρα ὑπό τινας ἀπόψεις, εἶναι καὶ ἡ ἀπονομὴ τῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης. Δύναμαι νὰ καταστήσω γνώριμον εἰς τὴν Βουλήν, ὅτι ἐκ τῶν στατιστικῶν πινάκων

---

(4) Αὐτόθι σελ. 438—439.

(5) Οὕτω ἡ λειψανδρία ἐν τῇ Χωροφυλακῇ διεκηρύσσετο καὶ παρὰ τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις οὐδὲν ὡμίλησεν περὶ μὴ ἀποδόσεως τῶν ὑπαρχόντων.

(6) Δ. Πετρακάκου, Τόμ. 7, σελ. 226—227.

(7) Ἐκ τῆς ὁμιλίας τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου ἐν τῇ Πλατείᾳ Συντάγματος τὸ 1910.

τοῦ ὑπουργείου Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1910, προκύπτει ὅτι αἱ ἐκκρεμεῖς ποινικαὶ δικαγραφίαι ἀνέρχονται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 106 χιλιάδων. Καὶ ὁ γιγάντιος οὗτος ἀριθμὸς δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἐλπὶς νὰ ἐλαττωθῇ».

Ὑπὸ τοιαύτην κατάστασιν πραγμάτων, ὑπὸ τοιούτους ὅρους νομοθετικοὺς καὶ διοικητικοὺς τῆς δικαιοσύνης τῆς Χώρας, ἡ βελτίωσις αὐτῆς καὶ ἡ ἐνημερότης εἶναι χίμαιρα...» Καὶ κατωτέρω, ἐπιλέγων τῆς μακρᾶς του ἀγορεύσεως, ἐτόνιζεν:

> **«...ὅσοι ἠρεύνησαν τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἡ τοιούτη τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἀπονομὴ ἤσκησεν ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ...καταλήγουσιν ὅτι ἀληθὴς διόρθωσις, ριζικὴ διόρθωσις ἀδύνατος ἀποβαίνει ἄνευ τῆς δικαστικῆς ἀνορθώσεως...» (8).**

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς ἐκείνης καὶ τῆς ἐπομένης ἡμέρας, πολλοὶ τῶν ἀγορευσάντων, ἢ παρεμβάντων βουλευτῶν, ὡμίλησαν ἔτι τραγικώτερον περὶ τῶν ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐκ τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῆς δικαιοσύνης (9), ὁ δὲ βουλευτὴς Γκλάβας ἐχαρακτήρισεν τὴν Ἑλλάδα «ὡς ἀπέραντον ἐγκληματικὸν κλαυθμῶνα».

Διὰ τῆς αὐτῆς εἰσηγητικῆς ἀγορεύσεως τοῦ Δημητρακοπούλου, παρεστάθη ἡ χαώδης κατάστασις ἐν τῇ κινήσει τῶν ποινικῶν δικογραφιῶν.

Οὕτω, ἀνεφέρθη ὅτι ἐπὶ εἰσαχθεισῶν 113.980 ποινικῶν δικογραφιῶν κατὰ τὸ ἔτος 1909 μόνον 76678 ἐξεδικάσθησαν, αἱ δὲ ὑπόλοιποι 37302 εἶχον ἀναβληθῆ, ὅτι ἐκ τῶν ἐκδικασθεισῶν μόνον 39.958 εἶχον ἐκδικασθῆ κατ' ἀντιμωλίαν, αἱ δὲ ὑπόλοιποι 36.720 ἐρήμην, καὶ ὅτι ἐκ τῶν ἐρήμην ἐκδικασθεισῶν εἶχον ἐκδοθῆ 16.000 ἀθωωτικαὶ ἀποφάσεις.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ ὕψους τῶν ἐξ ἀναβολῆς ὑποθέσεων καὶ τῶν ἀσκουμένων ἀνακοπῶν, ἐπὶ τῶν ἐρήμην ἀποφάσεων, ἐδημιουργεῖτο μία μόνιμος κυκλοφορία 58.000 περίπου δικογραφιῶν, ἤτοι τοῦ ἡμίσεος τῶν ὡς εἰσερχομένων ἀναφερθεισῶν. Τουτέστιν ἀληθὴς τραγέλαφος μὲ «τερατώδεις» ἀριθμούς, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ περὶ δικαιοσύνης ἀντίληψις καὶ συνείδησις κατερρακώνετο. Ἐφ' ὅσον ὁ μέγας ἐκεῖνος ἰατρὸς προέβη εἰς τὴν ἀληθῆ διάγνωσιν, ἔδωκε τὴν ἀνήκουσαν συνταγὴν διὰ τῆς ἐκσυγχρονίσεως καὶ προσαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, τοῦ ὀργανισμοῦ Δικαστηρίων, τῆς διοικήσεως τῆς Δικαιοσύνης κ.λ.π. (10).

Ἀνεφέρθημεν εἰς τὰ τῆς καταστάσεως τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ δικαστικοῦ σώματος, τὸ μὲν λόγῳ τοῦ οὐσιώδους καὶ σπουδαίου ρόλου τούτων εἰς τὰ τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας, τὸ δὲ ἵνα παραστήσωμεν ἔτι συγκεκριμένως τὴν χαώδη

---

(8) Δ. Πετρακάκου, Τόμ. 7, σελ. 317—342.

(9) Βλέπε «Ἐφημ. Συζητήσεων» Β' Ἀναθ. Βουλῆς, σελ. 131—180 κ. ἑ.

(10) Ἀντικείμενα εἰσαχθέντων καὶ ψηφισθέντων Νόμων 1) Περὶ τροποποιήσεως ἄρθρου 1, Νόμου 3476)1909. 2) Περὶ ἐπιδόσεως τῶν ποινικῶν δικογράφων καὶ τῶν κατὰ τὰς ποινικὰς δίκας ἐρημοδικῶν. 3) Περὶ τῶν ἐπιτετραμένων τὴν ἐπίδοσιν τῶν ποινικῶν δικογράφων προσώπων. 4) Περὶ καταψηφίσεως εἰς τοὺς ἐγκαλοῦντας ἢ μηνυτὰς τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ λοιπῶν ἀφορώντων τὴν δικαιοσύνην παρὰ πολιτικοῖς δικαστηρίοις. Βλέπε καὶ Σπυρ. Μελᾶ: «Ὁ Γιὸς τοῦ Ψηλορείτη», κεφ. ΛΑ', σελ. 321.

κατάστασιν ἐνώπιον τῆς ὁποίας εὑρίσκετο ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία, ἥτις ἠξίου Ἀστυνομίαν ἀπὸ τὴν πρὸς κέντρα λακτίζουσαν Χωροφυλακήν. Ἀλλὰ πλήρης παράστασις καὶ περιγραφὴ τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν καὶ τῶν περιβαλλουσῶν τὸ ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὴν Χωροφυλακὴν ἀκανθῶν, δὲν εἶναι εὐχερὲς νὰ γίνη δι' ὅσων ἡμεῖς συντόμως ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα. Τί πρῶτον καὶ τί δεύτερον νὰ παρασταθῇ. Ἡ ἀνύπαρκτος ἀγροτικὴ ἀσφάλεια, ἡ ἀκμάζουσα λαθρεμπορία, ἡ σκιώδης δασικὴ ἀστυνομία, τὸ φεουδαρχικὸν σύστημα ἐν τῇ ἀγροτικῇ οἰκονομίᾳ ἢ τὸ σκανδαλοθηρικὸν φορολογικὸν τέχνασμα; Ἡ Χωροφυλακὴ ἐδοκιμάζετο σκληρῶς ὡς Σῶμα Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ Ἀστυνομίας καὶ ἐκ τῶν ἐκ τῆς ἐλλείψεως δραστικῶν καὶ λυσιτελῶν νόμων ἐπιπτώσεων.

Οὕτω, ἐνῶ ἡ φυγοδικία, ἡ ζωοκλοπὴ καὶ ἡ χαρτοπαιξία εἶχον καταστῇ ἀνηλεὴς κοινωνικὴ καὶ πολιτειακὴ μάστιξ, αἱ κατ' αὐτῶν διατάξεις ἦσαν χλιαραί, ἀσυνεπεῖς καὶ ἀσύνδετοι, αἱ δὲ κυβερνήσεις ὀρρωδοῦσαι πρὸ τῶν ψήφων οὐδὲν ἔπραττον. Ἀλλὰ μήπως καὶ αἱ ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ ἐξετελοῦντο; Αἱ φυλακαὶ Ἀκροναυπλίας ἔβριθον κακούργων καταδικασμένων εἰς θάνατον, παρὰ τὰς μετὰ τὴν ληστείαν τοῦ Δήλεσι Βασιλικὰς ἀξιώσεις, χωρὶς νὰ διατάσσηται ἡ ἐκτέλεσις, διότι ὁ κομματάρχης, ὑπολογίζων εἰς μείζονας ὑποχωρήσεις τῶν κυβερνήσεων, εἰς χάριτας, εἰς δραπετεύσεις κ.λ.π., ἐζήτει τοῦτο.

Ὁ Βενιζέλος ἠφνιδίασε τὴν κοινὴν γνώμην διατάξας τὴν ὁμαδικὴν ἐκτέλεσιν τούτων, μίαν ὡραίαν πρωΐαν, καὶ οὕτω κατέστησε γνωστὸν εἰς πάντας ὅτι ἡ συναλλαγὴ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐτίθετο εἰς τὸ περιθώριον (11).

«Τριάντα πέντε χιλιάδες φυγόδικοι ταλαιπωροῦσαν τὴν ὕπαιθρον τῆς μικρᾶς τότε χώρας μας!», γράφει ὁ Μελᾶς.

Τὴν 8-10-1911 ὁ Δημητρακόπουλος κατέθεσε τὸ περὶ φυγοδικίας νομοσχέδιον, ὅπερ τὴν 19-11-1911 ἐψηφίσθη ὡς νόμος τοῦ Κράτους (12). Κατὰ τὰς ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις τοῦ νομοσχεδίου τούτου, πολλὰ ἐλέχθησαν καὶ ὑπεστηρίχθησαν χωρὶς νὰ ἐπιτύχωσι τὸ παράπαν ὑπαναχώρησιν τοῦ ὑπουργοῦ. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 15-11-1911 ὑπεστηρίζετο ὅτι «τὸ νομοσχέδιον αὐτό, ἐὰν εἰσήγετο πρὸ δεκαετίας, ἴσως δὲν θὰ ὑπῆρχον οἱ φυγόδικοι, οἱ ὁποῖοι ἐγκολάπτουσι στίγμα εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Φρίκη, ὅταν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἀριθμοῦνται εἰς 35.000 οἱ φυγόδικοι. Οἱ ἄνθρωποι, λοιπόν, αὐτοί, οἱ κηρυσσόμενοι κατὰ τοῦ νόμου καὶ κατὰ τῆς κοινωνίας, ἔχουσιν ἀνάγκην προστασίας...». Ὁ Δημητρακόπουλος κατὰ τὴν πρώτην ὁμιλίαν του εἶχεν ὑποσχεθῇ τὴν κατάθεσιν τοῦ νομοσχεδίου «...ὅπως ἐξαλειφθῇ ἡ πληγὴ αὕτη, ἥτις τοσοῦτον δεινῶς μαστίζει παρ' ἡμῖν τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πολιτείαν». Ὁ φυγόδικος πάντοτε ἀποτελεῖ ἀναρχίαν, ἀλλ' ὅταν πλαισιοῦται ἐκ 34.999 ὁμοίων του ἐν κράτει ἐκτάσεως 63211 τετραγ. χιλιομέτρων καὶ 2.700.000 κατοίκων, ἀποτελεῖ ἀπειλὴν κατὰ τῆς γενικωτέρας τοῦ κράτους τούτου ἀσφαλείας καὶ πλήρη διασάλευσιν τῆς ἐν αὐτῷ ἐννόμου τάξεως. Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὸ 1900—1911 ἔζη, ἐξ ἀφορμῆς ὅλων τῶν ἀνωτέρω, μίαν περίοδον μὴ ἀπέχουσαν πολὺ ἐκείνης ὡς τὴν εἶχε περιγράφει ὁ Ἀν. Λόντος, διὰ τὸν Καποδίστρια καὶ τὸν Ὄθωνα. Ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου 933 φυγόδικοι παρουσιάσθησαν αὐθορμήτως.

---

(11) Σπύρου Μελᾶ «Ὁ Γιὸς τοῦ Ψηλορείτη», κεφ. ΛΑ', σελ. 321.

(12) Νόμος ΓΜΔ' (3944) Φ.Ε.Κ. 544)5-12-1911.

Ἰδοὺ ὅ,τι ἔλειπεν· ὁ νόμος.

Τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἑλλάδος ἐσείετο ἐκ τῶν κατὰ τῆς περιουσίας καὶ τῆς ζωῆς ἀδικημάτων καὶ ὡρισμένοι βουλευταὶ ὡμίλουν περὶ ἀντισυνταγματικότητος τοῦ περὶ ζωοκλοπῆς νόμου. Ὁ βουλευτὴς Κουλουμβάκης, προσηλωμένος, ἴσως, εἰς τὸ Σύνταγμα, κατεπολέμα τὸν νόμον, ἀλλὰ δὲν εἶχε φαίνεται ὑπ' ὄψιν του τὸν διάλογον τῆς «Ἀριστοτέλαινας» μετὰ τοῦ Σπυρ. Μελᾶ (13).

Ὁ κομματάρχης, ὁ ζωοκλέπτης καὶ ὁ φυγόδικος ἐβασάνιζον τὴν ὕπαιθρον, ἐνῶ ἡ κυβεία, ἡ χαρτοπαιξία, τὰ ναρκωτικὰ καὶ ἡ πορνεία παρέλυον καὶ ἐναρκοθέτουν τὴν ἀστικὴν κοινωνίαν καὶ ἰδίᾳ τὴν τοιαύτην τῆς Πρωτευούσης.

Παρ' ὅλον ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Χώρας εἶχε δολοφονηθῆ παρὰ τῶν λεσχιαρχῶν, τὸ κράτος «οὐκ ἐβουλήθη συνιέναι». Κατὰ τὰ τέλη 1908 καὶ ἀρχὰς 1909 ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπεχείρησε δυναμικὴν ἐπέμβασιν καὶ συνεκέντρωσεν εἰς Ἀθήνας μεγάλην δύναμιν Χωροφυλακῆς διὰ τὴν φρούρησιν τῶν λεσχῶν, ἀλλ' ὅταν δὲν ὑπάρχουν νόμοι ἡ κοινωνία δὲν δύναται νὰ ἀμυνθῇ ἄλλως. Ἔλαβον χώραν ἐπεισόδια καὶ τινὰ ἔκτροπα καὶ ἐφημερίδες τινὲς εὗρον τὴν εὐκαιρίαν χρησιμοποιοῦσαι τὴν Χωροφυλακήν, νὰ βάλλουσι κατὰ τῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐν τέλει ἀπεσύρθη εἰς πιλατισμούς.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς 1911 ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ταγματάρχης Χωροφυλακῆς Ἐμμ. Ζυμβρακάκης, πεπεισμένος ὢν ὅτι ὁ Δημητρακόπουλος συνελάμβανε τὸν ταῦρον ἐκ τῶν κεράτων, ὑπέβαλε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν ὑπουργὸν Δικαιοσύνης ἰδιαιτέρως ἐμπεριστατωμένην ἔκθεσιν περὶ τῆς κρατούσης ἐν Ἀθήναις καταστάσεως.

Ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὴν 8-10-1911 ὁ Δημητρακόπουλος, ἐπὶ κατατεθέντος νομοσχεδίου, «περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν τυχηρῶν παιγνίων», ἔλεγεν: «Ποία ἡ κατάστασις εἰς τὰ κέντρα, ἰδιαίτατα δὲ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιᾶ, εἶναι περιττὸν ἴσως νὰ ὑποδείξω εἰς τὴν Βουλὴν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου. Δὲν δύναμαι ἐν τούτοις νὰ παραλίπω ἀπὸ τοῦ νὰ γνωρίσω εἰς αὐτὴν ἀπόσπασμα ἐκθέσεως προσφάτως ὑποβληθείσης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, εἰς τὴν ὁποίαν, μετ' ἐμπεριστατωμένης ἀκριβείας, τιμώσης αὐτήν, γίνονται γνωστὰ καὶ πράγματα, τὰ ὁποῖα τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐτύγχανον ἐν ὅλῳ τῷ πλάτει αὐτῶν ἄγνωστα. Ὁμιλῶν περὶ τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἐν Ἀθήναι καὶ ἰδιαίτατα ἐν Πειραιεῖ, τονίζει σημεῖα σκοπητέα, ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὸ ζήτημα, περὶ τοῦ ὁποίου προνοεῖ τὸ νομοσχέδιον, παρατηρεῖ ταῦτα: «Ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ ἑκατοντάδες ὁλόκληροι ἐντοπίων, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ξένων, ἀποζώντων ἐκ τῶν χαρτοπαιγνίων, απογυμνοῦντες δι' ἀπάτης, ἐνίοτε καὶ διὰ βίας, τοὺς εἰς τὰ χαρτοπαίγνια συστηματικῶς καὶ μεθοδικῶς παρασυρομένους ἀγαθοὺς πολίτας, ἀναγκαζομένους, κατόπιν ἐνδείας, νὰ τραπῶσιν εἰς ἀδικήματα, καὶ πρόθυμοι νὰ τραπῶσιν εἰς οἱανδήποτε κλοπὴν ἢ ἀπάτην, ὅταν δὲν εὑρίσκουσι θύματα ἐν τοῖς χαρτοπαιγνίοις ἢ ἀτυχήσωσιν εἰς αὐτά. Ἡ καταδίωξις τῶν παιγνίων, ἐσυνέχισεν ὁ ὑπουργός, ἰδιαίτατα δὲ τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα τροφοδοτοῦνται ἐξ αὐτῶν, ἀπετέλεσε τὸ ὀνειροπόλημα, δύναμαι νὰ εἴπω, πλείστων κυβερνήσεων... Δυστυχῶς ἡ ἀτέλεια τῆς νομοθεσίας κατέστησεν ἀδρανῆ πᾶσαν ἐνέργειαν καὶ ματαίας πά-

---

(13) Σπύρου Μελᾶ σελ. 234.

σας αὐτῶν τὰς ἀγαθὰς προθέσεις καὶ προσδοκίας. Εἶναι δ' ἐντελῶς ἀνεπαρκής, κύριοι, ἡ ἰσχύουσα νομοθεσία. Εἶναι ἀνεπαρκὴς ὑπὸ τὴν ἄποψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ δικονομικοῦ δικαίου, ὑπὸ τὴν ἔποψιν δηλαδὴ τῶν ὅρων καὶ τοῦ τρόπου τῆς καταδιώξεως...».

Τοιαῦτα ἔλεγε καὶ ἐβεβαίου ὁ Δημητρακόπουλος περὶ τῶν νομοθετικῶν συνθηκῶν, ὅσον ἀφορᾶ τὴν δίωξιν τῶν χαρτοπαιγνίων, καὶ ὅμως, ὀλίγον ἐνωρίτερον, κατὰ τὰ ἔτη 1908 καὶ 1909, βουλευταί, κοινὴ γνώμη καὶ ἐφημερίδες ἐπετίθεντο κατὰ τῆς Ἀστυνομίας ὡς μὴ δυναμένης νὰ ἐπιβληθῇ.

Εἴδομεν ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς Ἀστυνομίας τοῦ Κράτους, διὰ τῆς συστηματικῆς ἐπαγρυπνήσεως καὶ τῆς ἐντόνου δραστηριότητος, ἀφ' ἑνὸς μὲ ηὔξησεν σοβαρῶς τοὺς ἀριθμοὺς τῶν συλλήψεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐμείωσεν αἰσθητῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν διαπραττομένων ἀδικημάτων, ἀλλὰ κατ' ἐπανάληψιν ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ τονίσωμεν ὅτι ἡ ἀστυνόμευσις δὲν εἶναι ὑπόθεσις ἑνὸς οἱ ουδήποτε Σώματος ἢ Ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ σκοπὸς καὶ δικαιολογητικὸν στοιχεῖον ὑπάρξεως τῶν ἑκάστοτε Κυβερνήσεων καὶ τῆς ἐν γένει πολιτικῆς ἡγεσίας καὶ ὅτι αἱ Κυβερνήσεις καὶ οἱ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς πολιτικοὶ ὀργανισμοί, ὑπῆρξαν οἱ μεγάλοι ὑπαίτιοι τῆς ἀνάρχου ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως ἐπὶ μίαν 80ετίαν. Δὲν ἠθέλησαν ποτὲ νὰ ὀργανώσωσι καὶ νὰ ἐξυγιάνωσι τὴν Χωροφυλακήν, δὲν ἠθέλησαν νὰ πλήξωσι τὴν ἀναρχίαν καὶ δὲν ἐνομοθέτησαν πρὸς τοῦτο. Συνεχῶς κατέφευγον εἰς ἐμβαλωματικάς, προχείρους καὶ προσκαίρους λύσεις, ἵνα μετ' ὀλίγον ἀπογοητεύσωσι τοὺς πάντας διὰ τῆς ἐπανόδου εἰς τοὺς γνωρίμους δρόμους τῆς συναλλαγῆς καὶ τῆς ἀπαρνήσεως τῶν μέτρων «πρὶν ἀλέκτωρ φωνήσει τρίς». Ὁ Τρικούπης, τρίπαξ ἐπιχειρήσας τοῦτο, κατεψηφίζετο καὶ ἀνετρέπετο.

Ἡ ἀστυνόμευσις περιέχει βεβαίως τὸ στοιχεῖον τοῦ καταναγκασμοῦ, ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι νενομοθετημένον, ἔχει ἀποστολὴν τὴν ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τὴν προστασίαν τῆς τιμῆς, τῆς ζωῆς, τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ τοῦτο προϋποθέτει ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀστυνομικὴν ὀργάνωσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ κοινωνικὴν δικαιοσύνην, στοιχεῖα ἅτινα οὐδέποτε εἶχον ἀπασχολήσει σοβαρῶς τοὺς πολιτικοὺς καὶ οὐδέποτε εἶχον ἀντιμετωπισθῆ μετά τινος ἀποφασιστικότητος καὶ λογικῆς.

Ἐὰν εἰς ὅσα μέχρι τοῦδε ἐξεθέσαμεν, περὶ τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν πρώτην δεκαετίαν τοῦ τρέχοντος αἰῶνος, προστεθῶσι καὶ τόσα ἄλλα πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ καρκινώματα, κυρίως ὅμως ἡ ἔλλειψις οἱασδήποτε προστασίας καὶ μερίμνης ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ τὸ δουλικὸν καθεστὼς ἐν τῇ γεωργίᾳ, τότε τὰ ὄργανα οἱασδήποτε ἀστυνομικῆς ὀργανώσεως, μόνον ἐὰν ἦσαν ὄργανα ξένων κατακτητῶν ἠδύναντο, αἰτιολογοῦντα ἐν ἑαυτοῖς τὴν ὕπαρξίν των, νὰ δράσωσιν ἀδιαφοροῦντα διὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

Ἡ μεγίστη τῶν Θεσσαλῶν ἀγροτῶν μερὶς ἐτέλει ὑπὸ καθεστὼς δουλοπαροίκων, ὑπὸ πολιτογραφηθεῖσαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐπωνυμίαν «Κολῆγοι», καὶ ὕψωνον οὗτοι τὴν φωνήν των ζητοῦντες «πατρίδαν». «Δὲν ἔχουμε πατρίδα, θέλουμε πατρίδα, ζήτω ἡ πατρίδα», ἦσαν τὰ συνθήματα καὶ τὰ αἰτήματα τῶν γεωργικῶν συγκεντρώσεων καὶ ἐξεγέρσεων ἐν Θεσσαλίᾳ (14), καὶ ἀντὶ αἱ Κυβερνήσεις νὰ ἐξεύρωσι λύσεις

(14) Σπύρου Μελᾶ «Ὁ Γιὸς τοῦ Ψηλορείτη» κεφ. ΙΖ' καὶ ἰδία σελ. 129.

τοῦ θεμελιώδους τούτου προβλήματος, διέτασσον τὴν Χωροφυλακὴν νὰ διαλύη τὰς συγκεντρώσεις.

Ὁ Θεοτόκης ἐφιλοδόξησε νὰ λύση τὸ ἀστυνομικὸν πρόβλημα τῆς χώρας, ἀλλὰ ἐκτὸς τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ καὶ τῶν πρώτων νομοθετημάτων, τί ἄλλο ἔπραξεν;

Ἠξίου ἐπιτυχῆ ἀστυνόμευσιν ἀπὸ ἕνα σῶμα τοῦ ὁποίου ἡ ὁπλιτικὴ δύναμις ὄχι μόνον ἀπετελεῖτο ἐξ συνονθυλεύματος προελεύσεως, ὄχι μόνον ἐσερεῖτο ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ ἐπαγγελματικῆς συνειδήσεως, ἀφοῦ ἀνέμεινε τὴν ἀπόλυσίν της, ἀλλ᾽ ἦτο καὶ οἰκονομικῶς ἐξηθλιωμένη, δεδομένου ὅτι αἱ ἀποδοχαὶ δὲν ἔφθανον τὴν μίαν δραχμὴν ἡμερησίως. Ἀλλὰ καὶ πέραν τούτων, εἴδομεν ἀνωτέρω. ὅτι ἀρχομένου τοῦ 1909 ἡ δύναμις αὐτη ὑπελείπετο, τῆς καχεκτικῶς ὑπολογισθείσης, διὰ τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄, κατὰ 1.000 περίπου ἄνδρας.

Ὁ Δημητρακόπουλος συμπληρῶν τὰ διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς δικαιοσύνης μέτρα, κατέθεσε τὴν 8-10-1911 νομοσχέδιον «περὶ αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων ἐν γένει κατὰ 50ο)ο».

Κατὰ τὰς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἠκούσθη ἡ δικαιοτέρα φωνὴ τοῦ Φωκ. Νέγρη, παρατηρήσαντος ὅτι : «Δὲν εἶναι μόνον ἡ δικαστικὴ ὑπηρεσία ἀρρήκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν πρόοδον τῆς Χώρας, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπηρεσία τῆς Χωροφυλακῆς, ἧς ὁ μισθὸς πρέπει ταυτοχρόνως νὰ αὐξηθῆ» (15). Ὄντως, ὁ πολὺς Δημητρακόπουλος, ἐνεργῶν ὡς ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἀνατρέχων συνεχῶς ἐπὶ τῶν ἰσχυόντων εἰς ἄλλας χώρας, ὑπελείφθη ὡς κυβέρνησις εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ Ἀστυνομία δὲν εἶναι μόνον ὁμογάλακτοι ἀδελφαί, ἀλλὰ Σιαμαῖαι. Ἡ Ἀστυνομία τροφοδοτεῖ τὴν Δικαιοσύνην, ἡ Δικαιοσύνη ἀποφαίνεται καὶ ἡ Ἀστυνομία ἐν τέλει ἐκτελεῖ, ἄνευ δὲ τῆς ἐκτελέσεως ταύτης εἰς τί θὰ ἐχρησίμευεν ἡ Δικαιοσύνη; Πᾶσα ἀπόπειρα διαχωρισμοῦ ἐγκυμονεῖ θάνατον. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, τὴν κορυφαίαν τῶν Ἀστυνομιῶν της, τὸ F.B.I., ὑπήγαγον λίαν ἐπιτυχῶς, εἰς τὸ ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης.

Ἡ αὐξανομένη μέχρι ταπεινωτικῶν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐκφράσεων καὶ ἀπειλῶν τουρκικὴ πίεσις, ἡ ἐξέλιξις τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ἡ συνεχιζομένη κομματικὴ συναλλαγὴ καὶ ἡ παρώθησις παρὰ σοβαροῦ κύκλου διανοουμένων καὶ δημοσιογράφων, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν πάντοτε πρωτοποροῦντα Γαβριηλίδην, εἶχε δημιουργήσει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐπεβάλλετο μία ἀλλαγὴ ἐν τῇ τε ἐξωτερικῇ καὶ ἐσωτερικῇ συμπεριφορᾷ.

Περιληπτικώτατα ἐτέθησαν ἀνωτέρω τὰ κοινωνικὰ αἰτήματα, ὁ δὲ Γαβριηλίδης ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ δημιουργήσει ἐπιβλητικὴν περὶ τῆς ἀλλαγῆς ἀτμόσφαιραν, ἀσφαλῶς ἐξ ἀγαθοῦ συνειδότος καὶ φιλοπατρίας, κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον ἐδημοσίευσε σειρὰν ἐννέα ἄρθρων, δι᾽ ὧν ἐνεφάνιζε μετ᾽ ἰδιαζούσης ἀπαισιοδοξίας καὶ δριμύτητος, ὑπερβάλλων κατὰ πολὺ τὴν πραγματικότητα ἐφ᾽ ὅλων τῶν τομέων, τὴν χειρίστην εἰκόνα διαλυτικῆς σήψεως καὶ κακοποιοῦ ὑποστάσεως. Οὐδένα κλάδον ἀφῆκεν ἄθικτον, ἐπιτεθεὶς λυσσωδῶς καὶ κατὰ τῆς δικαιοσύνης, τοῦ Στρατοῦ κ.λ.π. Πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν δὲν διεπνέετο συμπαθῶς πρὸς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς καὶ εἶχεν ἀντιταχθῆ, τρόπον τινά, διὰ τὴν εἰς αὐτὸ ἀνάθεσιν τῆς Ἀστυνομίας.

---

(15) Δ. Πετρακάκος Τόμ. 7, σελ. 415.

Εἴκοσι τέσσαρας ὥρας πρὸ τῆς παραιτήσεως τῆς Κυβερνήσεως Θεοτόκη, ἤτοι τὴν 3-7-1909 (16), ἐδημοσίευσε τὸ ὄγδοον ἄρθρον του «Πῶς θὰ γίνη εἰρηνικὴ ἐπανάστασις», περὶ τῆς δικαιοσύνης, ἣν διεπέρασεν ἐν στόματι μαχαίρας, ἀπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου μέχρι τοῦ Ἀρειοπαγίτου, καὶ τὴν 18-7-1909 (17) ἐδημοσίευσε τὸ ἔνατον ἄθρον του, ὅπερ ἀφεώρα τὴν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ κατάστασιν, τῆς ὁποίας τὴν κατάστασιν ἐνεφάνιζε κάτω ἀπὸ πομπώδεις γενικοὺς χαρακτηρισμοὺς καὶ ἄνευ συγκεκριμένης, οὐδὲ μιᾶς περιπτώσεως, τόσον ἀπαισίαν, ἀπὸ πλευρᾶς κακομεταχειρίσεώς της ὑπὸ τῆς πολιτικῆς, ὥστε ἐὰν ἐπληροφορῆτο τὰ πάντα ὁ Βασιλεὺς θὰ ἐντρέπετο, ὡς ἔγραφεν, ὅτι ἐβασίλευεν εἰς τοιαύτην χώραν. Εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον του, χρησιμοποιῶν καὶ πάλιν τὴν ἰδίαν τακτικήν, ἔγραφεν: «Ὁ ἀσυνείδητος δικαστὴς εἶναι ὁ ἀπηνέστερος τῶν τυράννων καὶ ὁ γονιμώτερος τῶν διαφθορέων», ἐμφανίζων τοῦτο ὡς συμπέρασμα τῶν ὅσων κατελόγιζε.

Διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ἔλαβεν ἀφορμὴν διότι, πρὸ διημέρου ὁ ὑπουργὸς τῶν Εσωτερικῶν τῆς νέας Κυβερνήσεως Δ. Ράλλη εἶχε καλέσει τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Χωροφυλακῆς Δημητριάδην πρὸς συνεργασίαν καὶ μελέτην ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων ἀστυνομικῶν μεταβολῶν, καὶ ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων ὁ Γαβριηλίδης:

«Καλλίτερον πρόλογον εἰς τὸ περὶ δημοσίου ἀσφαλείας κεφάλαιον τοῦ ἐπαναστατικοῦ μας δεκαλόγου ἀπὸ τὴν ἀναίσχυντον κομματικὴν πορνοποίησιν τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος κοινοβουλευτισμοῦ τῆς ἐχθρικῆς τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ συναλλαγῆς, δὲν θέλαμεν...». Καὶ ἀφοῦ ὑπενθύμιζε περιληπτικῶς τὰ ὅσα περὶ Στρατοῦ εἶχε γράψει, ἐσυνέχιζε: «...Τὴν δὲ Ἀστυνομίαν τὴν βλέπετε, πῶς ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τὴν βγάζει εἰς τὸ Ἰνκάντο. Ἐλᾶτε οἱ φίλοι, ἐλᾶτε οἱ βλάμηδες, ἐλᾶτε οἱ κουμπάροι καὶ οἱ κουμπάρες ἴσως, ἔλα καὶ σὺ Ἀρχηγὲ τῆς Χωροφυλακῆς, μεγαλόσχημε καὶ μεγαλογάλονε, διὰ νὰ γίνη μπροστά σου ἡ μοιρασιὰ καὶ ἡ ἀποπόρνευσις καὶ τὸ ὄργιον καὶ ἡ ἀπεμπόλησις... Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλουν Θεὸν τὸ κόμμα, ἱεραρχίαν τὸ κόμμα, καταγωγὴν τὸ κόμμα, πειθαρχίαν τὸ κόμμα, θρησκείαν τὸ κόμμα, πρόκειται νὰ περιμένη ὁ κτηματίας τὴν φύλαξιν τοῦ κτήματός του, ὁ ἀγρότης τὴν φύλαξιν τοῦ ἀγροῦ του, ὁ κηπουρὸς τοὺς καρπούς του, ὁ ποιμὴν τὰ πρόβατά του, ἡ ἀπροστάτευτη κόρη τὴν τιμήν της, ὁ ψαρᾶς τὸ δίκηο του, ὁ πολίτης τὴν ἀσφάλειάν του, ἡ κοινωνία τὴν ὑγείαν της.

Βάλτε νὰ πιοῦμε»!... Λόγοι σκληροὶ ἀλλὰ τὴν πραγματικότητα ἀπεικονίζοντες, πραγματικότητα διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει εἰσέτι ἀνακαλυφθῆ τὸ φάρμακον ἢ μᾶλλον οὐδεμία προσπάθεια ἔχει καταβληθῆ, πλὴν ὀλίγων διαλειμάτων, διὰ νὰ ἀνακαλυφθῆ. DURA VERITAS, SED VERITAS.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας εὗρον τὴν εὐκαιρίαν οἱ ὑπαξιωματικοί, οἱ ὑπολοχαγοὶ καὶ οἱ λοχαγοί, κεχωρισμένως κατὰ τάξεις ἀρχικῶς καὶ εἶτα ἀπὸ κοινοῦ, νὰ συνδυάσωσι ἀτομικάς των ἐπιδιώξεις μετὰ τῆς προβαλλομένης ἐπιτακτικῶς κοινωνικοπολιτικῆς ἀλλαγῆς καὶ ἐν ὀνόματι τούτων συνέπηξαν ἐπαναστατικοὺς συνδέσμους καταλήξαντας εἰς τὸν ὑπὸ τὸν Ν. Ζορμπᾶν Στρατιωτικὸν σύνδεσμον, ὅστις ἐπραγματοποίησε τὴν στάσιν τῆς 15-8-1909.

Παρὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐθνικῶς εὐχάριστον ἐξέλιξιν, χάρις εἰς τὴν φυ-

---

(16) Φύλλον 6548.
(17) Φύλλον 6563.

χραιμίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Γεωργίου, ἡ Ἱστορία δὲν δύναται νὰ παρίδῃ τὰ σφάλματα, τοὺς ἀπειληθέντας κινδύνους καὶ τὰς ἐντεῦθεν καταστροφάς, τόσον συνεπείᾳ ἀφικορισμῶν καὶ κορδακισμῶν, ὅσον καὶ συνεπείᾳ προσμίξεως εἰς τὰς ἐθνικὰς ἐπιδιώξεις καὶ εὐτελῶν ἐπιδιώξεων, ἰδίᾳ μωροφιλοδοξιῶν καὶ ἰδιοτελῶν σκοπῶν (18). Ἔνιοι τῶν συγχρόνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατακρίνουν εἰς τὸ σύνολον τὴ ὅλην στασιαστικὴν ἐνέργειαν (19) ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν ὑπῆρξαν ἀπηλλαγμένοι προσωπικῶν προκαταλήψεων.

Ἦτο εὔλογος ἡ ἐθνικὴ ἀνησυχία διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους ἀλλὰ ἡ ἀνησυχία αὕτη οὐδεμίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τὴν διανομὴν βαθμῶν καὶ τὴν απόκτησιν θέσεων, διότι ταῦτα οὐδέποτε ὑπῆρξαν θετικοὶ καὶ παραγωγικοὶ συντελεσταί, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχεν ἡ ἐθνικὴ φλόγα. Διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀνόρθωσιν διὰ τῆς ὀργανώσεως καὶ ἀναδιοργανώσεως ὑπῆρχεν ὄντως ἀνάγκη ριζικῆς ἀλλαγῆς, ἀλλ' αὕτη θὰ ἐπήρχετο μόνον διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν πολιτικῶν ἐθίμων καὶ διὰ τῆς θελήσεως τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, ὡς καὶ συνέβη διὰ τῆς ἀνανεώσεώς της καὶ διὰ τῆς παραμερίσεως τοῦ παρελθόντος.

Μία ἀντιπαραβολὴ τῶν κειμένων, ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ κατὰ τὴν 15-8-1909 ἀνακοινωθέντος προγράμματος τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ παλλαϊκῶς ἐγκριθέντος τὴν 14-9-1909 ψηφίσματος, δίδει τὸ μέτρον τῆς κρίσεως περὶ τῶν εὖ φρονούντων καὶ ἐπιδιωκόντων.

Ὁ λαὸς ἐζήτει, δικαίως, «Νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ διὰ καταλλήλων νομοθετημάτων καὶ ἰδίως διὰ νόμου κατασταλτικοῦ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, τοῦ πρώτου τούτου γνωρίσματος πάσης εὐνοουμένης Πολιτείας», ἀλλ' αἱ κυβερνήσεις ἐμμένουσαι ἐπὶ τῆς συναλλαγῆς καὶ ἐγκαταλείπουσαι συστηματικῶς τὰς θέσεις διὰ μίαν ἀρτίαν ὀργάνωσιν καὶ ἐπάνδρωσιν ηὐνούχιζον συνεχῶς τὸ Σῶμα καὶ τὸ περιήγαγον εἰς θέσιν ἀπελπισίας. Ἡ ἐφημερότης εἶχεν καὶ πάλιν καλλιεργηθῆ καὶ εἶχεν ἐπιφέρει τὸν μαρασμὸν πάσης συστηματικῆς δραστηριότητος, ἡ ἐργασία ἐτιμωρεῖτο καὶ ἠμείβετο ἡ κομματικὴ συναλλαγή. Εὔζωνοι, ὄργανα τῶν Δημάρχων ἀγροφύλακες, ὑπολείμματα τῆς ἁμαρτωλῆς ἀστυφυλακῆς καὶ κληρωτοὶ στρατιῶται ἀπετέλουν τὴν δύναμιν τῆς χωροφυλακῆς, τὴν δύναμιν ἥτις οὐδεμίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν καὶ σχέσιν μὲ ὅ,τι ἐθεωρεῖτο ἔργον καὶ ἀποστολὴ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐν ὑπαίθρῳ ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀστυνομίας ἐν ταῖς πόλεσιν. Μὲ τοιοῦτον ὑλικόν, πειθαρχοῦν περισσότερον εἰς τὰ κόμματα καὶ ὀλιγώτερον εἰς τοὺς κανονισμούς, διεξῆγον ἄχαρι καὶ ἄπελπιν ἀγῶνα οἱ βαθμοφόροι τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, διαβλέποντες ἐκτὸς τῶν γενικῶν ἐπιπτώσεων καὶ ἀτομικήν των ἀκόμη καταστροφήν, ἐν περιπτώσει γενικῆς ἀποτυχίας. Ἕνεκα τούτου εἶχον προσδώσει ἰδιαίτερον χρῶμα καὶ κατέβαλον ὑπερανθρώπους προσπαθείας ὅπως συγκρατήσωσι μίαν ἀνεκτὴν κατάστασιν ἐν τῇ ἀστυνομεύσει τῶν πόλεων καὶ τὸ εἶχον ἐπιτύχει. Τοῦτο ἀνεγνωρίζετο παρ' ἁπάντων καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Γαβριηλλίδου (20).

---

(18) Γ. Ἀσπρέας, Τόμ. Γ', περίοδος Η', σελ. 99—100 κ.ἑ., Κ. Παπαρρηγοπούλου, Π. Καρολίδου βιβλίον ΙΖ' κεφ. Δ', σελ. 121—122, ἀλλὰ καὶ ἐφημ. «Ἀκρόπολις» τῆς 17ης καὶ 18ης Αὐγούστου 1909.

(19) Βίκτωρ Δούσμανης, «Ἀπομνημονεύματα».

(20) Φύλλον 6563)18-7-1909.

Οἱ ζωηρότεροι καὶ πλέον ἀνήσυχοι, παρὰ τὴν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Σώματος εὐγενῆ παράδοσιν τῆς πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὸν Βασιλέα πιστότητος, συμμετέσχον εἰς τὰς προπαρασκευαστικὰς διὰ τὴν ἐξέγερσιν κινήσεις τῶν στρατιωτικῶν. Οὕτω εὑρίσκομεν τὸν ἀνήσυχον ἀντιμοίραρχον Σπυρομίλιον ὄχι μόνον μετέχοντα ἀλλὰ καὶ πρωτοστατοῦντα. Ἐπανελθὼν τραυματίας ἐκ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος παρέμεινεν εἰς τὴν διοίκησιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ ἐθνικοῦ κομιτάτου διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Μακεδονικοῦ καὶ Ἠπειρωτικοῦ ἀγῶνος, καίτοι ὀργανικῶς ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Δ)νσιν Κυκλάδων. Κατὰ τὴν μυστικὴν ψηφοφορίαν τοῦ στρατιωτικοῦ συνδέσμου τῆς 26-6-1909 διὰ τὴν ἀνάδειξιν 15μελοῦς Διοικητικοῦ συμβουλίου ἐξελέγη πέμπτος κατὰ σειρὰν ὁ Σπυρομήλιος, ἕνεκεν δὲ συμμετοχῆς εἰς τοιαύτας κινήσεις καὶ συγκεντρώσεις παρεπέμφθη μετὰ 11 ἄλλων ἀξιωματικῶν εἰς ἀνακριτικὸν Συμβούλιον, ὅπερ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἀποτάξεώς του. Ἡ σκληρὰ αὕτη ἀπόφασις δὲν ἐπρόλαβε νὰ ἐκτελεσθῇ λόγῳ τῆς μεσολαβησάσης 15-8-1909 (21).

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀνακριτικοῦ συμβουλίου, ἐντολῇ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν, διετάχθη ἐγγράφως ὁ Σπυρομήλιος παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν ὀργανικὴν εἰς Σύρον θέσιν του, ἀγανακτισμένος ὅμως οὗτος τόσον ἐκ τῆς γενικῆς ἐκκεμότητος τῆς καταστάσεως, ὅσον καὶ ἐκ τῆς συνεχοῦς κατ' αὐτοῦ πολεμικῆς ὄχι μόνον δὲν ὑπήκουσεν ἀλλὰ ἐπέστρεψε εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Σώματος, μετὰ παρατηρήσεως ὅτι ἐθεώρει τὴν ἐν Ἀθήναις παρουσίαν του ἐξυπηρετικωτέραν διὰ τὴν Πατρίδα, τὴν διαταγὴν καὶ μετὰ βαρέων ἀντιπειθαρχικῶν φράσεων. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν διέταξε τὴν προφυλάκισίν του (22), ὅπως συνέβη καὶ δι' ἄλλους ἀξιωματικούς, ἵνα μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀφεθῇ ἐλεύθερος.

Ὁ Σπυρομίλιος ἀνεγνωρίζετο παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν ὅλων τῶν ὅπλων καὶ Σωμάτων ὡς ἐξέχουσα μαχητικὴ φυσιογνωμία, δι' ὃ καὶ κατ' ἐπανάληψιν προεκρίθη διὰ τὰς μετὰ τῶν κυβερνήσεων συνεννοήσεις. Ὁ Πρωθυπουργὸς Δ. Ράλλης οὔτε λέξιν δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ περὶ τοῦ Στρατιωτικοῦ συνδέσμου, ὅταν δὲ ὁ Σπυρομίλιος μετ' ἄλλων ἀξιωματικῶν, ἐν τῇ προσπαθείᾳ του διὰ τὴν ἐξεύρεσιν εἰρηνικῆς λύσεως, διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πρωθυπουργοῦ Ἰω.ν Ράλλη ἐζήτησε νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν διὰ συνεννοήσεις μετὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὁ Ράλλης ἐκμανεὶς διέταξε καὶ αὖθις τὴν προφυλάκισίν του, πλὴν οὗτος ἐκρύβη εἰς τὴν ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Λυκαβηττοῦ — Σόλωνος οἰκίαν τοῦ ἀρχιάτρου Σπυρ. Λέκκα (23). Οὕτω ἡ ἀκαμψία τοῦ Δημ. Ράλλη ὡδήγησεν εἰς τὸ πραξικόπημα τῆς 15 Αὐγούστου καὶ εἰς τὴν πτῶσιν τῆς Κυβερνήσεώς του.

Αἱ συνεχεῖς διαταγαὶ περὶ συλλήψεων καὶ προφυλακίσεων τοῦ Ράλλη εἶχον ἐπιφέρει ἐξαιρετικὴν νευρικότητα καὶ ἐδημιούργησαν σοβαρώτατα κρούσματα ἀπειθαρχίας. Διὰ τοῦ υἱοῦ του ὁ Πρωθυπουργὸς ἀπέστειλε πρὸς τὸν τότε ἀστυνομικὸν Δ)ντὴν Δαμηλάτην διαταγὴν πὸς ἄμεσον ἐκτέλεσιν, ἀλλ' ὁ Δ)ντὴς τῆς Ἀστυνομίας ἀφ' ἑνὸς μὲν διαβλέπων ὅτι διὰ τῶν συνεχῶς ἀνατιθεμένων ἀποστολῶν συλλήψεων καὶ κρατήσεων ἀξιωματικῶν ὡδηγεῖτο ἡ χωροφυλακὴ εἰς ρῆξιν μετὰ τοῦ

---

(21) Θ. Παγκάλου, σελ. 57.

(22) Ἀνακοινώσεις Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν 1-8-1909, ἐφημ. «Ἀκρόπολις», φύλλον 2-8-1909.

(23) Δ. Βρατσάνου σελ. 222.

στρατοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνημερωμένος ὢν περὶ τῶν προθέσεων τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου, ἀπεποιήθη νὰ ἐπανέλθη εἰς τὸ γραφεῖον του πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐγχειρισθείσης αὐτῷ διαταγῆς καὶ ἐδήλωσεν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Πρωθυπουργοῦ ὅτι ἐπείγετο νὰ μεταβῇ εἰς Καλλιθέαν καὶ ὅτι θὰ ἔχανε τὸ ἐπικείμενον δρομολόγιον τοῦ τραίνου. Ἔξαλλος ὁ Πρωθυπουργὸς διέταξε τὴν ἄμεσον ἀντικατάστασιν τοῦ Δαμηλάτη διὰ τοῦ Ταγματάρχου Παπαγιαννίδη καὶ τὴν προφυλάκισιν τοῦ πρώτου (24). Ἡ Κυβέρνησις Ράλλη εἶχε διατάξει τὴν σύλληψιν ἢ ἀπομάκρυνσιν πολλῶν ἀξιωματικῶν τῶν διαφόρων ὅπλων καὶ χωροφυλακῆς καὶ οὕτω ἐπέσπευδε τὸ τέλος της, τὸ ὁποῖον ἐπῆλθεν ὅταν τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς 14-8-1909, παλινοδῶν ὁ Δ. Ράλλης, ἀπέπεμψε καὶ αὖθις τριμελῆ ἐπιτροπὴν ἀξιωματικῶν.

Εἰς τὴν συγκέντρωσιν ἐν Γουδὶ τῶν συνωμοτικῶν δυνάμεων μετέσχε καὶ ἡ χωροφυλακὴ διὰ δυνάμεως 67 ἀνδρῶν ὑπὸ τοὺς ἀντιμοίραρχον Σπυρομήλιον Σπυρ. καὶ ἀνθυπομοίραρχον Μαρούδαν Ἰωάννην (25).

Ἡ Κυβένησις ἠθέλησε ν' ἀντιταχθῇ, ἀλλ' ἀμέσως διεπίστωσεν ὅτι δὲν τῆς εἶχεν ἐναπομείνη πιστὴ οὐδεμία δύναμις, πλὴν τῆς ὑπολοίπου χωροφυλακῆς πρὸς ἣν καὶ κατέφυγεν. Συγκεντρωθεῖσα δύναμις ἐκ 300 ἀνδρῶν χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν Μοιρ. Διοσκουρίδην τὴν 5ην πρωϊνὴν κατέλαβεν τὴν διασταύρωσιν τῶ ὁδῶν Κηφισίας καὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ (26), ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ὥρας ἡ δύναμις αὕτη ἀπεσύρθη καὶ ὁ Ράλλης παρητήθη ἐγκαταλείπων σωρείαν ἐνταλμάτων συλλήψεως κατ' ἀξιωματικῶν ἀνεκτέλεστον. Αὐθημερὸν τὴν 15 Αὐγούστου ἐσχημάτισε Κυβέρνησιν ὁ Κυρ. Μαυρομιχάλης, ὅστις διὰ δημοσιευθέντος ἀμέσως Β.Δ. ἠμνήστευσε καὶ συνεπῶς κατήργησε τὰς μέχρι τότε κατηγορουμένας πράξεις τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τὰ ὑφιστάμενα ἐναντίον τούτων καταδιωκτικά.

Ἐκτὸς τῆς συγκεντρώσεως τῶν στρατιωτικῶν μονάδων, ἡ τάξις ἐτηρήθη ἀπολύτως τόσον ἐν Ἀθήναις ὅσον καὶ ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἀπετράπη πᾶσα ἐνδεχομένη ἐκδήλωσις θερμοαίμων. Εἰς τὴν χωροφυλακὴν εἶχον δοθῆ διαταγαὶ ὅπως ἀποφύγη ἐπιμελῶς πᾶσαν σύγκρουσιν μετὰ στρατιωτικῶν τμημάτων. Ἡ Κυβέρνησις Ράλλη εἶχε μεταφέρει εἰς Ἀθήνας δύναμιν χωροφυλακῆς ἐκ 400 ἀνδρῶν, ὑποπτευθεῖσα ὅμως προσχώρησιν τῶν δυνάμεων τῆς χωροφυλακῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν διέταξε καὶ μετεφέρθη εἰς Ἀθήνας ἄγημα ναυτικοῦ ὑπὸ τὴν πρόφασιν συνδρομῆς πρὸς τὴν χωροφυλακήν.

Ἐγεννήθη ζήτημα καὶ συζήτησις διὰ τὰ ἔναντι τῆς ἐπαναστάσεως φρονήματα τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἔτι περαιτέρω ἐγένετο λόγος περὶ διχασμοῦ τοῦ Σώματος εἰς κινηματίας καὶ μή, ἐν τούτοις ὅμως οὐδὲν ἐκ τούτων συνέβαινε.

Ἡ χωροφυλακὴ ἀντιμετώπιζεν, ὡς προέφημεν, σαφεῖς κινδύνους ἐκ τῆς κομματικῆς συναλλαγῆς καὶ ἀνεφέραμεν ἐνδεικτικῶς γενικότητας ἀλλὰ καὶ εἰδικάς τινὰς περιπτώσεις. Εἶχεν ὅθεν κάθε λόγον νὰ μεθέξῃ πρώτη τῆς ἐξεγέρσεως.

Ἀλλ' ἡ ἀποστολή της δὲν ἀποτελεῖ κρατικὴν μόνον ὑπόθεσιν ἀλλὰ καὶ κοινωνικὴν ἀνάγκην καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο εὔκολον νὰ γίνῃ τόσο ἐπίορκος, ὥστε νὰ ἐγκαταλείψη τὴν κοινωνίαν ταύτην εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κακοποιῶν καὶ ἀνάρ-

---

(24) Δηλώσεις Πρωθυπουργοῦ, ἐφημ. «Ἀκρόπολις», φύλλον 6590)14-8-1909.
(25) Γ. Ἀσπρέας, Τόμ. Γ', σελ. 111, Ἐφημ. «Ἀκρόπολις» φύλλον 6692)17-8-1909.
(26) Ἐφημ. «Ἀκρόπολις», φύλλον 6592)17-8-1909 καὶ Βρατσᾶνος σελ. 220.

χων. Ὅλοι οἱ ἐπαγγελματικοί, οἱ ἐργατικοί, οἱ ἐπιστημονικοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ θρησκευτικοὶ ἀκόμη κύκλοι δύνανται ν' ἀπεργοῦν καὶ ν' ἀρνοῦνται ὑπηρεσίαν, ἡ Ἀστυνομία ὅμως ποτέ, διότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἤθελε προβῆ εἰς τοιαύτην ἐνέργειαν, θὰ εὑρίσκετο αὐτομάτως ὄχι ἁπλῶς ἐκτὸς τοῦ γραπτοῦ νόμου ἀλλ' ἐκτὸς τῶν θείων καὶ ἀγράφων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων νόμων. Ἄχαρι καὶ ἀπελπι ἐνίοτε ἔργον. Πόσας φορὰς ἡ κοινωνία δὲν ἔχει ζήσει αὐτὸ τὸ δρᾶμα τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων, πόσας φορὰς δὲν εἶδε τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα νὰ προστατεύουν διὰ τῆς ζωῆς των καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς εἰδεχθεστέρους ἐγκληματίας! Δυστυχῶς ὅμως αἱ κοινωνίαι, ἰδιαιτέρως δὲ ἡ Ἑλληνική, λησμονοῦν εὐκόλως, οἱ κοινωνισταὶ αὐτὰ τὰ ἀτυχῆ ὄργανα ἐπιλέγουσιν ὡς στόχον των διὰ νὰ ζητήσωσι μετ' ὀλίγον τὴν προστασίαν των, οἱ μελετηταὶ ἐρευνοῦν νὰ ἀνεύρωσι τοὺς ψόγους των καὶ σπανίως, ἂν ὄχι οὐδέποτε, προσεπάθησαν νὰ κατανοήσωσι τὴν φύσιν τοῦ ἀστυνομικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τὴν δεινὴν θέσιν τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων, αἱ κυβερνήσεις συμπεριφέρονται ὡς πρὸς νόθα τέκνα, ἐκμεταλλευόμεναι τὴν ἀνωτέρω ἐπαγγελματικὴν φύσιν καὶ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ὡς καὶ οἱ θεωρητικοὶ διὰ νὰ πλήξωσι τὴν ἐνδεχομένην, ἐκ περιστάσεων ἢ ἐκ διοικητικῶν ἀντιλήψεων μερίδος τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, διόγκωσιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας τοὺς ἄνδρας τῆς Ἀστυνομίας ἐπιλέγουσι ὡς ἐξιλαστήρια θύματα, θέλοντες δὲ νὰ χαρακτηρίσωσι δυσμενῶς τὰ λαμβανόμενα μέτρα τ' ἀποκαλοῦν «Ἀστυνομικά».

Παρὰ ταῦτα ἡ χωροφυλακή, κατὰ τὸ 1909 ἔχουσαν πᾶν δίκαιον ἔρεισμα νὰ εὑρεθῇ πρώτη εἰς τὸ Γουδί, ὑπήκουσε, αὐτοθυσιαζομένη, εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς στάσεως Ν. Ζορμπᾶ καὶ παρέμεινεν εἰς τὰς θέσεις της, συμμετασχοῦσα τῆς στρατιωτικῆς συγκεντρώσεως συμβολικῶς.

Ἐκτὸς τούτων ἡ χωροφυλακὴ οὐδόλως συμμερίζετο τὰς ἀντιδυναστικὰς τάσεις ἱκανῆς μερίδος τῶν ἐπαναστατῶν, οὔτε τὰς κατὰ τῶν Βασιλοπαίδων καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοῦ Διαδόχου ἐπικρίσεις καὶ ἀπαιτήσεις. Εἶχε πικρὰ παράπονα κατὰ τῆς κυβερνητικῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς κομματικῆς συναλλαγῆς, ἀλλ' ὑπῆρξε πάντοτε παραστάτης τῶν Βασιλικῶν Θυρεῶν, οἵτινες ὡς εἴδομεν πρὸ 10ετίας εἶχον ἀναγκασθῆ νὰ ἐκφωνοῦν λόγους πρὸς διαφώτισιν τοῦ λαοῦ.

Τὸ σύνολον τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ βαθμοφόρων τοῦ Σώματος προσέκειτο πρὸς τὴν κατὰ τῆς πολιτικῆς φαυλότητος ἐξέγερσιν (27), ἀλλά, ἐπὶ καθαρῶν ἐθνικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν βάσεων καὶ σκοπῶν, οὐδεμίαν παρέκκλισιν ἐνεφάνισεν.

Τοῦτο προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος τὴν 15-8-1909 ἀνακοινωθέντος τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου περὶ τῶν αἰτημάτων τῆς ἐπαναστάσεως, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρα περὶ χωροφυλακῆς παράγραφος ἔχουσα ὡς ἀκολούθως (28).

«Ε΄ Κανονικὴ ὀργάνωσις τῆς Χωροφυλακῆς.

1) Ἀπαλλαγὴ τῆς χωροφυλακῆς ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ἐπηρειῶν, ρυθμιζομένων πρὸς τοῦτο καταλλήλως τῶν τοῦ Ἀρχηγείου αὐτῆς καὶ τοῦ παρὰ τούτῳ ἐποπτικοῦ Συμβουλίου.

---

(27) Ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις», φύλλον 6592)17-8-1909.

(28) Θ. Παγκάλου «Ἀπομνημονεύματα», σελ. 81.

«2) Σκοπιμωτέρα, οἰκονομικωτέρα καὶ στρατιωτικὴ ὀργάνωσις τῆς χωροφυλακῆς, ὥστε ἐκ ταύτης ν' ἀποτελῆται ἐν ἀνάγκῃ καὶ στρατιωτικὴ δύναμις». Οὔτε βαθμούς, οὔτε ἀνατροπάς, οὔτε χαμηλὰς καὶ εὐτελεῖς ἐπιδιώξεις ἐπεζήτει ἡ χωροφυλακή, ἀλλὰ μόνον ἀναγνώρισιν τῆς ἐθνικῆς καὶ οὐχὶ κομματικῆς ἐξαρτήσεώς της ἤθελεν.

Οἱ ἐν τῷ ἀνακοινωθέντι τούτῳ ὅροι περὶ τῆς χωροφυλακῆς ὑπῆρξαν πολὺ πτωχοί, ὡς εὐκόλως τοῦτο ἐξάγεται, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο ἀλλὰ ὁ δεύτερος ἐκ τούτων ἀποδεικνύει τὴν ἔλλειψιν ἀντιλήψεως καὶ συνειδήσεως περὶ τῆς φύσεως, θέσεως καὶ ἀποστολῆς ἀστυνομικοῦ Σώματος, ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἐπαναστάται δὲν εἶχον σαφῆ ἀντίληψιν περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ μαχομένου στρατοῦ, τὰς ὁποίας μόνον μία καλῶς ὀργανωμένη καὶ δραστηρίως λειτουργοῦσα ἀστυνομία ἠδύνατο νὰ ἀντιμετωπίσῃ, πρᾶγμα ὅπερ θ' ἀνεύρωμεν ἐν ἐπιτελικῇ προορατικότητι μόνον ἐν ἀναμονῇ τοῦ Β΄ Παγκοσμίου πολέμου.

Ἡ τάξις καὶ ἡ ἀσφάλεια εἰς τὰ μετόπισθεν ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ καταλαμβανόμενα ἐδάφη, ἡ ἐξασφάλισις τῶν ὁδικῶν καὶ συγκοινωνιακῶν ἐν γένει κόμβων, ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπιστρατεύσεως, αἱ ἐπιτάξεις, οἱ ἀνυπότακτοι καὶ λειποτάκται καὶ τόσα ἄλλα σοβαρώτατα προβλήματα παρορρῶντο. Ἐστάθησαν ἀδύνατοι οἱ συντάκται ν' ἀντιληφθοῦν ὅτι εἶναι ἄλλο πρᾶγμα ἡ Ἀστυνομία καὶ ἄλλο ὁ στρατός, ὅτι οἱ θεσμοὶ καὶ ἐξουσίαι διὰ τὴν εὐνομίαν δὲν προσμετρῶνται διὰ προσθαφαιρέσεων δραχμῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν πραγματικῶν κοινωνικοπολιτικῶν ἀναγκῶν καὶ ὅτι τέλος αἱ ἀστυνομίαι δὲν ἐπανδροῦνται διὰ τῆς τυχαίας ποιότητος καὶ ποσότητος κληρωτῶν. Δυστυχῶς αἱ ἀπόψεις αὗται δὲν ὑπερνικήθησαν καὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι ἀνάγκαι ἀπέδειξαν τὸ οἰκτρὸν τῶν τοιούτων ἀντιλήψεων.

Τὴν 20,30΄ ὥραν τῆς 15-8-1909 ὡρκίσθη ἡ νέα Κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Κυρ. Μαυρομιχάλην, ἡ ἀποκληθεῖσα ἀνορθωτικὴ Κυβέρνησις, καὶ ἀμέσως ἤρξατο ἡ ἀποκατάστασις τῶν διαταραχθέντων. Διὰ τὰς μεταξὺ Στρατιωτικοῦ συνδέσμου καὶ Κυβερνήσεως ἐπαφὰς ἐχρησιμοποιήθη κατ' ἐπανάληψιν ὁ ὑπομοίραρχος Βουλευτὴς Σπυρ. Δεληγιάννης, ὁ δὲ Σπυρομήλιος ἀνήκων εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς ἐπαναστάσεως ὡρίσθη ὡς εἷς ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἀποτελεσθείσης ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ ὑπομνήματος εἰς τὸν Πρωθυπουργὸν (29).

Ὁ Ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς Συνταγματάρχης Δημητριάδης ὑπέβαλεν αἴτησιν περὶ θέσεώς του εἰς διαθεσιμότητα, τὸν ἀντεκατέστησε ὁ Συνταγματάρχης Α. Ψύλλας καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἤτοι τὴν 26-8-1909 διωρίσθη Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς ὁ υἱὸς τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς Δούκας Βακάλογλου, Συνταγματάρχης πυροβολικοῦ, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ Δ)ντοῦ Ἀστυνομίας ἐκ νέου ὁ Δαμηλάτης, διοικητὴς τῶν κεντρικῶν ἐνωμοτιῶν ὁ Μοιρ. Παλαμάρας καὶ ὁ Ζυμβρακάκης ἐπόπτης οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως Ἀθηνῶν.

Τὴν 14 Σ)βρίου 1909 ἔλαβεν χώραν παλλαϊκὸν συλλαλητήριον εἰς Ἀθήνας ὑποκινηθὲν ὑπὸ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου καὶ ὠργανωθὲν ὑπὸ τῶν συντεχνιῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀργανώσεων. Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ συλλαλητηρίου ἡ Δ)νσις Ἀστυνομίας, ἐνισχυθεῖσα καὶ διὰ δυνάμεως στρατοῦ, ἔλαβε πληρέστατα μέτρα τάξεως, ὥστε συνεπικορούσης καὶ τῆς νομιμοφροσύνης τοῦ λαοῦ, νὰ μὴ λάβῃ χώραν οὐδὲν

---

(29) Δ. Βρατσάνου, σελ. 227 καὶ 229, ἐφημ. «Ἀκρόπολις» φύλλον 6592)17-8-1909.

ἔκτροπον καὶ νὰ τηρηθῇ ἀπόλυτος τάξις παρὰ τὴν ἔξαψιν τῶν πνευμάτων. Περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς τηρηθείσης τάξεως ἐξεφράσθη ἐνθουσιωδέστατα τὴν ἐπομένην ὁ παρακολουθήσας τὸ συλλαλητήριον Ἄγγλος πρεσβευτὴς σὲρ Ἐλιὸτ (30). Ὁμάδες λαοῦ κατευθυνόμεναι εἰς τὸν χῶρον τοῦ συλλαλητηρίου καὶ διερχόμεναι πρὸ τοῦ καταστήματος τῆς Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως προέβησαν εἰς πληθωρικὰς καὶ ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις ὑπὲρ τῆς χωροφυλακῆς, γράφουν αἱ ἐφημερίδες, πρᾶγμα ὅπερ μαρτυρεῖ τὰς ἀγαθὰς καὶ εὐμενεῖς σχέσεις λαοῦ — Ἀστυνομίας. Τοιαύτας ἐκδηλώσεις θὰ συναντήσωμεν μόνον μετὰ 36 ἔτη.

Τοιαῦτα συλλαλητήρια ὠργανώθησαν εἰς πλείστας πόλεις τῆς χώρας καὶ πανταχοῦ ἐπεκράτησεν ἀρίστη τάξις, παρὰ τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὰς ἀντιρρήσεις τῶν συντηρητικῶν. Ἀλλ' ἐνῶ ὁ λαὸς μετὰ τάξεως καὶ πίστεως παρηκολούθει τὰς ἐξελίξεις ὁ μὲν Γαβριηλίδης τὸν ἀπεκάλει «Γαϊδουρολαὸν», οἱ δὲ στρατιωτικοὶ ἀπεθρασύνθησαν ἔναντι τούτου, εἰς τὰς τάξεις δὲ τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς χωροφυλακῆς ἐνεφανίσθησαν ἀλλεπάλληλα κρούσματα ἀπειθαρχίας καὶ παραγοντισμοῦ (31).

Περιοριζόμενοι εἰς τὰ ἐν τῇ χωροφυλακῇ, παρατηροῦμεν ὅτι, κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἀξιωματικῶν, ἤρξαντο καὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ καὶ οἱ χωροφύλακες τὰς ἰδιαιτέρας συσκέψεις καὶ σύνταξιν ὑπομνημάτων. Οἱ τῆς ἐφίππου ἐπραγματοποίησαν σύσκεψιν εἴς τι καφενεῖον παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν, καθ' ἣν ἀπεφάσισαν νὰ δηλώσωσιν ὅτι εὐχαρίστως ἀποδέχονται περικοπὰς τῶν ἀποδοχῶν των πρὸς ἀνάρρωσιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους καὶ ὅτι θὰ καταβάλωσι 3 δραχμὰς ἕκαστος κατὰ μῆνα εἰς τὸν Στρατιωτικὸν Σύνδεσμον (32).

Ὁ νέος Ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς Βακάλογλου ἵνα ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν διὰ διαταγῶν του ἠξίωσε τὰ ἀκόλουθα ὑπεράγαν αὐστηρὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἀνεδαφικὰ μέτρα.

1) Νὰ μὴ ἐπιβιβάζωνται οἱ ὁπλῖται τῶν τροχιοδρόμων, ἔστω καὶ ἐπὶ καταβολῇ τοῦ ἀντιτίμου.

2) Νὰ φέρουν ἅπαντες οἱ ὁπλῖται ἄρβυλα,

3) Νὰ μὴ χορηγῶνται ἀπολύτως ἄδειαι διανυκτερεύσεως,

4) Ἡ ἀλλαγὴ τῶν σκοπῶν νὰ γίνηται ἀνὰ τετράωρον καὶ κατὰ τὸ προϋπάρχον ἐν τῇ Ἀστυφυλακῇ σύστημα καὶ

5) κατήργησεν τὸ τηλεφωνικὸν τμῆμα.

Οἱ ὁπλῖται ἐξεδήλωσαν ποικιλλοτρόπως τὴν δυσαρέσκειάν των καὶ συγκεντρωθέντες κατὰ περιοχὰς συνέταξαν ὑπομνήματα διαμαρτυρίας.

Ὁ Δ)ντὴς Ἀστυνομίας διέταξεν ἀνακρίσεις καὶ ὁ ὑπομ. Παπαοικονόμου διαπιστώσας τοιαῦτα προέβη, τῇ ἐγκρίσει τῆς Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως, εἰς προφυλάκισιν δύο χωροφυλάκων ἐκ τῶν πρωταιτίων, μετ' ὀλίγας ὅμως ὥρας τῇ ἐπεμβάσει τοῦ συνδέσμου ἀφέθησαν ἐλεύθεροι (33).

Οὕτω ἐνεφανίσθη καταστραφεῖσα ἡ πειθαρχία καὶ ἡ τάξις ἐν τῇ χωροφυλακῇ ἐν ὀνόματι τοῦ συνδέσμου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸς τοὺς πολίτας συμπεριφορὰν τῶν

---

(30) Ἐφημ. «Ἀκρόπολις» φύλλον 6620)16-9-1909.

(31) Γ. Ἀσπρέα, Τόμ. Γ', περίοδος Ζ' καὶ Η'.

(32) Ἐφημ. «Ἀκρόπολις» 6616)9-9-1909.

(33) Ἐφημ. «Ἀκρόπολις» φύλλον 6622)22-9-1909.

χωροφυλάκων ἔλαβον χώραν ἔκτροπα, ἐν ᾧ οἱ ἀξιωματικοί, προκύπτει ἐξ ὅλων τῶν πηγῶν, κατέβαλον δραστηρίους προσπαθείας πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἀκατανόητος ὑπῆρξεν ἡ συμπεριφορὰ καὶ ἡ νοτροπία τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἔναντι τῶν τοιούτων ἐκδηλώσεων τῶν κατωτέρων ὀργάνων, ὅστις, γνωρίζων ὅτι οἱ ὁπλῖται ἐστρέφοντο κατὰ τῶν διαταγῶν τοῦ Ἀρχηγοῦ χωροφυλακῆς ἐπιχειροῦντος νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πειθαρχίαν τοὺς ἐκ τῆς ἐπαναστατικῆς αὔρας ἐκτραπέντας, ἐδήλου πρὸς τοὺς δημοσιογράφους ὅτι ἠδύναντο οἱ ὁπλῖται νὰ τῷ ὑποβάλωσι ὑπόμνημα!!!

Ὁ Βακάλογλου προέβη εἰς τὴν λῆψιν μέτρων μὴ προσιδιαζόντων δι᾽ ἀστυνομικὰ ὄργανα, ἀλλὰ τὸ δημιουργηθὲν κλίμα τὰ ἐπέβαλεν. Ἐλάμβανεν χώραν τότε καὶ κάτι ἔτι δεινὸν καὶ ἀπαράδεκτον. Οἱ τοῦ στρατιωτικοῦ συνδέσμου ὄχι μόνον ἐπενέβαινον εἰς τὰ τῆς διοικήσεως ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐδέχοντο πληροφορίας παρὰ τῶν κατωτέρων ὀργάνων περὶ ἀντιδραστικῶν πρὸς τὴν ἐπανάστασιν ἀξιωματικῶν, καθ᾽ ὧν ἠξίουν ἐν συνεχείᾳ τὴν λῆψιν μέτρων.

Κατὰ τὴν ἐν τῷ ναυτικῷ ἀντεπανάστασιν ἡ χωροφυλακὴ ἐπεδείξατο ἐξαιρετικὴν δραστηριότητα καὶ ἐντὸς νυκτὸς συνέλαβε τοὺς περισσοτέρους ἐκ τῶν κινηματιῶν εἰς Πειραιᾶ, Ἀθήνας καὶ πέριξ. Αἱ συλλήψεις ἐγένονο συμπαρισταμένου καὶ τοῦ Εἰσαγγελέως (34) καὶ δὲν δυνάμεθα ν᾽ ἀποδεχθῶμεν τὰς περὶ κακοποιήσεως τῶν συλληφθέντων ὑπὸ ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς (35), ὅπως δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν καὶ ἄψογον συμπεριφορὰν τούτων, δεδομένου ὅτι τὴν ὤθησιν πρὸς βιαίας ἐνεργείας ἔδωκεν ἡ ἐν γένει συμπεριφορὰ τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου, ὁτὲ μὲν διαπραγματευομένου ὁτὲ δὲ διατάσσοντος «μέτρα ἀμειλίκτου αὐστηρότητος καθ᾽ ὁμογνωμίαν καὶ δι᾽ ὑπογραφῆς κοινοῦ πρωτοκόλλου».

Ὁ σύνδεσμος ἐξετράπη ἔτι περαιτέρω, διότι, διὰ τοῦ Σπυρομίλιου, παρέσυρε τοὺς ἀνθυπομοιράρχους Μπαρμπάτσην καὶ Σαράτσογλου, ἀστυνόμους ἐν Πειραιεῖ, ἵνα τοὺς συλλαμβανομένους πρὸ τῆς παραδόσεως εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Δ)νσιν Ἀθηνῶν, ἔνθα συνεκεντροῦντο οἱ συλλαμβανόμενοι, παραδώσωσι πρῶτον εἰς ἀντιπροσώπους τοῦ Συνδέσμου. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν διέταξε τὴν προφυλάκισιν τῶν ἀξιωματικῶν τούτων ἀλλὰ μὲ τὴν σειράν του διετάχθη καὶ οὗτος παρὰ τοῦ συνδέσμου καὶ οἱ προφυλακισθέντες ἀφέθησαν ἐλεύθεροι (36). Μία ὁμὰς τῶν ἐπαναστατῶν συνελήφθη εἰς Δερβινοχώρια ὑπὸ τοῦ τότε Ἀστυνομικοῦ Σταθμάρχου Ἐλευσῖνος Ἐνωμοτάρχου Κων. Γκίνου (37) ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως Τυπάλδος συνελήφθη εἴς τινα ἐν Ἀθήναις οἰκίαν ὑπὸ περιπόλου ἐφίππων χωροφυλάκων (38).

Ὁ Ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς Βακάλογλου συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Δ)ντοῦ Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν Δαμηλάτη, μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦ ναυτικοῦ κινήματος, ἐνήργησεν ἐπιθεώρησιν τῶν ἀστυνομικῶν τμημάτων Πειραιῶς, ὅταν δὲ ἐπεσκέφθη

---

(34) Ἐφημ. «Ἀκρόπολις» φύλλον 6632)17-10-1909.
(35) Γ. Ἀσπρέα, Τόμ. Γ΄, σελ. 122.
(36) Ἐφημ. Ἀκρόπολις», φύλλον 6636)25-10-1909.
(37) Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἰταλογερμανικῆς κατοχῆς.
(38) Θ. Παγκάλου «,Απομνημονεύματα» σελ. 104—105.

τὸ πρῶτον ἐκ τούτων καὶ ἀφοῦ τὸ περιεργάσθη ἐν ὀργῇ καὶ ἐκπλήξει ἀνέκραξεν «Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀστυνομικὸν τμῆμα, εἶναι μπουντροῦμι» (39) καὶ οὕτω ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος πυροβολητὴς ἀντελήφθη εἰς ποίαν κατάστασιν ἐγκαταλείψεως εἶχε περιέλθει ἡ χωροφυλακή, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ποίας συνθήκας περιβάλλοντος ὑπηρετεῖτο ὁ θεὸς τῆς τάξεως.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὁ τύπος ἀνέγραφεν ὅ,τι ἤθελεν σχεδόν, ἀλλ' ἐνδιαμέσως τῶν ὑπερβολῶν διαπιστοῦται μία σοβαρὰ ἐξαχρείωσις τῶν ἠθῶν καὶ μία ἐπικίνδυνος μάστιξ ἀφροδισίων νόσων, ἥτις μάστιξ, ποικίλλας ἔχουσα τὰς ρίζας καὶ ἱκανῆς ἡλικίας οὖσα, ἔπληττε σφοδρῶς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ἡ Κυβέρνησις εἶχεν στραφῆ κατὰ τῶν οἴκων ἀνοχῆς καὶ οὕτω ἐπετύγχανεν ἀντίθετα ἀποτελέσματα, συνεπικρούσης καὶ τῆς εἰς ἱκανὴν κλίμακα διαστροφῆς εὐαρίθμων ἀνδρῶν.

Αἱ ἐφημερίδες ἐστρέφοντο ἀναιτίως καὶ προχείρως κατὰ τοῦ αἰωνίου στόχου, τῆς ἀστυνομίας, πρᾶγμα, ὅπερ ἠνάγκασε τὸν τότε γραμματέα τῆς Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως Μοίραρχον Διοσκουρίδην νὰ προβῇ εἰς λίαν προσφυιεῖς δηλώσεις πρὸς ἀστυνομικοὺς συντάκτας.

«Μὴν ἐπιρρίψητε εἰς τὴν Ἀστυνομίαν οὐδεμίαν μομφὴν — ἐδήλου ὁ Διοσκουρίδης — Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ πολιτεία εἶναι ἡ ἀμέσως ὑπεύθυνος καὶ ἡ περισσότερον ἀδιαφοροῦσα.

«Δὲν βλέπετε ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε νοσοκομεῖον μεταδοτικῶν νόσων εἰς τὴν πόλιν μας; Φαντασθῆτε ὅτι εἰς τὴν πόλιν μας πληθυσμοῦ 160.000 κατοίκων οἱ ἄποροι πάσχοντες ἀναγκάζονται νὰ καταφεύγουν εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ Νοσοκομεῖον τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ περιθάλψῃ ἄνω τῶν δέκα πέντε!!'..» (40)

Προέφημεν ὅτι μεταξὺ τοῦ κατὰ τὴν 15-8-1909 ἀνακοινωθέντος τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου καὶ τοῦ ψηφίσματος τοῦ κατὰ τὴν 14 Σ)βρίου συλλαλητηρίου ὑπῆρξεν οὐσιώδης διαφορά. Ὁ Στρατιωτικὸς Σύνδεσμος ἐζήτει τὴν οἰκονομικωτέραν καὶ στρατιωτικωτέραν ὀργάνωσιν τῆς χωροφυλακῆς, ὑπολογίζων ἐπὶ παραταικτέας δυνάμεως, ὁ δὲ λαὸς διαχωρίζων σαφῶς τὰ τῆς ἀστυνομεύσεως ἐκ τοῦ στρατοῦ, ἐζήτει «νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ διὰ καταλλήλων νομοθετημάτων καὶ ἰδίως διὰ νόμου κατασταλτικοῦ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, τοῦ πρώτου τούτου γνωρίσματος πάσης εὐνομουμένης Πολιτείας». Ὁ Φορολογούμενος λαὸς ἐζήτει παγίωσιν ἀσφαλείας καὶ τάξεως ἄνευ ὅρων οἰκονομιῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Εἰς τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ὁ λαὸς διεχώρησε τελείως τὰ ἀφορῶντα τὴν Ἀστυνομίαν ἐκ τῶν αἰτηθεισῶν στρατιωτικῶν προπαρασκευῶν (41), ἀποδεικνύων οὕτω μίαν ἀποστροφὴν πρὸς ἐπηρεαζομένην ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἀστυνομικὴν ὀργάνωσιν.

---

(39) Ἐφημ. «,Ακρόπολις» φύλλον 6636)25-10-1909.

(40) Ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις» φύλλον 6607)1-9-1909.

(41) Βλέπε ὁλόκληρον τὸ κείμενον Δ. Πετρακάκου Τόμ. 7, σελ. 216—217.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Η ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

Τόσον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Μαυρομιχάλη, ὅσον, ἰδιαιτέρως μάλιστα, ὑπὸ τῆς διαδεχθείσης τοιαύτης Στ. Δραγούμη ἐλήφθη σειρὰ ἐνισχυτικῶν τῆς ὀργανώσεως ἐν τῇ χωροφυλακῇ μέτρων, χωρὶς νὰ παραλειφθῇ καὶ ἡ μερικὴ ἱκανοποίησις τοῦ αἰτήματος τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου περὶ ἐμπολέμου συνθέσεως τῆς δυνάμεώς της.

Τὰ μέτρα ταῦτα ἀπὸ πολλοῦ προητοιμασμένα, διετυπώθησαν εἰς νόμους, Διατάγματα καὶ ἀποφάσεις ἐπὶ Κυβερνήσεως Δραγούμη καὶ μετέπειτα, δύναται δὲ νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ἔτος 1910 ὡς εἷς δεύτερος ἱστορικὸς Σταθμὸς ἐξελικτικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ χωροφυλακῆς. Τὰ μέτρα ταῦτα, ἐκτιθέμενα κατωτέρω, παρὰ τὸν ἔμμονον στρατιωτικόν των χαρακτῆρα, ἀποτελοῦν ἀληθῆ βήματα προόδου καὶ συστηματικῆς προβλέψεως, ἀπετέλεσαν ἔξοδον ἐκ τῆς μεγάλης προχειρότητος καὶ μίαν ἀρίστην ἀρχὴν πιθανολογουμένης γενικωτέρας μερίμνης καὶ ὀργανώσεως.

Θὰ παρακολουθήσωμεν τὰς προσπαθείας καὶ τὰς ἀνορθωτικὰς ἐν τῇ χωροφυλακῇ ἐκδηλώσεις μὲ τὴν σειρὰν τῆς δημοσιότητός των καὶ ἐν συνδυασμῷ.

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 31-12-1909 (1) ἐξωμοιώθη ἡ στολὴ τῶν μὲν πεζῶν ὁπλιτῶν πρὸς τὴν τοῦ πεζικοῦ τῶν δὲ ἐφίππων πρὸς τὴν τοῦ ἱππικοῦ σύν: τοῖς ἀμφιμασχαλίοις (ὑπομασχάλια), τοῦ βυσσινοχρόου διακριτικοῦ, τῶν ἐπὶ τῶν περιλαιμίων ἀριθμῶν ταυτότητος μετὰ στέμματος καὶ τοῦ ἐπὶ πλέον σοιχείου ταυτότητος διὰ τοὺς ὁπλίτας τῆς Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως Ἀθηνῶν διὰ τοῦ γράμματος Α΄.

Ἐπηκολούθησε τὸ Β.Δ. τῆς 16 Ἰουνίου 1910 (2) διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθη ὡς διακριτικὸν τῆς χωροφυλακῆς χρῶμα ἐπὶ τῆς φαιοπρασίνου (χακὶ) στολῆς τὸ κυανοῦν ὀρφνόν, δι' οὗ κατεσκευάζοντο τὰ παραράμματα, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐμπρόσθια ἄκρα τοῦ περιλαιμίου ἐφ' ὧν ἐφέρετο τὸ στέμμα καὶ ὁ ἀριθμὸς ταυτότητος. Οἱ ὁπλῖται τῆς Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως Ἀθηνῶν ἔδει νὰ φέρωσιν ἐπὶ τῶν ἐπωμίων των λευκὸν ψηφίον Α.

Κατ' ἔθιμον τῆς κομματικῆς συναλλαγῆς, πᾶσα Κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ συνεπήγετο, ἀλλὰ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ συνεπάγεται, καὶ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς. Ἡ Κυβέρνησις Δραγούμη μὲ κάποιαν καθυστέρησιν ἐφήρμοσε τὸ ἔθιμον τοῦτο καὶ οὕτω προέβη εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Βακάλογλου διὰ τοῦ Συνταγματάρχου Ἱππικοῦ Σούτσου Ἀλεξάνδρου (3), ἵνα καὶ οὗτος ἀντικατασταθῇ μετὰ

---

(1) Φ.Ε.Κ. 17 τῆς 9-1-1910.

(2) Φ.Ε.Κ. 213 τῆς 24-6-1910.

(3) Β.Δ. 27-3-1910 Φ.Ε.Κ. 71 τῆς 29-3-1910.

ἑκτάμηνον διὰ τοῦ Συνταγματάρχου Παν. Δαγκλῆ (4). Οὕτω ἐν διαστήματι 16 μηνῶν πέντε Συνταγματάρχαι διαφόρων ὅπλων, πλὴν χωροφυλακῆς, διεδέχθησαν ἀλλήλους εἰς τὴν Ἀρχηγίαν τῆς χωροφυλακῆς (Δημητριάδης, Ψύλλας, Βακάλογλου, Σοῦτσος καὶ Δαγκλῆς).

Κατ' ἄρθρον 19 νόμου ΓΦΝΣΤ (3556) 1910 (5) «περὶ ὀργανισμοῦ στρα-

Συνταγματάρχης Ἱππικοῦ Ἀλέξανδρος Σοῦτσος, Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς κατὰ τὸ 1910.

τοῦ» ἡ χωροφυλακὴ ἐξηκολούθησε συμπεριλαμβανομένη εἰς τὸ ἐνεργὸν στρατὸν καὶ κατὰ τὴν παράγραφον 4 τοῦ ἄρθρου 34 τοῦ αὐτοῦ νόμου τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς ἔδει ἐν περιπτώσει πολέμου νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν ὡς μάχιμον μονάδα, ἓν Σύνταγμα δυνάμεως 16 λόχων.

Θετικὰ μέτρα ὑπὲρ τοῦ Σώματος ἀπετέλεσαν οἱ Νόμοι ΓΦΟΖ (3577) ΓΦΟΗ (3578) καὶ ΓΦΟΘ (3579) ἅπαντες τῆς 24-2-1910 (6).

Διὰ τοῦ πρώτου νόμου ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη ὁ νόμος ΓΡΞΕ', ἐπενεχθεισῶν τῶν ἀκολούθων οὐσιαστικῶν μεταβολῶν.

ΔΥΝΑΜΙΣ

Ηὐξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν γένει ἀξιωματικῶν κατὰ 18 καὶ ἐνομοθετήθη ἐν τῇ χωροφυλακῇ διὰ πρώτην φορὰν ὁ βαθμὸς τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ, δι' ὃν ὡρίσθησαν 30 θέσεις. Ηὐξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν πεζῶν ἐνωμοταρχῶν Α' καὶ Β' τάξεως κατὰ 58, τῶν ὑπενωμοταρχῶν κατὰ 14, τῶν χωροφυλάκων καὶ 200 καὶ τῶν ἵππων κατὰ 28.

---

(4) Β.Δ. 23-11-1910, Φ.Ε.Κ. 24-11-1910.

(5) Ε.Ε.Κ. 62 τῆς 12-2-1910.

(6) Φ.Ε.Κ. 79 τῆς 25-2-1910.

Ἡ δύναμις τῆς ἐφίππου χωροφυλακῆς παρέμεινεν σχεδὸν ἡ αὐτή, προεβλέφθησαν ὅμως εἷς ἐνωμοτάρχης ἀρχιπεταλωτής, δύο ὑπενωμοτάρχαι πεταλωταὶ καὶ 2 ὑπενωμοτάρχαι σαγματοποιοί, ἤτοι ἐπῆλθεν αὔξησις τῆς δυνάμεως τῶν μὲν ἀξιωματικῶν κατὰ 18, τῶν δὲ ὁπλιτῶν κατὰ 189 σὺν τριάκοντα ἀνθυπασπιστῶν.

Κατηργήθη τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου ΓΡΞΕ καὶ οὕτω περιῆλθεν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα καὶ εὐθύνην τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἀγορῶν καὶ τῆς καθαριότητος ἀστυνομία.

ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ — ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΙ – ΣΥΝΘΕΣΙΣ

Ἀντικατασταθέντος τοῦ ἄρθρου 3, τὸ κράτος διηρέθη εἰς 16 Ἀστυνομικὰς Δ)νσεις, εἰς ἰσαρίθμους πρὸς τὰς ἐπαρχίας ὑποδ)νσεις καὶ ἰσαρίθμους πρὸς τοὺς Δήμους Σταθμοὺς καὶ παρεσχέθη ἡ εὐχέρεια ὅπως, κατόπιν προτάσεων τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, διὰ Β.Δ. ἱδρύονται καὶ ἕτεραι ὑποδ)νσεις, ἢ πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Δήμων Σταθμοί. Καθωρίσθη ἐπίσης ὁ θεσμὸς τῶν Ἀστυνομικῶν Τμημάτων ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ εἰς τὰς πόλεις Πατρῶν, Κερκύρας, Σύρου, Τριπόλεως, Ἀγρινίου, Χαλκίδος, Λαρίσσης, Τρικκάλων, Καλαμῶν καὶ Λαμίας.

Περὶ τῆς νέας ταύτης κατανομῆς καὶ διαιρέσεως καὶ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΓΦΟΖ ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1910 Β.Δ. «περὶ Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν τοῦ Κράτους» (7), δι᾽ οὗ ὡρίσθησαν αἱ νέαι Δ)νσεις, ὑποδ)νσεις, καὶ τὰ προβλεφθέντα Ἀστυνομικὰ Τμήματα, αἱ ἕδραι καὶ αἱ περιφέρειαι αὐτῶν. Οὕτω ἐκτὸς τῶν 16 Ἀστυνομικῶν Δ)νσεων ἱδρύθησαν 58 Ὑποδ)νσεις καὶ τὰ ἀκόλουθα ἀστυνομικὰ Τμήματα: 9 εἰς Ἀθήνας, 4 εἰς Πειραιᾶ, 2 εἰς Τρίπολιν, 2 εἰς Ἀγρίνιον, 4 εἰς Πάτρας, 2 εἰς Χαλκίδα, 2 εἰς Σύρον, 2 εἰς Κέρκυραν, 2 εἰς Λάρισαν, 3 εἰς Καλάμας, 3 εἰς Τρίκαλα καὶ 2 εἰς Λαμίαν. Παρὰ τῇ Δ)νσει Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν συνεστήθησαν δύο ἀστυνομικὰ διαμερίσματα, ὡς ἐνδιάμεσα κλιμάκια μεταξὺ Δ)νσεως καὶ Τμημάτων, εἰς μὲν τὸ Α΄ διαμέρισμα ὑπήχθησαν τὰ Α.Β.Δ καὶ Η ἀστυνομικὰ Τμήματα, εἰς δὲ τὸ Β΄ διαμέρισμα τὰ Γ, Ε, ΣΤ΄, Ζ καὶ Θ, τοιαῦτα.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ Β.Δ. καθωρίσθησαν καὶ αἱ περιφέρειαι τῶν πέντε ἀστυνομικῶν Ἐπιθεωρήσεων, ἤτοι τῆς 1ης οἱ νομοὶ Λαρίσης καὶ Τρικάλων, τῆς 2ας οἱ νομοὶ Εὐβοίας καὶ Φθιωτιδοφωκίδος, τῆς 3ης οἱ Νομοὶ Ἀττικοβοιωτίας, Ἀργολιδοκορινθίας καὶ Κυκλάδων, τῆς 4ης οἱ νομοὶ Ἀρκαδίας, Λακωνίας καὶ Μεσσηνίας καὶ τῆς 5ης οἱ νομοὶ Ἀχαϊοηλιδος, Αἰτωλοακαρνανίας, Ἄρτης, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας καὶ Κερκύρας. Ἡ ὁπλιτικὴ δύναμις ὑπελογίσθη εἰς 370 ἐνωμοτίας πεζῶν καὶ 16 ἐφίππων.

Ἐπανελήφθη ἡ διάταξις περὶ ἱδρύσεως ἐν Ἀθήναις ἑνὸς τάγματος χωροφυλακῆς μέχρι 300 ἀνδρῶν, ὑπαγομένου ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς διὰ τὰς ἐκτάκτους καὶ ἐπειγούσας περιπτώσεις τῆς δημοσίας τοῦ Κράτους Ἀσφαλείας.

Οἱ διὰ τὸ εἰδικὸν Λογιστήριον Χωροφυλακῆς καὶ τὸ Τάγμα ἀξιωματικοὶ ἐτοποθετοῦντο ἢ ἀπεμακρύνοντο κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἀρχηγοῦ.

Κατηργήθη τὸ παρὰ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν ἐξ ὑπαλλήλων Ἀστυνομικὸν

---

(7) Φ.Ε.Κ. 454)26-4-1910.

τμῆμα καὶ ἀντ' αὐτοῦ συνεστήθη Τμῆμα Χωροφυλακῆς ἐξ ἑνὸς Ταγματάρχου, ἑνὸς Μοιράρχου καὶ ἑνὸς ἀνθυπολοχαγοῦ οἰκονομικοῦ. Ἐκ τῶν 16 Ἀστυνομικῶν Δ) νσεων αἱ ἕνδεκα ἐτέθησαν ὑπὸ Ταγματάρχην καὶ αἱ πέντε ὑπὸ Μοίραρχον.

Ἡ εἰς ἀξιωματικοὺς σύνθεσις τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν διέλαβεν τὸν Δ) ντήν, 6 Μοιράρχους, 22 ὑπομοιράρχους ἢ ἀνθυπομοιράρχους καὶ 11 εἰδικοὺς ἀξιωματικούς.

Ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς, ἅπαντες οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ Δ) νταὶ ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἰδιάζουσαν δωσιδικίαν.

Αἱ ἡμερήσιαι πρὸς τὸν Νομάρχην προφορικαὶ ἀναφοραὶ ἀντεκατεστάθησαν δι' ἐγγράφων τοιούτων.

ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ — ΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ

Ἀντικατασταθέντος τοῦ ἄρθρου 40 Νόμου ΓΡΞΕ, τὸ ἐν Ἀθήναις Ἀστυνομικὸν Συμβούλιον ἀπετελέσθη ἐκ τῆς ὁλομελείας τοῦ ἐν Ἀθήναις δικαστηρίου Ἐφετῶν τῇ συμμετοχῇ καὶ δύο Συνταγματαρχῶν ἐκ τοῦ στρατοῦ.

Αἱ μεταθέσεις - τοποθετήσεις τῶν ἀξιωματικῶν διενεργοῦντο διὰ Β.Δ. καὶ ἐθεσπίσθησαν πλήρη ὁδοιπορικὰ ἔξοδα διὰ τοὺς μετακινουμένους ἐγγάμους ὁπλίτας. —

Διὰ τοῦ ἄρθρου 26 ἀντεκατεστάθη τὸ ἄρθρον 68 τοῦ νόμου ΓΡΞΕ, καθορισθέντων τῶν πρὸς κατάταξιν εἰς τὴν χωροφυλακὴν προσόντων ὡς ἀκολούθως:

1) Μὴ προηγουμένη καταδίκη ἐπί τινι τῶν ἐν ἄρθρῳ 22 Π.Ν. ἀναφερομένων ἀδικημάτων.

2) Ἀνάληψις πενταετοῦς θητείας καὶ μὴ ὑπέρβασις τοῦ 40οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας.

3) Ἱκανότης πρὸς στράτευσιν.

4) Διαγωγὴ ἐξαίρετος ἢ ἄμεμπτος οἱ προϋπηρετήσαντες εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὴν Κρητικὴν Χωροφυλακὴν ἢ τουλάχιστον καλὴ ἐκ τοῦ Ναυτικοῦ καὶ διαρκὴς καλὴ διαγωγὴ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ».

5) Γνῶσις γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως καὶ

6) Ἀνάστημα τουλάχιστον 1,65 μ. διὰ τὴν πεζὴν καὶ 1,70 μ. διὰ τὴν ἔφιππον, παράστημα δὲ σοβαρὸν καὶ ἐπιβλητικόν.

Ἡ πρὸς κατάταξιν αἴτησις συνετάσσετο ἐνώπιον τοῦ οἰκείου Ἀστυνομικοῦ Δ) ντοῦ ἢ Ὑποδ) ντοῦ.

Ἐπὶ τῶν ὑποβαλλομένων αἰτήσεων ἀπητεῖτο ὑπεύθυνος γνωμάτευσις τοῦ Δ)-τοῦ ἀξιωματικοῦ.

Αἱ ἀνακατατάξεις ὡρίσθησαν τριετοῦς διαρκείας μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ 55ου ἔτους τῆς ἡλικίας.

ΜΟΥΣΕΙΟΝ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ

Διὰ προστεθείσης παραγράφου εἰς ἄρθρον 74 προεβλέφθη ἡ ἐν τῇ Ἀστυνομικῇ Δ) νσει Ἀθηνῶν ἢ ἐν τῷ Σχολείῳ ὁπλιτῶν, σύστασις ἐγκληματολογικοῦ Μουσείου ἐκ πειστηρίων ὧν θὰ διετάσσετο ἡ δήμευσις, ἐξ ὀργάνων ἐγκληματικῆς ἐπινοήσεως καὶ ἐξ ἀντικειμένων ἅτινα συνετέλεσαν εἰς τὴν διαλεύκανσιν ἐγκληματικῶν πράξεων. Σκοπὸς τοῦ Μουσείου ἐκπαιδευτικὸς ὁ δὲ ὀργανισμὸς τούτου θὰ ἐκανονίζετο διὰ Β.Δ.

Συνεστήθησαν παρὰ μὲν τῷ Ὑπουργείῳ Ἐσωτερικῶν εἰδικὸν Λογιστήριον τῆς Χωροφυλακῆς παρὰ δὲ τῷ Ἀρχηγείῳ Χωροφυλακῆς οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις.

Τὸ ἄρθρον 39 προέβλεψεν τὴν δυνατότητα ἀποστολῆς δημοσίᾳ δαπάνῃ εἰς τὴν Ἑσπερίαν 2—3 ἀξιωματικῶν «πρὸς τελειοτέραν εἰς τὰ τοῦ ἔργου αὐτῶν μόρφωσιν».

Τέλος ὁ νόμος οὗτος περιέλαβε διασταλτικὰς τινὰς διατάξεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν προβλεφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ νόμου ΓΣΙΘ συμπλήρωσιν τῆς δυνάμεως δι' ἐθελουσίας κατατάξεως.

ΒΑΘΜΟΣ ΑΝΘΥΠΑΣΠΙΣΤΟΥ

Ὁ Νόμος ΓΦΟΗ (3578) εἰσήγαγε τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ ἐν τῇ χωροφυλακῇ καὶ ἐρρύθμισε τὰ τῆς προελεύσεως, θέσεως καὶ ἀποστολῆς τῶν προβλεφθέντων 25 ἀνθυπασπιστῶν διὰ τὴν πεζὴν χωροφυλακὴν καὶ 5 διὰ τὴν ἔφιππον.

Τὸν ἀνθυπασπιστὴν ἀπὸ πλευρᾶς στρατιωτικῆς ἱεραρχίας ἐνέταξε εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑπαξιωματικῶν, οὐχ ἧττον ὅμως ἐν μείζονι μοίρα τοῦ ἐνωμοτάρχου Α' τάξεως. Ὡς πρὸς τὰς ἀποδοχὰς τὸν ἐξίσωσεν πρὸς τοὺς ἀνθυπασπιστὰς ἱππικοῦ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ — ΠΡΟΒΙΒΑΣΜΟΙ

Ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος ὑπῆρξεν ὁ νόμος ΓΦΟΘ (3579) «περὶ μορφώσεως τῶν ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς».

Κατ' ἄρθρον 1 τοῦ νόμου τούτου «ὁ βαθμὸς τοῦ ἀνθυπομοιράρχου ἐν τῇ χωροφυλακῇ ἀπονέμεται εἰς τοὺς ἐνωμοτάρχας Α' τάξεως, οἵτινες διήκουσαν ἐπὶ δύο σχολικὰ ἔτη ἐν τῷ Σχολείῳ τῶν ὑπαξιωματικῶν τὰ διὰ Β.Δ. ὁρισθησόμενα μαθήματα καὶ ηὐδοκίμησαν εἶτα εἰς τὰς ἐπὶ τούτοις ἐξετάσεις κατὰ τὰ ἐπίσης διὰ Β.Δ. καθορισθησόμενα».

Οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὸ Σχολεῖον ὑπαξιωματικῶν ἔδει νὰ ἔχωσιν τὰ ἀκόλουθα προσόντα (8).

α) Νὰ ὦσιν ἄγαμοι.

β) Νὰ ἔχωσι διετῆ ὑπηρεσίαν ὡς ἐνωμοτάρχαι Α ἢ Β τάξεως καὶ οἱ ἀνθυπασπισταὶ ἀνεξαρτήτως χρόνου ὑπηρεσίας.

γ) Διαγωγὴν ἐξαίρετον ἢ ἄμεμπτον.

δ) Τὰς διὰ Β.Δ. καθορισθησομένας γνώσεις καὶ

ε) ἡλικίαν ἐλάσσονα τῶν 32 ἐτῶν συμπεπληρωμένων, πλὴν τῶν ἀνθυπασπιστῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς περιορισμὸν τοῦτον.

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 20-7-1910 «περὶ τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὸ Σχολεῖον τῶν ὑπαξιωματικῶν ἐνομοταρχῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν μαθητῶν ἀπαιτουμένων γνώσεων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτιμήσεως αὐτῶν ὡς καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ Σχολείῳ ἐκπαιδεύσεως τῶν αὐτῶν μαθητῶν», ἐξ οὗ μεταφέρομεν τὰ ἀκόλουθα ἀξιόλογα:

---

(8) Βλέπε ἐκτενέστερον Β.Δ.)20-7-1910 «περὶ τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὸ σχολεῖον ὑπαξιωματικῶν, ἐνωμοταρχῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν μαθητῶν ἀπαιτουμένων γνώσεων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτιμήσεως αὐτῶν ὡς καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ σχολείῳ ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν» Φ.Ε.Κ. 254 τῆς 30-7-1910.

Οἱ ὑποψήφιοι ἔδει νὰ ὦσιν ἱκανοί.

α) Νὰ ἑρμηνεύωσιν εὐχερῶς τὸν Ξενοφῶντα.

β) Νὰ δύνανται δεδομένην τινὰ ὑπόθεσιν νὰ ἐκθέτωσιν ἐγγράφως καὶ μετ' ἀρκούσης εὐκρινείας καὶ ὀρθογραφίας.

γ) Νὰ γνωρίζωσιν: 1) Θεωρητικὴν ἀριθμητικήν, γεωμετρίαν, ἐξισώσεις καὶ λογαρίθμους, τὰ περὶ βολῆς πρακτικῶς, κανονισμοὺς Σωμάτων — πεζικοῦ καὶ Πόλεων, κανονισμὸν Χωροφυλακῆς, καθήκοντα ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, τὸ εἰδικὸν μέρος τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, τὰ 1, 2 καὶ 4 βιβλία τῆς Σ.Π.Ν. σύνταξιν ἐκθέσεων καὶ λοιπῶν ἀνακριτικῶν πράξεων καὶ καθήκοντα διμοιρίτου.

Ἀπητεῖτο εὐμενὴς πρότασις, πρὸς συμμετοχήν, τῶν καθ' ἱεραρχίαν προϊσταμένων.

Αἱ ἐξετάσεις διεκρίθησαν εἰς προεισιτηρίους καὶ εἰσιτηρίους καὶ εἰς ἐγγράφους καὶ προφορικάς, ἐνώπιον μικτῶν ἐξ ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος καὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἐπιτροπῶν.

Οἱ εἰσαγόμενοι εἰς τὸ Σχολεῖον Ὑπαξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ ἐνεγράφοντο εἰς τὴν δευτέραν τάξιν καὶ παρηκολούθουν τὰ διὰ τοὺς διὰ τὸ πεζικὸν προοριζομένους μαθήματα, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τὰ ἑξῆς:

Ἐν τῇ Β' τάξει: Ἰατροδικαστικήν, Ἀστυνομικοὺς Νόμους, Κανονισμοὺς χωροφυλακῆς καὶ οἰκονομίαν — Λογιστικήν.

Ἐν τῇ Γ' τάξει: Ἱππολογίαν καὶ ἱπποθεραπευτικήν, Στρατιωτικὴν Ποιν. Νομοθεσίαν καὶ Διεθνὲς Δίκαιον, Ἀστυνομικοὺς Νόμους, Ποινικὸν καὶ Διοικητικὸν Δίκαιον καὶ ἐγκληματολογικὴν μετὰ ἀνθρωπομετρίας.

Οἱ μαθηταὶ ἔφερον τὴν στολὴν τοῦ Ἐνωμοτάρχου ἐπὶ δὲ τῶν ἐπωμίων δηλωτικὸν τῆς τάξεως ἀριθμόν. Κατὰ τὰ λοιπὰ ὑπήγοντο εἰς τὰς περὶ Σχολείου Ὑπαξιωματικῶν Διατάξεις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος εἰσακτέων εἰς τὴν Σχολὴν ὡρίζετο διὰ Β.Δ. (9)

Ἐκτὸς τῆς παρατηρουμένης κατὰ τὰ ἀνωτέρω πτωχείας τῶν καθιερωθέντων ὡς εἰδικῶν ἐπαγγελματικῶν μαθημάτων, ἡ φοίτησις ὧν ὑποψηφίων διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ εἰς τὸ στρατιωτικὸν Σχολεῖον ὑπαξιωματικῶν ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα ἐμμόνων ἀντιλήψεων τῶν ἁρμοδίων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὴν πείσμονα πρὸς τοῦτο διεύθυνσιν τοῦ τότε Ταγματάρχου Τρουπάκη Νικολάου, περὶ ὧν διελάβομεν ἐν τοῖς πρόσθεν.

Ἡ Κυβέρνησις συνέλαβε τὴν σκέψιν ἱδρύσεως ἰδιαιτέρου Σχολείου ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς ἀλλ' οἱ ἀνωτέρω ἀξιωματικοὶ ἀντέτεινον ποικιλλοτρόπως καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεταπείσωσι πρὸς τοῦτο τὴν Κυβέρνησιν κατέφυγον εἰς τὸν Βασιλέα, τῇ ἀνεπισήμῳ παρεμβάσει τοῦ ὁποίου υἱοθετήθη ἡ ἄποψις τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἰδοὺ πῶς δικαιολογεῖ, εἰδικῶς τὴν ἔμμονον ταύτην ἀντίληψιν, ὁ Νικ. Τρουπάκης εἰς τὸ περιοδικὸν Μεγάλης Στρατιωτικῆς καὶ Ναυτικῆς ἐγκυκλοπαιδείας (τόμος Δ'). «Διότι, ἐφρόνουν καὶ φρονῶ, ὅτι χωρὶς νὰ συντρέχῃ λόγος, μειῶν τὴν ἀρτιότητα τῆς εἰδικῆς περὶ τῶν καθηκόντων τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς ἀστυνομίας δι-

---

(9) Διὰ τὴν περίοδον 1910—1911 ὁ ἀριθμὸς οὗτος ὡρίσθη εἰς 4 διὰ τοῦ ἀπὸ 30-8-1910 Β. Διατάγματος.

δασκαλίας, ἡ εἰς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον ἐκπαίδευσις ἤθελε βασιμώτερον συντελέσει, ὅπως οἱ ἐκπαιδευόμενοι ἐνστερνιθῶσι τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα, καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς συναδελφότητος, τῆς συνοχῆς καὶ τῆς διοικήσεως, καὶ ἐμπνευσθῶσι συνάμα ἀπὸ εὐρυτέρας ἀρχὰς τοῦ καθήκοντος καὶ ἰδίᾳ τῆς πειθαρχίας. Εἶναι δὲ ἀναμφίρηστον πόσον τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα καὶ ἡ πειθαρχία ἀναπτύσουσι τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ καθῆκον καὶ περιφρουροῦσι τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐξησφαλίζετο πρὸς τούτοις τὸ γενικώτερον πλεονέκτημα τῶν βαθμοφόρων ἡμῶν, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις, ὁ στρατωνισμός, ἡ συσσίτησις καὶ ἡ ἀνατροφὴ αὐτῶν μετὰ συναδέλφων τοῦ λοιποῦ στρατοῦ, ἐνεφάνιζον καὶ εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ στρατοῦ καὶ εἰς τὴν κοινὴν γνώμην τὴν ὁμοιογενῆ προέλευσιν, ἥτις συνετήρει στερεώτερον αὐτοὺς εἰς τοὺς μετὰ τῆς μεγάλης στρατιωτικῆς οἰκογενείας συναδελφικοὺς δεσμούς....»

Αἱ τόσον ρεαλιστικῶς ἀποκαλυπτόμεναι ὑπὸ τοῦ Ν. Τρουπάκη ἀντιλήψεις δὲν ὑπῆρξαν ἀσφαλῶς τόσον ἐπιτυχεῖς καὶ δόκιμοι, διότι ναὶ μὲν ἡ φοίτησις εἰς τὸ μικτὸν στρατιωτικὸν σχολεῖον, ὡς ἐκεῖνο τῶν ὑπαξιωματικῶν, ἐσφυρηλάττει εἰς τὸν πλέον δυνατὸν βαθμὸν τοὺς συναδελφικοὺς μετὰ τοῦ στρατεύματος δεσμούς, οὐχ' ἧττον ὅμως ἡ καλλιεργουμένη οὕτω μονόπλευρος στρατιωτικὴ ἀντίληψις καὶ ἡ πλεονάζουσα στρατιωτικὴ ἐκπαίδευσις ἀπετέλουν, κοινωνικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, ἀνεδαφικὰ προσόντα διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν. Ἀφ' ἧς ἡ Χωροφυλακὴ ἀνέλαβε καὶ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἀστυνομίας ἐν τῷ Κράτει, οἱ ὁρίζοντες καταρτίσεως, μορφώσεως καὶ εἰδικεύσεως τῶν βαθμοφόρων της μετεβλήθησαν ἄρδην, εἰς βάρος τῶν ἄλλοτε μονοπλεύρων στρατιωτικῶν γνώσεων. Διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ Ναυτικοῦ εἶχεν ἱδρυθῆ σχολή, οὐδεμίαν δὲ ἐπίπτωσιν ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς μετὰ τοῦ ὑπολοίπου στρατοῦ συναδελφότητος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τοῦτο, ἀρκεῖ νὰ ἐτίθεντο ὑγιεῖς στρατιωτικαὶ βάσεις λειουργίας. Ἡ ἐπὶ τοῦ μονοπλεύρου καὶ ἀκάμπτου στρατιωτικοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπιμονή, ἡ ἀποκλείουσα, τὴν τόσον ἀναγκαίαν διὰ τὸ ἀστυνομικὸν ἐπάγγελμα, πᾶσαν πρωτοβουλίαν ἀπόλυτος καὶ ἄνευ περιθωρίων στρατιωτικὴ πειθαρχία καὶ νοοτροπία, ἀποκλείουσα καὶ αὐτὴν τὴν μετὰ τοῦ κοινοῦ ἀνάπτυξιν σχέσεων, ἡ συνεχὴς καλλιέργεια ὑπεροπτικοῦ πνεύματος ἐν τῷ σώματι τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἡ περὶ θέσεως ἰσχύος παρ' αὐτοῖς ἀντίληψις καὶ παράστασις, ἔδωκαν ἀφορμὰς ἐπικρίσεων καὶ ἐστήριξαν ἐπιφανειακῶς τὰς ἐξ ἀλλοτρίων σκοπῶν κατευθύνσεις καὶ ἐνεργείας πρὸς δημιουργίαν νέου ἀστυνομικοῦ Σώματος. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάθεσιν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ τῆς κατωτέρας ἀστυνομίας δὲν ἠδύνατο νὰ γίνηται ἐπίκλησις τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἢ Ἰταλίᾳ ἰσχυόντων, καθ' ὅσον αἱ ἐκεῖ χωροφυλακαὶ διετήρουν τὴν βασικὴν καὶ ἀρχικὴν μορφήν.

Τὸ 1911, ἐπιτυχόντες, εἰσῆλθον εἰς τὸ κατὰ τὰ ἀνωτέρω στρατιωτικὸν σχολεῖον Ὑπαξιωματικῶν οἱ Ζῆρος Φώτιος, Μιχαλόπουλος Κων)νος, Τρακάδας Ἀντώνιος, Ντεντάκης Κυριάκος καὶ Ἀνθούλης Ἀντώνιος, ἐξ ὧν οἱ δύο πρῶτοι ἐξελίχθησαν εἰς Ἀρχηγοὺς τοῦ Σώματος κατὰ τὴν περίοδον τῆς πέμπτης δεκαετηρίδος τοῦ διανυομένου αἰῶνος.

Κατὰ τὴν αὐτὴν μὲ τὰ ἀνωτέρω νομοθετήματα, 24-2-1910, ἐψηφίσθη καὶ ὁ νόμος 3590 «περὶ συντάξεως Ὑπενωμοταρχῶν καὶ χωροφυλάκων» (10), εἰς ἐκτέλεσιν δὲ τοῦ νόμου ΓΦΟΗ, ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 6-6-1910 Β.Δ. «περὶ προβιβασμοῦ Ἐνω-

---

(10) Φ.Ε.Κ. 86 τῆς 4-3-1910.

μοταρχῶν Α΄ τάξεως εἰς τὸν Βαθμὸν τοῦ Ἀνθυπασπιστοῦ καὶ περὶ προβιβασμοῦ εἰς τοὺς βαθμοὺς τοῦ Ὑπενωμοτάρχου πεταλωτοῦ, Ἐνωμοτάρχου Β΄ τάξεως ἀρχιπεταλωτοῦ καὶ Ὑπενωμοτάρχου σαγματοποιοῦ» (11).

Τὰ τῶν ἀνακατατάξεων τῶν Ὑπαξιωματικῶν χωροφυλακῆς ἐξηκολούθησαν νὰ διέπονται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 87 τοῦ Νόμου, ΓΥΙ΄) 1909 περὶ στρατολογίας, αἱ δὲ πρὸς τοῦτο αἰτήσεις ἐκρίνοντο παρὰ τριμελῶν κατ᾽ ἀστυνομικὴν Δ) νσιν Ἐπιτροπῶν δύο ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἑνὸς τοῦ πεζικοῦ (12).

ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ — ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΕΙΣΔΥΣΕΩΣ

Ἐνῷ τοιοῦτον ἐπεδείκνυεν ἐνδιαφέρον ἡ πολιτεία, ἡ χωροφυλακή, ἐπανεκτήσασα τὸν λόγῳ τῆς ἐπαναστάσεως κάπως παρημεληθέντα ἑαυτόν της, ἐκ τῆς αὐτοπεποιθήσεως καὶ θέσεως τῆς ἐμπνεομένη καὶ ἐκ τῆς θολουμένης διεθνοῦς ἀτμοσφαίρας οἰστρηλατουμένη, ἐπηύξανεν ὁσημέραι τὴν ἀπόδοσίν της ὑπὲρ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας, ἐπιτυχοῦσα κυρίως τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐν τῇ ὑπαίθρῳ.

Οὕτω διαρκοῦντος τοῦ ἔτους 1910 ἐπέτυχεν τὴν ἐξόντωσιν τῶν ληστοφυγοδίκων Παπαθανασίου, Κελεπούρη, Σούκουλη, Γατσέλου, Κουντουρᾶ, Φώτου, Ντοβάκου. Κουτσοθόδωρου καὶ Σκουμπρᾶ καὶ κατέστρεψεν ὁλοσχερῶς τὰς ληστοσυμμορίας Ζαρκάδα — Γώγου καὶ Σκαρτσώρα — Τρίγκα οἱ δὲ ληστοφυγόδικοι Ἠλιόπουλος, Μαραγκός, Καραβούλιας καὶ Παχάλας λόγῳ τῆς συνεχοῦς καταδιώξεως εἶχον ἐξαφανισθῆ. Ἀναμφιβόλως ἐξαιρετικῶς συνέβαλεν εἰς τοῦτο καὶ ἡ νέα πολιτικὴ πνοὴ καὶ ἀντίληψις ἐν Ἑλλάδι.

Εἰς τὸν βωμὸν τοῦ καθήκοντος τούτου ἐθυσιάσθησαν: ἐν Λευκάδι ὁ Ὑπενωμοτάρχης Παππᾶς, ἐν Εὐβοίᾳ ὁ Ὑπενωμοτάρχης Μπούμπουλης, ἐν Λακεδαίμονι ὁ χωροφύλαξ Δημούρας, ἐν Κερκύρᾳ ὁ Ὑπενωμοτάρχης Ἀγούρης καὶ ἐν Λαρίσῃ οἱ χωροφύλακες Ράπτης καὶ Ἰωαννίδης (13).

Θυσίαι συνεχεῖς εἰς τὸν ἀκόρεστον Μολὼχ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, θυσίαι καὶ δάκρυα, ἀλλ᾽ ὄχι ἀπογοήτευσις ὅταν ἡ πολιτεία συμπεριεφέρετο πρὸς τὸ Σῶμα ὡς πρὸς μὴ γνήσιον τέκνον, λέγομεν ἡ πολιτεία, διότι ἡ κοινωνία κατανοοῦσα ἐκ τῶν καθημερινῶν διαπιστώσεων τὸ μέγεθος τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς εἰσφορᾶς οὐδέποτε ἐμεμψιμοίρησεν ἢ ἠρνήθη τὴν προσεκτικωτέραν μεταχείρισιν τοῦ Σώματος.

Ἡ Πολιτεία ὅμως κατὰ πάγιον τρόπον καὶ ἀείποτε ἐπεδείξατο μίαν ἀχαρακτήριστον συμπεριφορὰν καὶ μεταχείρισιν, ἐπεδίωκε καὶ ἐπιδιώκει νὰ λάβῃ τὰ λύτρα σωτηρίας τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἰσφέρουσι τὸ αἷμα των καὶ τὴν ζωήν των ὡς ἀσπίδα κατὰ τῶν αἰτουμένων παρὰ τῆς ἀναρχίας καὶ ἀνασφαλείας λύτρων. Διπλᾶ λύτρα οὐδεὶς δύναται ν᾽ ἀνθέξῃ.

Ἀρχομένου τοῦ 1911 ἡ δύναμις τοῦ Σώματος παρουσίαζεν ἔλλειμμα 900 ἀνδρῶν καὶ εἶχον ὑποβληθῆ 600 αἰτήσεις ἀπολύσεως διὰ τὸν μῆνα Μάρτιον, ὥστε λή-

---

(11) Φ.Ε.Κ. 222 τῆς 2-7-1910.

(12) Βλέπε Ἐγκύκλ. Διαταγὴν Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 78860)9-12-1910, ἐν ἐπισήμῳ δελτίῳ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 1910, σελ. 959.

(13) «Ἠχὼ Δημοσίας Ἀσφαλείας», τεῦχος 40 τῆς 1-1-1911.

γοντος τοῦ Μαρτίου τὸ ἔλλειμμα ἀνῆλθεν εἰς 1500 ἄνδρας ἤτοι εἰς τὸ 1) 3 τῆς δυνάμεως.

Ἐλλειπῆ δύναμιν εἶχε πάντοτε τὸ Σῶμα, διότι παρετηρεῖτο ἀπροθυμία κατατάξεων καὶ ἀνακατατάξεων τόσον λόγῳ τῆς ὑπερβολικῶς κοπιώδους καὶ ἐπικινδύνου ὑπηρεσίας ὅσον καὶ λόγῳ τῶν γλίσχρων ἀποδοχῶν (70 δρχ. μηνιαίως). Ἡ ἡγεσία τοῦ Σώματος ἐπεσήμανε κατ' ἐπανάληψιν τὴν κατάστασιν καὶ τοὺς ἐκ ταύτης κινδύνους, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Βουλῇ ἠκούσθησαν φωναὶ δικαίου, καὶ ἐζητεῖτο ἡ αὔξησις τῶν ἀποδοχῶν καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ Σώματος ἐκ τῆς οὐδέποτε θεραπευθείσης πληγῆς, τῆς φρουρήσεως τῶν φυλακῶν. Ἡ Χωροφυλακὴ ἦτο ἐπιφορτισμένη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μὲ τὴν φρούρησιν τῶν φυλακῶν Πύλου, Σύρου, Σπάρτης, Γυθείου, Ἀμφίσσης, Ζακύνθου, Κορίνθου, Αἰγίνης, Κυπαρισσίας, Βόλου, Καρπενησίου, Ἰθάκης καὶ Λευκάδος, δι' ἣν διέθετε δύναμιν ἄνω τῶν 300 ἀνδρῶν, ἀλλ' ἡ πολιτεία ἐκώφευεν. Ἤθελεν Ἀσφάλειαν, τάξιν καὶ ἀστυνόμευσιν, ἀλλὰ τὰ ἐζήτει οὔτε ἔναντι πινακίου φακῆς.

Ὡς νὰ μὴ ἔφθανεν ἡ κατὰ ταῦτα ἀκηδεία, νέος σάλος ἐτάραξε τὰ πνεύματα ἐν τῇ χωροφυλακῇ. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐμμ. Ρέπουλης, ἐνῶ ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης συνάδελφός του ἐχώρει γοργῶς εἰς τὰ ἀνορθωτικὰ τῆς δικαιοσύνης μέτρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν καὶ ἡ ἀνεξαρτησία ἐκ τῆς πολιτικῆς τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, ἠθέλησε νὰ ὑπαγάγῃ τὴν χωροφυλακὴν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν πολιτικὴν διὰ τῆς καταργήσεως τῶν συμβουλίων μεταθέσεων καὶ τῆς ἐξ ὁλοκλήρου ὑπαγωγῆς τοῦ Σώματος εἰς τὸ ὑπ' αὐτὸν Ὑπουργεῖον.

Τὸ Σῶμα ἐν τῷ συνόλῳ του ἐξηγέρθη, ἄρθρον δὲ δημοσιευθὲν εἰς τὸν τύπον ἐδήλου ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ μὴ δεχόμενοι οἱανδήποτε ἀνάμειξιν τῆς πολιτικῆς καὶ τὴν ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἀπομάκρυνσιν, εὐχαρίστως παραιτοῦνται τῆς ἐν τῷ κράτει ἀστυνομεύσεως περιοριζόμενοι εἰς τὰ καθαρὰ καθήκοντα τῆς χωροφυλακῆς ὡς Σώματος Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ ἀνωτέρας γενικῆς Ἀστυνομίας (14).

Κατόπιν τοῦ θορύβου καὶ τῶν ἀντιδράσεων ὁ Ρέπουλης ὑπεχώρησεν, ἀλλὰ δὲν τὸ συνεχώρησεν καὶ θὰ ἴδωμεν ὅτι θὰ τὸ ἐνθυμηθῇ βραδύτερον, ἵνα αἰτιολογήσῃ τὴν πρὸς νέον ἀστυνομικὸν Σῶμα κατεύθυνσίν του.

Ἡ παρουσία ὡς Ἀρχηγοῦ χωροφυλακῆς τοῦ προσωπικῶς ὑπὸ τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου ἐκτιμωμένου, ἀλλὰ καὶ πανελληνίως προβεβλημένου συνταγματάρχου Π. Δαγκλῆ, συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν σχεδίων τοῦ Ρέπουλη.

Κατὰ Ἰανουάριον 1911 ἔλαβε χώραν μακρᾶς διαρκείας ἀπεργία τῶν τροχιοδρομικῶν Ἀθηνῶν — Πειραιῶς, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἐσημειώθησαν ἔκτροπα ἐκ μέρους τῶν ἀπεργῶν, ὧν ἕνεκεν ἡ ἀστυνομία ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ μέτρα ἐπιβολῆς τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου.

Διὰ λόγους κυκλοφοριακούς, ἀσυστόλου κομματισμοῦ καὶ νεφωτίστου Δημοκρατικότητος, ἐφημερίδες μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν ἀφηνιάσασαν τοιαύτην «Πατρὶς» ἔβαλον κατὰ τῆς χωροφυλακῆς, καταλογίζοντες εἰς ταύτην φανταστικὰς ἐνεργείας.

Ὁ πράγματι ἔντιμος καὶ ἀληθὴς Δημοκράτης Νομάρχης Ἀττικοβοιωτίας, Κ. Ν. Παπαμιχαλόπουλος ἐπὶ τῇ τακτικῇ ταύτῃ τῶν ἐφημερίδων ἀπέστειλεν πρὸς τὴν «Πατρίδα» τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν.

---

(14) «Ἠχὼ Δημοσίας Ἀσφαλείας», τεῦχος 44 τῆς 1-3-1911.

Κύριε Διευθυντά

Ληξάσης τῆς ἀπεργίας τῶν τροχιοδρομικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἀποκατασταθείσης τῆς τάξεως διὰ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ κράτους τῶν νόμων, θεωρῶ καθῆκον μου νὰ ἐκφράσω τὸ ἐπ' ἐμοί, δικαίους καὶ ὀφειλομένους ἐπαίνους πρὸς ἅπαντα τὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῷ ἐκτάκτῳ ζήλῳ καὶ τῇ εἰλικρινῇ ἀφοσιώσει μεθ' ὧν ἐξετέλεσαν τὸ καθῆκον αὐτῶν, ὁπουδήποτε εὑρέθησαν τεταγμένοι κατὰ τὴν δύσκολον ταύτην περίστασιν. Ἐπεβάλλετο αὐτοῖς νὰ τηρῶσιν ἀφ' ἑνὸς τὴν τάξιν καὶ ἀφ' ἑτέρου μεγίστην λεπτότητα πρὸς τοὺς διαρκῶς προβάλλοντας δικαιώμαα καὶ ἀξιοῦντας ἐλευθερίαν τῆς ἀπεργίας αὐτῶν ἐν πᾶσιν. Αἱ ἀξιώσεις αὗται πλειστάκις ὑπερέβαινον τὰ ὅρια καὶ τῆς εὐρυτάτης ἀνοχῆς, προβαλλόμεναι μετὰ ἰταμότητος ἀνοικονομήτου. Μάρτυς δὲ καὶ ἀντικείμενον αὐτῆς ἐγενόμην καὶ ἐγὼ αὐτός, παραμείνας παρὰ τὸ κέντρον τῆς ἀταξίας ἐπὶ ὥρας πολλάς. Μεγίστην ἀνεκτικότητα ἐπέδειξαν τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέχρι τοῦ κατωτάτου, εἰ καὶ προεκαλοῦντο καὶ προεπηλακίζοντο καὶ προσεβάλλοντο ἔτι.

Τρεῖς ἀξιωματικοὶ φέρουσι δήγματα εἰς τὰς χεῖρας παρὰ γυναικῶν καὶ παίδων, λόγους δὲ βαρεῖς ἤκουον πάντες. Καὶ ὅμως οὐδεὶς ἐπεχείρησεν οὐδὲ κἂν ν' ἀμυνθῇ, μέχρις ὅτου ἐπέστη ἡ ὥρα ἐξαντληθείσης πάσης προσπαθείας πρὸς συνετισμὸν τῶν ἐξολισθησάντων ἐκείνων ἀνθρώπων — νὰ ἐπιβληθῇ ὁ νόμος, νὰ συλληφῶσιν οἱ ταραξίαι καὶ νὰ κατισχύσῃ ἡ ἔνομος τάξις.

Ἐλπίζων ὅτι θὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ δημοσιεύσητε τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, διατελῶ μετ' ἄκρας ὑπολήψεως καὶ τιμῆς.

Ὑμέτερος

Κ.Ν. Παπαμιχαλόπουλος (15).

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐτήρησε περίεργον σιωπήν. Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ συνήθους πιλατισμοῦ τῆς πολιτικῆς.

Ἡ ἀπὸ τοῦ 1906 ἀρξαμένη ἐντατικὴ προσπάθεια τῆς χωροφυλακῆς συνεχῶς ἐπαυξανομένη καὶ διὰ τῆς πείρας πλουτιζομένη, ἡ ἀνορθωτικὴ διὰ τὴν Δικαιοσύνην προσπάθεια καὶ ἡ δημιουργηθεῖσα πολιτικὴ ὁμαλότης καὶ σταθερότης εἶχον συντελέσει εἰς τὴν ἀποκατάστασιν μιᾶς καταστάσεως δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τάξεως δυναμένης νὰ χαρακτηρίζῃ τὸν βαθμὸν τῆς εὐνομουμένης πλέον Ἑλλάδος.

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1911 ἔφθαεν εἰς Κέρκυραν ἡ Αὐτοκρατορικὴ τῆς Γερμανίας οἰκογένεια, κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ὁποίας ἐκεῖσε ἡ χωροφυλακὴ ἔλαβε τόσον σοβαρά, ἀξιοπρεπῆ ἀλλὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ μέτρα τάξεως καὶ Ἀσφαλείας, ὥστε προεκάλεσεν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησιν τοῦ Κάϊζερ, ὅστις ἀπερχόμενος, ἐξέφρασεν τὴν αὐτοκρατορικήν του εὐαρέσκειαν καὶ ἀπένειμε τὸ παράσημον τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀετοῦ Β' τάξεως εἰς τὸν Ταγματάρχην Χωροφυλακῆς Κ. Ματζαγριωτάκην, καὶ τὸν τοιοῦτον Γ' τάξεως εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς Χωροφυλακῆς Α. Ἰωαννίδην, Β. Σαράτσογλου καὶ Χ. Κουμουτσόπουλον (16).

---

(15) «Ἠχὼ Δημοσίας Ἀσφαλείας» 3.

(16) «Ἠχὼ Δημοσίας Ἀσφαλείας», τεῦχος 48 τῆς 1-5-1911.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ ΥΠΟ ΔΑΓΚΛΗ

'Από τοῦ Δεκεμβρίου 1910 τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς ηὐτύχησε τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ἐξαιρετικοῦ ἐκείνου τέκνου τῆς 'Ηπείρου, τοῦ Συνταγματάρχου Πυροβολικοῦ Παναγ. Δαγκλῆ, ὅστις παρέμεινεν 'Αρχηγὸς τοῦ Σώματος μέχρι τῆς 15 'Ιουλίου 1911, ὅτε, λόγῳ τῶν νεφῶν εἰς τὸ στερέωμα τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς χώρας, ἀπητήθη ἡ ἐπάνοδός του εἰς τὸ πυροβολικὸν ἵνα μετά τινας μῆνας ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γενικοῦ 'Επιτελείου.

Πέραν τῶν μειονεκτημάτων ἅτινα ἐνεφάνιζεν ἡ ἀρχηγία τοῦ Σώματος εἰς χεῖρας ἀξιωματικῶν ξένων ὅπλων εἶχε καί τινα πλεονεκτήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρξε τὸ γεγονὸς ὅτι ἔνιοι ἐκ τούτων —πρώην κατήγοροι τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς— ἐγένοντο θερμοὶ θιασῶται του, ἐπὶ πλέον ὅμως ἡ φωνὴ καὶ ἡ γνώμη των ἀναμφισβητήτως ἐπλαισιοῦτο καὶ ἐδράζετο ἐπὶ πλέον ἀντικειμενικῶν διαπιστώσεων καὶ καθίστατο μᾶλλον ἀδιάβλητος.

Μὲ βάσιν τὴν τελευταίαν ταύτην ἄποψιν θεωροῦμεν ὡς σοβαρὰν εἰσφορὰν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς τὴν ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Δαγκλῆ εἰς τὸν 'Υπουργὸν τῶν 'Εσωτερικῶν γενικὴν καὶ λεπτομερῆ ἔκθεσιν ἐπιθεωρήσεως τῆς Χωροφυλακῆς, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 'Ιουνίου 1911, ἤτοι 25 ἡμέρας πρὸ τῆς ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς 'Αρχηγίας.

'Επειδὴ ἡ ἔκθεσις αὕτη ὑπῆρξεν ἔργον τοῦ τόσον κατηρτισμένου καὶ ὡρίμου πνευματικῶς Δαγκλῆ καὶ ἐπειδὴ ἅπτεται πλείστων θεμάτων ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Σώματος, θεωροῦμεν ταύτην ὡς ἕνα λίαν καλῆς ποιότητος καθρέπτην τῆς ὑφισταμένης ἐν τῇ χωροφυλακῇ καταστάσεως καὶ τὴν παραθέτομεν κατωτέρω, ὡς ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 53 τῆς 15-7-1911 τεῦχος τῆς 'Ηχοῦς Δημοσίας 'Ασφαλείας, ἀντὶ οἱασδήποτε ἄλλης περιγραφῆς.

'Εκτὸς τούτων ἡ ἔκθεσις αὕτη ἐμφανίζει ἡμῖν καὶ τὰς κρατούσας τότε ἀντιλήψεις.

Ὅλαι αἱ παράγραφοι ἐμφανίζουν τὴν πνευματικὴν πληρότητα τοῦ συντάκτου της, ἀλλ' ἡ ἐκείνη περὶ συστάσεως ταμείου ἀλληλοβοηθείας ἐμφανίζει καὶ ἐμβρίθειαν καὶ ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ Δαγκλῆς δὲν ἦτο μόνον μελετητὴς τῶν πυροβόλων καὶ τῆς πυροβολικῆς ἀλλὰ καὶ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων. 'Υπῆρξε κατὰ ταῦτα ὁ πατὴρ τῆς ἰδέας τῶν ταμείων ἀρωγῆς ἀξιωματικῶν καὶ ἀλληλοβοηθείας ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς, ἅτινα ἱδρύθησαν μετὰ πάροδον 16 καὶ 20 ἐτῶν. 'Η περὶ ἧς ὁ λόγος ἔκθεσις συντετάγη καὶ ὑπεβλήθη εἰς ἐκτέλεσιν τῶν Β.Δ. 20-2-1910 καὶ 28-2-1910 περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ 'Αρχηγοῦ Χωροφυλακῆς ἐνεργουμένων ἐπιθεωρήσεων, εἶχεν δὲ ὡς ἀκολούθως:

> «Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω, κατόπιν τῆς γενομένης ἐπιθεωρήσεως τῶν πλείστων ἀστυνομικῶν διευθύνσεων, ὡς ἐξαγόμενον αὐτῆς τὰ ἑξῆς:
>
> 1ον 'Υγεία καὶ παραστατικὸν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Σώματος.
>
> 'Η ὑγεία τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν παρουσιάζεται ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν ἐν καλῇ καταστάσει, τὸ δὲ παραστατικὸν, ἀξιοπρεπὲς κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν θέσιν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ, λέγω δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον, διότι ἱκανὸς ἀριθμὸς

χωροφυλάκων, ἰδίως καὶ λόγῳ τοῦ μικροῦ ἀναστήματος αὐτῶν καὶ λόγῳ τῆς ἐν γένει σωματικῆς κατασκευῆς καὶ τῆς ἡλικίας των, παρουσιάζουσιν ἐξωτερικὸν ἀνδρὸς ἐστερημένου τῆς ἀπαιτουμένης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐπιβλητικότητος περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς παρατηρουμένης ταύτης ἐλλείψεως, ποιοῦμαι λόγον ἐν τῷ ἀμέσως ἑπομένῳ κεφαλαίῳ.

2ον Μόρφωσις καὶ Ἐκπαίδευσις

«Ἀ ν ε ξ α ι ρ έ τ ω ς δύναταί τις εἰπεῖν, ὅτι ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Σώματος ἔχουσιν ἐπαρκῆ μόρφωσιν ὡς προερχόμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς τάξεως τῶν τελειοφοίτων καὶ διδακτόρων τῆς νομικῆς, εἶναι δὲ γνῶσται τῶν καθηκόντων των καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν. Παρετήρησα ἐν τούτοις, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς παραμελοῦσι σπουδαῖον παράγοντα ἐκπαιδεύσεως, τὸν τῆς ἱππασίας, διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν στεροῦνται ἵππων καὶ δὲν ἀσκοῦνται εἰς τὴν ἱππασίαν, ἥτις εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς. Ὅπως ἐκλίπῃ τὸ μειονέκτημα τοῦτο, προτείνω εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἵνα ἀγορασθῶσι δαπάναις τοῦ Δημοσίου οἱ ἀπαιτούμενοι διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἵπποι, ἐγχώριοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ χρεωθῇ δι' ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ὑποχρεωτικῶς ἕκαστος ἀξιωματικός, ἀποτίων τὸ ἀντίτιμον αὐτοῦ διὰ κρατήσεων ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

«Επίσης ἐπαρκὴς μόρφωσις ποικίλει καὶ εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἐνωμοταρχῶν Α΄ καὶ Β΄ τάξεως καὶ εἰς μικρότερον ἴσως ἀριθμὸν ὑπενωμοταρχῶν. Κατ' ἀντίθεσιν ὅμως πρὸς τὰ ἀνωτέρω παρετηρήθη ἔλλειψις τῶν ἀπαιτουμένων γραμματικῶν γνώσεων καὶ τῆς ἀπαραιτήτου καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ ἄγνοια τῶν στοιχειωδεστέρων καθηκόντων τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων ὡς καὶ τῶν καθαρῶς στρατιωτικῶν τοιούτων εἰς τὸ πλεῖστον τῶν τε πεζῶν καὶ ἐφίππων χωροφυλάκων, ὀφείλονται δὲ ταῦτα ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι προερχόμενοι οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἐπαγγέλματα ἀγροτικὰ καὶ χειροτεχνικά, δὲν εἰσὶ κάτοχοι ἐπαρκῶν γραμματικῶν γνώσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν μ ι κ ρ ὰ ν μ ι σ θ ο δ ο σ ί α ν ἕνεκα τῆς ὁποίας δὲν π ρ ο σ έ ρ χ ο ν τ α ι πρὸς κ α τ ά τ α ξ ι ν ἄνδρες μ ο ρ φ ώ σ ε ω ς, ὅπερ θὰ συνετέλει εἰς τὴν διαμόρφωσιν ἀστυνομικῶν ὀργάνων παρεχόντων πλειότερα ἐχέγγυα ἀξιοπρεπείας καὶ ἐπιβολῆς. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν χωροφυλάκων ἐνεργεῖται πλημμελῶς εἰς τὰς διαφόρους ἀστυνομικὰς ἀρχάς, καθ' ὅσον τὰ πολλαπλᾶ ἀστυνομικὰ καθήκοντα ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς φύσεως καὶ τὸ εὐάριθμον τῆς δυνάμεως αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκέντρωσιν ἔστω καὶ μικροῦ ἀριθμοῦ χωροφυλάκων ἐλευθέρων ὑπηρεσίας, εἰς οὓς νὰ γίγνηται σχετικὴ διδασκαλία, δὲν συμπίπτει δὲ νὰ εἶναι καὶ παρόντες πάντοτε ὁ ἀξιωματικὸς καὶ οἱ ὑπαξιωματικοί, οἵτινες ἀπασχολοῦνται εἰς πολλὰς ἄλλας ὑπηρεσίας, ὥστε νὰ ἐξασκῶσι καὶ ἐπιβλέπωσι τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὀλίγων μενόντων διαθεσίμων ἀνδρῶν.

«Ἡ ἐν τῷ Σχολείῳ τῶν ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς διδασκαλία ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ λυσιτελεστέρα ἐὰν ἑκάστη σχολικὴ περίοδος τῶν χωροφυλάκων ἦτο τοὐλάχιστον ἑξάμηνος, ἀπεσπῶντο δὲ εἰς αὐτὸ καὶ ἕτεροι δύο ἀξιωματικοὶ.

τῆς Χωροφυλακῆς προπαιδευταὶ (17), ὡς καὶ εἷς πολίτης διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, διότι τὸ πλεῖστον καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ φοιτούντων χωροφυλάκων στεροῦνται καὶ αὐτῶν τῶν προαπαιτουμένων διὰ τὴν περαιτέρω ἐκπαίδευσιν τῶν γραμματικῶν γνώσεων. Εὐκτέον ἤθελεν εἶσθαι ἂν τὸ ἱδρυθὲν διὰ νόμου καὶ μὴ ἀποκατασταθὲν ἐλλείψει δυνάμεως τάγμα τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὸ πρὸ πολλοῦ λειτουργοῦν Σχολεῖον, συνεπτύσσοντο εἰς ἓν ἐκπαιδευτικὸν ἵδρυμα ὑπὸ ἄλλον ὀργανισμὸν ἢ ἐσωτερικὸν κανονισμὸν τῶν διδακτέων μαθημάτων διά τε τὴν εἰς στρατιωτικὴν καὶ ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν πληρεστέραν μόρφωσιν τῶν ὁπλιτῶν.

3ον Ὁπλισμὸς καὶ Ἐξάρτησις

«Τὰ δημόσια ταῦτα εἴδη εὑρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν καλῇ καταστάσει, συντηροῦνται δὲ ἐπιμελῶς τόσον τὰ εἰς χεῖρας τῶν ὁπλιτῶν εὑρισκόμενα, ὡς καὶ τὰ ἐν ταῖς ἀποθήκαις παραμένοντα ὑπὸ τῶν διαχειριστῶν. Εἴς τινας ὅμως τῶν ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων παρετηρήθη ἔλλειψις εὐρυχώρων ἀποθηκῶν, ἐν ταῖς ὁποίαις ὅ τε ὁπλισμὸς καὶ ὁ ἱματισμὸς νὰ τοποθετῶνται καταλλήλως, ὅτε καὶ ἡ συντήρησις αὐτῶν θὰ ἦτο εὐχερεστέρα. Τὰ ὑδροδοχεῖα τῶν ὁπλιτῶν, πεπαλαιωμένα ὄντα καὶ ἐστερημένα περικαλύμματος, δέον νὰ ἀντικατασταθῶσι διὰ νέων ὁμοίων εἰσαχθέντων διὰ τὸ λοιπὸν στράτευμα. Εὐκτέον ἔτι ἤθελεν εἶσθαι νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ὁπλίτας τῆς Χωροφυλακῆς, ἀντὶ τυφεκίου πεζικοῦ, ἀραβὶς ἱππικοῦ συστήματος GRAS, αἵτινες βραχύτεραι καὶ ἐλαφρότεραι οὖσαι τῶν τυφεκίων τοῦ πεζικοῦ, θὰ διευκολύνωσιν αὐτοὺς εἰς τὰς πορείας τῶν συνοδειῶν καὶ τὰς λοιπὰς ἐξωτερικὰς ὑπηρεσίας ἐν γένει.

Παρετήρησα ἐπὶ πλέον ὅτι ἐλλιπέστατος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν περισσοστρόφων πιστολίων, ἅτινα ἐδόθησαν εἰς ἑκάστην ἀστυνομικὴν διεύθυνσιν καὶ θεωρῶ ἀναγκαίαν τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν.

4ον Ἱματισμὸς

«Ὁ ἱματισμὸς ἐν γένει τῶν ὁπλιτῶν τηρεῖται ἐν καλῇ καταστάσει, καίτοι εἶναι ποικίλος, ὡς ἐκ τῆς ἐφαρμοζομένης ἀλλαγῆς τοῦ χρωματισμοῦ (18). Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ προτείνω εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ὅπως ὁ ἱματισμὸς τῆς Χωροφυλακῆς ᾖ διακεκριμένος ὡς πρὸς τὸν χρωματισμὸν τοῦ λοιποῦ στρατεύματος, διότι αὕτη ἀποτελεῖ κλάδον αὐτοῦ ὅλως διακεκριμένον. Ὅθεν φρονῶ, ὅτι διὰ τὴν Χωροφυλακὴν πρέπει νὰ διατηρηθῇ ὡς χειμερινὸς ἱματισμὸς ὁ ἐξ ἐρέας κυανῆς ὀρφνῆς, ὡς θερινὸς δὲ ὁ ἐκ τεφροῦ λινοῦ ὑφάσματος.

5ον Κλινοσκεπάσματα

«Εἰς ἁπάσας σχεδὸν τὰς διευθύνσεις παρετηρήθη, ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν κλινοσκεπασμάτων μὲ τὰ ὁποῖα φέρονται χρεωμένοι, κ α τ έ σ τ η σ α ν

---

(17) Ὑπῆρχον μόνον δύο, εἷς Μοίραρχος καὶ εἷς ὑπομοίραρχος. Παράβαλε πίνακας Νόμου ΓΦΟΖ΄.

(18) Εἶχεν ἤδη εἰσαχθῆ τὸ φαιοπράσινον μετὰ ὀρφνοκυάνων ἐπιρραμάτων ἔναντι τῶν χακὶ μετὰ βυσσινοχρόων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΑΓΚΛΗΣ

Ὑποστράτηγος Πυροβολικοῦ

Ἀρχηγὸς Χωρ)κῆς κατὰ τὴν περίοδον 1910 - 1911

σχεδὸν ἄ χ ρ η σ τ α λόγῳ τῆς ἐκ τῆς πολυχρονίου χρήσεως φθορᾶς, δι' ὃ ἀπαραίτητον θεωρῶ νὰ διαταχθῇ ἄμεσος γενικὴ ἐπιθεώρησις αὐτῶν μετὰ τὴν ὁποίαν νὰ ἀντικατασταθῶσι ταῦτα διὰ νέων εὐχρήστων, πρὸ τοῦ φθινοπώρου, ἵνα μὴ καταληφθῶσιν οἱ ὁπλῖται ὑπὸ τοῦ ψύχους μὲ τοιαῦτα ἄχρηστα κλινοσκεπάσματα. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διανομῆς τῶν κλινοσκεπασμάτων εἰς τοὺς ἄνδρας, φρονῶ, ὅτι καταλληλότερον, συμφερότερον ἤθελεν εἶσθαι εἰς τὸ δημόσιον, ἐὰν οὗτοι ἐχρεοῦντο μὲ τὸν κεκανονισμένον ἀριθμὸν τοιούτων, ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοὺς διαχειριστάς, δι' ἀποδείξεώς των, θεωρουμένης παρὰ τῶν διευθυντῶν, ὅτε οὗτοι γνωρίζοντες ὅτι μὲ τὰ αὐτὰ κλινοσκεπάσματα θὰ διανύσωσι πολὺ μέρος τοῦ στρατιωτικοῦ των βίου, θὰ φροντίζωσι, διότι θὰ ἔχωσι τὸ ἄμεσον συμφέρον, περί τε τῆς καθαριότητος καὶ συντηρήσεως αὐτῶν, θὰ ἐκλείψωσι δὲ πολλαὶ κλοπαὶ κλινοσκεπασμάτων, διότι αὐτοὶ οὗτοι, ὄντες ὑπόλογοι, θὰ φυλάττωσιν αὐτὰ ἐπιμελῶς, ἐν ᾧ ἤδη οὐδεμία μέριμνα λαμβάνεται περὶ τῆς συντηρήσεώς των, θεωρουμένων ὡς δημοσίων, καὶ διὰ τοῦτο ἐν μικρῷ χρονικῷ διαστήματι ἐπέρχεται, ἡ μέχρις ἀχρηστίας φθορὰ τούτων. Θεωρῶν δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ζήτημα μεγάλης οἰκονομίας διὰ τὸ δημόσιον, παρακαλῶ τὸ Ὑπουργεῖον νὰ ἐκδόσῃ τὰς διαταγάς του.

6ον Γραφεῖα καὶ Στρατωνισμὸς (19)

«Ἐπαινετὴ ὑπῆρξεν ἡ ἅμιλλα τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθυντῶν εἰς τὸ νὰ παρουσιάσωσιν εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν εὐπρόσωπα τὰ γραφεῖα των, πλήρη δὲ καὶ ἐν καλῇ καταστάσει τὰ διάφορα βιβλία τῆς ὑπηρεσίας. Τὰ διὰ τὸν σ τ ρ α τ ω ν ι σ μ ὸ ν ὅ μ ω ς τ ῶ ν ἀ ν δ ρ ῶ ν χρησιμοποιούμενα κτίρια δὲν εἶναι πάντα εὐρύχωρα καὶ κατάλληλα. Πολλὰ ἐπίσης ἀστυνομικὰ τμήματα εὑρέθησαν ποῦ μὲν ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης εὐρυχωρίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἐλλείψεως καὶ τὰ γραφεῖα εἶναι ἀκαταλλήλως τοποθετημένα καὶ οἱ θάλαμοι τῶν ὁπλιτῶν ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀκατάλληλοι διατηρημένοι, ἀλλαχοῦ δὲ καὶ μὲ μεγαλυτέραν ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας χωρητικότητα, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἀκαταλλήλως διηρημένην καὶ ἄνευ τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν παραρτημάτων, ἤτοι ἀσφαλῶν κρατητηρίων, καταλλήλων ἀποπάτων καὶ σταύλων, διαφόρων ἀποθηκῶν ὕδατος κ.λ.π. Θεωρῶν τὸ ζήτημα τῶν ἀστυνομικῶν καταστημάτων καὶ τοῦ στρατωνισμοῦ τῶν ὁπλιτῶν τῆς Ἀστυνομίας ὡς ἐπιδρῶν σοβαρῶς ἐπὶ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας καὶ ὡς συναφὲς ἀμέσως μὲ τὰ συμφέροντα τοῦ δημοσίου, φρονῶ, ὅτι πρέπει νὰ ληφθῇ σύντονος καὶ ἰδιαιτέρα περὶ αὐτοῦ πρόνοια, ἐφ' ᾧ καὶ προτείνω ὅπως ἁπανταχοῦ τοῦ κράτους κατασκευασθῶσι δημόσια κτίρια, ἅτινα νὰ χρησιμεύωσιν ὡς καταστήματα Ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων, ὑποδιευθύνσεων καὶ σταθμῶν, κατὰ ὑποδείγματα ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας δοθησόμενα, εἴτε ἐργολαβικῶς (τῇ ἐπιτηρήσει πάντοτε ἀξιωματικῶν τοῦ Μηχανικοῦ) παρεχομένων τῇ ἀναληψομένῃ τὴν κατασκευὴν ναὐτῶν ἑταιρείᾳ ἐπὶ ὡρισμένα ἔτη ὑπὸ τοῦ δημοσίου, πληρωνομένων ἤδη ἐτησίως ἐνοικίων δι'

(19) Τεῦχος 54 Ἰανουαρίου 1911.

ἀστυνομικὰ καταστήματα, εἴτε ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ Μηχανικοῦ, διὰ δανείου, πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ ὁποίου νὰ χορηγῶνται διὰ τόκους καὶ χρεωλύσιον τὰ αὐτὰ ὡς ἀνωτέρω πληρωνόμενα κατ' ἔτος ἐνοίκια. Συνεχίζων δὲν κρίνω ἄσκοπον νὰ ἀναφέρω πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅτι ὁ προκάτοχός μου συνταγματάρχης τοῦ Ἱππικοῦ κ. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Ὑπουργείων τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν, εἶχε προβῆ εἰς σχετικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διὰ δανείου κατασκευῆς τῶν ἀστυνομικῶν καταστημάτων, ἐγκρίσει δὲ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, ἀνετέθη εἰς τὸν λοχαγὸν τοῦ Μηχανικοῦ Κουμανιώτην Κωνσταντῖνον ἡ μελέτη τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἡ σύνταξις τῶν ἀπαιτουμένων σχεδιαγραμμάτων, δοθέντων αὐτῶν τῶν ἀπαραιτήτων ὑπηρεσιακῶν στοιχείων. Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ὅθεν ἀπόκειται ν' ἀποδεχθῇ τὴν πρότασίν μου ταύτην καὶ διατάξῃ τὰ δέοντα πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῆς.

7ον Σχέσεις τῶν Ἀστυνομικῶν Δ)νσεων πρὸς τὰς λοιπὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους

Κατὰ τὰς δοθείσας μοι πληροφορίας παρὰ τῶν κ.κ. Νομαρχῶν καὶ Εἰσαγγελέων, αἱ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθυντῶν καὶ λοιπῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς ὑπηρεσιακαὶ σχέσεις εἰσὶν ὁμαλαὶ καὶ ἡ ὑπηρεσία διεξάγεται ἐν κοινῇ συνεννοήσει μεταξύ των.

8ον Ἵπποι καὶ Σταῦλοι

«Ἅπαντες οἱ ἵπποι τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς εἶναι ὑγιεῖς καὶ διατηροῦνται ἐν καλῇ καταστάσει, μένουσιν ὅμως χωροφύλακες τινὲς ἄνευ ἵππων, διότι καίτοι ἐφρόντισαν νὰ προμηθευθῶσι τοιούτους ἐκ τῆς ἀγορᾶς, δὲν τὸ κατώρθωσαν, ὁ σπουδαιότερος δὲ τούτου λόγος εἶναι, ὅτι ἡ ὁρισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν πίστωσις ἑξακοσίων δραχμῶν εἶναι μικρὰ καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ νὰ αὐξηθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς δραχμὰς ὀκτακοσίας, ὅτε θὰ εἶναι εὐκολωτέρα ἡ εὕρεσις ἵππων καταλλήλων διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Χωροφυλακῆς.

«Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς σταύλους παρετήρησα, ὅτι τὸ πλεῖστον εἶναι ἀκατάλληλοι, διότι δὲν κατεσκευάσθησαν συμφώνως μὲ τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς τῶν ἵππων, οὔτε περιέχουσι τὴν ἀπαιτουμένην εὐρυχωρίαν διὰ τὴν ἄνετον παραμονὴν ἐν αὐτοῖς τῶν ἵππων, ἡ κατάστασις δ' αὕτη θὰ ἐξακολουθῇ ἐπ' ἄπειρον ἐὰν δὲν πραγματοποιηθῇ τὸ ἀνωτέρω προτεινόμενον μέτρον τῆς κατασκευῆς δημοσίων ἀστυνομικῶν καταστημάτων, ὡς παράρτημα τῶν ὁποίων θὰ εἶναι καὶ οἱ σταῦλοι μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων ἀποθηκῶν νομῆς καὶ λοιπῶν δημοσίων εἰδῶν.

9ον Διαχείρισις

«Ἡ Λογιστικὴ ὑπηρεσία τῶν ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων διεξάγεται κανονικῶς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ποσὸν ἑκάστου ταμείου εὑρέθη ἀκριβές. Μικραί τινὲς ἀνωμαλίαι παρουσιάσθησαν ὡς πρὸς τὴν ἔγκαιρον ἀναγραφὴν εἰς τὰ βιβλιάρια ἱματισμοῦ τῶν ἀνδρῶν τῶν εἰς αὐτοὺς παρεχομένων εἰδῶν ἱματισμοῦ, ἐπέστησα δὲ σύντονον τὴν ἐπὶ τούτου ἐπίβλεψιν τῶν Διευθυντῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἐγκαίρου ἀποστολῆς τῆς μισθοδοσίας κατὰ δεκαημερίαν εἰς τοὺς ἐκτὸς τῶν ἑδρῶν τῆς Διευθύνσεως διαμένοντας ὁπλίτας, διότι εἴς τινας Διευθύνσεις παρετήρησα μικρὰν καθυστέρησιν.

10ον Παράπονα

«Οὐδὲν παράπονον μοὶ ὑπεβλήθη ἐκ μέρους ὑποδεεστέρου τινὸς κατ' ἀνωτέρου· μοὶ ὑπεβλήθησαν ὅμως τοιαῦτα κατὰ διαφόρων ποινῶν, ὡς καὶ διὰ τὴν μὴ απονομὴν ἠθικῶν ἀμοιβῶν διὰ συλλήψεις φυγοδίκων ἢ διὰ κατασχέσεις λαθρεμπορίων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγίνετο καὶ ἐξακολουθῆ νὰ γίνεται ἡ δέουσα ἐνέργεια ὅπως δοθῇ ὁριστικὴ ἐπ' αὐτῶν ἀπόφασις.

11ον Συνήθης καὶ Ἔκτακτος Ὑπηρεσία

«Ἥ τε συνήθης καὶ ἔκτακτος ὑπηρεσία τῆς Χωροφυλακῆς, ἐκτελοῦνται συμφώνως μὲ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ Σώματος καὶ μὲ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

12ον Δημοσία Ἀσφάλεια

«Ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν ἐξεταζομένης τῆς δημοσίας ἀσφαλείας τοῦ Κράτους, δὲν εὑρίσκω ἀφορμὰς ν' ἀποφανθῶ, ὅτι αὕτη δὲν εὑρίσκεται εἰς εὐχάριστον σημεῖον, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου πρὸ ἡμερῶν συμβάντος, τῆς ὑπὸ τῆς συμμορίας Τσεκούρα συλλήψεως τοῦ ἀνακριτοῦ καὶ Εἰρηνοδίκου Τρικκάλων, τὸ ὁποῖον ὅμως ὡς μονομερὲς δὲν δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ καλοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ὅλου τοῦ Κράτους, μετὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν δὲ σύλληψιν καὶ τῆς συμμορίας ταύτης τοῦ Τσεκούρα ὑπάρχει ἐλπὶς ἀποκαταστάσεως πλήρους τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καθ' ἅπαν τὸ Κράτος, τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπικεκηρυγμένων ληστῶν καὶ φυγοδίκων ἢ συνελήφθησαν ἢ πιεσθέντες ὑπὸ τῆς καταδιώξεως ἀνεχώρησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν (20).

13ον Λαθρεμπόριον

«Ἐκ πολλῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἔλαβον ἐπείσθην, ὅτι τὸ λαθρεμπόριον διενεργεῖται ἐν μεγάλῃ κλίμακι πρὸς μεγίστην ζημίαν τοῦ δημοσίου χωρὶς νὰ κατορθωθῇ ἡ περιστολὴ αὐτοῦ μ' ὅλα τὰ δραστήρια μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνει ἡ ἀστυνομία πρὸς τοῦτο.

«Ἡ κατάστασις αὕτη ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν μικρὰν δύναμιν τῆς Ἀστυνομίας καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰς μεγάλας ἀποστάσεις τῶν ἀκτῶν καὶ εἰς τὸ ἀπότομον καὶ δυσπρόσιτον τοῦ πλείστου τῶν παραλίων θέσεων, εἰς τὰς ὁποίας συνήθως γίγνεται ἡ ἀπαβίβασις τῶν λαθρεμπορευμάτων, ὧν τὰ κυριώτερα εἴδη εἶναι ἡ ζάκχαρις, τὸ πετρέλαιον, ὁ καπνός, τὰ ποῦρα καὶ ἐν γένει τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα.

«Ἡ εἰσαγωγὴ τούτων γίνεται μὲν καὶ ἀπὸ διάφορα σημεῖα τῆς μεθορίου γραμμῆς, τὸ μεγαλύτερον ὅμως μέρος αὐτῶν διὰ θαλάσσης ἀπὸ τὰ παράλια τῆς ὁμόρου ἐπικρατείας, καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τὰ ὁποῖα ταξειδεύουσιν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐπανερχόμενα βρίθουσι τοιούτων εἰδῶν, ἅτινα ἀποβιβάζουσιν εἰς διαφόρους λιμένας καὶ δὴ εἰς αὐτὸν τοῦ Πειραιῶς. Θεωρῶ ὅθεν ἐπιβεβλημένον μοι νὰ ὑποδείξω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τὴν ἀνάγκην τῆς λήψεως συντόνων καὶ ἀποτελεσματικῶν μέτρων πρὸς περιστολὴν τοῦ λαθρεμπορίου, ὡς κυριώτερα τῶν ὁποίων εὑρίσκω τὴν ἐνέργει-

---

(20) Ἡ ληστοσυμμορία Τσεκούρα ἐξοντώθη τὸ δεύτερον 15νθήμερον τοῦ μηνὸς Μαΐου 1911 ὑπὸ τὴν Δ)νσιν τοῦ Ἀστυν. Διευθυντοῦ Τρικάλων Γ. Παλαμάρα («Ἠχὼ Δημοσίας Ἀσφαλείας», τεῦχος 50).

αν διηνεκοῦς περιπολίας διὰ καταλλήλων ταχυπλόων ἀτμοτελωνίδων ὅλων τῶν παραλίων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ τὴν σύστασιν εἰδικοῦ Σώματος Τελωνοφυλακῆς, στρατιωτκῶς ὀργανωμένου καὶ ἀποτελοῦντος κλάδον τῆς Χωροφυλακῆς. Ἡ διὰ τὰ μέτρα ταῦτα ἀπαιτηθησομένη δαπάνη, θέλει πολλαπλασίως καλυφθῇ ὑπὸ τῆς ἐπελευσομένης αὐξήσεως τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων. Ἐπίσης φρονῶ, ὅτι οὐκ ὀλίγον θὰ συνετέλει πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐὰν τὸ Ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν ἠμοιβεν ὑλικῶς τὰ ἀνακαλύπτοντα τοιαῦτα λαθρεμπόρια Ἀστυνομικὰ ὄργανα, χορηγοῦν αὐτοῖς ἔστω καὶ τὸ τέταρτον τῶν κατασχομένων εἰδῶν, χωρὶς ν' ἀναμένῃ τὴν ἔκδοσιν τῶν κατὰ τῶν λαθρεμπόρων ἀποφάσεων καὶ τὴν εἴσπραξιν τῶν καταγινωσκομένων προστίμων τὰ ὁποῖα συνήθως πάντοτε δὲν εἰσπράττονται λόγῳ τῆς ἀφερεγγυότητος τῶν λαθρεμπόρων καὶ τοιουτοτρόπως τὰ Ἀστυνομικὰ ὄργανα δὲν κατορθώνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ἀνήκουσαν αὐτοῖς ἀμοιβήν.

14ον Θέσις καὶ Βαθμὸς Γραμματέων

«1) Τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γραμματέως τῆς Διευθύνσεως ἐκπληροῦσιν Ἐνωμοτάρχαι. Ἡ θέσις αὕτη ἐξισοῦται μὲ τὴν θέσιν τοῦ γραμματέως ἢ ὑπασπιστοῦ τάγματος, μὴ ὑπαρχούσης δὲ μεγάλης διαφορᾶς μισθοδοσίας μεταξὺ Ἐνωμοτάρχου καὶ ἀνθυπασπιστοῦ (συνυπολογιζομένης καὶ τῆς ἀξίας τοῦ χορηγουμένου εἰς τοὺς ἐνωμοτάρχας ἱματισμοῦ) φρονῶ, ὅτι καὶ χάριν τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς παρστάσεως τῆς θέσεως ταύτης ἀπέναντι τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθυντῶν κατεχόντων βαθμὸν ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν προσερχομένων εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀστυνομίας πολιτῶν διὰ διάφορα ὑπηρεσιακὰ ἀντικείμενα, συμφέρον ἤθελεν εἶσθαι νὰ διορίζωνται εἰς τὰς θέσεις ταύτας ἀνθυπασπισταὶ τῆς Χωροφυλακῆς αὐξανομένου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν εἴτε δι' εἰδικοῦ νόμου, εἴτε διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

15ον Περὶ μισθοῦ τῶν ἐν Ἀθήναις Ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν

«Ἐπειδὴ οἱ ἐν Ἀθήναις διαμένοντες ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς λόγῳ τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν ἐνοικίων καὶ τῶν τροφίμων καὶ λόγῳ τῆς ἀνάγκης νὰ εὑρίσκωνται πάντοτε ἐν καθαρᾷ ἐξωτερικῇ περιβολῇ, ὑπόκεινται εἰς ἐκτάκτους δαπάνας, αἵτινες καθιστῶσι δύσκολον τὴν συντήρησιν αὐτῶν, θεωρουμένης ἀνεπαρκοῦς τῆς μισθοδοσίας των δι' ὅλας τὰς ἀπαιτουμένας ταύτας ἀνάγκας, εὑρίσκω ἐπιβαλλόμενον χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῶν νὰ χορηγηθῇ εἰς ἅπαντας τούτους μηνιαῖον ἐπίδομα, καὶ πρὸς τοῦτο παρακαλῶ τὸ Ὑπουργεῖον ὅπως, ἀποδεχόμενον τὴν πρότασιν ταύτην, ἐνεργήσει ὅ,τι πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῆς.

16ον Περὶ τῆς Δασικῆς Ὑπηρεσίας

«Ἡ ἀνάθεσις τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας εἰς τοὺς Διευθυντὰς τῶν ἀστυνομιῶν φέρει πολλὰ προσκόμματα εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν καθ' ὅσον, οὖσα καὶ αὕτη πολύωρος καὶ ἀφορῶσα μεγάλα συμφέροντα τοῦ δημοσίου, ἔχει ἀνάγκην ἀξιωματικοῦ ἢ δασάρχου, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ἔχῃ ἄλλας ἀσχολίας παρὰ ταύτην καὶ μόνην, τοιουτοτρόπως δ' ἀμφότεραι διεξάγονται πλημμελῶς πρὸς μεγάλην ζημίαν τῆς κοινωνίας ἐκ μέρους τῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ δημοσίου ἐκ μέρους τῆς δασικῆς, δι' ὃ συμφέρον θεωρῶ ὅπως ἡ δασικὴ ὑπηρεσία ἀνατεθῇ εἰς

εἰδικὰ δασικὰ ὄργανα καὶ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν Ἀστυνομίαν, τοσούτω μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Ἀστυνομίας εἶναι λίαν περιωρισμένος εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν χάριν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, μὴ ὑπαρχόντων ἑτέρων πρὸς ἀναπλήρωσίν των. Ἐπομένως παρακαλῶ τὸ Ὑπουργεῖον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει του καὶ τὴν πρότασίν μου ταύτην καὶ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα.

17ον Περὶ Πταισματικῆς Δικαιοσύνης

«Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν βιβλίων τῶν Δημοσίων Κατηγόρων καὶ τῶν εἰς τὰ γραφεῖα αὐτῶν παραμενουσῶν πολλῶν ἐκκρεμῶν πταισματικῶν δικογραφιῶν, ἐπείσθην **ὅτι ἡ πταισματικὴ δικαιοσύνη χωλαίνει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν συντρέχει τὴν ἀστυνομίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων πρὸς ἄμεσον τιμωρίαν τῶν παραβατῶν αὐτῶν, διότι** ἡ ἐκδίκασις τῶν ὑποθέσεων τούτων διὰ διαφόρων μέσων διαιωνίζεται ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ὅσον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ κηρύσσωνται αὗται παραγεγραμμέναι. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς δικαζομένας πταισματικὰς ὑποθέσεις δὲν γίνεται ταχέως ὅ,τι δεῖ, ὥστε νὰ εἰσπράττωνται τὰ καταγιγνωσκόμενα ἔξοδα καὶ πρόστιμα, καὶ νὰ αἰσθάνωνται οὕτω τὴν ποινὴν τῆς παραβάσεώς των, τοιούτῳ τρόπῳ δὲ μηδενίζεται τὸ ἔργον τῆς Ἀστυνομίας, τοῦ ὁποίου ὁ κύριος σκοπὸς εἶναι ἐκπολιτιστικός.

«Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὅμως τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀνάγκη νὰ συνηθίσουν οἱ πολῖται νὰ σέβωνται καὶ ἐφαρμόζωσι τὰς διατάξεις τῆς Ἀστυνομίας. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν συμβαίνει παρ' ἡμῖν λόγῳ τῆς μὴ ἐπαρκοῦς μορφώσεως ἁπασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων εἰς τρόπον, ὥστε ν' ἀναγνωρίζωσι τὰς πρὸς τὴν κοιωνίαν ὑποχρεώσεις των καὶ ἐκτελῶσι ταύτας οἰκειοθελῶς, διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ συνήθεια αὕτη διὰ τῆς ἀμέσου τιμωρίας τῶν πταισματικῶν παραβάσεων.

«Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἀνωτέρω λέγω, διὰ τοῦ συστήματος καθ' ὃ λειτουργεῖ σήμερον ἡ πταισματικὴ δικαιοσύνη δὲν ἐπέρχεται τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, θεωρῶ ἐπιβαλλομένην τὴν μεταρρύθμισιν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ν' ἀνατεθῇ ἡ ἐκδίκασις τῶν πταισματικῶν ὑποθέσεων ἐπὶ παραβάσει ἀστυνομικῶν διατάξεων εἰς τοὺς Ἀστυνομικοὺς Διευθυντὰς καὶ ὑποδιευθυντὰς ἢ εἰς τοὺς νομίμους ἀναπληρωτὰς αὐτῶν, διακανονιζομένου διὰ νόμου τοῦ τρόπου τῆς ἐκδικάσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν Ἀστυνόμων ἐπὶ πάσης φύσεως Ἀστυνομικῶν παραβάσεων Φρονῶ δὲ ὅτι ἡ μεταρρύθμισις αὕτη θὰ ἐπιδράσῃ σοβαρῶς ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς κοινωνίας παρακαλῶ τὸ Ὑπουργεῖον ἐὰν ἐγκρίνῃ ταύτην νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῆς.

18ον Περὶ Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας

«Ἀπροκαλύπτως λέγω, ὅτι ἀγροτικὴ ἀσφάλεια οὐδαμοῦ τοῦ Κράτους ὑπάρχει, ὀφείλεται δὲ ἡ κατάστασις αὕτη εἰς τὴν πλημμελῆ ἐνέργειαν τῶν ἀγροφυλάκων, οἵτινες καθ' ὃ ἐντόπιοι, ἔχουσιν σιν λόγους πού μὲν νὰ παραμελῶσιν ἐντελῶς τὸ καθῆκον των, ἐγκαταλείποντες τὰ κτήματα τοῦ κόσμου εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ποιμνίων τῶν φίλων καὶ συγγενῶν αὐτῶν, πού δὲν νὰ ἐκβιάζουν εἴτε τοὺς ἰδιοκτήτας εἴτε τοὺς ποιμένας διὰ νὰ προσπορίζωνται ποσά, διαθέτοντες τὰ κτήματα ἐπ' ἀτομικῇ των ὠφελείᾳ πρὸς βοσκὴν εἰς τοὺς παρέχοντας αὐτοῖς πλειοτέραν ἀμοιβὴν ποιμένας.. Ἡ κατάστασις αὕτη ἀφ' ἑνὸς ἀ-

παγοητεύει τοὺς ἰδιοκτήτας, βλέποντας καταστρεφόμενα τὰ κτήματα καὶ τοὺς ἐσπαρμένους ἀγρούς των καὶ μὴ δυναμένους νὰ περιορίσωσι τὸ κακὸν τοῦτο λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ἐμπιστοσύνης πρὸς τοὺς ἀγροφύλακας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιδρᾷ σοβαρῶς εἰς τὰ ἄμεσα συμφέροντα τοῦ Κράτους ὑπὸ ἔποψιν πλουτολογικήν, διότι ἐκ τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἐπέρχεται ἡ αὔξησις τῆς καλλιεργείας καὶ τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῶν πολιτῶν, ἐκ ταύτης δὲ ἡ ἄμεσος πληρωμὴ τῶν φόρων, ἥτις καθιστᾶ τὸ Κράτος ἱκανὸν ν' ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς πολλαπλὰς καὶ μεγάλας ὑποχρεώσεις του. Ἡ αὐτὴ κατάστασις θὰ ἐπικρατῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον ἐφ' ὅσον τὰ σοβαρὰ ταῦτα καθήκοντα εἶναι ἀνατεθειμένα εἰς ἐντοπίους, ἐπιτραπείτω μοι δὲ νὰ εἴπω,, εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπόρους τούτων, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ σωματικῶς ἀνικάνους πρὸς ἐκτέλεσιν παντὸς ἄλλου βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος, θεωρῶ δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ἄξιον πολλῆς μελέτης καὶ προσοχῆς, παρακαλῶ τὸ Ὑπουργεῖον νὰ λάβῃ σύντομα μέτρα πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως ταύτης, ὡς ἀσφαλέστερον δὲ τοιοῦτον προτείνω ν' ἀνατεθῇ ἡ ὑπηρεσία τῆς Ἀγροφυλακῆς εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, αὐξανομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τε πεζῶν καὶ ἐφίππων ὁπλιτῶν αὐτῆς, ὅπως εἰς ἑκάστην Ἀστυνομικὴν Δ)νσιν, ὑποδ)νσιν καὶ Ἀστυνομικὸν Σταθμὸν τοποθετηθῇ ἀνάλογος ἀριθμὸς τούτων, οἵτινες νὰ ἔχωσιν ἀποκλειστικῶς ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς ἀπορρεούσας μόνον ὑπηρεσιακὰς ὑποχρεώσεις, ὑποκείμενοι ὡς ὁπλῖται εἰς ἅπαντας τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους καὶ κανονισμούς.

19ον Περὶ συστάσεως ταμείου ἀλληλοβοηθείας

«Τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα ἀσχολούμενα κυρίως πρὸς καταδίωξιν ἢ σύλληψιν ληστῶν καὶ παντὸς εἴδους κακούργων εὑρίσκονται ἀντιμέτωπα πρὸς τούτους πολὺ συνήθως δὲ ἐν συμπλοκαῖς μετ' αὐτῶν πίπτουσι θύματα τοῦ καθήκοντός των, ἐγκαταλείποντα οἰκογενείας καὶ τέκνα ὀρφανά, ἄνευ τῶν ἀπολύτως ἀπαιτουμένων πρὸς συντήρησιν αὐτῶν μέσων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ ἄνευ τῆς μικρᾶς χορηγουμένης συντάξεως διότι οἱ σύζυγοί των δὲν εἶχον ἀποκτήσει τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα, ἀλλὰ μὲ μόνην **τὴν τιμήν, ὅτι εἶναι τέκνα πατρὸς ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος πεσόντος. Οἱ κείμενοι νόμοι δὲν προυνόησαν ἐπαρκῶς διὰ τὰ λείψανα ταῦτα τῶν θυμάτων τοῦ καθήκοντος, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν εἶναι πρέπον, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν λαμβάνεται πρόνοια περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν ἀπορφανιζομένων οἰκογενειῶν ἀπὸ ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα νὰ ἐξακολουθῶσιν αὐτὰ μόνον μένοντα ἄνευ τῆς ἐπιβαλλομένης προνοίας** ἐκ μέρους τῆς Ἀνωτέρας διοικήσεως αὐτῶν, ὅπως ἡ ἐκ τῆς στερήσεως τούτων ἐπερχομένη αὐτοῖς ἀνεπανόρθωτος ζημία μετριάζηται ἐπὶ τῇ πεποιθήσει, ὅτι δὲν θὰ λείψωσιν αὐτοῖς τὰ μέσα τῆς εἰς τὸ μέλλον συντηρήσεως. Διὰ τοῦτο προτείνω εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὴν διὰ νόμου σύστασιν ταμείου ἀλληλοβοηθείας τῶν ὁπλιτῶν τῆς χωροφυλακῆς πρὸς περίθαλψιν αὐτῶν καὶ τῶν ἀποστρατευομένων χωροφυλάκων, οἵτινες, λόγῳ γήρατος, ἀρχομένου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συμπληρώσεως τοῦ 65ου ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἢ σωματικῆς ἀνικανότητος πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, ἐπελθούσης εἰς πᾶσαν ἡλικίαν λόγῳ τῆς ὑπηρεσίας, δὲν δύναται νὰ προσπορισθῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀνευρισκομένων καταλλήλων πόρων πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ, τοιούτους δὲ θεωρῶ τὸ ἐπ' ἐμοὶ τοὺς ἑξῆς:

«1) Ἀνάλογον συνδρομὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους.

2) Μηνιαίαν κράτησιν ἐκ μέρους τῆς μισθοδοσίας τῶν τε ἀξιωματικῶν **καὶ ὑπαξ)κῶν τῆς χωροφυλακῆς.**

3) Ποσοστόν τι ἐπὶ τῶν λαμβανομένων ὑπὸ τῶν ὁπλιτῶν δικαιωμάτων ἐκτελέσεως ποινικῶν δικογράφων καὶ ἐνταλμάτων κατ' ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἀμοιβῶν τὰς ὁποίας λαμβάνουσιν ἀπὸ τὰς κατασχέσεις λαθρεμποριῶν, ὅπλων, τῶν συλλαμβανομένων ἢ φονευομένων ἐπικηρυγμένων ληστῶν κ.λ.π.

4) Τὰς τυχὸν δοθησομένας δωρεάς.

«Τὸ ταμεῖον τοῦτο, σὺν τῷ ἀνωτέρῳ εὐεργετικῷ σκοπῷ, θὰ ἐνθαρρύνη καὶ τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἐπικινδύνων καθηκόντων των, ἀναλογιζόμενα ὅτι ἡ ὑπηρεσία καὶ ἡ Πολιτεία ἔλαβε πρόνοιαν περὶ συντηρήσεως τῶν οἰκογενειῶν των, ἐν περιπτώσει παθήσεώς των ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων των. θὰ προσελκύση δι' ἴσως καὶ καλὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς κοινωνίας πρὸς κατάταξιν εἰς τὸ Σῶμα. Παρακαλῶ ὅθεν τὸ Ὑπουργεῖον νὰ συστήση πενταμελῆ ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρίαν ἑνὸς τῶν ἐπιθεωρητῶν χωροφυλακῆς πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος τούτου καὶ καταρτισμὸν τοῦ ἀπαιτουμένου καταστατικοῦ χάρτου τοῦ ταμείου τούτου, ὅστις νὰ ὑποβληθῇ αὐτῷ διὰ νὰ διατάξῃ τὰ δέοντα πρὸς πραγματοποίησίν του.

20ον Περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος

Τὴν δύναμιν τῶν ἀξ)κῶν καὶ ὁπλιτῶν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς θεωρῶ μικρὰν καὶ ἀνεπαρκῆ, ἀναλόγως τῶν πολλαπλῶν καθηκόντων τῆς Ἀστυνομίας εἰς τὰ ὁποῖα προστίθενται ἑκάστοτε καὶ νέαι ὑπηρεσίαι ἐκ τῶν διαφόρων ὑπηρεσιακῶν κλάδων τοῦ Κράτους.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀξ) κῶν ὡρίσθη εἰς τὸ ἐλάχιστον, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ οὗτοι ὑπόκεινται εἰς ἀσθενείας ἢ θὰ λάβωσιν ἀνάγκην ἀδειῶν ἢ θὰ τιμωρηθῶσιν, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ παρ' ἑκάστῃ Δ) νσει εἷς ἀξ) κός, ὅστις νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἀναπληρωτὴς διὰ τοιαῦτα ἀναπόφευκτα κωλύματα, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων πολλαὶ ἤδη θέσεις μένουσι κεναὶ καὶ πολλαὶ ὑπηρεσίαι ἀναβάλλονται ἐλλείψει ἀξ) κῶν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπάρχει ποῦ διαθέσιμος τοιοῦτος, δὲν ἐπιτρέπει τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ΓΡΞΕ Νόμου τὴν χάριν τῆς ὑπηρεσίας χρησιμοποίησιν αὐτοῦ ὅπου παρίσταται ἀνάγκη. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς ὑπαξ) κούς, ὁρισθέντος ὅριον καὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, εἰς οὓς ὅμως λόγῳ τοῦ μεγαλειτέρου ἀριθμοῦ των, τ' ἀνωτέρω κωλύματα καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐπερχόμενα κενὰ εἰς διαφόρους θέσεις παρουσιάζονται εἰς μεγαλειτέραν κλίμακα.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πεζῶν καὶ ἐφίππων χωροφυλάκων οὔτε κατὰ προσέγγισιν δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι εἶναι ἐπαρκὴς διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς πολλαπλὰς ὑπηρεσίας τῆς Ἀστυνομίας καὶ εἰς τοὺς ἐξ αὐτῆς πολὺ συνήθως πηγάζοντας κινδύνους, Διεύθυνσις Ἀστυνομίας ἢ ὑποδ) νσις εἰς τὴν ἕδραν τῆς ὁποίας μετὰ τὴν διάθεσιν τῶν χωροφυλάκων εἰς τὰς ἀπολύτως καθημερινὰς ὑπηρεσίας, δὲν εὑρίσκονται διαθέσιμοι τουλάχιστον 10 ἢ 15 ἄνδρες διὰ πᾶσαν ἔκτακτον ὑπηρεσίαν ἢ ἀποστολήν, ἢ Ἀστυνομικὸς Σταθμὸς μὲ ἕνα ἢ δύο χωροφύλακας (20α) δὲν δύνανται, ὑποθέτω νὰ λέγωνται σοβαρῶς ἀστυνομικαὶ δυνάμεις, διὰ τῶν ὁποίων τὰ πάντα

(20α) Διαπιστώσεις παρόμοιαι μὲ τὰς παρατεθείσας ἀνωτέρω τοιαύτας τοῦ Πετμεζᾶ· διὰ τὸ ἔτος 1907 «Κατάστασις ἀδιόρθωτος».

καταδιώκονται καὶ τὰ πάντα ἐκτελοῦνται, εἰς τοῦτο ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ἔγκειται ἡ μὴ κανονικὴ λειτουργία τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, ἡ μὴ εὐχερὴς καταδίωξεις τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, ἡ μὴ ἀποτελεσματικὴ καταδίωξις τῶν διαφόρων κακοποιῶν στοιχείων καὶ τῶν λαθρεμποριῶν καὶ τόσαι ἄλλαι ἐλλείψεις,, ἡ διόρθωσις τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπαρκῶς κατηρτισμένης Ἀστυνομίας. Δι' ὅλα ταῦτα θεωρῶ ἐπιβεβλημένην τὴν ἄμεσον αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ ὅλων τῶν βαθμοφόρων τῆς Ἀστυνομίας, ἀπὸ τοῦ χωρ) κος μέχρι τοῦ μοιράρχου, καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀξ) κοὺς καὶ ὑπαξ) κοὺς φρονῶ, ὅτι πρέπει εἰς ἑκάστην διεύθυνσιν νὰ προστεθῇ εἰσέτι εἷς ἐκ τῶν πρώτων καὶ 3—5 ἐκ τῶν δευτέρων διὰ νὰ χρησιμοποιῶνται διὰ τὰς ἀνωτέρω ἐκτάκτους ἀνάγκας, διὰ δὲ τοὺς χωροφύλακας, ὧν ἡ δύναμις ἠλαττώθη αἰσθητῶς λόγω τῶν ποινῶν ἀπολύσεων καὶ λόγω τῆς κατὰ τὸ τρέχον μὲν ἔτος ἐλαττώσεως τῶν ἐκ τοῦ πεζικοῦ ἀποσπασθέντων κατὰ 700 ἄνδρας καὶ τῆς κατὰ ἑπόμενον ἔτος παντελοῦς ἐλλείψεως αὐτῶν, ὅτι πρέπει ν' αὐξήσῃ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς 6000 ἐθελοντὰς χωροφύλακας, διὰ τοῦ ὁποίου ἀριθμοῦ, καταλλήλως διανεμηθησομένου, θὰ κατασταθῇ ἐφικτὸν ὥστε ἡ Ἀστυνομία ν' ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς πολλαπλὰς ὑποχρεώσεις της.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ προσέλευσις καταλλήλων προσώπων πρὸς κατάταξιν, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ αὐξηθῇ ἡ μισθοδοσία αὐτῶν εἰς ποσὸν δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ἐπαρκὲς πρὸς συντήρησιν καὶ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ σύνταξις αὐτῶν, ἥτις νὰ μεταβιβάζεται κατὰ τὸ ἥμισυ τοὐλάχιστον εἰς τὰς οἰκογενείας των.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται αὔξησις τῆς δαπάνης, ἥτις ἀναγράφεται ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, ἀλλ' αὕτη ἀσφαλῶς θὰ ἐπιφέρῃ τὴν αὔξησιν τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους, διότι ἡ ἐπαρκὴς ἀστυνομία θὰ ἐπιφέρῃ τὴν παγίωσιν τῆς τάξεως, θὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν αὔξησιν τῶν εἰσπράξεων τῶν δημοσίων ταμείων ἐξ ἁπάντων δὲ τούτων θὰ ὑπερκαλυφθῇ ἡ ὑπὲρ αὐτῆς δαπάνη.

«Ἐν τέλει ἀναφέρω ὅτι αἱ ἐπακολουθήσασαι στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις καὶ ὑπηρεσιακαὶ ἀνάγκαι δὲν μοὶ ἐπέτρεψαν νὰ ἐπιθεωρήσω τὰς Ἀστυν. Δ) νσεις Ζακύνθου, Κεφαλληνίας, Ἄρτης καὶ Κυκλάδων ἀρκεσθεὶς εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν ἐνεργησάντων πρὸ μικροῦ τοιαύτην ἐπιθεωρητῶν χωροφυλακῆς».

Ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς Π. Δαγκλῆς

Ἡ τελευταία παράγραφος ἀποτελεῖ τὴν πλέον ἀποστομωτικὴν ἀπάντησιν καὶ τὴν ἀληθῆ διάγνωσιν εἰς τὰς προχείρους ἢ ὑποβολιμιαίας ἐπικρίσεις τόσον ὅσον ἀφορᾶ τὸν δῆθεν ὑψηλὸν προϋπολογισμὸν τῆς χωροφυλακῆς ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἀναζητοῦντας τὰ αἴτια τῆς μὴ ἐπαρκοῦς ἀστυνομεύσεως.

Τὶς πταίει; Ἡ πολιτεία ἀπεφήνατο ὁ Δαγκλῆς καὶ ἀποτελεῖ ἡ γνώμη ἐκείνη τὴν ἐν παντὶ ἀπάντησιν.

Πιθανῶς ὁ Δαγκλῆς πρὶν γίνῃ Ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς, πρὶν θέσῃ τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, νὰ εἶχε καὶ αὐτὸς διαφόρους γνώμας καὶ ἀντιλήψεις, ἴσως νὰ συνεφώνη μετὰ τῶν παλαιῶν ἐκείνων στρατιωτικῶν συγγραφέων καὶ ἀρθρογράφων, ἴσως νὰ ἐμέτρα τοὺς ἄνδρας τῆς χωροφυλακῆς ὡς τυφεκιοφόρους στρατιώτας καὶ ἴσως νὰ εἶχε τὴν γνώμην ὅτι ἠδύναντο τάγματα στρατοῦ νὰ μεταβληθῶσιν εἰς Χωροφυλακήν, ἤδη ὅμως ἡ εὐθύνη τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν σοβαρότητα τὸν κατέστησαν προσε-

κτικὸν μελετητὴν καὶ προσήλυτον τῆς ἀστυνομικῆς ὀργανώσεως καὶ ἀνάγκης. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλ' ὁ Δαγκλῆς προέβη καὶ εἰς μίαν καινοτομίαν. Ἀποχωρῶν τῆς Ἀρχηγίας παρέθεσε καὶ ἐπίσημον γεῦμα εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις Ἀξ)κοὺς τῆς χωροφυλακῆς, δεῖγμα τῶν ἐντυπώσεων μεθ' ὧν ἀπεχώρει.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐκθέσει του ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς ἀπεδείχθη βαθὺς καὶ στοχαστικὸς μελετητὴς τοῦ τε ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος καὶ τοῦ κοινωνικοπολιτικοῦ σώματος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἐκείνης ἔθιξε θέματα καὶ ὑπέδειξε λύσεις ἐξόχου ὠφελιμότητος καὶ σκοπιμότητος, ἐξ ὧν ἄλλα μὲν ἐπραγματοποιήθησαν μετὰ παρέλευσιν ἀρκετῶν ἐτῶν ἄλλα δὲ παραμένουσιν ἄλυτα καὶ σήμερον εἰσέτι.

Ἀνέγερσις δημοσίων κτιρίων διὰ τὴν στέγασιν τῶν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν, ἀξιοπρεπὴς καὶ ἑλκυστικὴ μισθοδοσία, συνταξιοδότησις ἐξερχομένων, ἀποζημιώσεις καὶ περίθαλψις θυμάτων, ἵνα προσέρχωναι πρὸς κατάταξιν ἀξιολόγου ποιότητος ἄτομα, σύστασις τελωνοφυλακῆς καὶ λειτουργία ταύτης ὡς κλάδου τῆς χωροφυλακῆς, ὑλικαὶ ἀμοιβαὶ ἐπὶ βεβαιουμένων παραβάσεων λαθρεμπορίου, εἰδικὰ ἐπιδόματα διὰ τοὺς ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν ὑπηρετοῦντας, σύστασις εἰδικοῦ σώματος διὰ τὴν Δασικὴν ἀστυνομίαν καὶ παντελὴς ἀπαλλαγὴ ἐκ ταύτης τῶν ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς, δραστηριοτέρα Πταισματικὴ δικαιοσύνη, ὀργάνωσις ἀνυπάρκτου ἀγροτικῆς ἀσφαλείας καὶ ὑπαγωγὴ ταύτης εἰς τὴν χωροφυλακήν, σύστασις ταμείου ἀλληλοβοηθείας ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς καὶ αὔξησις τῆς εἰς ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας δυνάμεως τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς. Ἰδοὺ αἱ σπουδαιότεραι διαπιστώσεις καὶ σοβαρῶς ᾐτιολογημέναι ὑποδείξεις του.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Δημοσίαν Ἀσφάλειαν ὁμολογεῖ μὲν ταύτην εὑρισκομένην εἰς καλὸν σημεῖον οὐχὶ ὅμως εἰς ἀρίστην κατάστασιν, πάντως διαπιστώνει τὴν ἀνυπαρξίαν ληστοσυμμοριῶν. Ἡ Ἀσφάλεια ἔπασχε βεβαίως ἐκ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως ἴχνους τινὸς ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας καὶ ἐκ τῆς λίαν μικρᾶς δυνάμεως τῶν Σταθμῶν Χωροφυλακῆς.

Εἰς τὴν κατὰ τὸ 1909 ἔκδοσιν τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Συμβολαὶ εἰς τὴν πολεμικὴν παρασκευὴν τῆς χώρας» καὶ ἐν σελίδι 9 ἡ χωροφυλακὴ ἠρευνήθη περίπου ὡς στρατὸς συνονθυλεύματος ἐφέδρων «διὰ τὸν ἀμυντικὸν καταρτισμὸν τῶν διαφόρων θέσεων, ἐφ' ὧν θὰ στηριχθῇ ὁ ἀμυνόμενος στρατὸς ἐκστρατείας», παραγνωριζομένης οὕτω πάσης ἀστυνομικῆς εἰδικεύσεως καὶ πάσης διακρίσεως τῆς ἀποστολῆς τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς ἀπὸ τῆς παρατακτέας μαχίμου δυνάμεως. Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ κατὰ τοὺς μετ' ὀλίγον Βαλκανικοὺς πολέμους δὲν ἐζημιώθη ὅτι ἐφοίτησεν ἐπὶ ἑπτάμηνον εἰς τὴν «Σχολὴν» Ἀρχηγείου χωροφυλακῆς, ὁπωσδήποτε δὲ ὠφελήθη ἡ χωροφυλακὴ ἐκ τούτου.

Τὴν ἄποψιν περὶ ἀναθέσεως εἰς τὴν χωροφυλακὴν καὶ τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας εἶχεν ἀναπτύξει ὡς πρόγραμμά του καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐνώπιον τῆς βουλῆς κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 2-5-1911, δηλώσας «μεταρυθμίζοντες λοιπὸν ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τὸν νόμον, ὅπως ἐξασφαλίσωμεν ἐκ τῶν ἐνόντων γνησιωτέραν τὴν ἐκλογήν, θὰ ὑποβάλωμεν ἐν ταυτῷ καὶ σχέδιον νόμου συστάσεως εἰδικοῦ σώματος ἐφίππου χωροφυλακῆς, τὸ ὁποῖον προορισμὸν νὰ ἔχῃ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀγροτικῆς Ἀστυνομίας». Κατωτέρω ὁ Ρέπουλης ἐπεξηγῶν τὰ τῆς ἐφίππου ταύτης χωροφυλακῆς ἐτόνιζεν ὅτι αὕτη θὰ εἶχεν εὐρυτέραν ἐν τῷ μέλλοντι ἀποστολήν. Ἴσως

οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι δὲν ἐπέτρεψαν τὸν τιοῦτον σχηματισμόν.

Κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς 15-5-1911 καὶ 27 Ἰουνίου ἰδίου ἔτους ἐγένετο εἰσήγησις καὶ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ Μετακλήσεως ἀλλοδαπῶν ἀξ)κῶν πρὸς ὀργάνωσιν τῆς χωροφυλακῆς».

Ὁ Ν. Τρουπάκης παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι οἱ ἀξ)κοὶ τῆς χωροφυλακῆς ἀντέδρασαν κατὰ τῆς Κυβερνητικῆς προτιμήσεως, ὅπως ἡ ἀποστολὴ αὕτη προέλθη ἐκ τῆς Ἰταλικῆς χωροφυλακῆς, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ χωροφυλακή, ἐφ' ὅσον ἐκρίθη ὅτι εἶχεν ἀνάγκη ξένης ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς, δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῶν γνώσεων τῆς Ἰταλικῆς χωροφυλακῆς μὴ ἐνασκούσης ἀστυνομικὰ καθήκοντα, ἀλλ' ἐξ' ἄλλου Εὐρωπαϊκοῦ Ἀστυνομικοῦ Σώματος μὲ ἀστυνομικὴν πεῖραν καὶ γνῶσιν.

Ὁ Δαγκλῆς ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐκθέσει του, καίτοι εἶχεν γνῶσιν τῶν Κυβερνητικῶν ἀπόψεων καὶ τῶν ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεων, παρὰ τὰς πολλαπλὰς καὶ εὐστόχους προτάσεις του οὐδὲ νῦξιν ποιεῖται περὶ ἀνάγκης ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς ἀλλὰ ἐντοπίζει τὰ ληπτέα μέτρα εἰς τὴν θέλησιν καὶ κατανόησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο αἱ ἀπόψεις τῶν ἀξ)κῶν τῆς χωρ)κῆς ὑπῆρξαν ὀρθαὶ μέν, πλὴν ἀνακόλουθοι τῶν ὅσων ὑπεστήριξαν διὰ τὴν μὴ σύστασιν εἰδικοῦ Σχολείου διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὑποψηφίων ἀξ)κῶν χωροφυλακῆς καὶ τῶν ὅσων ἀντέταξαν εἰς τὰς προθέσεις τοῦ Ρέπουλη νὰ ὑπάγῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὸ Σῶμα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν. Τότε ἐζήτουν ἄκαμπτον στρατιωτικὴν ἰδιότητα, ἄρρηκτον μετὰ τοῦ στρατοῦ ὕπαρξιν κ.λ.π., ἤδη δὲ ἐζήτουν ἀστυνομικῆς προελεύσεως ὀργανωτικὴν ἀποστολήν. Βεβαίως ἤδη εἶχον δίκαιον, ἀλλὰ αἱ προγενέστεραι ἔμμονοι ἰδέαι καὶ ψυχώσεις των εἶχον δημιουργήσει πλέον τὰς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις καὶ γνώμας καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀνεζήτει πολιτικὴν διέξοδον καὶ ἔρεισμα, ὡς ἐξ εἰδημόνων δῆθεν προερχομένων, ἵνα χωρήσῃ εἰς τὴν δημιουργίαν νέου ἀστυνομικοῦ Σώματος, πρᾶγμα ὅπερ ἐπέτυχε διὰ τοῦ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἐκπονηθέντος βραδύτερον ὀργανισμοῦ χωροφυλακῆς.

Ἐάν, χωρὶς νὰ ἀπωλέσῃ τὸ Σῶμα τὸν στρατιωτικόν του χαρακτῆρα, ἐπεχειρεῖτο ἕν βῆμα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, διχαζομένης τῆς ἐξαρτήσεώς του καὶ ἐκ τῶν δύο ὑπουργείων, Στρατιωτικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν, ἐὰν ἐγίνετο ἀποδεκτὴ ἡ ἵδρυσις ἰδιαιτέρου ἐπαγγελματικοῦ Σχολείου διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ἀξ)κῶν κ.λ.π. δὲν θὰ ἐδίδοντο αἱ ἀφορμαὶ ἐκεῖναι τόσον διὰ νὰ λεχθοῦν ὅσα ἐλέχθησαν κατὰ τὰς ἀνωτέρω συνεδριάσεις, ὅσον καὶ διὰ τὰς μετέπειτα ἐξελίξεις καὶ δυστυχῶς αἱ τοιαῦται ἀντιλήψεις ἐδέσποζον ἐπ' ἀρκετὰ ἔτη κατόπιν καὶ τὰς ἐξεμεταλλεύθησαν οἱ καιροσκόποι.

Ἐκ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Ρέπουλη καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου συζητήσεων διαπιστοῦται ὅτι οἱ προεξάρχοντες παράγοντες τῆς Βουλῆς εἶχον συλλάβει τὴν ἰδέαν δημιουργίας νέου σώματος διὰ τὴν ἀστυνομίαν, ἀλλ', ὡς εἴπομεν, ἤθελον ἄλλων γνωματεύσεις διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ἑαυτῶν συνταγάς, ἴσως διὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος.

Ἡ ἔκθεσις Δαγκλῆ ἐνέχει μείζονα σπουδαιότητα καὶ ἀποτελεῖ τὴν πλέον ὀρθολογιστικὴν καὶ ἤρεμον ἀπάντησιν εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐμμ. Ρέπουλη προετοιμαζόμενον ἀκάνθινον στέφανον διὰ τὴν χωροφυλακήν.

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν 1909 ἐπεκράτησεν ἕν πνεῦμα ἀναθεωρήσεως τῶν πάν-

των ἐν μιᾷ εἰ δυνατὸν ἡμέρᾳ καὶ μία παρώθησις πρὸς ἔλεγχον τῶν ἀρχῶν ἔστω καὶ διὰ μεγαλοποιήσεως τῶν γεγονότων.

Ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει μιᾶς τηλεγραφικῆς διαμαρτυρίας ἐκ Βονίτσης περὶ κακοποιήσεως παρ' ἀστυνομικῶν ὀργάνων προσώπων θεωρουμένων ὡς ὑπόπτων ζωοκλοπῶν ἐνῶ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καθησύχαζεν βουλὴν καὶ κοινὴν γνώμην διὰ τῶν διαταχθεισῶν ποινικῶν καὶ διοικητικῶν ἀνακρίσεων, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐξωτερίκευεν τὴν περὶ ὁλοσχεροῦς ὑπαγωγῆς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του τῆς χωροφυλακῆς ἐπιθυμίαν του, καταφερθεὶς κατὰ τῶν περὶ ἐποπτικῶν συμβουλίων διατάξεων τοῦ ΓΡΞΕ καὶ τοῦ δίδοντος ἐξουσίαν εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν Κανονισμοῦ χωρ)κῆς (20β), ὑπεσχέθη δὲ ὅτι θὰ φέρη νόμον τροποποιητικόν. Τοῦτο εἶχεν ἀποτελέσει ἀντικείμενον ἐξαιρετικῆς θορυβοποιήσεως τῶν ἀξ)κῶν χωροφυλακῆς, οἵτινες φοβούμενοι πλέον τὰς ὀρέξεις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς πολιτικῆς περὶ διεισδύσεώς των εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Σώματος συνεσπειροῦντο ἔτσι περισσότερον περὶ τὸν στρατόν.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν κατέστησεν σαφεστέρας τὰς προθέσεις του κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ μετακλήσεως ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς διὰ τὴν χωροφυλακήν, ὅτε (20γ), παραδοξολογῶν τρόπον τινά, ἐκάκισε κατ' ἀρχὴν τὴν γνώμην τῶν προκατόχων του περὶ ὑπάρξεως ἑνὸς μόνον σώματος διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἀστυνομεύσεως, εἰπών: «ἐνταῦθα ἐθεώρησαν ὅτι ἀρκεῖ μία καὶ μόνη δύναμις, εἷς καὶ μόνον ὀργανισμός, ἵνα περιλάβη τὴν ἀντίληψιν πασῶν τῶν ἀναγκῶν, ὅσαι προϋποτίθενται ἐν τῇ ἀποστολῇ τῆς Ἀστυνομίας», καὶ ταῦτα ἐνῶ ἐν συνεχεία, ἀνιστορῶν τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀστυνόμευσιν τῆς χώρας ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως, παρεδέχετο ὅτι εἶχον ἀποτύχει καὶ τὰ δύο προηγηθέντα συστήματα Δημοτικῆς καὶ Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας.

Ἀσφαλῶς ἐπηρεασμένος ἐκ τοῦ κρατοῦντος ἐν Δυτικὴ Εὐρώπη, ἰδία ἐν Γαλλία, διοικητικοῦ συστύματος ὑπερημύνθη τοῦ συστήματος διαχωρισμοῦ τῆς γενικῆς ἀστυνομίας ἀπὸ τῆς τοπικῆς καὶ τῶν ἐντεταλμένων διὰ τὴν ἐνάσκησιν ἑκατέρου τῶν θεμάτων τούτων ὀργανισμῶν.

Περίπωσιν ἐξιδικεύσεως κλάδων ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Σώματος διὰ τοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς ἀστυνομεύσεως δὲν ἔθιξε, παρ' ὅλον ὅτι ὁ ἐκ τοῦ στρατοῦ προερχόμενος ἀρχηγὸς χωροφυλακῆς τόσον ἐν τῇ ἐπακολουθησάσῃ ἐκθέσει του ὅσον καὶ ἐν ταῖς συγχρόνοις ἀντιλήψεσί του διέκρινεν ὡς ἐπιβεβλημένον τοιοῦτον τι, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπιθυμία του, ὁ Ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, νὰ δημιουργήσῃ ἐντυπώσεις καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν πολιτικωτάτην ἐπῳδόν: «ὑπὸ τὸ βάρος τοιούτου ὄγκου δὲν μᾶς φαίνεται ὅτι εἶναι ἱκανὸν νὰ δύνηται ν' ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς κοινωνίας οἱονδήποτε σῶμα ἀστυνομικόν», προέβαινεν εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἔργων τῆς χωροφυλακῆς ὡς ἀστυνομίας, λέγων: «Ἐὰν δ' ἐπεξετάσητε ποῖα ἀστυνομικὰ καθήκοντα ἐκπληροῖ τὸ ὑφιστάμενον Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, ἀσφαλῶς θὰ κατα-

---

(20β) Συνεδρίασις 16-2-1911 «Προκειμένου περὶ τῆς διοικητικῆς ἐνεργείας ἡ Βουλὴ γιγνώσκει, ὅτι ἐνταῦθα ἀτυχῶς εἰσὶ περιωρισμένα τὰ ὅρια. Τὸ ἀτύχημα εἶναι ὅτι ἠθικῶς δὲν δύναται κἂν νὰ λέγηται Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἀνεύθυνος. Ἀλλ' ὡς γινώσκει ἡ Βουλή, ὁ νόμος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν πᾶσαν ἐξουσίαν».

(20γ) Συνεδρίασις Βουλῆς 15ης Μαΐου 1911.

πλαγῆτε. Ἔχετε Ἀστυνομίαν τῆς Ἀγορανομίας, Ἀστυνομίαν τῆς ὑγείας, Ἀστυνομίαν ἀκόμη κατὰ μέγα μέρος τῶν δασῶν, ἔχετε τὴν Ἀστυνομίαν τῶν εἰσπράξεων τοῦ δημοσίου, ἔχετε τὴν Ἀστυνομίαν τοῦ λαθρεμπορίου, οὕτως ὥστε οὐδὲν σχεδὸν ἀπομένει ἀστυνομικὸν καθῆκον ἐκτὸς αὐτῶν, ἔχετε δὲ προσέτι ἀνατεθειμένην εἰς αὐτὸ τὸ Σῶμα καὶ τὴν φρούρησιν τῶν φυλακῶν» καὶ κατωτέρω «··· ἀλλὰ πρὶν ἢ θίξωμεν τὴν σύνθεσιν τῆς ἀστυνομίας, ὅπως ἄλλως ρυθμίσωμεν τὰ κατ᾽ ἀρχήν, εἴχομεν καθῆκον νὰ καλέσωμεν εἰδικοὺς ὀργανωτὰς τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς, τὰ πορίσματα τῆς μελέτης τῶν ὁποίων θέλουσιν ὁδηγήσει ἡμᾶς ἀσφαλέστερον εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος···».

Ἀσφαλῶς τὰ ἀντικείμενα ἦσαν πολλά, σπουδαῖα καὶ ἐπείγοντα, εἰς ὅσα μάλιστα ἀνέφερεν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν παρεμβὰς ὁ Βουλευτὴς Πατσουρᾶκος προσέθεσεν καὶ τὴν φρουρὰν τῆς Βουλῆς, ἀλλ᾽ ἡ ἀσθένεια δὲν εὑρίσκετο εἰς τὸ ὅτι ἤσκει τὴν ἀστυνομίαν εἷς ὀργανισμὸς καὶ οὐχὶ περισσότεροι ἡ ἀσθένεια εὑρίσκετο εἰς τὸ ὅτι ἡ πολιτεία δὲν ἐλάμβανε τὰ ἀπαραίτητα οἰκονομικά, ἐκπαιδευτικὰ καὶ ὀργανωτικὰ μέτρα, ὥστε, καθὼς ὡμολόγει ὁ ἴδιος ὑπουργός, ἡ δύναμις τοῦ Σώματος μόλις ἔφθανε τὰς 4.000 ἀνδρῶν ἔναντι τῶν προβλεπομένων 6.000 καὶ εἴδομεν ποῖα τὰ αἴτια τῆς νόσου ταύτης, ὡς ἐξέθεσεν ἐν τῇ ἐκθέσει της ἡ φωτεινὴ καὶ ἐπινοητικὴ φυσιογνωμία τοῦ Δαγκλῆ. Ἀκριβῶς ἐκεῖ εὑρίσκετο ἡ ἀσθένεια καὶ δικαίως ἀντετάχθησαν, ὅσοι ἀντετάχθησαν εἰς τὴν μετάκλησιν Ἰταλικῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς. Ἡ Ἑλλὰς εἰσερχομένη εἰς τὸν κύκλον τῶν εὐνομουμένων κρατῶν εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ ἐξειδίκευσιν τῶν ἀστυνομικῶν της ὀργάνων καὶ οὐχὶ συστάσεως πλειόνων ἀστυνομικῶν ὀργανισμῶν. Ἀτυχῶς τὸ διοικητικὸν σύστημα εὑρίσκετο παγκοσμίως ἐν νηπιώδῃ εἰσέτι καταστάσει, βραδύτερον δὲ ὠρθώθη ὡς φωτεινὸν παράδειγμα πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ κέρδους ἡ ἑνοποίησις τῶν ἀστυνομικῶν καθεστώτων καὶ τούτου ὄντος ἀνεφίκτου ἐκ λόγων πολλῶν καὶ ποικίλων ἐπενοήθη ἡ δημιουργία νέων ἑνιαίας μορφῆς καὶ δραστηριότητος ἀστυνομικῶν ὀργανισμῶν, καλυπτόντων τοὺς ὑφισταμένους ποικίλους, πλὴν ἀνεδαφικοὺς καὶ ἀνερματίστους ἐν πολλοῖς, παρεμφερῶν ὀργανισμῶν (F.B.I., Η.Π.Α.—S.I.D., Μ. Βρεττανία κλπ.).

Ὁ Ἐμμ. Ρέπουλης ἔδωκεν ἀκόμη καὶ ἕναν ἀπιστεύτως τραγικὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας, εἰπών: «Ἡ ἀστυνομικὴ ἐξουσία πρέπει νὰ ἐμπνέῃ τὸν φόβον καὶ τὸν σεβασμὸν κατὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῆς εἰς τοὺς πολίτας· αὕτη εἶναι ἡ πρώτη καὶ μεγίστη αὐτῆς δύναμις»!!. (20δ').

Τὸν φόβον εἰς τοὺς κακοποιοὺς ναί, ὄχι ὅμως καὶ εἰς τοὺς πολίτας.

Τέλος ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν προέβη καὶ εἰς μίαν ὁμολογίαν, ὁμολογίαν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔδωκε μεν τὸ ἀληθὲς γενικὸν περιεχόμενον, ἀλλὰ τὴν ἐχρησιμοποίησεν ἵνα δικαιολογήσῃ τὸ νομοθέτημά του, οὐχ ἧττον ὅμως δίδουσαν τὴν εὐρυτέραν τῶν ἀτελειῶν καὶ τῶν μειονεκτημάτων λύσιν.

Ζητῶν τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου ἔλεγεν: «...Διότι μέχρι τοῦδε ἡ Χωροφυλακὴ ἀφέθη εἰς τὴν ἀφ᾽ ἑαυτῆς μόνον ὀργάνωσιν, καὶ ἐνῷ ἀφ᾽ ἑνὸς διαμαρτυρόμεθα διὰ τὰς ἀτελείας αὐτῆς, ἀφ᾽ ἑτέρου πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν

(20δ) Πρακτικὰ συνεδριάσεως Βουλῆς 15-5-1911.

ὅτι πᾶν ἀγαθὸν ὅπερ ἐκτήσατο, ἐ κ τ ή σ α τ ο δ ι' ἑ α υ τ ῆ ς κ α ὶ ἐ ξ α ὐ-τ ῆ ς, ἱ κ α ν ῶ ς μ έ χ ρ ι τ ο ῦ δ ε π ρ ο α χ θ ε ῖ σα κατὰ π ο ι ό ν».

Ὁ βουλευτὴς Κουλουμβάκης ἐνῶ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς 15-5-1911 διεπίστωνε τὸ σκληρὸν καὶ κοπιῶδες ἔργον τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, εἰπὼν «...διότι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ εἶναι σιδηροῖ διὰ νὰ ἀντέχωσιν», κατὰ τὴν συνδρίασιν τῆς 27ης Ἰουνίου ἐπετέθη μετὰ δριμύτητος κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς εἰπών: «...Οἱ ἄνθρωποι, οἱ περιπατοῦντες εἰς τὰς ὁδοὺς μὲ ὑψηλὰ ὑποδήματα, μὲ μακρὰς σπάθας, οἱ μεταβαίνοντες εἰς τὴν στρατιωτικὴν λέσχην, οἱ ἔχοντες φρόνημα στρατιωτικόν, στρατιωτικὴν ἀντίληψιν, δὲν εἶναι ἱ κ α ν ὰ ἐ χ έ γ γ υ α, διὰ νὰ ἐ ξ α κ ο λ ο υ θ ή σ ω σ ι ν νὰ ε ἶ ν α ι ἀ σ τ υ ν ό μ ο ι ἐπὶ μακρὸν χρόνον, καὶ ὅταν θὰ φθάσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν καὶ θὰ εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ μεταβάλωμεν τὸ σύστημα τῆς ἀστυνομίας θὰ ἔχωμεν ἓν μέγα ποσὸν ἀστυνόμων...».

Εἰς παρατήρησιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ συνδέεται ἡ μετάκλησις ἀποστολῆς μετὰ ἐνδεχομένης αὐξήσεως, ὁ Κουλουμβάκης ἐγένετο σοφέστερος:

«Δὲν εἶπον τοῦτο. Ὄχι μὲ τὴν αὔξησιν. Ἀλλὰ συνδέεται μὲ τὴν παραμονὴν τῆς Χωροφυλακῆς ὡς Ἀστυνομίας, διότι ἕνεκα τῆς Ἀστυνομίας θὰ ἀπαιτῆται μεγαλύτερος ἀριθμὸς βαθμοφόρων καὶ ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν».

Τὰς ἀπόψεις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπεσφράγισεν ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις, εἰς ἀπόπειραν τοῦ βουλευτοῦ Ν. Βάθρη νὰ ἀποποιηθῆ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς μετακλήσεως ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς, ἔλαβε σαφῆ θέσιν τόσον περὶ τῆς ἀναγκαιότητος ὅσον καὶ περὶ τῆς προτιμήσεως πρὸς τὴν Ἰταλικὴν Χωροφυλακήν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι παρομοία ἐπιστολὴ εἶχεν ἐπιτύχει ἐν Κρήτῃ. Οὕτω ἐψηφίσθη τὸ νομοσχέδιον, ὅπερ λαβὸν τὰ στοιχεῖα ΓΩΚΔ΄ (3824) ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 203 φύλλον τῆς 30-7-1911 Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ τελικὴ τοῦ νόμου διατύπωσις ὑπῆρξεν ἀθωοτάτη καὶ ξένη πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν. Ἡ μετάκλησις τῆς ξένης ἀποστολῆς ἐπετρέπετο εἰς τὴν Κυβέρνησιν «πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τῆς Χωροφυλακῆς, τὴν διαρρρύθμισιν τῆς εἰδικῆς καὶ ἀστυνομικῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας καὶ τὸν κανονισμὸν καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν γένει τοῦ Σώματος».

Ἀντιδικοῦντες οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς πρὸς τὴν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Χωροφυλακῆς προέλευσιν τῆς ἀποστολῆς, εἶχον καὶ δίκαιον καὶ ἄδικον.

Εἶχον ἄδικον, διότι, ἐμμένοντες παθολογικῶς ἐπὶ τοῦ ἀρρήκτου συνδέσμου τοῦ Σώματος μετὰ τοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐκπορεύσεως καὶ ἀντλήσεως τῶν ἀφορώντων τὴν ζωήν, τὴν παράστασιν, τὴν συμπεριφοράν, τὴν πειθαρχίαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐνεργεῖν, ἔδει νὰ τύχῃ στρατιωτικῆς ὀργανώσεως καὶ συνεπῶς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἦτο κατάλληλος ἡ Ἰταλικὴ Χωροφυλακή, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔδιδον ὅπλα καὶ ἐρείσματα εἰς τοὺς Κουλουμβάκην κ.λ.π., νὰ ὁμιλοῦν περὶ τῶν βαθμοφόρων τοῦ Σώματος, ὡς ὡμίλησαν. Βεβαίως τόσον ὁ Κουλουμβάκης ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι κατήγοροι, ἦλθεν ἡ μοιραία ἐθνικὴ στιγμὴ νὰ ἐκφράσωσι ποικιλλοτρόπως τὴν μετάνοιάν των, ἀλλ' ἤδη τὸ κλῖμα ἐδημιουργεῖτο.

Εἶχον δίκαιον οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ἄδικον ἡ Κυβέρνησις, διότι ἡ Ἰταλικὴ Χωροφυλακή, διατηροῦσα αὐστηρῶς τὴν ἀποστολὴν Σώματος δημοσίας ἀσφαλείας, ἐστερεῖτο προσόντων, ἱκανοτήτων, γνώσεων καὶ πείρας διὰ τὴν ὀργάνωσιν εἰδικῆς καὶ ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ Ἰταλικὴ ὀργανωτικὴ ἀποστολὴ εἶχεν

ἐπιτύχει ἐν Κρήτῃ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ παραβολὴ καὶ συσχετισμὸς τῶν ἐν Κρήτῃ ἐπιτευγμάτων μὲ ὅσα ἀνέμενεν ἡ Ἑλλάς, ἵνα ἀποκτήσῃ Ἀστυνομίαν. Ἐν

Συν)ρχης Πυροβολικοῦ Κων. Μοσχόπουλος Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν περίοδον 1911 - 1912

Κρήτῃ εἶχεν ὄντως δημιουργηθῆ Χωροφυλακὴ τοῦ ἀ ρ χ α ί ο υ τ ύ π ο υ, οὐχὶ καὶ ἀ σ τ υ ν ο μ ι κ ὸ ς ὀ ρ γ α ν ι σ μ ό ς, οὗτινος ἤδη εἶχεν ἀνάγκην ἡ Ἑλλάς.

Ὁ Δημητρακόπουλος δὲν μετεκάλεσεν ὀργανωτὰς τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὅμως ἐξαγαγὼν ταύτην ἐκ τῆς ἀνυποληψίας, τὴν ἀνήγαγεν εἰς περιωπήν, διότι τῆς ἔδωσε τὰ μέσα καὶ τὴν δύναμιν καὶ διότι ἤσκησεν ἐκκαθάρισιν καὶ διαρκῆ ἔλεγχον.

Ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, πρὶν ἢ προβῆ εἰς οἱανδήποτε προσπάθειαν διοικητικῆς, οἰκονομικῆς, ἐκπαιδευτικῆς καὶ ὑλικῆς μερίμνης, προσέφυγεν εἰς τὴν μετάκλησιν ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς καὶ ἀντὶ νὰ μετακαλέσῃ μικτοῦ τινος χρώματος τοιαύτην, ὡς ἥρμοζεν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Χωροφυλακὴν καὶ πραγματικότητα, μετεκάλεσε μονομεροῦς κατευθύνσεως τοιαύτην.

Ὅλαι αἱ χωροφυλακαὶ τῆς Εὐρώπης ἐθεώρουν, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, θεάν τὴν στρατιωτικὴν ἐκπαίδευσιν νοοτροπίαν, πειθαρχίαν, παράστασιν καὶ ἀποστολήν, λόγῳ ἱστορικῆς προελεύσεως, καὶ προσέβλεπον πρὸς τὰς ἀστυνομίας μετά τινος ὑποτιμητικοῦ βλέματος. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ταύτης ἡ μετακληθεῖσα Ἰταλικὴ ὀργανωτικὴ ἀποστολὴ ἦτο κατάλληλος καὶ ἐπέτυχεν, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ὅμως τῆς ἀστυνομεύσεως ὑπῆρξεν ἀκατάλληλος καὶ ἀδύναμος νὰ συλλάβῃ τὸ κοινωνικὸν περὶ ἀστυνομίας νόημα καὶ ἰδιαιτέρως τὸ τοιοῦτον ἐν τῇ μικρᾷ καὶ πτωχῇ Ἑλλάδι, δι' ὃ καὶ ἀπέτυχεν

(21), καὶ ὄχι μόνον ἀπέτυχεν ἀλλ' εἰσηγήθη τὴν δημιουργίαν ἰδιαιτέρου ἀστυνομικοῦ Σώματος δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ περὶ χωροφυλακῆς Νόμου βραδύτερον.

Κατὰ τὸν ἀνωτέρῳ νόμον ΓΩΚΔ, «περὶ μετακλήσεως ἀλλοδαπῶν ἀξιωματικῶν πρὸς ὀργάνωσιν τῆς χωροφυλακῆς», ὁ μὲν ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς θ' ἀνελάμβανε τὴν διεύθυνσιν τοῦ 'Αρχηγείου χωροφυλακῆς ,οἱ δὲ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ τῆς ἀποστολῆς τὴν διοίκησιν μονάδων ἢ Καταστημάτων χωροφυλακῆς, κατὰ τὰ διὰ Β.Δ. κανονισθησόμενα (21α).

'Ηδύνατο καὶ ἔδει ἡ κυβέρνησις ν' ἀπαλλάξῃ τὴν χωροφυλακὴν ὁριστικῶς τῶν δασικῶν καθηκόντων, τῆς φρουρήσεως φυλακῶν καὶ τῶν καθηκόντων δικαστικῶν κλητήρων, ἠδύνατο καὶ ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς τὸ Σῶμα ἄνδρας μὲ ἐπαγγελματικὴν συνείδησιν, ὅπερ θὰ ἐπετύγχανεν κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ Δαγκλῆ καὶ θὰ ἔδει ν' ἀξιοποιήσῃ τὴν διὰ τοῦ νόμου ΓΦΚΖ (3527) (22) συσταθεῖσαν ἀστυνομίαν ἐμμέσων φόρων, τουτ' ἔστιν τὴν τελωνοφυλακήν, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ Σῶμα ἐκ τῆς κομματικῆς συναλλαγῆς, νὰ τοῦ δώσῃ ἰδικήν του ἡγεσίαν, ν' ἀναμείνῃ τ' ἀποτελέσματα τῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐκπαιδεύσεως ἀξιωματικῶν τοῦ Σώματος, οὓς ἐπανερχομένους νὰ ἐχρησιμοποίῃ εἰς τὴν ἐκπόνησιν προσηρμοσμένων εἰς τὴν 'Ελληνικὴν πραγματικότητα κανονισμῶν καὶ κατόπιν νὰ σκεφθῇ περὶ μετακλήσεως ἀποστολῆς. Οἱ ἀστυνομικοὶ ὀργανισμοὶ δὲν γίνονται μὲ κληρωτοὺς στρατιώτας, μὲ ἱππολογίαν καὶ μὲ στρατιωτικοὺς μόνον κανονισμούς.

Τὰ ἀποτελέσματα θὰ τὰ παρακολουθήσωμεν χρονολογικῶς παρακατιόντες.

Εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον ὅτι κατὰ τὴν τριετίαν 1909 - 1912 ἐξεδόθησαν τὰ περισσότερα πάσης ἄλλης περιόδου νομοθετήματα διὰ τὴν καλλιτέραν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς χωροφυλακῆς, ζείδωρος ἄλλωστε ἄνεμος ἔπνεεν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς χώρας, ἀναγέννησις συνετελεῖτο.

Οὕτω, ἐκτὸς τῶν προαναφερθέντων νόμων καὶ Διαταγμάτων ἐξεδόθησαν 1) τὸ Β.Δ. τῆς 8-5-1910 (23) «περὶ ἐκπαιδεύσεως, ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας κ.λ.π. τοῦ τάγματος τῆς χωροφυλακῆς». Τὸ τάγμα ὑπήγετο εἰς τὸ 'Αρχηγεῖον Χωροφυλακῆς, πλὴν τῶν οἰκονομικῶν καὶ λογιστικῶν ὑποθέσεων, δι' ἃς ὑπήγετο ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ 'Υπουργεῖον 'Εσωτερικῶν, καθωρίσθη δὲ ὅπως ἥ τε διοίκησις καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἐν αὐτῷ ἐν γένει ὑπηρεσία διενεργοῦνται συμφώνως τοῖς διὰ τὸ πεζικὸν ἰσχυοῦσι κανονισμοῖς. Πρόκειται περὶ τῆς πρώτης οὐσιαστικῆς ἐκπαιδευτικῆς προσπαθείας διὰ Σχολείων παραγωγικοῦ τύπου.

Διὰ τὴν στρατιωτικὴν ἐκπαίδευσιν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν προεβλέφθη ἡ χρησιμοποίησις ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν ἐκ τοῦ στρατεύματος, διὰ τὴν τοιαύτην δὲ περὶ τὰ εἰδικὰ καθήκοντα τῆς χωροφυλακῆς βαθμοφόρων τοῦ Σώματος. Τὸ Διάταγμα τοῦτο ἀντεκατεστάθη διὰ τῶν Β.Δ. 25 - 9 - 1912 «περὶ κανονισμοῦ ἐσωτερι-

---

(21) Παράβαλε ἐκπονηθέντα παρὰ τῆς ἀποστολῆς ταύτης κανονισμὸν Χωροφυλακῆς 1918, περὶ οὗ γεννήσεται κατωτέρω εὐρύτερον λόγος.

(21α) Παρ' ὅλον ὅτι ὡρισμένοι ἐκ τῶν βουλευτῶν (Ν.Βάθρης καὶ ἰδίᾳ ὁ Κ. Μέρμηγκας) ἀντετάχθησαν εἰς τὴν ἀνάμιξιν εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῶν μελῶν τῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς. 'Ο Πρωθυπουργὸς ἠκολούθησεν πιστῶς ὅ,τι εἶχε συμβῆ ἐν Κρήτῃ.

(22) Φ.Ε.Κ. 13-1-1910.

(23) Φ.Ε.Κ. 170 τῆς 17-5-1910.

κῆς ὑπηρεσίας τοῦ Σχολείου τοῦ Τάγματος τῆς χωροφυλακῆς» (24) καὶ «περὶ τῆς λειτουργίας τῶν ἐκπαιδευτικῶν τμημάτων τῆς χωροφυλακῆς» (25).

Τὰ Β.Δ. ταῦτα ἀπετέλεσαν τὴν πρώτην συμβολὴν τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς, κύριον δὲ τούτων χαρακτηριστικὸν ὑπῆρξεν τὸ κατ' ἐξοχὴν πλεονάζον στρατιωτικὸν πνεῦμα καὶ τὸ διὰ τὴν στρατιωτικὴν ἐκπαίδευσιν ἐνδιαφέρον, ὡς καὶ ὁ ἐν λεπτομερείαις προσδιορισμὸς μετὰ κατανομῆς ἔργων, Διευθύνσεως, λειτουργίας καὶ μεθόδων.

Κύρια ἀντικείμενα τοῦ πρώτου Διατάγματος ὑπῆρξαν: Κατανομὴ οἰκημάτων — Στρατωνισμός — Κατάλυσις, Σταῦλοι, Τοιχοκολλήσεις, Τάξις — Καθαριότης — Φωτισμός, ὑπηρεσία στρατῶνος, λοχαγὸς ἐπιθεωρήσεως, ἀξιωματικὸς τῆς ἡμέρας, ἐνωματάρχης τῆς ἐπιθεωρήσεως, Ἀρχιφύλαξ, ὑπαξιωματικὸς συσσιτιάρχης, ὑπαξιωματικὸς τῆς ἡμέρας, σαλπιγκτής, κουρεὺς — Καφενεῖον, συνήθης ὑπηρεσία στρατῶνος, ἑωθινόν — καθαριότης, ἀσθενεῖς, ἵπποι, ἀναφοραί, Διαταγαί, ἀλλαγὴ φρουρᾶς, ἐλευθέρα ἔξοδος, ἀνακλητικόν — προσκλητήριον, ἄδειαι ἑσπεριναί, ἀγορὰ τροφίμων, Λουτρά, εἴσοδος πολιτικῶν ἀρχῶν εἰς τὸν στρατῶνα καὶ πρόγραμμα ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω.

Καὶ τοῦ δευτέρου Διατάγματος τὰ ἀντικείμενα ὑπῆρξαν τῆς αὐτῆς ὑφῆς, μὴ ἀφθέντα τῆς διδακτέας ὕλης καὶ τῶν μεθόδων ἐκπαιδεύσεων, καίτοι ἐν προλόγῳ διελάμβανε «θέλοντες νὰ διαρρυθμίσωμεν λυσιτελέστερον τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς χωροφυλακῆς, διὰ τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς τμημάτων, ἤτοι τοῦ Σχολείου καὶ τοῦ τάγματος τῆς χωροφυλακῆς», ἐν τούτοις ἀμέσως ἐν ἄρθρῳ 2 καθώριζε τὸν σκοπὸν ὡς ἀκολούθως «...ὅπως ἐνισχύσωσι τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν τῶν μαθητῶν, ἐμπνεύσωσι καὶ κρατύνωσι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὰ αἰσθήματα τῆς τιμῆς, τῆς προσωπικῆς ἀξιοπρεπείας, τῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας, καὶ ἐν γένει ὅλας τὰς πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἐκείνας ἀρετάς, πρὸς τὰς ὁποίας πᾶς στρατιωτικὸς ὀφείλει νὰ ρυθμίζῃ τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ».

Διέκρινε τὸ Διάταγμα δύο ἐκπαιδευτικὰ τμήματα, τοῦ Σχολείου καὶ τοῦ τάγματος.

Προορισμὸς τοῦ μὲν Σχολείου καθωρίσθη ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ὑπαξιωματικῶν, τοῦ δὲ τάγματος ἡ μόρφωσις τῶν χωροφυλάκων (ἄρθρα 6 καὶ 8).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τὸ Σχολεῖον περιελάμβανε τμήματα:

α) Ἑξαμήνου ἐκπαιδεύσεως ὑποψηφίων ὑπενωματαρχῶν.

β) Τριμήνου θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως ὑποψηφίων διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἐνωματάρχου ὑπενωματαρχῶν.

γ) Τριμήνου ἐκπαιδεύσεως ὑπαξιωματικῶν εἰς οἰκονομικὴν καὶ λογιστικὴν ὑπηρεσίαν.

δ) Τριμήνου θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν εἰσαχθησομένων ὡς ὑποψηφίων ἀξιωματικῶν Ἐνωματαρχῶν.

ε) Τριμήνου θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν μὲ βαθμὸν ὑπαξιωματικοῦ κατατασσομένων εἰς τὴν χωροφυλακήν.

Τὸ τάγμα ἐκπαιδεύσεως περιελάμβανε δύο λόχους, τὸν πρῶτον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν ἐπὶ τρίμηνον τῶν προϋπηρετησάντων εἰς τὸν στρατὸν κ.λ.π. καὶ τὸν δεύτερον διὰ τὴν ἐνεάμηνον ἐκπαίδευσιν τῶν μὴ προϋπηρετησάντων.

---

(24) Φ.Ε.Κ. 271 τῆς 10-9-1912.
(25) Φ.Ε.Κ. 272 τῆς 10-9-1912.

Κατωτέρω τὸ διάταγμα ἠσχολεῖτο μὲ τὴν κατανομὴν καὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἔργων τῶν ἐν τῷ Σχολείῳ καὶ τῷ τάγματι ὑπηρετούντων βαθμοφόρων τοῦ Σώματος.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 24 προεβλέφθη ἡ χρησιμοποίησις ἰδιωτῶν καθηγητῶν διὰ τὴν διδαχὴν τῶν ἐπιστημονικῶν μαθημάτων, διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 25 καθωρίσθη ὅτι ἡ διδαχὴ τῆς ἱ π π α σ ί α ς, ποδηλασίας, Γυμναστικῆς καὶ ξ ι φ α σ κ ί α ς θὰ διενεργεῖτο ὑπὸ βαθμοφόρων τοῦ στρατεύματος.

Οὕτω καθωρίσθη μία τάξις χωρὶς νὰ καθορισθῇ τὸ πλᾶτος καὶ τὸ βάθος τῆς ἐκπαιδεύσεως.

2) Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Νόμου ΓΦΟΗ, εἶχεν ἐκδοθῇ τὸ ἀπὸ 8-6-1910 Β.Δ. περὶ τῶν καθηκόντων κ.λ.π. τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ τῆς χωροφυλακῆς».

Κατὰ τὸ Διάταγμα τοῦτο τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ διεκρίθησαν:

α) Παρὰ ταῖς ἕδραις Ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων καὶ Ὑποδιευθύνσεων.

β) Διοικητοῦ Ἀστυνομικοῦ Σταθμοῦ.

γ) Διοικητοῦ Ἀστυνομικοῦ Τμήματος ἐξ ἀστυνομικῶν Σταθμῶν ἀποτελουμένου (ἤτοι ἄνευ ἰδίας ἕδρας, πρόκειται περὶ τῶν κατόπιν ἀποκληθέντων ἀγροτικῶν τμημάτων) καὶ

δ) Δημοσίου κατηγόρου.

Τὸ διάταγμα ὑπῆρξεν εἷς λεπτομερής, μᾶλλον, κανονισμὸς τῶν δι' ὅλας τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις καθηκόντων τῶν ἀνθυπασπιστῶν, ἐν τελευταίῳ δὲ ἄρθρῳ 29 καθώριζεν ὅτι ἡ στολὴ τῶν ἀνθυπασπιστῶν θὰ ἦτο ὁμοία τῆς τῶν ἀξιωματικῶν, ἄνευ διακριτικῶν.

3) Διελάβομεν ἐν τοῖς πρόσθεν περὶ τῶν ἐκδοθέντων Β.Δ. ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἁρμοδιότητα κ.λ.π. τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς, δὲν δυνάμεθα ὅμως ν' ἀντιπαρέλθωμεν καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 8-6-1910 «περὶ ἁρμοδιότητος καὶ καθηκόντων ἐν γένει τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς, τοῦ Ὑπαρχηγοῦ, τῶν Ἀστυνομικῶν ἐπιθεωρητῶν, τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθυντῶν, ὑποδιευθυντῶν καὶ σταθμαρχῶν, ὡς καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς βαθμοφόρων» (26), ὅπερ, ἀποτελεσθὲν ἐξ 169 ἄρθρων, ἀπετέλεσε ἀληθῆ οὐσιαστικὸν καὶ ἐμπεριστατωμένον ὁδηγὸν τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς χωροφυλακῆς καὶ πλῆρες συμπλήρωμα τοῦ Κανονισμοῦ χωροφυλακῆς διὰ τὴν ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ χωροφυλακήν.

Τὸ κείμενον τοῦ Διατάγματος τούτο, ἀποτελούμενον ἐξ 118728 γραμμάτων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ παραθέσωμεν ἐνταῦθα, καίτοι ὑπῆρξεν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἓν σοβαρὸν ἔργον διὰ τὴν εἰς τὰ πρῶτα βήματα εὑρισκομένην Ἑλληνικὴν ἀστυνομίαν, ὁπωσδήποτε ὅμως θ' ἀπασχολήσωμεν τὸν ἀναγνώστην διὰ μιᾶς γενικῆς περιλήψεως καὶ διά τινων κατ' ἐπιλογὴν περικοπῶν.

Ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ διαλαμβάνονται τὰ ἀφορῶντα τὸν Ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς, ὅστις κατ' ἄρθρον 2 «διοικεῖ τὴν χωροφυλακὴν καὶ διευθύνει τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς καὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας....» καὶ ὡς πρὸς τὴν διοικητικὴν καὶ πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἁρμοδιότητα ἐξισώθη πρὸς Διοικητὴν Μεραρχίας. Γενικῶς ὁ νομοθέτης, ἐγκαταλείψας τὰς παλαιοτέρας βάσεις, κατέστησε τὸν Ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς οὐσιαστικὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Σώματος, προσέδωκε εἰς τὴν θέσιν ταύτην περιεχόμενον ἐκ δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων καὶ καθώρισε σαφέστερον τὰς σχέσεις του

(26) Φ.Ε.Κ. 198 τῆς 11ης Ἰουνίου 1910.

ἔναντι τῶν Ὑπουργῶν Ἐσωτερικῶν, Στρατιωτικῶν, Οἰκονομικῶν καὶ Δικαιοσύνης.

Τὸ Κεφ. Β. διελάμβανε καὶ περὶ Ὑπαρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, ὅν ἔκτοτε κατέστησε ἐπιθεωρητὴν ἐκπαιδεύσεως.

Ἐν Κεφ. Γ, Δ, Ε, καὶ ΣΤ (ἄρθρ. 28 - 49) ὡμίλει περὶ τῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἀντικειμένων τῶν λοιπῶν ἐν τῷ Ἀρχηγείῳ ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν, ἐπικεφαλῆς τῶν ὁποίων ἔτασσε τὸν ταγματάρχην Δ)ντὴν Γραφείων (ἐπιτελάρχην) καὶ οἵτινες κατενέμοντο διὰ διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ εἰς σχηματιζόμενα κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ τμήματα.

«Ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀχηγοῦ χωροφυλακῆς» ἐνήργουν ἐπιθεωρήσεις οἱ ἐπιθεωρηταὶ Ἀστυνομίας κατὰ τὰ ἐν ἄρθροις 50 - 57 διαλαμβανόμενα. Διετηρήθη τουτ' ἔστιν ἡ ἐπιβλαβὴς διάταξις, καθ' ἣν ἔδει νὰ ζητηθῇ ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν διὰ τὰς ἐπιθεωρήσεις. Λεπτομερεῖς ὑπῆρξαν αἱ περὶ τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθυντῶν περιγραφαὶ καὶ Διατάξεις (ἄρθρ. 58 - 83).

Κατ' ἄρθρον 58 «οὐσιῶδες τοῦ Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ χρέος εἶναι ἡ μετ' ἀκριβείας καὶ ἀποτελεσματικότητος διαχείρισις τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐκτέλεσις τόσον τῶν ἐκ ταύτης ἀπορρεόντων καθηκόντων, ὅσον καὶ τῶν ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἄλλων κειμένων διατάξεων ἐπιβαλλομένων εἰδικῶν καθηκόντων τῆς χωροφυλακῆς, ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα πᾶσαι αἱ τῶν ἀθιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς ὑποχρεώσεις διατηροῦνται ἀμείωτοι». Διάταξις ἐξαιρετικῶς γενικὴ καὶ ἀόριστος. Αἱ ἔννοιαι «διαχείρισις τῆς Ἀστυνομικῆς ἐξουσίας» καὶ «ἐκτέλεσις τῶν ἐκ ταύτης ἀπορρεόντων καθηκόντων» ἐδημιούργουν τὸ ἀκαθόριστον τῆς δικαιοδοσίας καὶ τὸ ἀπροσδιόριστον τῶν καθηκόντων.

Προϊσταμένη ἀρχὴ τὸ Ἀρχηγεῖον, «ἡ ὡς πρὸς τὰ ἀστυνομικὰ ὅμως καθήκοντα ἁρμοδιότης τοῦ Ἀρχηγοῦ περιορίζεται εἰς τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ ἐν γένει τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς καὶ ἐκτελέσεως τῶν ἀστυνομικῶν νόμων, Β.Δ. καὶ διατάξεων».

Κατωτέρω, διαγραφομένων τῶν καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθυντῶν, διεγράφετο καὶ εἷς κανονισμὸς λειτουργίας γραφείων ὡς τοιοῦτοι πειθαρχίας, ἀδειῶν κ.λ.π. Τονιζομένης τῆς σοβαρότητος ἀπὸ κοινωνικῆς πλευρᾶς τῆς ἀστυνομεύσεως, ἐπεφορτίζοντο οὗτοι νὰ μεριμνῶσιν συνεχῶς περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ὑφισταμένων, περὶ τῆς συνεχοῦς καὶ ἀντικειμενικῆς ἐνεργείας αὐτῶν, περὶ τῆς συμπνοίας καὶ συνεργασίας, περὶ τῆς παραστάσεως καὶ συμπεριφορᾶς, περὶ τῆς ὑγείας, τοῦ στρατωνισμοῦ, περὶ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐντόνου ἐπαγρυπνήσεως ἐν τῇ προλήψει καὶ τῆς ἀποφασιστικότητος ἐν τῇ καταστολῇ.

Εἰσήχθησαν ἀσυνομικοὶ τινὲς νεωτερισμοί, ὡς τῆς κατ' ἀντικείμενα τινὰ εἰδικεύσεως ὀργάνων, τῆς διακρίσεως τῶν ὁπλιτῶν εἰς καταλλήλους δι' ὑπηρεσίαν Πόλεων καὶ μή, τῆς ἐπὶ μακρὸν ὑπηρεσίας, τῆς ἐν πολιτικῇ ἀμφιέσει ὑπηρεσίας, ἑνὸς διαφαινομένου διαχωρισμοῦ ἀστυνομίας εἰδικοτήτων, τῆς κατὰ Διευθύνσεις ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας δελτίου ἐγκληματολογικῶν ἀναζητήσεων, τῆς δημιουργίας ἐφεδρικῆς δυνάμεως διὰ μερικῆς ἐπιφυλακῆς καὶ τῆς καθιερώσεως ὅπως ἕκαστος Διευθυντὴς Ἀστυνομικοῦ Τμήματος, εἰς πόλεις πλειόνων ἀστυνομικῶν τμημάτων, διαμένει ἐν τῇ περιφερείᾳ του (ἄρθρ. 65 - 77).

Παρ᾽ ἑκάστῃ Ἀστυνομικῇ Διευθύνσει προεβλέφθη ἡ τήρησις 41 βιβλίων, ἤτοι πολὺ περισσοτέρων τῶν σήμερον τηρουμένων.

Ἑτέρα εὐρυτέρας ἀστυνομικῆς ἀντιλήψεως ὑπῆρξεν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 86, καθ᾽ ἣν οἱ ἀστυνομικοὶ ὑποδιευθυνταὶ ἔδει νὰ ἔχωσιν ἄμεσον ἀντίληψιν τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν.

Καθωρίσθησαν αἱ δικαιοδοσίαι καὶ ἁρμοδιότητες τῶν παρὰ ταῖς Διευθύνσεσι ὑποδιευθυντῶν, πρᾶγμα ὅπερ ἐπὶ μακρὸν ἔλειπεν καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ προσφάτων νομοθεσιῶν, τῶν Διαμερισματαρχῶν, οἵτινες ἐξηρέθησαν τοῦ δικαιώματος ἐκδίδειν ἀστυνομικὰς διατάξεις καὶ τῶν ὡς δευτέρων ἀξιωματικῶν ὑπηρετούντων ὑπομοιράρχων ἢ ἀνθυπομοιράρχων.

Παρὰ τῇ Ἀστυνομικῇ Διευθύνσει Ἀθηνῶν ἱδρύθησαν διὰ τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ δύο σαφῶς διακεκριμέναι ὑπηρεσίαι, ἡ τῶν κεντρικῶν ἐνωμοτιῶν καὶ ἡ τῆς καταδιώξεως, ἀλλ᾽ ἤδη ἐτέθησαν αἱ συγκεκριμέναι βάσεις ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας αὐτῶν, βάσει τῆς ἀποκτηθείσης μικρᾶς πείρας.

Δι᾽ ὡρισμένα ἀντικείμενα τοπικῆς Ἀστυνομίας, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὡρισμένων νόμων, διαταγμάτων καὶ διατάξεων (πολεοδομίας, ἀγορανομίας κ.λ.π.), διὰ τὴν ἀστυνομίαν ὁδικῆς κυκλοφορίας, διὰ τὰ ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς ἀπορρέοντα καθήκοντα, διὰ τὴν ἄσκησιν καὶ ἐπίβλεψιν τῶν περὶ πειθαρχίας εἰδικῶν διατάξεων, διὰ τὰ μέτρα ἀσφαλείας καὶ τάξεως ἐν τῇ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν - Πειραιῶς περιοχῇ τῆς ἀστυνομικῆς διευθύνσεως, καὶ διὰ τὴν ἔκτακτον λῆψιν μέτρων καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, συνεστήθησαν αἱ κεντρικαὶ ἐνωμοτίαι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Μοιράρχου (ἄρθρ. 69 καὶ 117—118).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 123 ὡς ἀκολούθως προσδιωρίσθη ἡ ἀποστολὴ τῆς ὑπηρεσίας καταδιώξεως:

«Προσδιορισμὸς τῆς εἰδικῆς ὑπηρεσίας καταδιώξεως, εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῶν δικαστικῶν ἐνταλμάτων ἐν γένει καὶ ἀποφάσεων, ἡ ἀναζήτησις καὶ σύλληψις τῶν φυγοστράτων, ἀνυποτάκτων, λιποτακτῶν, ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου καὶ πάντων τῶν νομίμως καταζητουμένων, ἡ ἐξασφάλισις τῆς ἐκτελέσεως τῶν νόμων, κανονισμῶν καὶ διατάξεων τῶν εἰς τὰ ἤθη καὶ τὴν δημοσίαν ἠθικὴν καὶ ὑγείαν ἀφορωσῶν, ἡ βεβαίωσις τῶν ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ διαπραχθεισῶν ἀξιοποίνων πράξεων καὶ σύλληψις τῶν δραστῶν, ἡ ἐπιτήρησις τῶν προσώπων, ἅτινα ἐξ εὐλόγου αἰτίας παρέχουσι τὴν ὑπόνοιαν ἀξιοποίνου ἐνεργείας, ἡ καταδίωξις τῆς παρανόμου ὁπλοφορίας καὶ ἡ συλλογὴ πάσης πληροφορίας εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν ἀφορώσης».

Ἡ ὑπηρεσία αὕτη, ἔχουσα ἁρμοδιότητα ἐφ᾽ ὁλοκλήρου τῆς περιφερείας τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, ἐδικαιοῦτο τῆς συνδρομῆς τῶν ἀστυνομικῶν τμημάτων καὶ τῶν κεντρικῶν Ἐνωμοτιῶν καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν ἐδικαιοῦτο νὰ προβαίνῃ εἰς λῆψιν διαφόρων μέτρων καὶ ἐλέγχων καὶ νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν της τὴν ἀνθρωπομετρικὴν ὑπηρεσίαν, κατ᾽ ἄρθρον δὲ 124 «πρὸς ἐπίτευξιν μεθοδικῆς καὶ λυσιτελοῦς ἐνεργείας, τὸ προσωπικὸν τῆς καταδιώξεως κατανέμεται κατ᾽ ἐνωμοτίας ἢ εἰς τμήματα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων διανέμονται ὡρισμένα εἴδη ἐκ τῶν ἀντικειμένων τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ διανομὴ αὕτη θέλει τηρεῖσθαι, ἐφ᾽ ὅσον τὸ δυνατόν, σταθερὰ καὶ ὁμοειδής, ὥστε νὰ καταστῇ σὺν τῷ χρόνῳ ἐφικτὴ ἡ ἐξασφάλισις τῆς πείρας καὶ τῶν ἀπαραιτήτων πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα εἰδικῶν γνώσεων».

Κατὰ ταῦτα παρατηροῦμεν μίαν ἐξαιρετικὴν πρόοδον ἐν τῷ διαχωρισμῷ ὑπηρε-

σιῶν, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐπιδιωκομένους ἐπὶ μέρος ἀντικειμενικοὺς σκοπούς, ἐπὶ τῷ τέλει μιᾶς ἀστυνομικῆς πληρότητος, παρατηροῦμεν πληρότητα πνεύματος ἀστυνομικῆς διοικήσεως καὶ διακρίσεως τῆς Ἀστυνομίας τάξεως καὶ δημοσίας ἀσφαλείας (Ἀστυνομικὰ Τμήματα, Κεντρικαὶ Ἐνωμοτίαι), ἐκείνης τῆς δικαστικῆς Ἀστυνομίας, ὡς καὶ διαχωρισμὸν μεταξὺ Ἀστυνομίας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ὑπαίθρου καὶ εἰδικότητος ἐπὶ ἀντικειμένων τοπικῆς Ἀστυνομίας καὶ καθαρᾶς διοικητικῆς Ἀστυνομίας τάξεως ἐν τῇ πόλει.

Πρὸς τιμὴν τῶν συντακτῶν τοῦ διατάγματος τούτου, ἐχρησιμοποίησαν οὗτοι λίαν δοκίμους ὁρολογίας, διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν μάλιστα τῆς ὑπηρεσίας καταδιώξεως ἡ ἐπιστήμη ἐπιμένει ὅτι ὑπῆρξεν ἡ δοκιμωτέρα τῶν ὅσων ἐχρησιμοποιήθησαν ἔκτοτε διὰ τὰ ἀντικείμεν άτης (27).

Λεπτομερὲς εἰς ὅλα τὸ Διάταγμα, καὶ ἀφοῦ περιέγραψε τὰ καθήκοντα καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Διοικητοῦ Ἀστυνομικοῦ Τμήματος, ἔφθασε καὶ εἰς τὸν προσδιορισμὸν καὶ τὸν τρόπον διεξαγωγῆς καὶ ἐκτελέσεως τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀστυνομικοῦ σκοποῦ τετραγώνου καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐποπτείας (ἄρθρα 132—133).

Τὸ τελευταῖον κεφ. ΙΓ' (ἄρθρ. 163—167) ἀφιερώθη εἰς τὰ γενικὰ καθήκοντα καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῶν ὑπαξιωματικῶν καὶ χωροφυλάκων.

Αἱ εἴκοσι καὶ μία παράγραφοι τῶν ἄρθρων 164—167, ἀποτελοῦσιν αἰωνίους παρακαταθήκας διὰ τὰ ὄργανα τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας, ἀποτελοῦσι τὴν διαρκῆ φωνήν, συμβουλὴν καὶ ἐπιταγὴν πρὸς τοὺς ἄνδρας οἱουδήποτε ἀστυνομικοῦ ὀργανισμοῦ ἐλευθέρου λαοῦ, ἀποτελοῦσιν ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸ ἀστυνομικοκοινωνικὸν συμβόλαιον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου οἱασδήποτε ἐποχῆς νομοθέτης δὲν δύναται νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀκινδύνως.

Ὄπισθεν τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν Ἐσωτερικῶν, Δικαιοσύνης καὶ Στρατιωτικῶν, εὕρηνται τὸ πνεῦμα τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἀστυνομίας Παρισίων καὶ ἡ πεῖρα μετὰ τῆς γνώσεως τῶν συνταξάντων τὸ νομοσχέδιον ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἀθελήτως ἢ ἠθελημένως, παρὰ τὴν ἐμμονήν των εἰς τὰς περὶ στρατιωτικῆς πειθαρχίας καὶ ὀργανώσεως ἀντιλήψεις των, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποφύγωσι τὴν ἀξίωσιν ὅπως τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα διέπονται ὑπὸ εὐκαμψίας καὶ εὐλιγισίας ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν νόμων.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιπαρέλθωμεν παντελῶς τὰς διατάξεις ταύτας, δι' ὧν ἐπεδιώκοντο ἡ διαμόρφωσις τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἡ διάπλασις τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ παραθέτομεν τὰς παραγράφους τοῦ ἄρθρου 166, ἐχούσας ὡς ἀκολούθως:

«Οἱ ὁπλῖται τῆς χωρ)κῆς, διατελοῦντες πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν εἰς τὰς ἀστυνομικὰς θέσεις καὶ ἐποπτείας, πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐτάχθησαν αὐτόθι, οὐχὶ ὡς ἀπαθεῖς ἢ ἀδιάφοροι περιπατηταί, ἀλλ' ὡς παρατηρηταὶ προσεκτικοὶ καὶ ἄγρυπνοι, ἐκ τῆς προσοχῆς τῶν ὁποίων οὐδεμία πρᾶξις ἢ ἄλλη ἐνδιαφέρουσα ἐνέργεια καὶ κίνησις ἢ οὐδὲν ὕποπτον πρόσωπον δύνανται νὰ παρέλθωσιν ἀπαρατήρητα.

«Ὡς ἀντιπροσωπεύοντες τὴν ἐξουσίαν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὁδῷ, ὀφείλουσι νὰ δεικνύωνται πρὸς τὸ κοινὸν ἐνεργητικοί, δραστήριοι, ἄγρυπνοι καὶ

---

(27) Κ. Γαρδίκα Ἐγκληματολογία, Τόμ. Β', τεῦχος Β', παρ. 3, σελ. 11 (1949).

ὑποχρεωτικοί, νὰ ἔχωσι δὲ πρὸς τούτοις θέλησιν σταθερὰν καὶ συμπεριφορὰν εὐγενῆ.

»Ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ τοῖς δημοσίοις ἐν γένει μέρεσι, διαρκούσης τῆς ὑπηρεσίας των, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν ἐπιτήρησιν πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως, τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ τῆς δημοσίας ἐν γένει ἀσφαλείας, τῆς δημοσίας ὑγείας καὶ ἠθικῆς κ.λ.π., δὲν πρέπει νὰ ὦσιν οὔτε ὑπεράγαν ἀπαγορευτικοὶ οὔτε λίαν ἀνεκτικοί.

»Ἡ προσήνεια καὶ ἡ σύνεσις δέον νὰ διευθύνῃ τὴν ἐπιτήρησιν των, ὁ ζῆλος νὰ ἐμψυχώνῃ τὴν ἐνεργητικότητά των καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν καὶ πρὸς τὸ καθῆκον νὰ ἐνισχύῃ τὸ θάρρος των.

»Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των ὀφείλουσι ἐπίσης νὰ συνδυάζωσι τὴν σταθερότητα πρὸς τὴν εὐγένειαν, τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑπηρεσίας των πρὸς τὴν ὀφειλομένην εἰς ἕκαστον πολίτην προστασίαν καὶ νὰ μὴ παρασύρωνται εἰς παραφορὰς ἢ βιαίας πράξεις ἢ τραχείας καὶ ἐξυβριστικὰς ἐκφράσεις, ἢ ἄλλους προκλητικοὺς ἀστεϊσμούς.

»Τὸ ὄργανον τῆς ἐξουσίας, ὅπερ δὲν ποιεῖται χρῆσιν ὕβρεων καὶ τραχείας συμπεριφορᾶς, ἀλλὰ σέβεται τὴν ὑπόληψιν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν, ἀποκτᾶ καὶ κατέχει ἐν ἑαυτῷ μέγιστον πλεονέκτημα ἐπὶ τοῦ προσώπου, πρὸς ὃ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος ἀπευθύνεται.

»Ὅταν παρεμβαίνωσι κατὰ τινὰ πρᾶξιν ἢ περίστασιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ τοῦ καθήκοντος, ὀφείλουσιν ψυχραιμίαν καὶ πᾶσαν τὴν γαλήνην αὐτῶν τηροῦντες, νὰ ἐπιζητῶσι πάντως. ὅπως ὑπερνικήσωσι διὰ παντὸς διαλακτικοῦ μέσου καὶ τῆς πειθοῦς, νὰ ποιῶνται δὲ χρῆσιν κατασταλτικῶν μέτρων μόνον κατόπιν τῆς τοιαύτης συμπεριφορᾶς καὶ ἐὰν ἡ δολία πρόθεσις εἶναι δεδηλωμένη ἢ προφανής, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μετριοφροσύνης καὶ νομιμότητος».

4) Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ἐξεδόθησαν τὰ ἀπὸ 6ης Ἰουνίου Β.Δ. α) εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΓΦΟΗ΄ «περὶ προβιβασμοῦ ἐνωμοταρχῶν Α΄ τάξεως εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ» καὶ β) εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου ΓΦΟΖ΄ «περὶ προβιβασμοῦ εἰς τοὺς βαθμοὺς τοῦ ὑπενωμοτάρχου, ἐνωμοτάρχου Β΄ τάξεως ἀρχιπεταλωτοῦ καὶ ὑπενωμοτάρχου σαγματοποιοῦ» (28).

5) Ἐν σχέσει μὲ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου ΓΦΟΖ΄ περὶ ἀποστολῆς ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν δι' ἐκπαίδευσιν, ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 23ης Ἰουλίου 1910 Β.Δ. (29), δυνάμει τοῦ ὁποίου κατ' ἔτος, μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ κατόπιν ἐξετάσεων, θὰ ἀποστέλλοντο 2—3 ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς διὰ τὴν μέχρις ἑξαμήνου ἐκπαίδευσίν των εἰς προκαθοριζόμενα ἀντικείμενα τῆς ἀστυνομικῆς δραστηριότητος.

Μετὰ τὴν τοιαύτην ἐκπαίδευσιν οἱ ἐπανερχόμενοι ὤφειλον νὰ ὑποβάλωσι μελέτας, νὰ διδάξωσιν εἰς παραγωγικὰ Σχολεῖα Χωροφυλακῆς καὶ νὰ τοποθετῶνται ἀναλόγως τῆς εἰδικεύσεώς των, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπέτρεπον αἱ ὑ π η ρ ε σ ι α κ α ὶ ἀνάγκαι.

---

(28) Ἀμφότερα εἰς ὑπ' ἀριθ. 222 Φ.Ε.Κ. τῆς 2-7-1910.

(29) Φ.Ε.Κ. 252)28-7-1910.

6) Παρὰ τῇ Ἀστυνομικῇ Διευθύνσει Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας διὰ τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ καὶ τοῦ τροποποιήσαντος τοῦτον νόμου ΓΦΟΖ΄, προεβλέφθη ἡ λειτουργία ἀστυϊατρικῆς ἐπιτροπῆς καὶ κτηνιατρικῆς τοιαύτης. Περὶ τῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων τῶν ἐπιτροπῶν τούτων ἐξεδόθησαν τὰ ἀπὸ 17-12-1910 Β.Δ. (30).

Οἱ παρὰ τῇ Διευθύνσει προβλεπόμενοι ὑγειονομικοὶ ἀξιωματικοὶ ἀπετέλουν τὸ σῶμα τῆς ἀστυϊατρικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις, διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς, ἦτο ὁ ἁρμόδιος ἐπὶ τῶν ζητημάτων δημοσίας ὑγείας, εἰσηγητὴς καὶ σύμβουλος τοῦ Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐτήρει ἴδιον γραφεῖον μετὰ τῶν ἀναλογούντων βιβλίων. Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐπιτροπὴν ὑγειονομικοὶ ἀξιωματικοὶ ἦσαν οἱ διακεκριμένως κατὰ περιφέρειαν ἢ ἀντικείμενον ἀστυΐατροι, ὡς ἐπιτροπὴ δὲ οὗτοι, κατόπιν διαταγῆς τοῦ Ἀστυνομικοῦ Δ)ντοῦ, ἐπιλαμβάνοντο τῆς ἐρεύνης ἐπὶ τασσομένων γενικῶν θεμάτων δημοσίας ὑγείας καὶ διὰ πρακτικοῦ ἐγνωμοδότουν (ἄρθρον 6).

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐλειτούργει καὶ ἡ κτηνιατρικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν παρὰ τῇ Διευθύνσει τῆς Ἀστυνομίας ἀστυκτηνιάτρων.

7) Προέφημεν ὅτι, καταργηθέντος τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Ἐσωτερικῶν Ἀστυνομικοῦ Τμήματος, συνέστη τὸ Τμῆμα Χωροφυλακῆς, περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 13ης Ἰανουαρίου 1911 Β.Δ. (31).

Ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ διατάγματος τούτου προκύπτει καὶ ἡ διοικητικὴ ἐν γένει δικαιοδοσία τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς Ἀστυνομίας. Οὕτω, κατ' ἄρθρον 1, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ τμήματος τούτου ὑπήχθησαν:

1) Ἡ προληπτικὴ καὶ κατασταλτικὴ Ἀστυνομία καὶ ἡ ἐν γένει ἐφαρμογὴ τῶν ἀφορώντων τὴν Ἀστυνομίαν νόμων, διαταγμάτων καὶ κανονισμῶν.

2) Ἡ δημοσία ἀσφάλεια καὶ ἡ διὰ ταύτην ὑπηρεσία, ἡ διοίκησις καὶ ἡ ἐν γένει χρησιμοποίησις τῆς Χωροφυλακῆς (32). Πρὸς τούτοις δὲ ἡ ἐκτέλεσις τῶν περὶ Χωροφυλακῆς ὡς καὶ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς νόμων, Β.Δ. καὶ κανονισμῶν.

3) Ἡ ὡς πρὸς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν εἰδικὴ ὑπηρεσία τῶν ἀπεσπασμένων εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ταγμάτων τῶν Εὐζώνων κ.λ.π.

4) Ἡ κατὰ τὰς λογιστικὰς διατάξεις ἐκκαθάρισις τῶν ἐξόδων τῆς Ἀστυνομίας τοῦ Κράτους, ἡ πρόκλησις τῆς πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἐνταλμάτων ἀπαιτουμένης ἐντολῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἡ παραπομπὴ τῆς ἐντολῆς αὐτῆς μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν εἰς τὸ εἰδικὸν λογιστήριον τοῦ Ὑπουργείου.

5) Ἡ μίσθωσις τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν Χωροφυλακὴν καὶ τὴν Ἀστυνομίαν οἰκημάτων.

6) Ἡ προμήθεια τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ὑλικῶν, τῶν διὰ τοὺς ὁπλίτας τροφῶν καὶ τῆς νομῆς τῶν κτηνῶν.

---

(30) Ἀμφότερα εἰς 377 Φ.Ε.Κ. τῆς 21-12-1910.

(31) Φ.Ε.Κ. 16 τῆς 20-11-1911. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τῆς σημερινῆς Γεν. Δ)νσεως Χωροφυλακῆς.

(32) Εἰς ὅλα τὰ νομοθετήματα τῆς ἐποχῆς καὶ ἀρκετὰ μεταγενεστέρως, ἐγένετο πάντοτε διάκρισις τῆς Χωροφυλακῆς δρώσης ὡς Χωροφυλακῆς, ἤτοι κατὰ τὸν συστατικὸν ὀργανισμὸν καὶ πρῶτον κανονισμὸν αὐτῆς, ἀπὸ τῆς Χωροφυλακῆς δρώσης ὡς Ἀστυνομίας κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ νόμου ΓΡΞΕ΄ καὶ ἐντεῦθεν νόμους.

7) Ἡ διάθεσις τῶν ἀχρήστων εἰδῶν ὑλικοῦ τῶν ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων τοῦ Κράτους.

8) Ἡ ἐπισκευὴ τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῶν δημοσίων ἀστυνομικῶν καταστημάτων, ὡς καὶ ἡ βεβαίωσις τῶν φθορῶν τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Χωροφυλακῆς διατεθειμένων κτιρίων.

9) Ὁ ἐφοδιασμὸς καὶ προμήθεια τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν Χωρ)κὴν ἵππων.

10) Ὁ κανονισμὸς τῶν γραφικῶν ἐξόδων ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς. Περὶ τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θερμάνσεως ἁρμόδιον ἦτο τὸ λογιστήριον.

11) Ὁ καταλογισμὸς τῶν χρεῶν τῶν ὁπλιτῶν τῆς Χωρ)κῆς ἐκ τοῦ ἱματισμοῦ.

12) Ἡ βεβαίωσις τῶν ἐκκαθαριζομένων ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ λογιστηρίου τῆς Χωροφυλακῆς χρεῶν τῶν Δήμων, ἐκ διαφορᾶς μισθοῦ τῶν ἐθελοντῶν χωροφυλάκων. κατὰ τὸ ἄρθρον 76 τοῦ ΓΡΞΕ΄ νόμου περὶ Ἀστυνομίας τοῦ Κράτους (33).

Οὕτω εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν εἶχον ἐναπομείνει ἡ στρατολογία, ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ πειθαρχία κ.λ.π. Παρὰ ταῦτα εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν διεμαρτύρετο δι᾽ ἀνεπαρκῆ δικαιοδοσίαν του, διότι ἐθεώρει ὡς ἐμπόδιον τὰ ἐποπτικὰ συμβούλια.

Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 11-1-1911 Β.Δ. συνεστήθη παρὰ τῷ Ἀρχηγείῳ Χωροφυλακῆς ἡ κατ᾽ ἄρθρον 34 νόμου ΓΦΟΖ΄ οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις, δι᾽ ἀποσπάσεως ἐκ τοῦ στρατεύματος ἀνωτέρου οἰκονομικοῦ ἀξιωματικοῦ, διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 3-10-1910 Β.Δ. ἀνετέθησαν εἰς 45 ἀστυνομικοὺς Διευθυντὰς καὶ ὑποδιευθυντάς, κατὰ λόγον ἐδαφικῆς των ἁρμοδιότητος, καθήκοντα δασαρχῶν, εἰς 33 τῶν ὁποίων παρεδόθησαν διὰ πρωτοκόλλου τὰ ὑφιστάμενα γραφεῖα δασαρχείων. Εἰς τοὺς ὑπαξιωματικοὺς σταθμάρχας ἀνετέθησαν τὰ καθήκοντα ἀρχιφυλάκων δασῶν καὶ εἰς χωροφύλακας τὰ καθήκοντα δασοφυλάκων. Ἡ ἀνάθεσις τῶν καθηκόντων τούτων ἐγένετο μέχρις ὅτου ἤθελεν ἀποκτήσει ἡ ὑπηρεσία τὰ ἁρμόδια ἑαυτῆς ὄργανα. Ἐναντίον αὐτῶν τῶν καθηκόντων ἐστράφη ὁ Δαγκλῆς, διότι ἀπετέλουν ἄχθος διὰ τὸ Σῶμα.

Τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ ἐπιτεύγματα διὰ τὴν Χωροφυλακήν, ἀπὸ νομοθετικῆς πλευρᾶς, καὶ δὲν ὑπῆρξαν μικρὰ καὶ ἄσημα, ἀλλ᾽ ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος καὶ σημαντικότητος βήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀσφαλῶς τὴν πρώτην θέσιν πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὰ παραγωγικὰ πλέον σχολεῖα ὅλων τῶν βαθμῶν ὁπλιτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς προελεύσεως τῶν ἀξιωματικῶν ὡς καὶ εἰς τὰς περὶ εἰδικοτήτων προσπαθείας.

Βάσει τοῦ νόμου ΓΩΚΔ 1911, περὶ οὗ ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω λόγος, καὶ κατόπιν τῆς ἰδιαιτέρας προτιμήσεως τοῦ Πρωθυπουργοῦ Ἐλ. Βενιζέλου, κατὰ τὰ μέσα Φεβρουαρίου 1912 ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας ἡ ἰταλικὴ ὀργανωτικὴ ἀποστολή, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν:

1) Ἀντισυνταγματάρχου FRANCESCO DEI MARCHESI D' AULISIO GARIGLIOTA, ὡς Ἀρχηγοῦ.

2) Ταγματάρχου CONDISALVO CARLO RODE

3) Μοιράρχου ARCANGELO LAURO καὶ

4) Μοιράρχου ARCANGELO MANDATO

Ἐκ τούτων ὁ μὲν πρῶτος ἀνέλαβεν τὴν Ἀργηγίαν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλα-

---

(33) Κατὰ τὸ ἄρθρον 76 τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὰς ἐπὶ πλέον ἀποδοχὰς τῶν ἐθελοντῶν ἔναντι τῶν κληρωτῶν, ἐβάρυνε τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν Δήμων.

κῆς, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 21-2-1912 Β.Δ. (34), τοῦ ὁποίου τὸ διατακτικὸν εἶχεν ὡς ἑξῆς:

«Ἀναθέτομεν εἰς τὸν ἀντ)ρχην FRANCESCO DEI MARCHESI D' AULISIO GARIGLIOTA, Ἀρχηγὸν τῆς στρατιωτικῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς, τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀρχηγείου τῆς Χωροφυλακῆς». Πρὸ τούτου καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Δαγκλῆ διετέλεσαν ὡς Ἀρχηγοί, οἱ συνταγματάρχης Πυροβολικοῦ Κατσιφὸς Κων)νος (35) καὶ συνταγματάρχης Πυροβολικοῦ Μοσχόπουλος Κων)νος (36).

Ἀνωτέρω διεμνημονεύσαμεν ὅτι τῇ προτάσει τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς ἐξεδόθησαν τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐν τῷ Σχολείῳ καὶ τῷ τάγματι ἐκπαίδευσιν. Οἱ μετ' ὀλίγον ἐπακολουθήσαντες Βαλκανικοὶ πόλεμοι, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, ἔθεσαν εἰς ἀδράνειαν πᾶσαν ἄλλην ἐκδήλωσιν τῆς ὀργανωτικῆς ταύτης ἀποστολῆς. Ἐκ τοῦ ἐπὶ μίαν τριετίαν καὶ πλέον ἔργου τῆς ἀποστολῆς ταύτης, οὐδὲν τυγχάνει ἀξιοσημείωτον. πλὴν τοῦ θεσμοῦ τῶν Ἀνωτέρων Διοικήσεων Χωροφυλακῆς, εἰσαχθέντος τῇ εἰσηγήσει των κατὰ τὸ ἔτος 1914, θεσμὸς ὅστις ἐγένετο ἀποδεκτὸς ὡς ἀναγκαῖος, καθ' ὅσον διπλασιασθείσης τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦτο δυνατὸν τὸ Ὑπουργεῖον καὶ τὸ Ἀρχηγεῖον νὰ ἐπικοινωνῇ ἀπ' εὐθείας μὲ τὸν ὑπερδιπλασιασθέντα πλέον ἀριθμὸν Ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων.

Τὰ κατὰ τὰ ἀνωτέρω νομοθετήματα προστιθέμενα εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ 1906 ληφθέντα νομοθετικὰ μέτρα, ἀπετέλεσαν ἀληθῆ κοσμογονίαν ἐν τῇ ὑπαρχούσῃ τότε ἐν Ἑλλάδι καταστάσει ἀστυνομεύσεως καὶ ὀργανώσεως τῆς Ἀστυνομίας.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι οἱ Ἕλληνες συντάκται τῶν νόμων καὶ τῶν διαταγμάτων τῆς περιόδου ἐκείνης παρηκολούθησαν ἐν πολλοῖς τὰ τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Ἀστυνομίας τοῦ Διαμερίσματος Σηκουάνα (PREFET DE POLICE), ἐν τῇ προσπαθείᾳ των ὅμως, ὅπως συζεύξωσιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ καθήκοντα Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα μετὰ τῆς γαλλικῆς τοιαύτης, κατέληξαν εἰς ὡρισμένα ἡμίμετρα καί τινας ἑρμαφροδίτους λύσεις. Ἐπεδίωξαν διὰ νομίμων διατάξεων τὴν διάκρισιν τῆς Χωροφυλακῆς ἀπὸ τῆς Ἀστυνομίας, ἄνευ ὅμως θετικοῦ καὶ συγκεκριμένου φραγμοῦ. Δὲν ἠδυνήθησαν ἢ δὲν ἐτόλμησαν νὰ χωρήσωσιν εἰς τὸν σαφῆ διαχωρισμὸν τῶν δύο κλάδων, Ἀστυνομίας καὶ Χωροφυλακῆς, ὥστε νὰ καλύψωσι τὸ σύνολον τοῦ γαλλικοῦ συστήματος. Ὁ ἐ.ἀ. ἀντιστράτηγος Δρ. Δροσόπουλος παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι ἐτέθη τότε ὑπὸ συζήτησιν ὁ διαχωρισμὸς τῆς Χωροφυλακῆς εἰς σταθερὰν καὶ κινητήν. πλὴν δὲν υἱοθετήθη τελικῶς (37). Ἡ σταθερὰ θὰ ἀπετέλει τὰς ἀστυνομίας τῶν Πόλεων καὶ ἡ κινητὴ δι' ὀργανικῶν τμημάτων τὴν ἀστυνομίαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς ὑπαίθρου.

Ὁπωσδήποτε ὅμως τὰ μέχρι τοῦ 1911 ληφθέντα νομοθετικὰ διὰ τὴν Ἀστυνομίαν μέτρα ἀπετέλεσαν μίαν ἔξοχον βάσιν ἐξορμήσεως πρὸς ἐξελικτικὴν ἀνέλιξιν καὶ δὲν ἐστηρίζετο εἰς τὴν πραγματικότητα ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Ῥέπουλη ὅτι ἐστερεῖτο

---

(34) Φ.Ε.Κ. 37 τῆς 22-2-1912, τεῦχος Β'.

(35) Β.Δ. 6-7-1911, Φ.Ε.Κ. 139 τῆς 8-7-1911, τεῦχος Β'.

(36) Β.Δ. 24-11-1911, Φ.Ε.Κ. 245 τῆς 24-11-1911, τεῦχος Β'.

(37) Δρ. Δροσοπούλου «Ἡ Ἑλληνικὴ Βασιλικὴ Χωροφυλακή», σελ. 25—27. Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ὁ Δροσόπουλος ἦτο ἐνωμοτάρχης Α' τάξεως.

ἡ χώρα ἀστυνομικῶν νόμων, οὓς θὰ συνέτασσεν ἡ ὀργανωτικὴ ἀποστολή, ἐστερεῖτο ὅμως ἀπαιτουμένου προϋπολογισμοῦ.

Ἡ σταθερότης τῆς κυβερνήσεως ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Διεύθυνσιν Ἀθηνῶν νὰ χωρήσῃ εἰς τὴν λῆψιν ὡρισμένων μέτρων διὰ τὴν βελτίωσιν καὶ διευχέρανσιν τοῦ ἀστυνομικοῦ προληπτικοῦ κ.λ.π. ἐλέγχου, διὰ τοῦ διορισθέτος ὡς Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ Ἐμμ. Ζαμβρακάκη, ὅστις, ἀπολαμβάνων τῆς πλήρους κυβερνητικῆς ἐμπιστοσύνης, ἔθεσεν ἐκτὸς ὑπολογισμοῦ τὴν ἐκ τῶν μέτρων τούτων ἀντίδρασιν καὶ κατακραυγήν, ἰδίᾳ τῶν ἐφημερίδων, διὰ λόγους ἀντιπολιτεύσεως ἢ κυκλοφοριακοὺς ἢ καὶ ἐκ μὴ κατανοήσεως τῆς σκοπιμότητος ὡρισμένων ἐκ τῶν μέτρων τούτων.

Παρὰ τὴν οἱανδήποτε ἀσκηθεῖσαν πολεμικήν, ὁ Ζυμβρακάκης ὡς Διευθυντὴς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν, ὑπῆρξεν ἐξαιρετικὴ φυσιογνωμία ὁλοψύχου καὶ ἐντιμοτάτης ἀφοσιώσεως εἰς τὰ ἔργα. Διαθέτων δίϊππον διέσχιζε καθ' ὅλην τὴν νύκτα τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἤσκει προσωπικῶς ἐποπτείαν ἐπὶ τῶν σκοπῶν.

Πάντες οἱ ὑφιστάμενοί του ᾐσθάνοντο ὅτι ὑπῆρχεν Διευθυντὴς Ἀστυνομίας τὰ πάντα ἐφορῶν καὶ ἐπιβλέπων καὶ εἰς οὐδένα χαριζόμενος. Μελετῶν κανεὶς τὸν Ἀστυνομικὸν Διευθυντὴν Ἀθηνῶν Ζυμβρακάκην, ἔχει πρὸ αὐτοῦ πλήρη τὴν εἰκόνα τοῦ Διευθυντοῦ Ἀστυνομίας, ὡς τὴν εἶχεν εἰσηγηθῆ εἰς τὸν Βασιλέα του ὁ Κολμπέρτ. Δικαίως τὸ 1918 προαχθεὶς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ὑποστράτηγος ἐν τῇ Χωροφυλακῇ.

Τὰ καινοφανῆ διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μέτρα, ἡ ἔλλειψις πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ συνεπῶς ἡ εὔκολος δημαγωγία, ἡ λῆψις τούτων ἄνευ συνεργασίας μετὰ τοῦ προηγουμένως διαφωτιζομένου κοινοῦ καὶ ἡ προκληθεῖσα ἔντονος ἀντίδρασις καὶ προσωπικὴ μετὰ τοῦ Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ ἐπίθεσις τῶν ἐφημερίδων, προεκάλεσαν μίαν οὐχὶ εὐχάριστον ἀτμόσφαιραν, διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ὁποίας ἀναφέρομεν τινὰ ἐξ αὐτῶν μετὰ τῶν ἀντιδράσεων.

1) Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1911 ἐτέθη εἰς συνεχῆ ἐφαρμογὴν τὸ μέτρον τῆς ἀπαγορεύσεως ὑπεραρίθμων ἐπιβατῶν ἐπὶ τῶν τροχιοδρόμων.

2) Συνεστήθη ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία ἐν τῷ Λιμένι Πειραιῶς, ἥτις κατέγραφε τοὺς ἀτμοπλοϊκῶς κινουμένους καὶ ἐνήργει ἔλεγχον ἐπί τε τῶν ἀποσκευῶν καὶ ἐμπορευμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ προσώπων, διότι ὁ Πειραιεὺς εἶχε καταστῆ καταφύγιον διεθνοῦς δραστηριότητος κακοποιῶν. Ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἔθεσε φραγμὸν εἰς τὰ κακοποιὰ σχέδια.

3) Ἐγένετο καταγραφὴ καὶ ἀρίθμησις τῶν ἀχθοφόρων, πλανοδίων μικροπωλητῶν κ.λ.π. καὶ καθιερώθη ὁ ὑποχρεωτικὸς ἐφοδιασμὸς τούτων διὰ σχετικῶν ἀστυνομικῶν ἀδειῶν. Διὰ τὴν συμπλήρωσιν καὶ πληρότητα τῶν πρὸς τοῦτο καταρτισθέντων βιβλίων, τὰ ἐφοδιαζόμενα διὰ τοιαύτης ἀδείας πρόσωπα ἐφωτογραφοῦντο ὑπὸ τῆς ἀνθρωπομετρικῆς ὑπηρεσίας, παρ' ἧς ἐν εἰδικῷ δελτίῳ ἐγένετο καὶ ἡ σχετικὴ ἀνθρωπομετρικὴ δι' ἕνα ἕκαστον περιγραφή.

4) Τὸ ἀνωτέρω μέτρον ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τῶν περιποιητῶν ζαχαροπλαστείων, μαγειρίων, ἑστιατορίων, τῶν ξενοδοχοϋπαλλήλων, ὑπηρετῶν οἰκιῶν κ.λ.π.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐνεδυνάμωσε τὴν δυσαρέσκειαν καὶ προσέκρουσε σφόδρα ἐπὶ προλήψεων. Οἱ περὶ ὧν τὸ μέτρον τὴν 5-7-1912 συνεκεντρώθησαν, περὶ τὰ 600 περίπου ἄτομα, εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἑταιρείας «Φίλων Λαοῦ» καὶ δι' ὑπομνήματός

των πρὸς τὴν κυβέρνησιν διεμαρτυρήθησαν, ἰδίως ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀπαιτουμένης φωτογραφήσεώς των παρὰ τῆς ἀνθρωπομετρικῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις», ἀρεσκομένη εἰς πομπώδεις ἐκφράσεις καὶ ἡδονιζομένη διὰ τῶν ἠχηρῶν λέξεων, ἀντεστρατεύθη σφόδρα κατὰ τοῦ Ζυμβρακάκη καὶ δοθείσης εὐκαιρίας ἀνέλαβε καὶ αὖθις ἐπίθεσιν γενικῶς κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς. Ἐζήτει τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Ζυμβρακάκη, ὅστις, κατὰ τὴν ἐφημερίδα ταύτην, ἔχων ἐντολὴν τοῦ Πρωθυπουργοῦ. δὲν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν οὔτε τὸν λαόν, οὔτε τὰς ἀρχάς, οὔτε τὸν Ὑπουργὸν Ἐσωτερικῶν (38), παραλλήλως δέ, ἡ ἐφημερίς, ὕβριζε τὴν Χωροφυλακὴν ἐπὶ βαρβαρότητι.

Ἐὰν ὁ ἀείμνηστος Γαβριηλίδης ἔρριπτεν ἓν βλέμμα εἰς τὸ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, 1912, ἐκδοθὲν βιβλίον τοῦ δικηγόρου Παναγιώτου Μπουρῆ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Χωροφυλακὴ ὡς Ἀστυνομία τοῦ Κράτους», θὰ εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὅτι τόσον ὁ Ἀστυνομικὸς Διευθυντὴς Ζυμβρακάκης, ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ ἀνώτεροι τοῦ Σώματος ἀξιωματικοί εἰς τὰς δοθείσας συνεντεύξεις των, δὲν διεφώνουν ἐν σχέσει μὲ τὸ ποιόν, τὴν παράστασιν καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῶν χωροφυλάκων, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐλαττωμάτων προεκαλεῖτο ἡ κατὰ τοῦ Σώματος κατακραυγή.

Ἐκτὸς τούτων ὅμως ἐκ τῶν κειμένων ἐκείνων θὰ ἐπληροφορεῖτο τὰ αἴτια τῆς κακοδαιμονίας, ἅτινα ὁ Ζυμβρακάκης καθώριζεν εἰς δύο: τὴν γλισχρότητα τῶν ἀποδοχῶν καὶ τὴν συνεπείᾳ ταύτης μὴ προσέλευσιν πρὸς κατάταξιν ἐγγραμμάτων καὶ καταλλήλων καὶ τὴν κωλλυσιέργειαν τῆς πταισματικῆς δικαιοσύνης, ἕνεκεν τῆς ὁποίας καθυστέρει σοβαρῶς ἡ πρὸς νομοτάγειαν διαπαιδαγώγησις τῶν πολιτῶν καὶ μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν μαχητικότητα θὰ ἐστρέφετο κατὰ τῆς αἰτίας καὶ οὐχὶ κατὰ τῶν θυμάτων αὐτῆς.

Κατὰ κόρον ἔχομεν τονίσει ὅτι ἡ ὀργανικὴ ἀσθένεια τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀστυνομεύσεως ὑπῆρξε πάντοτε ἡ στρατολογία τῶν ὁπλιτῶν, ἥτις ἐχώλαινεν ἀνεπανορθώτως ἐκ τῆς χειρίστης μισθοδοσίας πρὸς φύλακας προσωπικῶν καὶ ὑλικῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἀσθένεια γνωστή, τὸ φάρμακον γνωστότατον, ἀλλ' αἱ κυβερνήσεις προσεποιοῦντο ἄγνοιαν καὶ ἀνεζήτουν τέφραν πρὸς κάλυψιν τῆς προσποιήσεώς των.

Μεσοῦντος τοῦ 1912 ἐσημειώθησαν πολλὰ κρούσματα αὐτοκτονιῶν καὶ αἱ ἐφημερίδες μὲ ἐπικεφαλῆς καὶ πάλιν τὴν «Ακρόπολιν» συνεδύασαν τὰς περιπτώσεις ταύτας μὲ τὴν ὑφισταμένην ἔκκλυσιν ἠθῶν καὶ μὲ τὰς χαρτοπαικτικὰς λέσχας. Ὁ Ζυμβρακάκης ἐδήλου ὅτι οὐδεμίας νέας λέσχης ἐπέτρεψε τὴν σύστασιν καὶ λειτουργίαν καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν τῇ ἀδείᾳ τῆς κυβερνήσεως λειτουργουσῶν εἴκοσι λεσχῶν ἐνεργεῖ συνεχῶς ἐλέγχους.

Ἡ «Ἀκρόπολις», συνεχῶς ἐπιτιθεμένη καὶ αὖθις ἐζήτει τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Ζυμβρακάκη, νομίσασα δὲ ὅτι θὰ συνελάμβανε ψευδόμενον ἢ θὰ ἐξέθετε τὸν Ἀστυνομικὸν Διευθυντήν, προεκάλεσε δηλώσεις τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν λεσχῶν, ὅστις Ὑπουργός, εἰς δηλώσεις του ὑπῆρξεν ἀόριστος καὶ αναποφάσιστος (39).

---

(38) «Ἀκρόπολις» 1-7-1912 κ.ἑ., κύριον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Δικτάτωρ», φύλ. 18-7-1912 κ.λ.π.

(39) «Ἀκρόπολις» φύλ. 19-7-1912.

Περίπτωσις ἐρωτικῶν σχέσεων ἀξιωματικοῦ τῆς ἀστυνομικῆς ὑποδιευθύνσεως Πειραιῶς ἐνεφανίσθη ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις» ὡς σκάνδαλον κ.λ.π. Γενικῶς, ἐνῶ ἄλλοτε ἡ «Ἀκρόπολις ἐπετίθετο κατὰ τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας καὶ Ἀστυφυλακῆς ἐπὶ ἀδρανείᾳ, ἤδη ἔπραττε τὸ ἴδιον κατὰ τῆς ἀναπτυσσομένης δραστηριότητος, ἣν ἐχαρακτήριζεν ὡς αὐθαιρεσίαν, ὑπερβασίαν καὶ κατάχρησιν. Ἐπρόκειτο περὶ τῆς κακίστης ἐν Ἑλλάδι ἀντιπολιτευτικῆς στρατηγικῆς τῶν ἐφημερίδων, αἵτινες σκοποῦσαι τὴν ἀντιπολίτευσιν τῆς Κυβερνήσεως ἐπετίθεντο κατὰ διαφόρων ὑπηρεσιῶν καὶ κυρίως τῆς Χωροφυλακῆς, φρονοῦσαι ὅτι οὕτω πλήττουσι τὴν Κυβέρνησιν.

Εἶναι κανὼν ὅτι ἡ δρᾶσις θὰ προκαλεῖ πάντοτε ἀντίδρασιν, ἥτις προερχομένη μὲν ἐκ τῆς μάζης, θεωρεῖται ὡς ἀθῶα λόγῳ ἀγνοίας, ἀποβαίνει ὅμως ἔνοχος ὅταν προέρχεται ἐκ μερίδος τῆς προηγμένης τάξεως.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας περίπου ἠκούσθη ἡ ἐθνεγερτήριος σάλπιγξ τοῦ 1912 καὶ τὰ πάντα ἐτέθησαν εἰς τὸ περιθώριον πρὸς καιρόν.

Πρὶν κλείσωμεν τὸ εἰρηνικὸν διὰ τὸ ἔθνος κεφάλαιον τοῦτο, ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι αἱ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς στάσεως τοῦ 1909 ἐπιπτώσεις δὲν ὑπῆρξαν ἀσήμαντοι, καὶ μία νέα κομματικὴ διαίρεσις τῶν ἀξιωματικῶν διεφαίνετο, κυρίως μὲν ἐν τῷ Στρατῷ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Χωροφυλακῇ. Αἱ ἐπιπτώσεις αὗται ἐτέθησαν ὡμῶς κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ εἰσαχθέντος πρὸς ψήφισιν νέου ὀργανισμοῦ Στρατοῦ, ὅτε ἀνεπηρεάστως πλέον ἠκούσθησαν ὅλαι αἱ φωναὶ καὶ ἀπόψεις (40).

Ἱκανὴν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ἀντίδρασιν ἐπέφερεν ἡ ἐπιδειχθεῖσα εὔνοια κατὰ τὰς τοποθετήσεις καὶ κατὰ τὴν ἀπονομὴν ἠθικῶν ἀμοιβῶν, διὰ περιπτώσεις μὴ συνδεομένας μὲ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν (41).

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 61190 ἐγκ. Διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, ἀπὸ 29-8-1912, ἐκλήθη πρὸς φοίτησιν εἰς τὴν Σχολὴν ὑπαξιωματικῶν ἡ δευτέρα σειρὰ ὑποψηφίων ἀνθυπομοιράρχων, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν ἐννέα ἐνωμοταρχῶν Α' τάξεως Σανοπούλου Δημητρίου, Βάβαρη Ἀριστείδου, Παπουλάκου Παρασκευᾶ, Καλλιάνη Διονυσίου, Ἀγγελέτου Ἀντωνίου, Κουρλισύρου Θεοφ., Χλωροῦ Ἀνδρέου, Ἀράπη Πολυζώη καὶ Σταθουλοπούλου Ε., διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 19-9-1912 Β. Δ)τος ὠνομάσθησαν ἀνθυπομοίραρχοι οἱ πρῶτοι εἰσελθόντες Ζῆρος Φώτ., Τρακάδας Ἀντ., Μιχαλόπουλος Κων., Ἀνθούλης Ἰωάν. καὶ Ντεντάκης Κων., ἵνα μετ' ὀλίγας ἡμέρας εὑρεθῶσιν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν ἐπάλξεων.

(40) Βλέπε Πρακτικὰ Βουλῆς συνεδριάσεων τῆς 23ης Μαΐου καὶ 16ης Ἰουνίου 1911.

(41) Βλέπε ὑπ' ἀριθ. 25144)5-11-1911 ἐγκ. Δ)γὴν Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἐν σελ. 289 Ἐπισ. Δελτίον Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἔτους 1911.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ — ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Α΄. ΓΕΝΙΚΟΤΗΤΕΣ

Ἡ Ἱστορία ἔχει ἀποφανθῆ ὅτι ἡ στρατιωτικὴ προπαρασκευὴ τῆς χώρας πρὸς διεκδίκησιν τῶν ἐθνικῶν δικαίων, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ 1900, εἶχεν εὐοδωθῆ ἐντὸς τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων, ἐν ὄψει τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐθνικῶν ἀγώνων κατὰ τὸ 1912, δὲν δύναται νὰ εἴπη ὅμως τὸ ἴδιον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς Χωροφυλακῆς.

Παρακατιόντες θὰ ἴδωμεν ὅτι, συνεπείᾳ ἐλλείψεως ἐπαρκῶν δυνάμεων Χωροφυλακῆς, ἱκανὸς ἀριθμὸς στρατιωτῶν ἀπησχολήθη μὲ καθήκοντα μετόπισθεν καὶ ὅτι κατὰ πρόχειρον μᾶλλον τρόπον ἐκαλύφθησαν αἱ δημιουργηθεῖσαι ἐθνικαὶ ἀπαιτήσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Χωροφυλακήν, ἐν ταῖς ἀπελευθερωθήσεσι χώραις.

Ἡ κατάστασις αὕτη ὑπῆρξεν συνέπεια ἐλλείψεως ἐφεδρειῶν Χωροφυλακῆς καὶ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐπικινδύνου λειψανδρίας καὶ ἐν εἰρήνῃ ἀκόμη.

Ἐν ὄψει ἐπιδεινώσεως τῆς διεθνοῦς καταστάσεως καὶ διότι ὁ θεσμὸς τῶν χωροφυλάκων ἐθελοντῶν, δὲν ἀπέδωσεν, λόγῳ μὴ προσελεύσεως, τόσον πρὸς κάλυψιν τῶν μεγάλων κενῶν ἐν τῇ εἰρηνικῇ συνθέσει τῆς Χωροφυλακῆς, ὅσον καὶ δι᾽ ἀντιμετώπισιν ἐνδεχομένων πολεμικῶν ἀναγκῶν, εἰσηγήσει τῆς κυβερνήσεως ἐψηφίσθη ὁ ἀπὸ 17-1-1912 ὑπ᾽ ἀριθ. 3988 νόμος «περὶ ἐνισχύσεως τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τοῦ στρατεύματος κατὰ τὰ ἔτη 1912 καὶ 1913» (1). Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἐπετρέπετο εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐνισχύῃ τὴν Χωροφυλακὴν δι᾽ ἀποσπάσεως μέχρι 1.000 στρατιωτῶν ἐκ τῶν ἐχόντων διανύσει ὀκτάμηνον στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

Βάσει τοῦ νόμου τούτου διετάχθη ἐπειγόντως ἡ ἀπὸ 16ης Ἰανουαρίου 1912 ἀπόσπασις εἰς τὴν Χωροφυλακὴν 1000 κληρωτῶν στρατιωτῶν μέχρι πέρατος τῆς θητείας των (2).

Τὸ μόνον σοβαρὸν μέτρον, ὅπερ εἶχε ληφθῆ ἀπὸ τοῦ 1906 ἤδη, ὑπῆρξεν ὁ καθορισμὸς τῆς συνθέσεως, ὀργανώσεως καὶ ἀποστολῆς τῆς στρατιωτκῆς ὑπηρεσίας καὶ ἡ ἐπὶ τούτῳ ἄσκησις τῆς Χωροφυλακῆς, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 11-9-1906 Β.Δ. «περὶ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὴν διάρκειαν γενικῶν ἀσκήσεων τοῦ Στατοῦ (3).

Τὸ Διάταγμα τοῦτο συνεπλήρωσε τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν Κανονισμῶν Χωροφυλακῆς καὶ ἐκστρατείας καί, καίτοι ἀνεφέρετο εἰς τὴν περίοδον τῶν ἀσκήσεων, ἀπετέλει ἀσφαλῶς πολεμικὴν προπαρασκευήν.

Κατὰ τὰς διατάξεις τούτου ἡ σύνθεσις τῶν στρατονομικῶν ἀποσπασμάτων καθω-

---

(1) Φ.Ε.Κ. 12 τῆς 14-1-1912.

(2) Ὑπ᾽ ἀριθ. 1 ἐγκ. Δ)γὴ Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν τῆς 3-1-1912, Ἐπίσημον Δελτίον Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν 1912, σελ. 16—18.

(3) Φ.Ε.Κ. 213)1906.

ρίσθη, διὰ τὸ στρατηγεῖον τοῦ Διοικητοῦ στρατοῦ, ἐκ δύο ἀξιωματικῶν καὶ 14 ὁπλιτῶν, διὰ τὸ στρατηγεῖον ἑκάστης Μεραρχίας ἐκ 2 ἀξιωματικῶν καὶ 27 ὁπλιτῶν καὶ διὰ τὸ ἐπιτελεῖον ἑκάστης Ταξιαρχίας ἐν ἑνὸς ἀξιωματικοῦ καὶ 20 ὁπλιτῶν.

Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν τὸν Σ)βριον 1912 ἐν γένει νομοθεσίαν ἡ χωροφυλακὴ ἐν καιρῷ ἐπιστρατεύσεως καὶ πολέμου ἐπεφορτίζετο διὰ τῶν ἑξῆς βασικῶν καθηκόντων. πέραν τῶν γενικῶν εἰρηνικῶν ἔργων της, ὑπὸ τὰς ἰδιότητας τῆς ὡς Σώματος Δημοσίας ἀσφαλείας καὶ ἀστυνομίας, καὶ ὡς μέρος τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ.

1) Νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ταχεῖαν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου ἐπιστρατεύσεως καὶ τὴν ἀκώλυτον προσέλευσιν τῶν στρατευσίμων.

2) Ν' ἀναλάβῃ τὴν φρούρησιν συγκοινωνιακῶν κόμβων, ζωτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐνδιαφερόντων τὴν ἐθνικὴν ἀσφάλειαν στόχων.

3) Νὰ ἐξουδετερώνῃ ὕποπτα ἀντεθνικῆς δραστηριότητος πρόσωπα.

4) Νὰ καταδιώκῃ καὶ ἐξουδετερώνῃ πᾶσαν ἔνοπλον ἐχθρικὴν ἐκδήλωσιν εἰς τὰ μετόπισθεν.

) Νὰ διαθέτῃ τὰ στρατονομικὰ ἀποσπάσματα.

6) Νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς γενικωτέρας ἐθνικῆς κινητοποιήσεως.

7) Νὰ συμμετέχῃ εἰς ὅλας τὰς διὰ τὴν ἄμυναν τοῦ πατρίου ἐδάφους ἐκδηλώσεις καὶ ἐνεργείας.

8) Νὰ παρέχῃ τὰς ἀναγκαίας δυνάμεις διὰ τὴν λειτουργίαν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τοιούτων δημοσίας ἀσφαλείας ἐπὶ καταλαμβανομένων ἐδαφῶν καὶ

9) Νὰ συμμετέχῃ καὶ νὰ πρωτοστατῇ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀντίστασιν ἐν περιπτώσει ἐχθρικῆς καταλήψεως τῆς χώρας ἢ τμήματος αὐτῆς.

Μία ἑκάστη ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποστολῶν ὑπερβαίνει εἰς σπουδαιότητα τὴν ἄλλην, ἐν τῷ συνόλῳ των δέ, συνιστῶσιν ἐκεῖνο ἄνευ τοῦ ὁποίου ὡς χάρτινος πύργος θὰ κατέπιπτον ὅλα τὰ ἐπιτελικὰ σχέδια. Ἐν τούτοις περιεγράψαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω τὴν ἀτονίαν τῆς κυβερνητικῆς μερίμνης καὶ τὴν προχειρότητα τῆς ἀντιμετωπίσεως ἑνὸς σοβαροῦ ὀργανωτικοῦ προγράμματος ἐν τῇ Χωροφυλακῇ.

Παρὰ ταῦτα ἡ Ἑλληνικὴ Βασιλικὴ χωροφυλακὴ κατὰ τοὺς πολέμους 1912—1913 ὑπερέβη πᾶσαν προσδοκίαν, ὑπερέβη ἑαυτὴν καὶ τὴν προηγουμένην της ἱστορίαν, χάρις εἰς τὸ κυριαρχῆσαν πνεῦμα αὐτοθυσίας, αὐταπαρνήσεως καὶ ὑπερόχου πίστεως εἰς τὰ ἐθνικὰ ἰδανικὰ καὶ πεπρωμένα.

Μεγάλοι δορυκτήτορες ἔσχον τὸ παράπονον ὅτι δὲν εἶχον τοὺς ἀναλόγους ἱστορικούς των, ἡ χωροφυλακὴ μετὰ χριστιανικῆς καρτερικότητος ἀλλὰ καὶ μετὰ οὐχὶ ἀγαθοῦ μειδιάματος προσβλέπει πρὸς τοὺς ἱστοριογράφους, οἵτινες τὴν ἀντιπαρέχονται ὡς κάτι τὸ ἀμελητέον ἢ δευτερεῦον ἢ ὡς κάτι ὅπερ θὰ ἐμείωνε τὴν ὑψηλὴν των ἱστορικὴν στάθμην, ἐφ' ὅσον, παρεκκλίνοντες ἐπ' ὀλίγον τῶν ἐπιδαψηλεύσεων πρὸς τοὺς ἰσχυρούς, θὰ ἠσχολοῦντο καὶ μὲ τοὺς σκορπισμένους σεμνοὺς ἀφανεῖς ἥρωας τῆς χωροφυλακῆς.

Βάσει τοῦ ἐγκριθέντος τὴν 24-1-1912 σχεδίου ἐπιστρατεύσεως ὁ ἐπιστρατεύσιμος λαὸς διεκρίθη εἰς τρεῖς κατηγορίας, α) τὴν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ καὶ ἐφεδρείας αὐτοῦ, β) τὴν τῆς ἐθνοφρουρᾶς καὶ γ) τὴν τῆς ἐφεδρείας τῆς ἐθνοφρουρᾶς. Ἡ ἐφεδρεία τῆς ἐθνοφρουρᾶς συγκειμένη ἐκ τῶν παλαιοτέρων κλάσεων, 1882—1891, καλουμένη θὰ διετίθετο πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἀστυνομίας διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἐ-

σωτερικοῦ καὶ θὰ συνεκρότει τὸ 1ον τάγμα ἐφεδρείας ἐθνοφρουρᾶς μὲ ἕδραν τὰς Ἀθήνας (4).

Προεβλέπετο ἡ ἐπίταξις 31.500 κτηνῶν, διενεργηθησομένη παρ' ἐπιτροπῶν ἐξ ἀξιωματικῶν, εἰς ὡρισμένα κέντρα καὶ ἐκεῖθεν ἡ συνοδεία προώθησις τούτων εἰς τὰς διαφόρους μονάδας.

Ἀντισυνταγματάρχης Ἰταλῶν Καραβινιέρων, Μαρκήσιος, D' Aulisio GARICLIOTA, Ἀρχηγὸς τῆς πρώτης Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς καὶ τῆς Ε.Β.Χ. κατὰ τὰ ἔτη 1912 - 1914.

Κηρυχθείσης τῆς γενικῆς ἐπιστρατεύσεως διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 17 Σ)βρίου 1912, τὴν ἑπομένην 18-9-1912 ἐκοινοποιήθη τὸ Β.Δ. περὶ κλήσεως κλάσεων ἐφεδρείας ἐθνοφρουρᾶς, τῶν ὁποίων οἱ στρατεύσιμοι ἐκαλοῦντο νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς Ἀστυν. Δ)νσιν Λαρίσης, ὑποδιευθύνσεις Πειραιῶς, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, Ἀστυν. Σταμοὺς Ἀχαρνῶν, Κακοσάλεσι καὶ Δαδίου καὶ εἰς τοὺς διὰ τοῦ ἰδίου Δ)τος ἱδρυομένους Ἀστυν. Σταθμοὺς Μπογιατίου, Κιούρκων, Σχηματαρίου, Μπράλου, Βαρδάτων, Λιανοκλαδίου, Ἀγόριανης, Δεμερλῆ, ὀρφανῶν καὶ Ἀμπελακίων (5).

Οἱ διὰ τοῦ Διατάγματος τούτου στρατευθέντες ἔφεδροι ἐθνοφρουρᾶς προήρχοντο ἐκ τῶν κατὰ μῆκος Σιδηροδρομικῆς Γραμμῆς Πειραιῶς συνόρων Δήμων ἐπὶ τῆς ὁποίας συνεστήθησαν καὶ οἱ ἀνωτέρω ἔκτακτοι Ἀστυνομικοὶ Σταθμοί, θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο δὲ κυρίως διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς συγκοινωνιακῶν κόμβων καὶ ἐγκαταστάσεων (6).

Τὴν 19 Σ)βρίου ἐδημιοσιεύθη Β.Δ. περὶ προαγωγῶν ἐν τῷ στρατῷ καὶ τῇ χωροφυλακῇ, προαχθέντων εἰς ἀνθυπομοιράρχους τῶν ἐνωμ. 1 τάξεως Κουλούρη Ἀθανασ., Κρανάκη Ἰωάννου, Κατσιμπίρη Ἰωάν. καὶ Στραβάκου Τζαν., εἰς Ὑπομ.

---

(4) «Ἑλληνικὸς Στρατὸς κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους» σελ. 18 καὶ 21.

(5) Βλέπε Β.Δ. εἰς Φ.Ε.Κ. τῆς 18-9-1912.

(6) Ὑπουργ. Στρατ. «Ὁ Ἑλλην. στρατὸς κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους», σελ. 26.

τῶν ἀνθ)ρχων Κουδιανίδη Θεόδ., Τσαρουχᾶ Διον. Πουλοπούλου Εὐστάθ, καὶ Καρύδη Ἰωάννου, εἰς Μοιράρχους τῶν ὑπομ. Σοφιανοπούλου Βασίλ. Μπουντούρη Λαζ. Χρυσούλη Παύλου καὶ Νυδριώτη Ἰωάν. καὶ εἰς Ταγμ. τῶν Μοιρ. Διοσκουρίδη Παν. Ἀναγνωστοπούλου Ἀθαν. Πυρπασοπούλου Γεώργ.

Τὴν 20 Σ)βρίου ὡρίσθη ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ Ἠπείρου ὁ ἀντιστράτηγος Σαπουντζάκης Κων)νος καὶ τὴν 27 ἰδίου διωρίσθη ἀρχηγὸς στρατοῦ Θεσσαλίας ὁ Διάδοχος τοῦ θρόνου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Διὰ τοῦ Β.Δ. περὶ ἐπιτάξεως αὐτοκινήτων ὀχημάτων ἐπεφορτίσθησαν αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ διὰ τὴν ἐπίδοσιν προσκλήσεων κ.λ.π.

Ἡ δικαιοδοσία τῶν Ἀρχηγείων στρατοῦ διεκρίθη εἰς τὴν τῆς ζωῆς τῶν πρόσω καὶ τὴν τοιαύτην τῶν μετόπισθεν.

Πλησίον τῶν στρατηγείων τούτων διωρίσθησαν ὡς ἀνώτεροι στρατονόμοι παρὰ μὲν τῷ τοῦ στρατοῦ Θεσσαλίας ὁ Ἀν)ρχης χωροφυλακῆς Ραζέλος Παῦλος παρὰ δὲ τοῦ στρατοῦ Ἠπείρου ὁ Ταγματάρχης Χωροφυλακῆς Νικολ. Τρουπάκης.

Διωρίσθησαν ἐπίσης τὰ στρατονομικὰ ἀποσπάσματα παρὰ τοῖς στρατηγείοις τῶν Μεραρχιῶν καὶ ἐτέθη νέα δύναμις ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ραζέλου, ἵνα οὗτος κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχιστρατήγου προβαίνει εἰς σύστασιν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν ἐπὶ ἀπελευθερουμένων ἐδαφῶν. Ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις καὶ ἐγγυήσεις τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου καὶ ἰδία τοῦ διεθνοῦς Κανονισμοῦ τῆς Χάγης 1907 ἡ πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ διοίκησις τῶν καταλαμβανομένων ἐδαφῶν θὰ ἠσκεῖτο διὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου, εἰς ὃν ὑπήγετο κατὰ ταῦτα ἡ σύστασις, ὀργάνωσις καὶ λειτουργία ὑπηρεσιῶν ὡς καὶ ἡ δημοσία ἀσφάλεια μετὰ τῆς ἀστυνομίας.

Κατὰ τοὺς διεθνεῖς κανόνας ἡ διατήρησις ἢ μὴ τῶν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν καταλαμβανομένης περιοχῆς ἀνάγεται εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρχηγοῦ Στρατοῦ.

Ἡ διὰ τὰ μέτωπα ἀναχώρησις τῶν δυνάμεων τῆς χωροφυλακῆς, λόγου ἀκράτου ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἀνδρῶν, προσέλαβε πανηγυρικὸν χαρακτῆρα.

Τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ ἀνέθηκε εἰς τὸν ζωγράφον Παναγ. Ἀραβαντινὸν ὅπως προβῇ εἰς τὴν σύνταξιν πινάκων ἐκ τῆς πολεμικῆς κινητοποιήσεως τοῦ ἔθνους.

Μεταξὺ τῶν τοιούτων ἔργων τοῦ Ἀραβαντινοῦ συμπεριλαμβάνονται καὶ πίνακες ἀφορῶντες τὴν κινητοποίησιν τῆς χωροφυλακῆς, ὡς ἐφίππου ἐνωμοτίας ἀναχωρούσης διὰ τὸ μέτωπον καθ' ἣν στιγμὴν διέσχιζε τὴν ὁδὸν Σταδίου, ἑτέρου ἐφίππου τμήματος μετὰ ἀξιωματικῶν καὶ πεζῶν ἐν μεγάλῃ στολῇ καὶ πολεμικῇ ἐξαρτήσει κ.λ.π. (7).

Εἰς τὸ στρατηγεῖον Ἠπείρου ἐτοποθετήθη καὶ ὁ Ταγματάρχης χωροφυλακῆς Σπυρομήλιος Σπυρίδων, δι' ὃν θὰ ἐπανέλθωμεν κατωτέρω.

Ἐκτὸς τῶν στρατευσίμων ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τὰ ὅπλα ἐθελονταί, μὴ ὑποκείμενοι εἰς στράτευσιν, οἵτινες ὑπὸ διαφόρους ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλαρχηγοὺς ἀπετέλε-

---

(7) Α. Κωνσταντινίδου «Πανόραμα πολέμου 1912—1913», σελ. 107, Ἔκδοσις Παναθηναίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀναμνηστικὸν 1912—1913» καὶ Θάλειας Φλωρᾶ - Καραβᾶ «Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸν πόλεμον 1912—1913».

σαν διάφορα σώματα «προσκόπων», ἅτινα συνεπολέμησαν μετὰ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἢ ἀνέλαβον παραπλησίους ἀνεξαρτήτους ἀποστολάς. Οἱ ὡς πρόσκοποι καταταγέντες προήρχοντο ἐξ ἀλυτρώτων περιοχῶν καὶ κυρίως ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐφ' ὧν θὰ διεξήγοντο ἐπιχειρήσεις, ἀνεξαρτήτως δὲ τῆς πολεμικῆς εἰσφορᾶς τούτων οὗτοι ἀπετέλεσαν ὁδηγοὺς τῶν μονάδων τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, προσενεγκόντες ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος ὑπηρεσίας.

Τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1912 ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν οἱ Κρῆτες Βουλευταὶ καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς προέβη εἰς τὴν δήλωσιν ὅτι ἡ Κρήτη ἐφεξῆς θὰ θεωρεῖται ἀναπόσπαστον τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Οὕτω ἡ Ἑλλὰς εὑρίσκετο ἐπὶ ποδὸς πολέμου, τὴν κήρυξιν τοῦ ὁποίου ἐγνώρισεν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν εἰς τοὺς Ἀρχηγοὺς στρατοῦ τὴν 4-10-1912, ἐνῶ ἐπισήμως τοῦτο ἀνεκοινώθη τὴν ἑπομένην ὑπὸ τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἕλληνος Πρεσβευτοῦ.

Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἡ κήρυξις τοῦ πολέμου ἐγνώσθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5-10-1912 διαγγέλματος τοῦ Βασιλέως, ὅπερ ἀνεγνώσθη εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 316 Φ.Ε.Κ. τῆς ἰδίας ἡμέρας, ἔχον ὡς ἀκολούθως:

ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Πρὸς τὸν λαόν μου

Αἱ ἱεραὶ ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν φιλτάτην Πατρίδα, πρὸς τοὺς ὑποδούλους ἀδελφούς μας καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἐπιβάλλουσιν πρὸς τὸ Κράτος, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν εἰρηνικῶν προσπαθειῶν του πρὸς ἐπίτευξιν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν χριστιανῶν, ὅπως διὰ τῶν ὅπλων θέσῃ τέρμα εἰς τὴν δυστυχίαν τὴν ὁποίαν οὗτοι ὑφίστανται ἀπὸ τόσων αἰώνων.

Ἡ Ἑλλὰς πάνοπλος μετὰ τῶν συμμάχων αὐτῆς, ἐμπνεομένων ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων καὶ συνδεομένων διὰ κοινῶν ὑποχρεώσεων, ἀναλαμβάνει τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν καταδυναστευομένων λαῶν τῆς ἀνατολῆς.

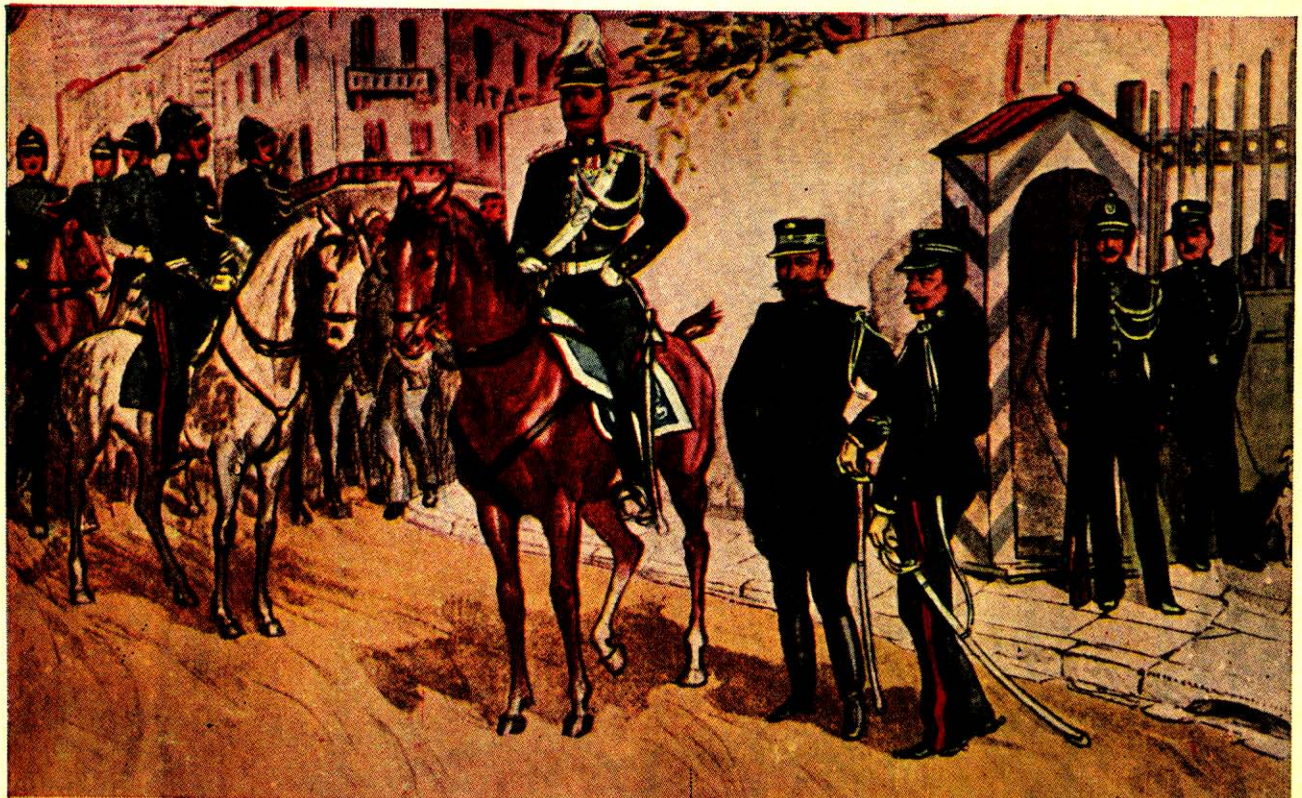
Ὁ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν στρατὸς ἡμῶν ἐν πλήρει συναισθήσει τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ πρὸς τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Χριστιανοσύνην, μνήμων τῶν ἐθνικῶν αὐτοῦ παραδόσεων καὶ ὑπερήφανος διὰ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ὑπεροχὴν καὶ ἀξίαν, ἀποδύεται μετὰ πίστεως εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅπως διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ αἵματος ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς τυραννουμένους.

Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τῶν ἀδελφῶν Συμμάχων κρατῶν θὰ ἐπιδιώξῃ πάσει θυσίᾳ τὸν ἱερὸν αὐτὸν σκοπόν, ἐπικαλούμενοι δὲ τὴν ἀρωγὴν τοῦ Ὑψίστου ἐν τῷ δικαιοτάτῳ ἀγῶνι τοῦ πολιτισμοῦ, ἀνακράζομεν: Ζήτω ἡ Ἑλλάς, Ζήτω τὸ Ἔθνος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ὀκτωβρίου 1912

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου **Τὰ Μέλη**

Ἔφιππος Χωρ)κὴ τῶν Κεντρικῶν Ἐνωμοτιῶν ἀναχωροῦσα διὰ τὸ μέτωπον. Πολέμων 1912–13.
(Ἔργον ζωγράφου Ἀραβαντινοῦ)

Εἰς ἕνα πανεθνικὸν ἀγῶνα κρίνονται, ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἱεραρχικῆς πυραμίδος Ἡγέται, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ βαθμὸς τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς θυσίας τοῦ ἔθνους. Οἱ ἄλλοι παράγοντες, κατατασσόμενοι ὡς ὄργανα τῆς ἐθνικῆς θελήσεως καὶ τῶν ἐπιταγῶν τῆς ἡγεσίας, κρίνονται μόνον ὡς διαχειρισταὶ καὶ θεματοφύλακες, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων ἐκείνων καθ' ἃς ἔνιοι ἐκ τούτων, ἐξερχόμενοι τῶν ὁρίων τῆς καλῶς ἐννοουμένης ἐκτελέσεως καὶ διαχειρίσεως, αἴρονται εἰς ἀνώτερα τῶν κατὰ τὴν χρηστὴν καὶ ἀντικειμενικὴν ἀνθρωπίνην κρίσιν ἐπίπεδα, εἰς ἐπίπεδα ἡρώων.

Κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐξήρθη ἐν τῷ συνόλῳ του εἰς θρυλικὰ ἐπίπεδα καὶ οὕτω ἡ διάκρισις εἶναι ἔτι δυσχερεστέρα.

Ἐκτὸς τούτου διὰ τὸ Σῶμα τῆς χωροφυλακῆς, ὅπερ συμμετέσχεν μὲν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν ἀγῶνα πλὴν οὐχὶ εἰς ἀνεξαρτήτους συγκεκροτημένας μαχίμους μονάδας, ἡ διάκρισις ἀπαιτεῖ ἰδιαίτερα στοιχεῖα κοστολογήσεως προσφορᾶς καὶ θυσίας. Ἀπαιτεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἂν παρήγαγεν ἔργον πέραν τῆς ἀποστολῆς ἢ καὶ ἐν τῇ ἀποστολῇ της ὑπὸ ποίας συνθήκας καὶ ἀναλογίας. Πλέον τούτου, εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς ἐκτιμήσεως πρέπει νὰ συνεκτιμηθῶσι τὸ μὲν ἡ πρωτοβουλία ἐν τῇ αὐτοθυσίᾳ καὶ ἐκθέσει εἰς κινδύνους τῶν μεμονομένως ἢ ἐν μικραῖς ὁμάδεσι, πλὴν ἐν ἀπομονώσει, δρασάντων ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς, τὸ δὲ ἡ ἐν τῇ δράσει προνοητικότης καὶ προορατικότης.

Τέλος εἶναι δυσχερὲς ἂν μὴ ἀδύνατον νὰ διαχωρισθῇ καὶ νὰ ἀπομονωθῇ ἡ δρᾶσις ἑνὸς Σώματος τοῦ ὁποίου οἱ ἄνδρες καὶ αἱ ὑπηρεσίαι ὡς ἐκ τῆς γενικωτέρας ἀποστολῆς ἔδει ἐν παντὶ νὰ ὦσιν ἐν ἀμέσῳ ἑτοιμότητι διὰ τὴν ταχείαν καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ὅσων αἱ ἀνάγκαι τῆς διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου ἀπήτησαν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις, ἀπὸ τῆς προπαρασκευῆς τῆς ἐπιστρατεύσεως μέχρι τῆς τελείας ἀποστρατεύσεως.

Ἐν πάσει περιπτώσει θὰ παραθέσωμεν τὰς καθ' ἡμᾶς ἰδιαζούσης σημασίας προσφορὰς τῆς χωροφυλακῆς, ἐκ τῶν ὅσων ἀνεύρομεν, καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τόσον ἐν τῷ καθολικῷ ἐθνικῷ ἐκείνῳ ἀγῶνι ὅσον καὶ ἐν τῇ εἰδικῇ αὐτῆς ἀποστολῇ ἱκαναὶ δάφναι τῆς ὀφείλονται.

Ἀνεζητήσαμεν καὶ τυχὸν ψόγους, ἀλλὰ δὲν ἀνεύρομεν τοιούτους εἰμὴ ἐξ ὑπερβολικοῦ ζήλου καὶ μόνον.

Β'. ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΜΕΤΩΠΟΝ

Διὰ τῆς προελάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ τὴν 6-10-1912 ἀπηλευθερώθη ἡ Ἐλασσὼν καὶ ἐντολῇ τοῦ Ἀρχιστρατήγου ὁ Ραζέλος ἵδρυσεν ἐκεῖσε τὴν πρώτην ἐπὶ ἀπελευθερουμένων περιοχῶν ὑπηρεσίαν χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν νεοξελθόντα τῆς Σχολῆς ἀνθ)ρχον Πραντούναν Ξενοφῶντα.

Ἐνῶ τμῆμα τῆς Στρατιᾶς ἐμάχετο πρὸς Δεσκάτην, ὁ προκεχωρημένος Ἀστυνομικὸς Σταθμὸς Βελεμιστίου, Ἀστυνομικῆς ὑποδ)νσεως Καλαμπάκας, ἀνέφερεν τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 6-10-1912 ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ Τουρκικῆς φάλαγγος ἐκ 2000 ἀνδρῶν καὶ βάσει τῆς πληροφορίας ταύτης ἐπεσπεύθη ἡ κατάληψις τῆς Δεσκάτης καὶ ἡ ἐξουδετέρωσις τῆς ἀπειλῆς (8).

---

(8) Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν «Ἑλληνικὸς Στρατὸς» Τόμ. Α', σελ. 69 καὶ σχετικὰ ἔγγραφα ἐν παραρτήματι ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 283—285.

Περὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σταθμοῦ Βελεμιστίου θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ αὖθις κατωτέρω.

Ἡ ἀκάθεκτος καὶ ταχεῖα προέλασις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐδημιούργησε τεράστια προβλήματα ἀνεφοδιασμοῦ του ἐκ Λαρίσης, ἔνθα εὑρίσκοντο αἱ ἀποθῆκαι καὶ ὁ στρατὸς ἐδοκιμάσθη καὶ παρ' αὐτῆς τῆς πείνης ἀκόμη. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ στρατηγὸς **Θ.** Πάγκαλος ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ (9) ἐκθέτει περιέργους ἀντιλήψεις. Γράφει ὅτι θὰ συνίστα εἰς τοὺς λιμοκτονοῦντας ἀξιωματικοὺς τοῦ Γενικοῦ στρατηγείου νὰ χρησιμοποιήσωσι τοὺς ἄνδρας τῆς στρατονομίας ἵνα προσκομίσωσιν ὁλόκληρον ποίμνιον ἐκ τῶν ἀφθονούντων εἰς τὴν περιοχὴν Σερβίων τοιούτων. Καὶ ἡ σκέψις περὶ τοιαύτης μεταχειρήσεως τῆς χωροφυλακῆς, περὶ ἧς δὲν παραλείπει νὰ ἐκφρασθῇ λίαν εὐφήμως γράφων ὅτι εἰς τὴν Στρατονομίαν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου «ὑπηρέτουν δύο καλοὶ καὶ μορφωμένοι ἀξιωματικοί, ὁ ἱκανότατος καὶ ἐκ τῶν ἀρίστων ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς ὑπομοίραρχος Ι. Καψάλης (τῆς ἱστορικῆς οἰκογενείας) καὶ ὁ ἀδελφός μου, ἐπίσης ὑπομοίραρχος, Γεώργιος Πάγκαλος», καὶ περὶ τοιαύτης συμπεριφορᾶς τοῦ ἐλευθερωτοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῆς εὐπαθοῦς Μακεδονικῆς περιοχῆς, ἀποστερεῖ πάσης βάσεως σοβαρότητος τὴν πηγήν. Δυστυχῶς ὁ συγγραφεὺς ἐπίστευεν εἰς τὴν ἄποψιν ταύτην, διότι κατωτέρω, ἐν σελ. 232—233, ἀναφέρει τὴν παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν του διαρπαγὴν τῶν πουλερικῶν εἰς Μπίγλιτσαν!

Εἰς Σέρβια συνεστήθη ἀστυνομικὴ ὑποδ)νσις ὑπὸ τὸν ἐπίσης νεαρὸν τότε Ἀνθ)ρχον Τρακάδαν Ἀντώνιον καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας συνεστήθη ἡ τόσον δοκιμασθεῖσα Ἀστυνομικὴ Δ)νσις Κοζάνης ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Μαυρομιχάλην, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ τοιαύτη Βερροίας. Ἡ διατιθεμένη δύναμις χωροφυλακῆς τόσον εἰς ἀξιωματικοὺς ὅσον καὶ εἰς ὁπλίτας ἦτο πενιχρὰ καὶ δεδικαιολογημένως, διότι ἡ δύναμις τῆς χωροφυλακῆς ἦτο ἀνεπαρκής, λόγῳ μεγάλης λειψανδρίας, νὰ καλύψῃ τὰς εἰρηνικὰς τῆς ἀποστολὰς ἐν τῇ μικρᾷ Ἑλλάδι, πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν ν' ἀνταπεξέλθῃ ἤδη;

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, Διάδοχος Κων)νος, εὑρισκόμενος ἐπὶ τόπου καὶ ἐκτιμῶν ὡς ἔγγιστα τὴν κατάστασιν, ἀπηύθυνεν ἐκ Βερροίας τὴν 18-10-1912 τὸ ἀκόλουθον πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν Τηλεγράφημα.

«Μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας πιθανώτατα θέλομεν καταλάβει Θεσσαλονίκην. Τῆς πόλεως ταύτης οὔσης μεγάλης καὶ διεθνοῦς, ἀνάγκη νὰ ληφθῶσιν ἀπὸ τοῦδε τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν καὶ ἀστυνομίαν αὐτῆς. Πρὸς τοῦτο .... ὡς καὶ εἷς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἐκ τῶν ἱκανωτέρων διὰ τὴν διεύθυνσιν Ἀστυνομίας μετὰ τριῶν τουλάχιστον ἀξιωματικῶν καὶ 150 χωροφυλάκων. Ἐπίσης παρακαλῶ σταλῇ ἐξ Ἀθηνῶν λαμβανομένη ἐκ τῶν ἐμπέδων τμημάτων ἢ καὶ ἐκ τῆς χωροφυλακῆς δύναμις δύο χιλιάδων ἀνδρῶν τουλάχιστον ἵνα διαθέσωμεν τούτους πρὸς φρούρησιν καὶ τήρησιν τῆς τάξεως εἰς καταλαμβανομένας πόλεις...».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (10)

Δὲν ἦσαν μοναδικὰ τὰ ὅσα ἀνωτέρω διελάβομεν καθήκοντα τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ χωροφυλακῆς, δὲν τὴν ἐβάρυνον μόνον τὰ καθήκοντα συστάσεως ὑπηρεσιῶν, τῆς

---

(9) **Αὐτόθι σελ. 178.**

(10) Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν «Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ Βαλκανικοὺς Πολέμους», Τόμ. Α', σελ. 30 καὶ Παράρτημα ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 554 ἢ 561.

συνδρομῆς πρὸς τὸν μάχιμον στρατόν, τῆς στρατονομικῆς δικαιοσύνης κατὰ τὰ ἄρθρα 59 καὶ 164 Στρατ. Ποιν. Νομοθεσίας καὶ 661-666 τοῦ ἰσχύοντος τότε ποινικοῦ Νόμου, τῶν ἐπιτάξεων, τῆς ἀσφαλείας τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων καὶ κόμβων, ἅτινα διὰ τῆς εἰσόδου τοῦ στρατοῦ ἐπὶ περιοχῶν οὐχὶ ἀμιγοῦς Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἀπέβησαν λίαν σοβαρὰ καὶ λεπτοφυῆ, ἤδη προσετέθη καὶ τὸ σοβαρὸν θέμα τῆς μετακινήσεως τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς ἐγκαταστάσεώς του εἰς Βέρροιαν.

Θεωρητικῶς τὴν εὐθύνην εἶχεν ὁ στρατός, ἀλλὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ ὄργανα τῶν εὐθυνῶν τούτου ἦσαν καὶ ἔπρεπε νὰ ὦσιν ἄνδρες τῆς χωροφυλακῆς.

Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὑρεθῶσιν οὗτοι; Ἕνα τοιοῦτον ἐρώτημα δὲν ἠδύνατο ν' ἀπευθυνθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἥτις μὴ ἔχουσα τί ἄλλο νὰ πράξῃ, ἀφοῦ οὐδέποτε προηγουμένως εἶχε σκεφθῆ, προσέφυγεν ἀμέσως εἰς τοὺς ἐθνοφρουροὺς καὶ διὰ τοῦ ἐν Βερροίᾳ ὑπογραφέντος τὴν 24-10-1912 ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Β.Δ., ἐκλήθησαν ὑπὸ τὰ ὅπλα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς χωροφυλακῆς καὶ οἱ μέχρι τότε μὴ κληθέντες ἐθνοφρουροὶ κλάσεως 1898 (11).

Ἀλλ' ἡ λειψανδρία δὲν ἀφεώρα μόνον τοὺς χωροφύλακας, παρετηρεῖτο καὶ ἐν εὐρείᾳ κλίμακι εἰς τοὺς βαθμοφόρους, δι' ὃ ἡ κυβέρνησις κατέφυγεν εἰς τὴν προαγωγὴν 40 ἐνωμ)ρχῶν εἰς ἀνθ)στάς, καθ' ὑπέρβασιν τῆς προβλεπομένης ὀργανικῆς δυνάμεως (12).

Τὸ σύνολον τῆς ἐμπολέμου δυνάμεως τοῦ Σώματος ἀνῆλθεν εἰς 180 ἀξιωματικούς, 69 ἀνθ)στάς, 4.400 χωροφύλακας τῆς γνωστῆς ἐκ τῶν ἀνωτέρω προελεύσεως, 2.300 ἐθνοφρουροὺς καὶ 600 ἀποσπασθέντας συμπληρωματικῶς κληρωτοὺς στρατιώτας. Ἐκτὸς τῆς ἐπισήμως καὶ διὰ διαταγῶν διατεθείσης καὶ διατιθεμένης ἀναλόγως τῶν πολεμικῶν ἀναγκῶν δυνάμεως χωροφυλακῆς, ἱκανὸν μέρος ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ χωροφυλάκων διέρρευσε καὶ ἐπήνδρωσε τὰ διάφορα ἐθελοντικὰ σώματα. Ἡ διαρροὴ αὕτη ἐγένετο εἴτε κατόπιν προηγουμένης ἐγκρίσεως εἴτε δι' ἐγκαταλείψεως τῆς θέσεως αὐθαιρέτως, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πολεμικῆς ψυχώσεως.

Οὕτω, ὡς ἀφηγήθη ἡμῖν ὁ Ε.Α. Στρατηγὸς τῆς χωροφυλακῆς Κολλάτος Ἀριστοφάνης, οἱ τότε ἐνωμ)ρχαι Κολλᾶτος, Γιαννόπουλος, Λυμπέρης, Σπέντζος, Δρακουλάκος κ.λ.π., ἐγκαταλείψαντες τὰς θέσεις των κατετάγησαν εἰς τὰ ὑπὸ τὸν τότε λοχαγὸν Κων)νον Μαζαράκην σώματα προσκόπων, ἄλλοι δὲ εἰς ἄλλα τοιαῦτα σώματα. Εἰς σιδηροδρομικὸν Σταθμὸν Πλατέος ὑπάρχει σήμερον ἀναθηματικὴ στήλη, ἐφ' ἧς ὦσιν χαραγμένα τὰ ὀνόματα τοῦ λοχίου Μαυρομιχάλη καὶ τοῦ χωροφύλακος Νταβατζῆ Χρήστου τῆς ὁμάδας Κολλάτου, οἵτινες ἔπεσαν ὑπὲρ Πατρίδος κατὰ τὴν μάχην 18-10-1912 περὶ τὴν ἐκεῖ γέφυραν τοῦ Γαλλικοῦ Ποταμοῦ μετέχοντες τμήματος «Προσκόπων». Κατωτέρω θὰ διαλάβωμεν τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου Βεργογιαννοπούλου ἐπὶ κεφαλῆς ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς καὶ προσκόπων (12α).

---

(11) Φ.Ε.Κ. 332)1912.

(12) Β.Δ. 3-11-1912.

(12α) Πρόσκοποι ἦσαν ἐθελονταὶ καταγόμενοι κυρίως ἐκ τῶν ὑποδούλων περιοχῶν, οἵτινες ἐκτὸς τοῦ πατριωτικοῦ φανατισμοῦ προσέφερον καὶ ὑψίστης στρατιωτικῆς σημασίας ὑπηρεσίας τόσον λόγῳ τῆς γνώσεως τῶν ἐδαφῶν ἐφ' ὧν διεξήγοντο αἱ ἐπιχειρήσεις, ὅσον καὶ διότι ἀποτελέσαντες σώματα ὑπὸ γενναίους καὶ εὐτόλμους βαθμοφόρους Στρατοῦ ἢ Χωροφυλακῆς, λόγῳ τῆς εὐκινησίας καὶ τῆς ἀτάκτου δράσεως εἶχον τὴν εὐχέρειαν τῆς ταχείας μετακινήσεως καὶ τῆς εἰς τὰ μετόπισθεν δράσεως, πλήττοντες τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῶν νώτων. Ἡ Χαλκιδική, ἡ

Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀπήντησεν ἀμέσως εἰς τὴν τηλ)κὴν πρότασιν τοῦ διαδόχου διότι ἀνέμεινε τὰς ἐκ Κρήτης δυνάμεις χωροφυλακῆς.

Κατ' ἄρθρον 10 τοῦ ὑπογραφέντος τὴν 26-10-1912 πρωτοκόλου παραδόσεως τῆς Θεσ)νίκης ἡ Τουρκικὴ Ἀστυνομία καὶ Χωροφυλακὴ ὤφειλον νὰ παραμείνωσιν εἰς τὰς θέσεις των μέχρι νεωτέρας διαταγῆς, προσφέρουσαι τὰς ὑπηρεσίας των ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν μελλουσῶν ν' ἀφιχθῶσιν Ἑλληνικῶν Ἀστυνομικῶν δυνάμεων.

Εἰδικώτερον τὰ ἄρθρα 6 καὶ 10 τοῦ πρωτοκόλλου διελάμβανον:

«ἄρθρ. 6 Ἡ Χωροφυλακὴ καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ θὰ διατηρήσουν τὰ ὅπλα των»

«ἄρθρ. 10 Ἡ Χωροφυλακὴ τῆς πόλεως καὶ ἡ Ὀθωμανικὴ ἀστυνομία θὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν ὑπηρεσίαν των μέχρις νεωτέρας ἀποφάσεως».

Αὐθημερὸν τὸ ἑσπέρας εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεσ)νίκην καὶ κατευλίσθη εἰς Καραμπουρνάκι τμῆμα ἐθελοντῶν μὲ ὁμαδάρχας τοὺς Κολλᾶτον, Σπένδον κ.λ.π.

Τὴν ἑπομένην, 27 Ὀκτωβρίου, ἐντολῇ τῆς Κυβερνήσεως, τμῆμα ἐφίππου καὶ πεζῆς χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν ἀντ)ρχην Ραζέλον καὶ τμῆμα εὐζώνων εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεσ)νίκην. Ἡ δύναμις αὕτη διασχίσασα τὴν Ἐγνατίαν ὁδὸν ὑπὸ τὰς θυελλώδεις ζητωκραυγὰς κατηυθύνθη εἰς τὸ Διοικητήριον καὶ ἀμέσως ἐξαπεστάλησαν πρὸς ὁλόκληρον τὴν πόλιν μικταὶ περίπολοι στρατοῦ καὶ χωροφυλακῆς μὲ κύριον καὶ πρωταρχικὸν μέλημα τὴν ἀναγνώρισιν καὶ μελέτην πρὸς τήρησιν ἀσφαλείας καὶ τάξεως ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ εἰσόδῳ τοῦ Διαδόχου.

Οὕτω τὸ πρῶτον εἰσελθὸν εἰς τὴν Θεσ)νίκην Ἑλληνικὸν τμῆμα ὑπῆρξεν τὸ τοιοῦτον τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς (12β).

Τὰς πρώτας πρωϊνὰς ὥρας τῆς 27-10-1912 ὁ Πρωθυπουργὸς ἐτηλεγράφει πρός τε τὸν Βασιλέα, εὑρισκόμενον ἤδη εἰς Βέρροιαν, καὶ τὸν Διάδοχον, τ' ἀκόλουθα:

Ἀθῆναι 27-10-1912 ὥρα 2 π.μ. Α.Μ. Βασιλέα.

«Ἀναγκαῖον ἀποβαίνει ὅπως ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις τῆς καταλαμβανομένης χώρας λάβει κανονικωτέραν τινὰ μορφήν, ἤδη μάλιστα ὅτε ἐπίκειται ἡ κατάληψις τῆς Θεσ)νίκης. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ κυβέρνησις ἀπεφάσισε.... ὅπως ἐπισπευθοῦν δὲ τὰ πράγματα Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης ἀναχωρεῖ λίαν πρωῒ αὔριον ἐρχόμενος πρὸς Ὑμετέραν Μεγαλειότητα κομίζων πρὸς ὑπογραφὴν καὶ τὸ σχετικὸν Διάταγμα. Μετὰ τοῦ κ. Ρακτιβάν... ἔρχεται ὁ ἀντ)ρχης κ. Μομφεράτος ὡς ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς Θεσ)νίκης μετὰ συντεταγμένης δυνάμεως 150 χωροφυλάκων τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς.

Πρωθυπουργὸς Βενιζέλος (13)

Ἀρχηγὸν Στρατοῦ

(ἀφοῦ ἐν ἀρχῇ ἐπαναλάμβανεν τὰ περὶ ἀνάγκης πρὸς διοικητικὴν μέριμναν κ.λ.π. διὰ Νομαρχῶν, διοικητικῶν, οἰκονομικῶν κ.λ.π. ὑπαλλήλων ὑπὸ κυβερνητικὸν ἀντιπρόσωπον Ὑπουργὸν Δικαιοσύνης Ρακτιβάν, κατέληγεν):

Νιγρίτα, τὸ Παγκαῖον κ.λ.π. εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ σωμάτων προσκόπων πολὺ ἐνωρίτερον τῆς προελάσεως τοῦ τακτικοῦ Στρατοῦ. Δυνάμεθα νὰ παρομοιάσωμεν τούτους διά τινας περιπτώσεις, μὲ τὰ σημερινὰ τμήματα τῶν μονάδων Καταδρομῶν.

(12β) Λεύκωμα «Θεσσαλονίκη 1962», σελ. 626.

(13) Ὑπουργ. Στρατ. «Βαλκανικοὶ πόλεμοι», Τόμ. Α΄, σελ. 188, Παράρτημα Α. Α. 791.

«Τὰ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας θὰ ἀνήκωσιν εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς οἱ δὲ νομάρχαι δύνανται μόνον νὰ ὑποδεικνύωσιν εἰς ταύτας ὅσα μέτρα κρίνωσιν ἀναγκαῖα νὰ ληφθῶσιν».

'Αθῆναι 27-10-1912 ὥρα 2 Π.Μ.
Πρωθυπουργὸς Βενιζέλος (14)·

'Εκ τῆς παραβολῆς τῶν δύο τούτων τηλ)των, προκύπτει ὅτι ὁ Πρωθυπουργός, ἐνῶ ἀνεκοίνου εἰς τὸν Διάδοχον ὅσα καὶ εἰς τὸν Βασιλέα, ἀπεσιώπησε τὰ περὶ ἀποστολῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς. Φαίνεται ὅτι ἀνέμεινε πρῶτον τὴν ἔγκρισιν τοῦ Βασιλέως.

Αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις ἀνεκοινώθησαν εἰς τὸν Διάδοχον μετὰ 21 καὶ πλέον ὥρας ὡς ἀκολούθως:

'Αρχηγὸν Στρατοῦ — Θεσσαλονίκην

Διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου 'Αρκαδία ἀποπλεύσαντος ἐκ Πειραιῶς περὶ ὥραν 6 Μ.Μ. σήμερον ἀνεχώρησαν κατευθυνόμενοι Θεσ)νίκην. Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ὁ ἀντ)ρχης Μομφερᾶτος, 'Αρχηγὸς τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς μετὰ συντεταγμένης δυνάμεως 150 Κρητῶν χωροφυλάκων, καὶ τριάκοντα περίπου οἰκονομικοὶ διοικητικοί, προξενικοὶ λιμενικοὶ ὑπάλληλοι ἔτι δὲ καὶ 50 ναῦται.

'Αθῆναι 27-10-1912 ὥρα 11 μ.μ.
Πρωθυπουργὸς Βενιζέλος (15)

Καὶ μετ' ὀλίγην ὥραν

'Αρχηγὸν Στρατοῦ Γιδᾶ — Θεσσαλονίκην

'Αντισυνταγματάρχης Μομφεράτος ἐπικεφαλῆς 150 Κρητῶν χωροφυλάκων ἀνεχώρησεν ἤδη. Οὗτος διορισθήσεται 'Αστυνομικὸς Δ)ντὴς Θεσ)νίκης καὶ προαστείων. 'Αντ)ρχης Ραζέλος θὰ παραμείνῃ ἐπικεφαλῆς τῆς χωροφυλακῆς διὰ τὴν λοιπὴν καταληφθεῖσαν χώραν. 'Αποστέλλονται ἕτεροι τετρακόσιοι Ἕλληνες χωροφύλακες, οὓς θὰ διαθέσητε ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν διὰ Θεσ)νίκην ἢ ἀλλαχοῦ. Παραμένουσιν ἔτι ἐν 'Αθήναις διακόσιοι ἕτεροι χωρ)κες δι' οὓς ἀναμένομεν ὑμετέρας ὁδηγίας ἂν πρέπει νὰ τοὺς ἀποστείλωμεν εἰς Θεσσαλονίκην ἢ εἰς Τρίκκαλα — Λάρισαν διὰ τὸν Καζὰν Γρεβενῶν ἢ τῆς Κοζάνης».

'Αθῆναι 27-10-1912 μεσονύκτιον
Βενιζέλος (16)

'Εκ τῶν ἀνωτέρω παρατηροῦμεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐκτιμῶσα τὴν σοβαρὰν διεθνῆ μορφὴν καὶ θέσιν τῆς Θεσ)νίκης, ὡς ἐτόνιζεν καὶ ὁ 'Αρχηγὸς στρατοῦ — Διάδοχος εἰς τὸ ἀπὸ 18-10-1912 τηλεγράφημά του, καὶ παραβλέπουσα ἔν τινι μέτρῳ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ 'Αρχιστρατήγου ὥρισεν αὐτὴ τὸν 'Αστυνομικὸν Διευθυντὴν Θεσσαλονίκης, ὃν ἀπέστειλεν ἐπὶ κεφαλῆς συμπαγοῦς, ὁμοιομόρφου, ἐξαιρέτου πειθαρχικότητος καὶ παραστάσεως δυνάμεως Κρητικῆς χωροφυλακῆς χωρὶς ν' απο-

---

(14) Ὑπουργ. Στρατ. «Βαλκανικοὶ πόλεμοι», Τόμ. Α', σελ. 188, Παράρτημα Α.Α. 792.
(15) Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν «Βαλκανικοὶ πόλεμοι», Τόμ. Α', Παράρτημα Α.Α. 793.
(16) Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν «Βαλκανικοὶ Πόλεμοι», Τόμ. Α', Παράρτημα Α.Α. 794.

κλείη τὴν ἐνίσχυσιν ταύτης καὶ δι᾽ ἑτέρας δυνάμεως τῆς λοιπῆς χωροφυλακῆς κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ᾽Αρχιστρατήγου.

Βεβαίως ὁ Μομφεράτος δὲν ἦτο ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς, ὡς ἐπίσης οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς ἐστεροῦντο ἀστυνομικῆς καταρτίσεως καὶ πείρας, ἀλλ᾽ ἐπρόκειτο περὶ ὅλως ἰδιαζουσῶν συνθηκῶν, ὡς ἐκ τῆς πολυγενοῦς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως καὶ τῶν τάσεων ἐπιβολῆς τῶν Βουλγάρων, καθ᾽ ἃς ἀπαιτεῖτο μία ἀστυνομικὴ δύναμις ὡς ἐκείνη τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς, ἔτι δὲ εὑρισκόμεθα ἀκόμη εἰς περίοδον καθ᾽ ἣν ὁ στρατὸς δὲν ἔχει ἀπομακρυνθῆ εἰσέτι ὁριστικῶς ἐκ τῆς ἀστυνομεύσεως καὶ εὐκόλως ὁ ἀξιωματικὸς καὶ ὁ στρατιώτης μεταβάλλονται εἰς πρώτου βαθμοῦ ὄργανα τάξεως.

῾Η ῾Ελληνικὴ χωροφυλακὴ περιεῖχεν στελέχη πλέον καταρτισμένα καὶ πολιτισμένα, ἀλλ᾽ οἱ ὁπλῖται της ἀπετέλουν μωσαϊκὸν παραστάσεως καὶ προελεύσεως. Οἱ μόνιμοι — ἐξ ἐθελοντῶν — ἦσαν ὅλοι ἡλικιωμένοι, ἔφερον ὑπερτροφικοὺς μύστακας καὶ τινες αὐτῶν ὑπογένεια, αἱ στολαί των πεπαλαιωμέναι καὶ κακῆς κατασκευῆς, ἡ δὲ συμπεριφορά των ἀρκούντως τραχεία καὶ βλοσυρά (16α). ῎Εναντι αὐτῆς ἦτο λάμπουσα καὶ ἐπιβλητικὴ ἡ παράστασις τῶν ἀνδρῶν τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς, ἡ δὲ συμπεριφορά των χειραγωγημένη εἰς τὸ κατὰ τὸ δυνατὸν ὑψηλότερον ἐπίπεδον, ὥστε ν᾽ ἀποκλείονται αἱ δυσμενεῖς ἀντιδράσεις.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚ ΚΡΗΤΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

᾽Εν τοῖς πρόσθεν (17) ὡμιλήσαμεν περὶ τῆς ὀργανώσεως καὶ ἐξελίξεως τῆς ἐν Κρήτῃ χωροφυλακῆς. Διακόπτοντες ἤδη, πρὸς στιγμήν, τὴν ἱστόρησιν τῆς πολεμικῆς δραστηριότητος καὶ συμβολῆς τῆς Χωροφυλακῆς, θὰ διαλάβωμεν συμπληρωματικῶς τὰ τῆς ἐξελίξεως, μέχρι καὶ τῆς περιγραφομένης περιόδου, ἐν τῇ Κρητικῇ Χωροφυλακῇ, ὥστε καὶ τὰ λαβόντα χώραν νὰ ἑρμηνεύωνται καὶ εἰς τὴν συγχώνευσιν νὰ φθάσωμεν ὁμαλῶς καὶ πλήρως κατατοπισμένοι.

῾Ο ἀφιχθεὶς εἰς Κρήτην ταγματάρχης Πυροβολικοῦ Μομφεράτος, ὅστις ὡς ἀντισυνταγματάρχης πλέον ἐτοποθετεῖτο ἤδη ᾽Αστυνομικὸς Δ)ντὴς Θεσσαλονίκης, ἔδωκε τὴν ἀκόλουθον ἐξέλιξιν εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ χωροφυλακήν.

᾽Ανέτρεψεν τὸ ᾽Ιταλικὸν σχέδιον περὶ μὴ ἀναδείξεως ἀξ)κῶν ἐκ τῆς στυσταθείσης ἐκεῖσε χωροφυλακῆς καὶ προέβη εἰς τὴν προαγωγὴν ὑπαξιωματικῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, πρὸς δὲ ἐνέταξε ἐν τῇ χωροφυλακῇ ἑαυτὸν καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐξ ῾Ελλάδος ἀποστολῆς ὡς ἀξιωματικοὺς χωροφυλακῆς. Οὕτω ὁ ἴδιος ἔλαβε τὸν τίτλον «᾽Ανώτερος Δ)τὴς χωροφυλακῆς καὶ ταγμάτων Πεζικοῦ», οἱ δὲ λοχαγοὶ Γ. Κοτζιᾶς, ᾽Ανδρέας Μπάϊρας, Γεώργιος Βενετσάνος, Τόλιας Ρέγκλης, Ν. Σκῦρος κ.λ.π. ὡς Μοίραρχοι καὶ ὑπομοίραρχοι παρὰ τῷ ᾽Αρχηγείῳ, καὶ ὡς Διοικηταὶ τῶν πέντε Μοιραρχιῶν .Διὰ τὴν δ)σιν τῶν πέντε ὑπομοιραρχιῶν ἐχρησιμοποιήθησαν ἀνθ)γοὶ ἢ ἀνθ)ρχοι, εἰς δὲ τὰ 12 ἀστυνομικὰ τμήματα ἀνθυπομοίραρχοι, ἐκ τῶν προαχθέντων Κρητῶν ἀνθ)στῶν καὶ ἐνωμοταρχῶν. Δυνάμει τοῦ ὑπ᾽ ἀριθ. 805) 1908 νόμου Κρητικῆς Πολιτείας, ἡ δύναμις τῆς χωροφυλακῆς καθωρίσθη εἰς 1 ἀντισυνταγματάρχην, 7 Μοιράρχους, 8 ὑπομοιράρχους καὶ 946 χωροφύλακας, δύ-

---

(16α) ᾽Ανέκδοτα ἀπομνημ. Ταγμ. Χωροφυλακῆς Ε.Α. Γκατζάρα ᾽Αστ.

(17) Μέρος Β′ Κεφ. Ε′.

ναμις, ἥτις κατὰ τὸ 1912 εὑρέθη προσηυξημένη κατὰ 4 ἀνθ)στάς, 12 ἐνωμοτάρχας, 11 ὑπεν)ρχας καὶ 146 χωροφύλακας.

Ἡ χωροφυλακὴ αὕτη διέθετεν ἰδίαν ὑγειονομικὴν — ἕξ ἀνθυπίατροι — καὶ φαρμακευτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν μουσικήν της. Οἱ προαχθέντες εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθ)ρχου μέχρι τέλους 1911 εἶχον ἀνέλθει εἰς τριάκοντα, ἐξ ὧν οἱ 12 εἶχον ἀποσπασθῆ εἰς τὰ δύο τάγματα πολιτοφυλακῆς (18). Ἡ Ἑλλάς, κατευθυνομένη ὁλοταχῶς εἰς τὴν διὰ τοῦ συνόλου τῶν ἐθνικῶν της δυνάμεων ἐπίλυσιν τῶν ἐθνικῶν της ζητημάτων, εἶχε στραφῆ πρὸς μίαν ὁλοκληρωτικὴν στρατιωτικὴν προπαρασκευήν, δι᾽ ὃ καὶ οἱ ἀποσταλέντες εἰς Κρήτην, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς, Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὀργανώσεως τῆς χωροφυλακῆς καὶ πολιτοφυλακῆς ὠργάνωσαν καὶ τὴν δευτέραν ἀπολύτως στρατιωτικῶς, καὶ οὕτω ἡ Κρήτη διέθετε τὸ 1912 ἱκανὸν ἀριθμὸν ταγμάτων ἐκγυμνασμένων.

Οὕτω ἐπὶ πληθυσμοῦ 303.500 κατοίκων (19) ἐκτὸς τῶν δύο ταγμάτων τῆς πολιτοφυλακῆς (πεζικοῦ) ὑπῆρχεν μία δύναμις 1450 περίπου ἀνδρῶν χωροφυλακῆς, δύναμις ἥτις ἀναλυομένη εἰς ἑκατοστιαίαν ἀναλογίαν καὶ συγκρινομένη μετὰ τῆς ἀντιστοίχου ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἀναλογίας, ἐνεφάνιζεν μίαν ἐξαιρετικῶς σοβαρὰν ὑπεροχήν, ἤτοι ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ ἡ ἀναλογία ἀνήρχετο εἰς 5: 1000, ἐν δὲ τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, ἀριθμούσης 2.630.000 κατοίκους (20), ἡ ἀναλογία αὕτη μόλις ἐπλησίαζεν τὸ ποσοστὸν 2,3:1000, ἐπλεονέκτει δὲ ἔτι περισσότερον ἡ ἐν Κρήτῃ χωροφυλακὴ τόσον κατὰ τὴν ἰδίαν της ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν, μουσικὴν κ.λ.π., ὅσον καὶ κατὰ τὸ ὅτι ἡ δύναμίς της ἀπετελεῖτο ἐκ μονίμων χωροφυλάκων καὶ οὐχὶ ἐκ κληρωτῶν. Ἡ χωροφυλακὴ αὕτη ἐμειονέκτει σοβαρώτατα τῆς Ἑλληνικῆς χωροφυλακῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν μόρφωσιν, κατάρτισιν καὶ πεῖραν τῶν βαθμοφόρων ἐν γένει, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀξιωματικῶν, ἐπλεονέκτει δὲ ὁπωσδήποτε ὡς ὀργάνωσιν.

Οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς δὲν ἔφερον ἀμφιμασχάλια καὶ ἡ στολή των ἦτο ἰδιόρρυθμος, διατηροῦσα ἀπολύτως τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἐνδυμασιῶν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ. Οὕτω ἡ στολὴ «παρατάξεων» τῶν ὁπλιτῶν συνέκειτο ἐκ βράκας διὰ τοὺς χωροφύλακας καὶ σαλβαρίου διὰ τοὺς ὑπαξιωματικοὺς χρώματος βαθυκυάνου, γιλέκου ἐρυθροῦ χρώματος καὶ τσόχινου μεϊντανιοῦ βαθυκυάνου χρώματος, μετὰ ὑποδημάτων. Παθολογικὴ δὲ πάντων ἀδυναμία ἦτο νὰ φέρωσι μαχαίρας.

Κατὰ κανόνα ἦσαν ἐξαιρέτου ἐπιλογῆς ὅσον ἀφορᾷ τὸ παράστημα καὶ τὴν ἐν γένει σωματικὴν διάπλασιν, πρᾶγμα ὅπερ προστιθεμένου καὶ τοῦ ὅλως ἰδιορρύθμου τῆς στολῆς προεκάλει σοβαρὰς ἐντυπώσεις.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν πολεμικῶν γεγονότων, ἀναφέρομεν ὅτι ἡ ἀπόβασις τῆς ἐκ Κρήτης Χωροφυλακῆς εἰς Θεσ)νίκην συνετελέση μόλις τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου, διότι τὸ ἀτμόπλοιον «Ἀρκαδία» δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθη εἰς τὸν λιμένα ἅμα τῷ κατάπλῳ του, λόγῳ ἀρνήσεως πρὸς πλοήγησιν τῆς ὑπὸ γαλλικὴν σημαίαν ὑπαρχούσης πλοηγίδος.

---

(18) Παναγ. Μπουρίκου «Ἡ Χωροφυλακὴ ὡς Ἀστυνομία τοῦ Κράτους» Μέρος Β'.

(19) Ἐπίσημος ἀπογραφὴ ἔτους 1900.

(20) Ἀπογραφὴ 1907.

Δι᾽ ἑτέρου ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου τηλεγραφήματός του ὁ Πρωθυπουργὸς ἐγνώριζεν εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Στρατοῦ Διάδοχον, ὅτι τὴν ἑσπέραν τῆς 29ης ἀπέπλευσαν ἐκ Πειραιῶς 450 ἄνδρες τῆς «Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς» (21), οἵτινες διετέθησαν διὰ τὴν ἐνδοχώραν.

Ἡ ἀφιχθεῖσα ἐκ Κρήτης Χωροφυλακὴ ἀνέλαβεν ἀπὸ τῆς 31-10-1912 τὰ καθήκοντα τῆς Ἀστυνομίας Θεσσαλονίκης, ἐνισχυθεῖσα βαθμιαίως ὑπὸ τὸ ἀποκληθὲν Ἀρχηγεῖον Δημοσίας Ἀσφαλείας τοῦ Μομφεράτου καὶ κατόπιν τοῦ Μπαΐρα, ὑπαγόμενον εἰς τὴν στρατιάν. Ἡ ἀποβιβασθεῖσα καὶ διασχίσασα τὰς κεντρικὰς ὁδοὺς τῆς Θεσσαλονίκης δύναμις τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, προεκάλεσεν ἀνατροπὴν τῶν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης φόβων τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Τὸ ἐξαίρετον παράστημα, ἡ ἀρρενωπότης ἐν τῇ συμπεριφορᾷ, ἡ πειθαρχία ἐν πᾶσι καὶ τὸ εὔτολμον ἐν τῇ ἐπεμβάσει, συνδυαζόμενα μὲ καλωσύνην, ἀγάπην καὶ αὐτοθυσίαν, ἀπετέλεσαν τὰ προσόντα καὶ ἐφόδια τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, δι᾽ ὧν ἐκερδήθη ἡ μάχη τῆς Θεσσαλονίκης. Ἄνευ τῆς τοιαύτης Χωροφυλακῆς εἶναι λίαν ἀμφίβολον ἐὰν τὸ μωσαϊκὸν τῆς Θεσσαλονίκης θὰ ἠδύνατο νὰ σεβασθῇ, νὰ ὑπολογίσῃ καὶ νὰ δεχθῇ ὁμαλῶς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν. Κατὰ τοῦτο ἐπωφελεστέρα χρησιμοποίησις δυνάμεως δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ, ἐὰν δὲ συνεκροτεῖτο καὶ μία ὑπηρεσία ἀσφαλείας ἐξ ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, ἡ ἐπιτυχία θὰ ἦτο ἔτι πληρεστέρα.

Ἡ ὑπὸ τὸν Ραζέλον δύναμις Χωροφυλακῆς εἶχε στεγασθῇ εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Ἀστυνομίας χρησιμοποιούμενα οἰκήματα ἀστυνομικῶν τμημάτων. Ἤδη ἡ ἀποβιβασθεῖσα τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου δύναμις Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ἐστρατωνίσθη εἰς τὸ Διοικητήριον. Εἶναι προφανὲς ὅτι τὸ θέμα τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως ἀντεμετωπίσθη μᾶλλον προχείρως, παρὰ τὰς ἀντιθέτους εἰσηγήσεις τοῦ Ἀρχιστρατήγου, παρὰ τὴν «Βαβὲλ» τῶν ὁμιλουμένων γλωσσῶν, τῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ, τῶν διεθνῶν καὶ ἐχθρικῶν ἐπιδιώξεων, τόσον ἐκ μέρους γειτόνων ὅσον καὶ λόγῳ τῆς θέσεως τῆς πόλεως ἐν τῷ ὀξυτάτῳ διεθνῶς «Ἀνατολικῷ» ζητήματι καὶ παρὰ τὰ ὀξύτατα προβλήματα ἐπισιτισμοῦ, δημοσίας ὑγείας, ἡσυχίας, τάξεως καὶ ἀσφαλείας. Ἅμα ὡς ἔφθασεν ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ ὁ Ραζέλος διέθεσε τὴν ὑπ᾽ αὐτὸν δύναμιν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ζητημάτων τῆς Μακεδονικῆς ἐνδοχώρας, ἅτινα ἦσαν ἐπίσης ὀξύτατα καὶ ἐτέλουν ὑπὸ τὴν συνεχῆ ἀπειλὴν τῶν Κομιτατζήδων καὶ οὕτω διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν τῆς Θεσσαλονίκης ἐναπέμεινεν ἡ ἀρχικῶς ἀφιχθεῖσα δύναμις τῆς ἐκ Κρήτης Χωροφυλακῆς, ἐνισχυομένη καὶ δι᾽ ὀλίγων ἀνδρῶν ἐκ τῆς Ε.Β.Χ.

Ὅταν εἰσήρχετο ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ εἰς Θεσσαλονίκην, εἰσήρχοντο καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ Σαράτσωφ Κομιτατζηδικαὶ δυνάμεις, πρᾶγμα ὅπερ ἐσήμανε τὴν ἀπαρχὴν ἐκδηλώσεως καὶ δραστηριοποιήσεως τῆς βουλγαρικῆς δολιότητος καὶ κακουργίας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς ἑλληνικῆς κυριαρχίας ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Πρὶν ἢ προσανατολισθῶσιν εἰσέτι οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ἤτοι τὴν πρώτην ἡμέραν, Βούλγαροι Κομιτατζῆδες, τὴν 8 μ.μ. ὥραν τῆς 31ης Ὀκτωβρίου, ἐνέπρησαν τουρκικὴν πυριτιδαποθήκην παρὰ τὸ Ζεϊντελὶκ (ἔνθα σήμερον τὸ συμμαχικὸν νεκροταφεῖον), πέριξ τῆς ὁποίας εἶχον περιορισθῇ εἰς σοβαρὸν ἀριθμὸν Τοῦρκοι αἰχμάλωτοι.

---

(21) Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν «Βαλκανικοὶ πόλεμοι», Τόμ. Α΄, Παράρτημα α)α 828.

Ἐκ τῶν ἐκρήξεων καὶ ἀνατινάξεων προεκλήθη τρομακτικὴ κατάστασις, ἡ δὲ δημιουργηθεῖσα ταυτόχρονος ἐγκληματικὴ διὰ πυρκαϊῶν καὶ πυροβολισμῶν δρᾶσις τῶν Κομιτατζήδων, ὡλοκλήρωσε πᾶν ὅ,τι ἀπῃτεῖτο δι' ἕνα πανικὸν ἀπροσδιορίστων διαστάσεων.

Ὁ Γ. Πόρταλης, εἰς δημοσιευθὲν βραδύτερον εἰς «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς» σχετικὸν ἄρθρον, περιέγραφε ὡς ἀκολούθως τὰ ὅσα ἔζησε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην: «... Ὅ,τι συνέβη καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρέδιδε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ πνοὴν εἰς τὸν Πατέρα Του, τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὴν νύμφην τοῦ Θερμαϊκοῦ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην. Σκότος κατεκάλυψε τὸ σύμπαν. Ἡ γῆ ἐσείσθη καὶ ὄροφοι καὶ καταστήματα τῶν τε ναῶν καὶ ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων καταστημάτων ἐσχίσθησαν... Σμήνη Κομιτατζήδων, ἐν εἴδει φασμάτων, ἐξεχύθησαν πάνοπλα καὶ ὡς δαίμονες τῆς κολάσεως καθ' ὅλας τὰς ὁδοὺς τῆς Θεσσαλονίκης...». Ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ ἀντέδρασεν ἀστραπιαίως, ἀποφασιστικῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς. Μία περίπολος ταύτης ἤνοιξε πῦρ κατὰ κινουμένου παρὰ τὸν Ἅγιον Δημήτριον κομιτατζηδικοῦ τμήματος, φονεύσασα τρεῖς Κομιτατζῆδες καὶ τρέψασα εἰς φυγὴν τοὺς ὑπολοίπους, ἄλλη περίπολος, παρὰ τὴν Τουλούμπαν, ἐφόνευσεν ἕτερον Κομιτατζῆν καὶ κατεκερμάτισε κινούμενον τμῆμα Κομιτατζήδων. Ὁ ὑπομοίραρχος Κοκκαλᾶς Δημ., σπεύσας πρὸς τὴν ὁδὸν Λαγκαδᾶ ἐξιχνίασε τὸ ὅ,τι εἶχε συμβῆ καὶ διεπίστωσε τὴν κατὰ ἑκατοντάδας δολοφονίαν Τούρκων αἰχμαλώτων καὶ γυναικοπαίδων. Ἐντὸς τῆς ἰδίας νυκτὸς ἡ τάξις ἀπεκατεστάθη καὶ ὄχι μόνον ἐματαιώθησαν ἐν τῷ γίγνεσθαι ὅλαι αἱ κομιτατζηδικαὶ καὶ βουλγαρικαὶ προσπάθειαι, ἀλλὰ τρέμοντες οἱ Κομιτατζῆδες τοὺς Κρῆτας χωροφύλακας ἐνεκλείσθησαν ἐντὸς τῶν βουλγαρικῶν στρατώνων.

Οὕτω ἀπὸ τῶν πρώτων εἰκοσιτετραώρων ἐδοκιμάσθη ἡ γενναιότης, ἡ ἀποφασιστικότης καὶ ἡ ψυχραιμία τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐγκατασταθείσης Χωροφυλακῆς.

Ἡ ταχίστη καὶ ἀποτελεσματικὴ ἀντίδρασις τῆς Χωροφυλακῆς, κατὰ τὴν νύκτα τῆς 31ης Ὀκτωβρίου πρὸς 1ην Νοεμβρίου, ἀπετέλεσε ἕνα ἄριστον οἰωνὸν περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἐνεψύχωσεν ἐξόχως τοὺς Ἕλληνας, ἐνῶ ἀπεγοήτευσε τοὺς ἀπεργαζομένους τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν ἀναρχίαν. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου ὅμως τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν κατωτέρω.

Ὁ ἀντισυνταγματάρχης Ραζέλος, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀνωτέρου Διοικητοῦ Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας Μακεδονίας, ἐγκατεστάθη ἐν Βερροίᾳ καὶ συνέστησεν ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς, ἀστυνομικὰς διευθύνσεις, ὑποδιευθύνσεις καὶ σταθμούς, καθ' ἅπασαν τὴν καταληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ Στρατοῦ Μακεδονικὴν γῆν, ὧν θὰ παρακολουθήσωμεν κατωτέρω δι' ὀλίγων τὴν εἰσφοράν.

Ἐνῶ ὁ Στρατηλάτης Κωνσταντῖνος κατευθύνετο ὁλοταχῶς πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ εἰσήρχετο εἰς ταύτην νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος τὴν 28ην Ὀκτωβρίου, εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν διεδραματίζετο μία θλιβερὰ διὰ τὰς ἑλληνικὰς δυνάμεις φάσις.

Ἡ Ϛ Μεραρχία ἀχθεῖσα εἰς Ἀμύνταιον, μὲ κατεύθυνσιν πρὸς Φλώριναν, ὑπέστη ἐπίθεσιν σοβαρῶν τουρκικῶν δυνάμεων, ἐξ ὧν ἡττηθεῖσα ὑπεχώρησεν εἰς Κοζάνην σχεδὸν ἐν διαλύσει.

Ἡ Χωροφυλακή, ἥτις εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς τὰ διάφορα κέντρα, ἅτινα εἶχον ἀπελευθερωθῆ, ἐδοκιμάσθη σκληρῶς, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ

καὶ τὸν ἐν πανικῷ φεύγοντα ἑλληνικὸν πληθυσμὸν (22).

Τοῦ ὑπολοίπου στρατοῦ ἀπορροφημένου περὶ τὴν Θεσσαλονίκην, ἡ Κυβέρνησις κατέφυγεν εἰς τὴν διὰ τῶν ἐνόντων ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως, ἀνασυγκρότησιν τῆς δοκιμασθείσης Μεραρχίας καὶ συγκράτησιν τοῦ φεύγοντος πληθυσμοῦ.

Μεταξὺ τῶν πρώτων κυβερνητικῶν ἐνεργειῶν ὑπῆρξε καὶ τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα πρὸς τὴν ἀστυομικὴν ὑποδιεύθυνσιν Καλαμπάκας:

«Εἰδοποιήσατε πάραυτα δι' ἐκτάκτου ἀγγελιαφόρου ἐφίππου, συνταγματάρχην Γεννάδην νὰ ἐπιστρέψῃ τάχιστα εἰς Γρεβενὰ καὶ νὰ προωθηθῇ ἐκεῖθεν εἰς Δεσκάτην, ὅπου δέον νὰ ἐγκατασταθῇ, καθ' ὅσον Μεραρχία Ματθαιοπούλου ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς Σέρβια».

'Αθῆναι 24-10-1912 ὥρα 11 μ.μ. Βενιζέλος (23)

Αἱ προσπάθειαι τῆς Γ Μεραρχίας νὰ ἀνασυνταχθῇ δὲν εὐοδοῦντο καὶ ὁ Γεννάδης προωθηθεὶς ἀνέλαβε στρατιωτικὸς Διοικητὴς Κοζάνης. Ὁ Γεννάδης προέβη εἰς τὴν λῆψιν ἐκτάκτως ἐξαιρετικῶν μέτρων καὶ δι' ἐκδοθείσης τὴν 28-10-1912 προκηρύξεώς του, ἀνέθεσε διαφόρους ἀποστολὰς εἰς τὴν παραμείνασαν εἰς τὰς θέσεις της καὶ μὴ συμπτυχθεῖσαν πρὸς Σέρβια Χωροφυλακήν. Οὕτω προμαχοῦσα ἡ Χωροφυλακὴ ἐνετέλετο:

«Ἡ ἐνταῦθα 'Αστυνομία θέλει ἐντὸς τῆς σήμερον ἀνοίξει βιαίως τοὺς κλιβάνους τῆς πόλεως συντάσσουσα πρωτόκολλον τῆς καταστάσεως αὐτῶν, οὓς θέλει παραδώσει εἰς τὸ ἐνταῦθα κέντρον ἐφοδιασμοῦ» (24). 'Ανετέθη εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἡ ἀνεύρεσις ἀρτεργατῶν καὶ μυλεργατῶν, ἡ ἐπίταξις χρειωδῶν δι' ἀνασύνταξιν διαλυθέντος στρατοῦ καὶ ἡ ἐπαναφορὰ καὶ συγκράτησις τοῦ πληθυσμοῦ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας νέα κατάστασις ἐδημιουργήθη, διότι ἡ τουρκικὴ φάλαγξ κατέλαβε τὰ Γρεβενὰ μὲ ἀγνώστους προθέσεις.

Ὁ ἡμέτερος Στρατὸς ἐν τῇ προσπαθείᾳ ἀνασυντάξεώς του, εἶχε χάσει τὴν ἐπαφὴν καὶ παρακολούθησιν τοῦ ἐχθροῦ, δι' ὃ καὶ τὴν κατάληψιν τῶν Γρεβενῶν ἀνέφερεν πρώτη ἡ ἀστυνομικὴ ὑποδιεύθυνσις Καλαμπάκας, πληροφορηθεῖσα τοῦτο διὰ τοῦ 'Αστυνομικοῦ Σταθμοῦ Βελεμιστίου (25).

Ὁ Πρωθυπουργὸς ἐπὶ τῇ πληροφορίᾳ ταύτῃ ἀπηύθυνε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα πρὸς τὸν 'Αστυνομικὸν Διευθυντὴν Τρικάλων:

«Προσπαθήσατε νὰ πληροφορηθῆτε ποῦ κατευθύνεται τουρκικὸν ἀπόσπασμα καταλαβὸν χθὲς Γρεβενά. 'Αναφέρατε τάχιστα ἀκριβεῖς πληροφορίας ἡμῖν καὶ 'Αρχηγῷ Διαδόχῳ, ὡς καὶ διοικητὰς ἀποσπασμάτων 'Ηπίτη εὑρισκομένῳ Κοζάνην, Σιάτισταν, Λαψίσταν (Νεάπολιν) καὶ Μήτσα εὑρισκομένῳ Μαλακάσιον - Μέτσοβον.

'Αθῆναι 4-11-1912 ὥρα 6.30 μ.μ. Βενιζέλος

Ὁ 'Αστυνομικὸς Διευθυντὴς Τρικάλων, χρησιμοποιῶν ὡς παρατηρητήριον καὶ πλέον προωθημένον πρὸς τοῦτο κλιμάκιον τὸν 'Αστυνομικὸν Σταθμὸν Βελεμιστίου, ἠρύετο σχετικὰς πληροφορίας, ἃς ἔθετε ἁρμοδίως, κατὰ τὰς ἀνωτέρω διαταγάς, ὑπ'

---

(22) 15.000 πρόσφυγες συνεκεντρώθησαν εἰς Σέρβια. Βλέπε Τόμ. Α' εἰς Τιμ. Α. Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν καὶ ἐν Παραρτήματι α)α 874.

(23) Αὐτόθι α)α 869.

(24) Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν», Τόμ. Α' Παράρτημα α)α 311.

(25) Ὑπουργ. Στρατ. «Βαλκανικοὶ πόλεμοι», Τόμ. Α', Παράρτημα α)α 1028—1031.

δψιν. Ἐν Βελεμιστίῳ εὑρίσκετο καὶ τάγμα στρατοῦ, ὅπερ, παραδόξως, δὲν ἐμφανίζεται ἀναπτύξαν δραστηριότητα τινὰ ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ τούτου θέματος, καίτοι δύναμις τούτου ἐφρούρει τὴν ἐγγύτερον τῶν Γρεβενῶν γέφυραν Ἐλευθεροχωρίου.

Βάσει τῶν νεωτέρων πληροφοριῶν ἡ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις Τρικάλων ἐτηλεγράφει τὰ ἀκόλουθα:

Τρίκαλα 5-11-1912 ὥρα 10.20 π.μ.
Γενικὸν Στρατηγεῖον

Ἐκτελῶν χθεσινὴν τηλεγραφικὴν διαταγὴν Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, ἀναφέρω ὑμῖν τὰ ἑξῆς: Κατὰ ληφθείσας μέχρι στιγμῆς ταύτης πληροφορίας ἐκ Βελεμιστίου. Καταλαβὸν Γρεβενὰ τουρκικὸν ἀπόσπασμα ὑπὸ ὁδηγίαν Μπεκὶρ Ἀγᾶ μέχρι βαθείας νυκτὸς τῆς χθὲς κατεῖχε ταύτην. Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὥρας ἐκανόνισα ὅπως ἐκ Βελεμιστίου μέχρι πέριξ Γρεβενῶν σχηματισθῇ γραμμὴ κατὰ μικρὰ διαστήματα ἐκ καταλλήλων προσώπων διὰ νὰ παρακολουθήσῃ κινήσεις καὶ διευθύνσεις ἐχθροῦ, συλλεγόμεναι δὲ ἀκριβεῖς πληροφορίαι μεταβιβάζονται Βελεμίστιον ἃς λαμβάνω θέλω ἀναφέρει ὑμῖν. Ἐπὶ χθεσινῇ σας διαταγῇ μεθ' ἣν συνεμορφώθην καὶ πρὸς λοιπὰ διατασσόμενα.

Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις Τρικάλων Ἀναγνωστόπουλος (26).

Εἴτε διότι οἱ Τοῦρκοι πυρπολήσαντες καὶ λεηλατήσαντες τὰ Γρεβενὰ ἐστράφησαν πρὸς ἀντίθετον τοῦ Βελεμιστίου κατεύθυνσιν, εἴτε διότι ἡ Τουρκικὴ αὕτη ἐνέργεια ἐδημιούργησε νέον πανικὸν καὶ συνεπῶς ὑπερβολὰς καὶ ψευδεῖς πληροφορίας, εἴτε τέλος διότι στοιχεῖα ἀνθελληνικῆς νοοτροπίας τῆς περιοχῆς ἐκείνης μετέδιδον ἐσκεμμένως ψευδεῖς πληροφορίας, ὁ Ἀστυνομικὸς Σταθμάρχης Βελεμιστίου ἀντελήφθη ὅτι αἱ παρεχόμεναι πληροφορίαι δὲν ἦσαν ἀκριβεῖς, δι' ὃ καὶ ἀπέστειλε γνώστην τῆς περιοχῆς χωροφύλακα μέχρι γεφύρας Ἐλευθεροχωρίου πρὸς συλλογὴν πληροφοριῶν, μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ὁποίου ἐτηλεγράφησε τὸ ἀποτέλεσμα.

Τὴν τηλεγραφικὴν ἀναφορὰν τοῦ Σταθμάρχου ἀνέφερεν ἀμέσως τηλ)κῶς ὁ Ἀστυνομικὸς Δ)ντής.

Τρίκαλα 6-11-1912 ὥρα 11 ἑσπερινή. Ἀρχηγεῖον Στρατοῦ

Κατόπιν σημερινοῦ τηλεγραφήματός μας ταύτην τὴν στιγμὴν ἐλήφθη ἐκ Βελεμιστίου τηλ)μα Σταθμάρχου ἔχον οὕτω «ταύτην τὴν στιγμὴν ἀφίκετο ἀγγελιοφόρος χωροφύλαξ ἐκ γεφύρας Ἐλευθεροχωρίου ἀναφέρω ἡμῖν ὅτι πολίτης Ἰωάννης Τέγος ἐξερχόμενος ἐκ Γρεβενῶν εἶπεν πρὸς αὐτόν, ὅτι χθὲς ἑσπέρας περὶ ὥραν 9 μ.μ. ὀθωμανικαὶ οἰκογένειαι μετ' ἀποσκευῶν των ἀνεχώρησαν ἐκ Γρεβενῶν περὶ δὲ ὥραν 11ην μ.μ. ἔθεσαν πῦρ εἰς συνοικίαν ἐργαστήρια καὶ ἔκαυσαν 18 ἐμπορικὰ καταστήματα. Τὴν πρωΐαν ἡ πόλις Γρεβενῶν εὑρέθη ἔρημος μὲ κεκλεισμένας οἰκίας, ὁ δὲ Τουρκικὸς στρατὸς εἶχεν ἀναχωρήσει, διεύθυνσίς του ἀγνοεῖται. Αὔριον πρωΐαν παραλαμβάνω 15 ἄνδρας 24 Συντ)τος καὶ μεταβαίνω εἰς πόλιν Γρεβενῶν πρὸς ἐξακρίβωσιν ἀληθείας φοβούμενος μὴ τυχὸν ὑποκρύπτεται δόλος Μπεκὴρ ἐφέντη. Ζουρνατζῆς Ἀνθ)στής. Ἀστυνομικὴ Δ)νσις Τρικκάλων Ἀναγνωστόπουλος».

Τὴν πρωΐαν τῆς 7-11-1912, ἐνῷ τὸ 24 Σύνταγμα ἀπρακτοῦσεν ἐν Βελεμιστίῳ, ὁ ἀνθ)στὴς χωροφυλακῆς Ζουρνατζῆς ἐπικεφαλῆς ὀλίγων ἀνδρῶν ἔφθασεν εἰς Ἐλευ-

---

(26) Ὑπουργ. Στρατ. αὐτόθι α)α 1051.

θεροχώριον καὶ ἐν συνεχείᾳ, ἀφοῦ ἀπηύθυνε τὸ κατωτέρω τηλ)μα, εἰσῆλθεν εἰς Γρεβενὰ ἀνακαταλαβὼν οὗτος τὴν πόλιν καὶ μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν τούτου ἐκινήθη ὁ στρατός. Ἡ σειρὰ τῶν γεγονότων καὶ ἡ θέσις ἑνὸς ἑκάστου προκύπτει ἐκ τῶν κατωτέρω ἐγγράφων (27).

Τρίκκαλα 8-11-1912 Ἀρχηγὸν Στρατοῦ

«Κατόπιν προηγουμένων τηλ)κῶν ἀναφορῶν μου ταύτην τὴν στιγμὴν μέσον Βελεμιστίου ἐλήφθη τηλ)μα ἐξ Ἐλευθεροχωρίου ἔχον οὕτω: «Ὥραν 3 μ.μ. ἔφθασα γέφυραν Ἐλευθεροχωρίου ἣν εὗρον ἐλευθέραν. Παρὰ πολίτου Τάκη Σάμα σήμερον ἐξελθόντος Γρεβενῶν ἐπληροφορήθην ὅτι ὁ Ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐγκατέλειπε Γρεβενὰ 4 τρέχοντος μηνὸς ἀφοῦ προηγουμένως ἔκαυσε καὶ ἐσύλησε χριστιανικὰς οἰκίας καὶ 17 κατ)τα. Μεταβαίνω πρὸς κατόπτευσιν καὶ κατάληψιν πόλεως Γρεβενῶν μετὰ μικροῦ ἀποσπάσματός μου. Πρὸς Ὀθωμανικὸν χωρίον Βαγκίστα (Καλονέρι) κείμενον ἐκεῖθεν Γρεβενῶν παρατηρεῖται πυκνὸς καπνὸς προέρχομενος ἐκ Πυρκαϊᾶς. Ζουρνατζῆς. Ἀστυνομικὴ Δ)νσις Ἀναγνωστόπουλος».

Ὀλίγην ὥραν βραδύτερον ἡ 1 στρατιωτικὴ περιοχὴ ἐτηλεγράφει:

Λάρισα 8-11-1912 ωρα 3,20 μ.μ. Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω ὑμῖν ὅτι ὁ ἀντ)ρχης Κρομμύδας 24ου πεζικοῦ συντάγματος τηλεγραφεῖ ὅτι διέταξεν ἀνθ)στὴν χωροφυλακῆς ἐπικεφαλῆς 15 ἀνδρῶν νὰ μεταβῇ εἰς Γρεβενά, ἅτινα εὗρεν κενὰ Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ ἐγκατεστάθη. Λεπτομερείας δὲν ἀναφέρει. Ἐζητήθησαν τοιαῦται.

1 Στρατιωτικὴ Περιοχὴ Ἀντωνόπουλος

Ἡ ἐνέργεια τοῦ Ζουρνατζῆ ἀπετέλεσε ἰδίαν τούτου πρωτοβουλίαν καὶ ἤδη ἐμφανίζεται ὅτι ἐγένετο κατόπιν διαταγῆς τοῦ ἀπρακτήσαντος Δ)τοῦ Συν)τος, διαταγὴν ἣν δὲν εἶχεν δικαίωμα καὶ λογικὴν βάσιν νὰ ἐκδώσῃ πρὸς τὸν ἀστυνόμον εἰμὴ πρὸς διμοιρίτην του.

Οὕτω διὰ τοῦ ἀνθ)στοῦ Ζουρνατζῆ ἡ χωροφυλακὴ ἀνεκατέλαβε τὴν πόλιν τῶν Γρεβενῶν. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἀναδιπλωθεὶς ἐστράφη πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς περιοχῆς Βορειοδυτικῆς Μακεδονίας, ἀφοῦ ἐν Θεσ)νίκῃ ἐγκατεστάθησαν αἱ διάφοροι ἀρχαί, χωρὶς ὅμως ν' ἀποκατασταθῇ καὶ ἡ τάξις καὶ ἡσυχία λόγῳ τῶν συνεχῶν προκλήσεων καὶ δολιοφθορῶν τῶν ὑπὸ τύπον φιλοξενείας γενομένων δεκτῶν Βουλγαρικῶν τμημάτων καὶ μερίδος τινὸς τῶν κατοίκων ἐκδηλωθέντων ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων.

Ἡ κατάστασις αὕτη τόσον ἐν Θεσ)νίκῃ ὅσον καὶ ἐν ταῖς περιοχαῖς Λαγκαδᾶ, Παιονίας, Γιαννιτσῶν καὶ Καρατζόβας (,Αριδαίας) ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐπεδεινοῦτο, ἀπεφεύχθησαν δὲ μείζονα δεινὰ χάρις εἰς τὰς συνεχεῖς εὐστόχους ἐνεργείας τοῦ διορισθέντος ὡς στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Πρίγκηπος Νικολάου.

Οἱ κομιτατζῆδες προέβαινον εἰς αὐθαιρέτους στρατολογίας, καὶ ἐγκαταστάσεις Βουλγαρικῶν ἀρχῶν, εἰς ἐπιτάξεις, διαρπαγὰς καὶ συλλήψεις. Αἱ ἐν Θεσ)νίκῃ ἐκδιδόμεναι ἐφημερίδες καθημερινῶς ὑπέθαλπτον τὴν ἀναρχίαν καὶ προεκάλουν εἰς ἀνυπακοὴν πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχάς, ἃς ποικιλλοτρόπως περιύβριζον. Οἱ Τοῦρκοι

---

(27) Βλέπε ὁλόκληρον σειρὰν διαμειφθέντων τηλ)μων ἐν παρ)τι Α.α καὶ ὑπ' αὔξ. ἀριθμ. 1052—1106 (.Υπουρ. Στρατ. Βαλκ. Πόλεμ. Τομ. Α.) καὶ οἰκεῖον φάκελλον Δ.Ι.Σ.

αἰχμάλωτοι ἀναθαρρήσαντες ἐκ τῆς πεπολιτισμένης μεταχειρίσεώς των εἶχον ἀποθρασυνθῆ μέχρι τοιούτου βαθμοῦ, ὥστε ἔφθασαν μέχρι προπαρασκευῆς καὶ νεοτουρκικῆς ἐξεγέρσεως. Τὸ ἑβραϊκὸν στοιχεῖον τῆς Θεσ)νίκης ἀπ' ἀρχῆς ἐτήρησεν ἐφεκτικὴν ἔναντι τῶν Ἑλλήνων στάσιν, ἂν μὴ ἐχθρικήν.

Οἱ Κρῆτες χωροφύλακες πρὸς ἀποφυγὴν ἐπεισοδίων δὲν ἐκυκλοφόρουν εἰς τὰς συνοικίας καὶ ἰδία εἰς τὴν ἑβραϊκὴν τοιαύτην.

Εἰς τὴν ἀπὸ 14-11-1912 ἔκθεσίν του πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ἐτόνιζεν ὅτι οἱ Βούλγαροι συνεχῶς ἐπετίθεντο καὶ παρημπόδιζον τὴν ἐμπέδωσιν τῆς τάξεως ἐν τῇ ἐνδοχώρᾳ τῆς Θεσ)νίκης, ἰδία ἀνατολικῶς τοῦ Ἀξιοῦ, μὲ διαφαινόμενον ἀντικειμενικὸν σκοπόν καὶ σχέδιον τὴν συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου (28).

«Ἡ κατάστασις εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Θεσ)νίκης, ἰδία δὲ ἐντὸς τῆς πόλεως, ἀπὸ ἀπόψεως ἀσφαλείας καὶ τάξεως πᾶν ἄλλο ἢ εὐχάριστος ἦτο κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς κατοχῆς.

«Παρὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ Πρωτοκόλλου παραδόσεως, ὅπως ὁ τουρκικὸς Στρατὸς συγκεντρωθῇ εἰς ὡρισμένα τῆς πόλεως σημεῖα καὶ ἀφοπλισθῇ, οἱ αἰχμάλωτοι κατὰ τὸ πλεῖστον περιεφέροντο ἀσυδότως εἰς τὰς ὁδούς, πειναλαῖοι καὶ ρακένδυτοι, μερικοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ ἔνοπλοι ἀκόμη, δημιουργοῦντες, ὡς εἰκός, πράγματα εἰς τὸν πληθυσμὸν καὶ εἰς τὰς νέας ἑλληνικὰς ἀρχάς. Εἰς ἐπίμετρον, ὁ εἰς τὴν πόλιν συγκεντρωθεὶς μέγας ἀριθμὸς προσφύγων Τούρκων ἐκ τῶν χωρίων τῆς περιφερείας, ἀπετέλει ἄλλην σοβαρὰν αἰτίαν ἀνωμαλίας. Ὁ δὲ εἰσελθὼν ἐντὸς τῆς Θεσσαλονίκης βουλγαρικὸς στρατός, ἀντὶ τῆς παροχῆς αὐτοβούλου βοηθείας, ἐκ συμμαχικῆς τοὐλάχιστον ἀλληλεγγύης, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως, προεκάλει τοὐναντίον, ἀπὸ σκοποῦ καὶ ἐκ συστήματος ζητήματα καὶ ὑπέθαλπε τὴν ἀταξίαν, ἵνα ἀκριβῶς καταδειχθῇ εἰς τὴν Δύσιν ἡ ἀνικανότης τῆς Ἑλλάδος περὶ τὴν διοίκησιν μιᾶς μεγαλουπόλεως, τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς σημασίας τῆς μακεδονικῆς πρωτευούσης καὶ ἡ ἀνεπάρκεια αὐτῆς πρὸς ἐπιβολὴν τοῦ κράτους τοῦ Νόμου ἐν ταῖς καταληφθείσαις ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων Ἐπαρχίαις.

«Ἐν τούτοις ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς καταλήψεως τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ μάλιστα πρὶν ἔτι συντελεσθῇ αὐτη, εἶχε σοβαρῶς ἀσχοληθῇ μὲ τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως ταύτης καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας τάξεως, μὴ ἀμελοῦσα νὰ ἀποστέλλῃ ἐκ τοῦ κέντρου ἐνισχύσεις πρὸς ἐπαύξησιν τῆς ἀρχικῶς διατεθείσης δυνάμεως τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ἡ ὁποία μ ε γ ά λ α ς π ρ ο σ έ φ ε ρ ε ν ὑ π η ρ ε σ ί α ς...» (29).

Ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως ἐν Θεσσαλονίκῃ, προέβη εἰς τὴν λῆψιν ἀναγκαίων μέτρων κατασταλτικῶς καὶ οὐχὶ προληπτικῶς. Μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἀνωτέρω καταστάσεως μετέφερε τοὺς Τούρκους αἰχμαλώτους εἰς Νότιον Ἑλλάδα, διέταξε τὴν λῆψιν ἄλλων τινῶν διοικητικῶν μέτρων καὶ τὴν 3ην Νοεμβρίου ἀπέστειλε σοβαρὰν ἐνίσχυσιν ἐκ 300 ἀνδρῶν τῆς ἐκ Κρήτης Χωρ)κῆς (30).

---

(28) Ὑπουργ. Στρ. Βαλκ. Πόλεμ. Τομ. Α', σελ. 306 κ. ε. (Παρ)μα).

(29) Ἑπουργ. Στρ. Βαλκ. Πόλ. Τομ. Α' (ἐκδ. 1940) σελ. 299 κ. ε. καὶ ἐν παρ)τι ὑπ' α)α 1371, 1396—1400—1406 καὶ 1407.

(30) Ὑπουργ. Στρ. Βαλκ. Πόλ. Τομ. Α' Παρ)μα ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 1384. Ρακτιβὰν Θεσ)κην. Ἀτμόπλοιον Κατράκης ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς τὴν 1 καὶ 1)4 μετὰ μεσονύκτιον φέρον αὐτόσε δύναμιν 311 ἀνδρῶν Κρητικῆς χωρ)κῆς 3-11-1912 ὥρα 10,30 π. μ. Βενιζέλος.

Ἔδει ἀπ' ἀρχῆς ἡ ἀποσταλεῖσα δύναμις χωροφυλακῆς νὰ ἦτο σημαντική.

Ἡ πρὸς δημιουργίαν ἀναρχίας ἀπόπειρα ἀπετέλει προδιαγεγραμμένον σχέδιον τῶν Βουλγάρων νὰ παρουσιάσωσι τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν διεθνῆ κοινὴν γνώμην ὡς ἀνίσχυρον καὶ ἀνίκανον νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν, ζήτημα διὰ τὸ ὁποῖον οἱ ξένοι εἶχον σοβαρὰς ἀμφιβολίας καὶ προκαταλήψεις, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεκαλύφθη. «Ἡ κατοχὴ πόλεως 150 χιλιάδων καὶ πλέον κατοίκων, ἀποτελεῖ ὁμολογουμένως καὶ ὑπὸ τὰς εὐνοϊκωτέρας ἀκόμη τῶν συνθηκῶν, ἐγχείρημα προωρισμένον νὰ θέσῃ ὑπὸ δοκιμασίαν τὴν ὀργανωτικὴν ἱκανότητα τοῦ πλέον πεπειραμένου Γενικοῦ Ἐπιτελείου». ἔγραφεν ὁ Ἄγγλος Κρώφορδ Πράϊς καὶ ἐσυνέχιζε κατωτέρω: (31)

«Μεταξὺ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Εὐρωπαίων ἐπιστεύετο γενικῶς, ὅτι τὸ ἐγχείρημα τῆς διοικήσεως τοῦ κοσμοπολιτικοῦ ἐπινείου τοῦ Αἰγαίου θὰ ἀπεδεικνύετο πολὺ ὑπέρτερον τῶν δυνάμεων τῶν Ἑλλήνων, πρέπει δὲ νὰ τοῖς καταλογισθῇ ὁ θρίαμβος, τόσον ἀξιοσημείωτος ὅσον καὶ ὁ τῶν πολεμικῶν των νικῶν, τὸ ὅτι τόσον ταχέως διέψευσαν τὸ ἐσπευσμένως συνταχθὲν τοῦτο συμπέρασμα...».

Τὴν ἀνωτέρω ἐνίσχυσιν τῆς Χωροφυλακῆς ἐπηκολούθησεν τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται καὶ ἡ συνεπείᾳ ἀνησυχιῶν ἀνάμειξις τῶν ξένων.

«Ρακτιβὰν — Θεσσαλονίκην

Ἐν φιλικῇ συνδιαλέξει Πρέσβυς Γερμανίας εἰπών μοι ὅτι δημοσία τάξις δὲν ἠσφαλίσθη εἰσέτι ἐπαρκῶς ἐν Θεσσαλονίκῃ, συνέστησεν ὅπως περιπολίαι καὶ δράσις ἐν γένει Κρητικῆς Χωροφυλακῆς μὴ περιορίζεται εἰς κεντρικὰς μόνον ὁδούς, ἀλλ' ἐκταθῇ καὶ εἰς Ἰουδαϊκὰς συνοικίας. Παρακαλῶ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ σύστασις αὕτη σύμφωνα μὲ δοθεῖσαν περὶ τούτου ὑπόσχεσίν μου.

Ἀθῆναι 5-11-1912 ὥρα 5.20 μ.μ. Βενιζέλος» (32).

Τὴν ἐπομένην ὁ Ἕλλην Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐτηλεγράφει πρὸς τὸν Πρίγκηπα Νικόλαον: «Ὅλαι αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Εὐρωπαίων Προξένων διεκτραγῳδοῦν τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τὴν γεννηθεῖσαν ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ Στρατοῦ εἰς Θεσσαλονίκην. Οἱ πλεῖστοι ὅμως γράφουσιν ὅτι τὰ πράγματα ἐβελτιώθησαν ἐπαισθητῶς ἀπὸ τῆς ἐνισχύσεως τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς».

Τὴν 7ην Νοεμβρίου ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ἐβεβαίου τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλὲς τηλεγραφῶν:

«Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν — Ἀθήνας.

Ἀπαντῶν εἰς ὑμέτερον χθεσινὸν τηλεγράφημα ἀνακοινῶ ὅτι κατάστασις δημοσίας τάξεως, διασαλευθεῖσα σοβαρῶς ἕνεκα παρουσίας βουλγαρικοῦ Στρατοῦ καὶ Βουλγάρων ἀνταρτῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐβελτιώθη ἐπαισθητῶς ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν δι' ἀφίξεως Κρητικῆς Χωροφυλακῆς...».

Ἡ ὄξυνσις τῆς καταστάσεως διὰ τῶν ἐπαυξανομένων βουλγαρικῶν προκλήσεων, ἠνάγκασε τήν τε ἀντιπροσωπείαν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸν Στρατιωτικὸν Διοικητὴν Θεσσαλονίκης νὰ ζητῶσι συνεχῶς ἐνισχύσεις Χωροφυλακῆς. Ἀλλὰ ποῦ νὰ ἀνεύρῃ ταύτην τὸ ἀνέτοιμον καὶ ἀπαράσκευον, ἀπὸ ἀστυνομικῆς πλευρᾶς, Κράτος! Ἐν πάσῃ περιπτώσει διὰ τῆς τελείας ἀπογυμνώσεως ἀστυνομικῶν δυνάμεων τῆς

(31) Οἱ Βαλκανικοὶ ἀγῶνες σελ. 41-43.
(32) Αὐτόθι ὡς ἀνωτέρω α)α 1381.

ὑπολοίπου Ἑλλάδος, ἔσπευδεν εἰς ἀποστολάς. Οὕτω τὴν 20-11-1912 ἀνεχώρησαν ἐκ Πειραιῶς διὰ Θεσσαλονίκην ἕτεροι 297 Κρῆτες χωροφύλακες (33), ἤτοι εἶχον ἀποσταλῆ μέχρι τῆς ἡμερομηνίας ταύτης εἰς Θεσσαλονίκην 758 ἄνδρες τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς.

Ἡ Διεύθυνσις Ἀστυνομίας (Ἀρχηγεῖον Ἀσφαλείας ἐκαλεῖτο) ἐστεγάσθη ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ Φρουραρχείου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βασιλίσ. Σοφίας (Ἐθνικῆς Ἀμύνης). Ἡ πόλις διηρέθη εἰς 4 ὑπομοιραρχίας (Ἁγ. Τριάδος, Διοικητηρίου, Βαρδαρίου καὶ ,Αγορᾶς), ὑπὸ τὰς ὁποίας ὑπήχθησαν καὶ ἱδρυθέντες 6 ἀστυνομικοὶ σταθμοί. Ἡ διαίρεσις καὶ ὀνομασία αὕτη διετηρήθη μέχρι τοῦ ἔτους 1914, ὅτε αἱ ὑπομοιραρχίαι μετωνομασθεῖσαι εἰς Ἀστηνομικὰ Τμήματα ηὐξήθησαν εἰς 6.

Ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ ἀκολουθοῦσα τὸ ἰταλικὸν σύστημα διέτασσε τὴν ὑπηρεσίαν σκοπῶν καὶ περιπόλων ἀνὰ δύο, εἴτε πεζῶν εἴτε ἐφίππων. Τὸ ἰδιόμορφον τῆς στολῆς, τὸ ἐπιβλητικὸν τῶν ἀνδρῶν παράστημα καὶ τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα πειθαρχίας, ἡ ἐργατικότης καὶ ἡ μέχρις αὐτοθυσίας προσφορά, εἶχον σαγηνεύσει ἐχθροὺς καὶ φίλους.

Εἰδικευμένοι καὶ ἀνειδίκευτοι, ἐπίσημα καὶ ἀνεπίσημα κείμενα, ἔχουν καταλήξει εἰς τὴν ἀναμφισβήτητον διαπίστωσιν ὅτι, ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ δραστηριότης καὶ ἀπόδοσις τῆς ἐκ Κρήτης Χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν ἐθνοσωτηρία, μὲ ἀποκορύφωμα τὴν δρᾶσιν της κατὰ τὴν ἐκ τῶν βουλγαρικῶν ἐχιδνῶν ἐκκαθάρισιν τῆς Θεσσαλονίκης τὴν νύκτα τῆς 18-6-1913. Ἀλλὰ ἂς παρακολουθήσωμεν τὰ ἐν Μακεδονίᾳ γεγονότα μὲ τὴν σειράν των.

Ἐν κεντρικῇ Μακεδονίᾳ συνεστήθησαν ὑπὸ τοῦ Ραζέλου ἀστυνομικαὶ ὑποδιευθύνσεις, ἐν Ἐδέσσῃ, Γιαννιτσοῖς, Λαγκαδᾷ, Χαλκιδικῇ καὶ Κατερίνῃ, ὑπαγόμεναι εἰς τὴν ἐν Βερροίᾳ ὑπὸ τὰς διαταγάς του Ἀστυνομικὴν Διεύθυνσιν. Ἐκτὸς τῶν ὑποδιευθύνσεων συνεστήθησαν διαδοχικῶς ἀστυνομικοὶ σταθμοί, φυλάκια καὶ μεταβατικά τινα ἀποσπάσματα.

Μία τῶν ἐξαιρετικῶς δοκιμασθεισῶν περιοχῶν ὑπῆρξε καὶ ἡ τοῦ Λαγκαδᾶ, εἰς ἣν ἡ ὑπὸ τὸν νεοεξελθόντα τῆς Σχολῆς ἀνθυπομοίραρχον Ζῆρον Φώτιον Χωροφυλακή, διεδραμάτισεν ἰδιαιτέρως ἔξοχον ρόλον.

Κατὰ τὴν σύναψιν τῆς Βαλκανικῆς Συμμαχίας δὲν εἶχε γίνει λόγος τις περὶ τῆς κυριότητος εἰς ἣν θὰ ὑπήγοντο τὰ ἀπελευθερωθησόμενα ἐδάφη καὶ οὕτω ἐτηρήθη ἡ ἀρχὴ τῆς προτεραιότητος ἐν τῇ καταλήψει παρ' ἑκάστου τῶν Στρατῶν.

Οἱ Βούλγαροι, σπεύδοντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, εἶχον φθάσει μέχρι τοῦ χωρίου Μπάλτζα διὰ τῆς λοφοσειρᾶς Λαχανᾶ, χωρὶς ὅμως νὰ προλάβωσι νὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν πεδιάδα Λαγκαδᾶ, διότι εἶχε καταλάβει ταύτην ὁ ἑλληνικὸς Στρατός.

Τοῦτο ἐκμεταλλευόμενοι οἱ Βούλγαροι διεξεδίκουν συγκυριαρχίαν ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἐφ' ἧς μάλιστα συνέστησαν καὶ ἰδίας ἀρχὰς ἀστυνομικάς, ὑπὸ τὸν ἀρ-

---

(33) Ἔνθα ἀνωτέρω α)α 1384α. Ρακτιβὰν καὶ Στρτ. Δ)τὴν Θεσ)κην. Παρὰ τὰς ἐπιφυλάξεις Γενικοῦ Δ)τοῦ Κρήτης πρὸς ἀποστολὴν καὶ ἄλλης δυνάμεως χωρ)κῆς πρὶν ἐνισχυθῇ ἡ ἐν Κρήτῃ δημοσία δύναμις δι' ἀποστολῆς τάγματος στρατοῦ ἀπόψε ἔφθασαν 297 χωρ)κες Κρῆτες δι' ἀτμοπλοίου Κατράκη μεταφέροντος αὐτοὺς αὔριον Θεσ)νίκην. Ἀθῆναι 19-11-1912 Βενιζέλος.

χικομιτατζῆν Δουμπαλάκωφ, ὅστις φέρων τὸν βαθμὸν συνταγματάρχου εἶχε διορισθῆ καὶ ὡς Ἔπαρχος Λαγκαδᾶ. Οὐχὶ ἅπαξ ἡ ὑπὸ τὸν Ζῆρον δύναμις εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑποστηρίξῃ ἐνόπλως τὴν ἑλληνικὴν κυριαρχίαν. Ἡ συγκυριαρχία αὕτη, ἐν τῇ περιοχῇ Λαγκαδᾶ, διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ καὶ ἡ καταγραφὴ τῶν ἐπεισοδίων θὰ ἀπήτει ἰδιαίτερον τόμον. Κατ' ἐπιλογὴν μεταφέρομεν ἀναφορὰς τινὰς τοῦ Ζήρου, δι' ὧν ἀναπαριστᾶται ἀνάγλυφος ἡ εἰκών:

Ἀριθ. 38. Ἐν Λαγκαδᾷ τῇ 19-11-1912

Πρὸς τὴν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς Μακεδονίας — Βέρροιαν.

Τὴν νύκτα τῆς 16ης Νοεμβρίου 1912, εὑρισκόμενος ἐν Μπάλτζα, ἐπληροφορήθην ὅτι περὶ τοὺς 50 ἀντάρται, Βούλγαροι καὶ χωρικοί ἐκ Γραδεμπορίου, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ ὑπαξιωματικόν τινα τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, ἐπέδραμον εἰς τὸ τουρκικὸν χωρίον Πουρνάρι, καὶ ἀφοῦ ἔδειραν ἀνηλεῶς τὸν Χότζαν καὶ τοὺς ἀγάδες, ἔδεσαν ὅλους τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἐνέκλεισαν εἰς τὸ τζαμὶ τοῦ χωρίου, μεθ' ὃ ἐπεδόθησαν εἰς παντοίας διαρπαγὰς τῶν οἰκιῶν καὶ ἐπιθέσεις κατὰ γυναικῶν. Ἀπέστειλα δύναμιν ἐκ χωροφυλάκων, πολιτοφυλάκων καὶ στρατιωτῶν, οἵτινες, μετὰ κόπων πολλῶν, κατώρθωσαν νὰ ἀπομακρύνουν ἐκ τοῦ χωρίου τοὺς ἐπιδρομεῖς μετέβην δὲ ἐκεῖσε καὶ ὁ ἴδιος μετὰ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Κυριακούλη.

Οἱ κάτοικοι, ὠχροὶ ἐκ τῆς ἀϋπνίας καὶ ἀγωνίας, μετὰ δακρύων ἐζήτουν προστασίαν καὶ ἔλεος, διότι τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην εἰς τὰ πρανῆ τοῦ ἔναντι βουνοῦ ἐφαίνετο μακρὰ φάλαγξ Βουλγάρων χωρικῶν, οἵτινες κατήρχοντο ἐκ Νεοχωρούδας Γραδεμπορίου, πυροβολοῦντες εἰς τὸ χωρίον.

Οἱ ἐπερχόμενοι ὑπερέβαινον τοὺς 500. Κρίνοντες ὅτι ἔπρεπε ἐκ παντὸς τρόπου νὰ προλάβωμεν τὴν εἴσοδόν των εἰς τὸ χωρίον, παρετάξαμεν τὴν δύναμιν καὶ διεμηνύσαμεν εἰς τὴν προσεγγίζουσαν πρωτοπορείαν, ὅτι ὤφειλον νὰ ἀπομακρυνθῶσι τοῦ χωρίου, διατελοῦντος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἐν τούτοις διὰ τὸν φόβον νέας ἐπιδρομῆς, κατηρτίσαμεν φρουρὰν εἰς τὸ χωρίον, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ ἀποκρούσῃ διὰ πυρὸς πᾶσαν νέαν ἀπόπειραν διαρπαγῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τουρκικὰ χωρία ἀποτελοῦν διαρκῶς πρόκλησιν εἰς τὰ ἁρπακτικὰ ἔνστικτα τῶν γειτόνων χωρικῶν καὶ ἀνταρτῶν, ἵδρυσα προσωρινῶς καὶ μέχρις ἀποκαταστάσεως τῆς τάξεως, σταθμὸν ἐν Ντριμιγκλάβᾳ, χωρίῳ κειμένῳ ἐγγὺς τῶν πέντε τουρκικῶν χωρίων, συνέστησα δὲ ἀπόσπασμα ἐξ ἑπτὰ χωροφυλάκων ὑπὸ τὸν ἐνωμοτάρχην Ἀλεξόπουλον, μὲ περιφέρειαν ἐνεργείας τὰ τουρκικὰ χωρία, τὸ Γραδεμπόριον καὶ τὴν Νεοχωρούδαν, ἐξέδωσα διαταγὴν ἀπαγορευτικὴν τῆς ὁπλοφορίας καὶ ἀπηγόρευσα τὴν ἐν καιρῷ νυκτὸς κυκλοφορίαν τῶν κατοίκων εἰς τὰ τουρκικὰ χωρία ἄνευ ἀδείας τῆς ἐν Πουρναρίῳ Φρουρᾶς... — Ζῆρος» (34).

Μετὰ 10ήμερον ὁ Ζῆρος διὰ τῆς παρατιθεμένης κατωτέρω ὑπ' ἀριθ. 80 ἀναφορᾶς του, σὺν τοῖς ἄλλοις, προβλέπει τὴν μὴ ἀποφευχθεῖσαν Ἑλληνοβουλγαρικὴν ῥῆξιν.

Ἀριθ. 80 Λαγκαδᾷ 30-11-1912. Διοίκησιν τῆς Χωρ)κῆς Μακεδονίας

Εἰς Βέρροιαν

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω, ὅτι σήμερον, ἐρχόμενος ἐνταῦθα ἐκ Μπάλτσας μετὰ δύο χωροφυλάκων, διῆλθον ἐξ Ἀϊβατίου χωρίου, ἐν ᾧ ἀπὸ 20 καὶ πλέον ἡμε-

---

(34) Ὑπ' ἀριθμ. 151)5)12 κστ φακελ. Ἀρχηγείου Χωρ)κῆς.

Τμῆμα Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ἐν Χανίοις 1910. Διακρίνονται ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ οἱ Μπικάκης Μύρων, Χανιωτάκης Μύρων, Κωστόπουλος Γεώργ., Μπολάνης Ἰωάν., Τσουπάκης Δημ., Καλαφάτης Ἰωάν. καὶ εἰς τὸ μέσον ὁ ἀνθ)στὴς Μαλαζίας.

Περίπολος Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ἐν Θεσ)νίκη 1912.

ρῶν λειτουργοῦσιν ἑλληνικαὶ ἀρχαί, καὶ ἐπεσκέφθην καὶ τὸν στρατιωτικὸν σταθμόν. Δὲν παρῆλθεν ὅμως μία ὥρα καὶ εἰσβάλλει εἰς τὸ κατάστημα τοῦ σταθμοῦ ὁ γιωστὸς Δουμπαλάκωφ, ὅστις ἀφοῦ μοὶ ἐδήλωσε τὴν ἰδιότητά του, μὴ ἀπηύθυνεν εἰς καθαρωτάτην ἑλληνικὴν δι' ὕφους ἐπιτακτικοῦ, τὰ ἑξῆς: «Ἔχετε δώδεκα ὡρῶν προθεσμίαν νὰ ἐγκαταλείψητε τὸ ἔδαφος Ἀϊβατίου, διατελοῦντος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως. Μετὰ πάροδον τῆς προθεσμίας ταύτης θὰ συλλάβω καὶ θὰ ἀφοπλίσω τοὺς χωροφύλακας».

Ἀπήντησα αὐτῷ, ὅτι οἱ χωροφύλακες εἶναι στρατιῶται Ἕλληνες, ὡς τοιοῦτοι ἔχουσι διδαχθῆ ἐκ παραδόσεων προηγουμένων νὰ μὴ παραδίδωσι τὰ ὅπλα καὶ νὰ μὴ ἐγκαταλείπωσι τὰς θέσεις, εἰς ἃς τούτους ἔταξεν ἡ πολιτεία καὶ ὅτι μόνον νεκροὺς θὰ τοὺς ἐξέβαλεν. Δὲν εἴμεθα, ἐξηκολούθησα, οὔτε λησταί, οὔτε ἐπιδρομεῖς εἰς τὴν χώραν, ὥστε νὰ διατασσώμεθα νὰ τὴν ἐγκαταλείψωμεν, ἀλλὰ στρατιῶται τοῦ Κράτους ἐκείνου διὰ τῶν κοινῶν προσπαθειῶν καὶ θυσιῶν τοῦ ὁποίου καὶ σεῖς πατεῖτε τὸ ἔδαφος τοῦτο, ἐλεύθερον ἀπὸ τῆς στυγνῆς τυραννίας τῶν Ὀθωμανῶν.

Κατόπιν τῆς ἀπαντήσεώς μου ταύτης ὑπέστειλε τὴν ἀλαζονίαν καὶ προσεπάθησε νὰ κολάση τὸ πρᾶγμα, δικαιολογούμενος, ὅτι φαίνεται πολλάκις τραχύτερος ἀφ' ὅσον θέλει ὡς μὴ γνωρίζων νὰ χειρίζεται τελείως τὴν ἑλληνικήν. Ἐπανέλαβεν ὅμως, ὅτι ἐσκόπει νὰ μοὶ δηλώση, ὅτι ἐν Ἀϊβατίῳ, χωρίῳ ἁλωθέντι διὰ τῆς βουλγαρικῆς σπάθης, δὲν δύναται νὰ ἀνεχθῆ ἄλλας ἀρχὰς καὶ δεῖ χωροφύλακας, ὅπως ἡμεῖς δὲν ἀνεχόμεθα τοιαύτας ἐν Θεσσαλονίκη. Τῷ ἀπήντησα ὅτι τὸ ζήτημα τὶς ἔχει προτεραιότητα κατοχῆς καὶ τὶς θὰ παραμείνη κυρίαρχος ἐν Ἀϊβατίῳ καὶ ἀλλαχοῦ, δὲν θὰ τὸ λύση οὔτε αὐτός, οὔτε ἐγώ, οἵτινες εἴμεθα ἁπλοῖ ὑπάλληλοι, ἀλλ' αἱ Κυβερνήσεις μας, καὶ ὅτι ἡ συμμαχία μας καὶ αἱ φιλικαὶ σχέσεις τῶν Κυβερνήσεών μας ἐπιβάλλουσιν εὐλάβειαν πρὸς τὰς ἀρχάς των ἐν ταῖς καταληφθείσαις χώραις, ἀσχέτως πρὸς τὸ ζήτημα τὶς ἔχει τὴν προτεραιότητα καταλήψεως τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ χωρίου ἢ ἐγκαταστάσεως ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ἀρχῆς. Ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου καὶ ἐξ ἀναριθμήτων ἄλλων ἀντιλαμβάνομαι, ὅτι οἱ Βούλγαροι, τὶς οἶδε εἰς τί ἀποβλέποντες, ἐπιζητοῦσι νὰ προκαλέσωσι σύρραξιν, ἥτις, πολὺ φοβοῦμαι, δὲν θὰ βραδύνη, διότι ἡ συμπεριφορά των ἀπέβη ἀφόρητος.

Φ.Α. Ζῆρος — Ἀνθυπομοίραρχος (35)

Παρακολουθοῦντες δι' ὀλίγων τὴν πολεμικὴν δρᾶσιν τοῦ τότε ἀνθυπομοιράρχου Ζήρου —ὡς ἤδη ἀφηγήθη ταύτην ἡμῖν καὶ ὁ ἴδιος— πληροφορούμεθα τὰ ἀκόλουθα:

Ἡ ὑπὸ τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου στρατιωτικὴ Διοίκησις, ἀγνοοῦσα σχεδὸν τὰς κρατούσας ἐν τῇ περιοχῇ Λαγκαδᾶ, Σωχοῦ, Νιγρίτης κ.λ.π. συνθήκας, προέβαινεν εἰς ἔκδοσιν διαταγῶν, ὧν ἡ ἐκτέλεσις καθίστατο σχεδὸν ἀδύνατος. Ἡ περιοχὴ Σωχοῦ εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ ὁ ἀρχικομιτατζῆς Ντουμπαλάκωφ ἀπετέλει τὸν ὑπέρτατον νόμον. Εἰς τὸν Σωχὸν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς φιλοξενίας, εἶχεν ἐγκατασταθῆ μία διμοιρία Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ (τοῦ ἐν Λαγκαδᾶ ἑδρεύοντος τάγματος Τερτίπη). Ἡ Στρατιωτικὴ Διοίκησις προέβη εἰς τὸν διορισμὸν πολιτικοῦ ὑποδιοι-

---

(35) Ὑπουργ. Στρατ. Βαλκ. Πόλ. Τομ. Γ' Παρ)μα α)α 946. Βλέπε καὶ ὁμοίου περιεχομένου ἀναφορὰν ἀνθ)ρχου Ταταράκη ἐκ Γραδεμπορίου αὐτόθι § 986.

κητοῦ Νιγρίτης, ὅστις ὅμως ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ντουμπαλάκωφ δὲν ἠδυνήθη νὰ φθάση εἰς τὸν προορισμόν του. Καίτοι τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶχεν ἀναφερθῆ εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Διοίκησιν, ἐν τούτοις μετά τινας ἡμέρας διετάχθη ἡ Ἀστυνομικὴ Ὑποδ)νσις Λαγκαδᾶ νὰ ἐγκαταστήση ὑπηρεσίαν Χωροφυλακῆς εἰς Σωχόν. Ὁ ἀστυνομικὸς ὑποδιευθυντὴς Ζῆρος, διϊδὼν ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῆς διαταγῆς ταύτης θὰ ἦτο ἀνέφικτος κατ' ἄλλον τρόπον, κατέφυγεν εἰς τὸ ἀκόλουθον τέχνασμα: Ἐπέκειτο ἡ ἀντικατάστασις τῆς εἰς Σωχὸν διμοιρίας καὶ εἰσηγήθη εἰς τὸν Διοικητὴν τοῦ Τάγματος ὅπως ἡ διαταχθεῖσα νὰ ἀποσταλῆ εἰς Σωχὸν δύναμις ἐξ ἑνὸς ἐνωμοτάρχου καὶ 5 χωροφυλάκων, ἐνταχθῆ εἰς τὴν διμοιρίαν, ὥστε ἡ ἐγκατάστασίς της νὰ παραμείνη ἀπαρατήρητος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, βοηθοῦντος εἰς τοῦτο καὶ τοῦ ὁμοιομόρφου τῶν στολῶν. Ὁ Διοικητὴς τοῦ Τάγματος συνεφώνησε καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ τότε ἐνωμοτάρχης Δρέλιας (Νομάρχης Κιλκὶς κατὰ τὴν περίοδον 1936—1941 καὶ ὑπὸ τῶν Κομμουνιστῶν κρεουργηθεὶς) μετὰ 5 χωροφυλάκων ἔφθασεν εἰς Σωχὸν καὶ ὁ ἀστυνομικὸς ὑποδιευθυντὴς ἀνέφερεν ἵδρυσιν σταθμοῦ Χωροφυλακῆς εἰς Σωχόν. Ὁ Δρέλιας ὅμως ἦτο χαρακτὴρ μαχητικὸς καὶ θερμόαιμος καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήση ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀφανῆ τὴν ἐν Σωχῷ ὕπαρξίν του. Ὡς καὶ ἀλλαχοῦ διαλαμβάνομεν οἱ Βούλγαροι κατεπολέμων μετὰ φανατισμοῦ τὴν σύστασιν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς καὶ διὰ λόγους ἰδικῆς των ἀσυδοσίας, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ σύστασις καὶ ἐγκατάστασις ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν ἐσήμαινε κατάκτησιν ὁριστικήν, ἐνῶ δὲν ἑρμηνεύετο οὕτω καὶ ἡ ὕπαρξις στρατιωτικῶν τμημάτων.

Εὐθὺς ὡς οἱ Βούλγαροι διεπίστωσαν τὴν ὕπαρξιν ἀστυνομικῆς δυνάμεως ἐν Σωχῷ, ἐξεμάνησαν καὶ ἐκτὸς τῶν παραστάσεων προέβησαν καὶ εἰς δημιουργίαν ἐκδηλώσεων.

Ὁ ἀστυνομικὸς σταθμάρχης Χρ. Δρέλλιας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 58 ἀπὸ 13-2-1913 ἀναφορᾶς του, κατήγγειλε τρομοκρατικὰς ἐνεργείας τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Κοέφσκη καὶ ὑπέβαλεν ὑπόμνημα τῶν κατοίκων Σωχοῦ, δι' οὗ οὗτοι ἐτάσσοντο ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας (36).

Ἡ Στρατιωτικὴ Διοίκησις Θεσσαλονίκης, πληροφορηθεῖσα ἐκ τῶν ὑστέρων τὸν ἀνωτέρω τρόπον ἐνεργείας τοῦ Ζήρου, ἐτιμώρησε τοῦτον διὰ 40νθημέρου αὐστηρᾶς κρατήσεως, διὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ὁποίας ὁ ἀξιωματικὸς ἀνεκλήθη... εἰς Βέρροιαν.

Ἕλληνες πρόσκοποι καὶ ἐν συνεχείᾳ τμήματα ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, εἶχον καταλάβει τὴν περιοχὴν Παγγαίου καὶ ἐδημιουργήθη θέμα ἱδρύσεως ἀστυνομικῆς ὑποδιευθύνσεως Παγγαίου, μὴ ὑπάρχοντος δὲ ἑτέρου ἀξιωματικοῦ, ἀπεστάλη ὁ ἀνθυπομοίραρχος Ζῆρος μετὰ δυνάμεως 15 ὁπλιτῶν καὶ συνέστησε κατὰ Μάρτιον 1913 τὴν τοιαύτην ἀστυνομικὴν ὑποδιεύθυνσιν μὲ ἕδραν τὸ Ροδολεῖβος ἀρχικῶς καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰ Λαγκοβίκια.

Ὁ Ἕλλην διοικητικὸς Ἐπίτροπος Λαγκαδᾶ Δαμιανός, διὰ τῆς ἀπὸ 12-2-1913 ἀναφορᾶς του πρὸς τὸν Νομάρχην Θεσσαλονίκης, περιέγραφε τὰς ἀντενεργείας τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς (37).

Ὁ Διοικητὴς τοῦ 7ου λόχου (2ου Συν)τος) Κοϊτσᾶνος, ἐν τῇ ἀπὸ 24-3-1913 ὑπ' ἀριθ. 70 πρὸς τὸν στρατιωτικὸν Διοικητὴν Νιγρίτης καὶ Παγγαίου ἀναφορᾷ

---

(36) Ὑπουργ. Στρατ. Βαλκ. Πόλ. Τομ. Γ' Παρ)μα α)α 101-101 δ.
(37) Ὡς ἀνωτέρω α)α 103.

του, περιέγραφε τὴν λύσσαν καὶ μῆνιν τῶν Βουλγάρων κατὰ τῆς ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, ἧς ἐπεδίωκον τὴν παντὶ σθένει ἀπομάκρυνσιν (38).

Αἱ μαρτυρικαὶ περιοχαὶ Παιονίας (Γουμενίτσης) καὶ Καρατζόβας, δὲν ὑστέρησαν εἰς θύματα, ὠμότητας καὶ μαρτύρια ἐκ τῶν βουλγαρικῶν ἐγκληματικῶν ἐνεργειῶν.

Ἡ περιοχὴ Παιονίας ὑπήγετο εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν ὑποδιεύθυνσιν Γιαννιτσῶν, ἡ δὲ Καρατζόβης εἰς τὴν τοιαύτην Ἐδέσσης. Κύριοι στόχοι τῶν Βουλγάρων ὑπῆρξαν οἱ Ἕλληνες χωροφύλακες καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι.

Ὁ ἀστυνομικὸς ὑποδιευθυντὴς Γιαννιτσῶν τὴν 13-11-1912 ἀνέφερεν:

Ἀριθ. 101. Πρὸς τὴν Δ)νσιν Χωροφυλακῆς Μακεδονίας — Βέρροιαν

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω, ὅτι μεταβὰς εἰς Καβαλάρι, ἐπληροφορήθην τὰ ἑξῆς: Τὴν 9ης τρέχ. μηνός, περὶ ὥραν 10ην π.μ. μετέβησαν ἐκεῖσε περὶ τοὺς 50 ὁπλῖται τοῦ βουλγαρικοῦ Στρατοῦ ἄνευ ἀξιωματικοῦ, ἀναμὶξ μετ' ἀνταρτῶν καὶ Βουλγάρων χωροφυλάκων καὶ ἐκάλεσαν ὅλους τοὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους ἄνδρας Ὀθωμανούς, εἰς τὸ τζαμίον τοῦ χωρίου, εἰς ὃ τοὺς ἐνέκλεισαν ἐπὶ 4 περίπου ὥρας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, περιερχόμενοι τὰς οἰκίας ἐβίαζον γυναῖκας καὶ παρθένους, οἱ δὲ Βούλγαροι χωρικοί, ἀνερχόμενοι εἰς 300, ἀπεγύμνωσαν κυριολεκτικῶς τὰς οἰκίας, μὴ ἀφήσαντες οὐδὲν ἐν αὐταῖς. Μετὰ τοῦτο, ἐκ τῶν ἐν τῷ τζαμίῳ Ὀθωμανῶν, παρέλαβον τοὺς δεσμίους καὶ ὡδήγησαν αὐτοὺς ἀνὰ ἑπτά, πέραν τοῦ χωρίου Λαζατσάρη, δέροντες αὐτοὺς καθ' ὁδόν. Ἐκεῖ τοὺς διέταξαν νὰ κλίνωσιν ἀριστερὰ καὶ νὰ βαδίσωσιν ἐντὸς τοῦ ἀγροῦ, μόλις δὲ ἀπεμακρύνθησαν περὶ τὰ 20 βήματα, ἔβαλλον κατ' αὐτῶν δι' ὁμαδικῶν πυροβολισμῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ τοὺς ἀπετελείωσαν διὰ λίθων καὶ διὰ τῆς λόγχης...

Ν. Βογιατζῆς — Ὑπομοίραρχος (39).

Ἡ αὐτὴ ὑποδιεύθυνσις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 114 ἀπὸ 30-11-1912 ἀναφορᾶς της, ἀνήνεγκεν ὅτι ἐν τῇ περιοχῇ Γουμενίτσης οἱ Βούλγαροι ἀπειλοῦν, προκαλοῦν, πιέζουν κ.λ.π. τὰ στρατιωτικὰ φυλάκια, ἔθεσαν δὲ εἰς τὸ περιθώριον τὸν ἀστυνομικὸν σταθμὸν Γουμενίτσης οἱ τρομοκρατοῦντες ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ βουλγαρικοῦ Στρατοῦ Κομιτατζῆδες, καὶ ταῦτα πάντα ἐπὶ σκοπῷ ἐξαναγκασμοῦ πρὸς ἀπομάκρυνσιν.

Ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται τῶν Βουλγάρων μέθοδοι δὲν ἐτελεσφόρουν, καθ' ὅσον αἱ μικραὶ ἐκεῖναι ἑλληνικαὶ στρατιωτικαὶ ἑστίαι, ὄχι μόνον παρέμεινον εἰς τὰς θέσεις των, ἀλλὰ καὶ ἐθέρμαινον τὴν ἀντίστασιν τῶν κατοίκων, οἱ Βούλγαροι προέβησαν εἰς τὴν διὰ δολίων μέσων βιαίαν ἀπομάκρυνσίν των. Ὁ ἀστυνομικὸς σταθμάρχης Γουμενίτσης εὑρέθη καὶ πρὸ ἀρνήσεως τῶν γειτονικῶν ἑλληνικῶν στρατιωτικῶν τμημάτων νὰ παρέξωσιν ἐνίσχυσιν.

Ἡ βιαία ἀπομάκρυνσις τῆς δυνάμεως τοῦ ἀστυνομικοῦ τούτου σταθμοῦ ἀνεφέρθη εἰς τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον ὡς ἀκολούθως:

Γέφυρα Γουμενίτσης 7-12-1912—Γεν. Ἀρχηγεῖον Στρατοῦ—Θεσ)νίκην

Βουλγαρικὸς Στρατὸς μετὰ κομιτατζήδων ἐξεδίωξαν ἀστυνόμον μετὰ χωροφυλάκων ἐκ Γουμενίτσης καταβιβάσαντες σημαίαν ἑλληνικήν, ἀπειλοῦντες σφαγὴν κα-

---

(38) Αὐτόθι α)α 100β. Γενικῶς βλέπε ἐν τῷ αὐτῷ παρ)τι α)α 94-125.

(39) Ἀρχηγεῖον Χωρ)κῆς Φάκελλος 151)5)12.

τοίκων. Ἀστυνόμος ἐζήτησεν ἐνίσχυσιν ἐκ Γευγελῆς, ἀλλ' ἐδόθη ἀπάντησις ἀρνητική.
Καλογερόπουλος — Ἀνθυπολοχαγός.

Κατ' ἀφηγήσεις ἐπιζώντων σήμερον κατοίκων Γουμενίτσης, ἡ Ἑλληνικὴ σημαία δὲν κατεβιβάσθη ἁπλῶς, ἀλλὰ κατατεμαχισθεῖσα μετὰ μανίας, ἀπερρίφθη εἰς ὀχετούς. Τὴν ἀποχωρήσασαν δύναμιν Χωροφυλακῆς ἠκολούθησαν ἔντριμοι καὶ ἀρκετοὶ προύχοντες ἐκ τῶν κατοίκων, ὡς ὁ μετέπειτα ἱερεὺς Βούζας, ὁ Μάλτσης κ.λ.π.

Τὴν ἐπομένην 8-12-1912 λόχος ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ὑπὸ τὸν Κ. Καραγεώργην, ἐπανελθὼν ἐπανεγκατέστησε τὴν ἑλληνικὴν Ἀστυνομίαν, ἀλλὰ μὲ ποιάν τινα συγκατάβασιν ἔναντι τῶ Βουλγάρων, καθ' ὅσον δὲν τὴν ἐγκατέστησεν εἰς τὸ ὑπᾶρχον Διοικητήριον, ἔνθα ἐγένετο ἡ ἐκ νέου ἔπαρσις τῆς Ἑλληνικῆς σημαίας καὶ ἐστεγάζετο ἡ βουλγαρικὴ Ἀστυνομία, ἀλλ' εἰς ἕτερον οἴκημα, εἰς ἔκθεσίν του δὲ ἀνέφερεν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ Ἀστυνομία εἰργάζετο «καλῶς» (40).

Οἱ κάτοικοι Γουμενίτσης, μὴ ἀνεχόμενοι τὴν τοιαύτην ἀπὸ πλευρᾶς οἰκήματος μειωτικὴν θέσιν τῆς ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας, δι' ὑπομνήματός των πρὸς τὸν Πρίγκηπα Νικόλαον τὴν 6-2-1913 (41), μεταξὺ ἄλλων παραπόνων των, ἔγραφον:

«Ἡ Ἀστυνομία ἡ ἑλληνική, ἤρξατο ἐπιβάλλουσα τὴν τάξιν καὶ ἐφαρμόζουσα τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους, ἐπιληφθεῖσα πλείστων ὑποθέσεων, ἃς ἔφερεν εἰς πέρας, ἐν οἷς καὶ μιᾶς περὶ φόνου ἐν τοῖς περιχώροις, ἀποστείλασα τοὺς ἐνόχους εἰς Βέρροιαν. Ὁ ἐνταῦθα ἀπεσταλμένος Βούλγαρος ἀστυνόμος εἶχε περιέλθει εἰς τελείαν ἀδράνειαν...».

Κατωτέρω διεμαρτύροντο διὰ τὸν παραγκωνισμὸν τῆς ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας, διὰ τὴν ἐγκατάστασιν Βουλγάρου ἀστυνόμου εἰς τὸ Διοικητήριον, ὅστις προέβαινεν εἰς στρατολογίαν ἐντοπίων τινῶν καὶ ἐζήτουν τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τοῦ Διοικητηρίου τοῦ Βουλγάρου τούτου καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας.

Ἔκτροπα καὶ προκλήσεις ἐδημιούργουν οἱ Βούλγαροι καὶ ἐν τῇ περιφερείᾳ Ἀσβεστοχωρίου, ὑπαγομένης εἰς τὴν ἀστυνομικὴν Διεύθυνσιν Θεσσαλονίκης (42).

Τέλος, οἱ Βούλγαροι μετὰ λύσσης ἐστράφησαν καὶ κατὰ τῆς ἐπαρχίας Καρατζόβης (Ἀριδαίας), αἱ ἐνέργειαί των δὲ ὡς καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἀντίδρασις τῆς Χωροφυλακῆς, ἀπεικονίζονται ἐν τοῖς ἀκολούθοις ἐγγράφοις:

Ἀριθ. 1395. Βέρροια 11-12-1912. Γεν. Στρατηγεῖον — Θεσ) νίκην

Κατ' ἀναφορὰν Ἀστυνομίας Ἐδέσσης καὶ ἀστυνομικοῦ Σταθμάρχου Καρατζόβης, χθὲς μετέβησαν ἐκεῖ τρεῖς βαθμοφόροι ἀστυνομικοί, Βούλγαροι, σκοποῦντες ἐγκαταστήσωσιν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν. Οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἐποιήσαντο μέχρι τοῦδε. Στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα Βουλγάρων ἐγκατεστάθησαν Σούμποσκον, Φούστανην, Κράσταιναν καὶ Νότιαν. Ἀστυνομίαν διέταξα παραμείνη σταθμάρχης διὰ πάσης θυσίας θέσιν του. ἐκτελῶν ἀπαρεγκλήτως καθήκοντά του. Διατάξατε, παρακαλῶ, τί δέον ἐνεργηθῇ ἐν περιπτώσει ἀποπείρας ἐγκαταστάσεως ἀστυνομικῶν ἀρχῶν παρὰ Βουλγάρων, ὅπως διατάξωμεν δέοντα εἰρημένη Ἀστυνομίᾳ.

Δ) τῆς Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας Μακεδονίας — Ραζέλος

---

(40) Ὑπουργ. Στρατ. ὡς ἀνωτέρω Τόμ. Γ' Παρ)μα α)α 116.

(41) Ὑπουργ. Στρατ. ὡς ἀνωτέρω Τόμ. Γ' Παρ)μα α)α 116.

(42) Βλέπε ὑπ' ἀριθ. 1799 ἀναφορὰν Ἀρχηγοῦ Δημ. Ἀσφαλείας πρὸς Πρίγκηπα Νικόλαον ὡς καὶ λεπτομερῆ δελτία ἀδικημάτων καὶ συμβάντων εἰς Γ' Τόμ. Βαλκανικῶν Πολέμων ὑπ' α)α 131 κ. ἑ.

Καὶ μετὰ ἕνα μῆνα περίπου:

'Αριθ. 2036. Βέρροια 18-1-1913. Τμῆμα Στρατιᾶς — Θεσ) νίκην

Κατ' ἀναφορὰν ἀστυνομικοῦ Σταθμοῦ Σουμπόσκου καὶ προϊσταμένης αὐτοῦ 'Αστυνομίας 'Ελέσσης, οἱ Βούλγαροι ἀστυνομικοί, οἱ μεταβάντες εἰς Σούμποσκον, μετὰ ματαίας ἐπανειλημμένας ἀποπείρας πρὸς ἐγκατάστασιν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν, παραμένουσιν ἐκεῖ, εἴκοσιν ἐν ὅλῳ, ἔχοντες ὑπὸ τὰς διαταγάς των ἀνταρτικὸν σῶμα καὶ στρατολογηθέντας ἐντοπίους. Κάτοικοι προσφεύγουσι δι' ἐπίλυσιν διαφορῶν των ἑλληνικὰς ἀρχάς. Διέταξα προχθὲς ἀνωτέρω ἀστυνομικὸν Σταθμὸν Σουμπόσκου διὰ τηλεγραφήματός μου ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ διὰ νέας μου διαταγῆς σήμερον μὴ ἐπιτρέψωσιν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐγκατάστασιν βουλγαρικῶν ἀρχῶν, ἀποκρούοντες πᾶσαν πρὸς τοῦτο ἀπόπειραν, διὰ πάσης θυσίας καὶ ἐξαιτούμενοι ἐν ἀνάγκῃ συνδρομὴν ἐκεῖ στρατιωτικῶν σωμάτων, μεταβαίνοντος ἐπὶ τόπου, ἐν ἀνάγκῃ ἰδίου ἀστυνομικοῦ ὑποδιευθυντοῦ. Δ) σις Χωρ) κῆς — Ραζέλος (43)

Οἱ συντάκται, τῆς κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ἐκθέσεως δράσεως τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ ἐν σελ. 2 (τόμος Γ'), ἀναφερόμενοι εἰς τὰ διαδραματισθέντα ἐν τῇ περιοχῇ Καρατζόβης ἐξήνεγκον τὰς ἀκολούθους διαπιστώσεις:

«Συνήντων ὅμως αἱ 'Ελληνικαὶ ἀρχαὶ μεγάλας δυσχρείας εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐπιβολὴν τῆς τάξεως ἐξ αἰτίας τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων, οἵτινες προέβαινον εἰς διαρπαγὰς καὶ δηώσεις εἰς ὁλόκληρον τὴν περιφέρειαν ταύτην. 'Αλλὰ καὶ ὁ Βουλγαρικὸς στρατὸς ἀφιχθεὶς μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ διεκδικῶν δι' ἑαυτὸν τὴν προτεραιότητα κατοχῆς τῆς περιφερίας ταύτης, ἧς τὴν διοίκησιν πλειστάκις προσπαθεῖ ν' ἀφαιρέσῃ ἐκ τῶν 'Ελληνικῶν χειρῶν, μεγίστας δυσχερείας ἐδημιούργει εἰς τὴν παγίωσιν τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς προστριβάς, αἵτινες δὲν κατέληγον εἰς συμπλοκὰς λόγῳ τῆς ἐπιδεικνυομένης ψυχραιμίας τῶν 'Ελλήνων ἀξιωματικῶν.» (44)

'Ο Ἕλλην διοικητικὸς 'Επίτροπος Καρατζόβης, 'Ηλίας Τσαλδάρης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3 ἀπὸ 24.11.1912 ἀναφορᾶς του πρὸς Ρακτιβὰν ἐζήτει ὑπαξ) κοὺς καὶ ἐφίππους χωρ) κας λόγῳ ζωοκλοπῶν ὑπὸ Κομιτατζήδων.

Κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1336 ἀναφορᾶς τοῦ Ραζέλου καὶ τῶν ὅσων προφορικῶς οὗτος εἶχεν ἀναφέρει κατὰ τὴν εἰς Θεσ) νίκην ἐπὶ τούτῳ μετάβασίν του τὴν 16.1.1913 ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον διαταγήν.

'Αριθμ. 770 'Ανωτέραν Δ) νσιν Χωρ) κῆς — Βέρροιαν

'Επιστήσατε προσοχὴν ἀστυνομικῶν Σταθμῶν Βοδενῶν καὶ περιχώρων ἐπὶ διενεργουμένων ὑπὸ ἐντοπίων Βουλγάρων εἰσφορῶν εἰς ἐνδύματα καὶ τρόφιμα πρὸς περιποίησιν Βουλγαρικοῦ στρατοῦ ὁποῖον ἀναμένουσι. Πᾶσαν δὲ παρουσίαν Βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἢ ἀστυνομικῶν θέλετε ἐμποδίσει ζητοῦντες ἐν ἀνάγκῃ καὶ προστασίαν στρατεύματος. Θεσ) νίκη 20-1-1913 — Νικόλαος.

Παρὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Τμήματος στρατιᾶς ὁ εἰς Σούμποσκον Ἕλλην Δ) τὴς λόχου δὲν ἐπεδείκνυε τὴν ἐπιβεβλημένην σθεναρότητα ἔναντι τῶν Βουλγαρικῶν ἐνεργειῶν καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ διὰ τῆς ἀκολουθηθείσης ἐν συνεχείᾳ ἐφεκτικῆς

(43) 'Αμφότερα ἔγγραφα βλέπε καταχωρημένα ἐν παρ) τι Τόμου Α' ἐκδόσεως 'Υπουργ. Στρατ. ὑπ' αὔξ. ἀριθμ. 170 καὶ 173.

(44) Τόμος Γ' Κεφ. IV σελ. 21.

στάσεώς του, παρὰ τὰς αἰτήσεις καὶ διαμαρτυρίας τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σταθμάρχου, ἐγένετο ὑπαίτιος μείζονος ἀποθρασύνσεως τῶν Βουλγάρων (45), ἰδοὺ δὲ μία τῶν ἀναφορῶν τοῦ δραστηρίου ἐκείνου Ἀστυνομικοῦ Σταθμάρχου, περὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως.

Ἀριθμ. 87 Σούμποσκον 21-1-1913.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 76 ἐ. ἔ. ἀναφορᾶς μου ν' ἀναφέρω ὅτι ἐνεργήσας σήμερον καὶ περὶ ὥραν 10 π. μ. ἐπιθεώρησιν εἰς τὰ ἐνταῦθα παντοπωλεῖα, μαγειρεῖα καὶ Ζαχαροπλαστεῖα μετὰ τοῦ ἐνταῦθα ἀνθ)τρου, ἐφαρμόσας δὲ καὶ τὴν περὶ καθορισμοῦ τῆς τιμῆς τοῦ νομίσματος σχετικὴν διαταγήν, μετ' ὀλίγην ὥραν Βούλγαροι τινὲς ἀστυνομικοὶ ἐπεχείρησαν, διερχόμενοι μερικὰ τῶν ἐνταῦθα κατ)των, νὰ ἐφαρμόσωσιν ἑτέραν τιμὴν τῶν διαφόρων νομισμάτων καὶ τρόπον τινὰ νὰ μειώσωσι κατά τι τὴν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐνεργείας ἐντύπωσιν παρὰ τοῖς ἐνταῦθα πολίταις, ἀμέσως ἐπενέβημεν πρὸς παρεμπόδισιν τούτου, ἐνεργήσαντες δευτέραν ἐπιθεώρησιν καὶ ἐξουδετερώσαμεν πᾶσαν ἐνέργειάν των. Παρετηρήσαμεν δὲ καὶ εἰς τὸν προϊστάμενον αὐτῶν, ὅπως ἀπόσχωσι πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν ἐν γένει διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Καρατζόβας, καθ' ὅτι αὕτη κατελήφθη παρὰ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καὶ μόνον Ἑλληνικὴ διοίκησις ἐπικρατεῖ, ἠμφισβήτησαν τὴν ἀρχὴν τῆς καταλήψεως καὶ μᾶς ἐπρότειναν, ὅπως τοὺς ἀνεχθῶμεν καὶ ὅτι θὰ προκαλέσωσι διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεώς των. Ἀφοῦ δὲ παρετήρησαν καὶ τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν ἔνοπλον βίαν, ὑπεχώρησαν αὐτοὶ καὶ αἱ στρατιωτικαί των περιπολίαι τῇ ἐπεμβάσει καὶ τοῦ ἐνταῦθα στρατιωτικοῦ διοικητοῦ μας, ὅστις δὲν ἠθέλησε μέχρι νεωτέρας διαταγῆς νὰ ἐπέμβῃ δραστηριώτερον, καὶ ἀφοῦ ἡ τοιαύτη ἀβεβαία κατάστασις ὑφίσταται ἀπὸ διμηνίας περίπου. Δὲν παραλείπω ὅμως νὰ προσθέσω, ὅτι μεθ' ὅλην τὴν παρ' αὐτῶν ὑποχώρησιν δὲν ἐξέλειπε πᾶσα ἐν τῷ μέλλοντι σύγκρουσις, ἐὰν δὲν ληφθῶσιν ἀποτελεσματικὰ μέτρα.

Α. Δαμασκηνὸς — Ἀνθυπασπιστὴς

Ἡ ἐξέλιξις τῶν γεγονότων ἐδικαίωσε τὰς προβλέψεις καὶ τοῦ ἀνθ)στοῦ Δαμασκηνοῦ.

Συνεπείᾳ ἐκκλήσεων τῶν πέριξ τοῦ Πόζαρ κατοίκων περὶ τῶν διενεργουμένων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων εἰσφορῶν καὶ ἁρπαγῶν καὶ εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω διαταγῶν Τμήματος στρατιᾶς καὶ Ἀνωτέρας Δ)σεως Χωρ)κῆς, ὁ ἀνθ)στὴς Δαμασκηνὸς ἔπεμψε περιπολίαν ἀνὰ τὰ περὶ τὸ Πόζαρ χωρία ὑπὸ τὸν ὑπεν)ρχην Καούρην, τὸ ὑπηρεσιακὸν ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας διαλαμβάνεται περιληπτικῶς ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 2248 ἀπὸ 28-1-1913 ἀναφορᾷ τοῦ Ραζέλου πρὸς τὸ τμῆμα Στρατιᾶς καὶ τὸν ἐν Θεσ)νίκῃ Κυβερνητικὸν ἀντιπρόσωπον Ρακτιβάν, ἐχούσῃ οὕτω:

«Καθ' ἃ ἀναφέρει σταθμάρχης Καρατζόβας καταδιωκτικὸν ἀπόσπασμα ὑπὸ ὑπεν)ρχην συνέλαβε 3 μ. μ. τῆς χθὲς παρὰ χωρίον Στρουμπίνο δύο Βουλγάρους ἀξ)κοὺς καὶ δύο ἀντάρτας ἀνεγνωρισμένους, ὧν εἷς διϊσχυρίζετο ὅτι τυγχάνει ἀξ)κός, διότι περιεφέροντο διάφορα μέρη δικαιοδοσίας Καρατζόβας, διορίζοντες ἀγροφ)κας καὶ Μουχτάρηδες καὶ ἐν γένει παρίσταντο ὡς ἀρχή, καὶ οὓς ὡδήγησαν εἰς Καρατζόβαν 5ην ἑσπερινὴν ὥραν τῆς χθές. Ἀλλὰ στρατιωτικὸς Διοικητὴς Καρατζόβας πρὸς πρόληψιν, ὡς ἀναφέρει ἀνωτέρω Σταθμάρχης, ἀπειληθείσης συρράξεως, ἐπενέβη καὶ

(45) Βλέπε ἐν παρ)τι Γ' τόμου παρατιθέμενα ἔγγραφα ὑπ' αὔξ. ἀριθμ. 174.

ἀφῆκεν ἐλευθέρους συλληφθέντας, ἐβεβαίωσε δὲ ἐκεῖ Βούλγαρον διοικητήν, ὅτι σύλληψις προῆλθεν ἐκ παρεξηγήσεως καὶ ὅτι καθ' ὃ σύμμαχος διακείμεθα φιλικώτατα.

Δ) σις Χωρ) κῆς Ραζέλος.

Ἡ στρατιὰ ἐζήτησεν ἐξηγήσεις καὶ ὁ παριστάνων τὸν στρατιωτικὸν διοικητὴν ὑπολοχαγὸς Κουμανάκος ὑπέβαλε μακροσκελῆ δικαιολογητικὴν ἀναφοράν, ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος μὴ ἐγκρίνας τὴν στάσιν τούτου ἐπανέλαβεν τὴν περὶ ἀπομακρύνσεως τῶν Βουλγάρων διαταγήν του, πρὸς ἣν συνεμορφώθη ὁ διαδεχθεὶς τὸν ἀντικατασταθέντα Κουμανάκον Δ) τὴς λόχου (46).

Οἱ Βούλγαροι ἐτήρουν διάφορον πολιτικὴν ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, τῆς ἀπροκαλύπτως ἐπιθετικῆς καὶ ἐχθρικῆς κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς χωρ) κῆς, καὶ τοῦτο οὐχὶ τυχαίως ἢ ἐκ διαφορᾶς συμπαθειῶν ἀλλὰ διότι ἡ χωρ) κὴ κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ Ν) βρίου 1912 μέχρι Μαρτίου 1913, τοῦ στρατοῦ εὑρισκομένου εἰς τὰ διάφορα μέτωπα, εἶχεν ἐναπομείνει ὁ ἄγρυπνος φρουρὸς τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, ἐρχομένη δὲ εἰς ἄμεσον καὶ συνεχῆ ἐπαφὴν μετὰ τοῦ λαοῦ ἐθέρμαινε τὴν πίστιν τούτου ἐπὶ τὴν ἑλληνικὴν ἐπικράτησιν. Τὰ πάντα οἱ Βούλγαροι μετῆλθον κατὰ τῆς χωρ) κῆς, ἵνα τὴν ἐξαναγκάσωσιν εἰς ὑποχωρήσεις, ἀλλὰ ἐπὶ ματαίῳ, διότι προσέκρουον εἰς τὴν ἀδάμαστον ἀποφασιστικότητα τῶν ἀνδρῶν της. Ἐκτὸς τούτου, ἐπαναλαμβάνομεν, κρατοῦσαν καὶ προαναφερθεῖσαν ἄποψιν, καθ' ἣν ἡ σύστασις καὶ εὔρυθμος λειτουργία στατικῶν Ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν εἶχε τὴν ἔννοιαν ὁριστικῆς προσαρτήσεως, ἐνῶ ὁ στρατὸς ἐσήμαινεν ἁπλῆν κατοχήν.

Οὐδὲν ἐστάθη ἱκανὸν νὰ κάμψῃ τοὺς ἄνδρας τῆς Ἑλληνικῆς χωρ) κῆς, τουναντίον μάλιστα, πᾶσα δολία ἢ βιαία ἐνέργεια τῶν Βουλγάρων ἐφανάτιζεν καὶ ἐχαλύβδωνε περισσότερον τὴν ἀγωνιστικήν των διάθεσιν καὶ θέλησιν.

Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι εἰς ὅλας τὰς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐπιβουλευομένας ἐπαρχίας ἡ χωρ) κὴ ἐπεδείξατο ἐπηυξημένην μαχητικότητα καὶ ἀποφασιστικότητα, παρὰ τὸ κατὰ μικρὰ τμήματα ἐγκατεσπαρμένον τῆς δυνάμεώς της. Εἴς τινας περιπτώσεις οἱ Βούλγαροι ἠδυνήθησαν, ἰδίᾳ διὰ δολίων ἐνεργειῶν, νὰ θέσωσι χεῖρα κατὰ μεμονωμένων ἀνδρῶν χωρ) κῆς, ἀλλ' ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ἐπεμβαίνων παντοῦ καὶ πάντοτε καὶ ἀποκαλύπτων τὰς Βουλγαρικὰς ἐνεργείας προελάμβανε μείζονος ἐκτάσεως ρήξεις, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων.

Οὕτω συλλαβόντες οἱ Βούλγαροι ἀξ) κὸν μετὰ χωρ) κων ὑπεχρεώθησαν νὰ τοὺς ἀφήσωσιν ἐλευθέρους ὑπὸ ὅρους. Ἰδοὺ τί ἐτηλεγράφει εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὁ Ρακτιβάν.

Ἀριθμ. 1394) Α. Πρόεδρον Κυβερνήσεως — Ἀθήνας

Βούλγαροι ἐξακολουθοῦσι φερόμενοι σκαιῶς. Χθὲς Βουλγαρικὸν Τμῆμα Ἀποτολὰρ (Ἅγιοι Ἀπόστολοι) συνέλαβεν ἡμέτερον ἀνθ) ρχον μετὰ χωρ) κων καὶ ἐνέκλεισεν αὐτοὺς εἰς κρατητήριον ἐπὶ 24 ὥρας, μεθ' ὃ ἀπεφυλάκισεν αὐτούς, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ διέλθωσι πλέον ἐκ τοῦ χωρίου τούτου.

Θεσ) νίκη 23-11-1912 Γενικὸς Δ) ντὴς Μακεδονίας Ρακτιβὰν (47).

Ἀπὸ τῶν μέσων Μαρτίου 1913 ἤρξατο ἡ ἐπάνοδος τῶν ἐκ τοῦ Ἠπειρωτικοῦ

---

(46) Βλέπε α) α 176, 177, 146 κ.λ.π. ἐν παρ) τι Γ' τόμου.
(47) Παναγάκου σελ. 131.

μετώπου ἀπαγγιστρωθεισῶν Μεραρχιῶν καὶ ἡ σθεναρωτέρα ἀντιμετώπισις τῶν Βουλγάρων.

Πρὸ ὅμως τῆς ἐπανόδου τοῦ στρατοῦ, τὴν 5ην Μαρτίου 1913, ἔλαβεν χώραν ἐν Θεσ)νίκῃ ἡ δολοφονία τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Γεωργίου Α'.

Τὴν 17.25' ὥραν ἐπανερχόμενος ἐκ τοῦ καθημερινοῦ περιπάτου του ὁ Βασιλεὺς ἐδέχθη διὰ τῆς δεξιᾶς ὠμοπλάτης τὸ θανατηφόρον τοῦ δολοφόνου βλῆμα παρὰ τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν Βασιλίσσης Ὄλγας (τότε ἐλέγετο ὁδὸς ἐξοχῶν) καὶ Ἁγίας Τριάδος.

Ὁ Δολοφόνος Σχινᾶς, ὅστις φέρεται ὡς ἀνισόρροπος, συνελήφθη ἀμέσως ὑπὸ τῶν προσδραμόντων ἀνδρῶν χωρ)κῆς.

Ὁ δολοφόνος τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α', συνοδεία ἀνδρῶν Κρητικῆς Χωροφυλακῆς.

Τὰς λεπτομερείας τῆς δολοφονικῆς ταύτης ἐνεργείας περιέγραψε διὰ δημοσιευθείσης προσφάτως εἰς ἀπογευματινὴν ἐφημερίδα ἐπιστολῆς του ὁ τότε Ἐνωμοτάρχης καὶ ἤδη Συνταγματάρχης ε.α. Μαρκάκης Μιχαήλ, ὅστις ἐπιρρίπτει εὐθύνας εἴς τε τὴν Στρατιωτικὴν Δ)σιν Θεσ)νίκης καὶ εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς ἐν Θε)νίκῃ χωροφυλακῆς διὰ πλημμελῆ φρούρησιν τοῦ Βασιλέως κατὰ τὰς κινήσεις του. Ἀναμφιβόλως ὑπῆρξεν ὑπαιτιότης καὶ μάλιστα βαρεία, ἡ δὲ προβληθεῖσα αἰτιολογία ὅτι εἶχεν ἀπαγορεύσει τοῦτο ὁ ἴδιος ὁ Βασιλεὺς δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς ὑπευθύνους τῶν ἱστορικῶν εὐθυνῶν. Εὐθύνας κατελόγισεν τότε καὶ ὁ ἡμερήσιος τύπος ἐπικαλεσθεὶς τί ἐγίνετο ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διὰ τὴν ἀσφάλειαν ὑψηλῶν προσώπων.

Δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τί ἐγίνετο ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀρκεῖ νὰ ἐνεθυμεῖτο τί ἔπραξεν ἔναντι τῆς Ἀμαλίας, μὴ ἐπιθυμούσης τὴν ἀκολουθίαν χωροφυλάκων, ὁ τότε ὑπασπιστὴς τοῦ Βασιλέως (48) ἢ καὶ τοῦτο ἐὰν δὲν ἐγνώριζον, διότι οἱ Ἕλληνες περὶ μικροῦ ἔχουσι τὴν ἱστορίαν, ἁπλῆ σκέψις τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἀνδρῶν

---

(48) Ἀνωτέρω Μέρος Α' Κεφ. ΙΓ.

ἐν πολιτικῇ περιβολῇ ἤρκει (48α).

Τὰ λάθη ἐσυνεχίσθησαν. Ὁ Βασιλοκτόνος κρατούμενος ἐν τῷ Διοικητηρίῳ δὲν ἐτέθη ὑπὸ τὴν φρούρησιν ἀνδρῶν χωροφυλακῆς ἀλλ' ἀπείρων στρατιωτῶν, ὧν διαλαθὼν τῆς προσοχῆς ἐρρίφθη ἐκ τοῦ 3ου ὀρόφου καὶ ηὐτοκτόνησεν (49).

Ἐν πάσει περιπτώσει οὐδεὶς ἐλογοδότησεν διὰ τὰ ἀνωτέρω καὶ οἱ μὲν ἀνήκοντες εἰς τὴν Κρητικὴν Χωροφυλακὴν ἄνδρες ὑπῆρξαν ἀνώτεροι πάσης προσδοκίας, ἡ ἡγεσία των ὅμως ἄπειρος ἀστυνομικῆς πείρας καὶ νοοτροπίας.

Ἡ δολοφονία τοῦ Βασιλέως ἀπησχόλησε τὴν Βουλὴν εἰς ἐπανειλημμένας συνεδριάσεις της. Κατόπιν παρακλήσεως ὁμάδος Βουλευτῶν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως ἐν Θεσ)νίκῃ Κ. Ρακτιβάν, κατ' ἀρχὴν προέταξεν ἀναρμοδιότητα τῆς Κυβερνήσεως, «διότι ὁλόκληρος ἡ Δημοσία ἀσφάλεια εἶχεν ἀνατεθῆ, ἰσχύοντος τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου εἰς τὸν στρατιωτικὸν ἀρχηγὸν καὶ ἐν προκειμένῳ εἰς τὸν Στρατιωτικὸν Δ)τήν, ὅστις ἦτο ὁ Βασιλόπαις Νικόλαος, ὑπὸ τὰς διαταγὰς δὲ τούτου ἦτο τεταγμένη ἅπασα ἡ ἀστυνομία τῆς τε πόλεως Θεσ)νίκης καὶ τῆς ὑπαίθρου χώρας», ἐν συνεχείᾳ δὲ διεβεβαίωσε τὴν Βουλὴν ὅτι οὐδὲν εἶχε παραληφθῆ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀστυνομίαν, ἀναφερθεὶς εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ δολοφονηθέντος Βασιλέως ν' ἀποποιῆται τὰ μέτρα ἀσφαλείας καὶ νὰ μὴ ἐξέρχεται ἄνευ οὐδεμιᾶς προειδοποιήσεως, κατέληγεν:

«Ἑπομένως ἀνθρωπίνως δὲν δυνάμεθα νὰ μεμφθῶμεν τὴν Ἀστυνομίαν ὅτι δὲν εἶχε λάβει τ' ἀπαιτούμενα μέτρα...» (50).

Παρεμβὰς ὁ Πρωθυπουργὸς ἀνεκοίνωσεν ὅτι παρὰ τὴν ἔλλειψιν οἱασδήποτε ὑπαιτιότητος προέβη μετὰ τὴν δολοφονίαν εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Δ)ντοῦ Ἀστυνομίας Μομφεράτου διὰ τοῦ Μπάϊρα.

Αἱ ἀπαντήσεις, δεδικαιολογημένως, δὲν ἱκανοποίησαν καὶ ἐπηκολούθησε μακρὰ συζήτησις καθ' ἣν ἀρκετοὶ Βουλευταί, ἰδίως δὲ οἱ Βελέντζας καὶ Σοκολῆς ἐμέμφθησαν καὶ τὴν Κυβέρνησιν, τὴν Ἰταλικὴν ἀποστολὴν ἀλλὰ καὶ τὴν χωροφυλακήν, διότι δὲν εἶχον ἐνοήσει ὅτι ἡ χωροφυλακή, ὡς χωροφυλακή, δὲν εἶναι ἐνδεδειγμένη διὰ μέτρα προλήψεως ἀλλ' ἀπαιτεῖται κατεύθυνσις πρὸς ἀστυνομίαν ἀσφαλείας καὶ προλήψεως (μυστικὴν ἀστυνομίαν). Κατελόγισαν ἐπίσης εὐθύνας διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς φρουρήσεως τοῦ Βασιλοκτόνου εἰς δύο γραφειοφύλακας στρατιώτας. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀπαισίου τούτου γεγονότος, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς, οἱ εὐσταλεῖς καὶ γενναῖοι ἐκεῖνοι βρακοφόροι, ποικιλλοτρόπως ἐτίμησαν τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν καὶ ἐξυπηρέτησαν μεγάλως τοὺς ἐθνικοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς διὰ τῆς αὐστηρᾶς των πειθαρχίας, προσηλώσεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ καθῆκον, δραστηριότητος καὶ ἐρευνητικότητος, προσηλώσεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ καθῆκον, δραστηριότητος καὶ ἐρευνητικότητος καὶ ἐντατικῆς ἐπαγρυπνήσεως.

Εἴδομεν ὅτι τὴν ἐπομένην τῆς ἀφίξεως τῆς πρώτης ἐκ Κρήτης δυνάμεως χωροφυλακῆς ἔλαβεν χώραν ὁ τρομερὰ δολιοφθορὰ τῶν Βουλγάρων εἰς τὴν παρὰ τὸ

(48α) Ἴσως νὰ ἐθεωρεῖτο τοῦτο ὡς προσκόπτον εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 45 τοῦ ἀπὸ 11-9-1900 Κανονισμοῦ τῆς Κρητικῆς Χωρ)κῆς, καθ' ἃς «ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει οὔτε ἀμέσως, οὔτε ἐμμέσως ἡ Χωρ)κὴ δὲν πρέπει νὰ δέχεται μυστικὰς ἀποστολάς....», κατάλοιπον τοῦ μεταναπολεοντείου φανατισμοῦ.

(49) Ἠχὼ Δημοσίας ἀσφαλείας Τεῦχος 96 τῆς 5-5-1913.

(50) Συνεδρίασις Βουλῆς 9-12-1913.

Ζεϊντελίκ ἀποθήκην πυρομαχικῶν καὶ ὅτι παρὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν πάντων, κατόρθωσαν οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς νὰ διαλευκάνωσιν τὰ αἴτια τῆς τρομερᾶς ἐκείνης ἐκρήξεως. μὲ μόνα ἐφόδια τὴν ἐκ τῆς ὑπερεντάσεως διαίσθησιν καὶ τὸν ἀσύγκριτον πατριωτικὸν φανατισμόν, συνεπικορούμενον καὶ δι' ἐξαιρετικῆς γενναιότητος.

Ἐν τῷ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ζήλῳ ὑπῆρξαν ἄφθαστοι καὶ πανταχοῦ παρόντες, ὥστε νὰ ἐξουδετερώνωσιν ἐγκαίρως τὰς δολιοφθορικὰς προθέσεις τῶν Βουλγάρων.

Πέραν τούτων ὅμως ἡ ἀσφάλεια ὑψηλῶν προσώπων καὶ ἡ ἀντιμετώπισις προπαγανδῶν, δολιοφθορῶν καὶ ἄλλων σκοτεινῶν ἐνεργειῶν, ἀπαιτεῖ βαθεῖαν καὶ εὐρείαν ἀστυνομικὴν πεῖραν καὶ κατάρτισιν, ἀπαιτεῖ εἰδικὰς μεθόδους ἐνεργείας καὶ πολύπλευρον γνῶσιν προσώπων καὶ πραγμάτων, ἔτι δὲ κυκλοφορίαν τῶν ὀργάνων ἐνδιαμέσως ἁπασῶν τῶν κοινωνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν τάξεων, ἀκριβῶς ἕνεκεν τούτων εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι μετὰ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ὑστερούσης εἰς τὸν τομέα τοῦτον, ἔδει νὰ προωθηθῇ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ κλιμάκιον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀστυνομίας καταδιώξεως.

Ὁλόκληρος ἡ χωροφυλακὴ Μακεδονίας ὑπήγετο εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Στρατοῦ καὶ οὐχὶ εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον χωροφυλακῆς, δι' ὃ καὶ ὁ Δ)ντὴς Ἀστυνομίας Θεσ)νίκης ἀπεκαλεῖτο ἀρχηγὸς Δημοσίας Ἀσφαλείας, καθεστὼς ὅπερ διήρκεσε μέχρι λήξεως καὶ τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου, πλεῖστοι δὲ ὑπῆρξαν οἱ τομεῖς ἐφ' ὧν πρὸ καὶ μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Βασιλέως ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ διὰ πραγματικῶν ἄθλων κατέλαβεν ἐπίζηλον καὶ ὅλως ἰδιαιτέραν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Πολλὰ κείμενα διαταγῶν τοῦ κατὰ ταῦτα Ἀρχηγοῦ Ἀσφαλείας, Συνταγματάρχου Πυροβολικοῦ Ἀνδρέα Μπάϊρα, ὁμιλοῦσιν λίαν εὐφήμως περὶ δραστηριότητος καὶ ἀποδόσεως ἐπὶ μέρους καὶ ἐν συνόλῳ τῶν ὑφισταμένων του ἀνδρῶν Κρητικῆς χωροφυλακῆς, παραθέτομεν δὲ τὸ κείμενον μιᾶς τοιαύτης διαταγῆς, λόγῳ τοῦ ὅτι τὰ αἴτια ταύτης ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν μὲ τὰς Βουλγαρικὰς ἐνεργείας:

«....Ἀπονέμω πανηγυρικὸν ἔπαινον εἰς τὸν Ἀνθ)στὴν Πετράκην Ι Σταθμάρχην Σιδηροδρόμων καὶ ἐκφράζω πρὸς αὐτὸν τὴν ζωηράν μου εὐαρέσκειαν, διότι δι' ἐπιμελημένης καὶ ὀξυδερκοῦς ὑπηρεσίας, ἐπέτυχεν τὴν ἀνακάλυψιν καὶ κατάσχεσιν 100 χιλιογράμμων βαμβακοπυρίτιδος ἐν τῇ κατοικίᾳ Βουλγάρων ἐργατῶν σιδηροδρόμων, κεκρυμμένης ἐν τῇ στέγῃ, πρὸς δὲ τὴν κατάσχεσιν δυναμίτιδος καὶ ὅπλων ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἄλλων ἐργατῶν, προσενεγκὼν οὕτω μεγίστην ἐκδούλευσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, καθότι ἀπεσκοπεῖτο ἡ διὰ τῶν ἐκρηκτικῶν τούτων ἀνατίναξις τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ τοῦ Σταθμοῦ. Ἀπλοῦν δὲ ἔπαινον εἰς τοὺς ὑπεν)ρχας Δερματζάκην Κ. καὶ Κουλιέρην Ν. καὶ τοὺς χωροφύλακας Τσαγκαράκην Ν. Βουτσάκην Δ, Βαγιωνάκην Ι, Σπανουδάκην Γ, Λιόδην Κ, Τσιγκανάκην Ἐμ ,Μακρυγιωτάκην Ι καὶ Μαυρογιαννάκην Γ, διότι συνέδραμον τὸν προϊστάμενόν των ἐν τῇ ἀνωτέρω ὑπηρεσίᾳ...». Α' Μπάϊρας (51).

Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ὑπηρεσιακῆς ἀποδόσεως τῆς ἐν Θεσ)νίκῃ χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ ταύτης εἰς τὴν ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ μιάσματος ἐκκαθάρισιν τῆς πόλεως Θεσ)νίκης κατὰ τὴν νύκταν τῆς 17-18 Ἰουνίου 1913.

Αἱ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας, ὁσημέραι ὀξυνόμεναι, εἶχον ἀποβῆ

---

(51) Ἀρχηγεῖον Χωρ)κῆς Φακ. 151)5)12κστ.

ἐχθρικαί, μέχρις ὅτου, ἀπορρίψαντες οἱ Βούλγαροι τὸ προσωπεῖον, προσέβαλον προωθημένα τμήματα Ἑλληνικοῦ καὶ Σερβικοῦ στρατοῦ.

Τὰ ἐπὶ Παγγαίου Ἑλληνικὰ τμήματα προσβληθέντα συνεπτύχθησαν καὶ τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον προκειμένου νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὸ σχέδιον ἐπιχειρήσεών του ἐζήτησε τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν ἐν Θεσ)νίκῃ Βουλγαρικῶν τμημάτων στρατοῦ κ.λ.π. ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ τῶν ὅπλων. Ἡ ἔγκρισις «ἐξεμαιεύθη» καὶ κατὰ τὸ σχέδιον διετάχθη ἡ ΙΙ Μεραρχία νὰ ἐκκαθαρίσῃ ἀμέσως τὴν Θεσ)νίκην.

Ὁ Δ)τὴς τῆς ΙΙ Μεραρχίας, ὑποστράτηγος Καλλάρης, ἀφοῦ προηγουμένως διέταξε τὸ 1ον Σύνταγμα νὰ θέσῃ ἐν ἀπαγορευτικῷ κλοιῷ τὰ παρὰ τῶν Βουλγάρων κατεχόμενα οἰκήματα, ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Βούλγαρον στρατιωτικὸν ἀρχηγόν.

Κύριε Διοικητὰ Θεσ)νίκῃ τῇ 17-6-1913.

Ἐπειδὴ τὰ Βουλγαρικὰ στρατεύματα ἤρχισαν τὰς ἐχθροπραξίας κατὰ τῶν ἰδικῶν μας, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρακαλέσω, ὅπως ἐγκαταλείψητε τὴν πόλιν τῆς Θεσ)νίκης εἰς διάστημα μιᾶς ὥρας, ἀφ᾽ ἧς στιγμῆς λάβητε τὴν παροῦσαν. Τὰ ὅπλα τοῦ στρατοῦ σας θὰ παραδοθῶσιν εἰς ἀξ)κοὺς ἐπὶ τούτῳ ὁρισθησομένους. Οἱ ἀξ)κοὶ δύνανται νὰ φέρωσι τὰ ξίφη των. Ἰδιαιτέρα ἁμαξοστοιχία θὰ μεταφέρῃ τὸν στρατὸν μέχρι τῶν προφυλακῶν μας καὶ μέτρα θὰ ληφθῶσι διὰ τὴν ἀσφάλειάν των. Ληξάσης τῆς προθεσμίας ταύτης θέλω ἀναγκασθῇ μετὰ μεγάλης μου λύπης, νὰ δώσω διαταγάς, ὅπως τὰ στρατεύματά σας θεωρηθῶσιν ὡς ἐχθρικά. Στρατηγὸς Καλλάρης (52)

Παρελθούσης ἀναπαντήτου τῆς ταχθείσης προθεσμίας ὁ Δ)τὴς τοῦ 1ου Συν)τος τὴν 18,30′ ὥραν διέταξε τὰ τμήματά του ὅπως καλέσωσι τοὺς Βουλγάρους νὰ παραδοθῶσιν ἐντὸς 10 λεπτῶν, ἄλλως νὰ ἐκβιάσωσι τὴν παράδοσίν των.

Οὕτω ἤρξαντο αἱ ἐντὸς τῆς Θεσ)νίκης ἐκκαθαριστικαὶ ἐπιχειρήσεις εἰς ἃς ὁ βαθμὸς συμμετοχῆς τῆς χωροφυλακῆς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ὑποβληθείσης τὴν ἐπομένην, 18-6-1913, ὑπ᾽ ἀριθ. 12140 ἀναφορᾶς τοῦ Ἀρχηγοῦ Δημοσίας Ἀσφαλείας, ἐχούσης οὕτω (53).

Ἀριθμ. 12140 Θεσ)νίκη 18-6-1913

Πρὸς τὸ Τμῆμα Στρατιᾶς Θεσ)νίκην

Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν᾽ ἀναφέρω ὑμῖν, ὅτι ἅμα ὡς ἀνακοινωθείσης τῆς διαταγῆς ὑμῶν περὶ ἐνάρξεως τῆς κατὰ τῶν ἐνταῦθα Βουλγαρικῶν στρατευμάτων ἐπιθέσεως, παρελθούσης ἀπράκτου τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἡ ὑπ᾽ ἐμὲ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ διετάχθη, ὅπως συμπράξῃ μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει τμημάτων στρατοῦ, εἰς τὸν ἀφοπλισμὸν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐχθρικῶν στρατευμάτων.

Εἰδικῶς ἡ χωροφυλακὴ ἀνέλαβε τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς πόλεως ἐγκατεσπαρμένων μικρῶν φρουρῶν καὶ ἡ μὲν δύναμις τῆς

---

(52) Ὑπουργ. Στρατ. Ὁ Ἑλλην. Στρτ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Γ′ παρ)μα α)α 677.

(53) Αὐτόθι α)α 685 σελ. 692-693. Περὶ τῶν γεγονότων καὶ τῆς συμβολῆς τῆς Χωροφυλακῆς, βλέπε καὶ Πραΐς Μέρος Β′ σελ. 144-148.

IV Μοιραρχίας ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Χατζηϊωάννου 'Αλέξ. ἀνέλαβε καὶ ἐπετέλεσε τὴν σύλληψιν τῆς φρουρᾶς τοῦ ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ GRAND HOTEL Βουλγαρικοῦ ταχυδρομείου καὶ τῆς Βουλγαρικῆς τραπέζης, φονευθέντων κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν συμπλοκὴν 6 Βουλγάρων ὁπλιτῶν καὶ 9 Βουλγάρων ἰδιωτῶν, λαβόντων μέρος εἰς τὴν ἄμυναν τῶν ἐχθρικῶν ἀποσπασμάτων καὶ αἰχμαλωτισθέντων 14 Βουλγάρων στρατιωτῶν οὐδενὸς ἡμετέρου παθόντος, πλὴν τοῦ ὑπομ. Χατζηϊωάννου τραυματισθέντος ἐλαφρῶς κατὰ τὸν ἀριστερὸν κρόταφον, ἐκ ριφθείσης ἐκ τοῦ Ξενοδοχείου βολίδος. 'Απόσπασμα τῆς II Μοιραρχίας, ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Βοῦρον, ἐπέτυχε τὴν σύλληψιν τοῦ Βουλγάρου αὐτοκαλουμένου λιμενάρχου Καρακὰς καὶ τοῦ λοχαγοῦ 'Ιβανὼφ καὶ τὴν παράδοσιν τῆς ἐξ 7 στρατιωτῶν φρουρᾶς, τῆς τέως κατοικίας τοῦ στρατηγοῦ Χεσαψῆεφ· Ἕτερον δὲ τμῆμα Χωροφυλακῆς, ὑπὸ τὸν 'Ανθυπασπιστὴν Τσάκωναν 'Εμμανουήλ, τὴν ἀναίμακτον παράδοσιν τῆς φρουρᾶς τοῦ ἐνταῦθα Βουλγαρικοῦ Προξενείου ἐκ 14 ἀνδρῶν.

'Απόσπασμα ἕτερον ὑπὸ τὸν ἀνθυπομοίραρχον Πατεράκην Κων)νον ἐξ 20 Κρητῶν χωροφυλάκων, εἰς οὓς προσετέθησαν εὔζωνοι τινές, ἐπολιόρκησε τὴν ἐκ 15 ἀνδρῶν φρουρὰν τοῦ Βουλγαρικοῦ Παρθεναγωγείου ἀπὸ τῆς 8ης μ.μ. μέχρι τῆς 5ης πρωϊνῆς, ὅτε βιασθείσης τῆς θύρας, ἐγένετο ἔφοδος διὰ τῆς λόγχης φονευθέντων τῶν ἀνδρῶν τῆς Βουλγαρικῆς φρουρᾶς καὶ ἑνὸς ἀντάρτου μαθητοῦ, καὶ συλληφθέντων 3 κομιτατζήδων καὶ 3 ἀνταρτῶν μαθητῶν. Ἑτέρα δύναμις χωροφυλακῆς μετέσχεν εἰς τὴν κατὰ τῶν κυριωτέρων Βουλγαρικῶν κέντρων τῆς ὁδοῦ Χαμηδιέ, ἰδίᾳ δὲ τῆς ὁδοῦ Ποζαρ - Τεκεσὶ ἐπίθεσιν, βοηθήσασα ἀποτελεσματικῶς τὰ μαχόμενα τμήματα στρατοῦ, ἐνῷ ἐν ταὐτῷ ἐξησφάλισε τὴν ἐν τῇ πόλει τάξιν. Οἱ ἄνδρες ἐπιδείξαντες γενναιότητα καὶ ψυχραιμίαν ἀξιοθαύμαστον, ἀπέσπασαν τὰ συγχαρητήρια πλείστων ξένων καὶ ἀνταποκριτῶν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Τύπου αὐτοπτῶν τῆς ὁρμῆς, μεθ' ἧς οἱ ἡμέτεροι ἐξετίθεντο ἀκάλυπτοι εἰς τὰς βολὰς τῶν ὀχυρωμένων ἐχθρῶν.

«Κατὰ τὰς συγκεντρωθείσας πληροφορίας ἐφονεύθησαν μὲν 4 Κρῆτες χωροφύλακες, οἱ: Κοκκινάκης Γεώργ., Κλειδῆς 'Ιωσήφ, Δρακογιαννάκης Κων. καὶ Μπαφάκης 'Εμμ., ἐτραυματίσθησαν δὲ οἱ: Πριναρίδης 'Επαμ. Τσιμιτάκης Γεώργ., Στρατῆς 'Εμμαν., Κυριακάκης Πέτρος, Καλαμιτσάκης Χαράλ., Καστρινάκης Βαρδῆς καὶ Βαρουξάκης Κων)νος Κρῆτες χωροφύλακες, ἐτραυματίσθησαν 4 ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατεύματος, ἐφονεύθησαν 12 ὁπλῖται, ἐτραυματίσθησαν 2 ὁπλῖται στρατεύματος καὶ δύο χωροφύλακες τ ῆ ς ὑ π α ί θ ρ ο υ χ ώ ρ α ς. Τὰ ὀνόματα πάντων τούτων ἐπιφυλάττομαι νὰ ἐξακριβώσω καὶ ἀναφέρω.

«'Εκ τῶν ἐχθρικῶν στρατευμάτων ἐφονεύθησαν μέν, 54 Βούλγαροι στρατιῶται, ἐτραυματίσθησαν 17 καὶ συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι 14 ἀξιωματικοὶ καὶ 1260 στρατιῶται, πλὴν δὲ τούτου ἐφονεύθησαν 11 ούλγαροι ἀντάρται καὶ συνελήφθησαν 80 ἀντάρται, λαβόντες μέρος εἰς τὴν ἄμυναν τῶν ἐχθρικῶν στρτευμάτων. Μετὰ τὴν ἐπιβίβασιν τῶν αἰχμαλώτων ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου (Μαριέτα Ράλλη) Βούλγαρός τις διὰ περιστρόφου, ὅπερ διετήρησε κεκρυμμένον, ἐφόνευσεν ἕναν ὑποδεκανέα τοῦ πυροβολικοῦ ὄρχου, ὑπὸ δὲ τῶν ἐκμανέντων ἡμετέρων ἐφονεύθησαν τρεῖς στρατιῶται καὶ εἷς κομιτατζῆς. 'Εκ τῶν παραπλανηθει-

σῶν βολίδων ἐφονεύθη μὲν ὄπισθεν τῆς ὁδοῦ Χαμηδιὲ ἑβδομηκοντούτης γραία Ἑλληνίς, ἐτραυματίσθησαν δὲ μία Ἑλληνίς, εἷς Ἑλληνόπαις καὶ εἷς Ὀθωμανός.

Ἀναφέρω ἐν τέλει, ὅτι τάξις παραδειγματικὴ ἐπεκράτησε καθ' ὅλην τὴν πόλιν, καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς συμπλοκῆς, ὁ κόσμος ἀνεξαρτήτως θρησκεύματος ἐφησύχαζεν, ἔχων ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ αὐτὸς δὲ ὁ συνήθως πανικόβλητος Ἰσραηλιτικὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως, πεποιθὼς ἐπὶ τὸν ἐντοπισμὸν τοῦ ἀγῶνος παρέμεινεν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας καὶ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν, ὡς ἂν εἰ ἐπρόκειτο περὶ ἑορτῆς τινός, ὅλως ἀσυγκίνητος πρὸ τῶν διαδραματζιομένων σκηνῶν. Οὐδὲ ἓν ἀπολύτως ἐπεισόδιον ἔλαβε χώραν. Οἱ νικηταὶ στρατιῶται μας, σεμνότατοι καὶ σοβαροί, ἐξετέλουν τὸ καθῆκον των χωρὶς νὰ προβῶσιν εἰς οὐδεμίαν παρεκτροπήν, χωρὶς κἂν λέξις προπηλακισμοῦ νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειλέων των κατὰ τῶν ἀλλοεθνῶν καὶ τῶν αἰχμαλώτων. Οὐδεμία παρεκτροπὴ ἐσημειώθη καίτοι θὰ ἦτο τοῦτο φυσικώτατον εἰς οἱανδήποτε πόλιν, ἐν ὥρᾳ νυκτὸς καὶ γενικῆς συμπλοκῆς. Ἡ λεπτομέρεια αὕτη ἰδίως ἐκίνησε τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ξένων προξένων καὶ τῶν παρεπιδημούντων πολυπληθῶν Εὐρωπαίων δημοσιογράφων, ἐκφρασθέντων ἐπανειλημμένως κατὰ τρόπον λίαν κολακευτικὸν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν διοίκησιν, τὴν ἀστυνομίαν καὶ τὸν στρατόν.

Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Δημοσίου Ἀσφαλείας Θεσσαλονίκης Μ π α ΐ ρ α ς.

Αὐθημερὸν σπεύσας εἰς Θεσ)νίκην ὁ Βασιλεὺς Ἀρχιστράτηγος ἀπηύθυνε καὶ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς Δημ. Ἀσφαλείας τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα.

Ἀρχηγὸν Δημοσίας Ἀσφαλείας

Ἐκφράσατε τὰ συγχαρητήριά μου εἰς τὴν Κρητικὴν χωροφυλακὴν καὶ τοὺς διοικοῦντας αὐτὴν ἀξ)κοὺς καὶ ἀνθ)στὰς διὰ τὸν ἐν Θεσ)νίκῃ κατὰ τῶν Βουλγάρων ἀγῶνα τῆς χθές.

Θεσ)νίκη 18-6-1913 μεσημβρία ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (54)

Ἀνεξαρτήτως τῶν κατωτέρω λεπτομεριῶν, αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα ἐκ τῆς δράσεως τῆς χωροφυλακῆς ἄγει εἰς πολλὰ συμπεράσματα, ἰδίᾳ δὲ παριστᾷ τὸ μένος τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀστυνομίας καὶ τῶν, ἐπὶ ὀκτὼ περίπου μῆνας ποικιλλοτρόπως ἐξαντλησάντων πᾶν ὅριον ὑπομονῆς Βουλγάρων.

Ἐπὶ δυνάμεως 1300 ἀνδρῶν Βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἐφονεύθησαν 54 ἐξ ὧν 21, ἤτοι τὸ ἥμισυ περίπου, ἐφόνευσαν οἱ χωροφύλακες, ἐπὶ δὲ δυνάμεως 100 περίπου Κομιτατζήδων, λαβόντων μέρος εἰς τὴν ἄμυναν τῶν Βουλγάρων, ἐφονεύθησαν 11 ἐν συνόλῳ, τοὺς 10 ἐκ τῶν ὁποίων ἐφόνευσεν ἡ χωροφυλακή.

Ἐκ τῆς πλευρᾶς τῆς χωροφυλακῆς ἐρευνῶν τὸ ἀποτέλεσμα ὁ στρατηγὸς Πάγκαλος γράφει: «Εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν διεκρίθη ἐξαιρετικῶς διὰ τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ τὴν αὐταπάρνησίν της ἡ ἐν τῇ πόλει Κρητικὴ χωροφυλακή. Οἱ Βρακοφόροι ἀετοὶ τῆς ἀθανάτου Κρήτης, ἀντάξιοι τῶν Μακεδονομάχων ἀδελφῶν των, ἐφόρμων ἀκατάσχετοι καὶ ἀκάλυπτοι ἐναντίον τοῦ προαιωνίου ἐχθροῦ. Ἀπόδειξις αἱ ἀπώλειαι. Διότι μεταξὺ 25 ἐν ὅλῳ ἐκτὸς μάχης ὁπλιτῶν τὸ ἥμισυ σχεδὸν (12) ἦσαν Κρῆτες

---

(54) Ὑπουργ. Στρατ. Τομ. Γ-2 α)α 686.

χωροφύλακες, ἐνῶ ὁλόκληρος ἡ Μεραρχία εἶχεν ἐν ὅλῳ ἐκτὸς μάχης 4 ἀξ)κοὺς καὶ 14 ὁπλίτας» (55).

Ὁ ἐκ τῆς κατὰ τὴν νύκταν ἐκείνην δράσεως τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς ἀντίλαλος ὑπῆρξεν μέγας καὶ παραμένει ὡς φωτεινὸν παράδειγμα. Αἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περιγραφαὶ ἁμιλλῶνται εἰς ἐκφραστικότητα καὶ παραστατικότητα.

Ὁ Ἀνθ)στὴς Τσάκωνας «ἠξίωσε τὴν ἐντὸς δύο λεπτῶν παράδοσιν διότι ἄλλως θ' ἀνετίνασσε τὸ προξενεῖον διὰ δυναμίτιδος, ἡ δὲ δυναμῖτις ἀπετελεῖτο ἐκ δύο φιαλῶν.... ὀισύ» (56).

Ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν Θεσσαλονικην τὴν 30-10-1912

Ὁ Ἄγγλος λοχαγὸς Ἀλβέρτος Τράϊπμαν, πολεμικὸς ἀνταποκριτὴς τοῦ Ἡμερ. Τηλεγράφου Λονδίνου, ἐν πονήματι ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ Πόλεμος Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας» καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ ἡ πανουργία ἑνὸς ἐνωμοτάρχου», γράφει «Μεταξὺ τῶν ἀφηγήσεων περὶ ἀτομικοῦ ἡρωϊσμοῦ, τὰς ὁποίας παρουσίασαν αἱ δέκα ἐκεῖναι ὧραι τῆς ἀγρίας νυκτὸς νομίζω ὅτι ἡ τοῦ ἐνωμοτάρχου τῆς χωροφυλακῆς ἵσταται ὑπεράνω πασῶν» καὶ κατωτέρω ἐξιστορεῖ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας εἷς ἐνωμοτάρχης μετὰ δύο μόνον χωροφυλάκων διὰ τεχνάσματος ἠχμαλώτισε φρουρὰν 16 ἀνδρῶν Βουλγαρικοῦ στρατοῦ (57).

Τέλος τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 118349 ἀπὸ 27-11-1913

---

(55) Ἀπομνημονεύματα σελ. 297.

(56) Ἠλ. Οἰκονομοπούλου Ἀνέκδοτα τῶν δύο πολέμων σελ. 182-188.

(57) Ἡρῶον χωρ)κῆς 1927 —σελ. 76-78— Βλέπε καὶ ὑπὸ Κρώφορδ Πραῒς ἀναφερόμενον ἐν σελ. 146 περιστατικόν.

διαταγῆς του, κατόπιν ἑπτὰ προτάσεων (14077, 16368, 16241, 16384 καὶ 16555.) τοῦ Ἀρχηγείου Δημ. Ἀσφαλείας καὶ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 20847 τοιαύτης τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, προήγαγεν εἰς ὑπενωμοτάρχας δύο σοβαρῶς τραυματισθέντας χωροφύλακας καὶ ἐπήνεσεν τρεῖς ἀνθ) στάς, 7 ἐνωμοτάρχας, 2 ὑπεν) ρχας καὶ 27 χωροφύλακας διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν εὐτολμίαν καὶ γενναιότητα κατὰ τὰ γεγονότα τῆς 17-18 Ἰουνίου ἐν Θεσ) νίκη.

Ἐκ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Μπάϊρα προκύπτει ὅτι μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς συνέπραξαν καὶ ἄνδρες τῆς Μητροπολιτικῆς, ἃς εἴπωμεν, χωροφυλακῆς, δύο τῶν ὁποίων ἐτραυματίσθησαν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόλοιπος ἐν τῇ Μακεδονικῇ ἐνδοχώρα χωροφυλακὴ ὄχι μόνον δὲν ὑστέρησεν εἰς πράξεις αὐτοθυσίας καὶ ὑψίστης ἐθνικῆς σημασίας ἀλλ' ἔν τινι περιπτώσει, μεομνωμένη οὖσα, προσήγγισε τοὺς θρύλους.

Ὁ ὑπομοίραρχος Γιαννουκάκος Μουροειδής, ἐπὶ κεφαλῆς 15 ἀνδρῶν χωροφυλακῆς ἐπιτεθεὶς κατὰ τμήματος Βουλγαρικοῦ στρατοῦ 100 ἀνδρῶν, ἔξωθι τοῦ χωρίου Ροζάνη, διὰ θαυμαστῆς ὁρμητικότητος καὶ ἀνδρείας ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς Βουλγάρους. Πρόκειται περὶ τοῦ ἥρωος ὑπενωμοτάρχου κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γριμπόδου.

Ὁ Ἠλ. Οἰκονομόπουλος (58), ὡς ἀκολούθως περιγράφει τὰ τῆς μάχης ταύτης:

«Ὁ ὑπομ. Γιαννουκᾶκος, ἐπόπτης τοῦ μεταβατικοῦ Σώματος, συνοδευόμενος ἀπὸ 15 μόνον ἄνδρας, συνηντήθη πλησίον τοῦ χωρίου Ροζάνη τῆς Περιφερείας Τίσκες μετὰ σώματος τακτικοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἐξ 100 ἀνδρῶν καὶ βοηθουμένου ὑπὸ πλήθους Βουλγάρων χωρικῶν. Εὐθὺς ὡς ἐγένετο ἡ συνάντησις ὁ Γιαννουκᾶκος ἠναγκάσθη νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ ἐχθροῦ ὑπερασπιζομένης ὑπὸ 40 ἀνδρῶν, μετὰ τόσης ὁρμῆς, ὥστε ἐξετόπισεν αὐτὸν καὶ ἔφθασεν εἰς ἀπόστασιν 40 περίπου βημάτων, ἂν καὶ ὁ ἐχθρὸς ἔκαμε χρῆσιν χειροβομβίδων.

«Ἡ δευτέρα γραμμή, ἥτις ἐπυροβόλει καὶ ἐπροξένει ζημίας εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Γιαννουκάκου, ἐξετοπίσθη πρὸς τὸ ρεῦμα ὑπὸ 20 Μουσουλμάνων, οἵτινες προσελθόντες αὐθόρμητοι πρὸς βοήθειαν τῶν ἡμετέρων, ἐνήργησαν θαυμασίαν κυκλωτικὴν κίνησιν.... Μετὰ τὴν ἀπόκρουσιν ταύτην, οἱ Βούλγαροι ἐτράπησαν εἰς φυγήν, ο δὲ χωρικοὶ εἰσελθόντες ἐντὸς τοῦ χωρίου Ροζάνη, κατέσχον δύο ὑποζύγια φορτωμένα μὲ βόμβας καὶ χειροβομβίδας, τοὺς μανδύας ἑνὸς ἀξ) κοῦ, ἑνὸς ἐπιλοχίου καὶ ἑνὸς στρατιώτου.

«Ἐφονεύθησαν ἐπὶ τόπου πέντε Βούλγαροι καὶ ἄγνωστοι τραυματίαι.

«Ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐτραυματίσθησαν σοβαρῶς οἱ χωροφύλακες Καραθάνος, Καπετάκος, Θεοχάρης, Κούγκας καὶ ὁ Τοῦρκος Χωρικὸς Μεχμὲτ Μπεκήρ».

Ὁ αὐτὸς Οἰκονομόπουλος (59) περιγράφει τὰ τῆς ἐξοντώσεως τῆς, ὑπὸ τὸν ἐκ Σμαρδεσίου τρομερὸν Ἑλληνοφάγον ἀρχικομιτατζῆν Τσακαλάρωφ, κομιτατζηδικῆς συμμορίας ἐκ 12 ἀνδρῶν, χάρις εἰς τὰς πληροφορίας, τὰς συντονισμένας καὶ ἀποφασιστικὰς ἐνεργείας, τῶν ἐνωμοταρχῶν Καφάρη καὶ Κομνηνοῦ. Ἡ ἐξόντωσις τῆς 12μελοῦς ταύτης συμμορίας ἔλαβε χώραν παρὰ τὸ Βίτσι, ἔνθα τρεῖς κομιτατζῆδες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Τσακαλάρωφ, ἐφονεύθησαν, 1 ἐτραυματίσθη καὶ 7 συνελήφθησαν, κατεσχέθη δὲ ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος Κομιτατζηδικὸν ἀρχεῖον παρα-

---

(58) Ἀνέκδοτα τῶν δύο μας Πολέμων. Σελ. 258.
(59) Αὐτόθι σελ. 449.

δοθὲν εἰς τὸν Ταγματάρχην Ζωγράφον.

Ἡ συμμορία αὐτη πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχε σφαγιάσει παρὰ τὸ Γκορνίτσοβο τὸν Ἕλληνα Χωροφύλακα Κυριαζῆν.

Εἰς τὴν μονὴν Ζωγράφου — Ἁγίου Ὄρους — ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀναπαύσεως εἶχεν ἐγκατασταθῆ τμῆμα Τακτικοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ δυνάμεως 60 περίπου ἀνδρῶν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶχεν ἀποφύγει νὰ δημιουργήσῃ θέματα ἐν τῇ Ἁγιορειτικῇ περιοχῇ, εὐθὺς ὅμως ὡς ἤρξαντο αἱ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας ἐχθροπραξίαι οἱ μοναχοί, ἀπευθυνθέντες πρὸς τὴν ἑλληνικὴν διοίκησιν, ἐζήτησαν τὴν ἐπέμβασιν διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Βουλγάρων καὶ τὴν ἕνωσιν τῆς περιοχῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ πλωτοῦ μέσου μετεφέρθη εἰς Καρυὰς μικρὸν τμῆμα ἐκ 5 ἀνδρῶν χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν ὁρισθέντα ὡς πρῶτον ἀστυνομικὸν ὑπαδ)ντὴν Ἁγ. Ὄρους ἀνθ)ρχον Κων. Βεργογιαννόπουλον, πλαισιωμένον καὶ δι' 20 ἐθελοντῶν προσκόπων, ὅπερ ἐνισχυθὲν καὶ ὑπὸ ἐξωπλισθέντων μοναχῶν, ἀποτελεσάντων τὸν ἱερὸν λόχον, περιεκύκλωσε τοὺς ἐν τῇ μονῇ Ζωγράφου Βουλγάρους καὶ ἐξηνάγκασε τούτους εἰς παράδοσιν τὴν 21-6-1913.

Ὁ Βούλγαρος ἀξ)κὸς ἀντιληφθεὶς τὴν ἀποφασιστηκότητα τῶν ἀντιπάλων του ἀπέστειλεν πρὸς τὸν Βεργογιαννόπουλον τὸ ἀκόλουθον πρωτόκολλον, ὅπερ ἀπεδέχθη ὁ Ἕλλην ἀξ)κὸς (59α).

«Διοικητὴν τῆς περὶ τὴν Μονὴν στρατιωτικῆς δυνάμεως.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς εἰδοποιήσω κ. Ἀξ)κέ, ὅτι δέχομαι τὴν πρότασίν σας καὶ παραδίδομαι εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους.

Πρωτόκολλον

Ἄρθρον 1ον. Ὁ Ἀνθ)γος Γεώργιος Τσβετίνωφ διοικητὴς τῶν ἐν τῇ Μονῇ Ζωγράφου Βουλγαρικοῦ στρατοῦ μετὰ 55 ὁπλιτῶν παραδίδεται εἰς τὸν ἀξ)κὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κ. Κων)νον Βεργογιαννόπουλον ὡς αἰχμάλωτος πολέμου.

Ἄρθρον 2. Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρόντος πρωτοκόλλου θ' ἀρχίσῃ ἡ παράδοσις τῶν ὅπλων.

Ἄρθρον 3. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κατοχῆς μένει πέριξ τῆς Μονῆς μέχρι τῆς ἡμετέρας ἐξόδου ἐξ αὐτῆς, γενησομένης κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Δάφνῃ ἀφίξεως πρώτου ἀτμοπλοίου, δι' οὗ καὶ θὰ ἀναχωρήσωσιν. Ἡ μετάβασις τῶν Βουλγάρων στρατιωτῶν ἐκ τῆς Μονῆς εἰς τὸν Ἀμπανᾶς καὶ ἐκεῖθεν θαλασσίως διὰ Δάφνην θὰ γίνῃ ἐν σώματι καὶ ὑπὸ συνοδείαν Ἑλληνικοῦ τακτικοῦ στρατοῦ.

Ἄρθρον 4ον. Εἰς τὸ παρὸν πρωτόκολλον προστίθεται ὀνομαστικὸς κατάλογος τῶν ὁπλιτῶν.

Ἄρθρον 5ον. Εἰς τὸν Διοικητὴν τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ τῆς Μονῆς ἀνθ)γὸν κ. Τσβετίνωφ ἐπιτρέπεται νὰ φέρῃ τὴν σπάθην του.

Ἄρθρον 6ον. Τὸ παρὸν πρωτόκολλον, ὡς καὶ ὀνομαστικὸς κατάλογος συντάσσεται εἰς διπλοῦν, ἐξ ὧν ἀνὰ ἓν λαμβάνουσιν ὁ διοικητὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Βουλγα-

---

(59α) Βλέπε καὶ σχετικὴν φωτογραφίαν. Τὸ ὑπὸ τοῦ Νικ. Μυλωνάκου εἰς ἔκδοσιν του «Ἅγιον Ὄρος καὶ Σλαῦοι» σελ. 148, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δρᾶσιν τοῦ συσταθέντος ἱεροῦ λόχου ἐκ μοναχῶν ὅστις μετὰ μικροῦ τμήματος Ἐθνοφυλακῆς κ.λ.π. εἶναι κατὰ ταῦτα ἀτελές.

1913. Ὁ τότε ἀνθ/ρχος **ΚΩΝ. ΒΕΡΓΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ,** ἐπικεφαλῆς αὐτῆς τῆς παραδόξου συνθέσεως δυνάμεως, κατέλαβε τὸ Ἅγιον Ὄρος. (Χωροφύλακες - Μοναχοὶ καὶ Πρόσκοποι).

ρικοῦ Στρατοῦ μὲ τὸ δικαίωμα ν' ἀποστείλῃ τοῦτο εἰς Βουλγαρίαν συνοδευόμενον μὲ τὴν σχετικὴν ἔκθεσίν του.

Ἐν Μονῇ Ζωγράφου τῇ 21-6-1913 (60).

Κων. Βεργογιαννόπουλος — Γεώργ. Τσβετίνωφ

Ὅπως ἐξάγεται ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου ὁ Βεργογιαννόπουλος ἀποφεύγει νὰ δηλώσῃ σαφῶς τὸν βαθμὸν καὶ τὸ Σῶμα εἰς ὃ ἀνήκει καὶ τοῦτο ἵνα μὴ προκαλέσῃ μείζονα ἀντίδρασιν τῶν Βουλγάρων, οἵτινες ἐθεώρουν τὴν Ἑλληνικὴν χωροφυλακὴν ὡς τὴν δυσμενεστέραν δι' αὐτοὺς δύναμιν.

Ὁ Βεργογιαννόπουλος ἀντιμετώπισε ὑπὸ τὰς συνεχεῖς ὁδηγίας τῆς Κυβερνήσεως λίαν εὐστόχως καὶ μετὰ περισσῆς πολιτικότητος καὶ τὴν ἐκ τῆς αὐτῆς Μονῆς ἀπομάκρυνσιν Ρωσσικοῦ ἀγήματος 150 ἀνδρῶν περίπου (61).

Ἡ εἰς Νιγρίταν ἐγκατασταθεῖσα δύναμις χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν ἀνθ)ρχον Κρανάκην καὶ ἐδοκιμάσθη ἀλλὰ καὶ ἐπροκάλεσε τοὺς ἐθνικοὺς ἐπαίνους διὰ τοῦ ἐξόχου ρόλου ὃν διεδραμάτισεν (62).

Γενικῶς ὅλαι αἱ πόλεις καὶ αἱ κῶμαι καὶ ὅλα τὰ χωρία τῆς Μακεδονίας ἀλλὰ καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἑλλάδος ἐπὶ μακρὸν ἔκτοτε ἀνεμιμνήσκοντο τῶν ἡρωϊκῶν πράθεων ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολέμων ἰσχύει καὶ ὑπηρετεῖται εἷς μόνον νόμος, ὁ ὁδηγῶν εἰς τὴν νίκην. Πρῶτος βασικὸς καὶ κύριος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων εἶναι ἡ ἐξουθέωσις τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ χωροφυλακὴ ὅμως δὲν εἶναι μόνον ἐθνικὴ δύναμις ἀλλὰ καὶ κοινωνικὴ καὶ αἱ κοινωνίαι πρέπει νὰ ἀσφαλίζωνται ἐν παντί, διότι οὕτω δημιουργοῦνται καὶ εὐνοϊκώτεραι προϋποθέσεις συμμετοχῆς των εἰς τὴν πολεμικὴν προσπάθειαν. Καὶ εἰς τὸν τομέαν τοῦτον ἡ δραστηριότης τῆς χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν ἀναμφισβήτητος καὶ ἐξαιρετική.

Ἡ Θάλεια Φλωρᾶ - Καραβία (63), περιοδεύουσα τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Μακεδονικὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸ στρατόπεδον Ἠπείρου, κατ' ἐπανάληψιν ἀσχολεῖται μὲ γλαφυρότητα καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς χωροφυλακῆς ἐντυπώσεών της.

Οὕτω ἐν σελίδι 4 γράφει ὅτι «Ἡ Κρητικὴ χωροφυλακὴ διακρίνεται μὲ τὸ παλληκαρίσιο παράστημα τῶν ἀνδρῶν της», ἐν δὲ τῇ σελίδι 26 ἀναφέρει διὰ τὴν χαρούμενην ζωὴν τῶν χωροφυλάκων ἐπὶ τῶν κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ Κοζάνης — Σιατίστης κ.λ.π. φυλακείων χωροφυλακῆς. Ἐφ' ὅσον ὁ λόγος περὶ τοῦ παραστήματος καὶ τῆς ἐν γένει ἐμφανίσεως τῶν ἀνδρῶν τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς μεταφέρομεν ἐνταῦθα δύο ἐκ τῶν ἐντυπωσιαστικωτέρων περιγραφῶν περὶ αὐτῶν. Ἡ ἐν Θεσ)νίκῃ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς Νέα Ἀλήθεια, εἰς τὸ φύλλον τῆς 19 Ἰανουαρίου 1913, ἔγραφεν: ὑπὸ τὸν τίτλον «ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ».

«Τὶ ἄνδρες, τὶ λεβέντες, τὶ παλληκάρια, τὶ ὡραῖοι καὶ εὐσταλεῖς καὶ ἀκλόνητοι αὐτοὶ οἱ Κρῆτες χωροφύλακες!

Κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους τοὺς ἐθαύμασα περισσότερον εἰς τὸ Διοικητήριον,

(60) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλην. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Γ-2 α)α 6866. Βλέπε αὐτόθι καὶ τὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπόλοιπον ἀλληλογραφίαν.

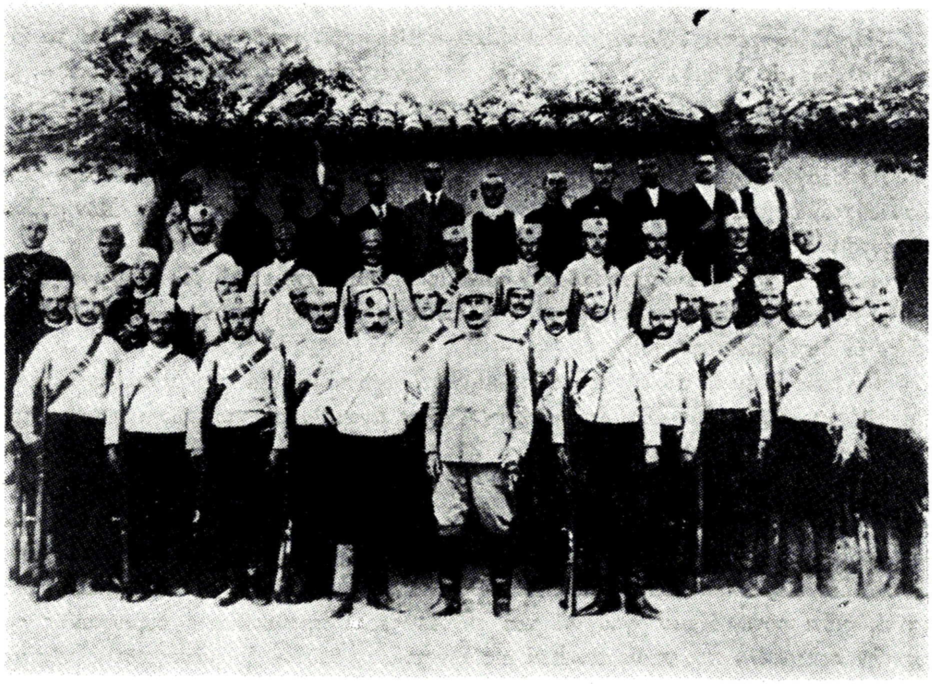
(61) Βλέπε ἔνθα ἀνωτέρω α)α 686 Γ.

(62) Ἠχὼ Δημοσ. Ἀσφαλείας Τεῦχος 98 τῆς 20-5-1913.

(63) Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸν πόλεμο 1912-1913.

μὲ τὰ ἐρυθρὰ γιλέκια καὶ τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας. εὐθυτενεῖς, ὑπερηφάνους, ἀκινήτους ὡς ζωγραφιές....»

Ὁ Κρώφορδ Πράϊς γράφει «Τὸ στρατιωτικὸ παράστημα καὶ ἡ πένθιμος στολὴ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς.....» (64).

Κρῆτες Μαθηταὶ Χωροφύλακες ἐν Χανίοις τὸ 1912. Εἰς τὸ κέντρον τῆς τελευταίας σειρᾶς διακρίνεται ὁ Γ. Σαμουήλ, Ἀρχηγὸς Χωρ)κῆς κατὰ τὰ ἔτη 1950-1952.

Ἀφηγουμένη ἐν συνεχείᾳ τὰς ἐκ Κοζάνης ἐντυπώσεις της ἡ Καραδία, κατὰ τὴν ἐκεῖθεν διέλευσίν της, τὴν 1-12-1912, «Ἡ ἀστυνομία, αὐστηροτάτη ὑπὸ τὴν ἱκανὴ καὶ δραστήρια διεύθυνση τοῦ Λάμπρου Καραϊσκάκη φέρει τὴν τάξη καὶ τὴν ἀσφάλεια καὶ καταδιώκει ἀμείλικτα τοὺς σφετεριστὰς καὶ πλιατσικολόγους καὶ ἐπιστρέφει τὰ λάφυρα εἰς τοὺς κυρίους των. Μαζεύονται διάφοροι τύποι στὸ κρατητήριο ὅπου στὰ σιδηρόφρακτα παράθυρα, βλέπει κανεὶς μορφὲς ἀποκτηνομένες, ἄγριες, μὲ ταπεινὸ μέτωπο καὶ ὕπουλο βλέμμα. (κατωτέρω περιγράφει τοὺς κρατουμένους) μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἕναν Ἕλληνα ἀντάρτη «ποῦ νόμισε ὅτι ἔπρεπε νὰ σφάζῃ συνεχῶς καὶ νὰ ἁρπάζῃ, εἰς ἄλλο διαμέρισμα οἱ τοῦρκοι ποὺ λεηλάτησαν τὰ χωρία ἢ κρυμμένοι ἐπεχείρησαν νὰ πλήξουν τὸ στρατὸ ἐκ τῶν ὄπισθεν καὶ εἰς ἄλλο οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Βλάχοι, ταπεινοὶ προδόται» (65).

Μὲ τὸ ἴδιον πνεῦμα ἐκφράζεται καὶ διὰ τὴν ἐν Φλωρίνῃ, Ἐδέσσῃ κ.λ.π. ἐπικρατοῦσαν κατάστασιν. Ἐν σελ. 31 παραθέτει σκίτσο τοῦ Λ. Καραϊσκάκη καὶ ἐν σελ. 90

---

(64) Οἱ Βαλκανικοὶ ἀγῶνες σελ. 40. Βλέπε κρίσεις καὶ σχόλια περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἰδία δὲ εἰς ἐφημ. «Νέα Ἡμέρα» τῆς 2.11.1912, «ΠΑΤΡΙΣ» 9.11.1912, κ.λ.π.

(65) Αὐτόθι σελ. 30.

τοῦ Γενικοῦ στρατονόμου στρατιᾶς Ἠπείρου Ν. Τρουπάκη.

Τέλος δεῖγμα τῆς ἀποδόσεως ἐν Μακεδονίᾳ τῆς χωροφυλακῆς ἀποτελεῖ ἡ περὶ τοῦ πρώτου ἀνωτέρου Διοικητοῦ ταύτης παρατιθεμένη ἔκθεσις τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου:

Στρατιωτικὴ Δ)σις Θεσ)νίκης

Εἰδικαὶ σημειώσεις πρὸς καταρτισμὸν πινάκων προβιβαστέων ἀξ)κῶν.

Ἀντ)ρχης Χωροφυλακῆς Ραζέλος Π. διωρίσθη διοικητὴς τῆς χωροφυλακῆς καὶ Ἀνώτερος Δ)τὴς Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομιῶν Μακεδονίας. Τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ὑπηρεσίαν τυγχάνουσαν ἐν ταῖς παρούσαις ἰδίως ἐξαιρετικαῖς περιστάσεσι κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον δυσχερῆ καθ' ὅσον ἡ δικαιοδοσία αὐτοῦ ἐκτείνεται ἐφ' ὅλης τῆς κατακτηθείσης χώρας τῆς τε Μακεδονίας καὶ τῆς Χαλκιδικῆς ἐν αἷς ἡ παρουσία τόσων ἑτερογενῶν στοιχείων ἀπαιτεῖ τὴν αὐστηρὰν ἐπιβολὴν τῶν Ἑλληνικῶν νόμων καὶ τὴν θεμελίωσιν τῆς τάξεως, διεξαγάγη μεθ' ἱκανότητος καὶ ζήλου, προσπαθεῖ νὰ συνδυάσῃ τὸ αὐστηρὸν καὶ ἀμερόληπτον τῆς διοικήσεως μὲ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἤθους. Κατὰ τὸ ἑξάμηνον αὐτὸ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ ἐξασκεῖ τὴν Ἀνωτέραν δ)σιν τῆς ἀστυνομίας ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρα κατωρθώθη ἡ ἑδραίωσις καὶ παγίωσις τῆς τάξεως ἡ δὲ ἰσότης μετὰ τῆς ὁποίας ἐξασκεῖται ἡ ἰσχὺς τοῦ νόμου ἐξησφάλισε τὴν πεποίθησιν τῶν κατοίκων πάσης ἐθνικότητος ἐπὶ τῆς ἀμεροληψίας τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως. Τὰς κακοβούλους προθέσεις καὶ ραδιουργίας ἀτόμων ἀνηκόντων εἰς ξενικὰς προπαγάνδας ἐπιζητούσας διὰ παντοίων μέσων νὰ ὑποσκάψωσι τὴν Ἑλληνικὴν διοίκησιν καὶ νὰ διασαλεύσωσι τὴν τάξιν, καταδιώκει ἀμειλίκτως καὶ ἐπιτυχῶς. Εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἀνωτέρω καθηκόντων του ἐπιδεικνύει ἱκανότητα ὑποδηλοῦσαν ὅτι κέκτηται τὴν εἰς τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς Δ)τοῦ τῆς χωροφυλακῆς καὶ Δ)τοῦ τῆς Ἀστυνομίας μόρφωσιν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἀξίαν.

Ἐν Θεσ)νίκῃ τῇ 8 Μαΐου 1913 ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις καὶ ἐγγυήσεις ὁ ἀρχιστράτηγος — Βασιλεὺς ἐγκαταλίπων τὴν Θεσ)νίκην, ὡς ἀπερχόμενος διὰ τὴν κατάκτησιν νέων δαφνῶν, ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον διαταγὴν πρὸς τὴν διοίκησιν Φρουρίου Θεσ)νίκης.

«Αὔριον ὁ στρατὸς ἄρχεται ἐπιθετικῆς προελάσεως.

Ἐξακολουθήσατε δραστηρίως τὴν κατασκευὴν τῶν ἀμυντικῶν ἔργων. Τοποθετήσατε ἅπασαν τὴν βαρεῖαν μοῖραν. Τὸ πεζικὸν ἡμῶν χρησιμοποιήσατε πρὸ παντὸς πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν πυροβολείων σας, ἐνισχύοντες αὐτὸ διὰ τῶν πολυβολείων σας. Ἀσφαλίσατε ἐν συμπράξει μετὰ τοῦ Ἀρχηγείου τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς τὴν τάξιν ἐν τῇ πόλει τῆς Θεσ)νίκης.

Θεσ)νίκη 18-6-1913 ὥρα 3,30 μ.μ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β΄ (66)

Αἱ Ἑλληνικαὶ Μεραρχίαι, βαδίζουσαι πρὸς τὸ ἐθνικὸν μεγαλεῖον, ἦσαν ἅπασαι ἐπηνδρωμέναι διὰ τῆς ἀναλογούσης Στρατονομικῆς ὑπηρεσίας, ὡς δὲ προκύπτει, ἐκ τῶν διαταγῶν πορείας αὐτῶν, εἰς τοὺς στρατονόμους ἀξ)κοὺς τῆς χωροφυλακῆς ἀνετίθετο καὶ ἡ διοίκησις τῶν μεταγωγικῶν ἑκάστης Μεραρχίας (67).

---

(66) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Γ-2 α)α 692.

(67) Ἔνθα ἀνωτέρω Βλέπε α)α 696, 712, 716, 736 κ.λ.π.

Περὶ τῆς δραστηριότητος τῆς χωροφυλακῆς ἐν Μακεδονίᾳ θὰ ἐπανέλθωμεν μετὰ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης, ἤδη θὰ μεταφέρωμεν τὴν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου μετώπου, ἐπὶ τοῦ Ἠπειρωτικοῦ μετώπου καὶ ἐδάφους.

Γ' Ο ΑΓΩΝ ΕΝ ΗΠΕΙΡΩ

Εἰς τὸν ὑπὸ τὸν ἀντιστράτηγον Κων. Σαπουντζάκην στρατὸν Ἠπείρου ἀρχικῶς μὲν εἶχε ταχθῆ ὡς ἀντικειμενικὸς σκοπὸς ἡ «ἐνεργὸς ἄμυνα», μεταγενεστέρως ὅμως τῷ ἀνετέθη ἡ πάσῃ δυνάμει κατάληψις τῶν Ἰωαννίνων. Ἀνώτερος στρατονόμος παρὰ τῷ στρατηγείῳ Ἠπείρου εἶχε τοποθετηθῆ, ὁ ταγ)ρχης χωροφυλακῆς Νικόλαος Τρουπάκης, εἰς δὲ τὰς Μεραρχίας τὰ ἀνάλογα στρατονομικὰ ἀποσπάσματα ὑπὸ ἀξ)κοὺς χωροφυλακῆς.

Εἰς τὸ αὐτὸ στρατηγεῖον ἐτοποθετήθη ἀπ' ἀρχῆς καὶ ὁ ταγ)ρχης χωροφυλακῆς Σπυρομίλιος Σπυρίδων, περὶ οὗ ἀμέσως κατωτέρω γενήσεται εὐρὺς λόγος...

Εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν ἐνδοχώραν ἐδημιουργήθησαν πρὸ τῆς κηρύξεως ἢ ἅμα τῇ κηρύξει τοῦ πολέμου Ἑλληνικὰ ἀνταρτικὰ Σώματα, ἐννέα περίπου ἐν συνόλῳ (68), ἐξ ὧν δύο ὑπὸ ἀξ)κοὺς τῆς χωροφυλακῆς, ἤτοι ἐν ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Καρύδην, ἐν τῇ περιφερείᾳ Πραμάντων, δυνάμεως 70 ἀνδρῶν καὶ δυνατότητος ἐξοπλισμοῦ μέχρι 200 ἀνδρῶν καὶ ἕτερον ὑπὸ τὸν ἀνθ)ρχον Βασιλείου, ἐν τῇ περιοχῇ Ξηροβουνίου (χωρίον Μουλιανά), δυνάμεως 65-70 ἀνδρῶν καὶ μὲ ὁπλισμὸν διὰ 150 ἄνδρας.

Ἐκ τούτων τὸ ὑπὸ τὸν ὑπομ. Καρύδην, κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Σπυρομίλιου μεταφέρθη εἰς Κέρκυραν τὴν 7-10-1912 καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Σπυρομίλιου ἵνα δράσῃ ἐν συνεχείᾳ εἰς Χειμάραν καὶ Βόρειον Ἤπειρον (69).

Τὸ ὑπὸ τὸν ἀνθ)ρχον Βασιλείου ἐσημείωσε ἀξιόλογον δράσιν καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῶν ἐπιχειρήσεων (70).

Ἡ Ἀστυνομικὴ Ὑποδ)νσις Λευκάδος ὑπὸ τὸν Μοίραρχον Δακόπουλον ἔφερεν εἰς πέρας ἁπάσας τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγείου Ἠπείρου ἀνατεθείσας αὐτῇ ἐξαιρετικῆς σημασίας ἀποστολάς, μέχρι δὲ ἀπελευθερώσεως Πρεβέζης, εὑρισκομένη ἐν ἐπαφῇ μετὰ τοῦ ἐν Πρεβέζῃ Ἕλληνος Προξένου καὶ ἄλλων προσώπων, ἐβοήθησε τὰ μέγιστα τὸν στρατὸν διὰ τῶν συλλεγομένων εἰς βάρος τῶν Τούρκων πληροφοριῶν. Κυρίως ἡ ὑποδ)νσις αὕτη ἀπετέλεσεν ἕνα πρωτεύοντα σταθμὸν ὑποδοχῆς καὶ κατανομῆς ἀποστελλομένων πρὸς τὸν στρατὸν Ἠπείρου ἐνισχύσεων εἰς ἄνδρας καὶ ὑλικά.

«Λευκὰς 8-10-1912 ὥρα 9 π.μ. Ἀρχηγὸν Στρατοῦ Ἄρταν.

Καταπλεύσαντος Ποσειδῶνος ἤρξατο ἐκφόρτωσις καὶ παραλαβὴ 1400 ὅπλων Γκρᾶ καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδων φυσιγγίων· ἀναμένεται καὶ ἡ Ἑρμούπολις μὲ ὑπόλοιπον ποσόν.

Σώματα ἐθελοντικὰ προωρισθέντα δι' Ἤπειρον, ἀφιχθέντα χθὲς καὶ ἐφωδιασθέντα δι' ὅπλων διετάχθησαν ἀναχωρήσωσιν ἀμέσως.

Ἀστυνομικὴ Δ)νσις Λευκάδος Δακόπουλος (71)

---

(68) Βλέπε πίνακα τούτων εἰ τόμ. Β' παρ)μα ὑπ' α)α 129.

(69) Ὑπουργ. Στρατ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β. παρ)μα α)α 132.

(70) Ἔνθα ἀνωτέρω Α)Α 155 καὶ 171.

(71) Ὑπουργ. Στρατ. Ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 134.

Ὁ Σαπουντζάκης ἀγγέλων εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν 21-10-1912 τὴν κατάληψιν τῆς Πρεβέζης, ἀνέφερεν ὅτι διέταξε τὴν Ἀστυν. Δ)νσιν Λευκάδος διὰ τὴν περισυλλογὴν καὶ φρούρησιν λαφύρων (72), διὰ τῆς ἀπὸ 23-10-1912 τηλ)κῆς ἀναφορᾶς του δὲ ἐζήτει ἐπειγόντως χωροφυλακὴν διὰ Πρέβεζαν, καθ' ὅσον ἡ δύναμις Λευκάδος ἦτο ἀνεπαρκὴς καὶ διατεθὲν εἰς ἐνίσχυσιν ναυτικὸν ἄγημα ἀκατάλληλον (73).

Μέχρι τῆς καταλήψεως τῆς Πρεβέζης διὰ τὸν ἀνεφοδιασμὸν κ.λ.π. τοῦ στρατοῦ Ἠπείρου ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ λιμὴν Κοπραίνης καὶ ἡ Λευκάς, μετὰ ὅμως τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πρεβέζης ὁ λιμὴν ταύτης ἀπέβη δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις ἡ βασικωτέρα τοῦ στρατοῦ βάσις.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει προβλημάτων, ἐγκατεστάθη εἰς Πρέβεζαν ὁ Γενικὸς Στρατονόμος Ν. Τρουπάκης, παραμείνας ἐκεῖσε μέχρι ἀφίξεως τῶν ἀναγκαιουσῶν δυνάμεων χωροφυλακῆς.

Ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τῶν ὅλων ἐκδηλώσεων τοῦ Σαπουντζάκη προκύπτει ὅτι οὗτος καὶ τὸ ἐπιτελεῖόν του ἀπέβλεπον πρὸς τοὺς ἀξ)κοὺς καὶ ἄνδρας τῆς χωροφυλακῆς μετὰ ἰδιαιτέρας ἐμπιστοσύνης, καὶ οὐδέποτε διεψεύσθησαν εἰς τὰς προσδοκίας των ὡς πρὸς τοῦτο.

Ἀτυχῶς δὲν ἀνεύρομεν ἡμερολόγια δράσεως τῶν Γενικῶν στρατονόμων, ἐκ τινων ὅμως κειμένων προκύπτει πλήρης πολυμέρια καὶ γενικὴ ἁρμοδιότης τῆς χωροφυλακῆς, κατ' ἐξουσιοδότησιν, ἐφ' ὅλων τῶν θεμάτων. Οὕτω ἐτηλεγράφει ὁ Τρουπάκης.

Πρέβεζα 24-10-1912 ὥρα 9'30' μ.μ. Ἀρχηγεῖον Ἄρταν.

Ὁπλαρχηγὸς Διονύσιος Τζῆμας ἐκ Κουκουλίου Πρεβέζης ἀφικόμενος ἑσπέραν σήμερον, ἀνακοινοῖ ὅτι, δύο χιλιάδες Τσάμηδων ἐπέδραμον πρὸ τριῶν ἡμερῶν κατὰ χωρίων περιφερείας Φαναρίου Ἐπαρχίας Μαργαριτίου καὶ ἐπυροβόλησαν Γλυκὺ καὶ Νέμιτζαν. Συμπλέκονται μετ' ἀνταρτικῶν ἡμετέρων σωμάτων τὰ ὁποῖα αἰτοῦσιν ἐνίσχυσιν.

Ἀνώτερος Στρατονόμος Τρουπάκης — Φρούραρχος Πετροπουλάκης (74)

Ὁ Σαπουντζάκης ἀδιστάκτως ἐξέδωκεν ἀμέσως τὰς ἀκολούθους διαταγάς:

«Λιμενάρχην Κοπραίνης. Διατάξατε αὐτόθι καταπλεῦσαν ἀτμόπλοιον» «Ἀγγελική» ὅπως μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ 300 ἀνταρτῶν διευθυνθῇ ἀμέσως εἰς Πρέβεζαν πρὸς ἀποβίβασιν αὐτῶν, ἐφοδιασμόν των εἰς τρόφιμα καὶ διεύθυνσίν των ὅπου Ταγ)ρχης Τρουπάκης καὶ Φρούραρχος Λοχαγὸς Πετροπουλάκης θέλουσιν ὑποδείξει.

Ἄρτα 24-10-1912 Σαπουντζάκης (75)

Φρούραρχον Πρεβέζης καὶ ἈνώτερονΣτρατονόμον

Ταγματάρχην Χωροφυλακῆς Τρουπάκην — Πρέβεζαν

Δι' ἀτμοπλοίου «Ἀγγελική» φθάνουσιν ἐκ Κοπραίνης εἰς Πρέβεζαν αὔριον πρὸ μεσημβρίας τριακόσιοι ἀντάρται ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς, τὸ πλεῖστον Κρῆτες. Ἐξ αὐτῶν 40 Λάκωνες μὲ ἀρχηγὸν Χαραλαμπόπουλον. Τούτους θέλετε διευθύνει ἀμέσως εἰς χωρία περιφερείας Φαναρίου Ἐπαρχίας Μαργαριτίου, πρὸς ἐνίσχυσιν

(72) Ὑπουργ. Στρατ. Ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 215.
(73) Ὑπουργ. Στρατ. Ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 218.
(74) Ὑπουργ. Στρατ. Ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 265.
(75) Ὑπουργ. Στρατ. Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 265α.

ἐκεῖ ἀγωνιζομένων κατὰ Τσάμηδων ἡμετέρων ἀνταρτικῶν σωμάτων, περὶ ὧν σᾶς ἀνέφερεν ὁ Τζῆμας, ὅστις καὶ νὰ τοῖς ὑποδείξῃ τὰ μέρη, διότι πιθανὸν οἱ Τσάμηδες νὰ διευθύνωνται κατὰ Πρεβέζης. Προετοιμάσατε ἄρτον καὶ τρόφιμα πρὸς ἐφοδιασμόν των.

Ἄρτα 24-10-1912 — Σαπουντζάκης (76).

Καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν αἱ εἰς τὰς ἐπιτροπὰς ἐπιτάξεων ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατεύματος εἶχον ἀντικατασταθῆ δι' ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς, κατόπιν τῆς ἀπὸ 2-9-12 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν πρὸς τὰς Μεραρχίας, καὶ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἦσαν 49 δι' ὁλόκληρον τὴν χώραν (77), ὁ Στρατὸς ὅμως Ἠπείρου ὑπερβὰς τὴν διαταγήν, ἐπὶ τῶν καταλαμβανομένων περιοχῶν, ἀνέθεσεν ἐξ ὁλοκλήρου τὰ τῶν ἐπιτάξεων εἰς τὴν Χωροφυλακὴν (78).

Μετὰ τὰς ἀκάρπους προσπαθείας τοῦ Σαπουντζάκη νὰ ἐκπορθήσῃ τὸ φρούριον τῶν Ἰωαννίνων, ἀφίκετο εἰς τὸ μέτωπον Ἠπείρου ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος, ἀναλαβὼν τὴν Γενικὴν Ἀρχηγίαν τοῦ Στρατοῦ, ὅπερ ἐξηγγέλθη διὰ τῆς ἀκολούθου τηλεγραφικῆς του διαταγῆς:

«Ἀφιχθεὶς σήμερον ἐν Φιλιππιάδι ἀναλαμβάνω τὴν διεύθυνσιν ἁπάντων τῶν στρατευμάτων.

Φιλιππιάδι 10-1-1913 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ — Διάδοχος».

Διὰ τὸ τακτικὸν μέρος τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ μᾶλλον ἵνα περισώσῃ τὸ γόητρον τοῦ Ἀντιστρατήγου, ὁ Διάδοχος συνεκρότησε τμῆμα στρατιᾶς ὑπὸ τὸν τέως Ἀρχηγὸν τοῦ Στρατοῦ Σαπουντζάκην, ὅστις ἀναλαμβάνων τὰ νέα του καθήκοντα ὑπέβαλε τὴν ἀκόλουθον ἀναφοράν:

«Βορείως Ἐμὶν Ἀγᾶ, 12-1-1913 Α.Β.Υ. Διάδοχον — Φιλιππιάδα

Λαμβάνω τὴν τιμὴν μετὰ τὸν διορισμόν μου ὡς Ἀρχηγοῦ Τμήματος Στρατιᾶς, νὰ παρακαλέσω ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ ἐγκρίνητε νὰ προσλάβω εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον τοὺς ἑξῆς ἀξιωματικούς:

1) . . . .

2) Ἀνώτερον Στρατονόμον Ταγματάρχην Χωροφυλακῆς Τρουπάκην.

3) Στρατονόμον Ἀνθυπομοίραρχον Κολοκοτρώνην.

4) Ὡς στρατονομικὴν δύναμιν δύο πεζοὺς ἐνωμοτάρχας, ἕνα ὑπενωμοτάρχην πεζὸν καὶ δέκα χωροφύλακας πεζούς, ἕνα ἔφιππον ὑπενωμοτάρχην καὶ ἐννέα ἐφίππους χωροφύλακας.

Ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω ἐκτὸς Ταγματάρχου Σπανίδου, ὑπηρετοῦσι παρ' ἐμοὶ ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου. — Σαπουντζάκης».

Ὁ Ἀρχιστράτηγος, παρ' ὅλον ὅτι δὲν ἀνεγνώριζεν ὡς ὀργανικὸν τμῆμα τὸ κατὰ ταῦτα τμῆμα Στρατιᾶς, παρέσχεν τὴν ἀκόλουθον μερικὴν ἔγκρισίν Του:

---

(76) Ὑπουργ. Στρ. Ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 2656.

(77) Ὑπουργ. Στρ. Ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 63-63δ.

(78) Αὐτόθι Τομ. Β. παρ)μα α)α 481ε Ἀστυνόμον - Πρέβεζαν. Προβῆτε δυνάμει τῆς παρούσης εἰς ἐπίταξιν 120 τουλάχιστον κτηνῶν μετὰ τῶν σαγμάτων αὐτῶν καὶ παραδώσατε ταῦτα εἰς τὰ 1ον Σύντ)γμα ἀφικνούμενον αὐτόθι. Σχετικὰ ἐπιτάξεως παραλάβατε παρὰ Γενικοῦ Κέντρου ἐφοδιασμοῦ. Τηλ)τε ἐκτέλεσιν. Γνωστοποιήσατε παροῦσαν εἰς Ταγ)ρχην Διαλέτην Δ)τὴν Συν)τος. Φιλιππιὰς 30.11.1912. Σαπουντζάκης.

«Τμῆμα Στρατιᾶς

Κατόπιν τῆς σημερινῆς ὑμῶν ἀναφορᾶς ἐγκρίνω ὅπως προσλάβητε ἐπιτελάρχην .. .. Τὸ τμῆμα Στρατιᾶς συνεκροτήθη πρὸς τὸν σκοπὸν τακτικῆς ἐνεργείας. Συνεπῶς αἱ Μεραρχίαι ἐξακολουθοῦσι νὰ ὦσιν αὐτοτελεῖς ὡς πρὸς τὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ἐπιμελητείαν καὶ τὴν στρατονομίαν, ὑπαγόμεναι ὡς πρὸς ταῦτα, ἀπ' εὐθείας ὑπ' ἐμέ. Ὥστε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ μένῃ παρ' ὑμῖν προσωπικὸν ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας καὶ σρατονομίας. Ἐγκρίνω ὅμως ὅπως ὁ ἀνθυπομοίραρχος Κολοκοτρώνης μετὰ τῆς δυνάμεως ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς, ἣν ἀναφέρετε, μένῃ παρ' ὑμῖν ὡς συνοδεία καὶ ἀγγελιαφόροι.

Φιλιππιὰς 12-1-1913 ὥρα 10 ἑσπερινή. — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (79)»

Νέα ὅθεν καθήκοντα προσδιωρίσθησαν διὰ τὴν Χωροφυλακήν, ὡς ἐπίσης εἶχεν ἀνατεθῆ αὐτῇ καὶ ἡ φροντὶς τῶν ἀφορώντων τοὺς αἰχμαλώτους καὶ αὐτομόλους (80), ὄντως δὲ εἰς τὰς ὑπαχθείσας εἰς τὸ τμῆμα Στρατιᾶς Μεραρχίας ὑπῆρχε πλήρης στρατονομικὴ ὑπηρεσία, εἰς τὴν ΥΙ Μεραρχίαν μάλιστα ὑπῆρχεν εἷς Μοίραρχος καὶ μία ἔφιππος ἐνωμοτία (81).

Τὴν 21ην Φεβρουαρίου τὸ φρούριον Ἰωαννίνων παρεδόθη, καταδιώκων δὲ τοὺς Τούρκους ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός, τόσον ἀπὸ Κορυτσᾶς ὅσον καὶ ἀπὸ Ἰωαννίνων, ἐντὸς τῶν ἀμέσως ὀλίγων ἡμερῶν εἶχεν ἀπελευθερώσει ὁλόκληρον τὴν Ἤπειρον, ἤτοι καὶ τὴν ἀποκληθεῖσαν Βόρειον τοιαύτην.

Τὰ τῆς πτώσεως τοῦ Μπιζανίου, τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν θρυλικὴν αὐτὴν πόλιν τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων, ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Βουλὴν ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Ἐλευθ. Βενιζέλος, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 21ης Φεβρουαρίου 1913 (ἡμέραν Πέμπτην), ὡς ἀκολούθως:

«Ἐλευθ. Βενιζέλος: Ὀλίγον βραδύτερον ἕτερον τηλεγράφημα τοῦ Ὑπαρχηγοῦ τοῦ Ἐπιτελείου ἀγγέλλει ὅτι «Τρεῖς ἴλαι Ἱππικοῦ, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ὑποστρατήγου Σούτσου, εἰσῆλθον εἰς Ἰωάννινα μετὰ τῆς Χ ω ρ ο φ υ λ α κ ῆ ς...».

Μετὰ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ εἰς τὰ Ἰωάννινα εἰσῆλθεν πρώτη ἡ Ἑλληνικὴ Βασιλικὴ Χωροφυλακή, ἵνα θεμελιώσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν.

Ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν νέων τούτων ἐδαφῶν ἐδημιούργησεν ὀξύτατον πρόβλημα ἀστυνομεύσεως, ὀξύτατον λόγῳ ἐλλείψεως δυνάμεων Χωροφυλακῆς, διότι μέχρι τῆς 4-3-1913 ἡ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου ὡς στρατονομία τεθεῖσα διὰ τὴν Ἤπειρον δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς, ἀνήρχετο μόνον εἰς 1 ταγματάρχην, 1 Μοίραρχον, 8κατωτέρους ἀξιωματικούς, 17 ὑπαξιωματικοὺς καὶ 190 χωροφύλακας.

Δὲν εἶχεν ἀσφαλῶς ἡ Ἤπειρος τὰ προβλήματα τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ οἱ Τσάμηδες καὶ λοιποὶ Ἀλβανοὶ ἐν τῇ βορείῳ ἐνδοχώρᾳ, ἀπετέλουν κάτι παρεμφερὲς πρὸς τὰ ἐκ τῶν Βουλγάρων δεινὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Κατόπιν τούτου ὁ Διάδοχος - Ἀρχιστράτηγος, 24 ὥρας περίπου πρὸ τῆς δολοφονίας τοῦ πατρός του ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀπηύθυνε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτι-

---

(79) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 1100Γ καὶ 1100Ε.

(80) Αὐτόθι α)α 1253.

(81) Αὐτόθι α)α 1088α.

κῶν τὸ ἀκόλουθον μακροσκελὲς καὶ ἀναλυτικὸν τηλεγράφημα ἐπὶ τῶν εἰς Χωροφυλακὴν ἀναγκῶν (82) διὰ τὴν Ἤπειρον:

Ἐξ Ἰωαννίνων τῇ 4ῃ Μαρτίου 1913

Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν — Ἀθήνας

Ἡ ἐπέκτασις τῆς στρατιωτικῆς καταλήψεως τῆς Ἠπείρου ἐπιβάλλει ἀναγκαίως τὴν ἔγκαιρον τοποθέτησιν Χωροφυλακῆς εἰς τὰς διαφόρους Διοικήσεις, ὥστε νὰ καθίσταται ἐφικτὴ ἡ προστασία τῶν προσώπων καὶ τῆς ἰδιοκτησίας, ἐνισχυθῇ δὲ ἡ ἐπὶ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν πεποίθησις. Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἀντιλήψεως τῶν ἀναγκῶν θεωροῦνται ἀπαραίτητοι ἀμέσως. α) Διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων, ἔχουσαν καὶ φυλακάς, 1 ταγματάρχης, 1 Μοίραρχος, 4 κατώτεροι ἀξιωματικοί, 3 ἀνθυπασπισταί, 15 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 150 χωροφύλακες. β) Διὰ τοὺς ἐν τῇ περιφερείᾳ Ἰωαννίνων Δήμους 4 ἀξιωματικοὶ ἢ ἀνθυπασπισταί, 25 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 120 χωροφύλακες. γ) Διὰ περιφερείας Κονίτσης καὶ Λεσκοβικίου 2 ἀξιωματικοί, 2 ἀνθυπασπισταί, 15 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 60 χωροφύλακες. δ) Διὰ τὴν περιφέρειαν Νέου Λούρου 1 ἀξιωματικός, 1 ἀνθυπασπιστής, 7 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 50 χωροφύλακες. ε) Διὰ τὴν περιφέρειαν Πρεβέζης 1 Μοίραρχος, 1 ἀξιωματικός, 1 ἀνθυπασπιστής, 8 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 60 χωροφύλακες. στ) Διὰ περιφερείας Γουμενίτσης, Παραμυθίας, Μαργαριτίου, Φιλιατῶν, Σαγιάδας 4 ἀξιωματικοί, 4 ἀνθυπασπισταί, 20 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 150 χωροφύλακες. ζ) Διὰ περιφέρειαν Ἀργυροκάστρου 1 Μοίραρχος, 9 ἀξιωματικοί, 6 ἀνθυπασπισταί, 35 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 300 χωροφύλακες. Ἀφαιρουμένων ὑπαρχόντων ἤδη ἐν Ἠπείρῳ καὶ δυναμένων διατεθῶσιν εἰς ὑπηρεσίαν Δημοσίας Ἀσφαλείας, ἀναγκαιοῦσιν εἰσέτι 2 Μοίραρχοι, 17 ἀξιωματικοί, 18 ἀνθυπασπισταί, 108 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 700 χωροφύλακες. Παρακαλῶ ὅπως ληφθῇ τάχιστα πρόνοια περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν ὡς καὶ ἐπαρκοῦς δυνάμεως ἐφίππων ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς. Ὡς πρὸς τοὺς χωροφύλακας προτίθεμαι νὰ διατάξω τὴν ἐν Ἠπείρῳ στρατολογίαν, ἥτις θὰ ἀποφέρῃ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, καὶ παρακαλῶ ὅπως ἐγκρίνητε πίστωσιν καὶ τὴν ἀποστολὴν ἱματισμοῦ Χωροφυλακῆς. Ἀναγκαῖον ἐπίσης νὰ ἐπισπευθῇ ἡ τοποθέτησις οἰκονομικοῦ ἀξιωματικοῦ ὡς διαχειριστοῦ τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἠπείρου, ὡς καὶ ἡ χορήγησις πρὸς τὴν διεύθυνσιν παγίας προκαταβολῆς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ — Διάδοχος».

Ἐζήτει, τουτ' ἔστιν, ὁ Βασιλεὺς τῆς ἐπομένης, ἐκτὸς τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως, 19 ἀξιωματικούς, 18 ἀνθυπασπιστάς, 108 ὑπαξιωματικοὺς καὶ 700 χωροφύλακας.

Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὑρεθῶσιν οὗτοι;

Ἡ Κυβέρνησις ἔσπευσε, ἐρημώνουσα δυνάμεως Χωροφυλακῆς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα, νὰ ἀνταποκριθῇ κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὰς ἀνάγκας.

Διώρισεν ὡς πρῶτον Ἀστυνομικὸν Διευθυντὴν Ἰωαννίνων τὸν ταγματάρχην Φλῶρον Θεμιστοκλῆ, διὰ μεταθέσεως τούτου ἐκ Μεσσηνίας, ἀπέστειλεν ἐντὸς τοῦ Μαρτίου δύναμιν 200 χωροφυλάκων ὑπὸ τὸν ἀνθυπασπιστὴν Ροκᾶν καὶ τὸν Ἀπρίλιον συνεπλήρωσε τὴν ἀποστολὴν διὰ 322 χωροφυλάκων ὑπὸ τὸν Μοίραρχον Πανουσόπουλον καὶ τοὺς ἀνθυπασπιστὰς Παπαγρηγοράκην καὶ Παπαδογιαννάκην. Τέ-

(82) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ τοὺς Βαλκ. Πολ. Παρ)μα Β' α)α 1721.

'Επιτροπὴ παραλαβῆς πόλεως 'Ιωαννίνων ἀναμένει ἀπεσταλμένον 'Εσὰτ Πασσᾶ. 'Εξ ἀριστερῶν: 'Ο γενικὸς στρατονόμος Ταγματάρχης Χωρ)κῆς Νικ. Τρουπάκης, ὁ τῶν Τ.Τ.Τ. Λαουτάρης, οἱ ὑπίλ. Β. Μελᾶς καὶ Κλεῖτος, ὁ 'Υποστρ. Α. Σοῦτσος, ὁ ὑπίλ. 'Αλέξ. Παπάγος καὶ ὁ ἀναλαβὼν Νομάρχης 'Ιωαννίνων Φορέστης.

λος, ὀλίγον βραδύτερον, ἀπεστάλησαν 30 Κρῆτες χωροφύλακες ὑπὸ τὸν Καλοχριστιανάκην (83).

Δ΄ Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΕΝ ΒΟΡΕΙΩ ΗΠΕΙΡΩ

Ἀπὸ πλευρᾶς ἐθνικῆς πολεμικῆς δραστηριότητος, τὰς λαμπροτέρας καὶ ὡραιοτέρας σελίδας οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς Βορείου Ἠπείρου μὲ προεξάρχουσαν φυσιογνωμίαν τὴν τοῦ ταγματάρχου Χωροφυλακῆς Σπυρομίλιου Σπυρίδωνος, τόσον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ὅσον καὶ μετέπειτα, ὑπὸ τὴν αὐτόνομον Κυβέρνησιν Βορείου Ἠπείρου.

Κατ' ἐπιλογὴν θὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα μερικὰς ἐκ τῶν σελίδων αὐτῶν.

Προέφημεν ὅτι ὁ ταγματάρχης Σπυρομήλιος εἶχε τοποθετηθῆ εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον τοῦ Ἀρχηγοῦ Στρατοῦ Ἠπείρου, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀρχίσωσιν αἱ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐξεδόθη ἡ ἀκόλουθος διαταγὴ τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν Ἐλ. Βενιζέλου:

«Ἀρχηγὸν Στρατοῦ Ἠπείρου (84).

Εἰς τὸν ταγματάρχην τῆς Χωροφυλακῆς Σπυρομήλιον Σπυρίδωνα ἀνετέθη κατὰ τὴν παροῦσαν ἐπιστράτευσιν εἰδικὴ ἐμπιστευτικὴ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία. Πρὸς ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν αὐτῆς, εἶναι ἀνάγκη νὰ παρασχεθῆ αὐτῷ πᾶσα συνδρομὴ καὶ νὰ ἐπιτρέπηται τούτῳ, εἴτε φέροντι τὴν στρατιωτικὴν στολήν, εἴτε περιβεβλημένῳ πολιτικὴν ἐνδυμασίαν, ἐλευθέρως ἡ ἐπιβίβασις ἐν ἀμοπλοίοις καὶ σιδηροδρόμοις, προσέτι δὲ νὰ θεωροῦνται παρ' αὐτοῦ παραδιδόμενα τηλεγραφήματα πρὸς ἀποστολήν, ὡς ὑπηρεσιακά.

Παρακαλῶ νὰ διατάξητε τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς παρούσης ὅπου δεῖ.

Ἀθῆναι 25-9-1912. Ὁ Ὑπουργὸς — Βενιζέλος».

Εἴδομεν ὅτι ὁ Σπυρομίλιος ἀδιαλείπτως ὑπῆρξε μαχητικὴ φυσιογνωμία, διὰ συμμετοχῆς εἰς ἁπάσας τὰς ἐθνικὰς ἐκδηλώσεις ἀπὸ τοῦ 1897, ἐκ τῶν ὀργανωτικῶν στελεχῶν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ὃν διέκοψε λόγῳ τοῦ τραυματισμοῦ του, ἀπέβη ἰθύνων νοῦς τῆς περιθάλψεως τῶν ἐκ Κρήτης προσφύγων καὶ ὅτι μετὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Ἠπειρωτικοῦ Κομιτάτου. Διεδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὰ τοῦ στρατιωτικοῦ συνδέσμου καὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν στάσιν τοῦ 1909.

Ταῦτα πάντα εἶχον καταστήσει τοῦτον προσωπικότητα μεαξὺ τῶν διαφόρων ἀγωνιστῶν καὶ ὁπλαρχηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν εἶχον προικίσει μὲ ἀρκετὴν καὶ πλουσίαν πεῖραν ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων τὸ ἔθνος ζητημάτων.

Ἡ Κυβέρνησις, τάξασα ὡς σκοπὸν τοῦ Στρατοῦ Ἠπείρου τὴν ἐνεργὸν ἄμυναν, συνέλαβε τὴν δημιουργίαν ἑστίας εἰς τὰ μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ δι' ἀποβατικῆς ἐνεργείας, δι' ἣν ὁ Σπυρομήλιος καὶ λόγῳ τῶν ἀνωτέρω προσόντων του καὶ λόγῳ τῆς καταγωγῆς του, καταγόμενος ἐκ Χειμάρας, ἐθεωρήθη ὁ καταλληλότερος καὶ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τούτου ἀπέβλεπεν ἡ ἀνωτέρω διαταγή.

Ὁ Σπυρομίλιος, ἐγκατασταθεὶς ἐν συνεχείᾳ εἰς Κέρκυραν, προετοίμασε τὰ τῆς ἀποβάσεως εἰς Χειμάραν, ἀλλ' ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν παρατιθεμένων κατωτέρω ἐπισήμων ἐγγράφων, μόνον ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ ἀποφασιστικότης ἑνὸς Σπυρομήλιου

---

(83) ΗΧΩ ΔΗΜ. ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Τεύχη 92-95.

(84) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ τοὺς Βαλκ. Πολ. Τομ. Β΄ Παρ)μα α)α 125.

ἠδύνατο τελικῶς νὰ ὑπερνικήσουν ὅλα τὰ δημιουργηθέντα, προκύψαντα καὶ παρεμβληθέντα ἐμπόδια μετὰ τῶν ἀντιξοοτήτων.

Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἐχθροπραξιῶν ὁ Σαπουντζάκης ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν ἐτηλεγράφει:

«Ἄρτα 5-10-1912 Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν — Ἀθήνας

Εὐαρεστηθῆτε διατάξητε τὴν ταχίστην ἀποστολὴν 1000 ὅπλων γκρᾶ μετ' ἀναλόγων φυσιγγίων εἰς Κέρκυραν εἰς τὴν διάθεσιν ταγμ)ρχου χωροφυλακῆς Σπυρομίλιου, ὅστις διαθέσῃ ταῦτα πρὸς ὁπλισμὸν Ἠπειρωτῶν συμφώνως ὁδηγίας μου.

Σαπουντζάκης

Μετὰ δύο ἡμέρας ἐτηλεγράφει πρὸς Σπυρομήλιον:

«Ταγμ)ρχην Σπυρομήλιον — Κέρκυραν

Συγκροτήσατε καὶ ὀργανώσατε τάχιστα ὅσον τὸ δυνατὸν ἰσχυρότερον ἐθελοντικὸν σῶμα καὶ ἀναμείνατε διαταγάς μου.

Ἄρτα 7-10-1912 Σαπουντζάκης (85)

Ὁ ἐν λόγῳ ἀθιωματικὸς εἰργάσθη δραστηρίως εἰς Κέρκυραν καὶ ὁ πυρὴν τῶν ἐθελοντικῶν σωμάτων ἐσχηματίσθη εἰς μικρὸν χρονικὸν διάστημα τῇ συνδρομῇ καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ ἐν Ἠπείρῳ στρατοῦ» (86)

Ἡ ἀρχικῶς κυρία ἀποστολὴ τοῦ Σπυρομίλιου ἦτο νὰ δημιουργήσῃ ἐσωτερικὴν κατάρρευσιν τῶν Τούρκων δι' ἐξεγέρσεως τῶν Τουρκαλβανῶν, ἐπειδὴ ὅμως ἐπέκειτο ἀνακωχὴ μετὰ τῶν Τούρκων καὶ διεξαγωγὴ διαπραγματεύσεων, ἡ δὲ Ἑλλὰς ἔδει ὁπωσδήποτε νὰ ἐμφανισθῇ ἐπὶ τῶν διεκδικουμένων ἐδαφῶν ὁ Βενιζέλος ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον διαταγὴν πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν Στρατοῦ Ἠπείρου.

Ἀριθμ. 88263 Ἀρχηγὸν Ἄρταν

Κρίνω πολιτικῶς σκόπιμον νὰ καταληφθῇ ταχύτερον Χειμάρα καὶ ὑψωθῇ ἐκεῖ Ἑλληνικὴ σημαία. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δύνασθε νὰ διαθέσητε ἐθελοντικόν τι Σῶμα ἀποβιβαζόμενον διὰ θαλάσσης εἰς Χειμάραν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ Σπυρομήλιου. Τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο εὐκταῖον ἂν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον μέχρι τῆς Κυριακῆς λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ Πύλη ἐζήτησεν ἀπ' εὐθείας ἀνακωχὴν διὰ νὰ διαπραγματευθῇ τοὺς προκαταρκτικοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης, συμφέρον δὲ ἔχομεν κατὰ τὴν ἀνακωχὴν ταύτην ἡ δρᾶσις μας νὰ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἔχει ἐκταθῇ μέχρι τοῦ βορείου μέρους τῶν διεκδικήσεών μας. Μόλις ἀναχωρήσῃ διὰ θαλάσσης τὸ διὰ τὴν Χειμάραν Σῶμα δύνασθε διὰ τηλ)τος νὰ μᾶς ἀναγγείλητε τὴν κατάληψιν ὡς γενομένην ἤδη ἵνα γνωσθῇ δημοσίᾳ διὰ τοῦ τύπου.

Ἀθῆναι 2-11-1912 Βενιζέλος (87)

Περιέργως τὴν ἐπομένην ἐπηκολούθησαν αἱ κατωτέρω διαταγαί.

Ἀριθμ. 88279 Ἀρχηγὸν Ἄρταν

Παρακαλῶ διατάξατε ἀναστολὴν ἐκτελέσεως ἐπιχειρήσεως κατὰ Χειμάρας, διότι, καθ' ἃ τηλεγραφεῖ Νομάρχης Κερκύρας Σπυρομίλιος φοβεῖται ὅτι ἐπιχείρη-

---

(85) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Παρ. Β' α)α 127 καὶ 128.

(86) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Παρ. Β' α)α 316 καὶ 317.

(87) Ὑπουρ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. παρ)μα Β' α)α 310.

σις αὕτη θὰ προκαλέσῃ ἔξοδον γυναικοπαίδων Χειμάρας φοβουμένων ἐπίθεσιν Τουρκαλβανῶν.

Ἀθῆναι 3-11-1912 Βενιζέλος (88)

Ταγμ)ρχην Σπυρομήλιον Κέρκυραν

Κατόπιν ὑπ' ἀριθμ. 88279 νεωτέρας τηλ)κῆς διαταγῆς Πρωθυπουργοῦ ληφθείσης στιγμὴν ταύτην, παρακαλῶ ἀναστείλατε ἐκτέλεσιν ἐπιχειρήσεως κατὰ Χειμάρας.

Ἄρτα 3-11-1912 Σαπουντζάκης (88).

Οἱ λόγοι διαταχθείσης ἀναστολῆς ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίδρασις καὶ ἐπιμονὴ τοῦ Σπυρομήλιου ἀπεικονίζονται εἰς τὰ ἀνταλλαγέντα ὡς κατωτέρω ἐν συνεχείᾳ τηλ)τα, μέχρις ὅτου ὁ Σπυρομήλιος διεσκέδασε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἐν Κερκύρα ἀρχῶν καὶ ἀπέσπασε τὴν πρὸς ἀπόβασίν του ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως.

Κέρκυρα 3-11-1912 Ἀρχηγὸν Στρατοῦ Ἄρταν

Παρακαλῶ, ἂν ἀναστολὴ ἐγχειρήματος Χειμάρας δὲν ἔχει λόγον γενικόν, διατάξατε ἀναχωρήσωμεν μὲ βεβαίωσιν ὅτι προκαταβολικῶς ἑσπέραν δύνασθε ν' ἀναγγείλητε Κυβέρνησιν κατάληψιν Χειμάρας ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως. Ἀναστολὴ διαταγῆς τελευταίαν στιγμὴν δι' ὅλους ἐπιζήμιος, δι' ἐμὲ δὲ ἴση μὲ 10 θανάτους.

Σπυρομίλιος

Κέρκυρα 3-11-1912 Πρωθυπουργὸν Ἀθήνας

Ἕτοιμος ἀποβιβασθῶ Χειμάραν τελευταίαν στιγμήν, διαταγῇ ἠμποδίσθην. Θερμῶς παρακαλῶ ἂν ἄλλοι λόγοι γενικοὶ δὲν κωλύουσι, διατάξατε ἀπέλθωμεν.

Ἐντὸς ἡμέρας θὰ καταλάβωμεν ταύτην ἀμαχητεὶ καὶ ἡ ἐπαρχία θὰ καλύπτηται ὑπὸ σημαίας μας.

Ἀναστολὴ δι' ἐμὲ ἔχει κάτι τὸ βαρὺ ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως. Ἐπαναλαμβάνω παράκλησιν, ἐκτὸς ἂν λόγοι ἀνώτεροι ἐμποδίζωσιν.

Σπυρομίλιος

Ἀρχηγὸν Ἄρταν

Παρὰ Σπυρομήλιου ἔλαβα ἑπόμενον τηλ)μα (τὸ ἀνωτέρω)

Εἰς τοῦτον ἀπήντησα ὡς ἑξῆς:

Σπυρομήλιον Κέρκυραν.

Ἀναβολὴ ἐπιχειρήσεως διετάχθη συνεπείᾳ τηλ)τος Νομάρχου οὗτινος ζητήσατε καὶ λάβητε γνῶσιν. Οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει νὰ γίνῃ ἡ κατάληψις, ἐὰν δι' ἀνεπάρκειαν δυνάμεως κινδυνεύομεν, προκαλέσει ἐπιδρομὴν Μωαμεθανῶν κατὰ χριστιανικῶν χωρίων μὴ δυναμένων νὰ ἀμυνθῶσιν. Ἐὰν τὸν φόβον τοῦτον θεωρεῖτε χιμαιρικόν, προβῆτε εἰς ἐπιχείρησι ἀφοῦ λάβητε νέαν διαταγὴν παρ' Ἀρχηγοῦ Στρατοῦ.

Ἀθῆναι 4-11-1912 — Βενιζέλος (89)

Ὁ Βενιζέλος εἶχεν ἀναστείλῃ τὸ ἐγχείρημα συνεπείᾳ εἰσηγήσεων ἀμοίρων ἐθνικῶν ἀγώνων προσώπων καὶ ἀποκαλύπτων ἤδη τὰς εὐθύνας τὸ ἐγκρίνει ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον, ἀλλὰ διὰ τὸν Σπυρομήλιον οὐδέποτε αἱ εὐθῦναι ἀπετέλεσαν ἐμπόδιον, λαβὼν δὲ τοιαύτης ἐννοίας τηλ)μα ἔσπευσε διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὸν Σαπουντζάκην νὰ ἐκμαιεύσῃ τὴν ἔγκρισιν.

---

(88) Ὑπουρ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. παρ)μα Β' α)α 316 καὶ 317.

(89) Βλέπε ταῦτα παρ)μα Β' τόμου ὑπ' αὔξ. ἀριθμ. 319-321.

Κέρκυρα 4-11-1912 ὥρα 1,45΄ μ.μ. Ἀρχηγὸν — Ἄρταν

Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν δι' ἐπείγοντος τηλ)τος πρὸς με ἐντέλλεται, ἂν δὲν ριψοκινδυνεύουν χωρία Χειμάρας, ἀφοῦ λάβω διαταγήν σας, προβῶ εἰς ἐκτέλεσιν καταλήψεως. Παρακαλῶ διατάξετε, καθ' ὅσον ὑπάρχουν προτάσεις ὑποταγῆς γειτόνων ἀφιχθεῖσαι σήμερον.

Σπυρομίλιος

Ὁ Ἀρχηγὸς Στρατοῦ, ὅστις εἶχε λάβει ἤδη καὶ τὸ ἀνωτέρω πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνθὲν τηλεγράφημα τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν, διέταξε τὴν ἄμεσον κατάληψιν τῆς Χειμάρας, γνωστοποιήσας τὴν διαταγήν του καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν αὐθημερόν, ὡς ἀκολούθως:

Ἄρτα 4-12-1912 Πρωθυπουργὸν Ἀθήνας

Ἔλαβον παρὰ Σπυρομήλιου τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα (ἐπαναλαμβάνεται ἀνωτέρω τηλεγράφημα Σπυρομήλιου).

Ἀμέσως ἐτηλ)σα Σπυρομήλιον τὰ ἑξῆς:

Ταγματάρχην Σπυρομήλιον Κέρκυραν

Συνδυάζων δύο πρὸς ἐμὲ σημερινὰ τηλ)τά σας 1,30 καὶ 1,45΄ ὥρας παραγγέλλω νὰ προβῆτε ἄνευ ἐλαχίστης ἀναβολῆς εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Χειμάρας. Ἀμέσως καὶ τηλ)κῶς θέλετε μοὶ γνωρίση ὥραν ἀπόπλου ἐκ Κερκύρας, ἐγκαίρως δὲ τῆς καταλήψεως».

Ἅμα λάβω τὸ περὶ ἀπόπλου τηλ)μα θὰ σπεύσω τηλ)σω πρὸς ὑμᾶς.

Σαπουντζάκης

Τὴν 07,30΄ ὥραν τῆς 5-11-1912 ὁ Σπυρομήλιος ἐπικεφαλῆς τῶν ἐθελοντικῶν Σωμάτων ἀπεβιβάσθη εἰς ὅρμον Σπηλιᾶς καὶ αὐθημερὸν κατέλαβε τὴν Χειμάραν, πρᾶγμα ὅπερ ἀνέφερεν εἰς τὸν Ἀρχηγὸν Στρατοῦ Ἠπείρου τηλ)κῶς, μέσω Κερκύρας, ὡς ἀκολούθως:

Χειμάρα 5-11-1912 Ἀρχηγὸν Ἄρταν

Μετὰ μικρὰν ἀψιμαχίαν, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν τρεῖς Τοῦρκοι στρατιῶται καὶ ἐτραυματίσθη εἷς ἡμέτερος ἐλαφρῶς, κατέλαβον ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν Χειμάραν, αἰχμαλωτίσας 19 στρατιώτας ἐξ ὧν δύο ὑπαξ)κοὺς καὶ 13 πολιτικοὺς ὑπαλλήλους, κατασχὼν τοὺς ὁπλισμοὺς τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰ ταμεῖα τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ τηλεγραφείου.

Ἐπαρχία ἀπὸ σήμερον ἀνήκει εἰς μεγάλην Πατρίδα, τοῦ πληθυσμοῦ ἁπαξάπαντος λαβόντος ὅπλα. Παρακαλῶ διατάξατε ἀποστολὴν φυσιγγίων καὶ ἀλεύρων. Χάριν γενικωτέρου λόγου τολμῶ ὑποβάλλω κρίσιν ὑμῶν ἀπόβασιν τμήματος στρατοῦ εἰς Ἁγίους 40 καὶ Αὐλῶνα. Ἀλβανοὶ θὰ ὑποταγῶσι τότε ἀποφασισμένοι ἐκ τῶν προτέρων. Εἰς κατάληψιν σήμερον ἔλαβον μέρος ἄγημα ναυτῶν πολεμικοῦ, εἷς ἀνθυπομοίραρχος, εἷς ἐνωμοτάρχης καὶ εἷς χωροφύλαξ. Διὰ τοὺς ἄνω λόγους αἰτοῦμαι ἀποστολὴν μικροῦ στρατοῦ. Ταχυδρομικῶς καθ' ἕκαστα.

Σπυρομήλιος (90)

Αὐθημερὸν ἐπίσης ἐξέδωκε προκηρύξεις κεχωρισμένως πρός τε τοὺς χειμαριώτας καὶ πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους.

---

(90) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ τοὺς Βαλκ. Πολ. παρ)μα Β΄ α)α 327.

Ἐν τῇ πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους προκηρύξει, οὓς ἀπεκάλει «ἀδελφούς», ἐκάλει τούτους εἰς μίαν ἰσότιμον καὶ ἰσόνομον συμβίωσιν, τοὺς διεβεβαίωνεν ὅτι θὰ ἐτύγχανον σεβασμοῦ ἡ θρησκεία, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα καὶ ἐν τέλει τοῖς ἐτόνιζεν ὅτι πᾶσα ἐναντίωσις θὰ συνεπήγετο βαρείας κυρώσεις.

Τὴν πρὸς τοὺς Χειμαριώτας προκήρυξιν παραθέτομεν αὐτουσίαν, τόσον ὡς κείμενον γραπτοῦ λόγου ἀξ)κοῦ χωροφυλακῆς ὅσον καὶ ὡς ἐθνικὴν ὑποθήκην:

«Χειμαριῶται,

«Καταλαμβάνων ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α΄ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν Ἐπαρχίαν Χειμάρας κηρύσσω αὐτὴν ἐλευθέραν ὡς ἀναπόσπαστον τμῆμα τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου μεγάλης Ἑλληνικῆς Πατρίδος. Πληροῦται οὕτω ὁ πόθος πολλῶν γεννεῶν αἵτινες ἐπότισαν τὴν γῆν ταύτην μὲ τὸ αἷμα των καὶ προσέφερον εἰς τὴν Πατρίδα τὰς μεγαλειτέρας τῶν θυσιῶν. Φέρων μεταξὺ ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας, τῆς νομίζου τάξεως καὶ ἰσοπολιτείας, τρέφω τὴν ἀδιάσειστον ἐλπίδαν ὅτι λησμονοῦντες τὸ πικρὸν παρελθὸν θέλετε τηρήσει ἀπέναντι τῶν γειτόνων ὑμῶν Μουσουλμάνων τὴν ἀξοπρεπῆ ἐκείνην στάσιν ἣν ὑπαγορεύουσιν οἱ νόμοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ τὰ αἰσθήματα λαοῦ ἀνδρείου καὶ εὐγενοῦς, ὡς ἐτήρηξε πάντοτε ὁ Ἑλληνικὸς λαός.

Ἡ ὑπερτάτη δύναμις ἥτις ἰθύνει τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος, ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ αὐτῆς εὐσπλαχνίᾳ, ηὐδόκησεν ἵνα τεθῇ σήμερον τέρμα εἰς τὰ μακραίωνα ὑμῶν δεινὰ καὶ δωρήσῃ εἰς ὑμᾶς ὅτι ἐπόθησαν οἱ γίγαντες ἐκεῖνοι οἵτινες εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος προσέφεραν θυσίαν εὐπρόσδεκτον καὶ περικαλλῆ, τὴν πολύτιμον καὶ ἄληστον αὐτῶν ὕπαρξιν. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς φέρει πρὸς ὑμᾶς οὐχὶ τὸν τρόμον τοῦ κατακτητοῦ ἀλλὰ τὸ χάρμα τῆς Ἐλευθερίας καὶ τὴν ἕνωσιν ὑμῶν μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας, ἵνα τοῦ λοιποῦ μὲ τοὺς αὐτοὺς παλμοὺς καὶ ἀγάπην περιβάλητε τὴν ταλαιπωρηθεῖσαν πατρίδα μας καὶ μὲ ἑνιαῖαν ἐθνικὴν ψυχὴν δοξάσητε τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ πρὸ τοῦ ὁποίου σήμερον ἐν συντριβῇ καὶ ἱκεσίᾳ κλίνει εὐγνωμονοῦσα καὶ γόνυ καὶ αὐχένα ὁλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ φυλή.

Χειμαριῶται

Μὲ τὴν ἀπόλυτον πεποίθησιν ὅτι καὶ τώρα ὅπως πάντοτε θὰ ταχθῆτε ὑπὸ τὴν ἱερὰν σημαίαν τῆς πατρίδος συναγωνιζόμενοι μετ᾽ ἐμοῦ τοῦ φυσικοῦ σας Ἀρχηγοῦ καὶ τῶν ὑπ᾽ ἐμὲ γενναίων θέλετε μετὰ γενναιότητος καὶ αὐταπαρνήσεως ὑπερασπισθῇ τὴν ἐλευθερίαν σας ἐναντίον παντὸς ἐχθροῦ ἀναδεικνυόμενοι ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν ἐν Ἀραχώβῃ, Μεσολογγίῳ, Πέτα καὶ λοιπὰ μέρη πεσόντων προγόνων σας.

Χειμάρα 5-11-1912

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Σώματος τῆς Κατοχῆς: Σπ. Σπυρομίλιος

Μετὰ περισσῆς δεξιοτεχνίας παρέσυρε τοὺς προύχοντας ἀρκετῶν Μουσουλμανικῶν χωρίων εἰς ὑποταγήν, ἀλλὰ καὶ πέραν τούτου ἐπέτυχε συγκατάθεσιν πολλῶν Μουσουλμάνων παραγόντων ὅτι ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τακτικοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ θὰ προσεχώρουν βοηθοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν ἐπέκτασιν.

Κατόπιν τούτων ὁ Σπυρομήλιος δι' ἐπανειλημένων ἀναφορῶν καὶ εἰσηγήσεων ὑπεδείκνυεν τὴν ἀνάγκην ἀποβιβάσεως Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Αὐλῶνα καὶ Ἁγίους 40, εἰς τὰς πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν ἀναφοράς του ἐκτὸς τῶν λόγων στρατιωτικῆς ἀνάγκης ἀνέλυε μὲ σαφήνειαν καὶ ἀληθῆ ἐπιτελικὴν κρίσιν τὰ προσδοκώμενα ἐκ τῶν ἀποβάσεων τούτων πολιτικὰ ὀφέλη, καθ' ὅσον θὰ ἐπήρχετο διάσπασις εἰς τὴν ἐμφανισθεῖσαν καὶ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, Ἰταλίας, κ.λ.π. καλλιεργουμένην ἰδέαν περὶ ἀλβανικῆς ἐθνότητος (91).

Εἰς διαταγὴν τοῦ Σαπουντζάκη ὅπως παρέξῃ μείζονας πληροφορίας, ὁ Σπυρομίλιος τὴν 17-11-1912 ἐτηλεγράφει:

«Θέλετε Αὐλῶνα; Πέμψατε ἓν τάγμα, ἀλλὰ καλὸν καὶ ὀλίγους ἐθελοντάς, ὁπότε καὶ Βεράτιον καὶ πεδιὰς Μουζακιᾶς παραδίδονται. Θέλετε νὰ προλάβητε ζημίας ἐπαρχίας Δελβίνου καὶ λεηλασίας φευγόντων ἐξ Ἰωαννίνων; Πέμψατε τμῆμα στρατοῦ καὶ Κρῆτας εἰς Ἁγίους Σαράντα. Μεγάλην ἐπιρροὴν ἐξασκεῖ στόλος».

Ἡ Κυβέρνησις, πεισθεῖσα εἰς διαβεβαιώσεις Σπυρομίλιου καὶ ἐπιθυμοῦσα διακαῶς τὴν δημιουργίαν εὐνοϊκῶν προϋποθέσεων, διέταξε κατεπειγόντως ἀπόβασιν εἰς Αὐλῶνα καὶ Ἁγίους Σαράντα.

Δυστυχῶς, ἀποβιβασθεῖσα τὴν 24-11-1912 εἰς Ἁγίους 40 στρατιωτικὴ δύναμις ὑπὸ τὸν ἀντ)ρχην Μέξαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὄχι μόνον ἐγκατέλειψε δι' ἀσημάντους λόγους τὸ προγεφύρωμα ἀλλὰ καὶ εὐρείας ἐκτάσεως πανικὸν προεκάλεσε.

Ὑπὸ τὸν ἀντ)ρχην τοῦτον εἶχεν ὑπαχθῆ καὶ ὁ Σπυρομήλιος μετὰ τῶν δυνάμεών του, κατὰ τὴν ἀποχώρησίν του δὲ ὁ τρέσας Μέξας ἀπέστειλε πλοῖα νὰ παρασύρῃ εἰς φυγὴν καὶ τὸν Συρομίλιον, ἀλλ' ὁ τελευταῖος ἀπέπεμψε τὰ πλοῖα καὶ δι' ἐκθέσεών του ἐν συνεχείᾳ ἀπεκάλυψεν τὸ ἀναιτιολόγητον τῆς φυγῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Αἱ ἐκθέσεις του, δονούμεναι ὑπὸ πατριωτικοῦ παλμοῦ, χαρακτηριστικαὶ διὰ τὴν πληρότητα καὶ τὸν ρεαλισμὸν καὶ πλήρεις ἀποφασιστικότητος, εἶναι μεσταὶ πολιτικῆς διορατικότητος, ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέλλον τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Βορείου Ἠπείρου (92). Πλήρης ὀργῆς καὶ πικρίας ἐτηλεγράφει πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν:

«Ἐκ Χειμάρας 29-11-1912 Ὑπουργὸν Στρατιωτικῶν Ἀθήνας.

Ἀτμόπλοιον ἀφιχθὲν 2,30 πρωϊνὴν ἐκόμισε προφορικὴν διαταγὴν Συν)ρχου Μέξα ἐξ Ἁγίων Σαράντα ὅτι στρατός του εὑρὼν μέγαν στρατὸν ὑπεχώρησε καὶ ὅτι παραλία ἀπὸ Ἁγίων 40 μέχρι Κηπαροῦ ἐγέμισεν ἐκ γυναικοπαίδων αἰτούντων σωτηρίαν. Ἀγνοῶ τί συμβαίνει ἀλλὰ φρονῶ ὅτι ἂν δύναμις διετίθετο ἀπὸ Παλέρμον μέχρι Παλάσης ἠδυνάμεθα ἀνθέξωμεν ἐπὶ πολύ. Ἤδη μεριμνήσατε γυναικοπαίδων καὶ διατάξατε στόλος καὶ ἀτμόπλοια παραλάβωσιν ἀνατολικῶν χωρίων ἀνωτέρω γυναικόπαιδα. Ἄνδρας χωρίων μου θὰ συγκρατήσω καὶ θὰ στραφῶ δυτικὰ ἐπὶ ὀρέων εἰς χωρία Δρυμάδες, Βοῦνο—Παλάσσα. Πέμψατε στόλον καὶ ἓν πλοῖον μὲ ἰσχυρὸν πυροβολικὸν καὶ θὰ ἀνθέξωμεν. Διευθύνατε μόνος σας κινήσεις ταύτας πλοίων καὶ μὴ δέχεσθε γνώμας ἀρχῶν Κερκύρας ἢ Κυβερνητικῶν πλοίων. Θὰ σᾶς φωτίζω περὶ ὅλων.

Σπυρομήλιος (93).

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἀπαντῶν αὐθημερὸν πρὸς Σπυρομήλιον καὶ Ἀρ-

---

(91) Βλέπε τὰς περὶ τούτων ἀναφορᾶς του εἰς παρ)μα Β' ὑπ' α)α 473-475.

(92) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' σελ. 184-191.

(93) Ὑπουργ. Στρ. ὁ Ἑλλ. Στρ. κατὰ Βαλκ. Πολ. Τομ. Β' παρ)μα α)α 479.

χηγὸν Στρατοῦ Ἠπείρου καὶ ἀποδεχόμενος ἀπόψεις, ἐτόνιζεν πρὸς Σπυρομήλιον:

«....Ἀξιέπαινος ὑμετέρα στάσις. Προσπαθήσατε παντὶ σθένει νὰ τηρήσητε ἄθικτον ἔδαφος Χειμάρας καὶ νὰ ἐνθαρρύνητε κατοίκους. Συν) ρχην Μέξαν ἀντεκατέστησα εἰς διοίκησιν Συν) τος διὰ Ταγμ) ρχου Διαλέτη»

Ὑπουργὸς Στράτος.

Ὁ Σπυρομήλιος ἵνα ἐπαναφέρῃ τὸ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν Μέξα κλονισθὲν ἠθικὸν τῶν κατοίκων καί, ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν μὴ ἀποστερήσῃ τὸν τόπον χρησίμων διὰ τὸν ἀγῶνα κατοίκων ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνισχυθῇ εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ τῆς Χειμάρας, ἀπηύθυνε τὴν ἑπομένην τηλεγράφημα πρὸς τὸν Δ) τὴν τοῦ Στόλου Ἰονίου, πρὸς ὅν, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἔγραφε:

«....Ἂν ταῦτα κ. Διοικητὰ πράξητε δύναμαι νὰ κρατήσω τὴν σημαίαν τῆς Πατρίδος μας ἐπὶ πολὺ καὶ νὰ ἀποθάνωμεν εὐχαριστημένοι ὑπὲρ αὐτῆς. Ἂν ὅμως δὲν ἐννοεῖτε τίποτε ἐκ τούτων νὰ ἐκτελέσητε ἐπαφίεμαι ὑμῖν τὴν εὐθύνην ἀπέναντι τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ τόπου. Ἐπιπροστίθημι καὶ παρακαλῶ ὑμᾶς ὅπως οὐδὲν πλοῖον τοῦ στόλου ἢ ἄλλου νὰ παραλάβῃ γυναικόπαιδα ἢ ἄνδρας ἐκ τῶν χωρίων μας ἄνευ ἰδικοῦ μου σημειώματος. Τοῦ παρόντος ἀντίγραφον ἀπέστειλα καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν».

Ἀρχηγὸς Σπυρομήλιος

Ὁ Νομάρχης Κερκύρας ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἤδη ἐτήρει μίαν ἀνεξήγητον στάσιν ἔναντι τῶν προσπαθειῶν Σπυρομήλιου, ἤδη μάλιστα μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μέξα μεταφορὰν εἰς Κέρκυραν ἱκανοῦ ἀριθμοῦ Ἑλλήνων, οἵτινες εἶχον ἐξοπλισθῆ ὑπὸ Σπυρομήλιου, ἐπεδείξατο καταφανῆ ἐχθρότητα. Ὁ Σπυρομήλιος ἀποταθεὶς εἰς ἀστυνομικὰς ἀρχὰς Κερκύρας ἠτήσατο περισυλλογὴν καὶ ἀποστολὴν αὐτῷ τῶν κατὰ ταῦτα φυγάδων. Αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ ἔσπευσαν νὰ ἐκτελέσωσι τὴν αἴτησιν Σπυρομίλιου, ἐπεμβὰς ὅμως ὁ Νομάρχης ἐματαίωσε πραγματοποίησιν. Τὴν τοιαύτην συμπεριφορὰν τοῦ Νομάρχου κατ' ἐπανάληψιν κατήγγειλεν ὁ Σπυρομίλιος.

Ἡ πλήρης ἱστόρησις τῶν περὶ τὴν Βόρειον Ἤπειρον λαβουσῶν χώραν πολεμικῶν προσπαθειῶν μὲ ἄξονα τὸ διατηρηθὲν ἀνέπαφον προγεφύρωμα Σπυρομίλιου ἐκφεύγει τοῦ παρόντος, πάντως παρόμοιον ἐγχείρημα δὲν ἔχουσιν νὰ ἐπιδείξωσιν ἄλλο οἱ Βαλκανικοὶ Πόλεμοι.

Περὶ τὰ μέσα Μαρτίου 1913, συντελεσθείσης τῆς ἀπελευθερώσεως ἁπάντων τῶν ἐκεῖθεν τῶν Ἰωαννίνων καὶ μέχρι καὶ τῆς Χειμάρας ἐδαφῶν ἐπηκολούθησεν καὶ ἡ ἐνθουσιώδης ὑποδοχὴ τοῦ τακτικοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Χειμάραν.

Μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἀλβανικῆς ἐθνότητος καὶ μετὰ τὸ πρωτόκολλον Λονδίνου τῆς 29-7-1913, περὶ ὀργανώσεως τῆς Ἀλβανίας εἰς ἀνεξάρτητον κράτος, τὴν 16-8-1913 αἱ ὑπογράψασαι τὸ πρωτόκολλον δυνάμεις ἐκοινοποίησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ νότια σύνορα τοῦ ὑπὸ κατασκευὴν Ἀλβανικοῦ κράτους.

Τὸ πεῖσμα τῆς Αὐστρουγγαρίας, τῆς Γερμανίας καὶ Ἰταλίας ἐπέτυχε διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Φλωρεντίας (17-12-1913) τὰ σημερινὰ περίπου σύνορα τῆς Ἀλβανίας καὶ διετάχθη ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Βόρειον Ἤπειρον μέχρι τῆς 18-3-1914.

Ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1914 ἀρχίζει τὸ συνεχιζόμενον δρᾶμα τῆς Βορείου Ἠπείρου. Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐκκένωσις συνετελέσθη, ὑπὸ τὰς πλέον συγκινητικὰς συνθήκας τοῦ ἐγκαταλειπομένου Βορειοηπειρωτικοῦ λαοῦ, ἐντὸς τοῦ Φεβρουαρίου 1914. Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἀναλάβει ὑποχρέωσιν νὰ ἀποσύρῃ πᾶν ἔνοπλον

τμῆμα της καὶ τὸν ὁπλισμόν. Ὁ Σπυρομίλιος προηγηθεὶς ὅλων τῶν βορειοηπειρωτικῶν ἐκδηλώσεων ἀπηύθυνε τὴν 14-1-1914 θερμὴν ἔκκλησιν ὑπὲρ τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ ἀγῶνος πρὸς τὸ Πανελλήνιον (94), τὴν δὲ 25-1-1914 ἀπηύθυνε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα πρὸς τὸν Δ)τὴν τοῦ Ε΄ Σώματος Στρατοῦ, ὑποστράτηγον Παπούλαν, εἰς Ἰωάννινα (95), ὅστις, ἐκτελῶν κυβερνητικὰς διαταγάς, εἶχε διατάξη ὅμως ταυτοχρόνως πρὸς τὴν σύμπτυξιν τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων διενεργηθῆ καὶ πλήρης περισυλλογὴ ὑπάρχοντος ὁπλισμοῦ.

«Πρὸ 15 μηνῶν, Διαταγῆ τῆς Κυβερνήσεως, ἐπανεστάτησα τὴν ἐπαρχίαν καὶ μέχρι σήμερον ἔμεινεν ὑπὸ τὰ ὅπλα πολεμοῦσα εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ στρατοῦ. Ἀκόμη καὶ χθὲς μετ' αὐτοῦ ἐβάδισε κατὰ Μπολιένας πρὸς ἐκδίκησιν τῶν φονευθέντων ἐν ἐνέδρᾳ στρατιωτῶν.

Ἂν ἡ Εὐρώπη δὲν ἐγκρίνῃ ἑνωθῶμεν μετὰ μητρὸς Πατρίδος καὶ αὕτη δὲν δύναται νὰ μᾶς προστατεύσῃ, τουλάχιστον ἂς μᾶς ἀφήσῃ ὅπλα μας ἀμυνθῶμεν μόνοι. Ἐνδεχομένη διαταγὴ Κυβερνήσεως πρὸς ἀφοπλισμὸν ἀτιμάζει φυλήν. Στρατὸς δὲ παραδίδων ἀόπλους συστρατιώτας καὶ ἀδελφοὺς εἰς ἐχθροὺς σφαγεῖς, γίνεται δήμιος καὶ παρουσιάζει πρωτοφανὲς εἰς τὴν ἱστορίαν παράδειγμα.

Ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ, ἐγκαταλείψατέ μας, ἀλλὰ μὴ μᾶς ἀφαιρεῖτε μέσα ἀμύνης. Φονεύσατέ μας, ἀλλὰ μὴ δεχθῆτε νὰ γίνετε συνεργοὶ δημίων. Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς ὁ δοξασθεὶς εἰς δύο πολέμους, ἂς μὴ παρουσιάσῃ ἠθικὸν ἴσον καὶ κατώτερον μὲ Ἀλβανικὰς ὀρδάς. Ἐνθυμηθεῖτε τὸ ἔθνος. Ἐνθυμηθεῖτε τὸν Βασιλέα».

Προσπάθειαι τοῦ Στρατηγοῦ Παπούλα καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτικῶν ἡγητόρων καὶ τῆς Κυβερνήσεως νὰ μεταπείσωσι τὸν Σπυρομίλιον ἀπέβησαν ἄκαρποι καὶ τὴν 9ην Φεβρουαρίου 1914 ὁ Σπυρομίλιος ἐκήρυξε τὴν αὐτονομίαν τῆς Χειμάρας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διέταξε τὴν σύλληψιν τοῦ Σπυρομίλιου καὶ ὁ Δ)τὴς τοῦ Ε΄ Σώματος Στρατοῦ διέταξε τὸν διοικητὴν τοῦ 26ου Συν)τος πεζικοῦ νὰ συλλάβῃ τοῦτον, ἀλλ' ἡ διαταγὴ τοῦ Σωματάρχου ἔμεινεν ἀνεκτέλεστος, διότι ὁ δ)τὴς τοῦ Συν)τος ἀντ)ρχης Δούλης προσεχώρησεν εἰς τὸ κίνημα Σπυρομίλιου, καθ' ὃ Βορειοηπειρώτης καὶ οὗτος.

Ὁ Σπυρομίλιος ἀνακηρύξας τὴν Αὐτονομίαν, ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν (96).

«Ὅταν πᾶν ἱερὸν καὶ ὅσιον ποδοπατῆται, ὅταν οὔτε θεῶν οὔτε ἀνθρώπων δίκαιον λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅταν ὁ πολιτισμὸς τοῦ 20οῦ αἰῶνος μετατρέπεται εἰς ἀγριότητα προϊστορικῶν ἐποχῶν καὶ ἡ δουλεμπορία ἀνυψοῦται εἰς ἔργον φιλάνθρωπον μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἐξυπηρετηθῶσι συμφέροντα καὶ ἐπιβληθῇ ἡ βία τῶν ἰσχυρῶν, οἱ λαοί, οἱ ὑφιστάμενοι τοιαύτην κατάπτυστον ἀδικίαν, εἶναι κύριοι νὰ προτιμήσωσι τὸν θάνατον.

Ἡ Ἤπειρος Ἑλληνικὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, ἡ Ἤπειρος ἡνω-

---

(94) Κ. Σκενδέρη σελ. 46.
(95) Δ. Ι. Σ. Φακ. 4)Α)3.
(96) Ἀρχεῖα Δ. Ι. Στρατοῦ.

μένη ἀπὸ ἔτους μὲ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, ἡ Ἤπειρος πωλεῖται ὡς δούλη εἰς τοὺς Τουρκαλβανούς, τοὺς μηδὲν γνωρίζοντας ἢ ἐννοοῦντας περὶ τῆς ἐθνικότητος αὐτῶν, τοὺς ἀπατωμένους περὶ αὐτῆς, τοὺς μετ' ὀλίγον ὑποχειρίους μετὰ τῶν Ἠπειρωτῶν εἰς τὰ σχέδια καὶ τὰς ἁρπακτικὰς κατευθύνσεις τῶν ἰσχυρῶν.

Ἡ Ἤπειρος διαμαρτύρεται καὶ κηρύσσει, ὅτι δουλείαν τοιαύτην δὲν ἀνέχεται καὶ ἂν ἡ μήτηρ Ἑλλὰς δὲν δύναται νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτήν, αὕτη οὔτε δούλη ἐκ νέου γίνεται, οὔτε τὸν ἐθνισμὸν αὐτῆς ἐννοῇ νὰ χάσῃ. Δὲν ἑνούμεθα μὲ τὴν Ἑλλάδα, δὲν θ' ἀποτελέσωμεν ὅμως μέρη τοῦ Ἀλβανικοῦ Βασιλείου. Θὰ μείνωμεν Ἠπειρῶται ἔχοντες τὴν Θρησκείαν τῶν πατέρων μας, τὰ γράμματα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἡμῶν γλῶσσαν.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Πανηπειρωτικοῦ Συνεδρίου, ἀποφασίσαντος παμψηφεί, κηρύσσω τὴν ἐπαρχίαν Χειμάρας ἡνωμένην μὲ τὴν ἄλλην ἀδικουμένην Ἤπειρον ὑπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῆς αὐτονόμου Ἠπείρου καὶ καλῶ τοὺς πατριώτας μου νὰ ταχθῶσιν ὑπ' αὐτήν. Οἱ Μουσουλμάνοι, οἱ τυχὸν μὴ ἀναγνωρίζοντες τὸ νέον καθεστώς, δύνανται ἐλεύθεροι ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν ν' ἀπέλθωσι παραλαμβάνοντες τὰ ὑπάρχοντά των, οἱ δὲ ἀναγνωρίζοντες τοῦτο θὰ μείνωσιν ἔχοντες τὰ αὐτὰ μεθ' ἡμῶν δικαιώματα καὶ ἐλευθερίαν θρησκεύματος. Δὲν λησμονοῦμεν ἡμεῖς, ὅτι ἦσαν ἀδελφοί μας ἀλλαξοπιστήσαντες καὶ ἀκόμη ὅτι ὡς Ἕλληνες εὐγενεῖς καὶ πολιτισμένοι δὲν μνησικακοῦμεν διὰ τὰ ἐναντίον μας πραχθέντα.

Αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ καταργοῦνται καὶ αἱ τοιαῦται μέχρι σήμερον λειτουργοῦσιν ἐν ὀνόματι τῆς αὐτονόμου Ἠπείρου.

Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς μέλλων ν' ἀποχωρήσῃ θὰ θεωρῆται πάντοτε ὁ ἐθνικός μας στρατός, ὁ ἀδελφὸς μας στρατός, ὁ στρατὸς τοῦ Μεγάλου μας Βασιλέως Κωνσταντίνου τὸν ὁποῖον θ' ἀναμένωμεν πάντοτε ὡς τὸν ἐλευθερωτὴν Βασιλέα, ὡς τὸν Βασιλέα τῆς ἱερᾶς παραδόσεως τοῦ γένους.

Οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται, οἱ μεθ' ἡμῶν πολεμήσαντες διὰ τὰ Ἀκροκεραύνια καὶ τὴν Ἤπειρον εἶναι ἐλεύθεροι ν' ἀποφασίσωσι μεταξὺ τοῦ καθήκοντος, τῆς πειθαρχίας καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ. Δύνανται νὰ μᾶς βοηθήσωσιν, ἀλλὰ δύνανται καὶ νὰ μᾶς φονεύσωσι. Ποτὲ ὅμως δὲν θὰ δεχθῶσι νὰ μᾶς παραδώσωσι δεσμίους.

Ἐξορκίζων ὑμᾶς, Χειμαριῶται, νὰ πειθαρχῆτε εἰς τὸν Ἀρχηγόν, ὑπακούοντα εἰς τὴν Αὐτόνομον Ἤπειρον, ἐπικαλοῦμαι τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἐγνωσμένην Ἀνδρείαν σας»,

Αἱ παλλόμεναι ἐκ πατριωτισμοῦ ἐκκλήσεις τοῦ Σπυρομίλιου εὗρον εὐρυτάτην ἀπήχησιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς, οἵτινες ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς Ἑλλάδος ἔσπευσαν νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ στρατοῦ τῆς Αὐτονόμου Βορείου Ἠπείρου. Μία ὁμὰς ὑπαξ)κῶν Χωροφυλακῆς, ὑπὸ τὸν γνωστὸν ἐκ τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου ἀνθυπασπιστὴν Κολλᾶτον, ἀναχωρήσασα κατὰ τὰ μέσα Μαρτίου 1914 ἐκ τῆς Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως Τριπόλεως, ἔφθασε καὶ ἐτάχθη ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς Αὐτονόμου Ἠπείρου. Ἐκ τῶν ἐρανισθέντων στοιχείων (97), διότι δυστυχῶς πλή-

(97) Δ.Ι.Σ. — Κ. Σκενδέρη — Οἰκογεν. ἀρχεῖον Σπυρομίλιου, ἀρχεῖον Βάρδα κ.λ.π.

ρη στοιχεῖα δὲν ἀνεύρομεν, 34 περίπου ἀξιωματικοὶ καὶ ἀνθ)σταὶ καὶ 230 ὁπλῖται τῆς χωροφυλακῆς προσεχώρησαν εἰς τὸν στρατὸν τῆς Αὐτονόμου Βορείου Ἠπείρου, οἵτινες καὶ ἰδίᾳ οἱ ἀξ)κοὶ καὶ ἀνθ)σταὶ εἰς μέγα ποσοστὸν ἐτραυματίσθησαν εἰς διαφόρους μάχας μετὰ τῶν Ἀλβανῶν (98).

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσχωρησάντων ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς ἐκεῖνον τῶν ὑπολοίπων Ἑλλήνων ἐν γένει ὑπῆρξεν καὶ μέγας καὶ σπουδαῖος.

Ποσοστὸν 30ο)ο ἐκ τῶν προσχωρησάντων ἐπότισε τὸ Βορειοηπειρωτικὸν ἔδαφος διὰ τοῦ αἵματός του.

Εἰς τὰς μάχας Χειμάρας — Δελβίνου καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν τοιαύτην τοῦ Λαμπόβου, περὶ ἧς κατωτέρω, ἐτραυματίσθησαν σοβαρώτατα οἱ ἀνθ)ρχος Φλωράκης καὶ ἀνθ)στὴς Ράγγος Ἀχιλ.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Αὐτονόμου Κυβερνήσεως Ν. Ζωγράφος ἐτηλεγράφει πρὸς τὸν Πατέρα τοῦ Φλωράκη.

Ἀργυρόκαστρον 20 Ἰουνίου 1914

Δημ. Φλωράκην — (Φουρνᾶ)

«Υἱός σας ἀνθ)ρχος Φλωράκης φέρει τραῦμα θώρακος καὶ νοσηλεύεται εἰς Νοσοκομεῖον Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐν Γράψῃ. Περισυνελέγει εἰς πεδίον μάχης ἀναίσθητος καὶ σχεδὸν ἡμιθανής. Ἐλπίζομεν τῇ βοηθείᾳ Παντοδυνάμου νὰ ἰαθῇ τελείως» (99)

Ὁ Ἀνθ)στὴς Ράγγος Ἀχιλ., μετέπειτα Νομικὸς σύμβουλος Ἐθνικῆς Τραπέζης, συνεπείᾳ διαμπεροῦς τραύματος ἀνωτέρω τριτημορίου δεξιᾶς κνήμης, ἠκρωτηριάσθη κατὰ τὸν δεξιὸν πόδα.

Οὕτω τὸ δίπλωμα τῆς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους αἱμοδοσίας δικαιωματικῶς τὸ ἀπέκτησε τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ θέσῃ εἰς δευτέραν μοῖραν, ἀνεξαρτήτως τῆς ἱκανότητος τῆς Ἑλληνικῆς μνήμης καὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἱστορία πολλάκις δὲν ἀναγνωρίζει ἑαυτήν, διότι γράφεται ἐν Ἀθήναις.

Ἐνῶ εἶχε συναφθῆ ἀνακωχὴ οἱ διακρινόμενοι διὰ τὴν ἄτιμον καὶ ὕπουλον δρᾶσιν Ἀλβανοὶ τὴν 9 Ἰουνίου 1914 ἐπετέθησαν αἰφνιδιαστικῶς κατὰ τοῦ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ἀνθ)ρχου Κολλάτου ἐν Σενίτσῃ ἀνεξαρτήτου 5ου Λόχου.

Ὁ Κολλάτος, ἐπικουρίᾳ καὶ τῶν γειτονικῶν λόχων, τὰς πρώτας πρωϊνὰς ὥρας τῆς ἑπομένης ἐξαπέλυσεν ἀποφασιστικὴν ἐπίθεσιν, ἀνέτρεψε τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ τοὺς κατεδίωξεν πέραν τοῦ Λαμπόβου (100).

Ἡ ἀναγγελία τῆς νίκης συνεκίνησε βαθύτατα τὴν Κυβέρνησιν τῆς Αὐτονόμου καὶ τὴν ἑπομένην ἔφθασεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ λόχου Κολλάτου ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Δούλης μετὰ τοῦ Ἐπιτελείου του καὶ συνεχάρει τὸν ἀνθ)ρχον καὶ τὸ τμῆμα.

Δι' ὅσων ἀνωτέρω ἐπιμόνως περὶ τοῦ Σπυρομήλιου καὶ νοτίου Τομέως διελάβομεν, οὔτε πόρρωθεν δύναται νὰ νοηθῇ ὅτι ἠθελήσαμεν νὰ περιορίσωμεν εἰς ταῦτα τὴν συμμετοχὴν καὶ εἰσφορὰν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὸν Βορειοηπειρωτικὸν ἀγῶνα, διότι ὑπάρχουσιν ἕτεροι δύο σοβαρώτατοι τομεῖς παρεμφεροῦς δράσεως ἀνδρῶν τοῦ Σώματος, ὁ τοῦ Νομοῦ Κορυτσᾶς (Βορείου Τομέως) καὶ ὁ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

---

(98) Βλέπε ἐν παρ)τι V πίνακα διακριβωθέντων ἀξ)κῶν καὶ ἀνθ)στῶν μετὰ διαφόρων ἐνδείξεων.

(99) Κ. Σκένδερη σελ. 141.

(100) Βλέπε περιγραφὴ τῆς μάχης ταύτης ἐν ἐφημ. Ἀκρόπολις τῆς 17.6.1914.

Ἀπὸ πλευρᾶς Χωροφυλακῆς, τοὐλάχιστον, ἑτέρα φυσιογνωμία ἰσαξία ἢ παρεμφερὴς τοῦ Σπυρομήλιου δὲν ἐνεφανίσθη κατὰ τὸν Βορειοηπειρωτικὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι καὶ οἱ ὑπόλοιποι βαθμοφόροι τοῦ Σώματος ὑστέρησαν εἰς φλόγαν καὶ ἀποφασιστικότητα.

Εἰς τὴν περιοχὴν Κορυτσᾶς, μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς αὐτονομίας, ἔδρασεν ὡς στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς ὁ ἐθνικὸς ἥρως, ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ Πυροβολικοῦ, Γεώργιος Τσόντος - Βάρδας, τὸ προσωπικὸν ἀρχεῖον τοῦ ὁποίου —κατατεθὲν εἰς Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους— εἶναι λίαν διαφωτιστικὸν καὶ δι' ἕνα σοβαρὸν μέρος τῆς ἐθνικῆς δραστηριότητος τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὸν τομέα τοῦτον.

Ὀφείλομεν μίαν γενικὴν ἱστορικὴν διαπίστωσιν, ὅτι ἐξαιρέσει τῶν Σπυρομίλιου, Καρύδη, Μονουσάκη, Γκισερλῆ κ.λ.π., οἱ ὑπόλοιποι ἐνταχθέντες εἰς τὰς δυνάμεις τῆς Αὐτονόμου Ἠπείρου βαθμοφόροι τῆς Χωροφυλακῆς, ἦσαν ἀνθυπασπισταὶ καὶ ὑπαξιωματικοί, ἐνῶ οἱ ἀξιωματικοὶ —ὀλίγοι ἄλλωστε ὑπάρχοντες καὶ ἀνεπαρκεῖς ἀριθμητικῶς διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀπελευθερωθεισῶν περιοχῶν —εἶχον ἀπορροφηθῆ ἀπολύτως ἀπὸ τὰς μεγίστας καὶ ὑπερτάτους ἀνάγκας τῶν νέων ἐδαφῶν, ἔνθεν εἰσέφερον παντοιοτρόπως εἰς τὸν διεξαγόμενον ἀγῶνα.

Προείπομεν ὅτι εἰς ὅλους τοὺς προσχωρήσαντας βαθμοφόρους ἡ Κυβέρνησις τῆς αὐτονόμου εἶχεν ἀπονείμει ἀνώτερον βαθμὸν καὶ οὕτω οἱ ἀνθυπασπισταὶ ἐφέροντο ἀνθυπομοίραρχοι κ.ο.κ. (10), οἱ δὲ εἰς ὀργανικὰ τμήματα ἐνταχθέντες, λόχους, διμοιρίας, ὁμάδας κ.λ.π., ἀπεκαλοῦντο καὶ εὕρηνται ἐν τοῖς διαφόροις στοιχείοις ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν τῶν βαθμῶν τοῦ Πεζικοῦ, οἷον ἀνθυπολοχαγοί, ἐπιλοχίαι, λοχίαι.

Ἐκτὸς τῆς ἐντάξεως εἰς μαχίμους μονάδας, οἱ βαθμοφόροι τῆς Χωροφυλακῆς συνέστησαν ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ καὶ τακτικὰς ὑπηρεσίας Ἀστυνομίας, ἤτοι Ἀστυνομικὰς Διευθύνσεις, ὑποδιευθύνσεις καὶ Ἀστυνομικοὺς Σταθμούς, τῶν ὁποίων κύριον ἐπίσης ἔργον, ἐκτὸς τῆς τηρήσεως τῆς δημοσίας τάξεως, ὑπῆρξεν ἡ δι' ὅλων τῶν δυνάμεων εἰσφορὰ καὶ προπαρασκευὴ διὰ τὸν διεξαγόμενον ὑπέρτατον ἀγῶνα.

Παραθέτομεν, ἐνδεικτικῶς, τὸ κείμενον ἀναφορᾶς τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἀστυνομικῆς ὑποδιευθύνσεως Λεσκοβικίου, ἀνθυπομοιράρχου Δημητρακοπούλου, ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι αἱ στατικαὶ ἐκεῖναι ὑπηρεσίαι τῆς Χωροφυλακῆς συνήγειρον καὶ προπαρεσκεύαζον μὲ ἀληθῆ ἐπιτελικότητα, τὴν πολεμικὴν κινητοποίησιν τῶν Βορειοηπειρωτῶν. Ἔγραφεν οὗτος ἐν τῇ ἀναφορᾷ του πρὸς τὸν στρατιωτικὸν Ἀρχηγὸν Βάρδαν, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων:

«Ὁ Ἱερὸς Λόχος Λεσκοβικίου ἀποτελεῖται ἀπὸ 120 ἄνδρας, ὁμοιομόρφως ἐνδεδυμένων καὶ ἐκπαιδευθέντων εἰς γυμνάσια πυκνῆς καὶ μαχητικῆς τάξεως καὶ σκοποβολῆς καὶ εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅπλου, ἔχει δὲ ἀνάλογον ἀριθμὸν βαθμοφόρων ἐκ τῶν ἰδίων, δυναμένων νὰ τοὺς διευθύνωσιν ὁπωσδήποτε ἐπαρκῶς. Μὲ τοὺς Ἱερολοχίτας τούτους ἔχουσιν ἐκπαιδευθῆ ἕτεροι 150 χωρικοί, ἅπαντες δὲ ἔχουν ὁπλισθῆ μὲ ὅπλα γκρᾶ, ἐκγυμνάζονται δὲ ὅλοι ὁμοῦ δὶς τῆς ἑβδομάδος, ἀνὰ δύο ὥρας. Τῶν

(101) Π. χ. Διὰ τῆς ἀπὸ 27.7.1914 διαταγῆς Στρατιωτικοῦ Ἀρχηγοῦ Κορυτσᾶς προήχθησαν εἰς ἀνθ)στὰς οἱ ἐνωμοτάρχαι Σαγανᾶς Ἰωάννης, Τζαμαλούκας Θεμιστοκλῆς καὶ Λαλιώτης Χρῆστος.

γυμνασίων ὑπελείφθησαν τὰ χωρία Ὀστενίτσα καὶ λοιπὰ πέραν τοῦ ποταμοῦ χωρία, δύνανται δὲ νὰ ἀποδώσωσι ταῦτα 100 ἄνδρας, τῶν ὁποίων ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι εὔκολον νὰ γίνῃ εἰς Μπουραζάνι ἀποσπωμένων ἐκεῖθεν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἑνὸς λοχίου καὶ ἑνὸς δεκανέως. Ἐπίσης τὰ βορειοδυτικὰ χωρία Πέστανι, Μέλλιανι κ.λ.π. δύνανται νὰ ἀποδώσωσιν ἑτέρους 100 ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐξασκηθῆ εἰς τὴν σκοποβολὴν καὶ εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅπλου, ἐπιβάλλεται ὅμως νὰ ἀποσπασθῇ ἐκεῖσε εἷς δεκανεὺς ὅπως ὁμοῦ μετὰ ἐκεῖ ἀστυνομικοῦ σταθμάρχου ἐκπαιδεύσωσιν εἰς τὰ γυμνάσια μαχητικῆς τάξεως, ὁπότε τὸ διαμέρισμα Λεσκοβικίου θὰ δυνηθῇ νὰ ἀποδώσῃ 450 ἄνδρας δυναμένους νὰ παραταχθῶσιν» (102).

Κατόπιν σφοδρῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ δυνάμεις Βάρδα ἐπέτυχον τὴν ἐκ νέου ἀπελευθέρωσιν τῆς Κορυτσᾶς τὸν Ἰούνιον 1914, ὅτε, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ γεγονότος, ὁ μὲν Σπυρομήλιος εἰς συγχαρητήριον τηλεγράφημα πρὸς κατοίκους καὶ Βάρδαν, ἐτόνιζεν:

«Μόνον ἡ λόγχη καὶ ἡ αὐταπάρνησις τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, οὐχὶ αἱ συμβουλαὶ καὶ παρακλήσεις ὀφελοῦσι δικαιώματα, ἅτινα ἀπαράγραπτα ἔχει ἡ Κορυτσᾶ... εἴμεθα καὶ θὰ μείνωμεν ἢ θὰ καταστρέψωμε καὶ θὰ ἀφήσωμε τὴν τέφραν εἰς τοὺς συνωμοτοῦντας κατὰ Ἠπείρου. Ἐπιμείνατε, διότι ἤδη ἔχετε ἀρχηγούς, διότι ὁ Θεὸς προστατεύει ἡμᾶς».

Ὁ δὲ Διευθυντὴς Ἀστυνομίας Φλωρίνης ταγματάρχης Καραγκούνης Ἀπόστολος, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Βάρδαν τὴν ἀκόλουθον ἀπὸ 28-6-1914 ἐπιστολήν:

«Ἀγαπητὲ Γιῶργο,

Τὰ ἐγκάρδια συγχαρητήρια διὰ τοὺς θριάμβους σου.

Τὰς ἐπιστολὰς ἔλαβον ἐγκαίρως καὶ ἐνήργησα πᾶν τὸ δυνατὸν φθάσας μέχρι... Ἱερολοχιτῶν τινῶν ἐκ τοῦ διαμερίσματος Κορυτσᾶς. Τὴν ἡμέραν δὲ τῆς προελάσεως εὑρισκόμην ἐπὶ τῆς γραμμῆς. Παρέλαβον τοὺς τραυματίας εἰς τὴν λίμνην κ.λ.π.

Γράφε μου ἢ παράγγειλέ μου εἰς ὅ,τι μὲ θεωρεῖς χρήσιμον, διότι εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεχίσῃς τὸ τοῦ θριάμβου ἔργον σου, περὶ οὗ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁμιλοῦν πολύ.

Σὲ συγχαίρω καὶ πάλιν καὶ σὲ φιλῶ.

Ἀπόστ. Καραγκούνης — ταγματάρχης (103).

Ἅμα τῇ καταλήψει τῆς Κορυτσᾶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐθελοντῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς ἐπύκνωσεν ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλὰ κυρίως ἐκ τῶν ὁμόρων περιοχῶν καὶ ὁ Βάρδας προέβη ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν τμημάτων του ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, εἰς στρατὸν ἐκστρατείας, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἐπύκνωσε τὰς στατικὰς ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς (Ἀστυνομίας) ὑπὸ τὴν Ἀστυνομικὴν Διεύθυνσιν Κορυτσᾶς, ἥτις ὠργανώθη καὶ ἐλειτούργησεν ἐν συνεχείᾳ μετὰ παραδειγματικοῦ ρυθμοῦ.

Πρῶτος ἱδρυτὴς καὶ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομικῆς ταύτης Διευθύνσεως ὑπῆρξεν

---

(102) Βραδύτερον διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθμ. 287 ἀπὸ 6.10.1914 διαταγῆς Ε΄ Σώματος Στρατοῦ ἡ ὑποδ)νσις Λεσκοβικιοῦ ὑπήχθη εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Δ)νσιν Ἀργυροκάστρου.

(103) Φακ. 10 Ἀρχείων Βάρδα.

ὁ ἀνθυπασπιστὴς Λαμπαθάκης, ὃν ἡ Ἀνωτέρα Διοίκησις Χωροφυλακῆς Μακεδονίας κατεζήτει ὡς λιποτάκτην διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 24278 ἐγγράφου της πρὸς Βάρδαν, ὅστις, ἀπήντα πρὸς τὸν Ἀνώτερον Διοικητήν:

Ν. Τρουπάκην — Δ) τὴν Χωροφυλακῆς — Θεσσαλονίκην

Ἀνθυπασπιστὴς Χωροφυλακῆς Λαμπαθάκης Δημήτριος ἦλθεν ἐνταῦθα, ἀνέλαβε διεύθυνσιν καὶ ὀργάνωσιν Ἀστυνομίας Κορυτσᾶς καὶ Κολωνίας ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου.

Παρακαλῶ παραμείνη, διότι ἀδύνατος ἀντικατάστασις αὐτοῦ.

Τσόντος — Βάρδας».

Τέλος, ἵνα ὁλοκληρωθῇ ὁ βαθμὸς συμβολῆς τῆς Χωροφυλακῆς, καταχωροῦμεν τὴν περὶ συστάσεως ἀστυνομικοῦ Δικαστηρίου πρᾶξιν τοῦ Βάρδα, ἔχουσαν οὕτω:

ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ

Ἡ Στρατιωτικὴ καὶ Πολιτικὴ Διοίκησις Κορυτσᾶς

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνάγκας τῆς Χώρας,

Ἀ π ο φ α σ ί ζ ο μ ε ν:

Συνιστῶμεν ἀστυνομικὸν Δικαστήριον συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 38 τῆς Στρατ. Ποινικῆς Νομοθεσίας, εἰς τὸ ὁποῖον δέον θὰ ἐκδικάζηται πᾶσα πταισματικὴ ὑπόθεσις, ἥτις τυχὸν ἤθελε λάβει χώραν εἰς τὰς περιφερείας τῶν Δ)σεων Κορυτσᾶς - Κολωνίας, μὲ ἅπασαν τὴν ὑπὸ τοῦ Νόμου χορηγουμένην δικαιοδοσίαν.

Τὸ Δικαστήριον τοῦτο θέλει συγκροτεῖσθαι κατὰ τὸ 39ον ἄρθρον τῆς Σ.Π.Ν.

Τόπος πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων ὁρίζεται τὸ κατάστημα τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως.

Ἐν Κορυτσᾷ τῇ 11ῃ Ὀκτωβρίου 1914

Ὁ ‚Αρχηγὸς Κορυτσᾶς Γ. Τσόντος — Βάρδας».

Ὀφείλομεν νὰ ἐπισημάνωμεν τὴν ἐπικρατήσασαν πεποίθησιν παρὰ τοῖς ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ βαθμοφόροις τῆς Χωροφυλακῆς, οἵτινες, παρ' ὅλον ὅτι δὲν ἀπετέλουν ἐπίσημον ἐκδήλωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐν τούτοις, πιστεύοντες βαθέως ὅτι ὁ σκοπὸς καὶ τὰ ἐπιτεύγματά των ἀπετέλουν ὁριστικὴν πραγμάτωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων, προέβαινον εἰς ἐνεργείας καὶ ἐκδηλώσεις τακτικῆς ἀστυνομεύσεως ἐφ' ὅλων τῶν θεμάτων ἀσφαλείας, τάξεως, ἀγορανομίας, δημοσίας ὑγείας, ἐκτὸς τῶν εἰς τὴν στρατονομίαν καὶ τὸν πόλεμον ἀναγομένων ἔργων των.

Ἡ συσταθεῖσα Διεύθυνσις Ἀστυνομίας Κορυτσᾶς προκύπτει ὅτι προέβη εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν διαφόρων ἀστυνομικῶν διατάξεων, ἀναφέρομεν δὲ ἐνδεικτικῶς ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 485 ἀπὸ 10-10-1914 πράξεως τοῦ Βάρδα (Στρατιωτικοῦ καὶ πολιτικοῦ Διοικητοῦ), εἶχε ἐγκριθῇ ἡ «περὶ καθαριότητος ἐν γένει» Ἀστυνομικὴ διάταξις.

Τὴν σφραγῖδαν τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας ἐκείνης διεφύλαξεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ Ἕλλην τῆς Κορυτσᾶς καὶ τὴν παρέδωκε τὸν Δεκέμβριον 1940 εἰς τὸν τότε ἀθυπομοίραρχον (ἤδη ἀντισυνταγματάρχην) Ἀναστάσιον Τασσόπουλον ὑπασπιστὴν τῆς συσταθείσης τότε Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Κορυτᾶς.

Οὕτω καὶ εἰς τὸν Βόρειον τομέα ἡ Χωροφυλακή, διὰ δύο ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων, διὰ τῶν ὑποδιευθύνσεων Δάρδας, Λεσκοβικίου κ.λ.π. καὶ διὰ τῶν ἀστυνομικῶν σταθμῶν Μπιγλίτσης, Χοτσίστης, Ἐβέσδης, Τζαμὶ - Μαχαλᾶ, Μπάρτσης, Ἐρσέκας,

Πεστιάνης κ.λ.π., ἀπετέλεσεν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τὰς βάσεις τῶν προσπαθειῶν τῆς Αὐτονόμου Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Λαοῦ.

Μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ Α΄ Παγκοσμίου πολέμου ἡ Ἑλλὰς ἐκλήθη ὑπὸ τῶν δυνάμεων νὰ καταλάβῃ τὴν Βόρειον Ἤπειρον καὶ οὕτω ἔληξεν ὁ Βορειοηπειρωτικὸς ἀγὼν τῆς περιόδου 1912—1914. Οἱ στρατιῶται τῆς Αὐτονόμου Ἠπείρου διατηρήσαντες ἀνημμένην τὴν δᾶδα τῆς ἐλευθερίας τὴν παρέδωκαν εἰς τὰ ἐκ νέου προελάσαντα, κατ᾽ ἐντολὴν τῶν συμμάχων, φεῦ! διὰ πολὺ μικρὸν χρονικὸν διάστημα, στρατεύματα. Οἱ προμαχήσαντες τῆς Βορειοηπειρωτικῆς ἐλευθερίας ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς, ὅσοι ἐκ τούτων ἐπιζῶσιν, διηγούμενοι τοὺς ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ ἀγῶνας των, δὲν δύνανται νὰ μὴ ὦσιν ὑπερήφανοι, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ δακρύωσιν. Ὁ στρατηγὸς Κολλᾶτος, ἀφηγούμενος ἡμῖν δὲν ἀπέφυγε τὴν ὕγρανσιν τῶν ὀφθαλμῶν του ἐπιδεικνύων τόδε τὸ δίπλωμα ὑπ᾽ ἀριθ. 187.

ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Δ Ι Π Λ Ω Μ Α

Απονομῆς Σιδηροῦ Πολεμικοῦ Σταυροῦ ΒΟΡΕΙΟ - ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ 1914

Ἀπονέμομεν τὸν Σιδηροῦν Πολεμικὸν Σταυρὸν εἰς τὸν μετασχόντα εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Βορείου Ἠπείρου Κολλᾶτον Ἀριστοφάνην, ἀνθυπολοχαγὸν (ἀνθυπομοίραρχον) μετασχόντα τῶν μαχῶν τομέως Δελβίνου καὶ ἐπιδειξάμενον αὐταπάρνησιν καὶ γενναιότητα.

Ἐν Ἀργυροκάστρῳ τῇ 10ῃ Ὀκτωβρίου 1914

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ἀρχηγὸς Στρατοῦ — Δ. Δούλης

Περαίνοντες τὰ ἀφορῶντα τὴν συμβολὴν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰ τῆς Βορείου ,Ηπείρου, παραθέτομεν ἓν ἀκόμη ἐκ τῶν περιστατικῶν τοῦ Σπυρομήλιου, κατ᾽ ἀφήγησιν εἰς ἡμᾶς τοῦ ἀδελφοῦ του Μίλτου.

Δρῶν ἐν Χειμάρᾳ, ἀφικνεῖτο συχνῶς εἰς Ἰωάννινα πρὸς ὑποκίνησιν καὶ συντονισμὸν τοῦ ἀγῶνος, καίτοι εἶχε διαταχθῆ ἡ σύλληψίς του καὶ ἐκρεμοῦσεν εἰς βάρος του ἔνταλμα συλλήψεως τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

Κατὰ μίαν τῶν ἀφίξεών του τούτων, κατὰ τὰς ἀρχὰς 1914, ὁ ὑπάλληλος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης (νῦν συνταξιοῦχος Δ) ντής), Ἀλέξ. Λειβαδεύς, τῷ ἀνέφερεν ὅτι ὁ ἀναπληρωτὴς Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἄγγελος Φορέστης, συμπεριφέρεται πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς πάντα ἐπιδεικνύοντα ὑπὲρ τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ θέματος ἐνδιαφέρον, σκαιῶς.

Ὁ Σπυρομήλιος, ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο Χειμαριωτῶν, ἀφανῶς ἐξωπλισμένων διὰ περιστρόφων, χειροβομβίδων κ.λ.π., παραλαβὼν καὶ τὸν Λειβαδέα, μετέβη εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Φορέστη, ἀφοῦ ἐγκατέστησεν ἐσωτερικῶς τῆς εἰσόδου τοῦ οἰκήματος τοὺς δύο Χειμαριώτας του, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ πράξουν «τὸ καθῆκον των» ἐν περιπτώσει μὴ ἐγκαίρου ἐξόδου του.

Ἐμφανισθεὶς πρὸ τοῦ αἰφνιδιασθέντος Φορέστη ἠξίωσε καλυτέραν συμπεριφορὰν πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους, συνελθὼν ὅμως ὁ Φορέστης τῷ ἀπήντησεν: «Ξέρεις, Σπῦρο, ὅτι εἶσαι καταδιωκόμενος;».

Ἡ ἀνεδαφικὴ καὶ ἄστοχος αὐτὴ φράσις τοῦ Φορέστη προεκάλεσε, ὡς εἰκός, βαρυτέραν πρόκλησιν τοῦ Σπυρομήλιου, ἐκφρασθέντος δεινῶς, καὶ ἐνῶ ὁ Φορέστης ἐπε-

χείρει νὰ διασκεδάση τὸν σκοπὸν τῆς τοιαύτης του ἀνακοινώσεως, ὁ Σπυρομήλιος τὸν ἀφῆκεν ἀναπάντητον καὶ ἀπῆλθεν.

Ὁ Σπυρομήλιος ἐστάλη ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Βορείου Ἠπείρου εἰς τὸ ἑλληνικὸν Κοινοβούλιον διὰ τῶν ἐκλογῶν τῆς 6-12-1915.

Ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1930 γεμᾶτος πικρίαν καὶ πόνον ἐκ τῶν ἐθνικῶν καὶ σωματικῶν τραυμάτων του (104). Ἡ Βόρειος Ἤπειρος παρέμεινεν ὑπόδουλος.

Προέφημεν ὅτι σκοπὸς ἡμῶν δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἐξιστόρησις τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ ἡ ἐπιλογὴ ἐξ αὐτοῦ τῶν ἀφορώντων τὴν συμμετοχὴν τῆς Χωροφυλακῆς στοιχείων. Διὰ τῶν ὅσων παρεθέσαμεν δὲν δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἐξηντλήσαμεν τὸ θέμα καὶ διότι πιθανῶς νὰ διέφυγον τῆς ἐρεύνης ἡμῶν ἕτερα ἀξιόλογα στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ διότι κυρίως ἐν τῷ συνόλῳ του τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος ἔπραξεν πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Βορείου Ἠπείρου, προσέκρουσεν ὅμως εἰς τὰ ψυχρὰ συμφέροντα τῶν ἰσχυρῶν τῆς Εὐρώπης. Τινὲς ἐκ τῶν ἐκτεθεισῶν ἐνεργειῶν μελῶν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ὑπῆρξαν ἐκ τῶν συνήθως ἀπαντωμένων, δι᾽ ὃ καὶ ἐγένετο ἰδιαιτέρα μνεία διὰ τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ πανταχοῦ παρόντος Ἕλληνος χωροφύλακος. Πέραν τούτων ὑπῆρξαν ἐκδηλώσεις καὶ ἐνέργειαι ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς τόσον ἐπὶ βορειοηπειρωτικοῦ ἐδάφους, ὅσον καὶ ἐν τῇ ὑπολοίπῳ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ὑποδούλων, αἵτινες ἀποτελοῦν ἐπίσης κοσμήματα καὶ ἀδάμαντας εἰς τὸ ἐθνικὸν διάδημα. Ἀνωτέρω ἀνεφέρθημεν ἐπὶ τῆς μεταξὺ Βάρδα καὶ ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς συνεργασίας, ἤδη θὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἓν χαρα-

---

(104) Ὁ Σπυρίδων Μ. Σπυρομίλιος, ὑπῆρξε γόνος τῆς τόσον γνωστῆς διὰ τοὺς ἐθνικοὺς ἀγώνας οἰκογενείας ἐκ Χειμάρας, τῆς ὁποίας αἱ ρίζαι χάνονται μέσα στοὺς αἰώνας καὶ ἀναφαίνονται τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς ἀγώνας τοῦ Σκεντέρμπεη κατὰ τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνος, ἀλλ᾽ οὐχὶ μὲ τὸ ἐπώνυμον Σπυρομίλιος, τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ νεωτέρα σύνθεσις καὶ προῆλθεν ἐκ τῆς ἑνώσεως τῶν ὀνομάτων Σπυρίδων καὶ Μιχαήλ, λαβούσης χώραν τὸ πρῶτον κατὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ ἐπωνύμου τοῦ ἀγωνιστοῦ τοῦ 1821 στρατηγοῦ, μετέπειτα βουλευτοῦ, γερουσιαστοῦ, ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν καὶ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς διατελέσαντος Σπυρίδωνος υἱοῦ τοῦ Μιχαὴλ καὶ κατὰ ἠπειρωτικὴν συγχώνευσιν Σπυρομίλιου. Οὕτω ἅπαντες οἱ τοῦ γενεαλογικοῦ τούτου δένδρου ἐπολιτογραφήθησαν ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον Σπυρομίλιου. Ὁ ἥρως ἡμῶν Σπυρ. Σπυρομίλιος, ἐγεννήθη εἰς Χειμάραν τὸ 1864. Ἠκολούθησε τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς ὡς προστατευόμενος τοῦ στρατηγοῦ, λόγῳ ὅμως τοῦ θανάτου τοῦ προστάτου εἰσήχθη εἰς τὴν Ναυτικὴν Σχολὴν Κεφαλληνίας, οὗ ἕνεκεν ἐταξίδευσεν εἰς διαφόρους εὐρωπαϊκοὺς λιμένας. Ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας μὲ πρόθεσιν νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Σχολὴν Ναυτικῶν Δοκίμων, πλὴν ἀπεκλείσθη ὡς ἄγων τὸ 19ον ἔτος τῆς ἡλικίας, καὶ τότε τῇ προτροπῇ τοῦ θείου του Ἰωάννου Σπυρομίλιου, Μοιράρχου ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, κατετάγη τὸ 1883 εἰς τὸ Σῶμα Χωροφυλακῆς, ἔνθα ἐξελίχθη συντόμως εἰς ἀξιωματικόν. Κατὰ τὸ 1897 ἡ Ἐθνικὴ Ἑταιρεία διαγνώσασα τὰ ἡγετικὰ καὶ ψυχικὰ αὐτοῦ προσόντα, τὸν ἀπέστειλεν εἰς τὴν ὑπόδουλον Ἤπειρον ἐπὶ κεφαλῆς ἐθελοντικοῦ σώματος. Ἐν συνεχείᾳ τῷ ἀνετέθη ἡ διαχείρισις τῆς περιθάλψεως τῶν ἐκ Κρήτης προσφύγων. Ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου καὶ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων καὶ κυριωτέρων ὀργανωτῶν καὶ ὁπλαρχηγῶν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ὃν διέκοψε λόγῳ τοῦ τραυματισμοῦ του. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτικῶν μελῶν τοῦ Ἠπειρωτικοῦ Κομιτάτου (Ε.Ε.) καὶ ἀνέδειξε τὸ σῶμα Ποτέτση. Συμμετέσχεν ἡγετικῶς τοῦ στρατιωτικοῦ συνδέσμου καὶ τῆς κατὰ τὸ 1909 στάσεως. Συνδεθεὶς προσωπικῶς μετὰ τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου ἐξελέγη βουλευτὴς Ἄρτης, πλὴν ἐπικειμένων τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ἐμφανίσας τὴν ὑπέροχον ὡς ἀνωτέρω δρᾶσιν. Ζωηρά, σχολαστικῶς ἠθικὴ καὶ ἐξόχως γενναία φυσιογνωμία.

κτηριστικὸν ἐπίσης τοῦ ἐν τῇ Χωροφυλακῇ κρατοῦντος πνεύματος περιστατικόν.

Ὁ Βορειοηπειρώτης πολιτικὸς καὶ ἀγωνιστὴς Κ. Σκενδέρης διηγεῖται τὴν ἀκόλουθον εὐφυᾶ καὶ συγκινητικὴν ἱστορίαν:

Μετ᾽ ἄλλων, μεθ᾽ ὧν ἀπετέλει ἐρανικὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὸν Βορειοηπειρωτικὸν ἀγῶνα ἐν Θεσσαλονίκῃ, τὴν 23-4-1914 ἐπεσκέφθησαν τὸ Ἅγιον Ὄρος, συνοδευόμενοι δὲ καὶ παρ᾽ ἑνὸς τυχαίως συναντηθέντος Ἀμερικανοῦ δημοσιογράφου, ἐπεσκέφθησαν καὶ τὴν Μονὴν Καρυῶν, ἔνθα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τοὺς ὑπεδέχθη μὲ θερμότητα καὶ ὁ ἀστυνόμος ἀνθυπασπιστὴς Παντούλης. Ἀφηγούμεος ὁ Σκενδέρης τὰ τῆς ἐπισκέψεως κ.λ.π. ἐκείνης, παρέδωκε εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ τὸ ἀκόλουθον περιστατικόν. Πυκνὰ νέφη εἰς περίεργα σχήματα εἶχον ἐμφανισθῇ εἰς τὸν ὁρίζοντα, προκαλέσαντα τὴν περιέργειαν τοῦ Ἀμερικανοῦ. Εἰς ἐρώτησιν αὐτοῦ, ἐὰν ἀποτελοῦν σύνηθες φαινόμενον τὰ τοιαῦτα νέφη, ὁ ἀστυνόμος τῷ ἀπήντησεν «Τὸ σύννεφο αὐτό, πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἤρχισε νὰ φαίνεται, εἶναι δὲ ἀχνὸς χυνομένου χριστιανικοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ αἵματος, ὁ ὁποῖος ἀχνός, μαζεύεται εἰς τὸν ἅγιον αὐτὸν τόπον καὶ ἀπ᾽ ἐδῶ ὡς διαμαρτυρία ἀνεβαίνει στὸν οὐρανό...». Ὁ Ἀμερικανὸς ἐνετυπωσιάσθη καὶ ὁ Ἕλλην χωροφύλαξ ἐσυνέχισε: «Δὲν εἶναι κρῖμα τοιαύτην τοῦ ἔτους ἐποχήν, ποὺ ὅλα γελοῦν, νὰ σκοτώνωνται Χριστιανοὶ διότι ζητοῦν τὴν ἐλευθερίαν των;», καὶ ὁ Ἀμερικανὸς ἀντιπαρετήρησεν: «Ἰδοὺ διατὶ ἡ Ἑλλὰς θαυματουργεῖ. Διότι ἔχει τοιούτους πατριώτας, τοιούτους ὑπαλλήλους». Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ καθολικὴ ψυχὴ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς καθ᾽ ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐθνικῶν καὶ ἡρωϊκῶν ἐκείνων ἀγώνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΣΑΜΙΑΚΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Μία ἄλλη πηγὴ τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν καὶ ἡ Σαμιακὴ Χωροφυλακή, ἣ ἡ Χωροφυλακὴ ἣν εἶχεν ὀργανώσει καὶ διετήρει ἡ Ἡγεμονία τῆς Σάμου καὶ ἐξ ἧς κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἕνωσιν ἐπετράπη ἡ μετάταξις βαθμοφόρων εἰς τὴν Ε. Β. Χ.

Ὡς ἐκ τούτου θεωροῦμεν ἐπιβεβλημένην μίαν σύντομον ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν τῆς Σαμιακῆς Χωροφυλακῆς ἀπὸ τῆς συστάσεώς της μέχρι τῆς συγχωνεύσεως αὐτῆς μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος.

Μεταξὺ τῶν προνομιούχων τμημάτων τῆς χώρας, ἅτινα δύνανται νὰ ὑπερηφανεύωνται ὅτι δὲν «πάτησε τούρκικο ποδάρι» εἰς αὐτά, εἶναι ἀναμφισβητήτως καὶ ἡ Σάμος, καὶ ὄχι μόνον τουρκικὸν ζυγὸν δὲν ἐγνώρισεν ἡ νῆσος αὕτη ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἄλλον τινά.

Παρὰ ταῦτα τὸ πρωτόκολλον τοῦ Λονδίνου (3-2-1830) ἠρνήθη εἰς τὴν Σάμον τὸ δικαίωμα ν᾽ ἀποτελέση τμῆμα τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ ἀνεκήρυξε τὴν νῆσον εἰς ἡγεμονίαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.

Συμφώνως τῷ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν προστάτιδων δυνάμεων Καταστατικῷ Χάρτη τῆς Ἡγεμονίας, ἡ νῆσος διωκεῖτο παρ᾽ Ἡγεμόνος, Χριστιανοῦ τὸ θρήσκευμα, διοριζομένου παρὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐκ τεσσάρων συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος ἐκλεγομένων ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῶν χωρίων καὶ κωμοπόλεων.

Ὁ Ἡγεμών, τῇ συμπράξει τῶν συμβούλων, ἐξέδιδε νόμους καὶ ἀποφάσεις, ὧν ἡ ἐκτέλεσις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ ἦτο ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς, ἥτις ἀπετέλει τὴν ἐκτελεστικὴν δύναμιν τῆς τοιαύτης τοπικῆς Κυβερνήσεως. Ὁ καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἡγεμονίας ἀπετελέσθη ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ Σουλτανικοῦ Φιρμανίου 1832, οὗτινος αἱ διατάξεις ἀνελύθησαν διὰ τοῦ Φιρμανίου τοῦ ἔτους 1850. Τὸ τελευταῖον τοῦτο Σουλτανικὸν Διάταγμα ἢ Αὐτοκρατορικὸν Φιρμάνιον τροποποιηθὲν καὶ συμπληρωθὲν ἔν τινι μέτρῳ τὸ 1852 καὶ 1861 ἴσχυσε μέχρι τοῦ πρώτου Βαλκανικοῦ πολέμου, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ἐθνικὴ Ἕνωσις τῆς νήσου.

Τὸ κεφάλαιον Η΄ τοῦ ἀναλυτικοῦ — ἐπεξηγηματικοῦ — Αὐτοκρατορικοῦ Φιρμανίου 1850 διελάμβανε τ᾽ ἀκόλουθα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύστασιν καὶ ἀποστολὴν τῆς Σαμιακῆς Χωροφυλακῆς!

> «Εἰς τὴν κωμόπολιν, ἥτις εἶναι ἡ ἕδρα τῆς Ἡγεμονίας, θέλει διαμένει εἷς ἀρχηγὸς Χωροφυλάκων στρατιωτῶν, διατελῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἡγεμόνος, ὁ δὲ ρηθεὶς ἀρχηγὸς θέλει ἔχει ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του πεντήκοντα στρατιώτας ἐκ τῶν ὁποίων ἓν μέρος, ἔχον καὶ αὐτὸ ἐπὶ κεφαλῆς ἕνα ὑποδεέστερον ἀρχηγόν, θέλει διανείμει εἰς τὰ 4 τμήματα τῆς νήσου, τοὺς δὲ ἐπιλοίπους θέλει ἔχει πλησίον του πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως, οἱ στρατιῶται οὗτοι θέλουσι προσάγει εἰς τὰ δικαστήρια τοὺς ἐναγομένους καὶ ἐκτελεῖ τὰς διαταγὰς Διοικήσεως. Ἐκτὸς δὲ τούτων θέλουσι διο-

ρισθῇ ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἑνὸς ὁπλαρχηγοῦ ἔτι πεντήκοντα στρατιῶται ἐκ τῶν ἱκανωτέρων κα πιστοτέρων, μισθοδοτούμενοι ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ τόπου, εἰς τοὺς ὁποίους θέλει ἐπιφορτισθῇ ἡ καταδίωξις τῆς ληστείας· ἂν τυχὸν ἤθελεν ἀκολουθήσει ἀταξία τις εἰς κανὲν μέρος, οὗτοι θέλουσι στέλλεσθαι πρὸς σύλληψιν τῶν ὑπαιτίων καὶ ταραξιῶν».

Ἡ ἀνωτέρω διάταξις ἐπανελήφθη ὑπὸ τὸ αὐτὸ κεφάλαιον καὶ ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ Φιρμανίῳ 1852, εἰς ὅ καὶ ὑπὸ κεφάλαιον Ι διελήφθησαν καὶ τὰ περὶ διορισμοῦ δικαστικῶν καὶ Ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων.

Ὁμοίως διέλαβεν καὶ τὸ κατὰ τὸ 1861 ἐκδοθὲν νέον Αὐτοκρατορικὸν Φιρμάνιον (1).

Ὡς πρώτη ἐπίσημος πρᾶξις διὰ τὴν κατὰ ταῦτα Χωροφυλακὴν ἀναφέρεται ἕν Διάταγμα τῆς 10ης Ἰανουαρίου 1874 τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τόν τε ὀργανισμὸν καὶ τὸν Κανονισμὸν τῆς δυνάμεως ταύτης.

Κατὰ τὸ Ἡγεμονικὸν τοῦτο Διάταγμα ἡ δύναμις συνεκροτεῖτο ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ, πέντε ἄλλων ἀξιωματικῶν καὶ 70 ὁπλιτῶν. Ἡ νῆσος ἐφέρετο διηρημένη εἰς 4 τμήματα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐτοποθετήθη ἀνὰ εἷς ἀξ)κὸς μετ' ἀναλόγου μικρᾶς δυνάμεως ὁπλιτῶν, ὁ ἀρχηγὸς δὲ μετὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐκ τῶν ἀξ)κῶν καὶ δυνάμεως 20 ὁπλιτῶν εἶχεν τὴν ἕδραν του πλησίον τοῦ ἡγεμόνος.

Αἱ μηνιαῖαι ἀποδοχαὶ τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς ταύτης ὡρίσθησαν ὡς ἀκολούθως! Ἀρχηγὸς γρόσια 900, Ἀξιωματικοὶ γρόσια 400, ὑπαξιωματικοὶ γρόσια 300 καὶ Χωροφύλακες γρόσια 185. Ἡ στολὴ τῶν ὁπλιτῶν ἦτο ὁμοιόμορφος καὶ ὤφειλον οὗτοι νὰ τὴν διατηρῶσιν εἰς καλὴν κατάστασιν, ἐπειδὴ δὲ αἱ μηνιαῖαι ἀποδοχαὶ τῶν Χωροφυλάκων ἐκρίθησαν ἀνεπαρκεῖς διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἐξόδων στολῆς διὰ τοῦ νόμου 262 τῆς 28-6-1883 προεβλέφθη ἡ κατ' ἔτος δωρεὰν χορήγησις ἀνὰ μιᾶς στολῆς εἰς ἕκαστον ὁπλίτην. Ἦτο ἔνοπλον σῶμα δαπάναις τῆς Ἡγεμονίας.

Τὸ Διάταγμα τοῦτο ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ νόμου 732 τῆς 4-1-1896 (2) ἐξ οὗ παραλαμβάνωμεν τὰ ἀκόλουθα ἀξιοσημείωτα:

Ἡ δύναμις ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ Ἀρχηγοῦ, ἐξ ἑνὸς λοχαγοῦ (ὑπαρχηγοῦ), 2 ὑπολοχαγῶν, 2 ἀνθυπολοχαγῶν (3), 1 ἀνθ)στοῦ Γραμματέως (ὑπασπιστής), 1 ἐπιλοχίου, 5 λοχιῶν, 10 δεκανέων καὶ 70 — 100χωροφυλάκων. Κατ' ἄρθρον 4 ὁ Ἀρχηγὸς ἔπρεπε «...νὰ ἦνε ἐγγράμματος, ἔμπειρος περὶ τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας του καὶ ἱκανὸς ὅπως τηρῇ ἐν πειθαρχίᾳ καὶ εὐταξίᾳ τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς, ὅπως διδάσκῃ θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀξ)κοὺς τὰ καθήκοντά των καὶ τὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν...» (4). Ἡ θητεία τῶν χωροφυλάκων καθωρίσθη διετής, ὁ δὲ διορισμός των ἐγένετο (ἄρθρ. 8) ἐκ τῶν συντασσομένων κατὰ διετίαν παρ' ἑκάστου Δημοτικοῦ Συμβουλίου, καταλόγων.

---

(1) Βλέπε Αὐτοκρατορικὰ τοιαῦτα Φιρμάνια ἐν Σαμιακῇ Νομοθεσίᾳ Γερ. Σβορώνου —**Κεφ. Προνόμια τῆς Ἡγεμονίας τῆς Σάμου**, σελ. ΙΗ'—ΛΘ'.

(2) Γερ. Σβορώνου, σελ. 412—421.

3) Χρησιμοποιοῦμεν τοὺς ὑπὸ τοῦ Γερ. Σβορώνου χρησιμοποιουμένους βαθμούς, οἵτινες ἐφ' ὅσον ὁ λόγος περ Χωροφυλακῆς, δέον νὰ νοοῦνται, ἐν ἀντιστοιχίᾳ, κατὰ τὴν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ἱεραρχίαν.

(4) Εἰς τὸν "Ἀρχηγὸν Χωροφυλακῆς ὑπήγετο καὶ ἡ γενικὴ ἐποπτεία τῶν Δασῶν μέχρι τῆς διὰ τοῦ Νόμου 1330 τῆς 28-5-1903 συσταθείσης Διευθύνσεως Ἀγροτικῆς Ἀστυνομίας.

Ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς καὶ ἐκ τῶν δύο ἐν τῇ ἕδρα τοῦ Ἡγεμόνος ἀξιωματικοῦ συνεκροτεῖτο συμβούλιον ἀποφαινόμενον διὰ θέματα μεταθέσεων, μισθοδοσίας, δυνάμεως, ἐλέγχου ὑπηρεσίας καὶ ἐλέγχου παραπτωμάτων, μὲ δικαιοδοσίαν ἐπιβολῆς ποινῆς φυλακίσεως μέχρις 6 μηνῶν. Ἑκάστη ἡμέρα φυλακίσεως συνεπήγετο στέρησιν τῶν 2) 3 τῶν ἀποδοχῶν. Εἰς Β΄ βαθμὸν ἐπιλαμβάνετο ὁ Ἡγεμών.

Ἐν τοῖς ἄρθροις 15-22 περιεγράφοντο τὰ καθήκοντα τῆς χωροφυλακῆς. Τὸ ἄρθρον 15 διελάμβανε τὴν ἀκόλουθον διάταξιν «παρὰ τοῦ Ἡγεμόνος δίδονται διαταγαὶ εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ἡγεμονίας καὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας». Ἡ χωροφυλακὴ ὤφειλεν νὰ ἐνισχύῃ τοὺς ἀστυνομικούς, τοὺς Δημάρχους, τὰς εἰσαγγελικὰς καὶ τὰς δικαστικὰς ἀρχὰς «κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τῆς Ποινικῆς Δικονομίας».

Ἐν ἄρθρῳ 22 διελαμβάνετο «,Εκ τῶν κυριωτέρων χρεῶν τῆς χωροφυλακῆς ὡσαύτως εἶναι νὰ ὑπερασπίζεται τὴν ἀτομικὴν ἀσφάλειαν καὶ νὰ χορηγῇ βοήθειαν εἰς πάντα ἐπικαλούμενον αὐτὴν ἐν καιρῷ κινδύνῳ. Πᾶσα δὲ ἐπὶ τούτων παράλειψις θεωρεῖται ὡς ἄρνησις ὑπηρεσίας, πᾶσα δὲ προσβολὴ ὑπ' αὐτῶν τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου ὡς κατάχρησις ἐξουσίας, τιμωρουμένη ὑπὸ τῶν ποινικῶν νόμων. Οἱ χωροφύλακες καταδιώκουσι τοὺς κακούργους, συλλαμβάνουσι τοὺς φωραθέντας τοιούτους, διαλύουν πᾶσαν ἔνοπλον συνάθροισιν, φυλακίζουν προσωρινῶς τοὺς πρωταιτίους, ὡς καὶ πάντα μετερχόμενον βίαν κατ' ἀτόμων ἢ ἰδιοκτησίας, ἐπιτηρῶσι τὰς εἰς δημοσίας τελετάς, ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις συναθροίσεις···».

Τέλος δυνάμει τοῦ νόμου 741 ὑπεχρεοῦντο νὰ παρέχωσι συνδρομὴν εἰς τὰς τελωνειακὰς ἀρχάς.

Ὁ Νόμος 732 ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ νόμου 1160 τῆς 31-5-1902.

Ἡ διὰ τοῦ νέου τούτου νόμου σύνθεσις προεβλέφθη ἐξ ἑνὸς Ἀρχηγοῦ — Ὁπλαρχηγοῦ, ἐξ ὀκτὼ ἀξ) κῶν — 4 Α΄ τάξεως καὶ 4 Β΄ τάξεως — ἐξ ἑνὸς ἐπιλοχίου, 4 λοχιῶν, 8 δεκανέων καὶ 87 χωροφυλάκων.

Καθωρίσθη ὅτι οἱ ἀξ) κοὶ ἔδει νὰ ὦσιν ἐγγράμματοι καὶ κατάλληλοι προανακριτικοὶ ὑπάλληλοι, ἤλλαξε τὸ σύστημα τῆς στρατολογίας τῶν ὁπλιτῶν καὶ κατέστησαν ἁπλούστεραι, σαφέστεραι καὶ ἐπιεικέστεραι αἱ περὶ πειθαρχικοῦ κώδικος διατάξεις. Διετηρήθη τὸ ὑπὸ τὸν Ἀρχηγὸν συμβούλιον, πλὴν ἡ δικαιοδοσία του περιωρίσθη μόνον ἐπὶ τῶν καθαρῶς ὑπηρεσιακῶν παραπτωμάτων, τὰ δὲ κοινὰ ἀδικήματα τῶν ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς ὑπήχθησαν εἰς τὴν δικαιοσύνην.

Τὴν 17-1-1903 ἐξεδόθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 17 Διάταγμα «περὶ κανονισμοῦ στολῆς τοῦ Αρχηγοῦ τῆς Ἡγεμονικῆς Χωροφυλακῆς», ὅπερ προέβλεπε στολὰς χειμερινήν, θερινήν, Μεγάλην καὶ μικράν.

Μεγάλη στολή. Χρώματος μέλανος μετὰ βυσσινοχρώμων παραρραμάτων — Παλάσκα, λοφίον τρίχρωμον, χρυσοΰφαντος ζωστήρ, χρυσόπλεκτος σπαθιστήρ, ἐγκεντρίδες καὶ ἀμφιμασχάλια ἐκ τοῦ δεξιοῦ ὤμου.

Μικρὰ στολή: Ἐρέα κυανὴ ἢ μέλαινα. Ἓν ἀμφιμασχάλιον Χρυσοποίκιλτον ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος.

Ταυτοχρόνως ἐξεδόθη καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 18 Διάταγμα «Περὶ κανονισμοῦ στολῆς τοῦ λοχαγοῦ τῆς Ἡγεμονικῆς Χωροφυλακῆς». Ὁ λοχαγὸς ἔφερε χρυσοποίκιλτον ἀμφιμασχάλιον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, ἐνῶ οἱ λοιποὶ ἀξ) κοὶ ἔφερον ἐπὶ τοῦ ἀρι-

στεροῦ βραχίονος, λευκὸν μετάξινον ἀμφιμασχάλιον, ἅπαντες δὲ ἔφερον ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν περιλαιμίων χρυσοποίκιλτον τὸ Ἡγεμονικὸν στέμμα.

Δυνάμει νόμου 1022 τῆς 1-5-1902 προεβλέφθη ὁ ἐφοδιασμὸς τῶν χωροφυλάκων διὰ καππῶν.

Μετὰ ἓν ἔτος ἐξεδόθη ὁ νόμος 1367 τῆς 6-6-1903, ὅστις καταργήσας τὸν νόμον 1160 ἐπανέφερε τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου 732 προβλεπομένην παλαιοτέραν εὐρείαν δικαιοδοσίαν τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀρχηγὸν Συμβουλίου καὶ ἐκτὸς τῆς δυνάμεως τῶν χωροφυλάκων προέβλεψε καὶ 10 διὰ φρουρὰν φυλακῶν καὶ πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν.

Τὸ κεφ. Β (ἄρθρ. 16-22) τοῦ νέου τούτου νόμου διέλαβεν καὶ περὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ λογιστικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Σώματος, διεξαγομένης ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ ὑπαρχηγοῦ βοηθουμένου ὑπὸ τοῦ διαχειριστοῦ ἐπιλοχίου.

Ἐν Κεφ. Ε τὸ ἄρθρον 29 ἐπιγράφετο «περὶ συμπνοίας» καὶ διελάμβανε σὺν τοῖς ἄλλοις: «Ἡ κοινὴ ὅλως τάσις εἰς τὸ νὰ ἔχωσιν ὡς μόνον ὁδηγὸν τῆς διαγωγῆς των τοὺς νόμους τῆς πειθαρχίας, καὶ τοὺς ὅρους τῆς τάξεως, τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ ἐν τῷ σώματι τῆς Ἡγεμονικῆς Χωροφυλακῆς σύμπνοιαν..»

Ἀναφερόμενος ὁ νόμος εἰς τὰ καθήκοντα τῶν ἀξ)κῶν διέκρινε ταῦτα εἰς καθήκοντα «Ἀξιωματικῶν στρατῶνος ἢ οὐλαμαγοῦ» καὶ εἰς καθήκοντα ἀξιωματικοῦ «Πολιτάρχου». (5)

Τὰ καθήκοντα τοῦ πολιτάρχου συνίσταντο εἰς τὴν διαρκῆ ἐπαγρύπνησιν ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ Δήμου, παρ' ᾧ ἦτο τεταγμένος, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Δημάρχου καὶ τοῦ οἰκείου Ἀστυνόμου, ὥστε νὰ προλαμβάνωνται οἱαιδήποτε ταραχαὶ καὶ ἀντικοινωνικαὶ ἐκδηλώσεις ἢ νὰ συλλαμβάνονται οἱ ταραχοποιοί κ.λ.π.

Τὰ καθήκοντα τῶν χωροφυλάκων καθωρίσθησαν εἰς τοιαῦτα θαλαμοφύλακος, μαγείρου, σκοποῦ πόλεως, σκοποῦ φρουρᾶς φυλακῶν, ἀγγαρείας, στρατῶνος καὶ ἀποσπάσματος.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 63 προεβλήθη ὅπως εἰς ἕκαστον τῶν ἀνδρῶν χορηγοῦνται κατ' ἔτος μία στολή, δύο ζεύγη τσαρουχίων καὶ δύο φέσια.

Ἡ λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν καθηκόντων τῶν ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς ἐγένετο διὰ Δ)τος ἐκδοθέντος εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου βραδύτερον.

Ἵνα μὴ νομισθῇ ὅτι ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω προσδιοριζομένη δύναμις ἀπετέλει ἀμελητέαν τινὰ ὑπόθεσιν, ἐκτὸς τῆς δυνάμεως τῆς ἀστυνομίας καὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας περὶ ὧν κατωτέρω, παραθέτομεν πίνακας τοῦ κατὰ τὴν 29-9-1904 πληθυσμοῦ κατὰ διαμερίσματα τὴν νήσου Σάμου.

ΤΜΗΜΑΤΑ	Δῆμοι	Χῶραι	Ἄρρενες	Θήλεις	Σύνολον
Βαθέως	6	13	8.089	7.794	15.883
ΧΩΡΑΣ	10	11	8.686	7.982	16.668
Καρλοβασίων	9	16	6.315	5.957	12.272
Μαραθοκάμπου	6	13	3.971	4.257	8 228
Σύνολον	31	53	27.061	25.990	53.051

(5) Ἄρθρον 37 τοῦ Νόμου 1367.

Κατὰ συνέπειαν ἡ ἑκατοστιαία ἀναλογία ἀνήρχετο εἰς 0,2ο)ο ἤτοι πολὺ ἀνωτέρα τῆς ὑφισταμένης σήμερον ἐν Ἑλλάδι.

Ὑπ' αὐτὰς περίπου τὰς προϋποθέσεις καὶ ὀργανωτικὰς βάσεις ἐξελίχθη ἡ κατάστασις μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν Βαλκανικῶν πολέμων.

Πρὶν προχωρήσωμεν εἰς τὴν περαιτέρω παρακολούθησιν τῶν γεγονότων καὶ ἐπειδὴ κατ' ἐπανάληψιν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος περὶ ἀστυνόμων κ.λ.π., κρίνομεν σκόπιμον νὰ διαλάβωμεν ἐλάχιστα καὶ περὶ τῆς ἐν Σάμῳ Ἀστυνομίας ὡς καὶ περὶ Ἀγροτικῆς Ἀσφαλείας, διότι πρόκειται περὶ ἀπολύτως σχετιζομένων θεμάτων καὶ εἶτα θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ἐκ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων δημιουργηθείσας νέας καταστάσεις.

Βάσει τῶν διατάξεων τοῦ κεφαλαίου 1 τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Φιρμανίου 1852 ἐξεδόθη ὁ νόμος 85 τῆς 22 Μαΐου 1879 «περὶ Διοικητικῆς Ἀστυνομίας» (6), καθ' ὃν προεβλέφθη ὁ διορισμὸς ἀνὰ ἑνὸς ἀστυνόμου εἰς ἕκαστον τῶν διαμερισμάτων Βαθέος, Χώρας, Μαραθοκάμπου καὶ Καρλοβασίου. Ἐν ἀνυπαρξίᾳ ἀστυνόμων, τὴν ἀστυνόμευσιν ἀνέθετεν ὁ νόμος εἰς τοὺς Δημάρχους ἢ τοὺς Παρέδρους.

Ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν Ἀστυνόμων ὑπῆρχον οἱ Ἀστυνομικοὶ Κλητῆρες, 40 δι' ὁλόκληρον τὴν νῆσον, διοριζόμενοι ἐκ τῶν προϋπηρετησάντων εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ φέροντες τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς χωροφύλακας στολήν.

Διὰ τῶν ἄρθρων 4—24 τοῦ νόμου περιεγράφοντο τὰ γενικὰ καὶ εἰδικὰ καθήκοντα τῶν Ἀστυνόμων, ἅτινα ἐν τῷ συνόλῳ των ἀπετέλουν μίαν σαφῆ καὶ ἐξειδικευμένην περιγραφὴν μιᾶς ἀξιοπροσέκτου ἀστυνομεύσεως, ἐπειδὴ δὲ ὁ νομοθέτης προέβλεπε τὴν δημιουργίαν θεμάτων καὶ προβλημάτων μὴ δυναμένων νὰ περιγραφῶσι κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ νόμου παρέσχε ἐξουσιοδότησιν ὅπως περὶ πάσης μὴ προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ νόμου περιπτώσεως οἱ ἀστυνόμοι νὰ ζητῶσιν ὁδηγίας τοῦ Ἡγεμόνος.

Περὶ τῆς στολῆς τοῦ Ἀστυνόμου Βαθέος, τῆς πρωτευούσης τῆς νήσου, ἐξεδόθη τὸ Διάταγμα 486 τῆς 23-10-1902 καὶ τὴν 5 Ἰουνίου 1903 ἐξεδόθη ὁ νόμος 1357 «περὶ στολῆς τῶν Ἀστυνόμων».

Πρὸς στοιχειώδη πλαισίωσιν τοῦ θέματος ἀναφέρομεν ὅτι ἡ Ἡγεμονία ἐγκαίρως εἶχεν ἐπιληφθῆ τῆς ὀργανώσεως καὶ καλῆς λειτουργίας καὶ τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας ἐν τῇ νήσῳ καὶ χωρὶς ν' ἀναδράμωμεν εἰς τὸ πολὺ ἀπώτερον παρελθὸν ἀναφερόμεθα εἰς τὸν Νόμον 826 τῆς 18-2-1898 «Περὶ ἀγροζημιῶν» καὶ τὸν τοιοῦτον 1330 τῆς 28 Μα ου 1903 «Περὶ Ἀγροφυλακῆς».

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Νόμου 1330 διελάμβανε «Συνιστᾶται διεύθυνσις ἀγροτικῆς ἀστυνομίας ὑφ' ἣν ὑπάγονται πᾶσαι αἱ ὑπηρεσίαι τῆς ἀγροτικῆς καὶ τῆς δασονομίας».

Ἀξιοπρόσεκτοι ἦσαν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου τούτου διὰ μίαν ἐξαιρετικοῦ ἐπιπέδου ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν μὲ ἐμμίσθους ἀγροφύλακας καὶ μὲ αὐστηροτάτας κατ' αὐτῶν κυρώσεις ἐπὶ περιπτώσεων παραβάσεως καθήκοντος ἢ καταχρήσεως ἐξουσίας ὑπὸ τούτων.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 11 Ν)βρίου 1912 ἡ Σαμιακὴ ἐθνοσυνέλευσις ἐξέδωκε ψήφισμα κηρύσσουσα τὴν ἕνωσιν τῆς Σάμου μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, διώρισεν δὲ προσωρινὴν κυβέρνησιν ὑπὸ τὸν Θεμ. Σοφούλην, ἧς ἅπασαι αἱ ἔκτοτε πρά-

---

(6) Γερ. Σβορώνου, σελ. 421—429.

θεις καὶ ἀποφάσεις ἐλαμβάνοντο καὶ ἐξετελοῦντο ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων.

Τὴν 2-3-1913 ὁ Ἑλληνικὸς στόλος κατέλαβε τὴν νῆσον Σάμον, δυνάμει δὲ τῆς ἀπὸ 1-3-1913 προκηρύξεως τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου ὑποναυάρχου Π. Κουντουριώτου ἡ χωροφυλακὴ ἔδωκε τὸν κεκανονισμένον ὅρκον καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ κηρυχθέντος στρατιωτικοῦ νόμου ἀνέλαβε τὸ ἔργον τῆς δημοσίας τάξεως ἐν τῇ νήσῳ, ὑπαγομένη εἰς τὸν ναυτικὸν Διοικητήν.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 74 Δ)τος (7) τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως Σάμου, ἀνετέθη ἡ διοίκησις τῶν δυνάμεων χωροφυλακῆς καὶ πολιτοφυλακῆς Καρλοβασίων εἰς τὸν ὑπομοίραρχον Κων. Ἀνδρεαδάκην, Μαραθοκάμπου εἰς τὸν ὑπομοίραρχον (ὑπολ.) Αλεξ Σκάλκον καὶ τοῦ τμήματος Βαθέος εἰς τὸν Μοίραρχον (Λοχαγὸν) Κων. Δάνον.

Κατὰ τὰ τέλη Ἀπριλίου ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Σάμον ὀργανωτικὴ ἀποστολὴ χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Χαρίλαον Κουμουτσόπουλον καὶ ἐκ τῶν ἐνωμοταρχῶν Ἀγγέλου Καρατζᾶ, Ν. Στάμου, Χρ. Τριανταφύλλου, Δ. Μπαλαφούτη καὶ τοῦ ὑπεν)ρχου Ν. Τσαμπούρη.

Ἅμα τῇ ἀφίξει τῆς ἀποστολῆς ταύτης εἰς Βαθὺ ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις Σάμου ἐξέδωκε τὸ ἀκόλουθον ὑπ' ἀριθμ. 139 τῆς 3-5-1913 Διάταγμα (8).

Βασίλειον ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως Σάμου.

Λαβόντες ὑπ' ὄψει τὴν κοινοποιηθεῖσαν ἡμῖν ὑπ' ἀριθ. 7563 ἀπὸ 21 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. διαταγὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀρχηγείου τῆς χωροφυλακῆς πρὸς τὸν ὑπομοίραρχον κ. Χαρίλαον Κουμουτσόπουλον, δυνάμει τῆς ὁποίας οὗτος ἀπεστάλη ἐνταῦθα παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως διὰ τὴν Ἀστυν. Δ)σιν τῆς νήσου Σάμου, (9).

Ἀπεφασίσαμεν καὶ Διατάσσομεν.

Ἄρθρ. 1. Ἡ ὑπάρχουσα πολιτοφυλακὴ μετονομάζεται «Χωροφυλακὴ Σάμου» ἧς ἡ διοίκησις καὶ γενικὴ ἐποπτεία ἀνατίθεται εἰς τὸν Ἀστυνομικὸν Διευθυντὴν Σάμου ὑπομοίραρχον κ. Χαρίλαον Κουμουτσόπουλον.

Ἄρθρ. 2. Ἡ ὀργανικὴ δύναμις τῆς χωροφυλακῆς ἀποτελεῖται ἐκ 5 ἀνθ)ρχων, ἤτοι ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε κατεχόντων ἀνωτέρους βαθμοὺς διοικητοῦ τῆς χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνόμων κ.κ. 1) Κων. Ἀνδρεαδάκη, 2) Ἀλέξ. Σκάλκου, 3) Τζὼν Σοφούλη, 3) Κων. Δάνου καὶ 5) Εὐριπίδου Χατζημανώλη. Ἐκ 5 ἀνθ)στῶν τῆς χωροφυλακῆς τῶν κ.κ. 1) Ἀγγελῆ Καμπουράκη, 2) Σπυρ. Βουδούρογλου, 3) Κίμωνος Γιοχαρίνη, 4) Περ. Σουβουλτζῆ καὶ 5) Σταύρου Χατζηϊωάννου. Ἑνὸς Ἐνωμοτάρχου Α' τάξεως τοῦ Γεωργ. Σαρρῆ. Ἐκ 3 πεζῶν ἐνωμοταρχῶν Β' τάξεως, ἤτοι ἐκ τῶν Κατραφίλια Χρυσοστόομυ, Βασιλῆ Ἰωάν. καὶ Τζουτζούλη Γεωργίου, ἐκ 10 πεζῶν ὑπεν)-ρχῶν καὶ 100 πεζῶν χωροφυλάκων Β' τάξεως κατ' ἐπιλογὴν ἐκ τῶν ὑπηρετούντων...».

Κατωτέρω τὸ Δ)γμα καθώριζεν τὴν αὐτὴν μετὰ τῆς Ε.Β.Χ. στολήν, τὰς αὐτὰς

(7) Φύλλον ἐπισήμου ἐφημερίδος Σαμιακῆς Πολιτείας 20)1913.

(8) Ἐφημ. Κυβερνήσεως τοῦ Βασ. τῆς Ἑλλάδος, παρ)μα Σάμου, φύλλον 26 τῆς 6-5-13.

(9) Ἡ ὁριστικὴ εἰς Σάμον τοποθέτησις τοῦ Καμουτσοπούλου περιελήφθη εἰς τὸ Β.Δ. τῆς 10-10-1913.

ἀποδοχὰς (10) καὶ τὰς ὑπὸ τὴν νέαν μορφὴν ὑπηρεσίας. Ἐτοποθετήθησαν ὡς Ἀστυνομικοὶ Σταθμάρχαι Καρλοβασίων Τριανταφύλλου Χρ., Μαραθοκάμπου Νικ. Στάμου καὶ Χώρας Ἄγγελος Καρατζᾶς (ἤδη στρατηγὸς Ε.Α. —δικηγόρος κ.λ.π.). Ἡ ἐπιλεγεῖσα δύναμις ὡρκίσθη τὸν ὅρκον τοῦ ἕλληνος στρατιώτου.

Ἐκ τῶν διὰ τοῦ ἀνωτέρου Δ)τος ὁρισθέντων βαθμοφόρων ὡρισμένοι ἀπεποιήθησαν ν' ἀναλάβωσιν ὑπηρεσίαν ὑπὸ τὸν νέον καθεστὼς (Σκάλκος, Κατραφίλιας, Βασιλῆς καὶ Τζουτζούλης), δι' ὃ ἐπηκολούθησεν τὸ Διάταγμα 182 Προσωρινῆς Κυβερνήσεως Σάμου «Περὶ συμπληρώσεως τῆς δυνάμεως τῆς χωροφυλακῆς» (11), δι' οὗ διωρίσθησαν συμπληρωματικῶς οἱ ἀκόλουθοι βαθμοφόροι: ἀνθ)ρχος Ἰωάννης Δ. Γιαγᾶς, Ἐνωμ. Β' Κων. Δ. Γιαγᾶς καὶ Κων. Γ. Πήττας καὶ ὑπεν)ρχαι Γεώργ. Δ. Βαγιανός, Ἰωάν. Ν. Βαγιανός, Ἀργυρ. Θεοδώρου, Ματθ. Ν. Ματθαίου, Ἰωάν. Δ. Παντελόγλου, Δημ. Ι. Στασινὸς καὶ Δημ. Τσακαμάκης. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης Δ)τος διωρίσθησαν καὶ 21 χωροφύλακες πεζοί. Ὑπ' αὐτὴν περίπου τὴν σύνθεσιν ἐνετάχθη ἡ Σαμιακὴ χωροφυλακὴ εἰς τὴν Ἑλλην. Βασιλ. Χωροφυλακήν, ἔνιοι δὲ ἐκ τῶν ἀνωτέρω βαθμοφόρων ἐξελίχθησαν καὶ εἰς ἀνωτέρους βαθμούς, ὡς ὁ Κων. Ἀνδρεαδάκης, ὅστις ἐξελίχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Συν)ρχου, ἓν τμῆμα ὅμως τούτων ἠκολούθησε τοὺς Γιαγάδες εἰς τὸ κίνημα.

ὁ Συνταγματάρχης Ἀνδρεαδάκης Κων)τινῖς προελθὼν διὰ μετατάξεως ἐκ τῆς Σαμιακῆς Χωροφυλακῆς.

Ὀλίγον βραδύτερον, ὁ ὡς ἀνθ)ρχος προσκληθεὶς Τζὼν Σοφούλης καὶ σοβαρὸν ποσοστὸν τῆς ὁπλιτικῆς δυνάμεως μετετάγησαν εἰς τὸ Σῶμα τῆς Τελωνειακῆς Ἀστυνομίας διὰ τοῦ Δ)τος Προσ. Κυβερν. 315 τῆς 18-9-1913.

(10) Ἤτοι ἀνθυπομοίραρχος δρχ. 170, ἀνθυπασπιστὴς δρχ. 110, ἐνωμοτάρχης Α' δρχ. 90, ὑπενωμοτάρχης δρχ. 85 καὶ χωροφύλαξ Β' δρχ. 70.

(11) Φύλλον 32 τῆς 7-6-1913 ἐφημ. Ἑλλην. Βασιλ. Παρ)μα Σάμου.

(12) Ὁ μετέπειτα ἀρχηγὸς τοῦ κινήματος τῶν «Γιαγιάδων».

Ἡ ἀποστολὴ Κουμουτσοπούλου εἰργάσθη δραστηρίως καὶ μὲ ἐπιμονήν, ὑπερπηδήσασα δὲ πλεῖστα τοπικῶς δημιουργούμενα ἐμπόδια ἐπέτυχε τὴν ὀργάνωσιν μιᾶς λίαν καλῶς λειτουργούσης Ἀστυνομικῆς Δ)νσεως. Μεταξὺ τῶν πρώτων Ἀστυνομικῶν Διατάξεων, αἵτινες ἐνεκρίνοντο ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Προσωρ. Κυβερνήσεως καὶ ἐδημοσιεύοντο εἰς τὴν ἐκεῖσε ἐκδιδομένην ἐπίσημον ἐφημερίδα, ὑπῆρξαν αἱ περὶ μέτρων καὶ Σταθμῶν, περὶ καθαριότητος ἐν γένει τῶν πόλεων καὶ Κατ)των, περὶ τῆς ἐλευθερίας κυκλοφορίας εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς Πλατείας κ.λ.π.

Δύναμις τῆς ἐν Σάμῳ Χωροφυλακῆς ἐχρησιμοποιήθη καὶ δι' εἰδικὸν ἐγχείρημα εἰς νῆσον Καστελόριζον κατ' Αὔγουστον 1913 (13).

---

(13) «Ἠχὼ Δημ. Ἀσφαλείας», τεῦχος 104 τῆς 5-9-1913.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΧΩΡ)ΚΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Ὁ ἐπαναστήσας τὴν Χειμάραν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

ΕΙΡΗΝΗ - ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΕΝ ΤΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΕΙ

Ὁ κατὰ τῆς Βουλγαρίας πόλεμος ἔληξεν διὰ τῆς ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος κατατροπώσεως ταύτης, ἐπηκολούθησαν αἱ συνθῆκαι εἰρήνης ἀλλὰ καὶ τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ὀργανώσεως ἐν γένει τῆς Διοικήσεως τῆς Μεγάλης πλέον Ἑλλάδος. Ἡ Ἑλλὰς τῶν 63211 τετρ. χιλ. ἔφθασεν εἰς ἔκτασιν τὰ 132562 τετρ. χιλ., ὁ δὲ πληθυσμός της ἐκ 2.700.000 περίπου ἐντὸς 10 μηνῶν ἀνῆλθεν εἰς 5.000.000. Εἶναι ἱκανοὶ οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ νὰ προσδώσωσι τὸ μεγαλεῖον τῆς προσπαθείας, τῆς μέχρι πρὸ διετίας ἀσυντάκτου ἐσωτερικῶς Ἑλλάδος, ὅτι ἠδυνήθη νὰ ἀνταποκριθῇ τελεσφόρως καὶ χρηστῶς εἰς τὰ ἐκ τοῦ διπλασιασμοῦ της προβλήματα.

Ἀπὸ πλευρᾶς χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς στρατολογικῆς ἀνεπαρκείας, τῆς μισθολογικῆς πτωχείας καὶ τῆς μεταπολεμικῆς γενικῆς ἀρρυθμίας, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὀξύτητα τῶν πάντοτε μεταπολεμικῶν προβλημάτων. ἰδιαιτέρως δὲ τῶν ὑπὸ τῶν βορείων γειτόνων συνεχῶς δημιουργουμένων, ὑπῆρξεν ἆθλος τῆς ποικιλλοτρόπως ἀνεπαρκοῦς εἰς δύναμιν χωροφυλακῆς, ἡ τηρηθεῖσα τάξις καὶ ἀσφάλεια. Ὑπάρχουσι βεβαίως περιπτώσεις καὶ λεπτομέρειαι κάθε ἄλλο παρὰ ἐπαινεταί, δὲν δύνανται ὅμως αὗται νὰ ἐπισκιάσωσι τὸ γενικὸν ἀποτέλεσμα, λαμβανομένων ὑπ᾽ ὄψιν καὶ τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων διὰ τὰς ὁποίας, ὡς κατ᾽ ἐπανάληψιν ἐτονίσθη καὶ κατωτέρω θέλει ἐν συνεχείᾳ καταδειχθῇ, ὄχι μόνον δὲν ἔπταισε τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ καὶ δεινῶς ἐταλαιπωρήθη συνεπείᾳ τῆς κρατικῆς προχειρότητος, ἀβελτηρίας καὶ ἀγνοίας.

Ἀπὸ τῆς ἑπομένης τῆς ἀνακωχῆς ἤρξατο ἡ μερικὴ ἀποστράτευσις, ἥτις δὲν συντελέσθη τόσον ὁμαλῶς, ἕνεκεν τῆς ὁποίας πάμπολλαι ἀνεφάνησαν ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς χωροφυλακῆς.

Προσλαβοῦσα ἡ ἀποστράτευσις γοργὸν ρυθμὸν ἐδημιούργησε διὰ τὰς ἀρχὰς χωροφυλακῆς, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ καθήκοντα περισυλλογῆς τοῦ εἰς ἱματισμοῦ κ.λ.π. ὑλικοῦ τοῦ δημοσίου, δεδομένου ὅτι αἱ Ἀστυνομικαὶ Δ)νσεις καὶ ὑποδ)νσεις κατέστησαν παραλαμβάνουσαι τὰ εἴδη ταῦτα ἀρχαὶ (1).

Ἡ ἐν Θεσ)νίκῃ καὶ τῇ Μακεδονικῇ ἐνδοχώρα κατάστασις ἀπὸ πλευρᾶς ἀσφαλείας ἠπηλεῖτο ποικιλλοτρόπως διὰ τοὺς ἐν τῇ παρατιθεμένῃ ὑπ᾽ ἀριθμ. 27 ἀπὸ 9-9-1913 ἀναφορᾷ τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ λόγους:

Θεσ)νίκη 9-9-1913 Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν (Δ)νσιν Προσωπικοῦ)
Ἀθήνας (2)

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ προκαλέσω τὴν προσοχὴν τοῦ Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν ἑξῆς δύο ζητημάτων.

---

(1) Ὑπουργ. Στρατ. Ὁ Ἑλ. Στρατὸς κατὰ τοὺς Βαλκ. πολέμους, Τόμ. Γ΄—2)α2060. Βλέπε καὶ ἐν αὐξ. ἀριθ. 2068 τὴν ἀπὸ 12-9-1913 ἀναφορὰν τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ.

(2) Ὡς ἀνωτέρω Γ—2 α)α 2081.

Εἶναι ἐνδεχόμενον κομιτατζῆδες Βούλγαροι ἢ Βασιβουζοῦκοι νὰ πειραθῶσι νὰ διέλθωσι τὴν μεθόριον γραμμὴν πρὸς δημιουργίαν ταραχῶν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ δεῖ εἰς μέρη ἔνθα πλεονάζει τὸ ἑτερογενὲς στοιχεῖον. Δύναταί τις εἰπεῖν, ὅτι εὐχερῶς θὰ διακρίνωνται οἱ Βασιβουζοῦκοι, ἀλλὰ δὲν θὰ συμβῇ τὸ αὐτὸ καὶ μὲ τοὺς κομιτατζῆδες, οἵτινες εὐκόλως ἐξομοιοῦνται μὲ τοὺς Μακεδόνας κατοίκους. Ἐσύστησα πρὸς τοῦτο τὴν προσοχὴν τῶν μεθορίων ταγμάτων, ἀλλὰ λυσιτελεστέραν φρονῶ τὴν συγκρότησιν καὶ προσκόλλησιν εἰς τὰ τάγματα ταῦτα μικρῶν τμημάτων ἐκ προσκόπων ὑπὸ ἐμπείρους βαθμοφόρους, οἵτινες γνωρίζουν τοὺς κομιτατζῆδες καὶ ἀποτελεσματικῶς θὰ ἐβοήθουν τὰ τάγματα.

Τὸ ἕτερον ζήτημα πολὺ σπουδαιότερον τοῦ προηγουμένου ἀφορᾷ τὴν τάξιν ἐν τῇ Θεσ)νίκῃ. Ἔχω δεδόμενα ὅτι παρ' ὑπόπτων προσώπων ἐνσπείρεται ἡ ἰδέα εἰς τὸ Τουρκικὸν καὶ Ἰσραηλητικὸν στοιχεῖον τῆς ἀνακτήσεως τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Τοῦτο ἀνεθάρρησε τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα καὶ εἰς τὴν ὕπαιθρον ἀκόμη χώραν, ἀλλ' ἰδίως ἐν Θεσ)νίκῃ ἔνθα ἐμφανῶς καθίσταται ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ Φεστίου.

Ἔχω ἀνάγκην πρὸς τοῦτο καταλλήλου μυστικῆς ἀστυνομίας, ινα παρακολουθῶ τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ μεταχειρίζομαι ἐν ἀνάγκῃ τὰ ἔσχατα μέτρα κατὰ τῶν ὑπόπτων προσώπων (2α).

Ἀλλὰ τὰ μέγιστα προσκρούει πρὸς τὴν ἰδέαν ταύτην, ἡ δ)νσις τῆς δημοσίας ἀσφαλείας παρὰ ξένου Ξένου Ἀξ)κοῦ. Θεωρῶ ἀσύμφορον τὸν διορισμὸν τοῦτον τουλάχιστον ἐπί τινα χρόνον ἀκόμη μέχρις ὅτου παγιωθῇ μία σαφὴς τάξις πραγμάτων.

Ἐπὶ πλέον πληροφοροῦμαι, ὅτι προπαγάνδα ἐνεργεῖται διὰ τούτων καὶ τοῦ Προξένου Ἰταλίας, δι' Ἀλβανῶν ἀποστελλομένων εἰς Κορυτσᾶν. Παρακαλῶ δὲ ὅπως τὸ Ὑπουργεῖον σταθμίσῃ δεόντως τοῦτο καὶ μοὶ γνωρίσῃ τὰς ἀποφάσεις του ἐπὶ τῶν δύο τούτων ζητημάτων.

Δ΄ Σῶμα Σρατοῦ Μοσχόπουλος

Παραθέτομεν ἐπίσης καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης ἀπάντησιν τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, ἔχουσαν οὕτω:

Δ)τὴν Μεραρχιῶν Ἀντιστράτηγον Μοσχόπουλον — Θεσ)νίκην

Ἐπὶ ὑπ' ἀριθμ. 27 ἀναφορᾶς σας ἀνακοινῶ, ὅτι συγκρότησις τμημάτων ἐκ προσκόπων δὲν θεωρεῖται συμφέρουσα, λυσιτελέστερον κρίνεται ἡ καταδίωξις κομιτατζήδων ἐνεργηθῇ ὑπὸ κατὰ τόπους Χωροφυλακῆς ἐνισχυομένης ἐν ἀνεπαρκείᾳ της διὰ μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων ὑπὸ ἐμπείρους βαθμοφόρους συνεννοηθῆτε μετὰ Δ)τοῦ Χωροφυλακῆς Μακεδονίας καὶ διατάξατε ἐνίσχυσίν του διὰ τακτικοῦ στρατοῦ πρὸς σχηματισμὸν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, εἰς ἃ μέρη ἐπιβάλλεται τοῦτο. Ὡς πρὸς δεύτερον ζήτημα ἀπεφασίσθη αὐτόσε ἀποστολὴ Ταγμ)ρχου Χωροφυλακῆς Ζυμβρακάκη Ἐμμ. πρὸς ἀνάληψιν ἀσφαλείας πόλεως, Ταγμ)ρχου Λάουρο περιορισθέντος εἰς διοίκησιν Σχολείου χωροφυλακῆς.

Ἀθῆναι 12-9-1913 Βενιζέλος

Ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρω ἐγγράφων προκύπτουν τὰ σφάλματα τῆς πολιτείας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀστυνομικὴν ὀργάνωσιν ἐν Θεσ)νίκῃ, τὴν ἄσκοπον ἀλλὰ καὶ ἐθνικῶς ἀ-

---

(2α) Πρόκειται περὶ τῆς ἀδυναμίας τῆς ἐκ Κρήτης Χωροφυλακῆς, περὶ ἧς ἐποιησάμεθα λόγον ἀνωτέρω.

σύμφορον χρησιμοποίησιν ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς Ἰταλικῆς προελεύσεως, λόγῳ τῆς γειτνιάσεως καὶ τῆς συγκρούσεως τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων πρὸς τὰς Ἰταλικὰς βλέψεις.

Πρὶν χωρήσωμεν εἰς τὴν περαιτέρω ὀργάνωσιν τῆς χωροφυλακῆς ἐν ταῖς νέαις χώραις, εἶναι ἀνάγκη νὰ ρίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς τὰ ἐν τοῖς μετόπισθεν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολέμων λαβόντα χώραν γεγονότα.

Ἡ ἔναρξις τοῦ πρώτου Βαλκανικοῦ πολέμου ἀπερρόφησε τὴν γενικὴν προσοχήν, πρὶν ὅμως τελειώσῃ ὁ πόλεμος οὗτος αἱ Ἀθῆναι ἐπανεῦρον τὸν γνώριμον αὐταῖς δρόμον ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ.

Ἔγκυρα τότε περιοδικὰ καὶ σύμπασα ἡ κοινὴ γνώμη, εἶχον ἐξεγερθῆ κατὰ τῆς ἐκκλήσεως τῶν ἠθῶν καὶ ἐθεώρουν πρὸς τοῦτο ὑπεύθυνον τὴν ἀστυνομίαν, διότι ἐπέτρεπε τὴν ἐφ' οἱωδήποτε προσχήματι διδασκαλίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν χορῶν εἰς διάφορα ἀπεμεμονωμένα καὶ μὴ ἐπιτηρούμενα χοροδιδασκαλεῖα ἀρρένων ἀναμεὶξ μετὰ θηλέων.

Ὁ Δ)ντὴς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν Ζυμβρακάκης εἶχε διατάξει τὸ κλείσιμον ὡρισμένων ἐκ τῶν χοροδιδασκαλείων ἐν τοῖς ὁποίοις, παρὰ τὰς ἐναντίας διατάξεις, διενεργεῖτο τοιαύτη συμφοίτησις καὶ συνδιδασκαλία.

Διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπετέλει σκάνδαλον ἡ τοιαύτη κατάστασις, παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ ἐφημερὶς Ἀκρόπολις ὑπὸ τὸ πρόσχημα νεωτεριστικῶν ἀπόψεων ἠναντιώθη εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ Ζυμβρακάκη καὶ προεκάλεσε συνέντευξιν μετὰ τοῦ ἀρχηγεύοντος τῆς Χωροφυλακῆς Ἰταλοῦ ἀντ)ρχου Γκαριλιόττα, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον κατεχώρησεν εἰς τὰ ὑπ' ἀριθμ. 10274 καὶ 10275 τῆς 3 καὶ 4-3-1913 φύλλα της.

Ἐν τῇ συνετεύξει του ὁ Γκαριλιόττα ἐνεφανίσθη ἀγνοῶν τὴν περίπτωσιν, ὅτι ἐξεπλάγη ἐκ τοῦ παραδόξου μέτρου τούτου, ὡς ἐχαρακτήρισεν καὶ ἐδήλου ὅτι θὰ ἐζήτει νὰ τῷ ἀναφερθῶσιν οἱ λόγοι.

Συνεχίζων τὴν συνέτευξίν του ἐπεξετάθη, ὁ Ἰταλὸς Ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς, καὶ ἐπὶ τῆς γενικωτέρας καταστάσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀστυνομεύσεως καὶ τῆς χωροφυλακῆς. Ἔλεγεν μεταξὺ ἄλλων «Ἡ σημερινὴ ἀστυνομία ἐδῶ βαδίζει σύμφωνα μὲ τὴν πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ἀστυνομίαν. Καὶ αὐτὸ ὅπως σᾶς εἶπα διότι δὲν ὑπάρχει κῶδιξ ὁρίζων τὰ δικαιώματα τῆς Ἀστυνομίας···» καὶ ἐν συνεχείᾳ «...·ἡ ἀστυνομία πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μὲ τὴν ἐποχήν της...». Ὑπέμνησκεν ὅτι εἶχεν ὑποβάλει μίαν σειρὰν νομοσχεδίων ἐκ τῆς ἐπιψηφίσεως τῶν ὁποίων θὰ ἐξηρτᾶτο ἡ περαιτέρω δραστηριότης του καὶ συνεχίζων τὸν φιλιππικόν, ἐδήλου ἐν συνεχείᾳ «Πρέπει ὅμως ἡ ἀστυνομία σας ν' ἀνακαινισθῇ ἐκ βάθρων. Ὑπάρχουν καὶ καλὰ στοιχεῖα εἰς αὐτὴν ἀλλὰ τὰ περισσότερα ἦσαν ἐλεεινά. Ἀπεμάκρυνα ἐγὼ τῆς ὑπηρεσίας περὶ τοὺς τριακοσίους χωροφύλακας διότι ἦσαν μέθυσοι, κλέπται καὶ εἶχον διάφορα ἄλλα ἐλαττώματα. Ἐπρότεινα ὅπως χωροφύλακες προσλαμβάνονται ἐθελονταὶ ἔχοντες ὡρισμένα ἐφόδια. Δὲν ἀρκεῖ ὅπως γίνεται σήμερον νὰ εἶναι πρώην στρατιῶται. Μὲ τὸ νὰ ξέρουν νὰ μεταχειρίζωνται τὸ ὅπλον δὲν σημαίνει τίποτε. Ὁ χωροφύλαξ εἶναι κάτι τὶ τὸ συνθετώτερον···». Τοὺς ἐθελοντὰς θὰ τοὺς ἐξεπαίδευεν εἰς σχολεῖον καὶ μετὰ τὴν σχολικὴν ἐκπαίδευσιν θὰ ἐπηκολούθει ἡ πρακτικὴ ἐκπαίδευσις. Εἰθισμένος ἐκ τῆς πατρίδος του ἀπέκρουε τὴν ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας παρὰ μεμονωμένου ὀργάνου καὶ ἤθελεν τὴν ἀνὰ δύο περιπολίαν. Ἀπέκρουε τὸν γάμον διὰ τοὺς ὑπεν)ρχας καὶ χωροφύλακας καὶ ἐζήτει τὸν κοινὸν στρατωνισμόν, τὸ κοινὸν συσσίτιον καὶ τὰς μόνον δυ-

γάμει ἀδείας ἐξόδους ἐκ τοῦ στρατῶνος. Ἠξίου τὴν ἀπαγόρευσιν εἰς τοὺς ὁπλίτας νὰ συχνάζουν εἰς καφενεῖα καὶ ταβέρνας καὶ τὸν ὑποχρεωτικὸν στρατωνισμὸν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα καθὼς καὶ τῶν ἐγγάμων ἐνωμοταρχῶν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των.

Ἠρνήθη εἰς τὴν Ἀστυνομίαν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιμελῆται τοῦ ἐλέγχου τῶν πλανοδίων μικροπωλητῶν, διότι τοῦτο ἐθεώρει ἔργον τῶν Δημάρχων καὶ δημοτικῶν κλητήρων.

Δὲν ἐνέκρινε τὰ ὑπὸ τοῦ Ζυμβρακάκη μέτρα κατὰ τῶν κοινῶν καὶ ἐλευθερίων γυναικῶν.

Ὡς ἐπιθυμητὸν τύπον χωροφύλακος προέβαλε τὸν τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς.

Εἴδομεν ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς εἶχον ἀντιστρατευθῆ εἰς τὴν προτίμησιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς Χωροφυλακῆς, κυρίως διότι δὲν ἀνεγνώριζον εἰς αὐτὴν ἀστυνομικὰς γνώσεις καὶ πεῖραν, καὶ κατὰ συνέπειαν ὑπῆρχε προκατάληψις, ἥτις μετὰ τὴν ἄφιξιν τῆς ἀποστολῆς καὶ τὰς ἐκ μέρους ταύτης θεαματικὰς ἔν τισι περιπτώσεσι ἐπιδείξεις, μετεβλήθη εἰς ἔντονον δυσαρέσκειαν. Αἱ ἀνωτέρω γνῶμαι τοῦ Γκαριλιόττα, περὶ Ἀστυνομίας, ἐδικαίωσαν τόσον συντόμως τὴν ἄποψιν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς.

Ἐκ τῶν μνημονευθέντων ἐν τῇ ἀνωτέρω συνεντεύξει, ὑπὸ τοῦ Γκαριλιόττα νομοθετημάτων, ἔνια ἐπεψηφίσθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν, ὡς τὰ περὶ ἐκπαιδεύσεως, τὰ περὶ αὐξήσεως τῆς δυνάμεως, προαγωγῶν κ.λ.π. Τούτων ἕνεκεν καὶ ἐκ τῆς ἀποπείρας τῶν μελῶν τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς νὰ ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰς νέας χώρας, ἡ δυσαρέσκεια ἐκορυφώθη. Ὁ ἡμερήσιος Τύπος ἐπέκρινε τὰ νομοσχέδια ταῦτα (3), ὁ δὲ διευθυντὴς τοῦ μοναδικοῦ περὶ τὴν Ἀστυνομίαν περιοδικοῦ «Ἠχὼ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας», δικηγόρος Γεώργιος Λεφάκης, διὰ σειρᾶς ἄρθρων του (4) ἐπετέθη μὲ ἱκανὴν ἐν πολλοῖς λογικὴν καὶ ἀντικειμενικότητα κατὰ τῶν τῇ εἰσηγήσει τοῦ Γκαριλιόττα ψηφισθέντων νομοσχεδίων, διότι:

α) Ἐστεροῦντο ἀστυνομικῆς βάσεως, β) ἐστεροῦντο συγχρόνου πνεύματος περὶ ἀναγκαίων εἰδικοτήτων, γ) καθώρισαν ἐν τῇ στρατολογίᾳ χαμηλὰ προσόντα, κατάλληλα μόνον διὰ τὴν ὕπαιθρον χώραν, δ) ἐδόθη δικαίωμα κατατάξεως ὑπαξιωματικῶν μὲ προσόντα κατάλληλα μόνον δι' ὑπαξιωματικοὺς τοῦ στρατεύματος, ε) κατεβλήθη σπουδὴ καὶ προσπάθεια διὰ τὴν αὔξησιν κατατάξεων ἐν ἀδιαφορίᾳ περὶ τῆς ποιότητος, στ) οὐδεμία πρόνοια προστασίας κατὰ τοῦ κύματος τῶν μεταθέσεων ἐλήφθη, ζ) ὡς γραμματικὰ προσόντα ἐζητοῦντο μόνον ἡ ἀνάγνωσις, η) παρετάθη τὸ σύστημα τῆς συμπληρώσεως τῆς δυνάμεως διὰ μεταθέσεως ἐκ τοῦ στρατεύματος, θ) ἡ χρησιμοποίησις κληρωτῶν διὰ τὴν Χωροφυλακὴν μὲ ηὐξημένας ἀποδοχάς, ἐξυπηρέτει μόνον τὴν φυγοστρατείαν, ι) οὐδεμία πρόνοια ἐλήφθη διὰ τὴν δημιουργίαν ἀστυνομίας Ἀσφαλείας (μυστικῆς), καθ' ἣν ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχε κράτος στερούμενον τοιαύτης, ἡ δὲ Ἑλλὰς ἐβαρύνετο καὶ μὲ τὴν δολοφονίαν τοῦ Βασιλέως της, ια) ἐνῶ τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς διέθετε τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν —συγκριτικῶς— μορφωμένων στελεχῶν, δὲν τοῦ ἐδίδοντο κατάλληλοι ὁπλῖται, ιβ) οὐδεμία πρόνοια ἐλήφθη διὰ τὴν ὀρθοτέραν καὶ τελειοτέραν ὀργάνωσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθύνσε-

---

(3) Ἐφημερὶς «Ἀκρόπολις» 18-6-1913 κ.λ.π.

(4) Τεύχη 95—97.

ων, παρ' αἷς οὐδεὶς ἄλλος ἀξιωματικὸς προεβλέπετο, πλὴν τοῦ Διευθυντοῦ, δι' ἕναν ὁλόκληρον νομὸν μὲ πληθυσμὸν 300.000 κατοίκων, ὡς ἦτο ὁ νομὸς Ἀττικοβοιωτίας, ἐνῶ ἐν Εὐρώπῃ ὑφίσταντο ἁρμόδιοι εἰδικοὶ καὶ ὑπεύθυνοι παρ' ἑκάστῃ Διευθύνσει ἀξιωματικοὶ τμηματάρχαι, ιγ) οὐδὲν μέτρον ἐλήφθη διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ἀξιωματικῶν, ἀλλὰ διετηρήθη ὁ Νόμος ΓΦΟΘ' περὶ φοιτήσεως εἰς τὴν Σχολὴν ὑπαξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος τῶν ὑποψηφίων ἀνθυπομοιράρχων.

Τοιαύτη ὅμως ἐκπαίδευσις ἦτο ἀπρόσφορος διὰ τὰς ἀστυνομικὰς ἀνάγκας καὶ τὰ προβλήματα αὐτῶν. Εἰς τὸ τεῦχος 99 παρετήρει ὁ Λεφάκης ὅτι «δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀξιώσωμεν ἀπὸ τοὺς πτυχιούχους νομικῆς διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου ὅτι διὰ νὰ γίνουν ἀνθυπομοίραρχοι ἔπρεπε νὰ ἐκμάθωσι τὰ στρατηγικὰ σχέδια τοῦ Πελοπίδα, τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Μ. Ναπολέοντος»., ιδ) οὐδεμία ἐκδήλωσις ἢ σκέψις ἐγένετο διὰ τὰς ἀποδοχὰς τῶν εἰς μεγαλουπόλεις ὑπηρετούτων καὶ ιε) καθωρίσθησαν εὐτελεῖς συντάξεις διὰ τοὺς χωροφύλακας, ἤτοι δραχμὰς 40 μηνιαίως, μετὰ 25ετῆ ὑπηρεσίαν, καὶ οὕτω ἀπεκλείετο πᾶσα προσδοκία περὶ δημιουργίας ἐπαγγελματιῶν χωροφυλάκων.

Κατὰ τὰ μέσα Ἰουνίου 1913 ἐξαπελύθη νέα ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς ἀποστολῆς, ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐνῶ εἰς ὅλους τοὺς τοποθετηθέντας εἰς τὰς νέας χώρας πολιτικοὺς ὑπαλλήλους κατεβλήθη μία σπουδαία προκαταβολὴ καὶ ἓν γενναῖον μηνιαῖον ἐπίδομα ὡς ἔξοδα παραστάσεως, οἱ ἀξιωματικοὶ Χωροφυλακῆς δὲν συμπεριελήφθησαν εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, καίτοι οὗτοι θὰ ἐξεπροσώπουν κυρίως τὸ κράτος. Ἐζητεῖτο ἀπὸ τὸν Γκαριλιόττα ἢ νὰ εἰσακουσθῇ ἢ νὰ παραιτηθῇ (5).

Ἀλλὰ ἡ μεταχείρισις τῆς Χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν πάντοτε δυσμενής, διότι, ἐνῶ διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατεύματος ἐδόθη πολεμικὸν ἐπίδομα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου, διὰ τοὺς τοιούτους τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ἐλήφθη τοιοῦτον μέτρον εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1913 καὶ μόνον διὰ τοὺς συμμετέχοντας εἰς τὴν ἐκστρατείαν, διὰ δὲ τοὺς ὁπλίτας οὐδεμία μέριμνα.

Μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ἐχορηγήθη διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (Ἐλ. Βενιζέλου) μηνιαῖον ἐπίδομα ἐκ δρχ. 100.

Τέλος, τὸ Βορειοηπειρωτικὸν καὶ τὰ ἐκ τῆς συγχωνεύσεως καὶ ἐντάξεως τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ζητήματα, κατέστησαν λίαν ἐπισφαλεῖς τὰς σχέσεις μεταξὺ ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς καὶ τῶν τοιούτων τῆς Ὀργανωτικῆς Ἀποστολῆς.

Ἐπὶ τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ θέματος ἡ Ἰταλία, ταχθεῖσα ὑπὲρ τῆς δημιουργίας Ἀλβανικοῦ Κράτους, τοῦ ὁποίου μάλιστα τὰ νότια ὅρια ὑπεστήριξεν ἐναντίον καὶ αὐτῶν τῶν ἀκραιφνῶς ἑλληνικῶν περιοχῶν τῆς Βορείου Ἠπείρου, ἔλαβεν ἐχθρικὴν στάσιν ἔναντι τῆς Ἑλλάδος. Ναὶ μὲν δὲν ὑπῆρξεν ἀπόδειξίς τις περὶ ἐκδηλώσεων ἢ ἐνεργειῶν τῶν μελῶν τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς, αὐτομάτως ὅμως ἐτέθησαν τὰ μέλη ταύτης ὑπὸ γενικὴν δυσπιστίαν καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀνωτέρω πρότασις τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Γ' Σώματος Στρατοῦ, κατόπιν τῆς ὁποίας ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἀποστολῆς Λάουρο περιωρίσθη εἰς τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἱδρυθεῖσαν Σχολὴν Χωροφυλακῆς.

Ἡ τοιαύτης μορφῆς δυσπιστία πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἰταλικῆς Ὀργανωτικῆς Ἀποστολῆς ἐκράτησε μακρὰν πάσης εἰλικρινοῦς συνεργασίας μετ' αὐτῆς τοὺς ἀξιωματι-

---

(5) «Ἠχὼ Δημ. Ἀσφαλείας», Τεῦχος 99 τῆς 20-6-1913.

κοὺς τῆς Χωροφυλακῆς, τόσον κατὰ τὴν πρώτην ταύτην περίοδον, ὅσον καὶ κατὰ τὴν δευτέραν τοιαύτην 1917—1922, πρᾶγμα ὅπερ δὲν ἔμεινεν ἄνευ σοβαρῶν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀπετέλεσεν ἓν ἀκόμη ἐκ τῶν σοβαρῶν σφαλμάτων τῆς Κυβερνήσεως, νὰ μετακαλέση Ἀστυνομικὴν Ὀργανωτικὴν Ἀποστολὴν ἐκ γειτονικοῦ Κράτους, μεθ' οὗ ἔδει νὰ ὑπολογισθῆ ὅτι μοιραίως ὑπῆρχον καὶ θὰ ἐδημιουργοῦντο ἐθνικαὶ ἀντιθέσεις, δεδομένου μάλιστα ὅτι, κατὰ τὸν νόμον, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀποστολῆς ἦτο καὶ Ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς.

Διὰ τοῦ νόμου 4206 (ΔΣΣΤ') τῆς 12-5-1913 (6) ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ηὐξήθη κατὰ 3 ἀντισυνταγματάρχας, 5 ταγματάρχας, 10 Μοιράρχους, 70 ἀνθυπασπιστάς, 16 πεζοὺς ἐνωμοτάρας Β' τάξεως, 74 ὑπενωμοτάρχας πεζοὺς καὶ 1.500 μαθητευομένους χωροφύλακας, ἤτοι ἡ δύναμις τοῦ Σώματος ἀνῆλθεν εἰς: 1 συνταγματάρχην, 8 ἀντισυνταγματάρχας, 19 ταγματάρχας, 45 Μοιράρχους, 57 ὑπομοιράρχους, 68 ἀνθυπομοιράρχους, 100 ἀνθυπασπιστάς, 23 ἐφίππους ἐνωμοτάρχας, 26 ἐφίππους ὑπενωμοτάρχας, 219 ἐφίππους χωροφύλακας, 590 πεζοὺς ἐνωμοτάρχας Α' καὶ Β' τάξεως, 490 πεζοὺς ὑπενωμοτάρχας καὶ 5.498 ἐν γένει χωροφύλακας.

Ἡ αὔξησις αὕτη τῆς δυνάμεως δὲν περιέλαβεν αὔξησιν τινὰ εἰς τοὺς κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαίους βαθμοὺς ὑπομοιράρχου καὶ ἀνθυπομοιράρχου καὶ τοῦτο οὐχὶ τυχαίως, ἀλλὰ διότι ἐμελετᾶτο ἡ ἔνταξις εἰς τὸ Σῶμα τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, τῆς ὁποίας οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ ἦσαν ὑπομοίραρχοι.

Μετὰ δίμηνον περίπου ἐγένετο ἡ ἔνταξις, οὐχὶ διὰ νόμου κανονικῶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθέντος, ἀλλὰ διὰ Ν.Δ. τῆς 10-7-1913 (7), δι' οὗ ἡ δύναμις τοῦ Σώματος, συγκεφαλαιωτικῶς πλέον, καθωρίσθη: εἰς 1 Συντ)ρχην, 8 ἀντ)ρχας, 19 Ταγμ)ρχας, 46 Μοιράρχους (30 Α' τάξεως καὶ 16 Β), 72 ὑπομοιράρχους, 79 ἀνθ)ρχους, 1 ὑπεπιμελητήν, 5 λοχαγοὺς οἰκονομικοῦ, 18 ὑπολοχαγοὺς οἰκονομικοῦ, 2 ἀνθ)γοὺς οἰκονομικοῦ, 1 ἰατρόν, 11 ὑπιάτρους, 1 ἀνθ)τρον, 3 ὑποκτηνιάτρους, 1 Φαρμακοποιόν, 2 ἀνθυποφαρμακοποιούς, 163 ἀνθ)στάς, 670 Ἐνωμ. Πεζοὺς (335 Α καὶ 335 Β), 647 ὑπεν)ρχας πεζοὺς καὶ 7928 χωρ)κας πεζοὺς ἐξ ὧν 1500 μαθητευόμενοι, 27 ἐφιπ. Ἐνωμ. (15 Α καὶ 12 Β), 25 ἐφιπ. ὑπεν)ρχας 1 Ἐνωμ. Β. Τάξεως ἀρχιπεταλωτήν, 2 ὑπεν)ρχας πεταλωτάς, 2 ὑπεν)ρχας σαγματοποιοὺς καὶ 356 ἐφίππους χωρ)κας.

Κατὰ ρητὴν τοῦ νόμου διάταξιν (ἄρθ. 4) ἡ συμπλήρωσις τῆς ὁρισθείσης δυνάμεως θὰ ἐγίνετο διὰ μετατάξεως εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωρ)κῆς τῶν εἰς τὴν Κρητικὴν Χωροφυλακὴν ὑπηρετούντων, ἤτοι:

14 ὑπομοιράρχων, 16 ἀνθ)ρχων, 6 ὑπιάτρων, 1 ἀνθ)τρου, 1 ἀνθυποφαρμακοποιοῦ, 63 ἀνθ)στῶν, 123 Ἐνωμοταρχῶν ἁπάντων ὡς Α' τάξεως, 94 ὑπεν)ρχῶν, 928 χωρ)κων ὡς ἐθελοντῶν Β' τάξεως, 4 ἐφίππων Ἐνωμοταρχῶν ὡς Α' τάξεως, 3 ὑπεν)ρχῶν ἐφίππων καὶ 48 ἐφίππων χωρ)κων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν.Δ. ἡ σειρὰ ἀρχαιότητος ἀξ)κῶν καὶ ὑπαξ)κῶν θὰ διεκανονίζετο διὰ διαταγῆς Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν, κατὰ τὰ ἐν τῷ στρατεύματι ἰσχύοντα, πρᾶγμα ὅπερ ἐσήμαινε ὅτι καθίσταντο ἅπαντες σχεδὸν οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ἀνθυπασπισταὶ ἐκ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ἀρχαιότεροι τῶν ἐν τῇ Ἑλλη-

(6) Φ.Ε.Κ. 102— 27-5-1913.

(7) Φ.Ε.Κ. 136— 13-7-1913.

νικῇ Βασιλικῇ Χωροφυλακῇ ὁμοιοβάθμων των, ἐπὶ πλέον δὲ ἅπαντες οἱ Ἐνωμοτάρχαι τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς κατετάγησαν ὡς Α΄ τάξεως τοιοῦτοι.

Ἡ τοιαύτη διαβάθμισις καὶ κατάκτησις, ἀρχαιότητος προεκάλεσεν σφοδροτάτας ἀντιδράσεις τῶν κατωτέρων ἀξ)κῶν καὶ ὑπαξ)κῶν καὶ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις τόσον κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἐθεωρήθη ὅτι σκανδαλωδῶς εὐνοοῦσε τοὺς συμπατριώτας τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὅσον καὶ κατὰ τῆς Ἰταλικῆς Ὀργανωτικῆς Ἀποστολῆς — τῆς ὁποίας ὁ Ἀρχηγὸς κατ' ἐπανάληψιν εἶχεν κηρυχθῇ ὑπὲρ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ὡς ὑποδείγματος. Καὶ εἶναι μὲν γεγονὸς ὅτι οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ἐπλεονέκτουν εἰς παράστασιν, πειθαρχικότητα καὶ στρατιωτικὴν ἐκπαίδευσιν, ὑπελείποντο ὅμως σοβαρῶς οἱ βαθμοφόροι της εἰς μόρφωσιν τῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βασιλικῇ Χωροφυλακῇ συναδέλφων των. Ἡ κατάστασις αὕτη εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀθρόαν παραίτησιν ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ἐξαιρετικῆς μορφώσεως ἐνωμοταρχῶν.

Πέραν ὅμως τῆς περὶ τὴν ἀρχαιότητα ἔριδος, ἥτις ἐβασάνισε ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸ Σῶμα, τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν καὶ κοινωνίαν καὶ ἐξελίχθη εἰς ἀμοιβαίαν καταφρόνησιν καὶ εἰς αἰτίαν ἀλληλοκατατρεγμῶν μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν, ἐδημιουργήθη γενικώτερον χάσμα μεταξὺ τῶν ἐκ τῆς Κρητικῆς χωρ)κῆς προερχομένων καὶ τῶν τοιούτων τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς Χωρ)κῆς, ἕνεκεν πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων καὶ κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι παρὰ τὴν ἔνταξιν τῆς Κρητικῆς Χωρ)κῆς ἀπηγορεύθη ἡ ἀνάμιξις τῶν ἀνδρῶν ταύτης μετὰ τῆς ὑπολοίπου Χωρ)κῆς.

«.... Τὸ αὐτὸ Ἀρχηγεῖον Χωρ)κῆς θέλει ἔχει ὑπ' ὄψει του ὅτι οἱ τὴν μέχρι τοῦδε Κρητικὴν Χωρ)κὴν ἀπαρτίζοντες ἄνδρες, διεπόμενοι ὑπὸ ἰδίου αὐτῶν διοικητικοῦ Κανονισμοῦ ὑπηρεσίας καὶ φέροντες ἴδιον ἔνδυμα, δὲν δύνανται παρ' αὐτοῦ νὰ μετατεθῶσιν εἰς ἃ μέρη τοῦ Κράτους ὑπηρετοῦσιν οἱ τῆς τῶν παλαιῶν ἐπαρχιῶν χωρ)κῆς ἄνδρες καὶ συνηπηρετῶσι μετὰ τούτων, μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς γενικοῦ Κανονισμοῦ καὶ δμοιομόρφου στολῆς δι' ὁλόκληρον τὸ Σῶμα, εἰμὴ κατὰ ὀργανικὰ τμήματα καὶ κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργείου» (8).

Ἡ διάταξις αὕτη εἶχε λογικὴν βάσιν καὶ δὲν θ' ἀπετέλει ἀσφαλῶς ἀντικείμενον δυσαρεσκειῶν ἐὰν δὲν ἦτο ἄποψις τῶν Ἰταλῶν καὶ ἐὰν ἐτερματίζετο ἐντὸς λογικοῦ χρονικοῦ διαστήματος, ἐνῶ διαρκέσασα ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἑπταετίαν καὶ πλέον ἀκόμη, ἔφθασε νὰ ἀποτελέση καὶ ἓν ἐκ τῶν συνθημάτων τῶν ἐκλογῶν τῆς 1-11-1920. Ὑπῆρξε μία διάκρισις, ἥτις ὤθησεν ἀτυχῶς τὴν ἐκ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς δύναμιν εἰς μερίδα πραιτωριανῶν διὰ τὸν Βενιζέλον ἐν τῇ Χωροφυλακῇ καὶ τὴν ὑπόλοιπον εἰς δυσηρεστημένους κατὰ τοῦ πολιτικοῦ τούτου ἀνδρός.

Καὶ δὲν ἦτο μικρά τις δύναμις ἡ τοιαύτη ἐκ τῆς Κρητικῆς χωροφυλακῆς εἰσρεύσασα, ἀπετέλει μίαν δύναμιν σχεδὸν ἰσάριθμον μὲ ἐκείνην ἣν προέβλεψεν ὁ πρῶτος ὀργανισμὸς Χωρ)κῆς καὶ συνεκεντρώθη ἅπασα, σχεδόν, ἐν Θεσ)νίκῃ κατὰ τρόπον προνομιακὸν πλέον, ὑποδειγματικῶς δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις.

Βάσει τοῦ ἀνωτέρω Ν. Δ. ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθμ. 88460 ἀπὸ 17-7-1913 διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (9) «περὶ κανονισμοῦ σειρᾶς ἀρχαιότητος ἀξ)κῶν

(8) Ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 85501 δὶς Δ)γῆς Ὑπουργ. Στρατιωτ. τῆς 13-7-1913, ἣν βλέπε ἐν ἐπισήμῳ Δελ. Ὑπουργ. Στρατ. 1913, σελ. 450.

(9) Ἐπίσημον Δελτίον 1913, σελ. 482—486.

καὶ ἀνθ) στῶν Κρητικῆς Χωρ) κῆς», δυνάμει τῆς ὁποίας οἱ ἐνταχθέντες κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος ὑπομοίραρχοι Σαρρῆς Εὐάγγελος, Κοκκαλᾶς Δημήτριος, Ἀνδρουλάκης Ἀνδρέας, Χατζηϊωάννου Ἀλέξ., Νικηφοράκης Νικηφ., Μαυρογιανάκης Ἠλίας, Μυλογιάννης Μίνως, Βογιατζάκης Ἐμμ., Βοῦρος Γεώργιος, Σουρῆς Ἰωάννης, Πόρταλης Γεώργιος, Διαλλινᾶς Ἐμμαν. καὶ Ἀνδρουλάκης Ἐμμ. ἐνετάχθησαν μετὰ τὸν ὑπομοίραρχον Καρύδην Ἰωάννην, οἱ ἀνθυπομοίραρχοι Καρδυνὸς Μενέλαος, Κατσιγιαννάκης Ἐμμ., Μακρικάκης Γεώργιος, Παππαδάκης Ἰωάννης, Σκουλούδης Δημ., Δαρατσιανὸς Γεώργ., Πατεράκης Κων., Γιουλούντας Γεώργ., Παυλίδης Ἐμμ., Παπαλάκης Ἐμμ., Μιαούλης Νικ., Καλοχριστιανάκης Γεώργ., Σεισάκης Ἰωάννης, Τσακαλόπουλος Περικλῆς καὶ Φαρούγγιος Ἀγησίλαος μετὰ τὸν ἀνθυπομοίραρχον Πραντούναν Ξενοφ. καὶ πρὸ τοῦ Ἀνθ) ρχου Καφοπούλου Γεωργ., ἤτοι πρὸ τῆς τάξεως Ζήρου. Ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν ἀξιωματικῶν (ὑγειονομικοῦ, Μουσικῆς κ.λ.π.) μετετάγησαν καὶ οἱ ἀκόλουθοι ἀνθ) σταὶ κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητός των:

Κωνσταντάκης Στυλ., Ὑπαταῖος Ἀντ., Μπενάκης Ἰωάν., Βελιδάκης Ἀλεξ., Γρηγοράκης Ἐμμ., Κοζυράκης Διομ. Ἀρχαντζικάκης Ἐμμ., Σφακιανάκης Δημ., Καλαϊντζάκης Ἐμμ., Βαρδάκης Ἀπόστ., Κάνδουρος Γεώργ. Σηφάκης Ἀντων. Τερζάκης Δημ., Ἱερωνυμάκης Ἀνδρέας, Ἀκτουδιανάκης Εὐάγγ., Σαρρῆς Μιχ., Τσάκωνας Ἐμμ., Μαρκογιαννάκης Ἐμμ., Βογιάκης Γεώργ., Σακκαδάκης Ἐμμ., Παπαδογιάννης Ζαχ., Ζερβουδάκης Ν., Σκουλᾶς Νίκος, Λαμπαθάκης Δημ., Τσιβῆς Ἐλευθ. Μαρκουλάκης Μιχαήλ, Βογιαντζάκης Γεώργ. Παπαγρηγοράκης Ἰωάννης. Τσακιράκης Θεμ., Καμπουράκης Ἀπόστ., Καρπουζάκης Γεώργ., Παπαδαντωνάκης Κων., Σταυριανουδάκης Ἰωάννης, Σταρρᾶς Ἐμμ., Φιοράκης Ἰωάννης, Λαμπράκης Μενελ., Κακουράκης Γεώργ., Πενταράκης Κων., Μπασιαδάκης Νικολ., Σταθάκης Νικόλαος, Πετράκης Ιωάννης, Βοτζάκης Ἀνδρέας, Μαντᾶς Μανοῦσος, Τσουγράκης Ἰωάννης, Σκορδίλης Ἀλέξ. Μαρινάκης Νικόλαος, Παπαδάκης Μιχαήλ, Μαμανάκης Ἐμμ. Βογιάκης Γεώργ., Βαγυράκης Στυλ., Καλονόμος Κων., Χαντζαγγελάκης Στεφ, Τζατζιμάκης Στεφ, Βρέντζος Γεώργ., Ἐλευθεράκης Νικόλαος, Τηπηδάκης Ἰωάν. Γάσπαρης Ἰωάννης Ζαμιατάκης Δημοσθένης, Μπόλαρης Ἀντώνιος, Τζενάκης καὶ Ἐμμ, Δουκάκης Γεώργιος. Διὰ τὴν ἔνταξιν τῶν ἀνθ) στῶν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος προαγωγῆς των εἰς τὸν Βαθμόν.

Μέχρι τῆς ἐντάξεως εἰς τὸ Σῶμα, οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ἐμισθοδοτοῦντο παρὰ τῆς τέως Κρητικῆς Πολιτείας, δι' ὃ καὶ διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 15-10-1913 (10) «περὶ προσθήκης καὶ ἀντικαταστάσεως ἄρθρων Ν.Δ. 10 Ἰουλίου 1913 περὶ αὐξήσεως τῆς δυνάμεως τῆς χωροφυλακῆς κ.λ.π.» καὶ ἐν ἄρθρῳ 2 προεβλέφθη ὅτι οἱ ἄνδρες τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς μισθοδοτούμενοι παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους πλέον δὲν ἠδύναντο νὰ τύχωσι μικροτέρων ἀποδοχῶν τῶν ὅσων παρὰ τῆς Κρητικῆς Πολιτείας ἐλάμβανον.

Διὰ τοῦ νέου τούτου νομοθετήματος κατηργήθη ἡ διάκρισις τῶν ἐνωμοταρχῶν εἰς Α καὶ Β τάξιν καὶ διὰ τοὺς ἐκ τούτων τελειοφοίτους νομικῆς ἐδόθη τὸ δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὰς διὰ τὸ Σχολεῖον ὑπαξιωματικῶν ἐξετάσεις μετὰ ἐνιαύσιον μόνον ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Σώματι. Διὰ τῆς Διατάξεως ταύτης θεσπίσασα ἡ Κυβέρνησις διάκρισιν ὑπὲρ τῶν πτυχιούχων ὑπελόγισεν ὅτι θὰ ἔπειθε τοὺς παραιτηθέντας

---

(10) Φ.Ε.Κ. 211) 21-11-1913 κυρωθὲν διὰ τοῦ νόμου 187 τῆς 29.3.1914.

κατόπιν τοῦ Ν.Δ. τῆς 10-7-1913 Ἐνωμοτάρχας, δι' ὅ καὶ διέλαβε διατάξεις ἐπανακατατάξεως ἐν ἄρθρῳ 4.

Κατωτέρω ὅμως καὶ ἐν ἄρθρῳ 5 καὶ 6 διέλαβε τὸ Ν.Δ. τοῦτο νέας εὐεργετικὰς ὑπὲρ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς διατάξεις, ἤτοι καίτοι ἤδη ἡ χωροφυλακὴ αὕτη εἶχεν ἐνταχθῆ εἰς τὴν Ἑλλην. Βασιλικὴν Χωροφυλακὴν ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου, ἤτοι μετὰ τρίμηνον, ἀνεγνωρίζετο ὕπαρξις ἰδιαιτέρων κενῶν (6) ἐν τῇ Κρητικῇ χωροφυλακῇ εἰς τὰς θέσεις τοῦ Ἀνθ)ρχου, ἅτινα ἔδει νὰ πληρωθῶσι ἀποκλειστικῶς ἐξ ἀνθ)στῶν τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, πρὸς συμπλήρωσιν δὲ ἑτέρων 15 κενῶν ἐν τῇ καθόλου χωροφυλακῇ εἰς τὸν Βαθμὸν τοῦ Ἀνθ)ρχου θὰ ἐλάμβανον μέρος ἅπαντες οἱ ἀνθ)σταὶ χωροφυλακῆς, τουτ' ἔστιν καὶ οἱ ἐκ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς. Ὑπῆρξε καὶ τὸ μέτρον τοῦτο ἄδικον καὶ μεροληπτικὸν ὑπὲρ τῶν ἐκ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς προερχομένων.

Εἰς τὴν ἤδη καθορισθεῖσαν δύναμιν χωροφυλακῆς προσετέθη καὶ δύναμις ἑτέρων 91 χωροφυλάκων, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐντάξεως εἶχον καταταγῆ ἐν Κρήτῃ.

Ὅπως εἴδωμεν ἡ Κρητικὴ Χωροφυλακὴ εἶχεν εἰδικότητας, ἅς ἐνέταξεν μὲν τὸ Ν.Δ. τῆς 10-7-1913 εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τοῦ Κράτους, πλὴν ὅμως διότι δὲν εἶχεν ἡ χωροφυλακὴ δυνατότητας ἰδίων εἰδικοτήτων, ἐπὶ πλέον δὲ ἐξυπηρετεῖτο διὰ τῶν συνεργείων τοῦ στρατοῦ, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 144848 δ)γῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (κοινῆς τῶν Δ)νσεων Προσωπικοῦ — Γραφεῖον Χωροφυλακῆς, πεζικοῦ, Πυρ)κοῦ καὶ ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας) (11) μετετέθησαν ἀναλόγως τῆς εἰδικότητός των:

α) Δύο ἀνθ)σταί, 2 ὑπεν)ρχαι καὶ 2 χωροφύλακες εἰς τὴν Δ)νσιν Ὑλικοῦ πολέμου.

β) 3 Ὑπεν)ρχαι καὶ 1 χωροφύλαξ εἰς τὸ ὑγειονομικὸν Σῶμα ὡς νοσοκόμοι.

γ) 1 Ὑπεν)ρχης καὶ 7 χωροφύλακες εἰς τὸ πεζικὸν ὡς σαλπιγκταί.

δ) 1 Ἀνθυπ)ρχος, 1 ἀνθυπασπιστής, 3 ἐνωμοτάρχαι, 6 ὑπενωμοτάρχαι καὶ 32 χωροφύλακες εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Μουσικήν.

Διὰ τὰς μεταθέσεις ταύτας οἱ Χωροφύλακες ἐξισώθησαν μὲ δεκανεῖς.

Διὰ τοῦ καθορίσαντος τὰς ἀποδοχὰς τῶν ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς νόμου Δ.Σ.Γ. (4203) τῆς 12-5-1913 (12) καθωρίσθη ἡ ἀκόλουθος μισθολογικὴ κλίμαξ: Μαθητὴς Χωροφύλαξ Δρχ. 70, ἐθελοντὴς Χωροφύλαξ Δρχ. 85, Ὑπεν)ρχης Δρχ. 95 καὶ Ἐνωμ. Δρχ. 100. Ὁ μισθὸς τῶν ἐθελοντῶν Χωροφυλάκων καὶ ὑπαξιωματικῶν προσηυξάνετο κατὰ πέντε δραχμὰς ἀνὰ τριετίαν καὶ μέχρι τρεῖς τριετίας διὰ τοὺς Χωροφύλακας καὶ δύο τριετίας διὰ τοὺς ὑπαξιωματικούς.

Οἱ Χωροφύλακες Α' τάξεως ἐλάμβανον ἐπὶ πλέον δύο δραχμάς.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου καθωρίσθησαν τὰ τῶν κρατήσεων ἐπὶ πειθαρχικῶν ποινῶν φυλακίσεως, τὸ προϊὸν τῶν ὁποίων ἐθεσπίσθη ὅτι ἔδει νὰ κατατίθεται εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν, προκειμένου νὰ διατεθῇ ὑπὲρ τῶν ὁπλιτῶν κατὰ τὰ δι' εἰδικοῦ νόμου κανονισθησόμενα.

Ἡ διάταξις αὕτη, ἀπότοκος τῶν προτάσεων Δαγκλῆ, παρέμεινεν ἀτακτοποίητος

---

(11) Ἐπίσημον Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1913, σελ. 820—822.

(12) Φ.Ε.Κ. 97 — 17-5-1913.

μέχρι τοῦ 1930 ὅτε συνεστήθη τὸ Τ.Α.Ο.Χ. Αἱ ἀποδοχαὶ τῶν ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀποσπωμένων παρέμεινον δραχμ. 29 κατὰ μῆνα!!!

Ταυτοχρόνως πρὸς τὸν νόμον τοῦτον ἐξεδόθησαν καὶ οἱ νόμοι ΔΣΔ΄ (4204) «περὶ στρατολογίας ὁπλιτῶν τῆς χωροφυλακῆς, ἁρμοδιότητος τοῦ Ἀρχηγοῦ αὐτῆς κ.λ.π.» (13) καὶ ΔΣΣΤ΄ (4206) τῆς 12-5-1913 «περὶ αὐξήσεως τῆς δυνάμεως τῆς χωροφυλακῆς» (14), ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων ἠσκήθη ἡ ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα δυσμενὴς κριτικὴ κατὰ τῆς Ἰταλικῆς Ὀργανωτικῆς Ἀποστολῆς. Ἀνεξαρτήτως τῆς δυσμενοῦς κριτικῆς ὁ περὶ στρατολογίας νόμος ὑπῆρξεν προοδευτικώτερος τῶν μέχρι τοῦδε, ἐπὶ πλέον δὲ ἔταμε ἕν θέμα τυπικὸν μέν, ἀλλὰ σπουδαίας προκαλοῦν συνεπείας ἐν τῇ ἐν γένει ὑπηρεσίᾳ, ἐξίσωσε κατὰ τρόπον λογικώτερον τοὺς βαθμοὺς τῶν ὁπλιτῶν ἔναντι τῶν τοιούτων τοῦ στρατεύματος ὡς ἀκολούθως:

Μαθητὴς Χωροφύλαξ = στρατιώτης, κληρωτὸς Χωροφύλαξ = ὑποδεκανεύς, ἐθελοντὴς χωροφύλαξ = δεκανεύς, ὑπεν)ρχης = Λοχίας καὶ ἐνωμοτάρχης γενικῶς = ἐπιλοχίας.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1913 καθιερώθη μία νέα ἀρχή, καθ' ἣν ἡ Κυβέρνησις κατ' ἐπανάληψιν ἀγνοήσασα τὰς κειμένας διατάξεις περὶ προαγωγῶν προσέφυγεν εἰς προχείρους καὶ ἐκτάκτους λύσεις (15).

Αἱ μέχρι τοῦδε ὑφιστάμεναι διατάξεις περὶ πειθαρχικῶν ποινῶν κ.λ.π. ἀντεκατεστάθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 13-6-1913 Β.Δ. (16), δι' οὗ διὰ τοὺς ὑπαξ)κοὺς καθιερώθη ὡς πειθαρχικὴ ποινὴ ἡ προσωρινὴ παῦσις τῆς ἐκπληρώσεως τῶν χρεῶν τοῦ βαθμοῦ ὃν φέρουσιν, ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν μετὰ πρότασιν τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς.

Κατὰ τὰ λοιπὰ αἱ καθιερωθεῖσαι ποιναὶ ὑπῆρξαν οἷαι καὶ σήμερον.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 15-6-1913 Β.Δ. (17) ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσακτέων εἰς τὸ Σχολεῖον ὑπαξ)κῶν, διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθ)ρχου, κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1913—1914, ὡρίσθη εἰς τριάκοντα πέντε (35).

Δι' ἑτέρου Β.Δ. τῆς 3-8-1913 (18) καθωρίσθησαν τὰ τῶν διακριτικῶν σημείων τῶν διαφόρων βαθμῶν τῶν ὁπλιτῶν τῆς χωροφυλακῆς, ὡς ἀκολούθως:

Μαθητὴς Χωροφύλαξ ἄνευ διακριτικοῦ τινός.

Κληρωτοὶ χωροφύλακες ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν χειριδίων (μανικίων) χιτωνίου καὶ χλαίνης λευκὴ ταινία 0,007 ραπτομένη ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι ραφῆς ἐπιχειριδίου.

Ἐθελονταὶ χωροφύλακες λεκὴ ταινία ὡς οἱ κληρωτοί, ἀλλὰ πλάτους 0,020.

Οἱ χωροφύλακες Α΄ τάξεως ἐκτὸς τῶν τοιούτων διακριτικῶν ἔφερον ἐπὶ τῶν ἀριστερῶν χειριδίων καὶ γωνίαν ἐκ παρομοίου λευκοῦ σειριτίου.

Ὑπεν)ρχαι καὶ ἐνωμοτάρχαι. Δύο ἢ τρεῖς σειρίδας, ὡς τῶν ἐθελοντῶν, ἀπεχούσας ἀλλήλων κατὰ 0,003.

Τὸ Β.Δ. τῆς 25-9-1913 καθώρισε τὰ τῆς στολῆς τῶν ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς.

---

(13) Φ.Ε.Κ. 97 — 17-5-1913.
(14) Φ.Ε.Κ. 102 — 27-5-1913.
(15) Βλέπε Β.Δ. 2-6-1913, Φ.Ε.Κ. 112)13.
(16) Φ.Ε.Κ. 117 — 17-6-1913.
(17) Φ.Ε.Κ. 148 — 8-8-1913.
(18) Φ.Ε.Κ. 116)1913.

Ἡ στολὴ ἀπετελέσθη ἐκ τῶν πηλικίου, τοῦ χιτωνίου, τῆς βραχείας περισκελίδος, τῆς χλαίνης, τῶν κνημίδων καὶ τῶν ὑποδημάτων.

Χρωματισμὸς στολῆς μολυβδόχροος. Αἱ κνημίδες δερμάτιναι. Ἐπὶ τῶν ἐπωμίδων τὸ στέμμα καὶ ἐπὶ τῶν περιλαιμίων ὁ δηλῶν τὴν ταυτότητα τοῦ ὁπλίτου ἀριθμός.

Διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 162557 ἀπὸ 17-12-1913 διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἐκλήθησαν πρὸς συνέχισιν τῶν διακοπεισῶν κατὰ τὸ 1912 εἰσιτηρίων ἐξετάσεων διὰ τὸ Σχολεῖον ὑπαξ) κῶν οἱ ἐνωμ) ρχαι Σανόπουλος, Βάβαρης, Παπουλᾶκος, Καλλιάνης, Ἀγγελέτος, Κουφλιοῦρος, Χλωρός, Ἀράπης καὶ Σταθόπουλος. Μετὰ τὴν τοιαύτην γενικὴν ἐπισκόπησιν θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδαν.

Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ Χωροφυλακή. Ἠρξάμεθα τοῦ παρόντος κεφαλαίου διὰ τῶν διαπιστώσεων τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἐν Θεσ) νίκῃ κατάστασιν Ἀσφαλείας, καὶ παρεθέσαμεν τὴν ἀπάντησιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ ὡς Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν. Ἡ Μακεδονία καὶ Θράκη ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν καὶ στόχον πολλῶν ἐπιδιώξεων καὶ ἐπιρροῶν, ὅτε μὲν ἐμφανῶς προβαλλομένων ὁτὲ δὲ παρασκηνιακῶς, καὶ κυρίως αἱ περιοχαὶ αὗται κατέστησαν τὸ γλυκύτερον ἐνύπνιον τῶν πανσλαβιστῶν, ἀνεξαρτήτως καθεστῶτος, σαφῶς καὶ ὠμῶς ἐκδηλωθέντων διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ συνεχῶς ἔκτοτε μὲ πρόγραμμα καὶ συνέπειαν δρώντων.

Διὰ τὴν προκειμένην περίοδον ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ἐδάφους διεσταυροῦντο τὰ ξίφη καὶ τὰ βέλη, ἀμέσων ἢ ἐμμέσων συμφερόντων καὶ ἐπιδιώξεων, ὅλων ἐκείνων τῶν λαῶν, οἵτινες, ἀναλόγως τῶν ἐποχιακῶν ρευμάτων, ἔπαιζον ἢ ἐβοήθουν εἰς τὸ παίξιμον, τὸν ἀνάλογον περὶ τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα ρόλον (19). Βούλγαροι, Ρουμάνοι, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι, Τοῦρκοι, Ἀλβανοί, ὑπῆρξαν οἱ ἄμεσοι καὶ ἐκ παρατάξεως ἀντίπαλοι τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος, ὄπισθεν δὲ αὐτῶν τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων.

Κατὰ συνέπειαν ἡ ἀστυνόμευσις καὶ γενικώτερον ἡ διοίκησις ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ ἀπῄτει, ἰδίᾳ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἐξαιρετικὴν μόρφωσιν καὶ πεῖραν, γνῶσιν τῆς συγχρόνου, προσφάτου καὶ ὀλίγον προγενεστέρας ἱστορίας περὶ τῶν δεινῶν ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς καὶ τῆς ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ τρόμου ἀνεκδηλώτου ἐσωτερικῆς τοῦ Μακεδονικοῦ λαοῦ συνειδήσεως.

Ἡ ἀνατολικὴ Μακεδονία καὶ Θράκη ἦσαν βυθισμέναι εἰς τὸ πένθος ἐκ τῶν ὁμαδικῶν σφαγῶν καὶ καταστροφῶν τῶν Βουλγαρικῶν ὑαινῶν καὶ εἶχον ἀνάγκην παραμυθίας.

Ὁ Ἕλλην στρατιώτης ἐξεδίωξε τὸν Βούλγαρον πέραν ὡρισμένης Μακεδονικῆς περιοχῆς, ἀλλ᾽ ὁ Βούλγαρος ἀκόρεστος καὶ αἱμοχαρὴς βάρβαρος, οὐδέποτε ἔπαψε νὰ κρατῇ αἰωρούμενον τὸ φάσμα τοῦ θανάτου διὰ τοῦ κομιτατζῆ, πρᾶγμα ὅπερ ἐπεσήμανεν ὁ Δ) τὴς τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ. Ὁ Κλεμανσώ, ὁ Ἀλφρέδος Κροαζί, ὁ ,Αντρέγιεφ κ.λ.π., ὀλίγον βραδύτερον καὶ μετὰ τὴν διεθνῆ διαπίστωσιν τοῦ βουλγαρικῶν ἐγκλημάτων, προέβησαν εἰς τοὺς χαρακτηριστικοὺς χαρακτηρισμοὺς (20) καὶ ἔδει ἡ Ἑλληνικὴ διοίκησις ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν νὰ χύσῃ τὸ βάλσαμον τῆς παραμυθίας

---

(19) Βλέπε Ν.Β. Βλάχου «Τὸ Μακεδονικὸν ὡς φάσις τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζητήματος».

(20) Βλέπε Κ. Ἀντωνίου «Ἡ Σλαυικὴ καὶ Κομ. ἐπιβουλὴ καὶ ἡ ἀντίστασις τῶν Μακεδόνων», κεφ. Γ΄, σελ. 20 κ. ἑ.

ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς προσφάτου κομιτατζηδικῆς θηριωδίας πληγῶν, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ νὰ σφυρηλατίση τὴν ἐπὶ τὰ ἑλληνικὰ πεπρωμένα πίστιν καὶ ἀποφασιστικότητα.

Διαρκοῦντος ἔτι τοῦ Β΄ Βαλκανικοῦ πολέμου οἱ Σέρβοι εἶχον ἀφήση σοβαρὰς ὑπονοίας, οἱ Ρουμάνοι δὲ διὰ τῶν ἐξωνημένων πρακτόρων των ἐδημιούργουν ζητήματα ἔν τε τῇ Κεντρικῇ καὶ τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ καὶ βάσει αὐτῶν προέβαλον ἀξιώσεις.

Οἱ Ἀλβανοί, ἀποθρασυνθέντες καὶ οὗτοι ἐκ τῶν Ἰταλο-Αὐστριακῶν ὑποκινήσεων, δὲν παρέλειπον ἀπὸ τοῦ νὰ ὑψώνουν καὶ αὐτοὶ ἐνίοτε κεφαλήν.

Ταῦτα πάντα ἔχουσα ὑπ᾽ ὄψιν ἡ Κυβέρνησις ἀπέδωκεν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸ θέμα τῆς συστάσεως, λειτουργίας καὶ ἐπανδρώσεως τῶν ἐν Μακεδονίᾳ ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς, ἰδιαιτέρως τῆς ἐπανδρώσεως διὰ τῶν πλέον καταλλήλων ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν.

Ὡς συνήθως συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι οὕτω καὶ ἐν προκειμένῳ, οὐδεμία ἐγένετο προπαρασκευὴ καὶ προπαίδευσις τοῦ προσωπικοῦ τούτου, ὡς ἀπῃτεῖτο, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν γενικὴν τῶν ἀξ)κῶν μόρφωσιν καὶ διαίσθησιν αὐτῶν ἐπετεύχθησαν ἄριστα ἀποτελέσματα, ὡς θὰ ἴδωμεν.

Παρ᾽ ὅλον ὅτι ἡ συνθήκη εἰρήνης δὲν εἶχεν ὑπογραφῆ καὶ συνεπῶς ἐπὶ τῶν καταληφθεισῶν περιοχῶν τὸν λόγον εἶχεν τὸ Ἀρχηγεῖον Στρατοῦ κατοχῆς Μακεδονίας (21), ἐν τούτοις αἱ γενικώτεραι ἐθνικαὶ ἀνάγκαι ἀπῄτησαν τὴν ἔγκαιρον ὀργάνωσιν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὴν κεντρικὴν Κυβερνητικὴν Δ)νσιν.

Οὕτω ἐξεδόθη τὸ Ν.Δ. τῆς 21-9-1913 (22) «περὶ διοικήσεως τῆς χωροφυλακῆς τῶν κατεχομένων χωρῶν», δι᾽ οὗ ἡ ἐν Μακεδονίᾳ Χωροφυλακὴ ὑπήχθη εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς καὶ ἐξουσιοδοτήθησαν οἱ Ὑπουργοὶ Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν διὰ τὴν σύστασιν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς καὶ τὴν ἐπάνδρωσιν τούτων. Ἐπειδὴ θεωροῦμεν λίαν ἐνδιαφέρουσας τὰς διατάξεις τοῦ νομοθετικοῦ τούτου Δ)τος, παραθέτομεν τὰ ἄρθρα 1—7 αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 1. Ἡ ἐν ταῖς κατεχομέναις ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους χώρας ὑπηρετοῦσα Χωροφυλακὴ ὑπάγεται ἐφεξῆς εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Χωροφυλακῆς, πρὸς ὃ ὡς ἄμεσον προϊσταμένην Ἀρχήν, θέλει ὑποβάλλει πᾶσαν ἔγγραφον ἀναφοράν.

Ἄρθρ. 1. Μέχρι τῆς διὰ Νόμου ὁριστικῆς ὀργανώσεως τῆς Χωροφυλακῆς τῶν νέων Ἐπαρχιῶν, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, δύναται νὰ ἐντέλληται πρὸς τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Χωροφυλακῆς τὴν προσωρινὴν ἐν ταῖς κατεχομέναις χώραις σύστασιν Ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων καὶ Ὑποδιευθύνσεων, ὡς καὶ ἀνωτέρων Διοικήσεων τῆς Χωροφυλακῆς περιλαμβανουσῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν Διευθύνσεις καὶ Ὑποδιευθύνσεις καὶ ὑπαγομένων ἀμέσως εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Χωροφυλακῆς.

Διὰ διαταγῶν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ὁμοιοτρόπως ἐκδιδομένων, ὁρί-

---

(21) Τοῦτο κατηργήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 24-4-1914 Β.Δ. Φ.Ε.Κ. 112)14.

(22) Φ.Ε.Κ. 187 τῆς 26ης Σεπτεμβρίου 1913. Ἐκοινοποιήθη διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 124.765 ἐγκ. 479 ἀπὸ 28-9-1913 διαταγῆς Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν.

ζεται συνάμα ἡ σύνθεσις τῶν συνιστωμένων μονάδων τῆς Χωροφυλακῆς (23).

Ἄρθρ. 3. Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀνωτέρα Διοίκησις τῆς Χωροφυλακῆς Μακεδονίας (23) θέλει ἐξακολουθήσει ὑφισταμένη προσωρινῶς, ἔχουσα ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν αὐτῆς πᾶσαν τὴν ἐν Μακεδονίᾳ Χωροφυλακήν.

Ἡ θέσις τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας Θεσσαλονίκης καταργεῖται· Συνιστᾶται δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις ἔχουσα περιφέρειαν τοὺς Καζάδες Θεσσαλονίκης, Λαγκαδᾶ καὶ Ἀβρὲτ-,Ισάρ, καὶ τὸ ἀνῆκον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος μέρος τοῦ Καζᾶ - Δοϊράνης (23α).

Ἄρθρ, 4. Οἱ Ἀνώτεροι Διοικηταὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἔχουσιν ὡς πρὸς τὰς ἀδείας καὶ τὰς ποινὰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Διοικητικοῦ Συντάγματος, ὡς πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ τὴν διὰ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Χωροφυλακῆς καθωρισμένην ἁρμοδιότητα, ἐξαιρέσει τῶν μεταθέσεων τῶν Ἀξιωματικῶν, τῶν προβιβασμῶν καὶ κατατάξεων τῶν ὁπλιτῶν, τῆς ὁριστικῆς προτάσεως πρὸς χορήγησιν ἠθικῶν ἀμοιβῶν καὶ τῆς ὀνομασίας Α΄ τάξεως Χωροφυλάκων. Δὲν δικαιοῦνται νὰ διατάσσωσι τὴν ἐνώπιον Ἀνακριτικοῦ Συμβουλίου παραπομπὴν Ὑπαξιωματικῶν.

Ἄρθρ. 5. Οἱ ἀναγκαιοῦντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Χωροφυλακῆς τῶν κατεχομένων χωρῶν Ἀξιωματικοὶ τοποθετοῦνται κατὰ τὰ ἤδη ἰσχύοντα, διὰ Β. Διατάγματος εἰς τὰς αὐτόθι Ἀνωτέρας Διοικήσεις τῆς Χωροφυλακῆς, ὑφ' ὧν κατανέμονται εἰς τὰς Ἀστυνομικὰς Διευθύνσεις καὶ Ὑποδιευθύνσεις, κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας.

Ἄρθρ. 6. Διὰ διαταγῶν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς δύνανται νὰ διαρρυθμισθῶσι λεπτομερῶς, ἐν τῷ πνεύματι τοῦ παρόντος Διατάγματος, καὶ τῶν λοιπῶν κειμένων διατάξεων, αἱ πρὸς τὸ Ἀρχηγεῖον σχέσεις τῆς τῶν κατεχομένων χωρῶν Χωροφυλακῆς.

Ἄρθρ. 7. Αἱ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἀστυνομίας καὶ τῆς κοινῆς ἡσυχίας σχέσεις τῆς Χωροφυλακῆς τῶν κατεχομένων χωρῶν μετὰ τῶν αὐτόθι Γενικῶν Διοικητῶν εἰσὶν οἷαι ὁρίζονται διὰ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν περὶ Ἀστυνομίας τοῦ Κράτους Νόμων καὶ Διαταγμάτων.

Κατὰ τάς, περὶ σχέσεων τῆς Χωροφυλακῆς μὲ τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, ρυθμίζονται ἐπίσης αἱ μετὰ τῶν κατὰ τόπους διοικητικῶν Ἐπιτρόπων σχέσεις τῶν αὐτόθι ἀστυνομικῶν Διευθυντῶν καὶ Ὑποδιευθυντῶν». Μία ἄποψις τοῦ Διατάγματος τούτου ἦτο καὶ ἡ λῆξις τῆς ἐμπολέμου περιόδου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἡ Χωροφυλακὴ ἐν ταῖς καταληφθήσεσι περιοχαῖς ὑπήγετο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ Στρατοῦ.

Βάσει τοῦ ἐν λόγῳ Ν.Δ. συνεστήθησαν αἱ ἀκόλουθοι ἐν συνόλῳ Ἀστυνομικαὶ Δ)νσεις μετὰ τῶν εἰς αὐτὰς ὑπαγομένων ἀστυνομικῶν Ὑποδ)νσεων, ἐπειδὴ δὲ ὑπῆρξαν αἱ τὸ πρῶτον συσταθεῖσαι δι' Ἑλληνικῶν Κυβερνητικῶν πράξεων ὑπηρεσίαι παραθέτομεν ταύτας καὶ ἔναντι ἑκάστης τοὺς πρώτους διοικητὰς αὐτῶν (24).

---

(23) Ἐπίσημον δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1913, σελ. 389, ὑπ' ἀριθ. 15842 διαταγῇ Γεν. Στρατηγείου περὶ μεταφορᾶς ἐκ Βερροίας.

(24) «Ἠχὼ Δημ. Ἀσφαλείας», τεῦχος 106 5-10-1913.

1) Ἀστυνομικὴ Δ) νσις Βερροίας Ταγμ) ρχης Π. Λαμπρόπουλος
α) Ὑπ) νσις Κατερίνης Ἀνθ) ρχος Οἰκονομίδης Ἰωάννης
β) » Ἐδέσης Μοίραρχος Μ. Γιαννουκᾶκος
γ) » Γιανιτσῶν Μοίραρχος Νικ. Βογιατζῆς
δ) » Ναούσης Ἀνθ) ρχος Κ. Κουλούρης
ε) » Καρατζόβης Ὑπομοίρ. Λ. Καραϊσκάκης
2) Ἀστυνομικὴ Δ) νσις Κοζάνης Ὑπομ. Γ. Μαυρομιχάλης
α) Ὑποδ) νσις Ἀννασελίτσης Ὑπομ. Π. Μπουγὰς
β) » Γρεβενῶν Ἀνθ) ρχος Δ. Ἀργείτης
γ) » Ἐλασσῶνος Ἀνθ) ρχος Ν. Λάρδης
δ) » Καϊλαρίων Ὑπομ. Χαρ. Ρουσιᾶς
ε) » Σερβίων Ἀνθ) ρχος Α. Τρακάδας
στ) » Σιατίστης Ἀνθ) ρχος Κ. Νικηφόρου
3) Ἀστυνομικὴ Δ) νσις Φλωρίνης Ὑπομοίρ. Λεων. Καργάκος
α) Ὑποδ) νσις Καστορίας Ἀνθ) ρχος Σπ. Στασινόπουλος
β) » Κορυτσᾶς Ἀνθ) ρχος Κ. Ἀσημακόπουλος
4) Ἀστυνομικὴ Δ) νσις Χαλκιδικῆς Μοίραρχος Νικ. Πλατῆς
α) Ὑποδ) νσις Ἁγίου Ὄρους Ἀνθ) ρχος Κων. Βεργογιαννόπουλος
β) » Ἱερισσοῦ Ἀνθ) ρχος Π. Τσακανίκας
5) Ἀστυνομικὴ Δ) νσις Σερρῶν Μοίραρχος Δημ. Βαλταδῶρος
α) Ὑποδ) νσις Ζίχνης Ἀνθ) ρχος Φώτιος Ζῆρος
β) » Δεμίρ-Ἰσσάρ Ἀνθ) ρχος Ἰωάν. Κρανάκης
6) Ἀστυνομικὴ Δ) νσις Δράμας Μοίραρχος Ἰωάννης Νυδριώτης
α) Ὑποδ) νσις Καβάλας Ὑπομ. Ἠλίας Χρυσοσπάθης

Ἀνώτερος Διοικητὴς διωρίσθη ὁ Ἀντ) ρχης Νικ. Τρουπάκης καὶ ἐπιθεωρητὴς ὁ Ταγμ) ρχης Γ. Παλαμάρας, Ἀστυνομικὸς δὲ Δ) ντὴς Θεσ) νίκης ὁ Ἀντ) ρχης Ἐμμ. Ζυμβρακάκης.

Ὁ Τρουπάκης ἐδίδαξεν, ἐφήρμοσε καὶ ἠξίωσε συνεχοῦς ἐφαρμογῆς καὶ τηρήσεως τὴν σήμερον προβαλλομένην ὡς νέαν μέθοδον διοικήσεως, τὴν ὁδὸν τῶν μετὰ τοῦ κοινοῦ σχέσεων.

Ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἀφηγήσεων τοῦ Τρουπάκη ἐν τῇ Μεγάλῃ Στρατιωτικῇ καὶ Ναυτικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ (περιοδικόν), πληροφορούμεθα τὰ τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς μεθόδου ταύτης. Προκειμένης ἐκδόσεως οἱασδήποτε Ἀστυνομικῆς Διατάξεως ἀφορώσης τὸ ἐμπόριον, τοὺς ἐπαγγελματίας, τὴν ὑγείαν κ.λ.π. ὁ Ἀστυνομικὸς Δ) ντὴς ὤφειλε νὰ λάβῃ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὴν γνώμην τῆς ἐνδιαφερομένης τάξεως, μετ' ἀντιπροσώπων τῆς ὁποίας συνεζήτει καὶ συναπεφάσιζε τὰ ληφθησόμενα μέτρα. Ἐπεκράτησεν ὡς κανὼν ὁ πλήρης σεβασμὸς πρὸς τὰ ἔθιμα ἑκάστης περιοχῆς καὶ ἡ προοδευτικὴ εἰσαγωγὴ κανόνων νεωτεριστικῶν, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ προηγουμένην συζήτησιν καὶ ὁμογνωμίαν τῶν ἐνδιαφερομένων.

Οὕτω ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς πολὺ βραδύτερον ἐπικρατησάσης ἀρχῆς δημοσίων σχέσεων ἢ σχέσεων μετὰ τοῦ κοινοῦ.

Εἰς ἅπαντας τοὺς βαθμοφόρους ἐκαλλιεργήθη καὶ κατέστη συνείδησις ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ ἀμεροληψίας καὶ ἡ ἐθνικὴ ἐπιταγὴ ὅπως ὦσιν πάντοτε προορατικοὶ ἔναντι τῶν ἐχθρικῶν αἰχμῶν καὶ προπαγανδῶν

Μία ἀπόπειρα δημιουργίας ληστρικῆς ἑστίας ἐν Χαλκιδικῇ ἐπνίγη ἐν τῇ γενέσει καὶ οἱ ἐπίδοξοι λησταὶ παρεδόθησαν εἰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης.

Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ δραστηριότητος τῆς χωροφυλακῆς ἐξεφράσθησαν κατὰ τὸν πανηγυρικώτερον τρόπον, τόσον ὁ τότε Πρωθυπουργός, ὅσον καὶ ὁ Βασιλεύς.

Ὁ Πρωθυπουργός, Ἐλ. Βενιζέλος, περιώδευσε τὴν Μακεδονίαν κατὰ τὴν ἄνοιξιν 1914 καὶ ἐρωτηθείς, κατὰ τὸ πρὸς τιμήν του παρατεθὲν ἐν Ναούσῃ γεῦμα, περὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ συνθηκῶν ἀσφαλείας ἀπήντησεν, σχεδὸν μονολεκτικῶς, «Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ ἀσφάλεια εἶναι Ἑλβετική».

Μετὰ τὴ περάτωσιν τῆς περιοδίας καὶ ἐνῶ ὁ Πρωθυπουργὸς εὑρίσκετο ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰσέτι, Ἀθηναϊκὴ ἐφημερὶς ἐδημοσίευσε νέας δηλώσεις τοῦ Πρωθυπουργοῦ, καθ' ἃς οὗτος ἐδήλου:

«Αἱ ἐντυπώσεις μου ἐκ τῆς περιοδίας ταύτης εἶναι ἀγαθώταται.

Ἰδίως μὲ ἐξέπληξεν ἡ ἰδεώδης τάξις καὶ ἀσφλεια, ἥτις παρατηρεῖται διὰ τὴν Ἑλληνικὴ Μακεδονίαν, εἶναι ἀξία θαυμασμοῦ, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὑπὸ ποίας συνθήκας διῆλθεν ἡ Μακεδονία τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν. Εἶμαι τελείως ἱκανοποιημένος ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς περιοδείας μου».

Τὴν Πρωθυπουργικὴν περιοδίαν ἐπηκολούθησεν ἀμέσως Βασιλικὴ τοιαύτη.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Βασιλέως ἐξεδόθη τὸ ἀκόλουθον ἀπὸ 17-5-1914 Β.Δ. (25).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τῶν Ἡμετέρων ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν Ὑπουργῶν ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν.

Ἐκφράζομεν

Τὴν πλήρη Ἡμῶν εὐαρέσκειαν πρὸς τὸν ἀντισυνταγματάρχην τῆς Χωροφυλακῆς Τρουπάκην Νικόλαον, Ἀνώτερον Δ) τὴν τῆς Χωροφυλακῆς Μακεδονίας διὰ τὰς προσπαθείας, ἃς κατέβαλε, πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἐν Μακεδονίᾳ ἥτις καὶ ἐπετεύχθη, καθ' ἃ διεπιστώθη καὶ κατὰ τὴν πρόσφατον ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν περιοδείαν Ἡμῶν.

Εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Μαΐου 1914

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β'

Ὁ Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν — Ἐλ. Βενιζέλος

Ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν — Ἐμ. Ρέπουλης

Αἱ τοιαῦται Βασιλικαὶ διαπιστώσεις προερχόμεναι ἀπὸ ἕναν Βασιλέα ὅστις ἐπὶ ἓν ἔτος ηὐλάκωσεν ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα πολεμῶν πλησίον τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου, ἦσαν διαπιστώσεις τῆς μεγάλης Του στρατιωτικῆς πείρας καὶ ἰδιοφυΐας καὶ τοῦ

(25) Φ.Ε.Κ. 114, τεῦχος Β', τῆς 20-5-1914.

πρὸς ταῦτα ἠσκημένου ὀφθαλμοῦ Του καὶ οὐχὶ κατ' εἰσήγησιν τοῦ περιβάλλοντος, ἀπολύτως δὲ σύμφωνοι καὶ πρὸς τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα τοῦ Πρωθυπουργοῦ Του.

Ὁ Τρουπάκης, συνεπὴς πρὸς τὴν πραγματικότητα, δι' ἀναφορᾶς του ἐξήγησεν ὅτι τὸ διαπιστωθὲν ἀποτέλεσμα δὲν ἦτο ἰδικόν του ἔργον ἀλλὰ ὁλοκλήρου τῆς δυνάμεως τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως, πρὸς ἣν καὶ ἔδει ν' ἀπευθυνθῇ ἡ ἐκφρασθεῖσα εὐαρέσκεια.

Κατόπιν τούτου ἐπηκολούθησε νέον Β.Δ. ἐκφράσεως εὐαρεσκείας πρὸς ἅπασαν τὴν δύναμιν.

Τελευτῶν τὴν ἀφήγησίν του ὁ Τρουπάκης γράφει: «Εἶχον δημιουργηθῆ αἱ πλέον ἄρισται προϋποθέσεις τόσον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπιστημονικωτέραν ὀργάνωσιν τῆς χωροφυλακῆς, δεδομένου ὅτι ἅπαντες οἱ παράγοντες, Λαός, Κυβέρνησις καὶ Βασιλεύς, ἦσαν ἐνθουσιασμένοι καὶ ἐστήριζον ἐπὶ τῆς χωροφυλακῆς ἁπάσας τὰς ἐλπίδας των.

«Ὁ ἐπακολουθήσας ὅμως Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος καὶ ὁ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ γεννηθεὶς ἐθνικὸς διχασμὸς ὄχι μόνον περιήγαγεν εἰς ἀδράνειαν τὰς τοιαύτας σκέψεις καὶ προθέσεις ἀλλὰ καὶ ἐδολοφόνησε ταύτας.

«......Ἡ ὑπηρεσία τῆς χωροφυλακῆς τότε μετέβαλε καὶ ἐνεφάνιζεν ἐνίοτε φάσεις, εἰς τὰς ὁποίας δυσκόλως ἠδύνατο τις νὰ διακρίνῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ παρελθόντος».

Περὶ τούτων θὰ ἐπανέλθωμεν ἐν τοῖς ἑπομένοις κεφαλαίοις, ἀφοῦ ἐξαντλήσωμεν τὰς μέχρι τότε ὀργανικὰς κ.λ.π. ἐξελίξεις τοῦ Σώματος.

Βάσει τῆς ὀργανικῆς κατανομῆς 1910 διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν τῶν Ἀστυνομικῶν Δ)νσεων, Ὑποδ)νσεων καὶ Σταθμῶν ἀπητήθη δύναμις 139 ἀξ)κῶν, 786 ὑπαξ)κῶν καὶ 5306 πεζῶν χωροφυλάκων, ἤτοι ἐν ὅλῳ 6489 ἀνδρῶν, μὴ ὑπολογιζομένης τῆς παρὰ τῷ Ἀρχηγείῳ χωροφυλακῆς, τῷ Τμήματι Χωροφυλακῆς Ὑπουργείῳ Ἐσωτερικῶν καὶ Γραφείῳ χωροφυλακῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν δυνάμεως.

Μετὰ τοὺς νικηφόρους πολέμους, διπλασιασθείσης τῆς Ἑλλάδος κατά τε τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν, ἔδει νὰ διπλασιασθῇ, τουλάχιστον, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Σώματος. Ὅπως ὅμως εἴδομεν δὲν ἐδιπλασιάσθη ἡ δύναμις, ἀλλὰ διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 10-7-1913 ὡρίσθη ἐν συνόλῳ εἰς 10086 ἄνδρας, ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν ἐκ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς ἐνταχθέντων 1392 ὑπῆρχεν ἔλλειμα 2195 ἀνδρῶν. Τὸ ἔλλειμα ὅμως τοῦτο ἀνῆλθεν πολὺ περισσότερον μετὰ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης, τόσον λόγῳ παραιτήσεως ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ὑπαξ)κῶν, προκληθείσης ἐκ τῆς ἐντάξεως τῆς ἐκ Κρήτης Χωροφυλακῆς, ὅσον καὶ ἐκ τῆς παραιτήσεως ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ἐκ τῶν ἐθελοντῶν χωροφυλάκων καὶ τῆς φθορᾶς ἣν κατὰ τοὺς πολέμους εἶχεν ὑποστῆ τὸ Σῶμα. Ὁ ἐν τοῖς πίναξι τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς (Ἔκθεσις — Μουσεῖον) ἀριθμὸς τῶν 70 νεκρῶν κατὰ τὴν περίοδον 1913—1916, φρονοῦμεν ὅτι εἶναι μικρός. ,Εκ τῶν ἐγκυκλίων τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν μόνον τοῦ ἔτους 1913 προκύπτει ὅτι ἀπενεμήθησαν ἠθικαὶ ἀμοιβαὶ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τούτου εἰς 135 ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς.

Ὅθεν τὸ ἔλλειμμα κατὰ τὸ ἔτος 1913 ὑπερέβαινε τὰς 2.500 ἀνδρῶν. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν εἰς ἄνδρας ἀναγκῶν ἱδρύθη ἐν Θεσ)νίκῃ κατὰ τὰ μέσα 1913 παράρτημα τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐκ τῶν νέων χωρῶν κατατασσομένων ἀνδρῶν, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ὀργανωτικῆς ἀπο-

στολῆς Λάουρο. Ἐν συνεχείᾳ ἱδρύθη παρόμοιον παράρτημα καὶ ἐν Χανίοις.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 118558 ἀπὸ 7-6-1914 δ) γῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν διετάχθη ἡ ἐπὶ τριετῆ θητείᾳ κατάταξις εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὴν χωροφυλακὴν - ἰδία εἰς τὴν χωροφυλακὴν - τῶν ὑπερβάντων τὸ 19ον ἔτος τῆς ἡλικίας, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ 25ον, ἀγάμων καὶ γνωριζόντων ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν προσφύγων ἐξ ἀλυτρώτων περιοχῶν. Κατὰ τὴν αὐτὴν διαταγήν, κοινοποιηθεῖσαν εἰς ἁπάσας τὰς στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχάς, ἡ ἐκπαίδευσις τούτων θὰ συνετελεῖτο εἰς τὸ ἐν Θεσ) νίκῃ παράρτημα τῆς Σχολῆς. Διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τούτων ἐχρησιμοποιήθη ὡς διοικητὴς ὁ τότε ὑπομοίραρχος Κων. Μιχαλόπουλος, μετὰ τὴν λῆξιν δὲ καὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς ταύτης περιόδου τὸ παρ) μα Θεσσαλονίκης κατηργήθη, ἐλλείψει μαθητῶν ἐκ βορείου Ἑλλάδος.

Ἐκτὸς τοῦ ἐλλείματος τὸ Σῶμα ὑπέφερε ἐκ τῆς χρονίου καὶ ἀνιάτου ἀσθενείας ἐν τῇ ὁπλιτικῇ δυνάμει, ἕνεκα τῆς ὁποίας πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς δυνάμεώς του ἀπετελεῖτο ἐκ στρατιωτῶν καὶ μάλιστα παλαιῶν κλάσεων.

Τὸ τέλος Μαρτίου 1914 ἐπρόκειτο ν' ἀπολυθῶσιν 2500 ἄνδρες ἀπεσπασμένοι εἰς τὴν Χωραφυλακὴν ἐκ τῶν ἀπαλλαγέντων κλάσεως 1902 καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 34778 τῆς 3-3-1941 (26) διέταξε τὴν ἐκ τῶν διαφόρων Μεραρχιῶν ἀπόσπασιν καὶ κατανομὴν εἰς Ἀστυνομικὰς Δ) νσεις 2501 στρατιωτῶν κλάσεως 1911 εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ὑπὸ ἀπόλυσιν ὡς ἀνωτέρω ἐφέδρων.

Ἀλλ' ἡ λειψανδρία ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ἐλάμβανεν ἀπειλητικὰς διαστάσεις.

Πρὸ τοῦ Δευτέρου Βαλκανικοῦ Πολέμου τὸ ἔλλειμμα ἀνήρχετο εἰς 2.000 ἄνδρας, καθ' ὁμολογίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν Ε. Ρέπουλη (27), μετὰ δὲ καὶ τὸν Β' νικηφόρον Βαλκανικὸν πόλεμον τὸ ἔλλειμμα εἶχεν ὑπερβῆ τὰς 3.000 ἀνδρῶν.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἀπροθυμίας πρὸς κατάταξιν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἡ Κυβέρνησις προέβη, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, εἰς τὴν διὰ τοῦ νόμου ΔΣΓ' (4203) ἐλαφρὰν βελτίωσιν τῶν ἀποδοχῶν, ἄνευ ὅμως ἀποτελέσματος τινός, διότι μετὰ τὴν ἀποστράτευσιν οἱ νέοι ἐστράφησαν πρὸς τὴν ὁμαδικὴν μετανάστευσιν ἢ εἰς ἄλλας πλέον ἐπικερδεῖς ἐργασίας.

Πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης εὑρεθεῖσα ἡ Κυβέρνησις ἐστράφη καὶ πάλιν πρὸς τὴν προσφιλῆ, λόγῳ οἰκονομικοῦ ἀνωδύνου, λύσιν τῶν στρατιωτῶν καὶ διὰ τοῦ νόμου 199 τῆς 24-3-1914 (28) ἐθέσπισε τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Χωροφυλακῆς διὰ δυνάμεως 2.500 ἀνδρῶν ἐκ τοῦ πεζικοῦ, ἐνίσχυσιν ἀνεξάρτητον τῆς ἀνωτέρω ἐκ τῆς κλάσεως 1911.

Εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ἔπειτα ἀπὸ δύο πολέμους καὶ μὲ ἀνοικτὸν σχεδὸν τὸ μέτωπον ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ δὲν ἦτο δυνατὸν οἰκονομικῶς νὰ σηκώσῃ τὰ βάρη μιᾶς ἀπαιτουμένης ἀστυνομικῆς δυνάμεως, ὄχι ὅμως καὶ μέχρι τοιούτου σημείου ὥστε νὰ διακυβεύηται αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπόληψίς του.

Ἀναφέρομεν δύο χαρακτηριστικὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς καταστάσεως.

Κατὰ τὰ μέσα Ἰουνίου 1913 ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλλάδα ὁ συγγραφεὺς - μυθιστο-

---

(26) Ἐπίσημον Δελτίον 1914, σελ. 345—347.

(27) Συνεδρίασις Βουλῆς 3-4-1913.

(28) Φ.Ε.Κ. 82 — 2-4-1914.

ριογράφος — τοῦ ἥρωος Σέρλοκ Χόλμς — Ἄρθουρ Κόναν Ντόϋλ, ὅστις εἰς συνέντευξίν του πρὸς τὴν ἐφημερίδαν «Ἀκρόπολιν» ἐξέφρασε τὸ πικρὸν παράπονον, διότι ἐκδραμὼν μετὰ τῆς συζύγου του ἐπ' αὐτοκινήτου εἰς Ἐλευσίνα, ἐλιθοβολήθη παρ' ἀγυιοπαίδων καὶ δὲν εὑρέθη εἷς χωροφύλαξ νὰ τὰ ἀποπέμψῃ ἢ νὰ τὰ ἀποτρέψῃ. Αἱ ἐφημερίδες, κατὰ τὴν συνήθειάν των, ἐστράφησαν κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ οὐχὶ κατὰ τῆς ὀλιγωρούσης ἔναντι τῆς κοινωνίας καὶ τῆς Χωροφυλακῆς Πολιτείας.

Τὴν 18ην Μαου 1914 ηὐτοκτόνησε παρὰ τὸ Ζάππειον ὁ ὑπενωμοτάρχης Χαζακῆς, ἀνήκων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἀσφαλείας τοῦ Βασιλέως.

Ἐκ τῆς ἐνεργηθείσης ἀνακρίσεως καὶ τοῦ εἰς τὰ θυλάκια τοῦ αὐτόχειρος ἀνευρεθέντος σημειώματος, διεπιστώθη ὅτι οὗτος προέβη εἰς τὸ ἀπενοημένον διάβημα λόγῳ ἀνυπερβλήτων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν.

Ἦτο ἔγγαμος, ἡ σύζυγός του διήννυε τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς κυήσεως, ὁ ἰδιοκτήτης τῆς κατοικίας ἠπείλει τὴν οἰκογένειάν του δι' ἐξώσεως καὶ ἡ ὑπηρεσία εἶχε διατάξει τοῦτον νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ Κέρκυραν συνοδεύων ὑψηλὸν πρόσωπον. Ὁ ἀτυχὴς Χαζακῆς, λαβὼν προκαταβολικῶς τὰς ἀποδοχὰς τοῦ μηνὸς Ἰουνίου εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ προσωρινῶς τὰ τῆς ἀπειλουμένης ἐξώσεως, ἀλλὰ προέκειτο αὐτοῦ χρονικὸν διάστημα ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μηνὸς πρὸς διατροφήν, ὁ προσεχὴς τοκετὸς κ.λ.π. καὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ηὐτοκτόνησεν.

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀτυχήματος τούτου οἱ βουλευταὶ Δ. Βρατσᾶνος καὶ Α. Μπασιᾶς κατέθεσαν ἐπερώτησιν διὰ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, ἥτις συνεζητήθη... ἐπιτέλους κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 15-12-1914.

Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπερωτήσεως ὁ Βρατσιᾶνος παρέστησε διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων τὰς συνθήκας διαβιώσεως τῶν ἀνδρῶν τῆς ὑπηρεσίας Ἀσφαλείας Ὑψηλῶν προσώπων τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδοχῶν ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς στρατωνισμοῦ, ἀποκαλέσας τὸ οἴκημα τῆς ὑπηρεσίας ταύτης «μπουντρούμι», κατάλληλον μόνον διὰ χοίρους. Ἐν συνεχείᾳ ὑπομνήσας τὴν εὐθύνην τοῦ Κράτους διὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, ἐπεσήμανε τὸν κίνδυνον ἐκ τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῶν ἀνδρῶν, εἰς οὓς εἶχεν ἐμπιστευθῆ ἡ Πολιτεία τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν τιμὴν τῆς χώρας.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Ρέπουλης, καίτοι εἶχον παρέλθει ἑπτὰ ὁλόκληροι μῆνες, ἐδήλου ὅτι δὲν ἐγνώριζε τοὺς λόγους τῆς αὐτοκτονίας τοῦ ὑπαξιωματικοῦ καὶ ὅτι τῷ εἶχεν ὑποβληθῆ μία ἀναφορὰ περὶ βελτιώσεως τῶν ἀποδοχῶν τῆς ὑπηρεσίας, εἰς ἣν ἀνῆκεν ὁ αὐτοκτονήσας.

Ὁ ἴδιος ὁ Ὑπουργός, ὅταν πρὸ ἑνὸς ἔτους περίπου εἰσηγεῖτο τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νόμου ΔΣΓ' —διὰ τοῦ ὁποίου ἐπήρχετο μία μικρὰ βελτίωσις εἰς τὰς ἀποδοχὰς τῶν ὁπλιτῶν— ἔλεγεν: «Διὰ νὰ δυνηθῶμεν ὅμως νὰ προσελκύσωμεν εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἔχοντας τὰ προσόντα, ἅτινα ζητοῦμεν διὰ τοῦ ὑποβαλλομένου νομοσχεδίου, εἶναι ἀνάγκη νὰ βελτιώσωμεν τοὺς οἰκονομικοὺς αὐτῶν ὅρους. Πράγματι, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ δαπάνη μᾶλλον παραγωγικὴ τῆς γινομένης διὰ τὴν Δημοσίαν Τάξιν, δὲν νομίζομεν δὲ ὅτι δύναται νὰ εὕρῃ ἀντίρρησιν ἀπὸ μέρους τῆς Βουλῆς ἡ προτεινομένη ὑφ' ἡμῶν αὔξησις εἰς τοὺς μισθοὺς τῆς Χωροφυλακῆς» (29).

---

(29) Συνεδρίασις Βουλῆς 3-4-1913.

Συγκρινόμεναι αἱ δύο ἀπαντήσεις εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν αὐτὸν Ὑπουργόν· καὶ ὅμως ἐλέχθησαν παρὰ τοῦ ἰδίου.

Ἀσφαλῶς θὰ εἶχεν ἀντιληφθῆ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ὅτι ὁ αὐτοκτονήσας Χαζάκης διὰ τῆς πράξεώς του κατέστησε τοὺς πάντας προσεκτικούς, προκειμένου νὰ ἀποφασίσωσιν ὅπως καταταγῶσιν εἰς τὴν Χωροφυλακήν.

Αἱ ἀνάγκαι Ἀσφαλείας καὶ Ἀστυνομίας δὲν προσέκοπτον μόνον εἰς τὴν λειψανδρίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν χειρίστην ποιότητα τῆς παρὰ τῶν ἀπεσπασμένων στρατιωτῶν προσφερομένης ὑπηρεσίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1915 ὁ ἐνωμοτάρχης Πρωτόπαππας, καλέσας δύο χωροφύλακας, τοῖς διέταξε: «Μεταβῆτε παρὰ τῷ ἀνακριτῇ κ. Λιβανῷ καὶ παραλάβατε κατηγορουμένους ὅπως τοὺς ὁδηγήσητε εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Κεντρικῶν Ἐνωμοτιῶν». Οἱ χωροφύλακες μεταβάντες εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Λιβανοῦ καὶ μὴ εὑρόντες κατηγορουμένους ἐξηνάγκασαν τὸν ἀνακριτὴν νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ εἰς τὰς φυλακάς! Τοιαύτης πνευματικῆς ἱκανότητος ὄργανα ἦσαν οἱ ἔναντι 29 δραχμῶν μηνιαίως τὰ ἀμφιμασχάλια περιβαλλόμενοι στρατιῶται. Ἀλλὰ δὲν ἦσαν μόνον στρατιῶται, στρατοφύλακες· ἦσαν καὶ ἐργάται θαλάσσης, οἱ ὡς ναυτοχωροφύλακες γνωστοὶ (30).

Ἐνταῦθα θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ διατρίψωμεν ἔτι περισσότερον μὲ τὴν κατάστασιν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν ὁπλιτῶν αὐτῆς κατὰ τὴν περίοδον 1914—1915, βάσει τῶν ὅσων ἠδυνήθημεν νὰ ἀντλήσωμεν ἐκ τῆς ἐρεύνης μεταξὺ ἀξιωματικῶν, οἵτινες ὑπηρέτουν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἴτε ὡς ἀξ) κοὶ εἴτε ὡς ὁπλῖται (30α).

Ἐξαιρουμένων τῶν ἐκ τοῦ Στρατοῦ μετατασσομένων κατ' ἔτος στρατιωτῶν, οἱ ἐξ ἀνακατατάξεων προερχόμενοι ὁπλῖται, ἰδίᾳ οἱ χωροφύλακες, ἀντιλαμβανόμενοι τὴν ἐκ τῆς λειψανδρίας καὶ ἀπροθυμίας προσελεύσεως πρὸς κατάταξιν ἀδυναμίαν τῆς Πολιτείας, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν πολεμικῶν συνθηκῶν ἐπηρεασμένοι, εἶχον ὑποστῆ σοβαρὰν ἄμβλυσιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν πειθαρχίαν, παράστασιν καὶ τὴν πρὸς τὸ καθῆκον προσήλωσιν ἐν γένει. Ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον μεγάλης ἡλικίας, (ὅριον ἡλικίας 65ον), μὲ παχεῖς καὶ ἀρειμανίους, πλὴν ἀκαθάρτους μύστακας καὶ μὲ πυκνὸν ὑπογένειον (ὑπήνην) εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, μὲ ποικιλίαν στολῶν, τόσον ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρωματισμόν, ὅσο καὶ τὴν ραφήν, ἀτημέλητοι, βλοσυροί, μὲ τραχεῖς ἐν γένει τρόπους συμπεριφορᾶς καὶ τὸν «βούρδουλα» ὡς σῆμα κατατεθὲν ἐν τοῖς ἀστυνομικοῖς καταστήμασι.

Ἡ ὑπὸ τὴν νέαν σύνθεσιν Ἰταλικὴ Ἀποστολὴ προέβη εἰς δύο προσπαθείας πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς ὁπλιτικῆς δυνάμεως ἐπὶ τῶν ἐνδεδειγμένων ἐπιπέδων, εἰς τὴν δι' ἐθελουσίας κατατάξεως νέων ἀστρατεύτων καὶ ἐκπαιδεύσεως τούτων εἰς τὰς ἱδρυθείσας και λειτουργούσας ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ διεύθυνσίν της παραγωγικὰς Σχολὰς Χωροφυλακῆς Θεσσαλονίκης καὶ Χανίων καὶ εἰς τὴν καθιέρωσιν στολῆς νέας συνθέσεως, χρωματισμοῦ καὶ διαφόρου ραφῆς. Γράφει σχετικῶς ὁ Γκατζάρας:

«Ἀλλά, νά, κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ ἔτους 1914 ο Ἀθηναῖοι, μὲ δικαιολογημένην

---

(30) Βλέπε καὶ ἐγκ. δ)γὴν Ὑπουργ. Στρατ. Ἐπισ. Δελτίον 1914 σελ. 1285 ὡς καὶ νόμον 199 τῆς 24 Μαρτίου)2 Ἀπριλίου 1914 «περὶ ἐνισχύσεως τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τοῦ στρατεύματος κατὰ τὸ ἔτος 1914».

(30α) Ε. Α. Στρατηγὸς Ξανθόπουλος Ἀπ., Μαρκογιαννάκης Ἐμμ., Ζῆρος Φώτ., κ.λ.π., ἰδίᾳ δὲ ταγματάρχης Γκατζάρας Ἀστέριος.

ἔκπληξιν, ἔβλεπαν στοὺς δρόμους, ἀντὶ τῶν βλοσυρῶν παλαιῶν χωροφυλάκων, νὰ περιπολοῦν νέα παιδιά, ἀμούστακα ἀκόμα, μὲ κομψότατη στολή, χρώματος μπλέ, μὲ κόκκινα παραράματα καὶ βραχεῖα περισκελίδα, μὲ πέτσινες γκέτες καὶ κάτασπρα βαμβακερὰ γάντια, νὰ περιπολοῦν ἀμίλητοι, καὶ ὅταν ἡ ἀνάγκη τὄφερνε νὰ μιλήσουν μὲ τοὺς πολίτας, κοκκίνιζαν σὰν κοριτσόπουλα. Ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ Ἑλλάδα καμάρωνε τὴ νέα Χωροφυλακή...».

Ἡ ἐν Ἀθήναις Σχολὴ Χωροφυλακῆς, λειτουργοῦσα κατ' ἀραιὰ διαστήματα, εἶχε διατηρήσει τὸν ἐπιμορφωτικὸν τύπον της, ἐνῶ ἡ Ἰταλικὴ Ἀποστολὴ εἶχε δημιουργήσει παραγωγικὰ Σχολεῖα ἐν Χανίοις (θέσις Τοπανᾶ) καὶ Θεσσαλονίκῃ (30β).

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Χωροφυλακὴν παλαιᾶς Ἑλλάδος, ἡ ἐκ Κρήτης Χωροφυλακὴ διεκρίνετο διὰ τὸ παράστημα, τὴν πειθαρχικότητα καὶ τὴν αὐστηρὰν πρὸς τὸ καθῆκον προσήλωσιν. Ἀναφέρονται καὶ βεβαιοῦνται πλεῖσται περιπτώσεις παροιμιώδους αὐστηρότητος καὶ ἀκαμψίας τῆς ἐκ Κρήτης Χωροφυλακῆς ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος καὶ ἐν τῇ διατυπώσει τῶν ὑπηρεσιακῶν παραγγελμάτων. Εἰς Ἰωάννινα Κρὴς χωροφύλαξ κατέλαβε τὸν πρόεδρον Πρωτοδικῶν οὐροῦντα εἴς τι σημεῖον ἀποκέντρου ὁδοῦ καὶ τὸν διέταξε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς τὸ Ἀστυνομικὸν Κατάστημα διὰ τὴν παραπομπήν του του ἁρμοδίως. Ὁ δικαστής, ἵνα ἀποφύγῃ τὸν διασυρμόν, ἐδήλωσε τὴν ἰδιότητά του, ἀλλ' ὁ χωροφύλαξ παρετήρησε: «Μὲ συγχωρεῖτε τσίριε πρόεδρε, ἀλλὰ ὁ νόμος δὲν λέγει ὅτι δύνανται νὰ οὐροῦνε οἱ δικαστάδες ὅπου θέλουνε».

Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἱκανότης τῶν ὀργάνων ἐκρίνετο καὶ ἐξετιμᾶτο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποβαλλομένων μηνύσεων, ἀπεκαλεῖτο δὲ «κηφῆνας» ὁ μὴ ἔχων εἰς τὸ ἐνεργητικόν του ἱκανὸν ἀριθμὸν τοιούτων. Διὰ τὴν βεβαίωσιν μιᾶς πταισματικῆς παραβάσεως παρέμεινεν ἀδιάφορον ἂν θὰ διεσαλεύετο ἡ κοινὴ ἡσυχία, ὁ ἐπεμβαίνων δὲν ἠννόει νὰ ὑποχωρήσῃ ἢ νὰ διακόψῃ πρὸς καιρὸν τὴν περαιτέρω ἐπέμβασιν. Δὲν εἶχον τὸ σύστημα τῶν ἀστυνομικῶν σκοπῶν, ἀλλὰ τῶν περιπολιῶν ἀνὰ δύο. Πρὸ τῆς ἐξόδου εἰς περιπολίαν ἐγίνετο ἀπὸ τὸν ἁρμόδιον βαθμοφόρον σχολαστικὴ ἐπιθεώρησις. «Ἡ στολή των ἔπρεπε νὰ εἶναι ἄψογη. Τὸ σημεῖον ὑπηρεσίας των ἦτο μία παλάσκα ἐπὶ τοῦ ζωστῆρος των πλήρης φυσιγγίων, χωρὶς νὰ φέρωσι καὶ ὅπλον καὶ μὲ τὸ ὑποσιάγονον τοῦ πηλικίου κάτωθι τῆς σιαγόνος. Ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ περιφέρωνται μὲ βῆμα πεζοῦ τὸν τομέα των, τηροῦντες αὐστηρῶς τὸ ἴδιον βῆμα ἀμφότεροι, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ στρέφουν τὴν κεφαλήν των δεξιὰ καὶ ἀριστερά, χωρὶς νὰ βγάζουν μιλιὰ ἀναμεταξύ των. Ἐδικαιοῦντο νὰ ὁμιλοῦν πρὸς τοὺς πολίτας διὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου, μόνον διὰ ζητήματα τῆς ὑπηρεσίας των καὶ κατὰ λακωνικὸν τρόπον».

Τὸ κάπνισμα ἀπηγορεύετο ἀπολύτως, ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἐν ὑπηρεσίᾳ ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκτὸς αὐτῆς ἐντὸς κατῳκημένων χώρων (30γ). Ὁ στρατωνισμὸς ὑποχρεωτικὸς εἰς τὸν στρατῶνα, ἔνθα παρεσκευάζετο κοινὸν συσσίτιον, δαπάναις τῶν ἰδίων ὁπλι-

---

(30β) Βλέπε καὶ φωτογραφίαν τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐν Θεσ)νίκῃ Σχολῆς. Κατὰ τὸ 1914 τὸ προσωπικὸν τῆς Σχολῆς Χανίων ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἀνθυπομοιράρχου Ν. Σκουλᾶ, ὡς διοικητοῦ, καὶ τῶν ἀνθυπασπιστοῦ Μαυρακάκη καὶ ἐνωμοταρχῶν Στρατουδάκη, Πανίτσα καὶ Γ. Σαμουήλ, ὡς ἐκπαιδευτῶν.

(30γ) Παράστασις ἀρίστη, ἀπὸ πλευρᾶς ὅμως ἀστυνομίας, ἀσφαλείας, ἐρευνητικότητος καὶ παρατηρητικότητος σύστημα πάνυ ἀπρόσφορον.

των. Οἱ Ἰταλοὶ ὀργανωταί, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1915, παρέδωσαν εἰς ἄνδρας τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς τὸ Β΄ Ἀστυνομικὸν Τμῆμα Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ τότε ἀνθυπομοιράρχου Μερεντίτη Νικολάου, ὅπερ προσεπάθησαν νὰ καταστήσωσιν ὑποδειγματικὴν μονάδα ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας διὰ τὴν ἐκ παλαιᾶς Ἑλλάδος Χωροφυλακήν. Τότε διὰ πρώτην φορὰν οἱ ἄνδρες τῆς Ε.Β.Χ. εἶδον καὶ διεπίστωσαν τὰ ἀγαθὰ τοῦ κοινοῦ συσσιτίου, εἰς ὃ ἔσπευσαν νὰ ἐγγραφῶσι πολλοὶ ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ὑπηρετούντων ὁπλιτῶν, δεδομένου ὅτι τὸ Β΄ Τμῆμα ἐστεγάζετο πλησίον τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου, δηλαδὴ σχεδὸν εἰς τὸ κέντρον. Ἡ κατάστασις τοῦ στρατωνισμοῦ ὑπηρεσιῶν καὶ ἀνδρῶν Ε.Β.Χ. παρέμεινεν ἐκείνη, ἥτις ἤγαγεν εἰς ἐπιφωνηματικὰς ἐκρήξεις ὀργῆς καὶ ἀπογοητεύσεως τὸν συνταγματάρχην τοῦ Ἱππικοῦ Δούκαν Βακάλογλου. Οἰκήματα ἐρειπωμένα, ἀνεπαρκῆ καὶ ὁλοσχερῶς ἀκατάλληλα. Ἀντὶ κλινῶν ἐχρησιμοποιοῦντο κλινοδίποδα καὶ ἐρειπωμέναι κλινοσανίδες, γεισώματα ἀπετέλουν ἄγνωστον λύσιν, δι᾽ ὃ καὶ οἱ τοῖχοι ἔβριθον ἥλων διὰ τὴν ἀνάρτησιν τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν εἰδῶν, δάπεδα καὶ ὀροφαὶ πάντοτε ἑτοιμόρροπα, οἱ ὁπλοβαστοὶ ἄγνωστον εἶδος, στρατιαὶ δὲ κορέων καὶ ἄλλων ποικιλλονύμων ζωΰφίων κ.λ.π. μετὰ τῶν πλέον ἀποκρουστικῶν καὶ ἀκαταλλήλων ἀφοδευτηρίων, ἀπετέλουν τὸ ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς ζωῆς τῶν ὀργάνων τῆς Τάξεως καὶ περιφρουρήσεως τῆς... δημοσίας... ὑγείας!!

Ἡ πολιτικὴ ἀμφίεσις ἐπετρέπετο μόνον κατόπιν εἰδικῆς διαταγῆς, διατυπουμένης ἐπὶ διπλοτύπου σημειώματος περιλαμβάνοντος, ἐκτὸς τῶν στοιχείων ταυτότητος, καὶ τὴν πρὸς ἅπαντα τὰ λοιπὰ ὄργανα τῆς Χωροφυλακῆς διαταγὴν ὅπως παρέξωσιν, ἀμελητὶ αἰτηθησομένην συνδρομήν.

Ἡ περὶ κατατάξεως εἰς τὴν Χωροφυλακὴν νέων, μήπω ἐκπληρωσάντων τὰς στρατιωτικάς των ὑποχρεώσεις διάταξις, ἀνέτρεψε τὰς συνθήκας λειψανδρίας ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν 1915, ὅτε, λόγῳ τοῦ ἐκραγέντος Α΄ Παγκοσμίου πολέμου καὶ τῆς συζητουμένης ἐξόδου τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτόν, ἤρξατο ἀθρόα προσέλευσις πρὸς κατάταξιν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν νέων, ἐκ τῶν πόλεων ἰδίᾳ προερχομένων, ἐκ πνεύματος φυγοστρατείας ὁρμωμένων.

Ἅμα τῇ κηρύξει τῆς κατὰ τὸ 1915 ἐπιστρατεύσεως διετάχθη ὁ σχηματισμὸς ἑνὸς Τάγματος Χωροφυακῆς, ὅπερ ἀπεκλήθη «Τάγμα Χωροφυλακῆς Στρατοῦ Ἐκστρατείας» ἐκ τῶν νεωτέρων ὁπλιτῶν, ὅπερ τεθὲν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ταγματάρχου Χωροφυλακῆς Ἀποστόλου Καραγκούνη καὶ μὲ διοικητὰς τῶν λόχων τοὺς τότε Μοιράρχους Χατζηϊωάννου Ἀλ., Ἰωάν. Καρύδην, Παπαδάκην καὶ Βογιατζάκην, μετεφέρθη εἰς Θεσσαλονίκην. Πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν διὰ τὸ Τάγμα διατεθέντων ἀνδρῶν ἔλαβε χώραν νέα ἀσχημία εἰς βάρος τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Μία κλάσις ἀνδρῶν, ἀνηκόντων εἰς τὸ Ναυτικόν, ἐπιστρατευθεῖσα, διετέθη εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ οὕτω ἐπλουτίσθη τὸ Ἑλληνικὸν λεξικὸν καὶ διὰ νέου εἴδους Χωροφυλάκων τῶν «Ναυτοχωροφυλάκων»!

Οἱ εἰς τὸ Τάγμα διατεθέντες ὁπλῖται ἐξωπλίσθησαν ὡς στρατιῶται, ὑπήχθησαν εἰς τὴν μέριμναν τῆς Στρατιωτικῆς Ἐπιμελητείας, συσσιτοῦντες δωρεάν, καίτοι ἐλάμβανον τὸν μισθόν των καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καθ᾽ ἑκάστην δὲ ἐξεπαιδεύοντο εἰς γυμνάσια Πεζικοῦ.

Μετὰ τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτροπὴν εἰς λεπτομερείας τινάς, ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν γενικὴν ἔρευναν.

Ἡ ἀκαταστασία καὶ ἀνωμαλία δὲν ἀφεώρα πλέον μόνον τοὺς ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς βαθμοφόρους ἅπαντας. Ἔχοντες πρὸ ἡμῶν τὰς διαπιστώσεις τοῦ Δαγκλῆ περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν βαθμοφόρων Χωροφυλακῆς κατὰ τὸ 1911, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἀρχίσωμεν μεταπίπτοντες εἰς ἀπογοητεύσεις, παρακολουθοῦντες τὴν μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν διὰ τῶν ληφθέντων κυβερνητικῶν μέτρων.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀξιωματικούς, τὰ ληφθέντα μέτρα ἔφθασαν τὴν ἀσυδοσίαν. Διὰ τοῦ ἀπὸ 10-3-1914 Β.Δ. ἐπετράπη ἡ ἄνευ διενεργείας εἰσιτηρίων ἐξετάσεων καὶ βάσει μόνον τῶν προεισιτηρίων, εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Σχολὴν ὑπαξιωματικῶν.

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Διατάγματος τούτου, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 49648)26-4-1914 (31) διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, εἰσήχθησαν εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Σχολεῖον ὑπαξιωματικῶν 39 ἀνθυπασπισταὶ καὶ ἐνωμοτάρχαι, ὡς ὑποψήφιοι ἀνθυπομοίραρχοι, οἵτινες ἐπηυξήθησαν, βάσει νεωτέρας διαταγῆς, εἰς 48.

Διὰ τοῦ νόμου 344 τῆς 31-10-1914 κατηργήθη τὸ Σχολεῖον ὑπαξιωματικῶν, οἱ δὲ ἐν αὐτῷ φοιτῶντες 48 ἀνθυπασπισταὶ καὶ ἐνωμοτάρχαι τῆς Χωροφυλακῆς ὠνομάσθησαν ἀνθυπομοίραρχοι διὰ τοῦ ἀπὸ 27-11-1914 Β.Δ. (32).

Ἀλλ' ὁ ρυθμὸς ἔγινε ταχύτερος κατόπιν τοῦ Νόμου 229 τῆς 5-4-1914 «περὶ ἀδείας συμπληρώσεως θέσεων ἐν τῷ Στρατῷ καὶ τῇ Χωροφυλακῇ» (33), διὰ τοῦ ὁποίου ἐπετράπη εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν νὰ προαγάγῃ μέχρις ἐκδόσεως νέων ὀργανισμῶν, εἰς ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικοὺς — καθ' ὑπέρβασιν τῶν προβλεπομένων θέσεων — βάσει πινάκων, οὓς ἤθελε συντάξει, διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ὁ Ἀρχηγὸς ταύτης.

Οὕτω ἐνῷ τὰ κενὰ διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 10-7-1913 εἰς ἀνθυπομοιράρχους, εἶχον ὑπολογισθῆ εἰς 26, διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-7-1914 (34) προήχθησαν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου 46 ἀνθυπασπισταί, ἐξ ὧν 27 ἐκ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ἐντὸς δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὠνομάσθησαν 100 νέοι ἀνθυπομοίραρχοι, ἐκτὸ τῶν μεμονωμένως προαχθέντων δι' ἄλλας αἰτίας.

Διὰ τοῦ Νόμου 4206)1913 ἐτέθησαν εἰς ἀργίαν αἱ διατάξεις τοῦ Νόμου περὶ ἐποπτικῶν Συμβουλίων, ὅσον ἀφορᾷ τὰς μεταθέσεις τῶν ἀξιωματικῶν, παρασχεθέντος τοῦ δικαιώματος τῶν προτάσεων, εἰς μόνον τὸν Ἰταλὸν Ἀρχηγόν.

Ἔναντι τοῦ πλήθους τῶν νέων τούτων ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἐκ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς προελθόντων, οἱ βετεράνοι τοῦ Σώματος ἀξιωματικοὶ ἔβαινον πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς μειοψηφίας, ἐνῶ ἀνήρχοντο πρὸς τὴν ἡγεσίαν.

Ἐνῶ εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Μακεδονίας εἴδομεν ὅτι διέπρεπεν ὁ Τρουπάκης, εἰς τὴν Διεύθυνσιν Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν εἶχεν ἐπανέλθη ὁ ὁμοιόβαθμός του Ἐμμ. Ζυμβρακάκης, ὅστις ἦτο μὲν Κρὴς τὴν καταγωγήν, ἀλλ' ἦτο τέκνον τῆς Ε.Β.Χ.

Ἐτονίσαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι καὶ ὁ Ζυμβρακάκης ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν πλέον σημαντικῶν προσωπικοτήτων τῆς Χωροφυλακῆς, ἀπὸ πλευρᾶς Ἰαβερισμοῦ ἐν

---

(31) Ἐπισ. Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1914 σελ. 511.
(32) Φ.Ε.Κ. 284)14.
(33) Φ.Ε.Κ. 94)14-4-1914.
(34) Φ.Ε.Κ. 157)8-7-1914.

τῷ καθήκοντι καὶ ἐξελίξεως ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ. Καθ' ἑκάστην πρωΐαν μετ' ἀδημονίας ἀνεμένοντο αἱ ἀποφάσεις τοῦ Κήνσορος ἐκείνου ἐπὶ τῶν παρ' αὐτοῦ διαπιστωθεισῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν νυκτερινῶν ὡρῶν ἐφόδων του παραλείψεων, ἄπειρα δὲ καὶ πολύτροπα ἀναφέρονται περιστατικὰ τοιούτων ὑπηρεσιακῶν ἐμπλοκῶν, ἕν τῶν ὁποίων θὰ παραθέσωμεν ὡς τὸ περιγράφει περίπου ὁ Α. Γκατζάρας.

Ἦτο Σεπτέμβριος τοῦ 1916 καὶ οἱ πάντες ἀνέμενον τὴν δημοσίευσιν τοῦ Διατάγματος ἀποστρατείας τοῦ Ζυμβρακάκη, ὡς καταλαμβανομένου ὑπὸ τοῦ ὁρίου ἡλικίας, ὅτε αἰφνιδίως ἀνεκοινώθη ὅτι ὁ Ζυμβρακάκης, λόγῳ εἰδικῶς ἐκφρασθείσης ἐπιθυμίας τῆς 'Αντάντ, προήχθη εἰς συνταγματάρχην. Οἱ ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς ἠφνιάσθησαν ἐκ τῆς ἀντιθέτου τῶν ἐπιθυμιῶν των δοθείσης λύσεως, ἐνῶ ὁ λαὸς τῶν 'Αθηνῶν, καὶ ἰδίᾳ ὁ ἐμπορικός, βιομηχανικός, βιοτεχνικὸς κ.λ.π. κόσμος, καὶ ὁ τοιοῦτος τῶν γραμμάτων, ποικιλοτρόπως διετράνωσε τὴν χαράν του, διότι ἦτο κατενθουσιασμένος ἐκ τῆς τιμίας, ἀδεκάστου καὶ συνεχοῦς ἐπαγρυπνήσεώς του.

Ὁ 'Εμπορικὸς Σύλλογος 'Αθηνῶν, διαδηλῶν πανηγυρικώτερον τὰ αἰσθήματα τῶν μελῶν του, ἐδώρησεν εἰς τὸν Ζυμβρακάκην μίαν κατὰ ζωγραφικὴν διασκευὴν φωτογραφίαν τοῦ Ζυμβρακάκη εἰς φυσικὸν μέγεθος, ἣν οὗτος ἐτοποθέτησεν ἐντὸς τοῦ γραφείου του καὶ κατέναντι τῆς εἰσόδου. Πολλοὶ τῶν εἰσερχομένων ὁπλιτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀξιωματικῶν, ὑπὸ τὸ κράτος φόβου τελοῦντες, ἔσπευδον νὰ ἀπονείμωσι χαιρετισμὸν πρὸς τὴν φωτογραφίαν.

Τὸ ἄκαμπτον πνεῦμα ἐν τῇ πειθαρχίᾳ ἦτο φυσικῶς ἑπόμενον νὰ ἐπηρεάζῃ καὶ νὰ ρυθμίζῃ καὶ τὰς μετὰ τοῦ κοινοῦ σχέσεις, αἵτινες κατήντων, ἐνίοτε κουραστικαὶ ἐκ τῆς φορτικῆς τυπικότητος τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν νόμων παρετηρεῖτο μία στενότης ἑρμηνείας, ἑρμηνείας γραμματικῆς κυρίως, ἥτις βεβαίως διεῖπεν ὅλους τοὺς κλάδους τῆς κρατικῆς ὀργανώσεως καὶ πολιτειακῆς συνθέσεως, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, μετὰ ὑπερβολικῆς σχολαστικότητος τηρουμένης. 'Αναμφιβόλως ἄλλα εἰσὶν τὰ ἁρμόδια διὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν νόμων ὄργανα τῆς Πολιτείας, εἰς ἃ δέον νὰ καταφεύγουν οἱ βαθμοφόροι τῆς Χωροφυλακῆς ἐν περιπτώσει ἀσαφείας τοῦ νόμου, ἐπειδὴ ὅμως οἱ βαθμοφόροι τῆς Χωροφυλακῆς εἶναι οἱ πρῶτοι δέκται τῶν κοινωνικῶν ἀπαιτήσεων καὶ ἀναγκῶν καὶ οἱ κυρίως ἐκτελεσταί, παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον νὰ καταλογίζηται εἰς αὐτοὺς πᾶσα βραδύτης, κακὴ ἑρμηνεία ἢ κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον «στενοκεφαλιά», ὅλων τῶν καλυπτόντων τὰ εἰς βάθος καὶ ὕψος κλιμάκια. Τοῦτο κατὰ τὴν ἱστορουμένην περίοδον ἴσχυεν εἰς μείζονα βαθμόν. Διὰ τὰ πάντα ἔπταιεν ἡ 'Αστυνομία. 'Επὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ Γκατζάρας διηγεῖται καὶ τὸ ἀκόλουθον χαρακτηρισικὸν περιστατικόν:

«Εὑρισκόμεθα εἰς τὰ Χανιὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1914. Διοικητὴς τῆς ἐσωτερικῆς Μοιραρχίας Χανίων ἦτο ὁ Μοίραρχος 'Ιωάννης Καρύδης. Μίαν πρωΐαν ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του ἡ θυγάτηρ τοῦ πολιτευτοῦ Φούμη φέρουσα ἀνδρικὴν περιβολὴν (γεγονὸς ἐξαιρετικῆς τόλμης διὰ τὴν ἐποχὴν) καὶ ἐζήτησεν ἄδειαν ὁπλοφορίας διὰ κυνήγιον. Ὁ Μοίραρχος ἐζήτησε τὴν προσκόμισιν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένων δικαιολογητικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πιστοποιητικοῦ περὶ ἐγγραφῆς εἰς τὰ μητρῷα ἀρρένων. Ἡ θυγάτηρ Φούμη προσεκόμισε πιστοποιητικὸν ἐγγραφῆς της εἰς Δημοτολόγια, ὡς ἦτο φυσικόν, καὶ ὁ Μοίραρχος ἠρνήθη τὴν χορήγησιν τῆς αἰτουμένης ἀδείας. Ἡ Φούμη ἐκμανεῖσα ἐζήτησε νὰ παραπεμφθῇ ἡ ὑπόθεσίς της

εἰς ἀνώτερα κλιμάκια. Ὁ Εἰσαγγελεὺς Πρωτοδικῶν Χανίων, ὁ Ἀνώτερος Διοικητὴς Χωροφυλακῆς καὶ ὁ Ἰταλὸς ὀργανωτὴς συνεφώνησαν ἅπαντες μὲ τὴν γνώμην τοῦ Μοιράρχου, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ νομοθέτης μόνον εἰς τὸν ἄνδρα ἀνεγνώρισε τὸ δικαίωμα τοῦ ὁπλοφορεῖν. Παρὰ ταῦτα ἡ κατακραυγὴ καὶ ἡ δυσμένεια ἐστράφη μόνον κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς».

Κατὰ συνέπειαν ἡ πληθωρικὴ παραγωγὴ τῶν ἀξιωματικῶν δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπιπτώσεις, διότι ὑπῆρχον ἀκόμη οἱ σκληροὶ ταγοὶ τοῦ Σώματος καὶ ἡ Ἑλλὰς ἦτο ἑνιαία καὶ ὁμονοοῦσα.

Ἐφ᾽ ὅσον ὁ λόγος ἤγαγεν εἰς θέμα ὁπλοφορίας ἐπάναγκες κρίνομεν νὰ παρέξωμεν πληροφορίας τινάς, ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρῶτα βήματα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ νέου περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου νόμου 281) 1914, ὅστις ἰσχύει καὶ σήμερον.

Ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία ἐδεινοπάθει ποικιλοτρόπως ἐκ τῆς ἀκατασχέτου ροπῆς τῶν νεοελλήνων πρὸς τὴν ὁπλοφορίαν καὶ ὁπλοχρησίαν. Περὶ τῶν δυσμενεστάτων ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῆς δημοσίας τάξεως καὶ Ἀσφαλείας ἐκ τῆς ροπῆς ταύτης καὶ τῆς ἀνυπαρξίας νόμου καταπολεμοῦντος τὴν εἰς τὰς συνεχεῖς ἐκκλήσεις περὶ μὴ ὁπλοφορίας ἀπείθειαν, ὡς καὶ περὶ τοῦ καταθλιπτικοῦ ρόλου τῆς ὁπλοφορίας ἐπὶ τοῦ Δημοσίου βίου ἐν γένει διὰ τῶν ἐξουσιαζόντων ἄλλοτε τὸ ἀντικείμενον τοῦτο Δημάρχων, ἐπραγματεύθημεν ἐν τοῖς πρόσθεν κατ᾽ ἐπανάληψιν καὶ μετ᾽ ἐπιμονῆς. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ ὁπλοφορία εἶχε καταστῆ ἔκπαλαι ὁ ὑπ᾽ ἀριθ. 1 ἐχθρὸς καὶ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἤδη, ἐκ τῶν πρώτων μεταπολεμικῶν μελημάτων τῆς Κυβερννήσεως ὑπῆρξεν ἡ διὰ νόμου ἀποφασιστικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ θέματος καὶ διὰ τοῦ ψηφισθέντος, κατὰ τὰς ἀρχὰς 1914, νόμου 281 ἐθεσπίσθησαν διατάξεις διαδικαστικοῦ καὶ οὐσιαστικοῦ περιεχομένου, μὲ βάσιν τὰ πορίσματα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς παρομοίου περιεχομένου νόμου ἐν Ἰταλίᾳ.

Κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τούτου, εἴτε ἐξ ὑπερβολικοῦ ζήλου καὶ συνεπείᾳ κεκτημένης αὐστηρότητος, εἴτε συνεπείᾳ στενῆς ἑρμηνείας τῶν διαφόρων διατάξεων καὶ ὅρων τοῦ νόμου, προεκλήθησαν ἔντονοι ἀντιδράσεις, ἰδίᾳ εἰς τὰς περιοχὰς τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος (Πελοποννήσου). Παρεξηγήσεις καὶ παρανοήσεις παρετηρήθησαν κυρίως εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγορευομένων ὅπλων καὶ εἰς τὴν διαστολὴν τούτων ἀπὸ τῶν ἀπαραιτήτων ἐπαγγελματικῶν ὀργάνων καὶ ἐργαλείων ἀναλόγως τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου. Εἰς τὴν μεγαλοποίησιν τῶν ἐντεῦθεν ἐντυπώσεων καὶ ἀντιδράσεων συνετέλεσεν καὶ ἡ εὔκολος καὶ πρόθυμος σύμπραξις τοῦ Τύπου καὶ τῶν Βουλευτῶν.

Ὁπωσδήποτε ὑπῆρξαν βεβιασμέναι, ὑπερβολικαὶ καὶ στενῆς ἐνίοτε ἀντιλήψεως ὀργάνων τινῶν τῆς Χωροφυλακῆς αἱ ἐνέργειαι.

Τὸ θέμα ἀπησχόλησε καὶ τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 26-9-1914 συνεπείᾳ τηλεγραφικῆς διαμαρτυρίας τῶν κρεοπωλῶν Τριπόλεως, διότι ἡ οἰκεία Ἀστυνομικὴ Δ) νσις ἀπηγόρευσε τὴν χρῆσιν μαχαιρῶν εἰς κρεοπώλας ἐν τοῖς κρεοπωλείοις καὶ σφαγείοις, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οὗτοι ἦσαν προδεδικασμένοι ἐπὶ τραύμασι ἢ ἀδίκῳ ἐπιθέσει. Ἡ συζήτησις ἐγενικεύθη καὶ προκύπτει ἐξ αὐτῆς ὅτι δὲν κατηγοροῦντο μόνον τὰ ὄργανα τῆς Χωρ) κῆς δι᾽ ὑπερβολικὸν ζῆλον ἀλλὰ καὶ τὰ δικαστήρια ἅτινα κατεδίκαζον τοὺς παραπεμπομένους. Ἡγουμένου τοῦ Ι. Μπακοπούλου, βουλευταὶ ἐζήτησαν τὴν τροποποίησιν τοῦ νόμου καὶ ἐνῷ διεξήγετο διάλογος μεταξὺ βουλευτῶν

καὶ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν, παρεμβὰς ὁ Πρωθυπουργὸς Ἐλευθ. Βενιζέλος παρετήρησεν μεταὺ τῶν ἄλλων καὶ τ' ἀκόλουθα: «Εἶναι γνωστόν ὅτι, ὁσάκις πόκειται περὶ ἐπιψηφίσεως καὶ ἐφαρμογῆς τοιούτων νόμων, διὰ τῶν ὁποίων πρόκειται νὰ παλαίσωμεν ἐναντίον ἐθίμων μακρᾶς συνηθείας, ὁ νόμος δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ πλήρως ἀμέσως· ἀλλ' ἂν εἴμεθα διατεθειμένοι κάθε φορὰν κατόπιν συζητήσεως σοβαρᾶς νὰ ψηφίζωμεν ἕνα τοιοῦτον νόμον διὰ τοῦ ὁποίου ν' ἀνταπεξέλθωμεν κατὰ καθιερωμένης συνηθείας καὶ νὰ ἐρχόμεθα κατόπιν νὰ τὸν κατακρίνωμεν, δὲν θὰ ἐφαρμόσωμεν ποτὲ νόμον ἐν Ἑλλάδι...».

Εἶναι γεγονὸς ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ νόμου ὑπῆρξαν αὐστηραὶ, εἶχον χαρακτηρισθῇ «Δρακόντειαι», ἐφάνησαν ὅμως ὑπερβολικῶς αὐστηραί, λόγω τῆς κακῆς προϊστορίας καὶ τῆς ἀποφασιστικότητος ἣν ἐπεδείκνυεν ἡ Κυβέρνησις πρὸς ἐξημέρωσιν τῶν ἠθῶν. Ἀναγιγνώσκων τις τὸν νόμον τοῦτον διαπιστώνει εὐχερῶς μετὰ πόσης ἐμπιστοσύνης προσέβλεπε, διὰ τὸν σκοπόν τοῦτον, ἡ Κυβέρνησις πρὸς τὴν Χωροφυλακήν.

Τὸ τρίτον 10ήμερον Ἰανουαρίου 1914, ὁ Γκαριλιόττα προήχθη εἰς συνταγματάρχην καὶ διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 16-4-1914 (35) ὁ αὐτὸς προήχθη εἰς ὑποστράτηγον.

Τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 97795 ἀπὸ 14-5-1914 διαταγῆς του ἐγνωστοποίησε τὴν ἄφιξιν τῶν κάτωθι ἀξιωματικῶν τῆς Ἰταλικῆς Χωροφυλακῆς, ὡς νέων μελῶν τῆς Ἰταλικῆς Στρατιωτικῆς Ἀποστολῆς πρὸς ὀργάνωσιν τῆς Χωροφυλακῆς (36).

1) Ταγματάρχου Γκαντίνι Γουΐδου.

2) Μοιράρχων Καροσσίνι Ἀρθούρου καὶ Τζοβενάλε Ἰακώβου.

3) Ὑπομοιράρχου Μοντέλλι Κων)νου καί

4) Ἀνθυπασπιστῶν Βαράλδου Στεφάνου καὶ Πατασίνη Δομενίκου.

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 17-7-1914 ἐκ τούτων ὁ ταγματάρχης καὶ οἱ δύο Μοίραρχοι προήχθησαν εἰς τὸν ἀμέσως ἀνώτερον βαθμόν.

Ἡ προαναφερθεῖσα προσπάθεια προσελκύσεως πρὸς κατάταξιν εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ἐσυνεχίσθη καὶ κατὰ τὰ ἐν συνεχείᾳ ἔτη. Τοῦτο ἁδρῶς διαφαίνεται καὶ ἐν τῷ Β.Δ. τῆς 12-3-1915 (37) «περὶ προβιβασμοῦ καὶ κατατάξεως ὑπαξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς».

Διὰ μὲν τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπενωμοτάρχου ἐθεσπίσθη ὅπως τὸ ἥμισυ τῶν κενῶν θέσεων καλύπτεται διὰ προαγωγῆς ἐκ χωροφυλάκων βάσει καταρτιζομένου πίνακος, κατόπιν διενεργουμένων ἐξετάσεων καὶ κατὰ διετίαν, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ διὰ κατατάξεως εἰς τὴν Χωροφυλακὴν μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπενωμοτάρχου α) τῶν τελειοφοίτων Γυμνασίου ἢ φοιτητῶν Πανεπιστημίου, β) τῶν προϋπηρετησάντων ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ὡς ὑπενωμοταρχῶν καὶ 3) τῶν προϋπηρετησάντων ὡς λοχιῶν καὶ ἐπιλοχιῶν ἐν τῷ στρατεύματι.

Ἡ διεύρυνσις τοῦ κύκλου πελατείας διὰ τῶν λοχιῶν καὶ ἐπιλοχιῶν καὶ ὑπὸ προϋποθέσεις οὐχὶ τόσον ὁμαλὰς καὶ κατοχυρωτικὰς, τουτέστιν ἄνευ ἐξετάσεων, καὶ ἄνευ καθορισμοῦ κατωτάτου ὁρίου γραμματικῶν γνώσεων, ὑπῆρξεν ἡ ἀπαρχὴ μι-

---

(35) Ἐπισ. Δελτίων Ὑπουργ. Στρατ. 1914 σελ. 190.

(36) Φ.Ε.Κ. 88) 19-4-1914.

(37) Φ.Ε.Κ. 16-3-1915.

ᾶς κακῆς τροπῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύνθεσιν τοῦ σώματος τῶν ὑπαξιωματικῶν, πρᾶγμα ὅπερ μέχρι τοῦδε ἐπιμελῶς εἶχεν ἀποφευχθῆ.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Διατάγματος τεθέντα κριτήρια ὅσον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν σειρᾶς κατατάξεως καὶ ὁ συλλήβδην ὑπολογισμὸς τῶν τελειοφοίτων Γυμνασίου μὴ φοιτητῶν, μετὰ τῶν τέως λοχιῶν καὶ ἐπιλοχιῶν, μετὰ ἀπὸ ἕνα διετῆ πόλεμον, ἐλαχίστας ἐγγυήσεις ἀντικειμενικῆς, δικαίας καὶ συμφερούσης εἰς τὸ Σῶμα ἐπιλογῆς παρεῖχον.

Ἡ Ἰταλικὴ ἀποστολή, κατὰ τὰς ἀπόψεις τῆς ὁποίας συνετάγη τὸ ἀνωτέρω Διάταγμα, προέβη καὶ εἰς ἕναν ἕτερον ἀναχρονισμόν, ἀπομακρύνοντα τὴν χωρ)κὴν τῆς ἀστυνομίας, εἰς τὴν ἔναρξιν ἐπαναφορᾶς τοῦ ὅρου Μοιραρχία ἀντὶ τοῦ ἀπὸ 1906 καθιερωθέντος Ἀστυνομικὴ Δ)νσις.

Διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν τοῦ βαθμοῦ Ἐνωμοτάρχου ἐθεσπίσθη ὅπως αὕτη γίνεται ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ προαγωγικῶν ἀνὰ διετίαν ἐξετάσεων τῶν ὑπεν)ρχῶν διὰ τὸ ἥμισυ τῶν κενουμένων θέσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ κατατάξεως μὲ τὸν βαθμὸν Ἐνωμ)ρχου τῶν α) ἀφυπηρετησάντων Ἐνωμοταρχῶν καὶ β) τῶν τελειοφοίτων ἢ πτυχιούχων τῆς Νομικῆς Σχολῆς.

Ἐξαιρέσει τοῦ καθιερωθέντος ἐξαμήνου μόνον χρόνου ὑπηρεσίας ἐν τῷ βαθμῷ τοῦ ὑπεν)ρχου κατὰ τὰ λοιπὰ τὰ διὰ τὸν βαθμὸν τοῦτον ἐχέγγυα ἦσαν μείζονα μὴ ἐπιτρέποντα ἀμφισβητήσεις, ἔτι δὲ οἱ πρὸς κατάταξιν τελειόφοιτοι καὶ πτυχιοῦχοι ὑπεβάλλοντο εἰς ἐξετάσεις. Προεβλέφθη ὅπως οἱ κατατασσόμενοι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ὡς ὑπαξ)κοὶ ὅπως ἅμα τῇ κατατάξει των εἰσάγονται πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὸ Σχολεῖον μετὰ τὴν περάτωσιν τῆς ὁποίας καὶ ἐπὶ ἓν ἔτος διετίθεντο ὑποχρεωτικῶς εἰς μάχιμον ὑπηρεσίαν.

Ἐπαχθεῖς ὑπῆρξαν αἱ διατάξεις διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς προαγωγικὰς διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθ)στοῦ ἐξετάσεις, δεδομένου ὅτι ἀπητήθη ὀκταετὴς συνεχὴς ὑπηρεσία εἰς τὸν Βαθμὸν τοῦ ἐνωμοτάρχου, ἐκτὸς τῶν ἄλλων τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων.

Δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ Δ)τος τούτου οἱ τὸ πρῶτον καταταγέντες, κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 25778 (31-8-1915) (Φ.Ε.Κ. 201 τεῦχος Β) δ)γῆς Ἀρχηγοῦ Χωρ)κῆς, 23 ἐνωμοτάρχαι καὶ 160 ὑπεν)ρχαι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 43674 ἀπὸ 14-9-1915 διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἐξεπαιδεύθησαν μερίμνῃ τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωρ)κῆς Μακεδονίας (38), εἰς τὸ ἐν Θεσ)νίκῃ Σχολεῖον Χωρ)κῆς.

ΣΤΟΛΗ ΟΠΛΙΤΩΝ: Εἰς τὸ ζήτημα τῆς στολῆς παρετηρήθη μία συνεχὴς ἐναλλαγὴ κανονισμῶν, χρωματισμῶν καὶ σχημάτων, πρᾶγμα ὅπερ ἐσήμαινεν ἀνυπαρξίαν ἑνιαίας στολῆς.

Κατὰ τὸ ἔτος 1911 εἶχε καθορισθῆ χρῶμα μᾶλλον πρὸς τὸ πρασινόφαιον, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολέμων περιεβλήθησαν ἅπαντες στολὴν χακί, ἥτις παρετάθη διὰ τοῦ Β.Δ. 6-11-1913.

Ἤδη διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 9ης Ἰουνίου 1914 καθωρίσθησαν ἐκ νέου τὰ τῆς στολῆς, ἐκ χρώματος βαθυκυάνου μετὰ βυσινοχρόων παραρραμάτων ἡ χειμερινὴ καὶ ἐκ μολυβδοχρόου βαμβακεροῦ ἄνευ παραρραμάτων ἡ θερινή.

Ἡ χλαίνη καθωρίσθη ἐκ χρώματος γλαυκοφαίου. Υἱοθετήθησαν τρόπον τινὰ

---

(38) Ἐπίσημ. Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1915 σελ. 799.

αἱ προτάσεις Δαγκλῆ.

Ἡ χειμερινὴ διεκρίνετο εἰς μικρὰν καὶ μεγάλην στολήν, ἡ μὲν μικρὰ ἦτο μετὰ βραχείας περισκελίδος καὶ κοινῶν ἀμφιμασχαλίων, ἡ δὲ μεγάλη μετὰ μακρᾶς περισκελίδος, μεγάλων ἀμφιμασχαλίων καὶ λοφίου. Διὰ τὴν Κρητικὴν Χωρ)κὴν παρέμεινεν ἡ ἰδιόρρυθμος ἐκ Κρήτης στολή.

ΠΕΡΙ ΝΕΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΧΩΡ)ΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Ἡ Ἰταλικὴ ἀποστολὴ ἐξεπόνησε δοκίμιον κανονισμοῦ ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἀντεκαθίστατο ὁ ἀπὸ τοῦ 1833 ἰσχύων τοιοῦτος. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 168354 ἀπὸ 7-8-1914 διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (39) διετάχθη ὅπως ὁ ἐκπονηθεὶς οὗτος κανονισμὸς τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν ὡς δοκίμιον ἐπὶ εν ἔτος, μετὰ παρέλευσιν δὲ ἑξαμήνου ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς του ἐνετάλησαν αἱ Ἀστυνομικαὶ Διευθύνσεις καὶ Ὑποδιευθύνσεις νὰ ὑποβάλωσιν τὰς ἐκθέσεις των. Ἐν τῷ δοκιμίῳ τούτῳ οἱ ὅροι «Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις» καὶ «Ὑποδιεύθυνσις», εἶχον ἀντικατασταθῆ διὰ τῶν ὅρων Ταγματαρχίαι - Μοιραρχίαι καὶ Ὑπομοιραρχίαι.

Ἕκαστον ἀντίτυπον δοκιμίου διετιμήθη ἀντὶ τριάκοντα λεπτῶν.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς 6-10-1914 ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, Ἐμμ. Ρέππουλης, κατέθεσεν μίαν σειρὰν νομοσχεδίων δι' ἐπιψήφισιν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ «περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς». Ἐπεξηγῶν τὸ κατατιθέμενον νομοσχέδιον, ἔλεγεν ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

> «Πρέπει νὰ γνωρίσω Κύριοι εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι τὰ πράγματα δὲν ὑποβοήθησαν τὸ ἔργον τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς. Ἡ ἐμπόλεμος κατάστασις καὶ τὰ μετ' αὐτῆς ἐπελθόντα γεγονότα, δὲν ἀφῆκαν τὴν Ἰταλικὴν ἀποστολὴν νὰ ἐργασθῇ καθ' ὃ σύστημα ἤθελεν νὰ ἐργασθῇ, εἶχε δὲ καταστῇ καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀδύνατον νὰ παράσχῃ τὴν χορήγησιν τοῦ ἀναγκαίου ὑλικοῦ εἰς ἐφόδια τὰ ὁποῖα εἶχεν ὑπ' ὄψει.
>
> Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προσδοκῶμεν ἀποτελέσματα μεγαλύτερα τῶν μέχρι τοῦδε ἐπελθόντων. Ἀρκεῖ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Βουλὴ ὅτι καὶ μετὰ τὸν νόμον διὰ τοῦ ὁποίου ηὐξήθησαν αἱ μισθοδοσίαι τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, καὶ πάλιν ἔχομεν τελείαν ἀνεπάρκειαν δυνάμεως. Ὁ ὀργανικὸς νόμος τῆς Χωροφυλακῆς διὰ τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα ὁρίζει δύναμιν ἀνδρῶν 5.500. Ἐν τούτοις, μετὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ Βασιλείου καὶ τὴν προσέλευσιν τῶν ἐθελοντῶν τῶν νέων χωρῶν δὲν ἔχομεν παρὰ μετὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἐφέδρων, ἡ ὁποία κατ' ἐλάχιστον ἀριθμὸν εἶναι κατωτέρα τῶν 3.000, δὲν ἔχομεν παρὰ δύναμιν μόλις 7.000 ἀνδρῶν.
>
> Ὥστε καὶ εἰς δύναμιν ἀκόμη ἀριθμητικὴν ὑστεροῦσι τὰ πράγματα καὶ εἰς τοῦτο δὲν πταίει, βεβαίως, ἡ ξένη ἀποστολή. Ὁ ὀργανισμὸς ὁ ὑποβαλλόμενος διαφέρει τοῦ ὑφισταμένου κατὰ τὰ ἑξῆς κυρίως σημεῖα, διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς τὰ γενικώτερα. Καταργεῖται τὸ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον, τὴν δὲ ἐποπτείαν τοῦ Ἀρχηγείου τὴν διεύθυνσιν μάλιστα, τῶν Ἀστυνομιῶν τοῦ Κράτους ὑπὸ Ἀρχηγόν, δὲν ἀφήνει ὡς ὁ κείμενος νόμος νὰ ἐπεκτεί-

(39) Ἐπίσημον Δελτίον Ὑπουργ. Στρατ. 1914 σελ. 1007.

νηται κατὰ Νομούς, διότι καθιστᾶ ὑπεράνω τοῦ Νομοῦ Διοικήσεις ἀνωτέρας περιφερείας, ὥς τὰς ὀνομάζω, καὶ αἵτινες εἶναι ἕξ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα,

Προκειμένου περὶ ὀργανώσεως Ἀστυνομίας, τὸ ἔργον ἐν Ἑλλάδι εἶναι τόσῳ μᾶλλον δυσχερὲς καθ' ὅσον ἔχομεν ἀνατεθειμένην τὴν ὅλην Ἀστυνομίαν εἰς ἕνα καὶ μόνον Σῶμα, διότι ἡ Χωροφυλακὴ εἶναι προωρισμένη εἰς ὡρισμένα καθήκοντα τάξεως τῆς ὑπαίθρου χώρας, ἡ ἀστυνομία δὲ τῶν πόλεων ἀπαιτεῖ καὶ εἰδικὴν μόρφωσιν, κτῆμα ὄχι εὔκολον.

Ἐν τούτοις τὰ πράγματα ταῦτα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωσι διαφορετικὰ ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν γνώμην ὅτι δὲν εἶναι προσῆκον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν διχασμὸν τῆς Ἀστυνομίας. Ἡ Ἀστυνομία, διὰ λόγους πολλούς, δὲν δύναται ἢ νὰ εἶναι ἑνιαία, ἐφ' ὅσον τοὐλάχιστον ἀσκεῖται ἡ ὅλη ἀστυνομία ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς Χωροφυλακῆς, καλῶς ὀργανωμένης, ἴσως θὰ εὕρωμεν, καὶ τὸ ἴσως δὲν εἶναι τυχαία ὅλως ἔκφρασις, ἴσως θὰ εὕρωμεν καὶ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος καθαρῶς ἀστυνομικοῦ, διότι αὐτὸ τοῦτο τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς διὰ μορφώσεως εἰδικῆς θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς δώσῃ πάντοτε, ὑπὸ τὴν ἑνιαίαν μόρφωσιν, καὶτὴν δύναμιν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἀναθέσωμεν τὴν ἀστυνομίαν τῶν Πόλεων. Ἐὰν δὲ συμπράξωσι καὶ αἱ Κοινότητες καὶ οἱ Δῆμοι, τότε ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ὑποβοηθῇ σπουδαίως τὸ ἔργον τὸ Ἀστυνομικόν. Νομίζω, λοιπόν, ὅτι δὲν ἔχομεν νὰ πράξωμεν ἄλλο περισσότερον παρὰ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προβλέπει τὸ νομοσχέδιον».

Παραθέσαμεν ὁλόκληρον τὴν ὑπουργικὴν εἰσήγησιν διότι διὰ ταύτης παρέχονται ἐξηγήσεις ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τῆς περιόδου 1911—1914, δικαιολογεῖται ἡ πτωχεία ἀποδόσεως τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς καὶ χαράσσονται αἱ κυβερνητικαὶ ἀπόψεις ὅσον ἀφορᾶ τὴν Ἀστυνόμευσιν τῆς χώρας.

Διὰ τούτων ὁ Ρέπουλης διεφώνει πρὸς τὰς ἀπόψεις καὶ τὰς τάσεις τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς, ἐμμενούσης ἐπὶ μιᾶς μονοπλεύρου Χωροφυλακῆς, καὶ μετά τινος χλιαρότητος εἰσηγεῖτο τὸν νόμον ὡς μεταβατικὸν στάδιον καὶ οὐχὶ ὡς ὀρθὴν λύσιν· διεφώνει πρὸς τὴν αὐτὴν ἀποστολήν, ἥτις ἤθελε ν' ἀπομακρύνῃ τῆς τοπικῆς Ἀστυνομίας τὴν Χωροφυλακήν, κατὰ τὸ Ἰταλικὸν πρότυπον, ἀλλὰ διεφώνει καὶ πρὸς τὸν ἑαυτόν του, ἀφοῦ ὡς Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον πενταετίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ οὐδὲ τὸ ἀριθμητικὸν ἰσοζύγιον τῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος, καὶ τοῦτο διότι δὲν ἤθελε νὰ ἀντιληφθῇ ἢ προσεποιεῖτο τοῦτο, ὅτι ἡ Ἀστυνομία καὶ ἡ Χωροφυλακὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπηρετεῖται μὲ στρατιώτας ἢ μὲ μισθὸν 80 δραχμῶν μηνιαίως, ἄνευ συνταξιοδοτικῶν προοπτικῶν ἢ τοιούτων ἀποκαταστάσεως καὶ ἀποζημιώσεως.

Διὰ τοῦ νέου τούτου Κανονισμοῦ - Ὀργανισμοῦ, καθιεροῦτο καὶ ὁ θεσμὸς τῶν Ἀνωτέρων Διοικήσεως Χωροφυλακῆς καὶ προεβλέπετο ἡ κατάργησις τῶν ἐποπτικῶν συμβουλίων, μᾶλλον ἐπεδιώκετο ἡ νομιμοποίησις τοῦ ἀπὸ ἔτους περίπου ἐφαρμοσθέντος συστήματος τῶν Ἀνωτέρων Διοικήσεων καὶ ἡ κατάργησις τῶν τόσων ἀντιπαθῶν διὰ τὴν πολιτικὴν ἐποπτικῶν Συμβουλίων. Ὁ συνεπείᾳ τοῦ Α΄ παγκοσμίου

πολέμου ἐπελθὼν ἐθνικὸς διχασμὸς ἐματαίωσε τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου τούτου, οὗτινος ἡ κεντρικὴ ἰδέα ἠκολουθήθη μετὰ παρέλευσιν τετραετίας καὶ ἐν συνεχείᾳ.

Τὸ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 71350 ἀπὸ 21-10-1911 ἀνανεωθὲν παλαιὸν καθεστώς, τῆς ἐπὶ ἰδιαιτέρᾳ ἀμοιβῇ καταδιώξεως καὶ συλλήψεως ἀγνοουμένων καὶ λιποτακτῶν, κατηργήθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 231077 ἀπὸ 14-11-1914 διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (40).

Μετ' ὀλίγον θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν σφαίραν τῶν σπουδαίων δεινῶν καὶ δὲν ὑπάρξει ἐκεῖ χῶρος καὶ διάθεσις ν' ἀναφερθῶμεν εἰς μικρολεπτομερείας, δι' ὃ ἐνταῦθα θὰ κλείσωμεν τὴν ἔρευναν τῆς περιόδου διὰ μιᾶς ὀπτικῆς ριπῆς ἐπὶ τῆς ἀστυνομεύσεως τῶν νέων χωρῶν.

Ὡμιλήσαμεν διὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἀμέσως μετὰ τὴν λῆξιν τῶν νικηφόρων πολέμων λαμπρὰν περίοδον καὶ προεβάλαμεν τὸ ἔργον τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Χωροφυλακῆς, δὲν ὡμιλήσαμεν ὅμως διὰ τὴν ἐν Ἠπείρῳ κατάστασιν.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1915 παρετηρήθη μία σοβαρὰ διαρροὴ τῶν ἀξιωματικῶν πρὸς τὸ κέντρον καὶ τὸν νότον καὶ πλεῖσται τῶν ὑπηρεσιῶν παρέμεινον εἰς χεῖρας ἀνθ) στῶν, ἐνωμοταρχῶν καὶ ὑπενωμοταρχῶν: Εἰς τοῦτο πάντοτε αἱ εὐθῦναι βαρύνουσι τὴν πολιτικὴν ἡγεσίαν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἐν Ἠπείρῳ εἶχον ἐμφανισθῇ μικραί τινες ληστοσυμμορίαι, ἀποτελεσθεῖσαι ἐξ ἀτόμων ἅτινα εἶχον δραπετεύσει ἐκ τῶν ἐν Ἰωαννίνοις ποινικῶν φυλακῶν. Ἔναντι τοῦ ἀνακύψαντος κατὰ ταῦτα θέματος δημοσίας Ἀσφαλείας, ἡ Χωροφυλακὴ ἀπώλεσε τὴν ψυχραιμίαν της καὶ προέβη εἰς ὁμαδικὰς συλλήψεις ὑπερογδοήκοντα ἀτόμων, ἐξ ὧν, μετὰ πολυμήνους περιπετείας, ἐπέτυχεν τὴν ἐκτόπισιν 40 περίπου προσώπων.

Ἡ τοιαύτη ἐνέργεια προεκάλεσεν ἐντόνους ἀντιδράσεις τῶν οἰκείων βουλευτῶν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς 13-10-1915, καθ' ὅσον οἱ λησταὶ δὲν ὑπῆρχον πλέον καὶ οἱ καταδιωχθέντες ἦσαν πρόσωπα τελείως ἄσχετα μὲ οἱανδήποτε σοβαρὰν ὑπόνοιαν ὑποθάλψεως κ.λ.π.

Ἡ ἐγκατάλειψις τῶν νέων χωρῶν δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τοὺς βαθμοφόρους, ἀλλ' εἶχεν ἐπεκταθῇ ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς δυνάμεως.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς τῆς 30-3-1916 ὁμιλῶν ὁ Βουλευτὴς Πρεβέζης (Θεσπρωτίας) Ἀλῆ - Ντῖνο - Μπέης ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀπονομῆς δικαιοσύνης ἐν τῇ περιοχῇ του, ἐνῶ ὑπερημμύνετο τῶν δικαίων δικαστικῶν ἀποφάσεων ᾐτιᾶτο τὸ κράτος, διότι δὲν ὑπῆρχε δύναμις ἀστυνομικὴ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοιούτων ἀποφάσεων. «Εἰς τὸν Νομὸν Πρεβέζης εἶναι τρεῖς Χωροφύλακες μόνον καὶ ἕνας ἐνωμοτάρχης διὰ 24 χωρία...», ἔλεγεν ὁ Ἀλῆ Ντῖνο, ἕτερος δὲ βουλευτής, ὁ Ρ. Μούσλῆ, παρεκάλεσεν τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ «διορίσῃ διευθυντὴν Ἀστυνομίας».

Εἶναι ὄντως ἐκπληκτικαὶ αἱ τοιαῦται πληροφορίαι, διὰ μίαν κατάστασιν ἥτις εἶχε δημιουργηθῇ ὀλίγον πρὸ τῆς Ἰταλικῆς εἰσβολῆς:

Ἡ μηδαμινότης τῆς ἀναφερομένης δυνάμεως θέτει ἀφ' ἑαυτῆς τέρμα εἰς πᾶσαν περαιτέρω ἔρευναν.

---

(40) Ἐπίσημ. Δελτίον Ὑπουργ. Στρατ. 1914 σελ. 1476.

ΕΚΛΟΓΑΙ — ΠΡΟΑΝΑΚΡΟΥΣΜΑΤΑ ΔΙΧΑΣΜΟΥ

Κατὰ τὴν ἄνοιξιν 1914 διενεργήθησαν Δημοτικαὶ ἐκλογαὶ καὶ ἡ Χωροφυλακὴ ἀπέσπασε τὰ συγχαρητήρια τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἄψογον καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων της, ἰδία ἐν τῷ Δήμῳ Ἀθηνῶν ὁ τότε Ἀστυνομικὸς Διευθυντὴς Σοφιανὸς ἐπηνέθη ἰδιαιτέρως.

Δὲν συνέβη ὅμως τὸ ἴδιον καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 31-5-1915 καὶ 6-12-1915, ὅτε οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς ἐξετράπησαν.

Εἰς ἐκτροπὰς δὲν ὑπέπεσαν, βεβαίως, μόνον οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ ὁλόκληρος ὁ κρατικὸς μηχανισμός. «Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Στρατοῦ, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ τὰ κρατικὰ ἐν γένει ὄργανα» ἐνήργησαν ἀναφανδὸν κατὰ τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Ὅλοι ἀνεμίχθησαν, ὅλοι παρηνόμησαν καὶ ἐφατρίασαν, ἀλλὰ τὴν ἑπομένην ἀποσυρόμενοι, ὡς συνήθως, εἰς τὰ ἴδια, ἐξησφάλιζον διὰ τῆς ἀφανείας των τὴν λησμοσύνην, ἐνῷ οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς συνεχῶς παρόντες ἐπὶ τῶν ἰδίων θέσεων, πρὸ καὶ πλησίον τοῦ λαοῦ, ἐνεθύμιζον τὰς χθεσινὰς ἀτελείας καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμίᾳ τῶν παραφορῶν ἐφορτώνοντο μὲ ὅλας τὰς ἁμαρτίας τῆς δημοσιοϋπαλληλικῆς καρυδιᾶς, «ἡ βαρεία σκιὰ» τῆς ὁποίας ἤρχισε νὰ δημιουργῇ «π ο ν ο κ ε φ ά λ ο υ ς».

Διεξήλθομεν τὴν ὡραιοτέραν περίοδον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τὴν περίοδον καθ' ἣν ἡ φλόγα τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος ἤστραφεν ἀπὸ τοῦ Κρητικοῦ πελάγους μέχρι τοῦ Αἵμου καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰονίου, ἤγγισε τοὺς θρύλους τῆς Βασιλίδος, τὴν περίοδον ἑνὸς νέου Βουλγαροκτόνου καὶ ἑνὸς νέου Περικλέους.

Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξεν ὡραία μόνον, ἀπὸ ἐνθικῆς πλευρᾶς, ἡ περίοδος αὐτή, ὑπῆρξεν ὡραιοτάτη καὶ ἀπὸ πλευρᾶς Χωροφυλακῆς καὶ φρονοῦμεν ὅτι παρεστήσαμεν ταύτην ἱκανῶς. Μέχρι τοῦ 1912 ἡ Χωροφυλακὴ εἶχεν ἀποκτήσει ἀρίστους ἀξιωματικοὺς καὶ «Σῶμα ὑπαξιωματικῶν τὸ καλύτερον τοῦ κόσμου», ἐκλονίζετο ὅμως ἐλλείψει ἐπαρκοῦς καὶ καταλλήλου προσωπικοῦ χωροφυλάκων. Ἡ ἐπισυμβᾶσα, λόγῳ καταστάσεως ἀνάγκης, συμπλήρωσις τῶν κενῶν διὰ πεζοναυτῶν καὶ ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν θέσεων ὑπαξιωματικῶν διὰ προαγωγῆς χωροφυλάκων, μετέβαλεν ἄρδην τὴν κατάστασιν. «Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἠθικοῦ καὶ ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένου ὑπαξιωματικοῦ εἰσῆλθεν ὁ ἀπαίδευτος χωροφύλαξ προαχθείς, τὴν θέσιν δὲ τοῦ χωροφύλακος κατέλαβεν ὁ πεζοναύτης, πάνυ ἀκατάλληλος διὰ τὴν Χωροφυλακὴν» (41). Ἡ Ἑλλὰς ἐδιπλασιάσθη καὶ ἐμεγαλύνθη, ἡ Χωροφυλακὴ εἰσῆλθεν εἰς περίοδον σκληρᾶς δοκιμασίας, ἥτις κατέστη ἐπαχθεστάτη καὶ ἀφόρητος διὰ τοῦ μετ' ὀλίγον ἐκσπάσαντος ἐθνικοῦ διχασμοῦ.

Οὐδεὶς καλῆς πίστεως κριτὴς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι κατὰ τὴν περίοδον 1906—1915 κατεβλήθησαν μεγάλαι προσπάθειαι ἀναδιοργανώσεως τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ὅτι οἱ καρποὶ ὑπῆρξαν πλουσιώτατοι καὶ εἰς ποσότητα καὶ εἰς ποιότητα. Παρὰ ταῦτα ὅμως, αἱ προσπάθειαι αὗται ἀπὸ τοῦ 1911 περιωρίσθηκαν ἐπὶ τομέως ἀποστολῆς καθαρῶς Χωροφυλακῆς καὶ παρημελήθη ὁ τομεὺς τῆς Ἀστυνομίας, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν διακρίνεται σοβαρὰ ὀργανωτικὴ προσπάθεια. Ἡ ἀδυναμία αὐτη ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα τῶν ἐκ τῶν γνώσεων καὶ ἀδυναμιῶν τῆς Ἰταλικῆς

---

(41) Ἄρθρ. Ταγ)ρχου Χωρ. Ε. Α. Ἐμμ. Παυλίδου ἐν ἐφ. Χωρ)κῆς 1922 σελ. 575.

ἀποστολῆς ἐπιπτώσεων. Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς δὲν ἐμόχθησαν, ἀλλ' εἶχον μονόπλευρον ἀντίληψιν καὶ πεῖραν. Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς, ἰδίᾳ τῆς δευτέρας τοιαύτης, προήρχοντο ἅπαντες ἐκ παραγωγικοῦ σχολείου τοῦ ἰταλικοῦ Στρατοῦ, μὲ εἰδικὴν ἐν συνεχείᾳ μετεκπαίδευσιν, ἦσαν ἐξαιρετικῆς οἰκογενειακῆς προελεύσεως καὶ ἀνατροφῆς (ὁ Γκαριλιότα ἦτο μαρκήσιος) καὶ γενικῶς ἦσαν τέλειοι καὶ ἄριστοι ἀξιωματικοὶ Χωροφυλακῆς, ἀκατάλληλοι ὅμως διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς καὶ διότι ἐστεροῦντο εἰδικῶν ἀστυνομικῶν γνώσεων, ἀλλὰ καὶ διότι ἀνῆκον εἰς χώραν μεθ' ἧς συνεκρούοντο τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ, εἰς ὃ προσετέθη ἤδη καὶ τὸ Δωδεκανησιακόν. Ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη ὅτι ἔνιοι ἐκ τούτων ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς διπλωματίας. Ὁ ὡς Μοίραρχος τῆς ἀποστολῆς ἀφιχθεὶς ἐν Ἑλλάδι τὸ 1917, ἐνεφανίσθη βραδύτερον ὡς Ἰταλὸς Πρόξενος Ἰωαννίνων.

Οἱ πόλεμοι ἠμπόδισαν τὸ ἔργον των, ἀλλὰ κυρίως ἡ οἰκονομικὴ ἀναιμία ὑπῆρξεν πάντοτε ἡ βασικὴ αἰτία νὰ μειονεκτῇ ἡ Χωροφυλακή, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ κατώτερα ὄργανα εἰς ἀριθμὸν καὶ ποιότητα, ἀνάλογα τῆς ἀποστολῆς της.

Εἰς περιφερείας ἔνθα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κατ' ἐπιλογὴν κάπως βελτιωμένης ὑποστάσεως χωροφύλακας, ἐπετύγχανε θαύματα, διότι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Σώματος διεκρίνοντο τόσον διὰ τὴν μόρφωσίν των ὅσον καὶ διὰ τὸν ὑπηρεσιακόν των ζῆλον καὶ φανατισμόν.

Ἡ Ἰταλικὴ ἀποστολὴ ἀπήλλαξε τὸ Σῶμα τῆς ἐξαντλητικῆς κυριαρχικῆς κηδεμονίας ἐκ μέρους τοῦ Στρατοῦ καὶ προσέδωκεν εἰς τοῦτο αὐθυπαρξίαν. Ἐν τῷ διατάγματι τῆς 12-3-1915 αἱ διὰ τὰς προαγωγικὰς ἐξετάσεις διὰ τοὺς βαθμοὺς ὑπαξιωματικῶν ἐπιτροπαὶ προεβλέφθησαν ἐξ ὁλοκλήρου πλέον ἐξ ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς. Ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς κατέστη δεσπόζουσα κορυφὴ τῆς ἱεραρχικῆς πυραμίδος καὶ οὐχὶ ἁπλῆ διαβιβαστικὴ ἀρχὴ κ.λ.π. (42).

Ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ Α΄ Παγκοσμίου πολέμου πολλὰ δεινὰ ἐπεσωρεύθησαν εἰς τὴν χώραν, ὁ δὲ ἑλληνικὸς λαός, ὅστι μόλις εἶχεν ἀποστρατευθῆ ἐκ δύο αἱματηροτάτων πολέμων, προσέδωκεν εἰς τὴν ζωήν του μίαν πλεονάζουσαν ἐφημερότητα καὶ ἐριστικότητα, οὗ ἕνεκεν ηὐξήθησαν ἐν Ἀθήναις τὰ κατὰ τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας ἐγκλήματα.

Ὁ ἡμερήσιος Τύπος κατελόγιζεν εὐθύνας εἰς τὴν Ἀστυνομίαν.

Ὁ Ἰταλὸς Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς ὑποστράτηγος Γκαριλιότα, εἰς νέαν συνέντευξίν του εὕρισκεν ἀδικαιολογήτους τὰς κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς αἰτιάσεις τοῦ Τύπου (43), ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀναλύων τὰ αἴτια τῆς μὴ πλήρους ὀργανώσεως τῆς Χωροφυλακῆς, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐτόνιζε:

«Φρονῶ ἀκραδάντως ὅτι ἡ διοργάνωσις τῆς Χωροφυλακῆς εἶναι κατ' ἐξοχὴν ζήτημα χρήματος. Δώσατέ μου ὅσα χρήματα σᾶς ζητήσω καὶ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ σᾶς ὀργανώσω τὴν πλέον ἰδεώδη Χωροφυλακήν, ἀμέσως, ταχύτατα... Καὶ ἐν πρώτοις στερούμεθα δυστυχῶς οἰκημάτων. Τὰ κτίρια εἰς τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται τὰ Τμήματα τῆς Ἀστυνομίας εἶναι ὅλα σχεδὸν εἰς οἰκτρὰ χάλια. Καὶ ὅλα ἀπολύτως εἶναι

(42) Βλέπε καὶ Β.Δ. 26-3-1914 Φ.Ε.Κ. 74)29.3.1914.

(43) ΗΧΩ Δημ. Ἀσφαλ. Τεῦχος 138 τῆς 5-2-1915.

ἐντελῶς ἀνεπαρκῆ εἰς ἔκτασιν καὶ μέγεθος. Οἱ χωροφύλακες δὲν ἔχουν τόπον νὰ κοιμηθοῦν, δὲν ἔχουν τόπον νὰ φάγουν μέσα εἰς τὸ Τμῆμα των... Ἀλλὰ ἔτσι Χωροφυλακὴ δὲν γίνεται... Παρὰ ταῦτα ἡ ὑπηρεσιακὴ ἀπόδοσις τῆς Χωροφυλακῆς ἐπολλαπλασιάσθη. Ἡ Σχολὴ ἀποδίδει θαυμάσια καὶ ἐξέρχονται ἐξ αὐτῆς χωροφύλακες τοὺς ὁποίους, δὲν θὰ εἶναι ἴσως ὑπερβολή, ἐὰν τοὺς ὀνομάσω τελείους. Οἱ ἄνδρες εἶναι φιλότιμοι, ἔξυπνοι καὶ ἐργατικοί...».

Διὰ τῆς συνεντεύξεως ταύτης ὁ Γκαριλιότα ὁμολογουμένως ἀπέδειξε καὶ ἀπεκάλυψε τὰ αἴτια τῆς χωλότητος καὶ ἐδικαίωσεν ὅλους τοὺς πρὸ τῆς ἀποστολῆς ἀσχοληθέντας μὲ τὸ θέμα Χωροφυλακή—Ἀστυνομία, καὶ μόνον αἱ Κυβερνήσεις προσεποιοῦντο ἄγνοιαν περὶ τοῦ τί πταίει.

Κατὰ τὴν ἰδίαν συνέντευξιν ὁ Γκαριλιότα ἀπεκάλυψεν ὅτι κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, φοβούμενος κλοπὰς κ.λ.π., εἶχε προσκαλέσει εἰς Ἀθήνας εἰδικευμένα ὄργανα τῆς Ἰταλικῆς Χωροφυλακῆς. Ὁ Γκαριλιότα ἦτο θερμὸς θιασώτης τῆς ὑπηρεσίας τῶν σκοπῶν τοποθετῶν κινουμένων βάσει χρονομετρημένων δρομολογίων, σημείων συναντήσεως κ.λ.π., ἐπέμεινε δηλαδὴ ἐπὶ πεπαλαιωμένων ἀστυνομικῶν ἀντιλήψεων καὶ οὐδὲν ἔπραττεν ἢ οὐδὲν ἐξεδήλου ἐνδιαφέρον περὶ ἐξειδικεύσεως ὑπηρεσιῶν ἢ ὀργάνων, ἀντικείμενον διὰ τὸ ὁποῖον μὲ τόσην ζέσιν εἶχον ἀποδυθῆ οἱ ἀξιωματικοὶ Χωροφυλακῆς πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ἀποστολῆς. Ἡ μονομερὴς καὶ ἀντιαστυνομικὴ αὕτη κατεύθυνσις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπιφέρη τὰς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις, διότι ἠκολούθησαν αἱ πολὺ δυσμενέστεραι ἡμέραι.

Πρὶν ἢ εἰσέλθομεν εἰς τὸν κυκεῶνα τοῦ ἐθνικοῦ διχασμοῦ ὀφείλομεν μίαν διευκρίνισιν:

Ἠκολουθήσαμεν ἐν τῇ μέχρι τοῦδε ἐρεύνῃ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἐφεξῆς τὴν ἰδίαν πορείαν θὰ τηρήσωμεν, ἓν μέτρον δυνάμενον νὰ ἐκληφθῇ ἢ ὡς μία συνεχὴς ἐπίκρισις τῆς πολιτείας ἢ ὡς ἓν εἶδος μιᾶς τινὸς ἀπολογίας διὰ τὴν Χωροφυλακήν. Οὐδὲν ἐκ τούτων συμβαίνει, τὸ μὲν διότι οὐδ᾿ ἐπὶ στιγμὴν διαφεύγει τῆς σκέψεως ἡμῶν ἡ μέχρις ἐσχάτων παρατηρουμένη πτωχεία τῶν δημοσιονομικῶν πραγμάτων τῆς Χώρας, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἠναγκάζετο τὸ κράτος νὰ προσφεύγῃ εἰς ἐμβαλωματικὰς καὶ προχείρους λύσεις καὶ συνεπῶς ἀναγκαῖαι ἦσαν αἱ ἐντεῦθεν ἐπιπτώσεις, τὸ δὲ διότι τὸ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας προσενεχθὲν ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς —ἐξεταζόμενον κατὰ τὴν κρίσιν «ἀγαθοῦ ἀνδρὸς»— ἐν συγκρίσει καὶ συσχετισμῷ πρὸς τοὺς λοιποὺς τῆς Χώρας ὀργανισμούς, ἔχει ἀνάγκην ὑμνητῶν καὶ οὐχὶ ἀπολογίας.

Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ διαφεύγῃ τῆς προσοχῆς οἱουδήποτε ἐρευνητοῦ καὶ κριτοῦ τὸ βάθος τῆς ἐννοίας ὡρισμένων ἀντιλήψεων καὶ γνωμῶν τῆς Κοινῆς Γνώμης. Ἐν προκειμένῳ ἡ ἑλληνικὴ κοινὴ γνώμη ἔχει ἀποδώσει, πρὸ πολλῶν ἤδη δεκαετηρίδων, εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τοὺς πλέον ἀναμφισβητήτους καὶ λαμπροὺς τίτλους, ὡς «Τὸ ἡρωϊκὸν Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς», «Ἡ ἔνδοξος Χωροφυλακὴ» κ.λ.π.

Ἡ παρ᾿ ἡμῶν τηρηθεῖσα τακτικὴ ἀποβλέπει εἰς τὴν παράστασιν τῆς τηρήσεως τῶν ἀναλογιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου περὶ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως.

Ὑπάρχουν σημεῖα τινὰ ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔχουν θέσιν τὰ ἀνωτέρω καὶ δὲν δύνανται νὰ εὐσταθήσωσιν οἱ αὐτοὶ ἰσχυρισμοί, ὡς ἐπὶ τῆς κομματικῆς φαυλότητος καὶ τῆς τὸν κοινοβουλευτισμὸν πληττούσης βουλευτοκρατίας.

Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ὄθωνος ὁ ἀναγνώστης εὑρίσκεται πρὸ συνεχῶν στάσεων καὶ ἐπαναστάσεων, ἐπηκολούθησεν ἡ «ἀστασίαστος» περίοδος τῆς Βασιλείας

Τμῆμα ἀνδρῶν Σαμιακῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τοῦ Δ)ντοῦ Λιμένος Βαθέος, δύο ὑπομοιράρχων, ἑνὸς ἀνθυπομοιράρχου καὶ 25 χωροφυλάκων.

Ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ ἐν Θεσ)νίκη λειτουργήσαντος παραρτήματος Σχολείου χωρ)κῆς 1914 μὲ τὴν μασκὼτ ἀμνάδαν.

τοῦ Γεωργίου Α΄ καὶ ἤδη θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βρίθουσαν ἐπαναστάσεων, κινημάτων καὶ στάσεων μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν σχεδὸν περίοδον, καθ' ἃς τόσον ὁ δημόσιος πλοῦτος ὅσον καὶ ἡ πνευματικὴ δραστηριότης θὰ σπαταλῶνται εἰς τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐπικρατῇ, κατὰ τὴν ἐναλλαγὴν τῶν Κυβερνήσεων, ἓν κλῖμα ἐνθυμῖζον μίαν ἐπαναλαμβανομένην κάθοδον Δωριέων ἐναντίον τῶν Ἰώνων.

Στολὴ ἀξιωματικοῦ Χωροφυλακῆς κατὰ τὸ 1916.
Εἰκονίζεται ὁ ἥρως τοῦ Γριμπόβου Μοίραρχος Χασεκῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ

«Ἐκ Θεοῦ γὰρ ἔοικε, λύσσα τις κατεῖχε τὸ Ἔθνος τῶν Ἀχαιῶν καὶ παράδοξος ὁρμὴ πρὸς ἀπώλειαν».
Διοδ. Σικελιώτης

Α΄ ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Τὸ γέρας τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας περὶ τὸν ἐθνικὸν διχασμὸν ἀνήκει εἰς ἄλλους, οὐχ ἧττον ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιπαρέλθωμεν καὶ τὸ ἀφορὸν τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας ποτήριον, διότι τοῦτο ἤπιε μέχρι τρυγὸς τὸ Σῶμα τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς. Καὶ δὲν ὑπῆρξε τὸ ποτήριον τοῦτο παρονυχίς, ἀλλ᾽ ἓν ποτήριον πλῆρες ὅλων τῶν ἐλαττωμάτων τῆς φυλῆς, πλῆρες μεθυστικῶν οὐσιῶν, ἀλλὰ καὶ δραστικωτάτων ὀξέων, τοῦ ὁποίου ἀρξαμένη ἡ χρῆσις ἀπὸ τοῦ 1915, διήρκεσεν ἐντόνως συνεχὴς μέχρι τοῦ 1924 καὶ ἐσυνεχίσθη εἰς ἐπικινδύνους δόσεις μέχρι καὶ τοῦ 1936. Σήμερον φαίνεται ὡς μᾶλλον ἐξαντληθέν, τοὐλάχιστον ὑπὸ τὴν μορφὴν καὶ ἔκτασιν τῆς περιόδου ἐκείνης.

Τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, ἀποτελοῦν τὰς χεῖρας τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἐχρησιμοποιήθη μετ᾽ ἀξιοδακρύτου ἀναλγησίας, ὡς δεσμοφύλαξ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀφοῦ προηγουμένως δι᾽ ἀναιτίων καὶ χονδροειδῶν χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων ὑπέστη ἀλληλοδιαδόχως φατριαστικοὺς εὐνουχισμούς, δι᾽ ἀπηνοῦς καταδιώξεως τῶν ὡς ἀντιφρονούντων τῇ κρατούσῃ ἑκάστοτε πολιτικῇ φατρίᾳ ὑπολαμβανομένων καὶ διὰ καλύψεως τῶν οὕτω δημιουργουμένων κενῶν διὰ προσώπων στηριξάντων τὴν ἐπαγγελματικήν των ἔνταξιν καὶ ἐξέλιξιν διὰ μόνον προσόντων τῶν ἐκ τῆς τυφλῆς καὶ ἐμπαθοῦς κομματικῆς προσηλώσεως ἀπορρεόντων ἔργων των.

Τίποτε δὲν ἔμεινεν ὄρθιον εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ πάντα ἐξετροχιάσθησαν, ἀλλὰ οὐδεὶς τομεὺς τῆς πολιτειακῆς συγκροτήσεως δὲν ἐδοκίμασεν τοσαύτην φθορὰν καὶ τόσας διώξεις, ὅσας τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς. Περίεργον φαινόμενον. Ὅλοι ἐπιθυμοῦν καὶ ἐπιδιώκουν τὰς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ὅλοι τὴν ἐγκαταλείπουν καὶ τὴν ὑβρίζουν, ἅμα ὡς ἐμφανισθῇ ἀντιξοότης τις ἢ οἱ ἄνδρες της ἀποποιηθοῦν νὰ μεταβληθῶσιν εἰς τυφλὰ ὄργανα τῶν ἰδιοτελῶν καὶ σκοτεινῶν σκοπῶν των, πάντοτε δὲ δι᾽ ἀντιπολιτευτικοὺς σκοπούς. Βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποκρύψωμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ εὐθύνη ἀξιωματικῶν τινῶν τοῦ Σώματος, οἵτινες δέχονται κατὰ περιπτώσεις, νὰ μεταβληθῶσιν εἰς τυφλὰ ὄργανα πολιτικῶν μερίδων, πρόκειται περὶ τῶν ἐπιόρκων καὶ ἄνευ οὐσιαστικῶν προσόντων ἀξιωματικῶν.

Αἰσθανόμεθα ὑποχρέωσιν νὰ δηλώσωμεν ἀπεριφράστως ὅτι, διὰ τὴν παροῦσαν τοὐλάχιστον ἐργασίαν, ἀνήκομεν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὸ «κόμμα τῆς Χω-

ροφυλακῆς», ὑπὸ τὴν ἔννοιαν Σώματος ἐθνικοῦ καὶ ὀργανισμοῦ κοινωνικοῦ καί, κατὰ συνέπειαν, θὰ προσπαθήσωμεν δι' ὅλων τῶν δυνάμεων ἡμῶν νὰ παραμείνωμεν ἀδιάφοροι περὶ τῶν δικαίων ἢ ἀδίκων τῶν ἐν ἀντιπαρατάξει εὑρεθεισῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, πολιτικῶν μερίδων.

Αἱ φάσεις καὶ τὰ στάδια τῶν συντρεξάντων εἰς τὸν διχασμὸν γεγονότων καὶ περιπτώσεων καὶ αἱ ἐκ τοῦ διχασμοῦ ἐπιπτώσεις, ἀποτελοῦν μίαν ἀτελεύτητον ἅλυσον ἐνεργειῶν τῶν μὲν κατὰ τῶν δὲ καὶ τἀνάπαλιν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐθνικὴν συμφοράν. Ἠγωνίσθησαν, ἀγωνίζονται καὶ θὰ ἀγωνισθῶσιν εἰσέτι πολλοί, ἐκ διαφόρων θέσεων, ἵα προσκομίσωσιν εἰς τὸν γενικὸν ἱστορικὸν τοῦ μέλλοντος ὑλικόν, ινα ἀποφανθῇ διὰ τὰ λαβόντα χώραν ἐν τοῖς παρασκηνίοις, ἔνθα ἐχαλκεύθησαν τὰ δεινὰ τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα ὅμως δὲν ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς, διότι ἡ Χωροφυλακὴ ἐτάχθη πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας καὶ πρὸς ἐνάσκησιν τῆς Ἀστυνομίας, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἀντιμετωπίσεως κακοποιῶν, ταραξιῶν καὶ ἀντικοινωνικῶν στοιχείων, ἐτάχθη τουτ' ἔστιν ὅπως, ἀφ' ἑνὸς μὲν δι' ἐπισήμων ἐκδηλώσεων ἀμύνεται τοῦ κοινωνικοῦ Σώματος καὶ προστατεύει τὰ παντὸς εἴδους δικαιώματα τῶν ἀτόμων ἔναντι οἱασδήποτε προσβολῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τηρῇ τὴν δημοσίαν τάξιν ἐν τῇ συγκεκροτημένῃ πολιτείᾳ. Ὁ βαθμὸς καὶ ρυθμὸς ἀποδόσεως κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἐλέγχεται καὶ ὑπολογίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πολιτειακῆς συγκροτήσεως καὶ συνεκτικότητος, στοιχεῖα ἅτινα κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἤγγισαν τὸ μηδὲν καὶ κατὰ συνέπειαν ἀντίστοιχος ὑπῆρξεν καὶ ἡ ἀπόδοσις τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἐν προκειμένῳ δὲν συνετάραξαν τὴν Ἑλλάδα γεγονότα προκληθέντα ἐκ ληστρικῆς δράσεως ἢ δράσεως ἄλλων κακοποιῶν καὶ ἀναρχικῶν στοιχείων, δὲν προεκάλεσαν τὴν ἀδελφοκτονίαν ἀντικοινωνικοὶ ἄνθρωποι, δὲν διεκινδύνευσαν τὴν ἐθνικὴν ἀκεραιότητα προδόται, δὲν ὑπῆρξαν κἂν ἄνθρωποι μὴ ἀγαπῶντες τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ τὰ πάντα προεκλήθησαν καὶ συνετελέσθησαν ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ διεύθυνσιν ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ὁδηγήσει τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν μέθην τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου, κατὰ συνέπειαν ἡ Χωροφυλακὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ λόγον τινὰ δυσπιστίας, δι' ὃ καὶ παρεσύρθη εἰς τὰ ἐκ τῆς δημιουργηθείσης παθολογικῆς ὀξύτητος δεινά, καὶ κατατμηθεῖσα ἰδεολογικῶς καὶ σωματικῶς ἐν συνεχείᾳ, μὲ βάσιν κυρίως τὴν καταγωγήν, κατελήφθη ἐν τῷ συνόλῳ ὑπὸ ἐντόνου ὁμαδικῆς ψυχώσεως καὶ ἐσύρθη μεταξὺ τοῦ πλέον χυδαίου καὶ βαναύσου φανατισμοῦ εἰς τὸ ἔργον καὶ τὸ ἔγκλημα τοῦ ἐθνικοῦ διχασμοῦ καὶ τῆς ἀλληλοκαταδιώξεως.

«Τοιαύτη ἦτο ἡ ἔκτασις τῶν δημιουργηθεισῶν ψυχώσεων ἐκ τῶν δύο ἀντιθέτων ρευμάτων, ὥστε ἀνεγνωρίζετο ἐκ προοιμίου ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας ὅτι τὰ ὄργανα τῇ δημοσίας τάξεως προσβληθέντα καὶ ταῦτα ἐκ τῶν ψυχώσεων τούτων, εἶχον καταστῇ ἀνίκανα νὰ ὑπερασπίσωσιν οἱανδήποτε ἀντίθετον, ἐντὸς τῶν συνταγματικῶν πλαισίων, ἐκδήλωσιν» (1), γράφει ὁ Κ. Ζαβιτσιᾶνος.

Ἡ γνώμη αὕτη ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ οὐχὶ καὶ πρὸς τὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν θέσιν τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἀδιάφοροι διὰ τὸ στρατόπεδον προελεύσεως τῶν ἐκτρόπων, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιπαρέλθωμεν ἐν ὀνόματι τοῦ ἀκομματίστου, τὰς τοιαύτας ἐκτροπὰς καὶ νὰ μὴ

---

(1) Κων. Ζαβιτσιάνου σελ. 152.

ἐπισημάνωμεν τὰ τακτικά, ἐθνικὰ καὶ κοινωνικὰ λάθη τοῦ Σώματος, ὅπερ ἀπὸ τῆς συστάσεώς του, ἕνα νόμον ἐγνώριζε καὶ ὑπηρέτησε: τὸν τῆς Μεγάλης Πατρίδος.

Δυστυχῶς καὶ σήμερον ἔτι δὲν ἐξέλιπον ὁλοσχερῶς οἱ φανατισμοὶ καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης δυστυχίας καὶ ἕνεκα τούτου θὰ προσπαθήσωμεν νὰ περιορίσωμεν τὴν ἐπιλογὴν τῶν ἀφορόντων τὴν Χωρ)κὴν γεγονότων μέχρις ἐκείνου τοῦ σημείου, ὥστε νὰ μὴ παραβλάπτεται ἡ οὐσία τοῦ σκοποῦ ἡμῶν. Θὰ ἐπισημάνωμεν πᾶν ὅ,τι ἐγένετο ἐκ περισσοῦ ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ πᾶν ὅ,τι δὲν ἀπετέλει κύριον καθῆκον αὐτῆς, τὴν εἰσφορὰν τοῦ Σώματος καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιπτώσεις.

Ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίας τὰς ἀνωτέρω ἐξηγήσεις, ἵνα κατοχυρώσωμεν, κατὰ τὰ ἀνθρωπίνως δυνατόν, ὅσα παρακατιόντες θέλομεν διαλάβει.

Ἐβασανίσαμεν πάρα πολὺ τὴν σκέψιν ἡμῶν μήπως θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐξεύρωμεν λύσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ ἐκθέσωμεν καταληπτῶς τὰ ἀφορῶντα τὴν Χωροφυλακήν, χωρὶς νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν πολιτικῶν καὶ πολιτειακῶν ἐξελίξεων καὶ ἀνωμαλιῶν καὶ περὶ τῶν γενικωτέρων ἀντικτύπων ἐν Ἑλλάδι ἐκ τοῦ Παγκοσμίου πολέμου, ἀλλ' ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ὑπερνικήσωμεν τὴν πραγματικότητα.

Δυσχερεστέρα περίοδος δι' ἕνα ἀντικειμενικὸν μελετητὴν ἀπὸ τὴν τοιαύτην 1915—1922, δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἱστορίᾳ. Ξένοι διακεκριμένοι συγγραφεῖς, ἀσχοληθέντες μὲ τὴν περίοδον ταύτην, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποφύγωσι τὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν κατάταξίν των εἰς βενιζελικοὺς ἢ ἀντιβενιζελικούς, ἀντιλαμβανόμεθα ὅθεν εἰς ποίους κινδύνους κινδυνεύομεν νὰ ἐκτεθῶμεν ἐν τῇ προσπαθείᾳ ταύτῃ, καίτοι ἔχομεν τάξει ὡς σκοπὸν ἡμῶν τὴν Χωροφυλακὴν καὶ μόνον τὴν Χωροφυλακήν.

Διακρίνοντες τὴν περίοδον 1915—1920 εἰς δύο σαφῶς διακεκριμένας ἐκ τῶν γεγονότων ὑποπεριόδους, 1915—1917 καὶ 1917—1920, θὰ δώσωμεν κατ' ἀρχὴν μὲν μίαν περίληψιν τῶν γενικῶν γεγονότων καὶ εἶτα θὰ χωρήσωμεν εἰς τὰ κατ' ἰδίαν τὴν Χωροφυλακὴν ἀφορῶντα, ἐν συσχετίσει μετὰ τῶν γενικῶν γεγονότων καὶ ἐπιπτώσεων.

Οἱ κορυφαῖοι τῆς Ἑλλάδος ἄνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διεφώνησαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν θέσιν τῆς χώρας ἔναντι τοῦ ἐκραγέντος Α' Παγκοσμίου πολέμου, ἐξ ἀγαθοῦ καὶ πατριωτικοῦ συνειδότος ἀμφότεροι ἐλαυνόμενοι, ἀλλ' οἱ ἐξωτερικοὶ καὶ λοιποὶ ἐσωτερικοὶ παράγοντες, στηρίξαντες ἐπὶ τῆς διαφωνίας ταύτης ἀνόμους ἢ ἐπιπολαίους σκοπούς, εἴτε ἐκ πεποιθήσεως εἴτε ἐκ πλάνης προερχομένους, μετέβαλον τὸν ἑλληνικὸν λαὸν εἰς συρφετὸν καὶ ὄχλον, τὸν ἐδίχασαν ἀνεπανορθώτως καὶ τὸν ἔστρεψαν κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του (2).

Ἀπὸ τῆς 13-9-1915, ἀφ' ἧς ὁ Βασιλεὺς διετύπωσε κατηγορηματικῶς τὴν πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν διαφωνίαν του, ἐξ ἀφορμῆς τῆς πρὸς τὴν Ἀντάντ προσκλήσεως νὰ ἀποβιβάσῃ στρατεύματα εἰς Θεσσαλονίκην, καὶ κυρίως ἀπὸ τῆς 18-8-1916, ὅτε ἐκηρύχθη ἐπανάστασις ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἡ Ἑλλὰς μετεβλήθη εἰς ἕνα στίβον ταυρομαχιῶν καὶ ἀλληλοεξοντώσεως. Ἀπὸ τῶν ἡμερομηνιῶν τούτων ἔπαυσαν νὰ λειτουργοῦν οἱ κοινωνικοὶ τοῦ Κράτους νόμοι, θεσπίζονται μέτρα πρωτοφανῆ καὶ βαθμιαί-

(2) Κ. Ζαβιτσιάνου σελ. 84.

ως ἐξαφανίζεται ἡ ἑλληνικὴ ἀνεξάρτητος κυριαρχία, αἱ δὲ περὶ τὸν Ολυμπον ἔχουσαι μίαν τυπικὴν μεθόριον γραμμὴν καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Ὀλύμπου Κυβερνήσεις, ἔπαυσαν νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τὰς νομίμους δυνάμεις, στηριχθεῖσαι εἰς παρακρατικῶς καὶ κομματικῆς συνθέσεως δημιουργηθείσας τοιαύτας.

Συνέπεια τῆς καταστάσεως ταύτης δὲν ὑπῆρξε μόνον τὸ ὑποστηριχθὲν ὅτι τὰ ὄργανα τῆς δημοσίας τάξεως, ὑποστάντα μίαν ὁλοκληρωτικὴν κομματικὴν ψύχωσιν, εἶχον καταστῆ ἀνίκανα νὰ προστατεύσωσι τοὺς ἀντιφρονοῦντας (3), ἀλλ᾽ εἶχον καταστῆ μᾶλλον διακοσμητικὰ καὶ συμπληρωματικὰ τῶν παρακρατικῶν πραιτωριανῶν ἑκάστης τῶν παρατάξεων, μέχρις ὅτου ἐξεμηδενίσθησαν ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν μυστικῶν Ἀστυνομιῶν.

Τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὑποκείμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄργανα τῶν ὅρων Δημοσία Ἀσφάλεια - Ἀστυνομία καὶ Δημοσία Τάξις, κατεποντίσθησαν ἢ ὅσα διεσώθησαν παρεσύρθησαν ἐκ τῆς κομματικῆς πλημμυρίδος καὶ τῆς ἐντεῦθεν παλιρροίας. Πᾶν ὅ,τι ἀγῶνες καὶ θυσίαι μιᾶς δεκαετηρίδος τῶν ἡμεδαπῶν καὶ προσπάθειαι μιᾶς πενταετίας τῆς Ἰταλικῆς Ὀργανωτικῆς Ἀποστολῆς εἶχον εἰσφέρει καὶ θεμελιώσει ἐτέθη εἰς τὸ περιθώριον καὶ κατεστράφη ἡ ἀπὸ τῆς συστάσεως ἀναμφισβήτητος ἀρχὴ τῆς πιστότητος, εἰς τὸν νόμον, τὸν Βασιλέα καὶ τὰς κυβερνήσεις, τῆς Χωροφυλακῆς.

Αἱ ἀνωτέρω καὶ πλεῖσται ἄλλαι δυσμενέσταται διὰ τὸ Ἔθνος, τὸ Κράτος, τὴν κοινωνίαν, τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰ ἄτομα συνέπειαι, ὑπῆρξαν, ὡς γνωστόν, ἀποτέλεσμα μιᾶς σειρᾶς διαδραματισθέντων ἐν Ἑλλάδι γεγονότων, εἴτε ὑπαιτιότητι καὶ ἐλευθέρᾳ βουλήσει τῆς ἑλληνικῆς ἰθυνούσης τάξεως, εἴτε δι᾽ ὑποβολῆς καὶ ἐπιβουλῆς παραγόντων ξένων δυνάμεων, ἐκ ποικίλων λόγων ὁρμηθέντων.

Πᾶν ἄλλο ἢ πρόθεσις ἡμῶν εἶναι ἡ ἐνταῦθα ἔρευνα τῶν διαδραματισθέντων πολιτικῶν ἐκείνων ἐνεργειῶν καὶ γεγονότων καί, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἐτονίσαμεν, διὰ πολλῶν διελογίσθημεν τὴν παντελῆ εἰ δυνατὸν ἀντιπαρέλευσιν τούτων, χάριν τοῦ ἀδιαβλήτου τῆς παρούσης ἱστορήσεως, παρὰ ταῦτα ὅμως εἴμεθα ὑποχρεωμένο. νὰ ἀναφερθῶμεν, ἄνευ ἰδιαιτέρου σχεδὸν ἐλέγχου, εἰς τὰ πλέον ἔντονα καὶ χαρακτηριστικὰ ἐκ τῶν πολιτικῶν γεγονότων καὶ ἐξελίξεων, διότι οὕτω θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐντάξωμεν τὰ ἀφορῶντα τὴν Χωροφυλακήν, τὰς ἐπ᾽ αὐτῆς ἐπιπτώσεις καὶ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὰς αἰτίας τῶν ἐκτροπῶν της, ἀκόμη δὲ καὶ ἵνα διευκολύνωμεν τὸν ἀναγνώστην ἐν τῇ συσχετίσει μετὰ τῶν γενικῶν γεγονότων τῶν ὅσων περὶ Χωροφυλακῆς θέλομεν διαλάβει.

Ἡ ἔκρηξις τοῦ Α΄ Παγκοσμίου πολέμου ἐδημιούργησε καὶ ἐνεφάνισεν τὸ σύνολον τῶν πλέον δυσεπιλύτων προβλημάτων διὰ τὴν χώραν, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ἐνίων ἐκ τῶν ὁποίων ἀπητεῖτο ὄντως προφητικὴ δεινότης, ἡ δὲ ἔναντι τούτων θέσις τῶν ἁρμοδίων παραγόντων καὶ τῶν ὀργάνων τῆς δημοσίας γνώμης ἐδιχάσθη σχεδὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα τελικῶς καταλήξῃ εἰς ἕνα ἐμφύλιον καὶ ἐθνικὸν σπαραγμόν.

Ἐνῶ ὀλίγον προηγουμένως αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις εἶχον ὑποχρεώσει τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀποσύρῃ ἐπειγόντως τὰς δυνάμεις της ἐκ Βορείου Ἠπείρου, ἤδη, εὑρεθεῖσαι πρὸ δημιουργηθείσης ἀναρχίας ἐν Ἀλβανίᾳ, ἔδωσαν ἐντολὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα,

---

(3) Κ. Ζαβιτσιάνου σελ. 151-152.

τὸν Ὀκτώβριον 1914, ἵνα ἀνακαταλαμβάνουσα τὴν Βόρειον Ἤπειρον ἀποκαταστήση τὴν διασαλευθεῖσαν τάξιν καὶ ἐπαναφέρη τὴν ἡσυχίαν εἰς τὸν ἐκ τῆς ἀναρχίας ταλαιπωρούμενον λαόν, διεβεβαίωνον δὲ ὅτι ἡ οριστικὴ τύχη τῆς περιοχῆς θὰ διεκανονίζετο μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου (4).

Μία ποικίλη περίσφιξις μετὰ κυμαινομένης πιέσεως ἐνεργεῖτο συνεχῶς πέριξ τῶν Ἀθηνῶν, ἵνα ἐξέλθη ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν ἑκατέρου τῶν ἀντιμαχομένων. Ὁ Γερμανὸς πρεσβευτὴς ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου νὰ ζητήση ὅπως ἡ Ἑλλὰς ἐπιτεθῇ ἐκ τῶν νώτων κατὰ τῆς μαχομένης Γιουγκοσλαβίας καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς Ἐλ. Βενιζέλος ἔδωκε τὴν ἔξοχον διὰ τὴν περίπτωσιν ἀπάντησιν: «Ἡ Ἑλλὰς εἶναι κράτος πάρα πολὺ μικρὸ γιὰ νὰ κάνη τόσο μεγάλη ἀτιμία», δεδομένης τῆς προϋπαρχούσης συμμαχίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαβίας.

Ἐπανειλημμέναι προτάσεις τῶν Ἀγγλογάλλων νὰ ἐξέλθη ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρόν των μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου 1915, εἶχον ἀπορριφθῆ τῇ ὁμογνωμίᾳ Βασιλέως καὶ Πρωθυπουργοῦ, μόνον πρὸς στιγμὴν ἠπειλήθη ρῆξις μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων τούτων ἀνδρῶν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀποκληθέντος ἐπεισοδίου ναυάρχου Κὰρρ κατὰ τὸ τελευταῖον πενθήμερον τοῦ Αὐγούστου 1915. (5).

Εἶχον παρεμβληθῆ βεβαίως καὶ ἄλλαι τινὲς περιπτώσεις, ἐξ ὧν εἶχε προκληθῆ ἀπὸ ἐνωρὶς ποιά τις δυσπιστία μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὑπευθύνων ἀνδρῶν καὶ εἶχε καταστῆ σαφὲς πλέον ὅτι ὁ μὲν Πρωθυπουργὸς εἶχε ταχθῆ ὑπὲρ τῆς ἐξόδου τῆς Ἑλλάδος παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Ἀγγλογάλλων, γνωστῶν ὑπὸ τὸν ὅρον Ἀντάντ, ὁ δὲ Βασιλεὺς κατ' ἀρχὴν μὲν ὑπὲρ τῆς αὐστηρᾶς οὐδετερότητος, ἐπροχώρει ὅμως καὶ μέχρι τῆς ἐξόδου ἐναντίον τῶν κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν, ἀλλὰ κατόπιν ρητῶν ὑποσχέσεων τῆς Ἀντάντ. Παρὰ ταῦτα ἐπιστεύετο καὶ πιστεύεται ὅτ. αἱ ἐπακολουθήσασαι ἐπιπτώσεις θὰ ἐνεφανίζοντο ἠπιώτεραι καὶ θὰ ἀπέβαινον ὀλιγώτερον ὀλέθριαι ἐὰν δὲν ὑπεκαίοντο μετ' ἀσυνήθους ὀξύτητος καὶ ἐπιμονῆς αἱ ἀντιμαχόμεναι γνῶμαι καὶ θέσεις, ἐὰν δὲν παρεποιεῖτο σκανδαλωδῶς ἡ ἐν ἑκάστη περιπτώσει ἀλήθεια καὶ ἐὰν δὲν συνεδυάζοντο τὰ ἐν Ἑλλάδι μὲ τὰς θέσεις τῶν ἐμπολέμων ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ Τύπου. Ὁ Κων. Ζαβιτσιάνος (Τόμ. Α΄, σελ. 22—23) παρέχει ἡμῖν τὴν πληροφορίαν ὅτι, κηρυχθέντος τοῦ Παγκοσμίου πολέμου, τόσον ὁ Πρωθυπουργὸς ὅσον καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, εἶχον προβῆ εἰς τὴν παροχὴν ὁδηγιῶν πρὸς τὸν Τύπον «περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ διεχειρίζετο οὗτος τὰ διάφορα εὐρωπαϊκὰ ζητήματα, ἵνα καθοδηγῆται ἡ κοινὴ γνώμη σύμφωνα πρὸς τὰ γενικώτερα ἐθνικὰ ζητήματα», κυρίως δὲ ὅτι ἔπρεπεν ὁ Τύπος «νὰ παραλείπη κάθε τι τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ θίξη τινὰ ἐκ τῶν ἐμπολέμων». Ὡμιλήσαμεν κατ' ἐπανάληψιν περὶ τῶν ἐκ τοῦ μὴ ὑγιοῦς Τύπου προσγιγνομένων ἐθνικῶν καὶ κοινωνικῶν ζημιῶν, κατὰ τὴν περίοδον ὅμως ταύτην ὁ Τύπος ὑπερέβη τὰ ἐσκαμμένα, εἶχεν ἐξέλθει τοῦ κύκλου τῆς ἀντοχῆς, ὑπερέβη τὰς ἀποπλανητικὰς Σειρῆνας. Ὁ Ἐλ. Βενιζέλος ἀνησύχησεν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐθνικῆς ἀπειθαρχίας καὶ διὰ δηλώσεων ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὴν 17ην Σεπτεμβρίου 1914 διετύπωσε τὴν λύπην του, διό-

---

(4) Γ.Ε.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ παγκόσμιον πόλεμον» Τόμ. Α΄ σελ. 39.

(5) Ὁρατ. περὶ ὅλων τούτων Γ.Ε.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ παγκόσμιον πόλεμον» σελ. 40-52, Κ. Ζαβιτσιάνου τομ. Α΄ σελ. 27-31.

τι ὁ Τύπος μετῆλθε πολλάκις δριμείας ἐπιθέσεις κατὰ τῶν ἐμπολέμων. Ἀτυχῶς καὶ ἡ ἐπίσημος αὕτη καταγγελία δὲν ὠφέλησε καὶ ὁ κατήφορος ηὐρύνετο μετὰ αποτόμων κλίσεων. Πέραν τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας καὶ βαθύτερον τῆς μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ Βασιλέως συνταγματικῆς τάξεως, ἐδιχάζετο ἡ ψυχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις ἐλάτρευε τὸν Βασιλέα καὶ ὑπερηγάπα τὸν Βενιζέλον, ἤδη δὲ κατετέμνετο εἰς Ἀνταντοφίλους, οὐδετεροφίλους καὶ γερμανοφίλους.

Ἡ κατὰ Φεβρουάριον 1915 ἐπαναφορὰ τοῦ θέματος τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Δαρδανελλίων ἐκ μέρους τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἔδωκε λαβὴν εἰς νέας ὀξυτέρας ἐκδηλώσεις σαφεστέρων διαφωνιῶν, διχογνωμιῶν καὶ διαιρέσεων. Παρητήθη ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου Ἰωάννης Μεταξᾶς, ὑποβαλὼν ἓν περισπούδαστον, ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς, ὑπόμνημα τὴν 17-2-1915.

Τὴν 21-2-1915 ὁ Βασιλεὺς ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Πρωθυπουργὸν ὅτι δὲν συνεφώνει μὲ τὰς περὶ συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Δαρδανελλίων ἀπόψεις του καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς παρητήθη ἀμέσως. Οἱ βαθμοὶ τῆς ὀξύτητος ἀνήρχοντο συνεχῶς καὶ ἐπικινδύνως.

Τὴν 3ην Μαΐου 1915 ἡ Ἰταλία διὰ στρατιωτικῆς συνθήκης προσετέθη εἰς τὰς δυνάμεις τῆς Ἀντάντ, γεγονὸς ὅπερ ἀπετέλει κακὸν οἰωνὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι ἡ χώρα αὕτη εἶχεν ἤδη ἐκδηλωθῆ κατὰ διαφόρων Ἑλληνικῶν διεκδικήσεων καὶ συνεπῶς πολέμιος τῶν ἑλληνικῶν βλέψεων καὶ σοβαρῶς συμβαλλοῦσα εἰς τὸν ἐσωτερικὸν διχασμόν, ἐνῶ προηγουμένως, τὴν 19-2-1915, ἡ Ρωσσία διετύπου ἐπισήμως τὰς ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν Στενῶν διεκδικήσεις της. Ἀμφότερα τὰ γεγονότα ταῦτα παρεκίνουν τὴν ἀνήσυχον ψυχὴν τοῦ ἔθνους πρὸς τὴν πολιτικὴν διορατικότητα τοῦ Ἑλ. Βενιζέλου.

Τὴν 31.5.1915 διενεργήθησαν, οὐχὶ τόσον ἀμέμπτως, βουλευτικαὶ ἐκλογαί, καθ' ἃς ἐπλειοψήφισεν καὶ πάλιν τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων (6). Περὶ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ διεξαχθέντος προεκλογικοῦ ἀγῶνος γράφει ὁ Ζαβιτσιᾶνος: «Οἱ κατελθόντες εἰς τὴν ἐκλογικὴν πάλην συνασπισμοὶ δὲν ἦσαν πολιτικὰ κόμματα ποὺ τὰ διακρίνει ἡ εὐγενὴς ἅμιλλα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ γενικωτέρου καλοῦ, ἀλλ' ἦσαν φ α τ ρ ί α ι ἕ τ ο ι μ ε ς ν' ἀ λ λ η λ ο σ π α ρ α χ θ ο ῦ ν». Ἡ μία μερὶς ἐνεφανίσθη κοπτομένη ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως. Ἡ ἄλλη ἦτο Ἀνταντόφιλος. Κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον ὁ Βασιλεὺς ἠσθένησεν ἐκ βαρείας μορφῆς πλευρίτιδος καὶ παρέμεινεν ἐπὶ μακρὸν κλινήρης. Ἡ ἀσθένεια αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐμπαθεῖς καὶ φανταστικὰς διαδόσεις, καθ' ἃς ὁ Βασιλεὺς δὲν ἦτο πράγματι ἀσθενής, ἀλλ' ἐπιμένων νὰ ὁδηγήσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν, ὑπέστη ἐπίθεσιν παρὰ τῆς Βασιλίσσης, ἀδελφῆς τοῦ Κάϊζερ, διὰ μαχαίρας καὶ ἐτραυματίσθη σοβαρῶς εἰς τὴν πλάτην!! (7).

Τὴν 10ην Αὐγούστου 1915 ὁ Βενιζέλος ἐσχημάτισεν ἐκ νέου Κυβέρνησιν.

Τὴν 20 Αὐγούστου 1915 ἡ Ἰταλία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ τὴν 9ην Σ)βρίου ἰδίου ἔτους ἤρξατο ἡ ἐπιστράτευσις τῆς Βουλγαρίας, ὡς συμμάχου τῶν κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν.

Ὁ Πρωθυπουργὸς τὴν 10 Σ)βρίου εἰσηγεῖται τὴν γενικὴν ἐπιστράτευσιν τῆς

(6) Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 75.

(7) Π. Παναγάκου σελ. 292.

Ελλάδος, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν πάσης ἐνδεχομένης κατὰ τῆς Ἑλλάδος Βουλγαρικῆς ἐπιθέσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς ἀποσόβησιν παντὸς κινδύνου Βουλγαρικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Σερβίας, μεθ' ἧς ἡ Ἑλλὰς συνεδέετο διὰ συμμαχίας.

Ὁ Βασιλεὺς συνεφώνησε μὲν ἐπὶ τῆς γενικῆς ἐπιστρατεύσεως οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐννοίας ταύτης. Ἡ διαφωνία ὑπῆρξε ριζικὴ (8) καὶ διετάχθη ἡ γενικὴ ἐπιστράτευσις μόνον διὰ τὸν πρῶτον σκοπόν.

Κατὰ τὸ πενθήμερον 17 — 21 Σεπτεμβρίου 1915 κατεστράφησαν ὁλοσχερῶς αἱ μεταξὺ Βασιλέως καὶ ἡγεσίας κόμματος φιλελευθέρων γέφυραι καὶ ἤρξατο ἡ διασάλευσις τῶν θεμελίων τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ ἑνότητος.

Τῇ παρασκηνιακῇ προσκλήσει καὶ ἐγκρίσει τοῦ Ἕλληνος Πρωθυπουργοῦ, μονάδες Ἀγγλογαλλικοῦ στόλου μετέφερον καὶ ἀπεβίβασαν εἰς Θεσσαλονίκην Ἀγγλογαλλικὰ στρατεύματα ὑπὸ λίαν δραματικὰς συνθήκας διὰ τὸν διοικητὴν τοῦ Γ' Σώματος Στρατοῦ, καὶ ὑπὸ τὰ πλέον πύρινα βέλη τῶν ἐφημερίδων τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἡ ἀποβίβασις ἀρξαμένη τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 18 Σ)βρίου προσέλαβε ταχὺν ρυθμὸν μετὰ τὴν 22α τοῦ ἰδίου μηνός. Τὸ θέμα ἤχθη εἰς τὴν Βουλήν, ἥν ἀπησχόλησε κατὰ τὴν νυκτερινὴν συζήτησιν τῆς 21—22 Σ)βρίου, ὅτε ὁ Ἐλ. Βενιζέλος προέβη εἰς σαφεῖς δηλώσεις περὶ τῆς θέσεως καὶ τῶν προθέσεων τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν διεξαγόμενον Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἑλλὰς θὰ ἐπενέβαινεν εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἄνταντ. Αἱ δηλώσεις αὗται ἐνεκρίθησαν διὰ ψήφων 142 ἔναντι 102 καταδικαστικῶν (9).

Λαβὼν γνῶσιν τῶν δηλώσεων τούτων ὁ Βασιλεὺς ἐκάλεσε τὸν Πρωθυπουργὸν καὶ τοῦ ἀνεκοίνωσεν ὅτι δὲν συνεφώνει μὲ τὴν τοιαύτην ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Κυβέρνησις παρῃτήθη αὐθημερόν. Τὸ μοιραῖον ἐπῆλθεν. Ἀπωλέσθη ἔκτοτε πᾶσα εὐκαιρία συνεργασίας τῶν δύο μεγάλων Ἑλλήνων ἡγετῶν καὶ κατεστράφη πᾶν ἴχνος ἑνότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἐκ τῆς Ἀλλοδαπῆς ἐδόθη τὸ σύνθημα τοῦ διχασμοῦ, ἔνθα ὁ μὲν παραιτηθεὶς Πρωθυπουργὸς ἀπεκαλεῖτο μέγας πολιτικός, ὁ Βασιλεὺς «Γερμανὸς στρατάρχης» καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι τοῦ Βενιζέλου «Γερμανόφιλος Κλίκα τοῦ Βασιλέως» (10). Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θῦμα τῶν ψυχώσεων διηρέθη ὁριστικῶς εἰς Βασιλικοὺς καὶ Βενιζελικοὺς ἢ καὶ χειρότερον εἰς Ἀγγλογαλλοφίλους καὶ Γερμανοφίλους ἢ οὐδετεροφίλους.

Ἑνὸς κακοῦ μύρια ἕπονται, διότι τὰ πάντα πλέον ἐκρίνοντο ἑκατέρωθεν μὲ ἄκραν δυσπιστίαν καὶ πάντοτε μὲ ἱκανὴν πονηρίαν καὶ προκατάληψιν ἐχθρότητος.

Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου (10α) ἡ Μ. Βρεττανία ἐπρότεινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀνταμοιβὴν διὰ τὴν ἔξοδον παρὰ τὸ πλευρόν της εἰς τὸν πόλεμον, τὴν Κύπρον, ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπέρριψε τὴν πρότασιν ταύτην. Τὴν 22αν Ὀκτωβρίου ἡ

---

(8) Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 87.

(9) Π. Παναγάκου σελ. 296-297 —Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 88-91—Ι. Μεταξᾶ, ἄρθρ. 17 σελ. 90-96, Γ.Ε.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α' παγκ. πόλ.» Τομ. Α' σ. 62-68.

(10) Π. Παναγάκου σελ. 298.

(10α) Ἀκολουθοῦμεν πάντοτε τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον.

Γερμανία ἐγνώριζε τῇ Ἑλλάδι ὅτι τὰ γερμανικὰ στρατεύματα θὰ ἠναγκάζοντο καταδιώκοντα τὸν ὑποχωροῦντα στρατὸν τῆς Ἀντάντ, νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἐκτὸς ἐὰν ἀνελάμβανεν ἡ Ἑλλὰς τὸν ἀφοπλισμὸν καὶ περιορισμὸν τῶν Ἀγγλοσερβικῶν στρατευμάτων. Εἰς ἀπάντησιν τοῦ γερμανικοῦ αὐτοῦ διαβήματος καὶ Αὐστροουγγρικοῦ παρομοίου τὴν 27ην Ὀκτωβρίου ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ Σκουλούδη, βασιζομένη καὶ εἰς σχετικὴν ἔκθεσιν τοῦ Γ.Ε.Σ., ἐδήλου ὅτι θὰ ἀφώπλιζε καὶ θὰ περιώριζε τὰ ὑποχωροῦντα στρατεύματα τῆς Ἀντάντ. «Ἡ δήλωσις αὕτη ἀνεστάτωσε τὰς συμμαχικὰς κυβερνήσεις» καὶ τῇ προτάσει τῆς Γαλλίας ἀπεφασίσθη ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλογαλλικοῦ στόλου πειθαναγκασμὸς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀποδεχθῇ τὰς ἀπόψεις των. Τὴν 6ην Νοεμβρίου ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔσπευσε νὰ διαβεβαιώσῃ τὰς Κυβερνήσεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ὅτι οὐδόλως προτίθεται νὰ ἀφοπλίσῃ καὶ νὰ περιορίσῃ τὰ στρατεύματα τῶν Συμμάχων. Οἱ Ἀγγλογάλλοι μὴ ἀρκεσθέντες εἰς τὴν δήλωσιν ταύτην, δι᾽ ἰσχυρᾶς μοίρας στόλου τὴν 8-11-1915 κατέλαβον τὴν νῆσον Μῆλον, πρᾶγμα ὅπερ προεκάλεσε σοβαρὰς ἀνησυχίας εἰς Ἀθήνας, καὶ τὴν 10ην τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐπέδωκαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν διακοίνωσιν, δι᾽ ἧς ἐζήτουν ἐγγυήσεις ὅτι δὲν θὰ ἠνωχλοῦντο κατὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους στρατιωτικοὺς ἑλιγμούς των. Τὴν ἑπομένην ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ὑποκύπτουσα, ἀπήντα ὅτι «...ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει τὰ στρατεύματα αὐτῆς θὰ ἐπιχειρήσωσι νὰ ἀφοπλίσωσιν ἢ νὰ περιορίσωσι τὰ Συμμαχικὰ στρατεύματα καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐσκέφθη νὰ παρεμποδίσῃ κατ᾽ οὐδένα τρόπον τὴν ἐλευθερίαν τῶν διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης κινήσεων τῶν Συμμαχικῶν Κυβερνήσεων ἢ νὰ διακυβεύσῃ καθ᾽ οἱονδήποτε τρόπον τὴν ἀσφάλειαν τῶν στρατευμάτων των ἐφ᾽ ὁλοκλήρου τοῦ πεδίου τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν». Τρώγοντας ἔρχεται ἡ ὄρεξις. Τὴν 13ην Νοεμβρίου οἱ Σύμμαχοι ἠξίωσαν τὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀποδοχὴν ὅρων περὶ καθολικῆς ἀποχωρήσεως ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ τῶν περιχώρων τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων καὶ περὶ πλήρους παραχωρήσεως εἰς τὴν διάθεσιν τῶν συμμάχων τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου μετὰ τοῦ τροχαίου ὑλικοῦ κ.λ.π. Ἀπαντῶσα τὴν 15-11-1915 ἡ Ἑλληνικὴ Κυβένησις ἐζήτησεν ὅπως τὰ τιθέμενα προβλήματα ἐπιλυθῶσι διὰ διμερῶν συζητήσεων, γενομένης δὲ ἀποδεκτῆς τῆς προτάσεως, ἔφθασεν εἰς Θεσσαλονίκην ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὁ ἀντισυνταγματάρχης Πάλλης Κωνσταντῖνος.

Ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων ὑπῆρξεν ἡ συμφωνία καθ᾽ ἥν:

I. Ἐν Θεσσαλονίκῃ θὰ παρέμεινεν ἡ XI Μεραρχία.

II. Θὰ ἐνισχύετο τὸ προσωπικὸν τῶν ΣΕΚ, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ μέγιστον δυνατὸν ὅριον τῆς ἀποδόσεως.

III. Κατὰ πάσης Συμμαχικῆς ὀχυρώσεως ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους ὡς καὶ κατὰ πάσης καταλήψεως ἑλληνικοῦ ὀχυροῦ ἡ Ἑλλὰς θὰ διεμαρτύρετο ἐντόνως μὲν οὐχὶ ὅμως ἐνόπλως.

IΥ. Ἐν περιπτώσει καθ᾽ ἣν Γερμανοβούλγαροι, καταδιώκοντες τοὺς Συμμάχους, ἤθελον εἰσβάλει ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, τὰ ὑπάρχοντα Ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ τμήματα θὰ παραμερίσωσιν ἵνα οἱ δύο ἀντίπαλοι διεκδικήσωσιν ἕκαστος τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ

Υ. Ἡ Ἑλλὰς ἠρνεῖτο νὰ παραχωρήσῃ τὰ ἐπάκτια ὀχυρὰ τοῦ Καραμπουρνοῦ.

Τὴν 27ην Νοεμβρίου 1915 ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις διὰ διακοινώσεώς της,

ἐγνώριζεν ὅτι θὰ ἐζήτει τὰ αὐτὰ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους προνόμια (10β).

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν καὶ εἰς τὰς καθαρῶς ἐσωτερικὰς ἐξελίξεις. Τὴν παραιτηθεῖσαν κατὰ τὴν 24ην Σεπτεβρίου 1915 Κυβέρνησιν Βενιζέλου, εἶχε διαδεχθῆ ἡ ὑπὸ τὸν Ἀλ. Ζαΐμην Συμμαχικὴ Κυβέρνησις, ἥτις καταψηφισθεῖσα ὑπὸ τῆς Βουλῆς τὰς πρώτας πρωϊνὰς ὥρας τῆς 22ας Ὀκτωμβρίου 1915, συνεπείᾳ τοῦ ἐπεισοδίου μεταξὺ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν ὑποστρατήγου Γιαννακίτσα καὶ βουλευτοῦ τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν της. Τὴν 25ην Ὀκτωβρίου 1915 ἐσχηματίσθη ἡ ὑπὸ τὸν Σ. Σκουλούδην Κυβέρνησις. Παρὰ τὰς ἀνωτέρω ἐν συντομίᾳ ἐκτεθείσας αὐτόχρημα τραγικὰς διὰ τὴν Χώραν συνθήκας, διελύθη ἡ Βουλὴ καὶ προεκηρύχθησαν νέαι διὰ τὴν 6-12-1915 ἐκλογαί. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐνεφάνισε τὸν Βασιλέα κομματικὸν ἀντίπαλον τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, ὅπερ διέθετε τὴν πλειοψηφίαν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν διαλυθείσῃ Βουλῇ. Ὁ Ἐλ. Βενιζέλος διὰ τοῦ ἀπὸ 8-12-1915 διαγγέλματός του ἐζήτησε τὴν ἀποχὴν ἐκ τῶν προκηρυχθεισῶν ἐκλογῶν, ἃς ἀπεκάλεσεν «πολιτικὴν κωμωδίαν», ὡμίλει δὲ ἐν αὐτῷ περὶ μελλοντικῆς ἀντεπιθέσεώς του πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς συνταγματικῆς τάξεως (10γ).

Αἱ ἐκλογαὶ ηὔρυνον τὸ χάσμα, ἀντιστάσεως δὲ μὴ οὔσης ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τῶν οὐδετεροφίλων κομμάτων. Ἐκ τῶν 730.000 ψηφισάντων κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 31ης Μαΐου 1915, τὴν 6ην Δεκεμβρίου ἰδίου ἔτους προσῆλθον καὶ ἐψήφισαν μόνον 230.000 ψηφοφόροι.

Ὁ Βασιλεὺς κατηγγέλθη πρὸ καὶ μετὰ τὰς ἐκλογὰς διὰ σοβαρὰν παραβίασιν τοῦ Συντάγματος. Ὁ Τύπος εἶχεν ἀφηνιάσει.

Ἡ καταστροφὴ τῶν Ἀγγλογάλλων εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Δαρδανελλίων (220.000 νεκροὶ) ἐδυνάμωσεν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰς ὑπεροπτικὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἡγουμένου τῆς οὐδετερότητος Ἰωάννου Μεταξᾶ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ πεῖσμα τῆς Ἀντάντ κατὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐπιτελείου, διότι δὲν συγκατετέθησαν εἰς τὴν συμμετοχὴν ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ. Ἡ Γερμανία ἤσκει πίεσιν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ συγκατατεθῇ εἰς παραβίασιν ἑλληνικῶν συνόρων, ὑπὸ τὸ πρόσχημα καταδιώξεως τῶν Συμμάχων, εἰς ἣν ἡ Ἑλλὰς διὰ τῆς ἀπὸ 9-12-1915 ἀπαντήσεως ἔθετεν ὡς τελευταῖα ὅρια ἀνοχῆς της ὡρισμένους περιορισμοὺς διὰ τὸν βουλγαρικὸν Στρατὸν καὶ ἐζήτει ὅπως εἰς τὴν καταληφθησομένην περιοχὴν παραμείνει ἀνενόχλητος ἡ Ἑλληνικὴ Βασιλικὴ Χωροφυλακή.

Ἀλλ' ὁ πολυμέτωπος, ἄχαρις καὶ ἀναποτελασματικὸς ἐκεῖνος ἀγών, δὲν εἶχεν οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος. Αἱ πρὸς στιγμὴν ἐμφανισθεῖσαι ὡς ρυθμισθεῖσαι σχέσεις μεταξὺ δυνάμεων Ἀντάντ καὶ Ἑλλάδος, εἰσῆλθον συντόμως καὶ αὖθις εἰς ὀξύτητα. Τὴν 14-12-1915 αἱ Συμμαχικαὶ αὐταὶ δυνάμεις ἐπέβαλον περιοριστικὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν εἰσαγωγῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, τὴν 15ην ἰδίου μηνὸς κατέλαβον τὸ Καστελόριζον καὶ τὴν 17ην τὴν Μυτιλήνην. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, 17-12-1915, ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ Γάλλος ἀντιστράτηγος προέβη εἰς τὴν κατάληψιν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ προξενείων Γερμανίας, Αὐστρίας, Τουρκίας καὶ Βουλγαρίας, τὴν σύλληψιν δὲ

(10б) Περὶ ὅλων τῶν ἀνωτέρω βλέπε Γ.Ε.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον». Τομ. Α' σελ. 70-84, Κων. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 96-97 καὶ 108-114.

(10γ) Κ. Ζαβιτσιάνου σελ. 115-118.

καὶ τὸν περιορισμὸν τοῦ προσωπικοῦ τούτων.

«Αἱ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἑλληνικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Θεσσαλονίκης διεμαρτυρήθησαν ἐντόνως πρὸς τὸν στρατηγὸν Σαράϊγ, διὰ τὰς διενεργηθείσας συλλήψεις».

Ὁ Σαράϊγ ἐσυνέχιζε μὲ ταχὺν ρυθμὸν τὴν ὀργάνωσιν τοῦ περιχαρακωμένου Συμμαχικοῦ στρατοπέδου Θεσσαλονίκης, ἐνῶ ἐδημιουργεῖτο θέμα διὰ τὴν περισυλλογὴν καὶ ὑποδοχὴν τοῦ καταρρέοντος Σερβικοῦ Στρατοῦ.

Τὴν 19ην Δεκεμβρίου 1915, ὁ Γάλλος ναύαρχος Σωσεπρὰ γνωστοποιεῖ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅτι θὰ καταληφθῇ ἡ Κέρκυρα ὑπὸ δυνάμεων τῆς Ἀντάντ, ἣν γνωστοποίησιν ἐπηκολούθησε καὶ ἡ ἐπιδοθεῖσα τὴν 18ην Δεκεμβρίου Συμμαχικὴ διακοίνωσις, καθ' ἣν ἡ Κέρκυρα θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὴν περίθαλψιν καὶ ἀνασύνταξιν τοῦ Σερβικοῦ Στρατοῦ. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διεμαρτυρήθη ἐντόνως, πλὴν ἄνευ ἀποτελέσματος τινός, διὰ τὴν παραβίασιν τῆς οὐδετερότητος τῆς νήσου. Τὴν ἑπομένην, 29-12-1915, ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν νῆσον τάγμα Γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν 5-1-1916 ἤρξατο ἡ ἀποβίβασις τῶν Σερβικῶν δυνάμεων. Κατὰ τὴν δήλωσιν τοῦ Γάλλου ναυάρχου μόνον ἡ διοίκησις τοῦ λιμένος, ἡ Ἀστυνομία καὶ ὁ ὑπάρχων ἐν τῇ νήσῳ ἀσύρματος ἐτέθησαν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν Γάλλων. Εἰς Κέρκυραν ἐκτὸς τῶν Ἀγγλογάλλων καὶ τῶν Σέρβων, ἀπεβιβάσθησαν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα συμμάχων, καὶ Ἰταλοὶ προπαγανδισταί. Οἱ Ἰταλοί, ἀποβλέποντες εἰς τὴν προσάρτησιν τῆς Κερκύρας, τί δὲν ἐφεῦρον καὶ εἰς τί δὲν κατέφυγον διὰ νὰ δημιουργήσωσιν «ἀνυπάρκτους ἱστορικούς, ψυχικοὺς καὶ ἠθικοὺς δεσμοὺς» τοῦ Κερκυραϊκοῦ λαοῦ μετὰ τῶν Ἰταλῶν. Χρῆμα, ἐκκλησία, σχολεῖον, χάρται, ὑποτροφίαι, ἔντυπα, κινηματογράφος, θέατρον, μουσική, ἡ διὰ τῆς κατοχῆς δύναμις καὶ βία ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν πεῖναν, ὅλα διετέθησαν ἀφειδῶς ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς προπαγάνδας, ἀλλὰ ὅλα προσέκρουσαν εἰς τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Κερκυραϊκοῦ λαοῦ (11). Ταυτοχρόνως σχεδὸν οἱ Ἰταλοὶ εἶχον καταλάβει καὶ τὴν Βόρειον Ἤπειρον, ἀνακληθείσης τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐντολῆς. Ἀλλὰ δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὴν Βόρειον Ἤπειρον οἱ Ἰταλοί, τὴν 31-5-1916 τῇ ἀνοχῇ τῶν Συμμάχων κατέλαβον καὶ τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν πέριξ περιοχήν. Ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου συνεχῶς ἐραπίζετο ἡ Ἑλληνικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ διεκυβεύετο ἡ ἐθνικὴ ἀκεραιότης, ἦτο ἡ Μακεδονία. Καθημερινῶς καὶ μία νέα τῶν Ἀγγλογάλλων πρόκλησις καὶ καταπίεσις ἀνηγγέλετο. Τὴν 30ὴν Δεκεμβρίου ἀνετινάχθησαν ὑπὸ τῶν Γάλλων πλεῖσται γέφυραι τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου, τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1916 παρασπονδοῦντες, οἱ Γάλλοι, ἐπετέθησαν καὶ κατέλαβον τὰ ὀχυρὰ τοῦ Καραμπουρνοῦ, πρᾶγμα ὅπερ προεκάλεσε «βαθεῖαν ἀγανάκτησιν» τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν.

Σχέδιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐπιτελείου περὶ διαρρυθμίσεως τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἐδαφικῆς στρατιωτικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων καὶ τῆς τηρηθησομένης στάσεως ἐν περιπτώσει ἐμπλοκῆς τῶν ἐμπολέμων ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἐκ προσιδιαζούσης εἰς τὸν Γαλλικὸν χαρακτῆρα τοῦ Σαράϊγ δυσπιστίας καὶ ἐλαφρᾶς κακότητος, ἀπερρίφθη.

Προσπάθειαι τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Ἕλληνος Πρωθυπουργοῦ ὅπως πείσωσι τὸν ἐπισκεφθέντα αὐτοὺς τὴν 8-2-1916 Σαράϊγ, περὶ εἰλικρινείας τῶν προθέσεων τῆς

---

(11) Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 120-128. Γ.Ε.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον» Τομ. Α' σελ. 87-96.

Ἑλλάδος, ὅσον ἀφορᾶ τὴν πλήρη οὐδετερότητα, διὰ τοὺς ἰδίους καὶ ἄλλους λόγους, ἀπέβησαν ἄκαρποι.

Τὴν 23ην Μαρτίου 1916 οἱ Πρέσβεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐζήτησαν τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὅπως μεταφερθῶσιν διὰ ξηρᾶς, ἐκ Πατρῶν εἰς Θεσσαλονίκην, 130.000 Σερβικοῦ Στρατοῦ. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπέρριψε τὴν τοιαύτην αἴτησιν, ὅτε ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις, εἰς ἀντίποινα, ἀνεκοίνωσε τὴν 10ην Ἀπριλίου ὅτι δὲν θὰ παρεῖχε τὸ ὑποσχεθὲν ἐξ 150 ἑκατομμυρίων φράγκων δάνειον.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κατέφυγεν εἰς σύναψιν δανείων παρὰ τῆς Γερμανίας, ἅτινα, διότι ἐτήρησε μυστικά, ἔδωκαν ἀφορμὰς εἰς πλείστας ὑπονοίας (11α).

Αἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ περιχαρακωμέναι Ἀγγλογαλλικαὶ δυνάμεις, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Μαρτίου 1916, ἤρξαντο ἐξερχόμεναι τοῦ στρατοπέδου, ἀναπτυσσόμεναι εἰς τάξιν μάχης πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μεθόριον καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ποταμῶν Ἀξιοῦ καὶ Στρυμῶνος προσδιοριζομένου χώρου.

Τὴν 27ην Ἀπριλίου, ὅλως αἰφνιδίως, ἰσχυραὶ δυνάμεις Γαλλικοῦ Στρατοῦ περιεκύκλωσαν καὶ κατέλαβον βιαίως τὸ Ἑλληνικὸν ὀχυρὸν Δοβὰ - Τεπέ, ἐνῶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν βουλγαρικὰ στρατιωτικὰ τμήματα εἰσέδυον ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους.

Κατόπιν μικρᾶς ἀντιστάσεως καὶ ἐντολῇ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν 13ην Μαΐου 1916 παρεδόθη σχεδὸν ἀμαχητὶ εἰς προελαύνοντας Γερμανοβουλγάρους τὸ ὀχυρὸν Ροῦπελ, γεγονὸς ὅπερ προεκάλεσε πανελλήνιον ἀπογοήτευσιν καὶ ἀγανάκτησιν καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἔτι ὀξυτέραν ἐκτράχυνσιν τῶν μεταξὺ Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ Ἀγγλογάλλων σχέσεων.

Ἡ περὶ παραδόσεως τοῦ Ροῦπελ ἀγγελία διευκόλυνε τὸν Σαράϊγ νὰ προχωρήσῃ πραγματοποιῶν παλαιοτέρας του προθέσεις, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην τῶν συμμάχων του Ἄγγλων. Οὕτω, ἄνευ προειδοποιήσεως τινὸς πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς Ἀρχάς, τὴν 21ην Μαΐου ἐκήρυξε εἰς τὴν παρ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχομένην περιοχὴν τὸν στρατιωτικὸν νόμον. Εἰς τὰς πρὸς τὴν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης ἀγούσας ὁδοὺς εἶχον παραταχθῆ Ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ τμήματα διὰ τὴν ἀπόδοσιν τιμῶν πρὸς τοὺς προσερχομένους ἐπισήμους, λόγῳ τῆς ὀνομαστικῆς ἑορτῆς τοῦ Βασιλέως, ὅτε ἐνεφανίσθησαν ὄργανα τῆς γαλλικῆς στρατονομίας τοιχοκολλοῦντα τὴν περὶ κηρύξεως τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου προκήρυξιν τοῦ Γάλλου ἐκείνου στρατηγοῦ, ἰσχυρὰ δὲ ἀποσπάσματα Γαλλικοῦ Στρατοῦ, μετὰ πολυβόλων καὶ τεθωρακισμένων αὐτοκινήτων, καλέλαβον τὰς καθέτους τῆς παρατάξεως ὁδούς. Ὁ Διοικητὴς τοῦ Σώματος Στρατοῦ ἀντιστράτηγος Κων. Μοσχόπουλος, διατελέσας καὶ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς κατὰ τὸ 1911, μεταβαίνων εἰς τὴν τελετὴν καὶ ἀντιληφθεὶς τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἐταράχθη σφόδρα, διέταξε νὰ ἀποσυρθῶσιν τὰ παρατεταγμένα στρατεύματα καὶ τὴν ματαίωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ προγράμματος προβλεφθείσης παρελάσεως. Τὰ πλήθη ἀπεσύρθησαν ἐν ἀγανακτήσει καὶ ἐκνευρισμῷ. Οὕτω ἐρρίφθη καὶ ἡ χαριστικὴ βολὴ κατὰ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Ἑλληνικῆς κυριαρχίας. Τὴν 24ην Μαΐου 1916 αἱ κυβερνήσεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἀπεφάσισαν τὸν μερικὸν ἀποκλεισμὸν τῶν Ἑλληνικῶν λιμένων καὶ ἀκτῶν, τὴν σύλληψιν καὶ κατακράτησιν τῶν εἰς συμμαχικοὺς λιμένας ερισκομένων Ἑλληνικῶν σκαφῶν καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν ἀπόπλου τῶν εἰς τὸν λιμέ-

(11α) Κ. Ζαβιτσάνου Τομ. Α′ σελ. 121-123.

να Θεσσαλονίκης εὑρισκομένων Ἑλληνικῶν ἐμπορικῶν πλοίων (12).

Τὴν 26ην Μαΐου 1916 ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις προέβη εἰς τὴν ἀπόλυσιν 12 ἡλικιῶν καὶ τὴν ἐπομένην οἱ Ἀγγλογάλλοι κατέλαβον τὴν Θάσσον καὶ τὴν μετέβαλον εἰς φρούριόν των.

Τὴν 8ην Ἰουνίου 1916, οἱ Πρέσβεις τῶν Δυνάμεων τῆς Ἀντὰντ ἐπέδωκαν διακοίνωσιν, δι' ἧς ἐζητοῦντο! α) Ἡ πλήρης ἀποστράτευσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, β) ἡ ἄμεσος ἀντικατάστασις τῆς ὑπαρχούσης Κυβερνήσεως Σκουλούδη, γ) ἡ διάλυσις τῆς Βουλῆς καὶ προκήρυξις ἐκλογῶν καὶ δ) ἡ ἀντικατάστασις ἐνίων ἀξιωματούχων τῆς Ἀστυνομίας. Τὴν 9ην Ἰουλίου ὡρκίσθη ἡ Κυβέρνησις Ζαΐμη, ἥτις ἔκαμεν ἀποδεκτοὺς ἅπαντας τοὺς ὅρους τῆς διακοινώσεως καὶ προέβη ἀμέσως εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῶν μὴ ἐμπνεόντων ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς Κυβερνήσεις τῶν Συμμάχων ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, καθ' ὑπόδειξιν ἰδίᾳ τῆς γαλλικῆς Πρεσβείας, περὶ οὗ θέματος θὰ ἐπανέλθωμεν καὶ κατωτέρω. Οὕτω, μετὰ τὴν στρατιωτικὴν κατάκτησιν τῆς κεντρικῆς Μακεδονίας, ἐπηκολούθει καὶ ἡ πολιτικὴ ὑποδούλωσις ὁλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος (12α).

Τίποτε δὲν ἐναπέμεινεν ἄθικτον καὶ ἀκέραιον, τὰ πάντα κατεστράφησαν καὶ μάλιστα μὲ μανίαν. Ὁ Βενιζέλος ἀπεκαλεῖτο προδότης, διότι εἶχε φέρει ξένα στρατεύματα ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, τῶν ὁποίων ἡ ἰσχὺς ἐστρέφετο συνεχῶς κατὰ τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὁ Βασιλεὺς προδότης ἀπεκαλεῖτο, διότι παρέδωσε τὸ Ροῦπελ! Ἐντεῦθεν οἱ βαθέως διχασθέντες πλέον Ἕλληνες ἀλληλοαπεκαλοῦντο εἰς τὸ σύνολόν των προδόται, μέση δὲ λύσις δὲν ἐχώρει, ἢ ἐντεῦθεν ἢ ἐκεῖθεν!!! Ἀκόρεστος καὶ ἀδιάλλακτος ἡ ἀμοιβαία καταφρόνησις, εἶχε καταστῆ.

Ἡ διαταχθεῖσα ἀποστράτευσις καὶ μάλιστα εἰς ταχὺν ρυθμόν, ἤγαγεν ἀξιωματικοὺς τοῦ ἑλληνικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν «Συλλόγων Ἐπιστράτων», ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι θὰ ἐκρατεῖτο δι' αὐτῶν ἐν πολεμικῇ ἑτοιμότητι ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὅτι θὰ ἀπετέλουν τουτ' ἔστιν οἱ σύλλογοι τὸν μυστικὸν στρατὸν διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Βασιλέως. Κύριος ἄξων τῶν συλλόγων τούτων ὑπῆρξεν ὁ τότε συνταγματάρχης Ἰωάννης Μεταξᾶς, ἐνῶ φαινομενικῶς ἐνεφανίσθη ὡς πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ὁ ἔφεδρος ἀξιωματικὸς Σαγιᾶς. Εἰς ἀντιπερισπασμὸν μετὰ δίμηνον κατεβλήθη προσπάθεια ὑπὸ τῶν Δαγκλῆ, Γκίνη καὶ Καρασεβδᾶ νὰ δημιουργηθῶσι καὶ φιλελευθέρας συνθέσεως σύλλογοι ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐθνικοὶ Σύλλογοι τῶν Ἑλλήνων Ἐπιστράτων». Οἱ δεύτεροι οὗτοι σύλλογοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιζήσωσιν, οἱ πρῶτοι ὅμως ἐδημιούργησαν μίαν ὑπερεπταετῆ ἱστορίαν πλήρη αὐθαιρεσιῶν, ὀχλοκρατικῶν ἐκδηλώσεων καὶ μισαλλοδοξίας. Διήρκεσεν ἡ δρᾶσις τῶν συλλόγων τούτων ἀπὸ τοῦ 1916 μέχρι τοῦ 1922, καὶ κατὰ μὲν τὰ δύο πρῶτα καὶ δύο τελευταῖα ἔτη ὑπῆρξε φανερά, ἀπὸ τῆς ἀπομακρύνσεως δὲ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ μέχρι τῆς ἐπανόδου του, κατὰ

---

(12) Π. Παναγάκου σελ. 313, Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 136-137 Γ.Ε.Σ. «Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον» Τομ. Α' σελ. 109-111.

(12α) Γ.Ε.Σ. «Ὁ Ἑλλην. στρατὸς κατ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον» Τομ. Α. σελ. 112-113. Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 138-147 ἔνθα καὶ λεπτομερὴς ἀνάλυσις τῆς πολιτικῆς σημασίας τῆς διακοινώσεως.

τὸ 1920, μυστική. Κατωτέρω θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ ἀσχοληθῶμεν κατ' ἐπανάληψιν μὲ τοὺς συλλόγους τούτους (13).

Τὴν 2αν Ἰουλίου 1916, ἐξερράγη μεγάλη πυρκαϊὰ εἰς τὸ δάσος τοῦ βασιλικοῦ κτήματος Τατοΐου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκινδύνευσεν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἀπετεφρώθη ὁ Διοικητὴς τῆς Ἀσφαλείας τοῦ Βασιλέως, Μοίραρχος Χρυσοσπάθης Ἠλίας. Ἡ πυρκαϊὰ αὕτη ἔρριψε νέον ἔλαιον εἰς τὴν πυρὰν τοῦ διχασμοῦ καὶ τῆς καταφρονήσεως.

Τὴν 4ην Αὐγούστου 1916, οἱ Βούλγαροι κατέλαβον τὴν Φλώριναν καὶ τὴν 17ην ἰδίου μηνός, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ Σαράϊγ ὅτι θὰ παραδώση τὴν Θεσσαλονίκην εἰς τοὺς Σέρβους, μία προϋπάρχουσα ἐπιτροπὴ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Ζυμβρακάκην Ἐμμ. ἐπανεστάτησε, τῇ συνδρομῇ τῶν Γάλλων, κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐσχημάτισε «προσωρινὴν ἐπαναστατικὴν Κυβέρνησιν», ἀλλὰ περὶ τούτου ἐκτενέστερον εὐθὺς κατωτέρω.

Εἰς τὰς Ἀθήνας κυρίως, ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν, ἔδρων ἀπροκαλύπτως αἱ μυστικαὶ ὑπηρεσίαι τῶν ἐμπολέμων δυνάμεων, αἵτινες, ἐξαιρουμένης τῆς Βρεττανικῆς τοιαύτης, εἶχον ἀπωλέσει πᾶν ἴχνος ἀντικειμενικότητος, ἠθικῆς βάσεως, σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀδίστακτοι δὲ εἰς τὰς μεθόδους καὶ τὰ μέσα ἐξεμεταλλεύοντο, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὰς ἀκρότητας τῶν ἑλληνικῶν κομμάτων, ὑποκαίουσαι καὶ μεγαλοποιοῦσαι τὰ μίση καὶ τὴν ἀμοιβαίαν καταφρόνησιν. Ἔνιοι ἐκ τῶν ξένων βαθμούχων καὶ ἐντεταλμένων ἐπὶ τῶν τοιούτων ὑπηρεσιῶν, ἐξετράπησαν ἐπὶ τοσοῦτον τῆς ἐντιμότητος καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας, ὥστε ἐδημιούργησαν καὶ διὰ τὰς Κυβερνήσεις των ὀξύτατα προβλήματα, ὁπωσδήποτε δὲ συνετέλεσαν σπουδαίως ἐπὶ τῆς ὁριστικῆς καὶ ἀμετακλήτου ἐσωτερικῆς καταρρεύσεως τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ καλλιεργηθέντος καὶ ποικιλοτρόπως μεγαλυνθέντος διχασμοῦ.

Ὑπῆρξαν ἄφθαστοι, ὅσον ἀφορᾷ τὰς χαλκευομένας καὶ μεταδιδομένας συνεχῶς εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος, πληροφορίας. Μεταξὺ τῶν φανταστικῶν πληροφοριῶν ἀναφέρεται καὶ ἡ μεταδοθεῖσα περὶ προθέσεων καὶ ἑτοιμότητος τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Ἀγγλογαλλικῶν δυνάμεων κατὰ τὰ τέλη Αὐγούστου 1916 (14).

Διὰ τὴν κακὴν μοῖραν τῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ τῶν ταχθέντων ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων εἰς τὸν τομέα της ἀντιπροσώπων, εὑρέθησαν καὶ πρόσωπα ἅτινα ᾐσθάνοντο ἀντιπάθειαν πρὸς κάθε Ἑλληνικὸν καὶ οὕτω τὰ ἐπισωρευόμενα δεινὰ πανταχόθεν ὑπῆρξαν ὀλέθρια καὶ ἀηδιαστικά, ἐνίοτε.

Ἐκτὸς τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Σαράϊγ, εἰς ὃν καταλογίζεται μισελληνισμός, καὶ ἄλλος εἷς Γάλλος ἀξιωματικός, ἀσταθμήτου καὶ ἐξάλλου ἐκκεντρικότητος, ὑπῆρξεν ἥρως πολλῶν δεινῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Πρόκειται περὶ τοῦ ἀντιπλοιάρχου Ροκ(ε)φεϊγ, ὅστις ὑπὸ τὸν μανδύαν τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Πρεσβείας, συνέστησεν ἐν Ἀθήναις ἕναν ὁλόκληρον κακοποιὸν ἀστυνομικὸν μηχανισμόν. Περί τινων ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ροκφεϊγ καὶ τῶν ἐντεῦθεν ἐπιπτώσεων

---

(13) Ι. Μεταξᾶ ἄρθρ. 48 σελ. 251-254 — Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 148-150. — Γ.Ε.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον» τομ. Α' σελ. 114-115.

(14) Π. Παναγάκου σελ. 321.

θὰ ὁμιλήσωμεν παρακατιόντες, ἀπὸ τοῦδε ὅμως πρέπει νὰ παρουσιάσωμεν τοῦτον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.

Ἐκτὸς τῶν ὑποσημειουμένων ἐπὶ μέρος πηγῶν, περὶ τῶν εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων —ἴσως καὶ τῆς Γαλλίας— εὐτελῶν καὶ ἐξουθενωτικῶν ἔργων τοῦ Ροκφέϊγ, διαφωτιστικώτερον περὶ τούτου ἔγγραφον εἶναι ἡ ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1919 ἔκθεσις τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν, Μπουσσενώ, ἐνεργήσαντος ἐξέτασιν ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι λαβόντων χώραν γεγονότων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἐφαρμοσθείσης Γαλλικῆς πολιτικῆς, δυνάμει διαταγῆς τοῦ ὑπουργοῦ Ναυτικῶν, ἧς ἀποσπάσματα παρατίθενται ἐν παραρτήματι 29 (σελ 345) τοῦ Α΄ Τόμου τῆς ὑπὸ τοῦ Γ.Ε.Σ.) Δ.Ι.Σ. ἐκδόσεως ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ Παγκόσμιον πόλεμον».

Ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων τούτων μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰ ἀφορῶντα τὴν συναφῆ πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν δρᾶσιν τοῦ Ροκφέϊγ ἐπὶ διαφόρων σοβαρῶν γεγονότων τῆς περιόδου ἐκείνης. Διαλαμβάνει ὅθεν ἡ εἰρημένη ἔκθεσις:

«Συνεργαζόμεναι μετὰ τῶν πρέσβεων τῶν συμμάχων, αἱ ὑπηρεσίαι αὗται ἀντικατασκοπείας, ἀποκαλούμεναι ὑπηρεσίαι πληροφοριῶν, ἦσαν δύο τὸν ἀριθμόν: ἡ μία Γαλλικὴ καὶ ἡ ἄλλη Βρεταννική...».

«Ἀλλ' αἱ διαταγαὶ δὲν φθάνουν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου αἰτηθέντα μέτρα, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ναυάρχου ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου, ἔναντι τοῦ ὁποίου ὁ κ. Ντὲ Ροκεφέϊγ εἶχε λάβει ἀμέσως ἀντίθετον στάσιν, δὲν διατάσσονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Πρέπει, λοιπόν, νὰ προκληθῇ ἕνα ἐντυπωσιακὸν γεγονὸς καὶ νὰ καταστῇ ἀναπόφευκτος ἡ δρᾶσις τὴν ὁποίαν οἱ ἐν Παρισίοις ἀρνοῦνται.

Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου (Σ.Σ. αἱ χρησιμοποιούμεναι ἡμερομηνίαι εἶναι ν.ἡ.) ὠρυόμενος ὄχλος εἰσβάλλει εἰς τὸν κῆπον τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας. Μερικὰ μαινόμενα ἄτομα ρίπτουν πυροβολισμοὺς τινὰς κατὰ τῶν παραθύρων τοῦ κ. Γκυγιεμὲν καὶ τῶν συνεργατῶν, μὲ τὰς κραυγὰς «Ζήτω ὁ Βασιλεὺς», «Κάτω ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία»...».

«Οἱ πρωτεργάται τῆς ὑποθέσεως ταύτης — ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἦτο δικηγόρος τις, ὀνόματι Βολάνης — ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναγεγραμμένοι εἰς τοὺς καταλόγους τῶν πρακτόρων τῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν. Οὗτοι συνελήφθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διαδηλώσεως, ἀλλ' ὁ ναυτικὸς ἀκόλουθος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν διαφυγὴν αὐτῶν ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δίωξιν, ἀφοῦ τοὺς ἐνέδυσε μὲ στολὰς Γάλλων ναυτῶν, τοὺς ἐπεβίβασεν ἐσπευμένως, ἐπὶ τοῦ Ρεσιλιὲ (πολεμικοῦ τελοῦντος ὑπὸ τὰς ἀμέσους αὐτοῦ διαταγάς), ἀφοῦ δὲ τοὺς ἀπέκρυψεν εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο σκάφος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἀπέστειλεν εἰς Θεσσαλονίκην, μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, δηλαδὴ μακρὰν τοῦ θεάτρου τῆς δράσεώς των. Ἐκεῖ παρέμειναν ἐν ἀπολύτῳ ἐλευθερίᾳ μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ ναυτικὸς ἀκόλουθος ἐφοβήθη μήπως προβῶσιν εἰς ἀποκαλύψεις. Τότε συνελήφθησαν, κατόπιν διαταγῆς τοῦ ἀντιπλοιάρχου Ντὲ Ροκεφέϊγ τὴν 25 Σεπτεμβρίου. Μεθ' ὃ ἀπεστάλησαν εἰς Γαλλίαν πρὸς ἐγκάθειρξιν, μὲ τὴν παράκλησιν πρὸς τὰς ἁρμοδίας ἀρχὰς νὰ θέσωσι τούτους ὑπὸ αὐστηροτάτην ἐπίβλεψιν καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀφήσωσι νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ οἱονδήποτε. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἐν Μασσαλίᾳ ἄφιξίν των, τὴν 3—11—1916, ἐξητάσθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπομοιράρχου Μεντόλς καταθέσαντες κατὰ τρόπον ὁμοιότυπον. Μόνον πολὺ ἀργότερον καὶ κατόπιν διενεργηθείσης ἀνακρίσεως, συνεπείᾳ διαταγῆς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, τῆς 24—8—1918, ἠδυνήθησαν οἱ περὶ ὧν πρόκειται πράκτορες νὰ ἐξουσιοδοτηθῶσι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Πειραιᾶ, πλὴν ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ὅστις εἶχε δραπετεύσει. Τὸ μέτρον τοῦτο τῆς ἐπανόδου των εἶχε ζητηθῆ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς πρεσβείας καὶ ἐφηρμόσθη τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον. Πάντα τ' ἀνωτέρω προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ φακέλλου «Βολάνης κλπ.», ὅστις ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσίν μου τὴν 1 Σεπτεμβρίου, ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας, κατόπιν αἰτήσεώς μου. Δέον νὰ προσθέσω, ἄλλωστε, ὅτι, πλὴν τῶν ἀνωτέρω γεγονότων, ἡ εἰς χεῖρας τῶν ταραξιῶν ἀποδειχθεῖσα ὕπαρξις αὐτομάτων πιστολίων τοῦ ἰδίου ὑποδείγματος πρὸς τὰ πρό τινων ἡμερῶν παραληφθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ντὲ Ροκεφέϊγ τοιαῦτα καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέν-

τα 48 ὥρας πρὸ τῶν συμβάντων εἰς τὸν πλοίαρχον κ. Σαμονάρ, ἀποτελοῦσι τεκμήρια ἀποδεικνύοντα τὸ γεγονὸς τῆς συμμετοχῆς τῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς 9ης Σεπτεμβρίου. Ἐπίσης πρὸς ὑπόμνησιν καὶ μόνον ἀναφέρω τὴν παρὰ τοῦ κ. Ντὲ Ροκεφεῖγ συσσώρευσιν ὅπλων καὶ πυρομαχικῶν μὲ τὸν προφανῆ σκοπὸν νὰ ἐφοδιάσῃ διὰ τούτων τοὺς πράκτοράς του, ἐν τῇ περιπτώσει λαϊκοῦ κινήματος, στρεφομένου κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Βασιλέως......

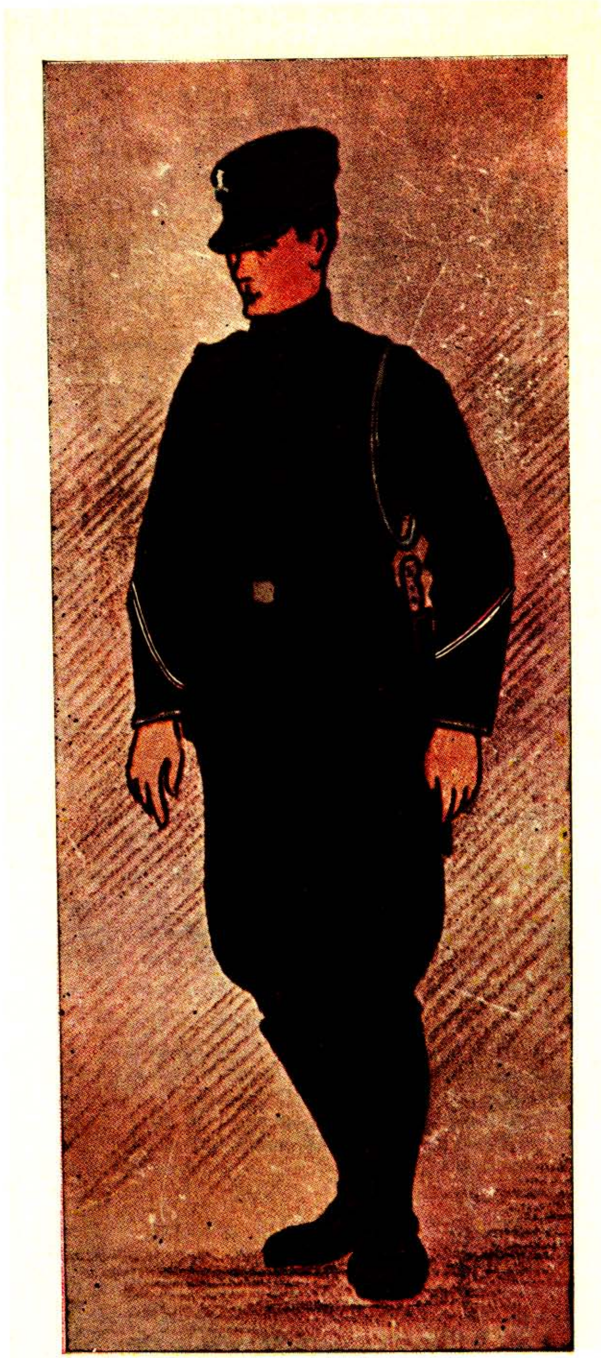
«Οὐδόλως ἀμφισβητεῖται, ὅτι ἐνῷ ὁ πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ὑποχρεούμενος νὰ διατηρήσῃ πλήρη ἁρμονίαν μεταξὺ τῶν συμμάχων, τῶν ὁποίων αἱ ἀντιλήψεις ἦσαν ἐνίοτε διάφοροι, μετήρχετο πολιτικὴν φρονήσεως καὶ ἐπιδεξιότητος, ἐξ ἀντιθέτου ὁ κ. ἀντιπλοίαρχος Ντὲ Ροκεφεῖγ, οὐδεμίαν παρέλειπεν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν προσφιλῆ εἰς αὐτὸν πολιτικὴν τῆς καταπιέσεως ἢ καὶ τῆς βίας ἀκόμη. Ἐφαίνετο ὅτι δὲν εἶχε παρὰ ἕνα μόνον σκοπόν: νὰ παρασύρῃ τοὺς συμμάχους ἢ ὅπερ θὰ ἦτο ἀκόμη σοβαρώτερον τουλάχιστον τὴν Γαλλίαν εἰς τὴν διενέργειαν ἀποβάσεως καὶ τὴν στρατιωτικὴν κατοχὴν τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ πλήρης αὐτῆς ὑποταγή. Ἡ εὐθύνη τοῦ ἀνωτέρου τούτου ἀξιωματικοῦ εἰς τὴν γέννεσιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐπρόκειτο νὰ ἔχωσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατὰ τῶν στρατευμάτων μας διαπραχθεῖσαν τὴν 1 Δεκεμβρίου ἀπόπειραν μας, φαίνεται τρομερὰ βαρεῖα. Δὲν πρόκειται νὰ ὑπενθυμίσω ἐνταῦθα ἁπάσας τὰς πράγματι κολοσσιαίας πλάνας, εἰς ἃς περιέπεσεν ἡ ὑπηρεσία πληροφοριῶν, ὡς π.χ. τὴν φημολογηθεῖσαν ἐγκατάστασιν κέντρου ἀνεφοδιασμοῦ τῶν γερμανικῶν ὑποβρυχίων εἰς τὸ Ἀχίλλειον, ὅπου κατόπιν ἐξετάσεως ἀπεδείχθη, ὅτι αἱ ἀποβάθραι εἶχον κατασκευασθῆ πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνακτορικῶν λέμβων, ὅτι ἡ ἀποθήκη πετρελαίου περιωρίζετο εἴς τινα δοχεῖα βενζίνης καὶ ὅτι ἡ σωλήνωσις ἀπετέλει ἁπλῶς τὴν ἀποχέτευσιν τῶν βόθρων.......

«Ὑπῆρξαν ἀνακρίβειαι τοιαῦται ὥστε νὰ προκαλέσωσι τοὺς γέλωτας. Ὑπῆρξαν ὅμως ἄλλαι, αἵτινες εἶχον μεγαλυτέρας συνεπείας. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματι (κατάθεσις κ. Μπριάν) ἀφοῦ ἡ ὑπηρεσία πληροφοριῶν ἀνήγγειλεν εἰς Παρισίους τὴν ὕπαρξιν συγκεντρώσεως ἐχθρικοῦ ὑλικοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν παρουσίαν Οὐλάνων εἰς Λάρισαν, ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις ἐπεθύμει νὰ ἐπιτύχῃ ἐκ τῆς ἀνωτέρω διαπιστώσεως τὴν ἀνάληψιν δραστηρίας καὶ συλλογικῆς ἐνεργείας κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἔσχεν εἰς Βουλώνην, συνάντησιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετὰ τοῦ κ. Λόϋδ Τζώρτζ. Εἰς διάστημα 24 ὡρῶν οὗτος ἀπέδειξεν εἰς τὸν πρωθυπουργόν μας τὸ ἀνακριβὲς τῶν, ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου, διαβιβασθεισῶν πληροφοριῶν. Ὁ κ. Μπριὰν ἐταράχθη ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου καὶ μετὰ πάροδον ὀλίγων ἡμερῶν ἀπέστειλε μακρόν, ὀρὸς τὸν κ. Γκυγιεμὲν, τηλεγράφημα (24 Σεπτεμβρίου), ἐξ οὗ παρέχω τὴν κάτωθι χαρακτηριστικὴν περικοπήν: «Σᾶς συμβουλεύω νὰ μὴ μεταβιβάζητε γενικῶς, παρὰ μόνον ἀκριβεῖς καὶ ἠλεγμένας πληροφορίας, ἀφ' οὗ αὗται ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῶν ἐνεργειῶν μας πλησίον τῶν ἄλλων Κυβερνήσεων. Ἐὰν αὗται ἀντιληφθῶσιν ὅτι αἱ πληροφορίαι μας εἶναι ψευδεῖς, ἢ τουλάχιστον ὑπερβολικαὶ (ὡς τοῦτο δυστυχῶς συνέβη ἤδη) θὰ ὑποθέσωσιν ὅτι θέλομεν νὰ τοὺς ἐξαπατήσωμεν διὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσωμεν νὰ παρασυρθῶσιν εἰς μίαν ἀντιδυναστικὴν ἐνέργειαν πρὸς ἣν κατηγορηματικῶς ἀντιτίθενται. Προκύπτει ἐκ τούτων ἀσφαλὴς ἐλάττωσις τοῦ κύρους τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως.

Τοῦτο συνέβη μὲ τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην περὶ Γερμανικῆς συνωμοσίας πρὸς κατάληψιν τῶν Ἀθηνῶν, περὶ Οὐλάνων εἰς Λάρισαν, συγκεντρώσεως ὑλικοῦ εἰς Κατερίνην καὶ σχεδίων ἀπαγωγῆς τῶν ἐν Ἀθήναις συμμάχων πρέσβεων. 24 ὧραι ἤρκεσαν εἰς τὴν Βρεταννικὴν Κυβέρνησιν διὰ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἀνακριβείας τῆς ἀνακοινωθείσης πληροφορίας...».

«Ἡ ἀπροσδόκητος συμπλοκὴ τῶν Ἀθηνῶν, δὲν ὑπῆρξεν, ἐν τῇ πραγματικότητι, παρὰ ἓν θλιβερὸν καὶ αἱματηρὸν ἐπεισόδιον τῆς ἐν Ἑλλάδι ἡμετέρας δράσεως. Ἡ πρώτη αἰτία αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Νταρτὶζ ντὶ Φουρνὲ αἴτησις παραδόσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ὑλικοῦ, ὑλικὸν ὅπερ μᾶς εἶχε προσφερθῆ αὐθορμήτως ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ τὸ ὁποῖον ἐξαιτούμενον παρὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς στρατιᾶς Ἀνατολῆς, ἔμελλε ν' ἀντισταθμίσῃ τὸ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μας Βουλγάρων κυριευθὲν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τοιοῦτον εἰς τὸ Ροῦπελ καὶ τὴν Καβάλλαν.....

«Ὁ κ. Ντὲ Ροκεφεῖγ, τοῦ ὁποίου οὔτε τὸν πατριωτισμόν, οὔτε τὴν ἐνεργητικότητα δυνάμεθα ν' ἀμφισβητήσωμεν ἐν τῇ παρούσῃ, διεδραμάτισε κατὰ τὸ προηγηθὲν τῶν γεγο-

Χακὶ στολὴ Χωροφύλακος κατὰ τὴν περίοδον 1914–1925, ἐπικρατήσασα λόγῳ πολεμικῶν συνθηκῶν.

νότων τῆς 1ης Δεκεμβρίου ἐξάμηνον ρόλον ἀπολύτως ὀλέθριον. Ἀφιχθεὶς εἰς Ἀθήνας περὶ τὸ τέλος Δεκεμβρίου 1915, προσεκολλήθη παρὰ τῷ πρέσβυ τῆς Γαλλίας κ. Γκυγιεμὲν κα' ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου, ἐπεφορτίσθη μὲ τὴν δημιουργίαν ὑπηρεσίας πληροφοριῶν......... Ἔπρεπε νὰ περιορίση τὰς προσπαθείας του;........ Οὐδόλως ὅμως ἔπραξε τοῦτο καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἐπικοινωνῶν ἀπ' εὐθείας, μέσω εἰδικῆς κρυπτογραφικῆς κλειδός, μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, προσεπάθησε νὰ ἐπιτύχη, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, σπουδαιοτέραν ἀνάμιξιν, ἐν τῇ διευθυνύσει τῶν Ἑλληνικῶν ὑποθέσεων...... δὲν ἐδίστασε νὰ τηλεγραφήση εἰς τὸν ὑπουργόν του...... ὅτι: «Δὲν ὑπῆρχε λόγος ἀνησυχίας διὰ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Ἑλλάδος, διότι οὐδὲν παραμένει πλέον ἐν τῇ χώρα ταύτη ὅπερ νὰ μὴ ἔχη παραβιασθῆ»........

... ...

«Οὕτω διετήρει ἰδίαν ἀστυνομίαν, ἥτις προέβαινεν ἐμφανῶς καὶ ἐφ' ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ὅπερ ἐν τούτοις ἦτο ἔδαφος οὐδέτερον, εἰς συλλήψεις ὑπηκόων ξένων χωρῶν, ἀκόμη δὲ καὶ Ἑλλήνων τοιούτων Γερμανοφίλων, οὓς καὶ ἐφυλάκισε. Καὶ ἐπειδὴ διά τινας τῶν τελευταίων τούτων, οἵτινες ἦσαν ἀναμφιβόλως πολὺ ἐξέχουσαι προσωπικότητες, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ συλληφθῶσιν ὑπὸ τῶν πρακτόρων τοῦ κ. Ντὲ Ροκεφεῖγ, ὁ πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, παρ' οὗ εἶχε ζητηθῆ ἡ σύλληψις αὐτῶν ἐξεδήλου ποιάν τινα ἀντίστασιν, ὁ ναυτικὸς ἀκόλουθος εἰς τηλεγράφημά του τῆς 3ης Σεπτεμβρίου, ἐξεγείρεται κατὰ τῶν ἀπαιτήσεων τούτων καὶ γράφει ἐπὶ λέξει: «Αἱ πολεμικαὶ συνθῆκαι, αἵτινες ἐπέφερεν τὴν παρουσίαν μας εἰς Σαλαμῖνα ἐπιβάλλουσι δραστήρια μέτρα, πρὸ τῶν ὁποίων οἱ τύποι τῆς Ἑλληνικῆς δικαιοσύνης δέον νὰ ἐκλείψωσι, δοθέντος, ἄλλωστε, ὅτι οὗτοι παραβιάζονται ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν».

... ...

2ον) Ἡ ἀναπτυχθεῖσα δρᾶσις ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου, ὅστις εἶχεν ἀπαλλαγῇ παντὸς ἐλέγχου ἐκ μέρους τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κανονικῶς ἐξηρτᾶτο, διεκρίθη διὰ μέτρων, τινὰ τῶν ὁποίων λόγω τοῦ ἐχθρικοῦ καὶ καταπιεστικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος, ἐξήγειραν τὴν κοινὴν γνώμην εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατέστησαν δυσκολώτερον τὸ ἔργον, ὅπερ εἶχον νὰ ἐπιτελέσωσιν ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας καὶ ὁ ναύαρχος. Ταῦτα ἦσαν:

α) Σύλληψις ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, κράτησις καὶ ἀπέλασις ὑπηκόων τοῦ ἐχθροῦ, ἀκόμη δὲ καὶ Ἑλλήνων ὑπηκόων.

β) Συγκρότησις ἀποθηκῶν ὁπλισμοῦ καὶ πυρομαχικῶν προοριζομένων νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὑπὸ τῶν πρακτόρων καὶ ἐκτάκτων ὑπαλλήλων τῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν, εἰς ἣν περίπτωσιν θὰ ἔπρεπε οὗτοι νὰ προκαλέσωσιν ἢ νὰ ὑποστηρίξωσι λαϊκὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἀθηνῶν..........

γ) Προπαρασκευὴ καὶ ὀργάνωσις, κατὰ τὴν 9ην Σεμ)ρίου 1916, διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως εἰδικῶν ταραχοποιῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν πληροφοριῶν, μιᾶς σφοδρᾶς ἐκδηλώσεως στρεφομένης κατὰ τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐκβιάση τὰς Κυβερνήσεις τῆς Συνεννοήσεως καὶ νὰ τὰς ὑποχρεώση νὰ λάβωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὰ ἀπὸ μακροῦ ἐξαιτούμενα ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου καταπιεστικὰ μέτρα, ἤτοι ἀπόβασιν ἣν νὰ ἐπακολουθήση κατοχὴ τῆς χώρας.

... ...

Μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῶν ἀνωτέρω, ἡ ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἐκφράζει τὴν λύπην της διὰ τὴν ὕπαρξιν, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς περιόδου, ἐφ' ἧς διενήργησε τὴν ἐξέτασίν της, δύο ἀκολουθουμένων ἔναντι τῆς Ἑλλάδος πολιτικῶν, σαφῶς ἀντιτιθεμένων, καθ' ὅσον ἡ διπλῆ αὕτη ὕπαρξις περιέπλεξεν ἐξαιρετικῶς τὸ ἤδη τόσον λεπτὸν ἔργον, ὅπερ εἶχεν ἀναλάβει ὁ ναύαρχος.

Ἀντιτίθεται σφοδρῶς εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ναυτικὸς ἀκόλουθος, ἀρχηγὸς τῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν ἠδυνήθη, διαφεύγων τὸν ἔλεγχον τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ ναυάρχου ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου, ν' ἀλληλογραφῇ ἀπ' εὐθείας καὶ δι' εἰδικοῦ κρυπτογραφικοῦ κώδικος μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν.

Διαμαρτύρεται ἐναντίον τῶν ἀναξίων δι' ἀξιωματικὸν ἐνεργειῶν, τῶν ὁποίων ὁ κ. Ντὲ Ροκεφέϊγ ἐγένετο ἔνοχος διὰ νὰ δικαιολογήση καὶ νὰ ὑποστηρίξη τὴν προσωπικήν του πολιτικὴν καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχη ἀποτελέσματα τελείως ἀντίθετα πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιδιωκόμενα.

Καυτηριάζει τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀνωτέρου τούτου ἀξιωματικοῦ ἔναντι τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου, τοῦ ὁποίου ἔδει νὰ εἶναι καὶ νὰ παραμείνη, ὁ πιστὸς καὶ εἰλικρινὴς συνεργάτης καὶ ὅστις ἀρχηγὸς τοῦ στόλου λόγω ἐπισήμων ἀναφορῶν τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου, ἠθελημένως ὑποβολιμαίων ἢ ἀνακριβῶν, παρεστάθη ὑπὸ μερίδος τοῦ Τύπου, ὡς ἐπαισχύντως συνθηκολογήσας κατὰ τὴν 1ην Δεκεμβρίου.

Κατὰ συνέπειαν...... καὶ ζητεῖ ὅπως αὐστηραὶ κυρώσεις ἐπιβληθῶσιν εἰς τὸν πλοίαρχον Ντὲ Ροκεφέϊγ, διὰ σοβαρὰν παράβασιν τῶν καθηκόντων τῆς ἀποστολῆς του.

Τὰ συμπεράσματα ταῦτα ἐγένοντο δεκτὰ παμψηφεὶ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς τῆς 24 Σεπτεμβρίου 1919».

Μετὰ τὴν σοβαρὰν ἀνωτέρω ἐκτροπήν, χρήσιμον καθ' ἡμᾶς διὰ τὴν κατανόησιν πολλῶν ἐκ τῶν συμβάντων καὶ τοῦ πλέγματος ὑφ' οὗ κατείχετο ὁ τοσοῦτον κακοποιὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος διαδραματίσας ρόλον Ροκφέϊγ, ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν χρονολογικὴν παρακολούθησιν τῶν γεγονότων.

Τὴν 19ην Αὐγούστου ὁ Γάλλος ναύαρχος Νταρὶζ Ντὲ Φουρνὲ ἀπεβίβασε στρατιωτικὰς μονάδας εἰς Πειραιᾶ, κατέλαβε τὸ ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφεῖον, ἐπέβαλε λογοκρισίαν, συνέλαβε τὸν Γερμανὸν στρατιωτικὸν ἀκόλουθον καὶ ἀρχηγὸν τῆς Γερμανικῆς προπαγάνδας καὶ κατασκοπείας βαρῶνον Σένκ (14α), ἠξίωσεν νέας μεταβολὰς ἐν τῇ συνθέσει τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας καὶ παρέσχε τὰ ὑλικὰ μέσα καὶ τὴν δύναμιν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς Γαλλικῆς μυστικῆς ἀστυνομίας Ροκφέϊγ νὰ καταλύση πᾶσαν ἔννοιαν Ἑλληνικῆς διοικήσεως.

Τὴν 27ην Αὐγούστου ἐσκηνοθετήθη ἡ περὶ ἧς ὡς ἀνωτέρω κατὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Πρεσβείας ἔνοπλος ἐπίθεσις.

Μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Ροῦπελ, ὁ Γερμανοβουλγαρικὸς στρατός, προελαύνων, κατέλαβε τὰς περιοχὰς Σερρῶν, Δράμας καὶ Καβάλας.

Ὁ ἐν Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ Ἑλληνικὸς Στρατὸς —Δ΄ Σῶμα Στρατοῦ—μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ λοιπῶν ἀρχῶν, συνεπτύχθη ἀμαχητὶ εἰς Καβάλαν, ἔνθα ὁ προσωρινὸς Δ) τὴς τοῦ Δ΄ Σώματος, συνταγματάρχης Χατζόπουλος, ἐδέχθη τηλεσίγραφον τοῦ Γερμανοῦ στρατάρχου Μάκενσεν ὅπως ἀποχωρήσει ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἐκ Καβάλας, διότι ἄλλως θὰ ἐδέχετο ἐπίθεσιν. Μὴ διατεθέντων τῶν ἀναγκαιούντων διὰ τὴν εἰς νότιον Ἑλλάδα μεταφορὰν τῶν δυνάμεων τούτων, ὁ συνταγματάρχης Χατζόπουλος, κατόπιν διαπραγματεύσεων, παρεδόθη μετὰ δυνάμεως περίπου 400 ἀξιωματικῶν καὶ 6.000 ὁπλιτῶν εἰς τοὺς Γερμανοὺς τὴν 29ην Αὐγούστου 1916, παρ' ὧν μετεφέρθη ἡ δύναμις αὕτη εἰς Γκαῖρλιτς τῆς Σιλεσίας, ἔνθα παρέμεινεν ὡς ὅμηρος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου. Εἰς τὴν κατὰ ταῦτα αἰχμαλωτισθεῖσαν δύναμιν συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ πλειονότης τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς τῶν ὑπὸ τῶν Γερμανοβουλγάρων καταληφθεισῶν περιοχῶν.

Νέαι ὕβρεις, νέαι ἀραὶ καὶ ἀπειλαὶ ἐπὶ προδοσίᾳ, κατὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἀθηνῶν, ἔν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

(14α) Περὶ τούτου ὁ Βακᾶς (σελ. 50) ἀναφέρει ὅτι διεκήρυσσε δημοσία τὴν διὰ Γερμανικοῦ χρήματος διενεργουμένη διαφθορὰν χρησιμοποιῶν τὴν φράσιν ὅτι «κηρύσσει τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ.... «Μάρκου».

Τὴν 13ην Σεπτεμβρίου 1916 ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Κρήτην καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν 26ην Σεπτεμβρίου ἀπεβιβάσθη εἰς Θεσσαλονίκην ὁ Ἐλ. Βενιζέλος μετὰ ὁμάδος ὀπαδῶν του, ἔνθα ἐτέθη ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπαναστάσεως Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ ἑνὸς δευτέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους, περιλαμβάνοντος τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ οὕτω συνεπληρώθη ὁλόκληρος ὁ κύκλος τοῦ βαίνοντος πρὸς τὸ ζενὶθ ἐθνικοῦ δράματος.

Τὸ νέον τοῦτο κράτος τοῦ Βορρᾶ, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ ἐπεκταθῇ καὶ δι' ἄλλους λόγους (15), διὰ στρατευμάτων του τὴν 22αν Ὀκτωβρίου ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐν Κατερίνῃ κυβερνητικῶν δυνάμεων καὶ ἀπεκρούσθη, ἤρξατο τουτέστιν καὶ ἀδελφοκτονία, μεθ' ὃ μεταξὺ τῶν ἑκατέρωθεν στρατευμάτων ἐδημιουργήθη οὐδετέρα ζώνη καταληφθεῖσα ὑπὸ Γαλλικῶν δυνάμεων.

Οἱ Γάλλοι, ἀποκαλύπτως ἐκδηλοῦντες τὴν ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὸ περιβάλλον του, προέβαινον εἰς ἀλληλοδιαδόχους βιαίας ἐνεργείας, ἐξωθενούσας ὅ,τι εἶχεν ἐναπομείνει ἐκ τοῦ κράτους τῶν Ἀθηνῶν. Οὕτω:

α) Τὴν 25ην Ὀκτωβρίου 1916, ὁ ναύαρχος Φουρνὲ κατέλαβε τὸν Ἑλληνικὸν Ναύσταθμον.

β) Τὴν 3ην Νοεμβρίου ἐπέδωκαν νόταν ἀξιοῦντες τὴν παράδοσιν τοῦ ὁπλισμοῦ, ἣν ἀπέρριψε ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σπ. Λάμπρου.

γ) Τὴν 10ην Νοεμβρίου ὁ Φουρνὲ συνέλαβε ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν τοὺς Πρεσβευτὰς καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν ἐν Ἀθήναις Πρεσβειῶν, τῶν ἐχθρικῶν πρὸς τὴν Ἀντάντ δυνάμεων, οὓς καὶ ἀπήλασε.

δ) Τὴν 11ην Νοεμβρίου ἐπέδωκε νέαν νόταν ζητῶν μέχρι μὲν τῆς 18ης Νοεμβρίου τὴν παράδοσιν 10 ὀρεινῶν πυροβολαρχιῶν, μέχρι δὲ τῆς 3-12-1916 τὴν παράδοσιν τοῦ ὑπολοίπου ὁπλισμοῦ.

Ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Λάμπρου ἀπερρίφθη καὶ ἡ νέα αὕτη νότα, ὁ δὲ Ἑλληνικὸς λαὸς πλήρης ὀργῆς διὰ τὴν σκαιὰν καὶ τραχεῖαν ταύτην συμπεριφορὰν τῶν Γάλλων, συνεσπειρώθη πέριξ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Βασιλέως μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς συλλόγους τῶν ἐπιστράτων.

ε) Ὁ ξένος πρὸς κάθε Ἑλληνικὴν νοοτροπίαν καὶ θῦμα τοῦ ἐπικεφαλῆς τῆς Γαλλικῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν Ναύαρχος Φουρνέ, τὴν 18ην Νοεμβρίου ἀπεβίβασεν εἰς Πειραιᾶ στρατιωτικὰς δυνάμεις, ἃς ἐκίνησε, βάσει σχεδίου, κατὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ κυρίως κατὰ τῶν ἀνακτόρων. Ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς στρατός, Χωροφυλακή, ἐπίστρατοι, φοιτηταί, κατέλαβον θέσεις ἀμύνης, τὰς ὁποίας οἱ Γάλλοι δὲν ἐσεβάσθησαν καὶ ὁ θλιβερὸς ἀπολογισμὸς ἐπηκολούθησεν. Αἱ ἐκ τούτου ἐπιπτώσεις δὲν περιωρίσθησαν εἰς τὴν σύρραξιν, εἰς τοὺς νεκροὺς καὶ τραυματίας, ἀλλ' ἐπεξετάθησαν κατὰ τὰς ἑπομένας ἡμέρας καὶ εἰς βάρος τῶν ὀπαδῶν τοῦ Βενιζέλου, οἵτινες ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ ὄχλου τῶν ἐπιστράτων ὑπεύθυνοι διὰ τὰς ἐνεργείας τῶν Γάλλων. Τὰ γεγονότα τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἐπολιτογραφήθησαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ μὲ τὸν τίτλον «Νοεμβριανά», καὶ περὶ ὧν θὰ ἐπανέλθωμεν.

Νὰ ποῦ εἶχε καταντήσει ἡ Ἑλλάς! Ἡ Ἀνατολικὴ Μακεδονία εἰς τοὺς Γερμανοβουλγάρους, αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ ἡ Μακεδονία εἰς τοὺς Ἀγγλογάλλους καὶ τὴν Κυβέρνησιν Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ἡ Βόρειος Ἤπειρος καὶ ὁλόκληρος ἡ

(15) Π. Παναγάκου σελ. 331.

ὑπόλοιπος Ἤπειρος ὑπὸ τοὺς Ἰταλούς, ἡ νῆσος Κέρκυρα εἰς τοὺς Συμμάχους καὶ ὑπὸ τὴν δολίαν πρόθεσιν τῶν Ἰταλῶν, ὁ Πειραιεὺς καὶ αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν Γαλλικῶν τηλεβόλων καὶ μία ἀφόρητος λογοκρισία τῶν Γάλλων, ἀλλὰ καὶ ἀδιάντροπος δρᾶσις τῆς Γαλλικῆς μυστικῆς ἀστυνομίας. Τί εἶχεν ἐναπομείνει; Εἷς Βασιλεὺς ἀγαπώμενος ἀπὸ τὸν λαόν του μέχρι θανάτου καὶ εἷς πεινῶν καὶ ἀλληλογρονθοκοπούμενος λαός, ὅστις ἔζη τρεφόμενος ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Βασιλέα ἀγάπην, ἣν ἐδυνάμωνον αἱ συνεχεῖς καταπιέσεις, βιαιότητες καὶ παρεμβάσεις τῶν Συμμάχων.

Ἀπὸ τῆς 25ης Νοεμβρίου 1916, οἱ Ἀγγλογάλλοι ἔθεσαν εἰς ἐφαρμογὴν καὶ τὸ ἔσχατον τῶν μέτρων, τὴν πεῖναν, διὰ γενικοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ πάσης ἐπικοινωνίας, ἰδίᾳ ἐπισιτιστικῆς, μετὰ τοῦ λοιποῦ κόσμου.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Γαλλία διὰ τῆς ἀπὸ 18-12-1916 νότας ἠξίωσε: α) τὴν ὁλοκληρωτικὴν ἀποστράτευσιν ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Ἑλλάδι, β) τὴν μεταφορὰν τοῦ ὑπολοίπου στρατοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ εἰς Πελ)νησον, γ) τὴν κατάργησιν τῶν συλλόγων ἐπιστράτων ἐντεῦθεν τοῦ ἰσθμοῦ Κορίνθου, δ) τὴν ἀπόλυσιν ἁπάντων τῶν κατὰ τὰ Νοεμβριανὰ συλληφθέντων προσώπων καὶ ε) τὴν ἐπίσημον αἴτησιν συγγνώμης πρὸς ἠθικὴν ἱκανοποίησιν τῶν Σημαιῶν τῆς Ἀντάντ. Αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ νότα ἐγένετο δεκτή.

Οἱ ὅροι τῆς συγγνώμης ἐξεπληρώθησαν τὴν 16.1.1917, ὅτε τμήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ μετὰ τῶν Σημαιῶν των παρήλασαν πρὸ ἐκείνων, οὓς εἶχον ἐξευτελίσει τὴν 18.11.1916, ἱσταμένων παρὰ τῇ πλατείᾳ Ζαππείου. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ 1ου Συν)τος ἱππικοῦ παρήλασεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως Πρίγκηψ Ἀνδρέας.

Τὰ Νοεμβριανὰ καὶ ὁ ἐπακολουθήσας ἀποκλεισμὸς τῆς Ἑλλάδος ἀποδιδόμενα ὑπὸ τοῦ τυφλωθέντος ἐκ τοῦ μίσους λαοῦ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Βενιζέλον ὡδήγησαν εἰς τὸ περίφημον πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν ἀνάθεμα τῆς 13.12.1916, ὅτε ἐν σώματι ἡ Ἱερὰ σύνοδος μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θεόκλητον καὶ πολλαὶ δεκάδες χιλιάδων λαοῦ μετέβησαν εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως καὶ διὰ «λίθων ἀναθέματος» ὑλοποίησαν τὸ κατὰ τὴν προηγουμένην ἡμέραν πρακτικὸν τῆς ἱερᾶς συνόδου, καθ' ὃ «Κατὰ τοῦ Βενιζέλου Ἀνάθεμα ἔστω».

Πόσον ἀξιολύπητον ὑπῆρξεν τὸ κατάντημα τοῦ ὑπερόχου αὐτοῦ λαοῦ!!

Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1917 ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς παρουσάαζεν τὸ οἰκτρώτερο θέαμα, οἱασδήποτε ἄλλης Εὐρωπαϊκῆς χώρας.

Ὁ διχασμὸς εἶχεν εἰσχωρήσει μέχρι τοῦ νωτιαίου μυελοῦ τοῦ λαοῦ, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας.

Συζήτησις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ νοηθῇ, διότι ἡ διαφωνία εἶχε προσλάβει μορφὴν παρανοητικῆς ψυχώσεως, εὑρίσκετο ἐν παροξυσμῷ καὶ ἀπέκλειε κάθε εἶδος λογικῆς καὶ ἐντίμου διαλόγου. Αἱ ἐφημερίδες κελευόμεναι καὶ καθοδηγούμεναι, πολὺ ὑπόπτως, διετήρουν ἄσβεστον τὸ πῦρ τῆς μαινομένης πυρκαϊᾶς.

Εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν συμμάχων τῆς Ἀντὰντ ἔλαβον χώραν διαφοροποιήσεις: Τὴν 20 Μαρτίου προσετέθη ἡ ἔξοδος τῶν Η.Π. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς εἰς τὸν κατὰ τῆς Γερμανίας πόλεμον. Τὴν 2 Μαρτίου 1917 ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ ὁ Τσάρος τῆς Ρωσίας Νικόλαος Β', παρέμεινεν πρὸς στιγμὴν ὁ Κερένσκυ διὰ νὰ τὸν διαδεχθῶσιν τὴν 25 Ὀκτωβρίου 1917 οἱ Μπολσεβίκοι. Ἡ τοιαύτη ἐν Ρωσσίᾳ ἐξέλιξις, διὰ τὴν ὁποίαν πολλοὶ ἐβοήθησαν, θ' ἀποτελέσῃ ἐφεξῆς ἕνα παράγοντα συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου θὰ μετανοήσωσι πικρῶς οἱ συμβαλλόντες, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι λαοί, πολὺ δὲ ἐγκαίρως καὶ ἡ Ἑλλάς.

Ἡ Ρουμανία ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ὑποκύψει καὶ οἱ Ἀγγλογάλλοι ἤθελον ὁπωσδήποτε ἕνα στερεὸν καὶ ἰσχυρὸν Μακεδονικὸν μέτωπον, τὸ ὁποῖον ἐπίστευον ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ δημιουργήσωσι ἐὰν δὲν ἐνοποιεῖτο ἡ Ἑλλάς.

Τὴν 25 Μαΐου 1917 ἔφθασεν εἰς Σαλαμῖνα ὁ Γάλλος Γερουσιαστὴς Ζονάρ, ἐμφανισθεὶς ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ὑπάτου ἁρμοστοῦ τῶν δυνάμεων τῆς Ἀντάντ.

Δι' ἐπιδοθείσης τὴν 29 Μαΐου — ὁποία σύμπτωσις — νότας πρὸς τὸν Ἕλληνα Πρωθυπουργόν, ὁ Ζονὰρ ἠξίου τὴν ἄμεσον παραίτησιν καὶ ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Ὁ Βασιλεύς, παρὰ τὰς ἀντιθέτους γνώμας, παρητήθη καὶ τὴν 2-6-1917 ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνεχώρησεν οἰκογενειακῶς διὰ τὴν ἀλλοδαπήν. «Οὐδέποτε ἐξεθρονίσθη δημοτικώτερος Βασιλεύς».

Τὴν 13 Ἰουνίου 1917 παρητήθη ἡ τελευταία ὑπὸ τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον Κυβέρνησις Ζαΐμη καὶ αὐθημερὸν φθάσασα ἐγκατεστάθη καὶ ἀνέλαβε τὴν διακυβέρνησιν ἡ ὑπὸ τὸν Βενιζέλον Κυβέρνησις Θεσ)νίκης.

Ἐθεωρήσαμεν ἀπαραίτητον τὴν ἀνωτέρω ἐπιτροχάδην ἐπισήμανσιν τῶν πλέον κρισίμων γεγονότων ἵνα ὁ ἀναγνώστης ἀντιληφθῇ τὰς ἐν ἀρχῇ διαπιστώσεις ἡμῶν ἐν συνδυασμῷ πρὸς ὅσα παρακατιόντες θέλομεν διαλάβει περὶ Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Β' Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΥΠΟ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω συνθήκας καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἐννόμου τάξεως ἐν γένει ἐπιπτώσεις, λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ τὰ ὄργανα τῆς δημοσίας τάξεως ἠθελημένως ἢ ἀθελήτως δὲν ἠδύναντο νὰ συγκρατηθῶσι μακρὰν τῆς λαίλαπος, ἀποβαίνει εὐνόητος καὶ ἡ ἀπὸ ἀπόψεως ἀστυνομεύσεως κατάστασις κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην, ὡς εὐνόητα καὶ τὰ δεινὰ ἐκ τῆς ξιφολκούσης ἑκάστοτε τυφλῆς κομματικῆς κραιπάλης καὶ ἐκ τῶν συνεχῶν ἀπροκαλύπτων ξένων καταθλιπτικῶν καὶ ἐξευτελιστικῶν ἐπεμβάσεων.

Μέχρι τοῦ κινήματος τῆς Θεσ)νίκης (Αὔγουστος 1916) δὲν ὑπῆρξαν περιπτώσεις σοβαρῶν ἐκτροπῶν, εἰμὴ ἐκδηλώσεις τινὲς ἀναμίξεως τῶν ἀξ)κῶν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἡ ὁμαδικὴ σχεδὸν ἐκτροπὴ τῆς κρατικῆς μηχανῆς κατὰ τὰς ἐκλογὰς 1915. Ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Γιαννακίτσας ἐξ ἀφορμῆς προσφάτων τινῶν ἐπεισοδίων, ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον ἐγκύκλιον διαταγήν.

Ἀριθμ. 101322

Ἐκ τινων ἐπεισοδίων ἐπιστεύθη ὅτι δὲν ἐγένοντο ἐπαρκῶς καταληπταὶ ὑπό τινων αἱ ὑποδείξεις μου περὶ στενῆς καὶ ἀδιαταράκτου προσηλώσεως τῶν στρατιωτικῶν εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Κανονισμῶν καὶ τῆς καταστάσεως ἐν ᾗ ἡ χώρα διατελεῖ, ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα αὐτῶν.

Τὰ πάθη, αἱ ἀτομικαὶ φιλοδοξίαι, αἱ προσωπικαὶ ἀντιθέσεις, δὲν πρέπει νὰ εὕρωσιν ἀπήχησιν παρὰ τῷ Στρατῷ, ἀλλὰ νὰ πρυτανεύσῃ τὸ πρὸς τὴν κλυδωνιζομένην Πατρίδα καθῆκον καὶ ἡ ἀπεριόριστος ὑποταγὴ εἰς τὰ καθεστῶτα τοῦ Κράτους ἐξουσίας.

Ἐπιθυμῶ συνεπῶς καὶ παραγγέλλω ὅπως ὁ Στρατὸς ἐν συνόλῳ καὶ τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸν ἄτομα, καθ' ἕκαστον, ἀπέχουσι τελείως πάσης πολιτικῆς σκέψεως ἢ ἐνεργείας ἢ ἐκδηλώσεως.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναπτύξω πλειότερον τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, οὐδὲ σκοπεύω νὰ ἐπανέρχωμαι ἑκάστοτε εἰς τοιαύτας συστάσεις, ἐπιφυλάσσομαι ὅμως ἐμπράκτως νὰ ἐπιδιώξω τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν.

Παρακαλῶ νὰ γνωσθῇ ὅτι αἱ ὑποδείξεις αὐταὶ δὲν εἶναι ἁπλῆ συνύφανσις φράσεων» (17).

Συνταγματάρχης Χωροφυλακῆς Δαμηλάτης Ἀρχηγὸς Χωρ)κῆς 1916.

Ἐνῶ οἱ πάντες ἐν Ἑλλάδι εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ τῆς κομματικῆς ὑστερίας, ἡ Χωροφυλακὴ συνεχίζουσα τὸ ἐθνικόν της ἔργον, ἔδιδε συνεχεῖς μάχας κατὰ τῶν ἐπιβουλευομένων τὴν ἐθνικὴν ἀκεραιότητα κομμιτατζηδικῶν συμμοριῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἀπετέλει τοῦτο μίαν πυγολαμπίδαν εἰς τὸ πανταχόθεν ἐπερχόμενον σκότος, καὶ κατὰ τοῦτο, φρονοῦμεν, τυγχάνουσιν ἀξιομνημόνευτοι ὡς πράξεις ἰδιαιτέρας ἱστορικῆς σημασίας οἱ ἀγῶνες οὗτοι.

Οὕτω, ὁ τότε ἐνωμοτάρχης Πολυκράτης Γεώργιος ἐπικεφαλῆς ἀποσπάσματος, μετὰ ὁλονύκτιον συμπλοκή, ἐπέτυχε τὴν σύλληψιν τοῦ Στογιὰν Σολίκη, ἀρχηγοῦ κομιτατζηδικῆς συμμορίας εἰς Τσιγκέλι Ἀνατολικῆς Μακεδονίας (18), ὁ δὲ ὑπομοίραρχος Γκισερλῆς ἔτυχε βασιλικοῦ ἐπαίνου δι' ἐπιδειχθεῖσαν αὐταπάρνησιν καὶ ψυχραιμίαν ἐν συμπλοκῇ μετὰ Κομιτατζήδων εἰς Γιουέργεββα - Νέβα περιφερείας Γιαννιτσῶν (19). Παρεθέσαμεν δύο περιπτώσεις διὰ δύο διαφόρους περιοχὰς τῆς Μακεδονίας, ἵνα ὑπενθυμίσωμεν ὅτι, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἐπεδίδοντο εἰς ἀδελφοκτονίαν, οἱ ἄνδρες τοῦ Πανίτσα εἰργάζοντο ἀκαταπαύστως καὶ εὕρισκον ὡς μόνα ἐμπόδιά των τὴν Χωροφυλακήν.

---

(17) Ἐπίσημ. Δελτίον Ὑπουργ. Στρατ. 1916 σελ. 426.

(18) 115365 Δ)γὴ τῆς 6—8—1916 Ὑπουργ. Στρ. Ἐπισ. Δελτ. σελ. 570.

19) Β.Δ. 21—8—1916 Φ.Ε.Κ. (Τεῦχος Γ) 185 τῆς 27—8—1916.

Ὁ ἀγὼν οὗτος τῆς Χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν ἔτι σκληρότερος ἀπὸ τοῦ τελευταίου δεκαημέρου τοῦ Δεκεμβρίου 1915, ὅτε μετὰ τὴν συντριπτικὴν ἧτταν τοῦ σερβικοῦ Στρατοῦ τὰ Συμμαχικὰ σρατεύματα, ὑπὸ τὸν Σαράϊγ, ἔσπευσαν νὰὶ περιχαρακωθῶσιν ἐντὸς ὡρισμένου πέριξ τῆς Θεσσαλονίκης χώρου, καταστρέψαντα τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον μετὰ τῆς πρὸς Β.Δ. Μακεδονικῆς ἐνδοχώρας (20).

Ἡ κήρυξις τοῦ παγκοσμίου πολέμου καὶ ἡ ὕπαρξις νόμου περὶ κατατάξεως εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἐθελοντῶν νέων μήπω ἐκπληρωσάντων τὴν στρατιωτικήν των θητείαν ἐδημιούργησε πρωτοφανῆ διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ἀριθμὸν κατατάξεων. Νέοι, ἰδίᾳ τῶν πόλεων, ἵνα ἀποφύγωσι τὴν στράτευσιν καὶ τὴν σφόδρα πιθανολογουμένην συμμετοχὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς πολεμικὰς περιπετείας, ἔσπευδον νὰ καταταγῶσιν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἐκ πνεύματος φυγοστρατείας καὶ οὕτω ἔφθασεν ἡ ἐξέλιξις εἰς ἀντίθετα ἀποτελέσματα τῶν κατὰ κανόνα παραδεδεγμένων, ἤτοι διωγκώθη ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς.

Τούτου ἕνεκεν, ἐνῶ μέχρι τοῦδε συνεχῶς ἀναφέρομεν ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς διετάσσετο κατ' ἔτος ἡ μετάταξις σοβαροῦ ἀριθμοῦ στρατιωτῶν, ἀπεφασίσθη ἤδη ὅπως ἡ Χωροφυλακὴ συγκροτήσει ἓν τάγμα δυνάμεως 1000 ἀνδρῶν, ὅπερ νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ στρατοῦ.

Ἅμα ὅθεν ἐκηρύχθη ἡ κατὰ τὸν Σ)βριον 1915 ἐπιστράτευσις διετάχθη καὶ ἡ συγκρότησις τοῦ τοιούτου τάγματος, ὑπὸ τὸν τίτλον «Τάγμα Χωροφυλακῆς στρατοῦ ἐκστρατείας», εἰς ὃ ἐτοποθετήθησαν νεαροὶ τὴν ἡλικίαν Χωροφύλακες. Πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν διὰ τὸ τάγμα διατεθέντων χωροφυλάκων ἐχρησιμοποιήθησαν οἱ ἐπιστρατευθέντες ἄνδρες μιᾶς κλάσεως ναυτικοῦ, οἵτινες καὶ ἀπεκλήθησαν ναυτοχωροφύλακες.

Μέγα μέρος τῶν διατεθέντων διὰ τὸ τάγμα ὁπλιτῶν ἦτο Κρητικῆς προελεύσεως διότι ἐκεῖθεν παρετηρεῖτο καὶ πλέον ἀθρόα προσέλευσις πρὸς κατάταξιν. Ἡ διοίκησις τοῦ τάγματος ἀνετέθη εἰς τὸν ταγματάρχην Καραγκούνην Ἀπόστολον. Ἡ δύναμις κατενεμήθη εἰς 4 λόχους δυνάμεως 250 ἀνδρῶν ἕκαστος, οἵτινες λόχοι ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν Μοιράρχων Καρύδη, Βογιατζάκη, Χατζηϊωάννου καὶ Παπαδάκη. Ὁ ἀρχαιότερος τῶν κατὰ λόχον ἐνωμοταρχῶν ἦτο ὁ ἐπιλοχίας, οἱ λοιποὶ ἐνωμοτάρχαι ὡς λοχίαι ὁμοδάρχαι καὶ οἱ ὑπενωμοτάρχαι ὡς δεκανεῖς. Τὸ τάγμα ἐξωπλίσθη ὡς τάγμα πεζικοῦ καὶ ἡ διατροφή του ὑπήχθη εἰς τὴν μέριμναν τῆς ἐπιμελητείας τοῦ στρατοῦ, ἀσχέτως τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀνδρῶν ἥτις παρέμεινεν ἀμείωτος.

Ἐξ Ἀθηνῶν τὸ τάγμα μετεφέρθη εἰς Θεσ)νίκην, ἔνθα εἶχεν ὁρισθῆ ἡ ἕδρα τούτου. Ἡ ὀργάνωσις τοῦ τάγματος καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ διὰ τῆς καθημερινῆς ἐκπαιδεύσεως ἀποκτηθεῖσα στρατιωτικὴ παράστασις εἶχον προκαλέσει τὰ εὐμενέστερα τῶν σχολίων ἁπάντων. Κατὰ τὰς παρελάσεις καὶ παρατάξεις τὸ Τάγμα προεκάλει τὸν θαυμασμὸν ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν, κατὰ μίαν δὲ περίπτωσιν ὁ στρατηγὸς Γίδας τόσον ἐνεθουσιάσθη ὥστε ἐπὶ δλάδη τῆς ὅλης παρατάξεως ἔσφιγγεν ἐπὶ μακρὸν τὰς χεῖρας τοῦ διοικητοῦ τοῦ Τάγματος. Ὁ ἐ.ἀ. Ἀντιστράτηγος Ζῆρος Φ., ὁμιλῶν περὶ τοῦ Τάγματος, ἐχαρακτήρισεν τοῦτο ὡς κάτι τὸ ἄφθαστον, κάτι τὸ ἀγνω-

---

(20) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια. Τόμ. Α' σελ. 85—87 καὶ σελ. 90.

στον διὰ τὸν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης στρατόν. Ὁ Καραγκούνης ἔλεγεν ὅτι κατ' ἀνακοινώσεις πρὸς αὐτὸν τοῦ Δουσμάνη τὸ Τάγμα προωρίζετο δι' ὑψηλὴν καὶ σπουδαίαν ἀποστολήν. Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῆς Σερβίας καὶ τὴν περιχαράκωσιν τοῦ Σαράϊγ εἰς Θεσσαλονίκην πρὸς ἀποφυγὴν προστριβῶν ἐδημιουργήθη μεταξὺ τῆς καταληφθείσης Σερβίας καὶ Ἑλλάδος μία οὐδετέρα Ζώνη, πρὸς φρούρησιν τῆς ὁποίας διετέθη δύναμις τοῦ Τάγματος Χωροφυλακῆς τοῦ ὁποίου ὁ 2ος Λόχος ἐγκατεστάθη εἰς Πατέλη Ὀστρόβου. Μετὰ τὴν κήρυξιν ἐν Θεσ)νίκη στρατιωτικοῦ νόμου ὑπὸ Σαράϊγ (21.5.1916) καὶ ἐνάρξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἀποστρατεύσεως αἱ δυνάμεις τοῦ Τάγματος ἀνεκλήθησαν εἰς Λάρισαν, πλὴν τοῦ τετάρτου λόχου, ἀνασυγκροτηθέντος ὡς κατωτέρω διαλαμβάνομεν παραμείναντος εἰς Θεσσαλονίκην, ἔνθα καὶ διεδραμάτισε σημαίνοντα ρόλον κατὰ τὰς μετέπειτα ἐξελίξεις.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀφίξεως τοῦ Τάγματος εἰς Θεσσαλονίκην εἰδεχθὲς ἔγκλημα ἀνθρωποκτονίας εἰς βάρος Χωροφύλακος ἔλαβε χώραν. Κάτω ἀπὸ μίαν γέφυραν ἑνὸς παρὰ τὸν σημερινὸν συνοικισμὸν Τούμπας Χειμάρου εὑρέθη νεκρὸς ὁ χωροφύλαξ τοῦ Δ' λόχου Γερανιώτης, Κρὴς τὴν καταγωγήν, φέρων διαμπερὲς τραῦμα καὶ πολτοποιημένην τὴν κεφαλήν. Ὁ διοικητὴς τοῦ λόχου, Καρύδης, γνωρίζων καλῶς τὴν Κρητικὴν νοοτροπίαν ἔστρεψεν ἀμέσως τὰς ὑπονοίας του εἰς τὴν Κρητικὴν βεντέτταν. Παρέταξε τὴν δύναμιν τοῦ λόχου ἐπὶ δύο ζυγῶν εἰς τὸ προαύλιον τῶν πλησίον τῆς Ἁγίας Τριάδος στρατώνων, ἐνήργησεν ἐπιβλητικὴν λεπτομερῆ ἐπιθεώρησιν τῶν ἀνδρῶν, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἔστη εἰς τὸ κέντρον καὶ μὲ βροντώδη φωνὴν εἶπε «Κουβάκη βγὲ ἀπὸ τὴ γραμμὴ καὶ πλησίασέ με». Πελιδνὸς καὶ ἐν πλήρει καταρρεύσει ἐξέρχεται καὶ ἵσταται πρὸ τοῦ Καρύδη ὁ χωροφύλαξ Κουβάκης, ὅτε ὁ Μοίραρχος τῷ λέγει: «Γιατὶ Κουβάκη ἐσκότωσες τὸν Γερανιώτη;».

«Μοὶ ἐγράψασι ἀπὸ τὴν Κρήτη» ἀπήντησεν ὁ Κουβάκης καὶ ἐξαγαγὼν τῶν θυλακίων του ἐνεχείρησε τῷ Μοιράρχῳ σχετικὴν ἐκ Κρήτης ἐπιστολήν. Ἐρωτώμενος βραδύτερον ὁ Καρύδης πῶς διέγνωσε τὸν φονέα ἀπήντησε:

«Ἡ Ἀστυνομικὴ τέχνη ἀπαιτεῖ δύο πράγματα: α) σκέψιν λεπτὴν καὶ βαθεῖαν γνῶσιν περὶ τῶν πιθανῶν ἐλατηρίων τοῦ ἐγκλήματος καὶ β) παρατηρητικότητα. Ἀπαγορεύεται πάντοτε ἡ βεβιασμένη ἐνέργεια καὶ ἡ μεταχείρισις βίας, διότι ἀμφότεραι ὁδηγοῦν εἰς ἀντίθετα κατὰ κανόνα ἀποτελέσματα (20α).

Ἀπὸ τὸν βραχὺν βίον τοῦ τάγματος τούτου θ' ἀναφέρωμεν καὶ ἓν εἰσέτι περιστατικόν. Διαταχθείσης τῆς ἀποστρατεύσεως, ὑπὸ τὰς τόσον δυσμενεῖς ἐθνικῶς συνθήκας ὡς προαναφέρομεν, καὶ πρὶν ἢ συντελεσθῇ ἡ ἀνάκλησις τοῦ τάγματος εἰς Λάρισαν κ.λ.π. ἡ στρατιωτικὴ ἐπιμελητεία διέκοψε τὴν παροχὴν ἐφοδίων κ.λ.π. διὰ τὴν δωρεὰν παρασκευὴν συσσιτίου, ἡ παρασκευὴ τοῦ ὁποίου ἀπεφασίσθη νὰ συνεχισθῇ δαπάναις τῶν ἀνδρῶν κατὰ τὰ ἐν τῇ Κρητικῇ Χωροφυλακῇ ἰσχύοντα. Οἱ χωροφύλακες ὅμως προέβησαν εἰς διαμαρτυρίας, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν τοὺς θέλει πλέον ὁ στρατὸς νὰ παύσωσι διαβιοῦντες ὡς στρατὸς μετὰ γυλιῶν κ.λ.π. καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ὑπηρεσίας ἐξ ὧν εἶχον προέλθει, ἡ πλέον δὲ ἐμφανὴς διαμαρτυρία των ὑπῆρξεν ἡ καθολικὴ ἀποχὴ ἐκ τοῦ πρωϊνοῦ ροφήματος τῶν ἀνδρῶν 1ου καὶ 2ου Λόχων διοικουμένων ὑπὸ τῶν Μοιράρχων Παπαδάκη καὶ Βογιατζάκη,

---

(20α) Ἀνέκδοτα ἀπομνημονεύματα Ἀστ. Γκατζάρα.

κατὰ μεγίστην πλειονοψηφίαν Κρητικῆς καταγωγῆς. Παραινέσεις, συστάσεις καὶ διαταγαὶ τῶν Λοχαγῶν ἀπέβησαν ἄκαρποι καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ εἶχον περιέλθει εἰς δυσχερῆ θέσιν διὰ τὰ ληπτέα μέτρα, δεδομένου ὅτι ὑπῆρχε κατηγορηματικὴ δήλωσις τῶν ἀνδρῶν ὅτι οὔτε τὸ μεσημβρινὸν συσσίτιον θὰ ἐλάμβανον.

Ἦτο μεσημβρία καὶ οἱ διοικηταὶ τῶν λόχων εὑρίσκοντο εἰς τὴν στρατιωτικὴν λέσχην ὅπου ἐδέχοντο τὰ πειράγματα τοῦ ἀτέγκτου Χατζηϊωάννου, ὅτε καταφθάσας Χωροφύλαξ ἀνήγγειλεν ὅτι καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ λόχου Χατζηϊωάννου ἠρνοῦντο νὰ λάβωσι τὸ συσσίτιον.

Ὁ Χατζηϊωάννου ἀπεθηριώθη καὶ ἁρπάσας τὸ ξίφος του ἔσπευσε εἰς τὸν στρατῶνα ἔνθα διεπιστώσας καὶ ὁ ἴδιος τὴν ἀποχὴν λέγει πρὸς τὸν σαλπιγκτήν, εἰς Σαμιώτικην προφοράν, «βάρα προσκλητήριο». Εἰς τὸ σάλπισμα 250 ἄνδρες συνετάχθησαν εἰς τὸ προαύλιον καὶ ἐγένετο ἡ «ἱεροτελεσία» τῆς διαδικασίας τοῦ προσκλητηρίου, μεθ' ὃ ὁ ἀπευθυνθεὶς πρὸς τοὺς ἄνδρας τοῦ λόχου ὁ Χατζηϊωάννου λέγει αὐτοῖς.

«Ἀκοῦτε, θὰ σᾶς διαλύσω καὶ σὲ πέντε λεπτὰ θὰ σαλπίση συσσίτιον. Ὁποιανοῦ τοῦ βαστάει ἂς μὴ κατεβῆ νὰ πάρη. Θὰ εἰδοποιήσω ἕνα σύνταγμα στρατοῦ νὰ ἔλθη ἀμέσως νὰ σᾶς δέση — τοὺς ζυγοὺς λύσατε».

Εἰς τὸ μετὰ πεντάλεπτον σάλπισμα ἅπαντες οἱ ἄνδρες εὑρέθησαν συντεταγμένοι καὶ ἔλαβον τὸ συσσίτιον καὶ ὁ Χατζηϊωάννου, ἀφοῦ ἀνήρτησε τὸ ξίφος του, ἀπῆλθεν ἱκανοποιημένος.

Ἀνεφέραμεν τὰ δύο ἀνωτέρω περιστατικὰ ὄχι διὰ νὰ δώσωμεν εὐθυμήματα εἰς τὸ κείμενον ἀλλὰ διὰ νὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν ποιότητα καὶ τὴν ὑπέροχον νοοτροπίαν τῶν κατὰ τὴν ἱστορουμένην ἐποχὴν ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς. Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν σειρὰν τῶν γεγονότων.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, διεξάγουσα ἀπεγνωσμένον ὑπὲρ τῆς οὐδετερότητος τῆς χώρας ἀγῶνα, συνεπιέζετο συνεχῶς μεταξὺ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν δύο μεγάλων ἀντιμαχομένων στρατοπέδων.

Ἡ ὀχύρωσις τῶν Ἀγγλογάλλων ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἡ κατάληψις τῆς Κερκύρας, τοῦ Καραμπουρνοῦ ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης κ.λ.π., διηυκόλυνον τὰ Γερμανοβουλγαρικὰ σχέδια πρὸς παραβίασιν τῆς Ἑλληνικῆς οὐδετερότητος καὶ οὕτω ἐγένετο ἡ κατάληψις τοῦ Ροῦπελ ἐν ἀρχῇ.

Οἱ ἐν Ἑλλάδι Γάλλοι παράγοντες, περὶ ὧν θὰ ἀναφερθῶμεν κατωτέρω, καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος Σαράϊγ, ἐπιδιώκτοντες τὴν ὁπωσδήποτε ἐκβίασιν ὑπὲρ τῆς Ἀντὰντ τῆς Ἑλληνικῆς οὐδετερότητος, διὰ πρακτόρων των συνεχῶς ἐδηλητηρίαζον τὴν Ἑλληνικὴν καὶ διεθνῆ κοινὴν γνώμην κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἅμα τῇ παραδόσει τοῦ Ροῦπελ, τῇ ὑποθάλψει τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Γαλλικῶν ὑπηρεσιῶν προπαγάνδας, ἐδημιουργήθη διαδήλωσις τοῦ λαοῦ Θεσσαλονίκης, ἥτις παρεξετράπη εἰς βιαίας ἐκδηλώσεις. Ἐντολῇ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν ἐκινήθη πρὸς διάλυσιν τῶν διαδηλωτῶν ἡ Χωροφυλακή, πλὴν παρημποδίσθη αὕτη παρὰ τῶν Γάλλων (21).

Κηρύξας τὴν 21ην Μαΐου 1916 τὸν στρατιωτικὸν νόμον, ὁ Σαράϊγ, κατέλαβε διὰ γαλλικῶν δυνάμεων τὸ ταχυδρομεῖον, τὸ τηλεγραφεῖον, τὸ τελωνεῖον, τοὺς σιδηροδρόμους, ἐπέβαλε λογοκρισίαν ἐπὶ τῶν ἐκδιδομένων ἐφημερίδων, παύσας δύο

---

(21) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. ἔνθα ἀνωτέρω σελ. 109.

ἐκ τούτων, καὶ αὐθημερὸν ἀπεμάκρυνεν, αὐθαιρετῶν συνεχῶς, ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ Μακεδονίας τὸν Ἀνώτερον Διοικητὴν Χωροφυλακῆς, συνταγματάρχην Νικὸλ Τρουπάκην καὶ τὸν Διευθυντὴν Ἀστυνομίας Θεσσαλονίκης Ἀντισυνταγματάρχην Νιδριώτην Ἰωάννην.

Ὁ Διοικητὴς τοῦ Γ' Σώματος Στρατοῦ στρατηγὸς Μοσχόπουλος, μὴ δυνάμενος νὰ ἐπικοινωνήση μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐκ Θεσσαλονίκης, ἔπραξε τοῦτο ἐκ Κατερίνης, ἔνθα μετέβη τὴν 23-5-1916. Ὁ στρατηγὸς Μοσχόπουλος ἐζήτησε παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἡ Χωροφυλακή, παραμείνασα ἤδη ἀκέφαλος, τεθῇ ὑπὸ τὰς διαταγάς του, ἀναλάβη δὲ ὑπευθύνως τὴν διαχείρισιν τῶν ἑκάστοτε ἀναφυομένων ἐν Θεσσαλονίκη ζητημάτων, ἐρχόμενος προσωπικῶς εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου τῶν Γάλλων (22).

Τὴν 21,30 ὥραν τῆς 23-5-1916 ἐδόθη ἡ πρὸς τὸν Μοσχόπουλον κυβερνητικὴ ἀπάντησις, καθ' ἥν: «παρὰ τὰ καθήκοντα ἅτινα εἶχεν ὡς Ἀρχηγὸς τοῦ Γ' Σώματος Στρατοῦ, τῷ ἀνετίθεντο καὶ τὰ καθήκοντα τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ κατεχομένῃ ὑπὸ τῶν Συμμαχικῶν στρατευμάτων ζώνη...» (23), καὶ οὕτω διὰ δευτέραν φορὰν εἰσήρχετο εἰς τὰ τοῦ Σώματος ὁ Μοσχόπουλος.

Μετὰ τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀπέλασιν τοῦ Νηδριώτη, τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ Θεσσαλονίκης ἀνέλαβεν ὁ ἀσταθοῦς χαρακτῆρος ταγματάρχης Πανουσόπουλος Π., ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γ' Σώματος πλέον.

Αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν Ἀντὰντ δυνάμεις καθ' ἑκάστην προέβαινον καὶ εἰς μίαν νέαν καταλυτικὴν τῆς Ἑλληνικῆς κυριαρχίας ἐνέργειαν, μέχρις ὅτου ἐνεθυμήθησαν ὅτι αὗται ἀπετέλουν τὰς ἐγγυητρίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας δυνάμεις καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἰδιότητός των ταύτης κοπτόμεναι, δῆθεν, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων, ἀπηύθυνον διὰ τῶν ἐν Ἀθήναις Πρέσβεων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, τὴν ἀπὸ 7ης Ἰουνίου 1916 τηλεσιγραφικὴν διακοίνωσίν των περιλαμβάνουσαν τέσσαρας ὅρους, πρὸς οὓς ἔδει νὰ συμμορφωθῇ ἀμέσως ἡ Κυβέρνησις τῆς «προστατευομένης» Ἑλλάδος.

Εἴδομεν ὅτι ἐκ τῶν ὅρων τούτων ὁ τέταρτος κατὰ σειρὰν διελάμβανε:

«Ἀντικατάστασις, ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν Συμμάχων δυνάμεων, ἀστυνομικῶν τινῶν λειτουργῶν, ὧν ἡ στάσις, ἐμπνεομένη ἀπὸ ξένας ὁδηγίας, διηυκόλυνε τὰς διαπραχθείσας κατὰ φιλησύχων πολιτῶν καὶ κατὰ τῶν ὑπηκόων τῶν Συμμάχων ἐπιθέσεις» (24).

Δύσμοιρος Χωροφυλακή! Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἡ Ἡρωδιὰς μαίνεται ἐναντίον σου διὰ τὴν πιστότητα καὶ ἀφοσίωσίν σου πρὸς τὸν Βασιλέα σου, ὅπως ἀκριβῶς ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὄθωνος περίοδον!! Μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ὄθωνος καὶ πρὸς τιμωρίαν, ἡ Χωροφυλακὴ καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀπεμακρύνθη καὶ διὰ τῆς Ἐθνοφυλακῆς κατεβλήθη προσπάθεια νὰ ὑποκατασταθῇ, κατὰ τὴν παροῦσαν δὲ πρίοδον ἡ τιμωρία ἔλαβε πλέον θετικὴν μορφήν.

---

(22) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια», Τόμ. Α', σελ. 109—110.

(23) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Αὐτόθι τόμ. Α' σελ. 110.

(24) Π. Παναγάκου, σελ. 316.

Ταῦτα ἐζήτουν οἱ Σύμμαχοι τῆς Ἀντάντ, διότι τὰ ἐζήτει ὁ πολὺς Ροκφέϋγ καὶ οἱ τούτῳ ὅμοιοι, διότι ἡ Χωροφυλακὴ οὔτε λιμένας διεχειρίζετο ἵνα ἀνεφοδιάζονται ἐχθρικὰ ὑποβρύχια, οὔτε ὀργανωμένην στρατιωτικὴν δύναμιν ἀπετέλει, ὥστε νὰ κινδυνεύσωσι τὰ νῶτα τοῦ μισέλληνος Σαράϊγ, κατὰ συνέπειαν ὁ ὅρος οὗτος ἦτο ὀφθαλμοφανῶς καταλυτικὸς τῆς Ἑλληνικῆς κυριαρχίας ὑπὸ ἀνεδαφικὰ προσχήματα.

Συνεπείᾳ τῆς διακοινώσεως ταύτης παρητήθη ἡ Κυβέρνησις Σκουλούδη καὶ ὡρκίσθη ἡ τοιαύτη Ζαΐμη, ἥτις, ἀποδεχθεῖσα πλήρως τοὺς ὅρους τῆς Συμμαχικῆς διακοινώσεως, προέβη, διὰ σειρᾶς ἐνεργειῶν, εἰς ἱκανοποίησιν τῶν συμμαχικῶν ὅρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἀνεπιθυμήτων εἰς τὰς δυνάμεις τῆς συνεννοήσεως ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰς διαφόρους θέσεις τῆς Ἀστυνομίας (25).

Ἀλλ' αἱ συμμαχικαὶ ἀπαιτήσεις ἦσαν ἀκόρεστοι καὶ ἀτελεύτητοι.

Ὁ στρατηγὸς Σαράϊγ δὲν ἔπαυσε διὰ τῶν συνεχῶν καχυποψιῶν του καὶ τῶν βιαίων ἐνεργειῶν του, νὰ γίνεται αἴτιος συνεχῶν ἐπεισοδίων. Οὕτω περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, προσελθὼν παρὰ τῷ Διοικητῇ τοῦ Γ' Σώματος Στρατοῦ, στρατηγῷ Μοσχοπούλῳ, ἀπήτησε παρ' αὐτοῦ, ὅπως ὁλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακὴ τεθῇ ὑπὸ τὰς διαταγάς του, διὰ λόγους, ὡς διετείνετο, ὑφίστης σπουδαιότητος, ἀφορῶντας τὴν ἀσφάλειαν τῶν Συμμαχικῶν στρατευμάτων.

Κατάπληκτος ὁ στρατηγὸς Μοσχόπουλος, ἀπήντησεν, ὅτι τοιαύτη αἴτησις δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρ' αὐτοῦ δεκτή. Ὁ στρατηγὸς Σαράϊγ ἐδήλωσε τότε, ὅτι ἐντὸς 24ώρου ὁ στρατηγὸς Μοσχόπουλος μετὰ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἔδει νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Θεσσαλονίκης ἀναφέρων εἰς αὐτὸν τὸν τόπον τῆς μεταβάσεώς του. Ἡ νέα αὕτη ἀπαίτησις, γενομένη κατὰ τόσον σκαιὸν τρόπον, ἐξετράχυνε τὴν μεταξὺ τῶν δύο σρατηγῶν συνομιλίαν, δημιουργηθείσης βιαιοτάτης σκηνῆς. Τέλος, ὁ στρατηγὸς Σαράϊγ ὑπεχώρησε ζητήσας συγγνώμην διότι ἐξετράπη. καὶ ἀπεχώρησε χωρὶς νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀφορῶσαν τὴν Χωροφυλακὴν ἀξίωσίν του» (26).

Φρονοῦμεν ὅτι ὁ Σαράϊγ εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀπαίτησιν προέβη κατόπιν ἐπισυμβάσης κλοπῆς ἐκ τοῦ στρατηγείου του στρατιωτικῶν σχεδίων ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος, παρ' ἐκπάγλου καλλονῆς χορευτρίας, ὀργάνου τῆς γερμανικῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν, δρασάσης τῇ συνδρομῇ Ἑβραίων τινῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ περὶ ἧς ἡ Ἑλληνικὴ Ἀστυνομία εἶχε διατυπώσει κατηγορίας, αἵτινες ὅμως εἶχον ἀπορριφθῇ ὑπὸ τῶν Γάλλων ὡς ὑπερβολικαὶ καὶ ἀποσκοποῦσαι εἰς συκοφάντησιν τῶν ὡς φίλων των θεωρουμένων Ἑβραίων ἐκείνων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὁ πρὸ πενταετίας περίπου διατελέσας Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς, ὡς συνταγματάρχης, στρατηγὸς Μοσχόπουλος, ἐνέγραψε διὰ τῆς στάσεώς του μίαν νέαν σελίδαν εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτὸν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἄγνωστον πῶς καὶ παρὰ τίνων ὑποκινούμενοι, ἄνδρες τινὲς τοῦ τάγματος Χωροφυλακῆς, Κρητικῆς καταγωγῆς, ἤρξαντο ἐγκαταλείποντες τὰς τάξεις των, κατα-

---

(25) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια. Τόμ. Α', σελ. 113.

(26) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια. Τόμος Α', σελ. 113—114.

τασσόμενοι ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν Γαλλικὸν στρατόν. Διετάχθη ἡ ματαστάθμευσις τοῦ τάγματος εἰς Λάρισαν, ἀλλ' ἐπεμβὰς ὁ Σαράϊγ ἠξίωσε καὶ παρέμεινεν εἰς Θεσσαλονίκην ὁ 2ος λόχος τοῦ τάγματος συγκροτηθεὶς ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ «βρακοφόρων», τοῦ ὁποίου τὴν διοίκησιν ἀνέλαβεν ὁ ἀνθυπομοίραρχος Μᾶνος Τσάκωνας», ἀναφέρει ὁ Π. Τσάκωνας, ἀλλὰ περὶ τοῦ περιστατικοῦ τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν κατωτέρω. Ἐκ τῶν στελεχωσάντων τὸν λόχον τοῦτον ὑπαξιωματικῶν ἀναφέρεται καὶ ὁ τότε ὑπενωμοτάρχης καὶ μετέπειτα ὑποστράτηγος Ἀπόστολος Ξανθόπουλος.

Ἀλλ' ἄς μὴ νομισθῇ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ὁριστικῆς καὶ οὐσιαστικῆς ὑποχωρήσεως τοῦ Σαράϊγ. Ἁπλῶς μετέβαλε σχέδιον καὶ ἀνέβαλε τὸν σκοπόν.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, τόσον ἐκ λόγων κυβερνητικῆς προτιμήσεως, ὅσον καὶ συνεπείᾳ ἀδυναμίας τῆς Ἰταλικῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς, ἡ εἰς ὁπλίτας δύναμις Χωροφυλακῆς ἀπετελεῖτο κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν ἐξ ἀνδρῶν τῆς τέως Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ἔνθα εἶχον τοποθετηθῆ καὶ οἱ περισσότεροι τῶν τοιαύτης προελεύσεως ἀξιωματικοί.

Οἱ Γάλλοι ἐν τῇ ἀντιδυναστικῇ των προσπαθείᾳ εἶχον στραφῆ εἰς τὴν δημιουργίαν ρήγματος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς δυνάμεις, ἐνεργοῦντες εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε ἐμμέσως, συνεπικορούσης καὶ τῆς ὀξύτητος τῶν ἐν Ἑλλάδι πολιτικῶν ἀντιθέσεων.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΚΙΝΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αἱ προσπάθειαι τοῦ Σαράϊγ κατέληξαν εἰς τὸ ἐκδηλωθὲν καὶ τῇ ἐνισχύσει τούτου ἐπικρατῆσαν κίνημα Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν 17—18 Αὐγούστου 1916, ὅπερ ἀπεκλήθη στρατιωτικὸν κίνημα, ἐλλείψει πολιτικῆς ἡγεσίας.

Ἐπειδὴ ἡ κυρία ὑλικὴ δύναμις τόσον διὰ τὴν ἐκδήλωσιν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ κινήματος τούτου ὑπῆρξεν ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ κεντρικῇ Μακεδονίᾳ εὑρεθεῖσα δύναμις Χωροφυλακῆς, ἐπειδὴ τὸ κίνημα τοῦτο ἀπέβη ἡ πρώτη ἔργῳ καὶ διαννοίᾳ γεωγραφικὴ καὶ πολιτικὴ διαίρεσις τῆς χώρας εἰς δύο ἀτνιμαχομένας θανασίμως περιοχὰς καὶ δυνάμεις καὶ ἐπειδή, ὡς ἀφετηρίαν τῆς Ἑλλάδος «τῶν δύο ἠπείρων καὶ πέντε θαλασσῶν» πολλοὶ διεξεδίκησαν τὴν πατρότητά τούτου καὶ πολλοὶ τὸ ἐκακολόγησαν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προσδιορίσωμεν ἐνταῦθα τὰ αἴτια καὶ τὰς ἀφορμὰς τῆς ἀναμίξεως τῆς Χωροφυλακῆς, τὸ ποσοστὸν τῆς εἰσφορᾶς καὶ τὸν βαθμὸν τυχὸν ἐκτροπῆς.

Γεγονότα τινὰ ἐμποδίζουν τὴν ἀναμφισβήτητον κατ' ἐπιφάνειαν διάγνωσιν τῶν κινήτρων καὶ σκοπῶν τοῦ κινήματος ἐκείνου, ὡς ἡ προϊστορία, ἡ κατ' ἀρχὴν ἀποδοκιμασία καὶ ἐπίκρισίς του, ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐπιδοκιμασία καὶ υἱοθέτησις παρὰ τῆς μιᾶς ἐκ τῶν δύο μερίδων, εἰς ἃς εἶχε διχασθῆ ἡ Ἑλλάς, ὁ πρὸ τῆς ἐκρήξεως καὶ κατὰ τὴν ἔκρηξιν ρόλος τῶν Γάλλων καὶ τέλος ἡ μετέπειτα ἔντεχνος σιωπὴ τοῦ ἐκμαιεύσαντος τὸ κίνημα Σαράϊγ.

Μία παρακολούθησις ὅμως τῶν σημαντικωτέρων γεγονότων καὶ μία λογικὴ μελέτη ὡρισμένων ἐκδηλώσεων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ὑπαρχούσας τάσεις, δίδουν ἀσφαλεῖς λύσεις. Τὰ ἐπισημανθέντα, ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ Α΄ τοῦ παρόντος κεφαλαίου, ἐσωτερικὰ καὶ διεθνῆ γεγονότα, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς μελανὰς προσφάτους ἀναμνήσεις περὶ τῶν Βουλγάρων, εἶχον καταταράξει τοὺς Ἕλληνας τῆς Βορείου Ἑλλάδος. Τὴν ταραχὴν ταύτην ἐπέτεινον ἀφ' ἑνὸς μὲ ἡ περιχαράκωσις

τοῦ Σαράϊγ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ προκηρυχθεῖσαι καὶ διενεργηθεῖσαι ἐκλογαὶ τῆς 5-12-1915, δι' ὧν εἶχε διχασθῆ πολιτικῶς ὁ λαός.

Ὡς πρῶτον ἀποτέλεσμα τῶν ἐντεῦθεν ἀνησυχιῶν ὑπῆρξεν ἡ συσπείρωσις εἰς μυστικὴν ὀργάνωσιν διαφόρων παραγόντων τῆς Θεσσαλονίκης, ἐν οἷς τῶν ὑποστρατήγου Παρασκευοπούλου Λεωνίδα, συνταγματάρχου Πυροβολικοῦ Ζυμβρακάκη Ἐμμ. καὶ ἀντισυνταγματάρχου Μαζαράκη Κωνσταντίνου.

Ἐκ τοῦ παρατιθεμένου κατωτέρω σκεπτικοῦ τοῦ πρώτου πρακτικοῦ τῶν παραγόντων τούτων, προκύπτουν, τὸ μὲν ἡ Ἐθνικὴ ἀγωνία, τὸ δὲ ἡ ἐναντίωσις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς Ἀντάντ ἀπροκάλυπτος τοποθέτησίς των.

«Οἱ ὑποφαινόμενοι, συνελθόντες τὴν 4ην, 5ην καὶ 7ην Δεκεμβρίου 1915 καὶ συσκεφθέντες ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης ὑπὸ τὰς σημερινὰς περιστάσεις εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας καταστάσεως, ἔχοντες ὑπ' ὄψει ὅτι, ἡ ἐπίσημος Ἑλλάς, κατόπιν τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης ἀποχωρήσεως ὁλοκλήρου σχεδὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ἐγκατέλειψε τὸν Ἑλληνισμὸν ἄνευ προστασίας. Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ εἰς Μακεδονίαν εἰσβολὴ τῶν προαιωνίων ἐχθρῶν τοῦ ἔθνους ἀπειλεῖ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι, τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον μειοψηφεῖ, κινδυνεύει αὐτὴ ἡ ὑπόστασις τοῦ ἡμετέρου στοιχείου, κατόπιν τῆς λυπηρᾶς στάσεως τοῦ ἐπισήμου κράτους, ὡς καὶ τῆς παρουσίας ξένων, φιλικῶν στρατευμάτων καὶ τῆς ἐνδεχομένης εἰσβολῆς στρατευμάτων ἀποτελουμένων ἐκ τῶν πραγματικῶν ἐχθρῶν τῆς φυλῆς μας. Ἀπεφασίσαμε, τὸν σχηματισμὸν ἐπιτροπῆς, σκοπούσης τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν κινδύνων τούτων.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν κυρίων Π. Ἀργυροπούλου, Ἀλ. Ζάννα, Δ. Δίγκα, Κ. Ἀγγελάκη, Ε. Δούμα καὶ Μ. Μάνου.

Ἀποφάσει τῆς ὁλομελείας τῆς ἐπιτροπῆς δύναται νὰ αὐξηθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ.. .. ..

Ἡ δρᾶσις τῆς ἐπιτροπῆς θὰ εἶναι διπλῆ.

1) Ἄμεσος καὶ μυστική, διὰ τῆς προσλήψεως ἑταίρων, οἱ ὁποῖοι ἐνόρκως ἀναλαμβάνουν τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὁρισθησομένας ὑποχρεώσεις.

2) .. ..

Οἱ ὑποφαινόμενοι λαμβάνουν τὴν ἐπὶ «λόγῳ τιμῆς» ὑποχρέωσιν νὰ τηρήσουν ἀπολύτως μυστικὰ τὰ ἀποφασισθέντα».

Ἡ ἀμαχητὶ κατάληψις ὑπὸ τῶν Γερμανοβουλγάρων τῶν ὀχυρῶν Ροῦπελ κ.λ.π. καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, δὲν ἐνεδυνάμωσεν ἁπλῶς τὰς ἀρχικὰς ἀνησυχίας καὶ προθέσεις τῶν σχόντων τὴν πρωτοβουλίαν, ἀλλ' ἐξήγειρεν τὸ μῖσος καὶ τὸ μένος τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς καὶ ἔθεσε τὰς βάσεις διὰ πᾶσαν πρᾶξιν ἀντιδράσεως.

Τὸ συνονθύλευμα κατοίκων καὶ γλωσσῶν ἐν τῇ πόλει τῆς Θεσσαλονίκης συνετέλει καὶ τοῦτο, ὥστε νὰ καλλιεργεῖται καὶ ἀνδρώνεται καθ' ἑκάστην μία ἐθνικὴ ἔξαψις, τροφοδοτουμένη ὑπὸ τῆς εἰκόνος τῶν καταφευγόντων ἐκεῖσε Ἑλλήνων στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν, ἐκ τῶν καταλαμβανομένων ὑπὸ τῶν Γερμανοβουλγάρων περιοχῶν.

Ἀλλ' ἐὰν πρὸς ἔξαψιν ὅλων, τῶν πολιτῶν τοὐλάχιστον, ἴσχυον τὰ ἀνωτέρω. διὰ τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς ἡ κατάστασις ἀπέβαινεν ὁσημέραι ὄχι ἀνησυχαστική, ἀλλ' ἀπελπιστική, διότι οὗτοι, ἐγκατεσπαρμένοι εἰς μικρὰς ὁμάδας ἀνὰ τὴν Μακεδονικὴν ὕπαιθρον, ἀφ' ἑνὸς μὲν εὑρίσκοντο εἰς συνεχῆ πόλεμον μετὰ τῶν κο-

μιτατζήδων, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατὰ τὰς εἰσβολὰς ἐγένοντο τὰ ἐξιλαστήρια θύματα τῆς βουλγαρικῆς θηριωδίας, πάντα δὲ ταῦτα ἔφθανον καθ' ἑκάστην ὑπὸ μορφὴν διαδόσεων ὡς οἱ χείριστοι οἰωνοὶ εἰς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ συναδέλφους των.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανοβουλγάρων κατάληψιν τῆς Φλωρίνης τὴν 4-8-1916, οἱ Βούλγαροι ἀπήγαγον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βουλγαρίας τὴν ἐκ τριῶν ἀξιωματικῶν καὶ 33 ὁπλιτῶν δύναμιν τῆς Χωροφυλακῆς (27).

Προελαύνοντα τὰ Γερμανοβουλγαρικὰ στρατεύματα ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμῶνος, ἠκολουθοῦντο ὑπὸ τῶν κομιτατζήδων τοῦ Πανίτσα, οἵτινες μετὰ τῶν ἐξεγειρομένων ἐντοπίων Τουρκοβουλγάρων «συμπεριεφέρθησαν πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχάς, τὸν Στρατὸν καὶ τοὺς κατοίκους, κατὰ τρόπον βάρβαρον, φονεύοντες, λεηλατοῦντες καὶ διαρπάζοντες» (28).

Ἡ Γ. Βεντήρης παραθέτει τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα ἐξ ὑποβληθείσης τὴν 29-8-1916 ἀναφορᾶς ὑπὸ τοῦ Ἀνωτέρου Διοικητοῦ Χωροφυλακῆς Μακεδονίας Νικ. Τρουπάκη, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δημιουργηθεῖσαν ἐκ τῆς εἰσόδου τῶν Βουλγάρων εἰς Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν κατάστασιν (29).

«Τὴν 8ην πρὸς τὴν 9ην Αὐγούστου παρὰ ἐπαναστατησάντων Τούρκων καὶ Βουλγάρων κομιτατζήδων, ἐθανατώθησαν ἑπτὰ Ἕλληνες χωροφύλακες τοῦ Σταθμοῦ Σαρνίτς, μετὰ τοῦ σταθμάρχου των ἐνωμοτάρχου Γιάνναρη Τρύφωνος, ἰσάριθμοι δὲ τοῦ Σταθμοῦ Γενίκιοϊ, μετὰ τοῦ σταθμάρχου Χρυσαφίδου.

«β) Εἰς τὸ Ὀξιλὰρ ἐφονεύθησαν 4 Ἕλληνες χωροφύλακες, 11 στρατιῶται καὶ εἷς λοχίας, μετὰ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ των.

«γ) Βούλγαροι στρατιῶται ἐφόνευσαν τὸν χωροφύλακα Δ. Παππᾶν τὴν 10ην τρέχοντος μηνός.

«δ) Βούλγαροι στρατιῶται ἐφόνευσαν καὶ περιύβρισαν ἄνδρας τοῦ ἀποσπάσματος, ὑπὸ τὸν ἀνθυπασπιστὴν Κ. Γαλῆν.

«ε) Βούλγαροι στρατιῶται ἐπετέθησαν κατὰ τριῶν Ἑλλήνων χωροφυλάκων, οἵτινες συνώδευον εἰς Καβάλαν δύο Τούρκους ληστάς. Ἡ τύχη των ἀγνοεῖται.

«στ) Οἱ Βούλγαροι ἀπέκοψαν τὰ ἄκρα ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν Ἕλληνος στρατιώτου ἐκ τῶν ὁδηγούντων τρόφιμα ἐκ Καβάλας εἰς Δράμαν.

«Αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ παράσχουν τὴν ἐλαχίστην συνδρομὴν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς πληθυσμούς. Καὶ οὕτω ἡ Ἑλληνικὴ Μακεδονία εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀπόλυτον διάθεσιν τῶν προαιωνίων ἐχθρῶν τῆς φυλῆς».

Οὕτω, ἐν διαστήματι 20 περίπου ἡμερῶν, εἶχον φονευθῆ τριάκοντα περίπου ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς καὶ αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ εἶχον ἐξουθενωθῆ, τὰ περισσότερα δὲ τῶν ἐγκλημάτων εἶχον λάβει χώραν κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Αὐγούστου καὶ εἶναι γνωστὸν μετὰ πόσης ταχύτητος μεταδίδονται αἱ περὶ τοιούτων γεγονότων εἰδήσεις πρὸς τὰ κέντρα.

Τὰ βουλγαρικὰ στρατεύματα συνεπληροῦντο ἢ καὶ ὑπερβάλοντο ἐν τῇ κακουργίᾳ ὑπὸ τῶν ἀκολουθούντων ταῦτα κομιτατζήδων, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πανίτσα.

---

(27) Γ. Βεντήρη. Τόμ. Β', σελ. 201.

(28) Γ. Βεντήρη. Τόμ. Β', σελ. 174. Βλέπε καὶ Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Τόμ. Α', σελ. 132 καὶ 135, ὡς καὶ Κ. Ζαβιτσιάνου. Τόμ. Α', σελ. 168.

(29) Αὐτόθι. Τόμ. Β', σελ. 194.

Διὰ τῶν ἀπατηλῶν διαβεβαιώσεων τῆς τε Γερμανικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως εἶχον παγιδευθῆ οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰς θέσεις των, ἅμα ὅμως ὡς συνετελέσθη ἡ πλήρης κατάληψις τῶν ἐδαφῶν, οἱ Βούλγαροι προέβησαν εἰς νέας ὠμότητας «...οἱ Βούλγαροι ἀπεμάκρυναν βιαίως τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς... Πλείστους ἄλλους ἐξ αὐτῶν συνέλαβον, ἐβασάνισαν καὶ ἐφόνευσαν, ἄνευ σοβαρᾶς τινὸς αἰτίας» (30).

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς δυνάμεως τῶν ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων Σερρῶν, Δράμας καὶ Καβάλας ὡδηγήθη ἐν αἰχμαλωσίᾳ εἰς Γκαίρλιτς μετὰ τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ. Βεβαίως ἡ συνθηκολόγησις τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ καὶ ἡ παράδοσις τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν τῇ περιοχῇ του Χωροφυλακῆς, συντελέσθησαν χρονικῶς ἐλαφρῶς μεταγενεστέρως ἢ μᾶλλον σχεδὸν ταυτοχρόνως μὲ τὸ ἐκδηλωθὲν στρατιωτικὸν κίνημα Θεσσαλονίκης καὶ ἀσφαλῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῶσιν εἰς τὸ ἀκέραιον αἱ ἐντεῦθεν ἐπιπτώσεις καὶ ψυχολογικαὶ ἐπιδράσεις, διαλαμβάνομεν ὅμως καὶ περὶ τούτων ἐνταῦθα διὰ τὴν παράστασιν τῆς γενικῆς εἰκόνος τῶν συνθηκῶν καὶ ἡμερῶν τῆς Ε.Β.Χ.

Ἀκριβῶς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ χάριν τῆς ἑνότητος τοῦ θέματος, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα καὶ τὸ ἀκόλουθον περιστατικόν, λίαν ἠχηρὸν καὶ ἐντυπωσιακόν. Κατὰ τὰς ἀρχῆθεν ἐπικοινωνίας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῆς γερμανικῆς ἡγεσίας, ἐπὶ τῶν προϋποθέσεων καὶ ὅρων κατὰ ἐνδεχομένην εἰσβολὴν τῶν Γερμανοβουλγαρικῶν στρατευμάτων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶχε θέσει ὡς ὅρον της τὴν παραμονὴν ἀθίκτων καὶ ἐν πλήρει δικαιοδοσίᾳ τῶν ἀρχῶν Χωροφυλακῆς ἐπὶ τῶν καταλαμβανομένων ὑπὸ τῶν Γερμανοβουλγάρων ἐδαφῶν. Θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι μᾶλλον ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐκκινῶν ὁ Διοικητὴς τοῦ Δ΄ Σώματος στρατοῦ ἐν τῇ ἀπὸ 28-8-1916 περὶ μεταφορᾶς εἰς Θάσον τῶν ἐν Καβάλᾳ συγκεντρωθεισῶν δυνάμεων ἐκδοθείσῃ διαταγῇ, ἔθεσε τὴν ἀκόλουθον τελευταίαν παράγραφον:

«Ἐπὶ τούτων ἐφιστῶ τὴν προσοχήν:

«Οὐδεὶς ἀξιωματικὸς ἢ ὁπλίτης τῆς Χωροφυλακῆς ἐπιτρέπεται νὰ ἀναχωρήσῃ. Οἱ ἐπιβιβασθέντες ἀτμοπλοίων δέον νὰ ἀποβιβασθῶσιν διὰ τῆς βίας» (30). Πάντοτε σκληρὴ ἡ μοῖρα τῆς Χωροφυλακῆς, εἰς ἣν ἐν προκειμένῳ ὑπέκυψε καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς δυνάμεως τοῦ Δ΄ Σώματος, διότι τελικῶς δὲν συνετελέσθη σχεδὸν οὐδενὸς σχηματισμοῦ ἡ ἐπιβίβασις καὶ οὕτω στρατὸς καὶ Χωροφυλακὴ ὡδηγήθησαν εἰς Γκαῖρλιτς.

Κατὰ τὰς συμπτύξεις ὁ Στρατὸς ἀπεχώρει κατὰ συγκεκροτημένα ὀργανικὰ τμήματα καὶ διέθετεν ἅπαντα τὰ πρὸς τοῦτο σύγχρονα μέσα, οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς, ἐγκατεσπαρμένοι, αὐτοδυνάμως καὶ διὰ τῆς ζωῆς των ἀντιμετώπιζον τὰς τοιαύτας καταστάσεις ἐν μέσῳ βασανισμῶν καὶ θανατώσεων.

Ὑπὸ τὸ φάσμα τοιούτων ἐξελίξεων καὶ εἰδήσεων ἔζων ἐν Θεσσαλονίκῃ οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς, τῶν ὁποίων τὸ πεῖσμα, τὸ ἐθνικὸν καὶ τὸ τῆς ἀνταποδόσεως, ἐκορυφοῦτο. Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ἀπετελεῖτο κατὰ με-

---

(30) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ., Τόμ. Α΄, σελ. 155.

(31) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ Παγκ. πόλεμον. Τόμος Α΄, σελὶς 326.

γίστην πλειοψηφίαν ἐκ Κρητῶν, δι' ὃ καὶ ἡ μεταξύ των συνεννόησις ἦτο πάντοτε εὐχερὴς καὶ μᾶλλον ἀκίνδυνος.

Ὡς νὰ μὴν ἤρκουν πάντα ταῦτα, κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 16.8.1916 ὡς βόμβα ἔπεσεν ἡ πληροφορία τοῦ λοχαγοῦ Ματιέ, περὶ προθέσεως τοῦ Σαράϊγ νὰ παραδώση τὴν Θεσσαλονίκην εἰς τοὺς Σέρβους. Τί ἐναπέμεινεν διὰ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους τῆς Χωροφυλακῆς; Ἡ Θεσσαλονίκη, τὴν ὁποίαν μὲ τόσον αἷμα εἶχον ποτίσει τὸ 1913, θὰ παρεδίδετο εἰς τοὺς Σέρβους καὶ αὐτοὶ θὰ εὑρίσκοντο χωρὶς πατρίδα. Ὄχι, λοιπόν, αὐτὸ δὲν γίνεται, ἔπρεπε νὰ πράξωσι κάτι καὶ αὐτὸ τὸ «κάτι» δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ἐπανάστασιν πρὸς σωτηρίαν τῆς κινδυνευούσης πατρίδος. Τί τὸ τιμιώτερον καὶ τὸ πλέον ἐπιβεβλημένον; Δὲν θὰ ἐπρόδιδον τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν Πατρίδα των οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς ἐὰν δὲν ἔπραττον ὑπὲρ αὐτῶν ὅ,τι ἠδύναντο;

Πατριωτικά, ὅθεν, κατ' ἀρχήν, ὑπῆρξαν τὰ ἐλατήρια καὶ τὰ κίνητρα διὰ τὴν πρωτοπορίαν εἰς τὸ κίνημα ἐκεῖνο τῆς Χωροφυλακῆς, καὶ διαπράττουν πολλαπλοῦν ἔγκλημα ἐκεῖνοι οἵτινες ἀπέδωκαν ἢ ἀποδίδωσιν εἰς τὴν ἐνέργειάν των ἐκείνην πολιτικὴν χροιὰν καὶ βάσιν. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Βενιζέλος ἤθελε κίνημα, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, ὥστε νὰ ἔχῃ ἀσφάλειαν ἐπιτυχίας, τὸ δὲ ἐκραγὲν τὸ ἀπεδοκίμασεν ὡς «ἀξιοκατάκριτον» (32).

Σοβαρὸν σφάλμα διέπραξαν καὶ διαπράττουν ὅσοι κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ νῦν θέλουν νὰ παρουσιάσωσι τὴν κινηθεῖσαν Χωροφυλακὴν καθαρῶς καὶ ἐξ ὁλοκλήρου Κρητικῆς καταγωγῆς, διότι παραβλέπουν α) ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ εὑρισκομένων ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς παρέμεινεν ἀμέτοχος, β) ὅτι ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας ἦτο ὁ ἐκ Πελοποννήσου Πανουσόπουλος, ὅστις καὶ συμμετεῖχε, γ) ὅτι ἐκτὸς τῆς δυνάμεως τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας ὑπῆρχε καὶ ἡ δύναμις τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως ἥτις συνέπραξεν ἀδιαιρέτως, δ) ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς δυνάμεως Ἀστυν. Ὑπο)νσεως Ἐδέσσης, ἀχθὲν εἰς Θεσ)νίκην, συμμετέσχεν εἰς τὸ κίνημα καὶ ε) ὅτι τοῦ κινήματος συμμετέσχεν ἐπίσης καὶ ἡ Χωροφυλακὴ Βερροίας ὑπὸ τὸν Μοίραρχον Βοῦρον Γεώργιον (33). Ἄντικρυς τῶν λελανθασμένως εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐκφρασθέντων, ἔστη ὁ Ἐλ. Βενιζέλος, ὅστις ὁμιλῶν τὴν 18ην Σεπτεμβρίου 1916 πρὸς τοὺς ἄνδρας τοῦ 2ου λόχου τοῦ τάγματος Χωροφυλακῆς, εἶπεν: «Αἰσθάνομαι ἰδιαιτέραν χαρὰν δυνάμενος σήμερα νὰ χαιρετίσω ἐν τῷ προσώπῳ σας ὁλόκληρον τὴν Χωροφυλακὴν τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης. Πάντες γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὀφείλεται, κατὰ μέγα μέρος, ἡ εὐόδωσις καὶ ἡ προαγωγὴ τοῦ ἐνταῦθα ἐκραγέντος Ἐθνικοῦ κινήματος, ἐφ' ᾧ καὶ εἶναι ἀξία θερμῶν εὐχαριστιῶν ἐκ μέρους τῆς Προσ. Κυβερνήσεως» (Βλ. Τσάκωνα, σελ. 91—92, ἔνθα βλέπε καὶ ἰδιαιτέραν πρὸς τοὺς ἐκ Κρήτης χωροφύλακας ἀντιφώνησιν).

Σύσσωμος ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ εὑρεθεῖσα καὶ καταφθάσασα δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς, πεισθεῖσα ὅτι ἐκινδύνευεν ἡ Θεσσαλονίκη, ἢ μᾶλλον παγιδευθεῖσα ὑπὸ τοῦ

---

(32) Βλέπε ὑστερόγραφον ἐπιστολῆς του, ἐν ἀπομνημονεύμασι Παρασκευοπούλου, σελ. 268, Κ. Ζαβιτσιάνου, Τόμ. Α', σελ. 161—163 —Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ., Τόμος Α', σελ. 121—129. — Ἀγορεύσεις Ἑλλην. Κοινοβουλίου, περίοδος Β'. Τόμ. 4, σελ. 346.

(33) Γ. Βεντήρη. Τόμ. Β', σελ. 208—209.

Σαράϊγ (34), ἐπανεστάτησεν ἐν πεποιθήσει ὅτι ἔπραττε τοῦτο πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀμέσως κινδυνευούσης πατρίδος καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ μόνον ἕνεκα τούτου.

Περὶ τῆς πολιτικῆς θέσεως τοῦ κινήματος τούτου, ὁ Ζαβιτσιᾶνος γράφει: «Κατὰ τοῦ κινήματος αὐτοῦ οὐσιασικῶς ἐστράφησαν καὶ αἱ δύο παρατάξεις. Ἡ παράταξις τῶν οὐδετεροφίλων ἀπεκάλει τοὺς μετασχόντας τοῦ κινήματος προδότας καὶ ὄργανα τυφλὰ τοῦ Σαράϊγ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Βενιζέλος, ἴσως διότι τὸ κίνημα ἐγένετο ἐναντίον τῶν ὁδηγιῶν του, κατεφέρετο κατ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἀπεκάλει ἐπιπόλαιον καὶ πρόωρον. Ἐξηγεῖται μὲ τὸ παραπάνω ἡ στάσις τῶν ὀπαδῶν τῆς οὐδετερότητος ἀπέναντι τοῦ ἐκραγέντος κινήματος. Ἐκείνη ποὺ μένει ἀνεξήγητος εἶναι ἡ στάσις τῶν Βενιζελικῶν.

«Ἂν τὸ βενιζελικὸν κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ Σεπτεμβρίου 1916, προσέφερεν ὑπηρεσίας εἰς τὴν χώραν, διότι ἀπετέλει μίαν διαμαρτυρίαν κατὰ μιᾶς πολιτικῆς ποὺ ἐχαρακτηρίζετο ὡς ἀντεθνικὴ καὶ διότι ἔδιδε τὸ μέσον εἰς τοὺς διαφωνοῦντας μὲ τὸ ἐπίσημον κράτος νὰ ἀκολουθήσουν πορείαν σύμφωνον μὲ τὰς πεποιθήσεις των, τὰς αὐτὰς ὑπηρεσίας προσέφερε καὶ τὸ κίνημα Ζυμβρακάκη τοῦ Αὐγούστου 1916, τὸ ὁποῖον σὺν τοῖς ἄλλοις προπαρεσκεύασε καὶ τὸ Βενιζελικὸν κίνημα...».

Ἐνῶ θαυμασίως συνδέει ὁ συγγραφεὺς τὸ στρατιωτικὸν κίνημα τῆς 16ης Αὐγούστου 1916 μετὰ τοῦ πολιτικοῦ κινήματος Σεπτεμβρίου ἰδίου ἔτους, ἐσφαλμένως ἀποκαλεῖ τὸ πρῶτον κίνημα Ζυμβρακάκη. Μεταξὺ Ζυμβρακάκη καὶ τῆς ἀποτελεσάσης τὴν κυρίαν δύναμιν τοῦ κινήματος Χωροφυλακῆς οὐδεὶς δεσμὸς ὑπῆρχεν πλὴν τοῦ τιούτου τῆς κοινῆς καταγωγῆς κατὰ πλειονοψηφίαν. Ὁ Ζυμβρακάκης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν μεμυημένοι ἦσαν σοβαρῶς ἐπηρεασμένοι καὶ ἐκ πολιτικῶν ἐνεργειῶν, μοναδικὸν ὅμως κίνητρον τῆς ἐπαναστατησάσης Χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν ἡ ἐθνικὴ ἀντίληψις περὶ ἀμέσου, ἐπικειμένου καὶ ἄλλως ἀναποτρέπτου κινδύνου. Ὑπῆρξε τοῦτ' ἔστιν διαφορὰ ψυχῆς μεταξὺ ἡγεσίας καὶ βάσεως, ἀσχέτως τῶν μεταγενεστέρων ἐξελίξεων. Εἶναι ἀναγκαία καὶ ἐπιβεβλημένη ἡ τοποθέτησις αὐτη, ὡς καὶ ἡ ἀμέσως κατωτέρω ἀνάλυσις.

Κατὰ λοιπὰ ἐκ τῆς περικοπῆς ταύτης, κειμένου ἀνήκοντος εἰς τὸν πρωτεύοντα κύκλον τῆς μιᾶς τῶν παρατάξεων τοῦ διχασμοῦ καὶ μάλιστα τῆς εἰς ἐπανάστασιν ἐξελιχθείσης παρατάξεως, τοποθετεῖται τὸ θέμα μὲ ρεαλιστικότητα ἐπὶ τῆς πλέον πραγματικῆς βάσεως. Ὀλίγον ἀνωτέρω ἀνεφέρθημεν εἰς παρουσιασθέντα κρούσματα ἐγκαταλείψεως τῶν τάξεών των καὶ παρ' ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἵνα καταταγῶσιν ὡς ἐθελονταὶ εἰς τὸν Γαλλικὸν στρατόν, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς προϋποθέσεις δημιουργίας καὶ παραμονῆς εἰς Θεσσαλονίκην ἑνὸς λόχου Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν ἀνθυπομοίραρχον Τσάκωνα, παρὰ τὴν σύμπτυξιν τοῦ τάγματος Χωροφυλακῆς εἰς Λάρισαν, πρᾶγμα ὅπερ δημιουργεῖ αἰχμάς τινὰς καὶ ἐμφανίζει τὸν κλονισμὸν τῆς στρατιωτικῆς καὶ ἐθνικῆς πειθαρχίας, πρὶν ἢ οἱαδήποτε πολιτικὴ ἡγεσία χαράξῃ τοιούτους δρόμους. Ἀσφαλῶς αἱ τοιαῦται ἐκδηλώσεις καὶ ἐνέργειαι εἶναι ἀποστερημέναι οἱασδήποτε δικαιολογητικῆς βάσεως, ἔστω καὶ ἐπὶ τῆς ἀπόψεως πρὸς ἀποτροπὴν ἐθνικῶν κινδύνων ἐρειδωμένας, καθ' ὅσον οὔτε σοβαρᾶς ἐκτάσεως εἰσβολὴ Γερμανοβουλγάρων

(34) Γεωργ. Βεντήρη: Ἡ Ἑλλὰς 1910—1920.

εἶχεν ἐπισυμβῆ, οὔτε ὁ περὶ παραδόσεως τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τοὺς Σέρβους μῦθος εἶχεν ἐμφανισθῆ.

Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται ὑπῆρξαν, ἔν τινι μέτρῳ, γέννημα καὶ θρέμμα τῶν ἀπὸ Δεκεμβρίου 1916 συσταθεισῶν ἐπιτροπῶν καὶ δημιουργηθεισῶν μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Γ΄ Σώματος στρατοῦ κινήσεων πρὸς κατάργησιν τῶν νομίμων ἀρχῶν καὶ ἔνταξιν τῆς Ἑλλάδος παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Συμμάχων (35).

Ἀσφαλῶς, ἔργον τῶν τοιούτων ἐπιτροπῶν καὶ τῶν μελων τῶν ἀξιωματικῶν ἦτο καὶ ἡ παρότρυνσις ἢ ὑπόθαλψις πρὸς λειποταξίαν καὶ ἐθελουσίαν κατάταξιν εἰς Γαλλικὰς δυνάμεις ἀνδρῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ὡς καὶ ἡ ἀποσκίρτησις τῶν Κρητικῆς καταγωγῆς χωροφυλάκων τοῦ τάγματος Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν σύμπτυξίν του, ἀλλ' ἡμεῖς πιστεύομεν σοβαρῶς καὶ εἰς τὴν ἀκόλουθον ἄποψιν τοῦ Ἀστ. Γκατζάρα, ἣν παραθέτομεν αὐτολεξεὶ «Τὴν ἄνοιξι τοῦ 1916 λιποτακτεῖ ἀπὸ τὸν λόχον μας ὁ Κρὴς χωροφύλαξ Χαμαράκης μὲ στενὰ (καὶ στενὰ ἐννοῶ ὅσοι δὲν ἦσαν βρακοφόροι). Τύπος ἀπειθάρχου μεθύσου, ὁ ὁποῖος ἐξήρχετο τοῦ πειθαρχείου μόνον ὅταν ἐχαρίζοντο αἱ ποιναί. Ἐκηρύχθη βέβαια λιποτάκτης. Μετά τινας ἡμέρας βλέπομεν τὸν Χαμαράκην μὲ στολὴν Γάλλου χωροφύλακος καὶ μὲ συνάδελφόν του Γάλλον εἰς περιπολίαν εἰς τὸ συντριβάνι. Ὅταν τὸν ἀντίκρυσα μοῦ λέγει: Πὲς τὸν κ. Χατζηϊωάννου νὰ ἔλθη νὰ μὲ συλλάβη. Τοῦ ἐζήτησα πληροφορίας καὶ μοῦ εἶπε πὼς τὸ Στρατηγεῖον τοῦ Σαράϊγ δέχεται πρὸς κατάταξιν Ἕλληνας Χωροφύλακας μὲ μισθὸν 130 δρχ. τὸν μῆνα καὶ δωρεὰν συσσίτιον. Σημειωτέον ὅτι ὁ μισθὸς τοῦ Ἕλληνος χωροφύλακος ἦτο 84,10 δρχ. τὸν μῆνα. Ταυτόχρονα ὅμως καὶ ἄλλοι χωροφύλακες Κρῆτες καὶ Κωνσταντινουπολῖται, ὅλοι στραβόξυλα, ἐλιποτάκτησαν καὶ ἐνεφανίσθησαν μὲ στολὴν Γάλλου χωροφύλακος. Ὁ ἀριθμὸς τούτων μέχρι διαλύσεως τοῦ Τάγματός μας (1000 ἀνδρῶν) ἦτο μηδαμινὸς (15—20 τὸ ὅλον)». Κατὰ συνέπειαν ἀνεπαίσθητος ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τόσον τῶν μεμυημένων Ἀξιωματικῶν, ὅσον καὶ τῶν πλουσίων παροχῶν τοῦ Σαράϊγ ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλην. Χωροφυλακῆς.

Ἤδη ὅμως εἰς χεῖρας τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς εὑρέθη ἓν σοβαρώτατον ἐπιχείρημα, τὸ περὶ ἀμέσου κινδύνου τῆς Θεσσαλονίκης νὰ παραδοθῆ ὑπὸ τοῦ Σαράϊγ εἰς τοὺς Σέρβους, ὁπότε κάθε ἐνδοιασμὸς ἐξέλιπε καὶ διεσκεδάσθη εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἐδημιουργήθη αὐτοῖς ἡ ψύχωσις νὰ σπεύσωσιν ἀμέσως, δίκην ὄχλου ἴσως, νὰ σώσωσι τὴν κινδυνεύουσαν πόλιν δι' οἱωνδήποτε ἐνεργειῶν καὶ θυσιῶν, δι' ὃ καὶ ἤχθησαν εἰς τὴν ἐπαναστατικὴν ἐκδήλωσιν. Ἐνταῦθα δὲν ἐρευνῶνται αἱ προθέσεις καὶ ἐπιδιώξεις τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος Ζυμβρακάκη, Μαζαράκη κ.λ.π., ἀλλ' ὁ καθολικὸς ἐνθουσιασμὸς τῆς Χωροφυλακῆς Θεσσαλονίκης, Ἐδέσης, Βερροίας κ.λ.π. ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι κινδυνεύει ἡ Θεσσαλονίκη.

Ὄχι μόνον ἡ Χωροφυλακή, ἀλλὰ καὶ ἡ συμμετασχοῦσα ἀμυήτως μερὶς τοῦ στρατοῦ ἐκ τῆς δημιουργηθείσης ψυχώσεως περὶ ἐθνικῶν διὰ τὴν Θεσσαλονίκην κινδύνων ἐκινήθη (36). Τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ κίνητρα καὶ τὰ ἐλατήρια ὡς καὶ τὰ

---

(35) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ παγκόσμιο πόλεμο». Τόμ. Α΄, σελ. 121.

(36) Δ. Βακᾶ: «Ἡ Μεγάλη Ἑλλάς», σελ. 60. «Καὶ πράγματι ἀπεφασίσθη ὁριστικῶς νὰ ἐκραγῆ ἡ ἐπανάστασις διὰ νὰ σωθῆ ἡ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τοὺς Σέρβους».

αἴτια καὶ ἡ ἀφορμὴ τοῦ ἐκραγέντος τὴν 17-8-1916 στρατιωτικοῦ κινήματος ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ὅτι ὁ παρασταθεὶς κίνδυνος κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης δὲν ἦτο ἀληθής, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βαρύνῃ τὴν μεγίστην καὶ ὑγιᾶ πλειοψηφίαν τῆς συμμετασχούσης δυνάμεως.

Ἡ Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ, ἐν Α΄ Τόμῳ περὶ τῶν ἀφορόντων τὸν Ἑλλην. Στρατὸν κατὰ τὸν Α΄ Παγκόσμιον πόλεμον, γράφει: «Οἱ συμμετασχόντες τοῦ κινήματος ὑποστηρίζουσιν, ὅτι ἐπέσπευσαν τὴν ἔκρηξιν αὐτοῦ, λόγῳ τῆς ἐπαπειλουμένης παραδόσεως τῆς πόλεως τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τοὺς Σέρβους. Διατείνονται δηλονότι, ὅτι ὀλίγον πρὸ τοῦ κινήματος ὁ λοχαγὸς Mathieù (Ματιέ), ὑπασπιστὴς τοῦ Σαράϊγ καὶ ἔμπιστος αὐτοῦ, προειδοποίησε τὸν ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀλέξ. Ζάναν ὅτι ὁ στρατηγὸς Σαράϊγ, ἔχων πρὸς τοῦτο καὶ τὴν ἔγκρισιν τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως, εἶχεν ἀποφασίσει νὰ παραδώσῃ τὴν Θεσσαλονίκην εἰς τὴν ἐκεῖ ἑδρεύουσαν προσωρινῶς Σερβικὴν κυβέρνησιν, καθ' ὅσον οἱ Ἕλληνες δὲν ἐνέπνεον πλέον εἰς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην. Κατόπιν τούτου, ὁ Ἀλέξ. Ζάνας καὶ ὁ συνταγματάρχης τοῦ Ἱππικοῦ Παμῖκος Ζυμβρακάκης μετέβησαν παρὰ τῷ στρατηγῷ Σαράϊγ, ὅστις ἐπεβεβαίωσεν εἰς αὐτοὺς τὰ ἀνωτέρω. Πρὸς ἀποσόβησιν ὅθεν τῆς παραδόσεως τῆς Θεσσαλονίκης εἰς Σερβικὰς χεῖρας, προῆλθον εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ κηρύξωσι τὴν ἐπανάστασιν τὸ ταχύτερον, διασώζοντες οὕτω διὰ τῆς ἐνεργείας των ταύτης τὴν ἀκεραιότητα τῆς χώρας. Ταῦτα πάντα οὐδόλως ἐπιβεβαιοῦνται παρ' οὐδεμιᾶς Γαλλικῆς πηγῆς, μηδὲ καὶ τῶν ἀναμνήσεων αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ Σαράϊγ ἐξαιρουμένων». (36α)

Ἐκτὸς τῆς μέχρι τοῦδε γνωστῆς πρὸς Ζάναν τοιαύτης ἐκμυστερεύσεως τοῦ Ματιέ, ἤδη εἰς ἔκδοσιν Πολυβ. Τσάκωνα ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ Κρῆτες καὶ τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ 1916» προβάλλεται καὶ ἕτερος παράγων πρὸς ὃν ὁ Ματιὲ φέρεται ἀνακοινώσας τὰ περὶ ἐπικειμένης παραδόσεως εἰς τοὺς Σέρβους τῆς Θεσ)νίκης, ὁ τότε ἀνθ)ρχος Ἐμμ. Τσάκωνας. Φρονοῦμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀμφισβητήσωμεν ἢ νὰ ἐπικροτήσωμεν τὴν νέαν ταύτην πληροφορίαν, ἥτις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ εἶναι ἀκριβὴς λόγῳ τῶν ἰδιαιτέρων σχέσεων τοῦ Τσάκωνα μετὰ τῶν Γάλλων.

Δύο ἐκδοχαὶ δύναται νὰ συζητηθῶσιν, ἢ ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἐκμυστηρεύσεων τῶν Γάλλων, ἀλλὰ περὶ ἐπιτυχοῦς, ἀπὸ ἀπόψεως ἀποτελέσματος, ἐπινοήσεως τῶν μελῶν τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς, βιαζομένης νὰ ἐκδηλωθῇ ἢ ὅτι οἱ πρωτοστατήσαντες ὑπῆρξαν ἀρκούντως ἀφελεῖς καὶ ἐνέπεσαν εἰς τὴν παγίδα τῶν Γάλλων. Ἡ ἀφέλεια καὶ ἐπιπολαιότης των συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἐπίστευσαν ὅτι ἦτο δυνατὸν Γάλλος λοχαγός, ὑπασπιστὴς καὶ ἔμπιστος τοῦ ἐκπροσωποῦντος ὑπέρτατα συμφέροντα τῆς Γαλλίας Γάλλου ἀρχιστρατήγου, νὰ ἐγένετο προδότης τοῦ τε προϊσταμένου του καὶ τῆς πατρίδος του, χαριζόμενος εἴς τινα Ἕλληνα τόσης μεγάλης σημασίας μυστικόν. Ἡ δύναμις τοῦ βαθμοῦ τῶν σχέσεων τοῦ Γάλλου αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἕλληνος Ζάνα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δημιουργήσωσιν ἕνα Γάλλον προδότην, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει καὶ ἡ συνέχεια τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι καὶ ὁ Σαράϊγ ἐπεβεβαίωσε

(36α) Βλέπε αὐτόθι, ὡς ἀνωτέρω, σελ. 128—129.

τὸ μέγα τοῦτο μυστικὸν καὶ οὕτω ἐμφανίζεται καὶ ὁ δόλιος Σαράϊγ ὡς ἐπιπόλαιος στρατηγός, νὰ προαναγγέλη τόσον εὐκόλως, τόσον μεγάλα ἐγχειρήματα. Ὁπωσδήποτε ἡ Ἱστορία δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ υἱοθετήσῃ τὴν ἄποψιν ταύτην, ὅπως ἡ ἰδία δὲν δύναται νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ, κρίνουσα ἐκ τοῦ τελικοῦ ἀποτελέσματος, ὅτι ὁπωσδήποτε οἱ δημιουργοὶ τοῦ κινήματος ἐκείνου ὠφέλησαν τελικῶς τὴν πατρίδα (37).

Ἐπὶ τῆς παρασχεθείσης κατὰ ταῦτα ὠφελείας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Πατρίδα, ἡ Χωροφυλακὴ προσέφερεν τὸ μέγιστον ποσοστόν. Εἴθισται οἱ ἱστορικοὶ νὰ ὑπολαμβάνωσι πάντοτε τὴν Χωροφυλακὴν ὡς βοηθητικὸν τοῦ στρατοῦ τμῆμα, δι' ὃ καὶ πάντοτε περὶ στρατοῦ κατὰ κανόνα ὁμιλοῦσι. Οὕτω καὶ ἐν προκειμένῳ ἀναφέρουσι μὲν τὴν Χωροφυλακήν, ἀλλ' ὡς συμπράξασαν, ἐνῷ ἡ Χωροφυλακὴ ἀπετέλεσε τὴν κυρίαν δύναμιν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ἀνήρχετο εἰς 900 περίπου ἄνδρας καὶ οὐχὶ 400 (38), ἐξ ἧς 16 ἀξιωματικοί, ἀνθυπασπισταὶ 18, ἐνωμοτάρχαι 56, καὶ 49 ὑπενωμοτάρχαι (39).

Αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης («Ἐμπρὸς» καὶ 22-8-1916, «Ἀθῆναι» 23—8—1916 κ.λ.π) ὁμιλοῦν περὶ ἐπαναστάσεως τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ, ὁ Ἀργυρόπουλος — ἐκ τῶν πρωτεργατῶν καὶ ἐπιφανῶν τῆς ἐπιτροπῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης — εἰς τὰ δημοσιευθέντα εἰς ἐφημερίδαν «Αὐγὴ» Ἀπομνημονεύματά του, δίδει εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τὸ προβάδισμα καὶ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ ὁ Σαράϊγ εἰδικὴν ἐποιήσατο μνείαν περὶ τῆς βαρύτητος κατὰ τὸ κίνημα καὶ μετέπειτα τῆς «Κρητικῆς Χωροφυλακῆς».

Παρετηρήθησαν ὑπερβολαὶ τινές, μὴ ἀπηλλαγμέναι καὶ ἄλλων ἐπιμμέπτων ἐκδηλώσεων, ὡς τοῦ Διοικητοῦ 2ου Λόχου Χωροφυλακῆς, συνδεομένου ἰδιαίτερως μετὰ τοῦ ἐπιτελείου τοῦ στρατηγοῦ Σαράϊγ, αἵτινες ἐδημιούργησαν αἰχμὰς κατὰ τοῦ ἐθνικοῦ αὐθορμητισμοῦ καὶ ἔδωκαν ἀφορμὴν ν' ἀπευθυνθῶσιν ἄδικοι μομφαὶ κατὰ τῆς συμμεθεξάσης τοῦ κινήματος δυνάμεως Χωροφυλακῆς, ὅτι ἐκινήθη καὶ ἐνήργησεν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν Γάλλων.

---

(37) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἄποψιν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τεχνάσματος τοῦ Σαράϊγ, βλέπε Γ. Ρούσσου, ἔνθα «ἐξ ὅσων ἐξεθέσαμεν, προκύπτει ὅτι τὸ κίνημα ἐξεμαιεύθη ὑπὸ τοῦ Σαράϊγ», ἰδία ὅμως ἴδιον Σαράϊγ ὁμιλοῦντα εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ διοίκησίς μου εἰς τὴν Ἀνατολήν», ἔνθα ναὶ μὲν δὲν ὁμιλεῖ περὶ τεχνάσματος καὶ παγίδος, ἀποκλείει ὅμως δι' ἐπιχειρημάτων ὅτι εἶχε δυνατότητα ἢ πρόθεσιν παραδόσεως τῆς Θεσσαλονίκης εἰς Σέρβους καὶ ἐν τέλει κομπάζει διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του νὰ δημιουργήσῃ τὸ κίνημα Θεσσαλονίκης.

(38) Ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκτὸς τῆς δυνάμεως Διευθύνσεως Ἀστυνομίας, τῆς τοιαύτης ἐπιτελείου κλπ. Α.Δ.Χ. Μακεδονίας καὶ Διευθύνσεως Ἐδέσσης, ὑπῆρχε καὶ ἡ δύναμις τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνθυπομοιράρχου Τσάκωνα σχηματισθέντος λόχου ἐξ ἀνδρῶν τοῦ εἰς Λάρισαν μετακινηθέντος τάγματος Χωροφυλακῆς, δύναμις, ἥτις, ὡς προανεφέραμεν ἐκρατήθη εἰς Θεσσαλονίκην τῇ ἀξιώσει τοῦ Σαράϊγ. Κατὰ συνέπειαν δὲν ὦσιν ὀρθαὶ αἱ περὶ δυνάμεως εἰς 400 ἀνδρῶν ὑπολογισμοὶ τοῦ Ζαβιτσιάνου ἐν σελ. 161—163 τοῦ Α' Τόμου τοῦ Γ. Βεντήρη ἐν Τόμ. Β' σελ. 169 κλπ. Ὁ Πολ. Τσάκωνας ἀποκαλύπτει, ὅτι μόνον ὁ 2ος Λόχος Χωροφυλακῆς εἶχε δύναμιν 300 ἀνδρῶν (σελ. 74). Ὁ ἀντιστράτηγος Βακᾶς (αὐτόθι σελ. 61) ἀναβιβάζει τὴν δύναμιν τῆς ἐφίππου Χωροφυλακῆς εἰς 600, χωρὶς νὰ προσδιορίζῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν πεζῶν. —Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ἡ Ἑλλὰς κα ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια», σελ. 121—129.

(39) Βλέπε μερικοὺς ὀνομαστικοὺς πίνακας ἐν Πολ. Τσάκωνα, σελ. 78—79, οὗτος δὲν περιλαμβάνει στοιχεῖα περ τῆς δυνάμεως Ἀνωτέρας Διοικήσεως.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁ Διοικητὴς τοῦ Λόχου ἐκείνου ἀνθυπομοίραρχος, ἐπεδείκνυεν μίαν ἀσυνήθιστον πολυπραγμωσύνην καὶ βάσει τῆς γλωσσομαθείας του εἶχε συνδεθῆ στενῶς μετὰ πολλῶν Γάλλων, οὗ ἕνεκεν ἐνεφανίζετο διαθέτων ἰδιαιτέραν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν. Ὁ ἴδιος εἶχε μυηθῆ πολὺ ἐνωρίτερον εἰς τὰ τῆς ὀργανώσεως. Ἐν τούτοις, ὅμως, μόνον τὴν πρωΐαν τῆς 17—8—1916 εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν Ἀμύνης ἀντιπρόσωπος τῆς Χωροφυλακῆς ὁ μοίραρχος Κοκκαλᾶς καὶ μόνον κατόπιν τῆς περὶ παραδόσεως τῆς Θεσσαλονίκης βόμβας τοῦ Σαράϊγ (40) ἐκινήθη ἡ Χωροφυλακή.

Οἱ ἱστορικοὶ καὶ ἀφηγηταὶ τῶν γεγονότων ἐκείνων ὁμιλοῦν συνεχῶς περὶ Κρητικῆς Χωροφυλακῆς. Ἐτονίσαμεν ἀνωτέρω, ὅτι δὲν ἐπαναστάτησε μόνον τὸ σύνολον τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ Χωροφυλακὴ Ἐδέσσης καὶ Βερροίας ἀνεξαρτήτως καταγωγῆς, ἐπὶ πλέον δέ, τονίζομεν ὅτι δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἰδιαίτερον Σῶμα Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1913 εἶχε συγχωνευθῆ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βασιλικὴν Χωροφυλακήν.

Ἀναμφισβητήτως ἡ μεγίστη πλειονοψηφία τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Χωροφυλακῆς ἦτο Κρητικῆς καταγωγῆς καὶ ἀκριβῶς εἰς τοῦτο ἐστηρίχθησαν τὰ μέλη τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἰδίᾳ ὁ τεθεὶς ἐπικεφαλῆς τῆς Χωροφυλακῆς ἀντισυνταγματάρχης Ἐπαμ. (Παμῖκος) Ζυμβρακάκης, ὅστις, ὡς προανεφέραμεν, οὐδεμίαν ὑπηρεσιακὴν σχέσιν εἶχε προηγουμένως μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς.

Ὁ Ζυμβρακάκης ἐπέτυχε νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Σαράϊγ ὡς ἡγέτης τῆς Χωροφυλακῆς, πρᾶγμα ὅπερ ἐξεμεταλλεύθη βραδύτερον διὰ νὰ διορισθῇ καὶ Ἀρχηγὸς ταύτης.

Τὴν πρωΐαν τῆς 17 Αὐγούστου, ἤτοι ἀφοῦ διηγέρθη κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰς ἐπανάστασιν ἡ Χωροφυλακή, ἡ ἐπαναστατικὴ ἐπιτροπὴ ἐξέδωκε δύο προκηρύξεις, μίαν πρὸς τὸν Λαὸν καὶ μίαν πρὸς τὸν Στρατόν. Ὁ Μαζαράκης ἐπὶ ματαίῳ προσεπάθησε νὰ ἐπαναστατήσῃ τὴν ὑπ' αὐτὸν μονάδα πυροβολικοῦ καὶ τὸ κίνημα θὰ παρέμεινε μὲ τὰς προκηρύξεις, ἐὰν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ Χωροφυλακή, ἥτις μὲ τὸν τεθέντα ἐπικεφαλῆς αὐτῆς Ζυμβρακάκην Ἐπαμ., ἀφοῦ παρήλασε διὰ τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν, ἔφθασε πρὸ τοῦ Γαλλικοῦ στρατηγείου καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς οἴκημα παρὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης (ἐγγὺς τοῦ Λευκοῦ Πύργου), ἔνθα ἐγκατεστάθη ἡ ἐπιτροπὴ Ἐθνικῆς Ἀμύνης.

Αἱ ἐπαναστήσασαι δυνάμεις ἐστρατοπέδευσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως καὶ πρὸ τῶν στρατώνων τῆς μὴ ἐπαναστατησάσης ΙΙης Μεραρχίας (41).

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας, ὁ ἀναπληρῶν τὸν Σωματάρχην Συνταγματάρχης Τρικούπης, καλέσας εἰς τὸ γραφεῖον του τοὺς Νομάρχην Θεσσαλονίκης καὶ τὸν ὁμώνυμον Εἰσαγγελέα Ἐφετῶν ἐδήλωσεν αὐτοῖς ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν, ἐὰν οὗτοι ἦσαν σύμφωνοι.

Παραδόξως, διὰ τὸν ἀναπληρωτὴν Σωματάρχην, ὁ Νομάρχης, καίτοι ἦτο στε-

---

(40) Ἡ Χωροφυλακὴ δὲν ἦτο συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς προηγουμένως καὶ ἡ προσχώρησίς της ἐγένετο μόνον ὡς ἐνεφανίσθη ὡς βέβαιος ὁ ἐμφανισθεὶς ἐθνικὸς κίνδυνος. —βλέπε καὶ Πολ. Τσάκωνα, σελ. 79, — πρᾶγμα ὅπερ εἶναι μία ἐπιπρόσθετος ἀπόδειξις διὰ τὰ ἐθνικὰ κίνητρα τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν προσχώρησιν εἰς τὸ κίνημα.

(41) Βλέπε ἀφηγήσεις Π. Ἀργυροπούλου (Αὐγὴ 22—2—1963), Ἀλεξ. Ζάννα ἐφημ. «ΒΗΜΑ», φύλλα 30 Μαΐου μέχρι 5 Ἰουνίου 1959.

νὸς συγγενὴς ἰσχυροῦ κυβερνητικοῦ παράγοντος, δὲν συνεφώνησε νὰ κτυπηθῇ ἡ ἐπανάστασις, λόγω πειστικῆς πρὸς αὐτὸν ὑποσχέσεως τοῦ Ἀργυροπούλου, ὅτι δὲν θὰ ἐθίγοντο αἱ καθεστηκυῖαι ἀρχαί (42). Μὲ τὴν γνώμην τοῦ Νομάρχου συνεφώνησε καὶ ὁ Εἰσαγγελεύς. Ἐν προκειμένῳ ὁ Νομάρχης ἐνεφανίσθη υἱοθετῶν τρόπον τινὰ τὸ κίνημα.

Μετὰ τὴν βιαίαν ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀπομάκρυνσιν τῶν Τρουπάκη καὶ Νηδριώτη καὶ τὴν ὑπαγωγὴν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς Γ' Σῶμα, ὁ κατὰ βαθμὸν ἀνώτερος ἐναπομείνας ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀξιωματικὸς Χωροφυλακῆς ταγματάρχης Πανουσόπουλος, περὶ οὗ ἤδη ὡμιλήσαμεν, ἤσκει καθήκοντα ἀναπληρωτοῦ Διευθυντοῦ Ἀστυνομίας, δι' ὃ καὶ τὴν 11 ὥραν τῆς 17 προσῆλθεν εἰς τὸ Γ. Σῶμα διὰ τὴν κατὰ τὰ εἰωθότα ἡμερησίαν ἀναφοράν. Ἐρωτηθεὶς τότε παρὰ τοῦ συνταγματάρχου Τρικούπη περὶ τῶν συμβαινόντων «...προσεποιήθη τελείαν ἄγνοιαν. Ἐπιτιμηθεὶς δὲ αὐστηρῶς παρὰ τοῦ ἐπιτελάρχου τοτῦ Σώματος, ἀπῆλθεν, ἐπὶ τῇ προφάσει συλλογῆς πληροφριῶν, ἀντὶ τούτων ὅμως ἔσπευσε νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὸ κίνημα» (43).

Τὰς πρώτας πρωϊνὰς ὥρας τῆς 18.8.1916 ἔλαβε χώραν συμπλοκὴ μεταξὺ τμήματος 13ου Συντάγματος πεζικοῦ καὶ περιπόλου ἐπαναστατῶν, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ φόνος δυὸ στρατιωτῶν καὶ ἑνὸς χωροφύλακος καὶ ὁ τραυματισμὸς ἑπτά, ἐξ ὧν ἀναφέρονται οἱ χωροφύλακες Φραγκουδάκης Ἰωαν., Φασουλάκης Γ. καὶ Σιδερόπουλος Β. Περὶ τῶν συνθηκῶν καὶ προϋποθέσεων τῆς συγκρούσεως ταύτης ἐπικρατεῖ ποιά τις σύγχυσις, ἄνευ ὅμως ἐπιπτώσεως τινός. (44). Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1400092 ἐγκ. δ) γῆς τῆς 13.12.1917 (45) προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπεν) ρχου ὁ χωροφύλαξ Ἰωάννης Κασελούρης «διότι ἠνδραγάθησεν ἐξόχως κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κινήματος τούτου».

Τὴν συμπλοκὴν ταύτην προφασισθεὶς ὡς ἀπειλὴν κατὰ τῶν στρατευμάτων του ὁ Σαράϊγ ἀνεμίχθη εἰς τὴν μεταξὺ ἐπαναστατῶν καὶ νομίμων ἀρχῶν διένεξιν, ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀναπληρῶν τὸν Σωματάρχην ἐξεδήλωσε διαθέσεις βιαίας καταστολῆς τοῦ κινήματος, ὁ Σαράϊγ θέσας τοὺς κινηματίας ὑπὸ τὴν προστασίαν του, προέβη εἰς τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν νομιμοφρόνων δυνάμεων καὶ τὴν προώθησιν πρὸς νότον τῶν μὴ προσχωρησάντων ἀξιωματικῶν. Οὕτως ἐθριάμβευσεν ἡ πολιτικὴ τοῦ Σαράϊγ.

Ἠσχολήθημεν πέραν τοῦ δέοντος περὶ τοῦ κινήματος τούτου προκειμένου νὰ ἀποδείξωμεν τὸν καθαρὸν πατριωτικὸν παλμὸν τῆς Χωροφυλακῆς μακρὰν τῆς πολιτικῆς ἐπηρείας. Βραδύτερον, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, ἐπεμβᾶσα ἡ πολιτικὴ καὶ καταστήσασα τὸ κίνημα τῆς 17—8—1916 ἰδικόν της κίνημα, τὰ πράγματα ἤλλαξαν καὶ ἐπῆλθεν σύγχυσις εἰς τὰ ὅρια «Κόμμα» καὶ «Ἐθνικὸν καθῆκον».

Δ' ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΗΠΕΙΡΟΥ — ΑΠΟΠΟΜΠΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

Πρὶν ἢ ἐκδηλωθῇ τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ στρατιωτικὸν κίνημα, οἱ Ἰταλοί, ἐκμεταλλευθέντες τὸ κατὰ τῆς Ἑλλάδος δημιουργηθὲν κλῖμα καὶ ἀποσπάσαντες ἔγκρισιν

---

(42) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ., σελ. 124.

(43) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλλην. στρατὸς κατὰ Α' Παγκ. Πόλεμ.» Τομ. Α' σελ. 124

(44) Βλέπε Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλλην. σταρ. κατὰ Α' Παγκ. Πόλεμ.» Τομ. Α' σελ. 125—126, Πολ. Τσάκωνα σελ. 80—82 καὶ τὰ αὐτόσε μνημονευόμενα φύλ. Ἐφημερίδων.

(45) Ἐπίσημον Δελτίον Ὑπουργ. Στρατ. 1920 σελ. 52.

τῶν ὑπολοίπων Συμμάχων ὅπως ἐπεκτείνουσι τὴν διὰ στρατιωτικῶν δυνάμεών των κατοχὴν καὶ ἐπὶ τῆς Βορείου Ἠπείρου, ἀπομακρυνομένων τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων, ἤρξαντο τῶν σχετικῶν ἐπιχειρήσεων, δι' ὧν μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου 1916 ἔφθασαν μέχρι τῶν ὑπὸ τῆς Συνθήκης τοῦ Λονδίνου καθορισθέντων ὁρίων διὰ τὴν ἀνεξάρτητον Ἀλβανίαν.

Ἡ ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων ἐκκένωσις τῶν σημαντικωτέρων πόλεων καὶ κόμβων τῆς Βορείου Ἠπείρου, ἐγένετο κατόπιν προηγουμένων ἑκάστοτε Ἰταλικῶν ἐπεμβάσεων, μὴ ἀπεχουσῶν πολὺ τῆς βιαίας στρατιωτικῆς ἐνεργείας, πάντοτε δὲ ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοιαύτης δράσεως.

Τὴν ἀπομάκρυνσιν ἢ ἀποχώρησιν τῶν τμημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἠκολούθουν καὶ αἱ μικραὶ κατὰ τόπους δυνάμεις τῆς Χωροφυλακῆς.

Οὕτω τὴν 10ην Αὐγούστου 1916, συνεπτύχθη ἡ δύναμις τοῦ Σταθμοῦ Χωροφυλακῆς Πυλιούρι - Χειμάρας, τὴν 13ην ἰδίου μηνὸς ἡ Χωροφυλακὴ Χειμάρας καὶ τὴν 21ην Αὐγούστου ὁ Σταθμὸς Χωροφυλακῆς Κηπαροῦ. Τὴν 17ην Αὐγούστου ἐξεδιώχθη ἡ Χωροφυλακὴ Τεπελενίου μετὰ τοῦ ἐκεῖ ἑδρεύοντος 2ου λόχου τοῦ 47ου Συντάγματος Πεζικοῦ.

Τὴν 10ην Σεπτεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐντὸς ὀλιγοώρου ταχθείσης προθεσμίας ἡ ἐν Ἁγίοις Σαράντα στρατιωτικὴ δύναμις μετὰ τῆς τοιαύτης Χωροφυλακῆς, αὐθημερὸν συνέβη τὸ ἴδιον διὰ τὴν Χωροφυλακὴν Δελβίνου καὶ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς ἰδίας ἡμέρας τὸ 47ον Σύνταγμα Ἑλληνικοῦ στρατοῦ μετὰ τῆς κυρίας δυνάμεως τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀργυροκάστρου ὑπεχρεώθησαν τελεσιγραφικῶς ὅπως ἀποχωρήσωσι τῆς πόλεως ἐντὸς 6 ὡρῶν.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Ἀργυροκάστρου ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακὴ ἐπέπρωτο νὰ δοκιμάσῃ μεγαλύτερον ποτήριον πικρίας. Αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσωσιν ἐσπευσμένως, ἡ Ἑλληνικὴ ὅμως Διοίκησις δὲν ἠδύνατο νὰ διακόψῃ τόσον ἀποτόμως τὴν λειτουργίαν της, ἀλλ' οὐδὲ νὰ συνεχίσῃ ταύτην ὑπὸ Ἰταλικὴν κατοχήν, διακειμένην ἐχθρικῶς πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα. Κατόπιν τούτου παρέμεινον ἐν Ἀργυροκάστρῳ πυρῆνες τῶν διαφόρων πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ πλησίον αὐτῶν δύναμις Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς ἐξ ἑνὸς ἐνωμοτάρχου καὶ 8 χωροφυλάκων (46).

Τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1916, Ἰταλικὰ στρατεύματα ἔφθασαν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν συνθηκῶν διαγραφεῖσαν Ἑλληνικὴν μεθόριον καὶ κατέλαβον τὴν Κακαβιάν, ἐκδιώξαντα τὴν ἐκεῖ ὑπάρχουσαν μικρὰν δύναμιν Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς **(47)**.

Κατὰ τὴν ἐκ Βορείου Ἠπείρου ἀποχώρησιν, ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω συνθήκας, τῆς Χωροφυλακῆς, οἱ ἄνδρες αὐτῆς ὑπέστησαν ποικίλας κακουχίας καὶ διαπομπεύσεις, ἀπωλέσαντες καὶ αὐτὰ τὰ εἴδη τῆς λινοστολῆς των, διότι ὁ μὲν στρατὸς διαθέτων μίαν δύναμιν μεταγωγικῶν ἠδυνήθη νὰ ἀπαλύνῃ κάπως τὰ ὀξύτατα ἐκ τῆς ἀμέσου συμπτύξεώς του προβλήματα, ἡ Χωροφυλακὴ ὅμως ἐστερεῖτο παντελῶς οἱουδήποτε μεταφορικοῦ μέσου. Ἀλλ' οἱ Ἰταλοί, πάντοτε Ἰταλοί, ἐκμεταλλευθέντες ἔτι περαιτέρω τὴν δημιουργηθεῖσαν διὰ τὴν Ἑλλάδα πνιγηρὰν κατάστασιν, προέβησαν εἰς ἔτι δεινοτέρας κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐνεργείας, ἤτοι: α) Ἰδόντες ὅτι λίαν εὐκόλως

---

(46) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Αὐτόθι σελ. 156—160

(47) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια Τομ. Α' σελ. 158—159.

καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως κατέλαβον τὴν Βόρειον Ἤπειρον, ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1917 ἤρχισαν καταλαμβάνοντες διαφόρους περιοχὰς καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἠπείρου ὡς ἀκολούθως:

Τὸν Ἰανουάριον 1917 κατέλαβον τὸ Δελβινάκιον καὶ Καλπάκι, τὸν Φεβρουάριον τὴν Κόνιτσαν, τὸν Μάρτιον τὴν Σαγιάδα, τὴν 25ην Μαρτίου τοὺς Φιλιάτες καὶ ὁλόκληρον τὴν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς Καλαμᾶ, τὴν 25ην Μαΐου σύνταγμα Ἰταλλικοῦ Ἱππικοῦ κατέλαβε τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν 27ην ἰδίου μηνὸς κατελήφθησαν ἡ Παραμυθιὰ καὶ τὸ Μέτσοβον.

Ἐξ ὅλων τῶν καταλαμβανομένων μερῶν αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ ἐξεδιώκοντο καὶ ἀντὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς ἐγκαθίστατο Ἰταλικὴ Καραμπιναρία.

Σπεύσαντες οἱ Γάλλοι, δι' ἀγήματος, κατέλαβον τὴν Πρέβεζαν τὴν 3ην Ἰουλίου, ἀποπέμψαντες καὶ οὗτοι τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχὰς καὶ β) τὴν 3ην Ἰουνίου 1917, ὁ ἐν Ἀργυροκάστρῳ ἑδρεύων Ἰταλὸς στρατηγὸς - στρατιωτικὸς διοικητής, ἀνεκήρυξεν ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας τὴν ἀνεξαρτησίαν ὁλοκλήρου τῆς Ἀλβανίας (48).

Τὰ καθ' ἑκάστην πέριξ τῆς ὑποστάσεως καὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους διαδραματιζόμενα καθίστατνο ὁσημέραι δραματικώτερα καὶ πλέον ἐκπληκτικά.

Ἡ ἀτυχὴς Ἑλλὰς πανταχόθεν συνεχῶς κολοβουμένη καὶ τραυματιζομένη, ἐκτὸς τῶν ἔξωθεν ἐπιβουλῶν, ἤρξατο ἐν τ' αὐτῷ ἐμπλεκομένη εἰς ἕναν ἐνεργὸν θανάσιμον ἐμφύλιον σπαραγμόν. Τεμαχισθεῖσα, ἡ ἐναπομείνασα, εἰς δύο ὑπὸ δύο θανασίμως ἀλληλομισουμένας Κυβερνήσεις, ἀπέκτησεν ὡς θὰ ἴδωμεν δύο Σώματα Χωροφυλακῆς, ὡς ἐκτελεστικὴν δύναμιν τῶν δύο Κυβερνήσεων.

Ε΄ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ

Τὸ ἐθνικὸν ὑπόβαθρον ἔτριξε, ἀλλὰ δὲν εἶχε σαλευθῆ εἰσέτι, οὔτε καὶ ὅταν μετὰ ἕνα μῆνα ἀνεχώρει ἐκ Κρήτης διὰ Θεσσαλονίκην ὁ Ἐλευθ. Βενιζέλος, ὅτε ἐδήλου: «Ἡ πάλη εἰς τὴν ὁποίαν ἀποδυόμεθα εἶναι ὁμοία πρὸς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα τοῦ 1904—1907. Ὅπως τότε, οὕτω καὶ τώρα, τὸ ἐπίσημον κράτος δύναται νὰ σταθῆ οὐδέτερον. Δὲν στρεφόμεθα κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐναντίον τῶν Βουλγάρων. Τίποτε δὲν ἐμποδίζει τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον νὰ παρακολουθήσῃ μετὰ συμπαθείας τὸ κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης, μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν θὰ ἐτίθετο ὁ ἴδιος ἐπικεφαλῆς του» (49). Οἱ πάντες ὡμίλουν καὶ ἔπραττον χωρὶς νὰ στρέφωνται κατὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου Ἑλλάδος καὶ εἰς τοῦτο ἦσαν ἀπολύτως σύμφωνοι καὶ αἱ Κυβερνήσεις Γαλλίας καὶ Ἀγγίας, δὲν συνεφώνει ὅμως καὶ ὁ Σαράϊγ.... Ἐν Κρήτῃ καὶ κατὰ περιοχὰς προπαρεσκευάζετο κίνημα, ὅπερ ἐξεδηλώθη τὸ πρῶτον ἐν Χανίοις, ἐξ ἀσημάντου ἀφορμῆς τινός.

Ἀστυνομικὸς Διευθυντὴς Χανίων ἦτο ὁ ταγματάρχης Χωροφυλακῆς Λ. Κοντογεῶργος, ὅστις προέβη εἰς τὴν δι' ἀστυνομικῆς διατάξεως ὑποτίμησιν τῶν ξυλανθράκων κατὰ 0,05΄ δραχμ. κατ' ὀκᾶν. Ἔνοπλοι κάτοικοι ἐκ περιοχῆς Σφακίων κατῆλθον εἰς Χανιὰ ὑπὸ τὸ πρόσχημα διαμαρτυρίας κατὰ τῆς Ἀστυνομικῆς

---

(48) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ παγκόσμιον Πόλεμον» Τόμος Α΄ σελ. 264—266.

(49) Κ. Ζαβιτσιάνου, Τόμ. Α΄, σελ. 187.

ταύτης Διατάξεως. Ἐπὶ ἓν 24ωρον ἐπεκράτησεν ἀναρχία, ἥτις τελικῶς ἐπεβλήθη, λόγω μὴ ἐπεμβάσεως τοῦ στρατοῦ. Οἱ μὴ προσχωρήσαντες ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται Στρατοῦ καὶ Χωροφυλακῆς, παραλαβόντες καὶ τὴν Σημαίαν τοῦ ἐκεῖσε Συντάγματος, κατόπιν ἐπεμβάσεως τῶν Προξένων, ἀνεχώρησαν διὰ Πειραιᾶ. Ταυτοχρόνως σχεδὸν, ἐξερράγησαν κινήματα εἰς Ἡράκλειον Κρήτης καὶ ὀλίγον μετέπειτα εἰς Σάμον.

Τὴν ἐπομένην τοῦ κινήματος τῶν Χανίων ἔφθασεν εἰς Σούδαν ὁ Ἐλευθ. Βενιζέλος μετὰ τῆς ἀκολουθίας του (50).

Εἰς Χανιὰ ἀνεκηρύχθη Προσωρινὴ Κυβέρνησις καὶ διὰ ψηφίσματος ἀνετέθη ἡ περαιτέρω ὀργάνωσις καὶ διεξαγωγὴ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγῶνος εἰς τοὺς Βενιζέλον καὶ Κουντουριώτην.

Ἡ κατὰ ταῦτα ἀνακηρυχθεῖσα Προσωρινὴ Κυβέρνησις ἢ μᾶλλον ἡ ἐκ τῶν Βενιζέλου, Κουντουριώτου καὶ Δαγκλῆ τριανδρία τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1916 ἔφθασεν εἰς Θεσσαλονίκην, ἔνθα συνεπληρώθη καὶ διὰ τῶν Ἐμμ. Ζυμβρακάκη καὶ Ν. Πολίτη.

Ὁ Ἐλευθ. Βενιζέλος τὴν 28 Ὀκτωμβρίου 1916 Ἐπιθεωρεῖ ἐν Θεσ)νίκῃ τὸν 2ον Λόχον Χωρ)κῆς.

Τὴν ἐπομένην, 27—9—1916, ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν διεθνῆ Τύπον διάγγελμα τοῦ Βενιζέλου, δι' οὗ καθωρίζετο εἰς πρώτην μορφὴν ἡ ἐπιδίωξις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπαναστάσεως. Ταυτοχρόνως ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις ἐπεδίωξεν τὴν παρὰ τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων ἀναγνώρισίν της. Ἀρχηγὸς τῆς εἰς τὸ νέον τοῦτο κράτος προσχωρησάσης καὶ προσχωρούσης Χωροφυλακῆς διωρίσθη ὁ συνταγματάρχης Ἱππικοῦ Ἐπαμμ. (Παμῖκος) Ζυμβρακάκης.

(50) Ἔκθεσις Ε.Α. Στρατηγοῦ Χωροφυλακῆς Ἀργ. Παπαργύρη — Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ἡ Ἑλλὰς κα ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια». Τόμ. Α' σελ. 129.

Τὴν 22αν Ὀκτωβρίου ὁ στρατὸς τοῦ κινήματος ἐκινήθη καὶ ἐπετέθη ἐναντίον τῶν ἐν Κατερίνῃ Βασιλικῶν στρατευμάτων, ἀθλίῳ ἔργῳ τοιουτοτρόπως τυπωθεὶς ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ὅστις διεκόπη τῇ ἐπεμβάσει τῶν Γάλλων.

Ὁ προσκείμενος ἑκατέρα τῶν παρατάξεων Τύπος, ἀχαλίνωτος ἐκ τοῦ μίσους καὶ ἀδίστακτος ἐκ τῶν παρορμήσεων, εἶχεν ἐπιστρατευμένον μονίμως ὅλον τὸν ὑβριστικὸν καὶ συκοφαντικὸν βόρβορον, ὃν ἠδύνατο νὰ παρέξῃ τὸ ἑλληνικὸν λεξιλόγιον. Δὲν ὑπῆρξεν ὕβρις, ἀνέντιμος φρασεολογία καὶ συκοφαντία χωρὶς νὰ ἐκσφενδονισθῶσι κατὰ τῶν ἀντιπάλων μετὰ τῶν δεινοτέρων ἀπειλῶν.

Ἡ ἐπανάστασις, βιαζομένη νὰ ἑδραιωθῇ δι' ἀποκτήσεως ἐδαφικῆς δικαιοδοσίας καὶ στρατοῦ, κατέφυγεν εἰς πολλὰς βιαιότητας.

Εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης προσεχώρησαν βαθμιαίως καὶ ἅπασαι αἱ φρουραὶ τῆς κεντρικῆς Μακεδονίας, πλὴν τῆς Χαλκιδικῆς ἧς οἱ κάτοικοι, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν βουλευτῶν, δὲν ἀνεγνώριζον τὸ καθεστὼς τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, στρατιωτικὸν δὲ ἀπόσπασμα, ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Γεώργιον Κονδύλην, μεταβὰν ἐκεῖσε πρὸς διενέργειαν στρατολογίας, μετῆλθε σκληρότατα μέτρα, τυφεκισμῶν καὶ ἐκτοπίσεων ἵνα, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιτύχῃ μίαν μερικὴν στρατολογίαν (51).

Ὁ Σαράϊγ, ὅστις ἐπανηγύρισε διὰ τὴν προσχώρησιν εἰς τὸ στρατιωτικὸν κίνημα τῆς 17—18-8-1916 τῶν Κρητικῆς καταγωγῆς ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, μετὰ τὴν ρῆξιν του μετὰ τοῦ Βενιζέλου, εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του, ἐμφανίζει τοὺς Κρῆτας χωροφύλακας ὡς δεσμοφύλακας τῶν ἀρνουμένων νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς περὶ ἐπιστρατεύσεως διαταγὰς τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης (52). Εἶναι, βεβαίως, γεγονὸς ὅτι οἱ ἐκ Κρήτης καταγόμενοι χωροφύλακες ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς ὅλας τὰς ἐπικινδύνους καὶ ἀποφασιστικὰς διὰ τὴν τύχην τοῦ κινήματος Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἀποστολάς. Εἰς Μυτιλήνην καὶ κυρίως εἰς Σάμον ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, τοιαύτης προελεύσεως, ἔδωσε καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του ἐν ἐπανειλημμέναις συμπλοκαῖς μετὰ ἀρνουμένων νὰ στρατολογηθῶσι διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Εἰς Σάμον οἱ ἐκ Μαραθοκάμπου ἀδελφοὶ Γιαγᾶ, πολιτικοὶ ἀντίπαλοι τοῦ Σοφούλη, ἐτέθησαν ἐπικεφαλῆς ἐνόπλων ἀνυποτάκτων καὶ ἐδημιούργησαν κίνημα, ὅπερ διήρκεσε κατὰ διαλείμματα μέχρι τοῦ 1925 καὶ ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔδωκαν ἐπανειλημμένας σκληρὰς μάχας οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς. «Οἱ Γιαγάδες —οὕτω ἀπεκλήθησαν οἱ ἀδελφοὶ Γιαγᾶ— συνεπλάκησαν πολλὰς φορὰς μὲ ἀποσπάσματα Χωροφυλακῆς, τὰ δὲ ὀλημέριά των ἀπεκλήθησαν εἰς τὴν Σάμον «Κρητικὰ νεκροταφεῖα», λόγῳ τοῦ ὅτι Κρῆτες ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ διῶκται των» (53). Εἰς συμπλοκὴν παρὰ τοὺς Κοσμαδαίους τὴν 6-1-1917, ἐφονεύθη ὁ Γεώργιος Γιαγᾶς ἀλλὰ καὶ εἷς ἀνθυπασπιστὴς μετὰ 4 χωροφυλάκων. Μένεα πνέοντες καὶ ἐκ τοῦ πάθους τυφλωμένοι οἱ ἄνδρες τοῦ συμπλακέντος ἀποσπάσματος ἔκαυσαν τὴν μητέραν

---

(51) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια. Τόμος Α' σελ. 181

(52) Ι. Μεταξᾶ ἄρθρ. 39 τῆς 30-11-1934 σελ. 209, ἔνθα ἀπόσπασμα ἐκ δημοσιεύματος εἰς «Παρισινὴν ἐπιθεώρησιν» τῆς 15-12-1919 τοῦ Σαράϊγ.

(53) Ἐθν. Κήρυκος «Ἀγορ. Ἑλλην. Κοινοβουλίου» Περιοδ. Β' τόμ. 5 σελ. 98. τὰ Βαλκάνια Τομ. Α' σελ. 241.

καὶ ἀδελφὴν τῶν Γιαγάδων, γεγονὸς ὅπερ προεκάλεσεν, ὡς εἰκός, τὴν μῆνιν ἁπάντων τῶν Σαμίων.

Μετὰ ὀκτάμηνον καὶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς τῆς 10-8-1917, ὁ βουλευτὴς Κριάρης ἀνέπτυξεν ἐπερώτησιν πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, διότι δὲν εἶχον ἀμειφθῇ ἠθικῶς οἱ ἄνδρες τῶν καταδιωκτικῶν κατὰ τῶν Γιαγάδων ἀποσπασμάτων, ἐξ ὧν, ὁ μὲν Κριάρης ἀνεβίβασε τοὺς νεκροὺς εἰς 20, ὁ δὲ Πρωθυπουργὸς Ἐλ. Βενιζέλος «εἰς πολὺ περισσοτέρους».

Εἰς σκληρὰς προσπαθείας ἐν γένει ὑπεβλήθη ἡ προσχωρήσασα ἢ ὑπαχθεῖσα εἰς τὴν Κυβέρνησιν Θεσσαλονίκης Χωροφυλακή, τόσον διὰ τὴν ἀναγκαίαν στρατολογίαν πρὸς σχηματισμὸν τῶν διὰ τὸ μέτωπον μονάδων, ὅσον καὶ διὰ τὴν στήριξιν τῆς Κυβερνήσεως ταύτης, ἰδίᾳ ἐν δυτικῇ Μακεδονίᾳ.

Ἡ ὑπὸ τὴν προσωρινὴν Κυβέρνησιν συγκροτηθεῖσα Χωροφυλακή, τὴν 12-3-1917, ἠρίθμει 274 ἀξιωματικοὺς καὶ 5.361 ὁπλίτας (54), κατὰ μέγιστον ποσοστὸν Κρητικῆς καταγωγῆς, εἶχε τουτέστιν ἐπιτύχει ἡ ἐπανάστασις τὴν ὀργάνωσιν μιᾶς νέας Χωροφυλακῆς εἰς ἀριθμητικὴν δύναμιν.

Αἱ συνεννοήσεις μεταξὺ δυνάμεων Ἀντὰντ καὶ Κυβερνήσεις Ἀθηνῶν κατέληξαν ν' ἀποσυρθῇ ἐκ Θεσσαλίας τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων καὶ ὡς μόνη δύναμις τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἐναπέμεινεν ἐν Θεσσαλίᾳ ἡ Χωροφυλακὴ (54α). Μετ' οὐ πολύ, κατὰ Μάϊον 1917, ἐπηκολούθησε ἡ ἐπέκτασις τοῦ κινήματος Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ εἰς Θεσσαλίαν, ὁπότε συνεκεντρώθη ἅπασα ἡ ἐν Θεσσαλίᾳ δύναμις τῆς ἐκ παλαιᾶς Ἑλλάδος Χωροφυλακῆς καὶ τῇ συνοδείᾳ Σινεγαλέζων, οἱ μὲν ὁπλῖται μετεφέρθησαν εἰς στρατόπεδον παρὰ τὸ Λιτόχωρον, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ εἰς Τουρκικοὺς Στρατῶνας Κατερίνης, ἔνθα ὑπεβλήθησαν εἰς πολλὰς στερήσεις, κακουχίας καὶ ποικίλους ἐξευτελισμούς, ἀποκαλούμενοι συνήθως Βούλγαροι. Οἱ ὁπλῖται ἐχρησιμοποιήθησαν καὶ εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα ὁδοποιΐας (55). Ἡ στρατιωτικὴ κατάληψις ἐπεξετάθη ὑπὸ τῶν Γάλλων μέχρι καὶ τῆς Λαμίας καὶ Ἰτέας, ἔνθα ἡ ἰδία τύχη ἠκολούθησε καὶ τοὺς ἐκεῖσε εὑρεθέντας ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς, διότι οἱ περισσότεροι ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς μεταχειρίσεως τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Χωροφυλακῆς, ἐτράπησαν πρὸς νότον ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῶν προελαυνουσῶν Γαλλικῶν φαλάγγων. Ἐνιαχοῦ βαθμοφόροι τινὲς ὑπέστησαν κακοποιήσεις καὶ διαπομπεύσεις, ἀποπειραθέντες νὰ ἐνδιαφερθῶσιν διὰ τὴν δημόσιαν ἀσφάλειαν καὶ τάξιν καὶ τὴν προστασίαν τῶν ποικιλοτρόπως

---

(54) Γ. Βεντήρη Τομ. Β' σελ. 325—Γ.Ε.Σ.)Ι.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς

(54α) Τὴν 29ην Μαΐου 1917 ὁ Νομάρχης Λαρίσης ἀπηύθυνεν ἐπείγουσαν ἐνημερωτικὴν ἐγκύκλιον διαταγὴν πρὸς τοὺς Ἐπάρχους, βάσει τῶν Κυβερνητικῶν ὁδηγιῶν (Βλέπε Γ.Ε. Σ)Δ.Ι.Σ. **«Ὁ Ἑλλην. στρατὸς κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον»** τομ. Α' σελ. 261), ἐν ᾗ ἐτόνιζεν, μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Ἐν περιπτώσει εἰσόδου τῶν Συμμαχικῶν στρατευμάτων, ἅπασαι αἱ ἀρχαὶ **(σ.σ. κατὰ συνέπειαν καὶ τῆς Χωροφυλακῆς) θὰ παραμείνωσιν εἰς τὰς θέσεις των. Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, θέλετε ἐνεργήσει αὐστηρῶς καὶ ἀποφασιστικῶς, εἰς τρόπον ὥστε κατ' οὐδένα λόγον νὰ μὴ διασαλευθῇ ἡ δημοσία τάξις.** Ὁ κ. Ζονὰρ ἐδήλωσεν ὅτι ὁπουδήποτε θεωρηθῇ ἀναγκαία ἡ ἀποστολὴ Συμμαχιῶν στρατευμάτων, **ταῦτα δὲν θὰ παρακολουθοῦνται ὑπὸ ἄλλων στοιχείων».**

(55) Ἀργ. Παπαργύρη Ἀπομνημονεύματα.— Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον» Τομ. Α' σελ. 262—263.

καὶ ἀγρίως κακοποιουμένων πολιτῶν. «Παρὰ τὰς δοθείσας διαταγάς, ἡ συμπεριφορὰ τῶν Γάλλων στρατιωτῶν καὶ ἰδίως τῶν Μαύρων, ἔναντι τῶν κατοίκων, ὑπῆρξεν αἰσχίστη. Αἱ κλοπαί, αἱ καταστροφαὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἰδίως αἱ παρενοχλήσεις τῶν γυναικῶν δὲν ἔπαυσαν, οἱ δὲ κάτοικοι ὑπέφερον μέχρι τέλους τῆς κατοχῆς τὰ πάνδεινα», γράφει ἡ Δ.Ι.Σ. Παρὰ τοιούτου στρατοῦ συνελήφθησαν καὶ μετήχθησαν εἰς ἀνωτέρω χώρους συγκεντρώσεως οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἔναντι τοιούτων στοιχείων εἶχον ν' ἀντιπαλαίσωσιν ἀστυνομεύοντες, εἴτε ὡς Χωροφυλακὴ τοῦ Κράτους τῶν Ἀθηνῶν, εἴτε ὡς Χωροφυλακὴ Ἐθνικῆς Ἀμύνης.

ΣΤ' ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

Ἐπανερχόμενοι εἰς «Τὸ κράτος τῶν Ἀθηνῶν» παρατηροῦμεν τὰ ἀκόλουθα:

Τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 2ας Ἰουλίου 1916 ἐξερράγη πυρκαϊά, ἐκ τριῶν σημείων, εἰς τὸ δάσος τοῦ ἐν Δεκελείᾳ βασιλικοῦ κτήματος, αἱ φλόγες τῆς ὁποίας λίαν ταχέως περιέζωσαν τὰ ἐκεῖ Ἀνάκτορα καὶ τὰς λοιπὰς κτιριακὰς ἐγκαταστάσεις.

Διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐκεῖσε Ἀνακτόρων ὑπῆρχεν εἰδικὴ ὑπηρεσία, ὑπὸ τὸν Μοίραρχον Κουτροβίδαν διατελοῦσα, ἥτις, διὰ περιφερειακῶν φυλακείων (Κατσιμιδίου, Κεραμυδίου, Κιθάρας, Βαρυμπόμπης καὶ Κόκκινου Βράχου) καὶ δι' ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας, εἶχε τὴν εὐθύνην ἀσφαλείας διὰ τὰ κυκλοφοροῦντα ἐντὸς τοῦ κτήματος μέλη τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας. Εἰς τὰς κυρίας εἰσόδους ὑπῆρχε δύναμις εὐζώνων τῆς Ἀνακτορικῆς Φρουρᾶς διὰ τὴν ἀπόδοσιν τιμῶν.

Ἡ ἐν Δεκελείᾳ δύναμις Χωροφυλακῆς ὑπήγετο εἰς τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀσφαλείας Ὑψηλῶν προσώπων, τὸν τότε Μοίραρχον Ἠλίαν Χρυσοσπάθην, ἅπασα δὲ ἡ δύναμις αὕτη ὑπήγετο, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰδικὴν ταύτην ὑπηρεσίαν, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἑκάστοτε Ἀρχηγοῦ Στρατιωτικοῦ οἴκου τοῦ Βασιλέως. Ἅμα ὡς ἐγνώσθη ἡ ἐκδήλωσις τῆς πυρκαϊᾶς ὁ Μοίραρχος Χρυσοσπάθης, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Βασιλεὺς εἶχεν ἀναχωρήσει διὰ Δεκέλειαν, ἔσπευσεν καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε καὶ ἀνεῦρεν τὸν Βασιλέα καὶ τὰ Βασιλικὰ ὀχήματα ἐν μέσῳ ἀπειλητικῶν φλογῶν. Ὁ Βασιλεὺς γνωρίζων καλῶς τὴν ἐδαφικὴν μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους καὶ ἀκολουθήσας ἀτραπὸν τινὰ διεσώθη. Ὁ Χρυσοσπάθης, παρεκκλίνας τοῦ δρομολογίου τοῦ Βασιλέως, ἐνέπεσεν εἰς φλεγομένην ζώνην μετὰ 13 ἄλλων ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀπανθρακωθῶσιν. Δύο Χωροφύλακες τοῦ Φυλακείου Κατσημιδίου εὐθὺς ὡς εἶχον ἀντιληφθῆ τὴν ἔναρξιν τοῦ πυρὸς ἔσπευσαν πρὸς τὸ οἴκημα τῆς διοικήσεώς των, ἀποφασισμένοι δὲ νὰ φθάσωσιν ὁπωσδήποτε τὸ ταχύτερον, ἀπεπειράθησαν νὰ διασχίσωσι φλεγομένην ζώνην καὶ ἀπετεφρώθησαν. Αἱ ἐφημερίδες, ἡ κοινὴ γνώμη ἀλλὰ καὶ ἐπίσημα χείλη ἐξέφρασαν ὑπονοίας περὶ δολίας κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Βασιλέως ἐνεργείας.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 101364)2.7.1916 ἐγκυκλίου του ἀπηύθυνε τὸν ὕστατον χαιρετισμὸν τοῦ στρατοῦ πρὸς τὰ τραγικὰ θύματα τῶν τριῶν ἀξιωματικῶν καὶ 11 ὁπλιτῶν (56).

---

(56) Ἐπίσημον Δελτίον Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 1916 σελ. 445. Ἐκτὸς τῶν ἐφημερίδων περὶ τῶν ἀνωτέρω ἀφηγήθη ἡμῖν λεπτομερῶς ὁ Ε.Α. Ὑποστράτηγος Ἀναστασόπουλος Παναγιώτης, ὑπηρετῶν τότε εἰς τὴν Φρουρὰν Δεκελείας ὡς Ὑπεν)ρχης.

Αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐπὶ σειρὰν ἡμερῶν ἠσχολήθησαν μὲ τὴν αὐτοθυσίαν τοῦ Χρυσοσπάθη, οὗτινος ἐδημοσίευον διαφόρους φωτογραφίας.

Μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ στρατιωτικοῦ κινήματος Θεσσαλονίκης καὶ ἰδίᾳ μετὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ προσωρινῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ τοῦ Βενιζέλου, πολλοὶ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς ἐγκατέλειψαν τὰς τάξεις των καὶ μεταβάντες εἰς Θεσσαλονίκην ἐνετάχθησαν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τοῦ χωριστοῦ ἐκείνου Κράτους.

Ἐκτὸς τούτου ὁ φανατισμὸς καὶ τὸ μῖσος μεταξὺ τῶν δύο παρατάξεων ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ηὐξάνετο, αἱ δὲ ἀλληλακοντιζόμεναι ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ὕβρεις εἶχον ὑπερβῆ πᾶσαν ἔννοιαν λογικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐντροπῆς. Ἀδίστακτοι εἰς ὕβρεις καὶ εἰς δημιουργίαν τῶν πλέον συκοφαντικῶν μύθων ὑπῆρξαν οἱ ἀντίπαλοι.

«Ἡ ἀηδία ἐκ τῆς ἀγρίας ταύτης πάλης τὴν ὁποίαν ἐδοκίμαζεν ὁ ἐργαζόμενος καὶ φιλήσυχος λαὸς ἦτο βαθυτάτη. Τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ ἐζήτουν καὶ αἱ δύο παρατάξεις. Ἡ μία διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ κίνημα, ἡ ἄλλη διὰ νὰ ἀποτύχῃ τοῦτο», γράφει ὁ Ζαβιτσιάνος» (57). Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι δὲν εἶχεν ἐναπομείνει φιλήσυχος λαός, διότι πάντες εἶχον ὑποκύψει εἰς τὴν διεκτραγωδουμένην ψύχωσιν. Οἱ ἑκατέρωθεν ἰθύνοντες τὰ τοῦ διχασμοῦ, ὁ τύπος, καθοδηγούμενος πρὸς τοῦτο ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, οἱ ξένοι διὰ τῶν καθημερινῶν εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος ἐνεργειῶν καὶ ὁρμαθὸς ἄλλων παρασκηνιακῶν μαγειρείων ἐναρκοθέτουν καθ' ἑκάστην τὴν γαλήνην καὶ ἑνότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Μοιραίως ἡ ὕπαρξις δύο Κυβερνήσεων ὡδήγησεν εἰς δύο σαφεῖς ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτους καὶ συγκεκριμένους προσανατολισμούς, ἀνεξαρτήτως ὑπάρξεως ἢ μὴ ἰδιοτελῶν συμφερόντων. Διὰ ταπεινοὺς λόγους ἀπωλέσθη πᾶν ἴχνος συναδελφότητος μεταξὺ ἐνταχθέντων εἰς τὸ κίνημα καὶ παραμεινάντων πιστῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν, ἑκάτεροι τῶν ὁποίων πέραν τῶν ἐθνικῶν ἀπόψεων εἶχον συνδέσει καὶ τὴν τύχην των μὲ τὴν τύχην τοῦ μὲν ἢ τοῦ δὲ καθεστῶτος. Ἕνας κοῦφος καὶ ἀδιάλλακτος φανατισμὸς εἶχεν ἀναπτυχθῆ καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν. Οἱ ἐξωτερικοὶ ἐχθροὶ εἶχον λησμονηθῆ πρὸ τῆς μεταξὺ τῶν μερίδων ἐχθρότητος.

Τούτων ἕνεκεν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην συναντᾶ κανεὶς πολλὰς ἐκκεντρικὰς καὶ ἐπιμέμπτους ἐνεργείας τῶν ὀργάνων τῆς τάξεως, ὄχι βεβαίως ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας ἀλλ' ἐξ ὑπερβολικοῦ καὶ φανατισμένου πάθους διδομένων διαταγῶν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας.

Κατακρίνοντες καὶ μεμφόμενοι ὅμως τὰ ὄργανα τῆς τάξεως δὲν πράττομεν τίποτε διαφορετικώτερον ἀπὸ τὸ νὰ συζητῶμεν περὶ κεραυνῶν προερχομένων ἐξ αἰθρίου οὐρανοῦ.

Κατὰ ταῦτα δὲν νομίζομεν ὅτι προσήκουν ὡρισμένοι, ἀριστοτεχνικοὶ φιλολογικῶς, χαρακτηρισμοί, τῶν ἀσχοληθέντων μὲ τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὰ ὄργανα τῆς τάξεως, ἀλλ' ἀνάγονται οὗτοι εἰς τὰς ἐκτροχιασθείσας πολιτικὰς ἡγεσίας.

Διαταχθείσης, κατὰ Μάϊον 1916, τῆς ἀποστρατεύσεως, ἤρξατο ἡ σύστασις τῶν συλλόγων τῶν ἐπιστράτων, «τῇ ἐμπνεύσει καὶ ὑπὸ τὴν μυστικὴν ἐπίβλεψιν τῆς Ἐπιτελικῆς Ὑπηρεσίας Στρατοῦ» (58). Οἱ σύλλογοι οὗτοι δὲν ἔχουν πολλοὺς ὑ-

---

(57) Τομ. Α'. σελ. 202.

(58) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια Τόμ. Θ' σελ. 114.

μνητάς, τουναντίον πάντες οἱ ὡς ἀμερόληπτοι θεωρούμενοι ἐκ τῶν συγγραφέων ἔχουσι καταδικάσει τούτους δι' ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις των, ἰδίᾳ ὅμως διὰ τὴν περίοδον 1916—1917, ὅτε «ἡ διοίκησις τῆς χώρας οὐσιαστικῶς εἶχε περιέλθει στὰ χέρια των, δηλαδὴ στὰ χέρια τοῦ ὄχλου» (59).

Οἱ σύλλογοι οὗτοι ἐνδιαφέρουν τὸ θέμα ἡμῶν διότι δὲν ἀπετέλεσαν ἁπλῶς μίαν παρακρατικὴν ὀργάνωσιν, ἀλλὰ μίαν ὑπερκρατικὴν ἄναρχον δύναμιν, αἱ δὲ ἐνέργειαι τῶν βαθμοφόρων καὶ ἀνδρῶν ἐν γένει τοῦ Σώματος Χωροφυλακῆς ὑπέκειντο εἰς τὴν ἔγκρισιν τούτων κατὰ τόπους καὶ ἐν συνόλῳ, ἐπὶ πλέον δὲ διὰ τῶν καθημερινῶν ἐπεμβάσεων τῶν συλλόγων τούτων καὶ αὐθαιρεσιῶν των κατεκρήμνιζον πᾶσαν ἔννοιαν ἐννόμου τάξεως καὶ προσωπικῆς ἀσφαλείας καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν πολιτῶν πρὸς τὸ κράτος, ὑπὲρ οὗ ἔδει νὰ ὑπάρχει καὶ νὰ δρᾷ ἡ Χωροφυλακή. «Οἱ ἐπίστρατοι ἐφυλάκιζον πολίτας ἢ καὶ Ἀ ξ ι ω μ α τ ι κ ο ύ ς ὡς ὑπόπτους προσχωρήσεως εἰς τὸ κίνημα. Οἱ ἐπίστρατοι ἀπετέλουν ἀληθινὴν μάστιγα... Κυβέρνησις δὲν ὑπῆρχεν παρὰ μόνον κατὰ τύπους. Καὶ οἱ ἀποτελοῦντες ταύτην δὲν ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψει... Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν, Ἀρχηγὸς Σώματος Στρατοῦ ἢ Μέραρχος οὐσιαστικῶς δὲν ὑπῆρχον, διότι οὐδαμῶς ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψει... Ὅλα τὰ ζητήματα, καὶ τὰ σπουδαιότερα, ἔφθαναν διὰ τῶν ἐπιστράτων στοὺς δρόμους. Καὶ τὴν ἐπιρροὴν τῶν δρόμων ᾐσθάνοντο ἀμέσως οἱ διοικοῦντες», γράφει ὁ Ζαβιτσιάνος. Ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς οὗτος, θητεύσας ἐπὶ 4 περίπου δεκαετηρίδας ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ διάφορα Ὑπουργεῖα διωκήσας, ἐν οἷς καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, πῶς εἶναι δυνατὸν μετὰ τὰς τοιαύτας διαπιστώσεις νὰ γράφῃ ἐν τῷ ἰδίῳ συγγράμματι καὶ διὰ τὴν ἰδίαν ἐποχήν, μεμφόμενος τὰ ὄργανα τῆς Χωροφυλακῆς, ὅτι τὰ ὄργανα τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας (60) «μετεμφιεζόμενα συνήθως ἐνήργουν χυδαίαν κατασκοπείαν, ἡ ὁποία συνεδυάζετο καὶ μὲ ἀπειλὰς κατὰ τῆς ζωῆς ἢ τῆς περιουσίας φ ι λ η σ ύ χ ω ν, πάντως ὅμως ἀντιθέτων φρονημάτων πολιτῶν». Ἑνὸς κακοῦ μύρια ἕπονται καὶ ἀδιστάκτως ὁ ἄγνωστος ποντικὸς ἀντικαθίσταται διὰ τῶν ποντικῶν.

Αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεύς, ὁ ρεαλιστικώτερος καὶ ἁπάντων πλέον ἀντικειμενικός, ὅσον ἀφορᾷ τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν γεγονότων καὶ προσώπων, ἐνῷ ἀποκαλύπτει καὶ δέχεται τὰ ἐξ ὅλων τῶν πλευρῶν καὶ παρ' ὅλων τῶν πρωτευόντων διαπραχθέντα σφάλματα, ἐνῷ δέχεται τὴν ἐπικρατήσασαν ὀχλοκρατίαν καὶ τὸν θλιβερὸν ἀπολογισμὸν τῆς ἐπιστρατικῆς κινήσεως καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰς ραδιουργίας καὶ ἐξουθενωτικὰς πάσης κρατικῆς ἐννοίας ἐνεργείας τῶν συμμαχικῶν καὶ ἀντιπάλων τούτων μυστικῶν ἀστυνομιῶν, περὶ ὧν ἀμέσως κατωτέρω γενήσεται εὐρύτερος λόγος, ἐνῷ διεκτραγῳδεῖ τὴν προκληθεῖσαν καθολικὴν ἔξαψιν καὶ ἀλλεργίαν ἐκ τῶν συνεχῶν ἐξευτελισμῶν τοῦ Κράτους ἐκ μέρους τῶν δυνάμεων τῆς συνεννοήσεως, αἵτινες ἐκτὸς τοῦ ἐφαρμοσθέντος ἀποκλεισμοῦ, ἠξίωσαν τὴν ἀντικατάστασιν τῶν στελεχῶν τῆς Ἀστυνομίας κατὰ τὰς ἀπόψεις των, τὴν ἀντικατάστασιν τῆς στρατιωικῆς ἡγεσίας, κατέλαβον τὸν ναύσταθμον καὶ τὸν στόλον, ἠξίωσαν τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐξ Ἀθηνῶν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς, καὶ κατέλαβον τὰ ταχυδρομεῖα, τὰ τηλεγραφεῖα, τὰ τηλέφωνα, τοὺς σιδηροδρόμους, τὸν λιμένα Πειραιῶς, τὸ Ζάππειον,

---

(59) Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 149 καὶ σελ. 205—207.

(60) Αὐτόθι τομ. Α' σελ. 148.

τὸ Δημοτικὸν Θέατρον, συνέλαβον τοὺς ἐν Ἀθήναις Πρεσβευτὰς τῶν ξένων δυνάμεων, καὶ γενικῶς κατέλυσαν πᾶν ἴχνος Ἑλληνικῆς κυριαρχίας, καὶ ἀφοῦ κατόπιν ὅλων αὐτῶν ἐπιλέγει: «Ἡ λογικὴ ἔπαυσε νὰ ὁδηγῇ κυρίως τοὺς κυβερνῶντας. Οὔτε ἄλλωστε χωρεῖ λογικὴ εἰς αὐτὰς τὰς περιπτώσεις...» (61), ἐν τούτοις δὲν διστάζει ὁμιλῶν διὰ τὰ μετὰ τὴν 18ην Νοεμβρίου διαδραματισθέντα νὰ συγκαταλέξῃ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν «Περιμαζεύματα» καὶ τοὺς χωροφύλακας (62). Ἀλλὰ περὶ ποίων χωροφυλάκων ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεύς, ὅταν καὶ πάλιν ὁ ἴδιος ὀλίγον ἀνωτέρω (63) παρέχει τὴν πληροφορίαν: «Καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ συνεχῆ τηλεσίγραφα, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὁποίων ἔμεινεν ἡ π ρ ω τ ε ύ ο υ σ α μαζὶ μὲ τὰ π ε ρ ί χ ω ρ ά της, μὲ ἀ σ φ ά λ ε ι α ν ἐκ 40 καὶ μ ό ν ο ν χ ω ρ ο φ υ λ ά κ ω ν...ς. Ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω ὁ συγγραφεὺς οὗτος εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὄχι μόνον δὲν ἀκριβολογεῖ, ἀλλὰ καὶ σοβαρῶς ὑπερβάλλει τὰ πράγματα. Ἀσφαλῶς θὰ πρόκειται περὶ τοῦ πλέον προχείρου καὶ ἀνωδύνου σχήματος λόγου, δέον δὲ νὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ,' ὄψιν ὅτι, μετὰ τὸ στρατιωτικὸν κίνημα τῆς Θεσ)νίκης, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν δημιουργουμένων κενῶν ἐκ τῶν ἀθρόων λιποταξιῶν πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὸ κίνημα, ἔνθα κατὰ παρεχομένας διαβεβαιώσεις παρείχοντο βαθμοὶ κ.λ.π., κατετάσσοντο ὡς χωροφύλακες φανατισμένα μέλη τῶν ἐπιστρατικῶν συλλόγων. Πέραν τούτων καὶ αὐτὴ ἡ μικρὴ δύναμις καὶ αὐτὴ ἡ τόσον νοθευμένη δύναμις τί ἦτο καὶ τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ πρὸ τῆς ἐξάλλου καὶ ἀδιστάκτου δυνάμεως τοῦ ὄχλου τῶν ἐπιστράτων;

Βεβαίως, ὁ Ζαρβιτσιάνος παρέχει μόνον τὰς προσωπικάς του ἀναμνήσεις τὰς ὁποίας φαίνεται ὅτι, ἀτυχῶς, δὲν συνεπλήρωσε καὶ δι' ἐρεύνης ἢ δὲν ἤλεγξε μετὰ τὸ τέλος ἢ ἀκολουθῶν τὴν πεπατημένην μετὰ πολλῆς εὐχερείας ἐκλέγει δι' ἐκτόνωσιν τὸν πλέον ἐκτιθεμένον στόχον.

Ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐπακολουθησασῶν, τοὺς ἐπισυμβάντας τορπιλισμοὺς τῶν Ἑλληνικῶν ἐμπορικῶν ἀτμοπλοίων κατὰ τὴν 16 καὶ 18 Ὀκτωβρίου 1916, συγκεντρώσεων καὶ συμπλοκῶν μεταξὺ τῶν ἀντιμαχομένων μερίδων ρίπτει καὶ πάλιν τὰ κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς βέλη του, γράφων «Τὰς συμπλοκὰς διέλυσαν τὰ ὄργανα τῆς δημοσίας Ἀσφαλείας, τὰ ὁποῖα πάντοτε κ α τ ε τ ά σ σ ο ν τ ο εἰς τὸ πλευρὸν τῆς Βασιλικῆς παρατάξεως» (64).

Γενικῶς τὰ πράγματα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰς τὸ κράτος τῶν Ἀθηνῶν ὑπαγομένην Χωροφυλακήν, ὑπῆρξαν πολὺ διαφορετικὰ καὶ ἐξόχως τραγικά.

Οἱ Ἀγγλο - Γάλλοι δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὴν κατὰ τὴν κρίσιν των ἀντικατάστασιν τῶν ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ στελεχῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλ' ὡς θὰ ἴδωμεν ἠξίωσαν, κατόπιν σκηνοθετηθείσης παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ἐπιθέσεως κατὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Πρεσβείας, τὴν ἐπιβολὴν ἐλέγχου ἐπὶ τῆς Ἀστυνομίας.

Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Χωροφυλακὴν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἄνδρες δὲν ἦσαν ἄψυχα καὶ χαλύβδινα ὄντα, ἀλλ' Ἕλληνες 100ο)ο, καὶ κατὰ συνέπειαν ὑφιστάμενοι τοὺς συνεχεῖς τούτους ἐξευτελισμοὺς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραμείνουν ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι τῶν πέριξ αὐτῶν λαμβανόντων χώραν, δεδομένου μάλιστα ὅτι

(61) Αὐτόθι τομ. Α' σελ. 209.
(62) Αὐτόθι τομ. Α' σελ. 224
(63) Αὐτόθι σελ. 202
(64) Αὐτόθι Τομ. Α'. σελ. 203.

οἱ ἐπιστρατικοὶ σύλλογοι ἤλεγχον τὴν θέσιν καὶ τὴν δραστηριότητά των καὶ κατελόγιζον αὐτοῖς πᾶσαν τυχὸν ἀδράνειαν ἢ συνδιαλακτικότητα.

Οἱ Ἰταλοὶ κατελάμβανον τὴν Κέρκυραν, τὴν Βόρειον Ἤπειρον καὶ τὸν Νομὸν Ἰωαννίνων καὶ ἐξευτέλιζον τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Β. Χωροφυλακὴ εἶχεν Ἰταλικὴν Ὀργανωτικὴν ἀποστολήν. Οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς δὲν εἶχον εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Σώματός των προηγούμενον ἐπιορκίας καὶ ἀποστασίας, παραμένοντες δὲ πιστοὶ εἰς τὸν Βασιλέα, ἔζων τὸ δρᾶμα τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς, ὡς κυλιόμενα μεταξὺ σκληρῶν ἀντικειμένων ᾠά.

Ἀλλὰ δὲν ἦσαν μόνον ταῦτα, διότι αἱ ἐκπλήξεις ἐκ τῶν γεγονότων ἀλληλοδιεδέχοντο, ἁμιλλώμεναι εἰς βαναυσότητα, τραχύτητα καὶ μηδενισμόν.

Ἡ Γερμανικὴ Πρεσβεία διὰ τοῦ εἰς Ἀθήνας ἐγκατεστημένου Βαρώνου Σένγκ εἶχεν ἀποβῆ ἓν ἀφαντάστου ὁλκῆς ἐργαστήριον ἐπεξεργασίας ἐφευρέσεων μισαλλοδοξίας, τὰ προϊόντα τῶν ὁποίων διὰ τῶν ἐφημερίδων ὁ Σένγκ διοχέτευε πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν.

Ἐξ ἄλλου, ἡ ἄλλη μερὶς καὶ ἰδίᾳ ἡ τῶν Γάλλων, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Παρθενῶνος εἶχε δημιουργήσει μίαν καταλυτικὴν τῆς Ἑλληνικῆς κυριαρχίας καὶ ὑπερκρατικὴν μυστικὴν ἀστυνομίαν, ἥτις καὶ διὰ τῶν πλέον ἀδιστάκτων μεθόδων καὶ ἐνεργειῶν εἶχε κηρύξει ἕναν ἀμείλικτον πόλεμον, ὄχι κατὰ τῶν Γερμανῶν, ἀλλὰ κατὰ τοῦ κράτους τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν παραμενόντων πιστῶν εἰς αὐτὸ πολιτῶν καὶ ὑπαλλήλων ἐν γένει.

Περὶ τοῦ ἀπαισίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος ρόλου τῆς Γαλλικῆς αὐτῆς ἀστυνομίας ὑπὸ τὸν ἀντιπλοίαρχον Ντὲ Ροκεφέϊγ ,εὐτυχῶς οἱ μὴ σιωπῶντες συμφωνοῦν (65).

Ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς χροιᾶς τῆς μυστικῆς ταύτης ἀστυνομίας, ἐπειδὴ ἐκ τῆς δράσεώς της ἐξεμηδενίσθη σχεδὸν καὶ ἐδεινοπάθησε σοβαρῶς ἡ Χωροφυλακὴ θεωροῦμεν ἀπαραίτητον ν' ἀσχοληθῶμεν δι' ὀλίγων περὶ αὐτῆς.

«Χαρακτῆρος βιαίου καὶ σκληροῦ, ὁ Ροκφέϊγ, δὲν διεκρίνετο διὰ τὴν κρίσιν του, οὔτε ὅμως καὶ διὰ τὸ ἦθος του, μὴ διστάζων νὰ χρησιμοποιῇ μέσα καθαπτόμενα, οὐ μόνον τῆς ἰδικῆς του τιμῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς τῆς Γαλλίας. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ ὑποκινητὴς τῶν χειρίστων ἔναντι τῆς Ἑλλάδος μέτρων, ἐπιτυχὼν νὰ διαδραματίσῃ κατὰ τὴν περίοδον 1916—1917 ρόλον κατὰ πολὺ ἀνώτερον τῆς παρ' αὐτοῦ κατεχομένης θέσεως», γράφει ἡ Δ.Ι.Σ. (66), εἴδομεν δέ, ὀλίγον ἀνωτέρω, κατὰ ποῖον τρόπον ἐκφράζεται ἡ Γαλλικὴ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ἐν τῇ περὶ τῶν κατὰ Νοέμβριον 1916 λαβόντων χώραν γεγονότων ἐκθέσει της.

Ἐκ τῆς μελέτης μόνον αὐτῆς ταύτης τῆς ἐκθέσεως τῆς Γαλλικῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, εἶναι ἀρκετὸν νὰ μορφωθῇ ἡ γνώμη περὶ τοῦ εἰδεχθοῦς καὶ ἀνεντίμου ἔργου τοῦ Ροκεφέϊγ (67).

Μεταξὺ τῶν ἄλλων δέχεται ἡ ἔκθεσις αὕτη ὡς λίαν ἐπίμεμπτα ἔργα τῆς ὑπὸ τὸν Ροκεφέϊγ Γαλλικῆς μυστικῆς Ἀστυνομίας καὶ τὰ ἀκόλουθα:

---

(65) Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 153—155, Π. Παναγάκου σελ. 322—325 κ.ἑ., Ι. Μεταξᾶ ἄρθρα 24,41,44,48 κ.ἑ. Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Τομ. Α' σελ. 187—189 κ.ἑ.

(66) Τόμος Α' σελ. 187—188.

(67) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια Τομ. Α' σελ. 188—189 ἔνθα ἐν σελ. 345 καὶ ἐν Παρ)τι 29 βλέπε λεπτομερῆ ἀποσπάσματα τῆς Γαλλικῆς ἐκθέσεως.

«α) Σύλληψις ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, κράτησις καὶ ἀπέλασις ὑπηκόων τοῦ ἐχθροῦ ἀκόμη δὲ καὶ Ἑλλήνων ὑπηκόων.

β) Συγκρότησις ἀποθηκῶν ὁπλισμοῦ καὶ πυρομαχικῶν, προοριζομένων νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὑπὸ τῶν πρακτόρων καὶ ἐκτάκτων ὑπαλλήλων τῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν, εἰς ἣν περίπτωσιν θὰ ἔπρεπεν οὗτοι νὰ προκαλέσωσιν ἢ νὰ ὑποστηρίξωσι λαϊκὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἀθηνῶν.

γ) Προπαρασκευὴ καὶ ὀργάνωσις κατὰ τὴν 9 Σεπτεμβρίου 1916 (ν.ἡ), διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως εἰδικῶν ταραχοποιῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν πληροφοριῶν, μιᾶς σφοδρᾶς ἐκδηλώσεως στρεφομένης κατὰ τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐκβιάση τὰς Κυβερνήσεις τῆς συνεννοήσεως καὶ νὰ τὰς ὑποχρεώση νὰ λάβωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὰ ἀπὸ μακροῦ ἐξαιτούμενα ὑπὸ τοῦ Ναυτικοῦ ἀκολούθου καταπιεστικὰ μέτρα, ἤτοι ἀπόβασιν ἣν νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ κατοχὴ τῆς χώρας...».

Ἐν συνεχείᾳ καταλογίζει καὶ τὰς ὑπολοίπους προετοιμασίας διὰ τὰ γεγονότα τῆς 18 Νοεμβρίου 1916.

Ὑπῆρχεν καὶ Ἀγγλικὴ ὑπηρεσία πληροφοριῶν ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' οὐδέποτε, δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἀπησχολήθη μὲ τοιαῦτα ἔργα, τουναντίον μάλιστα ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικὴ Πρεσβεία κατέβαλεν συνεχεῖς διαφωτιστικὰς προσπαθείας παρὰ τοῖς συμμάχοις, δι' ὃ καὶ ἐκ τῶν δριμυτέρων κατηγόρων τῆς ἐν Ἑλλάδι Γαλλικῆς μυστικῆς Ἀστυνομίας ὑπῆρξεν ὁ διατελέσας διευθυντὴς τῆς Ἰντέλιζενς Σέρβις Σὲρ Βαζὶλ Θόμψων εἰς τὸ βιβλίον του «Ἡ μυστικὴ ὑπηρεσία τῶν Συμμάχων ἐν Ἑλλάδι», ἐξ οὗ ἐδανείσθη τὰ βασικώτερα στοιχεῖα ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς κατὰ τὴν Δημοσιογραφικὴν μάχην του μετὰ τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου ἐν ἔτει 1934, ὁ δὲ Παναγάκος νὰ συμπεράνῃ ὅτι «Αἱ ἐνέργειαι αὗται τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Πρεσβείας ἀτιμάζουν τὴν Γαλλίαν καὶ θὰ μείνουν στίγμα ἀνεξίτηλον εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς» (68).

Ὁ Ροκφέϊγ εἶχε δημιουργήσει εἰδικὸν ἀρχεῖον τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν καὶ εἶχεν καταρτίσει ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος 25 χιλιάδας δελτία ἐναντίον ...ὑπόπτων... Ἑλλήνων. Πολλοὶ Ἕλληνες πολῖται συνελήφθησαν, ἐφυλακίσθησαν ἢ ἐξωρίσθησαν ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ροκεφέϊγ. Μεταξὺ τῶν ὀργάνων καὶ πρακτόρων τοῦ ἀσελγοῦς τούτου ἀξιωματικοῦ συμπεριελαμβάνετο καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς πορνῶν, αἵτινες τῷ μετέδιδον τὰς πλέον ψευδεῖς καὶ συκοφαντικὰς πληροφορίας, εὑρίσ,ετο εἰς συνεργασίαν μετὰ τοῦ Βαρώνου Σὲγκ ὁ Ροκεφέϊγ καὶ πολλοὶ πράκτορές του ἦταν τοιοῦτοι καὶ τοῦ Σέγκ. «Ἡ προσπάθεια τοῦ Ροκφέϊγ, γράφει ὁ Θόμψων, ἦτο πῶς νὰ διαστρέψῃ τὰ γεγονότα οὕτως ὥστε νὰ παρίσταται ὁ Βασιλεὺς ὡς ἕνας τύραννος εὑρισκόμενος εἰς διαρκεῖς μυστικὰς συνεννοήσεις μετὰ τῆς Γερμανικῆς Αὐλῆς, ὅπως δολιευθῇ καὶ καταστρέψῃ τοὺς συμμάχους, ὅπως ἀνεφοδιάζῃ τὰ Γερμανικὰ ὑποβρύχια, ὅπως προετοιμάζῃ παγίδας κατὰ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων. Πλεῖστοι πολῖται μόνον καὶ μόνον διότι ἦσαν πιστοὶ εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα ἐκ τῶν διωγμῶν τῆς Ἀστυνομίας τοῦ Ροκφέϊγ» (69).

Ἀλλὰ καὶ ἕτερον θῦμα τοῦ Ροκφέϊγ, ὁ παρασυρθεὶς καὶ ἀτυχήσας εἰς τὰ γεγονότα τῆς 18-11-1916, Γάλλος ναύαρχος Δαρτὶζ Ντὲ Φουρνέ, εἰς τὸ βιβλίον του «Πο-

---

(68) Π. Παναγάκου σελ. 325.

(69) Ι. Μεταξᾶ ἄρθ. 24ον τῆς 14-11-1934 σελ. 130—133.

λεμικαὶ ἀναμνήσεις ναυάρχου», γράφει περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ροκφέϊγ: «...Ἐνήργει ἐρεύνας, κρυφίας συλλήψεις, ἐξήσκει ἔργα πολιτικῆς ἀστυνομίας, κατήρτισεν 25.000 ελτία κατασκοπείας περιλαμβάνοντα ὅλα τὰ σπουδαῖα πρόσωπα τῆς Ἑλλάδος, ἐγκατέστησεν ἀποθήκας...» (70) καὶ κατωτέρω ὁ ναύαρχος ἐξιστορεῖ ὁρμαθὸν ὄχι ἁπλῶς ψευδῶν, ἀλλὰ κακοηθεστάτων πληροφοριῶν, ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Ροκφέϊγ (71).

Ἐκεῖ ὅμως ἔνθα ὁ μηχανορράφος Ροκφέϊγ ἐπεχείρησε νὰ ὑπερβάλη καὶ τὰ ἀστυνομικὰ μυθιστορήματα, ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας ὠργανωθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἔνοπλος θορυβώδης ἐπίθεσις τὴν 19,25 ὥραν τῆς 27ης Αὐγούστου 1916, ἵνα τὴν ἀποδώση εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, χωρὶς νὰ ὑπολογίση ὅτι εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἐγεννήθη τὸ ὀλυμπιακὸν φῶς, κάτω ἀπὸ τὸ ὁποῖον οὐδὲν δύναται νὰ παραμείνη σκοτεινόν, παρὰ πάντα ὑλιστικὸν ἐξοβελισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς.

Διὰ τὴν ἐξιστόρησιν τῆς ἀπαισίας ταύτης πράξεως δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλη μαρτυρία ἐκείνης τῆς ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς Γαλλικῆς Ἐκθέσεως, ἀλλὰ καὶ πλειὰς συγγραφέων, ἡμετέρων καὶ ξένων, ἠσχολήθη μὲ τὸ ποταπὸν ἐκεῖνο ἐγχείρημα, τὸ ὁποῖον, καίτοι ποταπόν, ἐν τούτοις ἐπέφερεν ἓν σοβαρὸν μέρος τῶν ἐπιδιωκομένων ἐπιπτώσεων, διότι δὲν ἀνεκοινώθη τότε ἀμέσως ἡ ἀλήθεια ἢ μᾶλλον ἠθελημένως δὲν ἐγένετο πιστευτή.

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἡμερομηνίαν καὶ ὥραν, ὁμὰς ἐκ 16 ἀτόμων εἰσέβαλεν εἰς τὸν κῆπον τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βασιλίσσης Σοφίας, Γαλλικῆς Πρεσβείας, καθ' ἣν ὥραν συνεσκέπτοντο ἐν αὐτῇ οἱ Πρέσβεις τῆς Ἀντάντ, καὶ κραυγάζουσα ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ἔρριψε πυροβολισμοὺς τινὰς κατὰ τῶν παραθύρων τῆς Πρεσβείας. Ὁ Κων. Ζαβιτσιᾶνος διαγράφων τὰ πρὸ τῆς ἐπιθέσεως ταύτης, τὰ κατ' αὐτὴν καὶ μετέπειτα διαδραματισθέντα, βάσει αὐτοπροσώπου ἀνιλήψεως καὶ ἰδίων του σημειώσεων, παρέχει ἁδρὰν εἰκόνα τῆς ἀδιστάκτου συνεργασίας Ροκφέϊγ καὶ Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπιλέγει:

«Ἡ ἐπίθεσις ποὺ μᾶς εἶχεν ἀναγγελθῆ ὡς καμωμένη τὰς ἑπτὰ καὶ τέταρτον λεπτά, ἐπραγματοποιήθη στὰς ἑπτὰ καὶ 25 πρῶτα!!!».

«Ἡ Ἀστυνομία κατώρθωσε νὰ συλλάβη τοὺς κυριωτέρους ἐκ τῶν ἐπιτεθέντων.

«Οἱ ἐνεργήσαντες τὴν ἐπίθεσιν ἦσαν 16 τὸ ὅλον. Καὶ ἐκ τῆς ἀνακρίσεως ἐπιστοποιήθη ὅτι 15 ἐξ αὐτῶν ἦσαν ὄργανα τῆς μυστικῆς Γαλλικῆς Ἀστυνομίας καὶ ὁ ἐπικεφαλῆς αὐτῶν 16ος ἦτο ἐκ τῶν ἀφοσιωμένων ὀπαδῶν τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Τὰ σχόλια π ε ρ ι τ τ ε ύ ο υ ν» (72).

Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς εἰς τὸ 24ον ἄρθρον του διέλαβεν ἐν λεπτομερείαις τὴν συνέχειαν τῶν βρωμεροτήτων ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ἀποτελοῦν αὗται μίαν σειρὰν δολοπλοκιῶν κατὰ τοῦ κράτους τῶν Ἀθηνῶν καὶ δὲν θὰ ἀσχοληθῶμεν περὶ αὐτῶν.

Ἐκ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐξῆλθεν νικήτρια ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακή. «Εὐτυχῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἡ Ἑλληνικὴ Ἀστυνομία εἶχε κατορθώσει ἀμέσως νὰ συλλάβη τοὺς κυριωτέρους ἐκ τῶν πρωτοφανῶν αὐτῶν διαδηλωτῶν, καθ' ἣν ὥραν ἐνήρ-

---

(70) Ι. Μεταξᾶ ἀρθ. 41ον τῆς 3-12-1934 σελ. 218.
(71) Ι. Μεταξᾶ ἀρθ. 44 σελ. 235.
(72) Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 154—155).

γουν τὸ κατόρθωμά των» (73).

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρουσιάζεται μία ἀταξία, τοὐλάχιστον τῶν ἀσχοληθέντων μὲ τὴν περίοδον ταύτην, καθ' ἣν ἀπὸ ἐθνικῆς τοὐλάχιστον πλευρᾶς, ἀπὸ πλευρᾶς ἐξάρσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ δαιμονίου, ἔδει νὰ ἐξαρθῆ ἰδιαιτέρως ἡ ἐπιτυχία ἐκείνη τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, ἔναντι μιᾶς συνωμοσίας, ἀθλίας μέν, ἀλλὰ ἀριστοτεχνικῶς ἐξυφανθείσης καὶ πραγματοποιηθείσης. Τὰ κόμματα δὲν εἶναι παρὰ ἐφήμεροι ἐκδηλώσεις καὶ τάσεις καὶ δὲν πρέπει χάριν αὐτῶν νὰ παραγνωρίζεται ἡ ἐθνικὴ ζωτικότης. Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ παραλείψεως ἢ ὑπερβάσεως τινός, ἀσφαλῶς θὰ ἐδημιουργεῖτο θέμα εὐρυτέρων ἀναλύσεων καὶ ἐπιθέσεων. Περιέργως ἡ Δ.Ι.Σ. (74) ἀντιπαρερχομένη τὰς ὁμολογίας Ζαβιτζιάνου - Μεταξᾶ καὶ τὰς διαπιστώσεις τῆς Γαλλικῆς ἐκθέσεως 19-9-1919, γράφει ὅτι ἡ ἐπιδραμοῦσα ὁμὰς διελύθη «χωρὶς νὰ προφθάσωσι νὰ ἐπέμβωσιν οὔτε Ἀστυνομία, οὔτε γειτονικαὶ φρουραὶ Ἀνακτόρων...». Ἐν συνεχείᾳ ἡ Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ, ἀφοῦ ὁμιλεῖ περὶ αὐθημερὸν διακοινώσεως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τῶν τεσσάρων Δυνάμεων, δι' ἧς «ἐζητεῖτο παρ' αὐτῆς ἡ ταχεῖα ἀναζήτησις καὶ καταδίκη τῶν ἐνόχων, ἡ τιμωρία τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἀστυνομικῶν, οἵτινες δὲν ἐπενέβησαν ὡς ὤφειλον...», ὑποστηρίζει ὅτι, μετὰ τὸ τέλος τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου ἀπεδείχθη ὅτι τὴν κατὰ τῆς Πρεσβείας ἐπίθεσιν εἶχεν ὀργανώσει ὁ Ροκεφέϊγ, ἵνα προκαλέση τὴν λῆψιν στρατιωτικῶν μέτρων κατὰ τῆς Ἑλλάδος, διὰ σχετικῆς δὲ ὑποσημειώσεως παραπέμπει εἰς τὰ ὑπὸ τὸ παράρτημα 29 καταχωρημένα ἀποσπάσματα τῆς ἐκθέσεως Μπουσσενώ, εἰσηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν. Ἀκριβῶς ὅμως ἡ παραπομπὴ αὕτη παρέχει ὅλως ἀντίθετα στοιχεῖα, διότι ἡ ἔκθεσις αὕτη διαλαμβάνει ἀκριβῶς τὰ ἀκόλουθα:

«Οἱ πρωτεργάται τῆς ἐκθέσεως ταύτης —ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἦτο δικηγόρος τις ὀνόματι Βολάνης— ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναγεγραμμένοι εἰς τοὺς καταλόγους τῶν πρακτόρων τῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν. Οὗτοι συνελήφθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διαδηλώσεως, ἀλλ' ὁ ναυτικὸς ἀκόλουθος διὰ νὰ ἐπιτύχη τὴν διαφυγὴν αὐτῶν ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δίωξιν, ἀφοῦ τοὺς ἐνέδυσε μὲ στολὰς Γάλλων ναυτῶν, τοὺς ἐπεβίβασεν ἐσπευσμένως ἐπὶ τοῦ «Ρεσσιλιέ»..., ἀφοῦ τοὺς ἀπέκρυψεν εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο σκάφος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, τοὺς ἀπέστειλεν εἰς Θεσσαλονίκην... Ἐκεῖ παρέμειναν ἐν ἀπολύτῳ ἐλευθερίᾳ μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ Ναυτικὸς ἀκόλουθος ἐφοβήθη μήπως προβῶσιν εἰς ἀποκαλύψεις. Τότε συνελήφθησαν κατόπιν διαταγῆς τοῦ ἀντιπλοιάρχου Ροκεφέϊγ τὴν 25ην Σεπτεμβρίου...». Ἐν συνεχείᾳ ἡ Γαλλικὴ ἔκθεσις ἐν λεπτομερείᾳ ἐκθέτει τὰ μέχρι τῆς συντάξεώς της διατρέξαντα. Κατὰ συνέπειαν οὐχὶ ὀρθῶς ὑποστηρίζεται ὅτι δὲν ἐπρόλαβον νὰ ἐπέμβωσιν ἡ Ἀστυνομία κ.λ.π. Δὲν δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὴν θέσιν ταύτην τῆς Δ.Ι.Σ. Ὁ αὐτόπτης Ζαβιτσιᾶνος καὶ ὁ Μεταξᾶς, ὀρθῶς ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἀστυνομία ἐπέτυχε τὴν σύλληψιν τῶν δραστῶν, οὓς ὁ Ροκφέϊγ ἀφήρεσε τῶν χειρῶν της ἐν ὀνόματι τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου, ὡς συνήθως συνέβαινε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ ἔδωκε τὴν ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐκθέσεως ἱστορουμένην πορείαν.

---

(73) Ι. Μεταξᾶ σελ. 134 καὶ Ζαβιτσιάνος ἀνωτέρω.

(74) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον Πόλεμον» Τομ. Α' σελ. 190.

Τὴν 27ην Σεπτεμβρίου 1916, ὁ ἀντιναύαρχος Νταρτὶζ Ντὲ Φουρνὲ ἀπηύθυνε σκληρὰν διακοίνωσιν, ὑπὸ τύπον τηλεσιγράφου, πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ὅσον ἀφορᾷ τὸν Στόλον, τὴν νῆσον Λέρον κ.λ.π. (75), τῆς ὁποίας μία παράγραφος διελάμβανε:

«Τέλος ἡ ἀσφάλεια τῆς Στρατιᾶς Ἀνατολῆς, ἀπαιτεῖ ὅμως Σύμμαχοι ἀξιωματικοί, ὁριζόμενοι παρὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ, δυνηθῶσι νὰ ἐξασκήσωσι τὸν ἀπαιτούμενον ἔλεγχον ἐπὶ τῆς Ἀστυνομίας καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ἑλληνικῶν Σιδηροδρόμων. Ὁ Ροκφέϊγ ἤθελε πλέον νὰ ἐκδικηθῇ τὴν Ἑλληνικὴν Χωροφυλακήν, διότι τὸν ἀπεκάλυψαν εἰς τὴν κατὰ τῆς Πρεσβείας του ἀθλιότητα καὶ ἐζήτει νὰ τὴν θέση ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν του, διότι τίνα ἄλλον κίνδυνον διὰ τὴν Στρατιὰν ἀπετέλει ἡ Ἀστυνομία;

Μετὰ 4 ἡμέρας, ἤτοι τὴν 1ην Ὀκτωβρίου, ὁ Φουρνὲ ἐγένετο ἀποκαλυπτικώτερος, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὅρου «ἔλεγχος τῆς Ἀστυνομίας», ἐκ τῆς ἐπεξηγήσεως δὲ ταύτης καὶ τῶν ἐν συνεχείᾳ παρ' αὐτοῦ ἐκδοθεισῶν ὁδηγιῶν, «ἐξήγετο σαφῶς, ὅτι ἡ Ἀστυνομία περιήρχετο οὐσιαστικῶς ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν κυριαρχίαν» (76). Ἀτυχῶς, καταθλιπτικῶς πιεζομένη πανταχόθεν, ἡ Κυβέρνησις τῶν Ἀθηνῶν ἐδέχθη καὶ τὸν ὅρον τοῦτον καὶ οὕτω ἡ Χωροφυλακὴ κατέστη ὑποτελής, ἐλεγχομένη καὶ ἐπιτηρουμένη ὑπὸ τῶν Γάλλων.

Ἀπὸ τῆς 4ης Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 1-6-1917 δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ὁμιλῶμεν περὶ ἀστυνομίας ἐλευθέρου Κράτους, ἀλλὰ περὶ ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς τρωθέντων εἰς πάντα τὰ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ σημεῖα τῆς ἀνθωπίνης καὶ ἐθνικῆς των ἀξιοπρεπείας καὶ ἀποτελούντων ἕρμαιον οἱασδήποτε ὑποβολῆς καὶ ψυχώσεως. Δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ συγκεκροτημένου Σώματος, ἀλλὰ περὶ ἐκ συμπτώσεως καὶ φόβου ἑνουμένων εἰς τινας ἐνεργείας. Λήγοντος τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1916, ἡ κατάστασις εἶχεν ἀποβῆ ἀβεβαία καὶ ἐκρηκτική. «Αἱ συνεχεῖς ἐπεμβάσεις τῶν ξένων εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς χώρας ζητήματα, ὁ ἐγκατασταθεὶς ἔλεγχος εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, τοὺς σιδηροδρόμους, τὰ τηλεγραφεῖα καὶ τὰ ταχυδρομεῖα καὶ τέλος ἡ δρᾶσις τῶν μυστικῶν Συμμαχικῶν Ἀστυνομιῶν, αἵτινες προέβαινον ἐν μέσαις Ἀθήναις εἰς τὴν σύλληψιν ξένων ἢ Ἑλλήνων ὑπηκόων, δρῶσαι κατὰ προτίμησιν διαρκούσης τῆς νυκτός, καὶ μὴ διστάζουσαι πολλάκις νὰ εἰσέρχωνται βιαίως εἰς τὰς οἰκίας τῶν συλλαμβανομένων, εἶχον ἐξεγείρει τὴν ἀγανάκτησιν τῆς πλειονότητος τοῦ λαοῦ καὶ τὸ μῖσος αὐτοῦ πρὸς τοὺς Συμμάχους», γράφει ἡ Δ.Ι.Σ. Οἱ Ἕλληνες πολῖται ἐκακοποιοῦντο βανεύσεως ἢ καὶ ἐφονεύοντο ὑπὸ ἀνδρῶν τῶν Συμμαχικῶν δυνάμεων, ἰδία τῶν Ἰταλῶν ἐν Ἠπείρῳ καὶ τῶν Σινεγαλέζων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς εἶχον καταστῆ ἀδύναμοι νὰ ἐπέμβωσιν, ἔστω καὶ προστατευτικῶς. Ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς ἀνεύρεσιν ἀστυνομικῶν ἔργων καὶ ἐννοιῶν περὶ καθήκοντος καὶ ἀποστολῆς, καθίστατο αὐτόχρημα φενάκη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀξίωσις νὰ συγκρατήση τις τὴν ἔκρηξιν τοῦ ψυχικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἡφαιστείου, διδομένης εὐκαιρίας, τῶν τόσον ταπεινουμένων καὶ ἀντιδικούντων συνεχῶς ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, θὰ ἐθε-

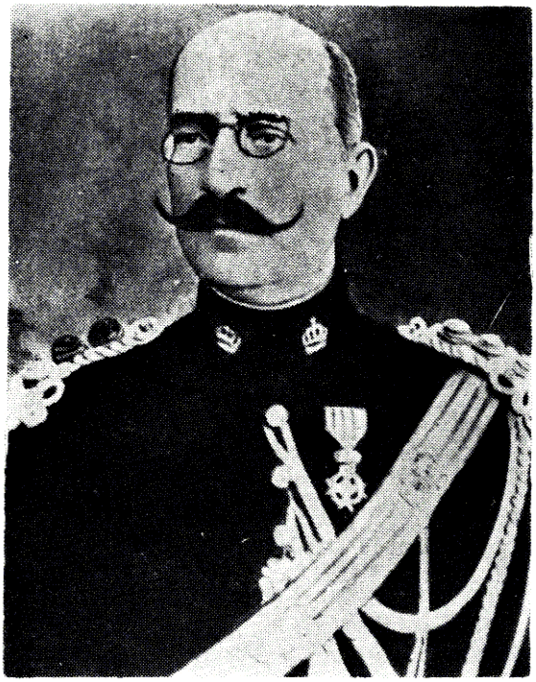
---

(75) Βλέπε πλῆρες τὸ κείμενον ταύτης ἐν Παρ. 16 τοῦ τομ. Α' σελ. 327 Γ.Ε.Σ) Δ.Ι.Σ. «Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ πόλεμος εἰς τὰ Βάλκάνια».

(76) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια Τομ. Α' σελ. 192.

ωρεῖτο τοὐλάχιστον χιμαιρικὴ καὶ ἀνεδαφική.

Ὁ ἐ. ἀ. στρατηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς Ἀριστ. Κολλᾶτος ἀφηγήθη ἡμῖν ὅτι, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἵνα δύναται ἀνενοχλήτως νὰ ἐπεμβαίνη ὁ Ροκφέϊγ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὀξυδερκοῦς παρατηρήσεως τοῦ τότε Ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς Ραζέλου, ἠξιώθη ὅπως ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς ἀπέλθη τῶν Ἀθηνῶν πρὸς ἐπιθεώρησιν ἁπασῶν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῆς.

Συνταγματάρχης Χωροφυλακῆς Ραζέλος Παῦλος, Ἀρχηγός Χωροφυλακῆς 1915 - 1916

Ὁ Ραζέλος, παραλαβὼν καὶ τὸν Κολλᾶτον ὡς συνοδόν του, ἀνεχώρησεν εἰς ἐπὶ τοῦτο περιοδείαν, διαρκέσασαν πέραν τῶν 40 ἡμερῶν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας μόλις τὴν 17ην Νοεμβρίου 1916, ἤτοι τὴν παραμονὴν τῶν ἀμέσως κατωτέρω γεγονότων.

Πληροφορηθεὶς τὰ ἑσπέρας τῆς 17ης Νοεμβρίου τὴν ἐπικρατοῦσαν κατάστασιν ἔσπευσεν νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τοῦ Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ Καραγκούνη καὶ νὰ δώσῃ πρὸς τοῦτο διαταγὰς περὶ ἀψόγου στάσεως τῆς Χωροφυλακῆς.

Εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην δέον ν᾽ ἀποδοθῇ καὶ ἡ μικρὰ σχετικῶς συμμετοχὴ τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰ γεγονότα τῆς 17.11.1916.

Ε΄ ΝΟΕΜΒΡΙΑΝΑ

Τὰ γεγονότα τῆς 18-11-1916 δὲν θὰ ἀπησχόλουν ἡμᾶς ἐνταῦθα, ἐὰν δὲν ἐπεκράτει ἐν τοῖς διαφόροις συγγραφεῦσι ποιά τις, ἐκ κεκτημένης ταχύτητος, σύγχυσις, καὶ ἐὰν δὲν ἐπηκολούθουν τὰ γεγονότα τῶν μετέπειτα ἡμερῶν, εἰς ἃ καὶ πάλιν ἀναμιγνύεται ἡ Χωροφυλακὴ μετὰ τῆς χαρακτηριστικῆς προχειρότητος καὶ εὐκολίας

καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διακρίσεως τῶν ἐνεργειῶν της, ἀπὸ τῶν ὀχλοκρατικῶν τοιούτων.

Τούτων ἕνεκεν θὰ ἀναφερθῶμεν καὶ εἰς τὰ γεγονότα ταῦτα, ἀλλὰ μὲ πᾶσαν δυνατὴν συντομίαν.

Ὁ Φουρνὲ ἐζήτει νὰ τῷ παραδοθῇ καὶ τὸ τελευταῖον ὑπόλοιπον τῆς Ἑλληνικῆς τιμῆς, νὰ τῷ παραδοθῇ ὁ ὁπλισμός.

Τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1916 στρατεύματα τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἐπετέθησαν κατὰ τῆς ἐν Κατερίνῃ στρατιωτικῆς δυνάμεως. Ἐπηκολούθησε σύγκρουσις σφοδρά, φανατισμένη καὶ αἱματηρά, ἥτις διεκόπη τῇ ἐπεμβάσει Γαλλικῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων καὶ διὰ τῆς δημιουργίας οὐδετέρας ζώνης.

Ὁ Γάλλος ναύαρχος Φουρνὲ τὴν 25-10-1916, κατέλαβε τὸν Ναύσταθμον καὶ τὴν νῆσον Λέρον ὡς καὶ τὰ ἐλαφρὰ σκάφη τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Ἡ οὐδετέρα μεταξὺ τοῦ κράτους τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἐπαναστάσεως Ἐθνικῆς Ἀμύνης ζώνη, πλάτους 5 χιλιομέτρων, ἐχώρισε τὴν Ἑλλάδα εἰς δύο ἐπικρατείας, δηλαδὴ τὴν 2αν Νοεμβρίου καθωρίσθη μία ὁροθετικὴ γραμμὴ διήκουσα ἀπὸ Ἠπείρου μέχρι Αἰγαίου. Ἡ ὑπὸ τῶν Γάλλων καθορισθεῖσα δικαιοδοσία τοῦ Κράτους τοῦ νότου ἐξετείνετο μέχρι γραμμῆς ἀρχομένης ἀπὸ Γκρισμπάνι (Ἤπειρος) καὶ διερχομένης διὰ Παλαιοσελίου, 1260, Μαγέρι, Γρεβενῶν, Μπουρνεζίου, Κατένης, Σερβίων, Βλαχολειβαδίου, Κοκκινοπλοῦ καὶ Λιτοχώρου. Βεβαίως τὰ περὶ ἐδαφικῆς δικαιοδοσίας ἐν Ἠπείρῳ εἶχον προσλάβει ἄλλην μορφὴν κατόπιν τῆς προελάσεως τῶν Ἰταλῶν καὶ τῆς ἀποβάσεως εἰς Πρέβεζαν τῶν Γάλλων.

Τὴν 3ην Νοεμβρίου ὁ Φουρνὲ διὰ διακοινώσεώς του πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἐζήτησε τὴν παράδοσιν αὐτῷ τοῦ ὁπλισμοῦ καὶ πολεμικοῦ ὑλικοῦ. Ἡ διακοίνωσις προεκάλεσεν ἔκπληξιν, ταραχὴν καὶ ἀγανάκτησιν. Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπέρριψε τὴν διακοίνωσιν διὰ τῆς ἀπὸ 9-11-1916 ἀπαντήσεως.

Τὴν 11ην Νοεμβρίου ὁ Φουρνὲ διὰ δευτέρας, ὑπὸ μορφὴν τηλεσιγράφου, διακοινώσεως, ἀπήτει τὴν μέχρι 18-11-1916 παράδοσιν τοῦ ὁπλισμοῦ, καθ' ὅσον ἄλλως ἀπὸ τῆς 17ης Νοεμβρίου «θὰ προέβαινεν εἰς τὴν λῆψιν μέτρων». Τὸ τελεσίγραφον ἐκορύφωσε τὴν ἀνησυχίαν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν, ὥστε νὰ μὴ ἀποκλείωνται ἐνδεχόμενα εἰς βάρος τῆς δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ τῶν ἐν Ἀθήναι κυκλοφορούντων Συμμάχων.

Κατὰ λαβοῦσαν χώραν ἀκρόασιν παρὰ τῷ Βασιλεῖ τοῦ Γάλλου ναυάρχου Φουρνέ, ἀπεκαλύφθησαν τὰ εἰς πρώτην δόσιν, τοὐλάχιστον, μέλλοντα νὰ ληφθῶσι «μέτρα», ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ ἡ δευτέρα διακοίνωσις. Οὕτω ὁ Γάλλος ναύαρχος ἐν ψυχρῷ ἐδήλου ὅτι, τὴν πρωΐαν τῆς 18ης Νοεμβρίου θὰ ἐνηργεῖτο «εἰρηνικὴ ἐπίδειξις» ἀποβιβαζομένων εἰς Πειραιᾶ Γαλλικῶν ἀγημάτων, παρ' ὧν θὰ κατελαμβάνοντο ἄνευ βίας, ἐπίκαιροι τινὲς θέσεις. Ὁ Βασιλεὺς εἰς ταῦτα ἀπήντησεν ὅτι θὰ ἐδίδοντο διαταγαὶ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ὅπως μὴ ποιήσωσι πρῶτα χρῆσιν τῶν ὅπλων.

Ὁ Βασιλεὺς τὴν τοιαύτην διαταγὴν ἔδωκε κατὰ συγκέντρωσιν τῶν ἐν ἐξάψει τελούντων ἀξιωματικῶν τὴν 17-11-1916, τὴν ἰδίαν ἡμέραν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἀπέρριψεν ὡς ἐθνικῶς ἀπαράδεκτον τὴν Γαλλικὴν διακοίνωσιν, ζητοῦσα τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἀποφάσεων περὶ λήψεως τῶν «ὑπὸ τῆς περιστάσεως ἐπιβαλλομένων μέτρων».

Ὁ Τύπος καὶ οἱ σύλλογοι τῶν ἐπιστράτων εἶχον κορυφώσει τὴν ἔξαψιν καὶ τὴν

κατὰ τῶν Γάλλων ἀγανάκτησιν. Οἱ ἐν Ἀθήναις, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ πρόσφατα γεγονότα τῆς Κατερίνης, ἀπέδιδον τὰ πάντα εἰς πρόθεσιν τῶν Γάλλων ὅπως ἐξασθενίσωσι πᾶσαν ὑλικὴν δύναμιν τοῦ Κράτους καὶ καταστήτωσι τοῦτο ὑποχείριον τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Θεσ)νίκης, ἧς τελικὸν σκοπὸν διέβλεπον τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Βασιλέως τὸν ὁποῖον τόσον ἠγάπων. Ἡ Κυβέρνησις, πανταχόθεν πλησσομένη καὶ παραπαίουσα, ὑπέκυψεν εἰς τὴν ὀχλοκρατίαν, τὴν ὁποίαν κατὰ περίεργον τρόπον ἐξεπροσώπουν οἱ στρατιωτικοί, συρομένη δὲ ὑπὸ τοῦ συναισθηματικοῦ περιβάλλοντός της, προέβη εἰς προετοιμασίας διὰ στρατιωτικὴν δρᾶσιν, συγκεντρώσασα εἰς Ἀθήνας σοβαρὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις ἐκ τῶν πλησιεστέρων ἐπαρχιακῶν φρουρῶν.

Ὁ στρατηγὸς Καλλάρης, Διοικητὴς τοῦ Α΄ Σώματος Στρατοῦ καὶ ἀρχηγὸς τῶν ἐν Ἀθήναις συγκεντρωθεισῶν δυνάμεων, τὴν ἑσπέραν τῆς 17ης Νοεμβρίου ἐξέδωκε διαταγήν, βάσει ὁμοίας τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, ἔχουσαν οὕτω: «Διατάξατε τὰ ὑφ' ὑμᾶς στρατεύματα ὅπως ἐν περιπτώσει ἀντιμετωπίσεως ξένων στρατευμάτων, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πυροβολήσωσι πρῶτα», ταυτοχρόνως ὅμως ἐγνώριζεν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς συναλλαγῆς ἀγωνιζόμενον Γάλλον Στρατιωτικὸν Ἀκόλουθον ὅτι, «Ἐὰν ἐξακολουθήσωσι τὰ πράγματα βαίνοντα ὡς βαίνουσιν ἤδη, δὲν ἀποκλείεται νὰ φέρωσιν εἰς σύγκρουσιν, ἄγουσαν μέχρις ἐνόπλου ρήξεως» (77).

Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Γάλλος ναύαρχος ἀπὸ τῶν πρώτων πρωϊνῶν ὡρῶν τῆς 18ης Νοεμβρίου ἀπεβίβασεν εἰς Πειραιᾶ ἀγήματα ἐκ τριῶν ταγμάτων (3.000 ἀνδρῶν ἐν συνόλῳ), ἅτινα, θέσας ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ πλοιάρχου Πουλιέζι Κόντι, ἐκίνησε κατὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ κατὰ τῶν διὰ τῆς παρ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης διαταγῆς ἐπιχειρήσεων τεθέντων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Διὰ τῆς ὡς εἴρηται διαταγῆς του εἶχε θέσει ὡς γενικὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν εἰς τὸ ἀποβατικόν του σῶμα «ν ὰ ἐ γ κ α τ α σ τ α θ ῇ χ ρ η σ ι μ ο π ο ι ο ῦ ν ἐ ν ἀ ν ά γ κ ῃ τ ὴ ν β ί α ν, ε ἰ ς τ ο ι α ύ τ α ς θ έ σ ε ι ς, ὥ σ τ ε τ ὰ σ τ ρ α τ ε ύ μ α τ ά μ α ς ν' ἀ π ο τ ε λ έ σ ο υ ν ἀ π ε ι λ ὴ ν κ α τ ὰ τ ῶ ν Ἀ θ η ν ῶ ν κ α ὶ ν ὰ κ α τ α λ ά β ο υ ν τ ὰ τ υ χ ὸ ν ε ὑ ρ ι σ κ ό μ ε ν α ε ἰ ς τ ὴ ν ζ ώ ν η ν τ ῶ ν ἐ π ι χ ε ι ρ ή σ ε ω ν στρατιωτικὰ ἢ διὰ στρατιωτικοὺς σκοποὺς χρησιμοποιούμενα ἱδρύματα...» (78).

Ἐνῶ τὰ Γαλλικὰ τμήματα προσεπάθουν μᾶλλον διὰ ψυχολογικῆς βίας νὰ ἐκβιάσωσιν εἰς ὑποχώρησιν τὰ ἐντεταλμένα Ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ τμήματα, τὴν 11.30 ὥραν ἐγένετο ἡ ἔναρξις τοῦ πυρὸς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Γάλλων παρὰ τὸ Ρούφ, καὶ ἐκεῖθεν ἐν συνεχείᾳ ἐγενικεύθη.

Διὰ τῶν ἐν συντομίᾳ ἐκτεθέντων ἠθελήσαμεν νὰ συνδέσωμεν τὰ γεγονότα μετὰ τῆς κρατούσης καὶ δημιουργηθείσης παρὰ τῷ λαῷ γενικῆς καταστάσεως, ὥστε μετὰ λόγου νὰ κρίνῃ τις τὰ ἀφορῶντα τὰ πεπραγμένα τῆς Χωροφυλακῆς (79).

Πηγὰς περὶ τῆς τηρηθείσης ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς στάσεως κατὰ τὴν 18ην

---

(77) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ παγκόσμιον Πόλεμον» Τομ. Α΄ σελ. 206.

(78) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. ὡς ἀνωτέρω σελ. 203—204.

(79) Περὶ ὅλων τῶν ἀνωτέρω βλέπε ἐν ἐκτάσει Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ παγκόσμιον Πόλεμον» Τομ. Α΄ σελ. 199—219, Ι. Μεταξᾶ σελ. 264—270, Κ.Ζαβιτζιάνου Τομ.Α΄ σελ.217—219, Π. Παναγάκου σελ. 334—339, Π. Καρολίδου Κεφ.Ε΄

Νοεμβρίου, δυστυχῶς δὲν ἀνεύρομεν ἄλλας, πλὴν τῶν ἀνεκδότων ἀπομνημονευμάτων ἀποστράτων πλέον ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, οἵτινες κατὰ τὰ γεγονότα ταῦτα ὑπηρέτουν εἰς Ἀθήνας. Ὁ γλαφυρὸς καὶ ἀνικειμενικώτατος Γκατζάρας, ὑπηρετῶν τότε εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον τῆς Ἀσυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν, παρέχει τὴν κατηγορηματικὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ ἀπὸ τῆς 17ης Νοεμβρίου εἶχε τεθῆ ἐν αὐστηρᾷ ἐπιφυλακῇ εἰς τὰ ἀστυνομικά της καταστήματα ὑπὸ κατηγορηματικὰς διαταγάς, νὰ ἀντιτάξῃ ἄμυναν καὶ νὰ ἀποκρούσῃ πάντα ὅστις ἤθελεν ἐπιχειρήσῃ νὰ καταλάβῃ τὰ Ἀστυνομικὰ Καταστήματα. Εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῆς ἀπολύτου πρὸς ἄμυναν ἑτοιμότητος, παρέμεινεν ἡ δύναμις τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς 18ης Νοεμβρίου, πλὴν τῆς δυνάμεως τοῦ παρὰ τῇ πλατείᾳ Θησείου Δ' Ἀστυνομικοῦ Τμήματος, ἥτις εὑρεθεῖσα ἐντὸς καὶ ἐγγὺς τῶν συγκρούσεων ἔλαβεν ἀναγκαστικῶς μέρος ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ τότε Μοιράρχου Σταμάτη.

Ἄλλην περίπτωσιν δραστηριότητος, ἀπὸ πλευρᾶς Χωροφυλακῆς, δὲν παρουσιάζουν αἱ μεταξὺ Ἑλληνικῶν καὶ Γαλλικῶν δυνάμεων συγκρούσεις τῆς 18ης Νοεμβρίου, καίτοι ἡ δύναμις τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας εἶχεν ἐνισχυθῆ σημαντικῶς δι' ἀνακληθεισῶν εἰς Ἀθήνας δυνάμεων, ἀπὸ πλευρᾶς ὅμως δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἡ κατάστασις ἐξέφυγεν τελείως τῶν χειρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, διότι πᾶσα ἀπόπειρα δραστηριότητός της ἠλέγχετο καὶ ἠμποδίζετο ἀποφασιστικῶς ὑπὸ τῶν ἐνόπλως πλέον δρώντων ἐπιστράτων. Ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν ἐπιστράτων ἡ δημοσία ἐν γένει ζωὴ ἐπηρεάζετο ὑπὸ τῶν συλλόγων τούτων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς 16ης Νοεμβρίου αἱ ἀρχαὶ τοῦ Κράτους ὑπεκατεστάθησαν ἀπολύτως ὑπὸ τοῦ συνεπείᾳ τῶν Γαλλικῶν προκλήσεων καὶ ἀπειλῶν φανατισθέντος καὶ ἐξάλλου καταστάντος ὄχλου τῶν ἐπιστράτων.

Πρωτόκολλα πρὸς ὑπογραφὴν περιεφέροντο μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὅπλα διενέμοντο κρύφα καὶ φανερὰ εἰς τοὺς ἐπιστράτους.

Ἐξωπλισμένοι ἔφεδροι, φοιτηταὶ καὶ ἄλλα στοιχεῖα, καθ' ὁμάδας καὶ ἐν διαδηλώσει, προέβαινον εἰς ὀχλοκρατικὰς ἐνεργείας καὶ ἀπειλάς. Καταστήματα ἀντιφρονούντων ἐπεσημαίνοντο δι' ἐρυθρῶν σημείων. Ἐξ ἄλλου πολυάριθμοι περιπολίαι ἐκ Γάλλων ναυτῶν διέσχιζον τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ γενικῶς ἡ πρωτεύουσα ἐνεφάνιζε τὴν πλέον ἔκρυθμον καὶ ἐκρηκτικὴν ὄψιν.

Ἐν μέσῳ τοιαύτης καταστάσεως καὶ τοσαύτης ἐκρηκτικότητος, ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς εἶχεν ἀποβῆ τελείως ἀμελητέα ὑπόθεσις, ἡ γενικωτέρα κατάστασις εἶχε περιέλθει εἰς χεῖρας τῶν διευθυνόντων τοὺς ἐπιστρατικοὺς συλλόγους.

Ὁ Γάλλος ναύαρχος ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ροκφέϊγ, διαβεβαιώσαντος αὐτὸν «Οἱ Ἕλληνες μπλοφάρουν. Ἐπιμείνατε, ναύαρχε καὶ θὰ σᾶς παραδώσουν τὰ πυροβόλα ἐπὶ δίσκου», καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐν Ἀθήναις παραγόντων τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας, ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα τοῦ Ξέρξου τὴν πρωΐαν τῆς 18ης Νοεμβρίου, ὅτε καὶ ἐπηκολούθησεν ἡ μεταξὺ τῶν Γαλλικῶν ἀγημάτων καὶ Ἑλληνικῶν δυνάμεων σύγκρουσις μετὰ τῶν μοιραίων ἀποτελεσμάτων διὰ τὸν Φουρνὲ (80)

---

(80) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια Τομ. Α' σελ. 206—214, Ι. Μεταξᾶ σελ. 264—270, Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Α' σελ. 217—219, Π. Παναγάκου σελ. 334—339 — Π. Καρολίδου Κεφ. Ε'.

τὰ στρατεύματα τῆς Ἀντὰντ καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ ὅλη κινητοποίησις τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων ἐτέλει ὑπὸ τὴν ἄμεσον διεύθυνσιν τοῦ στρατηγοῦ Καλλάρη, τοῦ ὑποστρατήγου Παπούλα Ἀναστ. κ.λ.π., τὰ δὲ συμμετασχόντα τῶν συγκρούσεων Ἑλληνικὰ τμήματα ἀπετέλουν μονάδας ὀργανικάς, διοικουμένας παρ' ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος.

Παρ' οὐδενὸς μνημονεύεται συμμετοχὴ τμήματος Χωροφυλακῆς, πλὴν τοῦ Ζαβιτσιάνου, ὅστις ἐν σελίδι 219 ἔχει διατυπώσει τὴν ἀκόλουθον συλλήβδην φράσιν, ὅλως ἀντίθετον πρὸς τὴν παρὰ τῆς Διευθύνσεως Ἱστορίας Στρατοῦ παριστωμένην τακτικὴν διάταξιν, καθ' ἣν «Ναῦται, Χωροφύλακες καὶ ἐπίστρατοι, κατὰ χιλιάδας ὁλοκλήρους, ἐτίθεντο εἰς τὴν διάθεσιν τῶν διοικούντων τὴν ἐπιχείρησιν».

Μᾶλλον θὰ πρόκειται περὶ παραστατικοῦ σχήματος λόγου, ἐκτὸς ἐὰν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐπιχειρήσεως ἠθέλησεν νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὰς λαβούσας χώραν κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς 18ης Νοεμβρίου, διαρκούσης τῆς συρράξεως, συγκρούσεις Ἀστυνομίας καὶ Στρατοῦ μετὰ ἐνόπλων πολιτῶν, περὶ ὧν αἱ ὑπάρχουσαι πληροφορίαι εἰσὶν μᾶλλον ἀντιφατικαὶ (81).

Καταπαύσαντος τοῦ πυρός, τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Βασιλέως καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν Πρέσβεων, ἐπῆλθε μία συνεννόησις μεταξὺ τῶν ἀντιπάλων, τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀναλαβούσης τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως περισυλλέξῃ τὰ κατασχεθέντα, κυριευθέντα ἢ ὁπωσδήποτε διαρπαγέντα ὑπὸ τῶν κατοίκων ὑλικὰ τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ. Εὔληπτον τυγχάνει πόσον ἐξαιρετικῶς λεπτὴ καὶ ἀπροσδιόριστος ὑπῆρξεν ἡ τοιαύτη ὑποχρέωσις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἣν αὕτη, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ἐναπέθεσεν εἰς τὴν Διεύθυνσιν Ἀστυνομίας.

Ἡ Διεύθυνσις Ἀστυνομίας προέβη ἐν τάχει εἰς τὴν ἔκδοσιν διαταγῶν καὶ προκηρύξεων πρὸς τοὺς ὑφισταμένους καὶ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἔθεσεν εἰς ἔντονον κινητοποίησιν τὸ σύνολον τῆς ἀστυνομικῆς μηχανῆς, ἐν ὀνόματι τῆς κινδυνευούσης Πατρίδος. Πᾶσα καθυστέρησις, ἀμέλεια ἢ νωχέλεια ἠδύνατο νὰ ἀποτελέσῃ ἀφορμὴν νέας ἐπεμβάσεως τῶν Γάλλων, οἵτινες διὰ τῶν πρακτόρων τοῦ Ροκφέϊγ ἐπληροφοροῦντο τὰ πάντα.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς νυκτὸς τῆς 18—19 Νοεμβρίους τὸ σύνολον τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ ἀστυνομικῆς δυνάμεως ἀπετέλεσε τοὺς ἱεραποστόλους τῆς ἐπιδιωκομένης συναλλαγῆς.

Εὐθὺς κατωτέρω ὁ Ζαβιτσιᾶνος διὰ τῆς ἀφηγήσεως περὶ τῶν ἐπακολουθησάντων τὴν ἑπομένην καὶ τὰς ἐν συνεχείᾳ ἡμέρας γεγονότων, παρέχει τὴν ἀσφαλῆ πληροφορίαν, καθ' ἣν ἐπὶ τῶν γεγονότων ἐκείνων, πολιτογραφηθέντων ὑπὸ τὴν λέξιν «Νοεμβριανά», ἡ Χωροφυλακὴ ἐπεδείξατο προσήλωσιν μόνον πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς νόμους καὶ δὲν παρεσύρθη εἰς τὰς λαβούσας χώραν κομματικὰς ἀσχημίας.

Ἐπὶ τούτῳ γράφει ὁ Ζαβιτσιᾶνος: «...Ἀλλ' ἐστηρίχθη γιὰ πρώτη φορά, τοὐλάχιστον στὸν τόπο μας, τὸ ἐπίσημον κράτος, τὸ ὁποῖον ὠργάνωσε στάσιν καὶ κ α τ ή ρ γ ε ι ο ὐ σ ι α σ τ ι κ ῶ ς ἢ κ α ὶ τ υ π ι κ ῶ ς τοὺς διευθυντὰς τῆς Δη-

---

(81) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια Τόμ. Α' σελ. 214 ἔνθα ἔναντι τῶν ἀντιφατικῶν ἰσχυρισμῶν ἀναφέρεται: «Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι, γενομένης ἐρεύνης εἰς τὰς οἰκίας ἐξεχόντων βενιζελικῶν παραγόντων, ἀνευρέθη εἰς αὐτὰς μεγάλη ποσότης πολεμικοῦ ὑλικοῦ, τυφέκια περίστροφα, χειροβομβίδες καὶ φυσίγγια».

μοσίας 'Ασφαλείας, ἡ ὁποία οὕτω περιήρχετο εἰς τοὺς μπράβους τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ.

«Τὸ αὐτὸ ἐγίνετο καὶ μὲ τοὺς Διευθυντὰς τῆς 'Αστυνομίας ἢ τοὺς Φρουράρχους. Καὶ γενικῶς ἔθεσεν ἐπικεφαλῆς τῶν Δημοσίων ὑπηρεσιῶν πρόσωπα ὄχι γιὰ νὰ συγκρατήσουν τὴν τάξιν, ἀλλ' ἀντιθέτως γιὰ νὰ τὴν παραλύσουν. Τοῦτο δὲ ὄχι μόνον εἰς 'Αθήνας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Παλαιὰν 'Ελλάδα, καθὼς καὶ εἴς τινας ἐπαρχίας τῆς Νέας 'Ελλάδος» (82).

Ἡ Δ.Ι.Σ., κατὰ τὴν αὐτόθι βιβλιογραφίαν, γράφει ὅτι ἀποτέλεσμα τῶν γεγονότων τῆς 18ης Νοεμβρίου ὑπῆρξε, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν Συμμαχικῶν ἐλέγχων 'Αστυνομίας, ταχυδρομείων καὶ σιδηροδρόμων, ὧν οἱ ἀξιωματικοί, οἵτινες λόγῳ τοῦ σκαιοῦ καὶ βαναύσου τρόπου καθ' ὃν διεξήγαγον τὴν ὑπηρεσίαν των, εἶχον προκαλέσει τὴν γενικὴν ἀντιπάθειαν, ἀπεμακρύνθησαν κατὰ τρόπον ἐνίοτε βίαιον (83).

Αὐτὴ αὕτη ἡ Κυβέρνησις ὑπέθαλπτε τὴν κομματικὴν μισσαλοδοθῖαν διὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, ἐκδόσαντος ἄτοπον ἡμερησίαν διαταγήν.

Ἡ ἀνωτέρω διαπίστωσις τοῦ Ζαβιτσιάνου, ἡ ταυτόσημος θέσις τοῦ Καρολίδου περὶ τῆς ἐξαπολυθείσης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῶν ἐπιστράτων καὶ ἄλλων κομματικῶν ἀνευθύνων στοιχείων ἀναρχίας, ἐνέχει ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα διὰ τὴν ἀσφαλῆ περὶ Χωροφυλακῆς κρίσιν.

Ἡ ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τοῦ Ζαβιτσιάνου λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν ἐπακολουθησάντων, ὑποβοηθεῖ ἔτι πλέον εἰς τὴν διάγνωσιν περὶ τῆς νομιμοφρόνου, ἐντὸς τῶν δημιουργηθέντων πλαισίων, στάσεως καὶ δράσεως τῆς Χωροφυλακῆς, καὶ κατὰ συνέπειαν, ἀδίκως οἱ ἄνδρες αὐτῆς ἀντεπετωπίσθησαν ὀλίγον βραδύτερον μετὰ τόσης ἐχθρότητος.

Εἰς τὰ ἀτομικὰ βιβλιάρια τῶν περισσοτέρων ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς ὑπάρχουσι καταχωρημέναι ποιναὶ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, διότι δὲν ἐπεδείκνυον δουλικότητα εἰς τοὺς προέδρους καὶ τὰ διοικητικὰ συμβούλια τῶν ἐπιστρατικῶν συλλόγων. Οὕτω ἀναγιγνώσκομεν ποινὴν ἑξαημέρου κρατήσεως εἰς τὸ ἀτομικὸν βιβλιάριον τοῦ τότε 'Αστυνομικοῦ Διευθυντοῦ 'Αθηνῶν ταγματάρχου Καραγκούνη 'Αποστόλου «διότι δὲν προσηνέχθη ἱκανοποιητικῶς πρὸς τὸ παρουσιασθὲν καὶ παραπονεθὲν κατ' ἀξιωματικοῦ τῆς 'Αστυνομικῆς Διευθύνσεως Διοικητικὸν Συμβούλιον 'Εφέδρων».

Μία τοιαύτη ποινὴ πρὸς τὸν μᾶλλον τῇ κυβερνήσει προσκείμενον ἀξιωματικόν, ἀποδεικνύει τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Σώματος κατὰ τῶν παρακρατικῶν δυνάμεων. Ἄλλο θέμα ἐὰν ἡ ἀντίδρασις δὲν ἠδύνατο νὰ τελεσφορήσῃ, ὁπωσδήποτε κάτι συνεκράτει ἐν τῇ θυελλώδῃ ἐκείνῃ καταστάσει, ὅτε:

Εἰσαγγελεῖς, ἀντεισαγγελεῖς, ἀνακριταί, ἐγκατασταθέντες εἰς τὰ κατὰ τόπους Φρουραρχεῖα, ἐξέδιδον ἐντάλματα συλλήψεως (84),ἅτινα, ὡς εἰκός, διεβιβάζοντο εἰς τὴν Χωροφυλακὴν πρὸς ἐκτέλεσιν. Δὲν νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ παρά τινος τρόπος τῆς ἀρνήσεως τῆς Χωροφυλακῆς νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ἐντάλματα ταῦτα, καὶ διότι ταῦτα ἔφερον ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῆς νομιμότητος, ἀλλὰ καὶ διότι πέραν τῆς Χωροφυλακῆς ὑπῆρχον οἱ ὑποκαταστήσαντες ταύτην. Παρὰ ταῦτα καὶ πάλιν ὁ Ζα-

---

(82) Αὐτόθι τομ. Α' σελ. 222— Βλέπε καὶ Καρολίδου Κεφ. Ε'.
(83) Αὐτόθι τομ. Α'. σελ. 215.
(84) Κ. Ζαβιτζιάνου τομ. Α' σελ. 223.

βιτσιᾶνος (85) γράφει: «περιμαζεύματα ἐπιστράτων, χωροφυλάκων, ναυτῶν καὶ πολιτῶν, ὡπλισμένα, ἀπετέλεσαν ὁμάδας καὶ διευθύνθησαν πρὸς ὅλας τὰς συνοικίας τῶν Ἀθηνῶν πρὸς ἀναζήτησιν τῶν κατοικιῶν τῶν «Βενιζελικῶν».

Δὲν νομίζομεν ὅτι ἀπαιτοῦνται σχόλια. Πολλάκις, εἰς τὸ κατὰ τὰ λοιπὰ ἀξιόλογον ἔργον τοῦ Ζαβιτσιάνου, παρατηροῦνται τοιαῦται ἀνακολουθίαι ἢ ἐκφράσεις, ἂν θέλωμεν.

Ἀναφέρομεν τὰ ἀκόλουθα ἐκ τῶν ἀνεκδότων ἀπομνημονευμάτων Γκατζάρα, ἐξ ὧν καταδεικνύεται ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ εἶχε περιέλθει εἰς πλήρη ἀχρησίαν καὶ ἀδυναμίαν δι᾽ οἱανδήποτε περίπτωσιν.

Εἰς τὸν ἄνω ὄροφον τοῦ καταστήματος τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ἐστεγάζετο ἡ ὑπὸ τὸν τότε Μοίραρχον Ἰωάν. Μαρούδαν ὑπηρεσία καταδιώξεως.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς 19ης Νοεμβρίου ἔνοπλος ὁμὰς ἐπιστράτων, εἰσελθοῦσα εἰς τὸ κατάστημα τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας, προέβη εἰς τὴν σύλληψιν, καὶ «ἀπαγωγὴν» τοῦ Μαρούδα ὑπὸ σκαιοτάτην συμπεριφοράν .Καθ᾽ ἣν στιγμὴν ἡ ἀπαισία αὕτη κοστωδία εἶχε κατέλθει εἰς τὸ ὄροφον ἔνθα τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, Ταγματάρχου Ἀπ. Καραγκούνη, ὁ Μαρούδας ζητεῖ νὰ ἴδη τὸν Διευθυντήν του. Μὲ κυνισμὸν τῷ ἐπετράπη τοῦτο καὶ ὁ Μαρούδας μὴ ἔχων τὶ νὰ εἴπη ἄλλο πρὸς τὸν προϊστάμενόν του, τῷ ἐνεχείρησε τὸ ξίφος του, τουτέστιν τὴν τιμήν του, ἐνῶ ὁ Καραγκούνης παραλαμβάνων τοῦτο καὶ μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ τι ὑπὲρ τοῦ ὑφισταμένου του ἐπεδόθη εἰς παρακλήσεις ὅπως μὴ κακοποιηθῇ ὁ Μαρούδας!!!...

Οἱ ἄνδρες τοῦ Ἐπιτελείου τῆς Διευθύνσεως κεχηνότες καὶ ἀδύναμοι δι᾽ ὅ,τιδήποτε, παρηκολούθουν τὴν θλιβερὰν σκηνὴν καὶ διηπόρουν πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ συμβαίνωσι τοιαῦτα γεγονότα.

Ἀτυχῶς αἱ παρακλήσεις τοῦ Καραγκούνη δὲν εἰσηκούσθησαν καὶ εἰς τὸ Φρουραρχεῖον ἔνθα ὡδηγήθη ὁ Μαρούδας, ἐκακοποιήθη, πρωτοστατοῦντος ἑνὸς ἱερέως. ,Αναμφιβόλως ἡ στάσις τοῦ Διευθυντοῦ Ἀστυνομίας ὑπῆρξε λίαν ἐπίμεμπτος ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

Ἀνὰ τὴν πόλιν ἠκούοντο συνεχεῖς πυροβολισμοὶ καὶ συνεχεῖς βιαιότητες ἐλάμβανον χώραν εἰς βάρος τῶν Βενιζελικῶν, ὁ δὲ Γκατζάρας γράφει: «Εἰς πάντα τὰ ἀνωτέρω γεγονότα, ἡ Χωροφυλακὴ ἔμεινεν ἐν ἐπιφυλακῇ ἁπλοῦς θεατὴς τῶν πάντων, ἐνῶ ἡ δύναμίς της εἰς τὰ 9 τμήματά της ἀνήρχετο εἰς πλέον τῶν 1000 ἀνδρῶν. Ἡ τοιαύτη ἀχρήστευσις τῆς Χωροφυλακῆς διήρκεσε μέχρι τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἐπαναστατῶν εἰς Ἀθήνας. Τὴν 21ην Νοεμβρίου αἱ ταραχαὶ ἐσταμάτησαν καὶ πλήρης ἡσυχία ἐπεκράτει εἰς Ἀθήνας...».

Ἡ ἀπέριττος αὕτη περιγραφὴ καὶ εἰκών, μακρὰν οἱασδήποτε προκαταλήψεως καὶ μετὰ 49 περίπου ἔτη διδομένη, παρέχει τὴν ἀλήθειαν.

Ὡρισμέναι ὁμάδες Ἐπιστράτων, νομίζουσαι ὅτι οὕτω θὰ καλύψουν διὰ τῆς νομιμότητος τὰς ἐνεργείας των, εἶχον προσλάβει ὡς συνεργοὺς καὶ συνοδοὺς ἄνδρας τινὰς τῆς Χωροφυλακῆς, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῶν συμπραττόντων καὶ ἀσφαλῶς ἡμάρτησαν σοβαρῶς οἱ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην χορηγήσαντες ἄνδρας βαθμοφόροι, ἀλλὰ τί ἔδει καὶ τί θὰ ἠδύναντο νὰ πράξωσι ὑπὸ τὰς συνθήκας ἐκείνας;

---

(85) Αὐτόθι ἐν σελίδι 224.

᾿Αναγινώσκων τις τὰ πρακτικὰ συνεδριάσεως τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν 1.8.1917, καθ᾿ ἣν ἐξετέθησαν ἐν λεπτομερείᾳ ὑπὸ ὡρισμένων βουλευτῶν τὰ λαβόντα χώραν ἐν ᾿Αθήνας κατὰ τὰς 19 καὶ 20 Νοεμβρίου, θὰ καταληφθῇ ὑπὸ ποικίλων συναισθημάτων, θὰ ἴδη τὴν ὀξυτάτην κατὰ Εἰσαγγελέων καὶ Δικαστῶν ἐπίθεσιν διότι οὗτοι συμμετέσχον εἰς τὰς ἐρεύνας, συλλήψεις, κακοποιήσεις καὶ φυλακίσεις καὶ θὰ διακρίνη ὅτι παντοῦ γίνεται λόγος περὶ στρατιωτικῶν ἐνεργειῶν. ᾿Εκ τῶν ἀγορητῶν ὁ ἐξαιρετικῶς δεινοπαθήσας Γ. Σταμάτης ἀσχοληθεὶς μὲ πολλὰς λεπτομερείας καταλογίζει τὰ ἀκόλουθα εἰς βάρος τῶν ὀργάνων τῆς Χωροφυλακῆς.

α) Ὅτι συνώδευον τὰ ἐξ ᾿Επιστράτων δράσαντα ἀποσπάσματα «τρεῖς ἢ τέσσαρες ᾿Επίστρατοι συνοδευόμενοι ὑπὸ ὀργάνων τῆς Χωροφυλακῆς...».

β) Ὅτι ἐχρησιμοποιήθησαν τὰ κρατήρια τῆς ᾿Αστυνομίας διὰ τὴν κράτησιν τῶν συλλαμβανομένων ἔνθα τὰ ὄργανα τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ἐπεδείξαντο καλὴν διαγωγήν. ᾿Επὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὁ ἀφηγούμενος βουλευτὴς ἐστηλίτευσε τὴν κατάστασιν τῶν κρατηρίων, ἀποκαλέσας ταῦτα «μπουδρούμια» καὶ θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπη ὅτι ὑπῆρξε τοῦτο μία εὐκαιρία ἵνα ἀντιληφθῶσιν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν ἀστυνομικῶν οἰκημάτων, καὶ

γ) Ὅτι κατὰ τὴν ἀποφυλάκισιν ἐγένοντο συστάσεις παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ ᾿Αστυνομίας ν᾿ ἀποφεύγουν τὰς δημοσίας ἐμφανίσεις.

Οὐδεμία ἄλλη ἐκτροπή, ἐνέργεια ἢ πρωτοβουλία κατελογίσθη εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ τοὺς ἄνδρας της. ᾿

᾿Εξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ κατὰ τὰς θλιβερὰς ἐκείνας ἡμέρας δὲν ἐτήρησε τὴν ἐπιβεβλημένην ἐκ τῆς ἀποστολῆς της στάσιν, ἀφ᾿ ἑνὸς μὲν παραγκωνισθεῖσα ὑπὸ τῶν ᾿Επιστρατικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν, ἀφ᾿ ἑτέρου δὲ ἀδρανήσασα καὶ παρασυρθεῖσα ἐκ τῆς γενικῆς ψυχώσεως καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς λίαν ἐνεργοῦ καὶ ἄνευ ἀντιδράσεως τινὸς πρωτοστατήσεως τῶν Δικαστῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν παρεξετράπη εἰς πράξεις καὶ ἐνεργείας εἰς ἃς οἱ ἄλλοι παράγοντες προέβησαν. Ὁμολογουμένως ὁ Διευθυντὴς ᾿Αστυνομίας ἐτήρησε λίαν ἐφεκτικὴν στάσιν ἔναντι τῆς ἐξαλλότητος καὶ τῶν ἐκτροχιασμῶν τῶν ἐπιστράτων τουλάχιστον, ὤφειλε κατ᾿ ἀρχὴν νὰ προστατεύσῃ τοὺς ὑφισταμένους του καὶ νὰ διαχωρίσῃ κατά τινα τρόπον τὰς εὐθύνας του ἐκ τῆς ὀχλοκρατίας, ἥτις ἐπεκράτησε.

Τὰ γεγονότα τῶν ἡμερῶν ἐκείνων κατέστρεψαν, οριστικῶς καὶ πᾶσαν ἔτι σκιὰν σχέσεων μεταξὺ τῶν ᾿Επαναστατῶν Θεσσαλονίκης καὶ Κυβερνήσεως ᾿Αθηνῶν.

Ἡ ᾿Επαναστατικὴ Τριανδία ἀπηύθυνε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα πρὸς τοὺς διπλωματικοὺς της ἀντιπροσώπους, διὰ τοῦ ὁποίου ἐρρίπτετο πλέον ὁ κύβος.

«Τὰ τραγικὰ γεγονότα τῶν ᾿Αθηνῶν, ὅπου τόσοι ἐκ τῶν συναγωνιστῶν μας εὗρον μαρτυρικὸν θάνατον καὶ ἐδιώχθησαν σκληρῶς, ἐδημιούργησαν μεταξὺ τοῦ αἱμοσταγοῦς Βασιλέως καὶ τοῦ Ἔθνους χάσμα τοῦ λοιποῦ ἀγεφύρωτον. Ὅπως ἐπιβάλει τὴν Τυραννίδα του δὲν ἐδίστασε νὰ θυσιάσῃ τὰ ὑπέρτατα συμφέροντα τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀνταπαιτητάς μας μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ βοηθήσῃ τὴν Γερμανικὴν νίκην, ἐφ᾿ ἧς καὶ μόνης ἠδύνατο νὰ ἑδραιώσῃ τὴν ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλείαν του. Καὶ ὅπως ἐμποδίσῃ τὸν ταχύτερον ἐξοπλισμὸν ἐκείνων ἐκ τῶν πατριωτῶν, ὅσοι συνετάχθησαν μετὰ τῶν πατροπαραδότων φίλων καὶ προστατίδων δυνάμεων κατὰ τῶν κοινῶν ἐχθρῶν, δὲν ἐδίστασε νὰ στρέψῃ τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα κατὰ τῶν συμ-

πατριωτῶν, τῶν ὁποίων οἱ πατέρες ἔχυσαν τὸ αἷμα των ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐπωφελούμενος δὲ τῆς εὐκαιρίας ἐξαπέλυσε τὸν Βασιλικόν του στρατὸν εἰς σφαγὴν ἐκείνων, οἵτινες διετήρησαν ἄκαμπτον μέχρι τέλους τὸ ἐθνικὸν φρόνημα. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶναι Ἔκπτωτος τοῦ Θρόνου του. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὁ λαὸς πανδήμως συνερχόμενος, θὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὴν ἔκπτωσιν ταύτην, ἥτις ἀφορᾷ προσωπικῶς τὸν Τύραννον Βασιλέα καὶ ὄχι τὴν δυναστείαν».

Θεσσαλονίκη 24 Νοεμβρίου) 7 Δεκεμβρίου 1916

Ἀπὸ τῆς 25ης Νοεμβρίου ὁ Γάλλος ναύαρχος ἔθεσεν ὑπὸ ἀποκλεισμὸν ἅπασαν τὴν περιοχὴν τοῦ Κράτους τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐπηκολούθησεν ἡ πεῖνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Διὰ διαδοχικῶν διακοινώσεων τῆς 28 Νοεμβρίου, 18 Δεκεμβρίου καὶ 26 Δεκεμβρίου ἠξιώθησαν, ἐπὶ ἀπειλῇ αὐτοδυνάμων μέτρων, τ' ἀκόλουθα παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως:

α) Ἡ πλήρης μεταφορὰ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων εἰς Πελοπόνησον, πλὴν ἐλαχίστων ἀνδρῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων διὰ τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ Ἀσφαλείας.

β) Ἡ ἀπαγόρευσις πάσης κινήσεως ἢ ἐκδηλώσεως καὶ τῆς ὁπλοφορίας τῶν ἐπιστράτων.

γ) Ἡ ἀποκατάστασις ἁπάντων τῶν πρὸ τῆς 18.11.1916 συμμαχικῶν ἐλέγχων (σιδηροδρόμων, ταχυδρομείων καὶ ἰδία ἐπὶ τῆς Ἀστυνομίας).

δ) Ἡ ἀπελευθέρωσις ἁπάντων τῶν διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα κρατουμένων πολιτῶν.

ε) Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Διοικητοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ, Στρατηγοῦ Καλλάρη, καὶ

στ) Ἡ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὑποβολὴ αἰτήσεως ρητῆς συγγνώμης καὶ ἡ ἐν δημοσίᾳ τελετῇ ἀπόδοσις τιμῶν εἰς τὰς σημαίας τῶν συμμάχων (86).

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πρὸ τῶν ἀπειλῶν ἠναγκάσθη ν' ἀποδεχθῇ βαθμιαίως καὶ τοὺς καταλύοντας πᾶσαν ἔννοιαν κράτους καὶ κρατικῆς ἀξιοπρεπείας ὡς ἀνωτέρω ὅρους.

Περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ τελευταίου ὅρου ὡμιλήσαμεν ἤδη ἀνωτέρω, ἐνταῦθα θ' ἀναφέρωμεν μόνον ὅτι, προκειμένης τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς μειώσεως, ἀπὸ τῆς 11ης πρωϊνῆς τῆς ἡμέρας ἐκείνης δύναμις ἐκ 300 ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν τότε Ταγματάρχην Δημητρίου ἐπεδόθη εἰς τὴν ὁλοσχερῆ ἐκκένωσιν τῆς πλατείας Ζαππείου καὶ τῶν πέριξ λόφων ἐκ πολιτῶν καὶ τῆς ἐκ τούτων ἀπομόνωσιν μέχρι πέρατος τῆς καταισχύνης.

Κατὰ συνέπειαν οἱ μόνοι θεαταὶ καὶ μάρτυρες τῆς μαρτυρικῆς ἐκείνης παρελάσεως καὶ ὑποκλίσεως τῆς Ἑλληνικῆς σημαίας πρὸ τῶν συμμαχικῶν τμημάτων καὶ σημαιῶν ὑπῆρξαν οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς, τῶν ὁποίων ὁ ἐπικεφαλῆς Ταγματάρχης, μὲ πλήρεις δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς συνεκράτει τοὺς ἐκμανέντας ὑφισταμένους του λέγων «Ἡ ἀτιμία αὔτη βαρύνει μόνον τοὺς ἰσχυροὺς συμμάχους. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα νὰ τὴν προσκηνύσουν οἱ ἴδιοι...».

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρίτον ὅρον ἡ Κυβέρνησις Σπύρου Λάμπρου ἀντέδρασε ὅσον

(86) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Τομ. Α' παρ. 28 ἐν σελ. 344-345.

ἠδύνατο, τελικῶς ὅμως ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ πρὸ τῆς ἐπιμονῆς τῶν συμμάχων καὶ ἡ διαδεχθεῖσα ταύτην Ζαΐμη, ἔκαμε καὶ τὸν ὅρον τοῦτον ἀποδεκτόν.

Εἰς τὴν χορείαν Σαράϊγ καὶ Ροκεφέϊγ ποσετέθη καὶ ἕτερος μισέλλην, ὁ Στρατηγὸς Κομποῦ, ὁ Ἐπόπτης ἐπὶ τῆς πορείας τῆς συμμορφώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Παρὰ ταῦτα ὁ ἐκ τοῦ ἀποκλεισμοῦ λιμὸς ἐξηκολούθει, ἐπηκολούθησεν καὶ λοιμὸς (δυσεντερία), σπάνις καὶ στοιχειωδῶν φαρμάκων καὶ ἐντεῦθεν ἀθρόοι θάνατοι, χωρὶς τοῦτο νὰ παρεμποδίζῃ τοὺς Γάλλους νὰ παραμένουσι σκληροὶ καὶ τοὺς Ἕλληνας νὰ ἵστανται ὑπερήφανοι.

Λόγῳ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα 1917 ἐπετράπη ἡ ἐκφόρτωσις εἰς Πειραιᾶ ἑνὸς σιτοφορτίου καὶ ἑνὸς γαιανθράκων διὰ τῶν ἀτμοπλοίων «Λιλὴ» καὶ «Καλημέρης» καὶ ἀμέσως ἡ Ἀθηναϊκὴ σάτυρα ἐτέθη ἐν δράσει.

ΕΧ, καὶ βάλαμε στὸ χέρι — τὴ Λιλὴ τὸν Καλημέρη — καὶ θὰ λέμε τώρα στὸν Κομποῦ — ρὲ βλαμάκι τί χαμπού.

Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς δοκιμασίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς ἐφάνησαν ἀνώτεροι πάσης περιγραφῆς. Ὁ ἄρτος καὶ τὰ ἐλάχιστα τρόφιμα διενέμοντο διὰ δελτίων μὲ πρωταγωνιστοῦντα παράγοντα τὴν Ἀστυνομίαν καὶ δὲν ἀναφέρεται οὐδὲ μία περίπτωσις καταχρήσεως ἢ δολίας συμπεριφορᾶς.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὀφείλεται μία γενικὴ διευκρίνισις. Ὡς ἐτονίσαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, τὸ ποιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν Ἀστυνομικῶν ὀργάνων εἶχε καταπέσει σοβαρῶς, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως δὲ τῶν ἐπιστράτων δὲν δύναται νὰ γίνῃ σοβαρὸς λόγος περὶ ἀστυνομεύσεως. Μετὰ τὸν Συμμαχικὸν ἀποκλεισμὸν (25.11.1916) ἐξέλιπεν οἱοσδήποτε ἔλεγχος ἐπὶ τῶν τροφίμων καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς Ἀστυνομίας ἐλάμβανον χώραν αἱ πλέον φαντασιώδεις νοθεῖαι. Ὁ Γκατζάρας ἀναφέρει ὅτι ὁ παραπλεύρως τῆς ,Αστυνομικῆς Δ)νσεως καφεπώλης παρεσκεύαζεν ντοματοπελτέν, ἀναμιγνύων, ἐπὶ παρουσίᾳ βαθμοφόρων καὶ ὁπλιτῶν, χυλὸν τομάτας μετὰ χυλοῦ γεωμήλων καὶ τὰ πράγματα ἔβαινον καλῶς.

Ὁ Κομποῦ «ὢν ἀπότομος, βίαιος καὶ προκατειλημμένος ἔναντι τῶν Ἑλλήνων», κατήγγειλε συνεχῶς τὴν Ἑλλάδα ὡς δολίως παραβιάζουσαν τοὺς ὅρους. Τὴν κατ' ἔτος ἐνίσχυσιν τῆς Χωροφυλακῆς διὰ στρατιωτῶν, ἐπισυμβᾶσαν καὶ ἤδη, κατελόγισεν ὡς ἐσκεμμένον σύστημα διατηρήσεως στρατιωτικῶν δυνάμεων ἐν Θεσσαλίᾳ, Στερεᾷ κλπ. Κατήγγειλεν ἐπισήμως ἐπίσης ὅτι αἱ μὴ συμπτυσσόμεναι ὑπηρεσίαι Χωροφυλακῆς διεχειρίζοντο μυστικὰς ἀποθήκας ὅπλων διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν ἐπιστράτων, βάσει μυστικοῦ σχεδίου ἐπιστρατεύσεως καὶ κατὰ συνέπειαν ἐκινδύνευον τὰ νῶτα τῆς στρατιᾶς τοῦ Σαράϊγ!!! (87). Ἐντεῦθεν οἱ ἐξευτελισμοὶ καὶ αἱ διαπομπεύσεις τῆς Χωροφυλακῆς Θεσσαλίας (88) ἀλλὰ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐν τῇ ὑπολοίπῳ Ἑλλάδι.

Οὕτω κατὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Βασιλέως καὶ τὴν ἐγκατάστασιν εἰς Ἀθήνας τῆς Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἀμύνης, μόνον εἰς Πελοπόνησον ἐλειτούργουν κατὰ τινὰ τρόπον σκιωδῶς ἐπηνδρωμέναι ὑπηρεσίαι Χωροφυλακῆς.

---

(87) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Πόλεμος εἰς τὰ Βαλκάνια Τομ. Α' σελ. 247.
(88) Βλέπε ἀνωτέρω ὑποσ. 45.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΠΡΑΞΙΣ Β΄ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ — Ο ΝΕΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

Τὴν 30ὴν Μαΐου 1917, εἰς ἀπάντησιν τοῦ τελεσιγράφου τοῦ Ζοννάρ, παρητήθη ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ τὴν 3ην Ἰουνίου μέσω Ὠρωποῦ διὰ τῆς θαλαμηγοῦ «Σφακτηρία» ἀνεχώρησε διὰ τὴν ἀλλοδαπήν.

Κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ ε.α. Ὑποστρατήγου Π. Ἀναστατοπούλου ὁ Βασιλεὺς ὀλίγον πρὸ τῆς ἐπιβιβάσεώς του ἀπευθυνθείς, πρὸς τοὺς ὑπὸ τὸν Ταγματάρχην Κουτροβίδην ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς, ἄκρως συγκεκινημένος, εἶπεν πρὸς αὐτούς: «Σᾶς ἔμεινε καὶ σᾶς ἡ σκόνη διὰ τοὺς κόπους σας».

Τὴν αὐτὴν τῆς παραιτήσεως ἀνεκηρύχθη Βασιλεὺς ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου, ὁ Ἀλέξανδρος.

Ἡ ἐκθρόνησις καὶ ἀναχώρησις τοῦ Βασιλέως προεκάλεσε λαϊκὸν ἀναβρασμόν, πρὸς καταπράϋνσιν τοῦ ὁποίου ὁ Ζονὰρ τὴν 2 Ἰουνίου 1917 ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν: (1)

> «Η Γαλλία, ἡ Μ. Βρεττανία καὶ ἡ Ρωσία ἐπεδίωξαν τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν πρόοδόν της.
>
> Ἐννοοῦν νὰ ὑπερασπίσουν, τὴν εὐγενῆ χώραν ἣν ἀπελευθέρωσαν, ἀπὸ τὰς συνδυασμένας ἐνεργείας τῶν Τούρκων, τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Γερμανῶν.
>
> Παρίστανται διὰ νὰ ματαιώσωσι τὰ τεχνάσματα τῶν κληρονομικῶν ἐχθρῶν τοῦ Βασιλείου.
>
> Ἐπιθυμοῦν νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὰς ἐπανειλημένας παραβιάσεις τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν συνθηκῶν καὶ τὰς θλιβερὰς μηχανορραφίας, αἵτινες κκατέληξαν εἰς τὴν σφαγὴν στρατιωτῶν φίλων χωρῶν.
>
> Τὸ Βερολῖνον ἀκόμη χθὲς διέτασσεν ἐν Ἀθήναις καὶ ὡδήγει βαθμηδὸν τὸν λαὸν ὑπὸ τὸν Βουλγαρογερμανικὸν ζυγόν.
>
> Ἀπεφασίσαμεν ν' ἀποκαταστήσωμεν τὴν συνταγματικὴν νομιμότητα καὶ τὴν ἑνότητα τῆς Ἑλλάδος.
>
> Αἱ προστάτιδες δυνάμεις ἐζήτησαν ἑπομένως ἀπὸ τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον νὰ παραιτηθῇ.
>
> Δὲν προτίθενται νὰ θίξουν τὴν συνταγματικὴν Βασιλείαν. Φιλοδοξοῦν μόνον νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν κανονικὴν λειτουργαν τοῦ Συντάγματος, πρὸς ὃ ὁ ἐνδόξου μνήμης Βασιλεὺς Γεώργιος, παρέμεινε πάντοτε μετ' εὐσυνειδη-

---

(1) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἕλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α΄ Παγκόσμιον Πόλεμον» Τόμος Α΄, παράρτημα 36 σελ. 358 (ἔνθα βλέπε καὶ σχετικὴν βιβλιογραφίαν) — Κωνσταντίνου Ζαβιτζιάνου Τόμος Β΄. σελ. 12—13.

σίας προσηλωμένος καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἔπαυσε νὰ σέβεται.

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ἡ ὥρα τῆς συμφιλιώσεως ἔφθασε. Τὰ πεπρωμένα σας εἶναι στενῶς συνδεδεμένα πρὸς τὰ τῶν προστατίδων δυνάμεων. Τὰ ἰδεώδη σας εἶναι τὰ αὐτά, αἱ ἐλπίδες σας εἶναι αἱ ἴδιαι.

Σήμερον ὁ ἀποκκλεισμὸς ἤρθη. Π ᾶ ν ἀ ν τ ί π ο ι ν ο ν ἐ ν α ν τ ί ω ν τ ῶ ν Ἑ λ λ ή ν ω ν εἰς οἱανδήποτε καὶ ἂν ἀνήκουν μερίδα, θέλει κατασταλῇ ἄνευ οἴκτου.

Οὐδεμα διασάλευσις τῆς δημοσίας Τάξεως θέλει γίνει ἀνεκτή. Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ περιουσα ἑνὸς ἑκάστου θὰ προστατευθῶσι.

Νέα περίοδος εἰρήνης καὶ ἐργασίας διανοίγεται πρὸ ὑμῶν. Πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι σεβόμεναι τὴν Ἐθνικὴν Κυριαρχίαν, αἱ Προστάτιδες Δυνάμεις, οὐδόλως προὐτίθενται νὰ ἐπιβάλλουν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὴν γενικὴν ἐπιστράτευσιν.

Ζήτω ἡ ἡνωμένη, Ἐλευθέρα καὶ Μεγάλη Ἑλλὰς

Ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλίας, τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ τῆς Ρωσσίας.

Ὁ Ὕπατος Ἁρμοστὴς τῶν Προστάτιδων Δυνάμεων.

Ζονὰρ

Σπανίζουν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοσαύτης μεγάλης ὁλκῆς ἀνεύθυνα καὶ ἀπατηλὰ πρὸς λαοὺς ἔγγραφα, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ ἡμέτερον ἀντικείμενον.

Πρὶν ἢ ἀλέκτωρ φωνήσει ὁ ὑπογράψας τὴν προκήρυξιν ταύτην ἀπέδειξεν ὁπόσον ὀλίγον ἐσέβετο τὴν ὑπογραφήν του.

Τὴν ἑπομένην τῆς προκηρύξεως δι' ἐπιστολῆς τοῦ Ζονὰρ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐζητήθη ἡ σύλληψις καὶ παράδοσις εἰς τοὺς Γάλλους δι' ὑπερορίαν τριάκοντα πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν προσωπικοτήτων καὶ ἡ θέσις ὑπὸ διαρκῆ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν εἰς τὰς οἰκίας των ἑτέρων 114 περίπου προσωπικοτήτων. (2)

Ὁ Παῦλος Καρολίδης παρέδωκεν εἰς τὴν Ἱστορίαν τὸ διὰ τοὺς ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν κείμενον τῆς Ὑπουργικῆς διαταγῆς, καθὼς καὶ τὸ κείμενον τοῦ κοινοποιήσαντος πρὸς αὐτὸν τὴν διαταγὴν ταύτην ἐγγράφου τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας Ἀττικοβοιωτίας, ὡς ἀκολούθως:

Α' Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις Ἀττικοβοιωτίας

Πρὸς τὸν κ. Παῦλον Καρολίδην,

Παρακαλοῦμεν ὅπως λάβητε γνῶσιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 20424 — 5 — 6 —1917 πρὸς ἡμᾶς διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν ὡς ἔχει ἐπακριβῶς κατωτέρω πρὸς συμμόρφωσιν, ἅτε ἐμπεριεχόμενος ἐν τοῖς μνημονευομένοις καταλόγοις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ἰουνίου 1917

Ἀπ. Καραγκούνης — Ἀντισυνταγματάρχης

Ἀνακοινώσατε ἄνευ ἀναβολῆς καὶ ἐπὶ ἀποδείξει ὑποβλητέα μοι εἰς τοὺς ἐν τοῖς συνημμένοις καταλόγοις ἀναγραφομένους ὅτι συμφώνως πρὸς σημείωμα τῆς 16 Ἰουνίου (ν. ἡ) ἐ.ἔ τοῦ Ὑπάτου Ἁρμοστοῦ τῶν συμμάχων δυνάμεων ἐτέθησαν ὑπὸ ἐπι-

---

(2) Κ. Ζαβιτζιάνου Τομ. Β'. σελ. 13—18, Π. Καρολίδης Κεφάλ. Ζ', Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον» τόμ. Α' σελ. 270-272.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΖΥΜΒΡΑΚΑΚΗΣ

Ὁ πρῶτος Ὑποστράτηγος Χωρ)κῆς

Ἀρχηγὸς κατὰ τὴν περίοδον 1918 - 1920

τήρησιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι διὰ τῶν ἐνεργειῶν των παρέβλαψαν τὰ συμφέροντα τῶν συμμάχων. Εἰδοποιηθήτωσαν συνάμα οὗτοι ὅτι ἂν ἐπιμείνωσιν εἰς τοιαύτην προπαγανδιστικὴν αὐτῶν ἐνέργειαν ἐμπνεομένην ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν συμμάχων καὶ ἐκθέτουσαν τὴν ἀσφάλειαν τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων τῆς Ἀνατολῆς θέλουσιν ὑπαχθῆ εἰς τὴν ἐπιβολὴν αὐστηροτέρων μέτρων.

Ἀναφέρατέ μοι τὴν ἐκτέλεσιν ὑποβάλλοντες συγχρόνως καὶ ἀποδείξεις τῆς ἀνακοινώσεως.

Ὁ Ὑπουργὸς Φ. Νέγρης (3)

Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Ζονὰρ ἀπ' εὐθείας κοινοποιουμένων καὶ ἀξιουμένων μέτρων, ὑπῆρξαν καὶ τὰ «μέτρα» τῶν ὑπολοίπων ὀργάνων τῆς Γαλλικῆς Ἱεραρχίας.

Ὁ ἐν Πειραιεῖ ἐγκατεστημένος ὡς Στρατιωτικὸς Διοικητής, Γάλλος Στρατηγὸς Κομποῦ, ἅμα τῇ ἀναχωρήσει τοῦ ἐκθρονισθέντος Βασιλέως, διὰ προκηρύξεώς του ἐκάλεσε τὸν Ἀθηναϊκὸν λαὸν εἰς πλήρη τάξιν καὶ ἡσυχίαν, καὶ ὁ λαὸς ἔχων ἐπίγνωσιν τῶν περιστάσεων καὶ διαίσθησιν τῶν Γαλλικῶν προθέσεων ἐτήρει παροιμιώδη καὶ ἀπίστευτον ἡσυχίαν, ἵνα μὴ δώσῃ ἀφορμὰς καὶ ληφθῶσιν εἰς βάρος του καὶ ἕτερα μέτρα καταπιέσεως καὶ διαπομπεύσεως, ὁπότε, ἔν, μὴ πλήρως ἐξερευνηθὲν περιστατικὸν — ὁμοιάζον μὲ τὴν κατ' Αὔγουστον 1916 σκηνοθετηθεῖσαν κατὰ τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας ἐπίθεσιν, — ἔδωκε τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν Κομποῦ νὰ καταλάβῃ στρατιωτικῶς τὰς Ἀθήνας.

Περὶ ὥραν 23 τῆς 10 Ἰουνίου, 4—5 Ἕλληνες ναῦται, φέροντες μίαν τεραστίαν εἰκόνα τοῦ ἐκθρονισθέντος Βασιλέως, ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου ζητωκραυγάζοντες ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως καὶ ὑβρίζοντες τὸν Κομποῦ.

Ἡ Ἀστυνομία ἀνεστατώθη καὶ ἐκινητοποίησε δυνάμεις, ἀλλ' ὅλως περιέργως δὲν προέβη εἰς τὴν σύλληψιν ἢ διάλυσιν τῶν ναυτῶν ἢ εἰς τὴν παρεμπόδισιν τούτων.

Βεβαίως, οἱ ναῦται ὡπλοφόρουν καὶ ἐφαίνοντο τελοῦντες ἐν μέθῃ, ἀλλ' τοῦτο οὐδόλως δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἀδράνειαν τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας, τῆς ὁποίας ὁ Διευθυντὴς ἀπεχώρησεν τοῦ γραφείου του μόνον ὅταν τῷ ἀνεφέρθη ὅτι οἱ ναῦται διελύθησαν. Εἶναι τὸ δεύτερον σοβαρὸν περιστατικὸν ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὁ Διευθυντὴς Ἀστυνομίας Ἀπ. Καραγκούνης παρέμεινεν ἀδρανής, παραλείψας σοβαρὸν καὶ στοιχειῶδες καθῆκον καὶ μάλιστα ὅλως ἀνεξηγήτως.

Μετά τινας ὥρας περιπολίαι Γάλλων ναυτῶν κατέλαβον ἐπικαίρους θέσεις εἰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀφυπνισθέντες εὑρέθησαν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν Γαλλικῶν καννῶν. (4)

Τὴν 14ην Ἰουνίου 1917 ὁρκισθεῖσα ἀνέλαβε τὴν διακυβέρνησιν τῆς ἡνωμένης πλέον Ἑλλάδος ἡ ὑπὸ τὸν Ἐλ. Βενιζέλον Κυβέρνησις.

Ἐκ τῶν περιγραφῶν τῆς ἀποβιβάσεως εἰς Πειραιᾶ, ἀνόδου εἰς Ἀθήνας, ὁρκωμοσίας κλπ. τῆς Κυβερνήσεως ταύτης (5) πληροφορούμεθα ὅτι, διὰ μὲν τὴν τήρη-

(3) Π Καρολίδου Κεφ. 7, ὑποσημ. 1 σελ. 264, ἔνθα καὶ ἐξηγήσεις περὶ τῶν μνημονευομένων ἐνεργειῶν καὶ λοιπὰ σχόλια.

(4) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. «Ὁ Ἑλλην. Στρατὸς κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον» τομ. Α' σελ. 281—272 — Ἀπομνημονεύματα Γκατζάρα Ἀστ.

(5) Κ. Ζαβιτζιάνου Τομ. Β' σελ. 13-18 κ.ἑ., Π. Παναγάκου σελ. 357 κ.ο., Ι. Μεταξᾶ ἄρθρ. 62 σελ. 331—336, Π. Καρολίδου Κεφ. Ζ'.

σιν τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἐπεφορτίσθη ὁ Γάλλος Στρατηγὸς Ρενιὼ μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν, διὰ δὲ τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν τῆς Κυβερνήσεως τὴν πρωΐαν τῆς 14 Ἰουνίου ἀπεβιβάσθη εἰς Πειραιᾶ καὶ κατευθύνθη εἰς Ἀθήνας δύναμις 400 ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς, Κρητικῆς καταγωγῆς. Μέρος τῆς δυνάμεως ταύτης ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ Ξενοδοχείου «Μεγάλη Βρεττανία», ἔνθα κατέλυσαν ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ οἱ περισσότεροι τῶν Ὑπουργῶν, ἡ δὲ ὑπόλοιπος κατενεμήθη εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν Διεύθυνσιν Ἀθηνῶν — Πειραιῶς.

Ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐγκατάστασιν εἰς Ἀθήνας τῆς Χωροφυλακῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης ὁ Γκατζάρας παρέχει τὰς ἀκολούθους πληροφορίας:

Τὸ ἑσπέρας τῆς 13.6.1917 ἡ Διεύθυνσις Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ἐξέδωκε διαταγὴν ὅπως τὴν 05,30 ὥραν τῆς ἑπομένης εὑρίσκονται εἰς τὸ κατάστημα τῆς Διευθύνσεως ἅπαντες οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ ὑπηρετοῦντες Ἀξιωματικοὶ καὶ Ὑπαξιωματικοί, προκειμένου νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτοὺς ὁ Γάλλος Στρατηγὸς Κομποῦ.

Ἡ συγκέντρωσις συνετελέσθη τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ Κομποῦ ἀνεκοινώθη εἰς τοὺς βαθμοφόρους τούτους ὅτι ἐτίθεντο ἐκτὸς ὑπηρεσίας, δεδομένου ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν δυνάμεις τῆς Χωροφυλακῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης εἶχον ἐγκατασταθῆ εἰς ἅπαντα τὰ Ἀστυνομικὰ Τμήματα ὑπὸ ἰδίους Διοικητὰς καὶ βαθμοφόρους. Τὸν Καραγκούνην διεδέχθη ἐν τῇ Διευθύνσει Ἀστυνομίας ὁ Παπαοικονόμου, μὲ Ὑποδιευθυντὴν καὶ διοικητὴν καταδιώξεως τὸν Ἰωαν. Μαρούδαν, ὅστις μετὰ τὴν ἀποφυλάκισίν του εἶχεν καταφύγει εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἐνετάγη εἰς τὴν Χωροφυλακὴν Ἀμύνης.

Ὁ Μαρούδας ὑπῆρξεν μία σημαντικὴ ἀστυνομικὴ προσωπικότης, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐποχήν του, ἀλλὰ δι' ὁλόκληρον τὴν περίοδον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἐξ ἐνστίκτου διεγίγνωσκε πλειστάκις τὸν ἔνοχον καὶ ἀπετέλει τὸ ὁρόσημον ἐνώπιον τοῦ ὁποίου οἱασδήποτε ὁλκῆς κακοποιός, προσαγόμενος, ὡμολόγει ἄνευ βίας καὶ βασανισμῶν τὰ πάντα. Διέθετε τεραστίαν δύναμιν ὑπομονῆς, ἐπιμονῆς, ὑποβολῆς καὶ καλωσύνης μέχρι τοῦ Νοεμβρίου 1916 ἢ μᾶλλον μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1917.

Ὁ ἐθνικὸς διχασμὸς εἰσεχώρησε βαθέως καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἐκλεκτοῦ τούτου Ἰαβέρη καὶ κατὰ μὲν τὴν ἀμέσως ἑπομένην περίοδον 1917—1918 συμμετέσχεν εἰς τὰς διώξεις τῶν ἀντιφρονούντων, βραδύτερον δέ, κατὰ τὸ 1925, ἀναλαβὼν ὡς Συνταγματάρχης τὴν Διεύθυνσιν Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν, ἀπέβη αὐστηρότερος καὶ τοῦ «Ζυμβρακάκη».

Ἐφ' ὅσον περὶ Μαρούδα ὁ λόγος, ἀναφέρομεν τὸ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενον ἀκόλουθον ἄδικον καὶ σκληρὸν μέτρον:

Ἅμα ὡς ἀνέλαβεν κατὰ τὰ ἀνωτέρω Ὑποδιευθυντὴς τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν συνέταξεν καὶ ὁ Παπαοικονόμου ὑπέγραψεν ἡμερησίαν διαταγήν, δι' ἧς διετάχθησαν τὰ Ἀστυνομικὰ Τμήματα νὰ ὑποβάλωσιν ἀκριβῆ ἀντίγραφα τῶν εἰς τὰ βιβλία «Ἀναφορεῖα» ἐγγραφῶν κατὰ τὰς 18, 19 καὶ 20 Νοεμβρίου 1916, τουτ' ἔστιν τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς διήρκεσαν αἱ ταραχαὶ τῶν Νοεμβριανῶν. Εἰς τὰς ἀναφορὰς τῶν ἡμερομηνιῶν ἐκείνων ἀνεγράφοντο τὰ ὀνοματεπώνυμα τῶν ὁπλιτῶν οἵτινες εἶχον δηλώσει ὅτι κατηνάλωσαν ἐν συμπλοκαῖς πυρομαχικὰ καὶ ἐζήτουν τὴν ἀντικατάστασίν των.

Ἁπάντων τούτων διετάχθη ἡ προφυλάκισις καὶ παραπομπὴ εἰς ἔκτακτα στρατοδικεῖα, ἱκανὸς δὲ ἀριθμὸς ἐκ τούτων κατεδικάσθη εἰς πολυετεῖς φυλακίσεις (5—15

ἐτῶν), ἅπαντες δὲ τελικῶς καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑξαμήνου περίπου ἀπεφυλακίσθησαν, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχον ἀπολυθῆ τῶν τάξεων τῆς Χωροφυλακῆς καὶ εἶχον ὑπογράψει δηλώσεις ὁλοψύχου προσχωρήσεως εἰς τὸ νέον καθεστώς, ἄνευ δικαιώματος ἐπανόδου εἰς τὸ Σῶμα. (6)

Ἐκτὸς τοῦ ὑπερᾶγαν αὐστηροῦ εἶναι καταφανὲς καὶ τὸ ἄκρως ἄδικον τοῦ μέτρου ἐκείνου, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, ἀνεξαρτήτως ὅτι δὲν δύνανται νὰ εὐθύνωνται οἱ ὁπλῖται, αἱ περισσότεραι δηλώσεις περὶ καταναλωθέντων πυρομαχικῶν εἶναι εἰκονικαί, εἴτε πρὸς κάλυψιν ἀπωλεσθέντων πυρομαχικῶν εἴτε πρὸς δημιουργίαν ἑνὸς ἐφεδρικοῦ ποσοῦ δι᾽ ἐνδεχομένας ἀπωλείας. Ὀλίγον ὅμως κατωτέρω θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὰς ἐπακολουθησάσας γενικὰς καταδιώξεις οὐ μόνον τῶν ἀντιφρονούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐδετέρων.

Ἐφ᾽ ὅσον εἷς, ἂν ὄχι ὁ βασικώτερος, τῶν σκοπῶν τῆς Ἱστορίας εἶναι ἡ διαπαιδαγώγησις καὶ καθοδήγησις τῶν ἐπερχομένων, λίαν εὐστόχως ὁ Κων. Ζαβιτσιάνος ἀφιέρωσεν τὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν περίοδον 1917 — 1922 Β΄ τόμον τοῦ ἔργου του εἰς τοὺς νέους τῆς Ἑλλάδος.

Ἐὰν διὰ τὴν περίοδον 1915 — 1917 εἴπομεν ὅτι δὲν εἶχε μείνει τίποτε ὄρθιον συνεπείᾳ ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν καταλυτικῶν τῆς κρατικῆς ἐννοίας ἐνεργειῶν, διὰ τὴν περίοδον 1917 — 1920 καὶ ἐν συνεχείᾳ ἴσως δὲν εἶναι εὔκολος εἷς ἐπιγραμματικὸς χαρακτηρισμός. Ὁ Κάεν ἐστράφη κατὰ τοῦ Ἄβελ δι᾽ ὅλων τῶν μέσων καὶ μεθόδων καὶ μάλιστα κατ᾽ οὐσίαν ὅλως ἀναιτίως πλέον.

Ἀπηλάθησαν οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι καὶ ἐκηρύχθη ὁ στρατιωτικὸς νόμος. Ὀρθῶς ἵνα ἠρεμήσῃ τὸ ἔθνος, ἐξαπελύθησαν ὅμως γενικοὶ διωγμοί, ὧν ἡ ἔννοια μόνον τὰ πάθη εἶχε προέλευσιν.

Ἐπὶ σκοπῷ ὅπως μεταφέρομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς ἐπίπεδον κριτικοῦ τῶν ἔργων καὶ ἡμερῶν, τῆς ἐξελίξεως καὶ ὀργανώσεως καὶ τῶν ἔκτοτε ὑπὸ μορφὴν ἐρινύων κατὰ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς δρωσῶν ἐπιπτώσεων, κρίνομεν ἐπάναγκες, καίτοι καὶ τοῦτο εἶναι παρακεκινδυνευμένον, νὰ δώσωμεν μίαν εἰκόνα τῶν ἐπιβληθεισῶν καὶ ἐπικρατησασῶν συνθηκῶν μετὰ τὴν 14 Ἰουνίου 1917, ἐρανιζόμενοι ἀποσπάσματα ἐκ τῶν πλέον μετριοπαθῶν καὶ ἀντικειμενικῶν παρατηρητῶν, καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ παραθέσωμεν ὅσα ἐκ τῆς περὶ τὴν Χωροφυλακὴν Ὀδυσσείας ἀνεύρομεν.

Ὡσεὶ ἐν παρενθέσει ἐνταῦθα λογίζομεν εὐτυχεῖς τοὺς στρατιωτικοὺς συγγραφεῖς, διότι ἀρχόμενοι τῶν παρεχομένων μέσων διαχειρίζονται τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀγώνων κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν, ἐνῶ ἡμεῖς καίτοι στρατιωτικοὶ καὶ περὶ Στρατιωτικοῦ Σώματος ἀσχολούμενοι δὲν δυνάμεθα ν᾽ ἀποστῶμεν ὡρισμένων γενικῶν, ἐνίοτε καὶ εἰδικῶν, ἐσωτερικῶν συνθηκῶν, διότι ὁ ἀγὼν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ὑπὸ τὰς διαμορφουμένας συνθήκας καὶ προϋποθέσεις διεξάγεται.

«Καὶ πρῶτα - πρῶτα ἀπολύονται 570 περίπου ἰσόβιοι ἢ μόνιμοι δικαστικοί, οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν, διότι δὲν προσεχώρησαν εἰς τὸ κίνημα, δηλαδὴ ἀπελύθησαν δικασταὶ διότι, σύμφωνα μὲ τὸν ὅρκον των δὲν ἐπανεστάτησαν!

«Πλέον δικαιολογημένος ἔπαινος διὰ τὴν παράλειψιν ταύτην θὰ ἦτο ἀδύνατος.

---

(6) Ἀστ. Γκατζάρα ἀνέκδοτα ἀπομνημονεύματα.

᾿Απελύθησαν ὡσαύτως 6.500 περίπου διοικητικοὶ ὑπάλληλοι.

«᾿Απεβλήθησαν τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ 2.300 περίπου ἀξιωματικοί. ῎Αλλοι 600 περίπου ἔφεδροι ἀξ) καὶ ἐξέπεσαν ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀξιωματικοῦ εἰς τὴν τάξιν τοῦ ἁπλοῦ στρατιώτου. ᾿Απεβλήθησαν ὡσαύτως 3.000 περίπου ὑπαξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς.

«᾿Απεβλήθησαν τοῦ Σώματος τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ 300 περίπου ἀξιωματικοί. ῎Αλλοι 430, ἀφοῦ ἀπεβλήθησαν τοῦ Σώματος, ἐξετοπίσθησαν εἰς διαφόρους νήσους. ῞Ετεροι 150 μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Σώματος ἀποβολὴν ἐφυλακίσθησαν... Εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον μπορεῖ νὰ προστεθοῦν καὶ ὅσαι ἀπολύσεις ἐγένοντο ὑπαλλήλων ἀντιβενιζελικῶν, ἐργαζομένων εἰς διαφόρους ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, συμβούλια κ.λ.π., οἵτινες ἀπελύθησαν κατόπιν κυβερνητικῆς ἐπεμβάσεως.

«Αἱ ὡς ἄνω περιγραφόμεναι ἀπολύσεις περιελάμβανον ἀρχιεπισκόπους, ἀρεοπαγίτας, πρέσβεις, στρατηγούς, ἀκόμη καὶ κλητῆρας.

«Θὰ ἦτο περιττὸν ἴσως νὰ προστεθῇ, διότι ἐξυπακούεται, ὅτι τὰ ἐκ τῶν ἐπολύσεων κενὰ συνεπληροῦντο παρὰ φίλων ἀφωσιωμένων εἰς τὸ νέον καθεστώς, τὰ ἀτομικὰ ἐφόδια τῶν ὁποίων δὲν ἐξητάσθησαν ὡς ὤφειλεν εἰς τὴν πρώτην γραμμήν...

«Χαρακτηριστικὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρξεν ἔγγραφον ἐκ Μακεδονίας σταλὲν εἰς τὴν ἀνωτάτην οἰκονομικὴν Διεύθυνσιν τοῦ ῾Υπουργείου Στρατιωτικῶν, διὰ τοῦ ὁποίου ἠρωτᾶτο τὸ ῾Υπουργεῖον πῶς θὰ ὑπογράφουν ἀποδείξεις λήψεως μισθοδοσίας οἱ μὴ γνωρίζοντες γραφὴν καὶ ὑπογραφὴν ἀξιωματικοί.

«῾Ο ἐλεεινὸς οὗτος τρόπος τῆς συνθέσεως τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν, ἀπετέλεσε τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς δημιουργίας ὅλων τῶν ὑπαλληλικῶν καὶ στρατιωτικῶν ζητημάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μαστίζεται ἡ χώρα ἀπὸ τοῦ 1917 καὶ ἐδῶ, καὶ ποὺ ἐτελείωσαν σωστὰ ὀδυνηρὰ προβλήματα» (7).

῾Ο ἴδιος οὗτος συγγραφεύς, ἀφηγεῖται περίπτωσιν καθ' ἥν, σερβιτόρος τοῦ ἑστιατορίου «᾿Αβέρωφ» τῷ ἐζήτησε τὴν γνώμην περὶ τοῦ τί ἔπρεπε νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ ἀξιωματικοῦ ποὺ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἢ τῆς ἐργασίας τοῦ περιποιητοῦ ἐν τῷ ἑστιατορίῳ, ἣν κατεῖχε!!!

῾Η ἐκθρονισις τοῦ Βασιλέως, ἡ παραίτησις τῆς Κυβερνήσεως τῶν ᾿Αθηνῶν, ἡ ἐγκατάστασις εἰς ᾿Αθήνας τῆς κυβερνήσεως Θεσσαλονίκης, ἡ ἐπιστράτευσις ἔναντι τῆς οὐδετερότητος καὶ τὰ προηγηθέντα ἐπὶ μίαν τριετίαν περίπου γεγονότα, δὲν ἀπετέλεσαν ἁπλῶς μίαν θορυβώδη καὶ συνταρακτικὴν ἐπὶ ἀνωτέρου ἐπιπέδου ἀνωμαλίαν, ἀλλ' ἕνα βαθὺν καὶ θανάσιμον διχασμόν, μέχρι καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος, ὡς καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἤδη ἐτονίσαμεν.

Πρὸς ὑπερκερασμὸν τοῦ διανοιγέντος βαράθρου δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη ὁδὸς ἀπὸ τῆς ζεύξεως δύο γεφυρῶν, οὐχὶ προσωρινῶν καὶ οὐχὶ χαριστικῶν, ἀλλὰ θεμελιουμένων ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπὶ πνεύματος ἀντικειμενικότητος καὶ ρεαλισμοῦ, διὰ τῆς συγκρατήσεως καὶ πατάξεως τῶν παθῶν καὶ σφυρηλατήσεως ἑνιαίου ἐθνικοῦ πνεύματος διὰ τῆς λήθης, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς λήψεως ἀποφασιστικῶν καὶ καιρίων μέτρων, ἐναντίον ἐκείνων οἵτινες θὰ ἀπεπειρῶντο νὰ ὑπονομεύσωσιν ἢ νὰ διαταράξωσι τὸ πρῶ-

---

(7) Κ. Ζαβιτζιάνου Τομ. Β'. σελ 33—34. Βλέπε καὶ Ι. Μεταξᾶ ἄρθρ. 62 σελ. 311 — —336, Π. Παναγάκου σελ. 361—383.

τον σκέλος.

Ἀπῃτεῖτο ἐν ἑνὶ λόγῳ εἷς πανεθνικὸς ἐναγκαλισμὸς καὶ συναγερμὸς (8). Δυστυχῶς οὐδὲ σκέψις περὶ τοιαύτης λύσεως ἐγένετο· τουναντίον μάλιστα, οὐδὲν παρελήφθη ἐκ τῶν συντελούντων εἰς τὴν διεύρυνσιν τοῦ χάσματος, ἰδίᾳ ἐκ τῶν κατελθόντων ἐκ Θεσσαλονίκης ὡς Ἡρακλέων τῆς Κυβερνήσεως ἀξιωματικῶν, τῶν ὁποίων μία μερὶς ἐπεδείξατο ὄχι ἁπλῶς ἀξυχολόγητον, ἀλλὰ κακίστην συμπεριφοράν. Ἐπρόκειτο περὶ τῆς μερίδος ἐκείνης τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Ἀμύνης, τῶν «ἐστερημένων μορφώσεως καὶ ἤθους, οἱ ὁποῖοι ἦλθον ἐκ Θεσσαλονίκης μὲ κεκτημένην ταχύτητα κατακτητῶν...» (9).

Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱασδήποτε ἰδιότητος, οὐδὲν ἠδύναντο ἕτερον νὰ προΐδωσι, συνεπείᾳ τοῦ ἐκδικητικοῦ των μένους, εἰμὴ βαθμούς, ἀνεξαρτήτως προσόντων καὶ ἱκανοτήτων.

Ἐν Κεφαλαίῳ Ε΄ τοῦ παρόντος μέρους, ἐξεθέσαμεν τὰ τῆς ὀργανικῆς ἐξελίξεως τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς μετὰ τὸ πέρας τῶν Βαλκανικῶν πολέμων καὶ μέχρι τοῦ τέλους 1914.

Παρηκολουθήσαμε τὰς ὡραίας σελίδας τῆς ἐθνικῆς καὶ ἀστυνομικῆς δραστηριότητος τῆς Χωροφυλακῆς.

Μετὰ μίαν 10ετίαν ὁ δικηγόρος Ν. Μαγγίνας, ἀναφερόμενος εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπιτεύγματα, ἔγραφεν: «Ἡ Χωροφυλακή, εἰς τὰ 1915, ἐνῶ ἡ δημοσία ἀσφάλεια διήνυε τὸν χρυσοῦν αἰῶνα της...», καὶ κατωτέρω: «...Ἡ Ἀστυνομία Ἀθηνῶν καὶ ἡ τῆς γείτονός της, τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ τῶν Πατρῶν, ἐὰν δὲν ἦσαν ἀπαράμιλλοι, ἦσαν ὅμως ἀνυπέρβλητοι ἀπὸ τὰς ἀστυνομίας εὐρωπαϊκῶν πόλεων ἰσοπληθῶν» (10).

Μετὰ σοβαρᾶς δυσπιστίας ἐδέχθημεν τὸν νόμον 229 τῆς 5-4-1914, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἠδύνατο ἡ Κυβέρνησις νὰ προαγάγῃ ἀξιωματικοὺς κ.λ.π., βάσει τῶν κατὰ κρίσιν ἀναγκῶν, πέραν τῶν προβλεφθεισῶν θέσεων, διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 10-7-1913.

Τοῦ νόμου τούτου δὲν ἐγένετο εὐρεῖα χρῆσις κατὰ τὰ ἔτη 1915 καὶ 1916, εἴδομεν ὅμως ὅτι μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ἔβαινε συνεχῶς φθίνουσα, ἀριθμητικῶς μὲν κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ καὶ ποιοτικῶς κατόπιν, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἀρξαμένου διχασμοῦ. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1916 ἤρξατο ἡ φθορὰ ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, ἀλλ' ἤδη εὑρισκόμεθα πρὸ ἑνὸς ὀλέθρου διὰ τὸ Σῶμα, εὑρισκόμεθα πρὸ μιᾶς καταστροφικῆς μανίας κατὰ παντὸς ὅ,τι αἱ ὀκτὼ δεκαετηρίδες εἶχον δημιουργήσει.

Ἡ ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1917 ἐγκαινιασθεῖσα περίοδος δὲν ἔχει τὸ προηγούμενόν της, ἀλλὰ καὶ δὲν φανταζόμεθα ὅτι θὰ ὑπάρξῃ ποτὲ εἰς τὸ μέλλον τόλμη πρὸς σκέψιν, ἔστω καὶ διὰ περιωρισμένην μίμησιν. Ἐπὶ ὑπαρχούσης δυνάμεως 4000 περίπου ὁπλιτῶν ἀπεπέμφθησαν αἱ 3.000.

Κατὰ τὸ Ν.Δ. 10-7-1913 εἶχον προβλεφθῆ οἱ κάτωθι κατὰ βαθμοὺς ἀξιωματικοί: Συνταγματάρχαι 1, ἀντισυνταγματάρχαι 8, ταγματάρχαι 19, Μοίραρχοι 46, ὑπομοίραρχοι 72, ἀνθυπομοίραρχοι 79, ἀνθυπασπισταὶ 163 καὶ ὁπλῖται ἐν γένει 6.500 πείπου.

---

(8) Βλέπε καὶ Κ. Ζαβιτσιάνου τομ. Β΄ σελ. 31—32

(9) Κλεάνθους Μπουλαλᾶ σελ. 24.

(10) Βλέπε τοῦτο «Ἡ Χωροφυλακὴ καὶ αἱ ὑπηρεσίαι της» σελ. 6 κ.λ.π.

Δυνάμει τοῦ νόμου 229 τῆς 4-5-1914, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7.-7-1914, προήχθησαν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου 100 ἐπὶ πλέον ἀνθυπομοίραρχοι καὶ γενικῶς ἡ δύναμις τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1917, ἐξαιρουμένης τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Ἀθνικῆς Ἀμύνης συγκροτηθείσης, ἀνήρχετο εἰς:

Συνταγματάρχας 1, ἀντισυνταγματάρχας 15, Ταγματάρχας 37, Μοιράρχους 61, ὑπομοιράρχους 116, ἀνθυπομοιράρχους 98 καὶ ἀνθυπασπιστὰς 183.

Διὰ τῶν Β.Δ. τῆς 20-6-1917, 31-7-1917, 21.9.1917,2-10-1917 καὶ 9-11-1917 ἐτέθησαν εἰς διαθεσιμότητα καὶ ἐν συνεχείᾳ δυνάμει τοῦ νόμου 972) 1917 εἰς ἀποστρατείαν, μὴ ἐγγραφέντες οὐδὲ εἰς τὰ στελέχη τῆς ἐφεδρείας, οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοὶ ἀξιωματικῶν κατὰ βαθμούς: Συνταγματάρχαι1, ἀντισυνταγματάρχαι, 12, ταγματάρχαι 28, Μοίραρχοι 46, ὑπομοίραρχοι 74 καὶ ἀνθυπομοίραρχοι 62, ἤτοι τὸ 75% τῆς ὅλης εἰς ἀξιωματικοὺς δυνάμεως!!! (11). Ἐὰν εἰς τὸ ποσοστὸν τοῦτο προστεθῶσι καὶ οἱ εἰς Γκαῖρλιτς αἰχμάλωτοι ἀξιωματικοί, τὸ ποσοστὸν ἀνέρχεται εἰς 80%, τουτ᾽ ἔστιν τελεία διάλυσις.

Διὰ τοὺς ἀνθυπασπιστὰς καὶ ὁπλίτας κατ᾽ ἀρχὴν ἐτηρήθησαν τὰ προσχήματα, διὰ τῆς παραπομπῆς των εἰς ἀνακριτικὰ συμβούλια, ἀλλ᾽ ἡ διαδικασία τούτωνκαὶ μακρά, ἀλλὰ καὶ οὐχὶ τόσον προσοδοφόρος (!) ἦτο, ὃ καὶ ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 24-11-1917 Β.Δ. (12) «περὶ συστάσεως Συμβουλίου διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν ἀνθυπασπιστῶν καὶ ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς», κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ ὁποίου «ἡ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου λαμβάνεται κατὰ πλειοψηφίαν καὶ διὰ φ α ν ε ρ ᾶ ς ψηφοφορίας, τηρουμένων μυστικῶν μόνον τῶν ἐν τῇ συνεδριάσει συζητήσεων.

«Ο ὐ δ ε μ ί α διατύπωσις ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν διαδικασίαν, τοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου ὄντος ἐλευθέρου νὰ σχηματίσῃ τὴν γνώμην του καθ᾽ ο ἱ ο ν δ ή π ο τ ε τρόπον κρίνει κατάλληλον καὶ νὰ ἐγκρίνῃ ἢ ἀπορρίψῃ τὴν περὶ τῆς ἐνώπιόν του ἐμφανίσεως τοῦ ὑπὸ ἔλεγχον ἀνθυπασπιστοῦ ἢ ὁπλίτου αἴτησιν...».

Πᾶν ἴχνος περὶ ἀντικειμενικῆς κρίσεως ἀπεμπολήθη καὶ κατεστράφη.

Βάσει τῶν καταρτισθέντων πινάκων τοῦ συμβουλίου τούτου ἀπελύθησαν δυνάμει τοῦ Β.Δ. 22-6-1918 (23) ἑξήκοντα δύο (62) ἀνθυπασπισταί, ἤτοι ποσοστὸν 35% καὶ τρεῖς χιλιάδες ὑπαξιωματικοὶ καὶ χωροφύλακες!! (14).

Πρὸ τῶν ἀποτάξεων καὶ τῶν ἀπολύσεων προηγήθησαν συλλήψεις, φυλακίσεις, διασυρμοὶ καὶ διαπομπεύσεις.

«Προβῆτε σύλληψιν καὶ ἀποστολὴν σιδηροδεσμίου ἐνώπιον ἡμῶν ἀνθυπασπιστοῦ Ἀναστασοπούλου —Παν. Ζυμβρακάκης». Ἰδοὺ εἷς τύπος μεταχειρίσεως (15)· ἐν Ἀθήναις δὲ ἐπηκολούθει ἐγκλεισμὸς εἰς τὰ βρίθοντα φθειρῶν κρατητήρια τῶν κεντρικῶν ἐνωμοτιῶν.

Ἐκ τοῦ στρατοπέδου Κατερίνης καὶ Λιτοχώρου οἱ κρατούμενοι ἀξιωματικοὶ

---

(11) Βλέπε ἐν Παρ. VII πίνακα τῶν ἀποταχθέντων ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Μοιράρχου καὶ ἄνω ἀξιωματικῶν, μετ᾽ ἐνδείξεως ἡμερομηνίας Β.Δ.

(12) Φ.Ε.Κ. 279—1-12-1917. (10) Ἄρθρ. 4 παράγ. 2 τοῦ Β.Δ.

(13) Φ.Ε.Κ. 149 Τεῦχος Γ' τῆς 23-6-1918.

(14) Ι. Μεταξᾶ σελ. 335, Κ. Ζαβιτσιάνου Τομ. Β'. σελ. 33

(15) Κατ᾽ ἀφήγησιν ε.α. Στρατηγοῦ Χωροφυλακῆς Ἀναστασοπούλου Παναγ.

καὶ ὁπλῖται μετεφέρθησαν εἰς Ἀθήνας, ἐγκλεισθέντες οὗτοι εἰς τὰ αὐτὰ ἢ ἀλλαχοῦ κρατητήρια, ὑπὸ τὴν συνεχῆ καὶ βάναυσον ἐπιτήρησιν καὶ παρακολούθησιν τοῦ τότε ὑποδιευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας Ι. Μαρούδα, ὅστις ἐνήργει νυκτερινὰς ἐφόδους καὶ ἐρεύνας πρὸς ἀνακάλυψιν φωτογραφιῶν τοῦ «προδότου» Βασιλέως Κωνσταντίνου, ὡς χαρακτηριστικῶς ἔλεγεν οὗτος.

Εἰς κάθε συλλαμβανόμενον ἐκοινοποιεῖτο ἓν στερεότυπον κατηγορητήριον, πρὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 24-12-1917 καὶ τοῦ νόμου 972 (16).

Εἰς τοὺς ἀπολυομένους ἀνθυπασπιστὰς καὶ ὁπλίτας, ἐφόσον δὲν εἶχον συμπεπληρωμένον χρόνον πρὸς σύνταξιν καὶ ἐφόσον εἶχον συμπληρώσει τριετῆ ὑπηρεσίαν, ἐχορηγήθη ἐφ' ἅπαξ κρατικὴ ἀποζημίωσις, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 12-6-1918 Ν.Δ. (Φ.Ε.Κ. 134), ὑπολογισθεῖσα κατ' ἔτος ὑπηρεσίας διὰ τοὺς ἀνθυπασπιστὰς εἰς δραχμὰς 300, τοὺς ἐνωμοτάρχας δραχμὰς 250, ὑπενωμοτάρχας 200 καὶ χωροφύλακας 100, τουτ' ἔστιν ἐρρίφθησαν κυριολεκτικῶς εἰς τοὺς δρόμους.

Τί λοιπὸν ἐναπέμεινεν ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς πρὸς παρακολούθησιν καὶ ἔρευναν ;

Ἡ Κυβέρνησις Ἐθνικῆς Ἀμύνης εἶχε σχηματίσει ἰδικά της στελέχη Χωροφυλακῆς, δυνάμει ἐκδοθέντος ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπ' αὔξ. ἀριθμ. 727 τῆς 16-12-1916 Διατάγματος «περὶ τοῦ τρόπου τῆς προαγωγῆς τῶν ἀνθ)στῶν, ἐνωμ)ρχῶν, ὑπεν:ρχῶν καὶ Χωρ)κων», ὅπερ συνεχῶς τροποιούμενον ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον ὑπὲρ τῶν ἐνδιαφερομένων (Διατάγματα Προσωρινῆς Κυβερνήσεως 1318 καὶ 2703), εἶχε καταστῆ ἐν μέσον εἰς χεῖρας τῆς διοικήσεως πρὸς συνεχῆ ἀπονομὴν βαθμῶν. Ἐπειδὴ οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὴν συσταθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης Χωροφυλακῆς δὲν εἶχον χρό-

---

(16) Βιογραφικὸν ἀρχεῖον στρατηγοῦ Χωροφυλακῆς Ε.Α. Παπαργύρη Ἀργυρίου ἔνθεν παραλαμβάνομεν τὸ ἀκόλουθον κείμενον τοῦ πρὸς αὐτὸν κατηγορητηρίου «Κατηγορεῖσαι ὅτι κατὰ τὸ παλαιὸν φαῦλον καθεστὼς ἐκ συστάσεως μετὰ τῶν συγκατηγορουμένων σου Ἐνωμ)ρχῶν, Ζαρωγιαννίδου, Σταφυλᾶ, Παλαμώτου, Ζήση, Γεωρ. Πανούση, Σπηλιώτου Δ. Ὀλυμπίου , Ι. Μπισμπίκη Δ. καὶ Μαντζαρᾶ Α. κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἐν Τρικάλοις ὑπηρεσίας σου, ἐτρομοκράτησες τὴν κοινωνίαν αὐτῶν δημιουργῶν ἀνυποστάτους κατηγορίας καὶ καταδιώξας, πάντα ἥσυχον καὶ φιλόνομον πολίτην ἔχοντα φιλελεύθερα αἰσθήματα. Ἐδημιούργησες Κατηγορίαν κατὰ τοῦ πρώην Ἀστυν. Διευθυντοῦ Βουράκη Ἰωάν. καὶ τοῦ νῦν τοιούτου Μοιράρχου Βασιλείου Π. ἐπὶ ἐσχάτη προδοσία δὲν ἐδίστασες δὲ τὰς τοιαύτας πράξεις σου καὶ ἐνόρκως νὰ ὑποστηρίξῃς ἄψυχον ὄργανον γενόμενος τοῦ ἐπίσης τότε ὀργιάσαντος Ταγμ)ρχου Χωρ. Λ. Κοντογεώργου καὶ τοῦ συλλόγου τῶν ἐπιστράτων προέβητε καὶ εἰς συλλήψεις κατὰ παντὸς ἡσύχου πολίτου θεωρουμένου ὡς ἔχοντος φιλελεύθερα αἰσθήματα, πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῶν ὑπὸ σοῦ καὶ τῶν συγκρατηγορουμένων σου δημιουργηθεισῶν ἀνυποστάτων κατηγοριῶν συνεσκέπτεσο μὲ τοὺς λοιποὺς συγκατηγορουμένους σου καθ' ἣν σύσκεψιν κατόπιν συμφωνίας ἐπεμερίζετο ἕκαστος τὸ πρόσωπον ὅπερ ἔδει νὰ ὑποδυθῇ ἐπιλήσμων γενόμενος τῶν πρὸς τὸ ἀξιωμά σου ὑποχρεώσεων, παρὰ τὸ καθῆκον σου κατήρχεσο καὶ ἐλάμβανες μέρος εἰς τὰς πολιτικὰς διαμάχας πρὸς ὑποστήριξιν κορεσμένων σκοπῶν τεινόντων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς παρελθούσης φαύλου ἐποχῆς. Σὺ κατήγγειλες ἐπισήμως εἰς τὸν εἰσαγγελέα Τρικάλων τὸν δικαστικὸν κλητῆρα Γ. Δημητρακόπουλον ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι συνδιελέγετο τακτικὰ μετὰ ἀξιωματικῶν τοῦ ἐλέγχου καὶ τῶν διερμηνέων αὐτῶν Πέτρου Γορτσίδου καὶ Ἀθ. Κοντογιάννη. Ἐπίσης κατὰ τὰ τέλη Ἀπριλίου καὶ ἀρχὰς Μαΐου ἐ.ἔτ. ἐδημιούργησες κατηγορίαν κατὰ τοῦ Γραμματέως Πταισματοδικείου Τρικάλων Π. Γιαννίτση ὅτι συνδιελέγετο μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν διαμενόντων ἐν Τρικάλοις Γάλλων ἀντιπροσώπων καὶ ταῦτα δι' ἀναφορᾶς σου πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα Τρικάλων ἐβεβαίωσες.

Τί ἀπολογεῖσαι;

νον πρὸς προαγωγήν, διὰ τοῦ ἀπὸ 21-4-1917 Δ)τος τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως περιωρίσθη ὁ ἀπαιτούμενος πρὸς προαγωγὴν χρόνος, καὶ οὕτω κατέστη ἔτι εὐχερεστέρα ἡ ἀπόκτησις βαθμῶν.

Ἤδη μετὰ τὴν ἀπόταξιν τοσούτου ἀριθμοῦ Ἀξιωματικῶν καθίστατο προβληματική, ἂν μὴ ἀδύνατος, ἡ λειτουργία τῆς Χωροφυλακῆς, δι' ὃ καὶ ἤρξαντο νέαι ἀθρόαι προαγωγαὶ τῶν ἐναπομεινάντων εἰς ὅλην τὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα, παρ' ὅτι δὲ διετηρήθησαν ἐν ἰσχύει τὰ ὡς ἀνωτέρω εὐεργετικὰ Διατάγματα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως ἐθεσπίσθη καὶ νέον πρὸς προαγωγὴν προσὸν τῶν προσχωρησάντων εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἄμυναν, ἤτοι διὰ τοῦ νόμου 927 τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1917 ὁ χρόνος ὑπηρεσίας εἰς τὸν στρατὸν Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἐλογίσθη διπλοῦς, διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ πρὸς προαγωγὴν ἀπαιτουμένου τοιούτου (17).

Οὕτω ἀνεξαρτήτως τῶν μεμονωμένων πολλαπλῶν προαγωγῶν, κατὰ τὰ ἔτη 1917 — 1919 ἐνηργήθησαν αἱ ἀκόλουθαι ἀθρόαι προαγωγαί.

Α΄ Εἰς Ἀνθ)ρχους (18) καὶ περαιτέρω.

1) Διὰ τοῦ Β.Δ. 13-12-1917 84 ἀνθ)σταί.
2) Διὰ τοῦ Β.Δ. 22-5-1918 29 ἀνθ)σταί.
3) Διὰ τοῦ Β.Δ. 9-3-1919 11 ἀνθ)σταί.
4) Διὰ τοῦ Β.Δ. 5-9-1919 65 ἀνθ)σταί.
5) Διὰ τοῦ Β.Δ. 14-10-1919 42 ἀνθ)σταί.

Β΄ Ἐνωμ)ρχαι εἰς Ἀνθ)στὰς καὶ περαιτέρω ἐν συνεχείᾳ, εἰς βραχὺ χρονικὸν διάστημα.

1) Διὰ τοῦ Β.Δ. 13-12-1917 55 Ἐνωμ)ρχαι.
2) Διὰ τοῦ Β.Δ. 22-6-1918 237 Ἐνωμ)ρχαι.
3) Διὰ τοῦ Β.Δ. 9-3-1919 41 Ἐνωμ)ρχαι.
4) Διὰ τοῦ Β.Δ. 8-10-1919 175 Ἐνωμ)ρχαι.
5) Διὰ τοῦ Β.Δ. 11-11-1919 110 Ἐνωμ)ρχαι.

Ἤτοι 231 ἀνθυπομοίραρχοι καὶ 618 ἀνθ)σταί, εἰς οὓς ἐὰν προστεθῶσιν ἰσάριθμοι περίπου τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ προαχθέντες, ὁ ἀριθμὸς ἀποβαίνει καταπληκτικὸς διὰ τὸ Σῶμα, καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἐπιπτώσεις θὰ βαρύνουσι ἐπὶ πολλὰ ἔτη τό τε Σῶμα καὶ τὰς Κυβερνήσεις, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἐπανέλθωσι καὶ θ' ἀποκατασταθῶσι οἱ τε ἀποταχθέντες καὶ οἱ «παραλειφθέντες».

Γενικῶς, παρετηρήθη τοιαύτη ταχύτης εἰς τὴν κατάκτησιν βαθμῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, ὥστε καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου νὰ μὴ ὑπάρχει ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Σώματος παρομοία περίπτωσις. Δυνάμει τῶν ὑπ' ἀριθμ. 59801 καὶ 78793 Διαταγῶν τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, τὸν Μάϊον 1918 κατετάγησαν ὡς ὑπεν)ρχαι 50 κληρωτοὶ στρατιῶται, κλάσεως 1918, ἐντὸς δὲ ἑνὸς ἔτους οὗτοι εἰσῆλθον σχεδὸν ἅπαντες εἰς τὸ Γ΄ τμῆμα Σχολῆς Χωροφυλακῆς, ἔνθεν ἀρχὰς 1922 ἐξῆλθον ἀνθυπομοίραρχοι. Τοσαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἔλλειψις ὑπαξιωματικῶν καὶ μάλιστα μορφωμένων.

---

(17) Φ.Ε.Κ. 215 τῆς 2-10-1917.

(18) Βλέπε Φ.Ε.Κ. Τεῦχος Γ΄ 292 τῆς 13-12-2917, 149 τῆς 23-6-1918, 231 τῆς 9-10-1919, 235 τῆς 15-10-1919, 256 τῆς 12.11.1919.

Οὕτω ἐνῶ ἀπεμακρύνθη ἡ γνῶσις καὶ ἡ πεῖρα, ἐκυριάρχησεν ἡ σπουδὴ ἐν τῇ ἀπονομῇ τῶν βαθμῶν, τοσαύτη σπουδὴ ὥστε αὐτὴ καὶ μόνον ἤρκει διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ συστήματος Ἀσυνομίας καὶ Χωροφυλακῆς.

Εἰς μὲν τὰ διατάγματα τῶν προαγωγῶν εἶχε καθιερωθῆ ἡ φράσις «παραλειπομένων τῶν σχετικῶν ἀρχαιοτέρων...», εἰς δὲ τὰ τοιαῦτα ἀποτάξεως καὶ ἀπολύσεως ἡ αἰτιολογία «διότι κατ' ἀπόφασιν τοῦ συμβουλίου ἡ περαιτέρω παραμονὴ αὐτῶν ἐν τῷ Σώματι τῆς Χωροφυλακῆς κρίνεται ἐπιβλαβής».

Δὲν δυνάμεθα ν' ἀντιπαρέλθωμεν τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1318 ἀπὸ 26-1-1917 Δ)μα τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως, διὰ τοῦ ὁποίου, ὁ νομοθέτης ἀνατρέξας εἰς τὸ κίνημα τοῦ Θερίσσου, ὄχι μόνον ἀπεκατέστησε τοὺς ὁπωσδήποτε ἀπομακρυθέντας τότε, ἀλλὰ καὶ ἔταξε τούτους εἰς τὸ ἀριστερὸν τῶν ὑπηρετούντων τὴν 1-4-1917 ὁμοιοβάθμων των, ἤτοι μετὰ παρέλευσιν ὁλοκλήρου ἐνδεκαετίας καὶ πλέον ἐπανεφέροντο εἰς τὴν Χωροφυλακήν, μὲ βαθμοὺς ἀξιωματικῶν καὶ μάλιστα ἀνωτέρων, ἄνθρωποι οἵτινες εἶχον ἤδη ἀποκατασταθῆ γεωργικῶς ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως, καὶ οὐδεμίαν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι ἀντίληψιν, γνῶσιν καὶ πεῖραν περὶ Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας.

Ἐκεῖ ὅμως ἔνθα ἐπῆλθεν τελεία ἐρημία καὶ ἐδημιουργήθη ὀξύτατον καὶ ἄλυτον διὰ τὰς τύχας τῆς Χωροφυλακῆς πρόβλημα ὑπῆρξεν ἡ ὁπλιτικὴ δύναμις.

Ἀπελύθησαν 3000 ὑπαξιωματικοὶ καὶ χωροφύλακες ἐπὶ προβλεπομένης ὁπλιτικῆς δυνάμεως 6.500 ἀνδρῶν, ἐὰν δὲ ἐκ τῆς προβλεπομένης ταύτης δυνάμεως ἀφαιρεθῆ τὸ σοβαρὸν ποσοστὸν τοῦ ἐλλείμματος, δι' οὓς λόγους ἀνεπτύξαμεν ἐν κεφαλαίῳ Ε' καὶ ἡ ἐπενεχθεῖσα ἐκ τῆς φθορᾶς ἀριθμητικὴ μείωσις τότε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπολυθέντων ἐγγίζει τὸ σύνολον τῆς δυνάμεως τῆς ὑπὸ τὸ τέως Κράτος τῶν Ἀθηνῶν ὑπαρχούσης Χωροφυλακῆς.

Εἴδομεν, ἐν τοῖς πρόσθεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις Ἐθνικῆς Ἀμύνης εἶχε συστήσει ὑπὸ τὸν Παμῖκον Ζυμβρακάκην Χωροφυλακὴν δυνάμεως 5350 ἀνδρῶν, ἀλλ' ἡ δύναμις αὕτη δὲν ἦτο Χωροφυλακή, κατόπιν ἐκπαιδεύσεως τινός, ἀλλὰ Χωροφυλακὴ ἐξ ἐπιστρατεύσεως ἐφέδρων, κλάσεων 1897 — 1902, ὑπηρετησάντων ἄλλοτε ποτὲ εἰς τὴν Κρητικὴν Χωροφυλακήν, εἰς τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὁποίων ἠναγκάσθη νὰ προβῇ ἡ Κυβέρνησις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 83425 ἀπὸ 23-7-1919 Διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, ἐκτὸς τῆς κατὰ τὰ λοιπὰ ὑπολοίπου διαρροῆς.

Οἱ ὁπλῖται οὗτοι, οἱ ἐναπομείναντες καὶ οἱ κατατασσόμενοι, εἶχον ἀπεμπολήσει πᾶν ἴχνος ὑπηρεσιακῆς σκέψεως καὶ ἀντιλήψεως, διεκρίνοντο διὰ τὴν ἀγραμματωσύνην των καὶ τὴν πρὸς τὴν αὐθαιρεσίαν τάσιν καὶ ἐθεώρουν τὴν ἀποστολήν των μᾶλλον καθεστωτικὴν παρὰ πολιτειακὴν καὶ κοινωνικήν, διότι ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις ἐστρατολογοῦντο, ἔζων καὶ κατηυθύνοντο.

Ἐνταῦθα πρέπει ν' ἀναφέρωμεν καὶ ἓν εἰσέτι ἀχαρακτήριστον γεγονός, ὡς περιγράφει τοῦτο περίπου ὁ Ἀστ. Γκατζάρας.

Διὰ τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις εἶχε καθιερώσει ἴδιον μισθολόγιον, καθ' ὃ ὁ Χωροφύλαξ ἐλάμβανε 130 δραχμὰς μηνιαίως ἔναντι τῶν 84,10 ἃς ἐλάμβανε ὁ Χωροφύλαξ τοῦ Κράτους τοῦ Νότου. Ἀνωτέρω ἀναφέρομεν ὅτι τὸ ποσὸν τῶν 130 δρχ. εἶχε καθιερώσει ὁ Σαράϊγ, πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως, διὰ τοὺς κατατασσομένους εἰς τὰς δυνάμεις του Ἕλληνας Χωροφύλακας.

Ἡ διαφορὰ αὐτὴ τῶν ἀποδοχῶν διετηρήθη καὶ μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Βασιλέως καὶ ἐγκατάστασιν εἰς Ἀθήνας τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἤτοι καὶ μετὰ τὴν ἑνοποίησιν τῶν «Ἑλλάδων».

«Μὲ ὑπεροψίαν οἱ ὡς ἀνωτέρω περιγραφέντες, Κρῆτες Χωροφύλακες, παρουσίαζον τὸν μεγάλον μισθόν των, διότι αὐτοὶ καὶ μόνοι ἠκολούθησαν τὸν Βενιζέλον καὶ προσέφερον μεγίστην πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίαν».

Οἱ ἐναπομείναντες, ὡς μὴ «ἐκκαθαρισθέντες» ἢ μὴ φυλακισθέντες Χωροφύλακες τοῦ τέως Κράτους τοῦ Νότου μετὰ βαθείας ἀγανακτήσεως καὶ ἀπογοητεύσεως, χωρὶς νὰ τολμῶσι νὰ ἐκδηλωθῶσι, ἔβλεπον τὴν τοιαύτην ἄνισον καὶ ἄδικον μεταχείρισιν.

Εἰς τὴν Ρωσίαν εἶχε συντελεσθῆ ἡ κομμουνιστικὴ ἐπανάστασις καὶ συνδυαζομένου ὅλως συμπτωματικῶς τοῦ γεγονότος τούτου, ἐν ἀγνοίᾳ ὅμως τῆς πραγματικῆς ἐννοίας, μετὰ τῆς ἐκ τῆς ἀνίσου μισθοδοσίας προερχομένης ἀδικίας, ἐδημιουργήθη ἡ φήμη ὅτι οἱ Χωροφύλακες θὰ γίνουν «κόκκινοι».

Ἡ φήμη ἔφθασε καὶ μέχρι τοῦ Διευθυντοῦ Ἀστυνομίας, ὅστις ἀνέθεσεν εἰς τὸν τότε Μοίραρχον Μερεντίτην Νικόλαον νὰ ἐνεργήσῃ ἔρευναν.

Ὁ Μερεντίτης, ἐν πολιτικῇ περιβολῇ, πλησιάσας τὸν παρὰ τὴν πλατεῖαν Συντάγματος σκοπὸν τοποθέτην καὶ συστηθεὶς εἰς τοῦτον ὡς ἔμπορος ἐξ Ἀταλάντης, τὸν ἠρώτησεν:

«Ἐσεῖς ἐδῶ στὴν Ἀθήνα παίρνετε περισσότερον μισθὸν ἀπὸ τοὺς δικούς μας στὴν Ἐπαρχία, διότι σὲ βλέπω καλοντυμένον καὶ καλοθρεμμένον, ἐνῶ οἱ δικοί μας εἶναι κουρελῆδες καὶ ἰσχνοί;»

Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Χωροφύλαξ, παντοῦ παίρνουν 84,10 ὅσοι δὲν προσεχώρησαν εἰς τὸ κίνημα.

Ὁ Μερεντίτης ἐδυνάμωσε τὴν ἐπίθεσίν του: Μὰ τότε πῶς τὰ καταφέρνετε, δὲν παραπονεῖσθε;

Τὸ δόλωμα ἔπιασεν ἀπολύτως καὶ ἐξωτερικεύσας τὸν πόνον του ὁ Χωροφύλαξ ἐκεῖνος ἀπήντησε: Ἡ ψυχή μας τὸ ξέρει. Παράπονα δὲν ἐπιτρέπονται, ἀλλὰ ὅταν θὰ γίνωμε κόκκινοι, τότε οἱ Ἀνώτεροί μας θὰ καταλάβουν.

Ἡ ἀπάντησις ὑπῆρξεν κεραυνὸς ἐν αἰθρίᾳ διὰ τὸν Μερεντίτην, ὅστις ἐνημέρωσεν περὶ ταύτης τὸν Διευθυντὴν Ἀστυνομίας καὶ ἐκεῖνος ἐν συνεχείᾳ τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἔσπευσε νὰ ἐξομοιώσῃ τὰς ἀποδοχὰς ἁπάντων διὰ μηνιαίου μισθοῦ 134 δρχ.

Περίεργος ὄντως νοοτροπία περὶ Κράτους, ὑπηκόων, ὑπαλλήλων του καὶ δικαιοσύνης.

Ἀπὸ τῶν μέσων 1918 ἤρξατο ἡ ὁμαδικὴ κατάταξις καὶ ἐκπαίδευσις ἐν τῷ ἐπαναλειτουργήσαντι Σχολείῳ Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω. Αἱ ἀνωτέρω διαπιστώσεις ἀφοροῦν τὴν ὁπλιτικὴν δύναμιν, ἕνεκεν τῆς ποιότητος τῆς ὁποίας ἠναγκάσθη ἡ ἰδίᾳ Κυβέρνησις νὰ προβῇ εἰς τὴν σύστασιν ἰδίου Ἀστυνομικοῦ Σώματος διὰ τὰς μεγαλουπόλεις. Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ μεγάλου τούτου θέματος θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ ἑπόμενον κεφάλαιον.

Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Σώματος ἀπαντῶμεν ἔφεδρον δύναμιν Χωροφυλακῆς διὰ τῆς ἐπιστρατεύσεως τῶν ἀνωτέρω κλάσεων τῆς τέως Κρητικῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἔτι περαιτέρω μάλιστα συναντῶμεν Διατάγματα προαγωγῆς ἐφέδρων ἀνθυπασπιστῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν. Οὕτω διὰ Β.Δ. τῆς 22-6-1918

(19) προήχθησαν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἀνθ)ρχου 13 ἔφεδροι ἀνθ)σταὶ καὶ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθ)στοῦ 46 ἔφεδροι Ἐνωμ)ρχαι.

Πρέπει νὰ τονίσωμεν ὅτι τὸ πρὸς ἀντιμετώπισιν ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὑπῆρξεν μεγαλύτερον πάσης ἄλλης περιόδου, διότι 1) ἡ χώρα εὑρισκομένη εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν μετὰ τῶν κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν ἀπησχολεῖτο σοβαρῶς μὲ τὸ θέμα τῆς ἐπιστρατεύσεως καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἐν γένει καταστάσεως, 2) ἡ ὀξύτης τῶν μέτρων ἐπέφερε συνεχεῖς ἀντιδράσεις, ἐνεργῶς ἢ παθητικῶς ἐκδηλουμένας, 3) προσεγγίζοντος τοῦ τέλους τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἐδημιουργήθησαν οἱ ἐθνικοὶ προσανατολισμοὶ πρὸς Ἀνατ. Θράκην, Μ. Ἀσίαν κλπ., 4) συμμετασχούσης τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀποστολὴν εἰς Ρωσσίαν στρατιωτικῶν δυνάμεων ἀπητήθη καὶ ἐκεῖ Χωροφυλακή καὶ 5) Ὡς ἀποτέλεσμα τῶν τόσων ἀντιδράσεων καὶ συρράξεων ὑπῆρξεν ἡ ἀναβίωσις τῆς ληστείας πρὸς ἣν ἔδει ν᾽ ἀντιπαραταχθῆ τελεσφόρως ἡ Χωροφυλακή. Τὸ οἰκογενειακὸν καὶ κοινωνικὸν περιβάλλον ἀποτελοῦν τὸν μεγαλύτερον συντελεστὴν διαμορφώσεως τῶν ἐθίμων καὶ ἠθῶν, ἀποτελοῦν αὐτὴν ταύτην τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας ὄργανον εἶναι πάντοτε ἡ Ἀστυνομικὴ δύναμις, ἡ ποιότης τῆς ὁποίας εἶναι ἀπολύτως ἐξηρτημένη ἐκ τοῦ περιβάλλοντος τούτου.

Ἵνα ὅθεν ἐκτιμηθῶσιν ὅσα ἀνωτέρω ἐθίξαμεν καὶ ὅσα παρακατιόντες θὰ διαλάβωμεν περὶ τῆς ποιότητος τῆς δραστηριότητος τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, θεωροῦμεν ἐπάναγκες νὰ προσφύγωμεν καὶ αὖθις εἰς τὴν μορφωθεῖσαν ἐν Ἑλλάδι ἐσωτερικὴν κατάστασιν.

«Ἀλλὰ τό... πρόγραμμα δὲν περιελάμβανε μόνον ἀπολύσεις, ἀποβολὰς καὶ μετατάξεις, περιελάμβανε καὶ ἐκτοπίσεις. Αἱ Ἑλληνικαὶ νῆσοι εἶχαν γεμίσει ἀπὸ ἀντιβενιζελικοὺς τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἡ Ἠπειρωτικὴ Ἑλλὰς εἶχε γεμίσει ἀπὸ ἀντιβενιζελικοὺς τῶν νήσων.

«Ἡ κατάστασις ἦτο ἀπὸ πάσης ἀπόψεως θλιβερά», γράφει ὁ Κων. Ζαβιτσιάνος, καὶ συνεχίζει: «...Αἱ εἰδικαὶ ἐπιτροπαί, εἰς τὸ ἔργον τῶν ὁποίων τόσον πολὺ ἐπίστευεν ὁ ἁρμόδιος Ὑπουργός, ἐνσυνειδήτως ἢ ἀσυνειδήτως ἀδιάφορον, ἐγένοντο σχεδὸν πάντοτε τὰ ὄργανα τῶν διαφόρων ἐπιτηδείων, οἱ ὁποῖοι συνηθέστατα δὲν ἐστρέφοντο κατὰ προσώπων δυναμένων ἀληθῶς νὰ διαταράξουν τὴν δημοσίαν τάξιν, ἀλλὰ κατὰ προσωπικῶν αὐτῶν ἐχθρῶν ἢ κατὰ τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν ἀνταγωνιστῶν, ἢ κατὰ προσώπων μὲ τὰ ὁποῖα εἶχον ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις, ὁ διακανονισμὸς τῶν ὁποίων ἐγένετο μὲ τὴν ἀπειλὴν τῆς ἐκτοπίσεως, ἢ κατὰ προσώπων ἀκινδύνων μέν, ἐχόντων ὅμως ἀντίθετα πολιτικὰ φρονήματα ἀπὸ τοὺς κρατήσαντας... Καὶ γενικῶς ἡ ἐκτόπισις, ὅπως ἦτο δυστυχῶς μοιραῖον, δὲν ἐφηρμόσθη διὰ τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἐθεσπίσθη καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐπίστευεν ὁ Ρακτιβάν, ἀλλ᾽ ἐξυπηρέτει ὑπολογισμοὺς κομματικοὺς ἢ συμφεροντολογικοὺς τῆς βρωμερωτέρας μορφῆς, πάντως δὲ λίαν ἐπιζημίους, διότι ἀφηρπάζοντο ἄνθρωποι ἀπὸ τὰς οἰκογενείας των, τὰς ἐργασίας των καὶ τοὺς τόπους διαμονῆς των καὶ ἐστεροῦντο τῶν πάντων ἀντὶ τεσσάρων δραχμῶν ἡμερησίως πού ἐπλήρωνε δι᾽ ἀποζημίωσιν εἰς τοὺς ἀπόρους τὸ Κράτος.

«Ὅλη αὐτὴ ἡ δουλειὰ μοιραίως διὰ τὰς λεπτομερείας της ἀνετίθετο εἰς κατω-

---

(19) Φ.Ε.Κ. 149 Τεῦχος Γ′ τῆς 23-6-1918.

τέρους συχνὰ ἀνθρώπους, εἰς διαφόρους Χωροφύλακας, ἐκ τοῦ μέτρου τῆς εὐσυνεδησίας τῶν ὁποίων ἐξηρτᾶτο καὶ τὸ μέτρον τῆς καλῆς ἐφαρμογῆς.

«...Καμμία ἀπὸ τὰς διατυπώσεις, ποὺ ἐπέβαλεν ὁ νομοθέτης διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου, δὲν ἐτηρεῖτο ὑποχρεωτικῶς κατὰ τὰς φυλακίσεις τῆς περιόδου ἐκείνης. Οὔτε αὐτὸ τὸ ἔνταλμα φυλακίσεως ἀναγκαστικῶς ἐφηρμόζετο. Αἱ φυλακαὶ εἶχον γεμίσει ἀπὸ Ἕλληνας πολίτας... Συνήθως αἱ ἀνακρίσεις δὲν ἐτελείωναν ποτὲ διὰ νὰ συνεχίζωνται αἱ προφυλακίσεις» (20).

Ὁ Κων. Ζαβιτσιάνος ἐν συνεχείᾳ ἀφηγεῖται τὰς προσωπικάς του ἀναμνήσεις ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου 755 τῆς 23-8-1917 «περὶ ἀδικημάτων τινῶν κατὰ τῆς ἀσφαλείας τῆς χώρας καὶ τῆς κοινῆς ἡσυχίας», τῆς δυνάμει τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου ἐπιβληθείσης λογοκρισίας καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιστρατεύσεως ἀντιδράσεων.

Δι' ἐνδεικτικῶς ἀναφερομένων περιπτώσεων καταδεικνύει πόσον ἀστεῖοι ὑπῆρξαν οἱ ἐφαρμοσταὶ τῶν κυβερνητικῶν ἐκείνων ἀποφάσεων καὶ ὡς ἐν συμπεράσματι καταλήγει «χειροτέραν ἐσωτερικὴν διοίκησιν δὲν εἶχε δοκιμάσει ἡ Ἑλλὰς μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1917» (21), εἰδικώτερον δὲ διὰ τὸν νόμον 755 γράφει «Ἀθλιέστερον καὶ πλέον ἀνελεύθερον κατασκεύασμα, τοῦ νόμου τούτου, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῇ» (22).

Ἀναφέρονται πολλαὶ περιπτώσεις ἐξάλλου ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου.

Ἐστραγγαλίσθη εἷς παπαγάλος ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας (!), διότι παρὰ τὸν νόμον ἐψιτάκιζεν τὸν «γυιὸν τοῦ Ἀητοῦ», παρεπέμφθη εἰς δίκην πτωχὸς βιοπαλαιστὴς ὅστις εἰς κλαυθμηρίζοντα υἱόν του διὰ προμήθειαν ὑποδημάτων παρετήρησεν ὅτι θὰ τῷ ἠγόραζεν τοιαῦτα ἀπὸ τὸν «κουμπᾶρον» ὑποδηματοποιόν, καθ' ὅσον εἰς τὴν λέξιν «κουμπᾶρον» ἐδόθη ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων ἡ ἔννοια ὅτι ἀφεώρα προσδοκίαν ἐπανόδου τοῦ Κωνσταντίνου, ὅστις ἀπεκαλεῖτο παλαιότερον κουμπάρος τοῦ Στρατοῦ. Δύο κυρίαι συζητοῦσαι διὰ τὸν «κότσον», τῶν μαλιῶν, ὡδηγήθησαν παρὰ τῶν ὠτακουστούντων ἀστυνομικῶν ὀργάνων εἰς τὸ ἀκροατήριον ὡς συνωμοτοῦσαι διὰ τὸν ἐξωσθέντα Βασιλέα Κωνσταντῖνον, ὃν κολακευτικῶς ἀπεκάλουν «κότσον». Αἱ νυκτεριναὶ κατ' οἶκον ἐπιδρομαὶ καὶ ἔρευναι ἦτο κάτι τὸ σύνηθες πρὸς ἀνακάλυψιν φωτογραφιῶν τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἄδοντες ἐρωτικὰ ἄσματα κατηγγέλλοντο ὡς «ᾄδοντες ἀπηγορευμένα ἄσματα» καὶ γενικῶς διεσύρθησαν πρόσωπα καὶ ὑπολήψεις βάσει τῶν πλέον φαύλων, ἀλλὰ καὶ μωρῶν κατασκευασμάτων ὑπὸ τῶν συναγωνιζομένων εἰς ἐπίδειξιν ἀφοσιωμένης δραστηριότητος» ἀπαιδεύτων καὶ κακῆς προελεύσεως ὀργάνων (23).

Πόσον ἀμέτοχος καὶ πόσον δυστυχής, ὑπῆρξεν ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς περιόδου ταύτης, ἐκ τῆς ἀνωτέρω καπηλεύσεως καὶ καταδολιεύσεως τῶν θεσπιθέντων μέτρων, τὸ διεκήρυξεν οὗτος καὶ ὅταν συνεζητεῖτο τὴν 9-8-1917 τὸ νομοσχέδιον καὶ μετὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 1-11-1920.

---

(20) Κ. Ζαβιτσιάνου τομ. Β' σελ. 35—37.

(21) Αὐτόθι σελ. 41.

(22) Σελ. 39.

(23) Κ. Ζαβιτσιάνου σελ. 37—45, Ι. Μεταξᾶ σελ. 334—336, Π. Παναγάκου σελ. 362—382— Βλέπε καὶ Πρακτικὰ Βουλῆς συνεδριάσεως 9 Αὐγούστου 1917 καθ' ἣν ὁ Βουλευτὴς Κ. Λυκουρέζος ἐμονομάχησεν ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τῆς θεσπίσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐκτοπίσεων.

Εἰς σφοδρὰν ἐπίθεσιν τοῦ Βουλευτοῦ Λυκουρέζου κατὰ τοῦ νομοσχεδίου καὶ εἰς πρόβλεψιν τούτου ὅτι κάθε πολίτης ἐτίθετο ἐν κινδύνῳ νὰ εἰδοποιηθῇ ἀπὸ τὸν Εἰσαγγελέα ἢ τὸν Ἀστυνόμον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Α΄ ἢ Β΄ περιφέρειαν λόγῳ ὑπονοιῶν τῶν ἀρχῶν, ὁ Βενιζέλος, κλείων τὴν συζήτησιν, ἔλεγεν: «Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον αἱ ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις θὰ ἐντρεπόμην νὰ εἰσηγηθῶ τοιοῦτον νομοσχέδιον εἰς τὴν Βουλήν, θὰ ἐντρεπόμην νὰ παρίσταμαι ἁπλῶς ὡς Βουλευτὴς καὶ νὰ ἐψηφίζετο τοιοῦτον νομοσχέδιον».

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἐπέφερε τρομερὰν ἐσωτερικὴν ἀναταραχὴν ὑπῆρξεν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἡ ἐπιστράτευσις.

Ἡ ἐπικράτησις τοῦ κινήματος Ἐθνικῆς Ἀμύνης Θεσσαλονίκης εἶχεν ἓν νόημα καὶ μίαν ἀποστολήν, νὰ ἐπιστρατεύσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ στρατιωτικὸν παράγοντα πλησίον τῶν δυνάμεων τῆς Συνεννοήσεως.

Ἡ ἐπιστράτευσις τῆς Χώρας σημαίνει ἀσφαλῶς ἀναστολὴν ὅλων τῶν ἄλλων προσπαθειῶν καὶ ἀποκλειστικὴν πριμοδότησιν τῶν προσπαθειῶν καὶ σκοπῶν τοῦ στρατευμένου πλέον ἔθνους, σημαίνει δημιουργίαν, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκβάσεως τῶν πολεμικῶν προσπαθειῶν, ἑνὸς ἀτελευτήτου ὁρμαθοῦ παντὸς εἴδους προβλημάτων ἁπτομένων ὁπωσδήποτε, κατὰ ποικίλοντα βαθμόν, τῶν μεγάλων ἐννοιῶν «Δημοσία Τάξις» καὶ «Δημοσία Ἀσφάλεια», ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀστυνομεύσεως. Ἐὰν διὰ τῶν γενικῶν, ὡς ἀνωτέρω, ἐκφράσεων ἠδυνάμεθα νὰ ἐπισημάνωμεν κατὰ ἕνα τρόπον τὰς κεφαλαιώδεις ἐκ μιᾶς ἐπιστράτευσεως ἐπιπτώσεις, ἐφ᾽ ὅσον αὕτη θὰ διετάσσετο καὶ θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ὑπὸ ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ἑνότητα, ἀσφαλῶς δὲν δυνάμεθα οὔτε νὰ προσεγγίσωμεν τὴν ὀξύτητα, τὸ πλῆθος, τὸ εἶδος, τὴν μορφήν, τὴν τάσιν καὶ ἔκτασιν καὶ τὸν τοπικὸν καὶ χρονικὸν προσδιορισμὸν τῶν προβλημάτων, ἅτινα ἤθελον ἀναπηδήσει καὶ δημιουργηθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιστρατεύσεως καὶ τῶν πολεμικῶν προσπαθειῶν, ὅταν ἡ ψυχὴ τοῦ ἔθνους εἶναι διχασμένη καὶ οἱ δημεγέρται κατατείνουν εἰς τὴν ματαίωσιν τῶν κυβερνητικῶν προσπαθειῶν, προθέσεων καὶ σχεδίων. Ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν εὑρέθη ἡ Ἑλλὰς μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ κινήματος Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ὅτε ἐγένετο κινητοποίησις διὰ μίαν καθολικὴν πλέον ἐπιστράτευσιν.

Οἱ ἡγέται, πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί, τῆς ὑποστηριζούσης τὸν ἐκθρονισθέντα Βασιλέα μερίδος, ἔπραξαν πᾶν ὅ,τι ἠδύναντο νὰ διαγείρωσιν τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἐναντίον τῆς διαταχθείσης ἐπιστρατεύσεως, προτρέποντες τοῦτον εἰς ἀνυποταξίας, λιποταξίας, σάσεις, ἐξεγέρσεις κ.λ.π.

Ἐπὶ ἓν σχεδὸν ἔτος, ἀπὸ τῆς μεταφορᾶς καὶ ἐγκαταστάσεως εἰς Ἀθήνας τῆς Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ἀσίγαστον ὑπῆρξεν τὸ κατὰ τῆς ἐπιστρατεύσεως μένος καὶ μόνον διότι ὁ Ἑλληνικὸς λαός, τόσον λόγῳ κοπώσεως ὅσον καὶ λόγῳ φρονήσεως, δὲν ἠκολούθησε τοὺς ἐξάλλους τούτους ἡγέτας,ἀπεφεύχθησαν βαρυτέρας τῶν ὅσων ἔλαβον χώραν, μορφῆς δεινά.

Συνέπεια τούτων ὑπῆρξαν αἱ ἀκόλουθοι ἀλλεπάλληλοι ἀπόπειραι στρατιωτικῶν ἐξεγέρσεων καὶ στάσεις.

Ἰ α ν ο υ ά ρ ι ο ς 1918 αἱματηρὰ γεγονότα, συνεπείᾳ στρατιωτικῆς στάσεως ἐν Λαμίᾳ, ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ σχεδὸν ταυτοχρόνως αἱματηραὶ ταραχαὶ εἰς τὰς φρουρὰς Θηβῶν, Δαυλείας, Λεβαδείας καὶ Λευκάδος.

Φ ε β ρ ο υ ά ρ ι ο ς 1918: ἔφθασαν ἐκ Γερμανίας, λάθρα δι᾽ ὑποβρυχίου εἰς

Πελοπόννησον, ὡς ἀπεσταλμένοι τῶν εἰς Γκαῖρλιτς εὑρισκομένων ἀξιωματικῶν τοῦ Δ' Σώματος Στρατοῦ, οἱ ὑπολοχαγοὶ Χατζόπουλος καὶ Καλαμαρᾶς, κομισταὶ ὁδηγιῶν καὶ ἐντολῶν διὰ δρᾶσιν ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως, οἵτινες παραπεμφθέντες εἰς δίκην κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον καὶ ἐξετελέσθησαν.

Μάρτιος 1918: Κατεπνίγη ἀπόπειρα στάσεως 2ου Πεζικοῦ Συντάγματος.

Μάρτιος 1918: Ἡ Βουλὴ συζητεῖ αἰτήσεις στρατιωτικῶν ἀρχῶν διὰ τὴν παροχὴν ἀδείας πρὸς παραπομπὴν εἰς τὸ ἔκτακτον στρατοδικεῖον τῶν Βουλευτῶν Ν. Βελέντζα καὶ Β. Ρούφου.

Ἀπρίλιος 1918: Ἐστασίασεν ἐν τῇ περιφερείᾳ Κοζάνης τὸ 7ον Σύνταγμα Πεζικοῦ.

Ἰούνιος 1918: Λιποτακτήσας, ἔφθασεν εἰς Γκαῖρλιτς διὰ συνεννοήσεις μετὰ τῶν ἐκεῖ Ἑλληνικῶν Στρατιωτικῶν δυνάμεων διὰ γενικὴν ἐξέγερσιν, ὁ ὑπολοχαγὸς Καρύδης.

Ἰούνιος 1918: Κατευθυνόμενον πρὸς τὸ μέτωπον ἐστασίασεν τὸ ὑπὸ τὸν Γιανετάκην 12ον Σύνταγμα Πεζικοῦ. 800 ἄνδρες ἔνοπλοι ἐγκατέλειψαν τὰς τάξεις των (Γ.Ε.Σ) Δ.Ι.Σ. Τομ. Β' σελ. 221).

Ἰούλιος 1918: Ηὐτομόλησεν εἰς Βουλγαρίαν ὁ λοχαγὸς Καΐσπης.

1919: Ἐξερράγη ἡ πολιτικὴ στάσις Λαμπρίτη, ἐνῶ ἡ Ἑλλὰς κατελάμβανε τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην καὶ ἀπεβιβάζετο εἰς Ἰωνίαν.

«Ἡ ἰσχυρὰ ἀντίδρασις... μοιραίως ἐπέφερε τ' ἀποτελέσματά της, διότι ἐσημειώθησαν ἕνεκα ταύτης πολλαὶ ἀνυποταξίαι καὶ οὐχὶ ὀλίγαι λιποταξίαι» (24), ὁ δὲ Μπουλαλᾶς γράφει «Ἄμεσον ἐπακόλουθον — τῆς βίας — τὰ ἐκραγέντα διαδοχικῶς στρατιωτικὰ κινήματα (25).

Αἱ ἐμφύλιοι αὗται συγκρούσεις τριχῶς ἐβάρυνον τὸ ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς, ἐδημιούργησαν ἀφορήτους συνθήκας ἐπιστρατεύσεως καὶ ἀναγκαστικῶν ἐπιτάξεων, αἵτινες ἀπήτουν συνεχῆ κινητοποίησιν τῶν δυνάμεων Χωροφυλακῆς (26), ὑπέθαλψαν τὴν ἐπανεμφάνισιν πλείστων ληστοσυμμοριῶν, συγκροτηθεισῶν κυρίως ἐξ ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν, καθ' ὧν ἐπάλαισαν σκληρῶς καὶ δι' αἵματος οἱ ἄνδρες τοῦ Σώματος καὶ τέλος αὐταὶ καθ' ἑαυταὶ αἱ συγκρούσεις ἀπήτησαν ἀρκετὰ θύματα ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς.

Τὰ ἐνδεικτικῶς καὶ ἐκλεκτικῶς ὡς ἀνωτέρω μνημονευθέντα, πολλαπλῶς καὶ ποικίλως ἐβάρυνον ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς, δικαίως καὶ ἀδίκως.

Τὸ διὰ χρέη πρὸς τὸ δημόσιον ἔνταλμα προσωποκρατήσεως ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ δημοσίου Ταμίου, ἀλλὰ ὁ συλλαμβανόμενος δυνάμει αὐτοῦ Ἕλλην πολίτης δὲν αἰτιᾶται τὸν ταμίαν, ἀλλὰ τὸν ἀτυχῆ Χωροφύλακα, ἐν ᾧ ἐν ταυτῷ καὶ τὸ ἐπίσημον Κράτος παλαιότερον κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς ἐξεστράτευεν διὰ τὴν μὴ ἐξόφλησιν

---

(24) Κ. Ζαβιτσιάνου σελ. 46.

(25) Αὐτόθι σελ. 24.

(26) Μόνον ὑπὸ τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Α.Δ.Χ. Μακεδονίας κατὰ μῆνα Ἰούλιον 1918 **συνελήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὸν** προορισμὸν των 877 λιποτάκται καὶ 1332 ἀνυπότακτοι, δι' ἣν αἰτίαν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 150688 ἀπὸ 24-9-1918 ἐγκυκλίου διαταγῆς του ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του πρὸς ἅπασαν τὴν Χωροφυλακὴν Μακεδονίας.

τοιούτων ἐνταλμάτων. Καὶ ἐν προκειμένῳ, ἡ μὲν Κυβέρνησις ἠξίωνε τὴν δι' ὅλων τῶν μεθόδων κατοχύρωσιν τοῦ ἐπιβληθέντος καθεστῶτος καὶ διὰ τῶν καθεστωτικῶν ἐπιτροπῶν ἐξετόπιζε καὶ ἐφυλάκιζε πάντα ὕποπτον ἢ καταγγελλόμενον ὡς ἀντιδραστικόν, τὰ ὄργανα δὲ τῆς Χωροφυλακῆς ἐκτελοῦντα διαταγὰς αὐτῶν τῶν ἐπιτροπῶν — αἵτινες ὡς παρακρατικὴ δύναμις εἶχον ὑπερβῆ κατὰ πολὺ τοὺς ἐπιστρατικοὺς συλλόγους — εἰσέπραττον τὴν μῆνιν καὶ τὴν θύελλαν τοῦ λαοῦ, ὅστις μάλιστα μὲ τὴν σειράν του ἐθεώρει ὡς ἐχθροὺς τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς. Ἐν ἐκτάκτῳ περιστάσει, ἔκτακτος ἀπαιτεῖται ἀπόφασις καὶ ἐνέργεια, ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀπόφασις δὲν εἶναι εὐλογοφανὴς καὶ ἡ ἐνέργεια μεθοδική, τότε τὸ ἀξίωμα τοῦτο μεταβάλλεται ἐκ προοιμίου εἰς σπόρον εὐρυτέρων ἀναταραχῶν καὶ δεινῶν, καὶ διὰ μὲν τὸ εὐλογοφανὲς τῶν ἀποφάσεων ἄλλοι ἔκρινον, περὶ τῆς μεθοδικότητος τῶν ἐνεργειῶν ὅμως, προσήκει εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκφρασθῶμεν. Αἱ ἐνέργειαι δὲν ἐστεροῦντο ἁπλῶς μεθόδου ἀλλ' ἦσαν πολλάκις βάναυσοι, καὶ τοῦτο ὑπαιτιότητι τῆς πολιτείας ἐκείνης ἥτις ἀπεμάκρυνε τοῦ Σώματος συλλήβδην καὶ ἀθρόως τὴν μόνιμον δύναμιν τῆς Χωροφυλακῆς, ἣν ἀντικατέστησε διὰ προθύμων μὲν πλὴν ἀπαιδεύτων ἐπαγγελματικῶς καὶ ἀξέστων κοινωνικῶς ἀνδρῶν, ἐπηνεγκόντων ζημίαν καὶ βλάβην.

Παρὰ τὸν οὕτω παριστώμενον ποιοτικὸν κατήφορον ἐν τῇ ἀστυνομεύσει, εἰς τὸν τομέα Δημοσείας Ἀσφαλείας καὶ τὸν πολεμικὸν τοιοῦτον ἡ Χωροφυλακὴ τῆς περιόδου ταύτης ἔχει πλείστας περγαμηνὰς ἐξαιρετικῆς δραστηριότητος, μὲ θαυμάσια ἀποτελέσματα καὶ μεγάλας ἀπωλείας.

Ἐκ τοῦ Ἐπισήμου Δελτίου Διευθύνσεως Χωροφυλακῆς — Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, διὰ τὴν περίοδον ἀπὸ 1-6-1917 μέχρι 31-12-1919 ἀρυόμεθα τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα, μαρτυροῦντα τὴν δρᾶσιν τῆς Χωροφυλακῆς ἐπὶ τοῦ τομέως Δημοσίας Ἀσφαλείας ἐπὶ τριάκοντα μῆνας.

α) Ἐξοντώθησαν εἴκοσι ἐννέα ληστοσυμμορίαι, ἤτοι Μπέτσου ἢ καπετὰν Σκοτίδα, Δ. Τούση, Δ. Τζακώστα, Θ. Μενέγα, Τρικόγια, Λιγδῆ, Καραθανάση, Δ. Δούκα, ἢ Ταζέ Γ. Τσότσικα, Κ. Γκολέμα, Κ. Κόρακα ἢ Καρακώστα, Βερβέρα, Ν. Τσιγάρα, Τζεμὰλ - Κελ - Μπαϊράμ, Π. Πουλοπούλου ἢ Γιώτα, Ζηρισιώτη — Παπασπύρου, Τομούδη, Κατσώλη — Τσεκούρα — Γρ. Τζαδῆμα, Λ. Γκόλια, Α. Φασούλα, Κ. Πατσαούρα, Χρ. Παπανίκου, Γ. Μηλιώνη — Γ. Σλατάνη, Ι. Σειρηνιώτη, Ε. Τζάθα, Α. Μπουρλόη, Παρούση Ἐλμὰς — Λιμὰν Σαλὴμ κλπ.

β) Διὰ τὴν ἐξόντωσιν τούτων ἐπροβιβάσθησαν ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ 17 ἀξιωματικοὶ καὶ ἀνθ)σταί, 60 ὑπαξ)κοὶ καὶ 35 Χωροφύλακες καὶ ἔτυχον διαφόρων κατωτέρων ἠθικῶν ἀμοιβῶν 16 ἀξιωματικοὶ καὶ ἀνθ)σταί, 45 ὑπαξ)κοὶ καὶ 154 Χωροφύλακες, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἠμείφθησαν ἠθικῶς 292 ἄνδρες τοῦ Σώματος καὶ

γ) **Ἐφονεύθησαν κατὰ μὲν τὸ** ἀπὸ 17-8-1916 μέχρι 14-6-1917, χρονικὸν διάστημα 2 ἀνθ)σταί, 2 ὑπαξ)κοὶ καὶ 10 Χωροφύλακες, κατὰ δὲ τὸ διάστημα ἀπὸ 14-6-1917 μέχρι τῶν μέσων 1920 ἐφονεύθησαν 3 ἀξιωματικοί, 4 ἀνθ)σταί, 20 ὑπαξ)κοὶ καὶ 145 Χωροφύλακες. Μόνον κατὰ τὰ Λαμιακὰ (Ἰανουάριος 1918) ἐφονεύθησαν 9 ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἐὰν εἰς τὰς ἀνωτέρω ἀπωλείας προστεθῇ καὶ ὁ ἐξαιρετικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐκ τῶν ἐν γένει κακουχιῶν καὶ τῆς γρίππης θανάτων, τὸ Σῶμα ἔσχεν τὰς ἀκολούθους ἀπωλείας κατ' ἔτος: 1917 1 ἀξιωματικός, 4 ἀνθυπασπισταί, 8 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 65 χωροφύλακες, β) 1918 1 ἀξιωματικός, 2 ἀνθυπασπισταί 34 ὑπαξιωματικοὶ καὶ

232 χωροφύλακες, γ) 1919: 1 ἀξιωματικός, 1 ἀνθυπασπιστής, 8 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 77 χωροφύλακες καὶ δ) 1920: 1 ἀξιωματικός, 1 ἀνθυπασπιστής 1 ὑπαξιωματικὸς καὶ 38 χωροφύλακες (27), ἤτοι συνολικῶς ἀξιωματικοὶ 4, ἀνθυπασπισταὶ 8, ὑπαξιωματικοὶ 51 καὶ χωροφύλακες 412.

Αἱ ἀπολύσεις, αἱ ἀπώλειαι, ἡ ἐκταθεῖσα ἔτι πλέον ἀπροθυμία πρὸς κατάταθιν καὶ ἡ ἐπικράτησις, ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις πάντοτε, τῶν πλέον ἀνικάνων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ κομματικῶν ἐλατηρίων ἐλαυνομένων ὀργάνων, εἶχον καταστήσει δεινὴν τὴν θέσιν τοῦ Σώαμτος, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις, ἀντιμετωπίζουσα θέματα ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας, ἀλλὰ καὶ ἐδαφικῆς ἐπεκτάσεως, ὑπαναχωροῦσα, ἤρξατο ἀνακαλοῦσα τμηματικῶς μέρος τῶν ἀποταχθέντων κατωτέρων ἀξιωματικῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μέτρα βελτιώσεως σχετικῶς τοῦ Σώματος προέβη.

Ὡμιλήσαμεν ἀνωτέρω περὶ ἀθρόων προαγωγῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἀνθυπασπιστοῦ κ.λ.π. Αἱ προαγωγαὶ αὗται ἐγένοντο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπ' ἀριθ. 727, 1318 καὶ 2703 διαταγμάτων τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως Θεσσαλονίκης, ἐπεκταθέντα καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν διὰ τοῦ ἀπὸ 2-12-1917 Ν.Δ. (28) καὶ τῶν παρασχεθεισῶν ὁδηγιῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 139484 ἀπὸ 25-12-1917 κατεπειγούσης ἐγκυκλίου διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (29), εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἀναγνώστης εὐκόλως θὰ διαγνώσῃ τὸ ἄμεσον καὶ ἐπιτακτικὸν τῶν ἀναγκῶν, ἕνεκεν τῶν ὁποίων ἠκολουθήθη μᾶλλον πρόχειρος καὶ ἐπίμεμπτος διαδικασία προτάσεων καὶ ἐξετάσεων.

Τὴν 8ην Ἰουλίου 1917 ἐξεδόθη καὶ ἐδημοσιεύθη αὐθημερόν, εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 134 Φ.Ε.Κ., Β.Δ., δι' οὗ ἐπετρέπετο ἡ ἀνάθεσις τῆς Ἀρχηγίας τοῦ Σώματος εἰς συνταγματάρχην ἄλλου Σώματος, καὶ τοῦτο διότι, ἀποταχθέντων τοῦ συνταγματάρχου καὶ ἀντισυναγματαρχῶν τοῦ Σώματος, δὲν ἐτολμήθη ἡ ἄμεσος προαγωγὴ τινὸς ἐκ τῶν εὐνοουμένων. Αὐθημερόν, διὰ ταυτοχρόνου Β.Δ., διωρίσθη Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς ὁ συνταγματάρχης Ἱππικοῦ Ἐπαμεινώνδας Ζυμβρακάκης, ἀλλὰ δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ οὗτος εἰς τὴν θέσιν ταύτην καὶ τὸν διεδέχθη ὁ προαχθεὶς εἰς συνταγματάρχην Χωροφυλακῆς Ζυμβρακάκης Ἐμμανουήλ, ὅστις παρέμεινεν Ἀρχηγὸς μέχρι τῆς 1-11-1920 καὶ περὶ οὗ ἤδη ἐποιησάμεθα λόγον.

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 11-7-1917 (33) κατηργήθη τὸ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης συσταθὲν ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀρχηγεῖον Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ ἀνεσυστάθη ἡ Ἀνωτέρα Διοίκησις Χωροφυλακῆς Μακεδονίας. Διὰ τοῦ αὐτοῦ διατάγματος προεβλέφθη ὅπως οἱ ἀξιωματικοὶ τοποθετοῦνται εἰς τὰς Ἀνωτέρας Διοικήσεις καὶ οἱ ἀνώτεροι Διοικηταὶ νὰ τοποθετῶσιν αὐτοὺς ἀναλόγως τῶν ὑπηρεσιακῶν ἀναγκῶν.

Δι' ἑτέρου Β.Δ. τῆς 8-7-1917 προεβλέφθη ἡ σύστασις καὶ ἑτέρας Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως ἐν τῷ αὐτῷ Νομῷ μὲ ἕδραν τὴν πρωτεύουσαν ἐπαρχίας, καὶ βάσει τοῦ διατάγματος τούτου δι' ἑτέρου ταυτοχρόνου τοιούτου, συνεστήθη ἡ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις Ἠλείας.

---

(27) Ἀρχεῖα Ὑφυπουργείου Ἐσωτερικῶν Πρακτικὰ ἐπιτροπῆς ταξινομήσεως Ἀρχείων Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν.

(28) Φ.Ε.Κ. 293 τῆς 18-12-1917.

(29) Ἐπίσημ. Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1917 σελ. 1241-1246.

(30) Φ.Ε.Κ. 146 τῆς 11-7-1917.

Ἡ Ἰταλικὴ ὀργανωτικὴ ἀποστολή, ἀνανεωθεῖσα ἀπὸ τῶν μέσων 1917, ἔτυχε τῆς κυβερνητικῆς μερίμνης καὶ αὕτη διὰ τῆς προαγωγῆς τῶν μελῶν της εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 20-11-1917, ὡς κάτωθι: (31)

Εἰς συνταγματάρχην ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς ἀντισυνταγματάρχης Γκαντίνι Γουΐντο, εἰς ἀντισυνταγματάρχας οἱ ταγματάρχαι Μάτσας Ἑρμήνιος καὶ Φάλτσας Μάρνος καὶ εἰς ταγματάρχας οἱ Μοίραρχοι Βιάλε Φερδινάρδος, Ρουμπίνο Πέτρος, Φερράρη Γκαναλτιέρι καὶ Καζιμίρος Δελφῖνο.

Ἡ Κυβέρνησις ὡς κύριον μέλημά της εἶχε προγραμματίσει τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὸν κατὰ τῶν κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν πόλεμον καὶ ἐβιάζετο πρὸς τοῦτο, διότι ἀσφαλῶς δὲν ἤθελε νὰ παραμείνῃ ἡ Ἑλλὰς μὲ πλατωνικὰς μόνον ἐκδηλώσεις.

Συνεκροτήθησαν ἐννέα Μεραρχίαι καὶ διετέθησαν εἰς τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον, δι' ὃν ἡ Ἑλλὰς διεκδικεῖ τὰ πρωτεῖα τῆς νίκης εἰς τὸ Βαλκανικὸν μέτωπον. Εἰς τὰς Μεραρχίας αὐτὰς ἡ Χωροφυλακή, ὡς εἰκός, διέθεσεν ἱκανὰ στρατονομικὰ ἀποσπάσματα, ἅτινα μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνατολικῆς Θράκης ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τῶν πρώτων ἐκεῖσε ὑπηρεσιῶν τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἐκὸς τῶν διὰ τὰς Μεραρχίας, διετέθησαν στρατονομικὰ ἀποσπάσματα πλησίον τοῦ Ἕλληνος ἀρχιστρατήγου Δαγκλῆ, τῶν Α' καὶ Β' τμημάτων Στρατοῦ καὶ τοῦ Σώματος Στρατοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης.

Αἱ ζητωκραυγαὶ καὶ οἱ ἔπαινοι τῶν Ἑλλήνων καὶ Συμμάχων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη ἡμῶν πρὸς τοὺς δημιουργοὺς τῶν θρύλων τοῦ Βαλκανικοῦ Μετώπου, ἀναμφισβητήτως ἀπευθύνονται πρὸς ὅλους τοὺς συμμετασχόντας ὑφ' οἱανδήποτε ἰδιότητα, πρὸς ὁλόκληρον, ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ Ἔθνος. Εἴθισται ὅμως ἕκαστον στρατιωτικὸν Σῶμα, ἑκάστη μονὰς καὶ ὑπηρεσία νὰ διεκδικῇ τοὺς ἰδικούς της καρπούς, δι' ὃ καὶ ἡ Χωροφυλακή, καίτοι ἀπαραδέκτως παραλείπεται ἡ μνημόνευσίς της εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ ἔργα (32), δέον νὰ τονισθῇ ὅτι τὴν συμμετοχήν της ἐλάμπρυνεν δι' ὑπερόχων ἀνδραγαθιῶν τῶν ἀνδρῶν της. Ἡ περιπτωσιολογία θὰ ἀπήτει εἰδικὴν μελέτην. Ὁ ἀναγνώστης δὲν ἔχει παρὰ νὰ ρίψῃ ἓν βλέμμα εἰς τὰς ἀπονεμηθείσας εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς ἠθικὰς ἀμοιβὰς διὰ τὴν συμβολήν των.

Ἐνδεικτικῶς παραθέτομεν τὸ δικαιολογητικὸν προαγωγῆς ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ τεσσάρων ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς:

«...Διότι ὑπηρετοῦντες καὶ οἱ τρεῖς παρὰ τῇ Στρατονομίᾳ τῆς ΧΙΥ Μεραρχίας, ὁ μὲν ὑπενωμοτάρχης χρησιμοποιηθεὶς καθ' ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς Μεραρχίας ὡς ἀνιχνευτής, ἐξετέλεσε τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν του μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας, κατὰ τὴν μάχην δὲ τοῦ Γενίκιοϊ, μετέφερεν εἰς τὸ 36ον Πεζικὸν Σύνταγμα διαταγὴν ἐπείγουσαν, μὲ προφανῆ κίνδυνον τῆς ζωῆς του, καθ' ὅσον ἡ ὁδὸς ἣν ἔδει ν' ἀκολουθήσῃ ἐβάλετο κατὰ μῆκος ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυροβολικοῦ, οἱ δὲ χωροφύλακες, χρησιμοποιηθέντες ὑπὸ τῆς Μεραρχίας ὡς ἀνιχνευταὶ καὶ σύνδεσμοι καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐπιχειρήσεις, ἐξετέλεσαν τὸ καθῆκον των τοῦτο μετ' αὐτοθυσίας καὶ

(31) Φ.Ε.Κ. 273 Τεῦχος Γ' τῆς 25-11-1917.

(32) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον 1918.

αὐταπαρνήσεως, μετενεγκόντες ἐπειγούσας διαταγάς, παρὰ τὰ πυκνὰ ἐχθρικὰ πυρά...» (33).

Ἐκ τῶν στρατονομικῶν τούτων ἀποσπασμάτων, τὸ παρὰ τῇ Ιῃ Μεραρχίᾳ, ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Παναγιωτάκον Ἰωάννην ἀπὸ Νοεμβρίου 1918, ἀπετέλεσε τὴν Στρατονομίαν τοῦ εἰς Οὐκρανίαν ἀποσταλέντος Α' Σώματος Στρατοῦ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Νίδερ. Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ὑπῆρξεν ἐξαιρετικῶς ηὐξημένης δυνάμεως, ὡς δὲ προκύπτει ἐξ ὑπάρχοντος εἰς τὸ ἀτομικὸν βιβλιάριον τοῦ Παναγιωτάκου σημειώματος τοῦ Νίδερ, ἔφερεν εἰς πέρας πολλὰς καὶ δυσκόλους ἀποστολάς.

Τὸν Σεπτέμβριον 1918 ἀνεκατελήφθη ἡ ἀνατολικὴ Μακεδονία καὶ ἀπητήθησαν δυνάμεις Χωροφυλακῆς διὰ τὴν ἐπανασύστασιν καὶ λειτουργίαν τῶν ἐκεῖσε ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς, ταυτοχρόνως ὅμως ἐκυοφοροῦντο καὶ ἐγεννῶντο νέα προβλήματα, περὶ ὧν θὰ ἐπανέλθωμεν κατωτέρω.

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑΙ ΠΕΡΙ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Στρατιωτικοῦ Σχολείου Ὑπαξιωματικῶν, εἰς ὃ ἐφοίτουν καὶ οἱ ὑποψήφιοι ἀνθυπομοίραρχοι, τὴν Πολιτείαν ἀπησχόλησεν ὁ τρόπος προελεύσεως ἀξιωματικῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀπὸ 1-3-1917 Ν.Δ. «περὶ συστάσεως Σχολείου Ὑπαξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς» (34), κατ' ἄρθρον 1, τοῦ ὁποίου σκοπὸς τοῦ Σχολείου τούτου εἶναι «ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐχόντων τὰς ἀπαιτουμένας προκαταρτικὰς γνώσεις ἐνωμοταρχῶν, ἵνα καταστῶσιν ἱκανοὶ διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου».

Δι' ἑτέρου Ν.Δ. τῆς 2-3-1917 (35) «περὶ προβιβασμοῦ ἐνωμοταρχῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν τῆς Χωροφυλακῆς», παρείχετο εἰς τὴν Πολιτείαν τὸ δικαίωμα νὰ προάγῃ εἰς ἀνθυπομοιράρχους ἐνωμοτάρχας τελειοφοίτους νομικῆς, μετὰ τριετῆ ὑπηρεσίαν καὶ ἀνθυπασπιστς κατόπιν εὐνοϊκῶν προτάσεων καὶ ἐπιτυχίας εἰς ἐξετάσεις.

Δυνάμει τοῦ ὕπερθεν περὶ Σχολείου Ὑπαξιωματικῶν Ν.Δ. καὶ τοῦ ἀπὸ 4-4-1917 Β.Δ., ἐκδοθέντος εἰς ἐκτέλεσιν τούτου, προεκηρύχθη διαγωνισμὸς ἐνωμοταρχῶν διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 34080 ἀπὸ 19-4-1917 διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν (36), ἐπελθόντα ὅμως τὰ γεγονότα ἐματαίωσαν τὸν διαγωνισμὸν καὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ Σχολείου καὶ εἴδομεν ὅτι ἡ μετὰ τὴν 14-6-1917 Κυβέρνησις ἀντιμετώπισε τὸ θέμα δι' ἐπεκτάσεως τῆς ἰσχύος καθ' ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν τῶν διαταγμάτων τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ προσωρινῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐνήργησε βάσει τούτων προαγωγάς.

Ἀνεφέρθη ἤδη ὅτι ἡ πρώτη Ἰταλικὴ ὀργανωτικὴ ἀποστολὴ εἶχεν ἐκπονήσει Κανονισμὸν ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς, ὅστις εἶχεν ἀποσταλῆ πρὸς δοκιμαστικὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὰς ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1915. Ὁ αὐτὸς Κανονισμὸς ἐτέθη καὶ αὖθις προσωρινῶς εἰς ἐφαρμογὴν διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 8-2-1918 (37).

Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις Θεσσαλονίκης διὰ τοῦ ἀπὸ 16-11-1916 διατάγμα-

---

(33) Ὑπ' ἀριθ. 16551—25-2-1919 διαταγὴ Ὑπουργείου Στρατ. Ἐπισημ. Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1919 σελ. 334.

(34) Φ.Ε.Κ. 34 τῆς 4-3-1917.

(35) Φ.Ε.Κ. 34 τῆς 4.3.1917 Βλέπε καὶ Β.Δ. 16-3-1917 Φ.Ε.Κ. 46 τῆς 20-3-1917.

(36) Ἐπίσημ. Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1917 σελ. 250.

(37) Φ.Ε.Κ. 35 τῆς 13-2-1918.

τος «περὶ Στρατιωτικῶν Δικαστηρίων καὶ Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης ἐν γένει», εἶχεν ὑπαγάγει τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς δι' ἅπαντα τὰ ἀδικήματα αὐτῶν εἰς τὰ στρατοδικεῖα, τεθείσης εἰς ἀργίαν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 52 νόμου ΓΡΞΕ'. Ἤδη διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 7-5-1918, κατηργήθη τὸ ἀνωτέρω διάταγμα καὶ ἐπανῆλθον ἐν ἰσχύϊ αἱ διατάξεις νόμου ΓΡΞΕ'.

Τὸ ἔτος 1918 ὑπῆρξεν ἀριθμητικῶς πλούσιον εἰς νομοθετήματα περὶ τὴν Χωροφυλακήν, ὧν τὸ πλέον παράδοξον καὶ βεβαρυμένον ἐπιπτώσεων ὑπῆρξε τὸ «περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Σώματος Χωροφυλακῆς» ὑπ' ἀριθ. 1370 τῆς 20ῆς Ἀπριλίου 1918 νομοθέτημα (38) καὶ ἠκολούθησαν οἱ εἰς ἐκτέλεσιν τούτου ἐκδοθέντες Κανονισμοί.

Ὀργανισμὸς καὶ Κανονισμοὶ ὑπῆρξαν ἔργον τῆς ἀπὸ τοῦ 1911 μετακληθείσης εἰς Ἑλλάδα Ἰταλικῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς ἐξ ἀξιωματικῶν τῶν Ἰταλῶν Carabinieri Reali καὶ ὡς ἐκ τούτου ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν τὸν ὀργανισμὸν τοῦτον μετὰ περισσοτέρας προσοχῆς καὶ εὐρύτητος.

Αἱ διατάξεις τοῦ νόμου τούτου δὲν ἀντέχουσιν εἰς κριτικήν, ἀπὸ ἀστυνομικῆς σκοπιᾶς, τόσον ἐξ ἀντικειμένου ὅσον καὶ ἐξ ὑποκειμένου, διότι λίαν ἀκροθιγῶς διέλαβον περὶ τούτου.

Οἱ Ἰταλοὶ ὀργανωταὶ ἐστάθησαν ἀκλόνητοι ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων μιᾶς Χωροφυλακῆς κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ἰδικῆς των Καραμπιναρίας, ἠγνόησαν τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα καὶ ἀνάγκην, καὶ κυρίως ἠγνόησαν τοὺς γενικώτερον διέποντας τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἐγκληματικότητος εἰδικοὺς καὶ γενικοὺς κανόνας, ἐν ὄψει μάλιστα τῆς ἀναπτύξεως ἣν εἶχον λάβει τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα καὶ ἐκεῖνα τηλεπικοινωνίας καὶ ἰδίως ἐν ὄψει τῆς κρίσεως ἣν διήρχοντο αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Β. Ἀμερικῆς, συνεπείᾳ καὶ τῆς Ἀστυνομικῆς πολυαρχίας καὶ τῆς διαφόρου ἀπὸ Πολιτείας εἰς Πολιτείαν νομοθεσίας καὶ ἐπαγρυπνήσεως.

Ἐνῶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας συνελαμβάνετο καὶ ἐθεμελιοῦτο ἡ ἰδέα μιᾶς ἑνιαίας δι' ὁλόκληρον τὸ κράτος ἀστυνομεύσεως διὰ τὴν δίωξιν ἐγκληματιῶν καὶ ἐγκλημάτων καὶ ἐδημιουργεῖτο τὸ F.B.I., ἐν τῇ μικρᾷ Ἑλλάδι οἱ ὀργανωταὶ διὰ τοῦ νόμου 1370 ἐδίχασαν τὴν δημοσίαν δύναμιν· καὶ δὲν τὴν ἐδίχασαν μόνον τοπικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀντικειμένου. Οἱ ὀργανωταὶ ἠκολούθησαν τὰς ἐν τῇ πατρίδι των ἰδέας περὶ Χωροφυλακῆς ἢ τὰς ἰδέας ἐκείνας, αἵτινες ἐπεκράτουν γενικώτερον ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρχωσιν αἱ αὐταὶ τοὐλάχιστον προϋποθέσεις καὶ δυνατότητες.

Ἡ Γαλλία διετήρει μὲν τὴν Χωροφυλακήν της ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου διαγράμματος ἀποστολῆς, ὡς σώματος δημοσίας Ἀσφαλείας, οὐχ ἧττον ὅμως διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 20ῆς Μαΐου 1903 εἶχε λάβει γενναῖα μέτρα διὰ τὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀνεξαρτοποίησίν της. Εἰς τὰς μετὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν σχέσεις της, ἐνεφανίσθη μὲ τὴν σφραγῖδα τοῦ στρατιωτικοῦ χαρακτῆρος, ἐνῶ ἔναντι τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν προεβλήθη ὡς εἷς ἐκπρόσωπος τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ὑπὸ τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ δικαιώματος ἀπευθύνειν αἰτήσεις περὶ ἐνισχύσεως καὶ συνδρομῆς (39).

---

(38) Φ.Ε.Κ. 97 τῆς 3-5-1918.

(39) Ἄρθρα 78—81, 109, 147, 156, 165, 212 κ.λ.π. Διατάγματος τῆς 20-5-1903 καὶ ἄρθρα 15 Ν. 1-10-1917 — Κ. Γαρδίκας Τομ. Β' Τεῦχος Β. σελ. 15 (1949) — Μπερθελεμὸ — Στασιν. Δ)κὸν Δίκαιον. Τομ. Β' σελ. 79 κ.ἑ. καὶ Ἀνδρέου ROCHES σελ. 237—260 καὶ 500—550.

Ἐκτὸς τῆς ἐπὶ τοιαύτης βάσεως ὀργανώσεως τῆς Γαλλικῆς Χωροφυλακῆς, ἡ Γαλλία, παρὰ τὴν συνταράξασαν τὸν κόσμον ὑπόθεσιν Ντρέϋφους, ἤδη ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος εἶχε τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπιστημονικῆς Ἀστυνομεύσεως διὰ τοῦ Μπερτιγιὸν καὶ διὰ τοῦ λάμποντος ἤδη ἀστέρος Ἐδμόνδου Λοκάρ, ὥστε ἐν ἔτει 1918 αἱ μέθοδοι ἀνιχνεύσεως ἐγκλημάτων καὶ διώξεως ἐγκληματιῶν, εἶχον ἀναχθῆ εἰς ἐπίπεδον πλήρους ἐπιστημονικῆς δραστηριότητος καὶ μεθοδολογίας.

Ὑπῆρχεν διὰ τοὺς Παρισίους τὸ σύστημα τοῦ Prefet De Police καὶ διὰ τὴν ὑπόλοιπον Γαλλίαν τὸ διὰ τῶν Δήμων σύστημα τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων.

Πέραν ὅμως τῆς διὰ τὴν Δημοσίαν Ἀσφάλειαν Χωροφυλακῆς (Gendarmerie) καὶ τῶν διὰ τὴν Ἀστυνομίαν Ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων (Prefecture de police), ἡ συσταθεῖσα τὴν 15-11-1832 ἐνωμοτία Ἀσφαλείας εἶχεν ἤδη ἐξελιχθῆ, διὰ τῶν Μπερτιγιόν, Λοκὰρ κ.λ.π., εἰς τὴν περίφημον Surete Generale.

Παρὰ τὴν ἀστυνομικὴν ταύτην πολυτέλειαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνεξιχνιάστων ἀδίκων πράξεων ἐν Γαλλίᾳ, τὸ ἔτος 1906 εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὸν καταπληκτικὸν ἀριθμὸν τῶν 103.000 καὶ ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Γεώργιος Κλεμανσὼ ἠναγκάσθη ἐκ τῆς ἀγανακτήσεως τῆς Βουλῆς, νὰ τοποθετήσῃ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Surete τὸν Μ. Ἐνιώ, ὅστις ἐκλιμάκωσε τὴν Surete καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν, τὸν δὲ Σεμπίλε γενικὸν ἐλεγκτὴν καὶ ἐπιθεωρητὴν τῶν ὑπηρεσιῶν ἀναζητήσεων (Commissaire de police charge du controle de recherches dans les departements, διὰ δὲ τοῦ διατάγματος τῆς 30-12-1907 συνέστησε 12 περιφερειακὰς ἐνωμοτίας τῆς καταδιωκτικῆς Ἀστυνομίας (40) καὶ ἐν συνεχείᾳ προσέδωκε αἴγλην καὶ δύναμιν εἰς τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας, ὥστε ἡ φωνὴ καὶ ἡ γνώμη... τοῦ Λεπὶν ἠκούετο καὶ πολὺ μακράν, ἔξω τῆς Γαλλίας.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἐκ Γαλλίας διὰ τὴν ὀργανωτικὴν ἀποστολὴν φῶτα, ἀλλὰ καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς πατρίδος των δὲν ἐξικνοῦντο μὲν μέχρι τοῦ αὐτοῦ ὕψους, εἶχον ὅμως μίαν διαμόρφωσιν καὶ τάσιν διαμορφώσεως ἐγγὺς τῆς ἐπιστήμης, ὑπὸ ἓν ἰδιάζον Διοικητικὸν σύστημα καὶ Δίκαιον.

Ἐκρατεῖτο μὲν τὸ σῶμα τῶν Carabinieri Realli εἰς τὸ ἐπίπεδον ἑνὸς Σώματος ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν τήρησιν τῆς Δημοσίας Τάξεως, ἀλλ' ὑπῆρχον δύο ἄλλα κύρια ἀστυνομικὰ συστήματα, τὸ τῆς Δημοτικῆς Ἀστυνομίας (Vigilli Urbani ἢ Guardia Municipale) καὶ τὸ τῆς Ἀσφαλείας, κατὰ τὸ σύστημα τῆς Γαλλικῆς Surete (Corpo dell Guardia publica sigurezza) ἤτοι τρία Ἀστυνομικὰ Σώματα ἐκάλυπτον τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, πρᾶγμα ὅπερ δὲν ἠδύναντο νὰ κατανοήσωσι τὰ μέλη τῆς Ἰταλικῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς καὶ τὴν ἐπὶ τούτου ἄποψιν εἶχον μεταδώσει καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἐφενακίσθη ὅτι διὰ τῆς πολυαρχίας θὰ ἐπετύγχανε τὸ ἐπιθυμητόν.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐκδηλωθεῖσα διὰ τοῦ νόμου 1370) 1918 ὀργανωτικὴ προσπάθεια τῆς ἀποστολῆς ὑπῆρξε τοὐλάχιστον ἀτυχὴς καὶ ἄνευ πλαισίων διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα τρία ἀστυνομικὰ συστήματα, Δημοτικῆς, Διοικητικῆς καὶ Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας εἶχον ἤδη καταδικασθῆ ἀνεπανορθότως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς πραγματικότητος.

Ὁ νόμος 1370, ὡς παρακατιόντες θὰ ἴδωμεν, ἠθέλησε μίαν Χωροφυλακὴν ἐλά-

---

(40) ANTRE ROCHES σελ. 238—244.

χιστα διαφέρουσαν ἐκείνης τοῦ πρώτου ὀργανισμοῦ τοῦ ἔτους 1833, στρατιωτικῶς ἀκάμπτου καὶ ἀπαρνουμένης τὸν νόμον ΓΡΞΕ'. Μόνον διὰ πέντε πόλεις προέβλεψεν ἓν ἑρμαφρόδιτον δυαρχικὸν σύστημα, διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὁποίου ἀπητεῖτο μία μόνιμος διαιτησία τρίτων.

Οἱ συντάκται τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου ἠκολούθησαν τὸν ὀργανισμὸν 1833, ἀλλ' ἐμειοδότησαν σοβαρῶς τούτου, τόσον εἰς τὰς γενικὰς κατευθύνσεις ὅσον καὶ εἰς τὰ ἐπὶ μέρος θέματα.

Κατ' ἀρχὴν ὁ ὀργανισμὸς 1833 ἐτόνιζε τὴν ἐξαιρετικὴν σημασίαν τοῦ προληπτικοῦ ἔργου τῆς Χωροφυλακῆς ἐν τῇ ἐξασφαλίσει καὶ διαφυλάξει τῆς κοινῆς ἡσυχίας (41) καὶ ἐπὶ πλέον διὰ τοῦ Β' μέρους τοῦ Κανονισμοῦ, ἐπέχοντος ἰσχὺν νόμου καὶ τούτου, ἐχάρασσε τὰς ὑπηρεσιακὰς γραμμὰς τοῦ Σώματος μετ' ἐξαιρετικῆς λεπτότητος καὶ σαφηνείας καὶ καθίστα ὑποχρέους διὰ τὴν ἐφαρμογὴν καὶ τήρησίν του ἅπαντας τοὺς Ὑπουργοὺς (42).

Ἔναντι τούτων ὁ νόμος 1370, προσδίδων ἰδιαιτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν καταστολὴν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πρόληψιν (43), καθιέρου ἀντιεπιστημονικὴν ἀποστολήν, παραπέμπων δὲ εἰς τοὺς ἥσσονος νομικῆς ἰσχύος Κανονισμούς, καθ' ὃ Διατάγματα, ἀπήλλασσε τῆς ὑποχρεωτικῆς κοινωνίας των τὰ λοιπὰ Ὑπουργεῖα. Κατὰ τρόπον λίαν αὐθαίρετον ἀφήρεσεν ἢ κατ' ἐπιεικεστέραν ἔκφρασιν δὲν ἐπανέλαβεν, ἀπὸ τὸ Σῶμα τὸν προσδιορισθέντα ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ Βασιλέως καὶ ἱστορικῶς διεκδικηθέντα ὑπὸ τοῦ Σώματος τίτλον «Βασιλικὴ Χωροφυλακή» ἢ «Βασιλικὸν Σῶμα».

Ἡ ὀργάνωσις καὶ λειτουργία ἑνὸς Ἀστυνομικοῦ Σώματος ἢ τοιούτου Δημοσίας Ἀσφαλείας, ἀπαιτεῖ τὴν συνεργασίαν καὶ σύμπραξιν παραγόντων πολλῶν εἰδικοτήτων, πολὺ δὲ περισσότερον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐπαρκῶς, παρ' οἱανδήποτε ἀγαθὴν πρόθεσιν καὶ φιλοδοξίαν, ὑπὸ ὑπουργῶν ἢ βουλευτῶν, ἐὰν οὗτοι δὲν ἔχουσιν ἐνδιατρίψει εἰδικῶς τόσον ἀπὸ ἱστορικῆς, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀντικειμενικῆς πλευρᾶς καὶ ἐὰν δὲν ἔχουσιν ἀφομοιωμένην τὴν ἄλυσσον τῶν πρὸς ἀντιμετώπισιν καὶ ἐπίλυσιν ἀναγκῶν καὶ τῶν πρὸς τοῦτο μεθόδων. Αἱ τοιαῦται γνώσεις καὶ ἱκανότητες τῶν πρὸς τοῦτο κοινοβουλευτικῶν μελῶν, εἰσὶν διὰ πολλοὺς λόγους ἀπαραίτητοι.

Τοιαύτας δυνατότητας δὲν ἐνεφάνισεν μέχρι τοῦδε τὸ Ἑλληνικὸν Κοινοβούλιον, παρὰ τὰς συμπαθείας του πρὸς τὰ Ἀστυνομικὰ Σώματα, δι' ὃ μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἀντιγραφῆς ξένων διατάξεων κατέφυγεν ἡ πρακτική, διὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἑκάστοτε Ἀστυνομικῶν Ὀργανισμῶν, εἰς ἐπιτελεῖα ἀξιωματικῶν, λύσις ἥτις θ' ἀπέδιδεν ἀσφαλῶς τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα, ἐὰν ἡ σύνθεσις τῶν ἐπιτελείων θὰ ἦτο πάντοτε ἡ ἐνδεδειγμένη καὶ κυρίως ἐὰν περὶ παντὸς σχεδίου νόμου, ἀφορῶντος ὀργανικὰς καὶ λειτουργικὰς διατάξεις, προηγεῖτο δημόσιος ἢ ἐνδοϋπηρεσιακὸς τουλάχιστον διάλογος, πρὸ τῆς καταθέσεως εἰς τὴν Βουλήν.

Ὁ προηγούμενος δημόσιος διάλογος ἐνέχει τεραστίαν σημασίαν, διότι διὰ τῆς ἀναπτύξεως πολλῶν, ὑπευθύνων ἢ μή, γνωμῶν καὶ τὸ σύνολον τῶν προβλημάτων θὰ ἐφέρετο ἐνώπιον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ οἱ μεμψιμοιροῦντες δὲν θὰ ὑπῆρχον.

---

(41) Ἄρθρ. 1 Β.Δ. Μαΐου (1 Ἰουνίου) 1833.

(42) Ἄρθρ. 283 Β.Δ. 29 Ὀκτωβρίου (10 Νοεμβρ.) 1833

(43) Ἄρθρ. 1 Ν. 1370.

Κυρίως θὰ κατοχυροῦτο ὁ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς εἰσηγητὴς ἁρμόδιος Ὑπουργός, ὥστε νὰ μὴ δέχεται τὰς ἐπιδιωκομένας μεταμεσονυκτίως τροπολογίας, δι' ὧν κατὰ κανόνα ἐπιδιώκεται ἡ ἱκανοποίησις προσωπικῶν ἐπιδιώξεων ἀριθμοῦ τινὸς ἐνδιαφερομένων.

Διότι καὶ τῶν ἐπιτελείων αἱ ἐργασίαι παραμορφώνονται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς, ὄχι ἐν κοινῇ ἐπεξεργασίᾳ ἢ χάριν διαυγεστέρων καὶ ὀρθωτέρων ἀντιλήψεων, ἀλλὰ χάριν ἱκανοποιήσεως προσωπικῶν ἢ καὶ γενικῶν, πλὴν ἀσυμφόρων, ἐπιδιώξεων, διοχετευομένων τόσον πρὸ τῆς ἐν Βουλῇ καταθέσεως ὅσον καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν νύκταν τῆς κοινοβουλευτικῆς συζητήσεως, ὅτε ὁμάδες ἐπὶ ὁμάδων Βουλευτῶν προβάλλουν διατάξεις, περὶ ὧν ἐν τοῖς διαδρόμοις πρὸ ὀλίγης ὥρας ἔλαβον σημειώματα, αἱ δὲ Κυβερνήσεις τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμεναι ἀποδέχονται, κατὰ τὰς περιστάσεις, τὰς περισσοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας τούτων. Οὕτω νομοσχέδια μετὰ τὴν ἐπιψήφισίν των καταντοῦν νὰ μὴ ὁμοιάζουν μὲ τὰ ἀρχικῶς ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας συνταχθέντα κείμενα καὶ τὸ κυριώτερον ὅλων ψηφίζονται διατάξεις δι' ὧν περιπίπτει εἰς ἀνυποληψίαν τὸ ὅλον νομοθέτημα.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω, κάθε ἄλλο παρὰ σκοποῦμεν νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ἀρκεῖ εἷς Ἀστυνομικὸς ὀργανισμὸς πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ θέματος, διότι ἀπαιτεῖται στενὴ συμπόρευσις καὶ συνεργασία τοῦ Ἀστυνομικοῦ ὀργανισμοῦ μετὰ τοῦ Διοικητικοῦ, Δικονομικοῦ καὶ Ποινικοῦ Δικαίου καὶ τανάπαλιν ἐπὶ τοῦ δεδομένου ἐθνικοκοινωνικοῦ ἐπιπέδου (44) καὶ κυρίως ὑγιεῖς καθ' ὅλην τὴν ἱεραρχίαν ἀρχαί.

Ὁ νόμος 1370) 1918 ὑπῆρξε κατασκεύασμα μιᾶς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς, ὑστερούσης σοβαρῶς εἰς ἀστυνομικὰς ἀντιλήψεις, ἀλλὰ καὶ ἀπομεμακρυσμένης οἱασδήποτε βάσεως, ἤτοι ἄνευ ψυχικοῦ δεσμοῦ μετὰ τοῦ συνόλου τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Σώματος.

Καταθέτων τὴν 10ην Μαρτίου 1918 εἰς τὴν Βουλὴν τὸ σχέδιον τοῦ νόμου τούτου, ὁ τότε Ὑπουργὸς Ρακτιβάν, προέβη εἰς μίαν εἰσήγησιν μόλις ἐκ 3.500 γραμμάτων, τουτέστιν εἰς μίαν εἰσήγησιν προσήκουσαν εἰς νομοσχέδιον τῆς πλέον τρεχούσης καὶ συνήθους φύσεως, εἰς ἣν διέλαβεν τὰ ἀκόλουθα ὅσον ἀφορᾷ τὰς καινοτομίας καὶ βελτιώσεις τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως.

«Τὰ κυριώτερα σημεῖα κατὰ τὰ ὁποῖα βελτιοῦται διὰ τοῦ ὑποβαλλομένου ὀργανισμοῦ, ἡ νῦν ὑπάρχουσα κατάστασις, εἶναι ἐν πρώτοις ὁ διαχωρισμὸς τῆς διοικήσεως τῆς Χωροφυλακῆς ἀπὸ τῶν ἀσκούντων τὰ ἔργα αὐτῆς ὀργάνων, διὰ τῆς ἱδρύσεως Ἀνωτέρων Διοικητῶν, τῶν ὁποίων ἔργον εἶναι ἡ ἐποπτεία τοῦ ὅλου Σώματος, ἡ διοίκησις ἐν γένει καὶ ὁ ἔλεγχος ἐπ' αὐτοῦ.

»Δευτέρα μεταρρύθμισις, ἔτι ριζικωτέρα, εἶναι ὁ χωρισμὸς τῶν καθηκόντων τῆς Ἀστυνομίας ἀπὸ τῶν τῆς Χωροφυλακῆς. Εἶναι γνωστὴ ἡ ποικιλία τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων κατὰ τὸ πλεῖστον ξένων κατὰ τὰ κύρια ἔργα τῆς Χωροφυλακῆς, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦσι ταύτην καὶ τὰ ὁποῖα προστριβὰς δημιουρ-

---

(44) Παράδειγμα ἀσυντονίστου καὶ ἀσυμφόρου καθεστῶτος ἀποτελοῦν αἱ σήμερον ἰσχύουσαι διατάξεις τοῦ Π.Κ. καὶ Κ.Π.Δ. ἔναντι τῆς ὑφισταμένης ἐγκληματικότητος τῶν νέων καὶ τῆς ἀνυπαρξίας προσγειωμένου ἀναμορφωτικοῦ συστήματος. Παρὰ ταῦτα καὶ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἀναγνωρίζονται καθ' ἑκάστην αἱ δικονομικαὶ ἀδυναμίαι, ἐν τούτοις σοβαρὰ ἐφημερὶς γράφει: «Ἡ Ἀστυνομία ὀφείλει νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὰς Ἀθήνας ἀπὸ κάθε κοινωνικὸν ἀπόβρασμα» («Καθημερινὴ» 5-3-1963). Πῶς ὅμως;

γοῦσι καὶ ἀπὸ τῶν κυρίων ἔργων τῆς Χωροφυλακῆς ἀπασχολοῦσι τὰ ὄργανα αὐτῆς. Ἐπὶ πλέον δὲ ἔχομεν ἀνάγκην δημιουργίας εἰδικῶν ἀστυνομικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομεν, δυστυχῶς, ἐν τῇ Χωροφυλακῇ. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀναγράφομεν ἐν τῷ νέῳ ὀργανισμῷ ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ὑποβάλωμεν δι' ἴδιον σχέδιον νόμου «περὶ ὀργανώσεως αὐτοτελοῦς ἀστυνομίας» εἰς τὰς πρωτευούσας πόλεις τοῦ Κράτους, ἀφίνοντες δὲ τὴν Χωροφυλακὴν ἀσκοῦσαν καὶ ἔργα Ἀστυνομίας, εἰς τὰ μικρότερα κέντρα, ὅπου τὰ ἀστυνομικὰ καθήκοντα εἶναι μικρότερα καὶ προστριβαὶ ὀλιγώτεραι δύνανται νὰ γεννηθῶσι.

»Κατὰ τρίτον λόγον διὰ τοῦ νομοσχεδίου λαμβάνεται πρόνοια περὶ μορφώσεως ὄχι μόνον τῶν χωρ)λάκων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπαξ)κῶν καὶ ἀξ)κῶν διὰ τῆς ἱδρύσεως Σχολείου περιλαμβάνοντος τὰ τρία ταῦτα τμήματα. Ἐλπίζομεν οὕτως ὅτι θὰ δυνηθῶμεν νὰ μορφώσωμεν τὸ προσωπικὸν τῆς Χωροφυλακῆς πολὺ διάφορον τοῦ ὑπάρχοντος δυστυχῶς, ἰδίᾳ εἰς τὰ κατώτερα στρώματα. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν χωροφυλάκων πρέπει νὰ ἐπωφεληθῶμεν τῶν κτηθέντων στοιχείων. Ἐπὶ τούτῳ ἐνισχύεται ἡ ἀνακατάταξις διὰ τῆς παροχῆς ἀμοιβῶν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι τὰ καλὰ στοιχεῖα τῆς Χωροφυλακῆς θὰ παράσχωσι τὰς ὑπηρεσίας των ὅσον ἔνεστι μακρότερον χρόνον, παρατείνοντα' τὴν ὑπηρεσίαν των.

»Τὰ τῆς Οἰκονομικῆς διαχειρίσεως καὶ λογιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς διαρρυθμίζονται κατ' ἄλλο σύστημα, σύμφωνα πρὸς τὸν τελευταῖον Ἰταλικὸν νόμον τοῦ 1910, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξασφαλίζεται ὅσον ἔνεστι ὁ ἄμεσος ἔλεγχος, ἡ δὲ διαχείρισις ἀνατίθεται εἰς τὴν κεντρικὴν διοίκησιν τὴν ἐπιφορτισμένην τὰ ἔργα τῆς Χωροφυλακῆς.

»Καὶ ἄλλαι τινὲς βελτιώσεις ἐπιφέρονται. Λαμβάνεται πρόνοια περὶ συστάσεως Ὑγειονομικῆς Ὑπηρεσίας, δι' ἧς θὰ ἐξασφαλίζωνται ἀφ' ἑνὸς ἰατρικὴ περίθαλψις τῶν ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀστυϊατρικῆς ὑπηρεσίας, ὡς διαλαμβάνει τὸ νομοσχέδιον...».

Ἡ ὑπογράμμισις ὡρισμένων σημείων τοῦ κειμένου εἶναι ἡμετέρα, ἵνα οὕτω ἐφελκύσωμεν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τοῦ μελετητοῦ ἐπὶ τῶν ἀντιλήψεων καὶ διαπιστώσεων τοῦ εἰσηγουμένου Ὑπουργοῦ.

Ἐπισημαίνων τὴν ἀνάγκην δημιουργίας «εἰδικῶν ἀστυνομικῶν στοιχείων», ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ ὅτι δὲν διέθετε τοιαῦτα ἡ Χωροφυλακή, ἐδικαιολόγει τὴν βασικὴν σκέψιν περὶ ἀπομακρύνσεως ἐκ τῶν ἀστυνομικῶν ἔργων τῆς Χωροφυλακῆς καὶ περὶ ὀργανώσεως αὐτοτελοῦς Ἀστυνομίας. Ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1918 Χωροφυλακὴ δὲν διέθετε τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν ἔμψυχον ὑλικὸν εἶναι ἀναμφισβήτητον καὶ ἐπαρκῶς περὶ τούτου ἐπραγματεύθημεν ἤδη, ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν ἔπταιεν ἡ Χωροφυλακὴ καὶ τὸ σύστημά της εἰς τοῦτο, κατ' ἐπανάληψιν καὶ διὰ μακρῶν ἀπεδείξαμεν. Ἡ ἱστορία ὀφείλει νὰ ἀναζητῇ τὰς ρίζας καὶ τὰς πηγὰς καὶ ἐνταῦθα οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι διὰ τὸ κατάντημα τῆς Χωροφυλακῆς τοῦ 1918, ὡς καὶ ὁλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος ἀσφαλῶς, ὁ μέγας ὑπεύθυνος ὑπῆρξεν ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς χώρας.

Ἀναμφισβητήτως ἡ ἀστυνόμευσις τῆς χώρας εἶχεν ἀνάγκην καταλλήλου καὶ ἐπαρκῶς πεπαιδευμένου προσωπικοῦ καὶ μέσων συγχρόνων, ἀλλὰ ποῖος ἠμπόδιζε τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπιδιώξῃ ταῦτα διὰ τῆς Χωροφυλακῆς; Διεδήλωσεν ὁ ὑπουργὸς τὴν ἀπογοήτευσίν του διὰ τὸ ὑπάρχον προσωπικὸν τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ τίνα λόγον προέβη εἰς τὴν ὁμαδικὴν ἀποστράτευσιν ἁπάντων σχε-

δὸν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς παλαιᾶς Χωροφυλακῆς, τῆς ὁποίας οἱ βαθμοφόροι, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, ἦσαν κατὰ σοβαρὸν ποσοστὸν πεπαιδευμένοι καὶ ἀντικατέστησε τούτους διὰ τῶν ἐκ τῶν περιστάσεων ἀναδειχθέντων.

Ἀληθεῖς ὑπῆρξαν αἱ διαπιστωθεῖσαι καὶ ὁμολογηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ ἀτέλειαι, ἀδυναμίαι καὶ ἐπιπτώσεις, ἀλλ᾽ ἔξω τῆς Χωροφυλακῆς εὑρίσκοντο οἱ ὑπεύθυνοι μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσαν θέσιν κατεῖχεν ὁ ἴδιος ὁ Ὑπουργός.

Ἡ προσπάθεια ἀπομιμήσεως τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἰσχυόντων (ὡς ἀνωτέρω διελήφθη) ἔπειτα ἀπὸ τὴν περίοδον 1906—1918, ἀπετέλεσε μίαν παλινῳδίαν τῆς Πολιτείας, ἔναντι τῆς ὁποίας τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ἀντέδρασε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἴσως διότι σύνοιδεν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀδυναμίαν ἢ διότι ἐπίστευεν εἰς ἀποτυχίαν ὅλων αὐτῶν τῶν προσπαθειῶν. Συντόμως ὅμως συνελθὸν ἐκ τῶν κτυπημάτων περιώρισεν εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰς οἰήσεις ταύτας, ἀναδειχθὲν ἄξιον ὅλων τῶν ἀπαιτήσεων.. Κατωτέρω θὰ ἴδωμεν τὰς ἐπὶ τούτου ἀντιλήψεις καὶ δικαιολογίας τῶν Ἰταλῶν ὀργανωτῶν, κυρίως δὲ μίαν ἀχάριστον ἀπαίτησιν παρὰ τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἅπαντα τὰ κύρια καὶ βασικὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα καὶ γνωρίσματα τοῦ νόμου ὑπῆρξαν ἰδέαι μιᾶς καταχρηστικῶς ἀναμιγνυομένης εἰς τὴν ἀστυνόμευσιν Χωροφυλακῆς, μιᾶς Χωροφυλακῆς τοῦ 1833.

Παρὰ τὸ ἀξίωμα ὅτι τὰ ὕδατα οὐδέποτε ἐπανέρχονται εἰς τὰς πηγάς των, οἱ συντάκται τοῦ νόμου τούτου ἠθέλησαν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν Ἑλληνικὴν Χωροφυλακὴν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀρχικῆς συστάσεώς της, δι᾽ ὃ καὶ ἐθεώρησαν τὴν ἄσκησιν τῆς Ἀστυνομίας ὡς ἐπιπρόσθετον καὶ οὐχὶ ὡς κύριον ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς. Ἀλλ᾽ ἂς ἴδωμεν ἐκλεκτικῶς τὰς βασικὰς καὶ χαρακτηριστικὰς διατάξεις τοῦ νέου τούτου ὀργανισμοῦ:

Τὸ ἄρθρον 1 διελάμβανεν: «Ἡ Χωροφυλακὴ εἶναι τεταγμένη, ὅπως ἐξασφαλίζει τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας καὶ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ Κανονισμῶν.

«Ἡ Χωροφυλακὴ ἐκτελεῖ ἐπιπροσθέτως τὰ ἀστυνομικὰ καθήκοντα, συμφώνως πρὸς τοὺς σχετικοὺς νόμους καὶ τὰς κειμένας ἐπὶ τούτῳ ἄλλας διατάξεις καὶ τὰ ἐν τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς ὁριζόμενα.

«Ἐπαγρύπνησις δραστηρία καὶ ἀδιάλειπτος καὶ ἐνέργεια κατασταλτικὴ ἀποτελοῦσι τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς. Διὰ τοῦτο οἱ ἀξιωματικαί, ἀνθ) σταὶ καὶ ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς δέον νὰ θεωροῦνται, ὡς διατελοῦντες ἐν ὑπηρεσίᾳ, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν εἶναι εἰς τοιαύτην διατεταγμένοι καὶ ὀφείλουσι νὰ ἐπεμβαίνουσιν ἅμα ὡς ἤθελε διαπραχθῇ παράβασίς τις τῶν νόμων ἢ ζητηθῇ νομίμως ἡ συνδρομὴ αὐτῶν παρ᾽ ἀρχῆς ἢ ἰδιώτου τινός».

Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 καθωρίσθη ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ ἦτο τὸ πρῶτον ὅπλον τούτου.

Ἡ διάταξις αὕτη ἔχουσα τὰς ρίζας της εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Μαρεσσοσέ, ἐπανελάμβανε μίαν ἄποψιν τοῦ παρελθόντος, ἀλλ᾽ οὐτοπίαν διὰ τὸ παρόν, ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρωτεῖα.

Ἐν πάσει περιπτώσει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 2 ὑπῆρξεν τὸ ἕτερον σκέλος ἐφ᾽ οὗ ἐστηρίχθη ἡ ἐν γένει ὀργανωτικὴ κατεύθυνσις.

Τὰ ἄρθρα 3—5 καὶ 7—9 περιέλαβον διατάξεις διὰ τὰς μετὰ τῶν στρατιωτικῶν

ἀρχῶν σχέσεις τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὸ ἄρθρον 6 καθώρισεν ὅτι ἔργον τῆς Χωροφυλακῆς ἦτο ἡ ἐσωτερικὴ φρουρὰ τῶν ἀνακτόρων, ἡ ὑπηρεσία τῶν τιμητικῶν συνοδειῶν καὶ ἡ ἀσφάλεια Ὑψηλῶν προσώπων, τὸ δὲ ἄρθρον 10 περιέλαβεν εἰς τὰ ἔργα τῆς Χωροφυλακῆς τὰς ἐν γένει μεταγωγὰς καὶ τὰς εἰς τὰ δικαστήρια παραστάσεις.

Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 6 καὶ 10 ἐπανελήφθησαν εἰς ὅλους τοὺς μετέπειτα ὀργανισμούς, ὡς ρηταὶ διασταλαὶ ἔναντι τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Σώματος Ἀστυνομίας Πόλεων, δι' ὃν ἄλλωστε λόγον εἶχον τεθῆ καὶ ἐν τῷ νόμῳ 1370, ἵνα προλειάνωσι τὸ ἔδαφος διὰ τὸ κατὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ συστήματος πλῆγμα τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 12.

Συντάκτης καὶ νομοθέτης, ὄχι μόνον τὰς προθέσεις των ἀπεκάλυψαν διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 12, ἀλλὰ καὶ τὴν περὶ τὸ Ἀστυνομικὸν σύστημα τοῦ μέλλοντος σύγχυσιν καὶ ἀνεδαφικότητα ἐθεμελίωσαν.

Τὸ ἐν προκειμένῳ μῆλον τῆς ἔριδος καὶ ἡ ἐπὶ μίαν δεκαετίαν καὶ πλέον πηγὴ συγχύσεων ὑπῆρξεν ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ ἄρθρου τούτου, καθ' ἣν «Ἐν ταῖς Πόλεσιν τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης, Πατρῶν καὶ Κερκύρας θέλει συσταθῆ ἰδίᾳ ὑπηρεσία Ἀστυνομίας διὰ τὰ κυρίως Ἀστυνομικὰ ἔργα, κατὰ τὰ δι' εἰδικοῦ Νόμου ὁρισθησόμενα, τῆς Χωροφυλακῆς περιοριζομένης ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὰ καθήκοντα τῆς δημοσίας Ἀσφαλείας».

Περὶ τῶν ἐντεῦθεν ἐπιπτώσεων θὰ ὁμιλήσωμεν ἐκτενέστερον εἰς ἑπόμενα κεφάλαια καὶ ἐν τῷ ἑπομένῳ Μέρει.

Ἕτεραι χαρακτηριστικαὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου διατάξεις ὑπῆρξαν:

1) Ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ ἀπετελεῖτο ἐξ 1 ἀρχηγείου, 6 ἀνωτέρων Διοικήσεων, 17 Διοικήσεων Χωροφυλακῆς, 52 Μοιραρχιῶν καὶ ἀναλόγου ἀριθμοῦ Ὑπομοιραρχιῶν καὶ Σταθμῶν, 1 Σχολείου Χωροφυλακῆς, 2 Διευθύνσεων Χωροφυλακῆς ἀνὰ μιᾶς παρὰ τοῖς Ὑπουργείοις Στρατιωτικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν, 1 Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῆς ἐπιθεωρήσεως, 1 Ἐλεγκτηρίου δαπανῶν καὶ 1 γενικῆς ἀποθήκης ὑλικοῦ, ἱματισμοῦ, ὁπλισμοῦ, ἐξαρτύσεως, ἐντύπων κ.λ.π.

Ἐκ τῶν κυριωτέρων ὀργανικῶν διατάξεων ὑπῆρξεν ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸ Σχολεῖον Χωροφυλακῆς, παρὰ τῷ ὁποίῳ διὰ πρώτην φορὰν προεβλέφθη καὶ Τμῆμα ἀξιωματικῶν, διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὑποψηφίων ἀνθυπομοιράρχων.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπηρεσιῶν προεβλέφθη ἡ προσωρινὴ διατήρησις τῶν Ἀστυνομικῶν Διευθύνσεων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης, Πατρῶν καὶ Κερκύρας καὶ ἑνὸς Τμήματος Μεταγωγῶν ἐν Ἀθήναις ἀντὶ τῶν Κεντρικῶν Ἐνωμοτιῶν.

Ὁ Ὀργανισμὸς ἀπεποιήθη τὸ ὅρον Ἀστυνομικαὶ Διευθύνσεις καὶ Ὑποδιευθύνσεις καὶ ἐπανέφερεν τοὺς πρὸ τοῦ 1906 ὅρους τῶν Μοιραχιῶν καὶ Ὑπομοιραρχιῶν, ἐγενικεύθη ὁ θεσμὸς τῶν Ἀνωτέρω Διοικήσεων (44α) καὶ ἐδημιουργήθη ὁ θεσμὸς τῶν Διοικήσεων Χωροφυλακῆς.

Ἡ σύνθεσις τοῦ Ἀρχηγείου καθωρίσθη ἐκ τοῦ Ἀρχηγοῦ Ὑποστρατήγου, τοῦ Συνταγματάρχου Ὑπαρχηγοῦ, τῶν δύο Συνταγματαρχῶν Ἐπιθεωρητῶν, τῆς Γραμματείας καὶ ἐκ τριῶν γραφείων.

(44α) Δεῖγμα τῆς πρὸς τὸ ἀρχαῖον σύστημα ἐμμονῆς τῆς Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς. Αἱ Ἀνώτεραι Δ)σεις Χωροφυλακῆς ἀντίστοιχοι τῶν Λεγεώνων.

2) Παρ' ἑκάστῃ 'Ανωτέρᾳ Δ)σει συνεστήθη ἓν ἐπιτελεῖον ὑπὸ Μοίραρχον, μία διαχείρισις 'Υλικοῦ καὶ ἑτέρα χρηματικοῦ, τελοῦσαι ἀμφότεραι ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν ἑνὸς Ταγματάρχου ἐπόπτου οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν. Νέον ἐπαχθὲς καὶ ξένον ἔργον ἀνετέθη εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς Χωροφυλακῆς, τὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀξιωματικοῦ, ἐνῶ μέχρι τοῦδε ὑπῆρχον, κατ' ἀπόσπασιν, εἰδικοὶ οἰκονομικοὶ ἀξιωματικοί.

3) Σκοπὸς τῶν μὲν 'Ανωτάτων Διοικήσεων ἐτέθη ἡ διεύθυνσις τῆς ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς καὶ τῆς Δημοσίας 'Ασφαλείας, ὡς καὶ τῆς τηρήσεως τῶν νόμων τῶν δὲ ὑπ' αὐτὰς ὑπαγομένων Διοικήσεων, Μοιραρχιῶν καὶ 'Υπομοιραρχιῶν αἱ ἀνάγκαι τῆς Δημ. Τάξεως καὶ 'Ασφαλείας, ἡ τήρησις τῶν νόμων καὶ κανονισμῶν καὶ ἡ συμφώνως τοῖς νόμοις ἐκτέλεσις ἀστυνομικῶν καθηκόντων.

4) Διὰ τὰς 'Ανωτέρας Διοικήσεις, τὸ Σχολεῖον καὶ τὰς οἰκονομικὰς ὑπηρεσίας, προεβλέφθησαν 'Αντισυνταγματάρχαι, καὶ Ταγματάρχαι διὰ τὰς Διοικήσεις, καὶ 'Ανθυπασπισταὶ διὰ τοὺς εἰς τὰς ἕδρας τῶν Μοιραρχιῶν ἢ 'Υπομοιραρχιῶν Σταθμούς.

5) Διετηρήθη ὁ θεσμὸς τοῦ ἐποπτικοῦ Συμβουλίου διὰ τὰς μεταθέσεις καὶ τὸ σύστημα τῶν διὰ Β.Δ. τοποθετήσεων τῶν ἀξιωματικῶν. Αἱ τοποθετήσεις τῶν ὁπλιτῶν ὑπήχθησαν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ 'Αρχηγοῦ Χωροφυλακῆς. Διὰ τὴν ὀργανικὴν δύναμιν τοῦ Σώματος ἀπέφυγε νὰ δώσῃ λύσιν, ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐπιλύσεως τοῦ θέματος τῆς 'Αστυνομεύσεως, διετήρησε μόνον τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν, τῆς ὁποίας ἔθεσεν ὡς ὅρον ὑποστάσεως, τὴν ἔκδοσιν ἑκάστοτε ἀποφάσεως τοῦ 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου.

6) Διὰ τὴν στρατολογίαν τῶν ὁπλιτῶν ὄχι μόνον δὲν ἀπέστη τῶν παλαιῶν ἀπροσφόρων διατάξεων καὶ λύσεων, ἀλλὰ καὶ εἰσήγαγε ταύτας ὡς ὀργανικὰς διατάξεις. Οὕτω καθιέρωσε τὴν προέλευσιν τῶν ὁπλιτῶν ὡς ἀκολούθως:

α) διὰ κατατάξεως ἐπὶ τριετῆ θητεία μὴ προϋπηρετησάντων, ἐπὶ διετῆ θητεία τῶν προϋπηρετησάντων, β) διὰ μεταθέσεως εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἐξ ἄλλων Σωμάτων τοῦ Στρατοῦ μετὰ ἐνιαύσιον στρατιωτικὴν θητείαν ἐπὶ διετῆ θητείᾳ, γ) δι' ἐπανακατατάξεως τῶν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν προϋπηρετησάντων καὶ δι' ἀνακατατάξεως τῶν ὑπηρετούντων καὶ δ) δι' ἐθελουσίας κατατάξεως ἐπὶ τριετῆ θητείᾳ τῶν ἐχόντων ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ πτυχίον Νομικῆς Σχολῆς, ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελον ὑπερβῆ τὸ 24ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

'Εκ τούτων οἱ μὲν ἀπόφοιτοι Γυμνασίου ἠδύναντο νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις διὰ τὸ Τμῆμα 'Υπαξιωματικῶν καὶ μετ' ἀνάλογον ἐκπαίδευσιν ἐξήρχοντο ἐνωμοτάρχαι, οἱ δὲ πτυχιοῦχοι Νομικῆς ἐπιτυγχάνοντες εἰς διενεργουμένας ἐξετάσεις καὶ μετὰ διετῆ εὐδόκιμον φοίτησιν ἐξήρχοντο ἀνθυπομοίραρχοι ἐκ τοῦ Σχολείου.

7) 'Ο γάμος ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς ὁπλίτας, ἐξαιρέσει τοῦ ἑνὸς τρίτου τῆς δυνάμεως τῶν 'Ενωμοταρχῶν.

8) Διὰ τοῦ ἄρθρου 27 καθιέρωσε μίαν ὄντως οὐσιαστικὴν δικαιοδοσίαν καὶ εὐθύνην τοῦ 'Αρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, ὃν ἐξίσωσε πρὸς Διοικητὴν Σώματος Στρατοῦ. 'Αντιθέτως, ἐξαιρέσει τῶν 'Ανωτέρων Διοικητῶν οὓς ἐξίσωσε πρὸς Διοικητὰς Συνταγμάτων, διὰ τὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἁρμοδιότητα τῶν ὑπολοίπων ἀξιωματικῶν παρέπεμπε εἰς τὸν ἐκδοθησόμενον Κανονισμὸν Χωροφυλακῆς.

9) Διὰ τὴν στρατολογίαν, τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν, τὰς τοποθετήσεις, τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Δημοσίας 'Ασφαλείας, καὶ διὰ τὴν 'Αστυνομίαν ἡ Χωροφυλακὴ ὑπή-

χθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, διὰ δὲ τὸν ὀργανισμόν, τὴν πειθαρχίαν, τὴν στρατιωτικὴν ἐν γένει ὑπηρεσίαν καὶ τὴν καταδίωξιν τῶν λιποτακτῶν, φυγοστράτων, ἀνυποτάκτων καὶ τῶν δραπετῶν τῶν στρατιωτικῶν φυλακῶν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν.

Λίαν περίεργος ὁ διαχωρισμὸς τῶν ἀντικειμένων τῆς ὑπαγωγῆς εἰς ἕκαστον τῶν Ὑπουργείων τούτων, ἀλλ' ἔτι περιεργότερος ὁ διαχωρισμὸς τῆς καταδιώξεως τῶν στρατιωτικῶν καταδιωκομένων ἐκ τοῦ ὅρου περὶ δημοσίας ἀσφαλείας.

10) Ὁ ὀργανισμὸς οὗτος ἠκολούθησε τὴν αὐτὴν γραμμὴν μὲ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ 1833, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς. Δὲν τὰς ἀποκαλεῖ ἀρχὰς καὶ δὲν προσδιορίζει ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην τὰς δικαιοδοσίας καὶ ὑποχρεώσεις των, ἀλλὰ συνεχῶς ὁμιλεῖ περὶ Δ) τῶν Ἀξιωματικῶν, ὡς ὁ πρῶτος ἐκεῖνος ὀργανισμὸς ὁμίλει περὶ Μοιράρχων.

ΙΙ) Ὡς καὶ κατωτέρω θὰ δοθῇ εὐκαιρία νὰ διαλάβωμεν, μονὰς βάσεως ἐν τῇ ὀργανώσει, κατέστη ὁ Σταθμὸς Χωροφυλακῆς.

4—5 Σταθμοὶ Χωροφυλακῆς ἀπετέλουν ἀντικείμενον δικαιοδοσίας μιᾶς Ὑπομοιραρχίας, 3—5 Ὑπομοιραρχίαι συνίστων μίαν Μοιραρχίαν ἑδρεύουσαν εἰς τὴν ἕδραν ἑκάστου Νομοῦ, 3—4 Μοιραρχίαι ὑπήγοντο εἰς μίαν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς (Ταγματαρχίαν), εἰς ἑκάστην δὲ Ἀνωτέραν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς ὑπελογίσθησαν 3—4 Διοικήσεις. Βραδύτερον ὁ θεσμὸς τῶν Μοιραρχιῶν ἐκρίθη πλεονασμὸς καὶ ἄνευ πρακτικῆς τινὸς ἀξίας, δι' ὃ καὶ κατηργήθη (1922).

Γενικῶς, μελετῶντες τὸν νόμον 1370 καὶ τοὺς εἰς ἐκτέλεσιν τούτου ἐκδοθέντας κανονισμούς, ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ναὶ μὲν αἱ τεθεῖσαι βάσεις ὀργανώσεως ἀπεμάκρυνον τὴν Χωροφυλακὴν ἐκ τῆς Ἀστυνομεύσεως καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπῆρξαν ἀπρόσφοροι καὶ ἀνεδαφικαί, οὐχ' ἧττον ὅμως ἀπὸ ἀπόψεως στρατιωτικῆς ὀργανώσεως καὶ ἀποστολῆς ἡ Χωροφυλακὴ διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἐτέθη εἰς πλαίσια ὀργανώσεως, τὴν ὁποίαν ἠγνόει σχεδὸν μέχρι τότε. Ἡ διὰ τοῦ νόμου τούτου καὶ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ Κανονισμῶν μεταβολὴ ὑπῆρξεν τοσαύτη, ὥστε, ὅταν μετὰ τὴν 1 Νοεμβρίου 1920 ἐπανῆλθον εἰς τὸ Σῶμα, οἱ κατὰ τὸ 1917 ἀποταχθέντες ἀξιωματικοί, εὑρέθησαν πρὸ τελείως ἀγνώστου εἰς αὐτοὺς μορφῆς λειτουργίας καὶ νοοτροπίας. Περὶ Ἀστυνομίας ἐλάχιστα καὶ περὶ ἐπιστημονικῆς τοιαύτης οὐδέν. Τὸ Σῶμα ἐπανεφέρθη, εἰς πεῖσμα ὅλων, ἐπὶ ἐπιπέδου μιᾶς σιδηρᾶς ὑλικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ μὲ πλήρη ὀργανωτικὸν ἐξοπλισμόν.

Πρὸ 12 ἐτῶν ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις ἀνέθετεν τὴν Ἀστυνομίαν ἐν τῷ Κράτει εἰς τὴν Χωροφυλακήν, βασιζομένη εἰς τὰ μέχρι τότε δεδομένα καὶ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀνάγκην, ἤδη παρὰ πᾶσαν λογικὴν καὶ ἠθικὴν τάξιν καὶ μετὰ ἑπταετῆ παραμονὴν ἐν Ἑλλάδι μιᾶς πολυμελοῦς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς διὰ αὐτοῦ τούτου τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς ἐγένετο ἀποδεκτὸν σχεδὸν A. Priori, ὅτι ἡ Χωρ)λακὴ ἦτο ἀκατάλληλος καὶ ἀνίκανος διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς Ἀστυνομίας εἰς τὰς μεγαλουπόλεις τοῦ Κράτους.

Τοιαύτης ἐκτάσεως αὐτοκριτικὴν καὶ μὲ τοιαύτας καταδικαστικὰς ἐπιπτώσεις δὲν ἀνεύρομεν οὐδαμοῦ τῆς Ἱστορίας καὶ δι' οὐδεμίαν περίπτωσιν. Οὔτε ὁ Ποινικὸς Κῶδιξ δὲν ἀπήτησεν ἀπὸ τὸν κατηγορούμενον ὁμολογίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἱερὰν ἐξέτασιν. Ἰδοὺ ἡ κατάληξις τῆς ἐμμονῆς τῆς Πολιτείας νὰ μετακαλέσῃ ὀργανωτικὴν ἀποστολὴν ἐκ Καραβινιέρων, παρὰ τὰς ἀντιδράσεις, τὰς διαμαρτυρίας καὶ τὰς

ὑποδείξεις τῆς κατὰ τὸ 1911 ἡγεσίας τοῦ Σώματος, ὡς καὶ τῆς ἐμμονῆς τῶν Ἀξιωματικῶν τοῦ Σώματος νὰ ὑπάγονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν καὶ νὰ ἀποποιοῦνται ἀπὸ τοῦ 1911 ἰδίας Σχολάς.

Αἱ διατάξεις τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν ἀπὸ 1-8-1918 διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 22-5-1918 (44β).

Δι᾽ ἑτέρου Β.Δ. τῆς 22-5-1918 (45) ἐκυρώθη τῇ εἰσηγήσει τῶν Ὑπουργῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν ὁ ἐξ 614 ἄρθρων Κανονισμὸς Ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς.

Ὁ Νέος οὗτος Κανονισμὸς Χωροφυλακῆς, ἔργον καὶ οὗτος τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς, ὑπῆρξεν στεῖρος ἀστυνομικῆς τινὸς ὀργανωτικότητος καὶ φροντῖδος, πλὴν λεπτομερής, πλούσιος καὶ ἐξαντλητικὸς εἰς μονομερεῖς στρατιωτικὰς κατευθύνσεις.

Ὡς βάσις διὰ τὴν σύνταξίν του ἐλήφθη ὁ Κανονισμὸς Σωμάτων καὶ Στρατιωτικῶν Καταστημάτων, ὁ τοιοῦτος ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας πεζικοῦ τε καὶ ἱππικοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπὸ Ναπολεοντείου πνεύματος διεπόμενος τοιοῦτος τῆς Ἰταλικῆς Καραμπιναρίας.

Κατὰ τὴν δημοσίευσιν συνωδεύθη καὶ διὰ μικρᾶς μὲν εἰσαγωγῆς, ἀλλὰ μεστῆς συμπεπυκνωμένων ἰδεῶν, ἐξ ἧς ἐπισημαίνομεν ἐκείνας περὶ αὐστηρᾶς πλὴν στοργικῆς διοικήσεως καὶ τὴν περὶ ἀτομικῆς εὐθύνης, περὶ ἧς κατέληγεν:

«Συνεπῶς κατὰ τὴν βεβαίωσιν παραπτωμάτων ὑφισταμένων, δέον ν᾽ ἀποφεύγηται κατ᾽ ἀρχὴν ἡ ἀναζήτησις εὐθύνης τῶν προϊσταμένων αὐτῶν, ἐκτὸς ἐὰν προκύψει ἀμέλεια καὶ πλημμελὴς διεύθυνσις τῶν προϊσταμένων του».

Αἱ διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ τούτου ὑπῆρξαν μιὰ ἀληθὴς συγκέντρωσις τῶν πλέον σοφῶν διδαγμάτων καὶ παραγγελμάτων δι᾽ ἓν στρατιωτικὸν Σῶμα δημοσίας Ἀσφαλείας, οὐχὶ ὅμως καὶ δι᾽ ἓν Σῶμα μὲ προορισμὸν τὴν Ἀστυνόμευσιν.

Ὡρισμέναι τούτου διατάξεις ὑπῆρξαν ἀνεδαφικαὶ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα ὡς μὴ ἀπέχουσαι τοῦ ἀστείου καὶ τοῦ κωμικοῦ ἐνίοτε.

Οὕτω προέβλεψεν Χωροφύλακας οἰκοθεράποντας τῶν ἀξιωματικῶν, καθιέρωσεν νὰ τρέφωσι μύστακα καὶ νὰ δύνανται ν᾽ ἀφήνωσιν ὑπήνην (ὑπογένειον), χωριστὴν ἢ ἡνωμένην μετὰ τοῦ μύστακος, καθ᾽ ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ στόματος ἢ τοῦ πώγωνος» κ.λ.π.

Ἂς μὴ νομισθῇ ὅτι ἡ περὶ μύστακος καὶ ὑπήνης διάταξις ὑπῆρξεν κάτι τὸ ἀμελητέον, διότι αὕτη συνεδυάσθη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ μετὰ τῆς ἀνδροπρεποῦς παραστάσεως καὶ ἐμφανίσεως τῶν ἀνδρῶν. Ἐκ τοῦ βιβλίου Ἡμερησίων διαταγῶν Σχολῆς Χωροφυλακῆς (2-4-1919) παραλαμβάνομεν τὴν ἀκόλουθον σχετικὴν διαταγὴν τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς:

Ἀριθμ. 25184)2

Ἐμπιστευτική

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Μαρτίου 1919

Τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς

Πρὸς τοὺς

κ. Ὑπαρχηγὸν κ.κ. Ἐπιθεωρητάς, τὰς Ἀνωτέρας Δ)σεις Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομικὰς Διευθύνσεις.

(44β) Φ.Ε.Κ. 119 τῆς 30-5-1918.

(45) Φ.Ε.Κ. 150 τῆς 6-7-1918.

Περίληψις

Περὶ ἀπαγορεύσεως εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς τῆς Χωροφυλακῆς τοῦ ξυρίζειν ἢ ὁπωσδήποτε παραμορφώνειν τὸν μύστακα.

Καίτοι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2184)27)8)1918 ἐγκυκλίου διαταγῆς μου ἐφείλκυσα τὴν προσοχὴν τῶν κ.κ. ἐπιθεωρητῶν καὶ τῶν διοικητῶν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν καὶ τήρησιν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 515 παράγρ. 2α τοῦ Νέου Κανονισμοῦ περὶ τοῦ ἐν τῇ περιλήψει ἀντικειμένου, ἐν τούτοις παρετηρήθη ὅτι οὐ μόνον πλεῖστοι τῶν ὁπλιτῶν ἀλλὰ καὶ ἔνιοι τῶν κ.κ. ἀξιωματικῶν παρέχοντες ἑαυτοὺς ὑπόδειγμα εἰς τοὺς ὁπλίτας, ξυρίζουσι τὸν μύστακα ἢ παραμορφώνωσι ὁπωσδήποτε βραχύνοντες αὐτόν.

Ἐπιθυμῶν ὅπως ἐκλείψει ἡ κακὴ αὕτη ἕξις ἡ ἀντικειμένη εἰς τὴν ἀνδροπρεπῆ παράστασιν τοῦ στρατιωτικοῦ, παρακαλῶ καὶ αὖθις ὅπως ἐπιστήσητε τὴν προσοχὴν ὑμῶν διὰ τὴν αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν καὶ τήρησιν τῆς ἀνωτέρω διατάξεως τοῦ Κανονισμοῦ.

Οἱ προϊστάμενοι τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν, παρακαλοῦνται ὅπως ἐκδόσωσι τὰς σχετικὰς διαταγάς των.

Ὁ ὑποστράτηγος Ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς
Ἐμμ. Ζυμβρακάκης

Ἡ ὅλη ὕλη τοῦ Κανονισμοῦ κατενεμήθη εἰς 26 Κεφάλαια.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ ἀνεύρεσις πρὸς μελέτην τοῦ κειμένου τοῦ ἐν λόγῳ Κανονισμοῦ εἶναι μᾶλλον εὐχερής, ἐν τούτοις παραθέτομεν, χάριν τοῦ γενικοῦ ἀναγνώστου τὰς ἐπικεφαλίδας ὁμάδων ἄρθρων τούτου.

ΜΕΡΟΣ Α΄ Περὶ ἐκπαιδεύσεως. Κεφάλαιον Ι. Χωροφύλακες — Ὑπαξιωματικοὶ — Εἰδικὴ ὑπηρεσία τοῦ Σώματος. Κεφ. ΙΙ ἐτησία ἐκπαίδευσις θεωρητικὴ τε καὶ πρακτικὴ — ὁδηγίαι περὶ ἐκπαιδεύσεως — εὐθύνη. Κεφ. ΙΙΙ Γενικαὶ Διατάξεις — Καταγραφὴ τῆς Ὑπηρεσίας — Χαρτοφυλάκιον — ἀπαλλαγὴ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας — ἀναφορὰ τῶν ἐξ ὑπηρεσίας ἐπανερχομένων ὁπλιτῶν — Ἀκόλουθος τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθ)στῶν — οἰκοθεράποντες. Κεφ. IV. Καθήκοντα καὶ δικαιοδοσία τῶν διοικούντων ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθ)στῶν — γενικὰ καθήκοντα καὶ δικαιοδοσίαι — Ἀρχηγὸς — Ὑπαρχηγὸς - Συνταγματάρχαι Ἐπιθεωρηταὶ - Γραμματεὺς καὶ Ὑπασπιστὴς — Ἀντισυνταγματάρχης Διευθυντὴς τῶν γραφείων τοῦ Ἀρχηγείου — Μοίραρχοι Τμηματάρχαι τοῦ Ἀρχηγείου — Ἀνώτερος Διοικητής, Διοικητὴς τῆς Δ)σεως — Διοικητὴς Μοιραρχίας — Διοικητὴς Ὑπομ)χίας — Σταθμάρχης. Κεφ. V. Συμπεριφορὰ καὶ γενικὰ καθήκοντα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας — Γενικὰ καθήκοντα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας. Κεφ. VI. Νυκτεριναὶ καὶ ἡμερήσιαι περιπολίαι ἐν τῇ Ἕδρᾳ — Περιοδεῖαι καὶ ἐνέδραι — Ἔρευναι πρὸς ἀνακάλυψιν ἀδικημάτων καὶ τῶν δραστῶν αὐτῶν — Ἀναζήτησις καὶ σύλληψις καταδιωκομένων — Ἐκτέλεσις ἐνταλμάτων συλλήψεως — Λιποτάκται, φυγόστρατοι, ἀγνοούμενοι, ἀνυπότακτοι καὶ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου — Ἐπιτήρησις τῶν ἐν ἀδείᾳ στρατιωτικῶν — Ἐπιτήρησις τῶν ἐν πορείᾳ στρατιωτικῶν — Ἐπιτήρησις ὁπλοφορίας — Ἐπιτήρησις ἐπαιτῶν — Ἐπιτήρησις ἀέργων, ἀλητῶν, πρώην καταδίκων καὶ ἀπελαθέντων — Παράστασις εἰς θέατρα καὶ ἄλλα δημόσια θεάματα — παράστασις εἰς

πανηγύρεις, ἀγορὰς καὶ ἑορτάς — Παράστασις εἰς τὰς συναθροίσεις. — Ἐπιτήρησις δημοσίων Κέντρων — Ἐπιτήρησις ἀποβαθρῶν καὶ σιδηροδρομικῶν Σταθμῶν. Κεφ. VII. Ἄδειαι ὁπλοφορίας — ἄδειαι ὁδηγῶν ὀχημάτων — Ἄδειαι δημοσίων θεαμάτων — Ἄδειαι παρατάσεως κλεισίματος νυκτερινῶν κέντρων — Ἄδειαι οἴκων ἀνοχῆς — Ἄδειαι ταφῆς — Ἄδειαι ἱδρύσεως πολιτικῶν κέντρων — Διαδηλώσεις — Συλλαλητήρια — Κεφ. VIII. Περὶ κρατητηρίων — Κανόνες τηρητέοι κατὰ τὴν μεταγωγὴν τῶν κρατουμένων — Χειροπέδαι καὶ ἁλύσεις ἀσφαλείας — Τακτικαὶ συνεντεύξεις — Τακτικαὶ μεταγωγαὶ — Συνοδεῖαι καὶ συνεντεύξεις διὰ σιδηροδρόμων — Μεταγωγαὶ διὰ θαλάσσης — Μεταγωγαὶ στρατιωτικῶν ἢ ἐξομοιουμένων πρὸς στρατιωτικούς — Συνοδεῖαι πειστηρίων, χρημάτων ἢ ἀξιῶν. Κεφ. IX. Ἔκτακτος ὑπηρεσία — Ἔκτακτοι μεταγωγαὶ — Παράστασις κατὰ τὰς δικαστικὰς συνεδριάσεις — Φρούρησις ἀσθενῶν καταδίκων ἢ ὑποδίκων — Συνδρομὴ πρὸς τὰς ἀρχὰς κ.λ.π. — Συνδρομὴ πρὸς σύλληψιν παραφρόνων — Ὑπηρεσία ἐκτάκτων ἀγγελιαφόρων — Τιμητικαὶ συνοδεῖαι — Εἰδικαὶ διατάξεις διὰ τὰς συνοδείας σημαντικῶν χρηματικῶν ποσῶν. Κεφ. X. Ὑπηρεσία πληροφοριῶν — Ὑπηρεσία διὰ μεταμφιέσεων. Κεφ. XI. Στρατονομικὴ ὑπηρεσία κατὰ τὰς γενικὰς ἀσκήσεις τοῦ στρατοῦ — Ἐπόπτης μεταγωγικοῦ Σώματος — Διοίκησις. Ἀναφοραὶ — Ποιναὶ — Φυλακαὶ — Νομή, μισθός, γραφικὴ ὕλη — Διακριτικὸν σημεῖον — Ἐνίσχυσις - Ὑποχρεώσεις τῶν ἀνδρῶν τοῦ στρατεύματος ἀπέναντι τῶν στρατονομικῶν ἀποσπασμάτων — Ἐπάνοδος εἰς τὰς Ἀνωτέρας Διοικήσεις. Ἀρχεῖα — Στρατονομικὴ ὑπηρεσία ἐν καιρῷ ἐκστρατείας, γενικαὶ διατάξεις — Καθήκοντα καὶ ἁρμοδιότης — Ἐπόπτης μεταγωγικοῦ Σώματος — Διοίκησις — Ἀναφοραὶ — Ποιναὶ -- Φυλακαὶ -- Βιβλία, κατάλογοι — Νομή, μισθός, γραφικὴ ὕλη — Διακριτικὸν σημεῖον — Ἐνισχύσεις — Ὑποχρεώσεις τῶν ἀνδρῶν τοῦ Στρατεύματος ἀπέναντι τῶν στρατιωτικῶν ἀποσπασμάτων — Ἐπάνοδος εἰς τὰς Ἀνωτέρας Δ)σεις, Ἀρχεῖα — Ἀστυνομικὰ δικαστήρια. Κεφ. XII. Ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία, περὶ στρατῶνος — Ὑγιειναὶ καὶ τοπικαὶ συνθῆκαι στρατώνων — Ἀξιωματικοὶ διαμένοντες ἐν τῷ στρατῶνι — Ἵπποι Ἀξιωματικῶν — Στρατωνισμὸς τῶν ἀνδρῶν — Γραφεῖα, ἀρχεῖα, ἀποθῆκαι, ἐργαστήρια — Ἀπαγόρευσις διαμονῆς ἐν τῷ στρατῶνι προσώπων ξένων τῇ ὑπηρεσίᾳ — Ἀπαγόρευσις τοῦ μεταβάλειν τὸν προορισμὸν τῶν διαμερισμάτων τῶν στρατώνων — Κῆποι τῶν στρατώνων — Τάξις καὶ καθαριότης — Ὅπλα — Τοιχοκολλήσεις πινάκων καὶ διαταγῶν — Ἐπισκευαὶ στρατώνων — γραφεῖα — Τμῆμα Διοικητικοῦ — Τμῆμα οἰκονομικοῦ — Τμῆμα Δημοσίας Ἀσφαλείας — Γραφεῖα Διοικήσεων, Μοιραρχιῶν, Ὑπομοιραρχιῶν καὶ Σταθμῶν — Γραφεῖς καὶ Ἀγγελιαφόροι. Κεφ. XIII. Ὑπηρεσία Στρατῶνος — Ἰδιῶται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Στρατῶνος — Ἁρμοδιότης κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Στρατώνων, Ἀξιωματικοὶ — Πρῶτος Ὑπασπιστὴς — Β΄ Ὑπασπιστὴς — Ἀνθυπασπιστὴς ἐπιτελὴς — Σταθμάρχης — Ὑπαξιωματικὸς ἐπιτηρητὴς τοῦ σταύλου Ἀνωτέρας Διοικήσεως — Φρουρὰ Στρατῶνος Α.Δ. Χ. — Σταυλοφύλαξ. Κεφ. XIV. Τακτικαὶ ὑπηρεσίαι στρατῶνος, ὀχήματα — Ἑωθινόν, καθαριότης — Ἱπποκομία — Ἵπποι ἀπόντων ἢ ἀσθενῶν — Πότισμα ἵππων — Παράθεσις νομῆς — Ὁπλῖται ἀσθενεῖς — θάνατος ὁπλίτου — Σημεῖον πένθους. Κεφ. XV. Ἵπποι ἀσθενεῖς. Κεφ. XVI. Ἀναφορὰ ἐνώπιον τῶν Ἀνωτέρων Διοικήσεων. Κεφ. XVII. Ὑπηρεσίαι πειθαρχείων -- Σύνταξις τμημάτων — Ὁπλῖται διατεταγμένοι εἰς ὑπηρεσίαν — Συσσίτιον — Προκαταβολὴ συσσιτίου — Ἀλλαγὴ ἐσωτε-

ρικῆς ὑπηρεσίας — Ἐλευθέρα ἔξοδος, ἀνακλητικόν, σιωπητήριον καὶ ἐπιθεώρησις — Ἑσπεριναὶ ἄδειαι — Πληρωμὴ μηνιαίου μισθοῦ — Προμήθεια ὠνίων — Προμήθεια νομῆς — Ἀντικατάστασις εἰδῶν στρατωνισμοῦ — Ἰατρικὴ ἐπιθεώρησις τῶν ὁπλιτῶν — Κτηνιατρικὴ ἐπιθεώρησις ἵππων — Ἐπιθεώρησις ἱπποσκευῆς — Ἐπιθεώρησις κτηνῶν — Πλῦσις λινοστολῆς — Κουρὰ κόμης, κουρεύς — Ἀποστολὴ καὶ παραλαβὴ τῆς ἀλληλογραφίας. Κεφ. XVIII. Εἰδικαὶ ἐργασίαι καὶ ὑπηρεσίαι. Ἑστιατόριον καὶ αἴθουσαι συγκεντρώσεως καὶ ἀναγνωστηρίου ἐν ταῖς ἕδραις τῶν Ἀνωτέρων Δ) σεων — Τρόπος ὑποδοχῆς ἀνωτέρου ἐν αἰθούσῃ συνεντεύξεως ἀξιωματικῶν — Τρόπος ὑποδοχῆς ἀξιωματικῶν ἐν τοῖς θαλάμοις ὁπλιτῶν — Ἀποσπάσματα καὶ ὁπλῖται ἐξερχόμενοι τοῦ στρατῶνος — Εἴσοδος εἰς τοὺς στρατῶνας πολιτῶν — Μεταπράται — Εἴσοδος δικαστικῶν ἀρχῶν εἰς τὸν στρατῶνα. Κεφ. XIX. Τρόπος διακανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ στρατῶνος. Κεφ. XX. Πίναξ ὡρῶν ὑπηρεσίας. Κεφ. XXI. Τακτικαὶ καὶ ἔκτακτοι ἐπιθεωρήσεις — Ἐπιθεωρήσεις τῶν διοικούντων ἀξιωματικῶν — Τάξις καὶ τρόπος ἐνεργείας ἐπιθεωρήσεων — Προσωπικὸν καὶ ἵπποι — Στρατιωτικὴ καὶ Γραμματικὴ ἐκπαίδευσις — Ὑπηρεσία — Πληροφορίαι — Αἰτήσεις, παράπονα καὶ ληπτέα μέτρα — Ἀποτέλεσμα τῶν ἐπιθεωρήσεων. Κεφ. XXII. Μεταθέσεις, ἐποπτικὰ συμβούλια, γενικαὶ διατάξεις — Ἀπαγόρευσις τῆς ἐκτελέσεως ὑπηρεσίας ἐν τῇ γενεθλίῳ ἐπαρχίᾳ — Μεταθέσεις κατ' αἴτησιν. Κεφ. XXIII. Καθήκοντα ἐπιβαλλόμενα κατὰ τὰς μεταθέσεις — Ἔλλειψις ἀντικειμένων ἢ ἐγγράφων — Διατυπώσεις κατὰ τὰς προσωρινὰς μεταθέσεις — Ἀμφισβητήσεις κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πρωτοκόλλου — Ἀναγκαῖαι ἐγγραφαὶ ἐπὶ τοῦ Φύλλου Πορείας τῶν μετατιθεμένων ὁπλιτῶν — Ὑπογραφὴ τῶν φύλλων μεταθέσεως καὶ Πορείας — Κλείσιμον λογαριασμοῦ συσσιτίου — Ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ μετατιθεμένου — Χρόνος ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ μετατιθέμενοι στρατιωτικοὶ ὀφείλουσι νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν νέαν των θέσιν — Γνωστοποίησις τῆς ἀναχωρήσεως καὶ ἀφίξεως — Μεταγωγικὰ μέσα μετατιθεμένων — Νομὴ τῶν ἐν πορείᾳ λόγῳ μεταθέσεως ἵππων — Ὑποχρεώσεις τῶν ὁδοιπορούντων ἀνδρῶν — Κατάλυσις μερίμνῃ τῶν Κοινοτήτων — Ἄφιξις μετατεθέντων εἰς τὴν νέαν των θέσιν — Συνοδεία τῶν ἵππων τῶν μετατιθεμένων ἀξιωματικῶν. Κεφ. XXIV. Πειθαρχία — Γενικαὶ διατάξεις — Ποιναὶ Ὑπαξιωματικῶν καὶ Χωροφυλάκων. Κεφ. XXV. Ἀμοιβαὶ — Ἔπαινος — Ἀμοιβαὶ ἐπὶ στρατιωτικῇ ἀρετῇ, ἐπὶ ἀρχαιότητι ἢ ἐπὶ διακεκριμένῃ ἀξίᾳ καὶ Κεφ. XXVI. Ποιναὶ Ἀξιωματικῶν — Διάρκεια καὶ ἐγγραφαὶ — (κατανομάζονται καὶ προσδιορίζονται ἅπασαι αἱ ποιναί).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται προφανὴς ἡ καταπληκτικὴ πληρότης καὶ ἐνημερότης τοῦ Κανονισμοῦ τούτου, δι' ἓν αὐτόνομον στρατιωτικὸν Σῶμα Δημοσίας Ἀσφαλείας. Δι' ὅλα ἐγένετο πρόβλεψις καὶ μάλιστα ἐν λεπτομερείᾳ. Ἀπὸ πλευρᾶς Ἀστυνομίας μόνον δύο κεφάλαια ἐμφανίζουν ἐνδιαφέρον. Ὅλως ἰδιαιτέρας σημασίας ἦσαν αἱ διατάξεις τοῦ Κεφαλαίου VII, βάσει τῶν ὁποίων ἄνευ ἐξαιρέσεως τινὸς παρεχωροῦντο εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τὰ ἐν αὐτῷ ἐξαιρετικῆς σημασίας ἀναφερόμενα ἀντικείμενα.

Ἐν συνεχείᾳ διὰ σειρᾶς Β.Δ. ἐκυρώθησαν καὶ ἄλλοι Κανονισμοὶ περὶ ὧν εἶχεν προβλέψει ὁ νόμος 1370. Οὕτω:

Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἄρθρων 73, 79 κ.λ.π. ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 27 Μαΐου 1918

«περὶ οἰκονομικῆς καὶ λογιστικῆς ὑπηρεσίας τοῦ σώματος τῆς Χωροφυλακῆς» (46), εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἄρθρων 59 καὶ 63 ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 14 Ἰουλίου 1918 «περὶ λειτουργίας τῆς ὑπηρεσίας τῆς Γενικῆς ἀποθήκης καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιθεωρήσεων τῆς Χωροφυλακῆς» (47), εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἄρθρων 58 καὶ 60 τὸ Β.Δ. τῆς 21 Ἰουλίου 1918 «περὶ ἐλεγκτηρίου Χωροφυλακῆς» (48), διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 21 Ἰουλίου 1918 ἐκυρώθη ὁ «Κανονισμὸς Στρατολογίας, ἀνακατατάξεων καὶ προβιβασμῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ» (49), δυνάμει τῶν ἄρθρων 27 καὶ 92 ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 21 Ἰουλίου 1918 «περὶ κανονισμοῦ ἀδειῶν διὰ τοὺς στρατιωτικοὺς τῆς Χωροφυλακῆς» (50) εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἄρθρων 82 καὶ 83 τὸ Β.Δ. τῆς 14 Ἰουλίου 1918 «περὶ ὁδοιπορικῶν ἐξόδων καὶ ἀποζημιώσεων τῆς Χωροφυλακῆς» καὶ τέλος εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἄρθρου 10 ἐκυρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουλίου 1918 Β.Δ. ὁ Κανονισμὸς τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς (51). Τὸ ἱδρυθὲν Σχολεῖον ὑπῆρξεν τὸ πρῶτον μὲ ἴδιον κανονισμόν, ὑπὸ διακεκριμένην αὐτοτέλειαν καὶ πληρότητα δι' ὅλους τοὺς βαθμοὺς παραγωγικὸν Σχολεῖον ἐν τῇ Χωροφυλακῇ.

Κατ' ἄρθρον 1 τοῦ Κανονισμοῦ Σχολείου, τοῦτο περιελάμβανε τρία τμήματα:

Α) Ἐκπαιδεύσεως μαθητῶν Χωροφυλάκων, 8μήνου διαρκείας

Β) Ἐκπαιδεύσεως μαθητῶν Ὑπαξιωματικῶν, ἐνιαυσίου διαρκείας καὶ

Γ) Ἐκπαιδεύσεως μαθητῶν ἀξιωματικῶν, διετοῦς διαρκείας.

Ἀπὸ πλευρᾶς ὀργανώσεως προεβλέφθη μία ἀρίστη στρατιωτικὴ ὀργάνωσις, ἀπὸ πλευρᾶς ὅμως εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ ἀστυνομικῆς κυρίως ἐκπαιδεύσεως, ὄχι μόνον βῆμα τι προόδου δὲν ἐνεφάνισεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀναχρονισμὸν ἤγαγεν. Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 30-11-1919 ἐπηνέχθησαν ὡρισμέναι βελτιωτικαὶ τροποποιήσεις.

Πρὸς πίστωσιν τῆς παρατηρήσεως ἡμῶν ταύτης παραθέτομεν κατωτέρω τὰ καθορισθέντα πρὸς διδασκαλίαν εἰς Β΄ τμῆμα μαθήματα καὶ ἔναντι τούτων, τὰ διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν προβλεφθέντα διὰ τοῦ Β.Δ. 11-9-1906.

Ἄρθρον 10 Β.Δ. 11-9-1906 :

1) Κανονισμὸς Χωροφυλακῆς.
2) Ποινικὴ Δικονομία.
3) Ποινικὸς Νόμος.
4) Στρατιωτικὴ Ποινικὴ Νομοθεσία.
5) Ἀστυνομικὴ Νομοθεσία καὶ ἐν γένει ἀστυνομικὰ καθήκοντα καὶ συμπεριφορὰ κατά τε τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς.
6) Σύνταξις ἐκθέσεων βεβαιώσεως ἀξιοποίνων πράξεων, ἐκθέσεων ἐγχειρίσε-

Ἄρθρον 175 Β.Δ. 14-7-1918 :

1) Ἑλληνικά.
2) Ἀριθμητικὴ στοιχειώδης.
3) Νόμοι καὶ Κανονισμοὶ σχετιζόμενοι μὲ τὴν ὑπηρεσίαν Χωροφυλακῆς.
4) Θεωρητικαὶ καὶ Πρακτικαὶ Στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις.
5) Στοιχεῖα Ἐπιστημονικῆς Ἀστυνομίας.
6) Πρῶτα στοιχεῖα γενικῆς μορφώσεως (Ἱστορία, Γεωγραφία, Τοπογραφία).

---

(46) Φ.Ε.Κ. 123 τῆς 5-6-1918.
(47) Φ.Ε.Κ. 158 τῆς 19-7-1918.
(48) Φ.Ε.Κ. 164 τῆς 26-7-1918.
(49) Φ.Ε.Κ. 161 τῆς 24-7-1918.
(50) Φ.Ε.Κ. 164 τῆς 26-7-1918.
(51) Φ.Ε.Κ. 159 τῆς 20-7-1918.

ως μηνύσεων καὶ ἐκθέσεων ἀνακρίσεων.

7) Σύνταξις ἀναφορῶν καὶ ἐκθέσεων γραμματικῶν γνώσεων.
8) Νόμοι σχετιζόμενοι πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Χωροφυλακῆς.
9) Στρατιωτικοὶ Κανονισμοί.
10) Στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις.
11) Ἀριθμητική.
12) Γεωμετρία.
13) Γεωγραφία καὶ
14) Βολὴ πρακτικῶς.

7) Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς.
8) Φυσικαὶ ἀσκήσεις (ξιφασκία, γυμναστικὴ καὶ ποδηλασία).
9) Στρατιωτικαὶ ἰδιότητες καὶ
10) Τὸ διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 30-11-1919 προστεθὲν μάθημα τῆς Ἰατροδικαστικῆς.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως ἀποβαίνει εὔκολον τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἰταλικὴ ὀργανωτικὴ ἀποστολὴ παρέμεινεν εἰς ὅλα καθαρῶς μία στρατιωτικὴ ἀποστολή, καθ' ἣν στιγμὴν ἐν Εὐρώπῃ τὰ τῆς Ἀστυνομίας ἐξελίσσοντο γοργῶς ἐπὶ ἐπιστημονικῶν ἐπιπέδων, ἀλλὰ χωρὶς καὶ τὸν κύκλον τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως νὰ καλύψῃ. Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ νοηθῇ παραγωγικὸν στρατιωτικὸν σχολεῖον χωρὶς βολὰς τυφεκίου καὶ περιστρόφου τοὐλάχιστον; Ἡ σύγκρισις διαψεύδει καὶ τὴν κατὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ ὀργανισμοῦ δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν τοῦ Ὑπουργοῦ περὶ ἐπαρκοῦς καὶ πλήρους μορφώσεως ἐν τῇ ἐκτὸς ἀστυνομεύσεως Χωροφυλακῇ.

Δέον νὰ ληφθῇ ἀκόμη ὑπ' ὄψιν, ὅτι διὰ μὲν τὴν περίοδον 1906 τὸ σχολεῖον ἦτο μικρᾶς διαρκείας καὶ ἐπιμορφωτικοῦ χαρακτῆρος, διὰ δὲ τὴν ὑπὸ κρίσιν περίοδον ἐπρόκειτο περὶ παραγωγικοῦ σχολείου βαθμοφόρων κατὰ πλειοψηφίαν μὲ πολὺ μειωμένα τὰ προσωπικὰ ἐφόδια καὶ ἱκανῆς ὁπωσδήποτε διαρκείας.

Ἀξιοσημείωτον βῆμα ἀπετέλεσεν ἡ ἀπόκτησις ἰδίου Κανονισμοῦ λειτουργίας γραφείων κλπ. δι' εἰσαγωγῆς τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ ἰσχύοντος συστήματος. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἴσχυεν τὸ ἐν τῷ στρατεύματι σύστημα διὰ τῶν βιβλίων πρωτοκόλλου κατὰ τὸ ἀπὸ 1836 Β.Δ.

Καὰ τὸν νέον Κανονισμόν, οἱ μὲν σταθμοὶ Χωροφυλακῆς θὰ ἐξηκολούθουν νὰ χρησιμοποιοῦν ἓν βιβλίον πρωτοκόλλου εἰσερχομένων ἐγγράφων καὶ ἓν ἕτερον βιβλίον ἀλληλογραφίας εἰς ὃ θὰ ἀντεγράφοντο τὰ ἐξερχόμενα ἔγγραφα.

Ἀπὸ τῆς Ὑπομοιραρχίας ὅμως μέχρι καὶ τοῦ Ἀρχηγείου Χωρ)κῆς εἰσήχθη τὸ ἀκόλουθον σύστημα φακέλλων.

Τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἀντικείμενον τῆς Χωροφυλακῆς θέματα εἶχον διακριθῇ εἰς Κατηγορίας, δι' ἑκάστην τῶν ὁποίων κατηρτίζετο εἰς ἐκ χονδροῦ καὶ μᾶλλον ἀνθεκτικοῦ χάρτου φάκελλος. Οἱ φάκελλοι κατηγοριῶν ἐπρωτοκολλοῦντο εἰς σχετικὸν βιβλίον λαμβάνοντες ἴδιον ἕκαστος ἀριθμόν, οἱ φάκελλοι οὗτοι βραδύτερον διὰ τοῦ συστήματος Ζήρου ἀπεκλήθησαν Γενικοί.

Ἑκάστη Κατηγορία ὑποδιαιρεῖτο εἰς «Εἰδικότητας», δι' ἑκάστην τῶν ὁποίων κατηρτίζετο ἴδιος φάκελλος, πρωτοκολλόμενος ὑπ' αὐξ. Ἀριθμὸν καὶ διὰ περιλήψεως εἰς τὸν φάκελλον Κατηγορίας ἢ Γενικόν.

Οἱ φάκελλοι Εἰδικοτήτων καὶ ὑποθέσεων ἔδει νὰ τηρῶνται συνεχῶς ἐκκρεμεῖς ὑπὸ τῶν «Ἀρχειοθετῶν» καὶ νὰ προσκομίζωνται εἰς τὸν γραμματέα δι' ἐνέργειαν ἅ-

μα τῇ τοποθετήσει νέου τινὸς ἐγγράφου.

Τὸ σύστημα ὑπέροχον, ἀλλ' ἀπήτει κατάλληλον μορφωτικὸν ἐπίπεδον τῶν «ἀρχειοθετῶν», ὑπῆρξεν ὅμως ἀτυχὴς καὶ τραγελαφικὴ ἐν πολλοῖς ἡ ἐφαρμογή του, λόγῳ τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ χαμηλοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν «'Αρχειοθετῶν».

Τὸ σύστημα τοῦτο τροποποιηθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1892) 3 ἐγκ. 4 ἔτους 1927 'Αρχηγ. Χωροφυλακῆς, μέ βάσιν τὸ εἰς 'Αστυνομίαν Πόλεων εἰσαχθὲν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων σύστημα καὶ διασκευασθὲν διὰ προσθαφαιρέσεων καὶ εἰδικῶν προσαρμογῶν ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ 1935 Συνταγματάρχου Ζήρου Φωτίου, ἀπετέλεσε τὸ ἔκτοτε ἰσχῦον ἐν τῇ Χωροφυλακῇ. Περὶ τούτου θὰ γίνῃ λόγος οἰκείως.

Ἕνεκα τῶν πολλαπλῶν ἀτελειῶν, τόσον ὁ ὀργανισμός, ὅσον καὶ οἱ εἰς ἐκτέλεσιν τούτου κανονισμοὶ δὲν ἐβράδυνον νὰ ὑποστοῦν ἀρκετὰς τροποποιήσεις.

Οὕτω διὰ τοῦ νόμου 1484 τῆς 30ῆς 'Ιουλίου 1918 ἐπηνέχθησαν αἱ πρῶται τροποποιήσεις εἰς τὸν ὀργανισμόν, προβλεφθείσης σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ διοικήσεως Χωροφυλακῆς Κοζάνης, εἰς ἣν ὑπήχθησαν αἱ Μοιραρχίαι Κοζάνης, Φλωρίνης καὶ Γρεβενῶν. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος κατηργήθη ἡ Διοίκησις Βεροίας καὶ ἡ ὁμώνυμος Μοιραρχία ὑπήχθη εἰς Δ.Χ. Θεσσαλονίκης.

Βάσει τοῦ νόμου 1370 ἐξεδόθη καὶ τὸ ἀπὸ 8-8-1918 Β.Δ. «περὶ συστάσεως Διευθύνσεως Χωροφυλακῆς παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Στρατιωτικῶν», κατὰ τὸ ὁποῖον διὰ τὴν ἔναρξιν λειτουργίας τῆς Διευθύνσεως ταύτης ὡρίσθη ἡ 1η Αὐγούστου 1918 (52).

Διὰ τοῦ νόμου 1787 τῆς 26ης 'Απριλίου 1919, ἐπηνέχθησαν ἕτεραι τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ τοιαύτη περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ συνταγματάρχου εἴς τινας τῶν 'Ανωτέρων Διοικήσεων.

Ὁ Κανονισμὸς Χωροφυλακῆς προέβλεψεν, ὡς εἴδομεν, καὶ περὶ τῶν ἠθικῶν ἀμοιβῶν, ἀλλ' αἱ διατάξεις αὗται τοῦ Κανονισμοῦ ἠτόνισαν καὶ διετηρήθησαν ἐν ἰσχύει αἱ διατάξεις τοῦ Β.Δ. τῆς 31ης 'Οκτωβρίου 1917 (53) «περὶ ἠθικῶν ἀμοιβῶν διὰ πράξεις διακεκριμμένας», ὡς συνεπληρώθη καὶ ἐτροποποιήθη τοῦτο διὰ μεταγενεστέρων Β. Διαταγμάτων.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 184307 ἀπὸ 13-10-1918 ἐγκυκλίου διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, ἐκοινοποιήθη πρὸς ἁπάσας τὰς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς τὸ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡεμρομηνίαν Β.Δ. «περὶ ἐκτάκτου λειτουργίας τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς καὶ προβιβασμῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ» (54), ἐνεργηθεισῶν δὲ βάσει τούτου ἐξετάσεων, εἰσήχθησαν τὸν 'Απρίλιον 1919 εἰς τὸ Γ' Τμῆμα Σχολείου Χωροφυλακῆς εἰδικῶν διατάξεων εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 1726 καὶ 1791 ἐ.ἔτ. Ν.Δ.» (59) καὶ τὸ ἀπὸ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις ὑπῆρξεν ὁ 'Ηλίας Δασκαλάκης καὶ πρῶτος κατὰ τὰς ἐξιτηρίους καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν ὀνομασίαν των ὡς ἀνθυπομοίραρχος, τὴν 14-2-1920, ἐτέθη ὁ Παπαδημητρίου Γεώργιος (55).

Ἐκ τῆς τάξεως ταύτης μετέστησαν εἰς τὸ Σῶμα τῆς 'Αστυνομίας Πόλεων ἱκανοὶ ἀξιωματικοί. Αἱ ὑπηρεσιακαὶ καὶ προσωπικαὶ πιέσεις ἤγαγον εἰς τὴν ἔκδοσιν

---

(52) Φ.Ε.Κ. 177 τῆς 13ης Αὐγούστου 1918. Βλέπε ἐν Δελτίῳ 'Υπ. Στρατ. ὑπ' ἀριθ. 175041 τῆς 24-9-1918 Κανονιστικὴν διαταγὴν περὶ κατανομῆς τῆς κατὰ τμήματα τῆς Διευθύνσεως ταύτης ἀντικειμένων (Ε.Δ.Υ.Σ., σελ. 93).

(53) Φ.Ε.Κ. 260 τῆς 13ης Νοεμβρίου 1917.

(54) 'Επ. Δελτ. 'Υπουργ. Στρατ. 1917—1919, σελ. 98—108.

(55) Β.Δ. 14-2-1920 Φ.Ε.Κ. 41 20-2-1920.

τοῦ νόμου 1726 τῆς 11-1-1919 «περὶ προβιβασμῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ» (56), δι' οὗ ἐπετράπη ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν θέσεων δι' ἐφάπαξ προαγωγικῶν ἐξετάσεων.

Οὕτω διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 9ης Μαρτίου 1919, προήχθησαν ἕνδεκα ἀνθυπασπισταὶ εἰς ἀνθυπομοιράρχους καὶ 41 ἐνωμοτάρχαι εἰς ἀνθυπασπιστάς.

Ἐπειδὴ ὅμως μετ' οὐ πολὺ ἐδημιουργήθησαν νέαι ἀνάγκαι πρὸς προαγωγάς, ἐξεδόθη Ν.Δ. ὑπ' ἀριθ. 1791, δι' οὗ ἐπετρέπετο καὶ νέος ἐφάπαξ διαγωνισμὸς πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν εἰς τοὺς βαθμοὺς ἐνωμοτάρχου, ἀνθυπασπιστοῦ καὶ ἀνθυπομοιράρχου καὶ οὕτω ἐπηκολούθησεν ἡ προαγωγὴ 65 ἀνθυπασπιστῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, 175 ἐνωμοταρχῶν εἰς ἀνθυπασπιστὰς (57), ἑτέρων 110 ἐνωμοταρχῶν εἰς ἀνθυπασπιστὰς καὶ 42 ἀνθυπασπιστῶν εἰς ἀνθυπομοιράρχους (58). Ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τοῦ ὁρμαθοῦ τῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκδοθέντων νομοθετημάτων, τοῦ ἑνὸς κατόπιν τοῦ ἄλλου, προκύπτει, ἀτυχῶς, προσπάθεια ἱκανοποιήσεως πολλῶν καὶ ποικίλλων ἀξιώσεων δι' ἀθρόων προαγωγῶν. Ἐν συνεχείᾳ τῶν ἀνωτέρω ἐξεδόθησαν δύο εἰσέτι Ν.Δ. τροποποιοῦντα, συμπληροῦντα καὶ συνεχίζοντα τὸ ἔργον τοῦ πρώτου 1726, ἤτοι τὸ ἀπὸ 27ης Αὐγούστου 1919 «περὶ προσθήκης εἰδικῶν διατάξεων εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 1726 καὶ 1791 ἐ.ἔτ. Ν.Δ.» (59) καὶ τὸ ἀπὸ 4ης Ὀκτωβρίου 1919 «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 27 Αὐγούστου 1919 Ν.Δ)τος κ.λ.π.» (60).

Τέλος, ἐκτὸς τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐνεργηθεισῶν ἐφάπαξ προαγωγικῶν ἐξετάσεων, ἐπειδὴ εἰς ταύτας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσι μέρος οἱ ὑφ' οἱανδήποτε ἰδιότητα καὶ αἰτίαν εὑρισκόμενοι εἰς Μ. Ἀσίαν ὑπαξιωματικοὶ καὶ ἀνθυπασπισταί, ὡς καὶ οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπανελθόντες τοιοῦτοι, διὰ τοῦ ἀπὸ 15ης Ἰουλίου Β.Δ. «περὶ ἐνεργείας συμπληρωματικῶν ἐξετάσεων ἐν τῇ Χωροφυλακῇ» (61), παρεσχέθη ἡ εὐχέρεια διενεργείας τοιούτων ἐξετάσεων, αἵτινες καὶ διενεργήθησαν τῶν ἀνθυπασπιστῶν τὴν 1ην Σεπτεμβρίου, τῶν ἐνωμοταρχῶν τὴν 3ην καὶ τῶν ὑπενωμοταρχῶν τὴν 1ην τοῦ ἰδίου μηνὸς (62). Βάσει καὶ τῶν κατὰ ταῦτα ἐνεργηθεισῶν ἐξετάσεων συνετάγησαν γενικοὶ πίνακες ἐπιτυχόντων 265 ἀνθυπασπιστῶν, ἐξ ὧν εἶχον προαχθῆ μέχρι τῆς 12.10.1919 οἱ 107 καὶ 429 ἐνωμοτάρχαι, ἐξ ὧν ἐπίσης μέχρι τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας εἶχον προαχθῆ 285.

Ἐπὶ τέλους ἀντελήφθη ἡ Πολιτεία ὅτι πᾶν ἀνεκτὸν ὅριον πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν διὰ τοιούτου εἴδους προαγωγῶν εἶχεν ἐξαντληθῆ καὶ πᾶσα περαιτέρω τοιαύτη πολιτικὴ θὰ ὡδήγη εἰς ἀδιέξοδον ἀκαταλληλότητος τῶν στελεχῶν, καὶ προῆλθεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως περιορισθῇ εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Γ' Τμήματος Σχολείου Χωροφυλακῆς, διὰ τὴν προαγωγὴν καὶ μόρφωσιν τῶν ὑποψηφίων ἀνθυπομοιράρχων.

---

(56) Φ.Ε.Κ. 30 τῆς 9ης Φεβρουαρίου 1919.

(57) Β.Δ. 5-9-1919 Φ.Ε.Κ. 203, τεῦχος Γ' καὶ 8-10-1919, Φ.Ε.Κ. 231, τεῦχος Γ' τῆς 9-10-1919.

(58) Β.Δ. 11-11-1919, Φ.Ε.Κ. 12-11-1919 καὶ 14-10-1919, Φ.Ε.Κ. 235)1919.

(59) Φ.Ε.Κ. 191 τῆς 28ης Αὐγούστου 1919.

(60) Φ.Ε.Κ. 221 τῆς 5ης Ὀκτωβρίου 1919.

(61) Φ.Ε.Κ. 157 τῆς 16ης Ἰουλίου 1919.

(62) Βλέπε ὑπ' ἀριθ. 17993 τῆς 20-7-1919 καὶ 18118 τῆς 31ης Ἰουλίου 1919 ἐγκ. Δ)γὴν Ὑπουργ. Στρατ., ἐν Ἐπισ. Δελτίῳ Ὑπουργ. Στρατ. 1917—1919, σελ. 263 καὶ 268.

Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 26ης Ἰουνίου 1919 «περὶ ἐκτάκτου προσκλήσεως πρὸς κατάταξιν μαθητῶν εἰς τὰ Β΄ καὶ Γ΄ Τμήματα τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς» (63), ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ τὸ περὶ τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου Β.Δ. τῆς 13-10-1918 καὶ συνεπληρώθησαν αἱ ἀφορῶσαι τὰ ἐξετασθησόμενα μαθήματα διατάξεις. Κατὰ τὸ Διάταγμα τοῦτο προσεκλήθησαν εἰς συμμετοχὴν εἰς τὰς ἐνεργηθησομένας ἐξετάσεις, συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμὸν τοῦ Σχολείου, ἐνωμοτάρχαι ἀνεξαρτήτως χρόνου ὑπηρεσίας, ἰδιῶται πτυχιοῦχοι τῆς νομικῆς, ἰδιῶται τελειόφοιτοι Γυμνασίου, φοιτηταὶ καὶ τελειόφοιτοι τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς, ἔχοντες τὰ αὐτὰ ὡς ἀνωτέρω προσόντα.

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Β.Δ. τούτου ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 18727 ἀπὸ 8ης Νοεμβρίου 1919 ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν «περὶ ἐκτάκτου προσκλήσεως πρὸς εἰσαγωγὴν μαθητῶν εἰς τὸ Γ΄ Τμῆμα τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς (64), δι' ἧς παρεσχέθησαν λεπτομερεῖς ὁδηγίαι διὰ τὸ θέμα τοῦτο. Τὸ σύνολον τῆς διαταγῆς ταύτης καταδεικνύει τὸ ἐπεῖγον, ἀλλὰ καὶ τὴν πρόθεσιν ὅπως λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἐξετάσεις, κατὰ τὸ δυνατόν, περισσότεροι ὑποψήφιοι, ὑπηρετοῦντες εἰς τὸ Σῶμα ἢ μή. Τὴν πρόθεσιν ταύτην τὴν ἐξέφραζεν ἀπεριφράστως τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν (65).

Οὕτω πως ὀργανωθεισῶν τῶν προεισιτηρίων καὶ εἰσιτηρίων ἐξετάσεων, τὴν 3ην Μαρτίου 1920, εἰσήχθη εἰς τὸ Γ΄ Τμῆμα τοῦ Σχολείου ἡ δευτέρα σειρὰ ἐξ 113 μαθητῶν ἀξιωματικῶν. Ἡ τάξις αὕτη ἐδοκίμασε περιπετείας ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, ὑποστᾶσα πλείστας διακοπάς, οἱ δὲ μαθηταί της ὠνομάσθησαν τμηματικῶς ἀνθυπομοίραρχοι ἀπὸ 10ης Ἰουνίου μέχρι τέλους Ἰουλίου 1922. Εἶναι ἡ τάξις ἥτις ὡδήγησε τὸ Σῶμα, ὡς ἐπικεφαλῆς καὶ ἀρραγὴς παράταξις, ἐπὶ τριάκοντα πέντε ὁλόκληρα ἔτη, πρόκειται περὶ τῆς αὐτοαποκληθείσης καὶ γνωστῆς εἰς τὸ Σῶμα ὡς «Σιδηρᾶς κλάσεως», λόγῳ τῶν μεγάλων ἀντιξοοτήτων ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, ἐν τῇ ἀποστολῇ, ἐν τῇ πολιτικοκοινωνικῇ, οἰκονομικῇ καὶ καθεστωτικῇ καταστάσει τῆς χώρας καὶ κυρίως πρὸς διάκρισιν ἐκ τοῦ ὁρμαθοῦ τῶν προαναφερθεισῶν ἀθρόων προαγωγῶν.

Καίτοι διὰ τὴν στέγασιν καὶ λειτουργίαν τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς εἶχε παραχωρηθῆ ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1918 τὸ ἥμισυ τοῦ παρὰ τὴν ὁδὸν Μεσογείων οἰκήματος τῆς Μονῆς Πεντέλης, ἔνθα ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον στεγάζονται αἱ Σχολαὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἐν τούτοις αἱ δύο ὡς ἀνωτέρω πρῶται τάξεις τοῦ Γ΄ Τμήματος ἐστεγάσθησαν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τροίας —παρὰ τὴν Κυψέλην— ἐρειπωμένον οἴκημα. Τοῦτο ἐγένετο καὶ διότι ἡ κατάστασις τοῦ παραχωρηθέντος οἰκήματος δὲν ἦτο καλυτέρα, ἀλλὰ καὶ διότι ἐχρησιμοποιεῖτο ἐντατικῶς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ὑπαξιωματικῶν καὶ χωροφυλάκων λόγῳ τοῦ ἀναπεπταμένου χώρου διὰ πεδίον ἀσκήσεων.

Ὁ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πλησίον τῆς Χωροφυλακῆς διαβιῶν Ν. Κτενιάδης ὡς ἀκολούθως περιγράφει τὰ τῆς λειτουργίας τοῦ Γ΄ Τμήματος ἐκεῖσε·

«Πρέπει νὰ σημανθῇ ὅτι αἱ συνθῆκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐλειτούργησε τὰ χρόνια

---

(63) Φ.Ε.Κ. 144 τῆς 28ης Ἰουνίου 1919.

(64) Ἐπίσημ. Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1917—1919, σελ. 282.

(65) Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἐγκυκλ. «Ἡ ὑπηρεσία προβλέπουσα ὅτι σὺν τῇ ἐκτάσει τοῦ Κράτους, ἐκ παραλλήλου θέλει αὐξηθῇ καὶ ἡ δύναμις τοῦ Σώματος, καὶ ὅτι μέγας ἀριθμὸς ἀξιωματικῶν θὰ ἀπαιτηθῇ διὰ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ...».

ἐκεῖνα τὸ Γ΄ Τμῆμα, ἦσαν ἐξαιρετικῶς δυσμενεῖς. Τὸ οἴκημα τῆς ὁδοῦ Τροίας ἦτο τελείως ἀκατάλληλον καὶ ἀνθυγιεινόν. Αἱ δύο αἴθουσαι διδασκαλίας, προχείρως διασκευασθεῖσαι πρὸς τοῦτο, δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἡ δὲ αἴθουσα —ὁ Θεὸς νὰ τὰς ἔκανε αἰθούσας— ποὺ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς τραπεζαρία ἦτο ἄλλοτε... σανοπωλεῖον! Ἐλλείψει ὑελοπινάκων, ἐξ ἄλου, οἱ μαθηταὶ ἠναγκάζοντο νὰ καλύπτουν τὰ παράθυρα μὲ κουβέρτας διὰ νὰ μὴ κρυώνουν τὸν χειμῶνα. Τὸ ἴδιον μπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς καὶ διὰ τοὺς θαλάμους τῶν μαθητῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐν γένει διαβίωσις εἰς τὸ οἴκημα αὐτὸ κάθε ἄλλο παρὰ ὑποφερτὴ ἦτο» (66).

Τὴν συνέχισιν τῆς παρὰ τῷ Γ΄ Τμήματι ἐκπαιδεύσεως θὰ παρακολουθήσωμεν ἐν ἑπομένοις κατωτέρω Κεφαλαίοις.

Πρὸς ὁλοκλήρωσιν τῆς εἰκόνος τῶν προαγωγῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, ἀναφέρομεν καὶ νέαν παρέκκλισιν ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ, καθ' ἣν διὰ τῶν Β. Δ. τῆς 11ης Μαρτίου 1920 (67) προήχθησαν 43 ἀνθυπασπισταὶ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου καὶ 125 ἐνωμοτάρχαι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ, ἄνευ φοιτήσεως εἰς τὸ Σχολεῖον. Ὁ κύκλος τῶν τοιούτων προαγωγῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἔκλεισε διὰ τῶν γενομένων ἀναδρομικῶν προαγωγῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου, ἀνθυπασπιστοῦ καὶ ἐνωμοτάρχου τῶν ἐκ Γκαῖρλιτς ἐπανελθόντων, δυνάμει τοῦ νόμου 2352 τῆς 23ης Ἰουνίου 1920 «περὶ ἀποκαταστάσεως ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς ἀχθέντων εἰς Γερμανίαν ὡς αἰχμαλώτων» (68).

Ἕτεραι ἀξιόλογοι διατάξεις ἀφορῶσαι τὴν ἐν γένει ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, κατὰ τὴν περίοδον 1917 - 1920, ὑπῆρξαν:

«Τὸ «περὶ ἀνακριτικῶν Συμβουλίων ἐν τῇ Χωροφυλακῇ» Β.Δ. τῆς 18ης Ἀπριλίου 1919 (69), τὸ ὁποῖον τροποποιηθὲν καὶ συμπληρωθὲν μεταγενεστέρως, ἀπετέλεσε τὴν δικονομίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πειθαρχικὸν κώδικα διὰ τὰ βαρύτερα παραπτώματα τῶν ἀνθυπασπιστῶν καὶ ὁπλιτῶν τοῦ Σώματος, μέχρι καὶ τῆς τελευταίας δεκαετηρίδος.

Ὁμολογουμένως αἱ διατάξεις τούτου, παρὰ τὰς ἀτελείας των, συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν συγκράτησιν τῆς πειθαρχίας κατὰ τὰς χαλεπὰς περιόδους καὶ διὰ τὴν ἐξυγίανσιν κατὰ τὴν μετέπειτα ἀνοδικὴν ἐξέλιξιν κατὰ τὰς ὁμαλὰς περιόδους. Ὑπῆρξεν εἷς μηχανισμός, ὡς εἶναι καὶ σήμερον, εἰς χεῖρας τῆς Διοικήσεως διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν τάξεων παντὸς ἀνικάνου καὶ ἀκαταλλήλου ὀργάνου, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχον ἄλλα σώματα ἢ ἐὰν εἶχον οὐδέποτε τὸν ἐφήρμοσαν εἰς ἀνάλογον ἔκτασιν (70).

Ὁ Κανονισμὸς Σχολείου Χωροφυλακῆς ὑπέστη τόσας τροποποιήσεις, ὥστε δὲν εἶχε παρέλθῃ πολὺς χρόνος ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως καὶ εἶχε καταστῆ ἀγνώριστος. Αἱ τροποποιήσεις ἀπὸ τοῦ 1920 ἤρξαντο ἐμφανίζουσαι βελτιωτικὴν τάσιν (71).

---

(66) «Ἱστορία τῆς Σχολῆς Χωροφυλακῆς» 1950, σελ. 53.

(67) Φ.Ε.Κ. 142, τεῦχος Γ΄ τῆς 13-3-1920.

(68) Φ.Ε.Κ. 142 τῆς 29ης Ἰουνίου 1920 καὶ Β.Δ. 22-10-1920 Φ.Ε.Κ. 211, τεῦχος Γ΄ τῆς 23-10-1920.

(69) Φ.Ε.Κ. 86 τῆς 24-4-1919.

(70) Βλέπε καὶ Β.Δ. 15ης Ἰουλίου καὶ 25ης Νοεμβρίου 1919 (Φ.Ε.Κ. 157 κα 253 ἰδίου ἔτους).

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Ἐκτὸς τῆς προαναφερθείσης ἐξομοιώσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὁπλιτῶν μὲ ἐκείνας ἃς εἶχε καθωρίσει ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις, καθ' ὅλην τὴν τόσον ταραχώδη, ἐσωτερικῶς καὶ διεθνῶς, περίοδον ἐκείνην, αἱ ἀποδοχαὶ τῶν ἀνδρῶν διετηροῦντο εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα.

Ἤδη, τέλη 1919 καὶ ἀρχὰς 1920, ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε τὴν προσαρμογὴν τῶν ἀποδοχῶν πρὸς τὰς ὑφισταμένας συνθήκας, κατά τινα σχετικὴν ἀναλογίαν.

Διὰ τοῦ νόμου 1810 τῆς 30ῆς Δεκεμβρίου 1919 «περὶ ἀποδοχῶν τῶν ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς» (72), ὡρίσθησαν αἱ μηνιαῖαι ἀποδοχαὶ τῶν ὁπλιτῶν ὡς ἀκολούθως: Μαθητοῦ χωροφύλακος δραχμαὶ 120, ἐθελοντοῦ χωροφύλακος 170, ὑπενωμοτάρχου 190 καὶ ἐνωμοτάρχου 210, αἵτινες συγκρινόμεναι μετὰ τῶν διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς καθορισθεισῶν ἀποδοχῶν διὰ τοῦ νόμου 2059 τῆς 28-2-1920, ἀπετέλουν ἀντινομίαν.

Σήμερον αἱ ἀποδοχαὶ τοῦ χωροφύλακος καλύπτουν τὸ ἥμισυ περίπου τῶν ἀποδοχῶν τοῦ συνταγματάρχου, ἐνῷ κατὰ τὰ ἀνωτέρω μισθολόγια αἱ ἀποδοχαὶ τοῦ χωροφύλακος ἀπετέλουν τὸ ἓν τρίτον τῶν ἀποδοχῶν τοῦ ἀνθυπομοιράρχου.

Αἱ ὡς ἀνωτέρω καθορισθεῖσαι ἀποδοχαὶ τῶν ὁπλιτῶν προσηυξάνοντο κατὰ 10 δραχμὰς δι' ἑκάστην συμπληρουμένην τριετίαν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ μέχρι τριῶν τριετιῶν, διαρκοῦντος δὲ τοῦ πολέμου προεβλέφθη μηνιαῖον ἔκτακτον ἐπίδομα ἐκ 30 δραχμῶν.

Διὰ τοὺς ἄνδρας τῶν στρατονομικῶν ἀποσπασμάτων προεβλέφθη ἐπίσης ποιά τις βελτίωσις.

Διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς οἰκονομικῆς καὶ λογιστικῆς ὑπηρεσίας ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, περὶ ἧς τὰ κανονιστικὰ Β. Δ. τῆς 27.5.1918 «περὶ οἰκονομικῆς καὶ λογιστικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς» (73) τῆς 14-7-1918 «περὶ λειτουργίας τῆς ὑπηρεσίας τῆς Γενικῆς ἀποθήκης καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιθεωρήσεων τῆς Χωροφυλακῆς» (74), τῆς 21-7-1918 «περὶ ἐλεγκτηρίου Χωροφυλακῆς» (75), τῆς 14-7-1918 «περὶ ὁδοιπορικῶν ἐξόδων καὶ ἀποζημιώσεων τῆς Χωροφυλακῆς» (76) καὶ αἱ συναφεῖς διατάξεις τοῦ νόμου 1370, ἐξεδόθησαν ἐν ἔτει 1920 λεπτομερεῖς ὁδηγίαι ἐξ 753 παραγράφων (ὑπὸ τύπον ἄρθρων) κατανεμηθεῖσαι εἰς τρία μέρη· τὸ πρῶτον μέρος ἀφεώρα τὰς διαχειρίσεις χρηματικοῦ, τὸ δεύτερον τὰς διαχειρίσεις ὑλικοῦ καὶ τὸ τρίτον μέρος τὰ γενικὰ οἰκονομικὰ καθήκοντα τῶν Μοιραρχιῶν, ὑπομοιραρχιῶν καὶ Σταθμῶν. Ἐπρόκειτο περὶ ἐκτενοῦς περιλήψεως τῶν ὁδηγιῶν τοῦ παρεμφεροῦς Ἰταλικοῦ νόμου τοῦ 1910 καὶ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τούτου ἐκδοθέντων διαταγμάτων.

Ἐν τῷ συνόλῳ των αἱ ὁδηγίαι αὗται ἀπετέλεσαν ἓν λογιστικὸν σύστημα, ὅπερ ἀτυχῶς καὶ σήμερον ἀκόμη δὲν ἔχει ὑποστῆ σοβαρὰς βελτιώσεις, ἐνῶ χρήζει ριζικῆς ἀντικαταστάσεως. Ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων μειονεκτημάτων τοῦ συστήματος ὑπῆρξεν καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς καθήκοντα διαχειριστῶν καὶ οἰκονομικὰ ἐν γένει.

---

(71) Βλέπε Β.Δ. 15-4-1920— 21-5-1920 κ.λ.π.
(72) Φ.Ε.Κ. 2 τῆς 4ης Ἰανουαρίου 1920.
(73) Φ.Ε.Κ. 123 τῆς 5ης Ἰουνίου 1918.
(74) Φ.Ε.Κ. 158 τῆς 19ης Ἰουλίου 1918.
(75) Φ.Ε.Κ. 164 τῆς 26ης Ἰουλίου 1918.
(76) Φ.Ε.Κ. 155 τῆς 17ης Ἰουλίου 1918.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

ΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Ὁ ἀναγνώστης τοῦ προηγουμένου κεφαλαίου, ὁσασδήποτε μικρὰς γνώσεις περὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ ἂν διαθέτη, φρονοῦμεν ὅτι εὐκόλως θὰ διαγνώση τὴν προσβαλλοῦσαν τὸ Σῶμα βαρείαν νόσον, τόσον βαρείαν, ὥστε νὰ μὴ ἀπέχη τοῦ ἀνιάτου καὶ θανατηφόρου.

Αἱ τόσαι ἑκατοντάδες τῶν δημιουργηθέντων ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου βαθμοφόρων, διὰ προχείρων μεθόδων καὶ ἄνευ ἐκπαιδεύσεως τινός, πιθανὸν νὰ ἐθεράπευσαν τυπικῶς προβλήματα τινά, οὐσιαστικῶς ὅμως ἀπετέλεσαν τὸν πλέον ζημιογόνον φορέα.

Ἡ ἀποστολὴ τῶν βαθμοφόρων τῆς Χωροφυλακῆς ἀπαιτεῖ μόρφωσιν, πεῖραν, ἀντικειμενικότητα, πειθαρχίαν καὶ αὐστηρὰν εἰς τὸ καθῆκον προσήλωσιν, ἐκτὸς τῆς χορείας τῶν ἄλλων ψυχικῶν, ἠθικῶν, διανοητικῶν καὶ σωματικῶν ἰδιοτήτων.

Ἐκ τούτων, ἄλλα μὲν ἐπιτυγχάνονται διὰ τῆς ἐπιλογῆς, καθ᾿ ὅσον ἀναφέρονται εἰς τὴν φύσιν ἑνὸς ἑκάστου ἀτόμου, ἄλλα δὲ διὰ τῆς συστηματικῆς, προοδευτικῆς καὶ καταλλήλου ἐκπαιδεύσεως. Ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἠγνοήθησαν ἐν προκειμένῳ.

Ἐκτὸς τούτων ἡ εὐκολία καὶ τὸ ἀθρόον τῶν προαγωγῶν συμπαρασύρουν καὶ καταστρέφουν καὶ ὅ,τι ἐξ ἰδίων διαθέτουσιν εἰς προσόντα οἱ ἀπολαμβάνοντες τούτων καὶ κυρίως μηδενίζωσι τὸν πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς μαθήσεως καὶ τῆς ἐργατικότητος σεβασμόν, ἀφοῦ καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἀπολύουσι.

Συνελόντι εἰπεῖν, αἱ ἀποτάξεις, αἱ διαθεσιμότητες καὶ αἱ ἀπολύσεις ἀφ᾿ ἑνὸς καὶ ἀφ᾿ ἑτέρου αἱ ἀθρόαι προαγωγαί, ἠφάνισαν τὰς ἀπὸ 1906 προσπαθείας πρὸς ἀστυνομικὴν ὀργάνωσιν καὶ εἰδίκευσιν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρρενωπότητα τοῦ Σώματος τῶν ἀξιωματικῶν της.

Παρὰ τὴν φαινομενικήν της σκληρότητα, ἡ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀλήθεια, ὄχι μόνον δὲν βλάπτει τινά, ἀλλὰ ὀφελεῖ καὶ κυρίως ὀφελεῖ τὴν χωροφυλακήν, διότι δίδει τὰς ἐξηγήσεις τῶν ἐπακολουθησασῶν ἐπ᾿ αὐτῆς ἐπιπτώσεων, ἃς, ἀφίκοροι καὶ προχειρολογοῦντες, ἠθέλησαν νὰ ἐμφανίσωσιν ὡς ἀδυναμίας τοῦ Σώματος, παραβλέποντες ἠθελημένως ἢ ὄχι τὴν ἀλλαχοῦ ὑπαιτιότητα.

Περὶ τῆς εἰς ὁπλίτας ἐπανδρώσεως τοῦ Σώματος ἐδόθη ἡμῖν κατ᾿ ἐπανάληψιν ἀφορμὴ νὰ ἀσχοληθῶμεν, ἤδη δὲ ἡ σύνθεσις τῆς δυνάμεως ταύτης εἶχεν ἀχθῆ εἰς θλιβερὸν ἐπίπεδον.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν 3.000 ὁπλιτῶν ἦτο ἀδύνατος ἡ συμπλήρωσις τῆς δυνάμεως δι᾿ ἐθελουσίας κατατάξεως καὶ λόγῳ τῶν πενιχρῶν ἀποδοχῶν καὶ λόγῳ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν. Ἄλλοτε ποτὲ οἱ πρὸς στράτευσιν κληρωτοὶ προετίμων, ἐκ πνεύματος φυγοστρατίας ἴσως, κατὰ ἀνάλογον ποσοστὸν τὴν Χωροφυλακήν, ἤδη ὅμως ἡ Χωροφυλακὴ οὐδὲν ἐχέγγυον παραμονῆς εἰς τὰ μετόπισθεν παρεῖχεν, τουναντίον μάλι-

στα συνῆπτε σκληροὺς ἀγῶνας εἰς τὰ Θρακικὰ καὶ Μικρασιατικὰ πεδία καὶ μάλιστα διὰ μεμονωμένων μικρῶν ὁμάδων καὶ οὕτω ἡ ὑπηρεσία της εἶχε καταστῆ ἐπαχθεστέρα καὶ πλέον ἐπικίνδυνος τοῦ στρατοῦ.

Ὁ Περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς 1370 νόμος ἔθεσε φραγμόν τινὰ ὅσον ἀφορᾷ τὴν προέλευσιν τῶν ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς καὶ ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τούτου ἤρξατο μία ἐντατικὴ προσπάθεια δημιουργίας ὁπλιτῶν. Οὕτω ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1918 τὰ Ττήματα Α καὶ Β τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς, ἐγκατασταθέντα εἰς τὸ καὶ σήμερον χρησιμοποιούμενον οἴκημα, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μεσογείων, ἐπελήφθησαν τῆς ἐν σπουδῇ ἐκπαιδεύσεως τῶν κατατασσομένων ὑποψηφίων Χωροφυλάκων καὶ ὑπαξιωματικῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀντ)ρχου Χωροφυλακῆς Παγκάλου Γεωργίου.

Ἡ Κυβέρνησις, καὶ ἰδιαιτέρως ὁ Πρόεδρος ταύτης, ἐπὶ τῇ προβλέψει ἐπεκτάσεως τῶν Ἑλληνικῶν ὁρίων, ἐπέσπευδον τὸ θέμα.

Ὅταν ὅμως ἐπέστη ἡ στιγμή, καθ' ἣν τὰ ὄνειρα μετεβάλλοντο εἰς πραγματικότητα, καὶ ἐρρίφθη ἓν βλέμμα ἐπὶ τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς, ἐγένετο ἀντιληπτὸν ὅτι αἱ κατατάξεις οὐδόλως ἐκάλυπτον τάς τε ὑπαρχούσας καὶ τὰς διανοιγομένας ὑποχρεώσεις τῆς Πολιτείας, ὁπότε ἐγένετο ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ἐφαρμοζομένην πρόχειρον λύσιν, ἤτοι εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς δυνάμεως διὰ μεταθέσεως στρατιωτῶν εἰς τὴν Χωροφυλακήν.

Οὕτω διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Νόμου 1787) 1919, «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1370 τῆς 20 Ἀπριλίου 1918 νόμου περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ καταργήσεως διατάξεων τινῶν τῶν νόμων Γ.Ρ.Ξ.Ε τοῦ 1906 καὶ Δ.Σ.Γ. τοῦ 1913» (1) ἐπετράπη ἡ μετάθεσις εἰς τὴν Χωροφυλακὴν 3.000 στρατιωτῶν ἐκ τῶν ἐμπέδων πεζικοῦ τῆς ζώνης τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐπὶ διετῆ θητεία, ἐφ' ὅσον εἶχον συμπληρώσει τρίμηνον θητείαν.

Ἵνα προκληθῇ ἐνδιαφέρον πρὸς κατάταξιν εἰς τὴν Χωροφυλακήν, διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου ἠλαττώθη εἰς δύο ἔτη ἡ θητεία τῶν μὴ προϋπηρετησάντων εἰς τὸν στρατόν, ἐμειώθη τουτ' ἔστιν καὶ κάτω τοῦ ὁρίου τῶν στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων!

Πρὸ τοῦ νόμου 1810) 1919 «περὶ ἀποδοχῶν τῶν ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς» διὰ Κυβερνητικῆς πράξεως εἶχον προσαυξηθῇ κατὰ 36 δρχ. μηνιαίως αἱ ἀποδοχαὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς προέβη εἰς εὐρείας ἀνακοινώσεις περὶ τούτου (2), ἵνα προκαλέσῃ ἐνδιαφέρον προσελεύσεως.

Ἀλλ' ἡ ἐξαθλίωσις τοῦ Σώματος ἦτο γενικωτέρα καὶ δὲν προσείλκυεν ὑποψηφίους. Οἱ ὅροι διαβιώσεως πρωτόγονοι, αἱ ὑποχρεώσεις ἀνεξάντλητοι, ὁ φατριασμὸς ἀκόρεστος (3), ἡ πρόνοια διὰ τὸ μέλλον ἀνύπαρκτος (4) καὶ ἡ προσωπικότης τοῦ ὁπλίτου ἐδολοφονεῖτο καθ' ἑκάστην παρ' ἁπάντων.

Ἡ μόνη περιοχὴ ἥτις ἐξηκολούθει νὰ τροφοδοτῇ συνεχῶς δι' ἐμψύχου ὑλικοῦ τὴν

---

(1) Φ.Ε.Κ. 90 τῆς 30 Ἀπριλίου 1919.

(2) Δ)γὴ Ἀρχ. Χωρ. 35567)9-3-2-1919 Η.Δ. Σχολῆς 10.2.1919.

(3) Ὁ Δ)τὴς τοῦ Σχολείου Ἀντ)ρχης Πάγκαλος διεννήργησεν ἔρανον μεταξὺ τῶν μαθητῶν δι' οὗ καὶ διὰ προσωπικῆς γενναίας συμβολῆς κατεσκεύασε εἰκόνα δι' ἐλαιογραφίας τοῦ Πρέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἣν ἀνήρτησεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἀναφορᾶς. Η.Δ. Σχολῆς 3.10.1918 § 2.

(4) Μηνιαία σύνταξις 26 δρχμ. ἐδίδετο εἰς τοὺς μετὰ 20ετῆ ὑπηρεσίαν ἀπολυομένους!!!

Χωροφυλακήν, ἦτο ἡ Κρήτη, δι' ὃ καὶ ἦτο καταπληκτικὴ ἡ πλειοψηφία τῶν ἐκεῖθεν καταγομένων ἀνδρῶν τοῦ Σώματος. Ἡ πιεστικότης καὶ ἡ προκλητικότης τῶν ἐκ Κρήτης καταγομένων καὶ τῆς κρατούσης πολιτικῆς καταστάσεως ἀπετέλουν καὶ πρόσθετον λόγον μὴ προσελεύσεως ὑποψηφίων ἐξ ἄλλων περιοχῶν. Ὡμιλήσαμεν ἀνωτέρω περὶ τῆς καταφόρως ἀνίσου καὶ ἀδίκου διακρίσεως μεταξὺ Χωροφυλακῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ τοιαύτης τοῦ τέως Κράτους Νότου, ἥτις ἤρθη ὅσον ἀφορᾷ τὸν οἰκονομικὸν τομέα μόνον ἀφοῦ ἠκούσθησαν καὶ διεπιστώθησαν ἐπικίνδυνοι ἀπειλαί.

Ἐν τῷ μεταξύ, εἶχε δοθῆ ἐντολὴ νὰ προετοιμασθῇ ἡ διὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν δύναμις, ἐξ ἑνὸς τάγματος ἀρχικῶς, ἥτις ἔδει νὰ ἀποτελεσθῇ ἀπ' ὅ,τι ἐκλεκτὸν διέθετεν τὸ Σῶμα, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην περίοδον εἶχε μετακληθῆ, δυνάμει τῶν νόμων 1370, 1521 καὶ 1578, ἡ Ἀγγλικὴ ὀργανωτικὴ Ἀστυνομικὴ ἀποστολή, ἵνα ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ πρακτέου διὰ τὴν Ἀστυνομίαν εἰς τὰς μεγαλουπόλεις.

Δὲν ἤρκει τουτ' ἔστιν ἡ ὅλη, ὡς προεξετέθη, κατάστασις, ἀλλὰ προσετέθησαν πρὸ τοῦ ἀτυχοῦς Σώματος καὶ δύο τεράστιοι ὀγκόλιθοι, ὁ μὲν εἷς ἀφεώρα τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ὑπάρξεώς του ἐν τῇ ἀστυνομεύσει, ὁ δὲ ἕτερος τὸν ὑπὲρ ὅλων ἐθνικὸν ἀγῶνα εἰς τοὺς νέους ὁρίζοντας τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος.

Ἡ Χωροφυλακὴ παρεπλανήθη καὶ ἐπαγιδεύθη, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐθνικὴν ὑποχρέωσιν χάριν τῶν πειραματισμῶν τοῦ Χαλίντεϋ, ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν.

Τοσαύτη ὑπῆρξεν ἡ πτωχεία ἐν τῷ Σώματι, ὥστε διὰ τὸν πλήρη ἐξοπλισμὸν τῶν ἀνδρῶν τοῦ προετοιμαζομένου διὰ Μ. Ἀσίαν τάγματος, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1440)1 ἀπὸ 2-3-1919 διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς διετάχθη ἡ ἀφαίρεσις ἐκ τῶν ἀνδρῶν τῶν παρ' αὐτῶν κατεχομένων πλέον τῶν δύο κλινοσκεπασμάτων (5).

Δὲν ἦτο μόνον ἡ ἔλλειψις ἀνδρῶν, ἀλλ' ἔλλειπον καὶ αὐτὰ τὰ στοιχειωδῶς ἀναγκαῖα κλινοσκεπάσματα!!!

Ἡ καθ' ὅλα προετοιμασθεῖσα δύναμις τοῦ «τάγματος ἀποστολῆς», τὴν 2-5-1919 ἀνεχώρησε διὰ Σμύρνην, πρὸς ἑνιαίαν ὅμως ἐξέτασιν τῆς ἐν γένει δράσεως τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰ πεδία τῆς Μ. Ἀσίας, θὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς τὸ ἑπόμενον Κεφάλαιον.

Ἐκτὸς τῆς διὰ τὴν Μ. Ἀσίαν δυνάμεως, ἥτις δὲν περιωρίσθη εἰς τὸ πρῶτον Τάγμα ἀλλ' ἐπηκολούθησεν ἡ ἀποστολὴ καὶ ἑτέρων μεγάλων δυνάμεων ἐκ τῶν ὁποίων συνεκροτήθη καὶ τὸ Σύνταγμα τῆς Χωρ)κῆς, εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν μὴ ἐπιδεχομένων ἀναβολὴν ἀναγκῶν εἶχε τεθῆ καὶ ἡ προετοιμασία τῆς ἀποσταλείσης μετ' οὐ πολὺ εἰς Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην δυνάμεως.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας δὲν ἐδοκίμαζε τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡσυχίας λόγῳ τῆς δράσεως τῶν ληστοσυμμοριῶν, τῆς ἀντιδραστικότητος τῶν ἀντιπολιτευομένων καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιστρατεύσεως καὶ τοῦ πολέμου ἐπιπτώσεων.

Ἐξ ἄλλου αἱ παραμεθόριοι πρὸς Βουλγαρίαν καὶ Ἀλβανίαν περιοχαὶ ἐπλήττοντο ἐκ τῆς δράσεως τῶν κομιτατζήδων αἱ πρῶται καὶ ἐκ τῶν Ἰταλῶν καὶ ληστῶν αἱ δεύτεραι.

Τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, διὰ τῆς Ε.Π. 1906 ἀπὸ 19.1.1919 διαταγῆς του, ἐζήτει παρὰ τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς ὅπως ἐνισχύσῃ τὴν Μοιραρχίαν Φλω-

(5) Η.Δ. Σχολῆς Χωρ)κῆς 10-3-1919.

ρίνης δι' ἐφίππου Χωροφυλακῆς πρὸς εὐχερεστέραν ἀντιμετώπισιν τῶν δρωσῶν κομιτατζήδων συμμοριῶν, ἀλλὰ τὸ 'Αρχηγεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 11) 3 ἀπὸ 25.1.1919 ἀναφορᾶς του ἀνέφερεν ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ στερεῖται ἵππων, ὅτι μόνον ἐν Κρήτῃ καὶ 'Ηπείρῳ ὑπῆρχον ἔφιπποι καὶ ὅτι ἡ ἄλλη δύναμις τῆς ἐφίππου Χωροφυλακῆς εἶχε διατεθῆ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς στρατονομικὰ ἀποσπάσματα (6).

'Εξ ἑτέρας ἀναφορᾶς τῆς Μοιραρχίας Φλωρίνης (ὑπ' ἀριθμ. Ε.Π. 60) 26-1-1919), προκύπτει ὅτι εἰς τὴν περιοχήν της εἶχον συγκροτηθῆ καὶ ἔδρων τρία μεταβατικὰ ἀποσπάσματα ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθ) στῶν Χωροφυλακῆς.

'Εκ δελτίων πληροφοριῶν τῆς Ε. ἀναπληρωματικῆς Στρατ. περιοχῆς ('Ηπείρου) προκύπτουν συνεχεῖς ἀγῶνες τῆς Χωροφυλακῆς ἔναντι τῶν αὐθαιρεσιῶν καὶ καταπιέσεων τῶν 'Ιταλῶν εἰς βάρος τῶν 'Ελλήνων, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν περιοχῶν Πωγωνίου καὶ Κονίτσης. Εἰς τὸ τοιοῦτον δελτίον τοῦ Β' 15νθημέρου 'Ιουλίου 1919 (7) ἀναφέρεται χαρακτηριστικὸν ἐπεισόδιον μεταξὺ Χωροφυλακῆς καὶ 'Ιταλῶν Καραβινιέρων. 'Ιταλοὶ Καραβινιέροι συνέλαβον ἀνδρόγυνον κινούμενον ἐκ Μέγγουλης πρὸς Βοστίναν καὶ τὸν μὲν ἄνδρα ἐνέκλεισαν εἰς τὰς φυλακάς, τὴν δὲ γυναῖκα ὡδήγουν πρὸς τὸ ἄγνωστον. Παρατυχόντες "Ελληνες Χωροφύλακες, ἐπεμβάντες, ἀπηλευθέρωσαν τὴν γυναῖκα καὶ τὴν ὡδήγησαν εἰς τὸν σταθμὸν Βοστίνης. Μετ' ὀλίγον δύναμις 'Ιταλῶν Καραβινιέρων περιεκύκλωσεν τὸν Σταθμὸν τῆς 'Ελληνικῆς Χωροφυλακῆς, τοῦ ὁποίου οἱ ἄνδρες ἔσπευσαν καὶ κατέλαβον θέσεις μάχης. 'Η ἔνοπλος συμπλοκὴ ἀπεσοβήσθη χάρις εἰς τὴν σύνεσιν τοῦ "Ελληνος 'Αστυνομικοῦ Σταθμάρχου, ὅστις ἔπεισε τοὺς 'Ιταλοὺς ν' ἀφήσωσιν ἐλεύθερον καὶ τὸν ἄνδρα.

Τὸ 'Αρχηγεῖον Χωροφυλακῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 10) 92 ἀπὸ 11-6-1919 ἀναφορᾶς του πρὸς τὰ 'Υπουργεῖα Στρατιωτικῶν καὶ 'Εσωτερικῶν, ἀνέφερεν ὅτι εἰς τὴν Ιταλοκρατουμένην περιοχὴν 'Ηπείρου ἔδρων, εἰς βάρος τῶν 'Ελλήνων, τῇ ἀνοχῇ τῶν 'Ιταλῶν, ληστοσυμμορίαι τῶν ὁποίων ἡ μία ἐτέλει ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ 'Ιτζετ - Σάκκο - Πάππα, ἐν συνεχείᾳ δὲ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 10) 106 ἀπὸ 19-7-1919 ὁμοίας ἀνέφερεν ὅτι αἱ καταπιέσεις τῶν 'Ελλήνων ὑπὸ τῶν ὑποθαλπομένων παρὰ τῶν 'Ιταλῶν 'Αλβανῶν ἀτάκτων εἶχον προσλάβει μεγάλην ἔκτασιν καὶ οἱ κάτοικοι ἐζήτουν τὴν προστασίαν τῆς 'Ελληνικῆς Χωροφυλακῆς.

'Ολόκληρος ἡ 'Ελλὰς διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγον διετρέχετο ὑπὸ μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων στρατοῦ-Χωροφυλακῆς καὶ ἡ ἐντεῦθεν καὶ ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου κρατοῦσα κατάστασις ἐν τῇ ὑπαίθρῳ δὲν ἦτο καθόλου κολακευτική. "Ολα ταῦτα ἀπήτουν δύναμιν καὶ δύναμις δὲν ὑπῆρχεν, ἀπήτουν στοιχειώδη μέσα καὶ ταῦτα δὲν ἐδίδοντο, ἀσφαλῶς διότι δὲν ὑπῆρχον.

Πρὶν ἢ ἀσχοληθῶμεν περισσότερον περὶ μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων θεωροῦμεν ἀπαραίτητον νὰ παραστήσωμεν μίαν ἄλλην, ὄχι τόσον εὐχάριστον, ὄψιν τῆς Χωροφυλακῆς, τὴν τῶν σχέσεών της μετὰ τοῦ στρατοῦ.

'Υπενθυμίζοντες τὴν περίοδον 1864—1880, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ σχέσεις αὗται εὑρίσκοντο εἰς πολὺ καλλιτέραν μοῖραν κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον. 'Η Πολιτεία ὑπήγαγε τὴν δύναμιν τοῦ Σώματος, ὑπὸ διαφόρους μορφὰς εἰς τοὺς διαφόρους στρατιωτικοὺς Διοικητὰς καὶ Φρουράρχους. Τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ ἐνεῖ-

---

(6) Δ.Ι.Σ. Φ. 330Α.
(7) Δ.Ι.Σ. Φ. 284.

χεν ἰδιαιτέραν σημασίαν ἐὰν αἱ ἐκ τῶν ἐν γένει ἐνεργειῶν καὶ ἐκδηλώσεων τῶν στρατιωτικῶν ἐπιπτώσεις κατενέμοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς Ἱστορίας κατὰ λόγον εὐθύνης, ἀλλ' ἀτυχῶς ἄλλοι διέτασσον καὶ ἄλλοι ὑφίσταντο καὶ ὑπέστησαν τὰς ἐπικρίσεις.

Παραθέτομεν αὐτουσίαν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπ' ἀριθμ. 40499 τῆς 6-3-1918 διαταγὴν Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν (Διευθύνσεως Προσωπικοῦ) «περὶ τῶν σχέσεων τῶν στρατιωτικῶν διοικητῶν μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς» (8), ἔχουσαν ὡς ἀκολούθως:

«Θέλοντες νὰ κανονίσωμεν τὰς καθ' ὑπηρεσίαν σχέσεις τῶν κατὰ τόπους στρατιωτικῶν διοικητῶν μετὰ τῶν διοικητῶν τῆς Χωροφυλακῆς τῆς περιφερείας των, διατάσσομεν τὰ ἑξῆς, συμφώνως πρὸς τὸν νόμον Δ.Ξ.Θ. «περὶ καταστάσεως πολιορκίας» καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῆς ὑπηρεσίας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν στρατευμάτων ἐν ταῖς πόλεσι.

«Εἰς τὰς ἐπαρχίας, αἵτινες ἔχουσι κηρυχθῆ εἰς κατάστασιν πολιορκίας, ἡ Χωροφυλακὴ ὑπόκειται εἰς τοὺς αὐτόθι στρατιωτικοὺς διοικητὰς διὰ πᾶν ἀντικείμενον ἀφορῶν εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἄμυναν τῆς περιφερείας των. Οἱ στρατιωτικοὶ διοικηταὶ δικαιοῦνται κατὰ συνέπειαν νὰ διατάσσωσι τὴν Χωροφυλακὴν ἐπὶ ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὰ ἀντικείμενα ταῦτα, αὕτη δὲ ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελῇ τὰς τοιαύτας διαταγάς των.

«Καὶ ὡς πρὸς τὴν Ἀστυνομίαν ἡ δικαιοδοσία τῶν στρατιωτικῶν διοικητῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ περιωρισμένη. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Χωροφυλακὴ εἶναι ἐπιφορτισμένη μὲ καθήκοντα καὶ ὑπηρεσίας οὐσιωδῶς διαφερούσας ἐκείνων τοῦ στρατεύματος, εἶναι ἀναγκαῖον, ὅπως οἱ στρατιωτικοὶ διοικηταὶ τὴν ἐπ' αὐτῆς δικαιοδοσίαν των ἐξασκῶσι μετὰ πολλῆς προσοχῆς, πρὸς ἀποφυγὴν ἀνωμαλιῶν ἐν τῇ ἀνειλημμένῃ ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς ὑπηρεσίᾳ, αἵτινες, δημιουργοῦσαι σύγχυσιν, δύνανται νὰ παραλάψωσι ταύτην. Ὁπωσδήποτε δὲν δύνανται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ν' ἀναμιγνύωνται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς Ἀστυνομίας, πλὴν ἐν περιπτώσει ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς ἢ ἐνόπλου στάσεως, ὁπότε ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ὑπόκειται ἀπολύτως εἰς τὰς διαταγὰς τῶν στρατιωτικῶν διοικητῶν.

«Ἡ δικαιοδοσία τῶν στρατιωτικῶν διοικητῶν πρὸς ἐπιβολὴν ποινῶν εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς περιφερείας των περιορίζεται εἰς τὰ ἀντικείμενα τὰ ἀναγόμενα εἰς τοὺς κανόνας τῆς γενικῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας καὶ εἰς τὴν ἀπρόθυμον ἢ κακὴν ἐκτέλεσιν τῶν παρ' αὐτῶν νομίμως ἐκδοθεισῶν διαταγῶν.

«Οἱ διοικηταὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἐν τῇ μετὰ τῶν στρατιωτικῶν διοικητῶν ἀλληλογραφίᾳ τηροῦσι τὸν κεκανονισμένον τύπον τῆς πρὸς προϊσταμένην ἀρχὴν ἀλληλογραφίας.

«Εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅμως, αἵτινες δὲν ἐκηρύχθησαν εἰς κατάστασιν πολιορκίας, οἱ στρατιωτικοὶ διοικηταί, ἐὰν τυγχάνωσι καὶ φρούραρχοι, ἔχουσιν ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς τὴν δικαιοδοσίαν ἥτις ὁρίζεται ὑπὸ τῆς

(8) Ἐπίσημ. Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1918 σελ. 283-285.

παραγράφου 77 (σελ. 53) τοῦ δοκιμίου κανονισμοῦ τῆς ἐν ταῖς πόλεσι ὑπηρεσίας τῶν στρατευμάτων. Οὐχ ἧττον, ἐπειδ-ὴ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν ὑπάρχει ἡ θέλησις τῆς Πολιτείας τοῦ νὰ μὴ διατελῶσι ξένοι πρὸς τὰ ζητήματα ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν ἐμπέδωσιν καὶ συντήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας, δύνανται νὰ ἐφιστῶσι τὴν προσοχὴν τῶν διοικητῶν τῆς Χωροφυλακῆς ἐπὶ ἀντικειμένων τῆς ὑπηρεσίας ταύτης καὶ νὰ συνεννοῶνται μετ' αὐτῶν περὶ τῶν ληπτέων μέτρων.

«Ἐν πάσει περιπτώσει, οἱ διοικηταὶ Χωροφυλακῆς ὑποχρεοῦνται νὰ χορηγῶσιν αὐτοῖς περιοδεύουσιν πρὸς ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας ἀνάλογον συνοδείαν Χωροφυλάκων, ὅταν, οὗτοι μὴ δυνάμενοι νὰ λάβωσιν ἐκ τοῦ ὑπὸ τὰς διαταγάς των στρατεύματος, αἰτοῦνται τοιαύτην παρ' αὐτῶν».

Κατὰ ταῦτα, καὶ δεδομένου ὅτι κατὰ τὴν στρατιωτικὴν ἀρχὴν ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀνωτέρου σημαίνει διαταγήν, ἀληθεῖς προϊστάμενοι τῶν κατὰ τόπους ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς κατέστησαν οἱ Διοικηταί, οἱ Φρούραρχοι κ.λ.π.

Τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν ἀτυχῶς ὄχι εὐχάριστα, ἔν τισι δὲ περιπτώσεσι ἀπέβησαν θλιβερὰ ἅμα καὶ κωμικά.

Ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 58640 ἀπὸ 17-4-1918 διαταγῆς Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν (9) παραλαμβάνομεν τὸ ἀκόλουθον θλιβερὸν ἐπεισόδιον. Ἀξιωματικὸς τοῦ στρατεύματος, διοικητὴς μεταβατικοῦ ἀποσπάσματος, καταχρώμενος τῆς ὑπεροχῆς τοῦ βαθμοῦ του, ἐπεχείρησε νὰ λάβῃ περιοριστικὰ μέτρα «ἐναντίον ὁλοκλήρου Σταθμοῦ Χωροφυλακῆς» καὶ «ἀτυχῶς, τόσον ἀστόχως, ὥστε νὰ προκαλέσῃ ἀντίστασιν ἐκ μέρους αὐτοῦ, ἥτις τὸν ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐπιχειρήσεώς του καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖθεν, ἀφοῦ σοβαρὸν ἐδημιούργησεν σκάνδαλον εἰς βάρος τῆς στρατιωτικῆς ἀξιοπρεπείας».

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, δηλωτικὸν τῆς ἐκρήξεως τῆς σοβούσης ἀγανακτήσεως ἐκ τῶν στρατιωτικῶν αὐθαιρεσιῶν, εἶχε καὶ τὴν καλήν του ἄποψιν, διότι διὰ τῆς αὐτῆς διαταγῆς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, ἀναθεωρῆσαν τὰς μέχρι τότε διαταγάς του, διέταξεν ὅπως οἱ στρατιτωικοὶ ἀπέχωσιν ἐπιμελῶς ἐπεμβάσεων εἰς τὰ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ὅπως τὰ παρ' αὐτῶν διαπιστούμενα σφάλματα τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς τίθενται ὑπ' ὄψιν τῶν προϊσταμένων τῶν πταιστῶν.

Θὰ ἴδωμεν κατωτέρω ὅτι ἡ Πολιτεία πρὸς προστασίαν τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς προέβη εἰς τὴν λῆψιν καὶ ἄλλων μέτρων.

Κατόπιν τῆς διατάξεως τοῦ Νόμου 1370, καθ' ἣν ἡ Χωροφυλακὴ ἐχαρακτηρίσθη, ὡς ἓν ἐκ τῶν ὅπλων τοῦ Στρατοῦ καὶ μάλιστα τὸ πρῶτον, τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν ἀπεφήνατο ὅτι οἱ Ἀξιωματικοὶ Χωροφυλακῆς, τυγχάνοντες ἀνώτεροι ἢ ἀρχαιότεροι, καθίσταντο ἁρμόδιοι διὰ τὴν κατὰ τὸν Νόμον Δ.Ξ.Θ. ἄσκησιν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς, ἠδύναντο δὲ νὰ διορισθῶσι καὶ Στρατ. Διοικηταὶ ἢ Γενικοὶ Στρατιωτικοὶ Διοικηταί, συμφώνως τῷ Νόμῳ 1299 (10).

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ προαναφερθέντος Νόμου 1787) 19 μετετέθησαν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὄχι μόνον στρατιῶται, ἀλλὰ καὶ ναῦται, διὰ δὲ τοῦ Ν.Δ. τῆς 10 Ἰουνίου

---

(9) Ἐπίσημ. Δελτίον Ὑπουργ. Στρατιωτικῶν 1918 σελ. 498.

(10) Δ)γὴ Ὑπουρ. Στρατιωτικῶν 146144 Ἐπισ. Δελτ. Ὑπουρ. Στρατ. 1918 σελ. 1406

1919 «περὶ κατατάξεως Χωροφυλάκων ἄνευ θητείας, ὡς ἀγγελιαφόρων» (11) εἰσήχθη εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τὸ πρῶτον καὶ ὁ — τόσον ταλαιπωρήσας τὸ Σῶμα — θεσμὸς τῶν ἄνευ θητείας Χωροφυλάκων. Οἱ ἄνευ θητείας Χωροφύλακες ἐξωμοιώθησαν μὲ Χωροφύλακας ΙΙ τάξεως. Ἡ ἀρχικὴ πηγὴ τῶν Α. Θ. Χωροφυλάκων εὕρηται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1220) 18.1.1917 Δ)γμα τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως Θεσσαλονίκης.

Οὕτω τὸ Μητρῶον τοῦ Σώματος, ὅσον ἀφορᾶ τοὺς ὁπλίτας του, κατέστη ἓν ἀληθὲς Μωσαϊκόν. Μαθηταὶ Χωροφύλακες, Ἐθελονταὶ Χωροφύλακες, Χωροφύλακες ἐξ ἀνακατατάξεως, Στρατοχωροφύλακες. Ναυτοχωροφύλακες, Ἔφεδροι Χωροφύλακες, Ἄνευ Θητείας Χωροφύλακες καὶ Ἄνευ Θητείας Ἀγγελιαφόροι Χωροφύλακες.

Ἐν τῷ μεταξύ, μετὰ τὸ νικηφόρον πέρας τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου, ἤρχισαν νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὰς Πατρίδας των οἱ αἰχμάλωτοι Πολέμου, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὑρέθησαν καὶ οἱ ἄνδρες τῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, οἵτινες, μετὰ τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ, εἶχον ἀχθῆ εἰς Γκαῖρλιτς τῆς Γερμανίας. Ἡ ἐπάνοδος τῶν ἀνδρῶν τούτων τῆς Χωροφυλακῆς συνετελέσθη κατὰ μῆνα Φεβρουάριον 1919. Ἀτυχῶς δὲν ἀνευρέθησαν συγκεκριμένα στοιχεῖα περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἀνδρῶν. Ἐκ τῆς ἀναδιφήσεως τῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχείων κατεμετρήσαμεν 447 ἐπανελθόντας ὁπλίτας, ἐν γένει, ἐξ ὧν 150 περίπου φέρονται ὡς ἀνήκοντες εἰς ὑπᾶρχον, κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν Τάγμα Χωροφυλακῆς. Ἐπίσης, μεταξὺ τῶν ἐπανελθόντων ἦσαν καὶ οἱ ἐκ Φλωρίνης ἀπαχθέντες ὑπὸ τῶν Γερμανοβουλγάρων.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι συγκεντρούμενοι εἰς Ἀθήνας ἀπεστέλλοντο εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Τάγμα Ἡρακλείου Κρήτης (12), οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ εἰς ἐπὶ τούτῳ συγκροτηθὲν Στρατόπεδον ἐν Ἀθήναις. Εἰς τὰ Στρατιωτικὰ Ἀρχεῖα, ἀνεύρομεν τὴν ἀκόλουθον Η.Δ. τῆς 21-2-1919 τοῦ ἐν Ἀθήναις Στρατοπεδάρχου: «Ἀπαγορεύω ἀπολύτως εἰς πάντας τοὺς ὁπλίτας νὰ ἔρχωνται εἰς σχέσιν ἢ οἱανδήποτε συνάφειαν ἢ συνομιλίαν μετὰ τῶν ἐξορίστων ἀξιωματικῶν, τοὺς ἐν διαθεσιμότητι εἰς Γκαῖρλιτς τοιούτων καὶ τῶν ἀντιδραστικῶν πολιτῶν. Πάντα παραβάτην θέλω ἐλέγξει αὐστηρῶς...»

Παθολογικὴ πάντοτε ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν κομματικὴν μισαλλοδοξίαν καὶ εἰς τὸν ἐθνικὸν διχασμόν.

Ἐκ τῶν στρατοπέδων τούτων, βαθμιαίως, ἡ δύναμις αὕτη διετέθη εἰς ὑπηρεσίαν, ἐφ' ὅσον ἐπεθύμουν ἐπεθύμουν, διὰ τοῦ Νόμου δὲ 2352 τῆς 23-6-1920 ἐλήφθη πρόνοια ἀποκαταστάσεώς των κατὰ τὴν μέθοδον καὶ ἔκτασιν, ἥτις ἠκολουθήθη διὰ τοὺς μὴ συμμετασχόντας εἰς τὸ κίνημα τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης (13).

Ἐν τοῖς πρόσθεν ἐθίξαμεν τὰς ἐκ τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἑτέρωθεν ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς ἐν γένει ὑποστάσεως καὶ δραστηριότητος τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν περίοδον τῶν μεγάλων ἐθνικῶν πεπραγμένων καὶ τῶν πολλῶν ἐσωτερικῶν ἀθλιοτήτων, δὲν ὡμιλήσαμεν ὅμως περὶ ἑνὸς στρατιωτικοῦ συγκροτήματος ὑπὸ τὸν γραπτὸν μὲν τίτλον «Λόχοι Ἐμίσθων Ἐθελοντῶν», κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα ὅμως ὅρον «Γυπαρέϊκα».

---

(11) Φ.Ε.Κ. 132 τῆς 14-6-1919. Τὸ Ν.Δ. τοῦτο ἐκυρώθη διὰ τοῦ Νόμου 2007 τῆς 27-1-1920 (Φ.Ε.Κ. 38 τῆς 13-2-1920).

(12) Βλέπε 16929)27-3-1919 Δ)γὴν Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν Ἐπισ. Δελτίον σελὶς 524.

(13) Φ.Ε.Κ. 142 τῆς 29-6-1920.

Τὸ θέμα τοῦτο ἀφορᾷ περισσότερον τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἱστορίαν τῆς Χώρας ἡμῶν καὶ θὰ τὸ ἀντιπαρερχόμεθα ἐάν, τόσον ἐν τῷ συστατικῷ νόμῳ τούτων, ὅσον καὶ ἐν ταῖς συζητήσεσι τῆς Βουλῆς, δὲν ἐγένετο κατ' ἐπανάληψιν λόγος περὶ Χωροφυλακῆς καὶ περὶ τῶν ἔργων αὐτῆς.

Ἔλαβον τὸν τίτλον «Γυπαρέϊκα» ἐκ τῆς κατ' ἐπανάληψιν ἐξάλλου καὶ φανατισμένης δράσεως τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τμημάτων τούτων τεθέντος λοχαγοῦ Π. Γύπαρης, ὅστις, καπηλευόμενος τὴν πρὸς αὐτὸν προσωπικὴν ἐκτίμησιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ, εἶχε καταστῆ ἀδίστακτος εἰς τὰς ἐνεργείας του, ἀχθεὶς καὶ μέχρι κακοποιήσεως τοῦ βουλευτοῦ Γ. Μπουσίου ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 11-8-1917 καὶ ἐγένετο μετέπειτα, κατὰ τὸ 1920, ἥρως τῆς δολοφονίας τοῦ Ἴωνος Δραγούμη, κατὰ τὰ «Ἰουλιανὰ» (14).

Τὸ σχετικὸν περὶ τῶν λόχων τούτων νομοσχέδιον συνεζητήθη εἰς τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 13-3-1918.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ χωροφύλαξ ἐλάμβανε μηνιαίως 80 δραχμάς, εἰς τοὺς στρατιώτας τῶν λόχων τούτων παρείχετο μηνιαῖος μισθὸς 150 δραχμῶν. Ὡς σκοπὸς τῆς συστάσεως τῶν λόχων ἀνεγράφετο ἡ ἐπιβολὴ τῆς τάξεως ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἡ παροχὴ ἐνισχύσεως πρὸς τὴν Χωροφυλακὴν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Οἱ βουλευταὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, δηλοῦντες ὅτι δὲν κατανοοῦν τὴν σύστασιν ἑτέρων σωμάτων διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, δεδομένου ὅτι ὑπάρχει τοιοῦτον, καὶ τὴν τοιαύτην προνομιακὴν μισθοδοσίαν, ἀντετάχθησαν εἰς τὴν ἐπιψήφισιν. Ἀπαντῶν ὁ Ἐλ. Βενιζέλος ἐδήλωσεν, ὅτι ἐὰν θὰ ἦτο ἐφικτὴ ἡ συμπλήρωσις τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς δὲν θὰ ἀπητοῦντο οἱ λόχοι οὗτοι. Διὰ τὴν μὴ συμπλήρωσιν τῆς δυνάμεώς της προέβαλεν ὡς λόγους ἐμπόδια τινὰ τοῦ Ὀργανισμοῦ αὐτῆς.

Ἡ δρᾶσις τῶν λόχων τούτων ὑπῆρξε μόνον κομματική, ἔβλαψε δὲ καὶ τὴν Χωροφυλακήν, ἰδίᾳ ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἔνθα, ἔχοντες τὸ προβάδισμα, παρέσυρον ἀρκετὰ ὄργανα τῆς Ἀστυνομίας μακρὰν τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ ἰδίως εἰς ἐνεργείας καὶ πράξεις ἄντικρυς τῆς γενικῆς ἐκτιμήσεως καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας.

Ὡς καιρίαν αἰτίαν τῆς κακοδαιμονίας ἀνεφέραμεν τὸν πανταχόθεν ἐπιβαλλόμενον καὶ διατηρούμενον ἀδιάπτωτον φανατισμόν.

Διὰ τῶν συνεχῶν ἐμβολιασμῶν, μεταμοσχεύσεων, εὐνουχισμῶν καὶ ἄλλων κακοποιήσεων, ἡ Χωροφυλακὴ εἶχεν ἀπωλέσει πᾶν ἴχνος ἀντικειμενικότητος καὶ εἶχεν ἐνστερνισθῆ τόσον τὸν φατριασμόν, ὥστε αὐτὴ καὶ μόνη ἤρκει διὰ νὰ στρέφῃ τὸν λαὸν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Χωροφυλακῆς» —ἀκραιφνῶς φιλελευθέρα τότε— ἐν σελίδι 52, ἔγραφε τὸ ἀκόλουθον: «Κατὰ τὸ 1919 εὑρισκόμενος εἰς Λονδῖνον ὁ Βενιζέλος, ἐδέχθη τὴν ἀκόλουθον ἐρωταπόκρισιν παρὰ ξένης προσωπικότητος: «Κύριε πρόεδρε, ἔχετε τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἐκεῖ κάτω δὲν ἔχετε Χωροφυλακήν»; καὶ πρὶν ὁ Βενιζέλος ἀπαντήσῃ ὁ ξένος συνεπλήρωσεν: «Ἂν θὰ πέσητε καμμιὰ φορὰ θὰ σᾶς ρίξῃ ἡ Χωροφυλακή Σας». Μετὰ ἓν ἔτος ὁ ξένος ἀπεδείχθη προφήτης, διότι οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 1-11-1920, ἡ προκλητικὴ κομματικὴ δρᾶσις ὡρισμένων ὀργάνων τῆς Χωροφυλακῆς.

Καὶ ἀλλαχοῦ ἐποιησάμεθα λόγον περὶ τῶν κομματικῶν ἐκτραχηλισμῶν τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν περίοδον 1917—1920. Μόνον ἡ εὐκολία ὑποβολῆς ἀθρό-

---

(14) Βλέπε Κ. Ζαβιτζιᾶνον. Τόμος Β. Σελὶς 81.

ων μηνύσεων κατὰ πολιτῶν ἐπὶ τῇ ἀσυστάτῳ πολλάκις κατηγορίᾳ ὅτι «ἐξύβρισαν τὸν κύριο πρόεδρο», ἐὰν ἀναφερθῇ, ἀποτελεῖ τεράστιον ὄγκον γενικῆς ἀγανακτήσεως, εἰς ὃ συνετέλει καὶ ἡ ἐμφανὴς πολιτικολογία καὶ ἀκαμψία ἔναντι τῶν μὴ δεδηλωμένων ὡς καὶ ἡ ἄκρως ἐρεθιστικὴ καὶ προκλητικὴ συμπεριφορὰ πολλῶν ἡμιμορφωμένων βαθμοφόρων.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1920 εἶχε προσδιορισθῇ ἡ δίκη τῶν «ὑποδίκων τῆς Κυβερνήσεως» 1915—1916 καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 10026 ἀπὸ 18-1-1920 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἐκλήθησαν ὡς μάρτυρες κατηγορίας 58 στρατιωτικοί, ἐξ ὧν 17 τῆς Χωροφυλακῆς —ἀπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ αὐτῆς μέχρι καὶ τοῦ ἐνωμοτάρχου— σὺν τῇ προσθήκῃ ὅτι οἱ τῆς Χωροφυλακῆς ἔδει νὰ παρουσιασθῶσιν ὁπουδήποτε καὶ ἂν ὑπηρέτουν, ἐνῶ διὰ τοὺς λοιποὺς ὑπῆρχον διακρίσεις (15). Μαρτυρία καὶ τοῦτο περὶ τῆς κομματικῆς ἐμπιστοσύνης. Ἡ Πολιτεία οὐδὲν παρέλειπεν ἀπὸ τοῦ νὰ θέσῃ τὴν Χωροφυλακὴν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν διάθεσιν τῆς πολιτικῆς, ἐν **παντί.**

Πάντες οἱ Ἕλληνες ποθοῦν τοὺς θεσμοὺς τῆς ἀποκεντρώσεως καὶ τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, ἐφ' ὅσον οὗτοι διέπονται ὑπὸ καθαρῶς ὑπηρεσιακῶν καὶ ἀντικειμενικῶν κανόνων. Ἀπὸ τοῦ σημείου ὅμως τούτου μέχρι τοῦ θεσμοῦ τῶν Τοπαρχῶν, ὑπάρχει μέγα χάσμα.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτου, ἐφ' ὅσον ἡ ἀστυνόμευσις ἐν Ἑλλάδι εἶχε καταστῇ κρατικὴ ὑπόθεσις καὶ ἐφ' ὅσον εἶχεν ἀνατεθῇ αὕτη εἰς Στρατιωτικὸν Σῶμα, τοῦ ὁποίου ὁ Ἀρχηγὸς ἦτο ὑπεύθυνος ἔναντι τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ, ὑπὸ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν νόμων, ἐφ' ὅσον ἀκόμη, ὄντος ἐν ἰσχύϊ τοῦ στρατιωτικοῦ Νόμου διὰ τοῦ θεσμοῦ τῶν Στρατιωτικῶν Διοικητῶν, Φρουράρχων κ.λ.π., ἀντιμετωπίζοντο αἱ ἔκτακτοι γενικαὶ καὶ τοπικαὶ ἀνάγκαι, ἡ παρεμβολὴ μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ ἡγεσίας τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν περιφερειακῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Χωροφυλακῆς, νέου προϊσταμένου, καλύπτοντος τὴν φυσικὴν ἡγεσίαν, μοιραίως κατέστρεφε τὴν πειθαρχίαν καὶ τὴν ἑνότητα τοῦ Σώματος, ἔν τε τῇ διοικήσει καὶ ἀστυνομεύσει.

Οἱ διέποντες τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς νόμοι προέβλεπον ὅτι αἱ τοποθετήσεις καὶ μεταθέσεις τῶν ἀξιωματικῶν, ἔδει νὰ γίνωνται διὰ Β.Δ. προκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, ἐπελθὼν ὅμως ὁ νόμος 1149 τῆς 5.2.1918 «περὶ Γενικῶν Διοικήσεων ἐν ταῖς Νέαις Χώραις», προέβλεψεν ἐν ἄρθρῳ 7 (16), ὅτι αἱ τοποθετήσεις καὶ μεταθέσεις τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν Χωροφυλακῆς θὰ διενεργοῦντο διὰ πράξεως τῶν Γενικῶν Διοικητῶν. Ἔτι περαιτέρω ὁ αὐτὸς νόμος διὰ τῶν ἄρθρων 4, 18, 19, 20 κ.λ.π., καὶ διὰ τοῦ εἰς ἐκτέλεσιν ἐκδοθέντος Β.Δ. τῆς 10ης Φεβρουαρίου 1918, παρεῖχεν εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν ἅπαντα τὰ ἀνήκοντα καὶ εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν δικαιώματα ἐποπτείας ἐπὶ τῆς Ἀστυνομίας, τὸ δικαίωμα νὰ ἀκυρώνῃ ἢ μεταρρυθμίζῃ τὰς ἐκδιδομένας ἀστυνομικὰς διατάξεις ἢ καὶ νὰ ἐκδίδῃ ὁ ἴδιος τοιαύτας.

Ὁ ἐπακολουθήσας νόμος 1370 τῆς 20-4-18 «περὶ Ὀργανισμοῦ Χωροφυλακῆς»,

---

(15) Ἐπισ. Δελτ. Ὑπουργ. Στρατ. 1920 σελὶς 30—32.

(16) Ὡς συνεπληρώθη τοῦτο διὰ ἄρθρου 2 Ν. 1322 τῆς 8-4-1918.

διὰ τῶν ἄρθρων 21 καὶ 44 καὶ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Β.Δ. τῆς 22-12-1918 «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς» (17), ἐπεχείρησαν κάπως νὰ συγκρατήσωσι τὰ πράγματα, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 1696 τῆς 16-1-1919 ἐπανέφερεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Γενικῶν Διοικητῶν τὰς μετακινήσεις τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἡ τοιαύτη δικαιοδοσία τῶν Γενικῶν Διοικητῶν, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατὰ τόπους ὑποδούλωσιν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς, δεδομένης καὶ τῆς κατὰ τὰ λοιπὰ εὐκόλου διαβολῆς ἐπὶ ἀντιδραστηκότητι κ.λ.π.

Τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Γενικῶν Διοικητῶν ἐζήλωσαν καὶ οἱ Νομάρχαι, ἰδίᾳ τῶν παλαιῶν διαμερισμάτων, οἵτινες, ἐπικαλούμενοι καὶ διατάξεις ἀτονισάσας πρὸ πολλοῦ, ἠξίουν ὑποταγὴν ἄνευ ὅρων τῶν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς καὶ ἀνάμιξίν των εἰς τὰ τῆς Διοικήσεως, ἐζήτουν ὁρμαθὸν χωροφυλάκων παρ' αὐτοῖς καὶ πλήρη λογοδοσίαν τῶν Διοικητῶν - ἀξιωματικῶν. Ἐντεῦθεν ἐδημιουργήθησαν ὀξύταται προστριβαί, φθάσασαι μέχρι τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, ὅπερ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3800 ἀπὸ 10-8-1918 διαταγῆς του πρὸς τὸν Νομάρχην Λακωνίας, καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς Νομάρχας, κοινοποιηθεῖσαν (18), παρετήρει τὰς ὑπερβολὰς καὶ καταχρήσεις τῶν Νομαρχῶν, ἐπιλέγον ἐν τέλει: «Ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, ἀφορμὴν λαβόντες, συνιστῶμεν ὅπως αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς ἐξουσίας των καὶ ἐν ταῖς καθόλου ὑπηρεσιακαῖς σχέσεσι μετὰ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν, ἀποφεύγωσι πᾶσαν ἀξίωσιν, μὴ ἔχουσαν σ κ ο π ι μ ό τ η τ α, δυναμένην νὰ μειώσῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν θέσιν τῶν δευτέρων καὶ νὰ προκαλέσῃ προστριβὰς ἐπιζημίους εἰς τὴν ὑπηρεσιακὴν ἱεραρχίαν, ἐπὶ πλέον δὲ ἐμβάλλουσαν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κέντρου εἰς ἄσκοπον ἀλληλογραφίαν».

Κλείοντες τὸ ἐπώδυνον τοῦτο κεφάλαιον, ἐπικαλούμεθα καὶ αὖθις ὑπὲρ τῆς δημιουργηθείσης ἐν τῇ Χωροφυλακῇ καὶ ἐν τῷ ἔργῳ της καταστάσεως, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, διαπιστώσεις τοῦ Κων. Ζαβιτσιάνου, γράφοντος: «Ὁ ἐλεεινὸς οὗτος τρόπος τῆς συνθέσεως τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν, ἀπετέλεσε τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς δημιουργίας ὅλων τῶν ὑπαλληλικῶν καὶ στρατιωτικῶν ζητημάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μαστίζεται ἡ Χώρα ἀπὸ τοῦ 1917 καὶ ἐδῶ...» (19) καὶ κατωτέρω: «Χειροτέραν ἐσωτερικὴν διοίκησιν δὲν εἶχε δοκιμάσει ἡ Ἑλλὰς μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1917...» (20).

Ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας ἠνοίχθη καὶ τὸ περὶ Ἀστυνομίας ἐν ταῖς μεγαλουπόλεσι Κεφάλαιον.

---

(17) Φ.Ε.Κ. 295 τῆς 29-12-1918.

(18) Βλέπε ταύτην ἐν τόμῳ Α' Ἀστυν. Νομοθεσίας Δικαίου - Σιαμπάνη σελ. 161—162

(19) Τόμος Β, σελὶς 34.

(20) Τόμος Β' σελ. 31, 6λ. καὶ ἀγορεύσεις βουλευτῶν Α. Εὐταξία καὶ Γ. Πὼπ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς 10-9-1920.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

A' vaincre sans peril
on triomph sans Gloir
(Γαλλικὸς ἀφορισμὸς)

ΑΦΑΙΜΑΞΙΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ — ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΠΟΛΕΩΝ

Ὡς νὰ μὴ ἤρκουν ὅσα ἐν τοῖς πρόσθεν ἐξεθέσαμεν, ὅσον ἀφορᾷ τὰ στελέχη τῆς Χωροφυλακῆς, τὴν σύνθεσιν τῆς δυνάμεως, τὰς συνθήκας ἐργασίας καὶ τὰ πρὸς ἀντιμετώπισιν προβλήματα, ἦλθεν ἡ Πολιτεία καὶ κατήνεγκεν ἠθικὸν καὶ οὐσιαστικὸν ράπισμα κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς. Ἠθικὸν μὲν διότι δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ περὶ Χωροφυλακῆς νόμου διεκήρυξεν ὅτι ἦτο ἀκατάλληλος αὕτη διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν ἐν ταῖς μεγαλουπόλεσι, οὐσιαστικὸν δέ, διότι ἐκ τῶν στελεχῶν τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς συνέπηξεν νέον ἀστυνομικὸν Σῶμα.

Καίτοι περὶ τοῦ θέματος τούτου κατ' ἐπανάληψιν σποραδικῶς ἀπησχολήθημεν, χάριν τῆς ἑνότητος τοῦ θέματος θὰ διαδράμωμεν ἐνταῦθα συγκεντρωτικῶς τὰ προηγηθέντα τοῦ νόμου 2461 τῆς 25-7-1920 «περὶ Ἀστυνομίας Πόλεων», ἵνα ἐπισημάνωμεν τὰς πηγὰς καὶ τὰ αἴτια τῆς ἐξελίξεως ταύτης.

«Γενικῶς, ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς ὡς Ἀστυνομίας, μία νέα ἐδόθη πνοὴ εἰς τὰ ἀστυνομικὰ πράγματα τῆς Χώρας, τῆς ὁποίας τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἀνευρίσκομεν ἐκδηλουμένην ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν ἀστυνομικῶν καθηκόντων ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς... Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι εὑρίσκετο εἰσέτι ἐν ἀκμῇ τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, ὁπότε ἤρχισε νὰ γεννᾶται ἡ σκέψις ὅτι ἐπεβάλλετο νέα διαρρύθμισις τῆς ἀστυνομικῆς καταστάσεως...», γράφει ὁ ἄλλοτε Ἀρχηγὸς τοῦ Σώματος τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων Ι. Νάσκος (1).

Τὴν ἄποψιν ταύτην διετυπώσαμεν καὶ ἡμεῖς κατ' ἐπανάληψιν καὶ ἰδίᾳ ἐν Κεφαλαίοις Γ΄ καὶ Δ΄ τοῦ παρόντος Μέρους. Ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς ἀσυγκρατήτου τάσεως πρὸς ἀπομίμησιν τῶν ἐν Εὐρώπῃ συστημάτων, ὅταν ταῦτα εἶχον λάβει πλέον τὴν κατιοῦσαν καὶ ἀνεπτύσσετο ἡ ὑπὲρ τῆς κρατικῆς κυριαρχίας ἐν τῇ ἀστυνομεύσει κεντρομόλος δύναμις.

Κατὰ τὴν κατάθεσιν καὶ συζήτησιν ἐν τῇ Βουλῇ τοῦ Νόμου ΓΩΚΔ΄ 382, ἔτος 1911, περὶ πετακλήσεως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς διὰ τὴν Χωροφυλακήν, προεβλήθησαν σθεναρῶς ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς δύο αἰτήματα, ἤτοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ μετακληθησομένη ἀποστολὴ νὰ μὴ εἶναι Σώματος Χωροφυλακῆς, καθ' ὅσον ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακὴ δὲν εἶχεν ἀνάγκην ὀργανωτῶν ὡς Χωροφυλακή, ἀλλ' ὡς Ἀστυνομία, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ μὴ μετακληθῇ ξένη ὀργανωτικὴ ἀποστολή, ἀλλὰ νὰ ἀποσταλοῦν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πρὸς ἐκπαίδευσιν ἀξιωματικοὶ αὐτῆς.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἐνθουσιασμένος, ὡς ἐδήλου, ἐκ τοῦ ἔργου τῶν

---

(1) Α΄ Ἑλληνικὴ Ἀστυνομία σελὶς 200-201.

,Ιταλῶν Καραβινοφόρων ἐν τῇ ὀργανώσει τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, ἀπέρριψεν ἀμφοτέρας τὰς ἀπόψεις τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Σώματος καὶ οὕτω μετεκλήθη Ἰταλικὴ ἀποστολὴ ἐξ ἀξιωματικῶν τῶν Καραβινοφόρων.

Ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, Ἐμμ. Ρέπουλης, κατ' ἐπανάληψιν ὡς εἴδομεν, διεβεβαίου τὴν Βουλὴν ὅτι τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, καταλλήλως διοργανούμενον, παρεῖχε τὰ ἐχέγγυα καὶ διὰ τὴν ἐμπρέπουσαν Ἀστυνόμευσιν.

Κατ' ἀπαράβατον κανόνα, ἡ πρόβλεψις ἀποτελεῖ τὴν κυριαρχοῦσαν ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων ἐξέχουσαν ἀρετήν. Κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους ἡ Χωροφυλακὴ ἀντιμετώπισε τὰς ἀνηκούσας αὐτῇ ὑποχρεώσεις ἐνισχυθεῖσα δι' ἐφέδρων στρατιωτῶν παλαιῶν κλάσεων κ.λ.π., δὲν ἐγένετο ὅμως οὐδεμία, σχεδόν, προπαρασκευαστικὴ προσπάθεια διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἀπαιτηθησομένης ὁπλιτικῆς δυνάμεως διὰ τὴν ἐπάρκειαν ἀστυνομεύσεως ἐν τῇ ὑπερδιπλασιασθείσῃ Ἑλλάδι, καὶ διεξήλθομεν τὰς μεταπολεμικάς, τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων, συνθήκας Στρατολογίας, μισθοδοσίας κ.λ.π. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς, διὰ δηλώσεών του, πρὸς τὸν σχολιάζοντα τύπον, ἐπεσήμαινεν ὡς αἴτιον τῆς κακοδαιμονίας τὴν Πολιτείαν, ἥτις ἐμισθοδότει τόσον γλίσχρως τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς. Τὴν στάσιν ταύτην τῆς Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς ἐσχολιάσαμε καὶ παραμένει ὑπόδικος ἔναντι τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς ἡ ὁμὰς ἐκείνη τῶν Ἰταλῶν Ἀξιωματικῶν, ἥτις δὲν παρητήθη, ὡς ὤφειλε, ἀφοῦ δὲν ἐδίδοντο τὰ μέσα. Ἀλλ' ἡ Ὀργανωτικὴ Ἀποστολὴ κατέστησε ἑαυτὴν καὶ ἔτι περαιτέρω ὑπεύθυνον.

Συνεπεῖς, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἀποστολήν, πρὸς τὸ Σῶμα τῶν Καραβινοφόρων, εἰς ὃ ἀνῆκον, καὶ πρὸς τὸ κρατοῦν ἐν Ἰταλίᾳ διοικητικὸν καὶ Τρίμορφον Ἀστυνομικὸν καθεστὼς (Δημοτικὴ Ἀστυνομία, Ἀστυνομία Ἀσφαλείας καὶ Καραβινοφόροι) δὲν κατενόουν ἢ δὲν ἤθελον νὰ κατανοήσωσι τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ σκεφθῶσι καὶ νὰ δράσωσι ἐπὶ πλαισίων καὶ ἐπιπέδων ἀστυνομικῆς Ὀργανώσεως καὶ ἐξελίξεως τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς. Ἐπεφέραμεν ἀνωτέρω τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἐλαττωμάτων τούτων τῆς ἀποστολῆς, ἥτις πιεζομένη, ὡς ἐρρέθη, ἔσπευσε νὰ ἐπιλέξῃ τὴν λύσιν τῆς προελεύσεώς της, ἤτοι τῆς ἀποξενώσεως τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ τῆς Ἀστυνομίας, καὶ ὑπέβαλλεν, κατ' ἔτος 1914, σχετικὸν ὑπόμνημα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, εἰς ὃ μεταξὺ τῶν ἄλλων διελάμβανεν: «..Ἡ ἀποστολὴ εὗρε τὴν Χωροφυλακὴν ἐνασκοῦσαν καὶ τὴν Ἀστυνομίαν τοῦ Κράτους. Αἱ δύο αὗται ὑπηρεσίαι εἰσὶν ἀντίθετοι, δύναταί τις νὰ εἴπῃ. Ἡ πρώτη ἀπαιτεῖ, ἵνα τὸ Σῶμα ἔχει Στρατιωτικὴν ἰδιότητα, καθ' ὃ στρατιωτικόν, αὐστηρὰν πειθαρχίαν, ἐκπλήρωσιν ὡρισμένων καθηκόντων, ὡρισμένων στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων καὶ παράστασιν ἀξιοπρεπῆ, ὥστε νὰ καθίσταται αἰσθητὴ καὶ ἐπιβάλλουσα ἡ παρουσία τῶν ὀργάνων αὐτοῦ.

«Ἡ δευτέρα ἀπαιτεῖ εὐκαμψίαν ἐν ταῖς διαφόροις ὑπηρεσιακαῖς περιστάσεσιν, προστριβὴν τῶν ὀργάνων της μετὰ τῶν διαφόρων στοιχείων, ὥστε νὰ σπουδάζῃ ταῦτα καὶ νὰ καθιστᾷ δυνατὴν τὴν πρόληψιν ἀτοπημάτων ἐκ μέρους των (2), εἴσοδον τῶν ὀργάνων της, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, καὶ εἰς τὰ κατώτερα κοινωνικὰ στρώματα, ἐκπλήρωσιν πολλάκις ἐκ μέρους αὐτῶν καθηκόντων ἀσυμβιβάστων

---

(2) Οὕτως ἐξηγεῖ τὴν ἔμφασιν τῆς καταστολῆς ἐν τῷ νόμῳ 1370, ἀντίθετον τῆς ἐμφάνσεως περὶ προλήψεως ἐν τῷ Β.Δ. τῆς 20ῆς Μαΐου (1ης Ἰουνίου) 1933

μὲ τὴν στρατιωτικὴν ἰδιότητα καὶ πλεῖστα ἄλλα, ἅτινα χωρίζουσιν εἰς ἀπόστασιν τὰς ὑπηρεσίας ταύτας, μειοῦσι δὲ καὶ κατὰ πολὺ τὴν θέσιν τῆς Χωροφυλακῆς ὡς Στρατιωτικοῦ Σώματος.

«Τούτου ἕνεκεν, ἐν ὅσῳ τὸ Κράτος δὲν προβαίνει εἰς σύστασιν, διὰ τὰς μεγάλας πόλεις αὐτοῦ, ἰδιαιτέρου Ἀστυνομικοῦ Σώματος, μὲ τὴν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τῆς συστάσεως Ἀστυνομικῆς Σχολῆς, διὰ τὰ κατωτέρω ὄργανα, τῆς ἐφ' ὡρισμένου δὲ χρόνου ἀποστολῆς τῶν ἀνωτέρων ὀργάνων εἰς Εὐρώπην, ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς παρακολουθήσουν τὰς προόδους τῆς Ἀστυνομικῆς Ὑπηρεσίας, ἀγομένης, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, εἰς ἐπιστήμην, ἡ ἀποστολὴ παρακαλεῖ νὰ τῇ ἐπιτραπῇ νὰ ἔχῃ τὴν γνώμην ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ ν' ἀξιώσῃ ἐν ὀρθῷ καὶ δικαίῳ λόγῳ ὡς ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ἀσκήσεως τῆς ἀστυνομίας ὡς ἐξουσίας, ὅπως τὸ Σῶμα τοῦτο τὸ κατοπτρῖζον, εἰς ἄλλα κράτη, τὴν πολιτειακὴν κατάστασιν, ἀχθῇ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν εἰς ἣν καὶ ἤχθη εἰς αὐτά, χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς Πολιτειακῆς καταστάσεως, οὐδὲ καὶ ἐξ ἄλλου, φρονεῖ ἡ Ἀποστολὴ ὅτι τὸ κράτος δύναται νὰ ἔχῃ ἐν τῇ αὐτῇ ἑνώσει τῶν ὑπηρεσιῶν ἔστω καὶ εὐπρόσωπον Χωροφυλακὴν ἢ Ἀστυνομίαν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ ἑκατέρας κύκλῳ. Δι' ὃ καὶ προκαλεῖ ἡ Ἀποστολὴ τὴν μέριμναν τῆς Κυβερνήσεως». (3)

Διὰ τοῦ ὑπομνήματος αὐτοῦ ἡ Ἰταλικὴ ἀποστολὴ ἐκθέτουσα ἀπροκαλύπτως καὶ ἐγκαίρως τὰς ἀπόψεις της, διεχώριζε τάς, διὰ τὴν περαιτέρω πορείαν, εὐθύνας της ἐκείνων τῆς Κυβερνήσεως, ἧς ἐξητεῖτο τὰς κατὰ ταῦτα ὁδηγίας. Ἐκ τούτου προκύπτει καὶ τὸ εὔλογον συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐν συνεχείᾳ πορείᾳ καὶ λύσις, ὑπῆρξαν ἀποτέλεσμα συμφώνου γνώμης τῆς Κυβερνήσεως. Αἱ προτάσεις της περὶ ἀποστολῆς εἰς τὴν Εὐρώπην Ἀξιωματικῶν τοῦ πρὸς ἵδρυσιν προτεινομένου Σώμτατος, ὑπῆρξαν προτάσεις τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ἐν τῇ Βουλῇ, τὰ περὶ ἐμποδίων ἐκ τοῦ Στρατιωτικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Σώματος κ.λ.π. ἀπεδείχθησαν ἐμπράκτως ἀνεδαφικὰ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ἐξελίξεων ἐν τῇ Χωροφυλακῇ καὶ Ἀστυνομίᾳ Πόλεων, ἐκεῖνα ὅμως ἅτινα ἠμπόδιζον, ἐκ τοῦ Στρατιωτικοῦ χαρακτῆρος, ἦσαν ἡ συρομένη σπάθη, τὸ λοφίον, ἡ δικαιοδοσία τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ὁ εὔκολος ἐκ τοῦ Στρατοῦ δανεισμὸς ἀκαταλλήλων, διά τε τὴν Χωροφυλακὴν καὶ τὴν Ἀστυνομίαν Στρατιωτῶν κ.λ.π., ἅτινα ἔδει ἐν μιᾷ ἡμέρα, διὰ μιᾶς καὶ μόνης διατάξεως νὰ καταργηθῶσιν, ὡς μὴ χρησιμεύοντα καὶ εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ἀλλὰ καὶ βλάπτοντα τὴν Ἀστυνομικὴν παράστασιν. Μιὰ ἁπλοποίησις τουτ' ἔστιν τῆς στρατιωτικῆς στολῆς ἢ μᾶλλον ἐναρμόνισις ταύτης πρὸς τὰς ἀστυνομικὰς ἀνάγκας, ἀνάλογος σρατολογία καὶ ἐκπαίδευσις καὶ σοβαρὰ τῆς πολιτείας ἀπόφασις νὰ διαθέσῃ τὰς ἀναγκαιούσας δαπάνας, ἀπετέλουν τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος, ὅπερ ἡ συνεχὴς προχειρολογία εἶχε καταστήσει ἀκανθῶδες.

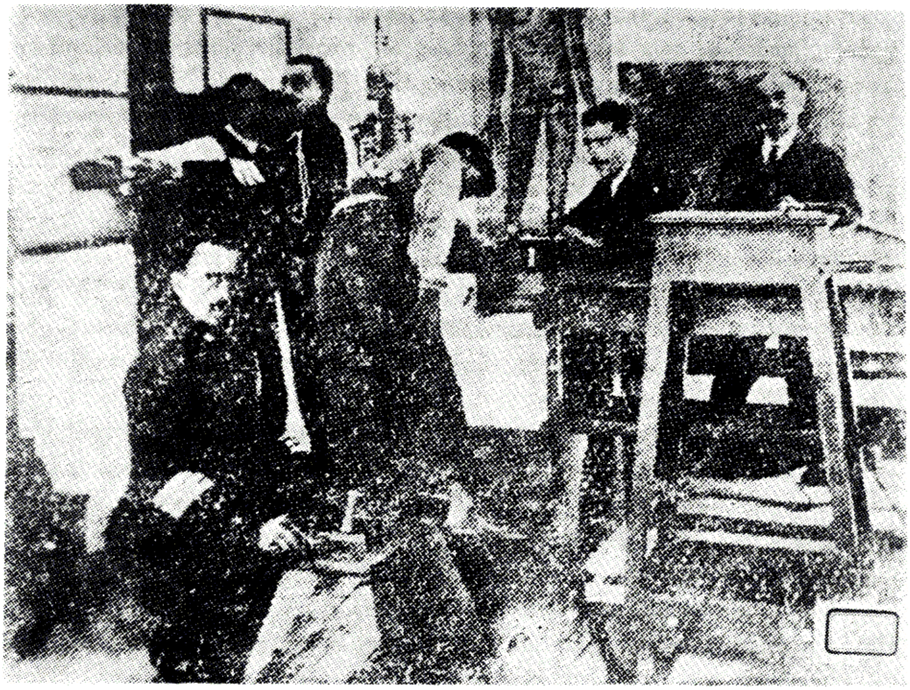
Αἱ ἀνωτέρω ἀπόψεις τῆς Ἀποστολῆς ἦσαν κατάλληλοι διὰ τὴν Ναπολεόντειον περίοδον καὶ μόνον. Ἤδη διὰ τὴν Χωροφυλακὴν εὐκταῖα τρία μόνον θέματα: Οἱ μισθοὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ ἡ ἐντεῦθεν κακὴ Στρατολογία, ἡ ἔλλειψις γνώσεων Ἀστυνομικῆς Ὀργανώσεως καὶ αἱ συχναὶ μεταθέσεις. Καὶ τὰ τρία ταῦτα ἐλαττώματα ἀνήγοντο εἰς Κυβερνητικὴν σφαῖραν καὶ θέλησιν, δεδομένου ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ τὰ ἐζήτει ἐπιμόνως.

---

(3) Ι. Νάσκου, σελ. 201—203.

Τὰς ἀπόψεις ταύτας τῆς Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς δὲν τὰς ἐδέχθη ὁ Ρέπουλης, ὅστις κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Νομοσχεδίου περὶ ἀποδοχῶν καὶ Στρατολογίας, ἀπήντησεν ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ κρίνεται κατάλληλος δι' ἀμφοτέρας τὰς Ἀποστολάς.

Ἐπηκολούθησεν ὁ Ἐθνικὸς διχασμὸς καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς

Τὸ βάσει τῶν διατάξεων νόμου ΓΡΞΕ συσταθὲν ἐργαστήριον Ἐπιστημονικῆς διώξεως τοῦ ἐγκλήματος (ἀνθρωπομετρικὸν) κατὰ τὸ 1918. Εἰς τὸ βάθος διακρίνεται ὁ πολὺς Ι. Μαρούδας. Γίνεται μελέτη τῶν πειστηρίων καὶ στοιχείων τοῦ ἐγκλήματος «Καμινίων».

διεκόπη, ἵνα ἐπαναληφθῇ ἀπὸ τῶν μέσων 1917, ὅτε ἡ μετακληθεῖσα ἀπετελέσθη ἐκ νέων μελῶν — Ἀξιωματικῶν τῶν Καραβινοφόρων καὶ τούτων, ὑπὸ τὴν Ἀρχηγίαν τοῦ ἄλλοτε Ὑπαρχηγοῦ Γκαντίνη.

Καὶ ἡ Ἀποστολὴ αὕτη δὲν ἀπέστη τῶν ἀντιλήψεων τῆς προκατόχου της καὶ τῇ εἰσηγήσει της, κατετέθη εἰς τὴν Βουλὴν τὸ περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς νομοσχέδιον (Ν. 1370) ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Ρακτιβάν, ὅ,τι εἶχεν ἀπορίψει ὁ Ρέπουλης, υἱοθέτησεν ὁ Ρακτιβάν.

Εἰσηγούμενος τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ὁ Ρακτιβάν, ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ἀφοῦ ἀνέφερεν ὅτι τοῦτο ἦτο ἔργον τῶν Ἰταλῶν, ὡς ἀκολούθως ἐδικαιολόγει τὴν περίφημον διάταξιν τοῦ ἄρθρου 12.

«Δευτέρα μεταρρύθμισις ἔτι ριζικωτέρα εἶναι ὁ χωρισμὸς τῶν καθηκόντων τῆς Ἀστυνομίας ἀπὸ τῶν τῆς Χωροφυλακῆς. Εἶναι γνωστὴ ἡ ποικιλία τῶν Ἀστυνομικῶν καθηκόντων, κατὰ τὸ πλεῖστον ξένην, κατὰ τὰ κύρια ἔργα τῆς Χωροφυλακῆς τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦσι ταύτην καὶ τὰ ὁποῖα καὶ προστριβὰς δημιουργοῦσι καὶ ἀπὸ τῶν κυρίως ἔργων τῆς Χωροφυλακῆς ἀπασχολοῦσι τὰ ὄργανα αὐτῆς. Ἐπὶ πλέον δὲ ἔχομεν ἀνάγκην δημιουργίας εἰδικῶν Ἀστυνομικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα δὲν ἔ-

χομεν, δυστυχῶς, ἐν τῇ Χωροφυλακῇ. Τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ἀναγράφομεν ἐν τῷ νέῳ Ὀργανισμῷ, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ὑποβάλλωμεν ἴδιον σχέδιον νόμου «περὶ ὀργανώσεως αὐτοτελοῦς Ἀστυνομίας εἰς τὰς πρωτευούσας πόλεις τοῦ κράτους, ἀφίνοντες δέ τὴν Χωροφυλακὴν ἀσκοῦσαν καὶ ἔργα Ἀστυνομίας εἰς τὰ μικρότερα κέντρα ὅπου τὰ Ἀστυνομικὰ καθήκοντα εἶναι μικρότερα καὶ προστριβαὶ ὀλιγώτεραι δύνανται νὰ γεννηθῶσιν» (4). Ἐπανέλαβεν ὅθεν, ὁ Ὑπουργὸς ὅσα ἰσχυρίζετο, ἀπὸ τοῦ 1914, ἡ Ἰταλικὴ Ἀποστολή, τῆς ὁποίας, κατὰ ταῦτα, Κυβέρνησις καὶ Βουλὴ ὑπῆρξαν ὄργανα, ἐκτὸς ἐὰν ἡ Ἀποστολὴ τοιαύτας εἶχεν λάβει κυβερνητικὰς κατευθύνσεις.

Βάσει τῆς διατάξεως ταύτης ἐξεδόθη τὸ Ν.Δ. 1521 τῆς 17-9-1918 «περὶ μετακλήσεως ὀργανωτικῆς τῆς Ἀστυνομίας Ἀποστολῆς,» (5) καὶ ἀμέσως μετεκλήθη ἐν συνεχείᾳ Τριμελὴς Βρετανικὴ Ἀστυνομικὴ Ἀποστολή, ὑπὸ τὸν Φρειδερῖκον Χαλλίντεϋ, ἥτις, ἀφιχθεῖσα, ἐπελήθφη τοῦ ἔργου ὀλίγον πρὸ τοῦ τέλους 1918.

Ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀποστολῆς ταύτης συνέπεσε μὲ τὸ τέλος τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου καὶ μὲ τὰς νέας Ἐθνικὰς ἐξορμήσεις, καὶ ἕνεκα τούτου ὁ Ἕλλην Πρωθυπουργός, ὅστις καὶ θὰ ἔδιδε τὸ χρῶμα καὶ τὸν τόνον τῆς Ἀποστολῆς, ἀπουσίαζεν συνεχῶς ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ πλέον δὲ ἡ Χωροφυλακὴ εἶχε ξεχυθῆ εἰς νέα Ἐθνικὰ Πεδία, εἰς νέους ἀγῶνας.

Ἡ Βρετανικὴ Ἀποστολὴ εὑρέθη πρὸ προβλήματος δυσχεροῦς, οὐσίᾳ καὶ τύποις. Ἐκλήθη ἵνα ὀργανώσῃ Ἀστυνομίαν διὰ τὰς πόλεις Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Πατρῶν, Κερκύρας καὶ Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 12 Ν. 1370 ἐπαναληφθέντας καὶ ἐν τῷ Ν.Δ. 1521, δεδομένου ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο παρέπεμπεν εἰς τὸ ἄρθρον 12. Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ 1370 ἐν ταῖς ἀνωτέρω πόλεσι τὰ καθήκοντα δημοσίας Ἀσφαλείας θὰ παρέμενον εἰς χεῖρας τῆς Χωροφυλακῆς. Τοιοῦτος διαχωρισμὸς ἀστυνομικοῦ ἀντικειμένου διὰ τοὺς Ἄγγλους ὀργανωτάς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν πρακτικὴν ἦτο ἀκατανόητος.

Ἀπαραίτητος καὶ βασικὴ προϋπόθεσις τῆς Ἀστυνομικῆς λειτουργίας καὶ ἐξουσίας εἶναι ἡ δημοσία ἀσφάλεια καὶ χάριν ταύτης πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν οἱ πρόγονοι τοῦ Χάλλιντεϋ προέβησαν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἀστυνομικοῦ Σώματος Λονδίνου, κατὰ ποίαν λογικήν, ὅθεν, καὶ ἔννοιαν θὰ ἠδύναντο οἱ μύσται τῶν ἀγώνων τοῦ Πήρλ νὰ λύσουν τὸ τεθὲν αὐτοῖς αἴνιγμα τοῦ Νόμου 1370; **Οἱ Ἰταλοὶ** διὰ τοῦ Νόμου τούτου εἶχον δημιουργήσει τὰς βαθμίδας δικαιοδοσίας καὶ ἁρμοδιότητος κατὰ τὰ ἐν Ρώμῃ ἰσχύοντα, οἱ θετικοὶ ὅμως καὶ ψυχροὶ Ἄγγλοι δὲν κατενόουν καὶ δὲν ἐνέκρινον τοιαῦτα πειράματα πολυαρχίας.

Ἡ Κυβέρνησις ἤθελεν «καὶ τὴν πήττα σωστὴ καὶ τὸν σκύλο χορτᾶτο» τόσον πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρεσκειῶν, ὅσον κυρίως δι' ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ θὰ προήρχετο, καὶ τὴν Χωροφυλακὴν ἱκανοποιημένην καὶ κυριαρχοῦσαν ὑπευθύνως, ἀλλὰ καὶ τὴν σύστασιν νέου Ἀστυνομικοῦ Σώματος μὲ οἰκτρῶς κολοβωμένην δικαιοδοσίαν καὶ ἀποστολήν, καὶ ἐκάλεσεν τοὺς Ἄγγλους νὰ λύσουν τὸ «αἴνιγμα».

Οἱ Ἄγγλοι ὀργανωταί, πρακτικοὶ καὶ συνετοὶ ἄνθρωποι, διεῖδον ὅτι ἡ συνύπαρξις ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ χρόνῳ δύο Ἀστυνομικῶν Σωμάτων, ὑπὸ τὸν αὐτὸν

---

(4) Πρακτικὰ συνεδριάσεως Βουλῆς 10ης Μαρτίου 1918.

(5) Τοῦτο ἐκυρώθη διὰ τοῦ νόμου 1587 τῆς 24ης Δεκεμβρίου 1918)11-1-1919.

μὲν αὐθέντην μὲ ἴδια ὅμως διὰ τὰ μέλη συμφέροντα, ἀπετέλει πολυτελῆ, διὰ μικρὰν Χώραν ἀντινομίαν, ἀλλὰ καὶ ἀμφιβόλου ἀποτελέσματος, δι' ὃ καὶ ἐσκέφθησαν κατ' ἀρχὴν νὰ καλύψωσι τὴν ἐπιταγὴν τοῦ νόμου περὶ ἰδιαιτέρας ἀστυνομεύσεως εἰς τὰς ρηθείσας πόλεις, διὰ κλάδου ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς, ὑπὸ ὡρισμένους ὅρους (6), ἐσκέφθησαν δηλαδὴ νὰ πειραματισθῶσιν.

Ἀπὸ πλευρᾶς Χωροφυλακῆς ἡ περίοδος ἐκείνη κάθε ἄλλο παρὰ διὰ πειράματα προσεφέρετο. Μέγα μέρος τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ κυρίως τῶν ἐκ τῶν Σχολείων καὶ Πανεπιστημίων προερχομένων, εὑρίσκετο ἐν ἀποτάξει.

Μετὰ τὴν κατάργησιν κατὰ τὸ 1914 τοῦ Στρατιωτικοῦ Σχολείου Ὑπαξιωματικῶν, παραγωγικὸν Σχολεῖον Ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς δὲν ὑπῆρχε, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ Ν. 1370 προβλεφθὲν Γ' Τμῆμα τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς ἤρξατο τῆς λειτουργίας του, τὸ πρῶτον, τὴν 3-3-1919. Τὸ ἄλλοτε ποτὲ ἐξαίρετον Σῶμα Ὑπαξιωματικῶν Χωροφυλακῆς, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶχεν ἐξαντληθῆ λόγῳ προαγωγῶν, ἀποτάξεων, ἀπολύσεων καὶ μὴ ἀνανεώσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶχεν ἀντικατασταθῆ ἐκ προχείρως καταταγέντων καὶ εἰς Ὑπαξιωματικοὺς προαχθέντων. Τέλος οἱ Χωροφύλακες κατὰ τὸ μέγιστον ποσοστόν, προήρχοντο ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης.

Οἱ καπνοὶ τοῦ Πολέμου καὶ αἱ ἀναθυμιάσεις τοῦ διχασμοῦ ἐθόλωνον τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ἐπιλογῆς. Ἡ Χωροφυλακὴ προητοίμαζεν ὅ,τι ἐκλεκτὸν εἶχε διὰ τὴν Μ. Ἀσίαν, τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην, τὴν Βόρειον Ἤπειρον. τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου κλπ., εἶχεν ἀποστείλει τὴν μερίδα της εἰς τὴν Ν. Ρωσσίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἶχε τέλος τὴν ὁπλιτικὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ἐπραγματεύθημεν ἐν τοῖς πρόσθεν, μὲ ἀποδοχὰς πείνης, μὲ τρώγλας Στρατωνισμοῦ καὶ μὲ Μωσαϊκὸν στολῶν.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνθέξῃ τὸ Σῶμα εἰς τὰς λεπτὰς ἀπαιτήσεις τῶν εὐγενῶν Ἄγγλων ὀργανωτῶν.

Ἐν πάσει περιπτώσει ὁ Χάλλιντεϋ ἐπειραματίσθη ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἐν ταῖς Ἀστυνομικαῖς διευθύνσεσι Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Πατρῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

Ὡς πρώτη ἐκδήλωσις τῶν εἰσηγήσεων τῆς Βρεττανικῆς Ἀποστολῆς ὑπῆρξαν ὡρισμένα μέτρα προστασίας τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων ἐκ τῶν Στρατιωτικῶν ἐπεμβάσεων, αἵτινες ἦσαν συνεχεῖς καὶ καταθλιπτικαί, μεταξὺ τῶν ὁποίων συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 3-11-1919 «περὶ προσθήκης παραγράφου εἰς τὸ ἄρθρον 6 τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Σωμάτων καὶ Στρατιωτικῶν Καταστημάτων», κατὰ τὸ ὁποῖον ἀπηλλάγησαν τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἀπονέμειν χαιρετισμὸν πρὸς πάντας τοὺς ἀνωτέρους των οἱ ἐν τοῖς πόλεσιν Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Πειραιῶς, Πατρῶν καὶ Κερκύρας σκοποὶ τοποθέται ἢ ρυθμισταὶ τῆς Τροχαίας κινήσεως Χωροφύλακες, ὡς καὶ οἱ ἁπανταχοῦ τοῦ Κράτους διατεταγμένοι εἰς ὑπηρεσίαν δημοσίων συναθροίσεων καὶ συνοδείας φυλακισμένων Ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς (7).

Ἐν συνεχείᾳ, τῇ συνεργασίᾳ ἀμφοτέρων τῶν ξένων ἀποστολῶν, κατηρτίσθη καὶ ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 15-5-1919 Β.Δ. «περὶ καθορισμοῦ τῆς ὀργανικῆς δυνάμεως

---

(6) Ταρσατοπούλου. «Ἡ Χωροφυλακὴ καὶ ἡ Ἀστυνομία», σελ. 2—4.

(7) Φ.Ε.Κ. 233 τῆς 7-11-1918.

τῆς Χωροφυλακῆς (8). Συμφώνως πρὸς τὸ Β.Δ. τοῦτο ἡ διὰ τὰς Ἀστυνομικὰς Διευθύνσεις Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Πειραιῶς, Κερκύρας καὶ Θεσσαλονίκης δύναμις προεβλέφθη ἰδιαιτέρως. Οὕτω προέβλεπεν τὸ Διάταγμα:

Α΄ Δύναμις ὀργανικὴ Χωροφυλακῆς:

Εἷς Ὑποστράτηγος, ἕξ Συνταγματάρχαι, δώδεκα Ἀντισυνταγματάρχαι, τριάκοντα Ταγματάρχαι, ὀγδοήκοντα τέσσαρες Μοίραρχοι, ἑκατὸν εἴκ,οσι εἷς Ὑπομοίραρχοι, ἑκατὸν εἴκοσιν εἷς ἀνθυπομοίραρχοι, τετρακόσιοι ἑβδομήκοντα ἀνθυπασπισταὶ πεζοί, τέσσαρες ἀνθ)σταὶ ἱππεῖς, 1243 Ἐνωμ. πεζοί, 16 ἐνωμ. ἔφιπποι, 1097 ὑπενωμ., 10.366 πεζοὶ Χωροφύλακες, 524 ἔφιπποι Χωροφύλακες, 19 Χωροφύλακες σαλπιγκταί.

Β΄ Δύναμις διὰ τὰς Ἀστυνομικὰς Δ)νσεις Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Πειραιῶς, Κερκύρας καὶ Θεσσαλονίκης:

Εἷς Συνταγματάρχης, εἷς Ἀντισυνταγματάρχης, 5 Τταγματάρχαι, 14 Μοίραρχοι, 31 Ὑπομοίραρχοι, 31 Ἀνθυπομοίραρχοι, 104 Ἀνθ)σταί, 140 Ἐνωμοτάρχαι 285 Ὑπενωμοτάρχαι καὶ 1710 Χωροφύλακες.

Διακριτικὸν γνώρισμα διὰ τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὰς ὑπὸ δοκιμὴν Δ)νσεις καθιερώθη ἐρυθρὸν τρίγωνον ἐκ τσόχας φερόμενον ἐπὶ τῶν μανικίων τοῦ χιτωνίου καὶ κεντητοὶ ἐπὶ τοῦ περιλαιμίου ἀριθμοὶ ταυτότητος μετὰ γραμμάτων ὑποδηλούντων τὸ ,Αστυνομικὸν Τμῆμα ἢ τὴν ὑπηρεσίαν εἰς ἣν ἀνῆκον οἱ ὁπλῖται.

Διερμηνεὺς παρὰ τῇ Ἀγγλικῇ Ἀποστολῇ ἀπεσπάσθη ὁ τότε Ἐνωμ. καὶ μετέπειτα Ἀξιωματικὸς τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων Δημοσθένης Κορέσης. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Ἀστυνομικὴ Δ)νσις Ἀττικοβοιωτίας ἐστεγάζετο εἰς οἴκημα παρὰ τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν Πατησίων καὶ Καποδιστρίου, ἡ δὲ ὑπηρεσία καταδιώθεως μετεφέρθη εἰς οἴκημα παρὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ Μιχ. Βόδα, διότι ὁ εἷς ὄροφος τοῦ Κατ)τος τῆς Διευθύνσεως διετέθη διὰ τὴν Βρεττανικὴν ἀποστολήν.

Ἐνῷ ὁ Χάλλιντεϋ ἠσχολεῖτο μὲ γενικωτέρας παρατηρήσεις, διαπιστώσεις καὶ μελέτας, εἷς τῶν βοηθῶν του ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν εἴκοσιν ἐπιλέκτων ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς, ὑπὸ τὸν Ἀνθυπομοίραρχον Περ. Καλαπόδην εἰς τὰ καθήκοντα τῆς κυκλοφοριακῆς Ἀστυνομίας. Μετὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ στέγασιν εἰς τὸ ἰσόγειον τῆς ὑπηρεσίας καταδιώξεως, τῆς πρώτης ἐν Ἑλλάδι ὑπηρεσίας «Τροχαίας», ἐτοποθετήθησαν οἱ πρῶτοι ἀκίνητοι ρυθμισταὶ τῆς κυκλοφορίας ἐν Ἀθήναις εἰς τὰς διασταυρώσεις Αἰόλου — Σταδίου, Αἰόλου — Πανεπιστημίου, Αἰόλου — Ἑρμοῦ καὶ εἰς Πλατεῖαν Συντάγματος.

Ἡ ρύθμισις τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐλαχίστων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὀχημάτων διενεργεῖτο τῇ βοηθείᾳ ἐναλασσομένου δείκτου φέροντος τὰς λέξεις Ε Μ - Π Ρ Ο Σ καὶ Σ Τ Ο Π, τῆς ἐναλλαγῆς ἐπιτυγχανομένης διὰ χειριζομένου ὑπὸ τοῦ Χωροφύλακος μοχλοῦ.

Τὴν πρώτην ἡμέραν (9) ἢ μίαν τῶν πρώτων ἡμερῶν, τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου τούτου μέτρου, ἔφθασε πρὸ τοῦ ἀκινήτου ρυθμιστοῦ τῶν «Χαυτείων» καὶ ἡ φέρουσα τὸν Στρατηγὸν - Σρατιωτικὸν Διοικητὴν Ἀθηνῶν Ἰωάννην Γενήσαρλην ἅ-

---

(8) Τοῦτο ἐξεδόθη βάσει τῶν ἄρθρων 12 καὶ 13 τοῦ νόμου 1370, ἄρθον 2 νόμου 1587) 18 τοῦ Ν.Δ. 1787)19 καὶ Β.Δ. ἀπὸ 10-5-1919 «περὶ χωρογραφικῆς Κατανομῆς».

(9) Ν. Κατραμπασᾶ, σελ. 207.

μαξα, ἥτις ἐστάθμευσε, τοῦ ὁδηγοῦ πειθαρχήσαντος εἰς τὸ κατ' ἐκείνην δοθὲν ὑπὸ τοῦ Χωροφύλακος σῆμα ΣΤΟΠ. Ὁ ἐπιβαίνων Στρατηγὸς ἐζήτησεν ἐξηγήσεις διὰ τήν, κατ' αὐτόν, ἀδικαιολόγητον στάθμευσιν, ὅτε δὲ ὁ ὁδηγὸς τῷ ἀνέφερεν τὴν αἰτίαν, ἔξαλλος, κατελθὼν τοῦ ὀχήματος, κατηυθύνθη πρὸς τὸν ρυθμιστὴν τῆς κυκλο-

Ὁ πρῶτος Ἕλλην τροχονόμος (χωροφύλαξ) μετὰ τῆς περιφήμου συσκευῆς ρυθμίσεως κυκλοφορίας κατὰ τὸ 1919 παρὰ τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν Πανεπιστημίου καὶ Αἰόλου, (Χαυτεῖα)

φορίας Χωροφύλακα καί, ἀφοῦ τὸν ἐξύβρισε καὶ τὸν ἐρράπισε, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πλήθους, τὸν ἐπεβίβασε — μετὰ τοῦ μηχανήματός του — τοῦ αὐτοκινήτου του καὶ τὸν μετέφερεν εἰς τὰ παραπήγματα, ἔνθα κατὰ διαταγήν του ἐνεκλείσθη εἰς κρατητήριον, ἐν ἀπομονώσει.

Ὀλίγα ἔτη ἐνωρίτερον, κατὰ τὸ ἔτος 1915, ὁ Γερμανὸς Στρατάρχης Χίντεμπουργκ, κινούμενος ἐν τῇ πόλει Ἴστεμπουργκ, ἔνθα εἶχεν ὀργανωθῇ — πρὸς τιμήν του — ἑορτή, ἐδέχθη παρόμοιον σῆμα ρυθμιστοῦ κυκλοφορίας ἀστυνομικοῦ ὀργάνου καὶ συνεμορφώθη ἄνευ καὶ τῆς ἐλαχίστης δυσφορίας (10). Ἡ σύγκρισις θλιβερά.

Ἡ Δ)νσις Ἀστυνομίας, μόλις μετὰ διήμερον ἠδυνήθη νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς τύχης τοῦ Χωροφύλακος, ὅτε ἐνημέρωσε καὶ τὴν Βρεττανικὴν ἀποστολήν, διότι οἱ Βρεττανοὶ εἶχον ἀπαγορεύσει τὴν ἀπονομὴν χαιρετισμοῦ πρὸς οἱονδήποτε ὡς καὶ τὴν παροχὴν εἰδικῶν προτεραιοτήτων ἐν τῇ ρυθμίσει τῆς κυκλοφορίας.

Τὴν ἑπομένην ὁ ἡμερήσιος Τύπος ἐδημοσίευσεν ἐν ἐκτάσει τὰ τοῦ ἐπεισοδίου, ὁ δὲ Χάλλιντεϋ, παρουσιασθεὶς εἰς τὸν Πρωθυπουργόν, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ ἀποστολὴ θὰ ἀπεχώρει ἐξ Ἑλλάδος ἐὰν δὲν ἐτιμωρεῖτο παραδειγματικῶς ὁ Στρατηγὸς καὶ καὶ ἐὰν δὲν ἀντικαθίστατο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ.

Ὁ Ἐλευθ. Βενιζέλος ἀπεδέχθη τὰ αἰτήματα τοῦ Χάλλιντεϋ, ἀλλ' εἰς τὴν ψυ-

---

(10) Π. Κοντογιάννη «Ὁ Στρατός μας καὶ οἱ τελευταῖοι πόλεμοι» σελ. 386.

χὴν τοῦ Χάλλιντεϋ, τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἐνίσχυσε τὴν ἄποψιν ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀστυνομία μὲ ὄργανα ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο πᾶς Στρατιωτικὸς ν' αὐθαιρετῇ. Ὁ Γενήσαρλης ἐντὸς 4 ἡμερῶν εὑρέθη εἰς Ἰωάννινα.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ προκαλέσωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς μίαν σύγκρισιν μεταξὺ Ἀγγλικῆς Ἀστυνομικῆς Ἀποστολῆς καὶ τῆς τοιαύτης Ἰταλικῆς. Ἡ μέν, σεβομένη ἑαυτήν, ἐγνώριζε νὰ διεκδικῇ τὰ θέματα τῆς ἀποστολῆς της καὶ νὰ ταυτίζῃ ταῦτα μὲ τὴν περαιτέρω παραμονήν της, ὥστε νὰ ἐπιτύχῃ, ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, νὰ συστήσῃ καὶ ὀργανώσῃ — ἐξ ὑπαρχῆς — ἓν νέον Ἀστυνομικὸν Σῶμα, ἡ δὲ ἁπλῶς νὰ ἑλίσσεται καὶ εὑροῦσα ἐν ἀκμῇ Ἀστυνομικὸν Σῶμα, παρ' ὀλίγον νὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς Ὀροφυλακήν.

Ἡ Βρεττανικὴ ἀποστολὴ μεταξὺ τῶν μεταβολῶν ἃς ἐπήνεγκεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὑπῆρξεν καὶ ἡ ἀσήμαντος τοιαύτη τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν τετραώρων 8—12, 12—4 κ.λ.π. διὰ τῶν τοιούτων 10—14, 14—18 κ.λ.π. Τὰ μέλη ταύτης δικαίως ἐξεφράζοντο εἰρωνικῶς διὰ τὰ ὡς σημεῖα ὑπηρεσίας χρησιμοποιούμενα (παλάσκα καὶ ὑποσιάγονον), πρᾶγμα ὅπερ προεκάλεσεν τὰς ἐντόνους διαμαρτυρίας τῆς Ἰταλικῆς ,Ἀποστολῆς, μέχρι σημείου ὥστε ὁ ἐν τῇ Διευθύνσει ἐγκατεστημένος Ἰταλὸς Ταγματάρχης νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ γραφεῖον του, συμπτυχθεὶς εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς. Ἑτέρα ἐκδήλωσις, ἣν δὲν κατενόησαν οἱ Ἄγγλοι ἦτο ἡ ὑπηρεσία ἐνόπλου σκοποῦ κρατητηρίων κ.λ.π.

Διὰ συνεχῶν παραστάσεων καὶ ἐγγράφων της ἡ Βρεττανικὴ ἀποστολή, ἐπέτυχεν τὴν διευκρίνησιν ἢ τήν, ἐπὶ τὸ λογικώτερον, ρύθμισιν πολλῶν ζητημάτων, ἐκ τῶν προκαλούντων σύγχυσιν περὶ τὴν ἁρμοδιότητα καὶ δικαιοδοσίαν τῆς Ἀστυνομίας, ἔτι δὲ διὰ τῆς δραστηριότητός της προεκάλεσεν ποίαν τινὰ ἅμιλαν τῶν Ἰταλῶν, οὐχ' ἧττον ὅμως καὶ κάποιαν ἀντιδικίαν (11).

Ἡ Ἰταλικὴ Ἀποστολὴ καὶ ἡ Πολιτεία, τόσον ἐν τῷ Ὀργανισμῷ Χωροφυλακῆς (νόμος 1370), ὅσον καὶ ἐν τῷ Κανονισμῷ (Β.Δ. 22-5-1918) οὐδὲν εἶχον προβλέψει περὶ Ἀστυνομικοῦ Τμήματος καὶ καθηκόντων τοῦ Διοικητοῦ αὐτοῦ!!

Οὕτω ἡ Βρεττανικὴ ἀποστολὴ εὗρεν Σῶμα Χωροφυλακῆς ἄνευ προγράμματος ἀστυνομεύσεως. Τὰ πάντα — κατὰ τοὺς Ἰταλοὺς — εἶχον ἐπιπέσει ἐπὶ τοῦ Σταθμάρχου καὶ οἱ Ἀξιωματικοὶ διετήρουν τὴν ἀπὸ περιωπῆς διοίκησιν καὶ ἐποπτείαν, καίτοι ὡς εἴδομεν ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀξιωματικῶν εἶχε καταστῇ ἀρκετὰ σοβαρός. Οἱ ὀργανωταὶ ὁλόκληρα κεφάλαια εἶχον ἀφιερώσει εἰς τὸν Ἵππον καὶ τὴν Ἱπποκομίαν κλπ. καὶ οὐδεμίαν λέξιν περὶ Ἀστυνομικοῦ Τμήματος, ἔτι δὲ οὐδόλως ἐποιήσαντο λόγον περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 1906 ἱδρυθεισῶν ὑπηρεσιῶν ἀνθρωπομετρικῆς, χημείου καὶ ἐγκληματολογικοῦ Μουσείου!! Δὲν προήγαγον τὰ πράγματα, ἀλλὰ οὐδὲ καὶ ἀντέγραψαν τοὺς Ἕλληνας συναδέλφους των τῆς περιόδου 1905—1910.

Κατόπιν τούτου ἠναγκάσθη ἡ Πολιτεία νὰ συμπληρώσῃ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 31-10-1919, (12) δι' οὗ προσετέθη εἰς τὸν Κανονισμὸν Χωροφυλακῆς ἄρθρον 61 δὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ».

---

(11) Σχετικαὶ ὑπ' ἀριθ. 24124)31-10-1919 διαταγὴ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν (Ἐπισ. Δελτ., σελ. 367) περὶ τῶν μεταξὺ ἀστυνομικῶν καὶ λιμενικῶν ἀρχῶν σχέσεων, 24110 τῆς 16-3-1919 περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τῶν ἀξιωματικῶν ὅσον ἀφορᾷ τὰς προανακρίσεις κ.λ.π.

(12) Φ.Ε.Κ. 240 τῆς 4ης Νοεμβρίου 1919.

Ἑτέρα σοβαρὰ μεταρρύθμισις καὶ καινοτομία ὑπῆρξεν ἡ πρόσληψις δακτυλογράφων καὶ ἀντιγραφέων εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Χωροφυλακῆς.

Τόσον διὰ τὴν μὴ ἀπασχόλησιν ὁπλιτῶν εἰς τὰ γραφεῖα καὶ τῶν ἐντεῦθεν ἀνωμαλιῶν λόγῳ μεταθέσεων κλπ., ὅσον καὶ δι' ἔλλειψιν καταλλήλων τοιούτων ὁπλιτῶν, τὰ γραφεῖα τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν τῆς Χωροφυλακῆς ἐχώλαινον σοβαρῶς ἐν τῇ λειτουργίᾳ πάντοτε, ἤδη ὅμως οἱ Ἄγγλοι εἰσήγαγον ἴδιον σύστημα ἀρχείου καὶ ἀλληλογραφίας, ὅπερ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λειτουργήσῃ μὲ ἐναλασσόμενον συχνῶς, λόγῳ μεταθέσεων, προσωπικόν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ εἰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς Χώρας (ἰδίᾳ ἐν Γαλλίᾳ) πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν λυθῇ τὸ θέμα διὰ προσλήψεως ἰδιωτῶν γραφέων (ὡς τοιοῦτος εἶχε προσληφθῇ ἀρχικῶς καὶ ὁ πολὺς Μπερτιγιόν).

Οὕτω διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 19-7-1919 (13), ὅπερ ἀπετέλεσε καὶ τὸν πρῶτον κώδικα τῶν ὑπαλλήλων τούτων, ἐπετράπη ἡ πρόσληψις δακτυλογράφων (ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν) καὶ ἀντιγραφέων, πολιτικῶν ὑπαλλήλων, διὰ τὰ γραφεῖα τῶν Διοικήσεων καὶ ὑπηρεσιῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας.

Ἡ πρόσληψις θὰ ἐγίνετο δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν καὶ κατόπιν διαγωνισμοῦ εἰς τὴν ἕδραν ἑκάστης Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν προσληφθησομένων θὰ καθωρίζετο, ἑκάστοτε, διὰ πράξεων τοῦ ἰδίου Ὑπουργοῦ ἐντὸς τῶν περιθωρίων καὶ εἰς βάρος τῆς ὀργανικῆς δυνάμεως ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς, ἀντὶ μηνιαίων ἀποδοχῶν 120 δρχ. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Ν.Δ. τούτου ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 7-8-1919 (14), βάσει τοῦ ὁποίου τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν διέταξε τὰς Ἀνωτέρας Διοικήσεις Χωροφυλακῆς ὅπως προέλθωσιν ἀμέσως εἰς τὰς ἀναγκαιούσας προσκλήσεις πρὸς διενέργειαν τῶν διαγωνισμῶν, δι' ἀκαθόριστον ἀριθμὸν προσληφθησομένων (15).

Παρ' ὅλα ταῦτα τὸ πείραμα τῆς Βρεττανικῆς ἀποστολῆς, διαρκέσαν ἐπὶ ἓν ἔτος σχεδόν, δὲν ἀπέδωκε σοβαρὰ καὶ ἐνθαρρυντικὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Ἕλλην Χωροφύλαξ, παρὰ τὴν ἀναγνωριζομένην εἰς αὐτὸν εὐφυΐαν, κατετρύχετο ἐκ πολλῶν ἐπιπτώσεων τῆς ἐποχῆς καὶ κυρίως ἐκ τῶν συνεχῶν μεταθέσεων. Εἰς τὴν Χωροφυλακὴν κατετάσσοντο καὶ κατατάσσονται τέκνα πτωχῶν οἰκογενειῶν καὶ συνεπῶς γλίσχρως ἀμοιβόμενα οὐδεμίαν διάθεσιν εἶχον νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα αἱ ἀποδοχαὶ δὲν ἐπήρκουν οὐδὲ δι' αὐτοὺς τοὺς ἰδίους καὶ οὕτω τὸ ἁγνὸν καὶ εὔπλαστον ὑλικὸν ἐπεζήτει τὴν ἐξ Ἀθηνῶν μετάθεσιν, ἐνῷ εἰς Ἀθήνας παρέμεινον μόνον οἱ ἔχοντες διαφόρους δεσμούς, ἄνδρες ἄρα μειωμένης ἀποδόσεως.

---

(13) Φ.Ε.Κ. 162)23-7-1919. Τοῦτο ἐκυρώθη διὰ τοῦ Ν. 2007)27-1-1920 (Φ.Ε.Κ. 38 τῆς 13-2-1920).

(14) Φ.Ε.Κ. 179 τῆς 12ης Αὐγούστου 1919.

(15) Ὑπ' ἀριθ. 17371 τῆς 23-8-1919 Ἐγκ. Διαταγῆς Ὑπουργ. Ἐσωτ. Ἐπίσ. Δελτ. ἐτῶν 1917—1919, σελ. 406—407. Βάσει ταύτης αἱ ἐξεταστικαὶ ἐπιτροπαὶ κατηρτίσθησαν ὡς ἀκολούθως:

α) Α.Δ.Χ. Στερεᾶς Ἑλλάδος: συνταγματάρχης Κουτσούμπας Σπυρ., ταγματάρχης Νικηφόρος Κων. καὶ Μοίραρχος Μιχαλόπουλος Κων.

β) Α.Δ.Χ. Πελοποννήσου: συνταγματάρχης Τζίκας Νικ., ταγματάρχης Καρανδεινὸς Μεν. καὶ Μοίραρχος Ἀντύπας Ἐμμ.

γ) Α.Δ.Χ. Μακεδονίας: συνταγματάρχης Πανουσόπουλος Παν., ταγματάρχης Πα-

Οὕτω μὲ προειλημμένην τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως, μὲ Πιλατισμὸν ἢ ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις τῆς Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς καὶ μὲ τὴν Χωροφυλακὴν ἀπερροφημένην εἰς Μ. Ἀσίαν, Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀνατολικὴν Θράκην, μέχρι Τσατάλτζας, καὶ εὑρισκομένην εἰς κατάστασιν, ὡς τὴν εἶχον περιαγάγει, ἤχθη ἡ Βρεττανικὴ Ἀποστολὴ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς δημιουργίας ἰδιαιτέρου Ἀστυνομικοῦ Σώματος διὰ τὴν Ἀστυνομίαν τῶν μεγαλουπόλεων καὶ εἰσηγήθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ Ν. 2461 «περὶ Ἀστυνομίας τῶν Πόλεων».

Τὸ Νομοσχέδιον κατετέθη εἰς τὴν Βουλὴν συνοδευόμενον διὰ τῆς ἀπὸ 27-1-1920 Αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν (16).

..δάκης Ἰωάν. καὶ Μοίραρχος Σπυλιωτόπουλος Γ.

δ) Α.Δ.Χ. Ἠπείρου: ἀντισυνταγματάρχης Πλατῆς Νικ., ταγματάρχης Κωνσταντινίδης Θεοδ. καὶ Μοίραρχος Κουλούρης Ἀντώνιος.

ε) Α.Δ.Χ. Κρήτης: ἀντισυνταγματάρχης Κατσώνας Δημ., ταγματάρχης Μακρυγιάννης Ἠλ. καὶ Μοίραρχος Παρτσακωνόπουλος Δημ.

(στ) Α.Δ.Χ. Νήσων Αἰγαίου: ἀντισυνταγματάρχης Καράμπελας Σπυρ., ταγματάρχης Πουλόπουλος Εὐστ. καὶ Μοίραρχος Γκίνης Κων.

(ζ) Α.Δ.Χ. Ἰωνίας: ἀντισυνταγματάρχης Νικηφοράκης Νικηφ., ταγματάρχης Μυλωνογιάννης Μιν. καὶ Μοίραρχος Κρανάκης Ἰωάννης.

(16) Παραθέτομεν τὸ γενικὸν μέρος τῆς ἐκθέσεως ταύτης: «Διὰ τοῦ ὑποβαλλομένου νομοσχεδίου σκοπεῖται ἡ σύστασις εἰδικοῦ Ἀστυνομικοῦ Σώματος διὰ τὰς Ἀθήνας, Θεσσαλονίκην, Πειραιᾶ, Πάτρας καὶ Κέρκυραν, ὡς ἐπίσης καὶ δι' ἄλλας πόλεις τοῦ Βασιλείου, εἰς ἃς βραδύτερον ἤθελε κριθῆ ἀναγκαία ἡ λειτουργία τοιούτου Σώματος.

Εἶναι κοινῶς ἀνεγνωρισμένον καὶ παραδεδεγμένον ἤδη κατ' ἀρχὴν ὑπό τε τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ψηφισάσης τὸ ἄρθρον 12 τοῦ νόμου 1370, ὅτι διὰ τὰς μεγαλουπόλεις ἀπαιτεῖται ἡ ὀργάνωσις εἰδικοῦ Σώματος Ἀστυνομίας ἄλλου παρὰ τὸ ἀσκοῦν μέχρι τοῦδε τὰ καθήκοντα ταῦτα Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς. Τῷ ὄντι δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν ὅρων «Χωροφύλαξ» καὶ «Ἀστυνόμος», δηλοῦται ἡ διαφορὰ τῶν δύο λειτουργημάτων. Αἱ ὑποχρεώσεις καὶ τὰ καθήκοντα τῶν ἀνωτέρω Σωμάτων, μολονότι —κατ' ἀρχὴν— τὰ αὐτὰ καὶ τείνοντα πρὸς τὸν αὐτὸν τρόπον, εἶναι ὅλως διάφορα ἐν ταῖς λεπτομερείαις ὡς καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν, σχετιζόμενα ἔνθεν μὲν πρὸς τὰς πολλαπλὰς ἀπαιτήσεις τοῦ βίου τῶν μεγαλουπόλεων καὶ τὰς ἰδιαζούσας, ἐν γένει, συνθήκας τούτων, ἔνθεν τὸ διάφορον ὅλως τρόπον τοῦ ζῆν καὶ τὰς συνθήκας τῶν μικρῶν πόλεων καὶ χωρίων τῆς ὑπαίθρου Χώρας. Ἡ εἰδικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς καὶ αἱ ἐν γένει διέπουσαι τοῦτο διατάξεις, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι προσαρμόζονται τελείως πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν καθαρῶς ἀστυνομικῶν καθηκόντων. Ἡ ἀδυναμία αὕτη ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος καὶ εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι, τὸ Σῶμα τοῦτο φέρει προέχοντα χαρακτῆρα Στρατιωτικόν, ἐπεκτεῖνον, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, τὴν δρᾶσιν του καθ' ἅπασαν τὴν Χώραν, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἐκπαίδευσις ῥυθμίζεται συμφώνως πρὸς τὴν τοιαύτην ἀποστολήν του καὶ συχναὶ μετακινήσεις τοῦ εἰς τὰς πόλεις ὑπάρχοντος προσωπικοῦ λαμβάνουσι χώραν, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε πολλάκις εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῆ κατώτερος ἀξιωματικὸς ἢ ὁπλίτης ὑπηρετῶν πλέον τοῦ ἑξαμήνου εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν.

Αἱ τοιαῦται ἐπανειλημμέναι μεταθέσεις, συνεπαγόμεναι ἄγνοιαν τῶν τοπικῶν συνθηκῶν, τοπικῶν ἀναγκῶν, εἰδικῶν διατάξεων καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς τοπογραφίας καὶ τῶν ἐγκληματιῶν τῶν πόλεων, ἐπιφέρουσι (τὰ οὐχὶ ἄγνωστα) ἐπιβλαβῆ διὰ τὴν ὡς Ἀστυνομικῆς δυνάμεως ἐπάρκειαν τοῦ Σώματος τούτου ἀποτελέσματα. Ἡ εἰς τὰς πόλεις ἀφ' ἑτέρου ἐκτέλεσις ὑπηρεσίας ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, πολλάκις οὐχὶ μετὰ προθυμίας, ἀναλαμβάνεται, καὶ λόγῳ τοῦ δαπανηροῦ τοῦ βίου τῶν πόλεων, καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο δέον νὰ ἀντιμετωπισθῆ ἐπαρκῶς κατὰ τὴν ῥύθμισιν τῶν ὅρων τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σώματος τῶν Πόλεων.

Οἱ ἀνωτέρω εἶναι οἱ σπουδαιότεροι τῶν λόγων, οἵτινες ἐπιβάλλουσι καὶ παρ' ἡμῖν ὡς

Ἡ αἰτιολογικὴ αὕτη ἔκθεσις ἀποτελεῖ ἓν σοβαρὸν κατηγορητήριον κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Ὑπουργοῦ, ὅστις ἀφ' ἑνὸς μὲν φωρᾶται ἀγνοῶν τὰ τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀστυνομικῶν πραγμάτων ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ κλπ. διότι ταῦτα, κάθε ἄλλο ἢ ὁμοίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐξέλιξιν ἔσχον, ἀφ' ἑτέρου δὲ προβάλλων ὡς κυρίους λόγους διὰ τὴν ἵδρυσιν νέου Ἀστυνομικοῦ Σώματος τὰς συχνὰς μεταθέσεις, τὸν στρατιωτικὸν χαρακτῆρα τοῦ Σώματος, τοὺς Στρατιωτικοὺς κανονισμούς, τὴν ἀπροθυμίαν τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς νὰ ὑπηρετοῦν εἰς τὰς πόλεις, τὴν ἔλλειψιν ἐπαγγελματικῆς (βιοποριστικῆς) συνειδήσεως παρὰ τοῖς ὁπλίταις τῆς Χωροφυλακῆς, δὲν ἔπραττε οὐδὲν ἄλλο παρὰ ἀνωμολόγει τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ λύσῃ τὰ μαστίζοντα, ὑπαιτιότητι τῆς Πολιτείας, τὴν Χωροφυλακὴν προβλήματα.

Κατέκρινεν ὡς σοβαρὸν ἐλάττωμα, καὶ ὑπῆρξεν ἀείποτε τοιοῦτον, τὰς συχνὰς μεταθέσεις, καὶ ὡς ἐκ τούτων ἔλλειπεν ἡ γνῶσις τῶν τοπικῶν συνθηκῶν, ἀναγκῶν, προσώπων, πραγμάτων κλπ., ἀλλὰ ποῖος διέτασσεν τὰς μεταθέσεις αὐτάς, εἰ μὴ μόνον αὐτὸς ἴδιος.

Ἄλλο πρᾶγμα ὁ στρατιωτικὸς χαρακτὴρ καὶ ἡ πειθαρχία, ἅτινα ἀπετέλουν ἐγγύησιν καὶ ὄχι ἐλλάττωμα, καὶ ἄλλο ἡ ἰσχὺς τῶν στρατιωτικῶν κανονισμῶν, ὅπερ ἀπετέλει σοβαρώτατον μειονέκτημα. Ἀλλὰ διὰ τίνα λόγον ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν δὲν προέβαινεν εἰς τὴν ἔκδοσιν ἰδίων διὰ τὴν Χωροφυλακὴν κανονισμῶν, ἀπαλλάσσων ταύτην πάσης ἐπιρροῆς ἐκ τοῦ στρατεύματος ἢ κατοχυρῶν πλήρως ταύτην ;

Βεβαίως δὲν προετίμων τὴν εἰς τὰς πόλεις ὑπηρεσίαν οἱ ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς διότι ἐλάμβανον μισθοὺς πείνης, αἱ δὲ μεγαλουπόλεις ἀπήτουν ηὐξημένας ὑποχρεώσεις διαβιώσεως καὶ παραστάσεως. Εἴδομεν παλαιότερον, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὄθωνος ἀκόμη, ὅτι διὰ τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὴν πρωτεύουσαν, τὸν Πειραιᾶ

ἐπέβαλον πρὸ καιροῦ εἰς τὰ κράτη τῆς Ἀγγλίας, Ἀμερικῆς, Γαλλίας καὶ πλείστων ἄλλων χωρῶν, τὴν συγκρότησιν εἰδικοῦ Σώματος Ἀστυνομίας Πόλεων, κατὰ τὰ διὰ τοῦ ὑποβαλλομένου ἤδη εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχεδίου ἐκτιθέμενα.

Πρὶν εἰσέλθωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας αὐτοῦ, σημειοῦμεν ἰδιαιτέρως, ὅτι ἐκ τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν τοῦ διὰ τοῦ παρόντος νομοσχεδίου σχηματισθησομένου Σώματος, εἶναι ὅτι τοῦτο θὰ εἶναι Σῶμα οὐχὶ Στρατιωτικόν, ἀλλὰ πολιτικόν, ὑπὸ τὸν ἔλεγχον μόνον τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, μὴ ἔχον πλέον σχέσιν πρὸς τὸν Στρατὸν καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμούς, καὶ ὅτι θὰ ἀποτελῆται ἐξ ἰδιωτῶν ἐθελουσίως κατατασσομένων, ἀναλαμβανόντων τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, ἀντιθέτως πρὸς τὸ συμβαῖνον, κατὰ τὸ πλεῖστον, εἰς τὸ Σῶμα Χωροφυλακῆς, ἔνθα μέγα μέρος τῶν κατωτέρων ὀργάνων κατατάσσεται ἐπὶ ὡρισμένῃ βραχείᾳ θητείᾳ, ὑπεχούσῃ θέσιν τῆς διετοῦς ὑποχρεωτικῆς θητείας ἐν τῷ στρατεύματι.

Ἓν ἐπὶ πλέον ἐπιχείρημα διὰ τὴν ὕπαρξιν εἰδικῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως ἐν ταῖς πόλεσιν εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας μᾶλλον φιλικῶν σχέσεων καὶ συμπαθείας μεταξὺ τῆς Ἀστυνομίας καὶ τῶν πολιτῶν, ὅπερ εἶναι δυσχερὲς νὰ ὑφίσταται, ἐφ' ὅσον ἀστυνομικὰ καθήκοντα ἐκτελεῖ δύναμις σώματος στρατιωτικοῦ, διεπομένου ὑπὸ τῶν ἰδιαζόντων τῷ Στρατῷ κανόνων καὶ ὑποκειμένου εἰς συχνὰς μεταθέσεις, ὡς ἤδη συμβαίνει. Διὰ τοῦ παρόντος σχεδίου νόμου καθιεροῦται ἡ μονιμότης τοῦ προσωπικοῦ, ὡς ἀπαραίτητος παράγων. Ἐννοεῖται ὅμως, ἀφ' ἑτέρου, ὅτι ὀφείλομεν νὰ θέσωμεν τοιούτους ὅρους διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ νέου Ἀστυνομικοῦ Σώματος, ὥστε νὰ ἑλκύσωμεν ὡς ὄργανα τοῦ Σώματος τούτου πρόσωπα καλῆς τάξεως καὶ ἀγωγῆς, δυνάμενα νὰ ἀποβῶσιν ἀντάξια τῶν δικαίων προσδοκιῶν τοῦ κοινοῦ...».

κλπ. ἐλαμβάνετο εἰδικὴ μέριμνα, ἤδη ὅμως οὐδὲν τοιοῦτον ἐγένετο. Μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου 1370) 18 ἀπελύθησαν τοῦ Σώματος ἅπαντες οἱ ἔγγαμοι Χωροφύλακες καὶ Ὑπαξιωματικοί, καὶ τοῖς ἐδόθη ὡς ἀποζημίωσις ποσὸν 100 δραχμῶν, εἰς δὲ τοὺς ἔχοντας ὑπερεικοσαετῆ ὑπηρεσίαν, σύνταξις 26,50 δρχ. μηνιαίως. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἀναμφιβόλως δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀναπτυχθῇ βιοποριστικὴ ἀντίληψις ἐν τῇ Χωροφυλακῇ. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ εὔλογον ἐρώτημα. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐζήτει ἀπὸ τὴν Βουλὴν ὅπως διὰ τοὺς ἄνδρας τοῦ ὑπὸ ἴδρυσιν Σώματος δημιουργηθῶσιν ὅροι ἱκανοί, τὸ μὲν διὰ τὴν κατάταξιν καταλλήλου ἐμψύχου ὑλικοῦ, τὸ δὲ διὰ τὴν δημιουργίαν ἐπαγγελματικῆς συνειδήσεως καὶ δὲν ἐζήτησε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπραγματοποίησε διὰ τοῦ καθορισμοῦ ὑπερδιπλασίων ἀποδοχῶν κλπ. Διὰ τίνα λόγον, ἄραγε δὲν ἔπραττεν τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ηὐτοκτόνουν οἱ ἄνδρες συνεπείᾳ οἰκονομικοῦ ἀδιεξόδου; Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῶν ἐξερχομένων τοῦ Σώματος ὁπλιτῶν ἀπησχόλησε πολλάκις τὸ Ἑλληνικὸν Κοινοβούλιον, κατὰ τὴν συνεδρίασιν δὲ τῆς 28-2-1920 ὁ βουλευτὴς Γ. Καραϊσκάκης ἐξέθηκεν ἐντόνως ταύτην καὶ ἐζήτησε τὴν κυβερνητικὴν ἀντίληψιν.

Πᾶσα, μετὰ ἀντικειμενικότητος καὶ προσοχῆς, μελέτη τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ δικαιολογήσῃ οὐδὲν ἐξ ὅσων αὕτη ἀναφέρει.

Κατὰ τὰς μακράς, ἐν τῇ Βουλῇ, συζητήσεις, ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος, ἐν ἔτει 1928, οὐδὲν τῶν ἐπιχειρημάτων τούτων ἐχρησιμοποιήθη, ὑπεστηρίχθη μόνον ὅτι ἡ ἵδρυσις τοῦ νέου Σώματος ἐγένετο ἐν ὄψει τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, τῆς Ἑλλάδος τῶν πέντε θαλασσῶν (17), διότι ἐγένετο ἀντιληπτὸν τὸ ἀσταθὲς τοιούτων ἐπιχειρημάτων.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀπὸ πολιτικῆς καὶ κυβερνητικῆς πλευρᾶς ἐσφαλμένων ἀντιλήψεων καὶ κατευθύνσεων ὀφείλομεν νὰ τονίσωμεν ὅτι ἡ Βρεττανικὴ ἀποστολὴ ἠκολούθησεν ἄψογον ἀστυνομικὴν τακτικὴν καὶ δραστηριότητα, ὁ δὲ προσδιορισμὸς τῶν ἀστυνομικῶν ἁρμοδιοτήτων ἐν τῷ Νόμῳ 2461 τιμᾷ αὐτήν.

Διὰ Β.Δ. τοῦ Σεπτεμβρίου 1920 συνεστήθη Ἀστυνομικὴ Σχολή, ἐν Κερκύρᾳ, διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν κατατασσομένων ὑποψηφίων Ἀστυφυλάκων, Ἀρχιφυλάκων καὶ Ὑπαστυνόμων Β΄, ἥτις Σχολὴ ἤρξατο λειτουργοῦσα ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1921.

Διοικητικὸν καὶ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Σχολῆς ταύτης ἐκτὸς δύο μελῶν τῆς Βρεττανικῆς ἀποστολῆς ἀπετελέσθη ἐξ Ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς, ὡς οἱ ἀντ) ρχης Μωράκης, ὑπομ. Σαμπάνης καὶ ὁ τότε Μοίραρχος Ζῆρος Φ., μετακινηθεὶς ἐπὶ τούτῳ ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Δ) τοῦ παρ) τος Σχολῆς Χωροφυλακῆς Χανίων εἰς Κέρκυραν, ἵνα διδάξῃ τὸ μάθημα τῆς Ἀστυνομικῆς Τακτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀστυνομίας, ὄχι κατ' ἐλευθέραν ἐκλογὴν καὶ ἐκτίμησιν, ἀλλὰ βάσει παραδοθείσης αὐτῷ ὕλης εἰς 15—20 δακτυλογραφημένας σελίδας. Ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τῆς ὅλης προσπαθείας ἐν τῇ Ἀστυνομικῇ ταύτῃ Σχολῇ ἀπεκόμισε ἀπαγοητεύσεις ὁ Ζῆρος, ἃς δὲν παρέλειψεν ἀνωνύμως νὰ δημοσιεύσῃ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Χωροφυλακῆς.

---

(17) Βλέπε πρακτικὰ συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς τῆς 19-12-1928 καὶ 23-12-1028, ἀπὸ σπάσματα τῶν ὁποίων παρατίθενται ἐν παραρτήματι Χ, 18.

Οἱ Ἄγγλοι καὶ τὸ περιβάλλον των ὑποπτεύθησαν σοβαρῶς ὅτι συντάκτης τοῦ δημοσιεύματος ἦτο ὁ Ζῆρος, δι' ὃ καὶ κατὰ μῆνα Φεβρουάριον 1922 ἀνεκλήθη οὗτος εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ὁ Χάλλιντεϋ τῷ εἶπεν: «Ἡμεῖς σὲ προωρίζαμε γιὰ τὴν ἡγεσίαν τοῦ νέου αὐτοῦ Σώματος καὶ σὺ μᾶς πολεμᾶς;». Ὁ Ζῆρος ἀνέπτυξε προφορικῶς ἐν ἐκτάσει τὰς ἀπόψεις του, παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Χάλλιντεϋ ὑπέβαλε ταύτας καὶ ἐγγράφως διὰ τοῦ ἀπὸ 9 Μαρτίου 1922 ὑπομνήματός του. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο παρέχει πλήρη εἰκόνα τῶν παρὰ τῇ διανοουμένῃ Χωροφυλακῇ δημιουργηθεισῶν ἀντιδράσεων καὶ ἀντιλήψεων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (17α).

Ἀπὸ τοῦ 1918 ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 12 Ν. 1370 εἶχε προκαλέσει ἀνησυχίας παρὰ τῇ Χωροφυλακῇ, ἤδη ὅμως ἡ ἐπιψήφισις τοῦ Νόμου 2461 προεκάλεσε σφοδρὰς ἀντιδράσεις καὶ ἐδημιούργησεν εἰς τὰς τάξεις τῆς Χωροφυλακῆς σοβαρὸν ἀντικυβερνητικὸν τεῦμα μετὰ προσδοκιῶν, διαψευσθεισῶν, ὅτι ἐν περιπτώσει πολιτικῆς ἀλλαγῆς ὁ νόμος οὗτος θὰ κατηργεῖτο.

Ἀξιοπρόσεκτος ὑπῆρξεν, ἐπίσης, ἡ τακτικὴ τῶν Ἄγγλων ὀργανωτῶν, οἵτινες οὐδεμίαν σπουδὴν ἐπεδείξαντο διὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων τοῦ νέου Ἀστυνομικοῦ Σώματος. Προέβησαν εἰς τὴν ἐπιλογὴν καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ὅταν κατὰ τὴν κρίσιν των ἦτο καθ' ὅλα ἕτοιμον τὸ ἀπαιτούμενον ἔμψυχον, ἀλλὰ καὶ ἄψυχον ὑλικὸν (οἰκήματα κλπ.) προέβησαν εἰς τὴν κατὰ πόλεις ἢ καὶ τομεῖς πόλεων ἐγκατάστασιν καὶ ἀνάληψιν ὑπηρεσίας.

Οὕτω κατὰ πρῶτον συνέστησαν καὶ ἔθεσαν εἰς λειτουργίαν τὴν Ἀστυνομικὴν Διεύθυνσιν Κερκύρας ἀπὸ 1-10-1921 (18), τὴν 22αν Ἀπριλίου ἐγένετο ἡ ἐγκατάστασις εἰς Πάτρας (19), τὴν 27-5-1923 ἀνελήφθη ἡ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις Πειραιῶς (20) καὶ ἀπὸ τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1925 ἤρξατο ἡ βαθμιαία ἀνάληψις τῶν καθηκόντων τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν (21), ἤτοι ἀπητήθη προπαρασκευὴ μιᾶς ὁλοκλήρου τετραετίας.

Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην δὲν ἐπεξετάθη ὁ θεσμὸς τῆς Ἀστυνομίας τῶν Πόλεων, διότι ἐκρίθη ἀσύμφορον ὑπὸ τῆς μετέπειτα Πολιτικῆς καὶ Στρατιωτικῆς ἡγεσίας, καίτοι ἐξεδόθη τὸ πρὸς τοῦτο Προεδρικὸν Διάταγμα τῆς 7)10 Ἰουνίου 1929, ὅπερ ὥριζεν χρόνον ἐπεκτάσεως τὴν 1-4-1930, ἀπητεῖτο ὅμως ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἥτις οὐδέποτε ἐξεδόθη.

Περὶ τούτου θὰ ὁμιλήσωμεν ἐκτενέστερον κατωτέρω καὶ ἐν οἰκείῳ κεφαλαίῳ.

(17α) Βλέπε τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἐν παραρτήματι Χ, 116.

(18) Β.Δ. τῆς 25)29 Σεπτεμβρίου 1921.

(19) Β.Δ. τῆς 28 Ἀπριλίου)2 Μαΐου 1922.

(20) Προεδρικὸν διάταγμα τῆς 7ης Ὀκτωβρίου 1925.

(21) Τὸ διὰ τὰς Ἀθήνας διάταγμα ἐξέδόθη μετά τινος βραδύτητος, ἤτοι τὴν 17)24 Νοεμβρίου 1930.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

NULLA DIES SINE LINEA
(Πλιν. Histi Nat. 35 - 36)

Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Ἡ Χωροφυλακὴ προσέφερε τὰ πάντα, πανταχοῦ καὶ πάντοτε, εἰς οὐδὲν ὑστερήσασα. Ὑστέρησεν ὅμως καὶ ὑστερεῖ εἰς τὸν δέοντα φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἥρωάς της καὶ τοὺς ἀγῶνας της.

Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ἡ ἔρευνα τῶν λόγων καὶ τῶν αἰτίων, ἕνεκα τῶν ὁποίων, τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς δὲν διαθέτει κείμενα καὶ πηγὰς διὰ τὸ παρελθόν του, οὐχὶ τὸ ἀπώτερον, ἀλλ᾽ οὐδὲ διὰ τὸ πρόσφατον.

Μήπως οἱ νεκροὶ ἔχουν θυμώσει καὶ ἀπὸ προστάται τῶν ἐπιγενομένων ἔχουν μεταβληθῆ εἰς τιμωροὺς ἕνεκεν τῆς ἐκ τούτου χωλώσεως;

Ἀτυχῶς καὶ διὰ τὴν παροῦσαν περίοδον, εἰς ἣν εἰσερχόμεθα, τὰ ἀρχεῖα τῆς Χωροφυλακῆς οὐδεμίαν ἢ ἐλαχίστην εἰσφορὰν παρέχουσιν, δι᾽ ὃ καὶ ἐκ συγγενῶν ἢ γενικῶν πηγῶν θέλομεν ἐρανισθῆ τὸ ἀπαιτηθησόμενον ὑλικόν.

Τὴν 28-10-1918 ἔπαυσεν ἡ πολεμικὴ ἰαχὴ καὶ τὴν 5-11-1918 ἡ Γερμανία ἐσυνθηκολόγησεν ἄνευ ὅρων.

Ἡ Ἑλλάς, ἐνῶ ὁ Πρωθυπουργός της ἐν μέσῳ διεθνῶν ἐπιδοκιμασιῶν, ἀλλὰ καὶ σκληρῶν ἀγώνων ἠγωνίζετο διὰ τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, ἔλαβεν τὴν ἐντολὴν τῶν νικητριῶν δυνάμεων νὰ καταλάβῃ στρατιωτικῶς, διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, τὴν Σμύρνην μετὰ τῆς περιοχῆς της καὶ ἀμέσως, ἐν συνεχείᾳ, ὁλόκληρον τὸν Νομὸν Ἀϊδινίου (1). Κατ᾽ ἐντολὴν ὅθεν τῆς Εὐρώπης, τὴν 2αν Μαΐου 1919 ἀπεβιβάζετο εἰς Σμύρνην ἡ Ι Ἑλληνικὴ Μεραρχία, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Συνταγματάρχου Ζαφειρίου. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Σμύρνης, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τόν, μετέπειτα μάρτυρα, Ἱεράρχην Χρυσόστομον, ἐν παραληρήματι χαρᾶς, ὑπεδέχθη τοὺς ἀποβιβασθέντας Ἕλληνας στρατιώτας.

Εἰς τὸ ἐκ Παρισίων μεταδοθὲν τὴν 1-5-1919 ἄγγελμα τοῦ Ἕλληνος Πρωθυπουργοῦ ἐτονίζετο: «...Ἡ Ἑλλὰς ἐκκλήθη ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου τῆς εἰρήνης νὰ κα-

---

(1) Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπάρχουσι δύο τηλεγραφήματα τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου: α) Πρὸς τὴν Κυβέρνησιν «Ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἀπεφασίσθη ἡ δι᾽ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ κατάληψις τῆς Σμύρνης καὶ ἡ δι᾽ αὐτοῦ ἐξασφάλισις τῆς τάξεως ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Σπανίως καθ᾽ ὅλην τὴν μακρὰν ἱστορίαν τοῦ ἐθνικοῦ μας Στρατοῦ, ἀνετέθη εἰς ἓν ἐκ τῶν τμημάτων του ἀποστολὴ τιμητικωτέρα τῆς ἰδικῆς σας. Αἱ εὐχαὶ τοῦ Ἔθνους ὁλοκλήρου σᾶς συνοδεύουν» —Ἐλ. Βενιζέλος. β) Πρὸς ἀντιστράτηγον Παρασκευόπουλον: «Νὰ γνωσθῇ εἰς τὸν Στρατὸν καὶ τὸν πληθυσμὸν ὅτι Ἰταλία συνήνεσε μετ᾽ Ἀγγλίας, Ἀμερικῆς καὶ Γαλλίας εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος κατάληψιν τῆς Σμύρνης, ἐπὶ σκοπῷ ὑστέρας προσκυρώσεώς της εἰς Ἑλλάδα, ἵνα, ἐπερχομένου κατευνασμοῦ, ἐπέλθη εὐκταία βελτίωσις τοπικῶν ἐκεῖ σχέσεων ἡμετέρων πρὸς Ἰταλούς».

ταλάβη τὴν Σμύρνην, ἵνα ἀσφαλίση «ὴν τάξιν...». Τουτέστιν κατ' ἀρχὴν δὲν ἐπρόκειτο περὶ προσαρτήσεως, ἀλλὰ περὶ κατοχῆς, ἤτοι αἱ ἀποβιβασθεῖσαι καὶ ἐγκατασταθεῖσαι εἰς Σμύρνην καὶ τὴν περιοχήν της Ἑλληνικαὶ Ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις ὑπῆρξαν τοιαῦται «Κατοχῆς» μέχρι τῆς ὑπογραφείσης συνθήκης εἰρήνης.

Οὕτω ὁ διοικητὴς τῆς ἀποβιβασθείσης εἰς Σμύρνην τὴν 2 Μαΐου 1919 Ι Μεραρχίας Συνταγματάρχης Πυρ)κου Ζαφειρίου, ὑπογράφων τὴν πρώτην πρὸς τὸν λαὸν προκήρυξίν του ὡς «Διοικητὴς τοῦ Στρατοῦ Κατοχῆς», ἐτόνιζεν σὺν τοῖς ἄλλοις: «Αἱ πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἀρχαὶ (αἱ Τουρκικαί), αἵτινες θὰ ἐξακολουθήσωσι λειτουργοῦσαι, ὡς καὶ μέχρι σήμερον, δύνανται νὰ ἐπικαλῶνται εἰς πᾶσαν στιγμὴν τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας των καὶ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς τάξεως...».

Μετὰ τὴν Τουρκικὴν ἀνακωχὴν οἱ σύμμαχοι εἶχον θέσει ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν των διαφόρους λειτουργίας ἐν Σμύρνῃ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰς Φυλακάς.

Παρὰ τὰ ἐπιφανειακὰ μέτρα φρουρήσεως τῶν φυλακῶν, τὴν νύκτα τῆς 1—2 Μαΐου ἠνεώχθησαν αἱ θῦραι των καὶ ὁ συρφετὸς τῶν εἰδεχθεστέρων ἐγκληματιῶν τῆς ἐγγὺς Ἀνατολῆς ἐξεχύθη ἀσύδοτος εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Σμυρναϊκοῦ λαοῦ, τὴν πλέον κρίσιμον στιγμήν. Οὕτω ἐτέθησαν αἱ πρῶται βάσεις τῆς ἀναρχίας.

Καθ' ἣν στιγμὴν τὰς μεσημβρινὰς περίπου ὥρας τῆς 2ας Μαΐου 1919 τὰ πρῶτα τμήματα τοῦ Συντάγματος Εὐζώνων, μὲ τὰ ὅπλα ἀνηρτημένα εἶχον φθάσει εἰς τὸ ὕψος τῶν φυλακῶν καὶ πρὸ τῶν Τουρκικῶν στρατώνων, ἐδέχθησαν ὁμαδικὰ πυρά, ἅτινα ἐν συνεχείᾳ ἐγενικεύθησαν ἐκ πολλῶν σημείων τῆς Πόλεως.

Ἀπελευθερωθέντες ἐγκληματίαι, φανατισμένοι καὶ ὑπὸ ὀργανωμένων συμφερόντων καθοδηγούμενοι ἄτακτοι Τοῦρκοι καὶ ἄλλα στρατολογηθέντα στοιχεῖα, ἀπετέλεσαν τοὺς κατὰ τῆς ἡσυχίας, τῆς τάξεως καὶ τῆς Ἑλλάδος σκοπευτάς.

Αἱ Ἑλληνικαὶ δυνάμεις ἀντέδρασαν ἀστραπιαίως καὶ μὲ ἐξαιρετικὴν ψυχραιμίαν, ὥστε τὴν 16ην ὥραν τῆς ἰδίας ἡμέρας εἶχον καταπαύσει οἱ πυροβολισμοί, ὁ ἑκατέρωθεν ὅμως ἐξαφθεὶς φανατισμὸς ἔσχεν ὡς ἐπιπτώσεις πράξεις βιαιότητος καὶ ἁρπαγῶν.

Ὁ Ἕλλην Ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ κατοχῆς ἐκήρυξε τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον, καὶ ἀφιχθεισῶν ἱκανῶν δυνάμεων Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, ἐπέτυχε τὴν κανονικὴν ἐπαναλειτουργίαν τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν (2).

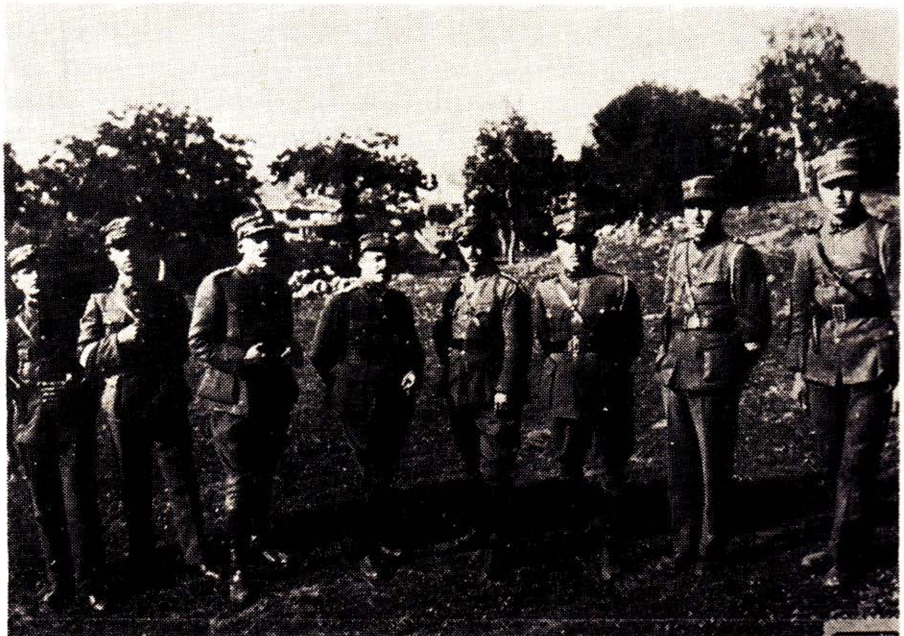
Οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπέτυχον μὲν διὰ τοῦ ἀνωτέρου ἐπεισοδίου τους ἐπιδιωχθέντας σκοπούς των, οὐχ' ἧττον ὅμως ἐπηύξησαν τὸν φανατισμόν, τὴν ἀμοιβαίαν ἀλληλοϋπόβλεψιν καὶ τὴν ἐχθρότητα ἐκ προοιμίου, ἐν ᾧ τὸ ὅλον ἐγχείρημα εἶχεν ἀνάγκην τῆς ἐμπιστοσύνης σύμπαντος τοῦ λαοῦ.

Οἱ Ἰταλοί, πάντοτε ἀνειλικρινεῖς ἔναντι τῆς Ἑλλάδος, ἔσπευσαν νὰ μεγαλοποιήσωσι τὰ γεγονότα καὶ ὁ Βενιζέλος, λαβὼν γνῶσιν τῆς καταστάσεως, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπέστειλε τὸν Ἀντιπρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Σμύρνην ἵνα, δι' ἐπιτοπίου διαγνώσεως δώσῃ τὰς ὑπὲρ τῆς τάξεως συνταγάς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπέσπασεν ἔγκρισιν τῶν Δυνάμεων, ὅπως ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς καταλάβῃ ὁλόκληρον τὸν Νομὸν Ἀϊδινίου. Οἱ Τοῦρκοι, μὴ δυνάμενοι ν' ἀντιπαρατάξουν τακτικὸν στρατόν, ἐδημιούργησαν ἀτάκτους δυνάμεις ἀντιστάσεως, αἵτινες, οὐδόλως διατηρήσασαι τὸ

(2) Καρολίδου ὑποσημ. 1, σελ. 278. Μ. Ροδᾶ σελ. 62—76.

Κωνσταντινούπολις 1919. Πρὸ τῆς πύλης τοῦ μαρτυρίου Γρηγορίου Ε', ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Δωρόθεος ἐν μέσω τῶν ἀνδρῶν τῆς τιμητικῆς φρουρᾶς τῶν Πατριαρχείων ἐξ ἀνδρῶν χωροφυλακῆς (Κρητικῆς καταγωγῆς καὶ στολῆς).

'Αξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται τῆς Μοιραρχίας Προύσης τὸ 1922. Διακρίνονται οἱ ὑπομ. 'Αργ. Δικαῖος καὶ ἀνθ)ρχοι 'Αργ. Παπαργύρης, Πανίτσας καὶ Εὐάγ. Τζωρτζόπουλος.

χρῶμα μιᾶς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως, ἀλλ' εἰς ληστρικὰς πράξεις, πυρπολήσεις, σφαγὰς καὶ λεηλασίας τῶν Χριστιανῶν ἐκτραπεῖσαι, δικαίως ἐπωνομάσθησαν Λησταντaρτικαὶ δυνάμεις (Τσέται) (3), ἐναντίον τῶν ὁποίων ἐνεπλάκη ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς καὶ κυρίως ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακή, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ.

Ἐμνημονεύσαμεν εἰς τὸ τελευταῖον κεφάλαιον τοῦ προηγουμένου Μέρους ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἐν ὄψει τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ὀνείρων τῆς φυλῆς, εἶχε δώσει ἐντολὴν νὰ προετοιμάζεται συνεχῶς κατάλληλος ὁπλιτικὴ δύναμις Χωροφυλακῆς καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο ἐν τῷ Σχολείῳ Χωροφυλακῆς συνετελεῖτο ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ ἀποκληθέντος «Τάγματος Ἀποστολῆς», δυνάμεως 500 ἀνδρῶν.

Τὰς μεσημβρινὰς ὥρας τῆς 2ας Μαΐου 1919, ὁ ἄτεγκτος στρατιώτης Ἀντ)ρχης Χωροφυλακῆς Ἀλέξ. Χατζηϊωάννου, ἡγούμενος τοῦ Τάγματος τούτου ἤχθη διὰ μέσου τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὰ παταγώδη καὶ ἔξαλλα χειροκροτήματα σύμπαντος τοῦ λαοῦ, εἰς Πειραιᾶ, ἔνθεν ἀπέπλευσεν διὰ Σμύρνην.

Ὁ Διευθυντὴς Τύπου τῆς Ἑλληνικῆς Ἁρμοστείας ἐν Σμύρνῃ, Μ. Ροδᾶς, γράφει τ' ἀκόλουθα περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης: «...συγχρόνως δὲ ἐξ Ἀθηνῶν ἀπεστάλη... καὶ δύναμις ἑνὸς Τάγματος Χωροφυλακῆς (1.000 ἀνδρῶν) ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν διοίκησιν καὶ ἐποπτείαν τοῦ Συνταγματάρχου Χωροφυλακῆς Χατζηϊωάννου.

«Ἡ δύναμις αὕτη τῆς Χωροφυλακῆς, παρελάσασα ἐκ τῆς προκυμαίας τῆς Σμύρνης, κατηυθύνθη καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὸν αὐλόγυρον τοῦ Ὁμηρείου Παρθεναγωγείου. Οἱ εὐσταλεῖς Χωροφύλακες, μὲ τὰς καινουργεῖς ἐνδυμασίας των καὶ τὸν τέλειον ὁπλισμόν των, ἐπροκάλεσαν ἀρίστην ἐντύπωσιν εἰς ὅλους τοὺς πληθυσμοὺς τῆς Σμύρνης καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Δυνάμεων. Κυρίως ἡ ἄφιξις τῆς Χωροφυλακῆς ἐνεθάρρυνε καὶ ἐνεθουσίασε τοὺς κατοίκους, διότι εἰς τὸ Σῶμα τοῦτο ἔβλεπον τὸν φρουρὸν τῆς τάξεως καὶ τῆς Ἀσφαλείας. Ἐκτὸς τούτου, ὁ στρατός, μετὰ τὴν ἄφιξιν τῆς Χωροφυλακῆς ἠδύνατο ἀκωλύτως ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὴν κατάληψιν τῶν διαμερισμάτων τοῦ ἐσωτερικοῦ, χωρὶς νὰ εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ἐκτελῇ ἀστυνομικὰ καθήκοντα ἐν Σμύρνῃ» (3α).

Ὁ ἀείμνηστος Μιχαὴλ Ροδᾶς, εἰς ὃν κατ' ἐπανάληψιν θὰ προσφύγωμεν κατωτέρω, ὑπῆρξεν ὁ φύσει καὶ θέσει κατάλληλος νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς ἐπερχομένους τὴν οὐσίαν ἑκάστου θέματος.

Πρὸ τῆς μεγάλης ταύτης δυνάμεως Χωροφυλακῆς, εἶχεν ἀποβιβασθῇ, μετὰ τοῦ δευτέρου κλιμακίου στρατοῦ καὶ ἑτέρα δύναμις Χωροφυλακῆς ἐκ Μακεδονίας προερχομένη, ἥτις καὶ ἀπετέλεσε τὸν πρῶτον πυρῆνα τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς ἐν Σμύρνῃ καὶ συνέβαλε σοβαρώτατα εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως.

Ὀφείλομεν μίαν γενικὴν παρατήρησιν καὶ ἐξήγησιν περὶ τῆς θέσεως τῆς Χωροφυλακῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ.

Αὕτη συνέστησε στατικὰς ὑπηρεσίας, μεταβατικὰ ἀποσπάσματα, Στρατονομικὰ ἀποσπάσματα, φρουρὰς κλπ., ὡς καὶ συγκεκροτημένα ὀργανικὰ τμήματα. Τὸ ἀνεξάρτητον Σύνταγμα Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ δυνάμεις Χωροφυλακῆς, εἰς ὅλα τὰ κλιμάκια δράσεως, ἐθεωροῦντο τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

---

(3) Καρολίδου, σελ. 278—279. Μ. Ροδᾶ, σελ. 90—92.

(3α) Μ. Ροδᾶ σελ. 79.

«Ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακή, ὡς καὶ ἐν Σμύρνῃ συνέβη, καθὼς καὶ εἰς πάντα τὰ καταλαμβανόμενα μέρη ἐλειτούργει πάντοτε, ἀποτελοῦσα παράρτημα τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς Τουρκικῆς τοιαύτης, συμφώνως μὲ τὰς ὁδηγίας, ἅιτινες διετυπώθησαν ἐν τῇ ὑπ᾽ ἀριθ. Ε.Π. 953 διαταγῇ τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Μεραρχίας...» Ἡ διευκρίνησις ἐξηγεῖ πόσον δυσχερὴς εἶναι ὁ διαχωρισμὸς τῶν ἔργων τῆς Χωροφυλακῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ.

Ἡ παράγραφος 7, τῆς αὐτῆς ὡς ἀνωτέρω Ε.Π. 953 διαταγῆς τῆς Ι Μεραρχίας, δίδει ἔτι παραστατικώτερον τὴν σύμμεικτον ἀποστολὴν στρατοῦ καὶ Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς γενικωτέρας προθέσεις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα ὡς ἀκολούθως:

«Συμπεριφορά: Ὡς πρῶτον μέλημα εἰς πάντα τόπον ἢ χωρίον, ἐστὶ ἡ ἐγκατάστασις καὶ πλήρης λειτουργία τῶν ὑπαρχουσῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀρχῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ λειτουργία τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστυνομικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς Τουρκικῆς Χωροφυλακῆς. Ἐν τούτοις θέλει ἐγκατασταθῇ, ἐν τελῶς ἀνεξαρτήτως τῆς Τουρκικῆς Ἀστυνομίας καὶ Χωροφυλακῆς, Ἑλληνικὴ Ὑπηρεσία Δημοσίας Ἀσφαλείας διὰ τῆς παρὰ τοῖς ἀποσπάσμασιν ὑπαρχούσης δυνάμεως Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, ἐνιχυομένης καὶ ὑπὸ Πεζικοῦ ἢ καὶ ἀντιστρόφως δι᾽ ἀποσπασμάτων Πεζικοῦ ἐνισχυομένων καὶ δι᾽ ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς» (4).

Ὁ Χατζηϊωάννου συνέστησεν ἐν Σμύρνῃ τὴν Ἀνωτέραν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς Ἰωνίας, ἥτις καὶ ἐλειτούργησε μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, μετωνομασθεῖσα βραδύτερον εἰς Α.Δ.Χ. Σμύρνης, ὑφ᾽ ἣν ὑπήγετο καὶ ἡ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις Σμύρνης. Διὰ τὰ λαβόντα χώραν γεγονότα κατὰ τὸ δίμηνον Μαΐου καὶ Ἰουνίου 1919, θὰ δώσωμε τὸν λόγον εἰς τὸν ἄτεγκτον Χατζηϊωάννου, παραθέτοντες τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 2702)5 ἀπὸ 30-6-1919 ἀναφοράν του (5).

Ἀριθ. Πρωτ. 2702)5 Ἐν Σμύρνῃ τῇ 30ῇ Ἰουνίου 1919

Ἡ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις Χωροφυλακῆς Ἰωνίας

Πρὸς τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς —Ἀθήνας

«Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω ὑμῖν, κ. Ἀρχηγέ, ὅτι ὀλίγας ἡμέρας ἐδῶ μετὰ τὴν ἄφιξίν μας, καταληφθέντος ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ τοῦ Ἀϊδινίου μετὰ τῆς περιοχῆς του, ἀπέστειλα ἐκεῖσε, τῇ διαταγῇ τοῦ κ. Ἀρχηγοῦ κατοχῆς, δύναμιν 150 ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν Μοίραρχον κ. Μπασιᾶν Νικόλαον, πρὸς τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἐγκατάστασιν Σταθμῶν, ἐὰν αἱ περιστάσεις τὸ ἐπέτρεπον.

»Ἡ δύναμις αὕτη, ἅμα τῇ εἰς Ἀϊδίνιον ἀφίξει της, διαιρεθεῖσα εἰς δύο, ἀπεστάλη τὸ ἓν σῶμα ταύτης εἰς τὸ τότε καταληφθὲν Νασλίον, ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Σακκαδάκην Ἐμμ., ἐναπομείναντος τοῦ ἑτέρου εἰς Ἀϊδίνιον ὑπὸ τὸν Μοίραρχον κ. Μπασιᾶν.

»Ἀμφότερα τὰ τμήματα ταῦτα, καθὼς καὶ τὰ ὑπόλοιπα τοιαῦτα τῆς ὑπαί-

---

(4) Ἡ Ε.Π. 953 διαταγὴ ἦτο ἡ τοιαύτη τῆς 10-5-1919. Ἔκθεσις πεπραγμένων ἔτους 1919 Ι Μεραρχίας, σελ. 38, Δ.Ι.Σ.)201)Δ)3. Βλέπε καὶ Κ. Νίδερ «Ἐκστρατεία Μ. Ἀσίας. Μεγάλη Στρατιωτικὴ καὶ Ναυτικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, Τόμος Α΄, σελ. 34.

(5) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Φ. 340 Α΄. Περὶ τῆς διαλαμβανομένης ἐν τῇ ἐκθέσει καταστροφῆς τοῦ Ἀϊδινίου βλέπε Μ. Ροδᾶ, σελ. 100—107.

θρου χώρας, τεθέντα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν κατὰ τόπους διοικούντων τὸ στάτευμα ἀξιωματικῶν, ἐκανόνιζον τὰ τῆς ὑπηρεσίας των ἀναλόγως τῶν διδομένων ὑπὸ τούτων διαταγῶν.

»Κατὰ τὰς πρώτας μὲν ἡμέρας τῆς κατοχῆς, ἡ δημοσία τάξις εἰς τὴν περιφέρειαν Ἀϊδινίου, εὑρίσκετο εἰς πολὺ εὐχάριστον σημεῖον, διότι οὐδὲν ἀδίκημα εἶχε συμβῇ, οἱ δὲ κάτοικοι —Χριστιανοί τε καὶ Ὀθωμανοὶ— ἐξηκολούθουν τὰς συνήθεις αὐτῶν ἐργασίας, ἐν ἄκρᾳ ὁμονοίᾳ. Περὶ τὰς ἀρχὰς ὅμως τοῦ τρέχοντος μηνός, Νεότουρκοι ἀξιωματικοί, ἀφιχθέντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Δενιζλί, ἤρχισαν νὰ καταρτίζωσι ληστρικὰς συμμορίας, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῶσιν ἐναντίον μας, ὑποστηριζόμενοι —ἀναφανδὸν— εἰς τὸ ἔργον των τοῦτο καὶ ὑπὸ πολυαρίθμων πρακτόρων τῆς ἐν Ν. Ἐφέσῳ ἑδρευούσης ξένης προπαγάνδας.

»Τὰ περὶ ὀργανώσεως τῶν Τούρκων ἐν Δενισλί, γνωσθέντα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου, τὰ μετέδωσα ἀμέσως εἰς τὰς ἐδῶ στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχάς, ἀλλά, προληπτικῶς, οὐδὲν ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν, καθ' ὅσον αἱ προπαρασκευαὶ ἐγένοντο ἐκτὸς τῆς ἡμετέρας ζώνης καὶ ἡ στρατιωτικὴ Διοίκησις περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ ἐνισχύσῃ κατά τι τὴν ἐν Ἀϊδινίῳ φρουρὰν διὰ τμημάτων τῆς διαθεσίμου τότε μικρᾶς δυνάμεως.

»Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις, ὁπότε, τὴν νύκτα τῆς 6ης πρὸς τὴν 7ην λήγοντος, ὁ ἐν Νασλίῳ Διοικητὴς τοῦ τμήματος λοχαγὸς κ. Ἀκριβός, καλέσας τὸν ὑπομοίραρχον Σακκαδάκην ἐν τῷ γραφείῳ του, τὸν διέταξε νὰ παραλάβῃ ἀμέσως τοὺς ἄνδρας του καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὸν εἰς Ἀϊδίνιον διότι, καθ' ἃς εἶχεν, ὡς διετείνετο, ἀσφαλεῖς πληροφορίας, ἰσχυραὶ δυνάμεις ἐκ Τούρκων θὰ ἐπετίθεντο τὴν ἐπομένην ἐναντίον των. Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐξετελέσθη καὶ ἅπασα ἡ ἐν Νασλίῳ στρατιωτικὴ δύναμις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἀνεχώρησε τὴν νύκτα ἐκείνην δι' Ἀϊδίνιον, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι, λόγῳ τῆς σπουδῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἐλλείψεως μέσων ἀφ' ἑτέρου, νὰ παραλάβωσι μεθ' ἑαυτῶν οἱ ἄνδρες τὰς ἀποσκευάς των, αἵτινες ἐγκαταλειφθεῖσαι ἐντὸς τοῦ ἀστυνομικοῦ καταστήματος διηρπάγησαν τὴν ἐπομένην ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων Τούρκων λησταντάρτων.

»Ἡ ἐκ Νασλίου δὲ εἰς Ἀϊδίνιον ὑποχωροῦσα δύναμις, προσβληθεῖσα καθ' ὁδὸν εἰς τὸ χωρίον Κιόσκι ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν λησταντάρτων καὶ Ὀθωμανῶν χωροφυλάκων τοῦ ἐκεῖ σταθμοῦ, διεσκόρπισεν αὐτούς, φονευθέντων ἐκ μὲν τῶν Ὀθωμανῶν περὶ τοὺς πεντήκοντα, ἐνῶ οἱ ἡμέτεροι δύο μόνον εἶχον ἀπωλείας, ἤτοι τὴν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Χαλκιαδάκη, φονευθέντος, καὶ ἑνὸς δεκανέως τραυματισθέντος, μεθ' ὃ καὶ ἐξακολουθήσαντες τὴν πορείαν των ἔφθασαν τὴν 7ην λήγοντος εἰς Ἀϊδίνιον τεθέντες ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Πεζικοῦ κ. Σχοινᾶ, ὅστις ἦτο Διοικητὴς τῆς ὅλης ἐκεῖ στρατιωτικῆς δυνάμεως.

»Ἀπὸ τῆς 7ης μέχρι τῆς 11ης λήγοντος ἐπεκράτησεν ἡσυχία ἐν Ἀϊδινίῳ, ἀλλὰ οἱ Ὀθωμανοὶ ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ τάγματος ἐκ Νασλίου, προήλασαν μέχρις Ἀϊδινίου καὶ τὴν 11ην τοῦ μηνὸς ἐπιτεθέντες κατὰ τῶν προφυλακῶν μας, παρὰ τὸ χωρίον Ἐμὶρ - Κιοϊ, διεσκορπίσθησαν ὑπ' αὐτῶν, ἀφήσαντες εἰς τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς τριάκοντα νεκρούς, ἐνῶ οἱ ἡμέτεροι ἐλαχίστας καὶ πάλιν ἔπαθον ζημίας, φονευθέντος ἑνὸς ἀνθυπολοχαγοῦ καὶ τραυματισθέντων τεσσάρων στρατιωτῶν. Αἱ παρενοχλήσεις ἐκ μέρους τῶν ἀνταρτῶν ἐξηκολούθησαν καὶ τὰς ἐπομένας ἡμέρας ἄνευ ὅμως ἀποτελέσματος τινός, διότι εἰς τὰς διενεργουμένας ἐπιθέ-

σεις τῶν ἡμετέρων εὐκόλως διεσκορπίζοντο ἐπαναρχίζοντες καὶ αὖθις τὸ ἔργον των, μόλις οἱ στρατιῶται ἐπανήρχοντο μετὰ τὴν καταδίωξιν εἰς τὰς θέσεις των. Ἡ κατάστασις δὲ αὕτη, διαρκέσασα ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι τῆς 14ης λήγοντος, ἀρκετὰ κατεπόνησε τὸ στράτευμα, διότι καὶ τὰ ἐκτὸς τῆς πόλεως τεταγμένα τμήματα εὑρίσκονο ἀδιακόπως εἰς κίνησιν καὶ εἰς τὰ ἐντὸς ταύτης τοιαῦτα, διετέλουν πάντοτε ἐν ἐπιφυλακῇ ἐπειδὴ οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι τοῦ Ἀϊδινίου ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν συμπλοκῶν ἐξεδήλωσαν στασιαστικὰ κινήματα καὶ ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ προσβληθῇ ὑπ' αὐτῶν ὁ στρατὸς αἰφνιδίως ἐκ τῶν νώτων.

»Τὴν πρωΐαν τῆς 15ης ἰδίου μηνός, δύναμις ἐχθρική, ἀποτελουμένη ἐξ ἑξακοίων περίπου πεζῶν, μετὰ δύο πεδινῶν πυροβόλων καὶ ἀρκετῶν ἱππέων, ἐμφανισθεῖσα πρὸς νότον τοῦ Ἀϊδινίου εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ Μαιάνδρου, προσέβαλε τοὺς ἡμετέρους οὐχὶ μακρὰν τῆς πόλεως, καὶ συγχρόνως ἑτέρα τοιαύτη ἐκ τριακοσίων περίπου ἀνδρῶν, προελθοῦσα ἐκ τῆς κατευθύνσεως Νασλίου, προσέβαλε λόχον τινὰ τοῦ ἡμετέρου συντάγματος εἰς τὰ βορειοανατολικὰ ὑψώματα τῆς πόλεως τεταγμένον. Ἀρξαμένης τοιουτοτρόπως τῆς μάχης πανταχόθεν, δὲν ἠδυνήθη ἡ Διοίκησις νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς μαχομένους λόχους, διότι ταυτοχρόνως καὶ οἱ κάτοικοι Ὀθωμανοὶ ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσιν ἐκ τῶν οἰκιῶν των τοὺς ἐν τῇ πόλει διαμένοντας στρατιώτας καὶ χωροφύλακας, οἵτινες καταλαβόντες καταλλήλους θέσεις ἠμύνοντο κατὰ τῶν οἰκιῶν. Περὶ τὴν 10ην πρωϊνὴν ὥραν Εὔζωνός τις ἐκσφενδονήσας χειροβομβίδα εἰς οἰκίαν τινὰ Ὀθωμανικήν, ἐκ τῶν παραθύρων τῆς ὁποίας ἐπυροβόλουν, προεκλήθη πυρκαϊά, ἥτις ἐπεκταθεῖσα μετ' ὀλίγον κατέκαυσε σχεδὸν ὅλην τὴν Τουρκικὴν συνοικίαν τὴν κειμένην πρὸς τὸ νότιον μέρος τῆς πόλεως ὡς καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀγορᾶς. Ἡ μάχη ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν πάντοτε θέσεων, ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς 15ης λήγοντος μέχρι τοῦ μεσονυκτίου τῆς 16—17ης ἰδίου, ἐνισχυομένων ἀδιακόπως τῶν λησταντάρτων διὰ τῆς προσελεύσεως ἐπικούρων ὁμοθρήσκων των ἐκ τῶν πέριξ. Περὶ τὴν πρώτην δὲ πρωϊνὴν τῆς 17ης, διαταχθέντες οἱ λόχοι τοῦ Συντάγματος νὰ ἀποσυρθῶσιν ἅπαντες εἰς τὸ ἄνωθεν τοῦ Ἀϊδινίου ὀροπέδιον, ἔνθα σῴζονται τὰ ἐρείπια τῶν Τράλεων, ἐναπέμεινεν ἡ Χωροφυλακὴ τελευταία ἐν τῇ πόλει, ἀποσυρθεῖσα καὶ αὐτὴ μετὰ δύο ὥρας περίπου, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξησφάλισε διὰ τῆς ἀντιστάσεώς της τὴν ὑποχώρησιν τοῦ στρατεύματος ἐκ τῆς πόλεως. Τὴν ὑποχώρησιν τοῦ στρατοῦ ἠκολούθησαν καὶ οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τοῦ Ἀϊδινίου, περὶ τὰς 8 χιλιάδας συμποσούμενοι, ἀλλὰ μόλις ἐξῆλθον τῆς πόλεως δὲν ἐπετράπη εἰς αὐτοὺς νὰ προχωρήσωσιν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, καὶ ὅταν ἡ Χωροφυλακὴ βραδύτερον ἀνήρχετο εἰς τὰς Τράλεις συνήντησε τούτους ἐπιστρέφοντας ἐν ὀλοφυρμοῖς εἰς τὰς οἰκίας των. Εἰς τὰς Τράλεις παρέμεινεν ὁ στρατὸς μέχρι τῆς 10ης πρωϊνῆς τῆς 17ης λήγοντος, ὁπότε καὶ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὑποχωρῶν μέχρι Μπαλατζίκι, ἐξαντληθέντων, καθ' ἃ λέγεται, τῶν πολεμοφοδίων των. Οἱ Τοῦρκοι ἀντιληφθέντες τὴν ἐκ Τράλεων ἀναχώρησιν τοῦ στρατοῦ εἰσέβαλον πανταχόθεν εἰς τὴν πόλιν πυρπολήσαντες μέχρι καὶ τῆς τελευταίας γωνίας τὴν Ἑλληνικὴν συνοικίαν, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν διήρπασαν, ἐπιδοθέντες κατόπιν εἰς τὴν σφαγὴν τῶν κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων πλείονες τῶν δύο χιλιάδων ἐξολοθρεύθησαν. Ἡ εὐθύνη δὲ τῆς τρομακτικῆς ταύτης καταστροφῆς βαρύνει ἀκεραίαν τὴν Διοίκησιν, διότι οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ κατάστασις τοῦ στρατοῦ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλειφθῶσιν οἱ κάτοικοι εἰς τὴν τύχην των, ἀποδειχθέντος βραδύτερον κατὰ τὴν ὑποχώρησιν, ὅτι

ἠδύναντο οὗτοι νὰ σωθῶσιν ἀκολουθοῦντες ἢ καὶ προπορευόμενοι τοῦ στρατεύματος.

»Εἰς Μπαλατζίκ, ἀντικατασταθέντος τοῦ κ. Σχοινᾶ διὰ τοῦ συνταγματάρχου κ. Νικολαΐδου, ἐπροχώρησε καὶ πάλιν ὁ στρατὸς μετὰ τῆς Χωροφυλακῆς εἰς Ἀϊδίνιον, ὅπερ καὶ ἀνεκατέλαβε τὴν 21ην ἰδίου μηνός, εὑρὼν ἐν αὐτῷ ἐξοιδημένα μόνον πτώματα, διότι οἱ μὲν ἐπιζήσαντες Ἕλληνες αἰχμαλωτισθέντες ἀπήχθησαν, οἱ δὲ Τοῦρκοι κάτοικοι φοβηθέντες ἀντίποινα, ἐξεκένωσαν τὴν κατερειπωμένην πόλιν πρὶν πλησιάσῃ αὐτὴν ὁ στρατός, διασκορπισθέντες μετὰ τῶν λαφύρων εἰς ὅλας τὰς κατευθύνσεις.

»Ἡ Χωροφυλακή, καθ' ἃς ἔχω ἀσφαλεῖς καὶ ἐξηκριβωμένας πληροφορίας, ἐξετέλεσε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἀνωτέρω γεγονότων καλῶς τὸ καθῆκον της, λαβοῦσα μέρος εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς συμπλοκὰς καὶ ὑποστᾶσα ἀπωλείας τεσσάρων ἐν ὅλῳ ὁπλιτῶν, ἤτοι: χωροφυλάκων Ν. φονευθέντος καὶ Νικηφοράκη Γεωργίου, Δανίκα Θεοδώρου καὶ Πεντικάκη Γεωργίου, τραυματιθέντων. Ἐπειδὴ δὲ ἐξηντλήθησαν κατὰ τὰς πρώτας συμπλοκὰς τὰ φυσίγγια τῶν ἀνδρῶν καὶ κατέστησαν ἑπομένως τὰ ὅπλα αὐτῶν ἄχρηστα, εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην ὁ Μπασιᾶς νὰ ἐγκαταλείψῃ ταῦτα εἰς τὴν ἐν Ἀϊδινίῳ εὑρεθεῖσαν ἀποθήκην τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, λαβὼν ἀντ' αὐτῶν Μάουζερ ἐκ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον περὶ τὰς ἓξ χιλιάδας ἐν τῇ ἀποθήκῃ μετ' ἀφθόνων φυσιγγίων.

»Δὲν παραλείπω δὲ νὰ ἀναφέρω ὅτι, ἐκτὸς τῆς Χωροφυλακῆς Νασλίου καὶ ἡ τοῦ Ἀϊδινίου τοιαύτη ἐγκατέλειψε τὰς ἀποσκευάς της ἐν τῇ πόλει κατὰ τὴν ὑποχώρησιν καὶ τοιουτοτρόπως ἀξιωμαικοὶ καὶ ὁπλῖται ἀπώλεσαν πᾶν ὅ,τι εἶχον, ἐναπομείναντες μὲ ὅ,τι ἕκαστος ἔφερεν.

«,Επειδὴ δὲ οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐκ τοῦ μισθοῦ τὸν ὁποῖον λαμβάνουσι δὲν δύνανται ν' ἀναπληρώσωσι τὰ ἀπωλεσθέντα εἴδη δίκαιον νομίζω εἶναι νὰ ἀποζημιωθῶσι ὑπὸ τοῦ Κράτους ὁρίζουσα ἡ Κυβέρνησις τὴν εἰς ἑκάστην κατηγορίαν ἐξ αὐτῶν δοθησομένην ἀποζημίωσιν. Προσεχῶς θὰ σᾶς ὑποβάλω ὀνομαστικὴν κατάστασιν τούτων καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπόφασιν ὑμῶν διὰ νὰ τὴν ἀναγγείλω εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους.

Ὁ Ἀντισυνταγματάρχης Ἀνώτερος Διοικητὴς — Χατζηϊωάννου».

Ἡ τόσον διαφωτιστικὴ αὐτὴ ἀναφορὰ τοῦ Χατζηϊωάννου ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς πρὸς τὰ Ὑπουργεῖα Στρατιωτικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2699)2 ἀπὸ 2-7-1919 ἀναφορᾶς. Εἶναι δι' ὅλα λεπτομερὴς καὶ παραστατικὴ ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην σχολίων (6).

Τὸ αὐτὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς ὑπέβαλεν εἰς τὰ αὐτὰ Ὑπουργεῖ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3187)41 ἀπὸ 18-7-1919 ἀναφορὰν τῆς Α.Δ.Χ. Ἰωνίας περὶ τῆς λαβούσης χώραν σκληρᾶς μάχης τμημάτων Χωροφυλακῆς μετὰ ἀτάκτων εἰς Πύργιον Ὀδεμησίου τὴν 7-7-1919, πλὴν δὲν ἀνεύρομεν τὴν ἀναφορὰν ταύτην.

Ἐκτὸς τῆς Χωραφυλακῆς Νασλίου καὶ Ἀϊδινίου, δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 953) 11-5-1919 διαταγῆς τῆς Ιης Μεραρχίας καὶ εἷς λόχος Χωροφυλακῆς προσκληθεὶς εἰς τὸ 5ον Σύνταγμα ἀπὸ 12-5-1919 ἐπελήφθη τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς τάξεως εἰς περιφέρειαν Μαγνησίας καὶ Κασαμπᾶ, ἔνθα ἔδρων ἄτακτα Τουρκικὰ τμήματα. Ἕτερον τμῆμα ἐξ εἴκοσιν ἀνδρῶν ὑπὸ Ἀξιωματικόν, δυνάμει ὑπ' ἀριθ. 996)12-5-1919

(6) Βλέπε καὶ Κ. Νίδερ ἐν Στρατ. Ἐγκυκλ. σελ. 53 ὡς καὶ Μ. Ροδᾶ σελ. 100—107

διαταγῆς τῆς αὐτῆς Μεραρχίας, ἀνεχώρησε μετὰ διλοχίας 8ου Συντάγματος Κρητῶν διὰ Κυδωνίας πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ 'Ασφαλείας. Τέλος δύναμις πεντήκοντα ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς ὑπὸ 'Αξιωματικὸν καὶ μετ' ἀναλόγων βαθμοφόρων συνεπείᾳ ὑπ' ἀριθ. 1148 ἀπὸ 19-5-1919, ἀνεχώρησε δι' 'Οδεμήσιον (7).

Κατὰ τὰς ἀρχὰς 'Ιουνίου 1919 ἔλαβεν χώραν ἑτέρα κατὰ τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ ἐξέγερσις ἐν Περγάμῳ καὶ Μαινεμένῃ, μετὰ δὲ τὴν ἀνακατάληψιν τούτων, «...'Η ἔφιππος Χωροφυλακὴ διετάχθη νὰ περιέλθῃ τὰ πέριξ χωρία ὅπως καθησυχάσῃ τὸν Μουσουλμανικὸν πληθυσμόν, προλάβῃ πᾶσαν ὑπερβασίαν τῶν 'Ελλήνων καὶ τιμωρήσῃ πάντα ὅστις ἤθελε προβῇ εἰς τοιούτου εἴδους ἀταξίας» (8).

'Η Χωροφυλακὴ ἐν Μ. 'Ασίᾳ εἶχε νὰ παλαίσῃ πρὸς πολλὰς ἀντιξοότητας καὶ ἀντιδράσεις. 'Ο ἀκέραιος Χατζηϊωάννου δὲν ἠδυνήθη νὰ συνεχίσῃ τὴν μετὰ τοῦ 'Υπάτου 'Αρμοστοῦ συνεργασίαν καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4260)3 ἀπὸ 29-7-1919 ἀναφορᾶς του ἐζήτησε καὶ ἀπηλλάγη τῶν καθηκόντων του ὡς 'Ανωτέρου Διοικητοῦ 'Ιωνίας, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ 'Υπάτου 'Αρμοστοῦ (9), τὸν διεδέχθη ὁ Κατσώνας ἵνα καὶ οὗτος ἐγκαταλείψῃ τὴν Σμύρνην διὰ τὴν ἰδίαν αἰτίαν.

'Επιζῶντες πολεμισταὶ τῶν Μικρασιατικῶν πεδίων ἀφηγοῦνται ἀτελευτήτους ἐξάλλους καὶ λίαν ἀσυμφόρους ἐνεργείας τοῦ ἀποκληθέντος «'Αλῆ Πασᾶ τῆς Σμύρνης» Στεργιάδου. Τὰ ἀφηγούμενα περιστατικὰ ἐγγίζουν τὸν μῦθον, ἓν δὲ τούτων ἀφηγηθὲν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐ.ἀ. Στρατηγοῦ Παπουτσάκη 'Εμμανουήλ, ὅπερ καὶ ἀπετέλεσεν τὴν αἰτίαν τῆς αὐθημερὸν ἀναχωρήσεως ἐκ Σμύρνης τοῦ Κατσώνα, θὰ παραθέσωμεν ἐν συντομίᾳ, ἵνα ὁ ἀναγνώστης ἐκτιμήσῃ τὴν ἀπὸ πλευρᾶς Χωροφυλακῆς κατάστασιν. 'Ο 'Αστυνόμος Βούρλων 'Υπομ. 'Αμαριωτάκης Ε. συνέλαβεν ὡς ὕποπτον κατασκοπείας ἀφιχθέντα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναιτιολογήτως Μπέην. 'Ο Στεργιάδης ἐκάλεσεν ἀμέσως εἰς τὸ γραφεῖον του τὸν 'Αμαριωτάκην καὶ ἀφοῦ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ τοὺς λόγους τῆς συλλήψεως ἐρράπισε τὸν 'Υπομοίραρχον.

'Ο Κατσώνας ἀπηύθυνεν ἀμέσως ἐξοργιστικὴν διαμαρτυρίαν πρὸς τὴν 'Αρμοστείαν καὶ ἐπιβιβασθεὶς τοῦ ἀναχωροῦντος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀτμοπλοίου ἀνεχώρησεν δι' 'Αθήνας.

'Επὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ Ροδᾶς γράφει «Τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὴν Σμύρνην τοὺς καλλιτέρους του 'Αξιωματικούς, 'Ανωτέρους καὶ κατωτέρους, ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ ποιὸν τῶν ἀνδρῶν ἦτο ἄριστον. Κατ' ἀρχὰς ἐπὶ κεφαλῆς ἦτο ὁ Χατζηϊωάννου. 'Αλλ' αἱ καθημεριναὶ ἐπεμβάσεις, αὐθαιρεσίαι καὶ βιαιότητες εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς τοῦ 'Υπάτου 'Αρμοστοῦ Στεργιάδου, τὸν ἠνάγκασαν νὰ ζητήσῃ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς 'Αθήνας. 'Ο Χατζηϊωάννου βεβαίως ἀνεγνώριζε τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχου τοῦ Σώματός του, ἀλλὰ ἔπρεπε δι' αὐτοῦ ὡς 'Αρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, νὰ ἐπιβάλωνται αἱ ποιναὶ καὶ νὰ γίνωνται αἱ μεταβολαί.

«Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐστάλη εἰς τὴν Σμύρνην ὁ Κατσώνας, ὡς 'Αρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ὁ Κατσιγιαννάκης ὡς 'Υπαρχηγός, ὁ δὲ Νικηφοράκης εἶχεν

---

(7) **Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Φ. 201)Δ3.**

(8) Κ. Νίδερ Μεγ. Στρατ. Ναυτ. 'Εγκυκλ. σελ. 53.

(9) Προσ. 'Αρχεῖον 'Αργ. Παπαργύρη. Βλέπε ἐπιτυχῆ χαρακτηρισμὸν Στεργιάδου ὑπὸ Μ. Ροδᾶ **ἐν σελ. 84.**

ἀναλάβει εὐθὺς μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἁρμοστοῦ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀστυνομίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κατσώνας δὲν παρέμεινεν πολὺν καιρὸν εἰς τὴν Σμύρνην.

«Μετὰ λαμπρὰν ἐργασίαν, τόσον ἐν Σμύρνῃ, ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μ. Ἀσίας ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὰς Ἀθήνας, διότι ἡ βιαιότης τοῦ Ἁρμοστοῦ ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον ἀδικαιολόγητος καὶ ἀ φ ό ρ η τ ο ς. Προκειμένου νὰ τιμωρήσῃ ἕνα Ἀξιωματικὸν τῆς Χωροφυλακῆς ἐνήργει ὁ Ἁρμοστὴς ἀπ᾽ εὐθείας καὶ χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Σώματος. Αὐτὴν τὴν μείωσιν δὲν τὴν ἠνέχθη ὁ Κατσώνας καὶ ἀπεχώρησεν ἐκ Μ. Ἀσίας» (9α).

Ἡ Τουρκικὴ Ἀστυνομία καὶ Χωροφυλακὴ παρὰ τὰς προσκλήσεις νὰ παραμείνῃ ὑπηρετοῦσα τὸν λαὸν βαθμιαίως ἀπεσύρετο ἑνουμένη μετὰ τῶν ληστανταρτῶν (9β) καὶ οὕτω ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακὴ ἠναγκάσθη ν᾽ ἀντιμετωπίσῃ ἐκτὸς τοῦ θέματος τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας καὶ τὸ θέμα τῆς γενικῆς καὶ τοπικῆς Ἀστυνομίας. Οὕτω ἡ ἐν Μ. Ἀσίᾳ Χωροφυλακὴ ἐπολέμησεν ὡς στρατός, ἀπετέλεσε τὴν στρατονομίαν παρὰ τῷ στρατῷ, παρετάχθη κατὰ τῶν ἀτάκτων δι᾽ ὅλων της τῶν δυνάμεων καὶ ἤσκησε τὴν Ἀστυνομίαν καὶ τὴν γενικωτέραν δημοσίαν καὶ Ἐθνικὴν ἀσφάλειαν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἐν ὑπαίθρῳ.

Ἐκ προοιμίου, ἐπικαλούμενοι τὰς 10 περίπου ἑκατοντάδας τὴν νεκρῶν της κατὰ τὴν τριετῆ ἐν Μ. Ἀσίᾳ δραστηριότητα, δυνάμεθα ἀδιστάκτως νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ χαράδραι, τὰ ὑψώματα, τὰ ὀροπέδια, αἱ κλιτεῖς, αἱ πόλεις, αἱ κῶμαι, αἱ ὁδοὶ καὶ ἀτραποὶ τῆς ὡραίας Ἰωνίας φρουροῦνται πυκνῶς καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπὸ τῶν περιϊπταμένων ψυχῶν τῶν ἡρωϊκώτατα ἀγωνισαμένων καὶ πεσόντων ἐκεῖσε ἀνδρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν ὑπηρεσιῶν ἐν γένει τῆς Χωροφυλακῆς ἠκολούθησε, ὡς εἰκός, τὴν πορείαν καὶ τὰς διακυμάνσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, κατὰ συνέπειαν ἡ ἵδρυσις ἢ κατάργησις ὑπηρεσιῶν, ἡ μεταφορὰ ἢ σύμπηξις, οἱ γενικοὶ καὶ εἰδικοὶ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ κλπ. ἀπετέλεσαν ἀπόλυτον συνάρτησιν τῶν στρατιωτικῶν προθέσεων καὶ ἐπιχειρήσεων.

Ὁ Νομὸς Ἀϊδινίου καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ ὑπόλοιπος περιοχὴ ἐτέλουν ὑπὸ στρατιωτικὴν κατοχήν, τουτ᾽ ἔστιν αἱ διάφοροι ὑπηρεσίαι Χωροφυλακῆς συνεκροτοῦντο οὐχὶ δι᾽ Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων ἢ Β.Δ. ἀλλὰ διὰ διαταγῶν τοῦ Ἀρχιστρατήγου. Τούτου ἕνεκεν καὶ διότι ἡ κομμουνιστικὴ λαῖλαψ κατὰ τὸ 1944 δὲν ἐσεβάσθη οὔτε τὰ ἄψυχα ἀρχεῖα, δὲν εὕρηνται στοιχεῖα περὶ τῶν συσταθεισῶν μονάδων ἢ ὑπηρεσιῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ κατὰ τὴν περίοδον 1919 — 1923 (10).

Ἐκ τῆς ἀναδιφίσεως καὶ τῆς ἐν γένει ἐρεύνης προέβημεν εἰς τὴν σύνταξιν ἑνὸς πίνακος, ἐμφαίνοντος μέρος τῶν ὑπὸ διοίκησιν Ἀξιωματικοῦ συσταθεισῶν καὶ λειτουργησασῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ στατικῶν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς (11).

(9α) Μιχ. Ροδᾶ σελ. 119—120.

(9β) Βλέπε Ἔκθεσιν Στεργιάδου ἐν Μ. Ροδᾶ σελ. 127—129.

(10) Ἡ Διεύθυνσις Α4)ΙΓ τοῦ Γ.Ε.Σ. διὰ τοῦ ὑπ᾽ ἀριθ. 194092)1947 ἐγγράφου ἠτήσατο παρεμφερεῖς πληροφορίας παρὰ τῶν Ὑπουργ. Δημ. Τάξεως καὶ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς. Τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυαλκῆς διὰ τοῦ ὑπ᾽ ἀριθ. 20)4)12 ἀπὸ 28-5-1947 ἐγγράφου του ἐγνώρισεν ὅτι λόγῳ καταστροφῆς τῶν ἀρχείων του κατὰ τὸ στασιαστικὸν κίνημα τοῦ Δεκεμβρίου 1944 δὲν ἠδύνατο νὰ παρέξῃ πληροφορίας «περὶ μονάδων Χωροφυλακῆς χρονικῆς περιόδου 1919—1923».

(11) Ὅρα παράρτημα ΥΙΙ.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς Μ. Ἀσίας ὑπεδέχθησαν μὲ ἔξαλλον χαρὰν τὴν ἀποβίβασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ συντόμως ἐπλήρωσαν ἐξαιρετικῶς ἀκριβὰ τὴν χαράν των ταύτην, ὡς ἤδη ἀνεφέραμεν ὀλίγα περὶ τῶν γεγονότων Ἀϊδινίου καὶ Νασλίου καὶ ἀπέβη ἐφ᾽ ἑαυτῆς κρίσιμος ἡ κατάστασις, ὅσον ἀφορᾷ τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος σκέψεις καὶ πεποιθήσεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐκείνου.

Ἡ Χωροφυλακὴ ᾐσθάνετο καὶ ἔζη τὴν πλέον σκληρὰν δοκιμασίαν τοῦ νευρικοῦ συστήματος τῶν ἀνδρῶν της.

Ἦσαν ὑποχρεωμένοι μαχόμενοι νὰ φονεύωνται ὑπὲρ τῆς γενικῆς τάξεως καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις εἶχε καταστῆ τὸ ἀντικείμενον τῶν Τσετικῶν ὠμοτήτων, ἀλλ᾽ ἦσαν ἐν ταὐτῷ ὑποχρεωμένοι νὰ στρέφωνται καὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἵνα προστατεύσωσι τοὺς σφαγεῖς των, διότι οὕτω ἀπήτει ἡ διπλωματία.

Σκληρόν, ἄχαρι ἀλλὰ καὶ ὑπεράνθρωπον καθῆκον ἐζητεῖτο, καὶ δὲν ὑπάρχει μία περίπτωσις κατὰ τὸ πρῶτον, τουλάχιστον, ἔτος τῆς κατοχῆς καθ᾽ ἣν ν᾽ ἀπέστησαν αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος οἱ Ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται τῆς Χωροφυλακῆς (11α).

Ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς, εἴπομεν καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν, καθ᾽ ὅλον τὸν βίον της ἦτο ἀνεπαρκὴς ἀριθμητικῶς καί, κατὰ τὰ εἰωθότα, ὅταν συνέρρεον ἀπειλητικαὶ καὶ ἀπαιτητικαὶ αἱ ἀνάγκαι, τότε πλέον ἡ ἀείποτε προχειρολογοῦσα πολιτεία ἔσπευδεν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν, παρασυρομένη ἐκ τῶν γεγονότων, διὰ στρατολογίας τῶν οἱωνδήποτε καὶ διὰ δημιουργίας ὀργανισμῶν τῆς εὐθυμοτέρας συλλήψεως καὶ εὐθηνοτέρας κοστολογήσεως.

Ἐν προκειμένῳ ἤθελεν τὸν στρατὸν ἀπερίσπαστον ἐκ τῶν ἔργων τῆς ἀσφαλείας καὶ τάξεως ἐν τῇ κατεχομένῃ χώρᾳ, διότι ἄλλως οὔτε ἀσφάλεια οὔτε στρατὸς θὰ ὑπῆρχε, ἀλλὰ καὶ στρατὸς χωρὶς ἀσφάλειαν ἐν τῇ ὑπαίθρῳ καὶ ἐν ταῖς πόλεσι, χωρὶς ἀσφάλειαν ἐν τοῖς μετόπισθεν καὶ ἀστυνόμευσιν μιᾶς τόσον πολυσυνθέτου καὶ εὐαισθήτου περιοχῆς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ σταθῇ.

Ἀδίρρητος, λοιπόν, ἡ ἀνάγκη Χωροφυλάκων, καὶ αἱ προσκλήσεις πρὸς κατάταξιν, ὑποχωρητικαὶ μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων ὁρίων, ἀλληλοδιεδέχοντο ἀλλήλας, ἀληθὴς δὲ ὁδὸς ἀποφυγῆς τῶν στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων εἶχε καταστῆ ἡ εἰς τὴν Χωροφυλακὴν κατάταξις, ἔστω καὶ ἔναντι τῶν μικρῶν ἀποδοχῶν.

Δὲν ὑπῆρξαν μόνον αἱ ἐνεστῶσαι τεράστιαι ἀνάγκαι διὰ τὸν Νομὸν Ἀϊδινίου, ἀλλὰ καὶ αἱ τοιαῦται πρὸς κάλυψιν τῶν ἐν ὄψει ἐξορμήσεων, αἱ τοιαῦται πρὸς κάλυψιν τῶν μεγάλων καὶ συνεχῶν ἀπωλειῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖναι αἵτινες μετ᾽ ὀλίγον ἔδει νὰ καλυφθῶσιν ἐν ὁλοκλήρῳ τῇ περιοχῇ τῆς Θράκης καί, κατὰ τὰς ἐθνικὰς ἐπιδιώξεις, ἐν Δωδεκανήσῳ καὶ Βορείῳ Ἠπείρῳ.

Ἀθρόαι κατατάξεις ἐπεδιώκοντο καὶ ἐγένοντο, καὶ ἐφ᾽ ὅσον δὲν ἐπήρκει ἡ προσέλευσις, συνεπληροῦντο οἱ ἀριθμοὶ τῶν κενῶν διὰ μεταθέσεως ἐκ τοῦ Πεζικοῦ, τοῦ Ναυτικοῦ κλπ., ἡ δὲ Πολιτεία πάντοτε Ἐπιμηθεύς, εἶχε τὴν ἀξίωσιν ἅμα τῇ περιβολῇ τῶν ἀμφιμασχαλίων νὰ διατίθενται εἰς ὑπηρεσίαν οἱ νέοι ἐκεῖνοι.

Ἀπὸ τῶν μέσων ἔτους 1919 καὶ καθ᾽ ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1920 —

(11α) Κατὰ τὴν ἔκθεσιν Στεργιάδου, τελευτοῦντος τοῦ 1919, ἡ διατεθεῖσα εἰς Μ. Ἀσίαν δύναμις ἀνήρχετο εἰς 500 ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικοὺς καὶ 3.000 χωροφύλακας (Βλέπε Μ. Ροδᾶ σελ. 129). Ἀσφαλῶς εἰς ταύτην δὲν συμπεριελαμβάνοντο τὰ στρατονομικὰ ἀποσπάσματα.

1921 ὅλων τῶν στρατολογικῶν κατηγοριῶν καὶ ἀποχρώσεων ἄτομα ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὴν Χωροφυλακήν.

Ἡ ἡγεσία τοῦ Σώματος, ἐπικουρουμένη σοβαρῶς παρὰ τῆς Ἰταλικῆς Ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὑπερνίκησε τὰς Κυβερνητικὰς ἀπόψεις περὶ προχείρου ἐκπαιδεύσεως, δεχθεῖσα μόνον μείωσιν τοῦ χρόνου ἐκπαιδεύσεως εἰς ἅπαντα τὰ τμήματα, καὶ ὄχι μόνον τῶν κατατασσομένων ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκ τῶν ἄλλων ὅπλων καὶ σωμάτων μεταφερομένους ὑπέβαλλεν εἰς ἐντατικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἀσφαλῶς τοῦ κανόνος τούτου ἐξηρέθησαν μετὰ τὸν νόμον 2455) 1920 οἱ ἄνευ θητείας Χωροφύλακες, οἵτινες ἔκτοτε κατὰ παγιοποιηθὲν καθεστὼς δὲν ἐτύγχανον ἐκπαιδεύσεως τινός. Καὶ περὶ τούτων γενήσεται ἐν τῷ ἑπομένῳ Κεφαλαίῳ λόγος εὐρύτερον.

Ἐν τῇ Κεντρικῇ Σχολῇ Ἀθηνῶν ἐλειτούργουν συνεχῶς 5—6 λόχοι μαθητῶν Χωροφυλάκων καὶ 2—3 λόχοι μαθητῶν Ὑπεν) ρχῶν καὶ Ἐνωμ) ρχῶν, εἶχεν δὲ ἐγκατασταθῆ παρὰ τῇ Σχολῇ καὶ ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἀποστολῆς Ταγματάρχης Δελφίνι. Οὕτω ἀνὰ τρίμηνον ἐξήρχοντο μόνον ἐκ τῆς Κεντρικῆς Σχολῆς 800—880 νέοι Χωροφύλακες καὶ ἀνὰ ἑξάμηνον 160—250 Ὑπαξ) κοί. Κατὰ τὸ 1921 οἱ λόχοι τῶν μαθητῶν Χωροφυλάκων εἶχον ἀνέλθει εἰς 11 καὶ οἱ ἐξερχόμενοι ὑπερέβαινον τοὺς χιλίους κατὰ ἑξάμηνον.

Τὰ βιβλία ἡμερησίων Διαταγῶν Σχολῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παρέχουν ἁδρὰν τὴν εἰκόνα τῆς ἐντονότητος καὶ τῆς ταχύτητος.

Τὸ πλέον ἀποκαρδιωτικὸν διὰ τὴν Πολιτείαν, ἀλλὰ καὶ τὸ πλέον τιμητικὸν διὰ τὴν ἐπαχθῶς χρησιμοποιουμένην Χωροφυλακήν, ὑπῆρξεν ὅτι μεταξὺ τῶν μετατασσομένων καὶ κατατασσομένων συμπεριλαμβάνετο ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀγραμμάτων καὶ ἡ Σχολὴ ἠναγκάσθη νὰ συστήσῃ ἴδιον τμῆμα ἀγραμμάτων!!! (12). Περὶ τῶν ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης ἐπιπτώσεων θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ ἑπόμενον κεφάλαιον. Ἐξαιρετικὴν συμβολὴν εἰς τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐκστρατείας εἰσέφερεν ἡ ἐνεργὸς ἀνάμιξις τοῦ ἐπανελθόντος, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἐκ Σμύρνης Χατζηϊωάννου, ὅστις λαβὼν αὐτοπρόσωπον γνῶσιν τῶν ἀναγκῶν καὶ ἀπαιτήσεων τῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὑπηρεσίας ἔδιδε τὸ ἀνάλογον χρῶμα.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς Κεντρικῆς Σχολῆς, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν μεγάλων ἀναγκῶν, ἐλειτούργουν ταυτοχρόνως καὶ παραρτήματα τῆς Σχολῆς ἐν Χανίοις καὶ Σμύρνῃ.

Ἡ ἐν Σμύρνῃ Σχολὴ ἱδρύθη ἀπὸ τῶν πρώτων μηνῶν τῆς ἀποβιβάσεως ἐκεῖσε τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων, ἡ ἵδρυσις δὲ καὶ λειτουργία ταύτης ἐνεῖχε καὶ εὐρυτέραν ἐθνικὴν σκοπιμότητα, ἤτοι, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Χωροφυλακῆς δι' ἐπιτοπίου ἐμψύχου ὑλικοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ, τὴν διὰ τῆς Χωροφυλακῆς στενωτέραν ἐπαφὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας μετὰ τοῦ ὑπολοίπου Ἔθνους (13).

Πρὶν χωρήσωμεν εἰς τὴν παρακολούθησιν τῶν ἔργων τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω δημιουργουμένης δυνάμεως, ὀφείλομεν ὅπως προβῶμεν εἰς διακρίσεις τινάς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Χωροφυλακὴν καὶ τὰ κατεχόμενα ἢ καταλαμβανόμενα ἐδάφη.

---

(12) Η. Δ. Σχολῆς τῆς 16ης Μαρτίου 1920.

(13) Τὴν 11-6-1920 τὸ Σχολεῖον Χωροφυλακῆς Σμύρνης εἶχε δύναμιν: Ἀξιωματικοὶ 6, ὁπλῖται μαθηταὶ 218. Δ.Ι.Σ.)Φ. 365. Μέχρι τέλους 1919 ἐκ τοῦ Σχολείου τούτου εἶχον ἐξέλθει 290 χωροφύλακες (βλέπε ἔκθεσιν Στεργιάδου ἐν Μιχ. Ροδᾷ, σελ. 129).

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ ἔδρασεν κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ἐκείνην ὑπὸ τρεῖς μορφάς, δηλονότι διὰ τῶν στρατονομικῶν ἀποσπασμάτων, διὰ τῶν ὀργανικῶν τακτικῶν τμημάτων καὶ διὰ τῶν στατικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἴσχυσεν οὔτε δι' ὁλόκληρον τὴν περίοδον 1919—1922, ἀλλ' οὔτε καὶ δι' ὅλα τὰ ἐδάφη.

Οἱ Τουρκικοὶ στρατῶνες Σμύρνης εἰς οὓς ἐστεγάσθη καὶ ἡ ἐν Σμύρνη ἱδρυθεῖσα καὶ λειτουργήσασα Σχολὴ Χωροφυλακῆς

Στατικαὶ ὑπηρεσίαι κατὰ κανόνα συνεστήθησαν καὶ ἐλειτούργησαν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν ἐδάφη, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ ὡρισμένα τακτικὰ ὀργανικὰ τμήματα τοῦ Ἀνεξαρτήτου Συντάγματος Χωροφυλακῆς ἢ τοῦ Ἀνεξαρτήτου Τάγματος Χωροφυλακῆς μετεβλήθησαν διὰ διαταγῶν τῆς Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας εἰς στατικὰς ὑπηρεσίας. Πάντως, ἡ ἐδαφικὴ περιοχὴ τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Ἰωνίας περιελάμβανε τὴν περιοχὴν τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν.

Εἰς τὴν ὑπόλοιπον καταληφθεῖσαν χώραν τῆς Μ. Ἀσίας ἡ Χωροφυλακή, ἐκτὸς τῶν στρατονομικῶν ἀποσπασμάτων της, ἔδρασε διὰ τῶν τμημάτων τοῦ Συντάγματος καὶ Τάγματος Χωροφυλακῆς.

Εἰδικώτερον μάλιστα, μόνον ἀπὸ τῆς ἑπομένης τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν ἀπέκτησαν νομιμότητα τινά, αἱ ἐν Σμύρνη κλπ. Ἑλληνικαὶ Ἀρχαί, ἤτοι ἀπὸ τῆς 30 Ἰουλίου 1920.

Πρὸς πληρεστέραν ἐναρμόνισιν τοῦ θέματος ἡμῶν, ἡ ἐξέλιξις τῶν πραγμάτων διῆλθεν ἐκ τῶν ἑξῆς σταδίων:

1) 2-5-1919, κατ' ἐντολὴν τῶν δυνάμεων ἀποβίβασις Ἑλληνικῶν δυνάμεων εἰς Σμύρνην καὶ ὡρισμένον τμῆμα τῆς ἐνδοχώρας ταύτης πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως.

2) Ἡ κατ' ἐντολὴν τῶν δυνάμεων καταστολὴ τοῦ ὑπὸ τὸν Τζαφὲρ Ταγιὰρ κινήματος ὑπὸ Ἑλληνικῶν δυνάμεων καὶ ἡ ἐπ' εὐκαιρία ταύτῃ στρατιωτικὴ κατάληψις τῆς μέχρι τῆς Τσατάλτζης καὶ Ἀδριανουπόλεως Θράκης (24-7-1920).

3) Τούτων εἶχε προηγηθῆ ἡ Συνθήκη Νεϊγὺ (14—27 Νοεμβρίου 1919), κατακυρώσασα ὁριστικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν.

4) Ἡ Συνθήκη τῶν Σεβρῶν (28-7-1920), δι' ἧς παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδαν ὁλόκληρος ἡ Θράκη (Δυτικὴ καὶ Ἀνατολική), αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Σάμος,

Λῆμνος, Θάσος, Σαμοθράκη, Μυτιλήνη καὶ Χίος καὶ ἡ διοίκησις ἑνὸς ἰδιορρύθμου κράτους τῆς Σμύρνης, ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τοῦ Βιλαετίου Ἀϊδινίου. Διὰ τὴν περιοχὴν ταύτην ὡρίζετο ὅτι, μετὰ πενταετίαν θὰ διενεργεῖτο δημοψήφισμα περὶ τῆς ἑνώσεως ἢ οὔ μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

5) Τέλος, ἐν Κων)πόλει διετηρεῖτο διασυμμαχικὴ Ἁρμοστεία, εἰς ἣν μετεῖχεν καὶ ἡ Ἑλλὰς δι᾽ ἐπὶ τούτῳ Ἁρμοστοῦ καὶ στρατιωτικῆς ἀντιπροσωπείας.

Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν καὶ εἰδικώτερον μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν παρὰ τῶν Κοινοβουλίων τῶν ἐνδιαφερομένων Χωρῶν, ἡ Ἑλλὰς θ᾽ ἀπέκτα τὰ παρεχόμενα δικαιώματα, ἀλλ᾽ ὡς εἴδομεν, ἐφ᾽ ὅλων τῶν σημείων τούτων ἡ Ἑλλὰς εἶχε προπορευθῆ, εἴτε δι᾽ ἰδίων της στρατιωτικῶν ἐνεργειῶν διαρκοῦντος τοῦ πολέμου, εἴτε ὑπὸ τύπον ἐκτελέσεως συμμαχικῶν ἐντολῶν.

Ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἐπικύρωσις τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν ἐξεδηλώθη τυπικῶς καὶ οὐσιαστικῶς.

Κατελύθησαν αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ καὶ διὰ τοῦ ἐκδοθέντος νόμου 2493)20 καὶ προεβλέφθη ἡ ὀργάνωσις τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως Σμύρνης, βάσει τῆς ὁποίας εἰς τὴν Ἁρμοστείαν συνεστήθη καὶ Τμῆμα Δημοσίας Ἀσφαλείας.

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης ταύτης, μεταξὺ τοῦ κατ᾽ ἐντολὴν τοῦ Στεργιάδου ἐνεργοῦντος Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἁρμοστείας Π. Γουναράκη καὶ τοῦ Ἀχμὲτ Μπεσὴμ Βέη, ἀναπληρωτοῦ Βαλῆ Ἀϊδινίου, τὴν 30 Ἰουλίου 1920, ὑπεγράφη ἐν Σμύρνῃ πρωτόκολλον παραλαβῆς καὶ παραδόσεως τῆς ἐν γένει διοικήσεως πόλεως Σμύρνης καὶ περιφερείας ταύτης (13α).

Ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης ἡ Ἑλληνικὴ διοίκησις ἀνέλαβεν τυπικῶς καὶ οὐσιαστικῶς ἁπάσας τὰς ἐξουσίας καὶ λειτουργίας τῆς συντεταγμένης κοινωνίας ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ, κατὰ συνέπειαν κατηργήθη καὶ τύποις ἡ Τουρκικὴ Χωροφυλακὴ καὶ Ἀστυνομία.

Οὕτω, λοιπόν, ἐκτὸς τῶν προβλεφθεισῶν ὑπὸ τοῦ Ὀργανισμοῦ Χωροφυλακῆς ἐξ Ἀνωτέρων Διοικήσεων Χωροφυλακῆς (Ν. 1370)1918) ἱδρύθησαν δύο νέαι Ἀνώτεραι Δ)σεις Χωροφυλακῆς, πρώτη ἡ Α.Δ.Χ. Ἰωνίας, ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1919 καὶ ἡ τοιαύτη Θράκης, ἀπὸ τοῦ Γ´ δεκαημέρου Ἰουλίου 1920.

Περὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἐν Θράκῃ θὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῷ ἀμέσως ἑπομένῳ κεφαλαίῳ.

Μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1921 εἰς τὰ καταληφθέντα ἐδάφη Μ. Ἀσίας ὑπῆρχεν ἡ δύναμις τῆς Α.Δ.Χ. Ἰωνίας (Σμύρνης) καὶ ἡ τῶν Στρατονομικῶν ἀποσπασμάτων. Ἡ δύναμις τῆς στρατονομίας εἶχεν ἀπορροφήσῃ τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐφίππου Χωροφυλακῆς, ἀτυχῶς δὲ δι᾽ αὐτήν, οὔτε οἱ στρατιωτικοὶ συγγραφεῖς τὴν ἐνεθυμήθησαν, οὔτε ἡμεῖς ἔχομεν πολλὰ στοιχεῖα περὶ τῆς δράσεώς της, διότι ἡ δύναμις αὕτη ἔδρασεν, ὡς συμβαίνει εἰς ὅλους τοὺς πολέμους, πλησίον τῶν στρατιωτικῶν Μεγάλων Μονάδων. Παρὰ τῇ Στρατιᾷ ὑπῆρχεν ἡ Διεύθυνσις Στρατονομίας. Ἡ Α.Δ.Χ. Ἰωνίας καὶ αἱ ὑπηρεσίαι αὐτῆς ὑπήγοντο εἰς τὴν Ἁρμοστείαν Σμύρνης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Στρατιάν, ἐφ᾽ ὅσον ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν εἶχεν κηρυχθῆ ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος, κυρίως εἰπεῖν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἰδίᾳ ἐν Σμύρνῃ ἡ Ἁρμοστεία εἶχεν πρωτεύοντα ρό-

---

(13α) Βλέπε Πρωτόκολλον καὶ ἄλλας λεπτομερείας ἐν Μ. Ροδᾷ σελ. 178—183.

(14) Βοζίκης Χ. «Αἱ ἀπολογίαι τῶν θυμάτων τῆς 15ης Νοεμβρίου 1922.

λον, ἐν τῇ ὑπολοίπῳ ὅμως χώρα, λόγω τῶν συνεχῶν ἐπιχειρήσεων καὶ Ληστανταρτικῶν προσβολῶν, αἱ στατικαὶ ὑπηρεσίαι εὑρίσκοντο ἐν μείζονι συνεργασία μετὰ τῶν στρατιωτικῶν μονάδων, ἀλλὰ καὶ ἐν μείζονι ἀπ' αὐτῶν ἐξαρτήσει.

Περὶ τῆς ἀκριβοῦς δυνάμεως τῆς 'Ανωτέρας ταύτης Διοικήσεως, δυστυχῶς δὲν ἔχομεν στοιχεῖα, διότι ἐκτὸς τῆς πρώτης ὑπὸ τὸν Χατζηϊωάννου ἀποστολῆς δυνάμεως 4 λόχων (500 ἀνδρῶν περίπου), δὲν κατέστη ἐφικτὴ ἡ ἀνεύρεσις ἄλλων ἀποστολῶν.

Εἴδομεν ὅτι ὁ Στεργιάδης ἐν τῇ κατὰ τὰ τέλη 1919 ἐκθέσει του ἀνεβίβαζεν τὴν δύναμιν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς 3.500 ἄνδρας, ὁ Μ. Ροδᾶς, ἐν σελ. 168, ἀναφέρει ὅτι πρὸ τῆς συνθήκης εἰρήνης (Σεβρῶν), ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς εἰς ὅλας τὰς κατεχομένας περιοχὰς ἀνήρχετο εἰς 4.000 ἄνδρας.

Μετὰ ὅμως τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν, τὴν ὁλοσχερῆ κατάργησιν τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν καὶ τὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως ἐπὶ πολὺ μεγαλυτέρας ἐκτάσεως, ἀσφαλῶς ἡ ἀπαιτηθεῖσα καὶ διατεθεῖσα δύναμις ὑπῆρξεν πολὺ μεγαλυτέρα.

Σημαντικὴ δύναμις, Μικρασιατικῆς προελεύσεως, προετοιμάσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ Σχολείου Χωροφυλακῆς. Εἰς 1.500 Χωροφύλακας ἀναβιβάζει τὴν δύναμιν ταύτην ὁ Τμηματάρχης τῆς Ἁρμοστείας ἐν τῇ ἀπὸ 10-10-1921 ἐκθέσει του. (Βλέπε περὶ ταύτης κατωτέρω).

Ἡ διὰ τὴν 'Ανωτέραν Διοίκησιν δύναμις ἐλαμβάνετο ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ συνεκροτεῖτο δι' ἐπιλογῆς τῶν καταλληλοτέρων ὀργάνων.

'Αναμφιβόλως εἶχεν ἀποσταλῆ ἐκεῖσε σοβαρὰ δύναμις, δεδομένου δὲ ὅτι ἐν τῇ πόλει τῆς Σμύρνης εἶχον συσταθῆ καὶ ἐλειτούργουν 21 ἀστυνομικὰ τμήματα, πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν ἐν Σμύρνῃ μόνον δύναμιν ἀνερχομένην τουλάχιστον εἰς 600 ἄνδρας, μὴ ὑπολογιζομένης τῆς δυνάμεως τοῦ ἐκεῖσε Σχολείου.

Κατὰ τὴν περίφημον «δίκην τῶν ἕξ» ἀπολογούμενος ὁ 'Αρχιστράτηγος Χατζηανέστης καὶ περιγράφων τὴν ἐν Σμύρνῃ δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν κατὰ τὴν κατάρρευσιν, ὡμίλησεν περὶ 5000 Χωροφυλάκων, εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἁρμοστείας, τῆς 'Ανωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Σμύρνης.

'Εν τῷ συνόλῳ ἡ διατεθεῖσα εἰς Μ. 'Ασίαν δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ἀσφαλῶς ὑπερέβη τὰς 5.000 περίπου ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐκ τούτων μόνον οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν 'Ανωτέραν Διοίκησιν ὑπήγοντο εἰς τὴν Ἁρμοστείαν, οἱ λοιποὶ εἶχον ὑπαχθῆ τακτικῶς καὶ διοικητικῶς εἰς τὴν 'Ανωτέραν Γενικὴν Στρατιωτικὴν Διοίκησιν, ὡς παρακατιόντες θὰ ἴδωμεν. Ἤτοι ἡ Χωροφυλακὴ μετέσχε τῆς Μικρασιατικῆς περιπετείας διὰ τῶν 2)3 σχεδὸν τῆς ὀργανικῆς της δυνάμεως, ἐνῶ ὡς προείπομεν εἰς τὰς 'Αθήνας ἐγένετο σοβαρῶς λόγος περὶ χειροκτίων ἐν τῇ 'Αστυνομεύσει καὶ μάλιστα ἐν βίᾳ, διότι δὲν ὑπελογίζετο πῶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ τοιοῦτον τι ἂν κάποτε ἐπέστρεφον νικηφόροι ἐκ τῶν πολεμικῶν μετώπων αἱ τόσον πολυάριθμοι φάλαγγες τῆς Χωροφυλακῆς.

Τὴν 3ην 'Απριλίου 1921 ἔφθασεν εἰς Προῦσαν τὸ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ταγματάρχου Χωροφυλακῆς 'Αλ. 'Αναγνωστοπούλου ἀνεξάρτητον Τάγμα Χωροφυλακῆς ἐκ τεσσάρων λόχων (15).

---

(15) 'Ατομικὸν 'Αρχεῖον 'Αργύρη Παπαργύρη: 'Αξιωματικοὶ τοῦ τάγματος ἀναφέ-

Αἱ ἐν τῷ ἀπὸ 2 Μαρτίου 1921 ὑπομνήματι τοῦ Δ. Γούναρη, πρὸς τὴν συμμαχικὴν συνδιάσκεψιν, διαλαμβανόμεναι προτάσεις περιεῖχον καὶ τὸ ἓν σκέλος, τὸ ἐθνικόν, τῆς σκοπιμότητος τῆς ἐν Σμύρνῃ ἱδρύσεως καὶ λειτουργίας Σχολείου Χωροφυλακῆς, πολὺ εὐρυτέρας τῆς παρ᾽ ἡμῶν προεκτεθείσης.

Διὰ τῶν ὅρων αὐτῶν ἡ Ἑλλάς, ἀποδεχομένη τὴν στρατιωτικὴν ἐκκένωσιν τῆς Μ. Ἀσίας, ἐζήτει τὴν δημιουργίαν ἑνὸς αὐτονόμου, ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν συμμάχων, κράτους ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ὑπῆρχε Χωροφυλακὴ ἐξ ἐντοπίων ὑπὸ Ἕλληνας Ἀξιωματικοὺς (16).

Ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη προσπάθεια ἀπέτυχεν καὶ ἡ Κυβέρνησις εὐελπιστοῦσα, ἐκ τῶν τελευταίως σημειωθεισῶν Ἑλληνικῶν νικῶν, ἀπεφάσισεν τὴν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων καὶ μέσων λύσιν τοῦ θέματος.

Πρὸς τοῦτο εἶχε ἀνάγκην τῆς μείζονος ἐθνικῆς προσπαθείας καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ στρατοῦ Μ. Ἀσίας ἐκ τῶν ἔργων ἀσφαλείας ἐν τοῖς μετόπισθεν. Ἡ σκέψις αὕτη εἶχε γεννηθῆ ἐνωρίτερον καὶ ἤδη ἐν ὄψει τῆς πρὸς Σαγγάριον ἐπιχειρήσεως ἐτίθετο εἰς ἐφαρμογήν.

Τὴν 30 Μαΐου 1921 ἔφθασεν εἰς Σμύρνην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Προῦσαν ὁ Βασιλεὺς καὶ κλιμάκιον τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀφοῦ ἀπεφασίσθη ἡ ἐκτέλεσις μεγάλης ἀκτῖνος ἐπιχειρήσεων ἐκλήθησαν, αἱ κατά τινα τρόπον προετοιμασθεῖσαι ἐν τῷ Σχολείῳ Χωροφυλακῆς Ἀθηνῶν, δυνάμεις Χωροφυλακῆς ν᾽ ἀναλάβωσιν τοὺς τομεῖς τῶν μετόπισθεν, ὡς ὀργανικὰ καὶ τακτικὰ τμήματα.

Τὴν 15 Ἰουνίου 1921 ἀνεχώρησεν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας (17) δύναμις 670 μαθητῶν Χωροφυλάκων ὑπὸ τὸν Μοίραρχον Ταταράκην, τὴν μεθεπομένην (17-6-1921) ἀνεχώρησεν διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ὁ Ταγματάρχης Ἀμβράζης ἐπικεφαλῆς ἑτέρων 667 μαθητῶν Χωροφυλάκων, τὴν 19 Ἰουνίου ἀνεχώρησαν 23 Ὑπαξιωματικοί, τὴν 1 Ἰουλίου ἀνεχώρησεν ὁ Ἀνθυπομοίραρχος Παπαδημητρίου ἐπικεφαλῆς 10 Ὑπαξιωματικῶν καὶ 247 Χωροφυλάκων καὶ τὴν 9ην Ἰουλίου, συνεπείᾳ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 33) 93 διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, ἀνεχώρησεν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁ Ἀνθ)ρχος Μαντζάρας Ἀναστ. ἐπικεφαλῆς 6 Ὑπεν)ρχῶν καὶ 249 μαθητῶν Χωροφυλάκων.

Ἅπασαι αἱ ἀνωτέρω ἀποστολαί, συνολικῆς δυνάμεως 1833 Χωροφυλάκων, ἀναχωρήσασαι ἐκ τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς καὶ ἐπανδρωθεῖσαι δι᾽ Ἀξιωματικῶν καὶ Ὑπαξιωματικῶν, τόσον ἐκ τοῦ Σχολείου, ὅσον καὶ ἐξ ἄλλων ὑπηρεσιῶν, ἀπετέλεσαν τὸ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας τεθὲν ἀνεξάρτητον Σύνταγμα Χωροφυλακῆς τριῶν Ταγμάτων (12 λόχων), ἐνῶ τὸ ἕτερον Τάγμα — ἀνεξάρτητον —

ρονται οἱ Παπαργύρης, Δικαῖος, Ἀργ. Κολυμπίρης, Πανίτσας, Σῶτος, Τζωρτζόπουλος, Πρίφτης καὶ Καλλέας, βραδύτερον δὲ ἔφθασαν καὶ οἱ ταγματάρχης Ἀσημακόπουλος Κων., Μοίραρ. Σταθουλόπουλος, Λαμπράκης Μεν. καὶ Μπούκης ἀνθυπομοίραρχοι Καρανάσιος, Καλαντζόπουλος κ.λ.π.

(16) Π. Καρολίδου σελ. 312 κ. ἑ. Βλέπε καὶ ὑπόμνημα Β. Δούσμανη (ἐσωτερικὴ ὄψις τῆς Μικρασιατικῆς συμπλοκῆς, ἰδίου ἐν σελ. 148), ἔνθα εἰς τὸ κεφ. «Τρόπος στρατιωτικῆς ἐνεργείας καὶ τρόπος πολιτικῆς ἐνεργείας ἐπροτείνετο... ια) Ἐνίσχυσις τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς διὰ κατατάξεως εἰς αὐτὴν ἁπάντων τῶν δυναμένων νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν κατοίκων τῆς Μικρασιατικῆς ἡμῶν κατοχῆς».

(17) Η.Δ. Σχολείου τῆς 17-7-1921.

εἶχε ἤδη διατεθῆ διὰ τῆς Στρατιᾶς εἰς τὴν Στρτιωτικὴν Διοίκησιν Προύσης, ἔνθα ἡ δρᾶσις του ὑπῆρξεν διαφορετικὴ τοῦ Συντάγματος.

Τὴν 27ην Ἰουνίου ἤρξαντο αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἵτινες ἀπέληξαν εἰς τὰς πολυνέκρους μάχας τοῦ Σαγγαρίου καὶ τὴν περαιτέρω ἀποτελμάτωσιν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν διὰ δυναμικῶν λύσεων.

Ποία συγκεκριμένως ὑπῆρξεν ἡ χρησιμοποίησις καὶ εἰσφορὰ τῶν ἀνωτέρω μονάδων Χωροφυλακῆς, κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον, 1921, ἀτυχῶς δὲν εἶναι γνωστή.

Ἡ Στρατιὰ Μ. Ἀσίας ὑποδιηρέθη εἰς δύο συγκροτήματα, Βόρειον καὶ Νότιον. Ἐκτὸς τῶν συγκροτημάτων τούτων ἐδημιουργήθη καὶ ἡ Ἀνωτέρα Γενικὴ Στρατιωτικὴ Διοίκησις Μικρᾶς Ἀσίας, ἔχουσα ὡς ἀποστολήν, α) τὴν τήρησιν τῆς μετωπικῆς γραμμῆς ἐπὶ τοῦ Μαιάνδρου ἀπὸ σιδηροδρομικοῦ Σταθμοῦ Ὀρτάντζας μέχρι ἐκβολῶν Καΰστρου, β) τὴν τήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ, γ) τὴν φρούρησιν συγκοινωνιακῶν γραμμῶν καὶ δ) τὴν δίωξιν τῶν Τουρκικῶν συμμοριῶν (18). Διὰ τοὺς σκοποὺς τούτους, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Α.Γ.Σ.Δ. τὸ Σύνταγμα ἀσφαλείας σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, τὸ ἔμπεδον Β′ Σώματος Στρατοῦ, τὸ Ἀνεξάρτητον Σύνταγμα Χωροφυλακῆς, τὸ 3ον Σύνταγμα Πεζικοῦ Μετόπισθεν, τὸ 18ον Σύνταγμα Πεζικοῦ καὶ τὸ 11) 47 Τάγμα, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἡ Α.Γ.Σ.Δ. ὑποδιηρέθη εἰς τὰς Γενικὰς Στρατιωτικὰς Διοικήσεις Βορείου περιοχῆς μὲ ἕδραν τὴν Προῦσαν καὶ Νοτίου περιοχῆς μὲ ἕδραν τὴν Μαγνησίαν.

Εἰς τὴν Νότιον Γ.Σ.Δ. ὑπήγοντο αἱ στρατιωτικαὶ Διοικήσεις Ἀξαρίου, Ὀδεμησίου καὶ Οὐσὰκ καὶ εἰς τὴν Βορείαν Γ.Σ.Δ., αἱ Σ.Δ. Σιμάβ, Προύσης καὶ Πανόρμου.

Ἐκτὸς τούτων ὑπῆρχε καὶ ἡ ἀπ᾽ εὐθείας τῇ Α.Γ.Σ.Δ. ὑπαγομένη Στρατιωτικὴ Διοίκησις Σμύρνης (19).

Ἐκ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. Ε.Π. 2332) 2043 τῆς 16-9-1921 Γενικῆς Κανονιστικῆς διαταγῆς τῆς Α.Γ.Σ.Δ. (20) πληροφορούμεθα τὰ ἀκόλουθα ὅσον ἀφορᾶ τὴν κλιμάκωσιν, διάθεσιν καὶ ἀποστολὴν τοῦ ἀνεξαρτήτου Συντάγματος Χωροφυλακῆς καὶ περὶ τὰ τῆς συνεργασίας μετὰ τῶν στατικῶν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς.

Ἡ Διοίκησις τοῦ Συντάγματος παρέμεινεν ἐν Σμύρνῃ, ἤτοι παρὰ τῇ ἕδρᾳ τῆς Α.Γ.Σ.Δ., ἀποτελοῦσα ἅμα καὶ τὴν παρὰ τῇ Α.Γ.Σ.Δ. Διεύθυνσιν Χωροφυλακῆς.

Ὁ Διοικητὴς τοῦ Συντάγματος μετὰ 2 Ἀξιωματικῶν καὶ τινων ὁπλιτῶν ἀπετέλεσαν τὴν Διεύθυνσιν ταύτην.

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω διαταγὴν τῆς Α.Γ.Σ.Δ. εἰς τὴν κατὰ ταῦτα Διεύθυνσιν Χωροφυλακῆς ἐτάχθη καὶ ὁ σκοπὸς τῆς μελέτης πρὸς ὀργάνωσιν ἀστυνομικῶν Σταθμῶν ἐφ᾽ ὁλοκλήρου τῆς ὑπὸ τὴν Α.Γ.Σ.Δ. Χώρας, «κατ᾽ ἐπέκτασιν τῶν ἤδη ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τῆς Ἀνωτέρας Δ) σεως Χωροφυλακῆς Σμύρνης ὑφισταμένων. Τὸ γραφεῖον τοῦτο θέλει ἐνεργεῖ δι᾽ ἡμῶν πᾶν ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν ἐν γένει δημοσίαν ἀσφάλειαν ἐν τῇ ὑφ᾽ ἡμᾶς περιοχῇ».

Ἡ νέα αὕτη ὀργάνωσις ἐγένετο κατόπιν τῶν πρὸς αὐτονόμησιν τῆς κατεχομέ-

---

(18) Γ.Ε.Σ.) Δ.Ι.Σ. Τόμος ΣΤ′, σελ. 43.

(19) Δ.Ι.Σ. 284 Φ.

(20) Δ.Ι.Σ. 284 Φ. καὶ Γ.Ε.Σ.) Δ.Ι.Σ., Τόμ. 6, σελ. 43—45.

νης περιοχῆς τάσεων καὶ βάσει τῆς ὑπ' ἀριθ. Ε.Π. 20174)6748)3 ἀπὸ 9-9-1921 διαταγῆς τῆς Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας.

Ἡ δύναμις τοῦ Συντάγματος Χωροφυλακῆς ἐνισχυθεῖσα καὶ διὰ σχηματισθέντων ἐκ τῶν ἐμπέδων λόχων στρατοῦ κατενεμήθη τὸ πρῶτον ὡς ἀκολούθως:

Τὸ Ι Τάγμα ἐκ τεσσάρων λόχων ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς καὶ 3 στρατοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς στρατιωτικῆς Διοικήσεως Σμύρνης.

Τὸ ΙΙ Τάγμα ἐκ τριῶν λόχων (5, 7. καὶ 8) εἰς τὴν στρατιωτικὴν Διοίκησιν Ἀξαρίου.

Τὸ ΙΙΙ Τάγμα, λόχοι 9, 10, 11 καὶ 12 εἰς τὴν στρατιωτικὴν Διοίκησιν Ὀδεμησίου καὶ τὸ ἀνεξάρτητον Τάγμα εἰς τὴν στρατιωτικὴν Διοίκησιν Προύσης.

Τὰ ὡς ἀνωτέρω τμήματα ὑπήγοντο εἰς τὰς Σ.Δ. δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις, πλὴν τοῦ οἰκονομικοῦ τομέως.

«Ἑκάστη Στρατιωτικὴ Διοίκησις διαθέτουσα Στρατοδικεῖον καὶ Διεύθυνσιν Δικαστικοῦ, θ' ἀσκῇ τὴν ποινικὴν ἀγωγὴν ἐν τῇ περιφερείᾳ της διὰ τὰ ἐν αὐτῇ τελούμενα ἀδικήματα συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τελουμένων ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς ἀμέσως ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς Σ.Δ. σώματα καὶ ὑπηρεσίας, ἐνεργοῦσα τὰς ἀναγκαίας προανακριτικὰς πράξεις, διὰ τῶν κατὰ τόπους ἀστυνομικῶν ἀρχῶν, τῶν εἰς τὴν διάθεσίν των τεθεισῶν, ὡς καὶ τῶν Φρουραρχείων... «καὶ κατωτέρω»... Ἡ ἔκδοσις διαβατηρίων θὰ ἀνατίθεται εἰς τὰς κατὰ τόπους ἀστυνομικὰς ἀρχάς, αἵτινες ὅμως, θὰ ὑποβάλωσιν πρὸς θεώρησιν ταῦτα εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Διοίκησιν (γραφ. ΙΙον) ...» (21).

Ἡ πρώτη αὕτη διάταξις ὑπέστη πολλὰς κατ' ἐπανάληψιν μεταβολάς, ἀναλόγως τῶν δημιουργηθεισῶν τακτικῶν καταστάσεων.

Οὕτω τὴν 30-11-1921 ἡ δύναμις τοῦ Συντάγματος εἶχε λάβει τὴν ἀκόλουθον διάταξιν:

Τοῦ Ι Τάγματος, ὑπαγομένου εἰς Σ.Δ. Σμύρνης, ὁ πρῶτος λόχος εὑρίσκετο ἐν Σμύρνῃ διὰ τὴν φρούρησιν δημοσίων καταστημάτων ἐν γένει, ὁ τρίτος λόχος ἑδρεύων ἐν Βρυούλοις εἶχεν φυλάκια εἰς Κλαζομενὰς 24 ἀνδρῶν, εἰς Σιβρασάριον 13 ἀνδρῶν, εἰς Καραμπουρνοῦ 12 ἀνδρῶν, εἰς Μπαλούκλεβα, καὶ Κισὲ Ντερὲ 12 ἀνδρῶν καὶ ἓξ ἀνδρῶν εἰς Ἐγγλεζονῆσι, ὁ 4ος λόχος εἰς Χριστιανκιοϊ μὲ φυλάκια 30 ἀνδρῶν εἰς Ἀλαμὰν Μπουγάζ, 15 ἀνδρῶν Ἁγ. Νικόλαον, 8 ἀνδρῶν εἰς ὅρμον Ν. Κολοφῶνος καὶ 10 ἀνδρῶν εἰς Τσακὰλ - Τεπὲ καὶ ὁ 6ος λόχος ἐν Μαινεμένῃ καὶ μὲ φυλάκια 9 ἀνδρῶν εἰς γέφυραν Ἕρμου, 13 ἀνδρῶν εἰς Παλ. Φώκας καὶ 6 ἀνδρῶν εἰς Ν. Φώκας.

Τοῦ εἰς τὴν Σ.Δ. Μαγνησίας ὑπαχθέντος ΙΙ Τάγματος, ὁ 5ος λόχος εὑρίσκετο εἰς Πέργαμον, ὁ 7ος εἰς Κασαμπὰν καὶ ὁ 8ος εἰς Ἀξάριον, τοῦ ὁποίου ὅμως εἰς Οὐλαμὸς εὑρίσκετο εἰς Μαγνησίαν.

Τοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Σ.Δ. Ὀδεμησίου ΙΙΙ Τάγματος μὲ ἕδραν τὸ Βαϊνδήριον, ὁ 9ος λόχος εἰς Καϊματσῆ, ὁ 10ος λόχος εἰς Θέϊρα, ὁ 11ος λόχος εἰς Βαϊνδήριον καὶ ὁ 12ος λόχος εἰς Τουρπαλῆ (22).

---

(21) Ἐκ τῆς ἀνωτέρω 2332)2043)3 τῆς 16-9-1921 Καν. Δ)γῆς Α.Γ.Σ.Δ. ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Δ.Ι.Σ. 284 Φ.

(22) Δ.Ι.Σ. 284 Φ.

Κατὰ τὰ τέλη Δεκεμβρίου 1921 ἡ Διοίκησις τοῦ Συντάγματος καὶ τὸ 1ον Τάγμα παρέμεινον ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τῆς Α.Γ.Σ.Δ., τὸ ΙΙ Τάγμα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Σ.Δ. Μαγνησίας καὶ τὸ ΙΙΙ Τάγμα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Σ.Δ. Ὀδεμησίου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. Ε.Π. 3475) 2024) 3 ἀπὸ 20-2-1921 ἔκθεσιν τῆς Α.Γ.Σ.Δ. ἡ δύναμις τοῦ Συντάγματος Χωροφυλακῆς ἀνήρχετο εἰς 2 ἀνωτ. Ἀξιωματικούς, 23 κατωτέρους, 2 Ὑγειονομικούς, 1890 ὁπλίτας, 71 κτήνη καὶ 35 δίτροχα (κάρρα) ὀχήματα, διετίθετο δὲ «διὰ τὴν ἀσφάλειαν ὡρισμένων πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου, διαθέτον καὶ τρεῖς λόχους πεζικοῦ ἐκ τοῦ ἐμπέδου στρατιᾶς, δι' ἀσφάλειαν τῶν πόλεων, φυλακῶν καὶ στρατιωτικῶν καταστημάτων τῆς πόλεως Σμύρνης» (23).

Εἶναι προφανὴς ἡ πενιχρὰ εἰς Ἀξιωματικοὺς δύναμις τοῦ Συντάγματος. Διοικητὴς Ταγματάρχης ἐπιφορτισμένος καὶ μὲ τὰ καθήκοντα τοῦ Διευθυντοῦ τῆς παρὰ τῇ Α. Γ. Σ. Δ. Διευθύνσεως τῆς Χωροφυλακῆς καὶ εἷς μόνον εἰσέτι Ταγματάρχης ὡς Διοικητὴς τοῦ 1ου Τάγματος, ὁ Ταγματάρχης Ντεντάκης Κυριάκος. Ἐπὶ 12 λόχων οὔτε δύο κατὰ λόχον Ἀξιωματικοὶ δὲν ὑπῆρχον, ἔναντι τῶν ἀπαιτουμένων 5, ἤτοι ἔναντι τῆς εἰς Ἀξιωματικοὺς ἀπαιτουμένης δυνάμεως 5 ἀνωτέρων καὶ 66 κατωτέρων, ὑπῆρχεν μόνον τὸ 1) 3 τούτων.

Κατὰ Δεκέμβριον 1921 ἡ κατάστασις ἀσφαλείας εἶχεν ἐπιδεινωθῆ, ὡς δὲ ἀναφέρεται ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 3475) 202) 3 ἀπὸ 20-2-1922 ἐκθέσει τῆς Α.Γ.Σ.Δ. εἶχον λάβει χώραν 75 λῃστεῖαι καὶ συμπλοκαὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον (24).

Τὴν 5 Δεκεμβρίου 1921, ὁ 9ος λόχος Χωροφυλακῆς μετεσταθμεύθη ἐκ Καϊμακστῆ εἰς Παζαργερῆ.

Κατὰ τὸν Μάϊον 1922 τὸ Σύνταγμα, ὑπαγόμενον πάντοτε εἰς Α.Γ.Σ.Δ. εἶχε τὸ ΙΙ Τάγμα εἰς περιοχὴν Σ.Δ. Μαγνησίας, ἕνα λόχον Χωροφυλακῆς εἰς Σαλιχλῆ Σ.Δ. Φιλαδελφείας καὶ τὸ ΙΙΙ Τάγμα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Σ.Δ. Ὀδεμησίου (25).

Τέλος, κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς καταστροφῆς ἡ δύναμις τοῦ Συντάγματος Χωροφυλακῆς ἦτο κατανεμημένη ὡς ἀκολούθως:

Οἱ τρεῖς λόχοι τοῦ 1ου Τάγματος εἰς Σ.Δ. Σμύρνης, διὰ τὰς φρουράς, ὁ ἕτερος δὲ λόχος εἰς Σ.Δ. Φιλαδελφείας κατενεμημένος εἰς Κέλες, Κούλα καὶ Σαλιχλῆ.

Τὸ ΙΙ Τάγμα εἰς Σ.Δ. Μαγνησίας μὲ τμήματα εἰς Ἀξάριον, Μπιγαντίς, Κασαμπᾶ, Σόμα καὶ Πέργαμον καὶ τὸ ΙΙΙ Τάγμα ὑπὸ τὴν Σ.Δ. Ὀδεμησίου μὲ τμήματα ὡς ἀνωτέρω (26).

Συνεπείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3502) 2029 ἀπὸ 24-2-1922 διαταγῆς Α.Γ.Σ.Δ. ὁ ἐν Βρυούλοις 3ος λόχος ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Α.Δ.Χ. Σμύρνης, λόγῳ αἰσθητῆς μειώσεως τῆς δυνάμεως τῶν Ὑπομοιραρχιῶν Βρυούλων, Ἐρυθραίας καὶ Σιβρὶ - Χισάρ (27). Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ δύναμις τοῦ Συντάγματος τὴν 1-3- καὶ 1-4-1922 ἐμφανίζεται μεγαλυτέρα τῆς κατὰ Δεκέμβριον 1921, ὡς ἀκολούθως:

Ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ 1, κατώτεροι 33, ὑγειον. 2, ὁπλῖται ἐν γένει 2017, κτήνη 64 καὶ 33 δίτροχα ὀχήματα (28).

---

(23) Βλέπε καὶ Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Τόμ. ΣΤ', σελ. 368—369 καὶ Δ.Ι.Σ. 284 Φ.
(24) Δ.Ι.Σ.)Φ. 284.
(25) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Τόμ. ΣΤ', σελ. 190.
(26) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Τόμ. ΣΤ', σελ. 231.
(27) Δ.Ι.Σ.)284 Φ.
(28) Α.Γ.Σ.Δ. 8494)4762)3-29-1922 Δ.Ι.Σ.)Φ. 284.

Τὴν 12-1-1922 ὁ 6ος λόχος εἶχε μετασταθμευθῆ ἐκ Μαινεμένης εἰς Σόμα, ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸν 2ον λόχον τοῦ 48 Συντάγματος καὶ ὁ 12ος ἐκ Τουρπαλῆ εἰς Σαλιχλῆ καὶ τελικῶς εὑρέθησαν λόχοι εἰς Σώκια, Ἀϊδίνιον, Κασαμπᾶν, Βαϊνδήριον, Ἀξάριον, Ναζλῆ κλπ., ἑτέρα δὲ δύναμις 150 ἀνδρῶν δι' ἐνίσχυσιν τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Σμύρνης (29).

Λόγῳ αὐτῶν τούτων τῶν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς γενικωτέρας ἐθνικῆς ἀνάγκης, ἓν σοβαρὸν μέρος τοῦ ἀνεξαρτήτου Τάγματος μετεβλήθη εἰς στατικὴν ὑπηρεσίαν, ὑπὸ τὸν τίτλον Μοιραρχία Προύσης.

Β΄. Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝ Μ. ΑΣΙΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Οἱ μύρμηγκες δὲν ἥνωσαν τὴν δύναμίν των καὶ ὁ βοῦς παρέμεινεν ἀμετακίνητος.

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω διάταξις καὶ ἔνταξις τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ δυνάμεων τῆς Χωροφυλακῆς, ἰδία ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς Ἀνωτέρας Γενικῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως (Α.Γ.Σ.Δ.) κατὰ τὰ ἔτη 1921 καὶ 1922 ἔσχεν τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα νὰ μὴν εἶναι δυνατὴ ἡ διάκρισις τῶν ἀγώνων της, τῶν τοῦ Στρατεύματος.

Κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ καθόλου δράσει καὶ εἰσφορᾷ τῆς Α.Γ.Σ.Δ. ἐνυπάρχουσι κατὰ μέγα ποσοστὸν καὶ τὰ πολεμικὰ πεπραγμένα τῆς Χωροφυλακῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ.

Δηλονότι ἡ Ἱστορία τοῦ Συντάγματος Χωροφυλακῆς, ὡς καὶ τῶν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαχωρισθῇ ἐκείνης τῆς Α.Γ.Σ.Δ., καὶ κατὰ συνέπειαν, ἵνα παραστῇ τὸ μέρος πρέπει νὰ δοθῇ τὸ ὅλον, ἀλλὰ τοιοῦτον τι καὶ ἐκτροπὴν θ' ἀπετέλει καὶ θὰ ἐξέθετεν ἡμᾶς εἰς θέματα καὶ προβλήματα τῶν ὁποίων αἱ πηγαὶ ἀπέχουν τὰ μέγιστα τῶν ἐκβολῶν.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἐτονίσαμεν τὴν παντελῆ ἔλλειψιν στοιχείων ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς διὰ τὴν περίοδον ἐκείνην, ὡς καὶ τὴν ἐρημίαν οἱασδήποτε σχετικῆς βιβλιογραφίας.

Βιβλιογραφία ἐκ τοῦ Σώματος δὲν ἀνεπτύχθη καὶ δὲν ὑπῆρξεν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς Χωροφυλακῆς ἀσχοληθέντες συγγραφεῖς, πολεμικοὶ ἀνταποκριταί, χρονογράφοι καὶ συλλέκται ἐν γένει ἕνεκα πολλῶν λόγων ἠσχολοῦντο καὶ ἠσχολήθησαν μὲ τὰς στρατιωτικὰς φάλαγγας καὶ ὄχι μὲ τὰ μετόπισθεν εἰς τὰ ὁποῖα κατὰ κανόνα εὑρίσκετο ἡ Χωροφυλακή. Ἡ λέξις ὅμως μετόπισθεν εἶχε χάσει τὴν μέχρι τότε γνωστὴν σημασίαν της ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἢ μᾶλλον δὲν ὑπῆρχον μετόπισθεν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς μάχης καὶ τοῦ ἀγῶνος.

Ὁ τότε πολεμικὸς ἀνταποκριτὴς Κ. Μιχαηλίδης, εἰς ὀλίγας μέν, ἀλλὰ λίαν χυμώδεις σελίδας τους (29α) δίδει τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀβεβαιότητα καὶ ἐπικινδυνότητα τῶν Μικρασιατικῶν μετόπισθεν, ὥστε νὰ προτιμᾷ ὁ ἴδιος νὰ εὑρίσκηται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ Σαγγαρίου καὶ ἀπὸ οἱοδήποτε σημεῖον τῶν μετόπισθεν τούτων καὶ μὲ τὴν λογοτεχνικήν του τρυφερότητα, καταλήγει:

«Ἀσφάλεια, ἀσφάλεια παντοῦ, φίλε μου, παντοῦ. Ἄ! ὄχι, χώσου σ' ἕνα σύνταγμα, σ' ἕνα τάγμα. Ἐκεῖ τουλάχιστον ἔχεις τὸν κίνδυνο κατάστηθα μονάχα. Ἔχεις ὅμως ἀσφαλισμένα τὰ νῶτα».

---

(29) Ἔκθεσις πεπραγμένων Α.Γ.Σ.Δ. Μ. Ἀσίας τῆς 4-8-1922 Δ.Ι.Σ.)Φ.284 καὶ ὑπ' ἀριθ. 977)872 εἰς Γ.Σ.Δ. Νοτίας περιοχῆς Δ.Ι.Σ.)Φ. 365)1.

(29α) Βλέπε τούτου Πολεμικὰ φύλλα σελ. 262—266.

Ἀπὸ τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀλήθεια λείπει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἐκεῖ εἰς τὰς μονάδας εἶσαι περισσότερον στατικὸς ἀπ' ὅτι θὰ ἦσο πλησίον ἑνὸς μεταβατικοῦ ἀποσπάσματος καὶ ἐξάγονται οἱ λόγοι δι' οὓς τὰ μετόπισθεν παραμένουν πάντοτε σχεδὸν ἀνερεύνητα καὶ ἄγνωστα καὶ διὰ δικαιολογίαν ἐμφανίζονται ὡς ἥσσονος σημασίας διὰ τοὺς μεγαλοστόμους ἀνταποκριτὰς καὶ λογογράφους, οἵτινες ἀποτελοῦν τὰς ἀνεπισήμους μέν, πλὴν ἀπαραιτήτους διὰ τοὺς ἐπιγενομένους πηγάς.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην, ἀλλ' εἰς πολὺ μικροτέραν κλίμακα, ἀντεμετώπισεν καὶ ἡ Δ.Ι.Σ. ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὰ πρὸ τῆς Τουρκικῆς ἐπιθέσεως γεγονότα Στ' τόμου, πρὸς κάλυψιν δὲ τῶν κενῶν κατέφυγεν εἰς συνεντεύξεις μετὰ ἐπιζώντων στρατιωτικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ εἰς τὰ ἀτομικὰ τούτων ἀρχεῖα (30), εὗρεν ὅμως καὶ ἀρκετὰς ἀτομικὰς διατριβάς.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, τὰ ἐν τοῖς παραγράφοις 153—177 (κεφ. VII) διαλαμβανόμενα περὶ τῆς ἐν τῇ κατεχομένῃ Ζώνῃ καταστάσεως, ὡς καὶ τὰ ἀναφερόμενα ἀλλαχοῦ τοῦ ὡς ἀνωτέρω ἔργου στοιχεῖα περὶ τῆς δράσεως τῆς Α.Γ.Σ.Δ. καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν Σ.Δ. εἰς ὧν τὴν περιοχὴν εἶχον ταχθῇ τμήματα Χωροφυλακῆς, ἐμπεριέχουν καὶ τὴν ἀναλογοῦσαν τῇ Χωροφυλακῇ μερίδαν.

Ἐκτὸς τούτων, ἐξ ἀνεπισήμων πηγῶν τινῶν, προσλαμβανουσῶν τὸν χαρακτῆρα ἡμιεπισήμων τοιούτων, λόγῳ τοῦ ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ἔχουσι γραφῇ παρὰ συμμετασχόντων τῆς ἐκστρατείας καὶ τῶν γεγονότων Ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς, ἀρυόμεθα μίαν σειρὰν γεγονότων.

Εἴδομεν τὴν κατὰ μῆνα Ἰούνιον 1919 δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν ἐν ταῖς περιοχαῖς Ναζλίου καὶ Ἀϊδινίου (2702)5 ἀπὸ 30-6-1919 ἀναφορὰ Α.Δ.Χ. Ἰωνίας).

Μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς περιοχῆς ταύτης λόγῳ τῆς ἐπιδεινουμένης ὁσημέραι καταστάσεως ἐκ τῆς λησταντατρτικῆς δράσεως τῶν Τούρκων, ὑποθαλπτομένων ἢ ὑποβοηθουμένων καὶ ὑπὸ τῶν κατεχόντων τὴν νοτίως τοῦ Μαιάνδρου περιοχὴν Ἰταλῶν (32), ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ δίωξις τῶν Τουρκικῶν συμμοριῶν ἀνατεθῇ εἰς ἀμιγῆ ἀποσπάσματα Χωροφυλακῆς, τοῦ στρατοῦ παραμένοντος ἐν ἑτοιμότητι εἰς ὡρισμένα κέντρα.

Οὕτω, ἀνακληθεισῶν τῶν ἀρχικῶς εἰς διαφόρους στρατιωτικοὺς σχηματισμοὺς διατεθεισῶν δυνάμεων Χωροφυλακῆς (οὐχὶ τῶν στρατονομικῶν μονάδων) ἐσχηματίσθησαν περὶ τὰ 14 μεταβατικὰ ἀποσπάσματα ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς: Μοιράρχου Κατσικουλάκη Γεωργίου, ὑπομοιράρχου Μπριλλάκη Στυλ., Ἐπιτροπάκη Ἐμμ., Καφάση Γεωργίου καὶ Λαμπαθάκη Δημ., ἀνθυπομοιράρχου Θεοδωράτου Εὐάγ. καὶ ἀνθυπασπιστῶν Πριναράκη Ἐπαμ., Χομπίτη

---

(30) Βλέπε εἰσαγωγὴν εἰς τόμ. ΣΤ'.

(31) Κυριωτέρα τοιαύτη πηγὴ εἶναι τὸ ἐν ἔτει 1927 ἐκδοθὲν παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν Ι. Φωράκη καὶ Ἐμμ. Πυτικάκη. «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς». Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἀποτελεῖ ἓν σοβαρόν, τὸ μοναδικόν, ἱστορικὸν μνημεῖον διὰ τὴν Χωροφυλακήν, διότι χάρις εἰς αὐτὴν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ὡρισμέναι συγκεκριμέναι πληροφορίαι δραστηριότητος καὶ θυσιῶν, αἵτινες ἄλλως θὰ εἶχον ἐξαφανισθῆ καὶ αὗται, δι' ὃ καὶ τὰς παραθέτομεν τιμῆς ἕνεκεν κυρίως.

(32) Π. Παναγάκου: «Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς 10ετίας 1912—1922», σελ. 392—392, ἔνθα ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας, ἐν οἷς τὸ ἀπὸ 27-6-1919 «Πλεῖσται ἐνδείξεις ὑπάρχουν, ὅτι τὰς ἐνεργείας τῶν Τούρκων ἀνταρτῶν διοργανοῦσι καὶ ὑποστηρίζουσιν οἱ Ἰταλοί. Βλέπε καὶ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 2702)5 ἀπὸ 30-6-1919 ἀναφορὰν Α.Δ.Χ. Ἰωνίας.

Ἀναστ., Κοκκινάκη Μιχαήλ, Κοτυλαίου Πέτρου, Παπανικολάου Γρηγ., Κατσώνη Βασ., Παπουτσάκη Ἰωάν. καὶ Σταράκη Ἐμμ. (33).

Ὁ Πόρταλης ἐν ἄρθρῳ του διέσωσε μίαν ἐπιλογὴν τῶν σπουδαιοτέρων «γεγονότων καὶ ἐπεισοδίων, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐξήρθη εἰς ἄφθαστον ὕψος ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ ἡ αὐταπάρνησις τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἐξ ὧν πολλοὶ εὗρον ἡρωϊκὸν καὶ ἔνδοξον θάνατον ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος» (34), ἐξ ἧς θέλομεν μεταφέρει ἐνταῦθα τὰ ἐπικρατέστερα, κατὰ μίαν δυνατὴν χρονολογικὴν σειράν, ἐν συσχετισμῷ μὲ ἄλλα παρεμφερῆ γεγονότα καὶ ἄλλοθι πληροφορίας.

Κατὰ τὸ 1919 ἀναφέρονται δύο σοβαραὶ συμπλοκαὶ τῶν ἀποσπασμάτων Ἐπιτροπάκη καὶ Χομπίτη, τῆς πρώτης ἔξωθι τῆς πόλεως Θείρων, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν 2 χωροφύλακες καὶ 10 ληστανταρται καὶ τῆς δευτέρας ἐντὸς τοῦ χωρίου Καντέφιες, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν 4 χωροφύλακες καὶ πεντήκοντα ἀντάρται.

Ἀπὸ τῶν πρωϊνῶν ὡρῶν τῆς 14ης Αὐγούστου 1919, ἐξεδηλώθη σοβαρὰ Τουρκικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῶν εἰς Πυργὶ καὶ Λύγδα — Ὀδεμησίου, Ἑλληνικῶν προφυλακῶν. Εἰς τὴν ἐπίθεσιν ταύτην ἐκτὸς τοῦ τακτικοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἔλαβον μέρος καὶ ὑπετριακόσιοι ληστανταρται, οἵτινες μάλιστα ἐνεργήσαντες κυκλωτικῶς ἐκ τοῦ ὄρους Μπὸς - Ντάγ, ἐπετέθησαν ἐκ τῶν ὄπισθεν ἵνα καταλάβωσι τὴν πόλιν τοῦ Ὀδεμησίου.

Ὁ στρατιωτικὸς Διοικητὴς συνταγματάρχης Γραγαλίδης Παναγιώτης, διέταξε τὸν διοικητὴν τῆς ὑπομοιραρχίας, ὑπομοίραρχον Σκορδίλην, ὅπως τιθέμενος ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὑπ' αὐτὸν δυνάμεως καὶ τῶν ὑπαρχόντων ὀλίγων στρατιωτῶν, ἀντεπεξέλθη κατὰ τῶν ληστανταρτῶν. Ὁ Σκορδίλης, τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς 60 ἀνδρῶν του καὶ 45 στρατιωτῶν, ἐκινήθη ταχύτατα κατὰ τοῦ ὁρισθέντος ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ, καὶ μετὰ δίωρον συνεπλάκη μετὰ τοῦ ἐχθροῦ παρὰ τὸ χωρίον Μεντρεσέ, ΒΔ Ὀδεμησίου. Ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε λυσσώδης καὶ ἐξελίχθη εἰς τοιοῦτον ἐκ τοῦ συστάδην, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ χωροφύλαξ Ἰγγλεζάκης Βασίλειος ἀντιληφθεὶς τὸν ἀρχηγὸν τῆς συμμορίας ἐπιχειροῦντα νὰ ἱππεύσῃ, ὥρμησε καὶ τὸν ἀπεκαφάλισε, πλὴν οἱ ἐκ τοῦ παρακειμένου τεμένους Τοῦρκοι δι' ὁμαδικῶν πυρῶν ἀφῆκαν τοῦτον ἄπνουν. Ὁ ἀποκεφαλισμὸς τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἡ ὁρμὴ τῶν ὑπὸ τὸν Σκορδίλην ἀνδρῶν μετέτρεψε τὸν ἀγῶνα εἰς φυγὴν τῶν Τούρκων, ἐγκαταλειψάντων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης πολλοὺς νεκρούς, 40 ἵππους καὶ ἱκανὸν πολεμικὸν ὑλικόν.

Ἡ ΙΙ Μεραρχία διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 14390 ἀπὸ 26-8-1919, ἀπένειμε τὸν Πολεμικὸν Σταυρὸν Γ' Τάξεως εἰς τοὺς 1) ὑπομοίραρχον Σκορδίλην Μαρῖνον, 2) χωροφύλακα Ἰγγλεζάκην Βασίλειον (πεσόντα), 3) ἐπιλοχίαν Πατιστὴν Γεώργιον, 4) ἐνωμοτάρχην Μπουλοῦκον Θεοδ., 5) χωροφύλακα Κατσολεδάκην Γ., 6) χωροφύλακα Κωνσταντίνου Δημ. καὶ 7) χωροφύλακα Μιχελιδάκην Στέφ. «Διότι τὴν 14ην τρέχοντος ἐν συμπλοκῇ μετὰ ληστανταρτῶν εἰς τὸ χωρίον Μεντρεσὲ καὶ χωρικῶν ὀχυρωμένων, ἐπέδειξαν θάρρος, αὐτοθυσίαν καὶ ψυχραιμίαν ἀπαράμιλλον, ἐπιτυχόντες τὴν ἐξόντωσιν τῆς συμμορίας καὶ τὴν καταδίωξιν ταύτης» (35).

Κατὰ Νοέμβριον 1919, δισχίλιοι περίπου ληστανταρται ἐπετέθησαν κατὰ

---

(33) Γ. Πόρταλη (ἀντ)τάρχου) «Ἡ Μεσογίς». Ἡρ. Χωροφυλακῆς, σελ. 25—34.

(34) Αὐτόθι σελ. 25.

(35) Μ. Μυλονογιάννη (συν)ρχου) «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς», σελ. 151—153.

τοῦ παρὰ τὴν Ἰταλοελληνικὴν μεθόριον χωρίου Μπαλτατζὶκ - Ἀϊδινίου, ἐναντίον τούτων ἀντεπαρετάχθη ἀρχικῶς μὲν δύναμις 16 χωροφυλάκων, 30 στρατιωτῶν καὶ 80 ἐνόπλων πολιτῶν, ὑπὸ τὸν ἀνθυπασπιστὴν Μπιτσάκην Γρηγόριον, ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ ἡ ὑπὸ τὸν σπεύσαντα εἰς ἐνίσχυσιν διοικητὴν ὑπομοιραρχίας Δεμερζίκ, ἀνθυπομοίραρχον Βάμβουκαν Γεώργιον, δύναμις 120 χωροφυλάκων, στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν. Ἡ μάχη διήρκεσε ἀπὸ τῆς 19ης ὥρας μέχρι τῆς 07 τῆς ἑπομένης, ὅτε τῇ βοηθείᾳ καὶ ἄλλων τινῶν μικροενισχύσεων ἀνελήφθη ἀντεπίθεσις, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ συμμορῖται ἀφοῦ ἀφῆκαν 300 περίπου νεκρούς, νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν πρὸς τὴν Ἰταλικὴν ζώνην (36).

Ἡ σύμπνοια καὶ συνεργασία στρατοῦ καὶ Χωροφυλακῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ὑπῆρξε μέχρι θανάτου ἀρραγής, ἐξαιρουμένων ἐλαχίστων τινῶν περιπτώσεων, καὶ οἱ μὲν ἔσπευδον νὰ ἀποθάνωσι πλησίον τῶν δέ, ὅσοι ὀλίγοι καὶ ἂν συνέπιπτε νὰ ἦσαν.

Τὸν Μάρτιον 1920 ἰσχυραὶ δυνάμεις ἀτάκτων, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν Τούρκων ἀξιωματικῶν, ἐπετέθησαν κατὰ τῶν κατὰ μῆκος τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Δεμερζὶκ καὶ Μπαλτατζὶκ στρατιωτικῶν φυλακείων ἐπὶ τῷ τέλει καταστροφῆς τῶν φρουρουμένων σιδηροδρομικῶν γεφυρῶν. Αἱ μικραὶ δυνάμεις τῶν φυλακίων ἠμύνοντο ἐρωμένως, ἀλλὰ τὰ κύματα τῶν Τουρκικῶν ἐπιθέσεων εἶχον καταστήσει τὴν θέσιν των δεινήν. Ὁ σταθμάρχης Μπαλτατζὶκ, ἀνθυπασπιστὴς Μπιτσάκης Γρηγόριος, τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐξ 25 ἀνδρῶν δυνάμεώς του, ἀφοῦ κατώρθωσε νὰ εὑρεθῇ εἰς τὰ νῶτα τῶν ἐπιτιθεμένων Τούρκων, ἐπετέθη κατ' αὐτῶν καὶ τόσον δι' εὐστόχων πυρῶν ὅσον καὶ διὰ τῆς προκληθείσης συγχίσεως παρὰ τοῖς Τούρκοις, ἐπέτυχε νὰ τρέψῃ τούτους εἰς φυγήν, διασωθείσης οὕτω καὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς.

Ὁ ἀνορθόδοξος ἀγὼν δὲν ἀπαιτεῖ μόνον εὐψυχίαν καὶ αὐτοθυσίαν, ἀλλὰ καὶ πνευματικὴν εὐστροφίαν καὶ ἑτοιμότητα, διότι ὁ ἐχθρὸς εἶναι δυνατὸν νὰ συναντηθῇ καὶ εἰς τὰ πλέον ἀπίθανα σημεῖα, κατὰ τοῦτο δὲ αἱ ἀστυνομικαὶ δυνάμεις ἐνδείκνυνται περισσότερον διὰ τοιούτους ἀγῶνας, ἐφόσον εἶναι ἐπαρκεῖς εἰς ἔμψυχον καὶ ἄψυχον ὑλικόν.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Πυτικάκης διέσωσεν ἓν περιστατικὸν ἀποδεικνῦον τὴν ἀνωτέρω ἀρχὴν (38). Κατὰ μῆνα Ἰούνιον 1920, ἀπόσπασμα Χωροφυλακῆς κατηυθύνετο εἰς τὴν ἕδραν τοῦ σταθμοῦ Χωροφυλακῆς Ἀλῆ - Ἀγᾶ, ἐπειδὴ ὅμως θὰ διήρχετο ἐκ «τῶν ὀρεινῶν καὶ ἀποτόμων τοποθεσιῶν τοῦ χωρίου Καποὺ - Καγιᾶ, ὅπερ ἦτο φωλεὰ τῶν Τσετῶν, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς διέταξε πλαγιοφυλακὴν ἐκ δύο Χωροφυλάκων». Πορευόμενοι οἱ κατὰ ταῦτα πλαγιοφύλακες, εὑρέθησαν ἀποτόμως πρὸ τεταμένων ὅπλων δύο Τσετῶν, ἐνῶ ἄλλοι δύο Τσέται εὑρίσκοντο εἰς ἀπόστασιν 500 περίπου μέτρων. Οἱ Χωροφύλακες δὲν ἠφνιδιάσθησαν, ἀλλὰ κινηθέντες ἀστραπιαίως ἀφώπλισαν τοὺς Τσέτας, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐδέσμευσαν, τοὺς ἐχρησιμοποίησαν ἐν συνεχείᾳ ὡς προχώματα κατὰ τῶν ἐπιτεθέντων ἄλλων Τσετῶν· ἐτραυματίσθη ὁ χωροφύλαξ Μπερεδάκης Δημ., ἀλλ' ὁ ἀγὼν ἐσυνεχίσθη μέχρις ὅτου ἐπελθοῦσα καὶ ἡ ὑπόλοιπος δύναμις τοῦ ἀποσπάσματος, διεσκόρπισε τοὺς ἐπιτεθεμένους καὶ παρέλαβε τοὺς

---

(36) Ἐμμ. Πυτικάκης «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς», σελ. 93.
(37) Ε.Π. «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς», σελ. 94.
(38) «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς», σελ. 71.

δύο δεσμευμένους ἤδη Τσέτας.

Ἑσπέραν τινὰ τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1920, ὁ ἀνθυπασπιστὴς τῆς Χωροφυλακῆς Φυντικάκης Εὐστράτιος, ἐπὶ κεφαλῆς ἀποσπάσματος ἐκ 10 ἀνδρῶν, ἔφθασεν εἰς τὸ χωρίον Σιντιρλῆ καὶ μετὰ τῆς δυνάμεώς του κατέλυσεν εἰς τὸ ἐκεῖσε τέμενος, εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦ ὁποίου ἐκρύπτετο τὴν ἰδίαν ὥραν ἡ ὑπὸ τὸν Μπακιρτζῆ Μουσταφᾶ 30μελὴς συμμορία, ὑποθαλπτομένη ὑπὸ τῶν κατοίκων. Ἅμα ὡς οἱ ἄνδρες τοῦ ἀποσπάσματος εἰσῆλθον ἅπαντες εἰς τὸ τέμενος, οἱ Τσέται ἔθεσαν πῦρ εἰς αὐτὸ καὶ ἐν ταὐτῷ τὸ ἐκύκλωσαν. Οἱ ἄνδρες τοῦ ἀποσπάσματος ἐπέτυχον νὰ ἐξέλθουν τοῦ τεμένους, πλὴν ἑνός, φονευθέντος κατὰ τὴν τοιαύτην προσπάθειαν, ἀλλὰ ἐξελθόντες λόγῳ τῆς νυκτὸς ἔχασαν τὴν συνοχήν των καὶ μαχόμενοι ἐξήντλησαν τὰ πυρομαχικά των. Ὁ ἀνθυπασπιστὴς τραυματισθεὶς μετὰ δύο χωροφυλάκων συνελήφθη αἰχμάλωτος, ἵνα τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης, ἀφοῦ προηγουμένως ὑπέστη ἐξώρυξιν τῶν ὀφθαλμῶν, φονευθῇ μετὰ τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν συλληφθέντων χωροφυλάκων (39).

Τὸ ἔτος 1921 τὸ ἀπόσπασμα τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ Χομπίτη, παρὰ τὸν ὀρεινὸν ὄγκον Βαϊνδηρίου, ἐξόντωσεν ὁλοσχερῶς 7μελῆ λησταναρτικὴν συμμορίαν (40).

Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ Πάσχα 1921 μία ὁμὰς στρατιωτῶν τοῦ 18 Συντάγματος, ἑδρεύοντος ἐν Ἀϊδινίῳ, κατηυθύνθη πρὸς τὰ ἐγγὺς χωρία διὰ τὴν ἀγορὰν ᾠῶν διὰ τὸ Πάσχα, ὑπέστη ὅμως ἐπίθεσιν Τσετῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπηκολούθηκε γενικὴ συμπλοκή, ἐπειγόντως ἀποσταλείσης ὑπὸ τοῦ Συντάγματος δυνάμεως ἐκ δύο λόχων. .Η συμπλοκὴ ἐσυνεχίζετο ἀμφίροπος ἐπὶ δύο ἡμέρας μὲ ἡμετέρας ἀπωλείας ἐξ ἑνὸς ἀνθυπολοχαγοῦ καὶ 4 στρατιωτῶν νεκρῶν καὶ 10 τραυματιῶν, ὁπότε τὴν τρίτην ἡμέραν ἐπενέβη ὁ παράγων Χωροφυλακή.

Ὁ τότε ἀνθ)ρχος Γεώργιος Βάμβουκας, ἡγούμενος ἀποσπάσματος δυνάμεως 30 χωροφυλάκων, δρῶν ἀνεξαρτήτως εἰς τὴν περιοχὴν καὶ λαβὼν γνῶσιν τῆς συμπλοκῆς, ἔσπευσεν εἰς τὴν μάχην καὶ προσέβαλεν ἐκ τῶν ὄπισθεν τοὺς Τσέτας. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἄμεσον. Οἱ Τσέται ἐπανικοβλήθησαν καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν πρὸς τὰ πέριξ πυκνότατα δάση, ἐγκαταλείψαντες νεκρούς, τραυματίας καὶ πολεμικὸν ὑλικόν. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνός, εἰς τὴν πλατεῖαν Ἀϊδινίου καὶ ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ, ἀπενεμήθη εἰς τὸν Βάμβουκαν τὸ Ἀριστεῖον Ἀνδρείας, ἐνώπιον παρατεταγμένου Τάγματος Στρατοῦ, ἀφηγεῖται ὁ Γκατζάρας.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ Σταγάκη, συμπλακὲν μετὰ 10μελοῦς συμμοριας παρὰ τὸ χωρίον Ἰσικλέρ, διέλυσε ταύτην.

Τὸ ὑπὸ τὸν ἀνθυπασπιστὴν Κοτυλαῖον Π. ἀπόσπασμα. συμπλακὲν παρὰ τὸν ὀρεινὸν ὄγκον Βαϊνδηρίου, μετὰ τῆς ὑπὸ τὸν Μεβζοὺτ 10μελοῦς συμμορίας, ἐξόντωσεν ἐξ ὁλοκλήρου ταύτην.

Τὸ ὑπὸ τὸν ἀνθυπασπιστὴν Παπανικολάου Γρηγ. ἀπόσπασμα, ἐν πολυώρῳ συμπλοκῇ μετὰ πολυαρίθμου τμήματος Τσετῶν, ἐξόντωσε 10 συμμορίτας.

Τσέται, ἐνεδρεύοντες, ἐφόνευσαν τὸν σταθμάρχην Παληαμπόλεως μετὰ τῶν τεσσάρων ὑπ᾽ αὐτὸν χωροφυλάκων.

---

(39) Γ. Πόρταλη (ἀν)ρχου) «Περὶ τὴν Μαγνησίαν»᾽ «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς» σελίδες 27—32.

(40) Γ. Πόρταλη (ἀντ)ρχου) «Μεσογίς» Ἡρῷον Χωροφυλακῆς σελ. 27—32.

Τὸ ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Μπριλλάκην ἀπόσπασμα δρῶν ἐν τῇ περιοχῇ Θείρων, εἰς ἐπανειλημμένας συμπλοκὰς ἔξωθι τῆς πόλεως, παρὰ τὸ Ἰσικλὰρ κ.λ.π., ἐξώντωσεν ἱκανὸν ἀριθμὸν ληστανταρτῶν.

Τὴν 9-8-1921, τὸ ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Λαμπαθάκην Δημ. ἀπόσπασμα ἐνεπλάκη εἰς θανάσιμον ἀγῶνα μετὰ πολυμελοῦς Τσετικῆς συμμορίας, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν 50 περίπου Τοῦρκοι καὶ ἔπεσεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος ὁ ὑπομοίραρχος οὗτος (41).

Ὁ ὑπὸ τῶν Τσετῶν ἀγρίως κατακρεουργηθεὶς ἐν Μ. Ἀσία τὴν 9-8-1921, ὑπομοίραρχος Λαμπαθάκης Δημ.

Κατ' Αὔγουστον 1921, 50μελὴς ἔφιππος ληστοσυμμορία, ὑπὸ τὸν Μπεχλιβάνην, ἐσκόρπισε τὴν ἀναρχίαν καὶ τὸν θάνατον εἰς τὴν περιοχὴν σταθμοῦ Χωροφυλακῆς Σαρχανλῆ· ὁ σταθμάρχης, ὑπενωμοτάρχης Γριτσώνης, ὁ κατὰ τοὺς Τσέτες Καρὰ - Τσαούσης, ἐκινήθη ἐναντίον τῆς, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐξ ὀκτὼ ἀνδρῶν δυνάμεώς του καὶ ἐπέτυχε δι' ἀλλεπαλλήλων συμπλοκῶν τὸν κατακερματισμὸν τῆς συμμορίας, τὴν κατάσχεσιν ἓξ συμμοριακῶν ἵππων καὶ τὸν φόνον δύο ληστῶν.

Ἀπωθηθεῖσα οὕτω ἡ συμμορία αὕτη συνεπλάκη μετὰ τοῦ μεταβατικοῦ ἀποσπάσματος Τουτουντζάκη, καθ' ἣν ὁ ἀνθυπασπιστὴς ἐτραυματίσθη, οἱ δὲ ἄνδρες ἐπεδείξαντο ἀπαράμιλλον ἡρωϊσμὸν καὶ αὐτοθυσίαν, οὗ ἕνεκεν προήχθησαν ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ τινὲς τούτων (42).

---

(41) Περὶ ὅλων Γ. Πόρταλη «Μεσογίς», «Ἡρῶον Χωροφυλακῆς».

(42) Βλέπε Γ. Πόρταλη «Περὶ τὴν Μαγνησίαν, «Ἡρῶον Χωροφυλακῆς», σελ. 98—99. Ὁ Μπωμὸν εἰς τηλεγράφημά του τῆς 10-8-1921 πρὸς «Ντέϋλυ Τέλεγκραφ», περὶ τοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου, σὺν τοῖς ἄλλοις διελάμβανεν: ...«Ἑλληνικὴ Χωροφυλακὴ εἶναι ἑτοίμη ὅπως ἀποσταλῇ εἰς ὅλους τοὺς σταθμοὺς κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς, θὰ ἔχῃ δὲ τὴν εἰδικὴν ἐντολὴν νὰ τηρήσῃ τὴν τάξιν ἐν ταῖς περιφερείαις ταύταις, καθ' ὃν χρόνον Ἑλληνικὰ στρατεύματα θὰ τοποθετῶνται ἐπὶ διαφόρων γεφυρῶν, ὅπως ἀντιμετωπίζωσι πᾶσαν ἐνδεχομένην ἐπίθεσιν ληστοσυμμοριτῶν ἐκ μέρους τοῦ ἐχθροῦ».

Μετὰ τὰς μάχας τοῦ Σαγγαρίου, ἡ λέξις «ἀποστράτευσις» ἐκυριάρχει εἰς τὰ ὦτα τῶν παλαιμάχων Ἑλλήνων στρατιωτῶν, καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν θετικὸν περὶ τούτου τοῖς ἀνεκοινοῦτο, αἱ δὲ συνθῆκαι διαβιώσεως ἐπιδεινοῦντο, ἐνεφανίσθησαν κρούσματα χαλαρώσεως τῆς πειθαρχίας, ἅτινα ἐπετείνοντο καὶ ἐκ τῆς μὴ ἐπανόδου σοβαροῦ ἀριθμοῦ ἐκ τῶν εἰς ἄδειαν διὰ Παλαιὰν Ἑλλάδα ἀπερχομένων στρατιωτῶν.

Ἡ τοιαύτη κατάστασις ἐν τῷ στρατεύματι ἔσχεν μοιραίως καί τινας ἀντικτύπους ἐπὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἥτις ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἐπλήσσετο σκληρῶς καθημερινῶς ὑπὸ τῶν ἀτάκτων, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἀντιμετώπιζε τὴν ἀναθάρρησιν μέχρι θρασύτητος καὶ προκλήσεως τοῦ Τουρκικοῦ πληθυσμοῦ. Σωρεία ληστειῶν καὶ ἄλλων πράξεων βίας ἀνηγγέλετο καθ ἑκάστην. Πρὸς μελέτην τῆς δημιουργηθείσης καὶ ὑφισταμένης καταστάσεως ὁ Στεργιάδης διέταξε τὸν παρ᾽ αὐτῷ Τμηματάρχην Ἐσωτερικῶν, ὅπως, ἀφοῦ μελετήση τὴν ἐπικρατοῦσαν κατάστασιν ἐν τῇ προσδιοριζομένῃ ὑπὸ τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν περιοχῇ, ὑποβάλει σχετικὴν ἔκθεσιν.

Ὁ Τμηματάρχης οὗτος, Π.Ν. Εὐριπαῖος, ὑπέβαλε τὴν 10-10-1921 ἄκρως διαφωτιστικὴν ἔκθεσιν, ἣν μεταφέρομεν ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ἔργου Μ. Ροδᾶ (σ. 250—253).

«Ἀριθ. Δ.Υ. Ἐν Σμύρνῃ τῇ 10ῃ Ὀκτωβρίου 1921

Πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν Σμύρνης

Περὶ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Μικρὰν Ἀσίαν

Κύριε Ὕπατε Ἁρμοστά,

Συνεπείᾳ ἐντολῆς σας, ὅπως μεταβῶ εἰς τὰ διάφορα κέντρα τῆς διοικουμένης ζώνης καὶ συνεννοηθῶ μετὰ τῶν Διοικητῶν τῆς Χωροφυλακῆς, περὶ τοῦ ἀποτελεσματικοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς προκηρύξεώς σας πρὸς ἐθελουσίαν κατάταξιν χωροφυλάκων, τῶν ἐκ Μ. Ἀσίας Ἑλλήνων τὸ γένος, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν τὴν στρατολογικὴν κλάσιν τοῦ 1922, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω συντόμως τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν μου καὶ νὰ διατυπώσω γενικώτερον τὴν γνώμην μου, ἡ ὁποία εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων ἐπιθεωρήσεών μου καὶ τὴν ὁποίαν θὰ εὕρητε σποραδικῶς εἰς τὰς διαφόρους ἐκθέσεις μου, περὶ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας τῆς Ἑλληνικῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Αἱ μετὰ τῶν Διοικητῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν διαφόρων ὑποδιοικητῶν συνεννοήσεις μου, αἱ κοιναὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐνέργειαι πρὸς τὰς Κοινοτικὰς καὶ Τοπικὰς Ἀρχάς, τὸ δέλεαρ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν προσερχομένων πρὸς κατάταξιν ὡς χωροφυλάκων, ἀπὸ τῆς στρατεύσεως, ἡ ὁρισθεῖσα εἰς τὴν προκήρυξιν ἑνὸς ἔτους θητεία των, ἡ τακτικὴ μισθοδοσία των, ἔδωσαν εὐχάριστα ὁπωσδήποτε ἀποτελέσματα. Διότι ἐξ ἐπισήμων πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας ἔλαβον, ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ μου ἐκ τῶν γραφείων τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως καὶ τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς, οἱ καταταχθέντες ἀνέρχονται μέχρι σήμερον εἰς 1.500 καὶ ἐλπίζεται, ὅτι θὰ προσέλθουν ἀκόμη πρὸς κατάταξιν καὶ ἄλλοι. Μετὰ πρόχειρον ἐκπαίδευσιν ἑνὸς ἢ δύο μηνῶν, οἱ καταταχθέντες θὰ δυνηθοῦν νὰ ἀντικαταστήσουν τοὺς παλαιοὺς χωροφύλακας εἰς τὰς πόλεις καὶ νὰ ἀναλάβουν ὁπωσδήποτε τὰ ἔργα τοῦ χωροφύλακος τῶν πόλεων. Καὶ οὕτω ἰσάριθμοι παλαιοὶ χωροφύλακες θὰ διατεθοῦν διὰ τὴν ὕπαιθρον χώραν. Βεβαίως ἡ ἐκπαίδευσις ἑνὸς ἢ δύο ἢ καὶ τριῶν μηνῶν, δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ μᾶς δώση τὸν τύπον χωροφύλακος, ὅπως τὸν ἐννοεῖ ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς καὶ ἡ σημερινὴ τῶν λαῶν διανοητικὴ ἀνάπτυξις, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀναποδράστου ἀνάγκης τὸ μέτρον τοῦτο ἐνδείκνυται, μάλιστα διὰ τὴν σήμερον παρατη-

ρουμένην χαλάρωσιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας.

»Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ Δημοσία Ἀσφάλεια κατὰ διαμερίσματα τῆς ὑπαίθρου χώρας, δὲν εὑρίσκεται εἰς εὐχάριστον σημεῖον. Μάλιστα, κατὰ περιόδους εἶναι ἐντελῶς ἔκρυθμος εἰς ταῦτα. Μεταχειριζόμενος τὰς φράσεις «κατὰ διαμερίσματα», θέλω νὰ τονίσω, ὅτι εἰς ὡρισμένας περιφερείας τῆς διοικουμένης ζώνης, δηλαδὴ εἰς ἐκείνας εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχει συμπαγὴς Μουσουλμανικὸς πληθυσμὸς καὶ πρόσφορον ἔδαφος, ἡ Δημοσία Ἀσφάλεια δὲν εἶναι παγιωμένη, ἐνῶ εἰς τὰς λοιπάς, ὡς π.χ. εἰς τὴν Ἐρυθραίαν, τὸ Ν. Ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς πόλεως Σμύρνης καὶ Βόρειον αὐτῆς καὶ γενικῶς εἰς τὰ παράλια τῆς διοικουμένης ζώνης, παρατηρεῖται σχετικὴ ἡσυχία. Καὶ «κατὰ περιόδους», δι' αὐτοῦ θέλω νὰ ἐντοπίσω τὴν προσοχήν σας, κ. Ὕπατε Ἁρμοστᾶ, ὅτι ὁσάκις πρόκειται νὰ ἐνεργηθοῦν στρατιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις εἰς μεγάλην ἢ μικρὰν κλίμακα, τότε παρατηρεῖται καὶ ἐξαιρετικὴ κίνησις τῶν ἀτάκτων στοιχείων, ὀφειλομένη εἰς τὸ ἀναρριπιζόμενον ἐθνικὸν αἴσθημα τῶν Τούρκων καὶ εἰς τὴν ἀναθάρρησιν τῶν κακοποιῶν στοιχείων τῆς ὑπαίθρου, τὰ ὁποῖα κρυπτόμενα εἰς διάφορα διὰ τοιοῦτον σκοπὸν ἐδάφη τῆς διοικουμένης καὶ κατεχομένης ζώνης, προβαίνουσιν εἰς ληστρικὰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουσι μὲν καθαρῶς ληστρικὸν σκοπόν, παρουσιάζονται ὅμως εἰς τὰ ὄμματα τῶν ὁμοεθνῶν των ὡς ἐθνικὴ αὐτῶν ὑπηρεσία. Εὐνόητον ἐπομένως εἶναι, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἄτακτα στοιχεῖα συνεννοοῦνται, κινοῦνται καὶ προτρέπονται καταλλήλως ἀπὸ τοὺς ἐκτὸς τῆς στρατιωτικῶς κατεχομένης ζώνης Τούρκους, κυρίως διὰ νὰ διαταράσσουν τὴν ἀσφάλειαν τῆς ὑπαίθρου χώρας —ὄχι τῶν πόλεων, διότι δὲν τολμοῦν, καὶ εἰς τὰς πόλεις ἐπικρατεῖ ἀσφάλεια— καὶ νὰ παρουσιάζηται οὕτω ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτικὴ καὶ Στρατιωτικὴ Διοίκησις, ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν, διότι οἱ Μουσουλμανικοὶ πληθυσμοὶ ἀποστέργουν τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν. Ἐξ ἄλλου δὲ φρονοῦν, ὅτι διὰ τοιούτων μέσων ἀπασχολοῦν καὶ τμήματα στρατοῦ, τῶν ὁποίων ἡ χρησιμοποίησις εἰς ἄλλην ἐθνικὴν ἐργασίαν εἶναι ἀναγκαία. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν φανατικῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦν ἐντὸς τῆς διοικουμένης ζώνης, παρακινοῦν καὶ ὑποθάλπτουν τοὺς εὐφαντάστους Τούρκους, κατὰ τρόπον ἐντελῶς μυστικόν. Τὰ διαμερίσματα τὰ ὁποῖα πάσχουν ἀπὸ ἔλλειψιν δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι κυρίως τὰ κέντρα τῶν ληστοσυμμοριῶν, εἶναι: 1) Τὸ πρὸς Νότον καὶ Ν. Ἀνατολικῶς τοῦ Καζᾶ Σμύρνης κείμενον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὸ Καΐστριον Πεδίον, περικλειόμενον μεταξὺ τῶν ὀρέων Τμώλου καὶ Μεσογίδος καὶ ἡ κοιλὰς τοῦ Μαιάνδρου, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσβάλλουν, προερχόμενοι ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ζώνης. 2) Τὸ Β. Ἀνατολικῶς τοῦ Καζᾶ Μαγνησίας, ὀρεινὸν ἐπίσης, τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς τὸ Καζᾶν Γκιόρδες καὶ Σιμὰβ καὶ 3) τὸ πρὸς Β. τοῦ Καζᾶ Περγάμου καὶ Σόμα, τὸ συνορεῦον μὲ τὸ ἀνεξάρτητον Σαντζάκιον Δαρδανελλίων καὶ κείμενον ἐντὸς τοῦ Νομοῦ Προύσης. Αὐτὰ περίπου εἶναι τὰ κύρια σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα διαιτῶνται οἱ ἀντάρται Τοῦρκοι, οἱ ὁποῖοι συνενοῦνται καὶ μετὰ τῶν ἄλλων κακοποιῶν Τουρκικῶν στοιχείων τῆς ὑπαίθρου χώρας, καὶ ἐκεῖθεν ὁρμώμενοι λυμαίνονται τὰς πέριξ περιφερείας κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἐμπνέουν τὸν τρόμον εἰς τοὺς ἀγροτικοὺς πληθυσμούς. Προσθέσατε εἰς τὰ πρόσφορα ταῦτα ἐδάφη καὶ ὅτι οἱ πληθυσμοὶ τῆς ὑπαίθρου χώρας ὑποθάλπουν αὐτούς, διότι νομίζουν ὡς παράβασιν τοῦ ἐθνικοῦ των καθήκοντος νὰ καταγγείλωσι τί. Σημειωτέον ὅτι οὐδεὶς ἀπολύτως φιλήσυχος Τοῦρκος τῆς διοικουμένης ζώνης, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ἐρωτώμενος περὶ τοῦ ἐὰν καὶ μήπως γνωρίζῃ

τι περὶ τῶν συμμοριῶν αὐτῶν, καταγγέλει τίποτε, ἔστω καὶ ἂν γνωρίζῃ ὅτι οἱ παθόντες εἶναι ὁμοεθνεῖς του. Τοῦτο διεπίστωσα ἀπὸ τὰς ἐπανειλημμένας ἐπιθεωρήσεις μου ἀνὰ τὴν διοικουμένην ζώνην καὶ ἀπὸ τὰς ἐρωτήσεις τῶν διαφόρων ἀστυνομικῶν ὀργάνων καὶ πρέπει νὰ τὸ ἀποδώσῃ τις, οὐχὶ τόσον εἰς τὸν φόβον τὸν ὁποῖον ἔχουν, μήπως τυχὸν τιμωρηθοῦν ἀπὸ τὰς ληστοσυμμορίας, ὅταν αὗται ἐμάνθανον, ὅτι κατέδωσαν αὐτούς, ἀλλ' εἰς τὸ ἐθνικόν των αἴσθημα, τὸ ὁποῖον δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ ὁμολογήσουν.

»Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθεωρήσεις μου ἀνὰ τὴν διοικουμένην ζώνην καὶ πέραν ταύτης, διεπίστωσα καὶ αἴτια τὰ ὁποῖα ἥκιστα συντελοῦν εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας: 1) Ἡ παρατηρουμένη ἐσχάτως χαλάρωσις τῆς πειθαρχίας τῶν ὁπλιτῶν, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς Χωροφυλακῆς. Τὰ αἴτια τοῦ κακοῦ τούτου, εὐνόητα ἄλλωστε, δύνανται νὰ ἀρθοῦν διὰ συνεχοῦς διδασκαλίας καὶ αὐστηρᾶς καὶ ἀμερολήπτου διοικήσεως. 2) Ἡ ἔλλειψις καταλλήλων ὑπαξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι νὰ δύνανται καὶ νὰ ἔχουν τὸ ἀπαιτούμενον κῦρος ἀπέναντι τῶν χωροφυλάκων, διότι ὅταν τὰ νεῦρα ἀσθενοῦν ἀσθενεῖ ὁλόκληρος ὁ ὀργανισμός. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι γενικώτερον δι' ὅλην τὴν Χωροφυλακὴν τοῦ Κράτους καὶ ἑπομένως εἰς ἄλλους εἶναι δεδομένον νὰ σκεφθοῦν περὶ αὐτοῦ. 3) Παρετήρησα ἐπίσης, ὅτι εἶναι μεγίστη ἀνάγκη νὰ ὁρισθῇ εἷς Ἐπιθεωρητὴς Χωροφυλακῆς, ἀνώτερος ἀξιωματικός, ἢ καὶ δύο, ὁ ὁποῖος νὰ περιέχηται ἀδιακόπως τὰς Διοικήσεις, Μοιραρχίας καὶ Σταθμοὺς τῆς ὑπαίθρου χώρας, διὰ νὰ ἐμπνέῃ τοὺς ἄνδρας τῆς Χωροφυλακῆς, νὰ καθοδηγῇ τοὺς ἀξιωματικοὺς αὐτῆς καὶ διὰ νὰ καθιστᾷ ἐνήμερον τὴν Ἀνωτέραν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς Σμύρνης, περὶ παντὸς τὸ ὁποῖον προσπίπτει εἰς τὴν ἄμεσον ἀντίληψιν αὐτοῦ καὶ χρήζει ἀμέσου θεραπείας. Ἐφ' ὅσον τὴν Ἀνωτέραν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς διευθύνει ὁ Ἀστυνομικὸς Διευθυντὴς Σμύρνης, εἶναι ἀνάγκη διορισμοῦ ἑνὸς Ἐπιθεωρητοῦ καταλλήλου ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ, διότι παρ' ὅλην τὴν δραστηριότητα καὶ ἀντίληψιν τοῦ προϊσταμένου καὶ τῶν δύο ὑπηρεσιῶν δὲν εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατὸν νὰ διευθύνωνται καὶ παρακολουθῶνται ἐξ ἴσου καὶ αἱ δύο αὐταὶ μεγάλαι ὑπηρεσίαι. Χαρακτηριστικὸν τῆς ἀδυναμίας ταύτης εἶναι, ὅτι ἐπὶ ἔτος σχεδὸν ἔχει νὰ ἐξέλθῃ τῶν ὁρίων τῆς Σμύρνης ὁ Προϊστάμενος τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Γ. Νικηφοράκης, ὄχι δι' ἄλλον λόγον, ἀλλὰ διότι δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν τὰ βαρέα καθήκοντα τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας Σμύρνης. Γενικῶς δέ, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχω νὰ ὑποδείξω εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν καὶ τὸ ὁποῖον ἀντελήφθην, εἶναι, ὅτι πρέπει αὕτη νὰ τονώσῃ τὸν ζῆλον τῶν Ἀξιωματικῶν δι' οἱουδήποτε τρόπου κρίνει, διότι γενικῶς, πλὴν ἐξαιρέσεων τινῶν, ἀπό τινος ἐμειώθη ὁ ζῆλος αὐτῶν. Ὑπάρχουν εὐτυχῶς καὶ πολλὰ καλὰ στοιχεῖα μεταξὺ τούτων.

»Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἀνωτέρω αἰτίων, τὰ ὁποῖα συντελοῦν εἰς τὴν χαλάρωσιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, εἶναι καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς δυνάμεως Χωροφυλακῆς διὰ τὴν χώραν, ἡ ὁποία εὑρίσκεται εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὁ στρατός, ὁ ὁποῖος δύναται ἐπικουρικῶς νὰ συντρέχῃ εἰς αὐτήν, εἶναι ἀλλαχοῦ, εἰς σπουδαιότερα καθήκοντα ἀπησχολημένος. Ἡ ἔλλειψις, λοιπόν, ἐπαρκοῦς δυνάμεως καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ Κράτους νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Χωροφυλακήν, σᾶς ἠνάγκασε νὰ προκηρύξητε ἐθελουσίαν κατάταξιν τῶν ἀγόντων τὸ 20όν τῆς ἡλικίας ἔτος, τῶν ἐκ Μ. Ἀσίας Ἑλλήνων τὸ γένος. Τὸ κράτος δύναται νὰ ἀποστείλῃ μόνον ἀρι-

θμόν τινά. ὡς πληροφοροῦμαι, ὑπαξιωματικῶν καὶ ὀλίγων ἀξιωματικῶν. Οὕτως, ὡς ἀνέφερον ἀνωτέρω, προσῆλθον περὶ τοὺς 1.500 καὶ πλέον χωροφύλακες. Οἱ 1.500 καὶ πλέον, προσελθόντες θὰ ἀντικαταστήσουν ἰσαρίθμους συναδέλφους των, μετὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα προπαιδείας, οἱ ὁποῖοι θὰ διατεθοῦν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ὑπαίθρου χώρας καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν καταδίωξιν τῶν ληστοσυμμοριῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπεθρασύνθησαν ἐπ᾽ ἐσχάτων καὶ ἔθεσαν εἰς κίνδυνον καὶ αὐτὰς τὰς συγκοινωνίας, τῶν ὁποίων χρῆσιν κάμνει ὁ Στρατός. Νομίζω, ὅτι δὲν θὰ διακινδυνεύσω ἂν ἐκφέρω γνώμην, ὅτι ἀπαιτεῖται μεγίστη προσοχὴ διὰ τὴν κατάλληλον χρησιμοποίησιν τῶν 1.500 καὶ πλέον χωροφυλάκων. Φρονῶ, δηλαδή, ὅτι πρέπει νὰ καταρτισθῆ εἰκὴ καταδιωκτικὴ ὑπηρεσία μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, ἡ ὁποία νὰ ἔχῃ: 1) Καθαρῶς στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν, μὲ ὁπλοπολυβόλα, μὲ χειροβομβίδας, μὲ ὁπλισμὸν ἄρτιον καὶ ἐν γένει μὲ πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ τμῆμα στρατοῦ ἐν ἐκστρατείᾳ. Νὰ ὁρισθῆ δὲ διὰ τοὺς ἄνδρας αὐτῆς καὶ ἡμερησία ἀποζημίωσις, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ἐργασίας τὴν ὁποίαν ἐκτελοῦν καὶ τὴν ὁποίαν θὰ ἐκτιμᾶ ἡ Ἀνωτέρα Διοίκησις Χωροφυλακῆς. 2) Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὑπηρεσίας ταύτης νὰ τεθῆ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τῆς Χωροφυλακῆς, κατάλληλος πρὸς τοῦτο, ὁ ὁποῖος νὰ ἔχῃ ἕδραν ἐκτὸς τῆς Σμύρνης, ὅπου ἤθελε νομίσῃ πρόσφορον ἡ Ἀνωτέρα Διοίκησις Χωροφυλακῆς. 3) Ἡ ὑπηρεσία αὕτη νὰ καταρτίσῃ μεταβατικὰ ἀποσπάσματα ἐντὸς ὡρισμένων τομέων κινούμενα καὶ εἰς διαμερίσματα τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ὡς κρυφῶνες τῶν ληστοσυμμοριῶν. 4) Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀποσπασμάτων τούτων νὰ τεθοῦν ἀξιωματικοὶ πεπειραμένοι μὲ ἀντίληψιν καὶ θάρρος, ἔχοντες ὄρεξιν διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν ἀμοιρεῖ, εὐτυχῶς, ἡ ἐνταῦθα δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς. 5) Τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα νὰ ἔχουν καὶ τὰς μικρὰς ἐφεδρείας των, εἰς τρόπον ὥστε, ἅμα πληροφορηθοῦν τὴν ὕπαρξιν πολυπληθοῦς συμμορίας, νὰ ζητοῦν ἐνίσχυσιν, ἡ ὁποία νὰ δύναται νὰ τοῖς χορηγηθῆ ἀμέσως καὶ εὐκόλως. 6) Τέλος, νὰ τεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης τηλεφωνικὴ τοιαύτη, ἡ ὁποία δυστυχῶς, ὡς παρετήρησα, δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἀπομεμακρυσμένων χωρίων. Τοιαύτη περίπου πρέπει νὰ εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῆς καταδιωκτικῆς ὑπηρεσίας, τὴν ὁποίαν νὰ ἐνισχύσῃ ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ καὶ μικρὸν τμῆμα Στρατοῦ.

»Μὲ τοιαύτην καθαρῶς στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν καὶ μὲ τοιαύτην τινὰ περίπου σύνθεσιν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ σκεφθοῦν καὶ νὰ μελετήσουν ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς μὲ ἀξιωματικοὺς τοῦ Στρατοῦ, ἐν συνεργασίᾳ, φρονῶ, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ παγιωθῆ ἡ δημοσία τάξις εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν μέχρις ὅτου λυθῆ ὁριστικῶς τὸ Μικρασιατικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον κρατεῖ ἐν ἀγωνίᾳ τὴν Ἑλληνικὴν ψυχήν. Καὶ τοιουτοτρόπως θὰ διαλυθοῦν αἱ ληστοσυμμορίαι, αἱ ὁποῖαι τόσην φθορὰν προξενοῦν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως εἰς Μικρὰν Ἀσίαν.

Ὁ παρὰ τῇ Ὑπάτῃ Ἁρμοστείᾳ ἀπεσπασμένος
Τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν
Π. Ν. ΕΥΡΙΠΑΙΟΣ

Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀναφερομένη εἰς ὡρισμένον ἀντικείμενον λίαν ἀκροθιγῶς, ὁμιλεῖ περὶ τῶν εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων διαπραττομένων ὑπὸ τῶν Τσετῶν καὶ Κεμαλικῶν ὀρδῶν ἐγκλημάτων γενοκτονίας συνεχιζομένης τῆς ἀείποτε Τουρκικῆς θηριωδίας, ἕνεκα τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναγκασθῆ ὁ Κλεμανσὼ νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς Τούρκους

ἀντιπροσώπους: «Ἀπεδείχθη ὅτι δὲν εἶσθε ἄξιοι νὰ ἔχετε ἄλλους λαοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σας». Ἁδρὰν εἰκόνα τῶν Τουρκικῶν ὠμοτήτων καὶ θηριωδῶν παρέσχε διὰ στατιστικῶν καὶ συγκεκριμένων θλιβερῶν στοιχείων ὁ Ἕλλην Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Γ. Μπαλτατζῆς, ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 5-4-1921.

Ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1921 ἡ δρᾶσις τῶν ἀτάκτων ἐν τοῖς μετόπισθεν προσέλαβεν ἀνησυχαστικὴν ἔκτασιν καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀντίδρασις καθ' ὅλον τὸ μετέπειτα διάστημα ὑπῆρξεν ἐντονωτάτη καὶ σκληρά.

«...Ἐσχάτως ἡ κατάστασις ἐν τῇ κατεχομένῃ χώρᾳ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ὕπαιθρον τοιαύτην, παρουσιάζει ἱκανὰ σημεῖα χαρακτηριστικὰ τῆς ἐπὶ τὰ χείρω τροπῆς της. Πολλαπλασιασμὸς τῶν συμμοριῶν, αὔξησις διὰ στρατολογίας τῶν μελῶν τῶν ἀπὸ καιροῦ ὑπαρχουσῶν τοιούτων, ἔντασις τῆς προπαγάνδας, στρατολογία, παῦσις ληστειῶν καὶ τροπὴ τῶν συμμοριῶν εἰς καθαρῶς ἐθνικιστικὴν δρᾶσιν, ὀργάνωσις αὐτῶν ἐπὶ τὸ στρατιωτικώτερον, συχνοτέρα προσβολὴ τῶν ἡμετέρων ἀποσπασμάτων καὶ ὅπερ τὸ κυριώτερον, συνδρομὴ τῶν συμμοριῶν ἐν πολλοῖς οὐχὶ ἠθική, ἀλλ' ἔμπρακτος πλέον, ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν χωρικῶν, ἐξαφάνισις ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῶν ἐλαχίστων ἀπομεινάντων ἀντικεμαλικῶν...» (43).

Ἡ Στρατιὰ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου τούτου προέβη εἰς τὴν σύστασιν πολιτοφυλακῆς, διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ὁποίας ἐπεφορτίσθη ἡ στατικὴ Χωροφυλακή (44).

Αἱ στρατιωτικαὶ ἐκκαθαριστικαὶ ἐπιχειρήσεις δὲν ἀπέδωσαν τὰ προσδοκόμενα ἀποτελέσματα καὶ ἡ Γ.Σ.Δ. Νοτίου περιοχῆς ἐξέδωκε τὴν ἀπὸ 22-2-1922 ὑπ' ἀριθ. Ε.Π. 918) 804 διαταγήν, δι' ἧς κατέφευγε καὶ πάλιν εἰς τὴν διὰ τῆς Χωροφυλακῆς καταδίωξιν.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων διελάμβανεν ἡ διαταγὴ αὕτη: «Παρατηρεῖται ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Στρατ. Διοικήσεως Μαγνησίας ζωηρά τις κίνησις συμμοριῶν καὶ ἀποθράσυνσις αὐτῶν, ὑπὸ τοὺς Μπακερλῆ Μουσταφᾶ, Γκόμαλη Μουσταφᾶ Χουσεΐν, λοχαγοῦ Χωροφυλακῆς».

»...Παρίσταται ὅθεν ἀνάγκη ἀπολύτου προσβολῆς αὐτῶν πρὸς τελείαν ἐξόντωσιν καὶ διάλυσιν αὐτῶν....

»ΙΙ Ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Ἐπιτροπάκην θὰ ἐνεργήσουν ἕξ (6) ἐν ὅλῳ καταδιωκτικὰ ἀποσπάσματα ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγάς του (δύο συσταθέντα δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 881) 780 διαταγῆς μου καὶ τέσσαρα (4) εὑρισκόμενα ἤδη εἰς Μπαγιάτ, ὡς ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 672) 678)» (45).

1922. Κατὰ μῆνα Μάρτιον ἡ δύναμις τοῦ Σταθμοῦ Πάρσης συνεπλάκη μετὰ ἐπιτεθείσης συμμορίας, ἣν ἀπέκρουσε μετ' ἀπωλειῶν ἑκατέρωθεν.

Μεταβατικὸν ἀπόσπασμα κατὰ Μάϊον, ἐνέπεσεν εἰς ἐνέδραν Τσετῶν παρὰ τὸ χωρίον Ἀχμετλῆ καὶ ἐφονεύθη ὁ ἀνθυπασπιστὴς Μασούρας Ἀπόστολος.

Ληστανταρτικὴ συμμορία διεισδύσασα εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Σταθμοῦ Χωροφυλακῆς

---

(43) Εἰσαγωγὴ τῆς ὑπ' ἀριθ. 727)625 ἀπὸ 12-2-1922 διαταγῆς ἐκκαθαριστικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Γ.Σ.Δ. Νοτίου περιοχῆς Δ.Ι.Σ.)Φ. 365 Σ.Τ.

(44) Δ.Ι.Σ.)365 Φ. καὶ 365)ΙΑ)3. Τὴν πολιτοφυλακὴν ταύτην λόγῳ διενέξεων καὶ προστριβῶν ἡ Α.Γ.Σ.Δ. διέλυσε δύο μῆνας πρὸ τῆς Τουρκικῆς ἐπιθέσεως διαπράξασα σφάλμα, ὡς ἀπέδειξεν ὁ μὴ συμμορφωθεὶς πρὸς τὴν διάλυσιν τῆς διαταγῆς Μοίρ. Περγάμου.

(45) Δ.ΙΣ.Φ. 284.

Τιρμανλάρ, τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 28-2-1922 καὶ περιεκύκλωσε τὸν Σταθμὸν οὗτινος ἡ δύναμις ἀνήρχετο εἰς 9 χωροφύλακας ὑπὸ τὸν ἀνθυπασπιστὴν Μανικᾶν, διαμένοντος ἐγγὺς τοῦ ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ. Βληθεὶς ἐφονεύθη ὁ σκοπὸς τοῦ σταθμοῦ χωροφύλαξ Καραγκιόζης Θωμᾶς, ἀπεκρούσθη ὅμως, ὑπὸ τῶν ἀμέσως ἀναλαβόντων τὰ ὅπλα χωροφυλάκων, προσπάθεια εἰσόδου εἰς τὸν Σταθμόν, ἐπηκολούθησε λυσσώδης ἀγὼν καὶ κατὰ τὰς πρώτας ὥρας φονεύονται ἕτεροι 4 ἐκ τῶν ὑπερασπιστῶν .Ελλήνων χωροφυλάκων, οἱ Ντεληδῆμος Παν., Θεοδοσιάδης Χριστ., Μπαλμπακάτης Νικ. καὶ Δημητριάδης Βασ. Ὁ μικρὸς ὑπηρέτης προσπαθήσας νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ, φονεύεται, ἀλλ' ὁ ἀνθυπασπιστὴς ὑπὸ χάλαζαν σφαιρῶν φθάνει εἰς τὸν σταθμόν. Οἱ ὑπερασπισταὶ εἶναι μόνον πέντε, τὰ πυρομαχικὰ βαίνουν πρὸς τὸ τέλος, ἀλλ' ὁ ἀνθυπασπιστὴς ἀπέρριψε γενομένην διὰ δημοσίου τινὸς εἰσπράκτορος πρότασιν τῶν Τούρκων περὶ παραδόσεως, ἀπαντήσας «οἱ Ἕλληνες Χωροφύλακες δὲν ἐσυνήθισαν νὰ παραδίδωνται».

Οἱ πολιορκηταὶ χρησιμοποιοῦν παντὸς εἴδους ὅπλα καὶ βομβίδες, ἀναρριχηθέντες δὲ ἐν τέλει ἐπὶ τῶν στεγῶν γειτονικῶν οἰκιῶν διὰ πετρελαίου ἔθεσαν πῦρ εἰς τὸ οἴκημα τοῦ σταθμοῦ καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν οἱ γενναῖοι πρόκειται νὰ γίνουν παρανάλωμα τοῦ πυρός. Τὸ προτιμοῦν καὶ δὲν σκέπτονται τὴν παράδοσιν, ὅτε ἔφθασεν ὡς ἀπὸ μηχανῆς θεὸς ὁ ἀνθυπομοίραρχος Ἀποστόλου μετὰ τοῦ ἀποσπάσματός του καὶ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς συμμορίτας καὶ οὕτω ἐσώθησαν οἱ ὀλίγοι εἰς ἀριθμόν, ἀλλὰ ἀνυπέρβλητοι εἰς ψυχήν, ἐκεῖνοι Ἕλληνες χωροφύλακες (46).

Τὴν 3ην Φεβρουαρίου 1922 φονεύονται ἐξ ἐνέδρας οἱ χωροφύλακες Βασιλόπουλος Ἀριστ. καὶ Δάνδαλος Γεώργιος, παρὰ τὴν θέσιν Ντεβρὲνς Ἀδραμιτίου, ἐνῶ ὁ τρίτος συνάδελφός των, μαχόμενος μόνος κατὰ τῶν δολίων ἐχθρῶν, κατώρθωσε νὰ ἀπωθήσῃ τοὺς ἐνεδρεύοντας, δι' ὃ καὶ προήχθη ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ εἰς ὑπενωμοτάρχην (47).

Εἰς ἀπόστασιν 5 χιλιομέτρων περίπου ἀπὸ τοῦ Ἀδραμυτίου, εὑρίσκετο ὁ λόφος τῆς Ἀγώνιας καὶ παρὰ τοὺς πρόποδας τούτου ἕνα χάνι. Ἐκεῖ τὴν 25-2-1921 εὑρέθησαν δι' ὑπηρεσίαν οἱ χωροφύλακες Παρισσόπουλος Δ. καὶ Χὸρν Δ, ὅτε ἐδέχθησαν πυρὰ κυκλωσάσης αὐτοὺς 20μελοῦς Τσετικῆς συμμορίας. Οἱ χωροφύλακες μετέβαλον τὸ χάνι τῆς Ἀγώνιας εἰς νεώτερον χάνι τῆς Γραβιᾶς καὶ ἐκράτησαν εἰς ἀπόστασιν τοὺς ἐπιτεθέντας Τσέτας. Τὸ ὅπλον τοῦ Χωροφύλακος Κυπαρισσοπούλου Δ. ἀχρηστεύεται, διότι οἱ Ἕλληνες χωροφύλακες εἶχον καὶ τοῦτο τὸ ἀτύχημα: νὰ ἔχουν ὅπλα ἐκ λαφύρων τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ, καὶ ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ σπεύσῃ πρὸς κλῆσιν ἐνισχύσεων, τραυματίζεται. Ὁ Χὸρνς μάχεται μόνος του, ἀπορρίπτων μετ' ἀγανακτήσεως τὰς περὶ παραδόσεως προτάσεις τῶν πολιορκητῶν· οἱ Τσέται δολίως σκεφθέντες, ἀποσύρονται εἰς ἐνέδραν παρὰ τὸν δασώδην λόφον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνέπεσεν ὁ μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ πυρὸς ἐπιχειρήσας νὰ ἀποχωρήσῃ χωροφύλαξ. Νέα συμπλοκή, καθ' ἣν οὗτος μάχεται ὡς λέων, παρὰ τὰ ἀλλεπάλληλα τραύ-

---

(46) Ἐμμ. Πυτικάκης «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς», σελ. 47—49. Ὁ ἡμερήσιος Ἑλληνικὸς Τύπος ἀπεκάλεσε τιτανομαχίαν τὴν μάχην ταύτην, ὁ δὲ Ἀνώτ. Διοικητὴς Θράκης συνταγματάρχης Λελούδας δι' ἡμερησίας διαταγῆς ἀπέτισε φόρον τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς νεκροὺς καὶ ἐπιζήσαντας ἥρωας («Ἐφημ. Χωροφυλακῆς», φύλ. 53 τῆς 17-4-1922).

(47) 317381);γκ. 189 Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν τῆς 14-2-1923.

ματα, μέχρις ὅτου ὑπέκυψεν, ἵνα ἀποθανατισθῇ διὰ τῆς προσωνυμίας τοῦ λόφου εἰς λόφον Χόρν (48).

Ἀτελεύτητος θὰ ἦτο ἡ σειρὰ τῶν παρεμφερῶν γεγονότων ἐκ τῆς δράσεως τῶν ὀργάνων τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι σκοπὸς τοῦ παρόντος. Ἐκτὸς τούτου θὰ ἐπακολουθήσῃ μετ' ὀλίγον τὸ γενικὸν ὁλοκαύτωμα καὶ θὰ καλυφθῶσιν τὰ μεμονωμένα.

Διευκρινίσαμεν ὅτι ἀπὸ τακτικῆς πλευρᾶς ἅπασα ἡ ἐν Μ. Ἀσίᾳ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ὑπήγετο εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς καὶ ὅτι αἱ στατικαὶ ὑπηρεσίαι αὐτῆς ὑπήγοντο διὰ τὴν ἀστυνομίαν καὶ εἰς τὰς ὑπὸ τὴν Ἁρμοστείαν Διοικητικὰς ἀρχάς.

Ἐνίοτε ὅμως τῶν τοπικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν προΐσταντο ὑποδεέστεροι βαθμοφόροι τῶν τῆς Χωροφυλακῆς τοιούτων, καὶ ὁ στρατός, ἀγνοῶν τὸν ὀργανισμὸν Χωροφυλακῆς, καθ' ὃν ἡ Χωροφυλακὴ ἀπετέλει τὸ πρῶτον ὅπλον τοῦ στρατοῦ, δὲν ἐθεράπευεν τὸ ἄτοπον καὶ ἠξίου ὑποταγὴν τῶν ἀνωτέρων εἰς τοὺς ὑποδεεστέρους, ἐντεῦθεν δὲ ἔριδες καὶ ζημίαι.

Μία τοιαύτη κατάστασις εἶχεν δημιουργηθῇ ἐν Ἀδραμιτίῳ, διὰ τὴν ὁποίαν ἂς δώσωμεν τὸν λόγον εἰς ἀποσπάσματα τινὰ τῆς ἀπὸ 1-4-1922 ἐκθέσεως τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Γ' Γραφείου τῆς Γ.Σ.Δ. Νοτίου Περιοχῆς, ἥτις ἐκοινοποιήθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. Ε.Π. 1875) 1502 ἀπὸ 11-4-1922 διαταγῆς τῆς Γ.Σ.Δ. Νοτίου Περιοχῆς πρὸς τὴν Σ.Δ. Πανόρμου (49).

«...ΙΓ. Π ρ ό σ ω π α Χ ω ρ ο φ υ λ α κ ῆ ς: Τὸ μέγιστον τῆς φρουρᾶς Ἀδραμυτίου ἀποτελεῖται ἐκ χωροφυλάκων. Ἀξιωματικοὶ Χωροφυλακῆς ὑπάρχουσιν ἐκεῖσε ὑπὲρ τοὺς δέκα. Ἅπαντες, ὡς ἀντελήφθην, ἐργάζονται καλῶς, πλὴν ἅπαντες ἀπὸ τοῦ διοικητοῦ των, τοῦ ταγματάρχου κ. Γιουλούντα, συνετοῦ καὶ μεμετρημένου στρατιώτου, μέχρις καὶ τοῦ τελευταίου χωροφύλακος, νομίζουσι τὸ ἐκεῖ σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ἐντελῶς ἀνεξάρτητον πάσης ἑτέρας πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ἀρχῆς, καὶ συνεπῶς δρῶσιν ἐντελῶς ἀνεξαρτήτως. Ἀγνοεῖται ἐκεῖ ὅτι τὰ ἑκασταχοῦ τμήματα τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Σμύρνης καὶ τὰ τοῦ τάγματος ἀσφαλείας ὑπαίθρου χώρας ὑπάγονται ὑπὸ τὸν πολιτικὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ τόπου ἐκείνου, συνεργαζόμενα στενῶς μετὰ τῶν κατὰ τόπους στρατιωτικῶν ἀρχῶν διὰ τὰ ζητήματα τάξεως καὶ ἀσφαλείας.

Ταῦτα συνήγαγον ἐκ πλείστων ὅσων δεδομένων.

α) Ὁ κ. πολιτικὸς ἀντιπρόσωπος, προκειμένου νὰ ἐκδώσῃ διαταγὴν πρὸς τὴν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς Ἀδραμυτίου ἐζήτει τὴν ἐπέμβασίν μου.

β) Ἐν ἰδιαιτέρᾳ συζητήσει μετὰ τοῦ ταγματάρχου κ. Γιουλούντα, ἀντελήφθην ὅτι θεωρεῖ τὸν ἐκεῖσε ἀντιπρόσωπον ὡς συνεργάτην, οὐχὶ ὅμως ὡς προϊστάμενον.

γ) Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Χατζηαποστόλου, ἔστω καὶ ὡς φρούραρχος, ἀπευθύνει ἔγγραφον πρὸς τὴν ἐκεῖσε Μοιραρχίαν, ἀγνοῶν στοιχειώδεις τύπους στρατιωτικῆς λεπτότητος.

δ) Τὸ φρουραρχεῖον ἀγνοεῖ τὰς κινήσεις τῶν ἀποσπασμάτων Χωροφυλακῆς καὶ ἀντιστρόφως.

---

(48) Ἐμμ. Πυτικάκης. «Ἡρῷον Χωροφυλακῆς», σελ. 169—170.
(49) Δ.Ι.Σ. Φ. 365.

ε) Διανέμει εἰς τοὺς κατοίκους ὅπλα τὸ φρουραρχεῖον, διανέμει καὶ ἡ Μοιραρχία. Ἀγνοεῖ δὲ ἕκαστος ποῦ διενεμείθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄλλου χορηγηθέντα ὅπλα.

στ) Γίνεται ἐπίταξις κτηνῶν. Διὰ ταύτης διετάσσετο ἡ στενὴ συνεργασία τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν μετὰ τῶν κατὰ τόπους πολιτικῶν ἀρχῶν. Ὄχι μόνον συνεργασία δὲν παρετηρήθη μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἐκεῖσε ἀφίξεώς μου, ἀλλ' οὔτε ἁπλῆ ἐπαφή.

Ἰδού, ὅθεν, τὸ τρικέφαλον τοῦτο, ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν βάσιν τῆς ἀπογοητευτικῆς καταστάσεως, ἣν συνήντησα ἅμα τῇ εἰς Ἀδραμύτιον ἀφίξει μου, εἰς τοῦτο δὲ ἀποκλειστικῶς ἂς ἀποδοθῶσι τὰ κάτωθι κακά...».

Κατωτέρω ὁ συντάκτης ἀπηρίθμει τὰ δεινά, ἤτοι τὴν ἀπειθαρχίαν, τὴν ἀποθάρρυνσιν τῶν Ἑλλήνων, τὴν ἐνθάρρυνσιν τῶν Τούρκων καὶ τὴν γενικὴν διακινδύνευσιν τῶν ἐθικῶν συμφερόντων.

Οὗτος, ὡς ἀνέφερεν, προέβη ἐπιτοπίως εἰς τὴν λῆψιν διαφόρων θεραπευτικῶν μέτρων, ἐν οἷς καὶ τὴν ἀνάθεσιν τῶν φρουραρχιακῶν καθηκόντων εἰς τὸν Ταγματάρχην Χωροφυλακῆς Κρανάκην.

Ἡ ἀνωτέρω περικοπὴ δὲν χρῄζει σχολίων. Φαίνεται ὅτι εἶχε τεθῆ εἰς τὸ περιθώριον τὸ βάναυσον καὶ αὐθαίρετον καθεστὼς τοῦ Στεργιάδη καὶ ὅτι ἡ Χωροφυλακή, αἱμορραγοῦσα καθ' ἑκάστην, εἶχεν ἀπογοητευθῆ ἐκ τῶν ἐγωϊστικῶν καὶ κενοδόξων τάσεων διαφόρων μικρῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἤθελον νὰ ἐμφανίζωνται ὡς παράγοντες καὶ ρυθμισταὶ τῆς τύχης τοῦ τόπου, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ διανέμη ὅπλα εἰς τοὺς κατοίκους εἷς ἀνθυπολοχαγός, δεδομένου ὅτι ἡ ὀργάνωσις τῆς πολτοφυλακῆς εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ ἀποτελοῦσα στατικὴν ὑπηρεσίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ποιάν τινα συνέχειαν καὶ συνέπειαν.

Εἶναι ἀνθρωπίνη ἀδυναμία ὅπως ὁ προκινδυνεύων καὶ κάτι τὸ ἰδιαίτερον προσφέρων, νὰ ἀναμένῃ ποιάν τινα ἀναγνώρισιν καὶ ἐπιβράβευσιν.

Τὸ θέμα τῶν ἠθικῶν ἀμοιβῶν, ὡς ἀποκαλεῖται ἐν τῇ στρατιωτικῇ φρασεολογίᾳ, ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἐπιβράβευσις, εὑρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν στρατιωτικῶν διοικήσεων, τῶν Μεραρχιῶν, Σωμάτων Στρατοῦ κ.λ.π., φαίνεται δὲ ὅτι εἶχε παραμεληθῆ τοῦτο δι' ἀγνώστους λόγους. Ἴσως εἶχεν ἐπέλθει ὁ κόρος , ἴσως ἀδιαφορία, ἴσως ἐθισμός, ἴσως καὶ ἐσκεμμένη παράλειψις.

Μεγάλοι στρατηλάται ἀπένειμον ἐπὶ τόπου ἀμοιβὰς καὶ τιμὰς καὶ μάλιστα ὑπὸ πομπώδεις συνθήκας.

Τούτου ἕνεκεν ἡ Ἀνωτέρα Γενικὴ Στρατιωτικὴ Διοίκησις ἀπηύθυνεν ἔστω καὶ ἀργά, τὴν ὑπ' ἀριθ. 13455) 7248) 3 ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1922 ἀκόλουθον διαταγήν: (50).

«Ἀναγνωρίζων τὸ μέγεθος τῆς συντελουμένης ἐργασίας ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀποσπασμάτων ἐν τῇ καταδιώξει τῶν ληστοσυμμοριῶν ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ καὶ τὸ ἐξαιρετικῶς δύσκολον τῆς ἀποστολῆς των, ἐπιθυμῶν δὲ ὅπως ἕκαστος ἀμοίβεται ἀναλόγως τῶν ὑπηρεσιῶν του,

Π ρ ο σ κ α λ ῶ

τὰ σώματα καὶ στρατιωτικὰς Διοικήσεις ὅπως μοὶ ὑποβάλωσιν ἱεραρχικῶς προτά-

---

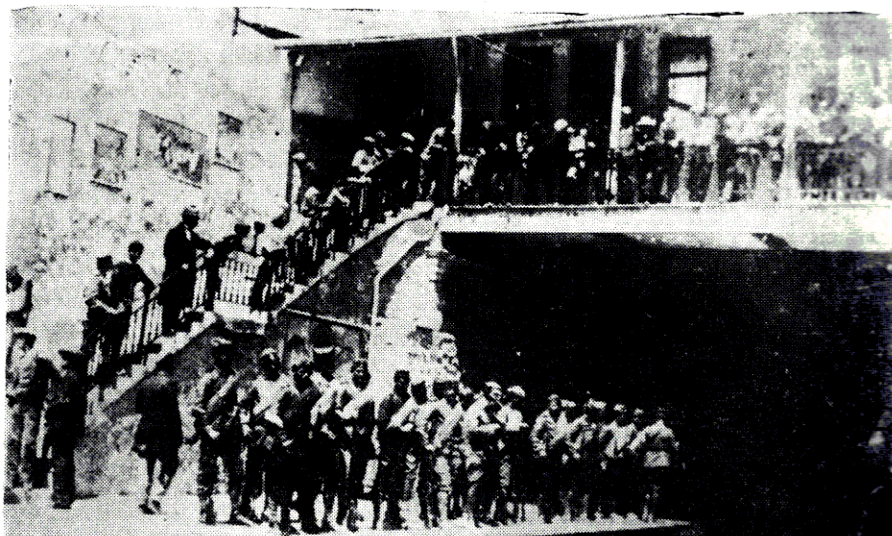
(50) Δ.Ι.Σ.)Φ. 284.

σει ἀπονομῆς ἠθικῶν ἀμοιβῶν εἰς τοὺς διακρινομένους κατὰ τὰς διαφόρους συμπλοκὰς ἢ ἄλλας ἐνεργείας των, ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκθέσεις διὰ τοὺς ὑστεροῦντας τοιούτους.

Ἀπαραίτητον στοιχεῖον πρὸς ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς εἰς τοὺς προτεινομένους δέον νὰ ἀποτελῇ καὶ ἡ ἄμεμπτος διαγωγὴ καὶ συμπεριφορὰ αὐτῶν πρὸς τὸν ἄοπλον καὶ φιλήσυχον Τουρκικὸν πληθυσμόν».

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τῆς διαταγῆς ταύτης περικλείει ἅπασαν τὴν τιμήν, τὸ σύνολον τοῦ ἔργου καὶ τὰς συνθήκας δράσεως διὰ τὴν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Χωροφυλακήν, εἰς ἣν κυρίως ἀνῆκον, κατὰ κύριον λόγον, τὰ μνημονευθέντα ἀποσπάσματα.

Κατόπιν τῆς ἀποφασισθείσης ἐπιχειρήσεως κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τοῦ Δ΄ Σώματος Στρατοῦ, διετάχθη ἡ ἐνίσχυσις τούτου διὰ μονάδων τινῶν ἐκ Μ. Ἀσίας ὡς καί τινος, ἀνεξακριβώτου ἀριθμοῦ, δυνάμεως Χωροφυλακῆς, ἐκτὸς ὅμως τούτου ἡ νέα διάρθρωσις τῆς στρατιᾶς εἰς τμήματα στρατοῦ, καταργηθέντων τῶν συγκροτημάτων καὶ εἰς Ἀνωτέραν Γενικὴν Στρτιωτικὴν Διοίκησιν, ἔφερον τὰ τμήματα τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὴν ἀκόλουθον περίπου διάταξιν τὴν 31ην Ἰουλίου 1922. ἔνθα καὶ εὑρέθησαν κατὰ τὴν μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας γενικὴν Τουρκικὴν ἐπίθεσιν, καίτοι ἤδη ἐποιησάμεθα καὶ ἀνωτέρω περὶ τούτου λόγου.

Δύναμις Χωρ)κῆς συνοδεύουσα ἐκ Μ. Ἀσίας Τούρκους αἰχμαλώτους εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Σταθμὸν Ἠλεκτρικοῦ Σιδηροδρόμου «Μοναστηρακίου» (1921).

Τμήματα Χωροφυλακῆς, ἀνεξακριβώτου ταὐτότητος καὶ συνθέσεως, ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Γ΄ Σώματος Στρατοῦ καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως Ἐσκῆ Σεχὴρ (51).

Ἡ Ἀνωτέρα Γενικὴ Στρατιωτικὴ Διοίκησις, ἐπιφορτισθεῖσα μὲ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τῆς ὑπαίθρου χώρας τῶν μετόπισθεν ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ἀτάκτων, περιελάμβανε τὰς δύο περιοχάς, τὴν Βορείαν μὲ ἕδραν τὸ Μπαλικεσὲρ καὶ τὴν νοτίαν μὲ ἕδραν τὴν Μαγνησίαν, ὡς καὶ μίαν ἀνεξάρτητον Στρατιωτικὴν Διοίκησιν ἑδρεύουσαν εἰς Ἀϊδίνιον, ἥτις ἔδει νὰ ἐξασφαλίζῃ τὴν προκάλυψιν τοῦ Μαιάν-

(51) Γ.Ε.Σ)Δ.Ι.Σ. Τόμος ΣΤ΄ σελ. 221.

δρου ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Φεσλὶκ μέχρι τῶν ἐκβολῶν, σχεδόν, τοῦ Μαιάνδρου. «Ἀπὸ τῆς 8ης Αὐγούστου 1922, ἡ Βορεία περιοχὴ περιελάμβανε δύο Σ.Δ. τὰς Προύσης καὶ Πανόρμου, ἡ δὲ νοτία περιοχὴ τρεῖς, τὰς τοῦ Σιμάβ, Φιλαδελφείας καὶ Μαγνησίας.

Αἱ δυνάμεις τοῦ ἀνεξαρτήτου Συντάγματος Χωροφυλακῆς κατετμήθησαν εἰς τὰς διαφόρους ὡς ἀνωτέρω Διοικήσεις.

Ἡ διοίκησις τοῦ Συντάγματος καὶ δύο λόχοι τοῦ Ιου Τάγματος ἐκατήθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Α.Γ.Σ.Δ.

Εἷς λόχος Χωροφυλακῆς, πιθανῶς τοῦ ἀνεξαρτήτου Τάγματος, ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Σ.Δ. Φιλαδελφείας, τμήματα τοῦ ὁποίου ἐτοποθετήθησαν εἰς Κέλες, Κοῦλα καὶ Σαλιχλῆ.

Τὸ ΙΙ Τάγμα Χωροφυλακῆς ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως Μαγνησίας, τμήματα δὲ τούτου ἐτοποθετήθησαν εἰς Ἀξάριον, Μπιγαντίς, Κασαμπᾶν, Σόμα καὶ Πέργαμον καὶ

Τὸ ΙΙΙ Τάγμα Χωροφυλακῆς διετέθη ὑπὸ τὴν Στρτιωτικὴν Διοίκησιν Ὀδεμησίου εἰς Βαϊνδήριον (52).

Τὸ ἀλλαχοῦ μνημονευόμενον ἀνεξάρτητον Τάγμα Χωροφυλακῆς Προύσης δυνάμει 1505) 505 δ) γῆς Στρατιᾶς εἶχεν ἤδη μετονομασθῆ εἰς Μοιραρχίαν Προύσης (52α).

Εἰς αὐτὰς περίπου τὰς θέσεις εὗρεν τὰς δυνάμεις Χωροφυλακῆς ἡ ἐκδηλωθεῖσα τὴν 05 ὥραν τῆς 13 Αὐγούστου 1922 γενικὴ Τουρκικὴ ἐπίθεσις.

Ἐὰν μέχρι τοῦδε ἐστερούμεθα ἐπαρκῶν στοιχείων διὰ τὴν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Χωροφυλακήν, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ στοιχεῖα καθίστανται ἀνύπαρκτα.

Διὰ τὰ γεγονότα τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν καταστροφήν, ἡ βιβλιογραφία εἶναι πλουσία, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, εἴτε ὑπὸ τύπον ἀπομνημονευμάτων εἴτε ὡς εἰδικῶν διατριβῶν καὶ μελετῶν, καὶ ἀνεξαρτήτως ἐὰν ἡ βιβλιογραφία αὕτη προσήγγισε τὴν ἀντικειμενικότητα ἢ περιωρίσθη εἰς μίαν οἱονεὶ ἀπολογίαν ἢ καῦσιν λιβανωτοῦ, δὲν εὗρε τὸν χρόνον ἢ τὴν θέσιν νὰ ἀσχοληθῇ, ἔστω καὶ δι' ὀλίγων, καὶ μὲ τὴν τύχην τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων οἵτινες ἐπὶ τρία ὁλόκληρα ἔτη ἐξησφάλιζον τὰ νῶτα, τὰς συγκοινωνίας, τὸν ἀνεφοδιασμόν, τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν κλπ. τοῦ μαχομένου στρατοῦ. Ὑπαγόμενοι οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς εἰς διαφόρους ἡγήτορας προεκάλουν ὅλων τὸ ἐνδιαφέρον, διὰ τὴν προσφορὰν ὑπηρεσιῶν καὶ θυσιῶν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν στοργήν, καίτοι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀφοῦ ἔρριψαν τὰ σώματά των εἰς τὸν ἀκόρεστον Μολὼχ τῶν Μικρασιατικῶν πεδίων οἱ ἐκ τούτων ἐκ τύχης διασωθέντες ἐγκατέλειψαν τελευταῖοι τὰ πεδία ταῦτα καὶ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰωνίας, πράξαντες τὸ πᾶν ἵνα διευχεράνωσι τὴν ὅσον ἔνεστι ὁμαλὴν σύμπτυξιν τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων καὶ τῶν φευγόντων τὴν Τουρκικὴ λύσσαν καὶ ἐκπατριζομένων τόσον θλιβερῶς παρθενικῶν ψυχῶν τοῦ Ἔθνους τῆς περιοχῆς ἐκείνης.

Ἐν Ἑλλάδι παρατηρεῖται ἕνα ἰδιόρρυθμον φαινόμενον, καθ' ὃ οἱ γονεῖς ἐνδιαφέρονται διὰ τὰ τέκνα των καὶ ἡ Πολιτεία διὰ τὰ ὀρφανά, διὰ τὰ ἡμιορφανὰ ὅμως οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται, τὴν θέσιν αὐτῶν τῶν ἡμιορφανῶν κατέχουν πάντοτε οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς. Ὁ ἐλάχιστος ψόγος Χωροφύλακος τινὸς προκαλεῖ χολὴν καὶ εἰρωνείαν καὶ οὐδέποτε ἀφίεται ἄνευ ἐπιθέσεως καὶ μεγαλοποιήσεως, ὁ καθημερινὸς

---

(52) Γ.Ε.Σ.)Δ.Ι.Σ. Τόμος ΣΤ' σελ. 219—232

(52α) Παράρτημα Χ, 7 ἐκ τοῦ βιβλίου Η.Δ. Σχολείου Χωροφυλακῆς.

ὅμως μόχθος, ἡ διηνεκὴς αἱμορραγία καὶ ἡ ἀθόρυβος ἐθνικοκοινωνικὴ ἐργασία ἀντιπαρέρχεται ὡς κάτι τὸ ἀσήμαντον καὶ μάλιστα τὸ ἐνοχλητικὸν ἐνίοτε.

Οἱ πολιτικοὶ συγγραφεῖς δὲν ἐπιλαμβάνονται ἵνα μὴ ὑπεισέλθωσιν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἁρμοδιότητα, ἀλλὰ καὶ οἱ στρατιωτικοί, ἀφοῦ ἔχουν τὴν εὐχέρειαν νὰ ὁμιλοῦν περὶ μεγάλων μονάδων καὶ στρατοῦ, θεωροῦν ἴσως ὡς μὴ προσῆκον τῇ σοβαρότητί των, ἐπιλαμβανόμενοι νὰ διαλαμβάνωσι διακριτικῶς καὶ περὶ τῆς Χωροφυλακῆς, μεθ' ἧς τόσοι κοινοὶ ἀγῶνες προϋπῆρξεν. Ἀτυχῶς καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ἐπεδείχθη οὐδὲ τὸ παραμικρὸν ἐνδιαφέρον, ὥστε ἔστω καὶ ὑπὸ τύπον ἡμερολογίου νὰ ἐκδοθῶσι τὰ ἔργα καὶ αἱ ἡμέραι τοῦ Σώματος ἐν Μ. Ἀσίᾳ. Ἡ δίνη τῆς καταστροφῆς ἐπέφερε τοσαύτην ἄμβλυνσιν, ὥστε νὰ καθίσταται αἰνιγματώδης ἡ ὅλη συμπεριφορὰ καὶ μεταπολεμικὴ σκέψις καὶ ἐνέργεια τῶν βαθμοφόρων τοῦ Σώματος καὶ ἰδίᾳ τῆς ἡγεσίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ λίαν ἀξιοκατάκριτος.

Τούτων πάντων ἕνεκεν ἐλλείπουν τὰ στοιχεῖα διὰ μίαν παρακολούθησιν τῆς πορείας τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ δυνάμεων τῆς Χωροφυλακῆς ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Τουρκικῆς ἐπιθέσεως, μέχρι τῆς τελείας καταστροφῆς, δι' ὃ καὶ θὰ ἀρκεσθῶμεν καὶ πάλιν εἰς μεμονωμένα τινὰ γεγονότα, ἐρανισθέντα ἐκ διαφόρων πηγῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου 1922 συνεκροτήθη ἐν Θείρᾳ ἰσχυρὸν ἀπόσπασμα ἐξ 100 στρατιωτῶν, 80 χωροφυλάκων καὶ μιᾶς διμοιρίας πολυβόλων, ἐπικεφαλῆς τοῦ ὁποίου ἐτέθη ὁ Ὑπομ)ρχος Μπριλλάκης καὶ ὅπερ εἰς πολυημέρους καὶ ἐπανειλημμένας συμπλοκάς, ὡς ἐν χωρίῳ Μπαρζιλάκ, παρὰ τὸ χωρίον Ἀκσε - Σεχήρ, εἰς χωρίον Μπαλαξῆ, Μπολάζ, παρὰ τὰ χωρία Καγιακιόϊ, Τυπολκιόϊ, Βελανίδι, Τυπουσλέρ, Καρακλησιά, Ἀρπὰ Ντερὲ καὶ Ἀραπλῆ ἐξώντωσεν ἐν διαστήματι μιᾶς περίπου ἑβδομάδος 166 Τσέτας καὶ διέλυσε τὰς δρώσας συμμορίας, πλὴν τῆς τοῦ Ἰβραὴμ Χασαντσαουσορλαλῆ, ἥτις ἀπέφυγε πᾶσαν σύγκρουσιν, ἔναντι ἡμετέρων ἀπωλειῶν δύο στρατιωτικῶν καὶ δύο χωροφυλάκων, πεσόντων ἡρωϊκῶς (53).

Μετὰ τὴν διάρρηξιν τοῦ μετώπου εἰς Ὀρτάντζαν, δισχίλιοι Τοῦρκοι ἱππεῖς προελαύνοντες ἔφθασαν εἰς τὰ δεσπόζοντα τῆς κωμοπόλεις Κέλες ὑψώματα ἔνθεν, ἐνισχυθέντες καὶ ὑπὸ ἐνόπλων Ζεϊμπέκηδων, ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ Κέλες.

Εἰς Κέλες ὑπῆρχεν ἕδρα Ὑπομ)ρχίας παρὰ τῇ ὁποίᾳ συνεπτύχθη καὶ τὸ δρῶν ἐν τῇ περιοχῇ μεταβατικὸν ἀπόσπασμα, ἅμα τῇ καταλήψει τοῦ Ἀφιὸν - Καραχισὰρ καὶ τῇ διασπάσει τῶν Ἑλληνικῶν γραμμῶν καὶ οὕτω ὑπῆρχε δύναμις 2 ἀξιωματικῶν καὶ 100 περίπου ὁπλιτῶν.

Ἡ δύναμις αὕτη ἔβλεπε ἐπερχομένην τὴν Τουρκικὴν ἐπίθεσιν καὶ παρὰ τὴν ἔλλειψιν διαταγῶν, ἠδύνατο νὰ συμπτυχθῇ εἰς Ὀδεμήσιον, ἀλλ' ἀντὶ τῆς εὐκόλου ταύτης λύσεως ἐπροτίμησε ν' ἀποστείλῃ πρὸς Ὀδεμήσιον τὰς Χριστιανικὰς οἰκογενείας καὶ αὕτη ἀφοῦ κατέλαβε τὰ ὑπερκείμενα ὑψώματα, ἀπεφάσισε ν' ἀνακόψῃ τὴν Τουρκικὴν προέλασιν.

Δὲν ἐπρόλαβεν ὅμως νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰ σχέδια ταῦτα, διότι ἐπελθοῦσα ἡ Τουρκικὴ δύναμις κατέσφαξε τὰ ἀρξάμενα τὴν ἀποχώρησιν γυναικόπαιδα καὶ περιεκύκλωσε ἐντὸς τῆς κωμοπόλεως τὴν δύναμιν Χωροφυλακῆς, ἥτις ὠχυρώθη εἰς Ἀστυνομικὸν κατάστημα καὶ εἰς τὸ παρακείμενον Τέμενος.

---

(53) Γ. Πορτάλη «ΜΕΣΟΓΙΣ» Ἡρῶον Χωροφυλακῆς σελ. 29—34.

῾Ο ἀγὼν προσέλαβεν ἀγρίαν μορφὴν καὶ ἐξελίχθη εἰς τοιοῦτον ἐκ τοῦ συστάδην καθ᾽ ὅλον τὸ ἡμερονύκτιον τῆς 19ης Αὐγούστου, προτάσεις δὲ τῶν Τούρκων περὶ παραδόσεως, ἀπερρίφθησαν ἀσυζητητί.

Κατὰ τὴν ἑπομένην 20 Αὐγούστου, παρὰ τὰς νέας Τουρκικὰς δυνάμεις, οἱ χωροφύλακες ἀπέρριψαν πᾶσαν συζήτησιν περὶ παραδόσεως ἢ συμπτύξεώς των ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Τούρκων.

῾Η ἐπελθοῦσα νὺξ τῆς 20 Αὐγούστου, εὗρεν τοὺς ἄνδρας ἐκείνους μὲ ἀκμαίας μὲν τὰς δυνάμεις καὶ ὑψηλὸν τὸ φρόνημα, ἀλλὰ μὲ ἐλάχιστα πυρομαχικά, δι᾽ ὃ καὶ ἀπεφάσισαν νὰ προβῶσιν εἰς ἔξοδον, διαρκούσης τῆς νυκτός. ᾽Ησπάσθησαν ἀλλήλους, ἠσπάσθησαν τοὺς νεκρούς των καὶ ἀφοῦ ἔθηκαν πῦρ εἰς τὰ δύο παρ᾽ αὐτῶν κατεχόμενα οἰκήματα, ἐξώρμησαν πρὸς συμπεφωνημένην κατεύθυνσιν. ᾽Επηκολούθησε ἄγριος νυκτερινὸς ἐντὸς κατωκημένου χώρου ἀγών.

᾽Εν μέσῳ φλογῶν καὶ σφαιρῶν, οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς κατηυθύνθησαν ἔξω τοῦ Τουρκικοῦ κλοιοῦ καὶ συγκεντρωθέντες ἐπὶ ὑπερκειμένου ὑψώματος, κατεμετρήθησαν καὶ διεπιστώθη ὅτι ἔλειπον τριάκοντα ὁπλῖται, ἐκ δὲ τῶν παρόντων 8 ἦσαν τραυματίαι. ᾽Εκεῖθεν κατηυθύνθησαν εἰς ᾽Οδεμήσιον ἔνθα ἔφθασαν τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 21 Αὐγούστου καί, ἐνσωματωθέντες εἰς τὸ ὑπὸ τὸν ἀντ) ρχην Φιφὴν Σύνταγμα, τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης συνεπτύχθησαν διὰ Σμύρνην.

Τὴν ἀφθάστου μεγαλείου ἱστορικὴν ταύτην σελίδα, περιγράφων διὰ μακρῶν ὁ ἀντ) ρχης Χωροφυλακῆς Γ. Πόρταλης (54), ἐπρότεινεν ὅπως ἡ 20 Αὐγούστου καθιερωθῇ ὡς ἡμέρα σεμνῆς ἑορτῆς διὰ τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς, καθ᾽ ἣν θὰ ἀπεδίδοντο τιμαὶ εἰς τὸ κενοτάφιον τοῦ «ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΟΣ», τὸ ὁποῖον δὲν ἔγινε ποτέ. Πόσον ἁμαρτωλοὶ ἔναντι τῶν νεκρῶν μας εἴμεθα!!!

῞Εν ἄλλο μνημεῖον τῆς Χωροφυλακῆς ἐστήθη, διὰ τοῦ αἵματος 50 ἀνδρῶν της, ἐν Παλιαμπόλει Μ. ᾽Ασίας.

᾽Ολίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς Τουρκικῆς ἐπιθέσεως καὶ ἅμα ὡς ἐπηνέχθησαν τὰ πρῶτα ρήγματα τοῦ ῾Ελληνικοῦ μετώπου, τὸ τουρκικὸν στοιχεῖον ἔδειξεν ὅλας τὰς ἐχθρικάς του διαθέσεις. Τὰ διαρρέοντα τμήματα καὶ αἱ ποικίλαι διαδόσεις, ἠνάγκασαν τὰ μεμονωμένως δρῶντα ἀποσπάσματα Χωροφυλακῆς νὰ συγκεντρωθῶσιν, ὅσα ἠδυνήθησαν, εἰς διαφόρους ἑστίας. ᾽Εν Παλιαμπόλει ἥδρευεν σταθμὸς Χωροφυλακῆς δυνάμεως 17 ἀνδρῶν, εἰς ὃν συνεκεντρώθησαν καὶ τὰ μεταβατικὰ ἀποσπάσματα α) ἀνθ) ρχου Πελεκάνου Β. ἐξ 25 ἀνδρῶν, β) ἀνθ) στοῦ Παπαδάκη ἐκ 13 ἀνδρῶν καὶ γ) ἀνθ) στοῦ ᾽Αποστολάκη.

Αὐθημερὸν ἡ δύναμις αὕτη ἐκυκλώθη ὑπὸ δυνάμεως 200 λησταναρτῶν, μεθ᾽ ὧν ἤρξατο πεισματώδης ἀγών. Τὴν ἑπομένην εἰς τὴν δύναμιν τῶν ἐπιτεθεμένων προσετέθησαν καὶ ἕτεροι 150 λησταντάρται καὶ ὁ ἀγὼν διήρκεσεν ὁλόκληρον τὴν 16, καθὼς καὶ τὴν νύκτα τῆς 16-17-8-1922, σκληρὸς καὶ πείσμων ἑκατέρωθεν.

Τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 17 Αὐγούστου ἔφθασε καὶ τμῆμα τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ ἡ πολιορκία κατέστη στενὴ καὶ ἀπελπιστική, καθ᾽ ὅσον οἱ Τοῦρκοι καταστρέψαντες τὸ ὑδραγωγεῖον ἐστέρησαν τοῦ ὕδατος τοὺς πολιορκουμένους. ᾽Αποσταλεῖσαι μικροενισχύσεις ἐκ 50 χωροφυλάκων ὑπὸ τὸν ἀνθ) στὴν Βράτσον καὶ ἑτέρα ἐξ 25 στρατιωτῶν, ἀπεκρούσθησαν εὐχερῶς ὑπὸ τῶν πολιορκητῶν.

---

(54) ῾Ηρῶον Χωροφυλακῆς σελ. 53—56.

Ὁ ἐχθρὸς βλέπων ἀποκρουομένας τὰς ἀλλεπαλλήλους λυσσώδεις ἐπιθέσεις του κατέφυγεν εἰς τὸ ἔσχατον τῶν μέτρων, θέσας πῦρ ἐξ ὅλων τῶν σημείων εἰς τὸ χωρίον.

Ὁ πύρινος ἐχθρὸς ἠνάγκασε τοὺς πολιορκημένους εἰς συνεχεῖς συμπτύξεις καὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως δι' ἐφόδου ἐπιχειρήσωσι τὴν διάσπασιν τοῦ ἐχθρικοῦ κλοιοῦ. Τὸ σχέδιον ἐπέτυχεν (55). Οἱ γενναῖοι ἐξωρμήσαντες, ἐνίκησαν.

Ἡ Α.Δ.Χ. Σμύρνης (Ἰωνίας) διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1748 ἀπὸ 18-8-1922 ἀναφορᾶς ἀνήνεγκεν ὅτι τμῆμα Χωροφυλακῆς Παλιαμπόλεως πολιορκηθὲν ὑπὸ ἐχθροῦ, ἐνήργησεν ἔξοδον διασωθέντων ἐξ 100 ὁπλιτῶν μόνον πεντήκοντα (56).

Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἐχθρικῶν ἐπιθέσεων, ὁ ἑδρεύων εἰς Νασλίον λόχος Χωροφυλακῆς διετάχθη ὑπὸ Α.Γ.Σ.Δ. καὶ ἐνήργησεν ἐκκαθαριστικὰς ἐπιχειρήσεις Β. τοῦ Μαιάνδρου, πρὸς ἀσφάλειαν τῶν νώτων τῆς προκαλύψεως, ἕτεροι δὲ δύο λόχοι διετέθησαν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν Β καὶ Α τοῦ Ὀδεμησίου (57).

Καταδιωκτικὸν ἀπόσπασμα Χωροφυλακῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ κατὰ τὸ 1920 ὑπὸ τὸν τότε ἀνθυπασπιστὴν καὶ ἤδη στρατηγὸν Χωροφυλακῆς Χομπίτην Ἀναστ.

Ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν ὡρῶν περίπου τῆς 13-8-1922, τμῆμα ἐκ 50 ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς ἀνέλαβε τὴν φρούρησιν τῆς σύραγγος Ἀζιζιέ (58).

Τὴν 19-8-1922 ἡ Α.Γ.Σ.Δ. ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον ἐξαιρετικῶς ἐπείγουσαν κρυπτογραφικὴν διαταγὴν πρὸς τὰς Γ.Σ.Δ. καὶ Σ.Δ. Ε.Π. 16042)8492)3, ὥρα 21.10.

---

(55) Ε. Πυτικάκη Ἡρῷον Χωροφυλακῆς σελ. 129—130.
(56) Δ.Ι.Σ.)Φ.284.
(57) Δ.Ι.Σ.)Φ.284.
(58) Δ.Ι.Σ.)Φ.284.

«'Εξ ἀφορμῆς παραχθείσης καταστάσεως περιφέρειαν 'Οδεμησίου καὶ αἰτήσεων ἐκεῖ ἀρχῶν, τονίζομεν καὶ αὖθις ἀποστολὴ ἐνισχύσεων ἕως τοῦ παρόντος ἀδύνατος STOP. Στρατ. Δ) ταὶ μετὰ δυνάμεών των ἁ π ά ν τ ω ν τμημάτων Χωροφυλακῆς ὡς καὶ πολιτοφυλάκων πολλαπλασιάζοντες προσπαθείας, δέον ἐπαρκέσωσι ἀφ' ἑαυτῶν κυρίαν ἐντολὴν τὴν διὰ πάσης θυσίας ἐξασφάλισιν σιδηροδρομικῶν συγκοινωνιῶν STOP. Αὕτη διὰ τμημάτων ἀμέσου ἀσφαλείας εἰδικῶν γραμμῶν, ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως διὰ παρουσίας τμημάτων εὑρισκομένων εἰς κέντρα μακρύτερον κείμενα τῶν γραμμῶν STOP. Πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτοῦνται Στρατ. Δ) σεις συμπτύξωσι μεμονωμένα τμήματα αὐτῶν ἢ Χωροφυλακῆς πρὸς ἀποφυγὴν ἐξολοθρεύσεώς των καὶ καταρτισμὸν οὕτω ἰσχυροτέρων τμημάτων STOP. 'Επιθετικὴ δρᾶσις κατὰ συμμοριῶν διάταξις καὶ χρησιμοποίησις πασῶν τῶν δυνάμεων τῶν Στρατ. Δ) σεων ἀποτελοῦσιν ἔργον αὐτοῦ ἀποκλειστικῶς STOP. 'Εξασφάλισις παντοειδοῦς ὑλικοῦ τμημάτων εἰς ἀσφαλῆ μέρη, ἀποτελέση ἐπίσης μέριμναν ὑμῶν...» (59).

Ἡ διαταγὴ αὕτη ὁμιλεῖ περὶ πολιτοφυλάκων, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ μηνὸς 'Ιουλίου εἶχε διαταχθῆ ὑπὸ τῆς Στρατιᾶς ἡ διάλυσις τῆς πολιτοφυλακῆς καὶ ἡ ἀνάκλησις τῶν ὅσων εἶχον διανεμηθῆ ὅπλων. Πλεῖσται ὅμως τῶν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς εἶχον προβῆ, ἰδίᾳ των πρωτοβουλίᾳ, εἰς τὴν ἐπανασύστασιν τῶν δυνάμεων πολιτοφυλακῆς, καὶ διότι ἐζήτουν τοῦτο ἐπιμόνως οἱ Χριστιανοὶ κάτοικοι, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ πολιτοφυλακὴ ἀπέβαινεν ὁ μόνος ἐπτόπιος συνεργάτης τῆς Χωροφυλακῆς, ἐν τῇ περιοχῇ μάλιστα Περγάμου ὁ Διοικητὴς τῆς Μοιραρχίας 'Επιτροπάκης παριδὼν τὴν περὶ διαλύσεως πολιτοφυλακῆς διαταγήν, οὐδόλως ἐφήρμοσε ταύτην.

Οὕτω ἀρξαμένης τῆς συμπτύξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ἡ Χωροφυλακὴ βοηθουμένη καὶ ὑπὸ τῆς κατὰ ταῦτα παρ' αὐτῆς ἀνασυσταθείσης ἢ διατηρηθείσης πολιτοφυλακῆς, προσήνεγκεν ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸν ὑποχωροῦντα στρατόν, ἰδίᾳ ἐν Σόμᾳ, Φιλαδελφείᾳ, Πανόρμῳ, Χοροσκιὸϊ, Κινίκ, Ρουμκὸϊ κλπ. καὶ ἐν στρατιωτικαῖς ἐκθέσεσι γίνεται ἰδιαιτέρα μνεία τούτων καὶ ἰδίως τοῦ 'Επιτροπάκη (60).

Ἡ ἐκδήλωσις τῆς γενικῆς ἐπιθέσεως τῶν Κεμαλικῶν δυνάμεων ἔσχε ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν δυσμενῆ κατὰ τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ ἀποτελέσματα, πρᾶγμα ὅπερ ἐδημιούργησε μίαν ἐξέγερσιν γενικῆς μορφῆς τῶν Τούρκων, ἐν τοῖς μετόπισθεν τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ. Οἱ ἐξεγερθέντες οὗτοι Τοῦρκοι εἶχον ὡς κίνητρον τὸ ἐθνικόν των παλμόν, οὐχ ἧττον ὅμως δὲν ἐστράφησαν κατὰ τοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ κατὰ τῶν τμημάτων Χωροφυλακῆς καὶ τῶν Χριστιανῶν κατοίκων. Ὅταν ἡ σύμπτυξις τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων μετεβλήθη εἰς ὑποχώρησιν καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς φυγήν, τότε οἱ ἄτακτοι Τοῦρκοι ἐπέρασαν ἐν στόματι μαχαίρας πᾶν ὄργανον τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς, ὅπερ ἔπιπτεν εἰς χεῖρας των καὶ δὲν ὑπῆρξαν ὀλίγοι οἱ σχόντες αὐτὴν τὴν ἀτυχίαν ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς (61).

Ἡ κατὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς μανία τῶν ἀτάκτων εἶχε μίαν δικαιολογίαν, ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη ὑπῆρξαν οἱ ἀμείλικτοι καὶ συνεχεῖς διῶκται των. Οἱ ἀτυχήσαντες ἄνδρες τοῦ στρατοῦ νὰ συλληφθῶσιν αἰχμάλωτοι, ὑπῆρξαν πολὺ εὐτυχέστεροι τῶν τῆς Χωροφυλακῆς, διότι ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς αἰχμάλωτοι πολέμου, ἐνῶ οἱ

---

(59) Δ.Ι.Σ.)Φ. 284.

(60) Δ.Ι.Σ.)Φ.365 καὶ ἰδίᾳ Φ.365)ΙΑ)3.

(61) Περὶ τῆς δημιουργηθείσης ἐν Μ. 'Ασίᾳ καταστάσεως ἐκ τῆς ἐξεγέσεως τῶν Τούρκων. Βλέπε καὶ ἀπολογίαν Χατζηανέστη ἐν Χ. Βοζίκη σελ. 366—367.

ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς διεσκορπισμένοι ὄντες καὶ ἀποτελοῦντες τὸν στόχον τῶν ἀτάκτων, συλλαμβανόμενοι δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ μετὰ διάφορα βασανιστήρια, τελικῶς ἐφονεύοντο, ἰδία οἱ τῶν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων. Ὁ Ὑπομοίραρχος Μιαούλης Ἰωάννης, συλληφθεὶς ἔθωθι τοῦ Ἀδραμυτίου, ἀπηγχονίσθη εἰς ἕναν πρὸ τοῦ Ἀδραμυτίου Πλάτανον καὶ ἕπεται σειρὰ μαρτυρίων καὶ μαρτύρων.

Ὁ ἐ.ἀ. Στρατηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς Ἀναστασόπουλος, ἀνθ)ρχος ὢν εἰς Μ. Ἀσίαν καὶ διατελέσας ἐπὶ ἓν ἔτος αἰχμάλωτος, ἐπιγραμματικῶς ἐδήλωσεν ἡμῖν: «Τὸ ἀνεξάρτητον Σύνταγμα Χωροφυλακῆς ἐπέτυχεν ἀπολύτως εἰς τὸν σκοπόν του, ἀλλὰ ἀπετέλεσε καὶ τὸν τάφον τῶν ἀνδρῶν του, διότι μετὰ τὴν κατάρρευσιν, τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεώς του αἰχμαλωτισθέν, ἐσφαγιάσθη ἢ ὑπέκυψεν. Τὴν ἰδίαν τύχην ἔσχεν καὶ ἡ Δύναμις Α.Δ.Χ. Ἰωνίας (Σμύρνης). Μόνον ἐν τῇ περιοχῇ Ἀϊδινίου συνελήφθησαν 800 ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς αἰχμάλωτοι, ἐκ τῶν ὁποίων οὔτε τὸ 1)3 δὲν ἐπέστρεψε. Διὰ τοιούτων θυσιῶν της ἡ Χωροφυλακὴ ἐξησφάλισε μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τὴν ὁδικὴν ἀσφάλειαν τῶν Ἑλληνικῶν Στρατευμάτων».

Ὁ Στρατηγὸς Τρουπάκης Ν., διατελέσας Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς κατὰ τὰ ἔτη 1921 καὶ 1922 ἐν ἄρθρῳ του «Ἡ Χωροφυλακή» (62), ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἐν Μ. Ἀσίᾳ δρᾶσιν τῆς Χωροφυλακῆς, καταλήγει.

«...Ἀλλ' εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τῆς Μ. Ἀσίας ἔδαφος, ὁ βαθμὸς τῆς ἐθελοθυσίας αὐτῶν ἐσημειώθη εὐρύτερος (63). Ὅσον αἱ δυσχέρειαι ἦσαν μείζονες, τοσούτῳ αἱ προσπάθειαι ἐντεινόμεναι, ἐπηύξησαν τὰς περιστάσεις τοῦ κινδύνου. Ἐκεῖ ἦσαν συνεχῶς αἱ τοιαῦται περιστάσεις καὶ μείζων ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων.

Ἡ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρα ἐνέργεια τῆς Χωροφυλακῆς διέγραφεν αὐτόθι γεγονότα τὰ ὁποῖα ἡ ἱστορία δὲν θὰ λείψῃ νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν μᾶλλον εὐμενεῖ πνεύματι...».

Ἀτυχῶς οὐδὲν τὸ συγκεκριμένον γνωρίζομεν, πόσοι καὶ ποῖοι τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς περιελήφθησαν εἰς τὸ Μικροασιατικὸν κενοτάφιον. Διάφοροι πηγαὶ ἀναβιβάζουν τὰ ἐν Μ. Ἀσίᾳ θύματα τῆς Χωροφυλακῆς ἄνω τῶν χιλίων. Ὁ ἤδη στρατηγὸς ἐ.ἀ. Καρατζᾶς Ἄγγελος, εἰς ἄρθρον του, ἐν ἔτει 1926 ὑπὸ τὸν τίτλον «Παρεγνωρισμένη Ἀλήθεια» μεταξὺ τῶν ἄλλων γράφει: «...ἔσχε δὲ ἡ Χωροφυλακὴ — κατ' ἐξηκριβωμένην στατιστικὴν — ἄνω τῶν χιλίων θυμάτων, ὅστις ἀριθμὸς ἐν συγκρίσει τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς πρὸς τὴν τοῦ ἄλλου στρατεύματος καὶ ἐν ἀναλογίᾳ τῶν ἀπωλειῶν τούτου πρὸς τὰς τῆς Χωροφυλακῆς, εἶναι ἀσφαλῶς μέγιστος...» (64).

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν μηνιαίων δελτίων δυνάμεως τοῦ Σώματος τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου 1922, προκύπτουσι τὰ ἀκόλουθα, ὅσον ἀφορᾶ τὴν μόνιμον ὁπλιτικὴν δύναμιν:

Τὴν 30-8-1922 ἐφέροντο ὑπάρχοντες 1193 ἐνωμ., 1531 ὑπεν)ρχαι καὶ 10185 μόνιμοι χωροφύλακες, ἡ αὐτὴ δύναμις ὑπῆρχεν καὶ τὴν 31-7-1922.

Τὴν 30-9-1922 ἡ δύναμις ἐμφανίζεται μειωμένη κατὰ 139 ἐνωμ., 82 ὑπεν)

(62) Ἡρῷον Χωροφυλακῆς σελ. 8—19. Ὁ Τρουπάκης κατὰ τὴν ἄνοιξιν 1922 ἐνήργησεν ἐκτεταμένην ἐπιθεώρησιν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὑπηρεσιῶν καὶ τμημάτων Χωροφυλακῆς.

(63) Ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους κλπ.

(64) Ἡρῷον Χωροφυλακῆς σελ. 39.

(65) Ἀρχεῖα Γενικῆς Δ)νσεως Χωροφυλακῆς Ὑπουργείου Δημοσίας Τάξεως.

ρχας καὶ 2021 μονίμους χωροφύλακας, τὴν δὲ 30-10-1922 τὸ ἔλλειμα ηὐξήθη εἰς 173 ἐνωμ) ρχας, 104 ὑπεν) ρχας καὶ 3011 μονίμους χωροφύλακας (65).

Ἀσφαλῶς τὸ ἔλλειμμα τοῦτο περιλαμβάνει καὶ τὰς ἀπωλείας Θράκης καὶ τὰς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἀπολύσεις, ἰδία συνεπεία τῆς ἐπακολουθησάσης ἐπαναστάσεως, ὁπωσδήποτε ὅμως παρέχει ἡμῖν τὸ σχετικὸν μέτρον πρὸς ἐκτίμησιν τῶν τρομερῶν ἀπωλειῶν τοῦ Σώματος.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν συντελεστῶν τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς ὑπῆρξε καὶ τὸ Κ.Κ.Ε. τὸ ὁποῖον ἂν μὴ τίποτε ἄλλο, διὰ τῶν παρωτρύνσεών του μετέβαλε τὴν ὑποχώρησιν εἰς ἄτακτον φυγήν. Ὁ τότε ἰθύνων νοῦς τοῦ ἐν Μ. Ἀσία Κ.Κ.Ε. καὶ μετέπειτα Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Κ.Κ.Ε. Ἐλευθέριος Σταυρίδης, ἀποκαλύπτων τὴν δρᾶσιν τῶν κομμουνιστῶν καὶ περιγράφων τὰ τῆς ἥττης καὶ φυγῆς, εἰς ἓν τῶν ἐπεισοδίων τῆς ὑποχωρήσεως ἀναφέρει ὅτι φεύγοντες ἐσταμάτησαν καὶ κατόπιν συνεννοήσεως μετέβη πρὸς τὴν φάλαγγάν του μία συγκεκροτημένη ἔφιππος ὁμάς. Συνεχίζων γράφει: «Ἦταν ἕνας Μοίραρχος μὲ ἕνα τμῆμα ἐφίππου Χωροφυλακῆς τῆς στρατονομίας. Ποῖοι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς χωροφύλακας θὰ παρέμειναν συντεταγμένοι; Ὁ Μοίραρχος ἔσπευσεν εἰς τὸν Μαυροσκότην..» (66).

Ὁ παράγων Χωροφυλακὴ παρημελήθη ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ἐξετιμήθη ὅμως παρὰ τῶν ξένων. Ἐπειδὴ δὲ Χωροφυλακὴ ἐν Μ. Ἀσία δὲν ἐσήμανε μόνον πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, ἀλλὰ καὶ ἔργα ἀσφαλείας, τάξεως, διώξεως λιποτακτῶν, ἀντιμετωπίσεων τῶν ξένων προπαγανδιστῶν καὶ κατασκόπων κλπ. (67) εἶχε προκαλέσει τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν. Ἀλλ' ἂς δώσωμεν τὸν λόγον εἰς τὸν τότε Γενικὸν Πρόξενον τῶν .Ηνωμένων Πολιτειῶν ἐν Σμύρνῃ, Γεώργιον Χόρτον, γράφοντα τ' ἀκόλουθα:

«Ἦτο πλέον ὁριστικῶς βεβαιωμένον, ὅτι τὸ Τουρκικὸν ἱππικὸν θὰ εἰσήρχετο εἰς τὴν πόλιν τὴν 9 Σεπεμβρίου 1922. Τὸ Ἑλληνικὸν Γενικὸν Ἐπιτελεῖον καὶ ὁ Ὕπατος Ἁρμοστὴς μετὰ τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἦσαν ἕτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν.

«Οἱ Ἕλληνες χωροφύλακες ἐνήργουν περιπολίας ἀνὰ τὰς ὁδούς, τηροῦντες τὴν τάξιν. Οἱ ἄνδρες τοῦτοι εἶχον ἀποκτήσει τὴν ἐμπιστοσύνην πάντων ἐν Σμύρνῃ καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν κατεχομένην χώραν διὰ τῆς γενικῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς δράσεώς των καὶ διὰ τῆς καλῆς των διαγωγῆς.

«Καὶ ἂν τυχὸν ἦτο δυνατὸν νὰ διατυπωθῇ κατηγορία τις κατὰ τῶν στρατιωτῶν οὐδεμία κατηγορία ἀλλὰ θετικὸς ἔπαινος δύναται νὰ ἐκφρασθῇ διὰ τοὺς Ἕλληνας Χωροφύλακας.

«Πάντες οἱ προκάτοχοί μου ἐν Σμύρνῃ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν περιφέρειαν ξένοι θὰ ὑποστηρίξωσι τὴν διαβεβαίωσίν μου ταύτην.

«Θὰ παρενέπιπτε διάστημά τι χρονικὸν μεταξὺ τῆς ἐκκενώσεως τῆς Σμύρνης καὶ τῆς ἀφίξεως τῶν Τουρκικῶν δυνάμεων, καθ' ὃ ἡ πόλις θὰ εὑρίσκετο ἄνευ οὐδεμιᾶς διοικήσεως.Τινὲς τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων Κυβερνήσεων προσῆλθον πρὸς τὸν Ὕπατον Ἁρμοστὴν καὶ ἠτήσαντο παρ' αὐτοῦ ν' ἀφήσῃ τοὺς χωροφύλακας μέχρις ἐντελοῦς καταλήψεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν αὐτῶν, ὅτι θὰ τοῖς ἐπε-

(66) Ἐλ Σταυρίδη «Τὰ παρασκήνια τοῦ Κ.Κ.Ε.» σελ. 88.

(67) Ἀτομ. Ἀρχεῖα Στρατηγοῦ Ἀργ' Παπαργύρη, ἔνθα ἐκτίθεται ἡ περίφημος ὑπόθεσις κατασκοπείας τῶν Τούρκων διαλευκανθεῖσα ἐν Προύσῃ, εἰς ἣν ἦτο ἀναμεμιγμένον καὶ τὸ Γαλλικὸν Προξενεῖον.

τρέπετο ν' ἀποχωρήσουν ἄνευ προστριβῶν. Ὁ Ὕπατος Ἁρμοστὴς δὲν ἀπεδέχθη τοῦτο» (68).

Τέλος, ἐκ τῶν σωζομένων βιβλίων τοῦ ἐν Ἁγίῳ Γεωργίῳ (Κερατσίνι) στρατοπέδου ἐπανακαμπτόντων αἰχμαλώτων (69) ἀνεύρομεν ὡς πρώτην ὁμάδα ἐπιστρεφόντων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἑσπερία», τὴν 22-8-1923 ἐκ τοῦ Μοιράρχου Κουράκου Μιχ. καὶ ἐννέα ἀνθ)στῶν.

Κλείοντες τὸ παρὸν Κεφάλαιον, μὲ τὴν ὑπὸ χειρίστας συνθήκας καὶ οἰκτρὰς παραστάσεις ἀποχώρησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἐκ Μ. Ἀσίας, θ' ἀνοίξωμεν ἓν ἄλλο τοιοῦτον, ἐξ ἴσου τραγικῆς μοίρας, τὸ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης.

Ἀντιπαρερχόμεθα πᾶσαν προσπάθειαν περιγραφῆς τῆς ἐκτάσεως καὶ μορφῆς ὑφ' ἃς ἐγένετο ἡ ὑποχώρησις καὶ ἐκκένωσις τῆς Μ. Ἀσίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μὲ τὴν πτωχὴν ἴσως δικαιολογίαν ὅτι ταῦτα εἶναι ξένα πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν.

Τὸ ἴδιον θὰ πράξωμεν καὶ διὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐπανάστασιν 1922, οὐχὶ ὅμως ὑπὸ τὴν ἰδίαν δικαιολογίαν, ἀλλὰ διότι ἡ Χωροφυλακή, ξένη πρὸς πᾶσαν πρὸ τῆς καταστροφῆς ἀντικαθεστωτικὴν συνωμοτικὴν κίνησιν, παρέμεινε καὶ μετ' αὐτὴν μακρὰν σχεδὸν τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων.

Κατὰ τὰς ἐκθέσεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ περιβάλλοντος Χίου καὶ Μυτιλήνης, δύο μόνον ἀνθ)ρχοι, Σαράφης καὶ Οἰκονομίδης, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀνδρῶν, ὑπολειμάτων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, προσεχώρησαν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν (70).

Περὶ τῶν τεραστίων ἐπιπτώσεων ἐκ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, τῆς στρατοκρατίας καὶ τῶν κινημάτων, θὰ ὁμιλήσωμεν κατὰ χρονικὴν σειρὰν εἰς τὰ ἑπόμενα Κεφάλαια.

---

(68) Γεωργίου Χόρτον «Ἡ καταστροφὴ τῆς Ἀσίας» σελ. 121—122 κατὰ μετάφρασιν Δ)σεως Ἡρώου Χωροφυλακῆς σελ. 124 Βλέπε καὶ Χ. Βοζίκη «Αἱ ἀπολογίαι τῶν θυμάτων τῆς 15 Νοεμβρίου 1921 σελ. 366. Τέλος Βλέπε Ν. Χ. Μαγγίνα «ἡ Χωροφυλακὴ καὶ αἱ ὑπηρεσίαι της», ἔνθα μεταξὺ τῶν ἄλλων σελ. 8 «...Αἱ περιστάσεις ὑφ' ἃς μᾶς ἀνετέθη ἡ Διοίκησις τῆς Σμύρνης καὶ τῆς περιοχῆς της ἦσαν πράγματι λεπταί. Ἀλλ' ἂν ἡ συμπεριφορὰ τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὴν Μικρασιατικὴν λωρίδα τῶν Σεβρῶν ἤρκει ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ διοίκησις τῶν πληθυσμῶν ἐκείνων, ἡ Χωροφυλακὴ εἶχεν ἀσφαλῶς κερδίσει τὸ παιχνίδι. Εἰς τὰς ὑπερποντίους ἐξετάσεις της ἠρίστευσε. Μακρὰν ἀπὸ τὴν φθοροποιὸν ἐπίδρασιν τῆς πολιτικῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἤρθη εἰς τὸ ἄπαντον τῆς ἀποδόσεως. Ἀντεμετώπισεν ἀποτελεσματικῶς, τὰς Κεμαλικὰς ὀργανώσεις αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν ἐνδοχώραν διεξῆγον καθ' ἡμῶν τρομερὸν καὶ ὕπουλον ἀγῶνα. Διεξήγαγεν ἀληθινὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις. Συνέλαβεν ὑπὲρ τοὺς χιλίους Τσέτας. Κατέσχε πολεμικὸν ὑλικὸν μεγίστης ἀξίας. Συνέτρεξεν ἀποτελεσματικῶς τὴν γνωστὴν Ρεζῆ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν καὶ εἴσπραξιν τῶν δικαιωμάτων της... Καὶ μὲ μίαν λέξιν, ἐνέπνευσεν ἀδιάσειστον ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς πληθυσμοὺς περὶ τῆς ἀπολύτου ἀσφαλείας των. Καθ' ὅλην τὴν Μικρασιατικὴν περιοχήν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐξετάθη ἡ κατοχή μας ἡ Χωροφυλακὴ ἐγκατέστησε πλῆρες δίκτυον κατασκοπείας καὶ παρακολουθήσεως τῶν ἀναριθμήτων Κεμαλικῶν πρακτόρων... Αὐτὴ τοῦ μαχομένου στρατοῦ ἐξησφάλισε τὰ νῶτα καὶ ἔργον ἰδικόν της ἦτο ἡ Ἑλληνικὴ διοίκησις ἐν Μ. Ἀσίᾳ, διοίκησις τὴν ὁποίαν τοσάκις οἱ διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς χώρας ἐπεκαλέσθησαν εἰς τὰ ἀτελείωτα διασυμμαχικὰ συμβούλια. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πόλιν τῆς Σμύρνης, ὅπου ἡ καθιέρωσις τῶν διομολογήσεων καθίστα ἐξαιρετικῶς λεπτὸν τὸ ἔργον της, ἡ Χωροφυλακὴ ἀνήγαγε τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν εἰς περιωπὴν ἐφάμιλλον τῶν Εὐρωπαϊκῶν Μητροπόλεων...».

(69) Παρὰ τὰ Στρατιωτικὰ ἀρχεῖα.

(70) Δ. Βρατσιάνου σελ. 250—254.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

> **«Ἔτσι οἱ Θράκες... Ἔτσι ὁ Ὀρφικὸς λόγος εἰσέδυσε κατὰ μυστηριώδη τρόπον μέσα εἰς τὰς φλέβας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Ὀρφέως ἔγινε πλέον ἡ ψυχὴ τῆς Ἑλλάδος...»**
>
> **E. SCHURE**

Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΕΙΣ ΑΝΑΤ. ΘΡΑΚΗΝ ΚΑΙ Η ΕΚΕΙΘΕΝ ΑΠΟΧΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ

Μέχρι τῶν μέσων Μαΐου 1920 ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς παρέλαβε τὴν Δυτικὴν Θράκην παρὰ τοῦ μετὰ τῶν δυνάμεών του ἀποχωρήσαντος στρατηγοῦ Σουρπύ. Τὴν 14-5-1920 ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς Κομοτινὴν (Μεραρχία Σερρῶν).

Ἐν ὄψει τῆς ἐπεκτάσεως ταύτης τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς εἶχε προετοιμάσει δυνάμεις Χωροφυλακῆς, ὑπὸ τὸν τίτλον Τάγμα Χωροφυλακῆς Θράκης, ἐν τῷ Σχολείῳ Χωροφυλακῆς καὶ ἀπὸ τοῦ Μαρτίου εἶχε προωθήσει δυνάμεις εἰς Δράμαν.

Τὴν 6-3-1920 ἀνεχώρησαν 185 χωροφύλακες διὰ Δράμαν (1) καὶ τὴν 9-5-1920 ἕτεροι 117 (2).

Ἐκτὸς τούτων προωθήθη καὶ ἑτέρα δύναμις ληφθεῖσα ἐκ τῶν ἄλλων Ἀνωτέρων Διοικήσεων Χωροφυλακῆς.

Μέχρι τῆς 24 Ἰουλίου 1920 ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός, κινηθεὶς ἀστραπιαίως καὶ μὲ ἐξαιρετικὸν ἐνθουσιασμόν, ἐπέτυχε τὴν καταστολὴν τοῦ ἐν Ἀνατολικῇ Θράκῃ, παρεμφεροῦς πρὸς τὸ τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ, κινήματος ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Τζαφὲρ Ταγιάρ, συλλαβὼν μάλιστα τοῦτον αἰχμάλωτον καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο διετήρησε τὴν κατοχὴν τῶν ἐδαφῶν τούτων, ἅτινα, διὰ τῆς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὑπογραφείσης συνθήκης τῶν Σεβρῶν (30-7-1920), μετὰ τῶν ὑπολοίπων περιοχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ μέχρι τῶν προθύρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἀμέσως σχεδὸν συνεστήθησαν ὑπηρεσίαι Χωροφυλακῆς ὑπαχθεῖσαι εἰς τὴν συσταθεῖσαν καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει ἐγκατασταθεῖσαν Ἀνωτέραν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς Θράκης.

Ἐλλείψει ὁδηγιῶν οἱ κατέχοντες τὴν Καλλίπολιν Γάλλοι, δὲν ἐπέτρεψαν τὴν προέλασιν ἐκεῖσε Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Κατόπιν τούτου ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ κατάληψις τῆς Καλλιπόλεως συντελεσθῇ μόνον διὰ δυνάμεως Ἑλλην. Χωροφυλακῆς καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν, πρᾶγμα ὅπερ καὶ ἐγένετο μεταφερθείσης τῆς διατεθείσης ἐξ 120 ἀνδρῶν δυνάμεως καὶ τινων πολιτικῶν ὑπαλλήλων τὴν 20-7-1920 ἐξ Ἀλεξανδρουπόλεως εἰς Καλλίπολιν διὰ τοῦ πολεμικοῦ «Πάνθηρ». Ἰδοὺ μία συνοπτικὴ περιγραφή:

«Ἀποβιβασθείσης τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν ὑπαλλήλων, ὁ κατακλύσας τὴν παραλίαν λαός, ἐσχημάτισε μεγαλειώδη πομπήν, ἥτις μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Μητροπολί-

---

(1) Η.Δ. Σχολείου Χωροφυλακῆς 11-3-1920.

(2) Η.Δ. Σχολείου Χωροφυλακῆς 12-5-1920.

την, μεθ' ὁλοκλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ κλήρου, μετὰ τοῦ Γάλλου Συνταγματάρχου ...κατηυθήνθη εἰς τὸ Λιμεναρχεῖον». Ἐκεῖ ἐνώπιον παραταχθείσης δυνάμεως Χωροφυλακῆς, ὑπεστάλη ἡ Τουρκικὴ Σημαία καὶ ἐπηκολούθησε πανζουρλισμός. Κατ' ἀρχὰς ἡ Χωροφυλακὴ ἐν Καλλιπόλει ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν τοῦ Γάλλου Συνταγματάρχου (3).

Λόχος Ἑλλην. Βασ. Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν τότε Μοίραρχον, μετέπειτα Ἀστυνομικὸν Διευθυντὴν Ἀθηνῶν, Βαβούρην παρελαύνων ἐν Ἀνδριανουπόλει τὴν 25-3-1921

Ποῖαι, πόσαι καὶ εἰς ποῖα ἀκριβῶς κέντρα αἱ ἱδρυθεῖσαι ὑπηρεσίαι Χωροφυλακῆς, ἀτυχῶς, δὲν εἶναι γνωστὸν (4) ἔκ τινων δὲ πηγῶν ἐρανισθέντες στοιχεῖα, προέβημεν εἰς τὸν καταρτισμὸν ἑνὸς ἐνδεικτικοῦ περὶ τούτων πίνακος (5).

Πάντως, κατ' ἀναλογίαν τῆς γενομένης διοικητικῆς διαιρέσεως, πρέπει νὰ λάβωμεν ὡς δεδομένον ὅτι ἱδρύθησαν 4 Δ)σεις Χωροφυλακῆς καὶ 23 Ὑποδ)σεις.

Οὕτω ἡ χώρα τοῦ Ὀρφέως μέχρι τῶν προθύρων τῆς πόλεως τῶν ὀνείρων καὶ μέχρι τῆς προποντίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἀστυνόμευσιν τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς, ἧς τὸ πεπρωμένον ἦτο νὰ στήσῃ καὶ ἐκεῖσε ἕναν ὑψηλότατον τύμβον ἄνευ ἐπιτυμβίου.

Διὰ τὴν ἐν γένει διοίκησιν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐφηρμόσθη ἴδιον καθεστώς.

---

(3) Ἐφημερὶς Καθημερινή, φύλλον τῆς 25-7-1920.

(4) Ἡ Α.Δ.Χ. Θράκης ἀπαντῶσα εἰς Γ.Ε.Σ. διὰ τῆς ἀπὸ 3-6-1964 ὑπ' ἀριθ. 41)2)11 ἀναφορᾶς της ἐγνώρισεν ὅτι στερεῖται παντελῶς στοιχείων.

(5) Ὅρα Παράρτημα VIII.

Κατ᾽ ἀρχὰς ἡ περιοχὴ αὕτη ἐθεωρήθη ὠ στρατιωτικῶς κατεχομένη, ἐν συνεχείᾳ ὅμως προσηρτήθη εἰς τὸ Κράτος διὰ τοῦ Νόμου 2492 τῆς 10-9-1920. Ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ προεβλέφθη ὅτι τὰ τῆς Δ) σεως της θέλουσι ρυθμισθῆ βάσει τοῦ νόμου ΔΡΛΔ΄ τοῦ 1913, βάσει τοῦ ὁποίου ὁ πολιτικὸς διοικητὴς τῆς περιοχῆς ἀπέκτα εὐρυτάτην δικαιοδοσίαν δυνάμενος νὰ ἱδρύῃ ἢ νὰ καταργῇ ὑπηρεσίας, νὰ διατάσσῃ μεταθέσεις καὶ νὰ νομοθετῇ ἀκόμη. Διὰ τοῦ Νόμου 2492 ἐπεξετάθη εἰς Ἀνατολ. Θράκην καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Νομοθεσία. Οὕτω ὁ Ὕπατος Ἁρμοστὴς ἢ ὁ ἐν συνεχείᾳ Γενικὸς Δ) τὴς ἀποκληθείς, ἐν Ἀνατ. Θράκῃ Πολιτικὸς Διοικητής, ἀποτελῶν μίαν τοπικὴν Κυβέρνησιν, εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του καὶ τὴν Ἀστυνομικὴν λειτουργίαν.

Τὴν 27 Ἰουλίου ὁ Ἁρμοστὴς ἐπληροφόρει τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἅπασαι αἱ προβλεπόμεναι ἀρχαὶ Χωροφυλακῆς εἶχον ἤδη ἐγκατασταθῆ καὶ ὅτι πλήρης Δημοσία Ἀσφάλεια καὶ Τάξις ἐπεκράτει (5α).

Ὑπὸ τοιαύτας ὁμαλὰς συνθήκας διέρρευσεν καὶ ὁλόκληρον τὸ ἔτος 1921 καὶ ἡ .Ελληνικὴ Χωροφυλακὴ εἶχεν ἀποσπάσει, τὸ μὲν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ ἐμπιστοσύνην τῶν κατοίκων, τὸ δὲ τὸν θαυμασμὸν τῶν ξένων.

«Ἡ συγκρότησις, ἐμφάνισις καὶ συμπεριφορὰ τῆς Χωροφυλακῆς ἀπέβη ἀνταξία τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς αὐτῆς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Οἱ ἴδιοι Μουσουλμάνοι τοὺς ὁποίους ἠρώτων ἐκπλήσσονται καὶ διακηρύσσουν τὴν εὐγνωμοσύνην των διὰ τὴν ἑδραιωθεῖσαν ἀσφάλειαν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, τὴν ὁποίαν ποτὲ εἰς τὸ παρελθὸν δὲν εἶχον ἀπολαύσει» (5β), γράφει ὁ Δημ. Σβολόπουλος.

Ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς συνεχῶς ἐπηνδροῦτο (6). Τὰ τελευταίας ἡμέρας Ὀκτωβρίου 1921, ὁ τότε Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς Ν. Τρουπάκης ἐνήργησεν ἐπιθεώρησιν τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Θράκης καὶ προέβη εἰς εὐχαρίστους διαπιστώσεις (7).

Ἀπὸ τῶν τελευταίων ὅμως μηνῶν τοῦ 1921 ἀναθαρρήσασα ἡ Βουλγαρικὴ προπαγάνδα, εἴτε διὰ τοῦ Σταμπουλίνσκυ, εἴτε διὰ τοῦ Κομιτάτου, ἤρξατο ἐπεξεργαζομένη τὴν κατὰ τῆς ἡσυχίας τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐπιβουλήν της.

Ἡ Χωροφυλακὴ ἀντέδρασε ποικιλλοτρόπως καὶ βοηθουμένη καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀντιμετώπισε τελεσφόρως τὰ Βουλγαρικὰ σχέδια διεισδύσεως εἰς Ἀνατ. Θράκην (Κ. Γεραγᾶ σελ. 99—114). Τὴν 15-2-1922 ἐπραγματοποιήθη ἐν Ἀδριανουπόλει συλλαλητήριον εἰς ὃ Ἕλληνες, Ἀρμένιοι, Τοῦρκοι καὶ Ἑβραῖοι διεκήρυξαν τὴν ἀγάπην καὶ εὐγνωμοσύνην των εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καθεστώς. Αἱ συνωμοσίαι καὶ ἡ κατασκοπεία δὲν ἀπέλειπον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. Τὸν Σεπτέμβριον 1920 εἶχεν ἀνακαλυφθῆ ἐντὸς φρέατος ἰδιωτικοῦ Σχολείου, σοβαρὰ ποσότης ὁπλισμοῦ, ἀποκρυβεῖσα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δημάρχου Ἀδριανουπόλεως.

Πάντα ταῦτα προσέκρουον εἰς τὴν χαλύβδινον ἀποφασιστικότητα τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν, μέχρι τῆς καταρρεύσεως τοῦ Μικρασιατικοῦ Μετώπου, ὅτε καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς 31 Αὐγούστου 1922 ἤρξαντο τὰ δεινὰ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς.

Ἀπὸ 31 Αὐγούστου μέχρι 3 Σεπτεμβρίου 1922 ἡ περιοχὴ τῆς Ἀνατολικῆς Θρά-

---

(6) Τὴν 1-10-1920 ἀπεστάλη δύναμις 286 χωροφυλάκων εἰς τοῦ Σχολείου.
(7) Η.Δ. Σχολείου 6-11-1921.

κης κατεκλύσθη ὑπὸ πολυμελῶν καὶ ἀγρίων Βουλγαροτουρκικῶν συμμοριῶν, τὸ μένος τῶν ὁποίων καὶ τῶν εἰς ταύτας ἀντιδράσεων, ἐκλήθη νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ νὰ δαμάσῃ ἡ Χωροφυλακή, ἥτις εἶχεν ἤδη ὑποστῆ σοβαρὸν κλονισμόν, δι' ἐπενεχθεισῶν μεταβολῶν ὑπὸ τῆς ἐπικρατησάσης ἐν Ἀθήναις Ἐπαναστάσεως. Ὁ Διευθυντὴς Ἀστυνομίας Χλωρός, εἶχε ἀντικατασταθῆ εἰς τὴν Διεύθυνσιν Ἀστυνομίας Ἀδριανουπόλεως, πλὴν ἤδη παρεκλήθη ὑπὸ τοῦ ἀναπληρωτοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Γεράγα (βλέπε αὐτόθι σελ. 150) νὰ ἐμφανισθῇ καὶ νὰ λάβῃ μέτρα ἐν τῇ χειμαζομένῃ περιοχῇ Κισσάνης, πρᾶγμα ὅπερ συντελεσθὲν ἔσχεν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν.

Διὰ τὰ λαβόντα χώραν δραματικὰ γεγονότα κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ Σεπτεμβρίου μέχρι 8ης Νοεμβρίου 1922, ὅτε ἡ Χωροφυλακὴ ἐγκατέλειψε τὴν Ἀδριανούπολιν, τὸ Σῶμα ἔσχε τὴν εὐτυχίαν διὰ τῆς πρωτοβουλίας ἑνὸς ἀξιωματικοῦ του, τοῦ Ὑπομοιράρχου Κων. Ἀνδρεάδη, νὰ διατηρήσῃ τὴν μνήμην των (8). Ὁ διοικητικὸς ὑπάλληλος Κων. Γεράγας ἐπεδίωξε νὰ ἐμφανίσῃ μόνον τὸ ἔργον τῆς Γενικῆς Διοικήσεως καὶ οὕτω ἐνεφάνισεν ἕναν ὑπερτροφικὸν ἀσικισμὸν τῶν γραφείων, ἐν τέλει ὅμως καὶ οὗτος (σελ. 154—186) δὲν ἠδυνήθη νὰ παρίδῃ ὅτι, ἄνευ τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν θυσιῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἡ Ἑλλὰς θὰ κατερρακοῦτο, καὶ αἱ χιλιάδες τῶν προσφύγων θὰ κατεσφάζοντο. Ἀλλ' ἂς παρακολουθήσωμεν τὰ δραματικὰ γεγονότα.

Ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφή, ἐκτὸς τῶν διεθνῶν καὶ ἐθνικῶν διὰ τὴν χώραν ἡμῶν δεινῶν, προσέθεσε καὶ τὰ ἐσωτερικὰ δεινὰ ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς ποικιλοτρόπως ἐκδηλωθείσης ἀναρχίας τοῦ διαπεραιωθέντος εἰς Θράκην στρατοῦ.

Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ ἐ.ἀ. Στρατηγοῦ Παπαργύρη Ἀργ. παραλαμβάνομεν τ' ἀκόλουθα:

«Τὴν 29 Αὐγούστου ἐγένετο ἡ ἐκ Προύσης ὑποχώρησις, τὴν 30 εἰς Πάνορμον καὶ τὴν 2 Σεπτεμβρίου 1922 εἰς Ραιδεστόν. Ἡ κατάστασις ἀπελπιστική. Οἱ στρατιῶται ἐκακοποίουν τοὺς ἀξιωματικούς, διήρπαζον τὴν ἀγορὰν καὶ ἐπώλουν τὸν ὁπλισμόν των καὶ πᾶν δημόσιον εἶδος εἰς τοὺς Τούρκους.

Τὸ Φρουραρχεῖον εἶχεν καταστῆ ἀνίκανον καὶ ἀδύναμον νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν τάξιν καὶ ἀνετέθη τοῦτο εἰς τμῆμα Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν Μοίραρχον Μπούκην, προερχόμενον ἐξ Ἐσκῆ — Σεχήρ.

Ἡ δύναμις αὕτη ἐπεμβᾶσα ὄχι μόνον τὴν τάξιν ἀπεκατέστησε ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος τῶν διαρπαγέντων κατέσχε».

Ἡ Μοιραρχία Ραιδεστοῦ ἐτηλεγράφει σχετικῶς

Κρυπτογράφημα Ἀπολύτου Προτεραιότητος

Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν, Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς.

Ἀθήνας

Τὴν παρελθοῦσαν νύκτα στρατιῶται μὴ ἀπολυόμενοι καθ' ὁμάδας περιφερόμενοι ἔνοπλοι ἐντὸς τῆς πόλεως ἤρχισαν πυροβολοῦντες καὶ λεηλατοῦντες καταστήματα ἐνταῦθα πόλεως. Κατόπιν καταλλήλων ἐνεργειῶν ἐπετύχομεν δι' ἐνεδρῶν καὶ περιπολιῶν μας σύλληψιν 32. Κατόπιν συλλήψεως ἀνωτέρω περὶ ὥραν πρώτην μετὰ

(8) Ὁ Κων. Ἀνδρεάδης, ὡς Ὑπ)ρχος, ἐν ἔτει 1933 προέβη εἰς τὴν ἔκδοσιν μιᾶς μικρᾶς ἀλλὰ σημαντικῆς εἰς στοιχεῖα καὶ πληροφορίας μελέτης ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Θρακικὴ Τραγωδία» κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 32277 ἀπὸ 25-8-1932 ἐγκ. Δ)γῆς Υ.Σ.

μεσονύκτιον ἀπεκατεστάθη τάξις. Μοιραρχία Ραιδεστοῦ 3-9-22 ὥρα 14 Πεπίλας (9).

Τὴν προτεραίαν ὁ Νομάρχης Ραιδεστοῦ Γιαννόπουλος δι' ὑπ' ἀριθ. Ε.Π.191 τηλ) τος εἶχεν ἐμφανίσει τὴν ἀναρχίαν ταύτην ὡς ἐπικρατήσασαν ἐπανάστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠπειλήθη ἡ ζωὴ τοῦ Στρατηγοῦ Βλαχοπούλου καὶ τοῦ Φρουράρχου Γιαννικώστα, μὴ ἐπιτυχόντων νὰ καταστείλωσι τὴν ἀνταρσίαν.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἤτοι τὴν 5-9-1922 ὁ Ἀνώτερος Διοικητὴς Χωροφυλακῆς Θράκης καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς Γενικοῦ Διοικητοῦ ἀπέστειλον τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τηλεγραφήματα, δηλωτικὰ τῆς κρατούσης καὶ ἐγκυμονουμένης καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς σπουδαιότητος μεθ' ἧς οἱ πάντες προσέβλεπον πρὸς τὴν Χωροφυλακήν.

Ἐμ. 424)2 ἐξ Ἀνδριανουπόλεως κρυπτογράφημα ἄκρως ἐπεῖγον

Ἐν συνεχείᾳ ταυταρίθμου ἀπὸ 31ης Αὐγούστου τηλεγραφικῆς ἀναφορᾶς μου παρακαλῶ ἐπιταχύνατε ἀποστολὴν ταγματαρχῶν καὶ Μοιράρχων ἐμπνεόντων ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην καθὼς καὶ ζητηθεῖσαν ἐνίσχυσιν, διότι ὁ ὁρίζων Θράκης θολοῦται ἐπιφόβως ἐκ διαφόρων ἀσφαλῶν πληροφοριῶν περὶ μελετωμένου κινήματος ὑπὸ ἐνταῦθα Βενιζελικῶν καὶ Ἀμυνιτῶν Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ἀνατροπὴν καθεστῶτος εἰς ὃ κίνημα λάβει μέρος πλεῖστον μεμυημένου στρατεύματος. ΣΤΟΠ. Πᾶσαι στρατιωτικαὶ καὶ λοιπαὶ ἀρχαὶ μ ό ν ο ν ἐ π ὶ Χ ω ρ ο φ υ λ α κ ῆ ς στηρίζουσι ἐλπίδας ἐπιβολῆς τάξεως διότι στράτευμα καθ' ἑκάστην διαρρέει κατὰ ἑκατοντάδας ΣΤΟΠ. Ἀπόλυτος δὲ ἀνάγκη διαταχθῇ τάχιστα ἀπέλασις ἐντεῦθεν ἐνίων προπαγανδιστῶν Βενιζελικῶν πρὸς ἐνίσχυσιν διστακτικότητος διοικητοῦ Δ' Σώματος Στρατοῦ, παρ' ὅλας πρὸς αὐτὸν ὑποδείξεις ἀρχῶν καὶ ἐπιτελῶν του. Κομιτατζηδικὴ δρᾶσις ἤρξατο ἤδη ἀναφενομένη σφοδροτέρα βορειοδυτικῶς.

Ἀνώτερος Διοικητὴς —Λελούδας

Ἐξ Ἀνδριανουπόλεως 5-9-1922 Κρυπτογράφημα

Ὥρα 13.13. Πρόεδρον Κυβερνήσεως —Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν Ἀθήνας

Κατόπιν κρατούσης ἀπειθαρχίας παρὰ στρατοῦ Θράκης, ἥτις, ἐλπίζω παροδική, καὶ μέχρι παρελεύσεως κρίσεως, ἀπόλυτος παρίσταται ἀνάγκη ταχίστης ἐνισχύσεως Χωροφυλακῆς διὰ θαρραλέων καὶ (...) εἰς καθῆκον στελεχῶν καὶ ἐπαυξήσεως ἀριθμοῦ χωροφυλάκων. Τοιοῦτον ἐπιβάλλει ἐπίσης εἰσβολὴ Τουρκοβουλγαρικῶν συμμοριῶν καὶ ἀναπτέρωσις φρονήματος Τούρκων Θράκης.

Ἀναπληρωτὴς Γενικοῦ Διοικητοῦ — Π. Δεκάζος (10)

Ὁ αὐτὸς ἀναπληρωτὴς δι' ἑτέρας ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν ἀναφορᾶς του ἀνέφερεν εἴσοδον Κομιτατζήδων εἰς νομὸν 40 ἐκκλησιῶν.

Ὁ Νομάρχης Ραιδεστοῦ ὑπὸ παρόμοιον πνεῦμα ἀπηύθυνε τὴν Ε.Π. 200 ἀπὸ 8-9-1922 τηλ) κὴν ἀναφοράν του πρὸς Γ.Ε.Σ., Βασιλέα καὶ Ὑπουργὸν Ἐσωτερικῶν.

---

(9) Δ.Ι.Σ.)Φ. 330)Δ)6.
(10) Δ.Ι.Σ.)Φ. 330 Δ)6.

Οὗτος ἀνέφερεν ὅτι ἐν τῇ ὑπαίθρῳ ἐπεκράτει πλήρης ἀναρχία. Λιποτάκται ἐλήστευον καὶ ἐφόνευον, Τοῦρκοι ἐφόνευον λιποτάκτας, στρατιῶται ἠπείλησαν νὰ ρίψωσι χειροβομβίδας κατὰ Στρατηγοῦ Σουμίλα καὶ γενικῶς εἰς οὐδὲν ἐπειθάρχουν κ.λ.π. (11).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, παραμεριζομένων τῶν πολιτικῶν ἀνησυχιῶν, ἐκτροπῶν καὶ ὑποδείξεων, καταφαίνεται ἡ ἐξέγερσις τῶν κατοίκων Ὀθωμανῶν καὶ Βουλγάρων, ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς διοικήσεως ἅμα τῇ Μικρασιατικῇ καταστροφῇ.

Συμμορίαι Βουλγαρικαὶ καὶ Τουρκικαὶ ἢ καὶ ἀνάμεικται ἤρξαντο εἰσερχόμεναι τόσον ἐκ Τσατάλτζης ὅσον καὶ ἐκ τῆς Ἑλληνοβουλγαρικῆς μεθορίου, ἀποσκοποῦσαι ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ ἐξοπλισμὸν τῶν ὁμαιμόνων των, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν καταπτόησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου.

Καθ' ἑκάστην ἀνεκαλύπτοντο ὅπλα, σημαῖαι καὶ ἄλλα ὑλικά, εἰσκομιζόμενα ὑπὸ τῶν συμμοριῶν τούτων. Ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς ἦτο λίαν ἀνεπαρκὴς καὶ αἱ περὶ ἐνισχύσεως αἰτήσεις καὶ ἀναφοραὶ ἀλληλοδιεδέχοντο ἀλλήλας, πλὴν ἀκάρπως, διότι κατ' οὐσίαν δὲν ὑπῆρχε πλέον Κυβέρνησις.

Ἡ δρᾶσις τῶν κομιτατζήδων καὶ Τουρκικῶν συμμοριῶν ἐνισχύετο καὶ ὑπεθάλπτετο ὑπὸ τῶν Τούρκων χωρικῶν. Αἱ μετὰ τῶν μικρῶν δυνάμεων Χωροφυλακῆς καὶ τῶν Στρατιωτικῶν τμημάτων συγκρούσεις ἐκάλυπτον τὸν ἀπολογισμὸν ἑκάστου παρερχομένου 24ώρου. Αἱ ὁδικαὶ συγκοινωνίαι κατὰ τὰς μεθορίους περιοχὰς εἶχον νεκρωθῇ καὶ αἱ ταχυδρομικαὶ ἅμαξαι ἐκινοῦντο μόνον συνοδείᾳ ἀνδρῶν Χωροφυλακῆς.

Τὴν 10ην Σεπτεμβρίου 30μελὴς συμμορία ἐπετέθη κατὰ τῆς ταχυδρομικῆς ἁμάξης Μηδείας, συνοδευομένης ὑπὸ 7 χωροφυλάκων, παρὰ τὴν θέσιν Καρὰ - Τεπέ, ἐπηκολούθησε ἀγρία συμπλοκὴ καθ' ἣν ἐφονεύθη εἷς χωροφύλαξ καὶ ἐτραυματίσθησαν 2.

Τὴν νύκτα τῆς 10ης Σεπτεμβρίου συμμορῖται καὶ κάτοικοι χωρίου Μανοῦκα ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ ὁμωνύμου Σταθμοῦ Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν ὑπερασπιστῶν ἀπεκρούσθησαν (12).

Διὰ τῆς συμφωνίας τῶν Παρισίων ὑπεχρεώθη ἡ Ἑλλὰς ὅπως ἐκκενώσῃ τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην. Ἡ εἴδησις ἐπέφερε ἀσύλληπτον πανικὸν μεταξὺ τῶν ἐχόντων πικρὰν πεῖραν τοῦ παρελθόντος Ἑλλήνων κατοίκων.

Τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου ὁ Διοικητὴς τῆς Στρατιᾶς, στρατηγὸς Νίδερ, ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀριθ. 1249)489)3 διαταγὴν περὶ ἀποχωρήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ δυτικῶς τοῦ Ἕβρου (13).

Ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις Θράκης, τὴν αὐτήν, ἐξέδωκε τηλεγραφικὴν διαταγήν, δι' ἧς, ἀνακοινοῦσα τὸ πρόγραμμα ἐκκενώσεως τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, καθώριζε καὶ τὰ ἀκολουθητέα δρομολόγια διὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐπιθυμούντων κατοίκων. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦτο ὁ στρατὸς ἔδει ν' ἀποχωρήσῃ, ἀρχόμενος ἀπὸ 1-10-1921, μέχρι τῆς 7ης Ὀκτωβρίου ἐκ τῶν περιφερειῶν Σιδηροχωρίου, Βιζύης, Ἀνακτορίου, Τυρολόης, Συληβρίας καὶ Ραιδεστοῦ καὶ βα-

---

(11) Δ.Ι.Σ.)Φ. 330 Δ)6.

(12) Κ. Ἀνδρεάδη σελ. 10—25 — Κ. Γεραγᾶ σελ. 141—143.

(13) Μεγάλη Στρατιωτικὴ καὶ Ναυτικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια.

θμιαίως ἐκ τῶν ἄλλων περιοχῶν, ὥστε μέχρι τῆς 15 Ὀκτωβρίου νὰ συντελεσθῇ ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀποχώρησις.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἀνωτέρω διαταγὴν τῆς Γενικῆς Διοικήσεως αἱ πολιτικαὶ καὶ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ ἔδει ν' ἀναμένωσι νεωτέρας διαταγὰς (14) .

Ἑπομένη τῶν ἀνωτέρω ἡ Ἀνωτέρα Διοίκησις Χωροφυλακῆς ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον ἐπείγουσαν τηλεγραφικὴν διαταγήν.

> 1570)2 «Κατόπιν 105172 χθεσινῆς διαταγῆς Γενικῆς Διοικήσεως κοινοποιηθείσης ὑμῖν περὶ ἐκκενώσεως Ἀνατολικῆς Θράκης, ἐντέλλομαι ὑμῖν τὰ ἀκόλουθα: Καταστραφήτω ἄχρηστον ἀρχεῖον. Χρήσιμον ὑλικόν, ἀποσκευαὶ ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν ὑμῶν καὶ σταθμῶν σας συσκευασθήτωσαν καταλλήλως ἐγγραφομένων ἐπὶ δεμάτων ἀνεξιτήλως καὶ εὐαναγνώστως ὀνοματεπωνύμων ἰδιοκτητῶν. Ἅπαν τοιοῦτον ὑλικὸν συγκεντρούμενον διὰ παντὸς μέσου ἕδρας ὑμῶν, ὑποδιοικήσεων Σιδηροχωρίου, Βρύσεως, Βυζύης, Ἀνακτορίου, Τυρολόης, φορτώσατε ἐπὶ βοδαμαξῶν ἐπιτασσομένων καὶ ἀποστείλατε συνοδείᾳ ἑνὸς ὑπαξιωματικοῦ καὶ τριῶν ἐνόπλων χωροφυλάκων ἐχόντων λεπτομερῆ κατάστασιν μεταφερομένου ὑλικοῦ εἰς Σουφλίον, ἔνθα εἰδικὴ ὑπηρεσία παραλάβη ταῦτα. Διοίκησις Χωροφυλακῆς Ραιδεστοῦ, ὑποδιοίκησις Σηλυβρίας θὰ ἀποστείλωσιν ἀνωτέρω ὑλικόν των δι' ὁμοίας συνοδείας Ἀλεθανδρούπολιν θαλασσίως. Ἕκαστος ὁπλίτης θὰ φέρη μεθ' ἑαυτοῦ ὁπλισμόν, ἐξάρτησιν, πολεμοφόδια καὶ μαν λινοστολήν. Ἀποστελλομένου ὑλικοῦ σας θὰ ἀναμείνητε διαταγὰς πρὸς ἐκκίνησιν ἀκολουθοῦντες κατωτέρω πρόγραμμα. Ὑποδιοικήσεις Χωροφυλακῆς Ἀνακτορίου καὶ Βιζύης κατευθυνθῶσιν Ἀνδριανούπολιν καὶ ἑνωθῶσιν μετ' ἐκεῖ ὑποδιοικήσεως Χωροφυλακῆς. Λάβετε ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας πᾶν ἐνδεικνυόμενον μέτρον ἀσφαλείας καὶ πρὸς πρόληψιν οἱασδήποτε ἐκνόμου πράξεως, προστατεύοντες ζωὴν καὶ περιουσίαν πληθυσμῶν καὶ ἀποφυγὴν συγχύσεως καὶ πανικοῦ. Μαγειρικὰ σκεύη ἑκάστης ὑπηρεσίας δέον παρακολουθοῦν τμήματά σας διὰ παρασκευὴν συσσιτίου εἰς σημεῖα σταθμεύσεως. Τηλεγραφήσατε λῆψιν παρούσης καὶ ἐν καιρῷ φόρτωσιν καὶ ἀποστολὴν ὑλικοῦ σας» (15).

Κατὰ ταῦτα ἡ Χωροφυλακὴ παρέμεινεν ὡς τὸ μοναδικὸν στήριγμα προστασίας τοῦ ἐγκαταλειπομένου χώρου καὶ ἰδίᾳ τοῦ καταστρεφομένου καὶ ἐκπατριζομένου Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, τὴν ἀποστολήν της δὲ ταύτην προσδιώρισε σαφέστερον ἡ ὑπ' ἀριθ. 1570)3 διαταγὴ τῆς 2-10-1922 τῆς ἰδίας Α.Δ.Χ. Θράκης.

> «Ἐν συνεχείᾳ ταυταρίθμου χθεσινῆς καὶ σημερινῆς τηλεγραφικῆς ἡμῶν διαταγῆς κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ Γενικοῦ Διοικητοῦ Θράκης, ἐντέλλομαι ὅπως ἄνδρες ἀστυνομικῶν σταθμῶν σας συγκεντρωθῶσιν ἕδρας εὐθὺς ὡς συντελεσθῇ ἀποχώρησις ὁμοεθνοῦς πληθυσμοῦ, ὃν δέον νὰ ἐξυπηρετήσωσι μέχρις ἐσχάτης στιγμῆς καὶ μετὰ ὑποχώρησιν ἡμετέρων στρατευμάτων. Ἐν πνεύματι παρούσης ἐκδώσατε προσηκούσας διαταγὰς καὶ ὁδηγίας» (16).

---

(14) Κ. Ἀνδρεάδη σελ. 30—32 — Κ. Γεραγᾶ σελ. 156—158.
(15) Κ. Ἀνδρεάδη σελ. 32—34.
(16) Κ. Ἀνδρεάδη σελ. 35.

Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου ἤρξατο ἡ ἀποβίβασις εἰς Ραιδεστὸν Ἀγγλικῶν στρατευμάτων, ὁ Διοικητὴς τῶν ὁποίων — ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Προέδρου διασυμμαχικῆς ἐπιτροπῆς — ἐξέδωκε προκήρυξιν, καθ' ἣν τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα θὰ παρεῖχον τὴν συνδρομήν των εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Χωροφυλακὴν διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως καὶ ὅτι ἄφιξις τῆς Τουρκικῆς Χωροφυλακῆς δὲν θὰ συνετελεῖτο πρὸ τῆς 2) 15 Νοεμβρίου.

Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ὑποχωρητικῶν κινήσεων τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ἐκδηλώσει ἐξόδου τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, οἱ Τοῦρκοι κάτοικοι ἐξεδήλωσαν τὰς ἀγριωτέρας τῶν διαθέσεών των κατὰ τοῦ ἀποχωροῦντος Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ Ἕλληνες δὲν παρέμεινον μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ ἔλαβον χώραν πολλαὶ συγκρούσεις ἀμυνομένων Ἑλλήνων κατὰ ἐπιτιθεμένων ἐνόπλων Τούρκων. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τοιούτων καταστάσεων ἀπητοῦντο δυνάμεις ὑπολογίσημοι, ἃς οἱ μικροὶ σταθμοὶ Χωροφυλακῆς δὲν διέθετον, δι' ὃ ἡ Α.Δ.Χ. Θράκης ἐξέδωκε νέαν τηλεγραφικὴν διαταγήν, τὴν ὑπ' ἀριθ. 1570) 11 ἔχουσαν οὕτω!

> «Συγκεντροῦντες ἅπασαν δύναμιν σταθμῶν σας εἰς ἕδραν ὑμῶν, καταρτίσατε ἰσχυρὰ ἀποσπάσματα πρὸς πρόληψιν πάσης πράξεως δυναμένης νὰ διασαλεύσῃ τὴν τάξιν, προστατεύοντες τόσον τοὺς ἀναχωροῦντας ὁμογενεῖς πληθυσμούς, ὅσον καὶ τοὺς παραμένοντας ἀλλοεθνεῖς. Ὁπλισθῆτε μὲ ψυχραιμίαν καὶ πατάξατε ἀμειλίκτως πᾶσαν πρᾶξιν τείνουσαν πρὸς διασάλευσιν τῆς τάξεως καὶ δημιουργίαν ἀναρχίας. Τοῦτο ἐπιβάλλουσιν ὕψιστα συμφέροντα Ἔθνους» (17).

Ἡ ἔγκαιρος ἀλλὰ καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἀποχώρησις τοῦ ἀσθμαίνοντος Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ δὲν ἀπετέλει μικρὰν ὑπόθεσιν καὶ ἡ Χωροφυλακὴ ἐπιφορτισθεῖσα πρὸς τοῦτο οὐδενὸς ἐφείσθη. Ἀλλ' ἀποχώρησις ἄνευ μεταφορικῶν μέσων ἰσοδυναμεῖ πρὸς αὐτοκτονίαν καὶ δεδομένου ὅτι δὲν ὑπῆρχον τοιαῦτα, λόγῳ εὐρείας χρήσεώς των παρὰ τοῦ ὑποχωροῦντος στρατοῦ καὶ τῆς ἐκ δόλου μὴ προσφορᾶς τοιούτων ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡ Χωροφυλακὴ ἠναγκάσθη νὰ προβῇ εἰς ἐπιτάξεις κάρρων. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν ἐπιτάξεων, ἐν ἐχθρικῷ ἐδάφει πλέον, δὲν ἀπετέλει μίαν ἁπλῆν διοικητικὴν ἐνέργειαν, ἀλλ' ἕνα σκληρότατον ἀγῶνα μεταξὺ Χωροφυλακῆς καὶ Τούρκων. Οἱ Τοῦρκοι πρὸς ματαίωσιν τῆς προσπαθείας ταύτης τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς κατέφυγον εἰς τοὺς «Τουρκίζοντας» Γάλλους, παρ' ὧν ἐγένοντο παραστάσεις.

«Τὰ θλιβερὰ καραβάνια τῶν προσφύγων διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλῆ καὶ νὰ ἔχουν κάποιαν προστασίαν εἰς τὸν μακρυνόν των δρόμον ἔπρεπε νὰ συνοδεύωνται, ὁσάκις ἀνεχώρουν χωρὶς προστασίαν τῶν ὀργάνων ἀσφαλείας ἢ δὲν ἦσαν ἐφοδιασμένα δι' ὅπλων πρὸς ἄμυνάν των, ἐνέπιπτον εἰς τοὺς ὄνυχας τῶν ἐξαγριωμένων Τούρκων χωρικῶν καὶ ἐμαρτύρουν μέσα εἰς τὰς αἱμοσταγεῖς χεῖρας...» Ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς προστασίας τῶν καραβανίων τούτων, ἡ Χωροφυλακὴ κατέβαλεν ὑπερανθρώπους

---

(17) Κ. Ἀνδρεάδη σελ. 37—38. Βλέπε καὶ ἔκθεσιν 3ης Ὀκτωβρίου 1922 πρὸς Κυβέρνησιν Γενικοῦ Διοικητοῦ Θράκης Κατεχάκη, τηλεγραφοῦντος μεταξὺ τῶν ἄλλων «...., ἔνθα μέχρι διαθέσεως σιδηροδρ. συρμῶν θὰ τεθῶσιν ὑπὸ προστασίαν συμ. στρατευμάτων καὶ Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς. Θέσις τελευταίας εἶναι πολὺ δυσχερὴς μετ' ἀποχώρησιν Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ».

προσπαθείας καὶ ἐν τῇ προσπαθεία της ταύτη ἔσχεν πολυαρίθμους θυσίας. (18)

Τὴν 6ην Ὀκτωβρίου δύναμις 8 χωροφυλάκων, ὑπὸ ἀνθυπασπιστήν, μετέβη εἰς Ἀνακτόριον πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως, οἱ ἐκεῖ ὅμως Ἰταλοὶ προέβησαν εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς δυνάμεως καὶ ἐπεχείρησαν ἀφοπλισμόν της.
Οἱ χωροφύλακες ἐδήλωσαν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς ὅτι πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς ἀφοπλισμὸν θὰ εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἔνοπλον ἀντίστασίν των καὶ οἱ Ἰταλοὶ παρητήθησαν τοῦ «γενναίου» σχεδίου των.

Εἶχεν ἀρχίσει ὁ χειμὼν καὶ οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς λόγῳ τῆς προωθήσεως τῶν ἀποσκευῶν των εἰς Σουφλίον ἤρξαντο νὰ ὑποφέρουν ἐκ τοῦ ψύχους, ἀλλὰ τοῦτο ὑπῆρξε τὸ ὀλιγώτερον ἔναντι τῆς ἀρξάμένης πείνης των, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι οἱ ἐναπομείναντες ἀλλοεθνεῖς κάτοικοι ἠρνοῦντο πᾶσαν ἀγοραπωλησίαν καὶ συναλλαγὴν μετ' αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἐκηρύχθη γενικῶς ἀπαράδεκτον τὸ Ἑλληνικὸν νόμισμα. Μεταξὺ τῶν περὶ τῆς καταστάσεως ἀσφαλείας τηλεγραφικῶν ἀναφορῶν τῶν Ὑποδιοικήσεων Χωροφυλακῆς συμπεριελαμβάνοντο καὶ ἐκκλήσεις πρὸς τὴν Ἀνωτέραν Διοίκησιν: «Ἀποστείλατέ μας ἄρτον, κινδυνεύομεν ἐκ πείνης».

Τὴν 8ην Ὀκτωβρίου διεκόπη ἡ τηλεφωνικὴ ἐπικοινωνία Ραιδεστοῦ - Χαριουπόλεως καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν ταύτης ἀπεστάλησαν δύο τηλεφωνηταὶ συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ τεσσάρων χωροφυλάκων. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε παρέλθει ἀρκετὸς χρόνος καὶ τὸ συνεργεῖον δὲν ἐπανήρχετο ἐστάλη νέα περίπολος ἐκ 5 πέντε ἐφίππων χωροφυλάκων, ὑπὸ τὸν ὑπενωμοτάρχην Τσιμπούκην, πρὸς ἀναζήτησιν τῶν πρώτων, ἀλλὰ καὶ ἡ περίπολος αὕτη ἐξηφανίσθη. Οὕτω ἐν μιᾷ ἡμέρα ἀπωλέσθησαν ἐννέα ἄνδρες τῆς χωροφυλακῆς ὑπὸ τελείως ἀγνώστους συνθήκας.

Τὴν 9ην Ὀκτωβρίου ἐφονεύθησαν ἐν Μύρζα, ὑπὸ τῶν Τούρκων κατοίκων, δύο ἔφιπποι χωροφύλακες.

Τὴν 11ην Ὀκτωβρίου ὁ Σταθμάρχης Σιδίου ἐν συμπλοκῇ μετὰ 50μελοῦς συμμορίας, διεσκόρπισε ταύτην, φονεύσας πέντε ἐνόπλους.

Οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἰταλοὶ εἰς τὰς ζώνας των οὐδεμίαν παρεῖχον ἐνίσχυσιν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Χωροφυλακήν, τουναντίον μάλιστα ἐτήρουν ὄχι τόσον ἄμεμπτον διαγωγήν.

Ἡ Υ.Χ. Ἀρκαδιουπόλεως διὰ τοῦ ἀκολούθου τηλεγραφήματός της πρὸς Α.Δ.Χ. παρεῖχε τὴν εἰκόνα τῆς κρατούσης καταστάσεως.

> «Ἑσπέρας 10ης καὶ πρωΐαν 11ης τρέχοντος, ἀπόσπασμα 15 ἀνδρῶν, ὑπὸ ἐνωμοτάρχην Κόρνιαν, διερχόμενον περιφερείας σταθμῶν Ἀκονίου καὶ Γεωργουπόλεως πρὸς προστασίαν τυχὸν παραμεινασῶν Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, ἐνέπεσεν ἐπανειλημμένως ἐνέδρας Τούρκων χωρικῶν ἐνόπλων ἐξ ἁπάντων τῶν χωρίων. Ἐν τῷ ἐκκενωθέντι χωρίῳ Δερβενάκι ὑπέστη ἐπίθεσιν παρὰ πεντήκοντα ἐνόπλων καταλαβόντων τὸ χωρίον καὶ διαρπαζόντων τὰ ἐγκαταλειφθέντα εἴδη, ἀντήλλαξε μετ' αὐτῶν τὴν ἑσπέραν καὶ πρωΐαν ἄνω τῶν 2.000 πυροβολισμῶν. Ἐπανερχόμενον ἕδραν, ὡς μὴ δυνάμενον περιέρχεται Τουρκικὰ χωρία κατόπιν δημιουργηθείσης καταστάσεως καὶ ἀναχωρησάντων ἁπάντων Ἑλλήνων ἐκ τῆς περιφερείας μου, ἐδέχετο καθ' ὁδὸν

---

(18) Βλέπε ἱκανὸν ἀριθμὸν ἐπεισοδίων καὶ περιστατικῶν ἐν Κ. Ἀνδρεάδη σελίς 46—60 κ.ἑ.

πολλὰς ἐπιθέσεις παρ' ἐνόπλων Τούρκων. Ἄνδρες Ἀκονίου καὶ Γεωργουπόλεως ἀνεκλήθησαν ἕδραν. Δύναμις σταθμοῦ Ζαλουφίου ἐνισχυθεῖσα περιέρχεται ὡς μεταβατικὸν ἀπόσπασμα περιφέρειαν, ἅτε τῆς παραμονῆς του ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ σταθμοῦ οὔσης ἐπισφαλοῦς. Σταθμοὶ Καλύνης καὶ Σιδηροδρόμου παραμένουσι θέσεις των».

Ἡ Α.Δ.Χ. Θράκης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3322)2 τηλεγραφικῆς διαταγῆς ἐξουσιοδότησε τὰς Διοικήσεις καὶ Ὑποδιοικήσεις ὅπως προβαίνωσιν εἰς τὴν σύμπτυξιν τῶν ὑπ' αὐτὰς σταθμῶν κατὰ τὴν κρίσιν των, οὐχὶ ὅμως πρὸς τῆς τελείας ἀναχωρήσεως τῶν ὁμογενῶν.

Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἡ θέσις τῆς δυνάμεως τῆς Υ.Χ. Νίκης περιῆλθεν εἰς λίαν δυσμενῆ θέσιν, λόγῳ τῆς γενικῆς ἐνόπλου ἐξεγέρσεως τῶν Τούρκων τῆς περιοχῆς. Πρὸς τοῦτο ἡ Α.Δ.Χ. Θράκης διέταξε τὴν Δ.Χ. 40 ἐκκλησιῶν ὅπως ἀποστείλῃ ἐνισχύσεις εἰς τὴν Νίκην.

Τὴν 24ην Ὀκτωβρίου ἀνεχώρησε διὰ Νίκην δύναμις 39 ὁπλιτῶν ὑπὸ τὸν ἀνθυπομοίραρχον Σαμπατάκον. Τὸ Τμῆμα τοῦτο καθ' ὁδὸν ἐνέπεσεν εἰς ἐνέδραν καὶ πλὴν τριῶν διαφυγόντων, οἱ ὑπόλοιποι ἐφονεύθησαν καὶ ἐσκυλεύθησαν. Ἡ Α.Δ.Χ. Θράκης ἀνήνεγκεν τὸ τραγικὸν τοῦτο γεγονὸς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς διὰ τοῦ ἀκολούθου 3817)10 τηλεγραφήματος.

> «Τμῆμα Χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν ἀνθυπομοίραρχον Σαμπατάκον Σταμάτιον, ἐκ δύο ὑπαξιωματικῶν καὶ 37 χωροφυλάκων, βαδίζον προχθὲς ἐκ 40 Ἐκκλησιῶν πρὸς Νίκην, μεταξὺ Γενιτζὲ καὶ Καδίκιοϊ, ὑπέστη σφοδρὰν ἐπίθεσιν ἐνεδρευούσης 80μελοῦς συμμορίας. Τρεῖς χωροφύλακες τοῦ τμήματος τούτου, ἐξ ὧν εἷς τραυματίας, ἀφιχθέντες ἐνταῦθα ἀφηγοῦνται τραγικὴν τύχην ὑπολοίπων ἀνδρῶν. Ἐνταῦθα διασυμμαχικὴ ἐπιτροπὴ παρ' ὅλας ἐνεργείας μας ἠρνήθη ἐπιτρέψῃ μετάβασιν ἰσχυρᾶς δυνάμεως ἐπὶ τόπου πρὸς περισυλλογὴν νεκρῶν καὶ τραυματιῶν. Ἐδήλωσεν ὅτι μεταβῶσιν Γάλλοι ἀξιωματικοὶ ἐπὶ τόπου πρὸς ἐπιβεβαίωσιν συμβάντων. Δὲν ἀποκλείεται ἐπίσης ὅτι καὶ ἄλλοι διασωθέντες ἐτράπησαν πρὸς 40 Ἐκκλησίας, πλὴν διακοπείσης συγκοινωνίας ἀδύνατος πᾶσα συνεννόησις» (19).

Τῇ ἀληθείᾳ πῶς νὰ μὴ ζητωκραυγάσῃ κανεὶς ὑπὲρ τοιούτου Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Καὶ οὐ μόνον τοῦτο. Τὴν 27ην Ὀκτωβρίου μεταβᾶσα εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐγκλήματος μία Γαλλικὴ ἐπιτροπὴ καὶ ἐπανελθοῦσα ἐχαρακτήρισεν ὡς ψεῦδος τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν τὰ περὶ ἐξοντώσεως τῆς ὑπὸ τὸν Σαμπατᾶκον δυνάμεως, διότι οὐδὲν ἴχνος ἀνεῦρεν!! Ἡ συμπεριφορὰ αὕτη τῶν Γάλλων προεκάλεσε θυελλώδεις διαμαρτυρίας ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς καὶ τὴν ἑπομένην νέα ἀποστολὴ τοῦ Γάλλου Μοιράρχου Μπωβαίου μετὰ τοῦ Ἕλληνος ἀνθυπομοιράρχου Φραγκουδάκη Ἰωάννου καὶ τῶν δύο διασωθέντων χωροφυλάκων εὐχερῶς ἀνεῦρεν τοὺς ὁμαδικοὺς τάφους τῶν 34 ἐκ τῶν ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς!!

---

(19) Κ. Ἀνδράδη σελ. 77—78, ἔνθα βλέπε ἐν συνεχείᾳ δύο ἐκθέσεις τοῦ τότε ἀνθ)ρχου Φραγκουδάκη Ἰωάννου συνοδεύσαντος δὶς τοὺς Γάλλους.

Οἱ κατὰ ταῦτα 37 φονευθέντες ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς ὑπῆρξαν καὶ οἱ τελευταῖοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολικῆς Θράκης νεκροί, ἴσως τὸ αἷμα τούτων νὰ τὸ ἠθέλησαν οἱ Θεοί, ὡς τὴν ἐπισφράγισιν τῆς Ἑλληνικῆς ὑποθήκης, ὡς ἐκπροσωποῦντες λόγῳ τῶν καταγωγῶν των, ὅλην σχεδὸν τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα (20), «καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Ὀρφέως —δολοφονηθέντος κάπου ἐκεῖ— ἔγινε πλέον ἡ ψυχὴ τῆς Ἑλλάδος».

Μέγα μέρος τῆς δυνάμεως τῆς Α.Δ.Χ. Θράκης τὴν 8ην Νοεμβρίου εἶχε συγκεντρωθῆ πλέον εἰς Ἀνδριανούπολιν. Τὴν πρωΐαν τῆς 8ης Νοεμβρίου ἅπασαι αἱ ὑπηρεσίαι εἶχον παραδοθῆ εἰς τοὺς Γάλλους. Ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακὴ ἐπροτίμησε, παρὰ τοὺς κινδύνους, τὴν ὑπερήφανον ἀποχώρησιν ἐκ Θράκης. Οὕτω τὴν 09 ὥραν τῆς 9ης Νοεμβρίου ἔλαβε χώραν ἡ ὑποστολὴ τῆς Ἑλληνικῆς Σημαίας ἐν Ἀδριανουπόλει ἐνῶ λόχος Χωροφυλακῆς ἀπέδιδε τὰς κεκανονισμένας τιμὰς καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἅπασα ἡ δύναμις, συγκεκροτημένη εἰς ὀργανικὰ τμήματα Τάγματος, ἔλαβε τὸ σύνθημα «ἐμπρός, μάρς!», ἵνα διὰ τῆς λεωφόρου Β. Κωνσταντίνου κατευθυνθῆ πρὸς Ὀρεστιάδα.

Κατὰ μῆκος τῆς Λεωφόρου εἶχε παραταχθῆ εἷς λόχος Γαλλικοῦ στρατοῦ, ὅστις παρουσίαζεν ὅπλα κατὰ τὴν διέλευσιν τῆς Φάλαγγος τῆς Χωροφυλακῆς. Οἱ ἀτυχεῖς Γενναῖοι ἀπεχώρουν καὶ κάθε ἐναλλαγὴ τῶν ποδῶν των ἐσήμαινε τὰς ἐναλλαγὰς τοῦ ροῦ τῆς ἱστορίας...

Παρομοία σεμνὴ τελετὴ ἔλαβεν χώραν τὴν αὐτὴν καὶ εἰς Καλλίπολιν ἀλλὰ οὐχὶ ἄνευ ἐπεισοδίων, διότι ὁ Τουρκικὸς ὄχλος ἐπεχείρησε νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν ὑπαλλήλων τῆς Νομαρχίας Καλλιπόλεως. Ὀλίγοι πυροβολισμοί δύο χωροφυλάκων ἀπεκατέστησαν τὴν τάξιν.

Ἀπωλέσαμεν τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην ἀλλὰ δὲν ἀπωλέσαμεν καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν τιμὴν καὶ ὑπερηφάνειαν. Ἡ Χωροφυλακὴ ἀπεχώρησεν ἀξιοπρεπῶς καὶ Ἑλληνοπρεπέστατα, ἀφοῦ ἐπὶ 23 ἡμέρας μόνη ἀντιμετώπισε τὰ πλέον δραματικὰ συμβάντα καὶ τὴν πλέον πρωτοφανῆ βαρβαρότητα Τούρκων καὶ Βουλγάρων ἀλλὰ καὶ τὸ μῖσος ἐνίων ἀποστολῶν τῆς ἀποκληθείσης Διασυμμαχικῆς ἀποστολῆς-Κατοχῆς. τὸ μῖσος ἐνίων ἀποστολῶν τῆς ἀποκληθείσης Διασυμμαχικῆς ἀποστολῆς - Κατοχῆς, καὶ ἀφοῦ ἐκάλυψε διὰ τοῦ αἵματός της τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀσφαλῆ ἀποχώρησιν τῶν ὁμοεθνῶν.

---

(20) Βλέπε ὀνομαστικὸν κατάλογον τούτων ἐν Παρ)τι VIII — Βλέπε καὶ Κ. Γεραγᾶ σελ. 180.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ ΚΑΙ Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

Ἐν τοῖς δύο προηγουμένοις κεφαλαίοις ἠρευνήσαμεν τὴν συμμετοχὴν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰς πολεμικὰς περιπετείας τοῦ ἔθνους καὶ συνεσχετίσαμεν ταύτην μετὰ τοῦ κυρίου Σώματος, εἰς ὅ,τι ἀφεώρα τὴν ἐπάνδρωσιν τῶν εἰς τὰ μέτωπα εὑρισκομένων ἀνδρῶν. Ἵνα ὁλοκληρώσωμεν τὴν συμμετοχὴν τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰς προσπαθείας τοῦ Ἔθνους διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὀνείρων καὶ ἐπιδιώξεων τῆς Μεγάλης του ἰδέας, θὰ διαλάβωμεν ὀλίγα καὶ περὶ τῆς χωροφυλακῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ πέριξ αὐτῆς.

Τὴν 1ην Νοεμβρίου 1918 μοῖρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου εἰσῆλθεν εἰ τὸν Λιμένα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὀλίγον κατόπιν ἐγκατεστάθη εἰς Κωνσταντινούπολιν 20μελὴς στρατιωτικὴ ἀποστολὴ μετὰ 50μελοῦς στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος. Ταυτοχρόνως ἐγκατεστάθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνέλαβε τὴν φρούρησιν τῶν Πατριαρχείων δύναμις ἐκ δύο ἐνωμοτιῶν χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν Ὑπομοίραρχον Σαρτζετάκην Γ. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐπελέγησαν ἐκ τῶν ἐκ Κρήτης καταγομένων καὶ ἔφερον στολὰς τῆς ἄλλοτε Κρητικῆς χωροφυλακῆς. Ἡ δύναμις αὕτη ἐνισχυθεῖσα βραδύτερον, κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ 1ου Ἑλληνικοῦ Τάγματος κατοχῆς (29-7-1920), ἀνέλαβεν «καὶ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως εἰς διάφορα σημεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων της». Ποιητικώτερον ἐκφραζόμενος ὁ Κ. Μισαηλίδης, ὑπὸ τὸν τίτλον.

> **«Ἡ ἀνάστασις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας» γράφει «Χύθηκαν καὶ ἅπλωσαν οἱ Ἑλληνικὲς φάλαγγες στὴ Μικρασία, στὴ Θράκη. Καὶ στὴν Πόλη ὁ Πρόσκοπας· Τὸ Ἑλληνικὸ Τάγμα. Στὸ φανάρι οἱ Κρητικοὶ χωροφύλακες μὲ τὶς γραφικές τους βράκες, φρουρὰ τῶν Πατριαρχείων, φρουρὰ τῆς Κλειστόπορτας τοῦ Ἐθνομάρτνρα Γρηγορίου τοῦ Ε΄. Στὸ Κατίκιοϊ, τὴν Βυζαντινὴ Χαλκηδῶνο, Σταθμὸς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς» (σελ. 101 - βλέπε καὶ Βακᾶ σελ. 384).**

Πρὸς ἐκβιασμὸν λύσεως πρὸ τῶν διεθνῶν ἑλιγμῶν, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶχεν ἀποφασίσει, ἀρχομένου τοῦ 1922, νὰ διενεργήσῃ ἐπιχειρήσεις πρὸς κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δι᾽ ὃ καὶ διέταξε τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Χωροφυλακῆς νὰ προετοιμάσῃ καὶ νὰ προωθήσῃ εἰς Ἀνατολικὴν Θράκην τὰς ἀπαραιτήτους διὰ τὴν ἀστυνόμευσιν τῆς Βασιλίδος δυνάμεις.

Ἀπύθμενος πηγὴ δυνάμεων εἶχε καταστῇ ἡ Χωρ) κή, ἀλλ᾽ ἤδη μὴ ἔχουσα ἄλλο ἀπόθεμα δι᾽ ἐρημώσεως τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ πέριξ ὑπηρεσιῶν συνεκρότησε τὸ πρῶτον τάγμα. διὰ τὴν τοιαύτην ἀποστολήν, δυνάμεως 750 ἀνδρῶν, ὅπερ, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ τότε Ταγματάρχου Ζήρου Φωτίου, ἀτμοπλοϊκῶς μετεφέρθη εἰς Τυρολόην ἔνθα καὶ παρέμεινεν ἐκγυμναζόμενον μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Τὸ τάγμα τοῦτο μετεκλήθη ἐπειγόντως εἰς Ἀθήνας διὰ τὴν κλονιζομένην τάξιν, ἀλλ᾽

ὅταν ἔφθασεν εἶχε ἐπιβληθῆ ἡ ἐπανάστασις. Μετὰ τὰ ἀνωτέρω θὰ παρακολουθήσωμεν τὰ τῆς λοιπῆς πορείας τοῦ Σώματος κατὰ τὴν τόσον ταραχώδη καὶ πένθιμον ἐν συνεχείᾳ ἐκείνην τὴν περίοδον.

Εἰς τὸν τομέα τοῦτον τὸ ἔργον ἡμῶν δὲν εἶναι οὔτε εὐχερὲς οὔτε εὐχάριστον, συνεπείᾳ τῆς γενικωτέρας ἐσωτερικῆς καὶ διεθνοῦς καταστάσεως τῆς Χώρας, τῆς ὁποίας ὁ ἀντίκτυπος πάντοτε γίνεται αἰσθητὸς ἐφ᾽ ὅλων τῶν κλάδων τῆς πολιτειακῆς συγκροτήσεως, ἰδιαιτέρως ὅμως ἐπὶ τῆς ᾽Αστυνομεύσεως.

῾Οδηγούμενοι ἐκ τοῦ νήματος τῆς Χωροφυλακῆς θὰ προσποθήσωμεν νὰ ἐξέλθωμεν τῶν δαιδάλων κατὰ τὸ δυνατὸν ἐλαφρότερον πονεμένοι καὶ ἐν προθέσει ἀνεπηρέαστοι ἐκ τῶν ὅσων δὲν ἔθιξαν ἢ ὁπωσδήποτε δὲν ἤφθησαν τῆς Χωροφυλακῆς.

Προέφημεν ὅτι τὴν 3ην Μαρτίου 1920 εἰσήχθησαν εἰς Γ΄ Τμῆμα Σχολείου Χωροφυλακῆς δι᾽ ἐκπαίδευσιν 113 ὑποψήφιοι ἀνθυπομοίραρχοι καὶ ἐπεξηγήσαμεν τὴν ἀκολουθουμένην ἀθλίαν τακτικὴν στρατολογίας ὁπλιτῶν, εἰς ἣν εἶχεν ἤδη προστεθῆ ὁ συνεχῶς ἐπεκτεινόμενος καὶ ἀθλιέστατος θεσμὸς τῶν ἄνευ θητείας χωροφυλάκων καὶ ὑπαξιωματικῶν.

Πᾶν ὅ,τι καλὸν εἶχε τὸ Σῶμα καὶ παρήγαγε διὰ τῆς συνεχοῦς λειτουργίας τοῦ Σχολείου τὸ ἀπερρόφουν αἱ πολεμικαὶ ἀνάγκαι, εἰς δὲ τὴν ἐνδοχώραν παρέμεινον οἱ «ἐπιτήδειοι» καὶ προβεβηκυΐας ἡλικίας, οἱ στρατοχωροφύλακες, ναυτοχωροφύλακες, οἱ ἄνευ θητείας καὶ οἱ ἔφεδροι, παρ᾽ ὅλον ὅτι ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς καταστάσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας ἐξηρτᾶτο καὶ ἡ κατάστασις τῶν εἰς τὰ μέτωπα ἀνδρῶν.

῾Η λῃστεία εἶχεν ἀναβιώσει, οἱ λιποτάκται καὶ οἱ ἀνυπότακτοι εἶχον πληθυνθῆ, ἡ ὀξύτης τῶν πολιτικῶν παθῶν ἠπείλει συνεχῶς τὴν δημοσίαν τάξιν, αἱ περὶ τὰ τρόφιμα ἀδικοπραγίαι ἐκ τῆς ἀείποτε βουλιμίας τῶν ἐμπόρων, ἡ χαρτοπαιξία, ἡ ἔκκλυσις τῶν ἠθῶν, αἱ ζωοκλοπαί, αἱ κλοπαὶ καὶ ἐν γένει ἡ ἔννοια τῆς ὁμαλῆς ἀσφαλοῦς καὶ ἡσύχου κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς συμβιώσεως, εἶχον τὴν ἀνάγκην ὑπὲρ ποτὲ ἄλλοτε μιᾶς ἀξιοπρεποῦς καὶ λεπτῆς ἀστυνομεύσεως. ᾽Αλλὰ μία τοιαύτη ἄποψις μόνον ἐν τῇ φαντασίᾳ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ, διότι ἐν τῇ πραγματικότητι ἐκυριάρχουν ὅσα ἔχομεν ἐκτενῶς ἐκθέσει ἤδη.

Τὰ μειονεκτήματα ταῦτα ἐκάλυπτον ἔν τινι μέτρῳ ἡ ὑπάρχουσα κυβερνητικὴ σταθερότης, ὁ ἐκ τῶν περὶ τῆς μεγάλης ῾Ελλάδος ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ οἰκονομικὴ συμπαράστασις τῶν συμμάχων.

Τὴν 30 ᾽Ιουλίου ὁ ᾽Ελ. Βενιζέλος, ἐνῶ κομίζων τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν ἐπέστρεφεν εἰς ῾Ελλάδαν, ὑπέστη εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τῆς Λυὼν (Παρισίων) δολοφονικὴν ἀπόπειραν ἐκ μέρους δύο ἀντιφρονούντων ῾Ελλήνων ἀξιωματικῶν. ῾Η εἴδησις ἐπέφερε σφοδρὰν ἀναταραχὴν εἰς ᾽Αθήνας καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα, ἴσως καὶ ὑπὸ τὴν ἀνοχὴν (1), τῆς ᾽Αστυνομίας, πολυάριθμος ὁμὰς κομματικῶν ἐγκαθέτων προέβη εἰς πράξεις βίας κατὰ πραγμάτων καὶ προσώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ κορυφαία ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ τάγματος Γύπαρη δολοφονία τοῦ ῎Ιωνος Δραγούμη. ᾽Αμφότερα τὰ ἀνωτέρω ἐπεισόδια ἀνεζωπύρωσαν τὴν ὀξύτητα τῶν παθῶν καὶ ἀπετέλεσαν τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἀνατινάξεως τοῦ ἐν ἀνεγέρσει εὑρισκομένου ῾Ελληνικοῦ οἰκοδομήματος.

---

(1) Κ. Ζαβιτζιάνου Τομ. Β΄ σελ. 81.

Τὴν Ἐκτροπὴν καὶ διαφυγὴν ἐκ τοῦ κεντρικοῦ ἐλέγχου τῆς διοικήσεως διεπίστωσεν αὐτὸς οὗτος ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς χώρας κατ' ἐπανάληψιν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς τῆς 10ης Σεπτεμβρίου 1920, ἀπαντῶν εἰς μίαν διὰ μακρῶν καὶ μᾶλλον ἀντικειμενικὴν κριτικὴν διαφόρων βουλευτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοῦ Γ. Πώπ, ὅστις (2), ἐπισκοπῶν τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν καὶ ἀπευθυνόμενος κυρίως πρὸς τὸν Πρωθυπουργόν, ἔλεγεν, σὺν τοῖς ἄλλοις:

«Ἐπισκοπήσατε τὴν κατάστασιν καὶ δὲν θὰ εὕρητε διαφορὰς μεγάλας. Τὰ Νοεμβριανὰ ἔλειπον καὶ εὑρέθησαν εἰς τὸ ἀντίκρυσμά των τὰ Ἰουλιανά. Ἐνῶ δὲ τὸ Ἔθνος ἐκαλεῖτο νὰ πανηγυρίσῃ τὴν ἑορτὴν τῆς ἀναστάσεώς του, χιλιάδες οἰκογενειῶν ἐπένθησαν τὴν ἀπώλειαν τῆς εὐημερίας των, πολλαπλάσιος δὲ ἀριθμὸς συνεπόνει τὴν συμφοράν των ἐν τῷ αἰσθήματι τῆς συγγενικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης (3).

... Οὕτω ἐδιώχθη πᾶς ἀντιφρονῶν καὶ ἐκηρύχθη προδότης. Οὕτω ἐδημιουργήθη μέγα πλῆθος δικῶν, καὶ ἀπὸ τριετίας ἤδη δικάζομεν ὑποθέσεις ἐκκρεμούσας. Οὕτω ἡ ζωὴ ἀπέβη ἀγωνιώδης βιοπάλη διὰ τοὺς κριθέντας ἐχθροὺς τοῦ κόμματος, τὸ ὁποῖον ἐπιτηδείως κατώρθωσε νὰ συνυφάνῃ ἑαυτὸ μετὰ τῆς εὐνοίας τοῦ πολιτειακοῦ καθεστῶτος.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρχηγοῦ ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τῆς προσωπολατρείας πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἐπιδιωκομένων ὁμαδικῶν συμφερόντων.

Ὁ ἔλεγχος δὲν εἶχε τὰ μέσα τῆς πλήρους ἀσκήσεως. Διότι καὶ τὰ ζητούμενα στοιχεῖα δυσμενῶς ἀνευρίσκοντο...».

Τὴν Κυριακὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920, διενεργήθησαν γενικαὶ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ καὶ λόγῳ τῶν γνωσθέντων κατὰ τὴν νύκτα δυσμενῶν διὰ τὴν Κυβέρνησιν ἀποτελεσμάτων τὴν πρωῗαν τῆς ἑπομένης ἡ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις καὶ τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα εὑρέθησαν ἄνευ προσωπικοῦ, ὅπερ ἐξηφανίσθη ἀποκρυβὲν καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὴν τάξιν ἐν τῇ Πρωτευούσῃ οἱ 110 μαθηταὶ ἀξιωματικοί!!. (4)

Φρονοῦμεν ὅτι πᾶν σχόλιον περιττεύει, ἡ πρᾶξις ἐκείνη ἐπανέφερε τὴν πρὸ 60ετίας εἰκόνα τῆς δημοτικῆς καὶ διοικητικῆς Ἀστυνομίας.

Δώδεκα ἡμέρας πρὸ τῶν ἐκλογῶν, ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἓν περιοδικὸν ὑπὸ τὸ τίτλον «ἐφημερὶς τῆς Χωροφυλακῆς», τὸ ὁποῖον εἰς τὸ πρῶτον φύλλον του ἐδημο-

---

(2) Οὗτος εἶχε στηλιτεύσει καὶ τὴν κατὰ τὸ διάστημα 1915—1917 κρατήσασαν ἐσωτερικὴν κατάστασιν καὶ οἱ παρατιθέμενοι λόγοι σχετίζονται πρὸς ἐκείνην τὴν περίοδον. — Βλέπε κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς παρεμφερῆ ἀγόρευσιν καὶ τοῦ Α. Εὐταξία. Ἀμφότεροι ἐπῄνεσαν ἄκρως τὰ ἐθνικὰ ἐπιτεύγματα τῆς Κυβερνήσεως.

(3) Ἐννοεῖ τὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῶν εἰς ἀντίποινα τῆς ἀποπείρας ἐφαρμοσθέντων σκληρῶν διωγμῶν κατὰ τὰ «Ἰουλιανά». Κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ 14-6-1917 μέχρι 1.11.1920, 261 ἄτομα εἶχον καταδικασθῆ εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν ἐκτάκτων στρατοδικείων, ἐξ ὧν οἱ 140 εἶχον ἐκτελεσθῆ. Βλέπε ἀνακοινώσεις Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν συνεδρίασιν 10.5.1921, ἐνῶ ὁ Πρωθυπουργὸς Ἐλ. Βενιζέλος κατὰ τὴν παροῦσαν συνεδρίασιν εἰς 80 ὑπελόγιζεν τοὺς ἐκτελεσθέντας.

(4) Χ. Βοζίκη «Αἱ ἀπολογίαι τῶν θυμάτων 15.11.1922» Ν. Στράτου σελ. 490 «Αἱ λοιπαὶ ἐξουσίαι εἶχον ἐκλείψει. Ἡ ἀστυνομία εἶχε διαλυθῆ, ἡ πόλις εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τῆς καλῆς θελήσεως τῶν πολιτῶν καὶ τῶν πολιτευομένων...».

σίευσεν τὸν συνδυασμὸν τῶν ὑποψηφίων τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων διὰ τὸν νομὸν Ἀττικοβοιωτίας. Εἷς τῶν συνδιοκτητῶν τοῦ περιοδικοῦ ἦτο πατὴρ ἀξιωματικοῦ τῆς Χωροφυλακῆς. Παρὰ ταῦτα τὸ περιοδικὸν τοῦτο εἰς τὸ πρῶτον μετὰ τὰς ἐκλογὰς φύλλον του ἔγραφε «Κατὰ τὰς ἐκλογὰς 1-11-1920 ἡ χωροφυλακὴ περιέπεσεν εἰς οἰκτρὸν παρασυρμὸν καὶ ἀπέδειξεν τὴν σοβοῦσαν εἰς τοὺς κόλπους της διχοστασίαν καὶ βαθεῖαν πολιτικολογίαν (πυροβολισμοί, ἐκδηλώσεις, ζητωκραυγαὶ) ἐκτὸς τῶν μαθητῶν τοῦ Γ'. Τμήματος Σχολείου Χωροφυλακῆς». Μετὰ τὰς ἐκλογάς, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Ἔμμαν. Ζυμβρακάκη, ὡς ἀρχηγὸς ἀνέλαβεν ὁ Ὑποστράτηγος Στέφ. Γεννάδης, τὸν δὲ διευθυντὴν ἀστυνομίας Συνταγματάρχην Παπαοικονόμου ἀντικατέστησε ὁ ἐξ ἀποτάξεως ἀνακληθεὶς ἀντισυνταγματάρχης Νικ. Γάσπαρης καὶ σχεδὸν ἀμέσως ἤρξατο ἡ βιομηχανία τῶν ἐπαναφορῶν μετὰ προαγωγῶν, ἀποτάξεων καὶ διαθεσιμοτήτων μετὰ πολὺ γοργοῦ ρυθμοῦ. Μέχρι τῆς 15-11-1920 ἐπανεφέρθησαν 2 Συνταγματάρχαι, 6 Ἀντισυνταγματάρχαι, 13 Μοίραρχοι, 41 Ὑπομοίραρχοι.

Τὰ πυκνώσαντα τὰς τάξεις τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κατώτερα ὄργανα, πανηγυρίζοντα τὴν «νίκην», εἶχον καταστῆ ἐπικίνδυνα διὰ τὴν τάξιν. Ὁ Ἀστυνομικὸς Διευθυντὴς Ν. Γάσπαρης ἀναφερόμενος εἰς τὰ ἐπακολουθήσαντα ἔκτροπα ἐποιεῖτο διάκρισιν Βενιζελικῶν καὶ μή. Τὰ φύλλα τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως γέμουν Β.Δ. ἀνακλήσεων τῶν ἀπὸ 1917 καὶ ἐντεῦθεν Β.Δ. καὶ ἀθρόων προαγωγῶν, διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6390 ἀπὸ 19-12-1920 Διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἀνεκλήθησαν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν 1.004 χωροφύλακες οἵτινες εἶχον ἀπομακρυνθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1917!! Οὐδεμία ἔρευνα τῶν λόγων ἀπομακρύνσεως ἐγένετο καὶ συλλήβδην ἐπανεφέροντο πάντες οἱ ἀπομακρυνθέντες ἢ ὁπωσδήποτε ἀποβληθέντες τοῦ Σώματος, ἀσυναισθήτως δὲ ἐγέμιζον τοὺς ὤμους των μὲ γαλόνια καὶ κατὰ μίαν Γαλλικὴν ἀρχὴν «ὅταν ἀρχίζουν νὰ πέφτουν γαλόνια, οἱ προαγόμενοι δὲν τὰ εὑρίσκουν ποτὲ ἀρκετὰ» (5).

Αἱ ὁδοὶ τῶν Ἀθηνῶν ἔγεμον ἀξιωματικῶν ὅλων τῶν βαθμῶν, κατὰ κανόνα ἀνωτέρων, κυκλοφορούντων μὲ συρομένην τὴν σπάθην, ἀλλὰ καὶ μὲ μωσαϊκὸν στολῶν. Ἡ κατάστασις αὕτη δὲν ὑπῆρξε πρόσκαιρος ἀλλὰ διήρκεσεν ἐπ' ἀρκετὸν καὶ εἶναι μὲν συγγνωστὸν καὶ σύνηθες νὰ ἐκδίδωνται διαταγαὶ περὶ κανονικοῦ στολῆς καὶ περὶ εὐπρεποῦς παραστάσεως τῶν στρατευμάτων ἀλλ' αὗται ἀφορῶσι κατὰ κανόνα τοὺς ὁπλίτας, διότι διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἔσεται τὸ χεῖρον ὅλων νὰ τοῖς ὑποδειχθῇ νὰ ἐνδύωνται εὐπρεπῶς καὶ κανονικῶς. Ἀκριβῶς καὶ τοῦτο συνέβη, ἀναγκασθέντος, λόγῳ τῆς καταστάσεως, τοῦ Ἀρχηγείου νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἀπὸ 1-12-1921 ἐμπιστευτικὴν ὑπ' ἀριθ. 270) 22 διαταγήν του ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων. (6)

Εἰς τὸν ὁρμαθὸν αὐτὸν τῶν ἀξιωματικῶν ἐπλειοδότει ὁ ὄχλος τῶν ξιφοφόρων ἐξ ἀνακλήσεως χωροφυλάκων, οἵτινες ἐμφανιζόμενοι ὡς Ἡρακλεῖς τοῦ καθεστῶτος, ἀφ' ἑνὸς μὲν διέσυρον τὸ Σῶμα διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς ἐν γένει παραστάσεως καὶ συμπεριφορᾶς των, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ μιμήσεως κατέστρεφον καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πειθαρχίας παρὰ τοῖς ὑπολοίποις. Οὗτοι ἀποτελέσαντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὴν

(5) «QUAND ON PREND DU GALON ON N' EN SAURAIT TROP PRENDRE».
(6) Η. Δ. Σχολείου Χωροφυλακῆς 22.12.1921.

δύναμιν τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν διεδέχθησαν εἰς τὰ ἔργα τοὺς «Γυπαραίους» καὶ οὕτω ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ἡ μὲν πρὸ τῆς 1-11-1920 περίοδος εἶχεν τοὺς Γυπαραίους ἡ δὲ μετὰ τὴν 1-11-1920 τοὺς Γασπαραίους, ὡς ἀπεκλήθησαν ἐκ τοῦ ἐπωνύμου τοῦ Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ. (7).

Μεταξὺ τῶν ἀνακληθέντων ὑπῆρξεν καὶ ὁ Ν. Τρουπάκης, ὅστις προαχθεὶς εἰς ὑποστράτηγον ἀνέλαβεν τὴν 15-3-1921 Ἀρχηγὸς τοῦ Σώματος, καταβαλὼν ὑπερανθρώπους προσπαθείας νὰ συγκρατήσῃ τὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν καὶ νὰ δώσῃ πνοὴν ἐργατικότητος, δίδων αὐτὸς πρῶτος τὸ παράδειγμα.

Κατὰ τὸ 1920 κατηρτίσθη τὸ γενικὸν Μητρῶον τοῦ Σώματος, ἀποσπάσματα τοῦ ὁποίου ἐκοινοποιήθησαν εἰς τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 205) 162 ἐγκυκλίου διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς. Δυνάμει τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 5430 ἀπὸ 9-10-1920 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν διετάχθη ὅπως οἱ ἀξιωματικοί, ἀντὶ τῆς προβλεπομένης βαθυκυάνου χειμερινῆς των στολῆς διὰ τὸν χειμῶνα καὶ τῆς λευκῆς κατὰ τὸ θέρος, φέρουσιν ὁμοίαν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος, λόγῳ ἐμπολέμου καταστάσεως. Ἔκτοτε, σχεδόν, παρέμεινεν τὸ καθεστὼς αὐτὸ διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς μέχρι σήμερον, χωρὶς νὰ καταστῇ ἐφικτὴ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὰ πατρῷα χρώματα καὶ σχήματα.

Τὰς μετὰ προαγωγῶν ἐπαναφορὰς καὶ τὰς ἀποτάξεις ἢ διαθεσιμότητας ἐπηκολούθησαν ἀθρόαι μεταθέσεις ἀξιωματικῶν. Δι᾽ ἑνὸς μόνον Β.Δ. τῆς 8-1-1921 διετάχθησαν μεταθέσεις 273 ἀξιωματικῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ Θράκῃ. Ἐκ τῶν ἐπαναφερομένων οὐδεὶς ἀπέστεργε νὰ μεταβῇ εἰς Μ. Ἀσίαν, πάντες ἤθελον νὰ εὑρίσκονται περὶ τὴν Ἀκρόπολιν, ἅπαντες δὲ εὑρέθησαν πρὸ ἀγνώστου εἰς αὐτοὺς συστήματος ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας.

Ἡ εἰς τὰ πατριαρχεῖα Κωνσταντινουπόλεως δύναμις χωροφυλακῆς διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 21-12-1920 ὡρίσθη εἰς 1 Μοίραρχον, 1 ἀνθυπασπιστήν, 1 ἐνωμοτάρχην, 3 ὑπενωμοτάρχας καὶ 9 χωροφύλακας. Μοίραρχος ὡρίσθη ὁ Σακέτος Ἰωάννης.

Τὸ θέμα τῶν ἀενάων μεταθέσεων δὲν ὑπῆρξε νέον, ἀλλ᾽ ἀσυγκράτητον καὶ συνεχές, καὶ δὲν ἀφεώρα μόνον τοὺς ἀξιωματικούς, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔσχατον τῶν ὁπλιτῶν, ἕκαστος μετὰ πολλῆς εὐκολίας ἠδύνατο νὰ ἀποσπάσῃ μίαν διαταγὴν μεταθέσεως. Αἱ μεταθέσεις αὗται καὶ ἡ εὐκολία τῆς ἐπιτυχίας των, εἶχον ἐκμηδενίσει τὸ κατὰ τὰ λοιπὰ χαμηλὸν ἐπαγγελματικὸν ἐπίπεδον τῶν ἀνδρῶν καὶ ὑπονομεύσει σοβαρῶς τὴν πειθαρχίαν. Τὸ περιοδικὸν «ἐφημερὶς Χωροφυλακῆς» εἰς τὸ πρῶτον φύλλον τῆς ἐκδόσεώς του ἀνέγραφεν ὅτι συναντήσας ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Βρεττανικῆς ἀποστολῆς Χαλίντεϋ τὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου σκοπὸν χωροφύλακα τὸν ἠρώτησε ποῦ κεῖται ἡ ὁδὸς Σταδίου καὶ δὲν ἔλαβεν ἀπάντησιν, διότι ἐπρόκειτο περὶ χωροφύλακος ἄρτι τοποθετηθέντος εἰς Ἀθήνας (8).

Αἱ πολεμικαὶ ἀνάγκαι ἦσαν τοιαῦται ὥστε αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Χωροφυλακῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμαστίζοντο κυριολεκτικῶς ὑπὸ λειψανδρίας, ἡ δὲ δύναμις τῶν σταθμῶν σπανίως ὑπερέβαινε τοὺς δύο. Τούτων ἕνεκεν τόσον τὸ ἔργον τῆς προλήψεως ὅσον καὶ τῆς καταστολῆς ἐχώλαινεν σοβαρώτατα καὶ πλεῖστα ἀδικήματα κατὰ τῆς περιουσίας ἐλάμβανον χώραν καὶ παρέμεινον ἀνεξιχνίαστα.

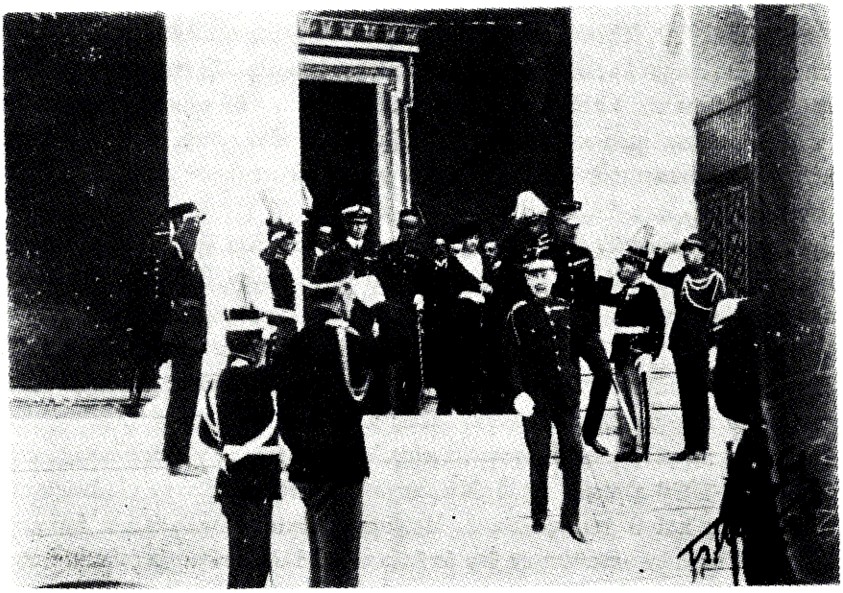
---

(7) Ἐλευθ. Σταυρίδου σελ. 39

(8) Φύλλον τῆς 18-10-1920

Οἱ ἰδιοκτῆται καὶ καλλιεργηταὶ τῶν πέριξ τῶν Ἀθηνῶν κτημάτων συνεκεντρώθησαν τὴν 18 καὶ 19ην Μαρτίου 1921 καὶ συνεσκέφθησαν περὶ τῶν ληπτέων μέτρων ἀσφαλείας τῆς περιουσίας καὶ τῆς ζωῆς των, διότι περιφερόμενοι ἔνοπλοι ἠπείλουν τὰ ἀγαθά των ταῦτα. Ἐπεσκέφθησαν ἐν σώματι τὸν Εἰσαγγελέα καὶ τὸν Διοικητὴν τῆς Ἀγροτικῆς Μοιραρχίας ἔνθα εὗρον μὲν κατανόησιν, πλὴν ἤκουσαν ὅτι δὲν ὑπάρχουν χωροφύλακες καὶ ἡ ἐφημερὶς «Πολιτεία» ἠρώτα: «Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Νταβέλη καὶ τῶν ληστῶν τοῦ Δήλεσι;».

Μόλις κατὰ μῆνα Ἰούνιον 1921 ἐξοικονομήθησαν 29 χωροφύλακες καὶ 2 ὑπαξιωματικοὶ ἐκ τοῦ Σχολείου διὰ τὴν συγκρότησιν δύο μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων ἐν τῇ περιοχῇ Ἀττικῆς. (9).

Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος Α΄, οἱ πρίγκηπες Ἀνδρέας καὶ Νικόλαος καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ἐξέρχονται τελετῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ κατὰ τὸ 1921, ἐνῶ οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς λαμβάνουσι μέτρα τάξεως καὶ Ἀσφαλείας

Ἡ ἔλλειψις δυνάμεως τόσον ἀριθμητικῶς ὅσον καὶ ποιοτικῶς, λόγῳ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω προελεύσεως καὶ συνθέσεως, ἔσχεν γενικωτέρας σοβαρὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν λιποτακτῶν καὶ ἀνυποτάκτων.

Εἰς χιλιάδας ἀνήρχοντο οἱ λιποτάκται ἐκ Μ. Ἀσίας, ἀφικνούμενοι ἐπ' ἀδείᾳ καὶ μὴ ἐπανακάμπτοντες, καὶ εἰς δεκάδας χιλιάδων οἱ ἀνυπότακτοι. Ὁ ἀντιστράτηγος Γεννάδης, ἀνώτερος στρατιωτικὸς Διοικητὴς Παλαιᾶς Ἑλλάδος, εἰς ἔκθεσίν του ἀναβιβάζει τοὺς κατὰ Ἰούνιον 1922 λιποτάκτας εἰς 11.490 καὶ τοὺς ἀνυποτάκτους εἰς 90.000. (10).

Διὰ τὴν τοιαύτην ἔκτασιν τῶν λιποτακτῶν καὶ ἀνυποτάκτων τόσον ὁ ἐπί τι διάστημα διατελέσας Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς Ἀντιστράτηγος Γεννάδης ὅσον καὶ

---

(9) Η.Δ.Σχολείου 27-6-1921

(10) Ε.Κ. Στασινοπούλου «Ὁ στρατὸς τῆς πρώτης ἑκατονταετηρίδος» σελ. 93

ὁ στρατιωτικὸς Διοικητὴς Καλαμῶν ἐπιρρίπτουσιν εὐθύνας εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ἧς δέχονται καὶ βεβαιοῦν τὴν ἐλαχίστην δύναμιν ἀλλὰ δὲν ἀποδέχονται τὸ ἀποτέλεσμα (11) καὶ τῆς ἐπιρρίπτουσιν ἀδράνειαν, χλιαρότητα καὶ ἀκαταλληλότητα ἐν τισι περιπτώσεσι. Παρακατιόντες θὰ συναντήσωμεν καὶ ἄλλα κατηγορητήρια ὡς καὶ λιβέλλους κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς, ἀλλὰ ὡς καὶ ἀλλαχοῦ παρετηρήσαμεν οὐδείς, οὐδὲ αὐτοὶ οἱ στρατιωτικοί, ἠθέλησαν ποτὲ νὰ ὑπεισέλθουν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ θέματος.

Κατωτέρω γενήσεται εὐρύτερος λόγος περὶ τῶν αἰτίων μιᾶς ἄνευ προηγουμένου καταπτώσεως, θεωροῦμεν ὅμως ἐνταῦθα ἐπίκαιρον νὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀνδρῶν τοῦ Σώματος ἀπὸ τῆς πρὸ τῶν ἐκλογῶν τῆς 1-11-1920 περιόδου.

Τὸ ἄνθος τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος ἐστρατεύετο καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ περιθώρια στρατολογίας διὰ τὴν Χωροφυλακὴν ἦσαν πάρα πολὺ μικρὰ καὶ περιωρισμένα, ἐσυνήθισε δὲ πάντοτε ἡ Πολιτεία ν' ἀντιμετωπίζει ὅλα τὰ προβλήματα καταφεύγουσα εἰς τὰς πλέον ἐφθηνὰς λύσεις, χωρὶς ποτὲ νὰ ὑπολογίσῃ ὅτι αὗται πάντοτε ἐστοίχισαν πολὺ περισσότερα καὶ ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς δὲν ἐπετυγχάνετο.

Εἰς τοὺς πολέμους 1912 - 1913 τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἀπεφάσισε νὰ χορηγήσῃ πολεμικὸν ἐπίδομα εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς χωροφυλακῆς καὶ μάλιστα εἰς μίαν μικρὰν μερίδαν τούτων.

Ἤδη, ἐνῷ εἶχε τρομερὰν λειψανδρείαν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ν' ἀπαλλαγῇ ὡρισμένων ὑποχρεώσεων κ.λ.π. διὰ τοῦ Ν.Δ. 1514 τῆς 7)12 Σεπτεμβρίου 1918 εἶχεν προβῇ εἰς τὴν αὐτεπάγγελτον ἀποστρατείαν τῶν ἐγγάμων ὑπενωμοταρχῶν καὶ χωροφυλάκων ἔναντι ἐλαχίστης ὡς προανεφέραμεν ἐφ' ἅπαξ ἀποζημιώσεως, καὶ τοῦτο διότι ἐπρόκειτο περὶ ἀνδρῶν της ἐκ παλαιᾶς Ἑλλάδος Χωροφυλακῆς. Ἀλλ' ἐνῶ ἀπέλυε τοὺς μονίμους ἐγγάμους ὁπλίτας προέβαινεν ταυτοχρόνως εἰς τὴν κατάταξιν χωροφυλάκων ὡς ἄνευ θητείας ἀγγελιαφόρων (Ν.Δ. 10-6-1919), διὰ δὲ τοῦ νόμου 2101 τῆς 3)17 Μαρτίου 1920 προέβαινεν εἰς τὴν μονιμοποίησιν τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν ὡς ἄνευ θητείας καταταγέντων, πρᾶγμα ὅπερ ἐσήμαινεν μονιμοποίησιν ἀνθρώπων ἄνευ προσόντων κ.λ.π.

Ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ σταματήσῃ, ἐφόσον εἶχε γίνῃ μία τοιαύτη ἀρχὴ καὶ τὸν Ἰούνιον 1920 ἐξεδόθη ὁ Νόμος 2455 «περὶ ἀποσπάσεως ἀνδρῶν τοῦ στρατεύματος εἰς τὴν Χωροφυλακὴν πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῆς, ἐκτάκτου στρατολογίας ὁπλιτῶν χωροφυλακῆς καὶ κατατάξεως χωροφυλάκων ἄνευ θητείας», τουτ' ἔστιν εἷς νόμος μεταφέρων τὴν χωροφυλακὴν ἀπὸ τῆς σκύλλας εἰς τὴν Χάρυβδιν, ὅσον ἀφορᾶ τὴν προέλευσιν τοῦ ἐμψύχου ὑλικοῦ.

Διὰ τὴν κατάταξιν προσώπων ὡς ἄνευ θητείας χωροφυλάκων ἀπητήθησαν, ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου, ὅπως ταῦτα ὦσιν ὑγιᾶ, νὰ ἔχωσιν ἡλικίαν οὐχὶ κάτω τῶν 18 ἐτῶν, χωρὶς νὰ τάσσεται ἀνώτερον ὅριον, νὰ μὴ ἔχωσι κακὰς ἕξεις, νὰ μὴ ἔχουσι καταδικασθῇ εἰς ποινὴν ἐγκληματικὴν ἢ ἐπανορθωτικὴν ἐπί τι τῶν ἐν ἄρθρῳ 22 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου διαλαμβανομένων ἀδικημάτων καὶ εἰ δυνατὸν νὰ γνωρίζωσι ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν.

Ἐγένοντο δεκτοὶ πρὸς κατάταξιν καὶ ὅσοι εἶχον κριθῇ ἱκανοὶ μόνον διὰ βοηθη-

(11) Ε. Στασινοπούλου Αὐτόθι σελ. 95

τικὰς ὑπηρεσίας. Ἐν τῷ νόμῳ δὲν εἶχε τεθῆ διάταξις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰθαγένειαν καὶ ἐθνικότητα τῶν ὑποψηφίων, δι᾿ ὃ καὶ κατετάγησαν ὡς ἄνευ θητείας χωροφύλακες καὶ ἀλλοεθνεῖς τινές, ὡς ὁ Δρόσου Μεχμὲτ καὶ ἄλλοι.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἀνωτέρω νόμου καθιερώθη καὶ εἰδικὸν πειθαρχικὸν δίκαιον διὰ τοὺς ἄνευ θητείας ὁπλίτας.

Ἐκτὸς τούτων ὁ νόμος προέβλεψεν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς χωροφυλακῆς ἐκ τοῦ στρατεύματος ὡς καὶ δι᾿ ἐκτάκτου στρατολογίας ἐφέδρων πολὺ παλαιῶν κλάσεων.

Ἡ κατάστασις αὕτη ἐσυνεχίσθη τόσον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μικρασιατικῆς περιπετείας, ὅσον καὶ μετέπειτα. Ἡ λύσις τῆς ἐνισχύσεως τῆς χωροφυλακῆς, ἐκ τοῦ στρατεύματος —ναυτικοῦ, ἐπανελήφθη καὶ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1921 διὰ τοῦ νόμου 2597 τῆς 28 Ἀπριλίου)2 Μαΐου 1921 «περὶ μετατάξεως εἰς τὴν χωροφυλακὴν τῶν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ μεταφερθέντων ἀνδρῶν εἰς τὸν στρατὸν ξηρᾶς».

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καὶ προϋποθέσεις τί ἠδύναντο νὰ ἀποδώσωσιν οἱ οὕτω πως στρατολογούμενοι καὶ τί ἔδει νὰ προσδοκῶσι παρ᾿ αὐτῶν ἥ τε Κοινωνία καὶ ἡ Πολιτεία;

Ἀσφαλῶς ὅταν λέγομεν Χωροφυλακὴν ἐννοοῦμεν ἕνα Σῶμα τοῦ ὁποίου ἡ στρατολογία ἐρείδεται ἐπὶ οἰκονομικῶν καὶ ἰδεολογικῶν βάσεων, τοῦ ὁποίου οἱ ἄνδρες ἔχουν συνοχὴν καὶ κοινὴν ἀντίληψιν, ἔχουν ὑποστῆ ἐκπαίδευσιν καὶ διέπονται ὑπὸ μιᾶς ἰδιαζούσης καὶ ἀδιαπεράστου ἐκ τῶν πλαγίων νομοθεσίας, καὶ δὲν ἐννοοῦμεν τοὺς Ναυτοχωροφύλακας, τοὺς στρατοχωροφύλακας, τοὺς ἐφέδρους καὶ ἄνευ θητείας τοιούτους, ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο ἡ δύναμις τῶν μετόπισθεν ὑπηρεσιῶν. Αὐτὰ ὅμως καὶ ὅσα ἐν παρόδῳ θὰ ἴδωμεν, οἱ κατήγοροι δὲν ἠθέλησαν ποτὲ νὰ ἐρευνήσωσι ἢ νὰ θεραπεύσωσι, κυρίως δὲ τὸ Σῶμα τῶν γερόντων Ἀξιωματικῶν.

Ἐποιησάμεθα ἤδη λόγον περὶ τῶν ἐκτρόπων τῶν κατωτέρων ὀργάνων τῆς Χωροφυλακῆς τόσον ἐν ταῖς πόλεσιν ὅσον καὶ ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἀποτελεῖ τοῦτο γεγονὸς διὰ τὸ ὁποῖον οὐδεμία ἄλλη δικαιολογία πλὴν τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχει.

Ἡ ἡγεσία τοῦ Σώματος ἀγωνιζομένη, ἔπραττε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο, ἀλλ᾿ ἀπευθύνετο μᾶλλον εἰς τὸ κενόν.

Διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τοῦ 1915 συναντῶμεν διαταγὴν περιεχομένου ὡς τοῦ τῆς ὑπ᾿ ἀριθ. 9528)2 ἀπὸ 22-4-1921 τοιαύτης τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, «περὶ μὴ χρήσεως βιαίων μέτρων παρ᾿ ὁπλιτῶν ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος» (12). Ἐν τῇ διαταγῇ ταύτῃ τὸ Ἀρχηγεῖον, δεχόμενον ὡς ἐπικρατοῦσαν τοιαύτην κατάστασιν, κατέληγεν:

«Ἡ κατάστασις αὕτη ὀφειλομένη εἰς ἀνεπαρκῆ τῶν ὁπλιτῶν τοῦ Σώματος ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν κυρίως δὲ εἰς τὴν ἔλλειψιν ἀμέσου ὑπὸ τῶν διοικούντων ἐπιβλέψεως ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος, δὲν δύναται ἐπὶ πολὺ νὰ ἐξακολουθήσῃ». Δέον νὰ ληφθῆ ὑπ᾿ ὄψιν ὅτι ἡ διαταγὴ αὕτη φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Στρατηγοῦ Τρουπάκη, ὅστις οὐδένα συμβιβασμὸν ἐδέχετο εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ὅπως δὲν ἐδέχθη καὶ ἤδη, ὡς ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ θὰ ἴδωμεν, ὑπῆρξεν δὲ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῆται ὡς ὁ κορυφαῖος τῶν θεωρητικῶν τῆς Χωροφυλακῆς.

Τὸ Σχολεῖον Χωροφυλακῆς εἶχεν ἀποκάμη ν᾿ ἀσχολεῖται καὶ νὰ θυσιάζῃ χρόνον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀγραμμάτων, ὅπως, ἔστω καὶ «μηχανικῶς» ἐκμάθωσιν νὰ

---

(12) Η.Δ. Σχολείου Χωροφυλακῆς

θέτωσι τὴν ὑπογραφὴν των, οἱ προοριζόμενοι διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ χωροφύλακος, ἀλλ' οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλο καὶ οὕτω ἡ πολιτεία παρέμεινεν μὲ τὴν οἴησιν ὅτι συμπληρώνει τὰ κενὰ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ὅτι ἔχει χωροφυλακήν.

Τὴν 12-12-1920 ὁ τότε Πρωθυπουργὸς Δημ. Ράλλης ἐπισκεφθεὶς τὸ Τμῆμα καταδιώξεως 'Αθηνῶν, ἐδήλωσεν ὅτι «ἔφριξεν» ἐκ τῆς ἐπικρατούσης καταστάσεως». Δὲν εἶναι φυλακαὶ αὐταὶ —ἐτόνισεν— εἶναι μπουντρούμια δι' ἀγρίους. Δὲν εἶναι ἐνδιαίτημα ἀνθρώπων διὰ νὰ κρατῶνται ἐν αὐτῷ εἴτε ἔνοχοι εἴτε ἀθῶοι, ἄνευ σκεπασμάτων καὶ λοιπῶν ἀναγκαιούντων διὰ τὴν παραμονήν των χωρὶς νὰ διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ ἀσθενήσωσι...», καὶ προσέθεσε: «...Διέταξα νὰ κατασχεθῇ ἀπὸ τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα κάθε εἶδος βάρδουλα, θὰ εἰσηγηθῶ δὲ εἰς τὴν Βουλὴν τροπολογίαν τοῦ ποινικοῦ νόμου, καθ' ἣν νὰ θεωρῆται ἀδίκημα ὄχι μόνον ἡ χρησιμοποίησις ἀλλὰ καὶ ἡ ἁπλῆ παρουσία βούρδουλα εἰς τὰς χεῖρας παντὸς ἀστυνομικοῦ...» (13) Δὲν εἶ ναι ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ὑπουργὸς ἐξεπλήσετο ἐκ τῆς τοιαύτης καταστάσεως, ἀλλ' οὐδὲν ἔπραττον πάντες, ὥστε νὰ μὴ ἐμπλακῶσιν οἱ διάδοχοί των.

'Ατυχῶς ὅτι ἐλησμόνησεν ἐνωρὶς ὁ Πρωθυπουργὸς τόσον τὰ μπουντρούμια τῶν κρατητηρίων ὅσον καὶ τὰς ἀθλίας συνθήκας διαβιώσεως τῶν ἀνδρῶν. Ὅσον ἀφορᾶ τὸν βούρδουλαν καὶ αὐτὸν ὁ Πρωθυπουργὸς τὸν ἐλησμόνησεν, ἀλλ' ἀνέλαβον ἀμείλικτον κατὰ τοῦ βούρδουλα ἐκστρατείαν οἱ νεοεξελθόντες ἐκ τοῦ Γ' Τμήματος τοῦ Σχολείου 105 νέοι ἀνθυπομοίραρχοι, οἵτινες διεξήγαγον ὄντως ἀγῶνα κατὰ τῆς ἐπικρατησάσης κατὰ τὴν τελευταίαν ὀκταετίαν βαρβάρου ταύτης συνηθείας.

Τοιαύτη περίπου ἦτο ἡ γενικὴ κατάστασις τοῦ Σώματος ἀπὸ πλευρᾶς συνθέσεως στελεχῶν καὶ στρατολογίας, ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐν γένει καταστάσεως τῶν ὁπλιτῶν. Ἡ διάταξις τοῦ 'Οργανισμοῦ Χωροφυλακῆς περὶ κατατάξεως ἐθελοντῶν εἶχε τεθῆ εἰς τὸ περιθώριον, ἤδη δὲ ἀπηγορεύθη παντελῶς τοῦτο καὶ καθιερώθη τὸ σύστημα τῶν κληρωτῶν.

Μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν μόνον κομματικὴ (ἰδιοτελὴς) ἀλληλεγύη ὑπῆρχε καὶ μόνον κομματικὴ σκέψις ἐπρυτάνευεν κατὰ κανόνα. Τὴν συναδελφικὴν ἀλληλεγγύην εἶχεν ἤδη καταστρέψει ἡ πολιτική, ἥτις εἶχεν εἰσχωρήση μέχρι τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς εἶχεν ἐκτροχιάσει ἀδιστάκτως δι' ὅλα.

Ἡ κομματικὴ προσήλωσις καὶ εἰσφορὰ ἀπὸ τοῦ 1915 εἶχον καταστῆ τὰ κριτήρια τῆς ἐξελίξεως καὶ μεταχειρίσεως τῶν ἀξιωματικῶν, δι' ὃ καὶ ἀδιστάκτως ἐστρέφοντο μὲ μῖσος οἱ μὲν κατὰ τῶν δὲ καὶ ἐν συνυπηρεσίᾳ ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ἡ κομματικὴ θέσις καὶ οὐχὶ ἡ ἱεραρχικὴ τοιαύτη. Αὐτὰ βεβαίως ὄχι μόνον ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, ἀλλ' εἰς ὁλόκληρον τὸν στρατόν (14), εἰς τὸν ὑπόλοιπον μάλιστα στρατὸν ἔλαβον χώραν τόσαι ἀθλιότητες, ὥστε οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἔναντι ἐκείνων νὰ δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἄγγελοι, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι οἱ τῆς Χωροφυλακῆς ἐρχόμενοι συνεχῶς εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν λαὸν καὶ μὴ χειραγωγοῦντες ἐπὶ το καλῶς ἐννοούμενον ὑπηρεσιακὸν καθῆκον ἀπετέλουν, διὰ μηδαμινὰς ἄλλωστε περιπτώσεις ἔναντι τῶν ὅσων μεγάλων διεδραματίζοντο, τὸν στόχον τῶν ἐφημερίδων καὶ ἰδία τῶν ἀντιπολιτευομένων, αἵτινες ἀντιμετώπιζον ταύτην μόνον μὲ πολιτικὰ κριτήρια. Ἡ «Πολιτεία» εἰς τὸ φύλλον τῆς 27-7-1921 ἔγραφεν: «...οἱ χωροφύλακες εἰς

(13) ἐφημ. Χωροφυλακῆς σελ. 150

(14) Π. Παναγάκου σελ. 420—422 καὶ 442—444.

τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα μετεβλήθησαν εἰς βασιβουζούκους κ. Γάσπαρη;...» ἡ δὲ ἐφημερὶς «Ἐμπρός», ἀσχολουμένη μὲ τὴν ἀναφαινομένην ληστείαν, ἐπετίθετο κατὰ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, εἰς τὸ φύλλον τῆς 27-7-1921, καὶ ἐσυνέχιζεν: «,Αντὶ πάσης ἐπιτυχίας κατὰ τῶν ληστῶν ἀγγέλλεται τουναντίον ἀτυχῶς ἀνδραγαθία ἐκ μέρους τινῶν βαθμοφόρων ἀποσπαματαρχῶν εἰς βάρος φιλησύχων πολιτῶν...».

Ὀξεῖαι ἐπιθέσεις ἐγένοντο εἰδικώτερον κατὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς Τρουπάκη, τὸν ὁποῖον ἐκάλουν νὰ ἐφαρμόσῃ ὅσα εἶχε γράψη, ὡς ἀντ) ρχης, εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ Διοίκησις ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ».

Εἰς τὰς συνεχιζομένας ἐπικρίσεις τῶν ἐφημερίδων, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Στάης, ἐν τῇ προσπαθείᾳ του ν' ἀποσείσῃ τὰς Κυβερνητικὰς εὐθύνας, οὕτω πράττουσι πάντοτε οἱ πολιτικοὶ ἔναντι τῆς Χωροφυλακῆς, ἐπέρριψε, διὰ δηλώσεών του, τὰς εὐθύνας εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ εἰς τὴν ἐλατωματικότητα τοῦ νόμου 1370, ὅστις εἶχε περιορίσει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Εἰς τοὺς ἀστείους καὶ ἀνεδαφικοὺς τούτους ἰσχυρισμοὺς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, φίλοι καὶ ἐχθροὶ ἐσίγησαν καὶ μόνον ὁ ἐ.ἀ. ταγματάρχης Χωροφυλακῆς ,Εμμ. Παυλίδης ἔδωκε διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Χωροφυλακῆς μίαν ἀπάντησιν (15).

Ἐν τῇ ἀπαντήσει ὁ Παυλίδης ὑπεστήριξεν ὅτι:

1. Χαρακτηριστικὸν τοῦ νόμου 1370 ὑπῆρξε ἡ ἀποκέντρωσις τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἱκανοποιητικά.

2. Δὲν πταίουν οἱ θεσμοί.

3. Ἐνῶ ἡ Χωροφυλακὴ κατὰ τὰ ὡραιότερα δι' αὐτὴν ἔτη 1910 - 1912 εἶχεν ἀποκτήσει ἀρίστους ἀξιωματικοὺς καὶ «Σῶμα Ὑπαξιωματικῶν καὶ Χωροφυλάκων τὸ καλλίτερον τοῦ κόσμου», ἐκλονίζετο παρὰ ταῦτα, ἐλλείψει ἐπαρκοῦς καὶ καταλλήλου προσωπικοῦ Χωροφυλάκων (ἕνεκεν ἀπροθυμίας προσελευσεως).

4. Ἐκτὸς τούτου, λόγῳ τοῦ διπλασιασμοῦ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν πολέμων 1912 — 1913, ἡ Πολιτεία εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ πληρώσῃ τὰ δημιουργηθέντα κενὰ Ὑπαξιωματικῶν διὰ προαγωγικῶν ἐξετάσεων χωροφυλάκων (16) καὶ νὰ συμπληρώσῃ τὰ εἰς Χωροφύλακας κενὰ διὰ πεζοναυτῶν. Οὕτω δὲ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἠθικοῦ καὶ ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένου Ὑπαξιωματικοῦ εἰσῆλθεν ὁ ἀπαίδευτος Χωροφύλαξ, προαχθεὶς εἰς τὴν θέσιν δὲ τοῦ χωροφύλακος ὁ πεζοναύτης, πάλιν ἀκατάλληλος διὰ τὴν Χωροφυλακήν.

Ἐν συνεχείᾳ οὗτος ἐπρότεινε τὰ ἀκόλουθα μέτρα πρὸς βελτίωσιν:

1. Εὐρυτάτη καὶ ἀκριβοδικαία ἐκκαθάρισις ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν, μακρὰν οἱουδήποτε πολιτικοῦ κριτηρίου.

2. Βελτίωσις καὶ ἐξυγίανσις προϋποθέσεων στρατολογίας.

3. Αὔξησις ἀποδοχῶν.

4. Ἀνέγερσις ἀστυνομικῶν καταστημάτων καὶ

5. Μεθοδικωτέρα καὶ συστηματικωτέρα ἐκπαίδευσις.

Εἰς τὰ συντρέχοντα διὰ τὴν κακοδαιμονίαν «πταίσματα» δὲν συμπεριέλαβεν ὁ Παυλίδης καὶ τὴν πολιτικήν, διότι καὶ οὗτος ὑπῆρξε πιστὸς θεράπων της. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἶχεν ἐμφανισθῆ καὶ νέος ἀπειλητικὸς παράγων, ὄχι τόσον διὰ τὰς

---

(15) Αὐτόθι σελ. 575

(16) Ἀποσιωπᾶ ὅτι τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ διὰ τοὺς ἀξιωματικούς.

τάξεις τῆς Χωροφυλακῆς ὡς εἶχεν ἀνησυχήσει ὁ Ζυμβρακάκης, ἀλλὰ διὰ τὴν γενικωτέραν κρατικὴν ἀσφάλειαν καὶ κοινωνικὴν γαλήνην, ὁ παράγων Κομμουνισμός, ὃν δὲν προκύπτει νὰ εἶχον ἐπισημάνει ἥ τε Πολιτεία καὶ ἡ ἡγεσία τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς.

Τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἄγνοιαν τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν, τόσον κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ὅσον καὶ ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη μεταγενεστέρως, τὴν ἐπλήρωσε διὰ πολλῶν θυσιῶν τὸ ἔθνος, ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Χωροφυλακή. Δὲν προκύπτει ἡμῖν ἄλλοθι ἡ ὑπὸ τοῦ Σταυρίδου διδομένη τραγικὴ εἰκὼν τῶν Ἀστυνομικῶν ἀρχῶν τῆς περιόδου ταύτης ἐπὶ τῆς ἀγνοίας τῶν ἐπιδιώξεων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ κομμουνισμοῦ, ἀλλὰ δὲν συνάμεθα καὶ ν' ἀποκρούσωμεν ταύτην. Εἰς οὐδὲν ἔγγραφον ἢ σημείωμα τῆς ἐποχῆς ταύτης ἢ εἰς οὐδὲν σχετικὸν μὲ τὴν Ἀστυνομίαν δημοσίευμα ἀναφέρονται οἱ ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ κίνδυνοι, καίτοι οἱ κομμουνισταὶ ἔδρων ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς καὶ ἐπὶ ἴσοις ὅροις συνεζήτουν μετὰ τῶν ἄλλων πολιτικῶν ἀνδρῶν. Ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἀποφασῖσαν τὴν ἔνταξιν τοῦ Κ.Κ.Ε. εἰς τὴν Κομιντὲρν Β΄ Συνέδριον τοῦ σοσιαλεργατικοῦ κόμματος, κατ' Ἀπρίλιον 1920, γράφει «πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι, τότε ἀκόμα ἡ Ἀστυνομία, ὅπως καὶ ὁλόκληρον τὸ Κράτος, ἐκοιμᾶτο, οὐδεὶς ἐγνώριζε τὶ θὰ πῇ Σοσιαλισμός, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον Κομμουνισμός. Τόσον ὁ πολὺς κόσμος, ὅσον καὶ ἡ Ἀστυνομία, ἐνόμιζαν τοὺς Σοσιαλιστὰς ὡς κάποιαν θρησκευτικὴν αἵρεσιν...» (17). Ἀλλ' ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ Νομοθεσία καὶ αἱ καταδιωκτικαὶ ἀρχαὶ τῆς χώρας ἐστεροῦντο γνώσεως καὶ ἐξοπλισμοῦ διὰ τὸν νέον ἐχθρὸν τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας, δὲν συνέβαινε τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὴν πολιτικὴν ἡγεσίαν, ἥτις παρηκολούθει ζωηρῶς τὸ θέμα.

Εἰς μίαν περίοδον καθ' ἣν βαθεία διχόνοια καὶ ὀξυτάτη ἔρις συνετάρασσον καὶ ἐσπάραζον τὰς σχέσεις καὶ τὴν ὁμαλότητα τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῶν ὑγιῶν τοῦ ἔθνους δυνάμεων, ἡ ξενοκίνητος μερὶς ἤρξατο ἐνεδρεύουσα νὰ πλήττῃ τὸ κοινωνικὸν σῶμα τῆς Ἑλλάδος. Πρόκειται περὶ τῶν κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην σοσιαλεργατικῶν καὶ τῶν μετέπειτα Κομμουνιστῶν, ὧν ἐνεφανίσθησαν καὶ εἰς τὴν Βουλὴν 1915—1920 ἀντιπρόσωποι, οἵτινες ὅμως εἶχον ἐκλεγῆ τὴν 31-5-1915 ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ κυρίως.

Δὶς ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ἐγνωστοποίησε τὴν ταυτότητά του καὶ τὰς κατευθύνσεις τῶν ὀπαδῶν του, ὁ Ἰσραηλίτης βουλευτὴς Θεσσαλονίκης Ἀλβέρτος Κουριέλ, ἀλλὰ τὸ ἔθνος, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀλληλοσπαρασσόμενον μέχρι θανάτου καὶ ἐκτὸς γνώσεως τῶν ἐπαπειλούντων κινδύνων κείμενον, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπισημάνῃ ἐπαρκῶς τὸν μέγαν ἐχθρὸν τῆς τάξεως καὶ τῶν ἐθνικῶν ἰδεωδῶν, πλὴν τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ὅστις καὶ τὸν κίνδυνον ἐπεσήμανε καὶ τὴν πολιτικὴν τοῦ μέλλοντος προδιέγραψε.

Ὁ Κουριὲλ μὲ τὸ ἔκτοτε περὶ ἰμπεριαλισμοῦ τροπάριον ἠθέλησε νὰ μεμφθῇ τὴν συμμετοχὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Οὐκρανικὴν ἐκστρατείαν καὶ ἐν ταυτῷ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν μεταξὺ τοῦ στρατοῦ τοῦ μετώπου τῶν παρὰ τῆς ὁμάδος του ἐκδιδομένων ἐντύπων.

Κρίνομεν λίαν ἐπίκαιρον τὴν μεταφορὰν ἐνταῦθα ἀποσπασμάτων ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου, τόσον διότι διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ

---

(17) Ἐλ. Σταυρίδου, σελ. 33—34, 47, 57, 63—67, 75, 82 κ.λ.π.

Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου γίνεται λόγος περὶ τῶν «Μπολσεβίκων», ἡ δρᾶσις τῶν ὁποίων τόσον θὰ ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς ἑφεξῆς, ὅσον καὶ διότι ἡ ἀπάντησις αὕτη τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου, ἥτις θὰ ἔπρεπε ν' ἀποτελῇ καθοδηγητικὸν φάρον διὰ τοὺς μετέπειτα, περιέχει εἰς ὕψος καὶ βάθος ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς περιόδου καὶ τῶν γεγονότων.

> «Ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς μὲ ἐρωτᾷ: ἂς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων εὑρεθῇς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ συμπράξῃς μετὰ τῶν συμμάχων σου εἰς ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι καθαρῶς Ἑλληνικαί· θὰ τὸ πράξῃς; Τοῦ ἀπαντῶ: Δὲν ἔχω νὰ δώσω λόγον τί θὰ κάμω, διότι δὲν ἠξεύρω τὶ θὰ μοῦ ἐνδείξῃ τὸ συμφέρον τοῦ Ἔθνους τότε. Ἐπειδὴ ὅμως πρόκειται περὶ τοῦ παρελθόντος..., ἔκρινα ὅτι τὸ ἐθνικὸν συμφέρον ἐπέβαλλεν αὐτὴν τὴν θυσίαν καὶ εἶμαι πρόθυμος δι' αὐτὸ νὰ λογοδοτήσω ἐνώπιον τοῦ λαοῦ
>
> **καὶ οἱ κ.κ. Μπολσεβίκοι δύνανται εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὅπου δὲν ὑπάρχει ὁ στρατιωτικὸς νόμος ν' ἀναπτύξουν τὰς ἰδέας των καὶ ἐγὼ θὰ δώσω λόγον μόνον διὰ τὸν στρατὸν ἐφ' ὅσον εἶναι ἀντιστρατιῶται καὶ ἀντιπατριῶται καὶ ἔχουν ὅλα τὰ «ἀντὶ» εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς οἱ ἄλλοι θεωρῶμεν Ἐθνικὰ καὶ ἱερά.** Τοὺς ἀρνοῦμαι τὸ δικαίωμα νὰ κυκλοφορσουν, ἐφόσον ὁ ἀρχιστράτηγος πιστεύει ὅτι εἶναι βλαβερὸν νὰ κυκλοφορήσουν αἱ ἐφημερίδες των.
>
> Τοὺς λέγω ἀπὸ τοῦδε ὅτι ὅταν θὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος καὶ θὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς χώρας, τότε θὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον ἡ δημοσία ὑποστήριξις τῆς θεωρίας ὅτι, οἱ λίγοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλουν τὴν δικτατορίαν των εἰς τοὺς πολλούς..., τότε, λέγω, θὰ ἴδωμεν καὶ κατὰ πόσον θὰ εἶναι τόσον ἐπικίνδυνος εἰς τὴν κοινωνικὴν σύνθεσιν ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται νὰ ληφθοῦν μέτρα κατ' αὐτῆς διὰ τῆς ἀναγραφῆς της, ὡς ποινικῶς κολασίμου πράξεως...
>
> Ἐγὼ δὲν διστάζω νὰ σᾶς εἴπω ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ μελετήσωμεν τὸ ζήτημα..., διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνεχθῶμεν τὴν δ η μ ο σ ί α ν δ ι α κ ή ρ υ ξ ι ν τοῦ Μ π ο λ σ ε β ι κ ι σ μ ο ῦ, τὰς θεωρίας δηλαδὴ τοῦ προλεταριάτου» (7).

Ὁπόσον γενναῖαι, ἐθνικῶς ἄψογοι καὶ βαθείας προορατικότητος ὑποθῆκαι διὰ τοὺς ἐπερχομένους πολιτικούς, ἓν σοβαρὸν ποσοστὸν τῶν ὁποίων λίαν ἐπιπολαίως ἐπολιτεύθη ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἔκτοτε, μὲ σοβαρωτάτας ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἐθνικοῦ συνόλου.

Θαυμάσιοι οἱ λόγοι καὶ ἐξαίρετοι αἱ σκέψεις καὶ προθέσεις τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου, θὰ ἴδωμεν ὅμως κατωτέρω πόσον βαθέως καὶ καταστρεπτικῶς συνετέλεσεν ὁ μπολσεβικισμὸς εἰς τὴν μεγαλειτέραν Ἐθνικὴν συμφοράν, πόσον συστηματικῶς καὶ ἐκ βάθρων ὑπενόμευσεν οὗτος τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀκεραιότητα, πόσον ἰσχυρῶς συνεκλόνισε τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν καὶ πόσον προχείρως, ἐπιπολαίως καὶ ἀδαῶς ἔστησαν ἔναντι αὐτοῦ Κράτος, ἀρχαὶ καὶ πολιτικοί.

Θὰ ἴδωμεν μέχρι ποίου βαθμοῦ συνετέλεσαν οἱ Μπολσεβῖκοι εἰς τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν καὶ κυρίως ὁπόσον ἐξεμεταλλεύθησαν τὴν ἐθνικὴν συμφοράν, διὰ

---

(18) Πρακτικὰ συνεδριάσεως Βουλῆς κατὰ τὴν 2-9-1920.

νὰ στρατολογήσωσι παραστάτας καὶ ὀπαδοὺς τοῦ μπολσεβικικοῦ λαβάρου εἰς χεῖρας τοῦ Πανσλαυισμοῦ.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω παρεμβολήν, ἥτις καὶ αὕτη ἔχει τὴν θέσιν της ἐνταῦθα λόγῳ τῆς τόσον μαζικῆς καὶ ἄνευ ἐπιλογῆς στρατολογίας, ἐπανερχόμεθα καὶ αὖθις εἰς τὴν κατάστασιν ἧς Χωροφυλακῆς, τὰς κατ' αὐτῆς αἰτιάσεις καὶ τοὺς ὑπευθύνους.

Τὰς ἐντεῦθεν ἐπιπτώσεις ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἀσφάλειαν καὶ Χωροφυλακήν, θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ ἑπόμενον Μέρος.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς ὑποστράτηγος Γουΐδο Γκαντίνι, ἀπαντῶν πρὸς τὸ περιοδικὸν «Ἐφημερὶς Χωροφυλακῆς», ἐπὶ τεθέντος αὐτῷ ἐρωτήματος «νομίζετε ὅτι ἔχομεν Χωροφυλακήν;» (19), ἐδήλου τὰ ἀκόλουθα:

Διὰ τὰ ἐπεισόδια εὐθύνεται ἡ Βρεττανικὴ ἀποστολή, ἥτις ἐν τῇ προσπαθείᾳ της νὰ ἐπιλέξῃ τοὺς διὰ τὴν Ἀστυνομίαν Πόλεως ἄνδρας, ἔχει ἐπιφέρει καὶ ἐπιφέρει συνεχῶς ἀναστάτωσιν εἰς τὸ Σῶμα. Διεμαρτύρετο, ἐν συνεχείᾳ, διὰ τὴν ἔλλειψιν συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν δύο ἀποστολῶν, ὧν αἱ ἀντιλήψεις διΐσταντο, ὅσον ἀφορᾶ τὰς διατάξεις τῶν Κανονισμῶν καὶ ἐχαρακτήρισε τὴν ὅλην λειτουργίαν τῆς Χωροφυλακῆς «Ἱερουργίαν» (20).

Τελευτῶν ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος τῶν Καραμπινιέρων κατέληγεν: «,Ἀλλ' ἡ ριζικωτέρα θεραπεία θὰ γίνῃ μόνον ὅταν τὸ Κράτος ἐνδιαφερθῇ πραγματικῶς διὰ τὴν Χωροφυλακήν. Καὶ οἱ πολιτικοὶ τῆς χώρας ἀδιαφοροῦσι καθ' ὁλοκληρίαν διὰ τὴν σπουδαιοτέραν διοίκησιν τοῦ Κράτους. Δὲν θέλουν νὰ κάμουν Χωροφυλακήν, ἄλλωστε τὸ ζήτημα τῆς Χωροφυλακῆς εἶναι ζήτημα χρήματος. Ἐὰν δὲν βελτιωθῇ ἡ οἰκονομικὴ θέσις τοῦ χωροφύλακος, αἱ προσπάθειαί μας αἱ ἠθικαί, οὐδέποτε θὰ ἐπαρκέσουν. Ὁ Κύριος Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν εἶπεν ἐσχάτως ὅτι μᾶς χρειάζεται μία καλὴ καὶ τιμία Χωροφυλακή, ἀλλὰ μία τοιαύτη Χωροφυλακή, δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ἀποκτηθῇ, ὅταν δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν μισθοδοτήσωμεν ἐπαρκῶς».

Πρὶν προχωρήσωμεν, ἂς ἐρευνήσωμεν τὰ θιγόμενα αἴτια τῆς κακοδαιμονίας. Περὶ στρατολογίας ὡμιλήσαμεν ἤδη, ὄντως δὲ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι καλυτέρα. λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν οἰκονομικῶν ἀπολαυῶν καὶ τῶν πολεμικῶν συνθηκῶν. εἰς ἃς εὑρίσκετο ἀπὸ 10ετίας σχεδὸν ἡ χώρα, μὲ σφοδρὰν ἐπιδείνωσιν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ διχασμοῦ.

Ὁ μισθὸς τοῦ μονίμου χωροφύλακος ἀνήρχετο εἰς 200 δραχμάς, τοῦ δὲ μαθητοῦ εἰς 148,80 καθ' ἣν στιγμὴν τὰ ἡμερομίσθια τῶν ἀνειδικεύτων ἐργατῶν ἐκυμαίνοντο ἀπὸ 20—40 δραχμάς, δηλαδὴ ὁ μόνιμος χωροφύλαξ δὲν ἐλάμβανεν οὔτε τὸ ἓν τρίτον τῶν ἀποδοχῶν τοῦ πλέον τυχαίου ἐργάτου. Ἀλλ' ὁ ἐργάτης μετὰ τὸ ὡράριον τῆς ἐργασίας του ἦτο ἐλεύθερος νὰ μεταβῇ ὅπου ἤθελε, νὰ ἐργασθῇ, νὰ κοιμηθῇ εἰς ὑγιεινὴν καὶ ἄνετον κατοικίαν, νὰ δημιουργήσῃ οἰκογένειαν, νὰ ἔχῃ κοινωνικὰς σχέσεις καὶ κυριώτερον, δὲν ἐκινδύνευεν διαρκῶς. Ἀντιθέτως ὁ χωροφύλαξ δὲν ἀπήλαυεν οὐδενὸς τῶν ἀγαθῶν τούτων, οὐδὲ τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας, ἐ-

(19) Ἐφημ. Χωροφυλακῆς φύλ. 11 τῆς 17-1-1921.

(20) Ὁ Γκαντίνι ἐπιρρίπτων εὐθύνας εἰς τὴν Βρεττανικὴν ἀποστολήν, ὑπῆρξεν τὸ ὀλιγώτερον ἀστεῖος, ἔπραττεν ὅμως τοῦτο εἰς ἀνταπόδοσιν εἰρωνικῶν σχολίων τῶν Ἄγγλων δι' ὡρισμένας διατάξεις τῶν ὀργανισμοῦ καὶ Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς, αἵτινες ὄντως ἦσαν ἀνεδαφικαί, ἀψυχολόγητοι, ἄσκοποι καὶ ἐν πολλοῖς καταθλιπτικαὶ καὶ κουραστικαί.

τέλει δὲ ἐκτεθειμένος εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ ἐξευτελισμούς, ἀκόμη καὶ παρὰ τοῦ τελευταίου Λοχίου. Οὐδεμία περὶ τοῦ μέλλοντος πρόνοια ὑπῆρχε. Εἰς τὸν ἀποστρατευόμενον μετὰ 20ετῆ ὑπηρεσίαν χωροφύλακα, ἀπενέμετο σύνταξις 36,40 δρχ., εἰς δὲ τραυματίαν πολέμου δρχ. 17. «Ἄρα οὐδεὶς σῶας ἔχων τὰς φρένας, οὐδεὶς τίμιος καὶ ἐργατικὸς θὰ προσήρχετο πρὸς κατάταξιν εἰς τὴν Χωροφυλακήν», ἔγραφεν, πολὺ ὀρθῶς, ἡ ἐφημερὶς τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ παρέχομεν καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐξωφρενικὴν πληροφορίαν: Οἱ κατὰ τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν κατατασσόμενοι ὡς ἄνευ θητείας χωροφύλακες, ἠμείβοντο ἐξαιρετικῶς γενναίως, ἤτοι ἀντὶ 535 δραχμῶν μηνιαίως ἐν συνόλῳ, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ μόνιμος ἐνωμοτάρχης ἐλάμβανε 236,70 δραχμὰς μηνιαίως.

Ἐκ τῶν ἐξερχομένων ἐκ τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς ἐλάμβανε τὸ ὑλικὸν ὁ Χάλλινταιη, διὰ νὰ δημιουργήσῃ, μὲ μισθὸν 148,70 δρχ. μηνιαίως τοὺς εὐπρεπεῖς καὶ ἀψόγους ἀστυνομικούς!! Ἂν ἦτο ποτὲ ἀνθρωπίνως δυνατὸν τοῦτο. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει τὸ χαμηλὸν τῶν ἀποδοχῶν, τὸ ὁποῖον ἡμέρα τῇ ἡμέρα καθίστατο ἔτι χαμηλώτερον, λόγῳ τοῦ ἀνερχομένου τιμαρίθμου, τὴν δυστυχίαν συνεπλήρου καὶ ἡ ἐπὶ μῆνας καθυστέρησις καταβολῆς καὶ αὐτῶν τῶν γλίσχρων ἀποδοχῶν.

Παρὰ τὴν κακὴν ἀρχὴν ἐκδόσεως, τὸ περιοδικὸν «Ἐφημερὶς Χωροφυλακῆς», ἀπευθυνόμενον πότε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, πότε πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν Χωροφυλακῆς καὶ πότε πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς, διὰ συγκεκριμένων στοιχείων, ἐγνώριζε τὴν οἰκονομικὴν ἀθλιότητα, εἰς ἣν εἶχον περιέλθει οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς καὶ α ὑπηρεσίαι αὐτῆς (21).

Οὐδεὶς ὅμως ἔδιδε προσοχὴν καὶ οὐδεὶς συνεκινεῖτο. Τὸν Μάρτιον 1922 οἱ ὁπλῖται διεμαρτύροντο ὅτι δὲν εἶχον λάβει ἀκόμη τὰς ἀποδοχὰς Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 1921 καὶ Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου 1922, τὸν δὲ Ἀπρίλιον ἰδίου ἔτους, οἱ ὑπαξιωματικοὶ καὶ χωροφύλακες τοῦ Ἀνεξαρτήτου Συντάγματος Μ. Ἀσίας διεμαρτύροντο ὅτι ἀπὸ ἑπταμήνου δὲν εἶχον λάβει τὰς ἀποδοχάς των. Πῶς ἔζων; (21α).

Τὸ αὐτὸ ὡς ἀνωτέρω περιοδικόν, εἰς τὸ φύλλον 54 τῆς 8-5-1922, ὑπὸ τὸν τίτλον «προσέξατε... εἶναι καιρὸς ἀκόμη», ἀπηύθυνεν πύρινον, σχεδὸν ἐπαναστατικόν, ἄρθρον διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐξαθλίωσιν τῶν ὁπλιτῶν καὶ διὰ τὴν ἐγκληματικὴν ἀδιαφορίαν τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, εἰς τὸ ἑπόμενον δὲ φύλλον ὁ ἀρθρογράφος, ἀφοῦ ἐξήντλει ὅλα τὰ ὑπερθετικὰ τῆς πενίας καὶ τῆς δυστυχίας, κατέληγεν: «Εἶναι τόσον ἀθλία ἡ κατάστασις τῶν ὁπλιτῶν τοῦ δυστυχισμένου Σώματος, ὥστε, ὅτι καὶ

---

(21) Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 17 τῆς 21-3-1921 τεῦχος της ἐδημοσίευσε διάφορα ἀποσπάσματα ἐξ ἐπιστολῶν ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἀκόλουθον: «Ὁ στρατὼν τῆς Μοιραρχίας μας εἶναι οἴκημα ἐλεεινὸν καὶ τρισάθλιον, μὲ δάπεδον τελείως κατεστραμμένον, μὲ παράθυρα ἄνευ ὑαλοπινάκων, τὸ ὁποῖον δὲν κάμνει οὔτε διὰ σταῦλον. Ἡ θύρα του μένει πάντοτε ἀνοικτὴ διότι δὲν κλείνει... οἱ χωροφύλακες ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι ρακένδυτοι καὶ ἀνυπόδητοι, κοιμῶνται ἐπὶ δύο κλινοσανίδων καὶ μὲ δύο μόνον ἡμικλινοσκεπάσματα ἄνευ προσκεφαλαίου... Φαγητοῦ σπανίως γευόμεθα. Εἶναι δὲ τοῦτο τὰ κλασσικὰ φασόλια καὶ πατάτες μισοκαθαρισμένες καὶ βρασμένες στὴ τύχη μέσα σ' ἕνα καζάνι... ἀλλὰ μήπως ὅταν θὰ πάρωμεν τὸ φαγητόν μας ἔχομεν μέρος ποῦ νὰ φάγωμεν... οἱ περισσότεροι ἄνδρες ἀσθενοῦν, ἔχουν 40 βαθμῶν πυρετό, κεῖνται ἐπάνω εἰς τὶς σανίδες των χωρὶς καμία περιποίηση καὶ δὲν ἔχουν μιὰ πεντάρα νὰ πάρουν 100 δράμια γάλα...»

(21α) Ἐφημ. Χωροφυλακῆς, φύλλον 53, σελ. 701.

Θερινή στολή μαθητοῦ 'Ανδυπομοιράρχου (δοκίμου ἀξ)κοῦ) κατὰ τὸ 1921.

ἂν λεχθῇ, δὲν θὰ μπορέσῃ πιστῶς ν' ἀποδώσῃ μίαν πραγματικὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως».

Τέλος ἡ Διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀπηύθυνε τὴν 12-6-1922 ἕν εἶδος ἀνοικτῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ πρὸς τοὺς πληρεξουσίους τοῦ λαοῦ (21β).

Τὸ ρεαλιστικὸν ὕφος καὶ περιεχόμενον τοῦ δημοσιεύματος ἐκείνου, ὑποχρεώνει ἡμᾶς νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τὸ μεγαλύτερον μέρος του, διότι καὶ τὴν τότε κατάστασιν ἀπεικονίζει, ἀλλὰ καὶ πάντοτε ἐπίκαιρον εἶναι.

Ὁ ἀρθρογράφος ἀναλύων τὰς ἀποδοχὰς τοῦ χωροφύλακος, κατεδείκνυεν τὴν ἀφόρητον πενίαν του καὶ τὰ αἴτια τῆς κακοδαιμονίας, ὀφειλόμενα εἰς οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ κυρίως βαρέα ἐλαττώματα.

«Κύριοι. Ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα ἕνας σπουδαῖος κρατικὸς ὀργανισμός, ἡ Χωροφυλακή. Ἀπὸ τὸν χωροφύλακα καὶ τὰ κατώτερα ἐν γένει ὄργανα τῆς Χωροφυλακῆς ζητοῦμε ὅλοι μας τὴν ἀσφάλεια τῆς τιμῆς, τῆς ζωῆς καὶ περιουσία μας. Τὸ Κράτος ἐπὶ τοῦ χωροφύλακος βασίζει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θελήσεών του, διατυπωμένων εἰς νόμους. Ὁ Εἰσαγγελὺς ἀπὸ τὸν χωροφύλακα ζητεῖ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ ἐπιταγῶν, καὶ ἄνευ αὐτοῦ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ θὰ ἦτο θεωρητική τις ἐξουσία ἄνευ οὐδενὸς κύρους. Ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος ἀπὸ τὸν χωροφύλακα καὶ τοὺς ὑπαξιωματικοὺς σταθμάρχας ἀρύεται κατὰ τὸ πλεῖστον τὰς πληροφορίας πρὸς βεβαίωσιν τῶν φόρων καὶ φορολογησίμων. Ὁ ταμίας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους περιμένει νὰ τοῦ εἰσπράξουν τὰ ὀφειλόμενα, καὶ ἂν ὁ χωροφύλακας δὲν κινηθῇ ἡ τσάντα τοῦ δημοσίου εἰσπράκτορος θὰ μείνῃ μὲ τὰ ἐντάλματα μονάχα καὶ στὰ δημόσια ταμεῖα θὰ χορεύουν οἱ ποντικοί. Τὸ Κράτος ἀπὸ τὸν χωροφύλακα ἀπαιτεῖ νὰ τηρήσῃ τὴν ἔννομον τάξιν καὶ δημοσίαν ἀσφάλειαν, καὶ ἂν ἔλειπε ὁ χωρ)κας μέσα στὴν ἐθνοσυνέλευσι δὲν θὰ εἶσθε ἀσφαλεῖς κ.κ. πληρεξούσιοι. Ὁ στρατὸς ἀπὸ τὸν χωροφύλακα ἀπαιτεῖ τὰς στρατολογικάς του πληροφορίας καὶ τὴν δίωξιν τῶν λιποτακτῶν καὶ ἀνυποτάκτων. Ὁ χωροφύλακας ἐν γένει εἶναι, ὅπως καλύτερα ἀπὸ ἡμᾶς γνωρίζετε, ὁ ἐν γένει τηρητὴς τῶν θεσμῶν καὶ ἐκτελεστὴς πραγματικὸς τῶν νόμων. Ὁ χωροφύλακας, μ' ἕνα λόγο, στὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἑλλάδος, στὰ χωριά, ἐκπροσωπεῖ ἐν συνόλῳ τὴν ἔννοιαν τοῦ Κράτους. Διὰ τὸν χωρικὸν αὐτὸς εἶναι τὸ πᾶν, ὁ δικαστής, ὁ ταμίας, ἔφορος καὶ τὰ ὑπουργεῖα

Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, κ. πληρεξούσιοι, ἔχουν ἀνάγκην τῶν ἀπαραιτήτων ὑλικῶν μέσων γιὰ νὰ ζήσουν. Ἐξετάσατε τὸ ζήτημα μὲ τὴν ἀνθρωπιστικήν του ἄποψιν; Τί ἔχει ἀνάγκην ἕνας ἄνθρωπος γιὰ νὰ ζήσῃ; Τοῦ δίδει τὸ Κράτος λιγώτερες ἀπὸ τὶς διακόσιες δραχμὲς τὸ μῆνα καὶ στὸ ναυτοχωροφύλακα 119,10. Κρίνατε τώρα, σεῖς, ἂν μπορῇ νὰ ζήσῃ μ' αὐτές. Καὶ σᾶς κάνομε ἕνα πρόχειρο ὑπολογισμό: Ἔχει ἀνάγκην 300 δραμίων ἄρτου καὶ τοῦ στοιχίζει τὸ ψωμί του 1,80, δηλαδὴ 54 δραχμὲς τὸν μῆνα. Ἔχει ἀνάγκην νὰ φάῃ δύο φορὲς τὴν ἡμέραν, ὄχι κρέας καὶ ψάρια, ἀλλὰ ὄσπρια, χόρτα καὶ ψωμοτύρι ἢ ψωμὶ καὶ ἐληές, δὲν τοῦ φθάνουν ἄλλες τέσσαρες

(21β) Ἐφημ. Χωροφυλακῆς, φύλλον 56 τῆς 12-6-1922.

δραχμὲς τὴν ἡμέρα δηλαδὴ 120 τὸ μῆνα καὶ 54 τὸ ψωμί, 174. Τώρα γιὰ μὲν τοὺς ναυτοχωροφύλακας ἔχομεν ὥς τώρα ὑπερβῆ τὸν μισθόν των κατὰ 55 δραχμὲς ἀπὸ τὸν μισθὸ τῶν Χωροφυλάκων, μᾶς μένον 16 δραχμές. Μὲ αὐτὲς θὰ πιῆ τὸν καφέ του τὸ πρω ΐ, μὲ αὐτὲς θὰ καπνίση καὶ μ' αὐτὲς θὰ ντυθῆ; μ' αὐτὲς θὰ ποδηθῆ; μ' αὐτὲς θὰ ἐκπληρώση ὅλες τὶς ἀνθρώπινες ἀνάγκες του; Τὸ ξέρω ,θὰ μοῦ ἀπαντήσετε ὅτι οἱ χωροφύλακες δὲν στέκονται εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς των ἀκολουθοῦντες καὶ Σεῖς τὴν γενικὴν ἰδέα ποὺ ἐπικρατεῖ στὸν πολὺ κόσμο. 'Αλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια. Δὲν λέμε ὅτι οἱ χωροφύλακες εἶναι οἱ τελειότεροι ὑπάλληλοι. Ὄχι· ἀλλὰ ὑποστηρίζουμε, ὅτι ἐν σχέσει μὲ τὴν σημερινὴ κατάσταση, κάνουν κι' αὐτοὶ σχετικῶς τὴν δουλειά τους καὶ ἂν δὲν τὴν κάνουν δὲν φταῖνε αὐτοί. Καὶ ἰδοὺ ποιοὶ φταῖνε: Φταῖνε κατὰ πρῶτον λόγον αἱ διάφορες μεταπολιτεύσεις, ποὺ μοίρασαν τὴν Χωροφυλακὴ στὰ δύο, ὅπως καὶ ὅλο τὸν κόσμο. Φταῖτε σεῖς, κύριοι, οἱ κατὰ καιροὺς πολιτευόμενοι, οἱ ὁποῖοι —οἱ περισσότεροι— ἔχετε ἀξίωση ἀπὸ τὸν χωροφύλακα νὰ γίνη —καὶ τὸν καταντήσατε— δοῦλο τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν κομματαρχῶν σας. Γιατὶ ἂν δὲν ὑπακούση ὁ χωροφύλακας στὸν κομματάρχη, θὰ τὸν διώξετε ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ ὑπηρετεῖ, στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ Βασιλείου.

Φταῖνε οἱ κ.κ. ἁρμόδιοι, οἵτινες ὡς τὰ τώρα στὸν σπουδαῖον αὐτὸ κρατικὸ ὀργανισμό, δὲν ἔδωσαν τὰ μέσα νὰ μπορῆ νὰ ζήση. Κλέβει ὁ χωροφύλακσα, ἐκβιάζει τὸν μπακάλη ὁ χωροφύλακας καὶ τοῦ παίρνει λεπτά. Ναί, ὅποιος χωροφύλακας τὸ κάνει αὐτό, δὲν τὸ κάνει γιατὶ εἶναι διεφθαρμένος, ἀλλὰ γιατὶ πεινάει, καὶ τὸ Κράτος δὲν τοῦ δίνει νὰ φάη· καὶ ἐν τούτοις τοῦ ζητάει νὰ ζῆ ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλον τὸν ἄλλο κόσμο. Σκεφθῆτε ὅμως καὶ τί διαμάντια, ἀπὸ ἀπόψεως χαρακτῆρος εἶναι οἱ χωροφύλακες ἐκεῖνοι, ποὺ παραζώνουν τὴν κοιλιά τους γιὰ νὰ κρατήσουν τὴν πεῖνα τους, καὶ ἐν τούτοις κάνουν καλὰ καὶ τίμια τὴν δουλειά τους. Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι πρέπει ἡ Χωροφυλακὴ νὰ ἐπανέλθη σὲ ἕνα καλύτερο δρόμο. 'Αλλὰ γιὰ νὰ κατορθωθῆ αὐτὸ πρέπει πρῶτα νὰ ψηφίσετε ἕνα μισθὸ στοὺς χωροφύλακες, μὲ τὸν ὁποῖον νὰ μποροῦν νὰ ἱκανοποιοῦν τὰς ἀνάγκας των, τὰς ἀπαραιτήτους ἀνάγκας τῆς ζωῆς, καὶ τέτοιον ἡμεῖς νομίζομε τὰς 340 δραχμὰς κατὰ μῆνα, κατ' ἐλάχιστον ὅριον.

Ἔπειτα νὰ ἀφήσετε ἐλεύθερη τὴν ἱεραρχικὴ διοίκηση τοῦ Σώματος καὶ νὰ μὴ τὴν δεσμεύετε σεῖς μὲ τὰς ἀξιώσεις καὶ τὰς ἱκανοποιήσεις τῶν κομματαρχῶν σας...».

Ὁ δημιουργηθεὶς θόρυβος ἠνάγκασε τοὺς ἁρμοδίους νὰ ὁμιλοῦν περὶ αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς κατὰ 30%. Ἐκτὸς τῆς μισθοδοσίας καὶ οἱ λοιποὶ ὅροι διαβιώσεως καὶ ἐκτελέσεως ὑπηρεσίας ἦσαν καταθλιπτικοί.

Διελάβομεν ἀνωτέρω τὰς ἀποκομισθείσας ἐκ τοῦ οἰκήματος τοῦ τμήματος καταδιώξεως 'Αθηνῶν ἐντυπώσεις τοῦ Δημ. Ράλλη, διότι δυστυχῶς μόνον ἐκεῖνο εἶχεν ἐπισκεφθῆ, δὲν ἔχομεν δὲ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν παρεμφερεῖς ἐπισκέψεις τῶν ἑκάστοτε Κυβερνώντων.

Εἴδομεν ἐπίσης τί ἔγραφεν διὰ τὴν Μοιραρχίαν του ὁ ἐπιστολογράφος. 'Αλλὰ ἡ γενικὴ κατάστασις ἦτο ἀπείρως χειροτέρα καὶ ἀναξιοπρεπεστέρα.

Ἀλλαχοῦ ἐθίξαμεν ὅτι τὸ Γ΄ Τμῆμα Σχολείου Χωροφυλακῆς, ἔνθα ἐξεπαιδεύοντο οἱ μέλλοντες ἀξιωματικοὶ τοῦ Σώματος, ἐστεγάσθη εἰς ἕνα πρώην σανοπωλεῖον τῆς ὁδοῦ Τροίας, τὰ δὲ οἰκήματα τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Χωροφυλακῆς ἦσαν κατὰ κανόνα «ὑπόγεια, ἀνήλια, ἀπηρχαιωμένα, στενόχωρα, δρωμερά, ὑγρά, καταστρεπτικὰ καὶ τῆς πλέον σιδηρᾶς σωματικῆς κράσεως, ἄνευ κλίνης, ἄνευ κλινοσκεπασμάτων, ἄνευ θερμάνσεως κατὰ τὸν χειμῶνα κλπ. Οἰκήματα προωρισμένα διὰ κατοικίαν 5—10 ἀτόμων μετεβάλλοντο εἰς στρατῶνας 50—100 χωροφυλάκων... χωρὶς παράθυρα, ἢ μὲ παράθυρα χωρὶς ὑέλους ἢ μὲ τεθραυσμένας τοιαύτας... ἀποτελοῦντα ἑστίας φθειρῶν, κορέων, μυιῶν, ποντικῶν καὶ παντὸς εἴδους ἐντόμων καὶ ζωϊφίων...» (21γ). Ἡ τοιαύτη περιγραφή, ὄχι μόνον δὲν ἦτο ὑπερβολική, ἀλλὰ δὲν ἀπέδιδε τὴν πραγματικότητα ἡ τοιαύτη κατάστασις, διήρκεσε δυσυχῶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη μεταγενεστέρως. Εἰρήσθω ὅτι τοιαῦαι περιγραφαὶ ἔδλεπον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ὑπὸ τὸ κράτος τῆς λογοκρισίας.

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῆς Χωροφυλακῆς, παρὰ τῆς ὁποίας ἐζητοῦντο ὅλα, μὲ ἕνα ἀδιάκριτον Πιλατισμὸν τῶν ἁρμοδίων διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἀποτελούντων αὐτήν.

Ὅλοι ἐν ταῖς δηλώσεσι των ἐκόπτοντο διὰ μίαν ἁρμόζουσαν ἀστυνόμευσιν, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ἔργοις, ὄχι μόνον οὐδὲν περὶ τούτου ἔπραττον, ἀλλὰ καὶ συνεχῶς ἐξηθλίωνον ὅ,τι ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ ὄρθιον.

Ὁ Ν. Στράτος ἀπολογούμενος ἐπὶ τοῦ τομέως τῆς Ὑπουργίας του ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, διότι τὸ κατ᾽ αὐτοῦ κατηγορητήριον περιελάμβανε καὶ κεφάλαιον περὶ ἀτασθαλιῶν καὶ κακῆς διαθέσεως τῶν δυνάμεων Χωροφυλακῆς, κατ᾽ ἐπανάληψιν ἀνεφέρθη εἰς προθέσεις καὶ προσπάθειάν του πρὸς ἀναστήλωσιν τῆς Χωροφυλακῆς, χωρὶς ν᾽ ἀποδεικνύῃ ἢ νὰ ὑποστηρίζῃ ὅτι εἶχε συλλάδη τὰ πραγματικὰ αἴτια: «...ἠθέλησα νὰ ὀργανώσω ἀστυνομίαν διὰ τὴν ὕπαιθρον χώραν ἡ ὁποία πράγματι δὲν ἀστυνομεύεται, ἀλλὰ μόνον διέπεται ὑπὸ συστήματος Χωροφυλακῆς, οὐδεμίαν ἔχοντος σχέσιν μὲ τὴν χωροφυλακήν. Διότι ἐκπαιδεύονται εἰς τὴν νομικὴν ὥστε τοὺς καθιστᾶ ἡ τοιαύτη ἐκπαίδευσις κακοὺς στρατιώτας καὶ ἐκπαιδεύονται ἀρκετὰ στρατιῶται ὥστε τὸ σπηροῦνι καὶ ἡ μπότα νὰ τοὺς γεννᾶ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἐπιδολῆς τῆς πειθαρχίας, ὥστε ὅταν ἔρχεται ἡ καταδίωξις τῶν ἀτάκων σοιχείων νὰ λαμδάνουν μέρος τὸ πεζικὸν καὶ τὸ Εὐζωνικόν...» (21δ).

Ὀρθοτάτη ἡ διαπίστωσις, ὅσον ἀφορᾶ τὴν κατάστασιν εἰς ἣν εἶχεν ἐξελιχθῆ ἡ μὴ ὁμοιάζουσα μὲ τὴν Χωροφυλακὴν Χωροφυλακή, καὶ ὀρθὴ ἡ σκέψις του νὰ ὑπαγάγῃ εἰς τὴν ἁρμοδιότητά του τὴν Χωροφυλακήν, ἵνα δυνηθῆ νὰ προβῆ εἰς τὴν ἀπαραίτητον, ἀλλὰ οὐχὶ καὶ ἀπολύτως θεραπευτικὴν τῆς νόσου ἐκκαθάρισιν «...ἐκκαθάρισιν τοῦ σώματος διὰ Συμδουλίου, ἀποδολὴν ἐκ τοῦ Σώματος τῶν ἀνικάνων στοιχείων, ἀσχέτως πρὸς τὸ φρόνημα, διότι τὸ σύνολον τῆς ἐν ἐνεργείᾳ Χωροφυλακῆς ἀπετελεῖτο ἐκ προσώπων τοῦ ἰδικοῦ μας στρατοπέδου...» (22), διότι ἐκκαθάρισις ὑπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῆ, ἐφ᾽ ὅσον δὲν ἀντεμετωπίζετο τοιοῦτον τι καὶ διὰ τὸν στρατόν.

(21γ) «Ἐφημ. Χωροφυλακῆς», φύλ. 34 τῆς 3-10-1921.

(21δ) Χ. Βοζίκη, σελ. 539.

(22) Χ. Βοζίκη σελ. 504

Ἀλλ' ὁ θαρραλέος ἐκεῖνος πολιτικὸς χωρήσας εἰς τοιαύτην λύσιν ἄνευ ὑπηρεσιακῆς εἰσηγήσεως, ἀλλὰ κατὰ πολιτικήν του ἐκτίμησιν, προεκάλεσεν ἔντονον ἀντίδρασιν τοῦ Σώματος τῶν ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς, οἵτινες ἐξηκολούθουν νὰ πιστεύουσιν ἀκραδάντως ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τὸ Σῶμα νὰ ὑπάγεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν. Ὁ Ν. Στράτος δὲν ἦτο ἄνθρωπος τῶν συμβιβασμῶν, κυρίως δὲ διότι ἐν προκειμένῳ ἐπίστευεν ὡς ἐπὶ πρωταρχικῆς σημασίας ζητήματος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλης ὄχθης ἵστατο ἐπίσης σκληρὸς μαχητής, ὁ Ν. Τρουπάκης, ὅστις ὄχι μόνον δὲν ἔβλεπεν ὡς σωστικὴν τὴν ἄποψιν τοῦ Ὑπουργοῦ, ἀλλὰ καὶ εὕρισκεν ταύτην ὡς σοβαρῶς βλαπτικήν.

Ἀτυχὴς διένεξις Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, ἐτοποθετήθη ἀκόμη καὶ ἐπὶ τοπικιστικῶν πλαισίων.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς τῆς 5-7-1922, μία μερὶς Κυβερνητικῶν Βουλευτῶν ἀντετάχθη εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου, ἀλλ' ὁ Στράτος ἔθεσε ζήτημα παραμονῆς του εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐκάλεσε τὸν ἐξανιστάντα κατὰ τοῦ νομοσχεδίου Ἀρχηγὸν Χωροφυλακῆς Ν. Τρουπάκην πρὸς ἐξεύρεσιν λύσεως.

Τὴν 7-7-1922 ὁ Στράτος εἰς δηλώσεις του ἐπετέθη κατὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, ὡς προκαλοῦντος θέμα ὁμαδικῶν παραιτήσεων, ὁ δὲ Γούναρης ἔταξε τὴν Κυβέρνησιν ἀλληλέγγυον τοῦ Στράτου. Ὁ Ὑπουργὸς κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 7-7-1922, ἐδέχθη μικρὰς ὑποχωρήσεις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2 καὶ τὸ νομοσχέδιον ἐψηφίσθη (23).

Συνεχίζων τὴν ἀπολογίαν του ὁ Ν. Στράτος ἔλεγεν: «...Ἡ ὑποβολὴ τοῦ νομοσχεδίου αὐτοῦ ἐγέννησε μεγάλην δυσφορίαν διὰ τὰ ἄτομα, δυσφορίαν, ἡ ὁποία ἦτο κατὰ τοῦ ὑποβαλόντος τὸ τοιοῦτον νομοσχέδιον, προκειμένου περὶ ἑνὸς τοιούτου σκοποῦ, οὐδόλως ἐδειλίασα, ἀλλὰ τὴν παρέτρεξα, εἶμαι δὲ λυπημένος διότι τὰ γεγονότα τὰ ἐσωτερικά, ἐκτὸς τοῦ πένθους τὸ ὁποῖον ἔχω διὰ τὴν συμφορὰν τῆς Πατρίδος, μὲ ἠμπόδισαν νὰ παραμείνω εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ νὰ παραδώσω μίαν Χωροφυλακήν, ἡ ὁποία θὰ ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν στοιχείων τοῦ Σώματος Χωροφυλακῆς» (24).

Συγκινητικὴ ὄντως ἡ περὶ Χωροφυλακῆς πρόθεσις τοῦ πολιτικοῦ ἐκείνου πρόθεσις, παρομοία τῆς ὁποίας δὲν εἶχεν ἐκδηλωθῆ μέχρι τότε καὶ μάλιστα κατὰ τόσον πανηγυρικὴν ἔκτασιν καὶ προβαλλομένη εἰς τὴν προμετωπίδα τῆς πολιτικῆς του δραστηριότητος τόσον ἐντόνως, ὥστε ἡ λύπη του διὰ τὴν μὴ ἀποπεράτωσιν νὰ εὑρίσκεται πλησίον τῆς γενικωτέρας ἐθνικῆς λύπης.

Τὸ τόσον ἀναγκαῖον ἔργον τῆς ἐκκαθαρίσεως θὰ ἴδωμεν ὅτ κατ' ἐπανάληψιν τὸ ἐπεδίωξαν ἀνεπιτυχῶς αἱ μεταγενέστεραι Κυβερνήσεις.

Ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς καὶ ἕτεροι 268 ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἰδία ἀνώτεροι, ὑπέβαλλον τὰς παραιτήσεις των, ἃς ὁ Στράτος ἠπείλει ὅτι θὰ ἔκαμνεν ἀποδεκτάς, χρησιμοποιῶν ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατεύματος, ἀλλ' ὑπεχώρησε τῶν ἀπειλῶν του καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔκαμεν ἀποδεκτὰς τὰς ὑποβληθείσας παραιτήσεις, πλὴν τῆς τοιαύτης τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, ὅστις ἐπέμεινεν ἀνενδότως καὶ τὴν

---

(23) Πρόκειται περὶ τοῦ Νόμου 2844)1922

(24) Χ. Βοζίκη σελ. 504

14 ὥραν τῆς 8-7-1922 ἀπεχαιρέτησεν ὁριστικῶς τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἀρχηγείου. Ὁμιλῶν ὁ Τρουπάκης ἐπὶ τῶν παραιτήσεων ἐδήλου: «Τὸ διάβημα δὲν φέρει χαρακτῆρα ἀντιπειθαρχικοῦ κινήματος, ὡς θέλουν νὰ τὸ παραστήσουν. Κατετάγημεν ὡς στρατιῶται καὶ ὡς τοιοῦτοι μέχρι σήμερον ὑπηρετήσαμεν τὴν πατρίδα. Διὰ τοῦ νομοσχεδίου μεταβαλλόμεθα εἰς πολιτικοὺς ὑπαλλήλους. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους ἀδυνατοῦμεν νὰ παραμείνωμεν εἰς τὸ Σῶμα» (25). Ἐν προκειμένῳ ὁ Τρουπάκης διετράνου τὴν ἀληθῆ του πίστιν. Ὅταν κατὰ τὸ 1921 ὁ τότε ταγματάρχης Ζῆρος Φ. διετύπωσεν πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Χωροφυλακῆς Τρουπάκην τὰς ἀνησυχίας του ἐκ τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ περὶ τῶν μελλοντικῶν ἐπιπτώσεων, ὁ Τρουπάκης τόσον πολὺ ἦτο ἐπηρεασμένος ἐκ τῆς στρατιωτικῆς του ἰδιότητος, ὥστε μὲ ἀνεξάντλητον μακαριότητα καθησύχασε τὸν Ζῆρον, διαβεβαιώσας τοῦτον ὅτι Σῶμα μὴ στρατιωτικόν, ὡς τὸ τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, δὲν πρόκειται νὰ ἐπιζήσῃ περισσότερον τῆς θητείας τῆς Ἀγγλικῆς ἀποστολῆς. Κατείχετο τουτ' ἔστιν ὁ Τρουπάκης ὑπὸ ἐμμόνων ἰδεῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ἀπὸ τῆς μεμονωμένης ταύτης σκοπιᾶς εἶχε δίκαιον ὁ Ἀρχηγὸς Χωροφυλακῆς, ἔναντι ὅμως τῆς ὅλης ὑποθέσεως εὑρίσκετο ἐν ἀδίκῳ, ἀφοῦ ὁ κατήφορος τοῦ Σώματος ἦτο ἐξώφθαλμος καὶ ἀπῃτεῖτο μία ἄμεσος ἐπέμβασις.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ δικαίου τῶν ἀπόψεων ἢ οὔ, ὁ στρατηγὸς Τρουπάκης διὰ τῆς στάσεώς του παρέδωκε εἰς τὸ Σῶμα Χωροφυλακῆς τὴν ὡραιοτέραν κληρονομίαν καὶ διδασκαλίαν. Ἀρχηγὸς διαφωνῶν ἐπὶ βασικῶν καὶ οὐσιαστικῶν σημείων παραιτεῖται, διότι ἄλλως καλύπτει τὴν ἐνοχλητικῶς πολυπράγμονα διοίκησιν εἰς τὰ ἐκ πλάνης ἢ σκόπιμα σφάλματα. Εἶναι τοῦτο ἀρχὴ καὶ κανὼν διὰ τοὺς φιλοτίμους καὶ εὐσυνειδήτους ἡγέτας. Ἡ ἀνοχὴ εἶναι ἐνοχή.

Ὡμιλήσαμεν κατ' ἐπανάληψιν περὶ τῆς φυσιογνωμίας καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Ν. Τρουπάκη καὶ παρηκολουθήσαμεν τοῦτον εἰς πολλὰς ἐκδηλώσεις. Ἡ φυσιογνωμία τούτου καὶ αἱ ἀρχαί του ἐδέσποζον τοῦ Σώματος μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν διὰ τῶν ἄλλοτε μαθητῶν, ὑφισταμένων καὶ μελετητῶν του, αἱ δὲ παρ' αὐτοῦ χαραχθεῖσαι ἀρχαὶ εἶναι πάντοτε ἐπίκαιροι καὶ ἀξιοπρόσεκται. Ἐξετιμᾶτο περισσότερον ὅταν εὑρίσκετο ἐκτὸς ὑπηρεσίας καὶ πάντοτε πάρ' ὅλων, ὡς ὑπερκειμένη πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ στρατιωτικὴ προσωπικότης.

Εἰς τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἀποστρατείαν του φύλλον της ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Χωροφυλακῆς» ἔγραφε μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Ὁποῖον πλῆγμα ὑπέστη τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς διὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ Ἀρχηγοῦ του ὑποστρατήγου κ. Ν. Τρουπάκη, μόνον ἐκεῖνοι, οἵτινες παρηκολούθησαν τὸ ἔργον τοῦ διακεκριμένου τούτου ἀξιωματικοῦ εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωσιν. Ἡ μεγάλη στρατιωτικὴ καὶ ἐγκυκλοπαιδικὴ μόρφωσίς του, ἡ παροιμιώδης ἀγαθή του ψυχή, ὁ ἀδαμάντινος καὶ εὐγενέστατος χαρακτήρ του καὶ πλεῖστα ἄλλα ἠθικὰ καὶ στρατιωτικὰ προσόντα, ἰδοὺ τὰ ἐφόδια τοῦ Ἀνωτάτου τούτου ἀξ)κοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, ὅστις μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν προΐστατο τοῦ Σώματος. Τὸ κενόν, ὡς ἐκ τούτου, τὸ ὁποῖον ὁ ἠθικὸς οὗτος κολοσσὸς κατέλιπεν ἐν μέσῳ τοῦ Σώματος, διὰ τὴν ἐξύψωσιν καὶ τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τοῦ ὁποίου δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ πλέκῃ τὰ ὡραιότερα τῶν ὀνείρων, ἀφιερώσας διὰ τὴν

---

(25) Ἐφημ. Ἐλευθ. Βῆμα φύλ. 9-7-1922. Βλέπε τὴν ὅλην διένεξιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημ. φύλλα 6,7 καὶ 8 Ἰουλίου 1922. Βλέπε καὶ ἐφημ. ΕΣΠΕΡΙΝΗ φύλ. 6-7-1922.

πραγμάτωσιν τούτων ολόκληρον τὴν ζωήν του, τὸ κενὸν τοῦτο, θὰ ἐνθυμίζῃ τὸν ἰδεώδη τοῦ Σώματος Ἀρχηγόν, τὸν διαπρήσιον κήρυκα τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἐκλεκτοῦ Σώματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Πολιτεία ἐμπιστεύθη τὴν ζωήν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσίαν της...». Ὁ .Ελληνικὸς Στρατὸς ἐν γένει, ἐλαχίστας ἀνέδειξε παρομοίας προσωπικότητας· διὰ τὸ Σῶμα δὲ τῆς Χωροφυλακῆς ὑπῆρξεν οὗτος ὁ ἄνευ παραλλήλου φωτεινὸς φάρος. Ἡ ὑλικὴ δύναμις καὶ ἡ δύναμις τῶν παρασκηνίων ἀποτελοῦν τὰ συνηθέστερα μέσα ἐπιβολῆς καὶ ἀνόδου , ἀλλ' εἶναι τόσον ἐφήμερα καὶ θνητὰ τὰ ἀποτελέσματα, ὥστε τόσον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐλέῳ τούτων ἀποκτωμένης ἰσχύος, κυρίως δὲ τὴν ἑπομένην τῆς ἀπωλείας της, ὄχι μόνον νὰ λησμονῆται τὸ πέρασμά της, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναφέρεται μετὰ ποικίλης κατὰ πρόσωπον δυσφορίας καὶ ἀγανακτήσεως, ἐνῷ ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ δύναμις δημιουργοῦν προσωπικότητας ἀποκτώσας ἀφ' ἑαυτῶν κῦρος, δύναμιν καὶ ἀθανασίαν. Οὕτω δύναται νὰ τοποθετηθῇ ἡ προσωπικότης Τρουπάκη ἐν τῇ χορείᾳ τῶν Ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν τῶν ἐπετηρίδων τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἐν ᾧ εἰς τοιοῦτον ράκος εἶχε μεταβληθῆ ἡ Χωροφυλακὴ οἱ ἐπὶ δημοσιογραφία ἡρωϊκῶς ἀγωνιζόμενοι ἐζήτουν τὴν κεφαλήν της ἐπὶ πίνακι.

Ὁ 26ετὴς περίπου τότε δόκιμος δημοσιογράφος, παράγων τῶν πολιτικῶν παρασκηνίων καὶ πρώϊμος πολιτειολόγος Κώστας Ἀθάνατος (Κ. Καραμούζης), ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς ἐφημερίδος «Ἐλεύθερον Βῆμα» (26), ἐξαπέλυσεν ἕνα λίβελλον κατὰ τῆς Χωροφυλακῆς, ὑπὸ τὸν τίτλον «Σταυρωτῆδες», ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς ἀντιδικίας Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς.

Τὸ λιβελλογράφημα αὐτό, δι' ἀβαθῶν καὶ εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν τοῦ γράφοντος προσιδιαζόντων ἐπιχειρημάτων, ἐζήτει τὴν ἐπιψήφισιν νόμου καταργοῦντος τὴν Χωροφυλακήν, ὁπότε «ἡ χώρα θὰ ἐσώζετο πλέον ὁριστικῶς».

Εἶναι ἐκτὸς ἀμφισβητήσεως ὅτι τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ἐν τοῖς μετόπισθεν ἐνόσει τόσον βαρέως, ὥστε ἐχθροὶ καὶ φίλοι εἶχον ἀπογοητευθῆ περὶ τῆς περαιτέρω τύχης του, ἐνῶ εἰς Μ. Ἀσίαν, Ἀνατ. Θράκην, Κων)πολιν κλπ. ἔγραφε τὰς ὡραιοτέρας σελίδας.

Καθημερινῶς κατηγγέλλοντο ὑπερβασίαι, καταχρήσεις ἐξουσίας, βασιβουζουκισμοί, αὐθαιρεσίαι, ἐγκληματικαὶ ἀδιαφορίαι καὶ σκάνδαλα ἐν γένει. Ἕνεκεν τῶν φαινομένων τούτων εἶχε καταστῆ ἔμμονος σκέψις καὶ ἀπαίτησις, ὅλων τῶν ἀνησυχούντων καὶ ὑγιῶς σκεπτομένων, εἴτε ἐντὸς τοῦ Σώματος, εἴτε ἐκτὸς αὐτοῦ, ἡ ἀνάγκη λήψεως δραστικῶν μέτρων ἐξυγιάνσεως (26α). Διάττορος κατακραυγὴ ἠγέρθη κατὰ τῆς Ἰταλ. ὀργανωτικῆς ἀποστολῆς ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αὕτη τὸ 1912 εἶχε παραλάβει ἓν περιβλέπτου καὶ θαυμαστῆς συνθέσεως καὶ ἀποδόσεως Σῶμα καὶ ἤδη τοῦτο εἶχε καταστῆ ἓν ράκος. Ἀναμφιβόλως δὲν ἀπετέλει ἰδιαίτερον καὶ μεμονωμένον τοιοῦτον φαινόμενον ἡ Χωροφυλακή, τοὐναντίον μάλιστα, ἐν παραβολῇ, εὑρίσκετο ἐπὶ καλλιτέρων ἐπιπέδων πολλῶν ἄλλων κλάδων. Ὁ Πταισματοδίκης Ἀθηνῶν ἠθώωνε ἢ ἐπέβαλε ποινὴν προστίμου μιᾶς δραχμῆς (!) ἐπὶ τῶν κοινῶν γυναικῶν, αἵτινες ἀρνούμεναι νὰ ὑποστῶσι τὴν προβλεπομένην ὑγειονομικὴν ἐπιθεώρησιν, ἐσάπιζον τὴν Ἑλληνικὴν νεότητα διὰ τῶν ἀφροδισίων νόσων καὶ ὅμως, κατ' Ἀπρίλιον 1922, διὰ

---

(26) Φύλλον τῆς 9-7-1922.

(26α) Ἐφημ. Χωροφυλακῆς σελ. 687—691

νόμου ηὐξάνοντο αἱ ἀποδοχαὶ τῶν δικαστῶν, ἐνῶ περὶ τῆς λιμωττούσης Χωροφυλακῆς προεβάλλοντο «αἱ ἐξαιρετικαὶ ἐθνικαὶ στιγμαί». Κακοποιοὶ συνοδευθέντες ἐκ τοῦ τμήματος Μεταγωγῶν εἰς δικαστήρια, εὑρέθησαν ἐν τέλει μεθυσμένοι καὶ ὁπλοφοροῦντες, ὡς καὶ οἱ συνοδοί των ναυτοχωροφύλακες, οἵτινες εἶχον ἀναπληρώσει τοὺς διὰ Κωνσταντινούπολιν ἀναχωρήσαντας ἄνδρας τῆς Διευθύνσεως Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν. Αἱ σχέσεις μεταξὺ πολιτῶν καὶ τῶν τοιούτων ὀργάνων Χωροφυλακῆς ἦσαν τόσον τεταμέναι, ὥστε ἤρκει οἱαδήποτε μικρὰ ἀφορμὴ διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ ἓν ηὐξημένον μῖσος. Ἐὰν εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην προστεθῶσιν καὶ αἱ πρῶται ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τῶν ὀργάνων τῆς Ἀτυνομίας Πόλεων εἰς Πάτρας, ἡ κατάστασις τοῦ Σώματος Χωροφυλακῆς προεκάλει ἐξοργιστικὰς σκέψεις καὶ ὡδήγει εἰς ἐκδηλώσεις, ὡς τῆς τοῦ Ἀθανάτου καὶ ἄλλων. Ἡ συνεπείᾳ τούτων ὀρθουμένη κατακραυγή, ὡδήγησεν τὸν τότε Ὑπουργὸν Ἐσωτερικῶν εἰς τὴν ἐπιμονὴν περὶ ἐπιψηφίσεως τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ Χωροφυλακῆς Νομοσχεδίου.

Ἡ κοινὴ γνώμη εἶχε ταχθῆ ὑπὲρ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν, παρὰ τὸν ὄγκον τοῦ ἠθικοῦ κύρους τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς. Διὰ τοῦ ἐπιψηφισθέντος Νομοσχεδίου (Νόμου 2844) ἐπηνέχθησαν αἱ ἀκόλουθοι οὐσιώδεις τροποποιήσεις καὶ μεταβολαὶ ἐπὶ τοῦ συστήματος τοῦ Ἰταλικοῦ ὀργανισμοῦ (Νόμος 1370) 1918).

Ι. Ἀντεκατεστάθη τὸ ἄρθρον Ι, προβλεφθέντος σαφῶς ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ θὰ ἐκτελῇ καὶ τὰ ἀστυνομικὰ καθήκοντα εἰς τὰς πόλεις εἰς ἃς δὲν λειτουργεῖ ἴδιον Ἀστυνομικὸν Σῶμα.

Ι Ὑπήχθη ἡ Χωροφυλακὴ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅσον ἀφορᾶ τὰς κατατάξεις, τὰς λόγῳ ὁρίου ἡλικίας ἀποστρατείας, τὴν πειθαρχικὴν καὶ ποινικὴν δίωξιν διὰ τὰς παραβάσεις περὶ τὰ Ἀστυνομικὰ αὐτῶν καθήκοντα καὶ τὴν πειθαρχίαν καὶ τὰς κανονικὰς καὶ ἀναρρωτικὰς ἀδείας. Ὑπήχθη ἐπίσης εἰς τὸν Ὑπουργὸν Ἐσωτερικῶν τὸ κεφάλαιον τῶν μεταθέσεων ὑπὸ διαφόρους προϋποθέσεις. (γνωμ. ἐποπτικῶν συμβουλίων κλπ).

ΙΙΙ.— Προεβλέφθη ἡ ἀκόλουθος συγκρότησις τοῦ Σώματος, καταργηθείσης ἐκείνης τοῦ Νόμου 1370:

1. Ἀρχηγεῖον ὑποδιαιρούμενον εἰς τρία Τμήματα. 2) Τρεῖς γενικαὶ ἐπιθεωρήσεις, 3) Δ) νσις Χωροφυλακῆς καὶ Δημ. Ἀσφαλείας παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Ἐσωτερικῶν καὶ Τμῆμα Χωροφυλακῆς Ὑπουρ. Στρατιωτικῶν, 4) 7 Ἀνώτεραι Δ) σεις Χωροφυλακῆς, 5) 37 Δ) σεις Χωροφυλακῆς (καταργηθεισῶν τῶν Μοιραρχιῶν), 6 Ἀνάλογοι Ὑποδιοικήσεις, (ἀντὶ τῶν Ὑπομοιραρχιῶν), Τμήματα καὶ Σταθμοί, 7) 3 Διλοχίαι Χωροφυλακῆς, 8) τὸ ἐκ τριῶν τμημάτων Σχολεῖον Χωροφυλακῆς, 9) 1 Οἰκον. Ἐπιθεώρησις, 1 Ἐλεγκτήριον καὶ 1 Γενικὴ ἀποθήκη Ὑλικοῦ, ἱματισμοῦ, ὁπλισμοῦ ἐξαρτήσεως ἐντύπων κλπ. Κατὰ πρότασιν Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς ἠδύναντο νὰ ἱδρυθῶσιν ἢ νὰ καταργηθῶσιν διὰ συγχωνεύσεως κλπ. Ὑποδιοικήσεις, Τμήματα καὶ Σταθμοί. Ἐκτὸς τῶν εἰς ἕδρας Νιμῶν συσταθεισῶν Δ) σεων, προεβλέφθη τοιαύτη καὶ διὰ Πειραιᾶ. Προεβλέφθη ἡ σύστασις 30 ἐνωμοτιῶν ποδηλατιστῶν. Ὁ Ἀρχηγὸς προεβλέφθη Ἀντιστράτηγος ἢ Ὑποστράτηγος (διὰ πρώτην φοράν). Αἱ Ἀνώτ. Δ) σεις, ἡ Δ) νσις Ὑπουργείου, ἡ Δ) νσις Σχολείου, ἡ Δ) νσις Γραφείων Ἀρχηγείου καὶ ἡ τοιαύτη Γενικῆς Ἀποθήκης, ἐτέθησαν ὑπὸ συνταγματάρχας, αἱ Δ) σεις Α΄ τάξεως ὑπὸ Ἀντ) ρχας καὶ αἱ Β΄ τάξεως ὑπὸ Ταγ) ρχας.

IV.— Τὸ ἐπιτελεῖον ἑκάστης Ἀνωτέρας Δ) σεως ἐγένετο πληρέστερον.

V.—Ἐτροποποιήθησαν τὰ ἀφορῶντα τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐποπτικῶν Συμβουλίων.

VI.— Ἐρρυθμίσθησαν ἐπὶ τὸ ὑπηρεσιακώτερον αἱ μεταθέσεις καὶ τοποθετήσεις τῶν ὁπλιτῶν.

V.— Ἐτροποποιήθησαν τὰ ἀφορῶντα τὴν στρατολογίαν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν ὁπλιτῶν Χωροφυλακῆς (βλέπε ἄρθρον 10 τοῦ Νόμου τὰς ποικίλας περιπτώσεις).

VIII.— Ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς ἐξωμοιώθη πρὸς τοιαύτην Διοικητοῦ Σώματος Στρατοῦ.

IX.— Περιεγράφησαν τὰ καθήκοντα, αἱ δικαιοδοσίαι καὶ αἱ ὑποχρεώσεις Ἀρχηγοῦ Χωροφυλακῆς, (Ἐπιθεωρητῶν καὶ Ἀνωτέρων Διοικητῶν, περὶ ὧν ἐπεφυλάχθη εἰς τὴν Διοίκησιν ἡ ἐξουσιοδότησις ὅπως διὰ Β.Δ. συμπληροῖ καὶ τροποποιεῖ ταῦτα).

X.— Προεβλέφθη ἡ δυνατότης συστάσεως καὶ λειτουργίας Ἐπιμορφωτικοῦ τῶν Ἀξιωματικῶν Σχολείου. (Σχολεῖον εὐρυτέρας μορφώσεως Ἀξιωματικῶν).

XI.—Διὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῆς διοικητικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐπαρκείας τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ Ἀνθυπασπιστῶν προεβλέφθη ἡ ἐντὸς ἓξ μηνῶν συγκρότησις στρατιωτικοῦ Συμβουλίου.

XII.— Ἐν ἄρθρῳ 20 ἐγένετο λόγος περὶ συγκροτήσεως Σώματος Διοικητικῆς Ἀστυνομίας «ἐν τοῖς Νομοῖς τοῦ Κράτους καὶ ἀνὰ τὴν ὕπαιθρον χώραν». Εὐτυχῶς τὰ γεγονότα ἐματαίωσαν τὰς περὶ ἱδρύσεως καὶ τρίτου Ἀστυνομικοῦ Σώματος προθέσεις.

Εἶχε προβλεφθῆ ὅτι αἱ διάφοροι διατάξεις τοῦ νέου τούτου νόμου θὰ ἐτίθεντο εἰς ἐφαρμογὴν διὰ Β.Δ. Οὕτω διὰ τὰ ἀφορῶντα τὴν νέαν διάταξιν καὶ ὀνομασίαν τῶν Ὑπηρεσιῶν ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν διὰ Β.Δ. ὑπογραφέντος τὴν 30-7-1922.

Κατὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ νόμος πέραν τῆς ἀπειληθείσης ἐκκαθαρίσεως καὶ τῆς διπλῆς ὑπαγωγῆς τῆς Χωροφυλακῆς (Ὑπουρ. Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν), οὐδὲν ἕτερον θεραπευτικὸν τῆς ἀνωτέρω καταστάσεως ἐθέσπισεν (αὔξησιν ἀποδοχῶν, βελτίωσιν συνθηκῶν στρατωνισμοῦ καὶ στεγάσεως, ἱματισμοῦ, ἐπιλογῆς ὁπλιτῶν κ.λ.π.), ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν κατωτέρω.

Δὲν παρῆλθον ὀλίγαι ἡμέραι ἀπὸ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ νόμου καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ συνεχιζόμενος περὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Χωροφυλακῆς διάλογος κατέτεινεν εἰς τὰς κατὰ τῶν πολιτικῶν παρεμβατισμῶν εἰς τὸ Σῶμα ἀφορισμούς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς δι' ἐγγράφου του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ναυτικῶν, ἐγνώριζεν ὅτι οἱ μεταταγέντες προσφάτως εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ναῦται τῶν ἡλικιῶν 1912—1915, ὄχι μόνον τελείως ἀκατάλληλοι δι' ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν ἦσαν, ἀλλὰ καὶ τινὲς ἐξ αὐτῶν ἦσαν στοιχεῖα «κατ' ἐξοχὴν ἐπικίνδυνα εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν...» καὶ ἐζήτει τὴν ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς ἀπομάκρυνσίν των. Ἡ κατάστασις εἶχε ὑπερβῆ τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶχεν ἄλλοτε κινηθῆ ὁ Φρανσουὰ Βιντόκ. Πρὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεως καὶ τῆς ἀνυπερβλήτου ἀνάγκης, ἐζητήθη ὅπως ἐπανέλθη εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τὸ Α΄ Τάγμα Χωροφυλακῆς ἐκ Θράκης, ἀλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν δὲν συγκατετίθετο, πρόκειται περὶ τοῦ διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν προορισθέντος τάγματος, ὡς ἤδη διελάβομεν.

Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Τρουπάκη ἡ Κυβέρνησις ἐβολιδοσκόπησε διαφόρους

στρατηγούς διὰ τὴν Ἀρχηγίαν τοῦ Σώματος καὶ ἐξ ὅλων ἐδέχθη καὶ διωρίσθη ὁ ὑποστράτηγος Ἰατρίδης Σπυρίδων (27).

Μεταξὺ ὅλων τῶν τοιούτων ἀντιξοοτήτων δὲν ἀπέλειπον αἱ φωτισμέναι φυσιογνωμίαι ἐκ τοῦ Σώματος, αἵτινες, παρορῶσαι ὡς κάτι προσωρινὸν καὶ ἀναπόφευκτον τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον, ἠτένιζον πρὸς τὸ μέλλον καὶ εἰργάζοντο δι' αὐτό. Ὡς οἱ παῖδες ἐν καμίνῳ δύναται νὰ παραβληθῇ ὁ τότε Ταγματάρχης Φώτιος Ζῆρος, ὅστις ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς αἰθούσης Ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσός», ὡμίλησεν εἰς συγκέντρωσιν ἁπάντων τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ ὑπηρετούντων καὶ εὑρισκομένων ἀξιωματικῶν, μὲ θέμα «Περὶ τῆς Ἀνάγκης Ἱδρύσεως Ἐπιστημονικῶν Ἐργαστηρίων Ἀνακρίσεως».

Ὁ ὁμιλητὴς κατέπληξε τὸ ἀκροατήριον μὲ τὴν ἐμβρίθειαν καὶ μὲ τὸν πλοῦτον τῶν γνώσεών του, χωρὶς ὅμως νὰ συγκινήσῃ ἀποστολὰς καὶ Κυβέρνησιν.

Ἡ διάλεξίς του δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὑπῆρξε μία ρωμαλέα καὶ ἐπιστημονικὴ ἀπάντησις εἰς τοὺς ἐπικριτὰς τῆς Χωροφυλακῆς καὶ μία σαφὴς καὶ συγκεκριμένη ὑπόδειξις πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ τὴν Ἰταλικὴν ὀργανωτικὴν ἀποστολήν, περὶ τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας ἑνὸς συγχρόνου Ἀστυνομικοῦ Σώματος.

Ὁ Τρουπάκης ἀπὸ τοῦ 1905 καὶ ὁ Ζῆρος ἐν συνεχείᾳ ἐπάλαισαν κατὰ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς προχειρότητος, ἵνα δημιουργηθῇ τὸ σπέρμα καὶ ἡ βάσις τοῦ κλάδου τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας ἐπὶ ἐπιστημονικῶν μεθόδων καὶ μέσων, ὥστε οἱ συντάκται τοῦ περὶ Δ)νσεως Ἐγκληματολογικῶν Ὑπηρεσιῶν Δ)τος βραδύτερον δὲν ἔπραττον τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ συμμορφωθοῦν μὲ τὰς ἀπὸ 23 ἐτῶν ἐπικλήσεις τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς. Ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν δύο Σωμάτων καὶ ἡ Πολιτικὴ συνετέλεσαν νὰ μὴ γίνῃ ὁ Φ. Ζῆρος ὁ πρῶτος Δ)ντής.

Τὸ Σῶμα δὲν ἐστερεῖτο ἐμψύχου ὑλικοῦ, ἀλλὰ στοργῆς καὶ Κυβερνητικῆς μερίμνης, ἥτις ἐστρέφετο πρὸς τὰς κομματικῶς συμφερούσας λύσεις καὶ οὐχὶ πρὸς τὰς τοιαύτας τοῦ κρατικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συμφέροντος.

Ἐκ τῶν ὅσων γνωρίζομεν, αἱ προσπάθειαι τοῦ Ζήρου ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἄρχονται ἀπὸ τοῦ 1914 δι' εἰδικῶν ἄρθρων καὶ μελετῶν του, πιστεύομεν δὲ ὅτι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ βιβλιογραφίᾳ κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἡ ἔκδοσις τούτου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιστημονικὴ Ἀνάκρισις», ἧς ἐκδόσεως ὁ Α' Τόμος ἐπανεξεδόθη κατὰ τὸ 1921 εἰς δύο τεύχη, διατιμηθεὶς τότε εἰς 17,50 δραχμάς!! ὑπὸ τὴν ἀγγελίαν «Πρὸς χρῆσιν τῶν Εἰσαγγελέων, Ἀνακριτῶν, βαθμοφόρων τῆς Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας καὶ παντὸς ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου».

Βεβαίως τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖ ἐλευθέραν καὶ συμπεπληρωμένην μετάφρασιν ὁμωνύμου Γαλλικοῦ τοιούτου, ὑπῆρξεν ὅμως ἐπὶ τοσοῦτον προσηρμοσμένον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα καὶ ἔχει τοσαύτην πληρότητα, ὥστε καὶ σήμερον ἀκόμη, συνεπείᾳ τῆς τεχνικῆς προόδου, δι' ἐλαχίστων συμπληρώσεων, ν' ἀποτελῇ τὸ μοναδικὸν ἔργον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀστυνομικῇ καὶ δικαστικῇ βιβλιογραφίαᾳ. Τοιοῦτον ἦτο τὸ ἔμψυχον δυναμικὸν τῆς τόσον ταλαιπωρουμένης καὶ παραγνωριζομένης Χωροφυλακῆς καὶ ἐπὶ τοσοῦτον προοδευμέναι καὶ ἐπιστημονικῶς ἀνεπτυγμέναι ἦσαν αἱ ἀντιλήψεις τῶν βαθμοφόρων της, ὅταν ἐν Ἑλλάδι οὐδεὶς ἐγνώριζεν ἢ ὡμίλει πε-

(27) Β.Δ. 12-7-1922 Φ.Ε.Κ. 150 τεῦχος Γ'.

ρὶ ἐπιστήμης ἐν τῇ ἐξιχνιάσει τοῦ ἐγκλήματος, τουτέστιν περὶ ἐπιστήμης καὶ ἀντικειμένων περὶ ὧν οὐδεμίαν εἴδησιν εἶχον οἱ διάφοροι ἐπικριταί.

Ἐν Ἀθήναις τὸ Τμῆμα καταδιώξεως ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Β. Μπαρμπάτση εἰσέπραττε συνεχῶς ἐπαίνους διὰ τὴν ἐπιτυχῆ δρᾶσιν του, ἐνῶ τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα κομματιζόμενα ἐγκατέλειπον τὴν λερναίαν ὕδραν τῆς αἰσχροκερδείας νὰ μαστίζει καὶ νὰ ἀπομυζᾷ τὴν κοινωνίαν (28), δι' ὃ καὶ συνεχῆ ἦσαν τὰ δυσμενῆ σχόλια τοῦ Τύπου καὶ τῆς Κοινωνίας.

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ περὶ τῆς ληστείας θορύβου τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς ἐξέδωκε τὸν ἀκόλουθον πίνακα ἀποτελεσμάτων τῶν κατὰ τῆς ληστείας ἀγώνων τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὰ ἔτη 1921 καὶ 1922 (29).

	ΠΕΡΙΟΧΑΙ						
ΛΗΣΤΑΙ	**ΘΕΣ)ΛΙΑ**	**ΦΘ)ΚΙΣ**	**ΗΠΕΙΡ.**	**ΔΡΑΜΑ**	**ΚΡΗΤ.**	**ΚΕΦ)ΝΙΑ**	**Σύνολον**
Ἐφονεύθησαν	**13**	**1**	**1**	—	**1**	—	**16**
Συνελήφθησαν	**16**	**4**	**24**	—	**1**	—	**45**
παρουσιάσθησαν	**11**	**7**	—	**1**	—	**1**	**20**
Σύνολον	**40**	**12**	**25**	**1**	**2**	**1**	**81**

Ὀγδοήκοντα καὶ εἷς ληστοφυγόδικοι ἐξουδετερώθησαν παρὰ τῆς Χωροφυλακῆς ἐντὸς ἑνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου ἔτους. Φρονοῦμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς ὑπῆρξεν ἀρκούντως ἐπαινετικὸς τῆς δράσεως τοῦ Σώματος ἐπὶ τοῦ τομέως τούτου.

Παρὰ τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω θλιβερὰν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν ὁπλιτῶν τοῦ Σώματος καὶ ἐνῶ ἡ πολιτεία διὰ τοῦ νόμου 2726 (30) ηὔξησε τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀρτισυστάτου Ἀστυνομίας Πόλεων, παρέσχεν αὐτοῖς δωρεὰν τὰ εἴδη στολῆς, ἐξαρτήσεως καὶ ὑποδήσεως ὡς καθιερώσασα καὶ εἰδικὰ πρὸς τοῦτο ἐπιδόματα, περὶ Χωροφυλακῆς οὐδεὶς λόγος ἐγένετο. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ τύπος ἐδημοσίευσεν θλιβερὰν ἀνακοίνωσιν τῆς Διευθύνσεως Στρατονομίας Μ. Ἀσίας μετὰ καταστάσεως τῶν θυμάτων χωροφυλακῆς, καθ' ἣν κατὰ τὴν παρὰ τὸ Σεβρὴ-Χισὰρ συμπλοκὴν τῆς 10-8-1921 ἐφονεύθησαν ἢ ὁπωσδήποτε ἐξηφανίσθησαν δύο ἀξιωματικοὶ καὶ 23 ὁπλῖται τοῦ στρατονομικοῦ ἀποσπάσματος (31), ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην τὰ ἐκ Μ. Ἀσίας καὶ Θράκης δελτία ἀνέφερον θύματα τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ στρατὸς ἠρέμει. Ταῦτα οὐδεμίαν ἀπήχησιν εὕρισκον καὶ ἡ ἀσφαλὴς διαβίωσις ἐν Ἀθήναις δὲν ἐπέτρεπεν συγκινήσεις.

Εἰς τὸ νέον Ἀστυνομικὸν Σῶμα μετετάγησαν 22 ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς χρησιμεύσανταες ὡς τὰ πρῶτα στελέχη αὐτῆς. Παρ' ὅλον ὅτι εἶχον ἀρκετὰ ἔτη ἐν .Ἑλλάδι τὰ μέλη τῆς Ἰταλικῆς ἀποστολῆς δὲν εἶχον ἀκόμη ἐγκλιματισθῆ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς πραγματικότητος. Οὕτω ἐν ἔτει 1921 ἡ ἀποστολὴ αὕτη ὑπέβαλεν πρότασιν ἱδρύσεως εἰδικοῦ τμήματος Χωροφυλακῆς, μὲ στολὴν πλέον λαμπρὰν κατὰ τὸν τύπον

---

(28) Βλέπε σχόλια ἐν ἐφημ. χωροφυλακῆς σελ. 170—179

(29) Ἐφημ. Χωροφυλακῆς σελ. 576

(30) Φ.Ε.Κ. 162 τῆς 3-9-1921

(31) Ἐφημ. Χωροφυλακῆς φυλ. 38 τῆς 31-10-1921

τῶν Ἰταλῶν θωρακοφόρων καὶ μὲ κράνος ὅμοιον τοῦ ἀρχαίου ἐφίππου, ἵνα χρησιμεύση διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ συνοδείαν τοῦ Βασιλέως (32). Ἱστορικῶς, οἱ Ἰταλοί, ἀναντιρρήτως εἶχον δίκαιον, διότι ἐκεῖθεν ἐξεπορεύθη ἡ Μαρεσσοσέ, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπεν ὁ Γκαντίνι τὴν πεῖναν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐξαθλίωσιν τοῦ Σώματος καὶ ἐζήτει τοιούτου εἴδους πολυτελείας; Δηλωτικὸν καὶ τοῦτο τῆς ἀποτυχίας τῆς Ἀποστολῆς ταύτης.

Αἱ ἰδέαι, ἀσφαλῶς, καὶ τὰ σύμβολα ὑπῆρξαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἡ πηγὴ χαλυβδώματος τῶν λαῶν καὶ ἡ βάσις ἐμπνεύσεως καὶ ἐξορμήσεως πρὸς ὑψηλοὺς σκοποὺς καὶ ἀνώτερα ἰδεώδη, δι' ἀντιπαρελεύσεως τῆς τόσον τυραννικῆς καὶ χυδαίας, ἐνίοτε ὕλης.

Ὁ Ὄθων ἐν τῷ περὶ συστάσεως τῆς Χωροφυλακῆς Διατάγματι, ἀπεκάλει τὴν Χωροφυλακὴν «Βασιλικὸν Σῶμα», «Ἡμέτερον Σῶμα» ἢ «Σῶμα Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς». Ἀνεπτύξαμεν ὅτι ἡ Χωροφυλακή, ὡς σκοπὸς καὶ ἀποστολή, ὑπῆρξε πορφυρογέννητος καὶ ἐπεξηγήσαμεν τὴν προέλευσιν καὶ ἔννοιαν τῶν ἀμφιμασχαλίων καὶ τῶν ἄλλων συμβόλων καὶ σημείων. Ὑπὸ τοιαύτας ἐπιταγὰς τῆς Ἱστορίας παρηκολουθήσαμεν τοὺς θρύλους τῶν πεπραγμένων τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς μέχρι τοῦ Ἐθνικοῦ Διχασμοῦ. Βεβαίως ὁ Γεώργιος ὁ Α΄ δὲν εὑρίσκετο εἰς τὰς αὐτὰς σχέσεις μὲ τὸ Σῶμα, διότι ὁ κομματαρχισμὸς εἶχεν ἀπομακρύνει τὸ Σῶμα ἀπὸ τὰς βάσεις του, τοῦτο ὅμως δὲν ἠμπόδισεν ὅταν ἐπέστησαν αἱ στιγμαὶ νὰ ἀναβιώσωσιν αἱ ὡραῖαι καὶ ὑπερήφανοι ἐξάρσεις.

Ὁ παροξυσμὸς τοῦ διχασμοῦ ἔσχε, σὺν τοῖς τόσοις ἄλλοις δεινοῖς, ὡς ἀποτέλεσμα τὸν παραμερισμὸν τοῦ τίτλου «Βασιλικὸν Σῶμα Χωροφυλακῆς». Πιστεύομεν ὅτι ἐκ τοιούτων εὐγενῶν παρορμήσεων ἐκινήθη ὁ Ἀστυνομικὸς Δ)ντὴς Ἀθηνῶν Ν. Γάσπαρης ὑποβαλὼν τὴν 28-12-1921 τὴν κατωτέρω παρατιθεμένην ἀναφορὰν (33), τὸ περιεχόμενον τῆς ὁποίας δὲν εἶναι βεβαίως σύμφωνον πρὸς τὰ ἱστορικὰ δεδομένα, ὡς ταῦτα ἔχουσιν ἐκτεθῆ παρ' ἡμῖν. Τὸ Σῶμα ἀπεκλήθη «Βασιλικόν», κατὰ τὴν σύστασιν λόγῳ στορικῆς ἐπιταγῆς καὶ οὐχὶ μετέπειτα, λόγῳ δράσεως κ.λ.π.

«Πρὸς τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Χωροφυλακῆς

»Λαμβάνω τὴν τιμήν, ν' ἀναφέρω ὅτι ὡς γνωστὸν τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς λόγῳ τῆς ἀείποτε ἐπιδειξαμένης ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν δυναστείαν κατὰ τῶν πρὸς τὰς διαφόρους ἀρχὰς ἀλληλογραφίαν ἔφερεν ἐπὶ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ τὸν τίτλον «Βασιλικὸν Σῶμα Χωροφυλακῆς» ἀπολαμβάνον ἐξαιρετικῆς εὐνοίας καὶ ἐκ μέρους τῆς Βασιλείας καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν τοῦ Κράτους.

»Ἀπὸ μακροῦ ὅμως χρόνου οὐ μόνον αἱ εὐμένειαι ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὸ Σῶμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τίτλος, ὁ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ἡμῶν Βασιλέως ἀπονεμηθείς, μοιραίως ἐνεκρώθη. Καίτοι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ἀείποτε ἐπεδείξατο τοιαύτην πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸ καθῆκον καὶ τὸν Βασιλέα ὥστε νὰ δικαιοῦται ν' ἀπολαύῃ καὶ αὐτὸ ἐξαιρετικῆς θέσεως.

»Καὶ ἤδη ὁ πρὸ μικροῦ ἀναγγελθεὶς διορισμὸς ὑπασπιστῶν καὶ διαγγελέων τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως ἐξ ὅλων τῶν ὅπλων πλὴν τῆς Χωροφυλακῆς, μετὰ πικρίας καὶ πόνου ἠκούσθη ἐξ ὅλου τοῦ Σώματος καὶ ἔτι μᾶλλον διότι καὶ τοῦτο συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἐνόπλων τοῦ Κράτους δυνάμεων, ἀντιπαλαῖον οὐ μόνον πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν ἐχθρόν.

---

(32) Ἐφημ. Χωροφυλακῆς σελ. 243

(33) Ἐφημ. Χωροφυλακῆς φύλ. 46 τῆς 9-1-1922

»Διερμηνεύων, ὅθεν, τὴν εὐχὴν τῶν ὑπ' ἐμὲ κ.κ. 'Αξ)κῶν, ἥτις ἀσφαλῶς εἶναι καὶ ἐπιθυμία ὁλοκλήρου τοῦ Σώματος παρακαλῶ τὸ Σον 'Αρχηγεῖον ὅπως ἐν τῇ μερίμνῃ του πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς θιχθείσης φιλοτιμίας τοῦ Σώματος διενεργήσῃ καὶ προσληφθῇ ἂν ὄχι 'Υπασπιστὴς ὡς διαγγελεὺς τουλάχιστον, εἷς τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Σώματος τῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς. Δὲν κρίνω καὶ ἄτοπον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ νὰ ἐκφέρω τὴν γνώμην ὅτι καλὴ ἤθελεν εἶσθαι ὅπως ἐκδοθῇ παρ' ὑμῶν ἐγκύκλιος διαταγὴ πρὸς ἀνασύστασιν τοῦ ὡς ἄνω νεκρωθέντος τίτλου τοῦ Σώματός μας.

'Ο ἀντισυνταγματάρχης 'Αστυνομικὸς Διευθυντὴς Ν. Γάσπαρης».

'Η μετὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920 περίοδος καὶ μέχρι τῆς ἐπελθούσης καταστροφῆς χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν πλέον ἔντονον ἀντικυβερνητικὴν δραστηριότητα ξένων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν τόσον ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ὅσον καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δραστηριότητα ἐξελιχθεῖσαν ἐνίοτε μέχρι τοῦ μὴ περαιτέρω. Τὰ λαβόντα ὅμως χώραν ἐν τῷ 'Εσωτερικῷ γεγονότα εὐτυχῶς δὲν παρέσυρον τὴν χωροφυλακὴν εἰς σοβαρὰ ἔκτροπα.

Μετὰ τὰς ἐκλογὰς 1920 διετάχθη ἡ διενέργεια ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων. Περιοχαί τινὲς τῶν νέων χωρῶν κατοικοῦντο ἀμιγῶς ὑπὸ Τούρκων, οἵτινες, εὑρισκόμενοι ἐν ἐπαφῇ μετὰ τῆς Κεμαλικῆς κινήσεως, ἀντέστησαν εἰς τὴν ἀπογραφὴν καὶ ἐματαίωσαν πρὸς καιρὸν ταύτην εἰς τινας περιοχάς (34). 'Απητήθη ἀσυνήθης κινητοποίησις Χωροφυλακῆς ἵνα πειθαναγκασθῶσιν πρὸς τοῦτο οἱ ἀπειθοῦντες καὶ ἀνθιστάμενοι. ,Εν τῇ περιοχῇ Καϊλαρίων ἀνεκαλύφθησαν ἔρανοι ὑπὲρ τοῦ Κεμὰλ ἔτι δὲ ἐνεφανίσθη συστηματικὴ ὀργάνωσις διὰ τὴν δυσφήμησιν τῆς 'Ελληνικῆς Πατρίδος. 'Η στάσις αὕτη τῶν Τούρκων ἀπέβλεπε καὶ εἰς τὴν ἀπασχόλησιν δυνάμεων.

Τὸ φθινόπωρον 1921 ἐξεδηλώθη ἐν Κρήτῃ ἐπαναστατικὴ ὀργάνωσις καὶ ἡ Κυβέρνησις πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐκεῖσε γεγονότων διέθεσε τοὺς διανύοντας τὸ 2ον ἔτος τῆς φοιτήσεώς των δοκίμους ἀξιωματικοὺς ἀπὸ τῆς 25-11-1921. Λόγῳ τῶν συνεχιζομένων ἀναγκῶν ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 15-2-1922 Β.Δ. (35), δυνάμει τοῦ ὁποίου αἱ ἐξιτήριοι ἐξετάσεις διενεργήθησαν ἐκτὸς Σχολῆς, εἰς Χανιὰ καὶ 'Αθήνας.

'Η φανατισμένη διχόνοια μεταξὺ Βασιλικῶν καὶ Βενιζελικῶν ὡδήγησεν εἰς τὴν ἀπόπειραν δολοφονίας κατὰ τοῦ ναυάρχου Π. Κοντουριώτου καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τρομοκρατικὴν δολοφονίαν τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐφημερίδος «'Ελεύθ. Τύπος» 'Ανδρ. Καβαφάκη. 'Η κατὰ τὴν 21 Φεβρουαρίου 1921 δολοφονία αὕτη ἀποδίδεται εἰς τὴν αναβιώσασαν ἐν κρυπτῷ ὀργάνωσιν τῶν ἐπιστράτων. Ἕτεραι δολοφονικαὶ ἀπόπειραι, λόγῳ πολιτικῶν ὀξυτήτων ἐγένοντο κατὰ τὸν Φατσέα καὶ Γ. Φραγκούδη (36). Εἰς τὰς ἐξτρεμιστικὰς ταύτας ἐνεργείας δὲν προκύπτει ἐνοχή τις τῆς Χωροφυλακῆς, οὐδὲ ἀδράνεια κατελογίσθη, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρόληψιν ἢ ἐξιχνίασιν.

Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 9-7-1922 Β.Δ. (37) κατετάγησαν εἰς τὴν χωροφυλακὴν ὡς ἀξιωματικοὶ τέσσαρα ἄτομα ὑπὸ τὴν δικαιολογίαν ὅτι εἶχον διατελέσει ἄλλοτε ποτὲ ἀνθυπομοίραρχοι εἰς τὴν Χωροφυλακὴν τῆς τέως Σαμιακῆς Πολιτείας, ἥτις ὡς ἀνεφέραμεν ἤδη εἶχεν διαλυθῇ ἀπὸ τοῦ 1913.

---

(34) 'Ο ἐ.ἀ. Στρατηγὸς 'Αναστασόπουλος ἀφηγήθη ἡμῖν τ' ἀφορῶντα τὴν ἔνοπλον ἀντίδρασιν τῶν Τούρκων τῆς περιοχῆς Καϊλαρίων.

(35) Φ.Ε.Κ. 16 τῆς 16-2-1922

(36) Πρακτικὰ Βουλῆς 3 Δεκεμβρίου 1924 ὅσον ἀφορᾷ τ' ἀποτελέσματα .

(37) Φ.Ε.Κ. 150 τῆς 13-7-1922

Ἀνασκοποῦντες ,κατ' ἐπιλογήν, ὡρισμένα ἀκόμη περιστατικὰ ἐκ τῆς δραστηριότητος τῆς Χωροφυλακῆς ἐν τοῖς μετόπισθεν καὶ ἐκ τῆς καταβαλλομένης προσπαθείας, δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ διαπιστώσωμεν καὶ πάλιν ὅτι κατεβάλοντο συνεχῶς προσπάθειαι, ἀλλ' ἀπέβαινον ἄκαρποι λόγῳ τῆς γενικωτέρας κακοδαιμονίας.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου 1922, ὄργανα τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν, ἐπιχειρήσαντα νὰ ἐπέμβωσιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς παρ' ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ, τελούντων ἐν κραιπάλῃ μέθης, διαταραχθείσης τάξεως, συνελήφθησαν καὶ ἐνεκλείσθησαν εἰς τὰ κρατητήρια τοῦ Φρουραρχείου Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς 1922 διενεργήθησαν εἰσιτήριοι ἐξετάσεις ἐνωμοταρχῶν διὰ τὸ Γ' Τμῆμα τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς, καθ' ἃς ἐπέτυχον 175 καὶ ἐξ ὧν 50 ἐκλήθησαν εἰς φοίτησιν ἀπὸ 11ης Ἀπριλίου 1922.

Ὑπὸ τὰς ἐπιδοκιμασίας τοῦ Κερκυραϊκοῦ λαοῦ τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1921, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τῆς τοπικῆς Ἀστυνομίας ἐν τῇ πόλει Κερκύρας, ἡ πρώτη ἑτοιμασθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς ἀποστολῆς δύναμις τοῦ νέου Ἀστυνομικοῦ Σώματος, τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, καὶ τὴν 22αν Ἀπριλίου 1922 ἐγκατεστάθησαν καὶ εἰς Πάτρας αἱ συμφνως τῷ νόμῳ 2461) 1920 ὑπηρεσίαι τοῦ Σώματος τούτου. Ἡ ἐν τῇ Χωροφυλακῇ κρατοῦσα κατὰ τὰ ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἐκτεθέντα κατάστασις, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ γίνῃ δεκτὸν μὲ ἀγαλίασιν τὸ νέον Σῶμα, τὸ ὁποῖον οὕτω ἐκέρδιζε μίαν νίκην ἄνευ κινδύνου τινός, ἤτοι ἕνα θρίαμβον ἄνευ δόξης καὶ τώρα καὶ μετ' ὀλίγον, ὅτε ἐξηπλοῦτο τὴν 27-5-1923 εἰς Πειραιᾶ καὶ τὴν 15-1-1925 εἰς Ἀθήνας, διότι οἱ κίνδυνοι καὶ ἡ δόξα εὑρίσκοντο εἰς τὰ Μικρασιατικὰ καὶ Θρακικὰ πεδία καὶ τὴν ὕπαιθρον ἀναμφιβόλως, καὶ διότι Primum vivere et deïnde philossophare.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου 1922 εἶχον εἰσέλθει, κατόπιν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων, 101 ὑποψήφιοι ἐνωμοτάρχαι, ὧν ἡ ἐκπαίδευσις ἐθεωρήθη περατωθεῖσα τὴν 31ην Ἰουλίου ἰδίου ἔτους, πλὴν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου μόνον 70 ὠνομάσθησαν ἐνωμοτάρχαι, καθ' ὅσον εἰς τοὺς ὑπολοίπους 31 δὲν ἐπετράπη νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις διὰ διαφόρους λόγους πειθαρχίας ἢ πλημμελοῦς παρακολουθήσεως.

Κατὰ τὰ μέσα 1922, χάρις εἰς τὰς φιλοπροόδους τάσεις τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Σχολείου Χωροφυλακῆς, συνταγματάρχου Ἰωαννίδου καὶ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Α' Τμήματος τοῦ Σχολείου ταγματάρχου Φαρουγγίου, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν ἀδάμαστον θέλησιν, προσπάθειαν καὶ ἐργατικότητα τοῦ λαβόντος τὸν τίτλον τοῦ ἀρχιμουσικοῦ Πυρρῆ, ἡ Ἑλληνικὴ Βασιλικὴ Χωροφυλακὴ ἀπέκτησε διὰ πρώτην φορὰν μουσικήν, ἐξ ἐρασιτεχνῶν βεβαίως, ἥτις ἐμειονέκτει μὲν εἰς ἀριθμὸν ὀργάνων, ἐπλεονέκτει ὅμως εἰς θέρμην. Δυστυχῶς ἡ προσπάθεια ἐκείνη παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ πένθους ἐκ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς.

Τὴν 2αν Αὐγούστου 1922 ἐξεδόθη ὁ νόμος 3029 (38) διὰ τοῦ ὁποίου παρεσχέθη εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν τὸ δικαίωμα ὅπως καλεῖ ἐφέδρους παλαιῶν κλάσεων «Πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποκλειστικῶς ἐν τῷ τμήματι τῆς προσκλήσεως ὑπηρεσίας φρουρᾶς ἢ ἐπικουρικῆς ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς ἢ Ἀστυνομίας».

Βάσει τοῦ νόμου τούτου τὴν 6ην Σεπτεμβρίου προσεκλήθησαν οἱ ἔφεδροι τῶν κλάσεων 1908 καὶ 1909 δι' ἔργα ἀστυνομεύσεως.

---

(38) Φ.Ε.Κ. 157 τῆς 25-8-1922.

Ἡ κατὰ τὴν 25-8-1922 πτῶσις τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ἄτακτος ἐπιτροφὴ τῶν λειφάνων τοῦ στρατοῦ Μ. Ἀσίας, ἡ ἐκ τῶν ἐπαναστατικῶν κηρυγμάτων σύγχυσις καὶ τὸ κῦμα 1.500.00 προσφύγων, τῶν ἐκ Μ. Ἀσίας ὁμογενῶν, ἐδημιούργησαν μίαν κατάστασιν μὴ ἀπέχουσαν πολὺ τοῦ χάους, κυρίως δὲ ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ ἐν Πειραιεῖ (39).

Δυνάμει ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2844)22, εἶχον καταταγῆ εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὡς ἐθελονταὶ δισχίλιοι νέοι γεννηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1902 καὶ 1903. Αἱ ἐθνικαὶ ἀνάγκαι ἐπέβαλλον τὴν ἄμεσον ἐπάνδρωσιν τοῦ Στρατοῦ διὰ δυνάμεων νέων, πρᾶγμα ὅπερ ἤγαγεν τὴν πολιτείαν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀπὸ 26-9-1922 Ν.Δ. «περὶ ἀναστολῆς ἰσχύος τῶν περὶ στρατολογίας ὁπλιτῶν τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ νέων μὴ προυπηρετησάντων ἐν τῷ Στρατῷ διατάξεων τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2844 Νόμου «περὶ καταργήσεως καὶ ἀντικαταστάσεως διατάξεων τινῶν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1370 νόμου —περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Σώματος Χωροφυλακῆς — καὶ περὶ μεταφορᾶς εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ τῶν ὑπὸ ἔτη 1902 καὶ 1903 καταταχθέντων μέχρι τοῦδε ἐθελουσίως εἰς τὴν Χωροφυλακὴν» (40).

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Ν.Δ. τούτου ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ.210896 (1028) ἀπὸ 29-9-1922 διαταγὴ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν δι' ἧς διετάσσετο ἡ ἄμεσος μεταφορὰ τῶν ἐθελοντῶν τούτων τῆς Χωροφυλακῆς εἰς ὁριζομένας μονάδας στρατοῦ. Τοιοῦτον τι εἶχε ἐπισυμβῆ καὶ διὰ παλαιοτέρας κλάσεις κατὰ τὸ 1920.

Εἰς ἀντικατάστασιν τόσον τῶν κατὰ ταῦτα μεταφερθέντων εἰς τὸν στρατὸν ὁπλιτῶν, ὅσον καὶ τῆς διαταχθείσης ἀπολύσεως τῶν ναυτοχωροφυλάκων, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1Ι1051 (1122) ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου Ι922) κατεπειγούσης διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν, διετάχθη ἡ ἄμεσος ἀνάκλησις ἐκ τῆς ἀορίστου ἀδείας, εἰς ἣν εἶχον τεθῆ οἱ ἐπανελθόντες ἐκ Μ. Ἀσίας ὁπλῖται τῆς χωροφυλακῆς κλάσεων 1906—1918 καὶ τῶν προϋπηρετησάντων εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἀνδρῶν κλάσεων 1917 καὶ 1918 (41). Ἡ ἀνάκλησις αὕτη δὲν εὗρεν εὐμενῆ ἀπήχησιν καὶ ἠναγκάσθη τὸ κράτος νὰ παραιτηθῆ τῆς τοιαύτης ἀπόψεως βαθμιαίως, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ 10 Νοεμβρίου δυνάμει 211707 (1210) διαταγῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν.

Ἔναντι τῶν ἐφέδρων τούτων καὶ πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δημιουργηθεισῶν ἐκτάκτων ἀναγκῶν ἐν τῇ Χωροφυλακῇ, ἐξεδόθη τὸ Ν.Δ. τῆς 2-11-1922 (42) «περὶ ὑποχρεωτικῆς κατατάξεως εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ἄρτι ἀπολυθέντων ὑπὸ ἔτη γεννήσεως 1901 καὶ 1902 ὁμογενῶν ἐκ Μ. Ἀσίας, ὡς καὶ περὶ μεταθέσεως εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ στρατοῦ τῶν ὑπὸ ἔτος γεννήσεως 1903 προϋπηρετησάντων εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὁμογενῶν ὡσαύτως ἐκ Μ. Ἀσίας».

Δυνάμει τούτου διετάχθη ἡ ἐκ τοῦ στρατοῦ μετάταξις τῆς κατηγορίας κλάσεως 1903 μέχρι τῆς 10 Δεκεμβρίου 1922 (43).

Ἐκ τῶν μεταταγέντων ἀρχικῶς εἰς τὸ Σῶμα τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς, παρέμεινον τελικῶς ὡς μόνιμα καὶ πρῶτα εἰς τὴν τάξιν στελέ-

---

(39) Βλέπε περιγραφὴν ὑπὸ Ν. Στράτου (Βοζίκη σελ. 520)

(40) Φ.Ε.Κ. 180)22

(41) Ἐπίσ. Δελτ. Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν ἔτους 1922 σελ. 1345

(42) Φ.Ε.Κ. 221)22

(43) Ἐγκ. Διαταγὴ Ὑπουργ. Στρατ. 265841)7-11-1922 Επ. Δ.

χη, οἱ ἑξῆς δέκα ἑπτὰ τοιοῦτοι. Α) Μοίραρχοι Καλυβίτης Κων., Σπύρου Ἰωάννης, Σαμαρτζῆς Κων)νος καὶ Τριανταφυλλίδης Διονύσιος, Β) Ἀνθυπομοίραρχοι Πράττης Γρηγόριος, Παπαδημητρίου Γεώργιος, Καλκάνης Παναγ., Κουτσομάρης Ἀριστ., Φλεριανὸς Ἰωάννης, Πολυχρονόπουλος Ἰωάννης, Βασιλόπουλος Ἰωάννης, ετούνης Κων., Κασιμάτης Κων., Πειρουνάκης Γεώργιος, Ἀγέλαστος Ἱππόλυτος, Κορέσης Δημοσθένης καὶ Λεονταρίτης Θεόδωρος.

Οὗτοι διεγράφησαν ἐκ τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς δυνάμει τοῦ ἀπὸ 2-11-22 Β.Δ. (44) ἐκδοθέντος βάσει ἄρθρου 13 νόμου 2461.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Νοεμβρίου 1922 Β.Δ. (45) κατετάγη εἰς τὴν Χωροφυλακὴν ὡς ἔφεδρος ταγματάρχης ὁ ἄλλοτε Τοῦρκος Διευθυντὴς Ἀστυνομίας Προύσης Κιαζὴμ Μπέης καὶ οὕτω συνεπληρώθη τὸ περὶ Μ. Ἀσίας μνημόνιον τῆς Χωροφυλακῆς. Ἐκτὸς τοῦ Κιαζὴμ Μπέη κατετάγησαν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ ἄλλοι φιλέλληνες ἢ ἀντικεμαλικοὶ ἀξιωματικοὶ τῆς Τουρκικῆς Χωροφυλακῆς, ὡς οἱ Τζαματζᾶ Ἀντὶλ τοῦ Μπεχὰλ (Β.Δ. 19-11-1922) ὡς ἔφεδρος Μοίραρχος, Καραμάνογλου Χρῆστος ὡς ἔφεδρος ὑπομοίραρχος, Νουρῆ Μπέης Λουκᾶς ὡς ἔφεδρος Ἀντισυνταγματάρχης (Β.Δ. 19-11-1922), κλπ.

Κλείοντες τυπικῶς τὴν φρικτὴν σελίδαν ἔτους 1922 ἀναφέρομεν ὅτι κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν χριστουγέννων 1922 ἔτυχον καὶ οἱ ἄνδρες τῆς Χωροφυλακῆς ἐκτάκτου χορηγήματος ἰσοπόσου πρὸς μηνιαίας ἀποδοχάς, δυνάμει τοῦ Ν.Δ. τῆς 19 Δεκεμβρίου (46), χορήγημα ὅπερ ἀποτελῆ καὶ τὴν πηγὴν τοῦ καθιερωθέντος ἤδη δώρου Χριστουγέννων. Παραλείπομεν τὴν εἰς τὰς πραγματοποιηθείσας ἀποτάξεις καὶ ἐπαναφορὰς ἀναφορὰν ἵνα περὶ τούτων διελάβομεν εἰς τὸ ἑπόμενον μέρος.

Διὰ τῶν τριῶν τελευταίων κεφαλαίων περιεφέρθημεν μίαν ποικιλοτρόπως καὶ βαθέως δοκιμασθεῖσαν Χωροφυλακὴν ἐν τῇ ἐθνικῇ δίνη, πιστεύομεν δὲ ὅτι, ἐνῶ ἡ Εὐρώπη καὶ τὸ Ἔθνος ἡμῶν ὀφείλουν νὰ αἰσθάνωνται βαρείαν ἐντροπὴν διὰ τὴν Μικρασιατικὴν περιπέτειαν, ἡ Χωροφυλακὴ δύναται νὰ σεμνύνεται καὶ ὀφείλει νὰ προβάλη μεταξὺ πολλαπλῶν Τύμβων της ἐκείνους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ὡς Τύμβους ἀδαμάστων ψυχῶν καὶ ὑπερτάτης ἐθνικῆς θυσίας, χωρὶς νὰ κινδυνεύῃ ν' ἀντιμετωπίσῃ πικρόχολα ἢ εἰρωνικὰ χαμόγελα καὶ ἐκ τῶν πλέον ἐπιφυλακτικῶν.

Ἱστοροῦντες τὰ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων καὶ ἤδη τὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Ἀνατολικῆς Θράκης, εἴδομεν ὅτι εἰς σοβαρὰ ἀστικὰ κέντρα πρῶται δυνάμεις εἰσῆλθον αἱ τοιαῦται τῆς Χωροφυλακῆς (Θεσσαλονίκη, Ἰωάννινα, Καλλίπολις κ.λ.π.). Ἤδη ἐν τῇ ἱστορήσει τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐθνικῶν συμφορῶν, ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Θράκῃ, διαπιστοῦμεν ὅτι αἱ δυνάμεις τῆς Χωροφυλακῆς ὄχι μόνον ἔκλεισαν τὰς μοιραίας ὑποχωρήσεις, ὄχι μόνον ἀπετέλεσαν τὰ ἀποσπάσματα ἐξασφαλίσεως τῆς συμπτύξεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τρόπον τελεσφόρον καὶ ἀποφασιστικὸν διεδραμάτισαν τοὺς ὡραιοτέρους καὶ πλέον ἐξιδανικευμένους ρόλους τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς καὶ ἀλκῆς, κατὰ τὰς πλέον κρισίμους διὰ τὸ ἔθνος στιγμὰς καὶ περιόδους. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ἀναμφισβήτητον καὶ ἀκατάλυτον, ὡς δι' ἀφθόνου καὶ ἐκλεκτοῦ αἵματος θυσίας γεγραμμένον,

---

(44) Φ.Ε.Κ. 243 8-11-1922 Τεῦχος Γ'.
(45) Φ.Ε.Κ. 271)3.12-1922 Τεῦχος Γ'.
(46) Φ.Ε.Κ. 277)22

λαϊκόν, κοινωνικὸν καὶ ἐθνικὸν ἔρεισμα τοῦ Σώματος τῆς Χωροφυλακῆς ἐν παντί, ὅπερ ἀπὸ τῆς συστάσεώς του ἐδραίωσε καὶ συνεχῶς ἔκτοτε πρὸς ἁπάσας τὰς κατευθύνσεις διηύρυνε. Τοῦτο μαρτυρεῖ μέχρις ἡμῶν καὶ θὰ βεβαιώνη εἰς τοὺς αἰῶνας τί σημαίνει εὔορκος ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος κατὰ τὰς μεγάλας καὶ κρισίμους ἰδίως στιγμάς.

Αἱ λεγεῶνες τῆς Γαλλικῆς Χωροφυλακῆς πρὸ πολλῶν αἰώνων ἤγαγον εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν τὰς Σημαίας των, δι' ἃς τὸ Γαλλικὸν Ἔθνος αἰσθάνεται ρίγη ὅταν τὰς ἀντιμετωπίζει πλήρεις παρασήμων καὶ τραυμάτων, Ἡ Ἑλληνικὴ Χωροφυλακὴ δὲν ηὐτύχησε ν' ἀποθνήσκουν οἱ ἄνδρες της ὑπὸ τὸ θρόϊσμα τοῦ κυματίζοντος ἐθνικοῦ συμβόλου των (47), διότι κατὰ τὴν ἱστορουμένην περίοδον δὲν εἶχε, δι' ἀγνώστους λόγους, πολεμικὴν σημαίαν τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς. Ἑκάστη Λεγεὼν τῆς Γαλλικῆς Χωροφυλακῆς, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς μίαν Ἀνωτέραν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς. ἔχει τὴν πολεμικήν της σημαίαν, ἐνῷ ὁλόκληρον τὸ Σῶμα μόλις πρό τινων ἐτῶν ἀπέκτησε τοιαύτην διὰ τοῦ Συντάγματος Χωροφυλακῆς Ἀθηνῶν (Μακρυγιάννη), ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀξίωσιν τῆς κοινῆς γνώμης.

---

(47) Βλέπε εἰς Μέρος Στ' τὰ τῆς ἀπονομῆς εἰς τὸ Σῶμα Πολεμικῆς Σημαίας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΡΟΥΠΑΚΗΣ

Ὑποστράτηγος Χωρ/κῆς

Ἐκ τῶν διασημοτέρων στρατιωτικῶν φυσιογνωμιῶν.

Ἀρχηγὸς Χωρ/κῆς 1921—1922

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΣΗΜ. Εἰς τὸ τέλος τῶν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ παραρτημάτων παρατίθενται συμπληρωματικοὶ πίνακες ἀξ)κῶν καὶ 'Ανθ)στῶν ἢ τῶν ἐν Παραρτήματι Ι (Α΄ τόμου) Πινάκων, ὑπὸ τὸν τίτλον «Παράρτημα 1 - Β».

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιλογὴ τῶν στροφῶν ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦ Συνοδινοῦ ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαλαμβανομένων φράσεων ἐν σχέσει μὲ τὸ ἐνδιαφέρον ἐπεισόδιον, διότι ὁ ποιητὴς ἀφορμὴν λαβὼν εἶχεν ἐπεκταθῆ.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Ι Ι

ΝΙΚΟΛΣΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΠΟΥΖΟΣ

('Εκ τῆς ἐφημ. «'Ακρόπολις»)

— 1 —

Κολάφιζέ μας βάρβαρε υἱὲ τῆς 'Αλβιῶνος,
Καὶ χορτασμένος κρεουργεῖ ὁ λύκος τὸ ἀρνίον.
Κολάφιζε τὰς παρειᾶς τῆς γραίας 'Αμαζόνος!
Σκῦθαι! Τοῦ 'Αλεξάνδρου μας πατᾶτε τὸ κρανίον.
Πατάσσει ἡ ἀγένεια τὴν δόξαν πεπτωκυῖαν.
Καὶ κολακεύει εὐτελῶς τὴν ἰσχυρὰν κακίαν.

— 2 —

Οἱ Τοῦρκοι σᾶς ὑβρίζουσι, σᾶς τύπτουν αἰωνίως,
Καὶ σεῖς τῶν Τούρκων πάντοτε τὰ κράσπεδα φιλεῖτε.
Καὶ ἡ 'Ελλάς, εἰς τὸν Σταυρὸν διότ' εἶναι Νυμφίος,
Καὶ ἀπὸ ἕνα Νίκολσων οἰκτρῶς περιφρονεῖται.
Εἷς χωροφύλακος πτωχοῦ τὸν τράχηλον τὸ Γένος
ὑπέφερεν ὡς Προμηθεὺς τὴν χλεύην δεσμευμένος.

— 3 —

'Εὰν ἐφρούρει ὁ πτωχὸς αὐτὸς τὸν Παρθενῶνα
ὁπότε χεῖρας ἥπλωνε βεβήλους ὁ 'Ελγῖνος,
(ὅστις εἶχε μητέρα του, ὡς Σύ, τὴν 'Αλβιόνα)
Πλήρη τὴν 'Ιλιάδα του θὰ εἶχεν ὁ 'Ικτῖνος.
'Εκυριάρχουν φίλοι σας τοῦ Παρθενῶνος τότε,
καὶ δὲν ἐφρούρουν εἰς αὐτὸν Καλποῦζοι στρατιῶται.

— 4 —

'Εὰν δὲν εἶχες βαπτισθῆ ἐκ τύχης διπλωμάτης
Κύριε Πρέσβυ καὶ ἁπλοῦν κράνος φρουροῦ ἐφόρεις,
τῷ ἐν Λονδίνῳ Πρέσβει μας ὡς ῎Αγγλος στρατιώτης
Νὰ σοὶ προσφέρῃ χλευασμοὺς βαρεῖς θὰ ἐσυγχώρεις;
῍Η μήπως οἱ πρωτότοκοι τῆς Μοίρας ἐν 'Αγγλίᾳ
Ξεσχίζουσιν ἀσύδοτοι τῶν Νόμων τὰ βιβλία;

. . . .

— 6 —

Τοῦ στρατιώτου φύλακος τὸν ὁρισμὸν γνωρίζεις;
Εἶν' ὁ λαὸς τὸ ξῖφος του, τὸ στέμμα του ὁ θρόνος,
Κ' εἰς τὰ ἐμβλήματα αὐτοῦ ἀμφότερα ὑβρίζεις
῎Αν, ὅστις εἶσαι, πρὸ αὐτοῦ διέλθῃς ἀσχημόνως.

Ἂν ἔπραττε τὸ χρέος του τὸ ταπεινόν του ξίφος,
Δὲν θὰ συνήντα ἡ Ἑλλὰς τὸ εὐπρεπές Σου ὕφος.

. . . .

— 8 —

Τῶν Ἀνακτόρων ἔναντι, ἐκεῖ εἰς τὴν πλατεῖαν
τὸν στρατιώτην μας ἐχθρὸν τὸν εἴδατε συρμένον
ἀπὸ τῆς ἐκδικήσεως τὴν ἀγενῆ αἰτίαν.
Ὡς ἐν πολέμῳ ρίψασπιν σκληρῶς ἀτιμασμένον;
Ἐρράπισεν ὁ ραπισθείς! Ἰδοὺ τὸ ἔγκλημά του!
Ὅταν ραπίζῃ ὁ πτωχός, εἶν' ἔγκλημα θανάτου!

— 9 —

Τὸν εἴδατε; ἐφαίνετο κατάρας ἀναπνέων!
Ὡς πάντες μεταφράσαμεν τοὺς στοχασμούς του ὅλους..
Ἂς φρίσσ' ἡ Ὕαινα, ἀφ' οὗ ἐξέπνευσεν ὁ λέων.
Χωρὶς νὰ λέγῃτ' ἡ Ἑλλὰς Ἀγγλι' ἂν εἶχε στόλους.
Τὸν στρατιώτην λοχαγὸν θ' ἀνύψουν ἐπισήμως
ὅπου σπρωγμένη ἡ πατρὶς τὸν καθαιρεῖ ἀτίμως!

— 10 —

Κάτω τὰ ὅπλα! τῶν μικρῶν Κρατῶν οἱ στρατιῶται!
Μικροὶ λαοὶ δὲν ἔχουσι σημαίαν καὶ Πατρίδα!
Νὰ εἶν' ὀφείλουσιν αὐτῶν οἱ Ὑπουργοὶ προδόται!
Συντρίψωμεν οἱ ποιηταὶ τὴν ἀτυχῆ γραφίδα!
Ο ἀδελφοὶ τοῦ Κίμωνος, οἱ γόνοι τοῦ Αἰσχύλου
τοὺς γρόνθους καὶ τοῦ Νίκολσον δεχθῆτ' ἐπὶ τραχήλου.

. . . . , ...

— 13 —

Ὁ ὕμνος ὁ βασιλικὸς τῶν Βρεττανῶν ὁ κλείσας
Τὴν φονικὴν ταπείνωσιν τοῦ Γένους καὶ πάλιν,
ὁ πάντοτε μετὰ τριγμῶν ἁλύσεων ἠχήσας,
εἴθε νὰ μὴ ἀνακρουσθῇ ποτὲ εἰς δόξας πάλην,
Νὰ μελωδῇ εἰς τελετὰς Καλπούζων ἢ εἰς Λονδῖνον
Νὰ μεταβάλλουν οἱ καιροὶ αὐτὸν εἰς αἴσχους θρῆνον.

— 14 —

Ποῦ κεῖται νῦν ἡ Νινευή; ποῦ ἤστραψεν ἡ Τύρος.
Ἀνδράποδα καλλιεργοῦν τὴν γῆν τῆς Καρχηδόνος.
Τοῦ Περικλέους ἡ Ἑλλάς, τῶν Ἐθνισμῶν ὁ ἥρως.
Τὸ μέτωπόν της κύπτει νῦν καὶ πρὸ τοῦ Νικολσῶνος.

Ἂν ἡ Ἑλλὰς ἀπέθανε, θἄζησ' ἡ Βρεττανία;
Τοῦ χρόνου σὺ ἀπάντησον ἡ Παντοδυναμία!

— 15 —

Σκιαὶ σεπταὶ τοῦ Κάνιγγος, τοῦ Ἄστιγος, συγγνώμην.
Τὸ πνεῦμα τοῦ δεσποτισμοῦ ἡ βάρβιτός μου πλήττει.
Γράφων τὴν φιλελληνικὴν ἀράν σας ἠκροώμην.
Τὴν ἀπρεπῆ ταπείνωσιν ἡμῶν ν' ἀποκηρύττη.
Ἐπάταξας δριμύτερον ἐμοῦ Φιλέλλην Βύρων.
Πάντα αὐθάδη ὑβριστὴν τῆς χώρας τῶν Μαρτύρων.

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 8ῃ Ἰανουαρίου 1885

Π. Ζ. Συνοδινὸς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

ΠΙΝΑΚΕΣ Α'.

Σύνθεσις εἰς ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικοὺς τοῦ Τάγματος Χωροφυλακῆς μετ' ἐνδείξεως τῶν δι' ἠθικὰς ἀμοιβὰς προταθέντων.

1ος Λόχος

1) Ὑπομ. Ραζέλος Παῦ. Δ)τὴς Λόχου ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
2) Ἀνθ)ρχος Χασακῆς Θεόδ. » » » » »
3) Ἐνωμ. Ι Τάξ. Ζερβουλάκος Γεώργ. » διὰ προαγωγὴν
4) » II » Καλαμβόκης Φωκ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
5) » » » Ξυγκάκης Δημ. » » » » »
6) » » » Πετίνης Βελ. » » » » »
7) » » » Σταθόπουλος Ἰωάν. » » » » »
8) » » » Παπαθέου Ἀναστ. » » » » »
9) » » » Μιχαλὸς Ἠλίας » » » » »
10) » » » Φωκίων Φωκ. » » » » »
11) Ὑπεν)ρχης Γιαννουκᾶκος Μαυρ. » διὰ προαγωγὴν
12) » Κιρκιλέσης Ἰωάν. » » »
13) » Κουτροβίδας Γεώργ. » » »
14) » Καβέσης Ἀθανάσ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
15) » Μητσᾶκος Κυρ. » » » » »
16) » Παπαθανασίου Χαρ. » » » » »
17) » Παπασπύρου Νικ. » » » » »
18) » Παπακαλαντώνης Ἐμμ. » » » » »
19) » Φούσιας Χαρ. » » » » »
20) » Φλωράκος Πέτρος » » » » »
21) » Φιλιππίδης Ἀντών. » » » » »
22) » Ζαφειρόπουλος Ἐπ.
23) » Καφειράκης Χρῆστος
24) » Ἀθανασόπουλος Γ.
25) » Κοτζομπαλίδης Ἰωάν.
26) » Νίκου Γεώργιος
27) » Περδικούλης Ἀντών.
28) » Χρήστου Γεώργιος

2ος Λόχος

1) Ὑπομ. Δυοβουνιώτης Ἰ. Δ)τὴς Λόχ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
2) Ἀνθ. Σιγαλὸς Ἰωάννης » » » » »
3) Ἐνωμ. Ι Τάξ. Ταπαντζάκης Βασ.
4) » » » Σανδόπουλος Ἀθαν.
5) » » » Γιαβρούτας Ἰωάν. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
6) » II » Ἀνδρίτου Ἀπόστ. » » » » »
7) » » » Ἀνδρέου Γεώργ. » » » » »

8) » » » Λάππας 'Αθαν. » » » » »
9) » » » 'Αθανασόπουλος Π.
10) » » » 'Ασονίτης Τ.
11) » » » 'Ιατρίδης Χρῆστος
12) Ὑπεν)ρχης Κοτσελόπουλος 'Ιωάν.
13) » Γρίβας Θεόδ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
14) » Τζαμαλούκας Θεμ. » » » » »
15) » Λεκόπουλος 'Εμμ.
16) » Κοντᾶκος Δημ.
17) » Φίλλης Χρῆστος
18) » Παπαγιαννόπουλος Ι.
19) » Κατσιγιάννης Χαρ.
20) » Ντελόπουλος 'Ηλίας
21) » 'Αστραχᾶς 'Ανδρέας
22) » 'Αριστάρχης Βασίλ.
23) » Θεοχάρης Κων.
24) » Σκλαβοῦνος Σπυρ.
25) » Δράμαλης Νικόλαος ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
26) » Δικουλᾶκος Θεμ. » » » » »
27) » Καραγκούνης Δημ. » » » » »

3ος Λόχος

1) Ὑπομ. Διοσκορίδης Π. Δ)τὴς Λόχου ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
2) Ανθ)ρχος Κοννάδης Σταμ. » » » » »
3) 'Ενωμ. Ι Τάξ. Τζίντος Νικόλαος » διὰ προαγωγὴν
4) » » » Δούκας Γεώργ. » » »
5) » » » Διγενὴς 'Ανδρέας » » »
6) Ὑπεν)ρχης Δημηττριάδης Δημ. » » »
7) 'Ενωμ. Ι Τάξ. Σαρηγιάννης Περ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
8) » » » Δημόπουλος Γεώργ.
9) » » » Παπαγεωργίου Κων. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
10) » » » Ράντος Νικόλαος » » » » »
11) » ΙΙ » Μπότσικας 'Ηλίας » » » » »
12) » » » Μπαλαούρας Δημ » » » » »
13) » » » Μαγουλᾶς Νικόλ. » » » » »
14) » » » 'Ανδρέου Βασίλειος » » » » »
15) » » » Κάπος Θεόδ. » » » » »
16) » » » 'Αρβανίτης Σπυρ. » » » » »
17) » » » Μονοκρούσης Π. » » » » »
18) » » » Μπριασούλης Γεώρ. » » » » »
19) » » » Κοσμᾶς 'Αθαν. » » » » »
20) » » » Πανταζῆς Σταμ. » » » » »
21) » » » Βλαχόπουλος Κων.
22) » » » Μοσχανδρέου 'Αν.
24) » » » Καρακλῆς Δημ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς

24) » » » Μακρῆς Θεόδ. » » » » »
25) » » » Καλλονιάδης Ἰωάν.
26) » » » Κιτρινιαρόπουλος Ε.
27) » » » Τσακαμπίκας Θεόδ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
28) » » » Μπὸν Γεράσιμος » » » » »
29) » » » Κοτομπρᾶτσος Ἀλκ. » » » » »
30) Ὑπεν)ρχης Ζαμποῦκος Δημ.
31) » Λαμπρόπουλος Γερ.
32) » Καμήτσας Γεώργ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
33) » Μαντζῶρος Φώτ. » » » » »
34) » Βλάσης Σπυρ.
35) » Κούρτης Χρῆστ.
36) » Κακλῆς Σπυρ.
37) » Ζευλιώτης Ἰωάν.
38) » Κινῆς Νικόλ.
39) » Μωραΐτης Σπυρ.
40) » Καλλιμπάσης Γεώργ.
41) » Ἀγγελῆς Νικόλ.
42) » Σκολῆς Ἀντών.
43) » Πετμεζᾶς Βασ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
44) » Μπάρτος Ἰωάν.
45) » Κωνσταντόπουλος Ἰω.
46) » Ξιδιᾶς Παναγ.
47) » Παπαδόπουλος Χρ
48) » Ξανθάκης Δημ.
49) » Καλλιτέρης Ἠλίας
50) » Μπενάρδος Δαμιαν. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
51) » Κανεντζῆς Φώτιος » » » » »

4ος Λόχος

1) Ἀνθ)ρχος Σαραβέλας Ζ. Δ)τὴς Λόχ. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
2) » Καστρινὸς Βασίλ. » » » » »
3) » Ὀλύμπιος Παναγ. » » » » »
4) Δὲν ἀνευρέθη ὁ πλήρης πίναξ τῆς εἰς ὑπαξ)κοὺς δυνάμεως πλὴν τῶν δι' ἠθικὰς ἀμοιβὰς προταθέντων).
5) Ἐνωμ. Ι Τάξ. Βεργόπουλος Κων. ἐπροτάθη δι' ἀπονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς
6) » » » Γραμματίκας Βασ. » » » » »
7) » ΙΙ » Μακρανδρέου Ἀνδρ. » » » » »
8) » » » Λεονταρίτης Παν. » » » » »
9) » » » Θεοδώρου Ἀθαν. » » » » »
10) » » » Ρογκάκος Λεων. » » » » »
11) Ὑπεν)ρχης Μπαράμος Διον. » » » » »
12) » Κων)ντίνου Γεώργ. » » » » »
13) » Παπαλεξόπουλος Παν. » » » » »
14) » Μπίνης Βασίλειος » » » » »

15) » Παπαβασιλείου 'Αρ. » » » » »
16) » Χρήστου 'Ιωάννης » » » » »
17) » Καρύπης 'Αντώνιος » » » » »
18) » Πιλάλης Δημήτρ. » » » » »
19) » Δράκος Παναγιώτ. » » » » »
20) » Πιτακὸς Νικόλαος » » » » »
21) » Τόλιας 'Απόστολος » » » » »

— Προκύπτει ἐπίσης ὅτι ὑπεβλήθησαν προτάσεις καὶ διὰ τεσσαράκοντα Χωροφύλακας.

— Συμπληρωματικῶς ὁ Δ)τὴς τοῦ Τάγματος ὑπέβαλεν προτάσεις δι' απονομὴν ἠθικῆς ἀμοιβῆς καὶ εἰς τοὺς 'Ενωμοτάρχας Δουκάκην Παναγ., Πασσᾶν Γεώργιον καὶ Παπαθέου 'Αναστάσιον.

ΠΙΝΑΞ Β'.

Μικτὸν Σύνταγμα Τάγμα Χωροφυλακῆς

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

'Εμφαίνουσα τοὺς κατὰ μάχας 1ης καὶ 2ας Μαΐου φονευθέντας καὶ πληγωθέντας ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας τοῦ ἀνωτέρω Τάγματος.

1) 'Ανθ)ρχος Σαραβέλας Ζήσιμος ἐτραυματίσθη
2) » Καστρινὸς Νικόλαος »
3) 'Υπεν)ρχης Μακρῆς Παναγιώτης ἐφονεύθη
4) » Μπαράμος Διονύσιος »
5) Χωρ)λαξ Χαριδάρης 'Αναστάσιος »
6) 'Υπεν)ρχης Τζαμαλούκας Θεμ. ἐτραυματίσθη
7) » Κωφάκης Δημοσθ. »
8) » »Κατζιγιάννης Χαρ. »
9) » Παπαλεξόπουλος Παν. »
10) » Κωνσταντίνου Γεώργ. »
11) Χωρ)λαξ Σταμάτης Χρ. ἐτραυματίσθη
12) » Καβαδίας 'Αλέξ. »
13) » Μιχαλᾶς Πέτρος »
14) » Καλίγερος Σπῦρος »
15) » Καραδῆμας Δημήτρ. »
16) » Ξυνὸς Δημήτρ. »
17) » 'Αρμένης 'Ιωάννης »
18) » Μακρυγιάννης Δημ. »
19) » Τρέμος Γεώργιος »
20) » Λευκαδίτης Κων. »
21) » Μανώλης 'Ιωάννης »
22) » Ξαγοράρης Πέτρος »
23) » Ζωγράφος 'Αντώνιος »
24) » Γαλάνης Παντελῆς »
25) » Κομίτης Κων)νος »

26) » Ξένος 'Αλέξιος ἐτραυματίσθη
27) » Βουρλούμης 'Αντώνιος »
28) » Κουτσονίκας Σπυρ. »
29) » Παντζούνης 'Ιωάννης »
30) » Μπακογιάννης Γεώργ. »
31) » 'Αντωνόπουλος Νικ. »
32) » Τρικαλλινὸς Γεώργ. »
33) » Ράλλης Γεράσιμος »
34) » Βλατιανὸς Δημ. »
35) » Καραλῆς Δημήτριος »
36) » Χαλκιᾶς Παναγιώτης »

ΠΙΝΑΞ Γ'.

Τῶν ἐν τῇ περιοχῇ ἐπιχειρήσεων Διοικητῶν ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς (ἔκθεσις Διαδόχου).

Ταγματάρχης Μήλιος Σπυρ. 'Ιωάν. Διοικητὴς τῆς Μοιραρχίας Βώλου.

» Γαρδένης Κωνστ. Διοικητὴς τῆς Μοίρας Τρικκάλων, μεταβὰς εἰς Δομοκὸν μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ὑποχώρησιν. Τηλ. διαταγὴ Υ.Σ. τῆς 30 'Απριλίου ἀνεκλήθη ἐκ Δομοκοῦ εἰς 'Αθήνας ἔνθα διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ Τμήματος τῆς Δημοσίας 'Ασφαλείας.

'Αντιμοίραρχος Καραμανώλης Γεώργ. 'Υποδιοικητὴς τῆς μοίρας Τρικκάλων καὶ εἶτα διοικητὴς ἅὐτῆς, ἀνακληθέντος τοῦ τέως τοιούτου Ταγμ. Γερδένη.

» Ραζῆς 'Ιωάννης Διετέλεσε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ διοικητοῦ τῆς 1ης Μεραρχίας μέχρι τῆς 11ης 'Απριλίου ὅτε ἐπληγώθη ἐξ ὀβίδος ἐκραγείσης παρὰ τὸ Κριτῆρι.

'Υπομοίραρχος Κηρῦκος Πέτρος Διετέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ διοικητοῦ τῆς 1ης Μεραρχίας. 'Εν Φαρσάλῳ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ διοικητοῦ 2ας Μεραρχίας. 'Εν δὲ τῷ Δομοκῷ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ παρὰ τῷ 'Αρχηγείῳ ἀνωτέρου ἐπόπτου.

'Ανθυπομοίραρχος Γκάτσης Δημ. Διετέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Συνταγματάρχου Μήλιου.

» Σπανουδάκης Χαριδ. 'Αστυνόμος Τρικάλλων. Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν ἠκολούθησε παρὰ τῇ Μοιραρχίᾳ Τρικκάλων.

ΠΙΝΑΞ Δ'

'Απόσπασμα ἐκ τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ Θεσσαλίας (ἔκθεσις ΔΙΑΔΟΧΟΥ).

8. 'Υπηρεσία Χωροφυλακῆς

Ταγμα)ρχης Χωρ. Ζωγράφος 'Ιωάννης ,Ανώτερος ἐπόπτης.

» Λυκάδιος Γεώργιος Προσεκολλήθη εἰς τὸ 'Αρχηγεῖον μετὰ τὴν πρώτην ὑποχώρησιν ἐκ τῆς Μοιραρχίας Λαρίσσης, ἥν τέως διώκει.

'Υπομ)ρχος Παπαγιαννίδης Ν. ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς μοιραρχίας Λαρίσ-

σης παρὰ τοῦ Ταγμ. Λευκαδίου καὶ διετέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀνωτέρου ἐπόπτου.

Ὑπομ)ραγος Κόνδης Δημητρ. Μετὰ τὴν ὑποχώρησιν ἐκ Λαρίσσης ἔνθα διετέλει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀστυνομίας, ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς. τοῦ ἀνωτέρου ἐπόπτου μέχρι 28 Ἀπριλίου.

» Ἐβέρτ Μιλτ. Διετέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀνωτέρου ἐπόπτου.

» ,Ανδρίτσου Ἰωάν. Διετέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀνωτέρου ἐπόπτου ἀποσπασθεὶς εἶτα παρὰ τῇ ΙΙΙ Τᾶξιαρχίᾳ ἐν Βελεστίνῳ ἔνθα ἐπληγώθη.

» Φλῶρος Θεμ. Διετέλεσε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀνωτέρου ἐπόπτου.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α IV

Πίναξ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὸν ἔνοπλον Μακεδονικὸν ἀγῶνα ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ ἓν πρακτικὸν τῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 105768)15-9-1936 Δ.Υ.Σ. συσταθείσης ἐπιτροπῆς, κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ Α.Ν. τῆς 31-8-36 δι οὗ ἀνεθεωρήθη ὁ προγενέστερος 5168 περὶ Μακεδονομάχων ('Αρχεῖα Γ.Ε.Σ. — Δ)νσις Κοιν. Προνοίας).

Α' Ε Ν Ο Π Λ Ο Σ Α Γ Ω Ν

I. 'Αξιωματικοὶ 'Αρχηγοὶ Σωμάτων χρηματίσαντες καὶ ὀργανωταί.

1) . . . .

4) Σπυρομήλιος Σπυρίδων (Μπούας) 'Υπομοίραρχος.

II. 'Αξιωματικοὶ 'Αρχηγοὶ Σωμάτων.

1) . . . .

24) 'Ανθυπομοίραρχος Πανουσόπουλος Βασίλειος.

VII 'Ομαδάρχαι.

1) . . . .

60) 'Ενωμοτάρχης Κουτρουβίδας Γεώργιος (μετέπειτα 'Αντ)ρχης Χωροφυλακῆς.

128) 'Ενωμοτάρχης Μαρούδας 'Ιωάννης (μετέπειτα Συνταγματάρχης Χωροφυλακῆς).
φυλακῆς).

VIII 'Οπλῖται.

1) . . . .

31) 'Ανδροβιτσανέας Δημήτριος.

148) Γιαννόπουλος Παναγ. τοῦ Τάσου.

466) Λαμπράκης 'Αθανάσιος τοῦ Δημητρ.

739) Ποντικάκης Γεώργιος τοῦ Δημ.

1057) Χατζηγιάννης Νικόλαος τοῦ Γεωργ.

῞Απαντες ἐξελίχθησαν εἰς 'Αξιωματικοὺς Χωροφυλακῆς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Βαθμοφόρων Ε.Β.Χ., ὧν διεπιστώθη ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸν κατὰ τὴν περίοδον 1912 — 1914 Βορειοηπειρωτικὸν Ἀγῶνα (1).

Ταγματάρχης Σπυρίδων Σπυρομίλιος, Ἀρχηγὸς καὶ πρωτεργάτης.
Ὑπομοίραρχος Ἰωάννης Καρύδης, Ἀρχηγὸς Ἐθελοντικοῦ Σώματος.
Ἀνθ)ρχος Κολλᾶτος Ἀριστοφ., Δ)τὴς 5ου Λόχου Συντάγματος Δελβίνου.
» Γκισερλῆς Ἰωαν., Ἀστυνομικὴ Ὑποδ)νσις Χειμάρας.
» Μανουσάκης Ἰωαν., Τμήματα Χειμάρας.
» Ἀνδρουβιτσανέας, Τμήματα Χειμάρας.
Ἀνθ)στὴς Μακρυγιάννης Νέστωρ Τμήματα Χειμάρας.
Ἀνθ)ρχος Παπαγεωργίου Γ., Ἀρχηγὸς Σώματος Ἐθελοντῶν.
» Δημητρακόπουλος Παν., Ἀστυν. Ὑποδ)ντὴς Λεσκοβίου.
» Ζυγούρης Γεώργ., Τομεὺς Κυρυτσᾶς.
» Κοκκιάρης Ἀντώνιος, Τομεὺς Κυρυτσᾶς.
» Παπίδας Μᾶρκος, Τομεὺς Κυρυτσᾶς.
» Φλωράκης Λουκᾶς, διμοιρ 6ου Λόχου Τάγματος Δρίνου.
» Παπαπαναγιώτου Ι., Κεντρικὸς Τομεύς.
» Μακρυδάκης Στάμος, Τομεὺς Κυρυτσᾶς.
» Γιαννόπουλος Παναγ., Δ)τὴς 4ου Λόχου Συντάγματος Δελβίνου.
Ἀνθ)στὴς Ράγγος Ἀχιλλεύς, Διμοιρίτης 3ου Λόχου Συντάγματος Δελβίνου.
Ἀνθ)σταὶ Βούας Ἰωάννης, Διμοιρίτης 4ου Λόχου Συντάγματος Δελβίνου.
» Ἀκτύπης Ἀλεξ., Διμοιρίτης 6ου Λόχου Συντάγματος Δρίνου.
» Κωστοῦρος Νικ., Διμοιρίτης Τάγματος Καρασεβδᾶ.
» Λαμπαθάκης Δημ., Ἀστυν. Δ)νσις Κορυτσᾶς.
» Παπαγεωργίου Λεων., Ἀστυνομικὴ Δ)νσις Δελβίνου.
» Μήτσου Μιχαὴλ, Ἀστυνόμος Δελβίνου.
» Καρκούλιας Δημητρ.
» Σταθάκος Δημητρ.
» Δρέλλιας Χρῆστος.
» Λιόντος Δημήτριος.
» Κούρτιος Ἀντώνιος.
» Χομπίτης Ἀναστάσιος
» Παναγιωτάκης Νικ.
» Τζαμαλούκας Θεμιστ.
» Λαλιώτης Χρῆστος.
» Δικαῖος Ἀργύριος.
» Σαγανᾶς ,Ιωάννης
Ἐνωμ)ρχης Τζανάκης Ἐμμ.
Ὑπεν)ρχης Βεκρῆς Ἐμμ.
» Νικολιτσόπουλος Δημ.
Ὑπεν)ρχης Μεζάλης Ἐπαμειν.
» Ἐλεφάντης Χρῆστος.
» Κονταρίδης Γεώργ.
» Καπαράκης Γεώργ.
» Παππᾶς Κων)τῆς
» Δελαπόρτας Ἀθαν.
» Ρετζῆς Δημήτρ.
» Ζωγράφος Κων.

ΣΗΜ. Α΄ Οἱ ἐν τῷ πίνακι προέκυψαν ἐκ διαφόρων ἐρευνῶν, ἀσφαλῶς ὅμως

ὑπῆρξαν καὶ ἀρκετοὶ ἄλλοι. Οὗτοι καταχωροῦνται μὲ τοὺς βαθμοὺς οὕς ἔφερον ἐν τῇ Αὐτονόμῳ.

ΣΗΜ. Β΄ Ἐν τοῖς διαφόροις ἐγγράφοις τῆς Αὐτονόμου Κυβερν. οἱ ἐντεταγμένοι εἰς τὰ μάχιμα τμήματα βαθμοφόροι ἀποκαλοῦνται μὲ στρατιωτικοὺς βαθμούς, οἷον ἀθυπολοχαγός, λοχίας κλπ.

ΣΗΜ. Γ΄ Βλέπε ἐν παραρτ. Χ, 26 πίνακα ἱδρυθεισῶν καὶ λειτουργησασῶν κατὰ τὴν περίοδον 1940—1941 σταθμῶν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς ἐν ἐν Βορ. Ἠπείρῳ.

»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI

ΠΙΝΑΞ Ἀποταχθέντων Συντ)ρχῶν, Ταγ)ρχῶν καὶ Μοιράρχων κατὰ τὸ ἔτος 1917.

1)	Συντ)ρχης	Ραζέλος Παῦλος	Β.Δ.	22-6-1917
2)	Ἀντ)ρχης	Λαμηλάτης Ἰωάννης	»	» »
3)	»	Καροῦτσος Δ.	»	» »
4)	»	Τρουπάκης Νικόλαος	»	» »
5)	»	Σοφιανὸς Νικόλ.	»	» »
6)	»	Παλαμάρας Γεώργ.	»	20-6-1917
7)	»	Ζάχος Χρῆστος	»	» »
8)	»	Φλῶρος Θεμισ.	»	» »
9)	»	Καραγκούνης Ἀπ.	»	» »
10)	»	Λαμπρόπουλος Παν.	»	31-7-1917
11)	»	Καστρινὸς Βασίλειος	»	» »
12)	»	Λυκάκης Ἰωάνν.	»	2-10-1917
13)	»	Τζωρτζάκης Θεόδ.	»	» »
14)	Ταγ)ρχης	Λαμπίρης Νικόλαος	»	31-7-1917
15)	»	Πλαπούτας Λάζαρος	»	» »
16)	»	Κοντογεῶργος Λεων.	»	» »
17)	»	Γάσπαρης Νικόλ.	»	» »
18)	»	Ἰωαννίδης Ἀνδρέας	»	» »
19)	»	Λελούδας, Ἀθαν.	»	» »
20)	»	Σοφιανόπουλος Βασ.	»	» »
21)	»	Χρυσούλης Παῦλος	»	» »
22)	»	Νυδριώτης Ἰωαν.	»	» »
23)	»	Καλόγηρος Γεώργ.	»	» »
24)	»	Πολυχρονᾶκος Παν.	»	» »
25)	»	Παπαδόπουλος Ἀθ.	»	» »
26)	»	Γιάκας Δημήτριος	»	» »
27)	»	Λυκάκης Νικόλαος	»	2-10-1917
28)	»	Πετσετάκης Ἰωάν.	»	» »
29)	»	Δημητρίου Διάγγελος	»	31-7-1917
30)	»	Τσῖρος Κων.	»	2-10-1917
31)	»	Παπακωνσταντίνου Κ.	»	31-7-1917
32)	»	Καψάλης Ἰωάννης	»	» »
33)	»	Σαράβας Ἠλίας	»	» »
34)	»	Τσιάκας Παναγ.	»	2-10-1917
35)	»	Δημόπουλος Κων.	»	» »
36)	»	Μωράκης Βασίλ.	»	» »
37)	»	Κουμουτσόπουλος Χαρ.	»	» »
38)	»	Σαράτσογλου Βασ.	»	» »
39)	»	Γιανουκᾶκος Μαυρ.	»	31-7-1917
40)	»	Βογιατζῆς Νικόλ.	»	9-11-1917
41)	Μοίραρχος	Καράμπελας Σπυρ.	»	21-9-1917

42)	»	Ζερβουλάκος Γεώργ.	»	»31-7-1917
43)	»	Παπακώστας Θεοδ.	»	» »
44)	»	Ἀγγελίδης Δημ.	»	» »
45)	»	Καραϊσκάκης Λάμπ.	»	» »
46)	»	Ματαράγκας Ἀρχιμ.	»	» »
47)	»	Μπαρμπάτσης Βασ.	»	» »
48)	»	Μαυρομιχάλης Χαρ.	»	» »
49)	»	Καραμπέτσος Γερ.	»	» »
50)	»	Ἀνδρίτσος Ἀπόστ.	»	21-9-1917
51)	»	Πετίνης Βελισάρ.	»	31-7-1917
52)	»	Καργάκος Λεων.	»	» »
53)	»	Κωνσταντινίδης Γεώρ	»	» »
54)	»	Καρύδης Ἰωάννης	»	» »
55)	»	Πόρταλης Γεώργ.	»	» »
56)	»	Ἐκκλησιάρης Εὐστάθ.	»	» »
57)	»	Φρυγανᾶς Δημ.	»	» »
58)	»	Φιλιππίδης Ἀντών.	»	» »
59)	»	Καμμένος Γεώργ.	»	» »
60)	»	Παναγιωτόπουλος Α	»	» »
61)	»	Ματσαντώνης Ἰωάν.	»	» »
62)	»	Καζάκος Κων.	»	» »
63)	»	Κωστόπουλος Γ.	»	» »
64)	»	Πασσᾶς Γεώργιος	»	» »
65)	»	Καραγκούνης Κων.	»	» »
66)	»	Γιουλούντας Γεώργ.	»	» »
67)	»	Καφόπουλος Γεώργ.	»	» »
68)	»	Γραμματίκας Βασ.	»	2-10-1917
69)	»	Βελισσσαρόπουλος Π.	»	31-7-1917
70)	»	Δαβερώνας Ἰωάν.	»	» »
71)	»	Στασινόπουλος Σπ.	»	» »
72)	»	Βουτυρᾶς Κλεάνθης	»	» »
73)	»	Σπηλιώπουλος Σωτ.	»	» »
74)	»	Γκισερλῆς Ἰωαν.	»	2-10-1917
75)	»	Δροσόπουλος Δρόσος	»	17-10-191 7
76)	»	Βερβέρης Κων.	»	31-7-1917
77)	»	Καλαμπάκας Γεώργ.	»	» »
78)	»	Οἰκονομίδης Εὐαγ.	»	» »
79)	»	Σακκέτος Ἰωαν.	»	» »
80)	»	Ἀναγνωστόπουλος Α.	»	2-10-1917
81)	»	Κώτσης Δημ.	»	» »
82)	»	Παπαλουκᾶς Λάζ.	»	31-7-1917
83)	»	Ζῆρος Φώτιος	»	16-6-1918
84)	»	Δημητρακόπουλος Γ.	»	31-7-1917
85)	»	Τρακάδας Ἀντώνιος	»	» »
86)	»	Ἰγγλέσης Ἀντώνιος	»	» »

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α VII

Πίναξ τῶν λειτουργησασῶν ἐν Μ.'Ασίᾳ στατικῶν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς ὑπὸ διοίκησιν ἀξ)κοῦ (.)

	'Υπομοίραρχοι
1) Δ)νσις Χωρ)κῆς παρὰ τῇ Α.Γ.Σ.Δ.	Καραβουρνοῦ
2) 'Ανωτ. Δ)σις Χωρ)κῆς 'Ιωνίας.	Παλ. Φωκαίας
3) Δ.Χ. Σμύρνης.	Νυμφαίου
4) » Βαϊνδηρίου.	Βουρνόβα
5) » Μαγνησίας.	Βουτζᾶ
6) » 'Αδραμυτίου.	Σόμα
7) » Περγάμου.	Κινὶκ
8) » Μαινεμένης.	Κελὲς
9) 'Αστυν. Δ)νσις Σμύρνης.	Κασαμπᾶ
10) Μοιραρχία 'Αγροτ. Σμύρνης.	Δικελῆ
11) » Μαινεμένης.	Μαγνησίας
12) » 'Αϊδινίου.	Κλισὲ - Κιοΐ
13) » Βρυούλων.	Βρυούλων
14) » Σεβδήκιοϊ.	'Ερυθραίας
15) » Βαϊνδηρίου.	Σεβρὴ - Χισὰρ
16) » 'Αξαρίου.	'Αχμετλῆ
17) » 'Αραμυτίου.	Δεμερτζὶκ
18) » Μαγνησίας.	Κιμερίου
19) » Περγάμου.	Κορδελιοῦ
20) » Μπαλῆ - Κισέρ.	Καραντίνας
21) » Σωκίων.	'Αλῆ - 'Αγᾶ
22) » Προύσης.	Παλ. 'Εφέσου
23) » 22 'Αστυν. Τμήματα ἐν	'Οδεμησίου
Σμύρνη.	Θείρων
24) » Σχολὴ Χωρ)κῆς Σμύρνης	Τουρπαλῆ
	Κυδωνιῶν

ΣΗΜ. 1. 'Εκτὸς τῶν 21 'Αστυν. Τμημάτων ἐν Σμύρνῃ ἐλειτούργησαν 'Αστυνομικὰ Τμήματα καὶ εἰς ἄλλας πόλεις ὡς ἐν Προύσῃ, 'Αϊδινίῳ, 'Αξαρίῳ κλπ.

(.) Πλείονα στοιχεῖα δὲν κατέστη ἐφικτὸν ν' ἀνευρεθῶσιν, τὰ δὲ παρατιθέμενα συνελέγησαν ἐκ διαφόρων ἐγγράφων ἀρχείων 'Υπουργ. 'Εσωτερικῶν καὶ Δ.Ι.Σ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII

ΠΙΝΑΞ τῶν ἐν Ἀνατολικῇ Θράκῃ λειτουργησασῶν κατὰ τὴν περίοδον 1920—1922 στατικῶν ὑπηρεσιῶν Χωροφυλακῆς.

1.— Ἀνωτέρα Δ)σις Χωροφυλακῆς ἐν Ἀδριανουπόλει.
2.— Ἀστυνομικὴ Δ)νσις Ἀδριανουπόλεως.

Α' Δ)ΣΕΙΣ	— ΣΤΑΘΜΟΙ
Ἀδριανουπόλεως	Καστανιᾶς
Ραιδεστοῦ	Καναρίνης
40 Ἐκκλησιῶν	Σκοποῦ
Καλλιπόλεως	Σκοπέλου
Β' ΥΠΟΔ)ΣΕΙΣ	Εὐάνδρου
Σιδηροχωρίου	Σιδίου
Βρύσεως	Ἀκονίου
Ἀνακτορίου	Γεωργουπόλεως
Τυρολόης	Ζαλουφίου
Σηλυβρίας	Καλύνης
Μαλγάρων	Σιδηροδρόμου
Χαριουπόλεως	Γέννα
Μυριοφύτου	Κασταμπόλεως
Περιστάσεως	Γούβας
Αἴνου	Ἰμβράκη
Δρογγυλίου	Ἀμουργίσκης
Νίκης	Ἀρκοδιουπόλεως
Μακρᾶς Γεφύρας	Παυλοχωρίου
Ἀρτισκοῦ	Αἰσύλου
Ἀρκαδιουπόλεως	Μάγιων
Κισσάνης	Γραικῶν
	Παυλίκιοϊ
	Μουσουνίου
	Παγωνᾶς
	Βησαλτῶν
	Μικρολόφου
	Ἀλτάνης
	Μανοῦκα

Ὁ Πίναξ οὗτος συνετάγη δι' ἐρανισμοῦ στοιχείων καὶ πληροφοριῶν ἐκ τῶν ὀλίγων περὶ τὸ θέμα πηγῶν καὶ ἰδίᾳ ἐκ τοῦ ἔργου Κ. Ἀνδρεάδη. Παρὰ τοῖς Ἀρχείοις Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς κλπ. εὕρηνται στοιχεῖα Σχετικ. ἀρνητικὴ ἀπάντησις ὑπ' ἀριθμ. 41)2)11 ἀπὸ 3-6-1946 Α.Δ.Χ. Θράκης πρὸς Γ.Ε.Σ. Ἀσφαλῶς πρόκειται περὶ ἡμιτελοῦς ἐργασίας ἐλλείψει ἑτέρων στοιχείων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IX

ΠΙΝΑΞ ττῶν φονευθέντων ἐξ ἐνέδρας μεταξὺ Γενιτζὲ καὶ Καδίκιοϊ Ἀνατολικῆς Θράκης ἀνδρῶν τῆς Χωροφυλακῆς κατὰ τὴν 24-10-1922.

1.— Ἀνθυπομοίραρχος Σταματάκος Σταμάτιος, ἐξ Οἰτύλου

2.— Ἐνωμοτάρχης Πετρόπουλος Σωκρ., Κούρταγα Μεσσηνίας
3.— » Παπαδάκης Ἰωάν., Ἀμαριανὰ Ἡρακλείου
4.— Χωροφύλαξ Μιχαλᾶς Γεώργ., Ἀρκαδάδα Κερκύρας
5.— » Ρηγάκης Ἐμμ., Μελιδόνι Λασηθίου
6.— » Σαγεώργης Θεόδ., Μουσταφούλι Τριχωνίας
7.— » Σαρρῆς Γεώργιος, Ἀγραῖοι Εὐρυτανίας
8.— » Λωρίδης Νικόλαος, Καστανιὰ Ἀρακυνθίσης
9.— » Νοδαράκης Πέτρος, Ἁγ. Βασιλείου Λασηθίου
10.— » Ἀναγνωστάκης Μιχαήλ, Σταυροχώρι Σητείας
11.— » Βάλβης Ἰωάννης Ἐμπορικὸν Θήρας
12.— » Μοσχούλης Βασίλειος Ἀλιφακλάρι Λαρίσης
13.— » Παπαδόπουλος Ἰωάννης, Ἀετὸς Τριφυλλίας
14.— » Θεοδωρᾶκος Λουκᾶς, Βαχοῦ Οἰτύλου
15.— » Γκότσης Θεόδωρος, Γλυνάκα Μεσσηνίας
16.— » Παναγόπουλος Νικόλαος, Μεθώνη Καλαμῶν
17.— » Ρούσης Δημήτριος, Μικρομάνη Καλαμῶν
18.— » Σάλμας Γεώργιος, Τσερινίτσα Β. Ἠπείρου
19.— » Γαβριὴλ Ἀντώνιος, Λογοθεκάνικα Κυθήρων
20.— » Βλάχος Ἰωάννης, Σπάτα Ἀττικῆς
21.— » Χατζῆς Νικόλαος, Χάσια Ἀττικῆς
22.— » Γιαννούλης Ἀριστείδης, Βούνιτσα Καρδίτσης
23.— » Καραντώνης Ἀντών., Νεοχῶρι Καρδίτσης
24.— » Μακεδὼν Χρῆστος, Νεοχῶρι Καρδίτσης
25.— » Τριαντάρης Χρῆστος, Γραλίτα Τρικκάλων
26.— » Θεοφανογιάννης Σωτ., Σημειάδες Μαντινείας
27.— » Καπούλας Ἰωάννης, Γαρδίκιον Φθ) δος
28.— » Παπαϊωάννου Βασίλειος, Εὔτυχον Δωρίδος
29.— » Σινάνης Νικόλαος, Δηφησιῶρι Φωκίδος
30.— » Φέκας Θεόδωρος, Ἄργιμον Λαμίας
31.— » Γαννιᾶς Δημ., Μῶλος Θερμοπυλῶν
32.— » Κουραμάνδης Γεώργ., Λεῦκα Δαμασκοῦ
33.— » Κοκκάλας Εὐάγγελ., Σέτα Εὐβοίας
34.— » Ντοῦσκος Ἰωάννης, Νεοχώριον Πρεβέζης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χ

— 1 —

ΑΡΧΗΓΕΙΟΝ ΒΑΣ. ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝ. ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ: 98) 22) 11

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ἰουλίου 1957

ΠΡΟΣ

ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝΤΑΥΘΑ

Ἔχομεν τὴν τιμήν, νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν Ὑμῶν ὅτι, ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς, ἀπεφασίσθη ἡ συγγραφὴ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Βασ. Χωροφυλακῆς ἀπὸ τῆς συστάσεώς της μέχρι σήμερον ἡ ἐπιθυμία μας δὲ εἶναι, ὅπως πρὸς τοῦτο ἀθλοθετηθῇ παρ᾽ Ὑμῶν χρηματικὸν βραβεῖον μέχρι ποσοῦ τῶν 500.000 δρχ.
Παρακαλοῦμεν ὅθεν ὅπως μᾶς γνωρίσητε σχετικῶς.

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΚΩΝ) ΝΟΣ ΜΑΚΡΥΝΙΩΤΗΣ ΑΝΤ) ΓΟΣ

— 2 —

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 11) 17) Ιγ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Δεκεμβρίου 1957

ΠΡΟΣ

ΤΟ ΑΡΧΗΓΕΙΟΝ ΒΑΣ. ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΕΝΤΑΥΘΑ

«Συγγραφὴ Ἱστορίας τῆς Χωροφυλακῆς».

Ἐπὶ τῇ ὑπ᾽ ἀριθ. 98) 22) 108 ἀπὸ 12-8-57 ἀναφορᾶς ὑμῶν, γνωρίζομεν ὅτι ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀνάγκην τῆς συγγραφῆς τῆς Ἱστορίας τῆς Χωροφυλακῆς, χωρὶς ὅμως νὰ δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς οἱανδήποτε ἐνέργειαν ὑποδηλοῦσαν εὔνοιαν ὑπὲρ ὡρισμένου ἀτόμου ἢ ἀντιβαίνουσαν εἰς τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 13789) 19-6-1956 διαταγὴν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπιθυμοῦντες ὅμως νὰ προωθήσωμεν τὸ ἔργον, ἐγκρίνομεν ὅπως θέσητε εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς δημοσιογράφου, Ἱστορικοῦ συγγραφέως ἢ λογοτέχνου, σκοποῦντος τὴν ἔρευναν καὶ συγγραφὴν τοῦ θέματος τούτου, τὰ Ἀρχεῖα ὑμῶν μὲ τὸν περιορισμὸν τῆς μὴ ἀπομακρύνσεως τῶν σχετικῶν φακέλλων ἢ ἐγγράφων, τῶν γραφείων ὑμῶν.

Ἐπίσης γνωρίζομεν, ὅτι δὲν συμφωνοῦμεν μὲ τὸ ὑπ᾽ ἀριθ. 98) 22) 11 τῆς 30.7.57 ἔγγραφον ὑμῶν πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 500.000, διότι πρόκειται περὶ ποσοῦ ἐξόχως ὑπερβολικοῦ ἂν σκεφθῶμεν ὅτι δι᾽ ἔργα καλλιτεχνικὰ σημαντικῆς ἀξίας ἀθλοθετοῦνται ποσά, πολλάκις ἔλαττον τῶν 50.000 δραχμῶν, ἅτινα συγκρινόμενα πρὸς τὸ παρ᾽ ὑμῶν προτεινόμενον ποσὸν εἶναι δυνατὸν νὰ ὁδηγήσῃ εἰς ἐπιζήμια σχόλια.

Ἐπειδὴ ὅμως πρέπει νὰ παρακινήσωμεν τοὺς δυναμένους νὰ δημιουργήσωσί τι διὰ τὸ Σῶμα, ἐγκρίνομεν ὅπως ἀθλοθετηθῶσι τ' ἀκόλουθα χρηματικὰ βραβεῖα α'. 30.000, β'. 20.000 καὶ 10.000.

— 3 —

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 98) 22) 12

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Νοεμβρίου 1957

ΠΡΟΣ

ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝΤΑΥΘΑ

Ἔχομεν τὴν τιμήν, ἐν συνεχείᾳ τοῦ ταυταρίθμου 11 ἀπὸ 30-7-57 ὁμοίου μας, δι' οὗ ἠτησάμεθα τὴν ἀθλοθέτησιν παρ' ἡμῶν διὰ χρηματικοῦ ἐπάθλου ἐκ δραχμῶν 500.000 διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς Ἱστορίας τῆς Χωροφυλακῆς, νὰ γνωρίσωμεν ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, ὡς ἐμφαίνηται ἐκ τῆς ἐν ἀντιγράφῳ διαβιβαζομένης ὑπ' ἀριθ. 11) 17) 1Γ ἀπὸ 12-11-1957 διαταγῆς του συμφωνῆσαν μὲ τὴν ἄποψιν τοῦ Ἀρχηγείου ἐνέκρινε τὴν ἀθλοθέτησιν τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου μόνον διὰ τῶν ἀκολούθων χρηματικῶν ποσῶν καὶ παρακαλῶ ὅπως ἔχητε τοῦτο ὑπ' ὄψει, ἀκυρουμένου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 98) 22) 11 ἡμετέρου ἐγγράφου.

α) Βραβεῖον δρχ. 30.000
β) Βραβεῖον δρχ. 20.000
γ) Βραβεῖον δρχ. 10.000

— 4 —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 35899

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9η Δεκεμβρίου 1957

ΠΡΟΣ

ΤΟ ΑΡΧΗΓΕΙΟΝ ΒΑΣ. ΧΩΡ) ΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΕΝΤΑΥΘΑ

Ἀποκρινόμενοι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 98) 22) 12 (30.11.57) ἔγγραφον ὑμῶν ἔχομεν τὴν τιμήν, νὰ ἀνακοινώσωμεν ὅτι ἡ Ὁλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας (συνεδρία 685.5.12. 57) ἀπεδέχθη τὴν τροποποίησιν τοῦ ποσοῦ τῆς ἀρχικῆς ἀθλοθεσίας καὶ ἀπεφάσισε τὴν προκήρυξιν τριῶν βραβείων ὡς πρώτου, δευτέρου καὶ τρίτου κατὰ τὴν κατωτέρω διατυπουμένην προκήρυξιν τῶν βραβείων.

«Βραβεῖα τοῦ Ἀρχηγείου τῆς Βασ. Χωροφυλακῆς, ἤτοι πρῶτον βραβεῖον δραχμῶν 30.000, δεύτερον βραβεῖον δραχμῶν 20.000 καὶ τρίτον βραβεῖον δρχ. 10.000 πρὸς βράβευσιν τῆς καλλιτέρας ἀνεκδότου συγγραφῆς περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Σώματος τῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι σήμερον, μετὰ μνείας τῶν πηγῶν καὶ τῶν βοηθημάτων.

Προθεσμία ὑποβολῆς ἔργων εἰς πέντε ἀντίτυπα μέχρι τῆς 30ης Ἀπριλίου 1960. Ἡ ἀπονομὴ τῶν βραβείων κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1960».

Πρὸς τούτοις παρακαλοῦμεν ὅπως καταθέσητε εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ ἀνωτέρω ποσὸν ἐν συνόλῳ 60.000 καὶ ἐπὶ πλέον δραχμὰς 7.200 ποσοστὸν 12ο) ο ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ἀθλοθεσίας τοῦ ὁποίου δικαιοῦται ἡ Ἀκαδημία κατὰ τὸ ἄρθρον 101 ἐδάφιον 6 τοῦ Ὀργανισμοῦ αὐτῆς.

— 5 —

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 99) 22) 12α

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Δεκεμβρίου 1957

ΠΡΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΧΩΡ) ΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΕΝΤΑΥΘΑ

«Συγγραφὴ Ἱστορίας τῆς Χωροφυλακῆς»

Λαμβάνω τὴν τιμήν, ἐν συνεχείᾳ τῆς ταυταρίθμου) 12 ἀπὸ 30-11-1957 ὁμοίας μου, ὑποβληθείσης εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 11) 17) Ιγ ἀπὸ 12-11-57 διαταγῆς ὑμῶν, νὰ ὑποβάλλω προσηρτημένως ἐν ἀντιγράφῳ τὸ ὑπ' ἀριθ. 35899 ἀπὸ 9-12-57 ἔγγραφον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ νὰ παρακαλέσω ὅπως διατάξητε καὶ ἀποσταλῇ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἀκαδημίαν τὸ ποσὸν τῶν 67.200 δραχμῶν, ἤτοι ἑξήκοντα χιλιάδας (60.000) διὰ τὴν ἀθλοθέτησιν τριῶν βραβείων καὶ ἑπτὰ χιλιάδων διακοσίων (7.200) διὰ δικαιώματα τῆς Ἀκαδημίας.

— 6 —

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 300) 403) Ιδ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Μαρτίου 1958

ΠΡΟΣ

ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΝ Δ) ΝΣΙΝ ΧΩΡ) ΚΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΕΝΤΑΥΘΑ

Κατάθεσις Δραχμῶν 67.200 δι' ἔπαθλα συγγραφῆς τῆς Ἱστορίας τῆς Χωροφυλακῆς.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 98) 22) 11ζ ἀπὸ 8-2-1958 ἀναφορὰν τοῦ Ἀρχηγείου Βασ. Χωροφυλακῆς καὶ τὸ διὰ ταύτης ὑποβληθὲν ἡμῖν ἀπόσπασμα τῆς κατὰ τὴν Πανηγυρικὴν συνεδρίασιν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τῆς 28-12-1957 γενομένης προκηρύξεως Βραβείων διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς Ἱστορίας τῆς Βασ. Χωρ) κῆς,

Παραγγέλλομεν

ὅπως καταθέσητε εἰς βάρος τῆς «μερίδος χάρτου» εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος διὰ

λογαριασμὸν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν ἑξήκοντα ἑπτὰ χιλιάδων διακοσίων (67.200), ὡς κάτωθι:

α) Διὰ Α'. Βραβεῖον δραχμ. 30.000
β) Διὰ Β'. Βραβεῖον δραχμ. 20.000
γ) Διὰ Γ'. Βραβεῖον δραχμ. 10.000
Σύνολον 60.000
δ) Διὰ ποσοστὸν 12ο)ο ἐπὶ
τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ, ὅπερ
δικαιοῦται ἡ Ἀκαδημία 7.200
Ἄθροισμα 67.200

Τὸ ἓν ἀντίτυπον τῆς διπλοτύπου ἀποδείξεως καταθέσεως τοῦ ποσοῦ εἰς τὴν Τράπεζαν νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν Γραμματείαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐπὶ ἀποδείξει ὑποβλητέα ἡμῖν.

— 7 —

Στρατιὰ Μ. ΑΣΙΑΣ
Ἀριθ. 1505)505 Σμύρνη 28 Ἰανουαρίου 1922

ΔΙΑΤΑΓΗ

Κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 12533)33—11-1-1921 ἀναφορᾶς τοῦ Βορείου Συγκροτήματος Μεραρχιῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 9696—18-5-1921 διαταγὴν Στρατιᾶς, τὸ ἐν Προύσσῃ ἑδρεῦον τάγμα Χωροφυλακῆς, ἀσχολούμενον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καθηκόντων τῆς τε Ἀστυνομίας καὶ Χωροφυλακῆς ἐν τῇ πόλει καὶ ὑπαίθρῳ χώρᾳ τῆς περιφερείας Προύσης, μετονομάζεται δυνάμει τῆς παρούσης εἰς Μοιραρχίαν Προύσης (σ.σ. Ἡ παροῦσα διαταγὴ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Χωροφυλακὴ πέραν τῆς περιοχῆς τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν ὑπήγετο ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν Στρατιὰν ὡς δύναμις στρατοῦ Κατοχῆς, ἐνῷ ἡ περιοχὴ Σμύρνης ἦτο Διοικουμένη περιοχή).

Διοικητὴς Στρατιᾶς—Ἀν. Παπούλας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1-Β

ΠΙΝΑΚΕΣ

(συμπληρωματικοὶ)

Τῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Σώματος Ε.Β.Χ. καὶ μέχρι σήμερον διατελεσάντων Ἀξ)κῶν καὶ Ἀνθ)στῶν, μὴ συμπεριληφθέντων εἰς τοὺς ἐν τῷ Α΄ τόμῳ Πίνακας

ΣΗΜ. 1. Ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀνθ)στῶν διεμαρτυρήθη διότι εἰς τοὺς πίνακας Α΄ Τόμου δὲν συμπεριελήφθη καὶ τὸ σύνολον τῶν ἀνθυπασπιστῶν, ἐκτὸς δὲ τούτου ἐκ τῶν δημοσιευθένιων ἤδη πινάκων διέφυγε καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀξιωματικῶν.

ΣΗΜ. 2. Χάρις εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς Δ)νσεως Χωρ)κῆς - Ὑπουργ. Δημ. Τάξεως - κατηρτίσθησαν οἱ παρατιθέμενοι μικτοὶ (Ἀξ)κῶν καὶ Ἀνθ)στῶν) πίνακες, δι' ὧν ἐλπίζομεν ὅτι περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον αἱ τυχὸν ἐλλείψεις. Εἰς τοὺς συμπληρωματικοὺς τούτους πίνακας παραλείπεται ἡ στρατολ. κλάσις ἢ τὸ ἔτος γεννήσεως, διότι ἐδημιουργήθη ἡμῖν ἡ πεποίθησις ὅτι εἰς οὐδὲν ὀφελεῖ.

ΣΗΜ. 3. Οἱ παρατιθέμενοι πίνακες εἶναι συντεταγμένοιμᾶλλον κατ' ἀπόλυτον ἀλφαβητικὴν σειράν, εἰς τὸ τέλος ὅμως ἑκάστου γράμματος ὑπάρχει ἀριθμὸς τις ὀνοματεπωνύμων μόνον κατὰ ἁπλῆν ἀλβαβητικὴν σειράν.

ΣΗΜ. 4. Πρὸς ἀνεύρεσιν ὅθεν τῶν στοιχείων ἀξ)κοῦ ἢ ἀνθ)στοῦ τῆς χωροφυλακῆς δέον νὰ ἐρευνηθῶσιν αἱ ἐν τῷ Α΄ τόμῳ πίνακες καὶ ὁ ἐν τῷ παρόντι συμπληρωματικός. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ βαθμοφόροι μὲ τὸ ἀνώνυμον πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν ἔγραψαν τὴν ἀνὰ χεῖρας Ἱστορίαν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ἀβδάλας	Θεοδ.	Ἰωαν.
Ἀβαρκιώτης	Γεωρ.	Δημ.
Ἀβραμίδης	Εὐσταθ.	Σταυρ.
Ἀβρονιδάκης	Ἀνδρέας	Ἐμμ.
Ἀβραμίδης	Ἠλίας	Ἀβρ.
Ἀβραμίδης	Ἰωαν.	Χρ.
Ἀγαθαγγελίδης	Κυρ.	Ἀβραάμ
Ἀγαθὸς	Νικολ.	Στυλ.
Ἀγγελάκης	Ἐμμ.	Μιχ.
»	Δημ.	Ἰωαν.
»	Ἀριστ.	Παν.
»	Γεωρ.	Κων.
»	Σταυρ.	Κων.
Ἀγγελακόπουλος	Ἰωαν.	Γεωρ.
Ἀγγελᾶκος	Γεωρ.	Παρασκ.
Ἀγγελέτος	Σταυρ.	Δημ.
Ἀγγελῆς	Ἀνδρ.	Παν.
»	Θωμᾶς	Λαμπρ.
»	Ἰωαν.	Κων.
»	Γεωρ.	Παρ.
»	Πέτρος	Γεωρ.
Ἀγγελίδης	Ἱπποκρ.	Ἐμμ.
Ἀγγελόπουλος	Ἀποστ.	Ἀγγ.
»	Δημ.	Γεωρ.
»	Κων.	Λαμπρ.
»	Βασιλ.	Δημ.
»	Δημ.	Παναγ.
»	Βασιλ.	Νικ.
»	Κων.	Νικ.
»	Πέτρος	Σπυρ.
»	Βασιλ.	Χαρ.
»	Θεοδ.	Κων.
Ἀγδινιώτης	Ἠλίας	Γεώργ.
Ἀγιανίτης	Φιλιπ.	Μιχαλ.
Ἀγιάμπασης	Φιλιπ.	Ἰωσὴφ
Ἀγοραστάκης	Σταῦρ.	Στεφ.
Ἀγοργιανίτης	Ἰωαν.	Εὐαγ.
Ἀγραφιώτης	Κων.	Χρ.
Ἀγράδας	Ἀναστ.	Χρ.
Ἀγριδιώτης	Ἰωαν.	Βασιλ.
Ἀδὰμ	Δημ.	Ἀθαν.
Ἀδαμίδης	Ἀποστ.	Ἀδὰμ
Ἀδαμόπουλος	Ἀδὰμ	Δημ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
»	Πέτρος	Ἡρακλ.
»	Παναγ.	Νικ.
»	Κων.	Ἀδὰμ
»	Μιλτ.	Ἀδὰμ
»	Μιλτ.	Ἰωαν.
Ἀδάμος	Γεωρ.	Στεφ.
Ἄδαος	Στέφ.	Τώνης
Ἀθανασάκης	Ἠλίας	Ἀνδρ.
Ἀθανασάκης	Εὐστ.	Δημ.
Ἀθανασιάδης	Ἀθαν.	Λαζ.
Ἀθανασίου	Θεοφιλ.	Ἀθαν.
»	Θεοφ.	Δημ.
»	Σεραφ.	Χρ.
Ἀθανασόπουλος	Ἀθαν.	Γεωρ.
»	Γρηγ.	Παν.
»	Γεώργ.	Κων.
»	Χαραλ.	Εὐθ.
»	Γεώργ.	Χαρ.
»	Γεώργ.	Χρ.
»	Σπυρ.	Μιχ.
»	Κων.	Γεώργ.
»	Δημ.	Ἠλ.
»	Κων.	Παν.
»	Κων.	Παν.
»	Φωτ.	Εὐαγ.
»	Στυλ.	Χαρ.
Ἀθανασούλιας	Ἰωαν.	Χαρ.
Ἀθηναῖος	Ἀθαν.	Γεώργ.
Αἰκατερίνης	Ἰωαν.	Δημ.
Αἴσωπος	Χρ.	Νικ.
Αἰνικολιώτης	Γεώργ.	Ἰωαν.
Ἀκακιάδης	Ἀκακ.	Ἀναργ.
Ἀκτύπης	Χρ.	Διον.
Ἀλαμανιώτης	Σωτ.	Δημ.
Ἀλατερὸς	Χρ.	Ἀθαν.
Ἀλαφογιάννης	Κων.	Ἀθαν.
Ἀλαφοῦζος	Βασ.	Βικ.
Ἀλβανὸς	Βασ.	Ἠλίας
Ἀλεβιζάκος	Γεωρ.	Νικ.
Ἀλεβιζάκος	Δημ.	Βασ.
Ἀλεβιζόπουλος	Φίλιπ.	Ἰωαν.
Ἀλεβίζος	Ἀναστ.	Εὐστρ.
Ἀλεβίζος	Παν.	Γεώργ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.	Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.
Ἀλεξάκης Ἀλεξ. Σπυρ.	Ἀναγνωστάκης Ζαχ. Ἐμμ.
Ἀλεξάκης Θωμᾶς Γεώρ.	Ἀναγνωστόπουλος Κων. Θεοδ.
Ἀλεξάκος Θεοδ. Ἰωαν.	Ἀναγνωστόπουλος Ἀρ. Γεώργ.
Ἀλεξανδράκης Ἐμμ. Κων.	Ἀναγνωστόπουλος Νικ. Ἰωαν.
Ἀλεξανδρῆς Ἀντων. Γεώργ.	Ἀναγνωστόπουλος Θεοδ. Γεώργ.
Ἀλεξανδρῆς Γεώρ. Κων.	Ἀγγνωστόπουλος Γεώργ. Νικ.
Ἀλεξανδρίδης Γρηγ. Σταυρ.	Ἀναγνωστόπουλος Δανιὴλ Κων.
Ἀλεξανδρόπουλος Ἀνδρ. Παναγ.	Ἀναγνωστόπουλος Παναγ. Ἠλίας
Ἀλεξανδρόπουλος Χρ. Παναγ.	Ἀναγνωστόπουλος Ὀδυσ. Ἰωαν.
Ἀλεξανδρόπουλος Διον. Πέτρος	Ἀναγνωστόπουλος Δημ. Νικήτα
Ἀλέξης Χρ. Δημ.	Ἀναγνώστου Γεώργ. Νικ.
Ἀλεξιάδης Ἰορδ. Εὐγ.	Ἀναγνώστου Εὐαγ. Βαΐου
Ἀλεξίου Λάμπρος Εὐθ.	Ἀναγνώστου Δημ. Γεώργ.
Ἀλεξίου Γεώρ. Ἰωάν.	Ἀναγνώστου Ἀριστ. Κων.
Ἀλεξίου Θεολ. Μιχ.	Ἀναγνώστου Δημ. Κων.
Ἀλεξίου Θωμᾶς Γεωρ.	Ἀναγνώστου Κων. Χρ.
Ἀλεξόπουλος Διον. Νικ.	Ἀναγνώστου Γερασ. Χρ.
Ἀλεξόπουλος Σπυρ. Βασιλ.	Ἀναγνωστούδης Ἡρακλ. Βασ.
Ἀλεξόπουλος Παν. Δημ.	Ἀναλυτῆς Σπυρ. Κων.
Ἀλεξόπουλος Ἄγγελος	Ἀναπλιώτης Νικ. Πέτρος
Ἀλεξόπουλος Ἀθαν. Στυλ.	Ἀναστασάκος Ἰωάν. Γεωργ.
Ἀλεξόπουλος Ἀντ. Ἀνδρ.	Ἀναστασίου Γεωργ. Κων.
Ἀλεξόπουλος Παν. Ἀλεξ.	Ἀναστασίου Νικ. Ἰωαν.
Ἀλεξόπουλος Χρ. Λάμπρος	Ἀναστασόπουλος Γεώργ. Κων.
Ἀλεξόπουλος Διον. Κων.	Ἀναστασόπουλος Νικ. Ἰωαν.
Ἀλευρᾶς Γεώργ. Σταύρου	Ἀναστασόπουλος Βασ. Δημ.
Ἀλευρᾶς Κίμων Παναγ.	Ἀνδρακάκος Ἀνδρ. Μιχ.
Ἀλικάκος Χαρ. Νικ.	Ἀνδρεάκος Σταυρ. Ἠλ.
Ἀλεφαντινὸς Κων. Ἀλεξ.	Ἀνδρεάκος Δημ. Σόλων
Ἀλιφερόπουλος Ἀθαν. Ἰωαν.	Ἀνδρικόπουλος Ἠλ. Ἀνδρ.
Ἀληγιζάκης Βασ. Γεώρ.	Ἀνδρεόπουλος Ἀθαν. Γεώργ.
Ἀλειφέρης Ἀντ. Ἀριστομ.	Ἀνδρεόπουλος Ἰωαν. Νικ.
Ἀλουμάνης Σωτ. Δημ.	Ἀνδρεόπουλος Ἠλ. Παναγ.
Ἀλούπης Ναοὺμ Δημ.	Ἀνδρέου Ἀλεξ.
Ἀλούπης Παναγ. Νικ.	Ἀνδρέου Γεωργ. Νικ.
Ἀλυσανδράτος Νικ. Παναγ.	Ἀνδρέου Δημ. Χρ.
Ἀλχαζίδης Βασ. Ἀναστ.	Ἀνδρεούλης Παναγ. Δημ.
Ἀμβραζῆς Ἰωαν. Νικ.	Ἀνδριανόπουλος Ἀθαν. Βασ.
Ἀμπλᾶς Χαραλ. Δημ.	Ἀνδριανόπουλος Γεώργ. Παναγ.
Ἀμοιρίδης Ἰωαν. Γεώργ.	Ἀνδριανόπουλος Νικ. Δημ.
Ἀμοργιανιώτης Χρ. Γεώργ.	Ἀνδριανάκης Ἐμμ. Γεώργ.
Ἀμπεριάδης Νικ. Ἐλευθ.	Ἀνδριανάκος Ἀλέξ. Ἀποστ.
Ἀναγνόπουλος Βασ. Ἀλέξιος	Ἀνδρικόπουλος Ἀνδρ. Νικ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ἀνδρικόπουλος	Ἰωαν.	Γεώργ.
Ἀνδριόπουλος	Ἀναστ.	Εὐθύμ.
Ἀνδριόπουλος	Νικ.	Ἀντ.
Ἀνδριτσόπουλος	Δημ.	Κων.
Ἀνδρίτσος	Ἀπόστολος	
Ἀνδρίτσου	Ἰωάννης	
Ἀνδρουλάκης	Γεώργ.	Ματθ.
Ἀνδρουλάκης	Γεώργ.	Ἰωαν.
Ἀνδρουλάκης	Ματθ.	Ἐμμ.
Ἀνδρουλάκης	Ἰωαν.	Εὐαγ.
Ἀνδρουλάκης	Σύλλας	Ἐμμ.
Ἀνδρουλάκης	Ἀνδρέας	Γεώργ.
Ἀνδρουλακάκης	Σωτ.	Ἐμμ.
Ἀνδρουτσόπουλος	Δημ.	Ἀνδρ.
Ἀνδρουτσόπουλος	Κων.	Θεοδ.
Ἀνδροῦτσος	Γεώργ.	Παναγ.
Ἀνδρονίκου	Ἐμμ.	Ἀλεξ.
Ἀνδρονόπουλος	Σπυρ.	Σωτ.
Ἀνεζήρης	Δημ.	Ἰωαν.
Ἄνθης	Σπυρίδων	Θεοφ.
Ἄνθης	Θεόδ.	Ἰωαν.
Ἄννινος	Κων.	Σπυρ.
Ἄννινος	Γερ.	Σπυρ.
Ἀνετάκης	Γώργ.	Ἰωαν.
Ἀνθόπουλος	Κων.	Νικ.
Ἀνθουλάκης	Σπυρ.	Ἀθαν.
Ἀντίοχος	Κων.	Χρ.
Ἀντύπας	Διον.	Γεώργ.
Ἀντύπας	Γεώργ.	Νικ.
Ἀντυπάτης	Ἀναστ.	Παναγ.
Σολομπουνάκης	Μιχ.	Πολ.
Ἀντωνακάκης	Λεων.	Ἀντ.
Ἀντωνακάκης	Ἀνδρ.	Ἐμμ.
Ἀντωνακάκης	Γεώργ.	Ἐμμ.
Ἀντωνάκος	Βασ.	Παναγ.
Ἀντωνάκος	Δημ.	Γεώργ.
Ἀντωνάτος	Νικ.	Δημ.
Ἀντωνάτος	Βικέντιος	Γρηγ.
Ἀντώνης	Κων.	Γεώργ.
Ἀντώνης	Χριστόφ.	Ἀθαν.
Ἀντωνιάδης	Ἀναστ.	Ἀλεξ.
Ἀντωνιάδης	Μιχ.	Ἐμμ.
Ἀντωνιάδης	Ἀιχλλεύς	Τιμολέων
Ἀντωνιάδης	Στυλ.	Θεόδ.
Ἀντωνιάδης	Θεολ.	Αὐγερινὸς
Ἀντωνίου	Γεώργ.	Ἀγγέλου
Ἀντωνίου	Βικτώριος	Δημ.
Ἀντωνίου	Ρένος	Ἀντ.
Ἀντωνιουδάκης	Ἐμμ.	Χαραλ.
Ἀντωνόπουλος	Νικ.	Μιχ.
Ἀντωνόπουλος	Γεώργ.	Ἀμβροσ.
Ἀντωνόπουλος	Δημ.	Ἀντ.
Ἀντωνόπουλος	Παναγ.	Ἀνδρ.
Ἀντωνόπουλος	Ἰωάν.	Χρ.
Ἀντωνόπουλος	Χρ.	Φίλ.
Ἀντωνόπουλος	Κων.	Χ.
Ἀντωνόπουλος	Μαρῖνος	Σπυρ.
Ἄξαλσης	Γεώργ.	Ἰωαν.
Ἀξιώτης	Ἐμμ.	Χαρ.
Ἀποστολάτος	Γεώργ.	Νικ.
Ἀποστολάκης	Βασ.	Νικ.
Ἀποστολάκης	Ἐμμ.	Μιχ.
Ἀποστολάκης	Λεων.	Ἰωαν.
Ἀποστολάκης	Λέων	Ἰωαν.
Ἀποστολακόπουλος	Δημ.	Ἰωαν.
Ἀποστολάκος	Παναγ.	Γεώργ.
Ἀποστολάκος	Γεώργ.	Γρηγ.
Ἀποστολάτος	Ἐμμ.	Νικ.
Ἀποστολίδης	Γεώργ.	Εὐστρ.
Ἀποστολίδης	Κων.	Δημ.
Ἀποστολίδης	Ἀποστ.	Ἰωακεὶμ
Ἀποστολόπουλος	Γεώργ.	Γρηγ.
»	Δημ.	Ἰωαν.
»	Ἰωαν.	Κων.
»	Κων.	Νικ.
»	Κων.	Θεόδ.
»	Γεώργ.	Χρ.
»	Νικ.	Σωτ.
»	Κων.	Βασ.
Ἀποστόλου	Γεώργ.	Κύρκος
Ἀποστόλου	Ἀποστ.	Νικ.
Ἀραμπατζῆς	Νικ.	Ἄγγ.
»	Ἄγγ.	Χρ.
»	Κων.	Χρ.
Ἀράπης	Πέτρος	Ἰωαν.
Ἀράπης	Σωτ.	Ἠλ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ἀραποστάθης	Κων.	Παναγ.
Ἀραχωβίτης	Δημ.	Κων.
Ἀρβανιτάκης	Σωκρ. ἢ Νικ.	Λουκᾶς
Ἀρβανίτης	Γεώργ.	Πέτρος
Ἀρβανίτης	Γρηγ.	Θεμ.
Ἀρβανίτης	Ἰωαν.	Ἀθαν.
Ἀρβανίτης	Νικ.	Δημ.
Ἀρβανιτίδης	Θεοδ.	Δημ.
Ἀργέντος	Νικ.	Κων.
Ἀργυράκης	Παναγ.	Μιχ.
Ἀργυράκης	Μιχ.	Γρηγ.
Ἀργύρης	Ἀθαν.	Κων.
Ἀργύρης	Εὐαγ.	Βασ.
Ἀργυρίου	Γεώργ.	Χρ.
Ἀργυρόπουλος	Ἠλ.	Δημ.
»	Ἀνδρέας	Κων.
»	Παναγ.	Ἀλεξ.
»	Εὐθ.	Εὐστρ.
»	Δημ.	Χρ.
»	Θεόδ.	Δημ.
»	Ἀργύριος	Κων.
Ἀρκαδιανὸς	Διον.	Δημ.
Ἀρκαδίνος	Νικ.	Γρηγ.
Ἀρζουμανίδης	Ἀντ.	Κων.
Ἀρκούδης	Χρ	.Κων.
Ἀργιανᾶς	Χρ.	Γεωργ.
Ἀριφανῆς	Ἐμμ.	Ἰωαν.
Ἀρμένης	Δημ.	Μιχ.
Ἀρμένης	Θεοδ.	Μιχ.
Ἀρμενιάκος	Νικ.	Βασ.
Ἀρσενίου	Δημ.	Παναγ.
Ἀρναουτάκης	Κων.	Ἐμμ.
Ἀρνίτσης	Ἰωαν.	Γεωργ.
Ἀρσενάκης	Ἀθαν.	Μηνᾶς
Ἀρχανιώτης	Κων.	Ἠλ.
Ἀρχαντζικάκης	Δημ.	Νικ.
Ἀρχιμανδρίτης	Δημ.	Θεοφ.
Ἀρχόντης	Ἰωαν.	Δημ.
»	Ἰωαν.	Γεωργ.
»	Ἀριστ.	Βασ.
Ἀδαλέας	Δημ.	Χρ.
Ἀσβεστόπουλος	Δημ.	Κων.
Ἀσημάκης	Ἀριστ.	Βασ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ἀσημακόπουλος	Ἰωαν.	Παῦλος
»	Χαραλ.	Νικ.
»	Γεώργ.	Παναγ.
»	Νικ.	Γεωργ.
»	Μιχ.	Κων.
»	Λεων.	Βασίλ.
»	Ἀναστ.	Ἰωαν.
»	Δημ.	Σπυρ.
»	Γεωργ.	Εὐστ.
Ἀσπρίδης	Κων.	Θεοχ.
Ἀσλανίδης	Εὐστρ.	Ἀσλάκης
Ἀσπροκαμπίτης	Γρηγ.	Νικ.
Ἀσπρούλης	Τρύφων	Σωτ.
Ἀστεριάδης	Νικ.	Γεώργ.
Ἀτματζίδης	Κων.	Γεώργ.
Αὐγουστίδης	Ἀντ.	Ἰωάν.
Αὐγουστινάκης	Νικ.	Ἐμμ.
Αὐλακιώτης	Στυλ.	Παναγ.
Αὐλωνίτης	Σπυρ.	Κων.
Αὐγερινὸς	Δημ.	Γεωργ.
Αὐγέρης	Ἀναγ.	Εὐστρ.
Ἀποστολάκος	Σταῦρος	Χαρίλ.
Ἀρβανιτίδης	Γεώργ.	Δημ.
Ἀλαντζᾶς	Φώτιος	Νικ.
Ἀργυρόπουλος	Βασ.	Γεώργ.
Ἀρμένης	Κων.	Μιχ.
Ἀρβανίτης	Γεώργ.	Μιχ.
Ἀθανασόπουλος	Βασιλ.	Ἰωαν.
Ἀλαμάνος	Ἀριστ.	Θεοδ.
Ἀρμένης	Κων.	Δημ.
Ἀλεξόπουλος	Διον.	Μενέλ.
Ἀντωνόπουλος	Ἰωαν.	Θεόδ.
Ἀποστολάκης	Ἀλ.	Γεωργ.
Ἀνδρουτσόπουλος	Νικ.	Δημ.
Ἀθανασόπουλος	Γεωργ.	Βασ.
Ἀκριώτης	Κων.	Ἰωαν.
Ἀποστολόπουλος	Χρ.	Λαμπ.
Ἀναστασόπουλος	Χαρ.	Ἀναστ.
Ἀλεξάκης	Χρ.	Σπυρ.
Ἀθανασίου	Κων.	Ἀθαν.
Ἀλμπάνης	Διον.	Παναγ.
Ἀρβανίτης	Ἀνδρέας	Βασ.
Ἀναστασόπουλος	Νικ.	Φίλ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Ἀλεξόπουλος	Θεόδ.	Γεωργ.
Ἀναστασιάδης	Στέφ.	Ἰωαν.
Ἀγγελῆς	Φωκίων	Ἐμμ.
Ἀθανασακόπουλος	Γερ.	Δημ.
Ἀράπης	Πέτρος	Ἰωάννου
Ἀνδρεόπουλος	Ἀπόστλ.	Ἀνδρ.
Ἀγοραστάκης	Δημ.	Ἀντών.
Ἀποστολῆς	Γεώργ.	Ἐμμ.
Ἀλεξανδρᾶτος	Νικ.	Παναγ.
Ἀντζουλάκος	Ἰωάν.	Κύρκου
Ἀνατολίτης	Εὐαγ.	Ἀνδρ.

Β

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Βαβαροῦτσος	Πετ.	Ἰωαν.
Βαγγελογιάννης	Εὐαγ.	Ἀθαν.
Βαγενᾶς	Ἀποστ.	Πετ.
»	Κων.	Βασ.
»	Βασ.	Γεώργ.
»	Φιλάρετος	Πέτρου
»	Ἀναστ.	Ἀθαν.
Βαγγίδης	Εὐαγ.	Χρ.
Βάϊλος	Νικ.	Ἀποστ.
Βάενας	Ἰωαν.	Γεωργ.
Βαζιντάρης	Παναγ.	Ἀνδρ.
Βαθειᾶς	Δημ.	Νικ.
Βαϊόπουλος	Κων.	Γεώργ.
Βακάσης	Ἀθαν.	Νικ.
Βαλαβάνης	Νικ.	Ἀντων.
Βαλασάκης	Παντελῆς	Νικ.
Βαλασόπουλος	Δημ.	Βασ.
Βαλαώρας	Κων.	Χρ.
Βαλιώτης	Δημ.	Παναγ.
Βαμβακὰς	Κυρ.	Δημ.
Βαμβακὰς	Νικ.	Εὐστ.
Βάμβουκας	Κων.	Κων.
Βάμβουκας	Νικ.	Ἐμμ.
Βαμβουνάκης	Νικ.	Μιχ.
Βανικιώτης	Ἀθαν.	Νικ.
Βαξεβάνης	Παναγ.	Φώτιος
Βαρακλιώτης	Νικ.	Κων.
Βαρβάτης	Κων.	Γεωρ.
Βαρβέρης	Κων.	Νικ.
Βαρβιτσιώτης	Ἀπόστ.	Ἰωαν.
Βαρδάκης	Γεώργ.	Χρ.
Βαρελῆς	Γεωργ.	Κων.
Βαρελίδης	Δημ.	Ἀντ.
Βαριατζᾶς	Ἰωαν.	Νικ.
Βαρλάκος	Κων.	Εὐθ.
Βαρνάβας	Κυρ.	Στ.
Βαρμαξίδης	Νικ.	Κων.
Βαρούχας	Σπυρ.	Ἀντ.
Βαρούχας	Ἰωαν.	Στυλ.
Βάρσος	Παναγ.	Ἀθαν.
Βαρζῆς	Μιχ.	Δημ.
Βασάλος	Δημ.	Γεωργ.
Βασδέκης	Γρηγ.	Ἐμμ.
Βασιλαδιώτης	Ἀναστ.	Ἠλίας
Βασιλάκης	Γεώργ.	Χαρ.
Βασιλάκης	Ἐμμ.	Κων.
Βασιλάκης	Ἀναστ.	Σεβ.
Βασιλάκης	Γρηγ.	Ἐμμ.
Βασιλάκης	Νικ.	Ζαχ.
Βασιλάκης	Γεώργ.	Νικ.
Βασιλακόπουλος	Χαρ.	Ἀνδρ.
Βασιλακόπουλος	Ἀναστ.	Εὐστ.
Βασιλάκος	Γεώργ.	Δημ.
Βασιλᾶς	Χρ.	Ὀδυσσεὺς
Βασιλειάδης	Στ.	Παν.
»	Νικ.	Ὀρέστης
»	Ἀντων.	Στέφ.
Βασιλικιώτης	Σωκρ.	Στ.
Βασιλόπουλος	Ἀντών.	Βασ.
»	Ἀθαν.	Κων.
»	Δημ.	Κων.
»	Ἠλίας	Ἰωαν.
»	Παν.	Διον.
Βασσάλος	Εὐαγ.	Μάρ.
Βαχλιώτης	Γεώργ.	Κων.
Βγενόπουλος	Σπήλιος	Θεοδ.
Βελαέτης	Ἀλεξ.	Κων.
Βελαέτης	Δημ.	Ἀναστ.
Βελᾶς	Γεράσ.	Ἀνδρ.
Βελαχουτάκης	Ἠλίας	Ἰωάν.
Βελαώρας	Δημ.	Ἰωαν.
Βελῆς	Δημ.	Ἀνδρ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρῶν.
Βελῆς Νικ. Ἀνδρ.
Βελιγραντάκης Νικ. Γεωργ.
Βελιδάκης Ἀλ. Ἀναστ.
Βελισσαρίου Δημ. Ἰωαν.
Βελισσαρόπουλος Παναγ. Νικ.
Βελλαντῆς Σπυρ. Διον.
Βενετίου Παναγ. Ἰωάν.
Βενιαδάκης Ἰωαν. Γεωργ.
Βεργάκης Ἐμμ. Γεωργ.
Βεργανελάκης Γεώργ. Νικ.
Βεργίνης Γρηγ. Χρ.
Βεργίνης Γεώργ. Ἀθαν.
Βέρης Γεώργ. Βασ.
Βεριδάκης Ἐμμ. Εὐστρ.
Βεριδιάδης Στέφ. Γεώργ.
Βερικάκκης Νικ. Ἰωαν.
Βερναδέσκης Κων. Πέτρου
Βερνάρδος Δημ. Εὐαγγ.
Βερνάρδος Μαρῖνος Πέτρος
Βέττας Παν. Παν.
Βέττος Χριστ. Ἀθαν.
Βῆττος Χρίστος Νικ.
Βῆχος Γεώργ. Ἐμμ.
Βιδάκης Ἐμμ. Γεώργ.
Βίνιος Νικ. Γεώργ.
Βιντζηλαῖος Ἐλευθ. Κων.
Βιολιδάκης Στυλ. Κων.
Βισδίκης Στ. Θεόδ.
Βιτάλης Νικ. Βασ.
Βλαγκόπουλος Φίλιπ. Παν.
Βαζάκης Παντ. Γεώργ.
Βλάσης Ἰωαν. Χρ.
Βλάσης Σπυρ. Θεόδ.
Βλασόπουλος Ἰωαν. Πέτρος
Βλασταράκος Παναγ. Βασίλ.
Βλαχάκης Γεώργ. Ἐμμ.
Βλαχάκης Μᾶρκος Μιχ.
Βλαχιώτης Νικ. Γεώργ.
Βλαχογιάννης Βασ. Ἰωαν.
Βλαχογιάννης Γεώργ. Κων.
Βλαχόπουλος Ἀντων. Κων.
» Παναγ. Γεώργ.
» Κων. Χρ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρῶν.
» Κων. Δημ.
» Θεμιστ. Χαρίλ.
» Γεώργ. Φιλίπ.
Βλάχος Βασίλ. Χρ.
» Κων. Δημ.
» Νικ. Ἰωαν.
» Γεώργ. Νικ.
» Εὐαγ. Γεώργ.
» Γεώργ. Χρ.
» Θεόδ. Νικ.
» Κων. Ἀθαν.
» Ξεν. Γεώργ.
» Παν. Ἀντ.
» Χαρ. Νικ.
» Στέφ. Γεώργ.
Βλαχούλης Μιχ. Κων.
Βογιάκης Γεώργ. Ἐμμ.
Βογιατζάκης Γεώργ. Ἐμμ.
» Ἐμμ. Γρηγ.
» Μιχ. Βασ.
Βογιατζῆς Γεώργ. Ἐμμ.
» Εὐαγ. Γεώργ.
» Ἰωαν. Γεώργ.
» Χρ. Κυρ.
Βόγκας Ἠλίας Γεώργ.
Βόγκας Ἰωαν. Γρηγ.
Βολακάκης Κων. Ἰωαν.
Βολάνης Ἰωαν. Εὐστρ.
Βολοβίνης Ἀντων. Ἰωαν.
Βολουδάκης Στυλ. Ἀντ.
Βολονάκης Ἀνδρ. Ἰωαν.
Βολτζῆς Ἀνδρ. Δημ.
Βομβουλάκης Ὀνούφρ. Ἐμμ.
Βομπίρης Γεώργ. Κων.
Βοργίλος Ἀθαν. Χρ.
Βορεάδης Πέτρ. Ἐμμ.
Βορίλας Παν. Ἠλ.
Βουγιούκας Γεώργ. Κυρ.
Βουγιουκλάκης Μαρ. Στυλ.
Βουγιουκλῆς Σεραφ. Νικ.
Βουδικλάρης Παν. Νικ.
Βουδικλάρης Δρακ. Ἰωαν.
Βουδούρης Σωτ. Σπυρ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Βούκαλης	Κυρ.	Ἀντ.
Βούλγαρης	Γεώργ.	Κων.
Βούλγαρης	Γεώργ.	Σπυρ.
Βούλγαρης	Ἰωαν.	Ἐμμ.
Βουλγαρίδης	Ἀλεξ.	Κων.
Βουρβόπουλος	Σωτ.	Γεώργ.
Βούρβας	Ἰωαν.	Λεων.
Βουτσᾶς	Πολ.	Θεοχ.
Βουτσόπουλος	Γεώργ.	Κων.
Βουτυρᾶς	Ἐμμ.	Γεώργ.
Βρανὸς	Ζήσης	Γεώργ.
Βρασταμινὸς	Χριστ.	Δημ.
Βραχάτης	Διον.	Πέτρου
Βραχνούλας	Χαρ.	Δημ.
Βρεττὸς	Γεώργ.	Εὐστ.
Βροντανῆς	Νικ.	Κων.
Βρότσος	Δημ.	Ἀθαν.
Βρυνιώτης	Δημ.	Ἀνδρ.
Βρυώνης	Παν.	Γεώργ.
Βυζάντιος	Χρ.	Σπυρ.
Βυθούλκας	Γεώργ.	Σπυρ.
Βύνιος	Ἰωαν.	Γεώργ.
Βυρίδης	Μαυροειδ.	Δημ.
Βωβὸς	Γεώργ.	Ἰωαν.
Βώσσος	Σπυρ.	Διον.
Βώσσος	Χαρ.	Ἰωαν.
Βλαχόπουλος	Κων.	Χρ.
Βασιλοδημητράκης	Νικ.	Ἰωαν.
Βότσης	Λαμπρ.	Νικ.
Βακαλούδης	Ἰωαν.	Κων.
Βρεττὸς	Ἰωαν.	Κων.
Βλαχάκης	Κων.	Παν.
Βεργίνης	Ἀναστ.	Νικ.
Βιντσεντζάτος	Γερ.	Βίκ.
Βασιλοχρίστος	Βασ.	Χρ.
Βαχαβιῶλος	Στυλ.	Νικ.

Γ

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Γακιόπουλος	Χρ.	Ἀθαν.
Γαλακούτης	Νικ.	Ἰωαν.
Γαλανάκης	Νικ.	Μιχ.
Γαλάνης	Δημ.	Βασ.
Γαλάνης	Νικ.	Ἀλεξ.
Γαλανόπουλος	Ἀντων.	Νικ.
»	Γεώργ.	Γρηγ.
»	Δημ.	Χρ.
»	Ἠλ.	Δημ.
»	Παῦλος	Πέτρ.
»	Διον.	Παντ.
Γαλατιανὸς	Ἀθαν.	Κων.
Γαλάτουλας	Στυλ.	Γεωργ.
Γαλάντης	Σπυρ.	Ἀθαν.
Γαλῆς	Μεν.	Γεώργ.
Γαλούντας	Γεώργ.	Στυλ.
Γαντὲς	Μιχ.	Γεώργ.
Γιαλούντας	Ἰωαν.	Γεώργ.
Γαρατζιώτης	Ὄθων	Παν.
Γαρδούνης	Ἀλέξ.	Σωτ.
Γερόπουλος	Εὐαγ.	Διον.
Γάσπαρης	Γεώργ.	Ἰωαν.
Γατόπουλος	Νικ.	Σωτ.
Γεωργάκας	Γεώργ.	Κων.
Γεωργακόπουλος	Ἰωαν.	Ἀριστ.
Γεωργακόπουλος	Κων.	Ἰωάν.
»	Γεώργ.	Δήμου
»	Βασιλ.	Γεωργ.
»	Ἰωαν.	Δημ.
»	Τρύφων	Παν.
»	Δημ.	Γεώργ.
»	Κων.	Γεώργ.
»	Γεώργ.	Νικ.
»	Γεώργ.	Ἰωαν.
»	Σπυρ.	Διον.
»	Ἠλ.	Γεώργ.
Γερακάκης	Εὐστρ.	Ἰωαν.
Γερακάρης	Δημ.	Γεώργ.
Γερακάρης	Νικ.	Δημ.
Γεραμᾶς	Νικ.	Γεώργ.
Γερακάρης	Σταυρ.	Εὐαγ.
Γεραμοῦτσος	Χρ.	Γεώργ.
Γερογιαννάκης	Γεώργ.	Βασ.
Γερογιαννάκης	Ἐμμ.	Κων.
Γερμανάκος	Παν.	Κων.
Γερογιάννης	Νικ.	Κων.
Γερογιάννης	Ἀναστ.	Εὐστ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Γεωργακάκης	Κων.	Ἐμμ.
Γεροθανάσης	Παν.	Ἰωαν.
Γεροθανάσης	Βασ.	Ἰωαν.
Γερονικολάου	Εὐστ.	Κων.
Γερανιμάκης	Γεώργ.	Ἰωσήφ.
Γεώργακας	Γεωργ.	Κων.
Γεωργαλὰς	Κων.	Γεώργ.
Γεωργανὰς	Παρ.	Ἰωαν.
Γερωνιμάκης	Μάρ.	Παντ.
Γεωργακάκος	Κυρ.	Εὐθ.
Γεώργας	Νικ.	Ἰωαν.
Γεωργάκης	Βασ.	Ἀναστ.
Γεωργάκης	Παν.	Ἀλεξ.
Γεωργάκης	Γεώργ.	Παν.
Γεωργαντώνης	Νικ.	Δημ.
Γεωργαντόπουλος	Ἰωαν.	Δημ.
Γεωργᾶτος	Ἀγησ.	Νικ.
»	Βασ.	Ἀναστ.
»	Ἠλίας	Σπυρ.
»	Χαρ.	Κων.
Γεωργιάδης	Γερ.	Χαρ.
Γεωργιάδης	Χαρ.	Μηνᾶς
Γεργιόπουλος	Κων.	Μιχ.
Γεωργίου	Κων.	Γεωργ.
»	Δημ.	Σπυρ.
»	Γεωργ.	Ἀναστ.
»	Δημ.	Ἀθαν.
»	Ἐλευθ.	Ἐπαμ.
»	Νικ.	Πολ.
»	Κων.	Νικ.
»	Κων.	Παν.
»	Βασ.	Χρ.
Γεωργοκώστας	Ἀθαν.	Ἰωαν.
Γεωργοπαπαδάκος	Ἠλ.	Νικ.
Γεωργόπουλος	Κων.	Σωτ.
»	Λαζ.	Γιαγκ.
»	Γεωργ.	Νικ.
»	Γρηγ.	Δημ.
»	Χρ.	Γεωργ.
»	Ἀθαν.	Δημ.
»	Δημ.	Νικ.
»	Δημ.	Σωτ.
»	Γεώργ.	Σπυρ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Γεωργούδης	Εὐστρ.	Ἰακ.
Γεωργουλιᾶς	Κων.	Κων.
Γεωργουλᾶς	Γεώργ.	Γεωργ.
Γεωργουλέας	Λεων.	Ἀθαν.
Γεωργούσης	Χρ.	Θεοδ.
Γεωργούσης	Λουκᾶς	Χρ.
Γεωργούλας	Κων.	Δημ.
Γεωργουσάκης	Μιχ.	Ἐμμ.
Γεγουρτάκης	Νικ.	Δημ.
Γιαδασίδης	Ἀθαν.	Γεώργ.
Γιαχιᾶς	Μαχμοὺτ	Ἀζίπα
Γιακουμῆς	Δημ.	Παν.
Γιακουμάκης	Ἰωαν.	Γεώργ.
Γιαλεδάκης	Γεώργ.	Ἱερων.
Γιαλελῆς	Παῦλος	Ἀντ.
Γιαννακίδης	Ἀργ.	Παν.
Γιαννακόπουλος	Νικ.	Δημ.
»	Παν.	Χρυσ.
»	Παῦλος	Δημ.
»	Παν.	Χρ.
»	Φώτ.	Ἰωαν.
»	Γεωργ.	Δημ.
Γιαννᾶκος	Νικ.	Στ.
Γιαννακᾶκος	Παν.	Νικ.
Γιαννακουρῆς	Ἰωαν.	Παῦλος
Γιανακοῦρος	Δημ.	Πέτρος
Γιάνναρης	Ἀπ.	Νικ.
Γιάνναρος	Δημ.	Ἀριστ.
Γιαννέλος	Νικ.	Κων.
Γιαννιὸς	Γεώργ.	Παν.
Γιαννιὸς	Γεώργ.	Διον.
Γιαννιὸς	Κων.	Ἐμμ.
Γιαννῆς	Ἰωαν.	Δημ.
Γιαννιδάκης	Ἰωαν.	Ἐμμ.
Γιαννίκης	Νικ.	Ἀπ.
Γιαννῖκος	Νικ.	Διον.
Γιαννῖκος	Ἰωαν.	Χρ.
Γιανουλάκης	Ἀρτεμ.	Ματθ.
Γιαννόπουλος	Γεώργ.	Φώτ.
»	Κων.	Ἀριστ.
»	Σταύρ.	Εὐστρ.
»	Παν.	Δημ.
»	Δημ.	Ἀθαν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
»	Ἠλ.	Χρ.
»	Λάμπρος	Χαρ.
»	Σαβ.	Πέτρ.
»	Διον.	Παντ.
»	Ἰωαν.	Ἀναστ.
»	Παν.	Θεοχ.
»	Χρ.	Τριαντ.
»	Ἰωαν.	Βασ.
»	Παν.	Διον.
»	Χαρ.	Χρ.
Γιαννουκᾶκος	Μιχαὴλ	Ἰωαν.
Γιανουκόπουλος	Παν.	Ἀντ.
Γιανούκλας	Σπυρ.	Ἀναστ.
Γιαννουλάκης	Νικ.	Τρυφ.
Γιανούλης	Νικ.	Ζαφ.
Γιανούλης	Κων.	Ἀπ.
Γιανούλης	Νικ.	Σωτ.
Γιανουλάκης	Ἰωαν.	Νικ.
Γιανούδης	Ἐλευθ.	Κυρ.
Γιανουρᾶκος	Λεων.	Μιχ.
Γιουτζῆς	Ἐμμ.	Λεων.
Γιαπιτζάκης	Νικ.	Ἰωαν.
Γιαπιτζάκης	Νικ.	Ἰωαν.
Γιᾶχος	Κων.	Γεώργ..
Γιουλᾶκος	Διον.	Εὐαγ.
Γιλαντζίδης	Δημ.	Ἰωαν.
Γιουλούντας	Γεώργ.	Ἐμμ.
Γιούπης	Γεώργ.	Ἄγγ.
Γιωτόπουλος	Χρ.	Χαρ.
Γκαβαλιώτης	Φωτ.	Νικ.
Γκαβάνος	Δημ.	Γεώργ.
Γκαρδιακάκης	Γρηγ.	Στυλ.
Γκαρτζώνης	Ἀθαν.	Ἀν.
Γκανούρης	Δημ.	Νικ.
Γκαβογεῶργος	Ἰωαν.	Γεώργ.
Γκαϊντὲς	Βύρων	Νικ.
Γκέκας	Γεώργ.	Δημ.
Γκέκας	Γεώργ.	Ἀθαν.
Γκιάτης	Κων.	Νικ.
Γκίκας	Ἀναστ.	Ἰωαν.
Γκίκας	Γεώργ.	Τριαντ.
Γκίκας	Γεώργ.	Ἀναστ.
Γκίντζος	Νικ.	Χρ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Γκίνης	Γεώργ.	Κων.
Γκιόκας	Σπυρ.	Νικ.
Γκιουρτζίδης	Φωτ.	Ἀχιλ.
Γκιρδῆς	Γεώργ.	Δημ.
Γκριρκίνης	Νικ.	Γεώργ.
Γκιτζίρης	Βασ.	Ἀπ.
Γκλάβας	Νικ.	Γεώργ.
Γκλάβας	Ἰωαν.	Βασίλ.
Γκλάβας	Δημ.	Γεώργ.
Γκλακουσάκης	Κων.	Γεώργ.
Γκλεζᾶκος	Κων.	Ἰωαν.
Γκλεζᾶκος	Νικ.	Παν.
Γκλεζᾶκος	Κυρ.	Γρηγ.
Γκλέκας	Ἰωαν.	Ἠλ.
Γκογκολίδης	Νικ.	Δημ.
Γκόλφης	Θεοδ.	Γεώργ.
Γκομέσης	Λεων.	Ἀθαν.
Γκονιᾶς	Ἀθαν.	Λουκᾶ
Γκόνος	Ἰωαν.	Ἀνδρ.
Γκότσης	Ἰωαν.	Νικ.
Γκότσης	Δημ.	Σπυρ.
Γκότσης	Ἠλ.	Τρύφων
Γκότσης	Τρύφ.	Παν.
Γκοτσίδης	Ἀντων.	Γεώργ.
Γκουζούλης	Παν.	Σπυρ.
Γκουλιτζαφίδης	Δημ.	Ἠλ.
Γκουντάνης	Γεώργ.	Νικ.
Γκουράνης	Στυλ.	Ἰωαν.
Γκουργιώτης	Βασ.	Ἀναστ.
Γκούτσης	Κων.	Γεώργ.
Γκούφας	Κων.	Σπυρ.
Γκλακουσάκης	Κων.	Γεώργ.
Γλετζάκος	Πιέρος	Ἰωαν.
Γλετζάκης	Λαμπρ.	Ἰωαν.
Γλεντῆς	Κων.	Ἠλ.
Γλεντῆς	Γεώργ.	Ὄθων
Γλεντουσάκης	Ἰωαν.	Ἐμμ.
Γογγάνης	Λεων.	Σπυρ.
Γουβέλης	Νικ.	Ἀνδρ.
Γουβιώτης	Πέτρ.	Νικ.
Γούλας	Ἀναστ.	Σπυρ.
Γούλας	Παν.	Χρ.
Γούλλιας	Ἀθαν.	Νικ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Γουλῆς	Νικ.	Σοφοκλ.
Γουλῆς	Ἀλεξ.	Σοφοκλ.
Γουλέτας	Νικ.	Ἀντων.
Γουλιώνης	Ἀθαν.	Χρ.
Γούναρης	Ἠλ.	
Γούναρης	Ἀποστ.	Ἀναστ.
Γουναρόπουλος	Σπυρ.	Εὐστρ.
Γουριώτης	Νικ.	Στυλ.
Γουνελίδης	Νικόλαος	
Γουσίας	Γεώργ.	Δημ.
Γούτας	Ἀλέξ.	Κων)νος
Γοῦστος	Εὐάγ.	Βασ.
Γραβάνης	Σερ.	Ἀπόστολος
Γραίκας	Δημ.	Σταῦρος
Γραίκας	Γεωργ.	Κων)νος
Γραμμένος	Μελ.	Σπυρ.
Γραμουστιᾶνος	Ἀργ.	Ἰωάν.
Γραμουστιᾶνος	Παν.	Ζήση
Γραμματικόπουλος	Ἰωάν.	Θεοδ.
Γράμπας	Γεώργ.	Ἰωάν.
Γραμματέλης	Γεωργ.	Κων.
Γραμματικὸς	Εὐθ.	Σπυρ.
Γραμμενούδης	Γεωργ.	Νικόλαος
Γρανίτσας	Δημ.	Ἀντ.
Γρηγοράκης	Κων.	Στυλιανὸς
Γρηγοράκης	Εὐτ.	Ἀνδρ.
Γρηγοράκος	Δημ.	Παν.
Γρηγορᾶτος	Μεμ.	Διον.
Γρηγορέας	Χρ.	Ἀδαμ.
Γρηγοριάδης	Ἀβραὰμ	Πκρ.
Γρηγορόπουλος	Γεώργ.	Γρηγ.
Γρηγορόπουλος	Εὐαγ.	Ἀθαν.
Γρηγορόπουλος	Γρηγ.	Δημ.
Γρηγορόπουλος	Ἰωάν.	Χαρ.
Γρίβας	Βλάσιος	Ἀθαν.
Γρίβας	Ἀντ.	Νικ.
Γρίβας	Γεωργ.	Νικ.
Γρίβας	Κων.	Ἀλέξ.
Γρίβας	Γεωργ.	Δημ.
Γριβέας	Δημ.	Πέτρ.
Γριλάκης	Ἐμμ.	Μιχ.
Γρομιτσιάρης	Χρ.	Παν.
Γρομιτσιάρης	Ἰωάν.	Ἀθαν.
Γριμμάνης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Γυφτάκης	Ἀντ.	Θεοδ.
Γυφτόπουλος	Δημ.	Ἀντ.
Γύφτος	Παν.	Ἀνδρ.
Γύφτος	Δημ.	Ἀλεξ.
Γῶγος	Ἰωάν.	Γεώργ.
Γῶγος	Ἠλ.	Παύλου
Γκιῶμος	Γεώργ.	Σταύρου
Γιανναρέας	Νικ.	Βασ.
Γρουνίδης	Γεώργ.	Μιχ.
Γούλας	Ἀριστ.	Κων.
Γέτης	Κων.	Ἠλ.
Γιαννόπουλος	Γεώργ.	Χρ.
Γκαραβέλας	Γεώργ.	Εὐαγ.
Γιαννῆς	Γεώργ.	Λάμπρου
Γιαννακόπουλος	Ἀσημ.	Σπυρ.
Γουργουρᾶς	Χαρ.	Νικ.
Γάτας	Ἀναστ.	Χαρ.
Γουρνάκης	Ἀριστ.	Παναγ.
Γκίζας	Ἰωάν.	Βασ.
Γκατζάλας	Δημ.	Ἐμμ.
Γκιρτοβίτης	Νικ.	Ἀναστ.
Γούναρης	Ἰωάν.	Σταύρου
Γεωργιάδης	Γεώργ.	Σάββα
Γιαννακόπουλος	Ἰωάν.	Ἐλευθ.
Γκατζώνας	Σωτ.	Δημ.
Γεωργούσης	Κων.	Ἰωάν.
Γκαρίπης	Δημ.	Βασίλ.
Γκόνος	Παν.	Ἀθαν.
Γούλας	Εὐάγγ.	Γεωργ.
Γιακουμάκης	Ἐμμ.	Δημ.
Γρηγοράκος	Παν.	Γρηγ.
Γκουβίτσας	Ἀνδρέας	Γεωργ.
Γαζῆς	Παν.	Δημ.
Γιαντζίδης	Ἀθαν.	Θρασ.
Γροῦτσος	Εὐάγ.	Βασ.

Δ

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Δαβάκης	Γεώργ.	Δικαίου
Δαβίλας	Θεοδ.	Ἀποστ.
Δαγαλάκης	Ἀνδρ.	Μιχ.
Δάγκαλης	Πασχ.	Βασ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Δαγρὲς	Βλάσιος	Εὐαγ.
Δακουρᾶς	Παν.	Νικ.
Δακουρᾶς	Θεοδ.	Γεωργ.
Δαμαλᾶς	Βασ.	Θεμ.
Δαιμονάκος	Νικ.	Μιχ.
Δαμιανάκος	Ἀνάργ.	Δαμιαν.
Δαιμονάκος	Βασ.	Λαζ.
Δαιμονάκος	Λαζ.	Βασ.
Δαιμονάκος	Ἰωάν.	Βασ.
Δαιμονάκος	Γεώργ.	Βασ.
Δαιμονάκος	Γεώργ.	Θεοδ.
Δακόπουλος	Ἀριστ.	Γεωργ.
Δαλαμάγκας	Ἠλ.	Γεωργ.
Δάλλας	Κων.	Ἀθαν.
Δαλιανούδης	Ἀθαν.	Ἰωάν.
Δαλινᾶς	Παναγιώτης	
Δαμάκος	Ἀναστ.	Δημ.
Δαλαμάγκας	Γεώργ.	Ἀθαν.
Δαμιανόγλου	Φώτ.	Δημ.
Δαμιόγλου	Χρ.	Θεοδ.
Δαμηλάτης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Δαμουλάκης	Στέφ.	Ἰωάν.
Δαμουλάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Δάννας	Δημ.	Σταμ.
Δανδαλάκης	Σταῦρος	Δρακ.
Δανιᾶς	Νικ.	Ἰωάν.
Δανίκας	Θεοδ.	Νικ.
Δανιὴλ	Δημ.	Γεωργ.
Δανόγλου	Παν.	Χρ.
Δανοχρῆστος	Ἀθαν.	Δημ.
Δαούκης	Παῦλος	Χαρ.
Δάρας	Ἀναστ.	Τρύφ.
Δαρικτσιανὸς	Γεώργ.	Ἀντ
Δάρδανος	Γεώργ.	Ἰωάν.
Δαρειώτης	Γεώργ.	Σπυρ.
Δάρκουλας	Βλαχ.	Δημ.
Δαρλάκος	Ἰωάν.	Ἀνδρ.
Δασκαλάκης	Βασίλ.	Ἀθαν.
Δασκαλάκης	Βασ.	Κων.
Δασκαλάκης	Ἰωάν.	Παύλου
Δασκαλάκης	Ἐμμ.	Γεωργ.
Δασκαλάκης	Γεώργ.	Χρ.
Δασκαλάκης	Ἰωάν.	Δημ.
Δασκαλάκης	Κων.	Βαρδ.
Δασκαλάκης	Δημ.	Νικ.
Δασκαλάκης	Ἠλίας	Γεωργ.
Δασκαλάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Δασκαλάκης	Ἰωάν.	Ἠλ.
Δασκαλάκης	Ἰωάν.	Νικ.
Δασκαλάκης	Λεων.	Ἀριστ.
Δασκαλάκης	Σπυρ.	Γεωργ.
Δάσκας	Ἰωάν.	Λεων.
Δασκαλογιαννάκης	Στυλ.	Ἐμμ.
Δασκαλόπουλος	Γεώργ.	Ἰωάν.
Δασκαλόπουλος	Σταῦρος	Γεωργ.
Δασκαλόπουλος	Χαρ.	Γεωργ.
Δάσκαλος	Γρηγ.	Βασ.
Δάστων	Σπυρ.	Ἐρ.
Δατσέρης	Νικ.	Γεωργ.
Δατσέρης	Ἐμμ.	Ἀντ.
Δαφνάκης	Ἀντώνιος	
Δαφνομήλης	Νικ.	Ἰωάν.
Δαφατσάκης	Νικ.	Γεωργ.
Δέας	Ἰωάν.	Δημ.
Δεβισκιωτάκης	Χρ.	Παν.
Δελλάκος	Εὐστρ.	Νικ.
Δεδελετάκης	Κων.	Χαρ.
Δεκανέας	Ἀργ.	Κων.
Δεκανέας	Ἰωάν.	Ἀργ.
Δεκλερῆς	Φιλοπ.	Βασ.
Δελαβερίδης	Δημ.	Γεωργ.
Δελάρτας	Θεμ.	Ἰωάν.
Δεληνίκας	Γεώργιος	
Δεληνίκας	Ἀνδρ.	Ἀθαν.
Δεληβελιώτης	Βασ.	Χρ.
Δεληγιάννης	Σπυρ.	Ἰωάν.
Δεληνιάρης	Χρ.	Κων.
Δεμερτζῆς	Σταῦρος	Εὐαγ.
Δεμερτζῆς	Δημ.	Νικ.
Δεναξᾶς	Γεώργ.	Ἠλ.
Δερδελάκος	Στυλ.	Δημ.
Δερμάνης	Λουκ.	Χρ.
Δερμιτζάκης	Κων	Ἰωάν.
Δερμιτζάκης	Χρ.	Ἐμμ.
Δερνίκας	Γεώργ.	Ἰωάν.
Δέρπαπας	Μιχ.	Κυρ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Δεττοράκης	Μιχ.	Δημ.
Δημηνάκος	Δημ.	Γεωργ.
Δημάκης	Σταμ.	Πέτρου
Δημητρακάκης	Δημ.	Εὐαγ.
Δημητρακάκης	Ἠλ.	Φωτ.
Δημητρακάκης	Γεώργ.	Κων.
Δημητράκος	Λεων.	Ἠλ.
Δημητράκος	Ἰωάν.	Δικ.
Δημητρόπουλος	Βίκτωρ	Ἰωάν.
Δημητρακόπουλος	Ἀναστ.	Ἠλ.
Δημητρακόπολος	Νικ.	Λεων.
Δημητρακόπουλος	Νικ.	Κων.
Δημητρακόπολος	Γεώργ.	Δημ.
Δημητρακόπουλος	Παν.	Γεωργ.
Δημητρακόπουλος	Μιχ.	Κλεομ.
Δημητρέας	Γεώργ.	Παν.
Δημητρέας	Κων.	Γεώργ.
Δημητριάδης	Δημ.	Δημ.
Δημητρίου	Θωμᾶς	Γερ.
Δημητρίου	Φώτ.	Βασ.
Δημητρίου	Γεώργ.	Δημ.
Δημητρίου	Ἀμφίων	Δημ.
Δημητρίου	Ἰωάν.	Παν.
Δημητρίου	Κων.	Παν.
Δημητρίου	Ἠλ.	Εὐαγ.
Δημητρίου	Παντελῆς	
Δημητρὸς	Ἰωάν.	Προκ.
Δημητρόπουλος	Γεώργ.	Γρηγ.
Δημητρόπουλος	Κων.	Νικ.
Δημητρόπουλος	Ἰωάν.	Γεωργ.
Δημητρόπουλος	Σπυρ.	Γεωργ.
Δημητρόπουλος	Βίκτωρ.	Ἰωάν.
Δημητρουλάκης	Ἐμμ.	Γεωργ.
Δημητρούλης	Γεώργ.	Παν.
Δημητρουλόπουλος	Νικ.	Βασ.
Δημητρουλόπουλος	Δημ.	Παντ.
Δημόπουλος	Ἀνδρ.	Πέτρ.
Δημόπουλος	Θεμ.	Ἀντ.
Δημόπουλος	Δημ.	Γεώργ.
Δημόπουλος	Γεώργ.	Δημ.
Δημόπουλος	Ἀναστ.	Νικ.
Δημόπουλος	Κων.	Ἰωάν.
Δήμου	Βελισ.	Ἰωάν.
Δήμου	Ἰωάν.	Γεωργ.
Δήμου	Εὐάγγ.	Χρ.
Δήμου	Ἠλ.	Λάμπρου
Δημουλάκης	Κων.	Γεωργ.
Δημουλάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Δημουλᾶς	Κων.	Βασ.
Διαβάτης	Ἰωάν.	Κων.
Διαβάτης	Σπυρ.	Κωνστ.
Διάκος	Στυλ.	Γεωργ.
Διακογιάννης	Παντ.	Γεωργ.
Διακείμης	Ἰωάν.	Δημ.
Διακουμάκος	Βασ.	Ἀν.
Διαλυνᾶς	Ἐμμ.	Κων.
Διαλυνᾶς	Ἐμμ.	Κων.
Διαμαντέλας	Νικ.	Παν.
Διαμαντῆς	Νικ.	Σωκρ.
Διαμαντῆς	Γεώργ.	Παν.
Διαμαντῆς	Γεώργ.	Ἀχιλ.
Διαμαντῆς	Ἠλ.	Εὐαγ.
Διαμαντῆς	Ἰωάν.	Ἁρμ.
Διαμαντῆς	Χρ.	Ἀντ.
Διαμαντόπουλος	Παν.	Σταύρου
Διαμαντόπουλος	Διαμ.	Νικ.
Διαμαντόπουλος	Νικ.	Παν.
Διαμαντόπουλος	Περικλ.	Δημ.
Διμαντούλης	Μιχ.	Δημ.
Διαμαντώνης	Γεώργ.	Εὐστ.
Διασάκος	Μιχ.	Νικ.
Διγενάκης	Πέτρ.	Μιχ.
Δικαιάκος	Δημ.	Νικ.
Δικαῖος	Θεοδ.	Γεωργ.
Δικαῖος	Γεώργ.	Ἀριστομ.
Δικᾶτος	Κων.	Χαρ.
Διονυσόπουλος	Διον.	Χρ.
Διπλᾶς	Τιμ.	Κων.
Δόγκαλης	Θωμᾶς	Στεργίου
Δοκανάρης	Ναπολέων	
Δόλκας	Ἰωάν.	Νικ.
Δοματζάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Δομοτσόγλου	Κων.	Γεωργ.
Δοντὰς	Θωμᾶς	Γεωργ.
Δόσης	Σωκρ.	Χριστ.
Δοῦδος	Παν.	Σωτ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Δοῦδος	Παν.	Ἀνδρ.
Δουλαφάκης	Νικ.	Γεωργ.
Δουκάκης	Δουκ.	Δημ.
Δουκάκης	Κων.	Σάββα
Δούκας	Γρηγ.	Ἀθαν.
Δουκιανάκης	Στυλ.	Γεωργ.
Δουμαράπης	Θεοφ.	Ἰωάν.
Δούμας	Σταῦρ.	Νικ.
Δουμουλάκης	Κων.	Γεωργ.
Δούνας	Κων.	Εὐαγγ.
Δοὺξ	Ἰωάννης	
Δουράλας	Ἰωάν.	Παν.
Δουφέας	Γεώργ.	Κων.
Δρακαρινάκης	Ἰωάν.	Δημ.
Δρακάκης	Ἐμμ.	Βασ.
Δρακάκης	Ἰωάν.	Χρ.
Δρακακίδης	Φώτ.	Κων.
Δρακόπουλος	Θεοδ.	Ἰωάν.
Δρακόπουλος	Πέτρ.	Δημ.
Δρακόπουλος	Χρυσ.	Νικ.
Δρακόπουλος	Θεοφ.	Δημ.
Δρακόπουλος	Ἔξαρχος	Δημ.
Δρακούλης	Κων.	Σπυρ.
Δρακούλης	Στυλ.	Σπυρ.
Δραμιτινὸς	Νικ.	Ζαχ.
Δρεμπέλας	Χρ.	Δημ.
Δρίτσας	Στυλ.	Δημ.
Δρογγίτης	Τιμ.	Νικ.
Δρόσος	Σπυρ.	Σπυρ.
Δρούγκας	Βασ.	Θεοδ.
Δρούγκας	Δημ.	Ἰωάν.
Δρούλιας	Ἰωάν.	Ἡρακλ.
Δεμερτζῆς	Νικ.	Βασ.
Δημόπουλος	Ἀσημ.	Χαρ.
Δημητριάδης	Φώτ.	Ἀναστ.
Δρακόπουλος	Νικ.	Ἰωάν.
Δρακακάκης	Ἐμμ.	Ἠλία
Διαμαντόπουλος	Χαρ.	Διαμ.
Δημακόπουλος	Ἀλ.	Ἰωάν.
Δελόπουλος	Χρ.	Ἰωάν.
Δεναξᾶς	Ἰάκ.	Εὐαγγ.
Δημάκος	Ἰάκ.	Εὐαγγ.
Δασκαλάκης	Δημ.	Πέτρου
Διακογιάννης	Δημ.	Σεβ.
Δολιώτης	Ἰωάν.	Χρ.
Δεληβασίλης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Δροσίνης	Δημ.	Κων.
Δαρβίρης	Παν.	Δημ.
Δραγωνέας	Λάμπρος	Νικ.
Δριτσούλας	Κων.	Δημ.
Δημητρίου	Ἀριστ.	Σάββα
Δημητρίου	Νικ.	Σταύρου

Ε

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Ἔξαρχος	Ἰωάν.	Κων.
Ἐλαφούδης	Δημ.	Γεωργ.
Ἐλεφαντῆς	Ἰωάν.	Ἀριστ.
Ἐλευθερᾶτος	Νικ.	Ἐπαμ.
Ἐλευθεριάδης	Γεώργ.	Κων.
Ἐλευθερίου	Νικ.	Μίν.
Ἐλευθερίου	Χρ.	Νικ.
Ἑλληνικάκης	Βασ.	Κων.
Ἑλληνικάκης	Δημ.	Ἀντ.
Ἐμμανουηλίδης	Γεώργ.	Εὐστ.
Ἐμμανουηλίδης	Ἀναστ.	Χαρ.
Ἐμετζίδης	Σάββας	Ἠλία
Ἑξαδάκτυλος	Κων.	Χαρ.
Ἐξαρχόπουλος	Πέτρος	Στεφ.
Ἐργαζάκης	Ἰωάν.	Δημ.
Ἐρευνήδης	Παῦλος	Κων.
Εὐαγγελινάκης	Νικ.	Ἀντ.
Εὐαγγελίου	Ἀγγ.	Ἀνδρ.
Εὐαγγελίου	Ἀνδρ.	Εὐαγγ.
Εὐαγγελίου	Εὐάγγ.	Κων.
Εὐαγγέλου	Χαρ.	Βασ.
Εὐαγγελοδῆμος	Κων.	Δημ.
Εὐγένειος	Ἀθην.	Εὐαγγ.
Εὐθυμίου	Εὐθύμιος	Χρ.
Εὐαγγελοδῆμος	Παν.	Δημ.
Εὐσταθιάδης	Ὅμηρος	Κ.
Εὐσταθίου	Δημ.	Στεργίου
Εὐσταθίου	Ἀνδρ.	Εὐστ.
Εὐσταθόπουλος	Εὐστ.	Γεωργ.
Εὐσταθόπουλος	Γεώργ.	Ἰωάν.
Εὐστρατίου	Εὐάγγ.	Ἀθαν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ἐσκιτζῆς	Ἀνέστης	Γεωργ.
Ἐρνῖκος	Τηλέμ.	Ἀναστ.
Εὐαγγέλου	Ἀντ.	Γεωργ.
Εὐδωρίκης	Νικ.	Κων.

Z

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ζαβέλης	Βασ.	Γεωργ.
Ζαβερδᾶς	Χαρ.	Βασ.
Ζαγκλαβίρας	Δημ.	Ἀναστ.
Ζάγκλας	Γεώργ.	Χρ.
Ζάκος	Γεώργ.	Χρ.
Ζαγκλῆς	Χαρ.	Παν.
Ζαγκλῆς	Ἠλ.	Νικ.
Ζογκούτας	Ἀνδρ.	Γεωργ.
Ζαγορίτης	Γεράσ.	Γρηγ.
Ζαγοριανάκος	Βασ.	Δημ.
Ζάζας	Σωτ.	Κων.
Ζάκας	Ἰωάν.	Ἀποστ.
Ζαγοριανάκος	Ἰωάν.	Δημ.
Ζάκας	Νικ.	Ἀθαν.
Ζάκας	Μιχ.	Κων.
Ζακυνθηνὸς	Κων.	Σωτ.
Ζαλιμάκος	Σπυρίδων	
Ζάμπος	Ἄγγ.	Ἰωάν.
Ζαμπουλάκης	Στέρ.	Δημ.
Ζαούτσος	Γεώργ.	Ἀργ.
Ζαραμπούκας	Χρ.	Βασ.
Ζάρας	Γεώργ.	Παν.
Ζάρης	Κων)νος	
Ζαριφόπουλος	Γεώργ.	Χρ.
Ζάρκαλης	Ἀθαν.	Νικ.
Ζαρκαδάκης	Κων.	Γρηγ.
Ζαρκαδᾶς	Λάμπρος	Φιλίπ.
Ζαρμακούπης	Δημ.	Ἀθαν.
Ζαρμακούπης	Κων.	Δημ.
Ζαρμακούπης	Θεοφ.	Ἀριστ.
Ζαρνακούπης	Χρ.	Ἀποστ.
Ζαφειράκος	Εὐστ.	Γεωργ.
Ζαφέρης	Νικ.	Ἰωάν.
Ζαφέρης	Κων.	Θεοδ.
Ζαφειρίου	Σταμ.	Παντ.
Ζαφειρόπουλος	Παν.	Ἰωάν.
Ζαφειρόπουλος	Θεοδ.	Παν.
Ζαφειρόπουλος	Σταύρος	Ἀθαν.
Ζαφειρόπουλος	Σπυρ.	Γεωργ.
Ζαφειρόπουλος	Χρ.	Ἀνδρ.
Ζαχάκης	Κων.	Στέλ.
Ζαχαράκης	Ἀλέξ.	Δημ.
Ζαχαράκης	Ἀλέξ.	Νικ.
Ζαχαράκος	Παν.	Ἀθαν.
Ζαχαρᾶτος	Ἀλέξ.	Ἰωάν.
Ζαχαρέας	Εὐστρ.	Γεωργ.
Ζαχαρίας	Χρ.	Νικ.
Ζαχαριάδης	Ζαχ.	Θεοδ.
Ζαχαριάδης	Βασ.	Ἀδαμαντ.
Ζαχαρόπουλος	Ζαχ.	Θωμᾶ.
Ζαχαρίου	Γεώργ.	Χαρ.
Ζαχαρόπουλος	Γεώργ.	Βασ.
Ζαχαρόπουλος	Παν.	Βασ.
Ζαχαρόπουλος	Ζαχ.	Ἀλεξ.
Ζάχαρος	Θωμᾶς	Νικ.
Ζάχος	Ἀπόστ.	Ἀθαν.
Ζάχος	Ἀνδρ.	Κ.
Ζάχος	Δημ.	Βασ.
Ζέκιος	Σπυρ.	Κων.
Ζέκιος	Κων.	Λάμπρου.
Ζελενίτσας	Βασ.	Χαρ.
Ζέρβας	Ἀριστ.	Ἀντ.
Ζέρβας	Χρ.	Ἰωάν.
Ζέρβας	Δημ.	Κων.
Ζερβὸς	Μαρ.	Ἀνδρ.
Ζεχερλῆς	Μιχ.	Βασ.
Ζῆκος	Χρ.	Παν.
Ζῆκος	Δημ.	Γεωργ.
Ζήνας	Νικ.	Εὐαγγ.
Ζηρόπουλος	Γεώργ.	Δημ.
Ζήσης	Βασ.	Στεφ.
Ζήσης	Ζήσ.	Γεωργ.
Ζησιμόπουλος	Δημ.	Βασ.
Ζήσιμος	Νικ.	Παν.
Ζαχρῆς	Παν.	Νικ.
Ζάκας	Φίλιπ.	Νικ.
Ζιάννης	Κων.	Ἰωάν.
Ζιουτόπουλος	Δημ.	Βασ.
Ζολώτας	Κων.	Παν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ζορμπαλᾶς	Εὐάγγ.	Κων.
Ζορμπᾶς	Πέτρος	Ἰωάν.
Ζορμπᾶς	Δημ.	Κων.
Ζορμπᾶς	Ἀλέξ.	Ἰωάν.
Ζουδιανὸς	Γεώργ.	Δημ.
Ζούκας	Γεώργ.	Ἀναστ.
Ζουμπούλης	αν.	Ἡρ.
Ζουμπούλης	Παν.	Δημ.
Ζουπάνης	Ἀριστ.	Σπυρ.
Ζουριδάκης	Δημ.	Θεοδ.
Ζουτούκης	Κων.	Ἀλ.
Ζυγούρης	Σταῦρος	
Ζυγᾶς	Γεώργ.	Χρ.
Ζυδρακάκης	Ἐμμανουὴλ	
Ζαρνίδης	Σωτ.	Γεωργ.
Ζάκος	Βασ.	Μιχ.
Ζάκος	Γεώργ.	Μιχ.
Ζῶκος	Ἀπόστ.	Διον.
Ζώης	Παν.	Νικ.
Ζωΐτος	Νικ.	Στυλ.
Ζωγράφος	Γεώργ.	Χρ.
Ζωρμετάκης	Φώτ.	Ἐμμ.
Ζωντανὸς	Κυρ.	Φωτ.
Ζαρονικόλας	Φώτ.	Χρ.
Ζούλης	Δημ.	Γρηγ.
Ζεάκης	Ἰωάν.	Μιχ.
Ζαχαριουδάκης	Σοφ.	Βασ.
Ζερβάκης	Ἐμμαν.	Γεωργ.
Ζαμπετάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Ζαμπετάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Ζούμης	Χρ.	Ἀνδρ.
Ζαραφωνίτης	Νικ.	Δημ.
Ζαγούρης	Χριστ.	Ἰωάν.
Ζαφειρόπουλος	Κων.	Ἀθαν.
Ζερδάλης	Ἰωάν.	Δημ.
Ζαφειράκης	Ἀχιλ.	Κων.
Ζῶτος	Νικ.	Γεωργ.
Ζηδελδῆς	Δαμ.	Ἀποστ.
Ζῶντος	Κων.	Μιχ.
Ζωντανὸς	Δημ.	Γεωργ.
Ζαχαράκης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Ζανίας	Θεοδ.	Ἀχιλ.
Ζατάρης	Κων	Ἰωάν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Η		
Ἠλιάδης	Δημ.	Εὐστρ.
Ἠλιάδης	Ἰωσὴφ	Ἀλεξ.
Ἠλιάκης	Βασ.	Νικ.
Ἠλιόπουλος	Νικ.	Εὐαγγ.
Ἠλιόπουλος	Δημ.	Παν.
Ἠλιόπουλος	Δημ.	Χαρ.
Ἠλιόπουλος	Γεωργ.	Εὐαγγ.
Ἠλιόπουλος	Δημ.	Γεωργ.
Ἠλιόπουλος	Παν.	Ἰωάν.
Ἠλιόπουλος	Στυλ.	Κων.
Ἠλιόπουλος	Ἠλίας	Ἀνδρ.
Ἤτζος	Νικ.	Παν.
Θ		
Θανασιᾶς	Νικ.	Γεωργ.
Θαλασσινὸς	Ἰωάννης	
Θανασόπουλος	Κων.	Ἠλ.
Θανασούλας	Ἀργ.	Ζαφ.
Θανόπουλος	Δημ.	Γεωργ.
Θειακάκης	Παν.	Γεωργ.
Θεοδόσης	Γεωργ.	Χρυσ.
Θεοδοσιάδης	Ἰωάν.	Ἐλευθ.
Θεοδοσίου	Δημ.	Γεωργ.
Θεοδοσίου	Γεώργ.	Σπυρ.
Θεοδοσόπουλος	Θεοδ.	Γεωργ.
Θεοδωράκης	Ἀθαν.	Θεοδ.
Θεοδωράκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Θεοδωράκης	Σταῦρος	Ἐμμαν.
Θεοδωρακόπουλος	Ἠλ.	Γεωργ.
Θεοδωρίδης	Ἰωάν.	Κοσμᾶ
Θεοδωρίδης	Κυρ.	Ἀναστ.
Θεοδωρίδης	Ἀλέξ.	Σαμ.
Θεοδωρόπουλος	Ἠλ.	Θεοδ.
Θεοδωρόπουλος	Θεοδ.	Ἠλ.
Θεοδωρόπουλος	Δημ.	Παν.
Θεοδωρόπουλος	Γεώργ.	Βασ.
Θεοδωρόπουλος	Θεμ.	Ἀθαν.
Θεοδωρόπουλος	Παῦλος	Γεωργ.
Θεοδωρόπουλος	Σαρ.	Κων.
Θεοδωρόπουλος	Χρ	Ἰωάν.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.

Θεοδώρου Ἀριστ. Παν.
Θεοδώρου Δημ. Π.
Θεοδώρου Θεοδ. Δημ.
Θεολόγης Θεοδ. Κων .
Θεολογίτης Ταξίαρχ. Δημ.
Θεοφανόπουλος Ἀθαν. Θεοδ.
Θεοφανόπουλος Ταξ. Γεωργ.
Θεοφιλόπουλος Ἀναστάσιος
Θεοφιλόπουλος Εὐγ. Ἠλ.
Θεοχαράκης Νερ. Χαρ.
Θεοχάρης Δημ. Βασ.
Θεοχάρης Δημ. Βασ.
Θεοχαρόπουλος Χρ. Χαρ.
Θέρμος Σωκρ. Γεωργ.
Θηβαῖος Νικ. Μιχ.
Θωμαΐδης Θωμᾶς Ἠλ.
Θωμᾶς Νικ. Γεωργ.
Θωμᾶς Εὐάγγ. Ἰωάν.
Θωμᾶς Ἰωάν. Γεωργ.
Θωμᾶς Δημ. Β.
Θωμόπουλος Γεώργ. Σπυρ.
Θωμόπουλος Βασ. Χρ.
Θωμόπουλος Κων. Ἀνδρ.
Θωμόπουλος Γεώργ. Σπυρ.
Θωμόπουλος Κων. Θεοδ.
Θῶμος Γεώργ. Ἰωάν.
Θεοδωρόπουλος Ἰωάν. αν.
Θωμόπουλος Ἀντ. Παν.

Ι

Ἰατρίδης Δημ. Γεωργ.
Ἰγγλέσης Φραγκ. Εὐαγ.
Ἱεραπετράκης Ἐμμ. Γεωργ.
Ἱερωνυμάκης Γεώργ. Ἰωσήφ
Ἰλαντζίδης Δημ. Ἰωάν.
Ἰωαννίδης Ἀπόστ. Σταύρου
Ἰωαννίδης Χρ. Ἐπαμ.
Ἰωαννίδης Γεώργ. Ἀργ.
Ἰωάννου Ἀλέξ. Σοφ.
Ἰωάννου Ἀντ. Ἀστ.
Ἰωάννου Παν. Γεωργ.
Ἰωάννου Δημ. Χρ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.

Ἰωάννου Γρηγ. Χρ.
Ἰωάννου Νικ. Παν.
Ἰωάννου Νικ. Σταύρου
Ἰωάννου Σταύρου Θεοδ.
Ἰωάννου Χρ. Ἰωάν.
Ἰωάννου Ἀντ. Σπυρ.
Ἰωάννου Χρ. Γεωργ.
Ἴκκας Ἀλ. Βασ.
Ἰωαννίδης Δημ. Νικ.
Ἰωαννίδης Ἀναστ. Θεοδ.
Ἰωνᾶς Νικ. Ἰωάν.

Κ

Καβαρίας Τηλ. Φιλίπ.
Καβαρίας Σπυρ. Λουκ.
Καβαδίας Μιλτιάδης
Καββαδίας Δημ. Ἀλ.
Καβαθᾶς Νικ. Λουκ.
Καβίκης Βασ. Σταμ.
Καζαμίας Γεώργ. Ἐμμ.
Καζαζῆς Σπυρ. Ἰωάν.
Καΐτσας Νικ. Γεωργ.
Καζάκος Κων. Ἀθαν.
Καζαζῆς Ὀδυσ. Κων.
Καζαλάκης Εὐστ. Ἐμμ.
Καζαντζῆς Σπυρ. Παντ.
Καζιανῆς Σπυρ. Σταμ.
Καθεκλάκης Γεώργ. Σπυρ.
Κάϊκος Κων. Λαζάρου
Καΐρης Ἀντ. Νικ.
Κασσαρῆς Δημ. Κων.
Κασσαρῆς Παν. Ἀθαν.
Κασσαρῆς Γεώργ Ἀθαν.
Κακκαβᾶς Δημ. Παν.
Κακκαβᾶς Θεοδ. Λεων.
Κακκαβᾶς Χαρ. Βασ.
Κακκαβᾶς Γεώργ. Ἰωάν.
Κακκαβᾶς Ἰωάννης Ἀναστ.
Κακκαβᾶς Ἰωάννης Παν.
Κακκαβᾶς Δημ. Γεωργ.
Κακκαβᾶς Γεώργ. Ἀνδρ.
Κακαβούλης Νικ. Σπυρ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.
Κακαβούλης Νικ. Σδυρ.
Κάκκος Ἀπόστ. Δημ.
Κάκκος Κυρ. Δημ.
Κάκκιος Ἀνδρ. Ζαχ.
Κακκουλίρης Διον. Πίπη
Κακκουλίρης Παν. Γεωργ.
Κακκουλάκης Ἐμμ. Φ.
Κακουσάκης Κων Νικ.
Καλαβρίας Ἀνδρ. Παν.
Καλαμαρᾶς Ἰωάν. Θωμᾶ
Καλαμαρᾶς Νικ. Κων.
Καλαμβράκης Ἰωάν. Ἐμμ.
Καλαμπάκας Γεώργ. Σπυρ.
Καλαμπαλίκης Τηλ. Γεωργ.
Καλαντζῆς Ἀντ. Θεμ.
Καλαντζῆς Δημ. Δημ.
Καλαντζῆς Ἀθαν. Ἀρχ.
Καλαντζῆς Ἰωάν. Παν.
Καλαντζῆς Χρ. Νικ.
Καλαντζόπουλος Σωτ. Παν.
Καλαπόδης Περικλῆς Χαρ.
Καλαπτσῆς Κων)νος
Καλαρᾶς Ἰωάν. Κων.
Καλαρᾶς Νικ. Κων.
Καλέντζος Ἀριστ. Δημ.
Καλημέρης Χρ. Δημ.
Καλιαντέρης Σπυρ. Γεωργ.
Καλκάνης Παν. Ἀποστ.
Καλκάνης Πέτρος Γεωργ.
Καλκαντέρας Θεοδ. Γεωργ.
Καλλέργης Κυρ. Δημ.
Καλλέργης Ἰωάν. Κυρ.
Καλλέργης Κων)νος
Καλιακάτσος Νικ. Χρ.
Καλλιγᾶς Ἰωάν. Κων.
Καλλιμάνης Ἀναστ. Ἰωάν.
Καλλινῖκος Ἀδαμ. Βασ.
Καλλιτσαρίδης Δημ. Ἠλ.
Καλογερᾶς Ἀνδρ. Δημ.
Καλογεράκης Ἰωάν. Ἐμμ.
Καλογεράκος Νικ. Σπυρ.
Καλογερίδης Δημ. Κων.
Καλογερόπουλος Νικ. Κων.
Καλογερόπουλος Νικ. Δημ.
Καλογερόπουλος Ἰωάννης
Καλογερόπουλος Θεοδ. Εὐαγγ.
Καλογιάννης Ἀναστ. Ἀλ.
Καλοειδᾶς Ἰάκ. Μιχ.
Καλοζάκης Ἠλ. Βασ.
Καλομάγειρος Ἀθαν. Ἀναστ.
Καλοειδᾶς Ἀντ. Χρ.
Καλονάρος Γεώργ. Βασ.
Κολονομάκης Γεώργ. Κων.
Καλοπίσης Κων. Γεώργ.
Καλορουμάνης Ἐλευθ. Σωτ.
Κολούδης Θεμ. Νικ.
Καλούδης Εὐγέν. Ἀθαν.
Καλλούδης Νικ. Μαρ.
Καλούτσης Ἀριστ. Ἀνδρ.
Καλοσπῦρος Σπυρ. Κων.
Καλοχριστιανάκης Μιχ. Νικ.
Καλπογιάννης Δημ. Νικ.
Καλτέζας Γεώργ. Ἀναστ.
Καλτάκης Ἀλκιβ. Εὐάγγ.
Κάλτσας Κων. Εὐαγγ.
Κάλτσας Β. Γεωργ.
Κάλτσας Δημ. Χρ.
Καλύβας Δημ. Κων.
Καλυβινὸς Ἰωάν. Γεωργ.
Καλυβιώτης Νικ. Γεωργ.
Καλφακάκος Παν. Νικ.
Καλμαριανάκης Ἰωάν. Στυλ.
Καμινάρης Διον. Νικ.
Καμουτσῆς Εὐθ. Παν.
Καμπάνης Βασ. Ἰωάν.
Καμπόσος Ἰωάν. Μιχ.
Καμπουράκης Ἀπόστ. Ἐμμ.
Καμπουρὸς Νικ. Θεοδ.
Καμπούρογλου Γεώργ. Νικ.
Καναβὸς Θωμᾶς Ἰωάν.
Κανακάκης Γεώργ. Σταύρου
Καναλουπάτης Νικ. Ἀνδρ.
Κανακάρης Ἡρακλ. Παν.
Κανδηρὸς Ἀνδρέας Βαρ.
Κανδυλάκης Στυλ. Ἐμμ.
Κανελλακόπουλος Γεώργ. Χαρ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Κανέλλης	Νικ.	Γεωργ.
Κανελλόπουλος	Ἀθαν.	Γεωργ.
Κανελλόπουλος	Μιχ.	Γεωργ.
Κανελλόπουλος	Δημ.	Γεωργ.
Κανελλόπουλος	Βασ.	Γεωργ.
Κανελλόπουλος	Γρηγ.	Καν.
Κανελλόπουλος	Νικ.	Κανελ.
Κανελλόπουλος	Πετ.	Καν.
Κανελλόπουλος	Ἀνδρ.	Παν.
Κανέλλος	Περικλῆς	Βασ.
Κανιαδάκης	Στέφ.	Βασ.
Καντᾶς	Θεοδ.	Βασ.
Καντζέλης	Γεώργ.	Εὐαγγ.
Καντζὸς	Ἀθαν.	Λάμπρου
Κανούτας	Θωμ.	Νικ.
Καούνης	Βασ.	Δημ.
Καπαράκης	Ἐμμ.	Μιχ.
Καπᾶτος	Διον.	Χαρ.
Καπέλλας	Γεώργ.	Πανγ.
Καπενέκης	Ἀθαν.	Ἀποστ.
Καπενεκάκης	Ἰωάν.	Μιχ.
Καπερνένας	Ἀγαθ.	Ἀγγ.
Καπερώνης	Φώτ.	Παν.
Κάπες	Ἰωάν.	Κων.
Καπετανάκης	Γεώργ.	Νικ.
Καπετανάκης	Βασ.	Κων.
Καπετανάκης	Γεώργ.	Μιχ.
Καπετανάκης	Δημ.	Ἰωάν.
Καπετανάκης	Σπυρ.	Χαρ.
Καπετανάκης	Παν.	Ἀντ.
Καπέτας	Παν.	Ἀντ.
Καπέτας	Γεώργ.	Φωτ.
Καπίρης	Ἀντ.	Μιχ.
Καπετσώνης	Δημ.	Ἀθαν.
Καπιτσάκης	Κυρ.	Ἐμμ.
Καπόγλης	Ἰωάν.	Ἰωάν.
Καποθανάσης	Γεώργ.	Σωτ.
Καπουράλος	Θεοφάνης	
Καπόπουλος	Δημ.	Εὐστρ.
Καπόπουλος	Θεοδ.	Χριστ.
Καπόπουλος	Ἔξαρχος	Εὐστ.
Κάπος	Γεώργ.	Ἰωάν.
Καπουλάκας	Δημ.	Γεωργ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Καραβελάκας	Ἐμμ.	Γεωργ.
Καραβίδας	Βασ.	Παν.
Καραβίτης	Ἀλέξ.	Γεωργ.
Καράβολος	Κων.	Γεωργ.
Καραγεῶργος	Δημ.	Στέλ.
Καραγεῶργος	Εὐάγγ.	Δημ.
Καραγιαννάκης	Θεοδ.	Θεοδ.
Καραγιάννης	Δημ.	Ἀναστ.
Καραγιάννης	Νικ.	Ἰωάν.
Καραγιάννης	Σπυρ.	Κων.
Καραγιάννης	Γεώργ.	Κων.
Καραγιάννης	Βασ.	Ἀνδρ.
Καραγιάννης	Γεώργ.	Κων.
Καραγιαννόπουλος	Παν.	Ἰωάν.
Καραγιαννόπουλος	Ἰωάν.	Γεωργ.
Καραγιώτης	Ἰωσὴφ	Θωμᾶ
Καράγιωργας	Παν.	Θεοδ.
Καράκος	Ἀχιλλεὺς	
Καράκος	Ἄγγ.	Χαρ.
Καραγκούνης	Παν.	Δημ.
Καραγιαννάκης	Ἀλέξ.	Δημ.
Καραγκούνης	Κων.	Βασ.
Καραγκούνης	Εὐθ.	Ἀλεξ.
Καραγκούνης	Κων.	Παν.
Καραγκούνης	Χριστ.	Ἰωάν.
Καραδαγλῆς	Μιχ.	Ἀντ.
Καραδήμας	Ἀνδρ.	Δημ.
Καραΐσκος	Νικ.	Γεωργ.
Καραΐσκος	Λάμπρος	
Καρακαλπάκης	Ἰωάν.	Λεων.
Καρακασιλιώτης	Δημ.	Διον.
Καρακασίλης	Δημ.	Γεωργ.
Καρακούσης	Ἀναστ.	Ἀνδρ.
Καρακατσάνης	Γεώργ.	Νικ.
Καρακελίδης	Ἀπόστ.	Κων.
Καρακυκλᾶς	Χαρ.	Κων.
Καρακώστας	Κων.	Ἀθαν.
Καρακωνσταντῆς	Παν.	Δημ.
Καραλίβανος	Γεώργ.	Δημ.
Καραλῆς	Χαρ.	Διον.
Καραλῆς	Εὐστ.	Ὀδυσ.
Καραλῆς	Ἰωάν.	Στυλ.
Καραμαπλίδης	Κων.	Δημ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Καραμουσάλης	Ἀριστ.	Πέτρου
Καραματσούκης	Κων.	Ἠλ.
Καραμπλᾶς	Βασ.	Γεωργ.
Καραμπάσης	Παντ.	Στεφ.
Καραμπᾶτος	Χρ.	Δημ.
Καραμῆτσος	Χαράλαμπος	
Καραμπέδας	Περ.	Ἀθαν.
Καραμπέλας	Ἰωάν.	Δημ.
Καραμπέλας	Ἰωάν.	Δημ.
Καραμπέλας	Θεοδ.	Παγγ.
Καραμπὲτ	Αἰκλιὰν	
Καραμπέλας	Περ.	Ἰωάν.
Καραμπέτσος	Χρ.	Ἀναστ.
Καραμούζης	Νικ.	Γεωργ.
Καραμπάγιας	Διον.	Ἰωάν.
Καραμπάσης	Κίμ.	Ἐμμ.
Καραμπάτσος	Ἀναστ.	Δημ.
Καραμπατσάκης	Στ.	Διογ.
Καραμπάτσης	Γεώργ.	Ἀντ.
Καρανάσιος	Νικ.	Γεωργ.
Καρανάσιος	Χαρ.	Ἀθαν.
Καρατζαφέρης	Δημ.	Νικ.
Καρανικόλας	Παν.	Διον.
Καρανικόλας	Ἀνδρ.	Νικ.
Καρανίκας	Γεώργ.	Θωμᾶ
Καρανταγλῆς	Νικ.	Ἰωάν.
Καρατζᾶς	Σταῦρος	Χρ.
Καραπάνος	Χριστ.	Γεωργ.
Καραπάνος	Εὐστ.	Ἰωάν.
Καρρᾶς	Δημ.	Σπυρ.
Καρασαββίδης	Ἰωάννης	Ἀβραάμ
Καρατζᾶς	Σταῦρος	Χρ.
Καρατζίκος	Ἰωάν.	Ἀθαν.
Καραχάλιος	Θεοδ.	Ἀθαν.
Καραχάλιος	Γεώργ.	Κων.
Καραχάλιος	Γεώργ.	Σωτ.
Καραχάλιος	Χρ.	Ἰωάν.
Καρβέλας	Δημ.	Ἀνδρ.
Καρβελᾶς	Νικ.	Παν.
Καρβελῆς	Κων.	Ἀναστ.
Καραλοντζίτης	Δημ.	Κων.
Καρβουνιάρης	Γεώργ.	Ἀθαν.
Καρβούνης	Ἠλ.	Κων.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Καργαντζῆς	Ἀν.	Ἰσιδ.
Καργιώτης	Δημ.	Σωτ.
Καρδάμης	Γεώργ.	Γερασ.
Καρδουλάκης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Καρέτσος	Ἰωάν.	Χρ.
Καριγιάννης	Σταῦρος	Ἰωάν.
Καρίκας	Δημ.	Ἰωάννου
Καρριοφίλης	Θεοφ.	Κων.
Καριοφίλης	Κων.	Δημ.
Καριοφίλης	Κων.	Βασ.
Καρριώτης	Ἀναστ.	Ἰωάν.
Καρκάνης	Νικ.	Γεωργ.
Καρκομητάκης	Γεώργ.	Χρ.
Καρμίρης	Ἰωάν.	Παν.
Καρκαμπούλιας	Κων.	Χρ.
Καρμὴς	Ἰωαν.	Κων.
Καρμὴς	Κων.	Βασ.
Καρμὴς	Βασ.	Σωτ.
Καρμὴς	Παν.	Ἀθαν.
Καρμογιάννης	Παν.	Εὐσταθ.
Καρούνης	Γερασ.	Σωτ.
Καρούντζος	Βασ.	Δημ.
Καρουσιώτης	Ἀνδρ.	Θεοδ.
Καροῦσος	Θεοδ.	Νικ.
Καροῦσσος	Δημ.	Σπυρ.
Καρούτας	Νικ.	Ἰωάν.
Καρπαθιωτάκης	Μιχ.	
Καρπούζος	Ἀναστ.	Δημ.
Καρτάκης	Ἀνδρ.	Ξεν.
Καρτσακλῆς	Ἰωάν.	Γεώργ.
Καρτσώνας	Ἠλ.	Θεοδ.
Καρτσώνας	Ἀντ.	Νικ.
Καρύδης	Δημ.	Δημ.
Καρύδης	Γεώργ.	Πετ.
Καρύδης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Καρυδόπουλος	Ἄγγ.	Νικ.
Καρυκόπουλος	Γεωργ.	Κων.
Καρυώτης	Ἀναστ.	Ἰωάν.
Κασιδιάρης	Σωτ.	Πετρ.
Κασιώνης	Ἰωάν.	Νικ.
Κασσῆς	Μιχ.	Ἀντων.
Κασσιωτάκης	Δημ.	Ἐμμαν.
Κασσοτάκης	Ἐμμαν.	Θεοδ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Κάσπαρης	Δημ.	Γεωργ.
Κατσασαφάκης	Ἰωάν.	Κων.
Κατσαμάγκος	Γεώργ.	Ἰωάν.
Κασδίκης	Λαρ.	Εὐαγγ.
Κασκάνης	Ἀλεξ.	
Καστανάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Κάστης	Σωκ.	Ἀνδρ.
Καστρινάκης	Δημ.	Γεωργ.
Καστρινάκης	Ζαχ.	Ἰωάν.
Καστρινὸς	Βασ.	Ἀντων.
Καστρισιάδης	Σταῦρος	
Καστρίτης	Ἰωάν.	Κων.
Κατάκης	Ἰωάν.	Ἀντων.
Καταλαχαράκης	Δημ.	Ἀντων.
Κατιτζίδης	Στέφ.	Παναγ.
Κατεργάρης	Νικ.	Γεωργ.
Κατεργάρης	Ἀθαν.	Γεωργ.
Κατερέλος	Χρ.	Διον.
Κατζέλης	Γεώργ.	Εὐαγγ.
Κατέλλας	Γεώργ.	Ἀθαν.
Κατζουράκης	Ἐμμαν.	Νικ.
Κατοπόδης	Εὐγ.	Δημ.
Κατσαμάδος	Λεων.	Νικ.
Κατρίτσης	Ἀλέξ.	Κυρ.
Κατσάμπας	Κων.	Γεωργ.
Κατσαμπάνης	Βασ.	Παν.
Κατσαμπάνης	Παν.	Νικ.
Κατσανεβὰς	Εὐτύχ.	Νικ.
Κατσάνος	Βασίλ.	Βαΐου
Κατσάνος	Βασίλ.	Δημ.
Κατσαντούρης	Παν.	Κων.
Κατσαρᾶς	Ἰωάν.	Ἀποστ.
Κατσαρᾶς	Δημ.	Παν.
Κατσαρᾶς	Κων.	Ἀνδρ.
Κατσαρέας	Κων.	Ἠλία.
Κατσαρέλης	Τρύφ.	Ἰωάν.
Κατσαρὸς	Εὐθ.	Γεωργ.
Κατσαρὸς	Σιμ.	Γεωργ.
Κατσαρὸς	Ἀντ.	Πετρ.
Κατσαρὸς	Ἀλέξ.	Κων.
Κατσαρός	Ἠλίας	Χρ.
Κατσαρὸς	Γεώργ.	Δημ.
Κάτσας	Θεοδ.	Νικητ.
Κατσαφάδος	Γρηγ.	Νικ.
Κατσαφάδος	Κυρ.	Παν.
Κατσιγιαννόπουλος	Δημ.	Ἀποστ.
Κατσιγιάννης	Φωτ.	Ἀθαν.
Κατσίκας	Νικ.	Σπυρ.
Κατσικονούρης	Θεοδ.	Γεωργ.
Κατσίμπας	Χαρ.	Θεμ.
Κατσίνης	Δημ.	Χρ.
Κατσιούρας	Δημ.	Χρ.
Κατσιπουλάκης	Ἡρακλ.	Ἀντών.
Κατσιφᾶς	Σωκρ.	Χρ.
Κατσόγιαννης	Βασίλ.	Παν.
Κατσιώνης	Παν.	Γεωργ.
Κατσολεδάκης	Κων.	Νικ.
Κατσόρχης	Ἰωάν.	Μιχ.
Κάτσος	Γεώργ.	Δημ.
Κατσουλᾶκος	Δημ.	Γεωργ.
Κατσούδας	Γεώργ.	Ἰωάν.
Κατσουλᾶκος	Πετρ.	Ἰωάν.
Κατσούλης	Ἀλέξ.	Ἰωάν.
Κατσούλης	Ζήσης	Λεων.
Κατσούλης	Ἀθαν.	Κων.
Κατσούλης	Χρ.	Ἐλευθ.
Κατσοῦλος	Ἀντ.	Γεωργ.
Κατσούρας	Κων.	Νικ.
Κατσούρας	Ἀναστ.	Ἀργυρ.
Κατσώνης	Γεώργ.	Δημ.
Κατσώνης	Σαρ.	Γεωργ.
Καυκούλας	Κων.	Ἰωάν.
Κεφαλᾶς	Ἠλίας	Παν.
Καφίρης	Γεώργ.	Νικ.
Καφίδας	Πετρ.	Ἀθαν.
Καφίρης	Λεων.	Ἰωάν.
Καφάλης	Λεων.	Βασ.
Καφάλης	Ἰωάν.	Παπαθ.
Κάφης	Ἰωάν.	Σταύρ.
Καφομέρος	Γεώργ.	Κυρ.
Κεβρεκίδης	Παρ.	Εὐστ.
Κελδερίδης	Ἰωσήφ	Ἀναργ.
Κελέσης	Νικ.	Κων.
Κελεσίδης	Λάζ.	Κων.
Κελλίδης	Βασ.	Ἰωάν.
Κεπενεκίδης	Λεων.	Εὐστ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.

Κεράκης Ἰωάν. Νικ.
Κερκενέζος Γεώργ. Ἀναστ.
Κερκύρας Σπυρ. Νικ.
Κεσίδης Εὐάγ. Ἀθαν.
Κεσούδης Θεόδ. Δημ.
Κεχριμπάρης Ἰωάν. Δημ.
Κεχουδάκης Γεώργ. Σταυρ.
Κηρῦκος Δημ. Κων.
Κιαζὴμ Μπέης
Κιαχαγιαδάκης Ἐμμ. Μιχ.
Κιζίρης Πέτρος
Κῖντζος Ἀριστ. Σπυρ.
Κιουντζίδης Εὐθύμ. Σταύρου
Κιντώνης Ἀπόστ. Ἰωάν.
Κιουρέλης Νικ. Χρ.
Κιούσης Χρ. Κων.
Κιούσης Ἰωάν. Βασιλ.
Κιούσης Χαρ. Δημ.
Κιούσης Βασίλ. Χρυσ.
Κιρκικάκης Στυλ. Ἐμμ.
Κῖτσος Παν. Γεωργ.
Κλαδάκης Σπυρ. Δημ.
Κλάδος Γεώργ. Δρακ.
Κλαδοῦχος Βασίλ. Κων.
Κλαμαρῆς Κων. Ἀλέξ.
Κλαμενᾶκος Νικ. Μιχ.
Κλαυδιανὸς Διον. Νικ.
Κλεινάκης Εὐτ. Ματθ.
Κλεινάκης Μιχ. Ἰωάν.
Κλειώσης Παν. Χρ.
Κλειώσης Μιχ. Ἀγγ.
Κλικίζος Παναγ. Γεωργ.
Κλημεντίδης Ἰωάν. Παν.
Κλημέντζος Γεώργ. Ἰωάν.
Κλῆμος Ἰωάν. Σπυρ.
Κλήτογλου Γεώργ. Νικ.
Κιάφας Γεώργ. Ἰωάν.
Κληνάρης Κων. Μιλτ.
Κληνάρης Ἀναστ. Χρ.
Κλωτσόπουλος Χαρ. Μιχ.
Κοβατζῆς Ὄθων Ἀθαν.
Κόγιας Δημ. Ἀλεξ.
Κογεῶργος Παν. Ἰωάν.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.

Κοζάκης Μιλτ. Μιλτ.
Κοζάος Ἐμμ. Νικ.
Κοιλιᾶς Κων. Νικ.
Κοιλιᾶς Ἡρακλ. Κων.
Κοκέας Γεώργ. Πετρ.
Κοκιόπουλος Ἰωάν. Νικ.
Κοκκαλιάρης Ἰωάν. Παν.
Κοκκινάκης Ἰωάν. Μιχ.
Κοκκινάκης Ἐμμ. Δημ.
Κοκκίνης Ἐμμ. Νικ.
Κόκκινος Ἀνδρ. Χαρ.
Κοκοτίνης Ἰωάν. Στυλ.
Κοκοτὸς Δημ. Νικ.
Κοκλαμάνης Γεώργ. Νικ.
Κοκόρης Γρηγ. Στεργ.
Κοκόρης Ἀργυρ. Ἠλ.
Κοκοτσάκης Δημ. Γεωργ.
Κοκράνης Παντ. Ἀπ.
Κοκιώνης Δημήτριος
Κοκκώνης Χρ. Νικ.
Κολαΐτης Νικ. Ἀντ.
Κολλέτας Εὐάγ. Ἀθαν.
Κωλέττης Ἰωάν. Δημ.
Κολᾶς Περ. Γρηγ.
Κολιαδήμας Κων. Χαρ.
Κόλιας Γεώργ. Ἀντ.
Κόλιας Ἀνδρ. Δημ.
Κόλιας Γεώργ. Γρηγ.
Κόλιας Γεώργ. Νικ.
Κόλιας Δημ. Βασ.
Κόλιας Δημ. Εὐθ.
Κολλιόπουλος Σπυρ. Ἀντών.
Κολιὸς Γεώργ. Βασ.
Κολλᾶτος Βασίλ. Γρηγ.
Κολλᾶτος Κων. Γρηγ.
Κολλίντζας Σταυρ. Νικ.
Κολοβέας Ἀναστ. Γεώργ.
Κολοβὸς Βασίλ. Νικ.
Κολοβὸς Ἀναστ. Ἰωάν.
Κολοιὸς Ἰωάν. Ματθ.
Κολόκας Ἀντών. Βασ.
Κολόκας Νικ. Βασίλ.
Κολοκυθάκος Γεώργ. Ἀντ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.

Κολοκοτρώνης Γεώργ. Παναγ.
Κολοκούρης Δρακ. Παν.
Κολομπρᾶτσος Ἀλκιβιάδης
Καλποδίνος Δημήτριος
Κομνηνὸς Κων. Νικ.
Κομπλῆς Χαρ. Νικ.
Κομπογιαννίτης Ἰωάν. Κυρ.
Κομώλης Ἀρισ. Κων.
Κοναξῆς Παναγ. Παντ.
Κονδάρας Βασίλ. Γεωργ.
Κονδύλης Φραγ. Λεον.
Κονιακάκης Κων. Σταυρ.
Κονίδας Μιχ. Ἰωάν.
Κοντάκος Ἰωάν. Δημ.
Κονοβέσης Κυρ. Δημ.
Κονοβέσης Δημ. Κυρ.
Κονταξάκης Μιχ. Στυλ.
Κονταράκης Ἐμμ. Γεώργ.
Κονοπεσόπουλος Δημ. Ἀναστ.
Κονταξῆς Θεοδ. Ἀθαν.
Κονταξῆς Γεώργ. Κυρ.
Κοντάρας Σπυρ. Ἀνδρ.
Κονταρίδης Ἰωάν. Χρ.
Κοντέας Λεων. Παν.
Κοντογεῶργος Γεωργ. Δημ.
Κοντογεῶργος Γεώργ. Ἀναστ.
Κοντογεῶργος Νικ. Ἐμμ.
Κοντογεῶργος Ἰωάν. Ἀλέξ.
Κοντογιάννης Γεώργ. Κων.
Κοντογιάννης Ἀπόστολος
Κοντογιάννης Ἰωάν. Γεώργ.
Κοντόες Βασιλ. Παν.
Κόντος Ἀθαν. Θεοδ.
Κόντος Ἀλέξ. Νικ.
Κόντος Γεώργ. Σπυρ.
Κόντος Ἠλ. Κων.
Κόντος Διον. Κων.
Κόντος Ἰωάν. Γεώργ.
Κόντος Εὐστ. Παν.
Κόντος Θεμ. Ἰωάν.
Κοραλῆς Κων. Ἰωάν.
Κοραλῆς Γεώργ. Δημ.
Κορδᾶς Νικ. Ἀθαν.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.

Κορδᾶς Σεραφ. Σπυρ.
Κορδικάκης Μιχ. Εὐτύχ.
Κορδίκης Μιχ. Εὐτύχ.
Κορκοντζέλος Βάϊος Ἰωάν.
Καρλιοῦρος Θεοφ. Χρ.
Κάρλος Πετρ. Λαμπ.
Κορμᾶς Φωτ. Γρηγ.
Κορμᾶς Δημ. Κων.
Κορναράκης Μιχ. Γεωργ.
Κορομάντζος Θεμ. Ἀριστ.
Καρυδόπουλος Ἀγγ. Νικ.
Κορώνης Ἀναστ. Ἀπ.
Κορωνιὸς Κων. Δημ.
Κοσυβάκης Γεώργ. Εὐαγ.
Κοσιώρης Ἰωάν. Ἀραμ.
Κοσκινᾶς Χρ. Νικ.
Κοσμᾶς Κοσμ. Διον.
Κοσμᾶς Ἀπόστ. Χαρ.
Κοσμόπουλος Κοσμ. Χρ.
Κοταρίνος Κων. Γεώργ.
Κοτζαμανίδης Χρ. Κυρ.
Κοτρολὸς Χρ. Σπυρ.
Κοτρώνης Γεώργ. Ἀλέξ.
Κοτρώνης Εὐστρ. Δημ.
Κότσαλος Κων. Παν.
Κοτσαμπουϊκίδης Γεώργ. Παν.
Κότσαρης Κων. Δημ.
Κότσας Ἀθαν. Γεωργ.
Κότσης Πέτρ. Γεωργ.
Κότσιας Ἐλευθ. Γεωργ.
Κότσιρας Ἀναστ. Κων.
Κοτσιφάκης Μιχ. Γεώργ.
Κοτσιφάκης Ἰωάν. Κων.
Κοτσιφάκης Στυλ. Ἰωάν.
Κατσογιάννης Κων. Γεωργ.
Κοτσαχέας Παν. Δημ.
Κοτοβὸς Ἰωάν. Βασ.
Κοφινὰς Παναγ. Γεωργ.
Κοχτάνης Θωμ. Νικ.
Κουβέλης Χαρ. Δημ.
Κουγιουμτζῆς Κων. Γεωργ.
Κουδουμάκης Γεώργ. Χαρ.
Κούζας Γεώργ. Ἰωάν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Κουκάκης	Παυλ.	Θεοδ.
Κουκούδης	Παν.	Δημ.
Κουκούλας	Βασίλ.	Ἀντ.
Κουκουράκης	Διον.	Ἀνδρ.
Κουκούτσης	Νικ.	Βασ.
Κουλέτσης	Γεώργ.	Νικ.
Κουλόπουλος	Ἀθαν.	Κων.
Κουλουμπὸς	Κων.	Ἰωάν.
Κουλόπουλος	Νικ.	Γεωργ.
Κουλούρης	Ἀθαν.	Ἀνδρ.
Κουλούρης	Χαρ.	Νικ.
Κουλούρης	Γεώργ.	Νικ.
Κουλούρης	Ἀνδρ.	Νικ.
Κουλούρης	Ἀνδρ.	Πετρ.
Κουλούρης	Ἀργ.	Θεογν.
Κουλούρης	Σπυρ.	Γεωργ.
Κουμεντάκης	Νικ.	Ἐμμ.
Κουμαντάκης	Μύρων	Σταυρ.
Κουμνὸς	Παντ.	Θεμ.
Κουμπούρας	Ἰωάν.	Χρ.
Κουμποῦρος	Νικ.	Θεοδ.
Κουνενῆς	Ἀθαν.	Γεωργ.
Κουνουπᾶς	Ἐμμ.	Γεωργ.
Κουντούρης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Κουντούρης	Νικ.	Κων.
Κουρᾶκος	Σπυρ.	Ἰωάν.
Κουρᾶκος	Βασίλ.	Κων.
Κουρᾶκος	Γεώργ.	Χαρ.
Κουραφᾶς	Ἀθαν.	Γεωργ.
Κουραχάνης	Ἀθαν.	Γεωργ.
Κούρβας	Ἰωάν.	Παν.
Κουρδουβέλης	Βασίλ.	Κων.
Κουρεμπάνας	Νικ.	Ἠλ.
Κουρεντζῆς	Παν.	Εὐαγ.
Κουρῆς	Κωνστ.	Ἀργ.
Κουρῆς	Ἠλίας	Χρ.
Κουρῆς	Περ.	Νικ.
Κουρῆς	Σπυρ.	Ἠλ.
Κουρκουλᾶκος	Δημ.	Μιχ.
Κούρκουλας	Γεώργ.	Σπυρ.
Κούρκουλας	Κων.	Σταμ.
Κούρκουλας	Γεώργ.	Ἀθαν.
Κουρλετάκης	Πετρ.	Γεωργ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Κουρομιχελάκης	Χαρ.	Στυλ.
Κοῦρος	Γεώργ.	Σπυρ.
Κουρτάκης	Κων.	Γεωργ.
Κούρτης	Γεώργ.	Χαρ.
Κούρτης	Θεμ.	Τριαντ.
Κουσκούλης	Παν.	Διον.
Κούσουλας	Θεμ.	Διον.
Κούσουλας	Θεοδ.	Λουκ.
Κουταλάκης	Βασίλ.	Μάρκ.
Κούτας	Γεώργ.	Θεοδ.
Κουτσαφτάκης	Ἰωάν.	Ἀντ.
Κούτζης	Νικ.	Εὐαγ.
Κουστένης	Ἀπόστ.	Παν.
Κουτούλας	Ἀνδρ.	Κων.
Κουτρᾶκος	Δαμ.	Πέτρ.
Κούτρας	Εὐάγ.	Νικ.
Κουτρούλης	Ἀριστ.	Παν.
Κουτρουβιδέας	Παν.	Κων.
Κουτρουλῖκος	Νικ.	Γεωργ.
Κουτρουλὸς	Χρ.	Χαρ.
Κουτρουμᾶνος	Ἰωάν.	Ἠλ.
Κουτρούμπας	Γεώργ.	Ἀθαν.
Κουτρούμπας	Χρ.	Γεωργ.
Κουτροφίνης	Δημ.	Μιχ.
Κουτσαυτάκης	Σταῦρ.	Βασιλ.
Κούτσης	Δημ.	Κων.
Κουτσομύτης	Κων.	Δημ.
Κουτρουμπῆς	Κων	Γεωργ.
Κουτσάκης	Κων.	Ἐμμ.
Κουτσομῆτρος	Ἀλέξ.	Δημ.
Κουτσῆκος	Χρ.	Ἰωάν.
Κουτσῆκος	Γεώργ.	Ἀθαν.
Κούστας	Σπ.	Τρυφ.
Κουτσογιάννης	Εὐστ.	Χρ.
Κουτσογιάννης	Θεμ.	Δημ.
Κουτσοδημητρόπουλος	Βασ.	Δημ.
Κουτσολουκᾶς	Εὐάγ.	Κων.
Κουτσομητόπουλος	Παν.	Χαρ.
Κουτσούγερας	Εὐάγ.	Ἰωάν.
Κουτσούκης	Ἀνδρ.	Ἀντων.
Κουτσοῦκος	Νικ.	Σπυρ.
Κουτσουδάκης	Στυλ.	Χαρ.
Κουτσονάσιος	Κων) τῖνος	

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Κουτσουράκης	Ἀρτ.	Ἰωάν.
Κουτσούρας	Ἀθαν.	Θεόδ.
Κουτσουρελάκης	Νικ.	Νικ.
Κουφάκης	Ἐμμ.	Γεωργ.
Κουφαστάμος	Γεώργ.	Σταμ.
Κουφόπουλος	Ἀπόστ.	Γεώργ.
Κουφωλιᾶς	Φωτ.	Δημ.
Κραβαρίτης	Δημ.	Σπυρ.
Κρανιώτης	Εὐάγ.	Ἀποστ.
Κρασαῖος	Σπυρ.	Κων.
Κρασουλάκης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Κρεζίας	Ἀντών.	Σπυρ.
Κρεμύδας	Κων.	Παν.
Κρεμύδας	Δημ.	Ἰωάν.
Κρητικάκης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Κρηπτόπουλος	Ἰωάν.	Γεωργ.
Κρητικὸς	Ἀλέξ.	Σπυρ.
Κρητικὸς	Παν.	Γεωργ.
Κρητικὸς	Σπυρ.	Ἰωάν.
Κρητικὸς	Φραγκ.	Εὐστ.
Κρητικὸς	Ἰωάν.	Ἀντ.
Κρητικὸς	Θεοδ.	Μιχ.
Κριαρᾶς	Ἰωάννης	Εὐστρ.
Κριατσιώτης	Γεώργ.	Νικ.
Κρίβας	Ἀνδρ.	Ἀντ.
Κρίγκος	Ἰωάν.	Γεωργ.
Κριθαρᾶς	Διον.	Πετρ.
Κρικέλας	Παν.	Γεωργ.
Κρικέλης	Λαμπρ.	Δημ.
Κρικώνης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Κριθάρης	Ἀντ.	Νικ.
Κρικετὸς	Σπηλ.	Γεωργ.
Κριμπένης	Σπυρ.	Γεωργ.
Κριτσωτάκης	Ἀλεξ.	Μιχ.
Κριτσωτάκης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Κριτσωτάκης	Ἰωάν.	Σταυρ.
Κρομυδᾶς	Κων.	Ἀντων.
Κροντήρης	Σταυρ.	Ἰωάν.
Κτενᾶς	Θεοφ.	Εὐάγγ.
Κυδωνᾶς	Κων.	Ἀντ.
Κυλᾶκος	Δημ.	Κυρ.
Κυλᾶκος	Θεοδ.	Γεωργ.
Κυμπούρης	Κων.	Ἰωάν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Κυπραῖος	Εὐάγ.	Κυρ.
Κυπρισλιὰν	Ἀλέξ.	Ἰακ.
Κυργιόπουλος	Ἀπ.	Ἠλ.
Κυριαζῆς	Εὐστρ.	Ἰωάν.
Κυριαζῆς	Εὐάγ.	Ἰωάν.
Κυριαζῆς	Γεώργ.	Ταξιαρχ.
Κυριαζῆς	Σπυρ.	Δημ.
Κυριαζόπουλος	Βασίλ.	Παν.
Κυριαζόπουλος	Θεόδ.	Ἀδαμ.
Κυριαζόπουλος	Δημ.	Ἀντ.
Κυριακάκης	Κυρ.	Γεωργ.
Κυριακόγκωνας	Ἰωάν.	Παν.
Κυριακόπουλος	Παντ.	Χρ.
Κυριακόπουλος	Χρ.	Φωτ.
Κυριακόπουλος	Κων.	Χρ.
Κυριακόπουλος	Ἀναστ.	Χρ.
Κυριακόπουλος	Γεώργ.	Παν.
Κυριᾶκος	Ἰωάν.	Ἀλέξ.
Κυριᾶκος	Σπυρ.	Γεωργ.
Κυριμάκης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Κυρίτσης	Παν.	Νικ.
Κυρίτσης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Κύρκος	Ἀθαν.	Νικ.
Κυρμίζογλου	Γεώργ.	Κων.
Κυρολόγος	Ἀνδρ.	Κων.
Κωλέττης	Γεώργ.	Δημ.
Κωλέττης	Ἰωάν.	Δημ.
Κωνσταντακόπουλος	Νικ.	Γεωργ.
Κωνσταντακόπουλος	Ἀχιλ.	Βασ.
Κωνσταντακόπουλος	Διον.	Γεωργ.
Κωνσταντακόπουλος	Ἀθαν.	Γεωργ.
Κωνσταντακόπουλος	Σταυρ.	Πετρ.
Κωνσταντακόπουλος	Παν.	Ἀθαν.
Κωσταντακόπουλος	Ἀναστ.	Χρ.
Κωνσταντακόπουλος	Σωτ.	Βασ.
Κωνσταντακόπουλος	Παν.	Γεωργ.
Κωνσταντακόπουλος	Κλεομ.	Ἀθαν.
Κωσταντάκης	Δημ.	Γεώργ.
Κωσταβάρας	Κων.	Νικ.
Κωστάκης	Γεώργ.	Σπυρ.
Κωστάκης	Ελ.	Ἠλ.
Κωστάκης	Ἠλ.	Χρ.
Κωστάκης	Νικ.	Νικ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.
Κωστάρας Νικ. Κων.
Κωσταντάρας Ἀριστόδ. Γεωργ.
Κωσταντῆς Κων. Χρ.
Κωσταντῆς Γεώργ. Σπυρ.
Κωνσταντινίδης Γεώργ. Ἰωάν.
Κωνσταντινίδης Εὐάγ. Γερ.
Κωνσταντινίδης Κων. Χρ.
Κωνσταντινίδης Μιχ. Μιλτ.
Κωνσταντινίδης Θεοδ. Χαρ.
Κωνσταντίνου Κων. Πετρ.
Κωνσταντίνου Νικ. Ἰωάν.
Κωνσταντίνου Μαρ. Κυρ.
Κωσταντόπουλος Γεώργ. Νικ.
Κωσταντόπουλος Νικ. Χρ.
Κωσταντόπουλος Γεώργ. Νικ.
Κωσταντόπουλος Θεόδ. Γεωργ.
Κωσταντόπουλος Κων. Γεωργ.
Κωσταντόπουλος Σταύρ. Πετρ.
Κωσταντόπουλος Σωκρ. Κων.
Κωσταντόπουλος Κων. Γεωργ.
Κωσταντουλάκης Γεώργ. Παντ.
Κωνσταντουράκης Ἀντ. Γεωργ.
Κωστελέτος Σπυρ. Ἀρλ.
Κωστῆς Ἀθαν. Θεοδ.
Κωστοπαναγιώτης Γεώργ. Παν.
Κωστόπουλος Γεώργ. Βασ.
Κωστόπουλος Σπυρ. Κων.
Κωστόπουλος Γεώργ. Ἀπ.
Κωστόπουλος Ἠλ. Στεργ.
Κωστόπουλος Ἀθαν. Σωτ.
Κωστόπουλος Ἀνδρ. Κων.
Κωστόπουλος Κων. Γεωργ.
Κωστόπουλος Δημ. Κων.
Κωστόπουλος Δημ. Ἀναστ.
Κωστόπουλος Ἀθαν. Δημ.
Κωστόπουλος Κων. Λαμπρ.
Κωστούλας Χαρ. Κων.
Κωστοῦρος Νικ. Ἀστ.
Κωστοῦρος Μην. Βασ.
Κωστοῦρος Παν. Νικ.
Κωτούλας Ἀνδρ. Κων.
Κωτούλας Διον. Βασ.
Κωτσάκης Θαν. Μιλ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.
Κωτούδας Νικ. Γεωργ.
Κωτούλας Μιχ. Γεωργ.
Κώτσης Ἀθαν. Γεωργ.
Κώτσης Ἀλέξ. Εὐαγ.
Κώτσιας Κων. Δημ.
Κώτσιρας Βασίλ. Λουκ.
Κωτσόπουλος Δημ. Ἐπ.
Κωφὸς Γεώργ. Θεμ.
Κωφὸς Χρυσ. Θεμ.
Κοσμίδης Κοσμ. Παν.
Κοζακίδης Βασίλ. Κων.
Καναλάκης Δημ. Ἐμμ.
Κυρικλείδης Ἰορδ. Νικ.
Καραστεργίου Δημ. Στεργ.
Κουστένης Ἰωάν. Βασ.
Κόσσυβας Ἀθαν. Κων.
Κρομμυδᾶς Κυρ. Ἰωάν.
Καραντώνης Κων. Ἰωάν.
Κουφακέας Χρ. Σπυρ.
Κανελλόπουλος Νικητ. Ἰωάν.
Καλλὲς Ἰωάν. Ἀθαν.
Καρχισσαρίδης Ἡρακλ. Γεωργ.
Καρανάσιος Ἀθαν. Χρ.
Κοκκαλιάρης Ἀναστ. Κων.
Κιτσαντᾶς Κων. Νικ.
Κοντάκης Γεώργ. Νικόλ.
Κολτσίδης Νικ. Δημ.
Κάκκαβας Παν. Κων.
Κουτσιόπουλος Εὐάγ. Εὐστ.
Καράντος Χρ. Γεωργ.
Κατσανεβάκης Θεοφ. Ἰωάν.
Κουκουτάρας Διον. Φωτ.
Καραδήμας Παντ. Χαραλ.
Κόκκινος Εὐάγγ. Κων.
Κατεργάρης Ἀθαν. Γεωργ.
Κοντούδης Μιχ. Λουκ.
Καλαμπόκης Ἰωάν. Κων.
Κυριακόπουλος Γεώργ. Παν.
Κωστρίλης Γεώργ. Ἀντ.
Κοτανίδης Ἀλέξ. Γεωργ.
Κωστόπουλος Βασ. Εὐαγ.
Κοτίδης Δημ. Χρ.
Κοσμανίδης Ἠλ. Ἀσπ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Καράμπελας 'Ανδρ. Χαρ.
Κουτσουμπὸς Δημ. Γεωργ.
Καψόπουλος 'Ανδρ. Κων.
Καμίτσης Μιχ. Γεν.
Καπουρελᾶκος Θεόδ. Δημ.
Κεχαγιᾶς Κων. Εὐαγ.
Κουτσάκης Χριστ. 'Ιωάν.
Κωστάκης Εὐάγ. 'Αναστ.
Καρακούσης Κων. Εὔστρ.
Κατσάνας Δημ. Λεων.
Κοντάκης Ζαχ. 'Εμμ.
Κολυμβιανάκης Τιτ. Εὔστρ.
Κουριαντάκης 'Εμμ. Γεωργ.
Καλογερόπουλος Γεώργ. 'Αντ.
Κιουμουρίζογλου Δημ. Παύλ.
Καλιανιώτης Βασίλ. Κων.
Καλᾶκος Παν. 'Ηλ.
Καρκάνης Μαν. Γεωργ.
Καρακιανίτης 'Αγγ. Κων.
Κολλαράκης 'Εμμ. Γεωργ.
Κουριδάκης 'Εμμ. 'Ιωάν.
Κροντήρης Γεώργ. 'Ιωάν.
Καλογερόπουλος Θεόδ. Γεωργ.
Καραγκιόζης Κων. Νικ.
Κορφιάτης Διον. 'Ιωάν.
Κατσαρὸς Σπυρ. Φιλίπ.
Κουράκος Δημ. Χαριλ.
Κονδέλης Χαρ. Δημ.
Κοσμᾶς Βασίλ. 'Αθαν.
Κουφοσωτήρης 'Ιωάν. Χαρ.
Κατσιανῆς Θεοδ. Χρρ.
Κατρανᾶς Κοσμ. Γεωργ.
Καπανδρίτης Βασ. Θεοδ.
Κρικώνης Σωτ. Δημ.
Κώνστας Παν. Δημ.
Κυριακόπουλος Μιχ. Δημ.
Κασφίκης Νικ. Γεωργ.
Κωσταντόπουλος Παν. Κων.
Κωστόπουλος Κων. 'Ιωάν.
Καντεράκης 'Ιωάν. 'Αθαν.
Κυριακόπουλος 'Αθαν. Κων.
Κεφαλᾶς Νικητ. 'Ιωάν.
Κατεγιάννης Χρ. Βασ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Κομνηνὸς 'Ιωάν. Βασ.
Καρδακάφης Σπυρ. Θεοδ.
Καλλίνικος Σπυρ. Δημ.
Κρητὸς 'Αστέρ. Γεωργ.
Κόφφας Θεμ. Εὐαγγ.
Κοζυράκης Γεώργ. 'Εμμ.
Κονίδης 'Επαμ. Βασιλ.
Κυριακόπουλος Θρασ. Παν
Κουγιουμτζῆς Γεώργ. 'Εμμ.
Καλλέργης Κων. Μιχ.
Κοτσόβουλος 'Ιωάν. Νικ.
Καλύβας Γεώργ. Δημ.
Κοχείλας 'Εμμ. Γεωργ.
Κουρμπελῆς Θεοδ. 'Ιωάν.
Καβαλιώτης 'Αθαν. Γεωργ.
Κατσαρὰς 'Ιωάν. 'Αναστ.
Κουσούλης 'Ιωάν. Γεωργ.
Κεκελίδης Θεοδ. Προδρ.
Κούτας Δημ. Φωτ.
Καπελὴς 'Αντ. Γεωργ.
Κάντζιος Νικ. Θεμ.
Κωσταντέλος Λάζ. Δημ.
Κουτὸς Γεώργ. Χαρ.
Κρουσανιώτης Μιχ. 'Εμμ.
Καρατσώλης Πασχ. 'Αθαν.
Κουτσοῦκος 'Αριστ. Βλ.
Κατσούλης 'Εμμαν. Κων.
Κιλιντζιράκης Χρ. Νικ.
Κοκολάκης Μιχ. Νικ.
Κόντος Δημ. Γεωργ.
Κουκάκης 'Ιωάν. Σταύρ.
Κεληγιάννης Νικ. 'Αντ.
Κόντος Μιχ. Στεφ.
Κουτελιδάκης Γεώργ. Μιχ.
Κονταρᾶτος Μιχ. Παν.
Καρπούζης 'Απόστ. Φιλίπ.
Κουτσογιάννης 'Απόστ. Κων.
Καρᾶς Μιχ. Χρ.
Καράμπελας Δημ. Γεωργ.
Κουκουριτάκης Γεώργ. Νικ.
Κασελάκης 'Ιωάν. Γεωργ.
Κεφαλίδης 'Αδαμ. Γεωργ.
Καζακέας Γεώργ. Νικ.

'Επώνυμον ''Ονομα Πατρών.

Καραντούσης Παν. Σπυρ.
Καρμῆς Νικ. Πετρ.
Κυριαζῆς Εὐαγ. 'Ιωάν.
Καμαντάκης Νικ. Εὐγ.
Καλογερόπουλος Γεώργιος 'Αντ.
Κουρμάδας Γεώργ. Χρ.
Κιούσης Νικ. 'Αδαμ.
Κελεπούρης Γεώργ. Δημ.
Κοντόπουλος Κιμ. 'Αθαν.
Κουρούκλης 'Αλέξ. Δημ.
Καλέργης 'Εμμ. 'Ανδρ.
Καραμῆτσος Βασ. Δημ.
Καλαμπαλίκης Κίμων Βασ.
Κυριακόπουλος Φωτ. 'Ιωάν.
Καλατζῆς Δημ. 'Αναστ.
Καζόπουλος Νικ. Κων.
Καραχιὸς Φωτ. Δημ.
Καραπέτσας Λάμπρ. Κων.
Καλιακάτσος Παντ. 'Αποσ.
Κλενιώτης Βικτ. 'Ιωάν.
Κλέτσας Γεώργ. Κων.
Κονδαρᾶς Νικ. Βασ.

Λ

Λάβδας Νικ. Κων.
Λαγάκης Χαρ. Χρ.
Λαγάκης Κυρ. Σπ.
Λάγας Πέτρ. Κων.
Λαγκαδιανὸς 'Αντ. Κυρ.
Λαγὸς Εὐάγ. Δημ.
Λαγουβάρδος 'Εμμαν. Μοσχ.
Λαγουδάκης Κυρ. Μιχ.
Λαγούδης Θεόδ. 'Ιωάν.
Λαγούδης Κυρ. Πετρ.
Λαγουδιανάκης Νικ. Γεωργ.
Λαδᾶς Κων. Θεοφ.
Λαδόπουλος Κων. Εὐθ.
Λαδόπουλος Νικ. Γεωργ.
Λαζαρίδης Εὐστρ. Γαβρ.
Λαζαρίδης Μιχ. Δημ.
Λαζάρου Διον. Κων.
Λαζαρόπουλος Δημ. Φωτ.

'Επώνυμον ''Ονομα Πατρών.

Λαζόπουλος 'Ιωάν.
Λάζος Εὐστ. 'Αναστ.
Λάζος Δημ. 'Ιωάν.
Λακουμέντας Κων. 'Ηλ.
Λαμπαθάκης Δημ. Γεωργ.
Λαμπίρης Δημ. Χρ.
Λαμπιδιανάκης Γεώργ. 'Εμμαν.
Λαμπούρας 'Ιωάν. Στεφ.
Λαμπράκης 'Εμμαν. Νικ.
Λαμπρινάκος Πέτρ. Μαν.
Λαμπρόπουλος 'Αθαν. Βασ.
Λαμπρόπουλος Μιχ. Γεωργ.
Λαμπρόπουλος Νικ. Λαμπρ.
Λαμπρόπουλος 'Αναστ. Γεωργ.
Λαμπρόπουλος Παν. Δημ.
Λαοπόδης Γεώργ.
Λαουλάκος Πετρ. Κυρ.
Λαμπαθιώτης Ξεν. Θ.
Λάππας 'Απόστ. Δημ.
Λάππας 'Αθαν. Νικ.
Λάππας Φωτ. Γρηγ.
Λάππας Κων. Χρ.
Λάππας Παυλ. Κων.
Λάππας Δημ. Εὐαγ.
Λαπιώτης Σπυρ. Δημ.
Λαπιώτης Λεων. 'Αθαν.
Λάσκαρης Παυλ. Δημ.
Λαρδάκης 'Ιωάν. Κων.
Λαυριανὸς 'Αλέξ. Σπυρ.
Λεβεντάκος Χρ. Δημ.
Λεβιδιώτης Λεων. Κων.
Λεβεντῆς Νικ. 'Ιωάν.
Λεγάκης Γεώργ. Λεων.
Λεϊμονίτης Θεόδ. Εὐστρ.
Λεκκάκος Νικ. Κων.
Λεκκάκος Δημ. Κων.
Λέκκας Γεώργ. Θεοδ.
Λέκκας 'Ιωάν.
Λέκκας Χριστ.
Λεμπέσης Δημ. Χρ.
Λεμπέσης Σταῦρ. Παν.
Λεόντιος Δημ. Κ.
Λεοντίτσης Κων. Σπ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρώων.
Λεοντοκιανάκος	Ἰωάν.	Ἀντ.
Λεουτσαράκος	Ἰωάν.	Νικ.
Λεπτίδης	Θεοδ.	Ἐμμαν.
Λέττας	Νικ.	Εὐαγ.
Λέτσας	Στυλ.	Γεωργ.
Λευθεριώτης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Λευθεριώτης	Ἐμμαν.	Ἰωάν.
Λευθεριώτης	Μιλτ.	Περ.
Λευθεριώτης	Σπ.	Χαρ.
Λιάβας	Κων.	Δημ.
Λιάζος	Παν.	Ἀθαν.
Λίλης	Δημ.	Νικ.
Λιακόπουλος	Νικ.	Παν.
Λιακόπουλος	Φωτ.	Γεωργ.
Λιανόπουλος	Ἰωάν.	Παν.
Λιάκος	Παν.	Χρ.
Λιανὸς	Μιχ.	Ἰωάν.
Λιανὸς	Θεοδ.	Κων.
Λιανὸς	Ἀπ.	Ἠλ.
Λιανουδάκης	Παρ.	Γεωργ.
Λιαπῆς	Βασ.	Εὐαγ.
Λιάπης	Δημ.	Παν.
Λιαπίκος	Σωτ.	
Λιαράκος	Σπ.	Ἠλ.
Λιαροκάκης	Μιχ.	Λαμπρ.
Λιαρόπουλος	Παν.	Τρυφ.
Λιάσκος	Γεώργ.	Ἀντών.
Λιάτσας	Ἀθαν.	Ἀντων.
Λίβας	Γεώργ.	Κων.
Λιβιεράτος	Σπ.	Ἀντων.
Λιγκώνης	Παν.	Δημ.
Λιδωρίκης	Εὐθ.	
Λίζος	Γεώργ.	Χρ.
Λίμπας	Εὐάγγ.	Κωνστ.
Λίντζος	Ἰωάν.	Κωνστ.
Λιόλιος	Πέτρ.	Γεωργ.
Λιόπουλος	Σπυρ.	Μιχ.
Λιούλιος	Βασ.	Θεοδ.
»	Ἰωάν.	Θεοδ.
Λιούτας	Ἀλέξ.	Ἀπ.
Λιντζεράκος	Σάβ.	Χρ.
Λίτσας	Διον.	Γεωργ.
Λίτσας	Ἀθαν.	Εὐθ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρώων.
Λίτσος	Ἀθαν.	Κωνστ.
Λογκάκης	Νικ.	Ἰωάν.
Λογοθέτης	Δημ.	Λεων.
»	Νικ.	Χρ.
Λόντος	Φώτ.	Δημ.
Λούης	Παν.	Σπ.
Λουκάκης	Μιχ.	Γεωργ.
Λουκᾶς	Ἀθαν.	Ἀναστ.
Λουκᾶς	Ἰωάν.	Εὐστ.
Λουκόπουλος	Γεώργ.	Δημ.
Λουκόπουλος	Φωτ.	Ἀρ.
Λουκόπουλος	Δημ.	Ἀθαν.
Λουκόπουλος	Νικ.	Τριαντ.
Λουκόπουλος	Εὐάγ.	Παν.
Λουλάκης	Νικ.	Ἐμμαν.
Λουλάκης	Στυλ.	Μύρ.
Λουράκης	Γεώργ.	Στυλ.
Λουράνας	Γεώργ.	Δ.
Λουριδὰς	Χρ.	Γεωργ.
Λούτσαρης	Ἠλ.	Γεώργ.
Λουτριανάκης	Νικ.	Δημ.
Λύγδας	Νικόλαος	
Λυκάκης	Νικόλαος.	
Λυκάκος	Γεώργ.	Σπυρ.
Λύκος	Ἀναστ.	Γεωργ.
Λυκούδης	Σπυρ.	Ἐρωτ.
Λυκουρέσης	Δημ.	Ἀλέξ.
Λυκουριώτης	Ἀσημ.	Ἀλεξ.
Λυκουριώτης	Μαρ.	Νικ.
Λυμπεράκης	Πέτρ.	Ἰωάν.
Λυμπέρης	Δημ.	Νικ.
Λυμπέρης	Παν.	Κωνστ.
Λυμπέρης	Σπυρ.	Νικ.
Λυμπέρης	Χαρ.	Ἰωάν.
Λυμπερόπουλος	Θαλ.	Εὐστ.
Λυμπερόπουλος	Γεώργ.	Λυμπ.
Λυμπερόπουλος	Νικ.	Λυμπ.
Λυμπερόπουλος	Σπ.	Κωνστ.
Λυμπερόπουλος	Γεώργ.	Δημ.
Λυράκης	Μιχ.	Ἰωάν.
Λυράκης	Νικ.	Στυλ.
Λύρας	Ἰωάν.	Γεωργ.
Λύρας	Κωνστ.	Γεωργ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Λύρης Βασ. 'Ιωάν.
Λύτας 'Ιωάν. 'Αναστ.
Λύτρας Διον. Δημ.
Λαμπέας Γεώργ. Σωτ.
Λασκιδής Κωνστ. Νικ.
Λώρης 'Απ. 'Αθαν.
Λευτεριώτης Νικ. 'Αλεξ.
Λυμπερόπουλος Κωνστ. Λυμπ.
Λυμπερόπουλος Κωνστ. 'Ιωάν.
Λεβεντίδης Γερ. Σπ.
Λύτρας 'Αναργ. 'Ανδρ.
Λαδᾶς Χριστ. 'Αθαν.
Λαγογιάννης 'Ελευθ. Κωνστ.
Λασπᾶς Βασ. 'Αθαν.
Λαχανᾶς Νικ. Δημ.
Λαζανάκης Μην. Δημ.
Λυράκης 'Ιωάν. 'Εμμαν.
Λαμπρινέας Εὐάγγ. 'Ιωάν.
Λιαράκος Χρ. 'Απ.
Λεωνιδόπουλος Λεων. Δημ.
Λαμπρινόπουλος 'Αθαν. 'Αν.
Λουκάκης Θεοφ. Σταύρ.
Λάμπρου 'Ιωάν. Κωνστ.
Λῶλος Θωμᾶς 'Απ.
Λιανὸς 'Ηλ. Λεων.
Λιατόπουλος Δημ. 'Αθαν.
Λώλης Γεώργ. Κωνστ.

Μ

Μαγαλιὸς 'Αθαν. Μαγ.
Μαγγιῶρος 'Αλέξ. 'Αθαν.
Μαγκάφας 'Αναστ. Λυκ.
Μαγκαφώσης Δημ. Νικ.
Μαγκίνας Νικ. 'Αθαν.
Μαδεράκης Νικ. 'Ιωάν.
Μαγκαβᾶς Νικ. 'Ιωάν.
Μαζάνης Παν. Γεώργ.
Μαζαράκης Γεώργ. 'Εμμαν.
Μάζης Δημ. Εὐστ.
Μάζης Σπυρ. Γεώργ.
Μαζωνάκης 'Ιωάν. Νικ.
Μαθιουδάκης Περ. Ματθ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Μαθιουδάκης 'Εμμαν. 'Αντων.
Μαθιουδάκης Κωνστ. Μιχ.
Μαθιουδάκης 'Ιωάν. Ματθ.
Μαθιουδάκης 'Εμμαν. Γεώργ.
Μαθιουδάκης 'Ιωαν. Νικ.
Μαθιουδάκης Κωνστ. Στυλ.
Μαϊμανάκος Στέφ. 'Αθαν.
Μαϊμάρης 'Αχιλλεύς
Μακαντάσης Φωτ. 'Αθαν.
Μακράκης Γεώργ. Κωνστ.
Μακρανδρέου Χρ. Κωνστ.
Μακρῆς Σωτ. Ταξ.
Μακρῆς Πέτρ. Γεωργ.
Μακρῆς 'Αθαν. 'Απόστ.
Μακρῆς Θωμ. 'Αθαν.
Μακρῆς 'Αλέξ. Νικ.
Μακρῆς Στέφ. Δημ.
Μακρῆς 'Ιωάν. Χρ.
Μακρῆς Γρηγ. Γερ.
Μακρῆς Νικ. Χρ.
Μακρῆς Θωμ. Δημ.
Μακρῆς 'Ιωάν. 'Αντ.
Μακριδάκης Χρ. Βασ.
Μακρίδης Μην. Νικ.
Μακρόπουλος 'Ανδρ. Μιχ.
Μακρυριάννης Γεώργ. Στεφ.
Μακρυγιάννης Κωνστ. 'Ιωάν.
Μακρυγιάννης Βασ. Σπ.
Μακρυνιώτης "Αγγ. 'Ιωάν.
Μακρυνιώτης 'Απ. Εὐστ.
Μαλαβέτας Εὐαγγ. Δημήτρ.
Μαλαβέτας Εὐάγγ. 'Αθαν.
Μαλαμίτσης 'Αλκ. 'Αθαν.
Μαλανδράκης Νικ. 'Ανδρέου
Μαλεβίτης "Αγγ. 'Αθαν.
Μαλέβρης Θεόδ. Νικ.
Μάλιαρης Γεώργ. 'Ιωάν.
Μαλικούρτης Ξεν. Διον.
Μαλικουτσάκης Γεώργ. Νικ.
Μάλλιος Γεώργ. Νικ.
Μάλιαρης Γεώργ. Κυρ.
Μαλτέζος 'Ιωάν. Φωτ.
Μαμούρης Σωτ. 'Ιωάν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Μαναβέλης	Κλεομ.	Γεωργ.
Μανάος	Παν.	Δημ.
Μανακὰς	Εὔστρ.	Χρ.
Μανάρας	Παντ.	Γεωργ.
Μανάρας	Δημ.	Γεωργ.
Μανάτος	Σπ.	Ἀριστ.
Μανδάλος	Κωνστ.	
Μανδάλος	Θεοφ.	Δημ.
Μανδάλος	Νικ.	Ἀλεξ.
Μανδηλάρης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Μανδηλάρης	Εὐάγγ.	Κωνστ.
Μανδρούκας	Νικ.	Παν.
Μανέσης	Σπ.	Διον.
Μανιατάκος	Βασ.	Γεωργ.
Μανιδάκης	Μυρ.	Δημ.
Μανιδάκης	Ἀριστ.	Γεωργ.
Μανούδης	Γεώργ.	Ἀρσ.
Μανουκαράκης	Νικ.	Ἰωάν.
Μανούρας	Ζαχ.	Βασ.
Μανουσάκης	Τηλ.	Ἰωάν.
Μανουσάκης	Εὐτ.	Ἰωάν.
Μανοῦσος	Γεώργ.	Ἀντ.
Μάντακας	Ἀλέξ.	Στυλ.
Μάντας	Ἀθαν.	Τιμ.
Μαντὰς	Ἀναστ.	Ἀθαν.
Μαντὰς	Γεώργ.	Τιμ.
Μαντέλος	Χαρ.	Χαρ.
Μαντζαγριωτάκης	Εὐθ.	Δημ.
Μαντζάρας	Ἀθαν.	Σωτ.
Ματζαφὸς	Δημ.	Γεωργ.
Μάντης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Μανωλάμος	Γεώργ.	Ἐμμαν.
Μανωλάρας	Κλεάνθ.	Νικ.
Μανωλέας	Παν.	Μιχ.
Μανουλίδης	Παναγιώτης	
Μανολόγλου	Νικ.	Πολ.
Μανωλόπουλος	Βασ.	Ἀθαν.
Μανωλόπουλος	Κωνστ.	Παν.
Μανωλόπουλος	Παν.	Γεωργ.
Μαραβέλης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Μαραγγέλης	Βασ.	Τζαν.
Μαραγιάννης	Κωνστ.	Δημ.
Μαραγκάκης	Ἀθαν.	Ἀριστ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Μαραγκάκης	Προκ.	Ἰωαν.
Μαραγκόπουλος	Ἀντ.	Κωνστ.
Μαραγκουδάκης	Γεώργ.	Μιχ.
Μαράκης	Κωνστ.	Γεωργ.
Μαράκης	Χρ.	Γεωργ.
Μαράκης	Ἰωάν.	Ἐμμαν.
Μαράντης	Εὐστ.	Ἰωάν.
Μάργαρης	Χρ.	Θεοφ.
Μάργαρης	Κωνστ.	Ἀπ.
Μαράτος	Παν.	Σταύρ.
Μαργαρίτης	Νικ.	Θεοδ.
Μαργαρίτης	Κωνστ.	Χρ.
Μαργαρίτης	Ἰωάν.	Ἀθαν.
Μαργιώλης	Ξανθ.	Δημ.
Μάρης	Μιχ.	Γεωργ.
Μαρινάκης	Σταῦρ.	Κωνστ.
Μαρινάκης	Ἀντ.	Νικ.
Μαρινάκος	Γεώργ.	Νικ.
Μαρινόπουλος	Δαγ.	Νικ.
Μαρίνος	Ἰωάν.	Ἀθαν.
Μαριόλης	Κωνστ.	Νικ.
Μάργιος	Ἀλέξ.	Ἀνδρ.
Μαρέτης	Ἀπόστ.	Ἀλεξ.
Μαρκάκης	Ἀντ.	Ἰωάν.
Μαρκάκης	Νικ.	Ἰωάν.
Μαρκαμπέλης	Μιχ.	Κωνστ.
Μαρκαντωνάκης	Εὐτ.	Ἰωάν.
Μαρκάκης	Ναπ.	Ἰωάν.
Μαρκέλος	Γεώργ.	Θεοδ.
Μαρκετάκης	Ἐμμαν.	Γεωργ.
Μαρκετάκης	Παν.	Παν.
Μαρκίδης	Μιχ.	Μιλτ.
Μαρκογιάννης	Λεων.	Ἠλ.
Μαρκόπουλος	Εὐάγ.	Παν.
Μάρκος	Ἰωάν.	Ἀντ.
Μαρκουδάκης	Γεώργ.	Στυλ.
Μαρκουλάκης	Περ.	Γεωργ.
Μαρτιάδης	Χρ.	Στυλ.
Μαρονίτης	Σωτ.	Μιχ.
Μάρτης	Ἰωάν.	Κωνστ.
Μαρτσοῦκος	Σπ.	Διον.
Μάσσιος	Ἀθαν.	Στυλ.
Μασλαρινὸς	Σπ.	Γεωργ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Μασσούρας	Γεώργ.	Σταῦρ.
Μαρτσούκος	Εὐάγγ.	Παν.
Μασσιᾶς	Ἰωάν.	Νικ.
Μασκλαβᾶνος	Μιχ.	Γεωργ.
Μαρτζάβος	Μιχ.	Γεωργ.
Μαρτζάβος	Εὐάγ.	Ἠλ.
Μαστοράκης	Μιχ.	Κωνστ.
Μαστιχίδης	Χρ.	Ἀνδρ.
Μάστορας	Νικ.	Σπυρ.
Μαστρογεωργίου	Βασ.	Κωνστ.
Ματεμτζῆς	Νικ.	Γεωργ.
Ματζάρας	Ἀναστ.	Γεωργ.
Ματζάρας	Ἀθαν.	Σωτ.
Ματθαιάκης	Γεώργ.	Ἀντ.
Ματθαιακάκης	Ἰωαν.	Μαρκ.
Ματθαίου	Δημήτριος	
Ματθιουδάκης	Ἰωάν.	Ματθ.
Ματθιουδάκης	Γεώργ.	Μιχ.
Μάτος	Γεώργ.	Γρηγ.
Μάτος	Κωνστ.	Δημ.
Ματσιώργης	Ἀργ.	Γεωργ.
Ματράγκας	Σωτ.	Ἰωάν.
Ματράκης	Κωνστ.	Νικ.
Ματσαμάκης	Γεώργ.	Ἐλευθ.
Ματσαμάκης	Κωνστ.	Ἐμμαν.
Μάτσος	Δημ.	Ἀθαν.
Ματσούκας	Γεώργ.	Χαρ.
Ματσιώρης	Ἀργ.	Γεωργ.
Μαυραγάνης	Βασ.	Δημ.
Μαυρακάκης	Ἱππ.	Ἰωάν.
Μαυράκης	Κωνστ.	Μαν.
Μαυριδάκης	Ἰωάν.	Ἀντων.
Μαυριδάκης	Ἀδ.	Ἐμμαν.
Μαυρίκης	Ἠλ.	Δημ.
Μαυρογεῶργος	Γεώργ.	Ἠλία
Μαυρηλίας	Παν.	Βασ.
Μαυριγιάννης	Γεώργ.	Μιχ.
Μαυρογιάννης	Στυλ.	Ἀναστ.
Μαυρογιάννης	Ἰωάν.	Κωνστ.
Μαυρογιάννης	Θωμ.	Βασ.
Μαυρογιάννης	Γεώργ.	Στεργ.
Μαυρογιάννης	Γεώργ.	Ἀναστ.
Μαυρογιάννης	Γεώργ.	Ἀναγ.
Μαυροειδῆς	Παν.	Μαυρ.
Μαυρογόνατος	Γεωργ.	Δημ.
Μαυροειδῆς	Εὐάγγ.	Στυλ.
Μαυροειδῆς	Παῦλ.	Νικ.
Μαυροειδῆς	Κωνστ.	Παν.
Μαυροειδῆς	Δημ.	Κωνστ.
Μαυροειδῆς	Χρ.	Κωνστ.
Μαυρομάτης	Δημ.	Πέτρ.
Μαυρακοπουλάκης	Σπ.	Ἐμμαν.
Μαυροκουκουλάκης	Σταῦρ.	Γεωργ.
Μαυρομάτης	Δημ.	Χρ.
»	Δημ.	Πέτρ.
Μαυρομάτης	Ἰάκ.	Ἐμμαν.
Μαυρουδέας	Κωνστ.	Σταῦρ.
Μαυρουλέας	Δημ.	Μιχ.
Μαυρόπουλος	Ἀντ.	Δημ.
Μαῦρος	Ἀντ.	Κωνστ.
Μαχαίρας	Ἀντών.	Γεωργ.
Μαχαίρας	Κωνστ.	Δημ.
Μαχαίρας	Χρ.	Κωνστ.
Μαχμουτάκης	Ἀντ.	Ἰωάν.
Μέγας	Ἰωάν.	Βασ.
Μεγρέμης	Κωνστ.	Παν.
Μεγρέμης	Παν.	Ἰων.
Μεϊντάνης	Ἀθαν.	Ἀντων.
Μελάκης	Εὐτ.	Μιχ.
Μελαχρομίδης	Νοτ.	Κωνστ.
Μελέας	Γεώργ.	Κυρ.
Μελιγκώνης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Μελετέας	Παν.	Σαβ.
Μελίγδης	Δημ.	Παν.
Μελιδώνης	Γεώργ.	Δημ.
Μέλλιος	Χρ.	Ριζ.
Μελισσαρόπουλος	Νικ.	Ἀνδρ.
Μελιδωνίτης	Ἐμμαν.	Περ.
Μελίστας	Ἀθαν.	Κωνστ.
Μεντζιδάκης	Νικ.	Ἀντ.
Μεντογιάννης	Ἀναστ.	Μιχ.
Μέργος	Δρακ.	Κων.
»	Δημ.	Σταῦρ.
Μεριανὸς	Βασ.	Στεφ.
Μέριανος	Ἀλκ.	Νικ.
Μέρμηγκας	Ἠλ.	Γεώργ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Μέρμηγκας	Χρηστ.	Στυλ.
Μερτζάνης	Ἀν.	Ἰωάν.
Μέρτικας	Γεώργ.	Χαρ.
Μεσολόρας	Ἀθαν.	Σπυρ.
Μεταλόπουλος	Μιλτ.	Γεωργ.
Μηγάδης	Θεόδ.	Ἐμμαν.
Μηλιαρᾶς	Χρυσ.	Γεωργ.
Μήλιος	Νικ.	Γρηγ.
»	Γεώργ.	Κωνστ.
Μητρακάκης	Νικ.	Κωνστ.
Μητράκος	Ἀπόστ.	Σπ.
Μητρομάρας	Δημ.	Ἀνδρ.
Μητρογιάννης	Εὐθ.	Χρ.
Μητρομάρας	Ἀθαν.	Ἀνδρ.
Μητρόπουλος	Παν.	Νικ.
Μητρόπουλος	Δημ.	Ἀλέξ.
Μητσάκης	Δημ.	Γεωργ.
Μήτσας	Δημ.	Ἰωάν.
Μήτσης	Θεοφ.	Ἰωάν.
Μητσόπουλος	Δημ.	Παν.
»	Παν.	Εὐστρ.
»	Ἀναστ.	Τρύφ.
Μήτσιος	Βασ.	Γεωργ.
Μήχανος	Ἰωάν.	Ἄγγ.
Μικρὸς	Ἰωάν.	Γεωργ.
Μιμιγιάννης	Βλάσ.	Γεωργ.
Μιναδάκης	Μιχ.	Ἰωάν.
Μισιακὸς	Γεώργ.	Θεοδ.
Μίτσιος	Κωνστ.	Θεοδ.
Μιχαὴλ	Μιχ.	Βασ.
Μιχαϊλάκης	Ἐμμαν.	Γεωργ.
Μιχαϊλίδης	Μιχ.	Παν.
»	Σταῦρ.	Ἀνδρ.
Μιχαλακάκος	Παν.	Κυρ.
»	Ἰωάν.	Νικ.
Μιχαϊλίδης	Ἀριστ.	Ἰωάν.
Μιχάλας	Ἀντών.	Ἀναστ.
Μιχάλαινας	Μιχ.	Φώτ.
Μιχαλακόπουλος	Δημ.	Θεμ.
Μιχαλέλης	Δημ.	Παρ.
Μιχαλάκης	Νικ.	Ἀριστ.
»	Ἐμμαν.	Γεώργ.
Μιχαλακόπουλος	Γεώργ.	Μιχ.
Μιχαλέας	Σωτ.	Χρ.
Μιχαλόπουλος	Γεώργ.	Χρ.
»	Δημ.	Μιχ.
»	Ἀντών.	Μιχ.
»	Χρ.	Βασ.
»	Παν.	Κωνστ.
»	Κωνστ.	Ἠλ.
»	Ἰωάν.	Διον.
»	Ἀντών.	Ἀναστ.
»	Χρ.	Σωτ.
Μίχαλος	Σταῦρ.	Γεώργ.
Μιχέλης	Μιχ.	Κωνστ.
»	Νικ.	Ἀλέξ.
Μιχαλοπετράκης	Ἰωάν.	
Μιχόπουλος	Βασ.	Στεφ.
Μόλιος	Πέτρ.	Γεωργ.
Μολυβδᾶς	Ἀπόστ.	Ἀριστ.
Μονοκάνδυλος	Ἰωάν.	Νικ.
Μορογιάννης	Μαυρ.	Γεωργ.
Μόρφης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Μόρφης	Ἰωαν.	Ἀθαν.
Μορφάκης	Ἀθαν.	Βασ.
Μόστρας	Μιχαὴλ	
Μοσχώκης	Κωνστ.	Ἐμμαν.
Μοσχιλνάκης	Νικ.	Κωνστ.
Μόσχος	Κωνστ.	Δημ.
Μοσχοφίλης	Θεόδ.	Ματθ.
Μοχιανάκης	Σάβ.	Μιχ.
Μοχιαννάκης	Νικ.	Κωνστ.
Μουγάκος	Κωνστ.	Γρηγ.
»	Δημ.	Γρηγ.
Μουγιακάκος	Ἀλεξ.	Παν.
Μουλακάκης	Νικ.	Ἐμμαν.
Μουλᾶς	Ἀθαν.	Δημ.
Μαζάκης	Θεόδ.	Λάμπρ.
Μουζάκης	Σπ.	Ἀλέξ.
Μουλάκης	Γεώργ.	Παπ.
Μουλαρτζῆς	Δημ.	Γεώργ.
Μουλόπουλος	Νικ.	Κωνστ.
Μουμτζῆς	Κωνστ.	Νικ.
Μούντζιας	Τηλ.	Περ.
Μουντζουρίδης	Γεώργ.	Διον.
Μουρελᾶτος	Διον.	Παν.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.
Μουρελᾶτος Λεων. Παν.
Μουρίκας Παν. Ἀπόστ.
Μούρκας Βασ. Δημ.
Μουρκογιάννης Γεώργ. Κωνστ.
Μοῦρκος Δημ. Ἀθαν.
Μουρκούσης Εὐάγγ. Σταῦρ.
Μουρλᾶς Χρ. Κωνστ.
Μουρούκας Ἀθαν. Κωνστ.
Μουρτζόπουλος Δημ. Φωτ.
Μοῦρτος Γεωργ. Κων.
Μοῦρτος Μιχ. Δημ.
Μουσιώτης Βησ. Χρ.
Μουσούρης Γεωργ. Ἰωαν.
Μουστάκας Ἀναστ. Παρ.
Μουτζούρης Παν. Δημ.
Μουτζουρίδης Σπ. Ἡρακλ.
Μούτσιος Δημ. Ἀντ.
Μουχτούρης Φώτ. Ἰωάν.
Μπαθρέλος Νικ. Μιχ.
» Λάμπρ. Δρακ.
Μπαγλανέας Δημ. Ἰωάν.
Μπαζούκας Στυλ. Γερ.
Μπάκας Ἀγησ. Περ.
Μπάκας Ἀναστ. Ἀριστ.
Μπάκας Δημ. Ἀπ.
Μπάκας Ἀναστ. Γεωργ.
Μπακοσούλας Ἰωάν. Κωνστ.
Μπακάλης Παν. Εὐάγγ.
Μπακλατζόγλου Ἀττ. Δημ.
Μπακρατσῆς Σπυρ. Εὐάγ.
Μπακοβασίλης Στυλ. Διον.
Μπακογιάννης Κωνστ. Νικ.
Μπακογιαννάκης Νικ. Δημ.
Μπακούλας Δημ. Ἀνδρ.
Μπαλαγιάννης Γεώργ. Ἰωάν.
Μπαλαγιάννης Δημ. Ἰωαν.
Μπαλαούρας Δημήτριος
Μπακουλέας Γεώργ. Βασ.
Μπακούλης Νικ. Κωνστ.
Μπακόπουλος Πέτρ. Ἄγγ.
Μπαλταγιάννης Παν. Σπυρ.
Μπαλτσίδης Παν. Σπυρ.
Μπαλτσίδης Ἰωάν. Δημ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.
Μπαλῆς Παν. Γεώργ.
Μπαλῆς Πολύκ. Δημ.
Μπαλιᾶς Σπυρ. Δημ.
Μπαλόπουλος Θεόδ. Δημ.
Μπαλοῦκος Παν. Κωνστ.
Μπαμπᾶκος Πολυζ. Ἀριστ.
Μπαμπάλης Κωνστ. Στυλ.
Μπαμπαλούκας Ἀθαν. Ἰωάν.
Μπάμπαλης Νικ. Γεώργ.
Μπαμπάλιας Δημ. Ἰωάν.
Μπάμπης Κωνστ. Παρ.
Μπαμπλέκος Χρ. Γεωργ.
Μπαμπίλης Σπυρ. Γεωργ.
Μπαμπουνάκης Γεώργ. Ἐμμαν.
Μπανάγης Κωνστ. Γεωργ.
Μπάνος Σπ. Νικ.
Μπαντούβαλος Ἰωάννης
Μπαντέλιας Χρ. Νικ.
Μπαριάμης Ἰωάν. Παν.
Μπαρδαμάσχος Ἀθαν. Βασ.
Μπάρδης Παν. Ἰωάν.
Μπάρες Δημ. Ἀνδρς
Μπαρζούκας Στυλ. Γερ.
Μπάρκουλης Ἀπόστ. Κωνστ.
Μπάρλας Γεώργ. Κωνστδ
Μπάρλας Νικ. Δημ.
Μπαρλιάκος Χρ. Χρ.
Μπαρμπατσέας Ἀθαν. Σωτ.
Μπαρούνης Ἰωάν. Ἠλ.
Μπαρούτσιος Γεώργ. Δημ.
Μπαρμπαγυιὸς Παῦλ. Χρ.
Μπαρμπέρης Γεώργ. Βασ.
Μπαρμπούτης Εὐάγγ. Ἰωάν.
Μπαρτζᾶκος Παν. Δημ.
Μπαρτζώκας Ἀθαν. Χρ.
Μπαρτζιώκας Κωνστ. Δημ.
Μπαρτσιώκας Κωνστ. Δημ.
Μπαρτσακονομόπουλος Δημ. Κυρ.
Μπασανιώτης Ἰάκ. Ἀλέξ.
Μπασδέκης Ματθ. Δημ.
Μπασιᾶς Ἐμμαν. Γεώργ.
Μπασιακίδης Νικ. Θεόδ.
Μπασιακίδης Νικ. Θεόδ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Μπρακόπουλος	Γεώργ.	Κωνστ.
Μπρασκάκης	Βασ.	Σταμ.
Μπάστας	Διον.	Νικ.
Μπαφούνης	Τηλ.	Νικ.
Μπαχαρίδης	Χρ.	Βασ.
Μπαχᾶς	Ἀντ.	Κωνστ.
»	Χαρ.	Παν.
Μπέζας	Θεοφ.	Παρ.
Μπέης	Δημ.	Χαρ.
Μπέκας	Βασ.	Ἰωάν.
Μπεκιάρης	Παν.	Εὐθυμ.
Μπεκίρης	Γρηγ.	Νικ.
Μπεκρῆς	Ἄγγ.	Ἀθαν.
Μπελαδάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Μπελετσιώτης	Σπ.	Ἀθαν.
Μπελιβανάκης	Ἰωάννης	
Μπελιγράτης	Ἰωάν.	Σωτ.
Μπέλος	Ἠλ.	Ἀρ.
»	Ἀπ.	Δημ.
Μπέλμπας	Θεοδ.	Γεωργ.
Μπέλτσος	Γεώργ.	Λεων.
Μπερδεκλῆς	Θεόδ.	Παν.
Μπέρτσιας	Δημ.	Κωνστ.
Μπέτσος	Γεώργ.	Νικ.
Μπερτσίμας	Δημ.	Γεωργ.
Μπέτσας	Ἀλέξ.	Ἰωάν.
Μπένος	Νικήτ.	Θεοδ.
Μπέρης	Ἰωάν.	Ἀθαν.
Μπερτάκης	Ζαχ.	Χρ.
Μπεχλιβανίδης	Γεώργ.	Δημ.
Μπεσίρης	Δημ.	Ἰωάν.
Μπεχράκης	Καλ.	Κυρ.
Μπεχράκης	Κυρ.	Σταύρου
Μπέχρης	Ἀναστ.	Γεωργ.
Μπέχλης	Κων.	Ζ.
Μπιθᾶς	Γεώργ.	Διομ.
Μπῖκος	Χρ.	Ἰωάν.
Μπίμπος	Κων.	Νικ.
Μπιστᾶς	Κων.	Δημ.
Μπιτζᾶς	Διον.	Ἀναστ.
Μπίρμπας	Χρ.	Κων.
Μπίρμπιλας	Ἀνδρ.	Γρηγ.
Μπιτζίβας	Ἀναστ.	Βασ.
Μπίμπας	Ἰωαν.	Γεωργ.
Μπινᾶς	Ἠλ.	Σπυρ.
Μπιμπεδάκης	Ἄγγ.	Παρισσ.
Μπῖρος	Ἀντ.	Ἀποστ.
Μπισμπῖκος	Εὐαγγ.	Νικ.
Μπιτζάκης	Γρηγ.	Ἰακ.
Μπιτσάκης	Πολυχρ.	Παν.
Μπιτσαράκης	Ἀντ.	Ἰωάν.
Μπογιατζῆς	Σταῦρ.	Κων.
Μποζαντζόγλου	Κων.	Μηνᾶ
Μπλιτᾶς	Δημ.	Ἰωάν.
Μποζίκας	Ἰωάν.	Ἀνδρ.
Μποζίκης	Κων.	Νικ.
Μποζιονέλος	Γεώργ.	Παν.
Μποζονέλος	Κων	Παρ.
Μπολτέτσος	Κων	Γεωργ.
Μπόκορος	Γεώργ.	Βασ.
Μπολέτης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Μπολιεράκης	Δημ.	Μαρ.
Μπομπολάκης	Χρ.	Ζαχ.
Μπόνος	Σωτ.	Κων.
Μπονάκης	Παν.	Μαν.
Μπόνιος	Παν.	Εὐαγ.
Μπονᾶτος	Ἰωάν.	Θεοχ.
Μπόρας	Παν.	Ἀθαν.
Μποροβίλας	Παν.	Κων.
Μποσιώλης	Ἀθαν.	Βασ.
Μποτωνάκης	Ἐμμ.	Παν.
Μπότσικος	Μιχ.	Σωτ.
Μπουγᾶς	Βασ.	Ὀδυσ.
Μπουγᾶς	Λυκ.	Σωκρ.
Μπουζᾶς	Ἀλέξ.	Ἀθαν.
Μπουζάκης	Γεώργ.	Μάρκου
Μπουζάκης	Χρ.	Ἀλ.
Μπουγούλιας	Κων.	Δημ.
Μπουζᾶς	Κων	Ἰωάν.
Μπούκης	Δημ.	Γεωργ.
Μπουλμέτης	Κων.	Εὐστ.
Μπουζούδης	Ἰωάν.	Κων.
Μπουζοῦκος	Παν.	Ἰωάν.
Μπούκας	Ἰωάν.	Χαρ.
Μπουκουβάλας	Σπυρ.	Γεωργ.
Μπουλουμάκιος	Γρηγ.	Ἰωαν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Μπουλοῦκος	Βασ.	Γ.
Μπουλταδάκης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Μπουμπούκας	Ἀνδρ.	Δημ.
Μπούμης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Μπουντούρης	Λάζαρος	
Μπουραζάνης	Χρ.	Κυρ.
Μπουραντάνης	Ἐπαμ.	Βλ.
Μπούρας	Παῦλος	Γεωργ.
Μπούρας	Κων.	Ἀνδρ.
Μπούρας	Νικ.	Γεωργ.
Μπούρας	Νικ.	Κων.
Μπουρδάκης	Μιχ.	Ἰωάν.
Μπουρδάκης	Ἠλ.	Παν.
Μπούρας	Εὐθ.	Κων.
Μπούρας	Σπυρ.	Λυκ.
Μπουρίκας	Δημ.	Γεωργ.
Μπουρίτσας	Γεώργ.	Γεωργ.
Μπουρνακᾶς	Κων.	Χρ.
Μπούρτζαλης	Θωμ.	Ἀθαν.
Μπούσουλας	Ὀδυσ.	Γεωργ.
Μπουτεράκος	Σταῦρος	Βασ.
Μπουτεράκος	Σταῦρος	Βασ.
Μπουτσίκας	Πέτρ.	Νικ.
Μπόντζιος	Ἀθαν.	Ἰωάν.
Μουτόπουλος	Ἀνδρ.	Ἀδ.
Μπουτσικάρης	Κυρ.	Μιλτ.
Μπραβάκος	Νικ.	Ἡρ.
Μπουφίδης	Σπυρ.	Ἰωάν.
Μπουχώρης	Παν.	Πασχ.
Μπουτσίκος	Μιχ.	Σωτ.
Μπράμος	Ἰωάν.	Μαρ.
Μπρεκουλάκης	Στρ.	Νικ.
Μπριλλάκης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Μπρούμας	Ἀριστ.	Βασ.
Μπρούσαλης	Ἀν.	Χρ.
Μυγιάκης	Λεων.	Ἠλία
Μυγομμάτης	Ἐμμ.	Ἀλεξ.
Μυλωνάκης	Ἐμμ.	Ἀλεξ.
Μυλωνᾶς	Γεώργ.	Εὐστ.
Μυλωνᾶς	Ἄνθιμ.	Ἀντ.
Μυλωνᾶς	Νικ.	Δημ.
Μυλωνᾶς	Γεώργ.	Δημ.
Μυρεσιώτης	Γεώργ.	Στεφ.
Μυριλλᾶς	Σπυρ.	Πέτρου
Μωραΐτης	Χρ.	Γεωργ.
Μουρτζάκης	Ἀλέξ.	Χριστ.
Μιχελάκος	Σπυρ.	Σταμ.
Μακρῆς	Νικ.	Δημ.
Μπαρμπαγιάννης	Χαρ.	Δημ.
Μαρκάκης	Ἀγησ.	Ζαχ.
Μπάσης	Γεώργ.	Στεργ.
Μπουρλογιάννης	Βασ.	Γεωργ.
Μπατσάκας	Σπυρ.	Θεοδ.
Μηλιαράκης	Ἐμμ.	Φιλίπ.
Μανώγλης	Δημ.	Γρηγ.
Μουλατσιώτης	Γεώργ.	Ἀθαν.
Μπόκος	Δημ.	Μιχ.
Μυλωνᾶς	Μᾶρκος	Ἰσιδ.
Μήτσιος	Δημ.	Γεωργ.
Μπουρατζάνης	Πέτρος	Ἀνδρ.
Μοσχοβάκης	Νικ.	Ἰωάν.
Μουτσορέας	Κων.	Φωτ.
Μητρόπουλος	Ἀντων.	Ἰωάν.
Μπισκᾶς	Γεώργ.	Χρ.
Μῆτρος	Θεοδ.	Σωτ.
Μπαλτατζίδης	Δημ.	Γεωργ.
Μουρμούρης	Νικ.	Βασ.
Μπελιτσᾶκος	Νικ.	Βασ.
Μαδάκης	Ἀντών.	Λουκᾶ
Μπαντᾶς	Νικ.	Δημ.
Μαρῖνος	Βασ.	Ἀναστ.
Μανεσιώτης	Χρ.	Σπυρ.
Μήτσης	Ἰωάν.	Δημ.
Μανεσιώτης	Χρ.	Σπυρ.
Μήτσης	Ἰωάν.	Δημ.
Μῶρος	Κων.	Ἰωάν.
Μπακάλης	Γεώργ.	Νικ.
Μπουλινάκης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Μπαχαντούρης	Γεώργ.	Ἀντ.
Μπεκρῆς	Κων.	Διον.
Μπερεδήμας	Γρηγ.	Δημ.
Μεριανὸς	Ἀλέξ.	Σπυρ.
Μαγειριώτης	Δημ.	Ἀντ.
Μαρονικολάκης	Στέφ.	Γεωργ.
Μαντικὸς	Ἐμμ.	Κων.
Μεγρεμῆς	Κων.	Βασ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Μυλωνάκης	Ἰωάν.	Νικ.
Μάστορης	Χαρ.	Παν.
Μάντζαρης	Εὐστ.	Δημ.
Μουλιὸς	Στέφ.	Δημ.
Μητρόπουλος	Γεώργ.	Χρ.
Μπαρούνης	Παν.	Ἀργ.
Μαρκουγιαννάκης	Παντ.	Ἐμμ.
Μπερούκας	Γεώργ.	Θεοδ.
Μακρῆς	Γώργ.	Ἰωάν.
Μαστορόπουλος	Νικ.	Δημ.
Μπάτσης	Κων.	Ἀλεξ.
Μαστρογιάννης	Ἰωάν.	Κων.
Μαζάνης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Μπακόπουλος	Παντ.	Γεωργ.
Ματζάκας	Γεώργ.	Κων.
Μαντζωνέας	Δημ.	Εὐαγ.
Μπάρμπας	Δημ.	Βασ.
Μαμουνάκης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Μπακάλης	Ἰωάν.	Ἀνδρ.
Μπαλόπουλος	Βασ.	Γεωργ.
Μυλωνάκης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Μπουλουκάκης	Δημ.	Ἐμμ.
Μπούμπας	Δημ.	Ἀνδρ.
Μπουλουγάρης	Χαρ.	Ἰωάν.
Μυλωθρὸς	Ἀναστ.	Κων.
Μαργαρίτης	Γεώργ.	Νικ.
Μαρτίνης	Ἀνδρ.	Σπυρ.
Μάντης	Βασ.	Παν.
Μπουντλαδάκης	Ἰωάν.	Στυλ.
Μαλαγκάρας	Βασ.	Τιμ.
Μπεμπέκης	Ἀθαν.	Θεοδ.
Μπεχράκης	Δημ.	Σταύρου
Μαλικούρτης	Χαρ.	Κων.
Μπουρδάκος	Ἠλ.	Παν.
Μαλεβίτης	Παν.	Ἀνδρ.
Μαραγκουδάκης	Σπυρ.	Εὐαγ.
Μίχας	Βασ.	Κων.
Μέντζος	Ἰωάν.	Ἀνδρ.
Μπερδέκας	Δημ.	Νικ.
Μάνδαλος	Χρ.	Θεοδ.
Μανουσάκης	Ἀντ.	Ἰωάν.
Μπαχᾶς	Νικ.	Ἀναστ.
Μπαρμπούρης	Κων	Ἀναστ.
Μοίρας	Παν.	Γεωργ.
Μπίθας	Ἀναστ.	Σπηλ.
Μόσχος	Ἀντ.	Θεοδ.
Μπουρακώστας	Δημ.	Νικ.
Μιχαηλίδης	Χρ.	Νικ.

Ν

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ναζίρης	Κων.	Δημ.
Ναθαναὴλ	Γεώργ.	Παν.
Νάκας	Γεώργ.	Ἰωάν.
Νάκος	Φώτ.	Χρ.
Νάκος	Χρ.	Βασ.
Νάκος	Χαρ.	Σπυρ.
Νάκος	Γεωργ.	Ἀναστ.
Νᾶνος	Ἱπποκρ.	Ἀθαν.
Νάνου	Λεωνίδας	
Ναξάκης	Δημ.	Νικ.
Νάσιος	Μην.	Ἰωάν.
Νασόπουλος	Νικ.	Γεωργ.
Νασόπουλος	Κων	Δημ.
Νασούλας	Κων.	Ἀθαν.
Νάσκος	Κων.	Δημ.
Νάτσης	Στέφ.	Γεωργ.
Ναουμίδης	Δημήτριος	
Ναούμ	Κων.	Γρηγ.
Νειλόπουλος	Ἠλ.	Κυρ.
Νενὲς	Σταῦρος	Θεοδ.
Νεντὴς	Ἰωάν.	Εὐαγ.
Νεοφώτιστος	Περ.	Γεωργ.
Νερουλίδης	Μιχ.	Ἰωάν.
Νερατζίνης	Θεοδ.	Διον.
Νέστωρ	Ἀθαν.	Γεωργ.
Νικάκος	Θεοφ.	Κων.
Νίκας	Νέστωρ.	Χρ.
Νίκας	Ἰωάν.	Ἀναστ.
Νικητόπουλος	Δημ.	Νικ.
Νικολακάκης	Ἀριστ.	Μιχ.
Νικολακάκης	Εὐάγγ.	Κων.
Νικολακάκης	Στυλ.	Ἀνδρ.
Νικολάκης	Λεων.	Νικ.
Νικολάκης	Νικ.	Χρ.
Νικολάκος	Γεώργ.	Δράκου

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Νικολακόπουλος	Ἀναστ.	Θεοδ.
Νικολακόπουλος	Ἠλ.	Παν.
Νικολακόπουλος	Μιχ.	Ἰωαν.
Νικολακόπουλος	Γεώργ.	Κων.
Νικολάου	Εὐαγγ.	Κων.
Νικολάου	Γεώργ.	Κων.
Νικολάου	Διον.	Ἀνδρ.
Νικολάου	Νικ.	Κων.
Νικολαΐδης	Σωτ.	Ἀργ.
Νικολέτος	Ἀριστ.	Βασιλ.
Νικολῆς	Χαρ.	Βασιλ.
Νικολῆς	Ἐπαμ.	Κων.
Νικολῆς	Εὐάγγ.	Βασ.
Νικολῆς	Μιχ.	Γεωργ.
Νικολινάκος	Γεώργ.	Πέτρου
Νικολοδῆμος	Δημ.	Παν.
Νικολόπουλος	Παν.	Μιχ.
Νικολόπουλος	Γεώργ.	Παν.
Νικολόπουλος	Γεώργ.	Δημ.
Νικολόπουλος	Γεώργ.	Παν.
Νικολόπουλος	Παν.	Γεωργ.
Νικολόπουλος	Γεώργ.	Ἄγγ.
Νικολόπουλος	Νικ.	Δημ.
Νικολόπουλος	Παρ.	Χρ.
Νικολόπουλος	Νικ.	Βασ.
Νικολόπουλος	Σπυρ.	Βασ.
Νικολόπουλος	Χρ.	Ἀνδρ.
Νικολουδάκης	Γεώργ.	Μιχ.
Νικομάνης	Δημ.	Κων.
Νικόπουλος	Βάϊος	Βασιλ.
Νικόπουλος	Γρηγ.	Σωκρ.
Νικόπουλος	Σπυρ.	Βασ.
Νίκου	Κων.	Χαρ.
Νινίκας	Χρ.	Γεωργ.
Νινιὸς	Λεων.	Παν.
Νίτσος	Ἀθαν.	Ἀχιλλέως
Νίτσος	Ζαχ.	Μιλτ.
Νίχας	Ἐμμ.	Ἀναστ.
Νούτσης	Δημ.	Σπυρ.
Νοῦτσος	Γεώργ.	Νικ.
Νταλαγεῶργος	Βασ.	Φωτ.
Νταλιάνης	Ἀνδρ.	Κων.
Ντάκος	Χαρ.	Νικ.
Νταράκης	Γρηγ.	Στυλ.
Ντελλάκης	Νικ.	Κων.
Ντεγιάννης	Νικ.	Χρ.
Ντεληδάκης	Ἰωάν.	Γρηγ.
Ντελῆς	Ἰωάν.	Βασ.
Ντετοράκης	Μιχ.	Δημ.
Ντζίφας	Γεώργ.	Ἰωάν.
Ντζιόκας	Δημ.	Ἰωάν.
Ντιμόκας	Δημ.	Κων.
Ντινόπουλος	Χαρ.	Χρ.
Ντίτσας	Θεμ.	Γρηγ.
Ντόκορος	Ἠλ.	Βασ.
Ντόδας	Θωμᾶς	Νικ.
Ντόκος	Πέτρος	Ἰωάν.
Ντόνας	Γεώργ.	Κων.
Ντότσικας	Ἰωάν.	Γεωργ.
Ντούδας	Ἠλ.	Κων.
Ντούδας	Φώτ.	Κων.
Ντούδας	Βασ.	Ἰωάν.
Ντούδας	Μιχ.	Κυρ.
Ντοῦδος	Παν.	Σωτ.
Ντότσιας	Νικ.	Δημ.
Ντούλας	Ἀριστ.	Σπυρ.
Ντούλας	Χρ.	Ἀθαν.
Ντούλας	Γεώργ.	Δημ.
Ντούνας	Φίλιπ.	Παν.
Ντούμας	Δημ.	Γεώργ.
Ντούπης	Βασ.	Νικ.
Ντουντούμης	Παν.	Ἀθαν.
Ντοῦρος	Δημ.	Ἀναστ.
Ντουρλουντάδος	Ἰωάν.	Παντ.
Ντοῦσκος	Σωτ.	Θεοδ.
Νικηφόρου	Γεώργ.	Ἀλεξ.
Ναλμπαντίδης	Κυρ.	Γρηγ.
Νικολακάκος	Χαρ.	Ἀχιλ.
Νίκας	Γεώργ.	Ἀναστ.
Νέστορας	Ἀθαν.	Μιχαὴλ
Νιάρχος	Λεων.	Εὐστ.
Ντουλαδέρης	Γρηγ.	Χρ.
Νικολακόπουλος	Κων.	Νικ.
Νικολαΐδης	Σωτ.	Ἀργ.
Νιωτάκης	Ἀντ.	Δημ.
Ντόνης	Βασ.	Χαρ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Ντότσικας Θεοφ. Δημ.
Νάσιος Βασ. Δημ.
Νίκας 'Ιωάν. Παν.
Νεροῦτσος Χρ. Σπυρίδωνος
Ντάτσης 'Αθαν. Κων.
Νυφάκος 'Ιωάν. Νικ.
Νυφάκος Σωκρ. Δημ.
Νώτης 'Αναστ. Γεωργ.

Ξ

Ξανθάκης Χρ. Δημ.
Ξανθάκος 'Ιωάν. Γεωργ.
Ξάνθος 'Ανδρέας
Ξανθόπουλος Πέτρος Εὐστρ.
Ξανθουδάκης 'Αντ. Μιχ.
Ξανθουδάκης Γεώργ. 'Αντ.
Ξεζωνάκης 'Εμμ. 'Ιωάν.
Ξαρχουλάκος Πέτρος Στεφ.
Ξεναγγέλης 'Ιωάν. Νικ.
Ξερέας Γεώργ. 'Ηλ.
Ξένος Γρηγ. Γεωργ.
Ξενοφοῦ 'Ανδρ. Διον.
Ξηράκης 'Ιωάν. Νικ.
Ξιφαρᾶς Δημ. Βασ.
Ξιφαρᾶς 'Ιωάν. Γεωργ.
Ξυνογαλᾶς 'Ανδρ. Κων.
Ξυπουλόπουλος Θεοφ. Γεωργ.
Ξυπολυτᾶς Εὐάγγ. 'Ιωάν.
Ξυπόλυτος 'Ιωάν. Δημ.
Ξυωτέρας Βρασίδας Παν.
Ξουράφας Εὐστ. Κων.
Ξουρῆς Γεώργ. Δημ.
Ξουργιᾶς Χρ. Βασ.
Ξυδιᾶς 'Αναστ. 'Αριστ.
Ξουργιᾶς Γεώργ. 'Ιωάν.
Ξυράφης Νικ. 'Αριστ.
Ξενάκης 'Αντ. Γεωργ.
Ξυνογιάννης 'Ελευθ. 'Ιωάν.
Ξωμεριτάκης Νικ. 'Ιωάν.

Ο

'Οθωναῖος Κων. Χαρ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Οἰκονομίδης Κων. Χρ.
Οἰκονομίδης Χαρ. Σπυρ.
Οἰκονομόπουλος Κων. 'Ιωάν.
Οἰκονομόπουλος Μιχαὴλ Θεοδ.
Οἰκονομόπουλος Παν. Νικ.
Οἰκονομόπουλος Κων. 'Ιωάννου.
Οἰκονόμου Παν. Εὐαγ.
Οἰκονόμου Βασ. Δημ.
Οἰκονόμου Γεώργ. Δημ.
Οἰκονόμου Νικ. Βασ.
Οἰκονόμου Νικ. Κων.
Οἰκονόμου Γεώργ. Κων.
Οἰκονόμου 'Ανάργ. Νικ.
Οἰκονόμου Παν. Νικ.
Οἰκονόμου Θεοδ. 'Αποστ.
Οἰκονόμου Εὐθ. 'Ιωάν.
Οἰκονόμου 'Ανδρ. Κων.
Οἰκονόμου 'Ιωάν. Εὐθ.
Οἰκονόμου 'Ιωάν. Παν.
'Ολύμπιος 'Ιωάν. Κων.
"Ολυμπος ἢ Τούμπας Παναγιώτης
'Ορνεράκης Στυλ. Κων.
'Ορφανάκης Δημ. Νικ.
'Ορφανάκος Νικ. 'Αποστ.
'Ορφανὸς 'Αριστ. 'Ιωάν.
'Ορφανὸς 'Ελευθ. Γεωργ.
'Ορφανὸς Νικ. Γεωργ.
'Ορφανουδάκης 'Εμμ. 'Αντων.
Οὐσταμάνης 'Ανδρ. Χριστ

Π

Παγανὸς Δημ. 'Αθαν.
Παγιαντζίδης 'Ιωάν. Γεωργ.
Παγιάτης Σπυρ. Γεωργ.
Πάγκαλος Γεώργ. Δημ.
Παγουρᾶς Εὐθ. Παν.
Παγώνης Γεωργ. Κων.
Παγώνης Χρ. Κοσμᾶ
Παγώνης Χρυσ. 'Ιωάν.
Παδουβᾶς Κων. 'Ηλ.
Παδοβᾶς 'Εμμ. 'Ηλ.
Παζάρας 'Ιωάν. Χρ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.

Παζοῦρος Περικλῆς
Παΐζης Ἀνδρ. Χαρ.
Παιδιωτάκης Γεώργιος
Πακτίτης Ἀλεβ. Μαργ.
Πακτίτης Ἀνδρ. Γεώργ.
Πακτίτης Σπυρ. Μαργ.
Παλαμιώτης Βασ. Χρ.
Παλαντζᾶς Γεώργ. Ἀθαν.
Παλατιανὸς Εὐάγ. Παν.
Παλιούρας Ἠλ. Χρ.
Παμπουκίδης Ἐλευθ. Ἀθαν.
Παμπούκης Χαρ. Σωτ.
Παναγιωτάκης Μιχ. Νικ.
Παναγιωτάκης Μιχ. Χρήστου
Παναγιωτακόπουλος Γεώργ. Δημ.
Παναγιωτακόπουλος Γεώργ. Παύλου
Παναγιωτακόπουλος Μιχ. Γεωργ.
Παναγιωτάκος Θεοδ. Ἀλεξ.
Παναγιωτάκος Πιέρ. Παν.
Παναγιωτάκος Νικ. Ἰωάν.
Παναγιωτάκος Σταμ. Παν.
Παναϊτίδης Ἀπόστ. Ἰωάν.
Παναγιωτίδης Χρ. Γεωργ.
Παναγιωτόπουλος Ἀντ. Γεωργ.
Παναγιωτόπουλος Χρ. Κων.
Παναγιωτόπουλος Δημ. Ἀθαν.
Παναγιωτόπουλος Ἀλεξ. Παν.
Παναγιωτόπουλος Ἀντ. Νικ.
Παναγιωτόπουλος Ἰωάν. Γεωργ.
Παναγιωτόπουλος Σπυρ. Παν.
Παναγιωτόπουλος Ἠλ. Λεων.
Παναγιωτόπουλος Εὐάγ. Νικ.
Παναγιωτόπουλος Γεώργ. Ἀθαν.
Παναγιωτόπουλος Κων. Δημ.
Παναγιωτόπουλος Νικ. Θεοδ.
Παναγιωτόπουλος Κων. Παν.
Παναγιωτόπουλος Χρ. Ἰωάν.
Παναγιωτόπουλος Γεώργ. Δημ.
Παναγιωτόπουλος Ἐπαμ. Γεωργ.
Παναγόπουλος Γρηγ. Γεωργ.
Παναγόπουλος Γεωργ. Δημ.
Παναγόπουλος Νικ. Κων.
Παναγόπουλος Ἠλ. Παν.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.

Παναγόπουλος Προκ. Θωμᾶ
Παναγόπουλος Παν. Βασ.
Παναγόπουλος Ἠλ. Σωτ.
Πανάγος Ἰωάν. Κων.
Παναγούλιας Δημ. Ἀθαν.
Πανδῆς Δημ. Βασιλ.
Πανηγύρης Κων. Χρ.
Πανῆς Νικόλαος
Πᾶνος Περ. Χρήστου
Πανομῆτρος Λεων. Δημ.
Πανόπουλος Γεώργ. Ἰωάν.
Πανουργιᾶς Βασ. Θεοδ.
Πανουσάκης Σωτ. Δημ.
Πανούσης Ἀναστ. Κων.
Πανουτσόπουλος Ἀλέξ. Ἀριστ.
Πανουτσόπουλος Ἰωάν. Παν.
Πανταζέλος Ἠλ. Γεωργ.
Πανταζέλος Χρ. Γεωργ.
Πανταζῆς Γεώργ. Θρασ.
Πανταζῆς Χαρ. Σταμ.
Πανταζίδης Εὐάγ. Νικ.
Πανταζόπουλος Ἰωάν. Στυλ.
Παντελάκης Ἀθαν. Μιχ.
Παντελᾶς Θεοδ. Νικ.
Παντελέρης Βασ. Παν.
Παντελῆς Δημ. Κων.
Παντελῆς, Ἰωάν. Τριαντ.
Παντελῆς Ἰωάν. Παντ.
Παντελῆς Κων. Νικ.
Παντελῆς Εὐαάγ. Γεωργ.
Παπαβασιλείου Ἰωάν. Βασ.
Παπαβασιλείου Ἀλέξ. Βασ.
Παπαγγελόπουλος Ἀντ. Δημ.
Παπαγρελόπουλος Χρῆστος
Παπαγεώργης Κων. Γεωργ.
Παπαγεωργίου Λεων. Κων.
Παπαγεωργίου Νικ. Δημ.
Παπαγεωργίου Εὐάγ. Κων.
Παπαγεωργίου Θεοφ. Νικ.
Παπαγεωργίου Λεων. Νικ.
Παπαγεωργίου Βλάσ. Νικ.
Παπαγεωργίου Νικ. Γεωργ.
Παπαγιάννης Γεώργ. Νικ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρῶν.
Παπαγιάννης Κων. Ἰωάν.
Παπαγιαννίδης Νικόλαος
Παπαγιαννόπουλος Χρ. Γεωργ.
Παπαγιαννόπουλος Παν. Δημ.
Παπαγιαννόπουλος Κων. Γεωργ.
Παπαγιώτας Γρηγ. Παν.
Παναγιωτόπουλος Εὐάγ. Νικ.
Παπαγρηγοράκης Εὐτ. Στυλ.
Παπαδάκης Κων. Νικ.
Παπαδάκης Ἀριστ. Ἐμμ.
Παπαδάκης Ἀνδρ. Ἀντ.
Παπαδάκης Γρηγ. Σπυρ.
Παπαδάκης Κων. Στυλ.
Παπαδάκης Ἐμμ. Γεωργ.
Παπαδάκης Ἀριστ. Γεωργ.
Παπαδάκης Ἰωάν. Νικ.
Παπαδάκης Λεων. Ἠλ.
Παπαδάκης Θεμ. Γεωργ.
Παπαδάκης Κων. Μιχ.
Παπαδάκης Σταυρ. Κων.
Παπαδάκης Γεωργ. Μιχ.
Παπαδάκης Μιχ. Κιμ.
Παπαδάκης Νικ. Γεώργ.
Παπαδάκης Νικ. Ἐμμ.
Παπαδάκης Γεωργ. Χαρ.
Παπαδάκης Γεωργ. Λαζ.
Παπαδάκης Λαζ. Ἐμμ.
Παπαδάκης Ἐμμ. Παύλου
Παπαδάκης Εὐάγ. Νικ.
Παπαδάκης Εὐάγγ. Χαρ.
Παπαδάκης Παυλ. Νικ.
Παπαδάκης Εὐστρ. Νικ.
Παπαδάκης Ἰωάν. Ἐμμ.
Παπαδάκης Κων. Ἰωάν.
Παπαδάκης Παύλ. Κων.
Παπαδάκος Θεμ. Γεωργ.
Παπαδᾶτος Ζώης Χαρ.
Παπαδέας Δημ. Ἀποστ.
Παπαδέας Ἠλ. Γεωργ.
Παπαδέας Γεωργ. Δημ.
Παπαδέας Χρ. Δημ.
Παπαδέλος Θεοδ. Νικ.
Παπαδήμας Χρ. Ἀναστ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρῶν.
Παπαδημητρίου Σπυρ. Δημ.
Παπαδημητρίου Εὐθ. Θωμᾶ
Παπαδημητρίου Λάμπρ. Θωμᾶ
Παπαδημητρίου Νικ. Ἰωάν.
Παπαδογιαννάκης Εὐάγ. Νικ.
Παπαδογιαννάκης Χρ. Ἀδαμ.
Παπαδογιάννης Μιχ. Γεωργ.
Παπαδογεωργάκης Εὐτύχ. Β.
Παπαδογεωργάκης Εὐτ. Γεωργ.
Παπαδογεωργάκης Ἰωάν. Ἐμμ.
Παπαδοκοκολάκης Ἰωάν. Νικ.
Παπαδομιχελάκης Μιχ. Ἀντ.
Παπαδομιχελάκης Χαρ. Κων.
Παπαδοπετράκης Πέτρος Γεωργ.
Παπαδόπετρας Ἰωάν. Γεωργ.
Παπαδόπετρας Μᾶρκος Σταύρου
Παπαδόπουλος Διον. Ἰωάν.
Παπαδόπουλος Ἀνδρ. Ἠλ.
Παπαδόπουλος Ἀθαν. Ἰωάν.
Παπαδόπουλος Δαμ. Παντ.
Παπαδόπουλος Λάζ. Ἀλεξ.
Παπαδόπουλος Κων. Νικ.
Παπαδόπουλος Χρ. Γεωργ.
Παπαδόπουλος Βασ. Ἠλ.
Παπαδόπουλος Ἰσαὰκ Στυλ.
Παπαδόπουλος Χρ. Δημ.
Παπαδόπουλος Κων. Χρ.
Παπαδόπουλος Χρ. Γεωργ.
Παπαδόπουλος Φιλοπ. Δημ.
Παπαδόπουλος Ἐμμ. Σωτ.
Παπαδόπουλος Φαίδων Κων.
Παπαδόπουλος Ἐλευθ. Δημ.
Παπαδόπουλος Ἀλέξ. Παν.
Παπαδόπουλος Δημ. Ἰωάν.
Παπαδόπουλος Ἐλευθ. Χρ.
Παπαδόπουλος Ἰωάν. Χρ.
Παπαδόπουλος Παν. Γεωργ.
Παπαδόπουλος Στέφ. Ἰωάν.
Παπαδόπουλος Λεων. Κων.
Παπαδόπουλος Κων. Χρ.
Παπαδόπουλος Κυρρ. Παν.
Παπαδοκωνσταντάκης Θεοδ. Γεωργ.
Παπαδοσηφάκης Γερ. Ἰωάν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Παπαδουλάκης	Γεώργ.	Ἀντων.
Παπαευσταθίου	Εὔστ.	Ἀθαν.
Παπαζαφειρίου	Ἰωάν.	Νικ.
Παπαζαχαρίας	Ἐμμ.	Ζαχ.
Παπαζαχαρίου	Εὐθ.	Κων.
Παπαηλιάκης	Στυλ.	Γεωργ.
Παπαηλιοῦ	Χρ.	Ἰωάν.
Παπαηλίας	Χρ.	Γεωργ.
Παπαηλίας	Χρ.	Δημ.
Παπαηλιοῦ	Βασ.	Ἰωάννου
Παπαθανασίου	Ἀθαν.	Γεωργ.
Παπαθανασίου	Ὀδυσ.	Κων.
Παπαθεοδώρου	Κων.	Ἰωάν.
Παπαθεοδώρου	Εὔστ.	Θεοδ.
Παπαϊωάννου	Ἀντ.	Ἰωάν.
Παπαϊωάννου	Θεοδ.	Ἰωάν.
Παπαϊωάννου	Κων.	Ἀλκ.
Παπαϊωάννου	Χρ.	Κων.
Παπαϊωάννου	Σπυρ.	Βασ.
Παπακυρίτσης	Νικ.	Στεφ.
Παπακωνσταντίνου	Γεώργ.	Χαρ.
Παπακωνσταντίνου	Ἀθαν.	Δημ.
Παπακωνσταντίνου	Σπηλ.	Γεωργ.
Παπακωνσταντίνου	Νικ.	Ἰωάν.
Παπακωνσταντίνου	Πατρ.	Κων.
Παπακώστας	Χαρ.	Ἠλ.
Παπακωστοζάχος	Πέτρ.	Σπ.
Παπαλεξίου	Ἰγν.	Σπ.
Παπαλιβερίου	Λεων.	Γεωργ.
Παπαλιανὸς	Σερ.	Πετρ.
Παπαλιώσης	Δημ.	Παντ.
Παπαμαρκάκης	Κων.	Νικ.
Παπαμετζελόπουλος	Φωτ.	Ἠλ.
Παπαμιχαλόπουλος	Ἰωάν.	Σπ.
Παπαναστασίου	Βασ.	Παν.
Παπαναστασίου	Ἰωάν.	Στεφ.
Παπαναστασίου	Σταῦρ.	Νικ.
Παπαναγιώτου	Κων.	Ἰωάν.
Παπανδρέου	Νικ.	Ἰωάν.
Παπανδρέου	Θωμ.	Χρ.
Παπανδρέου	Ἰωάνης	
Παπανικολάου	Ἄγγ.	Κων.
Παπανικολάου	Ἀριστ.	Δημ.
Παπανικολάου	Γεώργ.	Βασ.
Παπανικολάου	Δημ.	Ἰωάν.
Παπανικολάου	Παν.	Νικ.
Παπανικολάου	Ἀθαν.	Νικ.
Παπανικολάου	Ἀντών.	Ἀθαν.
Παπανικολάου	Ἰωάν.	Γεωργ.
Παπαντζέλος	Κων.	Ἀθαν.
Παπαντωνάκης	Ἀντ.	Μιν.
Παπαντωνίου	Χαρ.	Δημ.
Παπαντωνόπουλος	Ἰωάν.	Κων.
Παπαντωνόπουλος	Ἀντών.	Ἠλ.
Παπαοικονόμου	Ἀπόστ.	Νικ.
Παπαουλάκης	Ἐμμ.	Χρ.
Παπαπαναγιώτου	Ἰωάν.	Κων.
Παπαπαναγιώτου	Εὐθύμιος	
Παπαπᾶνος	Κων	Νικ.
Παπαπολύζος	Εὐάγ.	Κων.
Παπαπολίτης	Γώργ.	Κων.
Παπαπολίτης	Κων.	Χαρ.
Παπαποστόλου	Δημ.	Ἀποστ.
Παπαποστόλου	Λεων.	Κων.
Πάπαρης	Ἰωάν.	Ἀθαν.
Παπαρατζᾶς	Στέφ.	Βασ.
Παπαργύρης	Ἀργύρ.	Ἀθαν.
Παπαργύρης	Κων.	Ἀθαν.
Παπασάββας	Ἀδ.	Παν.
Παππᾶς	Ἀπ.	Ἀθαν.
Παππᾶς	Θεοδ.	Παν.
Παππᾶς	Ἀθαν.	Γεωργ.
Παππᾶς	Χαρ.	Ἀναστ.
Παππᾶς	Θωμᾶς	Γεωργ.
Παππᾶς	Ἰωάν.	Δημ.
Παπασπηλιόπουλος	Δημ.	Γεωργ.
Παπασπυριδάκης	Κων.	Βασ.
Παπασπυριλιώτης	Βασ.	Γεωργ.
Παπασπυρόπουλος	Ἠλ.	Σπυρ.
Παπασταθόπουλος	Νικ.	Λεων.
Παπαστάμου	Ζαχ.	Χρ.
Παπασταφίδας	Σπυρ.	Ἰωάν.
Παπατζανάκης	Σπυρ.	Μάρκου
Παπαστεφανάκης	Ἐλευθ.	Ἰωάν.
Παπατζανάκης	Ἰωάν.	Κων.
Παπατζέλος	Σωτ.	Μάρκου

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Παπατζέλος	Κων.	Ἀθαν.
Παπαφιλόπουλος	Γεώργ.	Νικ.
Παπαχαραλάμπους	Κων.	Γρηγ.
Παπαχαραλάμπους	Ἀθαν.	Χαρ.
Παπαχαραλάμπους	Δημ.	Χαρ.
Παπαχατζῆς	Χρ.	Ἀντων.
Παπαχατζῆς	Γεώργ.	Βασ.
Παπαχριστόδουλος	Μιχ.	Χριστ.
Παπαχρήστου	Γεώργ.	Δημ.
Παπαχρήστου	Ἠλ.	Κλεάνθους
Παπιδάκης	Ἐμμ.	Στυλ.
Παθουγεώργης	Κων.	Γεωργ.
Παπούλιας	Νικ.	Βασ.
Παπούλιας	Παν.	Γεωργ.
Παπουτσάκης	Ἐμμ.	Νικ.
Παπουτσάκης	Νικ.	Κων.
Παπουτσάκης	Ἰωάν.	Νικ.
Παπουτσάκης	Μιχ.	Ἰωάν.
Παραγιουδάκης	Κων.	Λεων.
Παραγιουδάκης	Γεώργ.	Λεων.
Παρασκευᾶς	Παν.	Θεμ.
Παρασκευόπουλος	Ἰωάν.	Δημ.
Παρασκευόπουλος	Παν.	Ἀριστ.
Παρασκευόπουλος	Κων.	Ἰωάν.
Παρασκάκης	Κων.	Ἰωάν.
Παρασκάκης	Δημ.	Γεωργ.
Παρασχάκης	Γεώργ.	Δημ.
Παράσχος	Δημ.	Ἀθαν.
Παρδαβέλας	Ἄγγ.	Ἰωάν.
Παρδαλῆς	Δημ.	Κλεάν.
Παρθενίου	Εὐστ.	Κων.
Παρθέμου	Ἰωάν.	Δημ.
Παλαπαῖος	Δημ.	Ἰωάν.
Παρλαβαντζᾶς	Νικ.	Ἀθαν.
Παρηγοράκης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Παρουσινᾶς	Ἀθαν.	Χρ.
Πασαμέρας	Κων.	Ἰωάν.
Πασσᾶς	Ἀθαν.	Ἀλεξ.
Πάσιος	Δημ.	Ἀριστ.
Πάσκαρης	Ἀντών.	Χρ.
Παστράμας	Μιλτ.	Κων.
Παστὸς	Γεώργ.	Ἀπ.
Πάσχος	Δημ.	Ἰωάν.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Πατέλας	Στέργ.	Ἀθαν.
Πατεράκης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Πατεράκας	Κων.	Νικ.
Πατῶκος	Δημ.	Γεωργ.
Πατούνης	Φίλιπ.	Μικὲ
Πάτρας	Κων.	Ἐρωτ.
Πατρικάκης	Παν.	Ἰωάν.
Πατρίκιος	Ἀβέρκιος	Κων.
Πατσάκος	Ἰωάν.	Δημ.
Πατσαούρας	Σωτ.	Κων.
Πατσιλίβας	Ἀριστ.	Γεωργ.
Παττάκος	Ἀπ.	Τίτου
Παττάκος	Κυρ.	Παντ.
Παυλάκος	Μιχ.	Παν.
Παυλάκος	Κυρ.	Παντ.
Παυλίκος	Ἀπ.	Ἰωάν.
Παυλόπουλος	Μεν.	Περ.
Παυλόπουλος	Κων.	Βασ.
Παύλου	Σπυρ.	Νικ.
Πάφος	Γεώργ.	Λεων.
Παῦλος	Γεώργ.	Κων.
Πεζούλας	Ἰωάν.	Φωτ.
Πελτέκης	Στ.	Δημ.
Πεντόδουλος	Βασ.	Σπυρ.
Παρράκης	Ἀριστ.	Ἰωάν.
Περράκης	Χαρ.	Γεωργ.
Περράκης	Μᾶρκος	Στυλ.
Περγαντῆς	Νικ.	Κων.
Περγιουδάκης	Ἐμμ.	Ἀντ.
Περδικάρης	Νικ.	Γεωργ.
Περιστέρης	Γεώργ.	Νικ.
Περιστέρης	Μιχ.	Κων.
Πετσίνης	Πολ.	Βασ.
Πετάσης	Μιχ.	Νικ.
Πετούνης	Ἡρ.	Ἀνδρ.
Πετούνης	Κων.	Ἀνδρ.
Πετράκης	Χαρ.	Πέτρου
Πετράκης	Ἀνδρ.	Πετρ.
Πετράκης	Ἐμμ.	Ἀντ.
Πετράντης	Δημ.	Ἰωάν.
Πετρᾶτος	Ἀλέξ.	Εὐαγ.
Πετρίδης	Γεώργ.	Ἀλεξ.
Πετρίδης	Πέτρος	Ἀντ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Πετριτάκης	Σπυρ.	Ἰωάν.
Πέτροβας	Περ.	Δημ.
Πετρόπουλος	Νικ.	Σπυρ.
Πετρόπουλος	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Πετρόπουλος	Δημ.	Ἀγέλου
Πετρόπουλος	Περ.	Σταύρου
Πετρόπουλος	Ἐλευθ.	Κων.
Πετρόπουλος	Σωτ.	Φωτ.
Πετρόπουλος	Ἰωάν.	Δημ.
Πετρόπουλος	Εὐάγ.	Ἀθαν.
Πετρόπουλος	Ἀγησ.	Ἀναστ.
Πετρόπουλος	Γεώργ.	Βασ.
Πετρόπουλος	Δημ.	Ἀντων.
Πετρουγάκης	Θεοχ.	Μιχ.
Πετρούνιας	Χρ.	Εὐαγ.
Πέττας	Νικ.	Διον.
Πετυχάκης	Στυλ.	Γεωργ.
Πεφάνης	Κων.	Δημ.
Πηλίτσης	Πέτρος	Ἀθαν.
Πιέρρος	Γεώργ.	Ἀντ.
Πιερρακάκος	Κων.	Δημ.
Πιερράκος	Παν.	Γεωργ.
Πίας	Βασ.	Κων.
Πίγγος	Βασ.	Γεωργ.
Πιλάλης	Γεώργ.	Ἀθαν.
Πιλᾶτος	Φώτ.	Εὐαγ.
Πιλᾶτος	Εὐάγ.	Ἀνδρ.
Πιλάφας	Ἀνδρ.	Ἰωάν.
Πίκης	Δημ.	Κων.
Πικούλης	Χρ.	Γεωργ.
Πίας	Παν.	Γεωργ.
Πιπεράκης	Σπυρ.	Ἰωάν.
Πιπερίγκος	Εὐστ.	Δημ.
Πιρπίρης	Γεώργ.	Νικ.
Πισογιαννάκης	Ἀντ.	Παντ.
Πιστόλας	Χρ.	Γεωργ.
Πισσαδάκης	Παῦλος	Ἰωάν.
Πιταράκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Πιτικάκης	Γεώργ.	Ἐμμ.
Πιτικάκης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Πυτικάκης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Πιτουλάκης	Γεώργ.	Ἐλευθ.
Πιτσίκας	Νικ.	Στυλ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῶν.
Πιτροπογιαννάκης	Ἐμμ.	Ἰωάν.
Πιτσινίγκος	Εὐστ.	Πέτρου.
Πλακομιχελάκης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Πλαστήρας	Χριστ.	Νικ.
Πλαστήρας	Γεώργ.	Ἀθαν.
Πλατάκης	Μιχ.	Ἐμμ.
Πλατάκης	Ἰωάν.	Σπυρ.
Πλατανιᾶς	Ἰωάν.	Νικ.
Πλατανιᾶς	Πολ.	Λεων.
Πλατᾶς	Κων.	Νικ.
Πλακιᾶς	Γεώργ.	Στεφ.
Πλιακούρας	Χριστ.	Πέτρου
Πλέσιας	Ἰωάν.	Γεωργ.
Πλουμίδης	Ἀναστ.	Γεωργ.
Πνευματικάκης	Γεώργ.	Νικ.
Ποδοχωρίτης	Βασ.	Κων.
Ποζιόπουλος	Ἀθαν.	Κων.
Ποθουχάκης	Χαρ.	Γεωργ.
Πολάκης	Ἰωάν.	Ἀλεξ.
Πολάκης	Ἐλευθ.	Ἀλεξ.
Πολλίγερ	Νικ.	Ἰωάν.
Πολίτης	Κων.	Γρηγ.
Πολίτης	Βασ.	Κων.
Πολίτης	Στράτος	Βασ.
Πολίτης	Ἠλ.	Ἠλ.
Πολεογεωργάκης	Στυλ.	Γρηγ.
Πολύδωρος	Παν.	Ἠλ.
Πολύζος	Θωμᾶς	Βαΐου
Πολύζος	Παν.	Χρ.
Πολυζώης	Ἰωάν.	Σπυρ.
Πολυζώης	Ἀναστ.	Δημ.
Πολυκράτης	Νικ.	Αὐγ.
Πολυμενάκος	Γεώργ.	Παν.
Πολυμενάκος	Παν.	Γεωργ.
Πολυχρονάκης	Παν.	Γεωργ.
Πολυχρονάκος	Παντ.	Χρ.
Πολυχρονόπουλος	Ἀνδρ.	Ἰωάν.
Πολυχρονόπουλος	Νικ.	Παν.
Πολυχρονόπουλος	Βασ.	Λυκ.
Πολυχρονόπουλος	Ἰωάν.	Παύλ.
Πολυχρονόπουλος	Χρ.	Γεωργ.
Πολυχρονόπουλος	Ἀσημ.	Σωτ.
Πολυχρονόπουλος	Χρ.	Μιχ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Ποντικὸς Λεων. Σπ.
Πορριώτης 'Εμμαν. Θεοδ.
Πορφυράκης 'Αντών. Κων.
Ποτετσιανάκης 'Εμμαν. 'Ιωάν.
Ποτηράκης Δημ. Γεωργ.
Πουλακίδας Δημ. Ζαχ.
Πουλακίδας Νικ. Κων.
Πουλάκος Κων. Δημ.
Πουλῆς 'Εμμαν. Χαρ.
Πουλημμένος Σπ. Δημ.
Πουλημμένος Λέανδρ. 'Ιωάν.
Πουλιάσης Θεοδ. Νικ.
Πουλιάσης 'Ιωάν. 'Αντ.
Πουλίδης Χρ. Θεοχ.
Πούλιος Σπ. Βασ.
Πουλόπουλος Νικ. Κων.
Πουλόπουλος Γεώργ. Περ.
Πουλόπουλος Σταῦρ. Κων.
Πούλος Εὐάγ. Κων.
Πούλος Δημ. 'Αναστ.
Πουλούδης 'Ηλ. Γεωργ.
Πουρνάρας Βασ. Δημ.
Πουρῆς Νικ. Κων.
Πραντάλος Εὐστ. Παν.
Πραντούνας Ξεν. Φιλ.
Πράσινος Δημ. Νικ.
Πρατσινάκης 'Εμμαν. Παύλ.
Πρέζας Εὐάγ. Χαρ.
Πρεβεζιάνος Θωμ. Κων.
Πρέκας 'Αντ. Δημ.
Πρινάρης Δημ. Γεωργ.
Πρίτσος Κων. Χρ.
Πρίφτης Εὐστ. Σπ.
Πριονᾶς Βασ. Νικ.
Προβιδᾶς Εὐάγγ. Γεωργ.
Προγουλάκης Παν.
Προεστάκης Νικ. 'Εμμαν.
Προνάκης Γεώργ. Δημ.
Προφαντόπουλος Χρ. Γεωργ.
Πυλαρινὸς Γεώργ. 'Ιωάν.
Πυργάκης Δημ. Παν.
Πυργάκης 'Ηλ. Κων.
Πυροβολάκης 'Εμμαν. Δημ.

'Επώνυμον 'Ονομα Πατρών.

Πυροβολάκης 'Ιωάν. Γεωργ. -
Πυροβολάκης 'Εμμαν. 'Αντ.
Πωλοπετράκης 'Ελευθ. Γεωργ.
Παναρίτης Χρ. Πετρ.
Περδικογιάννης Παντ. Γεωργ.
Πολυμέρης Κων. Φωτ.
Προβιᾶς Δημ. Σαρ.
Πλατανᾶς Κυρ. Γεωργ.
Παππᾶς Νικ. Δημ.
Πατρινὸς Σπυρ. 'Ιερ.
Παπαδομανωλάκης 'Εμμ. 'Ιωάν.
Παντελίδης Περ. Δημ.
Παναγιωτίδης 'Αθαν. Παν.
Παπαδόπουλος Χαρ. Παύλ.
Παπαδόπουλος Γεώργ. Δημ.
Παπανικολάου Μιλτ. Νικ.
Πανταζόπουλος Φωτ. 'Αθαν.
Παναγιωτίδης Πελ. Σαβ.
Πλάγκας Νικ. Δημ.
Παπουτσάκης 'Εμμαν. 'Ηλ.
Παντζαλῆς Παν. Γεωργ.
Παρταλῆς Γεώργ. Κυρ.
Παλαμίδης Βλάσ. Νικ.
Περγαμάλης Ραφ. Νικ.
Πολιτίδης Γεώργ. 'Ιωάν.
Παπαντώνης Βασ. 'Αντ.
Παυλίδης 'Αθαν. Νικ.
Παπαδόπουλος Θεόδ. 'Αβρ.
Προυτζάκης Γεώργ. 'Ιωάν.
Παλαιομήτρος Δημ. 'Ιωάν.
Παππᾶς Γεώργ. Σωτ.
Περδικάρης Μιχ. Θεοφ.
Παυλίδης Δημ. 'Ιωάν.
Περδίκης 'Ηλ. Βασ.
Παππᾶς Γεώργ. 'Ιωάν.
Πελεκάνος 'Ασημ. Εὐστρ.
Παπαγεωργίου Γεώργ. Δημ.
Πανουργιᾶς Βασ. Θεοδ.
Παντελῆς Εὐάγγ. Σπυρ.
Πέρρος Θεοδ. Παν.
Πανταζόπουλος Στ. Γεωργ.
Περράκης Γεώργ. Νικ.
Πιλόγος Νικ. 'Αναστ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Πλακούτσης	Ἰωάν.	Γρηγ.
Πολιτόπουλος	Βασ.	Γεωργ.
Πετράκος	Ἠλ.	Παν.
Παρασκευόπουλος	Δημ.	Κων.
Παπαδόπουλος	Εὐστ.	Λάμπρ.
Πανταγάκης	Ἐμμαν.	Θεοχ.
Πετρόπουλος	Παν.	Κων.
Πατραλέξης	Χριστ.	Ἀθαν.
Παγανὸς	Ἀριστ.	Ἠλ.
Πενταράκης	Παντ.	Ἀντ.
Παπακωνσταντίνου	Στέφ.	Ἀριστ.
Παντελιὸς	Νικ.	Ἀναστ.
Πετρογιάννης	Σπυρ.	Παν.
Πατουλιώτης	Ἰωάν.	Ἠλ.
Πανταζῆς	Ἰωάν.	Δημ.
Παλαντζᾶς	Γεώργ.	Δημ.
Προκοπιάδης	Κων.	Παν.
Παπαλιᾶς	Ἀντ.	Κυρ.
Παπαδόπουλος	Κων	Φωτ.
Παπανδρεόπουλος	Κων.	Παν.
Πασχαλίδης	Ἰωάν.	Ἀναστ.
Παπαγεωργίου	Σοφ.	Σωτ.
Πουρσανίδης	Ἰωάν.	Σταύρ.
Παπουτσάκης	Εὐτ.	Ἰωάν.
Παπαδάκης	Παν.	Γερ.
Παρίσης	Δημ.	Ἰωάν.
Πετράκης	Ἐπαμ.	Μαρ.
Παγανὸς	Δημ.	Ἀθαν.
Πενταράκης	Γεώργ.	Ἰωσ.
Ποταγᾶς	Γεώργ.	Φωτ.
Πλαγιαννᾶκος	Ἀναστ.	Πιέρ.
Πραβιτσᾶς	Κυρ.	Δημ.
Παρσωτάκης	Ἀριστ.	Νικ.
Παναγιωτόπουλος	Νικ.	Ἐπαμ.
Παπακωνσταντίνου	Ἀθαν.	Ἰωάν.
Παπαλεξάνδρου	Περ.	Νικ.
Παπαδάκης	Ἀργ.	Γεωργ.
Παπαδημητρίου	Γεώργ.	Δημ.
Πουρνάρας	Γεώργ.	Νικ.

Ρ

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ραβάνης	Νικ.	Δημ.
Ράπτης	Βασ.	Ἀνδρ.
Ράλλης	Σωτ.	Γεωργ.
Ράπος	Ἠλ.	Ἀναστ.
Ράπτης	Γεώργ.	Βασ.
Ράπτης	Χρ.	Ἀριστ.
Ράπτης	Νικ.	Κων.
Ραυτογιάννης	Χρ.	Νικ.
Ραυτόπουλος	Γεώργ.	Χρ.
Ράφτης	Χρ.	Φωτ.
Ραχούτης	Γρηγ.	Νικ.
Ραχιώτης	Λάμπρ.	Γεωργ.
Ρερυμνιωτάκης	Ἰωάν.	Κων.
Ρέμπελος	Κων.	Ἠλ.
Ρεντίφης	Δημ.	Γεωργ.
Ρέντζος	Νικ.	Ἐμμαν.
Ρεπουλιὰς	Δημ.	Νικ.
Ρέππας	Βασ.	Χρ.
Ρήγας	Ἰωάν.	Ἀναστ.
Ρήγας	Κων.	Νικ.
Ρήγας	Ἰωάν.	Εὐστ.
Ρήγας	Φίλ.	Σπ.
Ρηγαδόπουλος	Γεώργ.	Κων.
Ρηγόπουλος	Μιχ.	Νικ.
Ρίζας	Ἀπ.	Χρ.
Ριζοκάρκος	Δημ.	Ἰωάν.
Ρίζας	Ἀλ.	Σωτ.
Ριζόπουλος	Χαρ.	Κων.
Ριζεάκος	Παύλ.	Γρηγ.
Ρίζος	Κων.	
Ρίζος	Ἰωάν.	Θωμ.
Ρίζος	Χρ.	Δημ.
Ριφάκης	Ἀντ.	Δημ.
Ρηχάκης	Νικ.	Κων.
Ρογκοτής	Ἰωάν.	Γεωργ.
Ρογκόκος	Γεώργ.	Ἠλ.
Ροδάκης	Δημ.	Γεωργ.
Ροδίσογλου	Θεοδ.	Φωτ.
Ροδιτάκης	Ἐμμαν.	Νικ.
Ροδίτης	Νικ.	Μιχ.
Ροζακέας	Εὐάγγ.	Παν.
Ροζάκης	Βασ.	Περ.
Ροΐδης	Κων.	Γεωργ.
Ροϊνιώτης	Νικ.	Βασ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Ρόμπολας Γεώργ. Δημ.
Ρουγᾶς Δημ. 'Αντ.
Ρουκάνας Σπ. 'Αγγ.
Ρουκουτάκης 'Ιωάν. Εὐστ.
Ρουμελιώτης Νικ. 'Ιωάν.
Ρουμελιώτης Γεώργ. 'Αριστ.
Ρουμελιώτης Παν. Σπ.
Ρουμελιώτης Στυλ. Κων.
Ρουμπελάκης Παν. Σαβ.
Ρούσης Σωτ. Περ.
Ρούσης Δημ. Περ.
Ρούσης Παν. Περ.
Ροῦσος Γεώργ. 'Αθαν.
Ροῦσος Γεώργ. Εὐστ.
Ρουχοτᾶς Χαρ. Σταυρ.
Ρωμανὸς Σταμ. Λουκ.
Ραφαηλίδης Ρωμ. Κυρ.
Ρουμελιώτης Κων. 'Αθαν.
Ρήγας Παν. Χρ.
Ροβίθης Γεώργ. 'Απ.
Ραμπότας Βασ. Χρ.
Ρουσιώτης Εὐάγγ. Χρ.
Ροῦσσος Γεώργ. Κηρ.
Ράμμος Σπ. 'Αθαν.

Σ

Σαββάκης Κων. Ζαχ.
Σαββάκης 'Εμμαν. Μιχ.
Σαββίδης Σαβ. Χαρ.
Σαββίδης Κων. 'Αλ.
Σαββίδης Νικ. 'Ιωάν.
Σαββόπουλος Σαβ. Παν.
Σάγος Γεώργ. Νικ.
Σαΐτης 'Αθαν. Γεωργ.
Σακκάκος Πετρ. Θεοδ.
Σακαρέλλος 'Αλέξ. 'Απ.
Σακελλάρης Πολ. Κων.
Σακελλαριάδης Δημ. Γεωργ.
Σακελλαριάδης 'Ανδρ. Κων.
Σακελλαρίου 'Ιωάν. 'Αντ.
Σακελλαρίου Κων. Παν.
Σακελλαρόπουλος Δημ. Νικ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Σακκᾶς Δημ. Λεων.
Σακκᾶς 'Αστ. Σταῦρ.
Σακκᾶς Δημ. Στεργ.
Σαλαμαλέκης Εὐάγγ. 'Εμμαν.
Σαλμᾶς Χρῆστος
Σαλμᾶς 'Ηλ. Νικ.
Σαλούστρος Βασ. 'Ιωάν.
Σαμαΐδης Χαρ. Παν.
Σαμαντὰς 'Ανδρ. Θεοδ.
Σαμαρᾶς 'Ηλ. Δημ.
Σαμέλης Μανθ. Γεωργ.
Σαμιωτάκης 'Αν. 'Εμμαν.
Σαμπατάκης Μιχ. Θεοδ.
Σαμπατάκος Παν. Σπ.
Σαμπατάκος Γεώργ. Δημ.
Σαμπατάκος 'Ηλ. Γεωργ.
Σαμπατάκος 'Ηλ. Βασ.
Σαμπατάκος Σταμ. Βασ.
Σανδρῆς 'Ιωάν. 'Αθαν.
Σανδραβέλης Πολ. Νικ.
Σανίδας Χρ. Δημ.
Σανίδας Πετρ. Σταῦρ.
Σαντοριναῖος 'Ιωάν. Χρ.
Σαράβας Κων. 'Ηλ.
Σαράντης Νικ. 'Ιωάν.
Σαραντινὸς Παν. Εὐάγγ.
Σαραντέας Δρακ. Παν.
Σαργιώτης Σωτ. Νικ.
Σαρδελάκος Πετρ. 'Ηλ.
Σαρδέλης 'Αγαθ. Μιχ.
Σαρέλας Δημ. Γεωργ.
Σαριδάκης Γεώργ. 'Εμμαν.
Σαριδάκης 'Εμμαν. 'Ανδρ.
Σαριδάκης Σπ. Νικ.
Σαρρῆς Γεώργ. 'Ιωάν.
Σαρρῆς 'Αριστ. 'Αθαν.
Σαρρῆς 'Ηλίας 'Ιωάν.
Σαρρῆς Κωνστ. Δημ.
Σαρτζετάκης 'Απ.
Σαρτζετάκης Σταμ. Φραγκ.
Σαρχάνης Γεώργ. Νικ.
Σάσαλος Βασ. Δημ.
Σαφάκας Μιχ. Γεωργ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Σαφαρίκας	Μιχ.	Γεωργ.
Σβέρκος	Θεοφ.	Ἰωάν.
Σβέρκος	Νικ.	Ἰωάν.
Σβούκας	Ἀθαν.	Ἰωάν.
Σγοῦρος	Ἀναστ.	Ματθ.
Σεβαστὸς	Παν.	Μιχ.
Σέδης	Βλαδ.	Εὐαγ.
Σειραδάκης	Δημ.	Ἰωάν.
Σεραφειμίδης	Σερ.	Μιχ.
Σερέλης	Κων.	Ἀντ.
Σερέτης	Τιμ.	Διον.
Σεφερλῆς	Ἀπ.	Γεωργ.
Σεφερλῆς	Διον.	Παν.
Σεφερλῆς	Χρ.	Μιλτ.
Σέφας	Παν.	Νικ.
Σημαιάκης	Νικ.	Ἰωάν.
Σημαντηράκης	Νικ.	Κων.
Σηναδόπουλος	Ἀθαν.	
Σηφάκης	Ἐμμαν.	Ἀντ.
Σηφάκης	Νικ.	Γεωργ.
Σηφάκης	Παν.	Γεωργ.
Σηφάκης	Ἰωάν.	Σταύρ.
Σιαγήρης	Γεώργ.	Δημ.
Σιακαβέλης	Ἀπ.	Πετρ.
Σιαλμᾶς	Παν.	Κων.
Σιαμπατάκος	Ἠλ.	Βασ.
Σιαμπανόπουλος	Θωμ.	Εὐαγ.
Σιάτος	Δημ.	Γεωργ.
Σιαφάκας	Ἀγαθ.	Ἀναστ.
Σιγαλὸς	Γρηγ.	Δημ.
Σιγαλὸς	Χαρ.	Γεωργ.
Σιδερᾶς	Εὐάγ.	Περ.
Σιδεροκαστρίτης	Παν.	Διον.
Σιδηρόπουλος	Ἰωάν.	Ἠλ.
Σιδερίδης	Λεων.	Δημ.
Σιλελᾶς	Νικ.	Δημ.
Σιμάτης	Ἀναστ.	Χριστ.
Σῖμος	Ἀθαν.	Δημ.
Σιοζόπουλος	Νικ.	Ἀθαν.
Σιώχλης	Βασ.	Θεοδ.
Σιτοκωνσταντίνου	Χρ.	Κων.
Σιτσάνης	Θεοδ.	Ἀθαν.
Σιώκας	Ἀθαν.	Ἰωάν.
Σιῶζος	Βασ.	Εὐαγγ.
Σγουράκης	Ἀλέξ.	Μιχ.
Σγουρὸς	Ἰωάν.	Κων.
Σκορδίλης	Ἀλέξ.	Ἰωάν.
Σκοταρίδης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Σκουζῆς	Χαρ.	Ἰωάν.
Σκουδαρόπουλος	Χριστ.	Βεν.
Σκουλᾶς	Δημ.	Χρ.
Σκουντριδάκης	Ἐλευθ.	Ἰωάν.
Σκουράκης	Γεώργ.	Στ.
Σκουτζούρης	Ἰωάν.	Ἀναστ.
Σκριμιζέας	Εὐάγ.	Παν.
Σκυλᾶς	Γεώργ.	Δημ.
Σκῶκος	Παν.	Δημ.
Σμαριανάκης	Ἰωάν.	Ἀντ.
Σμόλιας	Παν.	
Σμυρόγλου	Ἀανστ.	Ἰακ.
Σμυρνάκης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Σμυρνάκης	Στυλ.	Ἐμμαν.
Σμύρνης	Ἀντ.	Νικ.
Σγουρὸς	Ἀναστ.	Ματθ.
Σκαλιδάκης	Ἰωάν.	Δημ.
Σκανδαλάκης	Ἐλευθ.	Νικ.
Σκανδαλάρος	Ἀντ.	Δημ.
Σκαντζίκας	Δημ.	Νικ.
Σκαράκης	Μιχ.	Νικ.
Σκαραφίγκας	Κων.	Βασ.
Σκαρλατούδης	Ἀν.	Ἰωάν.
Σκαρμοῦτσος	Δημ.	Θεοδ.
Σκαρμοῦτσος	Κων.	Δημ.
Σκεπετζῆς	Σταυρ.	Βασ.
Σκεντερίδης	Συμ.	Χαρ.
Σκετάκης	Ἐμμανουὴλ	
Σκιαδόπουλος	Σπ.	Ἀθαν.
Σκλήρας	Δημ.	Ἰωάν.
Σκλομπονάκης	Μιχ.	Πολ.
Σκόνδρας	Ἰωάν.	Νικ.
Σκολίδης	Κων.	Ἀναστ.
Σκονδριανὸς	Δημ.	Ἰωάν.
Σμυρναῖος	Σταύρ.	Βασ.
Σμυρνιάδης	Ἀπ.	Βασ.
Σουγιᾶς	Θεοδ.	Κων.
Σουκαρᾶς	Βασ.	Γεωργ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.
Σουλιώτης Ἀνδρ. Νικ.
Σουλιώτης Γεώργ. Παν.
Σουλιώνης Γρηγ. Σπ.
Σουρανάκης Ἐμμαν. Μιχ.
Σουργιαδάκης Ἐμμαν. Γεωργ.
Σουρῆς Ἐμμαν. Νικ.
Σουφλῆς Λουκ. Παν.
Σκουρέτης Βασ. Γεωργ.
Σοφιανόπουλος Παν. Ἠλ.
Σοφιὸς Νικ. Δημ.
Σοφιὸς Γεώργ. Δημ.
Σοφρονὰς Ἠλ. Γεώργ.
Σοφρονὰς Ἀθ. Παν.
Σπάλλας Ἰωαν. Εὐστ.
Σπανάκης Δημ. Βασ.
Σπανάκης Ἀνδρ. Ἐμμαν.
Σπανάκος Ἰωαν. Γρηγ.
Σπαναγιάννης Κων. Γεώργ.
Σπανὸς Νικ. Ἀριστ.
Σπανὸς Φιλ. Νικ.
Σπανόπουλος Παν. Ἰωαν.
Σπανουδάκης Βασ. Κων.
Σπανουδάκης Κων. Γεώργ.
Σπαντιδάκης Στυλ. Κων.
Σπαρτιανὸς Βασ. Στεφ.
Σπηλιόπουλος Ἰωαν. Φωτ.
Σπηλιόπουλος Εὐστ. Κων.
Σπηλιώτης Χρ. Δημ.
Σπηλιωτόπουλος Γεωργ. Χρ.
Σπηλιωτόπουλος Παν. Μιχ.
Σπηλιόπουλος Βασ. Περ.
Σπινάσας Δημ. Ἰωαν.
Σπίτας Βασ. Εὐαγ.
Σπυριδάκος Σπ. Ἠλ.
Σπυριδάκης Ἰωαν. Ἀνδρ.
Σπορίδης Δημήτριος
Σπυράκης Σπ. Ἠλ.
Σπυριδάκης Ἰωαν. Δημ.
Σπυρόπουλος Δημ. Κων.
Σπυρόπουλος Ἀθαν. Στεφ.
Σπυρόπουλος Μιχ. Δημ.
Σπυρόπουλος Ἠλ. Ἀθαν.
Σπυρόπουλος Γεώργ. Ἀνδρ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρών.
Σπυρόπουλος Ἠλ. Ἀπ.
Σπύρου Ἰωαν. Κων.
Σταγιᾶς Θεμ. Ἀνδρ.
Σταγιᾶς Γεώργ. Ἀπ.
Σταθάκης Ματθ. Γεώργ.
Σταθάκης Δημ. Γεώργ.
Σταθακόπουλος Ἰωαν. Μιχ.
Σταθακόπουλος Μιχ. Εὐστ.
Σταθέπουλος Ἰωαν. Ἡρ.
Σταθόπουλος Παν. Γεώργ.
Σταθοπουλος Θεοδ. Θεοδ.
Σταθόπουλος Δημ. Ἀλ.
Σταθόπουλος Βασ. Μιχ.
Σταθόπουλος Κων. Διον.
Σταθόπουλος Γεώργ. Νικ.
Σταθόπουλος Ἀριστ. Νικ.
Σταθόπουλος Κων. Γεωργ.
Σταθουλόπουλος Δημ. Ἰωαν.
Σταθουλόπουλος Ἀθ. Ἰωαν.
Στάϊκος Ἀναστ. Γεωργ.
Σταϊκόπουλος Ἀντ. Γεωργ.
Σταϊκόπουλος Θεοδ. Ἀντων.
Σταματάκης Γεώργ. Ἠλ.
Σταμάτης Γεώργ. Κων.
Σταμάτης Γεώργ. Δημ.
Σταμάτης Χαρ. Στεφ.
Σταματιάδης Δημ. Ἀνεστ.
Σταματίου Ἐπαμ. Σταμ.
Σταματίου Ἰωάν. Ἀλεξ.
Σταμάτης Ἰωάν. Θεμ.
Σταμάτης Βασ. Μιχ.
Σταμάτης Βασ. Ἰωαν.
Σταματόπουλος Παν. Ἀργ.
Σταματόπουλος Σταμ. Γεωργ.
Σταματόπουλος Ἀργυρ. Ἀποστ.
Σταματόπουλος Ἄγγ. Ἰωαν.
Σταματόπουλος Γεώργ. Δημ.
Σταματόπουλος Παῦλ. Παν.
Σταματόπουλος Ἀλεξ. Ἀντων.
Σταμέλος Γρηγ. Δημ.
Σταμέλος Νικ. Γεωργ.
Στάμου Ἰωάν. Ἀθαν.
Στάμου Λουκ. Σπ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Στάμου	Ἀθαν.	Φιλ.
Σταμουλακᾶτος	Κω.ν	Γεωργ.
Σταμπούλης	Ἀγαμ.	Θεοδ.
Στάσης	Δημ.	Ἰωαν.
Στασινόπουλος	Παν.	Γεωργ.
Στασινόπουλος	Βασ.	Στασ.
Στασινόπουλος	Ἰωάν.	Παν.
Στασινὸς	Γερ.	Δημ.
Σταυρακάκης	Ἰωάν.	Νικ.
Σταυριανὸς	Ἰωάννης.	
Σταυριανουδάκης	Ἀντ.	Ἐμμαν.
Σταυρίδης	Γεώργ.	Χαρ.
Σταυρίδης	Βασ.	Λεων.
Σταυρογιάννης	Βασ.	Λεων.
Σταυρογιάννης	Νικ.	Θεοδ.
Σταυρογιάννης	Ἀπ.	Προκ.
Σταυρογιάννης	Γεώργ.	Παν.
Σταυρογιάννης	Θεοφ.	Γεωργ.
Σταυρογιάννης	Διον.	Κοσμ.
Σταυρογιάννης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Σταυρογιάννης	Παν.	Γεωργ.
Σταυρογιάννης	Χρ.	Δημ.
Σταυρογιάννης	Παν.	Σωτ.
Σταυρογιάννης	Λαμπρ.	Ἄγγ.
Σταυρόπουλος	Γεώργ.	Ἀθαν.
Σταυρουλάκης	Κων.	Γεωργ.
Σταύρου	Κων.	Δημ.
Στειακάκης	Ἰωάν.	Γεωργ.
Στειριώτης	Μιλτ.	Χαρ.
Στειριώτης	Ἰωάν.	Νικ.
Στέκος	Δημ.	Πετρ.
Στεργιούλης	Χρυσ.	Γεωργ.
Στεργιάννης	Θωμ.	Ἀθαν.
Στεργιάννος	Εὐστρ.	Εὐστρ.
Στεφανάκος	Γεώργ.	Ἰωάν.
Στεφάνης	Νικ.	Λεων.
Στεφανάκης	Γεώργ.	Δημ.
Στεφάνης	Νικ.	Λεων.
Στεφάνης	Γεώργ.	Λεων.
Στεφανίδης	Πετρ.	Βασ.
Στεφάνου	Παν.	Ἀλεξ.
Στεφάνου	Νέστωρ.	
Στεφάνου	Ἰωάν.	Κων.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Στεφανᾶτος	Ἄγγ.	Εὐστρ.
Στεφανᾶτος	Εὐάγ.	Ἄγγ.
Στιβανάκης	Γεώργ.	Θεοδ.
Στιβανάκης	Γεώργ.	Στυλ.
Στραπατσάκης	Νικ.	Γεωργ.
Στρατηγάκος	Ἰωάν.	Δημ.
Στράτος	Παν.	Ἰωαν.
Στρίγγος	Φωτ.	Κω.ν
Στρογγυλάκος	Δημ.	Νικ.
Στυλιανουδάκης	Νικ.	Παν.
Στυλίδης	Κυρ.	Θεοδ.
Συνεφάκης	Πετρ.	Γεωργ.
Συριανὸς	Σταμ.	Γεωργ.
Συριόπουλος	Ἀναστ.	Περ.
Συριόπουλος	Ἀσημ.	Δημ.
Συμειανάκης	Μιχ.	Κων.
Συμινελάκη	Νικ.	Δαυΐδ
Σύρμος	Γεώργ.	Νικ.
Σύρμος	Ἠλ.	Γεωργ.
Συρμπόπουλος	Παν.	Ἀνδρ.
Συρογιάννης	Παν.	Ἰωάν.
Σφακιανάκης	Μιχ.	Ἐμμ.
Σφακιανάκης	Νικ.	Εὐστ.
Σφέτσος	Ἠλ.	Κων.
Σφέτσος	Νικ.	Ἠλ.
Σφῆκας	Ἀλέξ.	Νικ.
Σχίζας	Ἀντών.	Θεοδ.
Σχοινᾶς	Ἀπόστ.	Ἰωάν.
Σωτηρακόπουλος	Παν.	Γεωργ.
Σωτηριάδης	Νικ.	Εὐστρ.
Σωτηριάδης	Δημ.	Χαρ.
Σωτήρης	Ἀθαν.	Κων.
Σωτηρίου	Ἀθανάσιος	
Σωτηρίου	Μελ.	Ἀθαν.
Σωτηρόπουλος	Λεων.	Ἀνδρ.
Σωτηρόπουλος	Βλάσ.	Ἀλεξ.
Σωτηρόπουλος	Ἰωάν.	Σωτ.
Σωτηρόπουλος	Ἠλ.	Θεοδ.
Σωμάκος	Ἀναστ.	Ἰωάν.
Σώφρονας	Δημ.	Νικ.
Σκαγκὸς	Γεώργ.	Βασ.
Σταθάκης	Γεώργ.	Κων.
Σταφυλᾶτος	Κων.	Σπυρ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῴν.
Σταυροπιερράκος	Βασ.	Ἠλ.
Σαρηγιαννίδης	Κων.	Γεωργ.
Σπυρουνιὰς	Νικ.	Κυρ.
Σπανὸς	Νικ.	Πέτρου
Σιῶζος	Χαρ.	Γεωργ.
Σπυρόπουλος	Γεώργ.	Δημ.
Σπυρόπουλος	Θωμᾶς	Βαΐου
Σάββας	Ἰωάν.	Χριστ.
Σολανάκης	Νικ.	Ἐμμ.
Σωτηρόπουλος	Ἀλέξ.	Βασ.
Σκόδρας	Ἀναστ.	Εὐαγ.
Σίσκος	Λάμπρος	Ἠλ.
Σακκούλης	Χρ.	Ἀχιλλέως
Σκοπετέας	Χρ.	Ἀπ.
Στραταρᾶς	Ἀχιλ.	Παν.
Στεφανίδης	Λάζ.	Στεφ.
Σκούρας	Χαρ.	Ἠλ.
Σαββίδης	Μιχ.	Ἡρ.
Σοκαλῆς	Γεώργ.	Χρ.
Σαντιμπασάκης	Σταῦρος	Νικ.
Σαρτζετάκης	Θεοδ.	Εὐτ.
Σιαλμᾶς	Νικ.	Κων.
Σταγάκης	Μᾶρκος	Βασ.
Συκιώτης	Σπυρ.	Βασ.
Σφακιανάκης	Παντ.	Ἰωάν.
Στάμος	Εὐάγ.	Χριστ.
Σησάκης	Ἐλευθ.	Γεωργ.
Σκαραφίγκας	Γεώργ.	Βασ.
Σκάλτσας	Θεοδ.	Παν.
Σταθᾶς	Γεώργ.	Δημ.
Σκαλιδάκης	Μιχ.	Θεοδ.
Σχοινάκης	Δημ.	Γεωργ.
Σκοπετέας	Εὐάγ.	Ἀπ.
Σελαΐδης	Παν.	Σπυρ.
Σταφυλαράκης	Δημ.	Γεωργ.
Στεφανάκης	Κων.	Στυλ.
Στιγκᾶς	Θεοδ.	Δημ.
Συρογιάννης	Πέτρος	Παν.
Σταυρακάκης	Κων.	Γεωργ.
Σκαρλᾶτος	Ἀθαν.	Δημ.
Σταθόπουλος	Ἰωάν.	Κων.
Σκοπελίτης	Ἄγγ.	Ἀθαν.
Σφενδουράκης	Μιχ.	Κων.
Σταθόπουλος	Νικ.	Γεωργ.
Στεργίου	Ἰωάν.	Χρ.
Σπύρου	Θεοφ.	Λεων.
Σβίγγος	Ἀνδρ.	Γεωργ.
Σωτηρόπουλος	Ἀναστ.	Ἰωάν.
Σχοινᾶς	Γεώργ.	Δημ.
Σταυρόπουλος	Σταῦρος	Νικ.
Σταματόπουλος	Κων.	Νικ.
Σγουράκης	Δημ.	Γεωργ.
Σουσούνης	Δημ.	Παν.
Σκαλτσᾶς	Φίλιπ.	Κων.
Σταμάτης	Παν.	Κων.
Σταματάκης	Ἀντ.	Κων.
Σπηλιόπουλος	Σπήλ.	Ἀθαν.

Τ

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρῴν.
Ταβλαράκης	Εὐάγ.	Κων.
Ταβερναράκης	Ἐμμ.	Γεωργ.
Ταβουλάρης	Νικ.	Γεωργ.
Ταγαρούλιας	Μιχ.	Ἠλ.
Ταγαρούλιας	Μιχ.	Περ.
Ταγκαδόπουλος	Ἰωάν.	Στ.
Ταγκαλάκης	Ἰωάν.	Ἀνδρ.
Ταγκαλάκης	Κων.	Ἀθαν.
Ταζεδάκης	Ἐμμ.	Σταύρου
Ταζεδάκης	Παν.	Σταύρου
Τάκης	Ἰωάν.	Κων.
Ταμπάκης	Ἰωάν.	Κων.
Ταμπουρατζῆς	Ἀναστ.	Δημ.
Ταμπούρης	Βασ.	Νικ.
Ταξείδης	Παν.	Νικ.
Ταραβήρας	Δημ.	Βασ.
Ταραβήρας	Λουκᾶς	Σταύρου
Ταρνάρης	Κων.	Δημ.
Τασιαδάμης	Μιχ.	Γεωργ.
Τασιόπουλος	Γεώργ.	Βασ.
Τασιόπουλος	Ἀναστ.	Σάββα
Τασιόπουλος	Φώτ.	Κων.
Τασσόπουλος	Διον.	Φωτ.
Τασσόπουλος	Διον.	Φωτ.
Τασσόπουλος	Κων.	Θεοδ.
Τασσόπουλος	Ἀναστ.	Φωτ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Τασσόπουλος 'Αθαν. 'Ανδρ.
Τασσόπουλος Θωμᾶς Σωκρ.
Τασούλης Χρ. Σπυρ.
Τασούλας Μιχ. Δημ.
Τατσόπουλος 'Αθαν. Γεωργ.
Τέφας Νικ. Στεργ.
Τέλειος Τηλέμ. Χαρ.
Τερεζάκης Κων. 'Αργυρίου
Τερρεζάκης Κων. 'Αγγ.
Τερζάκης 'Ιωάν. Μιχ.
Τερζάκης Κων. Νικ.
Τερζῆς Παν. Εὐστρ.
Τερζόπουλος 'Ιωάννης Δημ.
Τερζόπουλος Κων. 'Αριστ.
Τετράδης Διον. Νικ.
Τετράδης Νικ. Κων.
Τζαβος Κων. Χρ.
Τζαβάρας "Αγγ. 'Αλεξ.
Τζαβάρας Γεώργ. Σταύρου.
Τσαγκαράκης 'Εμμ. Μιχ.
Τζαγκαράκης 'Εμμ. Μιχ.
Τζαγκαράκης Γεώργ. Ματθαίου
Τζακάκος Δημ. 'Ιωάν.
Τζαμαλούκας Αἴας Γεωργ.
Τζαμαλούκας 'Ιωάν. Θεοδ.
Τζανάκης Εὐτ. Κων.
Τζάνες 'Ιωάν. Παν.
Τζανετάκης Στυλ. Γεωργ.
Τζανετόπουλος Μιχ. Χρ.
Τζᾶνος Γεώργ. Δημ.
Τζανουδάκης 'Εμμ. 'Ιωάν.
Τζαχρῆστος 'Απ. 'Ιωάν.
Τζανετουλάκος Σπ. Θωμᾶ
Τζανίδης Μῆτρος Χαρ.
Τζαντήλας Γεώργιος
Τζάρος Περ. Εὐστ.
Τζάβος Νικ. 'Ηλ.
Τζίβας Εὐθ. 'Απ.
Τζούμας 'Αλκ. Γρηγ.
Τζάρδης Στυλ. Εὐστρ.
Τζατζιμάκης Εὐτ. 'Εμμ.
Τζαχρίστας Νικ. Νικ.
Τζεβελέκος Βασ. Σωκρ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Τζιρανάκης Δημ. 'Εμμ.
Τζεμπετζῆς Κων. Δημ.
Τζίβας Εὐθ. 'Απ.
Τζιβεριώτης 'Ιωάν. Βασ.
Τζιλιβοπιάρος 'Ιωάννης
Τζιμόπουλος Παν. 'Ιωάν.
Τζιμόπουλος Γεώργ. Παύλου
Τζιμουκάκης Γεώργ. Παύλου
Τζότζος Παρ. Δημ.
Τζίντζος 'Αθαν. Προκ.
Τζίφας 'Αθαν. Παν.
Τζόβλας Δημ. 'Ηλ.
Τζοανάκος 'Ιωάν. Βασ.
Τζοβανὸς Εὐστρ. Βασιλ.
Τζόκας Κωνσταντῖνος
Τζούβαλης 'Ηλ. Δημ.
Τζουβάρας Παν. 'Αριστ.
Τζούβας Παντ. 'Ιωάν.
Τζουγᾶνος Γεώργ. 'Ιωάν.
Τζουμαλάκος Σταῦρος Προκ.
Τζούμας Γεώργ. Δημ.
Τζοῦρος Σταμ. Γεωργ.
Τζῶκος Γεώργ. Χρ.
Τζῶκος Λάμπρος Χρ.
Τζώρτζης Γεώργ. 'Αθαν.
Τζωρτάκος 'Αγάπ. Δημ.
Τζωρτζόπουλος Χαρ. Θεοδ.
Τηλεμάχου Εὐθ. Γεωργ.
Τίγκας Δημ. 'Αλεξ.
Τίγκας Θωμᾶς Νικ.
Τικόπουλος 'Ηλ. Γεωργ.
Τιμοθέατος Γερ. Σταύρου
Τόγκας Γεώργ. 'Ηλ.
Τόγκας Δημ. Κων.
Τόδουλος Γεώργ. 'Ιωάν.
Τολίκας Δημ. Στεργ.
Τομαδάκης Στυλ. 'Αντων.
Τόμπρας Χρ. Στεφ.
Τοράκης Μιλτ. Γεωργ.
Τορέγας Χρ. Νικ.
Τορτορέλης Παν. Μιλτ.
Τοτσίκας Χαρ. 'Αθαν.
Τότσης Θαλ. Εὐαγ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Τουκλάκης	Νικόλαος	
Τουλίτσας	Κων.	Ἰωάν.
Τουλούπης	Αὔγουστος	Ἰωάν.
Τούμπανος	Κων.	Κων.
Τούμπας	Παν.	Χρ.
Τούντας	Ἰωάν.	Περ.
Τουρούκης	Διον.	Γεωργ.
Τουρνᾶς	Νικ.	Γεωργ.
Τουρνοπετράκης	Ἐμμ.	Νικ.
Τραγαλὸς	Δημ.	Παν.
Τραγῆς	Ἀναστ.	Ἠλ.
Τραγουλιᾶς	Χαρ.	Κων.
Τράκας	Θεοδ.	Κομ.
Τραμπουκάκης	Νικ.	Ἐμμ.
Τρανταλίδης	Σταῦρος	Ἰωάν.
Τρουμπούκης	Ἀλέξ.	Ἀθαν.
Τράντας	Δημ.	Θωμᾶ
Τραπακιούρας	Γεώργ.	Θεοδ.
Τραπέλας	Μιλτ.	Χρ.
Τράστας	Ἰωάν.	Χρ.
Τραυλὸς	Δημ.	Θ.
Τραφαλῆς	Πιέρ.	Νικ.
Τριαντάρης	Χρ.	Χρ.
Τριανταφυλλιᾶς	Κων.	Χρ.
Ττριανταφυλλίδης	Θεοδ.	Σάββα
Τριανταφύλλης	Νικ.	Στυλ.
Τριανταφυλλόπουλος	Ἰωάν.	Βασ.
Τριανταφυλλόπουλος	Ἰωάν.	Σταύρου
Τριανταφυλλόπουλος	Ἀντ.	Κων.
Τριανταφύλλου	Γεώργ.	Νικ.
Τριανταφύλλου	Γεώργ.	Ἀλεξ.
Τριανταφύλλου	Ἰωάν.	Γεωργ.
Τριανταφύλλου	Γεώργ.	Ἀθαν.
Τριανταφύλλου	Κων.	Δημ.
Τριανταφύλλου	Δημ.	Ἀθαν.
Τριάρχης	Φώτ.	Δημ.
Τριβυζᾶς	Ἀλέξ.	Νικ.
Τριγώνης	Ἀθαν.	Κων.
Τρικαλιώτης	Παν.	Σπυρ.
Τριπιδάκης	Ἰωάν.	Μιχ.
Τριπιδάκης	Στέργ.	Ἰωσήφ
Τρύφας	Δημ.	Χαρ.
Τρουλινὸς	Ἐπαμ.	Ἀλεξ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Τρουλινὸς	Ἰωάν.	Νικ.
Τρουλινὸς	Ἐλευθ.	Γεωργ.
Τρουμπούκης	Ἀλέξ.	Ἀθαν.
Τρούπης	Θεοδ.	Γεωργ.
Τρούπης	Θεοδ.	Γεωργ.
Τρούσας	Διον.	Νικ.
Τρούσας	Διον.	Χαρ.
Τρίμπος	Μᾶρκος	Ἰωάν.
Τρίφας	Δημ.	Χαρ.
Τρύφωνας	Δημ.	Βασ.
Τρίφωνας	Δημ.	Βασ.
Τσαβαλᾶς	Ἀνδρ.	Γεωργ.
Τσαβλῆς	Ἀριστ.	Δροσ.
Τσαγκάκης	Λεων.	Φίλιπ.
Τσαγγαράκης	Ἐμμ.	Δημ.
Τσαγγάρης	Βασ.	Κων.
Τσαγγούνης	Μεν.	Ἰωάν.
Ττάγγας	Θεοδ.	Νικ.
Τσαγγᾶς	Θεοδ.	Νικ.
Τσαγγατάκης	Σπυρ.	Ἰωάν.
Τσαγκατὲς	Κων.	Παύλου
Τσαδίλας	Χαρ.	Σπ.
Τσαϊλάνης	Ἀθαν.	Βασ.
Τσακατσιᾶνος	Ἀθαν.	Φιλίππου
Τσάκας	Ἀριστ.	Ἠλ.
Τσακίρης	Στέφ.	Μιχ.
Τσακίρης	Πέτρος	Κων.
Τσακμάκης	Σωκρ.	Σωτ.
Τσακνάκης	Δημ.	Γεωργ.
Τσακουλιᾶς	Ἰωάν.	Ἰωάν.
Τσάκωνας	Σπυρ.	Κων.
Τσαλῆς	Λουκᾶς ἢ (Νουρῆ Μπέης)	
Τσάλτης	Γεώργ.	Νικ.
Τσάλτας	Νικ.	Κων.
Τσαμάγκας	Κων.	Ἠλ.
Τσαματζᾶς	Ἀντ	Μπεχὰ
Τσαματζᾶ	Ἀντ.	Μπεχὰ
Τσάμης	Ἰωάν.	Βασ.
Τσαμπαρδώνης	Ἀνδρ.	Δημ.
Τσαμπαλῆς	Βασ.	Ἀχιλ.
Τσαμπίρης	Βασ.	Γεωργ.
Τσαμποῦκος	Ἀθαν.	Βασ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Τσαντηράκης	Λεων.	Κων.
Τσαούσης	Νικ.	Χρ.
Τσαούσης	Γεώργ.	Νικ.
Τσαούσογλου	Θεολ.	Ἰωακ.
Τσαπάκης	Στυλ.	Κων.
Τσαπακίδης	Ἰωάν.	Παντ.
Τσαπατσάρης	Σταῦρ.	Βασ.
Τσαπατσάρης	Λεων.	Βασ.
Τσαπατσάρης	Ἀνδρ.	Κων.
Τσαπατσάρης	Γεωργ.	Κων.
Τσαρέας	Γεώργ.	Χρ.
Τσαρούχης	Θεοφ.	Γεωργ.
Τσάταλος	Δημ.	Εὐστ.
Τσατσάνης	Παν.	Μελ.
Τσατσαρούνης	Γεωργ.	Ἰωάν.
Τσατσούλης	Κων.	Δημ.
Τσάτσος	Νικ.	Δημ.
Τσάτσος	Γεώργ.	Νικ.
Τσαχαγέας	Πέτρ.	Θεοδ.
Τσαχτζίδης	Γεώργ.	Κυρ.
Τσεγραίνης	Δημ.	Ἀθαν.
Τσεκούρας	Νικ.	Κων.
Τσελίκρας	Γεώργ.	Ἐμμαν.
Τσέλικας	Ἡρακλ.	Κων.
Τσελίκης	Βασ.	Παν.
Τσέλιος	Ἰωάν.	Γεωργ.
Τσέλιος	Εὐάγγ.	Γεωργ.
Τσένες	Παν.	Κων.
Τσέντος	Μιλτ.	Κων.
Τσέντος	Κων.	Γεωργ.
Τσεπελίκης	Γεώργ.	Κων.
Τσεπενέκας	Βασ.	Παν.
Τσιακάρας	Κων.	Θεοδ.
Τσιαμάγκας	Κων.	Ἠλ.
Τσιαμπούρης	Γεώργ.	Ἀριστ.
Τσιάλτας	Γεώργ.	Ἀντ.
Τσιάρας	Εὐάγ.	Δημ.
Τσιάτης	Παν.	Φιλ.
Τσιάτσιος	Λέανδρ.	Θωμ.
Τσιάμπαλης	Ἀχιλ.	Δημ.
Τσιάφιτσας	Κων	Παντ.
Τσιδίκης	Δημ.	Ἠλ.
Τσίνας	Παν.	Κων.
Τσιαφούτης	Θεοδ.	Μιλτ.
Τσιγκαρίδας	Γεώργ.	Κων.
Τσίγκας	Θωμ.	Νικ.
Τσίγκρης	Ἰωάν.	Σωτ.
Τσίκλος	Δημ.	Ἰωάν.
Τσικολιδάκης	Σοφ.	Παντ.
Τσικουδάκης	Κων.	Ἰωάν.
Τσικρίκας	Δημ.	Θωμ.
Τσιλιδάκος	Πέτρ.	Ἰωάν.
Τσιλιγιάννης	Ἰωάν.	Χρ.
Τσιλιγιάννης	Φώτ.	Γεωργ.
Τσίλος	Ἀν.	Θεοδ.
Τσίλιγας	Ἰωάν.	Θεοδ.
Τσιμερίκας	Στυλ.	Γεωργ.
Τσιμιτάκης	Νικ.	Γεωργ.
Τσιμόγιαννης	Παν.	Ἰωάν.
Τσιμπουκάκης	Γεώργ.	Παύλ.
Τσιμπούρης	Εὐθ.	Χρ.
Τσιντάρης	Νικ.	Ἀντ.
Τσιορόπουλος	Ἰωάν.	Γεωργ.
Τσιοτίνης	Γεώργ.	Δημ.
Τσιούτσιας	Ἀθαν.	Νικ.
Τσιούτσιας	Βασ.	Λεων.
Τσιούρης	Ἰωάν.	Δημ.
Τσίπας	Χαρ.	Γεωργ.
Τσίπρας	Εὐάγγ.	Γεωργ.
Τσιριγγούλης	Σωκ.	Γεωργ.
Τσίρκας	Περ.	Ἀθαν.
Τσιρινδάνης	Νικ.	Ἀλεξ.
Τσιρόγιαννης	Κων.	Ἰωάν.
Τσίρος	Κων.	Σπ.
Τσιρώνης	Κων.	Χαρ.
Τσισκομιχέλης	Εὐτ.	Στυλ.
Τσιτούρας	Κων.	Παύλ.
Τσιτούρας	Κων.	Ἰωάν.
Τσιτσίπας	Ἰωάν.	Στεφ.
Τσίφτσης	Δημ.	Κων.
Τσιώκος	Ἀπ.	Ματθ.
Τσιώτας	Ἰωάν.	Χαρ.
Τσοβίλης	Σωκ.	Θεοδ.
Τσόγκας	Δημ.	Ἰωάν.
Τσόγκας	Γεώργ.	Βασ.
Τσοκακίδης	Ἀθαν.	Σωτ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Τσόκος	Σωτ.	Γεωργ.
Τσολακίδης	Γαβρ.	Γρηγ.
Τσόλιας	Γεώργ.	Ἀνδρ.
Τσόγωνας	Βασ.	Ἀνδρ.
Τσοντάκης	Κων.	Βαρδ.
Τσοπανάκης	Ἰωάν.	Ἰωάν.
Τσοπανόγλου	Γεώργ.	Δημ.
Τσοράκης	Σωτ.	Ἀπ.
Τσουδάλης	Ἰωάν.	Ἰωάν.
Τσουγκράνης	Ἰωάν.	Μιχ.
Τσουκαλαδάκης	Πελ.	Νικ.
Τσούμας	Εὐάγ.	Κων.
Τσούρης	Πλουτ.	Ἀργ.
Τσούκης	Φιλ.	Ἀπ.
Τσουκτάκος	Κων.	Εὐαγ.
Τσουλέας	Σταύρ.	Παν.
Τσουμπράκος	Ἰωάν.	Σταμ.
Τσουλιάς	Ἀπ.	Θεοδ.
Τσουνάκος	Ἀν.	Θεοδ.
Τσούνης	Ἀπ.	Κων.
Τσουπάκης	Δημ.	Ζαχ.
Τσουπρακάκος	Μιχ.	Νικ.
Τσουράκης	Δημ.	Ἰωάν.
Τσούρδος	Μιχ.	Ἰωάν.
Τσουρῆς	Ἀλέξ.	Κων.
Τσουράπας	Ἠλ.	Παν.
Τσουρδάκας	Κων.	Στεφ.
Τσουρέκης	Χαρ.	Ἀλεξ.
Τσουρόπλης	Λουκ.	Δημ.
Τσουρουνάκης	Βασ.	Γεωργ.
Τσούτης	Ἰωάν.	Μιχ.
Τσούφης	Θεόδ.	Ἀπ.
Τσώλης	Παν.	Δημ.
Τσώλης	Εὐστ.	Ἰωάν.
Τσώλης	Χαρ.	Βασ.
Τσώλος	Ἐπαμ.	Κων.
Τσώνης	Φωτ.	Γρηγ.
Τσῶνος	Δημ.	Ἀθαν.
Τσῶκος	Διον.	Σταύρ.
Τσῶνος	Εὐθ.	Δημ.
Τύμπας	Στέφ.	Γρηγ.
Τυράκης	Ἰωάν.	Νικ.
Τύρος	Γεώργ.	Ἀν.
Τσάμης	Γεώργ.	Μαργ.
Τσιγκούνης	Ἀνδρ.	Δημ.
Τσακλιώτης	Γρηγ.	Ἐμμαν.
Τζουανάκης	Γεώργ.	Ἐμμαν.
Τασιόπουλος	Βασ.	Δημ.
Τσαπέκης	Νικ.	Παν.
Τρατάρος	Τιμ.	Κων.
Τουμανίδης	Κυρ.	Κυρ.
Ταμπιζίδας	Δημ.	Θεοδ.
Τσίρος	Δημ.	Παν.
Τασάκος	Μιλτ.	Κων.
Τσελέπης	Χρ.	Νικ.
Τριανταφύλλου	Ἀπ.	Φωτ.
Τζανετέας	Νικ.	Ἠλ.
Τάκης	Βασ.	Γεωργ.
Τζιδόλης	Λαζ.	Δημ.
Τρύφωνας	Παν.	Κων.
Τσίκνας	Δημ.	Κων.
Τσιλεδάκης	Ἰωάν.	Ἀνδρ.
Τζεφεράκος	Ἠλ.	Εὐθ.
Τσιρώνης	Φώτ.	Ἰωάν.
Τσαούσης	Ἀθαν.	Νικ.
Τσούρης	Ἰωάν.	Δημ.
Τσιλιμπέρδος	Νικ.	Χρυσ.
Τζώρτζης	Φωτ.	Διον.
Τριανταφύλλου	Δημ.	Νικ.
Τασίας	Δημ.	Ἀντ.
Τσαλδαρίδης	Βασ.	Μιχ.
Ταγκολάκης	Στ.	Ἐμμαν.
Τασίας	Σπ.	Δημ.
Τυροθουλάκης	Νικ.	Ἐμμαν.
Τσάφος	Καν.	Ἀνδρ.
Τζιάκος	Σταυρ.	Ἀναστ.
Τριανταφυλλάκης	Νικ.	Στυλ.
Τσατσούλης	Νικ.	Ταξιαρχ.
Τσιρλῆς	Ἰωάν.	Λεων.
Τριδλῆς	Νικ.	Ἀθαν.
Τσολωμύτης	Γεώργ.	Ἀθαν.
Τουρτούρας	Ἰωάν.	Ἀπ.
Τσιρώνης	Περ.	Χρ.
Τσατσάκης	Ἰωάν.	Ἐμμαν.
Τασηγιώργος	Ἀναστ.	Πετρ.
Τσουμάνης	Κων.	Γεωργ.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Ταμβακάκης Κων. Νικ.
Τσάμης 'Αντ. Δημ.
Τσαούσης 'Ηλ. Γεωργ.
Τσετσενέκος Δημ. Κων.
Τσοτάκος Σαρ. 'Ηλ.
Τζίκας Θεόδ. Δημ.
Τσάγκας Κων. 'Ιωάν.
Τσῶνος Γεώργ. 'Ιωάν.
Τζωρτζάκης 'Ιωάν. Δημ.
Τσορώνης Σταύρ. 'Αν.

Υ

'Υδραῖος 'Ιωάν. Γεωργ.
'Υετίων Γεώργ. 'Αναστ.
'Υφαντῆς Νικ. Σπ.
'Υφαντῆς Χρ. 'Αθαν.
'Υψηλάντης Γεώργ. Λαν.
'Υφαντῆς Χαρ. Γεωργ.

Φ

Φαγογένης Νικ. 'Αλεξ.
Φακωτάκης Γεώργ. Κων.
Φαλαγκαράκης Βασ. Μιχ.
Φάνης Κων. 'Αλεξ.
Φαράγκας 'Αθαν. Γεωργ.
Φαραντᾶτος 'Ιωάν. Διον.
Φαράντος Δημ. 'Αναστ.
Φαρμάκης Θεοδ. Γεωργ.
Φαρμάκης 'Αχιλ. Θεμ.
Φαρσεδάκης 'Ιωάν. 'Ιακ.
Φανουράκης 'Εμμ. Στυλ.
Φανουργάκης Δημ. Κων.
Φανουργάκης 'Ιωάν. Γεωργ.
Φασίτσας 'Αθαν. Βασιλ.
Φατοῦρος Φιλ. 'Ιωάν.
Φέκας 'Ιωάν. Κων.
Φεζουλίδης 'Ιωάν. Θεοδ.
Φεραρόλης Κων. Γεωργ.
Φερεντῆς 'Αθαν. Γεωργ.
Φερέτος Κων. Μεν.
Φελεξάκης Νικ. Γερ.
Φέσσας Λεων. Κων.

'Επώνυμον "Ονομα Πατρών.

Φέσσας 'Ιωάν. Παν.
Φεσσόπουλος Θεόδωρος
Φεφόπουλος Δημ. Ξεν.
Φθενάκης Στυλ. Λεων.
Φίλιος Παν. Βασιλ.
Φιλιόπουλος 'Αντών. Κων.
Φιλιππάκης Εὐθ. Νικ.
Φιλιππάκης Μιχ. 'Εμμ.
Φιλιππάκης Σταῦρος Μιχ.
Φιλιππακόπουλος Παν. Στυλ.
Φιλιππᾶτος "Αγγ. Διον.
Φίλιππας Δημ. Κων.
Φίλιππας Δημ. Φιλιπ.
Φιλιππίδης 'Αντών. Νικ.
Φιλόπουλος Διον. Γρηγ.
Φιλόπουλος Νικ. Παν.
Φιλοσοφόπουλος Σταυρ. Βασ.
Φινέσκος Θεόδ. 'Αδαμ.
Φίνος Δημ. Πετρ.
Φιρφίρης Κων. Γεωργ.
Φλέγκας Κων. 'Αγγ.
Φλέγκας Χρ. Κων.
Φλούδας Λεων. 'Αγγ.
Φλούδας Λάμπρ. Κων.
Φλωράκος Γεώργ. Σπυρ.
Φλῶρος Σπ. 'Ιωάν.
Φλῶρος 'Ιωάν. 'Αργ,
Φλῶρος Κων. Χρ.
Φλῶρος Παν. Κων.
Φλῶρος Χρ. 'Αναστ.
Φούγιας Κων. Γεωργ.
Φουκαράκης 'Εμμ. Νικ.
Φούκας 'Αριστ. Χρ.
Φούντας Εὐάγγ. Παντ.
Φουντούκης Θεόδ. Σπυρ.
Φουντουκίδης Βασ. Κοσμ.
Φούρλας Δημ. 'Ιωάν.
Φουρναράκης Δημ. Κων.
Φουρνιστάκης 'Αντ. Γεωργ.
Φουρνόδαυλος Κων. Γεωργ.
Φουσιᾶς 'Ιωάν. Γεωργ.
Φραγκάκης 'Αντ. Γεωργ.
Φραγκάκης 'Αντ. Γεωργ.
Φραγκάκης Γεώργ. 'Εμμ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Φραγκιαδάκης	Γεώργ.	Εὐαγγ.
Φραγκιαδάκης	Γεώργ.	Ἐμμ.
Φραγκιαδάκης	Γρηγ.	Μιχ.
Φραγκιαδάκης	Ἰωάν.	Ἀναγν.
Φραγκογιάννης	Ἀντ.	Δημ.
Φράγκου	Δημ.	Νικ.
Φραγκούλης	Γεώργ.	Ἐμμ.
Φραγκούλης	Ἰωάν.	Ἀνδρ.
Φραγκούλης	Κων.	Γεωργ.
Φραντζεσκάκης	Κων.	Σταμ.
Φραντζῆς	Δημ.	Χρ.
Φρατζόλας	Κυρ.	Εὐθ.
Φρὲν	Γερ.	Φραγ
Φρονιμάκης	Μιχ.	Ἰωάν.
Φρούντζας	Ἄγγ.	Κων.
Φρυδᾶς	Σωτ.	Ἀποστ.
Φτυλάκης	Γεώργ.	Ἰωάν.
Φυδανάκης	Διαμ.	Διαμ.
Φωκέας	Νικ.	Ἀλκ.
Φωνιαδάκης	Μιχ.	Ἰωάν.
Φωτόπουλος	Δημ.	Διον.
Φωτόπουλος	Δημ.	Ἰωάν.
Φωτόπουλος	Ἰωάν.	Ἠλ.
Φωτόπουλος	Εὐστ.	Ἀνδρ.
Φωτόπουλος	Παν.	Εὐστ.
Φωτόπουλος	Κων.	Δημ.
Φλώτσιος	Ἀλέξ.	Βασ.
Φραγκογιάννης	Διον.	Ἀναστ.
Φαρμασώνης	Ἰωάν.	Εὐστρ.
Φωτίου	Φιλ.	Ἀθαν.
Φραγκούλης	Δημ.	Γεωργ.
Φούκας	Γεώργ.	Βασ.
Φυντικάκης	Σταυρ.	Γεωργ.
Φιλίππης	Ἀναστ.	Γεωργ.
Φώκας	Παντ.	Λάμπρ.
Φωτεινάκης	Ἀθαν.	Κων.
Φραγκιαδάκης	Γεώργ.	Νικ.
Φωτιάδης	Νικ.	Γεωργ.
Φακιολᾶς	Κων.	Σταμ.
Φατοῦρος	Νικ.	Θεμ.
Φούτζουλας	Θεοδ.	Ἀθαν.
Φωτεινόπουλος	Πέτρ.	Χρ.
Φωτόπουλος	Παν.	Κων.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Φρυδᾶς	Χρ.	Ἀποστ.

Χ

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Χαδέλης	Ἀμβρ.	Ἠλ.
Χαδούλης	Παν.	Θεοδ.
Χαϊδεμένος	Ἠλ.	Χαρ.
Χαλακατεβάκης	Μιχ.	Ἰακ.
Χαλαστάνης	Παν.	Κων.
Χαλαστάνης	Λάμπρ.	Κων.
Χαλαστάνης	Βασ.	Κων.
Χαλβαδάκης	Προκ.	Κων.
Χαλβατζάκης	Γεώργ.	Κων.
Χαλδούπης	Δημ.	Ἰωάν.
Χαλιάσος	Ἀθαν.	Νικ.
Χαλίκιας	Νικ.	Λεων.
Χαλέμης	Θεοφ.	Ζαχ.
Χαλκιᾶς	Μιχ.	Σταμ.
Χαλιούλας	Ἀναστ.	Παν.
Χαλμαντζῆς	Εὐάγ.	Ἀθαν.
Χαλκιαδάκης	Τιμ.	Φωτ.
Χαλιούλας	Ἀντ.	Παν.
Χαμαλέλης	Βασ.	Δημ.
Χαματζῆς	Δημ.	Δημ.
Χαμιλάκης	Μιχ.	Ἰωάν.
Χαμούκης	Δημ.	Κων.
Χανδρινὸς	Εὐστρ.	Ἀθαν.
Χανῆς	Γεώργ.	Ἀνδρ.
Χανιώτης	Νικ.	Νικήτ.
Χανιώτης	Βασ.	Σταμ.
Χάντας	Ἰωάν.	Κων.
Χαντέλας	Νικ.	Ἀθαν.
Χαντζάκης	Κων.	Ματθ.
Χαντζῆς	Ἀλέξ.	Κων.
Χαντζῆς	Εὐάγ.	Εὐαγ.
Χαραλαμπάκης	Ἰωάν.	Ἐμμ.
Χαραλαμπίδης	Παν.	Δημ.
Χαραλαμπόπουλος	Σωτ.	Ἰωάν.
Χαραλαμπόπουλος	Γεώργ.	Χαρ.
Χαραλαμπόπουλος	Γεώργ.	Σπυρ.
Χαραλάμπους	Δημ.	Γεωργ.
Χαριάτης	Δρακ.	Παν.
Χαριστάκης	Στυλ.	Ἰωάν.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρῴν.

Χαρισμίδης Ἀναστ. Γεωργ.
Χαρῖτος Ἰωάν. Φωτ.
Χαριτούδης Κυρ. Χρ.
Χαροκοπάκης Ἐμμ. Γεωργ.
Χαροκόπος Γεώργ. Παν.
Χασακῆς Θεοδ. Γεωργ.
Χασάνης Γεώργ. Ἀλεξ.
Χασάνης Γεώργ. Ἀθαν.
Χασαπόπουλος Βασ. Ἀνδρ.
Χασιώτης Εὐρ. Δημ.
Χασιώτης Ἠλ. Θεμ.
Χάστας Κων. Χαρ.
Χατζάκης Γεώργ. Κων.
Χατζάκης Γεώργ. Μιχ.
Χατζάκης Ζαχ. Ἰωάν.
Χατζάκης Κων. Δημ.
Χατζάρας Ἐπαμ. Ἀθαν.
Χατζάρας Κων. Δημ.
Χατζάρας Χρ. Γεωργ.
Χατζηαναστασίου Ἀναστ. Νικ.
Χατζηαλεξίου Δημ. Εὐαγγ.
Χατζηγιάννης Σπυρ. Γεωργ.
Χατζηγιάννης Δημ. Ἀριστ.
Χατζηδάκης Εὐάγ. Ἐμμ.
Χατζηδάκης Ἀντ. Μιχ.
Χατζηδάκης Γεώργ. Ἰωάν.
Χατζηδάκης Ἐμμ. Γεωργ.
Χατζηδρόσος Δρόσος Γεωργ.
Χατζηθεοδώρου Δημ. Ἰωάν.
Χατζηκώστας Εὐρ. Ἰωάν.
Χατζηνικολάου Γεώργ. Ἰωάν.
Χατζῆς Δημ. Ἰωάν.
Χατζῆς Ἀράπης
Χατζῆς Νικ. Γεωργ.
Χατζῆς Εὐάγ. Εὐαγ.
Χατζῆς Ἰωάν. Δημ.
Χατζησταματάκης Δημ. Μιχ.
Χατζηφωτιάδης Φωτ. Ἀλεξ.
Χατζίδου Γιαν. Λυμπ.
Χατζόγλου Κων. Θεοδ.
Χατζόπουλος Δημ. Ἡρακ.
Χειμαριός Νικ. Χαρ.
Χιωτάκης Νικ. Ἐμμ.

Ἐπώνυμον Ὄνομα Πατρῴν.

Χλαιουτσαίος Ἠλ. Ἰωάν.
Χλήτας Νικ. Ἀθαν.
Χλεμπογιάννης Νικ. Ἰωάν.
Χοκιᾶς Χρ. Ἰωάν.
Χολέβας Γεώργ. Βασ.
Χολέβας Βασ. Κων.
Χολέβας Κων. Γεωργ.
Χονδρογεῶργος Γεώργ. Ἰωακ.
Χονιακάκης Κων. Σταῦρ.
Χορεντάκης Εὐστρ. Δημ.
Χουρδάκης Δημ. Γεωργ.
Χουλάκης Ἐμμ. Γεωργ.
Χούσιος Κων. Ἀναστ.
Χρᾶς Ἰωάν. Νικ.
Χρηστάκης Γεώργ. Ἰωάν.
Χρηστάκης Κων. Γεωργ.
Χρηστίδης Νικ. Ἀθαν.
Χρήστου Ἀναστ. Εὐαγ.
Χριστακόπουλος Γεώργ. Δημ.
Χριστακόπουλος Νικ. Ἰωάν.
Χριστακόπουλος Ἄγγ. Ἰωάν.
Χριστακόπουλος Κων. Ἀπ.
Χριστογεῶργος Μιχ. Γεωργ.
Χριστογιάννης Νικ. Γεωργ.
Χριστοδούλου Γεώργιος
Χριστόπουλος Ἰωάννης
Χριστόπουλος Γεώργ. Ἰωάν.
Χριστόπουλος Παν. Ἀθαν.
Χριστόπουλος Ἰωάν. Γεωργ.
Χριστόπουλος Λάμπρ. Νικ.
Χριστόπουλος Ἀναστ. Θεοφ.
Χριστόπουλος Χαρ. Χρ.
Χριστόπουλος Νικ. Βασ.
Χριστόπουλος Παν. Δημ.
Χριστοφᾶς Παν. Μιχ.
Χριστοφάκης Εὐτ. Ἐμμ.
Χριστοφορᾶτος Σταυρ. Ἀνδρ.
Χριστοφορᾶτος Κων. Χριστ.
Χριστοφυλάκης Ἰωάν. Ἀντ.
Χριστοφιλόπουλος Χαρ. Ἐπαμ.
Χριστοφιλόπουλος Ἀναστ. Χρ.
Χρονάκης Μιχ. Κων.
Χρονόπουλος Χρ. Λαμπρ.

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Χρύσανθος	Χαρ.	
Χρυσικὸς	Παύλ.	Νικ.
Χρυσκιώτης	Ἀθαν.	Γεωργ.
Χρυσόπουλος	Χρ.	Δημ.
Χύτας	Σταυρ.	Μαρκ.
Χωραφᾶς	Εὐάγ.	Μιχ.
Χωριανόπουλος	Νικ.	Στυλ.
Χαριτόπουλος	Γεώργ.	Νικ.
Χρόνης	Νικ.	Χρ.
Χαριμαδόπουλος	Ἀντ.	Νικ.
Χατζούδης	Δημ.	Παν.
Χαλβατζῆς	Κων.	Πέτρ.
Χατζησταύρου	Ἰωάν.	Ἀναστ.
Χατζηδημητριάδης	Χαρ.	Γεωργ.
Χατζηκωνσταντίνου	Γεώργ.	Κων.
Χριστακίδης	Χρ.	Ἀριστ.
Χαριτάκης	Παρ.	Παντ.
Χριστοφορᾶτος	Εὐάγ.	Σπυρ.
Χατζηαλεξίου	Γεώργ.	Σωτ.
Χατζηκωνσταντίνου	Ἀντ.	Μιχ.
Χασαπαδάκης	Ἐμμ.	Παντ.
Χατζηδάκης	Δημ.	Ἰωάν.
Χριστοφιλέας	Ἐπαμ.	Ἰωάν.
Χατζῆς	Εὐστ.	Κων.
Χριστοδούλου	Βασ.	Ἰωάν.
Χριστάκης	Ἀθαν.	Γεωργ.
Χαραλαμπάκης	Ἀδαμ.	Χαρ.
Χατζῆς	Ἰωάν.	Κων.
Χριστάκης	Ἀντ.	Ἰωάν.
Χριστοδούλου	Ἰωάν.	Κων.
Χαραλαμπόπουλος	Θεοχ.	Ἀθαν.
Χριστόπουλος	Ἰωάν.	Κων.
Χατζάκης	Ἀντ.	Ἰωάν.
Χουσᾶκος	Μιχ.	Λεων.
Χειλᾶς	Ἰωάν.	Παν.
Χατζήνας	Νικ.	Ὀδυσ.
Χατζῆς	Κων.	Ἀθαν.

Ψ

Ἐπώνυμον	Ὄνομα	Πατρών.
Ψαλιδάκης	Γερμ.	Σπυρ.
Ψάλτης	Βάϊος	Κων.
Ψαρρᾶς	Γεώργ.	Παν.
Ψαράκης	Νικ.	Μαν.
Ψαράκης	Δημ.	Χρ.
Ψαρρᾶς	Ἀντ.	Θεοδ.
Ψαρουδάκης	Ἰωάν.	Εὐαγ.
Ψαρουδάκης	Μαν.	Εὐαγ.
Ψαρέας	Παν.	Γεωργ.
Ψαρὸς	Ἀναστ.	Κων.
Ψαρουδάκης	Γεώργ.	Νικ.
Ψηλούτσικος	Χρ.	Χαρ.
Ψήσκης	Σαρ.	Θεοδ.
Ψυλάκης	Σταμ.	Μιχ.
Ψυμούδης	Σαρ.	Θεοδ.
Ψύχας	Δημ.	Εὐαγ.
Ψύχας	Γεώργιος.	
Μυχογυιὸς	Χρυσ.	Ἀναγν.
Ψυχογυιόπουλος	Χρ.	Ἀναστ.
Ψωμᾶς	Εὐάγ.	Ἀργ.
Ψωμιάδης	Θειδ.	Σαβ.
Ψαρρῆς	Σπυρ.	Στυλ.
Ψεύτης	Χαρ.	Ἀγγ.
Ψιλόπουλος	Κων.	Ἰωάν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(Τῶν σημαντικωτέρων Ἀντικειμένων)

ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΚΤΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ἔγχρωμοι

Μονόχρωμοι

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΑ

«Οὐρανὸν ἀνέφελον καὶ βιβλίον σφαλμάτων τυπικῶν δίχα οὐκ ἂν τις εὕροι», οὐδέποτε ὅμως γίνεται προσφυγὴ εἰς τοὺς παρατιθεμένους πίνακας παροραμάτων, δι' ὃ καὶ παραλείπομεν τούτους.